

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 8

MEVLÂNÂ MÜZESİ

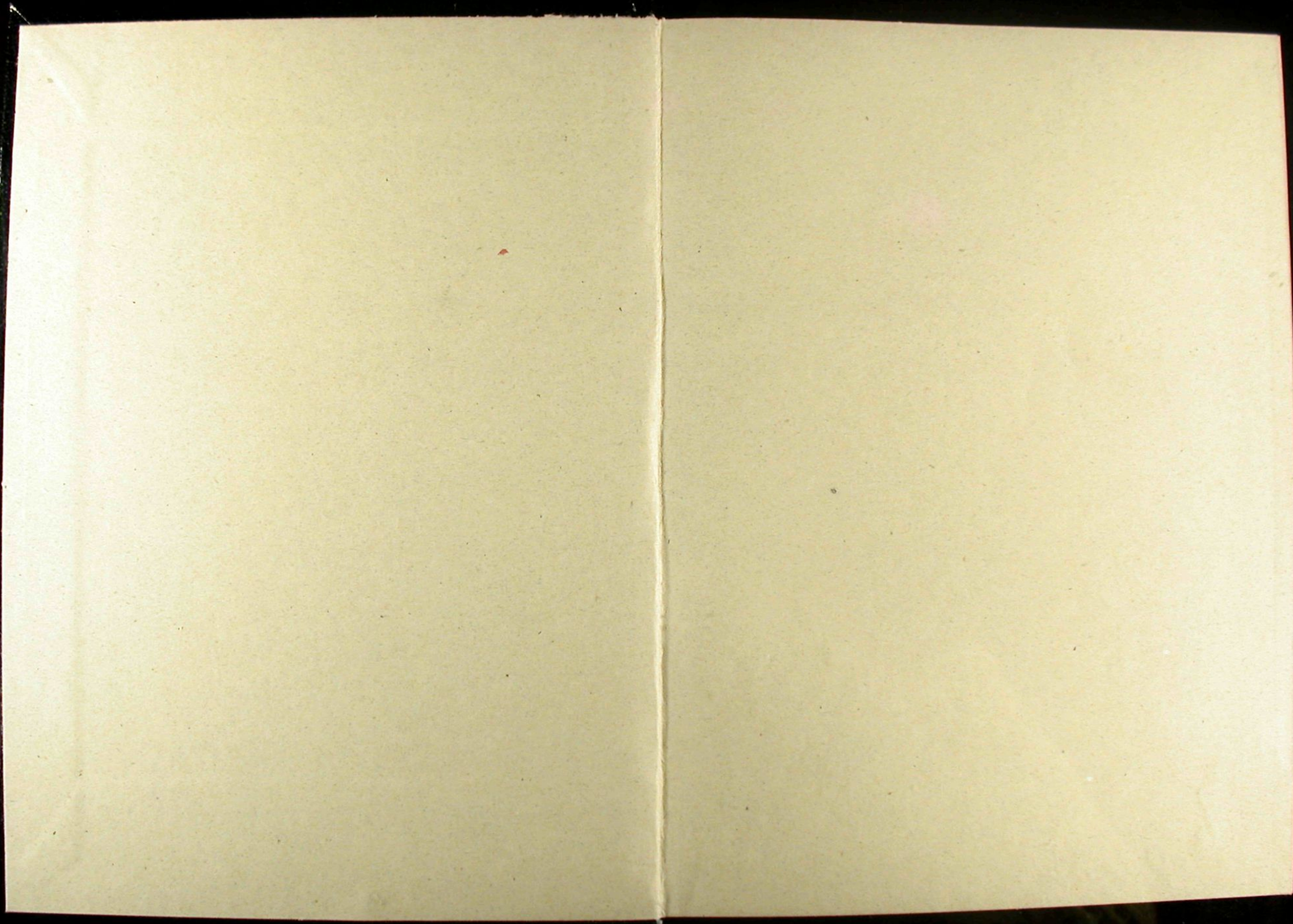
YAZMALAR KATALOĞU

II

HAZIRLAYAN :
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1971

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 8

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

II

HAZIRLAYAN :
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1971

İÇİNDEKİLER

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
'Ayn'al-Kuḡāt-ı Hamadānī	: Maktūbāt	Farsça	1- 2
" "	: Tamhīdāt	"	2- 3
Yār 'Alīyy-i Şīrāzī	: Lamahāt	"	4
'Ayn'al-Kuḡāt-ı Hamadānī	: Tamhīdāt	"	5
Amīr Husaynī	: Nuzhat'al-Arvāh	"	5- 6
" "	: " "	"	6- 7
Macmū'a {	I. Farīdaddīn 'Attār : Mantık'at-Tayr	"	7
"	II. " : Muḡbat-Nāma	"	
Farīdaddīn 'Attār	: Mantık'at-Tayr	"	8
Macmū'a {	I. 'Attār : " "	"	8- 10
	II. ? : Fütüvvat-Nāma	"	
	III. 'Attār : Şiirler	"	
	IV. Mawlānā Calāladdīn : Bir gazel	"	
	V. 'Attār : Kaşida	"	
	VI. ? : " "	"	
Farīdaddīn 'Attār	: Mantık'at-Tayr	"	10- 11
" "	: " "	"	11
" "	: Nasāyih u pand	"	12
" "	: Bulbul-Nāma	"	12- 13
" "	: Muḡbat-Nāma	"	13
" "	: Muḡtar-Nāma	"	14
'Alā'ad-Dawla	: Zayn'al-mu'takad	"	15
Macmū'a {	I. Bahā'addīn Ṭahūrī : Hadiyyat'as-Salīkīn	"	16- 17
	II. " : Şiirler	"	
	III. Bālī (Sofyah) : Mawlānā'ya atfedilen bir şiirin şerhi Arapça	Farsça	
	IV. Kāsim-ı Anwār : Risāla	"	
Husayn-ı Ḥ'ārazmī	: Cawāhir'al-Asrār	"	17- 18
Nacmaddīn Dāya	: Mürşad'al-'İbād	"	18
" "	: " "	"	19
Yār 'Alīyy-i Şīrāzī	: Lamahāt	"	19
" "	: " "	"	20- 24
'Attār-ı Tūnī	: Maḡhar'al 'Acā'ib	"	24
" "	: " "	"	
Macmū'a {	I. 'Attār-ı Tūnī : Cawāhir'az-Zāt	"	25- 27
	II. Maṭnawī'den beyitler ve bir gazel : " "	"	
	III. Maḡmūd-ı Şabustarī : Gulşan-ı Rāz	"	
Macmū'a {	I. Sanā'ī : Tarik'at-Taḡkik	"	17- 28
	II. 'Attār : Kaşida	"	
Macmū'a 'Azīzaddīn Nasafī	: 19 Risāla	"	28- 29
Macmū'a {	I. Hüdā'ī Maḡmūd : Fath'al-Bāb	Arapça	29- 30
	II. " : Kaş'al-Kinā'	"	
	III. " : Habbat'al-Maḡabba	"	
Macmū'a {	I. ? : Bān āyetlerin tercemeleri ve lügatler Türkçe	"	30- 32
	II. Şāhidī, 'İlmī, Rūhl : Şiirler	"	
	III. Maḡmūd-ı Şabustarī : Gulşan-ı Rāz	Farsça	
	IV. 'Azīzaddīn Nasafī : Maḡşad-ı Akşā	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. ? : Zikre dâir Risâle	Farsça	33- 35
	II. 'Ubaydallâh Şâhî : Şarh-ı Rubâ'î-i Abû-Sa'îd	"	
	III. " : Nakşbandiyya sülûküne dâir	"	
Macmû'a	I. Fağlallâh-ı Hurûfî : 'Arz-Nâma	"	33- 35
	II. Amîr 'İshâk : Akrâ-ı Sâ'at	Türkçe	
	III. ? : Hurûflîge dâir Risâle	Farsça	
	IV. ? : " " "	"	35- 36
	? : Mav'izaya âit eksik bir kitap	"	
	I. 'Azîzaddîn Nasafî : Mabda' u Ma'âd	"	
	II. " : Maksad-ı Akşâ	"	36- 42
	III. ? : Risâle-i 'İmân u 'İslâm	"	
	IV. ? : İman ve İslâmâ âit Risâle (İmâmiyye Mez.)	"	
	V. ? : Yûnus P.in olayını te'vil	"	36- 42
	VI. ? : Su'âl u cavâb (Tıraş v.s.)	"	
	VII. ? : Fakr'e dâir	"	
	VIII. ? : Tasavvuf ve Fütüvvet	"	36- 42
	IX. ? : Kuntu kanzan	"	
	X. ? : Varlık-Yokluk	"	
	XI. ? : Mawlânâ'ya atfedilen bir beytin şerhi	"	36- 42
	XII. ? : Hurûflîge dâir	"	
	XIII. ? : Ezel-ehed	"	
Macmû'a	XIV. Magribî : Câm-ı Cihân-numâ	"	36- 42
	XV. ? : Kalenderîge dâir	"	
	XVI. ? : Kifâyat'al-İslâm	"	
	XVII. ? : Fikha âit noksan Risâle	"	36- 42
	XVIII. ? : Evrâd	Arapça	
	XIX. ? : Seyyid Ni'matallâh'in tarikat silsilesi	"	
	XX. ? : Çârdah Ma'sûm	Arapça	36- 42
	XXI. ? : Şadd-ı Miyan bastaha	Farsça	
	XXII. ? : Bir dîbâce	"	
	XXIII. ? : Şafiyaddîn-i Ardabilî'nin manâkıba (eksik)	"	36- 42
	XIV. ? : Tasawufa dâir	"	
	XXV. ? : Bir rubâînin şerhi	"	
Macmû'a	I. Fağlallâh-ı Hurûfî : Nawm-Nâma	"	42- 44
	II. Amîr 'İshâk : Akrâ-ı Sâ'at	"	
	III. Mijâllî : Kaşşâf'al-Vucûd	"	
Macmû'a	I. Farîdaddîn 'Attâr : Asrâr-Nâma	"	44- 45
	II. " : 'İlâhî-Nâma	"	
	I. Şayh Makki : Al-Cânib'al-garbi fi halli muşkilâtı Şayh Muhyiddîn'al-'Arabî	Arapça	45- 46
Macmû'a	II. ? : Kâwâ'id-i Tasawuf	Türkçe	
	III. ? : İbn 'Arabî'nin bir şiirinin şerhi	Arapça	
	IV. ? : Maṭnawî'den muntahabât	Farsça	47
	? : Hikmete âit bir kitap	"	
Sayyid Muḥammad'al-Buḥârî	Manâhic'at-Talibîn	"	
Macmû'a	I. Farîdaddîn 'Attâr : Mantık'at-Tayr (691 H.de istinsâh edilmiş nü.)	"	49- 51
	II. " : Asrâr-Nâma	"	
	III. " : Muşibat-Nâma	"	
Macmû'a	I. 'Ayn'al-Kudât : Tamhîdât	"	52
	II. Husayn-ı H'arâzmi : Cawâhir'al-Asrâr (Maṭnawî şarhî III. cildi)	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. Ya'kûb-ı Çarhî : Risâlat'al-Unsiyya	Farsça	53- 55
	II. Câmî : İstîlâhât	"	
	III. ? : Tasawufa dâir Risâle	"	
	IV. ? : " " "	"	55- 56
Macmû'a	I. 'Attâr : Asrâr-Nâma	"	
	II. Kandî (?) : Şamsiyya	Arapça	
	III. 'Abd'al-Ganiyy-i Nablusi : 'Ukûd'al-Lu'lu'yya	"	55- 56
	IV. Ta'âlibî : Kitâb'an-Nâsih wa'l- Mansûb	"	
	I. Mîr Şarîf (?) : Alıncak hakkında 4 beyitlik şiir	Farsça	57- 61
Macmû'a	II. Mîr Şarîf : Bayân'al-Wâkı'	"	
	III. " : 16 mektup	"	
	IV. ? : Lorcadan Farsçaya lûgat (eksik)	"	57- 61
	V. Mîr Şarîf : Kaşida	"	
	VI. " : " "	"	
	VII. " : Risâle	"	57- 61
	VIII. " (?) : Mektup	"	
	IX. " (?) : Noksan bir mektup	"	
	X. " (?) : Bir mektup	"	57- 61
	XI. " (?) : Âkâ Bahrâm oğlu Calâladdîn'in mektubuna cevap	"	
	XII. " (?) : 'Aliyy'al-A'lâm'ın öldü- rülmesinin târihi	"	
	XIII. " (?) : Bir mektup	"	57- 61
	XIV. " : Mektup	"	
Macmû'a	I. 'Attâr : Mantık'at-Tayr	"	61- 63
	II. Maḥmûd-ı Şabustari : Gulşan-i Râz	"	
	III. 'Alî : Üç gazel	Türkçe	
	IV. ? : Hâşiya-'i Lama'ât	Farsça	61- 63
	V. ? : Sa'âdat-Nâma	"	
	VI. Nâsır-ı Hüsrev : Rûşanâyî-Nâma	"	
	I. 'Attâr-ı Tûnî : Cawâhir'az-Zât'tan muntahabât	"	64- 65
Macmû'a	II. Gulşanî : Muntahabât	Türkçe	
	III. Amîr Husaynî : Kanî'ar-Rumûz	Farsça	
	IV. 'Attâr : Muşibat-Nâma'dan muntahabât	"	64- 65
	V. Hâkânî : Kaşida	"	
	VI. ? : Farsça bir mesneviden şiirler ve Van fethine târih	"	
Aḥmad Nâmıkiyy-i Câmî	: Ahlak ve idâreye dâir	Farsça	65- 66
Farîdaddîn 'Attâr	: Mantık'at-Tayr	"	66
"	: " "	"	67
Muḥammad Buḥârî (Sayyid)	: Minhâc'at-Talibîn	"	67- 68
Mawlânâ Calâladdîn Muḥammad	: Maṭnawî (Maṭnawî 75.b de başlı- yor; ondan önce bazı kayıtlar, ha- disler, Seyyid Şerîf'in "Risâ'as' Şiddikiyya"sı, 'Umar-i Nasafî'nin "Risâle-i makbûla-i Ahli Sun- nat wa Camâ'at"ı, "Du'a-yı Say- fî, İstiftâh, Cawşan-ı Sağır ve Ka- bir" v.s. var.	"	68- 72
	: Maṭnawî	"	72
"	: " "	"	73- 74
"	: " "	"	74- 76
"	: " "	"	76- 77
"	: " "	"	77

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Mawlânâ Celâladîn Muḥammad	: Maṭnawî	Farsça	78
"	"	"	79
"	"	"	80
"	"	"	80-82
"	"	"	82
"	"	"	83
"	"	"	83
"	"	"	84
"	"	"	84-85
"	"	"	85-86
"	"	"	86-87
"	"	"	87
"	"	"	88
"	"	"	89-90
"	"	"	90-91
"	"	"	91-92
"	"	"	92
"	"	"	92
"	"	"	93
"	"	"	93-94
"	"	"	94
"	"	"	95
"	"	"	95
"	"	"	96-103
Mawlânâ'ya izâfe edilen cilt	:	"	103
Mawlânâ Celâladîn Muḥammad	: Maṭnawî IV., V. ve VI. c.	"	104-106
"	"	"	106-107
"	"	"	107
I. Mawlânâ Celâladîn Muḥammad	: " I. c.	"	
II. Mahyiddîn b. Bahâ'addîn	: Risâla fî Vahdat'al-Vücûd	Arapça	
III. 'İlmî Dada	: Şarḥ-ı Cazîra-i Maṭnawî	Türkçe	108-109
IV. Sîna-çâk Yûsuf Sî-nânaddîn	: Cazîra-i Maṭnawî	Farsça	
V. Rusûhl 'İsmâ'îl An-ḳaravî	: Şarḥu Hayâkil'an-Nûr	Türkçe	
"	: Luḡât-ı Maṭnawî	"	110
"	"	"	110-111
"	"	"	111
Surûfî Muṣṭafâ	: Şarḥ-ı Maṭnawî I. c.	Türkçe	112-113
"	"	"	113
"	"	"	114
"	"	"	114-115
"	"	"	115-116
"	"	"	116
"	"	"	117
"	"	"	117-118
"	"	"	118-119
"	"	"	119-120
"	"	"	120
"	"	"	121
"	"	"	121
"	"	"	122
"	"	"	122-123
"	"	"	123-124
"	"	"	124
'Abd'al-'Alî Bahr'al-'Ulûm	: " III. c.	Farsça	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa	
İsmâ'îl Hâkîkî	: Rûh'al-Maṭnawî (İlk 18 beytin şerhi)	Türkçe	125	
Rusûhl Anḳaravî	: Şarḥ-ı Maṭnawî (Fâtih'al-Abyât)			
"	"	I-III. c.	Türkçe	125-126
"	"	II. c.	"	126-127
"	"	IV. c.	"	127
"	"	Mawlânâ'ya isnâd edilen VII. cilt	"	127-128
"	"	"	"	128-129
"	"	"	"	129
Sam'î	: Şarḥ-ı Maṭnawî I. c.	"	129	
"	"	II. c.	"	130-131
"	"	III. c.	"	131
"	"	IV. c.	"	132
"	"	V. c.	"	132-133
"	"	VI. c.	"	133
"	"	I. c.	"	134
"	"	V. c.	"	134-135
"	"	VI. c.	"	135
"	"	V. c.	"	136
'Abdallâh (Sarı Sayyid)	: Cawâhir-i bawâhir-i Maṭnawî I. c.	"	136-137	
"	"	I. cildin bakiyesi	"	137-138
Tâlibî Hasan	: Yatîm'aş-Şerûh III. cildin şerhi	"	138-139	
Rusûhl Anḳaravî	: Câmî'al-âyât (Maṭnawî'deki âyet ve hadisler)	"	140	
"	"	"	140	
Macmû'a	I. Rusûhl Anḳaravî : Fâtih'al-Abyât (İlk 18 b.)	"		
	II. " : Zubdat'al-Fuhûş	"		
	III. Mûsâ b. Dâvûd : Nafas-i Rahmânî	"		
	IV. Salîm-i Divâna : Risâla	"		
Sabûhl Aḥmad	: İhtiyarat-ı Maṭnawî I-II. c.	"	143	
"	"	I-II. c.	"	143-144
"	"	III-IV. c.	"	144
"	?	: İntihâb-ı Maṭnawî	Farsça	144-145
Macmû'a	I. ? : İntihâb-ı Maṭnawî	"		
	II. Şâh Ni'mat'Allâh : Risâla	"		
	III. Maḥmûd-ı Şabustari : Gulşan-ı Râz	"		
	IV. Hosrav-ı Dihlavi : Mir'ât'aş-Safâ	"		
	V. 'İrâkî Faḥraddîn : Lama'ât	"		
	VI. ? : Şarḥ-ı hutba-i Lama'ât	"		
	VII. 'Aliyy-i Hamadânî (Sayyid) : Vâridât-ı Gaybiyya	"		
	VIII. " : Maşârik'al-Agwâk	"		
	IX. Şadraddîn Kunawî : Tabârat'al-Mubtadi	"		
	X. ? : Mawlânâ'nın "Fîhi mâfih"inden telhîs	"		
	XI. Husayn b. Aḥmad Tabrizî : Raḡf'al-albâz	"		
	XII. ? : Latâ'if-at-Tawhîd	"		
	XIII. Şâh Ni'mat'Allâh : Bir Şiir	"		
	XIV. Sanâ'î : Kaşîda	"		
	XV. Awḥadî : Sanâ't'ya nazire	"		
	XVI. ? : Kitâb dar 'İlm-i firâsat	"		
Macmû'a	I. Cavri İbrâhîm : Hall-i Tahkîkât	Türkçe		
	II. " : 'Ayn'al-Fuyûd	"		

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. Cevri İbrâhîm : Hall-i Tahkikât	Türkçe	151
	II. Divâna Muhammed Çalabi : Mesnevi tarzında bir şiir	"	
	III. Şahidî : Gulşan-i Tawhîd	Farsça	
Macmû'a	I. Cevri : Hall-i Tahkikât	Türkçe	152
	II. Şubhî Muhammed : 'All : Mağarîk'al-Anwâr	"	
'İlmî	: Lamahâtu İsmâ'ûti Bahr'al-Ma'nawî	"	152-153
	: " " " " " "	"	
Macmû'a	I. 'Adol Racab Dada : Nahl-i Tacallî	"	153-154
	II. Nâblî Yûsuf : Mir'ât'al-Haramayn	"	
Macmû'a	I. Cevri : Hall-i Tahkikât	"	155-156
	II. " : Ma'nawî hakkında kaside	"	
	III. Gunâhî v.s. : Şiirler	"	
	IV. Rusûhî : Risâla	"	
	V. ? : Margûb'al-Kulûb	Farsça	
	VI. Divâna Muhammed Çalabi : Mesnevi tarzında şiir	"	
'Abd'Allâh Bizawî	: Farhang-i Ma'nawî	"	157-158
Kâşifî Husayn Vâ'iz	: Lubb-ı Lubâb-ı Ma'nawî	"	158-159
" " "	: " " " "	"	160
Rusûhî	: Macmû'at'al-La'ât'if	Türkçe	160-161
Ahmad Rûmî	: " " " "	"	161
" " "	: " " " "	"	162
Rusûhî	: Dağâ'ik'al-Hakâ'ik	"	162-163
Mawlânâ Calâladîn Muhammed	: Nisâb-ı Mawlawî	"	163
" " "	: Diwân-ı Kabîr	Farsça	164-165
" " "	: " " " "	"	165
" " "	: " " " "	"	166-167
Macmû'a	I. Mawlânâ C. M. : Diwân'dan 100 şiir	"	167-169
	II. Sayyid Kâsum-ı Anwâr : Diwân	"	
	III. Cawîd : Şarh-ı Rubâ'î-i Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr	"	
	IV. ? : Takvime dâir	Türkçe	
	V. Cevri : Malhama	"	
	VI. Nasîb v.s. : Şiirler	"	
Mawlânâ Calâladîn Muhammed	: Fihri mâ-fih	Farsça	170-171
" " "	: " " " "	"	172
Macmû'a	I. Mawlânâ Calâladîn Muhammed : " "	"	172-176
	II. Faridûn b. Ahmad : " "	"	
Mawlânâ Calâladîn Muhammed	: Sipah-sâlâr	"	176
Bahâ'addîn Muhammed (Sultân'al-'Ulamâ)	: Maktûbât	"	177
" " "	: Ma'ârif I. c.	"	178
" " "	: " " " "	"	178-179
" " "	: " " " "	"	179
" " "	: " " " "	"	180-181
" " "	: " " " "	"	182
Macmû'a	I. Sayyid Burhânaddîn Muhaqqik : Tafsl-i Sûra-i Muhammed ve Sûra-i Fath	"	182-184
	II. " " " " : Ma'ârif	"	
	III. ? : Du'âlar	Arapça	
	IV. ? : Hadise dâir Risâle	Farsça	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Bahâ'addîn Muhammed Valad (Sultân'al-'Ulamâ)	: Ma'ârif I. c	Farsça	185
Macmû'a	I. " " " : Ma'ârif'in baştarafı	"	186
	II. Bahâ'addîn Valad (Sultân Valad) : " "	"	
Macmû'a	I. 'İzzaddîn Âmulî (Sayyid) : Mawlânâ'ya atfedilen bir şiire cevap	"	186-190
	II. Mawlânâ'ya atfedilen bir şiir : Şarh-ı Kalima-i Şahâdet	"	
	III. Sultân Sallâm I. : Şiirler	"	
	IV. ? : Hz. Muhammed'in İncil'deki vasfı	Türkçe	
	V. Yahyâ Şirvânî (Sayyid) : Kaşf'al-Kulûb	Farsça	
	VI. ? : Miftâh'al-Asrâr	"	
	VII. ? : Risâlat'al-Gawfiyya	Arapça	
	VIII. ? : Fuşûl	"	
	IX. ? : Risâla	Farsça	
	X. ? : İlmi-i Nücûm	"	
Macmû'a	I. Sultân Valad : İbtidâ-Nâma	"	190-192
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	192-193
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	193-194
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	194-196
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	196-199
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	199-201
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	201-202
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	202-206
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	206-207
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	207-209
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	209-212
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	212-214
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	214-216
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	216-218
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	218-220
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	220-222
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	222-224
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	224-226
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	226-228
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	228-230
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	230-232
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	232-234
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	234-236
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	236-238
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	238-240
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	240-242
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	242-244
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	244-246
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	246-248
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	248-250
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	250-252
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	252-254
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	254-256
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	256-258
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	258-260
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	260-262
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	262-264
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	264-266
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	266-268
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	268-270
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	270-272
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	272-274
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	274-276
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	276-278
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	278-280
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	280-282
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	282-284
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	284-286
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	286-288
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	288-290
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
	" " : Rabâb-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	
	" " : " "	"	
Macmû'a	I. " " : İbtidâ-Nâma	"	290-292
	II. " " : Rabâb-Nâma	"	
	III. " " : İntihâ-Nâma	"	
	" " : " "	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Sultân Valad	: Ma'ârif	Farsça	213-214
" "	: "	"	214
" "	: "	"	215
" "	: "	"	215-216
" "	: "	"	216-217
Şamseddin Muhammed Tabrizî	: Makâlât	"	217-218
" "	: "	"	219
Mawlânâ ve S. Valad	: Bâzı şiirler	Farsça-Türkçe	220
Faridün Ahmâd Sipah-sâlâr	: Risâla-i Sipah-sâlâr	Farsça	220-221
Aflâkî Ahmâd Dada	: Manâkıb'al-'Ârifin	"	221-223
" "	: "	"	224
" "	: "	"	225
" "	: "	"	225-226
Maḥmûd Dada (Maṭnawî-H'ân)	: Tarcama-i Tawâkıb	Türkçe	226-227
" "	: "	"	228
" "	: "	"	228-229
Macmû'a	I. " : " "	"	229-231
	II. Şâhidî : Tırâş-Nâma	Farsça	
	III. ? : Kulâh-Nâma	"	
	IV. Şâhidî : Âfâk u Anfus	"	
	V. " : Anfus u Âfâk	"	
	VI. Loḳmânî Dada : Manâkıb-ı Mawlânâ	Türkçe	
Loḳmânî Dada	: Manâkıb-ı Mawlânâ	"	231-232
" "	: "	"	232
Tâkıb Muştafâ Dada	: Safına-i Nafisa-i Mawlawiyyân I. böl.	"	233-234
" "	: " " " I. c.	"	234
" "	: " " " II. ve III. c.	"	235-236
" "	: " " " III. c.	"	236
Vâṣf	: Mawlânâ, Mawlawileriz, Maṭnawî, Munlâ, Munlâ-yı Rûm, Simâ' gibi Mevlevîliğe dâir hicrî IX-XIV. yüzyıllarda yaşayan 150 şâirin şiirlerini muhtevî Mec.	"	237-239
"	: Aynı tarzda Mec.	"	239
Sa'deddin Sulaymân	: Şarhu 'Ukûd'al-Lu'lu'yya fî Tarîk'is-Sâdat'al Mawlawiyya	"	240
Rusûhî Ankaravî	: Minhâc'al-Fuḳarâ'	"	241
" "	: " "	"	242-253
" "	: " "	"	243
Macmû'a	I. Amln'addîn : Risâla-i Kudsiyya	"	244-245
	II. ? : Şamsiyya	Arapça	
	III. ? : Kitâb'al-Muntaḥab min Kabs'al-anwâr wa Câmî' al-asrâr	"	
Amln'addîn	: Risâla-i Kudsiyya	Türkçe	245
Bahâ'addîn Tâḥurî	: Hadiyyat'as-Sâlikîn	Farsça	246
'Adnî Racab Dada	: Şarḥ-ı Kaşâ'id-i 'Urfî	Türkçe	247
'Abd'al-Ganiyy b. Muhammed 'Aliyy'al-Mawlawî	: Durr'al-Barzah'al-Ma'nawî	Arapça	248
Nâbî Yûsuf	: Munşâ'ât	Türkçe	249
Fâḍlî Hasan (Şayb)	: Kâşî'al-asrâr wa Maṭla'al-anwâr	Farsça	249-250

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
I. Divâna Muhammed Çalabî	: Mesnevî	Türkçe	250-253
II. Rûşanî	: Nay-Nâma	"	
III. ?	: İsm-i Celâl'den sonraki duâ	Farsça-Türkçe	
VI. ?	: Maṭnawî'nin 18 beytinin şerhi	Türkçe	
V. ?	: Âli Muhammed'e sadakamın haram oluşu	Arapça-Türkçe	
VI. ?	: Kulâh-Nâma	Farsça	
VII. ?	: İstîlâhât'aş-Sûfiyya	Türkçe	
VIII. Divâna Muḥ. Ç.	: Tarîkat'al-Ma'ârifin	"	
IX. Rusûhî Ankaravî	: Risâla	"	
X. ?	: Tarcama-i Risâla-i 'Abdallâh-ı Anşârî	"	
XI. ?	: Fakr'e âit hadisler	"	254
XII. ?	: Nâfile namazlar	"	
XIII. ?	: Konya'da Yatan Peygamberler ve Erenler	"	
XIV. Bûşurî	: Kaşîda-i Bur'a	Arapça	
I. ?	: Zikre dâir Risâle	"	254-255
II. ?	: Mezheplerin adları, Burçlar v.s. cedveli	"	
III. ?	: Maṭnawî'nin fihristi	"	
IV. ?	: Sulṭan Ya'kûb başlıklı bir şiir ve Mawlânâ'nın şiirleri	Farsça	
I. Rûşanî	: Çübân-Nâma	Türkçe	259-260
II. "	: Nay-Nâma	"	
III. "	: Silsila-Nâma	Farsça	
IV. "	: Divân	Türkçe	
V. "	: Miskînlîk Kitâbı	"	
I. Şâhidî	: Gülşen-i Tavhîd	Farsça	261
II. Yûsuf Sîna-çâk	: Cazîra-i Maṭnawî	"	
III. Şams (?)	: Kitâbu Margûb'al-Kulûb (707 H. de nazmedilmiştir.)	"	
IV. ?	: Risâla-i Âfâk u Anfus	"	
V. ?	: Sîgîr-Nâma	Türkçe	
VI. Loḳmânî Dada	: Manâkıb-ı Mawlânâ	Farsça	
VII. 'Irâkî Faḫraddîn	: Lama'ât	Türkçe	
VIII. Şâhidî	: Divân	"	
IX. Sîna-çâk, Ârâml v.s.	: Şiirler	"	
X. Şâhidî ?	: Tırâş-Nâma	"	
XI. Şâhidî	: 'İşk-Nâma	Farsça	
XII. Hâllîl	: Haft Vâdî	Arapça	
XIII. Bûşurî	: Kaşîdat'al-Bur'a	Farsça	
XIV. Maḥmûd-ı Şabustari	: Gulşan-i Râz	"	
XV. ?	: Zayl-i Ruşâla dar Tacalliyât	"	
XVI. Hâllîl	: Tuḫfat'al-'Uşşâk	"	
Şâhidî	: Gulşan-i Tawhîd	Farsça	261
"	: " Vâḫdat	Türkçe	263
"	: Gulşan-i Asrâr	"	264
"	: " "	"	
I. Şâhidî	: " "	"	265-266
II. Faridün b. Ahmâd-i Sipah-sâlâr	: Risâla-i Sipah-sâlâr	Farsça	
I. Darvîş 'Uṣmân	: Zubda-i Makâlât-ı Şams	"	265-266
II. " "	: Gulşan-i 'Ubbâd	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Mevlevî beste-gârlar	: Ayin Macmu'ası	Farsça-Türkçe	266-267
" "	: " "	" "	267
" "	: " "	" "	267-268
" "	: " "	Arapça-Farsça-Türkçe	268
" "	: " "	" "	268-269
Macmû'a	I. Mawlânâ	Farsça	269-270
	II. Ahmad b. Muham-		
	mad Mağnîsâvi		
	III. İlahî		
Şarkılar	: Şiirler		
Muhammad Çalabî	: Şarhu Fıkh'il-Akbar	Arapça	
Macmû'a	: Risâla	Türkçe	
	: Macmu'a	"	271
	: Zayn'al-Alhân	Türkçe-Arapça	271
	: Bestelerin adları ve güfteler	Türkçe-Farsça	272
	I. Beste güfteleri ve		
	usûller	Türkçe	
	II. İbnî 'Isâ Sarûhânî		
	Ahmad		
Macmû'a	: Câmî'ul-Asrâr li Ahl'illah'il-mu-	"	272-275
	karrebî va'l-abrâr	"	
	III. Mawlânâ ?	Arapça	
	IV. Mısrî-i Niyâzî	Türkçe	
	V. 'Utmân Hâkî		
	: Kâdrî ve Nakşbandî silsilesi, hilâfet	"	
	verme usûlü, Hudâyt'nin şiirleri	"	
	VI. 'Abdulkâdir Gîlânî ?	Arapça-Farsça	
Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî	: Miftâh'al-Balâğa wa Mısbâh'al-		
	Faşâha	Türkçe	275
	: Munşâ'ât	"	276
	I. ?	"	
	II. ?	"	
	III. ?	"	
Macmû'a	IV. Ahmad Vahbî b.		277-278
	Muştafa'l-Burûsî	"	
	: Sakke dâir bir risâle	"	
	V. Bazı şer'î mükâtebe	"	
	sûretleri	"	
Tab'î Muştafâ	: Munşâ'ât	"	279
Ayyûbî	: Tarcama-i Tûşî-nâma	"	280
?	: Fawâ'id-i İhwân	"	281
?	: Hikâya-i Âsmân ile Zincân	"	281-282
Ayyûbî	: Hikâya-i Hâtam-i Tayy	"	282-283
Lâmî'î 'Utmân	: Husn u Dil	"	283
Şafîk Muhammad (Yak'a-nuvîs)	: Şafîk-Nâma	"	283-284
Macmû'a	I. Şafîk Muhammad	"	284-285
	II. Muhammad b. Ah-	"	
	mad b. Muşlî	"	
	III. Tabîb	"	
Muhammad b. Muhammad (Altı parmak)	: Tarcama-i Sittîn (Yûsuf		
	Kıssası)	"	285-286
Kâfî Hasan'al-Bosnavî	: Tarcama-i Uşûl'al-Hikem	"	286
Lâmî'î 'Utmân	: Şaraf'al-İnsân	"	287
Sinân'addîn Yûsuf (H'âca Pâşâ)	: Tađarru'ât	"	288-289
Câmî Muhammad (Hasan-zâda)	: Sa'âdat-Nâma	"	289-290
Vayıl Muhammad	: Dustûr-nâma (Şahâdatnâma)	"	291
?	: Tafslr	"	291-293
Ayyûbî	: Tarcama-i Şeh-nâma	"	293
Fuğûlî Sulaymân	: Hâdîkat'as-Su'adâ	"	293-294
" "	: " "	"	294-295

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. Tarz-i Afşâr	Farsça	295-296
	II. Hâtam	Türkçe	
Nasîb Yûsuf	: Rîştâ-i Cawâhîr	"	296-297
Macmû'a	I. Hâkânî	"	297-298
	II. Cavrî	"	
	III. Cavâbî	"	
Macmû'a	: Hilya	"	298-299
	: Hilya-i Çâhâr Yâr	"	
	: Mu'elzât-ı Nabawiyya	"	
Macmû'a	I. Hâkânî	"	298-299
	II. Âzarî	"	
Macmû'a	: Hilya	"	299-301
	: " (Mensûr terceme)	"	
	: " (Manzûm)	"	
Macmû'a	III. Hıdri	"	299-301
	IV. Şayhî	"	
	: Hilya (Mensûr)	"	
Macmû'a	: Nâbî Yûsuf	"	302-303
	: " "	"	
	: " "	"	
Macmû'a	I. Nâbî Yûsuf	"	302-303
	II. " "	"	
	: Hayriyya (Hayrî-nâma)	"	
	: " "	"	
	: " "	"	
Gâlib As'ad	: Hayr-âbâd	"	303-304
	: Husn u 'İşk	"	
Macmû'a	I. Guvâhî	"	304-305
	II. "	"	
	III. "	"	
	IV. "	"	
	: Pand-nâma	"	
	: 'İbrat-nâma	"	
	: Gurbat-nâma	"	
	: Kaşîda	"	
Muhyî	: Şahd-i Abrâr	"	305-306
Yahyâ (Duğakin-zâda)	: Şâh u Gadâ	"	306-307
Şayhî Yûsuf-ı Garmiyânî	: Husrav u Şîrin	"	307-308
?	: Yûsuf u Zallâh	"	308-
Macmû'a	I. Fađlî	"	309-310
	II. Kamâl Pâşâ-zâda	"	
	III. Fetvâlar v.s.	"	
	: Gul u Bulbul	"	310
Fađlî	: Risâla	"	310-311
Fuğûlî Sulaymân	: Gul u Bulbul	"	
	: Laylî vu Macnûn	"	
Macmû'a	I. Fuğûlî Sulaymân	"	311-312
	II. Nâbî	"	
Fuğûlî Sulaymân	: Hayriyya	"	312
Sulaymân	: Laylî vu Macnûn	"	312-313
Yahyâ (Duğakin-zâda)	: Mawlid	"	313
	: Gacelnâ-i Râz	"	
Macmû'a	I. Yahyâ (Duğakin-	"	313-314
	zâda)	"	
	II. " "	"	
Muhammad Bîcân (Yazıcı-zâda)	: Şâh u Gadâ	"	
	: Gacelnâ-i Râz	"	
	: Muhammediyya	"	314
Macmû'a	I. ?	"	315
	II. Fađlî	"	
	III. Niyâzi-i Mısrî	"	
'Âşîk Pâşâ	: Farsça gramer	"	
" "	: Gul u Bulbul	"	
	: Divân	"	
Macmû'a	: Garîb-nâma	"	315-316
	: " "	"	316
	: " "	"	
	: " "	"	
Macmû'a	I. Askarî Muhammad	"	317-318
	II. Naş'at Sulaymân	"	
Hâmlî-i Âmidî	: Divân	"	
Nâgım	: " "	"	318-319
Sukkarî Zakariyyâ	: " "	"	319-320
Havâyî (Mürekkepçî)	: " "	"	320-321
	: " "	"	321-322

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Sâlim (Mirzâ-zâda)	: Divân	Türkçe	322
Muhibbi (Kânûnî Sulaymân)	: "	"	323
Tâkib Muştâfâ Dada	: "	"	324-325
" " "	: "	"	325
Faşîh Ahamd Dada	: "	"	325-326
Naf'î 'Umar	: "	"	327
" " "	: "	Türkçe-Farsça	327-328
Macmû'a { I. Fahim Muştâfâ	: "	Türkçe	328-329
II. Vaysi Muhammad	: "	"	
Fahim Muştâfâ	: "	"	329-330
Nasimi 'İmâdaddin	: "	"	330-331
Macmû'a { I. Rûmî Maḥmûd	: Tuhfat'ül-mülk	"	321-334
II. ?	: Risâlat'al-Wilâya	Farsça	
III. Miṭâli	: Miftâh-ı Gayb	Türkçe	
IV. Nasimi	: Divân	Farsça	
Nasimi	: "	Türkçe	334
Gâlib As'ad Dada (Şayh)	: "	"	334-335
" " "	: "	"	335
'Âli Muştâfâ	: "	"	336
Bâkî ('Abd'al-bâkî Maḥmûd)	: "	"	336-337
Râdî İbrâhîm (Dastârî-zâda)	: "	"	337-338
Yûnus Amra	: "	"	338-339
Rûdâ (Şayh. Naccâr-zâda)	: "	"	339-340
Macmû'a { I. Vâcidi	: "	"	340-341
II. Maṇṭıki	: "	"	
Farri Muhammad	: "	"	341-342
Hâmid Ahamd (Nazîf-zâda)	: Divânçe	Türkçe	342-343
Makki Muhammad	: Divân	"	343-344
Ḳuddûsî Ahamd	: Bâzı şiirleri	"	344
Hâkîkî 'İzzaddin Yûsuf	: Divân	"	345-350
'Âli Safâ'î	: "	"	350-351
Rûhî Bağdâdî	: "	"	351-352
Macmû'a { I. Nacâti	: "	"	352-353
II. Yahyâ	: "	"	
Macmû'a { I. Hâşîk	: "	"	353-355
II. Tâbit 'Alâ'addin	: "	"	
III. Râgîb Muhammad	: "	"	
Pâşâ:	: "	"	
IV. Nadîm Ahamd	: "	"	
V. Fîṭnat Zubayda	: "	"	355-356
Macmû'a { I. Ümîdî	: "	"	
II. 'Ubaydî	: Ğazaliyyât	"	
III. Canâbî	: "	"	
IV. Hâyâlî	: Divân	"	356-358
Macmû'a { I. 'Aynî	: Sâkî-nâma	"	
II. Aḡraf-i Rûmî	: "	"	358-359
'Abdallâh	: Divân	"	
Macmû'a { I. Bâkî	: "	"	358-359
II. Şâhidî	: Gulşan-i Vahdat	"	
III. Hâlatî ('Azîmî-zâda)	: Rubâ'iyyât	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Safâ'î 'Âli Dada	: Divân	Türkçe	359
Partav Muhammad	: "	"	360
Nazîm Yahyâ	: "	"	360-361
Nâblî Yûsuf	: " ve Hayriyya	"	361-362
" " "	: Muntahabât	"	362
Ḳuddûsî { I.	: Divân	"	362-364
II.	: Naşâyih	"	
III.	: Mektup	"	
IV.	: Hâzînat'al-Asrâr	Arapça	
İbrâhîm Hâkîkî-i Arḡrûmî	: Divân (İlâhî-nâma)	Türkçe	364
Rûşanî { I. Miskînlîk	: "	"	364-365
II. Çûbân-nâma	: "	"	
III. Nây-nâma	: "	"	
IV. Divân	: "	"	
Macmû'a { I. 'Allîr Navâ'î	: Şiirler	"	366
II. Âhl, İshâk, Câmî, Lâmi'î...	: "	"	
Macmû'a { I. Mevlevî şâirleri	: "	"	366-368
II. " "	: "	"	
ve beste-gârları	: Âyinler	"	
III. 'Uṭman Dada (Nâyî)	: Mi'râciyya	"	
IV. Rûdâ	: Hûlya-i Mawlânâ	"	
V. 'Umar Fâ'îk	: Şarh-ı ğazal-i Şâ'ib	"	368-369
Macmû'a X-XIII. Hierî yüzyıllar şâirleri	: Şiirler	"	
Macmû'a 'î Naṣa'ir. X-XI. H. yüzyıllar şâirleri: Nazîreler	: Nazîreler	"	369-370
Macmû'a { I. Yahyâ	: Şâh u Gadâ	"	370-371
II.	: Şiirler	"	
III.	: Nesir ve şiirler	Arapça-Farsça-Türkçe	371-372
Macmû'a X-XII. H. yüzyıllar şâirleri	: Şiirler	Türkçe	
Macmû'a X-XII. " "	: "	Türkçe-Farsça	372-373
Macmû'a	: Nesir, şiir	Türkçe-Arapça	373
Asrâr Dada	: Divân	Türkçe	374
Macmû'a X-XI. " "	: Şiirler	Türkçe-Farsça	374-375
Macmû'a { I. Muḡrî Niyâzî	: Şarh-ı Şî'r-i Yunus Amra	Türkçe	375-376
II. Yûnus, Hayratî	: Şiirler	"	
III.	: Na'tler	Türkçe-Farsça	
IV. Fikrî, Darvîş 'Umar	: Şiirler, Niyâz âyini	Türkçe	
V.	: İlâhîler	"	
Macmû'a { I. Nidâ'î	: Risâla (Tibba ait manzum)	"	376-378
II.	: Risâla (Fıkha dâir)	"	
III.	: Kırâata dâir	"	
IV.	: Gulistan'dan bir parça	Farsça	
V.	: Mev'izaya dâir	Türkçe	
VI.	: Fıkha	"	
VII.	: Kavanin ve Rûşûm Mec.	"	
VIII.	: Sarfa âit	Arapça	
Macmû'a { I. Lâmi'î	: Mir'ât'al-asmâ'	Türkçe	378-380
II.	: Fath-nâma-'i Kal'a-i Moton	"	
III.	: Safîna-'i Latâ'if wa Macmû'a-'i Ma'ârif	"	
IV.	: Maṭnawî	"	
V.	: Kasida	Farsça	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
I. Mahmûd al-Uşnawî	: Gâyat'al-İmkân	Farsça	
II.	: Bâzı fevâid	Arapça	
III. İbn 'Arabî	: Mümkînâtın adem-i mahz olduğu	"	
IV. Zamaşşarî	: Şarhı Nawâbiğ'al-Kilâm	"	
V. Yahyâ	: Bir âyetin tefsiri	"	
VI. Hasan'an-Niksârî	: " " "	"	
VII. Muhyiddin Kâra	: " " "	"	
VIII. Kâdî	: " " "	"	
IX. ?	: " " "	"	
X. Muhammed'al-Samarkandî	: " " "	"	
XI. Munlâ Husrav	: " " "	"	
XII. ?	: " " "	"	
XIII-XV. ?	: " " "	"	
XVI. Abû-'Abd-Allah Muhammed	: Kaşîda ve tercemesi	Arapça-Türkçe	380-383
XVII. ?	: Risâla (Tibba dâir)	Arapça	
XVIII. Câmî	: Rawdat'al-İslâm ve şerhi	Farsça-Türkçe	
XIX. Mağribî	: Şiirler	Farsça	
I. Mahmûd Hüdâ'î	: Tarikat-nâme	Türkçe	
II. ?	: Salavât, duâlar	Arapça	
III. İbn 'Arabî	: Makâmât	Arapça-Türkçe	
IV. Muhammed Nasafî	: Risâla	Türkçe	
V. Uşûlî	: Gazel, iki farsça rubâi	Türkçe-Farsça	
VI. ?	: 'İşk-nâma	Türkçe	
VIII. Rûhlî, Fuûlî	: Kasideler	"	
IX. Kaygusuz Abdâl	: Pand-nâma	"	
X. Şamsaddîn-i Sîvâsî	: Manâzil'al-Ârifin	"	
XI. 'Abd'Allah-i Bosuavî	: Gulşan-i Râz-ı 'Ârifân	"	
XII. İbn Fariştah	: 'Abd'al-Macîd	"	
XIII. Kanbarî	: Âhurat-nâma	"	
XIV. Tanâyî	: Salâm-nâma-ı H. Baktâş	"	
XV. 'Abd-Allah-ı Anşârî	: Tarcî	Türkçe	
XVI. Muhammed b. Husayn'al-Hakimî	: Naşihat-nâma	Farsça	
XVII. Nasimî, Ca'farî v.s.	: Asrâr'al-'üşûkîn	"	
XVIII. Nasimî ('İmâdaddîn'den başka)	: Şiirler	Türkçe-Farsça	384-394
XIX. Bâ'î ve diğer şâirler	: Mesnevî	Türkçe	
XX. Kaygusuz Abdâl	: Kaşîda, şâirler	Türkçe-Farsça-Arapça	
XXI. " "	: Tarcî	Türkçe	
XXII. " "	: Mesnevî	"	
XXIII. Ahamad, Şakirî, Vahdatî, Hatâyî v.s.	: Dûlâb-nâma	"	
XXIV. ?	: Şiirler	"	
XXV. ?	: Fanârî'nin bir risâlesinin nazmen terc.	"	
XXVI. ?	: Tilâvet secdeleri	"	
XXVII. Kânûnî Sulaymân	: Hawâşş-ı Qur'ân	"	
XXVIII. ?	: Gazel	"	
XXIX. Câmî	: Şarh'ul-Asmâ'al-Husnâ	Farsça	
XXX. Cezmî	: Hadîq-i Arba'in	"	
XXXI. İlahî	: Na't	Türkçe	
XXXIII. ?	: Burûflîge dâir manzum Risâle	"	
	: Hurûflîge dâir bir manzume	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
I. Niyâzî-i Mîsrî	: Divân	Türkçe	
II. Sazâ'î Hasan	: " "	"	
III. Zâdî	: " "	"	
IV. 'Abdal-Kâdir'ar-Rahâvî	: Kuṭb-ı Rabbanî	"	
V. 'Uṭmân Hakiyy'al-Mawlawî	: Tarcame-i Câm-ı Cihan-numâ	"	364-368
VI. Sallm-i Divânâ	: Burhân'al-Ârifin	"	
VII. Kaygusuz Abdâl	: Dîl-guşâ (Dallî-i Budalâ)	"	
VIII. Hüdâ'î	: Nacât'al-ğarîk	"	
IX. 'Abd'al-Kayyûm'al-Buhârî	: Tasawufî Risâle	Arapça	
XVI-XVII. M. yaşanmış şâirlerin nazîreleri	: Macmû'a-i Nazâ'ir	Türkçe	369-370
I. Yahyâ Duḡakin-zâda	: Şâh u Gadâ	"	
II. XV-XVI. M. şâirleri	: Şiirler	"	370-371
III. Manzûm, mensûr yazılar	: " "	Türkçe-Arapça	
XV-XVIII. M. yaşanmış şâirler	: Şiirler (Macmû'a)	Türkçe	371-372
" " "	: " "	Türkçe-Farsça	372-373
Çağatay şâirleri	: Şiirler, duâ ve salâvât (Macmû'a)	Türkçe-Arapça	373
Asrâr Dada	: Divân	Türkçe	374
XVI-XVII. M. yaşanmış şâirler	: Şiirler (Macmû'a)	Türkçe-Farsça	374-375
I. Mîsrî-i Niyâzî	: Şarh-ı Şî'r-i Yûnus	Türkçe	
II. Yûnus, Hayratî	: Şiirler	"	
III. Mawlânâ	: Na'tler	Farsça	375-376
IV. Fikrî, Niyâzî âyini	: Şiirler	Türkçe	
V. Niyâzî v.s.	: Tefsîr, İlahîler	"	
I. Nida'î	: Tibba dâir manzûm Risâle	"	
II. ?	: Fıkha âit eksik ve mensûr Risâle	"	
III. ?	: Kurâat ilmine dâir eksik Risâle	"	
IV. Sa'dî	: Gulistân'dan bir parça	Farsça	376-378
V. ?	: Mav'iza'ya âit eksik R.	Türkçe	
VI. ?	: Fıkha " " "	"	
VII. ?	: Kavanîn ve Rusûm Mec.	"	
VIII. ?	: Sarfa âit R.	Arapça	
I. Lâmi'î	: Mir'ât'al-Asmâ' (Risâla-i Mu'ammâ terc.)	Türkçe	
II. "	: Fath-Nâma-i Kal'a-i Moton	"	378-380
III. "	: Safina-i Latâ'if wa Macmû'a-i Ma'ârif	"	
IV. "	: Maṭnawî	"	
I. Tâcaddîn Mahmûd-ı Uşnawî	: Gâyat'al-İmkân	Farsça	
II. Sa'dî, 'Alî Hünâ'î Nûraddînzâda v.s.	: Kâdî Tefsîrinden parçalar	Arapça	
III. İbn 'Arabî	: Mümkînât adem-i mahz	"	
IV. Zamaşşarî	: Şarhı Nawâbiğ'al-Kilâm	"	380-383
V. Yahyâ (Saray pehrinde Mûderrîs)	: Kâdî t.de bir âyete âid	"	
VI. Amîr Hasan Niksârî	: " " " " "	"	
VII. Muhyiddin Kâra Çalabî	: " " " " "	"	
VIII. Kâdî	: " " " " "	"	
IX. ?	: " " " " "	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
	X. Muḥammad Samarkandî : Kâdî t.de bir âyete âid	Arapça	
	XI. Munlâ Husrav : " " " " "	"	
	XII. ? : " " " " "	"	
	XIII. Taftûzânî : " " " " "	"	
	XIV. Tîbî : " " " " "	"	
Macmû'a	XV. Sinân Çalabî : " " " " "	"	380-383
	XVI. Abû 'Abdallâh Muḥammad : Kaşîda ve tercemesi	Arapça-Türkçe	
	XVII. ? : Risâla	Arapça	
	XVIII. Câmi ve ? : Rawḍat'al-İslâm ve terc.	Arapça-Türkçe	
	XIX. Muḥammad b. Şîrînî Mağribî : Şiirler	Farsça	
	I. Hüdâ'î : Tarîkat-Nâma	Türkçe	
	II. ? : Salavât v.s	Arapça	
	III. ? : Makâmât-i M. İbn 'Arabî	Türkçe	
	IV. ? : Nasafî R. terc.	"	
	V. Uşûlî : Gazel	"	
	VI. ? : Nuktatal-Bayân (Nasafî R. terc.)	"	
	VII. Şâhidî : Gulşan-i Vahdat	"	
	VIII. Fuḍûlî Rûhî : Kasideler	"	
	IX. Kaygusuz Abdâl : Dallî-i Budalâ	"	
	X. Şamsaddin-i Sîvâsî : Manâzil'al-Ârifin	"	
	XI. 'Abdallâh-i Bosnavî : Gulşan-ı Râz-ı 'Ârifân	"	
	XII. 'Abd'al-Macîd (Farîştahogh) : Âhırat-Nâma	"	
	XIII. Kanbarî : Salâm-Nâma	"	
	XIV. Tanâyî : Tarcî	"	
	XV. 'Abdallâh-ı Anşâri : Naşihat-Nâma	Farsça	
	XVI. Muḥammad b. Huseyn'al-Hakîmî : Asrâr'al-Âşîkîn	"	
Macmû'a	XVII. Nasîmî, Hüdâ'î : Şiirler	Türkçe	384-394
	XVIII. Nasîmî (S. Nasîmî'den başka) : Matnawî	"	
	XIX. Bâ'î, Şayhî, Nasîmî v.s : Kaşîda, şîirler	Türkçe-Farsça	
	XX. Kaygusuz Abdâl : Tarcî	Türkçe	
	XXI. " : Matnawî	"	
	XXII. " : Dûlâb-Nâma	"	
	XXIII. Aḥmad, Şikârî, Vahdatî v.s : Şiirler	Türkçe-Farsça	
	XXIV. ? : Abdest ve namaz	"	
	XXV. ? : Tilâvet secdeleri	"	
	XXVI. ? : Tahmîs-i gazel-i S. Sulaymân	"	
	XXVIII. ? : Şarḥ'al-Asmâ'al-Husnâ	Farsça	
	XXIX. Câmi : Hâdî-i Arba'in	Farsça-Türkçe	
	XXX. ? : " " "	Türkçe	
	XXXI. Cazmî : Na't	"	
	XXXII. İlâhî : Hurûfîliğe âit manzum R.	"	
	XXXIII. ? : " " manzûme	"	
	I. Niyâzî-i Mîsrî : Divân	"	
	II. Sezâ'î Hasan : Divân	"	
	III. Zâtî : " "	"	
	IV. Rabawî : Kutb-ı Rabbânî (Kaadirîliğe dâir)	"	
Macmû'a	V. 'Utman Hâkî : Tarcama-i Câm-ı Cihân-Numâ	"	394-398
	VI. Sallâm-ı Divânî : Burhân'al-Ârifin	"	
	VII. Kaygusuz Abdâl : Dellî-i Budalâ	"	
	VIII. Hüdâ'î : Nacât'al-Garîk	"	
	IX. 'Abd'al-Kayyûm'al-Buhârî : Tasawufî R.	Arapça	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
	I. Wahid Muḥammad-ı Tabrizî : Miftûh-ı Badâ'iyî	Farsça	
Macmû'a	II. " : 'Arûd ve Kaafiye risâlesi	"	398-400
	III. Câmi : Wâfî bi Kawâ'id-i 'Ilm'al-Kawâfî	"	
	IV. ? : Kawâ'id-i Fârisî	"	
	I. ? : Kitâb-ı 'Arûd	"	
Macmû'a	II. Yûsuf Sîna-çâk : Cazîra-i Maḥnawî	"	400-401
	III. Abû-'Abd'Allâh Muḥammad (Abû- Hübeyy'al-Anşâri) : Risâlat'al-'Arûd	Arapça	
Surûrî Muştâfâ Muşhaddîn	: Bahr'al-Ma'ârif	Türkçe	401-402
Şamsaddin Aḥmad b. Sulaymân (İbn Kamâl)	: Nigâristân	Farsça	403
Kamâladdin Huseyn b. 'Alî Kâşîfî	: Rawḍat'aş-Şuhadâ'	"	404
	I. Huseyn b. Muḥ. Huseyn- niyy'an-Nisâbüri : Risâla-i Mu'ammâ	"	
Macmû'a	II. ? : " "	"	401-402
	III. ? : Şarḥ-ı Mu'ammâ-yı Mîr Huseyn	"	
	IV. Hâkîrî Şihâbaddin : Risâla-i Mu'ammâ	"	
	V. Sâdîk-ı Dakanî : " "	"	
	VI. Câmi : " "	"	
Sa'dî-i Şîrâzî	: Kullîyyât	"	407-410
Huseyn b. Muḥ. Nisâbüri	: Risâla-i Mu'ammâ	"	410-411
Câmi	: Behâristân	"	411
"	: " "	"	412
"	: " "	"	413
	I. Arapça bir dua ve havass	Arapça	
Macmû'a	II. Sa'dî : Gulistân	Farsça	413-414
	III. Surûrî : Abcad şerhi	Türkçe	
Maḥmûd b. Şayḥ Muḥammad'al- Giylânî (H'âca-i Cihân)	: Manâzır'al-İnşâ'	Farsça	414-415
Mu'îni	: Nigâristân	"	415-416
Huseyn b. 'Aliyy'al-Wâ'iz'al-Kâşîfî	: Anwâr-ı Suhaylî	"	416-417
Nasr'Allâh b. Aḥmad b. 'Abdalhamîd Abû'l-Ma'âli	: Kalîla ve Dimna	"	417-419
Sa'dî	: Gulistân	"	421-422
	I. Huseyn b. Muḥammad'an-Nisâbüri : Mu'ammayât	"	
Macmû'a	II. Sâdîk Dakanî : Hall-i Mu'ammayât-ı Asmâ'al-Husnâ	"	422-424
	III. Hâkîrî Şihâbaddin : Risâla-i Mu'ammâ	"	
	IV. Tawfikî-i Giylânî : İbn Kamâl'in Belgrad fethine düşürdüğü tarihin şerhi	Arapça	
	I. Mirwârid 'Abdallâh b. Şamsaddin Muḥammad : Munşâ'ât	Farsça	424
Macmû'a	II. 'Abdarrahmân Hibat-Allâh : Hüdâ'tnin dört va'zı	Türkçe	
	: İsfahân Şahının aşkı	Farsça	424
	I. Aḥmadî : Badâ'iy'as-Sihr	"	
Macmû'a	II. " : Mirkât'al-Adab	"	424-427
	III. " : Mizân'al-Adab	"	
Surûrî	: Şarḥ-ı Divân-ı Hâfız I. c.	Türkçe	427-428
"	: " " " II. c.	"	428
"	: " " " "	"	429
"	: " " " "	"	429
"	: Şarḥ-ı Büstân	"	429-430
Şam'î	: " "	"	430

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
I. Şarafaddîn Hasan b. Muḥammad Râmi	: Anis'al-'Uşşâk	Farsça	
II. Şihâbaddîn Maḳtûl	: Münis'al-'Uşşâk	"	
Macmû'a	III. Nizâmaddîn	: Kitâb-ı Raḥlîyya ve Raḥlî'yya	431-434
IV. ?	: Rubâiyyât âit Risâle	Farsça-Türkçe	
V. ?	: Şiirler	"	
VI. İbn Yâmîn	: Muḳaṭṭa'ât	Farsça	
'Abdî 'Abdarrahmân Pâşâ	: Şarḥ-ı Pand-i 'Attâr	Türkçe	434-435
İsmâ'il Hakkî	: " " " I. c.	"	435
"	: " " " II. c.	"	435-436
'Abdî Himmat-zâda	: Şarḥ-ı 'Urfl	"	436-437
Hatîfî	: Tîmûr-Nûma	Farsça	437
Hilâlî	: Şâh u Dervîş	"	438-439
"	: " "	"	439
Câmi	: Luccat'al-Asrâr	"	439-440
Sa'dî	: Büstân	"	440-441
"	: " "	"	441
"	: " "	"	442
"	: " "	"	442-443
"	: " "	"	443
Nizâmî	: Laylî vü Macnûn	"	444
Hatîfî	: " "	"	444-445
"	: " "	"	445
Câmi	: Yûsuf u Zallhâ	"	446
Dânişî	: Salâmân u Absâl	"	446-447
"	: 'Alî-Nâma	"	447-451
"	: Pand-Nâma	"	448-451
Macmû'a	II. Şâhidî	: Gulşan-i Vahdat	Türkçe
III. ?	: 'Abdallâh-ı Anşârî'den	"	451-452
IV. Samî, Maḥramî v.s.	: Şiirler	"	
V. ?	: Kitâb-ı Dânişten	Farsça-Türkçe	
Macmû'a	I. Vahîd-i Tabrizî	: Cam'-i Muḥtaşar	Farsça
II. 'Atâ'-Allâh b. Maḥmûd'al-Husaynî	: Takmil'aş-Sanâ'a	"	452-453
III. Vahîd-i Tabrizî ?	: Arûz ve kafiyye dâir R.	"	
Macmû'a	I. Gıyâṭî	: Divân	"
II. ?	: Maṭnaviyyât	"	
III. Garîbî, Nawâyî	: Şiirler	Türkçe	
IV. ?	: Hâlidîyya silsilesi ve bir dîvân	Farsça	454-455
V. Aḥmad Yasavî	: Divân-ı Hikmat	Türkçe	
VI. ?	: Martîyya	"	
Kamâladdîn Mas'ûd-ı Hucandî	: Divân	Farsça	455-456
"	: " "	"	456-457
Sa'dî	: Kallîyyât	"	457-461

Cilt
275

1960

عين القضاة همداني

Abul'faḍḍ'il Muḥammad b. 'Abdallâh b. Muḥammad
b. 'Aliyy b. Ḥasan'al miyânciy'al-Hamadânî

Maktûbât

(مكتوبات)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 15

Yazı eb'âdî : 16.2 × 12

Miklaph, ortası şemseli, kenarı düz cetveli kırmızı meşin cilt.

Yazı kötü bir nesih. Başlıkları surhla, âyet, hadis ve kelâm-ı kibârın üstleri surh çizgi ile çizilip belirtilmiş. Sahife kenarları surh tek cetveli. Başlıklar ortaya yazılmış. 111 mektup. Her mektup üçbuçuk, dört, bázıları beş, altı sahife. Baş tarafta, Ruknaddîn-i Secâsî'nin (628 H. 1230; *Lamâzât*, İst. Üniv. K. Türk. Y. 1894, 108. b) zikir hakkında, «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين وصلواته» على خير خلقه محمد وآله وصحبه اجمعين چنین گوید ملک المشايخ ركن الدين سجاسى رحمه الله عليه بدانکه فاضل ترين عبادات و بزرگترین تقری بخضرة حق سبحانه و تعالى باشد که بواسطه وى عالمی معمور گردد, (1. b), «ذكر حق تعالى است» diye başlayan (3. b) üç yapraklık bir risâlesi var. Bununla beraber bütün kitap 354 yapraktır. Her sahifede 17 satır var 4. yaprak boş. İlk yaprağın a yüzünde Çâr yâr'ın, Aimme-i İbnâ'aşar'ın adları, adların altlarında doğum ve vefât târihleriyle müddet-i ömürleri, evlâdlarının sayıları, H'âca 'Aliyyur-Rûmî (*İdris-i Muḥtafî* 1024 H. 1615) ve daha bazı şeyhlerin adları var. Bu yaprakta vakıf mührü ve altında, Sa'îd Hamdam Çalabî'nin (1275 H. 1858), 'Ayn'al-Kuḍât'ın hâl tercemesi için Nafahât'a bakılması hakkında bir kaydı var. Ruknaddîn'e âit risâlenin kenarlarında cetvel yok. 1. a da (*Risâleyle beraber sayılırsa* 5. a da), Şadraddîn Çalabî'nin (1299 H 1881) temellük kaydı ve yine vakıf mührü var. Mektupların çoğu «برادر اعز» hitabını taşımakta. Mektuplar, umûmiyetle tasavvufa âit. 31. a da, «Zubdat'al-Hakâ'ik» ta bu mektubun mevzûunu tahlil ettiğini bildirmekte. Bâzı mektuplarda, yazıldığı ay zikrediliyor. 184. a da, «برادر اعز را پیوسته مطالعه می کند» ibâresinden, bu mektupların, zamanında toplandığını, 199. b deki «دوست مخلص و برادر اعز را در ضمن خود بداراد نوشته بود که امسال مطالعه مکتوبات

Cilt
277

1692

یار علی شیرازی

Yâr-'Alîyy-i Şîrâzî (812 H. 1409):

Lamaḥât

(لمحات)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 17.5 × 12.3

Yazı eb'âdı : 12.3 × 8

Ortası şemseli, kenarı cetvelli, köşe-bentli, harap, şemsesi kopuk cilt. Yazı nesta'lyk. 131 yap. Her sahifede 15 satır. Duraklar, bâzı husûsî adlar, « قوله، لحه، شعر، » gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Âyet ve hadislerle bâzı sözlerin üstleri surh çizgi ile çizilmiş. İlk yaprakta, "Büstân b. 'Abdülhalîm" imzâsı ve daha önce ketebe kaydı var. 1. a da « علاء الملة والدين الشيخ يار علی » nin Lama'ât şerhi olduğuna dâir 16 satırlık ta'lyikle yazılmış müsecca' bir yazı var. Aynı sahifede üç temellük kaydı ve mühür, ayrıca « من كتب العبد الفقير بوستان بن عبدالحليم المولوى » yazısı ve

سعدى از جرم خویش شرمند

ای تویی دستگیر هر بنده

mührü ve vakıf mührü mevcut. Lamaḥât, Keşf'te geçmekte, Lama'ât şerhi olan bu kitabın Yâr-'Alî tarafından şerhedildiği kaydolunmakta, fakat şârihin vefât târihi verilmemektedir (II, s. 1564). Osmanlı Müellifleri, Yâr-'Alî'nin Divrikli Avrençoğlu Zaynuddîn Siyâvüş'un oğlu olduğunu, 777 de (1375) farsça "Kitâb'al-Makâşid'an-nâciyya fi'l mabda'i va'l ma'âşî va'l ma'âd" adlı (ve herhâlde tasavvufî) bir kitap tasnif ettiğini, bu kitabın, Hâlvatiyya'dan 'Abdal' Macîd-i Sîvâsî (ölm. 1049 H. 1639) tarafından terceme ve şerh edildiğini kaydetmekte ve "Lamaḥât" ın bir nüshasının, İst. Ayasofya K. de bulunduğunu, kendisinin 812 de (1409) vefât ettiğini bildirmektedir (I, s. 192). Lamaḥât'ın yeni bir yazması da, İst. Üniv. K. Türkçe yazmaları arasında 3988 No. daki mecmûadadır (İkinci kitap, 46. b-123. b. İlk kitap, Ankaravî'nin Nakş'al-Fuûş'udur ve 122 H. de yazılmıştır; 45. b.).

Keşf'te de Yâr-'Alî'ye Şîrâzî dendiğine göre, aslen Şîrâz'lı olup Divrik'e, oradan da Amasya'ya göçtüğü, yahut babası ve yâ dedesi Şîrâz'lı olduğu için Şîrâzî diye şöhret bulduğu söylenebilir. Kitabında, bilhâssa Mawlânâ'nın divân'ıyla Mesnevî'sinden, Fütûhât'tan, Sadraddîn'in kitaplarından, Muayyidaddîn-i Cundî'nin Şarhu Tâiyya'sinden, yâni VII-VIII. asr-ı hicrî (XIII-XIV) ricâlından istihâd-larda bulunduğu göre vefât târihinin doğru olması icâb eder.

Baş : بسم . . . سزای ثنائی بی حد ولایق سپاس وجود مقدس
(1. b). خدایبست که باعتبار غیب هویت ولا تعینش مطلق از حصر . . .
Son : . . . با آن وجود مطلق یکانه متحد شود تاز خود بشود نه از من
(131. b). وتو لیس فی الدار غیرنا دیار ختم ختامه مسک تحت الرساله

Cilt
278

1693

عین القضاة همدانی

'Ayn'al-Ḥudât-ı Hamadânî:

Tamhîdât

(تمهیدات)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.5 × 12.5

Yazı eb'âdı : 13 × 7

Ortası şemseli, harap, miklâplı cilt. 144 yap. Her yaprakta 15 satır. Âyet ve hadislerle duraklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla. Üstüne « این اسرارنامه » yazılmış (1. a). Vakıf mührü var. Yazı ta'lyık X. asr-ı hicriye (XVI) âit.

Baş : بسم . . . کتاب زبدة الحقایق فی کشف الدقایق للعالم التریانی عین
القضاة الحمدانی قدس الله سره العزیز اما بعد بدانکه در حق صورة
بینان و ظاهر جویان با مصطی علیه السلام خطاب آمد که وتریم
ینظرون الیک . . .
(1. b)

Son : . . . آنچه کفنی باشد که در علم حروف بیش ازین عبارت نتوان
آوردن که باشد که از ادبار خود برهم و هنوز دوراست و ارجو عن
قریب میسر شود فان تولوا فقل حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلث وهو
رب العرش العظیم لیس کمنله شیء وهو السميع البصیر . . .
(144. b)

(1691 No. ya b.).

Cilt
279

1694

امیر حسینی

Husayn b. al'Husayn

(Keşf'e göre Husayn b. 'Alim b. Muḥammad):

Nuzhat'al-Arvâḥ

(نزهة الارواح)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19 × 10.8

Yazı eb'âdı : 11.8 × 5.5

Miklâplı mukavva cilt. 96 yap. Her s. de 15 satır. Yazı ta'lyık. Fasil başları, "şür" gibi dikkati çekecek sözler surhla. E. Husaynî, bu risâleyi 711 hicride (1311) te'lif etmiş, 718 şevvâlinin onaltıncı günü (1318) vefât etmiştir.

Bu nüsha I. a daki,

مما دخل في نوبة العبد الفقير الى الله الصمد
كمال الدين محمد بن احمد الشهير بطاشكپرى زاده
عنى عنها آمين

kayına ve bu kaydın altındaki ta'liyle mahkûk «بندہ کترین کمال الدین» müh-rüne nazaran Şakâ'ıkı Nu'māniyya sâhibi Taşköprü-zâde'nin (ölm. 968 H. 1561) oğlu olan Kamâladdîn Muḥammad'ın (ölm. 1030 H. 1620-1621) temellüküne geçmiştir. Altta Muşafâ b. Marcân' al Busnavî'ye âit bir temellük kaydı daha var.

Baş : بتوفیقش چو روشن دیدم آواز
سخن را هم بنامش کردم آغاز
بگو ای مرغ زبرک حمد مولی
که هست اورا سپاس و منت اولی
سپاس بی قیاس و منتہای بی منتہامر ملکی را کہ ملکش بی انباز
است (1. b)

Son ve ketebe : زجاجه بشکن و زینت فروریز
بنور کوکب دری در آویز
قد تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب في اليوم الخامس من ذي القعدة
الشريفة المنتظمة في سلك سنة ست وتسعين وتسعمائة الهجرية ٩٩٦
(96. a).

Mukabele kaydı: تم (تمت) المقابلة على قدر الطاقة بعون الله تعالى من مصنفات سيد
حسيني روح الله روحه ونور ضريحه في اوائل شهر جمادى الآخرة لسنة
خمس وثلاثين بعد الالف والحمد لله وحده كاتبه الحقير مصطفى البسنوي
المدرس
(Aynı s. Başka bir yazı)

Cilt
280

1695

امير حسینی

Husayn b. Husayn :

Nuzhat'al-Arvāḥ

(نزهة الأرواح)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.8 × 13.8

Yazı eb'âdı : 15 × 9

Miklaph düz ve fersûde cilt. 53 yap. Her s. de 14 satır. Fasil başları ve "nazm, rubâi..." gibi dikkati çekmesi gereken sözler ve duraklar surhla. Âyetlerin, şüirle-

rin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. «فصل بیست وینچم در نہایت این طریق» faslında, dört satırdan sonrası eksik. Bu sûretle bu fasıl dâhil, dört fasıl noksan.

Baş : بتوفیقش چو روشن دیدم آواز
Son : نظم ما هیچ نہ ایم او

Cilt
281

1696

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 22.5 × 14

Yazı eb'âdı : 19.5 × 11.5

Cönk tarzında meşin, kenarları cetvelli, miklapsız cilt.

100 yap. Her sahifede 26 satır. Yazı nesih. Derviş Ömer'in Cama'at-hâne'ye vakfı olduğu ilk yapıta kayıtlı.

I. Farîdaddîn 'Atîâr : منطق الطیر Mantık'at-ṭayr.

Baş : آفرین جان آفرین پاک را
انک جان بخشید و ایمان خالک را
(1. b)
Son ve ketebe : شوخی بی شری مادرکنار
شوخی ما واپیش چشم مامیار

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب تمام شد کتاب درویش حسین فی ناسع
عشرين ماه مبارك ذوالقعدة الحرام سنة تسع وعشرين وثمانماية على
يد الضعيف بخط حافظ حاجي محمد بن خطيب احمد خداهش بيا
مرزد که بخواند بفاتحه مارا یاد کند
(86. b)

II. Farîdaddîn 'Atîâr : مصیبت نامه Muşibat-nāmā.

Baş : حد پاک از جان پاک ان پاک را
کز خلافت داد مشتی خالک را
(88. b)
Son : جمله عالم ازو بر نور کشت
چشم بند یا کور شد یا دور کشت
(100. b)

(Bu nüsha eksiktir. 1729 No. ya bk.).

Cilt
282

1697

فریدالدین عطار

Farîdaddîn 'Attâr :

Manîk'at-ı tayr

(منطق الطیر)

Cilt eb'âdî : 20.2 × 13.2

Yazı eb'âdî : 14.5 × 6.8

Mukavva, mıklapsız cilt.

Yazı güzel bir ta'hyk. 159 yap. Her sahifede 15 satır var. Beyitlerin araları ve sahife kenarları surhla. İbrâhîm Fahreddin Çelebi'nin (ölm. 1305 H. 1887) vakfı olduğu ilk sahifede kayıtlı.

Baş : آفرین جان آفرین پاک را
(1. b) انکه جان بخشید و ایمان خاک را

Son ve ketebe : گفت عطار از همه مردان سخن
(159. a) گر تو مردی هم بخیرش یاد کن

... علی ید العبد الضعیف المذنب الحاج سید عمر البخار غفر الله
(159. b)

(Târih yok. Son devirlere âit. 1729 a, b.).

Cilt
283

1698

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 17.5 × 12

Yazı eb'âdî : 12.5 × 7.5

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklapsız cilt. 212 yap. Her sahifede (manzum kısımlarda) 14 satır. Yazı güzel bir ta'hyk.

I. «فریدالدین عطار» Farîdaddîn 'Attâr : «منطق الطیر» Manîk'at-ı tayr.

Baş : آفرین جان آفرین پاک را
(1. b) انکه جان بخشید و ایمان خاک را

Son ve ketebe : شوخی و بیشری مادر گذار
شوخی ما با پیش چشم مامیار

کریم بر زده بینی خط من عیب مکن

که مرا محنت ایام بهم بر زده است

دل خسته بد و قلم شکسته

اینست خط شکسته بسته

غرض از یادگار نام بود

یادگار این قدر تمام بود

تمام شد منطق الطیر شیخ فریدالدین عطار قدس سره بفرخی و فیروزی در تاریخ ربیع الاول سنه ثلاث تسعین و ثمانمائه الفقیه رضایی

هر که خواند دعا طمع دارم زانک من بنده گنه کارم
(168. a).

II. ؟ Fütüwat-nâma. Farsça. Noksan.

Baş : بسم . . . بدانکه این رساله در بیان شریعت و طریقت و حقیقت
واحکام و ارکان و واجبات و شرط و عهد و سنک و تیغ و چهار پیر
و چهار تکبیر و طاس . . .
(168. b).

Son : سر زلفین طه و آل پس باطن احمد مختار سر حیدر کرار را بر افتادن
اغیار نکوساری کفار سر چهل تنان ظهور و خروج صاحب الزمان باطن
صاحب ذوالفقار معنی پیر سر میر تکبیر آوریم آمین رب العالمین
(208. b)

(Bu risâle ayrı ve kötû bir ta'hykle yazılmış. 177. a da, «و انچه در هوست سبزهست» diye iman sîzest دیگر انک سنک . . . bu ibâre, . . . cümlesiyle bitiyor, 207. b de bu ibâre, . . . devam ediyor ve 208. a da, «خصوصا روحانیت سید الفرقان مفخر الفقرا قطب سپهر معانی» diye devam ediyor ve 208. a da, «مدد طائفه رحمانی مرشد طریق اله وصی حضرة شاه نوباه» آل عبا سید جلال الدین cümlesiyle devam ediyor ve 208. b de, yukarıda yazılan sözlerle bitiyor. Bu gül-bangte anılan zât, Horasân'ın Tun şehrinde doğan ve 618 H. de; 1221; vefât eden meşhûr Kûşbaddîn, yâhut Calâladîn Haydar'dır. Rayhâna'ya b. III, s. 303. Araya III. ve IV. risâleler karışmıştır.)

III. 'Attâr'a nisbet edilen ve iki kitabından alınan noksan mesneviler.

Baş : بیامد پیش حیدر مرد دانا
که سرّی با زگو ز اسرار باما
(177. b)

Son : لازم درد دل عطار باش
و ز هزاران گنج بر خوردار باش
(207. a)

IV. مولانا جلال الدين Mawlânâ Calâlad-dîn :

بروز مرگ چوتابوت من روان باشد

گمان مبرکه مرا درد این جهان باشد

beytiyle başhyan gazel (209. a).

V. عطار : قصیده Kaşîda.

Baş : ای مرغ روح بر پر ازین دام پر بلا

(209. b) پرواز کن بروضه ایوان کبریا

Son : یا رب هزار نور بجاوش رسان بنقد

(210. b) اور اکه گویدم زدل پاک یک دعا

(Bu kasîde, Sa'îd Nafîsî tashih ve mukaddimesiyle basılan Divan'da vardır; Tehran - 1319 Ş. H. s. 4-6. Son misrâ' Divan'da farklıdır).

VI. Hz. 'Alî hakkında bir kasîdeden bir parça.

Baş : محیط بحر معانی کسیست در عالم

که هر دقایق مشکل که هست بگشاید

Son : چو مرتضاسمت همان شه که حق نما شده است

هر انک او نظری یافت خوش براساید

Gene bir gazel veya kasîdenin başından üç beyit.

از بحر دل این گوهر اسرار بر آمد

چون روح روان بر سر این ار (غار yahut دار) ار بر آمد

(212. b)

Cilt

284

1699

فریدالدین عطار

Farîdaddîn 'Attâr :

Manîk'at-ı tayr

(منطق الطیر)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17 × 10

Yazı eb'âdî : 11.7 × 8.3 (Cetveller dâhil)

Üstü bez kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı cilt. İlk sahîfede basit bir tezhîb. Sahîfe kenarları ve sütûn kıyıları altın cetvelle çevrili. Başlıklar surh, yahut

lâcüverd. Her sahîfede çaprazvârî yazılmış, ortaya gelen yan murabba'larda düz bir beyit olmak üzere dört sütunda ikişer beyit var. 106 yap. Her s. de 14 satır ve yirmi altı beyit var. Bâzı sahîfe kenarlarında farsça, yahut türkçe, aynı yazıyla ve me'haz gösterilerek izahlar verilmiş. Kapak yaprağından sonraki yaprakta Sa'îd Hamdan Çalabî'nin ta'liykile «*من كتب الفقير إلى الله عزّ شأنه محمد سعيد عن سلاله*» yazısı ve mührü, murabba' ve beyzî iki vakıf «*ز اولاد محمد شيخ سعيد ابن جلال الدين*» mührü; aynı yaprağın altında «*محمدله سعيد اولسون بوکتر*» ve «*سعيد اولسون دمام لطف احمد*» yazıları. Gerek bu yazılar, gerek kitap, Hamdam Ç. nin (1299 H. 1881) elyazısı. Yazı ta'liyk.

Baş : آفرین جان آفرین پاک را
(2. b.) انکه جان بخشید و ایمان خاکرا

Son : شوخی و بی شری مادر گذار
(106. b.) شوخی ما پیش چشم مامیار

Cilt

285

1700

فریدالدین عطار

Farîdaddîn 'Attâr :

Manîk'at-ı tayr

(منطق الطیر)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 15.3 × 9

Yazı eb'âdî : 10.5 × 5.8

Ortası şemseli, kenarları köş-bentli, mıklaplı cilt. Sırtı ve kenarları tamir görmüş, köşe-bentler kapanmış. Mahfaza içinde.

Yazı ta'liyk. Başta altın içinde beyazla «*الله الباقي*» yazısını muhtevî güzel bir tezhîb. İlk iki sahîfe altın cetvelli, öbür sahîfelerde surh cetvel var. Başlıklar surh. 226 yap. Her sahîfede 11 satır. 1268 de (1851) yazılmış. Yazan belli değil.

Baş : آفرین جان آفرین پاک را
(1. b.) انکه جان بخشید و ایمان خالک را

Son : شوخی و بیشری مادر گذار
شوخی ما با پیش چشم مامیار
نمت الكتاب بعون الملك
الوهاب
(226. b)

Cilt
286

1701

فریدالدین عطار ؟

Faridaddîn 'Attâr ? :

Naşâyih (u) pend

(نصایح [و] پند)

FARSÇA

Eb'âadı : 18.3 × 12.8

Yazı eb'âadı : 12.8 × 7.5

Yazan zat pek bilgisiz olduğundan bâzı beyitlerin ilk mısra'larını, ikinci mısra'larından önce yazmış. Kitap, kasîde tarzında olup «ر» kafiyevidir ve 192 beyittir. Yazı nesihtir. 8 yap. Her sahifede 15 satır var.

Baş : چشم بگشاکه جلوه دیدار متجلی است از درودیوار
(1. b)

Son : اینقدر بس بود نصایح بند در سلوک از فریدالدین عطار
(8. a)

(Sa'îd Nafîsî basımında bu şiir, "Mulhakaât" kısmında 144 beyittir. 1314 te Lekhnü basımında "Maḡnawî-i 'Attâr" başlığıyla bulunduğu, ayrıca dört sahife olarak basıldığı, 1315 te "Gacnâ-i 'İrfân" mecmuasında yayınlanıldığı bildirilmekte, 'Attâr'ın şiirlerine benzediği cihetle mümkün olduğu kadar düzeltilip alındığı kaydedilmektedir; s. 388-393.)

Cilt
287

1702

فریدالدین عطار

Faridaddîn 'Attâr :

Bulbul-nâma

(بلبل نامه)

FARSÇA

Cilt eb'âadı : 15.5 × 9.5

Yazı eb'âadı : 11.2 × 5.5

Meşin ciltli. Sahife kenarları ve mısra' ortaları altın cetvelli. Cetvellerdeki altın, bakırla karışık olduğundan kâğıdı kesmektedir. Başlıklar surhla yazılmıştır. IX. asr-ı hieriye (XI) âid olduğu, yazısından ve kâğıdından anlaşılmaktadır. 455 beyitlik bir mesnevidir. 23 yap. Her sahifede 11 satır var. Sulaymân Peygamber'in huzûrunda cereyân eden ve gülle bülhûlün muâşakasına âid bulunan bu mesneviyi 'Attâr'ın, dört yaşında bulunan oğlu Dîyâ'addîn adına yazdığını ve bu kısmın, Tehran basımında bulunmadığını Sa'îd Nafîsî bildiriyor ve 700 e yakın beyitten

meydana gelmiş olduğunu, aynı zamanda 1312 de Nuzhat'al - aḥbâb ve Miftâḥ'al-futûḥ'ta bir arada basılan bu mesnevinin, başka bir 'Attâr'a âid olması ihtimalini de serdediyor (Cust u cû dar aḥvâl u âṭar-ı Faridaddîn 'Attâr-ı Nişâburi, s. 106-107).

Baş : قلم بر دار وراز از دل عیان کن
(1. b.) سر آغاش بنام غیب دان کن

Son : زهی عطار خوش گفتار باشی
(23. b.) ازین گفتار برخوردار باشی

Cilt
288

1704

فریدالدین عطار

Faridaddîn 'Attâr :

Muşibat-nâma

(مصیبت نامه)

FARSÇA

Cilt eb'âadı : 17 × 12

Yazı eb'âadı : 13.5 × 7.5

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları kırmızı meşin, mıklaplı cilt. 219 yap. Her sahifede 18 satır. Yazı ta'hyk, başlıklar surh. Sahife kenarları ve mısra' araları surh cetvelle ayrılmış. İlk yap. sonradan yazılıp eklenmiş. 40 makale, 1 hâtmeden meydana gelmiştir. Hâtme'nin sonlarında,

در مصیبت داشتم هنگامه من نام این کردم مصیبت نامه من

beytiyle kitabın adını anmakta (210. b)

Baş : حمد پاک از جان پاک آن پاک را کو خلافت داد مشت خاک را
(1. b.)

Son ve ketebe : می توانی کر ز چندین بیخ بیخ دست من کبری وانکاری که هیچ

تمت الكتاب مصیبت نامه شیخ فریدالدین عطار نیشابوری رحمه الله علیه فرغ من تحریر هذا الكتاب بنده حقیر فقیر الی رحمه الله تعالی حسین بن محمد بن بیر حسین السلطانیوی فی اواسط شهر مبارک و مضان فی تاریخ سنه سبع وستین و ثمانمائه الهجریه
(219. a)

Cilt
291

1707

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 15 × 10.2

Yazı eb'âdî : 9.7 × 5.8

Miklupsız, kenarları ve sırtı meşin cilt.

Yazı nesta'lyk. Ser-tariyk Derviş Muhammed Ali'nin vakfı. Mührü ve vakfesi l. b ve 158. b de 158 yap.

I. بهاالدین محمد بن خواجه احمد الصادق الطهوری الفاروقی الصدیقی النقشبندی « Bahâ'addîn Muhammad b. H'âca Aḥmad'aş - Şādık'aş - Tahūriyy'al - Fārūkiyy'aş - Şiddikî » « هدیه السالکین و تحفة الطالبین » Hadiyyat as-Sālikin wa Tuḥfat'aş-ṭālibin. Farsça. Mensûr. Nakş-bandıyya sülûkünü bildiren bir risâledir. İçinde yer yer Attâr'ın Mantık'ından, Mesnevi'den, Senâî, Neemeddin Dâye, Abdullâh-ı Ansârî ve Câmî'den şevâhid var. Keşf, bu kitabın 990 zilhıccesinde (1582) Sultan Murad adına yazıldığını söylüyor (II, s. 2042. 1271 No. ya b.).

Baş : . . . الحمد لله الذي خلق الانسان لمشاهدة جماله . . .
(1. b)

Son : که حاجات طهوری را رواکن بدرد او بالطافت دواکن
بهاالدین که او از بندگانست کمینه خوشه چین خواجه گانست
(139. a-b)

II. Tahūri'nin 27 şiiri (Farsça bir kısmı rubâî, bir kısmı Hafız'a ve Kâsım-ı Anvâr'a nazîre. 139. b-154. b yapraklarını kaplıyan bu şiirlerin ilkinin üstünde, surhla « خواجه حسن نقشبندی راست سلمه الله تعالى وابقاه » başlığı var. Tahūri, adının « هدیه السالکین » olduğunu « بهاالدین محمد بن خواجه احمد الصادق الطهوری الفاروقی . . . » de kaydettiğine göre (2. a) ya bu başlık yanlıştır, yahut bu şiirler, « حسن نقشبندی » adlı birisine nazîredir).

Baş : فاقه وفقر و فناء پیشه کن و مسکین باش
(139. b) بعد ازان در طلب حق بره تلون باش

Son ve ketebe : طهوری در طهوری عشق کشتم مست ناپروا
نمیدانم چه میگویم چه میجویم چه میخونم

قد وقع الفراغ من التحرير . . . على يد عبده المذنب الفقير . . .
عطا الله بن عبدی بن علی الادرنهوی المنشأ والمولد غفر ذنوبه و ستر
عبوبه فی اليوم السبت الثامن من شهر ربیع الاولی سنه احدى والف
(154. b) عفی الله . . .

(Hadiyyat'as-sālikin ve bu şiirler, aynı yazıyledir).

III. بالی Bālî (Sofyalı. Şayh 960 H. 1552-1553) : Mawlânâ'ya atfedilen.

دوش وقت صبحدم در چرخ بابان (بالان) یافتم
در میان دانه خشخاش سندان یافتم

matla'lı gazelin şerhi. Arapça.

Baş : دوش و هو اختفا ألحق بوجودات الاشياء . . . (155. a)

Son : و هذا السلوك يقع اقل قليل من السالكين ولا يلزم علينا بيان الآلة الدالة
على معاني الابيات ولو شرعنا في بياننا لطول المطلوب (158. b.)

IV. رساله Risâla (Farsça). Kâsım-ı Anvâr-ı Tabrizî قاسم انوار تبریزی

Baş : حقیقت عشق می نامند و محبت نیز می گویند . . . (15. a)

Son : مارا چوز خویشتن خبر کرد (aynı)

(Kâsım-ı Anvâr'ın 817, yahut 18, yahut 835 te vefât ettiğini Rayḥânât'al-adab kaydediyor; III, s. 260. Nafahât 837 de vefât ettiğini bildiriyor; 1289 bas. s. 666. Kurbâli, Ḥadikat'al-ma'ârif adını verdiği Gülşen-i Râz şerhini K. Anvâr'ın emriyle yazmış ve 867 hicride bitirmiştir. Bu şerhe nazaran K. Anvâr, bu tarihte sağdır ve vefâtı bu yıldan sonradır. Bu şerhin en eski bir nüshası, Fâtih K. de 2608 No. dadır).

Cilt
292

1708

حسین بن حسن الخوارزمی

Ḥusayn b. Ḥasan'al-H'ārazmî :

Cavāhir'al-asrār va Zavāhir'al-anvār

(جواهر الاسرار وزواهر الانوار)

Maṭnawî'den seçme şiirlerin şerhi

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 14.5 × 10.5

Ortası şemseli, kenarları cetvelli mikluplı cilt. Yazı nesih. 258 yap. Her sahi-fede 19 satır. Başlıklar surh. Keşf, bu kitabın başını aynen alır; fakat adını Kunûz'al-ḥakā'ik fi rumûz id-dakā'ik olarak zikreder (II, s. 1587). Fakat eserde kendi adını « بنده شيفته متحن حسين بن حسن احسن الله اليه . . . » diye andığı gibi « این کتاب را بالهام حضرة پروردگار جواهر الاسرار » (3. a), kitabın adını da « وزواهر الانوار نام نهادم » (9. b). Ḥusayn H'ārazmî, 840 ta (1436) vefât etmiştir. Kitap bir mukaddimeden sonra tasavvufî esasları, makale

adını verdiği on bölümde şerh ve beyân eder ve bu arada, eski sûfilerin hâl tercemelerini, kendi tarikat silsilesini, tasavvuf ıstılahlarını izâh ve Mevlânâ'nın kısaca hâl tercemesinden bahsederek şerhe girer. Bu eser üç cilt olarak Hindistan'da 1209 da basılmıştır. Bu nüsha eksiktir.

Baş : بسم . . . حمد بی حد و غایت و ثناء بی عد و نهایت حضرت
پادشاهی را که در سرادق لم یزلی بفردانیت معروف است . . .
(İlk numara konmamış yap.).

Son : و شرکت درکار حق روانبود
(258. b)

Cilt
293

1709

نجم الدین ابوبکر بن عبدالله بن محمد الرازی نجم دایه

Naemaddîn Abubakr b. 'Abdallâh b.

Muhammad'ar-Râzî (Naem-i

Dāya. 654 H. 1256):

Mirşād'al 'ibād min'al mabda'i ilā'l ma'ād

(مرصادالعباد من المبدأ الى المعاد)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 20 × 11.2

Yazı eb'adı : 15.5 × 7

Kenarları ve sırtı kırmızı meşin kaplı, mıklaplı, mukavva cilt. Mahfazalı. 184 yap. Her sahifede 21 satır var. Kâğıt, yazı ve resm-i imlâ bakımından tamâmiyle Selçuk devri karakterini taşımakta. ح ve ع lar, ب ت ح gibi harfler Selçuk devri-nin husûsiyetlerini belirttiği gibi ler, bâzı « ه » ile, bâzı da « ك » tarzında ile yazılmakta. « د » ların çoğu noktalı. Sondaki « ه » ler, yine Selçuk devri karakterinde. Bu kitap, bir devirde, fakat en az iki hattâta yazdırılmış. VII. asr-ı hicrînin sonlarında, nihâyet VIII. asrın başlarında (XIII-XIV) yazıldığı muhakkaktır. 179 b nin kâşifesi « مشغول اند » dir. Bundan sonraki beş yaprak, sonradan yazılıp eklenmiş olmakla beraber bu yapıkların da VIII. asrın sonlarında yazıldığı anlaşılmaktadır. Baş tarafta, dibâceden, hamdele ve salvele kısmı noksan. Son kısımda, « فصل هشتم » ün sonlarına doğru bitiyor ve iki yapark kadar noksanı var. Mirşād'al 'ibād, 620 de (1223) Sivas'ta yazılmıştır.

Baş : اما بعد اعلموا اخواني في التقي واعوانى على الهدى . . .
(1. a)

Son : صاحب معنى كردانیده تا از نظر محرمات
(184. b)

Cilt
294

1710

نجم الدین دایه

Naemaddîn Dāya :

Mirşād'al 'ibād min'al mabda'i ilā'l ma'ād

(مرصادالعباد من المبدأ الى المعاد)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 28 × 18.5

Yazı eb'adı : 18.5 × 13.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı mıklapsız mukavva cilt. Yazı nesih. Selçuk devri karakterini taşımakla beraber hicri VIII. asırda (XIV), belki de IX. asrın başlarında (XV) yazıldığı tahmîn edilebilir. Başlıklar, بیت v. s. gibi yazılar surhla.

Baş : بسم . . . حمد بی حد ومدح و ثناء بی عد پادشاهی را که . . .
(1. b)

Son : اندر کنت عاطفت خویش دار
این حامی بیضه مسلمانرا
(152. b)
(153. a da 'Aḡār'ın bir gazeli yazılıdır.)

Cilt
295

1711

یار علی شیرازی

Yār-'Aliyy-i Şirâzî :

Lamaḥāt

(لحات)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 18.8 × 12.2

Yazı eb'adı : 13.8 × 8

Kenarı ve sırtı meşin mıklaplı cilt. 102 yap. Her sahifede 17 satır var. 102. b-104. a da Kutbaddîn Muḥammad b. Kivāmaddîn Hibatallāh b. Kutbaddîn adlı birisine verilen bir tedris icâzet-nâmesi, 105. b-107. a da Nâṭḡî'nin Hâfız'ın bir gazelini tahmîsi, Kutbî'nin « محرره » kaydıyla elyazısı olduğu anlaşılan iki farsça gazeli var. Farhang-i Suḥanvarân'da X. asır ricâlinden bir Nâṭḡî-i Kâzvinî, aynı asır şâirlerinden bir de Kutbî-i Tûnî var (s. 590, 473). Sa'îd Nafîsî de X. asır şâirlerinden Mâverâünnehir'li bir Emîr Nâṭḡî'yı almakta (Tûrîḡ-i naẓm u naṣr, I, s. 613). Adları geçen şâirler bunlar olabilir (1692 No. ya b.).

Cilt
296

1712

عطار طوسی (تونی ؟)

‘Attār-i Tūsī (Tūnī?):

Maẓhar'al-'acā'ib

(مظهرالعجائب)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 19.5 × 12.1

Yazı eb'adı : 14.5 × 7.5

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklapsız düz cilt. 270 yap. Her sahifede 19, bazı sahifelerde 20 satır var. Ser-tariyk Muḥammad 'Alī'nin vakfı. 1. yaprağa numara konmamış. 257. b de yaprak, 6. beyitten itibaren karşı sahifeye yapışmış. 258. a-b de yapışmış, kopmuş. 259. b-260. a da yer yer yapışık ve yazılar bozulmuş. İlk yaprağa, üste, metnin yazısıyla «*نصیحت نامه*» شیخ عطار رحمه الله yazılmış. «*Fâilâtûn fâilâtûn fâilât*» vezniyle başlayan kitap, 142. b de, «*در معنی اسرار حقیقی*» faslında,

گنه کارم ز فعل خود گنه کار
خداوندا تویی دانای اسرار

beyitleriyle «*Mefâilûn mefâilûn faülûn*» veznine dönüyor ve sona kadar (270. b) bu vezinle devâm ediyor. «*در قصه ظلم بادشاه و پند دادن شیخ ابوالحسن خرقانی*» رحمه الله faslının sonlarında,

من گنه کارم خدا یا نصرتی
که برین عطار مسکین رحمتی
من گنه کارم به پیش ای حکیم
رحمتی بر جان عطار ای رحیم

beyitleri var (142. b). Son faslında,

در کتاب من معانیهای روح
هست این مظهر یکی کشتی نوح
مظهر من نور حیدر آمده
همچو خورشید منور آمده
مظهرم پنهان شده از چشم عیب
عاقبت بیرون نیامد او زغیب

beyitlerinde (141.a) ve bu faslın başında, adâlet sâhibi bir padişahı överken söylediği

من بعصر او حضوری داشتم
نخم عصرش را بمظهر کاشتم
مظهرم در عصر او نخم کتاب
دو کتاب آخرین در یاب باب

beyitlerinde (138. a), baş tarafta, «*در اسامی کتابهای خود فرماید*» faslındaki

این کتابم از غرایب آمده
مظهر سر عجایب آمده

beytinde (8. b) ve

من کتب بسیار دارم در جهان
لیک مظهر را عجایب نیک دان
مظهر کل عجایب حیدر است
در میان سالکان او رهبرست
نخم کردم این کتب برنام او
زانکه دارم مستی ها از جام او

beyitlerinde (9. b) kitabın adının «*مظهرالعجائب*» olduğunu açıkça bildirmektedir. Kitabın sonlarında da,

مظهر من از عجایب نور یافت
همچو موسی خویش را در طور یافت
مظهر من را لسان الغیب دان
اوست اسرار دو عالم را بیان
مظهر من در زمین و آسمانست
مظهر من در دل دانا عیانست

beyitleriyle bu kitabın «*Maẓhar'al-'acā'ib*» olduğunu açıklamaktadır (255. a).

Bu kitabın, «*Lisân'al-ğayb*, *Cavâhir'az-ẓât*, *Bisar-nâma*, *Hilâc-nâma*, yahut *Hallâc-nâma*, *Uştur-nâma*, *Mawâ'iz*, yahut *Tarcama-i Ahādît*, *Hayyât-nâma*, *Kanz'al-asrâr* ve *Kanz'al-ḥakâ'ik*» gibi «*Attâr'a* âid olmıyan, başka bir «*Attâr'a* âid olan kitaplardan bulunduğunu Sa'îd Naffîs bildirmektedir (*Cust u cû*; s. 126). Gerçekten de bu kitap, iki ayrı vezinde olduktan başka lüzumsuz tekrarlarla doludur. Pek bozuk ve arûz tekniğine uymıyan beyitleri muhtevîdir. Kitapta Hz. Ali hakkında gülüvv derecesinde fikirler mevcuttur. Adı dahi, ilk mısra'ı

ناد علیاً مظهرالعجائب

olan «*Nâdî 'Alî*» den alınmıştır.

رو جو ايشان ترك كن تجريد شو

يا بروجون ديگران عفرید (۱۹) شو

beytinde «تجريد» sözü «عفرید» ile kafiye yapılmış ve «عفریت» sözü bozularak kullanılmıştır (9. a).

نی همی گوید که شاه شاه بود

در درون عاشقان آگاه بود

gibi (11. a. Son beyit) mânâsız, Attâr'a yakışmıyacak kadar bozuk beyitlere dâimâ rastlanır.

او بدست خویش دارد خط او

جمله ما کردیم خود بیعت باو

beytinde «خط» ve «بیعت» kâfiye yapılmakta (42. b), bu beyti muhtevî fasılda ilk üç halife, pek az övülerek takıyyeye riâyet edilmekte, Hz. Ali ise gulüvv derecesinde medhedilmektedir. Bu mesnevinin şâiri,

بحقّ شیعه شپیر و شپیر

بآب دیده عابد بسیب بر

.....

بحقّ عتیه با شیخ فضیلم

بحقّ رابعه نور بصیرم

gibi hem edâ, hem müeddâ bakımından düşük, «فضیل» i «بصیر» le kafiye yapacak, «نور بصر» yerine «نور بصیر» diyecek kadar câhildir (159. b).

بدان خود مظهرم در ملکشان این

که از ناد علی شرحی بود این

که از ناد علی شرح (شرحی) بود این

که پیش گفت احمد دان ویس

من از نقل مشایخ نیز در وی

بگفتم نه زکائوس و نه ازکی

مرا مقصود ازین مظهر علی است

که او داماد بن عمّ نبی است

gibi pek sahif beyitlerle doludur (161. b). Kitapta, kendisine edilen zulümlerden de uzun uzadıya şikâyet etmekte, birisine ilenip durmaktadır (164. a - 167. b).

علی را قاتل هر مارکین دان

تو تیغش بر سر هر ساقطین دان

beyti de (174. b), saçma sözlere bir delil ve «قاسطین» i, «ساقطین» tarzında kullanması ise cehline bir burhandır. Bu mesnevinin nâzımı, lüzumsuz bir gayretle

'Attâr'ı kendisi gibi Gâli göstermek için elinden ve dilinden gelen gayreti yapmış, fakat cehli yüzünden üslûbunu, onun üslûbuna uyduramamış, arada bir de, ne olur, ne olmaz diye açık bir kapı bırakıp kendisinin, 'Attâr'dan başka bir 'Attâr' olduğunu, ikinci 'Attâr bulunduğunu,

هست از نور خدا روشن دلم

زانکه از دین محمد خوش دلم

هست روشن این ضمیر پاک من

رو زیارت کن بآخر خاك من

زانکه من عطار ثانی آمدم

وز وجود خویش فانی آمدم

خود مرا مولود نیشابور بود

لیك اصل من بکوه طور بود

طورچه بود مظهر اسرار او

نورچه بود واصل انوار او

beyitleriyle kendisini, 'Attâr'ın bir zuhûru olarak takdime yeltenmiş, âdetâ tenâ-suhu işrâb eylemiştir (34. a).

شهر من شهر امیر است ای پسر

تونرداری خود ز شهر من خبر

شهر من تونست شاپور وهری

خاك توست است جوهر من را جلی

خاك این دامن به از خون کسان

این معانی را نمیدارم نهان

هست ملك ما مدینه جان ملك

ملك من زین سان شده سلطان ملك

beyitlerine nazaran bu zâtın Tun'lu olduğu, yahut 618 de vefât eden Kûtbaddin Haydar'ın da mazharı bulunduğunu iddiâ ettiği söylenebilir (83. a).

Baş : آفرین جان آفرین بر جان جان
زانکه هست او آشکارا و نهان

(İlk yap. b).

Son ve ketebe : ختم اینم بد نبا شد در جهان
غیر ازین معنی نگویم در جهان

قد تم الكتاب مظهر الذات العجائب فی شان اسد الله الغالب من کل
غالب تصانیف شیخ الابرار ومنبع الانوار و محب اولاد احمد المختار شیخ

فریدالدین محمد عطار قدس سره این (مثنوی: silinmiş) سبب نوشتن
این کتاب شریف باین خط مجهول آن بود که حضرت شیخ عطار ولی
علیه الرحمه چند جای بزبان دربار خود
(270. b)

Cilt
297

1713

عطار طوسی (تونی؟)

‘Atṭār-ı Tūsī (Tūnī?):

Maṣḥar’al-‘acā’ib

(مظهرالعجائب)

FARSÇA

Cilt eb’adı: 24 × 15.7

Yazı eb’adı: 17.3 × 10.8

Muklaph, kenarları ve sırtı kırmızı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt.
Mahfazalı. 295 yap. Her s. de 17 satır. İlk yap. ta altın cetvel. Öbür sayfeler iki
surh cetvelle çevrili. Başlıklar surhla. Bu nüsha 1712 No. dakinden istinsâh edil-
miş. Bunun yaprakları da yapışmış ve harâb olmuş. 279. a-280. a ve 280. b-281. a
boş bırakılmış.

Baş : آفرین جان آفرین بر جان جان
(1. b) زانکه او هست آشکارا و نهان

Son : ختم اینم بد نبا شد در جهان
(295. a) غیر ازین معنی نگویم در جهان

Ketebe : شد بتوفیق خدای لا نیام
این کتابت روز سه شنبه تمام
نوشتن من زهر یادگاری
و الا نیست این خط بهر کاری

۱۲۶۸

این کتاب شان اسدالله الغالب قد تمت هذا الكتاب في يد الحقير
الفقير كثيرالدنوب وقليل البضاعة الحاج محسن خواجه من بطن بلاد فاخره*
بخاری الشریفی ابن لطف الله خواجه* جلالی
(aynu yap.)

Cilt
298

1714

مجموعه

Ma c m ū ‘a

Cilt eb’adı: 18.3 × 12

Yazı eb’adı: 13.5 × 7.9

Ortası şemseli altın yaldız, sırt ve kenarları meşinle tâmir görmüş muklafsız
cilt. 1. a da «... فی ماه صفر المظفر...» تاریخ تسبیح سیاه که داد در دست من... واقع شد ۸۷۰ میل باشند طقوز یتمش بیلنده
kayıtları var (Noktalı yerler ciltte, sahife sonuna gelen ve kesilen yerlerdir). Bunlara göre mecmûa 870 hic-
rîden (1465) önce tertib edilmiştir. 87 yap. Yazı ta’liyk ve sonunadek aynı. Her
s. de 15 satır var.

I. عطار : جوهر الذات : Cavhâr’az-zât. Farsça (1. b-43 a).

Bu kitaba “Cavhar-ı zât”, yahut “Cavâhir’azzât” denmektedir. 2. b de,

طلب کن آنچه گم کردی جو عطار
که از ناگه شود جوهر بدیدار

beytinde adını “Cavhar” olarak kaydetmekte, son beyitten bir beyit önce de

بکردم ختم اینجا جوهر ذات
الهی واقفی بر جمله ذرات

beytinde adının Cavhar-ı zât” olduğunu bildirmektedir (43. a). Prof. Ritter, bu
kitabı, ‘Atṭār’ın ikinci devre-i hayâtına âid olarak kabul etmekte, rahmetli Mu-
hammad b. ‘Abdalwahhâb-ı Kâzvinî, ‘Atṭār’ın olduğunu kabul etmemekte, Ahmet
Ateş’se kesin bir karâra varmamakla berâber ‘Atṭār’a âidiyetini şüpheli görmek-
tedir (Konya Kütüphanelerinde bulunan bâzı mühim yazmalar. Belleten, c. XVI,
s. 94-97). Sa’id Nafîsî ise “Cust u cû dar ahvâl u âṭâr-ı F. ‘Atṭâr-ı Nişâbüri” de,
üslûptaki düşüklük, kötü tekrarlar, ‘Atṭār’ın eserlerinde sahâbeye gösterilen say-
gıya karşılık bunda, şâirinin Şüliğini açıkça belirten hükümler, itnâlarla dolu
oluşu yüzünden bu kitabın, başka bir ‘Atṭâr’a âid olduğunu söylüyor; aynı zaman-
da yirmibin beyitlik bir mesnevî olan bu kitabın 1315 Şemsî hicrîde (1355) Teh-
ran’da basıldığını, bu kitabın bir de muhtasarı olduğunu haber veriyor (s. 114-115).

Bu nüsha, 1233 beyittir; Cevher-i zât’tan ihtisâr edildiği anlaşılmaktadır.
Gerçekten de birçok itnâları, lüzumsuz tekrarları ihtivâ eden

نفحت فيه من روحی صفاتی
و لیکن در یقین اعیان ذاتی
نفحت فيه من روحی وصالی
چرا افتاده در عین و بالی

(15. b)

ve

چنان گم کرده در پرده خوتو
که نمودستی از خود نیک و بد تو

gibi rekik beyitleri bulunan bu nüsha (16. a), üslûp bakımından "Maẓhar'al-'acâ'ib" den farksızdır (1712 No. ya b.). Hz. 'Alî'ye gulûv derecesinde bir sevgi ifâde eden beyitler, her bölümünde mevcuttur. İlk üç halifenin adıyla, yalnız ikinci fasıl olan "Na't'an-Nabî" faslında geçer (2. a). Bütün bu bakımlardan dolayı biz de bu kitabın, Maẓhar'ı yazan zâta âid olduğu fikrindeyiz.

Baş : بنام آنکه نور جسم و جانست
خدای آشکارا و نهانست
(1. b)

Son : بکردم ختم اینجا جوهر ذات
الهی واقعی بر جمله ذرات
بختم انبیا و ختم قرآن
که ختم کارما با خیر کردان
(43. a).

II. Maṭnawî'nin başından bâzı beyitler ve Mawlânâ'ya atf ve isnâd edilen bir gazelin iki beyti ve diğer uydurma gazelden üç beyit (ayrı bir yazıyla. 43. b-48. a).

III. Maṭnawî'nin başından bâzı beyitler ve Maḥmûd-ı Şabustarî : گلشن راز : Farsça (48. b-82. b).

Maḥmûd-ı Şabustarî, Tebriz'e yakın Şabuster'de doğmuş, 720 H. de, otuzüç yaşında vefât etmiştir (1320). Nafahât'a göre 718 de (1318) vefât eden Sayyid Ḥusaynî, 717 şevvâlinde (1317), Tebriz'e manzum bir mektup göndererek Şabustarî'den onbeş soru sormuş, Şabustarî, manzum olarak sorulan sorulara aynı vezinde ve mesnevî tarzında cevap vermiş, Gulşen-i Râz, bu cevaplardan meydana gelmiştir. Bu nüsha, sorularla 1002 beyittir; sondan iki beyit (aradan bir yaprak) noksan; o beyitlerle tutarı 1004 beyit olur. Bu kitap, Maṭnawî den sonra en fazla şerh edilen bir kitaptır. Tehran Üniv. yayınlarından olup Muḥammad Taḳî Dâniş Pajûh ve İrac Afşâr'ın nezâretleri altında hazırlanan ve "İrân'ı tanıyanlar" ın ilk kongresi dolayısıyla Tehran'da 1344 Şemsî hicride yayınlanan "Nuşhahâ-yı Haṭṭî" nin IV. cildinde (Daftar-ı Çhârûm), Aḥmad Gulçin Ma'ânî, bu şerhler hakkında gereken bilgiyi vermiştir (No. 1039; s. 53-117). Bu şerhler içinde en muvaffak olanı ve tutulanı, Nûrbahâşîyya tarikatından olup Asîrî mahlasıyla şiirleri de bulunan Şamseddîn Muḥammad b. Yahyâ b. 'Aliyy'al-Giyânîyy'al-Lâhicî'nin (912 H. 1506-1507. Keşf'e göre 892. 1486-1487) farsça, "Maḥfâtih'al-i'câz fî şarḥi Gulşan-i Râz" adlı şerhidir. İran'da taş basmasıyla basılan bu şerhi Gulşenîyya'dan olup Lamaẓât adlı türkçe ve Gulşenî şeyhlerinin hâl tercemelerini ihtivâ eden değerli eserin şâhibi Hulvî Maḥmûd (1064 H. 1653-1654), telhîs ederek türkçeye çevirmiştir. Bu şerhin adı Câm-ı Dil-nuvâz'dır ve 1045 cumâdelâhırasının 25. günü (1635) yazılan bir nüshası, İst. Süleymaniye K. e mülhak Şehid Ali Paşa kitapları arasında 1253 No. da kayıtlıdır. Ahmed Avni Konuk da (1938) bu kitabın ilk 160 beytini, Lâhicî şerhinden faydalanarak şerhetmiş, fakat şerhini tamamlıyamadı. Bizim de basılmak üzere olan bir şerhimiz mevcuttur.

Gulşan-i Râz, batıya, Dr. Tholuch tarafından 1821 de tanıtılmıştır. Tholuch, "Sufismus" adlı eserinde bu kitaptan bahsetmiş, 1825 te de kısmen terceme etmiştir. 1828 de Hammer Purgstall, Gulşan-ı Râz'ı almancaya çevirmiş ve bu terceme, Budapeşte'de basılmıştır. 1880 de Whinfield, ingilizceye terceme etmiş, esere bâzı notlar da eklemiştir. Bu terc. Londra'da basılmıştır.

Gulşan-ı Râz, Konya Mevlânâ Müzesinde 94 No. da kayıtlı nüsha esâs tutularak tarafımızdan terceme edilmiş, izahı gereken yerler, bir "Açılama"yla açıklanmış, Maarif Vekilliği tarafından Şark-İslâm Klâsiklerinin 5. kitabı olarak 1944 te basılmış, II. basımı da 1968 de yayınlanmıştır. (Bu eser ve ondan faydalanılarak yazılan eserler ve şerhleri için terc. mizin Önsöz'üne bakınız; II. bas. s. III - XXII.)

IV. Maṭnawî'den bâzı beyitler ve Rûşanî'nin (892 H. 1486) terkib-i bentleri (83. a-87. b).

Cilt
299

1715

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 23.4 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.2 × 8.6

Üstü bez kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva cilt. Baş ve sonları boyayla kötü bir tarzda tezhibli. Mısra' ortaları ve sahife kenarları iki siyah cetvel içinde surhla çevrili. Yazı ta'hk. 38 yap. Her sahifede 15 satır var. Başlıklar surhla yazılmış.

I. سنائی Abu'l-Macded Macdûd b. Âdam : طريق التحقيق : Farsça. 834 beyitlik bir mesnevî. 12. b de ilk beyt olan

ای سنائی ز جسم و جان بکسل
هر چه ان غیر اوست زان بکسل

beytinden ve son sahife olan 21. b de,

جز سنائی دگر نگفت کسی
اینچنین گوهری نسبت کسی

beyitlerinden, bu manzûmenin Sanâ'îye âidiyeti anlaşılmaktadır. Ancak 20. b de,

پانصد وبست وهشت آخر سال
بود کین نظم نغز یافت کمال

beyti, bu risâlenin 528 de (1133-1134), yâni Sanâ'î'nin vefâtından üç yıl sonra tertib edildiğini anlatıyor. Her halde bu risâle, başka biri tarafından, Sanâ'î'nin vefâtından sonra toplanmış olacak.

Baş : ابتدای سخن بنام خدایست
آنکه بی مثل (و) شبه (و) بی همتاست :
(1. b)

Son : ختم این نظم بر سعادت باد رو نقش دم بدم زیارت باد
(21. a).

Bu risâlenin, 1262 H. de (1845-1846) vefât eden Vişâl-i Şirâzî'nin oğlu Maḥmūd'al-Ḥakīm tarafından pek güzel bir ta'hykle yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. nin farsça yazmaları arasında 1539 No. da kayıtlıdır; yazılış târihi 1271 dir (1854).

II. عطار : Kasîde.

Baş : چشم بگشاکه جلوه دلدار
(31. b). متجلی است از در (و) دیوار

Son ve ketebe : اینقدر بس بود نصایح (و) بند
(38. a). در سلوک از فریدالدین عطار

(1710 No. ya b.) 37. b'deki

انت اعی عصای تو همدان
کی همی افقی از سر دیوار

beyti dikkate değer ve bu risâlenin Hemedan'lı ve 'Attâr tahallus eden başka birisine âid olduğunu gösterir. Cust ucü, s. 71-72).

Cilt
300

1716

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 20 × 12.3

Yazı eb'âdı : 13 × 7.9

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı meşin mıklaplı mukavva cilt. 91 yap. Yazı ta'hyk. Her sahifede 17 satır, yalnız son risalede 22 satır var. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

I. 'Azîzaddîn Nasaffî : عزیزالدین نسفی : Risâla-i awal az Zubdat'al-ḥa-
kâ'ik 1638 No. daki 3. risâle (1. b-7. a)

II. Risâla-i dovum دوم رساله Ayni No. da 5. risâle (7. a-15. b)

III. Risâla-i savum سوم رساله (15. b-20. b)

IV. Risâla-i pañçum پنجم رساله (20. b-27. b)

V. Risâla-i çhârum چهارم رساله (27. b-33. b)

VI. Risâla-i şaşum ششم رساله (23. b-40. b)

VII. Risâla-i haftum هفتم رساله

Baş : ... در شرایط جلوه و در آداب ذکر گفتن و در عروج اهل تصوف
(41. a). رساله جمع کنید و بیان کنید که در چله ...

Son : و ولایت که قمرست ...
(44. b. Bu son, 9. risâlenin sonu ve aynıdır.)

VIII. Risâla-i haştum هشتم رساله 10. risâle (44. b-47. a)

IX. Risâla-i nuhum نهم رساله 11. risâle (47. b-51. b)

X. Risâla-i dahum دهم رساله 12. risâle (51. b-54. b)

XI. Risâla-i yekdahum یکدهم (böyle) رساله 13. risâle (55. a-59. b)

XII. Risâla-i davazdahum دوازدهم رساله 14. risâle (60. a-64. b)

XIII. Risâla-i sîzdahum سیزدهم رساله 15. risâle (64. ba. 68. b)

XIV. Risâla-i çhârdahum چهاردهم رساله 16. risâle (68. b-70. b)

XV. Risâla-i pañdahum پنجاهم رساله 17. risâle (70. b-74. b)

XVI. Risâla-i şaşdahum ششدهم رساله 18. risâle (74. b-78. a)

XVII. Risâla-i haftdahum هفتدهم رساله 19. risâle (78. b-83. a)

XVIII. Risâla-i haştadahum هشتدهم رساله 20. risâle (83. b-84. a. Bu risâle nok-
sandır.)

XIX. Işlâḥât-ı Şūfiyya. Farsça (83. b-91. a)

Baş : بسم ... حمد و سپاس خدا را عزّ وجلّ که در معانی در تحت
صور بیان و عیان میکند و طراز حقایق را در پس پرده دقایق
مجازی (?) نهان میکرداند ...
(83. b)

Son : شست سوی برداشتن خورده هارا گویند که از تقصیر در وجود آمده
باشد و صفا و حضور عاشق و معشوق والله اعلم بالصواب
(91. a)

Bu mecmûa, 1638 No. daki mecmûayı yazan kişinin yazısıyladır.

Cilt
301

1717

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 18.8 × 11.8

Yazı eb'âdı : 11.7 × 6

Mıklaplı, kenarı altın yaldızlı zencirekli düz kırmızı meşin cilt. 38 yap. Her sahifede 15 satır. Yazı güzel bir nesih.

I. فتح الباب و رفع : Hüdâ'î 'Azîz Maḥmūd (1038 H. 1628) : « فتح الباب و رفع » Fath'al-bāb va Raf'al-ḥicāb. Arapça. İnsanın yaratılışı, tövbe, insanın bütün esmâ ve sıfâtı câmi' ve kâinatın özü olduğu hakkında üç baptan meydana gelmiş bir risâledir (Hüdâ'î için Osmanlı Müellifleri'ne b. I, s. 185-188).

Baş : الحمد لمن له العظمة والكبرياء . . . (1. b)
Son : قالوا نعم قال فان الله ارحم بكم جميعاً من هذه لانيها (13. b)

II. Hüdâ'î Aziz M. « كشف القناع عن وجه السعاع » Kaşf'al-kinâ 'an vach'as-simâ'. Arapça. Semâ'nin helâl olduğuna dâir.

Baş : الحمد لله الذي لا تأخذه غفلة وسنة . . . (14. b)
Son : اللهم انا نستلك التوفيق والهداية والعناية في البداية والنهاية (23. a)

III. Hüdâ'î A. M. حبة المحبة Habbat'al maḥabba. Arapça. Mahabbetten bahseden bir risâle (23. b - 38. a).

Cilt
302

1718

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 14 × 9.2

Yazı eb'â : 10.9 × 5.8

Yumuşak, kenarları gömme cetveli, mıklaplı meşin cilt.

113 yaprak. Gülşen-i Râz ve risâlelerde, her sahifede 15 satır. Kenarları surh cetveli. Gülşen'de başlıklar lâcüvertle, öbürlerinde, dikkati çekmesi gereken yerler sürhile. Bâzı yerlerin üstleri sürhile çizilmiş. "Ser-bevvâb-ı âstân-ı Mevlânâ Dervîş Mustafa'l-Mavlavî'nin 1029 târîhli temellük kaydı var (11. a). Ser-tariyk Muham-mad Ali'nin vakfı. Vakfiyesi 11. b de.

I. Bâzı lûgatler ve bâzı âyetlerin tercemeleri (1. b - 3. a).

II. Şâhidî'nin (ölm. 957 H. 1550) bir muhammes-i mütekerriri, bir terci'i, bir gazeli, bu gazele İlmi Dede'nin (1072 H. 1661) nazîresi, yine İlmi'nin iki gazeli, Rûhî'nin (1014 H. 1605) bir gazeli ve bâzı kıt'alar (4. a - 10. b).

III. Maḥmūd-ı Şabustarî : Gulşen-i Râz (Farsça. 11. b-47. a).

Baş : بنام انك جانرا فکرت آموخت
(11. b) چراغ دل ز نور جان برا فروخت

Son : بنام خویش کردم ختم پایان
(47. a) الهی عاقبت محمود کردان

IV. مقصد اقصی (Azizad'dîn-i Nasafî : Maḥşad-ı Akşâ Farsça.

Baş : بسم . . . اما بعد چنین گوید اضعف الضعفا و خدام الفقراء عزیز بن محمد النسفی که چون درویشان کثرهم الله ازين بیچاره درخواست کردند که می باید که در معرفت ذات خدای تعالی وصفات خدای تعالی و افعال خدای تعالی در معرفت ولایت و نبوت و در معرفت ظاهر و باطن انسان و معرفت در مبدأ و معاد انسانی کتابی جمع کنید و در اول کتاب بیان کنید که رونده کیست و راه چیست . . . (47. b)

Son : و بقدر ان که می توانی راحت می رسان اینست کار آدمی و اینست خلاص آدمی سخن کوتاه شد و الله اعلم بالصواب (107. a)

Ketebe : تمت کتاب . . . محمود بن ذوالفقار . . . سنه ۱۰۲۵
(108. a)

Bu kitap yedi fasl, sekiz babdan meydana gelmiştir. Adının "Maḥşad-ı Akşâ" olduğu 48. a da kayıtlıdır.

V. برقی Barkî :

Gülşen-i Râz'daki,

باصل خویش یکره نیک بنگر
که مادر را پدر شد باز مادر

« بنده » تراب اقدام اهل خدا برقی واله و شیدا, Şârih, adını, beytinin şerhi. Farsça. Şârih, adını, beyti şerhettiğini bildirmektedir diye anmakta ve birisinin recâsı üzerine bu beyti şerhettiğini bildirmektedir (109. a). Sicill-i Osmânî'de, 940 ta vefât eden (1533) İstanbullu bir Barkî Çalabî var (I, s. 14). İst. Millet Kütüphanesinde, Ali Emiri kitaplarının farsçaları arasında 269 No. da kayıtlı, Emîr Gıyâşeddîn'in "İstivâ-Nâma" sinde 1. a da « ۱۰۲۰ » yazısı var. Bizce şerhin şâhibi, bu zattır.

Baş : بسم . . . حمد بی پایان فراوان مر خداوند را باد از پشت پدر انبیا که
(108. b) آدم خاکبست . . .

Son ve Ketebe: الهی بحرمت پدر انبیا و اولیا فکر مارا از خطا و زللی مصون و محفوظ و قدم مارا از راهی استقامت لغزیدن نگاه دار بحق حبیب خدا و آله

الاجناد تمت قد وقع الفراغ من هذا النسخة الشرفه (böyle) عن يد
العبد الحقير الضعيف المحتاج الى ... محمود بن ذوالفقار قصبه ارکری
قصرى فی شهر سفر (böyle) ۱۹ سنه ۱۰۲۵ (111. a).

Cilt
303

1719

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî: 11.8 × 17.2

Yazı eb'âdî: 6.3 × 11.8

Ortası, kenarı çifte altın yaldızla çevrili içi güzel ve çiçek motiflerle müzeyyen
şemseli, kenarı hafif cetvelli ve tek altın yaldızlı, alt kapağı ve mıklabı kopmuş,
tek kapaktan ibâret kalmış cilt. 89 yap. Her sahifede 15 satır var.

Yaza güzel bir nesih, ilk iki yaprağı, dıştan iki, içten bir lâcüverd çizgi içinde
altın cetvelle çevrili; öbür sahifeleri tek surh cetvelli.

I. ? : Kimin olduğu ve adı belli olmıyan farsça, zikre âit bir risâle. Risâle
sâhibi, bu risâleyi, babasının dileği üzerine yazdığını, I. b de bildiriyor.

Baş : بسم ... الحمد لله الاحد بذاته وكبريائه الواحد بصفاته واسمائته
(1. b).

Son : و سبب این بود که بسیاری از کسان که ایشانرا ذوق از صحبت این
طایفه حاصل شده بود نما ند بیت

بی عنایات حق و خاصان حق

گر ملک باشد سیاهستش ورق
(10. b).

II. Ubaydallâh b. Mahmûd'aş Şâî ('Ubaydallâh'al-
Ahrâr, s. 444-455; Raşahât terc. s. 236). 809 ramazanında doğmuş (1407),
895 rabılevvelinin son günü (1490) vefât etmiştir (Raşahât terc. s. 380-383). Câmi,
Nafahât'ta bu risâleyi telhis etmiştir (s. 344-345).

H'âca diye anılan 'Ubaydallâh'al-Ahrâr, Taşkend'in Şaş şehrinde dir. Soy-
nun, ikinci halife Ömer'e dayandığı rivâyet edilmiştir. Babası H'âca Mahmûd'dur
(b. Nafahât, s. 444-455; Raşahât terc. s. 236). 809 ramazanında doğmuş (1407),
895 rabılevvelinin son günü (1490) vefât etmiştir (Raşahât terc. s. 380-383). Câmi,
Nafahât'ta bu risâleyi telhis etmiştir (s. 344-345).

Baş : بسم ... الحمد لله فياض الحكم والمواهب وموصل الطالبين الى المطالب
(11. a)

Son : ... البته اورا سروری پیدا شود زیرا که از خواص محبت آنست
که محب را هیچ لذت بهتر از ملاقات محبوب نباشد والله تعالى اعلم بالصواب
(15. a)

III. Nakşbandiyya sülûküne âit farsça bir risâle.

Baş : بسم ... خداوندا بعزت آنکه بفردانیت ذات متفردی ...
(15. b)

Son : لب و دندان ان خوبان چون ماه
بدین خوبی نبایست آفریدن
(89. a)

(Baştaki ve sondaki risâleler de Nakşbandiyya'ya âit olduğundan her üç risâlenin
'Ubaydaallâh'al-Ahrâr'a âidiyeti düşünülebilir).

Cilt
304

1720

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî: 14 × 10

Yazı eb'âdî: 11.3 × 6.7

Mıklaplı, yumuşak ciltli. 213 yap. Nazım ve nesir kısmında, her sahifede 15
satır. Yazı ta'liyk. Başlıklar surh. 83. a dan 85. b nin altıncı satırının sonunadek
ayrı ve kötü bir yazı. Manzum ilk eserde, 12. b nin sonundadek kenarlar ve mısra
araları surh cetvelli. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surh.

I. عرش نامه الهی : Faḍlallâh-ı Hurûfî-i Astarâbâdî : استر آبادی
'Arş-Nâma-i 'İlâhî. Farsça.

Baş tarafta, Faḍlallâh'ın, Na'imî mahlasını taşıyan 15 beyitlik ve gazel tar-
zında bir şiiri. 'Arş-Nâma, 2. a da başlıyor. 2065 beyit (Brown, 1120 beyitlik bir
nüshasını görmüştür : Journal of the Royal Asiatic Society; 1907, s. 533-581).
Faḍlallâh'ın mahremlerinden bulunduğu, birçok yerde belirtilen Sayyid 'İshâk'ın
'H'âb-nâma" sinde, bu eserin, "Maḥabbet-nâma" ile beraber, Faḍlallâh'ın olduğu
tasrih edilmektedir (İst. Ali Emiri; Farsça. 1042. Darvîş Almâs b. Husayn tarafın-
dan 1214 te istinsâh edilmiş nüsha, 34. b. Yeni basılmakta olan İslâm Ansiklopedisi'nin
fransızca ve ingilizce basımlarında, Faḍlallâh Hurûfî makalemize b. s. 751-754;
733-735). Hurûfîler tarafından Halîfat-Allâh diye anılan ve Faḍl'ın en ünlü halifesi
olan Sayyid 'Aliyy'al-A'la'nın "Tavhîdnâme" sinde de bu eser, Faḍlallâh'ın olarak
tasrih edilmektedir (İst. Ünie. K. Farsça. 1158; Mustafâ b. Abdâl-i İlâhî Murtaḍâ
tarafından 1134 te istinsâh edilmiş nüsh. 34. b). 'Arş-nâma'nın 1167 saferinde istin-
sâh edilmiş bir nüshası da İst. Millet K. de Emiri'nin Farsça kitapları arasında
992 No. da kayıtlıdır. Bu eserin elli beyti, mensûr olarak şerhedilmiştir. A. Emiri
K. arasında 1037 No. da kayıtlı mecmuada, 39. b-68. a yapraklarındadır.

Faḍlallāh, 796 zilka'desinin 6. günü (3 eylül 1394) Alneca'da öldürülmüştür (b. Abdülbâki Gölpinarlı: Bektâşilik - Hurûfîlik ve Faḍlallāh'ın öldürülmesine dü-
şürülen üç tarih; İst. Üniv. Şarkiyat Mec. V, İst. 1963, s. 15-22).

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
(2. a) آدَم خَاكِيست اِي دِيو رَجِيم

Son ve ketebe : تابود آوازه* عرش و كلام
از منت بر عاشقان حق سلام

قد وقع الفراغ عن تحریر هذه النسخة الشريفة في شهر جمادى الاولى
سنة احد وستين والف . . . . عن يد افقر عباد الله عمر عن قلعه*
(77. a) اسكندريه . . . .

Bu risâleden önceki şiirin matlai şudur :

قد رأيت عيناى في دار السلام
(1. b) قاصرات الطرف في ظل الخيام

II. Amir 'İshâk : Aşrât-ı Sâ'at. Farsça. Bu nüsha
noksandır. 82. b de kâşifesi «توریت» dir ve bu yapraktan sonrası yoktur. «Aşrât-ı
Sâ'at ('at)-ı Amîr 'İshâk» başlığını taşıyan tam
nüshası, 1723 No. dadır; tavsifine bakınız. Bu noksan nüsha, «هذا كتاب قیامت نامه»
başlığını taşımaktadır.

Baş : آغاز سخن ز فضل الله
(78. b) کر دیم که اوست هادی راه
Son : شد محشر خلق جمله عالم
(82. b) ان جای معزز و مکرم

III. Bir duâya ve havâssına âit sonradan kötü bir yazıyla yazılmış. Türkçe
(83. a-85. b).

IV. ? : Hurûfîliğe âit farsça mensûr bir risâle.

Baş : بسم ... در تقسیم وجه د و ح بشناس و بخوان ای خواننده*
خطوط وجه کریم د م که ح ل م م فرموده است که خلق الله
(85. b) تع آدم علی صورته . . . .

Son ve ketebe : پس منزل آخر همه از علما و زاهدان و حکما و شهدا بعالم عشق الهی
میکشد که اذا قتلته فانا دیته تحریراً فی اواسط شهر ذی القعدة سنه اثني
ستين والف تمت الكتاب بعون ف وهاب عن يد افقر الفقرا عمر بن
حسن بنده از بندگان ف ذوالمنن
(213. a)

Cilt
305

1721

?

Mav'izaya âit başı ve sonu noksan bir kitap

Farsça

Cilt eb'adı : 18 × 12.8
Yazı eb'adı : 13.5 × 9.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. Yazı nesih. Satırlar
muhtelif.

Birçok yerde «وقف حبیب فقیری» kaydı var (Meselâ 32. a, 47. a, 67. a, 84.
b... 327. b). IX. asrın (XV) başlarında yazılmış. Bütün kitap aynı yazıyla. Tasav-
vufa dayanarak akaaid ve a'mâlden, aylardan, ayların, gün ve gecelerin faziletle-
rinden bahseden bir kitaptır. Cunayd, Şibli, Yahyâ b. Ma'âz, Sayfaddîn-i Bâharzî,
Sa'dî-i Şirâzî, Aṭṭâr, Mawlânâ, Faḥraddîn-i 'Irâkî gibi hicri VII. asra kadar (XIII)
gelip geçen sûfilerle sûfî sâirlerin sözleriyle, şiirleriyle iştişâh edilmektedir (Mes.
6. b, 116. b-117. a, 149 b, 271. a, 285. a-b, 302. b, 303. b-304. a, 319. a). Maw-
lânâ Calâladdîn'in,

باز آ باز آ هر آنچه هستی باز آ

mısrailiyle başlıyan meşhur rubâisi de bu kitaba alınan şevâhid içindedir (274. b).
Mawlânâ'ya, hicri IX. yüzyılın başlarında (XV), «Rûmî» denmiye başlandığını
da anlamaktayız (319. a). Kitapta, «الظاهر في يوم الخامس السبت سنة تسع اربعين وثمانماية
في التاريخ ماه جمادى الآخر في وقت الاستواء در قرية* اظاغو بكوه سنة ثمان واربعون
في التاريخ ماه جمادى الآخر في وقت الاستواء في يوم السبت في سابع شهر جمادى الآخر» yazılmış olan
ve «الظهر في يوم الخامس السبت سنة تسع اربعين وثمانماية» tarihleri var (207. a). Her ikisi de kitabın bitimine âid olmayıp yazılan
faslın bitimine âit. Bu bakımdan 73. a daki münâcâtın sonunda bulunan ve kenara
verilmiş olan «ففرغ من تحريره وقت الاستواء في يوم السبت في سابع شهر جمادى الآخر» yazılmış olan
sene سبع واربعون وثمانماية كته الفقير الحقير الراجي الى الله تعالى حاجي ابوبكر بن علي
ketebesi «بن حسين بن ابوبكر بن طاهري فقيري معروف سبجستاني رحمة الله عليه
de böyle bir târihtir ve bu kitap, tek bir kitaptır. Baştan sonadek aynı yazıyla
yazıldığı için Sicistânî diye tanınan Hacı Abûbâkr b. 'Alî b. Hısayn b. Abûbâkr
b. Tâhîrîyy-i Fakîrî, kitabı yazan zattır. Besmeleyle başlıyan ve hâtımeyle biten
kısmılar, mev'ızaların başlangıcı ve bitimidir. Kitabı vakfeden Hâlib Fakîrî,

ya yazarın bizzat kendisidir ve mahlası Habîb'tir; yahut da yazarın mensuplarından ve yakınlardan biridir. Fakat vakıf yazısı, bizce aynı yazı olduğundan birinci ihtimal daha kuvvetlidir.

Baş : نظم دهم در شان صدیق چنین فرمود که الدین یؤمنون بالغیب در :
(1. b). . . . . شان

Son : یار در انجمن نمی کنجد نام او در دهن نمی کنجد :
هر کرا عشق او بمیرا ند او خود اندر کفن نمی کنجد
تا بخون من آستین برزد بنده در پیرهن نمی کنجد
(Kâşife): حسن
(327. b)

Cilt
306

1822

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 20.2 × 13.8

Yazı eb'adı : Muhtelif

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı cilt. 270 yap. Birçok sahife-lerde 11 satır. Yazı ta'liyk. İlk risâleyle ikinci risâlenin kenarlarında çift surh cetvel. Başlıklar surhla yazılmış. I. risâlenin bâzı s. lerinin kenarları cetvelsiz. Ciltlenirken formalar karışmış. Kâğıt ve yazı bakımından X-XI. asr-ı hicriye (XVI-XVII) âit. 1. b de, üstte, içinde dört kitap olduğu, yanlış olarak kaydedilmiş.

I. Kitâb-ı Mabda'u Azîzaddîn-i Nasafî : 'Azîzaddîn-i Nasafî : عززالدین نسفی
ma'ad. Farsça.

Baş : الحمد لله رب العالمین . . . اما بعد چنین گوید اضعف ضعیف :
وخادم فقراء عزیز بن محمدالدین صوفی که جماعت درویشان کثرهم الله
تعالی ازیں بیچاره در خواست کردند که می باید که در معرفت عالم
کبیر و عالم صغیر و در معرفت مبدأ و معاد رساله جمع کنید و بیان کنید
که اول نزولست و انگاه عروج یا اول عروجست انگاه نزول و دیگر
درخواست کردند که سخنان هر طائفه نقل کنید و از خود هیچ سخن
نکنید . . .
(1. b)

Son ve ketebe : . . . از جهت انک بواسطه طمع چند صفتها بد در ولی پیدا آید
هر کز دوی ان نتوان کرد تمت الكتاب مبدأ و معاد محمدالله الملك
الوهاب الاعجابی (؟) والسلام و صلوة علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین
کاتبه و درویش حیدر قولی کوچک بابا البرزحی
(67. b)
(70. b ye kadar yazısız. 71. b de bir hadîs ve Hz. Ali'nin bir sözü'nün şerhi).

II. A. N : مقصد اقصی Maqşad-ı Akşâ. Farsça.

Baş : بسم اما بعد چنین گوید اضعف ضعیف و خادم الفقراء عزیز بن محمد :
نسفی صوفی که جماعت درویشان کثرهم الله تعالی ازیں بیچاره در خواست
کرد ند که می باید که در معرفت ذات خدای و صفات خدای . . .
(72. a)

Son : کار آدمی و کمال آدمی در این است خلاص و نجات آدمی :
مصراع سخن کوتاه شد والله اعلم
تمت الكتاب بعون الملك الوهاب
(169. b)

(Nûshada, 141. b, «آفتاب پادشاه» sözüyle bitiyor. Kâşifesi, «عالم» dir.
آفتاب پادشاه ملک است : « Bu nûshada, 158. a, « حیوانات » 97. a. Bu nûshada, 158. a, « ومظهر صفات روح اضافی است. . . . .
« و علم » 164. b nin kâşifesi « satırda balışor; bu sûretle iki sahife kadar eksik var. 163. a nın başlangıcı « روح اضافیست » dir; burda da az bir noksan var. Böylece
bu risâlenin içine 3. ve 4. risâleler girmiştir).

III. ? : Risâla-i 'İmân u 'İslâm ve ahkâm u erkân. Farsça. İman ve İslâmın bâtinî, ma'nâlarını, daha doğrusu teşrii hikmetini
de bildiren bir risâledir. Sünnet namazların rik'atleri; 144. a; kanın abdesti boz-
ması; 144. b; gusûlde ağza, burna su vermenin farzoluğu; 145. a; bakımından risâle
sâhibi Hanefiyyedendir.

Baş : بسم . . . اما بعد بدانک اسعدك الله في الدارين که این کتابیست :
(142. a)
در بیان ایمان و اسلام و احکام و ارکان . . .
Son : اگر از جماعت یکی بجای آورد از گردن دیگران ساقط شود والله :
(145. a)
اعلم بالصواب

IV. İman ve İslâm âit bir risâle. Farsça.

Sonunda «الایجد طریقت» fashını İmâm Ca'far'uş-Şâdik'a atfen alan ve
İmâm'ın adını, «عليه السلام» diye tebcil eden risâle sâhibi, bilhassa 146. a da, ab-
destte, ayaklara meshi bildirmesi bakımından İmâmiyye'dendir.

Baş : بسم . . . اما بعد بدانک سالک از روی استفاده سؤال کرد که :
اسلام بنزد اهل تحقیق بطریق یقین چون تواند بود . . .
(145. a)

Son : لطفت بکدام ذره پیوست دی
کان ذره به از هزار خورشید نشد

V. Yûnus Peygamber'in balık karnına düşmesini te'vîl yollu bir risâle. Farsça.

Baş : همچو یونس ماند در ماهی نهان چون هدایت آمد و دادش نهان
اما بعد بدانکه درویشی از روی استفاده سوال کرد که یونس در
(149. b) بطن ماهی در دریا . . .

Son : . . . و از جنس طبیعت بیرون آید و بحق پیوندد که کلی (böyle)
شی يرجع الـ (böyle) اصله والله اعلم
پای درین صفت نه و باز دان راز جهل صوفی و یک پیرهن
(153. a)

VI. Suâl-cevap tarzında, başı noksan olan ve Abdallerin traş geleneğindeki remze, semâa, kemâle âit bir risâle. Farsça.

Baş : باب اگر پرسند که سروپا برهنه کی از که مانده است
(153. b)

Son : کمال بلوغ سفر از حق بحق بلوغ کمال باسما صفت الهیه بلوغ کمال
بانه لایعلم الا هو
(155. b)

VII. Fakr'e âit küçük bir risâle. Farsça.

Baş : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الشريعة اقوالی . . .
(156. a)

Son : توحید صرف وحدت محض نباشد و ذلك المراد من الفقر باتفاق
اهل الله
(157. b. 158. a-169. b de Maḫṣad-ı Akṣâ'nın sonu var. 170 ve 171. yapıklar boş.)

VIII. Tasawufa ve Fütüvete âit bir risâle. Farsça.

Baş : باب در بیان جهل مقام آورده اند که درویش را هزار و یک مقام
دانستن تا درویش باشد . . .
(172. a)

Son : تا هفده پشت آن نیزه را داشت بجزره کوجک رسید همچنان پشت
به پشت داشتند مداحان مصطفی و مرتضی والله اعلم
(201. a)

Kırk makamdan, tarikat guslünden, cârûb hizmetinden, yâni ortalığı süpürme edeplerinden, fakrin şeriat, tarikat ve hakikatından, Çâr pîr ve Çâr tekbîrden,

âlemde tasarruf sâhibi dört erenden, kıbleden, hırkadan, şeriat, tarikat ve hakikat katten, bey'atten, vasiyyetten, tevellâ ve teberrûdan, Gadîru Humm'da Hz. Peygamber'in, Hz. Ali'yi vasiy ve halife tayininden, Hz. Ali'nin, bellerini bağladığı kişilerden ve gönderildikleri yerlerden, şedd kuşanmaktan, seccâdeden, traştan, şeddlarin envândan, tâcdan, posttan, yemek yemekten, pahleng ve tennûreden bahseden bu kitap, birçok yeri suâl-cevap tarzında yazılmış bir "Futuwat-nâma" dir. 187. b de, son satırda, Sayyid Nâsır-ı Hösav'ın risâlesinin adı geçmektedir ki bu Nâsır, V. asr-ı hicride yaşayan Nâsır-ı Hösav değil, manzûm "Futuwat-nâma" si olan Nâsırî'dir. Nâsırî, "Futuwat-nâma" sini 689 da (1290) yazmıştır. 199. b de de «حضرت سید عابد حسینی» nin adı geçiyor. Bu zât da, Sayyid Şâh Murâd diye tanınan Mîr Muḫammad 'Âbid olsa gerektir (Farhang, s. 365). İnanç bakımından İmâmiyyeden olan müellifin kim olduğu belli değildir. Ancak verilen izâhât, Şayḫ Sayyid Gaybî oğlu Şayḫ Sayyid Husayn'in ve Sayyid Muḫammad b. S. 'Alâ'addîn Raḫawî'al-Husaynî'nin "Miftâḥ'ad-daḫâ'ik fî Bayân'al-Futuwatî va'l-Haḫâ'ik" adlı Fütüwet-nâmelerine tamâmiyle uymaktadır. Mecmûanın sonuna, Bâyezîd b. Muḫammad zamânında (886-918 H. 1481-1512) tertib edildiği kayıtlı olması bakımından bu risâlenin, Raḫawî'ye kaynak olması ihtimâli serdedilebilir ("İslâm ve Türk illerinde Fütüvvet teşkilâtı ve kaynakları" adlı makalemize, bilhassa 14-15. s.lerle 24-29. s.lere; İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmuası, 11. cilt, No. 1-4, Ekim-1949-Temmuz 1950. Bütün makale, mec. nın 3-360. s. lerindedir ve 116-203. sahifelerde ikisi arapça, öbürleri farsça olarak altı Fütüwet-nâme'nin tıpkı basımı ve tercemesi de vardır. S. Husayn'nin Fütüwet-nâmesi de aynı Mec. da, Fütüwet-nâme-i Sultânî hakkındaki mutalâalarımızla ve bir önsözle neşredilmiştir: Cilt. XVII, No. 1-4). Şunu da söyleyelim ki bu mecmûayı tertib eden zât, pek bilgisizdir. Âyet ve hadisler tamâmiyle yanlış yazılmıştır. Alınan risâlelerin de başları ve sonları yoktur.

IX. «كنت كنزاً» hadisinin şerh ve izâhi. Farsça mensûr.

Baş : باب قال الله تعالى كنت كنزاً مخفياً قبل الایجاد العالم والآدم سوال
حق تعالی که مخفی بود از که مخفی بود . . .
(204. a)

Son : من سوالش را جوابی گفته ام در معنی را بحکمة سفته ام
(208. b)

Başlangıcına bakılırsa bu risâlenin de başı yoktur. Sonunda, 618 H. de (1221) şehid olan Nacmaddîn-i Kubrâ'dan bahsediliyor (208. b).

X. Varlık ve yokluk hakkında tasavvufî bir risâle. Farsça mensûr.

Baş : بسم . . . بدانکه هستی جنانک هست و نیستی را بکرد سرا پرده
او راه نیست . . .
(209. a)

Son : و هرگز نیست و نابود نخواهد بود این است و جز این نیست بتحقیق و یقین
باقی دگر هست خیالات محال والله اعلم بالصواب
(212. b)

XI. Mawlânâ'ya atfedilen bir şiirdeki bir beytin şerhi. Farsça mensûr.

- Baş : ماهی اندر خاك دانی یافتم دانی که چیست
شاهی اندر پاسبانی یافتم دانی که چیست
بدان ای درویش که ماه در خاکدان صفت روح لطیف است ...
(212. b)
- Son : و درها معانی را در صفه‌ها صورت بقدر قابلیت هر کسی بدور ساند
(214. a)

XII. Hurûfiliğe dâir ve kâinâtı insana tatbîk yollu bir risâle. Farsça mensûr.

- Baş : بسم ... اما بعد بدانك ای طالب که پروردگار ترا از جار عنصر
در وجود آورده است ...
(214. a)
- Son : خدای تعالی کلیمه (böyle) الهیست که از زبان آدمی و آدی زاده
ظاهر می شود در همه اشیا به بین تا بیانی انشاء الله تعالی
(217. a)

XIII. Ezel ve ebedi, mebd'e ve maâd olarak te'vîl eden ve Hurûfiliğe dayanan, Yûsuf-i 'Amîrî, Naem-i Dâya, Mawlânâ, 'Irâkî, Kamâl-i Hucandî, Mağribî gibi hierî VII-IX. yüzyıllarda yaşayan (XIII-XV) kişilerden istişhâdlarda bulunan bir risâle. Farsça mensûr.

- Baş : بسم ... بعد و بدانك ازل عبارت از مبداست و ابد عبارت از
معادست ...
(217. a)
- Son : خود بود که گفت کشت جاری خودتن ز دو گفت عابد پس
(227. b)
- "Sondaki risâleyi yazanın mahlası olabilir. IX. risâlenin izâhına b.

XIV. Câm-ı Jam جهان نما : Şîrîn-i Mağribî : Muḥammad b. Şîrîn-i Mağribî مغربی Cihân-numâ. Farsça; mensûr.

- Baş : بسم ... حمد بی حد و شکر بی عدد سزای ذاتی که وحدتش منشی
احدیت ...
(228. a)
- Son : و بر همین اختصار کنیم که وقت عزیزست و کار بهتر ازین در بیش
است والله يقول الحق وهو يهدي السبيل تمت الرسالة جام جهان نمای
بتائید (بتائید) خدای والله اعلم بالصواب
(238. a)
- (2121 No. daki mecmûânın 11. risâlesine b.)

XV. Kalenderiliğe kabûle, Çâr-darî tıraş ve bey'at'e âid çok mühim bir risâle. Farsça; mensûr.

- Baş : بسم ... اما بعد و بدانك ارباب طریقت و سالکان سراجہ*
حقیقت ...
(244. a)
- Son : و هر که نمی توانست تراشید قصر فرمود این حلق و قصر ماند در میان
مؤمنان و مسلمانان والله اعلم بالصواب
(251. b)

XVI. Kifāyat'al-'Islām. Farsça manzum ve mesnevi tarzında.

- Baş : حمد بی حد خدای یکتارا انك جان داد و عقل (و) دین مارا
(252. a)
- Son : همه را یا مفتوح الابواب بنا راه صدق و خیر و صواب
(259. b)

İman, İslâm, ihsan, tahâret, abdest, gusûl, teyemmüm ... gibi farzları kısaca bildiren ve Sünnî inancına göre 29 baptan meydana gelmiş olan bu manzûm risâlenin sonundaki,

شد تمام این کفایت الاسلام باد بر مصطفی درود و سلام
نظم این مختصر محرم بود سال هشتصد ولی یکی کم بود

beyitleri, adını ve 799 H. de (1396) yazıldığını bildiriyor (259. a); fakat nâzımı, kendi adını zikretmiyor.

XVII. Başî noksan ve fıkha âit farsça mensûr risâle : Sünnî inancına göre.

- Baş : اگر کسی رکوع دوم را بامام نیا بد ...
(260. a)
- Son : و تمامی حالات حج مقدمات اگر خولعی که بدانی انرا از مناسک
توانست ...
(264. a)

XVIII. Arapça evrâd (264. b-265. b. Yazı kötü ve harekeli nesih).

XIX. Sayyid Ni'mat-Allâh'ın (820 H. 1417) tarikat silsilesi (ayrı bir ta'hykla. 266. b-267. a).

XX. Arapça nesih yazıyla. 12 İmâm'ın ergenlik çağına erişmeden şehid edildikleri rivâyet edilen 14 erkek evlâdının adları, kaatilleri ve kabirlerinin bulunduğu yerler. 267. b-268. b).

XXI. Bâb dar bayân-ı şadd-i miyân-bastahâ. Türkçe Bâb در بیان شد میان بسته. ve şekilleri resmedilerek (269. a).

XXII. Farsça bir dibâce (ayrı bir ta'hykle).

Baş : بتوفیقش جو روشن دیدم آواز سخن را هم بنامش کردم آغاز
(269. b)

Son ve tarih : و ازواج (و) اصحاب محترم او باد که هر يك ستارهای برج مهترند
رضوان الله عليهم اجمعين و بر روزگار سلطان السلاطين سلطان بايزد بن
محمد خان در مسند شاهی سالهای نامتناهی پایند مستدام دار باقی وضع
(و) شریف
(270. a)

Hâşiyedekiler:

XXIII. Şayh Şafiy'addîn Ardabîllî'nin (735 H. 1335) manâkıbına âit başı
ve sonu oluyarı bir yazı (142. a - 147. b).

XXIV. Tasavvufa âit farsça mensûr bir risâle.

Baş : بسم . . . حمد و ثنای نامتناهی پروردگاری را که استحکام قواعد
اسلام و اصحاب طالبان سعادت ملکوتی کردانید . . .
(204. a).

Son : هر کوبره علی عمرانی شد چون خضر بسر چشمه حیوانی شد
از وسوسه فعال شیطانی شد مانند علا دوله سمنانی شد
(208. a).

XXV. Bir rubâinin şerhi. Farsça.

Baş : بسم . . .
دی بر سر گور ذله غارت کردم مرپا کائرا جنب زیارت کردم
(208. a).

Son : ورنه سایه خود بخود چیزی ندید والله اعلم بالصواب
(209. b)
(Bu risâle güzel ve ayrı bir ta'hykle yazılmıştır.)

I. فضل الله حروفی Nawm-nâma-i Sâhib-
ta'wîl calla zikrühü.

Hurûflerin miftâhına göre yazılan bu yazı, 1. a da, üstte yazılıdır. Bu kitabın bir nüshası, İst. Ali Emiri K. de, Ken'an Bey kitapları arasında 1030 No da kayıtlı mecmûadadır ve mec. in ilk risâlesidir (1. b - 38. a. 1207 yılı martının 15. günü Kâsım adlı biri tarafından yazılmıştır). Bir nüshasının da Cambridge Univ. K. de bulunduğunu biliyoruz (Dr. Sâdık Kiyâ: Vâja-nâme-i Gurgânî; Tehran Univ. Yayın. 1330 Ş. hicri, s. 34 ve devâmı, 42 v. d.). Bu risâle, Faḍlallâh'ın ruyalarını anlatan ve bu arada hâl tercemesine âit birçok noktaları aydınlatan ve Gurgân lehçesiyle yazılmış bulunan bir risâledir.

Baş : در حدیث قدسی حضرت عزت می فرماید که لولاک
لما خلقت الافلاك و چون حضرت رسالت می فرماید که من که
محمد از طرف دست راست آه (الله) بر خیزم . . .
(1. b)

Son : جميع حالات او بينا شوکه این همه در ولاج و ظاهر و تابانست بی شک
و تردد تمت بعون فضل خدا
(41. a)

II. Aşrât-ı Sâ'at. Farsça.

Amîr, yahut Sayyid İshâk, Sayyid Şarîf'in "Ma'âdiyya" sında Faḍlallâh'ın halifeleri arasında zikredilmektedir (İst. Millet. Ali Emiri K. Farsça. 1027. 51. b-52. a. Aynı K. nin aynı kısmında 269 No. da kayıtlı bulunan ve Darvîş 'İsâ b. Kamâladdîn H'âca Ergîl tarafından 1212 de yazılan Amîr Gıyâ'addîn'in İstivâ-name'sinde de halifeler arasında adı geçer; 29. a, 37. a). Kitapta,

اشراط خدا که هست ده آیت ان ده که یکیکست از بدایت

beytinden, adının "Aşrât-ı Sâ'at" olduğunu anlıyoruz (65. b)

تاریخ چو ضا دویی و طی بود پنج نقطه زحرف بدر بنمود
چون نقطه آیت مشافی ختم همه صورت و معانی

beyitlerinden de 824 h. de (1421) yazıldığı anlaşılıyor (108. b). Sa'îd Nafîsî, "Tâ-rih-i naẓm u naṭr-ı Irân" da Sayyid İshâk'ın, Maḥram-nâma'yı 828 de yazdığını bildirir (I, s. 281). Aynı kitabın II. cildindeyse 831 de yazdığını söyler (s. 791). İst. Millet K. Ali Emiri kitaplarının Farsça kısmında, 1031 No. da kayıtlı bulunan Maḥram-Nâma'nın dibâcesinde 828 rabiulevvelinin 21. günü (1424) başlandığı, 40. b de, 835 târihi bulunduğunu dikkate alınırsa, belki de 835 sonlarında (1432) bitmiştir ("Hurûfî Metinleri Kataloğu" muza b).

Baş : آغاز سخن ز فضل الله کردم که اوست هادی راه
(43. a)

Son : يا فضل خدء سو حرف كن فضل وبحرف خود كنم صرف
(122. b)

III. Miṭālî : كشاف الوجود Kaşşâf'al-vucūd. Farsça mensûr ve Hurûflik'e dâir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله ... وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم فاتحة الكتاب سبع آيات احدين بسم الله الرحمن الرحيم اين حديث شريفرا در اينجا ...
(127. b)

Son : که در حساب جل بيان كرديم والسلام على من اتبع الكلام تمت الرسالة الكشف الوجود بعون اه رب العالمين ومالك يوم الدين تم
سنه غ ل ب
(1032)

(1016 H. de; 1607; vefât eden bir Edirneli Misâli var. Belki bu zattır. Nâil: Tezkireler Kataloğu, müsvedde. İst. Üniv. K. M harfi).

Cilt
308

1724

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı: 17 × 12

Yazı eb'adı: 11.5 × 7.3

Sırtı ve kenarları meşin, mıklaplı ve üstü kâğıt kaplı cilt. Birinci kitapta her s. de 15, öbüründe 17 satır var. Yazı güzel bir nesih. Başlıklar surhla yazılmış. Hicri IX. asrın sonlarına, nihâyet X. asra âittir (XV-XVI).

I. Asrâr-nâma. Farsça. Faridaddîn 'Attâr : اسرارنامه. 'Attâr'ın bu eseri, Sa'îd Nafisî'ye göre 3100 beyte yakındır. 1298 de Tehran'da basılmıştır. Bu kitaptan bir de intihâb meydana getirilmiştir. Bu nüshanın, 1144 beyit olduğuna göre intihâb olması gerektir (b. Cust u cû; s. 104-105).

Baş : بنام انك هستی نام ازو یافت فلک بالا زمین پستی ازو یافت
(1. b).

Son : سخن با درد تر زین کس ندیده است کزین هر بیت خونی می چکیدست
(40. b).

II. İlâhî-nâma. 'Attâr'ın bu mesnevisinin ilk kısmı, tarafımızdan türkçeye çevrilmiş ve Şark-İslâm Klâsikleri serisinin 16. kitabı olarak 1947 de Maârif V. tarafından yayınlanmıştır.

Baş : الهی نامه را آغاز کردم بنامت باب نامه باز کردم
(41. b)

Son : که جز از فضل تو روئی ندارد که از طاعت سر موئی ندارد
(247. b)

Cilt
309

1725

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı: 16 × 10.8

Yazı eb'adı: 13 × 6.5

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı cilt. Mahfazalı. Yazı ta'hiyk. 2. risâlenin sonunda Sîd imzâsı var. Mecmua aynı yazıyla yazılmış. 366 yap. Satırlar muhtelif.

I. Abu'l-Abolفتح محمد بن مظفرالدین محمد بن حمیدالدین عبدالله (شیخ مکی) : Fatḥ Muḥammad b. Muẓaffaraddîn Mu. b. Ḥamîdaddîn 'Abdallâh (Şayḥ Makkî) : الجانِب الغُربى فی حلّ مشکلات شیخ محی الدین العربی al-Cānib'al ġarbî fî ḥallî muşkilâtî Şayḥ Muḥyiddîn al-'Arabî. Farsça. 63. b de müellif kendi adını anar; 2. a da, Yavuz Selim adına yazdığını açıklar (saltanatı. 886-918 H. 1481-1512).

Baş : بسم ... ربنا اتم لنا نورنا واغفر لنا وصلی الله علی محمد وآله
سپاس بی قیاس توحید اساس بی التباس محمدی ...
(1. b).

Son : ... حاضر لیدک فانظر ما تقول واحذر الفضول والله يقول الحق
وهو بهدی السبیل والله اعلم واحکم
(69. b).

II. Dar bayân-ı kavâ'id-i Taşawuf va ta'vîl-i zâhir. Bir buçuk sahifesi farsça, yarım sahifesi türkçe istilâhât-ı süfiyyeyi izâh eden bir yazı.

Baş : توحید اسقاط اضافاتست ...
(69. b)

Son : و انما یسعی قلب عبدی مرتبه سین بولز فاعرف جدآ سیدحتی تمت
(70. a).

III. İbni 'Arabî'nin bir şiirinin şerhi. Arapça.

Baş : الحمد لله الذی اظهر الخلاق بحسب ذاته ...
(70. b)

Son : فهذا حسن حاصل لنا فی اشتداد نارالعشق
(71. b)

IV. Maṭnawî'den müntahabât (Sonu eksik).

- Baş : ان خدای که فرستاد انبیا نی بحاجت بل بفضل کبریا
(72. b)
- Son : دفتر صوفی سواد حرف نیست جز دل اسپید همچون برف نیست
زاد (Kâşife)
(367. b)

Cilt
310

1726

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 21.5 × 15.5

Yazı eb'âdı : 12.5 × 8.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı mukavva, mıklaplı cilt. Yazı ta'hiy.
Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış.

I. Bayân'at-tanzîl. Farsça. 'Azîzaddîn Nasafî 'Erzâldîn Nisî. Kitâb-ı tanzîl'in pek muhtasar olduğunu, Kaşfa'al-hakâ'ik'in da pek mufassal bulunduğunu, bu ikisi arasında bir kitap tertibini isteyenlerin isteğine uyup bu kitabı yazdığını ve adını Bayân'at-tanzîl koyduğunu mukaddimede bildiriyor.

- Baş : بسم . . . حمد و سپاس بی غایت خدا را جل جلاله و تعالی کبریاوه
(1. b) . . . و لاله غیره . . .
- Son : و عزلت اختیار کند در چنین وقت و الباقی سیاقی تمت کتاب بیان
(93. b) . . . التنزیل . . .

II. Kitâb-ı tanzîl. Farsça. 85. a dan sonra 96. a ya geçiyor. Sonu eksik.

- Baş : بسم . . . اما بعد چنین گوید اضعف ضعفا و خادم فقرا عزیز
ابن محمدالتسنی که جماعتی درویشان کثرهم الله تعالی ازین ضعیف بیچاره
درخواست کردند که می باید که در معرفت عالم کبیر و عالم صغیر و مبدأ
و معاد رساله جمع و بیان کنی که مبدای هر يك جداست . . .
(93. b)
- Son : بعضی میگویند که جوهر اول که تخم عالم کبیرست
(Kâşife) روح اول
(85. b)

III. A. Nasafî : مقصد اقصى Maḳṣad-ı Akṣâ. Farsça.

- Baş : بسم . . . اما بعد چنین گوید اضعف ضعفا و خادم فقرا عزیز بن
محمدالتسنی که جماعتی درویشان کثرهم الله تعالی ازین بیچاره درخواست
کردند که می باید که در معرفت خدای و صفات خدای و افعال خدای
در معرفت ولایت و نبوت . . .
(96. b)
- Son : و در این است خلاص و نجات آدمی سخن کوتاه شد الله اکبر تمام
کتاب مقصد الاقصى . . .
(183. b)

Cilt
311

1727

؟

Hikmete âid bir kitap

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 16.6 × 12.3

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Kenarı zencirekli, ortası şemseli mıklaplı cilt. 182 yap. 1. b-8. b de yazı nesta'hiy. 9. a-98. b nesih. 99. a-106. b, ilk kısmın yazısı. 107. b-167. b gene aynı nesihle. 168. a dan sonadek baş taraftaki nesta'hiy. Başlıklar surh. Dikkati çekmesi gereken yerlerin ve âyetlerle hadislerin üstleri surhla çizilmiş. Nesihle yazılan kısımdaki yazı, Selçuk devrinin karakterine uygun; kâğıt da aynı husûsiyette, pek فرمود, شود, «د» ler Selçuk yazısı karakterinde. «ع» ve «ع» az aharlı. «ع» gibi (meselâ 41. b). Buna nazaran nesta'hiy yazılan kısımlar, bu nüshanın sonradan, bir başka nüshadan tamamlandığını gösteriyor. Müellif, mukaddimede usûl, fıkıh, ahlâk ve duâdan ibâret dört kısım üzerine yazdığını söylemekte (2. b). Birinci kısım iki makaleye ayrılmış. I. makale, ilmin faziletinden bahseden yedi fasıldan meydana gelmiş (1. b-41. b).

II. Makale, Allâh'ın varlığına âit delilleri şâmil. Sona kadar devâm eden bu kısımda insanın yaradılışı, uzuvlarının sebep ve hikmetleri ve ruh teşrih ve tahlil edilmekte. Fıkıh, ahlâk ve duâ kısımları olmadığına göre kitap noksan.

- Baş : بسم . . . حمد بی حد و بی نهایت و مدح بی عد و غایت حضرت جلال
ان خدایراکی واجب الوجودی جز ذات اورا ممکن نیست . . .
(1. b)
- Son ve ketebe: تواند بود که بمدد توفیق و در رویت دلایل تفکر کند و بالله التوفیق
و العصمة فرغت من تحریر هذا الكتاب فی اواسط محرم الحرام من شهر
سنة اربع وتسعمائة هجرية در شهر ارکلی تابع قرمان والحمد لله اوليه
(182. b)

Ortası şemseli, kenarı cetvelli, alt kapağı kopmuş, tāmire muhtaç bez kaplı ve mukavva cilt. Yazı güzel bir nesih. 186 yap. Her s. de 20 satır var. "Keşf" te yalnız « مناهج الطالبین » yazılmışsa da mukaddimede adı, yazdığımız gibi geçiyor (2. b). On baptan ibâret olup bapları, "Keşf" in verdiği izâha tamâmiyle uygun. Sertariyîk Muḥammad 'Alî'nin vakfı olduğu hem ilk iç kapakta, hem metin yazısı bulunmayan 187. a da kayıtlı. Her iki vakıf kaydında mühür de var. 187. b - 188. b de, Kelime-i tevhid'in fazâiline dâir ayrı bir yazıyla "Şarḥ-i Tacrîd" den arapça bir fasıl yazılı. Müellifin, Keşf'te vefât târihi yok. Ancak Mawlânâ'dan ve Sa'dî'den istîşhâdlarda bulunduğu (18. a, 86. a, 89. a, 156. a, 183. a) ve kitabın 728 de yazıldığına göre S. Muḥ. Buḥārî, VII. asr-ı hicrinin sonlarında ve VIII. asrın başlarında (XIII-XIV) yaşamış bir zât olsa gerek. 118. a da, kelâm-ı meşâyih'ten arapça bir söz nakletmiş; okuyanlardan biri, bunun kenarına, sözde geçen kelime-nin marfû' olması gerektiğini, fakat Şeyh'in bu sûretle, yâni mazmûm yazdığını belirten « ی » si müellifin elyazısı olduğunu belirtmiştir. 183. a da, alttan 5. satırda izâfet « ی » si unutulmuş; sonradan kenara bir « ی » ilâve edilmiş; harf, bu metnin yazısıyla. Ketebede ayrı bir ad bulunmaması, istinsâha âit bir kaydın olmaması, doğrudan doğruya « وقع الفراغ واتى الى آخره » denmesi, bu kitabın, müellifinin elyazısı olduğunu gösteriyor. 1739 No. da çok muahhar bir nüshası var.

Baş : بسم . . . اما بعد درویشی از جمله برادران در دین مسلمانی و طالبی :
از جمله راغبان در معرفه کمال انسانی ازین عاجز التماس مختصری کرد
(1. b) بزبان فارسی . . .

Son ve ketebe : منگر تو بدین دیده دریشان کایشان
بیرن زدو کون در جهانی دگر ند

ختم الله لنا برحمته وغفرانه . . . وقع الفراغ واتى الى آخره فى اواخر
شهر الله المبارك رمضان من شهر سنة ثمان وعشرين وسبعائة
(186. b)

Koyu ve kırmızıya çalar, ortası çiçek motifli, kenarı cetvelli ve zencirekli, mıklaplı Selçuk cildi. Baştaki yazısız, kapak kâğıdı hâriç 331 yap. Her s. de 25 satır var. Kâğıt pek az aharlı Selçuk kâğıdı; yazı Selçuk neshi. Devrinin bütün karakterlerini taşımakta. Başlıklar surhla.

I. Mantık'at-ṭayr : Faridaddîn 'Attâr : منطق الطير Mantık'at-ṭayr. Farsça. İlk yaprağın üstünde surhla ve gene Selçuk yazısıyla « کتاب حکایات الطيور » yazılı ve aynı yazıyla « وقف تریه جلالیه » kaydı var. Vakıf kaydı, bâzı yapraklarda, üstte geçmekte. 1. a nın üzerinde Muḥammad b. Sulaymân tarafından vakfedildiğine dâir, Selçuk yazısıyla de bir kayıt mevcuttur. Baş tarafı eksik.

Baş : پور اسمعیل را بین سوکوار
کیش او قربان شده در کوی یار :
(1. a, Tercememizde 177. beyittir).

Son ve ketebe :

شوخی و بيشري مادر کذار شوخ ما با پيش چشم ماميار
تم الكتاب المعروف بمقامات الطيور في ثالث عشر رجب عمت ميامنه
١٢٥٦ هـ على يد الراجي ابراهيم بن عوض المراغي غفر الله له ولجميع
المسلمين
(101. a).

Baş tarafı siyâkatle yazılan bu târih, 691 hicriyi gösterir. Bu ketebenin altında 750 H. de « فرزند طریقم » denen ve ولد اشرف مرحوم soyundan gelen bir zâtın doğum târihi var. Ayrı bir yazıyla yazılmış olan ve üstte, عدد ابیات منطق الطير, kaydı da ihtivâ eden bu doğum târihinin, Eş-refoğullarıyla ilgisi olsa gerektir. 'Attâr, kitabının sonlarında,

ختم شد بر توجو بر خورشید نور منطق الطير ومقامات طيور
dediğinden (96. a) ve Hosraw-nâme'de,

مقامات طيور ما چنانست که مرغ عشق را معراج جانست
beytinde de vezin yüzünden Mantık'at-ṭayr'ı "Maḳāmât-ı ṭuyūr" diye andığından, Maḳāmât-ı ṭuyūr, Mantık'at-ṭayr'dan ayrı bir kitap sanılabilirse de ikisi aynı ki-

taptır ve bir kitap, iki adla anılmıştır (*Cust u cû*, s. 128-129). Sa'îd Naffîsî, Mantık'at-ı tayr'ın sonunda,

حق تعالی از مدد درها گشاد و اتفاق ختم این نسخه بداد
روز سه شنبه بوقت استوا بیستم روزی بد از ماه خدا
در صفا و ذوق و در آسایشی دم بدم خوش وقت را بخشایشی
پانصد و هشتاد و سه بگذشته سال هم ز تاریخ رسول ذوالجلال
گفت عطار از همه مردان سخن گرتوهم مردی بخیرش یاد کن

beyitlerinin bulunduğunu söylüyor (s. 129). Buna nazaran Mantık, 583 yılı recebinin 20. günü bitmiştir (1187). Bu nüshada, yukardaki beyitler yoktur.

Sayyid 'Aliyy-i Hamadânî (786 H. 1349), Mantık'at-ı tayr'dan Haft wâdî adıyla bir seçme meydana getirmiş, Matnawî şârihi Şam'î, 1005 H. de vefât eden (1596-1597) Tiraakçı Ali Ağâ'nın isteğiyle bu eseri şerhetmiştir (*Kesf*; II, s. 1864). Her iki eser de basılmıştır. Hindistan şâirlerinden Vاعدî, Mantık'ı, Sayyid 'Aliyy-i Hamadânî adıyla ordu diline çevirmiştir. Mantık'ı, batıya Hammer tanıtmış, M. Garcin de Tassy, 1857 de Paris'te bastırmıştır; fakat metin, tamâmiyle yanlıştır. 1863 te aynı zât fransızcaya çevirmiş; R. P. Masani, bir kısmını pek güzel bir tarzda ingilizceye terceme etmiş, 1924 te "The Conference of Birds" adıyla bastırmıştır. Mantık, Nolkışor'da 1338 de, Lekhnû'da 1288 de, Bombay'da 1880 de Kânpur'da 1891 de, İstokholm'da bastırılmış, Baron Erih Hermelin tarafından Paris nüshası esas tutularak İsveç diline çevrilmiş ve basılmıştır. Lekhnû'da ikinci defa 1338 de, Lahur'da 1933 te, Bombay'da 1280 de, Lekhnû'da bir kere daha 1353 te basılmıştır. Tarafımızdan yapılan türkçe tercemesi, Maarif V. Şark-İslâm klâsikleri serisinde 1944 te iki cild olarak yayınlanmış, ikinci basımı da 1962 de basılmıştır.

Hicri VII. yüzyıl (XIII) şâirlerinden Gulşahrî'nin, Mantık'at-ı tayr'ı nazmen türkçeye çevirdiği söylenirse de bu kitap, Mantık esas tutularak ve aynı tarzda yazılmış apayrı bir eserdir. Mantık'at-ı tayr'ın türkçeye bir tek manzum tercemesi vrdır. Bu terceme, Fida'î adlı bir Mevlevî'nindir. Tercemeyi 1045 te (1635 - 1636) başarmış ve 1065 te (1654 - 1655) Trablusşam Mevlevihânesi mensuplarından Muhammed Dede nüshasını esas tutarak Ali adlı birisinin nesihle yazdığı nüsha, 1274 H. de Muhammed 'Ali Vafî adlı birisi tarafından okunaklı bir nesihle yazılıp İst. da Çırçır'da Nacib Ef. taş basmahânesinde basılmıştır. Bu terceme, çok defâ meâlen olmakla beraber muvaffak olmuş bir tercemedir (*Tercememizin Önsöz'üne*; XII-XVIII; *Cust u cû'ya bakınız*; s. 129-130).

II. فریدالدین عطار Farîdaddîn 'Attâr: Asrâr-nâma. Farsça. 'Attâr, Muhtâr-nâma mukaddimesinde bu kitabın adını anar. Asrâr-nâma'den bir de intihâb yapılmıştır. Bu mesnevi, 1298 H. de Tehran'da basılmıştır (*Cust u cû*, s. 104-105). Sineğin Süleyman Peygamber'e yelden şikâyeti (120 b), Har-banda'ye bir pirin, eşiğini öldür de Hudâ-banda olsun diye duâ etmesi (122. b-123. a), zencinin suya bakıp yüzünü görerek suya kızması (*Matnawî'de aynaya* 124. a), Şeytanın bir zâhidi kandırmak istemesi, fakat bir âlimden korkması (127. b - 128. a), dudu-Hindistan hikâyesi (131. b - 132. b), şaşının bir şişeyi iki görmesi ve ustanın

şişeyi kırdırması (135. a - b), doğanın, kocakarının evine gitmesi (136. a - b), Mahmûd-ı Gaznevî'ye divâninin sözü (136. b - 137. b), Matnawî'de geçen hikâyelerdendir.

Baş : المقالة الاول في التوحيد

بنام انك جا'را نور دین داذ خردرا در خدا دانی یقین داذ
(101. b)

Son ve ketebe :

سخن یادرد تر زین کس ندید است کزین هر بیت خونی می چکیدست
تم الكتاب المعروف باسمارنامه علی يد العبد الضعیف المحتاج الی رحمہ اللہ
تعالی

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰ ۱۰۰۱ ۱۰۰۲ ۱۰۰۳ ۱۰۰۴ ۱۰۰۵ ۱۰۰۶ ۱۰۰۷ ۱۰۰۸ ۱۰۰۹ ۱۰۱۰ ۱۰۱۱ ۱۰۱۲ ۱۰۱۳ ۱۰۱۴ ۱۰۱۵ ۱۰۱۶ ۱۰۱۷ ۱۰۱۸ ۱۰۱۹ ۱۰۲۰ ۱۰۲۱ ۱۰۲۲ ۱۰۲۳ ۱۰۲۴ ۱۰۲۵ ۱۰۲۶ ۱۰۲۷ ۱۰۲۸ ۱۰۲۹ ۱۰۳۰ ۱۰۳۱ ۱۰۳۲ ۱۰۳۳ ۱۰۳۴ ۱۰۳۵ ۱۰۳۶ ۱۰۳۷ ۱۰۳۸ ۱۰۳۹ ۱۰۴۰ ۱۰۴۱ ۱۰۴۲ ۱۰۴۳ ۱۰۴۴ ۱۰۴۵ ۱۰۴۶ ۱۰۴۷ ۱۰۴۸ ۱۰۴۹ ۱۰۵۰ ۱۰۵۱ ۱۰۵۲ ۱۰۵۳ ۱۰۵۴ ۱۰۵۵ ۱۰۵۶ ۱۰۵۷ ۱۰۵۸ ۱۰۵۹ ۱۰۶۰ ۱۰۶۱ ۱۰۶۲ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵

Cilt
314

1730

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 27 × 15.7

Yazı eb'adı : 20 × 15.1

Ortası beyzî şemseli, kenarı cetvelli ve zencirekli, siyaha yakın çok koyu kah-verengi Selçuk tarzı cilt, mıklabı kopmuş. 415 yap; her s. de 25 satır var. Sonadek aynı yazıyla. Birinci kitapta âyet ve hadislerin üstleri surhla çizilmiş; ikincisinde âyetler, başlıklar, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Kenarlarda aynı yazıyla hâşiyeler, şiirler var. Şiirlerin çoğu Mawlânâ'nın. 1. a-5. a da Mawlânâ'nın, Husaynî'nin arapça ve farsça şiirleri ve bâzı tasavvufi fevâid, Hz. 'Alî'nin man-zûm bir münâcâtı ve bir temellük târihi var.

I. *عن القضاة همدانی* (Zubdat'al-hakâ'ik) *تمهیدات* : Hamadânî : Ayn'al-kuḍât-ı
Tamhîdât.

Başta hamdele ve salvele yok. Bundan başka kitap tamam.

Baş : (5. b). . . . . بسم . . . بدان که در حق صورت بینان . . .

Son ve ketebe :

و ارجو که عن قریب میسر شود فان تولو فقل حسبى الله لا اله الا هو عليه توكلت وهو رب العرش العظيم تم الكتاب . . . علی يد
اضعف الطلاب . . . احمد بن يعقوب بن سيد احمد بن عبدالله فی تاریخ سنه
ثمانه و ثمانمائه مائه (65. b)

II. *جواهر الاسرار زواهر* : Husayn b. Hasanî Ḥ'ārazmî : *حسن خوارزمی*
Cavāhir al-asrār Zavāhir'al-anvār. Maṭnawī şerhi. Üç cildi muhtevi. Farsça. 66. a - 69. b de Tazkirat' al-awliyâ'dan vs. kitaplardan çeşitli şevâhid var. 69. a da, üstte şerhin adı yazılı ve surhla «شرح جلد اول» kaydı mevcut 94. yaprağın üst tarafı yer yer makasla kesilmiş. Açıkça anlaşılıyor ki burda vakıf kaydı varmış.

1. Cildin başı :

حمد بی حد وغایت وثئای بی عد ونهایت حضرت پادشاهی را که در
سرا دق لم یزلی بفردانیت معروفست . . . (69. b)

Son : کوه ارادتم میزازل نمی شود لو بست الجبال ولودکت السماء
(232. a)

2. Cildin başı :

الحمد لله الذی جعل قلوب العارفين خزائن جواهر اسراره . . .
(233. b)

Son : همچو حسین از تنق عالم خیال هر دم هزار شاهد زیبا بر آورم
(308. b)

3. Cildin başı :

حمدی چون قدرت قاهره الهی بی حد و قیاس و ثنائی چون حکمت
باهره حضرت پادشاهی . . . (309. b)

Son :

ولی جو کشتی تن بشکند ز موج حوادث
رسان تو تخته جان مرا بساحل ایشان
(414. 6)
(415. a - b de bâzı şiirler var).

Cilt
315

1731

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 19 × 12.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin kaplı, mıklaplı mukavva cilt. 146 yap. Satırlar muhtelif. Nesih ve ta'hyk. Yazıya nazaran hicri IX. asra (XV) âit olduğu anlaşılacaktır.

I. *Risâlat al* رسالة الانسیه Ḥ'āca Ya'kūb-ı Çarḥî : *خواجہ یعقوب چرخى*
Unsiyya. Farsça. Nakş-bandiyya sülûküne âit bir risâle. Ya'kūb-ı Çarḥî, Bahâ'-addîn'i Nakşband'e (791 H. 1389) ve onun halifelerinden 'Alâ'addîn-i 'Attâr'a (829 H. 1426) ulaşmıştır. Hâl tere. Nafahât ve Raşahât'ta bulunan ve VIII. yüzyılın son yarısıyla IX. yüzyılın ilk yarısında (XIV-XV) yaşamış bulunan bu zâtın vefât târihi kayıtlı değildir. Yazısı nesta'hyktir.

Baş : بسم حمد وثنا مر مبلغ ارض وسمارا که جنس انس را مظهر انواع
کمالات کردانید ورسل و انبیا و اولیا را وسایط تکمیل ساخت
(1. b)

Son : اخلاص بعد از فنا دست میدهد تا بشریت غالب است میسر نمی
شود و این بیت را می گفتند

olan ve 1012-1026, 1102-1106 ve 1115-1143 te hüküm süren Ahmed'lerden birinin zamanında tasnif edildiği anlaşılabılır; fakat yalnız müstensihisi değil, musannıfı da câhil bulunduğundan ve vezin dahi bilmediğinden zamanını tâyin ve bilhassa

جو تاريخش ز هجرت صاد وفارا بگذاشت

mısrardan târîh çıkarmıya imkân yoktur.

Baş : . . . الحمد لله الذى خلقنا للمعرفة والكمال وخلصنا بايقان الحق
(85. b) من الجهل والضلال . . .

Son : جو تاريخش ز هجرت صاد وفارا بگذاشت
با تمام آمد اين نسخه كه پيش عارفان خوبست
(118. b) تمت هذا الرسالة . . .

III. عقود اللؤلؤيه فى طريق السادة : Abdal-Ganiyy-i Nablusî 'Abdal-Ganiyy-i Nablusî 'Ukûd'al-lu'lu'yya fî tarîk'is-Sâdat'il-Mawlawiyya. 1143 H. de (1731) vefât eden 'A. Nablusî'nin bu eserinin nüshaları pek çoktur. Arapça. Aynı câhil hattatın bozuk nesih yazısiyle.

Baş : . . . الحمد لله الذى قطع بسف (بسیف) الحق دایر من استحق . . .
(119. b)

Son : فليس مرادنا احد بعينه نردّ عليه من اهل الدين وان الله تعالى
ولى التوفيق والهداية ومنه الاحسام (الاحسان) والعناية وهو
حسبنا ونعم الوكيل وصلى الله . . . حررنا ذلك فى ثلاثة ايام
(142. a) بمعونة الله تعالى

IV. Kitâb'Kitâb' al-nâsikh wa'l-mansûh : أبو منصور الثعالبي النيسابوري (429 H. 1037). Abū-Manşūr Abd'al-Malik b. Muḥammad b. İsmâ'il at-Ti'ālibiyy'an Nisābūrī : Kitâb'Kitâb' al-nâsikh wa'l-mansûh.

Baş : . . . الحمد لله الذى هدانا لعينه وفضلنا بما علمنا من تنزيهه . . .
(142. b)

Son ve ketebe : هذا الكتاب قد استخرجته من خمسة وتسعين تفسيراً من تفاسير
المفسرين يطول الكلام بذكر اسانيدهم نسئل الله . . . على يد اضعف
واحقرهم واذنهم احمد بن محمد بن محمد المشهور بجاجي (būyle)
خليفه كان خليفه من خلفا سلطان السادات . . . شيخ محمد
(162. a) البخارى . . .

(Bu kitabın bir nüshası, İst. Üniv. K. arapça yaz. 3600 No. da kayıtlıdır. Mec. 115. b-125. b).

Cilt eb'adı : 18.2 × 13.5

Yazı eb'adı : 13.3 × 9.5

Ortası beyzî şemseli kenarları cetvellî ve zencirekli, mukdaplı, sırtı ve yanları tâmir görmüş mahfazalı cilt. 156 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı güzel bir ta'lıyk. Kâğıdı ve yazısı bakımından hicrî IX-X. yüzyıla âit (XV-XVI). Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış.

I. Farsça ve Faḍlallâh-ı Hürüfî'nin öldürülmesi dolayısıyla Alıncağ şehrine âit dört beyitlik bir şiir.

Baş : عین جیل الرحمة بود کوه آلتنج
(1. a) پاخود عرفاتست ز فیض حق مطلق
Son : هر سنک و کلوخش زره انطقنالله
(1. a) ناطق شده بر سر انالله واناالحق

II. Bayân'al-wâkı'. Farsça. Bu risâle, İst. Millet K. de Ali Emîri kitapları arasında 1027 No. da mukayyet bulunan ve 1000 rabîulevvelinin aşr-i evvelinde (1593) Darvîş Ricâllî tahallus eden Musâhip Muḥammad Bik tarafından Vâsıt'ta yazılmış nüshada, "Ma'âdiyya-i Mîr Şarîf-i 'Allâma" başlığını taşımaktadır. Bu zâtın "Kıyâmat-nâma" adlı bir risâlesinin bulunduğunu, aynı kütüphânenin aynı eserleri arasında 1034 No. da kayıtlı bulunan Şalawât-nâma-i Işkurt Dada (Şayh Muḥammad) risâlesinden öğreniyoruz. Gene aynı eser, "Maḥşar-nâma" adlı kitabın da bu zâta âid olduğunu bildiriyor (1720 No. ya b.). Aynı K. da 1035 No. da "Hac-nâma" adlı risâle de bu zâta âit gösterilmektedir. İst. Üniv. K. farsça yaz. da 152 No. da Şarîf'in divânı vardır ve 1114 te İskenderiye'de 'Aliyy İbni Muḥammad tarafından yazılmış bulunan bu divanda, Faḍlallâh'a bir de medhiye vardır (16. a-18. a). Gene Üniv. K. de, farsça yazmalarda 1170 No. da, 987 H. de Muḥammad ibni Ḥasan-ı Kazvînî yazısiyle yazılmış bir Bayân'al-wâkı' mevcuttur. Bu Mîr Şarîf, yahut ayrı bir söylenişe göre Şarîf 'Allâma'nın, 816 H. de (1413) vefât eden meşhur Sayyid Şarîf-i Curcânî olması, bizce düşünülemez; çünkü bu risâlede, Sayyid Şarîf'e, «عليه الرحمة» denerek Hidâya Hâşiyası'ndan nakilde bulunulmakta (7. a), oğlu Muḥammad b. Sayyid Şarîf'in, Şirâz'da, bir ders esnâsında babasından bir nakli hikâye edilmektedir (47. b). Bayân'al-wâkı'de, müteşerria ve hukemânın maâd hakkındaki fikirleri incelenmekte, İsrâkî'lerin, Maḥşâr'lerin, Ruuvâkî'lerin fikirleri nakledilmekte, eskilerden Eflâtûn ve Aristo gibi Yunan hakimlerinden, İbn-i Sînâ, Ḥayyâm, Şihâbaddîn-i Maktûl, Kutbaddîn-i Şirâzî, Naşiraddîn-i Tûsî, Şadraddîn-i Kunavî, Faḥraddîn-i İrâkî, Avḥadaddîn-i Kirmânî v. s. gibi VII-VIII. asır (XIII-XIV) ricâlinden istîşâd olunmaktadır. Futûhât, Fuşûş, Kâşânî'nin kitapları, 685 te

(1286) vefât eden 'Abdallâh b. 'Umar 'al-Bayḏāvî'nin Tavâli 'al-anvâr' da iştişâhâd edilen kitaplar arasındadır. Kitap, «زین الملة والدین شیخ علی» adına yazılmıştır (4. a). Rûhün bakaasını ve maâdün vücûdunu isbât eden musannif, bilhassa Mawlânâ'yı pek çok okumuştur ve divânıyla meşgul olmuştur. Nûsha bir başka nûshayla mukabele görmüş, tashih edilmiş, noksanlar kenara kaydedilmiş, bâzı lûgatlerin mânâları, ince kalemle kelimelerin üstlerine yazılmıştır. Sonunda Hz. 'Alî'ye atfedilen arapça iki beyit var. 127. b-128. a da üç ilâç tertibi yazılı. 128. b - 129. a boş.

Baş : . . . حمد حمید وشکر جمید مران مبدی معید را که مبدأ و معاد
سالکان مسالک معرفة مولی وسایران مدارک ممالک معنی را مخصوص
بصورة منصوب ونفحت من روحی کردانید که .... (1. b)

Son : بلبل گلزار وحدت کشت همچون گل شکفت
هر که این اوراق همچون برگ گلرا ضبط کرد
هر کرا زین گونه نبود اعتقاد اندر معاد
گر همه خود بو علی سیناست بی شک ضبط کرد
(127. a)

(Sa'id Nafisi, "Bayân'al-wâkı", Sayyid Şarîf-i Curcânî'nin oğlu Amîr Muḥammad'ın şâğırtilerinden Şarîf-i Şîrâzî'ye âit göstermektedir; Târiḥ-i nazm u naṭr dar Irân, I, s. 327. Dr. Sâdîk Keyâ, Vâja-nâma-i Gurgânî'de, bu kitaptaki Faql'a âit şiirleri almakta ve müellifinin Anadolu'ya ve Şîrâz'a gittiğini not olarak kaydetmektedir; Tehran-1330, s. 300-301, not, 1, 2).

III. Şarîf : 16 mektup. Farsça.

İlk mektuptaki hitapta, «جناب اعظمی مولوی لا زال فی فلك الکمال علی وجه الجلال» dendiğine göre bir bilgine yazılmıştır. Bu mektup, bir eyâletin vâlisi olan ve Ḥanbalî mezhebine sâlik bulunan birisine, oranın kadısının, Kur'ân'ın, harfleri ve sesleri bakımından kadim, ibâre ve kelimeleri bakımından hâdis olduğunu söylemesi üzerine Kıdam-i Kur'ân hakkında yazılmıştır ve âdetâ bir risâle mâhiyetindedir; kadı ile munâzarasını anlatmaktadır. İkinci mektup, sâdâttan Ḥusayn B. 'Alî adlı bir emîredir. Üçüncü mektup bir vezîredir. Dördüncü mektup manzûmdur. Bunda,

لیکن علی الخصوص عزیز لطیف طبع یعنی ستمی حیدر کرار را سلام
با شد زبندگیش توقع که از شریف گوید جناب جامع اطوار را سلام
بیر احمد و برادر جانیش آیدین ان هر دوراحت دل وافکار را سلام

beyitleriyle 'Alî, Pîr Aḥmad ve kardâşi Aydın'a da selâm gönderilmektedir (138. a). İkinci beyit, mektubun Şarîf'e âidiyetini gösteriyor. Aynı mektuptaki,

از سر تیر بلا هر که نرسید شریف در صف لشکر عشاق بسی سردارست

beyti de bunu teyid ediyor (138. b). Beşinci mektup, «افتخار السادات والاشراف» قدوة اصحاب الفضل بالاعطاف والاطاف (المختص بفيض فضل الله الودود» adir (139. a). Altıncı mektup da manzûmdur ve bu mektuptaki,

ای صبا از سر کرم بر خیز قدی نه بجانب تبریز
عرضه ده دردمندی مارا شوق این جان بی سروپارا
خاصه در خدمت امیر کبیر برسان شوق این حقیر فقیر
فخر ارباب فضل بیر احمد ان مؤید بدولت سرمد

beyitleri, Pîr Aḥmad'ın, Tebriz'de emîr olduğunu gösteriyor (142. a). Yedinci ve sekizinci mektup, gene emirlerden birine. Dokuzuncu mektup ulemâdan, onuncu mektup ümerâdan birine. Onbirinci mektup gene bir âlime. Bunlardan başka beş mektup daha var ve böylece onaltı mektup mevcuttur. Bu mektuplardan biri, Bahâ'addîn adlı bir emîre, yakınlarından birinin ölümü üzerine yazılmış ta'ziye mektubu (147. b). Son mektupta «افتخار الصدور والاعیان محیط دائرة الوجدان والعرفان» مرکز نقطه حروف السعادة والاقبال منظم عقود جواهر الشرف والجلال المختص بفيض» övülmekte (149. a-b).

Baş : . . . تا شمس جلالی وقر جمالی از آسمان کمالی . . .
(129. b)

Son : . . . مبنی بر قصه جند که بعضی ازان بمشافهه بعرض خواهد
رسید والسلام
(150. a)
(145. b-146. a daki mektup, Bâbâ Şahbâz adlı bir sûfiyedir).

IV. «ل» harfine kadar lorcadan farsçaya bir lûgatçe. Hâşiyede de bu lûgatçeye âit bir kısım var.

Baş : . . . باب الالف آوی آنست آوی آوردست . . .
(150. b)

Son : نیان نیستم نمان مانند لوتب
(152. a)

V. Farsça bir kaside.

Baş : فی السوالات
زاهل مدرسه و خانقاه جمله دیار
سوالهاست مرا بر طریق استفسار
(152. b)
Son : اگر چه نیستم اندر شمار هیچ کسی
شمارم از صدد بنده گان خدمتکار
(156. a)

(Nefs'in, göklerin, yıldızların yedi oluşu, kıyâmetin dumanla gelişi, Âdem'in balçığının kırk gün yoğrulması... gibi Hurûfîlerce te'vîl edilen şeylere âit sorulardır. Bunun da Mîr Şarîf'e âid olduğunu sanıyoruz; 2416 No. ki farsça Nasîmî divânında da var. IV. kitaba b).

VI. Kıvîde Mştîl-i Şarîf

Baş : این قصیده مشتمل است بر مسئله وجود که در مجلس کارکیا رضا کیا از پیر تاج تولی استفسار رفت

باصطلاح حکیم بعرف اهل شهود
عزیز من بجه نوعست حد و رسم وجود (156. a-b)

Son : ترا شریف عجب بخششست در ره فیض
زفضل خالق معبود وواهب ذی الجود (157. a)

(Kârkeyâ Rûdâ Keyâ b. 'All Keyâ, 799 da; 1397; Giylân'da pâdişâh olmuş, 829 da; 1426; vefât etmiştir. B. Düvel-i İslâmiyya; s. 203-204).

VII. Bir mektup, yahut risâle. Farsça; noksan (Hâşiyede). Bolbol adlı birisinin maâd hakkında muhtasar bir risâle istemesi üzerine bu hususta bir "risâla-i câmi'a" yazdığını, bu risâlede de onu hulâsa edeceğini bildiriyor. Bunun da Mîr Şarîf'e âit olduğunu sanıyoruz.

Baş : بجز حقیقت آدم چه دانی ای صوفی
اگر ترا خبر از مبدأ (و) معاد دهیم (135. b).

Son : امّا بحال الوقت را در این مقدمه مصلحت جنان دیده شد که انچه خلاصه المقال این مسئول باشد تقریر کرده آید وباللّٰه العصمة والتوفیق (136. a).

VIII. Mektup. Farsça. «برادر اعزّ الامجدالمخصوص بفیض فضل الله الاحد امیر» e. Sîdâ Ahmed.

Baş : همیشه تا دل عشاق صاحب اصول... (138. b)

Son : وجود شریف ان برادر حقیقی را از مکروهات خاطر مصون ومحفوظ دارد ۲ صفر (139. a)

IX. Başka bir noksan mektup. Farsça.

Baş : هر صبح تا بر طارم اعلا ازین قصر نیلکون... (139. a)

Son : بعد ازرفع دعا وفتح اعلام حضرة حقایق مأبى معارف ایا بی میکرد (139. b)

X. Mektup. Farsça.

Baş : راحت بسی بجان ودل ناتوان رسید
چون صفحه صحیفه راحة رسان رسید (142. b)

Son : باقی احوال چند که تقریر آن باسرها موجب کلال خاطر اصحاب حضورست محول است بمعروض کردانیدن (143. a)

XI. Calâladdîn Âkâ Bahrâm adlı bir emîrin mektubuna cevap. Farsça.

Baş : اتانی کتاب کان للقلب مهجة (144. b)

Son : وتوفیق دو جهانی قرین حال ملازمان ان جناب باد (145. b)

XII. Aynı yazıyla kenarda bir satır olarak şu mühim kayıt var :

تاریخ شهادت خلیفةالله الولی امیر سید علی نورالله مرقدہ شب چهارشنبه ده ساعه گذشته نوزدهم ماه محرم سنه اثنی و عشرين و ثمانمائه

(146. b. Bu târîh, Fadl'ın en ünlü halifesi 'Aliyy'al-'Alâ'nın öldürüldüğü târîhtir).

XIII. Farsça kısa bir mektup (148. b).

XIV. Bir âlime yazılmış farsça mektup (149. a-b).

(158. a da, Şarîf'in 7 beyülik bir gazeli var.)

جزرخت مجمع بدایع نیست بلکه چون او کتاب جامع نیست
کشته حسنی ای شریف ترا طالع حسن و حسن طالع نیست (Matla'ı, Makta'ı)

beyitleridir. 158. b de, Hurûfî kitaplarının adları şu sûretle yazılmıştır: 'Arş 'Arş Câvidân Câvidân Maḥşar-nâma Kursî Fath-nâma Başârat-nâma Şarḥ-i pañcâh 'İtâ'at-nâma 'İtâ'at-nâma Ḥab-nâma 'Amânat-nâma Ḥab-nâma Kursî Navem-nâma Rûḥiyya Ḥall-i muşkilât Tâhîrî Tafşîr-i Maḥabbat Cönk Dücân-ı Mîr Nasîmî 'İşk-nâma Başârat-nâma Ma'âdiyya. Bunlardan sonra, Hurûfîliğe âid olmuştan on üç kitabın adları var. Anlaşıyor ki mecmûayı temellük eden biri, kendisinde mevcûd olan kitapların adlarını yazmış.)

Cilt
318

1734

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âd: 25 × 17.5

Yazı eb'âd: 15.3 × 11 (Hâşiyeler dâhil)

Düz, koyu kahverengi, mıklaplı cilt. Kapak iyi, fakat formalar dağınık bir hâlde. Ser-tarık Muḥammad 'Alî'nin vakfı. 1. a da vakfiyesi ve mührü, 184. a da,

Cilt
319

1735

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20 × 13

Yazı eb'âdî : 14.3 × 8.7

Kenarı düz cetvel, ortası çiçek motifli şemseli, Mıklaplı koyu kahverengi cilt. Yazı ta'hyk. Kanzar-rumûz'un sonunadek aynı yazı. Bundan sonraki yazılar, hicri X. yüzyıla (XVI) âit.

I. *Cavâhir'az-zât* (Cavâhir'az-zât). Farsça. *Şeyh Eţţâr : Atţâr*.

Baş : بنام انك نور جسم و جانست خدای آشکارا و نهانست
(1. b).

Son : بکردم ختم اینجا جوهرالذات الهی واقفی بر جمله ذرات
تمت علی ید اضعف العباد محمود بن عبدالله (43. a)

(Bu kitap, *Cavâhir'az-zât*'tan intihaptır. Müze kısmında 90 No. ya ve 1714 No. daki mecmûanın I. hitabının izâhına b).

II. *Gulşanî'den* (940 H. 1533) intihâb. Türkçe.

Baş : صائشدم عشقه دیدم ای پری خو کورری کسه سندن سرعلن رو
(43. b)

Son : روشنیدن نور و نارن بیله مزای گلشنی
طوره دونوب ینمین دل اول تجلی نارنه (44. b)

III. *Kanz'ar-rumûz* Kanîz'rûmûz : (718 H. 1318) Amîr Hûsaynî amir حسینی Farsça.

Baş : باز طبعم را هوای دیگرست بلبل جان را نوای دیگرست
(45. b)

Son ve ketebe : طول و عرضی خواستم این نامه را مصلحت نامد شکستم خامه را
تمام شد والله اعلم بالصواب
تمت
(78. a. 78. b - 88. a boştur)

IV. *İntihâb-ı Muşibat-nâ-ma'-i Şayh 'Atţâr* rahmatullâhi 'alayh. Farsça.

Baş : اهل دلرا ذوق و فهمی دیگرست کان ز فہم هر دو عالم بر تراست
(88. b)

Son : سالک از آیات (و) آفاق ای عجب رفت تا ایات انفس روز و شب
(103. a)

V. *Hâkânî* (582 H. 1186) *az goftâr-ı Hassân'al 'Acam Hâkânî nawarallâhu markadahû*. Farsça.

Baş : عید ست پیش از صبحدم مرده بخمار آمده
بردوش چرخ از جام جم يك نیمه دیدار آمده (104. b)

Son : نا کرده فکر مکتیان جان محمد را زیان
چون عنکبوتی در میان پرده کش غار آمده (105. b)

VI. Farsça bir mesneviden şüirler (106. b-107. a) ve Van'ın fethine dâir türkçe bir târîh (117. a).

Baş : چونکه وان اوستنه عزم اندی سلیمان زمان
اینه قویدی موروش اعدایی طوب خربزان

Son : اولیجق فتحی ملائک زمره سی خندان اولوب
دیدیلر تاریختی اولسن مبارک فتح وان
(117. a)

Cilt
320

1736

احمد نامقی جامی

Aḥmad Nāmīqīyy-i Cāmī (441-536 H. 1049-1141):

?

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17.3 × 11.8

Yazı eb'âdî : 11.5 × 8.1

Meşin kaplı mukavva, mıklaplı âdi cilt. Başı ve sonu yok. Kapak yaprağında, güzel bir ta'hykle «کاشف السرائیح الشیخ الریائی وکاشف السرائیح الشیخ احمد التامقی مملو بلائی نفیسه وجواهر مضیئه رحمہ الله لمؤلفه ولین عمل بما فیہ وقف جماعتخانه» yazılmış. S. kenarları iki siyah cetvel içinde altın cetvelli. Yazı ta'hykle. Hadisler nesihle yazılmış. S. üstlerinde yer yer «باب دوم در ادای حقوق عبودیت» başlamakta. 59. a da «باب 104. a da «در مکارم اخلاق وحسن خلق ووجوب تمسک حاکم وپادشاه....» «پنجم در احکام ولایت وسلطنت وامارت وحقوق رعایا وشرایط حکومت....»

Bab ششم در شرح سلطنت معنوی و اسرار خلافت انسانی و کیفیت « باب هفتم در بیان وجوب امر معروف و نهی منکر... », 164. a da « سیاست روحانی... » 201. a da « باب هشتم در بیان فضیلت شکر و حقیقت و اقسام آن... » 243. a da « باب نهم در مذمت کبر و غضب », 284. b de, « در بیان فضیلت صبر حقیقت آن... » var; 4. bâb yok. Kaşifelere nazaran arada noksan bulunmadığı cihetle bu bâb, unutulmuş olacak.

Baş : ولا يزال ذات مقدس او موصوف بود بصفات کبریا ....
(1. b)

Son : از بی مقداری کسی نگوید که کیست و چیست اما از صورت
(324. b) (ایشان : Kâşife)

Hadiyyat'al-'ârifin'de (I, s. 83) ve Rayhâna'de (I, s. 251) kitaplarının adları varsa da bu noksan kitabın hangisi olduğuna hükmetmemiz imkânsızdır.

Cilt
321

1737

فریدالدین عطار

Farîdaddîn 'Aṭṭār :

Manṭıḳ'at-ṭayr

(منطق الطیر)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 21 × 14

Yazı eb'âdı : 18.5 × 9.5

Ortası şemseli, kenarı zencirekli ve cetveli, mıklaplı siyah meşin cilt. 130 yap. Her s. de 11 satır var. Kenarlarda cetvel yok. Başlıklar surh. Yazı ta'liyk.

Baş : افرین جان افرین پاک را انکه جان بخشید و ایمان خالک را
(1. b)

Son : قایم مطلق تویی امّا بذات از جوآنمردی بیای در صواب
(130. b.) «Son mısra'» «Son mısra'»

Ketebe : تمت الکتابت منطق الطیر حضرت شیخ العارفین عطار علیه رحمة
والغفران فی غره شهر ربیع الاول اسبه للذلات عشرون و سماعه در قریه
صوفیه تحریر یافت من یدالفقیه قاسم بن عبدالغنی ... (aynı yap.)

Cilt
322

1738

فریدالدین عطار

Farîdaddîn 'Aṭṭār :

Manṭıḳ'at-ṭayr

(منطق الطیر)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 14.3 × 9.5

Yazı eb'âdı : 11 × 6.8

Ortası şemseli, kenarları cetveli, mıklaplı harap cilt. Yazı ta'liyk. Başlıklar surhla. 177 yap. yaprağa numara konmamış. Her s. de 13 satır var.

Baş : آفرین جان آفرین پاک را انکه جان بخشید مشتی خاک را

Son : با ثنای خالق العرش این کتاب شد تمام والله اعلم بالصواب
(177. a)

(Bu beyit, diğer nüshalardaki son beyitten sonra. İlk yaprakta; 1. b; üstte 899 kaydı var. 30. b de, üstte «وقف احمد الکوسج» yazısı mecut. 57. b, 58. a, 67. a, 85. b, 86. a, 113. b, 140. a, 120. b, 149. a, 197. b ve 198. a da aynı yazı var. Bu Kösec Aḥmad Dada'nin «التحفة البهیة فی الطریقة المولیة» müellifi Trabzonlu Aḥmad Dada olmadığını, Konya, Mevlânâ Müzesi Kütüphanesinde 1059, 1060 ve 1088 hicride vakfettiği kitapların bulunduğu, Ḥadîkat'al-arvâḥ denen ve türbenin kublesiyle arka tarafında bulunan mezarlıkta, bu mezarlığın kabe yönünün nihâyetinde dergâh divarına dayalı duran mezartaşından da anlaşılacağı gibi 1191 hicride (1777) vefât eden Trabzonlu Aḥmad Dada'nin, bu târihlerde kitap vakfedemeyeceğini ve bu yüzden de Trabzonlu A. D. nin Kösec Aḥmad Dada'den sonra yaşamış başka bir zât bulunduğunu Necâti Elgin, Konya "Anıt" mecmûasında, "Konya ilim muhitinde yetişen Trabzonî Şeyh Ahmed Dede" adlı makalesinde izâh etmiştir. Sayı. 24. 1959; s. 10-12).

Cilt
323

1739

سید محمد بخاری

Sayyid Muḥammad-i Buḥārî :

Minḥāc'aṭ-ṭālibîn va masālik'aş-şādıkîn

(منهاج الطالبین و مسالك الصادقین)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 23 × 15

Yazı eb'âdı : 17.5 × 8.7

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları kırmızı meşin, mıklaplı, mahfazalı cilt. Yazı ta'liyk. İlk s. de başta tezhib var ve ilk iki sahife altın cetvelle çevrilmiş, öbür sahifelerde çift surh cetvel. 137 yap. Her s. de 19 satır var.

بسم ... اما بعد درویشی از جمله برادران در دین مسلمان ...
(1. b)

Son ve ketebe : منگر توبدین دیده دریشان کایشان
بیرون ز دوکون در جهانی دگرند

ختم الله لنا برحمته ... فی اواسط شهرالصفیر و ختمه لنا بالخیر والظفر
سنه ۱۲۶۹ ... حاجی محمد حسین خوارزمی ...

مناهج الطالبین « 137. a. 1727 No. ya b. O nüshada kitabın adı, doğru olarak dir. » و مسالك الصّادقین

Cilt
824

2005

جلال الدین محمد (مولانا)

Calāladdīn Muḥammad (Mawlānā. 672 H. 1273):

Maṭnawī

(مشوی)

FARŞÇA

Cilt eb'adı : 27.5 × 17

Yazı eb'adı : 22.5 × 11.8

Koyu kahverengi, kenarları cetvelli, ortası çiçek motifli şemseli, mıklı kopmuş, tâmir görmüş harap cilt. III. cilt (228. b - 323. a), ayrı ve nisbeten yeni bir yazıyla ve bu ciltte her s. de 17 satır var. Öbür ciltler eski bir yazıyla ve her s. de 29 satır mevcut. III. cildin yazısı daha güzel ve nesih. Öbür ciltlerin yazısı nesta'-lyk. 289 yaprak olarak kaydedilmişse de 5. yaprakтан sonraki yaprağa 8 numarası konmuş. Böylece kitap 287 yaprak. Vereceğimiz izâhatta, yapraklara konan numaraları kaydediyoruz. Maṭnawī, 75. b de başlıyor. Baş taraftaki yapraklardaki fevâ'idin fihristini 1. a da birisi, IX. asr-ı hicriye (XV) âit yazıyla şöylece yazmış :

« درین مجلد شش دفتر مشوی قطب العارفین و سلطان الخبویین مولانا جلال الدین رومی است و اکثر غزلیات ایشان قدس الله سره و فيه مافیه که هم از مصنفات ایشانست درین مجلدست و از تفاسیر معتبره و احادیث صحیحہ و دعوات ماء ثوره جون دعاء سینى و حرز ابودجانه و دعای قدح و دعای خواجه عکاشه و دعای استفتاح و دعای جوشن و غیران و رساله جند در بیان ایمان و اسلام و مذهب اهل سنت و جماعت بعضی از مصنفات امام نجم الدین عمر نسفی و بعضی از مؤلفات سید شریف و سه چهار رساله دیگر در بیان سلوک و در اقوال و احوال اولیاء الله و از اشعار شیع فردالدین عطار و شیع عراقی و شیع اوحدی و سبع کمال خجندی و نظم و نثر در هر باب از هر کتاب خندان فواید نوشته شده است که علی التفصیل تحریر و تقریر آن از قبل مالا یتطاق است »

Nihad M. Çetin, bu kitabı incelemiş, yaprak nu. larını, kitap ciltlenirken formlar karıştığı için mevzûlara göre koymuştur (b. Şarkiyat Mecmûası, IV, 1st. 1961; Maṭnawī'nin eski yazmaları; s. 107-109). Maṭnawī, 75. b de başlamaktadır. Bundan önceki yapraklarda Sa'dî'nin, 'Attâr'ın şiirleri, na'atler, duâlar, hadisler, cenâze namazı duâları, hutbeler, münâcâtlar, hızbler, Surlâhâd ve vebâ duâları, bilhâssa Mawlânâ'nın Divân-ı Kabîr'inden seçme şiirler var. 6. b de, kenarda, bu nüshayı yazanın, babasının ölümüne âit, « توفی والدی حواجه لله المصدر السمرقندی وقت » kaydı var. H=āca 'Alā'addīn'al-'Attâr'ın 802 recebinin 20. günü vefât ettiğine dâir bir başka kayıt var. Aynı yaprağın a yüzünde H=āca Muḥammad Pârsâ'nın H=ārezm'den Buhârâ'ya yirmi yaşında ve 766 H. de geldiğini, H=ārezm'deyken sekiz yaşında bulunduğunu kaydetmiştir. 7. a da bir vakfiyeye âit 810 şâbânın ilk gününün târihi ve حضرت خداوندگار قطب الاولیا سلطان العارفین شیخ الاسلام و المسلمین خداوند حضرت خداوندگار قطب الاولیا سلطان العارفین شیخ الاسلام و المسلمین خداوند ... nin 25 cumâdelûla 812 de vefât ettiği mukayyetir. 44. a kenarında 839 yılı sonlarında Semerkand'da vebâ zühür ettiği kaydedilmiş, 47. a'nın alt kenarında 813 yılında, Semerkand'da vebâ hüküm sürerken görülen bir ruyâ yazılmıştır. 50. b de bu yazıların, 811 recebinin 21. günü, Tâhîr'al-Hâlidî b. Mawlânâ Nacmaddîn H=āca المصدر السمرقند tarafından yazıldığına dâir bir ketebe var. Yazılar arasında surlhla « تصنیف سید شریف » başlığını taşıyan ve tasavvufa âid olan farsça bir risâle (12. a-13. b), Şayḥ Ḥaydar adlı birisinin dileği üzerine yazılmış olan ve « تمت الرسالة الشريفة الصديقية » ketebe (في يوم الثلاثاء الثالث من ربيع الآخر لسه ۸۱۵ في روضة محمد درویش الخالدي) başlığını taşıyan ve bu zâta âid olduğu anlaşılan farsça tasavvufi bir risâle (14. a-15. a), Taysîr'den bâzi nakiller, 'Alî b. Abîbâkr b. 'Abdalcâlîl adlı bir zâtın rivâyetiyle Nacmaddîn Abû Ḥafş 'Umar b. Muḥammad b. Aḥmad'an-Nasafî'nin « رسالة مقبولة در اعتقاد اهل سنت و جماعت » adlı farsça bir risâlesi (18. a-19. a), aynı zâtın arapça Şarḥı 'Akâ'id metni (19. a-b), Du'â-yı Sayfî (arap. 21. a-b), Du'â-yı H=āca 'Ukâşa ve diğer bir duâ (22. a-b), İmâm Ca'far'aş-Şâdık tarafından Dâvûd b. Ḥasan'al-Muṭannâ b. Ḥasan b. 'Aliyy b. Abî-Tâlib'in annesine telkîyn ve ta'lim edilen ve recebin 15. günü okunan Du'â-yı 'İstiftâḥ (Hâci 'Abbâs Kumml: Maṭâil'al-Cinân, Tehran - 1359; s. 144-148. 23. a-b), bu duânın senedi (Farsça. 34. a-b), Namâz-ı Tasbîḥ (23. b), Hızb-ı Cawşan (Cawşan-i şagîr; Maṭâilḥ, s. 100-106; 24. a-b), Nacmaddîn Kubrâ'nın arapça ve Kubraviyya tarikatine âid bir risâlesi (30. a-b), Cawşan-i kabîr var (Maṭâilḥ; 87-100; 48. a-50. b).

Maṭnawī'nin I. cildinin bitiminden sonra (150. a) II. cildin dibâcesine kadar, gene aynı tarzda, Mawlânâ'nın şiirleri, arapça ve farsça birçok fevâ'id yazılı. 159. a da Maṭnawī'nin mârûf ve mâlûm dibâcesinden evvel şöyle bir dibâce var :

«بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين ربّ تمّم بالخیر مجلد دوم از دفترهای مثنوی و بینات معنوی که مصباح ظلام وهم و شبهت و خیالات شک و ریبیت باشد و این مصباح را بحسّ حیوانی ادراک نتوان کرد زیرا مقام حیوانی اسفل السافلین است که ایشان را از بهر عمارت صورت آفریده اند و بر حواس و مدارک ایشان دایره کشیده اند که از آن دایره تجاوز نکنند و ذلك تقدیر العزیز العليم یعنی مقدار رسیدن نظر ایشان و جولان عمل ایشان مدید کرد چنانکه هر ستاره مقدار است و کارگاهی از فلک که ز حد عمل آن بر نگذرد و همچون حاکم شهری که حکم او در آن شهر نافذ باشد پس در ورای توابع آن شهر او حاکم نباشد عصمت الله من حشیه و ختمه و ما حجب به المحجوبین آمین ربّ العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین و سلم تسلیماً کثیراً کثیراً»

Bu dibâceyi, başka bir nüshada görmedik. Üslup, edâ, tamâmiyle Mawlânâ'nındır. Bu bakımdan herhâlde Mawlânâ tarafından yazdırılmış, sonra belki beğenmediğinden, belki de başka bir sebepten mâlûm dibâceyi yazmış, yahut yazdırmış ve o kabul edilmiş, bunun zıyâna da Mawlânâ'yı sevenlerin gönülleri râzı olmadıgından bâzı nüshalarda kalmıştır. Böylece II. cildin üç dibâcesi vardır.

II. cildin bitiminden sonra (224. b), üç yaprakta Mawlânâ'nın şiirleri ve bâzı fevâid var. III. cilt, 228. b de başlıyor; 323. a da bitiyor. IV. cilt, 325. a da başlamakta, 395. b de bitmekte. V. cilt, 402. a da başlayıp 480. b de bitiyor. Son cilt olan VI. cilt, 491. b de başlayıp 582 de sona ermekte. Aynı yaprakta Tatimma-i Valadiyya başlıyor, 582. b de bitiyor. 582. b de, 827, 831, 832 de doğan üç çocuğun doğum kayıtları var. Aynı yaprakta "Abyât-ı Mırşâd'al-'ibâd" başlığıyla Mırşâd'dan alınmış beyitler var ve karşı sahifede bitiyor. 584. b de gene iki, 585. a da 797, 801, 807, 823 târihlerine âid doğum kayıtları var. 586. a dan 589. a ya kadar Sultân-al-'ulamâ'nın Ma'ârif'inden bir parça ve hemen her sahifede Mawlânâ'nın Divân'ından şiirler mevcut; Kaşf'al-mahcûb'dan, Kanz'al-ahbâr'dan, Fuşûs'dan ve diğer kitaplardan alınan parçalar, hadisler ve duâlar var.

I. cildin başı : ... هذا كتاب المثنوی وهو اصول اصول الدین ... (75. b)

Metin : بشنو از نی چون حکایت میکند از جداینها شکایت میکند (76. a)

«شکایت» ikinci mısra'daki «شکایت» in üstüne «حکایت», «این فی» (Üste kelimesinin üstüne de «حکایت» yazılmış; sonra bu yazılar kazınmış. Anlaşıyor ki daha VIII. yüzyılda bile (XIV), Mawlânâ'nın, «این فی» diye kendisine işâret ettiği kabul edilmiş ve Maṭnawî yazarlarla okutanlar teeddüben bu sözle kendilerine

işâret etmekten çekinerek ibâreyi «ازنی» şekline çevirmişler, ibâreye uygun olarak da «شکایت, حکایت» sözlerinin yerlerini değiştirmişlerdir.)

Son : صبر آرد ارزو را فی شتاب صبر کن والله اعلم بالصواب
تمام شد دفتر اول مثنوی در فلک سلوک خورشید معنویست و کهنه
بوشان صوامع قدس را خلعت زیبا از نوى (150. a)

II. cildin metninin başı :

مدتی این مثنوی تأخیر شد مهلتی بایست تاخون شیر شد (159. b)

Son ve ketebe: قوم دیگر نابذیرا ترش و خام ناقصان سرمدی تم الکلام

بیا مرزد خدای این نیک رأیی
که این غمکین کند از دل دعائی

تمام شد مجلد ثانی از دفترهای مثنوی و بینات معنوی بعون الله
وحسن توفیقه فی غره ربیع الآخر سنه احدى و ثمانمائة (224. b)

III. cildin metninin başı :

ای ضیاء الحق حسام الدین بیار این سیوم دفتر که سنت شد سه بار (229. a)

Son : گرتو خواهی باقی این گفت و گو ای اخی در دفتر چارم بچو (323. a)

IV. Cildin metninin başı :

ای ضیاء الحق حسام الدین تویی که گذشت از مه بنورت مثنوی (325. b)

Son : عرس حی و خر حی ای ذولباب فهم کن والله اعلم بالصواب (396. b)

V. Cildin metninin başı :

شه حسام الدین که نور انجم است طالب آغاز سفر پنجم است (402. a)

Son : زان نشد فاروق را زهری کزند کی بدان تریاق فاروقیش قند (480. b)

VI. Cildin metninin başı :

ای حیات دل حسام الدین بسی میل می جوشد بقسم سادسی بسوی (491. b)

آب جانرا ریز اندر بحر جان   تا شوی دریای بی حد و گران : Son
تم الکلام بعون الملك العلام   والحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد
وآله اجمعين الطيبين الطاهرين
(582. b)

Cilt
325

2006

جلال الدین محمد (مولانا)

Calāladdīn Muḥammad (Mawlānā) :

Matnawī

(مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 85.8×17.3

Yazı eb'âdı : 20.5 × 13.2

Ortası şemseli, kenarı cetvelli, mukluplı meşin, harap cilt. 280 yap. Her s. de 25 satır var ve bir satırda iki beyit olmak üzere dört sütun mevcut. Yazı ta'hiyk. Başlıklar surh. Alt tarafı nem görmüş.

I. Cilt; metin; Baş :

بشنو این فی چون شکایت میکند از جداییها حکایت میکند
(1. b)

VI. Cilt. Son :

درد دل من آن سخن زان میمنه است
زانک از دل جانب دل روزنه است
(280, b)

وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب المرشد الى صوب الصواب بعون
 الملك الوهاب على يد الفقير الحقير المذنب المعترف بالتقصير الراجي عفو
 ربه ببركة ما نسخه من كلام قطب الاولياء خلاصة الانقياد وارث
 علوم الانبياء والمرسلين الملقب جلال الملة والدين قدسنا الله تعالى بسرّه
 وهدانا الى سلوك سبيله احمد بن احمد المولوى غفر الله له ولوالديه
 ولجميع المسلمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين تاريخ
 سنة اربعين وثمانماية

(Her cildin başı ve sonu diğer nüshaların aynıdır.)

Cilt
326

2007

جلال الدین محمد (مولانا)

Calāladdīn Muḥammad (Mawlānā):

Matnawī

(مشوی)

Cilt eb'âdı : 25.8 × 18.3

Yazı eb'âdı : 20.3 × 13.3

Ortası şemseli, kenarları cetvelli, mıklıplı, tâmir görmüş, harap cilt. Yazı ta'lyk. Hareke konmuş. Kapağın içinde, «*حَبِّ خاتمه والى الفقير محمود بن حسين*» ve «*بقضاء علائمه عن قربه علائمه عن قربه*» محمود سیدی الفقیر حمزه چاوش درگاه» ve «*على الحقیق علی بن حمزه جاوش المزبور*» imzâlarıyla kitabın, Huzûr-ı Pîr'den alınıp Silistre'ye götürüldüğü, orada birisinde bulunup vakıf olduğu anlaşılarak Kon-ya'ya, Dergâh'a gönderildiği kayıtlı. I. b de Mawlânâ'nın,

ای طایران قدس را عشقت فزوده بالها
در حلقه سودای تو روحانیان را حالها

matla'lı gazeli var. Ciltlenirken kürrâseler karışmış. Maṭnawî, 2. a da, II. cildin, «تَمَامِیْ قِصَّهٔ زَنْدِهٖ شَدْنِ اسْتِخْوَانِ بَدْعَاۤیِ عِیْسٰی عَلَیْهِ السَّلَام» surhunda, 21. beytin 2. mısarı olan,

کو عدو جان تست از درگاه

mısraından başlıyor (*Kaşf'al-abyât'lı Mağnâvî, Bombay-1276, s. 115*). 3. b den sonra eksik var; aynı cildin, «رجوع کردن بحکایت ذوالنون با مریدان» surhunun 13. beytinin ikinci mısraından başlamakta (*aynı, s. 136*). Bu yapıktan sonra I. ciltteki «... مکر کردن وزیر در حلوت» surhunun 12. beyti başlıyor (*5. a*). 8. b den sonra aynı ciltteki «تمثيل» surhunun 9. beyti geliyor (*9. b. s. 40*). 38. b den sonra I. cildin bitimini müteakib, 39. a - b de 'Abdallâh-ı Anşârî'nin (481 H. 1088) münâcâtı var. 40. a, I. cildin «... حنجر دین خصال» surhündeki «... شهنه قهر خدا» beytiyle başlamakta (*s. 67*). Bu nüsha, sona kadar karmakarışık ve kaabil-i istifâde değil. 311 yap. Her s. de 21 satır var. 304. a - 311. a da Mawlânâ'nın şüirleri mevcut.

Baq : کوه عدو جان تست از دیرگاه
 (2, a)

آب جانرا ریز اندر بحر جان   تا شوی دریای بیحد و گران
Son ve ketebe :

تمت المقابلة من النسخة الصحيحة من الجلد الاول الى آخر الجلد السادس على يد العبد الضعيف النحيف المحتاج الى رحمة الله تعالى على بن خليل بن الحاج على الشهير بجعل چلبی غفر الله لهم ولسائر المسلمين اجمعين آمين يارب العالمين وقعت اتمام هذا المقابلة في اليوم الاحد من خامس عشر من شهر رجب المرجب من شهر سنة سبع وتسعين وثمانمائة رحم الله امراً ... (304. a)

Cilt
327

2008

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdin Muḥammad (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

I. Cilt

FARSÇA

Cilt eb'adı : 20.5 × 13.8

Yazı eb'adı : 14.2 × 8.2

Mahfazalı, mıklapsız; koyu fesrengi, kenarı altın cetvelli, ortası altın yaldızla düz çiçek ve yaprak motifli, sonradan, XII — XIII. yüzyıla (XVIII — XIX) âit cilt. 55 yap. Her s. de dört sütün üzerine 21 satır var. Başlıklar surhla, bazı yerlerde lâcüverdle yazılmış. Yazı nesta'lıyk. 2.b - 3.a müzehheb. Bu sahifelerde mâlûm dibâce var. 2. a da, Maṭnawî'nin I. cildine âit, başka bir dibâce yazılı. Bu dibâce 17 satır. Son hismı, sahifenin sol tarafına, aşağıdan yukarıya doğru altı satır olarak yazılıp tamamlanmış. Bu dibâceyi yazıyoruz :

« این قسم اولست از مناهج مثنوی و مدرجی از مدارج معنوی مشتمل بر تنفیذ و تخایص مغلب و چنگال و پر و بال شهباز دل از اقالیم و احیاز آب و گل محتوی بر رفع اسباب و قطع اخبوله شهوات از الذم مطعومات و اخنات بر ترك تقاعد از استحصال خصال مرضیه و الحاح بر تباعد از احوال دنییه ارضیه مُحذَر مُتَفَرِّق از مقارنت لیام مُحَبَّب مُرَغَّب و مصاحبت و مقاربت کرام حصن حصین بهر سهام و رماح شایطین مذکر ارتقا بسوی مرکز بقا از اوطان طین صدیق صدوق را نقد علیین موعود زندیق کذب راسخین موجود مقتضات عقبه کفو در او معتقان رقیه مشدود را شراب ظهور و مهانقت جور و غُرف و قصور و اتکا بر سرایر و ارائک مسجوداً لاشرف الملائک کامل مکمل را نیز ترتیل او کیاست متوالی و از حفظ دراستش فراست متعالی محصول و موصول بود در تحدید کترین نفعی از منافع بی پایان و در تعدید اندکترین فایده از فواید بی گران او ازمنه ابد و آونه سرمد کلمح بالبصر او خطور خاطر خطر بالبال فعبر او نظر ناظر نظر

الى مشوق فرق النظر بود امید واثق است بر آنک برادران غیب جوی نه پُر آذران عیب گوی نقود عمر عزیز را در فحص معایب بذل نکنند بلکه بر تجسس عجایب و غرایب صرف کنند گردانند گردانند که بضاعت عمر اشرف جواهرست هر کرا بصر بصیرتش به کحل فطانت منور و پیراسته بود یقین داند که آفتاب نسبت بذات بیچون کمتر از ذره باشد به اضافت بعالم بوقلمون مع هذا باری تقدست اسماءه می فرماید در تقریر وجود پر جود و صفات ذات و من آیاته الشمس یعنی صنع از صانع انفکاک نپذیرد جمله عقول و معقول قیاس به اصول اصول بجز از وصف لامتنصف نتوانند بودن صد هزاران کواکب ثواب در حضور نور آفتاب و هم جنس (sol kenarda) : بپراقع تهاک و تفانی می گردانند فنا ظنک بوجودین لا نسبة بینها اگر متوهمی بی آبی سرد جانی مرانی بی رایی یا جامدی خامدی سمدی کلاغی پرلاغی ذاهلی جاهلی غافل سکران از بول شیطان بجانب مثنوی مولوی زبان طعن گشاید در جواب او این دو بیت شاید کل رافع رأسه عن التکبر و غیره فهو شاهد

فقر الجھول بلا قلب الى ادب فقر الحمار بلا رأس الى رمن
وما انتفاع اخ الدنیا بناظره اذا استوت عنده الانوار والظلم

نقلت هذا التَّحْرِیر من خطِّ امیر واجد بن سلطان ولد بن مولانا واولانا - سرِّ الله الاعظم والمکرم المظلم جلال الحق والدين ألبخی البکری وهو يقول انتسخت هذا من خطِّ خليفة الله بين خليفته حسام الحق والدين الارموى القونوی کتبه الفقیر علایی بن محبی الشیرازی الشریف

Anlaşıyor ki bu dibâceyi 'Alâ'î b. Muḥbîyy'aş-Şirâziyy'aş-Şarîf, 743 hicriden 750 ye kadar (1342 — 1349) Çelebilik makaamında bulunan Sultan Veled oğlu Amîr Vâcîd Çalabî'nin elyazısından nakletmiştir; o da bu dibâceyi, 683 sa'bâ-nının 18. günü vefât eden (1284) ve Mawlânâ'dan sonra onun makaamına geçen Çalabî Ḥusâmmaddîn'in elyazısından kopya etmiştir. Üslûp, biraz ağırdır; fakat Ç. Ḥusâmmaddîn gibi Mawlânâ'ya candan bağlı bir zâtın, Maṭnawî'ye kendiliğinden bir dibâce yazması, bizce düşünülemez; yazdıysa da mutlaka onun emriyle, onun tasvibiyle yazmıştır ve Mawlânâ, bunu görmüştür; bu takdirde de, gene Mawlânâ'nın demektir. Fakat sonra, herhâlde Mawlânâ, mâlûm dibâceyi yazmış, fakat bu da, Ç. nin elyazısıyla geleceklere kalmıştır.

3. a nın sonunda bir yazı varmış; silinmiş. 8. a da kenara « نسخه اصل » kaydı, 17. b ve 18. a daki hâşiyelerde « علایی » imzâsı var. 32 a daki hâşiyede de aynı imzâyı görüyoruz. 41. a daki hâşiyeler, « نسخه ناظم » ve « نسخه » kayıtlarını muhtevî. Bütün bu düzeltmeler, Kütüphanenin müze kısmında, 51 No. da kayıtlı nüshaya uymaktadır (Bu No. ya b. 'Alâ'î için 89 No. nun izahına ve "Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" adlı kitabımıza bakınız; 1st. İnkılâp Kitabevi - 1953, s. 147).

Dibâcinin başı: هذا كتاب المثنوى وهو اصول اصول الدين ...
(2. b)

Sonu : وهذا دعاء لا يرد فاته دعاء لاصناف البرية شامل
والحمد لله رب العالمين والصلوة على رسول الله صلعم وعلى آله
واسحابه اجمعين الطيبين الطاهرين
(3. a)

Metnin başı: بشنواين نى چون شكايست ميكنند از جديها حكايت ميكنند
(3. b)

Son ve ketebe : صبر آرد آرزوراني شتاب صبر كن والله اعلم بالصواب
تم الجلد الاول من مجلدات المثنوى المعنوى المولوى بعون الله وحسن
توفيقه فى تاسع جمادى الاخرى من شهر سنة خمس وخمسين وتسعة من الهجرة
التبوية عليه الف صلوة والالف تحية على يد الفقير الضعيف علائى
بن محبى الشريف بن الشريف عاملها الله بلطفه اللطيف وكان استنساخه
من نسخة كتبها عثمان بن عبد الله عتيق مولانا ابن مولانا المعروف
بالولد نور الله بنوره المؤيد فى مدينة قونية المحمية عند مرقد سلطان
العارفين والعاشقين جلال الحق والدنيا والدين خلد الله ظلل معارفه
وحقيقه على رؤس العالمين آمين يا رب العالمين
(55. b)

(Bu nüshanın istinsâh edildiği Maṭnawî nüshası, 723 hicride (1328) yazılmıştır;
Müze kısmında kayıtlıdır. "Mevlânâ Celâleddin" adlı kitabımızın III. basımına
da b. s. 268 - 269; not. 35).

Cilt
328

2009

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوى)

Cilt eb'âdî: 25 × 17

Yazı eb'âdî: 21 × 13

Kenarı düz cetvel içinde zencirek cetveli. Ortası beyzî, içi çiçek motifli altın
yaldızlı şemseli. Miklabı kopuk, mahfazalı cilt. Yazı nesta'lyk. 17. a - 44. b de yazı
değişik. II. cilt 45. b de başlıyor ve yazı sonadek ta'lyk. 269 yap. Her s. de dört
sütun üzerine 25 satır var. Başlıklar surhla yazılmış. Birçok beyitlerin üstlerine
ince kalemle türkçe tercemeleri yazılmış. Dilâceler, mâlûm olanlar.

Baş : بشنو از نى چون شكايست ميكنند از جديها حكايت ميكنند
(2. b.)

Son : آب جانرا ریز اندر بحر جان تا شوى دریای نى حد و گران
(269. b)

تمت الجلد الاول ... على يد العبد ... عبدالله : (I. cildin sonunda şu ketebe var :
بن حمزه فقه بن كوندك الفقير احسن الله عواقبهم فى عشر اواخر رجب المبارك ٩٤٢
44. b. Başka yerde ketebe yok; yalnız sonda 966 cumâdelûlâsında okunduğuna
dâir bir kayıt var; 296. b.)

Cilt
329

2010

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوى)

Cilt eb'âdî: 20.5 × 15.5

Yazı eb'âdî: 17.3 × 10.6

Miklabı, sırtı meşin, âdi mukavva cilt. Yazı nesta'lyk. 229 yap. Her s. de
dört sütun üzerine 23 satır var. Kenarları ve sütun araları surh cetveli. Başlıklar
surh. Baş tarafı eksik.

Baş : چون گریزد این زمین از آسمان چون کند او خویش را از وی نهان
(1. a. III. cildin, «رجوع بحکایت خواجه وروستانی»
Kasf'al-abyāt'h, s. 203, satır. 16)

Son ve ketebe : در دل من آن سخن زان میمنه است

زانکه از دل جانب دل دوزنه است

تمت الكتاب ... فى غرة جمادى الاولى ختمه بالخیر على يد الضعیف
اضعف على الله الغنى درویش عهدى المولوى بن عثمان غفر الله له ...
فى تاريخ من هجرة (خیر البریه سنه ١٠٠٦)

(210. b. 211. a - 229. a da 'Ibtidâ-nâma'nin ortalarından bir kı-
sım var.)

Cilt
329

2011

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

Cilt eb'âdî : 19.1 × 9

Yazı eb'âdî : 15.1 × 5.8

Kenarı altın cetvel içinde zencirekli, ortası güzel şemseli, miklabı kopmuş, sırtı tâmir görmüş mahfazalı cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. 405 yap. Her s. de 35 satır ve her satırda birer beyit. İlk yaprakta devrine âit güzel bir tezhîb var. Sahife kenarları bir, mısra araları iki altın cetvelli. Dış cetvellerin kenarlarında ikişer, iç sütun aralarında birer lâcüvert cetvel mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. İlk yaprağın üstünde üç temellük kaydı ve Sa'îd Hamdam Çalabî'nin, bir başka yerden kesilip yapıştırılmış destarlı sikke içinde ta'hykle « این مثنوی شریف کتر » mührü ve Kütüphanenin beyzi vakıf mührü. I. cildin baş taraflarında kenarlarda S. H. Ç. nin ta'hyk, türkçe, farsça hâşiyeleri. Sonundaki ketebeden, Cevrî'nin (1066 H. 1655) elyazısı olduğunu anlıyoruz. I. cildin sonunda, « عدد ابیات ۳۷۹۳ » (62. b), II. c. in sonunda « عدد ۳۹۲۲ » (121. b), III. c. in sonunda, « عدد ابیات ۵۰۵۱ » (197. b), IV. c. in sonunda, « عدد ۵۰۰۸ » (259. b), V. c. in sonunda « یكون ۴۳۸۰ » (328. a), son c. in sonunda « یكون ۳۹۳۲ جمله ۳۵۹۸۶ » kaydı var (405. a).

Baş : بشنو از نی چون حکایت میکند
(2. a)

Son. : در دل من آن سخن زان میمنه است
زانکه از دل جانب دل روز نه است
(405. a)

Tatimma-i Valadiyya, 405. a - b dedir ve sonunda,

آب جانرا ریز اندر بحر جان تا شوی دریای بیحد و گران

beytinden sonra « نجز الفراغ علی ید الفقیر جویری سه ۱۰۲۵ » ketebesi mevcuttur.

Cilt
331

2012

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

Cilt eb'âdî : 21.4 × 15.3

Yazı eb'âdî : 17.8 × 9.9

Ortası şemseli, miklablı, köşebentli, tâmir görmüş, üst kapağı sonradan bir başka ciltten alınıp eklenmiş. İlk yaprakta, üstte, « بو مثنوی شریف کتارنده » اولان آثار قلم صاحب التاریخ پجوی الحاجی ابراهیم افندی مرحومک همت مصروف لریدر » خادم این مثنوی شریف حضرت مولانا » جلال الدین رومی قدسنا الله بسره السامی ورضی عنه الباری شیخ محمد سعید از دودمان « جلال الدین رومی » yazısı var. Destarlı sikkeli mühür, bundan önceki Mesnevî'de olduğu gibi gene bir yerden kesilip yapıştırılmış. 20. a da, « در دلم شد خیال یار » mührü var. Daha bâzı sahifelerin kenarlarında (Meselâ 97. a, 244. a) aynı mühür var (Paçavî 'İbrâhîm, 1061 H. de; 1650 — 1651; vefât etmiştir; Osmanlı Müellifleri; III, s. 32 — 33). Kenarlarda Paçavî'nin Susûrî şerhinden aldığı hâşiyeler, bâzı yerlerde de S. H. Ç. nin kayıtları var.

Baş : بشنو از نی چون شکایت میکند
(2. a)

Son : زانکه از دل جانب دل روز نه است
(282. a)

(Bundan sonra Tatimma-i Valadiyya var ve 283. a sa bitiyor.)

Ketebe : تمت الكتاب المثنوی المعنوی المولوی بعون الله وتوفيقه والحمد لله وحده
العزيز كاتب الحروف مرفضى خليفه الامام بمسجد حاجی رمضان سه
۱۰۳۱ ربیع الاول
(283. a)

(Hacı Ramazan mescidi, Konya'da Kürkçü mahallesinde, Emir Pervâne sokağındaymiş. Yıkılmış, şimdi eseri dahi yok.)

Cilt
332

2013

(مولانا)

Caläladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

Cilt eb'âdî: 20.5 × 14.5

Yazı eb'âdî: 15.2 × 11

Ortası altın yaldızlı şemseli, kenarları aynı şekilde köşebentli ve cetvelli, mıklapsız cilt. 271 yap. Her s. de dört sütun üzerine 25 satır var. Sahife kenarları ve sütun kıyıları surh cetvelli. Başlıklar surhla. İlk yaprakta Şayḥ Ramaḍân'ın vakıf kaydı var. I. ve III. ciltlerin sonunda vâkıfa âit «مستمد فیض مولانا حسین» mührü mevcut.

Baş : بشنو از فی چون شکایت میکند

(2. a)

Son : هر دل من این سخن چون میمنه است

زانکه از دل جانب دل روزنه است

چيست باقی شرح این لیکن درون بسته شد دیگر نمی آید برون
همچو اشتر ناطقه اینجا بخفت می نگوید من دهان بستم زگفت
(270. b)

Tatimma-i Valadiyya 270. b - 271. a da

Ketebe : تمت المجلد السادس من المثنوی المعنوی الالهی ... فی يوم اربعاء من
تسع وعشرين من شهر ربيع الآخر سنة الف وثلاثین واثین ... علی
یدی وانا الفقیر الى الله الغنی الشیخ رمضان بن حسین قرمانی فی جزیره
القبرس قلعه ماغوسه تمت بوقت الضحی
(271. a)

I. c. Ramaḍân b. Ḥusayn tarafından 1030 şa'bânında (45. a), II. c. 1030 zılka'-desinin 27. günü (85. a), III. c. 1031 cumâdelâhrasında (136. a), V. c. 1031 şevvâlinin 22 sinde (179. a), VI. c. 1032 saferinin beşinde (227. a) bitmiştir.

Cilt
333

2014

(مولانا)

Caläladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

Cilt eb'âdî: 16 × 9

Yazı eb'âdî (Kenarlar dâhil): 15.1 × 7.1

Kenarı zencirekli, ortası kabartma altın yaldızlı çiçek ve dal motifli şemseli, mıklaplı, iki kapağı da fersûde cilt. Yazı nesih. 309 yap. Her s. de içte bir, kenar-

larda, misra'lar alt alta gelmek üzere gene bir beyit olarak 45, ortada 23 satır var. Ortalardaki misra' kenarları ve ortaları ve kenâr bâşiyeler, siyah hat içinde altın cetvelle çerçevli. Başlıklar surhla yazılmış. Dîbâcede varak numarası yok. İki sahife dîbâceye hasredilmiş. Metnin başı alâlâde tezhibli. Dış kapak kâğıdında ta'hiyle şu yazı var:

فی ۸ ایلول ۳۰۲ ده سویلنیلمشدر

لجناب ناظم بك مكتوبی قونیه

از بندگان حضرت مولانا

ممکنی جناب مثنوی به بولق دگرنبه حسن تعبیر

دیوان کبیر ايسه سراپا اسرار کتاب عشقه تفسیر

İç kapakta, ciltlerin sahifelerini gösteren bir fihrist ve Hamdam Çalabî'nin, gene kesilip yapıstırılan destarlı sikkeli mührü var. I. a da, kenarda ve üstte, rık'ayla,

مغز قرآندر کتاب مثنوی معنوی

وحيله نظم آتمش ای حضرت منلای روم

شمس عشق گورمك استرسلک تلاوت قیل ای

ایلسون اشراق دلده حکمت منلای روم

نمقه الفقیر

زیورالمولوی

Baş : بشنو از فی چون حکایت میکند

(1. b)

Son : در دل من این سخن چون میمنه است

زانکه از دل جانب دل روزنه است

هست باقی هرچه این لیکن درون بسته شد دیگر نمی آید برون
همچو اشتر ناطقه اینجا بخفت می نگوید من دهان بستم زگفت
(308. a)

308. b — 309. a da Tatimma-i Valadiyya.

Son ve ketebe :

آب جانرا ریز اندر بحر جان تا شوی دریای بیحد و گران
قصه کونه کن که رفتم در حجاب هین شمش والله اعلم بالصواب

تمت المجلد السادس

همچنین فرمود مولانای ما

گنج رحمت پیشوای انقیا

تمت الكتاب المفيد المسمى بمثنوى المولوى
قدس سره العزيز على يد المذنب الرّاجى
محمد باقر بن محمد رضا غفرالله له ولوالديه

فى غره شهر محرم الحرام

١٠٨٧

سنه سبع وثمانين

بعد الف من هجرة

التبويّه

(309. a)

Cilt
334

2015

جلال الدين محمد (مولانا)

Caläladdîn Muḥammad (Mawlānā):

Maṭnawī

(مثنوى)

Cilt eb'adı: 21.4 × 14

Yazı eb'adı: 18.1 × 9.7

Bakır karışık altın ve mâî, yeşil, kırmızı, gayr-i sâbit boyalarla acâyip ve kötû bir şekilde gûyâ tezhibli. Her cildin başı bu çeşit. Öbür s.lerde altın cetvel ve mor boya. 945 sahife. I. cilt 1266 zilhiccesinin 26. çarşamba günü bitmiş.

Baş : بشنو از نى ...

(s. 1)

Son : در دل من ...

(s. 942)

Tatimma, 942 - 944. s. lerde.

Ketebe : ابن مثنوى شريف در حضور حضرت مولانا قدس سره الفقير عبد

(s. 944)

حليم بخارى تمت سنة ١٢٧٧

Son iki sahifede farsça ve yazana âid olması melhûz şiirler. Son yaprakta قونيه درگاه شريف حضرت مولاناده مقيم بروسلى احمد «معلم نجائى ألكين» نوري وقفيدر kaydı var.

Cilt
335

2016

جلال الدين محمد (مولانا)

Caläladdîn Muḥammad (Mawlānā):

Maṭnawī

(مثنوى)

I. ve II. ciltler

Cilt eb'adı: 24 × 14.5

Yazı eb'adı: 17 × 8.8

Miklâplı âdi meşin cilt. Yazı ta'hiyk. 198 yap. I. cilt 103. a da bitiyor. İlk yap. da Mawlawî Darwîş 'Umar Faydî tarafından 1286 da vakfedildiğine dâir kayıt var. Dibâceler, malûm ve mârûf dibâceler.

Baş : بشنو از نى ...

(3. b)

Son : قوم ديگر ...

(198. b)

Cilt
336

2017

جلال الدين محمد (مولانا)

Caläladdîn Muḥammad (Mawlānā):

Maṭnawī

(مثنوى)

III. ve IV. ciltler

Eb'adı ve tavsifi, 2016 No. dakinin aynı ve aynı kitabın ikinci cildi. III. cilt 123. yap. ta bitmekte. Dibâceler malûm ve mârûf olanları.

III. cildin başı : اى ضيا الحق حسام الدين بيار

(2. b)

Son : اى اخى در دفتر چارم بچو

(123. a)

IV. Cildin başı : اى ضيا الحق حسام الدين تويى

(126. b)

Son : اينچنين آيينه تا تاننى بچو

(223. a)

Cilt
337

2018

(مثنوی)

Maṭnawī

V. ve VI. ciltler

Aynı kitabın devâmı. Eb'âdî ve tavsîfî aynı. Dîbâceler mâlûm olanlar.

V. c. in başı : شه حسام‌الدین که نور انجمست
(2. b)Sonu. : که بُد ان تریاق فاروقیش قند
(114. b)VI. c. in başı : ای حیات دل حسام‌الدین بسی
(118. b)Son ve ketebe : در دِلن ان سخن زان میمنه‌است
زانکه از دل جانب دل روزنه‌است
وصلی‌الله . . . تم‌الکتاب سنه خمس وثمانین ومائین والف
(141. b)Cilt
338

2019

جلال‌الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawī

(مثنوی)

Cilt eb'âdî : 20 × 14.5

Yazı eb'âdî : 17 × 11.3

Kenarı zencirekli, ortası kabartma şemseli, miklaflı cilt. 284 yap. Her s. de dört sütun üzerine 25 satır var. Başlıklar surh. Sahife kenarlarında cetvel yok.

Bu kitabın başlığı «تربیه حضرت مولانا قدس سره الاعلیٰ دن» İlk yaprakta, «ایکن صدمات روزگار ایله گلشانندن قوپوب زیب دکان اغیار اولمش ایکن ثمن بخش ایله تخلیص اولنوب اول یوسف معنی تختگاه مصر حقیقته ارجاع اولمشدر امیددر که رؤیت جمالیله مشرف اولان اخوان درویشان بو فقیری دخی فراموش بیورمیهلر الفقیر» yazısı ve S. Hamdam Ç. nin zamânındaki vakıf mühürlerinden ikisi var. Ayrıca bu sahifede

Maṭnawī hikâyelerinin 1965 olduğu, I. ciltte 4041, II. de 3817 beyit bulunduğu kayıtlı. «عدد ابیات مثنوی شریف» yazısının altındaki rakam silinmiş; okunamıyor. Bu nushanın dergâhtan alındığı, ketebe'nin silinmesiyle de sabit. Ayrıca 2. a daki on satırlık vakfiye de silinmiş; fakat ikinci satırda «علی بن مصطفیٰ» yazısı ve vakfiye okunabiliyor; tarih yok. Dîbâceler mâlûm olanları. S. Abdalbâkî, İst. Yenikapı Mevlerûhânesi şeyhi olup 1238 H. de (1821) vefât eden Nâsır 'Abdalbâkî Dada'dır.

Baş : بشنو این تی چون شکایت میکند

(3. a)

Son ve ketebe : ختم کن والله اعلم بالصواب

تم‌الکتاب بعون‌الملک الوهاب عن يد عبد‌الضعیف درویش . . .
یوسف بن . . . ۱۰۳۳

(Noktalı yerler silinmiş, okunamıyor. 284. a. Başta ilk mısra'daki «شکایت» birisi, üstünde kalemlle oynayıp «حکایت» ikinci mısra'daki «حکایت» de «شکایت» yapılmış.)

Cilt
339

2020

جلال‌الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Maṭnawī

(مثنوی)

Cilt eb'âdî : 30.6 × 22.5

Yazı eb'âdî : 24.1 × 18.2

Kenarı zencirekli, ortası gömme, içinde kabartma çiçek motifli şemseli, her iki kapağın içinde altınla saâdet zenciri denen birbirine geçme münhanilerden meydana gelmiş tezhib var. Miklaflı kopmuş meşin cilt. 288 yap. Her s. de dört sütun üzerine 25 satır var. 1. b - 2. a, 46.6 - 47. a, 87. b - 88. a, 140. b - 141. a, 183. b - 184. a ve 234. b - 235. a da dîbâceler. Bu s. lerdeki yazılar altınla yazılmış, kenarları siyah mürekkeple çevrilmiş Satır araları surh şekillerle müzeyyen. Dîbâcelerden sonra metin başlarken müstatili ve müzehheb safihalarda kaçınıcı cilt olduğu yazılı ve ilk, bâzı da her iki sahife, harf içlerine konan altın noktalarla bezenmiş. III. ciltte olduğu gibi surh noktalarla bezendiği de var. Dîbâcelerin bulunduğu sahâfelerden başka sahifelerde s. kenarları, sütun araları çifte surh cetvelle çerçevesi. Sahife no.ları yanlış konmuş. Başlıklar surh. II. ciltte,

يك جماعت زان عجایب کارها می بریزند از میان زَنارها
قوم دیگر را یقین در ازدیبار زین عجب والله اعلم بالرشاد
قوم دیگر نا پذیرا ترش وخام ناقصان سرمدی تم‌الکلام

beyitleri, hem 86. b nin sonuna, cetvel dışına, hem cildin nihâyetinden sonra gene cetvel dışına yazılmış (87. a) IV. cildin sonuna, III. cildin, «آینه نبود منافق....» beytiyle biten 16. beyti, gene başka bir yazıyla yazılı (138. a). Tezhîb ve yazı, Selçuk karakterini göstermekte. Kâğıt az aharlı. Bu bakımdan bizce bu nüsha, VIII. yüzyılın son yarısına, nihâyet IX. yüzyılın ilk senelerine ait (XIV — XV). Yazarı ve yazılış târihi belli değil. 1. a yaprağının üstü kâğıtla kaplanmış olan yazı, Necâti Elgin tarafından ihtimamla açılmış. Okunabilen ibâre şu: «على چلبی ابن محمد ابن احمد الشکری المصری الشافعی حامداً ومصلياً وهذه بتاريخ

يوم الجمعة محرم الحرام سنة ٩٤١

Baş : بشنو این نی چون شکایت می کند از جدایها حکایت می کند
(2. b)

Son : در دل من آن سخن زان میمنه است
زانک از دل جانب دل روزنه است
(288. b)

Cilt
340

2021

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

Cilt eb'âdı : 28 × 17

Yazı eb'âdı : 21.1 × 14.7

Ortası kabartma şemseli, siyâha yakın kahverengi, miklaplı meşin cilt. Sırtı ve kenarları tâmir görmüş. 259 yap. Her s. de dört üstün üzerine 27 satır var. Baş tarafı eksikmiş. Sonradan, yazıya göre X. asr-ı hicride (XVI) birisi, sağlam ve doğru bir nüshadan yazıp sekiz yaprak eklemek sûretiyle nüshayı tamamlamış. 27. a - 44. b, 203. a - 212. b de başka bir yazıyla. Baştaki eklenti taliyk, ikincisi nesta'hykle yazılmış. 126. a da IV. cildin, 209. a da VI. cildin dibâceleri de yeni bir yazıyla. Ketehe yok. Asıl nüshanın yazısı, Selçuk tarzını muhâfaza etmekle beraber VII - VIII. asr-ı hicri yazısının karakterini taşımamakta. Bu bakımdan nüsha IX. asrın sonlarına, belki de X. yüzyıla (XV - XVI) âit; fakat sağlam ve doğru bir nüsha.

Baş : بشنو این نی چون شکایت می کند
(2. a)

Son : در دل من آن سخن زان میمنه است
زانک از دل جانب دل روزنه است
هست باقی شرح این لیکن درون
بسته شد دیگر نمی آید برون
(252. a)

Tatimma-i Valadiyya, 259. b de bitmekte.

Cilt
341

2022

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

Cilt eb'âdı : 20 × 14.2

Yazı eb'âdı : 16 × 11.1

Kenarı zencirekli, üstü bez kaplı, miklaplı düz mukavva cilt. 282 yap. Her s. de dört sütun zerine 25 satır var. Tezhîbi yok. Sahife yanları ve sütun araları surh cetvelli. Hâşiyelerde bâzı lûgatlerin izahları ve bilhâssa Sururî şerhinden alınma yazılar var. Yazı ta'liyk. İlk yaprakta 1042 de Câmî Bik adlı birinin temellüküne geçtiğine dâir bir kayıt bulunduğuna göre bu târihten önce yazılmış.

Baş : بشنو این نی چون شکایت میکند
(1. b)

Son : زانک از دل جانب دل روزنه است
(282. b)

(Tatimma-i Valadiyya, 282. b de,

آب جانرا ریز اندر بحر جان تا شوی دریای بی حد و گران

beytiyle bitiyor. Bu beytin kenarına,

قصه کوتاه کن که رقم در حجاب هین خمس والله اعلم بالصواب

beyti yazılmış ve alta «کاتب التالیسی سنه» kaydı konmuş; fakat sene yazılmamış. İmzası, «تمقه درویش منصور التالیسی» dir (282. b.). İlk yapraktan önceki yapraktaki kayda göre İstabl-ı Amire pâyelilerinden Babadağı Müdiri Hasan Bey tarafından 1263 recebinin 15. günü vakfedilmiştir.)

Cilt
342

2023

جلال‌الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

I. ve VI. ciltler.

Cilt eb'adı : 22.5 × 15.5

Yazı eb'adı : 18.7 × 12.2

Miklapsız, şîrâzesiz, tâmir görmüş, düz meşin cilt. Kâğıdı samânî kalın; üzerin-
de rutûbet lekeleri var. 225 yap. Her s. de iki sütûn üzerine 19 satır mevcut. Sahife
kenarları ve sütun araları ikişer surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış.
I. ciltte dibâce yok. 1. b - 7. b noksanmış. Yeni bir kâğıda yeni ve kötü bir nesta'-
hykle yazılıp eklenmiş. 9. a - 17. b de öyle. II. cildin dibâcesi 112. b - 113. a da
ve içindeki şiirle baştaki Besmeleden ve iki yerdeki kenara çıkılmış, unutulup yazıl-
mış yazıdan başka bütün dibâce surhla. Yazı Selçuk karakterini taşımakta. «د» lar
noktalı. «ج» ler, bâzı bitişik, «اِنَّك» gibi; bâzı «و» ile, «رباطی که» gibi. «چ» lar,
bâzı bir noktalı; bâzı üç noktalı. I. cilt noksan. Son beyitten sonra beş surh
yok. Nicholson basımında 239. sahifede ve 892. beyitte bitiyor (*The Mathnawî
of Jalâlûddin Rûmî, Volume I. London - 1925*).

Baş : بشنو این نی جون حکایت میکند از جداینها شکایت میکند
(1. b)

Son ve ketebe : آینه نبود منافق باشد او این چنین آینه تا توانی بگو

تم المجلد الرابع من المثنوی المولوی المعنوی الابدی الهادی الى صراط
السوی بفضل الله وحسن توفيقه وصلی الله علی سیدنا محمد وآله
اجمعین الطیبین الطاهرین کتبه الفقیر الحقیر محمود بن الحاجی عشق المولوی
احسن الله عاقبتهم
(225. a)

(Hicrî VIII. yüzyılda, nihâyet IX. yüzyılın ilk senelerinde; XIV — XV;
yazıldığı anlaşılan bu nüsha, diğer nüshalarla karşılaştırılmış beyitlerin ve kelime-
lerin yanlarına «نسخه» اول, «نسخه» اول, «نسخه» اول gibi kayıtlar konmuştur. «نسخه»
kayıtları, Müze kısmında, 51 No. da kayıtlı nüshaya uygundur.)

Cilt
343

2025

جلال‌الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ)

Maṭnawî

(مثنوی)

III. ve IV. ciltler

Cilt eb'adı : 25.5 × 19.5

Yazı eb'adı : 20.5 × 15.5

Kenarı cetvelli, ortası çiçek ve dal motifli şemseli, miklaph, koyu neftiye çalar
siyah meşin Osmanlı cildi. IV. cilt noksan ve «بیان آنک عهد کردن احمق وقت»
surhunun 14. beytinin sonunda bitmekte; bu surhtan 6 be-
yit noksan. Mütibâkiy 67 surh var (*Kasf' al-abyât' lî nûs. s. 384 - 426*). Dibâce
3. b - 5. a dadır. Nüşanın kâğıdı güzel âharlı, sık ve düz filigramlı. Yer yer yap-
raklarda bir çizgiyle ortadan çizilmiş gözlüğe, anahtara benzer iki ayrı daire
(yap. 3, 5, 7, 9, 13 v.s.), yer yer sütûna benzer motifler (yap. 37, 39, 40 ...),
yer yer de bâzı doğru, bâzı da ters çam ağacına benzer filigramlar var (yap. 50,
51, 52, 53 ...). Bâzı formları şîrâzededen çıkmış. Yazı Selçuk neshi; bâzı yerlerine
hareke konmuş. Sesli harflerden sonra gelen «د» lar dâima noktalı. Kenarlar-
da mukaabele kayıtları ve «خ» işaretiyle gösterilen nüsha farkları var. Gene
hâşiyelerde bâzı lûgatlerin izahları, metinde işaret edilen âyetlerle hadisler var.
Baştaki numarasız yaprağın b yüzünde ve 1. a da, iki cilt arasındaki 156. b -
158. b de farsça beyit ve rubâiler, kıt'alar mevcut. 159. a - 160. a boş. 230
yap. Her s. de 17 satır var. III. cildin sonundaki ketebeye nazaran bu nüsha-
nın tamam olması iktizâ eder; fakat yalnız III. ve IV. ciltler kalmış.

Baş : بسم ... الحکم جنودالله یقوی بها ...

(1. b)

Metin : ای ضیا الحق حسام‌الدین بیار

این سیوم دفتر که سنت شد سه بار

(5. b)

Son : می کند او توبه و پیر خرد بانک لوردوا لعادوا می زند

(230. b)

Ketebe : نبشته شد این کتاب مثنوی سه مجلد بدست بنده ضعیف الفقیر الحقیر
الی الله الغنی الکبیر حاجی بکی بن محمد السبواسی غفرالله له ولجميع المؤمنین
والمؤمنات والمسلمین والمسلمات فرغ بتاريخ عشرين من شهر المبارک شعبان سنه
ستین وسبعه ابيات شش مجلدى (son kelime satırın üstüne yazılmış)

بیست و شش (bu da öyle) هزار بیتست وبقولی دیگر بیست شش
هزار وپانصد وبنحاه بیتست تا معلوم باشد نقل کردن حضرت
خداوندگار قدس الله سره و نور ضریحه بتاریخ سنه اثین و سبعین
وستانه

(154. a)

(Nihad M. Çetin, "Maṭnawî'nin Konya Kütüphanelerindeki eski yazmaları" makalesinde bu nüshadan bahsetmiş, fakat nasılsa yazılış târihini 760 yerine 670 kaydetmiş, ketebede de سبعمین و ستانه yi سبعمائه و ستانه kaydetmiştir; b. Şarkiyat Mecmuası, IV, 1st. 1961, s. 101 — 102.)

Cilt
344

2025

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M. (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

III. ve IV. ciltler

Cilt eb'âdı : 25 × 16.8

Yazı eb'âdı : 17.2 × 11.9

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı, mıklaplı mukavva cilt. IV. cilt noksan. Son beyit, « . . . حکایت ان پادشاه زاده که . . . » surhunun 3. beytinden sonra bitiyor. Bu surhtan sonra 27 surh eksik (Kaşf'al-abyât'lı Maṭnawî, s. 406 — 425). Kağıdı aharlı, yazı ta'lyk. Başlıklar surhla yazılmış. 103 yap. Her s. de üç sütun üzerine 27 satır var. 855 te Yûsuf ibni 'Aliyy'aş-Şabbâğ tarafından yazılmış. Ketebe, III. cildin sonunda. Bu ciltlerin dibâceleri de var. Sahîfe kenarları, başlıklar ve sütun araları ikişer surh cetvelle çerçevesi.

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین بیار این سیوم دفتر که سنت شد سه بار
(1. b)

Ketebe : ختم الدفتر الثالث من الكتاب المثنوی المعنوی المولوی فی وقت الزوال
يوم الخميس الثاني والعشرين من شهر جمادى الاخرى سنة خمس وخمسين
وتمت عليه على يد العبد الضعيف اللهييف يوسف بن علي الصباغ اللهم ارزقه
حضوراً دائماً ووقفه لتحرير الدفاتر الباقية آمين رب العالمين
(63. a)

Son : خشك شد از تاب آتش مشك او
که نمائد ار تف آتش اشك او
(103. b)

(Sonunda onüç yap. boş. Sonu bu kâğıtlara yazılarak tamamlanacaktı.)

Cilt
345

2026

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M. (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

I. ve II. ciltler

Cilt eb'âdı : 23.8 × 16.7

Yazı eb'âdı : 18 × 11.2

Yeni ve âdi, arkası meşin bir cilt içinde. Yazı nesih. 215 yap. Her s. de 19 satır var. 111. a da I. cilt bitiyor. 111. b - 112. a da Maṭnawî'nin dibâcesi var. 112. b de II. cildin dibâcesi. 120. a dan 139. b ye kadar yazı değişiyor ve buraları nesat'lyhkle yazılmış. 142. a dan 194. b ye kadar gene aynı yazıyla. 195. a - 202. b yeni ve başka bir ta'lyk. 303. b den sonadek gene evvelki nesta'lyhkle yazılmış. II. cildin sonu noksan. Kenarlara, Şârih-i Ankaravî'den, Zârîfî Hasan'dan, Surûrî'den alınan izahlar, güzel bir ta'lyk ile yazılmış. Birçok yerlerde, o cümleden olarak 18. a, 33. a . . . daki yazılarda « صبحی », 48. b deki yazıda, « لحرره » kaydı var. Bu yazı, Şabûhî imzâsını taşıyan yazılarla şârihlerden alınan izahların yazılarının aynı. Bu sûretle anlıyoruz ki nüsha Şabûhî Aḥmad Dada'nın (1057 H. 1647) eline geçmiş ve şerhlerle karşılaştırıldığı gibi kendi tarafından da tahşîye edilmiş. Aynı zamanda bu nüshada, eski ve metnin yazısına çok benzer bir yazıyla bâzı beyitlerin kenarına « ولدی » kaydı düşülmüş; bâzı yerlerdeyse kenarlara beyitler eklenerek aynı kayıtlar kayıtlanmış. Hulâsa bu nüsha, hem bu kayıtlar, hem hâşiyeler bakımından âdî ta'lyk de muhtevî değerli bir nüshadır. Yazanı belli değildir.

Baş : بشنو این نی چون شکایت میکند از جداییها حکایت میکند
(1. b)

I. c. in sonu ve Ketebe :

صبر آرد آرزورا نی شتاب صبر کن والله اعلم بالصواب
رحم الله لمن نظر فيه ودعا لکاتبه تمت الكتاب المثنوی فی اول
جمادی الاولى

يوم السبت في وقت الظهر سنة ست وخمسين وتسعين هجرة نبوة رحم الله
من نظر فيه ودعا لكاتبه ولجميع المسلمين امين يا رب العالمين
(111. a)

Son : کرد عزم بازگشتن سوی شاه اشک می بارید و می بُرید راه

(215. b. Bu beyit, II. c. in «جستن ان درخت که...» surhunun son beytidir. Bundan sonra beş surh daha vardır; Kaşf'al-abyât'lı M. S. 187 - 190. 1. b deki ilk beytin 1. mısra'ındaki «شکایت», baş tarafı kazınarak «حکایت», 2. mısra'ındaki «حکایت» de, ilk harfî kazınıp üstüne üç nokta konarak «شکایت» yapılmış, gûyâ beyit tashih edilmiştir. 192. ada sıyâkate benzer bir yazıyla şu kayıt var: (پیر احمد ابن مقدم ابن امیر (امین؟) عینی).

Cilt
346

2027

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

III. ve IV. ciltler

Cilt eb'adı : 18.2 × 12.8

Yazı eb'adı : 12.3 × 7.3

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve kenarları meşin, miklabı kopmuş mukavva cilt. 307 yap. Her s. de 15 satır var. Yazarı ve yazılış târihi belli değil. Yazı nesih. Birçok kelimeler harekeli. III. ciltte yer yer noksanlar var. Sonunda mukaabele kaydı var; fakat târihi yok. Kâğıda ve yazıya nazaran IX., belki de X. asr-ı hicriye âit (XV - XVI).

Baş : الحكم جنود الله ...

(1. b, 3. a)

Son : اینچنین آینه تا توانی مجو

(307. a)

Cilt
347

2028

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

IV., V. ve VI. ciltler

Cilt eb'adı : 18.4 × 12.5

Yazı eb'adı : 16.1 × 9

Kenarı cetvelli, ortası şemseli miklapsız fersûde cilt. 220 yap. Kenarlara da birer sütun yazılmış. Her s. de, ortada 22, yanda 16 satır var. Başlıklar surh. Yazı ta'lyk. IV. cildin dibâcesi nesih. V. cildin dibâcesi yok. VI. cildin dibâcesi ta'lykle. Sahifeler ve kenarlardaki sütunlar tek surh cetvelle çerçevesi. Son zamanlara âit bir nüsha.

Baş : الطعن الرابع ...

(1. b)

(2. a)

ای ضیا الحق حسام الدین تونی

Son : شرح ابن کونه کن ورخ زین بتاب ختم کن والله اعلم بالصواب

(220. a)

Cilt
348

2029

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ):

Maṭnawî

(مثنوی)

II. c.

Cilt eb'adı : 18 × 12.5

Yazı eb'adı : 12.8 × 9

Miklaph, kenarı cetvelli, ortası şemseli cilt. 128 yap. Her s. de 15 satır. Yazı ta'lyk. 129. a - b de Sultân Valad'e atfedilmiş bozuk kafiye bir nazım var. Sonda

da Mawlânâ'nın, sâliklerine vasiyyeti mevcut. Eskişehirli Neyzen Hakkı Dede'nin vakfı. Dibâcesi var.

Baş : مدتی این مثنوی تأخیر شد
(1. b)

Son ve ketebe : ناقصان سرمدی تم الکلام
تمت الاوراق بعون الخلاق فی تاریخ تسع عشر وتسعمائه
(128. a)

Cilt
349

2030

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Maṭnawī

(مثنوی)

I., II. ve III. c

Cilt eb'âdî : 19 × 14

Yazı eb'âdî : 16 × 11

Âdi bez ciltli. I. cilt baştan eksik, 45. b de bitiyor, II. cilt, 46. b - 89. b de. III. cilt 92. a - 148. b de. 148 yap Her. s. de dört sütun üzerine 23 satır. Sahife kenarları ve sütun araları tek surh cetveli. Başlıklar surh. Yazı ta'liyk.

Baş : از کبد فارغ بدم با روی تو و ز زبد صافی بدم در جوی تو

(1. a. I. cildin, «...» surhunun 21. beyti. Kaşf'al-abyât'lı M. s. 45).

Son : گر تو خواهی بائی این گفت و گو ای اخی در دفتر چارم بگو
(148. b)

(Birinci cildin sonunda, «کتب الفقیر الفقیر درویش بیرام المولوی من بلاد الارض روم» ketebesi var. 89. b) ۹۸۷

Cilt
350

2031

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Maṭnawī

(مثنوی)

III. ve IV. c

Cilt eb'âdî : 21 × 14.5

Yazı eb'âdî : 18 × 12

Miklaph, üstü düz mukavva cilt, 1. b - 2. a, 5. a - 7. b, 68. a - 75. b yeni bir yazıyla sonradan yazılıp eklenmiş. 7. b nin sonunda «مولوی» mührüyle Aksaray Mevlevî-hânesine vakfedildiğine dâir Mevlânâ makaamında Mesnevi-hân olan 'Abdalhayy'ın târihsiz «الفقیر عبدالحی» mührünü muhtevî bir kayıt var. Şayh 'Abdallâh'ın mührü, birçok s. lerde mevcut. Eski yazıyla yazılı yerler, yazıya nazaran VIII. asr-ı hicrîde (XIV) yazılmış. Başlıklar surh. 200 yap. Her s. de 23 satır var. Her iki cildin de dibâcesi mevcut. IV. cilt, «نمودن جبرائیل علیه السلام خود را...» surhunun sonlarındaki bir beyitle bitiyor; bundan sonra dört beyit ve bir surh var (Kaşf. s. 425).

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین بیار

(2. a)

Son : بس شناسایی بکر دانید رو خشم کردان مه زنا شکری او
(200. b)

Cilt
351

2032

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Maṭnawī

(مثنوی)

Cilt eb'âdî : 28.5 × 19.5

Yazı eb'âdî : 23.4 × 16

Miklaph, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt, Kâğıt, yazı ve resm-i imlâ bakımından Selçuk devrine âit ve VII - VIII yüzyıllarda (XIII - XIV) yazılmış olan bu nüsha tamammış; fakat harâb olmuş; üstüne de, incelenmeden "altıncı cilt" yazılmış. I. a - b, I. cilde âit. 2. a - 4. b, IV. cildin sonlarından, Bu yaprağın sonunda ketebe

olduğu anlaşıyor; iki satır olan bu yazı, kazınarak silinmiş. 5. a da V. ciltten parçalar var; başlangıç, "Kaşf'al-abyât'lı M." nin V. cildinin 438. sahifesinin 20. satırındaki «... جرعه حسنت» beytinden 14. b nin sonunadek aksamadan devâm ediyor. 15. a da, «... حکایت در بیان توبه نصوح» surhu başlıyor. 14. b deki son beyit, 467. sahifenin 5. satırındaki ilk beyit ve bu kısım, 29. b ye kadar sürüyor. Bu yapraktaki son b. 535. s. nin 15. satırındaki «... اینچنین» beyti. 30. a daki ilk beyitse, 539. s. nin 3. satırındaki «... تازیان چون» beyti. 31. a daki surh, 442. s. deki 6. satırda bulunan beyitle başlayan surh. 32. a da.

فتنه که لرزد از ولرزان تست هر گران قیمت گهر ارزان تست

beyti, bu nüs. da V. cildin son beyti (s. 548, satır. 19). 33. a da VI. c. in dibâcesi var ve aynı yaprağın b yüzünde cilt başlıyor. 68. b deki son beyit, 649. sahifenin son beyti. VI. ciltten, Tatimma-i Valadiyya dâhil, 650-671. sahifeler var. Son beyit, Nicholson basımında, VI. cildin 411. beyti (s. 509). Bundan sonra bu surhtan 63 beyit eksik olduğu gibi bu surhtan sonra da aynı basıma göre 24 surh eksik.

Baş : گوش ماهوش است چون گویا تویی

خشک ما بخرست چون دریا تویی
(I. c. I. a)

Son : می گریزی همچو یوسف زاندهی تا ز نزع نلعب افتی در جہی
(VI. c. 68. b)

Cilt

352

2033

?

Mawlânâ'ya izâfe edilen VII. cilt.

Cilt eb'âdi: 41 × 29

Yazı » : 34.2 × 24.8

Üstü ebri kaplı mıklapsız mukavva âdi cilt.

1041 H. de (1631) vefât eden Mesnevî şârihi Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî, bu cildin IX. asr-ı hicride (XV) yazılmış bir nüshasını bulmuş, Mevlevîler arasında, bu cildin Mawlânâ'ya isnâd edildiği ve Mawlânâ'nın olmadığı hakkındaki iddiaları, mukaddime, kendince birer birer reddederek bu cildi şerhetmiştir. Bu şerhin, Münis Dada tarafından 1229 da (1813-14) yazılmış bir nüshası, Müze Kütüphanesinin 2065 No. sında kayıtlıdır. Şerhin sonunda, her mısra'ı, 1229 yılını gösteren vezinden âri, mânâdan berî, altı beyitlik bir târih kıt'ası var. محمد عالم الضیائی القیصری tarafından 1244 te (1828) yazılmış bir diğer nüshası, aynı K. de, 2066 No. da mahay-yettir. 1240 ta (1824) Darwîş 'İdris Sar-ıhalifa-i Kalam-i Mukâbala-i Suwârî tarafından temellük edilmiş olan ve yazılış târihi mâlûm olmamakla beraber öbür iki nüshadan daha eski bir târihte istinsâh edilen bir başka nüshası da 2067 No. dadır.

1256 da (1840) vefât eden Farruh 'İsmâ'il, bu cildi nazmen türkçeye çevirmiş ve bu çeviri, Nahîfî'nin (1151 H. 1738), manzum Mesnevî tercemesiyle 1268 de Bulak'ta bastırılmıştır.

Tokat Mevlevihânesi şeyhi Hâfız Muḥammad Amîn'al-Mawlawî de, 1232 de (1816-1817) vefât eden Yûsuf Ziyâ Paşa adına (b. Sicill; Yûsuf Ziyâüddîn Pâşâ; IV. s. 670; Kaamûs'ül-a'lâm, VI; s. 4817) 1223 te (1808) bu cildi nazmen türkçeye terceme etmiştir (İst. Üniv. K. de, mütercimîn elyazısıyla yazılmış olan bu manzum tercemeye gene mütercim,

گلدی بر تاریخ گهر حافظ عیان آخر اولدی مثنوی سابع همان

beytini târih düşürmüştür; 28. a. Ancak târih mısra'nın altına 1223 yazılmışsa da mısra' 1222 yılını ifâde etmektedir. Şî'ri kuvvetli olmanın bu zât, mukaddime, «لله الحمد والمثنة فقير دخی التي دفتري بعد التكميل ترجمه بدیجی دفتره شروع ایلدی» dediğine göre Maṭnawî'yi nazmen türkçeye çevirmiştir; fakat yalnız bu cilt var; 3. a. Bu cildin tercemesi mukaddimeyle 1. b - 28. a dadır. Bundan sonra Maṭnawî'den, 'Aḫâr'a atfedilen Maṣḥar-ı Asrâr, Maṣḥar'al-'acâ'ib'den, Gulşan-i Tavhîd'den ve kendi şiirlerinden meydana getirdiği mesnevî tarzında "İşk-nâme" adlı bir risâlesi var ve 28. b den 37. a ya kadar devâm ediyor). Ayrıca bu cildin metni, 1301 de (1883) Mirzâ Muḥammad Mahdiyy-i Şîrâzî hattıyla taşbasması olarak Bombay'da basılmıştır. Önsözünde, bu cildin de Mawlânâ'ya âid olduğu üzerinde ısrâr edilmiş ve 1000 H. de 'İsmâ'il-i Kayşarî'nin, bu cildi şerhettiği kaydolunmuştur ki, bu 'İsmâ'il-i Kayşarî'nin, 'İsmâ'il-i Ankaravî olduğu meydandadır.

Nüsha, 35 yapraktır. Her s. de, dört sütun üzerine 25 satır var. Yazı nesih. Yazan Minücihr'at-Tâciyyî'al-Munşî'dir. Ketebede, aslen Tabriz'li olup Konya'da doğduğunu, Badî'at-Tabrizî diye de anıldığını bildiyor; târih yok; kenara, ayrı bir yazıyla «جلد اولده وجلد ثالده سنه اربع عشر وثمان مائه دیمشدر، غیریلده» kaydına nazaran bu zât, Maṭnawî'nin altı cildini de yazmıştır. Şârih'in elyazısı olduğunu sandığımız bu yazıya göre altı cildi de yazan bu zâtın, yalnız ilk ve üçüncü ciltlere târih koyup bilhâssa son cilt saydığı bu cildin ketebesine târih koymaması da gariptir. Gene son sahifede, alt tarafta, 'Abdal'azîz b. 'Abdalwabbâb adlı birinin, 844 hieriye âit bir kaydı var. Nüsha, yazı ve kâğıt bakımından IX. asr-ı hieriye (XV) âittir.

Bu ciltteki üslûp ve edâ düşüklüklerine, fikir özelliklerine dokunmadan önce metnin, Maṭnawî'nin diğer ciltlerinden alınan beyitlerini kaydedeceğiz :

3. b de,

بر دويدی چون گدو فوق همه کو ترا پای جهاد وملحمه

داستان ان اتش پرست که اندر آب دریا غرق می شود . . . beytiyle başlayan ve «... در بیان حکایت» surhundan alınmış «آنکه حضرت مصطفی صل چون شنید که عیسی علیه السلام ...» (Kaşf'al-abyât'lı M. s. 581, satır. 5-8). Aynı başlık altındaki 4. a - b de «بر تخت نشاندن سلطان محمود غلام هندورا . . .» bulunan 44 beyit, VI. ciltteki . . .

olarak «ز» harfi koymuş, bâzılarına, “Altıncı surhda, bu abyât dahı altıncıda Kışsa-i Sultân Mahmûd surhunda vardır, Bu beyitler altıncı cildde Kışsa-i Hilâl surhunda, Bu dahı kezâlik...” gibi kayıtlar düşmüştür (*Meselâ* 3. b, 4. a, 5. a, 8. b...). Bütün bu yazılar. Müze kısmında, 87. No. da kayıtlı bulunan ve Minhâc’al-fukarâ’, ve “Huccat’as - samâ” ile bâzı şiirlerini ve “Zubdat’al-fuhûş fi nakş’al-Fuşûş” unu ihtivâ eden ve 1026 - 1028 de kendi elyazısıyla yazılmış bulunan nüshanın yazısının ayndır. Rusûhî, bu eseri görünce, VI. ciltten alınan beyitler, dikkatini çekmiş ve bu beyitleri, nasılsa bu esere katılmış sanarak onları işretlemiş, bu beyitlerden başka beyitleri, Maṭnawî’nin yedinci cildi sanarak şerhetmiştir. Esâsen Rusûhî, Şams’in “Maḳâlât”ını, “Marḡûb’al-ḳulûb”u, “İşk-nâma”yı, “Âfâk u anfus” u ve “Tirâş-nâma”yı, hattâ “Dîwân-ı şağır”ı, “Tacalliyât” adlı başka bir kitabı Mawlânâ’nın sanmakta, Mawlânâ’nın yirmibeş kitabı bulunduğunu, bunların Tîmûr tarafından alınıp götürüldüğünü duyduğunu da sözlerine katmakta, bu cildin Mawlânâ’ya âid olmadığı iddiasını te’villerle redde kalkışmakta, hattâ ‘İbni ‘Arabî aleyhinde, “Fuşûş” ve “Nuşûs”un adları da anılarak edilen şiddetli ta’rîzleri bile te’vil etmektedir (6. b - 7. a, 89. b - 98. a. Bu kitapların bir kısmı için b. A. Gölpinarlı : *Mevlânâ Celâleddîn, III. basım, s. 272 - 273; Mevlânâ’dan sonra Mevlevîlik; s. 140, 234 - 236*).

Bu yalancı cilde, Maṭnawî’nin VI. cildinden alınan beyitlerin çoğu yanlış alınmış, birçok kelimeler yanlış yazılmıştır. Hattâ,

قوم هفتم از درون هاویه   زان بلا و درد و سقم و نایبه

tarzında yazılan beyitte “Hâviye” ye “nâyibe”nin değil, “nâbiye”nin kafiye olacağı, fakat Mawlânâ gibi gerçek bir bilginin, “nâibe” yi “nâbiye” şeklinde kullanmıyacağı bile Ankaravî’nin dikkatini çekmemiştir (3. a). Şerhine “1035 = وهب غیبی” adını veren Rusûhî-i Ankaravî, Mawlânâ’nın, kendisine hiçbir eserinde, hiçbir şiirinde «مولی» ve «مولی» demediğini bile düşünmemiştir. Hâlbuki bu kitabın 6. ve 7. beyitlerinde,

هم ضیا الحق هفت اندر علوم   این چنین هفتی دگر مولی روم
شمس و مولی و ضیا الحق یکبست   در میانشان یکسر موفرق نیست

sözlerini görmekteyiz (2. b). Gene şu,

چون یکی داری دوکن ای مولوی   چون لقب شد میکدهت را مثنوی

beytinde «مولوی» sözü geçiyor (34. b). Ayrıca Mawlânâ’nın,

در چنین ننگی و آنگه ای عجب   فخر دین خواهی که گویندت لقب

beytiyle yerdiği (*Maṭnawî, I, s. 36, satır. 18*) Fahrâddin-i Râzî’ye,

فخر رازی رحمه الله علیه   ان امین الله و موثق الیه

demiyeceğini de aklına getirmemiştir (32. b).

لفظنا شتی و معنی واحد   واحلست او واحلست او واحد او
(2. b)

✱

الذی جعل لکم گفت السجود   در قدم بودش چنین صنع از علوم
(3. a)

✱

پس بهر شش مه کند قطع فلک   بر فلک اینست او را سیر و تک
(aynı)

✱

پازنده روزست در هر برج جا   تیر را کوهست دیوان سما
(aynı)

✱

در مقامی آتشی شاعل شود   نور او جز شئی واحد کی بود
(aynı)

✱

چيست ان روحانی اخلاق حسن   ان ددیت خود رذایل در زمن
(aynı)

✱

معرفت جانست و انسان جسم وی   آدمی بی معرفت لا شئی نه شئی
(4. b)

gibi Mawlânâ’ya değil, azıcık bilgisi olan bir şâire bile yakışmayacak beyitlerse, örnek getirmeye sahifeler yetmiyecek kadar çoktur. Bu yalancı cildin dibâcesi, hem mânâ, hem lafız ve edâ bakımından pek bozuktur. Metnin başlangıcında, sayının tekmininin yedi, «ضیا الحق», «مولی روم», «شمس الحق», «شمس الحق» sözlerindeki harflerin yedi, cinsin, karnecanın, yılanın yedi (?), insan âzâsının yedi, nûrun, nârın yedi, denizin, yerin yedi, sudan, bakırdan, demirden, gümüşten, altından, inciden, kızıl yakuttan yaratılmış göklerin yedi, yıldızların, haftadaki günlerin yedi, yıldızlara mukaabil peygamberlerin yedi, Hz. Muhammed’in ümmetinin, siddiyykler, âlimler, abdâl, şehidler, mutî’ler, âbidlerden ibâret olmak üzere yedi bölük oluşu (yedinci bölümün adı anılmıyor) gibi çocukça ve mutlakaa bir maksatla yazılmış beyitlerse, gerçekten de pek acâiptir ve bundan daha fazla şaşılacak şeyse, Rusûhî’nin buna inanması ve Mawlânâ’nın sanıp bunu şerhetmesidir (1451 No. da kayıtlı «السبعینات فی مواظظ البریات» as-Sab‘iyyât fî mawâẓẓi’l-bariyyât adlı kitabın izâhına ve İst. Üniv. Şarkiyat Mecmûası’nın VI. sayısındaki “Mesnevî’nin VII. cildi” adlı makaleme, 1965, s. 11 - 18; bilhâssa bu makalenin 17 - 18. s. lerine b. Rahmetli Ahmed Ateş, “Belleten” de Mawlânâ’ya atf ve isnâd edilen bu VII. cildi tavsif etmişse de bir hüküm vermemiştir; c. 4, XVI, s. 99 - 100).

Baş : مجلد هفتم از جمله دفاتر مثنوی و طومیر معنوی که خزینه ازهار
امانی . . .

Son ve ketebe : حسبى الله ما عنان اختيار با تو داریم ای قدیم گردگار
اتفق الفراغ من تعليقه بعون عناية الله وحسن توفيقه يوم الاثنين واسط
شهر المبارك ذوالحجّة عمت ميامنها من سنة المذكورة على يدى العبد الضعيف
الصغير المذنب المقصّر افقر عباد الله البصير السميع العلى الرفيع بدیع التبريزى
محدثاً والقونوي مولداً المعروف بمنوجهرالتاجرى المنشى نجاحوالله عن
سيئاته ووفقه لتحصيل مرضاته وغفرله ولوالديه ولجميع المؤمنين والمؤمنات
والمسلمين والمسلمات ورزقه كشف اسرار المعاني هذه العبارات وصلى الله على
سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين ورضى الله عن مؤلفه الذى هو نورالمبين
امين يارب العالمين وسلم تسليماً كثيراً
(35. a)

İst. Üniv. K. de Arapca yaz. lar arasında 1528 No. da kayıtlı mecmûada Badî'at-Tabrizî diye anılan Minûcihr'at-Tâcirî'nin muammâya âit farsça bir risâlesi var. Mecmûanın 53. b - 68 a yapraklarında bulunan bu risâlede müellif, kendisini, «امابعد چنین گوید مؤلف تألیف احقر عبادالله الرفیع منوجهرالتاجری الملقب بدیع التبریزی احسن الله عواقبه که در تاریخ سنه اربع وتسعين وسبعائه که غره عهد جوانی وطلیعه طالع دور کامرانی واضح ولاج بود با والد مرحوم مغفور بحکم البركة عشر اجزاء تسعة فی التجارة وواحد فی سایر الاعمال چون نسیم صبا اقطار وفاق می پیمودیم . . . » sözleriyle 794 te genç olduğunu, babasıyla ticâret için heryanı gezdiğini söylüyor (54. b). Bu kitapta ketebe ve târih yok. Fakat bundan bir evvelki Wahîd-i Tabrizî'nin edebî san'atlar ve kaafiyye âit risalesinde «فی التاريخ سنه ثمان وخمسين وثمانماية الهجرة» ketebesi var (52. b). Her iki risalenin de yazısı, kağıdı, resm-i imlâsı IX. yüzyılın husûsiyetlerini açıkça göstermekte. Bu Wahîd, 942 de vefât eden (1535) Wahîd olamaz (Sa'îd Nafîsî: *Târîh-i naşm u naşr dar Irân ve dar zabân-ı Fârisî tā pâyân-ı karn-ı dahum-ı hierî*; II, s. 707, 838); 956 da (1549) vefât eden Şarîf-i Tabrizî'nin çağdaşı Wahîd-i Tabrizî ise hiç değildir (aynı, s. 707, 838). Ya Wahîd'in ölüm yılı daha öncedir; yahut başka bir Wahîd vardır. Sa'îd Nafîsî'nin kitabında, 794 te ticâret için babasıyla Anadolu'ya, babasının ölümünden sonra Erdebil'e, oradan da Yezd'e giden ve Badî'î Tabrizî diye anılan bir Minûcihr var. Bu zâtın "al-İhyâ'fî hall'il-mu'ammâ" adlı eseri mevcut (c. I, s. 194). S. N. nin bahsettiği bu eser, 794 târihinden de bahsedildiğine göre İst. Üniv. K. sindeki eserdir. Kamâl-ı Hu-candî'nin de şâgirdi olduğu bildirilen ve muammâya âid şevâhidyle bu kadar mükemmel ve mazbût bir eser meydana getiren bir zâtın, Matnawî'nin VI. cildinden aşırma beyitlere birkaç beyit eklemek, Matnawî hikâyelerini, başlıklarını değiştirerek dilediği şekle sokmak, Mawlânâ'ya yakıştıyacak saçma beyitler düzmek sûretiyle Mawlânâ'nın Matnawî'sine yeni bir cilt ilâve etmek gibi bir işe kalkışacağı muhakkaktır. Herhâlde Minûcihr'at-Tâcirî Konya'da bulunmuş ve adı henüz unutulmamışken böyle bir uydurma cilt meydana getiren biri, onun

adından istifâde maksadiyle bu isnâdı yapmıştır diyebiliriz. 1541 No. da kayıtlı "as-Sab'ıyyât fî mawâiz'al-bariyyât" adlı eserle bu cildin, bilhâssa başlangıcı hemen hemen aynı olduğu ve bu eserin, VII - VIII. asr-ı hierî'ye âit bulunduğu düşünülürse bu isnâdın, Abû-Naşr Muhammad b. 'Abdarrahmân'al - Hamadânî tarafından yapıldığına hükmetmemiz icâb eder kanâatindeyiz (Bu eserin tavsif ve izâhına bakınız; c. I, s. 171 - 173).

Cilt
353

2035

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Matnawî

(مثنوی)

IV., V ve VI. c

Cilt eb'âdı : 26 × 15.3

Yazı eb'âdı : 19.6 × 9.1

Osmanlı tarzı, siyaha yakın koyu kahverengi, ortası şemseli, köşebentli, tâmir görmüş meşin cilt. Yazı nesih. İlk yaprakta, Saka - zâde Hacı Süleyman'ın, 1039 şa'bânın ilk günlerinde vakf ettiğine dâir elyazısı var. 2. a da IV. cildin dibâcesi mevcut. I. c. in karşı yaprağında, 81. a da ta'hykle «یا حضرت شمس تبریزی» mührüyle vâkıf Süleymân'ın, tam okunamıyan bir mührü surhla basılmış; aynı s. ye, ortaya «فی جمعیت خانه» حضرت مولانا قدس الله سره العزیز» kaydı düşülmüş. V. cilt, 81. b de başlıyor. Bu yap. ta dibâce var. Karşı s. boş. Metin 82. b den 175. a ya kadar. Aynı s. de gene aynı tarzda vakıf kaydı var. VI. cildin dibâcesi yok; 185. b den 291. a ya kadar. 291. a - b de Tatimma-i Valadiyya var. Yazanın adı, yazılış tarihi ve yeri belli değil. X. asr-ı hieriye âit olacak (XVI). 291 yap. Her s. de 25 satır var. Sütun ortaları ve sahife kenarları surh cetvelli.

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین تویی
(2. b)

Son. : آب جانرا ریز اندر بحر جان تا شوی دریای بی حد و گران
شکر که این نامه بعنوان رسید
بیشتر از موك به پایان رسید

(291. b. Son beyit, yazana âittir.)

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

IV. c

Cilt eb'adı : 24.5 × 16.3

Yazı eb'adı : 19 × 12

Sırtı ve kenarları meşin, müklaresiz mukavva cilt. 130 yap. Her s. de 17 satır var. Kâğıdı samâni, az aharlı yumuşak. Bilhâssa uçlarda nem lekeleri var. Mürekkebi solmuş ve kahverengine çalar bir renk almış. Her satırda karşılıklı mısra'larla bir beyit yazılı. 3. a - b ve 68. a - 89. b ya. larında çift kırmızı, bâzı da yeşil çizgiyle cetvel var. Yazı Selçuk neshi. Mürekkebi okunması güç bir halde solmuş satırlarda, kelimelerin üstünden, her halde temellük edenler tarafından, yazı tarzını bozmamak üzere siyah mürekkeple ve ince kalemle geçilmiş. Sesli harflerden sonra gelen "d" lar, umûmiyetle noktalı. 1. a da, ortada surhla çizilmiş hendesi tezyînatlı mustâtîlî bir safıha içine Maṭnawî'den beş beyit yazılmış. Üstte gene Selçuk yazısıyla « هذا الكتاب مالكة محمد بن محمود بن طغرل شاه المولوي » yazısı var; târih yok. Bu kaydın altında « درویش احمد البسنوي » nin 1011 saferinde vakfettiği yazılı. 13. a da da vakıf kaydı mevcut. Bu nüsha, İst. Süleymaniye Kütüphânesine mülhak Hz. Hâlid kitapları arasında, 182 No. da (eski 185) kayıtlı bulunan VI. cilt Maṭnawî'nin IV. cildi. Cilt, mürekkep, yazı ve evsâf aynı. Hz. Hâlid kitapları arasında kayıtlı olan VI. cildin sonunda, aynen şu yazı var :

تم المجلد السادس من المثنوي الهادي الى الصراط السوي بعون الله
وحسن توفيقه ولطفه على يدي اقل العباد المحتاج الى رحمة الله تعالى
محمد بن محمد بن محمد بن محمد البلخي يوم الثلاثاء السابع عشر من شهر ذي القعدة

Bu ketebeinin, Sultân Valad'a âidiyeti husûsunda hiçbir şüphemiz yoktur; çünkü « محمد بن محمد بن محمد بن محمد البلخي » diye mârûf olan ve o devirde yaşayan, ondan başka birisi yoktur. Târih olmadığından, zılka'denin onyedinci günü, 673, 681, 689 697 ve 705 yıllarında (1275, 1283, 1290, 1297, 1306) sahıya rastladığı cihetle nüsha, bu yıllardan birinde yazılmıştır. Bu Maṭnawî'nin IV. cildi, bir Mevlevî dervîşinin eline geçmiş ve Konya'ya gidip Pirini ziyaret eden bu dervîş, o cildi Dergâha vakfetmiştir. Hâsılı bu nüsha, Sultân Valad'ın elyazısıdır (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik adlı kitabımızda, fotoğrafların 26. s. ine bakınız. 27. s. ye de b. Nihat M. Çetin, Hz. Hâlid nüshasında, hâşiyelerde nüsha farklarının bulunması dolayısıyla bunu şüpheli görüyor; Maṭnawî'nin eski yazmaları, Şarkiyat Mec. IV, 1961, s. 99. Fakat bu hâşiyelerin ayrı bir yazıyla ve sonradan yazıldığını da söyleyelim).

Dibâce 1. b - 3. b dedir ve iki satırı surhla, iki satırı siyah mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca 1. b - 2. a da, bu cildin ilk yazılan dibâcesi de vardır. Bunu yazıyoruz :

بسم الله الرحمن الرحيم

این مرقاة رابع است از مرآت مثنوی و مصعدیست نبوی کیفیت سر قدم بی کیف را متکفل کیم مراتب بی عدد را هم مجمع و هم منزل کاروان الست را میدرق چالاک و قافله بی را قافله سالار دراک کلمات او را خاصیت دم عیسوی و اشارتش را تاثیر قدم موسوی اخلاق محمدی را مشکاة اوصاف احمدی را مصفاة سیر اتقیا را منقاة مبارزان بالک بازان را عزت مستکشفان لم را برهان قدرت و دلیل غواصان طرایق از نورش مکشوف و غوامض حقایق از نورش موصوف ارواح سابقان از برکت تلاوتش محظوظ و چشمهای لاحقان از مطامحتش بعین عنایت ملحوظ محبوسان بجن طبیعت را منقذ منکوسان طعمه شهوات را منفذ ارباب مقامات بنزد او از قال او درحال صاحب حال شوند و اصحاب حال از اعتصام ذیلش خذائون مقامات کردند اگر قاصر فهمی و عاجزی بنده و همی از قصور خود مدایج این موصوف را استکثار کند از قلت عثور و وفور جهل و عدم اطلاع بوز باری عز شانه جواب ایشان فرموده است و اذلم بهتدوا به فسیقولون هذا افک قدیم

لله درالقائل

و کم من عائب قولا صحیحا
ولکن تأخذ الآذان منه
شرح الله صدور المتأملین عنه والمتعین فی استنساخ معانیه آمین
یا رب العالمین

این قسمرا باهمین نوشته بخط « (alt tarasta ve solda), Bu dibâcenin sonunda « مبارک چلی حسام الحق » والدین یافته اند بجهت تبرک ثبت افتاده kaydı dört satır olarak yazılmıştır. Tahyikle yazılan bu dibâce, birisi tarafından Çalabî Hüsâmadî'nin elyazısıyla bulunmuş ve teberrüken buraya yazılmıştır.

Başlıkları iri yazıyla ve surhla yazılan bu nüshanın, 243. s. de (121. b) bir mısra, kenara düzeltilerek yazılmış, yanına da « نسخه افلاکی » kaydı düşülmüştür; fakat bu yazı, kesin olarak söyleyelim ki Eflâkî'nin elyazısı değildir (Eflâkî'nin elyazısı için Maârif V. nin 1942 de yayıncadığı Mesnevî tercemesinin sonundaki 2. ve 5. fotoğraflara ve Prof. Tahsin Yazıcı'nın, Bursa'da Haraççoğlu Kütüphânesinde 937 No. da kayıtlı Mutanabbî Divanındaki Eflâkî'nin, 739 cumâdelülâsı sonlarında yazılmış (1338) yedi satırlık mutâlâa kaydının ve gene Bursa Kütüphânesinde, Huseyn Çelebi kitapları arasında 762 No. da kayıtlı olan ve Eflâkî tarafından ilk yazılan Manâkıb al-'Arifin'in fotoğrafasına b. Metin, Ankara - 1959, Önsöz).

Eflâkî'nin yazdığı Maṭnawî nüshasını gören birisi, onun nüshasındaki farkı yazmış ve yanına da bu kaydı koymuş. Nüshada, « نسخه » ve « صح » kayıtlarıyla bâzı beyitlerin farkları, bâzı me'nûs olmıyan sözlerin farsçaları, bâzı kere kenarlara, bâzı kere de kelimelerin altlarına siyah mürekkeple, yahut surhla yazılmış. Bunlar da metnin yazısından ayrı bir yazıyla; fakat Eflâkî'nin nüsha farkını kaydedenin yazısıyla değil. Anlaşıyor ki nüsha, birkaç kişi tarafından, başka nüshalarla karşılaştırılmış ve farklar yazılmıştır. Eflâkî nüshasının görülmesi de, bu nüshanın ve diğer ciltlerinin, bu arada Hz. Hâlid kitapları arasında mukayyed olan son cildin, vaktiyle Konya'da bulunduğunu ve S. V. in elyazısı olduğunu göstermektedir (Nihad M. Çetin'in Şarkiyat Mec. ndaki makalesiyle bilhassa dibâceyi karşılaştırınız. Bu dibâceden, önce Necâtî Elgin, "687. yıldönümünde Mevlânâ" broşüründe bahsetmiş ve dibâceyi noksan olarak yayınlamıştır. Konya, Yenikıtap Basımevi - 1960, s. 24 - 26).

- Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین تویی که گذشت از من بنورت مثنوی
(3. b)
- Son : آینه نبود منافق باشد او این چنین آینه تا توانی محو
(130. a)

Cilt
355

2037

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

Altı cilt tamam

Cilt eb'âdî : 14.3 × 8.2

Yazı eb'âdî : 12 × 5.7

Üstüne bez yapıştırılmış, şemseli, mıklıplı cilt. 533 yap. Her s. de, kenarlara da bir sütun yazılmak üzere orta kısımda 13, yanlarda 28 satır var. İlk yaprakta,

ضیاء خواهد چو شمس (böyle) از لطف دانا
هدایت زاده یعقوب ابن مولانا

tarzında bir temellük kaydı var (Vezin yüzünden son söz Mollâ tarzında okunacak). 1. a da, 1. b de, yalnız altınla çiçekli basit bir tezhib mevcut. Cetvel kenarları ve yan tarafın kıyıları, kenarları siyah mürekkeple çizili altın cetveli. Başlıklar surhla. Her ciltten sonra bir, yakut iki s. boş ve bu s. lere Sa'âdat b. M. Dıyâ-i Kaşgarî'nin vakfı olduğu aynı tarzda yazılmış. Yazı güzel ve ince bir ta'lıyk. 532. b - 533 b de Tatimma-i Valadiyya var. Ketebe 531. b de. Bu s. den sonraki iki yap. ayrı bir yazıyla yazılıp eklenmiş. Hiçbir ciltte dibâce yok.

- Baş : بشنو از فی جون حکایت میکند
(1. b)
- Son ve ketebe : هست باقی شرح این لیکن درون بسته شد دیگر نمی آید برون
تمت الدفتر السادس من المثنوی بتوفیق الله تعالی سنه ۱۰۲۰ کاتب
حبیب الله
(531. b)
- Eklenen kısmın sonu (Tatimma. bu kısımda) :
بام گردوز را ازو آید نوا کرد شش باشد همیشه زان هوا
(533. b)

Cilt
356

2038

جلال الدین محمد (مولانا)

C. M (Mawlânâ) :

Maṭnawî

(مثنوی)

IV. c

Cilt eb'âdî : 22 × 14.5

Yazı eb'âdî : 17.5 × 13

Sırtı yıpranmış mukavva âdi ve fersûde cilt. Bâzı kâğıtlar ciltten kopmuş, fakat noksanı yok. 109 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı Selçuk yazısı olmakla beraber « د » lerin pek azında nokta var (بوذ : 52. b, خودت : 56. a; 61. a, شد : 69 a gibi). 57. a; 58. a; 59. a; 60. a; 61. a; 62. a; 63. a; 64. a; 65. a; 66. a; 67. a; 68. a; 69. a; 70. a; 71. a; 72. a; 73. a; 74. a; 75. a; 76. a; 77. a; 78. a; 79. a; 80. a; 81. a; 82. a; 83. a; 84. a; 85. a; 86. a; 87. a; 88. a; 89. a; 90. a; 91. a; 92. a; 93. a; 94. a; 95. a; 96. a; 97. a; 98. a; 99. a; 100. a; 101. a; 102. a; 103. a; 104. a; 105. a; 106. a; 107. a; 108. a; 109. a; 110. a; 111. a; 112. a; 113. a; 114. a; 115. a; 116. a; 117. a; 118. a; 119. a; 120. a; 121. a; 122. a; 123. a; 124. a; 125. a; 126. a; 127. a; 128. a; 129. a; 130. a; 131. a; 132. a; 133. a; 134. a; 135. a; 136. a; 137. a; 138. a; 139. a; 140. a; 141. a; 142. a; 143. a; 144. a; 145. a; 146. a; 147. a; 148. a; 149. a; 150. a; 151. a; 152. a; 153. a; 154. a; 155. a; 156. a; 157. a; 158. a; 159. a; 160. a; 161. a; 162. a; 163. a; 164. a; 165. a; 166. a; 167. a; 168. a; 169. a; 170. a; 171. a; 172. a; 173. a; 174. a; 175. a; 176. a; 177. a; 178. a; 179. a; 180. a; 181. a; 182. a; 183. a; 184. a; 185. a; 186. a; 187. a; 188. a; 189. a; 190. a; 191. a; 192. a; 193. a; 194. a; 195. a; 196. a; 197. a; 198. a; 199. a; 200. a; 201. a; 202. a; 203. a; 204. a; 205. a; 206. a; 207. a; 208. a; 209. a; 210. a; 211. a; 212. a; 213. a; 214. a; 215. a; 216. a; 217. a; 218. a; 219. a; 220. a; 221. a; 222. a; 223. a; 224. a; 225. a; 226. a; 227. a; 228. a; 229. a; 230. a; 231. a; 232. a; 233. a; 234. a; 235. a; 236. a; 237. a; 238. a; 239. a; 240. a; 241. a; 242. a; 243. a; 244. a; 245. a; 246. a; 247. a; 248. a; 249. a; 250. a; 251. a; 252. a; 253. a; 254. a; 255. a; 256. a; 257. a; 258. a; 259. a; 260. a; 261. a; 262. a; 263. a; 264. a; 265. a; 266. a; 267. a; 268. a; 269. a; 270. a; 271. a; 272. a; 273. a; 274. a; 275. a; 276. a; 277. a; 278. a; 279. a; 280. a; 281. a; 282. a; 283. a; 284. a; 285. a; 286. a; 287. a; 288. a; 289. a; 290. a; 291. a; 292. a; 293. a; 294. a; 295. a; 296. a; 297. a; 298. a; 299. a; 300. a; 301. a; 302. a; 303. a; 304. a; 305. a; 306. a; 307. a; 308. a; 309. a; 310. a; 311. a; 312. a; 313. a; 314. a; 315. a; 316. a; 317. a; 318. a; 319. a; 320. a; 321. a; 322. a; 323. a; 324. a; 325. a; 326. a; 327. a; 328. a; 329. a; 330. a; 331. a; 332. a; 333. a; 334. a; 335. a; 336. a; 337. a; 338. a; 339. a; 340. a; 341. a; 342. a; 343. a; 344. a; 345. a; 346. a; 347. a; 348. a; 349. a; 350. a; 351. a; 352. a; 353. a; 354. a; 355. a; 356. a; 357. a; 358. a; 359. a; 360. a; 361. a; 362. a; 363. a; 364. a; 365. a; 366. a; 367. a; 368. a; 369. a; 370. a; 371. a; 372. a; 373. a; 374. a; 375. a; 376. a; 377. a; 378. a; 379. a; 380. a; 381. a; 382. a; 383. a; 384. a; 385. a; 386. a; 387. a; 388. a; 389. a; 390. a; 391. a; 392. a; 393. a; 394. a; 395. a; 396. a; 397. a; 398. a; 399. a; 400. a; 401. a; 402. a; 403. a; 404. a; 405. a; 406. a; 407. a; 408. a; 409. a; 410. a; 411. a; 412. a; 413. a; 414. a; 415. a; 416. a; 417. a; 418. a; 419. a; 420. a; 421. a; 422. a; 423. a; 424. a; 425. a; 426. a; 427. a; 428. a; 429. a; 430. a; 431. a; 432. a; 433. a; 434. a; 435. a; 436. a; 437. a; 438. a; 439. a; 440. a; 441. a; 442. a; 443. a; 444. a; 445. a; 446. a; 447. a; 448. a; 449. a; 450. a; 451. a; 452. a; 453. a; 454. a; 455. a; 456. a; 457. a; 458. a; 459. a; 460. a; 461. a; 462. a; 463. a; 464. a; 465. a; 466. a; 467. a; 468. a; 469. a; 470. a; 471. a; 472. a; 473. a; 474. a; 475. a; 476. a; 477. a; 478. a; 479. a; 480. a; 481. a; 482. a; 483. a; 484. a; 485. a; 486. a; 487. a; 488. a; 489. a; 490. a; 491. a; 492. a; 493. a; 494. a; 495. a; 496. a; 497. a; 498. a; 499. a; 500. a; 501. a; 502. a; 503. a; 504. a; 505. a; 506. a; 507. a; 508. a; 509. a; 510. a; 511. a; 512. a; 513. a; 514. a; 515. a; 516. a; 517. a; 518. a; 519. a; 520. a; 521. a; 522. a; 523. a; 524. a; 525. a; 526. a; 527. a; 528. a; 529. a; 530. a; 531. a; 532. a; 533. a; 534. a; 535. a; 536. a; 537. a; 538. a; 539. a; 540. a; 541. a; 542. a; 543. a; 544. a; 545. a; 546. a; 547. a; 548. a; 549. a; 550. a; 551. a; 552. a; 553. a; 554. a; 555. a; 556. a; 557. a; 558. a; 559. a; 560. a; 561. a; 562. a; 563. a; 564. a; 565. a; 566. a; 567. a; 568. a; 569. a; 570. a; 571. a; 572. a; 573. a; 574. a; 575. a; 576. a; 577. a; 578. a; 579. a; 580. a; 581. a; 582. a; 583. a; 584. a; 585. a; 586. a; 587. a; 588. a; 589. a; 590. a; 591. a; 592. a; 593. a; 594. a; 595. a; 596. a; 597. a; 598. a; 599. a; 600. a; 601. a; 602. a; 603. a; 604. a; 605. a; 606. a; 607. a; 608. a; 609. a; 610. a; 611. a; 612. a; 613. a; 614. a; 615. a; 616. a; 617. a; 618. a; 619. a; 620. a; 621. a; 622. a; 623. a; 624. a; 625. a; 626. a; 627. a; 628. a; 629. a; 630. a; 631. a; 632. a; 633. a; 634. a; 635. a; 636. a; 637. a; 638. a; 639. a; 640. a; 641. a; 642. a; 643. a; 644. a; 645. a; 646. a; 647. a; 648. a; 649. a; 650. a; 651. a; 652. a; 653. a; 654. a; 655. a; 656. a; 657. a; 658. a; 659. a; 660. a; 661. a; 662. a; 663. a; 664. a; 665. a; 666. a; 667. a; 668. a; 669. a; 670. a; 671. a; 672. a; 673. a; 674. a; 675. a; 676. a; 677. a; 678. a; 679. a; 680. a; 681. a; 682. a; 683. a; 684. a; 685. a; 686. a; 687. a; 688. a; 689. a; 690. a; 691. a; 692. a; 693. a; 694. a; 695. a; 696. a; 697. a; 698. a; 699. a; 700. a; 701. a; 702. a; 703. a; 704. a; 705. a; 706. a; 707. a; 708. a; 709. a; 710. a; 711. a; 712. a; 713. a; 714. a; 715. a; 716. a; 717. a; 718. a; 719. a; 720. a; 721. a; 722. a; 723. a; 724. a; 725. a; 726. a; 727. a; 728. a; 729. a; 730. a; 731. a; 732. a; 733. a; 734. a; 735. a; 736. a; 737. a; 738. a; 739. a; 740. a; 741. a; 742. a; 743. a; 744. a; 745. a; 746. a; 747. a; 748. a; 749. a; 750. a; 751. a; 752. a; 753. a; 754. a; 755. a; 756. a; 757. a; 758. a; 759. a; 760. a; 761. a; 762. a; 763. a; 764. a; 765. a; 766. a; 767. a; 768. a; 769. a; 770. a; 771. a; 772. a; 773. a; 774. a; 775. a; 776. a; 777. a; 778. a; 779. a; 780. a; 781. a; 782. a; 783. a; 784. a; 785. a; 786. a; 787. a; 788. a; 789. a; 790. a; 791. a; 792. a; 793. a; 794. a; 795. a; 796. a; 797. a; 798. a; 799. a; 800. a; 801. a; 802. a; 803. a; 804. a; 805. a; 806. a; 807. a; 808. a; 809. a; 810. a; 811. a; 812. a; 813. a; 814. a; 815. a; 816. a; 817. a; 818. a; 819. a; 820. a; 821. a; 822. a; 823. a; 824. a; 825. a; 826. a; 827. a; 828. a; 829. a; 830. a; 831. a; 832. a; 833. a; 834. a; 835. a; 836. a; 837. a; 838. a; 839. a; 840. a; 841. a; 842. a; 843. a; 844. a; 845. a; 846. a; 847. a; 848. a; 849. a; 850. a; 851. a; 852. a; 853. a; 854. a; 855. a; 856. a; 857. a; 858. a; 859. a; 860. a; 861. a; 862. a; 863. a; 864. a; 865. a; 866. a; 867. a; 868. a; 869. a; 870. a; 871. a; 872. a; 873. a; 874. a; 875. a; 876. a; 877. a; 878. a; 879. a; 880. a; 881. a; 882. a; 883. a; 884. a; 885. a; 886. a; 887. a; 888. a; 889. a; 890. a; 891. a; 892. a; 893. a; 894. a; 895. a; 896. a; 897. a; 898. a; 899. a; 900. a; 901. a; 902. a; 903. a; 904. a; 905. a; 906. a; 907. a; 908. a; 909. a; 910. a; 911. a; 912. a; 913. a; 914. a; 915. a; 916. a; 917. a; 918. a; 919. a; 920. a; 921. a; 922. a; 923. a; 924. a; 925. a; 926. a; 927. a; 928. a; 929. a; 930. a; 931. a; 932. a; 933. a; 934. a; 935. a; 936. a; 937. a; 938. a; 939. a; 940. a; 941. a; 942. a; 943. a; 944. a; 945. a; 946. a; 947. a; 948. a; 949. a; 950. a; 951. a; 952. a; 953. a; 954. a; 955. a; 956. a; 957. a; 958. a; 959. a; 960. a; 961. a; 962. a; 963. a; 964. a; 965. a; 966. a; 967. a; 968. a; 969. a; 970. a; 971. a; 972. a; 973. a; 974. a; 975. a; 976. a; 977. a; 978. a; 979. a; 980. a; 981. a; 982. a; 983. a; 984. a; 985. a; 986. a; 987. a; 988. a; 989. a; 990. a; 991. a; 992. a; 993. a; 994. a; 995. a; 996. a; 997. a; 998. a; 999. a; 1000. a; 1001. a; 1002. a; 1003. a; 1004. a; 1005. a; 1006. a; 1007. a; 1008. a; 1009. a; 1010. a; 1011. a; 1012. a; 1013. a; 1014. a; 1015. a; 1016. a; 1017. a; 1018. a; 1019. a; 1020. a; 1021. a; 1022. a; 1023. a; 1024. a; 1025. a; 1026. a; 1027. a; 1028. a; 1029. a; 1030. a; 1031. a; 1032. a; 1033. a; 1034. a; 1035. a; 1036. a; 1037. a; 1038. a; 1039. a; 1040. a; 1041. a; 1042. a; 1043. a; 1044. a; 1045. a; 1046. a; 1047. a; 1048. a; 1049. a; 1050. a; 1051. a; 1052. a; 1053. a; 1054. a; 1055. a; 1056. a; 1057. a; 1058. a; 1059. a; 1060. a; 1061. a; 1062. a; 1063. a; 1064. a; 1065. a; 1066. a; 1067. a; 1068. a; 1069. a; 1070. a; 1071. a; 1072. a; 1073. a; 1074. a; 1075. a; 1076. a; 1077. a; 1078. a; 1079. a; 1080. a; 1081. a; 1082. a; 1083. a; 1084. a; 1085. a; 1086. a; 1087. a; 1088. a; 1089. a; 1090. a; 1091. a; 1092. a; 1093. a; 1094. a; 1095. a; 1096. a; 1097. a; 1098. a; 1099. a; 1100. a; 1101. a; 1102. a; 1103. a; 1104. a; 1105. a; 1106. a; 1107. a; 1108. a; 1109. a; 1110. a; 1111. a; 1112. a; 1113. a; 1114. a; 1115. a; 1116. a; 1117. a; 1118. a; 1119. a; 1120. a; 1121. a; 1122. a; 1123. a; 1124. a; 1125. a; 1126. a; 1127. a; 1128. a; 1129. a; 1130. a; 1131. a; 1132. a; 1133. a; 1134. a; 1135. a; 1136. a; 1137. a; 1138. a; 1139. a; 1140. a; 1141. a; 1142. a; 1143. a; 1144. a; 1145. a; 1146. a; 1147. a; 1148. a; 1149. a; 1150. a; 1151. a; 1152. a; 1153. a; 1154. a; 1155. a; 1156. a; 1157. a; 1158. a; 1159. a; 1160. a; 1161. a; 1162. a; 1163. a; 1164. a; 1165. a; 1166. a; 1167. a; 1168. a; 1169. a; 1170. a; 1171. a; 1172. a; 1173. a; 1174. a; 1175. a; 1176. a; 1177. a; 1178. a; 1179. a; 1180. a; 1181. a; 1182. a; 1183. a; 1184. a; 1185. a; 1186. a; 1187. a; 1188. a; 1189. a; 1190. a; 1191. a; 1192. a; 1193. a; 1194. a; 1195. a; 1196. a; 1197. a; 1198. a; 1199. a; 1200. a; 1201. a; 1202. a; 1203. a; 1204. a; 1205. a; 1206. a; 1207. a; 1208. a; 1209. a; 1210. a; 1211. a; 1212. a; 1213. a; 1214. a; 1215. a; 1216. a; 1217. a; 1218. a; 1219. a; 1220. a; 1221. a; 1222. a; 1223. a; 1224. a; 1225. a; 1226. a; 1227. a; 1228. a; 1229. a; 1230. a; 1231. a; 1232. a; 1233. a; 1234. a; 1235. a; 1236. a; 1237. a; 1238. a; 1239. a; 1240. a; 1241. a; 1242. a; 1243. a; 1244. a; 1245. a; 1246. a; 1247. a; 1248. a; 1249. a; 1250. a; 1251. a; 1252. a; 1253. a; 1254. a; 1255. a; 1256. a; 1257. a; 1258. a; 1259. a; 1260. a; 1261. a; 1262. a; 1263. a; 1264. a; 1265. a; 1266. a; 1267. a; 1268. a; 1269. a; 1270. a; 1271. a; 1272. a; 1273. a; 1274. a; 1275. a; 1276. a; 1277. a; 1278. a; 1279. a; 1280. a; 1281. a; 1282. a; 1283. a; 1284. a; 1285. a; 1286. a; 1287. a; 1288. a; 1289. a; 1290. a; 1291. a; 1292. a; 1293. a; 1294. a; 1295. a; 1296. a; 1297. a; 1298. a; 1299. a; 1300. a; 1301. a; 1302. a; 1303. a; 1304. a; 1305. a; 1306. a; 1307. a; 1308. a; 1309. a; 1310. a; 1311. a; 1312. a; 1313. a; 1314. a; 1315. a; 1316. a; 1317. a; 1318. a; 1319. a; 1320. a; 1321. a; 1322. a; 1323. a; 1324. a; 1325. a; 1326. a; 1327. a; 1328. a; 1329. a; 1330. a; 1331. a; 1332. a; 1333. a; 1334. a; 1335. a; 1336. a; 1337. a; 1338. a; 1339. a; 1340. a; 1341. a; 1342. a; 1343. a; 1344. a; 1345. a; 1346. a; 1347. a; 1348. a; 1349. a; 1350. a; 1351. a; 1352. a; 1353. a; 1354. a; 1355. a; 1356. a; 1357. a; 1358. a; 1359. a; 1360. a; 1361. a; 1362. a; 1363. a; 1364. a; 1365. a; 1366. a; 1367. a; 1368. a; 1369. a; 1370. a; 1371. a; 1372. a; 1373. a; 1374. a; 1375. a; 1376. a; 1377. a; 1378. a; 1379. a; 1380. a; 1381. a; 1382. a; 1383. a; 1384. a; 1385. a; 1386. a; 1387. a; 1388. a; 1389. a; 1390. a; 1391. a; 1392. a; 1393. a; 1394. a; 1395. a; 1396. a; 1397. a; 1398. a; 1399. a; 1400. a; 1401. a; 1402. a; 1403. a; 1404. a; 1405. a; 1406. a; 1407. a; 1408. a; 1409. a; 1410. a; 1411. a; 1412. a; 1413. a; 1414. a; 1415. a; 1416. a; 1417. a; 1418. a; 1419. a; 1420. a; 1421. a; 1422. a; 1423. a; 1424. a; 1425. a; 1426. a; 1427. a; 1428. a; 1429. a; 1430. a; 1431. a; 1432. a; 1433. a; 1434. a; 1435. a; 1436. a; 1437. a; 1438. a; 1439. a; 1440. a; 1441. a; 1442. a; 1443. a; 1444. a; 1445. a; 1446. a; 1447. a; 1448. a; 1449. a; 1450. a; 1451. a; 1452. a; 1453. a; 1454. a; 1455. a; 1456. a; 1457. a; 1458. a; 1459. a; 1460. a; 1461. a; 1462. a; 1463. a; 1464. a; 1465. a; 1466.

Cilt
358

2040

?

Luġāt-ı Maṭnawī

(لغات مثنوی)

Cilt eb'adı : 19.7 × 12.5

Yazı eb'adı : 14 × 7

Maṭnawī'de geçen ve tertib edene göre anlatılması iktizâ eden arapça lûgatler, alfabetik bir tertibe tâbî tutularak son harflerinin sırasına göre izâh edilmiştir. Son harfler «باب» kabûl edilmiştir. Sonunda bâzı hadislerle beyitlere âit bir fasıl vardır. 41 yapraktır. Her sahifede 17 satır var. «باب» ve «فصل» lar surhla yazıldığı gibi lûgatlerin üstlerine de birer surh çizgi çekilmiştir. 1. b de, Konyalı türbedar Muşafâ'nın vakfı olduğu kaydedilmiştir. Yazı ta'hiyktir.

Baş : بسم . . . این کلمه چنداست از لغتهای مثنوی و بیّنات
(2. b) معنوی که . . .

Son : چو وحی سیر کند از غیب گوش ان سر باش
از ان که اذن من الرأس گفت صدر رسل

تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب

مستمع او قائل او بی احتیاج

زانک الاذن ان من رأس ای مثاب
(41. b)Cilt
359

2041

?

Luġāt-ı Maṭnawī

(لغات مثنوی)

Cilt eb'adı : 17.3 × 12

Yazı eb'adı : 11.8 × 7.3

Miklaph, koyukahverengi, kenarı cetvelli, ortası şemseli cilt. 89 yap. Her s. de 10 satır. Yazı nesih, harekeli. Lûgatler surhla. Sondaki hadisler ve beyitler sülüsle yazılmış. Kapağın iç tarafında,

مغفرت خواهد از خدای کریم بنده پرگناه ابراهیم

beytiyle İbrâhîm adlı birisine âid olduğuna dâir temellük kaydı var. 1. a da 1002 rabîulevvel târihi ve امیر احمد imzâsını taşıyan bir yazı, kitabın, Şayh Karîm oğlu

Çalabî'ye âid olduğunu bildirmektedir. Yazısına göre X. asr-ı hicride (XVI) istinsâh edilmiştir.

Baş : بسم . . . این کلمه چند است از لغتهای مثنوی . . .
(1. b)

Son : العصر روزگار و نماز دیگر . تمت بعون الله

(Kenarlarda Hallmî, Ni'mat'allâh lûgatleriyle Macma'al-Furs'tan ve Surûlî şerhiyle Kamâl Pâsâ - zâda'nin Daḡā'ıḡ'al-ḡaḡā'ıḡ'ından izahlar, ta'hiyke ve tahşiye yollu alınmıştır.)

Cilt
360

2042

?

Luġāt-ı Maṭnawī

(لغات مثنوی)

Cilt eb'adı : 17 × 12.2

Yazı eb'adı : 11.8 × 8

Bu da öbür iki nüshanın aynıdır; ancak bu nüsha, diğerlerine nazaran çok daha doğrudur ve bâzı farkları muhtevîdir. 44 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı güzel bir nesih. Bâblar, kelime başlarındaki harfler ve fasıllar surhla yazılmıştır.

Baş : این کلمه چندست از لغتهای مثنوی و بیّنات معنوی که . . .
(1. b)

Son ve ketebe : . . . ووبره زی نشان کی پادشاه . فرغ من تحریر و تسطیر
بتوفیق الله تعالی و تقدیر العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله محمد بن
یحیی بن مؤمن بن یحیی الشافعی مذهبا القادری مشربا القونوی مسکنا فی
سنة اربع وثلثین وتسعائة ۹۳۴

یا رب نگاه دار تو ایمان ان کسی

کین خط من بخواند و بر من دعا کند

(14. b)

(Zannımıza göre, «لغات مثنوی» Muḡammad b. Yaḡyā b. Mu'min'indir. Bu zât, «Muḡammadiyya»'yi de 942 de istinsâh etmiştir. 1648 No. ya b.)

Cilt
361

2043

سروری مصطفی مصلح‌الدین

Surûrî Muştafâ Muşlihaddîn :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

I. cilt

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 29 × 18.5

Yazı eb'âdî : 19.5 × 11

Kenarları cetvelli ve köşebentli, ortası şemseli, gayet koyu kahverengi meşin, mıklabı kopmuş, pek harap ciltli. 282 yap. Her s. de 25 satır var. Nasta'lıyca çalar bir yazı. Ciltte ilk yaprağın üstüne başka bir kâğıt yapıştırılmış. Altında yazı olduğu anlaşıl原因 olarak açılmış. Kitabın ilk sahifesi olan 1. b yaprağının alt tarafı biraz yırtılmış. Açılan kısımda,

المجلد الاول من المجلدات الستة من شرح المثنوی

من مؤلفات اعلم العلماء العظام

سروری افندی سلمه‌الله

سبحانه وتعالى

yazısı ve Yağbasan Medresesi müderrisi 'Aliyy ibni Luṭfullāh'ın temellük kaydı, Tokat kadısı Muştafâ'nın yazısıyla 1025 târihini taşıyan vakıf kaydı, daha altta da yaprak açılmadığı için târihi okunamıyan diğer bir vakıf kaydı var. Yapıştırılan kâğıttaysa S. Hamdam Çalabî tarafından Turba-i Calâliyya'ya vakfedildiği mukayyet. Nüshanın kenarlarında bir kısmı metnin yazısıyla, bir kısmı başka yazılarla hâşiyeler var. Birçok sahifelerde, yazılan bâzı yerler çizgiyle silinmiş, bâzı silinen yerlerin hizâsından, çizgiyle kenara çıkarılarak yazılar yazılmış, bâzı yerlerin üstlerine tashihler yapılmış, kenarlara çıkılan yazıların bir kısmına «صح» işâreti, aynı yazıyla yazılmış. Bir eserin, istinsâh edilirken bu kadar yanlış yapılmasına imkân bulunamayacağı, üstteki yazıda şârihe, «سلمه‌الله سبحانه وتعالى» denerek Surûrî'nin hayatta bulunduğu belirtilmesi, sonundaki ketebede, istinsâh sözünün olmayıp hicrî 944 (1537) târihinin bulunması, yâni nüshanın, şârihin vefâtından yirmi yıl önce yazılması, bu nüshanın müsvedde hâlinde ve bizzât Surûrî tarafından yazıldığını göstermektedir. «حکایت» gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış, Maṭnawî beyitlerinin üstlerine surh çizgi çekilmiştir. Surûrî Muştafâ, 969 H. de (1561 - 1562) İstanbul'da vefât etmiştir (Diğer eserleri için Osmanlı Müellifleri'ne b. II, s. 225 - 226).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم حمد بی غایت و ثناء بی نهایت آن خدای را که ...
(1. b)

Son

: و این نزاع مقضی می شود بقتل فریقین و همچنین منجر می شود بهدم مذهبین بلکه بهدم دین نبی الثقلین و بطلان این خود ظاهرست لله الحمد شرح جلد اول از مثنوی و سخنانی که متعلق بزبان فارسی و کتاب مثنوی بخدمت مولوی بود و تحقیق دفع طعن طاعنان درینجا تمام شد و این شارح حقیر درین جلد حکایتها که آورد وبا سرخ اشارت کرد چهار صدوده حکایت است تم تألیف الکتاب بعون الوهاب فی ربیع الآخر لسنة تسع واربعمین و تسعمائه هجرة هلالیه
(282. b)

Cilt
362

2044

سروری مصطفی مصلح‌الدین

Surûrî Muştafâ Muşlihaddîn :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

II. c

Cilt eb'âdî : 20.8 × 14.5

Yazı eb'âdî : 16 × 10

Mıklabı kopmuş, koyu kırmızı, Ortası şemseli, kenarları cetvelli cilt. 285 yap. Her s. de 25 satır. Yazı nasta'lıyk. «حکایت» gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Beyitlerin üstlerine surhla çizgi çekilmiş.

Baş : حمد بی حد خدای را که بحکم لایشبهه شیء هیچ چیز او را نظیر
و ثانی نیست
(1. b)

Son : چون منکر منصف معجزات و کرامات ببند ترک انکار کند چون
مقر و مصلق ببند در انکار افزاید و در ضلال ابد الزهر (الدهر) بماند
الهم اهدنا ... تمام شد شرح مجلد دوم از مثنوی معنوی و مولوی و این
حکایات که شارح فقیر آور وبا شرح (سرخ) اشارت کرد سیصد و هشتاد
و بنجست وقع الفراغ من (sonu yok)
(285. b)

Cilt
363

2045

سروری

Surûri :

(Şarh-ı Maṭnawî)

(شرح مثنوی)

III. c

Cilt eb'âdî : 25 × 15.5

Yazı eb'âdî : 17 × 9.5

Üst kapağı ve sırtı tâmir görmüş, düz meşin cilt, alt kapağı eski cildin. Kenarı cetvelli, ortası şemseli koyu kahverengi. 226 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesta'lyk. Baş taraftan dibâce, metnin başlangıç kısmı ve ilk surh olan « قصه دانائی که » surhundan ... « در بیابان » surhu ve ondan sonraki « پهل پچگان » surhundan bir mısra' eksik; böylece baştan 119 beyit ve bir mısra' yok. Beyitlerin üstleri surhla çizilmiş. « حکایت » ler surhla yazılmış.

Baş : گرد معده هر بشر بر می تند اطراف معده بر شرر . . .
(1. a)

Son : ای روح بخش بی بدل وی لذت علم وعمل
باقی بهانه است ودغل کین علت آمد وان دغا

اللهم يا مفتاح الابواب ويا مسبب الاسباب افتح علينا باباً من فيض
رأفتك واجعل لنا سبباً من فضل رحمتك والحمد لله رب العالمين ثم هذا الكتاب
في ثالث عشر شعبان المبارك سنة اربع عشرة والف من الهجرة النبوية
(266. a)

(Yazan epeyce bilgisiz olduğundan bu nüshada pek çok yanlışlar vardır.)

Cilt
364

2046

سروری

Surûri :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

IV. c

Cilt eb'âdî : 27 × 15.8

Yazı eb'âdî : 21.2 × 10.1

Tâmir görmüş, kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı meşin cilt. 192 yap. Her s. de 29 satır var. Yazı nesih. Beyitlerin üstleri surhla çizilmiş. Hikâyeler surhla

« الحکایه » diye yazılmış. Kenarlarda, bilhâssa Abu'l-Layl tefsirinden alınan hâşiyeler var. İlk yap. ta 1052 de Mawlânâ soyundan Hâcî Bayrâm'ın temellüküne geçtiğine dair kayıt var.

Baş : الحمد لله الذي نور قلوب اوليائه بانوار العرفان . . .
(1. b)

ختم كن الله اعلم بالوفاق

Son : تم الحمد لله تعالى تمام شد شرح مجلد چهارم از کتاب مثنوی معنوی
مولوی وان حکایات که ابن شارح فقیر آورده است وبا سرخ اشارت
کرده دوپست وهشتاد حکایت است والله اعلم واحکم
(192. a)

Cilt
365

2047

سروری

Surûri :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

V. c

Cilt eb'âdî : 30.5 × 18.5

Yazı eb'âdî : 20.7 × 10.2

Ortası şemseli, kenarları cetvelli, mıklaplı meşin cilt. 287 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı ta'lyk. İlk ve ikinci yap. altın cetvelle çerçevesi. Başka yapraklarda cetvel yok. Beyitlerin üstleri surhla çizilmiş. « حکایت » sözleriyle âyetler, hasidler ve bölüm başlıkları surhla yazılmış.

Baş : الحمد لله الذي جعل العارفين عالمين ببعض رموزاته . . .
(1. b)

Son : ان تزيق فاروقی او قد بود ازان کز ند نکرد الحمد لله على التمام که
شرح تمام شد از کتاب مثنوی وان حکایات که ابن شارح فقیر آورد
وبا سرخ اشارت کرد چهار صد وچهل حکایت است تم تألیف الكتاب
يوم الاربعاء السادس من جمادى الاول لسنة ثلث وستين وتسعائة بهجرة
هلالیه قد وقع الفراغ من تحرير شرح الجلد الخامس للمثنوی المولوی حامداً
لله تعالى ومصلياً على نبيه محمد وآله في قسطنطينيه حماها الله عن الآفات

والبليه على يد حيدر بن سنان غفرالله لها في يوم الموعود ولجميع المسلمين
في يوم الاحد في اوائل شعبان المعظم سنة ثمان وتسعين وتسعائه
(287. b)

(*Surûri'nin, bu cildi 963 cumâdelûlâsında; 1556; şerhettiği, 998 yılınınsa istin-
sah târihi olduğu anlaşıyor.*)

Cilt
365

2048

سروری

Surûri :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

VI. c

Cilt eb'âdî : 26.5 × 17

Yazı eb'âdî : 19.2 × 10.3

Kenarı cetvelli, ortası güzel ve yaprak ve çiçek tezyînatlı şemseli, mıklaplı, kahverengi cilt. 130 yap. Her s. de 23 satır var. Sahife henarları surh cetvelli. Yazı güzelce bir ta'hyk. Surhlar, âyetler, hadisler, «حکایت» sözleri surhla yazılmış. Beyitlerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. 1. a da «جلال الدین قدس الله» وقف تربة جلال الدین قدس الله» kaydı var. Bu zât, Edirneli Kâ-mî olacak (b. Osmanlı Müellifleri, II, s. 380 - 392).

Baş : بسم . . . حمد خدای را که رسانید بفاتحه خاتمه کتاب مثنوی ...
(1. b)

Son : روزی که چو لاله سر بر آورم (برارم) از خاک
در روضه مصطفی مرا مأوی کن

قد وقع الفراغ من تنميق شرح المثنوی وتعميم الكتاب الشريف المعنوی
بعون الله العلي القوی وبهمة الروح البهی المولوی قد وقع الفراغ من تحریر
هذه الكتاب في يوم الاحد السابع عشر في شهر رجب المرجب سنة ثمانين
وتسعمائة هجرة هلالیه ٩٨٠
(310. a)

Cilt
367

2049

سروری

Surûri :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

I. c

Cilt eb'âdî : 29.2 × 20

Yazı eb'âdî : 25 × 15.8

Tâmir görmüş, kenarları meşin mukavva cilt. 144 yap. Her s. de 35 satır var. Surh başları, «الحکایه، نظم، قطعه» sözleri surhla yazılmış ve Maṭnawî beyitlerinin üstlerine surh çizgi çekilmiş. 1. a ve 1. b de, Nâyî Darvîş Muḥammad'ın vakfı olduğu kayıtlı. Yazı güzel bir ta'hyk.

Baş : حمد بی غایت وثنای بی نهایت ای (ان) خدای را که . . .
(1. b)

Son : لله الحمد جلد اول از مثنوی و سخنای که متعلق بزبان فارسی و کتاب
مثنوی بخدمت مولوی بود و تحقیق طعن طاعنان ازینجا تمام شد و این
شارح حقیر درین جلد حکایتها که آورد و با سرخ اشارت کرد چهار
صدوده حکایت است
(144. a)

Cilt
368

2050

سروری

Surûri :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

II. c

Cilt eb'âdî : 29.5 × 20

Yazı eb'âdî : 25 × 16

Tâmir görmüş, kenarları meşin, mıklaplı mukavva cilt. 127 yap. Her s. de 35 satır var (2049 No. nun tavsifine b.). Sondaki ketebe, şerhin baş tarafının Nâyî Muḥammad tarafından, son üç cüz'ünün de Dânişmand Dada diye anılan Darvîş Muṣṭafâ'l-Hamîdî tarafından yazıldığını bildiriyor. Nâyî M. 2049 No. da kayıtlı ciltle bu cildin ve 2051 No. da kayıtlı cildin vakfiyelerinde adı geçen zattır. 127. a

da, nüshanın, Bostan Çelebi tarafından vakfedildiği surhla yazılı. Bu zât da 1000 - 1040 H. de (1591 - 1630), Çelebilik makaamında bulunan zattır.

Baş : حمد بی حد خدایی را که بحکم لایبشه شیء هیچ چیز او را نظیر
و ثانی نیست (1. b)

Son : چون منکر منصف معجزات و کرامات بیند ترك انکار کند چون
مقر و مصدق بیند در انکار افزایش و در ضلال آید (ابد) الدهر بماند
اللهم اهدنا الصراط المستقیم بفضلک العمیم لله الحمد تمام شد شرح مجلد دوم
از مثنوی و معنوی و مولوی و ان حکایات که شارح فقیر آورد با شرح
(127. a) (سرخ) اشارت کرد سیصد و هشتاد و پنجست

Ketebe : قد وقع الفرع من تحریر جلد دوم سروری مثنوی شریف عن ید
عبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله تعالى درویش مصطفی الحمیدی الملقب
بدانشمند دده . . . حرر اوّل هذا الكتاب نایي مرحوم و مغفور محمد
دده و انا کتبت فی آخرها ثلاثة اجزائها . . . فی اول شهر شوال المبارکة
من شهر سنه احدى عشر والف

Vakfiye : قد وقف بوستان چلبی افندی فی تربة جلالية و بشرط یقرأ الفقراء
المولویون فی مجالسهم خاصة ولم یخرجوها من بینهم فی الجمعة خانه فقراء
حضرت مولانا قد سنا الله تعالى بسرّة العزیز
(127. a)

Cilt
369

2051

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

III. c

Tavsifi 2050. No. nun aynı. 109 yap. Her s. de 35 satır. Sonu eksik. 101. b de Darvîş Muḥammad-i Nâyî adına vakfedildiği kayıtlı.

Baş : بسم . . . حمد و سپاس حکیمی را که حکمتهای او جنود غیب
است . . . (1. b)

Son : . . . لاجرم گوشش و اسباب بدرقه ملک الطاف و هابست پس
دامن طلب (109. b. Sondan dört beyit eksiktir.)

Cilt
370

2052

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

I. c

Cilt eb'âdı : 20 × 14

Yazı eb'âdı : 16 × 10

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı cilt. 431 yap. Her s. de 21 satır var. 170. a ya kadar ta'lyk; 170. b den 175. a nın baş satırına kadar nesih; 334. a dan 368. b nin 6. satırının sonlarına kadar gene nesih; 393. b ye kadar ta'lyk, 395. a dan 401. a ortasına kadar gene nesih, oradan sonadek ta'lyk. Nesihle olan yerler, ya nüsha eksik olduğundan birisi tarafından yazılıp eklenmiş, yahut da şerh, iki kişi tarafından istinsâh edilmiş. 114. a - 119. b boş. "Kaşf'al-abyât"lı Maṭnawî'ye nazaran 33. sahifenin 14. satırından 34. sahifenin 7. satırına kadar, arada 32 beyit yok. 177. b den 179. b sonuna kadar iki yaprak gene boş; fakat arada eksik yok. 394. b de de iki beyit ve bu beyitlerin şerhli noksan. Sondan da pekaz bir eksik var. Yazı ve kâğıt bakımından hicri X - XI. yüzyıla âit (XVI - XVII).

Baş : بسم . . . حمد بی غایت و ثانی بی نهایت ان خدای را که . . .
(2. b)

Son : ولهذا بعض کاملان دین قرآن عربی مبین را تفسیر فارسی نوشته
اند الحکایت (431. b)

Cilt
371

2053

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

III. c

Cilt eb'âdı : 28.5 × 18

Yazı eb'âdı : 22.2 × 12.3

Kenarı, içteki altın yaldızlı olmak üzere üç cetvel, ortasında pek güzel ve altın yaldızlı çiçek ve yapraklarla müzeyyen şemsesi bulunan koyu renkte, mıklaplı Osmanlı cildi. 235 yap. Her s. de 29 satır var. Başlıklar, «الحکایة» sözleri surhla yazılmış. Beyitlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Yazı nesih ve birçok kelimeler

harekeli. 1052 H. de Mawlânâ soyundan "al-Hâc Bayrâm"ın temellüküne geçtiği
1. a da, «كتبه الشيخ حسين» kaydiyle yazılı (2046, No. ya b.).

Baş : حمد وسپاس حکیمی را که حکمتهای او جنود غیب است . . .
(1. b)

Son : ای روح بخش بی بدل وی لذت علم وعمل
باقی بهانه است ودغل کین علت آمدوان دغا

اللهم يا مفتاح الابواب ويا مسبب الاسباب افتح علينا باباً من فيض
رأفتك واجعل لنا سبباً من فضل رحمتك والحمد لله رب العالمين تم
بعون الله الملك المعين
(235. b)

Cilt
372

2054

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maînawî

(شرح مثنوی)

V. c

Cilt eb'adı 21.5 × 15

Yazı eb'adı : 18.5 × 12.5

Mıklaplı, üstü kâğıt kaplı, ilk kapağı ayrılmak üzere, harap mukavva ciltli.
Kâğıtlar nem görmüş, birbirine yapışmış, yazı kötü bir nesih. «حکایت» gibi dikkati
çekmesi gereken sözler ve başlıklar surhla. Birçok yerlerde silintiler var; müsvedde
hâlinde bir nüsha. 211 yap. Yazılar muhtelif. Baş tarafı eksik. Kaşf'al-abyât'lı
Maînawî'ye göre 433. s. nin 19. satırındaki 2. beyte kadar dört buçuk sahife, yani
başlangıçtan sonra beş surh ve altıncı surh olan «در بیان آنکه اعمال ظاهر...» den
15 beyit yok.

Baş : قابل التوب آنست از کسی که کوید لاله الا الله . . .
(1. a)

Son : . . . وآن حکایات که این شارح فقیر آوردو با سرخ اشارت کرد
چهارصد وچهل حکایت است تم تألیف الكتاب يوم الاربعاء السادس
من جمادى الاول سنة ثلث وستين وتسعمائة بهجرة هلالية قد وقع الفراغ
من تحرير شرح الجلد الخامس المثنوى المعنوى . . . .

(211. b. 2047 No. nun ketebesine b.)

Cilt
373

2055

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maînawî

(شرح مثنوی)

VI. c

Cilt eb'adı : 20.5 × 13.5

Yazı eb'adı : 15 × 8.6

244 yap. Baştan birinci ve sondan 13 yaprak, sonradan yazılıp eklenerek nüsha
tamamlanmış. Sondan eklenen s. lerdan başka, her s. de 25 satır var.

Baş : بسم . . . حمد خدای را که رسانید بفاتحه خاتمه کتاب مثنوی . . .
(1. a)

Son : روزی که چو لاله سر براورم (برارم) از خاک
در روضه مصطفی مرا مأوی کن

قد وقع الفراغ من تسويد شرح المثنوى . . .
(244. a)

(Hicri X - XI. yüzyıla âit. XVI. - XVII.)

Cilt
374

2056

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maînawî

(شرح مثنوی)

Cilt eb'adı : 26.3 × 14.5

Yazı eb'adı : 19.6 × 9

Kenarları ve sırtı tâmir görmüş, cetvelli ve ortası şemseli meşin cilt. 310 yap.
Her s. de 27 satır var. Yazı ta'hiyk. Başlıklar, «حکایت» sözleri surhla.

Baş : بسم . . . حمد خدای را که رسانید بفاتحه خاتمه کتاب مثنوی . . .
(1. b)

Son : . . . غیرت خود را یعنی ضرر مرسان انکس را
(310. b)

(. . . رجوع بقصه شاهزاده که زخم خورده . . .)
yor; s. 846, satır. 26. Bu surhun son tarafı ve bir surhla «تمثيل» başlıklı son kısım noksanıdır.)

Cilt
375

2057

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

III. c

Cilt eb'adı : 26.5 × 16

Yazı eb'adı : 20.3 × 9.2

Ortası murabba' ve küçük şemseli, arkası ve kenarları tâmir görmüş miklaph cilt. 273 yap. Baş tarafı noksan. 274. a - 279. b de Şahîdî, Gazâlî, Bâbâ Fağânî, Lisânî, Husayn, Niğârî ve 'İbnî Yamîn'in şiirleri var. III. cildin yarısından fazlası yok. «... سفید رو» surhunun 6. beytinden başlıyor (*Kaşf'al-abyât'ı M. s. 277, satır. 8. Bu cilt, 193. s. den başlar*).

Baş : چون بیامد پیش گفتش کیستی

(1. b) ان غلام را گفت تو کیستی ...

Son : باقی بهانه است ودغل کین علت آمد وان دغا

اللهم يا مفتاح الابواب ويا مسبب الاسباب افتح علينا باباً من فيض
رأفتك واجعل لنا سبباً من فضل رحمتك والحمد لله رب العالمين تمت
(273. a) بعون الله الملك الوهاب

Bu nushanın X - XI. yüzyıla (XVI - XVII) aid olduğunu sanıyoruz. İçinde şiirleri bulunan Bâbâ Fağânî, 925 H. de (1519), Şahîdî, 935 te (1528 - 1529), Gazâlî, 980 de (1572)-vefât etmiştir; Lisânî de X. asr-ı hicrî şâirlerindendir (*Rayhâ-nat'al-adab, I, s. 135 - 136; II, s. 374; III, 980, 415 - 416*).

Cilt
376

2058

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

V. c

Cilt eb'adı : 28.5 × 17.5

Yazı eb'adı : 21.6 × 10.7

Kenarı çift cetvelli, ortası şemseli, miklaph, miklabı ve cetvelleri altın yaldızla bezenmiş. Yaldızlar solmuş; koyu kahverengi güzel bir Osmanlı cildi. 235 yap.

Her s. de 30 satır var. Yazı nesih. Başlıklar ve «حکایت» sözleri surhla yazılmış. Beyitlerin üstleri surhla çizilmiş. İlk iki yaprak bakır karışık altınla ve surhla cetvelli. Diğer sahifelerde tek surh cetvel var. Kenarlarda âyetlerin sûreleri surhla yazılı. Bâzı âyetler, Tafsîr-i Abu'l-Laṭ'î, Calâlayn'den hâşiyelenmiş; bâzı lûgatlerin izahları var. 59. b de, metne dahil üç satırda Surûrî'nin hatâsı bulunmuş ve kenara, bu satırlardaki şerhin, Maṭnawî-hwân Maḥmûd'a âid olduğu kaydedilmiş (*Maḥmûd, Tawâkıb mütercimidir; 2152 No. ya b.*). Gene kenarlarda, Firdawsî'den, Sa'dî'den, Hâfız'dan bâzı beyitler, metne ve şerhe uygun görülerek diğer hâşiyelerden başka ve kötü bir yazıyla yazılmış.

Baş : الحمد لله الذي جعل العارفين عالمين ببعض مرموزاته
(1. b)

Son ve ketebe : . . . چهار صد و چهل حکایت است تم تنمیع شرح کتاب
يوم الاربعاء السادس من جمادى الاول لسنة ثلث وستين وتسعمائة بهجرة
هلالية قد وقع الفراغ من تحرير درویش محمد بن مصطفى . . . فی
يوم العاشر من جمادى الآخرة لسنة سبع وعشرين والف
(235. b)

Cilt
377

2059

سروری

Surûrî :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

II. c

Cilt eb'adı : 26.3 × 16.5

Yazı eb'adı : 19.2 × 10.2

Baş ve sonu noksan. «فی المناجات» surhunda,

کار بجست آن وآن هم نادر است
کسب باید کرد تان قادر است

beytinden başlıyor (*Kaşf'al-abyât'ı M. s. 121, satır. 4*). Sondan bir beyit eksik (*s. 190, satır. 23*); baştan da 17 s. noksan. Ser-tarîh Muḥ. 'Alî'nin vakfı olduğu, ilk yapraktaki kendi elyazısı kayıttan anlaşılakta. Yazı 9. b ye kadar nesih. Sonra 142. b ye kadar ta'hiyk. 143. a dan 183. b sonuna kadar gene nesih. Sonadek yazı, bu çeşit değişmede. X - XI. asra âit (XVI - XVII).

Baş : این را جواب آنست که کار بخنست ان و آن هم نادرست
(1. a)

قوم دیگر را یقین در ازدیاد

Son : مرهونست باوّل مصرع اخیر

زین عجب والله اعلم بالرشاد

(244. b)

Cilt
378

2060

عبدالعلی بحر العلوم

'Abd'al-'Alī Baḥr'al-'ulūm :

Şarḥ-ı Maḥnawī

(شرح مثنوی)

III. c

Cilt eb'âdî : 31 × 18

Yazı eb'âdî : 22 × 9.5

Miklupsuz, lake, altın yaldızlı cilt, 194 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı ta'liyk. Beyitlerin başlarına surhla «قوله» yazılmış. Başlıklar surhla.

Baş : بسم . . . قوله
ای ضیا الحق حسام الدین بیار امر فرمودند باوّدن سیوم دفتر
(1. b)

Son : . . . این منجر سوی عداوة کل است پس نازل شد این آیه
اتمام شد این کتاب بحمدالله تعالی . . . بفرمایش حضرت ولی نعمی
ام . . . در تاریخ سیزدهم شهر محرم ۱۲۷۰

بلست فقیر الحقیر ملا اسمعیل

هر که خواند دعا . . .
(194. b)

('Abd'al-'Alīyy-i Lokhnowī Muḥammad Baḥr'al-'ulūm, 1225 H. de (1801) vefât etmiştir. Maḥnawī'yi tam olarak şerhetmiş ve şerhi 1293 H. de Lokhnov'da basılmıştır.)

Cilt
379

2061

اسمعیل حق

'İsmâ'il Hakkî (Brusavî) :

Rûḥ'al-Maḥnawī

(روح المثنوی)

Cilt eb'âdî : 30.3 × 18

Yazı eb'âdî : 19 × 10.9

Miklaph, ortası şemseli, sırtı tâmir görmüş mukavvaya kaplanmış kırmızı meşin ciltli. 365 yap. Her s. de 25 satır var. S. kenarları üç surh cetvelli. Beyitler surhla yazılmış. 1138 H. de (1725) vefât eden ve Bursa'da medfûn olan Celvetî İsmâil Hakkî, Maḥnawî'nin ilk onsekiz beytini, Asmâ-yı Sab'a ve Aṭwâr-ı Sab'a ile sülûkü kabûl eden sûfiyenin inanç ve telakkîlerine tatbîka uğraşarak bu eseri meydana getirmiştir. İddiâlı bir ad taşıyan bu eser, 1287 H. de Matbaa-i Âmire'de iki cilt olarak basılmıştır.

Baş : بسم . . . الحمد لله وسلام على عباده الذي اصطفى . . .
(1. b)

Son : اشبو نسخه طالبانه حرز جانمدر بنم
زمره ارباب جمعه ارمغانمدر بنم

(365. a)

۱۱۱۶

Cilt
380

2062

رسوخی اسمعیل آنقروی

Rusûḥi 'İsmâ'il-i Anḳaravî :

Fâtih'al-abyât (Maḥnawî şarḥi)

فاتح الابيات (شرح مثنوی)

I - III. c

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 14

Yazı eb'âdî : 15 × 10.4

Miklâbı kopmuş, tâmir görmüş, dört lâle sovanından meydana gelen şemseli, siyaha yakın kahverengi meşin cilt. Başlıklar ve bâzı âyetler, hadisler surhla yazılmış, beyitlerin üstlerine birer surh çizgi çekilmiş. 486 yap. Her s. de 25 satır var.

Yazı ta'liyk. Sonu eksik. I. cilt, 91.b de, II. cilt 214. a da bitmekte III. cilt, sonlardaki «با خویش آمدن عاشق بیوش و روی آوردن بشنا وشکر» surhunda,

کاشکی هستی زبانی داشتی تا ز هستان پردھا برداشتی

beytinin şerhi bitmeden sona ermekte (*Kaşf'al-ab. s. 317, satır. 25*). Bu surhtan sonra üç surh daha var (*sonu: s. 320*). Hiçbir ciltte ketebe yok; fakat yazı ve kâğıt bakımından XI. asr-ı hicriye (*XVII*) âit Rusûhî, İst. Kulekapısı (*Galata*) Mevlevî-hânesi şeyhiyken 1041 H. de (1631) vefât etmiştir. Mevlevilerce Şârih-i Ankaravî ve Hađret-i Şârih diye anılır. Şerhi çok tutulmuştur.

Baş : باسم من اوجد الاشياء من عدم وعدمه بمعنى الكاف والتون ...
(1. b)

Son : یعنی حقیقت وجود اگر لسان حقیقی اوزره
(486. b)

(Hiçbir ciltte ketebe yok; fakat yazı ve kâğıt bakımından hicri XI. yüzyıla âittir; XVII. Rusûhî'nin şerhi 1221, 1241, 1251 de Mısır'da, 1247 de İst. da basılmıştır.)

Cilt
381

2063

رسوخی

Rusûhî 'I. Ankaravî:

Fâtih'al-abyât (Şarh-ı Maînawî)

فاتح الايات (شرح مثنوی)

II. c

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 29.8 × 19.5

Yazı eb'adı : 23 × 12.5

Kenarları ve ortası, Çin üslûbundan geçen ve yılandan yaprak şekline giren motiflerle bezenmiş köşebentli ve şemseli, kenarları zencirekli, koyu kırmızı renkli, mıklaplı, sırtı tâmir görmüş, mıklaplı ve alt kapağı mukavva kapakla tâmir edilmiş ciltli. 257 yap. Her s. de 27 satır var. Yazı nesih. Her beytin başında surhla «مثنوی» yazılmış. İlk yap. ta kötü bir tezhûb var. S. kenarları lâcûverd cetvel içinde altın cetvelle ayrılmış. Muḥammad Mevḳûfâtî tarafından 1060 cumâdelûlâsı guresinde vakfedilmiş. 1. a da vakfiye kaydı ve vâkıfın mührü var.

Baş : باسم من اوجد الاشياء من عدم وعدمه بمعنى الكاف والتون ...
(1. b)

Son ve ketebe : زیرا منکر کرامت اولیا اولنلره کلام سويلمک مقتضای علم
وحکمتدن عدول ايلمکدر والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب اينچنين
فرمود مولانای ما . . . تحت هذا الكتاب في اواخر جمادى الاخرى لسنة
اربعين والف عن يد العبد الفقير المذنب محمد المدرس غفرالله له ولوالديه
واحسن اليها واليه
(257. b)

(Rusûhî sağken ve belki de onun yazdığı nüshadan yazılmıştır.)

Cilt
382

2064

رسوخی

Rusûhî:

Fâtih'al-abyât (Şarh-ı Maînawî):

(شرح مثنوی)

IV. c

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 28.8 × 19.5

Yazı eb'adı : 22.5 × 14

Meşin kaplı mukavva cilt. 403 yap. Her s. de 25 satır. Yazı ta'liyk. Her beytin başına surhla «مثنوی» yazılmış. Bu da Mavḳûfâtî Muḥ.in 1060 cumâdelûlâ guresinde vakfi. 1. a da vakfiye yazısı ve mührü var.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي جعل الجلد الرابع من المثنوى . . .
(1. b)

Son : هجرت نبويك صلى الله عليه وسلمك بيك اوتوز بش سنسنتك ماه
محرمتك عاشورا كوني نهايت بولوب وبو شرحك دخي تحريرينك اتما
مبارك قدر گيجمسي تمام اولدى . . .
(403. b)

(Bu cilt de Rusûhî sağken ve onun yazdığı nüshadan istinsâh edilmiştir.)

Cilt
383

2065

رسوخی

Rusûhî:

Mawlânâ'ya isnâd edilen VII. c. in şerhi

(شرح مثنوی)

Cilt eb'adı : 23.3 × 16

Yazı eb'adı : 19.2 × 10.2

Kenarı zencirekli, mıklaplı koyu kırmızı meşin cilt. 284 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı ta'liyk. İlk iki sahife bakırı pek çok olduğundan kararmış altın cetvelli;

öbür s. ler tek surh cetvelle çerçevesi. « مثنوى » gibi sözler ve başlıklar surhla. Âyetlerle hadislerin ve beyitlerin üstleri surh çizgiyle çizili. Bu cildi yazan Muḥammad Münis'al-Mawlawî'nin vakfı. Vakıf kaydı 1. b de, üstte ve son yap. ta (VII. cilt hakkında 2033 No. da kayıtlı nüsha hakkında verilen bilgiye b.).

Baş : . . . الحمد لله الذى جعل المثنوى الالهى (böyle) الربانى . . .
(1. b)

Son ve ketene :

اميدم بو درر اهل هنردن

بوني معذور ايدم بو في بصردن

ربنا لاتؤخذنا . . . وقف المحرر السيد محمد مونس المولوى
يا رب العالمين

(284. a)

(Altı beyitten meydana gelen kaafiyesi bozuk, vezinsiz, acayip ve

لفظى معنى چقدى يك يك موسا « چه تاريخى »

۱۲۲۹

mısra'iyile başlayan bir de târih var.)

Cilt
384

2066

رسوخى

Mawlânâ'ya isnâd edilen VII. c Matnawî'nin şerhi

Şarḥ-ı Matnawî

(شرح مثنوى)

Cilt eb'âdı : 23.5 × 16

Yazı eb'âdı : 17.3 × 9.2

Ortası main şeklinde noktalarla şemseli, kenarlar gene noktalarla köşebentli, zencirekli koyu ve siyaha yakın meşin, miklaph cilt. Zenzirek, köşebent ve şemsellerle miklaptaki noktalar ve şemse altın yaldızlı; yaldızlar solmuş; yalnız miklaptaki yaldızlar daha iyice. 267 yap. Her s. de 27 satır var. Baştaki beş yaprakta fihrist yazılı. Nüshaya sahife numarası atıldığından fihrist de ona göre yapılmış. Beyitlerin üstleri surhla çizilmiş; başlıklar surhla yazılmış. Başta müzehhep bir başlık var ve ilk iki sahife yaldız çerçevesi. Öbür sahifelerde tek surh cetvel var. Bu nüs. 2065 No. da kayıtlı nushadan istinsâh edilmiş.

Baş : . . . الحمد لله الذى جعل المثنوى المعنوى الالهى . . .
(7. a)

Son ve ketebe :

اميدم بو درر اهل هنردن

بوني معذور ايدم بو في بصردن . . .

تمت الكتاب بعون الله التواب سنة ۱۲۴۴ م ۱۲

كتبه الفقير الحقير محمد عالم الضيائي القيصرولى لثلاثينسوى من الدعاء
(267. a. 2033 No. da kayıtlı nüs. nin izâhına bakınız.)

Cilt
385

2067

رسوخى

Rûsûhî:

Mawlânâ'ya isnâd edilen VII. cilt Matnawî'nin şerhi

Cilt eb'âdı : 24.3 × 17.3

Yazı eb'âdı : 17.3 × 10.7

Mahfazalı, üstü bez kaplı, altın yaldızlı şemseli cilt. 275 yap. Her s. de 29 satır var. Başlıklar ve beyitlerin başlarındaki « مثنوى » yazıları surhla. İlk sahifenin başlığı müzehhep ve ilk iki sahife altın çerçevesi, diğer sahifeler tek surh cetvelle çerçevelenmiş. Başta numara konmamış iki yaprakta fihrist var. İlk yaprakta Sadâret Kethudâsı Pertev'in 1248 muharreminin 11. günü vakfettiğine dâir S. Hamdam Ç. nin surhla bir yazısı ve mührü mevcut.

Baş : . . . الحمد لله الذى جعل المثنوى المعنوى الالهى . . . (1. b)

Son : اميدم بو درر اهل هنردن
بوني معذور ايدم بو في بصردن . . .

تمت هذه النسخة الشريف بعنايت الله
(275. a - b)
(2033 No. ya b.)

Cilt
386

2068

شمعى

Şam'î Şam'î - Allâh

Şarḥ-ı Matnawî

(شرح مثنوى)

I. c

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 29.8 × 19.5

Yazı eb'âdı : 18.8 × 11.7

Yanları ve sırtı tâmir görmüş, şemseli, köşebentli, miklaph cilt. Miklaph kopmuş; ciltlenirken mukavva bir miklap eklenmiş. İlk sahifede çok güzel ve lâcüverd

üzerine altın ve surhla bir tezhib var. Bütün sahifelerin kenarları, dışı iki, içi bir lâcûverd cetvel içinde altın cetvelle müzeyyen. Maṭnawî beyitleri ve başlıklar surhla yazılmış. Yazı güzel bir nesih. Kenarlarda lûgatlerin izahları var. İlk s. de Vezîr-i a'zam Dervîş Muhammad Paşa tarafından (987 H. 1579), Dergâhtaki Mesnevî-han Sayyid 'Alî ile sonraki Mesnevî-hanların nezâretinde bulunmak üzere 1190 H. de vakfedildiğine dâir bir vakfiye yazısı, üstünde Kâdî Mawlawî 'İbrâhîm Sulaymân'ın imzâsı var. Şam'î, şerhini Sultan Murâd b. Salîm b. Sulaymân zamânında (*salât-natı*. 982 - 1003 H. 1574 - 1595) Silâhdâr Hâsan Âğâ adına tasnif etmiştir. 350 yap. Her s. de 29 satır var.

Baş : . . . . . هزاران جواهر حمد وثنا اول پادشاه سریر عز و کبریا
(1. a)

Son ve ketebe : تا که انک معاوتی ایلہ صواب ومقصود کله آسوده حال ومرفه البال
اولوب هردم روحانی سرور بشاشته وصول بولاسن تم شرح الجلد الاول
بعنايت (böyle) الله عز وجل من المثنوی الشریف هو الکتاب اللطیف
فی شهر ربیع الاول ویوم چهارشنبه وفی تاریخ سنه ۹۹۸ (350. b)

(Bu şerh için, Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" adlı eserimize b. s. 142 - 143. II. cildi, 2069 No. da görüleceği veçhile 997 de şerhettiğinden ketebedeki târîh, istinsâh târîhidir.)

Cilt
281

2069

شمعی

Şam'î :

Şarh-ı Maṭnawî

(روح مثنوی)

II. c

Türkçe

Cilt eb'âdı : 30.5 × 20.2

Yazı eb'âdı : 24 × 15.5

Kenarında ince zencîrek, ortası şemseli, mıklaplı, koyu kırmızı meşin cilt. 226 yap. Her s. de 33 satır var. Beyitlerin üstlerine surhla çizgi çekilmiş. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı nesih. I. a da, bu ciltlerin 1058 de Amasya'da istinsâha başlandığı, 1068 de bitirildiği, tevliyeti hâfız-ı kütüplere âid olmak üzere Dergâh-ı Mevlânâ Kütüphanesine vakfedildiği, 24 satırlık bir vakfiyeyle tesbit edilmiş. Sonundaki «الوائق بالملك الا که عبدالله» mührü vâkîfa âit. Bu yazıyla yazılan şerhin I. cildi yok.

Baş : . . . . . بسم . . . بعد اداء ما وجب من حمدالله والتقدير والصلاة على
نبيّه البشير والنذير . . .
(1. b)

Son ve ketebe : چونکه معجزه وکرامت گوره انکار وعنادی زیاده اولور وابدی
ضلالت وخسران ده قالور مثنوی شریفک جلد ثانیسی لسان ترکی ایلہ
طوقوزبوز طقسان یدی رجینک یکرمنجی گونی انک شارحی شمعئ حقیق
پرتقصیرک خطی ایلہ تمام اولدی قدتم هذا الجلد الثاني من المجلدات الستة
للمعنى شرح المثنوی المعنوی بعون الله الملك القوی على يد احوج خلق الله التامی
عبدالله بن حمزة الامامی فی شهر محرم الحرام ختم بالخبر التام لسنه سبع
وستين والف من تاريخ الهجرة لخبر البشر وزين الخشر عليه افضل التحية
من خالق البرية
(226. b)
(Şârîhin nüshasından istinsâh edilmiştir.)

Cilt
388

2070

شمعی

Şam'î :

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

III. c

Türkçe

Eb'âdı, cildi, diğer tavsife âit husûsiyetleri, vâkıfı ve vakfiyesi, 2069 No. da-kinin aynı. 287 yap. Her s. de 33 satır var.

Baş : . . . . . بسم حمد وثناء فراوان وشكر ومپاس بی پایان . . .
(1. b)

Son ve ketebe : رجا اولنور که بونک شارحنی وکاتبی وکتابتی سبب اولانی
رضاء لله خبر دعا ایلہ یاد ایدوب فاتحه اوقیدلر فاتحه قدوقع اتمام
هذا الجلد الثالث من المجلدات الستة للشمعی . . . على يد احقر
عبدالله العاصی والتامی عبدالله بن حمزة الامامی فی شهر جمادی الآخرة
ختمت بالنعم الوافره لسنة ثمان وستين بعد الف . . .
(287. b)

(Bu cildin şerhi 998 şa'bânının 2. perşembe günü bitmiştir; 287. b. Bu cilt de, Sultan Murâd b. Salim adınadır. Vakfiyede, 'Abdallâh-ı Âmâsî'nin «الوائق بالملك الا که عبدالله» mührü var.)

Cilt
389

2071

شمعی

Şam'î:

Şarh-ı Matnawî

(شرح مثنوی)

IV. c.

Türkçe

Bundan önceki ciltlerin tavsifinin aynı. Yazı, I. cildin yazısı. Derviş Muhammad Pâşânın 1190 muharrem târihini taşıyan vakfiyesi var. I. a da, üstte ta'lıyk yazıyla La'î-zâda Sayyid 'Abdalkâfî'nin (1159 H. 1746) oğlu Muhammad Ma'sûm'un, «من كتب الفقير السيد محمد معصوم بلعلی زاده غفرلها وستر عيوبها» tarzında temellük kaydı var. 340 yap. Her s. de 29 satır mevcut.

Baş : بسم ... حمدای متوافره صدق آمیز وشکرهاى متکاثره خلوص
(1. b)

Son : جلد رابعك شرحی لسان تركی ایله شارحی اولان حقیر وقلیل البضاعة
شمعینك خطی ایله طقوز یوز طقسان طقوز سنهده واقع اولوب
جمادی الاخره نك اون بشنجی كوننده تمام اولدی حامداً ومصلياً اولاً
وآخرأ بو کتاب شریفدن رجا اولنورکه شارحی اولان شمعی بی بر خیر
دعا ایله یاد ایدوب روحنی بر فاتحه ایله شاد ایلیملر

(S. Murâd adınadır; şârhin elyazması nüshadan istinsâh edilmiştir.)

Cilt
390

2072

شمعی

Şam'î:

Şarh-ı Matnawî

(شرح مثنوی)

V. c.

Türkçe

Evşâfî aynı. II. ve III. ciltleri yazan ve vakfeden Amasya'lı 'Abdallâh'ın yazısı ve vakfî. Vakıf mührü de o nüshalardaki mühür (No. 2069, 2070). 310 yap. Her s. de 33 satır var. Mukaddimedede, IV. cildin şerhi tamamlanma hiretin 1000.

yılı muharreminin ilk günü (1591) olan çarşamba günü, pâdişah tarafından tekrar şerhe başlanmasının emredildiğini, V. cildi terceme ve şerhe başladığını söylüyor ve Sultan Murâd'ı övüyor (1. b - 2. a).

Baş : بسم ... حمد های بی گران و ثناهای بی پایان حق سبحانه و تعالی
(1. b) حضرتنه اولسون که ...

Son ve ketebe : ... فاروق لفظيله تریاق فاروقه اشارت واردر قد وقع الفراغ
من تسطیر هذا الجلد الخامس من المجلدات الستة للشمعی شرح المثنوی علی
ید احوج الناس النامی عبد الله بن حمزة الامامی فی شهر اول ربیعین
لسنة ستین بعد الف من هجرة ... (310. a)

Cilt
391

2073

شمعی

Şam'î:

Şarh-ı Matnawî

(شرح مثنوی)

Türkçe

Tavsif aynı. Mukaddimedede 995 rabıulevvelî başlarında (1587) Murâd b. Salim'in, Matnawî'yi türkçe şerhetmesini emrettiğini, derhâl tercemeye başladığını, 1002 muharreminin sonlarında (1593) V. cildin şerhini bitirdiğini, fakat VI. cilde başlamadan Sultan Murâd'ın vefât ettiğini, yerine S. Muhammad'in geçtiğini, VI. cildin, yedi yıl şerhedilmeden kaldığını, bu cildin şerhine, Saray Kaptıbaşî Gađanfar Âğâ'nın sebep olduğunu söyler ki buna nazaran 1009 da (1600 - 1601) şerhe başlamıştır ve Şam'î'nin vefâtı da bu târihten sonradır (1. b - 2. a. Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik; s. 142). Bu da Amasya'lı 'Abdallâh'ın elyazısı ve vakfidir. 271 yap. Her sahifede 33 satır var; başta vakfiye mevcut.

Baş : بسم ... لله الحمد قبل كل كلام بصفات الجلال والاکرام
(1. b)

Son ve ketebe : ... ومثنوی شریفك لسان تركی اولان شرحی عنایت التهی ایله
یدی بیله تمام اولدی قد وقع الفراغ من تنمیق شرح المثنوی وتحقیق
الكتاب الشریف المعنوی بعون الله الملك القوى وقد كان الفراغ من تسويد
هذا الجلد السادس ... علی یدی العبد الضعیف النامی عبد الله بن حمزة الامامی
... وصادف اتمامه شهر رمضان الذى انزل فيه القرآن الآیه فی عام
اثین وستین والف من تاریخ هجرة ... (271. a)

(2068 No. da kayıtlı II. cilt 997 de bitmiş, son cildin şerhi neyse 1009 da başlandığına göre şerh, 12 yıldan fazla sürmüştür.)

Cilt

392

2074

شمعی

Şam'î:

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

I. c

TÜRKÇE

Tavsifi aynı. 263 yap. Her s. de 33 satır. 'Abdallâh-ı Âmâsî vakfı. 1. b de vakfiyesi var. Bu cildin sonunda 1065 H. de yazıldığı mukayyet. Altı cildi, ayrı ayrı tarihler de ve hepsini 1060 la 1068 arasında yazmıştır. Başta vâkafın mührü de var.

Baş : بسم . . . هزاران جواهر حمد و ثنا اول پادشاه سریر و (fazla) عزو
(1. b) . . . کبریا جل جلاله وعم علی العالمین بره ونواله حضرتلرینک . . .

Son ve ketebe : هر دم روحانی سرور ویشاشته وصول بولاسین تم شرح الجلد الاول
. . . قد وقع الفراغ من تحریر هذا الجلد الاول . . . علی یدی العبد الضعیف
العاصی والقاسی . . . عبدالله بن حمزة الاماسی فی شهر شعبان المعظم . . .
لسنة خمس وستین بعد الف کامل من تاریخ هجرة . . . (363. a)

Cilt

393

2075

شمعی

Şam'î:

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

V. c.

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 29.8 × 19.5

Yazı eb'adı : 18.8 × 11.7

Tâmir görmüş miklaflı cilt. İlk iki yaprak altın cetvelli. Öbür yapraklarda cetvel yok. Yazı ta'hiyk. Üstte « من كتب الفقير ابو فيض محمد معصوم الحسيني المدعو »
من كتب الفقير ابو فيض محمد معصوم الحسيني المدعو » yazısı var. 422 yap. Her s. de 29 satır. Derviş Mehmed Paşa vakfı.

Baş : حمدای بی گران و ثناهای بی پایان . . . (1. b)
Son : زیرا انک اول فاروقلنی اکا تریاق فاروق اولدی فارق لفظیله
(422. b) تریاق فاروقه اشارت وارد

(Temellük kaydından, X - XI. asra 'XVI. XVII' âid olduğu anlaşılmaktadır.)

Cilt

394

2076

شمعی

Şam'î:

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

VI. c

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25.8 × 17.5

Yazı eb'adı : 17.3 × 9.7

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, miklaflı, tâmir görmüş, zencirekleri kapanmış koyu kahverengi cilt. 460 yap. 357. a ya kadar her s. de 31, sonraki sahfelerde 27 satır var. Başı noksan. Yazı gayet güzel bir nesih. Beyitler surhla yazılmış. « . . . surhunda, مناجات و پناه جستن بحق از فتنه اختیار . . . »

شیران ایام ماضیهای خود می چشم از دایه خواب ای صمد
beytinden önceki beytin şerhinden başlamakta (Kasf'al-abyâi'lı M. s. 556, satır 4).

Baş : اولدی ویر گیمجه هذه ليلة السجود دیدی . . . (1. b)
Son : و مثنوی شریفک لسان ترکی ایله اولان شرحی عنایت الہیله یدی
بیله تمام اولدی قد وقع الفراغ من تنمیق شرح المثنوی وتحقیق الکتاب
الشریف المعنوی . . . يوم الجمعة العاشر من شهر الصفر المظفر سنة اربع
والف من هجرة النبويه بو شرح شریف شمعی حقیرک کندو خطی ایله در
هرکم بو کتابدن مستفید و متنفع اولانندن دعای خیر امید طوتارم . . .

شکرکه این شرح بپایان رسید

سلسله این بنهات کشید

(460. a)

(357. a dan sona kadar bir başka yazı. Şem'i'nin elyazısı ile şerhinin 1st. Şehzade câmiî K. de bulunduğunu Osmanlı Müellifleri bildiriyor; c. II, s. 158).

Cilt
395

2077

?

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

V. c.

Cilt eb'âdî : 29 × 19.3

Yazı eb'âdî : 21.5 × 12.5

Miklâplı mukavva cilt. 473 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı nesih. Maṭnawî beyitlerinin üstlerine surh çizgi çekilmiş. Yazı ve kâğıt bakımından X - XI. yüzyıla (XVI - XVII) âit.

Baş : بسم . . . بدانید و بشناسید که شریعت همچو شمع است بیلکوز و فهم
ایلکوز کم شریعت بر عظیم و بر نور شمع گبی در ره نماید یول گوستر
یعنی مکان مظلومه یولی گورمگه شمع لازم اولدغی گبی شریعت شریفه
دخی طبیعت و بشریت ظلمتنده قالمش کسه لره بر شمع نورانی کبیدر
مادامکه اندن استعداد ایدوب انوکله عمل ایلمیه طریقت التبهینی تمیز
و تشخیص ایدوب جناب حق واصل اولق میسر اولماز . . . (1. b)

Son ve tarih : پس سعی و همت ایدوب بر خاصیت و استعداد حاصل ایدوب نور
محض و روح لطیف اول تا که لطافت و نورانیت حاصل ایدوب ادب ابدی
سعادت ایشه سن اللهم ارزقنا تم الجلد الخامس بعونه تعالی فی رمضان
یوم ۱۸ (473. b)

(Bilhassa baş tarafı, mukaddimeden sonra, Şam'î şerhine benzer; fakat ayrı bir şerh olması, daha kuvvetli bir ihtimâldir.)

Cilt
396

2078

عبدالله (سید. صاری)

'Abdallāh (Sayyid. Şarı) :

Cavāhir-i bavāhir-i Maṭnawî

(جواهر بواهر مثنوی)

I. c

Türkçe

Cilt eb'âdî : 24.2 × 18

Yazı eb'âdî : 18.9 × 4

Ortası yaldızla yapılmış düz ve basit çiçek tezyiyanlı, kenarları altın yaldız cetveli, miklâplı koyu kahverengi cilt. İlk yaprağın baş tarafında mâvî zemin

içinde destarlı sikkeye benzer, altın üstüne çiçekli basit bir tezhib var. Sahife kenarları altın cetveli. Kenarlara «مطلب» başlığıyla altın dallar arasına surhla bahisler, beyitlerin mevzûlarına göre yazılmış. 'Abdallāh, Mağrib şehzâdelerinden Sayyid Muḥammad'ın oğludur. I. Ahmed devrinde İstanbul'a hicret etmiştir. 992 de (1584) doğmuştur. Sadrı a'zam Halil Paşa'nın erkek kardeşi Mehmet Paşa'nın kızı, annesidir. Tezkireci iken 1037 de (1627 - 1628) Reis'al-kuttâb olmuş, 1071 saferinin 23. günü (1660) vefât etmiş, İst. da Topkapı mezarlığına defnedilmiştir (Melâmîlik ve Melâmîler adlı kitabımıza b. İst. Üniv. Türkiyat yayın. 1931, s. 135 - 142). Maṭnawî'nin I. cildini şerhetmiş, bu şerh, beş cilt olarak 1287 - 1288 H. de İst. da Matbaa-i Âmir'e basılmıştır. Baş tarafta Mawlânâ hakkında verdiği bilgi, gerçeklere uymadığı gibi şerhi de, 'İbni 'Arabî'nin inançlarına göredir. Rivâyete göre Rusûhî'nin şerhle meşgul olduğunu anlayınca şerhini, teeddüben tamamlamamıştır. Bu nüshanın sonu eksiktir. «... سبب حرمان اشقیاء از دو جهان . . .» surhunun ortalarında bitiyor (Kasf'al-abyât'lı M. s. 66, satır. 17). Bundan sonraki cilt, aynı surhtaki müteâkib beyitten başlamakta; bu yüzden yarım sahifelik bir noksan ve beytin şerhinin sonuna doğru biraz eksiklik var. 458 yaprak. Her s. de 29 satır var.

Baş : بسم . . . هر در یکنای حمد و ثنا و هر گوهر زیبای مدح گران
بها که کمال اللؤلؤ المکنون آویزه گوش کروبیون اوله . . . (1. b)

Son : و انتی غفور لکم فی الازل و انتم فی کتم العدم و انتی رحیم علیکم
(458. b)

Cilt
397

2079

عبدالله (صاری)

'Abdallāh (Şarı) :

Cevāhir-i bevāhir-i Maṭnawî

(جواهر بواهر مثنوی)

I. cildin kalan kısmı

Türkçe

Altın yaldızla üstü lâle motifli; mahfazalı kenarları altın cetveli, ortası altınla hendesi şekilli, miklâplı kırmızı cilt. İlk yaprağın iç kısmında, kenarı siyah mürekkeple yazılmış, kıyıları çizilmiş, destarlı sikkede cetvel içinde, açık yerleri çiçek resimleriyle süslü, içinde, sülüsle «یا حضرت مولانا» yazısı var. 511 yaprak. Her s. de 29 satır var. Sahife kenarları ve hâşiyeler 2078 No. dakinin aynı; yazı da aynı hattât. Sonunda Cavrî'nin,

کتاب مثنوی کم نسخه علم حقیقتدر
اوکم معناسنی ادراک ایدر صاحب کرامتدر

beytiyle başlayan medhiyesi (510. a - b. Cavi için «Melâmîlik ve Melâmîler» e b. s. 148 - 151). 1253 H. de (1837) عثمان الخناکی الشطاری السلوی nin ketebe var (511. a) ve gene bu zâtın bir na'ti mevcut (511. a - b). Bu cilt, I. cildin «... سبب حرمان اشقیاء» surhunun,

عقل تو همچون شتریان تو شتر میگزاید هر طرف از حکم مر

beytinden başlıyor (Kaşf'al-abyâr'lı M. s. 66. satır. 17). Şârihin nühsandan yazılmıştır.

Baş : الحمد لله ... جای : ای زهر رو همه را روی بتو
روی هر ذره زهر سوی بتو

Son ve ketebe : هر آنکس کین دعا را گوید آمین
خدا بدهد مرادش به یقین (böyle)

آمین رب العالمین ... وقد اتفق الفراغ من تنميقة ... علی يد
مؤلفه ... فی يوم الجمعة الثامن والعشرين من شهر ربيع الاول لسنة
احدى واربعين والف ... وانا الفقير ... عبدالله بن السيد محمد بن
عبدالله ... (510. a)

(Tamamlanmasına, 1041 yılını gösteren ختام sözünü târîh düşürmüştür. 507. a.)

2080

طالبي حسن

Tâlibî Hasan :

Yatîm'aş-şurûh

(یتیم الشروح)

Maṭnawî'nin III. cildinin şerhi

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28.5 × 16.2

Yazı eb'âdî : 21.6 × 10

Miklupsız, üstü ebri kaplı mukavva cilt. 365 yap. Her s. de 27 satır var. Yazı ta'hyk. Mes. beyitlerinin başına surhla «بيت» yazılmış. Başlıklar surhla. Sahife

kenarları tek surh cetvelli. Bâzı s. lerde cetvel yok. Bâza yaprakların kenarları kesik. 359. a da yazı değişiyor ve sondek o yazı devam ediyor. Tâlibî Hasan Dada, mukaddimede, 1102 recebi guresinde (1691), Konya'da post-nişin-i Mevlânâ Bostan Çelebi'nin (ölm. 1117. 1705. II. Bostan Ç.), kendisini Selânik Mevlî - hânesine şeyh tâyin ettiğini, aynı yılın zilka'desinde gidince eski şeyh Ahmed'in, yanmış olan Mevlî - hâneyi yaptırmadıkdan başka kitapları da vermediğini, mahkeme vâsıtasıyla kitaplar alınca Ankaravî şerhinin III. cildinin kitapların içinde bulunmadığını, Surûrî ve Şem'i şerhlerinin de olmadığını, bunun üzerine III. cildi şerhettiğini anlatıyor (1. a - 2. b). Tâlibî Hasan, İştîp'lidir. Selânik şeyhi Vاعدî Dada'ya intisab etmiş, onun vefâtından sonra aynı dergâha şeyh olmuş, sonra bir başkasını şeyh tâyin etmişler, bunun üzerine evvelce ilmiyyeden olduğundan kadılığa dönmüş, en sonunda bütün malını, mülkünü fedâ ederek Galata şeyhi Gavtî den teedid-i inâbe ederek II. Bostan Çelebi tarafından Selânik ve Mısır Mevlî - hânelerine şeyh tâyin edilmiş, sonra Siroz'a tahvil edilmiş, 1130 H. de (1717 - 1718) yüz yaşına yaklaşmışken vefât etmiştir. Esrâr Dada, Tazkira'sinde hâl tercesmesini verirken "Mufaşşalât-ı Maṭnawî" adlı nâtamâm bir eserinden de bahsediyor. İhtimâl, bahsettiği eser budur.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... وبعد جناب حضرت رسالت پناهك
صل الله عليه وسلم مكة مكرمه من مدینه منوره هجرتك بريك يوز
ايكنجى سنه ... (1. b)

Son : انى حضرت كتاب مستطاب مثنوى معنويك دردنجى جلد شريفنده
طلب ايله كه اول حكاية لطيفه نك بقیه سی جلد رابع مثنوى كرمیده
ایراد بیورلشدیر (364. b)

تم الكتاب یتیم الشروح بعناية الله الملك الوهاب فی اليوم الرابع والعشرين
من ربيع الاول لسنة ست ومائة والف اللهم اغفرلى ... وانا العاجز الفقير
والمستغث المستجير ادعوك دعاء الخائف الضرر ...

لناظمه الفقير

رخصت گفتار عطا فرمودی شاهای بنده را

طاعت ز خم زبانها کن کرم افکنده را

یا ربم از کاتبان کج نویس محفوظ دار

طالبانرامیل ده این نسخه پاینده را

(365. a)

(Fihristte, "Şârihin elyazısı denmişse de Tâlibî gibi bilgin bir zâtın, ketebede görüldüğü gibi «المستجير» i «المستجير» yazmasına, başlangıçtaki «صلی» yi «صلی» tarzında kullanmasına imkân yoktur.)

Cilt
399

2081

رسوخی اسمعیل آنقروی

Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî (1041 H.):

Câmi' al-Âyât

(جامع الآيات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 28.6 × 18

Yazı eb'âdı : 20.8 × 10.5

Üstü ebrî kaplı, yanları ve kenarları meşin, mıklaplı kırmızı meşin ciltli. 184 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'hyk. Başlıklar, «مشوئ» sözleri surhla yazılmış. Beyitlerin üstüne surh çizgi çekilmiş. Maṭnawî'de geçen âyetlerle hadisleri izâh eden bir eserdir. İlk yaprakta Küçük Çelebi-zâde 'Âşım'ın (1173 H 1759), güzel bir ta'hykle yazılmış 1138 târihli temellük kaydıyla Galata, Kulekapısı Mevlevî-hânesi şeyhi Abdülbâki'nin 1147 de (1734) Mawlânâ dergâhına vakfettiğine dair ta'hykle yazılmış altı satırlık vakfiyesi ve mührü vardır. Bu son kayıt, her nedense silinmiştir.

Baş : ... حمد وثناى بی قیاس که بیرون خطه وحدود عقول اناس ...
(1. b)

Son : ... لا ید ولازم در که شب وروز بو کتاب معرفت نصایه متوغل
و شاغل اوله والحمد لخالق العباد ... تم فی سنه اربع وعشرین والف
(184. b)

(Müellifin hayatında ve müellif nüshasından yazılmıştır.)

Cilt
400

2082

رسوخی اسمعیل آنقروی

Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî:

Câmi' al-Âyât

(جامع الآيات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20 × 13.7

Yazı eb'âdı : 15 × 7.9

Kenarı zencirekli, mıklaplı, üstü düz, koyukırmızı meşin ciltli 234 yap. Her s. de 17 satır var. «مشوئ» sözleri ve başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Beyitler surh çizgiyle belirtilmiş. Yazılı târihi ve yazarı belli değil. Baş ve sonu 2081 No. dakinin aynı. 1. b den 234 b ye kadar devâm ediyor.

Cilt
401

2083

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 18 × 11.5

Yazı eb'âdı : 12.8 × 7.2

Ortası altın yıldız üstüne surh çizgili şemseli, kenarları zencirekli ve kırmızı, zemini siyah, mıklapsız yumuşak cilt. Salâhaddin Çelebi tarafından babası Ser-tabbâh Hasan Ziyâ Dede adına 23 teşrinisânî 1313 te (1896) vakfedildiğine dair kaydı hâvî.

I. رسوخی اسمعیل آنقروی Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî : فاتح الآيات Fâtih'al-Ab-yât. Türkçe. Yazı ta'hyk. Maṭnawî'nin ilk 18 beytinin ve bazı müşkil kelimelerin tercemesi, şerhi ve izâhi.

Baş : بسم . . . اصل اساس حقایق مشوئ ومبدأ مبانی دقایق معنوی
اولان اون سکز ایات معارفیات . . .
(1. a)

Son ve ketebe : فاذا كان كذلك سوز كوته گر كدر والسلام تم الكلام . . . حرره
احمد خسر (و) المولى ١٢٤٣
(34. b)

(Bu eser 1221 de İst. da, 1247 ve 1251 de Mısır'da basılmıştır.)

II. رسوخی اسمعیل آنقروی Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî : زبدة الفصوص Zübdat'al-fuḥūṣ fî Nakş'al-Fuṣūṣ. Türkçe. İbni 'Arabî'nin Fuṣūṣ'al-Hikam'ının, gene kendi tarafından yazılan hulâsasının terceme ve şerhi. Yazı nesih. Başlıklar surh.

Baş : بسم . . . حمد لائق ولايخصي وشكر بی همتا وبی منتها اول علم
حكيم اولان خدای ذوالعطایه . . .
(39. b)

Son : وحضرت ابن الفارض بو ایکی قسم حیرته اشارت بیورر لر بیت
واما احترت حتی احترت حبیبك مذهبا

فواحیرتا ان لم یکن فیک حیرتی
اللهم اجعلنی . . .

(103. b)

(39 a da Fihrist var. Bu kitap 1328 de İst. da basılmıştır.)

çizgiyle çizilmiş. Yazı nesih. I. a da, 1050 H. de (1640), Dergâha vakfettiğine dâir Şabûhî'nin, ta'hiyle elyazısı vakfiye kaydı var. « فی زمان خلافة حسین چای افندی » yazılmış; ad yeri silinmiş olmakla beraber okunabiliyor. Bu zât, 18. Çelebi olan ve 1077 de (1666) vefât eden zattır (b. Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik, s. 153). İki cildi muhtevî bir nüshadır.

Baş : . . . بسم . . . حمد سپاس بی قیاس مر ان خصالق ارض و سما و ناس
(1. b) . . . را که

Son : مزرعلر سر سبز اولوب وجوده کلمز تحت الجلد الثانی بعون الملك الوهاب
(220. b)

Cilt
404

2086

صبوحی

Şabûhî

İhtiyarât-ı Maṭnawî

(اختیارات مثنوی)

III. ve IV. c

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 28.5 × 18.

Yazı eb'adı : 20.5 × 10.5

Mıklaplı, kenarı cetvelli, ortası şemseli, koyu kahverengi, mukavva üstüne meşin geçirilmiş, kenarları tâmir görmüş cilt. 228 yaprak. Her s. de 19 satır. İlk yaprakta, babası Ser-tabbâh Hasan Ziyâ Dede adına Salâhaddin Çelebi tarafından vakfedildiği kayıtlı. Başlıklar, âyetler surhla yazılmış; izâh edilen kelimeler de öyle. Yazı ta'hiyk. III. cildin sonunda 1052 de (1642). İst. da 'İsmâ'îl'at-Tuzlawî tarafından yazıldığına dâir ketebe var (81. b); II. ve IV. ciltte de aynı ketebe mevcuttur (121. a, 185. a).

Cilt
405

2087

انتخاب مثنوی

İntihâb-ı Maṭnawî

Cilt eb'adı : 17 × 12

Yazı eb'adı : 11.8 × 8

Üstüne meşin kaplanmış fersûde, mıklaplı kopmuş düz, siyah cilt. Ser-tariyk Muhammed Ali'nin vakfı. Her s. de 15 satır var. Başlıklar surh. Altmışiki

bap. Her bap, bir mevzu'a ayrılmış, üstünde, « انتخاب مثنوی مولانا جلال الدین » روئی قد سنالہ بسر العزیز و نفعنا ببرکاته yazısı var. Aynı s. de kötû ve ayrı bir yazıyla « کتاب جزیره مثنوی » yazılmış.

Baş : بشنو از نی چون حکایت میکند از جداییها شکایت میکند
(2. a)

Son ve ketebe : نعل بینی و از گونه در جهان تختہ بندان را لقب کشته شہان

تمت الكتاب بعون الملك الوهاب در دارالسلطنة تبریز در ۲۵
ذی حجه حجه ۸۹۵
(73. b)

(1. b - 4 a da, hâşiyede noksan var. 1661 No. daki XII. risûle.)

Cilt
406

2088

مجموعه

Maṣmû'a

Cilt eb'adı : 17.8 × 9.5

Yazı eb'adı : 11.5 × 5.8

Ortası şemseli, kenarları cetvelli, sırtı ve yanları tâmir görmüş, mıklaplı siyah cilt. Kenarlardan yer yer vakfiyeler kesilmiş. Başlıklar surh. Yazı ta'hiyk ve sona kadar aynı. 289 yap. Her s. de 17 satır var.

I. انتخاب مثنوی İntihâb-ı Maṭnawî. Farsça.

Baş : بشنو این نی چون شکایت میکند از جداییها شکایت میکند
(15. b)

Son : بر سر اغیار جون شمشیر باش هان مکن روباه باری شیر باش
(93. a)

(Baştaki beyit, Maṭnawî'nin ilk beytidir; sondaki beyit, II. cildin ilk surhunda, 16. beyittir; Kaşf. M. S. 107, satır. 24).

II. شاه نعمت الله Şâh Ni'mat-Allâh (820, 27, 32, 34 H. 1417, 22, 28, 30. Hâl terc. için Rayḥânâ'ye b. IV, s. 301 - 303):

Baş : سپاس بی قیاس و حمد بی حد ثناء بی ریا و شکر بی عد
(93. b)

Son : چو کشته نعمه الله ثانی آل بدنیایش بداری فارغ البال
بگوش هوش او از جد اعلی رسانی وقت نزع اهلا وسهلا
(125. a - b)

III. Gulşan-ı Râz, Farsça. گلشن راز : Maḥmūd-ı Şabustarî محمود شبستری

Baş : بنام آنکه جانرا فکرت آموخت چراغ دل بنور جان برا فروخت
(126. a)

Son : بنام خویش کردم ختم پایان التّهی عاقبت محمود کردان
(157. a)

IV. مرآة الصّفاء : Amīr Ḥasrav-i Dihlawī (725 H. 1324 - 1325) امیر خسرو دهلوی
Mir'āt'aş-Şafā'.

Baş : دلم طفلست و پیر عشق استاد سخن دانش
سوادالوجه سبق ومسكنت کنج دبستانش

(157. b. 582 H. de; 1186; vefāt eden Ḥakānī'ye nazıredir. Son tarafı kenarlara yazılmış; ciltlenirken kesilmiş.)

V. لمعات : Fahr'addīn-i 'Irākī (686 yahut 88 H. 1287, 1289) فخرالدین عراقی
Lama'āt. Farsça.

Baş : الحمد لله الذی نور وجهه حبیبه بتجلیات الجلال . . .
(158. b)

Son : کی بود ما زما جدا مانده من و تو رفته و خدا مانده
(186. b)

VI. Muhtaşar dar Şarḥ-i Hutba-i : مختصر در شرح خطبه لمعات شیخ عراقی : ؟
Lama'āt-ı Şayḥ 'Irākī. Farsça.

سپاس خدا را که روشن کردانید ذات و حقیقت دوست خود
را که . . .
(187. a)

. . . او بوده باشد حقیقت هستی که سبب وجود عالم و آدم شده
(188. b)

VII. واردات غیبیه : Sayyid 'Alī Hamadānī (786 H. 1384) Sayyid 'Alī Hamadānī
Vāridāt-ı Gaybiyya. Farsça.

Baş : ربّ اشرح لی صدری و یسّر لی امری و احلل عقدة من لسانی یفقهوا
قولی ای مرهم جراحات هر دلربشی . . .
(189. b)

Son : . . . روی امید ما بشوی قبایح افعال ما سیاه مکردان یا
اکرم المسؤلین و یا رجاء المؤمنین برحمتک یا ارحم الراحمین والسلام علی
من اتبع الهدی تم کتاب واردات لکامل المکمل الصمدانی سید علی الهمدانی
قدس الله سره العزیز
(196. b)

(Kitabın başına الهمدانی سید علی المناجات yazılmış; fakat sonunda diye
adı tasrih olunmuştur. Vāridāt-ı Gaybiyya'nın, yazıldığı târîh kaydedilmemekle
beraber cildinden ve kâğıdından, devrine âid olduğu anlaşılan ve güzel bir ta'liyle
yazılmış bulunan bir nüshası, İst. Üniv. K. Farsça yaz. da 527 No. da, 973 H. de
yazılmış diğer bir n. sı, aynı bölümde 118 No. daki mecmûadadır.)

VIII. Maşārib'al-Maşārib مشارب الاذواق : Sayyid 'Alī Hamadānī
azwāk. Farsça. 632 H. de (1234 - 1235) vefāt eden 'Umar b. 'Alī Ibn'al-Fārid'in
"Kasīdat'al-Ḥamriyya" sinin şerhi (Kagf. II. s. 1338).

Baş : بسم . . . حمد اعم و ثناء اعم حضرت ودودی را که صفای مودّت
و وفاء محبت را تاج و طوق جانها شیفتهگان . . .
(197. a)

Son : آسمانیان از کمال او نوحه گیرند جعلنا الله ممّن سعد بطاعته و فاز
بمحبتنه ولا یرقمعه الهوا فی خسران القوت ولا یحلّ حسرة بعد الموت
انما الواهب المنان ذوالفضل والاحسان والجود والامتنان والحمد لله وحده
والسلام علی من اتبع الهدی
(216. a)

IX. کتاب تبصرة المبتدی تذکرة المتهی : صدرالدین القنوی : Sadr'addīn'al-Ḳunawī
Kitābu Tabşirat'al-mubtadī Tazkirat'al-muntahī (Kegf. I, s. 337 - 338). Farsça.

Baş : بسم . . . سزاواری ثناء جلال صمدیت راست . . .
(216. b)

Son : بر خاك درش چو سر نهی سرداران
از خاك در تو تاج تارك دارند
والحمد لله . . .
(249. a)

X. فيه مافيه : Caläladdin Muḥammad (Mawlânâ) جلال‌الدین محمد (مولانا) .
Fihî mā-fih.

Baş : بسم . . . وبعد فهذه مختصر وملتقط من فيه مافيه قال النبي صلعم
خير الامراء من زار العلماء . . . . .
(249. b)

Son : بس جمله صفات حق درین خیال مانماید وما اوتینم من العلم
الا قليلا
(256. a)
(Fihî mā-fih'ten telhîstir.)

XI. Husayn b. Aḥmad'at-Tabrizî al-Halidî : حسین ابن احمدالتبریزی الخالیدی :
Raşf'al-alḥaz wa kaşf'al-alfāz. Farsça. رشف الالحاظ وكشف الالفاظ

Baş : بسم . . . حمد وسپاس خداوندی را که درر معانی را در تحت
صور بیان می کند . . .
(256. b)

Son : وملاقات عاشق ومعشوق را نیز گویند والله اعلم بالصواب
(266. a) واليه المرجع والمآب

(Adını, 256. b de diye anar ve 258. a da da kütâ-
bının adını söyler. Attâr, Mevlânâ, Aḥmad-ı Câmî'den, "İmâm-ı a'zam" diye an-
dığı Gazâlî'den faydalandığını, 257. b de kaydeder. Sûfiyyenin şiirdeki ıslâhlarını
açıklıyan bu risâle, alfabetik tertiple yazılmamıştır. Müellif hakkında bir bilgi
edinemedik; fakat VII - VIII. yüzyılda yaşadığını sanıyoruz.)

XII. Laṭā'if'at-Tawhîd fî Garā'ib'at-Taf-
rîd. Farsça. لطائف التوحید فی غرایب التفريد : ؟

Baş : بسم . . . اما بعد بدانکه این کتابیست در امور السہیات . . .
(268. a)

Son ve ketebe : شرح در اسرار سلوک آوردیم مستوفی مطالعه کند حق سبحانه
وقعالی توفیق رفیق گرداند بحق محمد وآله تم الرسالة فی التاريخ ٨٩٩
(271. b)

(Ni'mat - Allāh-ı Vall'nin bir risâlesi olabilir.)

XIII. Şâh Ni'mat-Allāh-ı Vall. Farsça bir şiir.
شاه نعمت‌الله ولی

Baş : در دو عالم یکی دارنده اشیا بود
هر یکی در ذات خود یکتای بی همتا بود
(272. a)

Son : یاد گیر این گفتهای نعمت‌الله یادگار
تا ترا امروز پند ومونس فردا بود
(272. b)

XIV. Sanā'î : Bir kasidesi. Farsça. سنائی

Baş : طلب ای عاشقان خوش رفتار طرب ای نیکوان شیرین کار
(273. a)

Son : گر سنائی ز یار نا هموار کله کرد از وشکفت مدار
آب را بین که چون همی نالد هر دم از همنشین نا هموار
(276. a)

(Mudarris Raḍawî'nin hazırladığı divan. Terhan - 1320 Şemsî hicrî ; s. 182-189).

XV. Awhadî (Sanā'î'nin şî'rine nazire. « من کلام قطب الواصلین شیخ »
başlığını taşıyan bu şi'rînin, Sanā'î'nin "Hadîka" sı tarzın-
da "Câm-ı Cam" adlı büyük mesnevisi olan ve 733 H. den; 1332 - 1333; sonra
vefât eden Awhadî-i Marâğî'nin olsa gerektir.) Farsça.

Baş : سر پیوند ما ندارد یار چون توان شد ز وصل برخوردار
(276. b)

Son : اوحدی گرجنانک سهوی کرد تو ببخش ای مهیمن غفار
(280. a)

XVI. Kitâb dar 'ilm-i firâsat wa ḥaḳî-
kat-i ân. Farsça کتاب در علم فراست وحقیقت ان : ؟

Baş : بسم . . . بعد از حمد موجدی که انسانرا از سائر موالید برگزید . . .
(280. b)

Son (Kenarda) : ودر یافت این علم عزیز شریف دانایانرا اوزانی باد بحق
محمد وآله
(289. a)

Cilt
407

2089

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 19.2 × 11

Yazı eb'adı : 14 × 5.8

Üstü ebri kaplı, kenarları ve sırtı meşin, alt kapağı kopmuş mukavva cilt. Yazı nesih. Başlıklar surh. 70 yap. Her s. de 21 satır var.

I. جوری ابراهیم Cavri İbrâhîm : حل تحقیقات Hall-i tahkîkât. Türkçe. Maṭnawî'nin ilk 18 beytinden sonra 39, bu sûretle de 57 beytini, her beyti, türkçe 5 beyitle şerheden bir eserdir. « حل تحقیقات » terkibi, kitabın adı olmakla beraber yazılış târihini yâni 1057 yılını da gösterir (1647); baş taraftaki başlıklar da Maṭnawî vezninde birer mısra'dan meydana gelmiştir.

بسم الله الرحمن الرحيم

ذکر وتوحید خدا عزوجل

آفرین ای باسط انوار عشق ابتدای ذاتکدن ظهور آثار عشق

(1. b)

بولدی بو منظومه حکمت نظام حل تحقیقات ایله تاریخ تام

۱۰۵۷

(11. a)

II. جوری Cavri: 'Ayn'al-fuyûd. Türkçe. 953 te (1546) vefât eden Yûsuf Sîna-çâk'ın «جزیره مشنوی» "Cazîra-i Maṭnawî" sinin her beytinin beş türkçe beyitle şerhdilmesinden meydana gelmiştir. «عین الفیوض» kitabın adı olduğu gibi nazım târihi olan 1057 yılını da gösterir. Cavri, başlangıçta, «Hall-i tahkîkât»ı yazdıktan sonra Mawlânâ'nın mânevî emriyle «Cazîra»yı de aynı tarzda şerhettiğini bildirir.

Baş : بشنوید ای عاشقان زین نظم پاک

وجه شرح انتخاب سینه چاک

(11. b)

Son : این نه نجمست و نه زمست و نه خواب

وحی حق والله اعلم بالصواب

(70. b)

(Cavri, baş tarafta, «منشأ تاریخ ابن عین الفیوض» başlığını taşıyan bölümde,

حاصلی بو نسخه تاریخ تام حاصلی عین الفیوض اولدی تمام

beytiyle eserin adını ve bu adın, yazılış yılını gösterdiğini bildirir (12. b). Hamdam Ç. kenarlara kendi elyazısıyla, Maṭnawî beyitlerinin cilt ve surhlarını ta'liyle yazmış. Cavri, 1065 H. de (1654 - 1655) vefât etmiştir. Silivikapısı dışında medfûn ise de kabri belli değildir. Hâl tercemesi ve eserleri için «Melâmîlik ve Melâmîler» adlı eserimize b. s. 148 - 151. Her iki eser, 1st. da, 1269 da Takvim-hâne-i Âmire Mat. sında basılmıştır.)

Cilt
408

2090

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 18 × 12

Yazı eb'adı : 13.6 × 9.5

Üst kapağı yok. Sırtı meşin, üstü ebri kaplı muklavlı mukavva cilt. 133 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih.

I. جوری Cavri: حل تحقیقات Hall-i Tahkîkât. Türkçe. Mesnevi beyitleri surhla (2089 N. ya b.).

Baş : آفرین ای باسط انوار عشق ابتدای ذاتکده ظهور آثار عشق

(1. b)

Son ve istinsâh tarihi: بولدی بو منظومه حکمت نظام حل تحقیقات ایله تاریخ تام

تمت ۱۲۶۶

(17. b)

II. دیوانه محمد چلبی Dîvāna Muḥammad Çalabî : Mesnevi tarzında türkçe bir şiir.

Baş : دیدی بردویشه اول بر پادشاه ندر اول خرقه وهم باشده کلاه

(18. b)

Son : آستانده انلک گریگیم انلک ایچون عالمک شیرینیم

(20. a. "Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" e b. s. 473 - 476.)

III. گلشن توحید Şāhidî : Gulşan-i Tavhîd. Maṭnawî'den seçme beyitlerden herbirerini beşer beyitle şerh. Farsça (2180, No. ya b.).

Ketebe :

کتب الفقیر عثمان المولوی سنه ۱۲۶۸

(133. a)

Son ve Ketebe: دفع اوله دبرسن اگر بو فاضحه روح مولانا به گوندر فاضحه

دردی هم فارغ آرندت زنان

(72. a) گرد چادر کردی و عشق زنان

تمت الکتاب بعون الملك الوهاب سه ست وتسعين والف في اواخر
شعبان المعظم وبه ثقتي

(Müellifin hayatında yazılmıştır. Kenarlarda, alınan beyitlerin alındığı hikâyelere âit hâşiyeler vardır.)

II. Nâbî Yûsuf: مرآة الحرمين Mir'ât'al-Haramayn. Türkçe.

«نظم، بیت» gibi dikkati çekmesi gereken sözler ve mısra' aralarındaki duraklar, başlıklar surhla. Yazı ta'liyk ve ilk risâlenin yazısından ayrı. Kenarlarda «صح» işareti bazı düzeltmeler var. Nâbî'nin hayatında yazılmakla beraber 82. b de Mawlânâ'yı, «منازلنا جليل الدين روى» yazması, 141. b de, ilk satırda «كینهك» sözünü «كى نك» tarzında yanlış olarak kaydetmesi (Birisi de kenara «كینهك» yazarak düzeltmiş) gösteriyor ki yazı, Nâbî'nin değildir.

Baş : ای بیت حرای صف غفرانه مقام

وی باب سلامی مدخل دار سلام
(79. b)

Son : دیدم تمامه نابی بونسخه نك تاريخ

بو تحفه حرمینم قبول ایدہ مولا

۱۰۸۹

(Târih mısra'ında «تحفه» kelimesindeki hemze hisaplanırsa 1085, hisaplanmazsa 1084 eder. 1089 olabilmesi için «حرمینم» kelimesinin «حرمینم» tarzında yazılması icâb eder ki böyle bir hatâyı da Nâbî tapmaz; bundan önceki risâlenin 1096 da yazıldığını da düşünürsek bu rakam, müstensihâ âit bir hatâdır. 147. a da II. Bostan Ç. nin vefâtına âit şu târih var:

تاریخ نابی در حق بستان افندی رحمة الله علیه

بستان چلبی سلاله مولا نا چون کرد سفر ز خاکدان دنیا

نابی فی تاریخ سروشان گفتند يك سروشکسته شد زبستان خدا

«بستان خدا» dan bir çıkarsa 1117 eder ki B. Ç. nin vefât târihidir; 1705. Nâbî, 1124 te; 1712; vefât etmiştir. Diğer eserleri için Osmanlı Müellifleri'ne b. II, s. 448 - 450.)

Cilt
413

2095

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'âdı : 20.8 × 16.5

Yazı eb'âdı : 16.5 × 9.3

Mukavva üstüne meşin kaplı düz, fersûde cilt. 106 yap. Yazı ta'liyk. Satırlar muhtelif.

I. حلی تحقیقات Cavri İbrâhîm: جوری ابراهیم Hall-i Tahkikât; Türkçe. Noksan (Tauchîd, Na't v. s. den sonra Maṭnawî'den alınan 23. beytin şerhinin 2. beytinde bitiyor).

Baş : آفرین ای باسط انوار عشق ابتدی ذاتندن ظهور آثار عشق
(1. b)

Son : جسم انسان اولدی اول نوره لباس اندن ایلر جان ضیاء بیقیاس
(8. b. 2089 No. daki I. risâleye b.)

II. قاصیده Cavri: قصیده Şarî 'Abd-Allâh'ın Cawâhir-i bawâhir-i Maṭnawî'sine manzûm takrîz.

Baş : کتاب مثنویکم نسخه علم حقیقتدر

اوکم معناسی ادراک ایدر صاحب کرامتدر
(8. a)

Son : سلوک اهلی عجمی اولسه پرواکه ای جوری

جناب ذات حقّه رهبر راه هدایتدر
(9. a)

(İlk mısra'da vezin düşük; «سلوک اهلی عجمی اولسه پرواکه اکثا جوری» olacaktır.)

III. Çoğu hicri X - XII. yüzyıl (XVI - XVIII) şâirlerinden olan Günâhî, 'Abdarrahmân Pâşâ, Bâkî, Naşâtî, Âgâ-zâda Muḥammad Dada, Rahmî, Ni'matî, Tâkîb, Balîğ, Naccâr-zâda Şayh Rûdâ, Şamî, Nâpîkî, 'Ulî, Şadrî, 'Âlî, Husrav, Rûşanî, Tanâ'î, 'Azîmî, Râmîz, Garîbî, Fuḍûlî, 'Işkî, Lâmî'î, Şâfî, Rûhî, Nâbî, Faḍlî, Nâdirî, Bahîştî, Mudâmî, Asîrî, Sipâhî, Camâlî, Bayânî ve Kaygusuz Abdâl'in şîirleri (9. a - 105 b deki risâleler müstesnâ).

IV. رساله مختصره مفیده اصول طریقت نازنین Rusûhî: رسونخی
Muḥtaşara... (1661 No. da XVI. risâleye b.).

V. مرغوب القلوب Margûb'al-kulûb. Farsça.

Baş : بگویم حمد رب العالمین را عطا کو کرد بر ما عقل و دین را
(87. b)

Son : تمام این مختصر منظوم شد خوب
که نام این مثل خود داشت مرغوب
(92. a)

(2179 No. da kayıtlı mecmûanın III. risâlesinin izâhına b.)

VI. قصیده سلطان سماع Kasîda-i Sultân Samâi.

Baş : گل ای جان (بلبل : üste kurşunkalemle) درت زبانی
که سنسن گلشن دل خورده دانی
(96. a)

Son : تمام اولسون سماعی هر نه کم وار
هر ایشده ایرلقدر آخر کار

حضرت سلطان خرابات دیوانه « 2138 No. dakı mecmûanın VIII. risâlesidir; başlığını taşıyor. Mısrî-i Niyâzi'nin elyazısıyla yazılmış olan ve «افندی قدس سره Sayyid Nasîb Yûsuf Dada'nın temellüküne geçen, Süleymâniye K. Resîd Efendi kitapları arasında 1218 No. da kayıtlı mecmûada da «المدفون فی قره حصار صاحب» (79. b.) başlığıyla yazılıdır. «من اولاد حضرت مولانا سلطان بدلا دیوانه افندی قدس سره

92. a da surhla تحرره الفقیر başlığını taşıyan ve

چرا آموخت خلق را علم ظاهر زهر بودنی درویش آخر

beytiyle başlıyan 40 beyitlik farsça bir şiir var; şâir, «کشی» Kasfî mahlasını kullanıyor (93. a, beyit. 6) ve

سمی حیدر کرآرم امروز

mısra'ıyla adının 'Ali olduğunu açıklıyor (beyit 10). Bu zât, 939 da (1532) vefât eden ve Husayn Vâ'iz-i Kâşîfî'nin oğlu olan Şaflî 'Aliyy-i Kasfî ise, şiir, elyazısı olamaz; elyazısından istinsâh edilmiş demektir. Macmûada, 1226 H. de (1811) vefât eden Râmîz 'Abdallâh Pâşâ'nın da şiiri vardır.)

Cilt
414

2097

عبد اللطیف بن عبد الله کبیر بیزوی

'Abdallaṭīf b. 'Abdallāh-i Kabīr-i Bīzawī:

Farhang-i Maṭnawī

(فرهنگ مشوی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.3 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.7 × 7.5

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli, mıklaplı, koyu kırmızı meşin ciltli. 218 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı güzel bir ta'lıyk. Bablar, fasıllar, lügatler surhla yazılmış. Müellif, kitabını, Kāmūs'tan, Şurāh'tan, İştılâhât-ı Kāşānî'den, İbni 'Atā'nın Şarh-ı İştılâhât'ından, Şayh 'Abdarrahîm-i Sürâbâdî'nin Kaşf'al-abyât'ından, Farhang-i Cihangîrî'den, kırkdört müteber ve müntehab ferhenkten meydana getirdiğini, oniki yıl duyup bellemek, inceleyip toplamak sûretiyle te'lif ettiğini (1. b) ilk harfı bâb, son harfî fasl kabûl edip arapçaları «ع», farsçaları «ف», türkçeleri «ت», süryancaları «ܬ», arapça ve farsçada müşterek olanları «عف», türkçeyle farsçada müşterek olanları «تف», farsça ve hindcede müşterek bulunanları «فه», arapça ve hindçe olduğu şüpheli bulunanları «عه» işaretiyle işaretlediğini (2. a), Maṭnawî tedrisinde okumak ve dinlemek sûretiyle kendisine mülâzemette bulunan Mawlânâ İbrâhîm-i Dihlâvî'nin, bu te'lifte yardımı dokunduğunu mukaddimede söylüyor (2. b). Yazılış yeri ve târihi. Yok. 1. a da, üstte, kenara «تصنیف شیخ عبد اللطیف بجزائی» yazılmış. Sa'ld Nafisî, «Târîh-i naẓm u naṭr dar İrân va dar zabân-ı Fârisî ta pâyân-ı karn-ı dahum-ı hicrî» de, Kucarât'ın Ahmâdâbâd şehrinde 1035 hicride (1625 - 1626) vefât eden Muḥammad Şüfîyy-ı Mâzandarânî'nin hâl tercemesinden bahsederken, onun ölümü üzerine noksan kalan «But-ḥana» adlı şuarâ tezkiresini Abdallaṭīf-i Abbâsî'nin tamamladığını ve bu tezkireye bir de mukaddime yazdığını, asıl kitabın seçme şüirlerden ibaretken 'Abdallaṭīf'in, şairlerin hâl tercemelerini de ilâve ettiğini bildiriyor (I, s. 537 - 538). Gene aynı kitaptan, 'Abdallaṭīf-i Abbâsî-i Kucarâtî'nin bu kitabı 1021 de (1612) tamamladığını, Muḥammad Şüfî'nin 1032 de (1622 - 1623) vefât ettiğinin de söylendiğini anlamaktayız (II, s. 833). Kitabın üstündeki kayda nazaran 'Abdallaṭīf'in bu zât olduğunda şüphemiz yoktur. Ahmed Avni Konuk (1938), İmdâd-Allâh şerhinde 'Abdallaṭīf'in de adının geçtiğini, Mesnevî şerhinin I. cildinin 1. cüz'ünde kaydediyor (s. 14). Herhâlde bu ferhengten bahsedilmiştir sanıyoruz. Kâğıt ve yazı bakımından da bu eser, hicrî XI. yüzyıla (XVII) âittir.

بسم . . . این فرهنگ است مشتمل بر حل لغات غریبه عربیه :
والفاظ غیبیه عجیبه مشنوی مولوی بیمن نایب لطیف خیر که

فرهنگ بخش هر صغیر و کبیر است اقل العباد عبداللطیف بن عبدالله

(1. b)

Son ve ketebe : بخنی معنی ذخیره است تمت تمام شد بعون باری تعالی بد ستخط
(218. b) شیخ نصیب ابن شیخ طیفور انصاری غفرالله ذنوبه

Cilt
273

1693

کاشنی حسین واعظ

Kāşifî Husayn Vâ'iz :

Lubb-ı lubâb-ı ma'nawî 'İntihâb-ı
'İntihâb-ı Ma'nawî

(لُبِّ لُبَابِ مَعْنَوِی انتخاب انتخاب مثنوی)

FARŞA

Cilt eb'âdî : 20.2 × 14

Yazı eb'âdî : 15.2 × 10.7

Mukavva âdi cilt. 373 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hyk. Kâğıt ve yazı bakımından hicri X - XI. yüzyıla (XVI - XVII) âit. Ketebe yok. Kitap 373. a da bitiyor. 373. b de, istimdâd için ruhlarına Kur'an'ın muayyen sûre ve âyetlerinin, muayyen adette okunması gereken ve başta Mawlânâ olan evliyânın adları yazılmış; Şayh Muhammad Afandî ibni Muhammad Afandî tarafından, okuyacaklara izin verildiği kaydedilmiş. Bu kayıta, 1079 cumâdelülâ tarihi var (1668). Bu kayda göre kitabın istinsâhı, bu tarihten önceye âit. 374. a - b de de bir yemek verildiği, bir şey okunduğu zaman sevâbının ruhlarına hediye edilmesi gereken azizlerin adları yazılmış. Bunların arasında, Dîvânâ Muhammad Çalabî «*حضر*» وبعده «*حضرت*» tarzında yazılmış. Sonradan «*دیوانه*» kelimesinin üstünden gidilerek «*دیوان*» şekline sokulmuşsa da bu kelimedeki «*نه*» apaçık görünmekte (374. b). Aynı sahifede, «*بعده خلیفه مولانا*» cümlesi var. Bu zât, ihtimâl, Kulekapısı dergâhında, türbenin arkasında yatan ve taşında destarsız, istivâli sikke bulunan «*خلیفه*» مولویان علی دده «*مولویان علی دده*» dir; bu zatın vefâtı 991 H. dir (1583. b. *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik*; s. 285 - 286. *Fotografya*. 25 - 26). Kulekapısı Dergâhı da Dîvânâ M. Ç. adına kurulmuştur. Kitabın alt kapağında, «*بمنه تعالی گل شهری خانقاهنده*» yazısı var. İhtimâl bu kitap, Kulekapısından Kırşehir Mevlevî-hânesine gitmiş, oradan da Konya'ya gönderilmiştir. 15. b ve

199. a, nasılsa ters yazılmış; fakat noksanı yok, 910 H. de (1504) Herat'ta vefât eden Kâşifî Husayn Vâ'iz, mukaddime, Ma'nawî'den bir intihâb vücûda getirdiğini, buna «*لباب المعنوی فی انتخاب المثنوی*» «*Lubâ'al-ma'nawî fî intihâb'al-Ma'nawî*» adını verdiğini (2. b), bundan da bu intihâbı vücûda getirerek «*لباب المعنوی*» «*Lubb-ı lubâb-ı ma'nawî 'İntihâb-ı 'İntihâb-ı Ma'nawî*» adını taktığını söylemektedir (aynı s. *Rayhâna, Kâşifî'nin Ahlâk-ı Muhsinî'siyle Ma'nawî'den meydana getirdiği iki intihâba Cavâhir'al-asrâr* adını verdiğini Zarl'a ve *Keşfel-Zunân'a* istinâden söylemekteyse de mukaddimedeki açık ifâdeye nazaran yanlıştır; III, s. 34 b).

Eser, Ma'nawî'deki duâyı mutazamman beyitlerle başladıktan sonra «*ahadiyet, mi'râc ve tarakkıy, şefâat, kuthiyyet, Ma'nawî'nin evsâfı, Ç. Husâmeddin'in ma'nevî derecesi, şehâdet, ibâdet, cihâd, kazâ ve kader-cebr ve ihtiyâr, ilm ve akl, havf ve recâ, haşr ve neşr, ihtiyârî ölüm, cennet ve cehennem, sohbet, aşk ve edeb, evliyâ, mütâbaat, seyr ve sülûh, cezbe, rıyâzat ve terk, aşk, ahlâk-ı hasene ve mezmûme, tevekkül ve tafvîz, gaflet ve istiğrak, hayr ve şer, ihlâs, semâ, irfân, insan ve rûh, tasavvuf ve fakr, aşk-ı mecâzî ve hakikiy, kabz ve bast, hayret, kurb, vuslat, hakikat, tevhid...*» gibi, mukaddimeyle 412 başlığı ihtivâ eder. Son bölüm, *جامع این ابیات و مرتب این کلمات دوسه بیتى* *بروزن مثنوی در بیان تاریخ این ترتیب و صفت حال خود میگوید* . . . . .

başlığımı taşıyor;

روز شنبه آخر ماه صیام کشت این نوباوه غیبی تمام
سال هجرت هشتصد و هفتاد و پنج مرتفع کشت این طلسم از روی گنج

beyitleriyle 875 ramazanının sonunda (1471) tamamlandığını bildirir (271. a);

کاشنی تا چند ازين لاف دروغ کی دروغ محض را باشد فروغ

beytinde de adını anar (272. b). Gerçekten de Ma'nawî'den yapılan intihapların en değerlisidir.

بسم . . . حمدیکه عیون اعیان عوالم قدس و ابصار ارکان صوامع : Baş
انس . . . (1. b)

Son : عشق باز ترا ازین ماء معین فیض ده آمین رب العالمین
تم الانتخاب

(372. a - 373. a da «*Müsteilün müsteilün fâilât*» vezninde 38 beyit vardır ki bu kitapla ilgisi yoktur.)

Cilt
416

2099

کاشفی حسین واعظ

Kāşifî Husayn Vâ'iz :

Lubb-ı lubâb-ı ma'nawî 'İntihâb-ı 'İntihâb-ı Ma'nawî

(لب لباب معنوی انتخاب انتخاب مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20 × 8.12

Yazı eb'âdı : 16 × 6.8

Kenarı cetvelli ve zencirekli, ortası şemseli, koyu kırmızı ve mıklaplı meşin cilt. Yazı ta'hiyk. İlk iki sahifesi bakır karşık altın cetvelli. Öbür sahifeler ve başlıkların bulunduğu yerler surh cetvelle çerçevele. «حکایت، در بیان انکه، مثنوی» gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla. 240 yap. Her sahifede 19 satır var (2098 No. ya b.).

Baş : (1. b) . . . حمدی که عیون اعیان عوالم قدس . . .

Son ve ketebe : عشق بازارا ازین ماء معین فیض ده آمین رب العالمین
تمت هذه النسخة الشریفة بعون الله الملك الوهاب فی وقت الظهور
یوم الاربعة ثامن شهر ذی الحجة المباركة سنة ثمانية عشر بعد الالف
من هجرة النبوة علی شارعها افضل الصلاة والسلام وصلى الله علی
سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً (240. b)

Cilt
417

2100

Aynı Kitap

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 14.5 × 9.3

Yazı eb'âdı : 10.7 × 6.6

Mıklapsız yumuşak meşin cilt. Yazı ta'hiyk. Başlıklar, söz başlangıcı olan kelimeler surhla yazılmış. S. kenarları ve sütun araları surh cetvelli. Başlıklar da surh çizgiyle ayrılmış. 259 yap. Her s. de 17 satır var.

Baş : (1. b) . . . حمدی که عیون اعیان عوالم قدس . . .

Son ve ketebe : عشق بازارا ازین ماء معین فیض ده آمین رب العالمین
تمت كتابة هذه الرسالة الشریفة والنسخة اللطيفة مع الله العارفين باسرار
حقایقها ونور قلوب السالكين بانوار دقایقها وروح الله روح ناظمه

بروايح الروح والريحان وقدس سره المقدس بفوايح الفيض والرضوان
فی شهر ربیع الاول من شهر سنة خمس وعشرين و الف من هجرة النبوة
عليه افضل الصلوة واكمل التحية علی يدالضعيف التحيف درويش
(259. b) يوسف المولوى

(260. a - b de Kāşifî'nin üç gazeli ve iki rubâisi var. Bunun sonunda da
تمت الكتاب المسمى بلب اللباب بعون الملك الوهاب علی يدالضعيف المحتاج الى القوى درويش
ketebesi var. Doğru ve güzel bir nüsha, 2098 No. ya b.) يوسف المولوى

Cilt
418

2101

رسوخی

Rusûhî 'İsmâ'îl-i Ankaravî :

Macmû'at'al-laṭâ'if wa Maṭmûrat'al-ma'ârif

(مجموعة اللطائف ومطمورة المعارف)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.5 × 13.5

Yazı eb'âdı : 17.5 × 11

Mukavva üstüne kâğıt kaplanmış düz ve mıklaplı cilt. Yazı nesih. 245 yap. Her s. de 17 satır var. «مثنوی» kelimeleri surhla çizilmiş. Birkaç yerde yazı değişmekte. Bunlara nazaran üç kişi tarafından yazılmış. Kitabın adı 2. a da geçiyor. Ma'nawî'nin I. cildinin başlarına âid olup arapça ve farsça izâh eden beyitleri şerhetmekte. Sonu eksik.

Baş : . . . الحمد لله الذى جعل كتاب المثنوى مجمع البحرين من
تفاسير القرآن والاحاديث النبوى وملقى النهرين . . . (1. a)

Son : حضرت حقلك ذاتنده وصفاتنده غيرى نسنه يوقدر چونكم غير
اشيائيله اوليه (245. a)

Cilt
419

2102

احمد رومی

Ahmad Rûmî:

Daḡā'ik'al-Ḥaḡā'ik

(دقایق الحقایق)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21.5 × 13

Yazı eb'adı : 14.7 × 7.7

Mahfazalı, mıklaplı, arkası ve yanları meşin, mukavva üstüne kâğıt kaplı cilt. 237 yap. Her s. de 16 satır var. İlk iki yaprağı, 6., 10 - 18., 129., 226. ve 236 - 237. yap. laraklar sonradan yazılıp eklenerek kitap tamamlanmış. 80 fasla ayrılan bu kitap, bâzı âyet ve hadisleri te'vil etmekte, Maṭnawî'den beyitler, hikâyeler almakta, Maṭnawî vezniyle kendisi de Maṭnawî tarzında hikâyeler nakletmektedir. Yazı ta'liyk. Ketebe olmamakla berâber yazı ve kâğıt bakımından XI. asr-ı hicriye (XVII) âittir. « . . . غزل ، مثنوی ، فصل ، » gibi dikkati çekmesi gereken yerler ve Mawlânâ'dan aldığı beyitlerden önceki beyitler surhla yazılmıştır.

Baş : بسم . . . الحمد لله رب العالمین . . . اما بعد بدانکه این تصنیف
اثمة الدین مولانا جلال الدین مولانا رومی رحمه الله علیه ابن شهاب الدین
ابن ولی الدین شیخ حسین بلخی . . . ای صادقان راه و مشتاقان الله ازین
ضعیف برگناه احمد رومی که از جمله بندگان خداوندگار مولانا جلال الدین
است . . . این رساله دقایق الحقایق نهاده امد و این حقایق را بهشتاد
فصل درج کرده شد . . .
(1. b - 2. a)

Son : در میان هشت جنت سیر کرد هر که بر کاتب دعای خیر کرد
(237. b)

Cilt
420

2103

احمد رومی

Ahmad Rûmî:

Daḡā'ik'al-Ḥaḡā'ik

(دقایق الحقایق)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25 × 14.5

Yazı eb'adı : 13.7 × 9.5

Mıklaplı, şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş koyukahverengi ciltli. 195 yap. Her s. de 15 satır var. Fasil başlarının, âyet ve hadislerin üstleri surhla çizilmiş. Bâzı dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış (2102 No. ya b.)

Baş ve son aynı:

Ketebe : تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب حرره العبد الاقل الحقیق الفقیر
مولانا خورشید ولد قاضی محمود مهر آبادی ساکین (bōyle) اورى
سنه احدا الف عفا عنها امين
(195. b)

Cilt
421

2104

رسوخى اسمعيل آنقروى

Rusūhî İsmâ'il-i Anḡaravî:

Nıṣāb-ı Mawlawî

(نصاب مولوى)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19.5 × 13

Yazı eb'adı : 16.2 × 7.1

Kenarı zenzirekli mukavva üstüne meşin düz ciltli. 53 yap. Her s. de 24 satır var. « . . . شعر ، مثنوی ، لمصنفه » gibi yazılar ve baplar surhla yazılmış. Yazı ta'liyk. Kâğıt filigramlı; üstlerde ve yan taraflarda ay var. Başlığı müzehheb; sahife kenarları dıştan ve içten lâcüverd cetvelle çevrilmiş altın cetvelli. Mevlevilikteki meşrep tehlûfüne, hilâfete, meşihata, tarikat edeplerine âid olup her fasıl, o fasla münâsib olan ve Maṭnawî'den intihâb edilen beyitlerden meydana gelmiştir. Mukaddimedede, Şeyhulislâm Yahyâ'nın (1053 H. 1643), bir sohbet esnâsında, vaktiyle Maṭnawî'den, ahlâka âit beyitler intihâb ettiğini, fakat vaktinin müsâid olmaması yüzünden tamamlayamadığını söylediğini ve böyle bir kitabın tertibini kendisinden istediğini, bu istek üzerine bu kitabı yazdığını bildirmektedir (2. a - b). Sonunda 1040 da (1630) başladığını, « خاتم » sözünün ifâde ettiği 1041 de bitirdiğini (1631) söylemektedir. Buna nazaran Rusūhî'nin son eseridir (53. b).

Baş : بسم . . . حمد بی شمار وشکر وثنای بی هنجار آن مبدعی
وآفریده گاری را که . . .
(1. b)

Son : یا الهی تویده مارا تمام در تمام عمر حسن اختتام
(53. b)

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Dîwân-ı Kabîr

(دیوان کبیر)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 22.5 × 15

Yazı eb'âdî : 18.2 × 12

Mıklaplı düz siyah meşin ciltli, üstü bez kaplı. 245 yap. Her s. de 23 satır var. İlk s. de, üstte, «صاحبه السلطان بايزيد بن محمد خان خلد ملکه» yazılı. Aynı s. nin altında, «بايزيد بن محمد المظفر دائما» yazısından meydana gelmiş kat'ı mükâfî trzında tuğrâli mühür var. Ortada «عثمان نوري الجلولي» yazısı mevcut. Gene aynı yaprakta «جلال الدین الہدی فی بعض» yazısı mevcut. Gene aynı yaprakta «عثمان نوري الجلولي» tarafından Mawlânâ dergâhına vakfedildiği kayıtlı. Divân, 1. b de surhla «من فوايد مولانا وسيدنا وسندنا سلطان العارفين قطب السالكين برهان الحقيقين» başlıkla başlamakta. İlk iki s. de ve 3. a da kenarda ve sütun arasında çiftler surh cetvel var. Yazı Selçuk neshi. «ح» ve «ن» lar, «ع» lar o devrin karakterini taşıdığı gibi «د» lar noktalı. Gazel başlarında surhla «قدس الله سره» yazısı var. 245. b de gene pâdişâhın mührü mevcut. Teâmüle uyulup vezinlere ve vezin içindeki kafiyele göre tertib edilmiş. İlk vezin «Müstef'ilün müste'ilün müstef'ilün müstef'ilün». Bu vezinde 160 şiir var (terci'lerle). 54. ve 55. yapraklar boşmuş. Bu yapraklara, sonradan eski divanlarda bulunmayan ve Mawlânâ'ya isnâd edilen bir gazelle Maḡnawî'den beş beyit yazılmış; bu yazılar, ayrı ve yeni bir yazı. İlk vezinden sonraki vezinleri ve şiir sayılarını yazıyoruz :

Feilâtün feilâtün feilât. 161 şiir (55. b - 99. a).

Feilâtün feilâtün feilâtün feilât. 56 şiir (99. b - 112. b).

Fâilâtün fâilâtün fâilât. Mef'ûlû fâilâtün. 2 gazel (Metnin yazısına nisbetle yeni bir yazıyla (113. a - b)).

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün. 200 gazel (114. a - 173. a).

Mütefâilün feülün mütefâilün feülün. 64 şiir (174. b - 190. a).

Mef'ûlû mefâilü mefâilü feülün. 35 şiir (190. b - 199. b).

Müfteilün mefâilün müfteilün mefâilün. 86 şiir (200. a - 223. a).

Müfteilün müfteilün müfteilün müfteilün 57 şiir (223. b - 237. a).

Buhûr-ı muhtelif. 28 şiir (237. b - 245. b).

Böylece bu divanda, yeni yazıyla yazılmış iki gazel hâric, 847 şiir vardır. 108. a daki 3 şiir türktçedir.

Baş : آن خواجه را در کوی مادر گل فرو رفتست پا
با تو بگویم حال او برخوان اذا جال القضاء
(1. b)

Son : توجه می داده بدل که چپ و راست می فتد
و گهی نی چپ و نه راست نه ترس و نه ایمنی
(245. b)

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Dîwân-ı Kabîr

(دیوان کبیر)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.5 × 16

Yazı eb'âdî : 15.7 × 11.5

Ortası şemseli, kenarları cetveli, sırtı tâmir görmüş mıklaplı koyu kahverengi cilt. 266 yap. Her s. da 15 satır var. İlk iki s. bakırı pekçok altınla cetveli. Öbür sahifelerin kenarları ve şiir başlarındaki «قدس الله سره العزيز» başlıklarıyla bu başlıkları ayıran çizgiler ve sütun araları surh. Baştan 32. b sonunadek ve sondan 257. a dan itibaren yeni bir kâğıda yeni bir yazıyla yazılıp nüsha tamamlanmış. İlk yap. ta, Ser-tariyk Seyyid Ahmed Dede'nin vakfı olduğuna dâir târihsiz ve ta'liyle yazılmış bir vakfiye var. Son yaprakta da (267. a) gene aynı zâtın, babası Seyyid Yahyâ'ya duâ edilmesi şartıyla ve aynı yazıyla vakfiye mevcut; bunda da târih yok. Divân 6770 beyit. 208 rubâî var ki bu sûretle 7186 beyit tutuyor. 556 şiirden ibâret olan bu noksan divanda vezin ve kafiye de riâyet edilmemiştir. Rubâiler, 247. b de başlamakta. Son rubâî,

باز آ باز آ هر آنچه هستی باز آ

misraiyle başhyan rubâî. Rubâilerde de bir tertib yok. Kâğıdı ve yazısı bakımından hicri X. yüzyıla, nihâyet XI. yüzyılın başlarına âit (XVI - XVII).

بدانم خدای خدای خدا
ندانم کجایی کجایی کجا
(1. b. Bu şiir eski yazmalarda yoktur.)

این درگه مادرگه نومیدی نیست
صد بار اگر توبه شکستی باز آ
(266. b)

Cilt
424

2017

(جلال الدین محمد (مولانا)

Caläladdin Muḥammad (Mawlânâ) :

Dîvân-ı Kabîr

(دیوان کبیر)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 28 × 19

Yazı eb'adı : 19.8 × 13.8

Kenarı düz altın yıldız cetveli, kırmızı yumuşak ciltli. 333 yap. Her s. de 27 satır var. Yazı nesih. Her s. nin kenarında ikişer, sütun aralarında birer surh cetvel ve bir s. de dört sütun var. Divan, bahirlere ve her bahir de kafiyele göre tertib edilmiş. Şiirlerin başlarında, surhla «*قَدَسَ اللّٰهُ سِرَّهَ الْعَزِيزِ، رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ،*» «*رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ وَارْضَاهُ، عَظَّمَ اللّٰهُ جَلَالَ قَدْرِهِ، قَدَسَ اللّٰهُ رَوْحَهُ الْعَزِيزِ،*» «*وَلَهُ اِبْضًا، كَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ*» başlıkları yazılı. Bahirlerdeki şiir sayılarını yazıyoruz :

Mef'ülü mefâilün mef'ülü mefâilün	: 236
Mef'ülü fâilâtün mef'ülü fâilâtün	: 150
Mef'ülü fâilâtü mefâilü fâilât	: 135
Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilât	: 33 (<i>harfinde bitiyor. 59. b</i>)
Fâilâtün fâilâtün fâilât	: 151 (<i>harfinden başlıyor.</i>)
Feilâtün feilâtün feilât	: 26
Mef'ülü mefâilün feülün	: 226
Feilâtün feilâtün feilâtün feilât	: 160 (<i>harfinden başlıyor.</i>)
Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün	: 52
Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün	: 191
Mefâilün mefâilün feülün	: 283 (<i>Bir tanesi "mef'ülü mefâilün feülün vezninde. 155. b</i>)
Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	: 159
Mefâilün feilâtün mefâilün feilât	: 345
Müfteilün mefâilün müfteilün mefâilün	: 119
Müfteilün müfteilün müfteilün müfteilün	: 50
Mütefâilün feülün mütefâilün feülün	: 59
Müfteilün müfteilün fâilât	: 94
Feilâtün müfâilün feilât	: 98 (<i>288. b den sonra noksan var.</i>)

Müfteilün fâilün müfteilün fâilün : 106

Muhtelif bahirler (4 Feilün, 4 Feülün, 4 Mütefâilün, Feülün mefâilün feülün mefâilün, 2 Müstef'ilâtün, 2 Feülün, 2 Müfteilâtün, Feülün feülün feülün feül, Mef'ülü mefâilün, Feilâtün feilâtün feilâtün feilât, Fâilâtün fâilâtün fâilât) : 146

324. a - 333. a da rubâiler var. Rubâilerin sayısı 414. Böylece 2819 şiir ve 414 rubâi mevcut.

Baş : آمد بت میخانه تا خانه برد مارا
(1. b) بشود بهار نو تا تازه کند مارا

Son : چون روز وصال شد فرازش کردم گفتم نگریستی نباید نگریستی

تم بعون الله وحسن توفيقه يوم الثلاثاء في الاواخر شهر ربيع الاول ١٦٩٠

(333. a)

(٦, eski ve şimdi de İran'da yazıldığı gibi yazılmış. Bu yüzden birisi bu rakamı : okumuş ve kenara kurşunkalemle 1049 yazmış. Nüshanın kâğıdına ve yazısına nazaran, nihâyet hicri XI. yüzyıla âid olduğundan bu tarihte sıfırın yanlış yere konduğu ve yazılış târihinin 1069 olduğu muhakkaktır.)

Cilt
425

2108

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 19 × 13.5

Yazı eb'adı : 14.8 × 8

Kenarı cetveli, mıklapsız, koyu kırmızı yumuşak ciltli. 238 yap. Sahifelerdeki satır ve yazı muhtelif; fakat hepsi ta'hiyk; nesihle de bâzı kayıtlar var. 211 b de Darvîş Halîl'in, İshak adlı oğluna Vahbî'nin 1104 yılını gösteren doğum târihi, 233. a da 1239 daki diğer bir doğum târihi kayıtlı olduğuna göre mecmûa, bir asırdan fazla bir müddet elden ele geçmiş. 1. a - 2. b de bâzı kayıtlar, Mawlânâ'nın, geleneğe göre soy ve tarikat şeceresiyle istihâre usûlü yazılı. 3. a da Şadraddîn Çalabî'nin (1299 H. 1881) temellük kaydı ve Hamdam Ç. nin iki vakfiyye mührü var.

I. مولانا Mawlânâ: دیوان Divân. Farsça. 100 şiir var; bunların biri 809 H. de (1406) vefât eden Şams-ı Mağribî Muḥammad b. Şîrîn'in (Sa'îd Nafisî: Târîh-i Naẓm u naṣr dar İrân va dar zabân-ı fârisî; I, s. 209 - 210), beşi Sultân Valad'in (712 H. 1312), biri Kamâl-i Fârisî'nin (848 H. 1444), dördü Ulu 'Arîf Çalabî'nindir (719 H. 1320. Sırasıyla 6. a, 21. a - 22. b, 26. a - b, 23. a, 31. b - 37. a). Geri kalan şiirlerden 8. a, 12. b, 13. a, 13. a - b, 14. a - b, 17. a - b, 17. b, 18. a - b, 18. b,

Cilt
427

2110

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ):

Fîhi mâ-fîh

(فيه مافيه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.3 × 12.5

Kapağı düz mukavva üstüne meşin kaplı. Kapakları ve kâğıtları kopuk. İlk yaprakta Darvîş Yûsuf'al-Mawlawî'nin vakfı olduğuna dâir ta'hyikle yazılmış târihsiz vakıf kaydı ve Konya kadısı ve Mawlânâ medresesi müderrisi Maḥmûd b. Muḥammad'ın tasdiykını muhtevî yazısı var. Yazı Selçuk neshi. Devrinin bütün husûsiyetlerini hâiz. 147 yap. Her s. de 15 satır var. Âyet ve hadisler, kelâm-ı kibâr, husûsî adlar beyitler, "Fasl"lar surhla yazılmış. Noksan bir nüsha.

Baş : ... قال النبي صلى الله عليه وسلم شر العلماء من زار الامراء ...
(1. b)

Son : فردا اما ازین روی خطر است که ایشان چون در آیند و نفسهای
(147. b)

Cilt
428

2111

مجموعه

Macmû'a

FARSÇA

Cilt eb'adı : 25 × 17

Yazı eb'adı : 17.5 × 11.8

I. Calâladdîn Muḥ (Mawlânâ): Fîhi mâ-fîh. جلال الدین محمد (مولانا). Farsça.

Kenarı çift cetvelli, ortası şemseli, miklaplı, koyu kahverengi meşin cilt. Miklabı kopmak üzere. İlk ve son sahifedler citten ayrılmış. 175 yap. Her s. de 17 satır var. Âyet ve hadisler, «شعر» kelimeleri surhla, «فصل» lar altınla yazılmış. Baştaki Besmele de altınla. İlk yaprakta, 1035 H. de (1625) vefât eden ve 1032 târihine kadar (1622 - 1623) geçen vakaayii muhtevî târihin müellifi bulunan Hasan Bik-

zâda Aḥmad'ın şu temellük ve mutalâa kaydı var: «طلعت بمافيه ونظرت بما . . . احمد المدعو بحسن بگزاده في اوائل ربيع الثاني ختم بالخير . . . في بحويه انا الفقير . . . سلك شهر سنة احدى وثلاثين والف من الهجرة النبوية . . . Bu kayda nazaran 1031 de (1622) nüsha, bu zatın elindeymiş. (Hasan Bik-zâda için b. Osmanlı Müellifleri; III, s. 64). Aynı yaprağın arkasında, Mawlânâ'nın Çalabî 'Alâ'ad-dîn'in yetimleri için Kâdî'l-kudât'a yazdığı mektup, «از جمع رساله حضرت . . . خداوندگار قدس الله سره العزيز سرنامه بجهت ايتام چلبی علاءالدین مسطور شده می باشد» başlıklı mektubu var (Mektûbât tercemimize b. Mektuplar; 1st. İnkılâp Kitabevi - 1963. Mektup. XXXII, s. 50). 2. a da, üstte «۹۰۵» yazısı, birisinin bu târihte (1500) bu kitabı satın aldığını gösteriyor. Bu yazının altında, Selçuk divânisiyle «ارزنجان دارالنصر» yazısı, onun kenarında, «حکام نواب و متصرفان و بیتکجیان دارالنصر» yazısı, «ذالحججه» başlıklı mektubu var (Mektûbât tercemimize b. Mektuplar; 1st. İnkılâp Kitabevi - 1963. Mektup. XXXII, s. 50). 2. a da, üstte «۹۰۵» yazısı, birisinin bu târihte (1500) bu kitabı satın aldığını gösteriyor. Bu yazının altında, Selçuk divânisiyle «ارزنجان دارالنصر» yazısı, onun kenarında, «حکام نواب و متصرفان و بیتکجیان دارالنصر» yazısı, «ذالحججه» başlıklı mektubu var (Mektûbât tercemimize b. Mektuplar; 1st. İnkılâp Kitabevi - 1963. Mektup. XXXII, s. 50).

کتاب فيه مافيه لطيف في معانيه

فن لم يرض ما فيه قبول الكلب في فيه

kıt'ası var. Bu kıt'a, İbni 'Arabî'nin (638 H. 1240), Futûḥâtı Makkiyya"sındaki,

کتاب فيه مافيه بدیع في معانيه

اذا عاينت مافيه رأيت الدر يحويه

kıt'asından mülhemdir (Mısır-Bulak, 1270; II, s. 655). «Aynı sahifede Selçuk yazısiyle «كتبه العبد الضعيف - معتضد بن مستجد بن سائق بن الحسن المولوی عفا الله عنه - في عره دی الحجه حجه سبع عمر - وتمامه الهجره (düz çizgiler satırları göstermektedir) ve kitabın, 819 zilhiccesinin ilk günü (1417), Mustancid oğlu Mu'taḥid'ın temellüküne geçtiğini anlamaktayız. Mu'taḥid'in babası Abu'l-ma'âlî Şarafaddîn Satî'l-Mawlawî tarafından yazdırılan, yazılması ve tezhibi, Mawlânâ'nın ehdiyete göçüşünden beş yıl sonra biten Dîvân-ı Kabîr'i, 812 muharreminin ilk günü (1409) Mawlânâ Dergâhına vakfeden zâttır. Mustancid, İst. da, Fâtih Kütüphanesinde 2788 No. da kayıtlı bulunan «Maḥâlât-ı Şamsaddîn-i Tabrizî»yi de 789 da (1387) temellük etmiş ve bu kitabın, Sulṭân Valad halifesi Ḥusâmmaddîn Ḥusayn'ın oğlu Muḥammad Munaccim tarafından Gavharşâd adlı bir hattâta yazdırıldığını, Ḥusâmmaddîn Ḥusayn'le oğlu Muḥammad Munaccim'in de kendisinin gerçek üstadı ve üstadının oğlu olduğunu temellük yazısında belirtmiştir. Ḥusâmmaddîn Ḥusayn'ın adı, Sipah-sâlar'da da geçmektedir (Bu nüsha, 167. b; A. Gölpınarlı: Mevlânâ Celâleddin; III. basım, s. 29 - 31). Mustancid de, herhâlde Muḥammad Munaccim'in halifesidir. Bu mecmûanın yazısı, bütün husûsiyetleriyle Gavharşâd'ın yazısıdır (b. Fîhi mâ-fîh tercememiz, Sunuş; s. XXI - XXII). 2. b de Hâbil b. Ḥusayn adlı birisinin, 3. a da bunun oğlu sandığımız Muḥammad b. Hâbil'in temellük yazıları var. 170. a - 171.

b de, Âli Salçuk'un ve eski İran şahlarının saltanatlarını gösteren, târihleri yazıyla yazılmış cetveller var ki bu cetvellerin incelenmesi gerekir kanâatindeyiz. 170. a da kenarda Âli Nâsraddîn'e âit de bir cetvel var. 172. a da, 762 ve 763 yıllarına (1361 - 1362) âit vukuâtı hulâsa eden kayıtlar mevcut. Bunların biri, 11 eylûle rasthyan 763 zilka'desinin 21. günü (1362), otuziki gün muhâsaradan sonra "Amîr-zâda-i cuvân-baht Pîr Husayn Bik" tarafından Bayburt kalesinin, Malikaddîn Hasan Hâzin, 'Alâ'addîn 'Alî ve Sâtı Mawlawî'den zaptettiğidir. Diğer kayıt, Artanâ oğlu Muṭahharten'le Kādî Burhânaddîn'in savaşı ve 700 kûsûr (7. 3. ortadaki rakam okunamamıştır) muharreminin onikisinde Kādî Burhânaddîn'in inhizâmına âittir. Tîmûr Leng'e âit de kayıtlar var ki bunların biri, Tîmûr'un, Yıldırım Bâ-yîd'le "Angûriyye" de 804 muharreminde (1401) savaşmasına ve Yıldırım'ın esir düşmesine, öbürü Muṭahharten'e dâir. Aynı yaprakta, altta, « وفات امیر جهانگشا . . . امیر تیمور بك انارالله برهانه در مقام اورار شب چهارشنبه . . . » kaydını, Tîmûr Leng'in ölümünü, diğeri Şehzâde "Halîl Sultân"ın Semerkand'da 807 ramazanının onbeşinde tahta geçmesini (1405), hazinedeki malları ihsân eylesini tesbit etmektedir. « اجازت كاتب العبد مستنجد . . . » kaydını ise Mustancid'in, Halîl Sultân tarafından 1405 te, Semerkand'dan Anadolu'ya gitmesine izin verdiğini bildirmekte ve bu sahîfedeki son yedi târihle yanlardaki iki târihin Mustancid'in elyazısı olduğunu, aynı zamanda Mustancid'in de Tîmûr'la bulundüğunu açıklamaktadır. 172. b de, aynı yazıyla Kara Yûsuf Bik'in 813 saferinin altısında (1410) Erzincan'ı kuşatıp aynı yılın rabîülevvelinde, cumma günü zaptettiği... 823 zilka'desinde de (1420) vefât ettiği kaydedilmiştir. Ayrıca « وفات مرحوم المغفور پدرم امیر سانی مولوی خامس جمادی الاول لسنة ثمان وثمانین وسبعائه » kaydıyla Mustancid, babası Sâtı'nın 788 cumâdelûlasının beşinci günü vefât ettiğini tesbit etmiştir (1386). Hâsılı bu mecmûa, muhtevî olduğu tarihler bakımından da değerli ve incelenmesi gereken bir hazinedir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم شر العلماء من زار الامراء وخير الامراء من زار العلماء
نعم الامير على باب الفقير وبش الفقير على باب الامير خلقان صورت اين
نسخ را گرفته اند كه . . .
(3. b)

Son : كن بالله تاترا كمال حاصل شود والله اعلم بالصواب واليه المرجع
والمآب والحمد لله وحده والصلاة على من لا نبي بعده
(107. b)

II. «İsfah Farîdûn b. Ahmad'al-ma'rûf bi 'İsfah-sâlâr : رسالهٔ سپهسالار بمنقاب خداوندگار : Risâla-i Sipehsâlâr ba manâkıb-ı Hudâvend-gâr. Farsça. Farîdûn Macdaddîn Sipeh-sâlâr'ın bu eseri, Sultân Valad'in,

bilhâssa "İbtidâ - nama" da babasının hakkında verdiği bilgilerden sonra Maw-lânâ ve mümessilleri hakkında yazılan ilk eserdir. Selçukluların son zamanlarında askeri kumandanlardan olduğu için Sipeh-sâlâr diye anılan Ahmad oğlu Macdaddîn Ferîdûn, Mawlânâ'ya intisâb edip mesleğini terketmiş ve ona kırk yıl kadar hizmet etmiş, 712 sularında (1312) vefât etmiş, Mawlânâ'nın babasının yanına gömül-müştür. Oğlu, babasının yazdığı bu mensûr farsça esere, Sultân Valad'le oğlu Ulu Ulu 'Arîf Çalabî'nin ve yerine geçen kardeşi Şamsaddîn 'Âbid Ç. nin ve bâzi hâli-felerin hâl tercemelerini de ekleyip eseri tamamlamıştır. Bu ilâvenin 739 H. den (1338) önce yapıldığı kanâatindeyiz (b. Mevlânâ Celâleddîn, III. basım ; s. 31 - 32). Sipeh-sâlâr risâlesi, 1237 de (1821) vefât eden, Yenikapı Mevlevî-hânesi şeyhi Seyyid Nâşır 'Abdalbâkî tarafından bâzi ilâvelerle türkçeye çevrilmiştir. Mütercim, önsözünde, amcası Sayyid Ahmad Dada'nın (1229 H. 1813) emriyle tercemeye başladığını, terceme yürürken Muşâhib Ahmad Âğâ'nın (1209 H. 1794), III. Selim'e duyurduğunu, bunun üzerine padişahın emriyle tercemeye hız verip 1212 cumâdelûlasının yedinci günü (1797) bitirdiğini bildirir. Bu terceme, İst. Süleymâ-niye K. e mülhak Nâfiz Paşa kitapları arasında 1126 No. da kayıtlıdır. Yenikapı Mevlevî-hânesinin ilk şeyhi olup 1026 dan sonra (1617) vefât eden Akşehirli Kemâl Ahmad Dada tarafından da nazmen ve ihtisâr edilerek türkçeye çevrilmiştir. Aynı K. e mülhak Hâlet Efendi kitaplarının ilâve kısmında 82 No. dadır. Müellifi biline-miyen muhtasar bir çevirisi daha vardır ve adı, "Manâkıb'al-'Arîfin va Marâtib'al-Kâşifîn" dir (Prof. Helmut Ritter : Mevlânâ Celâleddîn Rûmî ve etrafındakiler ; Türkiyat Mec. c. VII - VIII, İst. 1942, s. 280). Bahâriyye Mevlevî - hânesi şeyhi Fahrî Hüseyin Dada (Husayn Fahraddîn 1329 H. 1911) tarafından da nazmen ve çok güzel bir tarzda türkçeye çevrilmiştir. Fakat H. Fahraddîn Dada'nın koleradan vefâtı üzerine, divânı, kitapları ve zâtî eşyâsıyla yakılmıştır. Birkaç cüz'ünün, akrabasından rahmetli Avnî'de bulunduğunu duyardık; ne olduğunu bilemiyoruz. Risâla-i Sipeh-sâlâr, 1938 de vefât eden Ahmed Avni Konuk tarafından nesren türkçeye çevrilmiş ve "Manâkıb-ı Haḡret-i Mawlânâ Celâleddîn-i Rûmî" adıyla 1331 de İstanbul'da bastırılmıştır. Midhat Bahârî Hüsâmî tarafından da nesren türkçeye çevrilmiş ve 1331 de İst. da, Selânik Mat. da bastırılmıştır. Lokmânî Dada, bu manâkıbı, "Manâkıb'al-'Arîfin" den de faydalanarak 910 H. de (1504), Konya'da nazmen ve bâzi ilâveler ve tâdillerle türkçeye çevirmiştir. Eski bir nüshası, İst. Üniv. K. de, türkçe yazmalar arasında 2440 No. da kayıtlıdır. Prof. Tahsin Yazıcı, "Risâle-i Sipeh-sâlâr"ı, bu nüshayı esas tutarak tenkid ve açılama-larla türkçeye çevirmiştir; fakat henüz basılamamıştır (Mevlânâ Celâleddîn'in III. basımına, s. 31 - 32 ve Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik'e b. s. 14 - 15). Risâla'nın metni, 1319 da (1901) taşbasması olarak Cawnpor'da basılmıştır.

Baş : حمد بی حد واحدی را جل جلاله که جلال هویت او از تصاویر
عقل مبراست . . .
(108. b)

Son : سگان ان بلاد روشن کرده و بزى اهل فقر در آورده و بجلقه
اوليا دعوت نموده است
(168. b)

(107. b nin son kısmıyla 108. a da, 168. a da ve bundan sonraki sahifelerin kenarlarıyla 172. b ve 173. a - b de, tasavvufi tefsire âid nisbeten yeni bir yazıyla farsça bâzı fevâid yazılı. 173. a da, insanın kaş ve gözlerinin, karşılıklı iki «فضل» yazısını meydana getirdiğini gösteren ve yazıyla çizilmiş olan bir de resim var ki bu, muahhar yazıları yazanın Hrûfilik inançlarını göstermektedir.)

Cilt
429

2112

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâladdîn Muḥammad (Mawlânâ) :

Maktûbât

(مکتوبات)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 23 × 3
Yazı eb'âdı : 15.3 × 7.8

Kenarları altın yaldızlı cetveli, düz, mukavva üstüne yeşil meşin kaplı cilt. 115 yap. Her s. de 21 satır var. Muahhar bir nüsha. XIII. asr-ı hicride yazılmış kanâatindeyiz (XIX). Yazan ve yazılış târihi mukayyet değil. Hamdam Ç. vakfı. Yazan, yarım sahifelik bir mukaddime ilâve etmiş. Her mektubun başında, surhla «الله مفتاح الابواب» sözü var (Müze kısmında 79 No. da kayıtlı «Maḳtûbât» in izâ-luna ve Maktûbât tercememize b. Mektuplar, İst. İnkılâp Kitabevi - 1963, Sunuş, s. III - XXIII).

Baş : رب يسر بسم الله الرحمن الرحيم وتم بالخير اين رسايل على ووسايل
معلا ومكاتبات همايون ومراسلات ميمون كه . . .
(1. b)

Metin : الله مفتاح الابواب بارى تعالى چون خواهد عنايت و لطف و نصرت
و دولت و سعادت را بر بنده گان خویش مقيم و پيوسته كرداند . . .
(2. a)

Son : و بساط عدل و كرم و وين (دين) پرورى در بساط جهان كسترانيد
هر تخم كه كاشتن برويد اين تخم بكار تا توانى
تمت تمام
شد
(115. a)

(Bu mektup, bizim basmamızda CXXXVIII. mektuptur ; s. 208. Bundan sonra bizde 12 mektup daha var.)

Cilt
430

2113

بهاالدین محمد ولد (سلطان العلماء)

Bahâ'addîn Muḥammad Valad (Sulṭān'al-'ulamā') :

Ma'ārif

(معارف)

I. c

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20 × 12
Yazı eb'âdı : 15.2 × 8

Kenarı zencirekli, miklapsız, ortası çin yılanından bozma dal ve çiçeklerle bezenmiş şemseli, kırmızıya çalar koyu kahverengi ciltli. 103 yap. Her s. de 18 satır var. İlk s. nin üstü müzehheb. S. kenarları dışta iki, içte bir lâcüverd içinde altın cetvelle çevrili. Yazı güzel bir ta'liyk. Yazılış tarihi, yeri ve yazanın adı belli değil, Yazı ve kâğıt bakımından X. asr-ı hicriye (XVI) âit. Âyetlerle hadisler surhla yazılmış.

Baş : . . . قال الشيخ الامام العالم الكامل المحقق المدقق قطب الاولياء
والعارفين سلطان العلماء في العالمين بهالملة والحق والدين قدس الله روحه
ونور ضريحه اهدنا الصراط المستقيم كفتن اى الله هر جزومرا بانعام بشهر
خوشى و راحت برسان

(1. b)

Son : واز بهشت دل حرير ميل و رغبت را بنجدمتكار با ادب دهند
و محرومى ببادرا (بى ادب را) دهند تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب
(103. b)

(Bu nüsha, Badl'az-zamân Firûzân-Far'in yayınladığı metnin I. cüz'üdür ; Ma'ārif. Macmû'a-i mawâ'iz va suḥanân-ı Sulṭān'al-'ulamā' Bahâ'addîn Muḥammad b. Ḥusayn-ı Haṭṭibî-i Balḥî maṣhûr be Bahâ'i Valad. İran Ma'ārif Vezâreti yayını ; Tehran - 1333 Şemsihicri ; s. 1 - 123.)

Cilt
431

2114

بہاؤالدین محمد ولد (سلطان العلماء)

Bahā'addīn Muḥammad Valad (Sulṭān'al-'ulamā'):

Ma'ārif

(معارف)

I. ve II. c

FARSÇA

Cilt eb'adı : 44,7 × 16,5

Yazı eb'adı : 18,5 × 12,2

Âdi mukavva ciltli. 207 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı Selçuk neshi. Âyet ve hadisler surhla yazılmış. Her faslın sonunda «والله اعلم» yazısı var. I. cilt 109. b de bitiyor. II. cildin başına «كتاب المعارف لمولانا سلطان العالمين مقبول اوليا الله» كتاب الراغبين بها الحق والدین محمد بن الحسين بن احمد الخطيبي البليخي قدس الله بصره وجعلنا «ذوالحظ من برة والسلام على من اتبع الهدى» yazılmış (110. a). Metin 110 b de başlıyor. I. cilt. Badî'za-zamân Firûzan-Far'in metnine mutâbık (s. I - 123). II. ciltte 198. b'nin sonundan bir yaprak kadar noksan var. B. F. yayımında 150. fasıldan sonuncu fasıl olan 197. faslın sonuna kadar da eksik (s. 235 - 311) Bu nüshada, «حسام خليفة المولوى» diye başlayan fasıl iki kere yazılmış (14. b - 16 a ve 206. b - 207. b. B. F. basını, s. 15 - 16). İlk yaprakta, «تاریخه» tarafından 974 yılı muharreminin ilk günü (1566) vakfedildiği, yedi satırlık sülüsle yazılmış bir vakfiyeyle tesbit edilmiş. Nushanın yazılış târihi olan 72 ? târihinde, yâni Sulṭān Valad'ın vefatından pek az bir müddet sonra dahi Maw-lânâ'nın, Abû-Bakr soyundan olduğu hakkında umûmî bir kanâatin olmadığını ve böyle bir iddiânın bulunmadığını II. cildin başına yazılan başlık da göstermektedir (Mevlânâ Celâleddin III. basım, s. 35 - 40).

I. cildin başı : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين اهدنا الصراط المستقيم كُفِّمَ اى الله
(1. b) هر جز ومرا بانعاى بشهر خوشى وراحت برسان . . .

Sonu : واز بهشت دل حرير ميل ورغبت را بخدمتكار باداد دهند
ومحروى بنى ادب را دهند والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب
(109. b)

II. cildin başı : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين يا ذم آمذ كه وهو معكم اينما كنتم
كُفِّمَ بايذ كه ببيت جز سمع وبصر وادراك وعقل واختيار . . .
(110. b)

Son ve ketebe : وهمه وسوسها از تو است واز تواناى است اما عاجز را چه وسوسه
باشد والله اعلم بالصواب تم الكتاب بعون الله وحسن توفيقه وسعة رحمته
على يد العبد الضعيف محمد بن اسحق بن ابراهيم اللارندى المولوى فى منتصف
شعبان المبارك من شهر سه . . . وعشرين وسبع مائة والصلوة والسلام
على محمد وآله . . . رحم الله من نظر فيه ودعا لكاتبه ولجميع المؤمنين
(207. b) آمين رب العالمين

(Târihte bir kelime silinmiş, okunamıyor.)

Cilt
432

2115

بہاؤالدین محمد ولد (سلطان العلماء)

Bahā'addīn Muḥammad Valad (Sulṭān'al-'ulamā'):

Ma'ārif

(معارف)

I. c

FARSÇA

Cilt eb'adı : 17,9 × 12,7

Yazı eb'adı : 13,5 × 7,9

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, koyu kahverengi, mıklıplı cilt. 158 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı nesih. İlk yaprakta, dergâhta Aşçıbaşı'nın (Ser-tabbâh. Ser-tarıyk nâibi. İkinci mürebbi) nezâreti altında bulunmak üzere Bursalı Derviş Yûsuf tarafından 1009 yılı cumâdelâhırında (1600) vakfedildiğine dâir, Karaman Kassâmül-askerisi Halil b. Ali'nin yazısıyla ve imzasıyla türkçe on satırlık bir vakfiye var. Kâğıt ve yazı bakımından hicrî X. yüzyıla (XVI) âid olduğu tahmin edilebilir. Her faslın sonunda surhla «والله اعلم» yazılmış. Başta, بسم . . . «هذا كتاب المعارف شيخ الشيوخ سلطان العلماء» قال الشيخ الامام العالم الكامل الحق المدقق قطب الاولياء والعارفين سلطان العلماء فى العالمين بها الله والحق والدين قدس الله روحه ونور ضريحه

(1. b).

Baş ve son, diğer nüshalardaki gibi.

بہا الدین محمد ولد (سلطان العلماء)

Bahâ'addîn Muḥammad Valad (Sultân'al-'ulamâ') :

Ma 'ârif

(معارف)

IV. c

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 24.5 × 1.65

Yazı eb'âdî : 20.5 × 14

Üstü ebrî kaplı mukavva cilt. Fasıllar, diğer ciltlerde olduğu gibi ekseriyetle bir âyetle başlıyor. Yazısı Selçuk neshi. Harfler, devrinin karakterini göstermekte Kâğıt az aharlı ve kalın. Bâzı sahifeler nem görmüş, kararmış. Bâzı sahifelerde mürekkep, satırlar bozulmaksızın yayılarak kâğıdı gölgelemiş. Bâzı « د » lar noktalı.

Bugün « د » ile yazılan bâzı kelimeler, konuşma diline uyularak « ت » ile yazılmış.

« داریت » gibi (35. b). 100 yap; bâzı s. lerde 19, bâzılarında 18 satır var. 37. b sonunadek fasıl nihâyetlerine surhla işaretler konmuş. Bâzı kere de satırlarda, kelimelerin üstlerine, noksan olan sözler, surhla, yahut siyah mürekkeple yazılmış. Bu yazılar metni yazanın yazısından ayrı olduğuna ve metni tamamladığına göre, herhâlde birisi tarafından, bir başka nüshayla karşılaştırıldığına hükmetmemiz gerekmekte; yani bu yazılan sözler tahşiye değil. Bâzıları kitap ciltlenirken kesilmiş. Yazı ve kâğıt bakımından bu nüsha, hicrî VII. nihâyet VIII. yüzyılın ilk senelerine (XIII - XIV) âid olduğu muhakkak. Nüshanın başı ve sonu eksik.

1. b de, üstte, surha « کتاب معارف سلطان العلماء » yazısı var. Bu yazı, eski olmakla beraber metnin yazısına nisbetle yeni. Baştaki numarasız iki sahifenin ilkinde « معارف سلطان العلماء قدس الله سره جلد رابع » yazılı. Bu yazı da aynı devrin yazısı. Eserde arapça fasıllar da var (meselâ baş tarafı ve 79. a - 80. b, 81. b, 98. b.). Bâzı satırlarda kelime ve cümleler silinmiş, üste doğrusu yazılmış. Eserde Dehri ve İbâhiler aleyhinde mülâhazalar (32. b. Badl'az-zamân Firûzan-far basımına da b. s. 237, 244, 246, 405), felsefeye değer verenlerin kınamak (94. b), Vahş kadısı ile arasının gergin olduğunu bildirmek (83. a), Hârezmlilerin, Mu'tezile mezhebinin ihtiyâr etmeleri dolayısıyla Allâh'ı görmek inancını besleyen ve kadere inanan Sünnîlere zulmedişlerini anlatmak (48. b) gibi Sultân'al-'ulamâ'nın inancını belirten, öbür ciltlerdeki kanâatini kuvvetlendiren bahisler de var. Ayrıca bu ciltte, diğer ciltlerde adları geçen Naem-i Hâcî (15. b. B. F. basımındaki Naem-i Muḥaddîṭ olabilir; s. 351), Nûraddîn Abû-'İshâk (27. b, 91. b. B. F. basımı, s. 355, 391), Tâc-ı Zayd (46. a. B. F. basımı, s. 264, 266), Raşîd-i Kâhâyî (56. a. B. bas. s. 22), Hâcî Şiddîk (61. b, 62. a. B. bas. s. 233, 290, 381), Kâdî (Vahş kadısı. 83. a; s.

188, 189, 319, 328, 407, 426) Gor Meliki (85. a; s. 355), Sultân-ı Vahş (aynı zât, 99. b; s. 283, 303), 'Abdallâh-ı Hindî (99. b; s. 283, 303), Yığân Tîkin (100. b; s. 416) gibi kişilerden de bahsedilmektedir. Gene bu eserde, Gor padişâhının savaşından bahsedilmektedir ki bu da "Ma 'ârif" in II. cildinde geçer ve 600 yılı şevvâlinde (1204) Gor padişâhının Vahş'e geldiği anlatılır (52. a, s. 355). Mawlânâ da, bir gazelinde bu savaştan bahseder ve

مرا در معرکهٔ هجران میان خون و زخم جان
مثال لشکر خوارزم با غوری روا داری

beytiyle bu savaşı hatırlar ve hatırlatır. Gene bu eserde, Vahş'te bulunduğunu, Semerkand, Belh gibi büyük bir şehirde bulunmayı arzuladığını da bildirir (76. b). Eserde geçen

ما مذهب چشم شوخ مستش دارم
کیش سر زلف بت پرستش دارم

beyti (52. a), Ma 'ârif'in II. cildinde de geçer (Fasıl. 169 s. 267). Kitaptan, vaaz verdiğini de öğrenmekteyiz (66. a). Bütün bu karinelere demiyelim; beyyinelere nazaran bu dördüncü cildin, Sultân'al-'ulamâ'ya âid olduğuna, fakat öbür ciltler gibi tasnif ve tertib edilmeyerek müsvedde hâlinde kaldığına hükmediyoruz. Esâsen biz, Ma 'ârif'in II. ve III. ciltlerinin, 'Alâyî tarafından tertib edildiğini de biliyoruz (Mevlânâ Celâleddîn, III. b. s. 22-25. Ma 'ârif hakkında daha geniş bilgi edinmek için de aynı s. lere b.) Anlaşıyor ki 'Alâyî, bu cildi görmemiş ve kimse tarafından tertibe de konmamış, ilk kısımlarını okuyan, belki böyle bir teşebbüse kalkışmış, fakat sonunu getirememiş ve bu nüsha, tek olarak müsvedde hâlinde kalmıştır.

Baş : بلا غایة ویری فی زمان عالمنا من طرب وصدق و عشق و فی زمان
عالمنا من الحيرة . . .
(1. a)

Son : ملك نفلح تکن سا ز کردد نه بیغان تکن ان خواب در ماه
ربیع الاول سه سب و ستماه
(100. b)

(Sondaki «سب و ستماه» den sondaki iki üç kelime silinmiş. Anlaşıyor ki kitabı alan birisi, 607 de yazıldığı zannını vermek için bu kelimeleri silmiş; oysa ki Sultân'al-'ulamâ', 607 de gördüğü bir ruyâdan bahsetmektedir. Keşfel-Zunûn zeylinde, Sultân'al-'ulamâ'nın "Maşrk'aş-şamsayn" adlı tasavvuf ve ahlâka âit bir kitabı bulunduğu kayıtlıdır; II, s. 487. Tavsifini sunduğumuz eser, merzû, tahkiye ve edâ bakımından "Ma 'ârif" in öbür ciltlerinden farksızdır; bu bakımdan bunu, Ma 'ârif'in bir cildi kabul etmek ve üstteki yazılara inanmak gerektir. İhtimâl İsmail Paşa, bunun bir nüshasını görmüş ve o nüshada adına "Maşrk'aş-şamsayn" dendiği için bu kayda inanmıştır.)

Cilt
434

2117

بہاؤالدین محمد ولد (سلطان العلماء)

Bahā'addīn Muḥammad Valad (Sulṭān'al-'ulamā'):

Ma'ārif

(معارف)

I. c

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 26 × 17.5

Yazı eb'âdî : 16.7 × 10.1

Kenarı cetvelli, ince zencirekli, ortası şemseli, mıklaplı koyu kırmızı meşin cilt. Üstünde, « عوارف المعارف تألیف سلطان العلماء حضرت بہاء ولد بلخی کہ حضرت » yazısı ve Şayh 'Abdalkarīm b. Maḥmūd adlı birisine âdiyetini belirten yazı var. İlk iki sahifesi lâcüverd içinde altın cetvelli. Başta lâcüverd içinde altınla kûfi Besmele yazılı. İbâreler arasındaki duraklar ve 2. a daki اَعْلَمُ وَاَللهُ اَعْلَمُ altınla. Öbür sahifeler surh cetvelle çerçevesi. Yazı nesih. 155 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı ve kâğıt bakımından hieri IX. yüzyıla âit (XVI).

Baş ve son, diğer nüshaların aynı.

Cilt
435

2118

مجموعه

Maṣmu'a

Cilt eb'âdî : 23 × 15

Yazı eb'âdî : Her risâlede ayrı

Mıklapsız, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt; sırtı ve kenarı meşin. İlk yaprakta, I. 'Abdallḥalīm Çalabî'nin (1090 H. 1679) güzel bir ta'liyle yazılmış temellük kaydı ve «الوائق بالملك الاعلى عبدالحليم ابن مولانا» mührü, Bostân Ç. nin (II. 1117, H. 1705) temellük yazısı ve Hamdam Ç. nin dâirevi ve murabba vakıf mühürleri var. İlk iki sahifenin üst ve altları, surhları ve yeşilleri solmuş iki musattah safihayla tezhibli. Kenarlar, zencirek altın cetvelli. Sahifelerin yanlarında üst ve alt kısımlarda armûdî, ortalarında dâirevi birer tezhibli safiha var. Her iki sahifede âyet başı ve âyetle dikkati çekmesi gereken iki kelime surhla yazılmış. Öbür s. lerde, kenarlarda ikişer surh cetvel var. Âyetler, husûsî adlar, «قوله تعالى» sözleri surhla yazılmış. Yazı Selçuk yazısı.

I. Tafsîru sûrati Muḥammad va sûret'al-Fath. Farsça. Yazı eb'âdî: 14.7 × 9.17 yap. Her s. de 17 satır var.

Baş : بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَوَقْتُ بِهٖ قَوْلُهُ تَعَالٰی وَالَّذِیْنَ كَفَرُوْا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ اَصْلَ اَعْمَالِهِمْ اِنَّهٗا كَافِرٌ شَدِیْدٌ وَدِیْكَرَانِ رَا نِیْزَ رَهٗ زَدَنْد (1. b)

Son : قَوِیْ اَسِیْرٌ مَّوْجِ هُوَا وَقَوِیْ اَسِیْرٌ مَّوْجِ صَفَا دَرِ مَاهِیْتِیْ (böyle) حیوةٗ نَظَرِ كُنْ اَوْ مَعْلُومٌ نَمِیْ شُدُ الْاَ بِمَثَالِ اِدْرَاكَاتِ خَوْشِ وَنَاخَوْشِ كِیْ اَثَرِ بَیْشَتِ وَدَوْزَحِ اَنْدِ وَاللهُ وَلِیُّ التَّوْفِیْقِ نَم (17. b)

II. Sayyid Burhānaddīn Muḥakkık-ı Tirmizî: Ma'ārif. Farsça. Yazı eb'âdî: 15 × 9.1. 18. a da, iki satırı surh, iki satırı siyah mürekkeple on satırlık şu takdime var: « معارف مولانا وسیدنا وسندنا — وقلبتنا وقدونتنا سلطان العارفين — ملك المحققين قطب الاقطاب ولی الله فی — الارضين مفتاح خزاين العرش امين كنوز القرش — ابو يزيد الوقت جنيد الزمان عالم رباني — برهان الحق والملة والدين فلك العلماء — الراخين وارث الانبياء والمرسلين — خلاصة الاولياء الاولين والاخرين — قدس الله روحه العزيز المعروف — شيخ برهان (الدين) : «Bu kelime siyah mürekkeple, son radan araya yazılmış»

(Cümlelerin aralarındaki çizgiler satırları göstermektedir Sulṭān'al-'ulamā'nın halifesi ve Maṣlānā'nın, babasından sonra müşşidi ve mürebbisi olan ve 638 - 639 H. de (1240 - 1241) Kayseri'de vefât eden ve orada medfûn olan Sayyid Burhānaddīn Muḥakkık için b. Mevlânâ Celâleddin; III. basım, s. 45 - 49.)

Baş : بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ يَقُولُ اللّٰهُ تَعَالٰی مِنْ ذِكْرِنِیْ فِیْ مَالِهٖ ذِكْرَتِهٖ فِیْ مَالِیْ . . . (18. b)

Son ve ketebe : هر چیزی که بود یا حق بود یا باطل جواز باطل جستی بحق رسیدی التماس فی ثلثة اصحاب الجحیم واصحاب الجنة واصحاب الاعراف واللہ اعلم بالصواب تمت نسخ هذا الكتاب (böyle) من نسخة صحیحة معتمد علیها بعون الله وتوفيقه كتبه العبد الضعیف المحتاج الى رحمة الله تعالى ارغون بن ایدمر بن عبد الله المولوی فی التاریخ الخامس محرم سنة سبع وثمانین وستایه حمدا لله ومصليا علی نبیه وسلم (54. b)

(Ma'ārif, mecmûanın 18. b - 54. b yapraklarında. Yazı aynı. Âyetler, hadisler, beyitler, «قوله تعالى» gibi sözler surhla yazılmış. Üslûp ve edâ, baştaki tefsîre tamâmiyle uymada. Birinci risaleyi öne alarak Ma'ārif'le bir arada, «Ma'ārif. Maṣmû'a-i

ma'ed'iz u kelimât-i Sayyid Burhânaddîn-i Muhaqqıq-ı Tirmizî be hemrâh-ı Tafsîr-i Sûra-i Muḥammad va Fath" adıyla 1339 Şemsî hicride Badî'az-zamân Firûzan-far, açılama v.s. ile bastırılmıştır (*Iran Maârif V. Tehran - 1330 H.*). Eserin basımında bu nüsha esas tutulmuş; Nst. Selim Âga K. de 567 No. da kayıtlı nüshadan da faydalanılmıştır. Ancak Mawlânâ Müzesinde, teşhirde bulunan 79 No. da (*eski 145*) kayıtlı mecmûadaki nüshanın fotoğrafları, kitap basıldıktan sonra eline geçtiği için bu nüshadan istifade edememiştir. 79. No.daki nüsha, bu nüshaya nazaran muahhar olmakla berâber yazan, bu nüshadan başka tam bir nüshayı görmüş, hattâ eline bizzât S. Burhânaddîn'in elyazıları da geçmiştir. "Maḳâlât" adı verilen ve mecmûanın 110. b - 154. b yapraklarını kaplayan nüsha, 116. a ya kadar bu "Ma'ârif"i de ihtivâ etmektedir. 79 No. ya b.

III. دعاى سرخهباد ، حرز قلنسوه ، بازوبند اميرالمؤمنين على
sındaki yıllar (*Ayrı, fakat gene o devre âid bir yazı ile. 55. a - 56. b.*)

IV. ? : Bir Hadis kitabı. Farsça. Hadisler arapça ve sülûsle yazılmış. Tercemeler farsça ve nesih. Sondaki «د» ların bâzıları noktalı. Yazı Selçuk neshi olmakla beraber muahhar bir devre âit. «ح» ve «ع» larla «ن» ların çanakları biraz daha yuvarlanarak Selçuk karakterinden ayrılmaya başlamış. Kâğıt kalın, az âharlı. Bu kitap, bizçe VII. asrı geçer. Fakat mürekkebi, ilk kitaplardan daha kütü olduğundan daha fazla solmuş. Baş ve sonu yok. 93 hadisi muhtevî. 88. a da, sonda, «الباب الثالث» dendiğine göre, bu kitabın baş ve son tarafından bir hayli eksiki var. Kitabın büyük olduğu anlaşılıyor. 70. a, 71. a, 88. a, 89. b, 90. a, 93. a, 94. b ve 95. a daki hâşiyeler metne âit. 90. b nin kenarına yazılan yazı, metni tavzih için yazılmış. 95. b de kenarda bir rubâinin ilk beyti olan şu beyit yazılı :

گر تو بسر راه خرد و از منی با درد بمیری بدوای نرسی

Baş : سافروا تصحوا وتغنمو (böyle) سفر کنید تا تن شوید وغنیمت
(57. a) . . . . . یابید . . . . .

Son : گفته اند بقضا رضا دادن بندگی است و خوشنودی حق طلب
کردن خدمت . . . . . (Üç kelime silinmiş, okunamıyor)
(97. b)

Cilt
436

2119

بهاالدین محمد ولد (سلطان العلماء)

Bahâ'addîn Muḥammad Valad (Sultân'al-'ulamâ) :

Ma'ârif

(معارف)

I. c

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.6 × 12.2

Yazı eb'âdı : 15 × 8.4

Yumuşak koyu kahverengi meşin ciltli. 1. a da 'Abdalhalim Ç. nin (1090 H. 1679), oğlu II. Bostan Ç. nin (1117 H. 1705) ve onun oğlu Şadraddin Ç. nin (1123 H. 1711) târihsiz temellük kayıtları var. Yenikapı Mevlevî-hânesi şeyhi Nâşir 'Abdalbâkî Dada'nın de (1237 H. 1821) mühürü mevcut. Sonda eksiki var. B. F. basımında, 69. fashın başlarında bitiyor (s. 102, satır. 14. چه خبر). 88 yap. Her s. de 14 satır var. Yazı nesih. Sahife kenarları, tek surh cetvelli. Âyetler, hadisler ve fasıl sonlarındaki «والله اعلم» ler surhla yazılmış. Çoğu cümle sonlarında bulunan noktalar da surhla. Kâğıt, kalın, âharlı ve filigsamli. Hicrî IX. yüzyılın sonlarına, belki de X. yüzyılın ilk senelerine âit (XV - XVI). 89. yap. ta üç rubâî, bir kıt'a, bir de Hz. 'Alî'ye âit arapça kıt'a ve Şam'da bulunduğu, matla' beyit olan

لنا فی دمشق الشّام قولهم لهم وفا
وهم صفوة الاقوام فی العجم والعرب

beytinden anlaşılan bir zâtın 13 beyitlik arapça ve Mevlevîleri medheden şiiri var. Arab olduğu, yahut arapçayı ehl-i lisandan bellediği şiirinden anlaşılan bu şâirin şiirinin başında «شیخ ایوب» kaydı var. Osmanlı Müellifleri'nde 1071 de, Medine'de vefât eden bir Ayyûb-ı Halvatî var (I, s. 27 - 28). Belki şâir bu zattır. Bu yazılar sonradan ve güzel bir ta'hykle yazılmıştır.

الحمد لله . . . اهدنا الصراط المستقیم کفتم ای الله هر جزومرا . . .
(1. b)

ودر روح و راحت اصحاب مشروح الصّدر نظری کن خاك راجه
خبر والله اعلم

(88. b)

Cilt
437

2120

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdî : 17 × 10.5

Yazı eb'âdî : 12.8 × 6.4

Üstü kırmızı kadife, kenarları altın dallarla ve zencirekle bezenmiş mıklapsız cilt. Yaprakların ciltten görünen yerleri de altın yaldızlı ve yaprak motifleriyle müzeyyen. Kâğıdı çok güzel aharlanmış ve mıstarlanmış. Cildin kapak kâğıtları zer-efşan. İlk s. de rokoko tarzı tezhib içinde yeşil destarlı Mevlevî sikkesi resmi var. S. kenarları siyah çizgilerle ve içi altın cetvelle çerçevesi. 181 yap. Her s. de 23 satır var. 67. b de Sultân'al-'ulamâ'nın Ma'ârif'i bitiyor. 69. b de aynı tarzda tezhible Ma'ârif-i Sultân Valad başlıyor ve 181. b de sona eriyor. Yazı ta'hiyk.

1. Sultân'al-'ulamâ'nın Ma'ârif'i'nin başı :

(1. b) . . . اهدنا الصراط المستقيم گفته ام ای الله . . .

Son ve ketebe: و محرومی بی ادرا دهنند والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب
اتمام یافت بقلم شکسته رقم فقیر احمد حامدالمشهر بنظیف زاده محب
مولوی در اواخر شعبان المعظم از شهرور سنه خمسہ عشر ومائین والف
(67. b)

II. Sultân Valad'in M. nin başı :

(69. b) . . . بسم الله . . . نبیا واولیا هر یکی معجزه وکراماتی . . .

Son ve ketebe : هر چند که شاخها همه جنبانند ❀ جنبیدن هر شاح ز اصلی دیگر است
اتمام یافت بقلم شکسته رقم محب مولوی فقیر احمد حامدالمشهر بنظیف
زاده در غره رجب الفرد از شهرور سنه خمس عشر ومائین والف از حجره
(181. b)

(Sultan'al-ulemâ'nın Ma'ârif'i'ni daha sonra yazdığı halde ciltte hürmeten evvele alınmış.)

Cilt
438

2121

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdî : 17 × 11

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Adi ciltli, yazı ta'hiyk. Her risalenin yazısı ayrı hattatlar tarafından yazılmış. Mec. da 849 H. de yazılmış yazılar bulunduğu gibi daha muahhar devirlere âit yazılar da var. IX. - XI. yüzyıllarda (XV - XVII) tertib edildiği anlaşıyor.

I. من سوالات جلال الدین : Sayyid 'Izzaddîn-i Âmulî : « قدسنا لله بسرّه جواب عزالدین آملی . . . »
Min su'âlâtı Calâladdin Cawâbu 'Izzad-
dîn Âmulî. Farsça.

Baş : گوه اندر پنهانی یافتم دانی که چیست
بحر اندر سرمه دانی یافتم دانی که چیست

(1. b)

Son : سید عزت جواب شعر مولانا جلال
این کلام از بی زبان و بی دهان دادم که چیست

(4. b)

(1. b deki matla'la başlayan ve hem edâ, hem müeddâ bakımından Mevlânâ'nın şî'ri olmasına ihtimâl bulunmayan bu nazım, eski ve doğru Divân-ı Kebîr'lerin hiçbirinde yoktur. 'Izzaddîn-i Amulî, 904 te; 1498; Mazandîrân'ın Sârl şehrinde vefât etmiştir. "Şarhu Nahc'al-Balâga"sı ve "Husayniyya" adlı bir risâlesi vardır. Ray-hâna; I, s. 30.)

II. Şarh-i Kalima-i şahâdat. Farsça.

Baş : زهی لوا وعلم لاله الا الله

که زد بر اوج قدم لاله الا الله

(4. b)

Son : دلم طواف بتبریزی کند محرم دران حریم حرم لاله الا الله

(aynı. Bu şiir de eski ve doğru divanlarda yoktur.)

III. سلطان سلیم عتیق Sultân Salîm-i 'Atîk (Yavuz. Saltanatı 918 - 926 H. 1512 - 1520) : 7 farsça gazel.

Baş : ای رافراشته ذات علم بالایی سایه از علمت نه فلک والایی
(5. a)

Son : سلیم از دیده چندین لعل ایثار رهش کردم
هنوزم گوهر و یاقوت از دامان نشد آخر
(6. b)

(Salîm'in, İmperator Wilhelm tarafından Berlin'de, 1904 te bastırılan, II. Sultân Abdülhamîd'e bir cemile olarak takdim edilen ve Berlin Üniv. Elşine-i Şarkıyye muallimi Paul Horen tarafından hazırlanan ta'hiykle yazılmış ve kenarları müzehheb, basma divanda ilk şiir 2. şiirdir; s. 5; son şiir de 146. şiirdir; s. 62.)

IV. Hāza āyatun mi'al-
İncil fi şıdkı Hadrati Muḥammad 'alayhissalām.

Baş : آبتون . . .
(7. a)

Son : بُسْتِ بَيْسُ بُو دُنْيَا اِسِي اُولَا اُو دُنْيَا اِسِي اُولَا
(aynı)

V. Sayyid Yahyā Şirvānî : Kaşf' al-ḳulūb. Farsça. Kitap, sâliklerin dileği üzerine "ma'rifet-i akl, ma'rifet-i dil, ma'rifet-i rûh, ma'rifet-i nefis" olmak üzere 4 baba ayrılmak sûretiyle «amir acil aciz akrom» خلاصه السلاطين في العالم المؤيد الملك المتان سني خليل الرحمن سلطان بن سلطان امير adina yazılmıştır (9. a - b). Osmanlı Müellifleri, S. Yahyâ'nın vefâtını 862 olarak kaydediyor (1457 - 1458): fakat vefâtına «جانشين جنت» terkinin de târih düştüğünü ilâve ediyor. Bu terbib, 867 eder (b. I. s. 197). Asâmi'l-Mu'allifin, 869 da (1464 - 1465) vefât ettiğini, 867 de vefât ettiği de söylendiğini bildiriyor (II, s. 528). Sultan Halil, Şirvanşahlardan olup 812 - 862 de 1409 - 1457) hüküm sürmüştür (Düvel-i İslâmiyye; s. 246). Kaşf' al-ḳulūb'un 820 H. de yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. Farsça yaz. arasında, 954 No. da kayıtlı mecmûadadır ve mec. nın ilk risâlesidir (I. b - 12. b).

Baş : بسم . . . سپاس وستایش بی حد و قیاس مر آن پادشاهی را که . . .
(7. b)

Son : محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم چنین خبر می
(18. b)

(15 b den sonra arada noksan var. II. bâb 13. b de başlıyor. İst. Üniv. nüshasına göre, bu nüshanın sonu, 11. b de 11. satırın sonunda bitmektedir; böylece, aynı s. den 8 satır ve 12. s. ile 12. b den 9 satır ekdiktir.)

VI. Miftâh'al-asrâr. Farsça. Sonu yok.

Baş : الحمد لله الاول ليس لا وليته ابتداء . . .
(19. b)

Son : در حضور خود حاضر بیند و اگر شخص
(29. b)

(Müellif, kitabının adını مفتاح الاسرار diye anıyor (19. b). Kendi adı yok. 26. b den sonra 27. b başlıyor; araya 'İsmat-ı Buhârî'nin bir gazeli ve başka bir risâle girmiş. Kaşf zeylinde, 901 de (1495) vefât eden Moltanlı Samâ'addîn b. Calâladîn'as-Suh-ravardî'nin bu adda bir eseri anılmaktadır (II, s. 528). Rayhâna'da, bu kitabın Samâ'addîn'in olduğunu ve aynı yılda vefât ettiğini bildiriyor (II, s. 221).

VII. Risâlat'al-Gawṭiyya. Arapça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله كاشف الغمّة والصلوة على نبيه خير البرية
قال الغوث الاعظم المستوحش عن الغير المستأنس بالله قال يا غوث الاعظم
قلت لبيك . . .
(31. b)

Son ve ketebe : وكمال المعراج مازاغ البصر وماطفي يا غوث لاصلوة لمن لا معراج
عنده يا غوث المحروم من الصلوة هو المحروم من المعراج عندى تم الرسالة
الغوثية بتأييد نور القدسيه والحمد لله رب العالمين وصلّى الله على خير خلقه
محفد وآله اجمعين في تاريخ سنه ٨٤٩
(34. b)

(Bu risâle, 561 H. de (1165 - 1166) Bağdâd'da vefât eden 'Abdal-Kâdir-i Giy-lânî'ye atfedildiği gibi 638 de (1240) Şam'da vefât eden İbni 'Arabî'ye atfedilenler de vardır. Müellif, kendisine Allah tarafından «يا غوث الاعظم» diye kitâb edildiğini söyler ve cümlelere, «قال : قلت» diye başlar. Vahdet-i Vücûdu anlatan bir risâledir (b. Kaşf. II, s. 879). İst. de, Eyyub'da, Şayh Murâd-ı Nakş-bandî dergâhı ve Dâr'al-Ma'navî'si şeyhi ve Maṭnavî-lıh-cânı olup 1284 H. de (1867) vefât eden Ra'îs'al-Ḳurrâ' Şayh Fayd-Allâh'ın oğlu 'Abdallâf tarafından türkçeye terceme edilmiş ve bu terc. 1260 H. de İst. Mat. Amire'de basılmıştır. Son Malâmî'lerden olup 1319 H. de (1901) Selânik'te vefât eden Fâik Muḥammad tarafından da şerhedilmiştir (Osmanlı M. I, s. 143). 1341 de (1923) vefât eden Sayyid 'Abd'al-Kâdir-i Balhî'nin oğlu Sayyid Aḥmad Muḥtâr tarafından da (1352 H. 1933) türkçe şerhedilmiştir. Bu şerhin, kendi elyazılarıyla olan bir nüshasının mikrofili Ankara'da Milli Kütüphâne'dedir. Dr. Hasan Reşad tarafından da ingilizceye çevrilmiş, Bombay'da, 1357 H. de; 1938; bastırılmıştır; metin arap harfleriyledir, ALHISAZ P. PRESS; Nakhuda Mohalla. 3. İlhamat-e Qadriah.)

VIII. Fuṣûl. Arapça.

Baş : بسم . . . اما بعد فهذه الرسالة الشريفة في علوم الحقائق والحكم
من الدقائق . . .
(35. a)

Son : وان يرتفع واحد من الاعداد فلا يستحق الحقائق من الاعداد وفقر
معنى الحقيق عليها عاليا (böyle) والله اعلم بالصواب تمام الرسالة الشريفة
المسمى بالفصول والحمد لله رب العالمين
(38. a)

(Son yap. yeni bir yanyle yazılıp risâle tamamlanmış. Risâle sâhibi, tarikatte oğlu ve irâdetinde sözünün bebeği ve ışığı olan birisi için yazdığını söylüyor. Yedi fasıldan meydana gelmiş tasavvufî bir risâledir.)

IX. Farsça bir risâle. Başı yok. Dört şeyin dört şeye muhtâc olduğu hakkında Bukrat, Nûşîrevan, Şakiy-ı Balhî, Ma'mûn v.s. nin ve beş şeyin beş şeye ihtiyâcî giderdiği hakkında gene bâzı kişilerin sözleri.

Baş : (40. a) . . . . .
Son : (44. a) . . . . .

X. Kamerin, bulunduğu menzillere göre yapılması gereken işlere dâir farsç bir risâle. Sonu eksik.

Baş : . . . . .
(44. b)
Son : (45. b) . . . . .

Cilt
439

2122

بہاؤ الدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'addîn Muḥammad Valad (Sultân):

İbtidâ-nâma, Rabâb-nâma, İntihâ-nâma

(ابتدائنامہ، ربابنامہ، انتہائنامہ)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 24.8 × 17.5

Yazı eb'âdî : 19.8 × 12.6

Tâmir görmüş, mıklaflı, ortası şemseli koyu kırmızı Osmanlı cildi. İlk mesnevi 1. b - 118. a da, ikincisi 118. a - 221. a da, üçüncüsü de 221. a - 312. b dedir. 221 yap. Her s. de, dört sütun üzerinde 23 satır var. Yazı nesih. S. kenarları ve sütun ortaları tek lâcüverd çizgiyle çevrili. Başlıklar surhla yazılmış. Her üç mesnevinin de dibâceleri var. Yazanın adı, yazılış yeri ve târihi belli olmadığı gibi bir temellük kaydına da rastlanmıyor. Kâğıdı filigranlı, aharlı halin. Yazıda hicri VIII. yüzyılın hattâ IX. yüzyılın ilk senelerinin karakteri var. İbtidâ-nâma'da, «deriyan mirid شدن سید برهان الدین محقق رضی اللہ عنہ مولانا بہاؤ الدین محمد را . . .» surhunda,

لقبش بُد بہاء الدین ولد عاشقانش گذشتہ از حد وعد

beytinden sonra (53. b, satır. 4), muahhar nüshalarda görülen ve Sultân'al-'ulamâ'yı I. halifenin soyundan göstermek gayretini güden iki uydurma beyit, eski ve doğru nüshalarda olmadığı gibi bu nüshada da yok; hattâ bâzı nüshalarda olduğu gibi sonradan kenara da yazılmamış. Bâzı s. lerde, unutulmuş beyitler, aynı yazıyla kenarlara yazılmış ve onlar da lâcüverd cetvel içine alınmış; cetvel içine alınmayanları da var. Kenarlara, ayrı bir yazıyla bâzı kelimelerin izahları yazılmış.

İbtidâ-nâma'nın dibâcesinin başı :

بسم . . . سبب انشاء مثنوی ولدی در بیان اسرار احدی ان بود کہ . . .
(1. b)

İlk surhun başı : در بیان انک حق تعالی از ہمہ مخلوقات وموجودات
(2. a) ظاهر ترست . . .

Metnin başı : ابتدا می کنم بنام خدا
(2. a) موجد عالم فنا وبقا

Son : نہ نوازش کنم دگر نہ عتاب لب ببندم جو شد تمام کتاب

(Sultân Valad, bu eserini, sonlardaki,

مطلع ابن بیان جانفزا بود در ششصد ونود یارا
گفته شد اول ربیع اول گرزون کشت ابن مگوطول
مقطعش ہم شد ست ای فخر چارمین مه جمادی الاخر

beyitlerinden anlaşıldığı gibi 690 rabîulelvelinin ilk günü başlayıp aynı yılın cumâ-delâhırasının dördüncü günü bitirmiştir; 1291; 117. b. Dibâcede de 690 rabîulelvelinin ilk günü başladığını kaydeder (2. a).

Rabâb-nâma'nın Dibâcesinin başı :

سبب تألیف ابن مثنوی ومعنوی واسرار پرانوار ان بود کہ . . .
(118. a)

İlk surhun başı :

بسم . . . در بیان انک جملة اشیا از ذرات زمین وآسمان . . .
(118. b)

Metnin başı :

بشنوید از ناله وبانگ رباب نکتہای عشق در هر گونه باب
(aynı)

Son : شد تمام از داد دارا ابن کتاب بس کنم واللہ اعلم بالصواب
(221. a)

(Divân-ı Türki-i Sultan Veled'de bu kitaba 700 yılı şa'bânının ilk günü başlandığı, o yılın zilhiccesinde bitirildiği; 1292; kayıtlıdır; İst. - 1341, s. 94. No. 2134 e b.)

İntihâ-nâma'nın Dibâcesinin b. . . . .

بسم . . . حق سبحانہ وتعالی اساس قرآن مجید را کہ کلام اوست برین ترتیب
نہاد کہ . . .
(221. a)

İlk surhun başı :

بسم . . . در بیان انك اولیای واصل . . .

(221. b)

Metnin başı :

نکتهای نادر پرداز باز می‌کنم بانام حق آغاز باز
(aynı)

Son : شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا رسد رهرو بمنزل والسلام
(312. b)

(Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik'e b. s. 47 - 51.)

2123

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'addîn Muḥ. Valad (Sulṭân) :

İntihâ-nâma

(انتہانامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 24 × 16

Yazı eb'âdî : 19.2 × 11.3

Ortası şemseli, kenar cetvelleri solmuş, tâmir görmüş miklaplı Osmanlı cildi. 217 yap. Her s. de 23 satır ve her satırda bir beyit var. Kenarlar ve mısra'araları ikişer surh cetvelle çevrilmiş. Başlıklar surhla. Bâzı sahâfelerde aynı yazıyla kenarlara, unutulmuş beyitler yazılıp «صح» işaretiyle işaretlenmiş. İlk yap. ta, üstte, cetvelin dışında surhla ve ta'hiy yazıyla «وقف جماعتخانه مولویان» yazısı var. Bundan sonraki üç satır kazınmış; bu kazıntı yerinden sonra Konya Müftisi Mahmūd b. Muḥammad'ın, vâkîfın vakfını tasdiyk imzâsı bulunduğundan bu silinen satırların, vakfeden kişinin adını muhtevî vakıf yazısı olduğu anlaşılıyor. Kâğıt âharlı filigransız ve kalın. Yazı Selçuk neski. Sahifelerin kenarlarında, üstte, yer yer vakıf olduğu kayıtlı. Sonundaki «وقف جماعتخانه درویشان حضرت» yazısının altında da kazıntı var. Bu nüshanın son kısmı, öbür nüshalara uymuyor. 214 b de 7. beyitten sonra 31 beyit eksik. Son surh olan «در بیان انك» surhu da yok. İki surhun beyitleri birbirine karışmış. Sonda,

زین دعا بهتر نباشد خود دعا چون شود مقبول باشد ان عطا

beytinin ikinci mısra'ı «تازنده» چون شوند مقبول یابند ان عطا. Son beyit olan,

شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا رود رهرو درین ره والسلام

beyti de,

شد کتاب ثالث مابخوش ختام کار می‌کن بعد ازین تم الکلام

şeklinde. Bu beyitten sonra,

آخر ذی القعدة شد سنه اندر ثمان سبعمایه از که هجرت بدان

تا بماند یادگار اندر جهان این فواید برکتهای و برمهان

جلگهان جویان شوند اندر جهان

جود حق را دایما روز و شبان

beyitleri ilâve edilmiş. I. beytin ilk mısra'ında vezin de bozuk; II. mısra'da da sıklet-i vezin var. Nüsha, hicri VIII. yüzyılın sonlarına, hattâ IX. yüzyılın ilk yarısına âit (XIV - XV). Dibâce aynı.

Metin b : می‌کنم بانام حق آغاز باز نکتهای نادر پرداز باز
(1. b)

Son : جلگهان جویان شوند اندر جهان جود حق را دایما روز و شبان
(217. b)

Cilt

441

2124

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'addîn Muḥ. V (Sulṭân) :

İntihâ-nâma

(انتہانامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 23.6 × 16.5

Yazı eb'âdî : 19.7 × 11.3

Sırtı ve kenarları meşin, miklaplı mukavva cilt. İlk üç yaprağı kesilerek yeni bir kâğıda yapıştırılmış, bundan sonraki yaprakların kenarlarında ve bilhâssa diplerinde tâmirler yapılmış. 20. ve 21 yapraklar, yeni bir yazıyla yazılıp nüsha tamamlanmış. Bâzı yaprakları nem yüzünden bozulmuş. 163 yap. Her s. de 24 satır var. Dibâce aynı.

Baş : می‌کنم بانام حق آغاز باز نکتهای نادر پرداز باز
(2. b)

Son ve ketebe : شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا روزره رو درین ره والسلام

تم الكتاب المثنوی المعنوی الولد الهادی الی صراط مستقیم علی ید العبد الضعیف الی رحمة ربه اللطیف . . . المولوی القونیوی احسن الله خاتمته فی اوائل محرم المکرم سنه ثمان وخمسين وسبع مائه

(Ketebede noktalı yerde hattâtın adı yazılmış. «عثمان بن عفان» adlı biri, burayı kazıyıp, şerefî kendisine aktarmak için kendi adını ve babasının adını yazmış.)

Cilt
442

2125

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sultân) :

Rabâb-nâma

(ربابنامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 22.7 × 15

Yazı eb'âdı : 17.3 × 11.5

Kenarı zencirekli, ortası şemseli, miklabı komuş harap cilt. 199 yap. Her s. de 21 satır var. Yapraklara Abcad harfleri, surhla numara konmuş. 183. yaprak-tan sonadek X - XI. asra âit sandığımız (XVI - XVII) bir yazı var. Bu sûretle sonu noksan olan kitap tamamlanmış. Yazı Selçuk neshi. 202. b de, «لولده مد الله» başlığıyla Sultan Veled'in bir şiiri ve iki rubâî yazılı. Dibâcede, Mes-nevi'den alınan ilk beyit, «بشنو از نی چون شکایت می کند» tarzında olmakla berâ-ber arzettiğimiz kayıt da gösteriyor ki bu nüsha, Sultan Veled'in sağlığında, yâni 712 H. den (1312) önce istinsâh edilmiştir. Başlıklar surhla yazılmıştır.

Baş : بشنوید از ناله و بانگ رباب نکتهای عشق در هر گونه باب
(İlk yap. b)

Son : شد تمام از داد داور این کتاب بس کنم والله اعلم بالصواب
(199. b)

Cilt
443

2126

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sultân) :

Rabâb-nâma

(ربابنامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 24.2 × 15.5

Yazı eb'âdı : 17.5 × 12.1

Üstü ebri kaplı, yanları ve sırtı kırmızı meşin, miklaplı mukavva cilt. 272 yap. Her s. de 17 satır var. Dibâce, iki satırı surhla, iki satırı siyah mürekkeple yazılmış. 3. a da Hâcî Muştâfâ b Hâcî Sulaymân tarafından 947 ramazanında, Mahmûd Dada b. Uvays Dada adına vakfedildiği yazılı. Birinci sahifedeki vakfiyede, Mah-mûd Dada, «فخر المشايخ والسمالكين وذخرا لانتقاء والعارفين» diye övülmektedir. Mah-mûd Dada, Türbenin kible tarafında Koyunoğlu Müzesine giden yolun köşesinde, Topraklık mahallesinde, Bulgurhâne denen bir bahçenin içinde medfundur. Ki-tâbesi şudur :

سلطان العارفين — برهان الواصلين — محمود بن اويس دده — سنه
خمس وستين وتسعمائة

Yanında isminde bir zât yatmaktadır.

Baş : بشنوید از ناله و بانگ رباب نکتهای عشق در هر گونه باب
(5. a)

Son ve ketebe : شد تمام از داد داور این کتاب بس کنم والله اعلم بالصواب

تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب يوم الخميس العاشر من شهر رجب الاصح
لحجته اثني واربعين وسبعائه على ید العبد الضعیف المحتاج الى رحمة الله تعالى
عیسی بن یواش المولوی
(272. a)

(Ketebeden, hattâtın, Masclânâ dervişlerinden olduğu anlaşılmaktadır.)

Cilt
444

2127

بہاؤ الدین محمد ولد (سلطان)

Bahā'addīn Muḥ Valad (Sulṭā) :

İntihā-nāma

(انتہانامہ)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 24.5 × 16.3

Yazı eb'adı : 18 × 12

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı muklavva cilt. 218 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı Selçuk neshi. Dîbâce ve bütün başlıklar surhla.

Dibacenin b. : بسم الله . . . حق سبحانه وتعالى اساس قرآن مجید را کی کلام اوست
(3. b) برین ترتیب نہادکی موعظه و نصیحت را . . .

Metnin b. : بسم الله . . . در بیان ائک اولیای واصل . . .

میکنم بانام حق آغاز باز
(4. b) نکتهای نادر پر راز باز

Son ve ketebe : شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا روز رورو درین ره والسلام

تم المثنوی المعنوی الولدی الهادی الی صراط السوی الابدی فی آخر شهر
رمضان المبارک يوم عرفه سنه احدى وثلثین وسبعماية والحمد لله . . .
کتبه العبد الضعیف الفقیر المحتاج الی رحمة ربہ اللطیف الخیر الصغیر بن خضر
بن محمد الحموی المولوی احسن الله عواقبه

توفی حضرت سلطان الولد قد (قدس سره) لیلۃ یوم السبت العاشر من
شهر رجب سنۃ اثنی عشر وسبعماية

(Bu s. de, bu kaydın altında iki satırlık bir kayıt varmış; kazanmış. Yalnız
«من الهجرة النبویه» sözüyle «سنه ست و» okunabiliyor. Hattât, ketebeye nazaran Maic-
lânâ mensuplarındandır.)

Cilt
445

2128

بہاؤ الدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān) :

(ابتدائنامہ ، ربانامہ ، انتہانامہ)

İbtidâ-nāma, Rabâb-nāma, İntihâ-nāma

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.3 × 17.5

Yazı eb'adı : 19.2 × 10.9

Âdi yeni ciltli. 356 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı okunaklı ve nesta'lıka çalar bir yazı. Dîbâcelerde adlar, târihler, bâzı satırlar surhla yazılmış. İbtidâ-nāma'da, ortada iki sütun, kenarda bir sütun olmak üzere yazı eb'adı 19 × 12. Mısra'ların ortaları, kenar sütunun yanları birer surh cetvelle vçevrili. İlk mesnevi 1. b - 136. b de. Rabâb-nāma 137. a da aynı tarzda başlıyor; 192. b de, kenar sütunda bitiyor. 193. a - 242. b de dörder sütun var. 243. a dan sona (247. a) kadar, baştaki gibi ortada birinci beyit, kenarlarda tek satır üzerine birer mısra' ve böylece üç sütun var. İntihâ-nāma, 248. a da başlamakta. Kenarlarda birer sütun olmak üzere sahîfede üç sütun mevcut. Son s. de (356. b), yanda sütun yok. Başta, biri silinmiş olarak üç temellük kaydı var. Muahhar bir nüshadan yazıldığı, «برهان الدین محقق . . .» surhundaki, doğru ve eski nüshalarda bulunmıyan

جمہ اجداد او شیوخ کبار همه در علم و در عمل مختار
اصل اودر نسب ابوبکر زان چو صدیق داشت او صدق

beyitlerinin bulunmasıyla anlaşılıyor (62. b. Kenarda, satır. 5 - 8). Dîbâcler aynı.

İb. başı : ابتدا میکنم بنام خدا
(1. b) موجد عالم فنا وبقا

Sonu ve ketebe : نه نوازش کنم دگر نه عتاب لب ببندم چو شد تمام کتاب
هر که خواند . . .

قد وقع الفراغ من تسويد هذه النسخة الشريفة المكتوبة على يد . . . درویش علی المولوی
کریکی . . .
(136. b)

Rebâb. başı : بشنود از ناله بانک رباب نکتهای عشق در هر گونه باب
(137. a)

Sonu : شد تمام از داد دادار این کتاب
پس (böyle) کتم والله اعلم بالصواب

(247. a. Kâtib, *dibâcede* «مثنوی» yi de «مثنوی» tarzında yazmıştır. 137. a)

İntihâ. başı : میکنم بانام حق آغاز باز
(248. b)

Son ve ketebe : شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا رود رهرو درین ره والسلام
تمت کتابه هذه الاسرار الربانی . . . علی يد العبد . . . کورجکی
درویش علی المولوی فی مولوی خانه حلب . . .
(356. b)

(Halep Mevlevî-hânesi, *Divâna Muḥammad Ç. nin* himmetiyle kurulduğundan bu nushanın X. asırdan; XVI. M; sonra istinsâh edildiği muhakkaktır. Yazısına ve kâğıdının ince filigramlı Venedik kağıdı olmasına nazaran hieri XI. yüzyılın sonlarına; XVII. M; âittir. Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik; s. 121.)

2129

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muh. Valad (Sulṭān):

İbtidā-nāma

(ابتدائنامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.2 × 15.5

Yazı eb'adı : 18 × 11.7

Kenarı düz cetveli, ortası şemseli, mıklaplı meşin ve koyu kahverengi Osmanlı cildi. 254 yap. Sahife kenarlarında cetvel yok. Her s. de 19 satır var. Dibâce surhla, içindeki iki beyit siyah mürekkeple yazılmış. 4. a da, alt tarafta, ولدالمولوی القراحصاری vakfı olduğu yazılı. Başlıklar surhla; dibâcede olduğu gibi yazılmış. 219. a, 236. b ve 243. a da olduğu gibi bâzı s.lerde; kenara ve gene devrinin yazısıyla, müşhada mevcûd olmayan beyitler kaydedilmiş; böyle olduğu hâlde, «در بیان مرشد شدن سید برهان الدین محقق . . .» surhunda, sonradan uydurulup eklenen düzme iki beyit yok ve metin,

لقبش بُد بهاء دین ولد عاشقانش گذشته از جد و عد
مثل او کس نبود در فتوی از فرشته گذشته در تقوی

tarzında (117. b). Yazı tamâmiyle Selçuk yazısı. Son yaprak olan 254. a'nın sonunda, gene «اخى شاه ولدالمولوی القراحصاری» nin, «مرحوم المغفور محمد بن» «صدرالدین» *rûhu için* vakfettiği kayıtlı. 256 yap. olarak mukayyet. Herhâlde baştan iki yaprak kopmuş 254. b de Mawlânâ'nın 8 rubâisi, gene o devrin yazısıyla yazılmış. Nûsha, VIII. asr-ı hiçrinin (XIV) bütün özelliklerini taşımakta.

Baş : بسم الله . . . سبب اتشای مثنوی ولدی در بیان اسم ار احدی . . .
(1. b)

Metin : در بیان انك حق تعالى . . .
ابتدا می کتم بنام خدا . . .
موجد عالم فنا و بقا . . .
(4. b)

Son : نه نوازش کتم دگر نه عتاب لب ببندم جو شد تمام کتاب
(254. a)

Cilt

447

2130

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muh. Valad (Sulṭān):

İbtidā-nāma

(ابتدائنامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 24.5 × 15.5

Yazı eb'adı : 18.8 × 8.6

Üstü musattah altın yaldızla yapılmış, kenarları hafif gömme zencirekli, yukardan birbirini kat'eden yedi, yandan üç murabba' tezyinatlı, mıklaplı, mıklabında da murabba'lar bulunan kırmızı cilt. 218 yap. Her s. de 23 satır var. 2. b de güzelle bir tezhib mevcut. Dibâcede beyitler surhla yazılmış. Diğer yapraklarda iki sütun, sütun ortalarında ve kenarlarda birer surh cetvel var. Başlıklar surhla. Yazı Mâverâünnehir ta'hiyî. Doğru ve eski bir nüshadan yazıldığı anlaşılmalakta. «در بیان مرید شدن سید برهان الدین محقق . . .» surhunda, sonradan eklenen iki düzme beyit yok (101. a). Baş ve son aynı.

Ketebe : ثم وافق الفراغ على يد كاتبه الكاتب الكثير الآثام والمعائب افقر بركة الله
محمد عارف البخاراوى الخنقى خفا بالالطف الجلى والحنى . . . فى
قبيل الجمعة يوم رابع من شهر ذالحجه سنة خمس وخمسين ومائتين والى
من هجرة النبوى صلى الله عليه وسلم
(218. a)

Cilt
448

2131

بہاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān):

İbtidā-nāma

(ابتدائنامہ)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 17.7 × 12.8

Yazı eb'âdı : 13 × 9

Mıklaplı, üstünde dıh'ları müsâvi olmıyan, içinde küçük on tâne main bulunan ve tümünden bir main hasıl olan bir şemse, kenarlarında cetvel içinde zencirekli, koyu kahverengi, tâmir görmüş cilt. Kâğıdı hafif filigramlı, mistarı belli aharlı kâğıt. 294 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı Selçuk neshi karakterini göstermekle beraber nesta'lyka çalar bir nesih. Bâzı yap. larda, ta'lyikle, metinde bulunmıyan beyitler, diğer bir nüshadan yazılmış. Dîbâcede bâzı satırlar ve bu kısımda geçen iki beyit surhla. S. kenarlarında cetvel yok. Dîbâceden sonraki surh ve ilk kısım, ikinci surha kadar noksanmış; Necâti Elgin tarafından yazılarak tamamlanmış. Sağlam ve doğru bir nüshadan yazıldığı anlaşılıyor. « در بیان مرید شدن سید » surhındaki uydurma iki beyit, bu nüshada da yok. Baş ve son aynı. İlk yaprakta, Hâcî Muştafâ b. Hâcî Sulaymân tarafından, « فخر المشايخ والسالكين و ذخيرة التقياء والعارفين محمود دده بن اويس دده » ye, 947 de vakfedildiğine dâir on satırlık bir vakfiye var. Son beyitten sonra « في التاريخ » kaydı düşülmüş (294. a). Aynı s. de dört, b yüzünde 6, 295. a da 4 rubâi var ve son rubâiden önce aynı yılın ramazanında bitirildiğine dâir surhla bir yazı mevcut. Hattâtın adı yok (2126 No. ya b.).

Cilt
449

2132

بہاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān):

İbtidā-nāma

(ابتدائنامہ)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.7 × 13.5

Yazı eb'âdı : 18 × 8.5

Âdı, yumuşak çeşim ciltli.

Baştan 23 yaprağı dört sütun üzerine; sütun aralarında ve sahife yanlarında surh cetvel var. yalnız 21. b - 23. b de cetvel yok. 24. a dan sonadek her s. de iki

sütun, satırlarda bir beyit var ve yazı Mâverâunnehir ta'lyıkı. Baştarafın yazısı da ta'lyık. Ciltte, 101. b den sonraki kürrâse sona gelmiş ve kitap eksik sanılmış. Bu kürrâseyi ciltten ayırıp yerine koyduk ve yaprak numaralarını ona göre attık. 209 yap. Baştaki dört sütunlu s. lerde 20 ve 21, öbür s. lerde 21 satır var. Nüsha, doğru ve eski bir nüshadan yazılmış. « ... در بیان مرید شدن سید برهان الدین محقق » surhunda, sonradan eklenen düzme iki beyit yok (86. b) Dîbâce siyah mürekkeple, dîbâcedeki beyitler surhla yazılmış. Öbür başlıklar surhla. Baş ve son aynı. Son yap. olanı 209 b kenarında şu ketebe var :

لایق چشم عارفان نیست اگرچه خط من
رد نکند اهل دل خط شکسته بسته را
ک ف هو درویش بشیر المولوی درویش بکبر

(Son kelime بکبر olsa gerek. ک ف harflerinden bir târîh çıkaramadık; belki esmâ-i husnâ'dan « کافی » ye işaretir.)

Cilt
450

2133

بہاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān):

Rebâb-nāma

(ربابنامہ)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 15.3 × 11.5

Yazı eb'âdı : 12 × 8.2

Yeni ve mukavva üstüne bez kaplı cilt. Yazı Salçuk neshi. Kâğıt az aharlı kaba ve kaverengine dönmüş. Bazı yapraklarda mürekkep solmuş. Baştan 1. a - 5. b yeni bir kâğıda yazılmış, eklenmiş. Bu kâğıtlardaki yazı ta'lyikle. 6, 8, 9, 12 ve 13. yapraklar, daha eski ve nesta'lyka çalar bir yazıyla sonradan yazılıp ilâve edilmiş ve böylece nüsha tamamlanmış. Arapça beyitlerle (Meselâ 4. a, 263. b, 264. a) rumca beyitlerle bâzı kelimelere (261. a - b), sondaki türkçe beyitlere hareke konmuş (265. a - 269. b). İlk yap. ta vakfiyesi var; fakat vâkıf ve vakıf târihi yok; vakfiye, hicri X. yüzyıla âit bir yazıyla yazılmış (XVI.) Baş ve son, 2126 No. dakinin aynı.

Ketebe : کاتب هذه الورقات العبد الفقير الى رحمة ربه العلي الكبير بهاء الدين السمراني
المولوى العادلى احسن الله عواقبه في اواخر ربيع الآخر لسنة احدى وخمسين
وسبعمائة

العبد المسكين علي بن حمزة الحلبي مولانا فرمود »
 kaydı » مولانا بدرالدین فرمود کہ مرادم ازیں فقیر بحقیقت آن فرزند بوده است . . .
 yazılmış. Bu yazı, 2. a daki yazının aynı. Buna nazaran Sultan Veled, bu nüshayı Bedreddin'le, 'Alî b. Hâmzat'al-Halabî'ye göndermiş olsa gerek. Manâkıb'al-'Ârifin'de, Mawlânâ'yı öven (Prof. Tahsin Yazıcı tercemesi Ariflerin Menâkıbeleri, Şark - İslâm Klâsikleri serisi, Millî Eğitim Basımevi; Ankara - 1953, s. 372), vefâtından sonra bir toplulukta mersiye inşâd eden (II, Ankara - 1954, s. 19) bir Bedreddin Yahyâ var. Melikül-üdehâ diye anılan bu zât, elçilikle Haleb'e gitmişti (aynı, I, s. 83). Adı geçen zâtın, bu zât olması ihtimâli hatıra gelmektedir.

Bu nüshanın Dibâcisi surhla yazılmıştır. Maṭnawî'den alınan beyit, « بئس ازانی » diye başlıyor. Dibâcenin sonu, 3. a da kenara yazılmış ve ciltlenirken bir kısmı kesilmiş. Bütün başlıklar surhla. 17. b ye kadar s. lerde iki sütun arasında ve s. kenarlarında birer surh cetvel var; 18. a dan sona kadar cetvel yok. Nüsha bir başka nüshayla da karşılaştırılmış, sahife kenarlarına, üstlerine, aynı devrin yazısıyla, metinde bulunmıyan beyitler yazılmış, çoğuna « صح » kaydını konmuş. Surhlarda da, gene surhla ve aynı yazıyla tashihler var (*Mesela* 7. a). Bâzı kelimelerin mânâları, metin içinde surhla üste, yana, yahut kenara ilâve edilmiş. Bâzi yerler silinmiş, kazınmış, oralara doğruları yazılmış (*Mesela* 51. b). Bâzi yerler, 76. a - b de olduğu gibi metinde çizilmiş, doğrusu yazılmış. Bu yazılar S. Valad'ın yazısına çok benziyor (*86. b ye b.*). 146 ve 147. yapraklar, nisbeten yeni, fakat gene Selçuk yazısıyla sonradan yazılıp eklenmiş ve nüsha tamamlanmış. 266 ve 267. yapraklar, bu yazıdan başka bir yazıyla yazılmış Kenarlardaki «صح» kaydını taşıyan yazılar, S. Valad'ın yazısı değil, Sonlardaki «در نماز اولیا جله در ترغیب» طلب آخرت و مشغول شدن ببندگی وطاعت حق بی حد سخن گفتند و ذم سرکشان مغافلان کردند هرکي بر مضمون معانی (*241. b*) ایشان سخن گوید اگرچه عین آن عبارت باشد «نباشد الا» در حقیقت همان باشد ولهذا قرآن در نماز پیارسی خواندن» ورواست پیش ابوحنیفه بوجود انك بر تازی خواندن قادر باشد و اگر بتازی خواندن قادر (*242. a*) yazısı ilâve edilmiş. Bu nusha S. Valad tarafından mutlaka görülmüş, bir kısmı kendisi tarafından düzeltilmiş ve herhâlde tashihler gözünden geçmiştir Şimdilik Rabâb-nâme'nin en eski nüshası budur.

Dibâcenin b. : . . . بسم . . . سبب تألیف این مثنوی معنوی . . .
(2. a)

حیوة خسویش بر انگونه بی قرار مکن
 که بر توار نگرید پس از حیوة ممات
 و گر حیوة نبات تو جز بقا باشد
 پس از حیوة نبات توبه حیوة نبات
 و گر ترا عرصائی نموده اند ز دور
 محققان حکایات و صادقان روات
 تو در ترازوی محشر نشسته و هنوز
 دل تو منتظر حشر و قصه عرصات
 و گر غرض ز صلات و صیام فرمانست
 تو سر میپیچ ز فرمان صوم و ورد صلات
 و گر ز حکمت کار صلات بی خبری
 تو گر صلات پرستی بود صلاة تولات
 راه حج شتابی و مال صرف کنی
 ز راه دور همی تا براوری حاجات
 نخست قاضی حاجات را طلب پس حج
 نخست معرفه نفس جوی پس عرفات
 تو صورت همه اشیائی گوئی یک چیزی
 چنانک صورت آحاد مایه عشرات

Bunun altında da, dört beyti kenarda ve son beyti, yapıştırılan kağıtla kaplanmış
 «لشیح شهاب الدین المقتول السهروردی قدس الله سره» sekiz beyitlik arapça bir şiir var ki
 başlığını taşımakta.)

Cilt
452

2135

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān):

Rabāb-nāma

(ربابنامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 22.3 × 15.3

Yazı eb'adı : 17.2 × 12.4

Sırtı ve kenarları meşin âdi mukavva ciltli. Kâğıt az aharlı, kaba Selçuk kâğıdı.
 Yazı Selçuk neshi. Devrinin imlâ özelliklerini taşımakta. Baş tarafı eksik. Dibâcenin
 sonlarında, «...» den başlıyor; İlk

sahifelerin kenarları tezhibli. Etrafı kesilmiş, yalnız ortası kalmış. İhtimâl kenarlar-
 daki kayıtların görünmemesi için kesilmiş. Başta bulunması iktizâ eden bir veya
 iki yap. yok. İlk surh 1. b de başlıyor. 283 yap. Her s. de 17 satır var. Bir satırda
 bir beyit mevcut. Misra'ların arasında ve s.lerin kenarlarında çifte surh cetvel var
 269. b den sonra 34 beyit eksik; arada bir yaprak yok ve son da noksan. 283. a
 ya ta'hykle ve yeni bir yazıyla 7 beyit yazılarak nüsha tamamlanmış.

Baş : بشنويد از ناله وبانك رباب

(1. b)

Son : شد تمام از داد دادار این کتاب پس کنم والله اعلم بالصواب
 (283. b)

Cilt
453

2136

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān):

Dīvān

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 32.8 × 16.7

Yazı eb'adı : 17.3 × 12.5

Âdi bez kaplı mukavva cilt. Başta II kâğıtta yazı yok. Yalnız ilk yaprakta
 «حضرت چلبی عارف میفرماید» Darvîş Bayrâm'ın vakfı olduğu ta'hykle yazılı ve
 başlığıyla

دره‌امم بسته اند الا در تو

misra'ıyla başlayan rubâi ve,

خورشید سپهر لامکانی دل ماست

misra'ıyla başlayan diğer bir rubâi yazılı. Divânın baş tarafı yok. Kafiye göre
 tertib edilmiştir. 176 yap. Her s. de 14 satır var. 7, 80, 101, 151, 175. s. ler yeni
 yazıyla yazılarak eklenmiş. "م" kafiyesinde,

ما عاشقان سرده وختار آمدیم

پس رند و بس مقامر و عیار آمدیم

gazelinde,

عطار روح بود و سنایی دو چشم او

ما قبله سنایی و عطار آمدیم

beyti var (58. b). Yazı tamâmiyle Selçuk neshi. Mürekkebi solmuş; devrinin bütün
 karakterlerini göstermekte. Hicri VIII. yüzyılın (XIV) ilk yarısında, divânın

Son : ای درویش بدانکه سالکرا از ابتدا تا انتها این رساله اورا
(128. a) تا کفایت باشد والحمدلله رب العالمین

III. Risāla. Farsça. A. N: عزیرالدین نسفی

Baş : ... می باید که بیان کند اهل منزل چهارم در ذات و صفات
خدای چه گفته اند و شرح عالم ملک و ملکوت و عالم جبروت چون
کرده اند ...
(128. a)

Son : می خواستم که درین رساله بیان ذات و صفات خدای تعالی و بیان
عالم جبروت و عالم ملکوت و عالم ملک تمام کنم اما نتوانستم باشد که
درین رساله می آید تمام کنم

هر چیز که اندر دو جهان بسته آتی

آنست ترا در دو جهان مونس و معبود
(132. b)

IV. Gulşan-ı Râz. Farsça. Gulşan-ı Râz: گلشن راز: Maḥmūd-ı Şabustarî محمود شبستری
Noksan.

Baş : بنام آنکه جانرا فکرت آموخت
چراغ دل ز نور جان برا فروخت
(132. b)

(böyle) اشارت بذلف

Son : حدیث زلف جانان بس در از ست
چه شاید گفت از وجه جای راز ست
(150. a)

V. 'Âşık Pâşâ'nın Garîb-nâme"sinden iki yaprak (Bâzı hadisler, menkabeler
v.s.), Türkçe.

VI. لب لباب معنوی انتخاب انتخاب: Hüseyin Vâ'iz-ı Kâşîfî Hüsayn Vâ'iz-ı Kâşîfî حسین واعظ کاشفی
Lubb-ı lubâb-ı ma'nawî İntihab-ı intihab-ı Maṭnawî. Farsça.

Baş : ای کینه بخشش ملک جهان
من چگونم چون تو میدانی نهان
(157. b)

Son : رنگها یکرنگ کردند ازو
(201. b. Son mısra'da vezin düşük.) صبغۀ الله هست فم رنگ خو

VII. Hadrat-i Sultân-ı Divāna Efendi... حضرت سلطان دیوان افندی قدس سره

Baş : اون سکر بیک عالمک جسمنده جانسن یا علی
(203. a)

Son : شاه مردان شیر یزدان پیشواسن یا علی

(Murabba'-ı mütekerrirdir. "Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik'e b. s. 485 - 487.
Mecmûanın eski No. sı. verilmiştir.)

VIII. Hadrat-i Sultân-ı ḥa- حضرت سلطان خرابات دیوانه افندی قدس سره
râbât Divāna Efendi...

Baş : گل ای جان بلبلی دبرت زبانی
(204. a)

Son : هر ایشده ایرولقدر آخرکار
(Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 476 - 477. 2095 No. ya b.)

IX. Farîdûn (Ulu 'Arif Çalabî; 719 H. 1320): Farsça
bir şiir.

Baş : چشم عبرت برگشا بنگریکی در خویشتن
تا قرین جان و عشقی یا قرین خویشتن
(205. b)

Son : عارفا رو قول کم گو بعد ازین فعال باش
چند گوئی فاعلان فاعلان فاعلان
(206. a. b yüzünde bâzı kıt'alar ve rubâiler var.)

X. Tütünün halâl olduğuna dâir Şeyhulislâm Bahâ'î'nin iki fetvâsı ve « نقل
من خطه الشریف » kaydıyla Şun'-Allâh'ın, tütünün orucu bozmıyacağı hakkında
bir fetvâsı, cumua ve bayram namazlarına âit, Bahâ'î'nin iki fetvâsı. Türkçe. 207. b.
Bahâ'î, 1064 H. de (1750 - 1751), Şun'-Allâh, 1021 de (1612) vefât etmiştir (Hâl
tercemeleri için b. İlmîyye Sâl-nâmesi; 1st. Mat. Amire - 1334; s. 458 - 459, s. 422).

XI. خلیل Halilî: رساله تحفة العشاق Risâla-i Tuḥfat'al-'Uṣṣâk Farsça. Sûlûkten, şartlarından ve mertebelerinden, zikrden, atvâr-ı sab'âdan.... bahseden manzum bir risâledir. «در بیان ولایت و نبوت» fashında,

شیخ سعدالدین که مرد راه بود   ان حقایق سر بسر آگاه بود
گفته است ان شاهباز معرفت   مظهری باید بدین هر دو صفت

.....

demekte, «خاتمة الكتاب» da,

ساختم بحرش بیحر مثنوی   تا شوم کردم برین نظم کلام

beytiyle Mawlânâ'dan saygıyla bahsetmektedir (2179 No. ya b.).

Baş : بشنو ای جوینده راه خدا   گر توجویای خدای باخود آ
(209. b)

Son : ای خلیلی تا قیامت زین کلام   گر بگویی نیست امکانی کلام
.....

چون ندارد این سخن پایان زحد   بس بود گفتن ز رازی باخرد
(226. a-b)

XII. Taewîd'e âit muhtasar bilgi. Türkçe.

Baş : اون سبکز یرده وقف . . .
(227. a)

Son : بو طریق اوزره عمل ایدرلر ایمش والله اعلم
(229. a)

XIII. Maṭnawî'deki lûgatlere âit farsça, noksan ve “و” harfinin başlarında biten bir lûgat risâlesi.

Baş : بسم . . . در لغت آشکارا کردن چیزی . . .
(229. b)

Son : ریبت بی آرای
(242. b)

Sonlarda ruyâ tâbirleri v.s.

Cilt
456

2139

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭân):

Ma'ârif

(معارف)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 23.2 × 15.8

Yazı eb'âdî : 17.2 × 11

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, muklaplı mukavva cilt. Yazı nesih 2111 No. da kayıtlı bulunan Fihî mâ-fih ve “Manâkıb-ı Sipeh-sâlâr”ı yazan Gawhar-şâd'ın yazısıdır (b.). İlk yap.ta, «بعضی از مقالات و اسرار مولانا سلطان» başlığı altın-
«المعشوقین قطب الابدال کامل الحال والقال شمس التبریزی قدسنا الله بصره العزیز» başlığı altın-
«مولانا سلطان الاولیا والمعاشقین» başlığı altında Şams'in “Maḳâlât”ından altı satır yazılı. Mawlânâ'nın

گردان بهوای ماه چون گردونیم

mısra'ıyla başlıyan rubâîsi, altında,

«لولده سلطان المحققین خلاصة المتقدمین والمتاخرین» başlığı altında S. Valad'in,

ما جان لطیفم ونظر در نایم

mısra'ıyla başlıyan rubâîsi yazılı. Aynı yazıyla yazılı olan bu yaprakta, bu rubâînin sonunda şu ketebevi okuyoruz :

کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة ربه اللطیف واجد بن محمد القونوی المولد والبلخی المحتد
Noktalı yerler silinmiş. Bu yazıyı yazan . . . . . عشرین . . . . .
zâtın, 743 H. de vefât eden (1342) S. Valad oğlu Vâcid Ç. olduğunu zannediyo-
ruz. 2. a da kenarda «من تفسیر علایی» kayıtlı, 3. a da «علایی», 22. a da «علایی»
«من تفسیر ثمره الحدایق لعلایی» kayıtlı, 77. b, 86. a, 98. a, 108.
b, 110. a da «علایی» imzâlı tavzihât var. Başka s.lerde de aynı yazıyla, fakat
imzâsız tahşiyeler mevcut ('Alâyi için 89 ve 2008 No. ların izâhlarına ve Mevlânâ
Celâleddin'in III. basımında 23-24., Mevlânâ'dan sonra Mevrik'in 147. s. leri-
ne b.). Çok güzel bir nüsha olmakla beraber nem görmüş, sahifelerdeki yazılar
birbirine çıkmış, bâzı s.ler okunamaz bir hâle gelmiştir. Âyetlerle hadislerin
surhla yazılı bulunduğu bu nüsha, devrine âittir.

- Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين انبيا واوليا كه هريكى بمعجزه وكراماتى
(1. b)
- Son : ... سماع اگر هست خود اينست آخر تو مى گويى كه من
(149. b) امت محمد

(Bu nüs. da son iki fasıl yok. 149. b okunamaz bir hâle gelmiş. Bu yap. taki fasıl, 149. a da da var.)

Cilt
457

2140

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sultân) :

Ma'ârif

(معارف)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.7 × 13.3

Yazı eb'âdı : 15.5 × 10

Üstü kâğıt kaplı, tâmir görmüş, mıklaplı, sırtı ve yanları meşin mukkavva cilt. 200 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı ta'hiy. Âyetlerle hadisler surhla yazılmış. 197. s. 2141 No. da kayıtlı nüshanın hattâtı Hâcî Hısayn tarafından yazılıp nüsha tamamlanmış (O nüs. ya b.).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين انبيا واوليا كه هريكى بمعجزه وكراماتى
(1. b)

Son ve ketebe : جنيدن هر شاخ ز اصلى دگرست

الخط يبقى زماناً بعد كاتبه ●

وكاتب الخط تحت التراب مدفون

بأتمام النجائيد معارف پر معانى

روز چهارشنبه بیستم ماه صفرالاکبر فی سنه سبعین وثمانمائه علی يد

علی بن محمدالعراقى غفرالله له ولوالديه ولجميع المسلمين والمسلمات ...
(200. a)

Cilt
458

2141

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sultân) :

Ma'ârif

(معارف)

Cilt eb'âdı : 23 × 15.5

Yazı eb'âdı : 16.8 × 9.7

Üstü kâğıt kaplı, açık kırmızı meşin, mıklaplı cilt. 145 yap. 145-148. yap. lar Mağribî'nin (808 yahut 809, 819 H. 1405, 1406, 1416 : Rayḥāna, IV, s. 54) şürleri var. 1240 No. da kayıtlı nüs. da da aynı olduğundan bu nüs. onadan istinsâh edilmiş. Sahife kenarlarında, dıştan iki, içten bir, siyah mürekkeple çekilmiş ince cetvel içinde altın cetveli. Her yap. ta 19 satır var «فصل» ve «بيت» sözleri surhla yazılmış. Âyetlerle hadislerin başlarına ve sonlarına surhla ikişer küçük çizgi çekilmiş.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين انبيا واوليا كه هريكى بمعجزه وكراماتى ...
(1. b)

Son ve ketebe : جنيدن هر شاخ ز اصلى دگرست . رباعى (؟) الخط يبقى ...
بمحمدالله من يد اضعف محمد حسين تم الكتاب بعون الملك الوهاب تم الكتاب
فی آخر جمادى الآخر سنه ۱۲۶۹ بخود کشيد مسکينت از باطن وظاهر
شد بتوفيق خداى لاينام اين کتابت روز دوشنبه تمام
صاحب این رقم است حاجى حسين کن شفاعت بنده ات خير الانام
(145. b)

Cilt
459

2142

بهاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sultân) :

Ma'ârif

(معارف)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19 × 11

Yazı eb'âdı : 13.3 × 6.8

Kenarı zencirekli, ortası sümbül şemseli meşin, mıklaplı koyu vişneçürüğü renkli cilt. 147 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı güzel bir ta'hiy. Sahifeler, dışta

iki, içten bir tâne ve siyah mürekkeple çekilmiş cetvel içinde altın cetvelle çerçeve-
veli. İlk yaprağın başında, altın üstüne beyaz, surh ve mavi, çiçekli tezhib var.
Safîha içinde beyazla «معارف حضرت سلطان ولد قدس سره العزیز» yazılı. 149. a da
'Urff'ye (999 H. 1590: *Rayhāna*, III, s. 77) âit bir kasîde ve 1027 H. de
(1617-1618) Âşaf Hân'ın, 'Urff'nin kemiklerini Lâhûr'dan Nacaf-i Aşraf'a
getirttiğine ve 'Urff'nin, Hz. 'Alî hakkında yazdığı bir kasidedeki bir mısra'nın
da aynı yılı gösterdiğine dâir bir târih var. Başka bir yazıyla yazılmış olan bu
kâğıt, cilde ilâve edilmiş olmakla beraber nüshanın, bu târihten önce yazıldığını
göstereyor. İlk yap. ta 1122 târihini gösteren (1710) ve Nu'mân Paşa'nın sadâ-
retine düşüsülen arapça bir târih mevcut. Sondan 12 fasıl eksik. Bu nüsha, gerek
kâğıt, gerek yazı bakımından hicri X. yüzyıla (XVI) âittir.

Baş : . . . انبیا واولیا که هر یکی . . . (I. b)
Son : . . . دایم در دیدار و تماشا باشد والله اعلم بالصواب والیه المرجع
(147. b) والمآب

Cilt
460

2143

بہاالدین محمد ولد (سلطان)

B. Muḥ. Valad (Sulṭān):

Ma'ārif

(معارف)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.2 × 10.8

Yazı eb'âdı : 13.5 × 6.1

Kenarı altın zencirekli, ortası rûmî tezyînâtı hâvî şemseli, mıklaplı cilt. Kapak-
ların içinde birbirine geçme zincir tarzında gene altın şemse var. Cildin üstü siyah,
iç kapakları türk kırmızısı. İlk yap. ta, üstte tezhib var. S. kenarları, dıştan iki,
içten bir siyah mürekkeple çizilmiş cetvel içinde altın cetvelle çerçeve-
veli. Yazı pek güzel bir ta'liyk. Sonu noksan. En son fasıl öbür nüshalara uymamakta. Diğer
nüshalarda, bu nüshanın son kısmı, bundan sonraki fasılın son kısmıyla bir (b. 2139,
77. a - 78. a; 2140, 105. a - b; 2141, 73. b - 74. a). 82 yap. Her s. de 17 satır var.
Âyetlerle hadisler surhla yazılmış.

Baş : . . . انبیا واولیا هر یکی بمعجزه وکراماتی مخصوص . . . (1. a)

Son ve ketebe : در تو جزو جنتی ای نامدار عیش تو باشد چو جنت پایدار

از برای حضرت چلبی افندی نوشته شد در آستانه قدس آشیانه
حضرت مولانا قدس سره علی سبیل التسویه کاتبه الفقیر درویش عبدی
(82. b) المولوی البغدادی فی سنه ۱۰۲۵

Cilt
461

2144

شمس الدین محمد تبریزی

Şamsaddîn Muḥammad-ı Tabrizî:

Maḳālāt

(مقالات)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 28.5 × 18.5

Yazı eb'âdı : 21.2 × 14.2

Ortada yedi tâne çiçekli motiften meydana gelmiş şemseli, kenarları zencirekli
ve cetvelli, mıklaplı kopmuş, kapakları kopuk Selçuk cildi. Sonradan içine kâğıt
kaplanmış. 79 yap. Her s. da 33 satır var. Yazı Selçuk neshi. "د" lar noktalı.
Diğer harfler ve resm-i imlâ, Selçuk devrinin bütün karakterlerini taşımakta. Bâzı
s. lerin kenarlarına, eksik kalan sözler, kelimeler yazılmış; bu yazıların bazı-
larında «صح» kaydı var. Kâğıt aharlı, çok kalın. Cümle aralarına surhla noktalar konmuş.
Surhla yazılan sözler hiç yok; fakat bazı âyetlerin üstlerine ve arapça sözlerin üzer-
lerine surh çizgi çekilmiş. Kitap, üç bölümden meydana gelmiş. I. bölüm 24. b de
bitiyor. 24. yap. ortadan yarım ve boş; 25. a da da yazı yok. II. bölüm 25. b de baş-
lıyor. Bu bölümün üstünde, «من مقالات سلطان المعشوقین مولانا شمس الدین التبریزی»
yazılı. Bu ibâre, kitabın istinsahı esnasında, Şams-i Tabrizî'nin
sağ olduğunu, hiç değilse nüshanın, Şams'in sağlığında yazılmış bir nüshadan ve
devrine en yakın bir zamanda istinsâh edilmiş olduğunu gösteriyor. 48. a da III.
bölüm başlamakta, 79. b de, sonu noksan olarak bitmekte. Mevlevîler arasında, III.
bölümün «خرقه» diye başlaması dolayısıyla bu kitaba «خرقه» denegelmiştir.
Kitap ciltlenirken kürrâseler ve yapraklar karışmış. Bu karışıklık,
önce, Müze memurlarından olup 1952 de vefât eden Veli Sabri Uyar'ın dikkatini
çekmiş ve bu nüshayı 2145 No. da kayıtlı nüshayla karşılaştırmış, bu nüsh. nun sahife
numaralarını, kenarlarına işaret etmiş ve o nüshada da, bu nüshanın s. başlarını
göstermiş. Biz de karşılaştırdık ve surhla numara koyduk.

I. bölümün başı : در دل باشد خلاف آن ظاهر کردن من عرف نفسه فقد عرف ربه

(1. a)

عرف نفسی بود آخر شرمش آمد

- Son : زیر زر خالص بیرون کرد گفت والله که درست (23. b)
- II. b. b. : بسم . . . من مقالات سلطان المعشوقین مولانا شمس الدین تبریزی :
لا اخلی الله برکتہ اگر از جسم بگذری و بجان رسی بخادش رسیدہ باشی . . . (25. b)
- Son : وراه نمودن ذوق دگر دارد و انک با خواص میگوید ذوق دگر :
والله اعلم (47. b)
- III. b. b. : پیر محمد را پرسیدهمه خرقه کامل تبریزی . . . (48. b)
- Son : اغلب انبیا نفاق کردند نفاق آنست که انج (79. b)

İst. (Üniv. K. Farsça yazmaları arasında 679 No. da Muhammad 'Akl-ı Buḥārî tarafından 1312 de, iyi ve sağlam bir nüshadan istinsâh edilmiş bir "Maḳâlât" bulunduğ gibi Süleymâniye K. e mülhak Hâlet Ef. kitapları arasında da, 184 No. da kayıtlı ve 1231 de, Konya, Mevlânâ Müz. de 2145 No. daki nüshadan istinsâh edilmiş ve yanlışlarla dolu bir nüshası vardır. Aynı K. ye mülhak Yahyâ Ef. kitapları arasında 2250 No. da kayıtlı nüsha da istifade edilemeyecek kadar yanlışlıktır.)

Süleymâniye K. de Veliyeddin kitapları arasında 1856 No. da kayıtlı nüsha, noksan olmakla beraber VII. yüzyılda (XIII) yazılmıştır. 823 te (1420) ölen Şeyhulislâm Munlâ Fanârî'nin vakıf kaydını taşımakta olan bu nüshanın yazısı, S. Valad'ın yazısına pek benzer.

Şayḫ Murâd, Dâr'al-Maḡnawî nüshası (No. 271), noksan olmakla beraber Konya'daki bu nüsha kadar eskidir. Başındaki müzehheb zahriyede «المجلد الرابع» yazılıdır. Prof. Ritter, bu nüshayı görmemiştir (b. Der Islam, XXVI, 1942, s. 227 - 229).

Fâtih K. de (Süleymâniye'ye mülhak) 2788 No. da kayıtlı nüsha ise Gav-harşâd'ın yazısıyledir. 124. a. da, «انتقل الى العبد مستنجد ابن سائق المولوى عفى الله عنه» فى شهر سنة تسع وثمانين وسبع مائة اما تحریر این کتابرا استاد و استاد زاده حقیق مولانا جلال الدین محمد منجم ابن مرحوم سعید مولانا حسام الدین حسین المولوى که از خلفاء حضرت سلطان ولد قدس الله سره العزیز بوده قلم در بار گوهر شاد مرحوم کر دیده السلام kaydı var (2111 ve 2139 No. ların tavsiflerine ve Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik'te, 27 - 31. s. lere b.). Makaalât'ın, tarikatlerin ilgaasından önce Maw-lânâ Dergâhı Kütüphanesi hâfiz-ı kütübü Rızâ Dada'nın, Ayaşlı Şâkir'le (1335 H. - 1916) berâber tashihinden geçen bir nüshası da Topkapı Sarayı K. dedir.

Cilt
462

2145

شمس الدین محمد تبریزی

Şamsaddîn Muḥ. Tabrizî :

Maḳâlât

(مقالات)

FARŞÇA

Cilt eb'âdî : 25.6 × 17

Yazı eb'âdî : 20.5 × 11.2

Ortası, dâire içinde Mühr-i Süleyman şemseli, kenarları zencirek cetvelli, miklaflı, tâmir görmüş koyu kahverengi Selçuk cildi. 191 yap. Her s. de 23 satır var. İlk yap. ta 1051 yılında (1641) kazılmış «الوائى لملك الغنى» yazılı iki mühür var, ad okunamıyor. Kitap dört kısım. I. bölüm 1. b den 37. b ye kadar ve bu bölüm, 1244 No. da kayıtlı nüshanın II. bölümüne tekaabül ediyor. II. bölüm 38. b den 89. a nın ortalarına kadar ve 1244 No. daki nüshaya uymakta (76. a). III. bölüm 91. b den 141. b. sonuna kadar. IV. bölüm 142. b den son yaprağa kadar sürüyor.

- I. b. başı : بسم . . . من مقالات سلطان المعشوقین مولانا شمس الدین تبریزی :
لا اخلی الله برکتہ اگر از جسم بگذری . . . (1. b)
- Son : وراه نمودن ذوق دگر دارد و انک با خواص میگوید ذوق دگر :
والله اعلم (37. a)
- II. b. başı : پیر محمد را پرسیدند که خرقه کامل تبریزی . . . (38. b)
- Son : بهر سه مشغول همان حدیث واعظ است که (90. b)
- III. b. başı : همت ان دگر نا شایسته از غیرت . . . (91. b)
- Son : پس من بروم فردا بچام گفت این را با خود ببر (141. a)
- IV. b. başı : و اشوقا الى لقاء اخوانی . . . (142. b)
- Son : گفت از هر انک در صورت ظاهر نماز وقتی کاهلی می کنم مرا چنین میگویند

(191. a. den sonra boyalı kurşun kalemle yazılmış. Bu nüsha da eski; fakat 2144 No. dak inenazaran muahhar. Kâğıdına ve yazısına bakılırsa hicri VIII. yüzyıla âit. XIV.)

Cilt
463

2146

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 13.3 × 9.5

Yazı eb'âdî : 10.5 × 7.5

Cönk tarzında. Ortası şemseli, kenarları silinmiş düz cetvelli. 142 yap. Kâğıt az aharlı Selçuk kâğıdı. Satırlar muhtelif. Yazı, Selçuk neshinin bütün karakterlerini belirtmekte. Nihâyet VIII. yüzyılın (XIV) sonlarına âit bir mecmûa. İçinde Mawlânâ'nın, Sultân Valad'ın gazelleri, Mawlânâ'nın rubâileri, S. V. in mesnevilerindeki türkçe kısımlar ve türkçe gazellerinden birkaçı var.

Baş : ار ترا بخت یار خواهد بود عشق را باتو کار خواهد بود
(1. a)

Son : هر کرا آتش پناه و پشت شد هم مجوسی کشت و هم زرد شت شد
(142. b)

Cilt
464

2147

فریدون بن احمد سپهسالار

Farîdûn b. Aḥmad-i Sipeh-sālār:

Risāla-i Sipeh-sālār be Manākīb-i Ḥudāvendgār

(رساله سپهسالار بمناب خداوندگار)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.8 × 14

Yazı » : 14 × 17

Kenarı zencirekli, ortası şemseli, mıklaplı, sonradan tâmir görmüş Osmanlı cildi. S. kenarları iki lâcüverd ve birer siyah çizgi içinde altın cetvelle çerçevesi. «*مثنوی*» v.s gibi dikkati çekmesi gereken sözlerle fasıllar surhla yazılmış. Yazı güzel bir nesih. 119 yap. Her s. de 15 satır var. İlk yap. ta, Siyâvüş Paşa'nın kethudâsı Haydar'ın vakfı olduğu kayıtlı. Sicill-i Osmânîde, III. c. te yedi tane Siyâvüş Paşa var (s. 116-118). Vâkıf, bunlardan birinin kethudâsı olabilir. (2111 No. da kayıtlı mec. nın II. kitabının izâhına b.)

Baş : حمد بی حد واحدی را که جلّ جلاله هویت او . . .
(2. b)

Son ve kehtebe : . . . و بزی اهل فقر در آورده و بخلقه اولیا دعوت نموده است
الحمد لله على التمام والصلوة . . . على يد احقر عباد الله واحوجهم
الى الملك المعبود محمود بن محمد القنوی المولوی فی غرة شهر ذی الحجة الحرام

۹۸۷

(Kenara surhla ve ta'hykle

نوشتم ندانم ز حال خبر که عمرم نماند که آید بسر
که طاق ندارم بنار سقر که طاق ندارم بنار سقر

yazılmıştır.)

Cilt
465

2148

افلاکی احمد دده

Aflākî Aḥmad Dada:

Manākīb'al-'Ārifîn

(مناب العارفین)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 26.7 × 17.5

Yayı eb'âdî : 19.5 × 13

Ortası şemseli, mıklaplı, kenarları cetvelsiz, mıklabında iki gömme çizgiden meydana gelmiş, sülütle yazılı «*محمد البلخی*» yazısı var. Kâğıdı az mührelî filigransız. Yazı ta'hyk. Fasıllar, «*همچنان*، شعر،» gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. 340 yap. Asıl kitap 339. b de bitmekte. 340. yap. ta Mawlânâ'nın neseb şeceresiyle soyuna âit şecere var. Bu şecere, birçok nüshaların sonunda da mevcut. Her yap. ta 17 satır var. 1. a da 898 zilhiccesi evâlinde (1493), «*صاحب البر والاحسان ناظم*» tarafından «*ممالك السلطان آصف الزمان محمد پاشا الكامران اظله في ظل الامان*» vakfedildiğine dair, sonunda şahitlerin adlarını da hâvî vakfiye vardır. Bu yaprağın kenarlarına kâğıt yapırtılarak tâmir edilmiştir. Bu Muḥammad Pâ-şâ'nın, 1038 de (1628-1629) vefât eden ve Konya Beylerbeyliğinde bulunan Mağrav Muḥ P. olması muhtemeldir (b. Sicill-i Osmânî, IV, s. 153). İlk ve 2. yap. (1. b - 2. a) müzehhebdir. Bu müzehheb kısımların baş ve sonlarında, beyazla, «*هذا كتاب مناقب شيخ العارفين مولانا بهاء الله والدين مولانا جلال الحق والدين قدس الله*» yazılmıştır. Diğer sahifelerde, kenar cetveli yok. Nüsha, bir başka nüsha ile karşılaştırılmış, noksan olan kelimeler, cümleler, kenara yazılmış yer yer lügatlerin mânâları da verilmiş, bâzı yerlerde, metinde işaret edilen âyet ve hadisler kenarlarda gösterilmiş. Hadislerin alındığı kitapların adlarının yazıldığı da var.

Manākīb'al-'Ārifîn, 947 de (1540) 'Abdalwahhâb b. Calâladdîn Muḥammad'al-Hamâdanî tarafından «*Tawākīb'al-Manākīb*» adıyla kısaltılarak bir kere

daha yazılmıştır. 64. yap. tan sonra bir yaprak eksik; sondaki "burhan-kaşife" de bunu göstermekte. «بارها میفرمود که» den sonra «نمیدانست» diye başlanması lâzım. Bu kısımda, bu hikâyenin sonu ve üç hikâyeye dördüncü hikâyenin başı eksik. Dördüncü hikâyede, «عنایت خود ازینجا قدری افطار» cümlesinden sonra 65. a «... کند و حیرت من» diye başlamakta (No. 2149 a-b. 77. b-79. a). Bu eksik kısım, Mawlânâ'nın manâkıbına âid olan «فصل سوم» dir. «فصل ششم» ün sonunda şu târih var: «یارب تم بالخیر بسیم ماه صفرالمیمون» (256. a). 257. b de, S. Valad'in manâkıbına âid olan «فصل هفتم» başlanmaktadır.

Aflâkî Şamsaddîn Ahmâd, 761 recebinin son günü olan pazartesi günü (15. VI. 1360) vefât etmiştir (Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik; Kabir taşının kitâbesi; s. 131). Mezartaşı, 1929 da, üstündeki evin yıkılması üzerine Müze Müdürlüğü tarafından alınıp türbenin arka tarafına dikilmiştir. Aflâkî, bu mensûr eserini, Mawlânâ'nın torunu Ulu 'Arif Ç. nin emriyle 718 de (1318) yazmaya başlamış, 754 te (1353) bitirmiştir. Ulu 'Arif Ç. ye mensûb olduğu için 'Arifî diye anılan, nücum bilgisi üstâdı olduğu için "Aflâkî" mahlasını almış olan ve şiirleri de bulunan Şamsaddîn Ahmâd'in bu eserinin metni, Prof. Tahsin Yazıcı mukaddime ve tashihleriyle iki cilt olarak Türk Tarih Kurumu Basımevi'nde 1959 - 1961 de, T.T.K. Yayınlarının III. serisinin 3. No. su olarak basılmıştır. T. Yazıcı'nın tahkiyâna göre Aflâkî, "Manâkıb'al-'Arifîn"i muhtasar olarak yazmış, mafassal nüshayı, bundan sonra te'lif etmiştir (Aflâkî'nin elyazısıyla yazılmış olan nüshayla diğer nüshalar ve Aflâkî'nin elyazıları için T. Y. nin "Önsöz"üne b. I, s. 5 - 23).

Manâkıb'al-'Arifîn, Zâhid b. 'Arif tarafından 803 te (1400 - 1401) "Maḥ-zan'al-asrâr" adıyla türkçeye çevrilmiştir.

Yenikapı Mevlevî-hânesinin ilk şeyhi Kamâl Ahmâd Dada (1026 dan sonra. 1617), "Tarcama-i Manâkıb-ı Mawlânâ" adıyla ve ihtisâr ederek nazmen türkçeye çevirmiştir. Eserdeki nazımlar aynen yazılmış ve gene nazmen türkçeye çevrilmiştir. Bir nüshası, Süleymâniye'ye mülhak Hâlet Efendi kitapları arasında, 82 No. da kayıtlıdır.

Yenikapı Mevlevî-hânesi şeyhi Sayyid Nâşır 'Abdalkâkî (1237 H. 1821) tarafından, bazı ilâvelerle terceme edilmiştir. Tercemeye 1208 de (1793) başlanmış, 1212 de (1797) bitirilmiştir. Bu terceme, Süleymâniye'ye mülhak Nâfiz Paşa kitapları arasında 1126 No. dadır.

Gevrek-zâde Hasan (1801 H. 1261) tarafından 1210 da (1795) "Tarcama-i Manâkıb'al-'Arifîn" adıyla türkçeye çevrilmiş, ancak manzum kısımlar tercemeye alınmamıştır.

Meçhûl bir müellif tarafından ihtisâr edilerek "Manâkıb'al-'Arifîn va Marâ-tih'al-Kâşifîn" adıyla türkçeye çevrilmiştir (Prof. Helmuth Ritter: Mevlânâ Celâleddîn ve Etrâfindakiler; Türkiyat Mec. c. VII - VIII, İst. 1942, s. 280).

Lokmânî Dada, 910 da (1504) Konya'da, Mawlânâ türbesinde, daha ziyade bu kitaba önem vermek ve Sipeh-sâlar'dan da faydalanmak, hattâ bazı ilâvelerde bulunmak şartıyla Manâkıb-ı Mawlânâ" adlı manzûm eserini yazmıştır. Bu eserin, Müze K. sinde müteaddid nüshaları vardır. Eski bir nüshası da İst. Üniv. K. de, T. yaz. arasında 2440 No. dadır.

Manâkıb'al-'Arifîn, 'Abd'al-Wahhâb b. Calâleddîn tarafından 947 de (1540), kısaltılarak "Tawâkıb'al-Manâkıb" adıyla bir kere daha yazılmıştır.

Hemedan'da bir Nakş-bendi şeyhinin oğlu olan Abdalwahhâb Mısır'a hicret etmiş, Kahire Mevlevî-hânesinde kalmış, son yıllarını Medine'de geçirmiş ve 954 te (1547) orda vefât etmiştir. Tawâkıb'ın birçok nüshası vardır.

Sanâî Darvîş Halîl (950 H. 1543 - 1544), Tawâkıb'ı bazı tâdillerle türkçeye çevirmiş ve Kanûnî Süleyman'a sunmuştur. Bir nüshası, Süleymâniye'ye mülhak Hâlet Efendi kitapları arasında 50. No. dadır.

Sinân Dada oğlu 'Abdallaṭîf'e onbeş yıl hizmet eden, ondan sonra da Mawlânâ Dergâhında şeyh ve Maṭnawî-hwân olan kardeşi 'Abdalkarim'e intisâb eden, onun vefâtından sonra 997 de (1588 - 1589) İstanbul'a gelip bir müddet bu şehirde kalan Darvîş Maḥmûd-ı Maṭnawî-hwân tarafından "Tarcama-i Tawâkıb" adıyla türkçeye çevrilmiştir. İstanbul'da Maṭnawî şârihi Şam'î ile (1005 H. 1596 dan sonra vefât etmiştir) görüştüğünü ve Tawâkıb'ı tercemeyle meşgul olduğunu ona söylediğini, Şam'î'nin de bunu III. Murâd'a (1003 H. 1595) bildirdiğini, pâdişâhın, tercemenin bitirilmesini emrettiğini, bunun üzerine Konya'ya dönüp 998 de (1590) tercemeyi tamamladığını mukaddimede bildirir. Nüshaları pek fazla olan bu eserin bir yazması da İst. Üniv. K. Türkçe yaz. arasında 2621 No. dadır.

Tawâkıb'ın bir de hulâsası vardır ve İst. Ayasofya K. sinde 2053 No. da kayıtlı mecmûdadır.

Manâkıb'al-'Arifîn, Cl. Huart tarafından, "Les saints des derviches tourneurs" adıyla fransızcaya çevrilmiş, 1918 - 1922 de iki cilt olarak Paris'te basılmıştır. Bu terceme, muvaffak olmuş bir terceme sayılamaz. J. W. Redhouse tarafından da Maṭnawî tercemesinin I. cildine, bazı parçalarının İngilizce tercemesi alınmıştır. Naci Fikret Baştaç (1948) tarafından İst. Üniv. K. sindeki bir yazmayla karşılaştırılarak III. fasla kadar, Cl. Huart'dan türkçeye çevrilmiş ve "Konya" dergisinde tefrika halinde yayımlanmıştır.

(Bu terc. ler ve verilen bilginin kaynakları için T. Y. nin "Önsöz"üne b. s. 24 - 26).

Baş : ... الحمد لله الذي نور قلوب أوليائه بانوار المعاني
(1. b)

Son ve ketebe : وسيد برهان الدين محقق ترمذی تلقین کرد حضرت مولانا جلال الحق
والدين محمدا قدسنا الله بسمهم العزيز آمين يارب العالمين ... وقد
وقع الفراغ من تحرير هذه الكتاب في الرابع عشر من شهر جمادى الاولى سنة
نسعة وستون وثمانمائة هجرية
(339. b)

Cilt
466

2149

افلاکی احمد دده

Aflâki Aḥmad Dada:

Manâḳıḳ'al-‘Arifin

(مناقب العارفين)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 25.5 × 16

Yazı eb'âdı : 20 × 10.17

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş, meşin hâpli mukavva cilt. Üstüne ve yanına « مناقب مولانا » yazılmış. 310 yap. Her s. de 25 satır var. 29. b ye kadar kenarlarda tek surh cetvel; ondan sonraki sahifeler cetvelsiz. Yazı ta'hiy. Âyet ve hadislerle fasıllar, « الحكایه », « بیت », « همچنان », « شعر », « مثنوی », « مصراع », « همچنان » gibi yazılar surhla. Başka nüshayla karşılaştırılmış ve kenarlara, bâzı kere « صح » işâretini de taşıyan tashihler yapılmış. Bâzı yerlerde lûgatlerin türkçeleri yazılmış. Müze memurlarından Veli Sabri Uyar (1952), bu nüshayı incelemiş, kapak yaprağından sonraki yaprağa kendince mühim gördüğü yerleri, s. numaralarıyla ve kurşunkalemle, kırmızı kalemle yazmış olduğu gibi 4. b, 8. a, 262. b, 263. b, 265. b, 281. a, 288. b yap. na da, bâzı yerleri tavzih ve bâzı kelimeleri tashih zımında gene kurşunkalemle notlar kaydetmiştir. Bu nus. da, sonda tarikat şeceresi varsa da soy şeceresi yok. İlk yap. ta « کبری فارسی مناقب شریف یا حضرت » Molana دوست قدس الله ارواحهم ونفعنا الله ببرکاته وشفاعته الى يوم القيمة آمین یا معین yazısı var. 1. a da iki temellük kaydı varmış, silinmiş. Son yap. ta « الفقیر شیخ سید فیض الله » imzâsı okunmakta. Bu zâtın, hicri 1284 te (1867) vefât eden ve « İşârât'al-ma'nawıyya fî âyîn'il-Mawlawıyya », müellifi ve İst. da, Eyyub Nişancısındaki Şayh Murâd'al-Buhârî Dergâhı Şeyhi ve Mesnewi-hâm Faydallâh olması muhtemeldir. Hiçbir tarafında bir târihe ve istinsâh edenin adına rastlamadık; ancak yazı, kâğıt, resm-i imlâ bakımından hicri X. yüzyıla (XVI) âid olduğunu tahmîn ediyoruz.

Baş : . . . الحمد لله الذی نور قلوب اولیائه بانوار المعانی . . .
(1. b)

Son : قدس الله سر السابقین و اید عمر العاشقین الباقین العارفين والحمد لله . . .
(310. b)

Cilt
467

2150

افلاکی احمد دده

Aflâki Aḥmad Dada:

Manâḳıḳ'al-‘Arifin

(مناقب العارفين)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 26 × 15

Yazı eb'âdı : 18.3 × 8.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli. Üstünde « کتاب مناقب العارفين كدرويش حمزة المولوى » yazılı. Baştan bir yap. eksik. Yazısı nesih. Sondan da beş yap. Yok. S. kenarlarında surhla birer cetvel var. « رباعی », « الحكایه », « مثنوی », « مصراع », « همچنان » gibi sözlerle fasıl başları surhla yazılmış. İlk yap. ın üstünde 1000 yılı şevvâlinin 28. gününe âit (1592) bir temellük kaydı var. 286 yap. Her s. de 25 satır var. Bâzı yap. lar yıpranmış; kenarlara kâğıt yapıştırılarak tâmir edilmiş. Mukaabele görmüş bir nüsha olduğu, kenarlara çıkılan tashih ve ilâvelerden anlaşılmakta. « فصل ششم » ün sonunda şu ferâğ kaydı var : « یارب : Bu ferâğ kaydı, hıcc bu nüshaya âid olmayıp 2184 No. da kayıtlı nüshadan, aynen ve aynı yere alınmış ve bu nüsha, o nüshadan istinsah edilmiştir (o nüshaya b.) Kâğıdı filigranlıdır. Yazı ve kâğıt bakımından hicri X. yüzyıla (XVI) âittir.

Baş : حاصل کشت و بدین واسطه . . .
(1. b)

Son : گر ترا گوشت بشنو و ترا چشمی بین مثنوی
(286. b)

Cilt
468

2151

افلاکی احمد دده

Aflâki Aḥmad Dada:

Manâḳıḳ'al-‘Arifin

(مناقب العارفين)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20 × 13

Yazı eb'âdı : 17.5 × 9

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı, miklaflı fersûde mukavva ciltli. Ser-tariyk Muḥammad 'Alî'nin vakfı. 167 yap. Her s. de 27 satır var. Yazı ta'hiy. Nüsha nem görmüş ve mürekkep yayılmış olmakla berâber okunamayan yeri yok.

şairinde "Mawlânâ Calâl", yahut "Calâl" mahlasını kullanmadığı muhakkak olduğuna göre üslup ve edâ bakımından da onun üslûbuna, edâsına uymayan bu şiir, kesin olarak onun değildir. Bâzı yazmalarda Sultan Veled'e atfedilmişse de ona da âidiyeti yoktur ve Şâhidî'nindir. Eski D. 4. 37 No. da kayıtlı mecmûada, Gülşan-ı Tawhîd'inin kenarında bu manzum risâle de vardır (*Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*; s. 140).

Baş : هان هان ای طالب فقر و ادب گز طلب کاری بیا از خود طلب
(232. b)

Son : گفته موزون مولانا جلال از برای این بود ای اهل حال
(234. b)

III. «کلاهنامه» مولانا قدس سره العزیز» Farsça. Başa «کلاهنامه» yazılmışsa da Mawlânâ ile hiçbir ilgisi yoktur.

Baş : اول کلاه آمده است موسی پیغمبر را بعد ازان مدت بمدت رسید به
(234. b) حضرت مولانا را . . . . .

Son : این قدر کوتاه شد نقل من کتب از معتبر است (!؟)
(235. a)

IV. رساله' آفاق و انفس لحضرت سلطان العارفين العاشقين : «Şâhidî? : Risâla-i Āfâk u anfus. Farsça (235. a - 236. b). Bu mensûr risâlenin de Mawlânâ ile hiçbir münâsebeti yoktur; Şâhidî'nin olması düşünülebilir.

Baş : معرفت در آفاق و انفس بدانکه عاقل بالغ را باید که بداند . . .
(235. a)

Son : ششم ادراکیست هفتم خونیت و الله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب
(236. b)

V. رساله' انفس و آفاق : Risâla-i Anfus u âfâk. Farsça (236. b - 238. b). Üstünde, «رساله' انفس و آفاق منظومه لحضرت سلطان العاشقين قدس سره» yazılı. "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezninde 74 beyittir ve kasîde tarzındadır. Mawlânâ'nın değildir (*Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*; s. 140).

Baş : مغربم شد گوش مشرق شد دهان پایها باشد زمین و آسمان
(236. b)

Son : کون جامع آمد ای شمس دین شاهد و مشهود شاه کن فکان
اسم ما عین مسمی شد یقین نیست مارا حاجت باد دیگران
(238. b)

VI. لقمائی دده : Loqmânî Dada : مناقب Manâkıb-ı Mawlânâ. Türkçe (239. a - 293. b). Bu manzum eser, Manâkıb-ı Mawlânâ'nın muhtasarıdır.

Baş : عشقه ایلدم سوزه بنیاد جان و دلدن خدایی قلدیم یاد
(239. a)

Son ve ketebe : فاتحه اوقیانہ رحمت اوله مصطفی نور (ی) ایلہ قلبی طوله
(293. a)

قد یسر الله . . . احقر الوری وارزل (böyle) القرى عثمان بن علی
العرف بنحاک السلهوی المولوی المعنوی قدس سره العلوی لسنه ۱۲۳۷
(293. b)

Cilt
473

2157

لقمائی دده

Loqmânî Dada

Manâkıb-ı Mawlânâ

(مناقب مولانا)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 14.5

Yazı eb'âdî : 15.9 × 7.9

Üstü ebrî kaplı, kenarı ve sırtı meşin, mıklaplı cilt. 63 yap. Her s. de 15 satır var. Manâkıb, 59. b de bitiyor. Sonda Mawlânâ'ya âit beş gazel ve i'tiyâdların iyilerine ve kötülerine dâir kimin olduğu bilinmiyen ve mesnevî tarzında.

هر ایشه قیل بسمله یله ابتدا ذکرک اولسون دائمًا حمد و ثنا

beytiyle başlayan ve

ممکن اولدوغنجہ ایلہ اجتناب سوز بودر والله اعلم بالصواب

beytiyle biten 49 beyitlik bir şiir, Rusûhî adlı bir şâirin 25 beyitlik ve kasîde tarzında rindâne bir şiiri var (62. b - 63. b)

Baş : عشقه ایلدم سوزه بنیاد جان و دلدی خدایی قلدیم یاد
(1. b)

Son : فاتحه اوقیانہ رحمت اوله مصطفی نوری ایلہ قلبی طوله
(59. b)

(Gavîl-zâda Darvîş İbrâhîm Adham'al-Maulelâi'nin 2 rabîulâhır 1217 de vakfettiği kapak yaprağındaki vakfiyeden ve bu zâtın Yenikapı Dergâhında Kazancı bulunduğu, yâni dergâh zâbitânından olduğu, son yapraktaki 19 cumâdelâilâ 1214 târihli yazısından anlaşılmaktadır. Rusûhî, Maînavî şârihi Ankaralı Rusûhî İsmâîl olamaz; çünkü bu şiir, onun neş'e ve meşrebine uymaz. 983 H. de (1575),

Mescid-i ıskun imâmı olmuşam
Deyr-i ıskun hem çelipâsiyam
Ben ne dirsem Hak anı işler hemân
Şöyle benzer ben anun âgaasıyam

beyitlerini söyleyen bir şâir aleyhine Halvetî Şeyh Yusuf adlı birisinin "Tađill'at-ta'vil" adlı 19 s. lik bir risalesi vardır ki İst. da Tıbbiyye Mat. da 1300 de basılmıştır. Ankara Maârif Kütüphanesinde, 165 No. da kayıtlı bir mecmûada bu şiirin tamâmını bulduk. 19. a da bulunan bu şiir 9 beyittir ve son beyti şudur:

Ey Rusûhî şem'-i cem'-i âlemin
Bâl ü per yakmada bi pervâsiyam

1171 H. de yazılmış olan mecmûadaki bu şiir, herhalde Manâkıb'daki şiirin şâirine âittir. Lokmânî Dada ve Manâkıb için 2179 No. ya b.)

Cilt
474

2158

لقمانی دده

Lokmânî Dada :

Manâkıb-ı Mawlânâ

(مناقب مولانا)

Türkçe

Cilt eb'adı : 20 × 14

Yazı eb'adı : 14.5 × 7.7

Kenarları tâmir görmüş yumuşak ciltli. 46 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı ta'hyk. Başı ve sonu eksik.

Baş : اول ملك جملة نوره قارشوهمين صف طوتر انده جبرئيل امين
(1. b)

Son : لطفله انده بر بشارت ايدر اتي برماغله اشارت ايدر
(38. b)

(Sonunda, Bahâ'addîn 'Amill'nin; 1031 H. 1622; "Nân u halvâ" sı var; onun da başı ve sonu eksik; 39. a - 46. b. Nân u halvâ için 1615 No. ya, Manâkıb için 2179 a b.)

Cilt
475

2159

ناقب مصطفى دده

Tâkıb Muştafâ Dada :

Safîna-i nafîsa-i Mawlawiyân (Safîna-i Mawlawiyya)

(سقیة نفیسه مولویان . سقیة مولویه)

I. bölüm

Türkçe

Cilt eb'adı : 22 × 16

Yazı eb'adı : 16.7 × 9.5

Üstü ve sırtı meşin kaplı mukavva düz cilt. 290 yap. Her s. de 19 satır. Yazı ta'hyk. Kapak s. de Tâkıb Dada'ya şu vefât târihi yazılı :

تاریخ رحلت حضرت ناقب

نام پاک اولدی تاریخ وفات یعنی شبخیم «شیخ مصطفی دده»

۱۱۴۸

Bu yazı, metnin yazısının aynı olduğundan târih de nüshayı yazan Mahmûd b. Şayh Muştafâ'l-Mawlawî'nindir. Târihi tutturabilmek için «مصطفى» yı elifle, «دده» yı de iki «د» ile yazmış. İlk iki s. de fihrist var. I. b de Darvîş Muhammad 'Alî Kutahyavî'nin vakfettiğine dâir altı satırlık bir yazı mevcut. Aynı yazı, sonda, 289. b de de alt tarafta yazılı. İzmir'li olan ve Kütahya'da Argun Çalabî adına kurulan Argûniyya Dergâhına şeyh olup çelebilerden kız alan Tâkıb Dada, eserini üç kısım üzerine yazmış, I. bölümünü, "Manâkıb'al-'Ârifîn" in zeyli olarak çelebîlere hasretmiş, fakat bu kısma, ana tarafından Mawlânâ soyundan gelen, Afyon ve Kütahya âstânelerinde şeyh olan çelebilerle başlamıştır. II. bölüm, Mevlevî şeyhlerine, III. bölüm de dervişlerine âittir. Pek ağıdalı bir dille yazılmış olan ve şifâhî bilgiye geniş yer veren bu kitabın verdiği malûmât, ancak târihi tenkidle değer kazanabilir; böyle olmakla beraber, bilhâssa devrine âit pek değerli bilgiler de vermektedir. Tâkıb, 1148 H. de (1735) vefât etmiş, âstânedede, Celâladîn Argun Çalabî'nin yattığı, semâ'-hânededen müfrez türbeye defnedilmiştir. 2160 N. da kayıtlı nüshada, I. bölümü 1135 recebinde (1723), yâni vefatından onüç yıl önce tansîf ettiği kayıtlıdır (b.).

Bu nüs. müellifin vefatından beş yıl sonra kendi elyazısı nüs. dan istinsâh edilmiştir.

Safîna, Mısır'da H. 1283 te büyük kıt'ada ve 645 s. olarak Mat. Vahbiyya'da basılmıştır (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik'e de b. s. 111 - 114).

Baş : بسم . . . حمدنا محدود علی الدوام وشکر غیر محدود بلا اختتام . . .
(1. b)

Son ve ketebe: لعل الله يثبت فؤادهم ويوصل مرادهم . . . تم المجلد الاول من السفينة
التقيسة في المناقب المولوية من نسخة مؤلفه عن يد احقر العباد محمود
ابن الشيخ مصطفى المولوى في آخر جمعة شوال الشريف لسنة احدى وخمسين
ومائه والى من تاريخ هجرة (bōyle) من له العز والشرف (290. b)

Cilt
476

2160

ثاقب مصطفى دده

Tākīb Muṣṭafā Dada :

Safīna-i Nafīsa-i Mawlawiyyān (Safīna-i Mawlawiyya)

سفينة نفيسة مولويان (سفينة مولويته)

I. C.

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 22 × 16.3

Yazı eb'adı : 15.5 × 10

Ortası şemseli, kenarı düz cetvelli mıklaplı cilt. 305 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. Bu nüş. Kütahya Dergâhına vakfedilmişken küt'ası büyük olan diğer bir nüshayı S. Hamdam Ç. mezkûr dergâha vermiş, bunu almış; kapak yaprağında buna dâir bir yazı var. S. H. Ç. vakfı. Ketebedeki kayıttan, Tākīb Dada'nın, I. bölümü 1135 Recbinde (1723) tamamladığı anlaşılmaktadır.

Baş : بسم . . . حمد ناهحدود على الدوام . . . (I. b)

Son ve ketebe : لعل الله يثبت فؤادهم ويوصل مرادهم وينفقو اعلى . . .

تم المجلد الاول من السفينة التقيسة في المناقب المولوية في الرجب الشريف
في سنة خمس وثلاثين ومائة والى من تاريخ هجرة من له العز والشرف
فهذا تاريخ تكميل كتابة المصنف واما تكميل كتابة هذه النسخة في الربيع الاول
في سنة ثمان وستين ومائة والى

(Nüsha, müellifin nüshasından, otuzüç yıl, vefâtından onbeş yıl sonra istinsâh edilmiştir.)

Cilt
477

2161

ثاقب مصطفى دده

Tākīb Muṣṭafā Dada :

Safīna-i Nafīsa-i Mawlawiyyān (Safīna-i Mawlawiyya)

(سفينة نفيسة مولويان . سفينة مولويته)

II. ve III. c

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 24 × 17.

Yazı eb'adı : 17 × 12.5

Ortası şemseli, kenarları iki cetvel içinde düz zencirekli, üst kapağı kopuk, mıklaplı cilt. 305 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı ta'hiy. II. bölümün ilk üç s. sine ve III. bölümün baş tarafındaki iki s. ye fihrist yazılmış. İlk yaprağa numara atılmamış. Bu yap. ta Abū-Bakr-ı Kutahyavî'nin vakfiyesi, kendi yazısıyla yazılı. II. bölüm 187. a da bitiyor; ondan sonraki yap. ta yazı yok. III. bölüm 191 b de başlamakta, 305. a da bitmekte. 305. a da gene aynı vakfiye var. III. bölümün üç yaprağı nesihle, fakat aynı hattât tarafından yazılmış. Kapak kâğıdında,

مفرد لثاقب قدس سره العزیز

yazılı.

مجموعه ایست کین ز معانی مصوّر ست

نا مش سفینه است ولی بحر گوهر است

II. b. başı: بسم . . . حمد فی غایه وشکر بلاثیایه اول وهاب الآمال . . .

(I. b)

Son : بار دیگر از ملک عریان شوم آنچه اندر وهم ناید ان شوم

آمین یا معین تمت مناقب المشايخ المولوية انار الله تعالى برهانهم في الدنيا
والآخرة (187. a)

Ferâğ kaydı ve ketebe :

قد وقع الفراغ من تسويد هذه المنقبة . . . المنسوبة الى جناب الشيخ
الشاقب المولوى . . . عن يد اضعف العباد درويش ابوبكر المولوى في
يوم السادس عشر من شهر محرم الحرام يوم الخميس سنة الخمسين ومائه
والى . . .

كتبت هذه النقبة اللطيفة المسمى بالسفينة النفيسة عن اصل النسخة المرقومة : Kenarda
 باقلام مؤلف مرشدنا الشيخ ثاقب تبركاً وتيمناً ببركة همه القادسية

(Aynı. Müellifin vefâtından iki yıl sonra ve müellif nüshasından istinsâh edilmiştir.)

III. b. başı: . . . يا من له المحامد أولاً وآخرأ . . . (191. b)

Son . . . مقدمه بدیهه‌سنة اعتماداً تواریخ و اسانیدی احمال اولمشدر :
 واذا انكر لم يقد شيئا منها والله هو الموفق المصدق والصواب انه
 هوالتواب
 (305. a)

Muhammad'dir. Bu hilyenin son taraflarında, Mawlânâ'nın, geleneğe göre soy ve tarikat geçeresi de zikredilmektedir. 48. a - 49. b de Nakşî Dada'nın (1270 H. 1853) gene aynı vezinde 53 beyitlik «مولانا حلیه» si, bundan sonra da Nasîb Yûsuf'un (1126 H. 1714), «fâilâtün fâilâtün fâilât» vezinde 24 beyitlik ve mesnevi tarzında, Mawlânâ'nın, Sultân Valad'ın, Ulu 'Arif Çalabî'nin doğum ve vefatlarını bildiren bir şi'ri var. Toplanan şiirler, ekseriyetle «مولوی، مولویارز،» redifli ve Mevlevîliğe, Kubbe-i Had-râya, hattâ bu münâsebetle Konya'ya âittir. Şiirlerin bir kısmı kasîde, gazel, muhammes, müseddes, terci, tahmis, tahmis-i mutarraftır. Son kısımda kıt'alar, rubâiler, müfredler var. Toplanmış olan şiirlerin tutarı 315 tir. Sonunda, 123. a - b de, Divân-ı Muhâsebât riyasetinde bulunmuş olan ve «أحقر Ahkâr» tahallus eden Zühdi'nin (Mehmed Ziyâ: *Yenikapı Mevlevî-hânesi*, s. 232), «در بیان سلسله مشایخ» başlıklı 36 beyitlik kasîde tarzında bir şi'ri ve 122. b de Mustakîm'in, 1095 yılını gösteren (1684) ve semâ'nın men'inden sonra yeniden izin verilmesini bildiren bir târihi var (Bu zât, 1121 de, 1709, vefât eden *İst. Sofular Halveti şeyhi Mustakîm Muhammed olsa gerek*: Sicill, IV, s. 364 ve Nâil Katalo-gunda *Ayranşarâyî*). Bunlarla berâber şiirlerin tutarı 319 dur. Kıt'a ve rubâiler 126, müfredler 93 tür. En sondaki târihle bir Mevlevî Antolojisi denebilecek olan bu mecmûa, 539 şi'ri ihtivâ ediyor.

İçinde şiirleri bulunan şâirlerin adlarını alfabe sırasıyla yazıyoruz:

Abdî, Ahkar, Ahmed, Âkif, Âli, Ârif, Âsım Munlâ, Avnî (*Yenişehirli*), Bahti (I. Ahmed), Bakaayî, Belîğ, Berri, Câzım Celâl (*Yenikapı şeyhi*), Cemâl, Cevdet Pâşâ, Cevri, Cezbî, Dânişî, Edib, Enis, Enver, Erşedî, Es'ad Muhlis Pâşâ, Esif, Esrâr, Fahri, Fasîh, Fâtıma, Fâzıl (*Bosnalt. Pâşâ*), Fedâyî, Fehîm, Fennî, Ferî-dun, Fevri, Fırâkiy, Feyzi, Gaalib Dede, Garibî, Gavsî, Hâfî, Hâkim, Hakkı Pâşâ, Hâlis Ahmed Dede, Hâmid, Hanîf, Haşmet, Haydarî, Hayrî, Hemdem (*Said Çelebi*), Hıfzî, Hilmi, Husrev, Hükmi, İffet, İhyâ, İlmî, İmâd, İndî, İsmâil, İsmet, İzzet Munlâ, Kabûlî, Kâni, Kâzım Pâşâ, Kuddûsî, Leylâ, Lutfî, Mahmûd, Mevlâyî, Mezâkiy, Mîdhat, Mihri, Muhammed Dede (*Ağa-zâde*), Murad Munlâ, Mustakîym, Nâbî, Nâci, Nâdiri, Nâfî', Nakşî, Nâsır, Nâzım, Nazîm, Nazîf (*Yenişehirli. Seyh*), Nebîl, Neemî, Nehef, Nesîb, Neş'et, Neylî, Neyyir, Niyâzî, Nutkiy, Nûrî, Pertev, Râğb, Rahmî, Râsım, Ref'î, Remzî, Reşâd, Rıyâzî, Rif'at, Rusûhî, Rûşenî, Rüşdi, Sabîh, Sâbit, Sabrî, Sabûhî, Sa'dî, Sâdık, Safâyî (*türbedâr*), Safvet, Said (*Hemdem Çelebi*), Sâkîb, Sâlik, Sâlim, Sâmi, Samtî, Selâmî, Semâhat Ömer, Semâ'î, Senîh, Sermed, Sıdkıy, Sırrî, Siyâhî, Şâhidî, Şefiyk, Şem'î (*Sârîh*), Şeref, Şeref-zâde, Şeydâ, Şinâsî, Şûhî, Şuhûdî, Tâbî, Tâhir (*ül-Mevlevî*), Tecellî, Tevfiyk, Vâsîf (*Mecmûayı tertib eden*), Vecdî, Vehbî Dede, Vehbî (*Sünbül-zâde*), Veled (*Çelebi*), Yûsuf Sine-çâk, Zâtî, Zihni, Ziver.

Bu antoloji, hieri IX. yüzyıldan XIV. yüzyıla kadar (XV - XX) gelip geçen Mevlevî şâirlerinin şiirlerini toplamak sûretiyle meydana getirilmiştir.

Baş : حلیه مبارکه حضرت مولانا
رینا خالقنا مولانا
(I. b)
Son : شمشجهات خامه زرله یازیلین طاهرا
نسخه قدسیه اوصاف مولی العاشقین
(I. b) ۱۳۱۶

Vâsîf hakkında bilgimiz yok. Yalnız bu zatın elyazısı ve gene aynı tarzda ciltli iki mecmûası daha var. *İst. Üniv. K. de, Türkçe yaz. lar arasında* 2951 No. da 115 yaprak ve 1185 No. da 111 yaprak olan bu iki mecmûa da aynı tarzda toplanmış şiirlerden meydana gelmiştir. Her ikisinde de yenikapı şeyhlerine âit, Ahkâr'ın (*Zühdi*) şi'ri ve Nakşî ile Rûdâ'nın Hilya'leri mevcuttur. Her ikisinde de Vâsîf'ın mührü vardır.

Clit
480

2164

واصف

Vâsîf:

Macmu'a

(مجموعه)

Aynı tarzda ciltli.

Cilt eb'adı : 28.5 × 20

Yazı eb'adı : 20.4 × 12.8

Yaza rık'a. S. kenarları ve ortaları cetveli. 26. yap. Her s. de 21 satır var. Mawlânâ'ya atfedilen

آه من العشق وحالاته
ما نظرالعین الی غیرکم
احرق قلبی بحراراته
اقسم بالله و آیاته

kıt'asını tazmin eden Galib Dede, Azmî, Ender, Maksûd, Eşref Paşa, İhyâ, Enderûnî Vâsîf, Şakir, Üsküdarî Sâlim, Hâlet, Esrâr Dede, Âkif, Kethudâ-zâde Ârif'in birer, Leylâ Hanım'la Sebâtî'nin ikiye şi'riyle kime âid olduğu tesbât edilemediği için "لادری" kaydıyla yazılan iki tazminden meydana gelen 19 şiir, Şâhidî'nin "Işk-nâma" si ve Hâkî tahallus eden 'Abd'al-Gaffâr-ı Buğârî'nin Yenikapı şeyhlerini bildiren ve 1310 da (1892) yazılmış olan bir kasidesini muhtevîdir. 25. a - 26. b de Mawlânâ'nın hâl tercemesi ve Mağnawî şerh ve intihâblarıyla Türkiye'de mevcut Mevlevî-hânelere âit bir cetvel vardır.

Baş : بسم
ای رخ پاکنده عیان نور ذات
سینه منی آینه وجه صفات
(I. b)
Son : مولیخانه اسکیشهر
(26. b)
(2163 No. ya b.)

سعدالدین سلیمان (مستقیم زاده)
Sa'daddîn Sulaymân (Mustakîm-zâda) :
 Şarhu 'Ukûd'al-lu'lu'yya
 fi
 Tarîk'as-sâdat'al-Mawlawiya
 (شرح عقود اللؤلؤیہ فی طریق السادة المولویہ)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23 × 15

Yazı eb'adı : 15.2 × 8

Asıl eser, 1143 H. de (1731) Şam'da vefât eden 'Abdal-Ganiyy-i Nâblusî'nin-
 dir. Müellif, mukaddimede gınânın dört mezhebe de halâl olduğuna dair rivâyet-
 leri zikrettikten sonra Mawlânâ'ya ve Mevlevilere olan sevgisi yüzünden Mevlevî
 mukaabelesinin delâlet ettiği mânaları bildirmek üzere bu eseri yazdığını, sonra
 bir başka risâle daha yazıp aynı adı verdiğini bildirir (6. a - b) Bu risâle, ikinci
 risâledir. 36 yap. tır. Her s. de 25 satır vardır. Yazı ta'lıktır. Şârih Sa'daddîn
 Sulaymân Mustakîm-zâda, 1202 şevvâlinin 23. günü vefât etmiştir (1788. b. Os-
 manlı Müellifleri; I, s. 168 - 169). Şerhin sonunda, müellifin, bu eseri 1096 şa'-
 bânının 27. günü (1685) yazmaya başlayıp üç günde bitirdiğini kendisinden naklen
 bildirilmektedir. 'Ukûd'al-lu'lu'yya'nın bir yazması, İst. Üniv. K. de, arapça
 yaz. arasında 3511 No. da kayıtlıdır.

Baş : بسم . . . حمد وسپاس وثنای فی قیاس اول خالق نفوس وانفاس
 وكاشف غموم وسواس اولان پروردگار جن واناس حضرتلرینه اولسون كه . . .
 (1. b)

Son ve ketebe : . . . اهل دیندن بعینه براحد مرادم دگلدر والله ولی التوفیق والهدایه
 ومنه ترجوا الاحسان والعنايه . . . مؤلف رضی الله عنه بیوردلر كه عنايت
 باری وحسن توفیق کردگار برله بیك طقسان آلتی شعبانك یگرمی یدنجی
 گونی ابتداسندن بورساله شریفه نك كتب وتحریرینه بدأ اولنوب اوج
 گونده . . . لسنه اربعین وماتین والف بیدالعبد الذلیل عبدالقادر المولوی
 بمولویخانه بشکطاش
 (36. a - b)

'Ukûd'al-lu'lu'yya'nın Mustakîm-zâda tarafından mufassal şerhinin bir nü-
 shası, İst. Üniv. K. T. Yaz. larında 286 No. da kayıtlıdır; Bu nüsha 1211 H. de
 yazılmıştır. Kenarlardaki yazılar ve târihler, Must. z. nin elyazısından istinsâh
 edildiğini göstermektedir. Bu şerh, o mufassal şerh değildir.

رسوخى اسمعيل آنقروى
Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî :
 Minhâc'al-fuḡarâ'

(منهاج الفقرا)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20 × 14.2

Yazı eb'adı : 15.2 × 9.8

Ortası şemseli, kenarları gömme cetvelli meşin cilt. Baştaki numarasız sahife-
 lardan altısında fihrist var. 217 yap. Her s. de 17 satır mevcut. Yazı ta'lık. S.
 kenarları surh cetvelle çevrilmiş. Âyetlerle hadislerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş.
 Bâblar, « بيت . . . درجه اول » gibi yazılar surhla yazılmış. Rusûhî, bu
 eserinde, mukaabeleyi anlatırken Divâna Muḥammad Çalabî'nin, mesnevî tar-
 zında yazdığı şiirden faydalanmıştır kanâatindeyiz (2136 No. lu mecmua'nın
 I. kitabı. b.). Rusûhî'nin Nisâb'al-intisâb'ı, âdetâ bu eserin arapçaya terceme
 sidir. Minhâc'ta, sülûk derecelerini ona çıkarması, her derecede on sıfat zikret-
 mesi, Mevlevîlikten ziyâde kendisinin şahsî fikirleri ve kanâatleridir. Minhâc,
 1265 te, Bulak'ta basılmıştır.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى علمنا علوم الدينية واللدنية . . .
 (1. b)

Son ve ketebe : دم مزن والله اعلم بالرشاد وختم هذه المختصر بعون الله الاعظم
 الاكبر فى ختم شهر صفر المظفر فى سنة ثمان وعشرين والف من هجرة
 سيد البشر . . . قد وقع الفراغ عن كتب هذه النسخة الشريفة . . .
 بعد صلوة الظهر من يوم الاثنين الخامس عشر من شهر جمادى الاولى
 المعتبر عن يد اضعف العباد محمد بن موسى بن حبيب . . . فى سنة ثمان وثمانين
 والف من الهجرة النبوية الهلالية

(217. a. Müellif nüshasından yazılmıştır.)

Cilt
483

2167

رسوخى اسمعيل انقروى

Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî:

Minhâc'al-fukarâ'

(منهاج الفقرا)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 13.8

Yazı eb'âdî : 15.8 × 8

Kenarı gömme cetvelli düz, yumuşak meşin ciltli. İlk kapak s. sinde üç yer mürekkeple karalanmış. 1. b de, baştaki yazı gene siyah mürekkeple okunamıyacak derecede silinmiş, parmakla da hem yazı, hem altındaki mühür karalanmış. 50. a da kenardaki yazı, aynı tarzda yok edilmiş. 16. a da kenarda, 168. a da s. nin üstünde, 183. b de kitabın sonunda aynı şeyi görüyoruz. Numara konmayan ilk ve 2. ve 3. yap. larda fihrist var. Başlangıç yaprağından bir önceki yap. ta, «سرطیاح» «حسب المولوى» mühürüyle muvaşşah yazıda, bu nüshanın kendi tarafından vakfedildiği halde çalındığını, sonra çalanın elinde bulunup alınarak tekrar vakfedildiği yazılı 1869 M. de vefat eden Ser-nâyi Nesib Dede'nin kardeşi Hasib Dede'nin bu yazısı silintilerin sırrını açıklamaktadır. 183 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı ta'hyk. Âyetlerle hadislerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Bablar, kısımlar, mesnevi, beyit gibi sözler surhla yazılmış. Kapak sahifesinde, Mawlânânâ'nın meşhur rubâisi, şu iki şekilde yazılı :

گر کافر (و) گر صنم پرستی باز ای
صد بار اگر توبه شکستی باز ای
این در گه مادر گه نومیدی نیست
بازا باز هر آنچه هستی باز ای

بازا باز هر آنچه هستی باز
گر کافر و گبروت پرستی باز
این در گه مادر گه نومیدی نیست
صد بار اگر توبه شکستی باز

Bu rubâinin iki tarzda intikaali de kesinlikle göstermektedir ki rubâi Mevlânâ'nındır. Çoğunu irticâlen söylediği ve bir fikri, ayrı zamanlarda aynı tarzda ifade ettiği, aynı zamanda yazarların hatırlarında ayrı şekillerde kaldığı için onun şiirlerinde bu keyfiyete çok sık rastlanır (Rubâiler' e b, Tercememiz; s. 26, 46, 59, 60, 61, 63, 65, 66, 100, 101, 102, 107, 109, 110 ..... notlar. Bu rubâi için de 23. s. nin notuna b.)

Baş : . . . الحمد لله الذى علمنا علوم الدينية والدنيية . . .
(1. b)

Son ve ketebe : دم مزن والله اعلم بالرشاد ختم هذا المختصر بعون الله الاعظم
الاكبر فى ختم جمادى الاخر فى سنة تسع وعشرين والف . . .
قد وافق الفراغ من تنميق هذه النسخة الشريفة المباركة الميمونة بحمد الله
وحسن توفيقه يوم الجمعة وقت الضحوة فى الرابع عشر محرم الحرام لسنة
ثمان وخمسين ومائة والف . . . على يد . . . درويش محمد على المولوى
فى السدة السنية لحضرت خنكار الاكبر . . .
(183. b)

(2166 Noo. da, tetimmeden anlıyoruz ki Minhâc, 1028 saferinde bitmiştir; bu tetimmeye göre Rusûhî 1029 cumâdelâhurasında kitabı bir daha gözden geçirmiş ve yazmıştır. Bu nüsha da, kendi elyazısı nüshadan istinsâh edilmiştir.)

Cilt
484

2168

رسوخى اسمعيل انقروى

Rusûhî İsmâ'il-i Ankaravî:

Minhâc'al-fukarâ'

(منهاج الفقرا)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 19.7 × 13

Yazı eb'âdî : 15.5 × 7.5

Kenarları zencirekli, ortası ve miklabı şemseli Osmanlı cildi. 227 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı, ta'hykı andırır bir nesih. İlk iki s. nin kenarları altın cetvelli. İlk s. nin başlığı kötü bir tarzda müzehheb. Öbür s. lerin kenarlarında tek surh cetvel var. Âyetlerle hadislerin üstleri surhla çizilmiş. Bab, kısım, derece, beyit ve mesnevi gibi yazılar surhla yazılmış.

Baş : . . . الحمد لله الذى علمنا علوم الدينية والدنيية . . .
(1. b)

Son ve ketebe : دم مزن والله اعلم بالرشاد تمت كتبه الفقير درويش حسين سينوى
المولوى ساكن مولويخانه غلطة
(227. a)

(Yazıya ve kâğıda nazaran hicri XI - XII. yüzyıla; XVII - XVIII; âit. Sonundaki iki yap. ta Mevlânâ'nın, geleneğe uygun hâl tercemesi var.)

Cilt
485

2169

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.3 × 14

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Düz, yumuşak meşin ciltli. Ser-tarik Muḥammad 'Alî'nin vakfı. Mührünü ihtivâ eden altı satırlık vakfiyesi kapak yap. da. Kütüphaneden alındığı, 1205 reebinde (1790) Yenikapı şeyhi Abû-Bakr'al-Mawlawî oğlu Şayh 'Abdalbâkî tarafından bulunarak tekrar Dergâh K. e vakfedildiği, imzâsını hâvî beş satırlık yazısıyla tesbît edilmiş.

I. رساله قدسيه Aminaddîn Bâbâ b. Dâvûd: Risâla-i Kudsiyya. Türkçe (1. b - 58 a). Yazı ta'hyk. Bablar, fasıllar, âyetler surhla. Her s. de 27 satır var. Müellif, 3. a da adını anmakta, mukaddimede Sultân Bayazîd zamânında (886-918 H. 1481-1512) yazdığını söylemekte (2. b), âhretlik bir amcası olduğunu, her türlü kerâmete nâil olduğu hâlde sonradan kerâmet ehlinin mahcûb olduğunu anlayıp tövbe ettiğini, kutbun yakını olan imamlardan biri olan bu zâtın, Fâtih hakkında büyük lûtfu olduğunu, onun yerine geçen Bâyezîd'in de Tanrı sevgililerinden bulunduğunu söylüyor ve 903 şa'bânın ilk günlerinde, bir çarşamba günü (1498) bu kitabı yazmaya memûr edildiğini, bilgisinin az olduğunu, yazdıklarının Tanrı vergisi bulunduğunu bildiriyor (3. b - 4. a). Risâla-i Kudsiyya adını verdiği (4. b) ve her babı fasıl-lara ayrılan bu on bablık kitapta ledün bilgisinden, zâhir ve bâtın padişah-larından, kutuptan ve erenlerden, şeriatın, rûhtan, ezel ve ebedden, velâ-yetten, demirle taşın içindeki ateşten ve gayb ateşinden, günah ve sevapla cennet ve cehennemden, nefs-i mutmainneden, aşktan, keşif ve kerâmetten bahset-mektedir. 42. b de Hâce 'Alâ'addîn 'Alî'den (735 H. 1334), Hâmid-i Valî'den (815 H. 1412-1413), Hâce Bayram'dan (833 H. 1429-1430) bahsettiğine göre Halvetiyye ve belki de Bayrâmiyyedendir.

Baş : بسم ... حمد بنی حدوثنا بی عد اول پادشاه لایزالی وعاطفات ذوالجلالی
(1. b) اوزرینه اولسون که ...

Son ve ketebe : وبلکل که حضرت عزتک اتصال جسم جسمه یا عرض جسمه یا علم معلومه
و یا عقل معقوله و یا شئ شئیته واصل اولدوغی گبی دگلدر تعالی الله
عما بقولون علوا کبیرا و صلی الله . . . تحت الرسالة الشریفة فی ید
اضعیف العباد واذلتهم واحقرهم واحوجهم احمد بن رضوان یسر الله المکین
فی دار رضوان وجعل الله محرمنا الی مسیر رضوان سنه اربع وسبعین والف
فی شهر ذی الحجة و یوم الاحد فی وقت الصبح
(58. a)

Risâleyi istinsâh eden Ahmad b. Rıdvân, Kütahya'lıdır. 1087 H. de (1676) sağ olduğunu ketebesinden anladığımız Sun'Allâh Gaybî'nin risâlelerini, kendi elyazısı nüshalardan 1075-1088 (1664-1677) de istinsâh eden zâttır (Bursa K. Genel, No. 1441, VII. Risâle, 137. b). Oğlu, Kâşîf'al-Asrâr diye tanınan As'ad'ın ifadesinden, bu zâtın, babasından ahz-i tarikat ettiğini, onun da Elmalılı 'Ümmî Sinân'a mensub olduğunu anlıyoruz (Aynı Mec. VIII. Risâle; 142 a-b).

II. ؟ : شمسيه Şamsiyya. Arapça (6. b - 99. a). Kapak sahifesine Avhadî'ye atfen "Şamsiyya" yazılmış. Fakat bu kayıt tamâmiyle yanlış. Muḥammad b. Muştafâ adlı birisi tarafından istinsâh edilen bu risâle için 1732 No. daki mecmû-anın II. kitabının izahına b. (Baş ve son aynıdır.)

III. ؟ : كتاب المنتخب من قبس الانوار وجامع الاسرار Kitâb'al-muntaḥab min Kabs'al-anwâr va Câmi'al-asrâr. Arapça. Kötü bir nesih. Esmâ-yı Husnâ'yı, ilk harflerine göre tertib ve havassını bildiren, bast ve teksir gibi cefr usûlünden bahseden bir kitap. "Kabs'al-anwâr", يوسف التدورى, Akşehir'de Başçı İbrâhîm câmi'i avlusunda yatan 'Abdarrahmân-i Bistâmî, 807 de (1404), bu kitabı, müellifinden okumuştur (Kasf, II, s. 1315). Bu inti-hâbı yapan hakkında bilgi edinemedik.

Baş : بسم ... الحمد لله الملك الديان العفو الرحمن الواحد المتان
(100. b)

Son : ... والعدد الناقص مثل الثمانية فاعلم ذلك فصل
(140. a)

Noksan olduğu anlaşılıyor.

Cilt
486

2170

امين الدين بابا بن داود

Aminaddîn Bâbâ b. Dâvûd:

Risâla-i Kudsiyya

(رساله قدسيه)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 23.3 × 14.5

Yazı eb'âdî : 16.3 × 9

Mahfaza içinde, muklaph, kâğıt kaplı mukavva cilt. İlk s. nin üstünde kötü bir tezhib var. S. kenarları altın cedveli. 105 yap. Her s. de 17 satır. Boşklar surhla yazılmış. Hacı Abdülğani oğlu "Aliyy'al-Kûfî" tarafından yazılmış; yazılış târihi yoksa da son devrin yazısı. Baş ve son 2169 No. daki nüshanın aynı (b.).

Cilt
487

2171

بهاالدین محمد بن شیخ المشایخ خواجه احمد الصادق الطهوری
الصدیقی الفاروقی الحسینی النقشبندی

Bahâ'addîn Muḥammad b. Şayḥ'al-maşāyih Ḥ'āca Aḥmad'
aş-Şādīk'aṭ-Ṭahūriyya aş-Şiddīkiyy'al-Fārūkiyy'al-
Ḥusayniyy'an-Nakşbandi :

Hadiyyat'as-Sālikin wa Tuhfat'aṭ-Ṭālibin

(هدیة السالکین و تحفة الطالبین)

Farsça

Cilt eb'adı : 20.1 × 12

Yazı eb'adı : 13 × 5.6

Kenarı zencirekli düz meşin cilt. 144 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı güzel bir nesih. Başlıklar, âyetler altınla, âyet başları surhla yazılmış. « مثنوی ، شعر » gibi dikkati çekmesi gereken sözler ve bâzı âyetler de surhla. İlk sahife başında, devrine âit güzel bir tezhib var. S. kenarları, lâcüverd çizgilerle çevrili altın cetvelle çerçevesi. 55. a dan sonra cümle durakları, bir yap. sonra âyetler surh; altın yok. Nakş-bendiyye sülûküne âit bir kitap. Müellif adını, 2. a da « بهاالدین محمد بن شیخ المشایخ » diye anıyor. 5. b - 6. a da, III. Sultan Murad adına (*Saltanatı. 982 - 1003 H. 1574 - 1595*) yazdığını bildiriyor. Sonunda mesnevi tarzında 41 beyitlik bir münâcât var. Son beyitte, adını,

بهاالدین که اواز بندگانت کمینه خوشه چین خواجهگانت

diye anmakta. Bundan sonra da,

این تحفه طالبین ز انفاص کرام اندر مه ذی الحججه پیامد بنظام
از هجرت حضرت رسول ثقلین در نهصد وتسعین وششم کشت تمام

rubâisiyle kitabını, 996 zilheccesinde (1588) tamamladığını ve İstanbul'da yazdığını kaydediyor (141. a. Keşf. 990 da yazıldığını bildirmekle hatâ etmiştir; II, s. 2042). Bundan sonra farsça dört gazeli (141. b - 142. a) ve S. Murad hakkında bir kasidesi var (142. b - 144. a).

Kitaba çok i'tinâlı başlanması, bâzı yerlerde kenara aynı yazıyla unutulmuş veya sığmayan yerlerin yazılması, ketebe bulunmaması, müellif hattı olması ihtimâlini hatıra getirebilir. Keşf, bu zatın vefâtında da zühûle düşmüştür. Baş ve son 1707 No. dakinin aynısıdır (b.).

Cilt
488

2172

عدنی رجب دده

'Adnî Racab Dada :

Şarḥ-ı Kaşâ'id-i 'Urîfî

(شرح قصائد عرفی)

Türkçe

Cilt eb'adı : 19.5 × 12.5

Yazı eb'adı : 14.2 × 17

Kenarı ince zencirekli, ortası şemseli, meşin kaplı cilt. Yazı güzel bir ta'liyk. 21 yap. Her s. de 17 satır var. 'Urîfî'nin beyitleri surhla yazılmış. 'Urîfî Muḥammad, 999 H. de (1590 - 1591) Lâhûr'da vefât etmiştir. Sonradan kemikleri Nacaf'a nakledilmiştir.

'Adnî Racab Dada, bu risâlenin mukaddimesinde Mawlânâ Dergâhına giderken bir "berk-i sebz" götürmek dileğiyle 'Urîfî-şîrâzî'nin, tevhîd, na't ve menkabet-i 'Alî hakkındaki kasidelerini şerhedip 'Abdalhalîm Ç. ye (1090 H. 1679) sunduğunu yazıyor (2. a - b). Nüşanın 1. a yap. da, üstte ta'liykle « عدنی دده مرحومک کندی » kaydı ve A. Ç. oğlu Bostan Ç. nin (II. 1117 H. 1705) imzası, « سید محمود نقیب زاده عن اولاد مولانا »nın 1237 târihli temellük kaydında gene, 'Adnî Dada'nın elyazısı olduğuna dâir kaydı var. A. Ç. ye sunulan nüsha bu nüshadır.

'Adnî, 1110 târihinde (1688), Belgrad Mevlevî-hânesi şeyhiyken vefât etmiştir (Hâl terc. ve başka eserleri için b. Osmanlı Müellifleri; I, s. 123).

« انداخته » redifli kaside 11. b de bitmekte, Na't-i Nebî 11. b - 16. b yapraklarını kaplamaktadır. Na't-i Ali 16. a - 21. a dadır.

Baş :

بسم . . .

ای کلک نواساز ندن سویلمز اولدک

رنگین نعمات ایت چمن حمد خدادار

(1. b)

Son : اهل سخن شاد اولق دگل سخن بله شاد اولور دیمکدر تمت

(21. a)

2173

Cilt

489

عبد الغنى ابن محمد على المولوى

ابن الشيخ مصطفى

‘Abdalğaniyy b. Muḥammad ‘Aliyy’al-
Mawlawî b. aṣ-Şayḥ Muṣṭafâ :Dürr’al-Barzah’al-ma’nawî fî asrâr’al-aḥruf’al-
Maṭbah’al-Mawlawî

(در البرزخ المعنوى فى اسرار احرف المطبخ المولوى)

ARAPÇA

Cilt eb’âdı : 25.5 × 18

Yazı eb’âdı : 19.5 × 11

Alelâde ciltli. 319 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları surh cetvelli. Yazı nesih. Mukaddimesi 50. a da bitiyor. Müellif adını 3. a da, «عبد الغنى ابن محمد على» diye anıyor ve kitabına verdiği adı söylüyor (6. a). Mukaddimeyi 1272 de yazmış (1855 - 1856); iki de târîh düşürmüş; ikisinin de altında 1275 yazılı; fakat birincisi 1272, ikincisi 1285 yılını gösteriyor (49. b - 50. a). Kitabın üstünde, «الجلد الاول من» أربع مجلدات من كتاب در البرزخ المعنوى فى اسرار احرف المطبخ المولوى تأليف خادام الفقراء الكرام المولوية بحلب الشهاب ودمشق الشام عبد الغنى عفى عنه yazılmış. Bu zat, ‘Abdalğaniyy-i Nablusî değil. Bu yazıdaki «دمشق» özü, Nablusî sanılarak ona atfedilmiş. Sonundaki târîh de 1272 (319. b).

Eser, garip bir arapçayla ve müsecca’ bir tarzda, lâyhalar halinde yazılmış. Çanak - çömleğe kadar en küçük şeyde bile sembolik bir mânâ bulmaya çalışan ve “ulûm-i garibe” ye meraklı olan müellif, bilhassa sözlerin üzerinde durmakta, mathah hizmet ve edeplerine âit hiçbir bilgi vermemektedir. Bend başları, teberli ve destarlı sikke resimleriyle süslü. Başta dört cilt olduğu yazıldığı hâlde içinde cilt başları kayıtlı değil; fakat kitap tamamlanmış. 119. yap. tan itibaren mukaabele ve semâ’a da, kendi görüşüme göre okunuyor. İlmi bir inceleme olmadığı gibi geleneğe göre izahları da muhtevî bulunmadığından ve ancak kendi garip buşlarını ihtivâ ettiğinden bilgi bakımından kaynak olacak bir eser değildir.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى طبخ طينة خليفته آدم . . . (1. b)

Son : يا صاح جا تاريخه لبه مع المولى خضر

(319. b)

سنه

١٢٧٥

(15 beyit olan ve muveşşah olup ilk misra’ların ilk harflerinden «عبد الغنى المولوى» adı çıkan bu tarihin sonunda 1275 yazılı ise de misra’, 1270 yılını gösterir; ilk misra’daki «جا» yı ta’miye kabûl etsek dahi 1275 tutmaz.)

Cilt

490

2174

نابى يوسف

Nâbî Yûsuf (1124 H. 1712):

Munṣa’ât

(منشآت)

TÜRKÇE

Cilt eb’âdı : 25 × 15.5

Yazı eb’âdı : 15.8 × 10

Mukavva cilt. Başı eksik. 91 yap. Her s. de 25 satır var; s. kenarları tek surh cetvelli. Yazı güzel bir ta’hiy. İçinde çeşbîlere yazılan mektuplar var.

Baş : انتساب در دولت مابلى اولدوغم اريكه آراى مجد واقبال رونقده
دبوانخانه جاه وجلال . . . (1. a)

Son : ... اوجكزردن بردن خلاص اولمش اولورز ودم المامول ونعم المسؤل
باقى برگون مقدم سرنگونيدركه نيران باد رب العباد (91. b)

Cilt

491

2175

فاضل حسن (شيخ)

Fâdıl Ḥasan (Şayḥ)

Kâşif’al-asrâr va Maṭla’al-anwâr

(كاشف الاسرار ومطلع الانوار)

FARSÇA

Cilt eb’âdı : 13.6 × 8.5

Yazı eb’âdı : 9 × 5

Sırtı ve kenarları meşin mukavva cilt. Yazı ta’hiy. 156 yap. Her s. de 15 satır var. Âyetlerle hadisler ve bâzan Maṭnawî’den alınan beyitler surhla yazılmış. Maṭnawî’nin ilk hikâyesi ve I. ciltten bâzı beyitleri şerh.

Baş : الحمد لله الذى انعم علينا وهداانا للاسلام وجعلنا من امة حبيبه
محمد . . . (1. b)

Son ve ketebe : ازین سبب نام این رساله را کاشف اسرار ومطلع الانوار نهادیم وماشرحت
 هذه الابيات الا امتثالاً لامر الله تعالى وامناً بنعمة ربك فحدث . . .
 تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب عن يد اضعف العباد محمد ابن مصطفى
 الشهر بصولاق زاده الايدوسى حرر في ربيع الاول لسنة ثلث وعشرين
 والى من الهجرة النبوية عليه افضل الصلوة والتحية (156. b)

(Bu kitabın güzel bir nüshası, 1st. Üniv. K. de farsça yazmalarda, 991 No. lu mecmûada var; 1. b - 107. b. İstinsâh eden Solâk-zâda, 1688 H. de (1657) vefât eden müverrih olamaz; çünkü hem Osm. M., hem Sicill, müverrih S. z. nin İstanbullu olduğunu yazıyor; IV, s. 80 - 81, IV, s. 171.)

Cilt

492

2176

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'âdî : 27 × 16.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Adî mukavva cilt. Yazı nesih. 52 yap. Satırlar muhtelif.

I. سلطان دیوانی. چاهی (سماعی). سلطان دیوانه Dîvāna Maḥammad Çalabî (Samā'î. Sulṭān-ı Dîvānî). Türkçe (1. a - 2. b). Mesnevî tarzında "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezninde 52 beyitlik bir manzûme. Mevlevî mukaabelesi, son şekliyle düzenlendikten sonra, mukaabeleden anlaşılan remizleri bildirmek hususunda yazılmış ilk manzûme, yahut manzûm küçük bir risale budur. Bu mes. rahmetli Veled Ç. İzbudak'a âit bir mecmûada var. Mawlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'ini, İran'dan getirdiği için Sulṭān-ı Dîvānî dendiği söylenirse de Safîna'daki bu rivâyetin aslı yoktur ve bu söz, Dîvâne sözünün hoş görülmemesi yüzünden uydurulmuştur. Şiirlerinde Dîvâne ve Samā'î mahlaslarını kullanan Muḥ. Ç. için bakınız (Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik; s. 101 - 122. Bu şiiri de aynı kitapta, 473 - 476. sahifelerde kaydettik).

Baş : دیدی بر درویشه اول (بر) پادشاه
 خرقه ندر هم باشد کی کلاه (نادر اول خرقه و هم باشد کلاه)
 (1. a)

Son : اول جلال نوریه (نورینه) پروانه
 گنجی و گوندوز یانهرم دیوانیم (گنجی گوندوز یانرم دیوانیم)
 آستانکده سکی کورکینیم (سک گورکینیم)
 آنکیچون عالمک شیرینیم
 (2. b)

(Şiir, bilgisiz biri tarafından yazılmış ve sözler hareketlenmiştir. 2090 No. da da kayıtlı mecmûada II. risûle olan bu şiirin, M. Ç. ye âit olduğu tasrih edilmiştir ve daha doğru yazılmıştır. b. Bu mesnevî, 1661 No. lu mec. da da vardır. b.)

II. Rûşanî 'Umar Dada : Ney-nâma. Türkçe, manzûm (2178 No. ya b.)

Baş : گل یته رو جهله ایشته بی ایشدوب وار اوزگه ایش ایش ایت بی
 (2. b)

Son : دائم ائدوگی بودر فریادنی
 (4. b)

(4. a da, sondan 4. beytin ikinci mısra'ı yok; bu yüzden son beytin bir mısra'ı da eksik.)

III. قرائة الدعاء عقب اسم جلال Kıra'at-ad-du'â 'akabı İsm-i Calâl. Farsça. Çelebiler arasında 1231 de (1815) vefât eden Muḥammad Amîn Ç. nin de adı anıldığına göre o zamandan sonraya ve Hamdam Ç. zamânına âittir (Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik; s. 373 - 374).

Baş : بارک الله وبرکات کلام الله را . . .
 (4. b)

Son : والحمد لله رب العالمین بعده صباح شریف خیر
 (5. b)

IV. Maḥnawî'nin ilk 18 beytinin şerhi. Türkçe (8. b de, « والله اعلم بالصواب » diye bitmekte, 8. b de Besmeleyle ve 2. beyitten başlayıp devam etmektedir. Kimin olduğunu bulamadık).

Baş : بسم . . . بشنوا اینی چون حکایت میکند از جداییها شکایت میکند
 الحمد لله . . . اما بعد حق تبارک وتعالی بوموجوداتی کتم عدمدن . . .
 (6. b)

Son : سوز مختصر گر کرد تطویل کلام ایلمنک فائده می یوقدر والسلام
 (15. b)

V. Âl-i Muḥammad'a sadakanın harâm olduğuna dâir hadis ve tercemesi. Türkçe.

Baş : حدیث شریف انه قال . . .
 (15. b)

Son : قال علیه الصلوة والسلام
 (16. a. Sonu eksik)

VI. Kulâh-nâma. Farsça.

Baş : اول کلاه آمده است موسی . . .

(16. a)

Son : این قدر کوتاه شد نقل من الكتب المعتبرة . . .

(Aynı. 2155. No. daki III. risâleye b.)

VII. Hâzihir-Risâlati هذه الرسالة اصطلاحات الصوفية لعبدالصغير نورالله مرقده. Türkçe. Işlâhât'aş-Şüfiyya . . .

Baş : بسم . . . الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على نبيه محمد وآله وصحبه اجمعين شيخلردن منقولدر كه رحمة الله عليهم حقایق التفسیرده امام جعفر الصادق . . .

(16. b)

Son : مارا سخن بی قدمان کی برد از راه

رفتم (رفتم) بمیخانه توکلت علی الله

(17. b)

VIII. Divāna Muḥammad Çalabî: طريقة المعارفين السلطان دين. Türkçe. Tarikat'al Ma'ârifin al.Şultân'addîn . . . قدس سره المولى

Baş : الحمد لله الذى علم الانسان ما لم يعلم وانعم علينا . . .

(17. b)

Son : اويله اولسه آز زمان ايجنده مرادیکنه واصل و مقصودیکنی حاصل ایدرسک انشاء الله تعالى وهو احسن الخطاب وبجمده

(20. a. D. M. Ç. ye âittir zannındayız.)

IX. Rusûhî: Mevlevî sülûküne ve İsm-i Celâle âit bir risâle. Türkçe.

Baş : الحمد لله رب العالمين . . . وبعد اعزّ اخوان بلک و آگاه اولوک که سلطان العاشقين وخاقان العشوقين . . .

(20. a)

Son : شمدکی حالده بر طریق یوقدر که مثنوی شریف ایله ارشاد اولغیه و حاللرین و قاللرین اکا تطبیق اتیمه لر و به العون والعناية والهداية والتوفيق تم (1661 No. daki mec. nin XVI. risâlesine b.)

X. 'Abdallâh'ı Anşârî'nin (481 H. 1088 - 1089) bir risâlesinin terc. Türkçe. هذه رسالة خواجه عبدالله انصاري رحمه الله عليه. Türkçe. başlığını taşıyan bu risâlenin mütercimi belli değildir.

Baş : بسم . . . الحمد لله رب العالمين . . . اما بعد شويله بلکه خواجه عبدالله انصاري عليه رحمة الباري ايدر درويش اولدر كه بو قرق درت مقای بیله . . .

(25. b)

Son : . . . اکا خرقه گیمک و گیدرمک روا دگلدر زیرا مقلددر محقق دگلدر والله اعلم بالصواب

(32. a)

XI. Fuḡarâ'nın fazileti hakkında bir hadis ve terc. Türkçe.

Baş : بسم . . . قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ابغض الناس فقراهم . . .

(32. b)

Son : . . . وانلر ایله اولق صالحلر اخلاقندندر

(33. b)

XII. Haftanın günlerinde kılınacak nâfile namazlar. Türkçe.

(34. a - 35. b)

XIII. Konya'da yatan peygamberlerle erenlerin adları. هذا مجموعة انبياء عظام واولياء كرام رحمهم الله

Baş : مدينة قونيه داخل وخارجنده مدفون اولان . . .

(36. a)

Son : وبعضلر دخی بو مکاشفیدن صکره ظهور اتمکله بیان اولغدی رحمهم الله تعالى الى يوم القيمة علينا بفضلہ آمین

(40. a)

XIV. Çoğ güzel bir ta'hykle. Arapça. Kışîda-i Bur'a. قصیده' بره

Baş : بسم . . . امن تذکر جیران بنی سلم مزجت دمعا جرى من مقلة بدم

(40. b)

Son : مارینخت عذبات البان ریح الصبا

واطرب العیس حادی العیس بالتعم تمت القصيدة بعون الله تعالى

(52. a)

Cilt
493

2177

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 23.3 × 17

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Mukavva cilt. Yazılar muhtelif. 79 yap. s. lerdeki satırlar da muhtelif.

I. Sûfiyyenin zikir ve devrânının helâl olduğuna ve Sûfiyyenin usûlüne, fıkralarına âit arapça bir risâle.

Baş : . . . الحمد لله الملك المنان العزيز المقتدر الديان . . . (1. b)

Son : . . . اذ نادى ربّه انى مستى الضّر وانت ارحم الراحمين (48. b)

II. Mezheblerin adlarına, burçlara takaabül eden harflere âit noksan cetveller.

III. Maṭnawî'nin fihristi

IV. Sultân Ya'kûb başlıklı bir farsça şiir ve Mawlânâ'ya âit şüirler (Ya'kûb'un 950 H. de; 1543; vefât eden Ya'kûb Ustaclu olması muhtemeldir).

Cilt
494

2178

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.2 × 13

Yazı eb'âdî : 15.2 × 2

Kenarı zencirekli, ortası şemseli, miklaph cilt. 124 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'liyk, Kâğıt, yazı ve cilt bakımından X. yüzyıla (XVI) âit.

I. Rûşanî 'Umar (892 H 1486 - 1487) : Çübân-nâma. Türkçe Maṭnawî'deki Mûsa Peygamber'le çoban hikâyesi (II. cilt. Nicholson basımı, s. 340 - 346).

Baş : . . . حمد نا محدود وثناى نا معدود . . .

Son : قصه چوبانى چون اى اهل دل فخر جهان فخرنى تاريخ بل (2 a)

(“نخ” sözünün Abcad'de tutarı olan 880 yılında nazmetmiştir. 1575. No. 1653'e b.)

II. Rûşanî: Ney-nâma Türkçe. Bu da Maṭnawî'den mülhemdir. Türkçe.

Baş : دكله نیدن نه حکایتار قلور ایرولقدن نه شکایتار قلور (20. b)

Son : روشنى استرینه سندن سنى روشنیه ویر دیلگن یا غنى
انده قالنده یالکوز بر نفس انده ایرش اول انکا فریادرس (61. a)

III. Rûşanî: سلسله نامه مشایخ عظام عليهم الرحمة Silsila-nâma-ı Maşâyih-i 'izâm 'alayhimur rahma. Farsça.

Baş : ابتدا میکنم بنام خدا کوست معبود خالق ویکتا (62. b)

Son : بهر ایشان دعای او اینست روح الله روحهم ابددا (63. b)

IV. Rûşanî: دیوان Dīvân Rubâiyyât adı altında tuyuğlar, iki mûfred, beş tercî', bir tahmîs ve gazeller. Türkçe.

Baş : رباعیات یا نبی سنسن چوسرتاها گوزل کیم اولاکم دیمیه ساکن گوزل (64. a)

Son : ضمیر روشنی روشن اولبدیر اوللدن شمع روینک شبحراغی (107. a)

V. Rûşanî: مسکینلک کتابی Miskînlik Kitabı. Türkçe. Baş tarafı eksik.

Baş : یقوب گوردی که بر قارنجه یاتوب صلاالن ایاغن توزه باتوب (108. a)

Son : آله العالمینک رحمتی بول کتم اولمز عالمی غرق ایلسه اول
نبینک هجرتندن گچمش اینان سکز یوز سکسن و طقوزیل ای جان

(beytinden anlaşıldığına göre 889 hicride; 1489; yazılmıştır. 1653 No. ya da b.)

Cilt eb'adı : 199 × 13

Yazı eb'adı : Muhtelif

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı meşin kaplı tâmir görmüş cilt. 203 yap. Yazı nesih ve ta'hyk.

I. گلشن توحید : (957 H. 1550) Şahidî İbrâhîm Farsça manzûm. Maṭnawî'den seçilen beyitler, mânâya uygun olarak beşer beyit ilâvesiyle ve Yûsuf-ı Sîna-çâk'ın tesiriyle 937 H. de (1529-1530) meydana getirilmiştir. Oğlu tarafından 996 da (1586 - 1587) yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. Farsça yaz. arasında 1018 No. dadır. 1298 de İst. Tıbbiye Mat. da, pek hatalı olarak bastırılmıştır (Şâhidî için b. Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik; s. 132 - 140).

Baş : حمد لایحصى ثنائی بی قیاس بی نهایت منت و بی حد سپاس
(1. b)

Son : حق روح پاک فخر انبیا کن نصیب ما وصال ای خدا

(Maṭnawî beyitleri surhla yazılmıştır. Yazı ta'hyktır. Doğru okunabilmesi için hareketlenmiştir. H. X - XI yüzyıla aittir; XVI - XVII.)

II. یوسف سینه چاک Yûsuf Sîna-çâk: جزیره مثنوی Cazîra-i Maṭnawî. Farsça. Başa «انتخاب مثنوی شریف حضرت قدسنا الله بصره العزیز» yazılmış. Başlıklar surhla. Yazı nesih. Maṭnawî'den, mânâ bakımından da münâsebet düşünülerek 366 beyit seçilmek sûretiyle meydana getirilmiştir. 1072 H. de (1661) vefât eden Şam Mevlevî-hânesi şeyhi Bağdadlı 'İlmî Dada tarafından türkçe şerhedildiği gibi Şayh Gâlib (1213 H. 1799) tarafından da türkçe şerhedilmiş; güzel bir nüshası, İst. Üniv. K. de, türkçe yazmalarda 2222 No. da kayıtlıdır ve şârihin vefâtından bir yıl sonra yazılmıştır. Cavrî'nin de (1065 H. 1654 - 1655), bu seçmeden intihâb ettiği kırk beyte, her beyti beş beyitle şerhten meydana getirdiği bir eseri vardır ve «Hâll-i Tahkikât» adlı eseriyle bir arada, 1269 da, Takvim-hâne-i Âmire Mat. sında basılmıştır. Fuşûs şârihi Bosnalı 'Abdallâh (1054 H. 1644) da Cavrî'nin eserini şerhetmiştir. Bir nüshası, Süleymaniye'ye mülhak Nâfiz Paşa kitapları arasında 528 N. dadır (Yûsuf Sîna-çâk için b. Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik; s. 124 - 127).

Baş : بسم . . . حمد بلاغیه و بی حد و شکر لایحصى ولایعد . . .
(108. b)

Son : این نه نجمست و نه رملست و نه خواب وحی حق الله اعلم بالصواب
(119. b)

III. Kitâb-ı Marğûb'al-kulûb. Manzum farsça. "Mefâilün mefâilün feilün" vezinde ve "tövbe, zât, sıfât, namaz, terk, tecrid, ma'rifet, aşk, ma'suk, fenâ, bakaa ve müsâfir" fasıllarından meydana gelmiş olan bu 138 beyitlik mesnevi, Şamsaddîn-i Tabrizî'ye maledilmiştir. Fakat hiçbir beytinde Şems'e âidiyetine dâir bir imâ dahi yoktur. Karîhası dar, dili bozuk bir zâtındır; ihtimâl onun da mahlası Şems'tir ve bu yüzden bu yanlış kanâat belirmiştir. Badî'az-zamân Firûzan-far, «مولانا جلال الدین» رساله در تحقیق احوال و زندگانی مولانا جلال الدین» eserinde, bu kitabın 150 beyitlik Hindistan basımında, محمد مشهور بمولوی

ز هجرت هفتصد و هفتاد و هفتست

حساب حاسبان تاریخ و قنست

beytinin bulunduğunu bildiriyor ki, bu beyte nazaran eser, 777 H. de, yani Şams'in şehâdetinden 132 yıl sonra yazılmıştır (Tehran, Çâp-hâne-i Meclis-1315 Şemsî hicri; s. 99).

Baş : بسم . . . این کتاب مرغوب القلوب از گفتار شیخ المشايخ
قطب المحققین . . .
(119. b)

Son : تمام این مختصر منظوم شد خوب که نام این مثل خود داشت مرغوب
(123. b)

IV. رساله آفاق (و) انفس Farsça manzum (123. b - 125. b. 2155 No. daki mec-mûa'nın V. risâlesine b. Yazı nesihdir ve Cazîre'yi yazanındır.).

V. Sigir-nâme. Türkçe. Yazı ta'hyk. İnsanın uzuvlarının seğirmesi-nin delâlet ettiği şeyleri bildiren bir risâledir.

Baş : آدم پیغمبرك مبارك اعضاى سگردگی و قن تجربه ایدوب . . .
(126. a)

Son : صول ایاغلك باش پرماغی سگرسه مبارکدر والله اعلم
(127. a. Hâşiyede bitirmiştir.)

VI. Loqmânî Dada: Manâkıb-ı Mawlânâ. Türkçe. Yazı, Cazîra'yı yazanın. Başlıklar surhla. "Feilâtün mefâilün feilün" vezinde ve mesnevi tarzında olan bu nüsha, tam bir nüshadır (2157 ve 2158 No. lara da b.), Loqmânî Dada, Mawlânâ'yı Osmanlı devletinin kurucusu Osman Bey'le, hattâ Fakîh Ahmed'le çağdaş saymakta, Bilecik kalesinin, Yarbîsar'ın fetihinden bahsetmekte (130. a) ve II. Bâyezîd'in zamanında, ruysada Mawlânâ'ya âit bir manâkıb kitabı yazmak istediğini, uyanınca Maṭnawî'den tefe'ül edip bu kitabı nazma başladığını söylemektedir (131. a - b). Bundan sonra Âdem'in yaratılışını, Mi'raçda Hz. Peygamber'in, Mevlânâ'nın rûhunu gördüğünü, Abû-Bakr soyundan geleceğini

IX. Yûsuf Sîna-çâk'ın "ışk" redifli gazeli, Bakâyî'nin bir müseddesi, Ârâ-mî'nin bir gazeli, kimin olduğu belli olmıyan ve «شیخ مولانی» terktibini hâvi, yâni 1007 yılını gösteren ve Şayhî adlı bir zâtın vefâtına düşürülen bir târîh, 'İl-mî'nin on gazeli, Şamî'nin bir müseddes-i mütekerriri, Turâbî'nin bir müseddes-i mütekerriri, 'Abdî'nin bir müseddes-i mütekerriri, Hüdâyî'nin,

ای دل ایسترسه که اگر کامل اوله نقصانک
سجده گاه ایت اشیکن حضرت مولانانک

matla'yle başlıyan meşhur gazeli (108 a - 126. a). Ta'lıyk yazıyle.

X. نامه تراش نامه. Nesih (2155 No. ya b.). Nesihle (110. a - 112. b.).

XI. رساله عشق نامه. Üstünde surhla, «جلال الحق والدين قدس الله بصره المبین» yazılmışsa da hem üslûp, hem de dil bakımından Şâhidî'nindir. Müze K. de 2483 D. 6 - 7 No. da kayıtlı mecmûada bu risale var ve üstünde, «عشق نامه شاهدی» kaydı mevcut. Gene M. K. de D. 4.37 No. da kayıtlı mecmûada bâzı risâlelerle Şâhidî'nin "Gulşan-i tevhd"inin kenarında da Şâhidî divaniyle Traşnâme ve Işk-nâme mevcut. Farsça ve mesnevî tarzında. Nesihle yazılmış (110. a - 112. b.).

XII. Haft vâdî هفت وادی (Ayrı bir risâle değil. "Tuhfat'al-'uşşâk"tan (113. a - 116. b. XVI. risâleye b.).

XIII. Baş tarafı noksan ve nesihle yazılmış قصیده البرده Kaşîdat'al-Burda (117. a - 120. b.).

XIV. Gulşan-ı Râz. Farsça گلشن راز : Maḥmūd-ı Şabustarî محمود شبستری (121. a - 147. b.).

XV. Zayl-i Risâla dar tacalliyyât ذیل رساله در تجلیات (147. b - 150. a.).

XVI. Halîlî : تحفة المشاق Tuhfat'al-'uşşâk. Farsça. Mesnevî tarzında. Keşfel-Zunûn'a göre Halîlî-i Mawlawî'nindir ve 880 H. de (1475) yazmıştır. 2138 No. ya da b.

Baş : بشنو ای جوینده راه خدا
گر تو جوای خدای باخود آ (150. a)

Son : چون ندارد این سخن پایان وحد
بس بود گفتن ز ارباب خرد (171. a)

Cilt
496

2180

شاهدی

Şâhidî:

Gulşan-ı Tawhîd

(گلشن توحید)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 18.5 × 12

Yazı eb'âdî : 13 × 7

Kötü bir lâke cilt. Ortası şemseli. Yazı ta'lıyk. 124 yap. Her s. de 15 satır var. Maḥnawî'den alınan beyitler surhla yazılmış. Yazı, Mâverâünnehir yazısı. Muahhar bir nüsha.

Baş : حمد لایحصى ثنای بی قیاس
بی نهایت منت بیحد سپاس (1. b)

Son : شاهدیکه ناظم این گلشن است

چشمه اش از نور عرفان روشنست

خود نوشت و ختم کردش این زمان

نه صد و چل سال بُد تاریخ ان

کشت از فضل خدای لاینام

این کتابت عصر چهارشنبه تمام

(123. b)

Ketebe : دستم بر خراک چو خواهد شدن تباه

باری بیادگار بماند خط سیاه

خط در ورق دهر بماند صد سال

بیچاره نویسنده که در خاک رود

هر که خواند دعا طمع دارم

زانکه من بنده گنه کارم

این مفردات مثنوی و گلشن توحید در آخر ماه برات (şa'bân)

بیگاه روز یکشنبه من ید عبد احقر العباد بعون الملك الکرم میر عظیم در

دبه وادی (؟) امید از ناظران . . .

(124. a)

(İstinsah târihi yok. 2179 No. da kayıtlı nüshada 977 H. de tasnif edildiği, bu nüshadaysa 940 ta yazıldığı bildiriliyor. Ketebedeki beyitler, müstensihle âittir. 2179 No. ya b. "Gulşan-i tavhîd"ın yazılışına, «بیلی کو گلشن توحید جو» mısra'ını târîh düşürdüğünden ve bu mısra', 937 tuttuğundan bu nüshadaki 940 yılının, bir müstensihle âit istinsah târihi olması gerektir.)

Cilt
497

2181

شاهدى

Şâhidî :

Gulşan-i Tawhîd

(گلشن توحید)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 15 × 10

Üstüne kâğıt yapıştırılmış, tâmir görmüş, mıklaplı meşin cilt. 147 yap. Her s. de 13 satır var. Maṭnawî'den alınan beyitler surhla yazılmış. Yazı ta'liyk.

Baş :

بسم
حمد لا یحصی ثنای بی قیاس بی نهایت منت و بی حد سپاس
(1. b)

Son ve ketebe : حق روح پاک فخر انبیا کن نصیب ما وصال ای خدا

قد تمت هذه الاوراق فی اواسط شهر ربیع الآخر من شهر سنه ثلث
وتسعين وتسعمائة عن يد حسن بن محمود بن شاهدى رحمه الله عليها وعليه
(147. a)

Yazılış târihi :

شاهدینک گلشن توحیدنى سلطانمه

یزدی ابن شاهدى زاده حسن طبع سليم

جانب سلطانمه انسب ددیم تاریخيله

بلبل عالی جناب گلشن راز قدم (قدیم) (147. b)

(Bu nüsha, 1279 No. dakî nüshaya uymaktadır. Yazan, Şâhidî'nin oğlu Mahmud'un oğlu Hasan'dır; kime yazıldığı belli değil. Târih mısra'ındaki «قدم» kelimesi hem kaafiye, hem de târihin doğru çıkması bakımından «قدیم» olacaktır. Bu yanlış yazılış, ya Şâhidî'nin torununun bir hatâsıdır, yahut da nüsha, Şâhidî'nin torununun yazdığı nüshadan istinsâh edilmiş ve istinsâh eden, bu kelimeyi yanlış yazmıştır.)

Cilt
498

2182

شاهدى

Şâhidî :

Gulşan-i Asrâr

(گلشن اسرار)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.5 × 15.2

Yazı eb'âdî : 16.2 × 8

Yanları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. 93 yap. Her s. de 17 satır, her satırda bir beyit var. İlk iki s. nin kenarları altın, öbür s. ler surh celt velle çerçevesi. İlk s. de dallarla yapılmış basit bir tezhib var. Başta surhla «گلشن اسرار شاهدى مولوى قدس الله سره العزيز ونفعنا الله بكماله العلى ياهو» Yazı ta'liyk. Başlıklar surh. «سبب تأليف ابن كتاب شريف وخطاب لطيف» faslında, kitabını, «Gulşan-i tawhîd'i kendisinden okuyan bir gencin recâsiyle, «بیا از گلشن اسرار گل بوی» mısra'nın ifade ettiği 951 yılında yazdığını, bu sırada yetmiş altı yaşında bulunduğunu,

ازین مصراع تاریخش همی جوی

بیا از گلشن اسرار گل بوی

رسید ای شاهدى ایام پیری

شدی هفتاد و شش ساله نمیری

beyitleriyle bildirir ve «murid-ı 'ışk' dediği bu gencin, Ç. Husâmaddîn'in Maṭnawî'nin yazılmasına sebep olduğu gibi, Gulşan-i Asrâr'ın yazılmasına sebep olduğunu söyler (4. a). Şâhidî, bu manzûm ve mesnevî tarzında, «Mefâilün mefâilün feülün» vezninde yazdığı eserde, kendi hayatını ve bu münâsebetle mürşidi Dîvâna Muḥammad Ç. nin husûsiyetlerini bildirir. Bu bakımdan eser, büyük bir târihi değer taşımaktadır. Şâhidî 957 de (1550) Afyon'da vefat etmiş, Muḥ. Ç. nin sağ tarafında, mihrâba doğru olan yere defnedilmiştir (Şâhidî ve bu eseri için Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik'e s. 132 - 140, ve bilhâssa 104 - 111. s. lere b.)

Baş :

بسم
بنام ان خدای رب و رحمان ز غایت آشکارا کشت پنهان
(1. b)

Son : نید ممکن چو تفصیل و بیانش نمودم شمع با عاشقانیش
(95. b)

(Yazan ve yazılış târihi belli değil. Hicri XI - XII. yüzyıla âid olduğu anlaşılıyor; XVII - XVIII. 1212 de (1797) yazılmış bir nüshası, İst. Süleymânîye K. e mülhak Hâlet Efendi kitaplarının ilâve kısmında 74 No. da kayıtlı mecmûâdadır. Fihristte adı, Gulşan-ı Râz yazılmıştır.)

Cilt
499

2183

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 15 × 9.5

Yazı eb'âdı : 12.3 × 5.7

Kenarları altın zencirekli, ortası düz ve altın çiçek motifli koyu kahverengi, mıklaplı, aynı tarzda mahfaza içinde, yaprakların görünen yerleri de lüle ve yaprak tezhibli cilt. Başlıklar surh. Yazı ta'hyk. Üstünde «هو اکابر حضرات مولویه دن» شاهدی مرحومک جمله آثار معارف لدنیسندن اولان اشبو کتاب نایاب ایله کامیاب اولدم بعد زمان اشبو کتاب قونیده حضرت «yazısı, ayrıca «وقعه نویس احمد لطنی فی سنه ۱۲۷۱ پیر دستگیر قدس سره افندمز حضرتلرینک کتبخانه معارف آشیانه لرینه فقیرانه اهدا وتقدیم «اولمشدر الفقیر وقعه نویس المولوی احمد لطنی ۱۷ تموز سنه ۱۳۲۱ وقعه نویس احمد» ve «چون سنی احمد یارب مرا مغفورکن» لطنی ۳۰۳» mühürleri var. Vak'a-nüvis Ahmed Lûtfi, 1325 mâli yılında (1327 H. 1910) vefât etmiştir.

I) Gulşan-ı Asrâr (1. b - 84. a). 84 yap. Her s. de 19 satır var (2182 No. ya b. Bu iki nüshayı vaktiyle karşılaştırmış, noksanları kenarlara veyâ mümkünse metne yazarak düzeltmiştik. Bu nüsha, diğerine nisbete daha eskidir. Baş ve son aynıdır.

Ketebe : تمت الكتاب بعون الله الوهاب وقت الصبح في يوم الاحد واخر جمادى الاولى لسنة ست وتسعين والف (84. b)

II. رساله سپهسالار : Farîdûn b. Ahmad-i Sipeh-sâlâr : فریدون بن احمد سپهسالار Yazı nesih. Her s. de 21 satır var. «بيت، نقلست که» gibi yazılarla başlıklar surh. Baş ve son aynı.

Ketebe : تمت الكتاب بعون الله الوهاب في صبيحة يوم الخميس من ذى القعدة الشريفه لسنة ست وتسعين والف على يد الفقير المعترف بالتقصير شيخ محمد بن علي المولوي المنزوي بزواية المولوية في البشكطاش حيت عن الآفات والانتعاش عفى الله عنها وغفرلها آمين

(Her iki kitabın da 1096 da yazıldığına göre yazar aynı zâttır. Sipeh-sâlâr'ın başı ve sonu aynıdır. 2111 No. da kayıtlı mecmûanın III. kitabının izâhına b. 152. a - 153. b de, erenlerdeki melâmet ahvâlinden bahseden farsça bir bend var. 154. a da Yûnus Emre'ye izâfe edilen ve Kâsım adlı birisine âid olan «من درویشم» başlığıyla yazılmış.) «التهی درویش یونس» «دیشته» şîiri.

Cilt
500

2184

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 21 × 12

Yazı eb'âdı : 15.5 × 17

Kırmızı renkli, tek kenar cetveli, ortası şemseli, mıklaplı cilt. 110 yap. Her s. de 19 satır var. Başlıklar surhla.

I. Zubda-ı Makâlât-ı Şams. Darvîş 'Utmân: «زبدہ مقالات شمس» I. Farsça. «سبب تألیف کتاب» bölümünde, ruyasında, hucreinde otururken birisinin gelip iki eliyle tuttuğu bir kitabı, al bu kitabı da içindeki nükteleri oku dediğini ve kitabın, Şams-i Tabrizî'nin Makâlât'ı olduğunu söylediğini, uyanınca dervişlerden bir zâtnı hucreye gelerek Makâlât'ı getirip aynı sözleri söyleyince bu kitabı, nazmen telhis etmiye başladığını bildiriyor (8. a - 9. a). Biraz ileride, «مناجات» bölümünde de, «و نیاز در بارگاه بی نیاز»

ای کریم ای رحیم ای سبحان از تو میخواهد این فقیر عثمان

«تاریخ کتاب» bölümünün sonundaki «فی خاتمة المقالات» (22. b). beytinde adını anıyor kısmında,

شد تمام این کتاب بیغم ورنج
در هزار وزیاده بد چل و پنج
گویم اگر بخوای ای مبتلای خوبان
تاریخ این کتاب درویش عاشق جان

beyitlerinde, hem 1045 te (1635) yazdığını bildirmekte, hem de aynı yılı gösteren terkibiyle târih düşürmektedir. Mecmûadaki 2. risâleyi, Muḥammad Halâkiyy'al-İlbaşânî'nin, 1062 de istinsâh etmesine bakılırsa 'Utmân, 1063 H. de (1652 - 1653) vefât eden Âgâ-zâda Muḥammad Dada'nın dervîşi İlbasan'lı Sîna-çâk Darvîş 'Utmân'dır (Safîna, III, s. 73 - 74). Bu kitapta, Şams'a âit menkabelerle «Makâlât»taki hikâyeler, telhis yoluyla nazma çekilmiştir.

Baş : حمد لله ذی الجلال وجمال کز عدم می نمود حسن وکمال (1. b)

Son : این کتاب که پرکالاتست نام او زبدہ مقالاتست (50. b)

II. درویش عثمان D. 'Utmân: گلشن عبّاد Gulşan-i 'Ubbâd. Farsça. «سبب»
bölümünde kitabın adını bildirir. Bu bakımdan ferâğ ve ke-
tebedeki ad, mevzûa göre istinsâh edenin yakıştırdığı addır. Sülûkteki yedi
akabeden bahseder ve arada bâzı hikâyeler anlatır. 1055 te (1645) yazdığını son
beyitte tesbît eder.

Baş :

بسم ...
حمد خدا را که او هست خداوند حمد

او بنهد بر زبان همچو شکر قند حمد
(57. b)

Son ve ketebe :

گر ز تو تاریخ این خواهی عیان همچو شمس
می شده تاریخ او الف و خمسون خمس

قد وقع الفراغ الحمد لله الملك الوهاب من تحرير هذا الكتاب المستطاب
المسمى بعقبات السبعة من تأليفات درویش عثمان حفظه الله في الدوران
على يد افرالعباد محمد هلاكي الالبصاني في غاية شهر ذي القعدة الشريفة
لسنة اثنين وستين والف
(110. b)

(Kitap, müellifinin hayatında yazılmıştır; ketebedeki «حفظه الله» sözü de bunu
açıklamaktadır.)

Cilt

501

2185

آيين مجموعه‌سی

Āyîn Macmû'ası

Cilt eb'âdı : 30.5 × 20

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Sırtı meşin, üstüne kâğıt yapıştırılmış mukavva ciltli. Üzerine «مجموعه آيين»
yazılı bir kâğıt yapıştırılmış. 31 yap. Yazı güzel bir ta'hiyik.
Başlıklar surh. Müzenin eski memurlarından rahmetli Ermenek'li Rüşdi, me-
mûadaki âyinlerin güftelerini tashihe ve tercemeye halkışmış ve hemen her s. ye,
bâzı kurşunkalemîyle, bâzı kırmızı kalemle çizgiler çizmiş, sözler yazmış, me-
mûayı herbâd etmiştir. Bâzı s. lerdeki bu yazıları silebildik, fakat çoğu kaldı.

Mecmûada, Nâyi Osman Dede'nin Rast, Çârgâh, Hicaz, III. Selim'in Süzidi-
larâ, Musâhib Rif'at Bey'in Nev' eser, İsmâil Dede'nin Nevâ, Sabâ, Sabâ-bûselik,
Şevk-ı tarab, Beste-nigâr, Hüzzâm, Ferah-fezâ, Köçek Mustafa Dede'nin Bayâtî,
İtrî'nin Uşşak, Segâh, Mustafa Câzîm'in Hicaz, Şeydâ Hâfız'ın Irak, Nakşî Dede'nin

Şett-i araban, Sâdik Efendi'nin Beste-nigâr, Musâhib Ahmed Ağa'nın Nihâvend,
Hicâz, Abdurrahîm'in Hicaz, Abdülbâkî'nin Acem-bûselik âyinlerinin ve «Beste-i
Kadim» denen bestegârları meçhul Huseynî, Dügâh ve Pençgâh âyinlerinin güfte-
leri, 4 Na't güftesi ve «İlâhî-i Sultan Veled Segâh, Yürük Semâi», başlıklarıyla
Enderunlu Ömer'in Niyâz âyini güftesi yazılıdır. Güfteler pek yanlış yazılmış, tas-
hîh edilirken de mecmûa herbâd olmuştur. Sonunda, 1318 zilka'desinin 17. günü
(1901) vakfedildiğine dâir kayıt vardır (Mevlânâ'dan sonra *Mezlevîlik'te*, 455 -
465. s. lere ve «Mevlevî Âdâb ve Erkânı», adlı eserimizin 95 - 98. s. lerine, 96. s. deki
nota b. *İst. İnkılâp Kitabevi* - 1963).

Cilt

502

2186

آيين مجموعه‌سی

Āyîn Macmû'ası

Cilt eb'âdı : 23.5 × 16.2

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Âdi ciltli. Yazılı 40 yap. Sonunda yazısız 13 yap. var. Yazı nesih. Satırlar
muhtelif. Başlıklar surh. İlk s. de fihrist yazılı.

Nâyi Osman Dede'nin Rast, Çârgâh, Uşşak, Hicaz, Nevâ, Sabâ-bûselik, Hü-
zam, Şevk-ı Tarab, Ferah-fezâ, Beste-nigâr, III. Selim'in Süzidilâra, Musâhib
Ahmed Ağa'nın Nihâvend, Hicâz, İsmâil Dede'nin Sabâ, Köçek Mustafa Dede'nin
Bayâtî, Abdürrahîm'in Hicaz, Abdülbâkî'nin Acem-bûselik, İtrî'nin Segâh, Şeyda
Hâfız'ın Irak, Nakşî Dede'nin Şett-ı araban, Sâdik Efendi'nin Beste-nigâr, Ser-
müezzin Rif'at Efendi'nin Nev' eser, Eyyûbî Huseyn Dede'nin Nühüft, Hoca Ze-
kâî Efendi'nin Mâye âyinlerinin güfteleri ve Pençgâh, Dügâh, Huseynî makam-
larındaki Beste-i Kadimlerin güfteleri. 38. b. de Yenişehirli Şeyh Nazîf Efendi'nin
(1277. H. 1860).

گوردکده او روی اوسته اول خال سیاہی
افہام ایدہم لیل ونہار چکدیگم آمی

matla'îyle başhyan ilâhîsi var. 39. b - 40. a da Niyâz âyininin güftesi mevcut.

Cilt

503

2187

آيين مجموعه‌سی

Āyîn Macmû'ası

Cilt eb'âdı : 21.3 × 14

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Yumuşak meşin cilt. Yazı ta'hiyik. Makamları, terennümleri bildiren yazılar
ve bâzı ara güfteleri surhla yazılmış. 18 yap. S. lerin çoğunda 17 satır var. Baş
tarafı beş sahife numarasız; bunların iki yaprağında, biri Mawlânâ'ya âid olmyan
üç na't yazılı. Bunlar, mecmûadaki yazıyla değil, daha yeni bir yazı.

Köçek Mustafa'nın Bayâtî, Nâyî Osman'ın Uşşak, Çârgâh, Hicaz ve Rast, Abdürrahim'in Hicaz, Abdülbâki'nin Acem-bûselik, İsfahan, III. Selim'in Süzidilârâ, İtrî'nin Segâh, Şeydâ Hâfız'ın Irak, Musâhib Ahmed'in Hicâz, Nihâvend, İsmâil Dede'nin Sabâ âyinleri ve Dügâh, Pençhâh, Huseynî Beste-i Kadimleri. Son sabâ âyininin bestegârî "Seyyid Ahmed Dede Musâhib-i Şehriyârî" yazılmış, üstü çizilip kurşunkalemle "Hammâmî-zâde İsmâil Dede" yazılmış.

Ketebe : قد وقع الفراغ من التحریر هذه النسخة الشريفة عن يد درويش
عبدالحليم بن احمد بن محمود عن خلفاء قلم مقابلة سوارى فى اليوم
الخميس اثنى وعشرون شهر ذالقعدة الشريفة سنة اربعا و عشر ومائة
بعدالالف
(18. a)

(Hattât, Şeyh Galib'in mensuplarındandır ve onun "Cazra-i Maṭnawî" şerhini, şârihin vefâtından bir yıl sonra yazmıştır ki bu nüsha, İst. Üniv. K. de, Türkçe ya-larda 2222 No. da kayıtlıdır. b. Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik, s. 126.)

Cilt
504

2188

آیین مجموعه‌سی

Āyîn Macmū'ası

Cilt eb'adı : 21 × 13

Yazı eb'adı : Muhtelif

Sırtı ve kenarları Meşin, üstü yeşil kadife kaplı mukavva cilt. 62 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk. Na'tlar ayrı ve iri bir yazıyla. İlk yap.'ın b yüzü, pek güzel bir tarzda müzehheb. S. kenarları altın cetveli. İlk iki s. de fihrist var. Birçok sahifeler, sonradan bulunanlar yazılmak üzere boş bırakılmış. Başlıklar, terennümler surhla.

Nâyî Osman'ın Rast, Çârgâh, Uşşak Hicaz, Huzzâm, Beste-nigâr, Şevk-ı tarab, III. Selim'in Süzidilârâ, Musâhib Ahmed Ağa'nın Nihâvend, İsmâil Dede'nin Sabâ, Nevâ, Sabâ-bûselik, Köçek Mustafa'nın Bayâtî, Abdürrahim'in Hicaz, Musâhib Ahmed Ağa'nın Hicaz, Abdülbâki'nin Acem-bûselik, İtrî'nin Segâh, Şeydâ Hâfız'ın Irak, A'mâ Sâdik Efendi'nin Beste-nigâr âyinleriyle Dügâh, Pençgâh ve Huseynî Beste-i Kadimlerinin güfteleri, ayrıca 17 si Mawlânâ'ya atf ve isnâd olan 20 Na't ve Niyâz âyininin güftesi vardır. 6. A - b de Çalabî Hsûmâddîn'e telkyn edildiği bildirilen bir kut'ayla Mawlânâ'nın, muharrem ibtidâlarında hilâlâ görünce okuduğu duâ ve "evrâd"daki "Nûr" hadisi yazılıdır.

Cilt
505

2189

آیین مجموعه‌سی

Āyîn Macmū'ası

Cilt eb'adı : 16.7 × 11.5

Yazı eb'adı : 14.2 × 8

Sırtı meşin, üstü ebri kaplı mukavva cilt. S. kenarları surh cetvelle çevrilmiş. 40 yap. Satırlar muhtelif. Baş tarafta post duası. Sultan Veled'e atfen Niyâz âyini,

Nâyî Osman Dede'nin Râst (Bu âyindeki "Yarab harem-i hazretine râh bağışla" mısra'ıyla başlayan dört beytin, Gavsî Dede'nin olduğu, Osman Efendi'nin bir oğlunun vefâtı üzerine bestelemeye başladığı âyini, Gavsî'nin bu kut'asıyla tamamladığını, son mısra'ı olan "Bâri yerine bir dil-i âgâh bağışla" mısra'ıyla bunu telmih eylediğini, bir zaman sonrada Abdülbâki Efendi'nin dünyaya geldiğini yazıyor. Gavsî ve Nâyî Osman için Osmanlı Müellifleri'ne b. I, s. 137, II, s. 454), III. Selim'in Süzidilârâ, Musâhib Ahmed Ağa'nın Nihâvend, İsmâil Dede'nin Sabâ (Sonunda, 1239 cumâ-delâhırının 12. günü tamamlayıp ilk olarak Yenikapı'da okunduğunu yazıyor), gene Nâyî Osman Dede'nin Uşşak, Köçek Mustafa Dede'nin Bayâtî, İsmâil Dede'nin İsfahan (Sonunda 1252 ramazanında tamamlanıp şevrâlin 25. günü Yenikapı'da okunduğu kayıtlı), Nâyî Osman'ın Hicaz, Abdürrahim'in Hicaz (Sonunda ۲۱ سنه ۱۲ تموز يوم السبت ۱۲۰۵ kaydı var), Musâhib Ahmed Ağa'nın Hicaz, İsmâil Dede'nin Nevâ (Sonunda şu kayıt var : Bu âyin-i şerifin selâm-ı sâlisde gelinceyedek gazel-i şerifler 'Ârif efendimizindir. Hazret-i Pîr efendimizindir. Semâiyyâtta olan rubâiyyât Sultan Veled efendimizin gazel-i şeriflerindendir ve bin ikiyüz otuzdokuz senesi şa'bân-ı şerifinin evâsıtında tasnif olunub ramazân-ı şerifin Leyle-i Kadrinde olan evvelâ Yenikapı dergâh-ı şerifinde kırâat olunmuşdur), İsmâil Dede'nin Sabâ-bûselik (Sonunda, Bin ikiyüz kırkdokuz senesi receb-i şerifin guresinde tekmil olub evvelâ Dergâh-ı Bâb-ı Cedid'de kırâat olunmuşdur), Abdülbâki Dede'nin Acem-bûselik, İtrî'nin Segâh, İsmâil Dede'nin Hüzzam (Sonunda : Bin ikiyüz kırkdokuz senesi tasnif ve tekmil olup ibtidâ kırâatı Dergâh-ı Bâb-ı Cedid'de vâkı' olmuştur; bu âyin-i şerif evvelâ bir tasnif olunub Sabâ âyin-i şerifiyle tekmil olurdu. İhvân-ı safâ bu fakıyre niyâz-mend oldular ve tekmilini niyâz üdiklerinde fakıyr dahi Mesnevi-i şerifile âyin-i şerifin tekmiliyün tefe'ül üdim. ای سوار دولت پاینده بادا ای سوار şerif tekmil ve teberriken دولت beyt-i şerifini selâm-ı sâlisde vaz'eyledim), Şeydâ Hâfız Dede'nin Irak âyinleri, Dügâh, Pençgâh ve Huseynî Beste-i Kadimleri var (Âyinlerin sonlarındaki kayıtlara bakılırsa mecmûa, İsmâil Dede'nindir. 1262; 1846; de vefât eden Hammâmî İ. D. bilhâssa kendi bestelediği âyinlere kayıtlar düşmüştür. Ancak bu mecmûada pek fâhiş imlâ hatâları vardır; bu bakımdan, bilgisiz birisi tarafından, belki de İ. D. nin mecmûasından okunup birisine yazdırılmak sûretiyle istinsâh ettirilmiştir sanıyoruz.)

Cilt
506

2190

مجموعه

Macmū'a

Cilt eb'adı : 19.5 × 11

Yazı eb'adı : Muhtelif

Sırtı meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli.

I) Mawlânâ'nın bâzı şiirleri (İçlerinde Mawlânâ'ya atf ve isnâd edilenler de var). Yazı Ta'hyk. Farsça.

- Baş : آمد ندا از آسمان جانرا که باز الصلا
جان گفت ای نادى خوش اهلاً و سهلاً مرحبا
(1. b)
- Son ve ketebe : شمس تبریزی که دارد نعت پیغمبر ز بر
مصطفی و مجتبی ان سید اعلا تویی
تمت بعض نعت شریف حضرت قطب العاشقین و زهد (زبدة)
الواصلین حضرت مولانا قدس الله بسره الاعلی عن يد عبدالمذنب
مصطفی بن الحاجی محمد عنی عنه ولوالديه
(26. a)
- (Tarih yok; fakat II. risaleden ayrı bir kâğıda muahhar bir yazıyla yazılmış. Hicri XI. yüzyıla; XVII; âid olsa gerek. 8. b de ayrı bir yazıyla Maclânâ'ya âit bir gazel, 1236 şevvâlinde Muḥammad Amin'al-Hucandî al-Mâvarâ'annahri tarafından yazılmış.)

II. شرح فقه الاکبر: Ahmad b. Muḥammad-i Mağnîsâvî: Ahmad b. Muḥammad-i Mağnîsâvî. Arapça. Yazı nesih.

- Baş : بسم . . . الحمد لله الذى هدانا الى طريق اهل السنة والجماعة . . .
فيقول العبد الضعيف المذنب ابو المنتهى عصمه الله الكبير الكريم عن الخطايا . . .
(29. a)
- Son ve ketebe : يوفق و يثبت على اعتقاد صحيح وعمل صالح من تعلق مشيئة الازلية
في الازل بهداية قبول امام الاعظم ابى حنيفة رحمه الله تعالى والله يهدي
من يشأ . . . تم الكتاب . . . على يد افقر العباد ولى وكان الفراغ
قد وقع في شهر رمضان المبارك سنة ١١٥١
(68. b)

Bu şerh, 1292 de Mat. Âmire'de basılmıştır. Hâmişinde metin vardır (Ahmad b. Muḥ. için Osm. M. b. I, s. 228).

III. رساله : التمسى (Tâc hakkında manzûm). Türkçe.

- Baş : بسم . . .
ويردى اول الله رب العالمين . . .
برحماني باشم اوستنده متين
(69. b)
- Son : غيرتدن اولمدي وارلق ايكي اى التمسى وارلغيدر آن و اين
اولدى ابيات قصيده چهل و چار چهل و پنجم آدم آما آخرين
(71. a)

(İlâhî, «رحمت بر التمسى» cümlesinin tutarı olan 896 H. de; 1490 - 1491; Yeni-ce'de vefât eden Nakş-bendî İlâhî 'Abdallâh olsa gerektir.)

Cilt
507

2191

شرقى مجموعهسى

Şarkı Macmû'ası

Cilt eb'âdî : 17.5 × 12.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Meşin ciltli, kâğıdı yıpranmış. Çok muahhar. XIII. yüzyıla (XIX) âit bir mecmûa. İçinde Hamdam Ç. nin adı, mektup mûsveddeleri, Vâsîf'ın şarkıları da var. Yazı muhtelif. 23. yaprağın alt tarafı yırtık.

Cilt
508

2192

محمد چلبی

Muḥammad Çalabî:

Zayn'al-alḥân

(زين الالحان)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 15.4 × 10

Yazı eb'âdî : 11 × 6

Kenarları hafif zencirekli, düz koyu kahverengi ve miklabî harâb olmuş bir cilt içinde. Yazı ta'liyk. 35 yap. Her s. de 15 satır var. Dikkati çekmesi gereken yerler ve remizler surhla yazılmış. 8. b de ve 25. b - 30. a da mûsıkı'ye âit şekiller var. Kapak yaprağında «علم الموسيقى اطوار زين الالحان در» yazılı. 1262 H. de (1845 - 1846) S. Hamdam Ç. tarafından vakfedilmiş. Müellif, 887 H. de (1482) vefât eden İsrâfîl-zâda Naşûh oğlu 'Abdalmacîd'in oğlu Ladik'li Muḥammad'dir (b. Osmanlı Müellifleri, I, s. 354; II, s. 51).

- Baş : بسم . . . الحمد لله الذى تفرّد بتأليف ادوار طبقات السموات
وتوحّد بتركيب ابعاد الالحان و الاجناس والنغاث . . .
(1. b)
- Son : پس بوفن دخى نغاث ملذّة نوک کیفیت تألیفن بلدردوگندن اوترو
موسیقی ددلو والله اعلم بالصواب
(35. b)

(Kâğıt, imlâ ve yazı bakımından zamanına aittir. 36. b - 37. b de, ramazan ayında Dügâh, Husaynî Abûselik, Hicaz, 'Azzâl, Navâ, 'Irâk, 'Acam ve Pengâh tan okunacak tesbihler yazılmıştır. 38. b - 39. a da, Kur'ân-ı Kerim'deki sûreler yazılmış ve altlarına surhla âyet numaraları konmuştur.)

Son ve ketebe : کیم که توحید هوس ایدہ اکا اولسون دعا
یعنی توحید آنک هر دردینه اوله دوا
کتبه عثمان خاکی المولوی النقشبندی لسنة سبع وثلثون بعدالمائین
والالف من الهجرة ذوی الشرف
(32. a)

III. Awrād-ı Mawlānā. Arapça. Ta'lyk.

Baş : بسم . . . اللهم انت السلام . . .
(32. a)
Son : اللهم تقبل منّا دعائنا بحرمة جلال الحق والدين . . . رضوان الله
عليهم اجمعين
(35. a)

IV. مصرئ نیازی Mısrî-i Niyâzî (1105 H. 1694): Yunūs Emre'ye atfedilen Şaṭhiyya' nın şerhi. Türkçe. Ta'lyk.

Baş : چقدم اريك دالنه انده يديم اوزوی
بوستان ایستی قادیوب دیر نه یرسک قوزی
بو بیتدن مراد اولدر که هر عمل شجره نك بردلو ثمره سی اولور . . .
(38. a)
Son : بو قصیده اغرب الغرائین اولوب مثلی کلمدیکندن آنجی یونس
حضر تدرینه مخصوص در رحمة الله علیه
(43. a)

V. İbni 'İsâ'nın risâlesini istinsâh eden 'Uṭmān Hâkî'nin farsça manzum Kâdiri ve Nakş-bandî silsilesi, hilâfet verme usûlü, Hüdâyi'nin üç şiiri, kimin olduğu belli olmayan başka bir türkçe şiir.

VI. Halvatiyya'ye âit. Türkçe. Ta'lyk.

Baş : بسم . . . حضرت شیخ بیوردیلر که قول توبه ایلوب حقه
انابت ایدوب . . .
(54. b)
Son ve ketebe: امّا اهل فنا بونک امثالنه التفات ایلمز لر زیرا انده دخی نوعاً انانیت
واردر تحت الرّسالة بعونه تعالی حرّره الفقیر عثمان العریف بالخاکی
السلهوی لسنة ۱۲۳۲
(66. b)

VII. Risâlat'al-Gawṭiyya. Farsça. Ta'lyk

Baş : ایضاً اکثر درویشان چون بمقام قبولیت میرسند و در ولایت
مبالغه مینایند . . .
(47. a)

Son : فقیر گفت واقع است درین مذاکره
این کتاب نایاب ناقص ماند یارب این
کتاب در حجابهای بشری ماندگانرا دور دارد و اهل این اسرار را
میسر بادو این فقیر حقیر کاتب این اکثیر (اکسیر) اعظم است الهی
بحق نوشتگان اقطار را بی ادبی ما عفو بفرمای و در صف تعال انجای
داد آمین ۱۲۳۵ عثمان الملقب بخاکی المولوی المولایی
(83. a)

(Bu risâle için, 2121 No.lu mec. nın VII. risâlesine b.)

Cilt
511

2252

رسوخى اسمعیل آنقروى

Rusûhî İsmâ'îl-i Ankaravî (1041 H. 1631):

Miftâh'al-balâğa wa Mıṣbâh'al faṣāha

(مفتاح البلاغه ومصباح الفصاحه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.5 × 13

Yazı eb'âdı : 15 × 7

Kenarları hafif zencirekli düz ve mıklaplı koyu kırmızı ciltli. Yazı nesih. İlk iki sahifenin kenarları altın, öbür sahifeler tek surh cetvelli. İlk s. de tezhib var; fasıllar, beyt, sûret-i mektûb... gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Cümle sonlarında surh noktalar var. 92 yap. Her s. de 19 satır mevcut. Bu kitap, 739 H. de (1338) vefât eden ve Haṭîb-i Damuṣṣî diye tanınan Calâladdin Muḥammad b. 'Abdarrahmân'al-Kazvî'nin « تلخیص المفتاح فی المعانی والبیان » iyle 796 dan 802 ye kadar (1384 - 1399. 1400) Dahlî'de bir hükûmet kuran ve Hwâca-i Cihân sından bu diye ün alan Maḥmûd b. Şayḥ Muḥammad'al Giylânî'nin « مناظر الانشا » sından bu diye alın Maḥmûd b. Şayḥ Muḥammad'al Giylânî'nin (Kaşf. I, s. 479 ve II, s. 1833; Osmanlı Müellifleri; I, s. 24). Müellif, Mukaddime, Talhîş'i türkçe hulâsa ettiğini ve gerekince şâirlerden istiḥâdlarda bulunduğunu söylüyor. Kaşf, bu kitabın, kendi sinden Talhîş'i okumak isteyen Darvîş Ganam'le Muḥammad Şâdık için yazdığını bildiriyor (II, s. 1760). Bu nüshada, « عامل محمد صادق چلبی سیر الله له » diye bir kişi anılmaktadır.

Baş : بسم . . . یا من جعل قلوب العلماء مخزنًا لجواهر العلوم والعرفان . . .
(1. b)

ان یکی ریکی که جوشد آب ازو سخت کیاست رو ازا بجو : Son ve ketebe :

استغفرالله من قول بلاعمل . . . والحمدلله رب العالمین سنه ۱۱۷۲

(92. a)

(1st. da 1286 da basılmıştır.)

فی ۱۵ ح

Cilt
512

2253

منشآت

Munşa'ât

Türkçe

Cilt eb'âdî : 20 × 13.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 7

Orta şemsesi bozulmuş, yumuşak, kahverengi meşin ciltli. Yazı X. asr-ı hicriye (XVI) âit karakteristik ve divâniye benzer ta'hiyk. Başı ve sonu noksan. 127. b nin kâşifesi (*burhân*) «اجلدی», ondan sonra 129. a - 129. b.s. leri boş ve 130. a, «خبر وسعادت ابله» sözüyle başlıyor. Pâdişâha, vezirlere, bey oğlanlarına, subaşılara, akın beylerine, yazıcılara, çavuşlara, ulu hâatunlara, hâfızlara, imamlara, musteidlere, hocalara, silâhdarlara, atadan ve anadan oğula, oğuldan ataya, dosttan dosta yazılan mektup örnekleri, iyâdet, ta'ziye, ta'ziyete cevap, hediyeeye teşekkür ve Dergâh-ı Âliye yazılacak mektup nümûneleri, bu arada Vezir Rüstem Paşa'ya, Trabzon sancağı beyi İskender Bey'e, Şam Beylerbeyi Ferhad Paşa'ya, Husrev Paşa'ya, Halep Defterdarı Muhammed Çelebi'ye, Bosna sancağı beyine, Yeniçeri Ağasına, Arap ve Acem Defterdarı Muhammed Ç. ye, Anadolu Beylerbeyi Husrev Paşa'ya gönderilen mektuplar, Fâtih'in Uzun Hasan'a gönderdiği mektup, Defterdar İskender Çelebi'ye (*dendiğine göre katlinden, yâni 921 den; 1515; önce*) yazılmış mektup «حکم سلطان السلاطین روی زمین سلیمان سلیم خان» صاحب‌الملک والزمان بسر سرخ ملحدین آذربایجان فرستاده بود از منشآت سعید شهید فتحنامه بغداد لعین فی سنه خمس», (109. a - 110. b), «جعفر طغرانی» başlıklı mektup (123. a - 124. a), 968 de vefât eden (1560 - 1561) Rüstem Paşa'nın, 942 zilka'desinin sonunda, 943 muharremi ortalarında (1536) yazılmış mektupları, 957 de (1550) vefât eden Bâli Paşa'nın 945 rabînlevvelinde (1538) yazılmış mektubu var (43. b).

Ayrıca Ahmed Bey (*Dukakin-zâde*), Ferdî, Husrev, Sâfi, Nizâmî, Necâtî, Ca'fer, Hecri, Sebâtî... gibi şâirlerin şiirleri, murabba' ve müseddesleri, tahmisleri de aralarda yazılmış. Bunların hemen hepsi X. asr-ı hicriye (XVI) âid olduğundan mecmûanın bu asrda yazıldığı muhakkaktır. Bu şiirlerin içinde, 41. b de beş dörtlükten meydana gelmiş heceyle bir türkû, 57. a da gene yedi dörtlükten meydana

gelmiş heceyle bir başka şiir var; ikinci şiirin dördüncü dörtlüğünde Ferdî mahlası geçiyor. Şeyh Vefâ'nın (*Vefâyi. Sabâyi*), Yunus'a atfedilen ve

عاشق اولدم بنده جانانیم بحره طالدم طالب دردانیم

beytiyle başlıyan murabba', Şeyh Vefâ adına ve Vefâ mahlasıyla yazıldığı gibi (126. b) Yunus mahlaslı, fakat Yunus Emre'den başka bir Yunus'a âit bir şiir (137. b) ve Yunus Emre'ye âit bir şiir de mecmûadaki şiirler arasında (151. b - 160. b)

Mecmûada, bunlardan sonra «هذا كتاب طالع مسعود حساب جمل صغير» başlıyıyla, doğan çocuğun ve anasının adından, tâli'nin hangi burca mensûb olduğunun bulunmasına ve hayâtında, başına neler geleceğine dair bir kitap (151. b - 160. b), «هذا فال كلام قديم عن علي ابن ابي طالب وعن جعفر صادق» başlıklı diğer bir kitap var (161. a - 164. b). Bu kitabın tetimmesi şu : «تمت الكتاب فقال القرآن بعون الله الملك المنان والحمد لله على واحد المستعان في اواسط ذي الحجة في سنة اثني هذا كتاب مجمعة غزليات حسنيات وبعض» (164. b). Bundan sonra «وخمسين وتسعماية» başlığını taşıyan bir kısım var. 164. b de başlıyor; 171. b de nâtamâm olarak bitiyor. Son s. de kâşife «شعر جم سلطان». Bu son kısımda Nihâni, Şirâzi, Mahmudoğlu, Şeyhî, Hayâlî, Saidoğlu, Haylî, Nizâmî, Tâli'i, Zeynî ve Adnî'nin birer, Hatâyî'nin ondört, Fethî'nin iki, Nesimî ve Necâtî'nin üçer gazeli var. Çerçekten de incelenmiye değer bir mecmûa.

Baş : (1. b) بقی سنده سوز دخی اوز اتسه قیورمز . . .

Son : یونس امرم بو حسرت ابرلورله عجب مهان اولبدنر عشق النندن (151. a)

Cilt
513

2254

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Ortası şemseli, kenarları gömme cetvelli, harap meşin ciltli. İlk beş yaprağında şiirler, vefk, ilâç târifeleri, buyurultular var. Yazı nesih ve ta'hiyk. 140 yap.

I. منشآت Munşa'ât. Türkçe. Başı ve sonu noksan. H. X. yüzyılın divâniye benzer tipik ta'hiyk yazısıyle.

Baş : استانبوله کوندردلدى وبقية السيوف اولان امرامى . . . (7. a)

Son : سخاوت بحریدر کان مروّت اکی عالمده بولسون عز و دولت (20. b)

İlk mektup, I. Selim'in İsmâil-i Safavî'ye yazdığı farsça mektup. Sahifenin kâşifesi doğru olmakla beraber mektubun sonu yok; ortadan s. düşmüş; karşığı s. nin ilk sözü olan «اعنى به بوخلص» sözü kâşife olarak yazılmış. İyâdet, hac ve şehzâdelere velime tebriki de dâhil olmak üzere 16 mektup var. Çoğu, başlarda yazılan elkaabi göstermekte.

II. Boşama, âzâd etme v.s. imzâlarının sûretleri ve bunlara âit fetvâlar. Çoğu Edirne'de, bir kısmı İstanbul'da (21. b - 30. b).

III. Farâ'id'e âit mes'oleler ve fetvâlar (31. a - 49. b).

IV. صكّ e Ahmed Vahbî b. Muştafa'al-Burûsî: مصطفى البروسى. Türkçe. dâir bir risâle.

Baş : . . . حمد بنى حد وشكر لا بعد هو الخالق البارئ المصور
حضرتلرینک درگاه عظمت پناهنه رفع اولنورکه . . . (41. b)

Son ve ketebe : اول دخى على وفق المستول يمين بالله تعالى اتدكدن صكرًا موجبيله
حكم برله كتب اولندى تحريراً فى ١٧ شعبان سنة ١٠٧٤ (124. b)

(Mukaddimedde, Karaçelebi-zâde'nin, sonra da Bursa'dan mütekaaid Baldır-zâde Muhammed Efendi'nin bir mukaddime, on bâb ve bir hâtmeden ibâret sakke âit çok güzel birer risalesi olduğunu, kendisinin de uzun müddet İstanbul'da mahkeme kâtipliklerinde bulunduğunu, mahkemelere düşen sakke âit vak'aların müsveddelerini alarak fasillara, bâblara ayırıp bu risâleyi meydana getirdiğini bildirir. Kara Çelebi-zade, 1067 de; 1656 - 1657; Baldır-zâde 1060 ta; 1650; vefât etmiştir; b. Osmanlı M. III, s. 120 - 121; I, s. 357 - 358. Kitabın adını bildirmiyen, fakat kendisini, «احمد وهبى بن مصطفى البروسى القاضى سابقاً بأيدوس عنى الله عنهما الملك القدوس» diye anan; 43. b; müellif hakkında bilgimiz yok.)

V. Bâzı şer'î mükâtebe sûretleri (127. a - 140. b).

Cilt
514

2255

طبعى

Tab'î:

Munşaa't

(منشآت)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18 × 11

Yazı eb'adı : 12.5 × 5.5

Ortası altın şemseli, kenarları cetvelli meşin cilt. Yazı ta'hyk. Başlıklar suhla yazılmış. Kenarlara kitapların âid olduğu makamlar yazılmış. 50 yap. Her s. de 19 satır var. Sekiz bâb, bir hâtimeye ayrılmış. Müellif, bu risâleyi, ulemâdan Kadı-

asker Muhammad Çalabî oğlu Abdülkerim Çalabî'nin oğlu Ahmad Çalabî adına yazdığını söylüyor (2. b). Risâlenin 991 rabiulevvelî evâsında (1583) yazıldığına göre, Ahmad Çalabî, 1000 H. de (1591 - 1592) vefât eden ve "Fıkhı Akbar"ı 989 da (1581) şerheden Ahmad b. Muhammed-i Mağnisâvî olabilir; bu takdirde babası Abdülkerim'in adı Muhammed 'Abdalkarim'dir (Osmanlı M. I, s. 228). Ketebeye göre bu risale, müellifin elyazısıdır ve Tab'ın adı Muştafa'dır; hâl tercemesine dâir bir bilgi edinemedik.

Baş : . . . حمد وثناء نامعدود اول حضرت واجب الوجوده كه . . .
(1. b)

Son ve ketebe : آمين برحمتك يا ارحم الراحمين تمت كتبه مصطفى بن محمود ابن الشيخ
محمد غفرالله له ولوالديه بغفرانها الصمد المذنب الداعى الشهير بطبعى فى
اواسط ربيع الاول سنة احدى وتسعين وتسعمائة سنة ٩٩١ (50. b)

(51. a - b de, hicri X. yüzyılın; divânî tarzında tipik yazısıyla pâdişâha bir arıza sûreti, 52. a da Hükmî ve Husayn Çelebi'nin birer şiiri, 53. a - 58. a da mektup örnekleri, 58. b - 62. a da, 1126 da; 1714; vefât eden Yenikapı Dergâhı şeyhi Konyalı Nesib Yusufo Dede'nin elyazısıyla 1119 da; 1707; vefât eden Şeyh İlyâs'a, aynı târihte vefât eden Şeyh Sadri-i Halveti'ye birer târih, Harimi'ye tesdîsi, 1115 rabiulevelinin 9. çarşamba günü Sultan Ahmed b. S. Muhammad'in cülûsunu bildiren bir yazısı, beş tâne beste güftesi, Sun'i'nin bir gazeli var. Son s. olan 62. a da Şeyhulislâm Şehid Faydallâh hakkında şu târihler mevcut:

تاريخ شريف فيض الله افندى نبي اولنديقى زمانده يازيلان تاريخدر
تاريخ اتم استدرجه سنة ١١١٥

عالمك مالى الذى امّا دويمادى كندى ولى نعمت

سنة ١١١٥

قتله شرعى سنة ١١١٥ ماهى ربيع الاولك بيلك يوز اون بش سنهسنده ماهى مزبورك
اون اوچنجى گونى يوم پرشبه گونى وقت عشاده نبي اولندى سيد فيض الله افندى

(Bu son kısımlar, mecmuayı temellük edenler tarafından, zaman zaman yazılmış yazılardır.)

Cilt
515

2256

ایوبی (?)

Ayyûbî (?) :

Tarcama-i Tûṭî-nâma

(ترجمه طوطی نامه)

Türkçe

Cilt eb'adı : 21.5 × 16

Yazı eb'adı : 17.2 × 11

Tamir görmüş, kenarı zencirekli meşin kaplı kalın mukavva ciltli.

132 yap. Her s. de 19 satır var. Sahife kenarları surh cetveli, Husûsî adlar surhla yazılmış. Yazı kötü ve imlâsı bozuk bir ta'hyk.

Baş : منقبة طوطؤ کامل حمد وسپاس لایحصى حضرت خدای رب تعالی
(1. b) جناب علیایه احری در که . . .

Son ve ketebe : . . . وائلر دخی آخرتده جنت و دیدار ایله مسرور اولرلر آمین
و یحق محمدالامین قد تمت حکایة المرغوبه فی ید عبدالطعیم (böyle)
ساعتجی درویش مصطفی المولوی . . . سنه ۱۲۶۳ فی م ۱۵ فتنی
(132. b)

(Kasf, Tûṭî-nâma'nin 750 de; 1349; vefât eden ve Nahşabl mahlasını kullanan Sayyid Diyâ'addîn'al-Hindî'nin olduğunu ve türkçeye çevrildiğini yazar; II, s. 118. Rayhâna, Nahşab'lı olup Şayh Nizâmaddîn müridlerinden olan bu zâtın 750, yahut 51 de; 1350; vefât ettiğini, Tûṭî-nâma'nın, Şâ'id adlı bir tâcirin sefere gittiği zaman dudusunun, karısına hikâyeler anlatıp onu eğlediğini ve kitabın mevzû'unun, bu hikâyelerden meydana geldiğini yazar ve S. Süleyman adına türkçeye çevrildiğini bildirir; IV, s. 179 - 180. Nahşabl hakkında hangi eserlerde bilgi bulunduğunu anlamak için Farhang-i Şuḥanvarân'a b. s. 597 - 598. Kanûnî Süleyman zamânında, Şeh-nâma'yi nesir olarak türkçeye çeviren, ayrıca Hâtam-nâma adlı bir kitabı bulunan Ayyûbî'nin, bu çeşit kitaplara düşkün olduğu nazar-i dikkate alınırsa bu tercemenin, ona âid olduğu, bir ihtimâl olarak söylenebilir. Bu nüshada Şâ'id, Sa'd olarak yazılmıştır. Kitabı istinsâh eden Fennî Mustafa, 2259 No. da kayıtlı Hâtam-i Tayy hikâyesini istinsâh eden zâtıdır.)

Cilt
516

2257

?

Favâ'id-i İhwân

(فوائد اخوان)

Türkçe

Cilt eb'adı : 18 × 11.5

Yazı eb'adı : 13.3 × 7.8

Miklâplı, sırtı ve yanları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli. 174 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. 166 - 169. yap. ların üst tarafları yanmış. Kitabın üstünde "حکایة کامل کلام" yazılı. Yazı nesih. S. kenarları surh cetveli. İlk s. nin yarısı kopmuş.

Baş : . . . لام علی سیدنا محمد . . . یعنی حضرت الله جل شانہ . . .
(1. b)

Son ve ketebe : . . . مولای متعال حضرتلری جمله سنک خیرلی مرادینه نائل مرام
ایلیه آمین تحت التمام سنه حسین وثمانیه و مائین والف
(174. b)

(Müellif, ceddi İsmail Paşa olduğunu, Edirneli bulunduğunu, tâkatınca tahsîl gördüğünü, okuduğu kitaplardaki hikâyeleri, azli zamânında, 1126 recebinde; 1714 M.; yazdığını bildiriyor ve Sultan Ahmed'i övüyor. S. Ahmed, 1115 - 1143 H. de; 1703 - 1730; saltanatı bulunan III. Ahmed'dir. Halk hikâyelerinin toplanmasından meydana gelen bu kitabın adını, 3. a da anan müellif, kendi adını vermemektedir.)

Cilt
517

2258

?

Hikâya-i Âsmân ile Zicân

(حکایة آسمان ایله زیجان)

Türkçe

Cilt eb'adı : 18.8 × 12

Yazı eb'adı : 12 × 6.8

Mukavva ciltli, sırt meşin. 23 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Sahife kenarları surh cetveli.

Halk hikâyesi. Yazı, kâğıt ve imlâ bakımından muahhar bir nüsha.

Baş : زمان اولده بر یکیت وار ایبدی قلعملی یکیت درلردی . . .
(1. b)

Son : چوق بکدم سودیچکم یولنه
(23. a) جان دلدن گورشالم سودیچکم

Sonunda bir ilâhî (23. a - b), noksan bir türkû (24. b) ve Âşık Ömer'den üç mısra' var.

Cilt
518

2259

ایوبی

Ayyûbî

Hikâya-i Hâtam-ı Tayy

(حکایه خاتم طی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 17 × 11

Ortası gömme şekilli, sırtı ve kenarları tâmir görmüş meşin ciltli. 112 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih, imlâ bozuk S. kenarları surh cetvelli.

Baş : عجم شاهى زبون اولوب ويرير راي
قوچ يكتنار گداي ايکن اولدى باي
(1. b)

Son ve ketebe : بخيل اولان آدم دنيا ده حجيل اولور
مصطفى فنى المولى آهو جا لسنة ١٢٦١

(Bu ketebeden sonra dört satırlık bir hâtîme var; «روایت آخر خاتم الطائی» diye bitiyor. 100. a dan 101. b ye kadar Hâtam'ın oğluna âit iki hikâye, 101. b den 107. b ye kadar gene aynı ketebe ve târîhi taşıyan «حکایه قاضی سؤال اوغرى» başlıklı bir hikâye, 108. a - 112. a da, «جبار قولو ايدر» diye başlayan ve «زیر حکایه سى» başlıklı bir başka hikâye, 111. b - 112 b de diğer bir hikâye var. Son hikâyesinin nihâyetinde «فنى جا سنة ١٢٦١» târîhi mevcut. Hâtam-ı Tayy hikâyesinin başında, surhla, «منقبه شاه عجم شهر بصره حکایه خاتم الطائر» yazılı. Beş beyitlik bir şiirle başlayan hikâyesinin sonunda,

غريب بيجاره ايوبى شاورمه کندسن ای دوست
ملدر سويلنور دلد که شوکتله خاتم طی

beyti var. Ayyûbî, bu hikâyeyi halktan duyup yazmıştır. Osmanlı Müelliflerinde, Kanûnî Süleyman devrinde yaşayan ve İst. da, Eyyub semtinden olduğundan Ayyûbî tahallus eden, Süleyman devrine âit manzûm bir târihçesi bulunan, Şeh-nâma'yi

nesren türkçeye çeviren, ayrıca matbû' Abû-'Alî Sînâ hikâyesinin kenarında «Hatam-nâma», adlı ve bâzı kısımları çıkarılmış bir eseri bulunan Ayyûbî'den bahsediliyor. Ayyûbî, bu zâttır, tab'edilen hikâye de, bu eserin hulâsasıdır. III, s. 9 - 10.)

Cilt
519

2260

لامعى عثمان

Lâmi'î 'Uṣmân :

Husn u Dil

(حسن و دل)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.7 × 11.2

Yazı eb'âdî : 13.3 × 8.3

Kâğıt ciltli. Yazı, hierî X. yüzyılın tipik ve divânîye çalar ta'hykî. 48 yap. Her s. de 15 satır var. Başlıklar surhla yazılmış. Baş ve sonu noksan. 852 H. de (1448 : Rayhâna; c. II, s. 249 - 250; Kaşf, vefâtını 853 olarak bildirmektedir; I, s. 666) vefât eden İran şâirlerinden Fattâhî-i Nîşâbürlî'den ta'dil ve tasarrufla mensûr tercemedir. Lâmi'î 'Uṣmân, 938 H. de (1531) vefât etmiştir (Diğer eserleri için Osmanlı Müellifleri; II, s. 492 - 493). Kabri Bursa'da Nakkaş Ali câmiî avlusundadır. Yalnız baştaşı kalmıştır; bu taşta, kötü bir sülüsle «المرحوم شيخ لامعى عثمان» yazısı vardır.

Baş : حکایت ایلدی . . .
(1. b)

Son : عقد بستن حسن دلبنده با دل نیاز مند
(48. b)

Âhî'nin de (923 H. 1517) aynı tarzda mensûr bir kitabı vardır.

Cilt
520

2261

شفیق محمد (وقعه نویس)

Şafîk Muḥammad (Vak'a-nuvis) :

Şafîk-nâma

(شفیقنامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22 × 15.5

Yazı eb'âdî : 15.5 × 8.5

Mukavva ciltli. 43 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. 39. a dan sona kadar yazı değişiyor; satır aynı; yazı ta'hyk.

Baş : (1. b) . . . . . ولقد جئناهم بكتاب فصلناه مطلع الانوارندن . . . . .
 Son ve ketebe : وكمى بحرده فكان من المغربين اولغله مضمحل اولديار فقطع
 دابر القوم الذين ظلموا والحمد لله رب العالمين . . . . .
 فله الحمد ذيل لطيفي تم الكتاب امضاسيله مضى وبعون الله الملك
 الوهاب ختم مسكى الختاميله مختوم قلنمق ميسر اولدى قلم اينجا
 رسيد وسر بشكست فرغ من تخنيقه اذل احقر العباد نادى احمد بن محمود
 في اليوم الثامن بعد العشر في شهر رجب الفرد من شهر سنة ثمانية عشر
 ومائة والف هر كه خواند . . . . . (43. b)

Şafik Muḥammad, İstanbulludur; 1127 H. de (1715) vefât etmiştir. Şeyhul-İslâm Şehid Feyzullâh Efendi'nin şehâdetini pek mustalah bir dille hikâye eder. Bu nüshanın ilk kısımlarında, kenarlara şerhler yazılmıştır. Devlet dâirelerinden her hangi bir kaleme mülâzemetle, yâni maaşsız olarak ilk tecrübe devresine alınacak gençlere bu mustalah eser okutulup şerhettirilerek alınmış. 1115 te Şehid Ali Paşa'nın (1128 H. 1716) emriyle Şafik-nâma'yı yazmıştır. Bu eser, 1282 ve 1288 de İst. da basılmıştır. 1288 basımı, Muḥammad b. Aḥmad'ın şerhiyle bir aradadır. 1316 da (1898) vefât eden Maḥmûd Calâladdîn Pâşâ'nın da bu esere bir şerhi vardır ve adı "Rawḡat'al-Kâmilîn" dir. 1289-1290 da iki cild olarak basılmıştır.

Cilt
521

2262

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 19.7 × 11

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü kâğıt kaplı, tâmir görmüş meşin cilt. 157 yap.

I. Şafik Muḥammad : Şafik-nâma. Türkçe. Yazı ta'hyk.
 İlk iki s. nin kenarları altın cetvelli. Öbür s. lerde cetvel yok. Âyet üstleri kır-mızıyla çizili. Şi'r, beyt gibi sözler ve başlıklar surhla yazılmış.

Baş : (1. b) . . . . . ولقد جئناهم بكتاب فصلناه مطلع الانوارندن . . . . .
 Son : وكمى بحرده فكان من المغربين اولغله مضمحل اولديار فقطع
 دابر القوم الذين ظلموا والحمد لله رب العالمين (53. a)

(Kenarlarında, bâzıları aynı yazıyla, bâzıları kötü ve çirkin bir yazıyla hâşîye tarzında tavzih ve şerhler var. Güzel bir ta'likle ve aynı yazıyla yazılanların bir kısmı, kitap ciltlenirken kesilmemesi için içeriye kavrılmış; fakat yukarı ve aşağı kısımları yazılanların üst ve alt satırları gene de kesilmiş.)

II. Muḥammad b. Aḥmad b. al-Hâce Muşlî :
 Şarḥ-ı Şafik-nâma. Türkçe.

Baş : . . . . . يقول عبد الله الفقير اليه محمد بن احمد ابن الحاج مصلى
 تجاوز الله عنه اللهم انا نحمدك على ما خلقتنا من سبع في السبعين . . . . .
 (60. b)

Son : لعل السبي يعف عني بفضلته ويغفر زلاتي وسؤفعاليا
 (130. a)
 (2261 No. ya b.)

III. Adham u Humâ. Türkçe Mesnevi tarzında
 manzûm.

Baş : حمد اكنا كم اولب مدبر عرش ايتدى ظل همای فضلانی فرش
 (132. b)

Son : به دلال و بخود فروشی گل بشکيب و صبورى بلبل
 (154. b)

Sonu eksiktir. 156. b - 157. b de bâzı şiirler var. Tâbit 'Alâ'addîn 1124 H. de (1712) vefât etmiş ve Bayrâmî Melâmilerinden olduğundan İst. da Topkapı mezar-lığında Sarı Abdullah'ın ayak ucuna gömülmüştür (Osm. M. II, s. 119).

Cilt
522

2263

محمد بن محمد (آلتی پارماق)

Muḥammad b. Muḥammad (Altı parmak) :

Kıssa-yı Yūsuf (Tarcama-i sittin) li Câmî' al-basâtîn

(ترجمه ستین جامع البساتین)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 15.1 × 9.6

Sırtı, kenarları meşin cilt. Yazı ta'hyk. Baş tarafı pek kötü bir sûrette boyanmış, gûyâ müzehheb. İki s. altın çerçevesi. Öbür yap. lar surh cetvelli. Başlıklar surh. Âyetlerin üstleri surh çizgili. 1031 yılında (1621 - 1622) Sultan Mustafa'nın ikinci saltanatı zamanında (1031 - 1032. H. 1622 - 1623) Yūsuf Peygamber'in kıssasına ve mev'ızaya dâir altmış meclisle bir hâtmeden meydana getirilmiş bir eserdir. Muḥ. b. Muḥ. 1033 te (1623 - 1624) vefât etmiştir (3085 re 5912 No. lara da b.).

Baş : . . . حمدی حدّ و ثناء لایق اول خالق کون مکانه . . .
(1. b)

Son ve ketebe: مرادما نصیحت بود کردم حوالت باخدا کردم و رفتیم
کتابت من هذه النسخة الشريفة المباركة في مدرسة خوجه پاشا
تاریخ الف و مائین و اربعین سنه خليل بن زبیر من ولاية قازان و من
قریه تونناری
(114. a)

Cilt
523

2264

کافی حسن البسنوی الاقحصاصی

Kāfī Ḥasan'al-Basnaviyy'al-Akḥṣārī:

Tarcama-i Uşul'al-ḥikam
fi Nizām'al-'ālam

(ترجمه اصولالحکم فی نظامالعالم)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21 × 15

Yazı eb'adı : 14.7 × 9.7

Sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva ciltli. 48 yap. Her s. de 15 satır var. Metin surhla yazılmış. Yazı nesih. S. kenarları tek surh cetvelle çerçevesi. Aslının arapça olduğu ve tercemenin de aslı yazana âit bulunduğu 48. a da açıklanmıştır; aynı s. de tercemenin tesvîd ve tebyizinin, Bosna'da, Akhisar kal'asında 1005 reecebinde bitirildiği kayıtlıdır. Kapak yaprağında, müellif ve mutercimin yazısı olduğu kaydedilmişse de bir delil yoktur; hattâ bâzı terkiib yanlışları, bunun aksine delâlet etmektedir. Kāfī Ḥasan, bu kitabı, Eğri zaferi dolayısıyla III. Muḥammad adına 1004 zilhiccesinde yazmış (1596), 1005 te de (1597) türkçeye çevirmiştir. Kaşf'e göre 1030 da (1620 - 1621) vefât etmiştir (I, s. 113 - 114). Osmanlı Müellifleri, 1025 te (1616) vefât ettiğini yazıyor ve almançaya, fransızcaya da terceme edildiğini bildiriyor (I, s. 277). Bu kitap, Şerîf Hâcî Aḥmad Raşîd Pâşâ tarafından da terceme edilmiş ve 1331 de Hicaz Vilâyeti Matbaasında basılmıştır (Aynı, III, s. 65 - 66).

Baş : . . . حمد اول ناصر قهاره که
اندی منصور عسکری دین مقلّم رهبری
(1. b)

Son : . . . واقع اولان سهو و خطای ذیل غفوریلره مستور و کرم و لطفلریله
معذور بیورهلر ان شاءالله تعالی
(48. b)

Cilt
524

2265

لامعی عثمان

Lāmi'ī 'Uṣmān:

Şaraf'al-İnsān

(شرف الانسان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21 × 13

Yazı eb'adı : 13.5 × 7

Sırtı ve yanları meşin, mıklaplı mukavva cilt. 185 yap. Her s. de 17 satır var. Yazıda bir hayli yanlışlar bulunduğu göre bilgisiz biri istinsâh etmiş. 9. a dan sonra eksik var. Bu s. nin kâşifesi «بی‌نهایه» olduğu hâlde 10. a «مجلس رابع در» مجلس رابع در» başlığıyla başlıyor. I., II. ve III. meclisler yok. Lāmi'ī, bu kitabını 933 te (1526 - 1527), Kanûnî adına ve elibeş yaşındayken yazmış (9. b.)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم فاتحه كنج كلام قديم هذا كتابنا ينطق
(1. b)

Son : خط فرمانك اولب طغرای منشور قضا
قدرك احكامينه اورسون هر کون امضاسن قدر
(185. a)

سنه اربع و اربعین والف نوکفته چلبی افندی رای سلطان مراد خان «186. b de» başlıklı türkçe, Garibî mahlaslı 9 beyitlik bir medhiye var. Garibî, 1048 de, IV. Murad tarafından İstanbul'a sürülen ve aynı yılda; 1638, vefât eden Farruh Çalabî oğlu Abû-Bakr Ç. dir. Bu şiiri IV. Murad, İran seferine giderken Konya'ya geldiği zaman söylemiş. Buna nazaran bu nüsha, Lāmi'ī'nin zamânına yakın, fakat noksan bir nüshadır. Abû-Bakr Ç. için, Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik'e b. s. 163 - 164. Lāmi'ī'nin bu eserinin 965 rabiulevvelinde yazılmış bir süshası, Bursa'da Orhan K. de 965 No. da kayıtlıdır; Abdullâh b. Kurban tarafından yazılmış olan bu nüshada Lāmi'ī'nin «Mahmûd b. 'Uṣmān b. 'Alî b. İlyâs» tarzında seçeresi de verilmektedir.)

med'in, Fâtıma'nın vefâtından, İmâm Hasan'ın şehâdetinden, İmâm Husayn'ın Medine'den Mekke'ye, Mekke'den Kerbelâ'ya gidişinden, 'A'îl oğlu Müslim'in şehâdetinden, Kerbelâ faciâsından ve İmâm Husayn'ın şehâdetinden, Ehli Beyt'in esâretinden ve Şâm'a götürülmesinden, Şâm'dan Kerbelâ'ya gidip oradan Medine'ye dönmelerinden bahseden 10 bâb ve bir hâtime üzerine yazılmış, yer yer şiirlerle bezenmiş bir kitaptır. Tertibinden de anlaşıldığı gibi muharrem ayının on gecesiyle "Şâm-ı Garibân" denen onbirinci gecesi okunmak üzere yazılmıştır. Sonunda beş bentlik bir mersiyeyle Oniki İmâm'ın pek muhtasar hâl terceleri vardır. Fuḡlî, Kerbelâ'lıdır. Bir aralık Nacaf'ta Hz. 'Ali türbesinde hadimlikte bulunmuş, Safavîler devrinde bu hizmetten uzaklaştırılmış, Osmanlıları zamanında da, aynı hizmete alınmamıştır. 963 saferinde (1555) Kerbelâ'da vefât etmiştir. Muhtelif târihlerde dokuz kere basılmıştır (Dr. Müjgân Cumbur : *Fuzûlî, Hayatı ve eserleri ; Tarih ve Coğrafya Dünyası ; sayı : 3, cilt. I, 1 Haziran - 1959 ; s. 165 - 171*). Türk harfleriyle de İst. Maarif K. tarafından 1965 te tab'edilmiştir.

"Hadika", muharrem'in ilk on gecesi Bektaşî tekkelerinde okunur, onuncu günü şehâdet, onbirinci gece de hâtime kısmı okunup bitirilirdi. Bâzı Mevlevî-hânelerde de aynı tarzda okunurdu (*Fuzûlî ve husûsiyetleri, eserleri için "Fuzûlî Divânı"na b. Hazırhyan : A. Gölpinarlı ; İst. İnkılâp Kütapevi, II. basım - 1961 ; Önsözümüz : V - CXV*).

Baş : بسم ... ربّ أشرح لي صدى ... يارب ره عشقكده بنى شيدا قيل
(1. b)

Son ve ketebe : ... بو ثوابي دخی موجب مزید حسنات بله کتبه عبدالمذنب الفقیر
محمد بن بکر المحتاج الى رحمة ربّه غفرالله لها مع جميع المؤمنين والمؤمنات
والمسلمين والمسلمات آمين سنة خمس وثمانين وتسعمائة من شهر جمادى الاخر
(223. b) فی يوم الاحد من اثني عشر

(Müellifin vefatından yirmi iki yıl sonra yazılmıştır ; sonunda "mersiye"yle «در بیان سلسله سیادت» fashı yoktur.)

Cilt
531

2273

فضولی

Fuḡlî :

Hadikat'as-Şu'adâ

(حدیقة السعداء)

Türkçe

Cilt eb'adı : 25.5 × 15.5

Yazı eb'adı : 8 × 11

Üstüne bez kaplanmış, tâmir görmüş mıklaplı cilt. Şemseli olduğu bezin üstünden anlaşıyor. İlk iki s. si altın cetveli. Başta tezhîb var. Öbür s. lerde cetvel yok.

Fasıl ve bâb başları, kit'a, şi'r gibi sözler, âyetlerle hadisler surhla yazılmış. Yazı çok güzel bir ta'lıyk. İmlâ bozukça. 236 yap. Her s. de 17 satır var.

Baş : بسم ... ربّ أشرح لي صدى ... يارب ره عشقكده بنى شيدا قيل
(1. b)

Son ve ketebe : گل ای حال نکلمدن خبردار ترجم قل تعرض اتمه زنهار

تمت هذا كتاب الموسوم بحديقة الصعدا (böyle) من تاريخ نصفه شهر
ذى القعدة الحرام من سنة اربع وتسعين وتسعمائة الهجرية

(Fuzûlî'nin vefâtından otuzbir yıl sonra yazılmıştır. 2272 No. ya b.)

Cilt
532

2274

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 20.3 × 11.5

Yazı eb'adı : 15.5 × 7 (İlk risâlede)

Kenarı çifte cetveli düz cilt. 22 yap. Yazı nesih. İlk risâlede s. de 17, ikinci manzum risâlede, her satırda bir beyit ve s. de 17 satır var. İç kapak kâğıdının üstünde «هزليات طرزي نامه» yazılı. Her iki risâle de hezl nev'inden. S. kenarları sürh cetveli.

I. Kenarı çifte cetveli düz cilt. 22 yap. Yazı nesih. İlk risâlede s. de 17, ikinci manzum risâlede, her satırda bir beyit ve s. de 17 satır var. İç kapak kâğıdının üstünde «هزليات طرزي نامه» yazılı. Her iki risâle de hezl nev'inden. S. kenarları sürh cetveli.

Baş : قرماسق شعارا دیوث دثارا ...
(1. b)

Son : نو میدانی که از سک کتبرت هم میتوان گفتن
(10. a)

(11. b de 1214 sene kaydı var. Tarzî, 1060 H. den ; 1650 ; sonra vefât etmiştir. Hâl tercemesi ve kendisinden bahseden kitaplar ve eserler için b. Rayhâna, III, s. 27-28. Farhang-i Şuħanvarân ; s. 356).

II. Kenarı çifte cetveli düz cilt. 22 yap. Yazı nesih. İlk risâlede s. de 17, ikinci manzum risâlede, her satırda bir beyit ve s. de 17 satır var. İç kapak kâğıdının üstünde «هزليات طرزي نامه» yazılı. Her iki risâle de hezl nev'inden. S. kenarları sürh cetveli.

Baş : بر شبانگه بو بازگوته تنور کشت آتش فشان چوطبع غيور
(10. b)

Son : سنی تر دامن ایتمسون لیت طاشلر التنده قالمسون شر وشور
(22. a)

(Sonlarda,

خاتما گل بو سوزی ختم ایدلم

dediğine ve Sadrî, Tiflî, Aynî, Atâyî, Okcızâde, Hâletî, Nâdirî ve Nazmî... gibi şairleri andığına göre XI. asırda; XVII; yazılmıştır ve Hâtem, bu asırda yaşamış bir şâirdir.)

Cilt

533

2275

نسب یوسف دده

Nasib Yûsuf Dada :

Rişta-i Cawâhir

(رشته جواهر)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22.5 × 12

Yazı eb'âdî : 16.6 × 6.2

Miklaph, üstü ebri kaph, sırtı ve kenarları meşin, mukavva cilt. İlk sahifesi, ortası altın, boyayla yapılmış bir tezhîbî hâvî. Bu ve karşı s. lâvüverd içinde altın cetvelli. Öbür s. ler, çift surh cetvelli. Yazı güzel bir ta'liyk. Hz. 'Alî'ye âit sözler, mısra' kelimesinin kısaltılmışı olan "ع" ve "یت، منوی" gibi sözler surhla yazılmış. 99 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : . . . بسم جوهر فروش بازار بلاغت بیان خلال عرض
رأس المال گوهر تابدار . . .

(1. b)

Son ve ketebe : ختم اولدی دیدم انک نسبا تاریخ رشته جواهر

۱۱۲۰

اتمام یافت بقلم جامع الرقم فقیر احمد حامدالشہر بنظیفزاده در اوائل
صفرالحیر از شهر سنه اربعین ومائین والف

(99. a)

Nasib Yûsuf, Konya'lıdır ve sâdâtandır. İst. Yenikapı Mevlevî-hanesine şeyh olmuş,

گلدی بر مصرع درونه فیض مولانا ایلہ

عرش اولہ روح نسب مولوی بہ جلوہ گاہ

târîhinin bir ta'miyeyle gösterdiği 1126 H. de (1714) vefât etmiştir (Osmanlı Müellifleri; II, s. 450 - 451; Mehmed Zıyâ: Yenikapı Mevlevî-hânesi. İst. 1329; s. 123 - 132).

Son kısımlarda, «بو نسخه بیکویز یگری اوچ محرم الحرامنک یوم عاشرنده انجام رسیده» demekte (98. a), kitaba da «رشته جواهر» terkinini târîh düşürmektedir; fakat bu terkin, 1120 yılını gösterir. Hemzeyi eklessek bile gene 1121 eder. Nasib, bu eseri, 878 H. de (1473) vefât eden Muḥammad b. Abî-Cumhûr'un Naṭr'al-La'âlî'sinden terceme etmekle beraber (Kasf. II, s. 1928) tercemenin sonra eseri şerhetmiş, Maṭnawî'den beyitlerle, arapça ve farsça, türkçe şiirlerle, kendi şiirleriyle her sözü tavzih eylemiş, böylece Hz. 'Alî'nin sözlerini âdetâ yeni baştan terceme ve şerhederek ayrı bir kitap meydana getirmiştir.

Rişta-i cavâhir, İst. da, 1257 de basılmıştır.

Cilt

534

2303

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'âdî : 19 × 11.5

Yazı eb'âdî : 13.5 × 7.5

Ortası şemseli, kenarları altın cetvelli, yumuşak, tâmir görmüş, koyu kırmızı cilt. 52 yap. Her s. de 11 satır var. Sahife kenarları lâcüvert çizgi içinde birer, mısra'ların araları ikiye ve ince altın cetvelle çerçevesi. Hâkânî'nin "Hilya'si, Cavrî'nin "Hilya-i Çâr yâr", Cavâbî'nin "Mu'ciza-nâma"sı olmak üzere üç türkçe risâleyi muhtevî. Her üç risâlenin ilk s.lerinde, birbirinin aynı olmamak üzere pek güzel üç tezhîb var. Bu s. lerin mısra' araları surh, lâcüverd ve altın üstüne surh dallarla da bezenmiş. Hilya'nın arapça metni, çok defâ altın üstüne beyazla ve sülûs yazıyla yazılmış. Yazı güzel bir nesih.

I. Hâkânî Ḥalıe'n-nabawîyye Hilyat'an-Nabawiyya. Türkçe manzûm.

Baş : . . . بسم

بسمیلہ ایدہ لوم فتح کلام فتح اولہ تا بو معمای بنام

(1. b)

Son : گفت وگودن بود الحق مطلوب بر دعا ایلیه لر اهل قلوب

اولدین بیلک یدی تاریخ تمام بوسالم ده تمام اولدی تمام

(36. a)

Hâkânî Muḥammad, Ayas Paşa ahfâdındandır ve "Hilya"siyle meşhurdur. Hâkânî'nin 1015 H. de (1606) vefât etmiştir. İst. da, Edirnekapısı'nda, sûru geçmeden, Mihrimâh Sultan câmiî avlusunda, yan yola nâzir bir yerde medfundur. Divardaki niyaz penceresinden taş görünmektedir. Ustuvanî olan bu taştaki yazı «حله خاقانی حضرت تارینک روحنه فاتحه»

b. II, s. 691. Osmanlı Müellifleri, II, s. 163 - 164). Hilya, 666 beyittir ve mesnevi tarzındadır. 1007 yılının sonlarında (1599) yazmıştır. Bu gerçekten de pek güzel eser, 1264 te 1st. Matbaa-i Âmir'e'de basılmıştır; 1307 de de bir daha tab'edilmiştir.

II. جوری Cavri: چهار یارگزین حلیه Hilya-i Çhâr yâr-ı guzîn.

Baş : منت الله که بروجه کمال آدمه قیلدی عطا حسن و جمال
(37. b)

Son : قلم ناظم پاکیزه کلام ویردی بیک اللیده بونظمه تمام
(37. b)

(Son beyitten de anlaşıldığı gibi 1050 H. de; 1640; tanzim edilmiştir. 145 beyittir. Cavri için 2089 No. ya.)

III. جوائی Cavâbi: معجزات نبویه Mu'cizat-ı Nabawiyya. Türkçe: kaside tarzında 106 beyit. Hz. Peygamber'in evsâf ve mu'cizatını anlatır.

Baş : الحمد لله واشکر خلق الكون وما فيه للامحذ اذ قال حبيبى لولا
(46. b)

Son ve ketebe : ماحصل جملة اصحاب ذوى الاكرامه

بیله حشر ایله جوائی بولرله فردا

تمت على يد اضعف العباد محمود بن محمد بن حسين المنقلىوى
غفر الله له ولوالديه واحسن اليها واليه وكان السبب لتسويدا محمود
بن الحاجى احمد وذلك فى سنة خمس وتسعين والف
(52. a)

(Mecmûadaki kitaplara ve mecmûanın istinsâh târihine nazaran hier XI. yüzyıl-da; XVII; yaşadığı anlaşılan bu şâir hakkında bir bilgi elde edemedik.)

Cilt
535

2304

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'adı : 20.8 × 14.5

Yazı eb'adı : 16 × 8.2

Ortası küçük şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş yumuşak cilt. 70 yap. Her s. de 19 satır var. Kenarlarda birer ve misra'ları ayıran ortalarında gene birer surh cetvel var. Başlıklar surhla. Yazı ta'hiyk.

I. خاقانى (Hākānî): حلیه Hilya. 3 ya. boş. Arada 74 beyit eksik. 6. yap. gene boş ve arada eksik var (2303 No. ya b.).

II. آذرى ابراهيم Azari İbrâhîm: نقش خیال Nakş-ı hayâl. Türkçe. mesnevi tarzında. Baştan ve sondan eksik.

Baş : حمله اکا بنده واول پادشاه داد گر اول جمله اکا داد خواه
(9. a)

Son : کندونی نظمیه طوته ماه وسال فن بلاغشته عدیم المثال
(69. b)

Āzari, 993 te (1585) vefât etmiştir. Nakş-ı hayâl, Nizâmî'nin (606 yahut 611 H. 1209, 1214) "Maḥzan'al-asrâr" ının tesîri altında yazılmıştır. 70. a - b de Canânî'nin, Āzari'ye yazdığı beş bentlik mersiyesi, vefatına söylediği.

دبیلر «چندی آذری چلی»

misra'ını muhtevî târihi, aynı şâirin 1003 H. de vefât eden Ma'rûf adlı bir şeyhe târihi, Gulşanî'ye söylenmiş bir târih, Sarhûş Bâlî'ye Sâ'î'nin düşürdüğü târih yazılı.

Cilt
536

2305

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 21.5 × 12.5

Yazı eb'adı : 15.8 × 7.5

Kenarı zencirekli, ortası güzel bir şemseyi muhtevî, yılankabuğu tarzında yumuşak ciltli. Sırtı tâmir görmüş. 48 yap. Her s. de 15 satır var.

I. خاقانى Hākānî: حلیه Hilya. Türkçe. İlk s. de çok güzel bir tezhib var. Yazı ta'hiyk. S. kenarları ve misra' araları altın cetveli. Arapça metinler ortada ve altınla yazılmış.

Baş : بسميله ایدم فتح کلام فتح اوله تا بو معمای بنام
(1. b)

Son : اولدین بیک یدی تاریخی تمام بو رسالده تمام اولدی کلام
(26. b)

II. Mensûr, metni arapça, tercemeleri türkçe bir Hilya. Metin altınla yazılmış. Yazı aynı.

Baş : كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ربعة ليس بالطويل . . .
(27. a)

Son : ووريدكده اوكلرينه ميل ايدرك يوريوب متكبترگي يورينزلر ايدى
(32. b)

III. خضرى Hıdrî : حلیه Hilya. Türkçe manzûm.

Baş : . . . بو نظم شریف حضرت رسول اللہ ﷺ . . .
(33. a)

Son : وار امیدم روز محشرده رسول الله دہ
کیم بو عاصی امتومه بن شفاعت ایلدم
(38. a)

Bu eser, 33. b deki iki şiirde, 35. b de «خاتمہ» bölümünde, manzûm «استمداد» faslında ve sondan bir önceki «در طلب شفاعت» bölümünde «خضرى» mahlasının bulunması dolayısıyla Hıdrî'ye aittir. Bu zâtın, divân ve “Muham-madiyya” büyüklüğünde, 989 H. (1581) de yazılmış “Āb-ı hayât” adlı eserin sâhibi Hıdrî olması muhtemeldir (Osmanlı Müellifleri; II, s. 162).

IV. Şayhî: حلیه Nabawiyya. Türkçe mensûr. Yazı güzel bir ta'hyk.

Baş : . . . الحمد لله الذى انزل الكتاب والهدى والتبيان . . .
(38. b)

Son : ويا صاحب ليلة القدر حمد الله والصلوة على محمد وآله وصحبه
اجمعين
(48. a)

990 H. (1582) vefât eden Taşlıcalı Yahyâ'dan,

کاشکه سودوگمی سوسه قو خلق جهان

سوزمز جمله همان قصه جانان اولسه

beytini alan (39. a), Maṭnawî'den istiṣḥadlarda bulunan bu zât, eserde, “غرّره” başlığını taşıyan bazı beyitlerde Şayhî mahlasını kullanmakta. 42. a da, bir tânesinde “Şayhî” mahlasını ihtivâ eden üç şiirin başında gene “غرّره” başlığı var. 45. b ve 46. b de, iki beyitte de “غرّره” başlığını görmekteyiz. 40. b ve 41. b de “لنشته” başlığıyla mahlasız bir beyit mevcut. Son kısımlarda 46. b de, gene “غرّره” başlığını taşıyan ve

او کیم بوالقاسم انک کنیتی وار ابد سکران ودایم حیرتی وار

matla'yle başlıyan altı beyitlik şiirde,

نمسی وار شیخینک مدح ایدہ افی

همان اسن یتورمش بر ایی وار

beytiyle bitiyor. Bütün bunlara nazaran eser, “Şayhî” mahlaslı bir şâirindir. Ancak 826 da vefât eden, Divân ve “Har-nâma” sâhibi Germiyanlı Şayhî'nin böyle bir eseri olduğunu bilmiyoruz. 1235 H. de (1819 - 1820) vefât eden ve Şayhî mahlasını kullanan “Baḥr'al-Walâya” sâhibi Kostendilli Sulaymân olmasınaysa imkân yoktur; çünkü mecmûânın son yaprağına, 1151 de bir vefât

târîhi kaydedilmiştir ve mecmûa, bu târihten önce tertib olunmuştur. Bu bakımdan belki Germiyanlı Şayhî'nin nüshası görülmemiş bir eseridir; belki de 1145 te (1732) vefât eden ve “Zayl-i Şakā'ik” a “Wakāyi' al-Fuḍalâ”, adlı bir zeyl yazan Şayhî Muḥammad'ındır (Bu zât için Kasf'a II, s. 1058; Osmanlı M.e b. III, s. 74).

Cilt
587

2306

نابی یوسف

Nâbî Yūsuf:

Hayriyya

(Hayrî-nâma)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20 × 13.5

Yazı eb'âdı : 15 × 8

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin mukavva cilt. 50 yap. Her s. de 17 satır var. İlk s. de sâde bir tezhib. S. kenarları ve mısra'ların araları, fasıl başları altın cetvelli. Fasıllar beyazla yazılmış ve tamâmiyle solmuş pek güç okunuyor. Yazı ta'hyk. Kâğıdına ve yazısına nazaran XII. yüzyıla âit (XVIII). Nâbî, 1124 H. de (1712) vefât etmiştir (Hâl tercemesi ve eserleri için b. Osmanlı Şellifleri; II, s. 448 - 450).

Baş : حمد اول الله عظيم الشّانه مبدع دائرة امكانه
(1. b)

Son : جون ابو الخير قولدى نامك خير ايدہ حضرت حق انجاملک
(50. b)

(Nâbî, bu eseri, oğlu Abu'l-ḥayr Muḥammad Çalabî'ye öğüt olmak üzere, oğlu sekiz yaşındayken Halep'te yazmış olduğunu, oğlunun, kendisi ellidört yaşındayken doğduğunu «مطلب مجمل احوال پدر» faslında bildirmekte, kitabının adının “Hayrî-nâma” olduğunu da «سبب نظم کتاب» faslında açıklamaktadır. Mesnevi tarzında ve “Feilâtün feilâtün feilât” veznindedir. 2307. No. da kayıtlı nüshanın izâhına b.)

Cilt
538

2307

نابی یوسف

Nâbî Yūsuf:

(Hayriyya)

خیریّه

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21 × 14

Yazı eb'âdı : 16 × 8.8

Üstünde iyi çıkmamış basma şemse, kenarları zencirekli harap meşin cilt. 59 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyt var. Başta alelâde bir tezhib. S.

kenarları bakırı fazla altın cetvelle çevrilmiş. S. ortasında tek altın cetvel var. 58. b - 59. b de, "دد" redifli ve bir şeyhi tezyif eden 19 beyitlik bir manzûme var; kimin olduğu belli değil. Yanlıklar çok olmakla beraber vezin dolayısıyla kolayca düzeltilebilir; meâlinden deverân-ı sūfiyyeyi münkir biri tarafından yazılmış olduğu anlaşılmakta. 58. b de, ortadaki altın cetvel üstünden de geçilerek her satıra bir mısra' yazılmış. 59. y. ta cetvel yok.

Baş : حمد اول الله عظيم الشانه . مبدع دائره امكانه (1. b)

Son ve istinsah târihi :

چون ابو الخير قولدى نامك خير ايده حضرت حق انجماك
جان ودلدن ايده رز آنى رجا كه سكا ايليله خير دعا
تمت
سنه
١١٨٦

(57. b)

(Son beyit, 2306 No. da yok. Hayriyya, 1257 de Bulak Mat. daki Külliyyât-ı Nâblî' de basıldığı gibi ayrıca 1307 de Ebüzziyâ M. sında da tab' edilmiştir.)

Cilt
539

2308

مجموعه

Maemu'a

Cilt eb'âdî : 20 × 13

Yazı eb'âdî : 14 × 7

Kenarı zencirekli, üstü düz, koyukahve rengi meşin cilt. Kitabın üstü, herhalde satılmasını sağlamak için vakıf mührü ve ya kaydı yok edilmek kasdiyle kesilmiş. Başlıklar surhla. Yazı güzel bir nesih. Birinci kâğıda numara konmamış. Mecmûa 115 yap. Son yap. a 114, ondan sonrakine 115 numarası konmuş; yazılı numaralara göre izâhât verdik.

I. Nâblî Yūsuf: خيريye Hayriyya (2306 No. ya b).

II. » » » » : خير آباد . "Mef'ûlû mefâilûn fe'lûlûn" vezninde ve mesnevî tarzındadır (48. bye kadar).

Baş : حمد آكه كه حمد آكه سزادر حمدك دخي حمدينه روادر (49. b)

Son : يازسين ورق سپره خورشيد تاريخين اثر مبارك اولسون (111. b)

(Târih mısra'ındaki « اثر مبارك اولسون » hicri 1117'yi gösterir. Bu mesnevîyi de, III. Ahmed zamânında (1115 - 1143 H. 1703 - 1730), Baltacı Mehmed Paşa adına ve onun teşvikiyle, oğlu için yazmıştır. Baltacı, 1124 te; 1712; vefât etmiştir; Sicill, IV; s. 208 - 209. Mecmûanın sonunda, Nâblî'nin bir kasidesi var; 112. a - 114. b. Nâblî, bu kitabı 1117 de yazmış; hâlbuki « عبد الضعيف » التحيف مصطفى بن رجب من اواخر شهر شوال المكرم سنة سبع وعشرين والفاء . . . » ketebeğine göre 1027 de istinsâh edilmiş oluyor ki buna imkân yok; ketebede « ومأة » kelimesi unutulmuş. Mecmuanın, « خير آباد » ın tanziminden on, Nâblî'nin vefâtından üç yıl sonra istinsâh edilidiği anlaşıyor.)

Cilt
540

2309

غالب اسعد (شيخ . دده)

Gâlib As'ad (Şayh . Dada) :

Husn u 'İşk

(حسن وعشق)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 13

Yazı eb'âdî : 15 × 6,5

Ortasında birbirine girift ve main şeklinde bir süs var. Kenarları zencirekli, tâmir görmüş koyu kahverengi yumuşak cilt. 66 yap. Her s. de 17 satır; her satırda bir beyit var. Başlıklar surh. Yazı nesih.

Baş : حمد آكا كه قبلدى خلقه رحمت تحميدده عجزه وردى رخصت (1. b)

Son ve ketebe : غالب بو جريده جفانك تاريخي اولور « ختامه المسك »

نوشته شد بلكل شكسته سيد احمد العريف غفر الله له

سنه ١٢٠٠

في ١٦ جا

Gâlib Dada, Galata'da, Kulekapısı Mevlevî-hânesi şeyhi iken 1213 H. de (1799) vefât etmiştir. Kendi doğumuna « اثر عشق » terkibini târih düşürdüğüne göre 1171 de doğmuştur; 42 yaşında vefât etmiş ve bu kitabını yirmibeş-yirmialtı yaşlarında yazmıştır. 2101 beyitten ve dört tardiyeden meydana gelmiş olan bu eser, 427 H. de (1035 - 1036) vefât eden İbnî Sînâ'nın « Risâlat'at-Tayr » ının tesiriyle Şayh Şihâbaddîn Suhrawardî-i Maktûl'un yazdığı farsça « Münis'al-uşşâk » ının (The Lovers Friend; Otto Spies basımı; Jamia Masjid; Delhi - 1934), Fuḡlî'nin (963 H. 1555) Leylî vü Maenûn'unun ve bilhâssa Şihâd u Maraḡ'ının tesiriyle yazılmış, Maḡnawî'den de faydalanılarak meydana getirilmiştir (Aylık Ansiklopedi'deki

"Galip Dede" makalemise; No. 50, haziran-1948; s. 1440 - 1445; ve Varlık yayınlarından Şeyh Galip adlı eserimizin Önsöz'üne, İst. 1953; s. 18 - 24 ve "Altın Kitaplar Yayınevi tarafından yayınlanan ve tarafımızdan hazırlanan Husn ü Aşk"ın "Önsöz"üne b. İst. 1968, s. 7-46).

Bu nüsha Gâlib'in vefâtından 13 yıl önce ve müellif hayattayken yazılmıştır. Gâlib'in elyazısı "Husn u 'İşk", İst. Süleymaniye K. e mülhak Hâlet Efendi kitaplarının ek kısmında 171 No. da kayıtlıdır. Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli olan bu nüshanın ilk dört yaprağına numara konmamıştır. İlk yaprakta ve 24 a da «شيخ غالب دده افنديك كندی خطيدر غفلت اولغيه وقف مولويخانه» kaydı yazılmıştır. Ta'hykle ve mâil olarak yazılan eserin ilk, ve 2. s. le-
rinde Galib'in Matnawî hatimlerine dâir yazıları ve «اینچنین فرمود مولانای ما» misra'ıyla başhyan meşhur iki beyit yazılıdır. Eser, 1. b - 24. a yap. larındadır.

H. 'A. Gâlib'in divanının sonunda, divân gibi ta'hykle 1252 de Bulak'ta, divân'dan ayrı olarak İst. da Ebüzziyâ Mat. sında 1304 te, gene İst. da 1339 da basılmıştır. Türk harfleriyle Vasfi Mâhir Kocatürk tarafından hazırlanan baskısı da 1944 te yayınlanmıştır. 1968 de, tarafımızdan hazırlanan metin, bir "Önsöz", sonda "Sözlük", "Açılama" ve Galib'in elyazısı H. 'A. ın tıpkı basımı olmak üzere Altın Kitaplar Yayınları arasında yayınlanmıştır.

Cilt
541

2310

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'adı : 21.3 × 15

Yazı eb'adı : 14.4 × 8.2

Üstü kâğıt kaplanmış mukavva ve mıklaplı cilt. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. 66 yap. Her s. de 17 satır var.

I. Guvâhî : Pand-nâma (Türkçe; manzum. 1. b - 52. a)

Baş : سما وارض سلطانی عظیم ذوالجلال الله

عبادینه چوق احسانی کریم
(1. b)

Son ve ketebe : گواهی روحنه قیلن دعایی اکی عالمده گورماسون بلایی
بوکا ذی القعدة فی اهل تواریح طقوز یوز قرق اوچیدی ییله تاریح

کتبه هذا الكتاب فی اواخر شهر ذی القعدة سنه اثنی عشر والف
من الهجرة المصطفویة
(52. b)

(Son beytin ikinci misra'sının altına küçük ve ince bir yazıyla «توز اوچده» yazılmış. Mesnevî tarzında yazılmış olan ve hikâyelerle bezenmiş bulunan bu ahlak ve mev'ızaya âit kitap 943 yahut 33 H. de; 1536 - 37, 1526 - 27;

nazmedilmiştir. Osmanlı M. Sipâhîlerden olup Geyre'de yerleşen Guvâhî'nin 926 da; 1519 - 20; vefât ettiğini yazıyor; II, s. 989. ya bu târih yanlışdır; yahut bu zât, başka bir Guvâhî'dir.)

II. Guvâhî : Ebrî-nâme. 'Ibrat-nâma. Türkçe, manzûm.

Baş : همیشه قولره لطفن فراوان ایلین الله
خطرلو آرده عونن نکهبان ایلین الله
(53. a)

Son : بو عبرت نامدن ایردکده حیرت گواهیچون دعا قیلانه رحمت
(57. b)

III. Guvâhî : Gurbat-nâma. Türkçe; manzûm.

Baş : زمین و اسمائینه سراسر نور ورن الله
یقینی اولمیلردن همیشه دور اولن الله
(57. b)

Son : اولردنکم سندن ازکیادر گواهیئنک تمناسی دعاد
(65. a)

IV. Guvâhî'nin "Ali" redifli 28 beyitlik bir kasidesi ve üç gazeli var. Guvâhî, bilhâssa halk cinaslarını işliyen, şiirinde orijinal, incelenmiye değer bir şâirdir.

Ketebe : قد وقع الفراغ من تحريره وتسطيره فی يوم الجمعة وقت ضحوة
فی اواخر شهر ذی الحجة عن يد اضعف الضعفاء المتان عبدالجليل بن سليمان
سنه اثني عشر والف
(66. b)

Cilt
542

2311

محیی

Muhyî :

Şahd-i abrâr

(شهد ابرار)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18.5 × 11.5

Yazı eb'adı : 11.5 × 7.5

Kenarı zencirekli, ortası şemseli, mıklaplı koyu kırmızı cilt. 62 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı harekeli nesih. İlk iki s. nin kenarlarında birer, misra'ların ara-

larında ikişer altın cetvel var. İlk s. de güzel bir tezhib mevcut. XI. yüzyıla (XVII) âit Manzum ve mensnevi tarzında.

Baş : گل محمد ایدوب یارب مطراً هزار باغ شکرم ایله گویا
(1. b)

Son : ماحصل محی خاک راهکدر باقی امر اول جهان پناهکدر
(62. b)

Bu eser, «خدیو مالک ملک سلیمان شه سلطان مراد بن سلیم خان» adına (8. b; 8. beyit) yazılmıştır. III. Murad, 1003 - 1024 te (1574 - 1595) hüküm sürmüştür. «خاتمہ کتاب» fashında, mülâzemet pâyesine ermişken yoksulluk yüzünden memleketine varıp münzevî olduğunu ve orasının,

بابا شهریدر آدی اول یرک و طنیدی شہا پدر یرک

beytinde bildirdiği gibi babasının vatânı olduğunu (61. b, beyit. 2), Bâyezid'in vakfı olduğundan tevliyyetinin kendisine ihsânını recâ için bu kitabı yazıp pâdişâha sunduğunu, oraların,

بورلورسه وظیفه سی هرروز ویرلور که یگری بش که اوتوز

(62. b. 5. beyit) yevmiye yirmibeş, otuz akçası bulunduğunu söylüyor ve

نوله اول صاحب دیونیه مرض فقرله زبونیه
اومرم اوله شهد ابراری سبب صحت دل زاری

diyerek pâdişahın niyazda bulunuyor (62. b).

Hız. Peygamber'in bâzı mucizelerinden, dört halife'nin, İmâm Hasan'la Hüseyin'in kerâmetlerinden bahseden bu kitap, «Mefâilün mefâilün feülün» veznindedir.

Muhyî, «Halvatiyye»nin Gülşeniyye kolundan Edirneli bir şeyhtir ve Selânik Mevlevî-hânesinin bânisi Etmekçi Ahmad Paşa'nın kardeşidir. Babasının Babas-ki'li olduğu anlaşılıyor. 1014 te (1605) vefât etmiştir; birçok risâleleri vardır (Osmanlı M. I, s. 163).

یحی (دوقین زاده)

Yahyâ (Duğakin - zâda) :

Şâh u Gadâ

(شاه وگدا)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 16.5 × 9.5

Yazı eb'âdî : 12.5 × 6.

Kenarları tâmir görmüş, ortası şemseli, mıklaplı siyah cilt. Kenarı yırtılmış bir tezhibi var. S. kenarları ve misra' ortaları surh cetvelli. Yazı ta'hyik. Başlıklar surh. 58 yap. Her s. de 15 satır var.

Baş : سطر بسم الله ای اولوالالباب اولدی مفتاح قفل باب کتاب
(1. b)

Son : عین عفوکله اول بزه ناظر سوزمز بودر اول و آخر
(58. a)

(Son beyitten sonra 990 târihli عثان بن حسین mührü var. Bunun altında da,

کاتبینی کیم که بونک یاد ایده خیرله حق روحن انک شاد ایده

beyti yazılı. Bu mühür ve yazı, nüshayı istinsâh edene âitse, nüsha, şâirin vefatından beş yıl sonra istinsâh edilmiştir. Bir temellük kaydıysa daha da eskidir. Duğakin-zâda Yahyâ, 990 H. de; 1582; vefât etmiştir. Hâl terc. ve eserleri için b. Osmanlı M. II, s. 497 - 498.)

شیخی یوسف گرمیانی

Şayhî Yûsuf-ı Garmiyânî :

Hûsray u Şîrîn

(خسرو و شیرین)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 16.8 × 12

Yazı eb'âdî : 14 × 7.5

Arkası ve yanları tâmir görmüş, koyu kahverengi, mıklaplı, ortası şemseli cilt. Yazı ta'hyik ve harekeli. İlk s. nin başında, lâcüverd üstüne altınla bezenmiş bir başlık var. İlk iki s. de altın çerçeve, beyitlerin ortasında iki altın cetvel mevcut. Başlıkta beyazla «کتاب خسرو شیرین» yazılı. Bâzı yap. larda boş yerler var (31. b, 39. b, 41. a, 44. b, 54. b, 58. a, 59. b, 62. b, 93. a, 121. a) 242 yap. Her s. de 51 satır.

Baş : بحمد الواحد الاحد القدیم و بسم الله ذی المنّ العظیم
(1. b)

Son : نچاکم اوله روشن گئن جمالی نچاکه اوله آیلک بدر هلالی
نچاکم مشتری سعد ایده طالع نچاکه اوله عطارد خیره راجع
اولا عرش افسری کرسی سریری جهان چاک . . . . .

(Son misra' silinmiş. «جهان چاکر جهان بان دستگیری» dir; İst., Univ. K. Türkçe yaz. 3822. 960 ta yazılmış nüsha, 191. b. Noktalı yerler yırtılmış ve bu yaprağın altına bir kâğıt yapıştırılarak ziyâi önlenmiştir. Şayhî 826 da; 1422; vefât etmiştir.

III. Şer'i hükümlerin altlarına atılacak imzâlara yazılması gereken yazılara dâir bir, Semerkand'in vâsfına dâir beş, Mehdi'nin zuhûruna dâir bir, vasiye ücret takririne dâir bir sahifelik yazılar, tasavvufun târifine âit muhtelif şâirlerin yedi tâne türkçe beyti, sarf ve nahve, bâzı kelimelerin mânâlarına, muhtelif meselelere âit Şayh İlâhî'nin, Abûs-Su'ûd'un, Çivi-zâda'nın, Kamal Pâşâ-zâda'nın Türkçe fetvâları, burçlara âit arapça ikibuçuk s. lik bir risâle ve bâzı mektup başlıkları (73. a - 99. b)

(Bu mec. Yazı, imlâ ve muhteviyât bakımından hicri X. yüzyıla; âittir.)

Cilt

547

2316

(فضلی (قره)

Fuḍlî (Kara):

Gul'u Bulbul

(گل و بلبل)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 14.8 × 9.5

Yazı eb'âdı : 11 × 4.7

Kenarı cetvelli, ortası şemseli harap cilt. 86 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarlarında ve mısra' ortalarında surh cetvel mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'liyk.

Baş : گلین گلشن کلام الله مدّ بسم الله اولدی ایله نگاه
(1. b)

Son ve ketebe : دفتر مونس گل و بلبل یازدی تاریخی جامه شنگل
فی ۹۶۰

کتبه الباقی ۸۲

(Yazan'ın adının Abdülbâki olup 982 de istinsâh ettiği yalnız 82 yazarak bildir-miş olması düşünülebilir. 2315 No. daki mec. nın I. kitabına b.)

Cilt

548

2317

فضولی سلیمان

Fuḍlî Sulaymân:

Laylî vu Maenûn

(لیلی و مجنون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 23 × 14

Yazı eb'âdı : 16.5 × 8.5

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin, fersûde mukavva ciltli. 107 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı güzel bir ta'liyk. Başlıklar surhla yazılmış. Sahife kenarlarında ve mısra'

aralarında surh cetvel var. İlk s. de alelâde denecek bir tezhîb mevcut. İlk iki s. nin cetvelleri bakır karışık altın. İlk yaprağın yüzünde temellük edenlere âit üç mühür, bir tane de baş aşağı basılmış sülûs ve müsennâ «علی» mühürü var; öbür mühürlerin yazıları ta'liyk. Ayrıca ta'liyk «شفیع اوله محمد مصطفی» «التّهی واریجی دارالبقایه» mühürü var ki üst tarafındaki târih 948. Fuḍlî, "Laylâ-nâma" da denen "Laylî vu Maenun" unun «بو بیان عذر تألیف کتابدر و تاریخ امان فتح البابدر» fashmın son beytinde,

تاریخنه دوشدیلر موافق بیر اولغله اول ایکی عاشق

tarzında, yâni iki «عاشق» sözünün tutarı olan 942 H.de (1535) yazdığını bildirmektedir. Mührün târihi 948 olduğuna göre bu nüsha, o târihten önce istinsâh edilmiştir ve "Laylî vu Maenûn" un en eski ve en doğru bir nüshasıdır; istinsâhında Fuḍlî sağdır (Bu mühür, ilk olarak sayın Necâti Elgin'in dikkat nazarını çekmiştir).

Baş : ای نشاه حسنی عشقه تأثیر قیلن عشقه بنای کونی تعمیر قیلن
(1. b)

Son : دم خیر سوزندن اور دمامد ور خیر دیمزسن ایسم ایسم
(107. b)

(Bu eserin basmaları için Müjgân Cumbur'un, Fuzûlî, Hayatı ve Eserleri mak. b. Tarih Coğrafya Dünyası, say: 3. Cilt 1. 1 haziran 1959, s. 165 - 171.)

Cilt

549

2318

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 20 × 15

Yazı eb'âdı : 16.5 × 10.8

Kenarları iri motifli cetvel, ortasında aynı gömme motifli koyu kırmızı meşin cilt. 147 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı rık'aya benzer bir yazı.

I. فضولی Fuḍlî: لیلی و مجنون Laylî vu Maenûn. Türkçe.

Baş : دهقان حدیقه حکایت صراف جواهر روایت
(1. b)

Son ve ketebe : تم الدیوان لیلی و مجنون . . . علی ید محمد علی الاصل بندری
۱۱۸۵ شهر ذی الحجه
(90. a)

II. Nâbî: خیریة Hayriyya.

Baş : . . . . . بسم
 حمد اول الله عظیم الشانہ مبدئ دائرہ امکانہ
 (9. b)
 Son ve ketebe : چون ابو الخیر قونلدى ناميك خير ايده حضرت حق انجايك
 تمت الكتاب . . . على يد . . . محمد على الاصل بندرى . . . سنه
 اربع وتسعين ومائة والف
 (146. b - 147. a)

Cilt
550

2319
 فضولى
 Fuḍūlî:
 Laylî vü Maenûn
 (ليلى ومجنون)
 TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19 × 13

Yazı eb'adı : 12 × 8.5

Üstü kâğıt kaplı meşin cilt. Yazı ta'hiyk. İlk dört yap. ta, kenarlarda ve mısra'ların aralarında surh cetvel var. Başlıklar surh. 135 yap. Her s. de 11 asatır. Sondan "Mecnûn'un vefâtı, felekke hasb-ı hâl ve te'lif ve târih" bölümleri yok. XI. yüzyıla (XVII) âit.

Baş : . . . . . بسم
 والحمد لاهاب المكارم والشكر لصاحب المكارم
 (1. b)
 Son : ای فضولی استز کیمسه رضاسیله فنا
 من که بوندن اوزگه بیلمن چار ناچار استرم
 (135. b)

Cilt
551

2320
 سلیمان
 Sulaymân:
 Mawlid
 (مولد)
 TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.5 × 15

Yazı eb'adı : 15.4 × 10.5

Üstü ebrî kaplı mukavva cilt. Yazı harekeli. Çok yeni yanlış bir nüsha. Arada ilâhîler var. 30 yap. Her s. de 13 satır mevcut. S. yanlarında ve mısra'ların aralarında surh cetvel var. 40. a - 42. a da iki ilâhî.

Baş : . . . . . بسم
 الله آدين ذكر ايدلوم اولّا واجب اولدى جملة اشده هر قوله
 (1. b)
 Son : امنندن راضى اولسون اول معين رحمت الله عليهم اجمعين
 كتيه الفقير الحقير . . . السيد ابوبكر حفظى
 (30. a)

(Mevlid, 1275, 1299, 1300, 1307, 1317 v. s. yıllarda taş ve hurûfat basması olarak basıldığı gibi 1931, 1933, 1954, 1956, 1957, 1958 ... yıllarında da türk harfleriyle basılmıştır.)

Cilt
552

2321
 يحيى (دوقكين زاده)
 Yahyâ (Duḡakin-zâda):
 Gancina-i Râz
 (گنجينه راز)
 TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19.2 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.5 × 9.5

Düz, âdi meşin cilt. 94 yap. Bâzı s. lerde 19, bâzılarında 15 satır var. Yazı, hicri X. yüzyılın (XVI) tipik ve divâniye çalar ta'hiykı. Başlıklar surhla yazılmış. Sona doğru bâzı s. lerde surh cetvel var. I. s.nin üst tarafı kesilmiş. Herhâlde burda vakfiye kaydı ve ya mühürü vardı.

Baş : جان و دلدن ديلم بسم الله آچلم سوزله سوز گنجينه راز
 (1. b)
 Son ve ketebe : گوكدن آواز بلنديله سروش ديدى تاريخنى انك خاموش ٩٤٧
 قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب الشريف في وقت العشا ألوامع
 في اليوم الثاني والعشرين من شهر اول الربيعين لسنة ٩٩٢ عن يد عبد
 كرام العالی حاجى بيرام بن على اقشهرى . . .
 (93. b)

Cilt
553

2322
 مجموعه
 Maemû'a

Cilt eb'adı : 19.8 × 12.8

Yazı eb'adı : 11 × 8.8

Yumuşak siyah ve âdi meşin ciltli. 156 yap. Her s. de 17 satır var. Bâzı s.lerin kenarlarında surh cetvel mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. Bâzı s.ler düşmüş; sonradan başka yazıyla yazılıp eklenmiş ve tamamlanmış.

I. يحيى Yahyâ : شاه وگدا Šāh u Gadâ (Türkçe manzum. Yazı ta'liyk).

Baş : سطر بسم الله ای اولوالالباب اولدی مفتاح قفل باب کتاب

Son ve ketebe : عین عفوکله اول بزه ناظر سوزمز بودر اول و آخر

تمت

٩٧٠

سنه

II. يحيى Yahyâ : راز گنجینه Gancina-i Râz.

(Başı ve sonu, 2321 No. dakinin aynı.)

Cilt

554

2324

یازیبی زاده (اوغلی . محمد بیجان)

Yâzıcı-zâda (Oğlu. Muḥammad Bicân. 855 H. 1451) :

Muḥammadiyya

(محمدیّه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 30 × 21

Yazı eb'âdı : 22 × 15

İlk iki yaprağında ve 160. b - 161. a da bakırla karışık yaprak tezhibli cetvel ve ilk s. nin başında alelâde bir tezhib sar. Öbür s. kenarları ve misra' araları surh cetveli. Cilt miklaplı, son devre âit siyah meşin. Yazı nesih. 276 yap. Her s. de 17 satır var. İmlâ bozuk ve bu yüzden vezin düşüklükleri mevcut.

Baş : اله واحد ربّ تعالی هوالله البديع الحق الاعلی
(1. b)

Son : حیدینه صلوتیله تحیات دخی الله کم خیر البریات
(276. a)

(... ketebesinden sonra onaltı beyit var ; vezin hatalarıyla dolu olan bu beyitlerin sonuncusunda kâtip bu nushanın, yazdığı "Muḥammadiyya" nüshalarının dördüncüsü olduğunu belirtiyor. 1203 rabtulevelinin onuncu günü yazmış ; 276. a-b. Muḥammadiyya, 1st. da 1262, 1267 ve 1305 te basılmıştır.)

Cilt

555

2397

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdı : 16 × 11

Yazı eb'âdı : 10.9 × 5.5 (Dîvân'da 10.7 × 7.2)

Kenarı cetveli düz kırmızı meşin ciltli. Üç kitabın da ilk iki s. leri altın cetveli. Başlarda alelâde müzehhep birer safiha var. Öbür s. kenarları ve misra' araları surh cetveli. Başlıklar surh. Yazı nesih. İlk kitapta, s. de 15, II. ve III. de 17 satır var. 156 yap.

I. ? : Farsça gramer. Arapça.

Baş : بسم . . . سبحان الذی اخلص الانسان بالنطق . . .

(1. b)

Son : ودخترك وغیرهما وقد مرّ سبب الانحصار فی التصغیر مراراً

(27. b)

II. فضلî Faḍlî : گل و بلبل Gul u Bulbul (Türkçe. 29. b - 104. b. Baş ve son, 2315 No. daki mec. nın I. kitabının ve 2316 No. da kayıtlı nüshanın aynı).

III. نیازى Niyâzî (-i Mısrî 1105 H. 1694) : دیوان Dîvân. Türkçe.

Baş : ای گوئل گل غیریمن گنج عشقه ایله اقتدا

زمره' اهل حقیقت آنی قلمش مقتدا

(106. b)

Son ve ketebe : اول نفعه که آدم دمیدر آدمی استه

اول دمله نیازی ایریلور منزل دوسته

سودهالتقیر . . . درویش علی الوهی غفرالله ذنوبه سنه ثمان وثلثین

ومائتان والف من هجرة . . .

(156. b)

Cilt

556

2398

عاشق پاشا

'Aşık Pâşâ (733 H. 1332) :

Garîb-nâma

(غریب نامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.5 × 16

Yazı eb'âdı : 16.7 × 9.8

Kenarı cetveli, zencirekli, ortası şemseli kırmızı ve miklaplı cilt. 250 Yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları ve misra' araları birer surh cetveli. Bâb başları,

âyet ve hadisler surhla yazılmış. Yazı nesih. İstinsâh eden, birçok imlâ hataları ve vezin bozuklukları yapmış. Fihriste numara atılmamış.

Baş : الله آدين ايتدوم اول ابتدا كه اندن اولدى ابتدا وانها
(1. b)

Son : خبرله اكانلره ويرمه ملال
خيشله (خشملة) اكنلره اولسون حلال
(250. b)

(Bundan sonra 17 beyitlik vezni bozuk bir şiir var ;

جان ويررسك عشق يولنده مجدالدين
ازاد ايده حق سنى يوم الحساب

diye bitiyor; bu zât, nüshayı istinsâh eden zât olacak.)

Cilt
557

2399

عاشق پاشا

'Aşık Pâşâ :

Garîb-nâma

(غريب نامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 15.9 × 10.5

Yazı eb'adı : 12.7 × 7.6

Üstü kâğıt kaplı, sırtı meşin, mukavva cilt. 142 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı X. yüzyılın (XVI) karakterini taşımakta. Baştan ve sondan eksik. VII bâbın 6. dâstânının ortalarından başlıyor; X. bâbın 9. dâstânının başlarında bitiyor.

Baş : اولوکیچی بای ویحسول خاص وعام
بویلدی نعمتده دپدذر تمام
(1. a)

Son : اول اولدرکم حقا صدقك اول
حق سوزده صدق دبو نطقك اول
(142. b)

Cilt
558

2400

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 20 × 14

Yazı » : 16 × 9.2

Kenarı cetvelli, ortası altınla bezenmiş şemseli, koyu kahverengi ve miklaplı cilt. İki divânı muhtevî. Birinci divânın başında alelâde bir tezhib, s. kenarlarında ve misra' ortalarında altın cetvel var. 187 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiyk.

I. عسکری محمد Divân. Türkçe

Baş : گوئل مرغی ایدوب آرزو وصالک استر ای مولا
ایدر تن باغنه یا هو وصالک استر ای مولا
(1. b)

Son ve ketebe : دور ایدوب الدن اله گیرسه عجمی صوفیا

عسکری (عسکریا) وصف حقدر جمله اشعاریمز

کتبه افقرالوری عثمان خاکی المولوی سلوی رحمه الله سنه ۱۲۴۱

(Askari,

یدی اسماء رهبر همراهز سبعة اطواردر سیرانگامز

beytinden de anlaşılacağı gibi esmâ ile sülûk gören sûfiyyeden ve ihtimâl Halvetiyye-dendir; 27. a.

صوردم آدین دیدیکم آدیگله آدمدر آداهش
حمد لله بلدم آدین کم محمد خانمش

beytinden de adının Muhammad olduğu anlaşılıyor; 32. b. Hz. Peygamber'in medhin-den sonra 4. a - 5. b de, « یا علی المرتضی » redifli iki medhiyyesi var. Birincisinde,

چونکه اون ایکی امامک اصلی سن ای پاک ذات

مسند آل عباسن یا علی المرتضی

beyti bulunmakla berâber; 4. b; Çhâr Yâr'ı da, meselâ 8. a da olduğu gibi, mündasebet düştükçe övdüğünden bu zât, Bektâşîyyeden değildir. Bilgi ve şâirlik bakımından kud-retli bir zât olmıyan Askari, X-XI. asr-i hicride; XVI-XVII; yaşamış olsa gerek. Siccill-i Osmânî'de, Yenicevardar'lı ve askeri zümresinden olan ve Selânik'te tavattun eden bir Askari var; fakat vefâtı yazılı değil (III, s. 470). Adının, Hasan Askari olmayıp Muhammad olması da gösteriyor ki bu zât, askeriyyeden olduğu için bu mahlası almıştır.

Divân'da tam bir tertib yok. Musammatlar da dâhil 231 şiir var.)

II. Naş'at Sulaymân: دیوان Dîvân. Türkçe.

Baş : جمالك مطلب جان وجهاندر يا رسول الله
درک دارالامان انس وجاندر يا رسول الله
(96. b)

Son ve ketebe: ايلدم توجيه ايج ايلدن درد دل تياريني
اندرون سينه دن چيقسون چراغم اولسون آه

تمام شد نوشتن دیوان خواجه سلیمان نشأت قدس سره از خامه
خاکهای درویشان شفیق السید محمد رفیق غفرالله ذنوبه وستر عیوبه
آمین یا معین ۱۵ ش ۱۲۴۰
(187. b)

Naş'at Sulaymân, Musâhib Râfî'â Aḥmad'ın oğlu olup 1148 de (1735) Edirne'de doğmuştur. Babasıyla hac dönüşü Konya'ya uğramış ve Mevlevîliğe intisâb etmiştir. 1222 de (1807) vefât etmiş, İst. Topkapı mezarlığına defnedilmiştir. Farsça hocalığı yüzünden kendisine Hâcea denirdi. Hâl tercemesi, dîvânını tertib eden ve Naş'at'ın vefât ettiği yıl, Edirne'de vefât eden Vak'a-nuvis Partav Muḥammad tarafından yazılmış, bu hâl terc. i bastırılmıştır (*Osmanlı M. III, s. 33. Naş'at'ın hâl tercemesi ve eserleri için aynı kitabın II. c. e b. s. 461 - 462*). Bu dîvânın 89. b - 95. b s. lerinde şâirin hâl terc. i de vardır. Kötü bir tezhibi olan ve ta'hykle yazılmış bulunan bu divanda Na't, 15 mahlas-nâme, 2 mesnevî tarzında dâstân, 3 kaside, 1 farsça mesnevî, 1 sâkiy-nâme, 19 musammat, 27 târih, bâzıları farşa olan 123 gazel, 8 kıt'a, 23 müfred vardır. Naş'at Dîvânı, 1252 de Bulak'ta basılmıştır.

Cilt
559

2401

حائى آمدی

Hâmi-i Âmidî:

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.2 × 14.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 9.5

Ortası ebrî kaplı fersûde, kenarları ve sırtı meşin mukavva cilt. 61 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hyk. 1160 ta (1747) vefât eden Hâmi Aḥmad, meşhûr « gâh اولور غربت وطن گاهی وطن غربتنور » mısrafini söyleyen şâirdir (19. b.).

Baş : بسم . . . قصیده اسبیه حائى آمدی رحمه الله
دهن ناره خامه خوانبه نثار
بو طریق ايله اولور شکوه طراز وکله بار
(1. b)

Son : حسن اتمامك گوروب شوقيله تاريخن دیدی
احمد آباد اولدی همتله بو قصر دلپسند
(36. b)

Son s. de, 1231 H. de (1798) vefât eden Râfî'î Âmidî'nin üç gazeli, güzel ta'hykle yazılmış bir mektup ve bir arıza sûreti (37. b - 38. a), « غرره الفقير » başlığını taşıyan ve 1192, 1193, 1209 yıllarını ifade eden üç târihle bir gazel ve « سوردی يلکن کورک اعداي قبودان پاشا » târihi var (38. b - 39. b); bu tarihte « غرره » kaydı yok. Öbürleri Şâkir mahlasını taşımakta. Bu üç târih, 1234 te (1818 - 1819) vefât eden Tırabzonlu Şâkir Aḥmad Pâşâ'nındır (*Osmanlı M. e b. II, s. 263. Hâmi için de aynı eserin aynı cildinde, 166 - 167. s. lere b.*).

Dîvân'da 4 kaside, 60 gazel, iki târih var.

Cilt
560

2402

ناظم

Nâzım:

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.8 × 12.5

Yazı eb'âdî : 15.8 × 6.5

Kenarları altın zencirekli düz, koyu kırmızı ve mıklaplı cilt. 58 yap. Her s. de 21 satır var. Başlıklar surh. Yazı güzel bir ta'hyk. İç yaprağın üstünde, ta'hykle «İstanbuli merhûm Kaadi-zâde Nâzım Çelebi birâderimizin dest-i hattıyla olan nüshalardandır. Mahmiyye-i mezbûre muzâfâtından Çatalca nâm kasabada bin yüz ondört senesi avâhırında rû-be râh-ı riyâz-ı cinân olmuştur. Tacâvazallâhu an seyyiâtihî ve gufira leh» kaydı var. Sâlim, Kara Nâzım Muḥammad diye şöhret bulan bu zâtın, son demlerini Kırım Hanı Salim Garây Hân'ın Çatalca yakınındaki çiftliğinde geçirdiğini ve 1116 da (1704) vefât ettiğini bildiriyor (*Tazkira-i Şâlim; İst. İkdâm Mat. 1315; s. 639 - 641*). Fakat şüphe yok ki kendi elyazısıyla yazılmış olan bu dîvânı temellük eden dostunun verdiği bilgi doğrudur ve Nâzım, 1114 yılı sonlarında (1703) vefât etmiştir.

Baş : قلمیہ بتقریب ستایش حضرت صاحب مقال اول ما خلق الله القلم
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم

بارك الله قلم خوش سخن طرفه ادا مرحبا بلبل گوینده باغ معنا
(1. b)

Son : چرخ ایدر گاو طبیعتلری سیراب صفا
تشنگان غمہ امّا بر ایچم صو ورمز
(58. b)

(Divan'da 5 na't, 6 kaside, 164 gazel, 4 tahmis, muhammes ve müseddes, 12 târih, 29 murabba, 9 müfred ve malla' var.)

Cilt
561

2403

سکری زکریّا

Sukkarî Zakariyyâ :

Dîvân

دیوان

Türkçe

Cilt eb'âdî : 20.3 × 15

Yazı eb'âdî : 17.5 × 10

Ortası şemseli, kenarı cetvelli, mıklaplı kırmızı ciltli. 51 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları, mısra'araları surh cetvelli 1. b - 2. a da, baş tarafı noksan olan ve bahisleri, vezinleri, örnekleriyle bildiren bir kitap var. 5. a da Fannî'nin (1127 H. 1715. Sâlim, s. 546 - 548), Sukkarî'ye söylediği altı beyitlik şu târihi yazılı :

گلوب بر خضر همت تاریخ فوتن دیدی فنی
حلاوت بولیوب گوجدی جهاندن سکری حیفّا

Târih mısra'ı, bir ta'miyeye 1087 yılını ifâde ediyor (1676). Bosnalı Sukkarî, Mağâkî Sulaymân'ın hemşehrisi olup Divân-ı Hümâyûn kâtibiyken Edirne'de vefât etmiştir (Sicill-i Osmânî; III, s. 52).

Baş : سر زلفنده صفت موج پیچ و تاب اولور پیدا
بنی غرقیم عشق ایتمگه گرداب اولور پیدا
(5. b)

Son : عجبدر مار ایکن پایینه هر روز ید بیضاء موسائیله سور یوز
(51. b. Kenarda)

Divan, 57. b de bitiyor. Yazı ta'liyk. Aynı s. de farsça bir sâkıy-nâme başla-
makta. 59. a da, son beyit olan,

زیر خیم بیخودی سر کشم جنون و خرد را قلم در کشم

beytinden sonra açık kalan yerde, divânı temellük eden ve Fannî'nin târihini yazmış olan zâtın surh yazısı ile, بر منظومه می وارد. ساقی نامه بحرندۀ ارایچی زاده فردی مرحومله نظمی مشترکدر بو ساقی نامه اثلث مقدمه می kaydı var. Arayıcı-zâda Fardî, 1121 sonunda vefât etmiştir (1710. Sâlim; s. 525 - 527). 59. b den 61. b ye kadar lûgazler var 56. a - b de, Edirne Mevlevî Şeyhi şâir Nazâfî'ye şu târihler mevcut :

کتدی عقبایه نشاطی مولوی

✱

بو دهرک نشاطی بله کتدی آه

✱

دیدى اه کتدی نشاطی روم

Divanda 136 gazel, 3 musammat, 3 kıt'a, 5 târih, 22 müfred ve beyit, 17 rubâî var.

Cilt
561

2404

هوانی (مرکبجی)

Havâyî (Mürekkepçî) :

Dîvân

(دیوان)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 21.5 × 14

Yazı eb'âdî : 15.5 × 7.5

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin mukavva cilt. 24 yap. Satırlar muhtelif. Ermenekli Rüşdî merhum, iç kapak kâğıdına «مرکبجی هوانی» kaydını düşmüş. Şiirleri ta-mamiyle hezl vâdisinde ve çoğu Nâbî'yi tehzilen tanzir olup Nâbî'nin bazı gazel-leri, kenara ince kalemle ve nesihle yazılmış. Yazı ta'liyk. S. kenarlarıyla mısra'aralarında surh cetvel var.

Baş : هیچ بوزه کیف ویرمدی ای نازنین سکا
چسپان در عجب عرق دار چین سکا
(1. b)

Son : کتمز اثر جوب صمان دگر نمزدن گچمز یلک آباغی زم خرم نمزدن
(24. a)

(İkisi kenarda, 150 şiir, 7 rubâî, 5 matlâ' var.)

Cilt

562

2405

سالم (میرزا زاده)

Sâlim (Mîrzâ-zâda):

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 22.8 × 13.5

Yazı eb'âdı : 16 × 7.5

Kenarları ince zencirek, düz yumuşak koyu kırmızı cilt. 72 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı güzel bir ta'hyk. Başlıklar surhla yazılmış. İlk ve ikinci sahifelerde, kenarda altın cetvel var. Başta boya ve altınla çiy bir tezhib ve s. yanlarında iki durak, öbür s. lerde ve mısra' aralarında altın cetvel mevcut. Sâlim, "Tazkirat'aş-Şu'arâ" sâhibi olup 1156 da (1743) vefât etmiştir (*Eserleri için Osmanlı M. e b. II, s. 235 - 236*).

Baş : جمع ایتمگه ایباتمی اولدم پویان کلیم اولوب املاده شتابان غلطان
(1. b)

Son : اوستخوانکم اولوجود ایچره طورر
بحر حسن وآن گویا موج اورر
(72. a)

Bir rubâî ile başlıyor. Mesnevî tarzında iki münacâttan sonra 3 na't, 1 mi'râciyye, mesnevî tarzında üçü tezkire, ikisi mektup olmak üzere 8 şiir, 16 kaside, 4 kıt'a, 1 terci', 9 tesdîs, 7 târih, 1 şarkı, biri nâkıs olmak üzere 119 gazel, «matlâ'» başlıklı 2 beyt var. Sonunda 17 müfred ve beyt, 17 rubâî ve 37 müfred mevcut. Gazellerle müfredlerin başladığı 40. a, 46. b, 69. a sahifelerinde de baştaki gibi tezhib var ve karşılıklı ikişer s. ye altın cetvel çekilmiş.

Cilt

563

2407

محبتی (قانونی سلیمان)

Muhibbî

Kânûnî Sulaymân (Saltanatı. 926 - 974 H. 1520 - 1566):

Dîvân

(دیوان)

Cilt eb'âdı : 21.8 × 12.7

Yazı eb'âdı : 16.9 × 9

Üst kapağı kopuk, arkası ve alt kapağı mevcut; kenarları İran-kârî zencirekli, ortası altın yaldızlı, al, yaprak ve çiçeklerle müzeyyen ciltli. Yazı güzel bir nesih. S. kenarları cetvel içinde altın cetvelle çerçevesi. Gazel başlarında, altın cetvelle çevrili müstatil içinde; çoğu altınla, bâzısı lâcüverle «وله ایضاً» sözü var. Mısra' başlarında altın duraklar, mısra' üstlerinde ve altlarında, yazı şeklini ta'kiyeden eden altın, bâzısında gümüş, tezyinât. Baş ve son tarafı yok. Yazısı, cildi, tarz-ı tezyini bakımından saray için yâhut Dergâh için husûsî yazdırılmış sanırız; fakat sonradan harap bir hâle gelmiş; bâzı yap. ların sonları yırtılmış. Bâzı s.lerde de cilde mülâsık cetvel, kağıdı yemiş. 98 yap. Her s. de 15 satır var.

İlki noksan olmak üzere «ا» harfinde 13, «ب» de 8, «ت» de 8, «ث» de 1, «ج» da 2, «ح» de 2, «د» da 6, «ر» da 37, «ز» de 10, «ش» da 6, «ص» da 1, «ض» da 1, «غ» da 3, «ف» de 1, «ق» da 2, «ك» de, son gazelden bir beyit olmak üzere 18, «ل» dan da, ilk gazelin son, son gazelin de ilk beyti mevcut olmak üzere 17 (biri murabba'), «م» de biri eksik, biri murabba', son gazelden de yalnız bir mısra' olmak üzere 17, «ن» da, ikisi eksik 16, «و» da 2, «ه» de 35, «لا» da 3, «ی» de 27 gazel var. Ciltte s. ler karışmış; bâzı s. ler eksik. Böylece divanda 236 gazel (murabba'lar dâhil), 1 rubâî, 4 müfred var.

Baş : نازه گلین گل گبی گل بلبل آهندن صقن

خبر قلمز دوستم آه سحرگاهم سکا
(1. b)

Son : اولور مجنونه فیله خیل لیلی ادر جان وگوئلدن اکا میلی
(98. b)

Muhibbî divânı, İst. da 1308 de basılmıştır. İst. Üniv. K. de türkçe yaz. arasında 689, 1048, 1976, 2455, 2885, 5462, 5777 No. larda olduğu gibi 5758 No. da da bir müntahabât vardır.

Cilt
564

2408

ثاقب مصطفى دده

Tâkıb Muştafâ Dada (1148 H. 1735):

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.4 × 16

Yazı eb'âdı : 13.3 × 9.7

Üstü ebri kaplı, sırtı meşin mukavva cilt. 190 yap; s. lerdeki satırlar muhtelif. 1. b de, « بو دیوان حکمت عنوان حضرت شیخ الثاقب المولوی بیکوز الی سنه سی » kندی فقرasından درویش ابوبکر نام درویش دلریش مدینه قونیهدده استانه سعاده مطبخ شریفه وقف ایلوب بین الفقرا دعای خیر ایله یاد اولنمغه باعث بادى اولمشدر » yazısı, 2. a da, Darvîş Abû-Bakr-ı Kutahyavî'nin elyazısıyle yazdığı bu divânı Dergâha vakfettiğine dâir vakfiyesi, 191. b de aynı vakfiye, 19. a sonunda gene kendi elyazısıyle beş satır olarak aynen « کتبت عن اصل النسخة المرقوم » kaydını var. Bu kayda ve ketebe nazaran Abû-Bakr, bu divânı müellifin vefâtından iki yıl sonra müellifin elyazısı nüshadan istinsâh etmiştir. Bâzı s. kenarlarında ilâveler, tashâhler var; bâzı s. ler, ayrı bir yazıyla yazılmış. Metindeki silintiler, çizilişler, kenarlardaki tashihler ve ilâveler de aynı s. lerde ve aynı yazıyla. Buna nazaran Divân'ın, Tâkıb'ın sağlığında yazılmıya başlanmış olması, bu ilâve ve tashihlerin de kendisi tarafından yapılması muhtemeldir. Yazı ta'hiyktir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم پیر ره کعبه نظم قدیم
(2. b)

Son ve ketebe : دلشین خسروان ملک نظم اولسه روا
ثاقب ایندک مدحتنده جمع دیوان غریب

قد وقع الفراغ من تسويد هذا الديوان الشريف الميمون المبارك
المنسوب الى جناب حضرت الشيخ الثاقب المولوى نورالله مرقده وروح
روحه عن يد اضعف العباد درویش ابوبکر المولوى فى يوم الثانى
من شهر ذى الحجة يوم الاثنين سنة الخمسين ومائه والف من هجرة
من له العز والشرف وصلى الله على سيدنا . . . . .
(190. b)

(Tâkıb'ın gazellerinin çoğu 18, 19 beyittir; 21, hattâ daha fazla beyti hâvi olan, kasideye benzeyen gazelleri de vardır. Bu nüshanın en eski nüshalardan biri olduğu

muhtakkaktır. 2 münâcat, H. Peygamber'e, Eimme'ye, Mevlânâ'ya 10 na't ve medhiyye, 1 mersiyye, 31 kasîde, 1 müseddes-i mülemma', Eflâkî'nin, « . . . هر که بوگون ولده » misra'sının tahmisi, 1 tahmîs, 3 müseddes, 158 gazel, biri Kubbe-i Hadrâ'nın 1110 da tâmirine dâir, 21 târih, 51 rubâî, 124 kû'a ve sonunda, divânın tertibine âit 18 beyitlik bir şiir var.)

Cilt
565

2409

ثاقب مصطفى دده

Tâkıb Muştafâ Dada:

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.5 × 14.5

Yazı eb'âdı : 14.8 × 8.5

Mıklaplı, üstü ebri kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. 198 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiykt; ketebe yok. 2408 No. dakinin aynı.

Cilt
566

2410

فصیح احمد دده

Faşih Ahmad Dada:

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.5 × 14

Yazı eb'âdı : 15.9 × 7.9

Sırtı meşin, üstü ebri kaplı ince mukavva ciltli. 61 yap. İlk s. de müzehheb bir başlık, iki s. de, kenarda ve misra' aralarında altın yaldızlı cetvel var. Diğer s. lerde surh cetvel mevcut. 51. a dan sona kadar yazı değişiyor. İlk yaprağın ardında s. lerde surh cetvel mevcut. Yazı ta'hiykt. Nüshanın kapak kağıdının iç yaprağında 1140 ve 1142 yıllarına âit mukaataa kayıtları bulunduğuna göre bu divân, şâirin vefâtından pek az bir müddet sonra yazılmıştır. « ابتداء مخلص وضع اولنان شعریدر غرائب اتفاقیه دندر » Şiirlerin kenarlarında, surhla, « نظیره نفی ، شوقیه ، نظیره فضولی بغدادی ، نظیره روحی » (1. b. İlk şiir), « ابوبده لاغری تکیمسندده بدیهه دیمشدر » gibi kayıtlar, bu arada, « بغدادی . . . »

(6. b), « ترتیب دیواندن صکره اولان اشعاردندر » (7. b) gibi kayıtlar var. 39. a da-
ki ikinci gazelin yanına, « هنگام خرابائی ده انشاد ایلدوگی اشعاردندر » yazılmış.
54. a da,

اسماع اولندی نیجه مقامک نوالری
تأثیر ایتدی جانہ حسینی نوالری

طوطی المنقار خانہ شیرین گفتار برای » matla'yle başhyan gazelin kenarında da « سید سبز خط والرخسار
yazısını görüyoruz. 58. a daki ilk gazelin kenarında da,
« درحین عزیمت سیاحت زادرنه » kaydı var. 24. b de, kenara ayrı bir yazıyla bir
gazel yazılı. Kenarlardaki kayıtlar, Faşih'i iyi bilen, tanıyan, şiirlerinin bir kısmı-
nın inşâd sebeplerini bildirmesi, kimlere nazîre olduğunu tesbît etmesi bakımından
onunla dostluk eden birisi tarafından yazıldığını açıklamakta.

Baş : بارک الله زهی نطق مثال عیسی
کایتدی بر دمدہ نچہ مردہ دلانی احیا
(1. b)
Son : بر عبد ذلیل کہ جمیع احوالم معلوم جناب عزتکدر یارب
(61. b)

Faşih, 1111 H. de (1699) hucre-nişinlerinden olduğu İst. Kulekapısı Mevlevi-
hânesinde vefât etmiş, mezkûr dergâhın kâmüş-hânesine (mezarlığına) defnedil-
miştir. Melâmete de intisâbı vardır (Hakkında birçok menkabeler söylenen Faşih
için "Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik" e b. s. 212 - 214, 309. Merkadinin resmi, fotoğ-
rafların bulunduğu son kısımda 16. s. dedir ve 27. fotoğraftır).

Bu nüshada, 326 gazel, 10 kıt'a, 1 rubâi var. Divan nâtamamdır (A. Gölpi-
narlı kitapları arasında 62 No. da kayıtlı "Muntahabât-ı Divân-ı Faşih" le karşıla-
ştırınız). İst. Ün. K. Türkçe yaz. arasında 469, 492, 2731, 2919 No. larda Faşih'in
divânı var. 5731 No. daki noksan. Ayrıca gene aynı K. de 1776 No. da kayıtlı nüsh. da
farsça şiirleri ve sonunda "Gul u Mul" risâlesi de bulunan nüsha, 1124 H. de, yâni
Faşih'in vefâtından 13 yıl sonra yazılmıştır ve « تمام شد این نسخه شریف و دیوان »
kaydını ihtivâ « لطیف از خط مؤلفش مولانا فصیح رحمہ الله علیہ فی م ۲۰ سنہ ۱۲۴۰
eder; son yap. 93. b. Aynı K. nin Müze kısmında 5561 No. da cilt, yazı ve tezhib
bakımından çok güzel bir nüsha daha vardır. İlk yap. ın üstünde güzel bir ta'hykle
تشریف باستصحابہ الفقیر الیہ سبجائہ ابراہیم ناشد ملک احمد پاشا زاده کان الله له فی جا ۱۱۸۲
kaydı, altında da aynı yazıyla, fakat daha küçük ve surhla, Sultan Mustafâ'nın
hediyesi olduğu, sonda, « نورالله مرقده » cümle-i duâiyyesiyle kaydedilmiş. Bu S.
M., 1171 - 1187 de hükümdar olan III. Mustafâ'dır. Melek Ahmed Paşa, 1073 te;
1662; vefât eden ve Abaza cinsinden olan zât değildir; 1175 te; 1761 - 1762; vefât
eden Râtib Ahmed Paşa'dır; Osmanlı M..II, s. 189. a Nâşid İbrâhîm de onun oğ-
ludur ve 1206 da vefât etmiştir; aynı, II, s. 461. Bundan anlıyoruz ki R. Ahmed P.
ya da "Melek" deniyormuş.

Cilt
567

2411

نفعی عمر

Naf'î Umar :

Divân

(دیوان)

Cilt eb'âdı : 22 × 14.2

Yazı eb'âdı : 16.8 × 9

Yeni cilt. 89 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hyk. S. kenarlarında ve mısra'
aralarında surh cetvel var. Yazı ve kâğıt bakımından XII. yüzyıla âit (XVIII).
İlk yaprakta güzel ve ayrı bir ta'hykle Bahâyî, Tîğî, Hâkânî, Fuğûlî, Ümidî,
Hasan, Sukkarî, Nazîm ve Şabrî'nin şiirleri yazılı (2412 No. ya b.).

Baş : عقده سر رشته راز نهانیدر سوزم
سلك تسبیح در سبع المانیدر سوزم
(3. b)

Son : ایتدک ینہ دین غیرتنہ عزم جہاد
دولتہ مبارک اولہ یارب سفرک
(89. a)

Cilt
568

2412

نفعی عمر

Naf'î Umar :

Divân

(دیوان)

FARŞÇA - TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 22 × 15

Yazı eb'âdı : 16.3 × 9

Mahfaza içinde, mıklaplı, kenarı zencirekli, şemsesiz, koyukırmızı ciltli. 186 yap.
Her s. de 17 satır var. Yazı güzel bir ta'hyk. 1. b de rokoko bir tezhib ve içinde
surhla « درنعت حضرت باعث آفرینش المسماة بتحفة العشاق » yazısı var. Sahife kenarları
ve mısra' araları, hâlis altın yaldızla çerçevesiz. Harf başlarını gösteren ve kaafiye-
leri belirtir yazılar surhla yazılmış. Farsça divânın başında, Hâkânî'ye (595 H. 1198
1199. b. Rayhâna; I, s. 373 - 377) nazîre olan « تحفة العشاق » Tuhfat'al-'uşşâk' var
(1. b, 4. b). Farsça divân, 53. b ye kadar devam ediyor. Bu divanda, zikredilen ka-
sideden sonra Hz. Peygamber'e 7, Hz. Mavlânâ'ya 4, Tatar Hamî Husâm Geray'a 1,

IV. Murad'a 1, Selim Han'a 1, Şeyhulislâma 1 kasidesi, terci'i bend-i müsemmen tarzında dokuz bendlik 1 sâkiy-nâmesi, 1 fahriyesi, 21 gazeli, 171 rubâisi var ki böylece divandaki şiirlerin mecmûu 210 oluyor.

Türkçe divan, 53. b. de başlamakta. İlk s. de rokoko bir tezhib var. «سوزم» redifli na'le, Mawlânâ'ya 1 medhiyesinden başka 58 kaside, 1 sahbâ-nâme (*sâkiy-nâme*), 11 kıt'a, 2 târih, 113 gazel, 3 rubâi, 11 matla' mecut; böylece türkçe divan-da da 291 şiir var. Tam ve sağlam bir nüshadan yazıldığı anlaşılmakta.

Naf'i, 1044 H. de (1634) maktûlen vefât etmiş, cesedi denize atılmış, kabri deryâ-yı rahmet olmuştur. Hasankale'li olan Naf'i için, Konya'da, Mawlânâ türbesi avlusunda, Hâdikat'al-arvâh'ta bir makam yapılmıştır.

Farsça divanın başı :

دلم سرمست جام عشق وعقل کل زبان دانش

نگوید نشنود هر دو جزاز توحید یزدانش

(1. b)

Son : آن معجزه گویم که بود درنظم هر نکته بصد گونه نخیل مینی

(53. a)

Türkçe divânın başı :

عقدۀ سر رشته راز نهانیدر سوزم

سلك تسبیح در سبع المائیدر سوزم

(53. b)

Son ve ketebe : زخم ناک ایلمدک هیچ نه دل قالدی نه جان

الامان غمزۀ لرکدن سنک ای شوخ امان

اثر کلك فقيرالحقير المولوى قنوى خليل ماهر سنه ١٢٧٢

(186. a)

Naf'i Divânı, 1252 de Bulak'ta, 1269 da İst. da Ceride-i Havâdis Mat. nda basılmıştır. Farsça Divânı Dr. Ali Nihat Tarlan tarafından türkçeye çevrilmiş ve 1944 te İst. da Sertoğlu Kitabevi'nin delâletiyle tab'edilmiştir.

Cilt
569

2413

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 19.3 × 11.3

Yazı eb'adı : 14 × 6

Yumuşak, düz meşin ciltli. 143 yap. Her s. de 17 satır var. Açık ve koyu mâl, filigramlı kalın ve aharlı kâğıda yazılmış. Yazı güzel bir ta'lıyk. Kaafiyeleri belirten harfler ve başlıklar surhla. Yazılış târihi belli olmamakla berâber XI. yüzyıla âit (XVII).

I. فہم مصطفیٰ Fahîm Mustafâ : دیوان Dîvan. Türkçe.

Baş : دون گنجہ چرخہ کیم عتاب ایتدم

صبحہ دک وقف اضطراب ایتدم

(1. b)

Son : بدر ایچره فہم اولسه ہلال ائمہ کدر

سیر ایلہ شکاف جفتہ دلدارى

(102. a)

Fahîm 1058 H. de (1648), Mısır'dan dönerken Ilgın'da vefât etmiştir. 1262 de (1845 - 1846) vefât eden Fahîm Sulayman'dan ayırdedilmek için Fahîm-i Kādîm diye anılır. "Şehr-engiz"i de vardır.

II. وایسی محمد Vaysî Muḥammad : دیوان Dîvân. Türkçe.

Baş : دمدر اولورسک ای قلم جادوانہ فن

پیرایہ بند شاهد کلچہرہ سخن

(102. b)

Son ve ketebe : گاہی سر شمشیرہ گہی خنجرہ دوشدم

رسوای غم عشق اولوب دلرہ دوشدم

کتبہ الفقیر مصطفیٰ

(143. b)

Vaysî, Alaşehir'li olup Mısır'da, Anadolu ve Rumeli'de birçok yerlerde kazâ niyâbetinde bulunmuş, 1037 de (1627 - 1628) Üsküp nâibiyken vefât etmiştir (Hâl terc. ve eserleri için b. O. M. II, s. 477 - 479).

Cilt
570

2414

فہم مصطفیٰ

Fahîm Mustafâ :

Dîvan

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20 × 12.2

Yazı eb'adı : 15.8 × 8

Düz meşin cilt. 111 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı kötü bir ta'lıyk. Başlıklar surhla yazılmış. 60. yap. alttan ve ortaya doğru delik. Yazan ve yazılış târihi yoksa

da XII. yüzyıla (XVIII) âid olduğu yazıdan, kâğıttan, Hamdam Ç. tarafından temellük edilmesinden anlaşılmakta.

- Baş : دون گنجچه چرخه کم عتاب ایتدم حشره دک وقف اضطراب ایتدم
(1. b)
- Son : گوش زمانده در نظم گبی فهم ببقدر اوله جواهر اشعار تابگی
(III. b)

Cilt
571

2415

نسیمی عماد الدین

Nasîmî 'Imâdaddîn :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18.7 × 13.5

Yazı eb'adı : 13.5 × 7.5

Yumuşak ciltli, 79 yap. Kalm, aharlı, filigramlı kâğıt. Yazı güzel bir ta'lyık. İçinde farsça iki şiir var. Gazelleri muhtevî s. lerde 15 satır mevcut. Ketebeden sonraki altı sahifede de beş farsça şi'ri var. Niyâzi-i Mısri'ye atfedilen,

عمانه گپرن عشقه دردانه اوغرار

شکرانه ویرن جانی جانانیه اوغرار

matlâ'lı gazelin de Nasîmî'ye âdiyetini 28. a da yazılı olmasından anlıyoruz. 39. a daki farsça şiir, bâzı yeni yazmalarda Mawlânâ'ya atfedilmiştir (چه تدبیرای (مسلمانان که من خودرا نمیدانم)

- Baş : ای سچک واللیل اذا یغشی و یوزک والضحی
یاوسین شانکده منزل هم بیانک طاوها
(1. b)

Son ve ketebe : همدم نه رسمله اوله جبریل اهرمن
مونس نه وجهله اوله طوطیله غراب

تمت الدیوان سید نسیمی . . . علی یداضعف عباد الله واحقر خلق الله علی رضا ولد مرحوم مولانا محمد یوسف کاتب شروانی فی دارالسلام بغداد فی تاریخ سلخ شهر ربیع الاول سنه خمس وثلثین بعدالالف من الهجرة . . .
(76. a) هرکه خواند . . .

Nasîmî 'Imâdaddîn, Faql-Allâh-ı Hurûfî'nin halifelerinden olup 807 H. de (1404) Halep'te derisi yüzölerek öldürülmüştür (Hayatı, divanı, divânının basmaları v.s. için Varlık yayınları arasında çıkan "Nesimî, Usulî, Ruhi" adlı kitabımızın Önsöz'üne; İst. 1953; s. 3 - 10; İslâm Ansiklopedisi" ne yazdığımız Nasîmî maddesine; cüz. 92. İst. 1962, s. 206 - 207 ve Fransızca ve İngilizce çıkmakta olan İslâm Ansk.indeki Faql-Allâh maddemize b.).

Cilt
572

2416

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 15 × 10.5

Yazı eb'adı : 11.5 × 7

Sırtı ve kenarları meşin kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı ta'lyık. 158 yap. Satırlar muhtelif.

I. Rûmî Maḥmūd: تحفة الملك Tuhfat'al-mülk. Türkçe manzum risâle. Başlıkların bâzısı surhla yazılmış.

- Baş : چون الف لام ری وکاف و هی و نی
عین و صاد و طی و سین و میم و حی
(1. b)

Son ve istinsâh târihi :

بیل کلام ومظهر ومظهر ای یار شد یکی شد سر وحدت آشکار
تمت سنه زل غ (1037)
(36. a)

Mesnevi tarzında ve Hurûfiliğe âid olan bu risâlenin mukaddimesinde

مهدی عیسی سدره و آدم بنام کرده تحریر آنچه دیدست درمنام
دکله بو خواب بشارت بخشنی رومی گل مژده ویر جان وتی
اول رفیعی رحمة الله علیه احسن الله الینا والیه
ترکی نظم ایلن گتورمش خامیه بویلجه یازمش بشارت نامیه
دیدی گوردم دوشده فت غیبدان ترکی او قورلردی قرآنی روان
قوللارمدن اهل روم برقچ کشی خوش گلوردی باکه انلارک ایشی

beyitleriyle mahlasını bildirmektedir (2. a). Risâlenin bâzı beyitlerinin kenarına, izah sadedinde, bir başkası tarafından yazılar yazılmış. 2. b de,

ياقويم از فضلت اميدش برابر (برار)

يا مراوهم زين سخن كن نامدار

İn beytinin kenarında «حرف فقط ایلان» beytinin kenarında «قویی باز یاب یوز والتش درد اولور صاحب بیان وش در حساب» yazısı var. Anlaşılmıyorsa da Rûmî tahallus eden bu zâtın adının Maḥmûd olduğu açıklanmış oluyor.

نامه نائی مجدالدین دن بر نچه بیت ترجمه اولدی دگله سن

behti, bu risalenin, Maḥdaddîn adlı birisinin kitabından terceme olduğunu bildiriyor. Maḥdaddîn, Amîr Gıyâṭaddîn Muḥammad'al-Astarâbâdî'nin "İstivâ-nâma" sinde, Faḍl-Allâh'ın halifeleri arasında adı geçen zattır (İst. Millet K. Ali Emîri Kütâpları, Farsça. No. 269. 29. a, 37. a. İsl. Ansk. inde Faḍl-Allâh maddemize de b.)

سالش از تنزیل وتأویل یاد دار نقطة با اجزا الف پیری هزار
تحفة الملك اولدی اشبو جمعه نام بوده تاریخش دگر نامش تمام

beyitleriyse pek de ustacâ bir terceme ve te'lif olınayan bu risalenin adının "Tuḥfat'al-mülk" olduğunu, adının da, te'lif târihi olan 1009 yılını (1600) gösterdiğini açılıyor, "Tuḥfat'al-mülk" sözünün altına da 1009 târihi yazılmış.

II. رسالة الولاية افضل من النبوة : Risâlatu al-Wilâyatu afḍalun min'an-Nubuwa. Farsça mensûr. Bu ad, herhâlde bilgisiz biri tarafından yakıştırmaca yazılmış. Çünkü risâle, vilâyetin nübüvvetten üstün olamayacağını ve Hz. Ali'nin enbiyâyâ tafdil edilemeyeceğini, gulüvvün câiz olmadığını bildiriyor.

Baş : بسم بدانکه هر شخصی انرا بظهوری آورد در باب معتقدات :
می باید که انرا دلیلی باشد که . . .

(36. b)

Son : پس ظاهر این حدیث هیچ دلیل افضلیت ندارد بلکه مساوات و نبوت :
برسد والسلام تحت بعون عزت

(40. b)

III. Miftâh-ı Gayb. Türkçe manzûm. Mithâlî

Baş : سر بسم الله گل برگوش قل جام وحدت ف حقدن نوش قل
(41. a)

Son : زی سعادت طالع سعد وسعيد
کاولدی قدر اخشای انک روزی عید
(44. a)

Besmeleyi, Hurûfîlik esaslarına göre te'vîl eden bu manzûm risâlenin adı,

بلمک استرسک نذر امرار غیب فتح ایدر اول باب بومفتاح غیب

beytinden anlaşıldığına göre "Miftâh-ı Gayb" dir (42. b).

بلمک استرسک گل ای صاحب کمال تاریخن استه ز وس بی زوال

س و ه اون آلتی کز کاف ونون در آلتی ینه آلتی کز

beyitlerinden de risâlenin tanzim târihini öğreniyoruz. Onaltı kere yirmisekizle onaltı kere otuziki 960 eder; altı kere altı, yâni 36 daha ilâve edilirse yekûn 1030 yılını gösterir (1620 - 1621). Hurûfîlerin hemen hepsinde bu çeşit tuhaflikların bulunduğunu da söyleyelim.

ای مثالی حق سوزین قلدک بیان سر حقی حقدن ایلادک عیان

beytinden de nâzımın adını öğreniyoruz (43. a). Bektâşiler, Mithâlî'nin Peşte'de yatan Gül Baba olduğunu söylerler (1723 No. daki mec. da III. risâle de bu zâtındır. b.).

IV. Divân. Farsça. Divân. Farsça. İmâdaddîn Nasimî Emâdaddîn

Baş : بذات پاك خدای كريم بی همتا که از اراده او کشت مرکن پیدا
(45. b)

Son : همچو آب خضر جان بخشند این ابیات من
مردہ دل گرمکنر آید زنده دل را یاورست
تحت بحر ابرار سید نسیمی رحمتاه علیه فی سنه شعبه وثلاثین والف
غریق رحمت ایزد کسی باد که کاتب را بالحمدی کند یاد
(158. b)

Hz. 'All'yi ve On iki İmâm'ı öven, Maḥdî'nin Faḍl olduğunu bildiren bir kasidede gene Eimme'yi medheden aynı tarzda bir kasideyi,

زاهل مدرسه وخانقاه جمله دیار سوالهاست مرا بر طریق استفار

beytiyle başlıyan 112 beyitlik başka bir kasideyi (1733 No. daki mec. nın V. risâlesine b.) ihtivâ eder. 467 gazel, 1 müstezâd, 1 muhammes, 1 mesnevî, her bendi, terci' beytiyle onbir beyit olan ve onbir bentten meydana gelmiş bulunan bir terci', 49 da rubâi var. 151. b de kâsife, «شرق» kelimesi; 152. a, «طوب» diye başlıyor; bu s. de «ت» kaafiyesinden rubâiler de olduğuna göre rubâiler eksik. En sondaki kasidede Nasimî,

در جواب بحر ابرار آمد این ابیات من

از نسیمی بشنو این ابیات بحر گوهرست

dediğinden, sonunda Eimme'nin medhi de bulunan bu 80 beyitlik kaside, Amîr Husrav-i Dihlavi'nin (725 H. 1324 - 1325),

کوس شه حالی وبانك غلغلش درد سر ست

هر كه قانع شد بخشك وترشه بحرو بر ست

beytiyle başhyan ve 97 beyitten meydana gelen « بحر ابرار » adlı kasidesine nazfredir. Câmî'nin de "Bahâr-ı Abrâr" a, "Luceat'al-asrâr" adlı bir nazîresi vardır (*Bahâr-ı Abrâr*, İst. Üniv. K. Farsça yaz. 886).

Cilt

573

2417

نسیمی عمادالدین

Nasimî 'Imâdaddîn :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 16 × 10

Yazı eb'âdî : 13.5 × 7

Yumuşak düz ve meşin, mıklaplı cilt. 82 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı nesih. S. kenarları ve mısra' araları cetvelli. Baş tarafı eksik.

Baş : الف الله در كه اولمز نطقی ذانتند جدا

اوش كتاب وحی مطلق اوش مسیح معجزات

(1. b)

Son : دیورحمان الرحیمی بیلمدی مظهر ذات قدیمی بیلمدی

(82. b)

(Baş tarafı noksan olmakla berâber doğru ve X. yüzyıla; XVI; âid olduğu anlaşılan bu divânın, Nasimî divanlarını incelemede dikkate alınması gerektir. 2415 No. ya da b.)

Cilt

574

2418

غالب اسعد دده (شیخ)

Gâlib As'ad Dada (Şayh) :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 13

Yazı eb'âdî : 13.6 × 7.1

Kenarları ve sırtı meşin, kenarda çift zencirgi bulunan mukavva cilt. 199 yap. Her s. de 18 satır var. Yazı ta'liyk. Başta rokoko güzel bir tezhib mevcut. İlk iki

s. nin kenarlarında ve mısra' aralarında altın cetvel. Gazellerin başladığı 90. b. 91. a da aynı tarzda, Öbür s.lerde surh cetvel var. Başlıklar ve şiirlerin üstlerinin deki «وله ایضا» lar surhla yazılmış.

Baş : مهرومه كم عالمی پرنور ایدر هر روز وشب

انجم وشبنمله خوش تسبیح ایدر لر روز وشب

(1. b)

Son ve ketebe : ذوق انکدر كه پریشانلقى جمعیتدر

خدم بتنمیقهالفقبر بنده مولانا قدس سره العزیز درویش عبدالله

بحافظ القرآن المولوی فی يوم عشرين شوال شریف سنه سته عشر مأتین و الف . . .

(199. a)

(Gâlib'in vefâtından üç yıl sonra yazılmıştır. 2309 No. ya b. Gâlib'in divânı, "Husn u 'İşk" ı da sonda olmak üzere Bulak'ta 1252 de basılmıştır.)

Cilt

574

2419

غالب اسعد دده (شیخ)

Gâlib As'ad Dada (Şayh) :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23 × 4

Yazı eb'âdî : 16.8 × 8.4

Kenarı zencirekli, ortası şemseli, koyu kırmızı meşin cilt. 201 yap. Her s. de 19 satır var. İlk s. de kötü bir tezhib mevcut. Bu ve karşı s. nin kenarları ve mısra' araları bakır karışık altın cetvelle çerçevesi. Öbür s. lerde surh cetvel var. Başlıklar ve «غالب» adları surhla yazılmış. Başlarda «وله ایضا» yok. Gazellerin başladığı 86. b de, başta, surhla çiçek tezyinâtı yapılmış. Devrine âid olduğu anlaşıyorsa da yanlışları çok; fakat 2418 No. daki divâna nisbetle daha tamam ve basılmış divâna uygun.

Baş : مهرومه كم عالمی پرنور ایدر هر روز وشب

انجم وشبنمله خوش تسبیح ایدر لر روز وشب

(1. b)

Son :

. . . باقی سز اعلم سز تمت

(Bahâr-i tavil ve mektup sonda.)

Cilt
576

2420

علی مصطفیٰ

‘Âlî Muştafâ :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23 × 13.6

Yazı eb'âdî : 17 × 8.7

Ortası şemseli, kenarları hafif zencirekli siyaha bakar koyukırmızı ciltli. 167 yap. 112 ve 113. yap. lara numara atılmamış. Bunlarla 169 yap. oluyor. Her s. da 17 satır var. Yazı güzel bir ta'hyk. İlk s. de lâciverd, koyu kırmızı mineler ve altınla güzel bir tezhib var. 56. b de, gazellerin başında da altın yaldızla dallar ve yapraklar resmedilerek güzel bir tezhib örneği verilmiş. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelli. Başta, 5. a ya kadar mensûr mukaddime mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. İki çeşit kâğıt kullanılmış. İnce olanlar, hem altın cetvellerde bakır bulunması, hem de sert mührelenmiş olması yüzünden tamâmiyle yer yer kırılmış 63, 69, 91, 95, 96, 100, 103, 108, 110, 111, 112, 120, 23, 128, 155 ve 156. yapraklar paramparça olmuş; bâzı yapraklar da kırılıp parçalanmak üzere.

Baş : سطر بسم الله است ای دانا
(1. b)

Son : مجلس عالمک صفاسی محال
(167 a)

“Küh'âl-Ahbâr” sâhibi ‘Âlî, Şam, Arzurum, Bağdad ve Amasya defterdarlıklarında bulunmuş, Cidde mutasarrıfıyken 1008 H. de (1599) orada vefât etmiştir.

Cilt
577

2421

باقی (عبد الباقي محمود)

Bâkî ('Abd'al-bâkî Mahmūd) :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 13 × 8.3

Kenarı zencirekli, düz, yumuşak meşin ciltli. 113 yap. S. de 19 satır var. İlk iki s. de kalın ve bakır karışık altın, öbür s. lerde kenarda ve mısra'larında teker

surh cetvel mevcut. Kasideler, kaafiyeleri gösteren harfler surhla yazılmış. Yazı nesih. Yazan ve yazılış târihi belli değil. İmlâ hatâları var. XI. yüzyıla (XVII) âit sanılır.

Baş : قصیده سلطان سلیمان

ابتدی شهری شرف مقدم سلطان جهان

رشک باغ ارم و غیرت گلزار جنان
(1. b)

Son : صحن باغک حوضنک هر گوشه می سروسی
یادگرمش صندم آنده گوریچک عکس می
(113. b)

(Bâkî, 1008 H. de, 1599 İst. da vefât etmiştir. Edirne kapısı mezarlığında La' lizâde çeşmesinden Münzevî'ye, giden yolda, sol tarafta ve çeşmenin biraz ilerisinde yola nâzır kabri yeniden onarılmıştır. Eserleri, batıda yazılan eserler, bilhâssa müteveffâ Prof. J. Rypka'nın değerli eseri, şâir'in hayatına âit kaynaklar v. s. hakkında İslâm Ansk. inde M. Fuad Köprülü'nün Bâkî mad. e b. cüz. 14; 1943, s. 243 - 253.)

Cilt
578

2422

راضی ابراهیم (دستاری زاده)

Râdî İbrâhîm (Dastârî-zâda) :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22 × 16

Yazı eb'âdî : 15.7 × 11

Yeni ciltli. Sahife numarası konmuş. 130 sahife. Satırlar muhtelif. Kenarlarda ve mısra' aralarında bakırla karışık altın cetvel var. 132. sahifede de 5 kıt'ası yazılı. Şâir, hâl terc. sini mukaddime yazmış. Bursa'da Bab-ı zemin mahallesinde doğmuş. III. Selim zâmânında zuamâdan imiş. Bursa mütesellimi Mahmud Paşa'nın kethudâlığında bulunmuş. 1205 te (1790 - 1791) sefere katılmış, İran'a esir düşmüş. Kurtulduktan sonra zaâmîti, kendisini geçindirmede için Anadolu ve Rûmeli'de bâzı paşaların kethudâlığıyla gezmiş. Divanda en son târih, 1251 (1835) olduğuna göre (s. 14), bu târihten sonra vefât etmiştir. 1228 yılında, cumâdelâhıra sonunda (1813) Abbas Paşa maiyyetinde kethudâ iken Bolu'ya gelmiş, orada, bu divânı istinsâh edenle dost olmuş, divânını tertib edip yazmasını recâ etmiş, Muhammed Sa'îd Sirrî b. 'Utmân Surûrî adındaki o Bolulu dostu da divânı yazmış. Divan'da her harfin sonunda birkaç sahife açık bırakılmış; buralara, tertibden sonra

söylenecek şiirler yazılacaktı. Buna nazaran sonradan yazılan ve bilhâssa 1251 yılını ifâde eden târîh Râdî'nin elyazısıdır.

Râdî, bilgisiz, hattâ arûz kâidelerini bilmiyecek kadar bilgisiz bir zâttır.

پادشاه هفت اقلیم ایلدی عالی وزیر
بر وزیر نکته داندرد جمله رأیی لا نظیر

عباس صاحب عطا اوج توغ ایلدی شرف
رأینه دلبسته عالم هم مدبیر هم مدیر

gibi karalamalar yazar. Devrini, devrinin halk düşüncelerini gösterebilir diye bu divânı kaydediyoruz.

Baş : . . . الحمد لله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم . . .
(s. 1)

Son ve ketebe : بترای نامراد راضی دعا به باشله گل غیری
جناب حضرت قادر مرامکجه ایده احیا
کتبه الفقیر الحقیر محمد سعید المتری ابن عثمان السروری البلوی فی
سنه ثمان وعشرین ومائین والف وتمام هذا الديوان فی سلخ شهر جمادی الاخر
(Böyle) من تلك السنة . . .
(s. 130)

Cilt
579

2423

یونس امره
Yûnus Amra :
Dîvân
(دیوان)
Türkçe

Cilt eb'adı : 22 × 16.8

Yazı eb'adı : 17 × 12

Kenarı zencirekli, ortasında maîn şeklinde, noktalarla yapılmış bir sahîfa bulunan kırmızı meşin ciltli. 84 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı, kötü bir nesih. Başta "Risâlat'an-Nuşhiyya" var; 20. b de bitiyor. Şiirler, Hurûf-ı hecâya göre tertib edilmemiş. S. kenarlarında ve misra' aralarında teker surh cetvel var. İmlâ bozuk. İçinde Yunus'un olmadığını sandığımız üç şiir var; diğerleri Yunus'a âit. Biri mükerrer olmak üzere 212 şiiri ihtivâ ediyor. Mühim yanlışlar var. Risâle'de; mensûr başlık bile nazım sanılmış ve o tarzda yazılmış. Divânın eski bir nüshadan, fakat bilgisiz biri tarafından istinsâh edildiğini sanıyoruz.

Baş : اول پادشاه قدیم دیلردی بر حکمتله ایلیددی
طبراغ و اود و صواکا سویلییدی
(1. b)

Son : یونس یولدن ابرمسون یوکسک یرده طورمسون
سینله صراط گورمسن سودیگی دیدار ايسه

Yûnus Amra, Türk edebiyâtının en kudretli ve orijinal şâiridir. Eskişehir'in Sarıköy'ünde (şimdiki adı Yunus Emre) doğmuştur. Mawlânâ ile görüştüğünü iki şiirinde, (bir de ona âit olduğunda şiphe ettiğimiz üçüncü bir şiirde) açıklayan Yunus 720 H. de (1321) 82 yaşında vefât ettiğine göre 638 H. de (1240 - 1241) doğmuştur. Merkâdî Sarıköy'dedir. Divânının taşbasmasıyla ve yeni harflerle müteaddid basımı vardır. En doğru ve en eski yazması olan ve Süleymânîye K. e mülhak Fâtih K. kitapları arasında 3889 No. da kayıtlı bulunan nüshanın tıpkı-basımı ile tarafımızdan türk harflerine çevrilmiş metni, o divanda olmayıp kitapçı Râif Yelkenci'de bulunan, devrine âit divan ve mecmua'da ve Prof. H. Ritter'de bulunan mecmuada, Nûruosmanî K. deki mecmûayla Murad Molla K. deki mecmûada ve yeni yazmalarda olmakla beraber edâ ve müeddâsından Yunus'a âid olduğu anlaşılan 100 şiirle beraber Lugatçe, Açılama, İndeks ve Bibliyografya ile, Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği tarafından 1965 te yayınlanmıştır. Fâtih nüs. da, sondaki "Münâcât" la 203 şiir vardır ki bu suretle hazırladığımız bu divanda 300 şiir mevcuttur; beyit tutarı 2874 tür. "Risâla'an-Nuşhiyya" mesnevî tarzındadır ve 562 beyittir.

(Yûnus Amra'nın hayatı, eseri, düşünüş ve görüşü, tesiri, doğu ve batıda Yunus hakkındaki fikirler ve çalışmalar için, Remzi Kitabevi tarafından 1961 de basılan "Yunus Emre ve Tasavvuf" adlı kitabımıza, yukarıda arz edilen "Yunus Divânı"na ve bu iki eserin bibliyografyasına b.)

Cilt
580

2424

رضا (شیخ. نجارزاده)
Rıdâ (Şayh. Naccâr-zâda) :
Dîvân
(دیوان)
Türkçe

Cilt eb'adı : 23 × 15.5

Yazı eb'adı : 16.4 × 10

Kenarları kırmızı, zencirekli, ortası altın yıldızlı ve çiçek motifli, kenarları kırmızı yarım şemseli, yumuşak deri ciltli. İç kapağı ebri kaplı. 34 yap. Her s. ortadan iki altın cetvelle ayrılmış. Sağda başlıyan şiir, beyitler alt alta gelmek üzere aynı sütunda devam ediyor; sonra sol sütuna geçiliyor. İlk s. de alelâde bir tezhib var. İki ilk s. kalın, öbürleri daha ince altın cetvelle çerçevesi. Şiirler, sağdan ve soldan, yukarıya doğru mâil yazılmış. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk.

Şayh Rıdâ, Beşiktaş'ta, Nakş-bandiyya dergâhı şeyhi olup 1159 da (1746) vefât etmiştir. Sinan Paşa câmi'i avlusunda mustakil türbede medfundur. Kendisi ve müntesibleri, hazîredeki taşlardan anlaşıldığı veçhile Malâmiyye-i Bayrâmiyye'ye de müntesibdirler (*Eserleri ve hâl terc. için Osm. M. e b. II, s. 187 - 188*). Dervine âid olan bu divançe, divanından müntehabdır. Divânı İst. Mat. Âmir'e'de 1262 de basılmıştır.

Baş : زلال مدّ بسم اللّٰه سر چشمه اسماء
نوال حمدايدر نحن قسمنا رمزنى ايماء
(1. b)

Son : حسن نظام وصف جميل كريم ايله كلك رضا مراسم لوح ادادهى
(34. b)

Cilt
581

2425

مجموعه

Maemu'a

Cilt eb'adı : 21 × 12.5

Yazı eb'adı : 17.8 × 7.8

Kenarı ve sırtı kırmızı, koyu kahverengi, yumuşak ve tahrirli cilt. 31 yap. Her s. de 17 satır var. Misra' araları ve s. kenarları altın cetvelli. Yazı güzel ta'liyk.

I. Vacdî Divânı Türkçe.

1. a da, Yenikapı Mevlevihânesi şeyhi Abû-Bakr'al-Mawlawî oğlu olup 1236 da (1821) vefât eden Nâşır 'Abd'al-Bâkî'nin temellük yazısı ve üstünde, «*ديوان وجدى دده عتيق*» kaydı var. Bu divân, 1071 yılı ramazan ayında (1661) şehiden vefât eden Vacdî 'Abd'al-Bâkî'nindir. Divânı, İst. da 1286 ve 1308 de basılmış olan Vacdî'nin elyazısı mecmûa-i eş'ârının, İst. da Veliyeddin Ef. K. de bulunduğunu Osm. M. yazıyor (II, s. 179).

Baş : مرحبا همت سلطان ممالك آرا حبّذا شوكت شاهنشاه اقليم گشا
(1. b)

Son ve ketebe : باده كيم گوسترميه روى حيا بز انى غبرى صراحى به قورز
تمام شد اين ديوانچه لطيفه بقلم شكسته رقم على الحقيير الشهير
بجانباز زاده الادرنوى غفرله تحريراً ١٥ جمادى الآخرة سنة ١١٢٩
(19. b)

II. Mantıkî Divânı Türkçe.

Baş : هر شاخ گوستروب يد بيضا كليم وار
اولدى مثال وادى ايمى شكوفه زار
(24. b)

Son ve ketebe : عينه المزلولورسه ذره وش عاشق تراب
بوالعجب مهروى خودرادر او رشك آفتاب
کردم ادای خدمت با اين خط شكسته
معدنورداد . . . . .

حرره العبدالحقير على الشهير بجانباز زاده نال مراده فى اليوم العاشر من
شعبان المعظم لسنة ثلثين ومائه والف من هجرة من له العز والشرف
(31. a)

İst. Üniv. K. uzmanı olup 1943 te vefât eden ve Yıldız sarayında müdirlikte bulunmuş olan rahmetli Sabrı Kalkandelen'in, gayr-i matbu', İst. Üniv. K. Türkçe Yazma Divanlar Kataloğunda Rıdâ tazkirasi'yle Sicill'den; c. I, s. 212 ve Muallim Nâcî merhûm'un "Osmanlı Şâirleri"nden faydalanarak verdiği bilgiye göre Mantıkî Aḥmad, Nabeuvalı Zeynüddin'in oğludur; 1003 te (1594 - 1595) Şam'da doğmuş, 1045 te (1635) Şam kadısı iken i'dâm edilmiştir (İst. Üniv. K. T. Y. 9865. Mantıkî mad.).

Cilt
342

2426

فرى محمد

Farri Muḥammad :

Divân

(ديوان)

Türkçe

Cilt eb'adı : 19.5 × 14

Yazı eb'adı : 14 × 10

Düz, yumuşak ciltli. 51 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'liyk. Baş tarafta 1. b - 2. b de Farri'nin hâl terc. i, Divân kâtiplerinden Hâmi tarafından yazılmış. Farri III. Selim zamanında, Rumeli'de, Filibe'nin Tatarpazarı'nda doğmuş, İstanbul'da okumuş, Naş'at Sulaymân'ın (1222 H. 1807) meclisine devâm etmiş, vezirondan da tahsil görmüş, Beylik Odasına, Defter-i Hâkaani'ye devâm etmiş, vezirlerin Divân kâtipliklerinde, mektupçuluklarında bulunmuş, nihâyet vatani olan Filibe'de cizye iltizâm etmiş, bakaâyâyı tahsil sırasında vurularak ölmüştür. Sicill, vefâtını 1220 H. olarak kaydediyor (1805. c. IV, s. 18).

Divânında farsça şiirleri de var. Nûsha, devrine âit.

Baş : میچکد رنگ جنون از نشئه صهبای من

نغمه زنجیر دارد قلقل مینای من

(2. b)

Son : اولدی اطوارینه چوق میرلوا دلداده

چکدی یوکرک علمک شمدی علمدارزاده

(51. b)

Cilt
583

2427

حامد احمد (نظیف زاده)

Hâmid Aḥmad (Nazîf-zâda):

Dîvânçe

(دیوانچه)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdî : 22 × 12.5

Yazı eb'âdî : 16.5 × 6.5

Ebri kâğıt kaplı divançe. 13 yap. Her s. de 22 satır var. Yazı güzel bir ta'liyk. «Nect Şerîf» gibi başlıklar ve harfleri belirten yazılar surhla. 1. b de, baş taraftaki ta'liyk «دیوان حامد» yazısı, Nâşır 'Abdalbâkî Dede'ye (1236. 1821) âittir.

Nazîf-zâda Hâmid Aḥmad, Hâcegândan Nazîf'in oğludur. Babası gibi o da Hâcegân rütbesine yücelmiş, Kulekapısı Mevlevî-hânesi şeyhi Gâlib'e intisâb etmiş, memûriyeti bıraktıktan sonra Yeniköy'deki yalısında münzevî bir ömür sürmüş, 1248 de (1832) vefât edip yalısının önündeki sofaya defnedilmiştir Hattât olduğu gibi mûsıkîye de intisâbı vardı (Faḥlîn: *Htîmat'al-aş'âr; Faḥlîn Taḫkîrîsi, İst. İstihkâm Alayları Lûtoğrafiya Mat. Taşbas; 1271; s. 57*).

Yazı Hâmid'indir. Başta 1 na't, Mawlânâ'ya medhiye, diğer bir na't var. Ondan sonra gazeller başlıyor. 53 gazel var. Sonra bir kıt'a, «حسب حال محروم فقیر» başlıklı beş beyitlik bir terkib-i bend-i müsemmen var. Böylece bu divanda 58 şiir mevcut. Bunların arasında farsçaları da var. Kemiyyet bakımından az olmakla berâber keyfiyet bakımından Hâmid'in şiirleri gerçekten de pek güzeldir.

شصت سال ایلدی حامد بلی عمرین افنا

اولدی مشهودی انک سمتم فنا ایچره بقا

ve

یتیمش یاشنده یتیمه بکزر مرادینه

سن صینه حامدی عشاقدن اولور جدا

gibi şiirlerinden anlaşılıyor ki son zamanlarına kadar şiir yazmayı bırakmamıştır. 2275 No. da kayıtlı Rîşte-i cawâbir, Hâmid'in yazısıyledir; 2300 No. daki "Ḥusn u 'İşk" ta da Hamid'ahmed al-erîf ketebeşi var; bu da Hâmid'in elyazısı olacak. Hâlet Efendi K. de de bir Ḥusn u 'İşk, onun yazısıyledir.

Baş : نعت شریف

تیغ ابروسنه قربان اولنه عشق اولسون

چشم مازاغنه گریان اولنه عشق اولسون

(1. b)

Son : بیل حد یکنی حامد بو یغفلر سکا چوقدر

الطاف الهی به تناهی هیچ یوقدر

(13. a)

(Sondaki beytin ikinci mısraında ve örnek olarak verdiğimiz yetmiş yaşına geldiğini bildiren beytin gene ikinci mısra'ında vezin düşüklüğü var; her hâlde zühûldür. Meselâ, «الطاف الهی به تناهی هله یوقدر» ve «سن صینه یار حامدی عشقندن اولور جدا» yazılacakken böyle yazılmıştır.)

Cilt
584

2428

مکّی محمد

Makki Muḥammad:

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22 × 11.8

Yazı eb'âdî : 16.8 × 6.5

Ortası şemseli, kenarları zencirekli, sırtı ve kenarları kırmızı, ortası kahverengi yumuşak cilt. 21 yap. Her s. de 25 satır var. Üstüne, «مجموعه گفتهای شیخ الاسلام» yazılmış. Makki Muḥ. 1202 de şeyhulislâm olmuş, bir müddet sonra azledilmiş, 1205 te (1790 . 91) tekrar meşhata getirilmiş, yaşlı olması yüzünden gene azledilmiş, 1212 de (1797) vefât etmiştir. Fâtih'e yakın, Bahâî Efendi türbesinde medfûndur (Eserleri için Sicill'e, IV, s. 508, *İlmiye Sâl-nâmesi'ne, İst. Mat. Amire, 1334, s. 557-558, b.*). Yazı güzel bir ta'liyk; başlıklar surh.

Baş :

دوشور درونمه تاب محبتك يا رب

صوغتمه عشقه دلدن حرارتك يا رب
(1. b)

Son ve ketebe :

... تیغ زبانه صوویرمك ايله دعا تمام مقام اتمام واختتامه مناسب
اولغله دیوانچه پر قصوریمز بحمدالله الملك العالم دعا وضرع درگاه
کبریا ايله اتمام اولندی لسته عشروماتین والف حرره الفقیر محمد طاهر
المولوی امام مکتی افندی عنی عنهما

سنه ۱۲۱۰ فی ۲۱ ص

(21. b)

(Vefatından iki yıl önce kendi elyazısı divandan istinsâh edilmiştir.)

Cilt

585

2429

قدوسی احمد

Kuddûsî Aḥmad :

Bâzı şiiirleri

Cilt eb'âdı : 19 × 11.5

Yazı eb'âdı : 12 × 6.5

Kenarları ve sırtı meşin kalın mukavva cilt. 12 yap. Satırlar muhtelif. Kuddûsî, Kâdiriyya'dandır; 1265 cumâdelûlâsında vefât etmiştir (1849. Sicill, IV, s. 58. Osmanlı M. I, s. 150). Yazı nesihtir. Sultan Abdülmecid'e bir medhiye 1259 da (1843) yazıldığı belirtilen bir başka medhiye, Mar'aş'ta doğduğunu, Bor'da yerleştiğini, Kâdirî olmakla beraber Nakş-bendiyyeye de intisab ettiğini, S. Abdülmecid'i öven bu şiiirleri yirmibir gün içinde yazdığını bildiren mensûr bir yazı, ayrıca üç şi'ri ve Bor hakkındaki medhiyesi, Râsîh adlı birisine Âşık Fethîyi tavsiye eden diğer bir şi'ri var.

Baş : جهانك خلقته بر نعمت عظمای خلیفه عباد مسلمینه رحمت مولا خلیفه
(1. b)

Son : قدوسی دون مجذوب مجنون بوپند موزون ابتدی مستحسن
(12. b)

(Kuddûsî'nin Mar'aş'lı olup Bor'da yerleştiğini yazarlarsa da kendisi, No. 2444 teki divânında Bor'da doğduğunu, babasının Mar'aş'lı Hâcl Şayh Sayyid İbrâhîm olduğunu 24. b de söylemektedir. Divânı, 1275, 1285, 1291, 1298 ve 1308 yıllarında lito. ile basılmıştır.)

Cilt

586

2430

حقیق عزالدین یوسف

Ḥaḳîḳî 'Izzaddîn Yûsuf (918 H. 1512) :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 24.3 × 15.5

Yazı eb'âdı : 17.9 × 10.7

Kenarı düz cetveli, ortası şemseli miklaplı, siyaha çalar koyu kırmızı meşin cilt. 349 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı harekeli nesih. Sahife kenarları ve misra' araları, başlıklar surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. 38. yap. la 242. a - 263. b, 278. a - 281. b, 289. b - 291. b, 301. a - 313. b ve 345. b den son yap. olan 349. yaprağa kadar kâğıt ve yazı değişik. Birisi, noksan olan bu nüshayı bir başka nüshadan tamamlamış. Hemen her şi'r'in başında, o şi'r'in bahrı ve taktî'i, bâza şiiirlerdeyse, kimlerin övüldüğü kayıtlı. Baştan sona kadar, kasîde diyebileceğimiz uzun şiiirlerden ve terci'lerden meydana gelen bu eser, alfabetik tertibe göre yazılmış. Bütün şiiirler tasavvufî.

Baş :

دیوان سلطان العارفين شيخ حقیق

ای قادر و قیوم احد و حی و تنوانا

وی غافرو غافیر ذنب صمد و حاکم دانا

(1. b)

Son ve ketebe : دمدره حاصل غنای باطن ات نیچه بر بردن دَرَسین باشقی

تم الكتاب الشریف بعون الملك اللطیف و اتممت مقابلته و کتبت نقصانه
عن اصله و انا الفقیر قليل العمل طویل الامل عبدالرحمن المسکین فی اواخر
شهر اول الربیعین لسته احدی وخمسین والف من هجرة من له العز والشرف
والحمد لله رب العالمین

(349. a)

Ketebeye göre, aslından, herhâlde müellifin elyazısıyla yazılmış nüshadan, noksan olan yerleri tamamlanmış ve o nüshayla mukaabele edilmiştir. « ذکر اسناد » başlığını taşıyan farsça şiirde,

قطب عالم ز شیخ حامد بود که نظیری نداشت در نقوا

هم ز سلطان حاج پاشا بود خرقه ابن عزدین یوسف را

beyitlerinden (20. b - 21. a) adının 'Izzaddîn Yûsuf olduğunu, Şayh Hâmid-i Vall'nin halifesi Hâcl Pâşâ'dan mustahlef olduğunu anlıyoruz. Bu şi'r'in, yukardaki

beyitlerden sonraki kısmı, «در مدح حضرت شیخ قدس الله سره» ondan sonraki kısmı, «مدح شیخ حاجی پاشا روح الله روحه» başlığını hâvidir (21. a - 22. a). Bundan sonraki «مدح شیخ حاجی پاشا قدس الله سره» başlıklı türkçe şi'r'in de, H. P. nın vefâtından sonra yazıldığı anlaşılmaktadır (22. a - b) H. P., «Şakâ'îk-ı Nu'mâniyya» ye göre Aydın'dır; Kahire'de okumuş, tıp bilgisini de elde etmiş, bir zaman Mısır hasta-hânesinde vazife görmüş, 741 - 749 da (1340 - 1348) Aydın'da emirlik eden (Düvel-i İslâmiye, s. 280) Aydınoğlu Muhammad Bik adına Şifâ' adlı tıbbî kitabı yazmıştır. Râzî'nin Şarh-ı Maṭâli'inin Taşvîrât ve taşdîkât'ına hâşiyeleri vardır. Sayyid Şarîf'de, Maṭâli' hâşiyesinde H. P. nın adını anar. H. P. nın ayrıca tıbbâ âit Tashîl adlı muhtasar bir kitabı da vardır (İst. Mat. Amire - 1269; s. 74). Osm. M. aynı bilgiyi verdikten sonra H. P. nın, 820 de (1417), Birgi'de vefât ettiğini ve orda, Hıdırlık denen yerde medfûn olduğunu bildirir (Eserleri için b. III, s. 211 - 213). Haḳîkî Yûsuf, 820 den önce H. P. ya ulaşmış ve bu şiirleri, bu târihten sonra yazmıştır. Hâcî Bayrâm-ı Vall'nin şeyhi Abû-Hâmid Hamîd'addîn, 715 te (1315), Konya Aksarayında vefât etmiştir. Haḳîkî, bu zâtı da, «ترجیع در مدح سلطان المشايخ حضرت شیخ حامد الدین قدس الله» başlığını taşıyan bir tercî'le medheder (73. b - 75. a). Bu medhiyenin başlığına göre Hâmid-i Vallî diye anılan bu zâtın adının Hâmid'addîn olmayıp Hâmid'addîn olduğunu da anlıyoruz. 312. b - 313. a daki «Taḳarru'-nâma», daysa,

هر بلده که مساجد یچون تهلیل و چون محامدیچون

هم روضه شیخ حامدیچون افتاده لرز عنایت ایله

هر عبد تقی نقی حقیچون هر مؤمن متقی حقیچون

هم عزت شیخ صنی حقیچون افتاده لرز عنایت ایله

یوزی صوبی حقّی هر ولینک هم عزتی خوجه شیخ علینک

هم قرنی حقّی احقّ نبینک افتاده لرز عنایت ایله

هم رتبت شیخ حاجی پاشا هم رفعت شیخ شاه التها

لطف اید و کرم ا پادشاه افتاده لرز عنایت ایله

beyitleriyle (313. a), silsilesindeki kendi şeyhi Hâcî Pâşâ'yı, onun şeyhi Hâmid-i Vall'yi, 851 H. de (1447) vefât eden Şayh-i Şâh İbrâhîm'i, onun babası H'âca 'Alî 'Alâ'addîn-i Ardabîl'yi (831 H. 1427) anmaktadır. Şayh-i Şâh İbrâhîm'i, bundan başka daha iki şi'rinde medheder (120. b - 121. a, 139. a - b). «رموز در» başlığını taşıyan bir şiirdeyse bu başlığın altına siyah mürekkeple ve ince bir ta'hykle «حاجی بیرام قدس سره» yazılmış. Bu şiir,

آینیم من آینیم من منده گُردک اول روی چوماهی

دیدۀ جانم دیدۀ جانم کورلیدن اول چشم سیاهی

beytiyle başlamaktadır ki (329. b - 330. a), Hâcî Bayrâm-ı Vall'nin (833 H. 1429 - 1430), meşhûr

نولدی بو گوئلّم نولدی بو گوئلّم درد و غم ایله طولدی بو گوئلّم
یاندی بو گوئلّم یاندی بو گوئلّم یانماده درمان بولدی بو گوئلّم

matla'yle başlıyan ve bestesi de bulunan ilâhîsine nazîredir (A. Gölpinarlı: Melâmîlik ve Melâmîler, s. 36 - 37; 207 - 208).

کشی دشمن بویابانه هج نه درده اولشدی نه درمانه هج

matla'lı şiirde de (62. a - 64. b),

قتی اول ازلریکی شاه دین کم ایگون بیله اوسلطانه هج

beytinin üstüne surhla «حاجی بیرام قدس سره» yazılmış (64. a). 326. b - 327. a da da beytinin başlığını taşıyan bir şiir var ki, 863 H. de (1458 - 1459) vefât eden Ak Şamsaddîn'in bir şi'rine nazîre. Divanda bunlardan başka bâbâ Aḳmad adlı birisine, bir yerden gelişi dolayısıyla bir şiir (235. b - 236. a), gene bu zâta bir mersiye (248. a - 249. a), herhâlde bu zâtın oğlu olan Bâbâ Mûsâ b. Bâbâ Aḳmad'a gene bir mersiye var (171. a - b). Ayrıca Hâcî Bâbâ adlı biri sine (29. b - 30. a) ve Sayyid Haydar adlı bir zâta birer mersiye var (38. b - 39. b). Konya'da, sayın İzzet Koyunoğlu'da, Şayhoğlu mahlasını da kullanan Sivrihisarlı Bâbâ Yûsuf'un, «کتاب موهوب محبوب» unun sonunda, «مصنّف شیخ فاضل و مرشد» tarzında bir «کامل بیا یوسف بن شیخ خلیل بابا بن شیخ علا الدین بن شیخ ابراهیم . . .» şecere var (400. a); bu Şayh Hâcî'nin, Bâbâ Yûsuf'un babası olması ihtimâli var. «موهوب محبوب» un daha eski bir yazması, Yûnus Emre soyundan Necmeddîn Dincer'dedir (Bu kitapta, Yûnus Emre'nin, Sarıköy'de medfun olduğu, Hacı Bayram'ın dahi Yûnus'u orada ziyaret ettiği yazılıdır; b. Yûnus Emre Divanı ve Risâlat'at-Nushiyya; Hazırhyan: A. Gölpinarlı; Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği yayını. İst. 1965; Önsöz, s. XXXII - XXXIII). Divanda bir de «قصیده در» başlığını taşıyan ve

هله صد مرحبا جان بخش کلدک

صفا کلدوک سلطان بخش کلدک

matla'yle başlıyan 28 beyitlik bir şiir var (198. b - 199. b). Bu şiirde,

ای شمس شرق اقبال و سعادت ای شمع جمع اخوان بخش کلدک

هله ای آفتاب دین و دولت هله ای شاه مردان بخش کلدک

beyitlerinden anlıyoruz ki bu zât, 877 H. de (1472) maktûl düşen ve Şâh İsmâ'îl-i Şafavî'nin ceddi olan Şayh Cunayd'dir. Cunayd, II. Murad zamânında, 824 ten (1421) sonra Anadolu'ya, Konya'ya gelmiş, Şadr'addîn zâviyesi şeyhi 'Abd'al

Latif'e konuk olmuş, İbni 'Arabî'nin ve Şadr' addî'nin kitaplarını bir ay zarfında kâtiplere istinsâh ettirmiş, sözlerinden mezhebi anlaşılacakla Karaman ülkesine sığınmış, oradan da Uzun Hasan'ın yanına gitmiştir (*Aşık Paşa-zâde târîhi; İst. Mat. Amire - 1332 H. s. 264 - 267*). Hâkîkî'nin şiirleri arasında bir de «*قرمان*» redifli şiir var ki «*در عرض بیان شکایت از احوال ولایت*» başlığını taşıyor; Karaman ülkesinin Tatar elinde zebûn olup yıkıldığından şikâyetleniyor; eski hoş günleri anıyor (282. b - 283. a). «*قصیده در بیان شروقتن آخرالزمان واحوال خلق*». «*جهان*» başlıklı şi'rinde de, Tatarın "baş çapınub savaş iderek kanlar saçtığını, başlar aldığını" söylüyor. Bu şiirde,

شرعی قودی صوفیلر سک دل قونه صافیلر
چوغالدی حروفیلر ای وای نیده لم ای وای

گور طُرفه بوکه جهال ملحدلره دیر ابدال
کی مشکل اولپدر حال ای وای نیده لم ای وای

beyitleri dikkati çeker (331. a - 332. a) Faḍl-Allāh-ı Hurûfî, 796 H. de (1394), Alınca'da öldürülmüştür. Hurûfîlerin Anadolu'ya yayılması, 807 de (1404) Haleb'de öldürülen Nasîmî ve halifeleriyle, hicri IX. yüzyıldadır (XV). Aynı zamanda Hâkîkî,

بو بز دوشمشاره شهن عایت ایرغ اولزی
یه بو مختلاره خاتم نہایت ایرغ اولزی

matla'lı şi'rinde,

بو رسمه اقسرا شهری یقلسون شویله قالسونی
رعیت خاطرن ایتمک رعایت ایرغ اولزی

beytiyle kendisinin Konya Aksaray'ıyla da ilgili olduğunu belirtiyor (341. a - b). Bu şiirler, herhâlde, 753 H. den (1352), yâni Ertana'nın ölümünden sonraki kargaşalık devrini aksettirmededir sanırız.

Osmanlı Müellifleri, Baba Yûsuf-ı Sivrihisârî'nin 917 de vefât ettiğini yazıyor (I, s. 41). Yûsuf-ı Hâkîkî'yi ise Hâmid-i Vallî'nin oğlu olarak gösteriyor ve Konya Aksaray'ında, babasının yanında medfûn olduğunu, "Muhammediyya" tarzında iki cilt «*Hâkîkî-nâma*» adlı eseriyle «*Maṭâli-al-İmân*» adlı türkçe bir eseri olduğunu söylüyor (I, s. 196) ve Baba Yûsuf-ı Sivrihisârî'yi, ayrı bir zât olarak alıyor, Akşemseddin'in halifelerinden gösteriyor (I, s. 41). «*Hâkîkî-nâma*» diye andığı ve iki cild olduğunu bildirdiği kitaptan aldığı örnekler, elimizdeki bu divanda, 283. b - 284. a dadır ve bu kitap, «*Muhammediyya*» tarzında değildir. Sanıyoruz ki Tâhir B. in gördüğü nüsha, iki cilt halinde yazılmış olan bu divandır. Hâmid-i Vallî'nin oğlu olması rivâyeti, onu medheden tercî'nin ikinci bendindeki,

بکلسه ک اگر صدقله آیین مشایخ
شول رسمه که اولدی سکا تلقین مشایخ
خلف اوله چوشیخک خلفیک قانی غیرت
تادیده ور اولاسک و رهین مشایخ
هیچ امره خلاف ایش ایله اولمايه خلافت
بیل راست چو اسلام درودین مشایخ

.....
.....
اول مرشد اقطاب دلا حامدی حَقَّک
دی مدحنی چون لؤلؤ لالای مشایخ

beyitlerinden meydana gelmiştir (74. a - 75. a). Fakat buradaki "halef" sözü, yukarıya aldığımız beyitlerin üçüncüsünden de açıkça anlaşıldığı gibi "halife" anlamındadır.

Burada Bâbâ Yûsuf'un 715 te vefât eden Hâmid-i Vallî'nin halifesi Hâcî Pâşâ'dan mustahlef olduğuna göre H. P.'nin vefâtı 800 küsurdadır. «*Şakâ'ik-ı Nu'mâniyya*»nın verdiği bilgiye göre 911 de (1505), İst. da Bâyezîd Câmî'i tamamlanma, ilk cuma günü, namazdan sonra va'zetmiş, Bâyezîd, onunla Medîne'ye, Rawḍa-i Muṭahhara'ya kandil parası göndermiş, Mekke'de bir yıl mücâvir kalan Baba, Ravḍa'dan aldığı bir asâyı üç parçaya ayırıp dönüşünde bir parçasını, Ankara'da Hâcî Bayrâm-ı Vallî türbesine, bir parçasını Bursa'da Emîr Sultân türbesine, (rivâyetle göre bir parçasını da Hz. Hâlid türbesine) koymuş, I. Selîm'in ilk devirlerinde vefât edip İst. da Hz. Hâlid türbesi avlusuna defnedilmiştir (s. 376 - 377). Merkadi, Gazi Edhem Pâşâ mezarının arkasındaki sed üstündedir. Baştaşı, üst tarafı sekiz dilimli ustuvânîdir ve üzerinde Bayrâmî gülü vardır. Sülûle yazılmış olan kitâbesi aynen şöyledir.

مرحوم شیخ بابا یوسف
افندیک مرقدیدر
الفاتحه سنه

۹۱۸

Bu bahsi tamamlamak için şu sözleri de söylemek zorundayız.

Osm. M. «*Muhammediyya*» tarzında yazılmış olan kitabı, 953 te (1546) vefât eden ve Eyup karşısında Sütüce'de medfûn olan Sîna-Çâk Yûsuf Sînân'addîn'e mal etmektedir (I, s. 80). Çok eski bir nüshası, İst. Üniv. K. de Türkçe Yaz. larda 570 No. da kayıtlı olan bu kitapta müellif, birçok yerde adını «*Uşuf*» olarak anmaktadır (Meselâ 7. a, 21. a, 117. a, 123. b, 159. b, 182. b, 378. a). Aynı zamanda bu

zât, «آداب الطالبین» adlı bir kitap yazdığını söylemekte (379. b; *aşağıdan* 3. beyit), Ankara'da bulunduğunu açıklamakta (*aynı yap. İlk beyit*), Hâlvatiyya'ya aid «رهنا» adlı diğer bir kitabı olduğunu bildirmekte (379. b; *sondan* 3 ve 380. a; *baştan* üç beyit); bu kitabının adının da «محمدیه» olduğunu yazmaktadır (380. b. *Son beyit*); aynı zamanda ihtiyarlığında, 913 yılı şa'bânının 27. günü (1507) bitirdiğini de belirtmektedir (381. b, beyit. 7-9). 382. a daki,

الهی عبدی بیچاره عاصی اولوپدر جرمه هم قلی قاسی

beytindeki «عبدی» sözüne bakarak, bu eserin, «عبدی» mahlaslı ve Yûsuf adlı birisine âid olduğunu sanmıştık (*Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*; s. 126; not. 159). Beyitteki «عبدی», vezin yüzünden «عبد» yerine bu çeşit kullanılmıştır; kitabın başka bir yerinde «عبدی» kaydına rastlanmamaktadır. Bu kitabın da 913 te yazılması ve dili dolayısıyla Bâhâ Yûsuf'un olduğuna ve «Şaşa'ik» de övülen kitab bulunduğuna, Şayhoğlu mahlasını kullanan zâtın da B. Y. olduğuna hükmetmek zorundayız.

Hakîkî'nin dili, tamâmiyle VII-VIII. yüzyıl dilidir. Klâsik İslâmî edebî-yâta bağlı olan, arapça ve farsça kelime ve terkipleri çok kullanan, heceyle yazmayan Hakîkî, türkçe kelimeleri de bol bol kullanmıştır. Yûnus'a iki (14. a-b, 115. b-116. a), Mawlânâ'ya birkaç naziresi olduğunu da tesbit ettik (335. a-337. b, 341. a-b).

دك ايتمك ، كسى ، اويوقلىق ، كئيمك ، بيله ، قوبحق ، يل قوومق ، بولر ، ايرلىق » gibi Yunus'ta, ايله گيل ، اورغيل ، ديهوز ، صاچام ، ايتلك ، قوماك ، «Āşık Pâşâ'da geçen sözler, «صَلْدُوغى ، اَقْتَدُوغى ، برله . . . . .» gibi fiil özellikleri Hakîkî'de bol bol vardır. «ايت ، اولور ، ايچنده ، اولمادی ، يوله» gibi sözler, sesli harfler kullanılmaksızın tarzında yazılmıştır. Ketebe, XI. yüzyılda istinsâh edildiğini göstermekle beraber, gene ketebeden anlaşıldığı gibi istinsâh eden, asli nüshayla karşılaştırmış, yazarken de resm-i imlâyı muhâfaza etmiştir.

Cilt
587

2431

على صفائى دده

'Alî Şafâ'î Dada :

Divân

(ديوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18 × 12

Yazı eb'adı : 14 × 9.5

Mukavva ciltli. Kötü bir nesihle yazılmış. Başlıklar surh. 45 yap. Sahifelerdeki satırlar muhtelif. Baş taraftaki yazıdan, Konya'lı olduğu, hizmetini tekmil ettikten

sonra İst. a gidip Yenikapı Mevlevî-hânesinde hucre-nişin iken Seyyid Ebû-Bekroğlu Şeyh Abdülbâkî'nin (1236 H. 1821), şiirle uğraşması dolayısıyla kendisine Şafâ'î mahlasını verdiğini yazıyor (1. b-2. a). Buna nazaran Şafâ'î, XII. yüzyılda (XVIII) yaşamıştır. Otuz yıldan fazla, Mawlânâ türbesinde türbedarlık hizmetinde bulunduğu, 2438 No. da kayıtlı nüshanın iç kapağında yazılıdır. Divân'da son târih 1250 dir (1834). Buna nazaran vefatı, bu yıldan sonradır. Rahmetli Ermenekli Rüşdî, iç kapağa, «Divânın yazısı gaalibâ kendisininindir» kaydını düşmüş, fakat baştan sonadek yanlışlarla dolu olan bu nüshanın, doğru-düzen şiir söyleyebilen bir zâta âidiyeti, bizce şüphelidir.

Baş : ای معین وای کریم وای رحیم وای آله

بنده بیچاره کتم بن عاجزم سنسن پناه

(2. b)

Son : مجوهرله سزا یازسك صفائی قصر (ه) نام تاریخ

بو قصر نوصفا حقنده جاری تحمالاتهار

سنه ۱۲۴۵

(45. b)

Cilt
588

2432

روحی بغدادی

Rûhî-i Bağdādî :

Divân

(ديوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19.3 × 11.5

Yazı eb'adı : 14 × 7

Yumuşak meşin cilt. 164 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiy. Kaafiyeleri bildiren yazılar surhla yazılmış. Başka bir nüshayla karşılaştırılıp bâzı yerlerde, kenara, bu divanda bulunmayan gazeller de kaydedilmiş. 30. b-32. b deki manzûm mektup ve bir kaside, mısra'lar alt alta olmak üzere mâil yazılmış. Gazeller, 33. b de başlıyor; 155. b de kenarda bitiyor. 160. a-163. b de iki müseddes-i mütekerriir, bir muhammes, 'Ubaydî'nin, 'Ulvî'nin, Rahmî'nin, Hukmî'nin, Hâletî'nin birer gazelinin tahmisi ve üç kıt'a var. Ketebeden sonra aynı s. ye Rûhî'nin, biri Hâletî'ye medhiyye olan üç kıt'ası, üç de rubâî var. 164. b de, Rûhî'nin vefâtına Hâşimî'nin târihi ve Bursa'nın fethine Tâli'nin bir târihi mevcuttur. 166. b de Rasim'in, 'Asım'a bir tahmisi, ayrı bir yazıyla yazılmış. Baş tarafta da Favvî'nin, Edirneli Fâ'id'in birer gazeliyle birkaç beyit ve Rûhî'nin beş bentlik bir terci'i mevcuttur. Sağlam ve tam bir nüsha.

Baş : اولدورلردی بنی درد وغم رنج و عنا
دستگیرم اولمیدی چاریار مصطفی
(3. b)

Son ve ketebe : شاهانه چوب سریره دیوان ایتدم
حرر فی شهر رجب سنه ۱۳۰۹

Rûhî, Bağdâd beylerbeyi Ayas Paşa'nın adamlarından birinin oğlu olup Bağdad'da doğmuş, sipâhî askeri olarak savaşlara katılmış. Şam'da 1014 H. de (1605 - 1606) vefât etmiştir. Esrâr Dede'nin, onu Mevlevî göstermesi yanlışdır. Rûhî, Hurûfidir ve Türk Divân edebiyatının en orijinal şâirlerinden biridir. Hakkındaki en doğru ve ciddi inceleme, "Aylık Ansiklopedi" dedir (A. Gölpınarlı: *Ruhî Bağdadî*; Cilt: 4, sayı: 47, s. 1370 - 1373. *Divânı 1287 de İst. da basılmıştır*).

Cilt
589

2433

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 21 × 14.5

Yazı eb'âdî : 15.2 × 8.2

Yumuşak kırmızı meşin cilt, 99 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiyk. 1. b de ve 60. b de kötü birer tezhib mevcut. Bu s. lerde, bakır karışık altın cetvel var; öbür s. lerde s. kenarları ve mısra' araları birer surh cetvelle çerçevesi.

I. Nacâtî : دیوان Divân. Türkçe.

Baş : اچ النکی که ماه نو ایشی تمام اولا
صبح زلفکی یوزوکه که عنبر غلام اولا
(1. b)

Son : نجاتیه اُلُم یکدر بو درلکدن معاذالله
رقیب رو سیه طوغرو اولا بن بی گناه اگری
(59. a)

Nacâtî, 914 H. de (1508) İst. da vefât etmiştir. Divânı, Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan tarafından Türk harflerine çevrilmiş ve 1963 te Milli Eğitim Mat. nda basılmıştır.

II. Yahyâ : دیوان Divân. Türkçe.

Baş : بر دلد که عشق اودی اوله پیدا
حاشا که سوی یانمیه خاشاک آسا
(60. b)

Son : هر قنغی گلستانده بر چشمه وارسه یحیی
آغزین صوبن بو شعر لذت شعار آقتدی
(99. b)

Her iki divân da noksandır. Şeyhul-İslâm Yahyâ, 1053 H. de (1643) İst. da vefât etmiştir. Divânı, Âsâr-ı Müfide Kütüphanesi yayınları arasında, 1957 de vefât eden İbn'ül-Emin İnâl'in Yahyâ'nın hâl tercemesine âit bir önsöz'üyle İst. Mat. Âmire'de tab'edilmiştir.

Cilt
590

2434

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 24 × 13

Yazı eb'âdî : 19.7 × 9.1

Ortası kırmızı deri çiçek ve yaprak yapıştırma şemseli, kenarları altın uçmuş hafif cetveli koyukırmızı meşin ciltli.

I. Hâzık : دیوان Divân. Türkçe. Baş tarafında çok kötü bir tezhib var. Yazı ta'hiyk. S. kenarlarında bakır karışık altın cetvel mevcut. Her s. de 21 satır.

Hâzık Muḥammad, Erzurum'ludur; ulemâdandır. Erzurum müftülüğünde bulunmuştur. Ma'rîfat-nâma sâhibi. İ. Hâkkî'nin farsça hocasıdır. 1177 de (1763) Erzurum'da vefât etmiştir. Divânı 1318 da basılmıştır.

Baş : یتر ژنگار اولدی معصیتله قلب نورانی
یتر چرگاب عصیان ایلدی آلوده دورانی
(1. b)

Son ve ketebe : اوسیم تن شهسوارک اکسه سندن آت یاندرسق
جرید اتسق کشلی کنبده آتمزسه ده باری
تم الدیوان المرحوم حاذق محمد المفی بارضروم غفرالله له علی ید
اسمعیل الزهدی کاتب محکم سنه ۱۱۹۱ فی رجب ۲۶
(59. b)

II. Tâbit : دیوان Divân. Türkçe. Baş tarafında ale-lâde bir tezhib var. Cetveller, sahifeler, yazı aynı. Tâbit, 1124 te (1712) vefât etmiştir. İst. da Topkapı mezarlığında, Maltepe'ye giden yolun solunda Matnawî şâirihî 'Abd-Allâh'ın ayak ucunda medfundur (*Eserleri için Os. M. e b. II, s. 119*).

- Baş : خوشا فرخنده اختر لیله ممتاز و مستثنا
که عنوان برات قدریدر سر سورة اسرا
(61. b)
- Son : بیک پری پیکر گوررسک گونده ثابت گئی گل
اختیار ایله برین غایت ایله اولسون گوزل
(185. a)

III. Divân. Türkçe. Aynı evsâfî hâiz. 1176 da (1762) vefât etmiştir. İst. da Koska'da yaptırıp vakfettiği değerli kitapları hâvî kütüphanenin avlusunda medfundur (Eserleri için b. O. M. II, s. 190 - 192). Divânı 1252 de Bulak'ta basılmıştır.

- Baş : نقدر اولسه ادب پرده کش راز بکا
شوخی اشکم اولور آهله غماز بکا
(185. b)
- Son ve ketebe : شعله ادراک خرمنسوز ثروتدر بکا
آبرو سیلاب سامان دناثدر بکا
حرر محمد نحیف المدعوین اترابه بخطیب زاده دبیر دیوان متسلم
قسطمونى سابقا وکاتب ثانی محکمہ مزبور حالا
(212. a)

IV. Divân. Türkçe. Başta kötü bir tezhîb var. Yazı ta'liyk ve ayrı. 1143 te (1730) vefât etmiştir. Divânı 1291 ve 1293 te basıldığı gibi Halil Hihad tarafından da 1338 - 1340 ta bastırılmıştır. Son olarak bir önsöz, farsça ve arapça şiirleri, tercemeleri ve izâhı icâb eden sözlerin izâhiyle tarafımızdan hazırlanan divân, 1951 de İnkılâp Kitabevi tarafından bastırılmıştır (Hâl tercemesi için bu basımın Önsöz'üne b. s. I - XL).

- Baş : باشلیوب جوششه طبعده مزایای سخن
موج خیز اولدی ینه لجئه دریای سخن
(213. b)
- Son : فکیف الاقی منک شمساً منيرة وسوف اداوى ظلمة العين بالعين
(315. b)

V. Divân. Türkçe. Fıtnat, İst. da 1194 H. de (1780) vefât etmiştir (O. M. II, s. 368 - 370). Divânı 1264 ve 1286 da basılmıştır.

- Baş : ای باعث ایجاد نظام دو سرا مخلوق سنک نامنه جمله اشیا
(316. b)

- Son ve ketebe : کرم قبل فطنت زاره ترجم ایله سلطانم
سنک عشقکله آواره سنک دردکله کریاندر
تمت هذه الديوان فطنت علی يد اسمعیل الزهدی کاتب محکمہ ارضروم
فی شهر شعبان المعظم سنه ۱۱۹۱
(336. a)
- (336. b den 342. b ye kadar bâzı şiirler, arapça ve istihâre usûlünü, sa'd ve naḥs zamanları bildiren yazılar var.)

Cilt
591

2435

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 23.5 × 14.5

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Alt kapağı kopmuş, muklaplı mukavva ciltli. 94 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı ta'liyk. Şiirlerin başlarına, sonlarına yer yer, surhla ibrik ve armut resimleri yapılmış.

I. Divân. Türkçe. Ümîdî : امیدى

- Baş : قلمتک گئی قنى نخل دلارا جانا
لبلرک گیبی به بر آغزه گلمش خرما
(1. b)
- Son : مجلسده آچوب سینہ اُپر دَاغک امیدى
راضی دگلز کسمیه گل اچمه بو رازی
(22. b)

Nâil Kataloğunda X - XI. yüzyıllarda yaşamış yedi Ümîdî var. Bunlardan hangisi olduğuna hükmetmenin imkânı yok.

II. Gazaliyyât. Türkçe. Ubaydî : عبيدى

- Baş : صوررسک بز بودنیایی نه رسم اوزره وطن بولدی
دگل انجم دلمش سقنى بر دار کهن بولدی
(23. b)
- Son : گوروب بو خسر و نطمک سوزنده کی سوزن
عبيدى توتدی عدم کشورینه راهیلر
(26. b)

İlk beyit, İst. Üniv. K. de Türkçe yaz. larda, 631 No. da kayıtlı 'Ubaydî divânında, 44. a daki üçüncü gazelin ilk beyti. Sabri Kalkandelen, Kataloğunda bu divânın, 980 H. de (1572) vefât eden Edirneli 'Ubaydî'ye âit olduğunu kaydediyor.

III. جنابی Canâbî: غزلیات Gazaliyyat. Türkçe.

Baş : عالم حیرتده بن ناچار گوردم کندی
کندی جائیدن دخی بیزار گوردم کندی
(29. b)

Son : کنج مسجددن الوب رختم قودم میخانهده
نیجه بر ساکن اولین عاریت بر خانهده
(56. a)

"ه" harfinden yalnız bu beyit var. İst. Üniv. K. de, T. Yaz. da, 402 No. da kayıtlı divanda ilk beyit, 52 a daki gazelin ilk beyti. Sabri Kalkandelen, Bu divânın, 969 da (1561 - 1562) vefât eden Canâbî Ahmad Pâşâ'ya âid olduğunu kaydediyor.

IV. دیوان Hayâlî: خیالی.

Baş : شب که مه گجدی فلک تختنه سلطان شکل
اولدی هرکوکب رخشان اکه اعیان شکل
(58. a)

Son : محبت خانهدر گوگلم ازلدن عشق جانانه
قوپارماز شرع بر طاشن قدیمی اولسه بر خانه
(94. a)

Bu son beyitten sonra Hayâlî'nin vefât yılı olan 964 ü (1556 - 1557) gösteren şu târîh yazılmış :

هاتف غیب دیدی تاریخین
اولدی حقه خیالی بک واصل

Hayâlî için Osm. M. e b. II, s. 160. Divânı Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanarak 1945 te, İst. Üniv. Edebiyat Fakültesi, Türk dili ve edebiyat dalı yayınları arasında basılmıştır.

Cilt
592

2436

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'adı : 22.1 × 14.5

Yazı eb'adı : (Birincide:) 16 × 8 (İkincide:) 13.2 × 8.2

Kenarı düz, kırmızı yumuşak cilt. 178 yap. Yazı ta'hiyk. II. risâlenin yazısı, ayrı bir yazı.

I. عینی 'Aynî: ساقی نامه Sâkı-nâma. Türkçe. Mesnevi tarzında ve "Mefâilün mefâilün fe'lûlün" vezninde. Aralarda kıt'alar var. Başlıklar, kıt'alar, kenarlara çıkılan bazı izâhlar surhla yazılmış. 'Aynî, tevhid, na't ve medhiyelerden sonra pâdişâhı överken,

فروغ مهر صببای تجلی
اوشیر مست بیشه زار شاهی
شاه دوران خان محمود عدلی
خدیو جسم هم ظلّ السی

beyitleriyle yazıldığı zamandaki pâdişâhın adını veriyor (6. b), sonda da,

تاریخی اولدی عینی
میخانه مل عشق

beytiyle yazdığı târihi bildiriyor (75. b). میخانه مل عشق mısra'sı hemzesiz 1246, hemzeyle 1247 yılını ifade eder (1830 - 1831).

Kitapta, Âdem'in yaratılışından, yaratılıştaki devirlerden, mebd'e ve maâddan, cebir ve kaderden, vahdetten, Arap ve Fars şâirlerinden, Osmanogullarından şâir olan pâdişâhlarla vezir ve şeyhulislâmlardan, İstanbul ve Rumeli şâirlerinden, Enderun'dan yetişen şâirlerden, bazı erenlerin menkabelerinden bahsedilmektedir. Mawlânâ'nın Maṭnawî'sinden mülhem bahisler de var (53. b-55. a).

Osmanlı Müellifleri'nde divânı ve "Nazm-ı Cawâhir" adlı manzûm bir lûgati bulunan 1254 te (1838) vefât etmiş, Kulekapısı Mevlevî-hânesi kabristânına defnedilmiş, Bâb-ı Âli arabî ve fârisî hocası Ayntaplı 'Aynî Husayn var (II, s. 322). Târih tuttuğuna göre bu zât olsa gerektir. Kenarlara çıkılan şüirler, izâhlar, mecaz kaydını taşıyan düzeltmeler, aynı yazıyledir. 18. b deki izâhta "عی" imzası var; bu bakımdan Sâkı-nâma, müellifin elyazmasıdır. Divânı, İst. da, Bâb-ı Seraskeri Mat.sında 1258 de basılmıştır. Sâkı-nâma'sı, 310 - 436. sahifelerdedir.

(Osmanlı Müellifleri, Hasan 'Aynî'nin vefât târihini 1254 yazmakla yanlışmıştır. İst. Kulekapısı Mevlevî-hânesinde Kudretullâh Ef. türbesinin yanında ve biraz içeride yatan 'Aynî'nin destarlî sikkeli mezar taşında 1253 Safarinin 4. gününde vefât ettiği; 1837; mahkûktur.)

Baş : بنور نشته بسم الله کفتم
بدم سرمست لیک آگاه گفتم
(2. b)

Son : هر بیتن ایدرکن نظم و انشا
اولوردم نشته باب راه معنی
(75. b)

II. دیوان 'Abdallâh 'Aşraf-ı Rûmî 'Aşraf Rûmî Abdallâh, Türkçe. Aşraf-ı Rûmî mahlaslarını kullanan, Aşraf-zâde diye de anılan 'Abd-Allâh, 874 te (1469 - 1470) İznîk'ta vefât etmiştir. Hâcî Bayrâm'ın dâmâdı ve Kâdirîyya'dan Aşrafîyya şubesi'nin kurucusudur. Hâl terc. ve eserleri için b. (O. M. I. s. 17).

Baş : یوره که شرحه شرحه یاره لر اوردی بو عشق
(81. a)

Son ve ketebe : نه یاتورسین ای اشرف اوغلی رومی

گوره عاشققلری یاتور او یوری

حرره . . . السيد المعروف عمر حلمي ازنيق . . . ١٢٥٠
خسین وماتین والف فی ماه ثانی وعشرين شهر ربیع الاولی
(178. a)

Bu divân, ayrı bir yazıyla ve ta'hykle yazılmıştır. Divânı, 1286 da İst. da Muhib Mat. da basılmıştır.

Cilt
593

2437

مجموعه

Maemû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.3 × 12.4

Yazı eb'adı : 14.8 × 8.2

Kenarları düz çifte cetvelli, ortası şemseli, miklaplı koyukırmızı renkli cilt.
168 yap. Her s. de 17 satır var. S. kenarları surh çifte cetvelli.

I. (عبدالباقي محمود) Bâkî: دیوان Divân. Türkçe. Yazısı cidden güzel bir ta'hyk.

Baş : هنگام شب که کنگره قصر آسمان
زین اولشیدی شعله نوب شمع اختران
(1. b)

Son ve ketebe : بودور ایچنده بنم پادشاه ملک سخن
بکا صونللی قصیده بکا ویرلدی غزل

قد وقع اتمام هذه النسخة الشريفة في اواخر شهر جمادى الاولى من
يوم الجمعة في وقت الظهر على يد الفقير المحتاج الى الله الغنى الودود درويش
رجب بن محمود المولوى غفر الله ذنبها في تاريخ سنه احدى وستين والف
(141. a)
(Bâkî için No. 2421 in izâhına b.)

II. Şâhidî: گلشن وحدت Gulşan-i Vahdat. Türkçe.

Baş : افتتاح نامه اسم الله ايله عشقه درديله سوز وآهله
(143. b)

Son : ابتدا عشقيه اولدى بو كلام عشقه ختم اولدى بينه والسلام
(148. b)

III. Rubâ'îyyât. Türkçe. Hâlatî ('Azmi-zâda) حالتي (عزى زاده).

Baş : چرخ ايتلدى حواله اوسته تيغ هلاک
وقت اولدى الم صابجاغيچون باشمه خالک
(159. b)

Son : اولسقى نوله رخش ران ميدان غرور
نو دولت التغات يارز شمدى
(168. a)

(7 tânesinin mısra'ları noksan olmak üzere 100 rubâîyi ihtiva ediyor. Bu nüsha, 1090 H. de; 1679; vefât eden Abdülhalim Çelebi'nin temellük kaydını taşımaktadır. Son zamânın en ünlü ve gerçek sûfisi olan ve Mevlevîlerin çoğu tarafından da müşid tanınan ve kendisine ittibâ'edilen Sayyid 'Abdal-Kâdir-i Balhî (1341 H. 1923), babası Sayyid Sulaymân-ı Balhî ile Konya'da oturdukları zaman bu nüshayı okumuşlar, 168. b ye, devrin çelebisini medheden 9 beyitlik farsça bir şiir yazmışlardır. Bu şiir,

خاندان ترانگه دارد حق تعالى ز جمله آفات
beytiyle başlamakta,

بلخی امروز کرد مدح کسی که بود بهتر اوز قند و نبات
beytiyle bitmektedir.

1040 H. de; 1631; vefât eden Hâlatî, eserleri hakkında doğu ve batıdaki düşünceleri ve incelemeleri anlamak için Ali Cânib Yöntem'in İslâm Ansk. e yazdığı Haleti mad. e b. cüz. 40, İst. - 1948, s. 125 - 126.)

Cilt
594

2438

صفائی علی دده

Şafâ'î 'Alî Dada:

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18 × 12.5

Yazı eb'adı : 13.3 × 9.5

Üstü ebri kaph mukavva cilt. 49 yap. Satırlar muhtelif.

Baş : ای معین وای کریم وای رحیم وای اله
بنده بیچاره نم بن عاجزم سنسن پناه
(2. a)

Son ve ketebe : مجوهرله سزا یازسک صفائی قصره تام تاریخ
بو قصر نو صفا حقنده جاری تحت الانهار
تمت بنده مولانا حاجی مصطفی ١٢٦٤

Cilt
595

2439

پرتو محمد

Partav Muḥammad :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.7 × 12.5

Yazı eb'âdı : 15.7 × 8.6

Kenarı zencirekli, yumuşak, koyukırmızı meşin cilt. 129 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. S. kenarları ve mısra' araları surh cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. Vak'a-nuvis olup Muvaḳḳit-zâda diye anılan Partav M. 1222 H. de (1807) Edirne'de vefât etmiş, vazifesi ve yazdığı târihi yazılar, müverrih 'Âşım'a devredilmiştir (Osmanlı M. III, s. 33).

Baş :

فهل المنعم وهو الحامد
(1. b)

Son :

تازه دن به آفی بحمیهلم
(129. b)

(Baş tarafta mensûr dîbâce var. 1219 da; 1804; yazdığını bu dîbâcenin sonundaki mücevher târihle tesbit etmiştir.)

Cilt
596

2440

نظم يحيى

Nazım Yahyâ :

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 16.5 × 10

Yazı eb'âdı : 16 × 6.7

Kenarı zencirekli, ortası çok güzel ve yılandan sitilleştirilmiş şemseli, siyaha yakın renkte meşin cilt. 287 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelli. 33. a da çok güzel bir tezhib, kenarlarda da çiçek ve dal motifleri var. 77. b ve karşıki s. aynı tarzda.

Bu dîvân tam ve mükemmel bir divandır. Nazım, dîvânını 1079 H. de (1668) tertib etmiştir (285. a); Mi'râciyya'sini 1098 de (1686) - 1687 yazmıştır (77. a).

Divânda bâzı mısra'lar mürekkeple silinmiş, kenara aynı yazıyla doğru tarzları yazılmış; noksan yerler, kenarlara ilâve edilmiştir. Bu dîvânın, devrine âid olduğu muhakkaktır.

Baş : بيشرو فوج سپاه قديم
(1. b)

Son : برمراد ايله فقيركدر نظيم
(287. b)

(1139 da; 1727; bir rivâyete göre Edirne'de vefât eden Nazım, Pazarbaşılık hizmetinde bulunduğundan, pek fazla na't yazdığından ve mûsikîye intisâbından dolayı Pazarbaşı, Na't-gü ve H'ânında lakaplarıyla de anılır. Divânı, beş divandan meydana gelmiştir ki bunların ilk ikisi na'tlerden ibârettir. 500 den fazla bestesi olduğu hâlde yalnız altısı bize intikaal edebilmiştir. Dörtlüklerden meydana gelen şarkı nev'ini, türk divân edebiyâtında ilk deneyenlerdendir. Mevlevî olduğunu, divânındaki şiirlerinden açıkça anlamaktayız. Hayâtı, eseri, hakkında doğuda ve batıdaki incelemeler için İslâm Ansk. de, Halûk İpeken'in yazdığı Nazım mad. e b. cüz. 91, s. 142-144.)

Cilt
596

2441

نابی يوسف

Nâbî Yûsuf :

Dîvân ve Hayriyya

(دیوان و خیریه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.2 × 14.5

Yazı eb'âdı : 14.8 × 8.3

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş koyu kahverengi, şemseli ve mıklaplı cilt. 350 yap. Her s. de 15 satır var. Divânın ilk yap. da tezhib ve karşıklı s. lerde kenarlarda ve mısra' aralarında bakırı çok altın cetvell var. Öbür s. ler surh cetvelli. Yazı ta'hyk. Başlıklar surhla yazılmış.

Baş : تعالی الله زهی دیوان طراز صورت معنی
که جسم لفظله روح مالی ایلمش پیدا
(1. b)

Son : مقراض خسوفیله سپهر قلاب
چل آقچه دیو نقره ماهی قورق
(277. b)

خیریه Hayriyya.

Başta kötü bir tezhib. İlk iki s. de bakırı fazla altın cetvel. Öbür s. lerde kenarlarda ve mısra' aralarında surh cetvel.

Baş : حمد اول الله عظيم الشَّانِه مبدع دائرة امكانه
(294. b)

Son : چون ابو الخير قونلدى نامك خير ايده حضرت حق انجامك
(350. b)

(278. a - 293. b de Naylî ve Naf'ünin şiirleri var. Nâbl ve eserleri için Abdül-kadir Karahan'ın İslâm Ansk. deki Nâbl mad. e b. cüz. 90, s. 3 - 7).

Cilt
597

2442

نابى يوسف

Nâbi Yûsuf:

Dîvân (Muntahabât)

ديوان (منتخبات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.2 × 12

Yazı eb'âdî : 16.7 × 7.1

Üstü ebri kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Başta kötü bir tezhib var. 2. yaprağın yarısı mâilen yırtılmış. 65 yap. Her s. de 21 satır. S. kenarlariyle mısra' araları altın cetvelli. Yazı ta'liyk.

Baş : ايا حبيب خدا يا محمد عربى شفيع روز جزا يا محمد عربى
(1. b)

Son : بندن اول سروروانى بويله دامنچين ايدن
نابيا سيلاب اشك روبراهمدر بنم
(57. b)

Cilt
598

2444

قدوسى احمد

Kuddûsî Aḥmad:

Küllîyyât

(کلیات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 24 × 17

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Mıklaplı kırmızı meşin cilt. 27 yap. Satırlar muhtelif. Yazı çirkin bir ta'liyk. S. kenarları mavi cetvelli.

I. دیوان Dîvân.

Baş : باسمك الفتح قد باشرت يا ذا الكبريا
نظم شعر مثل در طالباً منك الرضا
(1. b)

Son : قدوسيا آتى بيل گرچك عاشق سازنده در ديو ظن ايتمه فاسق
اهل حق اولماغه اولو بن لائق ياريني اغياردن بنجو بن گيتدى
(199. b)

II. Naşâyih. Mensûr.

Baş : السلام عليكم تحية من عندالله ...
(200. b)

Son : مؤمنك دعاسى خطادر مستجاب اولور دعا ايدهلوم حق گوزل
پيار والسلام ...
(203. a)

III. Şayḥ Yûsuf Efendi'ye.

Baş : الحمدلله والصلوة والسلام على نبيه ورسوله ...
(203. b)

Son : ادعیه نبویه حصن الحصین کتابندن مؤلف مرحوم جمع ایتمش
علماء بیورلر احادیث صحیحهدر.
(205. b)

IV. Hazînat'al-asrâr va Ganîmat'al-abrâr. Arapça.

Baş : الحمدلله الذى فضل هذه الامة المرحومة على سائر الامم ...
(206. b)

Son : قال احمد بن ابراهيم الشهير بابن المرعشى هذا ما وفقه الله تعالى لى
فله الحمد اولاً واخراً على كل حال ... تمت الرسالة فى اوائل شهر
شعبان بعون الله الملك المئان سنة ١٢٤١ احدى واربعين ومائتين والف
(275. a - b)

Ketebe : قد وقع الفراغ من تحرير هذه الرسالة من يد نامقه الشيخ محمد بن
داود فى سنة اربع وسبعين بعد المائتين والف ...
(275. b)

(Kuddûsî, Bor'da 1265 te; 1849; vefât etmiştir. Divânında, 24. b de Bor'da doğduğunu, babasının Mar'aş'lı Hâcî Şayh İbrâhîm olduğunu söylemekte, son risâlenin bitiminde de Mar'aşlıoğlu diye anıldığını kaydetmektedir. Külliyyât, ölümünden dokuz yıl sonra, kendi elyazısı nüshadan istinsâh edilmiştir. 2449 No. ya b.)

Cilt
599

2445

ابراهيم حقى اضروى

İbrâhîm Hakkî-i Arđurûmî :

Divân (İlâhî-nâma)

(ديوان . التهى نامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 17.4 × 11.5

Yazı eb'adı : 12.5 × 8

Koyu kırmızı, mıklaplı cilt. 127 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. Her şi'r'in başında vezni surhla yazılı. S. kenarları ve mısra' araları, bakırı çok altın cetvelle çerçevesi.

Baş : ای مالک ملک دو جهان واحد قهار یوقدر سکا ثانی
سن دائم و باقى سن و یوق دارد ديار اشیا همه فانی
(3. b)

Son ve ketebe : بیك سال و یوز آفتش سكر سالنده

ختم اولدی بو نظم ایرشدی خوش انجامه
قد تم الدیوان اللطیف المسمی بالتی نامه لمولانا . . . عل ید احقر
الطالبین . . . سعد الله بن علی . . . فی بلد ارزن الروم . . . فی سنه
ست و تسعين بعد المائة والالف من هجرة . . .
(127. a)

(I. H. nin vefâtından iki yıl sonra istinsâh edilmiştir. Divanı 1264 te 1st. da basılmıştır.)

Cilt
600

2446

روشنی (عمر دده)

Rûşanî 'Umar Dada :

Macmû'a

(مجموعه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.7 × 14.5

Yazı eb'adı : 14.5 × 7.5

Ortası şemseli, kenarı düz cetvelli, mıklaplı, koyukahve rengi meşin cilt. 113 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiyk, başlıklar surh. Yazılış târihi ve yazan belli

değilse de hicri X. yüzyılı (XVI) sonlarına, nihâyet XI. yüzyılın (XVII) ilk senelerine âit.

I. مسکینلک Miskînlîk. Türkçe.

Baş : التی من کم که ایدم مناجات طپوکه ایلیم یا عرض حاجات
(3. b)

Son : العالمینک رحمتی بول کم اولمز عالمی غرق ایلسه اول
(38. a)

II. چوبان نامه Çübân-nâma. Türkçe.

Baş : حمد نامحدود وثناء نامعدود . . .
(38. b)

Son : قصه شویانچون ای اهل دل فخرجهان فخرنی تاریخ بیل
۸۸۰
(58. b)

III. Nay-nâma. Türkçe.

Baş : ای شده عطشان بحر معنوی فرجه کن در جزیره مثنوی
(59. a)

Son : هریره مقصودی اولدر صاله نور روشنی بخش اولو بن مانند خور
(94. b)

IV. دیوان Divân. Türkçe.

Baş : دگله سوزم ساکه دیرم ای عمو قردشک اوغلی سوزی حقدرو
(94. b)

Son : جانله هر دلدله از هر سوزک طوطی روحه ویرر شکتر سوزک
(113. b)

(Son sahîfede «بر عجب» kâşîfesi var; ondan sonrası eksik. 1653 No. da ka-yıtlı bulunan ve «سراپا در مدح التی علیه السلام» başlığını taşıyan tuyuğların 16 tânesi var, ondan sonrası yok.)

Cilt
601

2453

مجموعه

Macmû'a

Türkçe

Cilt eb'âdî : 19.2 × 12.8

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Ortası şemseli, üstü meşin kaplı mukavva cilt. Yazı ta'hyk. 104 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. X. yüzyıla (XVI) âit.

I. Alişir Navâ'î (907. H. 1501) : Şiirler. Türkçe. (3. a, 5. a, 7. a da birer, 8. a da iki, 9. a da bir şiir kenara yazılmış. Bunlarla beraber 101 şi'ri var. Bunlar, kafiye göre tertib edilmiş.)

Baş : ای صفحه رخسارینک ازل خطیدین انشا
دیباجه حسنکدا ابد نقطه سی طغرا
(1. b)

Son : لعلینی کوثر می غه گرچه تشبیه ایلادینک
ای نوایی باردورور بوی دا اوزکا چاشنی
(40. b)

(Alişir'in siyâsî, fikrî hayâtını, eserlerini, doğuda ve batıda onun hakkında yapılan incelemeleri anlamak için A. Zeki Velidi Togan'ın İslâm Ansk. deki Ali Şir mad. e b. cüz. 5. İst. s. 349 - 357).

II, Bâzı kelâm-ı kibâr, inançlara âit yazılar, Âhî, İshâk, Câmî, Lâmi'î, Bâli, Salîkî, 'Ahdî, Darûnî, Mîrî, Zâtî, Nihâdî, Nacâtî, Nizâmî, Masîhî, Ravânî'nin şiirleri, Masîhî'nin Şahr-angîz'inden iki s. lik bir kısım, Mawlânâ'ya isnâd edilen bâzı şiirler, Delî Birâder'in bir mektup sûreti ve bâzı arapça şiirler.

Cilt
602

2454

مجموعه

Macmû'a

Farsça - Türkçe

Cilt eb'âdî : 22.2 × 14

Yazı eb'âdî : 17.6 × 9.2

Kenarı nokta cetvelli düz meşin cilt. Yazı ta'hyk. 99 yap.

I. Mawlânâ'ya ve Mevlevîliğe âit şiirler.

Baş tarafta bir tezhib var. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelli (Mevlânâ, Sultan Veled, Divâne Muhammad Çelebî, Şâhîdî, Derîş Çelebî, Şârih Rûsûhî,

Gavsî Ahmed, Sabûhî Ahmed, Bostan Çalabî, Nâyî Osman Dede, Dervîş Pervâne, Vehbî, Râmîz Bey, Enis Dede, İlmî Dede, Adnî Dede, Hudâ'î, Sabrî, Rızâ, Berri, Şehîdî, Günâhî, Şürî, Neşâtî, Samî, Dâlî, Necâhî, Nâbî, Şâhîb, Mezakîy, Dânişî, Şem'î, Sâdık, Arzî, Sâlik ve Şeyh Gâlib'in şiirlerini muhtevîdir. Mevlânâ'nın şiirleri arasında, kendisine atıf ve isnâd edilen birçok uydurma şiirler de var.)

Baş : من بنده سلطان جهاننام
زان دمکه رخس دیدم شوریده و حیران
(1. b)

Son : و تحفظوه فی صرف الله تعالی و حمايته بمحمد وآله . . .
(48. b)

II. Âyinler. Baş tarafı müzehheb. S. kenarları ve mısra' araları aynı tarzda altın cetvelli.

Nâyî Osman Dede'nin Râst, Uşşak, Hicaz, Çargâh; Köçek Mustafa Dede'nin Beyâtî; Şeydâ Hâfîz'ın Irak, Hicaz, İsfahan, Musâhib Ahmed Dede'nin Nihâvend, Hicaz, Sabâ; Nâsır Abdülbâkî Dede'nin Bûselik, İsfahan; Seyyid Abdürrahîm Dede'nin Hicaz; III. Selim'in Sûzîlârâ; Sâdık Efendi'nin Bestenigâr; Hammâmî İsmâil Dede'nin Şevkîtarab; İtrî'nin Segâh âyinleriyle Dügâh, Huseynî ve Pençgâh beste-i kadimleri.

Baş : این خانه که پیوسته در و چنک (و) چغانست
(49. b)

Son : شوریده گردد عقل او آشفته گردد خوی او
(58. a)

III. Nâyî 'Utman Dada : Mi'râciyya. Türkçe. Ba tarafı müzehheb. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelli.

Baş : نبی بالصلاة والسلام
على الهادی شفیع الانام
(78. b)

Son ve ketebe : احمد واصحاب جمله مؤمنین
رحمة الله عليهم اجمعین
سنه ۱۲۲۲ ص ۱۴
(82. a)

IV. Rîdâ : Hilya-i Mawlânâ. Türkçe. Yazı ta'hyk.

Baş : ایدم بسملیه فتح کلام
اولم پیر خدمتنده غلام
(82. b)

Son : ایلده ای خامه سوزده ختم کلام
فخرعالمه قبل صلاة وسلام
(63. a)

45 beyit. Rıdâ Bursa'lıdır; Mevlevîdir. Devlet hizmetlerinde bulunmuş, 1323 te (1905) vefât etmiştir. A'yân âzâsı olmuştur. Üsküdar'da Selimiyye Dergâhında medfûndur. "Maslak-nâma-i Humâyûn" ve "Kartâl-nâma" adlı basılmamış eserleri vardır (Os. M. II, s. 214). Hilya-i Mawlânâ, Mawlânâ Müzesinde 319 No. da kayıtlı müzehheb bir levha hâlinde mevcuttur. Târihi 13 cumâdülâ 1255 tir (1839). Hamdam Ç. ile görüşüğünü ve bir ruyasına istinâden bu Hilya'yı yazdığını Ç. ye söylediğini Necâti Elgin yazıyor (Mevlânâ Müzesi Kitâbeler Mecmûası, s. 108. Gayr-i matbû'). Rıdâ'nın, 83. b de "Mevlânâ'yı" ve "Haseney" redifli iki türkçe gazeli var.

V. عرفاتى 'Umar Fâ'ik: شرح غزل صائب Şarh-ı ğazal-ı Şâ'ib. Türkçe. Ayrı bir yazıyla, ta'hyk.

Baş : یارب ز سر ناله عشق فیضیاب کن
رمز آشنای نغمه نای (و) رباب کن
(84. b)

Son : بعض حلال و قصور اولان مواضعنی ذیل ستر و عفون (عفوله)
مستور و معامله خطاپوشی ایله بوعبد احقری مسرور بیوروب خیر ایله
یاد بیوره لر تمت الترجمة لسنه الف و مائتین اربعة لثلون
(99. a)

Şâ'ib'in,

گرچه نی زردو ضعیف ولا غرونی دست و پاست
چون عصای موسوی در خوردن غم ازدهاست
matla'lı gazelinin şerhi. Son kapak kâğıdında da Rıdâ'nın,

دل دیرکه زیر حکم فرمان مولوی یم. بر بنده محب سلطان مولوی یم

matla'lı 18 beyitlik bir gazeli var. 'Umar Fâ'ik, Divân-ı Hümâyûn Hâceğânından olup Şikk-ı sâni defterdarlığına yücelmiş, 1245 te (1829) vefât etmiştir. "Nizam'al-'atlık fi baħr'al-'amîk" adlı türkçe bir târihi eseri ve mürşidi Naccâr-zâda Şayh Şiddik'in manâkubını muhtevî, gene türkçe "Maḳâlât-ı Şiddikîyya" adlı bir kitabı vardır; tabiat-i şi'riyyeye de mâliktir (O. M. III, s. 106 - 107).

Cilt
603

2455

مجموعه اشعار

Macmû'a-i aş'âr

Türkçe

Cilt eb'âdı : 21.5 × 14

Yazı eb'âdı : 16 × 9.4

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı cilt. Kapak kâğıdında, «سابق تریدارک خطیدر درویش عمر فیضی سیواسی» yazısı var. 121 yap. Her s. de 15 satır. Yazı ta'hyk.

Mevlânâ, Âdem Dede, Enîs, Esif, Ârâmî, Tâbî, Nâbî, Şâhidî, Arzî, Siyâhî, Bakaal, Sıdkıy, Divâne Muḥ. Ç., Hilmi, Şem'i, Berri, Günâhî, Fevrî, Gavsi, Azîzî, Yahyâ, Fennî, Fasîh, Nutkıy, Nacâhî, Hayâtî, Vehbî, Galib, Hâfizî, Yûsuf Sûne-çâk, Pervâne, Fâzıl, Sâbir, Neş'et, Samtî, Senâî, Azmî, Âkîf, Aşık Ömer, Nakşî, Celâl Paşâ, Vâsîf, Hayâlî, Nedîm, Fehîm, Rûhî, Şerîfî, Rahmî, Hayretî, Hakkıy, Nî'metî, Nef'i, Hamdî, Garîbî (I. Abû-Bakr Ç.), Hudâyyî, Veysî, Nâtıkıy, Nahvî, Bâkıy, Hâfizî, Tıyğıy, Feyzî, Meşkıy, Behîştî, Nev'i, Yahyâ ve Râşih'in şiirlerini muhtevî mecmûa.

X - XIII. yüzyıl şâirlerinin (XVI - XIX) şiirlerini ihtivâ etmesi bakımından muahhar devre âit.

Baş : اولورسه دولتم همدم قبلورسه طالع یاری
وصاله دگشرم هجرى بکا حق ایرگوره یاری
(1. b)

Son : نمازم بق نیازم بق همان بر قوری آهم وار
امیدم کسمزم حقدن محمد گبى شاهم وار
(21. b)

Cilt
604

2456

مجموعه نظائر

Macmû'a-i nazâ'ir

Türkçe

Cilt eb'âdı : 20 × 13.5

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Yazı harekeli nesih. 159 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif.

Tâlib, Hayretî, Kerîm, Kaadiri, İshak, Âhî, Revânî, Câmî, Behîştî, İşkîy, İlmî, Nizâmî, Necâti, Vâsîf, Nazmî, Derûnî, Hilâlî, Ahmedî, Ca'fer, Hecrî, Hafî, Nasûhî, Muḍî, Kudsi, Sâdikıy, Maḥşerî, Fehmî, Servî, Ömrî, Mesîhî, Sürûrî, Schl, Cemâlî, Resmî, Fârisî, Zâtî, Riyazî, Lâmi, Câmî, Sâkıy, Kemâl, Şemsi, Husrev, İzârî, Selâmî, Hayâlî, Câmî, Usûlî, Niyâzî (-i Kadim), Cem, Atâ, Necmî, Gazîbî, Fegaanî, Subhî, Katîfî, Medhî, Kerimî, Halife, Rûhî, Cuvânî, Şâhî, Safî hicrî hicrî X - XI. yüzyıllarda (XVI - XVII) yaşamış şâirlerin kaafiyyeye göre, birbirlerine nazireleri yazılmıştır. Şâirlerin adlarını, mecmûadaki sıraya göre yazdık. Birçok nazireler mecmûasıyla aynı K. nin aynı yaz. ları arasında 739 No. da kayıtlı ve 250 yap. küçük nazireler mecmûasındaki bazı gazeller, bu mecm. da bulunmakla berâber yap. bu nüs. onlardan başkadır. Baş ve sonu eksiktir. 2. b, 5. b, 6. b, 52. b, 56. b, 58. b, 82. b, 83. b, 99. b, 145. b den sonra da noksanlar var. Bazı yerlerde kenarlara da gazeller yazılmış.

Baş : مرغ زرین پر زمر آشیان اولو غذا
بال آچوب اوچق دله هر صبح کوبیخن یخا

(1. b)

Son : اهل عشق اغار بهشتی سن گارسک شاد اولوب
تکیه حیرته بر حیرانه بکزدم سنی
(159. b)

Cilt

605

2457

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Boy : 18.5 × 12.5

Yayı eb'adı : 12.6 × 7

Ortası şemseli, kenarı cetvelli meşin yumuşak cilt. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. 111 yap. Her s. de 17 satır var.

I. Fethî, İshak, Zâtî, Yahyâ, Fevrî, Suûdî, Hayretî, Bedî, İlmî, Ömrî, Muhibbî, Ca'fer, Sadri, Şem'i, Hâşimî, Zikrî, Sâatî, İshak, Râî, Fegaanî, Tiyyî, Mesâhî, Mustafâ, Şâh Çelebî, Ali Çelebî, Kara Çelebî, Abdürrahîm-zâde, Sâî, Hâtemî, Hilmî-i Burûsavî, Halîmî-i Burûsavî, Sâdık, Âzerî, Kemal Pâşâ-zâde, Bâkıy, Misâli, Cemâlî, Surri, Rahmî, Kıyâsî, Hayatî, Ulvî, Sun'î, Suâlî, Şemsî, Câmî, İlâhî, Feyzî, Rumûzî, Selhîy, Seyfî, Hayâlî, Âlî, İydi, Kâmi, Hâtîfî, Çâkerî, Ehli, Kalender, Hüdâyî, Şâhidî, Vâlihi, Penâhî, Cenânî, Mahfî, Necâtî, Bûfî ve Emrî'nin terci'leri, terkibleri, musammatları, gazel, müfred, beyit ve kıt'aları (Kıt'a, müfred ve beyitlerin bir kısmının kimlere âid olduğu belli değil).

Baş : اول کسه درر صادق قادر اوله برهانه

عاشق آکه دیرلرکم عشق آتشنه یانه

یائمه بزم جانم پروانه عشق اولسون

(52. a. Baş eksik)

Son : امر یا سرمایه عمرنده سود اولور زیان
هر که چاندن صاتوب آلور عشق بو بازارده
(155. b.)

III. Kenarlarda.

H. Muhammad'in H. 'Alî'ye vasiyyeti, bâzı farsça kıt'alar ve rubâiler, Mısrî-i Niyâzî'nin birkaç gazeli, mensûr dört s. lik türkçe dinî hikâyeler (Bu kenarda değil) ta'bir-nâma, kıt'alar, müfredler, matla'lar (Bunların çoğu ayrı yazıya, 105. a da Şâdîkî'nin iki şiiri var).

Bu mecmûa XI. yüzyılda (XVII) tertib edilmiştir.

Cilt

606

2458

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19.3 × 11.5

Yayı eb'adı : Muhtelif

Miklâplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hiy. 88 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. 1. b de müzehheb bir başlık var. Bu s. ile 2. a nın kenarlarında ve mısra'lar arasında altın ve lâciverd cetvel mevcut. 42. b nin sonundaki başlıklar altınla, ondan sonra surhla. Mec. da Bâkıy, Ulvî, İlmî, Ubeydî, Nev'î, Emrî, Ebus-suûd, Zeyneb Hâtun, Kemalpaşa-zâde, Rahmî, Âlî, Revânî, La'li, Kâmi, Yeniçeri Husrev, Süheylî, Misâli, Murâdî, Rahmî, Nev'î-zâde, İshak, Cuvânî, Fegaanî, Sırrî, Hayâlî, Zâtî, Mesîhî, Celâl-Bey, Sâni, Sâi, Zâtî, Ümidî, Hamdî, Hasan, İzârî, Unnâbî, Sıdkıy, Furûgıy, Ehli, İvaz, Şemsî, Kabûlî, Nef'î, Âzerî, Âşık, Dervîş Âğa, Zâhidî, Revânî, Vâhibî'nin şiirleri var. Ayrıca kenarlarda Arzî, İşretî, Rahmî, Sâdık, Valî, Nesîb, Sâbit, Yahyâ, Sıdkıy, Râsih, Nâbî, Halim, Bahâî, Ulvî, Peyrevî, Şemsî, Fasîh, Rusûhî, Halimî, Sâib, Şehidî ve Esîrî'nin şiirleri, muhtelif yazılarla yazılı.

45. a da «لحززه» kaydıyla Şıdkî'nin bir gazeli var. Bu zât, 1115 te (1709) vefât eden Şıdkî Amat-Allah Hâtun (O. M. II, s. 115), yahut 1183 te (1759) vefât eden Şıdkî Muştâfâ olabilir (aynı, s. 283). 49. a da Kabûlî'nin 990 târihini (1582) gösteren bir sünnet târihi, 59. b ve 60. a da «لحززه الفجر» başlığıyla Râsih'in (1118 H. 1609 - 1610) iki gazeli, 62. a da 1126 (1714) târihini taşıyan bir temellük târihi var. Nasîb Yûsuf Dada'nın de (1126 H. 1714) elyazısı mevcut. 70. b de bir satırı sülûsle, diğerleri nesihle, H. 'Alî'nin.

لك الحمد يا ذا الجود والمجد والعلی تباركت تعطی من تشاء وتمنع

beytiyle başhyan manzûm münâcâtından (Hâcî Şayh 'Abbâs-ı Kumîl: Mafâti'h'al-Cinân, Tehran-1359, s. 129 - 131. Bu manzûm münâcât'ın, İmâd'ın yazısıyla nefîs bir nüshası, murakka' şeklinde İst. Üniv. K. Müzesinde teşhirdir) üç beyit ve altı-

Cilt
609

2461

اسرار دده

Asrâr Dada :

Divân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 18.2 × 12

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kağıt kaplı mukavva ciltli. 81 yap. Sahifelerdeki satırlar muhtelif; yazı ta'hyk. Divân, kasîde ve musammatlarla başlıyor. Gazeller, alfabetik tertiple yazılmış. Her harfin sonunda, zamanla, o harfe âit tanzim edilecek gazeller yazılmak üzere birkaç yaprak boş bırakılmış. Birkaç yerlerde çizintiler, tashihler mevcut. Bazı yerlerde, herhâlde, sonradan Esrâr'a âit şiirler bulundukça, başka bir yazıyla yazılmış Başlıklar surhla. Asrâr Muhammad Dada, 'Utmân oğlu Hasan'ın oğlu Bîzabân (Dilsiz) Ahmad'ın oğludur (İst. Süleymaniyye K. Hâlet Ef. 139. Sultan Veled Divânı'nda, 1. ada kendi elyazısı temellük kaydı). Gâlib Dada'nın dervîşi olup 1211 H. de (1796) vefât etmiş, Kulekapısı (Galata) Mevlevihânesinin hâmuş-hânesinde (mezarlığında) Faşih D. nin yanına defnedilmiştir. Yazının, İst. Üniv. K. inde Türkçe yaz. da, 2765 No. da kayıtlı elyazısı mecmûanın yazısının aynı olması, silinti ve tashihlerin bulunması, birçoklarının üstüne surhla « یازلدی » kaydının düşülmesi, bu divân müsveddesinin, Asrâr'ın elyazısı olduğunu göstermektedir. Divânı, 1257 de İst. da basılmıştır.

Baş : ای کتاب علمناک بر حرفی دیوان حکم

عقل کل عندندہ طفل نوسبقخوان حکم
(1. b)

Son : اولوب ککشتہ وادی بی پایان عشق اسرار

سفیر همتی اول رده حیران اولدی کتدیجه
(81. b)Cilt
610

2462

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 19.5 × 14

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Ortası şemseli, kenarları zencirekli cönk tarzında. Yazı ta'hyk. 148 yap. Satır sayısı muhtelif. Pekaz yerde değişmekte. Birçok yerlerinde « لنامقه ، لنامقه الحقیق » başlıklarıyla şiirler, bunlar arasında 1094 (32. a), 1098 (4. a), 1099 (44. b), 1103

(44. a, 50. 1) târihlerini gösteren ve câmi', evlenme, şehâdet (44. a - b) ve vefât târihleri (44. a - b) bulunduğuna göre bu mecmûa 1103 H. den (1691 - 1692) sonra tertib edilmiştir. Bu kayıtları taşıyan şiirlerde Nahwî mahlası var. Şiirlerinden arûza muhtasarıf olamadığı anlaşılmakta. Mecmûanın üstündeki من جملة كتب الفقير السيد حسن النحوى المدعو بنقيب زاده القونوی mühründen ve cönkteki mühürlerinden, bu zâtın adının Hasan olduğunu, Konya'lı olup Nakîb-zâda diye tanındığını anlıyoruz. 1107 de Nakîb-zâda Ahmad'ın doğumuna dâir mensûr bir yazısı olduğu gibi (118. a), aynı zâta, Haşib mahlaslı birinin de târihi var (118. B). Ayrıca 1110 târihini havî bir yazısındaki imzâsından da Niğde'de kadı, Niğde ve Konya'da Nakîb'al-Aşraf olduğunu anlıyoruz (aynı yap.). Konya'da hâlâ Nakîb-zâda diye anılanlar var.

Mecmûada, Mevlânâ, Vahşi, Câmi, Tâlib-i Âmülî, Bû-Turâb, Hakîm-i Şifâyî, Zuhûrî, Nâsır-ı Buhârî, Dâ'î, Kaadi Abdellâh, Ahgerî, Keşmirî, Mantıkî-i Nâhcu-vânî, Hacı Muhammed Kudus, Mîr Sencer, Zehî, Muhteşem, Şânî, Hâtem-i Kâşî, Feyzî, Kemâl İsmâil, Huzûrî, Fikrî, Kaadi Nûr, Velî, Hâkaanî, Mîr Abdül-ganiyy-i Kummî, Fasihî, Rûknâ, Şânî, Sa'dî, Rahmî, Mevlânâ Ali, Abbâs Bik-i Türkman, Hilâlî, Aga Şâpûr, Mahmûd, Senâyi, Âsaf, Hâtif, Nizâm, Hâfız gibi X - XI. yüzyıllarda (XVI - XVII) yaşamış İran şâirlerinin, Necâtî, Şahidî, Belyg, Nef'î, Âzerî, Kabûlî, Rûhî, İbnî Kemâl, Fâizî, Hayâlî, Hayretî... gibi türk şâirlerinin şiirleri var. 102. a - 103. a da 'Urff'nin "Ummân' al-Cawâhir"i mevcut.

Ayrıca Mawlânâ'ya isnâd edilen "Tirâş-nâma,, (20. a - 21. a), manzûm "Âfâk u anfus" (141. b - 143. b) ve "Hızb'an-Naşr" (34. a - 40. a), Anadolu kazâları (46. a - 47. b), bâzı fevâid var.

Cilt
611

2463

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 18 × 12.5

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Sırtı meşin kaplı, üstü ebrili mukavva cilt. 72 yap. S. lerdeki yazı satırları muhtelif, yazılar da ayrı ellerden çıkmış.

I. Şerh-i Mısrî-i Niyâzî : شرح شعر یونس امره : Şarh-i Şî'r-i Yûnus Amra. Türkçe.

چيقدم اريك دالنه آندہ يدم اوزوى

بوستان امنی قاقیوب دير نه برسك قوزی

Şî'rinin şerhi (1. b - 13. b. السيد عثمان المولوى ۱۲۵۹ را Ad, mühüredir).

II. Yûnus Amra'ya atfedilen üç şiirler Hayratî'nin bir şi'ri (14. a - 15. a)

III. Mevlevî mukabelesinde okunan 19 na't (17 tânesi *Mavlânâ'ya atfedilen şiirlerdendir.* 15. b - 20. a).

IV. Fikrî mahlaslı üç şiirle Niyâz âyininin güftesi ve bir âyin (21. b - 23. a)

V. Bâzı ilâhiler, İhlâş sûresinin kısa bir tefsîri, Niyâzî'nin şiirleri (23. b - 72. a)

Cilt
612

2464

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 15.5 × 11

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Yumuşak âdi meşin ciltli. 112 yap. Yazı, yazarlar ve satır muhtelif.

I. ندائی Nidâ'î: Tıbbâ âit, başı ve sonu noksan manzum bir risâle, Türkçe.

1. a da, 8. beyitte,

گل ندای بوکای مختصر ایت بو جهانده گرکلو بر اثر ایت

dendiğine göre II. Selim zamânının tabiblerinden olup Konya'da vâililikte bulunan ve Mevlevî tarikatine müntesib olan Nidâ'î'nin olması icâb eder (O. M. III, s. 239. Nidâ'î'nin, "Manâfi'an-nâs" adlı eseri, 5059 No. da kayıtlıdır. Bu eser, ondan başka bir eserdir ve zamânında ilk tedâvileri tesbît etmektedir).

Baş : چونکه قلبمده مهری اتدی قرار دوشدی شوقی درونه لیل ونهار
(1. a)

Son : قوقی (؟) حبیبی هم اکا خوشدر امر حقیلہ گکر اکا خوشدر
(8. b. Kâşife, «اول حبک» dir.)

II. Türkçe ve Fıkıh mes'elelerine âit sualli, cevaplı, başı ve sonu eksik bir risâle.

Baş : زید عمروک بر خصوصی . . .
(9. a)

Son : تصرف ایدہ جک اولورسم اول دیسه صکره
(10. b)

III. Kırâat ilmine âit başı ve sonu eksik türkçe bir risâle.

Baş : ان ولی الله وان یحیی الموتی یعنی حای اثبات اده . . .
(11. a)

Son : اول کشی آزدومیه
(31. b)

IV. Gulistân'dan bir parça.

Baş : خدای آورد
(32. a)

Son : تا یکی از دوستان
(35. b)

V. Maw'ıza'ya âit başı noksan türkçe bir eser.

Baş : باب فی ذکرالله تعالی بلك كم هر مؤمنه حق تعالی ذكر ايلمك فريضه در
(36. b)

Son ve ferâğ : الله دوترسه کويندر قورسه سوينر تحریراً فی صفر المظفر سنه
تسع عشر والف
(57. a)

VI. Fıkha âit türkçe, sonu eksik bir risâle.

Baş : من فانت صلوۃ فی عمره ولم يعلم . . .
(57. b)

Son : هیچ ای گونش کورهمزین فصل
(57. b. Bu yap. tan sonra noksan. Risâlede misra'lar surh işaretlerle ayrılmış. İlâhiler de var.)

VII. Kāvân ve Rusûm Mecmûası. Türkçe. Başı noksan.

Baş : اوج داخی اولورلر ولواء منشأ حد رسم . . .
(70. a)

Son ve ketebe : والا محکم حقندن کلینه تمت بعون الله تعالی قانون سلطان الجديد
مدرسة رسول خواجه نيبا (؟) خواجه نورالله . . . ۹۵۸
(105. b)

VIII. Şarf'a, âit başı noksan arapça bir risâle.

Baş : ليكون ملحقاً بالرباعى وهو لازم الباب الثانى

(107. a)

Son : بل فى وسطها وآخرها على ماصرح فى شرح المفصل تمت بعون الله
وحسن توفيقه

(112. a)

Gilt
613

2465

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 17.2 × 10

Yazı eb'âdî : 12 × 5.7

Kenarları iki ince altın cetvel içinde zencirek cetvelli, ortası gül ve yaprak motifli, kenarları altınla çevrilmiş şemseli, mıkılabı düz, koyukırmızı güzel bir Osmanlı cildi. 176 yap. Her s. de 14 satır var. Yazı güzel bir ta'hiyk.

I. Lâmi'î (932 H. 1525) : Mir'ât'al-asmâ' (Tarcamâi Risâla-i Mu'ammâ). Türkçe; manzûm.

Mîr Hısayn-i Nişâbürlî-i Mu'ammâyî'nin (904 H. 1498 - 1499), Asmâ-yı Hısnâ'yı muammâ tarzında şerheden risâlesinin tercemesidir. Hısayn-i Nişâbürlî'den ve risâlesinden 3. a da bahsetmekte, bu tercemeyi Kanûnî Süleyman adına (Saltanatı. 926 - 974 H. 1520 - 1566) yazdığını 5. b de açıklamakta, risâlesinin adının "Mir'ât'al-asmâ", olduğunu 8. b de bildirmektedir. 1. b - 75. b yapraklarını kaplıyan risâlenin başında lâcüverd üstüne altınla gayet güzel tarzda muzehheb bir başlık var ortasındaki kenarı surhla çevrilmiş altın safihada beyaz boyayla ve ta'hiy ile «مرأت الاسماء» yazılıdır. İlk iki s. de, kenarlarda, dışta iki, içte bir lâcüverd cetvel içinde altın cetvel çekilmiştir. Diğer s. lere cetvel yoktur. Cümle sonlarında küçük yuvarlak altınlarla duraklar mevcuttur. «امابعده، مثنوى، بيت»، «نظم، اعمال تسهيل، عمل تركيب، عمل» gibi sözler altınla, Padişâhın adı, «تبدیل، اعمال تسهيل...» gibi muammâya âit istilâhlar surhla yazılmıştır. Yazı güzel olmakla beraber yazan, bâzı vezin düşüklükleri, imlâ hataları yapmıştır.

Baş : اسم تو کلید هر طلسمی
(1. b)

Son : یاد خدا کن ز دل و جان بهوش مهر بزن بر لب و بنشین خموش
(75. b)

II. Lâmi'î : فتحنامه قلعه موتون Fath-nâma-ı Kal'a-i Moton. Türkçe. Fâtih'in oğlu Bâyezîd adına (Saltanatı, 886 - 918 H. 1481 - 1512), İnabahtlı savaşı ve Moton kal'asının fethi münâsebetiyle yazılmıştır (78. b). 904 H. de İnabahtlı'ye savaş açıldığını, 905 zilhiccesinin 14. Cumua günü (1500) kal'aya hücum edildiğini, aynı ayın 28. cumua günü zaptedildiğini yazıyor (79. b - 81. a) ve bu eserde, Câmî'nin yolunu tuttuğunu (78. a) bildirip «فتح بلاد الفرنك» terkibini (906 H. 1500) risâleye târih düşürdüğünü bildiriyor (86. a). Risâlede birçok kerâmetten de bahsedilmektedir.

Baş : چون حضرت حق سبحانه وتعالى توفیق رفیق ایدوب بوسروران دین ...
(77. b)

Son : ملهم اولوب لامعی (حق) قبلندن همان
دل دیدی تاریخى فتح بلاد الفرنك
(86. a)

III. Lâmi'î : سغینه لطایف و مجموعه معارف Saffna-i la'tâ'if wa Macmû'a-i ma'ârif. Türkçe. Kitabın adını 133. a da bildirmekte, aynı s. de, 936 da (1529 - 1530) yazmaya başladığını açıklayıp sonunda «تمت بحمد» terkibinin ifâde ettiği 937 de (1530) bitirdiğini açıklamakta ve Sinân Bik b. Amîr Ya'qûb adına yazdığını söylemektedir (128. b). Risâle, aşktan, aşka âit hikâyelerden bahsedip bilhâssa 103. a - 104. b de, «رخ، شیوه، عشق، رخ»، «خط، کوشمه، شیوه، عشق، رخ»، «روى، خال، خط، کوشمه، شیوه، عشق، رخ» gibi mecâzların tasavvufî neşre delâlet ettiğini yazmaktadır.

Baş : بسم ... خطبه منظومه کلام قدیم فصاحت بازارنک جواهر
فروشارى که ...
(87. b)

Son : بفضل الله ذى المن العظیم اتى تاريخها تمت بحمد
۹۳۷
(133. b)

(Bu risâlede âyetler, hadisler surhla, bâzı adlar lâcüverdle yazılmıştır. Lâcüverdler solmuştur.)

IV. Lâmi'î : مثنوى Maṭnawî. Türkçe. Mahbûbun a'zâsını tavsif eden 232 beyitlik ve mesnevî tarzında bir risâle.

Baş : الا ای پرفسون وعشوه و ناز وفا بستانه سروسرافراز
(135. b)

Son : ينارسه جان و دل غندن دگل غم سنوك برقل تنكندن اولسون كم
(145. a)

miyyâtı muhtevî küçük bir risâle. Eserin adı «النَّعَم السَّوَابِغُ فِي شَرْحِ الْكَلِمِ السَّوَابِغِ» dir; 640 ta (1242) sağ olan Mu'ayyad'dîn'al-Muwaffaq tarafından Nawâbîğ şerhedildiği gibi 792, yahut 93 te (1389 - 90, 1390 - 91) vefât eden Sa'daddîn-i Taftâzânî tarafından da şerhedilmiştir. 983 te (1575) Bâyezîd b. Abdalğaffâr'al-Kuvî de şerhetmiştir. 1001 de vefât eden (1592 - 1593) Şayh'al-Haram Muham-mad'al-Munşir'in de şerhi vardır (Kaşf, II; s. 1978 Taftâzânî için Rayhâna'ya b. Nawâbîğ, Kahire ve Beyrut'ta tab'edilmiştir; I, s. 219 - 221).

Baş : بسم . . . قال الشيخ الامام . . . اللهم انِّ ممّا منحتني من النعم
الشّوابغ . . . (26. b)

Son ve farâğ. : مشحونة غيرةً بذ رفى مطمورة بترى ممطورة والسلام ثم السلام على
تابع السنة والاسلام سنه ١٠١٨ (32. b)

V. Yaḥyâ (Saray şehrinde Husrev Medresesi müderrisi): Kādî tefsirinde,
âyeti (VI, 158) hakkında bâzı mulâ-
hazalar. Arapça.

Baş : بسم . . . خير مفتاح الكلام مفتاح خير الكلام . . .
(33. b)

Son : وليكن هذا آخر ما اردناه ايراده في هذا المقام والحمد لولى الالهام . . .
(36. b)

VI. Amîr Ḥaṣan'an-Niksârî: Kādî ve Zamaḥşarî'nin
aynı âyet hakkındaki tefsirlerini izâh. Arapça.

Baş : بسم . . . قال المولى المحقق . . .
(36. b)

Son : ارتكب هذه التوجيهاً في هذا الباب لتمييز القشر من اللباب وبينين
الشراب من لامع السراب والله اعلم بالصواب (37. b)

VII. Muḥyiddîn Kara Çalabî: Aynı âyet hakkında. Arapça.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى نور بالايمن صدورنا . . .
(37. b)

Son : توجيه الكلام بما لامزيد عليه فتذكر تحت الرسالة المنسوبة للمولى
الفاضل المرحوم محى الدين الشهر بقاره جللى . . . (44. b)

VIII. Kādî'den aynı âyetin tefsiri. Arapça (44. b).

IX. Aynı âyete dâir arapça (45. a).

X. Muḥammad'al-Samarḳandî: Aynı âyete dâir; arapça
(45. b - 48. a)

XI. Munlâ Ḥusrav. Aynı a. Arapça (47. a - 49. a)

XII. Aynı âyet. Arapça (49. a - 49. b)

XIII - XV. Aynı âyete dair Taftâzânî, Tîbî ve Sinân Çalabî'nin (Arapça.
49. b - 54. a).

XVI. . . . . Abū 'Abd-Allāh Muḥammad . . . (okuna-
mıyor): Kaşîda. Arapça.

Baş : نظرت باسم الطين نزهة رامق لها مدد شوقاً لكل معانق
(55. b)

Son : والله قوم سلموا وتوافقوا ولم يذكروا عيباً لنزهة رامق
(55. b)

Tercemesi. Türkçe.

Baş : حمد وافر مر حكيم بى دوا قادر بهر (هر) جيز بيجون وچرا
(56. a)

Son : چون تمام اولدى بوسوز اى نيك نام
وير رسولك روحنه بيك بيك سلام
(56. a)

XVII. Arapça bir risâle (Tibba dâir).

Baş : بسم . . . الحمد لله رب العالمين . . . وبعد هذه رسالة فى بيان
منافع دواء . . . (56. b)

Son : وقد نظموا منافع فى قصيدة تمت بعون الله تعالى
(56. b)

XVIII. Rawḍat'al-İslâm ve şerhi Câmi: Şerhi: 1908 de Kayseri Mutasarrıfı olan Muammer Bey adına yazılmış. Kimin ol-
duğu belli değil. Noksan. Beyitler surhla yazılmış.

Baş : الله تعالى به حمد وثنا ورسولته صلواة شريفه دنصكره . . .
(59. b)

Son : قارىلرده حسن وزينت ويرمك ايچوندر
(61. a)

XIX. Muḥammad b. Şîrîn-i Mağribî'nin şiirleri (Bunlar, mecmuanın öbür
tarafından başlanmış).

Cilt
615

2467

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.5 × 4.5

Yazı eb'âdî : 16 × 7 (hâşiyeler hâriç)

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ehri kaplı, muklaplı mukavva cilt. 223 yap. Her s. de 19 satır var. Son kısımlar müstesnâ, yazı aynı elden çıkmış; ta'hyk, Sonu eksik. 46. b de güzel bir ta'hykle «وقف تكيه قصر بالعين» kaydı var. Bundan anlaşılıyor ki Mısır'da "Kaşr'al-'ayn" Bektâşî dergâhına vakıf edilmiş. Başlıklar, metinde ve hâşiyede surhla yazılmış.

I. طریقت نامه : عزیز محمود هدائی 'Azîz Maḥmūd Hüdâ'î (1038 H. 1628) Tarîkat-nâma. Türkçe.

Baş : . . . الحمد لله تجلّی بذاته لذاته . . .
(1. b)

Son : وصلی الله علی سیدنا و نبینا و حبیبنا و شفیعنا محمد و علی آلہ
وصبه اجمعین
(12. a)

II. Salavât, duâ, âhdest duâları (12. b - 17. b)

III. ؟ : Makâmât-ı Muhyiddîn-i 'Arabî. Türkçe.

Baş : بسم الله . . . بعد شکر اول الله کیم جمیع عالمک خالقیدر . . .
(17. b)

Son : واکلرکم حقدن غیری کسنک وجودی یوقدر همان حق وجودیدر
اول وقتن معلوم اولور والله اعلم و احکم سنه بیک سکسن
(25. a)

(18. bab üzerine, tevhit ve sülûke dâir.)

IV. Risâla-i Muḥammad-i Nasafî. Türkçe.

Baş : بسم . . . اما بعد گروه اهل ایمان بیان ایدرلر . . .
(25. b)

Son ve târih : باطنندن برخوردار درلر هذا الشرح وجود ملک ملکوت بنی آدم
باد ربّ العباد انه رؤف بالعباد سنه ۱۰۸۰
(36. b)

VI. asr-ı hicride Şarafaddîn Ḥusām'al-a'imma Muḥammad b. Abū - Bakr-i Nasafî adlı bir zât varsa da (*Farhang-i Suḥan-varân*, s. 296), bu risâlenin, VII. yüzyılda yaşayan (XIII) ve birçok risaleleri bulunan 'Azîzaddîn b. Muḥammad-i Nasafî'nin bir risâlesinin tercemesi olduğunu sanıyoruz (1838 No.daki mec. nin III. risâlesinden itibaren b.).

V) 945 H. de (1538 - 1539) vefât eden اصولی Uşûl'nin «پیدا» redifli bir türkçe gazeliyle iki farsça rubâî (*Uşûl hakkında "Nesimi, Usuli, Ruhi adlı kitabımıza b. Varlık Yayınları : İst. 1953; s. 11 - 18. Şiirleri : aynı kitap, s. 65 - 91. "Peydâ" redifli gazel, 65. s. dedir).*

VI. Tasavvufa âit türkçe Risâle (نقطة البيان Nuḡṭat'al-Bayân denen ve 'Azîz-i Nasafî'den terceme edilmiş olan risaledir).

Baş : بسم . . . قال الله تعالى سترهم آياتنا . . . ای طالب بیل و آگاه . . .
اول . . .
(37. b)

Son ve târih : کامل صحبت اختیار اندکدن صخره محروم گندوگی یوقدر مگر بیکده
بری اوله تمت بعون الله و حسن التوفيق سنه ۱۰۸۰
(68. b)

(59. a da Şayḡoglı'nın,

شیخ اوغلی هرکه نفسنه جاهلدرر بودم

بللو بشر دمکده دگل خیر و شر بلور

کم کندوزن بلور بیلوکز تکرری سن بلور

کم تکرری سن بلور دوکلن سر بسر بلور

beyitleri var. Bu risâlenin başında surhla «شفا القلوب لقا المحبوب بودر» sözü yanlı.)

VII. عشق نامه Şâhidi: Işık-nâma. Türkçe; başında, «عشق نامه شاهدی» yazılı. «افندی رحمة الله عليه

گورنن اشبای ظاهر سر بسر مظهر دیدار حقدر ای پسر
Baş : (68. b)

Son : ابتدا عشقیله اولدی ؛ کلام عشقه ختم اولدی ینه والسلام
(71. a)

Bu risâle, Şâhidî'nin "Gulşan-i Vahdat" idir.

VIII. Kaşîdahâ-yı Fuḡûlî, Kaşîdahâ-yı Fuḡûlî, قصیده های فضولی, قصیده روحی بغدادی
Rûhl-i Bağdâdî.

Baş : غنچه بغری دهر بیداديله اول قان اولور
صکّره یوز لطفيله گوکلی آچلور خندان اولور
(71. a)

Son : نخل امیددن احبابک اوله برخوردار
خصمکک عمری نهالن خم ایده باد اجل
(77. b)
(Fuḍūll'nin «اولور» ve «گل» redifli iki kasidesiyle Rûhî'nin bir kasidesi)

IX. Pand-nāma, Türkçe. Mensûr. Kaygusuz Abdâl : قیغوسز ابدال

Baş : بسم . . . فاما بعده بلوک که بو کتابة دلیل بدلا و دفتر عاشق
شیدا وسیر صادق دیرلر . . .
(72. b)

Son ve târih : اول و آخر بنم باطن و ظاهر بنم
منصور (منظور) و ناظر بنم گنج نهان بندهدر

تمت بعون الله فی نصف شعبان سنه ١٠٨٠

(107. a)

(2468 No. daki VII. risâleye b.)

X. Şamsaddîn-i Sivâsî : شمس الدین سیواسی Manâzil'al-ʿArifîn. Türkçe mensûr.

Baş : بسم... حمد ثنا اول بارگه اعلايه سزا واردر که . . .
(108. b)

Son ve ferâğ : همچو عین و صبی ذوق فحول شاننده یوق
بو ایکییه نوعروسی زیب و ترهیب (böyle) ایلمه
اللهم ارزقنا ذوقاً سلیم . . . و رفع القلم من تحریر و تألیفه
بعون الله تعالی تمت
(149. a).

(1006 H. de : 1597; vefât eden ve Hâlcâtıyya'den "Şamsiyya" ve "Sivâsiyya" şu'besinin kurucusu olan Şamsaddîn için Osm. M. nin I. cildine b. s. 95 - 96).

XI. Gulşan-i Râzî : گلشن راز عارفان Abd'Allâh-i Bosnavî : عبدالله بوسنوی 'Arifân. Türkçe; mensnevi tarzında manzûm.

Baş : خدا ناميله ديل دبرت دعايه ثنا و حمد و شكر ايله خدايه
(149. b)

Son : خور بقمك بو كلام همچودر بر گوزلدر که پلاس ایچندهدر
تاریخ رساله گلشن راز

دفتر ما که شد بمکه تمام سربسر راز های جان آمد
مصرعی هر نام تاریخش گلشن رازیم بدر میان آمد

(Târih mısra'sının vezni bozuktur. «گلشن راز در میان آمد» tarzında düzeltirsek, meddi de hisaplamak şartıyla 959 yılını gösterir ki vefât târihi olan 1054 H. den; doksan beş yıl önce yazılmış olur; bunaysa imkân yoktur. Mısra', yazıldığı gibi hisaplanırsa 1010, medle 1011 yılını ifâde eder. Bu takdirde vefâtından 43 yıl önce yazılmıştır. Belki târih hatırı için bu vezin bozukluğu hoş görülmüştür. Fuşûş şârihi olan 'Abd' Allâh'ın hâl tercemsi için Osm. M. e b. I, s. 43 - 49.)

XII. İbni Faristah 'Abd'al-Macîd (Fariştahogh) : ابن فرشته عبدالمجید
Āhırat-nāma. Hurûfiliğe dâir. Türkçe. Sonu eksik.

Baş : بسم . . . امّا بعد بو فقیر و حقیر فرشتهزاده ایدر که . . .
(185. b)

Son : و جمیع موجوداتک
(204. b)

(Fariştahogh için Şakā'ık terc.nde 'İzzaddîn 'Abd'al-Laṭîf b. Malak'in hal tercemesine b. s. 67).

XIII. Salām-nāma-i H̱āca Hacc Kanbarî : قنبری بکتاش : سلامنامه خوجه حاج بکتاش
Baktāş (Türkçe müesses-i mütekerriir).

Baş : ای شه ملک ولایت ای حقل قدرت الی
آستانک کعبهسنه یوز سوروب دیدک بلی
(206. b)

Son : سورة يس طه هل اتینک حقیچون
رحمت ايله قنبریه خاندانک حقیچون
ایضاً
(207. a)

XIV. Tanāyî : ثانای : Her bendi yirmi mısra' olan ve beş bendden meydana gelen bir terci'i bend, Türkçe.

Baş : آه کم درد درونم ینه بولدی ضرری
ینه افلاکی سیاه ایلدی آهم شرری
(208. b)

Son : یازممش قاضی (و) کشاف (و) جریر طبری
خبرم یوق گوزلم کیمدن الیم خبری
(211. b)

Pek meşhûr olan ve X - XI. yüzyıllarda tertib edilen Bektâşî mecmûalarının çoğunda bulunan bu teref', 970 te (1562 - 1563) vefât eden ve Şarh-ı Mağşûd, Nayistân-ı Zulâl ve Manâkıb-ı Amîr Sultân adlı kitapları bulunan Tanâyî Muhammad'in olsa gerektir (Os. M. II, s. 118).

XV. نصیحت نامه : Abd-Allâh-ı Anşârî : Hâce Xavâcê Abdallâh anşarî.
hat-nâma. Farsça.

Baş : حضرت خواجه عبدالله انصاری قدس سره فرماید در نصیحت
خواجه نظام الملک . . .
(214. b)

Son : سعادت دنیا و آخرت در صحبت دانا شناس از نادان دامن درکش
والسلام علی من اتبع الهدی
(215. a)

XVI. اسرار العاشقین : Muhammad b. Husayn'al-Hakîmî : Asrâr'al-'âşîkîn.
Muhammad b. Husayn'al-Hakîmî.

Baş : بسم . . . حمد و شکر بقیاس حکیمی را که جلوه گاه حسن
و جمال خود را . . .
(215. b)

Son : لایق و مناسب نیست و باید که (جانی که : Kâşife)
(223. b)

Sonu eksik olan bu kitabın adı, 217. a da ilk satırda geçmektedir. Aşk ve hâlâ-tiyle mahbûbun şartları hakkında yazılmıştır.

Mecmûanın hâşiyesindeki kitaplar :

XVII. 'Azîz Maḥmûd Hüdâî'nin dokuz şi'ri. Birisi

دریای محیط جوشه گلدی کون ایله مکان خروشه گلدی
matla'lı mesnevîsi olmak üzere Nasîmî'ye atfedilen iki şiir,

انها که ربوده السند از عهد الست باز مستند

matla'lı şiir, Ca'farî'nin oniki bentlik ve bir bendi 16, biri 18, ikisi 14 mısra'lık, diğerleri 16 şar mısra'lık teref'i, 'Atfâr'dan 32 beyitlik manzum türkçe bir terceme, IX. yüzyıl (XV) Hurûfî şâirlerinden Raffî'nin,

لب تشنه صو سیر ایدر فراوان تا بوله کمال و اوله انسان

beytiyle başlayan (19. a) ve

گر واریسه سنده عقل کامل زنهار اوزکدن اولما غافل

beytiyle biten 117 beyitlik bir menevîsi (26. a), «معرفت نامه ضیائی» başlığını taşıyan bir beyit, Câmî'nin bir muhammesi, bir rubâî, «عارف» başlıklı onaltı beyitlik bir şiir, Nasîmî, Ca'farî ve Yamînî'nin birer şi'ri (1. b - 37. a).

XVIII. Matnawî-i Sayyid. 358 beyit. Türkçe.

Baş : ابتدادر ابتدادر ابتدا ابتدادن ظاهر اولدی انتها
(37. b)

Son : ساعت و وقت ز حلدہ مشتری آلوب ایندردی الندن دفتری
(59. b)

(Bu Nasîmî, Sayyid Nasîmî 'Imâdaddîn'den başka bir Nasîmî'dir. Hurûfî olan, Faḍlî, "Şâhîb'at-ta'vîl" diye öven ve bu mesnevîde adını,

گل نسیمی سوزلرینی گوش قبل زنده اول آب حیاتی نوش قبل

beytiyle anan bu zât (58. b), bu mesnevîyi yazdığı târihi, en sondaki

سوزلردن گرتواریخ استهسک گورون تاریخی قانی دیسک

بیل سکز یوزیل آتمش یل ایدی بر تمام اولغله تحویل ایدی

نطق حقندن اولدی بوسوزلر تمام آیلرنده آدیدر ماه صیام

ساعت و وقت ز حلدہ مشتری آلوب ایندردی الندن دفتری

beyitleriyle bildirmekte (59. b), 861 hicride (1456) yazdığını açıklamaktadır. Nasîmî 'Imâdaddîn ise, 807 de (1404) katledilmiştir ve ondan, saygıyla bahseden, mürdidi olduğunu söyliyken,

تاریخی کندو گبی «راه خدا» سریرر ایاتی اولدی رهنما

beytiyle «پشارتنامه» yi yazan Raffî, 811 - راه خدا

ناکھان اول رحمت فضل خدا اول عمادالدین سر مرتضی
 . . . . .
 اول شہید عشق فضل ذوالجلال بندوزنداندره قالان ماه وسال

diye 811 den önce öldürüldüğünü açıkça bildirir (*Nasimî, Usull, Ruhl adlı kitabımıza b. Varlık Yayın. İst. 1953, s. 3 - 5*). Bu Nasimî, Nasimî 'İmâdaddîn'e sevgisinden bu mahlası alan bir başka zattır; netekim Yunus Emre'den sonra aynı adı taşıyan birkaç kişi var; hattâ hâlâ onun şöhretinden faydalanmak kaygısını güdenler mevcut.

Bu mesnevinin, 1141 H. de (1728), İskenderiye'de 'Ali b. Husayn adlı biri tarafından yazılmış bir nüshası, Ankara, Yüksek Eğitim Enst. Edebiyat öğretmeni, talebemden İbrâhîm Olgun'daki bir mecmûadadır (77. b - 87. a) ve o nüshada şâir

گل پناهی سوزلربنه گوش قبل زنده اول آب حیاتی نوش قبل
 . . . . .
 یلارندن گرتواریخ استهسک گورهلم بر تاریخن قانی دیسک
 دیرسکز یوزیل وآتمش ییلدی بو تمام اولقلغه تاویلدی

beyitleriyle mahlasının «پناهی» olduğunu bildirmekte ve 860 ta yazdığını söylemektedir (87. a); bu nüshada son beyit de yok. 945 te (1538), Edirne'de "Tazkira"-sini yazan ve 955 te (1548) vefât eden Sehî, Panâhî adlı bir şâirden bahseder (*İst. Âmid gazetesi sâhibi Muhammad Şükri basımı - 1325; Fâik Reşad'ın Sehî hakkındaki yazısı; s. 141*). Sehî, bu şâirin Rumellî olduğunu, hoş-tab', derviş-nihâd bir kimse bulunduğunu söyleyip iki beytini nakleder (s. 113).

Bu mesnevi'nin, Panâhî'ye âid olduğu söylenebilirse de bizim nüshamızın daha eski oluşu, başında surhla «مثنوی سید» kaydının bulunuşu, bir başka Nasimî'nin bulunduğunu gösterir zannındayız.

XIX. Bâ'înin türkçe bir şiiri (59. b - 61. a)

وحدتی Vahdatî : قصیده Kaşîda. Türkçe (62. b - 63 a.).

Bu zât, mülhidlikle tanınan ve 1007 de (1598) Ereğli'de vefât eden zât olsa gerek (*Sicill; IV, s. 604*).

شیخی Şayhî'nin bir kasidesi (63. b - 64. a).

Nasimî Nasimî : نسیمی Vilâyat-i 'Alî (Yamîni'nin, "Faḫlât-nâma"de, Hz. Peygamber'in huzûrunda Cabrâ'il'in, 'Allî gelince ayağa kalktığını, sebebi sorulunca, 'Allî'nin ervâh âleminde, kendisini irşad ettiğini söylemesi hikâyesi, bu kasidenin mevzû'udur; *İst. Üniv. K. T. Y. 2122. 1288 H. de yazılmış nüsha; 46. a - 48. b. Yamîni, 883 te vefât eden Otman Baba halifesi olan ve*

901 de, onun yoluna gidenler tarafından kutub tanınan Akyazılı İbrâhîm'e mensup-tur; aynı; 50. a. Faḫlât-nâma'yı 925 H. de yazmıştır; 114. a. Kasîde, tarz-ı inşa-sından da anlaşıldığı gibi Nasimî 'İmâdaddîn'in olmayıp başka bir Nasimî'nindir (64. b - 66. b).

Maşâmî : قصیده Kaşîda. Türkçe (66. b - 67. b). Sicill'de, Rüstem Paşa kethudâsı ve Mustafa Bey oğlu bir Maşâmî var; 944 te; 1537; vefât etmiş. Bu zât olsa gerektir.

Fuḫlî, نوروزیه Nawrûziyya. Türkçe (68. a - 69. b).

Kâşî : 5 bentlik ve Hz. Ali'yi medhe dâir bir terci', Türkçe (69. b - 71. a)

Abdâl, چار اندر چار : Çâr andar çâr. Türkçe (71. b - 73. a). Hz. 'Allî'ye medhiyye.

Farhang-i Suḫan-varân'da 930 da (1523 - 1524) vefât eden Abdâl-i İsfahânî, gene aynı yüzyılda (X.) yaşayan Abdâl-i Balhî ve Abdâl-i 'Irâkî var; bunların ikincisi olsa gerek (s. 12).

Nasimî : İki şiir. Türkçe. Bizce bu şiirler de Nasimî 'İmâdaddîn'in değildir (73. b - 74. b).

Mawlânâ'ya atfedilen bir şiirle Mawlânâ'nın bir gazeli (73. b - 77. b).

Hz. 'Allî'nin yedi sözü. Arapça (77. b).

XX. قاغوسز ابدال Tarcî'. Türkçe. 7 bent.

Baş : گل ای حقله بازار ایدنلر یوقلق صفتنی وار ایدنلر
(78. a)

Son : قاموده کی جان بو جان دگلمی بو جان او جانه نشان دگلمی
(79. b)

XXI. قاغوسز ابدال : Mesnevi. 32 beyit. Türkçe.

Baş : ایا عقليله عرفاتم دینلر ایا ملکه سلیمانم دینلر
(79. b)

Son : خطا سوزن اگر سوارسم ایدوست ديلم ديلم ديلم ديلم ديلم
(81. b)

XXII. دولابنامہ Dûlâb-nâma. Türkçe. 35 beyit.

Baş : سوال اندم دوزکن بر دولابه ددم نچون سوررسن یوز بو آبه
(81. b)

Son : سوزك ای قیغوسز دانایه سویله نه بلسون سگری هر مرغ زاغی
(83. b)

XXIII. Ahmed (*Duḡakin-zâde*)nin bir gazeli, farsça bir beyit, Şâkiri'nin türkçe bir gazeli. rûh-ı insânî, hayvânî, nebâtî, cemâdî hakkında kısa izâhât, farsça manzûm ve mesnevî tarzında bir Fütüvvet-nâme, Vahdeti'nin 32 beyitlik bir şi'ri, 1036 da vefât eden (1626) Nâdiri'nin Mi'râciyya'si, Câmî'nin bir muhammesi, Hâtâyî'nin Hz. Ali hakkında, ayrı bir yazıyla yazılmış müseddes-i mütekerriri, gene ayrı bir yazıyla yazılmış müseddes-i mütekerriri, gene ayrı bir yazıyla Nesîmî'nin bir şi'ri (86. a - 100. b).

XXIV. Abdest ve namaz şartlarına âit manzum türkce risâle.

Baş : فاضل و علامه مفتی الروم هم شام اجمعين
کم آدی شمس الدین مولانا فناریدر یقین
(108. b)

Son : باب الغسل المسنون وهي اربعة
درت محله سنت اولدی ای سعید وقفه احرام روز جمعه يوم عيد
(113. a)

(Baş tarafta Munlâ Fanârî'nin, oğlu için yazdığı risâlenin manzum tercemesi olduğunu söylüyorsa da risâlenin ve kendisinin adını anmıyor. Osm. M. de böyle bir kitabından bahis yok; I, s. 390 - 392. Nazım pek bozuk; risâlenin sonu da yok.)

XXV. Tilâvet secdeleri (113. b)

XXVI. Hâwâşş-ı Qur'ân (Türkçe başlıklarla ne için ve ne kadar okunacağına dair kısa izâhları hâvî âyetler (113. b - 115. b)).

XXVII. Taḥmîs-i Bâkî ḡazal-i Sultân Salîm (Başlık yanlış. Gazel, Kanûnî'nin,

خلق ایچنده معتبر بر نسنه یوق دولت گبی
اولمایه دولت جهانده بر نفس صحت گبی

matla'lı gazelidir ve Muḥabbî mahlasını taşımaktadır. 115. b - 116. a).

XXVIII. Şarḥ al-asmâ' al-ḡusnâ. Farsça, manzum. Kimin olduğu belli değil.

Baş : صدر هر کاری به بسم الله کن تا شود کارت بسامان در جهان
(117. a)

Son : نگر بخواند الصبور اویک هزار حق دران صبرش به بخشد والسلام
(130. b)

XXIX. Câmî : Hadîṭ-i arba'in. Farsça, manzum.

Baş : بسم . . . صحیح ترین حدیثی که راویان مجالس دین و عبادت
مدارس یقین املا کنند . . .
(130. b)

Son : نبود از فضل حق غریب و عجیب که بدین اربعین رسی به وصول
(137. b)

(Dr. Abdülkâdir Karahan'ın "İslâm - Türk edebiyatında Kırk Hadîs"ine b. İst. Univ. Edebiyat Fak. Yayın. 1954; s. 100 - 106. Foto. XXXIX - XL.)

XXX. Hadîṭ-i arba'in. Farsça; manzûm.

Baş : بسم . . . حمداً لمن خلق سواه و شرف بمحمد واصطفاه . . .
(138. a)

Son : ایلگل غایت ایوسی آدمه خلق حسن
حق بیل اشبو سوزی قابلدر بوکه جد حسن
(148. b)

Kimin olduğunu bulamadık.

XXXI. Cazmî : Na't. Türkçe.

Baş : دل خراب که مجنون ناشکیبادر جنون عشقه آلوده طرفه سپادر
(143. b)

Son : هزار حمد و ثنا و سلام سلطانم بروح پاک معطر حبیب مولادر
(146. b)

(Sicill'de 1011 de 1602; vefât etmiş bir Cazmî var; belki bu zâtıdır; II, s. 68)

XXXII. İlâhî : Hurûfiliğe âit 113 beyitlik türkçe bir manzûme.

(Şâir, 191. a da,

آسمی خلصم فضل اله اتمش دخی نام
دخی هم مولدم تاریخی قلمش قادر خالق
. . . . .
. . . . .

بابام مرحوم سیند مدحی اول شیخ جمیل الخلق
جهانندن انتقال اتدکده سنمسی وسه الحق

beytlerinde kendisinin mahlasını, doğum târîhini ve babasının adını bildirmekte,
191. b de de,

پدر همچون نبی شصت وسه سنده ایلدی رحلت
اودم تاریخی مدحی روحنه رحمت شدست ازحق

beytinde babasının, «مدحی روحنه رحمت» sözüünün ifâde ettiği 979 yılında öldüğünü,
babasının ölümünde kendisinin 33 yaşında bulunduğunu söylemektedir ki buna
nazaran «946 - فضل اله» da (1539) doğmuştur. Sondan bir önceki

دعای حضرت سلطان دین سلطان محمد خان
بشاسن عدل و تقواییله اولسون مشفق و اشفق

beytine nazaran manzûme 1003 - 1012 (1595 - 1603) de hüküm süren III. Muham-
med'in zamanında yazılmıştır.)

XXVIII. Hurûfilîğe âit bir manzûme. Türkçe.

Baş : حضرت الله رب العالمین قلدی بعث انبیا و مرسلین
(192. b)

Son : اول و آخر جهانی یاره‌دن بویله ایمان استر ای شیرین سخن
(194. a)

(192. b. nin sonunda, «تمه سی اوبر یوزه باقله» kaydı düşülmüş; 193. b de
devâm ediyor; 194. b de bitiyor. Bundan sonra 201 b. ye kadar Câmî'den bir ku'a,
kimin olduğu belirtilmiyen farsça ve türkçe ku'alar, müfred ve beyitler. Vahdatî'nin,
Nasîmî'ye türkçe tahmisi, Maḥvî'nin A'imma-i İbnâ'asâr'ı medheden bir muham-
mesi, Uşûlî'nin, Nasîmî'yi tahmisi, Da'fî'nin gene Nasîmî'yi tahmisi, Nasîmî'nin
bir gazeli, «Aḥkâm-ı tārîkat, erkân-ı tārîkat, binâ-yı tārîkat, vâcibât-ı tārîkat» başlıklı
yazılar var.)

Cilt
616

2468

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 17.5 × 12

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Ortası şemseli, kenarları hafif cetvelli yumuşak cilt. S. kenarları surh cetvelli.
421 yap. Satırlar muhtelif.

I. مصری Niyâzî - Mısrî (1105 H. 1694): Dîvân Türkçe, oku-
naklı ve ta'lıkyı andırır bir nesih.

Baş : ای گوکل گل غیریدن گنج عشق ایله اقتدا
زمره اهل حقیقت افی قلمش مقتدا
(1. b)

Son : کیمکه مازاغ البصر سلطاننک طفلی اوله
مصریا شول فیض اقدس نوری اولدی دایه‌سی
(39. b)

(Bu dîvanda 154 şiir vardır. Kaafiye'ye göre tertib edilmiştir.)

II. سزائی حسن Sazâ'i Ḥasan (1150 H. 1737): Dîvân. Türkçe. Ayrı ve
imlâsı bozuk bir nesihle yazılmış.

Baş : بسم
ایلدیم یارب سنک حمدکله بوکه ابتدا
بلمینجه نائنائی کسه بولز چون بقا
(40. b)

Son : خواجه گلمز مردم دانایه دنیای دنی
آتماز دیو ارزن دانه‌سندن ارزنی
(142. b)

(Bu dîvanda 8 tahmîd, na't ve kasideden sonra kaafiye'ye göre müretteb 379 gazel,
2 muhammes, 2 müseddes ve 3 târîh vardır. Bunlardan başka 46 rubâi ve 32 müfred ve
beyit mevcuttur ki şiir tutarı 472 eder. Sezâi ve eserleri için Prof. Tahsin Yazıcı'nın
İsl. Ans. deki Sezâ'i mad. b. cüz. 107, s. 547 - 549).

III. Zâtî : Dîvân. Türkçe. Müntahabât. Yazı ta'lıky (87 gazel var).

Baş : کل بروای محرم حق قبل کلامه ابتدا
حقه حمد ایله رسوله داخی ایله اقتدا

Son ve keche : خدایا سکنا لایق نسیمی بوق بو ذاتی لطفله احسانه گلیدی
کتبه الفقیر الشیخ محمد سعید زمینی عن سلاله حضرت مولانا
رضی الله تعالی عنه سنه اثنی واربعمین ومائتان والف

(168. b)

Zâtî 953 H. de (1546) 1st. da vefât etmiştir.

IV. قطب ربّانی : 'Abdal-Ḳādir'ar-Rahawī عبدالقادر الرّهاوى
(Türkçe Kaadiriyye sülûküne ve Atvâr-ı Seb'aya dâir. Yazı ta'liyk).

Baş : بسم . . . الحمد . . . وبعد بيك بوز قرق بر سنهسى واقع
اولان . . . (169. b)

Son ve keetebe : حق تعالى قوللرينه كسب كمال ايچون مكان اتخاذا ايتدى ويدر
معارف آلهيه دار مزرعه يرتدى (الدنيا مزرعة الآخرة) بيوردى انا الفقير
عثمان خاكي المولوى في ب ١٢٤٢ (207. a)

(Bu zât Erbil'li olup Halveti, Kaadiri ve Nakş-bendi şeyhi olan ve vatan itihâz ettiği Urfa'da 1315 H. de; 1897; vefât eden Kâdiri Kamâladdîn'dir. Os. M. I, s. 135-136).

V. Tarca- ترجمه جام جهان نما : 'Utmân Hâkiyy'al-Mawlawî عثمان خاكي المولوى
ma-i Câm-i Cihân-numâ. Türkçe (Yazı ta'liyk).

Baş : بسم . . . نهايتسز حمد و عددسز شكر ذات عاليه لايق . . .
(308. b)

Son ve keetebe : و صفات حق ذاتي ذاته و صفاتي صفاته و افعالي افعاله متجلتي در
بو رساله نك مترجمي سلّوى عثمان خاكي در و مطالعه ايدن اخوان صفادن
رجام بر فاتحه احسانيدر سنه ١٢٣٥ في ص ١٥ ١٠ جمادى الاول
(330. a)

Câm-i cihân-numâ. 819 H. de (1416) vefât eden Muḥ. b. Şîrîn-i Mağribî'nin
dir (Kaşf zeyli, I, s. 349).

VI. Burhân'al-'Arifîn. برهان العارفين : Salim-i Dîvâna سليم ديوانه. Türkçe.

Baş : بسم . . . الحمد . . . بو فقير حقير جذبة من جذبات الرحمن . . .
(332. b)

Son ve keetebe : هر كيم توحيد ايدرم ديرسه مشركدر و صلى الله على خير البرية محمد
وآله اجمعين كتبه خاكي المولوى السلوى سنه ١٢٤٢ في ص ١٥

(Bu risâlenin nüshaları, kütüphanelerimizde pek çoktur. 1664 No. da kayıtlı mevnanın I. Risâlesine b.)

VII. Dil-guşâ (Dalil-i Budalâ) : Kaygusuz Abdâl : قايغوسوز ابدال
(Türkçe. Yazı ayrı ve nesih).

Baş : بسم . . . الحمد لله . . . اما بعده معلوم اوله كه بو كتابه دليل
بدلا ديرلر . . . (363. b)

Son : قايغوسوز ابدال منم جمله لره جان منم
اول (و) آخر منم گنج و (fazla) نهان بنده در
(394. b)

Kaygusuz Abdal, bir şiirinde Hoy'lu olduğunu söyleyen (A. Gölpınarlı. Alevî-Bektâşî Nefesleri; 1st. Rremzi Kitabevi - 1963, s. 23), Bursa fethinde bulunan, bir aralık Hacı Bektaş Dergâhında oturan ve Bursa'da bir makaamı olan, Elmalı'nın Tekke köyünde medfûn Mûsa'nın dervîşi olduğunu açıklar (aynı, s. 107-108). Bu bakımdan, Hicrî VIII. yüzyılda (XIV) yaşamış, belki IX. yüzyılın ilk yıllarına erişmiştir (XIV). A. Mûsa tarafından Mısır'a gönderilmiş; orda vefât etmiştir. Kahire'de medfundur. Aruz ve heceyle şiirleri olduğu gibi mensûr eserleri de vardır ve biri budur. Hem şiirinde, hem nesrinde çok orijinal ve vâdisinde gerçekten de kudretlidir (Aynı eserimize b. s. 14-15).

Bu risâleden sonra Şemsi'nin, « واصل اولز كيمسه حقه جمله دن دور اولمادن »
کتبه : « Samsî-i Sîvâsî » الفقير الحقير السيد محمد التوري غفر الله له افضل زاده في منمن ١٢٤٧
1006 da (1597) vefât etmiştir.

VIII. Nacât'al-ğrîk. نجاة الغريق : Hüdâyî 'Azîz Maḥmūd هدايي عزيز محمود.
Türkçe ayrı ve iri bir nesihle.

Baş : خدايه حمد و منتت اولك آخر كه اولدر ظاهر و باطنده ظاهر
(395. b)

Son : رسول انده احب اوليجق اى يار قلانيني قياس ايله اكأ وار
(413. b)

(Sülûk'ten, bâzı velilerin menkabelerinden istiḥâd yoluyla ve âyet ve hasîslerle istinâden bahseden türkçe manzum bir risâledir. H. ve eserleri için b. Os. M. I, s. 185-188.)

IX. Tasavvufî arapça bir risâle. Kâğıt ayrı. Yazı ta'liyk. 'Abd'al-Ḳayyûm'al-Buhârî : عبدالقويوم البخارى.

Baş : بسم . . . الحمد . . . اما بعده فان الله تعالى لما خلق روح محمد
صلى الله عليه وسلم من نوره . . .
(413. b)

Son ve ketebe : فهذا الاعتبار يقال له السر والله اعلم بحقيقة الحال كتب العبد الضعيف
الافقر الفقراء واحقر الحقر العبد القويم البخاري راجي الى رحمة الباري
(412. a)

Bu zât hakkında bir bilgi edinemedik; fakat son zamanlarda yaşadığı muhak-
kak. 'Abd-Allâh-ı Anşârî'den, 'Attâr'ın Mantık'al-Tayr'ından istişhâdlarda
bulunmakta, Mantık'daki vâdileri şerhetmektedir. Mecmûadaki IV. V. ve VI.
risâleleri yazan ve V. risâlenin aynı zamanda müellifi olan 'Utmân Hâkî, Sille'lidir;
2155 No. da kayıtlı mecmûayı 1237 de bu zât yazdığı gibi 2194 No. da kaytlı mec-
mûadaki II. risâleyi 1237 de, VI. risâleyi 1232 de, VII. risâleyi de 1235 te gene bu
zât yazmıştır.

Son kapağın iç tarafına « بيت لمحرره الفقير جلال الدين » başlığıyla,

چوق بلايه دوشورر آدمی قید کیا بیان اول انی قارون دگلدہ کیا

beyti yazılmış ve Valad Çalabî'nin (1953) imzasıyla bu zâtın, Hamdam Ç. nin
oğlu olduğu ve İbrâhîm Paşa vak'asında H. Ç. Karahisar'a (Afyon) gidince İbrâhîm
Paşa tarafından, babasının yerine, çelebilik makaamına geçirildiği, vak'adan sonra
H. Ç. gelip makaama geçtiği zaman oğluna kırılmış bulunduğu, kendisine âit mec-
mûada, bu zâtın bir gazelinin mukayyed olduğu kaydedilerek gazelin matla'ı
yazılmış; Necâtî Elgin tarafından da Huzûr'da, Ç. Husâmeddîn'in baş tarafında
medfûn bulunduğu ilâve edilmiştir.

Cilt
617

3475

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 18.3 × 11.6

Yazı eb'âdî : 13 × 6.8

Kenarlar cetvelli, kırmızı ve yumuşak ciltli. Yazı ta'hiyk, 37 yap. S. kenarları
surh cetvelli. Her s. de 19 satır var. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler
surhla yazılmış.

I. Miftâh-ı Muftâh-i Tabrizî : Wahîd Muḥammad-i Tabrizî : وحید محمد تبریزی
dâyi'.

Farsça. Şiir san'atlarına dâir bir risale.

Baş : بشکر و سپاس خداوند متکلم را که انسا را بتشریف نطق
بخشید . . .
(1.b)

Son : و این تاریخ هشتصد و بیست باشد چون مختصر برای فهم مبتدی
بود عبارت را سهل گرفتیم و شواهد را بسیار بیاوردیم و هر مبتدی که این قدر
صنایع بداند و برآ بس باشد
(13. b)

Wahîd, Dibâcede, kardeşinin oğlu Şafiyy'addîn'in "şanâyî"'e dâir bir
risâle istemesi üzerine bu risâleyi yazdığını ve gene onun isteğine uyup şevâhidin
hepsini kendi şiirlerinden aldığını söylüyor. Kaşf, bu risâlenin adını zikrediyor,
fakat farsça lûgate âid olduğunu bildirmekle yanlıyır (II, s. 1760) Rayhâna,
bu zâtın Tabriz'li, yahut Herât'lı olduğunu, bir zaman Tabriz'de oturduğunu,
sonra Kum'da yerleştiğini, 963 te (1555 - 1556) vefât eden (Rayhâna, I, s. 364)
Hayratî ile birbirlerini hecsettiklerini, Tabriz ve Tabrizliler hakkında bir "Şahr-
angîz" i olduğunu, divânı, arûz ve kaafiye dâir "Badâyi'aş-şanâyî"'ı aynı mev-
zû'da "al-Cam'u wal Muḥtaşar" ve "Miftâh'al-Badâyi"'ı adlı eserleri bulunduğunu,
en sonra Gıylân'a gidip orada 942 de (1535 - 1536) vefât ettiğini yazıyor (IV,
s. 281). Sa'îd Nafîsî, "Târîh-i Nazm u naṭr dar Irân" da aynı bilgiyi veriyor ve
942 de vefât ettiğini bildiriyor (II, s. 707). Hakkında hangi eserlerde bilgi bulun-
duğunu bildiren "Farhang-i Suḥanvarân" da ölüm târihini 942 olarak kaydetmekte
(s. 647).

Hiç şüphe yok ki, ya bu ölüm târihi yanlıştır; yahut da "al-Cam'u wal Muḥ-
taşar"la "Miftâh-ı Badâyi"'ı sâhibi Wahîd Muḥammad, bu Wahîd'den ayrı bir
zattır. Çünkü Wahîd, risâlenin sonunda görüldüğü gibi, bu eserini "Muḥtaşar"dan
sonra ve onun gibi mübtedi için, ancak şevâhidi fazla olarak 820 de (1417) yaz-
dığını bildiriyor. 820 de böyle bir eser yazan, bu eserden önce de eser yazmış bulu-
nan bir kişi, ne kadar uzun ömürlü olursa olsun 942 yedek yaşayamaz; arada,
hierî târihe göre 122, milâdiye göre 119 yıl var. Wahîd'in İst. Üniv. K. Arapça
yaz. larda 1528 No. daki mecmûada, 858 H. de (1545) yazılmış, kaafiye
âit farsça bir risalesi de vardır (2033 No. da kayıtlı kitabın izahının son kısımları-
na b.).

II. Wahîd-i Tabrizî : Arûz ve kaafiye dâir farsça bir risâle.

Baş : بسم . . . سپاس و ستایش وافر قادری را که حرکت سریع دوائر
افلاک را سبب ازدواج اصول . . .

(13. b)

Son ve istinsâh t.: هر دم ایم سویت باشد بینم رویت فعل فعل فعل
تمت الرساله ۱۲۴۵

(24. b)

(Rayhâna'da, Wahîd'in iki arûz risâlesinden bahsedilmektedir ki I. risâlenin
izahında bunların adını verdik; R. bunlardan birinin öbürünü itmâm ettiğini bildi-
riyor ve bulundukları kütüphaneleri de söylüyor; s. 281. Arûza âid olan risâle de
Wahîd'indir. 2467 No. daki mecmûanın III. risalesine b.).

dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. İlk yap. ta, Şayh Sayyid 'Alî Dada'nın, Husayn Çalabî'ye hediyesi olduğuna dâir ١٢٠٩ ن ٢٥ târihli bir yazısı var. Bu yazının altına Veled Ç. (1953), «الفقر الشيخ حجة الله محمد بها الدين ولد», «خادم السادة المولوية» imzâsiyle, bu H. Ç. nin, Hamdam Ç. nın kardeşi Husayn Rif'at Ç. olacağını yazmış. İç yap. ta, Yenikapı şeyhi Sayyid 'Alî Nuṭṭî'nin 21 muharrem 1197 târihli temellük kaydı, Sayyid Muḥ. Nasîb ve Hamdam Ç. lerin temellük yazıları var.

Baş : الحمد لله الذي جعل الانسان اهل اللسان . . .
(2. b)

Son ve ferâğ : بو دعایه هر که آمین دیرسه صدق قلب ايله
جاننه اولسون سلامتله محصل والسلام

تمت هذا الكتاب في شهر رمضان المبارك لسنة اثني وسبعين وتسعمائة
سنة ٩٧٢

(Bu kitap, bahirleri, şî're âit san'atları, teşbîh v. s. yi bildiren üç makaleyle şî'rîn faydalarını bildiren bir hâtmeden meydana gelmiştir. Bilhâssa teşbîhlerde, boy, saç, yüz, kaş... hakkındaki benzetişleri İran ve Türk şâirlerinden alınan örneklerle tesbit eder. Divan edebiyâtını incelemekte, ana kaynaklardan biridir. Mukaddimede, bu kitabı, Sulṭân Muṣṭafâ'nın emri ve isteği üzerine yazdığını bildirdiği gibi kitabın sonunda da, onun adını anar. Surûrî, «ميرود بهشت» ve «مسرور بجنّت ابداء» sözleri-nin gösterdiği 960 yılında vefât etmiştir; bu bakımdan, kitabın yazılmasına sebep olan Sulṭân Muṣṭafâ, Osmanlı padişahlarından hiçbiri değildir. İst. Üniv. K. T. yaz. ları arasında 3028 No. da kayıtlı «Baḥr'al-Ma'ârif»'in kapak yaprağında, nesihle «بحر المعارف بخطه نسخ سطر ١٩» ve ta'hykle, «بحر المعارف كندى خطيله سرورى مرحومك» kayıtları ve tuğra şeklinde ve kat'ı mükâfi tarzında «مصطفى بن سليمان خان المظفر دائما» mührü var. Yalnız 4. a - 7. b sahtifeleri ta'hykle yazılıp noksânı tamamlanan bu nüshadaki mührün, Kanunî Süleyman'ın oğlu olup 960 şevvâlinde (1553) Konya Ereğlisinde öldürtülen ve bilginlerle şâirler tarafından çok sevilen Muṣṭafâ Sultan olduğunda hiç şüphe yoktur. Bu takdirdе, gene aynı K. de ve aynı kısımda 9595 No. da kayıtlı nüshanın sonundaki «تم تأليف الكتاب في اليوم الحادى عشر من صفر المظفر سنة» ست وخمسين وتسعمائة kaydı doğrudur; Surûrî, bu kitabı 956 saferinin 11. gününü; 1549; yazmıştır.)

Cilt
620

2506

شمس الدين احمد بن سليمان
(ابن كمال . كمال پاشا زاده)

Şamsaddîn Aḥmad b. Sulaymân
(İbni Kamâl . Kamâl Pâşâ-zâda):

نگارستان
(Nigârîstân)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 15.2 × 10.5

Yazı eb'âdı : 11.2 × 7

Sırtı meşin, üst kapağı kopmuş mukavva cilt. 299 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hyk. «حکایت، بیت، مثنوی، نظم» gibi sözlerle bâblar surhla yazılmış. Bu eser, «Osmanlı Müellifleri»nin yazdığı gibi Câmî'nin «Bahâristân»ına nazîre olmayıp (I, s. 223) Sa'dî'nin «Gulistan»ına nazîredir ve bu, «Şakâ'ık-ı Nu' mânîyya» da tasrih edilmektedir (s. 384). Kaşf, bu kitabın «نگارستان بی مانند» terkibinin ifâde ettiği târihte te'lif edildiğini yazar (II; s. 1976). Bu terkib, 939 hicriyi (1532 - 1533) gösterir. Şamsaddîn Aḥmad, 940 şevvâlinin beşinci günü (1534) vefât ettiğine göre belki de son eseridir. Kamâl Paşâ-zâda'nın ilmi, dîni, lisânî birçok risaleleri olduğu gibi bir de târihi vardır. Divânı da bulunan bu zâtın, mezheb husûsunda taassubu pek aşırıdır. Nigârîstân, lâtinceye çevrilmiştir (Hâl tercemesi, özellikleri ve eserleri için İsmet Parmaksızoğlu'nun Isl. Ans. deki «Kemâl Paşâ-Zâde» mad. e b., cüz. 62, s. 561 - 566).

بسم . . . منتهای بی منتها خدای بی همتائی را عزّ وجلّ که نه :
در تشیید بنای حکمش عجل است . . .

(1. b)

Son ve ferâğ : سود نه زهد را زدلق کبود آنکه حق را بخرقه یافت که بود

تمت في اوایل ذی الحجه ٩٤٥

(Bu nüsha, te'lif târithinden 6, müellifin ölümünden 5 yıl sonra istinsâh edilmiştir.)

Cilt
621

2507

کمال الدین حسین بن علی الکاشفی

Kamāladdīn Ḥusayn b. 'Alī Kāšifī:

Rawḍat'aş-Şuhadâ'

(روضه الشهداء)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 18.5 × 12.8

Yazı eb'âdî : 14.7 × 8.8

Miklaph, yeni, sırtı ve köşeleri meşin, üstü kâğıt kaplı cilt. 390 yap. Yazı ta'hiyk. Her s. de 17 satır var. Bab başlıkları âyetlerle hadisler, şi'r gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Kamāladdīn Ḥusayn-i Kāšifī, 910 H. de (1504 - 1505) Herât'ta vefât etmiştir (*Hâl tercemesi ve kitapları için Rayhâna'ye*; III, s. 345 - 347; *Târîh-i naẓmu naẓr'e*; I, s. 245 - 248; *Farhang-i Suhavarân'a*; s. 479 ve *İsl. Ansk. e b. cüz.* 60, s. 413 - 414).

Rawḍat'aş-Şuhadâ', Hz. 'Alī, İmâm Ḥasan ve İmâm Ḥusayn'in şehâdetlerini, Kerbelâ fâciasını hikâye eder. Mersiye okuyanlar, uzun müddet bu kitaba mürâcaat ettikleri için İran'da ve Şi'a-i İmâmiyya arasında mersiye "rawḍa", mersiye okuyanlara "ravḍa-h'ân" denmiştir.

Baş :

بسم . . .

ای شربت درد تو بلای دل ما آشوب بلای تو عطای دل ما

از نامه حمد تو شفای دل ما وز نام حبیب تو صفای دل ما

(1. b)

Son :

که رسائی ثواب ان شهدا بمصیبت رسیدگان حسین

(390. b)

(İstinsah târihi yok; fakat kâğıdına ve yazısına nazaran hicri XI.; XVII; yüzyıla âit. Rawḍat'aş-Şuhadâ', 963 te; 1555; vefât eden Fuḍûll tarafından, tevstân türkeye çevrildiği gibi 1134 te vefât eden; 1721 - 1722; Nazmî-zâda Murtaḍâ Ḥusayn tarafından da, aslına sâdik kalınarak türkeye çevrilmiştir.)

Cilt
622

2508

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 21.8 × 15.5

Yazı eb'âdî : 14.3 × 8

Yeni bir ciltle ciltlenmiş. 95 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiyk. «نظم، رباعی» gibi sözlerle fasıl başları ve isim-i hâslar surhla yazılmış. I., III. ve IV. risâlenin sonunda hicri 1065 (1654 - 1655) târihi var.

I. حسین بن محمد الحسینی النیسابوری Ḥusayn b. Muḥammad'al - Ḥusaynî al-Nisâbüri : رساله معما Risâla-i Ma'ammâ. Farsça.

Baş :

بسم . . .

بنام انکه از تألیف و ترکیب معمای چهاراداد ترتیب

(1. b)

بیاراست اوّل ازان نام یار که باشد برونیز ختم کلام

معمای شریف من التصنیف میر حسین بن محمد الحسینی عن ید

الحقیر احمد بن حاجی بکر الارموی رحمة الله علیه سنه ۱۰۶۵

(58. a)

Mu'ammayî diye şöhret kazanan Mîr Ḥusayn, Nisâbü'r'da doğmuş, Herât'ta tahsil etmiş 904 H. de (1498 - 1499) vefât etmiştir. 969 da (1561 - 1562) vefât eden Surûrî'nin bu risâleye şerhi vardır. M. H. Dibâcede, bu risâleyi 'Alîşir adına yazdığını bildirir (*Kaşf'e*, I; s. 892 ve *Târîh-i naẓm u naẓr'e b. I*, s. 292 - 293).

II. رساله معما Risâla-i Mu'ammâ. Farsça.

بسم . . . بدانکه ترتیب کرده شد این رساله را بریک مقدمه

وبیست چهار اصل وخاتمه . . .

(59. a)

. . . و دیگر بیقی باید مناسب صاحب باشد تا معما پسند یده باشد

والله اعلم بالصواب

(66. a)

(Risâlede müellifin adı yok. Yazı aynı Bunun da H. b. Muḥ. Nisâbüri'ye âid olması muhtemeldir.)

III. ؟ : شرح معمای میر حسین : Mu'ammâ-yı Mîr Ḥusayn. Farsça.

Baş : بسم . . . الله

نیست حدّنامه از نام اله دم زدن باید زبان دارد نکاه
(67. a)

Son ve ketebe: الصّبور بظهور پیوسته تحت شرح معمای میر حسین رحمة الله علیه
عن يد ضعيف العباد الصمدالحقير احمد ابن حاجي بكر ابن محمد الارموي
احسن الله اليهما واليه خمس وستين والف
(87. a)

(Kaşf, Mîr H. in Mu'ammâ risalesini Surûrî'nin şerhettiğini, bu risâleye bir başka şerhi de bulunduğunu, bundan başka 'Alî Kar diye tanınmış olan şâirin, 922 de; 1516; Şam'da vefât eden Muḥammad-i Badaşî'nin de şerhlerini bildiriyor; I, s. 892. Ancak bu risâle, Esmâ-yı Husnâ'yı muammâ yoluyla ve beyitlerle izâh eden bir risaledir.)

IV. رسالهٔ معمای : Risâla-i Mu'ammâ. Hâkîrî Şihâbaddîn Ḥaḳîrî Şihâbaddîn
Farsça.

Baş : بسم . . .

بنام آنکه ذاتش جمله اشیا بود چون اسم ذات او مسمی
(78. b)

Son ve ketebe: رسیدہ «نسخهٔ موزون بی عیب»
قبول خاطر اهل نظر باد بخوبی در همه عالم سحر باد
تمت الرسالة الشريفة المرغوبة المنسوبة الى مولانا شهاب الدين
ماوراءالنهر عليه الرحمة والرضوان في شهر ذي القعدة عن يد اضعف احمد
ابن حاجي بكر احسن الله اليهما واليه في سنة خمس ستين والف
(83. a)

(Tarih-i nazm u nafr'de, muammâda da mâhir Herat'lı Şihâbaddîn Aḥmad Ḥaḳîrî var; I; s. 326. Bu risâle. Bu zâta âittir. Nuvidî'den bahsedilirken, bu zâtın, Şihâb-ı Mu'ammâ'yî'nin şâgirdi olduğu bildiriliyor, I, s. 570. Farhang de Şihâb-ı Mu'ammâ'yî'yi, hicrî X. yüzyıl şâirleri arasında anıyor; s. 310. «نسخهٔ موزون بی عیب» terkîbî, 918 yılını gösterir; 1512. 2520 No. daki mec. nın III. risâlesine b.)

V. رسالهٔ معمای : Risâla-i Mu'ammâ. Farsça mensûr. صادق دکئی

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم مطلع منشور کلام کریم

بعد معروض میدارد حقیر صادق دکئی عاشق که زمان بس لطیف ...
(83. b)

Son : امید چنانست که بغضب الهی گرفتار شوند که استاد گفته
از نوگرا نصاب آید در وجود به که عمری در رکوع و در سجود
(93. a)

(Dibâceden, bu zâtın Mîr Husayn-i Nîşâbü'rî'nin talebesinden olduğu anlaşıl-maktadır.)

VI. جامی Câmî : رسالهٔ معمای : Risâla-i Mu'ammâ. Farsça manzûm.

Baş : چو از حمد و تحیت یافتی کام بدان ای در معمای طالب نام
(93. a)

Son ve ferâğ : چو فیض قدس آمد جای توبیخ نباشد گر کنندش فیض تاریخ
بنشریف قبول ارزنده بادا بر ارباب کرم فرخنده بادا
تمام شد نسخهٔ معمای جای بتوفیق الله تعالی ملک القادر
(95. b)

(95. b) (95. b) (95. b) (95. b) (95. b) (95. b) (95. b) (95. b) (95. b) (95. b)

Cilt
623

2509

سعدی شیرازی

Sa'dî-i Şîrâzî:

(کلیات)

Kullîyyât

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 25.7 × 15.5

Yazı eb'âdî : 19 × 9

Ortası şemseli, kenarları köşebentli, yanları cetveli, miklaph, kahve rengi ciltli. 36. b ye kadar s. kenarları lâcüverd cetvelle çevrilmiş altın cetveli. Öbür sahifeler, 75. b ye kadar düz ve tek altın cetvelle çerçevesi. Mütebâkî s. lerde cetvel yok. «حکایت، شعر، فائده . . .» gibi sözler, âyetlerle hadisler, başlıklar surhla yazılmış. Yazı nesta'lyk. İlk yaprakta Muhammed Sadreddin Çelebi'nin (1123 H. 1711) temellük kaydı var. 2. a da, yukarda ve kenarda, 84. a da ortada ve kenarda «فی شهر سنه ٩٤٠» yazısı var. Yazının, metindeki yazıdan ayrı, ona nisbetle yeni olduğuna bakılırsa bu da temellük edenlerden birisi tarafından yazılmış. Netekim 1. b de, üstteki Besmele de yeni bir yazı. Bu 94 târihinin 994 olduğuna, yazıya göre metnin, bu târihten önce yazılmış bulunduğunu sanıyoruz. Son

yaprak yeni bir yazıyla yazılıp eklenmiş (168. a). İlk iki s. ve fihristi muhtevi s. ler müstesnâ, her s. de 25 satır var. 1. a da « ۲۱۰ عدد اوراق » kaydı, onun yanında, başka bir yazıyla « عدد اوراق ۱۶۵ » yazısı var. Bu iki yazının ayrı oluşu ve birbirini tutmayışı, sondaki yaprağın ekleniş, bu külliyyâtın bir kısmının zâyî' olduğunu gösteriyor. 168 yap. Manzum kısımlarda, her satırda bir beyit mevcut.

Sa'dî'nin külliyyâtını bir araya getiren zâtın adı, Dîbâce'de, « علی بن احمد » dur (2. a. İlk satır). Ancak علی, bir isim silinerek yazılmış. 2586 No. daki 1039 da yazılmış Külliyyât'ta bu ad, « علی بن احمد بن ابی نصر بن بیستون » dur (1. b). 1309 da Bombay'da basılmış Külliyyât'ta, « علی بن احمد بن ابی بکر المشتهر » (s. 1). « به بیستون »

Bu külliyyât'ta, « تقرير دیباجة، مجالس پنجگانه، سوأل صاحب دیوان، رساله در عقل و عشق، نصیحة الملوك، رساله در حکایت سلطان اباقا خان، رساله در حکایت ملک شمس الدین تازیگوی، گلستان، بوستان » var. 26. a-b « بلاغت نامه، قصاید عربی، قصاید فارسی، مرثیات، dan sonra « گلستان » deyse, « ملسمعات و مثلثات، ترجیعات، طیبیات، بدایع، خواتیم، غزلیات قدیم، صاحبیه، مقطعات، خبثیات و مضحکات، رباعیات، مفردات » adlari yazılı. Bu fihristteki « بلاغت نامه » Sa'dî'nin « بوستان » 1 olacak. Ondan sonrası yok.

Dîbâce. دیباجة.

Baş : شکرو سپاس معبودی را جلست قدرته . . .
(1. b)

Son : رساله ششم در رسالات ثلاثه آباقا وانکیانو و ملک شمس الدین
(3. a)

Takrîr-i Dîbâce. تقرير دیباجة.

Baş : سپاس بی غایت و ستایش بی نهایت آفریندکاری را . . .
(3. a)

Son : و آتش آرزوی این مقاتل بر آب تأمل در مابقی فرو نشانیم تم الرسالة
فی تقرير دیباجة بحمد الله و حسن توفيقه و سلم تسليمًا
(5. b)

Macâlis-i pañçgāna. مجالس پنجگانه.

Baş : الحمد لله الذي خلق الوجود من عدم . . .
(5. b)

Son : والله ملهم الرشاد صدق الله تم المجلس الخامس
(16. a)

Su'âl-i Şâhib-Dîvân. سوال صاحب دیوان.

Baş : صاحب صاحب قران خواجه زمان . . .
(16. a)

Son : و این رباط ازان وجه ساخته است تم الرسالة صاحب دیوان
(17. a)

Risâla dar 'Aql u 'Işk. رساله در عقل و عشق.

Baş : سالک راه خدا پادشه ملک سخن
(17. a)

Son : این حدیث از دگری بر من که من حیرانم
تم الرسالة فی العقل والعشق بحمد الله و حسن توفيقه والصلوة علی
من لا نبی بعده
(18. b)

Naşihat'al-mulūk. نصیحة الملوك.

Baş : بسم الله . . . بعد از ثنای خداوند عالم و ذکر بهترین فرزند آدم . . .
(18. b)

Son : نفس خود و فرزندانش بعافیت دینی و آخرت بر مراد والله رؤف
بالعباد تم الرسالة فی نصیحة الملوك
(33. b)

Risâla-i awal dar hikâyat-i Sultan Abâkâ. رساله اول در حکایه سلطان آباقا.

Baş : شیخ سعدی رحمة الله علیه فرمود که در وقت مراجعه از زیارت خانه
کعبه . . .
(33. b)

Son : لا جرم روزگار بدین نسق می گذرد که می بینی والله اعلم
(24. b)

Risâla-i duvum dar hikâyat-i Ankyânû. رساله دوم در حکایه انکیانو.

Baş : معلوم شد که خسرو عادل دام دولته . . .
(24. b)

Son : که سعدی در افشاندن جون زر نداشت
(25. b)

Risâla-î savum dar hikâyat-i Ma-
lik Şamsaddîn Tâzi-gûy.

Baş : در زمان حکومت ملک عادل مرحوم شمس الدین تازیگوی . . .
(25. b)

Son : و هج از ایشان باز نهند تمام شد رساله ملک شمس الدین تازیگوی
(26. a)

Gulistân. گلستان.

Baş : منت خدا برا عز وجل که طاعتش موجب قربتست . . .
(26. b)

Son : انتی المسی وانت مولی محسن ماقد اشاره و طلب الاحسانا
(84. a)

Büstân. بوستان.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین . . .
(84. a)

Son : بضاعت نیاوردم الا امید خدایا ز عفوم مکن ناامید
(168. a)
(2586 No. daki Kulliyât'a b.)

Cilt
624

2510

حسین بن محمد الحسینی النشأوری

Husayn b. Muḥammad'al-Husaynî
an-Niṣābūrî;

(رساله معما)

Risâla-î Mu'ammā

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.2 × 4

Yazı eb'adı : 13.5 × 8

Kenarları yırtık mahfaza içinde ortası şemseli, kenarları düz cetveli koyukah-
rengi, tâmir görmüş mıklaplı cilt. Yazı ta'hyk. 176 yap. Her s. de 13 satır var.
177. b - 178. b de «مختومه خاتون بنت عبدالله» in bir vasiyyet-nâmesi var; zamâ-
nın geleneğini göstermesi bakımından değerli sayılabilir. Adlar ve dikkati

çekmesi gereken yerlerin üstleri surhla çizilmiş. Müellif, dibâcede kendi adını
anmakta ve kitabını Allâh'ın adına yazdığını açıklamaktadır. I. b de kenarda Kon-
ya nâibi Muhammed'in, 1015 H. de (1606 - 1607) temellük ettiğine dair kayıt
var. Nûshada ketebe yoksa da yazı ve kâğıt bakımından hicrî XI. asra (XVII)
âid olduğu anlaşılmaktadır. 2508 No.daki nûshaya nazaran bu nûsha, tamam bir
nûshadır (I. risâleye b.).

Baş : بسم . . .
بنام انکه از تألیف و ترکیب معمای جهانرا داد ترتیب
(1. b)

Son : و چون ختم کلام که میم است بالای محصولی شود و مقصود ختم :
(176 a) باید والله تعالی اعلم

Cilt
625

2511

جامی عبدالرحمن

Câmi 'Abdarrahmân :

(بهارستان)

Bahâristân

FARSÇA

Cilt eb'adı : 21 × 14

Yazı eb'adı : 15.9 × 7.8

Ortası şemseli, kenarları köşebentli, koyu renkte ve mıklaplı eski cilt. 69 yap.
Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hyk. «قطعه، روضه، نظم» gibi yazılarla husûsî
adlar surhla yazılmış. S. kenarları tek surh cetveli. Yazılış târihi yok. I. a da 1169
yılına gösteren bir temellük târihi var. XI. asr-ı hicriye (XVII) âit bir nûsha.

Baş : بسم . . .
چو مرغ امر ذی بالی ز آغاز نه از نیروی حمد آید پرواز
(1. b)

Son : بوقی شد آخر که تاریخ هجرت شود نه صد ارهشت بروی فزایی
(69. b)

Sondaki beyit, yazılış târihini tesbît eder. "Öyle bir vakitte yazdım ki, hicrete
göre yazdığım yıla 8 ilâve edersen 900 olur" diyor ve 892 yılında (1487), yâni vefâ-
tından altı yıl önce yazdığını bildiriyor (Sa'dî'nin Gulistân'ı tarânda, fakat Arap
edebiyatından da faydalanılarak, yer yer şiirlerle bezenmiş olan bu mensûr eserin bas-
maları, şerhleri, garp dillerine tercemeleri için İsl. Ansk. de Zeki Velidi Togan'ın
Câmi mad. e, Prof. H. Ritter'in, Câmi'nin eserleri hakkında eklediği yazıya b. cüz.
21, s. 19.)

Cilt
626

2512

Aynı Kitap

Cilt eb'âdı : 18 × 15

Yazı eb'âdı : 12.9 × 7

Ortası siyah şemseli açık kahverengi ve mıklaplı cilt. 80 yap. Her s. de 15 satır var. Güzel bir ta'hiyle yazılmış. « قطعہ ، نظم ، مصراع ، روضہ » gibi yazılarla ism-i hâslar surhla yazılmış. S. kenarları tek surh cetvelli. Ser-tabbâh Salâhaddin tarafından babası Ser-tabbâh Hasan Ziya Dede adına vakfedildiği, kendi yazısıyla 1. a da kayıtlı. Yazıldığı târih ve yazan belli değil. Hicrî X asra (XVI) âid olduğu yazıdan ve kağıttan anlaşılıyor 1. b de başlıyor, 80. b de bitiyor. Baş ve son aynı.

Cilt
627

2513

Aynı Kitap

Cilt eb'âdı : 18 × 13

Yazı eb'âdı : 13 × 6.5

Alt kapağı düz, mıklaplı kopmuş. Üst kapağı yeni. Sonradan ciltlenmiş. Baş tarafı noksan. « قطعہ ، حکایت ، شعر ، رباعیه . . . » gibi yazılarla bâzı husûsî adlar surhla yazılmış. 76 yap. « روضۂ دوم » bölümünün 1. hikâyesinin sonundan başlamakta. Yazı ta'hiyle. Her s. de 15 satır var. 76. b. 78. b de bâzı hikâyeler, kıt'alar, rubâîler ve beyitler yazılı.

Baş : دانی پس ازان هرچه بدانی بکنی حکایت اسکندر دراوان :
جهان گیری

(1. b)

Son ve ferâğ : شود نه صدار هشت بروی فزانی

والمستول من الله . . . قد وقع الفراغ

من تحرير هذه النسخة بعد الظهور في يوم جهارشنبه السادس

والعشرين من شعبان المكرم سنة خمسة وسبعين وتسعمائة

(76. a)

Cilt
628

2514

شمعی

Şam'î :

Şarh-i Bahâristân

(شرح بهارستان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20 × 13.5

Yazı eb'âdı : 15 × 8

Mıklaplı, açık kahve rengi meşin ciltli. 127 yap. Her s. de 21 satır. Yazı ta'hiyle. İlk iki sahifenin kenarları surh cetvelli, öbür s. lerde cetvel yok « قطعہ ، شعر ، . . . » gibi sözlerle husûsî adlar surhla yazılmış.

Baş : حمد وسپاس بی عد خدا را که علم وحکیم . . .
(1. b)

Son ve ketebe : وصوله وسلام محمد اوزره وانك آلی كرامی (bâyile) اوزره اولسون که
جميع عالم خلقك كزیده لریدر تمت الكتاب . . . عن يد عبدالضعیف
النحیف . . . یوسف بن سنان غفرالله له . . . وقد كتب فی شهر ربیع الآخر
من شهر سنه عشرين احدى والف
(127. b)

Cilt
629

2515

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 15.5 × 15.5

Yazı eb'âdı : 10 × 4.7

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin, mıklaplı mukavva cilt. 162 yap. "Gulistân"ın sonunadek her s. de 11 satır var. Son risâlenin satırları muhtelif. Yazı ta'hiyle. 11. yap. sonradan yazılıp eklenmiş. Gulistân, Surûri ve Şem'i şerhleriyle karşılaştırılmış; kenarlara aynı yazıyla lüzum görülen izahlar yazılmış. İlk yapıtlarda (2. b, 3. b), altında « لامعی » kaydı bulunan beyitler de var. Fakat gerek bunlar, gerek « سروری ، شمعى » kayıtları, nüshayı yazan kişinin yazısıyla. Anlaşıyor ki bu nüshayı ya kendisi, şerhlerle karşılaştırmış, yahut nüshayı, bu kayıtları hâvî bir nüshadan yazmış. Kitap su görmüş ve bilhâssa sonları pek silik bir hâle gelmiş.

vardır. «حکایت، شعر، قطع، نظم» gibi sözler surhla, bazı yerlerde altınla yazılmıştır. S. kenarları üç lâcüderle zırhlı altın cetvelle çerçevelidir. Yazısı güzel bir ta'hiyktir. Sonunda, 283. b de bir, 284. a da iki satır silinmiş Bu yazılar, nüshanın yazarının adı ve yazılış târihi olacak. Nüşayı satan, eski göstermek, yahut müellif hattı zannını vermek için bu ketebeyi silmiş olmalıdır. Sonradan buraya, kurşun kalemle 1055 târihi yazılmış. Kaşf. Nigâristan'ı görmüş, fakat Mu'inî'nin vefât târihini vermemiştir. Rayhâna, vefât târihini bulamadığını yazmakta (IV; s. 52), Farhang, VIII. asr-i hicride yaşadığını kaydetmektedir (s. 556). "Târih-i naẓm u naẓr dar İrân" da da vefât târihi yok; yalnız, "Nigârîstân" ı 735 H. de (1334 - 1335) bitirdiğini bildirmektedir (I. s. 183).

Baş : حمد وستایش خدایی را که از لیتش از سمت بدایت منزّه است . . .
(1. b)

Son ve ketebe : در یغ نیز ندارد کمال بخشایش
حساب کرد غلط هر که غیر این پنداشت
والحمد لله . . . وقد وقع الفراغ من تحرير وتسويد هذه النسخة
الموسومة بنگارستان يوم الاربع (Bundan sonraki üç satır silinmiş)
(283. b)

Cilt
632

2518

حسین بن علی الواعظ الکاشفی

Husayn b. 'Alî al-Wā'iz al-Kāşifî :

Anwār-ı Suhaylî

(انوار سهیلی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 24.8 × 17.2

Yazı eb'adı : 17.2 × 10.5

Ortası şemseli, köşebentli, alt kapağı komuş, miklaplı ve fersûde ciltli. 444 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları lâcüverd, surh ve altın cetvelle çevrili. Yazı ta'hiy. 70, 83, 96, 113, 118, 135, 146, 149, 153, 154, 168, 187, 196, 200, 231 - 235, 237 - 242, 259, 262, 286, 297, 359 ve 387. yapraklar yeni bir yazıyla sonradan yazılıp eklenmiş ve nüsha tamamlanmış. 101, 121, 134, 184, 251, 288 ve 333. yapraklarda, esâsen güzel olmamakla beraber sonradan silinmiş, üstüne kâğıtlar yapıştırılmış minyatürler var. 135. b de bir yer, sonradan minyatür yapılmak üzere açık bırakılmış.

910 H. de (1505) vefât eden Husayn Wā'iz-i Kāşifî, bu kitabı, Husayn Bay-
karâ'nın, Allâşir'den sonra en ünlü emirlerinden olan ve Suhaylî mahlasını almış
olup 907 H. de vefât eden Nizâmaddîn Şayh Ahmad-ı Suhaylî'nin isteğiyle meydana
getirdiği için bu adı koymuştur. Eser, Kalîla ve Dimna'nın Naşr-Allâh b. Muham-
mad b. al-Hamîd tarafından meydana getirilen ilk tercemesinin, musanna' bir üslûp-
la yenileştirilmiş şeklidir (Nüshaları çok olan bu kitabın basmaları ve batı dillerine
tercemeleri için Isl. Ansk. nde, T. W. Arnold'un Kāşifî mad. e b. cüz. 60, s. 414).

Baş : بسم . . . حضرت حکیم علی الاطلاق جلّت حکمتہ کہ . . .
(1. b)

Son ve ferâğ : چونکہ بدین پایہ رساندم کلام بہ کہ کنم ختم سخن والسلام
وقد فرغ من تسويد هذه البيان المحکم فی يوم الخميس رابع عشر
شهر شعبان المعظم سنة ٩٧٠
(444. a)

Cilt
633

2519

نصرالله بن احمد بن عبدالحميد ابوالمعالي

Naşr-Allâh b. Ahmad b. 'Abdalhamîd
Abû'l-Ma'âlî :

Kalîla va Dimna

(کليلة ودمنه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.7 × 15.5

Yazı eb'adı : 19 × 12

Sırtı meşin, üstü ebrî kaplı âdi mukavva cilt. 276 yap. Her s. de 19 satır var. Baş tarafında az bir noksan var. «شعر، مصرع، آغاز، قصه» gibi sözler ve başlıklar surhla yazılmış. Nüşhada, metin üzerine, bâzı da kenarlara birçok «تعصمت بالملك الغفور عبده محمد بن منصور» Bunların biri, (107. b...) «توكلت على الله الغفور عبده دولتيار ابن منصور» diğeri (Meselâ 6. a, 7. a...), «استظهر بعناية الله الملك الصمدية صدرالدين محمد بن شهاب الدين منصور» bir başkası (112. a...), «الصرير محمود بن الصابر مسعود» dur (198. b). Ayrıca da kat'ı mükâfi şeklinde «الله محمد علي» mührü var. Yazı, Selçuk devrinin bütün özelliklerini göstermede. «چ» lar bir noktalı. «پ» ler de bir noktalı. «ا» ler müsel sel ve bitişik. «ا» ler, «ا» tarzında elifsiz. Sondaki «ا» ler, «ا» ler ve «ا» lar, ekseriyetle baştaki kelimeyle birleştirilerek yazılmış. «ا» siz ve kelimeye biten önceki kelimeye muttasıl. Sondaki «ا» ler ekseriyetle «ا»

Baş : بنام آنکه از تألیف و ترکیب معمای جهانرا داد ترتیب
(1. b)

Son ve ketebe : بیاراست اوّل ازان نام یار که باشد برو نیز ختم کلام
والحمد لله . . . الفقیر الحقیر ابراهیم بن عمر بن علی . . . وقد وقع
فراغ هذا النسخة من شهر رجب المرجب سنة احدى عشرين والف
(136. a)
(2508 ve 2510 No. daki aynı risâlelere b.)

II. Hall-i Mu'ammayât-i Hall'ı mu'ammayât-i Şâdık-ı Dakani : صادق دکنی
Asmâ'al-Husnâ. Farsça.

Baş : بسم . . . معروض آنکه حقیر صادق دکنی عاشق میکوید که . . .
(63. b)

Son ve ketebe : الصّبور بظهور پیوسته تمت فی يوم الثلثة فی شهر جمادی الاول
سنة ۱۰۲۵
(75. a)
(2508. No. daki mecmûanın V. risâlesine b.)

III. Risâla-i Mu'ammâ. Risâla-i Mu'ammâ. Hâkiri Şihâbaddîn : حقیر شهاب الدین
Farsça manzûm.

Baş : باسمک الفتح یا فتّاح
بنام آنکه ذات جمله اشیا بود چون اسم او ذات مسمّا
(76. b)

Son : قبول خاطر اهل هنر باد بخوبی در همه عالم سمر باد
(85. b)

(faslında خاتمة الرساله)

درین فن قبل ازین چندین رسائل رقم زد کلاک ارباب فضائل
ولی اکثر ز تعریفات مذکور نقصان نیست خالی وزخلل دور
حقیری اندرین لفظ محقر که بر لوح بیان آمد مصور
. . . . .
فی تاریخ آن از عالم غیب رسیده نسخه موزون و بی عیب

نسخه موزون و بی عیب» bildirmektedir. 2508 No. daki mecmûanın IV. risalesi, gene
terkibi 924 yılmış ifade eder (1518). 2508 No. daki mecmûanın IV. risalesi, gene
bu risâledir; ancak o nüshada târîh terkibi, «نسخه موزون بی عیب» şeklindedir ve
918 yılmış gösterir. Bu nüshanın daha eski ve doğru olduğuna nazaran Hâkiri'nin
bu risâleyi 924 te yazdığını kabul etmek gerektir kanaatindeyiz.)

IV. رساله معمای تاریخ کمال پاشا شرح مولانا : Tawfîkî-i Giylânî : Tawfîkî
Risâla-i Mu'ammâ Târîh-i Kamâl Pâşâ Şarh-ı Mawlânâ Tawfîkî. Arapça.

Baş : بسم . . . قد وقع الفراغ من التّقرير بعون الملك القدير بتاريخ
النصف الاول . . .
(86. b)

Son : ای فرغت منه فی السّاعة التّاسعة من يوم السّبت من خامس شهر
شوّال سنة اثنين و عشرين و تسعمائه تمت الرسالة لمولانا توفیق
(87. a - b)

از گفتگوی ابن کمال الوزیر الروی در فتح بلغراد مورخا، «87. a da yukarıya, kenara, yazılmış. 88. b-89. a da yeni bir yazıyla bâzı farsça beyitler ve türkçe bir türkû var.)

Cilt
635

2521

سعدی شیرازی

Sa'dî-i Şîrâzî :

Gulistân

(گلستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 16.8 × 10.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 8

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin ciltli. Baştan 23 yaprağı metne dâhil
değil. Bu kısmın 4 yaprağında, metindeki bâzı lûgatler izâh edilmiş, 14 yaprağı
boş. Ondan sonraki yapraklarda kırmızı mürekkeple fihrist yazılmış. 1. yaprakta
numara yok. Metin 47 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. Sondan 18 yaprak boş.
gibi yazılar ve başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış. İlk iki s. de altın cetvelle çeçeve var ve ilk s. de, üstte, yap-
rak motifleriyle bir tezhib mevcut. Her yaprakta. satırların düzgün olmasını sağ-
lamak için dört ufki çizgi var. S. kenarlarına kırmızı mürekkeple bâzı lûgatlerin
izâhı yazılmış. Muḥammad Sa'îd Hamdam Çalabî'nin (1275 H. 1858) elyazısı.
Kenarlardaki ve baştaki izâhlarla fihrist ve tezhib de onun. Yazı ta'liyk.

Baş : بسم . . . منت خدا را عزّ وجلّ که طاعتش موجب قربتست . . .
(İlk s.)

Son ve ketebe : گزنیاید بگوش رغبت کس بر رسولان پیام باشد بس
قطعه یا ناظرأ فیه سل بالله مرحمه علی المصنف واستغفر لکاتبه
واطلب لنفسک من خیر ترید به من بعد ذلک غفراناً لصاحبه
اتمام یافت بقلم شکسته رقم شیخ محمد سعید همدی ازدود مان
حضرت جلال‌الدین مولوی قدس سره الولی در سنه هزار و دوسد و چهل
وهشت در غره ماه ربیع الاخر بیوم دوشنبه در وقت بیکاه و بالله التوفیق
(47. a)

Cilt
635

2522

مجموعه

Maemû 'a

Cilt eb'adı : 19.2 × 11.5

Yazı eb'adı : 13 × 6 (İlk risâleye göre)

Kenarları ve sırtı tâmir görmüş, ortası altın yaldızla tezhibli ve karanfil ve lüle motifli şemseli. Miklaph, miklabında da şemse bulunan cilt.

I. Kısım : Mirwârîd 'Abdallâh b. Şamsaddîn Muḥammad :
Manâzil-i İnşâ'. Farsça. Baş tarafı noksan. Mecmûanın alt tarafına,
dıştan yazılmış, kenarına sonradan, « ترکی » sözü yanlışlıkla ve ayrı bir yazıyla
eklenmiştir. İlk kapak kâğıdının üstünde « کتاب عبدالله مروارید » yazısı var. İlk
s. de, 1. b de çok güzel bir tezhib var. Bu s. nin son sözü « حرس الله صفحات »
kâşifesi « اعماله ». 2. a ise « رفعت » diye başlıyor. Arada eksik
var. Müellif, adını, « عبدالله بن محمد », بعض میرساند مسود این ارقام فقیر مستهام عبدالله بن محمد,
« المرورید » diye anıyor (1. b. sondan iki satır). Her s. üç lâcüverd, bir altın cetvelle
çerçevesi. Eser, muhtelif devirlere âit mürâselâtı muhtevî inşâ kitabıdır. 21. a,
26. a ve 28. a da 'Alîşir Navâî'nin adı geçer. Kaşf, bu kitabı almazsa da "Mû-
nis'al-ahbâb" ını zikreder ve 922 H. de (1516) vefât ettiğini kaydeyler (II, s.
1911). Kâmus'al-a'lâm, adının Şihâbaddîn 'Abdallâh olup H'âcâ Şamsaddîn'in
oğlu bulunduğunu, şâir ve hattât olup, Bahrayn seferinden dönüşünde dost-
larına armağan olarak inciler getirdiğinden Mirwârîd diye şöhret bulduğunu,
şürde Bayânî mahlasını kullandığını, Husayn Baykara'nın (911 H. 1505) mün-
şiliğinde bulunduğunu, Münis'al Ahbâb'dan başka Târih-i Şâh, Târih-i manzûm
ve nâtamâm Husrav u Şîrin'i de olduğunu yazar (IV, s. 3109). Hadiyyat'al-
'ârifin, bu zâtı Şihâb'al-Mirwârîd diye alır, Şafawiyya'ya ait de Târih-i
Şâhî'si bulunduğunu bildirir; 929 da vefât ettiğini söyler (I, s. 471). Rayhâna,

Târih-i Şâhî'nin, Husayn Baykara'nın vakaayine âid olduğunu bildirir, hâl terce-
mesinden kısaca bahsede (IV, s. 13 - 14). Bu kaynaklar, onun münşiliğinde ittifak
etmekle beraber bu eserinden bahsetmezler. Yalnız, Sa'îd Nafisî, "Târih-i nazm u
naṭr"inde, aynı zamanda hattât ve mûsıkîy üstâdı da olan bu zâtın "munşa'ât"ı
ve eskiden mekteplerde yazıyı ve mektup yazma bilgisini öğretmek için okutulan
"Tarassul" adlı bir kitabı bulunduğunu bildirir (I, s. 259 - 260). Gene aynı müel-
lif, "Munşa'ât"ının adının "Risâla-i Şarafiyya" olduğunu söylediğine göre (II,
777) sanırız ki "Manâzil-i İnşâ", S. N. nin bahsettiği "Tarassul"dür.

Manâzil, 100. b de bitiyor; bundan sonra bilginlere, nakıyblere, şeyyidlere,
sudûra, vezirlere, münecimlere, şâirlere, tabiblere, kâtiplere, nakkaşlara, yâni
ressamlara, hânende ve sâzenelere yazılacak mektuplarda geçmesi gereken sözler,
bayram ve nevrız tebriklerine, bir makaama tâyin edilen kişilere, yapılan binayı
kutlamaya, sefere gidenlere, seferden gelenlere, müteaddid tâziyelere, hastalara
yazılacak mektuplara, iştîyak-nâmelere eklenecek kıt'alara dair örnekler var (101.
a - 109. b). Bizce bu kısım da, aynı kitaba âittir. Bu ikinci kısım, nesihle yazılmıştır;
başlıklar surhladırlar.

I. kısım kıt'alalar:

Baş : ای کرده بکلك صنع تركيب بشر زانشاء تونقش بسته اجسام وصور
(1. b)

Son : با تیغ جفا بکش مرا بسمل کن القصه بیا فکر من بیدل کن
صح و تم (Kenarda)
(100. b)

II. kısım kıt'alalar:

Baş : ای غایب وحاضر از تو در ملک حضور
در طوق کنند توجه نزدیک وجه دور
(101. a)

Son : اهی وزید از دل ناشاد مرا فی الحال بیاد شوق برداد مرا
(110. a)

II. Kısım : 'Abdarrahmân Hibat-Allah : Maḥmūd Hüdâyî'nin (1038
H. 1628 - 9) Mihrimâh Sultân câmi'indeki dört va'zı. Türkçe. Dibâce arapça. Hiba-
tallâh, kendi adını ve risâlenin, perşembe günlerinde A. H. nin vaazlarından mey-
dana geldiğini 110. a - 111. b de bildiriyor. Bu zâtın kim olduğunu kesin olarak
bulamadık.

Baş : باسمه سبحانه وتعالى شانه هذه مجالس قطب الزمان ...
(110. a)

Son : ربّسمز توفیق و هدایت ایدہ کرم ایدہ اللہم ارزقنا محبتک و محبة نبیک
و جميع اولیائک و بحجرة نبیک المختار وآله واصحابه الاخيار والحمد لله
وحده وصلى الله على نبیه وآله
(125. a)

(126. b de Zayn'al-'ābidīn adlı birinin arüzla, 127. a da Nizāmoghli'nin heceyle, 127. b de Muhyi'nin aruzla birer ilâhisi var. Zayn'al-'ābidīn'in kim olduğunu bilmiyoruz. Nizāmoghli, 1010 H. de; 1601 - 1602; vefât eden Halveti Sayyid Sayf-Allâh'tur; Muhyi, 1020 de; 1611; vefât eden Malâmî Muhyiddin'dir.)

Cilt
637

2523

اصفهان شاهنك عشقنه عائد بر خلق ماصالى

Işfahân Şahının aşkına âid bir halk masalı:

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 21.5 × 12.8

Yazı eb'âdı : 12.5 × 7.5

Mukavva üstüne pek kötü şemseli ve lâke taklidi, Mâverâunnehir ve Türkistanlılara hâs bir cilt. Başta kötü ve yalancı yaldızla tezhibimsi birşey var. S. kenarları gümüş ve surh cetvelli. Yazı, Mâverâunnehir ve Türkistan ta'hykı. 149 yap. Her s. de 9 satır var.

Baş : بسم . . . امّا راویان اخبار و ناقلان آثار . . .
(1. b)

Son : تجرّبه روزگار و علم معاش حاصل آید و الله اعلم بالصواب
(149. b)

Cilt
638

2524

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 27 × 17.5

Yazı eb'âdı : 19.5 × 12.5

Koyukırmızı renkli, ortası, her iki tarafında kabartma hendesi şekilleri hâvî dâirevi şemseli, kenarları çift zencirekli, miklabı kopmuş, bazı yerlerini güve yemiş, devrine âit güzel bir ciltle ciltlenmiş. Başta, içinde altınla kûfi Besmele yazılı lâcüverdi daha fazla güzel bir başlık tezhibi var. İlk iki sahifesi lâcüverdi ve altın cetvelle çerçevesi, öbür s.leri surh cetvelli. «Şerh», «المقدمه», «آخر» gibi sözlerle başlıklar altınla yazıldığı gibi dikkati çekmesi gereken sözlerin üstleri de altın çizgilerle çizilmiş. 130 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı güzel bir nesih.

I. Ahmedî : بدایع السّحر فی صنایع الشعر : Badāyī'as-sihr fī Şanāyī'aş-şī'r.
Farsça.

Dibâcede,

بگوی عیسی و دیگر مگوی گر نفست

رسد بمرده صد ساله باز مژده جان

beytinden anlaşıldığı ve hile bu kitabı Aydınogullarından 'İsā Bik adına yazmıştır (3. b); netekim bundan sonraki kitaplar da, 'İsā Bik'in oğlu Hamza Bik adına ve Ahmedî tarafından yazılmıştır. Raşîdaddîn Vafvâ'tın (481 - 578 H. 1088 - 1182), "Hadā'ık'as-sihr fī Hākā'ık'aş-şī'r" inin telhisi olduğunu ve bu kitabı bazı şevâhid ilâve ederek bu eserini meydana getirdiğini «موسوم بدایع السّحر...» این رساله را... مرقم آورد و خلاصه مضمون حدائق السحر را با زواید شواهد... درین درج درج کرد» sözleriyle bildiriyor (3. b. Raşîdaddîn Vafvâ't in Hadā'ık'as-sihr için Kaşf'a; I, s. 634 ve Farhang'e b. s. 229).

Baş : الحمد لله الذى اشرفت بنور جود وجوده فى مطالع البيان . . .
(1. b)

Son ve ketebe : بفرتخی و سعادت تمام شد مختصر بدایع السّحر مشتمل على صنایع الشعر هرکه این را بعقد ضبط آرد بر تألیف و ترکیب کلام مصنوع و سبک نظم و نثر مطبوع اقتدار یابد و چیزی از اسرار این فن بروی پوشیده نماند و الله ولى التوفیق . . . فرغ عن کتابه هذا الكتاب الشريف . . . العبد . . . احمد بن حاجی محمود الاقصرای عفی عنهما ولجاعة المسلمين وذلك فى الثانی والعشرين من رمضان المبارك لسنة خمس وثلثین وثمانه مائه هجریه

(73. a)

II. Ahmedî : مرقاة الادب : Mirkât'al-Adab. Arapçadan farsçaya manzûm lûgat. 50 kît'adan meydana gelmiştir. Hâtîmede Abcad hisâbını, bazı fıkıh mes'elelerini, Gurra-nâma'yı, burçları ve yıldızları, 'Aşara-i Mubaşşara'yı, Ulu'l-'azmi v.s. yi bildiren 21 kît'ayı muhtevî bir eserdir. Dibâcede, 75. a da bu eseri, «حزه بك» in oğlu «مجدالدولة والملة عيسى بك» bildiriyor. Hâtîmede kendi adını anıyor (112. a). «مرموز بنظم آوردم» sözleriyle Hâtîmenin 27 kît'adan meydana geldiğini bildiriyor. «الخادى والعشرون فى اسامى اولوالعزم من الرسل» faslinin yorsa da (75. b) bu kısım, «خاتمة الكتاب» kısmıyla bitiyor. Bu da ayrı bölüm sayılırsa Hâtîme'de 22 fasıl var.

Son ve ketebe : عین حرفی شرحه گلنوب اندن شروع تصمیع و بو وجهله تتمیم نیت
اولئشدر والله المعین . . . .

قد وقع الفراغ من كتابة هذا الكتاب في غره اول الجمادین من شهر
سنة ست وستین و تسعمائه عن يد العبد الضعیف و اهی ابن تاج الدین
الاسترومچهوی . . .

(380. a)

(Surûrî, 969 da vefât etmiştir. Bu nüsha, şârihin vefâtından üç yıl önce istinsâh edilmiştir. Son sahifenin kenarına, Surûrî'nin vefât târihi olan «گندى جهان سرورى» terkibi, altına da «سه ٩٦٩» kaydı konmuştur.)

Cilt
437

2526

سرورى

Surûrî:

Şarh-ı Dîvân-ı Hâfîz

شرح دیوان حافظ

TÜRKÇE

II. cilt

Cilt eb'âdı : 26.9 × 17.5

Yazı eb'âdı : 19 × 11

Ortası şemseli, mıklaplı, kahve rengi ciltli. «ع» harfinin sonuna kadar. Beyitlerin üstlerine surh çizgi çekilip belirtilmiş. Yazı nesta'lyk. 240 yap. Her s. de 19 satır var.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى عين عيان الدين لاجراء عين العلم وينبوع
اليقين . . .

(1. b)

Son ve ketebe : بو فقيرى دعاء خيرله ياد و روح محتاجى صدقة ثواب ايله غنى
و شاد ايدهلر

بايع از مشتري بها خواهد شارح از ناظران دعا خواهد

تحريراً فى الجلد الثانى رجب المرجب الى ليلة الجمعة رابع جمادى الآخر
سنة ٩٨٣ كتبه الفقير الحقير نعمة بن محمود المغلوى اصلاً الطرابلسى مولدا
غفر الله تعالى ولوالديه و لمن استكبه وجميع المسلمين اجمعين امين

(Ketebeden de anlaşıldığı veçhile müstensih epeyce bilgisiz bir zâttır.)

Cilt
641

2527

سرورى

Surûrî:

Şarh-ı Dîvân-ı Hâfîz

شرح دیوان حافظ

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.5 × 14.2

Yazı eb'âdı : 15 × 7.7

Alelâde meşin ciltli. 111 yap. Şerh, 83. b de «ت» harfi bitmeden bırakılmış. Satırlar muhtelif. «مطلع، شعر، قطعه» gibi sözler surhla yazılmış; beyitlerin üstü surhla çizilmiş. Yazı ta'lyk.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى حافظ الذكر عن تحريف رب المنون . . .
(1. b)

Son : سیلاب سرشك آمد و طوفان بلا رفت
گوز باشی سیلاب گلدی طوفان بلا کتدی

(Bu noksan nüshanın 83. b den sonraki sahifelerinde ayrı yazıyla Şun'-Allâh'ın, Sa'daddin'in fetvâları ve bâzı şâirlerin şiirleri var. Birçok sahifeleri boş. Yazıya nazaran XII. asra; XVIII. âittir.)

Cilt
642

2528

سرورى

Surûrî:

Şarh-ı Bûstân

(شرح بوستان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.2 × 12

Yazı eb'âdı : 13.3 × 7.4

Ortası altın şemseli, kenarları düz cetvelli, kıyıları ve sırtı tâmir görmüş, mıklaplı, siyaha yakın kahverengi ciltli. Yazı ta'lyk. İlk s. de boyayla yapılmış kötü bir müzehhep başlık var. Dikkati çekmesi gereken sözler ve başlıklar surhla yazılmış. Metnin üstü surh çizgiyle çizilmiş. 218 yap. Her s. de 19 satır var.

Baş : حمد محبوب بعدد اوراق رياض وشكر محسوب بشمار قطرات :
حياض . . .

(1. b)

Son ve ketebe : که اندك فضل تو بسیار باشد خنك انكه بفضلت يار باشد

قد وقع الفراغ . . . حمد الله بن حسين بابا في وقت الجمعة المباركة في
اواخر ربيع الاخر لسنة خمس وستين والف من هجرة المصطفى . . . (218 b.)

Cilt
643

2529

شمعی

Şam'î:

(شرح بوستان)

Şarḥ-ı Būstān

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.8 × 15.5

Yazı " : 15 × 9

Kırmızı renkli, mıklıplı âdi cilt. 337 yap. S.lerdeki yazılar muhtelif.
Yazı ta'hyk. Âyetlerin ve beyitlerin üstleri surhla, bazı beyitlerin üstleri siyah
mürekkiple çizilmiş.

Baş :

بسم . . .
بنام خداوند جان آفرین جان برادیمی خداوندك ناميله
باشلدم . . .

(1. b)

Son ve ketebe : ای خدا بنی عفوکند
خدا یا زعقوم مکن ناامید
ورحمته کن نومید ومحروم ایلمه

بيت

هزاران درود و هزاران سلام ز ما بر محمد عليه السلام
تمت الكتاب . . . المحتاج احمد بن علی افندی عن قصبة ارگری
قصری فی شهر رجب المرجب فی اليوم سهشنبه فی وقت الضحی
بو کتابك تاریخین بیل ای همام

غین وقاف وطی و بیده اولدی تمام
صاحبہ و کاتبہ احمد بن علی افندی

(237. a - b)

(1119 H. de yazılmış.)

Cilt
644

2530

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 16.8 × 12

Yazı eb'adı : 12.5 × 7.5 (1. risâleye nazaran)

Ortası şemseli, kenarı ince zencirek cetvelli, mıklıplı kopmuş koyu kahverengi
ciltli, 211 yap. 84. b nin sonuna kadar her s. de 15, son risalede 13 satır var. Yazı
ta'hyk.

I. شرف الدین حسن بن محمد رابی Şarafaddîn Hasan b. Muḥammad Rāmî :
Anîs'el-ʿUşşâk. Farsça.

Baş : بسم . . . حمد وثنا خالق را علت کلمته که در مبدئ خلقت وجود
خاکیا ترا بشریف ولقد کرّمنا بنی آدم مشرف کردانید

(2. b)

Son ve ferâğ : فرقت میان سوزکز جان خیزد یا انک بریسانش بر خود بندی
تمت الرسالة الموسوم بانيس العشاق بتوفيق الله الملك الخلاق في يوم السبت
وقت العصر المنتصف من شهر ربيع الثاني سنة ثمان واربعين وثمانمائه
(47. a)

Dihâcede, Şayḥ Uvays Bahâdîr Hân adına (saltanatı. 757 - 776 H. 1356 - 1374)
yazıldığını bildirmekte, bir nevrûz'da, Naşîraddîn-i Tûsî ile (672 H. 1274) görüşür-
ken hâzır bulunanların şiirler okuduğunu, kendisinin de, güzellerin âzâsına âid olan
şiirleri, bu konuşma üzerine toplamaya niyet ettiğini, sonra güzellerin uzuvlarını
öven beyitleri toplayıp 19 baptan ibâret olan bu eseri meydana getirdiğini bildiriyor
(2. b - 6. b) ve kendi adını, «حسن بن محمد الملقب بالشرف المشتهر بالرأى» diye anı-
yor (5. a). Birisi, Birisiyi silip üstünden giderek «راهن» şekline sokmuş; fakat
2. a da güzel bir sülûsle, «كتاب انيس العشاق از تصانیف ملك الظرفا مولانا شرف الدین»
yazılı. Kaşf, «انيس العشاق» m. 826 şevvâlinde yazıldığını
söylemekle beraber Uvays Bahâdîr adına tertib edildiğini de kaydeder (I, s.
198). Kāmūs'al-A'lām, Şarafaddîn'in 795 H. de (1392 - 1393) vefât ettiğini
yazar (IV, s. 2849). Farhang-i Huḥan-varân, aynı vefât târihini bildirir (s. 295).
Sa'îd Nafîsî de «Târîḥ-i nağm u nağr», de aynı târihi verir (I, s. 187). Rayḥanat'al-
Adab, Rāmî'nin 795 te vefât ettiğini yazdığı halde «انيس العشاق» m. 826 da ya-
zıldığını bildirmektedir ki bu, şüphe yok ki bir zühûldür (II, s. 306 - 307).
Rāmî, dihâcede Uvays Bahâdîr'ı, «خلد الله ملكه وسلطانه» diye andığına göre bu
kitap, 776 dan önce yazılmıştır. Surûrî'nin «Baḥr'al-Ma'ârif» inin aslı kaynağı
bu kitaptır.

VI. İbni Yamîn : Muḳaṭṭa'ât. Farsça.

Baş : بنام خدائی که هستی ازوست زبردستی وزیر دستى ازوست
(91. b)

Son ve ketebe : گر نبخشی گنه ما که ظلومیم وجهول
بچه داندن خلایق که عفوی وغفور

تمام شد کتاب مقطعات امیر محمود بن یمن . . . علی یدی
اضعف عبادالله تعالى بهاءالدين بن السعيدالمبرور تاجالملة والدين حاجی
حسن بن علی الحافظ الکتب القمى فی غدره رمضان المبارک يوم الاثنين سنه
سبع واربعين وثمانمائه هجرية نبويه
(210. a)

«حکایت» adlı bir başlıkla «آغاز داستان» vezinde «Feülün feülün feülün feül»
başlıklı üç fash ve bir «مناجات» 1 muhtevî 172 beyitten sonra 500 küt'a var. Maḥ-
mūd İbni Yamîn'addlî-i Tugrâyl-i Faryūmadl, 769 H. de; 1367 - 8; refât etmiştir.
Rayḥāna'ye ve Farhang'e b. VI, s. 206 - 207; s. 15.)

Cilt
645

2531

عبدی عبدالرحمن (پاشا)

'Abdî 'Abdaraḥmān (Pāṣā):

Şarḥ-ı Pand-i 'Atṭār

(شرح پند عطّار)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.5 × 12.5

Yazı eb'âdı : 15.9 × 8.4

Mıklaplı, üstü kâğıt kaplı, yanları ve sırtı meşin âdi mukavva ciltli. 92 yap.
Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. Bâzı yerlerde beyitlerin üstü surhla çizilmiş. Son
kısmalarda, yalnız «محصول» sözünün üstü siyah mürekkeple çizilmiş. S. kenarları
tek surh cetvelli. Yazılış târihi yok.

Baş : بسم . . . اثنیه تعظیم آرا وادعیه ترجی نما اول خدای
بی همتا . . .
(1. b)

Son ve ketebe : شول کسنگ روحه اولسونکه بو نصیحتلری جوق اوقیه
تمت الکتاب بعون الله تعالى کتبه الحقیر السید الحاج علی غفرله
(92. a)

(‘Abdaraḥmān Pāṣā, kitabını «سلطان محمد خان ابن السلطان ابراهيم» adına yazmıştır
(1. b). Muḥammad, 1058 - 1099 da hükümdarlık eden zattır. Vaḳ'â-nuvis 'A. 'Abdî
Pāṣā, İstanbul'lu olup 1103 H. de (1882 - 1883) Kandiye muhafızı iken vefât etmiştir;
hâl terc. si ve eserleri için Sicill'e, c. III, s. 408; ve Osmanlı M. e b. III, s. 98 - 99.
Kitap 1250 de Hamdam Ç. nin ondan önce de târihsiz iki temellük kaydını ihtivâ
ettiğine göre şârihten pekaz bir müddet sonra istinsâh edilmiştir.)

Cilt
646

2532

اسماعيل حقى (بروسوى)

İsmâ'il Hakkî (Burûsavî):

Şarḥ-ı Pand-i 'Atṭār

(شرح پند عطّار)

TÜRKÇE

I. C

Cilt eb'âdı : 24.5 × 16.5

Yazı eb'âdı : 17.5 × 9.5

Üstü bez kaplı, mıklaplı âdi mukavva cilt. Yazı nesta'hyk. 192 yap. Her s. de
19 satır var (2533 No. ya b.).

Baş : حمد بی حد آن خدای پاکرا
(1. b)

Son : عمری واونک مغعول اولی وغنیمت ثانیهی هر اکا ظرفدر
(192. b)

Cilt
647

2533

اسماعيل حقى (بروسوى)

İsmâ'il Hakkî (Burûsavî):

Şarḥ-ı Pand-i 'Atṭār

(شرح پند عطّار)

TÜRKÇE

II. C

Cilt eb'âdı : 23.7 × 16.5

Yazı eb'âdı : 17.5 × 9.5

I. c. gibi ciltli. 203 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı, ilk ciltteki gibi ve aynı
zâtın yazısı.

Baş : ظرفدر چون رود و نیاید جمله سی جزادر
(1. a)

Son ve ketebe : تاریخ منظوم للشارح الفقیر
حمد لله که شیخ عطارک ویردی حق مشامنه بوشرح
بر الف قد گلوب ددی تاریخ اولدی اهل دله تحفه بوشرح
این کتاب از دست فقیر حقیر پرتقصیر الحاج محمد افندی بخارای نک
بلده بروسه ده بیکارباشنده نقشبندی تکیه سنده تاریخک بیک ایکی یوز
قرق سکر سنده شد بتوفیق خدای لاینام . . .
(203. a)

(Te'lif târihi, bir ta'miyeyle 1136 ediyor ve esâsen şârih de son s. de mezkûr yılın ramazan ayının 17. cuma günü şerhin bittiğini kaydediyor.)

Cilt
648

2542

عبدی (همت زاده)

'Abdî (Himmat-zâda):

'Urî'yi Şarh

(شرح عرفی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.2 × 12

Yazı eb'âdî : 13.7 × 6.5

Kenarları düz cetveli, mıklaplı meşin cilt. 51 yap. Her s. de 19 satır var. Beyitlerin üstleri surhla çizilmiş; mısra'ları gösteren bâzı «ع» harfleri surhla yazılmış. 'Urî-i Şîrâzî'nin «اذاخسته» redifli na'tiyle «ه، ز، ا» kaafiyeli üç na'tinin şerhi.

Baş : اچسون دیر ایسک باب عطایی فاتح

اولسون دیر ایسک فیض الہی سانخ
(1. b)

Son : سندن صله نقد شفاعت استر

شرح ایلدی چون نعمتی همت زاده
(51. a)

('Urî Muḥammad, 999 H. de; 1590; vefat etmiştir. Himmat-zâda 'Abdî, Calcuttiyya'dan Himmatîyya kolunu kuran Himmat'in oğludur; 1122 H. de (1710) vefât etmiş, Üsküdar'daki Himmat Efendi tekyesinde, babasının yanına defnedilmiştir. Bu kitabın ketebesinin olmayışı, şârihin elyazısı olması ihtimâlini düşündürürse de bâzı yanlışların, meselâ baştaki سانخ sözünün سانخ yazılması, sondaki rubâînin ilk mısra'sının, ساده سوادن ایدوب دل لوحن sözünden önce حَبّ، yahut نقش sözünün unutulması, bu ihtimâli gideriyor. 'Abdî için Osmanlı M.e bakınız; II, s. 313-314. 1. a da Hamdam Ç. nin temellük yazısı ve mühründen başka «باستصحابه» هو من كتب الفقير درویش محمد اسعد كان الله له جا سنة ١٨ ve درویش راسخ المولوی temellük kayıtları var. Birincisinin Balıkesir'li Râsîh'a âit olduğunu sanıyoruz; ikincisi Şeyh Galib'e âittir.)

Cilt
649

2543

هاتنی

Hâtîfî:

Tîmûr-nâma

(نیمورنامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 23 × 11.5

Yazı eb'âdî : 16.5 × 6

Ortası şemseli, kenarları köşebentli ve zencirek cetveli kahverengi ve mıklaplı ciltli. 113 yap. Her s. de 19 satır var; her satırda bir beyit mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı pek güzel bir ta'hiyk.

Baş : باسمه سبحانه

بنام خدایی که فکر خرد نیارد که تا کنه او پی برد

Son ve ferâğ. : الہی جوان نقش فرخ نهاد بآخر رسید آخرش خیر باد

وقع الفراغ عن تسویدها فی بیست ودویم شهر ربیع الاول سنہ ۹۹۰

(Hâtîfî, 2. b de adını,

ازوهاتی سوی اوراه جوی گرت ره نماید بسرراه پوی

(beytiyle anmaktadır. Kasf, Hâtîfî'nin 927 H. de (1520-1521) vefât ettiğini yazar; II, s. 521. Hâl terc. için Rayhâna'ye; IV, s. 305-306; nerelerde bulunduğu için de Farhang'a b. s. 625-626. Tîmûr-nâma, 1869 da Lekhnû'da basılmıştır. İki yazması, Tehran'da, Madrasa-i Sipehsâlâr-ı Cadîd'de, Laylî ve Macnûn'unu da ihtivâ eden diğer yaz. sı aynı K. de mevcuttur; Rayhâna, s. 305. Bu nüsha, müellifin vefâtından altmış yıl sonra yazılmıştır.)

Cilt
650

2547

هلالی بدرالدین استرآبادی

Hilālî Badraddîn-i Astarâbâdî:

Şâh u Darvîş

(شاه و درویش)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 15.2 × 9.3

Yazı eb'âdî : 9.9 × 4.5

Ortası altın yaldızlı şemseli, kenarları aynı tarzda köşebentli, zencirek cetvelli, miklaplı cilt. 41 yap. Her s. de 12 satır var. Yazı çok güzel ve ince bir ta'hyk. Baş tarafından, minyatürlü başlığın altı kesilmiş. İlk iki s. mısra'ların ortaları altınla nakışlı lâcüverd cetvelle, mısra' kenarları tahrirli altın yaldızla müzeyyen. Her s. nin kenarlarında ve ortalarında lâcüverd ve altın cetvel var. Her satırda bir beyit mevcut. Başlıklar, kenarları altınla müzehheb lâcüverd safihalarla süslü; yazıları altınla yazılmış. Cilt kapaklarının içlerinde de yapıştırma şekillerle bezenmiş şemse varmış; yalnız yerleri kalmış. Kitap fersûde; her s. si ciltten ayrılmış. 14. a, 24. b ve 37. a da güzel birer minyatür var. Yazı, minyatür ve kâğıt bakımından, devrine âid olduğu muhakkak. Hilâlî, «در بیان انکی سبب گفتن این چه بود» fashında (6. a-8. b),

قصه شاه را بیان کردن   حال درویش را عیان کردن
روی در اتمام او کردم   شاه و درویش نام ان کردم

beyitleriyle kitabın adını bildirmekte (8. b), na't fashının sonunda da,

بنده کترین تست هلال   بلبل باغ دین تست هلال
نسبت من اگرکنی بهلول   بهلالی علم شوم همه سال

beyitleriyle kendi adını söylemektedir (5. a).

Hilâlî, Astarâbâd'lıdır. Divânı, Şifât'al-'âşîkîn'i, Laylî vu Maenûn'u, Şâh u Darvîş'i vardır. Rayhâna, Hilâlî'nin, Şî'a tarafından Sünnî sanıldığını, 936 H. de (1529 - 1530), 'Abdallâh Özbek Hân tarafından Herât'ın zaptında, Şî'î oluşu yüzünden şehid ettirildiğini söylüyor ve Şâh u Darvîş'in, Tehran'da taşbasması olarak basıldığını bildiriyor (IV, s. 319 - 320). Şâh u Darvîş'te, "Manşabat-ı Asad-Allâh'al-gâlib" fashında,

در دریای سرمه دست علی   جانشین محمدست علی

beyitleri, Hilâlî'nin Şî'a-i İmâmiyya'den olduğunu açıkça göstermektedir (5. a). Bu nüsha, İrân-kârî yazısına, tezhibine, kâğıdına, minyatürlerine nazaran asrına

âittir ve İrân'da yazılmıştır (Hâl terc.nin nerelerde olduğunu anlamak için Farhang'e b. s. 631).

Baş : هستی و بوده و خواهی بود   ای وجود تو اصل هر موجود
(1. b)

Son : این دعا را قبول کن یارب   حشر او با رسول کن یارب
(41. a)

Cilt
651

2548

هلالی

Hilālî:

Şâh u Darvîş

(شاه و درویش)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.1 × 13.5

Yazı eb'âdî : 13.5 × 8.5

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. Yazı güzel bir ta'hyk. 36 yap. Her s. de 15 satır var. 36. yaprağın kenarı makasla kesilmiş. Orda herhâlde bir temellük ve ya vakıf mührü ve kaydı varmış. 36. yap. tan sonraki dört yap. ta Macd-i Hamgar'ın (686 H. 1287), Hayrat'ın (839 H. 1535) ve Haydarî'nin (1000. 1002, H. 1591. 1593) şüirleri var. Yazı, kâğıt ve resm-i imlâ bakımından XI. yüzyıla (XVII) âittir.

(Baş ve son için 2547 No. ya b.)

Cilt
652

2549

جای عبدالرحمن

Câmi 'Abdarrahmân:

Kaşıda-i Luccat'al-asrâr va Huccat'al-ahrâr

(قصیده لجة الاسرار و حجة الاحرار)

FARSÇA

Kitabın eb'âdî : 18.7 × 12.5

Yazı eb'âdî : 13.7 × 8.4

Kapsız. 7 yap. Yazı çirkin bir rık'a. Kasidenin adını, kendi adını ve yüz beyit olduğunu,

جای احسن این نه شعراز باغ رضوان روضه است
کاندر او هر حرف ظرفی از شراب کوثر است

لجۃ الاسرار اگر سازم لقب انرا سزااست
زانکه از اسرار دین بحر لبالب گوهر است

حجة الاحرار اگر با آن کنم ضم هم رواست
زانکه بر مطلوب هر آزاده حجة گستر است
مربود پنجاه چون ابیات او آمد دومر
در صفا و محکمى شاید که گویم مرمر است

beyitlerinde bildirmektedir (7. a - 7. b)

Baş : بسم... کنگر ایوان شه کز کاج کیوان بر تراست
رخنهادان کش بدیوار حصار دین در است
(1 b)

Son : سال تاریخش اگر فرخ نویسم دور نیست
زانکه سال دولت تاریخ او فرخ فراست
(7. b)

(Son beyitten, 880 H. de; 1475; yazıldığı anlaşılmaktadır. Hâşim Raql'nin hazırladığı "Divân-ı kâmil-i Câmî"ye b. 1341 Şemsî hicrî-Çâp-hâna-i Pîrûz; Metin; s. 20 - 24.)

Cilt
653

2550

سعدی شیرازی

Sa'dî-i Şîrâzî:

Bûstân

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19 × 12.5

Yazı eb'âdı : 13.9 × 7.3

Miklaph ve yeni ciltli, 129 yap. Her s. de 17 satır var. S. kenarları altın cetvelli
Her satırda bir beyit mevcut. Mısra' araları altın cetvelle ayrılmış. Başlıklar surh.
Yazı ta'lyk.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم (حکیمی) سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son ve ketebe : بحق محمد شفیع الامم بیا مرز مارا توای محترم
کتابه الفقیر الحقیر اضعف الضعفا درویش مصطفی المولوی السرائی
غفر ذنوبه فی سنه ۱۰۷۷
(129. b)

(2554 No. ya b.)

Cilt
654

2551

سعدی شیرازی

Sa'dî-i Şîrâzî:

Bûstân

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20 × 13.5

Yazı eb'âdı : 14.5 × 7.5

Yumuşak ve miklaph cilt. 142 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı güzel bir ta'lyk.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم (حکیمی) سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son ve ketebe : بطاعت نیا وردم الا امید
قد وقع الفراغ . . . علی ید اضعف الفقرا المولوی السید درویش
حسین بن مصطفی عفی عنهما بزوايه غلطه المحمیه فی عشرين شهر ذی القعدة
الشریفة سنه ۱۰۵۰ خمسین و الف من الهجرة . . .

(142. b)

(Son beyit yok. 2554 No. ya b.)

Cilt
655

2552

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şirâzi :

Būstān

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.2 × 14.5

Yazı eb'âdı : 10.5 × 6.1

Miklâplı, ortası şemseli, sonradan tâmir görmüş meşin ciltli. 157 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı ta'lıyk. Bâzı yapraklar sonradan eklenip nüsha tamamlanmış. S. kenarları mavi boyayla çerçevelevli.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیمی سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son : بضاعت نیا وردم الا امید خدايا ز عفوم مکن نا امید
(157. b)

(2554 No. ya b.)

Cilt
656

2553

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şirâzi :

Būstān

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.7 × 12.7

Yazı eb'âdı : 12.8 × 7

Miklâbı kopmuş, ortası şemseli, kenarı cetvelli fersûde cilt. Sahife kenarları lâcüverd çizgilerle çevrili iki altın cetvelle mısra' araları gene iki altın cetvelle çerçevelevli. Yazı güzel bir ta'lıyk. 56. yap. sonradan yazılıp eklenmiş. 64, 66, 67 ve 68. yapraklar tâmir edilmiş. Her s. de 12 satır var. Başlıklar surhla yazılmış. Ser-tariyk M. A. nin vakfı olduğuna dâir kendi elyazısı ve mührü 145. a da. Baş tarafı biraz nem görmüş IX. yüzyıla (XV) âit.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم (حکیمی) سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son : بضاعت نیاور دم الا امید خدايا ز عفوم مکن نا امید
(145. a)

(2554. No. ya b.)

Cilt
657

2554

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şirâzi :

Būstān

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.5 × 12.5

Yazı eb'âdı : 16.2 × 8.3

Ortası şemseli, kenarları köşebentli ve zencirek cetvelli, miklâplı, kenarları ve sırtı tâmir görmüş ciltli. 158 yap. Her s. de 13 satır var. Kâğıtların kenarları surhla zer-efşan taklidi penbe, yazı yazılan yerleri beyaz renkte. Başlıklar surhla yazılmış; bâzı başlıklar yazılamamış; yerleri boş. Yazı güzelce bir ta'lıyk. Her satırda bir beyit var. Sahife kenarları lâcüverd, surh ve altın cetvelle çevrili.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیمی سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son ve târih : جزاین کا عتقادم به یاری تست امیدم بآ مرزکاری تست

تمت الكتاب

سنه

۹۵۱

(158. b)

(Sa'di Abu 'Abd-Allâh Muşarraf-ad-din b. Muşlîh'aş-Şirâzi, 691 H. de (1292) Şirâz'da vefât etmiştir. Hâl terc. eserleri, şerhleri, şark ve garp dillerine terc. v.s. için Prof. Tahsin Yazıcı'nın, İslâm Ansiklopedisine yazdığı Sa'di mad. e b. cüz. 100, s. 16-41).

Cilt
658

2555

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şirâzi:

Būstān

(بوستان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 19.5 × 11

Yazı eb'adı : 12.8 × 6.8

Ortası şemseli, kenarları cetvelli kahverengi ciltli. Baş tarafı eksik; iki sahifesi yırtık. « در تعریف اتابک محمد » fashyle başlıyan 7. yap. tan itibâren tamam. 188 yap. Her s. de 11 satır, her satırda bir beyt var. S. kenarları lâcüverd, surh ve altın cetvellerle çerçevesi, mısra' araları altın ince cetvelle ayrılmış. Yazı güzel bir ta'lyik. Başlıklar altın ve lâcüverdle yazılmış. Hicri IX. yüzyıla âit (XV).

Baş : گدا گرتواضع کند خوی اوست ز گردان فرازان تواضع نکوست
(6. a. İlk beyt)

Son : بضاعت نیا وردم الا امید خدایا ز عفوم مکن نا امید
(188. a)

Cilt
659

2556

نظامی

Nizâmî (610 H. 1214?):

Laylî vu Macnûn

« ایلی و مجنون »

FARSÇA

Cilt eb'adı : 22.5 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.2 × 12.3

Kenarları ve sırtı surh, iki ince cetvel içinde zencîrek, zemini siyah, yumuşak ve fersûde ciltli. 62 yap. 1. b de lâcüverd zemin üzerine çok güzel, altınla, surhla ve siyah mürekkeple yapılmış bir başlık varsa da nüsha nem gördüğünden ve çok hor kullanıldığından pek bozulmuş. 18. a nın bir yanı yırtılmış, kâğıt yapıştırmış, 18. b de beyitler bu yüzden noksan, 27. b, 36. a, 36. b, 43. b ve 55. a da çok güzel minyatürler var; fakat maalesef bunlar da pek bozulmuş. Bu minyatürlerdeki külâh ve destar, Şah İsmâil-i Safavi'nin (930 H. 1524) babası Şayh Haydar'a (894 H. 1488) mensûb olan ve sonradan Haydari tâc denen kırmızı taktır ki

bu tacı giyenlere Surh-ser - Kızılbaş denmiştir. 18. a ve 43. b de bu tac pek güzel görünmemedir; bu bakımdan eser, hicri IX. yüzyıla (XV), nihayet X. yüzyılın ilk yarısına (XVI) âittir. Kâğıt filigranlı ve aharlıdır. Yazı ta'lyiktir. Her s. de dört sütun ve bir satırda iki beyt var. S. kenarları lâcüverd ve siyah çizgiler içinde altın cetvelle çerçevesidir. Mısra' aralarında da ikişer siyah ve siyah çizgiler içinde altın cetvel var. Başlıklar, altın cetvel içinde yeşil benekler ve birbirini kat'eden surh çizgilerle ayrılmıştır; ortada, satırlara göre münhanî siyah çizgiyle ayrılan beyaz yere altınla bahis başı yazılmıştır. Her s. de 18 satır var. Yazının, minyatürlerin ve başlıkların İran-kâri oluşuna bakılırsa bu nüsha İran'da yazılmıştır (Nizâmî için rahmetli Prof. Ahmed Ateş'in İslâm Ansiklopedisindeki Nizâmî maddesine, cüz. 93 - 94. 1st. 1962; s. 318 - 327; Leylî vu Macnûn ve bu eserin terc. leri için 323. s. ye b.).

Baş : ای نام تو بهترین سر آغاز بی نام تو نامه کی کنم باز
(1. b)

Son : شد قصه بغابت تمامی المنه الله ای نظامی
(62. b)

Cilt
660

2557

هاتفی عبدالله

Hâtîfî 'Abdallâh (927 H. 1521):

Laylî vu Macnûn

(لیلی و مجنون)

FARSÇA

Kitabın eb'adı : 21.2 × 14.8

Yazı eb'adı : 15 × 8.2

Ebri bir kaba dikilmiş; ciltsiz. 65 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı Mâverâün-nehir ta'lyiki. Her satırda bir beyit var. Câmî'nin kızkardeşinin oğlu olan Hâtîfî, bu mesnevisini tebherrûken Câmî'nin beytiyle bitirmiştir (Hâtîfî ve eserleri için İslâm Ans. e b. Cüz. 43; 1st. 1949; s. 370).

Baş : بسم
این نامه که خامه کرد بنیاد
توقيع قبول روزیش باد
(1. b)

Son ve ketebe : کردند ندا ازین کهن دیر احسنت احسنتم بالخیر
تمام شد کتاب لیلی و مجنون در روز دوشنبه سنه ۱۲۵۵ محرم الحرام
کتبه الحاج عارف بخاراوی زاده

(65. a)

Cilt
661

2558

هاتنی

Hâtiñl:

Laylî vü Maenûn

(لیلی و مجنون)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.7 × 12

Yazı eb'âdı : 13.7 × 7

Düz meşin ciltli. Sırtı ve kenarları kırmızı meşinle tâmir görmüş. Yazı ta'hyk. Başta İran-kârî, lâcüverdi çok tezhîbin içinde küfî yazıyla Besmele var; fakat yapılmış, silinmiş. İlk iki s. nin kenarları ve mısra'araları altın cetvelle çevrili. Öbür s. lerde lâcüverd cetvel var. Yazı güzel bir ta'hyk. 68 yap. Her s. de 15 satır var. Sondan 21 beyit eksikti, bundan önceki nüshadan tamamladık ve iç kapak sahifesine yazdık.

Baş : این نامه که خامه کرد بنیاد
توقیع قبول روزیش باد
(1. b)

Son : معموره نظم را سراسر
باتیغ زبان کنم مسخر
(68. b. Bundan sonraki beyitleri biz yazdık.)

Cilt
662

2559

جای عبدالرحمن

Câmi 'Abdarrahmân :

Yûsuf u Zalîhâ

(یوسف وزلیخا)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 23.7 × 14.8

Yazı eb'âdı : 16.5 × 8.3

Ortası şemseli, kenarı cetvelli koyu kırmızı renkli cilt. 139 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. İlk s. başlığında pek güzel olmyan bir tezhîb mevcut. S. kenarları lâcüverd, yeşil, siyah ve altın cetvellerle altı, mısra' araları iki ince altın cetvelle ayrılmış. Başlıklar surh. Yazı güzel bir ta'hyk. Yazanı belli değil, Üst yap. ta «محمد قاسم ابن علی رضائی الکاتب سنه ۹۹۲» kaydı var; kitabın bu târihten önce yazıldığı anlaşılıyor (898 H. de; 1492 vefât eden Câmi ve eserleri için İslâm Ans. de Prof. H. Ritter'in Câmi maddesine b. Cüz. 21, 1st. 1944; s. 15-20).

Baş : الہی غنچہ امید بگشای
گلی از روضہ جاوید بنای
(1. b)

Son : زبانا گوشمال خامشی ده
که هست از هر چه گوئی خامشی به
(139. a)

Cilt
663

2560

جای عبدالرحمن

Câmi 'Abdarrahmân :

Yûsuf u Zalîhâ

(یوسف وزلیخا)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 22 × 12

Yazı eb'âdı : 15 × 7

Ortası şemseli, kenarları köşebentli ve hafif zencirek cetvelli, mıklaplı cilt. 140 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. S. kenarları lâcüvert, yeşil, surh ve altın cetvellerle çevrilmiş. Mısra' araları ince iki altın cetvelle ayrılmış. Başlıklar surh. Yazı güzel bir ta'hyk. İlk yap. sonradan ve kötü bir ta'hykle yazılıp eklenmiş. Baş ve son aynı.

Ketebe : بآتمام رسید ابن کتاب بردست فقیر اضعف عبادالله محمد صالح الهروی
غفر ذنوبه ۹۸۶

(140. a)

2561

جای عبدالرحمن

Câmi 'Abdarrahmân :

Salāmān u Absāl

(سلامان وآبسال)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.3 × 14

Yazı eb'âdı : 15 × 7.5

Düz meşin cilt. 43 yap. Her s. de 15 satır var. Tezhîbi yok. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk.

Baş : ای بیادت تازه جان عاشقان
زب لطف تر زبان عاشقان
(1. b)

Son ve ketebe : هر دمش جاه و جمالی تازه باد مدّت ملکش برون زاندازه باد
تمت بالخیر فی سنه الف وثمانین علی ید اضعف العباد محمود
(43. a)

(1687 No. da kayıtlı Mecmûanın II. Risâlesine ve Prof. H. Ritter'in İslâm
Ans. deki Câmî mad. e b. c. III, İst. 1945, s. 16 - 19.)

Cilt
664

2562

دانشی

Dānīšī :

‘Alī-nāma

(علی نامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 22.5 × 15

Yazı eb'adı : 17.5 × 11

Ortası şemseli, kenarları düz cetvelli siyah meşin ciltli. Kâğıdı az aharlı, rengi sarımsı samâni. 296 yap. Her sahifede 19 satır, her satırda bir beyit var. S. kenarları çifte surh cetvelli. Mısra'lar, çifte ikiye cetvelle ayrılmış. Yazısı Selçuk neshi. «ش», «س», «ن», «ب» harfleri Selçuk neshine tam uygun, sonda keşideli. «ک» ile «ک» tarzında. «د» lar, bilhassa sesli harflerden sonra noktalı ve «ذ» tarzında. Sondaki «ک» siz ve «ن» gibi kelimeye bitişik «ک» tarzında. «ع» ve «ی» ler, Selçuk devri karakterini taşımakta. «ک» ler, ortada keşideli boru kâfi denen şekilde; «مکوی», «بکن» gibi. «ی» ler büyük tarzda hemzeyi andırmakta Farsçası

da tamâmiyle devrinin farsçası. Meselâ «زبان» yerine dâimâ «زبان» kullanılmakta. Bütün bu özellikler, bu nüshanın, hicri VI. yüzyıl sonlarında, nihâyet VII. yüzyıl-da yazıldığını (XII - XIII) göstermektedir.

Nüshanın baş tarafı eksik. Mev'ud olan kısım ikiye bölünmüş. I. kısım, Cemel, II. kısım Siffin savaşına âid. 3. b de başlıyor. Buna nazaran noksan olan kısım, dîbâcedendir ve bu kısmın hamdele ve salvele bölümleri, kitabın yazılış sebebi v.s. yoktur. Birinci kısım diyebileceğimiz kısımda şu meclisler var :

مجلس اول از بیعت کردن با امام کل امیرالمؤمنین علی (3. b - 9. a), مجلس دوم از
حرب جمل (9. a - 22. b), مجلس سیم از حرب جمل (22. b - 25. a).

Bu meclisten sonra beş başlık yeri açık bırakılmış. Bunların IV., V., VI ve VII. meclisler olduğu anlaşılıyor. Açık yerlere nazaran bu fasıllar, 25. a - 37. b, 37. b - 40. b, 40. b - 51. a ve 51. a - 55. a sahifelerindedir.

61. b - 62. a da Hz. Ali'nin, sabah namazlarından sonra la'net ettiği kişiler nesir olarak yazılmış. Birisi bu mensûr yazıda «علي بن ابی طالب» sözünden sonra «عليها السلام» ve la'net edilen kişiler arasında, معاوية'nin adını kazıma uğraşmış. Aynı sahifede, alttan iki satırın ve 62. a daki ilk satırların bazı yerleri de silinmiş. 62.

b - 63. a boş. 63. b de II. cilt başlıyor ve bu cilt Siffin savaşına dâir oniki meclisten meydana gelmiş. 63. b den 296. b ye kadar devâm ediyor.

Dîbâce kısmındaki ve II. bölümdeki,

برون آورم نوبهار ربیع	بما محرم بفضل ربیع
بهاری کی تا نام حیدر بود	نسیمش ره فضل را در بود
یکی نو عروس آرم از نظم باز	کی از جنک فرهنگ دارد جهاز
.....	.....
عروسی پسندیده خاص وعام	خرد کرده اورا علی نامه نام
.....	.....
قوام شرف سید ما کریم	نظام وفا در سعادت مقیم
علی ابن طاهر مدار شرف	کی هست ان مطهر بطاهر خلف
مرین قصه را این سراینده مرد	ز مهر علی خود علی نامه کرد
اگر چند شه نامه نغز و خوش است	ز مغز دروغ است از ان دلکش است

علی نامه خواند خداوند هوش ندارد خرد سوس شه نامه گوش (3. a)
دروغ است ان خوب و آراسته بطبع هوا خوی کش خواسته
مراندر علی نامه از روی لاف نخواهم که گویم سخن برگزاف (3. b)

✱

علی نامه کن نام این نویسط که از نو نواز درونرا نشاط (II. K. 63. b)

✱

که مغ نامه خواندن نباشد هنر علی نامه خواندن بود فخر فر (81. b)

beyitleri, kitabın adının “‘Alī-nāma” olduğunu ve ‘Alī b. Tâhir adlı birisine ithâf edildiğini açıklamakta; fakat bu zâtın kim olduğunu bulamadık. Kitabın adının ‘Alī-nāma olduğuna ve elimizdeki bu iki cildin Cemel ve Siffin savaşlarını anlattığına göre kitabın, Hz. ‘Alī'nin doğumundan hilâfetine kadar olan vak'aları bildiren bir cildinin ve elimizdeki ciltten sonra Nahravân savaşından şehadetine kadar vak'aları muhtevî diğer bir cildinin daha olması lâzım. Netekim son faslın nihâyetlerinde de,

بگفتم من این قصه از راستان	نبودم بجز راستی داستان
جنان جون شنیدم از راویان	بگفتم درستی کنون همچنان
سخن گویم از نهروان زین سپس	اگر ماندم زنده ایذون نفس

denmekte ve son cildin yazılacağı bildirilmektedir (296. b). Ancak bu cildi,

بو قتی که در شست و دو سال من

رسیده بد و سعد بد فال من

دل من درین قصه می رنج برد

گهرهای حکمت شود گنج برد

beyitleriyle altmış iki yaşında yazdığını belirten (102. a) müellifin, bu kitabı tamamlamaya muvaffak olup olmadığını bilemiyoruz.

'All-nāma sāhibi, kendi adını,

بسنجش بمیزان فضل و ادب بلفظ عجم بر عروض عرب
روانرا بر ایات خوش دار و کوش دلت را بنور خرد دار کوش

بزدلیک بی دانشان خود مکرد سر دانشی را نوشو پای مرد (3. b)

پس از شکر دانش دل دانشی نرید که جوید دل رامشی
زکاة زروسم ز راست وسم زکوة سخن نظم و در یتیم (267. a)

ve son kısımda,

بسندیده باشد سخن در علی شود نو حدیث کهن در علی
نباید که خامش بود دانشی ز مدح علی باشد او رامشی
دل دانش از بوستان طرب کند نو ثناهای حیدر طلب

beyitlerinde açıklar (296. b.).

Kitap, "Şeh-nāma" veznindedir ve Dānişî, yer yer, kitabını "Şeh-nāma,, yla kıyaslar ve ondan üstün tutar. 'All-nāma, hiçbir vakit dāstānî bir eser sayılamaz. İmam Ca'far'aş-Şādık'tan, Abū-Muḥnaf'tan ve diğer zevāttan naklettiği rivāyetler, târihe uygundur ve doğrudur. İlk kısımlarda biraz takıyye yapmakla berâber "Şî'a-i İmāmiyya" den olduğunu dāimâ ızhâr eder ve meselâ,

دل شیعه را شاد و خرم کند دل دشمن دین پر از غم کند
der (184. a).

Dānişî, eserin sonunda te'lif ve tanzim târihini,

جوامد بسر نظم این سعد فال دو و جار صد بود و هشتاد سال
کلشته بد از هجرت مصطفی که بودش وصی پاک دین مرتضا
جو در ماه ذوالحجه طبع ربیع پرداخت از نظم این نور تیغ

beyitleriyle bildirir (296. b). 3. a da, bahara rastlayan muharrem ayında başladığını bildirdiğine göre bu kısımlar hicri 481 yılının ilk ayında başlanarak (1088. III. ay)

482 yılının son ayında (1089. II. III. ay) bitirilmiştir. İran dinî ebediyâtının en eski eserlerinden biri ve şimdilik tek nüsha olan "All-nāma"yı istinsâh eden, istinsâh târihini herhâlde son ciltte kaydetmiştir; fakat o cilt elimizde yoktur (Bu eserden ilk defâ rahmetli Prof. Ahmed Ateş, "Konya Kütüphanelerinde bulunan bâzı mühim yazmalar" makalesinde bahsetmiştir: Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara - 1952; s. 92 - 94).

Baş : اگر چند هست این سخن اشکار بنزد صغارو بنزد کبار
(1. b)

Son ve ketebe : بر اومید باشد کی روز قضا شفیعش بود مصطفی مرتضا

تم الكتاب بعون ملك الوهاب في يد العبد الضعيف محمد بن محمود بن

مسعود المقدم التستري في يوم الخميس سابع شهر رمضان
(296. b)

Ankara İran Büyük Elçiliğinin eski Kültür Müsteşarı aziz dostumuz Dr. Riyâhî

جوامد بسر نظم این سعد فال دو و جار صد بود و هشتاد سال

beytini, "iki dört yüz ve seksen,, yâni 880 olarak anlamakta ve bu kitabın 880 hicride nazmedildiğini kabûl etmektedir; fakat "و,, den sonra "و,, harfinin bulunması, nüshanın resm-i imlâsının VI-VII. asr-i hicri karakterlerini taşınması, bizi, bu fikri kabûlden çekindiriyor; ancak saygı değer dostumuzun nokta-i nazarını da buraya yazmayı gerekli bulduk.)

Cilt
665

2563

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 17.7 × 12.3

Yazı eb'âdî : muhtelif.

Üstü kâğıt kaplı, sırtı meşin alelâde cilt. Yazı nesih.

I. Eţâr : Atţâr : Pand-nāma. Farsça (1. b - 27. a).

II. Gulşan-i Vahdat. Türkçe. گلشن وحدت : Şāhidî şahedî

Baş : افتتاح نامه اسم الله ايله عشقه در ديله شوقله واه ايله
(31. b)

Son : ابتدا عشقه اولدی بوکلام عشقه ختم اولدی ینه والسلام
(46. b)

III. Tasavvufa âit bir risâle. Türkçe, mensur.

Baş : بسم . . . اما بعد شویله بلگل که خواجه عبدالله انصاری :
رحمة الله عليه ایدر هر کم فقر یولنده قدم بصدی . . .
(48. b)

Son : وککه بوسکز مقام بلعیه اکا خرقة گیمک وکیدرمک روا دگلدر
والله اعلم بالصواب . . .
(54. b)
(‘Abdallâh-ı Anşârî’ye atfedilen bu risâle, 2167 No. lu mec. nın 10. risâlesidir. b.)

IV. Şamî’nin (1039 H. 1629-1630) iki müseddes-i mütekerriri, Maḥramî’nin (X. yüzyıl. XVI) bir müseddes-i mütekerriri, gene o devre âid olduğu anlaşılan Salâmî’nin bir gazeli, Şadıḳî’nin bir müseddes-i mütekerriri, Hâcî Bayrâm-ı Valî’nin (833 H. 1429 - 1430).

نولدی بو گوئلّم نولدی بو گوئلّم

ilâhisi.

Baş : السلام (ای) واقف سرّ ازل بحر علوم

السلام ای کعبه عشاق سلطان رسوم

(55. a)

Son ve ketebe : حمد وثناده حمد وثناده دوستيله بيرام قلدى بو گوئلّم
عبدی بن حاجی حسین حمدی
(58. a)

V. Kitâb-ı dānistān. Farsçadan türkçeye lûgat (Farsçaların altına türkçeleri yazılmış).

Baş : بسم . . . شکر وسپاس خدايِرا که . . .
شکر دخی منت الله که
(61. b)

Son : خوشنود باشد
راضی اوله

(109. b. Bundan sonra 9000 e kadar sayılar var.)

Cilt

666

2476

مجموعه

Macmû’a

Sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt. Yazı nesih. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. 70 yap. Her s. de 19 satır. Ser-tarıyk Muhammed Ali’nin vakfı. İlk yapıta ve sonunda vekfiyesi mevcut.

I. Wahîd-i Tabrizî : جم مختصر Cam’ı Muhtaşar (al-Cam’u wal-Muhtaşar). Farsça. Arûzdan bahseden bir risâledir (2475 No. daki mecmûanın I. risâlesinin izâhına b.).

Baş : بسم . . . سپاس بی قیاس واجب التعظیمی را که بتشریف نطق
انسانرا مشرف ساخت وکلام موزون وعلم اوزان موهبت فرمود
(1. b)

Son : هر کسی را که این مقدار علم قافیہ بداند اورا کفایت باشد والسلام
(34. a)

II. کتاب : عطاء الله بن محمود الحسینی ‘Atâ’-Allâh b. Maḥmūd’al-Husaynî : Kitabu Takmil’as-şanâ’a. Farsça.

Baş : بسم . . . سپاس بی قیاس صانعی را که تأسیس بدایع مصنوعات
ونظم سلسله موجودات . . .
(35. b)

Son ve ferâğ : نسبت بقافیہ مشابه حال انکس بود اورا ردیف نام کردند

رباعی

قدم رسالتی بعون الوهاب

امید که باشد همگی صدق و صواب

ور سهو و خطایی شده باشد واقع

رب اغفر لی انک انت الوهاب

وکان اتمام تألیفها فی غرة رمضان المبارک سنه اثنی وتسعين وثمانه

والحمد لله . . .

(53. b)

(Risâlenin sonunda 892 yılının ramazan ayının ilk günü; 1487; te’lif edildiği kayıtlıdır. Sa’id Nafisî, “Tarih-i nazm u naṣr” de, ‘Atâ’-Allâh b. Maḥmūd b. Husayn-i Maḥadî’den bahsederken, “Takmil’as-şanâ’a”yı, 898 de te’lif ettiği “Badâ’iyi’ as-şanâ’i”’dan sonra, maânî, şî’rin aksâmı, edebî san’atlar, muammâ, arûz ve kafiyye âid kaaideleri ihtivâ etmek üzere yazdığını, bunun, kaafiyye âid olan kısmını ayrıca bir risâle halinde yazıp Mîr ‘Alîşîr’e ithâf ettiğini, ayrıca “Muntahab’as-şanâ’a” adlı bir risâlesi olduğunu, bu risâlenin sonundan kaafiyye âit kısmını da bir risâle haline getirdiğini bildiriyor, ‘Atâ’-Allâh’ın vefât tarihini vermiyor (I, s. 324). Tetimmede, 892 de yazdığını tasrih ettiğine nazaran bu risâleyi 898 den sonra yazdığı hakkında verilen bilgi, doğru olamaz; ancak bu muhtasar risâle, muhtasar olarak yazılan kitabın muntahabı olsa gerektir. « رکن السلطنة و عمدة المملكة عضد الدولة الخاقانيه مقرب الحفرت السلطانية » sözleriyle bu muhtasar risâleyi, padişâha yakın olan birisinin bendelerinin dileğiyle yazdığını belirtiyor ve o zatı üç beyitle övüyor. Herhâlde bu zât ‘Alîşîr olmalı (vefât. 906 H. 1500).

III. Wahîd-i Tabrizî ? : Arûz ve kaafiyye âit farsça bir risâle.

Baş : بسم . . . سپاس وافر قادریرا که حرکت سریع دوائر افلاک را . . .

Son ve ferâğ : هر دم ایم سویت باشد بینم رویت تم سنه ۱۱۳۸
(3475 No. daki mecmûanın II. risâlesi.)

15 satır, her satırda bir beyt var. s. kenarları ve mısra' araları ikiye altın ince cetvelle çevrili. Gazeller ufkiy ikiye altın cetvelle ayrılmış, açık yere birşey yazılmamış. Yazı güzel bir ta'hyk. Yalnız 6. b de cetvel yok.

Baş : افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال
(1. b)

Son : ما روی تو بینم نه بینم باده تا روی تو بینم نه بینم... (silinmiş)

Baba Kamâl ve Şayh Kamâl de denen Kamâl-ı Hucandî, Hucandî'de doğmuş, hacedan dönüşünde Tebriz'de yerleşmiş, Sultân Calâladdîn Husayn b. Şayh Uveys-i Calâyîrî (saltanatı. 757 - 776. 1356 - 1374) tarafından Tebriz'de kendisine verilen bağdaki hânkaahında uzleti ihtiyâr ederek 792, yahut 93, yahut 802, yahut 803, yahut da 808 H. de vefât etmiştir. «منبع حسن ماعتاب جمال» ve «زهی آفتاب بدرکمال» in gösterdiği 803 yılı (1400) kabul edenler çoğunluktadır (Rayhâna, c. II, s. 1403 - 1404 ve Farhang-i Suhanvarân; s. 488 - 489).

Bu nüsha, ketebesini olmamakla beraber X. asr-ı hieriye âittir sanıyoruz (XVI). Baştaki «ل» kaafiyeli bir tahmîdden sonra «ا» de 41, «ب» de 8, «ت» de 158, «ج» da 2, «ح» da 2, «خ» da 1 er, «د» de 171, «ر» da 21, «ز» de 10, «س» de 9, «ش» da 24, «ص» da 1 er, «ط» da 2, «غ» da 3, «ف» de ve «ق» ta 2 şer, «ك» de 4, «ل» da 8, «م» de 79, «ن» da 53, «و» de 25, «ر» da 14, «ی» de 81 gazel var ki mecmûu 723 gazeldir. Bunlardan başka 55 kit'a, 9 rubâî ve 12 beyt var.

Cilt
669

2585

کمال خجندی

Kamâl-i Hucandî :

Dîvân

(دیوان)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 20 × 12

Yazı eb'âdı : 16.2 × 9.5

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin mıklaplı mukavva cilt. 151 yap. Her s. de 19 satır, her satırda bir beyt var. İlk sahife altın cetvelli. Başlığında altınla «ولذکر اعلیٰ والتقدیم اول» yazılı; fakat bu sahife, tamâmiyle harâb olmuş. Her şîr'in başında «وله ایضاً» sözü surhla yazılmış Ketebe yok. 237. yap. la 151. yap. sonradan eklenmiş. Nüsha ciltlenirken s. ler karışmış. «ا» harfi 125. a - 127. b ve 135. a - 139. b, «ب» harfi 127. a - 128. b, «ت» harfi 2. a - 22. b ve 128. b - 134. b de. «ا» harfindeki gazellerin biri eksik, «ت» harfinde de öyle. «د» harfinin 37. b deki gazelinin de baş tarafı yok; yaprak düşmüş. «د» harfinde 179 gazel olduğuna

göre bu nüsha daha tamam bir nüshaymış; fakat dağılmış, karışmış. Yazı ta'hyk. 2584 No.dakine nazaran daha eski bir zamana âit.

Baş : افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال

(1. b)

(2. mısra, yazılmamış; üstüne yeni bir yazıyla yanlış bir mısra' yazılmış.)

Son : در جواب شعر چون آب روانت (روانست) بیت من

خانه ذین بود مارا زین روان ترخود نبود

(151. a)

Cilt
670

2586

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şîrâzi :

Kulliyât

(کلیات)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 27.8 × 18.3

Yazı eb'âdı : 23 × 14

Ortası şemseli yumuşak ciltli. Kenarları ve sırtı tâmir görmüş. 189 yap. Her s. de 27 satır var. Şiirler dört sütûn üzerine yazılmış. Her satırda iki beyit mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. İlk iki s. nin kenarları altın cetvelli. Öbür s. ler surh ve siyah cetvelle çevrilmiş.

I. عقل و عشق، سوال صاحب دیوان، مجالس پنجگانه، تقریر دیباجه Risâlât رسالات.
رساله ملک انگیانو، رساله سلطان آقا، رساله ثلاثه، نصیحة الملوك
رساله شمس الدین نازیگو.

Baş : شکر و سپاس معبود را جلّت قدرته که . . . .

(1. b)

Son : و بهای خرما که بقالان داده بودند بخشیدند

(17. a)

II. گلستان Gulistân.

Baş : منت خدایرا عزّ وجلّ که طاعتش موجب قربتست . . .

(17. b)

Son : گزنیاید بگوش رغبت کس برسولان پیام باشد و بس

یا ناظرأ فیه سل بالله مرحة علی المصنّف واستغفر لصاحبه
واطلب لنفسک من خیر ترید بها من بعد ذلك غفراناً لکاتبه
(46. a)

(Sondaki arapça küt'a, matbû' Külliyyât nushalarında da var. Fakat birçok yazmalarda rastladığımız bu küt'anın, farsça

آنکه خواند دعا طمع دارم زآنکه من بنده گنهکارم

beyti gibi herhangi bir nushayı yazıp bitiren hattât tarafından yazılması taâmül haline gelmiş küt'alardandır sanıyoruz.)

III. Büstân. بوستان.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم (حکیمی) سخن در زبان آفرین
(46. b)

Son : بضاعت نیا ورדם الا امید خدایا غفورم (زعفوم) مکن نا امید
(82. b)

IV. Kitâb-ı kâşâ'id-i 'arabî کتاب قصائد عربی

Baş : حبست بحص (بجفتی) المدامع لا تجری
فلما طغى الماء استطال على السكر
(83. a)

Son : تم القصیدت (böyle) ابقى الله شأنكم
بقأ شمة (سمسة) في كبر حدود (في كورحداد)
(84. a)
(Bu kısım noksanıdır.)

V. Kitâb-ı kâşâ'id-i pârisî قصائد پارسی

Baş : شکرو سپاس و منت و عزت خدای را
پروردکار خلق و خداوند کبریا
(84. b)

Son : همین سعادت و توفیق بر مزیدت باد
که حق گذاری و بیحق کسی نیازی
(95. a)

VI. Kitâb'al-Marâfî کتاب المرائی

Baş : دل شکسته که مرهم نهد دگر بارش
یتیم خسته که از پای برکنند خارش
(95. b)

Son : کارجان نزد اهل دل سهل است تو نگهدار گوهر ایمان نه
(97. a)
(Bu kısım da noksanıdır.)

VII. Kitâb-ı Mulamma'ât. کتاب ملمات

Baş : توخون خلق برزی و روی برنابی
نه دامت چه مکافات این گنه یابی
(97. a)

Son : ازان فرزند خویش آمد پسندم که در فرزند کس دلی نبندم
(99. a)

VIII. Kitâb-ı Tarcî'ât. کتاب ترجیعات

Baş : ای زلف تو هر خیم کنیدی چشمش بکر شمه چشم بندی
(99. b)

Son : بنشینم و صبر پیش گیرم دنباله کار خویش گیرم
(102. a)

IX. Kitâb-ı Gazaliyyât. کتاب غزلیات

Baş : اول دفتر بنام ایزد دانا صانع پروردگار حی توانا
(102. b)

Son : سعدیا داروی خصم از دست دوست به که شیرینی زدست دیگری
(143. a)

X. Kitâb-ı Badâyi'. کتاب بدایع

Baş : الحمد لله رب العالمین مادر من نعمة عز اسم و علا
(143. b)

Son : صوفی نظر نباشد جز با چنین حزینی
سعدی غزل نه گوید جز این چنین لایلی
(161. a)

XI. Kitāb-ı Hawātīm. کتاب خواتیم.

Baş : سپاس و حمد بی پایان خدا را که صنعتش در وجود آورد مارا
(161. a)

Son : سعدیا من ملک الملک غنی ام تو فقیری
چاره درویشی و عجز ست و گدایی و فقری
(167. b)

XII. Kitāb-ı Gāzaliyyāt-ı kādīm. کتاب غزلیات قدیم.

Baş : ای یار ناگزیر که دل در هوای تست
جان نیز اگر قبول کنی هم برای تست
(168. a)

Son : زخاک سعدی بیچاره بوی عشق آمد (آید)
هزار سال پس از مرکش ارمی بویی
(171. a)

XIII. Kitāb-ı Şāhbiyya. کتاب صاحبیه.

Baş : نگین ختم رسالت محمد عربی شفیع روز قیامت محمد مختار
(171. b)

Son : ملک و دولت را تدبیر بقا دانی چیست
اوبه فرمان تو باشد توبه فرمان (فرمای)
(180. a)

(Birinci mısra'da vezin düşük, ikinci mısra' noksan.)

XIV. Kitāb-ı Rubā'iyāt. کتاب رباعیات.

Baş : هر ساعتم اندرون بپوشد خورا و آگاهی نیست مردم بیرو را
(180. b)

Son : مسکین دل آنکه از برش بر خیزی خرم تن آنکه در کنارش آیی
(183. a)

XV. Kitāb-ı Fardiyyāt. کتاب فردیات.

Baş : ز حیرت خیر پیش آید بکن چند آنکه بتوانی
مکافات بدی کردن نمیگویم تو خود دانی
(183. a)

Son : نه هر بیرون که بپسندی درویش انچنان باشد
بساحلوی صابونی که زهرش در میان آید
(184. a)

XVI. Kitāb-ı Hadaṭiyyāt va muṭāyahāt (Muṭāyahāt). کتاب حدیثیات و مطایبات.

Baş : قال السعد الزمن بعض ابنا الملوك ان اضعف لهم . . .
(184. b)

Son : سینت صافی از غرض باشد تا گواهی از و درست آید
(186. b)

XVII. Macālis'al-Hazal. Arapca. مجالس الهزل.

Baş : العن الشيطان واشتم الحيطان . . .
(186. b)

Son ve ketebe : وقتا ربنا عذاب النار تمت الكتاب الکلیات . . . فی شهر ذیقعدة
الحرام سنه ۱۰۳۹ علی يد اضعف عباد الله المعبود ابن محمود الشبستری
عفی الله عنهما
(189. a)

(Külliyât-ı Sa'dî'nin 1267 Bombay, 1313 Lekhnû ve diğer tab'ları olduğu gibi 'Abbās İkbāl'ın hazırladığı K. da, bir mukaddimeyle 1317 Şemsî hicride Tehran'da basılmıştır. İsl. Ansk. de Prof. Tahsin Yazıcı'nın Sa'dî maddesine b. cüz. 100; s. 36 - 41.)

İ N D E K S
H U S Ū S İ A D L A R
(Soy-Boy, Millet, Mezhep Adları Dahil)

A

- 'Abbās Bik-i Türkmanî : 375.
'Abbās Pâşâ : 337.
Abdül-ı 'Irâkî : 391.
Abdül-ı İsfahânî : 391.
Abdüllar : 38.
'Abdî : 234, 238, 260, 272.
'Abdî (Yûsuf) : 350.
'Abid : 3.
'Ābid (Emîr Şams'addin. Çalabî) : 175.
'Abd' Allāh : 95.
'Abd' Allāh (Kāşî) : 375.
'Abd' Allāh (Şarî) : 137, 285, 353.
'Abd' Allāh Āgâ (Hazine çavuşu) : 272.
'Abd' Allāh b. muvaffak : 418.
'Abd' Allāh-ı Anşâri (H'āca) : 16, 288, 398, 459.
'Abd'al-'All (H'āca) : 273.
'Abd'al-'Azîz b. 'Abd'al-Wahhâb : 97.
'Abd'al - Bâkî : 269.
'Abd'al-Bâkî Āgâ : 272.
'Abd'al-Bâkî Nâsır : 84, 85, 140, 175, 185, 222, 244, 266, 267, 268, 340, 342, 351, 367.
'Abd'al-Canî b. Muhammad 'All : 248, 249.
'Abd'al- Canî Kummi (Mîr) : 375.
'Abd'al-Canî Nâblusî : 240, 248.
'Abd'al-Hallim Āgâ : 272.
'Abd'al-Hallim b. 'Abd'al-Mannân : 289.
'Abd'al-Hallim Çalabî : 182, 247, 359.
'Abd'al-Hamîd (II. Sultan) : 187.
'Abd'al-Hayy : 95.
'Abd'al-Kâdir (Sayyid. Balhî) : 189, 359.
'Abd'al-Kâdir Gilânî : 189.
'Abd'al-Karîm b. Mahmûd (Şayh) : 182.
'Abd'al-Karîm Muhammad Çalabî (Kâşî-'askar Muş. Ç. oğlu) : 279.
'Abd'al-Latîf (Şadr'addin Kûnavî zâviyesi şeyhi) : 347-348.
'Abd'al-Latîf b. Fayz' Allāh : 189.
'Abd'al-Latîf (Sinân Dada oğlu) : 223.
'Abd'al-Latîf Kaçurâtî : 157.
'Abd'al-Macîd (Nağûş oğlu) : 271.
'Abd'al-Macîd (Sultan) : 344.
'Abd'al-Macîd Sîvâsî : 4.
'Abd'al-Wahhâb b. Calâl'ad-dîn Hamadânî : 221, 223.
'Abd'ar-Rahîm : 264, 269.
'Abd'ar-Rahîm (Sayyid) : 224.
'Abd'ar-Rahîm-zâda : 370.
'Abd'ar-Rahîm-i Sûrâbâdî : 157.
'Abd'ar-Rahmân-ı Bîstârnî : 245.
'Abd'ar-Rahmân'al-Husaynî : 142.
'Abd'ar-Rahmân Pâşâ : 155.
Abû-'All Sînâ : 57, 282.
Abû-Bakr (I. Halife) : 178, 257.
Abû-Bakr (Darvîş) : 324.
Abû-Bakr Çalabî : 287.
Abû-Bakr-i Kutahyavî : 235.
Abu'l-Hayr : 301.
Abû'l-Layl : 115, 123.
Abû-Muḥnaf : 293, 450.
Abu-Sa-'id Bahâdır : 415.
Abû's-Su'ûd : 310, 371.
Ādam (Peygamber) : 277, 357.
Ādam Dada : 369.
'Adîl Çalabî b. Ulu 'Ārif : 202.
'Adnî : 277, 369.
'Adnî Racab Dada : 347.
Affîf 'Usayrâ : 2, 3.
Afîkîl Aḥmad Dada : 105, 106, 222, 325.
Āgâ Şâpûr : 375.
'Ahdî : 366.
Ahgarî : 375.
Aḥmad : 110, 298.
Aḥmad (Bî zabân) : 374.
Aḥmad (Bursalı) : 82.
Aḥmad (Ḥasan Bek-zada) : 173.
Aḥmad (Kutucu) : 272.
Aḥmad (Hârûniye müderrisi) : 372.
Aḥmad (Pîr) : 58, 59.
Aḥmad (Sultan) : 55-56, 137.
Aḥmad (Surnâ-zen) : 273.
Aḥmad (Şeyh) : 138.
Aḥmad Āgâ (musâhib) : 175, 267, 268, 269, 367.
Aḥmad Ateş : 25, 101, 451.
Aḥmad b. Muhammad Mağnisâvî : 279.
Aḥmad b. Muḥ (III. Sultan) : 279, 281, 303.
Aḥmad b. Muḥdim b. Amîr 'Aynî (Pîr) : 92.
Aḥmad Bek (Dukakinzâde) : 276.
Aḥmad b. Rûdvân : 245.
Aḥmad Bosnavî (Dervîş) : 104.
Aḥmad Câmî : 148.
Aḥmad Çalabî : 279.
Aḥmad Dada (Sar-tarîk) : 165.
Aḥmad Dada (Sayyid) : 175.

Ahmad Dada (Tirabzonlu): 67.
 Ahmad Fârûkî: 454.
 Ahmad Gul-çin Ma'ânî: 26.
 Ahmad Köseç: 67.
 Ahmad Muhtâr (Sayyid): 189.
 Ahmad Pâşâ (Etmekçi): 306.
 Ahmad Yasavî: 373.
 Ahmadi: 369, 425, 427.
 Ahî: 366.
 Ahî Avran: 158.
 Ahî Şâh Valad'al-Mawlawî (Karahisârî): 199.
 Ahkâr (Zâhîdî): 238, 239, 240.
 Ak Şams'ad-dîn: 347, 348.
 Âkif: 369.
 'Âkûl-ı Buhârî: 218.
 'Alâ (Şeyh): 373.
 'Alâ'addîn (Çalabî): 173.
 'Alâ'addîn Ahmad (Bahmanî): 412.
 'Alâ'addîn 'Alî: 174.
 'Alâ'addîn 'Alî (H'âca, Şayb): 59, 244, 346.
 'Alâ'addîn 'Atîr: 69.
 'Alâ'î b. Muhibbî Şîrâzî (Şarîf): 75, 171, 181, 213.
 'Alî: 236, 338, 370, 371.
 Alî Muḥammad: 251.
 'Alî (Emîr'ül-mü'minîn): 21, 22, 26, 36, 39, 58, 185, 202, 216, 247, 277, 294, 296, 297, 317, 333, 371, 404, 417, 449.
 'Alî: 50.
 'Alî: 155.
 'Alî: 311.
 'Alî: 390.
 'Alî Âgâ (Tırnakçı): 50.
 'Alî Âgâ (Musâhib): 274.
 'Alî Asgar Hikmat: 259.
 'Alî (Mawlânâ): 375.
 'Alî (Sayyid Maḥnawîb'ân): 130.
 'Alî b. Abî-Bakr b. 'Abd'al-Calîl: 69.
 'Alî b. Ahmad (Bî sûtûn): 408.
 'Alî b. Hamza (Çalabî): 204.
 'Alî b. Luṭf' Allâh (Yagbasan müderrisi): 112.
 'Alî b. Muḥammad: 57.
 'Alî b. Muḥtafâ: 85.
 'Alî b. Tâhir: 449.
 'Alî Cânîb Yöntem: 359.
 'Alî Çalabî: 370.
 'Alî Çalabî b. Muḥ. b. Aḥ. Mîrî: 86.
 'Alî Çalabî ('Abd'al-Ḥalîm-zâda): 380.
 'Alî Dada (Şayb): 158.
 'Alî Dada (Şayb. Sayyid): 402.
 'Alî Muḥammad (Sayyid): 142.
 'Alî-Naṣr'ad-dîn: 174.
 'Alî Nihâd Tarlan (Prof. Dr.): 328, 352, 356.
 'Alî Nuṭkî Dada: 402.
 'Alî Pâşâ (makul): 272.
 'Alî Pâşâ (Şahîd): 282.
 'Alî-J Salçuk: 174.
 'Aliyy'al-A'lâ: 33, 61.

'Aliyy'ar-Rûmî (İdrîs-i Muḥtafî): 1.
 'Amîl (Çalabî): 275.
 Amrî: 169, 370, 371.
 Ankaravî: 100, 139.
 Anvarî: 169.
 Ârâmî: 260, 369.
 'Arab: 357.
 Aristo: 57.
 'Ârif: 238.
 'Ârif Çalabî (Ulu. Amîr): 167, 175, 202, 207, 222.
 'Arḍî: 367, 369, 371.
 As'ad: 245.
 Âşaf: 375.
 Âşaf Hân: 216.
 'Âşî: 373.
 Asîrî: 55, 371.
 Asrâr Dada: 139, 238, 239, 259, 352, 374.
 'Âşûm: 351, 360.
 'Âşûm Munlâ: 298.
 'Âşûm (küçük Çelebizâde): 140.
 'Âşûk: 371.
 'Âşûk 'Umar: 369.
 Âşrafoghî (Sayf'Allah): 357.
 'Âtâ: 369.
 Âtâ'Allâh: 322.
 'Âtâ'Allâh Maḥmûd b. Ḥusayn Maḥadî: 353.
 'Âtâ'î: 296, 371.
 'Atîr: 35, 69, 148, 398.
 'Atîr-ı Hamadânî: 28.
 'Avnî Ahmad (Konuk): 175.
 'Avnî (Yenişehirli): 238.
 Avḥad'ad-dîn Kirmânî: 57.
 Avḥadî: 245.
 Ayas Pâşâ: 352.
 Aydın oğulları: 425.
 'Aynî: 296, 357.
 'Ayntâbî 'Adî: 272, 273.
 Ayyûb-ı Ḥalvatî (Şayb): 185.
 Ayyûbî: 293.
 Âzarî İbrâhîm: 299, 371, 375.
 'Azîm: 373.
 'Azîzî: 369.
 'Azîz'ad-dîn Nasafî: 385.
 'Azîmî: 155, 369.

B

Bâbâ Livâyî: 272.
 Bâbâ Tâhîr-ı 'Uryân: 272.
 Badî'î: 370.
 Badî'î Tabrizî: 102.
 Badr'ad-dîn'al-Kunavî: 203, 204.
 Badr'ad-dîn Maḥmûd: 59.
 Bahâ'ad-dîn: 59.
 Bahâ'ad-dîn Nakş-band: 51.
 Bahâ'î (Şeyhulislâm): 211, 327, 343, 371.
 Bahîştî: 155, 369.

Bahr'al-'Ulûm ('Abd'al-'Alî): 124.
 Baḥrî (I. Ahmed. Sultan): 238, 240.
 Bakâ'î: 238, 280, 369.
 Bakî: 155, 169, 369, 370, 371.
 Bakr Âgâ (Musâhib): 272.
 Baktâşî, Baktâşîyya: 294, 317, 386.
 Baldır-zâda Muḥammad: 278.
 Bâllî (Sarhoş): 299, 366.
 Ballîğ: 155, 238, 375.
 Barkî: 31.
 Barî: 238, 367, 369.
 Bayânî: 155, 422.
 Bâyzîd I. Yıldırım: 174.
 Bâyzîd II. Sultan: 42, 164, 244, 257, 306, 349, 379.
 Bâyzîd-i Bîstâmî: 54, 292.
 Bâyzîd b. 'Abd'al-Gaffâr: 382.
 Bayram (Darvîş): 207, 208.
 Bayrâm-ı Vall (Hâcl): 46, 34, 73, 115, 120, 244, 252, 349, 357.
 Bayrâmî, Bayrâmîyya, B. Malâmîleri: 244, 285, 349.
 Behmenîler: 415.
 Brown: 33.
 Buḥrâṭ: 190.
 Bolbol: 60.
 Borzöye: 415.
 Burgâzî: 292.
 Burhân'ad-dîn (Kâdî): 174.
 Burhân'ad-dîn Muḥakkak (Tirmizî. Sayyid): 184, 197, 198, 200, 367.
 Burnâz Hasan: 272.
 Burnâz-zâda: 273.
 Bostan Çalabî: 4, 118, 139, 182.
 Bû-Turâb: 325.

C

Ca'far: 276, 369, 370.
 Ca'far'aş- Şadîk (İmâm): 37, 69, 252, 277, 450.
 Calâl'ad-dîn Argun Çalabî: 233.
 Calâl'ad-dîn Ḥusayn b. Şâh Uvays-ı Calâyîrî: 456.
 Calâl'ad-dîn Maḥmûd Pâşâ: 284, 369, 371.
 Calâl'ad-dîn Munaccim: 218.
 Calâl'ad-dîn Muḥammad (Yenikapı Şeyhî): 237.
 Calvatî: 125.
 Cam Sultân: 277, 369.
 Camâl: 238.
 Camâlî: 155, 272, 369, 370.
 Camâlî Bâyzîd: 308.
 Câmî: 16, 32, 259, 334, 370, 379, 380, 434.
 Câmî Bik: 87, 366.
 Câmî'î: 369.
 Camîl Bek: 272.
 Canâbî Ahmad Pâşâ: 356.
 Canânî: 299, 370.
 Carrâb Mu'azzîn: 272.
 Cavâbî: 297.
 Cavdat Pâşâ: 238.
 Cavhar Âgâ: 277.

Cavîd: 168.
 Cavrî: 78, 137, 240, 256, 297.
 Cazbî: 238.
 Câzîm Calâl: 238.
 Câzîm Muḥtafâ: 266.
 Corci: 272.
 Cunayd (-i Bağdâdî): 35, 292.
 Cunayd (-i Şafavî. Şayb): 347.
 Cuvânî: 369.

Ç

Çalabî (Karîmoğlu): 110-111.
 Çâkerî: 370.
 Çârdah Ma'sûm (Bektâşîlerce): 41.
 Çâr Yâr: 1, 317.
 Çîroz: 272.
 Çîvî-zâda: 310.
 Çukadar-zâda: 272.
 Çorbacı-zâda: 272.

D

Dâ'î: 375.
 Dahîrî: 180.
 Dâllî: 367.
 Dâlî Bîrâdar (Çazâlî): 366.
 Dâlî Muḥtafâ: 272.
 Dânişî: 238, 367, 450.
 Dânişmand Dada (Muḥtafâ Ḥamîdî): 117, 118.
 Darvîş Âgâ: 371.
 Davlat-yâr b. Manşûr: 517.
 Dâvûd b. Ḥasan al-Muḥannâ b. Ḥasan b. 'Alî: 69.
 Darvîş Çalabî: 366.
 Darvîş Ḥusayn: 272.
 Darvîş Muḥammad Pâşâ: 130.
 Darûnî: 366, 369.
 Dîyâ'ad-dîn: 12.
 Dîyâ'î: 389.
 Dîyâ Ḥasan Dada (Sar-Tabbâh): 412.
 Dil-ḥayât: 272.
 Divâna Muḥammad Çalabî (Samâ'î. Sultân-ı Divânî): 158, 198, 238, 241, 250, 251, 263, 366, 368, 369.
 Dört Ḥalfâ: 306.

E

Ebu'l-Futûḥ'al-Ḥalîdî (H'âca): 69.
 Edhem Pâşâ (Çazâlî): 349.
 Edîb: 238.
 Eflâtûn: 57.
 Ehîlî: 370, 371.
 Ehlîbeyt: 294.
 Eimme (-i Hüdâ): 1, 325, 333.
 Elmâs b. Ḥusayn (Darvîş): 33.
 Emîr Sultân: 349.
 Enîs Dada: 298, 367, 369.
 Enver: 238.

ErihHermelin. Baron : 50.
Erşedî : 298.
Ertana : 348.
Es'ad Muhiş Paşa : 238, 272.
Esîf : 298, 369.

F

Faql' Allâh (-i Hürüfî) : 33, 34, 43, 57, 59, 331, 332, 333, 348.
Fâhîl : 369.
Fâhîl : 155.
Fadîl (Kara) : 309.
Fagâml : 122, 369, 370, 371.
Fahim-i Kâdim : 329.
Fahim Sulaymân : 169, 329, 368, 369.
Fahmî : 369.
Fâ'ik Muḥammad : 189.
Fâ'ik Raşad : 350.
Fahri : 298.
Fahri (Husayn. Dada) : 175.
Fâ'îl : 351, 375.
Fakîh Aḥmad : 257.
Fanârî (Munlâ) : 218, 392.
Fannî : 320, 321, 369.
Fardî : 276, 321.
Farhâd Paşa : 276.
Farî : 341.
Fârisî : 356, 369.
Farruḥ Çalabî : 287.
Farruḥ İsmâ'îl : 97.
Faşîh (Aḥmad Dada) : 298, 326, 369, 371, 374.
Faşîhî : 372.
Fâtîma (bint Muhammed a.) : 294, 373.
Fâtîma : 238.
Fâtîh Muḥammad (Sultan) : 244, 259, 276, 288, 379.
Fattâhî-i Nişâbürl : 283.
Fathî : 277, 370.
Fathî ('Âşîk) : 344.
Favri : 351, 370.
Faydî : 369, 370.
Fayd'Allâh : 279, 284.
Fayd'Allâh (Sayyid. Şayb) : 224.
Fidâ'î : 50.
Fikri : 376.
Firdavî : 123.
Fuḍûl : 155, 169, 303, 325, 327, 385, 372.
Furûḡî : 371.

G

Gâli : 24.
Gâlib Es'ad Dada : 236, 238, 256, 272, 303, 304, 334, 342, 367, 374.
Ganâm (Darvîş) : 275.
Garîbî : 455.
Garîbî (Abû-Bakr Çalabî) : 155, 239, 369.
Garcin de Tassy, M : 50.

Gazâlî : 122, 148, 293.
Gazanfar Âgâ (Saray kapı ağası) : 133.
Çavîl Dada : 139, 239, 269, 367, 369.
Çaybî Şun'Allâh : 245.
Gevherşad : 173, 218.
Çıyâd'dîn (Amîr) : 31, 43, 332.
Çıyâd'dîn Mansûr b. Şadr'dîn Muḥ. al-Ḥu-
saynî : 109.
Gör Meliki : 181.
Gülâm-ı Ma'sûm : 454.
Gül Bâbâ : 333.
Gülşahrî : 50, 158.
Gulşan : 373.
Gulşanî : 299.
Gulşaniyya : 26, 306.
Gunâhl : 155, 367, 369.
Guvâhl : 305.

H

Habîbî : 169.
Habîb-i Fakîrî : 35, 36.
Habîl b. Husayn : 173.
H'aca ('Abd'Allâh-ı Marâḡî) : 272, 273.
H'aca-'i Cihân (Mahmûd-ı Gilânî) : 414.
Hâcl Paşa : 345, 346, 349.
Hafl : 369.
Hâfl : 238.
Hâfız : 272, 273, 375.
Hâfız-ı Şîrâzî : 16, 19, 123.
Hâfız Pûst : 272.
Hâfız Rif'at : 272.
Hâfîzî : 369.
Haḥam : 272.
Hâkânî : 146.
Hâkânî Muḥ. B. : 279, 327, 375.
Hâkim : 238.
Hakkâk : 272.
Hakkî : 369.
Hakkî (Sayyid) : 45.
Hakkî (Nay-zen. Eskişehirli) : 94.
Hakkî Paşa : 238.
Hakkîl Yûsuf (Baba. Sivrihisarlı) : 346, 348.
Hâlid (Abû - Ayyûb'al-Anşârî) : 349.
Hâlid Dîyâ' ad-dîn Nakşbandî : 454.
Halifa : 369.
Hâlâtî : 351, 359, 396.
Hallfat' Allâh ('Aliyy'al-A'la) : 33.
Hallî (Dervîş) : 167.
Hallî (Sultan) : 174, 188.
Hallî Bâbâ : 347.
Hallî b. 'All : 179.
Hallî Efendi : 272.
Hallî Nihâd : 354.
Hallî Paşa : 137.
Hallî-i Brûsavî : 370, 371.
Hallmî : 371.
Hâliş Aḥmad Dada : 238.
Halvatiyya : 4, 244, 273, 306, 317, 350, 386, 396.
Hamdam Sa'îd Muḥammad Çalabî : 1, 11, 78, 79, 112, 129, 151, 167, 176, 208, 234, 238, 251, 271, 330, 368, 398, 402, 427.
Hamdî : 369, 379, 371.
Hamdî Akşarıyî : 142.
Hâmid Aḥmad (Naḡîf-zâda) : 238, 342, 343.
Hâmid-i Vall : 244, 345, 346, 348, 349.
Hâml : 241.
Hammer Purgtall : 27, 50, 309.
Hamza (Mawlawî) : 225.
Hamza (Aydın oğullarından) : 425.
Hamza Çavuş : 73.
Hanefiyye : 37.
Hanîf : 238.
Harbanda : 50.
H'arezmliler : 180.
Harîmî : 279.
Hârûn-ı Vall : 371.
Hasan : 327.
Hasan : 371, 374.
Hasan (Gevher - zâde) : 222.
Hasan (İstabl-ı Âmir Pâyesi) : 87.
Hasan (İmâm) : 294, 306, 404.
Hasan (Sayyid) : 273.
Hasan (Sîlâh-dâr) : 130.
Hasan Bîrî : 54.
Hasan Çalabî : 272.
Hasan Nahvî (Nakîb-zâda) : 375.
Hasan Nakş-bandî : 16.
Hasan Raşad (Dr.) : 189.
Hasan Ridâ Dada (Sar-tabbâh) : 141, 143.
Hasan-zâda : 272.
Hâşimî : 370.
Haşmet : 238.
Haşîyî : 277.
Haşem : 296, 396.
Haşem-i Kâşî : 375.
Haşaml : 370.
Haşîb : 375.
Haşîb-i Damaşkî (Calâl'ad-dîn Muḥ. b. 'Abd'ar-
Rahmân Kaşvî) : 275.
Haşîb-zâda : 272.
Hâtîf : 375.
Hâtîfî : 370.
Havâyl (Mürekkkepçi) : 321.
Hayâlî : 277, 369, 370, 371, 375.
Haydar (Şeyh - Safavî) : 347.
Haydar (Sîyâvûş Paşa kethudân) : 220.
Haydarî : 238.
Hayâtî : 369, 370.
Hayrî : 238.
Hayatî : 169, 369, 370, 375.
Hayyâm : 57, 205.
Hecl : 276.
Hekimbâşî 'İzzat : 272.

Hîfzî : 238.
Hîlmî : 238, 369, 370.
Hîrî Bek : 288.
Hîrî : 300.
Hîlâlî : 369.
Huart Cl. : 223.
Hudâyl : 260, 367, 369, 370.
Hukmî : 239, 351.
Hulkî : 3.
Hulwî Mahmûd : 26.
Hürüfî, Hürüfiyya, Hürüfîlik, Hürüfîler : 33, 40, 43, 61, 176, 331, 348, 352.
Husâm Garây : 327.
Husâm Hallfat'al-Mawlawî : 178.
Husâm'ad-dîn Çalabî : 75, 105, 263, 268.
Husâm'ad-dîn Husayn : 173, 218.
Husayn : 80, 122.
Husayn (İmâm) : 294, 306, 404.
Husayn (Şayb. A'mâ) : 272.
Husayn (Sayyid. Çaybî oğlu) : 39.
Husayn Baykarâ : 422, 423.
Husayn b. 'All : 15.
Husayn b. Mansûr'al-Hallâc : 2.
Husayn Dada (Ayyûbî) : 267.
Husayn Çalabî : 3, 143.
Husayn Nişâbürl (Mu'ammâyl) : 378, 405, 407.
Husaynî (Sayyid) : 26.
Husayn Wâ'iz (Kâşîf'ye bk.).
Husrav : 155, 169, 238, 276, 369, 371.
Husrav Anûşîrevân : 418.
Husrav-i Dihlavî : 333, 380.
Husrav Paşa : 276.
Huḡûrî : 375.

I-I

'İdl : 370.
'İlmî Dada : 169, 239, 256, 260, 367, 369, 371.
'İrâkl (Fahri'ad-dîn) : 35, 40, 57.
'İşkl : 155, 369, 370.
'İtrî : 266, 267, 268, 269, 272, 273.
'İvaḡ : 371.
'İzz'ad-dîn Yûsuf : 345.
İdrîs (Dervîş) : 96.
İbâhîler : 180.
İbn 'Arabl : 100, 137, 141, 173, 189, 348.
İbn 'Atâ : 157.
İbn Kamâl (Kamâl Paşa-zâda'ya bk.).
İbn Muḥaffa' : 418.
İbn Sînâ (Abû-'All Sînâ'ya bk.).
İbn Yâmîn : 112.
İbn'al-Amin Mahmûd Kamâl İnal : 353.
İbrâhîm : 110.
İbrâhîm Âgâ : 272.
İbrâhîm (Akyazlı) : 391.
İbrâhîm b. Adham : 54.
İbrâhîm (Başçı) : 345.
İbrâhîm Dihlavî : 157.
İbrâhîm (Hâcl Şayb) : 344.

İbrâhîm Hakkî : 308.
İbrâhîm Hakkî (Arđürüml) : 353.
İbrâhîm Kayşarî : 273.
İbrâhîm Oğlanlar şeyhi : 169.
İbrâhîm Sulaymân (Kâdî) : 130.
İbrâhîm Nâşid (Ahmad Paşa oğlu) : 326.
İbrâhîm Şayh-i Şâh : 346.
İffat : 238.
İhyâ : 238.
İlâhî (Şeyh) : 310, 370.
İlyâs (Şeyh) : 270, 279.
İlyâ : 272.
İmâd : 238.
İ'mâd' Allâh : 157.
İ'mâm : 272.
İ'mâm-ı A'zam (Ahmad Câmî) : 148.
İ'mâmiyya : 39.
İml Dada : 195.
İndî : 238.
İrac Afşâr : 26.
İshâk : 167, 369, 370, 371.
İsâ b. Kamal'ad-dîn H'wâca Ergiri : 43.
İsâ Bek (Aydın oğullarından) : 425.
İshâk : 167, 369, 370, 371.
İshâk (Amîr. Sayyid) : 33, 43, 163.
İskender Bek : 276.
İsmâ'il : 238.
İsmâ'il Âgâ : 272.
İsmâ'il Dada (Hammâmî) : 266, 267, 268, 269, 367.
İsmâ'il Hakkî (Bursah) : 125.
İsmâ'il Şafavî : 278, 347.
İsmâ'il Pâşâ : 281.
İsmâ'il-zâda Efendi : 272.
İsmat : 238.
İsmat-i Buğârî : 188.
İşkurt Dada (Muhammad) : 57.
İşrûkî : 57.
İşratî : 371.
İzârî : 371.
İzzat Koyunoğlu : 347.
İzzat Munlâ : 238.

K

Kabûlî : 239, 371, 375.
Kâdî (Vahş kadim) : 180.
Kâdirî : 369.
Kâdî Nûr : 375.
Kâdirî, Kâdirlik, Kâdiriyya : 344, 357, 396.
Kâdri : 272.
Kâfi Hasan : 286.
Kalender : 370.
Kalenderiyye : 41.
Kâmi : 116, 370, 371.
Kamâl'ad-dîn : 396.
Kamâl'ad-dîn Ahmad Dada (Akşehirdi) : 175, 222.
Kamâl-i Fârisî : 167.
Kamâl'ad-dîn Muhammad : 6, 369.

Kamâl-i Hucandî : 40, 102, 456.
Kamâl-i İsfahânî : 375.
Kamâl Pâşâ-zâda : 309, 310, 370, 371, 375, 403.
Kan'an Bey : 43.
Kandî : 55.
Kânî : 238.
Kapudan-zâda : 272.
Kâr Keyâ Rıdâ b. 'Ali Keyâ : 60.
Kara Çalabî : 370.
Kara Çalabî-zâda : 278.
Karîm : 369.
Karîmlî : 369.
Kâsim : 264.
Kâsim-ı Anvâr : 16, 17.
Kâşifi (Munlâ Husayn Wâ'iz) : 3, 156, 159, 289, 293, 404, 417.
Kaşfi : 156.
Kaşmîrî : 375.
Katîfî : 369.
Kavuşî : 171.
Kaygusuz Abdâl : 155, 397.
Kâzım Pâşâ : 238.
Kıyâsî : 370.
Koca Otman : 272, 273.
Kudrat'Allâh : 357.
Kuddûsî : 238, 344, 364.
Kudsî : 369, 375.
Kul Savdâyî : 373.
Kurbâllî (Şucâ' Kamâl) : 17, 168.
Kutb'ad-dîn Haydar : 23.
Kutb'ad-dîn Muh. b. Kıvâm'ad-dîn Hibat' Allâh b. Kutb'ad-dîn : 19.
Kutb-ı Tûnî : 19.
Küçük (Köçek) Çavuş : 272.
Küçük İmâm : 273.
Kürkçü-zâda : 272.

L

La'il : 271.
Lâmi' : 155, 283, 287, 308, 366, 369, 413.
Laylâ : 238.
Lisânî : 122.
Loğmânî Dada : 175, 223, 357.
Luftî : 238.

M

Maed'ad-dîn (Sipah-sâlâr) : 175.
Maed'ad-dîn (Hurûfî) : 322.
Maed'ad-dîn 'Isâ : 273.
Madhlî : 369.
Mağribî : 40.
Mahdî : 310, 333.
Mahîlî : 370.
Mahmûd : 273.
Mahmûd : 238.

Mahmûd : 275.
Mahmûd (H'wâca) : 32.
Mahmûd (Maṭnawî-l'wân) : 223, 225.
Mahmûd (Naklîl-zâda) : 247.
Mahmûd'al-Hakîm : 28.
Mahmûd b. Husayn : 73.
Mahmûd b. Muhammad (Müderriş, Müftî) : 172, 200.
Mahmûd b. Şâbir b. Mas'ûd : 410.
Mahmûd b. Şayh Muh. Gllânî : 275.
Mahmûd Dada b. Uvays Dada : 195, 200, 225.
Mahmûd Diyarîbakrî : 272.
Mahmûdoğlu : 277.
Mahmûd Özey : 419.
Mahmûd Pâşâ : 237.
Mahmûd Vahbî : 454.
Maḥşarî : 369.
Maḥallî : 169.
Maklî (Şeyhulislâm) : 343.
Malâmîler : 189.
Malik'ad-dîn Hâzin : 172.
Mâlik-i Dînâr : 54.
Mantḫlî - 'î Naḥcuvânî : 375.
Ma'rûf (Şeyh) : 299.
Masani R. P. : 50.
Maslî : 366, 369, 370, 371.
Ma'sûm : 190.
Maşklî : 369.
Maşşâ'î : 57.
Mawlayî : 238.
Mawlawî, Mawlawîlik, Mawlawiler : Birçok yerde.
Maybudî Mu'tâ'ad-dîn : 51.
Mazâkî (Sulaymân) : 238, 320, 367.
Memî b. 'Abd'Allâh : 289.
Midhat : 238.
Midhat Bahârî (Husâmî) : 175.
Mihri : 238.
Minûçih'râ't- Tâcirî : 102.
Mîrî : 366.
Miṭâllî : 44, 333, 370, 371.
Miṭkâllî : 277.
Muhammad (Hz. Peygamber s. m. Muṣṭafâ ve Peygamber'e de bk.) : 101, 293, 311, 371, 417.
Muhammad (Dervîş) : 272.
Muhammad (Konya nâibi) : 411.
Muhammad (Nâyi. Dervîş) : 117, 118.
Muhammad (Mavkufâtî) : 126, 127.
Muhammad (Sayyid) : 137.
Muhammad (III. Sultan) : 286, 395.
Muhammad Âgâ (Sayyid) : 272.
Muhammad b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Hamadânî (Abû-Nâsr) : 103.
Muhammad b. Abd'al-Wahhâb-ı Kaxvîlî : 25.
Muhammad b. Abî - Cumhûr : 297.
Muhammad b. Ahmad : 284.
Muhammad b. 'Alâ'ad-dîn Raḍawî (Sayyid) : 39.
Muhammad b. Hâbil : 173.
Muhammad b. Hasan Kaxvîlî : 57.

Muhammad b. Mahmûd b. Tuğrîlşâh-ı Mawlawî : 104.
Muhammad b. Muh. (Şeyh) : 158.
Muhammad b. Maṣṣûr : 417.
Muhammad b. Şadr'ad-dîn : 199.
Muhammad b. Sayyid Şarîf-i Cürçânî : 57, 58.
Muhammad b. Sulaymân : 49.
Muhammad 'Âbid (Sayyid Şah Murad) : 39.
Muhammad (İsrâfil-zâda. Ladiklî) : 271.
Muhammad 'Ali (Ser-taryk) : 20, 30, 48, 61, 123, 144, 225, 242.
Muhammad 'Ali Kûtahyavî : 233.
Muhammad 'Ali Vâsîlî : 50.
Muhammad 'Âlim'al-Diyâlî Ankaravî : 96.
Muhammad'al-ma'sûm : 454.
Muhammad Amîn Çalabî : 251.
Muhammad Amîn'al-Hucandî : 270.
Muhammad Çalabî (Halep defterdan) : 276.
Muhammad Çalabî (Arab ve Acem defterdan) : 276.
Muhammad Bek (Aydinoğlu) : 346.
Muhammad Bek (Ricâll. Musâhip) : 57.
Muhammad Dada : 50.
Muhammad Dada (Âgâ-zâda) : 153, 155, 239, 265.
Muhammad Halâkî (İbisanlı) : 265.
Muhammad Maḥbûb'al-Kunavî : 229.
Muhammad Ma'sûm (La'il-zâda) : 132, 134.
Muhammad Monaccim Calâl'ad-dîn : 173, 218.
Muhammad Pârsâ (H'wâca) : 69.
Muhammad Pâşâ (Mağrav) : 221.
Muhammad Sa'adat b. Muh. Diyâr-ı Kaşgarî : 106.
Muhammad Şâh : 454.
Muhammad Şâh-ı Bahman : 415.
Muhammad Taḫî Dâniş-pajuh : 26.
Muḥabbî : 370, 392.
Muḥtaşam : 375.
Muḥyî : 373, 424.
Mu'ammâr (Kayserî Mutasarrıfı) : 383.
Mu'îdî : 369.
Mu'min Âgâ : 272.
Münis Dada : 96, 128.
Munlâ : 272.
Murâd II. (Sultan) : 16, 347.
Murâd III. (Sultan) : 130, 133, 223, 246, 306.
Murâd IV. (Sultan) : 287, 328.
Murâdî : 169, 371.
Murâd Munlâ : 238.
Murâd-ı Nakş-bandî (Şeyh) : 189, 224.
Murtaḍâ ('Ali Emîr'ul-Mu'minin) : 38.
Murtaḍâ (Narmîzâda) : 404.
Müceddid-i Elf-i tânî (Ahmad Fârûk'ye bk.)
Müjgân Cumbur (Prof.) : 311.
Mûsâ Peygamber : 254.
Mush : 272.
Muṣṭafâ (Hz. Muhammad s. m. Muhammad ve Peygamber'e de bk.) : 38.
Muṣṭafâ : 311.
Muṣṭafâ : 370.
Muṣṭafâ Âgâ : 272.

Muṣṭafâ b. Sulaymân (Hacı): 195.
 Muṣṭafâ III. (Sultan): 326.
 Muṣṭafâ IV. (Sultan): 285.
 Muṣṭafâ Dada (Köçek): 376.
 Muṣṭafâ Sultân (Kânûnî'nin oğlu): 402.
 Muṣṭafâ'l-Mawlawî (Ser-bevvâb - i Âstâne-i Mevlânâ): 30.
 Mustancid b. Şatî (al-Mawlawî): 174, 218.
 Muṣṭafâ b. Murtaḍâ: 34.
 Mutabhartan (Artanâ'nın oğlu): 174.
 Mu'taḍid b. Mustancid b. Şatî'l-Mawlawî: 173.
 Mu'tazile: 180.
 Mu'ayyad-ad-dîn Cundî: 4.
 Mu'ayyad-ad-dîn Muvaffak: 382.

N

Nabî: 155, 239, 301, 303, 321, 367, 369, 371.
 Nabîl: 238.
 Nacib: 50.
 Nâcî: 238.
 Nâcî (Muallim): 341.
 Nâcî Fikret: 223.
 Nacûhî: 367, 369.
 Nacâtî: 276, 277, 366, 369, 370.
 Nacâtî Elgin: 67, 82, 106, 200, 259, 311, 368, 399.
 Nacm'ad-dîn Abû-Hafş 'Umar b. Muḥ. b. Aḥmad'-an- Nasafî: 69, 171.
 Nacm'ad-dîn Dâya: 16, 40.
 Nacm'ad-dîn Dinçer: 347.
 Nacm'ad-dîn Kubrâ: 39, 69.
 Nacm Hâcî: 180.
 Nacmî: 230, 369.
 Nâdirî: 155, 238, 296.
 Nâfî: 238.
 Nâfî: 325, 328, 362, 369, 371, 372, 375.
 Nahcî: 238.
 Naḥîfî: 97.
 Naḥşabî: 280.
 Naḥwî: 369.
 Nakş-bandî, Nakş-bandiyya: 33, 53, 223, 270, 308, 340, 344, 396.
 Nakşî Dada: 238, 266, 267, 369.
 Na'îçâ: 273.
 Na'îlî: 273.
 Nâna Aḥmad: 273.
 Naşr'Allah: 258.
 Naşr'Allah b. Aḥmad 'Abd'al-Ḥamîd Abû'l-Ma'âlî: 417, 418.
 Nasib Muḥ. Dada: 402.
 Nasib Yûsuf Dada: 156, 225, 238, 241, 279, 296, 297, 371.
 Nasir (Buḥârî?): 238.
 Nasir-i Buḥârî: 375.
 Nasîrî: 39.
 Nasir-i Hosrov: 39.

Nasîmî 'Imâd'addîn: 62, 277, 330, 331, 348, 380, 386, 387, 389, 391.
 Nasîmî ('Imâd'ad-dîn'den başka): 390, 391.
 Naşûhî: 369.
 Naş'at Sulaymân: 238, 321, 369.
 Naşâtî: 153, 321, 367.
 Naşid İbrâhîm: 326.
 Nâṭkî: 19, 155, 341, 369.
 Nawâyl ('Alî-şîr): 405, 411, 422, 453, 455.
 Nayîl: 238, 362.
 Nayyir: 238.
 Nazîf: 342.
 Nazîf (Yenişehirli. Şeyh): 238, 267.
 Nâzım: 97, 238, 319.
 Nazîm: 238, 272, 273, 327.
 Nazmî: 296, 396.
 Nidâ'î: 376.
 Nihâdî: 366.
 Nihad M. Çetin: 69, 90, 427.
 Nihânî: 277.
 Ni'matî: 155.
 Niṭârî: 122.
 Niyâzî (Mısrî): 156, 238, 369, 375.
 Niyâzî-i Kâdîm: 369.
 Nizâm'ad-dîn (Şeyh): 280.
 Nizâmî (Osmanlı şâiri): 276, 277, 366, 369.
 Nizâmî-i Ganca'î: 292.
 Nüh (Sayyid): 272.
 Nu'mân Pâşâ: 216.
 Nür'ad-dîn Abû-l-Şâh: 180.
 Nür-Baḥşîyya: 26.
 Nürî: 238.
 Nüşîrevan: 190.
 Nuṭkî: 238, 269.

O - Ü

Oḳcî-zâde: 296.
 'Ömer (II. Halife): 32.
 'Ömer: 238.
 'Ömer (Dervîş): 7.
 'Ömer (Enderûnî): 267.
 'Ömer Bey (Nasûh Paşa-zade): 273.
 'Ömerî (Ömrî?): 273.
 'Ömrî: 369, 370.
 'Ömer Rıdâ Doğrul: 419.
 Oniki İmâm: 41, 273, 294, 333.
 Ondört Ma'sûm: 273.
 'Otmân (III. Halife): 194.
 'Otmân Âgâ: 372.
 'Otmân b. 'Abd'Allah (Sultan Vele'd'in azadlı kölesi): 76.
 'Otmân Bek (Sultan Osman I.): 257.
 'Otmân Dada (Nâyî): 266, 267, 268, 269.
 'Otmânî: 286.
 Osmanogulları: 257, 294.
 Otman Bâbâ: 390.

P

Paçavî İbrâhîm: 79.
 Panâhlî: 370, 390.
 Parvâna: 367, 369.
 Payravî: 371.
 Partav (Sadâret Kethudân): 129, 238.
 Partav Muḥammad (Vak'a-nüvis): 318.
 Pîrlî (Şeyh. Erzincanlı): 273.
 Paul Horen: 187.
 Paygamber (Hz. Muhammed s. m. Muhammed ve Muṣṭafâ'ya da bk.): 39, 257, 258, 306, 317, 323, 373, 390.

R

Racab: 273.
 Raflî: 389.
 Raflî: 238.
 Raflî'a (Musâhib): 318.
 Raflî-i Âmidî: 319.
 Râgîb: 238.
 Raḥmî: 155, 169, 238, 351, 369, 370, 371.
 Râ'î: 370.
 Râ'îf Yelkenci: 339.
 Râmîz: 155, 367.
 Râmîz 'Abd'Allah: 156.
 Ramzî: 238.
 Râşîh: 344, 369, 371.
 Râşîm: 238, 351.
 Rasmlî: 369.
 Raşâd: 238.
 Raşid Aḥmad Pâşâ (Şarîf. Hacı): 286.
 Râtib Aḥmad Pâşâ: 326.
 Ravânî: 371.
 Rayâhlî (Dr.): 451.
 Râdî: 338.
 Râzî (Abû-Bakr): 346.
 Redhouse. J. W.: 223.
 Rıdâ: 239, 367.
 Rıdâ Dada: 218.
 Rıdâ (Naccâr-zâde. Şeyh): 155, 240.
 Rıyâdî: 238, 369.
 Ricâlî: 169.
 Rif'at: 238, 266, 267.
 Ritter (Prof.): 25, 222, 339.
 Rûhî: 169, 325, 351, 352, 369, 375, 385.
 Ruknâ: 375.
 Rumûzî: 370.
 Rustam Pâşâ: 286.
 Rusûhlî (Şârih. Ankaravî): 91, 96, 99, 100, 101, 126, 127, 137, 169, 231, 238, 241, 243, 366, 371.
 Rûşanî: 27, 238.
 Ruşdî: 238.
 Ruşdî (Ermekli): 266, 351.

S - Ş

Sâ'atî: 370.
 Sabâtî: 276.

Şabîh: 238.
 Şabîr: 369.
 Şabrî: 238, 327, 367.
 Şabrî Kalkandelen: 341, 356.
 Tabîr: 371.
 Şabûhlî: 91, 143, 144, 238, 367.
 Şadr'ad-dîn (Abû'l-Fath Muḥammad. Gıyûs-drâz. H'âca-i banda-navâz): 3.
 Sa'd'Allah Âgâ: 272.
 Sa'd'ad-dîn (Şeyhulislâm): 429.
 Sa'd'ad-dîn Hamawî: 415.
 Sa'd'ad-dîn Taftâzânî: 82.
 Sa'dî: 238.
 Sa'dî (-i Şîrâzî): 3, 35, 48, 69, 123, 375, 403.
 Şadîk: 238, 276, 367.
 Şadîk Âgâ: 272.
 Şadîk (A'mâ): 268.
 Şadîkî: 369, 371, 452.
 Şadîk Kiyâ (Dr.): 43, 58.
 Şadr'ad-dîn (Kunavî): 4, 202, 203, 347, 348.
 Şadr'ad-dîn Çalabî: 1.
 Şadrî: 155, 169, 370.
 Şadrî-i Hâlwatî (Şeyh): 279, 296.
 Şafâ'î (Türbe-dâr): 238, 351.
 Şaffet Yetkin: 259.
 Şâfî: 156, 276.
 Şâfî: 369.
 Şâfî 'Alî (Kaşfî): 156.
 Şafvat: 238.
 Şafaviyya: 422.
 Şafiyy'ad-dîn: 399.
 Şafiyy'ad-dîn-i Bâharî: 35.
 Şafiyy'ad-dîn-i Ardabîlî: 42.
 Şahlî: 369, 390.
 Şâhib: 367.
 Sa'dî: 299, 370, 371.
 Sa'dî: 380.
 Sa'dî Nafîsî: 43, 44.
 Şalâh'ad-dîn (Yamcızâde): 169.
 Şalâh'ad-dîn Çalabî: 3, 141, 144.
 Salâmî: 238, 369.
 Salânîkî: 273.
 Sâlih Âgâ: 272.
 Sâlik: 238, 367.
 Sâlikî: 169, 366.
 Sâlikî: 370.
 Sâlim: 238.
 Sâlim (Tezkire şâhibi): 319, 322.
 Sâlim I. (Sultan): 187, 276, 278, 349.
 Sâlim II. (Sultan): 3.
 Sâlim III. (Sultan): 266, 267, 268, 269, 272, 337, 341, 367, 376.
 Samâ'ad-dîn b. Calâl'ad-dîn Suhrevardî: 188.
 Samâhat: 238.
 Samâ'î (Divânâ Muḥ. Ç. ye bk.).
 Sâmi: 55, 238.
 Şamî: 238, 260, 292, 367, 369.

Sanâ'î (Hakim): 16, 208, 225, 292, 375.
 Sanâ'î: 369.
 Sarvî: 369.
 Şatı ('il-Mawlawî): 174.
 Sayfî: 370.
 Sayyid: 272.
 Sayyidkuli: 373.
 Sayyid Şah Murâd: 39.
 Şibgat'Allah: 454.
 Şiddik (Hacı): 180.
 Şiddik (Naccarzâde): 368.
 Şidki: 369, 371.
 Şidki Amat'Allah: 371.
 Şidki Muştâfâ: 371.
 Sırrî: 370, 371.
 Silahşor İbrâhîm: 272.
 Sinân Dada: 223.
 Sipâhî: 155.
 Siyâhî: 369, 371.
 Su'âlî: 370.
 Sukkarî: 320, 327.
 Sultân'al-'Ulamâ (Bahâ'ad-dîn Muhammed Valad): 70, 183.
 Sultân Valad (Bahâ'ad-dîn Muhammed): 75, 167, 173, 174, 178, 194, 196, 203, 218, 219, 220, 230, 238, 258, 267, 268, 269, 366.
 Su'ûdî: 370.
 Sun'î: 370.
 Sühayl Nizâm'ad-dîn Ahmed: 417.
 Sülaymân Ata: 373.
 Sülaymân Balhî (Sayyid): 359, 405, 406, 413.
 Sülaymân Kânûnî (Sultan): 223, 280, 282, 287, 289, 290, 378, 393, 402.
 Sülaymân (Köstendilli): 300.
 Sülaymân (Sakazâde): 103.
 Sürûrî: 107, 112, 123, 139, 369.
 Sünnî, Sünnilik: 41, 180.

Ş

Şab-Nigâr: 273.
 Şadî: 273.
 Şah Çalabî: 370.
 Şah Tahîr: 272.
 Şahî: 369.
 Şahidî: 122, 169, 230, 366, 369, 370, 375.
 Şahidî: 367, 371.
 Şahlâ: 272.
 Şakir Ahmed Paşâ: 319.
 Şalom: 272.
 Şam'î: 50, 130, 135, 139, 223, 238, 367, 369, 370, 413.
 Şams'ad-dîn: 373.
 Şams'ad-dîn Muhammed b. Yahyâ b. 'Alî'al-Gilânî'al-Lahicî: 26.
 Şams'ad-dîn Muhammed Tabrizî: 62, 100, 173, 257, 258, 262.

Şamî: 169, 369, 370, 371.
 Şams-i Mağribî (Muhammed b. Şirîn): 167.
 Şamsiyya-'î Halwatiyya (Sivâsiyya): 386.
 Şarih-i Ankaravî (Rusûhl'ye bk).
 Şaraf: 238.
 Şaraf'ad-dîn Muhammed (Husâm'al-Ai'mma): 385.
 Şaraf'ad-dîn Râmlî Hasan: 431.
 Şarîf (Sayyid. Mir. 'Abbâma): 43, 57, 58, 60.
 Şarîfî: 369.
 Şaraf-zâde: 238.
 Şaydâ Hâfîz: 238, 266, 267, 268, 272, 368.
 Şayhî: 277, 300, 307.
 Şayhoğh: 350, 385.
 Şî'a-'î İmâmiyya, Şî'a, Şî'î: 25, 37, 404, 450.
 Şibîlî: 35, 292.
 Şifâ'î (Hakim): 375.
 Şihâb'ad-dîn (H'wâca): 422.
 Şihâb'ad-dîn (Sar-Tabbâh): 413.
 Şihâb'ad-dîn 'Abd'Allah: 422.
 Şihâb'ad-dîn Ahmed-i Hâ'irî: 406.
 Şihâb'ad-dîn Suhrawardî-'î Maklûl: 57, 109, 206, 303.
 Şihâb-ı Mu'ammâ'î: 406.
 Şinâ'î: 238.
 Şîrâzî: 277.
 Şûhî: 238.
 Şuhûdî: 238.

T

Tâbi: 238, 272, 369.
 Tab'î: 272.
 Tâbit 'Alâ'ad-dîn: 169, 238, 285, 353.
 Tâc'ad-dîn Mahmûd: 381.
 Tacallî: 238.
 Târ Zayd: 180.
 Tahîr (Bursalî): 348.
 Tahîr'al-Hâlidî b. Naem'ad-dîn H'wâca: 69.
 Tahîr Dada (Tahîr'ül-Mevlevî. Olgun): 237, 238.
 Tahîr Efendi: 272.
 Tabsin Yazıcı (Prof.): 105, 175, 222.
 Takîb Dada: 155, 225, 233, 234, 236, 238.
 Tâllî: 351.
 Tâlib: 369.
 Tâlib-i Âmulî: 371.
 Tâlibî Hasan: 139.
 Tâli'î: 277.
 Tanâ'î: 155, 388.
 Tânlî: 169.
 Tarzî: 295.
 Taşcızâde: 273.
 Tatar (Kavmi): 348.
 Tavfîk: 238.
 Tholuch (Dr.): 27.
 Telcioglu: 272.
 Tîjî: 327, 369, 370.
 Tîmûr (Leng): 100, 174.

Y

Tomtom İmâm: 272.
 Tosun: 272.
 Tosunzâde: 272.
 Turâbî: 260.

U

'Ubayd'Allah Ahrâr: 33.
 'Ubaydî: 351, 371.
 'Ukâşa: 68, 69.
 'Ulvi: 155, 169, 351, 370, 371.
 'Umar b. 'Alî b. al-Fârîd: 147.
 'Umar Faydî (Dervîş): 83.
 'Umidî: 169, 327, 355, 371.
 'Ummî Sinân (Elmalhî): 245.
 'Unnâbî: 371.
 'Urîfî: 216, 247, 375.
 Uşûlî: 369, 385.
 'Utmân (Esrar Dede'nin babası): 374.
 'Utmân (Sina-çäk. İlbasanî): 265.
 'Utmân Hâkî: 394.
 'Utmân Nûrî Calvatî: 164.
 Uvays Bahâdîr: 431, 432.

V

Vâcid Çalabî (Amîr): 75, 213.
 Vâcid Dada (Nasîb D. oğlu): 225.
 Vâcî: 139, 238.
 Vafâ (Şeyh): 277, 288.
 Vahbî: 367, 369.
 Vahbî: 167.
 Vahbî (Sünbülzâde): 238.
 Vahbî (Türbedar): 238.
 Vahîd-i Tabrizî: 102.
 Vahîd Muhammed: 399.
 Valad (Çalabî): 238, 239, 250, 398, 402.
 Valad'al-Mawlawî Karahîşârî: 198.
 Valad-i Aşraf: 49.
 Vâlihî: 370, 371.
 Vâlî Şahrî Uyar: 217, 224.
 Vâsîf (Enderunlu): 271, 369.
 Vâsîfî: 238, 369.
 Vâsîfî Mâhîr (Kocatürk): 304, 419.
 Vâvât Raşîd'ad-dîn: 425.
 Vayâl: 329.
 Whinfild: 27.
 Vilhelm (İmparator): 187.
 Vişâl-i Şîrâzî: 28.

A

Adana: 3.
 Afyon: 233, 263.
 Akhisar: 273, 280.
 Akhisar: 273, 263.
 Akşaray: 95, 246, 248.

Ya'kûb (Hidâyetzâde): 106.
 Yahyâ (Şeyhülislâm): 163, 165, 188, 273, 353, 369, 370, 372.
 Yahyâ (Taşcalı. Dukakinzâde): 300, 307.
 Yahudî İshak: 272.
 Yahudî Yasef: 272.
 Yâr- 'Alî Şîrâzî: 259.
 Yeniçeri Ağası: 276.
 Yünân Hakimleri: 57.
 Yûnus (Mevlevî. Larendeli): 2.
 Yûnus Emre: 264, 277, 292, 339, 367.
 Yûnus Peygamber: 38.
 Yûsuf: 373.
 Yûsuf (Karakoyunlu): 432.
 Yûsuf-ı 'Amîrî: 40.
 Yûsuf'al-Mawlawî: 172.
 Yûsuf Çalabî: 272.
 Yûsuf Peygamber: 285.
 Yûsuf Sine-çäk: 238, 256, 369.
 Yûsuf-ı Sivrişârî (Bâbâ): 348, 349, 350.
 Yûsuf Dîyâ Paşâ: 97.

Z

Zaharya (Küçük): 272.
 Zâhid b. 'Arîf: 222.
 Zâhidî: 371.
 Zâhir'ad-dîn: 168.
 Zakâ'î (H'wâca. Dada): 267.
 Zâti: 238, 366, 369, 370.
 Zayn'al-'Âbidin: 424.
 Zaynab: 169, 371.
 Zayn'ad-dîn: 15.
 Zayn'ad-dîn: 15.
 Zayn'ad-dîn: 341.
 Zayn'ad-dîn Siyâvûş (Avrenoglu): 4.
 Zaynl: 277.
 Zeyrek Âgâ: 225.
 Zîyâ'ad-dîn'al-Hâlidî: 280.
 Zihâl: 238.
 Zikrî: 370.
 Zîvar: 238.
 Zû'n-Nûn-i Mîsrî: 54.

YER ADLARI

Akşehir: 245, 329.
 'Alâ'iyya: 73.
 Alıncak: 34.
 Amasya: 4, 336.
 Anadolu: 276, 329, 337, 347, 348.
 Anadolu kazaları: 375.
 Angûriyye (Ankara): 174.

Ankara : 349.
Arzurum : 336, 353.
Aydın : 58, 346.
Ayntap (Antep) : 357.
Ağarbâyân : 276.

B

Babaşehri (Babaeski) : 301.
Bağdâd : 336, 352.
Balı : 181.
Bayburt : 124.
Belgrad : 154.
Berlin : 187.
Birgi : 346.
Budapeşte : 27.
Bolu : 337.
Bombay : 50, 186.
Bor : 344, 364.
Bosna : 276, 286.
Bugdan : 276.
Buğarâ : 24, 69, 373.
Bursa : 105, 125, 245, 247, 278, 337, 349, 351, 397.

C - Ç

Cidde : 336.
Cawnpor : 175.
Çatalca : 319.

D

Dehli : 3.
Divrik : 4.

E

Edirne : 44, 306, 318, 320, 321, 326, 351, 360, 369.
Egri : 286.
Elmah : 396.
Erbil : 396.
Ereğli : 47, 402.
Erzincan : 173, 174.
Eskişehir : 339.

F

Filibe : 341.

G

Gadiru Humm : 39.
Gilan : 60, 415.

H

Haleb : 198, 248, 276, 331.
Hasan Kal'a : 328.
H'arazm : 69.
Hemedân : 223.

Herât : 381, 399, 404.
Hicâz : 286.
Hindistân : 18, 50, 415.
Horasân : 9.
Hoy : 398.

I - İ

İnebahti : 379.
İrân : 26, 167, 250, 287, 337, 375, 416, 451.
İskenderiye : 34, 57, 390.
İstanbul : 31, 50, 137, 144, 223, 246, 259, 278, 284, 285, 287, 297, 326, 341, 351, 354, 357.
İstokholm : 50.
İsveç : 50.
اطافرنكرو : 35.
İzmir : 233.

K

Kânpür : 50.
Kâhure : 223, 346, 397.
Karbala : 294.
Karaman : 47, 179, 348.
Kâşgar : 373.
Kayseri : 185, 383.
Kazan : 286.
Kıbrıs : 80, 380.
Kırım : 373.
Konya : 73, 102, 106, 138, 158, 200, 221, 223, 229, 237, 253, 259, 295, 296, 318, 328, 347, 348, 350, 359, 374, 375, 376, 411.
Kostantaniyye : 115.

L

Lâhur : 50, 214, 247.
Lekhnu : 50.

M

Maḥmūd Seydi Köyü : 73.
Mar'as : 344.
Mağrib ili : 137.
Mağosa : 80.
Marmara : 273.
Maverâ'un - Nehr : 19, 200, 373, 420.
Mâzandarân : 187.
Medine : 143, 223, 294, 349.
Mekke : 294, 349.
Mısır : 139, 223, 233, 289, 309, 329, 346, 384, 392, 397.
Moton Kal'ası : 379.

N

Nacaf : 294.
Naḥcuvan : 341.
Niğde : 375.
Nişabür : 405.

P

Paris : 50, 223.
Peşte : 333.

R

Rumeli, Rum ülkesi : 174, 329, 337, 341, 357.

S

Sarı : 187.
Selanik : 39, 306, 317.
Semerkand : 69, 174, 181, 310.
Seydişehir : 371.
Siroz : 139, 153.
Sivas : 18.

Ş

Şâm : 143, 185, 189, 248, 256, 276, 294, 352, 336, 341.
Şâş : 32.
Şebuster : 26.
Şîrâz : 4, 57, 58.

T

Tabriz : 26, 44, 50, 51, 399, 456.
Taşkend : 32.
Tatarpazarcığı (Filibe) : 341.
Tehrân : 25, 44, 50, 51.
Tekkeköyü : 397.
Tırabluşam : 50.
Tırabzon : 67, 319.
Tokat : 97.
Tontariköyü : 286.
Tün : 9.

U - Ü

Urfa : 369.
Üsküp : 291, 329.

V

Valış : 181.
Van : 65.

Y

Yarhışar : 257.
Yenicevâdar : 317.
Yezd : 102.

9 Cumâda's-sânî 1390 Perşembe.

I. CİLDE EK

C. I, No. 1655. S. 241 - 242.

İst. Süleymaniye K. Hacı Mahmud kitapları arasında 3137 No. da, Gaybî Sun' Allah'ın "Şuhbat-Nāma" ve Tarîk'al-Haḳ fi't-Tawaccuh'al-Mutlak'ı kendi yazısıyla mevcuttur. Üstü ebrî kaplı, mıklapsız meşin ciltle ciltlenmiş olan, 20,2×12,8 eb'adında olup yazı kısmı, 15×7,5 kısmını kaplayan, ta'liyle yazılmış olan "ودعى", misra yerine "ع", "بيت" sözleri ve başlıkları surhla yazılan kâğıdı âharlı, fligransız ve sarı renkte olan bu kitabın 1. b - 40. a yapraklarında "Şuhbat-Nāma" vardır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم بسم الكون الجامع سلطان الموحدين وبرهان المحققين
اظرف العارفين (1. b)

Son : مزبور اكاہ اولوب زيارتنه مبارك خاكيائنه يوز سوروب بيلك التمش
بش سنه سنك ماه ربيع الاخر ك يكرمي ايكنجى چهار
شنبه كوئى وقت صبحده آفتاب
حقيقتلرى برج جسملرندن
غروب ايلدى
تمت
م (40. b)

Bundan sonraki yaprakta yazı ve numara yok. 41. b de ikinci Risāle başlıyor; 45. b de bitiyor.

Baş : طريق رساله توجه ومراقبه
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله على كل حال والصلاة على انبيائه واوليائه ذى الكمال اما بعد
(41. b)

Son ve ketebe : شاهد غيبى به مشتاق اولنه هيچ شبهه سز
كوستر ديدار حقى بود در دار نعيم

طريق الحق في التوجه المطلق على يد مؤلف ومحرره الفقير

صنع الله بن شيخ احمد بن بشير في قصبة

قرهجه شهر في تاريخ احدى

(45. b)

وتسعين بعد الف

Kitabın kenarlarında, müellifin, bâzı noksan yazdığı yerler, gene kendi elyazısıyla yazılmış. Hâmişte başka yazılar da var.

••

BU CİLDE EK

S. 296; No. 2275. :

Rişt-i Cawāhir. İst. da 1257 de matbaa harfleriyle Takvîm-i Vakaayi' Matbaasında basılmıştır. Basımda 56. sahifede, bir lûgatin tavihi, «للطابع» kaydıyle hâmişte olduğu gibi 170. sahifede, kenarda, «للمقابل الفقير لطفى حفيظ» kaydıyle bir sö-zün mânâsı tavih edilmiş, 178. sahifede, «للفقير جمال الدين المصحح» kaydıyle Kur'an-ı Kerim'de Nemrûd'un adı, belâhetinden; Fir'avn'ın adı da gafletinden dolayı anılmadıgında, müfessirlerin çoğunun ittifakı olduğuna dâir bir kayıt, 186. sahifede, gene «جمال الدين» imzasıyla bir tavih vardır.

BİBLİYOGRAFYA

- ABBÂS KUMMÎ (ŞEYH-HÂCC) : Mafâtih'ul-Cinan (Tehran, 1359 Hicri, 1319 Şemsî hicri. Taşbasması).
- ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : Melâmîlik ve Melâmîler (İst. Üniv. Türkiyat Enst. Yayın. İst. Devlet Mat. 1930).
- " " : Rûhî-i Bağdâdî (Aylık Ansiklopedi; c. 4, Sayı : 47; 1948).
- " " : Galip Dede (Aylık Ansiklopedi; No. 50; 1948).
- " " : İslâm ve Türk illerinde Fütüvvet Teşkilâtı ve Kaynakları (İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmûası; 11. cilt, No. 1-4; Ekim 1949 - Temmuz 1950).
- " " : Nedim Divânı (Önsöz. İst. İnkılâp K. 1951).
- " " : Nesîmî, Usûlî, Rûhî (Varlık Yayın. İst. 1953).
- " " : Şeyh Galip (Varlık Yayın. İst. 1953).
- " " : Burgazî ve Fütüvvet-Nâme'si (İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mec. 15. cilt; No. 1-4; Ekim 1953 - Temmuz 1954).
- " " : Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik (İst. İnkılâp K. 1953).
- " " : Divân-ı Kebîr terc. (İst. Remzi K. c. 1)
- " " : Fihi mâ-fih terc. (İst. İnkılâp K.).
- " " : Seyyid Huseyn'in Fütüvvet-Nâme'si ve Fütüvvet-Nâme-i Sultânî (İst. Üniv. İktisat Fak. Mec. c. XVII, 1 - 4, 1960).
- " " : Fuzûlî Divânı (Önsöz. İst. İnkılâp K. II. Basım, 1961).
- " " : Yunus Emre ve Tasavvuf (İst. Remzi K. 1951).
- " " : Mantık'al- Tayr terc. (Önsöz, II. basım; İst. 1962).
- " " : Bektâşîlik-Hurûfîlik ve Fazlullâh'ın öldürülmesine dü-şürülen üç tarih (İst. Üniv. Şarkiyat Mec. V, İst. 1962).
- " " : Mevlevî Âdâb ve Erkânı (İst. İnkılâp K. 1963).
- " " : Mektuplar (Mevlânâ'nın mektuplarının terc. İst. İnkılâp K. 1963).
- " " : Mevlânâ Celâleddin (III. basım; İst. İnkılâp K. 1963).

- ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : Yunus Emre : Risâlat al-Nushayya ve Dîvan. Önsöz. Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği Yayın. 1st. 1965).
- " : Mesnevî'nin VII. cildi (1st. Üniv. Şarkiyat Mec. VII, 1965).
- " : Galip Dede: Hüsn ü Aşk (Önsöz. 1st. Altunkitaplar; 1968).
- " : Gülşen-i Râz terc. (II. basılış. Önsöz. 1st. Milli Eğitim Basımevi-1968).
- " : Nesîmî maddesi (İslâm Ansiklopedisi).
- " : Fazlullah meddesi (Fransızca İ. A. s. 733 - 735; İn. A. s. 751 - 754).
- AFİF USAYRÂ : Musannafât-ı Ayn'ul-Kuzât-ı Hemedânî (Tehran Üniv. Yayın. 1341 Şemsî hicrî).
- AHMED ATEŞ : Mesnevî'nin yedinci cildi hakkında (Belleten; c. 16, Sayı: 61; 1 Ocak, 1952).
- " : Konya Kütüphanelerinde bulunan bâzı mühim yazmalar (Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara - 1952).
- AHMED GUL-ÇİN-i MAÂNÎ : Nushehâ-yı Hattî; Defter-i Chârum (İran-şinaslar ilk kongresi dolayısıyla-Nesriyye-i Kitâphâne-i Merkezi-i Dânişgâh-ı Tehran; Tehran-1344 Şemsî Hicrî).
- ÂRİFî-HUSEYN VÂİZ-i KÂŞİRÎ : Raşahât Ayn'ul-Hayât terc. (1st. Mat. Âmire-1269).
- ATTÂR : Divân (Said Nefîsî tashih, hâşiye ve Önsözüyle Tehran-1319 Şemsî Hicrî).
- BEDÎ'UT-TEBRÎZÎ : Mînuçihir'it-Tâcirî : Muammâ Risâlesi (1st. Üniv. K. Arapça yaz. No. 1528. Mecmûa. Farsça).
- BROWN : Journal of the Royal Asiatic Society (1907, s. 533-581).
- CELÂLEDDİN MUHAMMED (MEVLÂNÂ) : Mesnevî (Reynold A. Nicholson basımı; Leiden, 1933-1940).
- " : Keşf'ül-Ebyât'lı Mesnevî (Bombay-1318).
- " : Mesnevî (IV. cilt. Sultan Vele'd'in elyazısı; 1st. Süleymaniye K. Hz. Hâlid kitapları, No. 182).
- EFLÂKÎ AHMED DEDE : Manâkıb'ul-Ârifin (Prof. Tahsin Yazıcı basımı; Türk Tarih Kurumu yayın. 2 cilt. T.T.K. Basımevi; Ankara; 1959 - 1961).
- ESRAR MEHMED DEDE : Tezkire-i Şuarâ-yı Mevleviyye (1st. Üniv. Türkçe yaz. 89, 1247, 9620).

- FATİN : Hâtîmet'üs-Şuarâ' (1st. İstihkâm Alayları Litoğrafya Mat. Taşbasması - 1271.).
- HALİL EDHEM : Düvel-i İslâmiyye (1st. 1345 H. 1927).
- HAYYAM-PÜR DR. : Ferheng-i Suhan-veran (Tebriş-1340 Ş. H.).
- HEY'ET : İlmiyye Sâl-Nâmesi (1st. Mat. Âmire-1334).
- İSMÂİL PAŞA : İzâh'ul-Meknûn fi'z-Zeyli alâ Keşf'iz-Zunûn (2 cilt. 1st. Maârif Mat. 1364-1366, 1945-1947).
- " : Hediyet'ül-Ârifin ve Âsâr'ul-Musannifin (2 cilt. 1st. Maârif Mat. 1951-1955).
- KÂTİP ÇELEBİ : Keşf'uz-Zunûn an Esâmî'l-Kütübi ve'l-Fünûn (1st. Maârif Mat. 2 cilt. 1360-1362; 1941-1943).
- KÜRBÂLÎ ŞUCÂ'UDDİN : Hadikat'ul-Maârif (Gülşen-i Râz terc. 1st. Süleymaniye K. Fâtih kitapları, 2608).
- LÂMÎ'Î : Nafahât terc. (Futûh'ul-Mücâhidin li Tervîhi kulûb'il-Müşâhidin. 1st. 1289).
- MECDÎ MUHAMMED-TAŞKÖPRÜ-ZÂDE AHMED B. MUSTAFA : Şakaank-ı Nu'mâniyye terc. (1st. Mat. Âmire-1269).
- " : Mecmûa (İbrahim Olgun'da 1141 de yazılmış).
- MEHMED ZİYA : Yenikapı Mevlevihânesi (1st. 1329).
- MUHAMMED ALÎ MÜDERRİS : Reyhânet'ül-Edeb fi terâcim'il-Muarrifine bi'l-kün-yeti ve'l-Lakab yâ Küney u Alkaab (6 cild. Tebriz).
- MÜJGÂN CUMBUR DR. : Fuzûlî, Hayatı ve Eserleri (Tarih ve Coğrafya Dünyası. Sayı:3, cilt. 1. 1 Haziran-1959).
- NÂİL : Yazma Tezkireler Kataloğu.
- NECATİ ELGİN : Konya ilmi muhitinde yetişen Tırabzoni Şeyh Ahmed Dede (Konya, Anıt Mecmûası; Sayı: 24, 1959).
- " : 687. Yıldönümünde Mevlânâ; IV. cildin Dîbâcesi (Konya; Yenikitap Basımevi-1960).
- NİHAT M. ÇETİN : Mesnevî'nin eski yazmaları (1st. Üniv. Şarkiyat Mec. IV, 1st. 1961).
- RİTTER H. PROF. : Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî ve etrafındakiler (1st. Üniv. Türkiyat Mec. C. VII - VIII, 1942).
- RUSÛBÎ(ANKARAVÎ'DEN BAŞKA) : Şiir (Mecmûa; Ankara Maârif K. 1171 de yazılmış, No. 165).
- SABRÎ KALKANDELEN : İstanbul Üniversitesi Türkçe yazma Divanlar Kataloğu (1st. Üniv. K. Türkçe yaz. 3865).

SÂDİK KİYÂ DR.	: Vaje-Nâme-i Gürgânî (Tehran Üniv. Yayın. 1330 Ş. H.).
SAİD NEFİSİ	: Cust-u cû der ahvâl-u âsâr-ı Feridüddîn Attâr-ı Nişâbûrî (Tehran- 1330 Ş. H.).
" "	: Târih-i Nazm-u nesr der İran ve der zebân-ı Fârisî tâ pâyân-ı karn-ı dehum-ı hicrî (2 cilt. Tehran, Furûgiy K. Çâp-hâne-i Miyhen-1344 Ş. H.).
SÂLİM	: Tezkiret'üş-Şuarâ' (İst. İkdâm Mat. 1315).
SEHÎ	: Tezkiret'üş-Şuarâ' (Âmid Gazetesi sâhibi Mehmed Şükrü basımı; İst. 1325).
SENÂÎ	: Divan (Müderres Razavi basımı; Tehran - 1320 Ş. H.).
SULTÂN'UL-ÜLEMÂ BARÂEDDİN MUHAMMED VELED :	Münâcât ve Mevâiz ve suhanhâ-yı Sultân'ul-Ulemâ Bahâeddin Muhammed b. Husayn-i Hatibî-i Belhî meşhûr be Bahâ-i Vele (Bedi'uz-zaman Firûzan-fer basımı. İran Maarif Vezâreti yayın. Tehran-1333 Ş. H.).
SÜREYYÂ MUHAMMED	: Sicill-i Osmânî yahut Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye (4 cilt. Mat. Âmire-1308-1311).
ŞEMSEDDİN SÂMÎ	: Kaamûs'ül-A'lâm (6 cilt. İst. Mihran Mat. 1306-1316).
TAHİR MEHMED (BURSALI)	: Osmanlı Müellifleri (4 cilt. İst. Mat. Âmire, 1333-1342).
TAHSİN YAZICI PROF.	: Âriflerin Menkıbeleri (Manâkıb'ul-Ârifin terc. 2 cilt. Milli Eğitim B. Ankara-1953-1954).
VELED ÇELEBİ	: Divân-ı Türki-i Sultan Vele (İst. 1341).
YEMİNİ	: Fazilet-Nâme (İst. Üniv. K. Türkçe yaz. 2122. 1288 H. de yazılmış nüs.).
YÛSUF (BABA)	: Mevhûb-ı Mahbûb (Necmeddin Dînce ve İzzet Koyunoğlu nüshaları).

(Başka kütüphanelerde bulunan nüshalarla ikinci derecede faydalanılan kitaplar bu Bibliyografya'ya alınmamıştır.)

YANLIŞ-DOĞRU CETVELİ

Yanlış	Doğru	Sahife	Satır
kayına	kaydına	6	5
1299 H. 1881'	1275 H. 1858	11	9
Bu satır fazladır	.....	22	22
Ubayall ;h'al	Ubaydallah'al	32	22
teberrâdan	teberrâdan	39	2
İ	İ	51	10
Ruuvakî'lerin	Ruvâkî'lerin	57	35
kısmı	kısmı	74	21
Mevlerûhânesi	Mevlevîhânesi	85	6
yayınkadığı	yayınladığı	105	28
Sina-ça	Sina-çâk	109	4
Şerli	Şerhi	119	17
Abu'l-Lat	Abu'l-Layt	123	4
Ser-tarih	Ser-tarih	123	29
'Abdallah	'Abdallah	137	24
Cavri	Cavri	137	34
nüşhasından	nüşhasından	138	8
Terhan	Tehran	149	14
tapmaz	yapmaz	154	23
sülûh	sülûk	159	14
2016	2106	165	9
2017	2107	166	1
Zuwar	Anwar	168	10
kâtîmede	kâtîmede	168	27
Mevlecilik	Mevlevilik	171	13
Bayid	Bâyazîd	174	10-11
Maşrk	Maşrk	181	30
ekdiktir	eksiktir	188	26
kitâb	hitâb	189	12
haln	kalm	190	24
neski	neshi	192	26
tutarına	tutarına	203	7
2137	.....	208	14
Mevbik	Mevlevilik	213	28

Yanlış	Doğru	Sahife	Satır
onadan	ondan	215	10
Boşlıklar	Başlıklar	245	32
Pençhâh	Pençgâh	268	4
Çerçekten	Gerçekten	277	19
süşhası	nüşhası	287	25
Andül	Abdül-	289	9
ğellifleri	Müellifleri	301	17
musratını	musramı	318	son
Nazatı	Nacâtî	321	9
kâmûş	hâmûş	326	18
Htimat'al	Hâtimat'al	342	24
Uusuf	Yusuf	349	34
mürîdî	mürîdî	389	26
'Arad	'Arûd	401	14
Huhan	Suhan	431	29

278. sahifede adı geçen Tab'ı, "İndeks" te geçmemiştir; bu No.nın da İndeks'e ilâvesi gerektir.

MEVLÂNA MÜZESİ YAZMALAR KATALOĞU IV

Hazırlayan
Abdûlbâki GÖLPINARLI

KONYA ve MÜLHAKATI
Eski Eserleri Sevenler
Derneği

MEVLÂNA MÜZESİ
YAZMALAR KATALOĞU
IV

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI
XII. Dizi — Sa. 7

MEVLÂNA MÜZESİ YAZMALAR KATALOĞU IV

Hazırlayan
Abdûlbâki GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ — ANKARA
1994

Abdülbâki Gölpınarlı tarafından hazırlanan bu eserin basımı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünün katkıları ve Dr. Müjgân Cunbur'un bilimsel danışmanlığında gerçekleştirilmiştir.

ISBN 975-16-0558-X

SUNUŞ

Mevlâna Müzesi Yazmalar Kataloğu'nun IV. Cildini sunuyoruz. Kataloğun bu cildinde 146 cilt yazma eserin bibliyografik künyesi yer almıştır. Bu eserlerden bazıları mecmu'atü'r-resail tarzında yazıldıklarından, bunların içindeki kitap ve risale künyeleriyle birlikte, kataloğun bu cildinde toplam 191 kitap ve risalenin bibliyografik tanıtımı yapılmıştır.

Kataloğdaki künyelerin tespiti ve müsveddeleri, Mevlâna Müzesi Yazmalar Kataloğu'nun ilk üç cildinde olduğu gibi tamamen merhum Abdülbaki Gölpınarlı tarafından hazırlanmıştır. Bu cildin basımı sırasında yazılması unutulmuş birkaç kelime ilâvesi, ufak bir iki düzeltme dışında metne müdahale edilmemiştir.

Kataloğun bu cildinin basımıyla merhumun son arzularından biri yerine getirilmiştir. Abdülbaki Gölpınarlı'nın adını rahmetle, yazma eser kütüphaneciliğimize bu hizmetini şükranla anarken Türk Tarih Kurumu Basımevi mensuplarının bu eserin basımındaki sabırlı çalışmalarına da teşekkürlerimi sunarım.

Müjgân Cunbur

İÇİNDEKİLER

Yazarı	Kitap adı:	Dili :	Sayfası:
Şamî	Şarh-i Maṭnavî	Türkçe	1-2
Calâl'addîn Muhammad			
Mavlânâ	Maṭnavî	Farsça	2-3
	İstanbul Yenikapı Mevlevî Hânesi Vakfiyyesi	Türkçe	3-5
	İstanbul Yenikapı Mevlevî Hânesi Vakfiyyesi	Türkçe	5-8
Vahîd-i Tebrîzî	Arûd (Miftâh-ı Badâ'iyî)	Farsça	8-9
	İstanbul Yenikapı Mevlevî-Hânesi Evkâfına		
	âid Defter ve Sûretler	Türkçe	9-10
	İstanbul Yenikapı Mevlevî-Hânesine âid Vakfiyyelerin Sûretleri	Türkçe	10
	Daftar-i Avkâf ez Avkâf-ı Mavlavî-Hâna-i Bâb-ı Cadîd	Türkçe	10-11
	Fuad Paşa Zevcesi Behiyye Hanım'ın Vakfı	Türkçe	11-12
Abî'l-Barakât	Şir'at'ul-İslâm	Arapça	13
Aliyy'al-Kârî	Al-Hızb' al-A'zam wa'l-Vird'al-Afham	Arapça	14
Cazûlî	Dalâ'il al-Hayrât	Arapça	15-16
	İcâzat-Nâma	Arapça	16
Şa'rânî	Kitâb'al-Mizân	Arapça	17-18
Şa'rânî	Al-Mizân'aş-Şa'râniyyat'al-Mudhalati li Camî'i akwal'al-Eimmat'al-Muctahidîna wa Mukallidihim fi'ş-Şari'at'al-Muhammadiyya	Arapça	19
Muhammad Bîcân	Muhammadiyya	Türkçe	20
Camâl'ad-dîn al-Halvatî	Murşid'as-Sâlikîn	Arapça	21-23
Zahabî	Kitâbu't-Tıbb'an-Nabavî	Arapça	23-25
İyâd b. Müsâ	Al-Şifâ bi Ta'rîfi Hukûk al-Mustafâ	Arapça	25-26
	Kur'an-ı Karîm	Arapça	26
İbn'as-Sâ'âtiyy'al-Bağdâdî	Şarhu Macma'al-Bahrayn wa Multaka'n-Nayyirayn	Arapça	26-27
Birgivi	Tarîkat-i Muhammadiyya	Arapça	27-28
Hasan Pâşâ b. Alâ'ad-dîn'al-Asvad	Al-İftitâh	Arapça	28-29
Şams'ad-dîn Mahmûd al-İsfahânî	Şarhu Tawâli'al-Anwâr	Arapça	29-30
	Zafar-Nâma-i Canâb-i Hânî	Türkçe	30
İbn Malak	Mabârik al'Azhâr fi Şarhi Maşârik al-Anwâr	Arapça	31
	Kur'an-ı Karîm	Arapça	32

Şatıbî	Hırz'al-Amânî wa Wach'at-Tahânî	Arapça	32-33
Abd'Allah b. Abbās	Tanvîr'al-İktibās min Tafsîri İbn Abbās	Arapça	33
Sa'dî-i Şîrâzî	Gulistân	Farsça	34
Sa'dî-i Şîrâzî	Gulistân	Farsça	34-35
Sagâni	Maşarık al-Anwâr an-Nabaviyya	Arapça	35-36
Ya'küb Pâşâ	Hâşiya alâ Vikâyat'ar-Rivâya	Arapça	36
İbrâhîm al-Halabî	Muhtasarı Bugyat'al-Mutamallî	Arapça	37
	Şiir Mecmûası	Türkçe	38
İbrâhîm Hakkî	Ma'rifat-Nâma	Türkçe	38-40
Aliyy'al-Kârî	Bâb'al-Wafâ Şarh'aş-Şifâ	Arapça	40
Macmû'a: I. Cazarî:	Tahbîr'at-Taysîr	Arapça	41
II. Şatıbî:	Kasîdat'aş-Şatibiyya	Arapça	41-42
III. Cazarî:	Tecvîde dâir bir Kasîde	Arapça	42
IV. Abd'Allah Yûsuf-Zâda:	Al-İ'tilâf fi Vucûhi.....	Arapça	42
V. Abd'Allah Yûsuf-Zâda:	Tuhfat'al-Talaba	Arapça	42-43
IV. ? :	Hazâ Kitâbu Mutkûn	Arapça	43
Akvîrânî, Halîl:	Husn u Kubh'a, Cebr ve İhtiyâr'a aid Risâle	Arapça	43-44
Hâdimî, Abû Sa'îd	Şarhu Ayyuha'l-Walad	Arapça	44
Askalânî, Şihâb'ad-dîn:	Nuzhat'an-Nazar	Arapça	45
Alî Kuşçî	Şarhu Tacrîd'al-Kalâm	Arapça	45-46
Suyûtî	Al-Câmî'as-Sagîr	Arapça	46-47
Muhammad al-Cazûlî	Dalâ'il'al-Hayrât wa Şawârik'al-Anwâr	Arapça	47-48
İbn'as-Sâ'atî	Macma'al-Bahrayn	Arapça	48-49
	Kur'an-ı Karîm	Arapça	49-50
Muhammad al-Cazûlî	Dalâ'il'al-Hayrât	Arapça	50-51
Mavlânâ	Maṭnavî	Farsça	51-52
	Kur'an-ı Karîm	Arapça	52-53
	Takmilatu Şarh'al-Hikam'al-Atâiyya	Arapça	53-54
	Aczâ-yı Şarîfa (Kur'an cüzü'leri)	Arapça	54
Birgivi	at-Tarîkat'al-Muhammadiyya	Arapça	55
Atâ'Allah'il-İskendarânî:	Al-Hikam'al-Atâiyya	Arapça	56
Atâ'Allah'il-İskendarânî:	At-Tanvîr fi Iskât'at-Tadbîr	Arapça	56-57
	Zubdat'al-Vâ'izin	Arapça	57-58
Şihâb'ad-dîn Zarrûk:	Şarhu Hikam'al-Atâiyya	Arapça	58
İbn Malak	Şarh'al-Vikâya	Arapça	58-59
Bagavî	Masâbih'as-Sunna	Arapça	59
Abû'l-Kâsım'il-Laytiyy'	as-Samarkandî: Şarhu Talhîs'al-Miftâh	Arapça	60
	Şarhu Kanz'ad-Dakâ'ik	Arapça	61
	Kur'an-ı Karîm	Arapça	61
Abû'l-Layt-i Samarkandî:	Tafsîr (I. Cilt)	Arapça	62
	Kur'an-ı Karîm (IV. Cüz')	Arapça	63
Ahtarî	Ahtarî-i Kabîr	Arapça-Türkçe	64
Yamîni-i Agribozî	Fadîlat-Nâma	Türkçe	65
Hâfiz-i Şîrâzî	Dîvân	Farsça	65-66
Munlâ Husrev	Durar'al-Hukkâm fi Şarhi Gurar....	Arapça	66-67

Şam'î	Şarh-i Gulistân	Farsça-Türkçe	67-68
Macmû'a:	I. Davvânî: Risâla	Arapça	68
	II. Hâdimî: Risâla fi Hakk'al-Basmala	Arapça	68-69
	III. Calâl'ad-dîn Kazvîni: Talhîs'al-Miftâh	Arapça	69
	IV. Saçaklı-zâde: Valadiyya	Arapça	69-70
	V. Abû'l-Cayş'al-Andalusî: Arûdu Andalusî	Arapça	70
	VI. Bûsûrî'nin Kasîdesini Öven Şiir	Türkçe	70
	VII. Hadîs-i Erbaîn başlangıcı	Arapça	70
	VIII. Şamsiyya'at-Tasavvurât	Arapça	70-71
	IX. Makâlat'as-Sâniyya fi'l-Kazâyâ.	Arapça	71
	X. İstiâre ve Mecâzlara ait risâle	Arapça	71-72
	XI. İstiâre ve mecâza dair eksik bir risâle	Arapça-Türkçe	71-72
Muhammad'al-Cazarî	Tahbîr'at-Taysîr	Arapça	72
Rudâ'î Ahmad'al-Bahisnî:	Manzûma-i Akâ'id Şarhi	Türkçe	73-74
Kuddûsî Ahmad:	İcâzat-nâma	Türkçe	74
Aliy'yül-Murtazâ:	Terceme-i kelâm-ı erbaîn	Türkçe	74
Mustafâ Lutfî:	Fi Bayâni Fidyat'is-Salât	Türkçe	74
Gazâlî	Bidâyat'l-Hidâya	Arapça	75
	Vukûf (?) = Kitâbu Sacâvandî	Farsça-Arapça	75-76
Birgili	al-Tarîkat'al-Muhammadiyya	Arapça	76-77
Hibat'Allah b. Salâma:	an-Nâsihu wa'l-Mansûh	Arapça	77-78
Abd'al-Hamid'al-Angûrî:	Silk'al-Cawâhir	Arapça-Farsça	78-79
	Ukûdu Manzûma min Sunan	Arapça	79
Baydâvî	Anwâr'at-Tanzîl wa Asrâr'at-Ta'wîl	Arapça	80
Gazâlî	Mişkât'al-Anwâr fi Latâ'if'al-Ahbâr	Arapça	81
	Macmû'a-i Fatâvâ	Türkçe	82
Macmû'a:	I. Abû'l-Cayş'al-Andalusî: Risâlat'al-Arûd	Arapça	82
	II. Fâl-Nâma	Türkçe	83
	III. Sayyid Muhammad Sa'îd: Şarh'al-Âdâb	Arapça	83
	IV. Galanbavî İsmâ'îl: Risâlat'al-Âdâb	Arapça	83-84
Husayn Zaynî-zâda	Hallu Asrâr'al-Ahyâr alâ l'râb	Arapça	84-85
Abû'l-Layt-i Samarkandî:	Tafsîr	Arapça	85-86
Kamâl Ümmî	Dîvân-ı İlâhiyyât	Türkçe	86
Sâlih b. Abd'Allah	Farâ'id'a dair bir Risâle	Türkçe	87-88
Âkif Pâşâ	Munşâ'ât	Türkçe	88
	Arâzî Kânûn-Nâmesi	Türkçe	89
Ya'küb b. Sayyidî Alî:	Şarhu Gulistân	Arapça	89-90
	Macmû'a	Türkçe	90-91
Hasan'az-Zibârî	Hâşiyatun alâ Risâlat'al-İsti'ârât	Arapça	91-93
	İsti'âreyle Mecâza Dâir 2 Risâle	Arapça	92-93
	Kur'an-ı Karîm	Arapça	94
Macmû'a:	I. Burhân'ad-dîn Zarnûcî: Ta'lim'al-Muta'allim	Arapça	94-95
	II. Farâhî: Nisâb'as-Sibyân	Farsça-Arapça	95
	III. Şahidî: Tuhfa	Türkçe-Farsça-Arapça	95
	İcâzat-Nâma	Arapça	96
Yazıcı-Zâda Muhammad Muhammad	Muhammadiyya	Türkçe	97
Muhammad Sâdik	Şarhu Risâlat'al-İsti'âra	Arapça	97-98

Macmûa:	I. ?; Durrat'al-Asrâr fi Manâkıb as-Sufiyya	Arapça 98-99
	II. Attâr: Tazkirat'al-Awliyâ	Farsça 99-100
Gazâlî	Cawâhir'al-Kur'ân	Arapça 100-101
Şams'ad-dîn Basravî:	Tuhfat'al-Anâm fi Fadâ'il'aş-Şâm	Arapça 101-102
İbn Akfânî't-Tabîb	İrşâd'al-Kâsîd	Arapça 102-103
Zayn'ad-dîn Ebi'l-Ferec:	Latâ'if al-Ma'ârif	Arapça 103
Macmua:	I. Hâkânî: Hilya-i Nabawiyya	Türkçe 104
	II. Cavrî: Hilya-i Çhâr-Yâr	Türkçe 104-105
	III. Naşâtî: Hilya-i Anbiyâ	Türkçe 105
Kâdî İyâd	Al-Şifâ bi Ta'rîfi Hukûk'al-Mustafâ	Arapça 106
Gazâlî	Cawâhir'al-Kur'ân	Arapça 107
Abdallâh al-Buhârî	Al-Tavdîh fi Halli Gvâmid'at-Tankîh	Arapça 108
İbn'al-Bazzâz al-Kardârî:	Al-Câmi'al-Vacîz	Arapça 109
İbrâhîm'al-Halabî	Halabî-i Sagîr	Arapça 110
Taftazânî	Muhtasar	Arapça 111
Aş-Şayh İbn İlyâs	Ta'likat alâ Alfâz'al-Baydavî	Arapça 112
İbn Malak	Mabûrîk'al-Azhâr	Arapça 113
Muslih'ad-dîn'al-Lârî:	Hâşiya alâ Şarh'al-Kâdî Mîr	Arapça 114
Aş'arî-Zâda Vahbî	Şarh-i Dîvân-ı Hâfiz-i Şîrâzî	Türkçe 115
	Tarcama-i Târîh-i Tabarî	Türkçe 115-116
Aliyy'al-Kârî	Mavdû'âtü Kabîr	Arapça 116-117
Hâfiz-ı Şîrâzî	Dîvân	Farsça 117-118
Yûsuf Sîna-Çâk	Cazîra-i Maṭnavî	Türkçe 118-119
Ridâ'î Ahmad'al-Bahisnî:	Manzûma-i Akâ'id Şarhi	Türkçe 119
Birgivi	Sihâh-ı Acamiyya	Arapça-Farsça 120
Şams'ad-dîn b.al-Kâdî	Kamâl'ad-dîn: Fath-i Fattâh	Türkçe 120-121
Kâsım Karahisârî	İrşâd'al-Mürîd ilâ'l-Murâd	Türkçe 122-123
Hıdr b.al-Hâdî'l-Bavârîhî:	Tarcama-i Kâmil'at-Ta'bîr	Türkçe 123
Mûsâ-Zâda	Tuhfat'al-Küttâb	Türkçe 124
Alî Efendi	Fatwâ Macmû'ası	Türkçe 125
Abu's-Su'ûd'al-İmâdî	Tafsîr	Arapça 126
	Macmû'a-i Aş'âr	Türkçe-Farsça-Arapça 127-128
	Tarcama-i Târîh-i Tabarî	Türkçe 128-129
Şarânî	Hukûku Uhuvvat'al-İslâm	Arapça 129
Muhammad'al-Bekpâzârî:	Nush'al-Muslimîn	Türkçe 130
Tâbit Utman	Dîvân	Türkçe 131
Muhammad Takıyy-i Maclîsî:	Zâd'al-Ma'âd	Arapça-Farsça 131-132
Abû-bekr Sûr-Âbâdî	Tafsîr	Arapça-Farsça 132-133
Muhammad Vânkolî	Tarcamat'as-Sihâh fi'l-Luga	Türkçe 134-135
İbn Malak	Şarhu Macma'al-Bahrayn	Arapça 135
Ahmad'ar-Rûmî	Macâlis'al-Abrâr ve Masâlik'al-Ahyâr	Arapça 136-137
Şâhidî	Gulşan-i Tavhîd	Farsça 137
Ahmad'al-Barzancî	Maṭnavî'nin İlk Hikâyesinin Şerhi	Farsça 138-140
Mavlânâ	Dîvân-ı Kabîr ve Maṭnavî	Farsça 140-141

Mavlânâ	Maṭnavî	Farsça 141-143
Macmûa:	I. Salâhî: Gulşan-i Tavhîd Tercemesi	Türkçe 143-144
	II. Tarcama-i Tuhfat'al-Uşşâk	Türkçe 144
	Avrâd-i Mavlaviyya	Arapça 144-145
Lâmi'î Mahmûd	Husn u Dil	Türkçe 145-146
Mavlânâ	Maṭnavî	Farsça 146-148
	Kur'ân-ı Karîm	Arapça 148

6401

شمعی

Şam'î Şam' Allâh:

شرح مثنوی

Şarh-i Maṭnavî (Rûh-i Maṭnavî) I. C. 2. C. noksan
(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 28 X 16

Yazı eb'âdî: 21.8X 9.2

Kenarı hafif gömme zencîrek cetvelli, ortası, üstünde, altında birer madalyonlu, içi kabartma yaprak ve çiçek motifli şemseli, mıklaplı, mıklabında da aynı tarzda bir küçük şemseyi hâvî koyukırmızı ciltli. Kâğıdı kalınca, aharlı, samânî renkte. S. kenarlarında, dıştan iki, içten bir siyah hat içinde ince altınyaldızlı cetvel var. Hâmişe ayrılan yerde, yanda 4.2, yukarda ve aşağıda 2.5 genişlikteki kısımda, iki siyah hat içinde daha ince, yıldız cetvel mevcut. Buralarda, bir kısmı metnin yazısıyla, bâzıları ayrı yazıyla olmak üzere, metinde geçen sözlerin, geçtikleri yerlere göre anlamları, gramer bakımından özellikleri, bâzı beyitlerin izahları yazılı. İlk s.nin başında, devrinin güzel bir örneği olan müzehhep başlık var. 426 yaprak. Her sahifede 29 satır var. Âyet-i Kerimeler, "یت" sözleri, Hadis-i Şerifler ve başlık mâhiyetindeki yazılar, Dibâce'de geçen adlar, surhla yazılmış. Yazı güzel bir ta'lıyk.

بسم الله الرحمن الرحيم هزاران جواهر حمدوثنا اول
پادشاه سریر عز و کبریا .....

(1.b)

تاکه انک معاونتی ایلہ صواب و مقصود که ایرشوب آسوده
حال و مرقه البال :

اولوب هر دم روحانی سرور و بشاشته وصول بولاسن تم شرح الجلد الاول
بعنايت الله عز وجل من المثنوی الشریف هو الكتاب اللطيف
فی شهر رمضان انزل فيه القرآن من شهور سنه ست وتسعين وتسعمائه
على يد شارحه باللسان التركي شمعى بن عبد الله حامداً ومصلياً
اولاً و آخراً
تم

(282.a)

F. 1

282.b-283.a s.lerinde, ayrı bir yazıyla ve gene ta'hiykle, "Dihâce" deki «هذا كتاب المثنوى» nin türkçe şerhi var. II.c. 284.b de başlıyor. Bu s. nin başında, gene gaayet güzel tarzda müzehhep bir başlık var. Yazı, I.c.in yazısı.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم تم بالخير والسعادة يا كريم
بعداء ماوجب من حمد الله القدير والصلوة على نبيه البشيرة النذير
(284.b)

Sonu: تانسوزد مرترا نارسقر كافر سخى ارجى الى الجنة من مسلم ....
(426.b)

*

Nicholson basımı Mesnevî'nin II. c. nin 1949. beytinin sonuna dek devâm ediyor. Bu sahîfenin şâhidesi (müş'iri), "ورمى" olduğuna göre 1950. beytin, karşıkı sahîfede olması gerek. Anlaşıyor ki bu ciltten, mütebâkiy kısmı muhtevî kürrâse-ler düşmüştür.

Ketebeye nazaran bu nüsha, Şârih Şem'i'nin elyazısıdır. ("Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu"nun II. cildinin 2068-2069 No.lu kitaplarının izahlarına bk. S.129-131).

6408

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mavlânâ):

مثنوى

Maṭnavî

(Farsça)

Cilt eb'âdı: 24.7 X 23.6

Yazı eb'âdı: 23.6 X 18.2

Ortası, madalyonlu, gömme, kabartma tezyînatlı şemseli, mıklaplı, tâmir görmüş, kenar cetvelleri silinmiş siyah meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, kalınca, samânî renkte. 233 yaprak. Her s. de 29 satır var. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı nesih. Her satırda iki beyit var. Tezhîbi ilk Dihâceden başka hiçbir cildin Mukadimesi yok. 152. b-159.a s.lerinin kenarlarında, mısra aralarında, başlıklarda tek surh cetvel var, başka s.lerde yok. I. b de, başta, sülüsle وقف الحاجي مصطفى مولوى خانة سلايك yazısından anlaşıldığı gibi Selânik Mevlevî-Hânesine vakfedilmiş. I. ada, Türk harfleriyle, "Ali Kafadar eliyle geldi. Müze Müdür V. Necati Elgin"

yazısı ve 17.12.1976 târihi var. İlk beyitten itibaren yanlış başlayan ve böylece sürüp giden bu nüshanın hattatı da belli değil. 915 Hieride (1510 M.) yazılmış.

Başı: هذا كتاب المثنوى المعنوى ....

(I.b)

Sonu: قصه كوته كن كه رفتم در حجاب هين خممش والله اعلم بالصواب
اتفق اتمام انتساحه في اواسط ذى الحجة المنتظمة في سلك السنة الخامسة
من العشرة العاشرة من المائة التاسعة من مائى الهجرة النبويه حامداً
لله مصلياً على نبيه
(233.a)

6412

İstanbul, Yenikapı Mevlevî-Hânesi
Vakfiyesi
(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 26.1 X 14

Yazı eb'âdı: 17.3 X 9.1

Kenarı altınyaldızlı zencîrek cetvelli; ortada, üstünde, altında, dal ve noktalarla yapılmış basit madalyonlu, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini muhtevî şemseli, mıklaplı, mıklabında da zencîrek cetvel ve küçük bir şemse bulunan koyu-kırmızı ciltli. Üst kapağı kopmuş. 23 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. S.kenarları, dıştan iki, içten bir siyah hatla çevrili, ince altınyaldızlı cetvel içinde. I.a da, nesih yazıyla "وقف شيخ موسى المولوى" kaydı var. Aynı s.nın üst kısmında, aynen şu yazı mevcut.

مقاطعات عقارات

مولويخانه باب جديد

اقچه

٦٨ زمين مسجد وسماعخانه

١٦٥ بستانك مقاطعه سيدر

٥٥٠ يكي باغچه بستانك مقاطعه سيدر

٧٨٣

3.a da divânîyi andırır, altınyaldızlı çerçeve içinde aşağıdan yukarıya doğru iki satır olarak, satır sonlarında birer altınyaldızlı dâireyi ihtivâ etmek üzere şu kayıt var: "اشبوسنه سبع عشره والفده ذوالقدر الراسخ والعز الشاخي .... روم ايلي افنديسى اسعد افندى حضرتلرينك امريله يازلدى"

Bu kaydın altında, "نمقه السيد قاسم غباري" imzâsı, karşı sahifede, gene yaldızlı cetvel içinde, mısra araları yaldızlı dâire tarzında birer durakla süslü, yukarıdan aşağıya doğru iki satır olarak, şu iki beyit, nesihle yazılmış:

في شكر غيبى دلدن قوماسون ليل و نهار
شكر شكر خدای قلم شیرین کار
رقصه کیرسون صفحات اوزره که اولدی حاصل خدمت پرشرف حضرت ملا خنکار

Sahifenin başında, ta'liyle,

صورة مطابقة اصلها الاصل الممضى المحترم الحادى على القضاء المحتوم حرره الفقير الى عون ربه القدير العلى الكبير محمد پيرى زاده القاضى بعسكر روم ايلي غفرلما yazısı, altında da beyzî mühür var. Bu yazının yanında, sahifenin, açılacak tarafın yazısı, altında da beyzî mühür var. Bu yazının yanında, sahifenin, açılacak tarafın yazısı, altında da beyzî mühür var. Bu yazının yanında, sahifenin, açılacak tarafın yazısı, altında da beyzî mühür var.

تعلق بمافيه نظر الفقير ميرزا زاده احمد نيل

القاضى بعسكر روم ايلي

غفرله

yazılı. Altında ta'liyle yazılı beyzî "عبدہ احمد" mührü var. Bu zât, 1161 Rabîulâhırının ondokuzuncu günü vefât eden (1748 M.) ve İstanbul'da Karacaahmed Mezarlığının Tunusbağı bölgesinde medfun olan şâir ve müellif Mirzâ-zâde Neyî Ahmed'dir (Sicill-i Osmânî: I, s. 250-251). İse, 1092 de (1681 M.) doğup 1144 te (1731 M.) Yenikapı Mevlevî-Hânesine Şeyh tâyin edilen ve 1157 de (1477) vefât eden Safiyyullah Mûsâ Dede'dir (Mehmed Ziya: Yenikapı Mevlevî-Hânesi; İst. 1329; s. 137-142).

*

Vakfiyenin metni, 4.b de, alelâde müzehhep bir başlıkla başlıyor. Yazı, divânî-ye çalar nesih. 22. a da bitmekte. 22. b-23. a da Vakfiyyeye şâhid olanların adları yaldızlı dâireler içinde; bu sahifelerin üst ve altlarında küçük nesih yazısıyla şu iki beyit yazılmış:

اوله

مولويلر تكيه سن وقف ايليوب اول اهل خير

(22.b. Üstte)

اخره

اتدى چون وقفيتين اصحاب مجلس استماع

(22.b. Altta)

لاجرم برحالت پرشوق اولوب جمله شهود

(23.a. Üstte)

خلقه وجده كبروب هريريسى اتدى سماع

(23.a. Altta)

*

Son sahifenin arkasına, Müze Müdür Vekili Rahmetli Necâti Elgin, şu yazıyı yazmış:

"İstanbul Yenikapı Mevlevî-Hânesi Şeyhinin mahdumları Resûhî Baykara tarafından hediye edilmiştir. 29.12.1974."

6413

İstanbul,

Yenikapı Mevlevî-Hânesi Vakfiyyesi
(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 25.3 X 15.8

Yazı eb'âdı: 16.7 X 8.9

Kenarları zencîrek cetvelli, köşe-bentli ve şemseli. Yaldız zemîn üstüne, köşe-bentlerle şemsede kabartma yaprak ve çiçek motiflerini havî, şemsenin üst ve altında madalyonlu, mıklaplı, koyukırmızı renkli meşin ciltli. Mıklabı kopmuş, sonradan selobantla yapıştırılmış. Mıklabında da köşe-bent ve şemse var. Kapağın iç taraflarının kenarlarında da ince zencîrek cetvel, ortada gömme şemse ve yaldızla yapılma madalyonlar mevcut. Kâğıdı, kalınca, aharlı, samânî renkte. İlk yaprakta,

بووقفيه نك خانقاه شريفه انتقالى ص ۱۸ يوم الجمعة سنه ۱۱۹۹ . وفات متوليه

وقف شريف عايشه خاتم بنت حسن عن اولاد بانى رحمة الله تعالى على المؤمنين

اجمعين ص ۱۰ يوم الخميس سنه ۱۱۹۹ ساعت ۱۰ اربعين ۲ الفقير

سيد على المولوى شيخ بملو بخانه باب جديد حالا"

yazısı ve "شيخ سيد على" mührü var. Bahçesini vakfederek Yenikapı Mevlevî-Hânesi'nin kuruluşunu sağlayan, gereken vakıfları temîn eden Yeniçeri Kâtibi Muhammed b. İskender'in soyundan Hasan kızı Âyişe'nin vefat târihini tesbit eden bu yazı, 1189 da (1775 M.) Yenikapı Dergâhına şeyh olan ve 1219 da (1804 M.) vefât eden Seyyid Ali Nutkıy Dede'nindir. (Yenikapı Mevlevî-Hânesi; s.35-41 ve 144-148). Vakfiyye 45 yapraktır. Her s. de 8 satır vardır. S. kenarları, siyah hat arasında, bir ince, öbürü kalınca, iki yaldız cetvelle çerçvelidir. Yazı, pek güzel, hareketli celi nesihtir. 2. b de, kenarı yaldız cetvelle çerçveli, çerçeve içinde siyah iki hat arasında ince altınyaldızlı cetvelle çevrili, 1.9 eb'âdında, pembe zemîn üstüne zer-nigâr tezhip var. Aynı s.de, aşağıdan yukarıya, ince sülüsle, "اشبو سنه سبع عشره والف ذو القدر الراسخ والعزالبازح والشرف السامع"

..... روم ايلي افنديسى اسعد افندى حضرتلرينك امريله ياز لدى"

yazısı, altında dâire tarzında, "نمقه السيد قاسم غباري" imzâsı var. "Gubârî" sözünden, bu hattat'ın, "Gubârî" yazıda ün yapmış olduğunu anlamaktayız. Karşı s.de, yukarıdan aşağıya, aynı tarzda, ortası da pembe üzerine, zer-nigâr tezhipli yere, nesihle

*

*

(44.b)

(45.a)

(45.b)

★

فخر المدرسين
محمدين رجب
المدرس بمدرسة
احمد باشا

مولانا محمد
ابن احمد
المعيد

محمد آغا ابن
عبدالله المتقاعد
من طائفة الراجلين
اثاری چلبی
ابن
المولوی

مصطفی بن
عبد الله الشهير
بنوری
علی چلبی ابن مرکز
افندی الخطیب

*

"أتدی چون وقتین اصحاب مجلس
"misra'ları yazılı (Bu misra-
lar, bir kıt'anın misra'larıdır. 6412 No. daki Vakfiyyede, misra'lar, sırasıyla geçmiştir).

Bundan sonraki 46.b-55.a sahifeleri, kenarları cetvelli olmakla berâber yazı-
sızdır. 6412 No.daki Vakfiyye, bu Vakfiyenin bir sûretidir. Bu da, Resûhî Baykara
tarafından ihdâ edilmiştir.

6414

وحید تبریزی

Vahîd-i Tebrîzî (X. yüzyıl. XVI.M.):

(مفتاح بدايع) عروض

‘Arûd (Miftâh-ı Badāyî),

(Farsça)

Cilt eb'âdî: 31.2 X 25

Yazı eb'âdî: 24.2 X 12.2

Üst kapağında beyzî bir zemin içinde yaldızlı armayı, arka yüzünde gene yal-
dızlı bir şekli muhtevî, üstü bez kaplı yeni mukavva ciltli. 29 yaprak. Her sahîfe-
sinde 19 satır var. Yazı rık'a. Vezinler, "بيت" gibi dikkati çekmesi gereken sözler,
kırmızı mürekkeple, metinde zikir geçen ve arûza dâir olan istilâhlar, edebî terim-
ler kırmızı mürekkeple, s. kenarlarındaki izahlar, misâller, siyah mürekkeple kay-
dedilmiş. Bâzı kelimeler, metinde çizilip kenara yazılarak düzeltilmiş. Risâlenin metni
28.a da bitiyor. 28.b-29.a sahifelerinde "اجزای بخوراصلیه نك ومفعولات نك متفرعائی موجب
"جزای بخوراصلیه نك ومفعولات نك متفرعائی موجب
"تسهيلات اولق ایچون بومقامه قید و تخریر اولندی
yazılmıştır.

Başı:

بيت

شعر گفتن کرچه در سفتن بود

ليک فهمیدن به از گفتن بود

عروض مولانا وحید تبریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس فی قیاس واجب التعظیمی راکه بشریف نطق انسانرا مشرف ساخت
(1.b)

Sonu ve Ketebeşi: وهرکسی که علم قافیه این مقدار بداند اورا کفایت کند

تمام شد این رساله درین محل بعون خدا

عزوجل ازمنشأت وحیدتبریزی درعلم

عروض وقافیه وصنایع شعر بقلم

آصف موسیقه همایون

سنه ۱۳۱۵

(28.a)

*

"Arûz Risâlesi" "جزو چهارم یا فاع آید ازل یافع آید ابر تمام" sözleriyle 21.b de bit-
mekte; 22.a-28.a da "اخرم" ve "اخرم" tâbir edilen vezinler, bunlara âit örnek-
ler, 23.b-24.a da "اخرم" ve "اخرم" vezinlerin birbirinden nasıl türediği
çizgilerle gösterilmiş. "صورت شجرة اخرم" ve "صورت شجرة اخرم" başlıklı şekiller
ve yazılar, sona dek de bunlara âit farsça izâhât var.

*

Bu risâle, Mevlânâ Müzesi, İhtisas Kitaplarının 3475 Nu. sında kayıtlı mecmû-
a'nın I.2461 No.da kayıtlı mecmûa'nın, gene ilk risâlesidir (Her iki risâlenin izahla-
rına bk. Mevlânâ Müzesi Kataloğu; c.II; s. 398-399 ve 452-453).

Bu Risâleyi de Resûhî Baykara Müze K.e hediye etmiştir.

6415

İstanbul Yenikapı Mevlvî-Hânesi

Evkaafına âit Defter ve sûretler

(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 39.4 X 14

Yazı eb'âdî: Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin kaplı, pembe renkli, üstü aynı renkte hafif kabartma
çiçek tezyinatlı kâğıt kaplı cilt. 21 yaprak. Satır sayıları muhtelif. Yazı rık'a. İçin-
de 1122 den 1301 e kadar (1710-1883 M.) muhtelif vakıf sûretleri var.

*

المبجل ثم جاء الى واخير بذلك فعدت حكمه
وانا الفقير السيد محمد شمعى ابن الحاج محمد
المفتش لامور الاوقاف
غفر لهما

yazılı. Bu yazının altında dâirevî ve ta'liyle "السيد محمد شمعى" mührü var. Vakfiye 8. b. ye dek sürmekte.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم سرلوحه مقال فرخنده فال
(2.b)

Sonu: واقفه مومى اليها دن غيره عديم الاعتال اولدى جرى ذلك
وحرر فى اليوم الخامس والعشرين من شعبان المعظم لسنة
اثنى وثمانين ومأتين والف شهودالحال

عبدالقادر اغا محمدصالح دده مصطفى توفيق بك
ابن عمر ابن على ابن احمد

(9.b)

*

Bu s.nin kenarında. Vakfiye kaydının, Mahkeme-i Teftişten i'lâm olunarak yirmiüçüncü def'a tanzim olunan Hulâsa Defterine ve Cihât Kalemine kaydedildiğine dâir resmî mühürler ve "١٢٩٨ رجب" târihli bir kayıt var. 9.b-11. b de, Behiyye Hanım'ın, bir bostanla arsayı vakfettiğine dâir yazı mevcut. Başında Muhammed Şem'i'nin yazısı ve mührü, sonunda, aynı şahidlerin imzâları, kenarda, aynen yazıldığına dâir tasdiyk yazısı var. 12.b-14.a da, gene Emîne Behiyye Hanım'ın, Ragaaib gecelerinde, Yenikapı Dergâhı'nda "Âyîn-i Cem" icrâsı, oğullarının merkadlerinde kandil yakılması...hususunda bir Vakfiyesi yer almakta. Bunun başında, Evkaf Müfettişi Şerif Muhammed'in mührü ve yazısı mevcut. 14.b-19.a da da Müfettiş Şükrî Ef. zâde Muhammed Tevfik'in yazısını ve mührünü, sonunda şahidlerin imzâlarını muhtevî bir başka Vakfiye sûreti bulunmakta.

*

Emîne Behiyye Hanım'ın zevci Muhammed Fuad Paşa, Keçeci-Zâde İzzet'in oğlu olup 1285 te Nis'te vefât eden ve na'şî İstanbul'a getirilip defnedilen Fuad Paşa'dır (Bk. Sicill-i Osmânî; IV; s. 26-28).

6454

Muhammad b. Abî-Bakr Rukn'ad-dîn
(Abî'l-Barakât)
(573 H. 1177 M.)

محمد ابن ابى بكر ركن الدين (ابى البركات):

Şir'at'al-İslâm

شرعة الاسلام

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.1 X 12.2

Yazı eb'âdı: 13.3 X 7.1

Tâmir görmüş, ortası, içinde kabartma yaprak ve çiçek motifleri bulunan gömme şemseli, koyukırmızı meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, koyu samânî renkte. Yazı ta'liyk. "وقى الحديث ، فصل ، ومن ، عليه السلام" gibi sözler surhla yazılmış. 234 yaprak; her s. de 10 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى دلنا بالشواهد والاعلام

(1.b)

Sonu: فانهم قد افضوا الى ماقه موا وقال لاتسبوا الاموات فتؤذوا
به الاحياء

(234.b)

*

Bu sahîfenin iki yanında düz ve tek surh çizgiyle iki servi resmedilmiş, içine Ketebe yazılmış. Yazan Mustafâ b. 'Abd'Allâh, 988 Şevvâlinin ortasında, Pazartesi günü yazdığını bildirmekte. Fıkha âid olan bu kitap, 931 de (1524 M.) vefât eden Ya'kûb b. Saydî 'Alî tarafından "Mafâti'h'al-Cinân wa Maşâbil'âl-Canân" adıyla şerhedildiği gibi bu şerhten daha mücmel tarzda Şayh Yahyâ b. Yahşî b. Bahşî b. İbrâhîm'ar-Rûmî tarafından da şerhedilmiştir. 996 da (1587 M.) vefât eden ve Kurd Efendi diye anılan Şayh Muhammed b. 'Umar tarafından da, "Murşid'al-Anâm ilâ Dâr'as - Salâm fî Şir'at'al-İslâm" adıyla iki cilt olarak şerholunmuştur (Keşfel-Zunûn; II, s. 1044). Müzelik eserlerin 132 No.sında kayıtlı nüshanın izâhına da bakınız.

6466

‘Alıyy’al-Kārī (1016 H.1607 M.):

عَلَى الْقَارِي

Al-Hızb’al-A‘zam wa’l-Vird’al-Afham

الحزب الاعظم والورد الافخم

(Arapça)

Cilt eb’âdı: 15.8 X 10.4

Yazı eb’âdı: 11.2 X 6.1

Kenarları altıyaldızlı zencîrek cetvelli; içlerinde kabartma yaprak ve çiçek motifli gömme köşe-bentli; aynı tarzda, üstünde, altında madalyonlu şemseli; mıklaplı, mıklabında da iki köşe-bentle bir küçük şemsesi bulunan koyukırmızı, yıldızları solmamış güzel ciltli. Kâğıdı fligranlı, kalınca, aharlı, samânî renkte. 79 yaprak. İlk sahifesinin başlığı pek güzel tezhipli; “حزب الاعظم” yazısı, celi nesihle ve üstübeğe yazılmış. Bu sahifeyle karşıki s.nin satırlarının araları, altıyaldızlı tezyînatı hâvî; S.kenarları yaldızlı cetvelle çerçevesi. Yazı pek güzel bir nesih. 4. b de de müzehhep bir başlık var. 73.a-74.b de “صلوة مشيشيه” 75.a-77.a da, arapça, manzum “Ehl-i Bedr” adları var.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي دَعَانَا لِلإِيمَانِ
(1.b)

Sonu: وَاجْزِهِ خَيْرَ الْجَزَاءِ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ سُبْحَانَ رَبِّكَ..
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
(72.b)

*

Hergün okunacak Hizbin başında, müzehhep bir safihayı ihtivâ eden, başlık yazısı üstübeğe yazılan, yazısı, gerçekten de güzel bir nesih olan bu nüsha, cildi, kâğıdı bakımından XII-XIII. Asr-ı Hicrîye (XVIII-XIX M.) âit olabilir; fakat Hatatı ve yazılış tarihi yok (Müze kısmında, 1543 No.daki nüshanın izâhına da bk.).

6467

Cazûlî Abû-‘Abd’Allâh

Muhammad b. Sulaymân b. Abî-Bakr (854 H. 1450 M.)

جزولى ابو عبدالله محمد بن سليمان بن ابى بكر:

Dalâ’il’ al-Hayrât

دلائل الخيرات

(Arapça)

Cilt eb’âdı: 19.6 X 11.8

Yazı eb’âdı: 13.6 X 7.6

Kenarı zencîrek cetvelli. Ortası, zemîni altıyaldızlı, içinde kabartma Çin ejderlerinden alınma siyah motifleri, üstte, altta birer madalyonu havî gömme şemseli, aynı tarzda mıklaplı, koyukırmızı meşin ciltli. Kâğıdı ince, aharlı, koyu samânî renkte 84 yaprak. İlk yaprakta “4.9. 1968” târihi var. 1.b de basit tarzda müzehhep bir başlık mevcut s. kenarları, dıştan bir surh, iki siyah, içten bir siyah hat sırasında, 2 m.m enilikte altıyaldızlı cetvelle çerçevesi. Yazı güzel bir nesih. “بعد، وسميته اللهم” gibi sözlerle hadis râvîlerinin adları surhle yazılmış. 10.a ya kadar, Salavâtın fazileti anlatılmakta; 10.b-12.b s.lerinde, yukardan aşağıya dört, sağdan sola yedi, toplamı kırk murabba’ içinde, Hz. Peygamber’in adları ve sıfatları yazılı. Bu murabba’lar, iki siyah hat içindeki altıyaldızlı çerçeveyle çevrili. 13. a da bu fasıl, bir duâ ile bitmekte. 13.b de “Hilye-i Saâdet” bir dâire içinde; 14. a da “Ravza-i Mutahhara” tavsîf edilmekte. 14.b ve 15.a da “Kâ’be-i Muazzama” ve “Ravza-i Mutahhara”nın resimleri, 15.b-16.a da “Ravza-i Mutahhara” hakkında izâhât var. “Delâil’ül-Hayrât” 16.b de, içinde surhla yapılmış gül resimleri bulunan basit tezhipli bir başlıkla başlamakta, 83. b de bitmekte. Kenarlara, kötü yazılarla, bölümlerin okunacağı günler yazılmış.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ

(16.b)

Sonu: وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَآمَامِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَهُوَ حَسْبُنَا وَنَعْمَ الْوَكِيلُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

(83.b)

Ketebesî: وَكَانَ الْفَرَاغُ مِنْ كِتَابَةِ هَذِهِ الدَّلَائِلِ الشَّرِيفَةِ نَهَارَ الْاِحْدِ السَّابِعِ وَالْعِشْرِينَ خَلَّتْ مِنْ شَهْرِ رَجَبِ الْفَرْدِ مِنْ شَهْرِ سَنَةِ

خمس وسبعين ومائة والف على يدافقر العباد الى رحمة ربه
يوم المعاد تراب اقدام الصلحاء والعباد درويش عطا الله
البرى من تلاميذ سيدى ووالدى مهمل وجودى وبدر
سعودى المرحوم المبرور.... عبد المعطى افندى التى برمق
.... وذلك برسم سبطى وقرة عينى نخبة التجبا المكر مين
نيتجه سلالة آل طه ويسين السيد على جلىبى .... وسلم

(84.a)

تسليما

*

Bu "Delâil"i yazan Atâ'ullâh'ın babası Abdülmü'tî, Müstakiym-zâde Sa'ded-din Süleyman'ın verdiği bilgiye göre Halep'lidir; sol elinde altı parmak bulunduğundan bu adla anılmıştır (İbnül'Emin Mahmud Kemâl'in önsözü ve notlarıyla Tuhfet'ül-Hattâtin; İst. Devlet Mat. 1928; s. 296).

*

84.b de, "استعمل المواهبى خادم طريقة القطب الربانى حضرة الشيخ عبدالقادر الجيلانى" tarafından 1193 Recebinin sonunda, Seyyid Ali Ağa adlı birisine, "Delâil" i okumak için verilen İcâzet-Nâme kötü bir ta'liyle yazılmıştır.

*

"Delâil'ül-Hayrât" terceme ve basımları v.s. için, "Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu"nun III. c.nin 176-177, 339. ve 390-391. s.lerine bk.

6468

İcâzat-Nâma

اجازت - نامه

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.5 X 14

Yazı eb'âdı: 13.4 X 7.7

Kenarları çifte altınyaldızlı cetvelli, düz altınyaldızlı çizgili, koyukırmızı meşin ciltli. Kalın, aharlı, samânî renk kâğıtlı. 10 yaprak. S. kenarları surh, siyah hatla ve yaldızla çerçevesi. Duraklar lâcivert ve surh beneklerle süslü yıldız dâireler şeklinde. Sofya'lı Osman Nûri b. Muhammed Şükrî'ye, Mustafa b. Halil b. Mustafa'l-Cumuavî tarafından verilmiş. Sonunda (10.a), M.b. Halil'in 1311 Hicrî yılını bildiren ve kötü bir ta'liyle yazılmış olan dört satırlık yazısı ve ta'liyle mahkûk "مصطفى" mührü var. Başta, güzelce tezhipli bir başlık mevcut. İlk iki s.nin yaldız cetvelleri daha kalınca, cetvellerin dışında kalan kısmı zer-nigâr süslü.

Başı:

(1.b)

Sonu:

(10.a)

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى علمنا ما لم نعلم

والحمد لله بعزته .....

6476

شعرانى عبد الوهاب

Şa'rânî 'Abd'al-Wahhâb (973 H. 1565-1566 M.):

كتاب الميزان

Kitâb'al-Mizân

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 29.3 X 18.6

Yazı eb'âdı: 23.3 X 12.5

Kenarları gömme cetvelli, ortada, üstte, altta madalyonlu, içinde kabartma yaprak ve çiçek motifli gömme şemseli, kırmızıya çalar renkte meşin ciltli. Cildin alt kapağı, son kısma dek kopmuş, az bir kısmıyla cilde yapışık duruyor. 273 yaprak, ilk yaprağa numara konmamış; bu yaprakla 274 y. Her yaprakta 31 satır var. Kâğıdı, fligranlı, aharlı, kalın, açık samânî renkte. Numarasız yaprağın a yüzünde, ilk satır "كتاب الميزان للشيخ الامام العالم - العلامة سيدنا" ومولانا وقد وثنا الى الله سيدى عبد الوهاب - ابن احمد بن على الانصارى الشعرانى نفعا الله ببركاته وبركات - علومه وامداداته فى الدين والدنيا والآخرة منه - وكرمه امين وصل الله على سيدنا محمد النبى الامى - وعلى اله وصحبه وسلم وصل الله تعالى - عن كل الصحابة اجمعين - سبحانه ربك "رب العزة - عما يصفون وسلام - على المرسلين والحمد لله - رب العالمين"

وقف هذا الكتاب حضرة الامير ومصطفى yazısı var. Bu yazının altında, kötü bir nesihle, "أوجه الله تعالى -" altında da beyzî ve üç satır olarak sülüsle, ۱۱۹۹ mührü var. İlk yaprağın a yüzünde kötü tarzda müzehhep bir başlık mevcut olup içinde kenarları surhla tahrirli ve altınyaldız üstüne üstübeçle ve sülüs yazıyla "كتاب الميزان" yazılmış. Bu ve karşılıklı s.nin kenarları yaldız cetvelli. Altınlar solmuş. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken sözler sülüsle ve surhla yazılmış; baplar da öyle.

Başı:

بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله
وصحبه وسلم الحمد لله الذى جعل الشريعة المطهرة بحراً يتفرع
منه جميع مجاز العلوم

(No.suz y.b)

Sonu:

واستمع يا اخى نصحى وامعن التطرفيه والزم الادب مع ساير
الائمة المجتهدين لياخذوا بيدك فى احوال يوم القيامة والحمد لله
رب العالمين .....

وقال المؤلف رحمه الله تعالى لهذا الكتاب الشيخ

عبد الوهاب ابن احمد الشعرانى ووافق

6477

Muhammad Bîcân

محمد بیجان

(Yazıcı-Zâde. 855 H. 1451 M.):

Muhammadiyya

محمد یه

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 23.5 X 15

Yazı eb'âdı: 19.3 X 11.5

Mıklaplı, harap ciltli. 247 yaprak. Her s.de 19 satır, her satırda bir beyit var. Kâğıdı ince, fligransız, aharlı, açık samânî renkte. 1.b-2.a basit tezhipli. Altınları kararmış. Öbür s.lerin kenarları ve mısra araları yıldız cetvelle ayrılmış. Başlıklar, bâzı beyitler surhla yazılmış. Yazı harekeli nesih.

Başı:

بسم الله الرحمن الرحيم
هو الله البديع الحق الاعلى
اله واحد رب تعالى

(1.b)

Sonu ve Ketebeşi:

حبیبہ صلاتیلہ تحیات
دخی آئینہ ہم خیرا لبریات

قدم هذه الرسالة الشريفة يُسمَّى المحمديه صلى الله عليه
وسلم على يد درويش احمد الشكرى السلوى من تلاميذ
(böyle) عثمان الخاكي السلوى من تلاميذ محمد الحمدي
الكوتاهي المعروف بحافظ الكتب وهو من تلاميذ عثمان
المعروف بد اماد ابراهيم العفيف وآباء نا حافظ زين العبدین
وجدنا عبد القادر بن ابی بکر بن عبد القادر غفر الله ذنوبهم
ونور قبورهم ..... فى سنة ستين بعد المائتين والالف فى
اواخر رجب المرجب عند الله الشهر الحرام

(247.a)

"Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu"nın III. cildinin 414-415. s.lerine bakınız.

6487

Camâl'ad-dîn' al-Halwaî (899 H.1494 M.):

جمال الدين الخلوئي

Murşid' as-Sâlikîn

مرشد السالکین

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 26.7 X 18.5

Yazı eb'âdı: 18.4 X 12.5

Ortası şemseli, kenarları düz, gömme cetvelli, kahverengi meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, kalın, aharlı, samânî renkte. 83 yaprak. Başlıklar sülûse ve surhla yazılmış; surhlar solmuş, fakat okunabiliyor. Yazısı nesih. Bâzı sözler, âyet ve hadisler, ekseriyetle harekeli. Bâzı s.lerde, kenarlara "Matlab" düşünülmüş, yâni metinde geçen bahsin adı yazılmış. Düzeltmelerden anlaşıldığına göre bir başka nüshayla karşılaştırılmış. 1.a da "كتاب مرشد السالکین ومنقذ الهالکین" yazısı var. Bozkır'lı Şeyh Ali tarafından vakfedildiğine dâir, son iki satırı silik, ta'lîyle yazılmış yedi satırlık bir vakıf kaydı varsa da nereye vakfedildiği yazılmamış.

*

"Keş'el-Zunûn", bu eserin Cemâl-i Halvetî'nin tasnifi olduğunu, muhtasar bir eser olup iki baptan meydana geldiğini, birinci bâbının, evrâdın faziletine ve tertibine, ikinci bâbının, geceleri ihyâya âit bulunduğunu yazmakta ve kitabın başladığı cümleyi almakta, ancak müellifin vefat târihini kaydetmemektedir. "Osmanlı Müellifleri", Cemâl-i Halvetî'nin vefâtına, "قدمات شاه اوليا" mısraının târih düşürüldüğünü ve Hicretin 899. yılında (1494 M.), Hac yolunda Hasâ denen yerde vefât edip vasiyyeti mücebinece, hacıların geçtikleri yola defnedildiğini bildiriyor (c.I; İst. Mat. Âmire-1333 H. s. 51-52). Eserin başlangıcı, "Keş'el-Zunûn'a uymakla beraber Dîbâcede adı geçmemektedir.

Başı:

بسم الله الرحمن الرحيم محمد الله على آلائه حمداً كثيراً

(1.b)

وقد ذكرنا فضائل الاشهر و الايام للصيام فى كتاب الصوم
فلا حاجة الى الاعادة والله اعلم

تمت بعون الله وحسن توفيقه على يد عبد الضعيف الفقير
الحقير المذنب المحتاج الى رحمة الله تعالى محمد بن حاجى جنيد

غفر الله له ولو لديه واحسن اليهما واليه وقع الفراغ من تحرير
يوم الثلاثاء في شهر المبارك شعبان سنة احدى وثمان مائة
والحمد لله رب العالمين

(83.a)

*

"الباب الثاني في الاسباب
Eserin ilk babı 76. b de son bulmakta, aynı s.de II. bap. başlığıyla başlayıp 83. a da yazıldığı gibi bitmektedir. Ancak Cemâl-i Halvetî, 899 H. de vefât ettiğine, Ketebeyle 801 Şa'bânını (1399 Nisan) gösterdiğine göre, "Keşf'el-Zunûn" un müellif olarak bildirdiği Cemâl-i Halvetî'nin uzun ömürlü olduğunu kabûl etsek bile, gene de böyle bir eseri çocukluğunda yazmasına imkân yoktur. Ketebe, Mevlânâ Müzesi Kütüphânesinde, birçok kitaplarda gördüğümüz gibi müselsel ta'lıkyı andırır bir nesihle, yâni metnin yazısıyla olmamakla berâber devrinin geleneğine uyup o çeşit yazıldığı düşünölebileceği gibi Ketebedeki târihte bir yanlış olması da akla gelebilir.

Eser, bilhâssa hadislere dayanarak sabahleyin kalkılınca, namazdan sonra, işrak zamanı, öğleyin ve, yatılıncaya dek günün ve gecenin muayyen zamanlarında okunacak duâları, dînî hükümleri, okuma-yazmayı ta'lim ettirmenin ve taallümün edeplerini, bu arada hastanın, hastayı tedâvî eden tabîbin okuyacağı duâları, tıbbın gerekli bir bilgi olduğunu, bilginin farz bulunduğunu... ve virdleri izâh etmektedir. Bu arada, ashâptan, tâbiünden, adlarını anarak rivâyetler nakledilmekte, İbrâhim b. Edhem, Süfyân-ı Sevrî, Buşr b. Hâris, Fuzayl b. İyâz'dan rivâyetlerde bulunmakta, hattâ 632 H.de (1234 M.) vefât eden Şihâbüddîn-i Sühreverdi'nin "Avârif'ül-Maârif"inden iktibasta bulunmakta, zamânın vâizleri şiddetle intikada tâbi tutulmaktadır (64. a). Halvetiyyo'ye dâir bir kaydın, hattâ telmîh ve işâretin bile bulunmayışı da dikkate değer.

*

Kitabın 87. b- 158.b sahîfeierinde, Kur'an-ı Kerîm'in üstünlüklerine, ta'lim ve taallümüne, okumanın edeplerine, hıfzına, anlamının anlaşılıp düşünülmesine, Al-lâhu Taâlâ'nın sıfatlarını bildiren, tebşîr ve tenzîri muhtevî âyetlerin okunmalarına, tilâvet husûsiyetlerine dâir bir kitap var. Müellifinden söz edilmeyen bu kitap da aynı yazıyladır ve aynı sene, aynı zât tarafından yazılmıştır.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي امتن على عباده بنبيه المرسل
(87.b)

Sonu ve ketebesi: ومحملها وتفخيم الرألت واللامات وترقيقهما ومحمل الترقيق
والتفخيم فيها الحمد لله الذي وفقنا لاتمامه ونسئله ان يجعله
حجة لنا ويجعله حجة علينا وصلى الله على سيدنا محمد وآله

اجمعين والحمد على مايسر وقع عن الفراغ من تحرير الرسالة
الشريفة في يوم الخميس في وقت الظهر في عشر الاول واخر
من جمادى الاخرة سنة احدى وثمان مائة

(158. b)

*

Ketebede, 801 yılı Cumâdelâhırasının ilk on gününde yazıldığı bildirilmekle berâber aynı ayın sonunda bittiğini bildirmek de, insanı şaşırtacak birşey!

*

Bu risâleye 6488 Numarası konmuş.

6488

Zahabî

Şams'ad-dîn Abû- 'Abd'Allâh Muḥammad

b. Aḥmad b. 'Uṣmān b. Ḳaymāz'at-

Turkmānî (748 H. 1374 M.)

ذهبي

شمس الدين ابو عبدالله محمد بن احمد بن عثمان بن قايماز التركمانى:

Kitābu'l- Ṭibb'an-Nabavî

كتاب الطب النبوى

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21 X 14.5

Yazı eb'âdı: 14 X 9.5

Kenarı zencîrek cetvelli, ortası, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini hâvî gömme şemseli, tâmir görmüş, koyukahverengi meşin ciltli. 90 yaprak. Kâğıdı fligranlı, kalın, açık samânî renkte. Her s.de 19 satır var. Yazı, Mısır ve Magrib ülkesinin özelliğini gösteren nesih. Dikkati çekmesi gereken sözler, baplar, şiir, fasl gibi kelimeler ve bâzı husûsî adlar surhla yazılmış. Bâzı sahîfelerde âyet-i kerîmelerin üstleri, yahut altları siyah çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Kitabın başına, iki sahîfelik bir fihrist ilâve edilmiş. Kâğıt ve yazı bakımından bu fihristin, sonradan ve kitabı temellük edenlerden biri tarafından eklendiği anlaşılıyor. Bu ek iki yaprak da hisaba katılarak, yapraklardaki eski numaraların dikkate alınması gerekli; yâni sonradan latin rakamlarıyla atılan numaralardan önceki numaralar, fihriste uymakta. Kitabın adı yazılı olan ilk sahîfesinde (3.a) temellük mûhürleri ve yazıları var. Bunların biri "صالح بن محمد الكوراني" tarafından 969 H. de, İstanbul'da kaydedilmiş. Bu zat, 893 te (1488 M.) vefât eden meşhur Munla Gûrânî değil. Aynı s.de, kitabın adı,

غفر الله له ولو لديه واحسن اليهما واليه وقع الفراغ من تحرير
يوم الثلاثاء في شهر المبارك شعبان سنة احدى وثمان مائة
والحمد لله رب العالمين

(83.a)

*

“الباب الثاني في الاسباب”
Eserin ilk babı 76. b de son bulmakta, aynı s.de II. bap, “الباب الثاني في الاسباب”
Halveti, 899 H. de vefât ettiğine, Ketebeyse 801 Şa'bânını (1399 Nisan) gösterdiğine
göre, “Keşfel-Zunûn” un müellif olarak bildirdiği Cemâl-i Halveti'nin uzun ömür-
lû olduğunu kabul etsek bile, gene de böyle bir eseri çocukluğunda yazmasına im-
kân yoktur. Ketebe, Mevlânâ Müzesi Kütüphânesinde, birçok kitaplarda gördüğümüz
gibi müselles ta'liykı andırır bir nesihle, yâni metnin yazısıyla olmamakla
berâber devrinin geleneğine uyup o çeşit yazıldığı düşünölebileceği gibi Ketebede-
ki târihte bir yanlış olması da akla gelebilir.

Eser, bilhâssa hadislere dayanarak sabahleyin kalkılınca, namazdan sonra, iş-
rak zamanı, öğleyin ve yatılıncaya dek günün ve gecenin muayyen zamanlarında
okunacak duâları, dînî hükümleri, okuma-yazmayı ta'lim ettirmenin ve taallümün
edeplerini, bu arada hastanın, hastayı tedâvî eden tabibin okuyacağı duâları, tıb-
bın gerekli bir bilgi olduğunu, bilginin farz bulunduğunu... ve virdleri izâh etme-
ktir. Bu arada, ashâptan, tâbiinden, adlarını anarak rivâyetler nakledilmekte,
İbrâhim b. Edhem, Süfyân-ı Sevrî, Buşr b. Hâris, Fuzayl b. İyâz'dan rivâyetlerde
bulunmakta, hattâ 632 H.de (1234 M.) vefât eden Şihâbüddin-i Sühreverdî'nin
“Avârif'ül-Maârif”inden iktibasta bulunmakta, zamânın vâizleri şiddetle intika-
ada tâbi tutulmaktadır (64. a). Halvetiyye'ye dâir bir kaydın, hattâ telmih ve işâ-
retin bile bulunmayışı da dikkate değer.

*

Kitabın 87. b- 158.b sahifeierinde, Kur'an-ı Kerim'in üstünlüklerine, ta'lim ve
taallümüne, okumanın edeplerine, hıfzına, anlamının anlaşılıp düşünülmesine, Al-
lâhu Taâlâ'nın sıfatlarını bildiren, tebşîr ve tenzîri muhtevelî âyetlerin okunmaları-
na, tilâvet husûsiyetlerine dâir bir kitap var. Müellifinden söz edilmeyen bu kitap
da aynı yazıyladır ve aynı sene, aynı zât tarafından yazılmıştır.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي امتن على عباده بنبيه المرسل
(87.b)

Sonu ve ketebesi: ومحله وتفخيم الرايت واللامات وترقيقهما وحل الترقيق
والتفخيم فيها الحمد لله الذي وفقنا لاتمامه ونستله ان يجعله
حجة لنا ويجعله حجة علينا وصلى الله على سيدنا محمد وآله

اجمعين والحمد على مايسر وقع عن الفراغ من تحرير الرسالة
الشريفة في يوم الخميس في وقت الظهر في عشر الاول واخر
من جمادى الاخرة سنة احدى وثمان مائة

(158. b)

*

Ketebede, 801 yılı Cumâdelâhırasının ilk on gününde yazıldığı bildirilmekle be-
râber aynı ayın sonunda bittiğini bildirmek de, insanı şaşırtacak birşey!

*

Bu risâleye 6488 Numarası konmuş.

6488

Zahabî

Şams'ad-dîn Abû- 'Abd'Allâh Muḥammad
b. Aḥmad b. 'Uṭmân b. Kaymâz'at-
Turkmânî (748 H. 1374 M.)

ذهبي

شمس الدين ابو عبدالله محمد بن احمد بن عثمان بن قايمار التركاني:

Kitâbu't- Tıbb'an-Nabavî

كتاب الطب النبوي

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21 X 14.5

Yazı eb'âdı: 14 X 9.5

Kenarı zencîrek cetvelli, ortası, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini
hâvî gömme şemseli, tâmir görmüş, koyukahverengi meşin ciltli. 90 yaprak. Kâğıdı
fligranlı, kalın, açık samânî renkte. Her s.de 19 satır var. Yazı, Mısır ve Magrib ül-
kesinin özelliğini gösteren nesih. Dikkati çekmesi gereken sözler, baplar, şiir, fasl
gibi kelimeler ve bâzı husûsî adlar surhla yazılmış. Bâzı sahifelerde âyet-i kerime-
lerin üstleri, yahut altları siyah çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Kitabın başına, iki
sahifelik bir fihrist ilâve edilmiş. Kâğıt ve yazı bakımından bu fihristin, sonradan
ve kitabı temellük edenlerden biri tarafından eklendiği anlaşılıyor. Bu ek iki yap-
rak da hisaba katılarak, yapraklardaki eski numaraların dikkate alınması gerekli;
yâni sonradan latin rakamlarıyla atılan numaralardan önceki numaralar, fihriste
uymakta. Kitabın adı yazılı olan ilk sahifesinde (3.a) temellük mühürleri ve yazıla-
rı var. Bunların biri “صالح بن محمد الكوراني” tarafından 969 H. de, İstanbul'da kay-
dedilmiş. Bu zat, 893 te (1488 M.) vefât eden meşhur Munla Gûrânî değil. Aynı s.de,
kitabın adı,

من ائمة هذا الشأن له مصنفات كثيرة منها تاريخ الاسلام وغير ذلك وكان يقوم من الليل كثيرا ويقرا من القرآن كثيرا وكان أجوبة الدهر اضرق اخر عمره رحمه الله تعالى من الاعلام في وفيات الاعلام

*

Bu s.de, 944 te Ebü'l- Feth'il- Mâlikî, 1113 te Edirne'de Tarablus'lu Hacı İbrâhîm Şekûrî, 1159 da Vekil-harc-zâde Eyyup'lu Mustafa tarafından okunduğuna dâir üç kayıt var.

6489

‘İyâd b. Mūsā b. ‘İyâd b. ‘Amrūn b. Mūsā
b. ‘İyâd’al-Yahşubî al-Sabî al-Mâlikî
(544 H. 1149 M.):

قاضى عياض . ابوالفضل عياض بن موسى بن عياض بن عمرو بن موسى بن عياض اليحصبي السبطي المالكي
Al-Şifā 'bi Ta'rifī Hukūk'al-Muṣṭafā
الشفاء بتعريف حقوق المصطفى

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.5 X 14.5

Yazı eb'âdı: 15.8 X 8.2

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrîli kağıt kaplı mukavva ciltli. 218 yaprak. Flig-ranlı, aharlı, açık samânî renkte kâğıtlı. Yazısı ta'liyk. 1.b-2. a da, kenarlarda yal-dız cetvel var. Başta, alelâde tezhipli bir başlık mevcut. Öbür s.ler, bir surh cetvelle çevrili. 1165 H. de Ahmed b. Muhammed Saîd adlı birisinin temellük yazısı ve oku-namayan bir mührü mevcut. Ayrıca, ta'liyk, "مظهر نور صمد الحاج سيد على محمد" yazılı bir mühür var; aynı s.de, Hacı Abdürrahîm Kütüphânesine, Seyyid Aliyy-i Kaanî adlı birisinin vakfetiğine dâir, dört satırlık bir kayıt da mevcut.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم اللهم صلى على محمد وآله اى واتباعه المتضمنين لأصحابه وسلم قال الفقيه القاضى الامام الحافظ ابوالفضل عياذ (böyle yazılmış) بن موسى ابن عياض رحمة الله عليه الحمد لله المنفرد باسمه الاسمى

(1.b)

وهو حسبنا ونعم الوكيل تمت الكتاب .... فى يد عبد Sonu ve Ketelesi: الضعيف مصطفى بن الحاجى على غفر الله له ولوالديهما

كتاب الطب النبوى
للشيخ الامام العالم العلامة
الحافظ المتقن اى عبد الله
محمد بن احمد الذهبى
رحمه الله

tarzında yazılı. Kitap, bilhâssa hadis-i şerîflere dayanmakta ve birçok hastalıkların tedâvîlerini, hadislere nazaran anlatmakta.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذى اعطى كل نفس خلقها وهداها

(3.b)

Sonu ve Ketelesi: فهذا ما يسر الله تعالى من فضله واحسانه فاعتبروا
ياولى الابصار تم الكتاب والحمد لله رب العالمين وصلى
الله على سيدنا محمد

وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً
الى يوم الدين

وكان الفراغ من تعليقه يوم الاحد الخامس والعشرين
من جمادى الاخره سنه خمس وتسعين وثمان ما يه على
يد العبد الفقير المعترف بالذنب والتقصير ابراهيم بن محمد
ابن ابراهيم بن مسافر الشهير بابن الصارم الشافعى غفر الله
له ولهم ولجميع المسلمين بمحلة الشويكه خارج دمشق
المحروره صانها الله وسائر بلاد المسلمين امين
الحمد لله رب العالمين

(90.b)

*

Bu Ketelesinin altında, Zehebi'nin hâl tercemesini ve kitaplarını, hulâsa yollu bildiren şu yazı, gene istinsâh edenin yazısıyla yer almakta:

مصنف هذا الكتاب هو شيخ شمس الدين ابو عبد الله محمد
بن احمد بن عثمان بن قايماز الذهبى الامام العالم الحافظ المتقن
المفيد الرحله عن الديمقراطية والطبقة وروينا عنه بعض شئ وكان

ولاستاذنا ومؤلفنا والجميع المؤمنين والمؤمنات الاحياء منهم
والاموات رجب المرجب في يوم الجمعة سنه ست واربعين
ومائة والف

(218.b)

*

“Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu”nun I. cildinin 72-75. s.lerine bk.

6563

قرآن كريم
Kur'ân-ı Kerîm

Cilt eb'âdı: 17.2 X 11

Yazı eb'âdı: 12.5 X 6.7

Kenarları iki zencîrek altıyaldız cetveli, köşe-bentli, şemseli, mıklaplı Osmanlı cildi. 303 yaprak. Kâğıdı aharlı, kalın, açık samânî renkte. Yazısı, güzel olmayan nesih. Sûre başları müzehhep yerlere üstübeğle ve aynı nesihle yazılmış. S.kenarları, surh, siyah ve yaldız cetveli. Duraklar, yaldız yuvarlaklarla gösterilmiş. Yazı harekeli “..... عشر، جزؤ” gibi sözler kenarlarda. Secâventler surhla belirtilmiş. İlk iki s.de çok kötü ve çocukça, gûyâ, tezhip var. Altınlar solmuş. Ketebe yok. Son çağlara âid olan bu Kur'ân-ı Kerîm, Bayan Saâdet Aydın tarafından hediye edilmiştir.

6564

Muza'ffar'ad-dîn Ahmad b. 'Alî b. Tağlib (İbn'as-
Sâ'atiyy'al-Bağdādî. 694 H. 1294-1295 M.)

مظفرالدین احمد بن علی بن تغلب (ابن الساعاتی البغدادی):

Şarhu Macma' al-Bahrayn
wa Multaka'n-Nayyirayn
(al-Nahrayn)

شرح مجمع البحرين وملتی النیرین (التهرین)

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 24.3 X 12

Yazı eb'âdı: 21 X 13.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı aharlı, samânî renkte. Selçuk devri özelliklerini taşımakta. 207 yaprak. Her s. de 31 satır var. Yazı, Selçuk devrinin ta'lıyka çalar neshi. Dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. 1.a da, beş satır olarak ve nesihle, علی متن - وهو شرح -

مجمع البحرين مؤلفه - لاولادی واولادی فان انقضوا - فاعلماء مدينة قونية وانا الاحوج احمد
yazısı ve mühür var (Köseç Ahmed Dede için
“Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik” adlı eserimize bakınız: İst. İnkılâp Kitabevi
1953; s. 192).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم رب يسر ولا تعسر والحمد لله وسلام
على عباده الذين اصطفى :

(1.b)

Sonu ve Tetimmesi: .... مقداراً معلوماً لاختلاف احوال الناس على ذلك والله
اعلم بالصواب

تم المجلد الاول من شرح مجمع البحرين وملتی النیرین
يوم السبت في اواخر جمادى الاخر سنه
اربع وخمسين سبعمائه والحمد لله
والصلوة على نبيه محمد وآله
اجمعين الطيبين و الطاهرين

(207.a)

*

Bu cilt, eserin I. cildir. “Keşf-el-Zunun” da adı “مجمع البحرين وملتی النیرین” diye geçmektedir. (1362; 1943; II.C; s.1599). Muzafferüddin Ahmed'in vefâtından altmış yıl sonra yazılan bu nüshadaysa, hem başlarken (1.b), hem de Tetimme'de adı, “Mecma'ul-Bahreyn ve Mülta'ka'n-Neyyireyn” olarak geçiyor (“Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu”nun I.Cildine bk. s. 143-144).

6565

Birgivi Muhammad
(981 H. 1573 M.):

برگوى محمد

Tarîkat-i Muhammediyya

طريقت محمدية

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.5 X 15

Yazı eb'âdı: 16.4 X 7.5

Sırtı ve kenarı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Fligranlı, açık renkli, aharlı kâğıtlı. 167 yaprak. Her s.de 17 satır var. İlk iki sahifesi yaldızlı cetvelle çerçevesi;

başlangıç s.sinde bir tezhip var; fakat bakır altınları tamâmiyle soldurmuş. Öbür s.ler tek surh cetvelli. Baplar, nevi'ler ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla. Yazı kötü bir ta'lıyk. Kenarlarda bâzı lûgatler izâh edilmekte, yanlışlar düzeltilmekte. Bu yazılar değişik olduğundan elden ele geçtiği ve bir hayli okunduğu anlaşılmakta. 1.b de, metine geçen hadislerle âit remizler yazılı. 2. a da "Hacı Mustafa oğlu Muhammed" tarafından vakfedildiği yazılıysa da nereye vakfedildiği zikredilmiyor. Dergâha getirilmiş ve 150 liraya satın alınmış. İstinsah târihi ve yazanın adı yok. Yazıya ve kâğıdına nazaran, son çağlara âit.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي جعلنا امة وسطاً خيراً
(2.b)
Sonu: حتى تعلم حقيقة مقالنا ونقول الحمد لله الذي هدانا .....
والحمد لله رب العالمين
(167.a)

*

(I. cildin 103. sahifesine de bakınız.)

6568

Hasan Pâşâ b. 'Alâ'ad-dîn'al-Asvad (1025 H. 1616 M.):

حسن پاشا ابن علا ألدین الاسود

Al-'İftitâh

الافتتاح

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 20.8 X 14

Yazı eb'âdî: 14.8 X 7.3

Sırtı ve kenarları meşin, üstüne kâğıt kaplanmış mukavva ciltli, muklaplı. 81 yaprak. Başlangıçtan, yâni 1.b den 10.b ye kadar ta'lıykle, 11.a-14.b kötü bir nesihle, 15.a-34.b gene ta'lıykle, 35.a-38.b nesihle yazılmış; kitap, sona dek yazı değişerek sürmekte. Sahifelerin sonlarındaki "Kâşife"ler (Müş'irler), yalnız 22. b de değişiyor; öbür s.ler tam. Satır sayıları da değişik. Noksan olan sahifeler, birkaç kişi tarafından ve ihtimal, zaman zaman yazılarak kitap tamamlanmış. Bu kitap, 610 Hicrîde (1213 M.) vefât eden "Nâsir b. 'Abd'as-Sayyid'an-Nahvî'nin, nahve dâir yazdığı "Al-Mışbâh" adlı kitabının şerhidir (Keşf'el-Zunûn; c. II, s. 1708-1709. Bu s.lerde, diğer şerhleri de bildirilmektedir).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي أنزل من السماء الفرقان
(1.b)

Sonu ve Ketebe: وإن كان النصب كثير الاستعمال لعدم الحاجة مع الرفع الى
الاضمار الذي

يحتاج الى التفسير قد تم شرح المصباح المسمى بالا فتتاح .....
كتبه خضر بن الحاج اينكي غفر الله له ولوالديه
واحسن اليهما واليه تمت

(81.b)

*

Tetimmenin, okuyana göre sol tarafında, surh cetvel içinde, aynen, "تاريخ سنة ثلث و سبعين وثمانمائة" yazısı var. Bu yazı, son kısmın yazısına uymakla beraber, kitaba değer verilmek için yazılmış olması da muhtemeldir; çünkü kitap, umûmî bakımdan, bu çağdan sonra yazılmışa benziyor.

6570

شمس الدين محمود بن عبد الرحمن الاصفهاني

Şams'ad-dîn Mahmûd b. 'Abd'ar-Rahmân

al-İsfahânî (749 H. 1348 M.):

Şarhu Tawâli' al-Anwâr

شرح طوابع الانوار

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 21 X 13.8

Yazı eb'âdî: 14.3 X 7.4

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı koyu-samânî renkte. 249 yaprak; her s. de 19 satır var. Yazı ta'lıyk. "Tawâli' al-Anwâr" Kaazî Bayzâvî'nin (685 H. 1286 M.) Kelâm'a dâir bir eseridir. Bu esere birçok şerh yazılmıştır (Keşf'el-Zunûn; c.II;s.1116-1117).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي توحده بوجود الوجود
ودوام البقاء

(2.b)

Sonu: وحسن اولئك رفيقا الحمد لله على اتمامه وللرسول افضل السلام
(149.b)

*

Son cümleyi müteâkib, "قد وقع الفراغ من تحرير شرح الطوابع..." tarzında bir ketebe varsa da yazan, ne adını kaydetmiş, ne yazılış târihini. Kitap bu yapıda bit-

mekle berâber 250.a-252.a yapraklarında da, fıkha, nahve âit bâzı yazılar var. Hamîşteki "صح" kayıtlı düzeltmelerden, bâzı izahlardan anlaşılıyor ki nüsha, başka bir nüshayla karşılaştırılmış, bâzı kişiler tarafından dikkatle okunmuş. Cilt, kâğıt ve yazı bakımından eski bir nüsha olmadığına hükmetmek gerekir.

6588

ظفرنامه جناب خانی

Zafar-Nāma²i

Canāb-ı Hānî

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 19.3 X 12.2

Yazı eb'âdı: 14 X 7

Kartona dikilmiş. Fligranlı, koyu samânî renkte, aharlı kâğıt. 14 yaprak 1. a da Sâbit'in (1124 H. 1712 M.) "تاریخ خرقه شریف" başlığını taşıyan 11 beyitlik bir tâ-rihi ta'hiyle yazılı. Asıl eser, 3. b den 14. b ye dek devâm etmede. Yazı ta'hiy. Başlıklar surhla yazılmış. Her s.de 19 satır, her satırda bir beyit var.

Başı: شور انگیز خامه ثنا خانی (خوانی) بنظم ظفرنامه جناب خانی
گل ای رخس کلک بلاغت نگار جدلگاه معنای قبل پرغبار
(3.b)
Sonu: ورود ایلدی بومصرح نوید اولوب اهل اسلامه عید اوستی عید
(14.b)

*

Dörtüüzü aşan beyitten meydana gelmiş olan ve "شور انگیز ...." başlığından sonra "ذکر جلوس سلطان سلیمان ثانی و آغاز داستان ظفرنامه خانی، ملاقات شدن خان عالیجاه باشهشاه سلیمان سپاه، صفت شتا ووصول موكب خانی و آمدن تابور مقهور ورفتن خان منصور اللواباستیصال گروه مقهور، پیگا رخان جنگیزی تبار باتابور كفار بر كشته كار وگريختن آن گروه خسران مال ازپیش امپیدار فرخنده قال" başlıklarını ihtivâ eden ve mesnevî tarzında, "Şeh-Nâme" vezninde (Feûlün feûlün feûlün feûl) yazılmış bulunan bu "Zafer-Nâme" yi Sâbit Dîvânî'nda bulamadık; fakat II. Süleyman'ın (1099-1102 H. 1687-1691 M.) zamânındaki sefere Kırım Hanı Selim Geray'ın (1116 H. 1704 M.) iştirâkini anlatması bakımından Sâbit'e âit olabilir.

6589

'Abd'al-Laîf b. 'Abd'al-'Azîz (İbn Malak)
(801 H. 1398 M.):

عبد اللطيف ابن عبد العزيز (ابن ملك)
Mabârîk'al-Azhâr fî Şarhı Maşârîk'al-Anwâr
مبارك الازهار في شرح مشارق الانوار

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 23.5 X 14.5

Yazı eb'âdı: 17.8 X 9.4

Kenarları düz gömme cetveli; ortası kabartma yaprak ve çiçek motifli gömme şemseli, meşin ciltli. Cildi tâmîr görmüş; fakat gene de harap. İlk iki yaprağı şîrâ-zeden ayrılmış. Kâğıdı fligranlı, açık samânî renkte, aharlı. 327 yaprak. Her s.de 27 satır var. Yazı nesih. Remizler, baplar, fasıllar surhla yazılmış. Âyet-i kerîmelerle Hadîs-i şerîflerin ve husûsî adların üstleri surh çizgiyle çizilmiş.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله على الهداية والاسلام وعطية
الدراية والاعلام

(1.b)

Sonu ve Ketelesi: تقدم الكلام عليه وما هو اصح الروايات ..... في اول الباب
التاسع صدق الله العظيم .... عن يد الضعيف الغريق في بحر
الذنوب والآثام الراجي رحمة ربه الغفور يوم يؤخذ بالنواحي
والاقدام احمد بن حنبل يرام غفر الله لهما بلفضل والاكرام في
اواسط جمادى الاولى في يوم الاثنين من سنة خمسة وستين
والف

(327.a)

*

Katalog'un I. cildinin 94-95. s.lerine de bk.

6590

Kur'an-ı Karim

قرآن کریم

Cilt eb'âdî: 12.4 X 8.5

Yazı eb'âdî: 8.5 X 5.7

Kenarları altın yaldızlı cetvelle çevrili, ortası düz, yaldızlı noktalarla bezenmiş, mıklaplı ciltli. İlk iki sahifesi tek mil altın yaldız üzerine dal, yaprak ve çiçek resmedilmiş, ortadaki beyaz dâirede Fâtiha Sûresiyle karşıdaki sahîfeye, Bakara Sûresinin, Besmele'yle ilk altı âyet-i kerimesi yazılı. Kâğıdı aharlı, ince, samânî renkte. Cüz'ler, kenarlardaki müzehhep madalyonlarla gösterilen "Cüz", Aşir", surhla yazılmış; Secâvent remizleri de öyle. 203 yaprak; metin, 202. b de bitiyor. 203. a daki Ketebe 1264 H. de, Hamdî-Zâde diye tanınan Konya'lı Mustafâ Rüşdiyy'il-Halvetî tarafından yazıldığını bildirmeye.

6591

Abû- Muḥammad Kâsım b. Fıyyaruh'aş-Şâtibî
(590 H. 1194 M.)

ابو محمد قاسم بن فیره الشاطبي

Hırz'al-Amânî wa Wach'at-Tahânî (Kaşîdat'aş-Şâtıbiyya)

حرز الامانى ووجهه التهانى

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 13 X 8.7

Yazı eb'âdî: 9.4 X 5.7

Kenarları cetvelli, ortasında, içinde kabartma ve basit yaprak ve çiçek motifli gömme şemseli, mıklaplı meşin ciltli. 136 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık samânî renkte. İlk yaprağının başında lâcivert, surh, üstübeç ve altın yaldızla bir müzehhep başlık var. S. kenarlarında, siyah çizgiyle çevrili iki yaldız cetvel varsa da altın solmuş. Her beytin ikinci mısırının sonunda yaldızla yapılmış duraklar var. Yazı nesih.

Başı:

بسم الله الرحمن الرحيم
بدأت بيسم الله فى التظم أولاً
تبارك رحماناً رحيماً وموتلاً

(1.b)

Sonu ve Ketebesi:

وتبدى على اصحابه نفحاتها
بغير تناء زرباً و قر نفلاً

كتبه الفقير السيد حاجى يحيى بحاجى على افندى زاده ١٥
ربيع الآخر سنة ١٢٨٠

(136.a)

(Katalog'un II. c.nin 194-195. s.lerine de bk. Son beyitteki "زرباً" yanlış olarak "زرباً" dizilmiş; özür diler, düzeltilmesini rica ederiz.)

6595

Abd'Allâh b.

A b b â s (68 H. 687 M.)

عبدالله بن عباس

Tanvîr'al- İktibâs min Tafsîri

İbn 'Abbâs

تنوير الاقتباس من

تفسير ابن عباس

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 21 X 12.3

Yazı eb'âdî: 15.4 X 7.5

Kenarı zencîrek altın yaldızlı cetvelle çerçeve, ortası, üstte, altta madalyonlu, içinde kabartma yaprak ve çiçek motifli gömme şemseli, mıklapsız, koyukırmızı meşin Osmanlı cildi. Fligranlı, aharlı, açık samânî renk kâğıtlı. 391 yaprak. Her s.de 25 satır var. İlk yaprakta, başta, alelâde bir tezhip mevcut. S. kenarları, içten bir, dıştan iki siyah hat içinde, 2 m.m. enliliğinde altın yaldız cetvelli. Yazı harekesiz nesih. Âyet-i kerîmelerin üstlerine yaldızla çizgiler çekilmiş. Altınlar solmuş. Sûrebaşları, kenar çizgileri amut mustatîlî safihalarla ayrılmış, Besmele'ler buralara yazılmış, fakat Sûre adları, çoğunda yazılmamış.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على خير خلقه محمد وآله
اجمعين اخبرنا ....

(1.b)

Sonu ve Ketebesi: ففرج الله عنه بذلك والله اعلم بالصواب واليه المرجع
والشكر والمثنة كتب الفقير الى رحمة ربه القدير..... ابراهيم بن
محمد المرزيفونى .... فى وقت العشاء من يوم السبت عن
اواخردى الحجة الشريفة .... لسنة ثلث وستين ومائة
والف.....

(391.a)

6596

Sa'dî-i Şîrâzî

سعدی شیرازی

(691 H. 1299 M.):

Gulistân

گلستان

(Farsça)

Cilt eb'âdı: 19.3 X 16.2

Yazı eb'âdı: 10.7 X 7.1

Meşin, yumuşak ciltli. Fligranlı, aharlı kâğıtlı. Yazısı ta'liyk. Baplar. "حکایت، بیت" gibi sözler, dikkati çekmesi gereken kelimeler surhla ve sülsle yazılmış. 131 yaprak. Her s.de 11 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم منت خدایرا عزوجل که طاعتش موجب قربتست

(2.b)

Sonu: کونماند بکوش رغبت کس برسولان سلام باشد بس

(181.b)

*

Sonundaki üç yaprakta, iki mektup nümûnesiyle şiirler var. Yeni bir nüsha.

6596

Sa'dî-i Şîrâzî:

سعدی شیرازی

Gulistân

گلستان

(Farsça)

Cilt eb'âdı: 16.2 X 11.4

Yazı eb'âdı: 10.8 X 7

Koyukahverengi düz meşin ciltli. 135 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. İlk yaprağında, Yahyâ'nın, Bâkîy'nın, 2.a da gene Yahyâ'nın birer gazeli, sonradan yazılmış. Metin, 2.b de başlıyor; 131. b de bitiyor. 132.a da arapça, türkçe, farsça beyitler, 132. b de bir paşaya yazılmış Türkçe bir mektup sûreti, 133. b de gene bir mektup sûretiyle türkçe beyitler, 133.a-134. a da Zâtî, Hasan Çelebi ve Ubeydî'nin beyitleri ve gazelleri var. "بیت، شعر، حکایت" sözleri, gene ta'liykle,

aynı yazıyla, fakat surhla yazılmış. Gerek yazı, gerek kâğıt bakımından Hierî X. yüzyıla âittir sanıyoruz (XVI. M.).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم منت خدایرا عَزَّ وَجَلَّ که طاعتش (böyle)

(2.b)

Sonu: کونماند بکوش رغبت کس برسولان پیام باشد پس (böyle)
یاناظرأ فیہ سل بالله مرحمة
عَلَى المصنّف استغفر لصاحبه
من بعد ذلك غفراناً لکاتبه
واطلب نفسك من خیر تریدبه
تم

(131.b)

*

İmlâ yanlışları, yazarın bilgisizliğini göstermekte.

6632

Radiyy'ad'dîn Hasan b. Muḥammad'aş

Şağānî (650 H. 1252 M.):

الصَّغَانِی

Maşārîk'al-Anvār'an-Nabaviyya min Şihāh'ıl-

Aḥbār'al- Muṣṭafaviyya

مشارك الانوار النبویة من صحاح الاخبار المصطفویة

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 25.7 X 18.3

Yazı eb'âdı: 15.4 X 8

Kenarlarında gömme düz cetvelli, ortasında, iki yanı küçük madalyonlu, içinde kabartma yaprak ve çiçek motifli şemseyî bâvî, mıklaplı, koyukırmızı renkli meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, kalın ve samânî renkte. 253 yaprak. Her s. de 13 satır var. Metin 1.b de başlıyor. Bu s.nin başında, lâcivert, surh, üstübeğ ve altınaldızla yapılmış müzehhep safihaya, üstübeğle ve sülüs yazıyla "Besmele" yazılmış. S. kenarlarında, dışta iki, içte bir siyah hatla çevrili ince yaldız çerçeve var. Yazı harekeli ve güzel bir nesih. Hadislerin alındığı kitapları gösteren harfler, "نص" lar "نوع آخر" gibi sözler altınla yazılmış; altınlar solmamış. Kâğıt, tezhip ve yazı bakımından değerli bir nüsha. Temellük edenlerden biri kenarlara, hattâ satır aralarına tavzihât yazmakla, sözler katmakla nüshayı kirletmiş.

Başı: الحمد لله محی الرّم ومجرى القلم

(1.b)

كان يلبى بهذه التلبية في حجّه وعمرنه انس لبيك عمرة وحجّاً
تمت الكتاب الشريف .... في اواسط شهر ربيع الآخر
في سنه ثلث وتسعين وثمانمائة

(253.b)

*

893 Rabiulâhırının ortalarında (1488 M.) yazılmış olan bu nüshanın yazarı, ke-
tebede adını belirtmemiştir. Kataloğ'un I. cildinin 86-87. s.lerine de bk.

6634

Ya'qub Paşa (891 H. 1486 M.)

يعقوب پاشا

Hâşiya 'alâ Vikiyat'ar-Rivāya

حاشية على وقاية الرواية

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 17.7 X 12.5

Yazı eb'âdı: 13 X 7.5

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, kahverengi, meşin, fersûde ciltli. Kenar cetvel-
ler, şemse görünmez hâle gelmiş; baş ve son tarafı, 165. a da itibâren, şîrâzededen
ayrılmış. Kâğıdı fligranlı, aharlı, ince ve koyusamânî renkte. Yazı ta'liyk. 212 yap-
rak; her s. de 23 satır var "قوله" sözleri, çok yerde surhla yazılmış. İlk yaprakta,
"حاشية على الصدر الشريعة لمولى الفاضل يعقوب پاشا وكانت تأليفه في سنة"
"جزأ أوندن" yazısı var. İçine konan kâğıtta, "توفى وهو قاضى بروسه سنة ٨٩١"
yazılmış. پوسته ايله كلدی.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى لا يستفتح الكتب الا بحمده
(1.b)

Sonu: فبينغى ان يدفع النصف حتى يساويه فيما اخذه تم الكتاب
بعون الملك الوهاب

(212.a)

*

I. cildin 140, 146-147 ve 151-152. s. lerine de bk.

Konya ve Mülhakaatı, Eski Eserleri Sevenler Derneğinin teberruudur.

6635

İbrâhîm b. Muḥammad b. İbrâhîm'al-
Halabî (956 H. 1549 M.):

ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الحلبي

Muḥtaşaru Buḡyat'il-Mutamallî

مختصر بغية المتملی

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 19.7 X 14

Yazı eb'âdı: 13.9 X 7.4

Sırtı, kenarları tâmir görmüş; ortası şemseli, pek harap ciltli. Kâğıdı fligranlı,
aharlı, açık renkli. 223 yaprak. Yazısı nesih. Mühim görülen ibârelerin üstüne si-
yah mürekkeple, yahut surhla çizgi çekilmiş. Kenarlarda düzeltmeler ve izahlar var.
Her s. de 17 satır mevcut. Eser, 705 H. de (1305 M.) vefât eden Sadîd'ad-dîn'al-Kaşgarî
Muḥammad b. Muḥammad'in "Munyat'al-Muḥallî wa Ğunyat'al-Mubtadî" adlı ese-
rine, İbrâhîm b. Muḥammad'al-Halabî'nin şerhinin, gene kendisi tarafından ihti-
sârından meydana gelmiştir. "Keşf'el-Zunûn", "Munyat'al-Muḥallî wa Ğunyat'al-
Mubtadî" maddesinde, Halabî'nin, "Munyat'al-Muḥallî" ye büyük bir şerh yazdı-
ğını, "Ğunyat'al-Mutamallî" adını verdiği bu şerhi ihtisâr ederek ayrı bir kitap mey-
dana getirdiğini bildirmektedir (II; s. 1886-1887). Bu eserde de, Önsöz'de, Halebî,
"قد كتبت شرح كتاب منية المصلی شرحاً وسميته بغية المتملی لكن لمأريت فيه بعض الاطالة التي
ربما اوجب للمتدئين والقاصرين الملالة فاجبت ان اختصر من فوائد دلائله وازيد في فوائد مسائله تسهيلاً
للتالين وتويلاً للراغبين" sözleriyle aynı şeyi anlatmaktadır (Numara konmamış ilk
yaprağın b yüzü).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى جعل العبادة مفتاح السعادة
(İlk yaprak.b)

Sonu ve Ketebe: وصلی على جميع الانبياء والمرسلين والحمد لله رب العالمين قد تم
هذا الكتاب .... تاريخ اربع عشروماية والف قد وقع الفراغ
من تحرير هذا الورق في شهر ربيع الآخر في وقت الضحى
على يد اضعف العباد واحقر الطلاب اسماعيل بن محمد .....

(223.a)

*

(Konya ve Mülhakaatı Eski Eserleri Sevenler Derneği'nin teberruudur.)

6637

Şiir Mecmuası

Toplayan:

Abdülkadir Adnan Hanağası

Cilt eb'âdî: 23 X 14.5

Yazı eb'âdî: Muhtelif

Yeni bir ciltle ciltlenmiş. 544 sahife, 315 yaprak. Dîvan şâirlerinden gazel, rubâî, kıt'a ve beyitlerle hece vezniyle yazılmış nefes v.s. yi muhtevî. İst. Posta-Telgraf Başmüdürlüğü memurlarından, emekli, Trabzon'lu, 1312 doğumlu Abdülkadir Adnan Hanağası tarafından 22. V. 1967 de yazılması bitirilmiş ve Nedim Arın tarafından getirilerek, Müze Kütüphanesine hediye edilmiştir. Yeni kâğıtlıdır. Yazı rık'adır.

Başı:

سرمدن بکا خطاب
مطلع شمس هويت منشأ اکوان بنم
منبع معنای کثرت مخزن ابدان بنم

(1.b)

Sonu:

بن بوش قدحمله عمانه گیردم
منیر جلال

(291.b)

*

497-542. sahifelerde, şiirlerini topladığı şâirlerin adları, 442. s.de, bu İntihâb Defteri'ni Mevlânâ Müzesi'ne verdiğini bildiren imzâlı yazısı var.

6662

İbrâhîm Hakkî-i
Arđrûmî

ابراهيم حقی ارضرومی

(1194 H. 1780 M.)

Ma'rifat-Nâma

معرفت نامه

(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 32 X 20

Yazı eb'âdî: 25 X 12.7

Kenarları gömme zencirek cetvelli, üstte, altta madalyonlu gömme, içte kabartma çiçek ve yaprak motifli şemseyi muhtevî, miklaplı koyukırmızı renkte meşin ciltli.

Fligranlı ince, aharlı, açık samânî renkte kâğıtlı. 418 yaprak. Baştaki 11 yaprağa ayrıca numara konmuş; bu yapraklarda fihrist yazılı. Metin 1.b de başlıyor. 11. a da şu kıt'a var:

"کفته ذکرى محمد افندى"

گوگل حقى بلورسن وترى سودى وترى سؤسنده
سون جانلرده مطلقدرمقيد اولمق تنده

نوله وتر ايله فهرست اولسه ذکرى معرفتنامه
آچلدى کنزعرفان مژده لرعشاقه هرفنده

وتر

"۶۰۶"

Zikrî Muhammed, bu kıt'ayla "Ma'rifet-Nâme" deki fasılların 606 olduğunu, "عدد الابواب والفصول والانواع سنائة وستة بالا" tekim 10. b sonundaki nihâî fasılda da "عدد الابواب والفصول والانواع سنائة وستة بالا" yazısı var. Fihrist 11-metin 417. yaprakta tek numara ile bittiğinden, "۶۰۶ وتر جتاع وتر ۶۰۶" Allah birdir, tektir; eşi-ortağı yoktur; teki de sever" hadîs-i meşhûruna da işâretle bu kıt'a düzülmüş ve buraya yazılmış; yazı, metnin yazısıyla; fakat bu Zikrî Muhammed, nüshayı istinsâh eden Muhammed Sâdik olamaz; olsaydı bu hususta bir sarâhat olurdu; kendisine de "افندى" demezdi. Metin 1.b de başlıyor. Bu s.de, oldukça güzel, müzehhep bir başlık ve biri, içtekinin nispetle kalınca iki yıldız cetvel var; karşı sahife de aynı tarzda cetvelli; fakat altınlar solmuş. Her iki sahifede, söz araları, altın yıldızlı duraklarla bezenmiş. 2. b de "مقدمة الكتاب" başlığıyla Önsöz başlıyor. S. kenarlarında yıldız cetvel var. "فصل" "نوع" ve "باب" ler, yıldız cetvellerle ayrılmış yerlere ve ortalara surhla yazılmış. Yazı nesih. 16.b, 17.a, 23.b, 33.b, 34.a, 39.a, 41.a, 66.a, 68.a, 68.b, 69.a, 69.b, 77.b, 80.a, 80.b, 81.a-b, 87.b, 88.a, 96.b, 97.a-b, 104.a-b, 105.a, 106.b, 113.a, 117.b, 381.a yapraklarında boyalı resimler var.

*

Baş taraftaki kapak kâğıdının iç tarafında, mavi mürekkeple ve rık'ayla, اشیوکتای دردنجی قول اوردو نقلیه قوماندانی بیکیاشی عزیزیکدن بیک غروش بدل ايله اطه بازارنده اشترا ایتدیم جناب لم بزل موجبنجه عمل وتوفیقنى رفیق ایلیه آمین فی ۵ نیسان سنه ۳۳۹ ووزنی زاده حاجی "افندى" yazısı var.

Başı:

معرفت نامه حقى دربو معرفت نامه ده بل ربكى هو
حمد نى حدوشكرنى عد وثناى مؤيد برواحد فرداحد
حضرتلرينه اولسونكه

(1.b)

str. 31

Sonu: بوكتائى اوقيانى يازانى معرفت كنجيله باى ايت ياغنى
تأليف هذا الكتاب وقع فى تاريخ غقع نفع الله من به انتفع
١١٧٠

(417.b)

Ketebesî: قدتم تحرير هذا الكتاب المستطاب ..... على يد الحقير الذليل
الفقير محمد صادق العليل ابن مصطفى ابن محمد عفى عنهم
العفو الصمد الساكن فى بلدة ارزن الروم .... فى اوائل شهر
ربيع الاخرى من سنة ستة عشرة ومائتين بعدالالف .....

(Aynı)

*

Ketebeden anlaşıldığı gibi 1216 yılının Rabiulâhır başlarında (1801 M.) Erzu-
rum'da istinsâh edilmiştir. 418. a-b de, İbrâhim Hakkı'nın, bâzı ihvânına yazdığı
bir mektup sûreti var.

"Ma'rifet-Nâme"nin, müellifin hayâtında yazılmış nüshası, İhtisas kısmının 1673
No.sında kayıtlıdır. (M.M.Y.Katalogu; c.I; s.265-267).

6749

'Aliyy'ül-Kārî (1014 H. 1605 M.):

علی القاری

Bāb'al-Wafā' Şarh'aş-Şifā' (1. Cilt)

باب الوفاء شرح الشفاء

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 21.5 X 14.4

Yazı eb'âdî: 17.1 X 8

Sırtı tâmîr görmüş, ortası, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini hâvî göm-
me şemseli, koyukahverengi ciltli. Arka kapağı kopmuş; mukavva bir kapak eklen-
miş. 409 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık samânî renkte. İlk yaprağında altın
cetvel varsa da yaldızı solmuş. Öbür yapraklar tek surh cetvelle çerçevesi. Metnin
yazıları, üstleri surh çizgiyle belirtilmiş. Fasil ve bablar surhla yazılmış. Yazı ta'-
lyk. Her sahifede 29 satır var. 341. s.nin 13. satırından sonra, sona dek nesihle
ve ayrı biri tarafından yazılmış. Kapak kâğıdında iki temellük yazısı var. 1. a da,
Halîl b. Muşafâ tarafından Bâlâ Câmiî'ne vakfedildiği yazılı ve bu cildin, birinci
cilt olduğu kayıtlı.

Başî: بسم الله الرحمن الرحيم رب زدنى علما يا كريم الحمد لله الذى

(1.b)

انزل القرآن شفاء لما فى الصدور

Sonu: تم نصف الكتاب بعون الملك الوهاب .....
(409.a)

*

"Aş-Şifâ" bi Ta'rîfî Hükûk'il-Muşafâ, 544 H. de (1246 M.) vefât eden 'İyâd b.
Mūsâ'l- Yahşubî'nin eseridir. 'Aliyy'al- Kārî, bu eseri şerhetmiştir (M.M.Y.Katalo-
ğu'nun I.c.e bk. s. 72-75).

6750

Macmû'a

مجموعه

Cilt eb'âdî: 21.1 X 15

Yazı eb'âdî: 15.2 X 8.5

Kenarları düz, iki gömme cetvelli, ortası, içinde yaprak ve çiçek motiflerini hâ-
vî gömme şemseli, mıklaplı, koyukahve rengi meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı,
açık samânî renkte. 300 yaprak. Her s. de 19 satır var. 62. yaprakta sonra, rengi
daha sarı bir kâğıda, aynı yazıyla yazılmış. Mecmû'a'da şu eserler var:

I. Şams'ad-dîn Muḥammad b. Muḥammad b.al- Cazarîyy'îş-Şāfi'î (833 H. 1429
M.) Tahbîr'at-Taysîr : شمس الدين محمد بن محمد ابن الجزرى الشافعى (Arapça)

444 Hierîde (1052 M.) vefât eden Abû 'Amr 'Uṭman b. Sa'îd b. 'Uṭmân'ad-
Dānî'nin "at-Taysîr fî'l-Kırâ'at'as-Sab'înin şerhidir. Cazarî, bu şerhe üç kırıat
daha eklemiştir (Keşfel-Zunûn; I, s.520).

Başî: بسم الله الرحمن الرحيم قال الشيخ .... شمس الدين ابو الخير
محمد بن محمد بن محمد الجزرى مد الله تعالى ظلاله افادته
وارشاده والحمد على تحبير التيسير واشهدان لاله الا الله
وحده لا شريك له له الحكم.... فلما كان كتاب التيسير للامام
الحافظ الكبير المتقن المتحقق ابنى عمر والدانى رحمه تعالى من
اصح كتب القراءت وواضح مألّف عن السبعة من الروايات

(1.b)

Sonu: فان البسملة من أول السورة ليس ألا وهرا لما خوذ من قول
الشاطبى اعنى ومهما تصلها تمت

(97.b)

II. Şāṭibî (590 H. 1193-1194 M.) شاطبى

Kaşîdat'aş- Şāṭibiyya قصيدة الشاطبية (Arapça)

Başı: بدأت بيسم الله في التّظّم أوّلاً تبارك رحماناً رحيماً وموتلاً
(98.b)
Sonu: وتبدى على اصحابه نفحاتها بغير تناء زرباً وقرنفاً
(167.b)

Harekeli nesihle yazılan Kasîde, ayrı bir yazıyla. İlk iki sahîfenin kenarları, mısra araları, bakırı çok altın yıldız cetvelli. Başta pek iptidâî tarzda, gûyâ müzehhep bir başlık var. Öbür s.lerin yanları surh cetvelli. Mısra araları iki cetvelle ayrılmış.

*

III. Cazarî جزرى : Teevid'e dâir bir Kasîde (Arapça).

Başı: قل الحمد لله الذى وحده علا ومجده واسئل عونه وتوسلاً
(168.b)
Sonu: تضاحك الزهرمروراًسرتها معرفاً عرفها الاصال والبكرا
(202.a)

*

IV. 'Abd'Allâh Hilmi b. Muhammad Yûsuf-Zâda عبدالله حلمى ابن محمد يوسف زاده (Arapça) (1167 H. 1753 M.): al-İ'tilâf fî Vucûhî İhtilâf (Arapça) في وجوه اختلاف

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى انزل القرآن على سبعة
حروف تيسيراً
(203. b)
Sonu: وان كان يضيق الطرق نطاق البيان والحمد لله ....
(274.a)
("Esâmi'l-Müellifin"'e, bk. c.I; İst. Maârif Mat. 1951; s.482.)

*

V. 'Abd'Allâh b. Muhammad Yûsuf-Zâda عبدالله ابن محمد يوسف زاده Tuhfat'at-Ta-laba fî bayânî Maddât Tarfat-Tayyiba تحفة الطلبة في بيان مديات طرف الطيبة (Arapça)

Başı: حمداً لمن جعل طرف .....
(276.a)
Sonu: وله فيه الاشباع من الجماعة عند البعض والله تعالى حسبي
ونعم الوكيل الحمد لله رب العالمين تمت
(284.a)

*

VI. ? : Hagâ Kitābu Mutkīn هذا كتاب متقن (Arapça)

Başı: الحمد لله الذى ضائت صدر الحاملين بحفظ كتابه .....
(286.b)
Sonu: وقد سبق بيانه فانها حينئذ متحركته ماذا وقف
(300.b)

*

Bu kitap belki noksandır. Ayrı bir yazıyla yazılmış. "Osmanlı Müellifleri", "Mutkīn'ar-Rivāya" adlı Kırâat bilgisine dâir bir "eser-i makbûlû", 1172 de (1758 M.) vefât eden Muhammad b. Muştafâ-yı Na'îmî'nin olarak kaydediyor; belki bu eserdir (c.I:s. 284. Hıfzı Ârif Muhammed Bey'in hâl tercemesi sonunda).

6751

خليل بن محمد القنوى (آقويرانى)
Halil b. Muhammad'al-Kunavî
(Akvîrânî):

حسن وقبح، جبرواختيار

Husn-u Kubb'a, Cebr ve İhtiyâr'a
âid Risâle
(Arapça)

Cilt eb'adı: 21.4 X 16.1

Yazı eb'adı: 13.8 X 9.6

Kâğıt kaplı. Aharlı, samânî renkte kâğıtlı. 10 yaprak. Yazı ta'liyka çalar nesih. Her s. de 17 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم سبحانهك سبحانهك ماالحكم .....
(1.b)

Sonu: فانه سرمن اسرار الله تعالى وتدقيق لايطلع عليه الابتوفيقه
وفضله ان الفضل بيد الله يؤتیه من يشاء والله ذوالفضل العظيم
الحمد لله على تمامه .....
(10.a)

Ketebesı: تمت الرسالة الشريفة المنسوبة الى استادنا المحقق ومولانا المدقق
برهان الملة والدين افضل الفحول في المتأخرين خليل القنوى
المأذون بالافتا الشهير بين الطلبة باقويرانى احسن الله حاله

وحال المتعلمين منه في شهرذى القعدة في آخر جمعة من
يدالعبد الضعيف السيد محمود بغلجوى بن مصطفى افندى
بن مصطفى بن محرم عفى عنهم في مدرسة اككىل زاده الواقع
في مدينة قونية في سنة ثلث وستون ومائة والف سنة ١١٦٣

*

Bu Risâle'nin ilk yaprağında "Velediyye Şerhi" yazısı var. Akvirânî Halîl'in, 1163 de (1749 M.) sağ olduğu anlaşılmaktadır.

6752

I

Hâdimî Abû Sa'îd (1176 H. 1762 M.):

خادمى ابو سعيد

Şarhu Ayyuha'l-Walad

شرح أيها الولد

(Arapça)

Cilt eb'adı: 19.3 X 11.6

Yazı eb'adı: 13.3 X 5.9

Sırtı tâmir görmüş mukavva ciltli. 93 yaprak. Kâğıdı aharlı, fligranlı, açıkrenk samânî. S. kenarları tek tek surh çizgiyle çerçevesi. Yazı nesih. Her s. de 19 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين .....
(1.b)

Sonu ve Ketebeşi: قال له الملك ان ارحم الراحمين قد اقبل عليك نسل الله والله
الموفق قدتم الشرح الشريف عن يد الضعيف محمد خواجه ١١٧٦ .....
في سنة احدى وستين ومائة والف .....
(93.a)

*

Bu kitap Abû Hâmid Muḥammad b. Muḥammad'al-Ğazâlî'nin (505 H. 1111. M) bazı dostlarına, ögüt kabîlinden yazdığı Risâle'nin şerhidir (Bk. Keşf-el-Zunûn; I, s. 216). Hâdimî, bu eseri şerhetmiştir (Osmanlı Müellifleri; I, s. 297) Muḥammad Hwâca, şârihin vefâtından onbeş yıl sonra bu şerhi istinsâh etmiştir.

*

II

Şihâb'ad-dîn Aḥmad b. 'Alî b. Haçar'al
'Aşkalânî (852 H. 1448 M.):

شهاب الدين احمد بن على بن حجر العسقلاني

Nuzhat'an-Nazar fı Tavdîhi

Nuḥbat'al-Fikar

نزهة النظر في توضيح نخبة الفكر

(Arapça)

Aynı cilt içinde ayrı bir yazıyla. Kâğıdı beyaz renkte, aharlı, fligranlı. Her s. de 13 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى لم يزل عالما قديرا حيا
قيومامريدا سميعا بصيرا ....

(94.b)

Sonu: فليراجع لها مبسوطاتها ليحصل الوقوف على حقائقها والله
الموفق والهادى الحق لاله الا هو عليه توكلت ....

(145.b)

*

Bu eser için "Keşf-el-Zunûn" a bk. C. II; s. 1936-1937).

6753

'Alâ'ad-dîn 'Alî Kuşçî b. Muḥammad
(879 H. 1474 M.):

علاء الدين على قوشجي بن محمد

Şarhu Tacrîd'al-Kalâm

شرح تجريد الكلام

(Arapça)

Cilt eb'adı: 20.6 X 10.4

Yazı eb'adı: 13.3 X 5.2

Kenarı hafif gömme cetvelli, üstü düz, koyukahverengi ciltli. Üst kapağı kopmuş, mukavva eklenerek onarılmış. 214 yaprak. Kâğıdı fligranlı, koyu samânî renkte, aharlı. Yazısı güzel bir nesih. Her s. de 26 satır var. Gereken cümlelerin üstü surh çizgiyle çizilmiş. Hâmişte tashihler, nüsha farkları ve tavzihât var. Baş tarafı eksik. 1. ve 2. s. lerin kâşifeleri (Müş'irleri) birbirini tutmadığı gibi 2. b deki de 3. a s.

e uymamakta. Sonraki kısımlarda noksan yok. Tetimme ve ketebe de mevcut değil. Ancak yazı, IX. Asr-ı Hicrî karakterini göstermekte (XV. M). İlk s. de "السيد مصطفى ابن احمد التحرير بامرهم الخادمي الشهر" in temellük kaydı var. Ayrıca dört temellük yazısı da mevcut.

Başı: الخارجتين انما الحرارة مع البرودة اومع الرطوبة ....
(1.a)

Sonu: واذا ظن كل طائفة انه لم يقم به الاخر اثم الكل بتركة هذا
آخر ماتيسر لنا من شرح تجريد الكلام والحمد لله على التوفيق
بالاتمام .....

(211.a)

6754

Calāl'ad-dīn 'Abd'ar-Rahmān b.
Abī-Bakr'as-Suyūfī
(911 H. 1505 M).

جلال الدين عبد الرحمن بن ابى بكر السيوطى :
Al-Cāmi 'aṣ-ṣaḡīr fī Ahādīṭ al-Baṣīr'an-Naẓīr
الجامع الصغير من حديث (فى احاديث) البشير النذير
(Arapça)

Cilt eb'âdi: 28 X 17.5

Yazı eb'âdi: 19.7 X 10.5

Üstü gömme noktalı, mıklâplı, siyah meşin ciltli. Kâğıdı aharlı, samânî renkte. 220 yaprak. Her s. de 31 satır var. Yazı nesih 1. b de müzehhep bir başlık mevcut; kitabın adının yazılması için yapılan yaldızlı safihada yazı yok; bu sahifenin kenârında altınyaldızlı cetvel var; altınlar solmuş. Kitap remizleriyle hadislerin ilk kelimeleri surhla yazılmış. İstinsâh eden ve istinsâh târihi yok. Yazı, Arap neshine benziyor. Nüshanın, bilhâssa ilk kısımlarında, hâmişte tavihât var. 1. a da, Akşehir'li Hacı Lokman b. Hacı Ali tarafından 1170 Muharreminin son günü temellük edildiğine dâir bir kayıt mevcut (1756. M) 1168 H. de bir ölüm, bir de doğum târihi kaydedilmiş. Yazı kâğıt ve cilt bakımından X. Asr-ı hicriye (XVI M.) âit olduğunu sanıyoruz.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقنى الحمد لله الذى بعث على رأس
كل مائة سنة .....

(1.b)

Sonu: ولا يستفيد من شئ الا اعاده الله منه ت قصص عن ابى هريره
وهذا آخر كتاب الجامع الصغير .....
وقال رضى الله عنه فرغت من تأليفه يوم الاثنين ثامن عشرين
ربيع الاول سنة سبع وتسعمائه والحمد لله وحده
(221.b)

*

"Sihâh-ı Sitte"de ve diğer müteber hadis kitaplarında bulunan hadislerin alfabetik tertibe riâyette sıralanması, hadislerin alındığı kitapların remizlerle gösterilmesi ve ilk râvinin adının yazılması esâsına dayanılarak yazılmış olan bu çok değerli kitap, Bulak'ta, hâmişinde Abdür-raûf'ül-Munâvî'nin aynı esâsa riâyette edilerek tertiplendiği "Künûz'ül-Hakâ'ık fî Ahādīṭi Hayr'il-Halâ'ık", da bulunmak üzere 1286 da iki cilt olarak basılmış, 1323 te, Kahire'de, Hayriyye Mat. da tab'edilmiştir. Ayrıca bu kitaptaki bâzı hadisler, fransızca tercemeleriyle, Marsilya'da, 1851 de basılmıştır.

6765

Muḥammad'al- Cazûlî
(854 H. 1450 M.)

محمد الجزولى

Dalâ'il'al- Hayrât wa Şawâriḳ'al- Anwâr fî
Zikr'is- Şalâti 'Ala'n- Nabiyy-al
Muḥtâr

دلائل الخيرات وشوارق الانوار فى ذكر الصلاة على النبى المختار
(Arapça)

Cilt eb'âdi: 16.1 X 9

Yazı eb'âdi: 10.3 X 5.2

Kenarları, ortası, içte kabartma, Çinvârî motifleri hâvî yan ve orta şemseli, mıklâplı, siyah renkli, yanları ve şîrâze kısmı tâmir görmüş ciltli. Açık samânî renkte aharlı kâğıtlı. 89 yaprak. 87-89. s.lerde arapça, "هذا دعاء حتم شريف دلائل الخيرات" başlıklı duâ var. Her s.de 11 satır mevcut. Yazı harekeli nesih. S. kenarlarında, dışta bir surh, iki siyah, içte bir siyah hat içinde ince, altınyaldızlı cetvel, sahife yanlarında da iki siyah hat içinde daha ince bir altınyaldızlı cetvel var. Metin 1. b de başlıyor; bu sahifede pek güzel müzehhep bir başlık mevcut. Bu ve karşı S. de metin, kalmı bir altın cetvelle çerçevesi. S. kenarındaki ince cetvelle metin kenarındaki cetvelin arası, açık yerleri surh ve siyah noktalarla süslü, yapraklarla yapılmış zer-nigâr tezhibi hâvî, satır yanları, kenarları ince siyah hatla çevrili altın bezentilerle ayrılmış. Metindeki "اللهم" sözleri, sona dek ta'hykle yazılmış. Duraklar, kenarları siyah hatla çevrili, içte ve kenarlarda surh, lâciverd tezyinatlı altınyaldızlı

yuvarlaklar şeklinde. 10. a-12. a da, Hz. Peygamber'in (S.M) adlarını, vasıflarını bildiren sözler, kenarları altınyıldızla çevrili. 12. b ve 13. a da gene müzehhep başlıklar var. 13. b de "Ravza-i Mutaahhara"yı gösteren temsili bir resim, 14. a da Minber resmi. 15. a da, bu kısmın bitiminde, sağ ve solda altınyıldızla, açık ve koyu surh renklerle yapılmış tezhip mevcut. 15. b gene müzehhep başlıklı. Bundan sonraki kısımlarda Hız başlarında müzehhep safihalar var. Son s.nin bitim kısmında, sağ ve solda gene pek güzel tezhip var. Yazılış târihi, yazanı belli değil. 87-89. s.lerdeki Hatim Duâsı, ayrı bir yazıyla yazılıp eklenmiş. Resimlerin, minyatür tarzından ayrılışı, resim tarzında oluşu, kâğıt, yazı ve bilhâssa tezhip bakımından son çağlara, nihâyet Hicrî XII. asra (XVIII. M) âit olduğunu göstermekte.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

(1.b)

Sonu: وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَامَامِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(86.b)

Hatim k. sonu: وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

6787

*Muza'ffar'ad-dîn Ahmad b. 'Alî b. Tağlîb
(İbn'as- Sa'ûlîyy'al- Bağdâdî)
(696 H. 1294-1295 M.):*

مظفر الدین احمد بن علی بن تغلب (ابن السَّاعَاتِي البَغْدَادِي)

Macma'al- Bahrayn wa Multaka'n-
Nahrayn

مجمع البحرين وملتی التهرين
(Arapça)

Cilt eb'âdi: 23.9 X 13

Yazı eb'âdi: 11.7 X 6.2

Kenarları ince zencîrek ve düz altınyıldız cetvelli, ortası gömme şemseli, şemsenin etrafı altın zırhla çevrili. Tâmir görmüş, altınları solmuş koyukırmızı renkli meşin ciltli. Yazısı ta'liyk olmakla berâber harekeli. Baplar, fasıllar surhla ve sülüs yazılmış. Kâğıdı fligranlı, açık samânî renkte, aharlı. 215 yaprak. Her s. de 11 satır var. Birçok s.lerin hâmişinde, ince yazılarla tavzihler olduğu gibi bâzı yerlerde satır aralarına da, daha ince yazıyla şerhler ve tavzihler yazılmış. Baştaki "Besmele", altınyıldızla.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ جَاعِلِ الْعُلَمَاءِ أَجْمَعًا لِلْإِهْتِدَاءِ زَاهِرِهِ

(1.b)

Sonu ve Ketebeşi: وَاللَّهُ هُوَ الْمَشْكُورُ عَلَى إِفَاضَةِ نِعَمِهِ وَالْمُسْتَوَلُ خَاتَمَةُ السَّعَادَةِ بِفَضْلِهِ وَكَرَمِهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ فَرَّغَتْ مِنْهُ يَدُ مَوْلَانِي أَحْمَدَ بْنِ السَّاعَاتِي بِبَغْدَادِ الْخُرُوسَةِ فِي رَجَبِ الْمُبَارَكِ سَنَةِ تِسْعِينَ وَسِتِّائِهِ وَهُوَ بِسَأْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَنْ يَحْلِيَهُ بِحِلْيَةِ أَوْلِيَائِهِ وَأَنْ يَجْعَلَ مِنْ أَنْصَارِ الشَّرْعِ وَعِلْمَائِهِ بِنِعْمَةِ وَجُودِهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَرَّغَ مِنْ كِتَابَتِهِ الْعَبْدُ الْفَقِيرُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى سَيْفُ الدِّينِ بْنِ مُحَمَّدٍ السَّرَايُوقِي بِكَرَةِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ الْحَادِي وَالْعِشْرِينَ مِنْ رَمَضَانَ فِي تَارِيخِ سَنَةِ تِسْعٍ وَسَبْعِينَ وَسَبْعَمِائِهِ

(215.b)

*

Ketebeye nazaran, müellifin elyazısı nüshadan, yahut o nüshadan istinsâh edilmiş bir nüshadan yazılmıştır. "Keşfel-Zunûn" bu kitabın, müellifinin elyazısı nüshasının Fâtih Kütüphanesinde bulunduğunu bildiriyor. Kendisi tarafından yazılan şerh, 6564 No.dadır (Katalog'un I. c.ine de bk. s. 149-150).

6816

Kur'an-ı Karîm
قرآن کریم

Cilt eb'âdi: 18 X 11.5

Yazı eb'âdi: 12.3 X 6.5

Kenarları düz altınyıldızla çizgili, cetvelli, ortada hafif gömme, yaprak motiflerinden meydana gelmiş, zirveleri yukarı ve aşağıda murabba'ları hâvî muklaplı meşin ciltli. Murabba'ların içleri gömme noktali. Kâğıdı samânî renkte aharlı ve ince. 305 yaprak. Her s. de 15 satır var. Yazı harekeli ve güzelce bir nesih. 1.b ve 2. a da "Fâtihâ" Süresiyle "Bakara" Süresinin, "Besmele"yle altı âyet-i kerîmesi var. Bu s.ler, Avrupa tesiri altında bir tezhiple bezenmiş. Öbür s.lerin kenarları, altınyıldızlı cetvelle çerçevesi. Duraklar, altınyıldızlı yuvarlaklarla gösterilmiş; secâvent işaretleri surhla belirtilmiş. Süre başları, altın safihalara üstübeşle yazılmış da solmuş.

Ketebeşi:

كتبه عبد العبيد لمن هويدى ويعيد عثمان
النورى بن الحاجى محمد الصبرى

(304.a)

*

304. b-305. a da Hatim Duâsı yazılı. Yazılış târihi yok. Ancak kâğıt, yazı ve cilt-
le tezhip bakımından son yüzyıla âid olduğu anlaşıyor.

6828

Muhammad'al-Cazûlî

(854 H. 1450 M.):

محمدالجزولى

Dala'il'al- Hayrât wa Şawarîk'al- Anwâr

ff

Zikr'îş- Şalâti 'ala'n- Nabiyy'il-
Muhtâr

دلائل الخيرات وشوارق الانوار فى ذكر الصلوة على النبى المختار

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 18.2 X 12.2

Yazı eb'âdî: 12.6 X 7.4

Kenarı zencîrek ve düz altınyaldız cetvelli, ortası gömme ve yaldızla yapılmış şemseli, mıklaplı, koyukırmızı renkli meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. 68 yaprak. Her s. de 13 satır var. İlk s.de altınyaldız, surh ve yeşil boyayla yapılmış, pek de güzel olmayan bir başlık var. S.kenarları surh, siyah çizgiler içinde kalınca altınyaldızlı cetvelle çerçeve. Yazı harekeli ve güzel bir nesih. Duraklar, bezentili altın yuvarlaklar şeklinde. Kenarlarda da ayrıca iki siyah hatla çevrili ince ve altınyaldızlı bir çerçeve mevcut. 7.b-10.b yapraklarında Hz. Peygamber'in (S.M) adları ince altınyaldızlı cetveller içinde sekiz satır olarak yazılmış, her addan sonra, zirvesi yukarıda olan küçük murabbaa, "صلی الله علیه وسلم" sözü yazılmış. 11.b de kenarları surh ve lâcivert tezyinatla bezenmiş altınyaldız üstüne Kâ'be-i Muazzama'nın, karşı yaprağa (12.a), Medine'nin, Ravza-i Mutahhara'nın resmi, aynı tarzda işlenmiş. Her Hızbın başında altın safiha mevcut. 60.a da, başta gene bir altınyaldızlı safiha var. Bu sahifeden itibaren Bedir Şehitlerinin adlarına âit bir ek ilâve edilmiş. Şühedâ-yî Bedr'in adları, Hz. Peygamber'in adında olduğu, her addan sonraki murabba'da "رضی الله عنه" sözü, daha ince olarak yazılmış (62.a-68.a). Bu adlar, "elif-bâ" sırasıyla dizilmiş ve harfleri belirten sözler surhla ve sülûsle yazılarak belirtilmiş.

Başı:

بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله
وصحبه وسلم قال الشيخ الفقيه الامام العالم سيدى ابو عبد

الله محمد ابن سليمان الجزولى رحمه الله الحمد لله الذى هدانا
للايمان والاسلام ....

(1.b)

Sonu:

(59.b)

والحمد لله رب العالمين

Bedir Şehitlerine âit kısmın başı:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين
اصطفى وبعد فاني لما اردت ان اصصح اسماء البدرين .....

(60.a)

Sonu ve ketebeşi: قدتم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب عن يد اضعف
العباد السيد محمد راسم بن اسمعيل فاخر من تلاميذ سليم
الشاعر غفر الله ذنوبهم وستر عيوبهم فى اواخر شهر صفر الخير

سنه ١١٠٦

(68.b)

*

"M.M.Y.Katalogu"nun I. c.nin 101. S. e de bk.

6830

Calâl'ad-dîn Muhammad (Mavlânâ. 672 H. 1273 M.):

جلالالدين محمد (مولانا)

Maṭnavî

مثنوى

(Farsça)

Cilt eb'âdî: 22.2 X 13.6

Yazı eb'âdî: 17.4 X 11.5

Kenarları ince gömme zencîrek cetvelli, dört köşesinde, gömme, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini havî köşe-bent var. Ortada aynı tarzda şemseli, mıklaplı; mıklabında da köşe-bent ve şemse mevcut. Koyukırmızı meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı açık renk, aharlı. VI. ciltte, istisnaî olarak, 248 yaprak. Metin, ilk yaprağın b. sahifesinde başlamakta. Bu yaprakta alelâde bir tezhip var. Her satırda iki beyit yazılı. Sâhife kenarları ve mısra' araları altınyaldızlı cetvelle ayrılmış. Dîbâce yok. Başlıklar surhla. Yazı ta'liyk. Hâmişlerde düzeltmeler var. II. c. 44. a-83. b s.lerinde 83. b sonunda şu Tetimme var.

فی عاشر محرم الحرام لسنة
تسع وخمسين والف
من هجرة من له العز
والشرف

Bu Tetimmenin yanına surhla 1059 târihi kaydedilmiş (1649 M.). 124. a dan itibaren başlıklar, ekseriyetle yazılmamış. III. c. 135. b de bitiyor. Bu cildin sonunda da 1060 Muharrem'in 10. günü bittiği kayıtlı (1050 M.). IV.c.in Mukaddimesi-ne yer ayrılmış, fakat yazılmamış (127.b). Bu cilt de aynı yılın Cumâdülâsında bitmiş. Tetimme surhla yazılmış (178.b). V. cilt 221. b de bitmekte. Bu cildin sonunda, tâ-rih olmamakla beraber şu ketebe var:

تم المجلد الخامس بحمد الله تعالى وحسن توفيقه
بقلم الفقير الحقير المحتاج الى آلاء
ربه الغنى القدير
السيد محمد ابن السيد عبدالله
الشهير بسبزي
البروسي

VI. cildin mukaddimesi 228. b de surhla yazılı.

Baş: بشوازی چون حکایت میکند از جداییها شکایت میکند
(1.b)
Sonu: لایه کردی در نماز و در دعا کای خداوندونکه بیان دعا
(284.a)

*

Metin bakımından sahih bir nüsha olmamakla beraber yazısı, gerçekten de güzel.

6848

Qur'an-ı Karim
قرآن کریم

Cilt eb'âdi: 19.4 X 12.5

Yazı eb'âdi: 13.3 X 7.7

Mukavva üstüne bez kaplı, mıkla b harap, fersûde ciltli. Kâğıd aharlı, ince, sa-mânî renkte. 302 yaprak. İlk iki yaprakta kötü bir tarzda yapılmış tezhip var. Öbür yaprakların kenarları siyah, surh ve altınyaldızlı cetvelle çizilmiştir. Secâvend işa-

retleri yok. Duraklar, altınyaldızlı yuvarlaklarla gösterilmiş. Yazı alelâde bir nesih. Sûre başları altınyaldızlı safihalarla müzeyyen. Sûre adları üstübeyle yazılmış. 302.a da metin bitiyor. 1287 H. de (1879 M.) Ahmed Hamîd b. Mücellid Sâlih tarafından yazılmış.

6906

Takmilatu Şarh'al- Hikam'al-
Atâiyya
تكملة شرح الحكم العطائية
(Arapça)

Cilt eb'âdi: 26.5 X 17.5

Yazı eb'âdi: 19.3 X 12.2

Kenarları düz ve zencîrek gömme cetvelli, ortası, üstü, altı, madalyonlu beyzî, hafif gömme şemseli, mıkla b, koyukırmızı Selçuklu cildi. 218 yaprak. Yazı, Selçuk devrinin nesih. Her s. de 29 satır var. Asıl şerhten alınan sözler, surhla yazılmış olan "فقد اشرق عندى بعد" la belirtilmiş. Bu Tekmile'yi yazan, "ان فتح الله على بتكملة شرح الحكم لشيخنا وقدوتنا وصلتنا وسبلتنا وحامينا على الله تعالى رحمه الله ورضى الله عنه ان اتكلم على شئ من معاني المكسوب بانى الفاظه التى اهداها فى هذا الكتاب اللطيف المسمى بحكم الاشراف لشرح على حسب ما بهدى لى من خزاين الانفاق فاستخرت الله تعالى فى ذلك مدة فبعد ذلك انشرح صدرى وتيسر امرى وعلمت ان علامة الاذن التيسير واستشرت بعض اخواننا فى الله تعالى فانشرح لذلك وقال لى يكون اتشا الله ذلك وكان بداءة ذلك فى الكتابة فى ثالث عشرين من شعبان سنة اربع وثمانين وثمانماية احسن الله عاقبتها .... قال شيخنا واستاذنا ووسيلتنا وامانتنا .... محمد ابوالمواهب صفى السؤزلىرىyle Muhammad Abu'l- Mawâhib Şafiy'ad-dîn'at - Tûnusî'nin şerhine bir Tekmile yazmayı kurduğunu, ihvânıyla bu hususta görüşüp bu Tekmile'yi 884 Şa'bânında (1479 M.) yazmaya başladığını bildirmekte-dir; aynı zamanda, bu târihte, Şafiyüddîn'in vefât etmiş olduğunu da sözlerinden anlamaktavız. Böylece, kitabın 1.a yaprağında yazılı olan "شرح حكم الاشراف فى التصوف للشيخ محمد ابوالمواهب صفى الدين التونسي قدس الله سره العزيز والشارح غير معلوم" sözü, maalesef doğrudur. Aynı yaprakta, Fath'Allâh b. Pîr-Ahmad'in, kardeşi Şun' Allâh'a, sonra evlâdına vakfettiğine dâir kayıt varsa da târih yoktur.

Baş:

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذى احتكم
باشراق انوار شمس الواردات الالهية التورانية السماوية العرشية
الغيبية العيانة .....

(1.b)

وانا اسال الله البرالجواد ان يكون لهذا الشرح الامداد لكل
العباد وان يكون خالصاً لوجه الله منه بدأ واليه يعود بنجاح سيدنا
ومولانا محمداً صلى الله عليه وسلم منبع التصرفات الربانية
..... والحمد لله رب العالمين وكان الفراغ من نسخه في رابع
عشرين شهر المحرم سنة (böyle) سبع وثمانين وثمانمائة احسن
الله عاقبتها

(218.a)

*

Tekmile'ye 884 te başlanmış, nüshanın istinsâhı, o târihten üç sene sonra tamamlanmıştır.

6907

Aczâ-yı Şarîfa
اجزاء شریفه

(Kur'ân-ı Kerîm cüzü'leri. 30 aded)
(Arapça)

I. cüz'11, son cüz' 14, öbürleri 10 yaprak. İlk cüz'ün 1.b ve 2.a s. lerinde Fâtiha Süresiyle Bakara Süresinin, Besmele'yle ilk beş âyeti vardır; bu s.lerde, son devirlerin tezhibi var. Yazı güzelle ve harekeli nesih. Secâvendler surhla gösterilmiş. Her s. de 15 satır var. Duraklar, yaldızla yapılmış yuvarlaklar hâlinde. Sahîfe kenarları yaldız cetvelle çerçevesi. Sahîfe kenarlarında tecvîde, kırâata dâir tavzîhât var. Sûre başları düz altın safîhalara üstübeyle yazılmış; bu yazılar solmak üzere. Metin 30. cüz'ün 13.a s.de bitiyor. 13.b de Hatim Duâsı var. 14. a da şu ketebe var:

الحمد لله الذى .... فقد كتبه الفقير الحقير الى رحمة
ربه القدير السيد على الوصفى بن ملا محمد
من تلاميذ (böyle) ابراهيم الحقى المصحف الشريف سنة
وخمسين بعناية رب العالمين .....
سنة تسع وثمانين ومائتين بعد الالف
فى ذى القعدة

Ketebeden anlaşıldığı gibi 1289 Zî'lka'desinde (1874 M.) yazılmıştır. Aynı zamanda Ali Vassî'nin yazdığı elli altıncı Kur'ân-ı Kerîm'dir. Her cüz, düz, kırmızı renkli meşin cilt içindedir.

6908

Muhammad b. Pîr 'Alî
(Birgi'li. 981 H. 1476 M.):

محمد بن پير على
at- Tarîkat'al- Muhammediyya
الطريقة المحمدية
(Arapça)

Cilt eb'âdi: 19 X 12

Yazı eb'âdi: 12.1 X 6

Kenarları gömme cetvelli, ortasında, altında, üstünde madalyonu hâvî, içi kabartma yaprak ve çiçek motifli şemsesi bulunan koyukırmızı meşin ciltli. Miklabı kopmuş. Kâğıdı aharlı, samânî renkte. 162 yaprak. Metin 3. a da başlıyor. Yazı nesih. Metin kenarları tek surh cetvelle çerçevesi; dış kenarında da surh cetvel var. Bu cetvelin dış ve iç hâmişine tavzîhât yazılmış.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى جعلنا امة وسطا خیرام
(3.b)

Sonu: حتى تعلم حقيقة مقالنا ونقول الحمد لله الذى هدانا لهذا ....
والحمد لله رب العالمين

(162.a)

Ketebesi: .... عثمان بن لطف الله بن على غفر الله له والوالديه واحسن
اليهما واليه فى وقت بين صلوة العصور المغرب من يوم
الپنجشنبه من شهر شعبان فى سنة ثلثة وسبعين ومائة والى
١١٧٣

(162.a)

*

1759 M. de istinsâh edilmiş olan ve "Tarîkat-i Muhammediyya" diye tanınan bu kitap ve şerhleri hakkında "Keşfel- Zünûn" un II. cildinin 1111-1113. sahifelerine bakınız. 'Abd'al- Ganiyy-i Nablusi'nin "al-Hadîkat'an-Nadiyya" adlı şerhi, 1165 Nu.da kayıtlıdır (M.M.Y. Kataloğu; s. 103).

6906

I

Tāc'ad-dīn Abu'l-Faql Aḥmad b.
Muḥammad (ʿAṭāʾAllāh'il-Iskendarānī)
(709 H. 1309 M.):

تاج الدین ابو الفضل احمد بن محمد (عطا الله الاسكندرانی)

Al-Ḥikam'al-ʿAṭāʾiyya

الحکم العطائیه

(Arapça)

Cilt eb'âdi: 18.3 X 13.5

Yazı eb'âdi: 12.3 X 9.5

Kenarları gömme, ortası, içi noktalı dâireli, mıklaplı, Selçuk cildini andırır meşin. Kâğıdı fligranlı, az aharlı, beyaz renkte. Yazısı Selçuk neshi karakterinde bir nesh. 23 yaprak. Her s. de 15 satır var. Dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم قال الشيخ الامام العالم ..... من
علامات الاعتماد على العمل نقصان الرجا عند وجود الزلل

(1.b)

Sonu ve Ketelesi: كيف تخفى وانت الظاهر ام كيف تغيب وانت الرشيد
الحاضر والله الموفق وبه استعين وقد نجز الكتاب بعون الله
تعالى وذلك يوم العاشر من شهر شعبان المكرم قدره من سنة
سبع وتسعمائة ....

(23.b)

*

II

Tāc'ad-dīn Abu'l-Faql Aḥmad b. Muḥammad b.
ʿAṭāʾAllāh'il-Iskendarānī (709 H. 1309 M.):

تاج الدین ابو الفضل احمد بن محمد عطا الله الاسكندرانی

At- Tanvīr fī Iskāṭ'at- Tadbīr

التنوير في اسقاط التدبير

(Arapça)

Ayrı bir yazıyla, 24.a-114.a s.lerinde. Her s. de 17 satır var. Gereken sözlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş, bazı sözler surhla yazılmış.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله المتفرد بالخلق والتدبير الواحد
في الحكم والتدبير

(24.b)

Sonu: وآخذين منه ومتحققين به وقائمين بالنيابة عند واختم لنا
منك . بخير يارب العالمين وصلى الله .....
(114.a)

*

Bu yaprakta Şâziliyye'yi öven arapça bir kıt'a, ayrıca iki arapça kıt'a var. 114.b-115.b de "Kaşîda-i Bûşırıyya" yazılı.

6913

Zubdat'al- Vā'izīn

ذبدة الواعظین

(Arapça)

Cilt eb'âdi: 21 X 16

Yazı eb'âdi: 16.5 X 8.2

Kenarları, sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı, alelâde ciltli. 152 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık renk. Her s.de 23 satır var. Bazı âyetler surhla yazılmış; bazı ke- re de âyetlerin üstleri surhla çizilmiş. Yazı nesh.

Başı: الحمد لله بجميع المحامدين على جميع النعم
(3.b)

Sonu: فانزل الله تعالى في شأنه سودة والليل اذ اغشى فافهم فليمثل
في هذا الكتاب

(152.b)

*

Müellif, Mukaddime'de, vaaz kitaplarından hulâsa yollu bir kitap yazmayı, yıl- da kırksekiz Cuma olduğu, vâizlerin, çok def'a Cuma günleri vaazettikleri için ki- tabını kırksekiz bâba ayırmayı uygun gördüğünü ve bu sûretle bu kitabı meydana getirdiğini yazıyorsa da kendisinden ancak "العبد الفقير الى رحمة الله تعالى" diye bahse- diyor; adını anmıyor (3.b). Kitabın 1-2. yapraklarında Fihrist var. Kitap tamam. İstinsâh eden ve istinsâh yılı yazılmamış. Kâğıda ve yazıya nazaran pek eski değil. "Keşf'el- Zünûn", bu adda bir kitaptan bahsediyor. İlk aldığı cümle de aynı; fakat o da müellifin adını veremiyor (c.II. s.954). İlimden, amelden, ayarın faziletinden v.s bahseden bu kitabın müellifi, 41. bapta, "Âşûrâ" hakkındaki mev'ızasını, "El-

Le'âlî'l- Masnûa fî'l- Ahâdîf'il- Mawdû'a'daki yalan hadislere istinâd ettirdiğine göre sıra vâizlerinden ve ceheleden olduğu anlaşılıyor (Suyûtî Celâleddîn Abdür-rahman: El-Le'âlî'l- Masnûa fî Ahâdîs'il- Mavzûa; Kahire; Edebiyye Mat. 1317 H. C.II, 61-64).

6914

Şihâb-ad-dîn Aḥmad b. Muḥammad b. 'Isā (Zarrūk):

شهاب الدين أحمد بن محمد بن عيسى (زروق)

Şarḥu Hikam'il- 'Atāiyya

شرح حکم العطائية

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 18.2 X 12.7

Yazı eb'âdı: 13.2 X 3.4

Kenarları ve sırtı meşin, üstüne kâğıt kaplanmış mukavva, mıklaplı cilt. Kalın, aharlı, koyu renkte kâğıtlı. 100 yaprak. Her s.de 19 satır var. Metin yazısı surhla; şerhler siyah mürekkeple yazılmış. Yazı nesih.

Başı: الحمد لله حمد عاجز عن حمده الایحده ....

(1.b)

Sonu: وان يغفر لنا ولابائنا ولاولادنا ولمشايخنا ولمن نظر بعين
الانصاف واتمس لايخيه ..... وهو حسينا ونعم الوكيل

(100.b)

Ketebesı: ووافق الفراغ من تعليق هذا الشرح المعبر ثامن شهر ذی
الحجة الحرام عام سبعة وسبعين وثمانماية كتبه احمد بن محمد ...

(100.b)

6917

İbn Malak

'Abd'al- Latîf b. 'Abd'al- 'Azîz

(801 H. 1398 M.):

ابن ملك عبد اللطيف بن عبد العزيز

Şarḥ'al- Viḳāya

شرح الوقایه

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 26.5 X 17.3

Yazı eb'âdı: 19.3 X 13.2

Kenarları cetvelli, ortası Selçuk tarzı şemseli, koyukırmızı meşin cildi varmış. İlk kapağı harâb bir hâlde mevcut; alt kapağı kopmuş; mukavva bir kapak eklen-

miş. Kâğıdı aharlı, fligranlı, kalın ve koyu samânî renkte. 201 yaprak. Her s.de 29 satır var. Baş tarafta 1.b- 2.a da Fihrist yazılı. 3.a da İsmil'li Sâliha adlı birisinin vakfettiği yazılıysa da nereye vakfedildiğine dâir bir bilgi verilmemiş. Birçok yazmalarda görülen bu çeşit yazılar, kitabın çalınmaması, satılmaması için yazılmış olsa gerek.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى جعل العلم اريح المتاجر والمكاسب
(3.b)

Sonu: سواء كاتب المذبوحة اكثر او اقل
(201.a)

*

En sonda تم الكتاب بعون الله وحسن توقيفه فى اول شعبان من عام احدى وتسعين
" kaydı var. Buna nazaran 991 yılı Şa'bân'ının ilk günü yazılması bitmiştir. (1583 M.). Bu Tetimmedeki ikinci satır, "فى اخر" sözü yazılmış, kenara da 979 yılı kaydedilmişse de bunlar, kitabın yazılışını biraz daha eskiye ircâ' kasdıyla yapılan tasarruf ve tahriflerdir.

6918

Husayn b. Mas'ūd'al- Farrā'al-

Bağavî (516 H. 1122 M.):

حسين بن مسعود الفراء البغوى

Maşābih'as- Sunna

مصاييح السنه

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 27.5 X 18

Yazı eb'âdı: 21 X 12.8

Kenarları gömme cetvelli, ortası, kabartma çiçek ve yaprak motifli gömme şemseli; şemsenin üst ve alt kısımlarında, içi çizgili, çiçek şeklinde beş gömme küçük yuvarlak bulunan koyukırmızı meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, kalın, sarı samânî renkte. 272 yaprak. Sahifelerde 17,18 ve 19 ar satır var. Yazı yer-yer değişik olmak üzere nesih.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وسلام على عباده الذين
اصطفى

(1.b)

Sonu ve Ketebesı: فرغ هذه الكتاب الشريفة .... العبد الضعيف الفقير المحتاج
الى رحمة الله تعالى نبى فقيه بن حمزه فقيه بن مؤمن فقيه ....
فى تاريخ سنة تسع ثمانون وثمان مائه

(271.b-272.a)

6920

Abu'l- Kāsim b. Ebî- Bakr'il-
Layṭiyy'as-Samarkandî
(VIII. Asr-ı Hicrî. XIV. M.):

ابوالقاسم بن ابى بكر الليثى السمرقندى
Şarhu Talhîs'il- Miftâh f'l- Ma'ânî
wa'l- Bayân

شرح تلخيص المفتاح فى المعانى والبيان
(Arapça)

Kitabın eb'âdı: 30.5 X 19.5

Yazı eb'âdı: 20.2 X 11

Yalnız şîrâzesi kalmış; kapakları kopmuş, 191 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. Yazı, ta'liykı çalar bir nesih. Baş tarafta 1.b-3.b de Fihrist yazılı; fakat yaprak, yahut sahife numaraları konmamış, Metinde, hemen her sahîfede, sona dek, hâmişlerde tavzîhat var. Mukaddimede, "وكتيرا ما كان يحتاج قلبى ان اشرح كتاب تلخيص المفتاح المنسوب الى الامام العلامة عمدة الاسلام وقدره الانام افضل المتأخرين واكمل المتبحرين" sözlerinden, bu kitabın, 739 H. de vefât eden (1338 M.) Celâleddîn Muhammed b. Abdürrahmân'ın, Maânî ve Beyân'a dâir "Talhîs'al- Miftâh" adlı kitâbına şerh olduğunu anlamaktayız (Bk. Keşf'el- Zunûn; c. I; s. 473-479). 6. a da, "مع الحق والدين والدنيا غيات الاسلام ومعيت" sözlerinden, bu kitabın, 771 de (1369 M.), babası Mu-izzüddîn Ebü'l- Hasan Muhammed b. Gıyâsüddîn'in yerine geçen ve oniki yıl hükümet sürüp Temürleng tarafından Mâverâünnehir'e götürülerek orda i'dâm edilen Gıyâsüddîn Kürt'tür (Halil Edhem: Düvel-i İslâmiyye; İst. Millî Mat. 1345 H. 1927. s. 401-403; Şemseddin Sâmî; Kaamûs'ül- A'lâm; C. V; İst. Mihran Mat. 1314; s.3316). Buna nazaran Ebü'l-Kasım b. Ebû-Bekr'il-Leysi'nin, bu şerhi, 771 den sonra yazdığını anlamaktayız (Keşf'el- Zunûn, Leysi'nin vefât tarihini bildiremiyor; C. I; s. 475).

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى احمنا حقائق المعانى
ودقائق البيان

(14.b)

Sonu: لكن الله جلت حكمته قدوقفنا للاتمام وحق لنا الفوز بهذا
المرام والحمد لله على التخليص من كتابة شرح التلخيص
ولرسوله افضل السلام تم ببلدة سراى فى ١٠٠٣

*

1003 Hicrîde (1594 M.) Saray kasabasında yazılan bu nüshanın müstensihî, Tetimme ve Ketebede, kendi adını anmamıştır.

6921

Şarhu Kanz'ad- Daḳā'ik
شرح كنز الدقائق
(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.2 X 15

Yazı eb'âdı: 14.2 X 7.5

Mukavva ciltli. Yazı nesih. Metin surhla; şerhler siyah mürekkeple yazılmış. 439 yaprak. Satır sayıları 19,21 ve 20.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد (Metin). هو الوصف بالجميل
الاختيارى سواتعلق بالفضائل او بالفواضل

(1.b)

Sonu: وسهم للعلم فيقسم باقى المال ثلاثاً والحمد لله الذى بنعمته تم
(438.b)

*

Ali b. İsmâîl tarafından 1089 da yazılmış olan bu kitabın (439.a), şârihinin adını bulamadık. Metin, 710 da vefât eden (1310 M.) Ebü'l- Berekat Abdullah b. Ahmed'in-Nesefî'nindir ve adı, "Kanz'ad-Daḳā'ik"tır; fûrûa âit bir kitap olup birçok şerhleri, şerhlerine ta'liykat vardır (Bk. Keşf'el- Zunûn; II; s.1515-1517).

6982

Kur'an-ı Karîm
قرآن كريم

Cilt eb'âdı: 15.7 X 10.5

Yazı eb'âdı: 9.5 X 5.6

Üstü bez kaplı, mukavva ciltli. 304 yaprak. İnce, aharlı, samânî renkte kâğıtlı. 1.b-2.a da al-elâde tezhip var. S. kenarları surh, siyah ve altınyaldızlı cetvelli. Yazı nesih. Duraklar altınyaldızlı yuvarlaklarla gösterilmiş; secâvendler surhla belirtilmiş. Kenarlarda Cüz' v.s. işaretleri, yaldızlı ve basit bir tarzda yapılmış. Süre başları altın safîhalarla ayrılmış, süre adları yazılmamış. 1254 Cumâdelülâsında Kayseri'li Abdürrahman Kemâlî tarafından yazılmış.

7007

Ab'ul-Layṭ-i Samarkandī
Naşr b. Muḥammad

ابو الليث سمرقندی نصر بن محمد

(373-395 H. 983- 1004 M.)

Tafsîr I. Cilt

I. تفسیر

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 25.5 X 17

Yazı eb'âdı: 17.5 X 13.2

Kenarları ve sırtı meşin, mıklapsız, üstüne kâğıt kaplanmış alelâde ciltli. 342 yaprak. Fligranlı, aharlı, koyusamânî renk kâğıtlı. Her s.de 23 satır var. Yazı Selçuk neshi. Âyet-i kerîmelerin üstlerine kırmızı çizgi çizilmiş. Âyetlerden önceki "قوله تعالى" sözü surhla yazılmış. Fâtiha Sûresinden XVIII. Sûrenin (Kehf) 110. âyet-i kerîmesinin sonuna dek (Bu kitap Mehmed Güneren'in hediyesidir).

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَاللَّهُ الْعَوْنُ وَالْعَصْمَةُ وَالتَّوْفِيقُ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .... بَابُ الْحَثِّ عَلَى طَلَبِ تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ
قَالَ الْفَقِيهُ ابُوَاللَّيْثِ نَصْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ اِبْرَاهِيمَ السَّمَرْقَنْدِيِّ قَالَ
اخْبَرَنَا ابُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ .... مِنْ ارَادَ الْعِلْمَ

(1.b)

Sonu ve Ketebesi: حَشَوْ ذَلِكَ النُّورَ مَلَائِكَةٌ يَصْلُوْنَ عَلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لَهُ حَتَّى
يَسْتَقِظَ وَاللَّهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ
وآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ قَدَانْتَهَى الْمَجْلَدُ الْاَوَّلُ مِنْ تَفْسِيرِ ابُوَاللَّيْثِ
السَّمَرْقَنْدِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى يَدِ الْعَبْدِ الْفَقِيرِ اِلَى اللَّهِ الْكَبِيرِ نَصْرُ
اللَّهُ بْنِ مُحَمَّدٍ الْاَقْسَرَايِي عَفَا اللَّهُ عَنْهُ وَلِجَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ فِي
عَشْرِينَ مِنْ شَهْرِ صَفَرٍ خَتَمَ بِالْيَمِينِ وَالظُّفْرِ سَنَةِ خَمْسِينَ
وَسَبْعِمِائَةٍ

(342.b)

*

"Mevlânâ M. Yazmalar Kataloğu"nun I.c.e de bk. s.41-42.

7008

Kur'ân-ı Karîm
(IV. Cüz²)

قرآن کریم

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 35.7 X 24

Yazı eb'âdı: 21.2 X 15

Cildi, kenarları gömme safihalarla müzeyyen; gömme safiha içinde, üstte, güzel bir sülûsle kabartma olarak "قال تبارك وتعالى" dan sonra XVII. Sûrenin (İsrâ) 45. ve 46. âyet-i kerîmeleri, üstten sol, cüz'ün açılacağı yanda devâm ediyor; aşağı tarafa doğru 82. âyet-i kerîme başlayıp 106. âyet-i kerîme, arka safihada sona dek gidiyor. Üste doğru dönen safihada LXXV. Sûrenin (Kıyâme) 17-18. âyetleri var. Kapağın arka kısmı da aynı tarzda ve aynı âyetleri ihtivâ ediyor. Mıklapta, XVII. Sûrenin 45-46. âyet-i kerîmeleriyle 82. âyet-i kerîmesinin baş tarafı var. Üst ve alt kapaklarda kabartma dal ve çiçek motifleri, ortada, içinde gül motiflerini muhtevî, beyzî ve üstü, altı madalyonlu şemse bulunan silme tezyînat var. Her iki kapağın iç ve orta safihaları tamamiyle altınyaldızlı. Mıklap da aynı tarzda bezenmiş. Kapakların içinde, kenarlarda köşe-bentler, ortada aynı tarzda şemse mevcut. Köşe-bentlerle şemse, yeşil, lâcivert, surh zemin üzerine altınyaldızlı gaayet ince, güzel ve mütenâzır yaprak ve çiçek motifleri yapıstırılmış. Mıklabın iç tarafında da aynı tarzda, kenarlarda birer köşe-bent, ortada yarım şemse var. 18 yaprak. Kâğıdı fligranlı, gaayet güzel aharlı, kalın ve koyusamânî renkte. Her s. de 11 satır var. Yazı sülûs ve nesih. Sahifelerin 1., 6. ve 11. satırlar altınyaldızla ve sülûsle yazılmış; öbür satırlar nesih. Harekeler ince, siyah mürekkeple; secâvendler surhla. Altınyaldızla yazılan sülûs satırlar, cetveller hâriç, 12.3 nesih yazılar 9.3 boyda. Duraklar kenarları lâcivert çizgiyle tahrirli altınyaldızlı yuvarlaklar tarzında; içlerinde de lâcivert çizgiler, dışta, çizgilerin başlarında ufacak yuvarlaklar, ortada surh bir nokta var. 1.b de fevkalâde güzel, lâcivert, surh boyalarla ve altınyaldızla yapılmış bir başlık mevcut; ortadaki altın zemin üzerine üstübeçle, kabartma ve sülûs yazıyla "الجزء الرابع" yazılmış. 1.b, 2.a, 3.b, 4.a, 6.b, 7.a, 9.a, 10.a, 11.a, 12.b, 13.b, 15.a, 17.a da kenarlarda, çevresi lâcivert ve zırlı dâirelerle ve altınyaldızlı dâirelerle çevrili, lâcivert zemin üzerine küçücük ve altınyaldız ve surhla çiçek ve dal-yaprak motiflerini hâvî zer-nigâr bezentiler var. Cüz'ün muhtevâsı olan Âli İmran Sûresi 13.b de bitiyor; 7. satırdan sonra son âyetin son kelimesi, kenarı surh ve altın cetvelli, zemîni lâcivert safihanın ortasına, siyah mürekkeple, iki yanına da "النساء", "سورة" sözleri yaldızla yazılmış. Her s. de, nesihle yazılmış satırların yanlarında 8 mm. enliğindeki kısma zer-nigâr tezhiple yaprak ve çiçek resmedilmiş.

*

Maalesef, bu fevkalâde güzel cüz'ü temellük edenlerden biri, 5.b, 6.a-b, 8.a, 9.a, 10. b, 11. b, 13.b, 14.a, 16.a-b ve 17.b de, bâzı eksik kelimelerle yanlışları, bir ehline düzelttirmemiş, kendisi, kötü bir yazıyla düzelterek bu cidden bedîî esere ihânet etmiş. Kâğıt, yazı, cilt ve tezhip bakımından bu bediânın VIII-IX. Asr-ı Hicrîye (XIV-XV.M.) âid olduğunu sanıyoruz. Her bakımdan, bir Osmanlı şah-eseridir.

7009

Ahtarı Muştafâ Karahışârî
(986 H. 1578 M.):

اختری مصطفی قره حصارى

Ahtarı²-i Kabîr
(Arapçadan türkçeye lûgat)

اخترى كبرى

Cilt eb'âdî: 30 X 19

Yazı eb'âdî: 21 X 15

Ortası gömme, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini havî, üstünde ve altında birer küçük madalyonlu şemseli, meşin, koyukahverengi ciltli. Cilt, hayli tâmir görmüş; kaplandığı kalın mukavva meydana çıkmış; sırtına meşin kaplanmış; şemsesi görünmez hâle gelmiş. 376 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, kalın, açıksamânî renkte. 1.a da altınyaldızlı cetvel içinde Fihrist var. Babların altına yaprak numaraları konmuş surhla; aynı yaprakta müdevver, içinde "بده محمد" "دیشین" "ای بار خدا بحق هستی" "شش چیز مراددفرستی" "علم وعمل وفراح دستى" "ایمان و تقوى و تن" "da "kıt'ası ta'lyikle yazılmış bir mühür var. Gene aynı s. de, Fihrist'in üstünde "صاحب الكتاب احمد اغا خزينه دار دارالسعادة الشريفه حالياسنه ١١٢٤" kaydı mevcuttur. 1. b de, lâcivert zemîne altınyaldız ve surhla yapılmış müzehhep bir başlık ve s. kenarında altın cetvel, karşı s. de aynı tarzda cetvelli. Öbür s. ler, tek surh cetvelle çerçevesi. Her s. de 29 satır var. Yazı güzelce bir nesih. Hâmişlerde izahlar mevcuttur. İstinsâh eden, târih yazmamış. Fakat cilt, kâğıt ve tezhip bakımından IX. Asr-ı Hicrîye (XV. M.) âittir sanıyoruz.

Baş: الحمد لله الذى شرفنا بالنطق والبيان
(1.b)

Sonu ve Ketebesi: گوتورن بالغه دیرلر تمت الكتاب ....
كتبه الفقير الحقير ..... حسن بن مصطفى البروسوى
(376.a)

"Ahtarı-i Kabîr" denen bu kitap, İst. da Mat. Âmirî'de 1302 H. de basılmıştır.

7010

یمینى آغریوزى

Yamîni-î Ağrıbûzî (X. H. XVI. M.):

Fağlîlat-Nâma

فضیلت — نامه
(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 26.3 X 19.2

Yazı eb'âdî: 17.1 X 11.2

Alêlâde ciltli; ilk yaprağı kısmen kopmuş; sonu eksik. 241 yaprak. Kâğıdı ince, son zamânın Avrupa kâğıtlarından; sarı renkli. Yazı güzel ve hareketli nesih. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış.

Baş: اول یاد ایدہ لم حى وقدیمى دى بسم الله الرحمن الرحيم
(1.b)
Sonu: بزى شرك اهلى مکرندن برى قيل قموا مؤمن مفسددن کيرو قيل
(241.b)

*

Bu kitap, Ali Haydar ve Ahmed Hızır tarafından, İstanbul'da, Cihan Matbaasında 1325-1327 yılında bastırılmışsa da bu basım, yanlışlarla doludur. Yemîni, Fâtihle çağdaş olan Otman Baba'ya uyan Hurûfîler tarafından, Otman Baba'nın yerine Kutb tanınan ve Bektâşilerce Akyazılı Sultan diye anılan "İbrâhîm-i Sâni" ye mensup bir Hurûfî şâiridir (Bk. Fazilet-Nâme-i Cenâb-ı Şâh-ı Vilâyet. Ali Haydar ve Ahmed Hızır Basımı; s.83). Alevîlerce pek müteber olan bu manzum eser, Hz. Ali'ye atıf ve isnâd edilen, akla-nakle ve târihe uymayan birçok hurâfelerle dolu bir eserdir.

7011

Hâfız-ı Şîrâzî

(Şams'ad-dîn Muḥammad 719 H. 1389-1390. M.):

حافظ شیرازى

Dîvân

دیوان

(Farsça)

Cilt eb'âdî: 28.5 X 16.4

Yazı eb'âdî: 22.2 X 11.5

Alêlâde ciltli. 120 yaprak. Her s. de 17 satır, her satırda bir beyit var. Şiirlerin başlarına yazılan "غزل، قطعه ...." gibi başlıklar kırmızı mürekkeple ya-

zılmış; mürekkebi solmuş. Kâğıdı, son çağların Avrupa kâğıdı. Yazısı rık'a. Bilhâssa baş taraftaki şiirlerin hâmişinde izahlar var. Bazı gazellerin hâmişe yazılmasından anlaşıldığına göre bir başka divandan da faydalanılmış.

Başı: الاياها الساقى ادر كاساً وناولها كه عشق آسان نمود اول ولى
افتادمشكلكها

(2.b)

Sonu: من سرّ دل خویش بتو كى كويم جون عالم اسرار خفیات توئى
(120.b)

*

120. b de şöyle bir Tetimme yazısı var: "تمت الديوان ترجمان اسرار غيب عاشق سربازى: خواجه محمد شمس الدين المشهور بحافظ الشيرازى قدس الله روحه سنة ١٢٣٣ ٧ حزيران"

Yazanın adı yok. Bu yazının altında, kırmızı mürekkeple ve gene rık'ayla "bunun altın-
"رفعت بك افندى بن سامى پاشا" "رفعك بك افندى بن سامى پاشا" "رفعك بك افندى بن سامى پاشا" yazılmış ve bu kayda, "صلاح الدين" imzâsı atılmış.

7014

Muhammad b. Farāmerz b. 'Alī (Munlā Husrev)
(885 H. 1480 M.):

محمد بن فرامرز بن على (منلاخسرو)

Durar'al-Hukkām fī Şarḥi Ğurar'al-Ahkām

درر الحکام فى شرح غرر الاحکام

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 26.4 X 17

Yazı eb'âdî: 19.5 X 10.5

Mıklaplı, ortası şemseli, kenarları ve şîrâze kısmı tâmir görmüş, üstü bez kaplanmış ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, koyusamânî renkte. 266 yaprak. İlk ve 2. sahifelerin (1. b-2. a) kenarları siyah ve altınyaldızlı çerçevesi. İlk yaprakta güzelce müzehhep başlık var, fakat yaldız ve renkler solmuş. Aynı yaprakta temellük kayıtları ve üç mühür mevcut. Öbür s. lerde cetvel yok. Metnin üstleri surhla çizilmiş. Yazı ta'liyk. Hâmişlerde tavzihât var; bunlar da ta'liykle yazılmış.

Başı: الحمد لله الذى احكم احكام الشرع القويم بمحكم كتابه.....
(1.b)

Sonu: ليس الغرض الاصلى من هذه الكلمات التمدح بل الامتثل
بما يفهم من قوله تعالى واما بنعمة ربك فحدث وقد وقع الفراغ
من تأليفه يوم السبت الثامن من جمادى اولى سنة ثلث وثمانين
وثمانائه وقد كانت البداية فى يوم السبت الثامن ذى القعدة
سنة سبع وسبعين وثمانائه على يد اضعف عباد الله تعالى
واحوجهم الى رحمته مؤلف الكتاب محمد بن فرامرز بن على
عاملهم الله تعالى بلطفه الخفى الجلى الحمد لله على التوفيق

تم
تاريخ الكتاب
٩٥٥

(266.a)

*

Tetimmeden anlaşıldığı gibi Munla Husrev, kendi eseri olan "Ğurar'al-Ahkām,,a yazdığı bu şerhe 877 Zi'l-Ka'desinde başlamış (1473 M.), 883 Cumâdelûlâ'sında (1478 M.) tamamlamıştır. İstinsah târihi 955 tir. Bu kitabını Müellifin elyazısı nüshadan istinsah ettiğini sanıyoruz.

7015

Şamî

(1009 H. den; 1600-1601 M. sonra):

شمعى

Şarḥ-i Gulistân

شرح گلستان

(Farsça-Türkçe)

Cilt eb'âdî: 21 X 14.5

Yazı eb'âdî: 15.5 X 10.2

Tâmir görmüş, alelâde, mıklapsız meşin ciltli. 156 yaprak. Her yaprakta 20 satır var. Kâğıdı fligranlı, aharlı, koyusamânî renkte. Yazı rık'a. Metinlerin üstlerine kırmızı çizgi çizilmiş. Kenarlarda bazı düzeltmeler var. Baş tarafı eksik. Dibâce'den başlamakta.

Başı:

(1.b)

Sonu:

(156.b)

وكنج متاعنى كنج دنيا اوزره اختيار ايدوب

بوجهله دن صكرا انك صاحبي ايچون مغفرت طلب ايله تم
هذا الكتاب يعون الله الملك الوهاب في قلعة اغريوزى في
قرب وقت الظهر في يوم الپنچشنبه في اربع يوما من ماه ذى
الحجة سنة ثمان وثمانين والف

*

Tetimme, istinsâh edenin pek bilgisiz biri olduğunu açıkça göstermektedir.

7017

Macmû'a

مجموعه

Cilt eb'adı: 21.2 X 15

Yazı eb'adı: Muhtelif

Ortası gömme ve basit şemseli, kenarları cetvelli, yumuşak deri ciltli. Kâğıdı
aharlı, açıksamâni renkli, fligranlı. Yazısı muhtelif. 141 yaprak. Satır sayıları değişik.

I) Calâladdîn-i Davvânî (908 H. 1502 M.). جلال الدين دَوَّانِي :

Risâla رساله . (Arapça). Yazısı ta'hiyk. Sahife kenarları surh cetvelli.

Başı:

(2.b)

Sonu:

(3.b)

بسم الله الرحمن الرحيم قال النبي صلى الله عليه وسلم ستفترق
امتى ثلث وسبعين فرقة

ورزقك العمل مما يحب ويرضى. تمت فحدقت العشاء في
مدرسة الخادم من يد الفقير محمد بن ابراهيم القره بكارى

*

II) Hâdimî Abû-Sa'îd (1176 H. 1762 M.). خادمى ابوسعيد

Risâla fî Hakk'al-Basmala رساله فى حق البسملة (Arapça)

Başı:

(4.a)

Sonu:

(9.b)

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى وعد لمن ذكره بين
الملائكة المقربين

*

III) Calâladdîn Muḥammad b. 'Abdarrahmân'al-Kazvîni جلال الدين محمد ابن
عبد الرحمن القزوينى (خطيب دمشق) (Ḥaṭibu Damaşq. 739 H. 1338 M.):

(Arapça). تلخيص المفتاح فى المعانى والبيان Talhîş'al-Miftâh fî'l Ma'ânî wa'l-Bayân

Başı:

(10.a)

Sonu:

(77.a)

(Muṣtafâ b. Muṣtafâ'l-Kunavî adlı birisi yazmış, ketebede târih yok. Yazı güzel
bir nesih; birçok yeri harekeli. Satır aralarında ve kenarlarda tavzihât var.)

*

IV) Muḥammad-i Mar'âşî (Şaçaklı-Zâda. 1145 H. 1732 M.). محمد مرعشى (سجاقلى زاده)

Valadiyya ولديه (Arapça).

Munâzara'ya âit bir risâle.

Başı:

(78.a)

Sonu:

(91.a)

بسم الله وبحمده وصلاة و (böyle) وسلام على رسله يقول
البائس الفقير محمد المدعو بساجقلى زاده

والحمد لله الذى بعزته وجلاله

(Bundan önceki risâlenin yazısıyla. Ketebeşi yok. Sahife kenarlarında ve satır aralarında ince ve nesih yazıyla tavihât var.)

*

V) Abū-Muhammad 'Abd'Allāh b. Muḥammad'al-Anṣārīyy'al-Andalusī (Abu'l-Cayş'al-Anṣārīyy'al-Mağribī. 549 H. 1154 M.) ابو محمد عبد الله بن محمد الانصارى الاندلسى

'Arūdu Andalusī عروض اندلسى (Arapça).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم قال الفقير الى الله الغنى عزوجل ابو
عبد الله محمد المعروف بابى جيش الانصارى الاندلسى احمد
الله واتوكل عليه

(91.b)

Sonu: منجزو عده جانب من عنادى تمت الكتاب بعون الله تعالى
(96.a)

(Bu risâle de aynı yazıdır. Bahirler, vezinler surhla yazılmıştır. Satırlar arasında, kenarlarda tavihât var. Yazıldığı târih ve yazarın adı yok. 93. a ya, bahirleri ve vezinleri gösterir bir kâğıt eklenmiş. Risâlenin kenarlarında, dâireler tarzında bahirler ve vezinlere âid izâhât mevcut.)

*

VI) 96. b-97. b de Būşirî'nin Kasîde'sini öven türkçe bir şiir var. 97. b nin kâşîfesi (Müşîr-i), 98. a nın ilk sözünü tutmuyor; aradan sahifeler eksilmiş. 98. a-b de II. Sûre'nin (Bakara) 253. âyet-i kerîmesine âit tefsir yazılı. Arapça. 99. b de de Kurbana âit arapça bir tavih var.

*

VII) 100. b de arapça "Hadîs-i Erbaîn,, başlamış. Kötü bir Avrupa mürekkebiyle ve rık'ayla yalnız bu sahifeye yazılmış. 101.b-104.b de "Ashâb-ı Bedr,, e âit arapça bir kasîde var; aynı yazıyla ve mürekkeple yazılmış. 105.a-106.a da, arapça ve nahve âit bâzı arapça izahlar var.

*

VIII) Şamsiyya at-Taşavvurât شمسيه التصورات (Arapça)

Başı: ورتبته على مقدمة وثلاث مقالات
(107.b)

Sonu: ان يحترز عن استعمال الفاظ عربية وحشية غير ظاهرة الدلالة
بالقياس الى السائل لكونه....

(113.a)

(Ta'liyk yazıyla yazılmış; hâmişte hâşiyeler, izahlar var. "Keşfel-Zunûn Zeyli,, nde, "Şarhu Şamsiyyat'al-Kâtibî,, maddesinde, Kuṭbaddîn Maḥmûd b. Muḥammad'ar-Râzî'nin Mantık'a dâir kitabından, bu kitaba yazılan hâşiyelerden bahsedilmektedir. İhtimâl, bu hâşiyelerden biridir; İst. Maârif Mat. 1366 H. 1947 M.).

*

IX) "المقالة الثانية فى القضايا واحكامها" diye başlayan (115.a), "حكم فيها ثبوت" diye biten (118.b) Mantık'a âit arapça bir kitaptan alınan nesihle yazılmış bir yazı.

*

X) İstiâre ve Mecazlara âit bir Risâle (Arapça).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم يقول العبد المفتقر الى الطاف ربه
الحفية عصام الدين بن محمد حفهما مغفرته الجليله

(122.b)

Sonu: ولك ان تجعل الجمع قرينة فى مقام شدة الاهتمام بالايضاح
الحمد لله على تمام الاصباح بعد الكلام المحتاج الى المصباح
ونرجوا الانتظام فى سلك دعاء الطلبة الصلحاء فى الصباح
والرواح تمت النسخة الشريفة بعون الله تعالى
(135.b)

(Nesih yazıyla.)

*

XI) Aynı mevzû'da noksan bir Risâle (Arapça-Türkçe).

Başı: الحمد لله رب العالمين وبعد فاقول.....

(136.a)

Sonu: والآ فتحيلىة نحو اظغار المنية
(141.b)

(Nesihle yazılmış olan bu risâlenin son s. inde kâşife, “نُشِبَتْ بِفُلَانٍ” sözü. Bundan sonra da yazı yok. Noksan.)

7018

Muhammad b. Muhammad b.
Muhammad'al-Cazarî
(833 H. 1429-1430 M.):

محمد بن محمد بن محمد الجزرى

Tahbîr'at-Taysîr

تَحْبِيرُ التَّيْسِيرِ

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 21.2 X 15.5

Yazı eb'âdî: 15.3 X 9.2

Sirt meşin, üstüne ebrîli kâğıt kaplanmış, mıklaplı mukavva ciltli. Mıklabı cil-de bağlayan yeri meşin. Kâğıdı fligranlı, aharlı, koyusamânî renkte. 103 yaprak. Her yaprağında 19 satır var. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken yerler, remizler, surhla yazılmış. Kenarlara surhla düzeltmeler yapılmış, matlablar düşülmüş.

Başî: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ..... محمد بن محمد بن محمد
الجزرى مد الله تعالى ظلال افادته وارشاده الحمد على تحبير
التيسير ... (1.b)

Sonu: في جميع ذلك استغناء عنها فاعلم ذلك موفقا لطريق الحق
ومنهاج الصواب لمن سال الله تعالى وبالله التوفيق (103.a)

*

103. b de Tekbîre dâir, Şâtıbî'den arapça izâhât var. “Taysîr, 444 H. de (1052 M.) vefât eden Abû'Amr 'Utmân b. Sa'îd b. 'Utmân'ad-Dânî'nin Kırâât-ı Seb'a dâir kitabıdır. Cazarî, bu kitaba üç kırâât daha ekleyip bu eseri meydana getirmiştir (Bk. Keşf'el-Zunûn; I, s. 520).

7019

Rıdâ'î Ahmâd'al-Bahisnî
(XI. Asr-ı Hicrî. XVII. M.):

رضائى احمد بن احمد البهسنى

Manzûma²-i 'Akâ'id Şarhî

منظومة عقائد شرحى

(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 25 X 13.3

Yazı eb'âdî: 13.6 X 8.2

Sirtı meşin, üstü bez kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı aharlı, açık renk samânî renkte. Her s. de 14 satır var. Bâzı s. lerin kenarlarında tavzihât var. Yazı güzelce bir nesih. 127 yaprak. Manzûme, 3. b-108. a yapraklarında. Manzûmenin beyitleri surhla yazılmış.

Başî:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تيمنله تبرك ابتدايه خدانك اسمى لا يقدر اداه

(3.b)

Sonu ve Ketebesi: يٰنِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى نَكَ رَحْمَتِنْدَن اَمِيْدَكَ كَسْمِه اَعُوْذُ بِاللّٰهِ لَا تَقْنَطُوْ
مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذَّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ
صَدَقَ اللّٰهُ الْعَظِيْمُ

الحمد لله رب العالمين .... قدتم هذا الكتاب الشريف من يد
عبد الضعيف... السيد مصطفى اللطفي بن حافظ
احمدالقتوى.... في ربيع الاول ١٣٢٧

(108.a)

*

“Manzûma²-i 'Akâ'id”,

كلید بسمله گلزار علمك رواجى رونقى بازار علمك

beytiyle başlıyor (4.b-5.a),

گناهك بسبتون طوتسه فضائى اميدك كسمه رحمتدن رضائى

beytiyle bitiyor (107.b-108.a). Kitabın başında, surhla “منظومة اسحاق زنجاني شرحى”

yazılmış. Şârih, manzûmenin vezninde olmak üzere 30 beyitlik bir mukaddimeyle şerha başlamakta. Bu beyitlerde,

توقادنى اسحاق افندى وزنجان   بولاردنصكره معلوم اوله اى جان
مثالين كورمدى كيسه عجمده   فحولندن صايلمش ايدى رومده
علوشاننى ايلك تذكر   ضيا ألقوبن ايتسه ك تفكر
انگله بيلنور قدرى علومك   دخى نظم العلومى وارفحولك
آنى جمع ايلمز هر بر رسائل   اصولى دينده نظم ايتمش مسائل

.....

كان علة الغايه دعاى

بونظلمك شرحينه صرف ايتدى ذهنى

دخى بعضى احب التماسى

بو احمد بن احمد البهسنى

beyitleriyle Tokat'ın Behisni kasabasından olan Ahmed b. Ahmed, Tokat'lı İshak'ın Usûl-i Dîn'e, yâni akaaide âid olan manzum risâlesini şerhettiğini bildirmektedir (3.b-4.a). "Osmanlı Müellifleri", İshak b. Hasan-ı Tokaadi adlı bir zâtın, "Şarhu Cilâ'ül-Kulûb, Manzûme-i Tertîb'ül-Ulûm, Manzûme-i Akaaid" adlı risâleleri olduğunu bildiriyor ve bu zâtın "Manzûme-i Akaaid"i, 1098 Hicride (1686 M.) tamamladığını, 1100 de (1683 M.) vefât ettiğini kaydediyor (c. I; s. 231). Bu mensûr şerh, bu zâtın şiirinin şerhidir.

*

§108.b-110. a da, hicrî 1265 te (1848 M.) ölen Kuddûsî Aḥmad'ın (Hâl tere. için "Osmanlı Müellifleri" ne bk. C. I, s. 150),

سالكا دنگله بنى ديم سكا برخوشجه راز   چون كر كلودر بغايت ايله كوكلده ركاز

beytiyle başlayan ve her isteyene Tevhîd Kelime'sini zikre ruhsat verdiğine dâir 26 beyitlik manzum "İcâzet-Nâme,, si var.

§110.b-227.a da "Terceme-i Kelâm-ı Erbaîn-i Hz. Aliyy'ül-Murtazâ Radiyallâhu anhu" başlığını taşıyan ve Hz. Emîr'ül-Mü'minîn'in (A.M) kırk sözünün türkçeye çevirisinden meydana gelen kitap var. Bu kitabın sonunda, "كتبه الفقير الحقير ذى

العصيان المعترف بالعجز والنقصان المحتاج الى رحمة ربه الرحمن مصطفى بن احمد معلم الصبيان المعروف

"بمجمعى زاده المان تمت فى ١٣٢٢" kaydı mevcut. Bu risâlenin, başlangıçta, mütercimnin adı

anılmadığı düşünülürse, yazana âid olduğuna hükmedilebilir. 117.a-118.a yaprakları boş. 118.b-125.b de "مصطفى اللطفى بن حافظ احمد القنوى"

tarafından 1318 de yazılmış olan "فى بيان فدية الصلاة" başlıklı türkçe bir risâle var. Bütün bu risâleler, aynı yazıya.

la. Hepsî de "Rıdâ'î" mahlaslı Lutfi Mustafâ'nın yazısı.

§126.a-127.b de namaza dâir rık'ayla yazılmış bir yazı var.

7020

Ġazālî Muḥammad b. Muḥammad
(Abū-Ḥāmid. 505 H. 1111. M.):

غزالی محمد بن محمد (ابوحامد)

Bidāyat'al-Hidāya

بدایة الهدایه

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 18.2 X 13.5

Yazı eb'âdı: 15.4 X 9.7

64 yaprak. Fligranlı, aharlı, kalın kâğıtlı. Yazısı kötü bir nesih. Bâzı s.lerin kenarlarında îzahlar var. Bâzı yerlere, bilhâssa duâlarda hareke konmuş. Başlıklar surhla. Sağ taraftaki s. lerin başlarına, arapça "هذا امر عاقبه خير وسعادة" gibi yazılar yazılmış ve böylece kitap, fal kitabı hâline konmuş.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم رب تمم بالخير الحمد لله حق حمده

(3.b)

Sonu ve Ketelesi: والنعم الدائم في جوار رب العالمين تمت بدایة الهدایه بحمد

الله و توفيقه كتبها العاصی الذلیل عبد المزید بن ایتبکی....
سنة اربع واربعين وثمانائة رجب

(64.b)

7021

Vukûf ?

و قوف

Kitābu Sacāvandī

کتاب سجاوندی

(Farsça-Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.9 X 14.3

Yazı eb'âdı: 14.6 X 10.1

Miklâblı, sırtı ve kenarları meşin, mukavva ciltli. Meşinler kopmuş, yalnız cildinin birazı kalmış. Kâğıdı fligranlı, aharlı sarı renkte. 65 yaprak. Her sahifede 14 satır var. Yazı nesih. Mukaddimesi farsça. Mukaddimeden sonra arapça devâm

etmekte. "قوله تعالى" gibi sözlerle remz harfleri surhla yazılmış. Âyetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Mukaddimede, "وخوجه امام اجل صدر الاسلام والمسلمين" شمس العارفين امان الزمان ابو جعفر بن طيفور السجاوندى قدس الله روحه وقوف رابنج مرتبه "..... نهاست" diye Ebû-Cafer Secavendî'den bahsedilmektedir. (2.b).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله حمدًا يكاً في نفسه ويمتري
مزیده الناس ك ل والتاس وصلى الله على سيدنا محمد وآله
الطيبين الطاهرين

(2.b)

Sonu ve Ketebe: تمت كتاب وقوف السجاوندى رحمة الله عليه على يد العبد
الضعيف المحتاج الى رحمة ربه اللطيف سيّد حسين بن سيد
محمد البغدادى فى اواسط ذى الحجة المبارك فى يوم چهارشنبه
فى وقت الزوال فى خمس عشر سنه سبعين وتسعمائه

(65.a)

*

("Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğlu" nun I. cildinin 31-32. sahifelerine de bakınız.)

7022

Muhammad b. Pîr 'Alî (Birgili 981 H. 1573 M.)

محمد بن پير على برکيل

At-Tarîkat'al-Muhammadiyya

الطريقة المحمدية

(Arapça)

Cilt eb'âdi: 20 X 11,8

Yazı eb'âdi: 14,1 X 6

Cildi kopmuş. Şirâzeden de ayrılmış, perişan bir hâlde.

169 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, ince, samânî renkte. Metin 6. b de başlıyor. Bu sahifenin başında alelâde müzehhep bir başlık var. Yazı nesih. 1.a - b de Birgîvî'nin arapça hâl tercemesi, 2.b-3.a da "عقد المنظوم فى ذكر افاضل الروم" başlı-

ğını taşıyan ve mesnevî tarzında "mefâilün, mefâilün, feûlün" vezninde gene Birgîvî'nin muhtasar hâl tercemesi, 3.a da gene Birgîvî'ye manzum arapça bir medhiyye var. Sahife sonunda "كتبه الفقير الشيخ محمد التوتى" yazılı. 4.b - 5.a da "Tarîkat'al-Muhammediyye"nin fihristi, 5.b de, kitapta geçen hadis kitaplarının remzleri yazılı. Remzler, surhla yazılmış.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى جعلنا امة وسطاً خيراً ام
(10.b)

Sonu ve Ketebe: والحمد لله رب العالمين تم تصنيفه بعون الله تعالى وتوفيقه ليلة
الا ربعا السابع عشر من شعبان سنة ثمانين وتسعمائه تم كلام
المصنف ههنا سنة ١٠٧٥

(65.b)

*

Bu sahifenin sonunda, sol kenardaki "كتبت وقابلت هذه النسخة الشريفة
على نسخة صحيحة التى قولت من نسخة المصنف التى كتبها مؤلفها بيده الشريفة"

kaydıdan da anlaşıldığı gibi bu nüsha, Birgîvî'nin elyazısı nüshadan istinsâh edilmiştir. 166.a da "عمر بن محمد الزورى" tarafından 1125 Muharreminin yedinci Cuma gecesi yazıldığı (1713 M.) mukayyet olduğuna göre, musannifin nüshasından, 1075 te (1664 M.) istinsâh edilmiş nüsha esas tutularak Ömer b. Muhammed tarafından 1125 te yazılmıştır. 166.b-169. b de, kitaptaki hadislerin bir kısmının metinleri yazılmıştır.

7023

Hibat'Allāh b. Salāma b. Naşr
(410 H. 1019 M.):

هبة الله بن سلامه بن نصر

An-Nāsihu wa'l-Mansûh

الناسخ والمنسوخ

(Arapça)

Cilt eb'âdi: 21 X 15

Yazı eb'âdi: 15,3 X 7,2

Kalın yapıştırılmış cilt. Kitabın kâğıdı fligranlı, aharlı, bâzı yaprakları koyu, bâzıları açıksamânî renkte. 30 yaprak. Yazı ta'liyk. Her s. de 19 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم اخبرنا الشيخ الامام العالم الورع شيخ
الا سلام رضى الدين ابو طاهر بن محمد بن ابراهيم بن مهران

7040

Nāṣir 'ad-dīn Abū-Sa'īd
'Abd'Allāh b. 'Umar'al-Bayḍāwī
(568 H. 1286 M.):

ناصر الدين ابوسعيد عبدالله بن عمر البيضاوي

Anwār'at-Tanzīl wa Asrār'at-Ta'wīl

انوار التنزيل واسرار التأويل

(I. cild. Arapça)

Cilt eb'âdî: 25.6 X 17

Yazı eb'âdî: 15 X 8.7

Fâtiha Sûresinden XIV. Sûrenin (İbrâhîm) 52. âyet-i kerîmesinin sonuna dek. Kenarları gömme cetvelli; ortası, üstü, altı, gömme noktalardan meydana gelmiş madalyonlu, içinde kabartma çiçek ve yaprak motifleri bulunan şemseli, alt kapağı kopmak üzere, koyukırmızı renkli meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, açıksamânî renkte, aharlı. 332 yaprak. Her s. de 27 satır var. Her sahîfenin kenarları tek surh cetvelle çerçevesi. Yazı nesih. Âyetler, ekseriyetle surhla yazılmış; bâzılarının üstleri surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Sahîfe hâmişlerine ince ve ta'lıyk yazıyla tavzîhât var. Baş taraftaki sahîfe numarası konmamış yaprakların ikincisinin b yüzünde Fihrist yazılı.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده

(I.b)

Sonu: من قراء سورة ابراهيم اعطى من الاجر حسنات بعدد من عبده الاصنام وعددمن لم يعبد

(332.b)

İstinsah târihi ve müstensihî kaydedilmediğine göre öbür ciltlerinin de bulunduğu anlaşıyor. İstinsâh târihi herhâlde son ciltte olacak. Cilt, yazı ve kâğıt bakımından X-XI. yüzyıla âittir sanıyoruz (XVI-XVII M.). "Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu'nun I. c. inin 13-16. s. lerine de bakınız.

7044

Abū-Hāmid Muḥammad b.
Muḥammad'al-Ġazālī
(505 H. 1111 M.):

ابوحامد محمد بن محمد الغزالي

Miškāt'al Anwār fî Laṭā'if'al-Aḥbār

مشكاة الانوار في لطائف الاخبار

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 34.4 X 20.5

Yazı eb'âdî: 26.6 X 11.4

Sırtı, kenarları meşin kaplı, boyalı mukavva ciltli. 134 yaprak. Her sahîfede 29 satır var. Yazı kötü bir ta'lıyk. Baştaki yaprağın b yüzüyle 1. a da Fihrist var. Fihristte, kitabın 48 bâba ayrıldığı, bu babların İstiâze, Besmele, İman ve İslâm, Kelime-i Tevhid, Hamd ve Tesbîh, Hz. Muhammed (S.M), Mi'râc, Mu'cizeleri, Salavât, Kur'-ân, İlim ve Amel, Melâike ve Rûh, Peygamberler, Tövbe ve İstiğfâr...." gibi bahislerle tahsis edildiği bildirilmekte.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم وبه العون الباب الاول في العون قال الله تعالى اعوذ بالله من الشيطان الرجيم قال اهل المعرفة هذه الكلمة وسيلة المقربين واعتصام الخائفين

(I.b)

Sonu ve K.: قوله عم حفت الجنة بالمكاره وحفت النار بالشهوات تمت المشكات الانوار بعون الله الملك العزيز الغفار من يد العبد الضعيف المحتاج الى رحمة الله الكريم الستار سيد غازي بن ابوالغازي بن اقبولاط اغا في يوم الثامن عشرون من شهر ردى القعدة في يوم شنبه وفي وقت الزوال وفي تاريخ سنه ١٢٥٠

(134.b)

*

"Keşf'el-Zunun", bu kitabın Gazâlî'ye âid olmayıp ondan nakledildiğini, sonraki sūflere âid olduğunu bildiriyor. Bab sayıları, "Keşf" e uymakla berâber başlangıç cümlesi, bu kitapta yok (c. II, s. 1693).

7045

Macmū'a-ı Fatāvā

مجموعه فتاوی

(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 21.8 X 14.5

Yazı eb'âdî: 14.8 X 8.8

Cildi harap meşin, Mıklabı kopmuş. Fligranlı, ince, beyaz kâğıtlı 304 yaprak. 143. b sonuna dek nesih; sonrası ta'liyk; son kısım gene nesih.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم كتاب الطهارة طبراق ابريق ايله دمور
ابريقدن وضوعده (وضوءده) قنغسی اولی در

(İlk s. nin b yüzü)

Sonu: سنکله اجرت اتمدم ویرم دیمگه قادر اولورمی الجواب اولماز
(304.a)

*

304. a da 1182 yılında (1768 M.) yazıldığı kayıtlı. Yazanı belli değil.

7046

Macmū'a

مجموعه

Cilt eb'âdî: 24.4 X 17

Yazı eb'âdî: Muhtelif

Sırtı meşin, mukavva, harap ciltli. 55 yaprak. Yazı ve satırlar muhtelif. İçinde şu risâleler var:

I) Muḥammad'al-Ma'rûf bi Abî'l-Cayş'al-Anşâriyy'al-Andalusî
محمد المعروف بابن أبي الجيوش الاندلسي

Risâlat'al-Arûḍ رسالة العروض (Arapça)

Başı: قال الفقير الى الله الغني ابو عبد الله محمد المعروف بابن الجيوش
الانصارى الاندلسي المغربي احمد الله واتوكل عليه

(1.b)

Sonu ve târîhi: البحر المتدارك اصله فاعلن ثمان مّرات تمت الرسالة بعون
الله الملك الرؤف سنة ٣٠٤ (1304)

(7.a)

II) Fāl-Nāma فالنامه (Türkçe). İbn 'Arabî'ye atfedilmiş (Türkçe.)

Başı: يوجد وللرده مسطور اولان حروفات

(7.b)

Sonu: ملول اوله بل كبی اغليه السيد حافظ على افندی یازدی یونی
کسمه ماتی (مانع) اولسون ١٣٠٤

(20.a)

*

III) Sayyid Muḥammad Sa'îd (Karaḥuşârî Ḥasan Paşa-Zâda. 1159 H. 1746 M.)
سید محمد سعید (قره حصارى حسن پاشا زاده):

Şarh'al-Âdâb li'l- Galanbavî: شرح الاداب للکلبوی (Arapça)

Başı: الحمد لله ذی الجلال والاکرام

(22.b)

Sonu: اذا المناظرة معه محلة بغرض المناظر ومقوّة لفائدتها والحمد لله..

(52.b)

*

Gelenbevî İsmâîl'in (1205 H. 1790 M.) Âdâb'a dâir eserinin şerhidir. Bu şerhin
matbû olduğunu "Osmanlı Müellifleri" bildiriyor (İst. Mat. Âmire-1333; I, s. 327).

*

IV) Galanbavî İsmâîl (1205 H. 1790 M.) کلبوی اسمعیل

Risâlat'al-Âdâb رسالة الآداب (Arapça)

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم يقول الفقير الى رب العباد القدير
لما كانت متون علم الآداب لم تشتمل على تفصيل امثلة البحث
لجميع الابواب

(53.a)

Sonu: يدل على فسادها غصبا غير مقبول ايضاً وفيه مافيه

(55.b)

Ketebesî: الحمد لله الذى ..... فى وقت الضحى يوم الرابع فى شهر
وسط جمادى الاول لعام ثمانية وثلاثمائة والف من هجرة ....
على يد رضا بن الحاجى مصطفى الفهمى زاده .....

(55.b)

7047

Husayn b. Ahmad Zaynî-Zâda
(1168 H. 1754 M.):

حسين بن احمد زينى زاده

Hallu Esrâr'al-Ahyâr'alâ İ'râbî
İzhâr'il-Asrâr

حل اسرار الاختيار على اعراب اظهار الاسرار

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 23.1 X 14.5

Yazı eb'âdî: 16.1 X 7.3

Sırtı ve kenarları meşin, üstüne ebrîli kâğıt kaplanmış mukavva ciltli, Mıkla-plı. Kâğıdı slıgranlı, aharlı, açık samânî renkte. 112 yaprak. Yazısı nesih. Her s. de 31 satır var. Hâmişte tavzihât mevcut. Bu kitap Birgîvî Muhammed'in (981 H. 1573 M.) "İzhâr'al-Asrâr"ının şerhidir. Şerhin müellifi, Zaynî-Zâde diye tanınan Bursa'lı Huseyn b. Ahmed, 1168 H. de vefât etmiştir (Bk. Bağdadlı İsmâîl Paşa: Hediyyet'ül-Ârifin Esâmî'l-Müellifin ve Âsâr'ül-Musanıfın; c. I; s. 326).

Başî: الحمد لله الذى رفع دائم لجهل عتّا بانزال قران عربى بين
الهدى علينا

(1.b)

Sonu ve Ketebesî:

اللهم اجعله خالصاً لوجهك الكريم وسبباً للتجاة يوم لا ينفع
مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم وصلى الله .....
وقع التبييض بعد صلاة العصر من يوم الخامس عشر من
جمادى الاخر المنتظم فى سلك شهور سنة اثنين وخمسين ومائة

والف من هجرة من ارتدى بالزوالشرف ..... مصطفى بن
محمد فى مدينة كوتاهيه عند محلة لالا حسين پاشا.....

(112. a. Ketebe Hâmiştedir.)

7052

Abu'l-Layt-ı Samarkandî
(373-395 H. 983-1004 M.)

ابوالليث سمرقندى

Tafsîr

تفسير

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 26.7 X 17

Yazı eb'âdî: 20.8 X 13.4

Üstüne ebrîli kâğıt kaplanmış, mıkla-plı mukavva ciltli; cildi pek fersûde. Kâğıdı az aharlı, kalınca, koyusamânî renkte. 163 yaprak. Satırlar muhtelif. Asıl kitap 2. b de, XXXVI. Sûreden başlamakta (Yâ Sîn) ı Kur'ân-ı Kerîm'in sonuna dek devam etmekte, 156. b de bitmekte. Öbür sahifelerde arapça bâzı dinî mes'eleler yazılı. Âyet-i Kerimelerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş; Sûre adları surhla yazılmış. Yazı nesih.

Başî: بسم الله الرحمن الرحيم سورة يس كلها مكية قول الله تبارك
(2.b) وتعالى يس

Sonu: قال من لم يزعم انهما من كتاب الله تعالى فعليه لعنة الله
والملائكة والناس اجمعين

(156.b)

Kitabın bitim sahîfesi olan 156. b de, sonda, ayrı bir yazıyla "من كتب فقير

yazılmış. Hicrî yazılmış. Efwallâh Tealî ve Gfrâne Yûns ben Ahmed .... بتاريخ سنة ست وسبعين وثمانمائة
876 da (1471 M.) temellük edilen bu kitap, gerek yazı, gerek kâğıt bakımından Hicrî VII., nihâyet VIII. asra âittir (XIII-XIV M.). Mevlânâ Müzesi Yazmalarının 107 No.da kayıtlı nüsha, bu Tefsîrin XVIII. Sûre-i Celîleden (Meryem) Kur'ân-ı Kerîm'in bitimi-ne kadar olan sûrelerini ihtivâ etmektedir (Katalog; c. I; s. 41). Bu nüshanın yazısı ve kâğıdı, 107 No.da kayıtlı nüshanın imlâsına, kâğıdına pek benzer; bu bakımdan

bizce VIII. Asr-ı Hicriye âittir. Ayrıca 108-109 No. larda da bu tefsîrin iki cildi vardır (Bk. aynı c. s. 42-43). 7007 No. da da I. cildi kayıtlıdır (Bu N. ya bk.).

7064

Kamâl Ümmî
(880 H. 1475 M.):

کمال امی
Dīvân-ı İlâhiyyât

دیوان الہیات

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 34.5 X 17.3

Yazı eb'âdı: 18.5 X 12.4

Kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı, üstüne kâğıt kaplanmış mukavva ciltli. Kâğıdı az aharlı, samânî renkte. Kitap ciltten tamâmiyle ayrılmış. 132 yaprak. Her s. de 15 satır var; her satırda bir beyit mevcut. Sahife kenarları surh cetvelli. Mısralar iki surh cetvelle ayrılmış. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı harekeli nesih. Kitabın başında, “ هذا كتاب العشاقین ” tarzında garip bir yazı var. 1. b de,

چوبسم الله درر هرايشده مفتاح انكله بشلکم فتح ايدہ فتح

beytiyle başlıyor. Hz. Peygamber'i (S. M.), Sahâbeyi medheden kısım, 3. a da bitiyor. Aynı s. de, “ حکایت دیوانہ ” başlıklı kısım, “Fâilâtün fâilâtün fâilât” vezninde. 6. a da başlayan “ حکایت دیگر ”, 8. a da bitmekte ve aynı s. de başka bir hikâye, 9. b de gene bir başka hikâye başlayıp 10. b de son bulmakta; bunlar da aynı vezinde. 10. b de başlayan hikâye, “Mefâilün mefâilün feülün” vezninde, 12. a da başlayan hikâyenin birinci beyti, “Mefâilün mefâilün feülün” vezninde; ikinci beytinin vezni bozuk; üçüncü beyitten itibaren “Fâilâtün fâilâtün fâilât” veznine dönüyor; 13. b - 39. b yapraklarındaki hikâyeler aynı vezinde. 51. a - b de vezin, “Mefâilün mefâilün feülün” veznine dönüyor. Esâsen bu yapraktan sonra, “Kâşife” ye (Müşîr) göre doğru olmakla beraber ayrı bir şiir başlamakta; 56. a ya dek karışık 46. b ve 49. b de “Nihânî” mahlaslı bir şâirin iki şiiri var; ikisi de heceyle, 35. a da, بلیک ارواحنی شاد ایلدم بنکی کول شهرین سوزین یاد ایلدم

35. b de, باغبان گل شهری گئی بولمه هر کم اشلقمده عاجز قلمیه

beyitleri, hikâyelerin, Gülşehrî'nin “Mantık' ut-Tayr”ına âid olduğunu göstermekte. Gülşehrî ve “Mantık' ut-Tayr” için “Mantık al-Tayr” tercememizin Önsöz'üne bk. İst. Maârif Mat. 1944. s. XII-XIV.

*

56. a da, Kemâl Ümmî'nin şiirleri başlamakta. Bundan önceki yazılar, parça-buçuk olduğu cihetle, bu kitap, bilhâssa Kemâl Ümmî'nin şiirleri dolayısıyla değerli. İhtisas kısmında, 4981 no. da kayıtlı başka bir “Kemâl Ümmî Dîvânı” var (Katalog'un III. c. nin 270-271. s. e bk.). Bu nüsha, o nüshaya nisbetle Kemal Ümmî'nin daha fazla şiirini ihtivâ ediyor; aynı zamanda bu n. daki şiirler, 4981 no. daki şiirlerin sırasına da uymakta. Yalnız bu n. da, Kemal Ümmî'ye âid şiirlerin tutarı daha fazla; buna karşılık, o dîvandaki bâzı şiirler de bunda yok. Her ikisinin karşılaştırılması gerekmekte.

Baş: زهی کلام بها لاله الا الله مقامی خلد بها لاله الا الله

(56.a)

Sonu: فاعلاٹ فاعلاٹ فاعلاٹ ويردی (وردی) اوليانده يوقدر واردات

(134.b)

*

Kitabın sonunda “Seyyid Âşık Rızâ Efendi b. Abdullah Avnî Efendi” tarafından yazıldığı kaydedilmiş; târih yok (134. b). Öbür nüsha kadar eski değil; nihâyet Hicrî XI-XII. yüzyıla (XVII-XVIII M.) âid olabilirse de eski bir nüshadan yazıldığı muhakkaktır; bu bakımdan değerlidir.

7065

Şâlih b. 'Abd'Allâh (?):

صالح بن عبد الله

Farâ'id'a dâir bir Risâle

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 23.7 X 17

Yazı eb'âdı: 15 X 9.8

Sırtı ve kenarları meşin. Üstü kâğıt kaplı, mıklaplı ciltli. Hanefî fıkına göre Farâiz. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık samânî renkte. Sahifelerin çoğu cetveller hâlinde ve satırlar muhtelif. Yazı nesih. Sahife kenarları surh cetvelli. Kâğıt kıyıları na doğru bir surh cetvel daha var. 1. a da, üstte, “صالح افندی جریده می” yazılmış. 104. a da, ikinci satırda, “بناءً علیه بو عبد مذهب صالح بن عبدالله بو افضل علومك طالب” “... dediğine ve kitabı kendisine atfettiğine göre eser, bu zâtın olabilir.

Baş:

ترکه میتہ حقوق اربعہ تعلق ایدر .....

(1.b)

Sonu:

٣
سنه ١٢ قف
٣

(110.b)

7068

Âkîf Muḥammad Paşa
(Yozgat'lı 1261 H. 1845 M.):

عاکف محمد پاشا

Munṣa'ât

منشآت

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 23.5 X 16

Yazı eb'âdı: 16 X 10.5

Sırtı ve ön taraftan üst ve alt köşeleri meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı Avrupa kâğıdı. 157 sahife. Her sahifede 15 satır var. Yazısı güzel bir rık'a. 1. b den 125. b ye kadar "Telhisler, Tebrikler, Cevaplar v.s" var. 126. b - 157. a da "Kasideler, Gazeller, Kit'alar ve Târihler" mevcut. 142. b - 143. a da farsça bir gazel yazılı. 147. b ve 157. a daki iki şarkı hece vezniyle; bir tânesi, طفل نازنینم اونونم سنی

mısrasıyla başlayan şiir, 147. b - 148. a da, Halvetiyye-i Şa'bâniyye'den Kuşada'lı merhûm'un Halifesi Çerkeşli Mustafâ Ef.nin 1229 yılını gösteren vefat târihi var. 130. a - 134. a da meşhûr "عدم" Adem kasidesi yazılı. Bu "Münşeât" ı toplayan, adını ve yazılış târihini bildirmemiştir. Başlıklar ve bâzı yazılardaki hitaplar, arapça ve farsça beyitler, ta'liyle yazılmış.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ عَلَى نَبِيِّهِ وَعَلَى
آلِهِ.....

(1.b)

Sonu: عاکفا قدر حیاتی بیلن ارباب شعور هر نفس شکر کذار نعم اولمزدہ نولور

(157.a)

*

Âkîf Paşa'nın hâl tercemesi için "Osmanlı Müellifleri" nin II. cildinin 2. kısmına bakınız; İst. Ali Şükrü Mat. 1338; s. 324.

7069

Arâdî Kânûn-Nâmesi

اراضی قانون نامه سی

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 23 X 15

Yazı eb'âdı: 16.5 X 11.3

Alelâde meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı. 26 yaprak. Madde başları surhla yazılmış. Satırlar muhtelif. Yazı kötü bir nesih. 132 madde. 25. a daki "خاتمه" surhla yazılmış. Sultan Abdülmecid devrine âit. 1. b de rık'ayla yazılmış Fihrist var.

Başı: صورت خط همایون موجب نجه عمل اولنه قانون نامه اراضی
مقدمه برنجی ماده ممالک دولت علیه ده اولان اراضی بش
قسمدر

(2.a)

Sonu: وقوانین عتیقه یه اعتبار قلمیه جقدر سنه ١٢٧٥ ب ١٣

(25.b)

*

25. b ve 26. a da Arâzî-i Mîriyye ve Mevkuufenin intikaali hakkındaki kanun maddeleri yazılı. Cildin sonunda, matbû; 9 Ramazan 1274 târihli "Men'-i İrtikâba dâir Cezâ Kanun-Nâmesi" var.

7073

Ya'kûb b. Sayyidî 'Alî

(931 H. 1524 M.):

يعقوب بن سيدى على

Şarḥu Gulistân

شرح گلستان

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.7 X 14.3

Yazı eb'âdı: 14.7 X 8.5

Cildi kopmuş. Kâğıdı fligranlı, ahartı, kalınca, samâni renkte. Yazı ta'liyk. Metnin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Hâmişe, Gulistan şârihlerinden Şem'i'den tavzihât var; hemen hepsinin de sonuna "شمعی" kaydı konmuş. Bâzı tashihler de var.

Cildi kopmuş; baştan 7 yaprağı yok. Metin, "Dibâce" nin baş tarafından eksik. Baştaki eksik yapraklarla 172 yaprak (100. yaprağa kadar numara konmuş. O yaprak-tan itibâren latin rakamlarıyla numaralar tamamlanmış. Eksik yapraklar sayılmazsa 165 yaprak).

Başı: تودر خلق من زنى همه وقت لاجرم بی نصیب ازین بائی

(8.a)

Sonu ve K.: فالمرجومن الناظرین ان يدعوا يكر مهم الخطير لمؤلف هذه الحروف يعقوب بن سید علی الفقير عفى الله عنهما وعن كافة المسلمين والمسلمات والمؤمنين والمؤمنات اجمعين والحمد لله رب العالمين
قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة على يد العبد الفقير الحقير شكرى بن علی غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه فى غره رجب المرجب من شهور سنه اثنى وتسعمائه حامداً لله .....

(172.a)

*

"Gülîstân" ın şerhleri için "Keşf-el-Zunûn" a bk. II, s. 1504-1505. Ya'kub b. Seyyidî Ali, "Keşf" e nazaran 931 de (1524 M.); vefât ettiğine ve bu nüsha, 902 de; (1496 M.), yazıldığına göre Şârihin hayatında istinsâh edilmiştir.

7076

Macmû'a

مجموعه

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 20.4 X 12.6

Yazı eb'âdı: 16.5 X 7.7

Meşin ciltli. 72 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. Satırlar muhtelif. Baştaki 19 yaprakta, bâzı âilevî kayıtlar, küt'alar, alım satıma âit yazılar, ilâç tertipleri, Rûmî 1315, hierî 1317 yılını gösteren doğum târihleri, İstanbul, Sultan Selim civarında Küçükmedrese, öbür adıyla Bulasınan Medresesi nüfus defterine âit adlar, İzzet Munlâ'nın İmâm Huseyn'e (A.M) bir kasidesi, Hayret'in Edirne'ye, II. Mahmud'un yaptırdığı buğday anbarına söylediği târih var. 20. a dan 58. b ye

kadar olan sahîfelerin kıyıları ve her satırda mevcut olan bir beytin mısra araları, yaldızı solmuş altın ve siyah çizgili cetvellerle çerçevesi; bu s.lerde de târihler, küt'alar ve şarkılar var. Yazılar, sağdan sola, aşağıdan yukarıya doğru ve taliyle yazılmış. Diğer s. lerde de Bâkî, Sâbit, Râgıb, Reşid, Celâl .... gibi şâirlerin gazelleri var. 60. a da "Fıtrî" mahlaslı bir gazelin başında "غزوه" kaydı yazılı; fakat yazı, mecmûanın yazısından ayrı bir yazı. Diğer s. lerde şüirler yazılı. Son s. de (64.b), Dömeke ve Yenişehir'in fetih târihlerini (1314 H.) gösteren iki mısra yazılı.

Başı: انشته م محمد افنديك وفات تاريخي ٢٧ محرم ٢٨٥ يوم
چهارشنبه :

(1.b)

Sonu: بادى حمله فتح ايدلدى يكي شهر كاملاً ١٣١٤

(64.b)

7077

Hasan b. Muhammad'az-Zibârî

حسن بن محمد الزيبارى

Hâşiyatun 'alâ Risâlat'al-İsti'ârât

حاشية على رسالة الاستعارات

(Arapça)

ve

İstiâre'yle Mecâza Dâir Arapça 2 Risâle

Cilt eb'âdı: 21.7 X 12

Yazı eb'âdı: 15.5 X 5.7

Sırtı bez, kenarları meşin, mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. 56 yaprak. Her sahîfede 23 satır var. Sahîfe kenarları tek surh cetvelli. Metin, ibârelerin üstü surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Yazı güzel bir ta'lyık. Şârih, "Mukaddime" de, bu Risâlenin Ebû'l-Kaasim'ül-Leysiyy'is-Semerkindî'nin "Risâlet'ül-İsti'ârât" ına, İsmüddin İbrâhîm'in yazdığı şerhe hâşiyeye olduğunu bildirmekte, adını "Hasan b. Muhammed'iz-Zibârî" diye anmakta, bu şerhi, oğlu "Şems'ül-milleti ve'd-din Muhammed" için yazdığını açıklamaktadır (2.b). Hâmişelerde tavzihât var; onlar da ta'lyikle yazılmış. Kapak yaprağı olan 1. a da, ta'lyikle, altı satır olarak "رسالة الاستعارات للمولى المحقق مولانا ابى القاسم الليثى السمرقندى مع شرحها المنسوب للمولى على بن عصام الدين ابراهيم والحاشية المنسوبة للمولى حسن بن محمد الزيبارى وحاشية اخرى للمولى على بن صدر الدين بن عصام الدين رحمهم ربنا المعين آمين"

شرحها المنسوب للمولى على بن عصام الدين ابراهيم والحاشية المنسوبة للمولى حسن بن محمد الزيبارى وحاشية اخرى للمولى على بن صدر الدين بن عصام الدين رحمهم ربنا المعين آمين

” منلا على المكي رحمه الله “ yazılı; hâmişteki hâşiyelerin birçoğunun altında “ ومنلا على رحمه الله “ kaydı var. Aynı yaprakta beyzî ve büyücek bir bir kısmında “سلطان رسل روز قیامت محمد دارد امید شفاعت ۱۰۵۹” ta uykle, yazılı. Ayrıca, “حسبى الله وكفى عبده احمد” ve “سمى نبى خدا مصطفى” yazılı mühürler ve iki mühür daha var. 2. a da da iki temellük târihi ve mühürler mevcut.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى خلق الانسان علمه البيان

(2.b)

Sonu: ولذا قال صاحب التلخيص القرينه قد تكون واحدة وقد تكون متعددة الحمد لله على تمام الاصباح بعد الظلام الخوج الى المصباح ونرجو الا تنظام فى سلك دعا الطلبة فى الصباح والرداح

(42.b)

*

”بسم الله الرحمن الرحيم احمدك“ Aynı sahifede (42.b), 2. b de, hâmişte, قوله ولك ان تجعل الجميع قرينة آه, diye başlayan Hâşiyenin sonu, ولذا قال صاحب التلخيص القرينه وقد يكون واحدة وقد يكون متعددة فالله تعالى اعلم وله الحمد الاثم فى البلد والختم اتفق الفراغ من تسويدها ببلدة اسكندرية وانا متوجه الى محروسة القسطنطينية يوم الاربعاء الثامن من العشر الثانى من الشهر السابع من العام التاسع من العقد العاشر من القرن العاشر من الهجرة النبوية على صاحبها افضل الصلوة والتحية وصحبه خيار البرية منلا على تمت حاشية اللطيفة لشرح رسالة الاستعارة المنسوب الى علامة عصره وفريد دهره مولانا عصام الملة والدين ابراهيم غفر الله العزيز العليم تاليف مولانا ابن ابن الشارح العلامة مولانا نور الدين منلا على لازال. كاسمه الشريف عالياً الى يوم الدين منلا على المكي رحمه

Tetimme ve Ketebe var. Baştaki “صدرالدين بن عصام الدين”

diye anılan diğer Hâşiyeye budur. 2.b de de esâsen kendisini “وبعد فيقول العبد المفتقر الى الطاف رب العالمين على بن صدرالدين بن عصام الدين” diye bildirmektedir. “Munla Aliyy’ül-Mekki” de hâmişteki tavzihâtı ekleyen zâttır sanıyoruz.

*

“Keşfel-Zunûn, Ebû'l-Kaasım'ül-Leysiyyi's-Semerkindî'nin “Risâlet'ül-İstiâre” sini almakta, İsmüddîn'le Kul Ahmed b. Muhammed b. Hızır'ın bu Risâleyi şerhettiklerini, İsmüddîn'in şerhine, torunu Ali b. Sadrüddîn b. İsmüddîn'in Hâşiyesi olduğunu kaydetmekte, fakat Leysi'nin vefat târihini bildirmemektedir (I; s. 845). Hicrî VIII. yüzyılda (XIV M.) yaşayan Leysi'nin, “Telhîs'ül-Miftâh” a şerhi, Mevlânâ Müzesi Kataloğunda 6920 No. da kayıtlıdır (Bk.).

*

§ 43. a - 51. b de İstiâreye dâir bir Risâle daha var. Arapça olan bu Risâlenin başı, Besmele'yle ve “الحمد لله المجد والصلوة على رسوله محمد” diye başlıyor. Sonu ve Ketebeşi şu:

الحمد لله على تمام والصلوة على رسوله المظلل بالغمام وعلى آله واصحابه الطاهرين فى الانام اللهم اجعلنى بحر منهم من عبادك الكرام يا ذا الجمال والجلال والاكرام تم وكمل فى سنة ثمان والى فى اواخر ربيع الاول

(51.b)

Bu Risâle de aynı yazıyla yazılmıştır. 52. a da istiâre aksâmına âit bir şema var; ayrı bir yazıyla yazılmış. 52. b - 56. b de Mecaz ve İstiâreye âit arapça başka bir Risâle daha var.

Baş: بسملة. الحمد لله ذى المن والاحسان

(52.b)

Sonu: وضعه فى اللغة للدعاء وفى الشرع للعبادة تم الكلام فى شهر ربيع الاول لسنة سبع عشرة والف

(56.b)

7085

Kur'ân-ı Karîm

قرآن کریم

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 17.6 X 10.8

Yazı eb'âdî: 12.8 X 7.6

Mıklaplı, kenarında ve ortasında, altınyaldızlı bezentiler bulunan Avrupâî meşin ciltli. 303 yaprak. Kâğıdı aharlı, samânî renkte. Her s. de 15 satır var. Derkenâr. Sahife kenarlarında surh ve siyah hatlarla çevrili altın yaldız cetvelle çerçevesi. Duraklar, surh ve lâcivert renklerle çiçek tarzında. Kenarlardaki "Cüz", Aşr, Secde" leri gösteren madalyonlar eski Osmanlı tarzı, yaldız ve boyalarla müzeyyen. Başta-ki iki s., resme benzer bir tarzda ve çok basit, gül ve dallarla gûyâ müzehhep. Yazı güzel bir nesih. Secâventler siyah mürekkeple yazılmış. İlk iki s. nin tezhipleri bozulmuş. XXXVI. Sûre de (Yâ Sîn), kenardaki altınlardan âdetâ ayrılmış bir hâlde (220. a - 222. b). Metin, 301. a da bitiyor. 301. b - 302. a da Hatm Duâsı, 302. b - 303. a da farsça, secâventleri bildiren yazı var. Bu yazı, harekesiz nesih. 303. a da,

بسم امید عروة الوثقی بکلام مجید بیہمتا
در قیامت شفا عتم ہم ازوست فتح باب سعادت دنیا
هرکه خواند دعای خیر کند در حق کاتبش بغفوخطا

beyitleri yazılı. Yazarı ve yazılış târihi yok; son çağlara âit.

7090

Macmû'a

مجموعه

(Arapça-Türkçe)

Cilt eb'âdî: 21 X 14

Yazı eb'âdî: 4.1 X 7.4 (İlk Risâlenin)

Sırtı ve kenarları meşin, mıklaplı, üstü bez kaplı. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık-samânî renkte. 73 yaprak. Satırlar, Risâlelere göre muhtelif. Mecmûada şunlar var:

I) Burhân'ad-dîn az-Zarnûcî : برهان الدین الزرنوجی

Ta'îm al-Muta'allim: تعليم المتعلم (Arapça)

Yazısı nesih. Her s. de 15 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى فضل بنى آدم بالعلم
والعمل على جميع العالم

(1.b)

Sonu: ويتبرك بالاثار الواردة فى الطب الذى جمعه الشيخ الامام ابو
العباس المستغفرى رحمه الله فى كتابه المسمى بطب النبى .....
(25.b)

*

Hacı Muhammed b. Seyyid Mustafa tarafından yazıldığı sonunda kayıtlıysa da târihi yok. 27. a da Tûsî ve Kâtibî'nin iki farsça gazeli, nesihle yazılı.

*

II) Abû-Naşr Mas'ûd b. Ebî-Bakr b. Hısayn b. Ca'far'al-Adîbiyy'as-Sancarî
(Farâhî. 640 H. 1242 M.): ابونصر مسعود بن ابى بكر بن حسين بن جعفر الاديبى

(فراهى)

Nişâb'aş-Şıbyân : نصاب الصبيان (Farsçadan Arapçaya manzum lûgat)

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين

(26.b)

Sonu: ثعلبان روبه ونر تعال بيا تمام شد

(46.b)

*

Bu kitapta da yazılış târihi yok. Yalnız Zi'l-Hicce ayının bir Cuma günü yazıldığı kayıtlı.

*

III) Şâhidî İbrâhîm : شاهدی ابراهيم (957 H. 1520-21 M.): Tuḥfa

قطعه صجك والليل يوزك آيت نور قديم وقادروينا ودانا

(47.b)

Sonu: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن بوكتانى اوكرن ايچ آب حيات

(72.b)

7178

İcâzat-Nâma

اجازتنامه

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 19.7 X 13

Yazı eb'âdı: 12.3 X 7

Kenarları çifte ve gömme hafif zencîrek ve düz altınyaldızlı cetvelli, koyu kırmızı renkli ciltli. Kâğıdı fligranlı, koyu samânî renkli. 12 yaprak. Sahife kenarları altınyaldızlı ve siyah hatla cetvelli. Yazı çok güzel bir nesih. Her s. de 13 satır var. İlk yaprakta Avrupâî ve çirkin bir başlık var. Aynı s. kenârındaki altınyaldızlı cetvel, öbür s. lere nisbetle daha kalın. Duraklar altınyaldızla yapılmış. Hattat, pek güzel yazı yazmakla beraber 9. b de, aşağıdan 4. satırın son kelimesi olan “عرث” sözünü “غوس” yazacak kadar da bilgisiz. Bu icâzet, “İcâzet-i Âmme”; İstanbul’lu Ahmed Şâkir tarafından 1300 yılında (1882-1883 M.) yılında, Yenişehir’li Ömer Lûtfî b. Muhammed Matuş’a verilmiştir.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَحَ صُدُورَ الْعُلَمَاءِ
لَانُورِ الْعُلُومِ النَّافِعِ

(I.b)

Sonu: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى التَّامِّ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى سَيِّدِ الْإِنَامِ وَعَلَى آلِهِ
الْكَرَامِ وَاصْحَابِهِ ذَوِي الْاِحْتِرَامِ

(II.b)

*

Bu s. nin sonunda Ahmed Şâkir’in dört satırlık elyazısı ve mührü var; 1300 yılında icâzet verildiği bu yazıda belirtilmekte. II.b de, gene Avrupâî tarzda müzehhep bir başlık var. 12. b de Ahmed Şâkir’in şu yazısı, altında da “احمد شاكر” yazılı mührü var:

انا الحقير المقتدر الى عناية الملك المقتدر السيد احمد شاكر
لازال كاسمه الشاكر

*

Bu İcâzet-Nâme, Bayan Nâciye Akmoran tarafından hediye edilmiştir.

7181

Muhammad Bîcân. Yazıcı-Zâda

محمد بیجان یازچی زاده

(855 H. 1451 M.):

Muhammadiyya

محمدیه

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 21 X 14

Yazı eb'âdı: 16 X 10.3

Kenarları, yanları gömme cetvelli, mıklaplı, koyukırmızı ciltli. 222 yaprak. Kâğıdı aharlı, samânî renkte. Her sahifede 21 satır, her satırda bir beyit var. Metin 2. b de başlıyor. Bu s. nin yaldızı solmuş; oldukça güzel ve müzehhep bir başlık var. Bu ve karşı sahifenin kenarları ve mısra araları altın cetvelle çerçevesi; altınyaldızlar tamâmiyle solmuş. Yazı harekeli nesih. Başlıklar, harfleri gösteren yazılar, gereken beyitler surhla yazılmış.

Başı: هُوَ اللَّهُ الْبَدِيعُ الْحَقُّ الْأَعْلَى   آلِهَ وَاحِدٌ فَردُ تَعَالَى

(2.b)

Sonu: دَخَى آلِيْهِ كَمْ خَيْرِ الْبَرِيَّاتِ   حَبِيبِيْهِ صَلَاتِيْهِ تَحِيَّاتِ

(222.a)

Nüsha yıpranmış, tezhibi solmuş olmakla berâber, kâğıt, yazı ve tezhip bakımından X. Asr-ı Hicrîye âittir sanıyoruz (XVI. M). Yazarı ve yazılış târihi yok. (M. M. Y. Kataloğu'nun I. c. nin 233-234. ve III. c. nin 414-415. sahifelerine de bakınız).

7182

Muhammad Şâdık b. 'Abd'ar-Rahîm

(Erzincan Müftüsü. 1215 te; 1800 M. sağ):

محمد صادق بن عبد الرحيم (ارزنجان مفتيسى)

Şarhu Risâlat'al-İsti'âra

شرح رسالة الاستعارة

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.8 X 14.3

Yazı eb'âdı: 15 X 8.4

Kenarı altınyaldızlı cetvelli, sırtı tâmir görmüş, düz, koyukırmızı renkli ciltli. Yazısı ta'liyk. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık samânî renkte. Metinlerin üstlerine surh

çizgi çekilmiş. "الفريدة الأولى في أجاز المفرد" gibi başlıklar surhla yazılmış. 124 yaprak. Her s. de 23 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم حمد من احسن حمالة البلاغة بمزايا مقتضى المقام

(1.b)

Sonu ve K.: ولذا يقال فقد يكون القرينة واحدة وقد يكون متعددة.... وقد تهيأ سنة خمس عشرة ومائتين والف بعون المستعان في البداية والنهاية العبد الغريق في بحارا لآثام الفراغ مما جمع من الفرائد رجاء ان يجعل له يوم الجزاء....

وافق الفراغ من تحريره يوم الاثنين من ثالث رجب في سنة اربعين ومائتين والف بعون الله الجميل على يد الفقير محمد بن اسمعيل الرّاجي رحمه ربه الهادي....

(124.b)

Bu kitap, "Konya ve Mülhakaatı Eski Eserleri Sevenler Derneği" tarafından hediye edilmiştir.

7183

مجموعه

Macmū'a

Cilt eb'âdî: 18.4 X 13.5

Yazı eb'âdî: 14.6 X 10.7

Üstüne kâğıt kaplanmış meşin ciltli. Kâğıdı kalın, az aharlı, samânî renkte. Selçuk kâğıdı. Yazı Selçuk neshi. İçinde şunlar var:

I) ? : Durrat'al-Asrâr fî Manâkıb'aş-Şüfiyyat'al-Abrâr. درة الاسرار في مناقب الصوفية الابرار (Arapça).

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذي نورسراير العارفين بشموس معارف الباهره

(1.b)

Sonu: اين التفاحة فناولته اياها فكسرها اجزاء فاكل منها جزءاً واطعمه

(7.b) (Müş'ir)

*

"Keşf-el-Zunûn" bu kitabın adını anmakta, fakat müellifini bulamadığı için kaydedememektedir. "Muhtasar" kaydıyla küçük bir kitap olduğunu işaret ediyor (I, s. 737). Eserde Ahmed'ür-Rufâî, Abdülkaahir-i Sühreverdî, Mûsâ b. Mâhûn, Ebu'l-Hasan Alî b. İdrîs'il-Ya'kuubî, Şeyh Halife b. Mûsâ, Ebû-Muhammed Abdürrahîm'il-Magribî ve Şeyh Ahmed'ül-Kürdî'nin kısaca hâl tercemeleri ve menkabeleri zikredilmektedir. 7. b sonunda "kâşife" " واطعمه " sözüdür ve kitap bu yaprakta bitiyor; buna nazaran sonu eksik.

*

II) Farîd'ad-dîn 'Attâr فرید الدین عطار (627 H. 1229 M.): Takkirat'al-Awliyâ تذکرة الاولیاء (Farsça)

Aynı cilt içinde. Kâğıt aynı karakterde. Yazı Selçuk neshi. Hâl tercemesi yazılan şahısların adları ve "نقلست" sözleri surhla yazılmış. Her sahîfede 19 satır var. 8. a da Selçuk tezhîbî tarzında bir dâire içinde siyah mürekkeple ve sülûsle " کتاب تذکرة الاولیاء من مؤلفات الشيخ الحق العاشق سلطان العارفين فرید الدین محمد العطار "

yazılmış. Kitaba, ilk yaprakdan itibaren, 2. a dan 134. a ya dek numara konmuş; geri kalan yapraklara biz numara koyduk. İlk s. nin kenarlarında bir lâcivert, iki surh cetvel var. Başındaki müzehhep kısımda, sülûsle ve siyah mürekkeple "باسم الملک الوهاب" yazılı. Karşı s. nin kenarları da aynı tarzda cetvelli. Öbür sahîfelerin kenarlarında ikişer surh cetvel var.

Başı: بسم الرحمن الرحيم الحمد لله الجواد بافضل انواع النعماء

(1.b)

Sonu ve K.: ومنی ازخود دورکردن بغایت نیکوست والسلام والحمد لله رب العالمین علی کل حال وصلی الله علی محمد وآله اجمعین ختمت کتاب تذکرة الاولیاء بعون الله تعالی وحسن توفیقه علی یدى العبد الضعیف المذنب العاصی الراجی الی رحمة الله تعالی ومغفرته عبد الحلیم بن محمد بن بهلول الکاثر رونی غفر الله له ولوالدیه ولجميع المؤمنین فی سابع ربيع الآخر سنه ست واربعین وسبعمائته من الهجرة المصطفویه والحمد لله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله اجمعین سنه ٧٤٦

(250.b)

209. yapraktan 235. yaprağa dek, sahife kenarına ve üst taraflara göre düşmüş (Tezkiret'ül-Evliyâ'nın Müze K. de bulunan diğer nüshaları hakkında bilgi için "Katalog" un I. c. nin 189-193. ve 198. sayfelerine bakınız).

7347

Abū-Hāmid Muḥammad b.
Muḥammad'al-Ġazālī
(505 H. 1111 M.)

ابوحامد محمد بن محمد الغزالی

Cawāhir'al-Kur'ān
(Kitāb'ul-Cawāhiru va'd-Durar)

جواهر القرآن
(كتاب الجواهر الدرر)
(Arapça)

Cilt eb'âdı: 21.8 X 17

Yazı eb'âdı: 19.2 X 12.2

Cildi yok, kâğıt kaplı. Fligranlı, aharlı, koyu samânî renk kâğıtlı. 31 yaprak. Her s. de 19 satır var. Yazı, harekeli Selçuk neshi. Başlıklar sülüsle yazılmış. 1. a da sülüsle "كتاب الجواهر الدرر" altına da celi nesihle beş satır olarak 'تصنيف الشيخ الامام حجة الاسلام ابى حامد محمد بن محمد بن محمد الغزالي بل الله ثراه وبسطن بحياه ورض الله عنه وارضه' yazısı var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين وصلواته على نبيه
المصطفى محمد وآله واصحابه اجمعين فضل في قهرست
فصول الكتاب

(2.b)

Sonu ve Tetimmesi:

فعليك ان تديم النظر في هذين النظمين فبد لك تنال غايات
السعادة جعلنا الله وآياك من السعداء بفضلته وجوده وطوله
وسعة رحمته انه الجوار الكريم الرؤف الرحيم تمت
الكتاب .... فرغ من نقله ومقابلته في شهر رمضان سنة سبع
وسبعين وخمس مائة وصلى الله على سيدنا محمد وآله اجمعين
.... قوبل بالاصل المنقول منه بمعونة الله تعالى

(31.b)

Fihristte,

هذا كتاب جواهر القرآن ودرره مرتب على ثلاثة اقسام في المقدّمات والسوابق
وقسم في اللواحق القسم الاول في السوابق ويشتمل على تسعة عشر فصلاً

denildiğine göre bu kitap, 6364 No. daki kitabın ilk kısmıdır. Bu kısımdaki fasıllar, Kur'an-ı Mecid'in bir Bahr-ı Muhîr olup bütün "Asnâf'ül-Cevâhir" i kapladığı, bilgiler, Kur'an'dan meydana geldiği, bâzı âyetlerin, bâzılarını tefsir ettiği, "Fâtihâ" ve "Âyet'ül-Kürsî" nin sırları v.s ye dâir. Kitabın "Levâhik" kısmı 7364 No. daki kitapta. Her iki kitap da aynı târihte yazılmakla, hattâ tarz-ı imlâ ve yazı karakteri aynı olmakla berâber aynı kişinin yazısı değildir (7364 No.ya bk.).

7348

Şams'ad-din Abu'l-Abbās
Ahmad b. Muḥammad'al-Baṣrāvī
(1015 H. 1606 M.):

شمس الدین ابوالعباس احمد بن محمد البصراوي

Tuḥfat'al-Anām fî Faḍā'il aş-Şām

تحفة الانام في فضائل الشام
(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.2 X 14

Yazı eb'âdı: 11.2 X 8.5

Mıklaplı, kenarı düz cetvelli. İki yüzünde de gömme, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini muhtevî şemseli, koyukırmızı ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık-samânî renkte, Yazısı nesih. Husûsî adlar surhla, yahut siyah mürekkeple ve sülüs yazıyla yazılmış. Her s. de 19 satır var. Baş tarafı eksik. Ayrıca 2. b, 8. b, 16.b ve 84. b yapraklarının sonlarındaki Kâşifeler, karşı sahypelerdeki ilk sözü tutmadığından, aralarda da noksan olduğu anlaşılmakta. 37. yaprak da üst taraftan yırtık.

Başı: الحمد لله فاطر السموات والارض جاعل الملائكة اولى اجنحة
الآيه ثم شرع في الخطبة فقال

(1.b)

Sonu ve K.:

وتب الرياح من اليمن فتقبض ارواح المؤمنين جميعاً والله
سبحانه وتعالى اعلم وكان الفراغ من كتابة هذه النسخة
المباركة المسماة بتحفة الانام في فضائل الشام في ليلة يسفر
صباحها عن نها رالست خامس عشر شهر الله المحرم الحرام
الذى هو افتتاح شهر سنة سبع وعشرين بعد الالف .....
محمود بن محمد بن محمد بن جانيك حامداً لله على انعمه .....

(88.b)

Bu kitap, Şam şehrinin faziletlerine, orda medfûn olan Sahâbe ve Tâbiîn'in, erenlerin kısa hâl tercemelerine dâir bilgiyi ihtivâ ediyor.

7349

Şams'ad-dîn (Muhyî'd-dîn)
Muhammad b. İbrâhîm b. Sâ'id'al-Anşârî
(İbn Akfânî't-Tabîb)
(749 H. 1348 M.):

شمس الدين (محيى الدين) محمد بن ابراهيم بن ساعد الانصارى
(ابن اكفاني الطبيب)

İrşâd'al-Kâşid ilâ Asnâ'l-Makâşid
ارشاد القاصد الى اسنى المقاصد
(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.8 X 15

Yazı eb'âdı: 13.6 X 7.9

Karton kapaklı. 63 yaprak. Sahife kenarları ikişer surh cetvelle çerçevesi. Her s. de 19 satır var. Yazısı nesih. Husûsî adlar, dikkati çekmesi gereken sözler, bir bahisteki bölümleri bildiren kelimeler surhla yazılmış. Alem adları iri sülûse ve siyah mürekkeple yazılı. Kitabın mevzû'u, ilim, ilmin şerefi, bellemenin, belletmenin şartları, edebiyat, lûgat, tasrîf, maânî, beyan, bedî', arûz, kaafiye, nahv, kitâbet, kırâat, mantık, ilâhiyyât (Felsefe ve hikmet), Hukemâ meslekleri, İslâm mezhepleri, Yahûdi ve Nasrânîlerin bölükleri, nevâmîs, Kurân'a âit kırâat, tefsir, hadis, usûl, cedel, fıkıh, tabîyyât, tıb, baytara, firâse, ta'bîr, nücum, sihr, tılsım, kimyâ, felâhat, hendese v.s. bilgilerini, bu bilgilerde ileri gidenleri, ana kaynaklarını bildirmektedir. (Müellif ve eserleri için "Hediyet'ül-Ârifîn Esmâ'ül-Müellifin ve Âsâr'ül-Musanıfîn" in II. cildine bk. s. 155).

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ الْفَقِيرُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْوَاحِدِ الْبَارِئِ
محمد بن ابراهيم بن ساعد الانصارى الحمد لله الذى خلق
انسان وفضله على سائر انواع الحيوان

(2.b)

Sonu: وهذه المقولات شاملة لجميع الموجودات الممكنة وليكن هذا
آخر اكلام من هذه الرسالة ....

(63.a)

*

Yazılış târihi ve yazarı, yazıldığı yer belli olmamakla beraber I. a da, bir câmi-in hatibi olan Ahmed b. Muhyiddin b. Abdülkaadir'in-Naîm tarafından 970 de yazılan yazıda, Muhammed b. İbrâhîm b. Sâ'id'il-Anşârî'nin, ana tarafından büyük babası olduğu kaydediliyor; buna nazaran kitap, 970 ten (1562 M.) önce yazılmıştır. Bu yazıda müellife, "محيى السنة والدين محمد بن ابراهيم الانصارى" denmekte; mahlas adının "محيى لدين" olduğu belirtilmekte. Ciltte, bu zâtın hitâbet hizmetinde bulunduğu câmiin adı kesilmiş.

7350

Zayn'ad-dîn Ebî'l-Ferec b. Racab
'Abd'ar-Rahmân b. Ahmad'al-Hanbalî
(795 H. 1392-1393 M.):

زين الدين ابى الفرج بن رجب عبد الرحمن ابن احمد الخنبلى

Laṭā'if al-Ma'ārif
لطائف المعارف
(Arapça)

Cilt eb'âdı: 17.9 X 13

Yazı eb'âdı: 13 X 9.3

Kenarları zencîrek ve düz cetvelli. Ortası müdevver şemseli Selçuk cildi. Rengi koyukırmızı. Cilt harâb olmuş, onarılmaya muhtaç. Kâğıdı fligranlı, aharlı samâni. Bazı s. ler pembeye yakın renkte. 286 yaprak. Her s. de 17 satır var. Yazısı Selçuk nesih. Birçok s. kenarlarında surhla düşülmüş matlablar var. Kitap, Hierî yılın aylarına, sonlarda da bahara, yaza, kışa âit sünnet ve nâfile ibâdetlere, sahîh ve mevzû hadislerle aittir.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمَلِكِ
الْقَهَّارِ الْعَزِيزِ الْجَبَّارِ

(1.b)

Sonu: بادردا التوبة من قبل الردى فمناديه بنا دنيا الوحا
الحمد لله رب العالمين حمد الشاكرين على كل حال ونعوذ
بالله من احوال اهل النار

(286.b)

*

"واتفق الفراغ من فتح هذا الكتاب المبارك في نها رالثلثا بتاريخ ....." Tetimmeden sonra.....
yazısı varsa da satırın ayı ve yılı gösteren kelimeleri kopmuş; ancak cilt, kâğıt ve yazı bakımından, müellifin yaşadığı çağa yakın bir zamâna âittir diyebiliriz.

7353

Macmū'a

مجموعه

(Türkçe)

Cilt eb'adı: 18.6 X 11

Yazı eb'adı: 12.1 X 6.2

Sırtı deri, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı koyusamânî, yeşil, pembemsi ve beyaz renkte. 43 yaprak. Yazı 30. b sonuna dek ta'lyık; 31. a dan sona dek de nesih. S. lerde yazı kenarları altınyaldız cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. Her satırda bir beyit var. Mısralar, iki ince altınyaldızlı cetvelle ayrılmış. Ta'lyık yazılılarda 13 satır var. Nesihle yazılmış bölümde 19 satır mevcut. Başlangıç s. sinde (1.b) basît tarzda müzehhep bir başlık var.

I) Hâkânî Muḥammad خاقانی محمد (1015 H. 1606 M.):

Hilya-i Nabawiyye. حلیه نبویه (Türkçe).

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم
حلیه خواجہ جهان بانی
نظم شدازامیر خاقانی

(Bu beyit "Hilye"den ve Hâkaanî'nin değildir.)

بسمله یله ایده لم فتح کلام فتح اوله تابومعمای بنام

(1.b)

Sonu: اولمدین بیک یدی تاریخی تمام
بورسالمده تمام اولدی کلام
کفت کودن بودر الحق مقصود
بردعا ایلیه لراهل شهود

(30.b)

*

"Hilye-i Hâkaanî" diye anılan ve mesnevî tarzında yazılmış bulunan bu eser gerçekten de Hz. Peygamber (S. M.) hakkında yazılmış hilyelerin en güzelidir. 30. b kenarında ve 31. a da 16 beyit olan ve mesnevî tarzında yazılmış bulunan Hilye veznindeki şiire nazaran yazan "Râgıb" adlı biridir ve 1126 H. de yazmıştır (1714 M.).

*

II) Cavrî جوری (1065 H. 1654 M.): Hilya-i Çhār-Yār حلیه چهاریار
(Türkçe).

Baş: بسمله . منت الله که بر وجه کمال آدمه قلدى عطا حسن جمال

(31.b)

Sonu: قلم ناظم پاکیزه کلام
ویردی بیک الی ده بونظمه تمام

(35.b)

*

III) Naşâtî نشاطی (1085 H. 1674 M.) Hilya-i Anbiyā حلیه انبیاء

(Türkçe)

Baş: بسمله . منت الله که باصد اجلال اولدی آدم علم افزای جمال

(36.b)

Sonu ve K.: دم اخرده بنور توفیق
ایلیه لطفنی الله رفیق

(42.a)

*

تمت ترجمه حلیه انبیاء علیهم السلام للمولی نشاطی چلبی
ادرنوی عن یدالعبد الضعیف الی رحمة ربّه اللطیف سلیمان
بن حسن ادرنوی فی مدرسه قیصریه المسمی بالغیاثیه الشهیر
بجفته ..... فی شهر جمادی الآخر ۲۳ فی لیلة الجمعة سنه
عشرین ومائة والف

1126 da yazılmış olan "Hilye-i Hâkaanî" ile bu son iki "Hilye", yâni 1120 H. de yazılan bu son iki Hilye, birisinin temellüküne geçmiş, o da hepsini bir arada ciltletmiştir. 42. b.-44. b de "Hilye" hakkında rivâyet edilen Hadîs-i Şerîfle Hz. Peygamber'in (S.M) adı yazılıdır.

7358

Abu'l-Faql İyāq b. Mūsā'l-Yahsubī
(Kādī İyāq. 544 H. 1149 M.).

ابو الفضل عياض بن موسى الحصبى . قاضى عياض

Al-Şifā' bi Ta'rifi Hukūk'il-Muştafā

الشفاء بتعريف حقوق المصطفى

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 34.9 X 24

Yazı eb'âdî: 23.6 X 13.2

Ortasında şemseyi muhtevî, kenarları düz cetvelli; fakat cild tamamıyla harap. Kitap da ciltten ayrılmış. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte ve kalın. Selçuk devrine ait. Yazı, herekeli, celi nesih. Bablar, fasıllar ve “ذكر” gibi dikkati çekmesi gereken sözler altınyaldızla yazılmış, kenarları siyah müekkeple tahrirlenmiş. Yazı tamâmiyle Selçuk yazısı karakterini göstermekte. 145 yaprak. Her s. de 15 satır var. Maalesef baş tarafından, Dîbâce, Fihrist, I. Kısımın I. Faslından itibaren Hz. Rasûl-i Ekrem'in adline âit Faslın ortalarına kadar eksik (636 No. daki nüshaya nazaran. 1. a - 39.a aşğıdan 3. satırın son sözü olan “ابوالعباس” dan itibaren başlamakta). Sonunda “... القسم الثانى فيما يجب على الانام من حقوقه...” (Aynı nüshanın 97. b sahifesinin son satırına dek. Son satır da yok).

Başı: ابوالعباس الميرد قسم كسرى أيامه

(1.a)

Sonu: مايفنى عن ركوب بطون هذه المسالك وظهورها وبالله
استعين كمل .... (silinmiş, okunamıyor) من كتاب الشفاء

(145.b)

*

“Al-Şifā' bi Ta'rifi Hukūk'il-Muştafā” için “M.M.Y. Kataloğu”nun I. c. inin 72. s. ine bk.).

7364

Abū-Hāmid Muḥammad b. Muḥammad'al-Ġazālī
(505 H. 1111 M.):

ابو حامد محمد بن محمد الغزالي

Cawāhir'al-Kur'ân
(Kitāb'al-Arba'in fi Uşûl'ad-Dîn)

كتاب الاربعين في اصول الدين

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 24 X 16.3

Yazı eb'âdî: 19.3 X 12.2

Cildi miklaplı, kenarları zencîrekli, ortası, iki yanı madalyonlu, dâirevî şemseli, koyukırmızı Selçuk cildi. Kâğıdı aharlı, fligranlı, koyusamânî renkte. 92 yaprak. Her s. de 19 satır var. Yazısı herekeli Selçuk neshi. S. kenarlarındaki tashihlerden, mukaabele gördüğü anlaşılmakta. Fasıllar surhla ve sülûsle yazılmış.

Başı: بسملة . كتاب الاربعين في اصول الدين وفيه القسم الثالث
من اقسام كتاب الجواهر وهو قسم الواحق ولعلك تقول هذه
الآيات التى اوردها فى القسم الثانى تشتمل على اصناف العلوم
والاعمال

(1.b)

Sonu ve K.: فاطله من كتاب المحاسبة والمراقبة فان هذا الكتاب لا يحتمل
والله تعالى يوفقنا وآياك بفضل وسعة جوده وقدتم كتاب
الاربعين في اصول الدين فرغ من نقله ومقابلته يوم الاثنين
ثمان والعشرين رجب شهر الله الهم سنه سبع وسبعين
وخمس مائه

(92.a)

*

“Keşf-el-Zunûn” bu kitabı “Erbaîn” de almakta. Gazâlî'nin “Cevâhir'ül-Kur'ân” adlı kitabından bir kısım olduğunu “ج” harfinde geçeceğini bildirmekte (c. I, s. 61). “Cevâhir'ül-Kur'ân” da da ilimlere ve amellere ayrıldığını, amellerin de, zâhirî ve bâtinî olduğunu, bâtinî amellerin, tezkiye ve tahliye âid olup her kısmın on asla bölündüğünü zikretmektedir (Aynı c. s. 615). Kitap, bu ciltteki beyanların, “Kitâb'ül-Cevâhir” in üçüncü kısmı ve levâhik olduğunu.... bildiriyor (7347 No. daki kitaba da bk.).

7371

'Abd'Allāh b. Mas'ūd'al-Mahbūbiyy'al-Buḥārī
(747 H. 1346 M.):

عبدالله ابن مسعود المحبوبي البخاري

Al-Tavdīḥ fī Ḥalli Ġvāmīd'at-Tanḳīḥ

التوضيح في حل غوامض التنقيح

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.2 X 13.3

Yazı eb'âdı: 14.3 X 7.2

"Tanḳīḥ'al-Uṣūl" adlı eserine yazdığı şerhtir. Cildi, kenarları düz gömme cetvelli, ortası gömme, içinde kabartma çiçek motifli şemseli, mıklaplı, koyukırmızı meşin, Kâğıdı fligranlı koyusamânî renkte. Yazısı nesih. 174 yaprak. Her s. de 21 satır var. Metnin üstü surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Bâzı s.lerin hâmişinde tashih ve tavzihler var.

Başı: حامداً لله تعالى أولاً وثانياً .....

(4.b)

Sonu: ويجب الضمان لوجود العصمة والله ولي بالتوفيق والعصمة

(174.b)

*

2. b - 3. a da Fihrist var. Yazarı ve yazılış târihi yok. X. Asr-ı Hicrîye âid olduğu söylenebilir (XVI. M.). Bu kitap ve kitaba yazılan şerh, haşiye ve ta'likler için "Keşf" e bk. c. I, s. 496-499.

7374

Hâfız'ad-dīn Muḥammad b. Muḥammad b. Şihāb (İbn'al-Bazzāz'al-Kardarī)
(827 H. 1424 M.):

حافظ الدين محمد بن محمد بن شهاب (ابن البزاز الكردي)

Al-Cāmi' al-Vacīz

الجامع الوجيز

(Al-Bazzāziyya Fī'l-Fatvā)

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 29.3 X 17.5

Yazı eb'âdı: 19 X 10

Kenarları gömme cetvelli, ortası küçük şemseli, mıklaplı, kırmızı meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açıksamânî renkte. 182 yaprak. Baştaki numarasız 6 yaprakta Fihrist var. İlk yaprağın yarısı yırtık. Her s. de 29 satır. S. kenarları surh çizgiyle cetvelli. Başlıklar surhla ve sülüsle yazılmış. Yazı nesih. Hâmişte surhla "مطلب" yazılmış, altına siyah mürekkeple mevzû kaydedilip metindeki bahisler belirtilmiş.

Başı: بسملة . حمداً لمن دعاالى دارالسلام بمحمد عليه افضل الصلوة والسلام

(1.b)

Sonu ve K.: وعليه استقر المذهب والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب تم النصف الاول من النزاهة الى آخر كتاب الرجوع عن الشهادة يليه كتاب الدعوى على يد اضعف الورى .... فى اواخر رجب الشريف فى يوم الجمعة فى وقت العصر سنة ست وثمانين والى الف .... ابراهيم ابن اسماعيل الاقسرائى .....

(182.a)

*

Ketebeden anlaşıldığı gibi bu ciltte "Bezzâziyye" nin ilk kısmı var. (Keşf'el-Zunûn'a da bk. (c. I, s. 242).

7376

İbrâhîm b. Muḥammad'al-Halabî
(959 H. 1519 M.):

ابراهيم بن محمد الحلبي

Halabî'î Şağîr

حلبى صغير

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 20.5 X 13.3

Yazı eb'âdî: 14.5 X 7

Mıklaplı, koyukahverengi, eski ciltli. Kâğıdı fligranlı, samânî renkte aharlı. 245 yaprak. Her yaprakta 19 satır var. Kötü bir nesihle yazılmış. Dikkati çekmesi gereken kelimelerin üstü surh çizgiyle çizilmiş. Baş taraftaki 12 yaprak, güzel bir nesihle ve daha güzel, koyusamânî renkte kâğıda sonradan yazılıp eklenerek nüsha tamamlanmış. Baş tarafta İbrâhîm b. Muhammed b. İbrâhîm il-Halebî, "منية المصلی" adını verdiğini, fakat bu şerh, uzun olduğu için talebeye kolaylık olmak üzere bunu yazdığını bildirmekte (2.b - 3.a). Metin 2.b de başlıyor:

Başı: بسملة . الحمد لله الذى جعل العباد مفتوح السعادة ومطمح
السيادة

(2.b)

Sonu ve K.: والحمد اولاً وآخراً وظاهراً وباطناً وسراً وعلانيةً على كل
حال وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم دائماً مسقلاً
تمت الكتاب بعون الملك الوهاب على يد اضعف العباد محمد
ابن نبى المحتاج الى رحمة ربه الغفور سنة ثمانه مائه والى الف فى
اوسط ماه شوال

(245.b)

*

Ketebedeki " " فى اوسط ماه شوال " " sonradan ve ayrı bir yazıyla yazılmıştır (M. M. Y. K. c. III; 308. s. ye bk.).

7377

Sa'd'ad-dîn Mas'ûd b.
'Umar'at-Taftâzânî
(792 H. 1389-90 M.):

سعد الدين مسعود بن عمر التفتازاني

Muhtaşar Şarhu Talhîs'il-Miftâh fi'l- Ma'ânî va'l-Bayân

مختصر شرح تلخيص المفتاح فى المعانى والبيان

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 20.7 X 14

Yazı eb'âdî: 14.8 X 6.7

Sırtı, kenarları meşin, üstüne kâğıt kaplanmış, mıklaplı, mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açıksamânî renkte. 229 yaprak. Her s. de 17 satır var. Yazısı ta'liyk. Metnin üstüne çizgiler çekilerek belirtilmiştir.

Başı: بسملة . نحمدك يا من شرح صدورنا لتلخيص البيان فى ايضاح
المعانى

(1.b)

Sonu: ومنطوية على حسن الخاتمة ختم الله لنا بالحسن ويسر لنا الفوز
بالذخر الاسنى بحق النبى وآله الحمد لله على التمام وللرسول
افضل السلام محمد وآله الكرام ....

(228.b)

*

Yazıldığı yer, târih ve yazanı belli değil. Sa'deddin-i Teftâzânî, 739 da vefât eden (1398 M.) Celâleddin Muhammed b. Abdürrahmân'il-Kazvîni'nin Ma'ânî ve Beyân'a dâir "Telhîs'ül-Miftâh" ını 745 te (1344 M.) mufassal olarak şerhetmiş, sonra talebenin, tez faydalanması için 756 da (1355 M.), bu şerhi muhtasar bir hâle getirerek yeniden yazmıştır. Birinci şerh, "Mutavvel", ikincisi "Muhtasar" diye anılagelmiştir. Yazısına ve kâğıdına nazaran bu nüsha, nihâyet IX. Asr-i Hicrînin ilk yıllarına âittir (XV. M.). "Telhîs'ül-Miftâh" ve şerhleriyle hâşiyeleri hakkında "Keşf'el-Zunûn" a bakınız (I; s. 473-479).

7378

A's-Şayh İbn İlyās

الشيخ ابن الياس

Ta'likāt 'alā Alfāz 'al-Baydāwī
'alā Sūratī Fātiḥat 'al-Kitāb

تعليقات على الفاظ البيضاوى على سورة فاتحة الكتاب

(Arapça)

Cilt eb'adı: 20.4 X 14.2

Yazı eb'adı: 14.1 X 8.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 251 yaprak. Kâğıdı fligranlı, samânî renkte. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken yerlerin üstüne surh çizgi çekilmiş. Hâmişte,

“شهاب، صيغة الله، ابراهيم، ابراهيم الخشنى”

den birçok tavzihât var. Şihâb, “Anvâr'at-Tanzîl” e hâşiye yazan Şihâbüddin Ahmed b. Abdullah (Keş'el-Zunûn Zeyli; I, s. 141), İbrâhîm de, İbrâhîm b. Muhammed b. Arabşâh olabilir (Keş'el-Zunûn; I, s. 190). 125. a dan sona dek ayrı bir yazıyla yazılmış ve bu kısımda tavzihât yok. Sonu eksik. 125. a ya dek her sahîfede 23, mütebâkîy kısmında 19 satır var. 1. b de, müellif, kendisini, “

”أما بعد فيقول العابد برب الناس العبد الفقير الفقير الشهير بالشيخ ابن الياس الكردى عشيرة والارموى مولداً والاشترى موطناً والمدنى مسكناً ومد فناً انشا الله تعالى

diye tanıtmakta; kitabın “ ”ın hâşiyesine, “Fātiḥa” sûresine ta'lykaat olduğunu açıklamaktadır (1.b - 2.a). Sıbgatullah, 1015 Hicrîde (1606 M.) Medîne'de vefât eden Hindistan'lı Şerif Sıbgatullah b. Rûhullah'tır. (Hediyet'ül-Ârifin; I, s. 425). Kitap 1125 te vefât eden (1713 M.) şâir, bilgin ve hattat Ârif Abdülbâkî'nin temellüküne geçmiştir. 1. a da, ta'lyikle ve elyazısıyla kaydı mevcut.

Baş: بسم الله الذى نزل القرآن مبتدأ بسم الله الرحمن الرحيم والحمد لله الذى جعل فاتحة كتابه اكريم الحمد لله رب العالمين

(1.b)

Sonu: بالمعنى الثانى اختيارى يجاء به لايجئ بنفسه فهو يؤتى

(251.b)

*

124. b den sonraki ayrı yazıyla yazılmış kısımla 124. b arasında eksiklik var; bu kısımda, sona dek, Bakara Sûresinin ilk âyetleri tefsir edilmektedir. İbn İlyās, “Mukaddime” deki sözleri nazar-ı dikkate alınırsa, bu kısmın başka bir kitap olduğuna, başı ve sonu bulunmadığına hükmetmek gerektir sanırız.

7379

'Abd'al-Laîf b. 'Abd'al-'Azîz

İbn Malak

(797 H. 1394 M.):

عبد الطيف بن عبد العزيز ابن ملك

Mabârik' al-Azhâr fî Şarḥı Maşârik' al-Anvâr

مبارك الازهار فى شرح مشارق الانوار

(Arapça)

Cilt eb'adı: 20.8 X 14.3

Yazı eb'adı: 16.1 X 9.3

Sırtı, kenarları meşin, üstüne kâğıt kaplanmış mukavva ciltli. 411 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, beyazımsı. Her s. de 23 satır var. Yazısı nesih. Metnin üstüne surh çizgi çekilerek belirtilmiştir.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله على هدية الهداية والاسلام
تقدم الكلام عليه وماصح الروايات الرواية فيه فى أول الباب
التاسع

(2.b)

Sonu ve K.: تمت الكتاب .... على يد اضعف العباد المحتاج الى رحمة الله
الوهاب محمد بن مصطفى تحريراً فى عشرين شهر شعبان
المبارك من يوم الجمعة فى وقتها سنة ١١٧٢

(411.b)

*

“Maşârik' al-Anvâr” ve bu kitaba yazılan şerhler hakkında “Keş'el-Zunûn” a bk. II, s. 1688-1690.

7380

Muṣṭahād-dīn Muḥammad-i Lārī
(977 H. 1569 B.):

مصلح الدین محمد لاری

Hāṣiya 'alā Ṣarḥ'al-Kāfī Mīr

حاشیة علی شرح القاضی میر

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.9 X 13.5

Yazı eb'âdı: 15 X 6.3

Düz meşin ciltli. 63 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. Yazısı ta'hiy. Her s. de 21 satır var.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَخْصُصُ بِهِدَايَةِ حِكْمَةٍ
حواشی قلوبنا عن غواشی الربوب

(1.b)

Sonu ve K.: وَلَا تَحْقُقْ فِيهِ لَانْ كُرَةَ الْأَرْضِ لَيْسَتْ لَهَا مِنَ الْجِهَاتِ تَمُّ هَذَا
الْكِتَابِ ... فِي آخِرِ رَبِيعِ الْآخِرِ مِنْ سَنَةِ سَبْعٍ وَثَلَاثِينَ مِائَةٍ
وَالْف

(63.b)

*

600 sularında vefât eden (1203-1204 M.) Esirüddîn Mufaddıl b. Ömer'il-Ebherî'nin "Hidâyet'ül-Hikme" sine Kaadî Mîr'in yazdığı şerhe hâşiyedir. (Keşf el-Zunûn; II, s. 2028-2029).

7383

Vahbî Muḥammad
(Aṣ'arî-Zâda, 1244 H. 1828 M.):

وهبى محمد اشعري زاده

Ṣarḥ-i Dīvân-i Hâfız-i Şîrâzî

شرح دیوان حافظ شیرازی

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 21.2 X 14.5

Yazı eb'âdı: Muhtelif

Sırtı, kenarları meşin, üstü kâğıtla kaplanmış, mıklaplı, mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık renk. Beyitlerin üstlerine surh çizgi çizilmiş. Sonu eksik. " " harfinin,

چودوستان من ازمن گرفت بیزاری چه گونه دشمن من برتمم ببخشاید

beytinden sonra iki satır ve "برتمم ببخشاید" kâşifesi var. Yazı kötü bir ta'hiy. Gereken sözler surhla yazılmış. Sahifelerdeki satırlar muhtelif.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسَّسَ بِنِيَانِ سَعَادَةِ
الْأَرْوَاحِ إِنْسَانِيَّةٍ بِمُشَاهَدَةِ أَنْوَارِ جَمَالِهِ اللَّطِيفِ عَلَى الْعَشْقِ الْخَبِيَةِ
الْإِلَهِيَةِ

(1.b)

Sonu: بیزار نفرت یا مصدريه چه كونه نه دورلو دشمن من بر

(Kâşife): بر علی تتم ببخشاید

(97.b)

7386

Tarcama-î Tārîḥ-i Tabarî
1-4.C.

ترجمة تاريخ طبرى

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 22 X 17.2

Yazı eb'âdı: 22.3 X 11.8

Sırtı meşin kaplanarak tâmir edilmiş. Ortadaki şemseler âdetâ silinmiş, eski, koyukırmızı ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açıksamânî renkte. Âyet-i kerîmeler surhla

yazılmış. 499 yaprak. Her s. de 27 satır var. Yazı nesih. Baştaki numara konmamış iki yaprakta Fihrist var. I. b- 2. a da, kenarlarda zer-nigâr yaprak ve dal motifleri yapılmış. I. b de müzehhep başlık varsa da yaldızlar tamâmiyle solmuş. Öbür s. lerde tek surh cetvelli çerçeve mevcut. I. Cilt 110. b de bitmekte, 111. a boş 111. b de II. Cilt başlıyor, 198. b de bitiyor; III. C. 199. b-296. a, IV. C. 297. b - 499. a yapraklarında. Son yaprak, şîrâze yakın yerden yırtılmış, bir kâğıdın üstüne yapıştırılmış; bir kısmı yok.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ شُكْرَمَنْتَ أَوَّلَ اللَّهِ كَهَ بُوْخُلُقَاتِي
يُوعِيْكَنْ وَارَايِلْدِي

(I.b)

Sonu: بَصْرَه دِه قَلْدِي .... عَلَيْهِ السَّلَامْدَنْ هَجَرْتَنْ نَبِيَّ مُحَمَّدَ صَلَّيْ
..... دِيلَنه كَلْنَجَه مُحَمَّدَنْ بَنْ جَرِيرِ الطَّبْرِي دِيلَنْدَنْ .....
بَدِي بِحَمْدِ اللَّهِ

(499.a)

*

Sondaki noktalı yerler, yaprağın yırtık olan yerleridir. Tabarî'nin "تاريخ الامم" ünün ihtisârı olan bu terceme, 1260 ta "İst. Mat. Âmir" de 5 cilt olarak basılmıştır. 1290 da İst. İzzet ve Ali Ef. Mat. sında, 1292. de Vezirhanı, Ali Bek Mat. sında da tab'edilmiştir (Keşfel-Zunûn; I. c. s. 298; "Mu'cam'al-Matbûât'al-Arabiyyati va'l-Muarraba" ye de bk. s. 1230. Kataloğumuzun 7549 No. sına da bk).

7387

'Aliyy'al-Kārī
(1014 H. 1605 M.):

عَلِيَّ الْقَارِي

Mavdû'ātu Kabîr

مَوْضُوعَاتُ كَبِير

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 25 X 15

Yazı eb'âdı: 16 X 10.2

Kenarları gömme ve düz cetvelli, ortası şemseli, üst kapağın şemsesi bozulmuş. Miklâplı, koyukahverengi meşin, fersûde ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, beyaz. Ad-lar, "واخرج، ثم روى، حديث" gibi sözler, "فصل" lar ve harfler surhla yazılmış. Yazı nesih. I. a ya surhla "تميز المرفوع عن الموضوع", siyah mürek-

keple, "للشيخ العالم العلامة الملا علي بن سلطان محمد القاري عليه رحمة الباري" yazılmış. Bu kayda nazaran "موضوعات" adı, bu olsa gerek, Hâmişte tavzihât var. 5. b de, "قابلنا نسختنا على من هنا الى", 18. b de ve 23. a da aynı; 30. b de "حديث لعاش ابراهيم ليس مكتوباً من نسخة المؤلف" kayıtları var; bunlara nazaran bu nüsha, müellifin elyazısı nüshayla karşılaştırılmıştır; bu bakımdan değerli bir nüshadır. 143 yaprak. Her s. de 19 satır var.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ ثَقْتِي
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ الْقَدِيمَ

(I.b)

Sonu ve K.: وَإِلَى هُنَا أَنْتَهَى كَلَامُ الْمَعْمُورِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَّلًا وَآخِرًا وَظَاهِرًا
وَبَاطِنًا وَكَانَ الْفَرَاغُ مِنْ نَسْخِ هَذِهِ النُّسخَةِ الْمُبَارَكَةِ يَوْمَ الْارْبَعِ
الْمُبَارَكِ تَاسِعِ شَهْرِ رَجَبِ الْمُبَارَكِ سَنَةِ الْفِ وَمِائَةِ وَسِتَّةِ وَسِتِّينَ
وَصَلَّى اللَّهُ .....

(143. b)

7389

Hâfiz-ı Şîrâzî
Şams'ad-Din Muḥammad

حافظ شیرازی

شمس الدین محمد

(791-2 H. 1389-1390 M.)

دیوان

Dīvān

(Farsça)

Cilt eb'âdı: 18.5 X 11

Yazı eb'âdı: 11.3 X 7.2

Kenarları cetvelli, ortası madalyonlu şemseyi hâvî koyukırmızı meşin ciltli. 204 yaprak. Kâğıdı fligranlı, aharlı, bâzı yaprakları pembe, bâzıları samânî renkte. Baştan 16 yaprağı sonradan yazılarak eksiği tamamlanmış. Bu yapraklar müstesnâ, öbür yaprakların kenarları altıyaldızlı cetvelle çerçevesi. Her s. de 11 satır var; her satırda bir beyit. Mısra araları birbirine yakın iki altıyaldızlı cetvelle ayrılmış. Gazel bitimlerinde birer satırlık yer, kenar cetvellere amûd olarak yaldızla ayrılmış ve boş; yazı İran ta'liykı. Yaldızlar solmuş; cilt fersûde.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الایالیها الساقی ادر کاساً وناولها که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلیها

(1.b)

Sonu ve K.:

کفتم سخت گفت که حافظ گفتا
شادی همه لطیفه کوپان صلوات
تمت هذه الكتاب انيس العاشقين
مولانا شمس الدين محمد حافظ
الشيرازی فی سلخ محرم الحرام سنه
تسع وتسعين وتسعمائه
الهجرة النبويه

(204.b)

*

Hâfız Dîvânı için "M. M. Y. Kataloğu" nun II. c. nin 9-10. sahifelerine ve "Hâfız Dîvânı Tercemesi" nin Önsöz'ünün 35-36. s. lerine bk (35. sahifede, Müzelik kitaplar arasındaki bu Dîvân'ın eski numarası kaydedilmiştir; Müzelik Kitaplar kısmının 137. numarasında mukayyettir ve teşhirdeki kitaplar arasındadır. Aynı No. nın tavsifine de bakınız).

7392

Yūsuf Sīna-Çāk
(953 H. 1546 M.)

يوسف سینه چاک

Cazīra-ı Maṭnavī

جزیره مثنوی

(Türkçe)

Cilt eb'adı: 20 X 14.5

Yazı eb'adı: 12.7 X 7.3

Mukavva ciltli. Kâğıdı sonçağ kâğıtlarından. Yazı rık'a. Beyitler kırmızı mürekkeple yazılmış. 53 yaprak. Her s. de 17 satır var.

Başı: بِسْمِله ای شدی عطشان بحر معنون فرجه کن در جزیره مثنوی

سلطان العاشقين وبرهان المعشوقين حضرت مولانا قدسنا الله

(1.b)

بسرہ العزیز بشنوائی فی جون حکایت میکند.....

Sonu: اول پرهوس درو نندن عار ایدوب و حجابندن کندو کفرندن
اوصانور

(53.b)

7394

Rıdâ'î Aḥmad b. Aḥmad'al-Buhisnî

رضائی احمد بن احمد البهسنی

Manzūma-ı 'Akā'id Şarḥi

منظومه عقائد شرحی

(Türkçe)

Cilt eb'adı: 23.2 X 15.7

Yazı eb'adı: 15.1 X 8.8

Kâğıt kaplı. Kâğıdı aharlı, koyusamânî renkte. 63 yaprak. Yazısı çirkin bir ta'lyk. Beyitler ve dikkati çekmesi gereken kelimeler kırmızı mürekkeple yazılmış. Her s. de 19 satır var.

Başı: بِسْمِله. تیمنله تبرک ابتدایه خدانک اسم لایق در ادایه

(1.b)

Sonu ve K.: امیدک کسمه رحمتدن رضائی رضائی ناظم مرحومک مخلصیدر

یعنی کناهک صحرا بیدلری دخی طولدورر ایسه الله تعالینک
رحمتندن امید کسمزم لعل رحمة ری حین بعسمها تأتی علی
حسب العصیان فی القسم وحديث قد سیده سبقت رحمتی
علی غضبی وقرآن کریمده استعید بالله لاتقنطوا من رحمة الله
ان الله یغفر الذنوب جمیعاً انه هوالغفور الرحیم صدق الله
مولینا العظیم ..... سنه ۱۳۱۰

تمت الرسالة من يد عبد الضعیف الحقیر الفقیر فی وقت العشاء
من جمادی الآخر فی يوم العشرون لیلۃ الجمعة المحتاج .....

(63.b)

*

7019 N. da kayıtlı nüshanın izâhına bk.

7398

Birgivi Muḥammad
(981 H. 1573 M.):

برکوی محمد

Şihāḥ-ı 'Acamiyya

صباح عجمیه

(Arapça-Farsça lûgat)

Cilt eb'âdı: 21 X 13

Yazı eb'âdı: 15 X 7.8

Yeni ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, samanı renkte. 94 yaprak. Yazısı nesih. "Fasıl" lar surhla yazılmış. Farsça kelimelerin altlarına, ince nesihle türkçeleri kaydedilmiş.

Başı:

بسمه. الحمد لله الذى اهدانا اللغات والعبارات

(2.b)

Sonu:

ومرّسبب الانحصار فى الصفّتين مراراً

(94.b)

*

Sonunda Tetimme olmakla berâber yazarı ve yazılış târihi yok.

7400

Şams'ad-dîn b. al-Ḳāḍî Kamāl'ad-dîn
(X. yüzyıl H. XVI. M.):

شمس الدین بن القاضى كمال الدین

Fath-i Fattāḥ

فتح فتاح

(Kāfiya Şarḥi)

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 21 X 13.8

Yazı eb'âdı: 15.7 X 10

Kenarları cetvelli, ortası şemseli koyukırmızı meşin ciltli. Cildi harâp; kenar cetveller silinmiş; üst kapaktaki şemsenin kabartma tezyînâtı ve kenarları kopmuş. Arka kapaktaki şemse duruyor. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açıksamânî renkte. 230 yap-

rak. İlk yaprağı ve sonu yok. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. 112. yaprakтан sonraki başlık yerleri açık kalmış; yazı yazılamamış. "Mukaddime" si bulunduğu, 2. a da, bu kitabın, "Abû Amr Osmân b. El-Hâcib" in "Kâfiye" si olduğunu (satır: 9-10), 2. b de, Hicretin dokuzyüz yetmişiki târihinde türkçeye çevirdiğini (satır. 5), 1. b de bu çeviriyi Sinan Paşa adına yazdığını (satır. 3), 3. a da, فتح سنه هجرية فتح, "بمده فالت اصباح تاريخ سنه هجرية فتح" bitirdiğini (s. 5) bildirmekte, 4. a daki on beyitlik mesnevî tarzındaki şiirinde de,

کنج تاريخه قلندى رسم

فتح فتاح اكا قولدى اسم

demektedir. Buna nazaran tercemenin adı " " فتح فتح " " dır ve terceme edildiği târih 977 yılıdır (1472-1473 M.).

Başı:

والفحشاء امين الا مانه الكبرى

(1.b)

Sonu:

خمسة عشرو حادى عشرو اثنى عشرون غيرى

(230.b)

(Kâşife : وبولرلک)

*

"Keşf'el-Zunûn", bu şerhi kaydetmekte, fakat adını " " فتح الفتاح " " olarak almaktadır. Târihini de 972 olarak kaydetmektedir (c. II, s. 1373). Mısradaki söz, bu tarzda okunursa, vezin sıkleti meydana gelir; kaldı ki " " فتح الفتاح " " 1008 eder; bu bakımdan "Keşf" yanılmıştır; Sinan Paşa'nın vefat târihi de 1004 tür (1495 M.).

7433

Kāsim b. Mahmūd'al-Karahisārī
(891 H. 1486 M.):

قاسم بن محمود القره حصارى

İrşād'al-Murīd ilā'l-Murād fī
Tarcamati Mirşād'al-İbād

ارشاد المرید الى المراد

فی ترجمه

مرصاد العباد

(Türkçe)

Cilt eb'adı: 25 X 14.6

Yazı eb'adı: 17.2 X 11.1

Cildi son devir cildi. Kâğıdı fligranlı, aharlı, koyusamânî renkte. 87 yaprak. Her s. de 40 satır var. Yazısı nesih. Âyet-i Kerimelerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. Beyt, Fasl gibi sözler de aynı tarzda belirtilmiş. Şiirlerde, mısra' aralarına birer surh, iri nokta konmuş.

Başı: بسمله. حمد بی پایان و ثنای بی کران اول پادشاهه که
هریرد لمشک و جودی انک عطاسی نتیجه سیدر

(1.b)

Sonu ve K.: یامنی شیخ فاتنه الا دلرکشان کشان یا انی سکا کتوروب
قیلا لر ایشکی تمام

اللهم اجعلنا من عبادك الصالحين ..... الحمد لله على التمام
وللرسول افضل السلام عن يد افقر الوری الى الله سبحانه
وتعالى نور الله بن الحاجی احمد من اولاد شیخ کوسه سلیمان
عليه الرحمة والرضوان المدفون فی قرية ساندی فی قضاء
بوزقیر من لواء بکشهری ١٠٤٠

(87.b)

*

654 te (1353 M.) ölen Necmüddin Dâye'nin "Mirşād'ül-İbād" ın tercemesi-
dir. "Keşf'el-Zunûn" bu kitabın adını "ارشاد المریدین الى المراد فی ترجمه مرصاد العباد"
olarak kaydediyor (c. II, s. 1655-1656); mütercimnin vefat târihini bildirmiyor. "Os-

manlı Müellifleri" de, Abdürrahîm-i Karahisârî'nin hâl tercemesinde, notta, Kaasım b. Mahmūd-ı Karahisârî'den bahsetmekte, tercemenin adını, aynı tarzda anmaktadır (c. I, s. 114). Bu nüshada, mütercim, adını, Kaasım b. Mahmūd-ı Karahisârî diye anıyor (5.b), Tercemenin adının da "ارشاد المرید الى المراد فی ترجمه مرصاد العباد" olduğunu bildiriyor (6.a; son satır). "Hediyyet'ül-Ârifin" "القره حصارى" mad-desinde, tercemenin adını, bu nüshada olduğu gibi anmakta ve Kaasım'ın 891 de vefât ettiğini kaydetmektedir (I; s. 831). Metindeki şiirleri de nazmen türkçeye çeviren Kaasım'ın bu çevirisi, bilhâssa dil bakımından çok değerlidir. ("M. M. Y. Kataloğu" nun III. c. nin 385-387. sahifelerine de bk.).

7434

Hıdır b. Al-Hādî'l-Bavārîhî
(X. H. XVI. M.):

خضرین الهادی البوارخی

Tarcama-'i Kâmil 'at-Ta'bîr

ترجمه کامل التعبير

(Türkçe)

Cilt eb'adı: 21.2 X 14.2

Yazı eb'adı: 16.9 X 9.5

Tâmir görmüş, mıklaplı, alelâde meşin ciltli. Baştaki iki yaprağa nesih yazıyla Fihrist yazılmış. 1. b de yaldız solmuş bir başlık var. Besmele, sülûse s. ler, yaldız cetvelle çerçevesi; fakat yaldızlar solmuş; kitap ıslanmış; ıslanan yerler lekeli; yazılar bozulmamış. Başlıklar, bâblar surhla yazılmış. Bâzı husûsî adların üstlerine de surh çizgi çekilmiş. 310 yaprak olup ruyâ yorumuna âit olan bu kitabı, müellifi, Şerefüddin Ebi'l-Fazl Huseyn b. İbrâhîm'it-Tiflîsî'nin (629 H. 1231 M.) "Kâmil'ut-Ta'bîr" kitabından terceme ederek vücûda getirdiğini, fakat daha birçok kitaptan da faydalandığını, Ebû-Bekr Paşa adına yazdığını Mukaddime'de bildiriyor (1.b - 2.a). Rûyâlar, hâmişe de siyah mürekkeple, çok defa da surhla yazılarak metin, belirtilmiş.

Başı: بسمله. سپاس ومنت اول خدای لایزاله که واحد
وصمدوقادر....

(1.b)

Sonu: پارسى اولدورمك كندودن خلق يوز چويرمك اولوردى
الحمد لله الحميد قد وقع الفراغ بلا تسويد

(310.a)

*

Son cümleye nazaran mütercimnin yazısıdır sanıyoruz. (Keşf'el-Zunûn'a da bk. II, s. 1379-1380).

7435

'Ubayd'Allāh Muḥammad
(Mūsā-Zāda. XII. yüzyıl. H. XVIII. M.):

عبيد الله محمد موسى زاده

Tuḥfat'al-Küttāb

تحفة الكتاب

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 24 X 14

Yazı eb'âdı: 17.6 X 7.3

Kenarı zencîrek cetvelli, mıklapsız meşin ciltli. Fligranlı, aharlı, beyazımsı kâğıtlı. Yazısı ta'lıyk. 332 yaprak. Her s. de 25 satır var. İlk iki s. nin kenarları, altınyaldızlı cetvelle çerçevesiymiş; altınlar tamâmiyle solmuş. 1. b de altınyaldızla yapılmış bir başlık var. Öbür s. lerin kenarları tek surh çizgili. Başlıklar surhla, Muhammed Ubeydullah Mūsā-Zāde, babası Mūsā-Zāde Abdullāh'ın, uzun müddet şer'i yazıları topladığını, sonra kendisinin, Şeyhulislām Pîrî-Zāde Sâhib Muhammed'in (1162 H. 1749 M.) maiyetinde bulunup bu yazışmaları bir kitap hâline getirdiğini ve "تحفة الكتاب" adını verdiğini "Mukaddime" de bildiriyor (2.b). Nikâh sübûtu, feshi, talak, nafaka, hibe, alım-satım, iflâs, icâre..." gibi hususlara dâir yazılacak yazıların, nasıl yazılması icâb ettiğini bildiren, gösteren tahrîrât sûretlerini ve bâzı fetvâları ihtivâ etmektedir.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي سيد مباني الدين القويم
بقوايم اقلام البلغاء

(1.b)

Sonu: صرف اولتمق جائز اولورمى الجواب اولور ديومقيدر
والسلام تمت الحروف

(332.b)

*

Yazarı ve yazılış târihi kaydedilmemişse de devrine âidiyeti muhakkaktır; belki de müellifin elyazısıdır.

7441

'Alî Efendi
(1101 H. 1689 M.):

على افندى

Fatwâ Macmû'ası

فتوى مجموعه سى

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 27.3 X 16

Yazı eb'âdı: 19.2 X 7.8

Kenarları gömme, ince zencîrek ve düz cetvelli. Ortası gömme, içten kabartma çiçek motiflerini ihtivâ eden şemseli; mıklaplı, koyukırmızı meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık samânî renkte. Yazı ta'lıyk. 245 yaprak. Baştaki numarasız yedi yaprakta Fihrist var. "Tahâret, namaz, zekât, oruç, hacc, nikâh, talak, vilâ', ey-mân, hudûd, lukta, şirket, alım-satım, havâle, kefâlet..." gibi şer'i mes'elelere dâir fetvâları ihtivâ etmektedir. S. kenarları, altınyaldızlı ve siyah çizgili cetvellerle çerçevesi. Yıldız solmuş. Yazı ta'lıyk. Her s. de 31 satır var. Başlıklar ve fetvâlardaki "الجواب" sözleri surhla yazılmış.

Başı: الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد
وآله الطيبين الطاهرين

(1.b)

Sonu ve K.: اول تار لايى اول كمسنه لر دن الوب ايستديگى كمسنه
لره ضبط ايتديرمگه قادر اولورمى الجواب اولور
..... السيد عبد الغفور بن السيد على الحافظ شيخ القرا
الكليوبى الشهير فى اليوم الثانى والعشرين من شهر جمادى
الآخر لسنه ست واربعين ومائه والف ....

(245.b)

7447

Abū's-Su'ūd b. Muḥammad'al-'İmādī
(982 H. 1574 M.):

ابوالسعود بن محمد العمادى

Tafsîr I. Cilt.

تفسير

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 29 X 15.8

Yazı eb'âdî: 21 X 9.9

Kenarları düz altıyaldızlı cetvelli. Üst ve alt kapağının ortasında, yaldızla güneş ve ışığı resmedilmiş, mıklaplı, koyukırmızı Avrupâî ciltli. Kâğıdı fligranlı, koyu-samânî renkte; ince ve aharlı. 299 yaprak. Son yaprağın b yüzünde " بعضهم " kâşifesi bulunduğu, tetimme ve ketebe bulunmadığı için sondan noksan olduğu anlaşılmakta. 1. a da, kendisinin ve dört şahidin imzâsıyla, Kuşadası'nda Kal'a Câmi-i'ne, Hadîce Hanım tarafından vakfedildiğine dâir târihsiz, sekiz satırlık, ta'hykle yazılmış vakıf kaydı var. Ayrıca Abdülkerîm b. Sâlih adlı birisinin, ta'hykle temellük kaydı ve mührü de mevcut. Her s. de 33 satır var. Yazı ta'hyk. Âyet-i kerîmele-rin üstlerine surh çizgi çizilmiş. İlk yaprağın b yüzünde müzehhep bir başlık var; fakat altıyaldız ve lâcivert solmuş. Bu ve karşı yaprağın kenarları kalınca yaldız çerçevesi; öbür s. lerin çerçeveleri daha ince. Kurân-ı Mecîd'in ilk sûresinden (Fâ-tiha), VII. Sûrenin (A'râf) 77. âyet-i kerîmesinin ilk kısmına kadar.

Başı: سبحان من ارسل رسوله بالهدى ودين الحق

(1.b)

Sonu: ففقروالناقة اى نحروها اسند العقراى الكل مع ان المباشر

(299.b) (بعضهم : Kaşife)

*

Bu kitap, Şemseddin Özsayda tarafından hediye edilmiştir.

7467

Macmû'a

مجموعه

(Bahâriyye Mevlevî-Hânesi Şeyhi Huseyn
Fahrüddîn Dede'ye âit)
(Türkçe, Arapça, Farsça)

Cilt eb'âdî: 17.4

Yazı eb'âdî: Muhtelif

Düz, kırmızı meşin ciltli. Kâğıdı aharlı, samânî renkte, son zamâna âit. 120 yaprak. Yazısı, İstanbul, Bahâriyye Mevlevî-Hânesi Şeyhi Huseyn Fahrüddîn Dede'nin. Birçok kısmı siyah mürekkeple; bâzı sahifelere kırmızı mürekkeple de yazılmış; bunların yazıları solmak üzere. Yazı güzel bir ta'hyk.

İçinde, Hz. Ali'nin, İmam Zeyn'ül-Âbidîn Ali'nin, İbn'ül-Fârid'in, Şâfiî'nin, Ebû-Hanîfe'nin, Hz. Mevlânâ'nın şiirleri ve alfabetik tertibe uyulup söylenirse, Abâ-pûş-ı Velî, Abdullâh-ı Ansârî, Âhî, Ahmed Celâlüddîn (İst. Kulekapısı Mevlevî-Hânesi son Şeyhi), Âsafî, Yenişehirli Avnî, Azmî Dede (Mısır Mevlevî-Hânesi Şeyhi), Beliyğ, Bîdil, Beliyğî. Câmi, Celâl-i Devvânî, Cevrî, Divâne Muhammed Çelebi (Sultân-ı Divânî), Esrar Dede, Fasîh, Fehmî, Feyzî-i Hindî, Fehîm, Gavsî, Hayyâm, Hilâlî, Husrev-i Dihlevî, Irâkî, İsmet-i Buhârî, Kâzım Paşa, Nâbî, Nahîfî, Nakşî, Nâsir Abdülbâkîy, Nizâmî, Râtîb, Sâbir-i Pârsâ, Sâib-i Tebrîzî, Sâdıkîy, Sîne-Çâk, Şems (Osman), Ziyâ Paşa gibi şâirlerin, arapça, farsça, türkçe şiirleri vardır. 10. a da Yenişehirli Avnî'nin (1301 H. 1883 M), "Mesnevî" hakkında yazdığı bir şiiri, 19. a - 20. a da Huseyn Fahrüddîn Dede'nin babası Yenişehirli Nazîf Dede'nin (1278 H. 1861 M.) tamâm, nâ-tamâm gazelleri ve kıt'aları var. 29. a - 33. a da, 41. a - 42. a da, 88. b - 116. a da, gene Huseyn Fahrüddîn (Fahrî) Dede'nin şiirleri, şiirlerine yazılan tahmîsler, kendisinin, bâzı gazellere yazdıkları tahmîsler, Muallim Nâcî'nin bir kitabıyla o kit'aya kendilerinin cevapları (nazîreleri 99. a) ve târihleri var. 96. a da, Hz. Ali'nin Hızb'ül-Falâh, Duâ-yı Sabâh'ları, bu ikisini okumaya verdikleri İcâzet sûretleri, 96. b - 98. a da, Medîne-i Münevvere Mevlevî Şeyhi Seyyid Ali Munlâ'ya verdikleri Hilâfet-Nâme sûreti yazılı. 31. a da, fonograf kovanına Nevâ taksîminden sonra söyledikleri şiirle, Müsteâr taksîminden sonra okudukları şiir kayıtlı. 41. a-42. a da, farsça bir şiirleri var. 74. b-79. a da Fuzûlî'nin, Divânında olmayan yirmiki gazeli yazılı; fakat nereden alındığı kayıtlı değil. 86. b-88. a da, Ebced hisâbiyla, birbirini tutan sözler yazılmış, altlarına, tutarları, rakamla kaydedilmiş; ilk s. de "اولاد علی، ۱۰۲، گل محمدی، ۱۰۲، ایمان" sözü de ilâve edilmiş. "بعض اعداد موافق" gibi. 102. a da, oğulları Nazîf Ef. nin, 1334 de (1916 M.) vefâtına, Yenikapı Mevlevî-Hânesi Şeyhi Abdülbâkîy Ef. nin târihi, A. Bâkîy Ef. nin elyazısıyla yazılı 109. a ya, Huseyn Fahrüddîn Dede'nin vefâtına, Üsküdarlı Tal'at'ın düşürdüğü târih yazılmış. Anlaşıyor ki mecmûa, H. F. Dede'nin vefâtından sonra Abdülbâkîy Dede'nin eline geçmiş. 109. b den sona dek, Çerâğan'dan Bahâriyye'ye nakil, Bahâriyye Mevlevî-Hânesinin tâmi-ri, âilevi-bâzı kayıtlar mevcut ve bunlar, târihi bakımından, gerçekten de değerli. Hu-

seyn Fahrüddîn Dede'nin elyazısıyla yazılmış olan, Mevlevîlik târihi, hattâ Divan Edebiyatının son devirleri ve mümessilleri bakımından pek değerli olan bu mecmûa, H. F. Dede'nin torunları Selman Tüzün tarafından Mevlânâ Müzesi K. e armağan edilmiş, benim elimle de M. Müdürlüğüne teslim olunmuştur.

Başı: اری حب آل البيت عندى فريضة
على رغم اهل البعد يورثنى القربا

(1.b)

Sonu: ترايد عمرو شوكت شاهانه لرى دعای بی ریاسی تکرار علی
التکرار ادا ایدلشد ۱۳ ذی القعدة سنه ۱۳۲۸ يوم
چهارشنبه

پوست نشین مولویخانہ بہاریہ الفقیر حسین فخری المولوی
ابن الشیخ حسن نظیف المولوی ابن خلیل غفرلہم

(120.a)

*

Bu mecmûaya, 10 yapraklık bir kâğıt eklenmiş. Bu kâğıdın sahifelerinde, Beşiktaş Mevlevî-Hânesi post-nişini Seyyid Ahmed Dede'nin, Seyyid Muhammed Sâdık, Ahmed, Yûsuf (El-Menhec'ül-Kavî müellifi), Seyyid Muhammed Kadri, Muhammed Saîd ve Hasan Nazîf Dedelerin hâl tercemeleri ve Nazîf Dede'nin iki gazelleri, vefât ettikleri gün söyledikleri müseddesleri, "ترجمہ حال فقیرانہ مدر" başlığıyla Huseyn Fahrüddîn Dede'nin kendi hâl tercemeleri, iki kît'aları, bir terci'leri, bir gazelleri, rık'ayla ve kendi elyazılarıyla yazılıdır. 9. a - 10. a da, Bahâriyye Mevlevî-Hânesine ve kendi hâl tercemelerine âit, kurşunkalemle kaydedilmiş târihler var.

7549

Tarcama-î Târîh-i Tabarî

ترجمہ تاریخ طبری

1 - 3. C.

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 20.8 X 15.5

Yazı eb'âdı: 11.5 X 11.2

Kenarları cetveli, ortası şemseli imiş; fakat ne cetveli kalmış, ne şemsesi; perîşan meşin ciltli. 223 yaprak. Kâğıdı fligranlı, koyusamânî renkte. Yazısı güzel bir nesih. Başlıklar sülûsle, siyah mürekkeple yazılmış. 1. b - 2. a da Fihrist var. Tezhîb, cetvel yok.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم شكرمنة اول الله اولسون كه
بوخلوقاتی یوغکن وار اتدی

(2.b)

Sonu: محمد عليه الصلوة والسلام دنيادن كدنجه ان شاء الله تعالى

(223.a)

7550

'Abd'al-Vahhâb b. Aḥmad'aş-Şa'rânî
(960 H. 1552 M.):

عبد الوهاب بن احمد الشعرائی

Hukûku Uḥuvvat'al-İslâm

حقوق اخوة الاسلام

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.8 X 14.2

Yazı eb'âdı: 14.6 X 7.2

Sırtı, kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, mukavva ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık renkli. 80 yaprak. Her s. de 19 satır var. Yazısı nesih. Bâzı s. lerin kenarları na, metne göre "Matlab" düşülmüş; yâni metnin mevzûu yazılmış. Kapak kâğıdıyla 1. a da Fihrist var.

Başı: الحمد لله نحمده ونستعينه ونعوذ بالله من شرور
انفسنا (böyle)

(1.b)

Sonu ve K.: ولاتركوا الى الذين ظلموا معناه فتمسك النار تم كتاب
الحقوق بعون الله والتوفيق على يد العبد الخليل في تاريخ
سنه ۱۰۹۱

(80.a)

*

Keşfel-Zunûn, bu kitabın, Şarânî'ye âid olduğunu bildirmekte ve başından ilk cümleyi kaydeylemektedir; ayrıca Gazâlî'nin de bu konuda bir kitabı olduğunu zikretmektedir (c. I; s. 673-674).

7552

Muhammad'al-Bekpāzārī
(1127 H. 1715 M.):

محمد البكپازاری

Nuşh'al-Muslimin (Birgivi'nin "Kitāb'al-Vaşıyye" sinin tercemesi ve şerhi)

نصح المسلمين

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 21.2 X 16

Yazı eb'âdı: 17 X 9.5

Ortası gömme, içinde kabartma çiçek motifli şemseli koyukırmızı meşin ciltli. 209 yaprak. Fligranlı, aharlı, sarısamânî renkte kâğıtlı. Her s. de 15 satır var. Yazısı harekeli nesih. 1. b de pek kötü tarzda yapılmış bir başlık, bu ve karşıki s. de, tamâmı ile solmuş altın cetvel var. Öbür sahifeler tek surh cetvelle çerçevesi.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مُحَمَّدٌ الَّذِي فَضَّلَ بَنِي آدَمَ عَلَى سَائِرِ
الْحَيَوَانِ

(1.b)

Sonu ve K.: تَمَّ شَرْحِي لِلرَّسَالَةِ بِرَكْوَى تَمَّ سُوَيْتَ (سَمِيَتْ) بِنَصْحِ
المسلمين.....

تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب سنة اثنا وثمانين ومائة والف
في شهر صفر الخير من يوم اربعة وعشرين من يوم اثنين كاتب
الحروف السيد محمد ابن احمد غفر الله له ولوالديه واحسن
اليهما واليه مولود قرمان....

(209.b)

*

Bu kitabın adı "Keşfel-Zunûn Zeyli" nde, "نصيحة المسلمين" diye geçer (c. II, s. 655). Bu nüshayı yazan, arapçalarda i'râb hatâları yapagelen bilgisi az bir zât; yazısından bu anlaşılıyor; bu bakımdan kitabın adı, belki de "Zeyl" de yazıldığı gibidir.

7560

Tābit 'Utmān
(1124 H. 1712. M.):

ثابت عثمان

Dīvān

ديوان

(Türkçe)

Cilt eb'âdı: 19.4 X 13.3

Yazı eb'âdı: 13.5 X 7.6

Sırtı, kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı âdi ciltli. Fligranlı, aharlı, açık renk kâğıtlı. 25 yaprak. Her s. de 19 satır, her satırda bir beyit var. Yazı ta'liyk. İlk s. de çok kötü tarzda yapılmış bir başlık, bu ve karşı s. de, kenarlarda altın cetvel varsa da altını yok olmuş. Öbür s. lerde yalnız bir surh cetvel var. Makta' beyitler ortada. Harfleri gösteren başlıklar surhla yazılmış.

Başı: خوشافرخنده اخترليله ممتاز ومستثنا

(2.b)

Sonu: يادود اسكله سندن يناشور آيوه

(25.b)

7561

Muhammad Takıyy-i Maclisî
(1111 H. 1699 M.)

محمد تقی مجلسی

Zād'al-Ma'ād

زاد المعاد

(Arapça-Farsça)

Cilt eb'âdı: 15.6 X 9.6

Yazı eb'âdı: 11.7 X 6.5

Düz, koyukırmızı meşin ciltli, Kâğıdı fligranlı, aharlı, açıksamânî renkte. 203 yaprak. S. kenarlarında ikişer ince surh cetvel var. Sahifelerde 21'er satır mevcut. Âyet-i kerîmelerin, dikkati çekmesi gereken sözlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş, yahut bu sözler surhla yazılmış. Yazı nesih. Âyet-i kerîmelerle hadisler, me'sûr duâlar harekeli. İzâhlar farsça.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْعِبَادَةَ وَسِيلَةً لِنَيْلِ السَّعَادَةِ فِي الْآخِرَةِ

(1.b)

Sonu ve K.: در حال حیات یابعد از وفات این (303-a) شکسته را بدعاى رحمت و مغفرت یاد نماید و ختم بفضل الله سبحانه و تأییده فی شهر الله المعظم شهر رمضان من سنه ۱۰۷ سبع ومائة والف من الهجرة المقدسة على يد مؤلفه الراجی رحمة الکريم المنان فی محروسة اصفهان صینت عن طوارق الحدثان ..... تحریراً فی شهر صفر المظفر کتبه العبد الاقل محمود....

(203.b)

*

Bu kitap, Receb ayından Cumâdelâhuranın sonuna dek muayyen gün ve gecelerdeki müstahab amelleri, okunacak duâları, Ehlibeyt İmamlarından gelen mev-suk rivâyetlere dayanarak tesbît eder. Ketebe nazaran yazan Mahmûd, bu eseri 1107 Hicrîde, yâni müellifin vefâtından dört yıl önce ve gene Ketebede tasrîh edildiğine göre müellifin elyazısı nüshadan istinsâh etmiştir. Zâd'ül-Maâd, 1272 Hicrîde, taşbasması olarak tab'edilmiştir. Abdülhâki Gölpinarlı kitaplarının basma kısmında 292 No.da bir nüshası mevcuttur.

7562

Sûr-Âbâdî

Abû-Bakr 'Aûlî b. Muḥammad'as-Sûr-Âbâdî
(Alparslan zamanı. 455-465 H. 1063-1072 M.):

سور آبادی ابوبکر عتیق بن محمد

Tafsîr

تفسیر

(Arapça-Farsça)

Cilt eb'âdî: 23.9 X 15.6

Yazı eb'âdî: 18.6 X 10.4

Kenarları düz ve zencîrek cetvelli, ortası, üstünde, altında madalyonu hâvî gömme, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini hâvî şemseli, mıklaplı, koyukırmızı meşin ciltli. Cildi, İst. Süleymâniye Kütüphanesi cilt atölyesinde, sahifeleri, pataloji

servisinde onarılmıştır. 322 yaprak. Her sahifesinde 25 satır var. Kâğıt, tarz-ı imlâ ve yazı, Selçuk devri karakterini apaçık göstermekte. Dîbâceden sona dek bütün sûreleri ihtivâ etmekte. Âyet-i kerîmeler sülûs yazıyla yazılmış.

Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ رَبِّ يَسِّرْهُ سَهْلَ الْحَمْدِ لِلَّهِ الَّذِي بِاسْمِهِ يَفْتَتَحُ الْأُمُورَ وَسُورَهُ يَنْشَرْحُ الصُّدُورَ

(1.b)

Sonu ve K.: کویى که اورا از بندى باز کشاد والله اعلم بالصواب تمت بعون الله وعونه

وقد فرغ من تحريره الفقير الى الله الغنى محمود بن عبد الحميد البابرقي الخطيب يومئذ بجامعها المعمورة عفا الله عنه وغفر له ولوالديه تذكرة لاختيه نسباً وهو الامام العالم قدوة الفقهاء صلاح الدين صالح بن عبد الحميد نفعه الله تعالى بها والحمد لله وحده والصلوة على خير النبي بعده

وعليه التكلان والمستعان والسلم على من الله الهدى فى سابع عشرين شهر صفر ختم الله بالخير من شهور سنه احدى وسبعمائه هجرية نبويه

(Yanda kitabın mıklap tarafında:)

(222.b)

*

"چنين كويد شيخ امام فاضل ملك المفسرين ابو"، Müfessir, "Dibâce" de kendisini, "diye adını açıklamaktadır. "Mukaddime" de "vahy, sûre, âyet" ve "tefsir" e dâir kısaca bilgi vermekte, tefsîre 4. b de başlanmaktadır. Bu tefsîrin dört cildi, M. M. Y. larının 100-104 No. larında kayıtlıdır (M. M. Y. Kataloğu; c. I, s. 35-40 a bk.).

7740

Muhammad b. Muṣṭafā'l-Vānī
(Vanlı. 1000 H. 1591-1592 M.):

محمد بن مصطفى الوانی (وانقولى)

Tarcamāt'aş-Şihāh fī'l-Luğa

ترجمة الصحاح في اللغة

(Türkçe)

Cilt eb'adı: 30.7 X 18

Yazı eb'adı: 22.3 X 12

Kenarları zencîrek cetvelli, ortası, üst ve altta madalyonlu gömme, içte kabartma yaprak ve çiçek motifli şemseyi hâvî, miklaplı, koyukırmızı meşin ciltli. Üst kapağı şîrâzeden kopmuş, üstten ve alttan meşini yırtılmış; alt kapağı aynı tarzda harap bir cilt içinde. İlk s. de güzel, müzehhep bir başlık var. Bu ve karşığı s. nin kenarlarındaki altınyaldızlı cetvel kalınca; öbür s. lerde cetveller, bunlara nisbetle ince. 636 yaprak. Yazı güzel bir nesih. Lûgatlerin ve dikkati çekmesi gereken kelimelerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Ayrıca her s. nin hâmişinde, îzâh edilen lûgatın kökü, surh yazıyla küçük olarak kaydedilmiş.

Başı: الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله
وصحبه اجمعين اما بعد اشبو عبد حقير كثير التقصير المحتاج
الى لطيف (olacak) الرباني محمد بن مصطفى
الوانى...

(I.b)

Sonu ve K.:

اجتماع ساكنين لازم اولدو غيچون يانك القيله اسجدونك
سينندن نتكم شاعرك، شعر، الاياسلمى يادارمى على البلى
ولا زال منهلا بجرعائك القطر . ديدوكى قولنده ياء اولى تنبيه
ايچون اولوب مزبوره ساقط اولمشدر قوله اسلمى خطاب
للمؤنث وهى الدار والبلى من بلى الثوب والمقصود القدوم
والدوام ادعى بمعنى اواسلمى عن الفتأ والانهاى الانصاب
بشدة والجرعاء ارض فيها الرمل

.... الحاج احمد بن عبد القادر.... فى سنة تسعة وثلثين
ومائة والف من هجرة من له العز والشرف.....

(636.b)

*

"Şihāh'al-Luğa" ve bu kitaba yazılan hâşiyeler v.s. için "Keşf'el-Zunûn" un II. c. ne bk (s. 1071-1073). Pîr Muhammed Yûsuf'ul-Ankaravî'nin "Tarcamān'aş-Şihāh" ı M. M. K. inde 3192 No. da kayıtlıdır. (M. M. Y. Kataloğu; c. II, s. 135. "Şihāh" için de III. c. in 130-131. s. lerine bk.). "Vankolî" diye tanınan bu müteber lûgat, 1141 ve 1163 H. de basılmıştır (Vankolî Muhammed b. Mustafa'l-Vânî için "Osmanlı Müellifleri" ne bakınız (c. II, 1. kısım. s. 48).

7741

'Abd'al-Laṭîf b. 'Abd'al-'Azîz

İbn Malak

(797 H. 1394 M.):

عبد اللطيف بن عبد العزيز ابن ملك

Şarhu Macma' al-Bahrayn

شرح مجمع البحرين

(Arapça)

Cilt eb'adı: 27.9 X 18.9

Yazı eb'adı: 20.7 X 14.3

Kenarları gömme cetvelli, ortası, üst ve altta madalyonlu, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini hâvî şemseli, koyukırmızı meşin ciltli. Üst kapağı kopmuş; mukavva bir kapakla onarılmış. 271 yaprak. Kâğıdı aharlı, koyusamâni renkte ve kalın. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. Metnin yazıları da surhla, yahut üstlerine surh çizgi çekilmiş. Her s. de 33 satır var.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم يامن لا يحوط كماله نطاق وصف
الفصحاء

(I.b)

Sonu ve K.: حملاً لكلامه الى الصرف الى فصاحه تصحيحاً له هذا آخر
الكلام

..... اسحق بن على بن ابراهيم .... فى اواخر من شهر
جمادى الاولى فى تاريخ سنة ثمان واربعين وثمانائة

(27.a-b)

Ketebe, aynı yazıyla kenardadır.

*

Şârihin vefâtından ellibir yıl sonra yazılmıştır. 6564 No. ya da bk.

7742

Şayh Ahmad'ar-Rûmî

(1041 H. 1631 M.)

شيخ احمد الرومي

Macâlis'al-Abrâr va Masâlik'al-Ahyâr

مجالس الابرار ومسالك الاخيار

(Arapça)

Cilt eb'âdı: 20.4 X 14

Yazı eb'âdı: 13.7 X 8.3

Cildi, kenarları gömme cetveli, ortası, içinde kabartma çiçek motiflerini hâvî gömme şemseli, mıklaplı koyukırmızı meşin. Mıklaplı kopmuş. Kâğıdı fligranlı, açık-samânî renkte ve kalınca. 3. b de başlamakta. Bu ve müteâkib s. nin kenarları surh ve altınyaldızlı cetveli. Başta basit bir tezhip var. Altınyaldızlar tamâmiyle solmuş. Öbür s. ler tek surh cetvelle çerçevesi. 280 yaprak. Adından da anlaşıldığı gibi mev'izaya âit olan bu kitap, "Dibâce" sinde de bildirildiği veçhile bilhâssa "Masâbih" ten alınan hadislere dayanmak üzere 100 meclise ayrılmıştır. Her s. de 25 satır var. Yazısı nesih.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي رفع اقدار العلماء بمقدار
معرفة كتابه المحكم

(3.b)

Sonu ve K.: قال الفقهاء يجب على الرجل نفقة زوجته الى اخر المجلس والله
تعالى اعلم بالصواب قد وقع الفراغ من تسويد هذه النسخة
الشريفة المباركة الميمونة المسمى بمجالس الابرار في اواخر
شوال المكرم عن يد اضعف العباد المذنب المحتاج الى رحمة
ربه الغنى محمد بن ابراهيم بن صنع الله .... تاريخ سنة اثني
وعشرين ومائة والف

(280.a)

*

Bu eseri, "Osmanlı Müellifleri" Ahmed Rûmî-i Akhisârî'ye atfetmekte ve müellifin vefat târihini 1041 olarak kaydetmekte, Akhisar'da "Uzuntaş" denen Kabristan'da medfûn olduğunu bildirmektedir (c. I, s. 26). "Keşf-el-Zunûn", eserin, yüz hadîsin şerhi olduğunu ve yüz meclise ayrıldığını bildiriyor, müellifin vefat târihi-

ni yazmıyor (c. II, s. 1590). Aynı s. nin notunda, imzâsız bir yazı sâhibinin, bu zât, Kıbrıs Hristiyanlarından Müslüman olarak Akhisar'da tavattun ederek orda, 1020 de (1611 M.) vefât ettiğini yazdığını kaydediyor (Aynı s.). Bu kayda nazaran Ş. Ahmed'e "Rûmî" denmesi, Anadolu'ya izâfetle değil de evvelki dîni yüzündendir.

7748

Şâhidî

(957 H. 1550 M.)

شاهدى

Gulşan-i Tavhîd

كلشن توحيد

(Farsça)

Cilt eb'âdı: 19.6 X 13.6

Yazı eb'âdı: 13.8 X 6.7

Mıklaplı, koyukırmızı meşin ciltli. Kâğıdı fligranlı, aharlı, açık-samânî renkte. "Mesnevî" beyitleri surhla yazılmış. Yazı ta'liyk. "Mesnevî" nin altı cildinden mün-tahab beyitlerin her birerinin beş beyitle ve "Mesnevî" vezninde farsça şerhinden meydana gelmiştir (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik adlı eserimizin 137. s. ine bk.). 99 yaprak. Her s. de 18 beyit var. Her satırda bir beyit mevcut. Beyit araları açık. Yazı ta'liyk.

Başı: بسم الله الرحمن الرحيم
حمد لا يحصى ثناءى بى قياس بى نهايت منت ويحد سپاس

(1.b)

Sonu ve K.: حق روح پاك فخر انبيا
كن نصيب ماوصلت اى خدا

تمت الكتاب بعون الله الملك
الوهاب كتبه الفقير الحقير
درويش يعقوب بن عطا الله
افندى القرمانى رحمة الله
عليه رحمة واسعة

سنه

١٠٦٨

(99.b)

*

Bu kitabı, Muhibbân-ı Mevlevîyyeden mütekaaid Albay Şefik Can, Mevlânâ Müzezi K. e armağan etmiştir.

7749

Sayyid Aḥmad b. Sayyid Rasûl'al-Barzancî
(H. XIII-XIV. yüzyıl, XIX-XX. M.):

سید احمد ابن السید رسول البرزنجی

"Maṭnavî" nin İlk Hikâyesinin Şerhi
(Farsça)

Cilt eb'âdi: 23.4 X 19.4

Yazı eb'âdi: 21.1 X 14.3

Köşeleri ve sırtı deri; üstüne bez çekilmiş mukavva ciltli. 140 yaprak. Kitap 133. b de bitmekte. Her s. de 17 satır var. Bazı s. lerde araya eklenen satırlarla 18, hattâ 19 satır olduğu da var. 44. ada değişmiş; b de gene aynı yazıya dönülmüş. Her satırda iki beyit var. Mısraların araları açık. Yazı ta'liyk. Hâmişlerde, metinde, mısraların altlarında surhla tavzihât mevcûd. Âyet-i Kerîmelerle hadîs-i şerîflerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. Baş taraflarda "Mesnevî" den alınan ve metinde geçen istiḥâd beyitlerinin üstlerine surhla ve keşideli olarak "مشوی" diye işâret edilmiş. Kenarlardaki bâzı "Tavzihât" taki "صح" kaydından anlaşıldığına göre bu nüsha, müellifin elyazısı değil, belki müellifin elyazısıyla karşılaştırılmış. Meselâ 56. a da beş beyit, 51. b deki "صح" kaydıyla yedi beyit ilâve edilmiş. Birçok sahîfede, bu çeşit ilâveler var. Bâzı s. lerdeki tavzihâtta "احمد فائز" imzâsı görülüyor (Meselâ 96. b). Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. Başlıklar surhle ve nesihle yazılmış. Baştaki kapak kâğıdının iç yüzünde Seyyid Ahmed Celî-Zâde'nin arapça 15 satırlık bir takrîzi, sonunda, ta'liyk "Abdullâh'il-Celî" mührü, 1. a da, "الداعی الخزين السید احمد النوری البرزنجی القادری النقشبندی" nin altı satırlık arapça takrîzi ve ta'liyk "احمد فائز" mührü, 1. b de "عبد الله السید محمود ابن السید عبدالر" imzâli ve ta'liyk "حسن افندی القادری الخنقی عفی عنده الباری نقیب زاده بغدادی اجمعی" mührürlü 15 satırlık bir diğer takrîz, 2. a da, "عبد الرحمن النقشبندی" imzâli ve ta'liyk mührü hâvî on satırlık bir başka takrîz, 2. b de, ta'liyk "قاله ببیانه وکتبه ببیانه الخفیر احتاج الى معفرة مولاه واحسانه و" mührünü ve "عبد الغفور بصری" mührünü ve "المعلم الاول في مكتب الرشیدی في مدينة بغداد الحسینی الرشید الله الى مايتناه من الرشید والسداد" imzâsını taşıyan ve "بسم سبحانه وتعالى" diye başlayan 13 satırlık farsça, 3. a da, "انا الخفیر الایم محمد الجسم المدرس بمحروسة الفحیح في ٦ رسته ١٣٠٤" imzâli 13 satırlık bir başka takrîz var. Metin 3. b de başlamakta.

Başı:

بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقتي واعتادی

(3.b)

بشنو از فی یک بیک اسرارفی پس به بانک فی دمی می نوش می
هرغریبی شد سزای احترام ای عجیبی شدقبول خاص وعام Sonu:

(133.b)

*

Bu eser, "Mesnevî" nin I. cildinin ilk hikâyesinin şerhidir. Nâzım ve şârih. Mesnevî vezniyle, yâni "Fâilâtün fâilâtün fâilât" la yazdığı bu eserin baş tarafındaki kısmında Tahmîd ve Na'tten sonra 7. b de, gençliğinde, dîni bilgileri elde ettiğini anlatıp

تابسال هشتمین اندر نود رفته از هجرت یکی الف دوصد
رغبت استاد میل معنوی شدسوی بستان سرای مشوی

demektedir ki (satır 11-12) buna nazaran 1200, yahut 1201 yılında, sekiz yaşındayken "Mesnevî" ile meşgul olmaya başladığını bildiriyor. Pâdişahı övdüğü kısımda da,

شاه اگر نه هرثارا مستحق حق زچه از احمد نامش کردشوق
بنده محمود اگر همچین بود لاجرم محمود هر حامد شود

beyitleriyle "حمد، حامد، محمود" sözleriyle, kendince edebî sanat yapmakta; pâdişahın adının "Hamd" kökünden müstak olduğunu bildirmektedir. Bu beyitler, II. Sultan Mahmûd'u (Saltanat, 1223-1255 H. 1808-1839. M) hatırlatıyorsa da takrîzlerin birinde 1304 târihinin bulunması, 140. b deki Üsküdar Mevlevî-Hânesi Şeyhi ve Meclis-i Meşâyih âzâsından Ahmed Remzî Dede merhûmun 11 beyitlik farsça takrîzinin 1340 Rabî'us-sânî tarihini taşıması bakımından, bu beyitlerle Sultan Abdülhamîd-i Sâni'yi övdüğünü kabul etmemiz gerekiyor; "Hamîd" adı da "Hamd" kökünden türeme.

Eserinin başlangıç kısımlarında, tasavvufî esaslardan bahseden bu zât, Mevlânâ'nın şecerelerini, tarikat zincirini, Şems'le görüşmesini de izâha çalışmakta. Kendisinin, Mevlânâ'ya bağlı olmakla beraber Kaadiyye ve Nakş-bendiyye'ye de mensûb olduğu anlaşılmakta. Bu kısımlarda da, bir-bir "Mesnevî" den istiḥâdlarda bulunmaktadırlar ki aldığı beyitler, üstlerine surhla "مشوی" yazılarak belirtilmiştir. Aynı s., Ebû'l-Vefâ'dan (aynı s.), Sadreddin'den (17.a), diğer şâfilardan da faydalandığını anlamaktayız. Asıl şerh, "Mesnevî" nin ilk beyti olan,

بشنوازی چون شکایت می کند از جدا یها حکایت میکند

beytiyle 41. b de başlamakta; ancak bu beytin de aslı nüshayla, o nüshadan yazılan nüshalara nazaran yanlış olduğunu kaydetmemiz gerek (Müze kısmı, 51 No. ya bk.).

Eser, "در بیان آنکه کشتن مرد زرگر باشارة الهی بود نه بخيال باطل"

bölümünün son beytinden bir beyit önceki

توقباس ازخویش میکیری ولیک دوردور افتاده ای مردنیک

beytinin şerhiyle bitiyor (132. b - 133. b). Bundan sonra, بخاتمۃ فی الخمود بعد الوقود والله، Bundan sonra, Şârih, bu fasılda, düştüğü sıkıntıları, gördüğü zulümleri, ehlinde iyâlından ayrı kaldığını, yerinden yurdundan ayrıldığını anlatıp pâdişâha sığınmakta (133. a - b) ve

یک حکایت از کتاب مثنوی شرح بنمودم بنظم پہلوی

beytiyle "Mesnevî" den bir hikâyeyi farsça şerhettiğini beyân etmektedir. 133. b de 5. satırdan sonra, 140. a sonuna dek s. ler boştur.

*

Bu eser, yazılan takrizlere rağmen farsçası kuvvetli olmayan, "Mesnevî" yi şerh-ten ziyâde, kendi bilgisini ızhâr, pâdişah-tan, dileğinin yapılmasına vesîle temîn için yazılmıştır. İstinsâh eden de yer-yer imlâ yanlışları yapmıştır.

*

Muhibbân-ı Mevleviyyeden albay emekli Şefik Can'ın armağanıdır.

7750

Mavlânâ Calâl'ad-dîn Muḥammad
(672 H. 1273 M.):

مولانا جلال الدین محمد

Dîvân-ı Kabîr ve Maḡnavî

دیوان کبیر و مثنوی

Cilt eb'âdî: 30.5 X 17.5

Yazı eb'âdî: 25.8 X 14.2

Kenarları gömme cetvelli, ortası, üstte ve altta küçük birer madalyonu hâvî şem-seli, içlerinde kabartma çiçek motifleri mevcut, koyukırmızı meşin ciltli, Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. Yazısı ta'liyk. Hâmişinde "Mesnevî", metninde "Dîvân" var. Her s. de, metinde 29 satır, her satırda bir beyit mevcut. Mısra araları açık ve ince cetvelli. Metinle hâmiş kısmının arasında ve hâmişin kenarında da cet-vel var. Tezhibi yok. 508 yaprak.

Dîvânın başı:

بسم الله الرحمن الرحيم
ان خواجہ رادر کوی مادر کل فرورفتست پا باتوبکوم حال او برخوان اذاجا القضا
(1.b)

Sonu: ازخاک که جمله دانه می روید هم دانه آدمی بروید میدان
(508.b)

*

Dîvân, Rubâîlerin "ن" harfindeki ilk rubâîsi sonunda bitmekte ve noksan. Hurûf-ı Hecâ'ya göre tertib edilmiş, Bahirlere göre değil. Dîvân'da, Mevlânâ'ya atf ve isnâd edilen şiirler de var. Sağlam bir nüsha değil. Sonundan da noksan olması dolayısıyla Tetimme ve Ketebeşi de yok.

*

"Mesnevî" 3. b de başlıyor. Dibâce yok ve

بشنو از نی چون حکایت میکند ازجدایها شکایت میکند

diye başlamakta. I. cilt 81. b de bitiyor. II. c. 81. b - 154. b de. Mukaddime surhla yazılmış. III. c. 155. a - 246. a da. Aynı yaprağın b yüzünde, IV. c. in Mukaddimesi, surhla yazılı. Metin 247. a - 320. b de. Aynı s. de V. c. başlamakta; Mukaddime surhla. Metin 320. b - 401. a da. Bu s. de, son c. in Mukaddimesi gene surhla yazılı. Cilt, 436. a da bitmekte. "Mesnevî" deki başlıklar da surhla.

436. a da, "Mesnevî" nin sonunda şu Tetimme ve Ketebe var:

"تمت الكتاب المثنوی بعون الله الملك الوهاب وهي ستة مجلدات من كلام مولانا وهادينا وداعينا الى الله تعالى سلطان المحققين وبرهان الواصلين قدوة السالكين ذبذة العاشقين اسوة العارفين قطب المشايخ الربانيين نور عيون الواقفين مولانا جلال الحق والدين محمد بن محمد بن الحسين البلخي ملقب بالرومي قدس الله روحه ونور قبره على يدالعبد الفقير عثمان بن باخذ بن عثمان بن محمد المعروف بشها في يوم السبت غرة شهر ذوالقعدة سنة سبع وخمسين وثمانئة"

*

Seneyi bildiren sözün altına "٨٥٧" rakamı da kaydedilmiş.

Bu nüsha da Muhibbân-ı Mevleviyyeden Albay emekli Şefik Can tarafından armağan edilmiştir.

(Salâhi için "Osmanlı Müellifleri" ne bk. c. I, s. 104-107.)

*

II) Tarcama-î Tuhfat'al-Uşşâk ترجمه تحفة العشاق (Türkçe)

Baş: اولدك ايسه طالب وصل لقا دكله ای جوينده راه خدا

(161.b)

Sonu: بوسوزه چون اولميه پايان وحد بردخی کافی ای ارباب خرد
(190)

*

"Keşf-el-Zunûn Zeyli", "Tuhfet'ül-Uşşak" ın farsça ve manzum olup "بشنوای
"جوينده راه خدا" diye başladığını ve 880 Hicrîde (1475 M.) yazıldığını bildi-
riyor (c. I; s. 370). Bu türkçe manzum Risâlenin başında, "ترجمه تحفة العشاق"
"جوينده راه خدا" yazılı ve aynı mısra'la başlıyor. "Osmanlı Müellifleri"nde, Salâ-
hi'nin "Tuhfet'ül-Âşıkîyn" adlı bir kitabı olduğu da kayıtlı (c. I, s. 107); ihtimâl
"Terceme-i Tuhfet'ül-Uşşak", yanlış olarak bu sûretle yazılmıştır. Biz bu Risâle'-
nin de Salâhi'ye âit olduğunu sanıyoruz.

*

Bu mecmua, merhum Bâkır Çelebi oğlu Celâleddin Çelebi'nin kızı Emel Gür-
soy ve zevci Ali Gazi oğlu Celâl Gürsoy tarafından armağan edilmiştir.

7753

Avrâd-ı Mavlaviyya

اوراد مولویه

(Arapça)

Cilt eb'âdî: 17.9 X 12.6

Yazı eb'âdî: 13.1 X 8

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mıklaplı, mukavva ciltli. Yazısı hareke-
li celi nesih. Sahîfe kenarları altınyaldız cetveli. 37 yaprak. Her sahîfede 8 satır
var. Kenarları altın suyuna batmış simle örülmüş. İçten iki taraflı, koyukırmızı ka-
dife mahfaza içinde. Mahfazanın üstüne yeşil destarlı sikke resmi yapılmış ve ta'-
hyk yazıyla "هذا ورد كبير" yazılmış. Başta altınyaldızla "ياحضرت مولانا"
"ياحضرت مولانا قدس الله سره العزيز" yazısı var.

Baş: بسم الله الرحمن الرحيم اللهم انت السلام ومنك السلام

(1.b)

Sonu: فالله خير حافظاً وهو ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين

(37.a)

*

37. b de, üstte, ince nesih yazıyla "سوده تراب الاقدام اضعف الفقرا درويش مصطفی"
ketebesini var. Bunun altında "المولوی البسنوی غفرالله له ولوالديه ولجميع المؤمنين سنة ١٠٦٢"
güzel bir ta'hykle "Evrâd" dan olmayan "Sabah Duâsı" yazılı.

*

Merhum Muhammed Bâkır Çelebi oğlu Celâleddin Çelebi tarafından armağan
edilen bu Evrâd'ın, I. Ebû-Bekr Çelebi'ye âit olduğunu söylemişlerdir. Ebû-Bekr
Çelebi, 1048-1058 Hicrîde (1638-1642. M) Çelebîlik makamında bulunmuştur. Hic-
rî 1062 yılı, müşârün ileyhin meşihat zamânına rastlamaktadır.

7754

Lâmi'î Mahmûd

لامعی محمود

(938 H. 1531. M):

Husn-u Dil

حسن ودل

(Türkçe)

Cilt eb'âdî: 19.2 X 13

Yazı eb'âdî: 12.2 X 7.1

Kenarları köşe-bentli, ortası, üstte ve altta madalyonu hâvî şemseli, siyaha ya-
kın renkli, tâmir görmüş meşin ve fersûde meşin ciltli. Fligranlı, aharlı, kalın ve
samânî renkte kâğıtlı. 138 yaprak. S. kenarlarında surh cetvel var. "شعر"
gibi sözler ve başlıklar surhla yazılmış. Yazı, VIII-IX. Asr-ı Hicrî ka-
rakterini taşıyan, siyâkata çalar ta'hyk. Her s. de 15 satır var.

Baş: رسالة حسن ودل شكر وسپاس ومنتی قیاس اول خالق الجن والناسه كه

(1.b)

Sonu ve K.:

نثر ونظمه لامعى عمر عزيزى خرج ايدوب
چون پريشان سويلدك استغفر الله العظيم
والله غفور رحيم تمت بعون الله فى ماه جمادى الاول من شهر
سنة سبع وعشرين وتسعمائه

(138.a)

*

"Husn-u Dil", Fattāhī-²i Nisābūrī'nin (853 H. 1449 M.) eseridir. 923 te (1517 M.) vefāt eden Âhî de bu eseri terceme etmiş, fakat tamamlayamamıştır (Keşf'el-Zunûn; I, s. 666). Bu kitap, Lâmiî'nin hayâtında yazılmış, sağlam bir eserdir.

7755

Calāl'ad-dīn Muḥammad (Mavlānā)
(672 H. 1273 M.):

جلال الدين محمد (مولانا)

Matnavī

مثنوى

(Farsça)

Cilt eb'adı: 20.2 X 12.2

Yazı eb'adı: 16 X 8.7

Kenarları zencîrek cetvelli, gömme, içinde kabartma yaprak ve çiçek motiflerini hâvî köşe-bentli, üstte, altta madalyonlu şemseli, miklabı kopmuş, kırmızı meşin ciltli; cilt, gerçekten de pek güzel. Kapakların iç yüzlerinde de, aynı tarzda altın-yaldızlı şemse ve köşe-bentler ve cetvel var. İlk yaprağın a yüzünde, celf nesihe "الملک الله فى نوبة العبد الفقير الى آلا العفور القدير الشيخ بوستان بن عبد الحليم من سلاوة حضرت مولانا قدس سره" yazısı yazılı. Bu zat, Hicrî 1117-1123 yıllarında (1705-1711 M.), Mevlânâ Dergâhında, Çelebîlik makaamında bulunmuştur (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 153). 1. b ve 2. a da "Dibâce" var; her iki sahifenin kenarları 2 s. m enlilikte, altın cetvel içinde zer-nigâr tezhipli - Metin 2. b de başlıyor. Bu s. nin başında, devrinin tezhîbine örnek olacak kadar güzel, müzehhep bir safiha var. 286 yaprak. Sonda dört yaprak boş. Yazı fevkalâde güzel bir ta'liyk. Başlıklar, aynı tarzda surhla yazılmış. Her s. de 25 satır, her satırda iki beyit var. Beyit araları ince iki altın cetvelle ayrılmış. Başlıklar, ortalara düz olarak yazılmış; kenarları, gene altın-yaldızlı cetvelli. Hâmişte, metinde geçen hadisler, gereken tavihât var; bunlar da metnin yazısıyla; yer yer nüsha farkları da yazıldığına göre eski ve sağlam nüshalarla da karşılaştırılmış.

Başı: (Dibâce)

هذا كتاب المثنوى وهو اصول اصول الدين

(1.b)

Metnin başı: بشنواين فى چون شکایت مى کند از جدایها حکایت مى کند

(2.b)

Sonu ve K.: دردل من آن سخن زان میمنه ست زانکه ازدل جانب دل
روزنه ست

تمت الجلد السادس من المثنوى المعنوى عن يد الفقير الحقير

درويش رجب المولوى غفرالله له

ولوالديه واحسن اليهما

واليه

(286.a)

*

"Tetimme-i Velediyye" nin sonu:

تاشوى دريائى بيحدو کران

آب جانراريژ اندر بحر جان

(286.b)

*

I. c. 45. b de bitiyor. Sonunda, "

قد تم جلد الاول من المثنوى المعنوى عن يد اضعف الضعفا درویش رجب المولوى الخاليجى القره

"قد تم جلد الاول من المثنوى المعنوى عن يد اضعف الضعفا درویش رجب المولوى الخاليجى القره
Tetimmesi var. 46. a-47. b de, kenarları zer-nigâr tezhipli
iki dâire içinde II. c. in Mukaddimesi yazılı. 47. b de pek güzel müzehhep bir baş-
lıkla II. c. başlamakta ve 87. a da son bulmakta. 88. b-89. a da III. c. in Mukaddi-
mesi var. Kenarları pek güzel zer-nigâr tezhipli. Metin 89. b de başlıyor. III. c. in
başında, gerçekten de pek güzel müzehhep bir başlık mevcut. 140. b de III. c. in
son beytinden sonra şu ferağ kaydı var: درویش رجب: "قد فرغت من المثنوى المعنوى عن يد درویش رجب"

المولوى القره حصارى فى شهر جمادى الآخر لسنة احدى وتسعين والى من الهجرة النبويه عليه افضل
IV. c. in Mukaddimesinin kenarları, baş-
ka bir tarzda zer-nigâr tezhipli müzeyyen; metin, gene müzehhep bir başlıkla baş-
lamakta, 182. b de Hamdele ve Salveyleyile bitmekte. V. c. in Mukaddimesi 183. a

da; bu s. de tezhip yok; b. yüzünde pek güzel ve müzehhep bir başlıkla metin başlıyor; 232. a da son cildin Mukaddimesi var. Bu s. nin iki yanında da zer-nigâr tezhip var. S. başında gene pek güzel müzehhep bir başlık mevcut. Son cilt, 286. a da bitmekte; aynı sahîfede Ketebe yazılı. Sultan Veled'in Tetimmesi, bu s. nin b. yüzünde. Sahîh bir nüshadan yazılmış olan, hâmişlerde nüsha farklarını, hattâ 131. b, 182. a da olduğu gibi bâzı yerlerde "ولدى" kayıtlarını da ihtivâ eden bu nüsha, maalesef 2935. beyitten 3030. beyte kadar nâkısıdır.

7756

Kur'an-ı Karîm

قرآن کریم

Cilt eb'âdı: 10.3 X 7.1

Yazı eb'âdı: 7.1 X 4.9

Her sahîfede 17 satır var. Mıklaplı, siyah meşin ciltli, Kâğıdı fligranlı, aharlı, samânî renkte. 218 yaprak. Her s. de 17 satır var. Ber-kenar değil. Yazısı hareketli nesih. Tezhîbi, secâvendî yok. Sûre adları yazılmamış; fakat sûrelerin son âyetlerinden sonra boş yer bırakılarak müteâkib sûrenin başlangıçları belirtilmiş. Fâtîha Sûresi, sona da yazılmış. Son yaprak olan 218. a nın sonunda şu Ketebe var:

قد وقع عن هذه التحرير تصحيح شريف في اواخر صفر
المظفر لسنة خمس وخمسين والف وفي وقت اللطيف كتيبه
الفقيه الحقير محمود.....

*

Haleb Mevlvî-Hânesi Şeyhi Muhammed Bâkır Çelebi'nin oğulları Celâleddin Çelebi'nin zevce ve Konya Fâik Paşa oğlu Cemil Paşa'nın oğlu Hâmid Bey'in kızı Güzide Çelebi Hanım'ın armağanlarıdır.

DİZİNLER*

KİŞİ ADLARI DİZİNİ

— A —

Abapuş-ı Velî: 127
Abd'al-Ganiyy-i Nablusi: 55
Abd'al-Hamid b. Abd'ar-Rahman al-Anguri: 78
Abd'Allah b. Abbâs: 33
Abd'Allah b. Mas'ûd al-Mahbûbiyy'al-Buhârî: 108
Abd'Allah b. Muhammad, Yûsuf-Zâde: 42
Abd'al-Latif b. Abd'al-Azîz (İbn Malak): 31, 58, 113, 135
Abd'al-Vahhâb b. Ahmad aş-Şa'rânî: 129
Abdullah-i Ansârî: 127
Abdullah'il-Celli: 138
Abd'ur-Rahman Kemâlî, Kayserîli: 61
Abd'ur-Raûf al-Munâvî: 47
Abdül-bâkî Efendi: 10, 11, 127
Abd'ül-Hamid-i Sâni: 139
Abd'ül-Kaahir-i Suhreverdî: 99
Abd'ül-Kerim b. Sâlih: 126
Abd'ur-Rahîm Karahisârî: 123
Abû Amr Osmân b. el-Hâcib: 121
Abû Amr Usmân b. Sa'îd b. Usmân ad-Dânî: 41, 72
Abû Hâmid Muhammad b. Muhammad al-Gazâlî: 44, 75, 81, 100, 107
Abû Muhammad Kaasım b. Fiyyaruh'aş-Şâtîbî: 32
Abû Nasr Mas'ûd b. Abî-Bekr b. Husayn b. Ca'fer al-Adîbiyy'as-Sancârî: 95
Abû'l-Kaasım b. Abî-Bekr'il-Laytiyy'as-Samarkandî: 60, 91, 93
Abû'l-Layl'i-Samarkandî, Nasr b. Muhammad: 62, 85
Abû's-Suûd b. Muhammad al-İmâdî: 126
Ahl: 127, 146
Ahmed: 128
Ahmed Celâl'üd-din: 127
Ahmed Fâiz: 139
Ahmed Hamdî b. Mücellid Salih: 53
Ahmed Hızır: 65
Ahmed Kürdî: 99
Ahmed b. Muhammed Sa'îd: 25
Ahmed b. Muhyiddin Abdülkaadir in-Naîm: 103
Ahmed Remzî Dede: 139
Ahmed'ür-Rifâî: 99
Ahmed'ür-Rûmî: 136
Ahmed Şâkir, İstanbullu: 96
Ahtarı Mustafa Karahisârî: 64
Âkîf Muhammad Pâşâ: 88

Akmoran, Naciye: 96
Akvirânî Halîlî: 44
Akyazılı Sultan İbrâhîm-i Sâni: 65
Alâ'ad-Dîn Ali Kuşçî b. Muhammad: 45
Ali (r.a.): 65, 127
Ali, Bozkırlı şeyh: 21
Ali Efendi: 125
Ali Haydar: 65
Ali b. İsmail: 61
Ali Nutkiyy Dede: 5
Ali b. Sadr'üd-Dîn b. İsmâ'üd-Dîn: 93
Ali Vâsî: 54
Aliyy'al-Kârî: 14, 40, 116
Arın, Nedim: 38
Ârif Abd'ül-Bâkî: 112
Âsâfî: 127
Ata'ullah b. Abd'ul-Muti: 16
Aynî, Yenişehirli: 127
Aydın, Saâdet: 26
Âyiçe, Muhammed b. İskender soyundan Hasan kızı: 5
Ayn'ül-Kuzât: 139
Azmi Dede: 127

— B —

Bâkî: 34, 91
Baykara, Resûhlî: 5, 8, 9, 10, 11
Behiyye, Emine H.: 12
Beliyy: 127
Beliyyi: 127
Bidil: 127
Birgivi, Muhammed b. Pir Ali: 27, 55, 76, 77, 84, 120, 130
Burhan'ad-Dîn az-Zarnûcî: 94
Bûsîrlî: 70
Bustân b. Abd'ul-Halim, Şeyh: 146
Buşr b. Hâris: 22

— C —

Calâl'ad-Dîn Abd'ar-Rahman b. Abî-Bekr as-Suyûtî: 46, 58
Calâl'ad-Dîn Davvânî: 68, 127
Calâl'ad-Dîn Muhammad (Mavlânâ): 2, 51, 127, 140, 142, 146
Calâl'ad-Dîn Muhammad b. Abd'ar-Rahman Kazvinî (Hatib-i Damagşk): 60, 69, 111

* Siyah rakamlar bibliyografik künyelerdeki esas yazar ve kitab adlarını göstermektedir.

Camâl'ad-Dîn al-Halvâtî: 21
Câmî: 127
Can, Şefîk: 138, 140, 141
Cavri: 104, 127
Cazari, Muhammad b. Muhammad: 42, 72
Cazûlî, Abû Abd'Allah Muhammad b. Süleyman b. Abî-Bekrî: 15
Celâl: 91
Cemâl-i Halvetî: 21-22

— Ç —

Çelebi, Celâleddin: 143, 144, 145, 148
Çelebi, Güzide: 148
Çerkeşli Mustafa: 88

— D —

Davvânî, bkz. Celâl'ad-Dîn Davvânî
Divâne Muhammed Çelebi (Sultan-ı Divânî): 127

— E —

Ebû-Bekr Çelebi: 145
Ebû-Bekr Paşa: 123
Ebû-Cafer Secavendi: 76
Ebu Hanîfe: 127
Ebu Muhammed Abd'ur-Rahim'il Magribî: 99
Ebu'l-Berekât, Abdullah b. Ahmed'in Nesefti: 61
Ebu'l-Feth'il-Maliki: 25
Ebu'l-Hasan Ali b. İdris'il-Yakuubi: 99
Ebû'l-Vefa: 139
Elgin, Necati: 2, 5, 18
Es'ad Muhammed, Hoca-Zâde Sa'd'ud-Dîn oğlu: 6
Esir'ud-Dîn Mufaddil b. Ömer'il-Ebherî: 114
Esâr Dede: 127

— F —

Faîk Paşa: 148
Farid'ud-Dîn Attâr: 99
Fasih: 127
Fath'Allah b. Pîr Ahmed: 53
Fâtih: 65
Fattâhî-i Nişâbüri: 146
Fehlîm: 127
Fehlîm: 127
Feyzi-i Hindî: 127
Fitri: 91
Fuad Paşa: 12
Fuzayl b. İyaz: 22
Fuzûlî: 127

— G —

Galanbavî İsmâ'il: 83
Gavî: 127
Gazâlî: 44, 75, 81, 100, 107, 129
Gölpınarlı, Abdülbâki: 132
Gölşehri: 86
Güneren, Mehmed: 62

Gürsoy, Ali Gazi Oğlu Celâl: 143, 144
Gürsoy, Emel: 143, 144

— H —

Hadice Hanım: 126
Hâdimî, Abû Sa'id: 44, 68
Hâfız'ad-Dîn Muhammad b. Muhammad Şihab (İbn al-Bazzâz'al-Kardârî): 109
Hâfız-ı Şirâzî, Şams ad-Dîn Muhammad: 65, 117
Hâkânî Muhammad: 104
Halîfe b. Mûsâ: 99
Halil Edhem: 60
Halil b. Muhammad al-Kunavî, Akvîrânî: 43
Halil b. Mustafa: 40
Halîlî: 144
Hanâğası, Abdülkadir Anđan: 38
Hasan Çelebi: 34
Hasan b. Muhammad az-Zibârî: 91
Hasan Nazîf Dede: 128
Hasan Paşa b. 'Alâ'ad-Dîn al-Asvad: 28
Hayret: 90
Hayyâm: 127
Hidr b. al-Hâdî'l-Bavârîhî: 123
Hîfz Ârif Muhammad Bey: 43
Hibat'Allah b. Salâma b. Nasr: 77
Hilâlî: 127
Hocazâde Sa'd'ad-Dîn: 6
Husayn b. Ahmed, Zaynî-Zâde: 89
Husayn, İmam: 90
Husayn b. Mas'ûd al-Farrâ'al-Bagavî: 59
Husrev-i Dihlevî: 127
Hüseyn Fahrüddîn Dede: 127, 128

— I —

İrakî: 127

— İ —

İbn Arabî: 83
İbn İlyâs, Şeyh: 112
İbn'ül-Emin Mahmud Kemal: 16
İbn'ül-Farid: 127
İbrahim b. Edhem: 22
İbrahim Hakkî-i Ardrûmî: 38, 40
İbrahim b. Muhammad b. Arabîşâh: 112
İbrahim b. Muhammad b. İbrahim al-Halabî: 37, 110
İbrâhîm Şekûrî, Tarabluslu Hacı: 25
İsmâ'ud-Dîn İbrâhîm: 93
İshak b. Hasan-ı Tokadî: 74
İsmet-i Buhârî: 127
İyâd b. Mûsâ b. İyâd b. Amrûn b. Mûsâ b. İyâd al-Yahsubî al-Sabtî al-Maliki: 25, 41, 106
İzzet Munî: 90

— K —

Kaadi Mir: 114
Kaazi Bayzâvi: 29
Kafadar, Ali: 2

Kamâl Ümmî: 86
Kasım Gubârî: 4, 5
Kasım b. Mahmûd al-Karahisârî: 122
Kâtibi: 95
Kâzım Paşa: 127
Kösec Ahmed Dede: 27
Kuddûsî Ahmed: 74
Kul Ahmed b. Muhammed b. Hızır: 93
Kurd Efendi, Şayh Muhammad b. Umar: 13
Kut'ad-Dîn Mahmûd b. Muhammad ar-Râzî: 71

— L —

Lâmi'î Mahmûd: 145, 147
Lokman b. Hacı Ali, Akşehirli Hacı: 46

— M —

Mahmûd: 132
Mahmûd II: 139
Mehmed Ziya: 4
Mevlâna: 127, 139, 141
Muallim Naci: 127
Muhammad b. Abî Bakr Rukn'ad-Dîn (Abî'l-Barakât): 13
Muhammad Abu'l-Mawâhib Safiyy'ad-Dîn at-Tûnusî: 53
Muhammad Bâkir Çelebi: 143, 144, 145, 148
Muhammad al-Bekpâzârî: 130
Muhammad Bicân Yazıcızâde: 20, 97
Muhammad al-Cazûlî: 47, 50
Muhammad Efendi: 11
Muhammad b. Ferâmerz b. Ali (Munlâ Husrev): 66
Muhammad Fuad Paşa, Keçecizâde İzzet'in oğlu: 12
Muhammad b. İbrâhîm b. Sâ'id al-Ansarî: 103
Muhammad-i Mar'âşî, Saçaklızâde: 69
Muhammad al-Ma'rûf bi-Abî'l-Cayy al-Ansariyya'al-Andalusî: 70, 82
Muhammad b. Mustafa-yı Na'imî: 43
Muhammad b. Mustafa-yı Vâni (Vankolî): 134
Muhammad Sadık: 39
Muhammad Sadık b. Abd'ar-Rahîm: 97
Muhammad Sa'id dede: 128
Muhammad b. Seyyid Mustafa, Hacı: 95
Muhammad Şem'i: 12
Muhammad Takîyy-i Meclîsî: 131
Muhammad Tevfiq, Şukrî Efendi-Zâde: 12
Mu'iz'ud-Dîn Ebu'l-Hasan Muhammad b. Gıyâs'ud-Dîn: 60
Munla Aliyy'ül-Mekktî: 93
Munlâ Görânî: 23
Munlâ Husrev: 67
Mûsâ b. Mâhîn: 99
Muslih'ad-Dîn Muhammad-i Lârî: 114
Mustafâ b. Abd'Allah: 13
Mustafâ b. Halil b. Mustafâ'l-Cumuavî: 16
Mustafâ Lutfi: 74
Mustafâ oğlu Muhammed, Hacı: 28
Mustafâ b. Mustafâ'l-Kunavî: 69
Mustafâ Rûdîyy'il-Halvetî, Konyalı Hamdî-Zâde: 32
Mustafâ, Vekilhare-Zâde: 26

Muxaffar'ad-Dîn Ahmad b. Ali b. Taglib (İbn'as-Sa'itîyy'al-Bagdâdî): 26, 27, 48
Müstakim-Zâde Sa'd'ed-Dîn Süleyman: 16

— N —

Nâbî: 127
Nahîf: 127
Nakşî: 127
Nâsır b. Abd'as-Sayyid'an-Nahvî: 28
Nâsır Abdülbâki: 127
Nâsır'ad-Dîn Abu Sa'id Abd'Allah b. Umar al-Baydavi: 80
Naşâtî: 105
Nazîf Efendi Dede, Yenişehirlî: 127
Necmüddin Dâye: 122
Neyli Ahmed, Mirzâzâde: 4
Nicholson: 2
Nihânî: 86
Nizâmî: 127

— O —

Osman Nûrî b. Muhammed Şukrî, Sofyalı: 16
Otman Baba: 65

— Ö —

Ömer Lutfi b. Muhammed Matuş, Yenişehirlî: 96
Ömer b. Muhammed: 77
Özsayda, Şemseddin: 126

— P —

Pîr Muhammad Yûsuf'ul-Ankaravî: 135
Pîrî-Zâde Şâhib Muhammed: 124

— R —

Râgîb: 91, 104
Râtib: 127
Reşîd: 91
Ridâf, Ahmad al-Bahîsî: 73, 74, 119
Ridâf, Lutfi Mustafa: 74
Rif'at b. Sâmi Paşa: 66

— S —

Sâbir-i Parsâ: 127
Sâbit: 30, 91, 131
Sa'd'ad-Dîn Mas'ûd b. Umar'at-Taftazânî: 111
Sadîd'ad-Dîn'al-Kaşgarî, Muhammad b. Muhammad: 37
Sâduki: 127
Sa'dî-i Şirâzî: 34
Sadreddin: 139
Safiullah Mûsâ Dede: 4
Sagânî, Râdî'ad-Dîn Hasan b. Muhammad: 35
Sâib-i Tebrîzî: 127
Salahaddin: 66
Salâhî: 143
Salih b. Abd'Allah: 87

Sâliha, İsmilli: 59
 Sayyid Ahmad b. Sayyid Rasul al-Barzanci: 138
 Selim Geray, Kırım Hanı: 30
 Seyyid Ahmed, Celi-Zâde: 138
 Seyyid Ahmed Dede: 128
 Seyyid Ali Ağa: 16
 Seyyid Ali Efendi: 5, 6
 Seyyid Ali Munlâ: 127
 Seyyid Aliyy-i Kaani: 25
 Seyyid Âşik Rızâ b. Abd'ullah Avni: 87
 Seyyid Muhammed Kadri Dede: 128
 Seyyid Muhammed Sadık: 128
 Seyyid Muhammed Said (Karahisarî Hasan-Paşa-Zâde): 83
 Sübgat'ullah Şerif b. Ruh'ullah: 112
 Sinan Paşa: 121
 Sineçak: 127
 Sultan Veled: 148
 Sun'allah b. Pir Ahmad: 53
 Sûr'Abadi, Abû-Bakr Atik b. Muhammad: 132
 Süfyân-ı Sevri: 22

— Ş —

Şafii: 127
 Şahidi İbrâhîm: 95, 137
 Şams'ad-Dîn Abû'l-Abbâs Ahmad b. Muhammad al-Basravi: 101
 Şams'ad-Dîn b. al-Kâdî Kamâl'ad-Dîn: 120
 Şams'ad-Dîn Mahmûd b. Abd'ar-Rahman al-İsfahânî: 29
 Şams'ad-Dîn Muhammad b. al-Cazariyyî'ş-Şâfi'i: 41
 Şams'ad-Dîn (Muhyî'd-dîn) Muhammad b. İbrâhîm b. Sâ'id al-Ansârî (İbn Akfânî't-Talub): 102
 Şa'rânî, Abd'al-Wahhâb: 17, 19, 129
 Şâtibi: 72
 Şems (Osman): 127
 Şemseddin Sami: 60
 Şerefüddin Ebi'l-Fazl Huseyn b. İbrâhîm't-Tiflîsî: 123
 Şerif Muhammed: 12
 Şihâbüddin Ahmed b. Abd'ullah: 112
 Şihâb'ad-Dîn Ahmad b. Ali b. Hacer al-Askâlânî: 45

Şihâb'ad-Dîn Ahmad b. Muhammad b. İsa (Zarrâk): 58
 Şihâb'ad-Dîn-i Sühreverdî: 22

— T —

Tâbit Utmân: 131
 Tabari: 116
 Tâc'ad-Dîn Abû'l-Fadl Ahmad b. Muhammad (Atâ'Al-lah İskendârânî): 56
 Tal'at, Üsküdarlı: 127
 Tusi: 95
 Tüzün, Selman: 128

— U —

Ubayd'Allah Muhammad, Mûsâ-zâde: 124
 Ubeydi: 34

— V —

Vahbi Muhammad Aş'ârî-Zâde: 115
 Vâhid-i Tebrizi: 8

— Y —

Yahyâ: 34
 Yahyâ b. Yahşi b. Bahşi b. İbrâhîm ar-Rûmî: 13
 Ya'kûb Paşa: 36
 Ya'kûb b. Saydî Ali: 13, 89, 90
 Yamîni-i Agribôzi: 65
 Yûsuf: 128
 Yûsuf Sina-Çâk: 118

— Z —

Zahabî, Şams'ad-Dîn Abû'Abd'Allah Muhammad b. Ahmad b. Utmân b. Kaymaz at-Turkmânî: 23
 Zâti: 3, 4
 Zayn'ad-Dîn Abi'l-Farac b. Racab Abd'ar-Rahmân b. Ahmad Al-Hanbali: 103
 Zeyn'ul-Âbidin Ali: 127
 Ziya Paşa: 127

KİTAP ADLARI DİZİNİ

— A —

Acrâ-yı Şarîfa: 54
 Adem Kasidesi: 88
 Ahtari-i Kabir: 64
 Anwâr at-Tanzil wa Asrâr at-Ta'wil: 80, 112
 Arâdi Kânûn-Nâmesi: 89
 Arapça-Farsça Lugat: 120
 Arud-ı Andalusî: 8, 70, 82
 Ashab-ı Bedr (kaside): 70
 Avârî'ül-Maârif: 22
 Avrâd-ı Mavlaviyya: 144

— B —

Bâb'al-Wafâ Şarh'aş-Şifâ: 40
 al-Bazzâziyya fî'l-Fetvâ: 109
 Bidâyat al-Hidâya: 75

— C —

al-Câmi' as-Sagîr fî Ahâdiş al-Başîr'an-Nazîr: 46
 al-Câmi'al-Vaqtî: 109
 Cavâhir al-Kur'an (Kitâb'al-Arba'in fî Usûl' al-Dîn): 100, 107
 Cazîra-i Mağnavi: 118

— D —

Daftar-ı Avkâf az Avkâf-ı Mavlavi-Hâne-i Bâb-ı Cedîd: 10
 Dalâ'il al-Hayrât wa Şawârik al-Anwâr fî Zikr is-Salâti ala'n-Nabiyy'al-Muhtar: 15, 47, 50
 Divan: 65, 117, 131
 Divan-ı İlahiyyât: 86
 Divan-ı Kabîr: 140, 141
 Durar al-Hukkâm fî Şarhi Gurar'al-Ahkâm: 66
 Durrat'al-Asrâr fî Manâkıb'as-Süfiyyat' al-Abrâr: 98
 Düvel-i İslâmiyye: 60

— E —

Esâmî'l-Muallifin: 42

— F —

Fadilat-Nâma: 65
 Fâl-Nâma: 83
 Farâ'id'a dâir bir Risâle: 87
 Fath-i Fattâh: 120

Fatvâ Macmuası: 125
 Fazilet-nâme-i Cenâb-ı Şâh-ı Vilâyet: 65
 Fî-Bayânî Fidy'e-is-Salât: 74
 Fuad Paşa Zevcesi Behiyye Hanım'ın vakfı: 11

— G —

Gulistan: 34
 Gulşan-ı Tavhid: 137
 Gulşan-ı Tavhid Tercemesi: 143
 Gunyat al-Mutamalli: 37, 110
 Gurar'al-Ahkâm: 67

— H —

al-Hadîkat'an-Nadiyya: 55
 Hadîs-i Arba'in: 70
 Hâfız Divanı Tercemesi: 118
 Halabi-i Sagîr: 110
 Hallu Asrâr al-Ahyâr ala'l-Râbi İzhâr al-Asrâr: 84
 Hâşiya ala' şarh al-Kâdi Mîr: 114
 Hâşiya ala' Vikayat ar-Rivâya: 36
 Hâşiyatun ala' Risâlat al-İsti'ârât: 91
 Hediyyet'ül-Ârifin Esâmî'l-Mu'ellifin ve Âsâr'ul-Musannifin: 84, 102, 112, 123
 Hidâyet'ül-Hikme: 114
 al-Hikam'al-Ata'iyya: 56
 Hilâfet-nâme: 127
 Hilya-i Anbiyâ: 105
 Hilya-i Çâhr-Yâr: 104
 Hilya-i Nabaviyya: 104
 Hurz'ul-Amânî wa wach'ut-Tahâfî: 32
 al-Huzb'al-A'zam wa'l-vird al-Afham: 14
 Hukûku Ubuvvat al-İslâm: 129
 Hüsn ü Dil: 145
 Hüsn ü Kubh'a Cebr ve İhtiyârâ aid Risâle: 43

— I —

İcâzat-Nâma: 16, 96
 İcâzet-nâme: 16, 74, 96
 al-İftitâh: 28
 İrşâd al-Kâsîd ilâ Asnâ'l-Makâsîd: 102
 İrşâd al-Murâd ilâ'l-Murâd fî Tercemeti Mîrsâd al-İbâd: 122
 İstanbul Yenikapı Mevlevî-Hanesi Evkâfına âid Defter ve Suretleri: 9
 İstanbul Yenikapı Mevlevî-Hanesi Vakfiyyesi: 3, 5
 İstanbul Yenikapı Mevlevî-Hanesine âid Vakfiyelerin Suretleri: 10

İstiare ve Mecâzlara aid bir Risâle: 71
İstiareye Dâir Risâle: 93
al-'ilâf fî Vucûhi İhtilâf: 42
İzhâr al-Asrâr: 84

— K —

Kâfiya Şarhi: 120
Kâfiye: 121
Kâmil'ut-Ta'bîr: 123
Kamus'ül-'Alâm: 60
Kanz ad-Dakâ'ik: 61
Kasida-i Büsiriyya: 57
Kasidat aş-Şatibiyya: 32, 41
Kemâl Ümmî Divanı: 87
Keşfel-Zunûn: 13, 21, 22, 27, 28, 29, 41, 44, 45, 49,
57, 60, 61, 72, 78, 81, 90, 93, 99, 107, 108, 109,
111, 112, 113, 114, 116, 121, 122, 125, 129, 135,
136, 146
Keşfel-Zunûn Zeyli: 71, 112, 130, 144
Kitâb al-Cawâhir va'd-Durar: 100
Kitâb al-Mizân: 17
Kitâbu Mutkîn: 43
Kitâbu Sacâvandi: 75
Kitâbu't-Tibb an-Nabavi: 23
Kitâb'ul-Vasıyye Tercemesi ve Şerhi: 130
Kur'an-ı Kerim: 22, 26, 32, 49, 52, 54, 61, 63, 85,
94, 101, 102, 126, 148
Kündûz'ül-Hakâ'ik fî Ahâdiği Hayr'ül-Halâ'ik: 47

— L —

Latâ'if al-Ma'ârif: 103
el-Le'âli'l-Masnu'a fî'l-Ahâdiği il-Mavdû'a: 58

— M —

Mabârik'al-Azhâr fî Şarhi Maşârik'al-Anwâr: 31, 113
Macâlis al-Abrâr wa Masâlik al-Ahyâr: 136
Macma'al-Bahrâyn wa Multaka'n-Nahrâyn: 27, 48
Macmu'a: 41, 68, 82, 90, 94, 98, 104, 127, 143
Macmu'a-i Fatâvâ: 82
Mafâtiḥ al-Cinân wa Masâbih al-Canân: 13
Mantık'ut-Tayr: 86
Manzûme-i Akâ'id: 74
Manzûma-i Akâ'id Şarhi: 73, 119
Manzûme-i Tertib'ül-Ulûm: 74
Ma'rifat-Nâma: 38, 40
Masâbih as-Sunna: 59, 136
Maşârik al-Anwâr an-Nabaviyya min Sihah al-Ahbâr
al-Mustafaviyya: 35, 113
Matnâvi: 2, 51, 140, 142, 146
Matnâvî'nin İlk Hikâyesinin Şerhi: 138
Mavdû'âtü Kabîr: 116
Mecâz ve İstiareye Aid Risâle: 93
el-Menhac'ül-Kavî: 128
Men'i İrtikâba Dâir Cezâ Kanun-Nâmesi: 89
Mesnevî: 2, 127, 137, 138, 139, 140, 141
Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik: 27, 137, 146
al-Mushâh: 28
Miftâh-ı Badâ'iyî: 8
Mirkâd'ül-İbâd: 122
Mişkât'al-Anwâr fî Latâ'if al-Ahbâr: 81

al-Mizân aş-Şa'râniyyat al-Mudhalati li Cami'i akwal'al-
Eimmat al-Muctahidîna wa mukallidihim fî'l-
Şari'at al-Muhammadiyya: 19
Mu'cam al-Matbû'ât al-Arabîyyati va'l-Muarraba: 116
Muhammadiyya: 20, 97
Muhtasar: 111
Muhtasaru Bugyat'ül-Mutamalli: 37
Muhtasar Şarhu Talhis al-Miftâh fî'l-Ma'ânî va'l-
Bayân: 111
Munşâ'ât: 88
Munyat'al-Musallî wa Gunyat al-Mubtadi: 37, 110
Murşid'al-Anâm ilâ Dar'as-Salâm fî Şir'at'al-İslâm: 13
Murşid as-Sâlikîn: 21
Mutavvel: 111
Mutkîn ar-Rivâya: 43

— N —

an-Nâsihu wa'l-Mansûh: 77
Nisâb as-Sibyân: 95
Nush al-Muslimûn: 130
Nuzhat'an-Nazar fî Tavdihî Nuhbat al-Fikar: 45

— O —

Osmanlı Müellifleri: 21, 43, 44, 74, 83, 88, 135, 136,
144

— R —

Risâle: 68
Risâla Fî Hakk'al-Basmala: 38
Risâlat al-Âdâb: 83
Risâlet'ül-İstiare: 93
Rûh-i Maḥnavî: 1

— S —

Sâbit Divanı: 30
Sihâh-ı Acamiyya: 120
Sihah'al-Luga: 135
Sihah-ı Sitte: 47
Sicill-i Osmanî: 4, 12
Silk al-Cawâhir: 78

— Ş —

Şamsiyyat al-Tasavvurât: 70
Şarh al-Âdâb il-L-Galanbavî: 83
Şarh-ı Divân-ı Hâfiz-ı Şirâzi: 115
Şarh-ı Gulistan: 67
Şarh-ı Maḥnavî: 1
Şarhu Ayyuha'l-Walad: 44
Şarhu Cîlâ'ul-Kulûb: 74
Şarhu Gulistan: 89
Şarhu Hikam al-Ata'iyya: 58
Şarhu Kanz ad-Dakâ'ik: 61
Şarhu Macma'al-Bahrâyn: 135
Şarhu Macma'al-Bahrâyn wa Multaka'n-Nayyirayn
(Nahrâyn): 26, 27

Şarhu Risâlat'al-İstîâra: 97
Şarhu Şamsiyyat al-Kâtibi: 71
Şarhu Tacrid al-Kalâm: 45
Şarhu Talhis al-Miftâh fî'l-Ma'ânî wa'l-Bayân: 60
Şarhu Tawâli' al-Anwâr: 29
Şarh al-Vikâya: 58
Şehnâme: 30
al-Sifâ' bi Ta'rifi Hukûk'al-Mustafâ: 25, 41, 106
Şiir Mecmu'ası: 38
Şir'at al-İslâm: 13

— T —

Tafsîr: 62, 85, 126, 132
Tahbîr at-Taysîr: 73
Takmilatu Şarh al-Hikam al-Ata'iyya: 5
Talhis al-Miftâh: 60, 69
Ta'likât alâ Alfâz al-Baydâvî alâ Sûrati Fâtihat al-Kitâb:
112
Ta'lim al-Muta'allim: 94
Tanvîr al-Iktibâs min Tafsihi İbn Abbâs: 33
at-Tanvîr fî Lakât at-Tadbir: 56
Tarcama-i Kâmil at-Ta'bîr: 123
Tarcamân as-Sihah: 135
Tarcama-i Târiḥ-i Tabari: 115, 128
Tarcama-i Tuhfat al-Uşşâk: 144
Tarcamat as-Sihah fî'l-Luga: 134
Târiḥ'ül-Ümem ve'l-Mülûk: 116
Tarikat al-Muhammadiyya: 27, 55, 76
al-Tavdih fî halli Gavâmid at-Tankih: 108
Tawâli' al-Anwâr: 29
at-Taysîr fî'l-Kirâ'at as-Sab': 41
Tazkirat al-Awliyâ: 99

Tecvide dâir bir kasîde: 42
Telhis'ül-Miftâh: 93, 111
Terceme-i Kelâm-ı Erbatî-i Hz. Aliyy'ul-Murtaza
(r.a.): 74
Terceme-i Tuhfet'ül-Uşşâk: 144
Tezkiret'ül-Evliya: 109
Tuhfa: 95
Tuhfat al-Anâm fî Fedâ'il aş-Şâm: 101
Tuhfat'ül-Küttâb: 124
Tuhfat'ül-Talaba fî Bayânî Maddat Tarf at-Tayyiba: 42
Tuhfet'ül-Âşkıyn: 144
Tuhfet'ül-Hattâtîn: 16
Tuhfet'ül-Uşşâk: 144

— U —

Ukûdu Manzûma min Sunanı Sayyid al-Mursalin: 79

— V —

Valadiyya: 69
Velediye Şerhi: 44
Vukûf: 75

— Y —

Yenikapı Mevlevihânesi: 4, 5

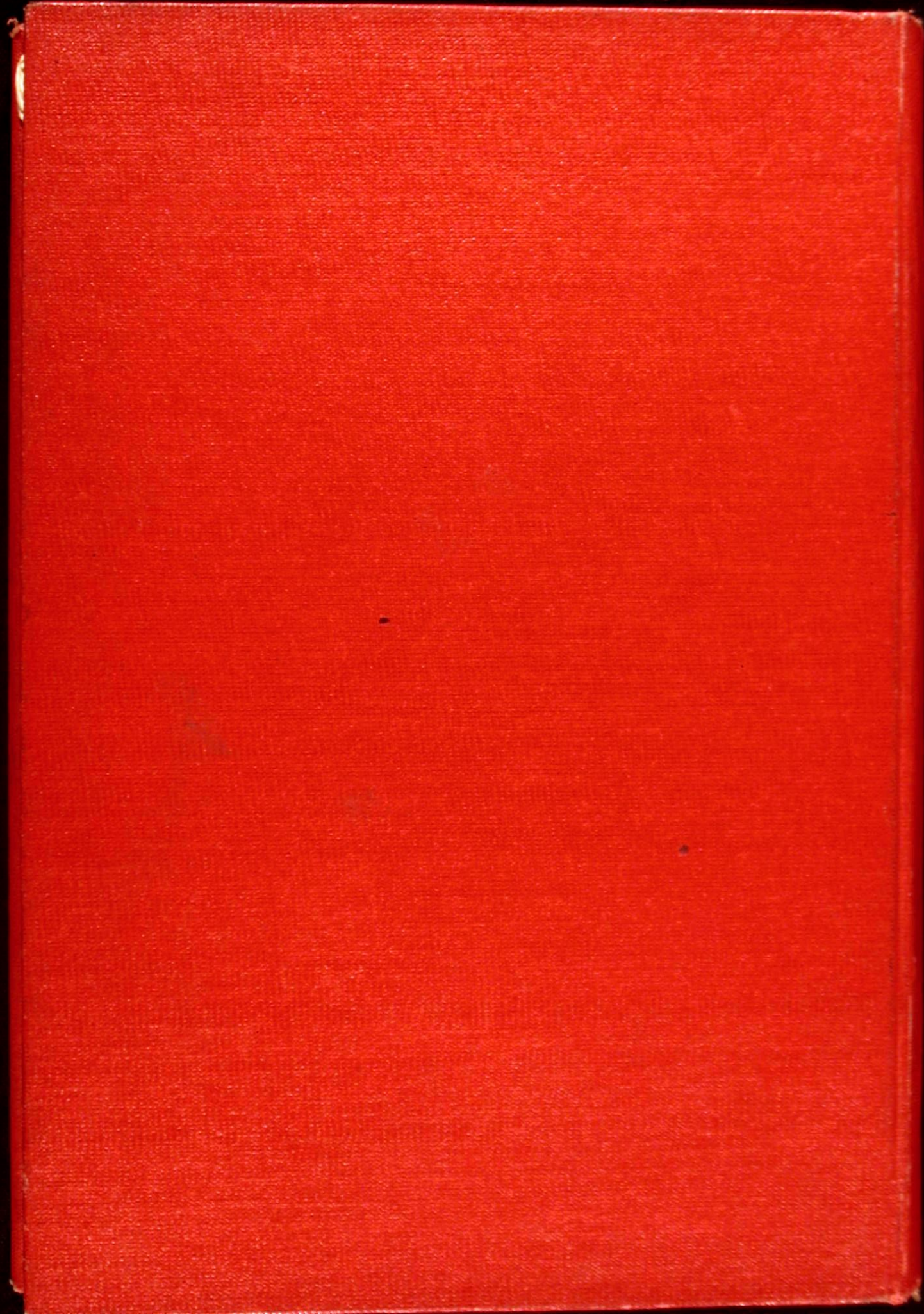
— Z —

Zâd'al-Ma'âd: 131
Zafar-Nâma-i Canâb-ı Hânî: 30
Zubdat'ül-Vâ'izin: 57

KONYA ve MÜLHAKATI
Eski Eserleri Sevenler
Derneği

T. C.
Başbakanlık
Kültür Müsteşarlığı
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 9

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

III

HAZIRLAYAN
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1972

T. C.
Başbakanlık
Kültür Müsteşarlığı
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 9

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

III

HAZIRLAYAN
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1972

MEVLÂNÂ MÜZESİ YAZMALAR KATALOĞU

(CİLT 3)

Konya, Mevlânâ Müzesi Kütüphanesinin yazmalarına âit kataloğun, okuyucularına sunduğumuz bu III. cildinde, cilt sayısı bakımından 671-1081. ciltler vardır. Böylece bu ciltte 411 cilt kitap vardır. Bunların arasında 65 adedi mecmûadır. Bu mecmuaların içinde en fazla kitap ve risâle bulunanı 24, en azı 2 dir. Mecmûalardaki kitaplar, asıl mecmûa 411 cilde dâhil olduğu için, sayılmamak üzere 343 kitap ve risâle bulunmaktadır. İki "Külliyyât" ta da 5 ve 6 kitap ve risâle var. Asıl kitap sayılmamak üzere bunlar da 9 kitaptır; bu sûretle sunduğumuz bu III. ciltte, 352 kitap ve risâleyle kitap ve risâle tutarı 763 tür.

Abdülbâki GÖLPINARLI

İÇİNDEKİLER

Müellif ve Mütercim	Kitap	Dili	Sayfa
Sa'ib-i Tabrizi	: Divân	Farsça	1- 3
" "	"	"	3- 4
'Urî-i Şîrâzî	: Divân	"	- 6
" "	Macma'al-Abkâr	"	
Macmû'a { IX-X. H. (XV-XVIM.)		"	9
İran şâirlerinin şüirleri		"	9
Salmân Savacı	: Divân	"	9- 10
Hâfız-ı Şîrâzî	: "	"	11- 12
Faşihî	: "	"	
I. 'Attâr	: Uştur-Nâma	"	12- 15
II. "	: Risâla	"	
III. "	: Asrâr-Nâma	"	
IV. "	: Makâmât'aş-Tuyûr	"	
V. Mavlânâ	: Rubâ'îyyât	"	
VI. "	: Bir rubâî ve şüirler	"	
VII. 'Attâr	: Rubâîler	"	
VIII. "	: Şüirler	"	
IX. "	: "	"	
X. Ni'mat'Allâh	: "	"	
Macmû'a VII-IX. (XIII-XV. M) yüzyıl şâirleri	: Divân	"	15- 16
Magribî	: Divân	"	16- 17
Salmân Savacı	: "	"	
Macmû'a VII-IX. (XIII-XV. M) yüzyıl şâirleri	: Şüirler, fetvâlar	Türkçe	17
Husraw-i Dihlavi	: Divân	Farsça	18
I. Yâr Ahmad-i Raşîdî	: Tarab-Ünâ (Hayyâm'ın rubâîleri)	"	19- 20
II. Baba Afşaladdin	: Rubâîler	"	
III. Hâcî Bektaş	: Fawâ'id	"	
Ulu 'Ârif Çalabî	: Divân	Farsça	21- 22
Naf'î	: "	"	22
"	: " ve Tuḥfat'al-'Uşşâk	"	23
Bidil	: Kullîyyât	"	23- 24
Kâsum'al-Anwâr	: "	"	25- 28
Şavkat-i Buḥârî	: Divân	"	28
İbn Yâsin	: Mukatta'ât	"	29- 30
'Attâr	: Divân	"	30
I. Câmî	: Süsîlât'az-Zahab	"	31- 32
II. "	: Divân	"	
III. "	: Risâla-i Mu'ammâ	"	
IV. "	: Kâwâ'id-i Mu'ammâ	"	
V. "	: Risâla-i Arûḍ	"	
Câmî	: Divân	"	33
Macmû'a (VII-IX. H. XIII-XV. M) yüzyıllarda		"	33
yaşayan şâirlerin şüirleri	: Şüirler	"	34
Faydî-i Hindî	: Divân	"	34- 35
Macmû'a (X. H. XVI. M. yüzyıl şâirleri)	: Şüirler	"	35- 37
Nâsır-ı 'Alî	: Muntahabât-ı Divân ve matnawî	"	
Macmû'a (X-XI. H. XVI-XVII. M. yüzyıl şâirleri, M. Rîdâ	: Şüirler, Şâh-râh-ı Nacât	"	37- 38

Müellife Mütercim	Kitap	Dili	Sahife
I. Naşr'at'din-i Tüsl	: Awşâf'al-Aşraf	Farsça	
II.	: 26 Mektup	"	
III. Himmâtî	: Medhiye	Türkçe	
IV. Babâ'addîn-i Âmill	: Nân u Halwâ	Farsça	
V. Nî'mat'Allâh-ı Wall	: 5 şiir	"	
IV. ?	: Risâla	"	
VII. Ibn Sînâ	: Zafar-Nâma	"	
VIII. Şifâ'î, Şabûhî, Sürûrî Nigârî : Şiirler		Farsça-Türkçe	
IX. Şâ'ib, Husrav, Rađl, Naşrî,	"	Farsça	38- 43
X. Huseynî	: Nûzhat'al-Arwâh'tan 10. Faşl	"	
XI. Kâsm'ul-Anwâr	: Mektup	"	
XII. Kaygusuz Abdâl	: Budalâ-Nâma (Noksan)	Türkçe	
XIII. Şamseddin Muhammed	: Tarcama-i Ma'dan'al-Cawâhir	"	
XIV. Rasml	: Manâbatu Asrâr'al-Mu'cizât	"	
XV. ?	: 41 Hadis terc. Manzum	"	
'Aliyy b. al-Mukîrî	: Al-Ma'âdin'al-'Ascediyya	Arapça	44- 45
Muştâfâ b. Muhammed	: Tarcama-i Şad Kalimât	Türkçe	45- 46
Huseyn Maybidî	: Şarhu Divân-ı 'Alî	Farsça	46
?	: Munşat	Arapça	47
'Alî b. Abl-Tâlib Şalâhî	: Divân ve terc.	Arapça-Farsça	48- 50
	: Maşârîku Anwâr'al-Matâlib (Hz. Alî Divânının nazmen terc. Mü. tercimin elyazısı)	Türkçe	51- 52
I. Nahîfî Sulaymân	: Tahmîs-i K. Burda	"	
II. " "	: " K. Muđariyya	"	
III. " "	: " K. Bânât su'âd	"	53- 54
Şafiy'addîn 'Abd'al-Azîz	: Natâyicu İlahiyya	Arapça	55
Tâhâ, Takîyy'addîn v.s.	: Kaşîda-i Burda ve dört tahmîsi	Arapça	56- 58
Tawarkull	: Mawâhib'as-Saniyya fil-manâkib'	"	
Zamaşarî	: as-Şafawiyya	Farsça	58- 60
Camâl'addîn	: Al-Mufasssal	Arapça	60- 61
Muhammed b. Muş.	: Muğnî'l-Lakib	"	61- 62
	: Nafâ'is'at-Taşlîf	"	62- 63
I. Ibn'al-'Arabî	: Kimyâya dâir Risâla	"	
II. Eşraf-ı Rûmî	: Şarhu Kaşîdati Şafiy'at'd-dîn	Türkçe	
III. Muhammed b. 'Abd'as-Şihâbî	: Rawdat'us-Sâlikîn	"	
IV. 'Alî	: Divân'al-Hikma	"	
V. Gazâlî	: Kaşîda fî 'İlm'al-Kâf	"	
VI. ?	: Kimyâya dâir Risâle	Arapça	
VII. Şayb Şafî	: " Kaşîda	Türkçe	
VIII. Şun'î	: " manzûm R.	"	
IX. Aşraf-Zâda	: Risâla-i Kâmar'al-Akmâr	"	
X. ?	: Şifât-ı 'İlm-i İksîr	Arapça	
XI. ?	: Mir'ât-al-'Acâ'ib	Türkçe	
Muhammed Mu'min	: Tuhfat'al-Mu'minîn	Farsça	66- 67
Ahmad Tâni	: Gunyat'al-Muhasşilîn	Türkçe	67
	(T. Mu'minîn terc.)	"	
'İzz'addîn 'Alî	: Al-Muğbâh	Arapça	68
Muhammed Tağî	: Tarcama-i Hayât'al-Hayvân	Farsça	68- 69
Nâml	: Mufradât	"	69- 70
Suyûlî	: Al-manhac'as-Sawî	Arapça	70
I. ?	: Tibba dâir Risâle	Farsça	
II. Mahdî b. 'Alî	: " "	"	71
Calâl'addîn (Hacı Paşa)	: Kitâbu Tashîl	Türkçe	72

Müellif	Kitap	Dili	Saf
'Umar'at-Tablîb b. Sinân	: Kunûzu Hayât'al-İnsân	"	72- 73
Muhammed Akbar	: Tibb'al-Akbar	Farsça	73- 74
Muhammed'at-Tablîb	: Unmûze'at-Tıbb	Türkçe	74
Muslim	: Şahîh	Arapça	75
Nuğrat	: Mâ Hâdar	Türkçe	75- 76
Kan'ân	: Baytar-Nâma	"	76- 77
Hayr'Allâh	: Bayt-i Dihkânî (Müellif hattı)	"	77- 78
Hayr' Allâh	: Bayt-i Dihkânî (II. c.)	Türkçe	78
I. Muhammed Muvaqqit	: Hadiyyat'al-Mulûk	"	
II. ?	: Kibla'ye dâir R.	"	
III. ?	: Usturlap R.	"	79- 80
IV. ?	: Nukât'al-Bayân	"	
Ahmad	: Kibla'ye dâir R. (müellif hattı)	"	80- 81
I. Nâdî	: Muhtasar fî Husûb'al-Kısmânî	Farsça	
II. 'Alî b. Muhammed'al-Bustî	: Kaşîda	Arapça	82- 83
III. Zawzanî	: Risâla (Gramere dâir)	"	
Rukn b. Şarîf'ad-dîn'al-Huseynî	: Risâla-i A'mâl-i Uşurlâb	Farsça	83
I. Yahyâ b. 'Alî	: Zic-i İlhan'ın terc.	Arapça	
II. ?	: Takâwimi Naşr Tüsl	"	
I. Lârf	: Şarh-i Hay'at	Farsça	
II. Şaraf'ad-dîn Yazdî	: Risâla-i Mu'ammâ	"	85- 87
III. Câmî	: " "	"	
IV. Nâml	: " "	"	
Maybidî	: Şarh'al-Hidâya	Arapça	87
I. Rusûh'l-i Ankaravî	: Şarh-ı Hayâkîl'an-Nûr	Türkçe	87- 88
II. " "	: Zubdat'al-Fuşûş	"	
?	: Hukemâ mesleğine dâir kitap	Arapça	89- 90
Abd'al-Macîd b. Fariştah	: Tarcama-i H'âb-Nâma	Türkçe	90- 91
Gazâlî Muhammed	: "Wafk ve 'Azâ'im'e dâir	Arapça	93
Muhammed b. Husrav	: Tarcama-i Madhal-i Küşyâr	Türkçe	93- 94
Muhammed Hatîr'ad-dîn	: Al-Cawâhir'al-Hâms	Arapça	94- 95
I. ?	: Fâl-Nâma, İstihârâc v.s.	Farsça	
II. Muhammed Dârâ Şukûh	: Macma'al-Bahrayr	"	
III. ?	: Al-'Amal Tan-hâh-ı Manşub-dârân	"	95- 97
IV. ?	: Kitâb-ı Cayb	"	
V. ?	: İlm'al-Hidâya	"	
VI. ?	: Nûz u Niyâz	"	
I. 'Alî	: Şayb Wafa'nın Rûz-Nâmca'sinden faydalanılarak yazılmış manzûme	Türkçe	
II. "	: Mawlânâ ve Mawlavîliğe dâir "	"	97- 98
III. ?	: Zic-i İlhan'ı telhis eden Rukn' addîn hakkında noksan manzûme	"	
IV. ?	: Rûz-Nâma	"	
I. Ahmad-i Dâ'î	: Tarcama-i Si Faşl	"	98-100
Muhammed b. 'Alî	: Nucûma dâir Risâle	"	
III. "	: Ahkâm-ı Tâli-i Mavlûd	"	
I. Şahrâhî	: Şarh'al-Cafr	Arapça	
II. Safdî	: Şarhu Şacarat'an-Nu'mâniyya	"	100-101
III. Şadr'ad-dîn	: " "	"	
I. Ahl	: Husn u Dil	Türkçe	101
II. ?	: Mektup örnekleri	Farsça	101-102
Yahyâ b. 'Abd'al-Latîf	: Lubbat-Tawârîh	Türkçe	102-103
?	: Kânûn-ı Cadîd	"	103
?	: Ta'limât	"	103-104
Katib Çalabî	: Takwîm'at-Tawârîh (Müellif hattı)	"	104-105
Nabl	: Zayl-i Siyar-i Waysl	"	105-106
Şahîb Muhammed Pîr-Zâda	: Tarcama-i Mukaddima-i İbn Haldûn	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Muhammad b. Muhammad (Altı Parmak)	: Dala'il-i Nubuvvat-i Muhammadî	"	107
Ahmad Hasan Bîk-Zâda	: Târîh	"	108
'Ali	: Kunh'al-Ahbâr I. ve II. c.	"	109
Muhtafâ Vânl	: Tuḥfa'tal-Ahbâb (Müellif hattı)	"	110-111
Macmû'a {	I. ?	"	111-112
II. Şâhidî	: Tuḥfa	Arapça-Türkçe	
'Âsım (Mütercim)	: Tuḥfa-i 'Âsım	Arapça-Türkçe	112
Şamsî	: Tuḥfa	Farsça-Türkçe	113
Macmû'a {	I. İbrâhîm	: Şarḥu Tuḥfat'is-Şâhidî Farsça-Arapça	114-116
II. ?	: Maṭnawî beyitlerini şerh	Arapça	
III. ?	: Bir beyti şerhdeden mektup	Türkçe	
IV. ?	: Mawlânâ'ya atfedilen bir söz	Farsça	
V. Hüsâmî	: Risâla fî kâwâ'id-i Furs	Türkçe	116
Şâhidî	: Tuḥfa	"	
Nâdîda Ahmad	: Şarḥ-i Tuḥfa	"	117
"	: " "	"	117-118
Kuddûsî 'Abd'ar-Rahmân	: Tuḥfat'al-Mulûk	"	118
Macmû'a {	I. Ferâhî	: Nişab'aş-Şıbyân Farsça	119-120
II. Bahâ'ad-dîn Ma'alkaravî	: U'cûbat'al-Garâ'ib	Fazrça-Türkçe	
Farâhî	: Nişab'aş-Şıbyân	Farsça	121-122
Macmû'a {	I. Hâkî	: Manâzım'al-Cawâbir Ar. Fr. Türkçe	122-123
II. ?	: 'Adad-i Suvar-i Kûrân	Türkçe	
III. Şâhidî	: Tuḥfa	Farsça-Türkçe	124
Zawzanî	: Kitâb'al-Maşâdir	Arapça-Farsça	
?	: Arap'dan F. ya Lûgat	"	124-125
?	: " "	"	125
Zamahşarî	: Muḥaddimat'al-Adab	Arapça-Farsça	126-127
"	: " "	"	127
Macmû'a {	I. ?	: Arapçadan Frs.'ya Lûgat	128
II. Farâhî	: Nişab'aş-Şıbyân	"	
Nî'mat'Allah	: Lûgat F. dan T. ye	"	128
"	: " "	"	129
Lûtf'Allah Hâfîmî	: Nişab'al-Mulûk	Farsça	129-130
İsmâ'il b. Hammâd'al-Cawharî	: Al-Şihâḥ	Arapça	130-131
Fîrûz-âbâdî	: Kâmus'al-Muḥîṭ	"	131-132
Ahmad Râzî	: Muḥmal'al-Luḡa	"	132-133
Hâkim-i Tirmizî	: Furûk'aş-Şaḡîr	"	133-134
Ahtarî	: Luḡat-ı Kabîr	Arapça-Türkçe	134
Pîr Muhammad b. Yûsuf-ı Ankaravî	: Tarcamân'uş-Şihâḥ	Türkçe	135
'Ali b. Hasan	: Al-Muntahab Wal Mucarrad	Ar. Türkçe	135-136
?	: İntihâb-ı Şihâḥ-ı Cawharî	"	137
Kânî	: Çagataycadan batı Oğuz T.e Lûgat	"	137-138
Kur'an-ı Karîm	: Munşâ'ât	"	139
"	: VIII. yüzyıl (XIV)	"	139-140
"	: VII. " (XIII)	"	140-141
"	: " "	"	141-142
"	: " "	"	142-143
Muhammad Nûr'al-'Arabî	: Şarḥ'al-Wâridât	"	143-144
Yûsuf Akyurt	: Resimli ve Muhtasar Konya Âsâr-ı Atıyka Müzesi Rehberi	"	144-145
"	: İnce Menâre Dâr'ül-Hadisî ve Karatây-ı Kebîr Medresesi	"	145-146
Kur'an-ı Karîm	: XI. yüzyıl (XVII)	"	146-147
"	: X. " (XVI)	"	147

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Ahmad 'Awîl Konuk	: Tarcamâ-i'î Risâla-i Vahdat-i Vucûd ('İmâd'Allah'tan. Mütercim hattı)	Türkçe	148
"	: Şarḥ-ı Gazal-i Mawlânâ (Şârih hattı)	"	148-149
"	: İskâ ve Meryem'e dâir Risâle (Müellif hattı)	"	149
"	: Lama'ât terc. (Mütercim hattı)	"	149
"	: Fuşûş Şerhî (Şârih hattı)	"	150
"	: Fihri mâ-fih terc. (Mütercim hattı)	"	151-152
Şam'î	: Şarḥ-i Maṭnawî II. c.	"	152
Calâl'ad-dîn Muhammad (Mawlânâ)	: Maṭnawî I. c.	Farsça	153
"	: " II. c.	"	155
"	: " III. c.	"	155-156
"	: " IV. c.	"	156-157
"	: " V. c.	"	157
"	: " VI. c.	"	157-158
Muhammad Husayn b. Hâlaf-ı Tabrizî	: Burhân-ı Kâtî	"	158-195
Hamîd Çalabî	: Yûsuf u Zallihâ	Türkçe	159-160
Nâ-Kâm İsmâ'il	: Hayâllât-ı Parîşân (Divân) (Müellif hattı)	"	160-161
"	: Genc-i Adab (Müellif hattı)	"	161-162
Macmû'a	: Şiirler	"	162-163
Bahrî	: Sâz-ı 'İrfân	"	163-164
Macmû'a {	I. Şâlih b. Muhammad	: Aş-Şuûr'az-Zahabiyya Arapça-Türkçe	165-167
II. ?	: Maṭnawî'nin 18 beytinin şerhi	Türkçe	
III. Rusûhî-i' Ankaravî	: Mevlâvîliğe âit Risâle	"	
IV. Divâne Muhammad Çalabî	: Tarikat'al-'Arifin	"	
Macmû'a {	V. ?	: İstihlâṭ'aş-Şüfiyya	167-168
VI. ?	: Risâla-i 'Abd'Allah-ı Anşârî terc.	"	
VII. ?	: 40 Hadîs	"	
VIII. ?	: Su'âl u Cawâb	"	
Macmû'a {	I. ?	: Menkabevi Risâle	169-171
II. ?	: İbrâhîm b. Adham destanı	"	
III. ?	: İsmâ'il Peygamber'e âit destan	"	
IV. ?	: Hz. 'Ali'ye dâir bir destan	"	
Macmû'a {	I. ?	: Murşid'at-Tâlibîn	171
II. ?	: Tawâkıb'ın telhisi	"	
Farîdûn Sipeh-sâlâr	: Risâla-i Sipeh-sâlâr	Farsça	171
Macmû'a {	I. Cavri	: Hilya-i Çâhr yâr	171-172
II. "	: " " 'Aşara-i Mubâssara	"	
III. Nakşî	: " " Mawlânâ	"	
IV. Naşâtî	: " " Anbiyâ	"	
Husayn Kaşmîrî	: Hidâyat'al-A'mâ	"	173
Abu'l-Bakâ' Ya'îş b. 'Ali	: Şarḥ'al-Mufaşşal	Arapça	174
Macmû'a {	I. ?	: Kit'alar v.s.	175-177
II. Burhân'ad-dîn Zarnûcî	: Ta'lim'al-Musta'allim	"	
III. İsmâ'il Nâzîf (Hâfîz)	: İkild'as-Sa'âda (K. Bur'a terc.)	Türkçe	
IV. Cazûll	: Dala'il'al-Hayrât	Arapça	
?	: Şarfa dâir bir kitap	"	177
'İmâd'ad-dîn İsmâ'il	: İhkâm'al-Ahkâm I. cüz.	"	178-179
Sa'dî	: Gulistan	Farsça	179-180
Macmû'a {	I. Vahbî	: Tuḥfa	180-181
II. Şâhidî	: " "	"	
III. ?	: Subḥa-i Şıbyân	"	181
Bahâ'ad-dîn-i 'Âmilî	: Nâ u Hâlâwâ	Farsça	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
I. İbn 'Arâbl	: Hızb	Arapça	
II. ?	: Kaşida-i' Calcalütiyya	"	
III. ?	: Aşhabu Badr	"	
IV. ?	: Al-Mafâtih'ad-Durriyya	Arapça-Farsça	
Macmû'a	V. ?	Türkçe	181-183
VI. Uwaysi	: Kaşida	"	
VII. ?	: Kerden masdarının hâlleri	Fr.-Türkçe	
VIII. Niyâzi-i Mısrî	: Şarh-ı Şatbiyya-i Yûnus	Türkçe	
Macmû'a	I. Kara Mami 'Ali Amâsî	"	
II. Sırac b. 'Abd'Allah	: Macma'al-La'tâ'if	"	184-186
III. Gulşani	: Pand-Nâma	"	
Muṣṭafâ Kaḍî-Zâda	: Murakka'ât (Müellif hattı)	Arapça	186
'Âli	: Zubdat'at-Tawârih	Türkçe	187
Macmû'a	I. Kadri	"	
II. Camâl'ad-dîn	: Şarhu Unmûgac	Arapça	188
Fuḍûlî	: Hadikat'as-Su'adâ'	Türkçe	189
Muhyî'd-dîn	: Hidr-Nâma	"	189-190
Şarîf-i Buḥârî	: Nâm-ı Hâk	Farsça	190-191
Macmû'a	I. Hâkânî	Türkçe	
II. 'Âli	: Subḥat'al-'Uḡḡâk	"	
III. 'Âli	: Hz. 'Ali'nin 100 sözünün nazmen	"	191-192
?	: Inşâ-i Marḡûb	"	192-193
Naḥṣî Muḥammad	: Tarcama-i-'Nahe'as-Sulûk	"	193-194
Macmû'a	I. Şatibi	Arapça	
II. Muḥammad Cazari	: Takmilatu Kaşidat'aş-Şatbiyya	"	194-195
I. Naşîr-i Tûsî	: Tawassul ve Şalawât	Arapça	
II. ?	: Mevlevi Sefer Gülbângi	Farsça-Türkçe	
III. ?	: Maṭnawî'deki bir beytin şerhi	Türkçe	
IV. Nâzım	: Gazel	"	
V. ?	: Esmâ-i Husnâ	Arapça	
VI. Niyâzi Hasan	: Şiirler	Türkçe	
Macmû'a	VII. ?	Farsça	195-196
VIII. ?	: Du'âgü duâsı	"	
IX. ?	: Gül-bâng ve sikke tekbiri	Farsça-Türkçe	
X. ?	: Gülbânger	Farsça-Türkçe	
XI. ?	: Hz. 'Ali hakkında Mawlânâ'ya	"	
XII. ?	: atfedilen sözler	Farsça	
	: Çelebilerin adları	"	
	: Duâlar ve Mawlânâ'ya atfedilen	"	
	: Şiir	Arapça-Farsça	
Macmû'a	I. Naem'ad-dîn Maḥmûd-ı	"	
II. Naem'ad-dîn Maḥmûd-ı	: Şîrâzî	Arapça	197
III. Şîrâzî	: Al-Hâvî fi'Ilm'at-Tadâwî	"	
Şâdık Muḥammad (Şânî-Zâda)	: Muḥtaşar fi'Ilm'at-Taṣriḥ	"	
Sinân'ad-dîn Yûsuf Pâşâ	: Macmû'at'aş-Şukûk	Türkçe	198
Macmû'a	Tadarru'-Nâma	"	199
IX-X. Yüzyıl şâirleri	: Şiirler	Farsça-Türkçe	199-201
Izzat Munlâ	: Miḥnat-Kaşân	Türkçe	201
Fuḍûlî	: Hadikat'as-Su'adâ'	"	202
Muṣṭafâ	: Tibr'al-Masbûk (müellif hattı)	"	202-203
Na'î	: Divân	"	204
'Abd' Allah	: Baḥeat'al-Fatâwâ	"	204-205
Sûdî	: Şarh-ı Divân-ı Hâfîz II. c.	"	205
İbn Hâcib	: Al-İdâh fî Şarh'al-Mufaṣṣal	Arapça	206
As'ad Muḥammad Dada	: Diya'al-Kulûb terc.	Türkçe	207
Aḥmad Awnî konuk	: Al-Tadbiṣât'al-İllâhiyya terc.	"	207-208
	(Mütercim hattı)		

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
" " "	: Azîz-i Nasafî'nin 20 Risâlesinin	"	
IX-XIX. yüzyıl beste-gârları	terc. (Mütercim hattı)	"	208
Naşîr'ad-dîn-i Tûsî	: Âyin ve Na't Mecmûası	Farsça-Türkçe	208-209
	: Hâllu Muḥkîlât K. İpârât	Arapça	210
I. İbnî Kamâl	: Risâleler	Arapça	
II. " "	: Hadîḡ-i Arb'în	"	
III. " "	: Abawayn-i Hz. Rasûl	"	
IV. " "	: Sayyid Şerîf'in Mawâḡûf'a yazdığı	"	
	hâşiye'nin şerhi	"	
V. " "	: Risâlat'al-Mu'arrabât	"	
VI. " "	: Evlâdiyye vakfına, Müctehidlere,	"	
	Kazâ ve Kadere âit R.	"	
VII. " "	: Risâla fî tûbûl'al-mâhiyya	"	
VIII. " "	: İbn 'Arâbl'nin bir sözünün şerhi	"	211-213
IX. " "	: Rayḥân'al-Kulûb	"	
X. Dâvûd-ı Kayşarî	: Risâlat'at-Tawḥîd	"	
XI. ?	: Rûḥa dâir R.	"	
XII. Waysî	: Tarkib-i Band	Türkçe	
XIII. " "	: Kaşida	"	
XIV. Yahyâ	: " "	"	
XV. Kâmil	: " "	"	
XVI. Nizâm	: Şiirler	Farsça	
XVII. Fâ'îdî, Aḥî-Zâda Hallmî	: " "	Farsça-Türkçe	
Sa'dî	: Gulistân	Farsça	214
Calâl'addîn Muḥammad, Calâl'd-dîn Suyûtî	: Tafsîr'al-Calâlâyî	Arapça	214-216
Kur'ân-ı Karîm ve Türkçe terc.		Arapça-Türkçe	216
Mawlânâ	: Awrâd	Arapça	217
Maḥmûd-ı Giylânî (H'âca-i Cihân)	: Riyâd-ı İnşâ	Farsça	218-219
Mawlânâ	: Awrâd	Arapça	219
Bahâ'ad-dîn Muḥ. Walad (Sultân Walad)	: Divân	Farsça-Türkçe	220
'Imâd'ad-dîn	: Fuṣûl'al-'İmâdî	Arapça	221-222
Şaraf'ad-dîn-i Tiybl	: Futûḥ'al-Gayb	"	222
" "	: " " IV. c.	"	223
Kur'ân-ı Karîm	: XVIII. cüz	"	224
Aḥmad Awnî konuk	: Maṭnawî Şarḥi (Şârih yazısı)	Türkçe	224-235
	34 defter.	"	
Maḥmûd Maṭnawî-İ'ân	: Tarcama-i' Tawâḡûb	"	235
Şâgânî	: Maṣârîḡ	Arapça	235-236
Bîdîl	: Divân	Farsça	236-237
Yahyâ (Taşlıcalı)	: Yûsuf u Zallîḡa, Candîna-i Râz,	Türkçe	237-238
	Uṣûl-Nâma	Arapça	238-239
Kazwînî	: Al-Mafâtîḡ	"	239-240
İsmâ'îl Buḥârî	: Şaḡîḡ	"	240-241
Arab ve Fars şâirleri	: Konulara göre Kit'alar, şiirler Ar.-Farsça	Türkçe	241-242
?	: Muṣṣa'ât Mec.	"	242
Aḥmad Bîcân	: Anwâr'al-'Âşḡîn	Farsça	
Macmû'a	: Şarḥ-ı Gulşan-i Râz	"	242-244
II. Maḥmûd-ı Şabustari	: Gulşan-i Râz	"	
XI-H.-XIII. yüzyıl (XVII-XIX) Mevlevî	: Âyin ve Na't Mecmûası	Farsça-Türkçe	244-246
beste-gârları	: VIII. yüzyıla (XIV) âit	Arapça	246
Kur'ân-ı Karîm	: Rabâb-Nâma	Farsça	247
Bahâ'ad-dîn Walad (Sultân Walad)	: XII. yüzyıla âit (XVIII M.)	Türkçe	247-248
Macmû'a	: Şarḥ-ı Mustazâd-ı Malwânâ	Farsça	248-250
İbrâhîm b. Haydar b. Aḥmad'aş-Şafawî	: Riyâd'aş-Şalḡîn	Arapça	250
Muhyî'd-dîn Yahyâ Nawawî	: XVIII. cüz.	"	251
Kur'ân-ı Karîm	: Şîfâ	"	251-252
Kâdî 'İyâd			

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
Muhammad Kâra Dâvûd-Zâda	: Tawfikü Muwaffak'âl-Hayrât	Türkçe	252
'Attâr	: Pand-Nâma	Farsça	253-254
Şam'î	: Şarh-ı Gullistân	Türkçe	254
Macmû'a	I. İsmâ'il Hakkî Burusavî : Silsilat'âl-Calwatiyya	"	254-255
	II. Hâkânî : Hilya	"	
	III. Nabl : Hayriyya	"	
Wâsîf	: Macmû'a-i Madâyiḥ-ı Mawlânâ	"	255-257
	I. Attâr, Mawlânâ, Kâsim'âl-Anwâr, Şâhidî, Da'fî, II. ? : Şiirler F. T. Hâfîz'ın bir şiirinin şerhi	Türkçe	
	III. Muhyî'd-dîn-i Burûsavi ? : Câmî'in "beytinein" "	"	
	IV. ? : Haḍrât-i Hams	"	
	V. Surûrî : Hâfîz'ın beytini şerh	"	
	VI. 'Uhayd'Allâh-ı Şâşî : Ebû-Sa'îd Ebu'l-Hayr'ın rubâisinin Ş.	Farsça	
	VI. Emîr Buhârî : Mevlânâ'ya atfedilen bir gazelin Şerhi	Türkçe	
Macmû'a	VIII. ? : Arapça ve Farsça şiirler	Ar.-Farsça	257-260
	IX. ? : Kaşîda	Arapça	
	X. İbn 'Arabi : Risâlat'âl-Aḥadiyya	"	
	XI. Ni'mat'Allâh-ı Walî : Âfâk u Anfus (Kaşîda)	Farsça	
	XII. İbn 'Arabi : 'Akâlat'âl-Mustawfiza	Arapça	
	XIII. 'Izz'ad-dîn : Su'âl-ı Hz. Calâl'ad-dîn wa Cawab-ı 'zzad'ddîn	Farsça	
	XIV. ? : İbn Kamâl'in Ruh R. Şerhi	Türkçe	
	XV. ? : Risâla	Farsça	
	XVI. 'Âli, Uḡlî, Waḡsî v.s. : Şiirler	Türkçe-Farsça	
	XVII. İbn 'Arabi : Risâlat'âl-Cawṣiyya	Arapça	
	XVIII. Muḥlîḡ, 'Amikî v.s. : Şiirler	Türkçe-Farsça	
'Izzat Munlâ	: Mîhnat- Kaşân	Türkçe	261
Macmû'a	I. Tâ'ib Aḥmad : Şühât-Âbâd	Türkçe	
	II. " " : Hadîkat'âl-Vuzarâ'	"	
	III. " " : Ahlak-ı Aḥmadî	"	262-263
	IV. " " : Hadîkat'âl-Mulûk	"	
Taftâzânî	: Şarh'âl-'İzzî	Arapça	264
Ca'far Tâci-Zâda	: Munṣa'ût	Türkçe-Arapça-Farsça	265
Murtaḍâ Naẓmî-Zâda	: Zayl-ı Siyar-ı Nabl	Türkçe	265-266
Şâhidî	: Gulşan-ı Tawhîd	Farsça	266
Şawkl	: Manâkıb-ı Amîr Sulṭân	Türkçe	267
'Atâ' Allâh	: Fetvâlar	"	268
Bağawî	: Maşâbilḡ	Arapça	269
Zamahşarî	: Kaşâf	"	269-270
Kamâl 'Ummî	: Divân-ı İlâhiyyât	Türkçe	270-271
Kafawî	: Şarh-ı Hadîḡ	Arapça	271
Lâmî'l	: Şaraf'âl-İnsân	Türkçe	272
Fuḡḡlî	: Hadîkat'as-Su'adâ'	"	273
Yahyâ	: Divân	"	273-274
Sacîstânî	: Nuzhat'âl-Kulûb	Arapça	274-275
	I. ? : Matnaw'ın 18 b. nin şerhi	Türkçe	
	II. ? : Şams'e atfedilen marḡûb'âl-Kulûb	Farsça	
	III. ? : Mawlânâ'ya atfedilen Âfâk u Anfus	"	
	IV. ? : Trâḡ-Nâma	"	
Macmû'a	V. ? : 'Işık - Nâma	"	275-276
	VI. 'Attâr : Mantîk'ât-Tayr'dan muntahap	"	
	VII. " : " " " "	"	
	VIII. ? : Dar bayân-ı İnsân-ı Kâmil	"	
	IX. ? : Mawlânâ'ya atfedilen bir şiir	"	

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
I. İbn 'Arabi	: İstîlâhât'as-Şeffiyya	Arapça	
II. " "	: Makṣad'âl-Asmâ'	"	
III. " "	: Kitâb'âl-ifâda	"	
IV. Sadr'ad-dîn-i Kunavî	: Risâla-ı 'Arşîyya	Farsça	
V. Abd'allah-ı Anşârî	: Manâzil'as-Sâ'irîn	"	
VI. Kâşânî	: Kumayl'in Hz. Ali'den sorusu	Arapça	
VII. Sa'd'ad-dîn-i Farḡânî	: Şarh-ı Kaşîda	"	
VIII. ?	: Risâla fî'l-Matâlib'âl-Arba'a	"	
IX. Şaraf'ad-dîn	: Esâs'âl-Wahdâniyya	"	
X. Kâşânî	: 'Umdat'as-Şeffiyya	"	
XI. " "	: Risâla fî Ta'rîf'âl-Futuwa	"	
XII. ?	: " fî'l-Kader	"	
XIII. İbn Sînâ	: Tafsiṣu Fâtîha	"	
XIV. Sa'd'ad-dîn-i Hamû'î	: Risâla fî's-Sayrî va't-Tayr	"	276-281
XV. Şams'ad-dîn Hoyî	: Tafsiṣu Fâtîha	"	
XVI. ?	: Talâṣa Mukaddamât 'alâ Nuṣûs'âl-Fuṣûṣ	"	
XVII. Dîyâ'ad-dîn Suhrawardî	: Âdâb'âl-Murîdîn	"	
XVIII. ?	: Risâla fî Bayânî Man 'Araf	"	
XIX. Maḥmûd-ı Uḡnawî	: Baḡr'at-Tawhîd	"	
XX. Nacm'ad-dîn-i Kubrâ	: Uṣûl'âl-Aṣara	"	
XXI. Şadr'ad-dîn-i Kunavî	: 'Abd'ar-Rahîmân-ı Ḥorasânî'ye cevaplar	Farsça	
XXII. Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr	: Bâzı sözleri	"	
XXIII.	: Hâkâ'ik'at-Tanzîl'den parçalar	Arapça	
XXIV. Şadr'ad-dîn-i Kunavî	: Teveccüh Risâlesi	"	
XXV. " " "	: Kitâb'âl-İlmâ'	"	
?	: Al-muntakâ wal Muntakal	Arapça	281-282
Şams'ad-dîn-i Cazarî	: Şarh'at-Taysîr fî'l-Kıra'ât'as-Sab'	"	283
I. 'Abd'Allâh	: Al-Pitlâf fî Wucûḡ'âl-İhtilâf	"	
II. ?	: Kıra'ât-ı Şagga	"	
III. ?	: Kıra'ata dâir	"	
IV. ?	: Tecvid'e dâir	"	283-285
V. ?	: Tecvid'e dâir	"	
VI. ?	: Kıra'ata "	"	
VI. ?	: Kıra'ata "	"	
İlâhî 'Abd' Allâh	: Zâd'âl-Muṣṭakîl	Türkçe	285
Şa'rânî	: Tazkirat'âl-Mufîda	Arapça	286
'Abd' Allâh Turṣun	: Naẓm-ı Acwad	Türkçe	287
	: Kaşîdat'âl-Burda	Arapça	288
Macmû'a	I. Bûḡrî : Kaşîdat'âl-Munfarica	" Farsça	289-290
	II. Yûsuf Tawzarî : Kânûn'âl-Adab	"	290-291
Ḥabâyṡ-ı Tiflîl	: Al-Farâ'id Wa'l-Kalâ'id	Türkçe	291-292
Raṣîd'd-dîn Vatvât	: Câmî'âl-Aḥkâm	Arapça	292-293
'Uṡmân	: İḡyâ'nın sonu	Türkçe	293-294
Çazâll	: Manâfî an-Nâs	"	294-295
Nidâ'î	: Tarcama-ı Hay'at-ı 'Alî Kınacı	"	
Saydî 'Alî	: Maşâbilḡ	Arapça	295
Bağawî	: Gancîna-ı Râz	Türkçe	295-296
Yahya (Taḡhcaḡ)	: Divân	Türkçe	
I. Nâ'ill	: Şiirler	Türkçe-Farsça	
II. Hakkî, Fuḡḡlî, Mawlânâ	: Farâ'id R.	Arapça	296-297
III. Ḥasan 'İmîl	: Şiirler	Türkçe	
IV. Saṣâ'î Ḥasan	: Şiirler ve Nazireler	"	
V. Naẓmî			

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	: Şiirler	Türkçe-Farsça	297-298
Rusûhî-i Ankaravî	: Minhâ'al-Fukarâ	Türkçe	298
Rusûhî-i Ankaravî	: Huccat'as-Simâ'	"	298
Bahâ'ad-din Muhammed Walad	: İbtidâ-Nâma	Farsça	299
"	: Rabâb-Nâma	"	299-300
"	: İntihâ-Nâma	"	300
Kamâl Adib Kürküoğlu	: Dâstân-ı Cenâb-ı Mawlânâ	Türkçe	300-301
Mawlânâ	: Awrâd	Arapça	301
Niyâzî-i Mısrî	: Dîvân	Türkçe	302
Şâhidî	: Gulşan-i Wahdat	"	302-303
Şâhib Muhammed Pîrî-Zâda	: Tarcama-i Mukaddima-i Ibn Haldûn	"	303
Macmû'a	I. Gubârî	: Ka'ba-Nâma	304-305
	II. Latîfî	: Subhat'al-Uşşâk	
	III. Ubaydî	: Risâla	
	IV. ?	: Mawlûd	
Darî	: Sîrat'an-Nabî	"	306-307
Nasîr'ad-din-i Tûsî	: Hall-i Muşkilât'al-İşârât	Arapça	307
Halabî	: Çunya	"	308
Nawî	: Natâ'ic'al-Funûn	Türkçe	308-309
Kâtib Çalabî	: Mîzan'al-Hak	"	309
?	: Munşâ'ât	"	310-311
Şâhidî	: Tuhfa	"	311
Nacâtî Elgîn	: Sallm III.	"	311
Ali b. Şâlih	: Humâyûn-Nâma	"	312-313
Nasafî	: Kan'ad-Dakâ'ik	Arapça	313
İbn Kamâl	: 100 Hadis ve terc.	Arapça-Türkçe	314
Macmû'a	I. Yahyâ	: Gûl'al-Kulûb	314-315
	II. "	: Rıyâz'al-Cinân	
Macmû'a	I. Masîhî	: Şahr-angiz	315-317
	II. Guvâhî	: Pand-Nâma	
	III. Nazmî	: Tawârîh-i Antakya	
Yahyâ b. Naşûh	: Şarh-ı Luğat-ı Fariştah	Arapça-Türkçe	317-318
Câmi Ahmed Hasan-Zâda	: Sa'âdat-Nâma	Türkçe	318
Bahâ'ad-din Muhammed Walad	: Ma'ârif-Nâma	Farsça	319
Sa'dî	: Büstân	Farsça	319-320
Calâl'ad-din Muhammed (Mawlânâ)	: Maṭnawî	"	320-321
Munîf Muştafâ	: Macmû'a : I. 40 Hadis ve Terc. Ar.-Türk.	Türkçe	321-322
	II. Kulliyât		
Nawî-Zâda 'Atî'î	: Hadîkat'al-Hakâ'ik	"	322-323
?	: Vakfiyya	"	323
Burhân'ad-din Muhaqqık	: Makâlât	Farsça	324
Ahmad Ramzî Akyürek	: Macmû'a-i Aş'âr (Müellif hattı)	Türkçe	324-325
Sa'dî	: Büstân	Farsça	325
X.-XX. yüzyıl Şiirleri	: Şiirler	Türkçe-F.	326-
Macmû'a	I. 'Atîâr	: Mantık'at-Tayr	326-327
	II. Şâhidî	: Gulşan-i Tawhîd	
	III. 'Atîâr	: Asrâr-Nâma	
	IV. "	: İhlâl-Nâma	
	V. Sultân'al-'Ulamâ	: Ma'ârif	

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. 'Abd' Allâh-ı Anşârî	: Naşîyûh ve Munâcât	327-329
	II. "	: " "	
	III. "	: Munâcât	
	IV. Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr	: Rubâiler	
	V. "	: " "	
	VI. Nâcim	: Manzûma fî't-Taşawuf ve şerhi "Nâzim ve şârih hattı)	
	VII. ?	: Tarcama-i Ahâdîş	
Maḥmûd-ı Şabustari	: Gulşan-i Râz	Farsça	329-330
Kuddûsî Ahmed	: Madâ'ih-i Mawlânâ	Türkçe	330-331
'Âşim (Mütercim)	: Tuhfa	Arapça-Türkçe	331
Muḥammad b. Yahyâ	: Hall-i Muşkilât-ı Maṭnawî	Farsça	332
Calâl'ad-din Muhammed (Mawlânâ)	: Maṭnawî	"	332-333
Şâhî Ahmed	: Macmû'at'at-Tawârîh'al-Mawlavîyya	Türkçe	333-334
As'ad	: Hülâsat'al-Burhân	Arapça-Türkçe	334-336
Husayn Wâ'iz	: Lubb-i Lubâb-ı Ma'nawî İntihab-ı İntihâb-ı Maṭnawî	Farsça	336
Dâvûd-ı Hâlwatî	: Gulşan-i Tawhîd	Türkçe	337-338
Şâhî Muhammed Okcu-Zâda	: A'n-Nazm'al-Mubîn	"	338-339
Husayn b. Hamza	: Hâdiyyat'al-İhwânî Zavîl-Hâlât (Dalâ'il terc.)	"	339
'Abd'an-Nâfî	: Rehber-i Salikân-ı Sayr u Sulûk (Mütercim hattı)	"	340
'Ata'Allâh Muhammed	: Fatâwâ-yı 'Atâiyya	"	341
Ahmad Rûmî	: Macûlis'al-Abrâr	Arapça	341-342
Abû'l-Layt-i Samarkandî	: Hîzânat'al-Fikih	"	342-343
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	343
'Abd'al-Latif Guzîl-Zâda	: Şeyhi Emin'le konuşmaları	Türkçe	343-344
Muştafâ b. Muhammed	: Tarcama-i Şad Kalimât	"	344
Hâdimî	: Al-Barîka	Arapça	345-346
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	346-347
Kâşânî	: Şarhu Fusûs	Arapça	347-348
Macmû'a	I. Camâl'ad-din 'Abd'Allâh b. Hişâm	: Şarhu Kaşidatî Ka'b b. Zuhayr	348-349
	II. Şaraf'ad-din Şaybânî	: Kitâb'al-Muntaḥad	
Bâzı kimseler	: Rasâ'ilu İhwân'aş-Şafâ	Farsça	349-352
Hâdimî	: Al-Barîka	Arapça	352
Macmû'a	I. Kâ'imî	: Cefre dâir Kaşida	352-353
	II. Niyâzî-i Mısrî	: Risâleler v. s.	
	III. ?	: Silsila-i Duvâzdah İmâm	
	IV. ?	: Manzûma-i " "	
	V. ?	: Şadr-ad-din K.e atfedilen istihrac	
	VI. ?	: Tarikat-ı Muhammediyya'dan bir kısım	
	VII. ?	: Fikih mes'eleleri	
	VIII. Mawlânâ	: Wapıyya	
	X. Hüdâ'î	: Bedreddin hakkında mektup	
	X. Abû's-Su'ûd	: Çalabî sözû hakkında	
	XI. ?	: Kur'an'dan tefe'ül	
	XII. Wîşâll	: Kaşida	
?		: İlm-i hâl	353-355
Macmû'a	I. Hâkânî	: Hilya	355-356
	II. Cazârî	: Al-Hısn'al-Haşin	
'Atîâr		: Mantık'at-Tayr	356

Müellifi	Kitap	Dili	Sayfa
I. Şâh ... Şiddîkî	: Şarh-i R. Gavîyya	Farsça	
II. ?	: Risâlat'al-Wuṣûlî ilâ Allâh	"	
III. ?	: Tarcama-i Kalimat-i Hülâşat-i Asrâr-ı Ulûhiyyât	"	
IV. 'Abd'al-Kâdir-i Gıylânî	: Futûh'al-Ğayb	"	
V. Muhammad b. Abî Sa'îd	: Waḥdat-i Wucûd R.	"	
VI. ?	: Haḍarât-i Hams R.	"	356-361
VII. ?	: Waḥdat-i Wucûd R.	"	
VIII. ?	: Risâla-i Çbâr Pand	"	
IX. Muttakî	: Kifâyat-i Ahl'al-Yakîn	"	
X. Muhammad Abu'l-Ma'âli	: Tuḥfat'al-Kâdiriyya	"	
XI. "	: Ma'ârif-i Râz	"	
XII. Calâl Maḥmûd-ı Tahânisari	: Irşâd'at-Tâlibîn	"	
Şâhî Okci-Zâda	: Munş'ât	Türkçe	356-362
I. 'Ayn'al-Ğudât-i Hamadânî	: Maktûbât	Farsça	
II. Mawlânâ	: Maṭnawî'den	"	362-364
III. Amîr Muşlî	: Hidâyat'at-Tâlibîn	"	
Hüdr b. Abd'Allah	: Kitâb-ı Adwâr	Türkçe	364-365
Ḥakîm	: Al-Muntaḥab'al-Maṭnawî (Müellif hattı)	Farsça	365-367
Aczâ-yı Kırâniyya	: I-XIII. c.	Arapça	368-371
Aczâ-yı Kırâniyya	: IV-XXVIII. c.	Arapça	371-374
As'ad Muḥammad Dada	: Şarḥ-ı Maṭnawî I. c. in bir kısmı	Türkçe	375
"	: " " " "	"	375-376
Ibn Hâcib	: Wâfiyya	Arapça	376
Sa'dî	: Kitap ta'dâd Defteri	Türkçe	376-377
Muḥammad Mahdî-i Astarâbüdî	: Gulistân	Farsça	377
Zamaḥşarî	: Tûrîb-i Nâdirî	"	377-378
'Abd'ar-Rahîm-i Kırâniyya	: Kaşşâf	Arapça	378-379
Kur'an-ı Karîm	: Waḥdat-Nâma	Türkçe	380-381
XIII-XX. M. yüzyıl şâirleri	: Şiir Mecmûası	Arapça	381-382
Calâl'ad-dîn Muḥ. Mawlânâ	: Maṭnawî v. c.	Farsça	382-385
Kâsım b. Maḥmûd-ı Kırâniyya	: Irşâd'al-Murîd ilâ'l-Murâd	Türkçe	385-387
Aḥmad Ramzî Akyürek	: Tarcama-i Tabşîrat'al-Mubtadî (Mütercim hattı)	"	388
Husayn Husnî	: Zîc	"	388-389
Muḥammad b. Muḥ. (Altı parmak)	: Tarcama-i Sittîn	"	389
Naf'î	: Sîhâm-ı Kaḍâ	"	389-390
Cazûllî	: Dalâ'il'al-Hayrât	Arapça	390-391
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	391-393
Aḥmad b. Muḥammad'al-Kudûrî	: Muḥtaşar'al-Kudûrî	Arapça	393-394
'Atâ'î (Naw'î-Zâda)	: Kulîyyât	Türkçe	394-395
Nâbî	: Hayriyya	"	396
Kur'an-ı Karîm	: "	Arapça	396-397
Faḥr'ad-dîn Farḡânî	: Fatâwâ Kâdî Hân I. c.	"	397-398
Wâḥidî	: Asbâb'an-Nuzûl	"	398-399
Surûrî	: Şarḥ-ı Divân-ı Hâfiz	Türkçe	399-400
Zarîfî 'Umar	: Pand-Nâma	"	400-401
Aczâ-yı Kırâniyya	: Tam	Arapça	401
X. H. yüzyıla (XVI-XVII) âit Macmû'a	: Şiirler	Türkçe	402
Maḥmûd-ı Maṭnawî-H'ân	: Tarcama-i Âawâkıb	"	403
"	: Macmû'a-i Anbiyâ' wa Avliyâ'	"	403-404
Şam'î	: Şarḥ-ı Maṭnawî I. ve II. c.	"	404-405
Yahyâ	: Fatâwâ	"	405-406
aNwâ'î	: Divân	"	406-407

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Kur'an-ı Karîm	: Tam	Arapça	407
"	: "	"	407-408
Tabîr	: Kulîyyât	Türkçe	408-409
"	: Şar'îyya Sicil defteri	"	409
"	: Maṭnawî'nin uydurma VII. c. i.	Farsça	409
Nabî	: Zayl-ı Siyâr-i Waysî	Türkçe	410
I. 'Ali (Mwuaḳkî)	: Al-Futûḥat'al-Wahbiyya	Arapça	
II. ?	: Cunnat'al-Asmâ'	Türkçe	
III. ?	: Kaws-ı Kuzah R.	Arapça	
IV. ?	: " " "	"	
V. ?	: " " "	"	
VI. ?	: İrtifâ' R.	"	
VII. ?	: " "	"	
VIII. Şihâb'ad-dîn Aḥmad	: " "	"	410-413
IX. ?	: Kible R.	"	
X. ?	: Uşrâb R.	"	
XI. Ali b. Hallî	: Nabzatu Aşhâb'al-Karam (Musikrî'e dâir)	"	
XII. ?	: San'at ve Hıfzetler ve pirleri	Türkçe	
XIII. Şihâb'ad-dîn	: İrtifâ' R.	Arapça	
Kur'an-ı Karîm ve terc.	: Tam	Arapça-Türkçe	414
Muḥammad Bîcân	: Muḥammadiyya	Türkçe	414-415
Mawlânâ	: Maṭnawî	Farsça	415-417
Alwân Çalabî	: Manâkıb 'al-Kudsiyya	Türkçe	417-420

Ferit Uygur'un

KİTAPLARI

Hamdî	: Yûsuf u Zâlîlâ	Farsça	423
Fahîm	: Mi'yâr'al-Awḳât	Türkçe	423-424
Şâhidî	: Tuḥfa	Farsça-Türkçe	424-425
'Âşık Pâşâ	: Çarîb-Nâma	Türkçe	425-426
I. Fâdîl-ı Enderûnî	: Zanûn-Nâma	"	
II. " "	: Maḥbûb-Nâma	"	426-427
III. ?	: Bir vefât târihi	"	
IV. Sunbul-Zâda Wahbî	: Luṭfiyya	"	
Naylî (Mirzâ-Zâda)	: Al-Faḍl'al-Wahbî fî Tarcamat'-al-Cânîb'al-Ğarîb	Türkçe	428-429
Şifâî	: Karabâdîn	Farsça	429-430
Wahbî (Sayyid)	: Divân	Türkçe	430
Bisâṭî	: Manâkıb'al-Asrâr Baḥcat'al-Aḥrâr	Türkçe	430-432
Ḥalîmî	: Luḡât-ı Ḥalîmî	Farsça-Türkçe	432
I. Naw'î Yahyâ	: Natâ'ic-al-Funûn	Türkçe	
II. "	: Bac, harac v.s. ye âit	Türkçe	433
Burgâvî	: Futuwat-Nâma	"	

Şiddîkî Husayn Dede

KİTAPLARI

Balg	: Kulîyyât	Türkçe	437
"	: Risâla-i Bahâiyya	Türkçe	438-439
Şiddîkî Husayn Dada	: Macmû'at'al-Hakâ'ik	Türkçe	439

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. İbn 'Arabî : Al-Kaşîdat'al-'İşkîyya	Arapça	439-441
	II. Faḍlî Atpaḏârî : Tacalliyât-ı Barkıyya	Arapça	
	III. Bâll v.s. : Wahdat-i Wucûd	Türkçe-Farsça	
	IV. Muḥammad Nur'al-'Arabî : Risâla	Türkçe	
	V. Raslân (Şazh) : Risâla	Arapça	
	VI. Muḥ. Nûr'al-'Arabî : İhsân'ar-Rahmân	Türkçe	
	VII. Muḥ. Nûr'al-'Arabî : Haḏarât-ı Hams	Türkçe	
Sulaymân Fahmî	: İcâzat-Nâma	Arapça	441-442
M. Nûr'al-'Arabî ve Kamâl'ad-dîn	: 8 R.	Türkçe-Arapça	442-444
Harîrî, İbn 'Arabî	: Du'â v.s.	Arapça	444-445
?	: Maḥşar'an-Nafâ'is	Türkçe	445-446
'Andalib As'ad Fâ'ih	: Manâkıb-ı Hz. Sayyid Muḥ. Nûr		
Tâhîr (Bursalı)	al-'Arabîyy'al-Malâmî wa bayân-ı		
	Malâmât	Türkçe	446
Bâll	: Atwâr-ı Sab'a	Türkçe	447
Şam'î	: Şarḥ-ı Gulistân	Türkçe	448
'Abd'ar-Rahmân Hulû'î	: Nakşî ve tedris İcâzeti	Arapça	448-449
Aḥmad Bîcân	: Durru-i maknûn	Türkçe	449-450
Macmû'a	I. Tâcl-Zâda Ca'far	Türkçe	450-451
	II. 'Âlî	"	
	I. İsmâ'il Hakkî	Türkçe	
	II. Dıyâ'ad-dîn v. s.	Arapça	
	III. ?	Türkçe-Arapça	
	IV. Niyâzî	Türkçe	
	V. ?	Arapça	
Macmû'a	VI. ?	Türkçe	451-455
	VII. Niyâzî	"	
	VIII. "	"	
	IX. "	"	
	X. "	"	
	XI. "	"	
	XII. "	"	
	XIII. "	"	
	XIV. "	"	
	XV. "	Arapça	
	XVI. Kuddûsî, Laylâ, Yûnus v.s.	Türkçe	
	XVII. Sayyid Sayf'Allah	"	
	XVIII. Şarî Abd'Allah, Muḥîdî v.s.	"	
Rusûhî	: Futûḥât-ı 'Ayniyya	"	455-456
Aḥmad	: Tarcama-i Şir'at'al-Islâm	"	456-458
Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad	: Ma'ârif	Farsça	458-459
?	: Risâla-i Bahâ'ıyya	Türkçe	459
Macmû'a	: Şiirler	Türkçe-Farsça	459-460
"	: Şiirler Semâiler, Şarkılar, Besteler Tük-Fars.		460-461
Muḥammad b. Kuṭb'al-Iznîkî	: Şarḥu Miftâḥ'al-Gayb	Arapça	361
Amîrî	: Hâgâ Kitâbu Şayḥ Wafâ	Türkçe	362-364.

صائب تبریزی میرزا (محمد علی)

Şâ'ib-i Tabrizî (Mîrzâ Muḥammad 'Alî. 1081 H.)

(1670-1671)

(دیوان)

Dîvân

Farsça

Cilt eb'âdî : 17.5 × 11

Yazı eb'âdî : 13.8 × 6.8

Kenarı zencirek cetvelli, ortası basit şemseli koyu kırmızı ciltli. Kapağın üstündeki şemse yırtılmış, cildin üst kısımları ve yanları yenmiş. Yazı ta'liyk. Yazan, bilgili ve farsçaya vâkıf bir zât olduğundan yanlış yok; ancak bu divân, 2588 No.da kayıtlı divâna nazaran noksan. "ا" harfinde 45, "ب" de 3 (Bu harf, "ت" kaafiyesinin içinde), "ت" de 38, "ح" da 3, "خ" da 1, "د" da 131, "ر" da 4, "ز" de 16, "س" de 7, "ش" da 17, "ط" da 1, "ع" da 2, "غ" da 1, "ق" de 3, "ک" da 17, "گ" de 6, "ل" da 7, "م" de 103, "ن" da 39, "و" da 4, "ه" de 8, "ی" de 19 gazel ve böylece bu nüshada 475 şiir var. 1081 de (1670 - 1671) İsfahân'da ve-fât eden Sâ'ib,

فتاد تا بر طرز مولوی صائب

سیند شعله فکرش شد است کوب ها

(2. a)

*

این جواب انگزل صائب که ملا گفته است

پرده دیگر مزین جز پرده دلدار ما

(8. a)

*

چنان گفت ابن غزل را در جواب مولوی صائب

که روح شمس تبریزی ز شادی در سجود آمد

(29. a)

*

خواهد رسید رتبه صائب بمولوی

گر مولوی برتبه عطار میرسد

(30. b)

*

Bu divânın hâmişinde, Mawlânâ'ya atfedilen manzum "Risâle-i Âfak u Anfus, Terâş-nâma, bir gazel ve "Naşâyıh-ı Şayh 'Attâr" var. Terâş-nâma için 1661 No. da kayıtlı mec. nın X. risalesinin tavsîfîne ve "Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" e b. (s. 140). "Âfak u Anfus" de Mawlânâ'ya âid olmayıp Şâhidî'nin olması ihtimâli vardır. «درنصاح حضرت شیخ عطار» başlığını taşıyan ve mesnevî tarzında olan parça, 11. b de.

خون و اندوهست قوت بنده گان غم شود یار فرح جوینده گان
beytiyle başlamakta, 13. b de,

دست رس گر باشدت تنگی مکن چونکه ره داری بره لنگی مکن
beytiyle bitmektedir.

Cilt
673

2589

عرفی شیرازی

'Urî-i Şîrâzî:

(دیوان و مجمع الابرار)

Dîvân ve Macma'al-Abkâr

FARŞÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 12.5

Yazı eb'âdî : 14 × 7.7

Ortası şemseli, kenarları hafif zencîrek ve cetvelli, siyah ve mıklaplı, tâmir görmüş ciltli. Baş tarafından pek az eksikliği var. 311 yap. Bâzı s. lerde 17, bâzılarında 19 satır; her satırda bir beyit mevcut. S. kenarları, mısra' araları, gazel başları surh cetvelle çevrili. Baştaki eksik "انواع" redifli ilk kasidede; mathû' nüshaya nazaran bu kasideden 19 beyit eksik. 19. b den sonra forma, ciltten kopmuş. 19. b, 20. b, 21. b, 23. b ve 27. b den sonra, kâşifelere (*burhân*) nazaran eksikler var. Kasidelerden sonra kıt'alar var (78. b - 90. a). Gazeller, kıt'alardan sonra başlamakta ve 225. a ya kadar sürmekte. "ا" harfinde 43, "ب" de 2, "ز" de 123, "ز" de 1 er, "د" da 219, "ز" de 1, "ز" da 10, "ز" de 1 er, "ج" da 30, "ط" da 1 er, "س" da 30, "ش" da 1 er, "ع" da 2, "ظ" da 1, "ص" da 1 er, "غ" da 21, "ن" da 100, "م" da 2, "ل" da 1, "ك" da 3, "ق" da 1 er, "ف" da 21, "ر" da 5, "هـ" da 12, "ی" da 16 ve bütün divanda 611 gazel var. Mathû'daysa, meselâ "ا" te 29, "ب" de 2, "ت" de 119, "ز" da 5 gazel mevcut; bu bakımdan mathû' nüshaya nazaran bu yazma daha tam. Fakat mathû'da, meselâ "ز" de 7, "س" de 2, "غ" da 1, biri nâ-tamâm olmak üzere 23 gazel var; faydalanmak ve kesin sonuca varmak için başka yazmalarla ve mathû' nüshayla karşılaştırmak gerekir. 223. a - 225. b de rubâiler var. Sonundaki 996 H. yi gösteren rubâiyle 106 rubâi var (*mathû'da* 212). Kenara da 18 rubâi yazılmış; fakat bunlar şüpheli. Meselâ 225. a daki ilk rubâî, Mevlânâ'nın, diğer iki rubâî, Hayyâm'a nisbet edilmekte. 235. a hâşiyesine Sa'îd Hamdan Ç. 'Urî'nin vefât târihini gösteren kıt'ayı yazmış. 235. a - 236. a da kâîl tere. e dâîr farâşça bir yazı var. 246. s. ye kadar olan kısım boş. 246. b - 288. b de Macma'al-Abkâr" ı, 289. b - 302. b de "Farhâd u Şîrin" ı,

303. b - 311. b de "Nafs-i Nafis" i var. Nüşanın yazarı ve yazılış târihi belli değilse de XII. asr-ı hicriye âid olduğu (XVIII), kâğıt, yazı ve resm-i imlâdan anlaşıl-makta.

'Urî Muḥammad b. H'âca Zaynaddîn 'Alî b. Cemâlad dîn-i Şîrâzî, Şîrâz'da şöret bulmuş, Hindistân'a gitmiş, 999 H. de (1590 - 91) Lâhur'da vefât etmiş, cesedi Nacaf-i Aşraf'e nakledilmiştir (*Rayhâna*, III. s. 77; *Farhang*, s. 387. *Dirân-ın ve kasidelerinin basmalarıyla şerhleri için* Edward Edwards M. A.'nın, *A Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum*'una b. Londra-1922; s. 402 - 403. Karşılaştırmamız, *Divânı*yle *Macma'al-Abkâr*'ının 1880 *Kânpur tab'ı*-ledir).

Sebk-i Hindiye benimsiyen 'Urî, İran'dan ziyade Türkiye'de meşhurdur. 1103 H. de (1691 - 1692) Kandiye muhafızı iken vefât eden 'Abdarrahmân 'Abdî Paşa, kasidelerini şerhetmiştir (*O. M. III*, s. 98 - 99). Kasidelerine başka şerhler de vardır. 1237 de (1822) i'dâm edilen Tepedelenli Ali Paşa adma, Yanya'lı Süleyman adlı birinin "Şarḥ-ı Kaşâ'id" i, İst. Üniv. K. de, Türkçe yaz. da 9603 No. da kayıtlıdır. 1113 te (1701) vefât eden Radûsî-zâda Muḥammad (b. O. M. I, s. 315), 'Urî'nin Kaşmîr hakkındaki kasidesini şerhetmiştir ki elyazısıyla 1084 te yazılmış nüsha (1673), İst. Üniv. T. Y. da 9724 No. da kayıtlı mecmûanın ilk risâlesidir (9. b - 15. b). Bu şerhin bir başka nüshası, aynı K. de 3636 No. daki mecmûanın ilk risâlesidir ve I. a da Naşâtî (1085 H. 1674) ve 'İzzatî'nin (1092 H. 1681) bu şerh hakkında Türkçe birer medhiyye kıt'aları var. 9724 No. daki mecmûada 2. risâle, 'Urî'nin Hz. 'Alî'ye medhiyye olan ve

ای مرتفع ز نسبت ذات تو شان علم

کلك گهر فشان تو رطب اللسان علم

matlâ'lı kasidesinin şerhidir ve bu da şârihin elyazısıyledir (16. b - 23. a. *Mec.* 3636, 25. b - 30 b). 3. risâle, 23. b - 29. b dedir ve

دی که لشکر غم صف کشد بخونخواری

دلم بنا له دهد منصب علمداری

matlâ'lı kasidesinin şerhidir (3636; 32. b - 38. a). Bundan sonra, Naw-rûziyya şerhi gelmektedir ve sonunda, "Muḥammad b. Muḥammad Radûsî-zâda'nın 1088 yılı muharreminin 14. günü (1677), bu kasideyi sadr-ı a'zama sunduğuna dâir ketebede kaydı vardır (3. b - 44. b. 3636; 9. b - 22. a). 3636 No. da kayıtlı mecmûada, bu zâta âit olduğunu sandığımız,

اقبال کرم میگزرد ارباب هم را همت نخورد نشتر آری ونعم را

matlâ'ıyle başlıyan kasidesinin ve bâzı beyitlerinin de şerhi var (41. b - 51. b).

Kaside ve kıt'aların başı.

وصف صنعت کز لب هر ذره میرزد برون

نطق را در معرض عقد اللسان انداخته

(1. a)

Son : کوتاه کنم عبارت ومعنی کنم بلند
ان بلبلم که نغمه زن باغ حیدرست
(95. a)

Gazeller.

Baş : تحفه مرهم نکیرد خاطر افکار ما
سایه گل در نتابد گوشه دستار ما
(98. b)

Son : چنین میخواستی عرفی که هرچندان وفا دشمن
بلا انگیز تر باشد جفا اندوز تر باشی
(225. b)

Rubâiler :

Baş : یارب نفسی ده که شما بردارم وین نفس بآهنگ سزا بردارم
(225. b)

Son : مجموعه طراز قدس تاریخش یافت اول دیوان عرفی شیرازی
(235. a)

جمع الایکار Macmâ'al-Abkâr :

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم موج نخستست نه بحر قدیم
(247. b)

Son : ریش فزون کن غم بیسوده چند کم زرخ خود نتوان بوده چند
(288. b)

(Sonunda)

جمله ابیات مجمع الایکار

یک هزارست و چار صد بشمار

beyti yazılmış ve "۱۴۰۰ عدد ابیات" kaydı konmuştur.)

Farhād u Şîrîn : فرهاد و شیرین

Baş : خداوندا دلم بی نور تنک است دل من تنک و کوه طور سنکست
(289. b)

Son : کسی را کز زبان این هرزه خیزد اگر من خون نریزم عشق ریزد
(302. b)

Nafs-i nafs : نفس نفیس

Baş : همدی که از نهایت شایستگی منزّه از شایبه تعین و تخصّص آمده
(303. b)

Son : وهر نفس که بنا شایستگی از عمر طی شود در شمار مدت نیست
(311. b)

Cilt

674

2590

مجموعه

Macmû'a

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 19.2 × 10.8

Yazı eb'âdi : 13.1 × 7.3

Üstü altın sümbül şemseli, kenarları zencirekli ve düz altın cetveli, miklaplı, arkası tâmir görmüş açık kırmızı renkte ciltli. Başlıklar lâcüverd üstüne altınla ve tahrirli çok güzel tezhibli. Her başlıkta beyazla kûfî, yahut ta'liyk, bâzıları yeşil, pek azı mesih yazıyla seçme şiirlerin kimlere âid oldukları yazılı. 473 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. S. kenarları, mısra' araları ve şiir başları lâcüverd ve altın cetvelle çevrili. Şiir başlıklarında bâzı surhla, bâzı lâcüverd, bâzı da altınla "رله", yahut kaafiye göre harf yazılı. Yazı ta'liyk ve sonadek aynı. Baş tarafı noksan. İçindeki gazellerle rubâilerin, beyit ve müfredlerin şâirlerinin adlarını alfabetik olarak yazıyoruz :

Alâ (Kaadi. Aştîyânî. 936 H.), Ârifî (842), Âsafî (Şîrâzî, yahut Kuhistânî), Bîsâtî (İsmet-i Buhârî şâgirdlerinden 815), Câmî (898), Ehli (942), Emîrî (Hererî? IX. yüzyıl), Eşref (Marâgîy, IX.), Evhadî (İsfahânî), Fedâî (?), Fegaanî (925), Fettâhî-i Nişâbüri (852), Gaybî (Şîrâzî. X. yüzyıl), Hâfız (791 - 792), Hallâc (Husayn b. Mansûr. 309), Hayâlî (850), Hevâî (?), Hilâlî (-i Çagatâyî. 939 yahut 935), Husrev (Emîr. Dihlevî. 795, yahut 798), Hümâyûn (910), İsmet-i Buhârî (840), İsâ (Kaadi. 896), Kaasım-ı Envâr (IX. yüzyıl), Kemâl (Hucandî. 803), Kutbî (Tânî, yahut Kunâbâdî), Mânî (928), Mehdi (924), Melihî (X - XI.), Mes'ûd (Hâce. Kumtî), Mir Hasan (?), Muhyî-i Lârî (X.), Nâsır-ı Buhârâyî (779), Nasîbî (Giylânî, Yezdî. 944, 914) Ruzâyî, Sa'dî (691), Sâidî (İsfahânî. 942), Selmân (Sâvecî, 789), Seyfî (IX.), Süheyli (914), Şâhî (Sebzvârî), Tâli'î (IX.), Tûsî (IX.), Zâtî.

Son tarafları nem görmüş olan bu mecmûa, X. asırda (XVI) tertib edilmiştir.

Baş : سختی کزلبت آید که مبدا شنود کس

بی دل بردن خسرو چه فسونست مجرب
(1. a)

Son : رفت فغانی و همان سنک رقبیش از پیست

شاید اگر ازین ستم سر بچنون نهید کسی
(473. b)

Bu mecmû'anın 241. b yaprağında şu yazı var :

« هدیة السلطان الاعظم مالك رقاب الامم سيد سلاطين العرب والعجم واضع دعائم العدل في البلاد مؤسس مناهج السعادة على العباد ابو سعيد بهادر خان و امر باعمالها في مدينة الموصل

فی سنة ثمان وعشرين وسبعایه وارسلها الى التربة المقدسة المطهرة لاجل الاستشفاع بصحابة الامير سنقر آقا فی سنة اربع وثلاثين وسبعایه الهجرية المصطفوية

Bu yazı, Konya'da, Mevlânâ dergâhına Abû-Sa'îd Bahâdır Hân (736 H. 1335) tarafından Niğde Vâlisi Sunkur Aka ile gönderilen Nisân tasımnı hediye edildiği yılı göstermektedir. Bu tas hakkında, Konya müzesi eski müdürlerinden rahmetli M. Zeki Oral'ın, "Hz. Mevlânâ dergâhındaki şah-eserlerden Nisân tası" adlı bir kitabı vardır (Ankara—Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1954. Bu kaydı ilk olarak Z. O., yayınlamıştır; s. 2). Niğde Mogol vâlisi Sunkur Aka'nın mezar taşı, Konya müzesinde 1276 No.da kayıtlıdır; bu zât 790 da (1388) vefât etmiştir (Bu kaydı Necati Elgin verdi).

Aynı s. nın üstünde, başka bir kâğıda basılıp kesilerek yapıştırılmış târihsiz bir mühür var. Bu mühür de, ta'lyikle

«مهر آل علی چو نقش نگین مهر کرده بدل وجیه الدین»

beyti kakkedilmiş.

269. a da şu rubâiler kayıtlı :

ابوالمظفر شاه طهاسب فرماید

من بارخ صحبت تو هستم مشتاق

چشم به مثال تو ندیداست آفاق

در هر مجلس که هم تویی چشمم و جراح

نی درری و روم و نه خراسان و عراق

حضرت بهرام میرزا فرماید

بسته دهن شکر لب سیمین ساق

مثل رخ تو ندیده ام در آفاق

مجنون ز غمت مرده ولیلی ز فراق

مشهور تویی ز هر دو عالم آفاق

İlk rubâi İsmâ'il-i Şafawî'nin oğlu olup 930 da (1524) tahta geçen ve 984 te (1576) vefât eden Şâh Tahmâsh'ındır. Bahrâm Mirzâ, Tahmâsh'ın kardeşidir ve 957 de (1550) vefât etmiştir. Taşkîrâ sâhibi olup 983 te (1575) vefât eden Sâim Mirzâ, Bahrâm'ın kardeşidir.

Cilt

675

2591

سلیمان ساوچی

Salmân Savacı (Camaladdîn, 779 H. 1376)

(دیوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'adı : 21 × 15

Yazı eb'adı : 17.5 × 10.3

Yumuşak ciltli; sırt ve yanları tamir görmüş. Başı ve sonu noksan. Yazı ta'lyik. 90 yap. Her s. de 27 satır, her satırda üç mısra' var. Başlıklar surhla yazılmış. 2596 No. ya b.

Baş : فی توحید الله سبحانه وتعالى

هر دل که در هوای جمالش مجال یافت

عنقای همتش دو جهان زیر پال یافت

(1. b)

Son : نه انم که بر تمام از تو عنان را

ازین پس کرم صدره پیش رانی

(90. b)

Cilt

676

2592

حافظ شیرازی

Hâfîz-ı Şîrâzî (Şamsaddîn Muḥ. 791-2 H. 1389-1390)

(دیوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'adı : 18.7 × 11

Yazı eb'adı : 14.6 × 8.2

Ortası şemseli, köşebentli, kenarı zencirek cetvelli, mıklaplı Osmanlı cildi. 252 yap. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyt var. Başta 1. b de ve gazellerin başlangıcı olan 14. b de tezhib var. S. kenarları altın, surh ve lâcüverd cetvelli; s. lerin dış kenarlarında da tek lâcüverd cetvel var. Şiir başları ve mısra' araları şâkuli ve ufkiy surh cetvelle ayrılmış. Yazı ta'lyik. Yazan bilgisiz bir zât olduğundan yanlışları çok. 1. b - 7. b de, "ârzû, mahabbet, tâlib, matlûb, ışk..." gibi terimlerin ve bilhâssa tasavvufî izâhlarını muhtevî ve kimin olduğu bilinmiyen farsça bir

risâle var. 8. a - 11. b de Hâfız'ın şiirlerini toplayıp divânını tertib eden Muḥammad Gul-andâm'ın önsözü mevcut. 12. b - 13. b de,

در عشق تو ای صنم چنانم کز هستی خویش در گنجم

beytiyle başlayan terkibi ve

زمانه بر من بیدل مگر چنانکند بلای هجر تودیکر نصیب مانکند

beytiyle başlayan muhammesi ve bir gazelinin, kime âid olduğu bilinmiyen bir tahmisi var. Divânda 715 gazel, biri tahmîs olmak üzere üç muhammes, 1 sâkiy-nâme, 57 kıt'a, 102 rubâî, 2 mesnevî, 1 terci' var; Hâfız'ın vefât târihleri bunlara dâhil değil. Yazarı ve yazılış yeri ve târihi belli olmamakla berâber kâğıt ve yazı bakımından XI. asra (XVII) âittir. 1. a da 1174 yılını bildiren bir temellük târihi, 14. a da Râtîb Ahmed Paşa'nın (1175) bir temellük kaydı ve mührü mevcut.

Baştaki risâle :

Baş : بسم . . . سپاس و ستایش موجودیرا که اعیان اشیا را بظهور
(1. b)

Son : و مناعة عاشق و معشوق را گویند فافهم والله اعلم بالصواب
(7. b)

Gul-andâm'ın Önsözü :

Baş : بسم . . . حمد بیحد و ثنای بیعد و سپاس بیقیاس مر حضرت
خداوندیرا
(8. a)

Son : . . . و عفو کامل در گذاراد انه علی ذلك قدیر و بالاجابت
(11. b) جدير (Boyle)

Divân :

Baş : الایا ایها الساقی ادرکاساً وناولها
که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکله
(14. b)

Son : ای که برما بگذری دامن کشان
حافظ الحمیدی همیخواهد بخوان
(251. b)

(Hâfız için H. Ritter'in, *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki Hâfız mad. e; Cüz. 40; *İst.* 1948, s. 65 - 70; bizim Hâfız Divânı terc. e b. *Şark-İslâm Klâsikleri*: 4, Maârif Vekâleti Yayın. *İst.* 1944 - *Maârif Mat.* s. 1 - 39.)

Cilt

677

2593

فصیحی

Faşıhî

(دیران)

Divân

Farsça

Cilt eb'âdı : 20.5 × 10.8

Yazı eb'âdı : 15.5 × 7.4

Ortası altın şemseli, kenarları köşebentli, miklaph, arkası tâmir görmüş güzel bir Osmanlı cildi. 141 yap. Her s. de 15 satır var; her satırda bir beyt mevcut. Kasidelerin başladığı 1. b de, başlıkta bir tezhîb var. 31. b de terci'ler başlıyor; tezhîb yeri açık bırakılmış. 64. b de gazeller başlıyor ve başta gene bir tezhîb var. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelle çerçevesi. Şiir başlıkları ufkiy altın cetvelle ayrılmış. Yazı ta'hiy. 57. b de Şahidî adlı birine, 1008 yılını gösteren (1590), 56. b de İbrâhîm adlı birine 1011 (1602), 59. a da 1015 (1606) yılını ifâde eden târihler var. Faşıhî, Faşıhî-i Harawî diye tanınmıştır ve 1031 de (1621 - 1622) vefât etmiştir (*Farhang-i Suḥan-varân*; s. 449). Divân'da kasideler İmâm 'Alî b. Mūsâ'ar- Rıdâ'ya üç kasideyle başlıyor; bunlarla berâber 16 kaside var ki biri 'Alî b. Abî- Tâlib'e, 3 ü İmâm Rıdâ'ya medhiyye. 7 terci' mevcut; bunların da biri İmâm Rıdâ'ya medhiyye. Aynı bölümde, 'Alî b. Abî-Tâlib'e bir kasidesi daha var. 13. b, 20. b, 22. b, 28. b de "Husayn Hân" adlı birisini övmekte. Son kasidede,

هرات عمره الله خراب بود چنانک

که جز خرابی دروی نبودیک دیرار

.....

.....

هری بهشت و تواز بندگان حضرت شاه

خدای کرده ترا زین بهشت برخوردار

dediğine (28. b - 29. a) ve

آرایش مسند خراسان تاج سر بردران حسین خان

beytine göre bu zât, Horasan valisi Husayn Hân'dır. Faşıhî,

در عهد شاه عادل عباس پادشاه

از سعی افتخار سلاطین حسین خان

beytiyle bu zâtı, Şâh 'Abbâs-ı Bozorg'le (*Saltanat*.: 996 - 1038 H. 1588 - 1629) berâber anar (*İst. Üniv. K. Nüshası*, No. 120; 36. a).

Bu divânın, kâğıdı, yazısı ve resm-i imlâsı bakımından XII. asr-ı hicriye (XVIII) âit bir nüsha olması gerektir. "ا" harfinde 15, "ت" harfinde 35, "د" harfinde 58, "ر" da 2, "ز" de 2, "س" da 8, "ق" da 1, "ل" da 1, "م" de 55,

"ن" da 10, "ر" da 7, "ی" de 6 gazel ve böylece 200 gazel var; bunların bir kısmı noksan. Bunlardan başka 3 kıt'a, 155 rubâî var. Tercî' beytiyle altıyâr beyitten meydana gelmiş olan ve altı bentten tereküb eden bir tercî'inde, tercî' beyti,

زیب اورنک خراسان خان عالیشان حسین

ای بنامت زنده نام میرزا سلطان حسین

olduğuna göre (İst. Univ. K. N. 95. a - 97. a) bu Husayn Hân, Husayn Baykarâ'nın vefâtından sonra kardeşiyle müstereken saltanat süren Muzaffer Husayn olabilir (Kamûs'ül-A'lâm; II, s. 1237). Faşihî için Jan Rypka'nın "Iranische Literaturgeschichte" adlı eserine de b. (Leipzig; 1959; s. 290. Bu eserde ölümü M. 1636 - 1637 gösterilmektedir; H. 1046)

Baş :

بسم . . .

دلم بگرفت ز این ریا پوشان بالائی

روم از کاروان ناله دزدیم دلق عربائی

(1. b)

Son : جامهٔ جان بر نشان کور باد چشم یقینان چو کمان کور باد

(141. b)

(Faşihî'nin İst. Univ. K. Türkçe yaz. da 760 No. da kayıtlı mecmûada noksan; 2. kitap; Farsça yaz. da 120 No. da, devrine âit ve nisbeten tamâm bir nüshası vardır. Elyazısıyla mecazlara âit tertib ettiği mee. A. Gölpinarlı kitapları arasında, 16 No. da kayıtlıdır; b.)

Cilt

2594

678

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 19 × 12.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü ebrî kaplı, yanları ve sırtı meşin, muklaph mukavva ciltli. 286 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk. Her satırda bir beyit var. Birçok s. lerde yazı dağılmış.

I) عطار 'Attâr: اشترنامه Uştur-Nâma. Fars.

Baş : ذات حق خواهی فنا شو در جهان تابنابد افتاب در جهان (1. b)

Son ve k.: پی رو درد دل عطار شو وز هزاران گنج برخوردار شو

تحت الانتخاب من کتاب اشترنامه شیخ فریدالدین عطار طیب الله مرقدہ ونور مضجعه فی العاشر ذوالقعدة احدی وخمسین وثمانمائه

(23. a)

(Ketebede de tasrih edildiği gibi "Uştur-Nâma" den bir seçmedir. Uştur-Nâma, 3600 beyit kadardır ve "Hırad-Nâma" diye de anılır; 'Attâr'ın olmayıp bu mah-lâsı kullanan başka bir şâirindir; Cust u cû; s. 105.)

II) عطار 'Attâr: رسالهٔ حضرت خواجه عطار Risâla-i Haqrat-i Hâca 'Attâr. Farsça.

Baş : کرد از حیدر حذیفه ان سوال

گفت ای شیر حق وفخر رجال

(23. b)

Son : بر امید آمد این درویش تو

چون بنومیدی رود از بیش تو

(53. b)

(Bu beyitler, 'Attâr'ın "Muşibat-Nâma" sindendir; İst. Univ. K. Fars. Y. No. 214; 445. b.)

III) عطار 'Attâr: اسرارنامه Asrâr-Nâma'den seçme, Fars.

Baş : ابتدا از نام حی لایزال صانع اشیا وابداع جلال

(54. b)

Son : ذات حق خواهی چرا در خویشتن باز ماندستی چنین بر خویشتن

(89. a)

(Bu kitap 1298 H. de Tehran'da basılmıştır.)

IV) عطار 'Attâr: مقامات الطیور Maqâmât'at-Tuyûr'dan seçme. Fars. Ma-ka-mât'at-Tuyûr, Mantık'at-Tayr'ın diğer adıdır.

Baş : سوالی کرد ازین شیوه یکی خام از ان سلطان برحق سربسطام

(89. b)

Son : که این مادر بدین دویجه امروز کز وکشتند جمله شفقت آموز

(135. b)

V) مولانا جلال الدین محمد Mawlânâ Calâl'ad-dîn Muḥammad (672 H. 1273):

رباعیات Rubâ'iyât. Fars. 65 rubâ'î.

Baş : در وصف تو عقل طبع دیوانه گرفت

جان تن زده با عقل لبم خانه گرفت

(137. b)

Son : تو سروروانی و سخن بیش تو باد میگویم سر بمکر می جنبانی
(143. b)

(137. b de, kenara kırmızı kalemle "×" işaretli rubâiler, 15 rubâi. İlki olan, beytiyle başlayan rubâi, Huzûr'da teşhîrde bulunan 2 ciltlik "Divân" ın ikinci cildinde var ve o nüshayı esas tutarak yaptığımız tercememizde mevcut (Rubâiler; İst. Remzi Kitabevi—1964, rubâi: 186, s. 219. Badî'az-zamân Furûzan-far basması Kuliyât-ı Şams yâ Divân-ı Kabîr; Tehran Üniv. Yayın. c. VIII, 1342 Ş. H. s. 280; 1664. rubâi). 5. rubâi olan "چه" redifli rubâi, bizde "ی" harfinde (s. 198; 7. r. B.F. basmasında da "ی" harfinde; s. 284; 1687. r.). 10. rubâi B. F. de var (s. 290; 1727. r.). Geriye kalan 12 rubâi ne bizde var, ne B. F. basmasında.)

ای در دل هرکسی ز مهرت تابى وى از تو تضرعى بهر محرابى

VI) Mawlânâ : Bâzı şiirleri ve bir rubâisi. Fars.
Baş : ای یار اگر نیکوکنی اقبال (ما) صلدتوکنی
تا بوى روی این سوکى باشد که بابا خوکنی
(144. b)
Son : هر چند که جمله شاخها رخسانند
جنیدن هر شاخ ز اصل دگرست
(144. b)

(Rubâinin ikinci beytidir; ilk mısra'ın sonu "چنانند" olacak. Bizde, "ت" harfinin 25. rubâisidir; s. 30. B. F. basımında 39. s. de 229. rubâidir.)

VII) 'Attâr : Rubâ'iyât. Fars. 65 rubâi. Aynı yazıyla.

Baş : ای باکی تو منزله از هر باکی قدوسی تو مقدس از ادراکی
(149. a)

Son : از پرده غیب هیچکس اکه نیست

هرکس برهی دگر برون افتادند
(155. a)

(Sonuna yeni bir yazıyla iki beyit eklenmiş.)

VIII) 'Attâr : Şiirler. (Divân'ından aynı yazıyla.)

Baş : گرمرد این حلدی ز ناز عشق بندى

دین دور دور از تست بر خویشتن چه خندى
(158. b)

Son : چه میکوی تو ای عطار آخر که داند این رموز و این اشارت
(169. b)

IX) 'Attâr.

Baş : حکیم هند سولک شهر چین شد بقصر شاه ترکستان زمین شد
(170. b)

Son : چو از خلقت نه سودونه زیانست همه رحمت برای عاصیانست
(184. a)

(Öbür yazılara nisbeten yeni bir yazıyledir. 185. a da Hâfîz'ın bir gazeli var.)

X) Ni'mat-Allâh-ı Walî (Şâh. 827 - 832 H. 1423 - 1424, yahut 1428 - 1429) : Şiirler. Fars.

Baş : مجمع البحرين جامست و شراب این شراب و جام آبست و حباب
(185. b)

Son : غیر ساقی و جام می هیچست نکند صرف هیچ دانا عمر
(286. a)

(Bu şiirler, ayrı ve, IX No. daki şiirlerin sonuna Hâfîz'ın gazelini yazanın yazıyledir. Ancak gerek kâğıt, gerek resm-i imlâ, gerek yazı bakımından, nihâyet IX. yüzyıla; XV; âittir. 408 gazel var; bunların birkaç tânesi kat'a. Ayrıca 214. b - 218. b de mesnevî tarzında yazılmış bir şiir var ki biz, bunun ayrı bir risâle olduğunu sanıyoruz. İlk beyti,

حمد ان حامدی که محمودست بخشش اوست هرچه موجودست

son beyti de,

دولت وصل او مهیا باد خاطر او مدام با ما باد

beytidir. Bu mesnevîden başka 9 rubâi var. Kirmân'ın Mâhân kasabasında doğan ve şiirlerinde "Sayyid" ve "Ni'mat-Allâh" mahlaslarını kullanan Şâh Ni'mat-Allâh Nûr-ad-dîn'in hâl terc. ve eserleri için "Rayhâna" ye; IV, s. 301 - 303; eserleri ve kendisi hakkında hangi kitaplarda bilgi bulunduğunu anlamak için de "Farhang-i Suhan-varân" a b. s. 612.)

Cilt

679

2595

مغربی (محمد شیرین)

Mağribî (Muhammad Şirin)

Divân

(دیوان)

FARŞÇA

Cilt eb'âdî : 17.2 × 10.2

Yazı eb'âdî : 13 × 7.3

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş meşin cilt. 79 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'lyk. Kâğıdı az aharlı samânî. IX. yüzyıla (XV) âid. Mağribî Şamsaddin Muham-

mad Şirin, 808, yahut 809 (1405 - 1406), yahut da 819 da (1416) vefât etmiştir (Hâl terc. ve kitapları için Rayhana'ye b. c. IV, s. 53 - 54).

Bu nüshada, "ا" harfinde 10, "ب" de 3, "ت" de 41, "ث" de 3, "ج" de 3, "ح" de 3, "د" da 34, "ر" da 10, "س" de 3, "ش" da 8, "ك" de 4, "ل" da 1, "م" de 20, "ن" da 15, "و" da 7, "ه" de 8, "ی" de 28 gazel var ki tutarı 195 tir. 63. a da Tare'ât başlamakta ve iki terci' mevcut. Rubâiler, 76. b - 79. b dedir ve 37 tânedir. Sonunda bir beyit var.

Baş : . . . بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى انشاء عروض الكون . . .
خورشید رخت چو کشت پیدا ذرات دوگون شد هویدا
(1. b)
Son : چون بخورم باده شوم مست ازو نیست شوم باز شوم هست ازو
(79. b)

Cilt

680

2596

سلیمان ساوجی

Salmân Savacı

(دیوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20 × 10

Yazı eb'âdı : 15.9 × 6.5

Ortası şemseli, kenarları ince cetvelli koyukırmızı ciltli. Yazı, X. asrın (XVI) nesta'lykının karakteristik bir örneği. İlk yaprağı yeni bir yazıyla yazılıp divâna eklenmiş. Bu s. nin kâşifesi "عبردر" kelimesi iken 2. a "این زمان" "وین در مهانی که می کردند کردش این زمان" daha bâzı yerlerde de kaafiye, vezin ve redif bakımından sahifeler birbirini tutmadığından eksikler bulunduğu anlaşılıyor. Baş tarafta 73 kasîde, 8 terci' var. Ondan sonra kıt'alar ve gazeller başlamakta. Sonda da gene kasîde ve terci'ler var. Bu divân, kütüphanedeki diğer nüshalara nazaran oldukça tamam bir nüshadır (779 H. de; 1376; vefât eden Salmân için Rayhâna'ye, II, s. 152 - 153; Farhang'e, s. 274 - 275, bilhâssa eserleri ve hakkındaki incelemeler için Prof. Tahsin Yazıcı'nın "İslâm Ansiklopedisi" ndeki Salmân Savacı mad. e b. Cüz. 105; 1965; s. 858 - 860).

Baş : هر دل که در هوای جمالش کمال یافت
عنتای همیش دو جهان زیر بال یافت
(1. b)

Son : خجسته باد ترا ناج و تخت سلطانی
ببندگیت سلاطین عهد بسته نطق
(160. a)

(163. a - 164. b. de Sayyid Şarîf'in, Mânî'nin, Salmân'ın birer şiiri ve hâşiyede kıt'alar var.)

Cilt

681

2597

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 19.5 × 10.7

Yazı eb'âdı : 16.8 × 6

Kenarları ve sırtı meşin, üstüne kâğıt kaph, muklaplı âdi mukavva cilt. 47 yap. Her s. de 23 satır, her satırda bir beyit var. S. kenarları ve mısra' araları altın cetvelli; s. kenarlarında hâşiyeye için ayrı bir yer ayrılmış ve altın cetvelle çerçevesiyle çevrilmiş. Her şi'r'in başında ufkiy altın cetvelle ayrılmış yerde, altınla "بسماعی فرماید، و ایضا، و" gibi yazılar yazılmış. Bu kısım, 32. a da bitiyor. 33. b de aynı yazıyla ve surhla başlığı altında 43 şiir var; 40. b de bitiyor. 41. a - 47. a da 982 H. de (1574) vefât eden Abû's-Su'ûd'un tefsirine Ruknaddîn adlı birisinin, 972 yılı gösteren (1564) "باج تفسیر کلام معجز" târih mısra'ını hâvî yedi beyitlik arapça bir târihi, Kamâl'in (Kamâl Ummî?) türkçe bir şi'ri, Abû's-Su'ûd'un üç fetvâ sûreti, kimin olduğu bilinmeyen türkçe bir şiir, Muḥammad Çalabî Na'îçacı-zâda başlığını taşıyan diğer türkçe bir şiir, Ulvî'nin türkçe bir gazeli, Câmî'nin birkaç şi'ri var. Mecmûaya surhla numara atılmış. Salmân'ın şiirleri 1. b de başlıyor; karşı sahifeye konan numara, bunu tâkiy etmiyor. 40. a daki eski no. 125. Anlaşıyor ki bu mecmua, bir hayli büyükmüş; içinden bir parçası ayrılıp ciltlenmiş. İlk s. de güzel ve müzehheb bir safiha içinde altınla "مولانا جمال الدین سلمان" yazısı var. 41. a dan sonraki yazılar yeni. Mec. X - XI. asra (XVI - XVII) âid olsa gerek.

Mecmûada şi'ri bulunan Vahidî, 942 de (1535) vefât eden Vahid olmasa gerek. Nizârî, 720 - 721 de (1320 - 1321) vefât eden Nizârî-i Kuhistânî olabilir (Farhang; s. 599. Ḥasan, VII. yüzyılda (XIII) yaşayan Ḥasan-ı Dihlawî olabilir (aynı; s. 159). Bisâtî, İsmat-i Buḥârî'nin şâgirdlerinden olup 815 te (1412 - 1413) vefât eden Bisâtî-i Samarkandî'dir.

Baş : ای در هوای عمرت ذرات کون کردی
وعد از صفای حیرت جنات عدن کردی
(1. b)
Son : چون مست قاصد را محل کز دوست پیغام آورد
بادی دمیدی با رها ازوی خبر پرسید می
(40. b)

امیر خسرو دہلوی (ابن سیف الدین محمود)

Amlr Husraw-i Dihlawī b. Sayfaddīn Maḥmūd :

(دیوان)

DĪVĀN

FARSÇA

Cilt eb'adı : 22 × 13

Yazı eb'âdı : 16.3×9

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin, mukavva ciltli. 240 yap. Her s. de 19 satır, her satırda bir beyit var. 9. b ye kadar s. kenarlarında ve mısra' aralarında surh cetvel mevcut. Her on yap. ta, kenara "... الجزء الثاني، الجزء الثالث" yazılmış. 725, yahut 728 de (1325, 1327 - 8) vefât eden Amîr Hüsraw-i Dihlâvî ve eserleri için Rayhâna'ye, I, s. 110 - 111, Farhang'e, s. 190; İslâm Ansiklopedisi'nde Hidayet Hosan'ın yazdığı Hüsraw mad. e; s. 601 ve bilhâssa Nihad M. Çetin'in Şarkiyat Mec. da, "Amîr Hüsraw-i Dihlâvî'nin eserlerinin yazma nüshaları" makalesine b. (V. İst. 1964; s. 71 - 84).

Bu nüshada, “ا” harfinde 65, “ب” de 7, “ت” de 164, “ج” da 2, “د” da 457, “ر” da 31, “ز” de 10, “س” de 2, “ش” da 46, “ظ” de 1, “ق” da 1, “ل” de 6, “J” de 6, “ح” de 194, “ن” da 109, “ر” da 34, “ه” de 67, “ى” de 58 gazel var ki tutarı 1260 eder. Kit’a ve beyitlerin yekânı da 137 dir (*Edward Edwards M. A'nın Catalogue of the Persian Printed books in the British Museum* una da b. Londra — 1922, s. 333-336).

ا بر می بارد و من می شوم از یار جدا
چون کنم دل بچنین وقت ز دلدار جدا

Son ve ketebe: بدین احمد مرسل رسول باز بسین بحق اشهد ان لا اله الا الله

قد وقع الفراغ عن تحرير هذه الديوان من تأليف الأمير خسرو الدهلوي
يعون الله الملك القوي يوم الأحد آخر محرم الحرام أول شهر سنه احدى
وخمسين وثمانمائة الهجرية النبويه على يد العبد . . . على بن طغان الرومي . . .
كتب في بلدة محد اباد هيت عن القهر والفساد بلد من بلاد الهند
(240. a)

مجموعه

Маѣмѹ 'а

FARSÇA

Cilt eb'adı : 25 x 14

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Sırtı ve ön köşeleri meşin kaplı, üstü ebrî kâğıtlı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'liyk. 58 yap. Her s. de rubâiler kısmının açık yerleri dâhil, 17 satır var. Âyetler ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

I) Yar-Aḥmad b. Ḥusayn'ar-Ra-
ṣīd'al-muštahar bi't-Tabrizī : طربخانه Tarab-Ḥāna. Farsça.

«*طربخانه*» terkininin gösterdiği 867 de (1462 - 1463), Yâr-Ahmad b. Husayn Raşîdî, Hâyâm'ın rubâilerini toplamış, «حکایات و آداب، مناجات، موقوفات، نکات و تفضیلات، فصول و خمریات، اغتنام و فرصت، سکریات و هزلیات، موقوفات، نکات و تفضیلات، فصول و خمریات، اغتنام و فرصت» tan ibâret on kısma ayırmış, başa bir mukaddime, sona da Hâyâm'ın hâl tercemesine âit bir kısım ilâve ederek bu kitabı meydana getirmiştir. Tarab-Hâne, 890 da yazılmış nüsha esas tutularak tarafımızdan yayımlanmıştır.

«*طربخانه یار احمد رشیدی، رساله سلسله الترتیب، خطبه تمجید ابن سینا حکیم حکیم حیات*». ترجمه خطبه تمجید. با مقدمه وحاشی. عبد الباقی گولپیکاری. Hâyam: Rubâiler ve Silsilat-al- Tarib, İbnî Sinâ'nun Tame'd'i ve tercemesi. İst. Remzi Kitabevi; 1322 Şemsî hicri — 1953. Farsça Önsöz'e s. ۱-۳; Türk harfleriyle hulâsası; III-XLVI). Bu nüshanın sonu eksiktir (*yukarıda*) arz edilen neşrimize b. s. 96 - 99).

Baş : . . . الرباطه فراشان ثلاثی ورباعی . . .
(1, b)

نومید نیم ز بارگاه کرمت   زیرا که یکی را دو نغمه هرگز
 یوم الخمیس ۱۲ شهر محرم سنه

بمقام دهك از توابع دهستان از نواحی مرور غنّدار
استرآباد ... (34. b.)

(Yukarıda da söylediğimiz gibi sonu eksik; yedinci, yani نكات و نصیحتات olmadığı gibi son tarafı da yok. İkinci beytini yazdığımız rubûî, neşrimizin metin kısmında, 96. s. dedir.)

II) بابا افضل الدين كاشاني Bābā Afḡlādīn Kāṣānī (674 H. den 13.5. 1276):
رباعيات Rubā'iyāt. Farsça.

256 rubâi. Müze memûrlarından rahmetli Veli bu rubâileri incelemiş, 16 tânesinin, cüz'î farklarla Mawlânâ'nun rubâileri arasında, 1 tânesinin Hayyâm'ın

rubâileri arasında bulunduğunu, kenara, kırmızı kalemle işaret etmiştir; ayrıca 5 tanesinin mükerrer olduğunu kaydelemiştir.

Baş : نه عقل بکنه لایزال تورسد نه نقص بدامن کمال تورسد
(35. b)

Son : از خدمت مخلوق مبرا کردیم تا خرقه ما بغیر طاعت نبود
(56. b)

(Baba Afşaraddîn ve eserleri için Tehran Üniv. Prof. larından Muctabâ Mil-nouci ve Yahyâ Mahdawî'nin hazırladıkları "muşannafât-ı Afşaraddîn Muhammad Maraḡi-i Kāşānî"ye ve mezkûr eserin önsözüne b. Tehran Üniv. Yayın. 1331 - 1337 Şemsi hicri).

III) Hâcî Baktâş'ın bir soruya, 'Abd-Allâh-ı Anşârî'nin sözleriyle cevap vermesine dair farsça bir yazı.

Baş : روزی درویشان از روی استفادہ از حضرت حاجی بکناش ولی قدس سرہ التماس کردند کہ در حق نماز نافلہ کہ از سر تقلید باشد...
(57. b)

Son : واین راه هیچی وندستیت
ماز بارنا ننگرم وقال را
مادر و نرا بنگرم وحال را
(58. b)

(Bu son kısım, Hâcî Baktâş'a atıf ve isnâd edilen "Fawâ'id" adlı farsça kitabın sonudur. İst. Üniv. K. Türkçe yaz. larında 55 No. da çok muahhar bir nüshası bulunan bu kitabın, Belediye ve İst. Vilâyeti Mektupçusu rahmetli Osman Nûrî Ergin'de daha eski bir nüshası ve bizde de, her iki nüshadan istinsâh ettiğimiz birer nüshası mevcuttur. Bu kitap, Abd-Allâh-ı Anşârî'nin kitaplarından, Risâlat'al-Gaḡiyya'dan ve bilhâssa Sultan Vele'd'in "İbtidâ-Nâma" sinden, mensur kısımlar alınarak ve başlarına "Fâide" başlığı konulup "حضرت خنکار قدس سرہ فرمود : از حضرت خنکار پرسیدند کہ : "فائدہ" حضرت خنکار قدس سرہ فرمود : "حضرت خنکار روایت میکنند کہ : سلطان حاجی بکناش ولی فرمود : "حضرت خنکار روایت میکنند کہ : "Fâide" gibi birer de başlangıç eklene-rek meydana getirilmiş düzme bir kitaptır. Bu mecmua, kâğıt, yazı ve resm-i imlâ bakımından X - XI. asra âid olduğundan; XVI - XVII. 'in bu asırda uydu-rulduğu anlaşılmaktadır. Fawâ'id, bizim kitaplarımız içinde 48 ve 63 No. larda vardır; b.)

اولو عارف چلی (امیر عارف کبیر)

Ulu 'Arif Çalabi (Amir 'Arif-i Kablr. 719 H. 1320)

(دیوان)

Dīvān

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20,5 × 13

Yazı eb'âdı : 15,9 × 9,8

Kenarı zencirek cetvelli koyu kırmızı, iç tarafı ebrî kaplı yumuşak meşin cilt. 60 yap. Her s. de 17 satır, her satırda bir beyit var. Başta güzel bir tezhib mevcut. İlk iki s. de kalın altın cetvel ve surh cetvel var. Misra' araları, ortası yaprak motif-leriyle müzehheb iki cetvelle ayrılmış. Diğer s. ler bir surh cetvelle, siyah cetveller içinde altın cetvelle çerçevesi; şiir başları ufkiy altın cetvellerle ayrılmış; başlıklarda, surhla "وله ایضاً طالب الله متواضع، وله قدس سره، وله رضى الله تعالى عنه، وله قدس سره الشريف، وله قدس الله" surhla "تعالی مره الاعل، وله نور الله تعالى مرقد، وله انوار الله تعالى مرقد، ... gibi yazılar yazılmış. Kapak yaprağında, "هذا دیوان عارف اندی بخط پچوی شیخ احد اندی" yazılı. Mûteaddit temellük kayıt ve mühürleri arasında Paçawî 'Arif Aḡmad'in torunu 'Abdar-rahmân Naci'b'in, Aḡmad 'Arif soyundan Muḡammad Nabill'in yazıları var. Galata, Kulekapısı şeyhi 'Abdalbâkî'nin de temellük kaydı ve "اوله عبد الباقی" mührü mevcut. Bu zât, İst. da, Yenikapı Mevlevihânesinin do-kuzunun şeyhi olan ve 1137 de (1724 - 1725) vefât ederek Yenikapı dergâhının türbesine defnedilen 'Arifî Aḡmad Dada'dır (b. Mehmed Ziyâ: Yenikapı Mevlevihânesi; İst. 1329; s. 132 - 136).

Bu divânda "ا" harfinde 9, "پ" de 2, "ت" de 21, "د" da 13, "ر" da 9, "ش" da 4, "ف" da 1, "ق" de 2, "ق" da 1, "ل" da 2, "م" de 18, "ن" da 21 ve böy-lece 126 gazel var. 80 rubâî ve 59. a da bir rubâînin ilk beyiti, bu sûretle de nâ-tamâm rubâîyle 81 rubâî mevcut. Bu nüsha, tam ve mükemmel bir nüshadır; diğer nüsha-larla karşılaştırılması gerektir.

Baş : بنه زگوش دورکن پرده ز دیده بر گشا

مسکن عاریه بهل مرجع اصل خودیا

(1. b)

Son ve ketebe: بر امید دراز کیسه مدوز آنچه دوزی بمرک زو بدرد

تم تحریر الدیوان الشریف عن ید العجز الوری درویش احمد المولوی
فی سنه تسع عشر ومائنه والف

(60. b)

(Kapak sahifesi, ilk kapak sahifesine yapıstırılmış. “هذا ديوان عارف افندي بخط” yazısı kapalı kalmış. Ketebede, “احمد المولى” den sonra ayrı bir yazıyla “العرفى” yazılmış. Herhâlde bu divân, Sofyalı Ahmed adlı birisinin, yahut oğlunun eline geçmiş, kendisinin, yahut babasının yazdığına inandırmak için ketebeye bu kaydı eklemiştir. Ulu ‘Arif Çalabî’nin rubâilerini Dr. Feridun Nâzif Uzluk, 1st. Kurtuluş Mat. da 1949 da bastırmıştır. Ulu ‘Arif Ç. için Mevlânâ’dan sonra Mevlevîlik’e b. s. 65 - 95.)

Cilt

685

2601

نفعی

Naf‘î ‘Umar (1044 H. 1635):

(ديوان)

Dîvân

FARSÇA

Cilt eb’âdî : 18.6 × 12.5

Yazı eb’âdî : 13.3 × 8

Kenarları ve sırtı meşin kaplı, üstüne kâğıt kaplanmış makavva ciltli. 50 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. 17 kaside, 1 tercî, bir kıt’a, “ا” harfinde 1, “ب” de 1, “ت” de 5, “د” da 4, “ه” de 8, “و” de 1, cem’an 21 gazel ve birinde bir mısra’ eksik olmak üzere 169 rubâî var. Kasidelerinin birine “تحفة العشاق” Tuhfat’al-‘Uşşâk” adını vermiştir ki Hâkânî’nin (595 H. 1198 - 1199),

مرا دل پر تعلیمست ومن طفل زبان دانش

دم تسلیم سرعشر و سر زانو دبستانش

matla’lı ve “بحر الارار” Baḥr’al-abrâr” adlı kasidesine nazîredir (11. b - 14. a).

Baş :

در فتنه اجازت دهم ار پای قلم را

بر فرق فریدون شکند ماه علم را

(1. b)

Son ve ketebe:

کنجیست پر از گوهر اسرار خدا

مفتاح درش در کف امساك منست

قد تم تحریر هذه الديوان بعون الله الملك المَنَّان في اوائل شهر

ذی الحجة الشریفه سنه ثلث وستين ومائتين والف

(50. a)

(Prof. Dr. Nihad Tarlan, 1st. K. lerindeki dört nüshayı esas tutarak “Nef’î’nin farsça divânını türkçeye çevirmiş ve bu çeviri, 1st. Selâmi Sertoğlu Kitabevi tarafından 1944 te basılmıştır.)

Cilt

686

2602

نفعی

Naf‘î ‘Umar

Dîvân

ديوان

FARSÇA

Cilt eb’âdî : 20.5 × 12

Yazı eb’âdî : 16.3 × 7

Üstü ebrî kaplı, sırtı bez, mukavva ciltli. 49 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta’liyk. Yazan ve yazılış târihi yoksa da kâğıttan ve yazıdan anlaşıldığına göre XI. yüzyıla (XVII) âittir. İkincisi “تحفة العشاق” olmak üzere 8 na’t, 4 medhiyye-i Mevlânâ, biri S. Murad’a, öbürü Selim Şâh’a, üçüncüsü Tatar hanı Hüsâm Gerây’a, dördüncüsü Şeyhulislâm’a yazılmış 8 kaside var ki na’tlerle 16 oluyor. Tercî tarzında bir Sâkî-nâme ve Hz. ‘Alî hakkında bir kıt’a var. Sonra gazeller başlıyor. “ا” harfinde 2, “ب” de 1, “ت” de 5, “د” da 5, “ه” de 9, “و” de 1 gazel var ki tutarı 23. İkisi yanda olmak üzere 155 rubâî var. 2601 No. dakine nisbetle daha doğru ve eski bir nüsha. Baş ve son (1. b, 49. a) aynı (2601 No. ya b.).

Cilt

687

2603

بیدل (میرزا عبدالقادر)

Bîdil (Mîrzâ ‘Abd’al-Kâdir. 1133 H. 1720)

Kulliyât

(کلیات)

FARSÇA

Cilt eb’âdî : 27.4 × 15.5

Yazı eb’âdî : Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı kötü bir mukavva ciltle ciltlenmiş. Tezhib adına herbat ve boyalarla birşeyler yapılmış. Yazı kötü bir ta’liyk. Her kitabın başında birbirinden pis gûyâ tezhib var. S. kenarlarına çocukça ve kötü cetveller çekilmiş. Yazan, vezinden, san’attan, herşeyden habersiz. Birçok yanlışlar var. 475 yap. Her s. de 15 satır var.

I) ترکیب بند Tarkib-i band.

Baş :

بنام ان صمد هیچگونه یکتا

که کردکون مکانرا بحر کن پیدا

(1. b)

Son : قاسم از عاشقان این هر جار
(167. b)

Sona, başka ve yeni bir yazıyla "كتبه الفقير الى الله المتعال هبة الله بن جلال قاضي كازروني" yazılmış. 160. a da, Safavilerin cediti Şafiyaddîn-i Ardabîlî'nin oğlu olup 794 H. de; 1391; vefât eden Şadraddîn Mûsâ'nın vefâtını bildiren bir kât'a ve üç tâne türkçeyle karışık mülemma' var; bu mersiye-günâ kât'a, Kâsım'al-Anwâr'ın muammerinden olduğunu göstermektedir. İst. Üniv. K. de, Müzede mahfuz "Külliyât" ta (No. 19) "divân" daki şiirlerin başlarında surhla "başlı-ğundan başka" "وله دام نيفه" (30. b, 31. a, 33. a), "وله دام عزه" (36. a), "وله دام شرفه" (37. a), "وله دام شوقه" (87. b), "وله سلام الله عليه" (128. a - 129. b), "وله دام دولته" (180. b, 190. a) gibi başlıklar, bu divânın, Kâsım-ı Anwâr'ın hayatında yazıldığını göstermektedir. Aynı K. de 579 No. da kayıtlı nüsha'nın 218. a daki ketebeşi 851 recebinde yazıldığını gösterir; şiirlerin başlıklarında, "وله عليه النفران" (30. b), "روح قبره، نور قبره" (28. a), "وله عليه المغفرة" (33. b), "وله عليه النفران" (36. b) gibi başlıklara nazaran bu nüsha, Şeyh'in vefâtından sonra yazılmıştır.

II) Anîs'al-Ârifîn. Farsça manzûm.

Baş : بسم الله . . . منت خدایا جلت عظمته وعلت كلمته كه . . .
(168. b)

Son : نور او بگرفت عالم را تمام دیده بگشایا به بینی والسم
(186. a)

III) Makâmât'al-Ârifîn. Farsça; manzûm.

Baş : بسم . . .
حمد بر حضرت غنی ابد الذی لم یلد ولم یولد
(186. b)

Son : صلوات خدای بر احمد بر روان صحابه امجد

(168. b de Kâsım'al-Anwâr'ın tarikat şeceresi yazılı. Buna göre Kâsım'al-Anwâr, Kâsım Husayn'den, o, Abû-Bakr-i Şafieân'den, o, Abî'l-Wurayd'den, o, Şamsaddîn Mahmûd'dan, o, Şayh Baydâr'dan, o, Muḥammad'al-Cazâ'irî'den, o, Şayh Mu'înad-dîn'at-Tabrizî'den, o, Aḥmadaddîn-i Kirmânî'den, o, Ruknaddîn'den aḥs-i tarikat eylemiştir. Bundan ötesi Haḥeatiyya silsilesidir ve Ḥasan-ı Bîşrî vâsıtasıyla Hz. 'Alî'ye ulaşmaktadır. Bu silsile, Mûsâ Şadraddîn'in vefâtını bir kât'ayla tesbît eden, babası Şafiy'addîn'i,

شیخ عالم آفتاب اولیا
پیشوای دین صنی الاصفیا

انکه ازوی کشت مشهور اردبیل
وز جمالش شد پر از نور اردبیل

beyitleriyle medhedip Sa'dî-i Şîrâzî ile görüşüğünü bildiren; 178. b - 179. a; Kâsım'al-Anwâr'ın meşhûr olan nisbetine uymamaktadır.)

IV) Şarḥ-ı Rubā'î-i Abū-Sa'îd Abū'l-Ḥayr. Şerḥ Rabâ'î 'Abū Sa'îd 'Abū'l-Ḥayr.

Baş : بسم . . . شکر و سپاس بی قیاس سزاوار حضرت که ذات او . . .
(189. a)

Son : یکام تو باد احمه کار تو خداوند بادا نگه دار تو
والحمد لله . . .

(198. b)

(Bu risaleyi 779 da; 1377; Herât'ta, Hânkâh-ı Cadîd'de zâhiraddîn-i Haḥeati'nin civârındayken onun dileği üzerine bu şerhi yazdığını 194. b de bildirmektedir. Genç yaşında yazdığı anlaşılıyor. İst. Üniv. K. 579 No. da kayıtlı Külliyyât'ta, bu risâlenin üstüne, kurşun kalemle "Risâlat'al-Amâna" yazılmış. İst. Üniv. K. deki 19 No. da kayıtlı nüshada 779, yazıyla yazılmış, sonradan "سبین" kelimesinin üstünden geçilerek "تسین" yapılmış, alta da rakamla ۷۷۹ yazılmış; 256. b son satır.)

V) Tasavvufî bir risâle. Mensûr ve manzûm kısımları hâvî.

Baş : بسم . . . اول نصیحتی که سلامت دین و گشاد راه بدان متوطنست
(منوطنست؟) . . .

(199. a)

Son : یکی زاری دوم عدلی ز جمله سیم ردّ بلا یعنی که صدقه
(201. b)

200. b den sonra eksik. Bu s. nun sonu, "الله کان" ile bitiyor. 201. a, bu âyetin sonu olan "ظلوماً جهولاً" ile başlaması gerekirken; XXXIII, 72;

ز حالات دل ارباب معنی یکوم نکته از باب معنی

beytiyle başlıyor. K. A. a âidiyeti, aynı s. deki,

که هان ای قاسمی راه تو باز ست

بیا بشنو تواز ما هرجه راز ست

beytinden anlaşılıyor. Ü. K. 19 No. da 223. a - 225. b dedir. Merhûm Sa'îd Nafîsî, "Külliyât-ı Kâsım-ı Anwâr" 112 s. lik bir önsöz'le 1337 Ş. H. de Teheran'da bas-

tırmıştır. Divân, bizim mec. daki divândan daha büyüktür ve tereî', mersiye, kit'a ve rubâilerle 352 s. dir. "Anîs'al-Ârifîn", 359 - 386. s. dedir. "Maâmât'al-Ârifîn", "Şadmaâm dar İştîlâh-ı Şüfiyya yâ Risâla-i 'Adad-i maâmât" başlığıyla ve 356 - 358. s. leredir. "Şarh-ı Rubâ'i-i Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr" a, "Risâla-i dar bayân-ı 'İlm ki dar pâyân-ı an Şarh-ı Rubâ'i-i Hawrâ'ıyyest" başlığı konmuştur ve bu mec. daki V. risâle başta olmak üzere iki risâle, bir risâle olarak alınmıştır; s. 393 - 406. Ayrıca "Bayân-ı wâkı'a didan-i Amîr Tîmûr" başlığını taşıyan ve 353 - 355. sahifelerde bulunan, mensûr olarak başlayan ve yarım sahifelik nesirden sonra 52 beyitlik mesnevî tarzında bir şiir olan risale, bizde noksandır; V. risâlenin sonu olan

سیم ردّ بلا یعنی که صدقه یکی زاری دوم عدلی ز جمله

beytinden sonra 10 beyit daha vardır; bizim mecmuada bu son risâle, Sa'îd Nafîsî basmasında "Risâla-i su'âl u cawâb" başlıklı risâleyle; s. 387 - 392; bir aradadır (Kulliyât-ı Kâsım-ı Anvâr; Bâ taşhîh u muhâbala vu muhâddima-i' Sa'îd Nafîsî; az intişârât-ı Kitâb-hâna-i' Sanâ'i; Tehran-Nâşır-ı Hosrovi 1337; Çâphâna-i' Haydari).

Cilt

689

2605

شوکت بخاری

Şavkat-i Buḥārî Muḥammad İshâk. 1107, 1111 H.

(1695, 1699)

Divân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.3 × 11.3

Yazı eb'âdı : 14.3 × 7.1

Kenarları altın zencirek cetveli, koyu kırmızı, sırtı tâmir görmüş düz meşin ciltli. 111 yap. Her s. de 12 satır ve her satırda bir beyit var. S. kenarları altın ve lâcüverd cetveli. Yazı işlek ve güzel bir ta'lıyk (Şevket için Farhang'e b. s. 316).

Baş :

خدایا رنگ تأثیری کرامت کن فغانم را

بموج اشک بلبل آب ده تیغ زبانم را

(I. b)

Son :

ایستاده نمایند بعین رفتن این سرخ قبايان بمجازات نگاه

(III. a)

Cilt

690

2606

خاقانی (افضل الدین ابراهيم بدیل . حکیم)

Hākānî (Afḍal'addin İbrâhîm Badil. Hâkîm. -595 H. 1199)

Divân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.5 × 11.5

Yazı eb'âdı : 14.6 × 6.7

Ortası şemseli, kenarları cetveli, yıpranmış, tâmir görmüş cilt. 161 yap. Her s. de 18 satır, her satırda bir beyt var. İlk s. nin başlığında tezhibli bir safiha içinde Besmele yazılı. S. kenarları ve mısra' araları altın ve lâcüverd cetveli. Sonu eksik. Bâzı kasidelerin adları başlıklara surhla yazılmış. Yazı ta'lıyk. Yazıya ve kâğıda nazaran XI. asra (XVII) âittir (Hākānî için İslâm Ansiklopedisi'nde Ahmed Ateş'in mak. b. s. 85 - 95).

Baş : مرا دل پیر تعلیمست ومن طفل زبان دانش

دم تسنیم سرلوح و سرزانو دبستانش

(I. b)

Son : کر نیل روان شکافت موسی او دریای روان شکافت

(161. b)

Cilt

691

2607

ابن یمن فخرالدین محمود بن امیر یمن الدین فریومدی

İbn Yamîn Amîr Fâḫr'addîn Maḥmûd b. Amîr Yamîn'al-dîn

Faryūmadî (769 H. 1368)

Muḳaṭṭa'ât

(مقطعات)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 16.5 × 10

Yazı eb'âdı : 11.5 × 6.1

Ortası altın şemseli, kenarları köşebentli ve zencirek cetveli, mıklaflı, tâmir görmüş Osmanlı cildi. 76 yap. Her s. sinde, kit'aların başlarındaki boş satırlar da sayılırsa 13 satır, her satırda bir beyt var. İlk s. nin ve 3. a. nin kenarları ve mısra' araları altın cetvelle çevrili, başka s. lerde lâcüverd tek cetvel var. 369 kit'a mevcut. Nushada yazılış târihi ve yazanın adı yoksa da yazı şekli ve kâğıt, IX. asr-ı hicriye

(XV) âid olduğunda hiçbir şüphe bırakmamaktadır. 76. b - 79. a da Maṭnawî'den bâzı beyitler var. Bu nüshanın, 2530 No. da kayıtlı mukatta'ât ile karşılaştırılması icâb eder (*Ibn Yamin'in hayatı, eserleri, hakkındaki incelemeler v.s. için Ahmed Ateş'in "İslâm Ansiklopedisi"ne yazdığı mak. ye b. s. 835 - 836*).

Baş : پنج روزی که درین توده خاکست وطن

بتف آتش سودا چه زنی دیک هوس
(1. b)

Son : من بنده را بمجلس خاص اختصاص داد

و آورد در میان کرم لطف بی کران
(76. a)

Cilt

692

2608

عطار فریدالدین

'Attâr Farid'addîn

Dîvân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 19.9 × 12.5

Yazı eb'âdî : 13.2 × 7.5

Yumuşak meşin ciltli. 151 yap. Her s. de, şiirlerin sonlarındaki açık satırlar dahil, 16 satır ve her satırda bir beyit var. Yazı kötü bir nesta'lyk. Şiirler alfabetik tertipli değil. Baş ve sonu eksik.

Baş : وگرچه خوانجه خورشید داعیست ولیک

چه فایده که همه خود خورد همین تنها
(1. a)

Son : ترا سرمایه هستی بلائیست زیانت سودکن سرمایه بگذار
(151. b)

('Attâr'ın dîvânı, "Dîvân-ı kaşâ'id ica gazaliyyât-ı Şayh Farid'addîn Abû-Hâmid Muḥammad b. Abû-Bakr İbrâhîm b. İshâk 'Attâr-ı Nisâbüri" adıyla, Câmî'nin, 'Attâr'ın bir kasidesine, Azarî'nin de, gene 'Attâr'ın bir gazeline yazdığı şerhi ve Leknâ' da 1314 H. de, 1315 te de Gancîna-i 'İrfân mec. da, Maṭnawî-i 'Attâr adı verilerek basılan kasidesini ve mecmualarda bulunan diğer şiirlerini de ihtivâ etmek üzere rahmetli Sa'îd Nafîsî'nin tashih ve mukaddimesiyle 1319 Ş. H. de Tehran'da basılmıştır).

Cilt

693

2609

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22.7 × 15

Yazı eb'âdî : Her risâlede ayrı

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş koyu kırmızı, mıklaplı Osmanlı cildi. 294 yap. Her s. de 25 sarıt var. Yazı nesih. Bütün mecmûa aynı yazıyla; yalnız kalem değişiklikleri var. Birçok yerlerde, kenarlara ilâveler ve bâzı yerlerde "مح" kaydiyle yazılar mevcut. İlk risâlenin kenarları ve mısra' araları surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. Muammâ risâlelerinde kenarlara, surhla isimler kaydedilmiş. Yazı, bilhâssa IX. asrın (XV) karakterini taşımakta. "پ" ve "ع" ler bir noktalı; sondaki "ک" ler, "انک" de olduğu gibi bitişik.

I) Câmî 'Abd'ar-Rahmân : سلسلة الذهب Silsilat'az-zahab (I. defter. Farsça.).

Baş : بسم الله ...

بصفات الجلال والاکرام
(1. b)

Son : ورماند جواد عمر از سیر ختم الله لی بما هو خیر
(79. b)

II) Câmî : Dîvân. Farsça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم اعظم اسماء علم حکیم
(80. b)

Son : بارخ ماه ارفند آن سرونازم در دوچار گیرمش در بر نشام آفتابی برکنار
(243. a)

(Dîvân, kaafiyeye göre mürettep değildir; sonunda kıt'alar, rubâiler ve bâzı muammâlar vardır.)

III) Câmî : رسالة معصا Risâla-i Mu'ammâ. Farsça.

Baş : بسم الله ... بعد از گشایش مقال بستایش خجسته مال دانایی که معمای حقیقت ذاتش در ملابس اسما چون حقایق اسما ...
(244. b)

Son ve ketebe: آنرا بود از نام نکوی توخبر کو حسن توسنجید بمیزان نظر

والمِنَّةُ لله على الاتِّمام والفوز بحسن الاختتام والصلوة على أكمل الانام
وآله البررة الكرام تمام شد این بیاض و ترشیع این ریاض بردست
متجرع جام تلخ کای عبد الرحمن ابن احمدی الجابی وفقه الله لحل معمای
اسائه الحسنى والكشف عن الغاز صفاته العلی لسه ست وخمین و ثمانماه
(270. a)

(Ketebeye göre 856 yılında Câmî tarafından ve vefâtından kırkiki yıl önce yazılmış görünüyorsa da 1st. Üniv. K. de, müze kısmında bu risâlenin bizzât Câmî'nin elyazısıyla yazılmış nüshası 1141 No. da kayıtlıdır; o nüshaya göre bu yazı, Câmî'nin değildir; birçok yerlerinde de nüsh. farkları vardır. Buna nazaran nüsha, Câmî'nin elyazısıyla yazılmış bir nüshadan istinsâh edilmiştir.)

IV) جامی Câmî : قواعد معممā Kawā'id-i Mu'ammā. Farsça.

Baş : باسمه سبحانه
بنام انك ذات او ز اسما
بود پیدا جو اسما از معممā
(270. b)

Son ve hâtime: در شکل پری جو بینم اورا پیدا
والحمد لله على الاتِّمام والفوز بحسن الاختتام والصلوة والسلام على
خير الانام وآله البررة الكرام
(282. a)

V) جامی Câmî : رسالة عروض : Risāla-i 'Arūḍ.

Baş : سباسب وافر قادری را که حرکت سریع دوایر افلاک را . . .
(284. b)

Son : هر دم آیم سویت
فعلن فعلن فعلن
باشد بینم رویت
(294. b)

(Bu son yaprakta bir yer kesilmiş; herhâlde burada istinsâh edenin adı vardı. Câmî için Hâşim Raḍî'nin Divân-ı Kâmil-i Camî" sinin önsözüne b. Tehran — 1341 Şemsî hieri; s. 9 - 302.)

Cilt

694

2610

جای عبد الرحمن

Câmî 'Abd'ar-Rahmân

Dîvân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 20.6 × 14.5

Yazı eb'adı : 16.5 × 9.5

Ortası şemseli, kenarları düz cetvelli, koyu kırmızı ciltli. 292 yap. Her s. de 19 satır, her satırda bir beyit var. Yazı ta'liyk. Başlıklar ve bâzı husûsî adlarla beyitler surhla yazılmış; dibâcesi de var. Gazeller, kasidelerden sonra ve alfabetik tertibe göre. Hâkânî'ye nazîre olan "Luccat'al-asrâr" da var. Sonra kıt'alar, rubâiler ve beyitler mevcut. Yazarı ve yazılış târihi belli olmayan ve tam olan bu divan, kâğıdına, yazısına göre X. asr-ı hieriye (XVI) âittir.

Baş : هست صلاى سرخوان كريم
(1. b)

Son : چه خوش باشد که در کاشانه غم دو همدم درد دل کویند باهم
(292. b)

Cilt

695

2612

مجموعه

Cönk şeklinde maemû'a

Cilt eb'adı : 22.5 × 10.5

Yazı eb'adı : 14.3 × 7.4

Mukavva ciltli. Cildin yarısı kopmuş. Yapraklar nem görmüş. 192 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif. S. kenarları altın cetvelle çevrili. Düz ve mâil yazıldığı gibi kenarlarda da s. deki cetvel içinde aşağıdan yukarıya doğru düz yazılmış ikişer beyit var. Yazı güzel bir ta'liyk.

'İrâkî, Avhâdî, Sa'dî, Kamâl-i İsfahânî, Husrav-i Dihlâvî, Salmân Sawacî, Hayâlî, Şâhl, Laṭîfî, Kâtibî... gibi VII - IX. asırlarda (XIII - XV) yaşamış şâirlerin şiirleri var. 179. a da şu ketebeyi görüyoruz :

تم المجموعه بعون الملك الوهاب في يوم الخميس رابع عشر رجب المرجب تسع وسبعين
و ثمانمائه الهجرية على يد العبد الضعيف الفقير المحتاج الى رحمة الا يزد المتعال الحقيق صبورى
كحال احسن الله احواله وستر عيوبه والحمد لله رب العالمين وسلم تسليما كثيرا كثيرا

Mecmû'ada, 'Urî'nin şiirleri de bulunduğuna göre bu târihten sonra da mec-mûa işlenmiş ve şiirler yazılmıştır.

Cilt

696

2613

فیضی ہندی

Faydî-i Hindî (1004 H. 1595) :

Divân

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 30.5 × 11

Yazı eb'adı : 29 × 10

Sırtı meşin âdi mukavva ciltli. 79 yap. Satırlar muhtelif. Yer yer, aradan s. ler düştüğü açıkça belli. Yazı okunaklı bir ta'lyık. Baştafta, şiir başlarında "رہ", karşıya geçerse "تم" yazıları surhla yazılmış. Her s. de üç sütun var. Şiirlerin beyitleri karşılıklı değil. 77. a - b de mensûr bir mektubu var. 79. a da türkçe, 1048 târihini gösteren (1638) bir kıt'a-i târihiyye ve gene türkçe bir kıt'a, bir matlâ' ve bir beyit var ki bunların Faydî ile alakası yok. Nüsha, Faydî'nin 15000 beyitlik divânından bir seçmedir (Faydî için Rayhâne'ye; III, s. 246 - 249, Farhang'e, s. 459 ve İslâm Ansiklopedisi'nde, H. Beveridge'nin mak. e b. s. 592 - 593).

Baş : مستانه سخن میر سد از دل بلب ما

عشق است که بر بسته زبان ادب ما
(1. a)

Son : از پیش من سمنند جفا تیز میکنی

من دردمند عشق و تو پرهیز میکنی
(78. b)

Cilt

697

2614

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 24.4 × 14

Yazı eb'adı : 15.1 × 9

Ortası gül motifli küçük şemseli, kenarları zencirekli ve düz cetvelli koyu kırmızı ciltli. 1. b de başta, lâciverdi fazla, güzel bir başlık tezhibi var. İçinde Bannâyî, Câmî, Tûsî, Şayh, Gazâlî, Kamâl, Humâyûn, Yakînî, Hâllî, İlâhî, Sâ'il, 'Âkifî, Âzarî, İbnî Yâmin, 'Irâkî, Hasan, Salmân, Avhadî, Nâdirî, Faydî, Hâkîmî, Hayratî, Şâlih, Husrav, Hâfız, Ahmad, Lisânî, Sun'î, Kişvarî, Şarîf, Hecrî, Hilâlî, Haydar, Narkisî (İranlı şâir), Âgehî, Mahdî, Âhî, Niğârî, Qudsî, Fağânî, Ahlî, Niyâzî, Ruyâdî... v.s. İran şâirlerinin gazel, kıt'a ve rubâîlerinden müntehab bir mecmûadır. 116 yap. S. kenarlarında lâciverd, surh ve iki altın cetvel var. Her s. de,

başlık için açık bırakılan yerler dâhil, 15 satır ve her satırda bir beyit mevcuttur. Mısra' araları ve başlıklar ikişer ince altın cetvelle ayrılmış. Yazı güzel bir ta'lyık. 89. a da, sonda şu ketebe var :

تم فی يوم الخميس سادس شهر ذی القعدة الحرام عام احدی وسبعین وتسعمیه
عن يد اضعف عباد الله الغنی حسن الخالی الحسنى احسن الله عواقب احواله ببلدة طيبة
لا هيجان صانها الله عن النقصان اللهم اغفر لصاحبه وكاتبه ولمن نظر فيه ٩٧١

Sonda da şu ketebeyi görüyoruz (116. a) :

تمت الكتابة بعمون الله تعالى وحسن توفيقه على يد اضعف عباد الله الغنی حسن الحسنى
المتخلص بحال يوم السبت رابع عشر شهر ربيع الاول بحجة يفهم عن اجزاء عبارة المصراع
التي مكتوب فی آخر القطعة التاريخ واقعه عن صور هذه العبارة

Bu ketebenin üstündeki târih kıt'ası 973 (1565) yılını gösteriyor.

Mecmûayı tertib eden Hâllî, anlaşıyor ki bu intihâbı 971 - 973 yıllarında yapmıştır. 113. b - 114. b de, "لامير حال الحسنى اللاهجي الاصل" başlığıyla bir rubâî var ki bundan, mecmûayı tertib eden ve yazan Hâllî'nin, sâdât-ı Haseniyyeden olduğunu ve bu mahlûsı taşıyan şiirlerin de bu zâta âid olduğu anlaşılmakta. Hâllî Lâhîcî, "Farhang-i Sulhan-varân" da varsa da hakkında fazla bilgi verilmemekte ve vefat târihiyle yaşadığı devir kaydedilmemektedir (s. 150).

Baş : ای ذات تو بنموده رخ از پرده اسماء

اسمائی تو از روی عیان عین مسماء
(1. b)

Son : بی عیب جو بد جمله رقم ز وپی تاریخ

مجموعه بی عیب چنین از شعرا پاک

٩٧٣

(116. a)

Cilt

698

2615

ناصر علی

Nâsır-ı 'Alî (XI. yüzyıl H. XVII)

Muntahabât-ı Divân ve Maînawî

(منتخبات دیوان و مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.3 × 13.5

Yazı eb'adı : 18.3 × 9.4

Düz, yumuşak cilt. Kenarlarında kalın, saçörgüsü zencirek cetvel. 89 yap. S. kenarları bir tek mavi, iki surh cetvelle çerçevesi. Yazı, sağ ve solda mâil, ortada

yukarıdan aşağıya iki satır teşkil etmek üzere yazılmış. Başlarda "ایضا، له" gibi yazılar surh. Yazı güzel bir ta'lyk. Naşır-ı 'Alî, birçok şiirlerinde 'Alî, bâzılarında Naşır-ı 'Alî mahlasını kullanmıştır. 26. b, 49. a daki şiirlerde ve daha bâzı şiirlerinde, bu şiirlerin, Sâ'ib-i Tabrizî'ye (1081 H. 1670 - 1671) nazîre olduğunu açıklamış, bir şiirinin, Naşırî'ye (1021, 2 yahut 3 H. 1612, 3, yahut 1614: *Farhang-i Suhan-varân*; s. 611 - 612) nazîre olduğunu tasrih etmiştir. Mesnevî tarzında yazdığı şiirde, Lâhûr kâthîğından uzun uzadıya ve pek içli ve güzel bir sûrette bahaseder (82 ve devâmı).

چراغ هفت محفل خواجه معصوم   منور از فروغش هند تا روم

beytinde (8. a), Hâce Ma'sûm'a mensub olduğunu açıklar ki bu zât, Nakşbendiyyenin "Mucaddid-i Alf-i tânî" dediği Aḥmad Fârûkî-i Sarhindî'nin halifesidir. 61. a daki

چون خواست خدا که فیض یابند عباد
باشند همیشه ساکنانش دلشاد
در عهد شهنشاه جهان عالم گیر
آباد نمود سیفخان سیف آباد

rubâisinde adı geçen 'Ālam-gîr, Hindistan Mogol İmparatoru Muḥyî'd-dîn Avrang-zîb 'Ālam-gîr olsa gerektir (*Saltanatı*: 1068 - 1118 H. 1658 - 1707. *İsl. Ans. eb. Cüz. 33*; s. 413 - 414).

Tam divân olmayıp bir seçme olan bu nüshada 2. yap. a 354 rakamı konduğu ve rakam tevâli ettiği için herhalde bir mecmûadan koparılmıştır. Son yap. tan sonra üç yap. boşdur. 1. a da 1163 hicri târihini taşıyan "Muḥammad Amin" mührü var; bu zât, nüshayı istinsâh eden zâttır. Ayrıca bir de tuğrâ şeklinde "'Abd'al-Ḥamîd al-muzaḥfer dâ'imâ" mührü var; bu mühür, I. 'Abd'al-Ḥamîd'in cülûs tarihi olan 1187 de kazdırılmış.

Baş : انتخاب دیوان ناصر علی مرحوم بسم . . .

محبت جاده دارد نهان در خلوت دلها

چو نار سبحة کم کردید این ره زیر منزلها
(1. b)

Son ve k. : جز عکس توجلوه بر نتابد   در آئینه که دیده باشی
تمام شد انتخاب دیوان ناصر علی بتاريخ بیست سیوم ماه ذالقعده
روز چهارشنبه در بندر مبارک سورت
(61. b)

Matnawî

Baş : مشنوی ناصر علی رحمة الله عليه بسم . . .

الهی ذرة دادی بجان ریز   شر در پنبه زار استخوان ریز
(63. b)

Son ve k. : که عشقم درک وپی میزند شور   چراغان میکند گلپانک منصور

تم انتخاب دیوان ناصر علی ومثنوی روز دوشنبه فی شهر ذالقعده
یوم سابع وعشرین فی سنة الف ومايه وتسعه وخمسين بخط الفقیر الحقیق
الاحتاج الی رحمة ربه العفو القدير الحاج محمد امین بن الحاج محمد یوسف
اسلامیوی غفر الله له ولوالديه ولمن قراء فيه ولجميع المسلمين امین
والحمد لله رب العالمین در بندر مبارک سورت نوشته شد

(89. b)

(1st. Üniv. K. de, Farsça yaz. larda, 277 No. daki mecmûa'nın 238. b - 302. a, 306 No. da kayıtlı mec. nın 54. b - 77. b ve 314 No. da mukayyet mec. nın 2. b - 33. b yapıklarında Naşır-ı 'Alî'nin şiirlerinden seçmeler olduğu gibi 73 No. da da şiirleri vardır.)

Cilt

699

2616

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 27.5 × 16.3

Yazı eb'adı : Muhtelif

Ortası şemseli, köşeleri küçük yapraklı, kenarları ince zencirekli siyah cilt. Yazı İran ta'lyık. Başlıklar surhla yazılmış. 204 yap. S. lerdeki yazı satırları muhtelif. Birçok s. lerde altı sütun üzerine ve beyitler, birbiri altına, yukarıya doğru mâil yazılmış. Mecmûada Enverî, Hâkanî, Magribî, Alişir Nevai, Sâib, Rûknâ, Enîsî, Meşreb gibi VI-XII. yüzyıl şâirlerinden yüzden fazla şâirin seçme kasîde, gazel, terci' kıt'a ve rubâileri var. 140. a da, Sâib'in bir şiirinin başında "سلمه الله" kaydı bulunduğu gibi 1180 H. de (1766) vefât eden Meşreb'in bir şiiri de aynı başlığı taşımakta. Mecmûada, bâzı yeni yazılar müstesnâ, iki çeşit yazı olduğuna göre asıl mec. XI. asr-ı hieride (XVII) tertib edilmeye başlanmış, XII. asırda (XVIII) birisinin eline geçmiş, o da ilâvelerde bulunarak mec. yı tamamlamıştır.

Mec. Naşırâ'nın (1030 H. 1620 - 1621), Şâib'in (1080 H. 1669), Faydî-i Hindî'nin (1004 H. 1595 - 1596), Alişir'in (906 H. 1501) bâzı münşeatıyla başlıyor (1. b - 6. a), sonra şiirler geliyor. Bunların içinde, Muhtaşam-i Kâşânî'nin (949 H. 1542), "Duvâzdeh band" adıyla anılan mersiyesi (44. b - 46. a), 895 ten (1489 - 1490) sonra vefât eden Maktabî'nin "Laylî vü Macnûn" undan bir kısım (84. a - 85. a), 'Urî'nin (999 H. 1590) "Husrav u Şîrîn" i (85. b - 104. a), Vahşî-i Bafîkî'nin (991 H. 1583) "Farhâd u Şîrîn" i (89. b - 104. a), Anîsî-i Şamlu'nun (1014 H. 1605) "Mahmûd u Ayâz" ı (109. b - 121. a), Ravnaqî'nin (1031 H. 1621 - 1622) "Farhâd u Şîrîn" i var (122. a - 123. b). Bunlardan başka "Maczûb" diye tanınan Muḥammad Rıdâ b. Muḥammad-ı Tabrizî'nin,

بهر تاریخ آنکه درهاستف   شاه راه نجات ایمان گفت

târîhinden anlaşıldığına göre 1068 H. de (1657 - 1658) yazdığı "Şâh-râh-ı Nacât" adlı mesnevisi var (156. b - 175. b. Rayhâna, bu zâtın vefât târihini kaydedememiş; III. s. 453. *İzâh'al-maknûn*, divânı olduğunu kaydetmekte; I, s. 528; bu

mesnevîyi anmakta; fakat vefâtını yazmamaktadır; II, s. 39. Farhang, Maczûb diye anıldığını kaydediyor; s. 510).

Mec. da ayrıca Kâvî adlı bir âzerî şâirin türkçe bir terkib-i bendi (16. b - 17. a), Fuḡlû'nin A'imma-i İmâ'î'ni medheden farsça bir kasidesi (131. b - 133. a), türkçe birkaç şi'ri (136. a - b, 147. b - 150. a-b) ve Nasîmî'nin türkçe şiirleri var (136. b).

Mec. nin başı : . . . شکر و سپاس صانعی را که اجزای وجود انسانرا . . .
(1. b)

Son ve ketebe: که بپند و بالی در آخر زمان شریکند اما شریک زبان
زبره العبد المذنب المحتاج درویش حسین بن مولانا نیاز اردوبادی عفی
عنہا آمین تحریراً فی پنجم شهر جمادی الاول سنہ تسع و اربعین والف
امید اگر سهوی و خطایی رفته باشد باصلاح آورند که عندالله ضایع نیست
(203. b)

Şah-râh-ı Nacât :

Baş : این کتاب از توجہ حضرات شد مسمی بشاه راه نجات
بسم الله الرحمن الرحيم

هم از کار خود نمیشدست شد بنایش ز اعتقاد درست
(156. b)

Son : راه این منزل این و نامه تمام گفتمت والسلام والاکرام
(175. b)

(204. a da ayrı bir yazıyla Wâ'iz-ı Kâzî'nin A'imma-i Hüda'yı medheden farsça bir şi'ri var. Bu zât, "Abcâb'al-Cinân" müellifidir ve 1089 H. de; 1678; vefât etmiştir. Rayhâna; IV; s. 270 - 271. Farhang; s. 640. Mec. hem mensûr, hem manzum yazıları ve A'imma'nin adları yazıldıkça "عليه السلام" diye tebcil edilmeleri bakımından Şi'a-i İmâmiyya mensuplarından başkalarının ellerine geçmemiştir.)

Cilt

700

2617

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22 × 13.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Kenarı zencîrekli, sırtı tâmir görmüş düz kırmızı meşin cilt. 881 yap. Birçok s. lerde 15 satır var. Kitap adları ve fasıllarla dikkati çekmesi gereken yerler ve âyetler, "رباعی، بیت، قطعه" gibi sözler surhla yazılmış. Yazı, 189. b ye kadar ta'hiyk ve aynı. 190. s. den itibaren nesih ve değişik iki yazı var.

I) خواجہ نصیرالدین طوسی Hwâca Naşîr'addîn Tûsî : اوصاف الاشراف Awşâf'al-Aşraf. Farsça.

Baş : بسم . . . سپاس بیقیاس بارخدایی را که عقل را قوت اطلاع
بر حقیقت او نیست
(1. b)

Son : اینست آنچه درین مختصر خواستیم که ایراد کنیم سخن منقطع شد
قلم اینجا رسید سرپشکست سخن اینجا رسید کوتاه شد
والسلام والسلام علی من اتبع الهدی . . .
(27. b)

(1320 de Tehran'da basılmıştır).

II) Farsça mektuplar. 26 tâne. Son mektubun sonu yok.

Baş : بسم . . . هر چند دیده رمد رسیده دور افتادگان راحله نیاز . . .
(28. b)

Son : واگر احیاناً در تحقق این مدعا و تیقن این مبتنا اربابانی
(45. b)

III) Himmatî : Hz. 'Alî hakkında türkçe medhiyye (Tarcl'i band. Himmatî, Denizli'li olup III. Murad zamânında Manisa'da Arpa kâtipliği hizmetinde bulunmuş, 1001 de; 1592 - 1593; vefât etmiştir. O. M. II; s. 487 - 488.)

Baş : امرناده علی مدد سندن قدرتک اولی مدد سندن
یا علی یا علی مدد سندن یا علی ولی مدد سندن
(47. b)

(Son yap. ta Vîrânî'nin de bir gazeli var.)

IV) Bahâ'addîn Muḥammad b. 'İzzaddîn'al-Âmilî Bahâ'addîn Muḥammad b. 'İzzaddîn'al-Âmilî (1031 H. 1621 - 1622) : نان و حالوا Nân u ḥalwâ. Farsça manzum.

Baş : اما بعد حمداً لله علی افضاله والصلوة والسلام علی اشرف الخلائق
محمد وآله . . .
(48. b)

Son : یا بهائی اتخذ قلبا سواه فهو ما عبود الا ما هو
(60. a)

(Rayhâna'ye, II, s. 382 - 396; Farhang'e b. s. 91 - 92).

V) Şâh Ni'mat-Allâh Wall'nin (627 yahut 834 H. 1423, 1430) 5 şi'ri. Farsça. X. asır şâirlerinden olup 953 te (1546) vefât eden Yûsuf Sina-şâk'in kardeşi Hay-

ratî'nin Türkçe bir şi'ri, 'Abd'Allâh adlı birisinin farsça bir Teref'i, 75. a da, 9. beyitte tasrih ettiği veçhile Şâh Ni'mat'Allâh'ın mensuplarından Amrî'nin,

چونکه تاریخ نظم من نظم است   نظم اینجا رسید بس به نظام
beytinden açıkça anlaşıldığı gibi 990 da (1582) yazdığı ve sonundaki şu,
این نامه که عشق نامه نامش کردم   در مدت یک هفته تمامش کردم
در عقد دوازده چو دیدم اورا   زان تحفه مجلس امامش کردم

rubâisinden anlaşıldığına göre "Eşk-Nâma" adını verdiği 12 bentlik farsça terci'i, aynı zâtın 987 de (1579) yazdığı farsça bir kasidesi (81. b, beyit. 9) ve birini, 988 de (1580) yazdığı (82. b, beyit. 3) iki farsça gazeli var (Amrî, 999 da; 1590 - 1591; vefât eden Şayh Abû'l-Kâsım Amrî-'i Şîrâzî olsa gerektir; Farhang; s. 58). Bundan sonra Muşâhib'in farsça bir mesnevisi (Muşâhib için Farhang'e b. s. 545 - 546), Şânî-i Tekelî'nün (aynı, s. 387 - 388), Naşîrâ-yı Hamadânî'nin (aynı; s. 606; Rayhâna, IV, s. 200) farsça bir mesnevisi mevcuttur.

VI) Risâle-i Mawlânâ Fuḍûlî 'alayhir rahma. Farsça mensûr bir risâle.

Baş : حکا گفته اند که گذشت از همه کس خوبست و از توانگران
خوبتر...

(89. a)
Son : در دبستان ریاضت مرد باطل نیستم
صفحه پہلوی مارا بوریا مسطرزده است
(97. a)

(92. b de. شنید ستم که استاد مهینه خری میراند و بارش آبکینه
beytiyle Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr'ın adı anılmakta ve bir hikâyesi nakledilmektedir. Bu risâlenin Fuḍûlî ile ilgisi yoktur ve 'Abd'Allâh-ı Anşârî'nin bir risâlesidir, yahut risâlelerinden alınmış seçmelerdir sanıyoruz.)

VII) İbnî Sinâ : ابن سینا Zafar-Nâma-i Buzuremîhr-i hakîm. Farsça.

Baş : بسم... آورده اند که در روزگار نوشیروان هیچ علمی عزیز تر از
علم حکمت نبود
(97. a)

Son : گفت عفو کردن چون قادر بود تم الرسالة
(99. b)

(Kasf, bu risâlenin, Nâşîrevân'ın sorularına Buzuremîhr'in cevaplarından meydana gelmiş ve pehlevî diliyle yazılmış bir risâle olduğunu, sonradan Sâmânîlerden

Nâh b. Manşûr'un; 366 - 384 H. 977 - 997; emriyle İbnî Sîsâ tarafından farsçaya çevrildiğini yazıyor; II, s. 1120.)

VIII) Hakîm Şifâ'î'nin (1037 H. 1627 - 1628) yedi bentlik farsça bir tercii, gene ona âid olması ihtimâli bulunan iki farsça rubâi, Şabûhî Aḥmad Dada'nın (1057 H. 1647) türkçe meşhur tercii, IX. asr-ı hicrî şâirlerinden (XV) Gubârî'nin (O. M. II; s. 248) türkçe tercii, Maṭnawî şâirî Surûrî'nin (969 H. 1561 - 1562) metinde dokuz, hâşiyede otuzbir tâne türkçe gazeli.

IX) Şâ'ib-i Tabrizî'nin farsça 133, Hüsrev-i Dihlâvî'nin 6, Raḡlî-i Artîmânî'nin 4 (Farhang'e b. s. 233), Naẓîrî-i Harawî'nin 4, Kâḡlî Aḥmad Nigârî'nin 8, Fırşat'ın 2 farsça gazeli.

Bu kısmın sonunda şu ketebe var :

هو این دوکلمه متفرقات در مجمعه فضیلت و کمالات خنکار درویش
یوسف بکتاشی برسم یادگاری نوشته شد   قلم اینجا رسید سر بشکست
سخن اینجا رسید کوته شد   بتاريخ ۴ شهر رمضان المبارك مرقوم کردید سه ۱۱۰۵
افوض امری الى الله عبده علی اکبر (mühür)

(146. a)

X) Faḡl-ı dahum az Kitâb-ı Nuzhat'al-Arwâḥ dar âğâz-ı fıtrat.

Baş : در فصل ربیع خواستند که ربع مسکون را از خزانه کن
فیکون عشرتی فرمایند

(146. b)

Son : بغیر از علر تسلیم اندرین راه   ندارد چاره بیچاره درویش
(159. b)

(25. fasla kadardır. Bütün kitap 28 faslıdır.)

XI) Sayyid Kâsım'al-Anwâr'ın farsça bir mektubu.

Baş : عنایت ازلی وسعادت ابدی اعنی قبول قلوب جوامع مردان ...
(159. b)

Son : حق تعالی توفیق کناد در محو واثبات والسلام
(161. a)

XII) Budalâ-Nâma. Türkçe. Noksan. Kaygusuz Abdâl : قیغوسوز آبدال

XIII) Kaḡlî-zâda Şamsaddîn Muḥammad : ترجمه قاضی زاده شمس الدین محمد
Tarcama-i Ma'dîn'al-cawâhir wa Rawḡat'al-ḥawâ-
tır. Türkçe.

Baş : بسم... الحمد لله في كل حين وأوقات أو كلكم الله تعالى إيجوندر
آنجق دنگل زماننده ووقتلارده...

(194. b)

Son : وجملة نك رجوعى اكادر منبهات تمام اولدى الله تعالى نك توفيقى
ايله والله تعالى صلوة اتسن رسولى حضرت محمد اوزره وانك ال
واصحابى اوزره جملة سنه

(232. a)

هذه "Bu kitaba "منبهات Munabbihāt" da dendiğini 194. a da, dibâcedeki "cümle-
sinden anlamaktayız. Asıl eser, Şayh Zayn'al-Kuḫāt Aḥmad b. Muḥammad'ındır
ve mev'ızaya aittir. Kaşf, bu kitabı almakta, fakat müellifin vefât târihini vereme-
mektedir; II, s. 1848. Mütercim, 988 H. de; 1580; vefât eden Şeyhulislâm Şamsad-
dîn Nuḥ'tur; O. M. I, s. 401; İlmiyye Sâl-nâmesi; s. 392 - 393).

XIV) Rasmî Rasmî... صلوة الله... (؟) منقبه اسرار المعجزات من الرسائل (Nursalln) şalawât-Allâhî 'alayhim ac-
ma'in'aṭ-ṭayyibîn'aṭ-ṭâhirîn. Türkçe.

Baş : بسم... سنبهان من اودع فى ارسال الرسل حكماً جزيله
(231. b)

Son ve ketebe: وبو فقير يرتقصير بر ايكي نسخه جمع ايدوب ترجمه ده دخى على
قدر الطافه اهتام بو حمله اتمام ايندم بعنايت (böyle) الله تعالى
وحسبنا الله ونعم الوكيل كاتب هذا الكتاب رسمى الحقيق غفرله
(276. a)

Müellif, dibâcede, 544 H. de (1149) vefât eden Kādî 'İyâd'ın "Şifâ" sından
faydalandığını, Hz. Muhammed'in mucizelerinin, diğer peygamberlerin mucizele-
rinden daha üstün olduğunu, bu hususta "ba'dı ahyâr-ı salaf" in te'lifleri bulun-
duğunu, bu kitapların arapça olduğu cihetle kendisinin bunlardan iktidâla türkçeye
çevirdiğini söylüyor; fakat kendi adını anmadığı gibi hangi kitabı esas ittihaz etti-
ğini de bildirmiyor. Kâtib Rasmî, aynı zamanda mütercim midir? Öyleyse bu zât
kimdir? Bu hususta kesin bir söz söyleyemeyeceğiz. Ancak ketebede "عناية الله"
"عناية" diye yazması ve kendisine "kâtib" demesi, Rasmî'nin müstensih olduğu
zannını kuvvetlendiriyor. "Kaşf" te, 400 H. de vefât eden (1009) Abū-İshâk
İbrâhîm b. Muḥammad b. Ḥalaf b. Ḥamdân'ın "Kitâb'al-Mu'cizât" adlı bir kitabı
var ki (II, s. 1460), bu kitap, 1340 H. de (1921) vefât eden Gümüşhâneî Şayh
'Umar Dıyâ'addîn tarafından "Kitâb'al-mu'cizât li camî'al-Anbiyâ" adıyla
türkçeye çevrilmiş, halifelerinden 'Umar Luṭfî tarafından metniyle, 1340 - 1338 de,

İst. Evkaf Mat. sında bastırılmıştır ('Umar Dıyâ'addîn'in hâl tercemesi, 2 - 4. s.
lerdedir). Elimizdeki eser, bu eserin aynı olduğundan mütercim, İbnî Ḥamdân'ın
risâlesini, Şifâ' v.s. eserlerden de faydalanarak türkçeye çevirmiştir. O. M. de Mu-
ḥammad Şâkir b. Muṣṭafâ Anamûrî adlı birisinin "Mu'cizât-ı Anbiyâ" adlı bir
eseri bulunduğu kayıtlıysa da bu zât hakkında bilgi verilmemektedir (III, s. 186).

XV) ? : 41 Hadisin türkçe birer küt'ayla tercemesi.

Baş : ويل للذين يحدّثون ليضحك ويل له ويل له

اولدى ويل ججيمى انك ايجون

كُلدره خاقى شوخ و شقرق اوله

(276. b)

Son : اچلور نكتهلرله هر سرتى كشف اولور جملة عيبى عارى گيدر
(281. b)

Bu risâlenin içinde "مفتاح" sözüyle başhyan hadisler 277. b - 278. b s. lerini,
ölüme, şeytana, kabre âit hadisler de 279. a - 281. b s. lerini kaplamaktadır. 278. b
nin sonunda,

رأس عقل اولدى بعد (ه) إيمان خليفة (خلق ايله) ايلمك مداراى

كه مدارا زمانيدر بو زمان عارف اكلىر بو رمز (و) ايمانى (نى)

küt'ası, bunun yanında da "ت ١٩" târihi var. "Budalâ-Nâme" de, 182. b de,
"عليه السلام" ve "سلطان" sözlerindeki "عل عليه السلام" ve "سلطان عليّ گوردى"
temellük edenlerden biri tarafından, parmakla, kâğıt yırtılırcasına silinmiş. Karşı
s. de "عل" den sonraki "عليه السلام" da, iki yerde aynı tarzda bozulmuş. Said Hemdem
Ç. 182. b kenarına bu münasebetle şu yazıyı yazmış :

«بو كتاب جليل القدر بر مسلمان صورتنده كافر يزید مشرب البينه كجهره حضرت
على عليه السلام يازيلان محالرينى محضا جهل وعنادندن قارالمش وكندى اعتقادى كجى
بوزمش گويا اول جاهل عليه السلام لفظى انبيايه مخصوص زعم ايدوب حضرت على
عليه السلام حقنده تجويز ايتيموب بو فضاحتى ارتكاب اتمش اول مردود السلام علينا
وعلى عباد الله الصالحين كلامنى آيا اثنائى صلوتده تلاوت ايتيمزى ايدى وياخود هيچ
برمرده سلام ويرمىزى ايدى احاد عوام ناسه السلام عليكم ديمك سنت ايكن حضرت على
حقنده سلامى چوق گورمش لعنة الله على الجاهلين المبغضين المستكبرين »

2641

Cilt

701

على بن المقرئ بن عباس الشريف المدني

All b. al-Muḥrī b. 'Abbās'aş-Şarīf'al-Madānī :

Al-Ma'ādin 'al-'Ascadiyya fi Şarḥi Madīhi
Ḥayr'al-bariyya

(المعادن العسجدية في شرح مدح خير البرية)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20 × 14,3

Yazı eb'adı : 16 × 10

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli, yumuşak, pek yıpranmış, koyu kırmızı cilt içinde. Formalar kopmak üzere ve perişan. 79 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı okunaklı ve Arap diyârına hâs bir nesih. Müellif dîbâcede, « بعد فيقول المحتاج » و بعد فيقول المحتاج « الى عفو ربه اللطيف على بن المقرئ بن عباس الشريف المدني وسميته بالمعادن العسجدية » Kasîde, 161 beyit olarak alınmıştır. Beyitler, önce lûgat, sonra sarf, sonra nahiv, sonra da bedî' bakımından tahlil ediliyor; en sonra mânâ verilerek şerholunuyor. Şerhte yazılış târihi ve yazanın adı yok. Ancak 7. a - b, 8. a, 9. a, 10. a, 12. a - b... gibi bâzı s. lerde, istinsâh edilirken unutulmuş sözlerin, bâzı kere “صح” kaydı konarak, bâzı kere kayıtsız olarak kenarlara yazılması, en sonunda ketebe olmaması, bu nüshanın, şârihin elyazısı olduğu zannını kuvvetlendirmektedir. Kasidenin şerhi bittikten sonra 127. beyte dayanarak Hz. Peygamber'in gazâları, kısaca anlatılmaktadır. Bâzı yerlerde, 69. b de, 162. beyit olarak kaydedilen beyit gibi, kenarda ayrı bir yazıyla hâşiyeler var ve bunların bir kısmında “نسخه” kaydı mevcut. Bu da, bu kitabın, şârihin elyazısı olduğunu gösterir zannındayız. “Kasf” te, bu zâtın bahsedilmekte, ancak bâzı Medinelilerin şerhi olduğu kaydolunmaktadır; Şerefeddin Yaltkaya ve Rif'at Bilge, bu cümledeki “Medineliler” i, “müderrişler” olarak tashih etmişler (II, s. 1336; not. 1). Gene Kasf, Husayn Wā'iz'in, “تحفة الصلوات” da, İmam Madanî'nin de bir şerhi olduğunu zikrettiğini söylüyor (aynı s. Mad. nin sonu). Acabâ bu İmâm Madanî, 71. b de, bir kere daha adını, “قال شارح هذه” قال شارح هذه “diye anan şârih midir? Yazı ve kâğıt bakımından VIII. asra (XIV) âittir sanırız.

(Kasîdat'al Burda, yahut Bur'a, 694 te; 1294 - 1295; vefât eden İmâm Bâşurî Şarafaddîn Abû-'Abd'Allâh Muḥammad b. Sa'id'indir. Şerhleri, tahmisleri ve tercemeleri için Kasf'a b. II, s. 1331 - 1336).

2642

Cilt

702

مصطفى بن محمد

Muḥtafâ b. Muḥammad (998 H. 1589 - 1590)

Tarcama-'i şad Kalimât-ı Çhâryâr

ترجمة صد كلمات چهاریار

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21,3 × 14

Yazı eb'adı : 16,7 × 8,2

Ortası şemseli, kenarları zencirekli kırmızı, sırtı kopuk, muklaplı cilt. 124 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları tek surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. 4 kısım üzerine. Her kısma başında kötü bir tarzda müzehheb bir başlık var. İlk iki s. bakır karışık altın cetvelle çerçevesi. I. kısım Abû-Bakr'ın yüz sözünün tercemesi dîbâceden sonra 4. b de başlıyor; 34. b de bitiyor. Ömer'in yüz sözünün tercemesini muhtevî II. kısım 36. b - 63. a da. Ösmân'ın yüz sözü 97. b - 124. b de. Ali'nin sözleri son kısım olan 97. b - 124. b de. Mütercim, kendisinin Kastamonu'lu olup adının Muḥtafâ b. Muḥammad bulunduğunu, Abû-Ayyûb'al-Anşârî civârında Sultan Muhammed'in medresesinde tedris ile meşgul iken vezîr Ferhâd Pâşâ'nın dileğiyle bu eseri tercemeye başladığını 2. a da söylüyor ve eserinin “Çâr şad Kalimât” ın tercemesi bulunduğunu 2. b de bildiriyor. Her bölümün başında, sözleri söyleyen halifenin muhtasar hâl terc. var. Muḥtafâ b. Muḥammad, H'âcagî-zâda diye tanınmıştır ve 998 de vefât etmiştir (Kasf; II, s. 1077. O. M. II, s. 19 - 20). Ferhâd P. mütercimin kaydına göre “واصل حنوبت عليه الشان”, yâni dâmâd olduğundan, Muḥtafâ P. nin oğlu olup Enderûn'da yetişen ve 972 de (1564) vezîr-i sâlis olup, 974 te (1566) Şehzâde Muḥammad'ın kızı Humâşâh Sultân'ın alan ve 982 gevvalinde (1575) vefât eden Ferhâd P. dir (Sicill; IV, s. 16). Eser, 974 le 982 arasında Raşîd'ad-dîn Watwât'ın (552 H. 1157, yahut 573; 1177, yahut da 578; 1182) kitabının tercemesidir. Türkçesi, arapça ve farsçayla karışık ve cümle yapımı bakımından medrese türkçesidir.

بسم... حمد فراوان وثناي بی پایان اول خدای مستعان حضرتنه
اولسونکه

(1. b)

Son ve k.: اما حسن ترتیب ترجمه اولنان نسخه ترتیبیدر حتی اکابر سلفدن
اکثری بو ترتیبی اختیار اتمشادر الحمد لله علی التمام ... من ید العبد
الفقیر... محمد رشدی بن الحاجی محمد الشهیر بانطاقیه... فی جا ۲۳ ۲۳۷
(124. b)

(Bu nüsha 1237 de istinsâh edilmiştir. 1053 te istinsâh edilmiş bir nüshası da 5592 No. dadır.)

Cilt

703

2643

حسین بن معین الدین میبیدی (قاضیمیر منطقی یزدی)

Husayn b. Mu'inaddin Maybidi (Kadimîr Mantıki-i Yazdi.
904 yahut 9 yahut 911 H. 1498, 1499, 1505)

Şarh-i Divân-ı 'Alî b. Abî-Tâlib

(شرح دیوان علی بن ابیطالب)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 15.2 × 9

Yazı eb'âdi : 10 × 6

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tâmir görmüş meşin ciltli. 172 yap. Bâzı s. lerinde 19, çoğunda 20 satır var. "رباعی، نظم، بیت" gibi sözlerle husûsî adlar, âyetlerin başlarındaki "آیه" sözleri, "یفرماید" gibi dikkati çekmesi gereken sözler ve metne âit şiirler surhla yazılmış. Yazı nesta'lıyk. Rayhâne, Maybidi'nin hâl terc. de, bu şerhin Tehran'da iki kere, ayrıca da Nuwâb'ın Şarh-ı Nahc'al-Balâğa'sının hâşiyesinde basıldığını kaydeder ve kitabın dibâcesinde, tasavvufa dayanan bilgiler verildiğini söyler ve 'Alî'ye nisbet edilen şiirlerin hepsinin ona âid olduğunun şüpheli olduğunu bildirir (c. IV; s. 111 - 113. Maybidi için, Farhang-i Suhan-varân'da Mantıki-i Yazdi mad. e; s. 568 ve bu şerh için Al-Zarî'a'nın XIII. c. e b. s. 266 - 267. Hz. 'Alî'nin divânındaki şiirler için Konya Müz. Abdülbâkî Gölpinarlı K. basmalarında 295 No. lu divâna Hâlis Ef. nin kaydettiği notlara da b).

Baş : بسم ... سپاس سعادت اساس وشکر عبادت اناس معبودی را که ...
(1. b)

Son ve ketebe: وپاو دهند وپادشاه میفرماید که گوهر را زود بشکن وصلایه کرده
بیاور تمام شد این اوراق پریشان ... ذی القعدة ... سید عبد القادر
ابن موسی ... فی سنة الثامن والاربعین ومئتان والالف از هجرة النبی ...
(172. b)

Cilt

704

2644

?

Munşa'ât

منشآت

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 21 × 14.5

Yazı eb'âdi : 17.5 × 11.5

Kâğıt kaplı; başı ve sonu eksik. 60 yap. Yazı Selçuk neshi. Dibâceden, müellifi anlaşılamıyor; ancak baş tarafta mecâzlardan, bu münâsebetle de kalem ve hokkadan, âyetlerde ve hadislerdeki mecâzlardan bahsetmekte ve Musul Emiri Nûraddin Arslân b. Mas'ûd'un (589 - 607 H. 1193 - 1211) mektuplarını topladığını bildir-mekte (2. a). Kitapta bu emirin, vezirlerini bir şehirden başka bir şehre gönderirken yazdığını, bâzı beylerin Divânül-Hilâfeye yazdığı mektupla günlerin husûsiyetlerine âid ve bâzı dostlara yazdığı, iştiyakı bildiren, receb, şa'bân ve ramazan aylarıyla bayram kutlamasına dâir mektupları, bayramdan sonraya, bayram günlerinde bâzı beylere yazdığı mektupları mihr-i can tebrikini, şem' vasfını belirten mektupları, Damaşk Eyyûbilerinden İsâ b. Abî-Bakr b. Ayyûb'un (615 - 624 H. 1218 - 1227) ihsânını bildiren, evsafını anlatan mektubu, Musul Atabeki 'İmâdaddin Zangî b. Aksungur (521 - 541 H. 1127 - 1146) zamânında, onun, ondan sonra oğullarıyla torunlarının hizmetinde bulunanlara yazdığı mektup ve çoğu Musul beylerine gönderilen, Dârül-Hilâfeye yollanan mektupları var. 60. a da Halife al-Zâhir bi amr-Allah Muhammed b. an-Nâsir li dîn-Allah 'Abbâs Ahmad'ın ta'ziyesi dolayısıyla Divân-ı hilâfete gönderilen mektubun başında, bu halifenin 623 şa'bânının ilk günü vefât ettiğini, babası an-Nâsir li dîn-Allah'ın, 622 ramazanının sonunda vefât eylediğini, ikisinin ölümleri arasında dokuz ay ve birkaç gün bulunduğunu öğreniyoruz. Bu mec. VII. asr-ı hicriye (XIII) âit ve târih bakımından değerlidir.

Baş : علماً واملی له فی توسعه مواهب الانعام لیزداد حبیباً لا ائماً ولقد
رام ان یمثله بمثال فکان فیہ ابراهیمی النظر ولما وجده اعظم من
کل شیء ...

(1. a)

Son : وقتله مقننم للعزاء شطراً وللهناء شطراً فاذا نطق هذا اسبل دعماً
واذا نطق بهذا ابدا ثغراً

(60. b)

2660

علی بن ابیطالب

‘Alī b. Abī-Tālib (40 H. 661) :

Dīvān

(دیوان)

ARAPÇA

ve

farsçaya terc.

Cilt eb'âdı : 17.5 × 13

Yazı eb'âdı : 13 × 9 (tercemeler dâhil)

Ortasında küçük bir şemse, kenarlarda zencirek cetvel var; fakat zamanla tamâmiyle bozulmuş. Sirt ve kenarları tâmir görmüş, yumuşak ve koyu kırmızı ciltli. 109 yap. Her s. de, altlardaki farsça ve surhla yazılmış tercemeler müstesnâ; sekiz satır var. Bâzi sözler solmuş, üzerlerinden yeni bir kalemle gidilmiş. Kitabın üstünde, nisbeten yeni, fakat metindeki yazının karakterini taşıyan sülüs bir yazıyla «دیوان حضرت امیر علیه السلام» yazılmış. Aynı kapak yaprağında gayet güzel bir ta'hyikle.

کلام علی کلام علی وما قاله المرتضی مرتضی

الفقیر الى الله العلی الولی

حسین بن قاسم الصفوی

الحسینی

غنی عنها

kaydı var. Metinde kaafiyeleri gösteren ve sülüsle yazılan yazılarla şiirlerin başlarındaki “ ایضاً علیه السلام ، وله علیه السلام ” gibi yazılar surhla karışık siyah mürekkeple yazılarak metinden ayrılmış. Başa, arapça bir dibâce ilâve edilmiş. Metinde, her satırda bir beyit var. Her beytin altına, asla tam sadâkatla farsça tercemesi ta'hyikle yazılmış. Bâzi şiirlerin altına, ne için yazıldığı kaydedilmiş. Başlığı 6. a da bulunan 6. b de yazılı şi'rın yanına “ هذه الايات للحضری ” kaydı surhla yazılmış (*Abū-'Abd-Allāh Bahā'addīn Muḥammad b. İbrāhīm. 698 H. 1298 - 1299. Rayḥāna, VI, s. 183. İbni Nāḥḥās mad.*). 8. a daki iki beyitlik şi'rın yanına “ ابن قتیبہ ” kaydı konmuş “ رواه ابو قتیبہ وقيل ان ” ذلك لبعض بنی سلیم مثل به ” olsa gerek. 270 yahut 71 H. 883 - 884. Rayḥāna, VI, s. 113 - 114). Bu çeşit kayıtlar surhla yazılmış ve sonradan ilâve edilmiş. 13. b, 14. b, 27. a - b, 21. a gibi bâzi s. lerde, şiirlerin senedleri ve râvileri yazılı. Râviler arasında Şayḥ Muḥfid (413 H. 1022), Abū-Ca'far'aṭ-Ṭūsī (460 H. 1067), Şayḥ Tabrasi (548 H. 1154) gibi ricâl-i İmâmiyye mevcut. Gerek “ علیه السلام والتحيه , علیه السلام ” gibi

başlıklardan, gerek râvilerden anlaşıldığına göre yazan Şi'a-i İmâmiyya'dendir. 109. a da, alt tarafta “ النظر فيه وتدبر معانيه داعياً لن يعاينه بحسن التقي والحب على ” kaydı var. Başlıklardaki surhla yazılmış yazılar, bu kaydı yazan kişinin. Bu kayıttaki “ النقا الفقير العبد محمد بن سعد ختم الله له بالحسن بمحمد وآله سنة ١٠١٤ ” sözü, bu zâtın da İmâmiyya'den olduğunu gösteriyor. 79. a ve 80. a da başlıklarda silintiler var. 91. a da da “ عمرو بن عبدود ” ün adından sonra yalnız “ Lafza-i Calâla ” görünüyor; ondan önceki bir kelime silinmiş ki bu, “ لعنه ”, yahut “ نخذ له ” gibi bir söz olacak. 99. b de de “ عمر بن الخطاب ” sözünden sonra bir silinti var. Bu silinti, ya takıyye yüzünden, yahut sonradan, Sünnilerden birisi tarafından yapılmış olsa gerek. Yazı ve kâğıt bakımından bu nüsha, hieri VIII. yüzyıla (XIV), nihâyet IX. yüzyılın ilk yarısına (XV) âittir.

بسم ... الحمد لله الذي دانت لعزته الجبارة ...

(1. b)

Metin ve tercemenin başı : قافية الهمزة

الناس من جهة الشمال اكفاء ابوهم آدم والام حواء

مردمان از روی پیکر همسرانند پدر ایشان آدمست ومادر حواء

(2. a)

Son :

فُتُسال بعمده عن كل شيء هذا ما اكدى اليه كدتي

وسوال كنند ما را پس ازن همه چیزی اينست آنچه بغایت رسيد بدان رنج بردن من

(108. b)

(Sonunda arapça bir hâtîme var; bunun altına da surhla tercemesi yazılmış.

” تمت وطابت باليتها زادت خير الدواوين تحويه وتحفظه ديوان شعر امير المؤمنين على ” فيه المعالي وفيه الفضل مجتمعا كفضل صاحبه على العالمين والحمد لله رب العالمين والصلوة لكاتب الحروف الفقير ” sözüyle bitiyor. 110. a da “ على خير خلقه محمد وآله اجمعين ” başlığıyla dört arapça kıt'a var. S. nin sonunda da “ ١١٠٤ ” kaydı mevcut. 110. b den 114. b ye kadar ‘Alī'nin kelimâtını farsça ve nazmen terceme eden bir eser var. Başında, 28 beyitlik mesnevi tarzında bir dibâce mevcut; ilk beyti,

ديريستان انيس بگشامد نافه باك قدس بگشامد

(110. b), son beyti,

هين حسن روكونون كه تودوري باسر ترجمه بدستوري

beyti (111. b).

Bu dibâcede,

این گل از بوستان جد منست هرجه خواهم کنم که حد منست
beytinden (III' a, 2. beyit) anlaşıldığına göre bu zât, sâdâttandır. Dibâcede,

گوهر تاج خسروی مسعود که شد اخترز طالعش محمود
انک در رزم یادگار علیست در کفش تیغ ذوالفقار علیست
کیست جز شهریار دولت یار بر یکی اسب صد هزار سوار
.....

beytleriyle Mas'ûd adlı birini övmekte ve kitabını ona ithâf eylemekte. Mahmûd sözünün de, kaafiye dolayısıyla bile olsa aynı beyte alınması, bu Mas'ûd'un, 492 - 508 de (1098 - 1114), Gazneliler Hükümdarı III. Mas'ûd olmasını hatıra getiriyor. Macma'al-Fuṣahâ, sâdâttan Aşrafaddîn Hasan b. Nâşr-ı 'Alawî'den bahsetmekte ve Hasan-ı Gaznawî diye aldığı bu zâtın, Bahrâm Şâh'la münasebeti bulunduğunu kaydetmektedir. Bahrâm Şâh, Mas'ûd'un oğlu olup 511 - 547 de (1117 - 1142) Gaznelilerin hükümdarlığında bulunmuştur. Bütün bu münasebetlerle bu Hasan'ın, Hasan-ı Gaznawî olduğunu söyleyebiliriz (Rayhâna'ye de b. III, s. 157). Bu mesnevinin sonu yoktur.

Metin :

Baş :

بسم ...
کردم آغاز این بنام خدای
هم خطا بخش وهم عطا بخشای
اوصی علی ابنه الحسین علیهما السلام
بر ایشان باد سلام
وصیت کرد علی پسر خود را حسین

گفت سلطان اولیا به حسین
کای دلارام جان و قرّة عین
(111. b)

Son : ومن علم ان کلامه من علمه قل کلامه الا فیا ینفعه

سخت نیز در شمار آید
تا نگوی جز انک کار آید
(114. b)

(Son kapak kâğıdında,

تشریف بمطالعه العبد الفقیر الیه سبحانه و تعالی احمد بن ابی بکر بن الشیخ محمد بن الشیخ هلال الوعیطی الحلبی غفر له ولوالدیه والمسلمین سنه ١١٠١
kayı var. (Hz. 'Alî'nin divânı, Bulak'ta 1251 de, Mısır'da Mat. İlmiyye'de 1312 de, gene Mısır'da taşbasmasıyla 1276 da, İran'da 1283 te, Tehran'da farsça şerhlerle 1284 te, Bombay'da 1300 de G. Kuypers'in lâtince şerhiyle Leiden'de, 1745 te basılmıştır; Mu'cam'al-Mat. a, II, s. 1353 - 1354; "Al Zari'a ilâ taşânif' aş-Şî'a" ya b. III; s. 376, XIII; s. 266 - 267.)

Cilt

706

2661

صلاحی (صلاح الدین عبد الله العشاقی)

Şalâhlî (Şalâhaddîn 'Abd-Allâh'al-'Uşşâkî):

Maşâriku anwâr'al-maṭâlib wa Maṭla'u asrâr'al-mawâhib
li Asad-Allâh'al-ğâlib 'Alî b. Abî-Ṭâlib

(مشارق انوار المطالب و مطلع اسرار المواهب لاسد الله الغالب علی بن ابی طالب)

کرّم الله وجهه ورضی الله تعالی عنه

Manzûm terceme-i Divân-ı Ali ve hurûf-ı hecâ
üzere müretteb Kalimât-ı İmâm

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.7 × 14.5

Yazı eb'âdî : 12.2 × 7.9

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. 158 yap. Her s. de 14 satır ve iki sütun var. S. kenarları ve sütun araları surh cetveli. Başlıklar surhla yazılmış. Sağ sütunda Hz. 'Alî'nin şüirleri alt alta, sol sütunda manzûm terceme gene aynı tarzda. Terceme, gerçekten de muvaffak olmuş bir tercemedir. Kısa sözlerin asılları var, tercemeleri yok; ilk harflere göre tertiplenmiş. "باب الالف، باب الباء..." gibi başlıklar surhla yazılmış. Başta, sağ sütunda, surhla, "هذه مشارق انوار المطالب..." yazısı var. Divânın sonunda, tercemenin târihi mukayyet. Hem baştaki, hem sondaki yazı, bu nüshanın, müellif elyazısı olduğunu açıkça göstermekte. 52. a da üç beyit surhla çizilmiş, kenara aynı yazıyla bir başka tarzda yazılmış. 55. b de, metinde bir satır çizilmiş, karşısına tercemesi yazılmış; kenara, gene aynı yazıyla iki mısra' ve altlarına tercemeleri kaydedilmiş. 38. a da cetvele sığmayan iki, 91. a da bir kelime, kenara yazılmış. 95. a da, 3. satırdaki terceme mısra'nın bir başka şekli kenara kaydolunmuş. 98. a da iki kelime cetvel dışında. 99. b de bir beytin tercemesi yanlış yazılıp surhla çizilmiş. 100. a ve 102. a da da birer kelime dışarda. 103. b de bir mısra'nın diğer bir rivâyet tarzı ve ona göre tercemesi, gene kenarda yazılı. 105. a da 2. mısra'nın sonundaki kelime yanlış yazılmış; doğrusu kenara kaydedilmiş. Daha buna benzer şeyler de nüshanın müellif hattı olduğunu gösteriyor. Bâzı S. lerde müşkil lûgatler, kaynak gösterilerek, yahut gösterilmiyerek kenarlara yazılmış. Terceme, metnin kafiyele-rine uyularak yapılmış.

Şalâhlî Abd-Allâh, Bahkesir'li olup 1196 da (1781 - 1782) İst. da vefât etmiş ve Kıztaşı civârında, şeyhi bulunduğu Tâhir Ağa dergâhına defnedilmiştir. Terceme-i hâli ve eserleri için O. M. e b. Bu eser, tercemeyken şerh olarak yazılmıştır; I, s. 104 - 107.

Baş : الناس من جهة التثال اكفاء
 بوصورت ايله انسان بربرينك كفويدر زيرا
 ابوهم آدم والام حواء
 بدر مادر اولويدر جمله به آدم ايله حواء
 (1. b)

Son : اذا ضاقت بك الاحوال يوما
 كرسنى قضيبك ايدرسه گردش كرددون دون
 فتق بالرازق الفرد العلى
 ساكته كافى اعتماد رازق فرد على
 (149. b)

Bundan sonra aynı yap. ta,

اوشه هردو سرا راه هدانك ارى ناصر خير الورا شير وغا از ارى
 diye başlıyan ve 69 beyitten meydana gelmiş olan tamamlama târihi var. Târihi
 msra'ını havi beyit ve ketebe şudur :

ديدى صلاحى گدا شوقله تاريخ اكا ترجمه بي بها در حكم حيدرى
 سنه ١١٧٣
 يا ناظرأ فيه بالامعان والنظر يرجو المترجم عفواً عن مناظمه
 والذكر بالخير فاستمر من معاييه كن راغباً فيه واطلب فيض ناظمه
 (152. a)

152. b de, birçok kitaplarda görülen

يا ناظرأ فيه سل بالله مرحة على المصنف واستغفر لصاحبه
 واطلب لنفسك من خير تريد به من بعد ذلك غفراناً لكاتبه

kıt'ası var. Anlaşıyor ki Şalâhî, bundan önceki kıt'ayı, aynı bahurdan nazmedip
 buna eklemiş.

'Alf'nin kısa sözleri, 153. a dan 158. b ye kadar devâm ediyor.

Baş : بسم... قال وصى النبي عليه الصلوة والسلام الذكى على نفعنا الله بصره الحنى وفيضه
 الجلى كرم الله وجهه ورضى الله تعالى عنه
 باب الالف ايمان المر يعرف من ايمان
 (153. a)

Son : راحة النفس يسعد الرجل بمصاحبة السعيد
 (157. b - 158. a)

Cilt eb'adı : 23.2 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.9 × 7.7

Kenarı solmuş altın zencirekli düz ve yumuşak meşin ciltli. Başlıklar alelâde
 tezhibli; s. kenarları altın ve surh cetvelli. 41 yap. Her s. de 19 satır var. " مصرع " gibi
 sözlerle başlıklar ve arapça metin surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Her
 satırda bir beyit var. Beyit araları ve ortaya gelen mısra'ların üst ve altları surh
 çizgiyle çizilmiş.

I) Nahîfî Sulaymân (1115 H. 1703 - 1704) : Nahîfî Sulaymân (1115 H. 1703 - 1704)
 Taḥmîs-i Kaşîda-i Burda. Türkçe.

Başta K. B. şâiri Bûsîrî'ye, yazılış sebeplerine dâir mensûr bir mukaddime var.

Baş : بسم... حمد وسپاس وشكر بي قياس اول خالق لوح وقلم
 وموجد عالم...

(1. b)

Son : وبودعاء جليل المدعاه آمين خوان صداقت وخواهشگران اجابت
 اولان قولاريني مطالب دارين ايله مسرور ايلوب رضاي كريمكدن
 مهجور ايلمه آمين والحمد لله...

(22. a)

Kaside :

Baş : بسم...

گوکل ندر بو يتيانه آه دمبلى

تفكر اوزره ميسن يوخسه جانب حرمى

(8. b)

Son : هميشه دور ايده تا كيم بو گردش مينا

هميشه تا اوله شمس وقرده نور وضيا

التهى انلره ايله سلام لايحصى

مارنخت عذبات البان ريح صبا

واطرب العيس حادى العيس بالنغم

(21. b)

Bu tahmîs, İst. da Cavâib Mat. da basılmıştır.

II) Nahîfî: قصيدة مضرية Tahmîs-i Kaşîda'î Muḍarriyya. Burda K. si şâirinin başka bir kasidesini tahmîs. Türkçe.

Mukaddimenin başı :

بسم... حمد بردوام وشكر مستدام اول الله بي نظيره در كه
(23. b)

Sonu : ويرحم الله عبداً قال آمينا
(24. b)

K. başı : التمي ايلويوب اشرف اوسيد البشرى
يكانه ايلدك اشراف ايچنده اول كهري
(25. a)

Sonu : بو زمرة شاد اوله دائم رضاي باريدن
والآل والصحب والاتباع قاطبة
ما جن ليل الدنياجي او بد السحر
اللهم صل على...
(28. a)

III) Nahîfî: قصيدة بانت سعاد Tahmîs-i Kaşîda'î Bânât su'âd.

Bir mukaddime var; tahmîse niyyet ettiği zaman kendisine ihsân edilen mânevî feyizlerden bahsediyor ve kasîde hakkında bilgi veriyor.

Muk. başı: بسم... سبحانك لاعلم لنا الا ما علمتنا...
(31. b)

Sonu : دنياهه نعمت واحسانى وعقباده رحمت وغفرانى وجنت ورضوانى
ايله مسرور ايليه آمين وها انا اشترع فى المقصود مستفيضاً من مفيض
الخير والجلود
(37. a)

Baş : فغانكه ملك دله جيش حسرت ايندى غلو
پر اولدى شرحه وداغ فراق ايله ملو
(37. a)

Son : بو اولدى جمله سنك وصف عادت وشيمى
لا يقطع الطعن الا فى نحرهمى
ومالهم عن حياض الموت تمهليل
(41. b)

(Yazı ve kâğıt bakımından devrine âid olduğu muhakkaksa da yazarı ve yazılış yeri ve târihi yoktur.)

صلى الدين عبد العزيز بن على ابن ابى القاسم ابن احمد بن
نصر طائى الحلتي

Şafîyy'ad-dîn 'Abd'al-'Azîz b. 'All b. Abl'l.
Kâsım b. Aḥmad b. Naşr-ı Tâî al-Hillî
(757 den; 1356; sonra)

Natâ'icu İlâhiyya (Şarḥu Kaşîdat'al-Badî'iyya)
نتائج التيمية (شرح قصيدة البديعية)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 21.8 × 15.5

Yazı eb'adı : 16.5 × 11.5

Kabın her iki yüzü Selçuk dervine âit şemseli, kenarları düz ve zencirek cetvelli. Şemselerde altın kakma yerleri mevcut. Altınlar düşmüş. Miklaplı cilt. Kitap ciltten kopmuş ve 13. b dâhil olmak üzere ilk kısmı karışmış ve noksan. Kâğıt kalın, aharlı Selçuk kâğıdı. Yazı, Selçuk neshinin bütün karakterlerini taşımakta. Kasidenin beyitleri ve "قول الصنى، التوشیح، المقابلة، اللف والنشر" gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış; bazı kelimeler, harekeli (Şafîyy'ad-dîn 'Abd'al-'Azîz ve eserleri için Rayḥâna'ye b. II, s. 489-491).

Baş : محمد الاصل بدر فى كواكبه مفرع عنه اصحاب ذووكرم
(1. a)

Son ve k. : فلا هجمت بها الا على ظفر ولا وصلت بها الا الى اهل
تمت القصيدة البديعية المباركة وشرحها بحمد الله ومنه وحسن توفيقه
فى ضوة نهار الاثنين حادى عشر شهر شوال المبارك من شهر سنة
ثمان وسبعين وثمانى مائة للهجرة النبوية المحمدية على صاحبها افضل
الصلاة والسلام على يد المفتقر الى كرم الله ولطفه ابى بكر بن يحيى بن
محمد الشهير بابن المدنى عفا الله عنه وعن والديه وعن جميع المسلمين
اجمعين وصلى الله...
(79. a)

قصيدة برده (بره) ونحميلرى

Kasida-yi Burda (Bur'a) ve tahmisleri

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 25.8 × 15.5

Yazı eb'âdî : 19 × 7.2

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mukavva cilt. 46 yap. Her s. de 27 satır var. Beşinci mısra'lar ortaya yazılmış. Her satırda bir beyit var. İlk yaprak üstünde, surhla "هذه المجموعة حارية أربع تخميس القصيدة البرده" yazısı ile mec. da dört tahmîs bulunduğu belirtilmiş.

I) Tahmîsu Kasîdat'al-Burda. Ar.

Baş : ان جيت جزعا فجزعن ايمن العلم
ومل لسلمى وسل ما شئت من كلم
ورمت سلعا فسل عن قلبك الكلم امن تذكر جيران بنى سلم
باح اللسان بما فى القلب من الم
(1. b)

Son ve k.: يا من به كل المؤمنين هدى
ولم يزل سيداً فى الانبيا سندا
ومن له الله فضلاً بالسلام بدا
عليك ازكى صلاة شفعها ابداء
ازكى سلام يعرف المسك مختم

تم التخميس والدرّ النفيس على يد العبد المذنب الباسى محمد
سعيد الانطاكى

(19. a)

الشيخ الامام الفاضل شيخ البلغا وامام الفصحاء سراج الدين ابا (Arapça dibâcede, "حفظ عمر بن عباس القصصى المغربى طيب الله ثراه وجعل الجنة مثواه hedilen kasideyi tahmîs etmek istediğini ve bu dileğini yerine getirdiğini söylüyor; 1. a. Bu şiir, kasidenin, her beytinin ilk mısraına üç mısra' ilâve ettikten sonra ilk mısra'ı almak, sonra gene bir mısra' ilâve etmek, sonraki beşlikte ikinci mısra'ın evveline dört mısra' ekleyip sonra ikinci mısra'ı almak sûretiyle meydana getirilmiş taştırimsi bir tarzıdır.)

II) Tahmîsu K. B. Ar.

Baş : قضى الآله على العشاق فى القدم بان يحولوا بقفر الذلّ بالقدم
ياذى الذى تحت احشاه بالكلم امن تذكر جيران بنى سلم
مزجت دمعا جرى من مقلة بدم
(19. b)

Son : طاهها يؤمل من ذى الجود والشم اذا تأمل فى لفظى وفى كلمى
يقرا لى القاصحه من قلبه وفم وبطلب العفوى من بارى النسم
بان يؤمنى من زلة القدم
(28. a)

(Bu tam ve klâsik bir tahmîstir. 27. a da tahmîs mısra'ları eksik.)

III) T. K. B. Ar.

Baş : لما مزجت دمي بالدمع من املى وعت فى ليج الدمعين من سقمى
قالوا بعيش مضى مع جيرة العلم امن تذكر جيران بنى سلم
مزجت دمعا جرى من مقلة بدم
(28. b)

Son ve k.: ولم يزل غيثها فى الكون منسكبا مادامت الافق تبدى فى السما شهباء
والعود فى الروح منها لم يزل طربا مارنحت عذابات البان ريح صبا
واطرب العيس حادى العيس بالنغم
تم التخميس الانيس والدرّ النفيس على يد العبد المذنب الباسى محمد
سعيد بن على الانطاكى

(37. a)

(30. a da, 32. b ve 36. a da üçer mısra' eksik var.)

IV) T. K. B. Ar.

Baş : ما بال قلبك لا ينفعك ذا الم هذب ان اهل الحمى والبان والعلم
وانهل مدمعك القابى بمنسجم امن تذكر جيران بنى سلم
مزجت دمعا جرى من مقلة بدم
(37. b)

Son ve k.: ما حن فاض الى احبابه وصبا وما شكى مغرام من حاله صبا
وما اتى القرض بالتكليف بعد صبا مارنحت عذابات البان ريح صبا
واطرب العيس حادى العيس بالنغم

توكتلى بن اسمعيل بن حاجى الاردبيلى غفر ذنوبه وستر عيوبه وجزاه الله
بالحسنى وزياده وختم اعماله بالسعادة

(393. a)

يعون الله الملك... تحرير اين كتاب صفوة الصفا... بيست سيم
شهرشوال باقبال في ثمان وثلثين والف من هجرة النبويه... حسب الاشارة
عاليحضرت توليت واقبال پناه عزت واجلال دستكاه محب الفضلاء
نتيجة المشايخ والعارفين المختص بشرف الخدمة السلطان العارفين...
سلطانشيخ صنى الحق المتوالدين قدس سره... على يد المذنب المحتاج... ابن
عبد الله الحافظ على اكبر غفر الله... في بلدة طيبة دار الارشاد اردبيل
صانه الله عن القحط الوبيل

(393. a)

(Bu nüsha, Ardabil'de Tawakkull'nin yazdığı nüshadan ve Ardabil dergâhı için
istinsâh edilmiştir. M. Cevdet n. nın ketebesine b.)

Cilt

711

2728

ز محشرى

Cār'-Allāh Abū'l-Kāsim Maḥmūd b. 'Umar'az-Zamahşari

(538 H. 1144):

Al-Mufaşşal

(المفصل)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 28 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 10

Tâmir görmüş, üstü bez kaplı, mıklaplı cilt. 149 yap. Her s. de 17 satır var.
Kenarlara aynı yazıyla şerhler düşürülmüş. "فصل، عطف البيان، العطف بالحرف...".
gibi dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Bâzi yerleri, okumayı kolaylaştı-
rtmak için harekelenmiş. Yazı Selçuk neshi. İlk yaprağa numara konmamış. O yap. la
150 yap. İlk yap. ta "قال استاذ الدنيا علامة الوري فخر الملة والدين الامجدى رحمه الله"
başlığını taşıyan beş beyitlik arapça bir kütâanın sonunda, müellifin, nahve dâir olan bu
kitabını 513 yılı ramazan ayının guresine rasthyan pazar günü yazmaya başladığına,
515 muharreminin guresinde bitirdiğine, 538 yılı arafe gecesi vefât ettiğine dâir
arapça bir kayıt var (Al-Mufaşşal için Kaşf'e b.)

Baş :

بسم... الله احمد على ان جعلنى من علما العربيه

(İlk yap. b)

Son ve k.: و اذا كانوا بمن يحذقون مع امكان الادغام في يتسع ويتق فهم مع عدم
امكانه احذف والله اعلم بالصواب وقد وقع الفراغ من تنميقه بمحمد
الله تعالى ومنه وحسن توفيقه وعونه من اواخر جمادى الاولى سنة خمس
وستين وسبعائه على يد العبد الضعيف... سليمان بن خليل بن موسى
بن حصار بن علي بن احمد بن خليل بن شكرى بن بلكجن...

(149. b)

İsimler, fiiller, harfler, bunların müsterek hâlleri kısımlarına ayrılmış olan bu
kitabı sonradan "Unmûzac" adıyla tehlis etmiştir. 1191 de İskenderiye'de,
1291 de aynı şehirde Kawkab Mat. da, 1323 te Mısır'da, J. P. Broch tarafından
1859 ve 1879 da Christiana'da ve Sibawayh ve Hallil'in hâşiyelerini ve sonunda
İbni Sînâ'nın ulûm-ı akliyyeye dâir risaleyle Mawlawi Muḥammad Ya'kûb Rasṣūrî
tarafından 1891 de Dehli'de basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maṭbû'ât; I, s. 975).

Cilt

712

2731

جمال الدين ابو محمد عبد الله بن الشيخ الامام جمال الدين

يوسف بن هشام الأنصاري الحنبلي

Camāl'addīn Abū-Muḥammad 'Abd-Allāh b. aṣ'

Ṣayḥ'al-Imām Camāl'addīn Yūsuf b.

Hişām'al-Anşārī'al-Hanbalī (761 H. 1360):

Muḡnī'l-labbī'an Kutub'al-A'ārīb

(معنى اللبيب عن كتب الاعاريب)

ARAPÇA. Nahve dâir.

Cilt eb'adı : 24.8 × 16

Yazı eb'adı : 18 × 9

Ortasi şemseli, kenarları düz cetvelli kahverengi ve mıklaplı cilt. 151 yap.
Satırlar muhtelif. Kaşf, 762 de vefât ettiğini yazıyor. İlk yap. taki kayde göre
761 zilka'desinde vefât etmiştir (Kitap ve şerhleriyle hâşiyeleri için Kaşf'e b. II, s.
1751 - 1754).

Baş : بسم... قال الشيخ العلامة وحيد دهره وفريد عصره جمال الدين
ابو محمد عبد الله بن الشيخ الامام جمال الدين يوسف... اما بعد حمد الله
على افضاله والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله فان اولى...

(I. b)

Son : وهذا آخر ما تبسر ايراده في هذا التأليف فاسأل الله الذى من على
بانسانه واتممه في البلد الحرام في شهر ذى القعدة الحرام ويسر على

اتمام ما الحقتنا به من الزوائد في شهر رجب الحرام ان يحرم وجهي على
النار... وحسبنا الله ونعم الوكيل ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم
(150. b - 151. a)

(119. b ye kadar ayrı bir yazı. 120. a dan sona kadar yazı başka. İlk yazı nesta-
lıyk; sonraki nesih. Yazarı ve yazılış târihi belli değilse de asrına âid olduğu muhak-
kak. Kenarlarda hâşiyeler var. Bablar surhla; son kısımda siyah mürekkeple ve sülüs.
Mısır'da taşbasmayla târihsiz, Tebriz'de 1276 da, Tehran'da 1274 te t. b. 1302 de
hâşiyelerle, 1305, 1307, 1317 de Mısır'da, iki cilt olarak, birinci cildi 1328 de Mat.
Şarkıyya'da, ikincisi 1399 da Mat. Camâliyya'da basılmıştır: Mu'cam'al-Ma'bû'ât, II, s. 275 - 276.)

Cilt

713

2772

محمد بن محمد بن محمد المبررى (التبريزى، النيريزى)

Muhammad b. Muhammad b. Muhammad (at-Tabrizi,
an-Nirizi. 855 H. 1451) :

Nafâ'is-at-ta'âs fi Şarhı Kitâb'at-Talhîş

(نفايس التخصيص في شرح كتاب التلخيص)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 23.5 × 15.5

Yazı eb'âdi : 16.3 × 10.5

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli, mıklaplı, açık kırmızı Osmanlı cildi.
155 yap. Birçok s. lerde 21 satır var. Bâzi s. lerin kenarlarında hâşiyeler mevcut.
Yazı nesih. Yazarı ve yazılış târihi yoksa da asrına âidiyeti, kâğıdından ve yazı-
sından anlaşılmakta. "Talhi's al-Miftâh fî'l-Ma'ânî wal-Bayân", 739 da (1338 - 1339)
vefât eden ve "Haftib-ı Damışk" diye tanınan Calâl'ad-dîn Muḥ. b. 'Abd'ar-Raḥ-
mân'al-Ḥazwînî'nindir. Kitabın başında, 987 H. de (1579) temellük eden birisinin,
"نفايس التخصيص في شرح كتاب التلخيص لمولانا محمد بن محمد النيريزى رضوان الله عليه"
tarzında bir kaydı var. Kaşf, bu zâtı, "التبريزى" diye almakta
ve 792 de (1389 - 1390) vefât eden Sa'd'addîn Taftâzânî'den muahhar olduğunu
bildirmektedir (I, s. 477. Ma'ânî ve Bayân'a dâir olan bu kitap ve şerhleriyle
ihtisarlari hakkında aynı esere b. s. 472 - 479). "Hadiyyat'al-'Arifin", Muḥ. Tabrizî
diye kaydetmekte ve 855 te (1451) vefât ettiğini yazmaktadır (II, s. 198).

Baş : ... بسم... قال العبد الضعيف المفتقر الى عفو ربه الغني محمد بن محمد
بن محمد النيريزى احسن الله اليه وغفر له ولوالديه الحمد لله الذي
خلق الانسان وشرقه بالحنان واللسان

(1. b)

Son : فاعتبروا يا اولي الابصار هذا آخر شرح تلخيص المفتاح والحمد لله...
(155. a)

(Talhi's al-Miftâh, Kolkute'de 1815 te, 1st. da 1260 ta, Beyrût'ta 1297 ve
1302 de basılmıştır: Mu'cam'al-Ma'bû'ât; II, s. 1509.)

Cilt

714

2794

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdi : 19.3 × 13

Yazı eb'âdi : 15 × 9

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 52 yap. S. lerinin ço-
ğunda 24, bir kısmında 23 satır var; aynı yazıyla yazılmış. Yazı ta'lıyk. Başlıklar
ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Büyük bir mee. dan koparıldığı
2. a da 80 rakamın bulunmasından ve bu rakamın tevâlisinden anlaşılmakta.

I) هذا رسالة عن عبي الله بن العربي قدس Muḥyi'd-dîn (Ibn) 'al-'Arabî: العري
Risâla (Kimyâ'ya dâir. Ar.)

Baş : بسم... قال رحمة الله عليه خذ من الروح الطاهر جزؤاً
وفي النفس السليمة جزؤاً بعد تصعيد الذكر حسب الامكان

(1. b)

Son : ولهذا السبب قالوا المثقال على ما بين الحافقين والله اعلم

II) شرح قصيدة صفي الدين اردبيلي رحمة الله عليه شرح اشرف روى
(Al-Aşraf'ar-Rûmî olacak). Türkçe.

Başta, هذا قصيدة الشيخ صفي الدين اردبيلي رحمة الله عليه شرح اشرف روى
رسالة اشرف زاده عبد الله مصري رحمة الله عليه رحمة واسعه
kaydı düşülmüş. Bu risâle de Kimyâ'ya dâir. Şafiyy'ad-dîn'e atfedilen beyitler
surhla yazıldığı gibi risâlede geçen âyetlerin ve dikkati çekmesi gereken sözlerin
üstleri surhla çizilmiş; terimler de surhla yazılmış.

Baş : سرِّيق طه والشمس ماه تابان حق كلام ايزد روح حبيب رحمان
لغته سرگزله ديرلر برده النك اورتاسنده اولان الف كجي چيزيه
ديرلر...

(2. b)

Son : شتريله عطاردك عددلري وب حرفلري د والله اعلم بالصواب

(21. b)

(Şafiyy'ad-dîn-i Ardabillî'ye atfedilen şiir 7 beyittir ve türkçedir. 874 te; 1469 -
1470; vefât eden ve Eşrefoğlu, Eşref-i Rûmî diye anılan 'Abd-Allâh-ı Rûmî'nin böyle
bir risâlesi mâlûm değildir. O. M. I, s. 17.)

روضة الواسلن : III) شيخ محمد بن عبد الشهاب Sayhî Muḥammad b. 'Abd'aş-Sihâbî:
Rawdat'al-Wâşilîn. Türk. Kimyâ'ya dâir.

(Kasf, kimyâ'ya dâir olan bu kitabın Abû'Abd'Allâh Muḥammad b. 'al-Muḥ-târ'ın olduğunu kaydediyorsa da müellifin vefâtını yazmıyor; II, s. 1648 - 1649. Kitabın kapağında "مرآة المجاب شرح اشرف اوغلو" yazılmış. Dili, o asrın diline benzer.)

XII) هذا رسالة غفرى Risâla-i Gamrî. Ar.

Baş : ويجب عليه ان يعرف حقايق الموجودات ظاهرها وباطنها
(12. a)

Son : تدبير العمل الاخر كالاول والاول كالاخر هذا اصل عظيم
(19. a)

Cilt

715

2808

محمد مؤمن بن محمد زمان تنكابنى ديلمى حسين طبيب
Muḥammad Mu'min b. Muḥammad Zamân-ı Tanakâbunî-i
Daylamî-i' Ḥusaynî-i' Tabîb (XI-XII. yüzyıl. XVII-XVIII)

Tuhfat'al-Mu'minin

(تحفة المؤمنين)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 30.8 × 20

Yazı eb'âdî : 21.2 × 13.7

Düz siyah ciltli. 281 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı ta'hiy. Başlıklar, ilâç ve eczâ adları surhla yazılmış. Kâğıt mistarlı.

Müellif, dibâcede babasının adının Muḥammad Zamân-ı Tanakâbunî-i Daylamî, kendi adının Muḥammad Mu'min-i Ḥusaynî-i' Tabîb olduğunu (1. b), kitabını, «ناشر مذهب حق هدى شاهنشاه پادشاهان خاقان ابن خاقان سلطان خواقين جهان» adına yazdığını «سکندر حشمت صاحبقران سلجان شان بالقدر والاسم والمكان» söylüyor ve kitabının adının, «Tuhfat'al-Mu'minin» olduğunu bildiriyor (2. a). Bu Sulaymân'ın, «دودمان مرضية عليه صفوة» den olduğunu kaydetmekte ve onu, «خلاصة ذرية خير البشر ناصر جاکران ائمة اثني عشر» diye övmektedir. Bu zât, 1077 de saltanata geçip, 1105 te vefât eden ve Şafiyy-i tânî diye anılan Sulaymân-ı awal'dır (1667 - 1694). Müellif, kendi zamânına kadar yazılan en meşhur tıp kitaplarını görmüş, ayrıca da kendi bilgisini eklemiş ve Tıb târihi ve Tıbb-ı atıyk bakımından çok değerli olan bu kitabı meydana getirmiştir. Bâzi s. lerin kenarlarında ayrı yazıyla ve farsça ve türkçe hâşiyeler vardır (Kasf Zeyli'ne b. I, s. 260).

Baş : بسم... سبحانك اللهم يا قدوس ويا طبيب النفوس اتمم لنا انوار معرفتك
(1. b)

Son ve k.: مانند ريسان بر اشجار وغير آن طيور که بران نشينند باى بست
کردند والله اعلم بالصواب در سنه ۱۲۳۸ در دار العلم شیراز نوشته شد
(281. b)

Bu kitap türkçeye terceme edilmiştir (2809 No. ya b.). 1905 te, Muḥammad Ḥusayn-i Şirâzî b. Sayyid Muḥ. Hâdî'nin farsça "Maḥzan'al-Adwiyya" sinin hâşiyesinde, Nolkışor'da III. defâ basılmıştır (Eduard Eduards N. A. nin "A Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum" una da b. 1922; s. 507).

Cilt

716

2809

احمد ثانی

Aḥmad Tâni (1163 den sonra, 1768)
Ḡunyat'al-muḥaṣṣilîn fi Tarcamati Tuhfat'al-Mu'minin
(غنية المحصلين في ترجمة تحفة المؤمنين)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23 × 15.3

Yazı eb'âdî : 18 × 9.8

Ortası gömme ve kabartma şemseli, kenarları köşebentli, altın cetvelle çerçevesi, miklabında da aynı tarzda köşebentlerle surh yaprak, çiçek ve üç kabartma tezyînâtli, miklabının sırtında zencirek ve düz altın cetvel bulunan, kenarda cetvel yerleri koyu kırmızı, zemini siyah renkli pek güzel, fakat yıpranmış Osmanlı cildi. Başında düz altın tezhib. 395. b de, 2. kısmın başlangıcında, birinciye nisbetle biraz daha güzel, fakat gene düz altın başlık var. 552 yap. Her yap. ta 27 satır var. Sahife kenarları siyah çizgiyle ve altınla çerçevesi. Dikkati çekmesi gereken sözler ve ilâç adları surhla yazılmış. Kenarlarda yer yer siyah mürekkeple ve aynı yazıya benzer bir yazıyla hâşiyeler var. Birisi, ilâç adlarının türkçelerini gene kenarlara kurşun kalemle yazmış. Yazı nesih. Mütercim, kitabını Mahmud b. Mustafa, yâni I. Sultan Mahmûd adına (saltanatı. 1143 - 1168 H. 1730 - 1768), Şâh Sulaymân nâmına Muḥammad Mu'min-i Ḥusaynî tarafından yazılmış olan "Tuhfat'al-Mu'minin" den terceme ettiğini söylüyor (2. a - 3. a) ve kendi adının Aḥmad Tâni olduğunu bildirip tercemesinin adını veriyor (3. a - b). Aḥmad Tâni b. Ḥasan, O. M. de varsa da vefât târihi mukayyed değil. Tıbbâ dâir olan bu eserin birer nüshasının İst. da Ayasofya ve Köprülü K. lerinde bulunduğunu da aynı kitaptan öğreniyoruz (III, s. 205).

Baş : بسم... الحمد لله واهب الآمال دائماً بالغدو والآصال
(1. b)

Son ve k.: ابلر کبی سرسلر اوزرينه واقع اولان طيور باى بست اولورلر
الحمد لله على الاتمام... قد وقع الفراغ من تاليف هذه الترجمة الموسومة
بغنية المحصلين في ترجمة تحفة المؤمنين من جمادى الآخر واسطنده لسنة
تسعة وتسعون ومائة والف وانا الفقير الى التقدير اضعف العباد حسن ابن
محمد بن ولي غفر الله لهم

(552. a)

(Ketebeye göre mütercim nüshasından istinsâh edilmiştir.)

عزالدين على بن ايدمر بن علي بن ايدمر

'Izzaddîn 'Alî b. Aydamûr b. 'Alî b. Aydamûr:

Al-Miṣbāḥ fî 'Ilm'al-Miftāḥ

(المصباح في علم المفتاح)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21 × 14.7

Yazı eb'âdî : 17.5 × 9.5

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı mukavva ciltli. Yazı nesih. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. 160 yap. Her s. de 19 satır var. 1. yap. m sonunda "اللى" kâşifesi olduğu hâlde 2. a "الصلة" diye başlıyor. 3. b de "والقول" kâşifesi var; 4. a "والفيروز" sözüyle başlamakta; anlaşıyor ki noksanları var. Kimyaya dâir olan bu kitap, Kaşf'te varsa da müellifin vefât târihi yok (II, s. 1707 - 1708). Mu'cam'al-maṭbū'ât, vefâtını 762 (1360 - 1361) olarak kaydediyor ve bu kitabın 1302 de, Kahire'de taşbasması olarak basıldığını bildiriyor (I, s. 703 - 704).

Baş : . . . الحمد لله الذى خلق الاكوان . . .

(1. b)

Son ve ketebe: وهذا اخر ما وجدنا من النسخة المنسوخ منها هذا الكتاب وقد
انلنا ان نختم السفر الاول من كتاب المصباح . . . ووقع الفراغ منه
على يد كاتبه ومالكه على بن محمد المؤذن العكاري في يوم الاثنين ١٠
شهر المحرم افتتاح سنة ١٠٤٨

(1st. Üniv. K. de, arapça yaz. larda 6078 No. da kayıtlı nüshaya tamâmiyle uymaktadır.)

محمد تقى التبريزى (ابن خواجه محمد)

Muḥammad Taḳī Tabrizī (İbni H'āca

Muḥammad. XI. y. H. XVII)

Hawāṣṣ'al-Haywān (Ḥayāt'al-Haywān tercemesi)

خواص الحيوان (ترجمة حيوة الحيوان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 21 × 15

Yazı eb'âdî : 14.6 × 8.5

Ortası şemseli, kenarları geniş cetvelli, mıklaplı siyah cilt. 239 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken husûsî adlar, sözler, bâb ve fasıl-

larla hayvan adları surhla yazılmış; bâzı cümlelerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. "Ḥayāt'al-Haywān" 808 H. de (1405-1406) vefât eden Şayḥ Kamāl'ad-din Muḥammad b. 'Isā'ad-Damirî'nindir. Bu terceme, 1052-1077 H. de (1642-1667) hüküm süren Şāh 'Abbās-i t̄ānī-i Şafawî adına (2. a) ve nüvvâlden Mirzâ Muḥammad İbrāhīm'in dileğiyle (2. b), İbni H'āca Muḥammad'at-Taḳī Tabrizî tarafından terceme edilmiştir. Baş tarafta 18 s. lık bir cetvel vardır ki murah-ba'lara ayrılmış olan bu cetvelde hayvanların arapça, farsça ve türkçe adları yazılıdır. Bu s. lere numara konmamıştır.

Baş : . . . حمد ويحد وثناى يبعد خداوند برا سزدكه مشكوة تبيان

حيوانا بچراغ جان برافروخت

(1. b)

Son ve k.: با شكر طبرزد سايله در بينى صاحب صناع سعو ط كنند نفع
عظيم بخشد الحمد لله الذى . . . تم على يد ابن ملا محمد رسول عبد الكاظم
التبريزى . . . قد فرغ ٧ شهر شعبان المعظم سنة ١١٢٧

(239. b)

ناى (سيد محمد معصوم ابن سيد صفائى ترمذى)

Nāmi (Sayyid Muḥammad Ma'sūm b.

Sayyid Şafāi Tirmizî):

Mufradat

(مفردات)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 25.2 × 14.5

Yazı eb'âdî : 15 × 6.5

Ortası şemseli, sırtı ve kenarları tâmir görmüş cilt. 119 yap. Her s. de 13 satır var. Bab ve fasıl başları surhla yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerlerin üstlerine de surh çizgiler çizilmiş. Yazı şikesteta'lyk. Müellif, 1. b-9. b s. lerini fihriste ayırmış. «بسمه سبحانه وتعالى فهرست طب نای» Asıl kitap 9. b de başlıyor. Fihristin başında, «محمد معصوم بن سيد صفائى الحسينى الترمذى اصلاً والبكرى» yazılı. 9. b de adını «نای بكبرى» diye anmakta. «Farhang-i Suḥan-varān» da «نای بكبرى» diye geçmekte, Ekber Şāh'ın ümerâsından olduğu, 1015, yahut 1019 da (1606 yahut 1610) vefât ettiği bildirilmektedir (s. 592). Ketebede sene rakamı, herhâlde sonra, surhla yazılmak için konmamış. Ekber 963 - 1014 H. de (1556 - 1605) hüküm sürdüğüne göre bu eser de o târihlerde yazılmıştır. Nüşhamın yazısı ve kâğıdı bakımından devrine âid olduğu söylenebilir. Tıb târihini ilgilendiren önemli bir eserdir.

Fihrist :

- Baş : باسمه سبحانه وتعالى فهرست طب نامی باب اول در علاج امراض سر
(1. b)
- Son : درد علاج اسهال آوردن
(9. b)

Metin : بسم الله ...

- Baş : حمد خداواند کوکس بدر کبریا هست برای هم حشمت شاه گدا
(10. b)

Son ve ketebe: خلط خام بود باتمام رسید وباختتام انجمید وتسوید این بیاض
وترشیح این ریاض بخط زبون که هیچکس قبول ومقبول ندارد احقر
العباد محمد مراد بیک مرقوم نمود بتاریخ روز غره که یکشنبه سنه غره
محرم الحرام تحریر روز یکشنبه غره محرم الحرام تحریر یافت اتمام یافت
(119. a)

Cilt

720

2814

سیوطی جلال الدین عبد الرحمن

Suyûfî Calâladdîn 'Abd'ar-Rahmân

(H. 910, 911. 1504 - 1505)

Al-Manhac'as-saviyy wal Manhal'ar-rawiyy
fi't-Tıbb'an-Nabawî

المنهج السوي والمنهل الروي في الطب النبوي

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20.8 × 15

Yazı eb'adı : 15 × 9.5

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin mukavva ciltli. 74 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı
nesih. Fasıllar, "واخرج" و "قال" gibi dikkati çeken sözler surhla yazılmış.
Yazan ve yazılış yeri ve târihi belli olmamakla beraber kâğıt ve yazı bakımından
X. asra (XVI.) âit.

- Baş : بسم الله الحمد لله حمد الشاكرين واشهد ان لا اله الا الله وحده
(1. b)

Son : من كتم السلطان نصحه والاطببا مرضه والاخوان به فقد خان
نفسه تم الكتاب بحمد الله ...
(74. b)

Cilt

721

2815

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 15 × 10

Yazı eb'adı : 10.7 × 6

Yumuşak, siyah renkli meşin cilt. 129 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı şikeste
ta'hiyk. İlk kısmın yazısı ayrı.

I) Tıbba âit bir risâle (Farsça. İlk yaprağı alt taraftan yırtılmış).

- Baş : بسم الله ... آرزو که خشکی بدن را دور کند و تب دق را سود دهد
(1. b)
- Son : واستسقارا نافع باشد وحفظ صحته نماید والله اعلم بحقایق الامور
وهو حسی ونعم الوکیل

II) Tıbba âit bir risâle (Farsça).
Muhammad Mahdî b. 'Alî Nakıyy'aş-Şarîf:

- Baş : بسم الله ... سپاس افزون از خواهش بیاران بشفا وستایش متجاوز
از شوق دردمندان بلقا نثار بارگاه طبیبی است
(25. b)

Son ve ketebe: که دل ازرده شوی ورنه سخن بسیارست و الى الله المشتكى ومنه
الاعانة تمت الرسالة على يد اقل الخليفة بل لا شئ عبد الرحيم ابن زين
العابدين سمیری فی آواخر شهر شوال المكرم سنه ۱۲۳۵
(126. b - 127. a)

(Bu risâlenin müellifi, 25. b de adını anmakta ve Mirzâ Muhammed İsmâil adlı
birisinin dileği üzerine yazdığını bildirmekte (26. a), İsfahan'da 1141 yılı, saferinin
onuncu günü; 1728; tamamladığını kaydetmektedir. 126. b deki ketebede, târihin
sonunda, risâlenin, Şayh Muhammad Mahdî'nin emriyle yazıldığı mukayyettir ki
1235 te istinsâh edildiğine göre bu zât, müelliften başka biridir. 16. b - 18. a da farsça
bâzı ilâçlar yazılı, 18. b - 20. a boş, 127. a - 129. a da gene farsça bâzı ilâçlar var.)

2816

Cilt

722

حاجی پاشا (جلال الدین خضر بن خواجہ علی القونوی ثم الآیدینی)

Hâcî Pâşâ (Calâladdîn Hıdır b. Hâca All'al-Konawî
ṭumm'al-Aydînl. 820 H. 1417):

Kitâbu Tashîl Muntahab-ı Şifâ

کتاب تسهیل منتخب شفاء

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 19.2 × 12.6

Yazı eb'âdî : 16 × 8.2

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli, 109 yap. Asıl kitap 94. b de, sonu eksik olarak bitiyor; son s. nin kâşifesi "دیگر" sözü. Dikkati çekmesi gereken sözler, hadisler, baplar, bâzı ilâç adları surhla yazılmıştır. 12. b sonunadek nesihle, ondan sonra nesta'lyikle yazılmış. Yazı X. asr-ı hierînin (XVI) karakterini taşımakta. 12. b den sonra da eksik var (Hacı Paşa için O. M. e b. III, s. 211 - 213).

Baş : . . . حمد وسپاس وشکری قیاس بوجه تکریم . . .
(1. b)

Son : آق دوشن گوزہ بر قاج کرہ جکسہ لر آقن کیدرہ
(94. b)

(95. a dan sonadek türkçe birçok ilâçlar yazılmıştır.)

2817

Cilt

723

عمر الطیب بن سنان

'Umar'al-Tabîb b. Sinân

Kunûzu ḥayât'al-insân Kânûnu atıbbâ'i feylasûfân

کنوز حیوة الانسان قانون اطباء فیلسوفان

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : 15.8 × 9.5

Üstü kâğıt kaplı, sırtı meşin mukavva ciltli, 128 yap. sonu noksan. Yazı nesih. Başlıklar, ilâç adları surhla yazılmış. Her s. de 14 satır var. 'Umar b. Sinân İznîk'lidir; 1155 H. de (1742) vefât eden 'Umar Şifâ'î ile çağdaş olup bu eserin 1116 da (1704) te'lif etmiştir; müellifin elyazısıyla yazılmış nüsha, İst. Üniv. K. dedir (O. M. III, s. 226 - 227).

Baş : . . . الحمد لله الذى اودع فى النوع الانسانى معرفة المنافع
(1. b)

Son : حقيرك كندو تجر به سيدر بواسيرك انواعته نافعدر
(128. b)

(İlk yaprakta fihrist var. Son fasıl olan Onsekizinci fasılın 151. yaprakta olduğu fihristte yazılı; buna nazaran 25 - 30. yaprağın eksik olduğu anlaşıyor.)

2818

Cilt

724

محمد اكبر عرف محمد ارزانی ابن مير حاجی محمد مقیم

Muḥammad Akbar 'Urf Muḥammad Arzânî b. Mir Hâcî
Muḥammad Muḥîm

Tıbb'al-Akbar

طب الاكبر

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 31 × 20.5

Yazı eb'âdî : 23.3 × 14.5

Düz siyah ciltli, 265 yap. Yazı güzel bir nesih. Kitap 242. b de bitiyor. Başlıklar ve kenara yazılan ilâç adları, dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Her s. de 29 satır var. Müellif, adının Muḥammad Muḥîm olduğunu 1. b de, kitabının adını 2. a da, dibâcede bildiriyor.

Baş : . . . صحيح ترين كلامى كه مشام ناطقه دانش آئين را كه
ايننه ادراك محسوسات ومعقولات است

(1. b)

Son ve ketebe: در اين خاتمه اشعار بدان رفته تاهر دواى مركبه معلمه ولغت
مصطلحه وفوايد ضرور كه در اين مختصر ثبت شده وآن را بخوانند
ازين خاتمه نشان مواضع او دريابند و اين درويش دل ريش را بقتاعه
ياد آورند باتمام رسيد نسخه شريف مسمى بطب الاكبر من تصانيف
قدوة المتأخرين محمد اكبر معروف شاه ارزانی غفر له ولوالديه
(242. a)

حسب الفرموده عاليجناب . . . شيخ محمد خلف مرحمت پناه شيخ
صالح بنكالى صورت امام پذيرفت درشب پنجشنبه هشتم شهر جمادى الثانى
من شهر سنه ثمان وثلثين ومائتين بعد الالف . . . بخط . . . محمد حسن
الجومى مولداً والشيرازى موطناً ومسكناً ١٢٣٨

(242. b)

Müellif, dibâcede, 2. a da, « أبو المظفر محمى الدين محمد عالم كبير پادشاه الغازی » nin adını anmakta ve kitabını, onun zamânında yazdığını bildirmektedir. Bu zât, Hindistan Mogol padişahlarından olup 1069 dan (1659) 1118 e (1707) kadar hüküm süren Muhyiddin Avrang-zib-i Âlemgir'dir (*Düvel-i Islâmiyye târihi*, s. 508). 243. a da « بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين از منتخبات مركبات مجمع الجوامع » başlığıyla başlayan bir kısım var ve 265. a sonuna kadar devâm ediyor. "Macma" "al-cawâmi", "Mîr Muḥammad Husayn Hân" ındır (*K. zeyli; II, s. 434*). Zeyl'de vefât târihi yok. Farhang-i Suḥan-varân'da Husayn-i Fayḍâbâdî adlı bir zât var; bu zâtın Mîr Muḥammad Husayn olduğu ve 1205 te (1790 - 1791) vefât ettiği mukayyet (*s. 164*). Asıl eserden ayrı olan bu "Muntaḥabât" ın kaynağı olan "Macma" ı yazan zât, ihtimâl bu zâtıdır.

Cilt

725

2819

محمد الطيب (امير چاى . سيد)

Muḥammad'aṭ-Ṭabib ('Amîr Çalabî. Sayyid)

'Unmûzâc'aṭ-Ṭibb

انموذج الطب

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 26.5 × 15

Yazı eb'âdî : 22 × 10.1

Kenarı ve üstü cetvelli, mıklaplı meşin ciltli. 216 yap. İlk yaprağa numara konmamış. Başlıklar, ilâc adları ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Sahife kenarları surh cetvelle çevrilmiş. Dibâcede Murâd b. Ahmad (*Saltanatı*. 1032 - 1049 H. 1623 - 1640) zamânında Gavhar Hân Sultân'ın zevci vezir Racab P. (1041 H. 1631) adına yazdığını bildirmektedir (1. b - 2. b). Gene dibâcede, uzun müddet Mısır'da bulunduğunu, Sultân Muḥammad Klawûn hasta-hânesinde reisül-atıbbâ ve nâzir olduğunu söyler ve bu kitabı 1034 zilhıccesinin ilk günlerinde (1625) bitirdiğini kaydeder (1. b). Amîr Çalabî diye tanınan Sayyid Muḥammad-i Tabîb, 1048 de (1638 - 1639) İstanbul'da vefât etmiştir (*O. M. III, s. 204*). Bu nüshanın istinsâh târihi belli değilse de yazı ve kâğıt bakımından devrine âid olduğu anlaşılmaktadır.

Baş : حمد وسپاس بی قیاس اول صانع حکیم جنابنه سزاورد که

(İlk yaprağın b yüzü).

Son ve ketebe.: همان عقل سلیم وطبع مستقیم گر کرد و الله اعلم تمت الكتاب

(Böyle) بعون الملك الوهاب بنلى امين شريف عبد الله غفره له زنيا

(216. b)

(Baş tarafına beş sahifelik, harflere ve maddelere göre bir fihrist var.)

Cilt

726

2820

مسلم بن حجاج نيسابورى

Muslim b. Haccâc Nisâbürl

Şahîhu Muslim (Al-Câmi" "aṣ-Şahîh) Al-cuz" "ar-râbî"

صحیح مسلم (الجامع الصحيح . الجزء الرابع)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 27.6 × 17

Yazı eb'âdî : 19.5 × 12.4

Üstü Selçuk tarzı motiflerle ve şemseyle müzeyyen, iç kâğıdı Selçuk devri özelliğini taşıyan kapak kâğıtlı, mıklaplı ciltli. Baplar surhla yazılmış. Yazı, birçok kelimeler harekeli olarak Selçuk neshi. Aynı zamanda baplar, surhla kenarlara da kaydedilmiş. 212 yap. Her s. de 23 satır var. Bu cilt, « كتاب الطب والمرض والرقى » den başladığından Muslim'in tıbbâ âit bir kitabı sanılarak hadis kitaplarından ayrılmış ve tıp kitapları arasına alınmış. Son kısım, « كتاب التفسير » dendir. Birçok s.lerin kenarlarında ayrı yazılarla tasbîhler ve hâşiyeler var.

Baş : بسم . . . كتاب الطب والمرض والرقى حدثنا محمد بن ابى عمر :
المكى قال نا عبد العزيز . . .

(1. b)

Son ve ketebe : هذان خصمان اختصموا بمثل حديث هشيم تم الجزء الرابع من صحيح
مسلم بحمد الله تعالى فى تاسع عشرين شعبان المبارك سنة ست وثلاثين وثمان
ماية بالجامع الاموى بحلب المحروسة على يد الفقير الى الله تعالى الشيخ
نور الدين صدقه بن سراج الدين عمر الحنفى عفا الله عنه والحمد لله
وحده . . .

(212. a)

Cilt

727

2821

نصرت ابوبكر

Nuṣrat Abū-Bakr

Mâ ḥaḍar

ما حضر

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.5 × 14

Yazı eb'âdî : 16.4 × 9.3

Mukavva üstüne meşin kaplı, mıklaplı cilt. 45 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. « نسل » sözleri ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış.

Kenarlara da surhla "مطلب" yazılarak faslın mevzû'u siyah mürekkeple kaydedilmiş. Ayetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Başta kötü bir tezhib var. İlk iki s. bakırı fazla altınla cetvelenmiş; diğer s.lerde tek surh cetvel var. Nuşrat Abû-Bakr, 1210 da (1795) İstanbul'da vefât etmiştir. Ed'iyye ve hawâss yoluyla tedâviye âid olan bu kitap, 1278, 1283 ve 1302 de İst. da basılmıştır (O.M. e de b. III, s. 240).

Mâ haðdar'ın baş tarafı havâssa (I. b - 18. a), son kısmı tıbbâ âittir (18. a - 45. b).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى خلق الانسان ويختر له ما سواه (I. b)

Son ve ketebe: بر دنك یرم درهم حاصلی بر درمی قولنجه امان ویرمز تمت قد
وقع الفراغ جمادى الاولى سنة سبع وثلثون ومائین والف جا فی ۱۹
(45. b)

Cilt

728

2822

کنعان

Kan'ân

Baytar-Nāma

بیطرنامه

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19.3 × 11.5

Yazı eb'adı : 14.4 × 7.2

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 80 yap. Her s. de 15 satır var. İlk s. de, devrine göre güzelce müzehheb bir başlık mevcut. İlk iki s. kenarlarda iki kalm altın cetvelle çerçevesi, satır aralarında altın yaprak resimleri var. Diğer s.lerde yalnız altın cetvel. Yazı çok güzel bir nesih. Bâzı sözler, âyetler, baplar surhla yazılmış. Müellif, dibâcede, Sultan Süleymân'ın (926 - 974 H. 1520 - 1566) Belgrat savaşından, kal'anın fethinden bahsetmekte, bu savaşta Tatar Hânının, değerli atlarla yardımını anlatmakta, o münâsebetle Rumeli Beylerbeyi Yahyâ Paşa-zâde Muhammed Paşa'dan da söz açmakta (Bu zât için Sicill'e b. IV, s. 113), atların evsâfını bildirmekte (7. b - 9. b), Kâdî-zâde'nin, Sultân 'Utmân adma yazdığı bir "Baytar-Nāma" den bahsederek bu pâdişahın şehâdetini de anmaktadır (63. b - 64. a). S. 'Utmân, hierî 1027 den 1031 e kadar (1618 - 1622) pâdişâh olan ve bir isyan sonunda şehîd edilen II. 'Utmân'dır. Kâdî-zâde, 1045 H. de (1635) vefât eden Bahkesir'li Kâdî-zâde Muḥammad'dir. Bu zâtın "كتاب المقبول فی حال" adlı bir eseri vardır ki müellifin bahsettiği kitap budur (O.M. I, s. 402). Nüshayı yazan Belgratlı Hacı Muhammed oğlu Ali'nin oğlu Hacı Muhammed, eseri, müellifin elyazısı nüshadan istinsâh ettiğini, ketebede bildirmektedir. Eserde, S. Osman'ın şehâdetinden bahsedildiğine göre, 1031 H. den sonra (1622) te'lif edilmiştir. Kan'ân, gene ketebeden anlaşıldığına göre I. Ahmed'in (salt. 1012 - 1027 H. 1603 - 1617) hattâtıdır.

Baş : بسم . . . الحمد لله رب العالمین والصلاة . . . وبعد جميع سلف
صالحین وحکماء راضین وعلماء یقین وغازیان متأخرین اتفاق ایدوب
بیورمشادرکه ات تربیه سنده هر کم راغب اولوب آنه سوار اوله
(I. b)

Son ve ketebe: ایمدی انک خواص و منافعه حد و غایت و نهایت یوقدر لکن بو
قدر ايله اکتفا اختیار اولندی و بیطرنامه صحیحه بونده تمام اولوب
ختام میسر اولدی بو بیطرنامه لطیفه نك جامعى ومؤلفی جامع شریف
صاحبی سلطان احمد خان ابن سلطان محمد خان ابن سلطان مراد خان
حضرتلرنک خطاطی اولان مرحوم و مغفور کنعان اقتیدر انک کندو خط
دستاری ايله اولان نسخه دن تحریر و تسوید و تطبیر اولمشدر غایتده
ممدوح و معتبر کتابدر تعظیم و احترام ایدوب غفلت اولنیه معالجات
مجربات درج و جمع اولمشدر و الحمد لله رب العالمین... تمت الكتاب . . .
عن يد الققیبر المحتاج الى رحمة الله العلی الباری الحاج محمد بن الحاج علی
بن الحاج محمد البقرادی عفی عنهما الهادی فی اواسط شهر محرم الحرام
سنة ثمانه وخسین ومائة والف من هجرة من له العز والسعادة والشرف
فی بلدة قسطنطنیه حیث عن الافات والبلية فی قرب جامع سلیمانیه وقع لنا
اتمامه تحت تمام

(80. a - b)

Cilt

729

2823

خیر الله

Ḥayr-Allāh

Bayt-i Dıhkānī

I. Cilt

(بيت دهمانی)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 26 × 16

Yazı eb'adı : 19.2 × 9.2

Yeni ciltli. Kitabın formları ciltten ayrılmış. Baş tarafı eksik. 163 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları, bakırı fazla altın yaldızla çerçevesi ve bakır, kâğıdı yemek üzere. Yazısı ta'lyk. Kaşf zeyli, bu kitabın, Abd'al-Hak Munlā'nın oğlu olup İran sefiriye 1283 te (1866) vefât eden Ḥayr-Allāh'a âid olduğunu kaydediyor (III, s. 50 - 51). Eser, Miḥdat Bahârî tarafından 16 ağustos 1929 da Müze K. e hediye edilmiştir. Üstüne, kurşun kalemle, "Baştan ondokuz sahife eksiktir" kaydı düşülmüş. Eser, çağdaş bilgiye dayanılarak yazılmıştır; neḥâtâta âittir. Başlıklar ve dik-katı çekmesi gereken sözler surhla yazılmış ve bâzı kelimelerin üstlerine surh çizgi çekilmiştir. Yazı, Ḥayr-Allāh'ın yazısına benzer.

Baş : اوچنچى تورىوم بىاننده در بو يىكى معدى معلم برزىيوس بيك سكر يوز
اتوز سنه ميلادنده يعنى سنه هجرىدىن بيك ايكيوز قرق التى سنه مى خللنده
(1. b)

Son : ايشبو بيك ايكيوز الشمس ايكي سنه مى اوخرنده بعنايت ملك المتعال
اكمال ايله حيوانات اهليه نك تربيه و تجاربندن عبارت اولان جلد ثابتنك
ترتيبته مبادرت اولمشدر

(163. a)

(Mukaddimede, fransızca "Maison rustique" adlı ve nebatâtın bahseden kitabı esas itihâz ettiğini söyleyen Hayr-Allâh, daha birçok kitaptan faydalanmıştır. Bu eser, 1264 te iki cild olarak 1st. Mat. Âmir'e de basılmıştır. Matbâ' nüshanın 14. saht-fesinden başlayan bu nüshanın baş tarafı noksanıdır.)

خير الله

Hayr-Allâh

Bayt-i Dihkânî

بيت دهقانی

II. Cilt

TÜRKÇE

Jلد ثالثك اوزان بختنه, "Aynı evsâfta, yazı da aynı. Bu cilt, hayvânâta âit. 16. a da, kayd"ı var. 28. b de gene vezinlere âit bir hâşiyede "الترجمة" kaydını görüyoruz. Aynı yazıyla yazılmış olan bu hâşiyelere nazaran eserin terceme olması, yahut birkaç eserden faydalanılarak meydana getirilmesi gerekir. 2823 No. da kayıtlı birinci cildin üstüne, rahmetli Ermenekli Rüşdi, bu eserin, Hekimbaşı Behcet Mustafa'ya (vefâtı 1242 H. 1826) âid olup, Buffon'dan terceme edildiğine dâir bir kâğıt yazıp esere yapıştırmıştır.

Baş : بسم . . . جناب خالق الارض والسّايه حمد بی حد . . .
(1. b)

Son : قانلى سلوكلرى ال ايله صيغاماق اوزره قانى قوصديريلوب بعده
شيشه ده ياخود بر حوض گبی محله بسلنوب ایجابنده استعمال ایدیلور
(182. b)

(2823 No. ya b. Matbâ' ciltlerin sonlarındaki levhalar, şekiller, bu yaz. larda yoktur.)

مجموعه

Macmu'a

Cilt eb'âdı : 19.7 × 13

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. 103 yap. Yazı ve satırlar muhtelif.

I) محمد بن كاتب سنان الوقت Muḥammad b. Kātib Sinān'al-Muwaqqit:
Hadiyyat'al-Mulūk (Türkçe). Yazı ta'hyk. Sultān Bāyazīd b. S. Muḥammad zamânında (886 - 918 H. 1481 - 1512) yazdığını, adını Hadiyyat'al-Mulūk koyduğunu dîbâcede söylüyor (2. a - b). Bu kitap, Kaşf'te de var (II, s. 2042). Mukantarâta âit 21 bâb olarak yazılmış bir risâledir. Bâplar, harfler surhla yazılmış, şekil yerleri açık bırakılmış, şekiller yapılmamıştır.

Baş : بسم . . . شكر وسپاس خدايا كه صبح صادق سعادة ترا در
سينه مردمان آخر زمان بدمانيد

(1. b)

Son : مجموع سمنوى بو طريق اوزرينه ايدهلر ه سمندن تا ض سمننه چقنجه
اعلم بالصواب

(23. b)

II) ? : Kibleyi ta'yine âit bir risâle (Arapça). Yazı nesih.

Baş : بسم . . . وبعد فان سمت القبلة قد يراد به قوس الانحراف . . .
(26. b)

Son : على سمت روس اهل مكة فهذا الطريق عام في جمع الاقسام كما لا يخفى
والله الهادي تمت

(27. b)

(Buradan 31. b ye kadar ülkelere ve şehirlere göre arz ve tûl dâirelerini gösteren cetvel var.)

III) رسالة اصطراب Risâla-i Usturlâb. Türkçe. Şiḫ abulmelik'in risâlesini "ولد اعز" diye övdüğü talebesinden birinin faydalanması için türkçeye çevirdiğini mukaddimede söylüyor. 19 bap. Yazı nesih.

Baş : بسم . . . سپاس بی قیاس وفرض خالق فلك وملك وارض
حضرتلرينك جناب منزه بی نیازلرينه

(32. b)

Son : طوردغك بردن اول یرك مایینده اولان مسافه اولقدردر تم
بعون الله تعالى

چوق امك زحمت چكوب گوردم الم
امدی اوشن تم ایدوب سلدم قلم

(37. b)

IV) ? : Nuktat'al-Bayân. Türkçe. Tasavvufa âit. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. 23 fasıl üzerine tedvin edilmiş. Mawlânâ'dan istişhâdlarda bulunulmakta. 7. a ve 74. b deki şiiirlerde "Şayhoğlu" mahlasına tesâdüf edilmekte. Kütüphânelerimizde yazmaları pek çok olan bu kitap, 'Azîz-i Nasaî'ye de atfedilmekte ve ondan terceme olduğu söylenmektedir. Bu nüshayı yazan, pek bilgisiz olduğu için bilhâssa şiiirler tamâmiyle bozuk ve vezinler düşük.

Baş : بسم . . . بلکل کم علم بر در و بوعلم الله هم ظاهری هم باطنی وارد
(42. b)

Son : هیچ کسه شیخ صحبتدن محروم کنیدی یوقدر مگر بیکنده بر اوله
والله اعلم بالصواب تمت الكتاب نقطة البيان . . .
(86. b)

V) ? : İlm-i Nücûma dayanan bir havâss kitabı. Türkçe. Nesih.

Baş : حد و سپاس اول ایکی جهان یرادیجی خالق بیچون پروردگار عالم
اولسونکه
(38. b)

Son ve ketebe : حصول مرادات طلب و دوام غنا استه سه و آیت مناسبی
الم یجذک یتیمًا قَاوِی و وجدک ضالًا فهدی و وجدک عاقلًا فاغنی
تمت الرسالة السریعه . . .
(99. b)

(Son zamanlara âit bir mecmûadır.)

Cilt

2905

732

احمد

Ahmad

Hey'ete ve namaz vakitlerine âit bir risâle ve
Kibleye âit diğer bir risâle

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20 × 12

Yazı eb'âdı : 14.4 × 6.7

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. İkinci yaprağa 37 rakamı konduğuna göre bir mecmûadan ayrılıp ciltlenmiş. Sahife kenarları altın cetveli. Başlıklar ve kenardaki matlâblar surhla yazılmış; cetveller ve şekiller de surhla. Yazı ta'lıyk. Müellif, adını dibâcede,

Râel'-i lutf-ı kerîm-i emceed

Afkar-i ümmet-i Ahmad Ahmad

diye anarak bildirmekte (2. a) ve

Nâm-zad karda sipîhr-i nuh tâk

Bu'l-fağâ'il dil u dâñâ İshâk

beytiyle de kitabını İshâk adlı birisine ithâf etmektedir (3. a). 42. b de, risâlenin bir kısmının 1126 şevvâlinin başlarında (1714) bitirildiği açıklandığına ve kendisine "bu'l-fağâ'il" dendiğine göre ilmiyyeden olduğunu sandığımız bu zât, 1147 H. de (1734) vefât eden, divânı ve eserleri bulunan Abû-İshâk İsmâ'il'in oğlu olan Şeyhu-lislâm İshâk olabilir (O.M. I, s. 236). 43. a da « فائده » başlığıyla gene hey'ete dâir risâle mecmûle ve bu kısım 44. b de bitiyor. 45. a da, surhla ve bu başlığıyla ayrı bir risâle başlamakta. Bu risâlede, « . . . مثلاً وطن اقامت اولان محروسه بروسه که . . . » sözünden anlıyoruz ki müellif, Bursa'da vazîfelidir. Bu risâlede, namaz vakitlerini bildirirken Şî'a-i İmâmiyya'nın vakitlerinin de zikredilmesi, bilhâssa dikkati çekmektedir. 42. b ve 57. b de, risâleyi, « . . . هذا ما اردنا ايراده في هذه الرسالة . . . » ibâresi ve sonda ketebe bulunmaması, bu iki risâlenin, müellif hattı olması ihtimâlini kuvvetlendirmektedir.

1. risâlenin başı : بسم . . . الحمد لله الذى خلق بعظمته سبع سموات طبقاً
ورفع بقدرته سمكها فسويها

(1. b)

Son ve ferâğ : هذا ما اردنا ايراده في هذه الرسالة وقع الفراغ من التحرير
في اوائل شهر شوال المكرم من شهر سنة ست وعشرين بعد
مائة والف

(42. b)

2. risâlenin başı : بسم . . . الحمد لمن لا يعزب عن علمه شئ في الارض
ولا في السماء

(45. a)

Son : وعشا ايچون شفق غائب اولدقددهر هذا ما اردناه ايراده
في هذه الرسالة

(57. b)

(İlk risâleden sonra « فائده » başlığıyla yarım sahifelik bir yazı var. 43. a - 44 b de de aynı başlıkla bâzı bilgiler verilmekte ve « والعلم عند الله » sözünü bitirilmektedir.

2. risâleden sonra surhla « باسمه سبحانه » başlığıyla kendisinin ervelce ilm-i nücûm ile uğraştığını, sonra "tavba-i Nasûh" ile töve ettiğini anlatmakta ve sent-i Kibleyi, "Bursa ufkuına göre" tesbît etmektedir. 58. a da da bunu bir dâire ile tavzih etmektedir. Bütün bunlar, müellif hattı olduğuna dâir ihtimâlimizi yakîyn derecesine var-dırıyor.)

Cilt

733

2906

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 16 × 11

Yazı eb'âdî : 14.2 × 8

Cönk tarzında, kenarları zencirekli ve cetvelli, ortası hendesi motiflerle süslü dâirevi şemseli. Cilt ve yazı Selçuk cildi ve yazısı. "د" ların çoğu noktalı, "پ" ler bir noktalı, "ی" ve "ک" ler tamâmiyle Selçuk tarzı. Kâğıt kalın ve aharı az. Sona kadar yazı aynı ve Selçuk neshi. 107 yap. Satırlar muhtelif.

I) ناذی Nādî: مختصر فی حساب الضرب القسائی ناذی Muhtaşar fî hisâbî'd-ğarb'il-kısmânî Nādî. Farsça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين بدانك مراتب حساب سه جنس است آحادست وعشرات وميات

(1. b)

Son : باقى را از خویشتن قیاس كنند و بیرون آورذ والسلام

(7. b)

II) قصیده (ابوالفتح) Ali b. Muhammad'al-Bustî (Abū'l-Fatḥ): Kışîda. Arapça.

401 H. de (1010) vefât eden Abū'l-Fatḥ Ali b. Muhammad-i Kâtib'in 57 beyitlik bir kasidesi (Ahmad Rif'at: Luğât-ı Târîhiyya ica Cografîyya; c. VI, s. 13-14. Kasidenin 60 beyit olduğu bildiriliyor).

Baş : قال الشيخ الامام ابو الفتح على بن محمد البستي رضى الله عنه زيادة المرء في دنياه نقصان وربحه غير محض الخير خسران

(8. a)

Son ve ketebe: ما ضرَّ حسانها والطبع صايعها ان لم يصنفها قريع الشعر حسان تمت قصيدة الشيخ الامام ابى الفتح على بن محمد البستي رضى الله عنه على يد العبد الضعيف الراجى الى رحمة الله تعالى اسعد بن الحاج قيصير بن عمر القونوى غفر الله له ولوالديه ولجميع امة محمد عليه السلام فى الثانى شهر ذوالحجة سنة احدى واربعين ستمائة

(10. a)

(Bu s. de "محمد بن محمد بن محمد" yazısı var; pek kötü bir yazı. Sanıyoruz ki kitabın eskiliği dolayısıyla Sultan Vele'd'in yazısı zannı verilmek ve nüshanın değeri artırmak için birisi tarafından yazılmış. Sonra bir başkası, son "محمد" i kazımış; fakat okunabiliyor. Bu zât da, bu yazıyı Hz. Mevlânâ'ya mal etmek istemiş.)

III) ابو عبد الله الحسين بن احمد الزوزنى Abū-'Abd-Allāh'al-Ḥusayn'az-Zawzanî (486 H. 1093. Kasf; II, s. 1703. Rayhâne; II, s. 136):

Baş : بسم الله على سوانغ الايه المتسابقة افواجا . . .

(11. a)

Son : وابن قدر درين باب كفايقت باقى از خویشتن استنباط كنند والسلام

(107. a)

(Bu risâle, arapçanın gramerine tabîyk edilerek yazılmış olan farsçadan arapçaya bir lugattir.)

Cilt

734

2907

ركن بن شريف الدين الحسينى الالى

Rukn b. Şarîfaddîn'al-Ḥusaynî:

Risâla-i a'mâl-i Uşşurlâb

(رسالة اعمال اصطربلاب)

FARSÇA

Kitab eb'âdî : 18 × 13

Yazı eb'âdî : 13 × 9.2

40 yap. Cildi yok. Sonu noksan. 14. ve 15. yapraklar boş. 16. yap. ta boş yer var; 19. b de öyle. 21. a - 22. a da Arapça başka bir risâleden yazılar var. 26. a da da birkaç satır arapça yazı mevcut. 32. a. boş. Boş yerlerin çoğu, şekil yapılmak üzere boş bırakılmış. Müellif, 1. b de adımı, "ركن بن شريف الدين الحسينى الالى" diye anıyor ve 2. b de, Hindistan seferinden dönüşte Kirman'da iki yıl kadar kithk, katil ve yağmâ gibi perişanlıklara uğradığını, nihâyet Herât'a varıp 860 yılı rabiulâhırında (1456) bu kitabı yazdığını bildiriyor.

Baş : بسم الله على حد وثناى فى حد حضرت واجب التعظيمى را جل جلاله . . .

(1. b)

Son : و چون خواهد که قعرچاهى باصطربلاب

(40. b)

Cilt

735

2908

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.7 × 14

Yazı eb'âdî : 14.3 × 11

Alelâde yeni ve mukavva üstüne bez kaplı cilt. Yazı nesih. 95 yap. Her s. de 19 satır var. İki risâlenin hattâtı ayrı. Remzler, makaale ve baplar surhla yazılmış.

Baş : بسم . . . این کتاب یعنی حاضر در ذهن و بعضی توهم کرده اند .
که این کتاب اشارتست بآنکه . . .

(2. b)

Son : و قبله در خلاف جهة ظل بود چه مکه شرقی است و جهة ظل غربی :
(163. a)

(Kitap noksandır. 144. b - 145. b deki farsça izâhât da bu kitaba âid olsa gerektir).

II) رساله معصا: (311 - 312 s. II, Rayhâna'ya b. II, s. 1426 - 27, 1446, 1452. Rayhâna'ya b. II, s. 311 - 312) Sharafaddîn 'Alî Yazdî (830 yahut 850, yahut da 856 H. 1426 - 27, 1446, 1452. Rayhâna'ya b. II, s. 311 - 312) Risâla-i Mu'ammâ. Farsça.

Baş : بسم . . . بدانکه ترتیب کرده شد این رساله را بریک مقدمه
و بیست و چهار اصل و خاتمه و مقدمه در بیان معصا
(168. b)

Son ve hâtime: پس بایدکه مناسب صاحب آن نام بود تا پسندیده باشی تمت
الرساله المنسوبة الى مولانا شرف الدين اليزدي رحمه الله كتبه في
6 شهر ذى الحجة 1066

(175. a)

III) Risâla-i Mu'ammâ. Farsça. رساله معصا: Câmî 'Abdarrahmân: جایی عبدالرحمن (Câmî 'Abdarrahmân: جایی عبدالرحمن)

Baş : بسم . . .
چو از حمد و تحیت یافتی کام بدان ای در معصا طالب نام

Son ve ketebe: تاریخ اتمام این نظم
بنا میزد زهی در گرامی که سفت الماس نونک کلک جامی
چو فیض قدس آمد جای تو بیخ نباشی گر کنندش فیض تاریخ
تمت الرسالة الميمونة . . . علی یدی اقل العباد واحقرهم محمد البدیع
این احمد المقلب بالصوفی فی دار السلطنة شمشخی فی يوم الاربعاء فی 6
شهر ذی الحجة 1022

IV) Nâmî: نامی Nâmî: نامی

Baş : بسم . . .
ای ذات توهر قصیده موجودات
در حمد و ثنای تو چه حیوان چه نبات
(179. b)

Son ve ketebe: بر در گه حضرت سلیمان پای ملخست تحفه مور
تمت فی يوم الاربعاء فی 6 شهر ذی الحجة الحرام سنة 1066
(Nâmî, Câmî'nin çağdaşlarındandır. Tuhfa-i Suhan-varân, s. 593.)

Cilt

737

2911

میبیدی امیر حسین بن معین الدین (قاضی میر)
Maybidî Amîr Husayn b. Mu'inaddîn
(Qađl Mir. Ölm. 904, yahut 911 H. 1498, yahut 1505):

Şarh'al-Hidāya

شرح الهدایه

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20.3 × 16

Yazı eb'adı : 13.2 × 7.2

Miklaph, sırtı ve kenarlar bezle çevrilip tâmir edilmiş mukavva ciltli. 115 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Nüshanın kenarma diğer şerhlerden hâşiyeler ilâve edildiği gibi bâzı lûgatler de izâh edilmiştir. Şârih 1. b de kendi adını anar. Şekiller, başlıklar surhla yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş (Hidāye ve şerhleri için Kaşf'e, II, s. 2028 - 2030, Rayhāne'ye b. I, s. 37, IV, s. 111 - 113. Şarh-ı Maybidî Tehran'da basılmıştır).

Baş : بسم . . . الهدایه امر من لدیه وکل شیء یعود الیه . . .
(1. b)

Son : وظنی ان الواجب علی طالب الحق مطالعة كتب الشيخين ابی علی
وشهاب الدین المقتول قدس الله سرهما وفوق طورهما عن قدره کالکبریت
الاحمر وتوفیق طور الوصول الیه من الله الاکبر
(115. a)

Cilt

738

2912

مجموعه

Macmû'a

Kitabın eb'adı : 25.7 × 20.4

Yazı eb'adı : 21.5 × 13.2

Eczâ hâlinde ve bir kâğıt kapak içinde. 30 yap. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Yazı kötü bir nesih. Her s. de 25 satır var.

Bu takdirde, adına yazılan "Kıwāmadīn Nizām'al-Mülk", 485 te (1092) öldürülen meşhūr vezīr Nizām'al-Mülk olamaz.

1. kitab :

Baş : . . . الحمد لله حمداً لا يحصى والصلوة على محمد في الآخرة
والأولى وبعد فإن الذي صرفنا وكدنا وكدنا إليه تحصيل ما وجدناه
من كتب المتقدمين وقرآنه من زبر الأولين . . .

(1. b)

Son : وينجز الكلام فيه الى الكلام في حدوث العالم وقدمه فهو من اعظم
المباحث ونحن اخترنا الكلام فيه الى باب العلة والمعلول لانه بذلك
الموضع اليق وهذا آخر الكتاب اول والحمد لله وحده

(54. a)

2. kitab :

Baş : . . . الكتاب الثاني في احكام الجوهر والاعراض والكلام
فيه مرتب على مقدمة وجملة . . .

(54. a)

Son ve ketebe.: ثم انهم اثبتوا هذين النوعين من المعية بالدهر والمعية بالسرم
وذلك يناقض ما قيل والله ولي التوفيق ثم نصف هذا الكتاب يوم الثلاثاء
في اليوم الخامس والعشرين من شهر شعبان سنة اربع والعشرين وسنة
(278. b)

(Ketebeden de anlaşıldığı gibi üçüncü kitap yoktur.)

Cilt

2916

740

عبد المجيد بن فرشته عز الدين تيروي (ابن ملك)

'Abd'al-Macīd b. Farištah 'Izzaddīn-i Tirewī (İbni Malak)

Tarçama-i' H'āb-Nāma

ترجمه خوابنامه

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 17 × 12,4

Yazı eb'adı : 11,5 × 7,5

Üstüne kâğıt yapıstırılmış, sırtı meşin ve mıklaplı mukavva cilt. 60 yap. Her
s. de 15 satır var. Yazı, divāniye çalar nesih. Âyetler, « بعد ازان », روایت, « بعد », « امّا », « بعد »

gibi dikkati çekmesi gereken ve sözbâşı sayılan yerler ve husûsî adların çoğu surhla yazılmış. Mütercim, bu kitabın, Şayh Abu'l-Hasan-ı İsfahânî tarafından, inanılır, güvenilir kişilerin rivâyetine dayanılarak toplandığını, kendisinin de farsçadan türkçeye çevirdiğini söylüyor. 'Abd'al-Macīd, 833 te (1429 - 1430), Faḍl-Allāh'ın "Câvidân" ını, telhîs yoluyla ve "İşk-Nāma-i İlâhî" adıyla türkçeye çevirmişti.

"H'āb-Nāma" nin, İst. Millet K. de, Ali Emiri'nin farsça kitapları arasında 1042 No. da kayıtlı bulunan ve Ergirikesri'de, 1214 te (1799) Darvîş Almâs b. Husayn tarafından istinsâh edilmiş olan 69 yapraklık nüshasının üstünde, bu terceme, Sayyid İshâk'a atfedilmiştir. Mütercim, « بو رساله که خواب نامه در بارمی لسانی ازرنه ایدی شیخ ابو الحسن اصفحانی قدس الله سره جمع ایتمش معتمد کیشلرک روایتله » sözleriyle, Faḍl'ın ruyalarını bildiren bu kitabı, Abū'l-Hasan'ın topladığını söylüyor (1. b). Kitapta yer yer, Abū'l-Hasan'dan nakiller var (Meselâ 3. a, 8. b, 9. b, 10. b, 23. a, 25. b, 26. b); gene bir yerde, « روایت جمع » denerek kitaptaki ruyaların Abū'l-Hasan tarafından toplandığı bildiriliyor (19. a - b). Her iki rivâyeti te'lif etmek için, Abū'l-Hasan'ın rivâyetlerinin Sayyid İshâk tarafından yazıldığını kabul etmek, gaalibâ doğru olacak.

H'āb-Nāma, Faḍl'ın kendi gördüğü ruyaları ve başkalarının gördüklerini, kimisini, ruyâyı gören anlatmadan keşfederek te'vil ve tâbir ettiğini anlatan bir kitaptır. Fakat bu arada Faḍl'ın adamlarından, çağdaşlarından bulunduğu yerlerden, bu arada Sultan 'Uways Bahâdîr Hân'dan (776 H. 1374), Timür'dan (46. b - 48. b) ve o devrin ricâlılarından, bilgînlerinden bahsetmesi bakımından târihî bir ehemmiyet de arz etmektedir. H'āb-Nāma tercemesinin bir nüshası, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. arasında 9685 No. da kayıtlı mecmûadadır ve mec. nın ilk kitabıdır.

Bu nüshanın sonunda, kenarda, « خواب نامه یادگار جد ماست که ابن ملکست » kaydı var. Bu kayda göre nüshanın, mütercimin elyazısı olduğuna hükmetmek icâbeder.

Baş : . . . الحمد لله الذي يتجبر عند ادراك جلاله القلوب والخواطر . . .
(1. b)

Son : سنداخی الولد سراپیه اولوب یول بولاسن کندو وجهکده اوقیمسن
که فرزند حقیقی آدم و خاتم اولاسن دیدیلر والسلام علی من اتبع الهدی
(60. a)

Cilt

741

2920

احمد بن علي البوني

Ahmad b. 'Alî'al-Bânî (622 H. 1225)

Şams'al-Ma'ârif wa Laṭâ'if'al-'Awârif

شمس المعارف ولطائف العوارف

II. Cilt

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 27.5 × 19

Yazı eb'âdî : 21 × 15.8

Ortası ve kenarları şemseli ve cetvelli, miklaplı meşin cilt. Havâss ve vefka dâir bir kitaptır (*Kaşf. II, s. 1062*). Sonu eksik. 222 yap. Her s. de 27 satır var. İçindeki vefkler, başlıklar, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

Baş : . . . الفصل الحادى والعشرين فى الخط الاول . . .
(1. b)

Son : لتقابل توبتك لله توبة الله لك او
(222. b)

(Mısır'da 1291 de, dört cilt olarak taşbasmasiyle, Husayniyya Mat. da defeât ile hurûfat basması olarak, IV. cüz'ü Bombay'da 1287 de, Şirkat'at-Tamaddun'aş-Şina'iyya Mat. 1308 de basılmıştır. Mu'cam, I, s. 608)

Cilt

742

2921

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 29.5 × 20.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Alélâde bir cilt. Yazı kötü bir nesih. 109 yap. Tophyan belli değil. Esmâ-i Husnâ ve dikkati çekmesi gereken yazılar surhla.

I) Hawâşş-ı Esmâ'-Allâh ve vefkleri (1. a - 5. a),

II) Şams'al-Ma'ârif'teki esmâ (5. b - 6. a),

III) Vefkler, bâzı âyetlere âit havâss ve azâim (11. b - 93. a. b. 6 - 11. a boş; bu kısımda da bâzı s. ler yazısız; bir kısmı ise çizilmiş, yazı yok.)

IV) Hz. Mawlânâ'nın şeceresi (Âhû-zâda'lere âit, geriye doğru giden ve 1251 H. ye; 1835; kadar olan şecere. 101. a - 109. b).

Cilt

743

2926

Remil Risâlesi

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 13

Yazı eb'âdî : 15.5 × 8

Kâğıt ciltli. 6 yap. Satırlar muhtelif.

Baş : ناری اشکال . . .

(1. b)

Son : ایکی داخل یا بالعکس اسناد اولور

(6. a)

Cilt

744

2927

غزالی محمد

Gazâlî Muḥammad (505 H. 1111)

Muṭallaṭâtü İmâm'al-Gazâlî bi

Kawâ'id'al-wafk wa 'azâi'mihi wa taşarrufât

مثلاث امام الغزالی بقواعد الوفق وعزائمه وتصرفات

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 17.2 × 11.5

Yazı eb'âdî : 13.5 × 6.5

Alélâde ciltli. 51 yaprak. Her s. de 15 satır var. Cefre dâir bir risâle. Gazâlî'ye âidiyeti şüphelidir.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى اشرف صدور الصديقين . . .
(1. b)

Son : ثم الاحرف النارية والهوائية والمائية والترابية
(51. b)

(Bundan sonra üç vefk var ve "تمت هذه الرسالة فى ١٣ راسه ١٢٦٧" ketebesini mevcut.)

Cilt

745

2928

محمد بن خسرو بن خضر الميخاليجى

Muḥammad b. Ḥusray b. Ḥıdr'al-Miḥâlicî

Tarcama-'i Madḥal-i Kûşyâr

(ترجمه مدخل كوشيار)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 19.5 × 14

Yazı eb'âdî : 16 × 9

Yeni cilt, miklaplı. 74 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı nesih. Bablar surhla yazılmış. Nücûma âit bir risâle.

Baş : . . . الحمد لله الذى علم الانسان ما لم يعلم . . .

(1. b)

Son ve ketebe: مقالة رابعة دعى تمام اولدى وصلى الله . . . وكان الفراغ من تنميقة مدخل كوشيارك درت مقاليسى بورايه كلنجه بالتمام على التفصيل جميعى بابلى ايله بيان اولنمشدر سنه ١١٨٦ من شهر غرة ذى القعدة يوم يكشنيه وقت الضحى تحرير كتاب . . . السيد اسمعيل بن ابراهيم شهر اسلامبولى فى مكان اياصوفيه كبير بوكتابى تركيه ترجمه ايدته لك ايكنجى خطندن اخذ اولندى . . .

(74. b)

« محمد بن خسرو بن حضر الميخايجى » *Kitabın üstünde, istinsâh edenin yazısıyle* « Ali b. Muştâfâ tarafından istinsâh edilmiş bir nüshası yazılıdır. 1141 ramazânında 'Ali b. Muştâfâ tarafından istinsâh edilmiş bir nüshası İst. Süleymânîye K.e mulhak Hamidiyye kitaplarında, 835 No.da kayıtlıdır. »

Cilt

2929

746

محمد خطير الدين بن بايزيد بن خواجه فريد العطار

Muhammad Hatîraddîn b. Bâyezîd b. Hâce Farîd'al-'Attâr

Al-Cawâhir'al-Hams

الجواهر الخمس

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 20.2 × 14.5

Yazı eb'âdî : 16.3 × 10

Yeni ve miklaph, üstü bez kaplı mukavva ciltli. Baplar, Esmâ-i Husnâ, fasıllar ve dikkati çekmesi gereken yazılar surhla. Yazı harekeli nesih. 189 yap. Her s. de 23 satır var. Nücûm, havâss, vefk ve cefre dâir ve ibâdetlerden bahseden bir kitap.

Muhaminad Hatîraddîn, Kaşf'e göre 956 da (1549) Gaçurat'ta vefât etmiştir (I, s. 614). Rayhâne, 970 ramazânında (1563) vefât ettiğini ve Gavalyar'da medfûn olduğunu yazıyor (III, s. 164).

Yazı, Hindistan'da ve devrinde yazılmışa benziyor. Kitabın üstünde, « هذا كتاب الجواهر الخمس لمولانا العلامة الحبر الفهامة مولانا واستادنا العارف بالله تعالى محمد بن الطيب بن محمد الغوث الصوفي نفعنا الله بركاته آمين » yazılı. Bu yazının altında ayrı bir yazıyla müellifin soy ve tarikat şeceresi yazılı. Buna nazaran soyu şu: محمد بن الطيب بن معين الدين بن خطير الدين بن ابا يزيد فريد الدين العطار بن سماوا احمد الصادق ابن نجيب الدين بن تقي الدين ابن نور الله ابن بكر بن عبد الله بن اسماعيل بن جعفر الصادق . . .

Tarikat şeceresi de şu :

محمد الغوث - شيخ ظهور الحق الحاج حضور - شيخ ابي الفتح هدية الله سرمست - قاضى الشطارى - شيخ عبد الله الشطارى - محمد العارف - محمد يوسف - خدافى الماورا النهري - حسن الخرقانى - ابو الظفر مولانا ترك الطوسى - شيخ الاعرابى - ابي يزيد العسنى - محمد المغربى - ابي يزيد البسطامى - امام جعفر الصادق - امام محمد الباقر - امام زين العابدين على - امام حسين - امام على بن ابيطالب - محمد المصطفى صد

Baş : . . . الحمد لله الاحد الصمد الفرد الذى . . .

(1. b)

Son : يا بدوح و تنفرتى الفتوح و الف الفتوح الروح بالروح و لاحول و لا قوة الا بالله العلى العظيم وصلى الله . . .

(189. b)

(İki cüz'ü 1318 de Fas'ta basılmıştır, Mu'cam, II, s. 1630.)

Cilt

2930

747

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 18 × 10.2

Yazı eb'âdî : Muhtelif

I) İmâm Ca'far'aş-Şâdık'a atf ve isnâd edilen Fâl-Nâma, Şâh Şarfaddîn Yahyâ'nın (?) İstihâra'sı, farsça bir Fâl-Nâma . . . gibi farsça risâleler (I. b - 39. a).

II) Macma'al-Bahrayn. مجمع البحرين Muhammad Dârâ Şukûh: محمد دارا شكوه Farsça.

Baş : . . . هو الواحد الاحد القادر الموجود

بنام انكه او نامى ندارد بهر نامى كه خوانى سر بر آرد

(40. b)

Son : و این اشاره بی نهایتی او داده است الحمد لله و المنه كه توفیق آتمام رساله مجمع البحرين یافته شد تحت تمام شد كار من نظام شد

(58. b)

Kaşf'te Şamsaddîn Muhammad b. Naşr'as-Sancârî'nin "Macma'al-Bahrayn fi 'Ilm'al-Hakîkati waş-Şarî'a" adlı bir kitabı anılmakta, müellifinin vefat târihi yazılmamaktadır (II, s. 1599). Fakat adına göre mevzû'u, bu risâleye uymadığından bu risâle, Kaşf'in bahsettiği risâle olamaz. Müellif, tasavvufa intisâbından

درصد آن شد که درک کنه مشرب موحّدان هندو و محققان این قوم قدیم» sonra نماید یا بعضی از کاملان ایشان که به نهایت ریاضت و ادراک و فهمید که . . . . . « . . . . . » sözləriyle Hindülârin inançları ile tasavvuf ehlinin inançları arasında lâfzî tefâvüt-ten başka birşey olmadığını bildirmekte (40. b - 41. a) ve mevzû, bu esas üzerinde yürümektedir. 51. a da Mawlânâ'dan, Bahâ'addîn-i Nakş-band'den, Câmî'den ve Hind meşâyihinden bahsettiğine göre bu zât, IX - X. asırda (XV - XVI) yaşamıştır.

III) العمل تنخواه منصبداران Al-'Amal Tan-hâh-i manşibdârân (59. b - 60. b). Bu s. lerde mansib ehlinin vazîfelerinden bahsedilmektedir. 62. b de, «طريقة ختم عواجبه» «نقشبندیہ» Târîka-i hatm-i H'âcâhâ-yı Nakş-bandîyya" başlığıyla farsça 9 beyitlik bir manzûme var.

IV) Kitâb-ı Cayb. Farsça.

Giyim ve kuşama dâir bir risâle. Elbisenin şer'i ve gayr-i şer'i ahkâmına ve âdâba âittir. Müellifi belli değil.

Baş : . . . . . بعد از تزین مفارق شهریاران . . . . .
(65. b)

Son : و حرارت سنجاب و قاقم و حواصل کم است و الله اعلم
(96. a)

V) Kelâma, bid'atlere ve harâm olan şeylere dâir farsça bir risâle. Kaynakları bakımından hicrî VII. yüzyıldan (XIII) sonra yazılmıştır. Hâtımeye nazaran adı «وعلم الهدایه» dir.

Baş : بسم . . . . . الحمد لله رب العالمین . . . . . موجب ثبات بر ایمان رعایت
(98. b)

Son : هذا آخر ما يقوم به ختم رسالتی المسماة بعلم الهدایت . . . . .
(126. b)

VI) Nâz u Niyâz. Farsça.

Kaşf, 973 te (1565) vefat eden ve Damîrî tahallus eyliyen Kamâladdîn Hüsâyî-i İsfahânî'nin bu adda manzum bir eserinden bahsettiği gibi (II, s. 1920), Târîh-i nazm u na'r'da Sa'îd Naffisî, IX - X. asır (XV - XVI) şâirlerinden Kaşâyî-i Haravî'nin bu adı taşıyan bir mesnevisi olduğunu bildiriyor (I, s. 627). Bu risâle mensûr olduğuna göre bunlardan başka birisine âittir. Kitabın adı, sonda, 123. b ve 124. a da geçmekte, 124. b de de «ابو المظفر منصور حسین بهادر گورکان خلّد الله» «ملکه و سلطانه و افاض علی العالمین برّه و احسانه مقبول و مطبوع نماید» sözləriyle kitabın, Hüsâyî Bahâdîr adına yazıldığı açıklanmaktadır. Bu zâtm, 776 da

(1374) hükümdâr olup 784 te (1382) vefât eden ve Calâyrırlardan Calâiladdîn Hüsâyî Görken olsa gerektir.

Baş : . . . . . بسم
ای عاشق ناز ارجمندان معشوق نیاز مستمندان
(121. b)

Son ve târîh: مجنون ازا بنامه شد املا کرد تمام شد کتاب ناز و نیاز بروز سه شنبه
بتاریخ ۱ دی حجه سنه ۹۲۷

(7 ve ondan önceki 2 apaçık okunmakta; 9 silinmiş; fakat okunabiliyor.)

Cilt

2931

748

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 19.7 × 14.2

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Ciltsiz, eczâ hâlinde mecmûa.

I) عل المولوی الانقروی 61 beyitlik türkçe bir manzûme.

Ayların günlerini, husûsiyetlerini, her ayda olacak cevvi hâdiseleri bildirmektedir. Başta surhla «ترجم کردن عل المولوی الانقروی روزنامه شیخ ونا» ibâresi surhla yazılmış. Buna nazaran bu manzûme, Şayh Wafâ'nın (896 H. 1491) Rûz-Nâm-ça'sinden faydalanılarak meydana getirilmiştir (Şayh Wafâ için Şakâ'îk terc. ne b. s. 251 - 254). Risâlenin yazısı ta'hiyktir.

Baş : اوله هر دم حقّه حمیده ثنا عالمی خلق ابتدی بیجون وچرا
(1. b)

Son : رحمة الله عليه دير على تاريخنده بويله دیدی شیخ وفا
(3. b)

II) 11 beyitlik türkçe bir manzûme.

Bu da, «گفت عل المولوی الانقروی» başlığını taşımaktadır. Hz. Peygamber'in, mi'râda, Mevlevî külahını gördüğünü, Abû-Bakr soyundan Mawlânâ'nın geleceği müjdesini aldığını anlatan ve ilk risâlenin yazısıyla yazılmış bulunan bu manzûmenin sonunda, «سنه احدى و اربعین و مائة و الف» kaydı var. Bu târîh, istinsah târihi olabileceği gibi, ilk risâlenin de aynı yazıyla yazılması bakımından bu şî'r'in tanzim târihi de olabilir. İkinci ihtimale göre bu iki manzûmenin, şâirin elyazısı olması gerekir ki bu takdirde Darvîş 'Alî al-Mawlawî XII. asırda (XVIII) taşıyan bir zâttır.

III) Baş eksik. Günlerde yıldızların hâkim oldukları vakitleri bildiren, ayrıca her günün, hangi yıldızın hükmünde bulunduğunu bildiren manzum ve türkçe bir risâle. Harekeli nesihle yazılmış. Risâlenin baş tarafı noksan olan ilk fashında,

اهل تصنیفیدی زمانده در مکتونیدی بیانده
شویله کم هر علوم بلمشیدی کشفله جمله سنی بولشیدی
علم هیئته لا نظیریدی اول بوسعید باکیا وزیریدی اول
ددی سلطان بوسعید کم اکا بر عجب نسنه تصنیف ایله بکا
روزنامه کم اولیه منسوخ فهمیمه خوش موافق اوله شوخ

beyitleri var. İlhanilerden Abū-Sa'īd (716-736 H. 1316-1335) adına Zic-i İlhanî'yi telhis eden Sayyid Ruknaddīn b. Şarafaddīn Husayn Husaynî-i Âmulî'dir (Sa'īd Nafisî: Tarih-i nazm u nafr, I, s. 271). Risâle sâhibi, sanırız ki bundan bahsediyor.

Baş : اهل تصنیفیدی زمانده در مکتونیدی بیانده
(5. b)
Son : هرکه بیزی دعای خیرله اکا حق نصیب ایلسون دینارن اکا
(10. a)

(Bu risâle, herhâlde eski bir nüshadan ve imlâsı aynen muhâfaza edilerek yazılmıştır.)

IV) Rûz-Nâma.

Başta Gurra-Nâma (11. b), sonra 1090 yılından 1230 yılımadek (1776 - 1814) hicri yılların güneş aylarına taksimine âit cetvel. (12. a - 15. a), sonra İstanbul'a nazaran kameri ayların gurrelerini ve her ayın mukaabili olan güneş ayını, aylarda olacak cevvi ve tabii hâdiseleri bildirmektedir.

Baş : غره نامه شرعی بودر که دور داتمدر . . .
(11. a)
Son : عدد ایام شباط یکری سکزدر دوت یلده بر یکری طقوز اولور
اکا کیسه دیرلر
(21. a)

Cilt

2932

749

مجموعه
Macmu'a
Türkçe

Cilt eb'adı : 23.3 × 16.3

Yazı eb'adı : 16.1 × 9.1

Miklaph, kenarları ve sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt. 121 yap. Her s. de 19 satır var. S. kenarları surh cetveli. Fasil ve baplar, harfler, yıldız adları ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmıştır.

I) Ahmad-i Dâ'i: ترجمه سی فصل Tarcama-i Si Fasıl. Türkçe.

Si Fasıl, 672 de (1274) vefât eden Hâce Naşiraddīn-i Tusi'nindir (Bu eser in terceme ve şerhleri için b. Kasf; II, s. 1010 - 1011). Ahmad-i Dâ'i, 790 da (1388) vefât eden Germiyan Beyi Süleyman Şah'la çağdaştır (b. O.M. II, s. 171 - 172).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي خلق الانسان في احسن تقويم . . .
اما بعد بو رساله نك مترجى احمد الداعى اصلح الله شأنه ايدر كه . . .
(1. b)

Son : وكيرو قلاني دخي بوكا قياس اولنه
(20. b)

(Si Fasıl terc. nin güzel ve ince ta'hyikle yazılmış bir nüshası İst. Üniv. K. de türkçe yaz. da 9807 No. da kayıtlıdır. 19 yap. olan bu nüshanın 14. b s. sinde Konya nüshasının bitimi var. 15. a boş. 15. b - 19. b de "Şarh-ı dâ'ira-i daracât-ı falak, yıldızların tabiatleri, hâssaları, arza hâkim oldukları zaman yapılması gereken işler, yıldızlara göre çıkarılan hükümler v.s. ye âid izâhât var. Konya nüshasında da 21. b - 26. a da "Şarh-ı manâzil", 27. a - 34. a da "İhtiyârât", 35. b - 49. b de, tâli'e, yıldızların yeryüzündeki te'sirlerine dâir bilgiler var. Her iki risâlede de bu kısımlar, "Si Fasıl" terc. sinden ayrı gibi görünüyorsa da aynı risâleye âittir.)

II) رئیس المنجمین محمد بن علی Muhammad b. Ali Ra'is'al-Munaccimîn: Ahkâm-ı Ahkâm-ı Nucüm. Türkçe.

Mukaddimede, Bâb'as-sa'âda Âgâsı İsmâ'il b. Muḥammad'al-Malaṭî'nin ahkâm-ı Nucümün ahkâm-ı Eale metعلق و احكام طالع مولوده متعلق بر تركى كتابى ترجمه محمد بن علی رئیس منجمین دخی » olduğunu ve « اولنامى ایچون امر شریفلری صادر edip sunduğunu » söylüyor (50. a). Şehzâde Câmi'i muvâkkatlığından Reis'ül-müneccimîn olan bu zât 1040 ta (1630 - 1631) vefât etmiştir (O.M. III, s. 301). Kitabın ilk yaprağının üstüne surhla « قاسم پاشا » yazılmış. Pâdişahların ahvâline, yıldızların yeryüzüne te'sirine, kıranlara dâir bir kitaptır. Mevzû'u bakımından bu kitabın, "Ahkâm-ı Nucüm" olması icâb eder.

Baş : بسم . . . بعد بو کتابك تألیفی و ترجمه و تحریر و سطرینه (تسطیرینه)
سبب . . .

(50. a)

Son : وظلمت هوا و سیاه بولنلر وقتی ایسه یغورلره دالدر والله تعالی
اعلم بحقیقه الحال

(84. b)

III) Ali Ra'is'al-Munaccimîn. Türkçe. Doğan çocuğun tâli'ine dâir bir kitap. Mevzû'una göre "Ahkâm-ı Tâli-i Mawlûd" olması icâb eder; mukaddimede, verilen bilginin, arapça, farsça ve frenkçe kitaplardan toplandığını bildirir; aynı müellifindir.

- Baş : بسم . . . وبعد اشيو مختصرى بو فقير عربى و فارسى و فرنگى
لسان اوزره يازيلن كتابلردن جمع ايدوب تركى لسان اوزره تحرير ايلدم . . .
(85. b)
- Son : اكا گوره حكم ايدهلر احكامنده خطا اوليه والله اعلم بالصواب
(121. a)

Cilt

750

2933

مجموعه

Maemû'a

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 20 × 14.5

Yazı eb'adı : 15.3 × 10.1

Sırtı meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı magribî yazısına çalar bir üsül. Başlıklar, harfler, remzler, dikkati çekmesi gereken yerler surhla. 59 yap. Her sahifede 17 satır var.

I) شرح الجفر الاسام الشراحي رضى عنه
Arapça.

- Baş : بسم . . . قال الشيخ فى القرن الحادى عشر اعلم . . .
(1. b)
- Son : وتبامرت قبایل العربان بصاحب الزمان وهناك قبض عنان البنان
والحمد لله اولاً و آخرأ وعليه التكلان . . .
(11. a)

(XI. asr-ı hicride olacak hâdiseleri cefr yoluyla ve remzlerle anlatan bir kitaptır.)

II) شرح شجرة النعانية فى الدولة العثمانية صلاح الصفدى
Şarhu Şacarat'an-Nu'māniyya fi'd-Davlat'al-'Utmāniyya. Ar.

- Baş : بسم . . . الحمد لله واهب الاسرار وصلاته وسلامه على نبيه المختار . . .
(12. b)
- Son : حتى يظهر مكنونها ويتضح مضمونها والله اعلم وصلى الله . . .
(28. a)

(764 te; 1363; vefât eden Halil b. Aybik Salâhaddin Şafadî'nindir. Güzel bir yazı ile yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. Ar. y. da 1205 No. dadır.)

III) شرح الشجرة النعانية : Şadr'addîn Künawî (673. 1275) صدر الدين القنوى
Şarh'aş-Şacarat'an-Nu'māniyya. علی الدولة العثمانیه

- Baş : بسم . . . الحمد لله الذى بين البيان لاهل العرفان . . .
(28. b)

Son ve ketebe: باقى الكلام على حوادث ما بعدها فى مختصر الرسالة فافهم . . . انتهت
على يد كاتبها العبد . . . عبد الله ابو بكر بن عمر . . . يوم الاثنين
من شهر المولد المبارك المعلوم بربيع الاول ١٢٥٣ من الهجرة . . .
(59. a-b)

Cilt

751

2934

مجموعه

Maemû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 16 × 10

Yazı eb'adı : 12 × 6.5

Kenarları düz cetveli, koyu kahverengi, mıklaplı, ortası şemseli cilt.

I) آمى Āhî: حسن و دل Türkçe.

Baş yırtık. 5. b, 6. a, 11. b, 37. b, 38. b den sonra eksikler olduğu gibi 68. b den sonra da yok. İçinde yazı değişmekte. Ta'hykle yazılmış. Kâğıt ve yazı bakımından X. asra (XVI) âid olması muhtemel (1660 No. da eski, tam ve güzel bir nüshası var; b.)

II) Mektup nümüneleri (Yazı ta'hyk. Bu da noksan).

- Baş : صورت مبارک باد ادنادن اعلايه بو اسلوب اوزره يازهلر ناحیه
اخلاص . . .
(69. b)

Son : . . . اداء شهادت اتمکین اثار عنايتدن
(70. b)

Cilt

752

3079

یحیی بن عبد اللطيف قزوینی

Yahyā b. 'Abdallaṭīf-i Qazvīnī:

Lubb'at-Tawārīḥ

(لب التوارىخ)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.8 × 17.5

Yazı eb'adı : 16.7 × 11.3

Mıklaplı, üstü kâğıt kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. 94 yap. Başında tezhibli bir safiha mevcut. S. kenarları lâcüverd ve altın cetvelle çerçevesi.

Kısımlar, fasıllar, husûsî adlar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Her s. de 18 satır var. İlk yaprakta temellük kaydı var. Te'lifinden 32 yıl sonra yazılmış olmakla beraber istinsâh eden, bilgisiz bir adam olduğundan yanlışlar mevcut.

Müellif 948 de (1541) kitabını bitirmiş, 960 ta (1549) vefât etmiştir (Kasf; II, s. 1547). Hz. Peygamber'i ve Oniki İmâm'ı, Pişdâdyân, Keyânıyân, Tavâif-i Mülûk, Sâsâniyân, Umayyaoğulları, Abbâsoğulları, Abbâsoğulları zamanında İran'da hüküm süren Saffâriiler, Sâmâniler, Gazneviler, Gûriler, Âli Buvayh, Selçukoğulları, Hârezmsâhiler, Atabekler, Magrib ve İran İsmâîlîleri, Karahataylar, Çobanlılar, İlhanlılar... gibi sülâlelerden sonra Safavilerden muhtasar bir sûrette bahseder ve Tahmasb Şâh'ın cülûsunu zikredip târihini bitirir.

Baş : حمد و سپاس خدای راست که سلاطین جهان بر استانه عظمتش
کینه بندگانش

(1. b)

Son ve târih : هوای مهر تو ترا مفید تر ز غدا

حروف نام تو زرا شکر تر ز عیار

تمت الكتاب فی تاریخ ۲۳ شهر ربیع الثانی سنه ۹۸۰

(94. a)

(Tehran'da 1314 - 1936 da basılmıştır. British Muzeum Kat. a da b. s. 731.)

Cilt

723

3080

قانون جدید

Qānūn-ı Cadîd

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 22.7 × 15.7

Yazı eb'âdı : 18.5 × 11.8

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. Yazı nesih. 51 yap. Her s. de 21 satır var. "مسئله : الجواب" gibi dikkati çekmesi gereken sözlerle fasıl başları surhla yazılmış. Kanûnî devrine âit arâziye, çifte, tımar erbâbına, zuamâyâ, eşkincilere, vakfa v.s. ye âit ve fetvâlar tarzında. Mukaddime Süleyman devrine âid olduğu tasrih edilmekte ve içinde bilhâssa İbni Kamâl, Abû's-Su'ûd'un fetvâ-lariyle XI. asrın bilginlerinden Muḥammad Amin, Yahyâ, Bahâ'î imzâları ile fetvâlarda bulunmaktadır. Bu bakımdan X. (XVI) yüzyılda tertib edilen bu mec. XI. (XVII) yüzyıla âit fetvâları da ihtivâ etmektedir. 7. a - 8. a da Şeyhulislâm Yahyâ'nın (1053 H. 1643) talebiyle Oğcı-zâda'nın (1039 H. 1629 - 1630) Divân-ı Hümayûn'dan ihrâc edildiği ve 8. a da "قانون جدیدی افتاد" kaydı var. O.M. 1050 de (1640) vefât eden İskandar b. İbrâhîm adlı birisinin Kanûn-ı Osmânî'yi te'lif eylediğini yazıyor. Bu zat Bosna'lıdır (III, s. 12). Bu eserde de Son kanun, Bosna'ya âid olduğundan bu kitabın, İskandar'a âid olması ihtimâlî vardır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الملك السموات والارض ...

(1. b)

Son ve ketebe: امر همايونم مخالف تملل وعناد ايندريميمسز شويله بلمسز علامه
شريفه اعتقاد قبله حرر هذا القانون الجديد الشيخ عثمان الكشادى عفى
عنه الهادى فى غرة شعبان المعظم سنة ثمان وتسعين ومائة والف
(51. a)

(İlk yaprakta ve sonda, istinsâh edenin mührü var.)

Cilt

754

3081

تعليقات

Ta'limât

TÜRKÇE

"Tanzimât" tan sonra teşkil edilen eyâlet meclislerine âit altmış sekiz maddelik, eyâlet vâlilerinin, defterdarların, kaymakam ve malmüdûrlerin vazifelerine dâir.

Cilt eb'âdı : 24.6 × 17

Yazı eb'âdı : 18.5 × 12.3

Yazı rnk'a. 17 yap. S. lerdeki satırlar muhtelif.

Baş : بودفعه سايه شوكتوايه جناب ملكداريده ترتيب و تشكيل اولمش
اولان ...

(1. b)

Son : طوغريموه والى طرفندن بامضبطه بيان وانها اولنه جقدر

(17. a)

(İlk altmış sekiz maddelik ta'limâtın sonunda ۱۲۶۵ رسته ۱۹ kaydı var.)

Cilt

755

3082

کاتب چلبی (مصطفی . حاجی خلیفه)

Kâtib Çalabî (Muştafâ, Hacı Halîfa. 1068 H. 1658):

تقویم التواريخ

Takvîm'al-Tawârîh

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 22.5 × 13

Yazı eb'âdı : 16 × 8.2

Ortası şemseli, koyu ve siyahimsi kırmızı, miklaflı, kenarları ve sırtı tâmir görmüş cilt. Yazı ta'hyk. S. kenarları ve cetveller altın. 85 yap. Cetvelli s. ler müstesnâ, sahifede 31 satır var. Yıllar, başlıklar, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiyeler, bâzı zevâtın vefât târihleri mevcut. İstinsâh târihi mukayyet değil. Yazı, kâğıt ve imlâ bakımından devrine âittir. 85. a da, kenarda, "نذلكه بو فقيرك تاريخ كيريد" kaydı var. Gerek bu kayıt, gerek ketebe, bu nüshanın, Kâtib Çelebi'nin elyazısı olduğunu açıkça gösterdiği gibi ayrıca Süleymaniye K.

mülhak Veliyyüddin Cârullâh kitapları arasında, 155 No. da kayıtlı olan ve Kâtib Ç. nin elyazısıyla yazılmış bulunan Kaş'az-Zunûn'la da karşılaştırdık; yazmın, bütûn özellikleriyle aynı olduğunu gördük ve inancımız kesinleşti.

Baş : حمد وثنا وشكر بى انتها اول مبدأ اول جلّ وعلا به كه . . .
(1. b)

Son : خاتمة الخاتمة بونمكدان بزم عرفان كه فن تاريخ كتابلربنك نتيجهسى
وفهرستى كبيدر مسودى اضعف الضعفاء واحقر الخلفاء حاجى خليفه
لقب مصطفى كه مقابلة سواريده افنا عمرده صكره بو تأليف سبيله بيك
الى سكر اواخرنده ايكنجى خليفه اولمشيدى تيسير الهى وتأييد قبض
نامتناهى ايله جمع ومطالعهمنه موفى اولدغى كتب تواريخ مآلانى جدولى
تقويم طرزنده اوج جزئنه درج ايدوب ايكنجى جزئكه بيك سنه وقايدى
مشمئلدلر مبتدى كاتبلر تحريرنده نوعا عسرت چككله هر صحيفه الليشر
سنه ايكن اوئر سنه اولق اوزره بر دفعه دخى اون جزء مقدارى بسط
اولنوب تقويم التواريخ ايكن نسخه قيلندى مستفيد اولنلردن ذكر بالخبر
ملتسدر وقايع تفصيله واقف اوايان مبتديار چندان ذوقلنمز ايسه ده
منتهى به تذكرة اولدغى كفايت ايدر كنه تاريخه وقوف مراد ايدنار
فذلكه مقدمهسنده ذكر اولنان بيك اوچوز تألينى كوروب نتيجهسن
بو مدنخلدن ضبط ايدلر والسلام من اتبع الهدى بعون ولى العون
وميسر الامال ومكون الكون

(85. a)

(Bu târih, Adem Peygamber'den 1058 (1648) yılına kadar olan vak'aların, diğer târihlerin ve bilhâssa arapça "Fazlaka" sinin kronolojik cetveli mâhiyetindedir. Değeri, farsça terc. si, batı dillerine, raapçaya terc. leri ve hulâsaları için İslâm Ansi-
lopedisi'nde Kâtib Çalabi mad. e b. Orhan Şaik Gökyay; No. 60, İst. 1953; s. 436.)

Cilt

756

3083

نابى يوسف

Nâbî Yûsuf (1214 H. 1712):

Zayl-i Siyar-ı Waysî

(ذيل سير ويسى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 11.5

Yazı eb'âdî : 16.7 × 6.7

Bez kâh ince mukavva cilt. İlk yaprağın üstünde pek güzel olmiyan bir tezhib var. 2. a da cetvel, yaprağı kesmiş. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı güzel bir

ta'hiy. 229 yap. Her s. de 21 satır var. Waysî (1037 H. 1628), «درة التاج فى سيرة» صاحب المعراج Durrat'at-tâc fî sirati Şâhib'al-mi'râc'ı, Nâbî'nin, zeyl mukaddi-
mesinde bildirdiği gibi Bedir gazâsını yazdıktan sonra vefâtı dolayısıyla noksan kalmış (2. b), Nâbî, Zayl'ile bu eseri tamamlamıştır (2. b - 3. b). Durrat'at-Tâc, 1178 No. da kayıtlıdır. Bu eser, 1248 H. de, Bulak'ta basılmıştır.

Baş : يارب صحاب فيضى باران ايله اول فيضله كشت كامى ريتان ايله
ايندم هوس نيتت تكميل سبر سلطان رسل عشقته آسان ايله
(1. b)

Son ve ketebe: اعلاى درجات امتيازده جلوه گر قلنمق شيوة خفية تقدردن مستبعد

دگلدر تحت التحرير . . . على يد . . . شيخ محمد بن على المزوى بزاوية

المولويه ييشكطاش فى صبيحة يوم الثالث من شهر ذى القعدة الحرام لسنة

اربع و مائة والف . . .

(229. b)

(Kütâp, Zihni isminde birisinin eline geçmiş, doğru bir nüshayla karşılaştırmış, kenara, unutulmuş kelime ve cümleler bâzı gayr-i me'nûs lügatlerin türkçeleri yazılmış, izâhları yapılmıştır. 43. a da, kenarda, «مشوشر غالبا» yazılmış, «نسخه ناقصه نظر وتامل بيوريله الحقيقه ذهنى م kaydı var.)

Cilt

757

3084

صاحب محمد پيرى زاده

Şâhib Muḥammad Pîrî-zâda (1162 H. 1749):

Tarcama-'i Muḥaddima-'i İbni Ḥaldûn

(ترجمة مقدمة ابن خلدون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 24.5 × 14.5

Yazı eb'âdî : 18 × 8.7

Mıklaplı kırmızı meşin, son zamanlara âit cilt. 343 yap. Her s. de 33 satır var. İlk yap. ta pek güzel ve tahrirli bir tezhib olduğu gibi ilk iki s. nin kenarları altın ve surh cetvelli, yanları iki altın cetvel içinde altın çiçeklerle müzeyyen. Diğer s. ler ikişer surh cetvelli. Yazı nesih. Sözbaşları, ülke ve memleket adları, fasıllar, mukaddimeler, dikkati çekmesi gereken yerler, hüsûsî adların çoğu ve şiiirler surhla. Sonu noksan.

İbni Ḥaldûn 'Abdarrahmân b. Muḥammad'al-İşbîlî al-Ḥaḍramî, 808 de (1405-1406) vefât etmiştir. «العبر وديوان المبتدأ والخبر فى إيام العرب والعجم والبربر» adını taşıyan ve üç kitaptan meydana gelen eseri, 1041 de (1631) vefât eden

Şayh Ahmad'al-Mağribî al-Mukrî tarafından şerhedilmiştir (*Kaşıf*, II, s. 1124). Şeyhulislâmlık pâyesine kadar yükselen Pirizade, Yeniçeri ağalarından Piri Ağa'nın oğlu olup 1085 te (1674) doğmuş, 1162 de (1749) vefât etmiştir. Kabri, İst. da, Üsküdar, Karacaahmed mezarlığında, Selimiye dergâhı karşısında, biraz içerde, müstakil sofadadır (*İlmiyye Sâl-nâmesi*; *İst. Mat. Amire* — 1334, s. 519. *Hâl terc. ve eserleri için O.M. e b. II, s. 113*). Eserde kitabın adı, «عنوان العبر وديوان مبتدأ» «والخبر في أيام العرب والعجم والبربر ومن عاصرهم من ذوى السلطان الأكبر» diye geçer (4. a).

Mevlânâ Müzesi Müdür Muâvini Necâti Elgin'in, Piri-zâde soyundan Şeyhulislâm Sâhib Munlâ Bey'in (1327 H. 1908), Mevlânâ Müzesine hediye ettiği âvize dolayısıyla Sâhib Muḥ.in, Piri Âgâ'ya kadar soyu ve husûsiyetleri hakkında, «Konya Mevlevî dergâhına mânen ve maddeten hizmeti olan Mevlevî Şeyhulislâm Muhammed Sâhib» adlı makaalesi şâyân-ı mütalaadır (Çağrı; Konya. Sayı. 68. Eylül 1963, s. 8 - 10).

Baş : بسم ... علمای اولی الابصار ذوی الاستبصار معلومدرکه فن تاریخ ...
(1. b)

Son ve ketebe : اهل قبروان فقه مالکیده مدونه

تمت التاريخ المقبول معروف ... في دار القسطنطينية ... ساكن بمحلة

دلبندجی محمد الحافظ اثنی وستین و مأتین والفاء سنة ١٢٦٢
(343. b)

İbni Haldûn mukaddimesinin bu tercemesi 1275 ve 1277 de İst. Mat. Âmire'de, 1275 te Takvîm-hâne-i Âmire Mat.'ında basılmıştır. Caydat Ahmad Pâşâ da (1313 H. 1896) Muḥaddime'nin ilk kitabının VI. faslını terceme etmiş ve bu terc. 1277 de Mat. Âmire'de basılmıştır. 2. kitabının I. cildi 1304 te (1886 - 1887) vefât eden Şubhî 'Abd'al-Laṭîf Pâşâ tarafından türkçeye çevrilmiş ve «Miftâh'al-'İbar» adıyla 1276 da, Selekkiyân ve Eşkâniyân'a âid olan kısmı, iki cüz hâlinde «Takmilat'al-'İbar» adıyla 1278 de İst. da basılmıştır. Zâkir Kadiri tarafından tam tercemesi, üç cild olarak Mf. Vekâleti Şark-İslâm Klasikleri serisinde, 1954 - 1957 de tab'edilmiştir. İb. H. M'nin metni, 1284 te Bulak'ta, 1851 de Cezâyir'de basılmıştır. A. Noel des Verger, bu kitabı, «Histoire de l'Afrique et de la Sicile» adıyla fransızcaya çevirmiştir (Paris. 1841). Baron de Slane'in «Histoire des Berberes et des dynasties Musulmanes de l'Afrique septentrionale» adlı çevirisi de gene Paris'te 1925 - 1934 te tab'edilmiştir. Aynı zâtın, «Les prolégomènes, d'Ibn Khal-doun, traduits en français et commentés» adlı eseri de 1936 - 1943 te basılmıştır. Annemarie Schimmell'in, «Ausgewählte Abschnitte an der Muḥaddima» adlı etüdü Tübingen'de 1951 de yayımlanmıştır (Alexander s. Fulton, M.A. ve A. G. Ellis, M.A.'nın Supplementary Catalogue of Arabic printed books in the British Museum'una da b. Londra — 1926, s. 95 - 96).

محمد بن محمد (آلئى پارق)

Muḥammad b. Muḥammad (Altı parmak. 1033 H. 1623 - 1624)

Dalâ'il-i nubuwat-i Muḥammadi wa Şamâ'il-i

Futuwat-i Ahmadi

دلائل نبوت محمدی و شمائل فتوت احمدی

(Ma'âric'an-nubuwa fi Madâric'al-Futuwa terc.)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25.4 × 15

Yazı eb'adı : 18.8 × 9.3

Ortası şemseli, tâmîr görmüş koyukahverengi ciltli. «Miskîn Miskîn» mahlasını kullanan Mu'in'addîn b. Şaraf'addîn Hâce Muḥammad Farâh'nin (910 yahut 916 H. 1504, 1510. Târîh-i nazm u naṭr'e b. I, s. 242), bir mukaddime, dört rûkn üzerine yazdığı farsça «Ma'âric'an-Nubuwa» nin terc. dir. Altı parmak diye anılan Muḥ. b. Muḥ. bu eseri yukardaki adla ve selis bir dille türkçeye çevirmiştir. Mukaddimesi 1. b - 60. a, Hz. Muḥammad'ın doğuşuna âid olan 1. rûknü 61. b - 137. a, doğumundan vahye mazhar oluşuna kadar olan 2. rûknü 139. b - 192. b, hicrete kadar olan olayları bildiren 3. rûknü 194. b - 309. a, hicretten bahseden 4. rûknü 311. b - 495. b, mu'cizelere âid olan son kısmı 497. b - 530. b yaptırılmıştır. 1. b de tezhib vardır. İlk iki yap. altın cetveli. Diğer yap. larda bir surh cetvel var. Rûkn başları çiçeklerle yapılmış tezhibli ve ikişer altın cetveli. Yazı nesih. 530 yap. Her s. de 27 satır var. Âyet ve hadisler, fasıllar, dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Cümlelerin arasında ve sonlarında surh noktalar var. İstinsâh edenin adı ve istinsâh târihi yok. Yazıya, resm-i imlâya ve kağıda nazaran, mütercimim devrine âit Kaşıf, «Ma'âric» in Tawḳî'i Calâl-zâde tarafından da 964 te (1555 - 1556) «دلائل نبوت محمدی و شمائل فتوت احمدی» adıyla türkçeye çevrildiğini yazıyor (II, s. 1723-1724). Bu nüshada, tercemeye, «دلائل نبوت محمدی و شمائل فتوت احمدی» adı verildiği bildirilmekte (4. b), 2. rûknün başında, «محمدیه وشمائل فتوت احمدیه» denmektedir (139. b).

Baş : بسم ... لك الحمد ... شول حمدكه فلكلرك طبقرلى انك ايله
مزین ...

(1. b)

Son : تاكیم حین انتراعده و يوم حسابده نجاحزه سبب اوله بحرمه الانبياء ...

(530. b)

(Bu kitap 1257 ve 1271 de İst. Mat. Amire'de 2 cilt dolarak, gene İst. da, 1306 da Şirket-i Sahhâfiyye Mat. da, aynı târihte Mat. Osmaniyye'de basılmıştır.)

Cilt

759

3086

احمد حسن بك زاده

Ahmad Hasan Bik-zâda (1035 H. 1625 - 1626 dan
sonra, yahut 1046 H. 1636 - 1637)

Târîh (Tâc'at-Tawârîh'in telhîşi)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28.5 × 15.5

Yazı eb'âdî : 20.5 × 9.5

Kenarları zencirekli, ortası şemseli, koyukahverengine yakın kırmızı, mıklabı kopmuş, sırtı tâmir görmüş cilt. İlk yap. ta numara olmamak üzere 400 yap. Her s. de 25 satır var. Başta dokuz sahifelik, altın çerçevesi fihrist var. Numaralar ve cülûs-lar, surhla yazılmış. Fihrist s. lerinde No. yok. İlk ve ikinci s. de kalın altın cetvle mevcut. Diğer s. lerin kenarları ince altın cetvelle çerçevesi. Başta güzel bir tezhib var. Yazı nesih. Yazılış târihi ve yazanın adı yok; fakat kâğıt, resm-i imlâ ve tezhib bakımından, asrına âit bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Hasan Beyzâde Ahmed, Hadım Süleyman Paşa'ya Reis'ül-küttâb olan Küçük Hasan Bey'in oğludur. IV. Murad zamânında (1032 - 1049 H. 1623 - 1640), H'âca târîhi diye anılan "Tâc'at-Tawârîh" i sâde bir dille telhîs etmek sûretiyle bu kitabı iki ay içinde meydana getirmiştir. Bunu, "مب تحریر کتاب و موجبتی طبع احوال سلاطین", "بلند جناب" faslında anlatır (1. b - 2. a). Bu târih, sonradan Na'imâ'ya kaynak olmuştur (O.M. e b. III, s. 46). Hasan Bik-zâda'nın, 211 No. da kayıtlı mecmûanın üstünde temellük yazısı vardır.

Baş : حمد و سپاس اول خالق الجن والناس در کاهنه که سلاطین عدل
آینی . . .

(İlk yap.)

Son : ماملکی دخی فرمان پادشاه جهان ایله مقبوض اولدی صکرا ورئمنه
عطا اولئشدر

(400. b)

(Telhîşi Tâc'at-Tawârîh de denen bu târihin, 1st. K. lerindeki nüshaları şunlardır :

1. Süleymâniye; Âşir Ef. Hafîd Ef. Kitapları, No. 225,
2. Râgıp Paşa; No. 987,
3. Nûruosmânî; No. 3105,
4. " " ; No. 3106,
5. " " ; No. 3134,
6. Süleymâniye, Es'ad Ef. No. 2136,
7. 1st. Üniv. K. Türkçe Yaz. Müze; No. 6028. (1st. Üniv. K. nüshası müstesna; Târih-Coğrafya yazmaları kataloğu; T.C. Maârif Vekillîği Kütüphâne Kataloqları Yayınlarından; Seri: 1, No. 1. M.V. Kütüphâneler Müdürlüğü Tasnif Komisyonu; 1st. 1944; Maârif Mat. s. 116 - 119. Bizim nüshamız, Nûruosmânî K. No. 3106 nüshasına uymaktadır.)

Cilt

760

3087

علی مصطفی

'Âlî Muştâfâ (1008 H. 1600):

Künh'al-Ahbâr I. ve II. c.

(کنه الاخبار)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28 × 18.5

Yazı eb'âdî : 20 × 10.9

Kenarları düz cetveli, ortası şemseli, mıklaplı kahverengi, sırtı tâmir görmüş cilt. Kâğıt fligramlı; çoğunda omuzunda bayrak bulunan başı hâleli arslan şekli var. 33. a da 8 satır yazılı, mütebaki kısmı ve 33. b boş. 34. a da yazı başlıyor; fakat eksik yok. 59. a - 68. b de, resim ve şekil yapılmak üzere açık yerler var. Sa'id Hamdam Ç. bu kitabı incelemiş, 205. a da kenarda hâşiyesi var. 59. a - 68. b de yazı ta'hyk; kâğıt da ayrı. Diğer kısımlar nesih yazıyla. I. c. 162. a da bitiyor. Son satır, "عال بن مصطفی احمد بن عبد المنان ولقد وقتت الاعتناء بتاريخ من شهر ربيع الآخر" yazılı. Nüshanın, müellif nüshasından yazıldığı sanılabilir; fakat târih yok. Başlıklar, memleket adları dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. S. kenarları tek surh cetveli. İlk s. de numara yok. Bu s. müstesnâ 227 yap. Her s. de 29 satır var.

Baş : رب اشرح لی صدری حتی اشرح غوامض کنه الاخبار علی قدری . . .
(İlk s.)

Son ve ketebe: علی الخصوص نوح نجی علیه السلام کتوردوکی عصای مخصوصی الیه
وریدی ویانلرینه دوشوب شهر کنارنه دک گوندیره چقدی

قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشريفة المسماة بالشواهد
النبيه علی قلم عبد الفقير مصطفى الكاتب بالعمارة الواقعة بقصبة برغوس
التي هي بناها الوزير المكرم محمد پاشا . . . فی اليوم الخامس فی شهر
جمادی الآخر سنة ١٠٦٣

(227. a)

('Âlî târihi diye de anılan "Künh'al-Ahbâr, 1st. Takvîm-hâne-i Âmiri Mat. da basılmıştır; bilhâssa bibliyografyaya âid olan son kısmı basılmamıştır. Tam nüshası, 1st. Üniv. K. i türkçe yazmaları arasında, 5959 No. dadır. 'Âlî ve eserleri için O.M. e b. III, s. 86 - 94.)

(محمد مصطفی وائی (المولوی)

Muhammad Muṣṭafā Vānī (al-Mawlawī)

Tuḥfat'al-Aḥbāb

(تحفة الاحباب)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.5 × 12.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 6

Kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 94 yap. Her s. de 17 satır var. Kapak kâğıdı ve son yaprağın altı kesilmiş. Kesen, vakıf kaydını göstermemek için bu işi yapmış olsa gerek. Yazı nesih. Âyetler, beyt gibi dikkati çekmesi gereken yazılar, fasıllar surhla yazılmış. Hadis, kelâm-ı kibâr, yâhut herhangi bir kitaptan nakillerin ve husûsî adların üstleri surhla çizilmiş. Nüsha, Nasîb Dada'nın tetkiyından geçmiş ve kenarlara güzel bir ta'liyle hâşiyeler çıkmış. Bu yazıların Nasîb'e (1286 - H. 1869) âidiyeti, 61. a da "مصرع لخرره الفقير نسيب المولوی" başlığıyla yazılan mısra'dan ve altındaki izâh yazısından anlaşılmakta. 1. a de, gene Nasîb'in yazısıyla, "مرحوم محمد" kaydı var. "وائی ددهك ائريدر مصر قاهرده شيخ مولويخانه بولندينى وقتده" تاليف ايتيشدر رحه افه Aynı s. de, 94. a daki dört beytin yazısıyla, kitabın Şayh Muhammad'al-Mawlawî al-Vânî'nin "Tuḥfat'al-Aḥbāb" ı olduğu yazılı. 3. a da, Mısır vâlisi 'Abdarrahmân Pâşâ'nın vâililiği zamanında yazıldığı belirtilmekte, sondaki târih kıt'a-sında da adı anılmaktadır. 'Abdarrahmân P. 1087 muharreminde (1676) Mısır Vâlisi olan ve 1092 de Bosna'ya tahvil edilen, 1098 de (1686 - 1687) Budin'de, savaşta şehid olan vezirdir (Sicill, III, s. 316).

Eser, satranc oyununa, bu oyunun menş'e'ine, fukahânın bu oyun hakkındaki re'ylarına âittir.

Baş : حمد فراوان وثنائى بى پايان اول خالق جهان . . .
(1. b)

Son ve ketebe: تلقين درس اهل نظر يك ايشارتست (böyle)

گفتم كنىتى ومكرر نى كنم

تمت الكتاب . . . على يد عبد الفقير الشيخ محمد المولوى فى تكية المصر القاهرة تحرير
فى شهر شوال يوم الاربعاء سنة احدى وتسعين و الف

(Ketebedeki "الشيخ" kelimesi çizilmiş, ayrı ve çirkin bir yazıyla kenarına yazılmış, "درويش" kelimesi çizilmiş, "محمد" de çizilip altına "مصطفى" kelimesi konulmuş. 94. a da

Abdürrahman Paşa adına yazıldığına dair dört beyitlik bir târih kıt'ası var ki, son beyti şu :

بر عددن دوشدى گور تاريخى تحفة الاحباب وائى مولوى

سنه

١٠٩١

احدى و تسعين و الف

(Târih mısra'sı, bir düşünce 1091 i tutuyor.)

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.9 × 13.4

Yazı eb'âdî : 15.3 × 8.5

Kenarları meşin kaplı mahfazalı, cildi, üstü kâğıt, sırtı meşin kaplı, muklaplı mukavva. 64 yap. İki manzum lûgatı muhtevî. Her iki kitabın ilk sahifeleri altın cetvelle çerçevesi ve baş tarafları alelâde tezhibli. Mısra' ortaları ve kenarları surh cetvelli.

I) Subhâ-i Şibyan سبحة صبيان

Baş : نام خدا ذکر ايدلم ابتدا منزل مقصوده اودر رهنا
(1. b)

Son ve ketebe: بر اثر قو تاكه قاله يادگار بر عمل قبل ساكه اوله يارغار
(30. b)

حدره الفقير صفت بى همتا لازاله بعبادة الرعما سه ١٢٦٨

Arapçadan türkçeye manzum lûgat. "نظم جل" terkininin gösterdiği 1033 H. de (1623 - 1624) tanzim edilmiştir. Kaşf, bu kitaba "Mahmûdiyya" da dendiğini kaydediyorsa da kimin eseri olduğunu yazmıyor (II, s. 975). Bu lûgat, uzun müddet ilk mekteplerde okunmuş, 1264 ve 1311 de Mat. Âmire'de basıldığı gibi 1272, 1285, 1321 yıllarında İst. da ve 1290 da Konya'da basılmıştır. Herhâlde başka basmaları da vardır. 1271 de vefât eden (1854) Abdülmecid devrinde bir müddet sadra'zam olan Husrev Mehmed Paşa mensuplarından (b. Sicill, II, s. 275 - 277) Muhammad Nacib tarafından şerhedilmiş, bu şerh, gene Husrev Paşa hazinedarlarından olup 1260 ta (1844) vefât eden Muhammad As'ad'ın nazâreti altında, 1256 da İst. Takvim-i Vakayî' Mat. sında basılmıştır. Nâzımı belli değildir.

II) Şâhidî İbrâhîm (957. 1550):

Şâhidî 'Tuhfa-i' Şâhidî (Farsçadan türkçeye manzûm lûgat).

Baş :

بسم . . .
بنام خالق حی توانا
قدیم قادر بینا و دانا
(31. b)

Son ve târîh : شاهديه هرکم ايدرسه دعا
ايدة محشرده شفاعت مصطفی
(46. b)

بو حساب اوزره ايت بو مصرعدن شمار
قالدی سندن شاهدی نو یادگار

Beytinden anlaşıldığı üzere 921 H. de (1515) tanzim etmiştir. 1275 te İst. da Tophâne Mat. da basılmıştır.

Cilt

763

3121

عاصم احمد (مترجم)

'Aşım Aḥmad (Mutarcim. 1235 H. 1819)

Tuhfa-i' 'Āşım

(تحفة عاصم)

Arapçadan t. ye manzûm lûgat

Cilt eb'âdı : 21.2 × 14

Yazı eb'âdı : 15.2 × 9.5

Başta, Vahbî'nin "Tuhfa" s. tarzında yazdığını bildirir. İlk iki s. bakırı fazla altın cetvelle ve pek kötü bir tarzda cetvelli. Diğer s. lerde s. kenarları ve mısra' araları tek surh cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. Arapça lûgatlerin üstleri surh çizgiyle çizilip belirtilmiş. Yazı kötü bir nesih.

Baş :

بسم . . .
تبتدی باسم آله الاكوان
مبدع الدهر مدبر الازمان
(1. b)

Son ve ketebe: فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
بورده بولدی نهایت کلمات

تاریخ اتمام منظوم لناظمه الكامل
نمقه محمد رشدی غفرالله له و لوالديه

فی ۲۵ ر سنه ۲۳۷

(Son mısra', tanzim târîhini gösterirse 1231 H. de yazılmıştır. Bulak'ta 1254 te basılmıştır. Aḥmad As'ad, yarısına kadar şerhetmiştir. Fatih Teshk. s. 14.)

Cilt

764

3140

شمسی

Şamsî

Tuhfa

(تحفه)

Farsçadan türkçeye manzum lûgat.

Şâhidî'ye nazîra

Cilt eb'âdı : 21.2 × 16

Yazı eb'âdı : 15.9 × 9.5

Sırtı meşin mukavva cilt. Mıklaplı, üstü kâğıt kaplı. S. kenarları ve mısra' aralarıyla başlıklar surh cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. 23 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı hareketli nesih. "Meb Târif Kitap" faslında,

سابقاً عبد اضعف مسكين
نظم ايدوب بر نيجه لطيف لغات
جمع ايدوب بر رساله رنگين
نامين اتدوم جواهرالكلمات
انده اولان جواهر عربی
قلب عرفانه ايرگورر طرینی

beyitleriyle "Cawâhir'al-Kalimât" adlı manzum bir lûgat kitabı yazdığını (2. b) bildirmekte,

سابقاً شاهدی' پاك نژاد
حق انوك رحمتی ایده زیاد

beytiyle de Şâhidî'yi anmakta (3. a), Mevlevîliğini açıklamakta, Mawlânâ'yı tebeil eylemekte (aynı yap.), Şâhidî'den de faydalanarak bu manzum lûgati yazdığını söyleyip

فیض حقنن چو لطف نام اولدی
اشبو تحفهم شها تمام اولدی

beytiyle kitabına "Tuhfa" adını verdiğini (3. b),

كمكه شمسی' ایده خبر ايله یاد
ایده حق انلری همیشه شاد

beytiyle de adını açıklamaktadır (4. a).

Yazıya, kağıda nazaran XI. (XVII) yüzyıl mahsülü olduğunu sanıyoruz. İlk yap. ta Mevlevîyyeden, Kefe'de Yenîcâmi' vâizi Şayḥî tarafından Huzûra (Mawlânâ dergâhuna) gönderildiğine dair türkçe ve nesihle yazılmış bir kayıt var.

حمد اول الله كم اودر ازلی
واحد لا يزال لم يزل
(1. b)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
بزدن اخوانه بو اولدی یادگار
(23. a)

Cilt eb'âdî : 21.7 × 16.5

Yazı eb'âdî : 14.5 × 7.5

Kenarı cetvelli, basit zencirekli, ortası Muhr-i Süleyman şemseli, miklaplı meşin cilt. Yazı ta'hiyk. 201 yap. Satırlar muhtelif.

I) Ibrâhîm b. Sulaymân'al-Azharî'al-Aş'a-rî'al-Anşârî : شرح التحفة لشاهى Şarh'at-Tuhfa li'ş-Şâhidî. Arapça.

Metin ve Maṭnawî'den alınan şevâhid surhla yazılmış; lûgatlerin üstleri surh çizgilerle çizilmiş; bu şerh, bilhâssa Maṭnawî'ye istinâden meydana getirilmiştir.

Baş : بسم ... الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى العبد الفقير ذوالعجز والتقصير راجى عفو مولاه الكريم الكنى ابراهيم بن سليمان الازهرى الاشعرى الانصارى ...

(1. b)

Son ve ketebe: هذا آخر التلخيص والاختصار مع اشتغال الخاطر بالاختطار تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب ووافق اتمامه في اليوم الاحد خامس ذى الحجة الشريفه لسنة تسع وخمسين ومائة والف

(179. b)

(Ibrâhîm b. Sulaymân b. Muḥammad b. 'Abd'al-'Azîz'al-Cunaynî ḥumma'ad-Damîşkî mad. de Hadiyyat'al-'Ârifîn, bu zâtın 1040 ta; 1630 - 1631, doğduğunu, 1108 de; 1696; vefât ettiğini yazmakta ve eserleri arasında, Şâhidî'nin Tuhfa'sinin bir küçük, bir de büyük iki şerhi bulunduğunu kaydetmektedir; I, s. 36. "al-Kutubî" dediğine göre Azhar'da hâfiz-ı kütüb olsa gerektir. Sonda istinsâh târihi bulunmadığına göre, müellif hattından yazılmış olmalıdır.)

II) Aynı yazıyla Maṭnawî'den, hangi beyit olduğu anlaşılamıyan bir beyitle III. ciltte, "رجوع بحكايت خواجه و روستاى" surhündeki bir beytin (Kasf'al-abyât'lı M. Tehran — 1318; s. 203; satır. 16; beyit 2), II. ciltte, başlangıçtaki bir beytin (aynı; s. 194; satır. 13; beyit. 2), I. ciltteki "... در بیان انکه اختلاف در صورت روشست ..." surhündeki bir beytin (s. 13; satır. 28; beyit. 2) ve V. ciltteki diğer bir beytin (s. 498; satır. 13; beyit. 2) arapça şerhi. Beyitler şunlardır:

هر چه آید ز آسمان سوى زمین   نى مقر دارد نه چاره نه کین

*

آسمان پس بلند و پر ضیا   آفتاب و ماهتاب و صد سها

*

چند باران عطا باران شده   تابدان ان بحر در افشان شده

*

آسمان شو ابر شو باران ببار   ناودان بارش کند نبود بکار

Dört beytin de teması "آسمان" dir.

Baş : والمظلومة والمهد والمهاد والساهرة والعقل والجمل ... (180. a)

Son : و الهمة فيه ميدلة من الهاء في موضع (180. b)

(Başı ve sonu olmiyan ve bir yerden bulunup yazılmış olan bu noksan risâlenin de aynı şahsa âid olduğunu sanıyoruz.)

III) Aynı yazıyla,

علم حق در علم صوفى گم شود   این سخن کی باور مردم شود
beytinin şerhine dâir birisine yazılmış türkçe bir mektup.

Baş : علم حق در علم صوفى گم شود   این سخن کی باور مردم شود
اشبو بیت لطیفك قائل معلومز دگلدر لكن هر قنفی ذات شریفك
نطقی ایسه ...

(181. b)

Son : بوملحه ختم كلام اولندی حالا و السلام على من اتبع الهدى (185. a)

IV) Mawlânâ'ya isnâd edilen, Hz. Ali hakkındaki bir soruya verilen cevap.

Baş : در حق حضرت علی از حضرت مولانای روى قدسنا الله سره
(büyle) العزيز رسیدند که در حق علی بن ابی طالب چه فرمای
(185. b)

Son : و اگر ذاتش پرسی لیس کنله شیء وهو السميع العليم (185. b)

Aynı yazıyla ve nesihle yazılmış olan bu sekiz satırlık yazı, Mawlânâ'ya tamâmiyle isnâddır. Bahâriye Mevlevî şeyhi, Şayh Nağîf-i Mawlawî oğlu Husayn Faḥraddîn Dede de (1329 H. 1911) mecmûasına bu yazıyı yazmıştır (Mevlânâ'dan sonra Meelevîlik; s. 233 - 234). Bu yazının altına, tarafımdan, Mawlânâ'ya isnâd olduğuna dâir farsça bir izâh yazılmıştır.

V) Risâla'ı Husâmî Risâla'ı Husâmî : رسالة حسامی فی قواعد فرس : (Husâmadîn. Şâhidî-zâda) حسامی fi Kawâ'id-i Furs. Türkçe.

Baş : کلمه متقسملر اوج قسمه   فعله و حرفه و دخی اسمه
(188. b)

Son : بو کتای اون ایکی یاشنده سویلادی حسام
 کیم طقوز یوز الی یدی ایدی تاریخ ای همام
 کاتبه هر کیم ایلرسه دعا ایده محشرده شفاعت مصطفای
 (201. b)

Aynı bir ta'hyk yazıyla yazılmıştır. O.M. sâhibi bu eseri Muğla K. de görmüş.
 O nüshanın matla'ı,

ابتدا وافتتاح فانتح آغازکار
 استمال دل خوشی دادن موفق سازکار

beyti olduĝunu,

کلاک صحتله بونی یازدی حسام بن شاهی
 اوقویان تحصیل فرس ایدوب مرادینه ایره
 دیدیلر گوکده ملائک شوق ایله تاریخ ایله
 شاهی زاده حسامی یادگارینی گوره

beytiyle de bittiğini söylüyor ve 992 târihini kaydediyor (I, s. 94). Mısra' târihi 993 (1585) etmektedir. Hem matla', hem hâtıme bakımından elimizdeki eserin bu olmadığı muhakkaktır. Bu eser, farsçanın kavâidinden bahseder.

Cilt

766

3145

شاهی

Şâhidî İbrâhîm (957 H. 1550):

تحفة شاهی

Tuḥfa-i Şâhidî

Cilt eb'âdı : 22 × 16.6

Yazı eb'âdı : 13 × 8

Mukavva ciltli. 24 yap. satırlar muhtelif. Yazı harekeli ve kötü nesih. Bâzı s. lerde mısra'lar alt alta yazılmış. İki sütun aynı tarzda. Bâzı s. lerde sağlı sollu. Başlıklar ve bahirleri gösteren mısra'lar surhla. Lûgatlerin üstüne surh çizgi çekilmiş.

Baş :

بنام خالق و حی و توانا
 قدیم و قادر و بینا و دانا
 (1. b)

Son : شاهی به هر کیم ایدرسه دعا
 ایده محشرده شفاعت مصطفی
 (24. b)

Cilt

767

3146

نادیده احمد (حافظ)

Nâdida Aḥmad (Ḥāfiẓ)

Şarḥ-i Tuḥfa-i Şâhidî

شرح تحفة شاهی

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 24 × 14

Yazı eb'âdı : 17.7 × 9

Sırtı ve kenarları meşin, üstü bez kaplı mukavva cilt. 147 yap; her s. de 19 satır var. Şâhidî'nin beyitleri ve şerh arasındaki farsça ve arapça sözler surhla yazılmış; beyitlere hareke konmuş. Her farsça kelimenin arapçası da şerhte zikredilmekte. S. kenarları surh cetvelle çerçevli. Yazı ta'hyk. Dîbâcede, Kesriyevî diye tanınan muhâsebeci Aḥmad adlı birisinin oğlu Abū-Bakr'a farsça okuturken kendisinden böyle bir şerh kaleme alması istendiğini, bu istek üzerine şerhi meydana getirdiğini kaydediyor. Baş tarafta arûza dâir bilgi de var. Nüsha, bilgisiz biri tarafından istinsâh edilmiş; yanlışları pek çok.

Baş :

بسم ...

یا سامع الدعای یا واسع العطا

احساناً وتوفیقاً وکریماً (böyle) سزاوار نعمک ...

(1. b)

Son : شاهی به هر کیم ایلرسه دعا ایده محشرده شفاعت مصطفای

(147. a)

(Şâhidî'nin "Tuḥfa" sını 'Allâma-i Ḥafîẓî şâgirdlerinden olup 1093 H. 1682 de vefât eden 'Abd'al-Kâdir Bağdâdl arapça şerhetmiş, 1126 H. 1714 te Şam'da vefât eden Aḡrıbozlu Aḥmad Salâmi, ihtisâr yollu arapçaya çevirmiştir (O.M. I, s. 93. Hadiyyat'al-Ârifîn; I, s. 602. Nazmen rumcaya çevrilen bir nüshasının Yahyâ Ef. K. de olduğunu gene O.M. kaydediyor; aynı c. aynı s.).

Cilt

768

3148

نادیده احمد (حافظ)

Nâdida Aḥmad (Ḥāfiẓ)

Şarḥ-i Tuḥfa-i Şâhidî

(شرح تحفة هدی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.2 × 13

Yazı eb'âdı : 14 × 7

Kenarları ince zencirek altın cetvelli. Ortası surh Çin ejderi motifli altın şemseli, miklaph Osmanlı cildi. 151 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'hyk. Metin ve

lûgatler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiyeler var. Bunların bâzısı, şerhteki izâhları tashîh etmekte, bâzıları tavzih mâhiyetinde. 142. b deki hâşiyede, “محرره صالح عفيف” imzâsı var. Bu zât, 1227 de (1812) vefât eden Nakş-bendiyye hulefâsından, yahut 1259 da (1843) vefât eden Şâlih ‘Aff olabilir (b. O.M. III, s. 484 - 485). Sondaki ketebeye göre bu nüsha, şârihin elyazısı nüshadan istinsâh edilmişse de herhâlde birisi okumuş, müstensih de yazmış olmalı ki nüshada birçok imlâ yanlışları var. Ketebesi şu :

ثم بخط الشارح الفقير حافظ احمد الملقب بناديد المتوطن محروسه (böyle) الاسلامبول
غفر ذنوبه وسر عبويه آمين يا معين في ٢٢ رجب سنة ١١٧٦
(3147 No. ya b.)

Cilt

769

3150

عبد الرحمن بن عبد الله قدوسی

‘Abd’ar-Rahmân b. ‘Abd-Allâh-ı Kuddûsî:

Tuhfat’al-Mulûk

تحفة الملوك

(Tuhfa-i Şâhidî şarhi)

TÜRKÇE

Cilt eb’âdı : 16 × 10.5

Yazı eb’âdı : 13 × 7

Yumuşak, miklapsız, meşin ciltli. 180 yap. Her s. de 18 satır var. Yazı nesta’-lyk. Metnin ve lûgatlerin üstleri ve başlık mâhiyetinde bâzı sözlerin üstleri surhla çizilmiş. Şârih, dibâcede adını “عبد الرحمن بن عبد الله قدوسی” diye anmakta. O. M. “قدوسی عبد الرحمن افندي عبادة زاده” diye almakta ve Manisa’lı olup “Halwatiyya” den ‘Abd’al-Ahâd’an-Nûrî halifelerinden olduğunu, 1080 H. de (1669) Manisa’da vefât ettiğini kaydetmekte (I, s. 146). Müellif hattından yazılmış olan bu nüsha, eserin, 1093 cumâdelûlâsı evâilinde (1682) bittiğini tasrih ettiğinden vefâtı, bu yıldan, yâni 1093 evâilinden sonradır.

بسم . . . سپاس بی قیاس و شکر بی مقیاس اول خدای خالق :
جن و ناسه اولسونکه . . .

(1. b)

Son ve ketebe: وسیبقی اهل الجدید قدیما وقد وقع الفراغ من الجمع
(الجمع) والتألیف سنة ثلث وتسعين والفاء من هجرة من له العز
والشرف فی اوائل شهر جمادی الاول . . . رب احشرنا معهم تحت لوائك
یا مجید بحرمة نبیک الحمید آمین سنة ١١٢٧ آخر رمضان المبارك
(180. a)
(2147 No. ya da b.)

Cilt

770

3151

مجموعه

Maemû’a

Cilt eb’âdı : 18.7 × 13

Yazı eb’âdı : 12 × 9

Âdi ciltli. İçinde iki kitap var. Başlıklar surhla yazılmış. Satırlar muhtelif Yazı pek güzel olmıyan nesih. 53 yap. Her s. de 11 satır var.

I. أبو نصر بدر الدین محمود بن ابو بكر بن حسین بن جعفر فراہی Abū-Naṣr Bad raddīn Maḥmūd b. Abū-Bakr b. Ḥusayn b. Ca’far-ı Farāhî: نصاب الصبیان Ni-ṣāb’aṣ-Şıbyān. Arapçadan farsçaya manzum lûgat. Kaşf, Farāhî’nin 640 H. de (1242 - 1243) vefât ettiğini kaydediyor (II, s. 1954).

Niṣāb’aṣ-Şıbyān, pek büyük bir şöhret kazanmış, Sayyid Şarîf-i Cüreânî (816 H. 1413), İbnî Ḥusām diye tamen Nizām b. Kamāl b. Camāl b. Ḥusām-ı Haravî (VIII. yüzyıl H. XIV), Kādî Muḥammad b. Faṣîh, Muḥammad Ḥusayn b. Muḥ. Rıdā Ṭālkānî, Muḥ. b. Calāl b. Sulaymān-i Kūhistānî, ‘Alî Akbar b. Hâce Mîrzā Muḥ. Ca’far-ı Mutatabbih-i Luḡwî-i Yazdî tarafından şerhedilmiştir; son zikredilen şerh, 1292 (1875) te tamamlanmıştır ve adı “Durrat’aṣ-Ṭamīna, dir. Abbās b. Muḥammad Rıdā Kummî, bu şerhe, 1316 H. de (1898) “Durrat’al-Yatīma fî Tatimmātî Durrat’aṣ-Ṭamīna, adlı bir tekmile yazmıştır (Tārīḥ-i nazm u naṣr; I, s. 90, 275). Son defa Âkâ Mîrzā Muḥsin Adib’al-‘Ulāmā-i Tabrizî’nin tashîh ve şerhiyle, taşbasması olarak 1373 H. de (1954), Tabriz’de Muḥammad Şābirî’nin, “Kitāb-Furūṣ-i Şābirî” K. si tarafından bastırılmıştır 111 s. olan bu son basım, bizim nüshamızda, 75. sahifedeki son beyitten önceki beyitte bitmek-tedir; bu basımda, ay, Kur’an adları, sûrelere, secedelere, Kur’an’ın kelime ve harf lerine, secâvend remizlerine Kurrâ’-i Sab’a’ya, vakıflara, kırâata . . . âit izahât 76 - 111. s. lerdedir ki bunlar, eski yaz. larda yoktur.

Baş : جنین گوید ابو نصر فراہی حسد حافده وحفد حاسده

(1. b. İlk beytin ikinci mısra’ı yok. 1352 No. ya b.)

Son : ناس انس و اناس آدمیان پدر و مادر آدم و حوا

(28. b)

II. انجوبة الغرائب فی نظم الجواهر: Bahā’addīn Ma’alḳaravî: بها ألدین معلقروی Bahā’addīn Ma’alḳaravî: Uṣūbat’al-ḡarā’ib fî nazm’al-cawāhir-il-‘Acā’ib. Farsçadan türkçeye man- zum lûgat kitabı (Baştan eksik. Harekeli).

فاعلاتن مفعولن فاعلاتن مفعولن

Baş : شیعرنمی اونخی گورکه نیجه دُر مکنون دُر :

(29. a)

مستغفلان مستغفلان مستغفلان
 سكتا بهادن نظميه گور نيجه خوب تعام در
 تمت هذه الكتاب (böyle) بعون الله يوم السبت في وقت الضحى
 سنة ثلاث و ستين و ثمانمائة
 (53. b)

Müellif, hemen her bahsin sonunda veznini yazdığı gibi adını da anmaktadır (Meselâ,

مفاعيلن مفاعيلن بهانوك
 بو شعرنده نه خوب اشعار اوخيند
 (42. b)

*
 مفاعيلن مفاعيلن كل اي بلبل كل امدى كل
 بهانك بو كتابن گور نه نازك كلستان اولش
 (49. a)

*
 مفاعيلن مفاعيلن بهادن
 نه نازك تحفدر بو اهل شعره
 (49. a)

gibi.) Kitapta, 39. b den sonra eksiklik var. O. M. de, ulemâ faslında, Malkara'lı bir Bahâ'addîn var. Bu zâtın 827 de (1423 - 1424) Ayasluğ'da müderrisen arapça, farsça ve türkçe lûgatlere âit "U'cubat'al-ğarâ'ib fi nazm'al-cawâhiri wal 'acâ'ib" adlı manzum bir eser yazdığı, "Tâc'al-manâzım wa'l Muhammadiyya" ve "Mu'asşarât'as-Sıhriyya ft'l-abyât'al-fikriyya" adlı eserleri bulunduğu bildirilmekte, U'cuba'nın bir nüshasının, İst. da Hamidiyye K. de olduğu bildirilmektedir (s. 251 - 252). Süleymâniyye K. e mülhak Hamidiyye K. de Lala İsmâil kitapları arasında 640 No. de kayıtlı "U'cuba", bu kitaptır. 28 yaprak olan ve 1017 de (1608. "سبع" bir kelime silinerek yazılmış; üstte üç nokta görüldüğüne göre "ثلاث", yahut "ثمانية" İsmâil b. Sinan tarafından yazılmış nüshada müellif, adını, "المفتقر الی الله" diye anmakta (1. b), diğer iki kitabıyla "اعجوبة الغرائب في" adını verdiği bu kitabı (3. b), oğulları Ahmed ve Muhammed için yazdığını bildirmektedir (1. b). Bizim nüshamızda, dibâce (1. b - 4. a) ve iki bahis (4. a - 5. b) yoktur. Nüshamız, 2. bahrin son beytinden başlamaktadır. Son-

تم تنظيمه مع التتميق
 واقعا في شهر عام زكض
 يوم في من ربيع الآخر
 بطن ابو ثلوع لالظاهر
 ودعى لي بلفظه الطاهر
 رحم الله من تأمل فيه
 hâtimesi yoktur (L. I. N. 28. b).
 Bizdeki nüsha, asrına âid olduğu gibi harekeli de bulunduğundan, devrinin dili ve konuşma tarzı için bilhâssa incelenmeye değer.

Cilt
 671

3152

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 19 x 13

Yazı eb'adı : Muhtelif

Alêlâde cilt. Yazı ta'hyke çalar; ekseri kelimelere hareke konmuş. Başlıklar surh. Nüsha, hicri XII. yüzyıla (XVIII) âid olsa gerek.

I) Abū-Naşr Badraddîn Maḥmūd-ı Farāhî :
 أبو نصر بدر الدين محمود فراهى (1. b - 21. a. 3151 No. daki İlk risâlenin izâhına b.).

II) Halwatiyya'den Sîvâsiyya, yahut Şamsiyya denen kolu kuran Şamsaddîn-i Sîvâsî halifesi olup İst. da, Eyyup Nişancı'sındaki tekyesinde medfûn olan ve 1061 de (1651) vefât eden 'Abd'al-Aḥad Nûrî'yi medheden şiirler (İlk şiir, Oğlanlarşeyhi İbrâhîm'e âittir. 1065 H. de; 1655; vefât eden Oğlanlarşeyhi'nin şiirinin matla'sı şu :

گوئل تختنده گوردم فخر عالم نیبار سرورى سلطان اکرم

24 beyülik ve mesnevî tarzında yazılmış olan ve bir ruyâda, Hz. Peygamber'i gördüğünü, 'A. Nûrî'nin, kendisine vâris olduğunu bildirdiğini anlatan bu şiir, İst. Ak-saray'ında tekkesinde bir levha hâlinde mevcuttu; 1307 H. de; 1889; Nûrî adlı bir Rattât tarafından yazılmış olan bu şiir bir sûreti bizdedir. Mec. da şiir iki sütûna ayrılmış. Sütûnlar surh cetvelli; fakat mısra'lar ayrı değil. Yazan arûz bilmediğinden mısra'ları birbirine karıştırmış;

گوئل تختنده گوردم فخر عالم نیبار سرورى سلطان اکرم خطاب ایدوب

tarzında yazmış. Sonra Nazmî'nin; 1112 H. 1700; bir terkibi, Faydî, 'Ulvi, Kâdiriyya'den Şayḥ Yûsuf v.s. nin medhiyyeleri. Mısra'ları ayırmanın imkânı yok gibi. Yazı korkunç imlâ hatalarıyla dolu. Meselâ "قطب" kelimesi, "قطوب" şeklinde. 34. a da bitiyor.)

Cilt

772

3153

ابو نصر فراهى

Abū-Naşr-ı Farāhî

Nişāb'aş-Şibyān

(نصاب الصبيان)

Arapçadan farsçaya manzûm lûgat

Cilt eb'adı : 19.3 x 12

Yazı eb'adı : 13.5 x 8

Sırtı ve uçları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva ciltli. Güzel ve ince bir ta'hyke yazılmış. 17 yap. Her s. de 15 satır var. Hattâtı ve yazılış târihi belli değil.

Baş : چنين گوید ابو نصر فراہی کتاب من بخوان گر علم خواهی
(1. b)

Son : جمله را باد یارب این توفیق نامه چون ختم شد بنام خدا
(17. a)

(Diğer nüshalar, bu beyitten önceki beyitle bitiyor; fakat bu nüsha doğru bir nüsha. 1351 No. daki mec. nın ilk risâlesinin izâhına b.)

Cilt

773

3154

بہا الدین معلقرہ وی

Bahâ'ddîn-i Ma'alîkaravî

Al-Mu'aşşarât'as-sihriyya fi'l Abyât' al-fikriyya

(المعشرات السحرية في الأبيات الفكرية)

Arapçadan farsçaya manzûm lûgat

Cilt eb'âdı : 25 × 15

Yazı eb'âdı : 13.5 × 9

Ortası şemseli, tâmir görmüş meşin ciltli. Yazı nesih ve harekeli. Başlıktaki bahirler ve kenarlara yazılan edebî san'atler surhla yazılmış. Lûgatlerin üstlerine surhla çizgiler çizilerek belirtilmiş. Müellif 1. b de kendi adını, 4. b de kitabın adını açıklamakta (3151 No. da kayıtlı mec. nın II. risâlesinin izâhına b.)

Baş : بسم... الحمد لله واهب العقل والطبع الموزون...
(1. b)

Son ve ketebe : و اغفر لمن تملى ويتلو وحققها ودعا لناظمه المعالقروى
كتبه الضعيف الراجى محمد بن على بن عبد الرحمن في ماه ربيع الاول
احدى وعشرين وثمانمائة
(56. b)

Cilt

774

3157

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 18.2 × 12.5

Yazı eb'âdı : 13.5 × 7.5

Sirt ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. Yazı nesih ve harekeli. Başlıklar surh. 1. risâlede her bahirde geçen lûgatlere numara konmuş. Aynı mânâda arapça, farsça ve türkçe lûgatlerde tek numara var. Şâhidî "Tuḥfa" sinde lûgatler ve başlıklar surh.

I) Hâkî Muştafâ: مناهج الجواهر Manâzım'al-cawâhir. Arapça ve farsçadan türkçeye manzûm lûgat.

Hâkî, Tire'li olup İst. da, Üsküdar'da tavattun etmiştir. O. M. bu kitaptan bahsetmekte, başlangıcından üç beyit almakta, aynı zamanda bir de "مناهج الجواهر" Nâzım'al-cawâhir" adlı ve gene üç dile âit başka bir manzûm lûgati bulunduğ kaydetmekte, fakat Hâkî'nin vefat târihini yazmamaktadır. Hâkî,

صور لر سه سندن اگر خاکیا دی بیک قرق ایکیده تمام ایلدک

beytiyle bu kitabı 1042 de (1632 - 1633) yazdığını bildirmektedir; ancak "مناهج الجواهر" i, "الجواهر" olarak kaydediyor (II, s. 166).

Baş : بسم... الحمد لله الذى جعل الناس مكرما

الحمد لله الذى جعل الناس مكرما

بالنطق والدراية والكتب والذكاء

(1. b)

Son ve ketebe : فعولن فعولن فعولن دعا ايله ناظم ایچون ای اوغول
شهر ربيع الاول في يوم الخامس سنة ١١٢٤ اربع وعشرين ومائة والف
(30. a)

II) Adad-i suvar-i Qur'ânî 'azîm'uş-şân. عدد سورة (سور) قرآن عظیم الشان

Baş : بسم... اولاً سبع المائى ام قرآن فاتحه

ثانيا هم بقر وهم آل عمران ونسا

(30. b)

Son : هم قریش وماعون وکوتر کافرون ونصر هم
سورة ثبت له توحيد وخلق هم ناس اولاً
(31. a)

III) Şâhidî: Tuḥfa (1126 saferinde yazılmış nüsha. 32. b - 63. b).

ابو عبدالله حسين بن احمد الزوزنى

Abū-'Abd-Allāh Husayn b. Aḥmad'az-Zawzanī
(486 H. 1093)

Kitāb'al-Maṣādir

(كتاب المصادر)

Arapçadan farsçaya lûgat

Cilt eb'âdî : 17.5 x 13

Yazı eb'âdî : 13 x 9

Kenarları zencirekli, koyukırmızı renkte, ortada dâirevi kenarı zencirek, ortası hendesi şekillerle müzeyyen şemseli meşin Selçuk cildi. Yazı Selçuk neshi. Kâğıt çok güzel, kalın ve aharlı Selçuk kağıdı. Bablar, fasllar, harfler surhla yazılmış. Lûgatlerden sonra surh noktalar var. "ح, خ, ع, ج, ن" gibi harfler Selçuk yazısı karakterini taşımakta. Bâzı "د" lar noktalı (142. a, aşağıdan 2. satırda نمودن gibi). Bütün bunlara nazaran bu nüsha, VII-VIII. asra (XIII - XIV) âittir zannedayız. 148 yap. Her s. de 17 satır var. 144. b - 148. a da, izâhı arapça, gaalib ve maglûbu istihraç usulü ve cetveli var.

Baş : بسم ... الحمد لله على سوانغ آلاية المتسابقة افواجاً ...
(1. b)

Son : والاكبينان واهم آمدن والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب
والحمد لله رب العالمين
(144. a)

("Kitāb'al-Maṣādir" in, sülâsi masdarların sonuna kadar olan kısmı, Taḫl Biniş'in mukaddimesi, hâşiyeleri, açılması ve adlarla lûgatlere âit indeksiyle, beş nüshadan faydalanılarak pek güzel ve ilmi bir tarzda basılmıştır. T.B. bilhâssa mukaddimede İran'ın o devirdeki durumu, Zawzanî ve kitabının değeri hakkında pek değerli bilgi verilmiştir. Tās-Maṣhad; 1339 - 1340 Şemsi hicri; Kitāb-furūṣ-i Bāstan neşri.)

Arapçadan farsçaya ve farsça kelimelere âit lûgat

Cilt eb'âdî : 17.2 x 12.5

Yazı eb'âdî : 9.5 x 6.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaph, mıklaplı mukavva cilt. 91 yap. Her s. de 9 satır var. Yazı nesih. Bâblar ve lûgatler surhla yazılmış. Lûgatler harekeli.

Her bab fasillara, fasllar, Kaamûs tertîbî üzere alfabetik tertîbe göre yazılmış. Baş tarafı eksikse de 1. a da "باب الإلف" den ve "ا" fasilyle başladığına ve ikinci satırda dibâcenin bitmiş olmasına bakılırsa bir, yahut birkaç yaprak eksik olacak. Kenara bâzı kere aynı yazıyla ve gene lûgatler surhla yazılmak üzere, bâb ve fasillara uygun olarak ilâveler yapılmış. 50. a da olduğu gibi nüsha farkları da gösterilerek mukaabele edildiği açıklanmış; bu lûgatlere Maṭnawî'den şevâhid getirilmiş; bunlarda bâzı kere aynı yazıyla. Bu kitap Maṭnawî'deki arapça ve farsça lûgatleri tavzih eden bir kitaptır. 'Alâ'î b. Muḥibbî'nin "Şarḥ-ı Müşkîlat-ı Maṭnawî" sine çok benzer. Mawlânâ'nın "Camâ'at-hâna" sine vakfedildiği başında ve sonunda kayıtlı. Yazıya ve kâğda bakılırsa X. asr-ı hicriye (XVI) âittir sanırız.

Baş : وپارسی هر باب بفصلی در آخران باب آورده شد مطلوب بسمولت
حاصل آید والله اعلم بالصواب

(1. a)

Son : ناجی خلاص یابنده وشتابنده
(91. a)

Arapçadan Farsçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 21.5 x 15

Yazı eb'âdî : 17 x 10

Fersûde, kenarları ve sırtı meşin kaph, güve yenikleri bulunan mukavva cilt. Üstündeki meşin koparılmış. Lûgatler nesihle, altlarına farsçaları ta'hiyle yazılmış. Baş tarafı noksan. Üstüne kurşun kalemlle «مقدمة الادب تأليف محمود الزمخشري» yazılmış. Lûgatler harekeli.

Baş : اسود میان دل سود اسود سخت سیاه ...
(1. a)

Son ve ketebe: یهودی یکی مرد جهود یهودیه یکی زن جهود

یهر اب سیا یهری باطل و اب بسیار بین اسم مکان

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب في شهر شعبان المعظم من
شهور سنة ثمانمائة وسبعين وثمان بمقام قسطنطينية في يوم العاشر من
هذا الشهر المذكور في يوم الاحد

(162. a)

(3161 No. ya b.)

Cilt

778

3161

ز عشرين

Zamahşari (538 H. 1144)

Muḳaddimat'al-Adab

İkinci Kısım

(مقدمة الأدب)

Arapçadan Farsçaya Lûgat

Cilt eb'âdı : 26.5 × 17.5

Yazı eb'âdı : 20 × 12

Kenarları üçer düz cetvel içinde zencirekli, ortası beyzî şemseli, mıklaplı, koyu kırmızı renkte meşin ciltli. Mıklabında, iç düz cetvelle yarım şemsede dört altın hat var. 100 yap. Her s. de 11 satır mevcut. Kâğıdı kalın ve güzel aharlı. Yazı, cilt ve kağıt bakımından IX. asr-ı hicriye (XV) âid olduğu anlaşılmakta; biraz daha eski ve VIII. asır sonlarına da âid olabilir. Ketebe yok. İlk yap. ta ta'vîsü'l-İbrâhîm tarafından 1009 cumâdelâhıra evâilinde (1600) vakfedilmiş olduğu ta'hyikle yazılmış. Bu vakfiyenin altında Konya müftisi ve Mawlânâ medresesi müderrisi « محمد بن محمد القنوي » nin vakfı tescil eden imzâsı altı satır olarak devrinin neshiyle yazılmış. 100. a sonunda « جماعت » yazısı var. Bâblar, harfler surhla yazılı.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم (güzel bir sülûs)

باب فعل يفعل فعلاً المتعدى وفعولاً في اللام غالباً هنا الطعام
بكواريذ بروى طعام

(1. b)

Son : ليس زيد ذاهباً هات كذا تمت الافعال بحمد الله ومنه

(100. a)

Esmâ, ef'âl, hurûf, tasarruf-ı esmâ, tasarruf-ı ef'âl olmak üzere beş bab olarak tertiblenmiş olan "Muḳaddimat'al-Adab" in II. babıdır. Bu kitabın 715 H. de Mas'ûd b. Muhammed b. Mûsâ tarafından yazılmış tam bir nüshası İst. Üniv. K. de arapça yaz. larda 114 No. da kayıtlıdır. J. G. Wetzstein tarafından ilâvelerle 1843 te Leipzig'de bastırılmıştır. Prof. Dr. C. Brockelmann'ın Geschichte Arabischen Litteratur Supplement band'ına da b. (I, Leiden E. J. Brill, I, 1937, s. 511). İshâk H'âcâsı diye tanınan ve 1120 de; (1708) Bursa'da vefât eden Ahmâd, bu kitabı, Akşâ'al-İrab fî muḳaddimat'al-Adab" adıyla türkçeye çevirmiş ve bu terceme, 1313 te İst. da basılmıştır. (İshâk Ef. için O.M. e b. I, s. 232 - 233). "Muḳaddimat'al-Adab" in isimlere âid olan I. kısmı, Tehran Üniversitesi İlahiyyat Fak. (Dâniş-

kade-i 'Ulûm-ı Ma'kûl u Ma'kûl) Prof. larından Sayyid Muhammed Kâzım İmâm tarafından Zamahşari ve "Muḳaddimat'al-Adab" hakkında etraflı ve değerli bir önsözle 2 cilt olarak 1342 Şemsî hicride (1963) Tehran Üniv. yayınları arasında 848 No. da yayımlanmıştır.

Cilt

779

3162

ز عشرين

Zamahşari (538 H. 1144)

Muḳaddimat'al-Adab

(مقدمة الأدب)

Arap. dan Fars. ya Lûgat. II. Kitap

Cilt eb'âdı : 37.2 × 15.5

Yazı eb'âdı : 20 × 10

Üstü kâğıt kaplı meşin âdi, mıklaplı cilt. Bismelenin kenarı siyah mürekkeple çevrili altınla yazılmış. Başlıklar ve harfler surhla yazılmış. Yazı nesih. 218 yap. Her s. de 8 satır var. Kelimelerin altlarına farsçaları tal'iykle yazılmış. 29. a da ayrı bir yazıyla ve Selçuk şikeşte ve girift ta'hyikyle şu kayıt var:

دل خسته بد و قلم شکسته اینست خط شکسته بسته

تحریراً فی تاریخ رجب سنه سبعة وستين وثمانمائة حرره العبد الضعيف المحتاج اخى
پير حسين ابن پير قاسم ابن پير على ساوه بتكجی

Baş : بسم ... باب فعل يفعل اهناؤه الطعام

می کوارد اورا گوارید اورا خوردنی

(1. b)

Son ve ketebe: ليس زيد ذاهباً هات كذا للكتاب في تاريخ

نیست زيد رونده بیار فلان چیز را

اتمام الكتاب بتوفيق الله ... ببلوغ السعي به من الامد اقصاه آخر
الجمادین سنة ثلاث وستين وسبعائة من هجرة نبي ... الفقير الى الله
الغني احمد بن محمد بن احمد المدعو بجلال الحنجندی البرهماني ...

(217. b - 218. b)

(3161 No. ya b.)

Cilt

780

3163

مجموعه

Macmu'a

Kitap eb'âdî : 21.2 x 14

Yazı eb'âdî : 14 x 8

Ciltsiz. Kötü ve hareketli bir nesih. 46 yap. Her s. de 11 satır var.

I) Arapçadan farsçaya mensûr lûgat.

Baş : بسم ... حمد وثنا برمبدع بی مثال وآلت را
(1. b)Son : يوم وليل روزوشب ابتدا وانته اول وآخر
(29. b)

II) Farâhî: نصاب الصبيان نصاب الأصبيان (sonu eksik. 3151 No. lu mec. nin 1. risâlesinin izâhına b.).

Cilt

781

3165

نعمة الله بن احمد بن المبارك

Ni'mat-Allâh b. Aḥmad'al-Mubâarak:

Luğat-ı Ni'mat-Allâh

(لغت نعمة الله)

Farsçadan Türkçeye Lûgat

Cilt eb'âdî : 14.3 x 9.4

Yazı eb'âdî : 12.3 x 7

Meşin ciltli. 199 yap. S. kenarları altın cetvelle çerçevesi. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'liyk. Lûgatler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiyeler var. Türkçede kullanılan lûgatlerin kenarlarına kopya kalemiyle birer çizgi çizilmiş. Nüsha nem görmüş.

Ni'mat-Allâh, Sofya'lıdır. İst. da Emîr Buhârî zâviyesi Kütüphanesinin hâfız-ı kütübü iken 969 H. de (1561 - 1562) vefât etmiştir (Asâmi'l-Mu'allifin, II, s. 497). Bu lûgatin kütüphanelerimizde birçok nüshalarına rastlanır. Bu nüshanın, müellifin asrına âid olduğunu sanıyoruz.

Baş : بسم ... حمد بی قیاس وشکر باسپاس ان مالک بی همتا برا که .
(1. b)Son : بوبو بوبول قوشی یویه آرزومند یهه مثله یهره مثله
(199. b)

Cilt

782

3166

نعمة الله

Ni'mat-Allâh

Luğat-i Ni'mat-Allâh

(لغت نعمة الله)

F. dan T. e Lûgat

Cilt eb'âdî : 20.5 x 14.5

Yazı eb'âdî : 16 x 10.2

Sırtı kalın meşinle kaplı mukavva ve âdi ciltli. 163 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı ta'liyk. Başlıklar surhla yazılmış. Farsça lûgatlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. İstinsâh târihi yoksa da yazı ve kâğıt bakımından devrine âit doğru ve güzel bir nüsha (3165 No. ya b.).

Cilt

783

3167

لطف الله بن ابی یوسف الحلیمی

Luṭf-Allâh b. Abî-Yūsuf'al-Ḥalîmî:

Niṭar'al-Mulk (Malik ?)

(نثار الملك)

Cilt eb'âdî : 17 x 12.5

Yazı eb'âdî : 12.5 x 7.5

Kenarları cetvelli, ortası basit ve kenarsız şemseli, muklaplı, koyukırmızı renkli meşin cilt. Miklapta da zencirek cetvel, altınla bezenmiş köşebend ve yarım şemse var. Yazı ta'liyk ve nesih. Başta muhakkak yazısıyla Besmele var. Dibâce ta'liyk. 97 yap. Her s. de 13 satır var. Müellif, adını "لطف الله بن ابی یوسف الحلیمی" diye anmakta (2. a) ve Sultan Bâyezîd b. Muḥammad Ḥan adına yazdığını açıklamakta (2. b), 872 yi (1467 - 1468) gösteren "نثار الملك" terkinin de te'lif târihi olduğunu bildirmekte (3. a). Kaşf, "بحر المعارف فی لغة الفرس" maddesinde, müellifin adını "قاضی لطف الله" diye almakta, manzûm ve mensûr bir eser olduğunu, sonra "قائمة: قائمة" denen, birinci kısmı lûgate, ikinci kısmı arûza, kaafiyyeye ve bedi'a âit bir kitap yazdığını bildirmekte (I, s. 225), Sicill, Halîmî Luṭf-Allâh'ı Yûsuf oğlu göstermekte, 922 de vefât ettiğini, Şehzâde Muhammed'e muallim olduğunu, "بحر الغرائب" musannifi bulunduğunu yazmaktadır (II, s. 241). Nüshanın, kâğıt ve yazı bakımından devrine âid olduğu muhakkaktır. Bablar surhla yazılmış, lûgatler nesihle ve büyük olarak kaydedilmiş, türkçeleri daha küçük olarak ta'liykle altlarına yazılmıştır.

بسم . . . حمد وسپاس بی حدّ و قیاس مر عالم السرّ والخفیات :
ومالك الملك والجهات راكه . . .

(1. b)

Son : ان رسائد انچه بود شرط پیام وین شنید انچه بود شرط کلام :
(27. a)
(1172 No. ya da b.)

Cilt

3176

784

ابو نصر اسمعیل بن حمّاد الجوهري

Abū-Naṣr Ismā'il b. Ḥammād al-Ḥaḥari (393 H. 1002 - 1003)

Al-Şihāḥ

(الصّحاح)

Arapçadan Arapçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 28.4 × 19

Yazı eb'âdî : 23.5 × 15

Miklâbı kopmuş kenarları düz çizgili, ortası şemseli koyu yeşil ve güzel Osmanlı cildi. Sonu eksik. 388 yap. Her s. de 27 satır var. 342. a - 388. b s. leri yazılmamış. Kitap üç kısma ayrılmış. İlk s. nin alt kısmı yırtılmış.

Birinci kısım:

Baş : بسم . . . وما توفيق الا بالله عليه توكلت واليه انيب من هذه
اللغة التي شرف الله منزلتها وجعل علم الدين والدنيا . . .

(1. b)

Son : باب الرأء فصل الالف ابر الابرء واحدة الابر

(101. b)

İkinci kısım:

Baş : بسم . . . باب الرا من كتاب الصحاح في اللغة فصل الالف الابرء
واحدة الابر

(102. b)

Son : مثل صاحب وصحب عن ابن كيسان

(232. b)

(ع babının ى fastında bitiyor; III. kısım ىf babının başından başlıyor.)

Üçüncü kısım:

Baş : بسم . . . باب القاف من كتاب الصحاح فصل الالف ابق

(234. a)

Son : الاسود وهو من الاضداد والجمع

(341. b)

(240. a nin sonu ve 240. b yazılmamış; burada da noksan var. Şihâh için Kaşf'e b. II, s. 1071-1073. Şihâh 1270 te, harekeli ve taşbasmayla Tebriz'de, 1069 da yazılmış bir nüshası esas ütiâz edilerek ve bir cilt halinde, 1282 de Bulak'ta iki cild olarak 1292 de, İsmâ'il b. Muḥammad b. 'Abû'ad-Dahhân'an-Niṣâbü'l-nin karşılaştırması, 'Abdarrahmân b. 'Abd'al-'Azîz'in al-Wiṣâḥ ica taḥṣîf'ar-rumâk fî raddi taḥṣîm'aş-Şihâh'ı ḥaşiye olmak üzere Bulak'ta, E. Schidius tarafından bir cüz'ü. 1774 te Prusya'da basılmıştır. Son olarak, Aḥmad 'Abd'al-Ḥafûr 'Aṭṭâr'ın notlarla hazırladığı Şihâh, altı cilt olarak Mısır'da Dâr'al-Kitâb'al-'Arabî Mat. da 1377 H. de (1957) basılmıştır. VII. cildi, Şihâh'ın yazıldığı devir, o devirde Arapça ve Arab edebiyatı, müellifin hâl terc. si ve kitabın ehemmiyeti hakkında pek değerli bilgileri hâvi 212 s. lik mukaddimedir. 1000 H. de; 1591 - 1592; vefât eden Muḥammad b. Muṣṭafâ'l-Vânî, bu kitabı türkçeye çevirmiştir. "Vanḳulî" diye anılan bu lûgat 1041 H. de İbrahim Muteferrika tab'ı olarak iki cild üzere basılmıştır; ayrıca 1168 basımı da vardır. M. b. Muṣṭafâ için O. M. e b; II, s. 48. Şihâh'ın tekmile ve ḥaşiyeleleri, telhisleri v. s. için Kaşf'e b. II; s. 1071 - 1073.)

Cilt

3177

785

مجد الدين محمد بن يعقوب الفيروز آبادي الشيرازي

Macd'addin Muḥammad b. Ya'qûb al-Fîrûzâbâdî al-Şîrâzî

(817 H. 1414)

Al-Ḳāmûs 'al-Muḥîṭ

القاموس المحيط

Arapçadan Arapçaya Lûgat

Cilt eb'âdî : 27.7 × 19.5

Yazı eb'âdî : 19.2 × 12.5

Miklâbı kopmuş, kenarları düz cetvel içinde zencirek cetvelli, köşebentlerinde ve şemsesinde çiçek motiflerinin yaprak ve çiçekleri altın yaldızlı ve bir kısmı hâlâ solmamış. Cilt tâmir görmüş koyukahverengi. Yazı nesih. Lûgatlar surhla, yahut siyâh mürekkeple ve sülûs yazıyla. 857 yap. Her s. de 27 satır var. I. cildi 420. b sonunda bitiyor.

Baş : بسم . . . الحمد لله منطلق البلغاء في البوادي ومودع اللسان السن
اللسن الهوادي

(1. b)

Son ve ketebe: لانه لاحلف عنها قال المؤلف الملتجى الى حرم الله تعالى . . .
تم القاء وس المحيط والقابوس الوسيط بتاريخ يوم السبت رابع عشرين
شهر رجب الفرد عام سنة واربعون وتسعاية وكتبه العبد الفقير
الى الله تعالى عبد اللطيف بن عبد القادر بن ابوبكر بن طمره الشافعي
غفر الله . . .

(857. a)

Ķâmûs, 1230, 1260, 1268 - 1272, 1304 - 1305 te İst. da üç cilt olarak basılmıştır. 1289, 1301 - 1303 te Bulak'da, 1281 ve 1319 da Kahire'de, 1270, 1817 de Kalküte'de, 1885 te Lehnû'da, 1272. 1884 te, M. Lumsden'in İngilizce mukaddimesiyle, 4 cilt olarak Bombay'da tab'edilmiştir. Mütercim Aşım Aĥmad'ın "Al-Uĥ-yânûs'al-basîf fi Tarcamat'al-Ķâmûs'al-Muĥîf" adlı türkçe tercemesi, arapça metniyle 1230 da, yalnız olarak Bulak'ta 1250 de ve birçok def'alar İst. da ve en son olarak da 1304 te Bahriye Mat. sında 4 cilt olarak basılmıştır. Şerhleri içinde en mufassal Sayyid Murtađâ'l-Zâhid'nin (1205 H. 1791) "Tâc'al-'arûs"udur ve 1307 - 1308 de Bulak'ta 10 cilt olarak basılmıştır. Bunun, Fâris'al-Şidyâĥ tarafından yazılan "Al-Câsûs 'alâ'l-Ķâmûs" adlı tenkıydı, İst. da 1299 da tab'edilmiştir (Fîrûzâbâdî ve Ķâmûs için "Al-Mu'cam'al-Maĥbû'ât'a, II; s. 1470, Rayĥâna'ye, III; s. 236 - 238 ve "İslâm Ansk. de C. Brockelmann'ın Fîrûzâbâdî mad. e b. cüz. 36, İst. 1947, s. 653 - 654).

Cilt

786

3178

Abu'l-hsîn Ahmed b. Fâris'râzî

Abu'l-Husayn Aĥmad b. Fâris'ar-Râzî (395 H. 1004 - 1005)

Mucmal'al-Luġa

مجمّل اللّغة

(Arapçadan Arapçaya)

Cilt eb'âdî : 25.5 x 17

Yazı eb'âdî : 19 x 13

Kenarı zencirekli, ortası gayet küçük yedi köşeli ve noktalı şemseyî hâvî, mıklaplı, koyukahverengi cilt. Kâğıdı kalın ve az aharlı Selçuk kâğıdı. Yazı, tamâmiyle Selçuk karakterini taşımakta. 465 yap. Her s. de 21 satır var. 1. a da "الجزء الاول من مجمل اللغة لابن الحسين احمد بن فارس الرازي رحمه الله عليه" yazısı var. Her harfin başında "كتاب الباء من مجمل اللغة . . ." gibi bâb adı yazılı; Besmeleyle başlamakta; sonra lûgatin son harfleri bab olarak alınmakta, sonadek böyle gitmekte. Her bâbın sonunda tetimme, hamdele ve salvele var. 199. b boş bırakılmış, fakat üste "سور" kaydı düşülerek noksan olmadığı belirtilmiş. 229. b de aynı tarzda boş ve aynı tarzda kayıtlı. 233. b sonunda, "تم كتاب الضاد وهو آخر" yazısı var. 234. a da "المجلد الاول والحمد لله تعالى وصلواته على خير خلقه سيدنا محمد وآله اجمعين" yazısı var. 234. a da "كتاب الضاد باب الضاد وما بعدها في المضاعف والمطابق" başlığı var. 244. a sonunda "تم كتاب الضاد بعون الله وتوفيقه وهو آخر المجلد الاول" yazısı var. 245. a da "الجزء الثاني من مجمل اللغة لابن الحسين احمد بن فارس الرازي" yazısı var. Arka

بشر بن عبد الله الملكى الدرى، Bu yazının altında, "Dâr'al-Ķurrâ" ya vakfettiğine dair arapça ve târihsiz, metne nazaran yeni bir kayıt mevcut. 245. b de "كتاب الطاء" başlıyor. 253. a gene boş ve bu s. nin yanlışlıkla boş bırakıldığı, 4 tâne "سور" yazısıyla işaretlenmiş. 447. b de böyle. Kâğıt, yazı ve imlâ bakımından VII. asra (XIII), hattâ belki de daha eski bir zamana âit olduğunda şüphe yoksa da istinsâh târihi ve kâtibi yoktur.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم امّا بعد وليك الله بصنعه وجعلك من علت
في الخير همته

(1. b)

Son : وكثير من غريب القرآن والحديث وكثير من غريب الشعر عن غيره
وكل ما شئت من كتابنا هذا من محاسن كلام العرب والفاظ التي
يستعان بها في الاشعار والمكاتبات فقد ذكرناه في الكتاب بما يدى سمينا
متحيز الالفاظ والله اسأل ان يوافقنا وايّاك لكلّ صالحة ويعيدنا وايّاك
من السوء كلّته تم الكتاب بحمد الله ومنه وصلّى الله على سيدنا محمد
وآله الطاهرين اجمعين

(464. b - 465. a)

"Kaşf'e b. II, s. 1604 - 1605. I. cüz'ü Matba'at'as-Sa'âda'de 1332 - 1914 te basılmıştır (Mu'cam'al-Maĥbû'ât, I, s. 199 - 200).

Cilt

787

3179

Abu'Abdullah Muhammed Ali'tirmizî (حكيم ترمذی)

Abū-'Abd-Allāh Muḥammad b. 'Alīyy'at-Tirmizī

(Ḥakīm-i Tirmizī. 255 H. 868 - 869)

منتخب من الفروق الكبير (الفروق الصغیر)

Muntaḥab min'al-Furūĥ'al-Kabīr

(Al-Furūĥ'aş-Şaġīr)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21 x 16

Yazı eb'âdî : 14 x 11

Kenarlarında Selçuk tarzı cetvel ve zencirek bulunan, ortasında dâirevî şemsesi olan mıklaplı, koyu kırmızı cilt. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. Kenarlarda bâşîyeler var.

Müdarâ ve müdâhene, huccet getiriş ve mücâdele, munâzara ve üst gelmiye uğraşma . . . gibi birbirine benziyen, fakat birincileri hayra ma'tûf, ikincileri nefsanî

olan yüzün altı sıfatın aralarındaki farkları belirtmek için ahlak ve tasavvufa dayanan, âyet ve hâdislerle istidlalleri muhtevî bir kitaptır (*Rayhana'ye b. I, s. 215*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه الاستعانة قال الامام ابو عبد الله محمد بن علي الترمذی رحمه الله عليه الحمد لله ولي الحمد واهله وصلواته على محمد النبي واهله اما بعد فانك سألت عن سبب مشيئة الافعال وبيان فروقها . . .

(1. b)

Son ve ketebe: آخر الفروق معا في الفروق الآخر من الزيادة من فروقه الكبير من كلام الحكيم الامام ابى عبد الله محمد بن علي الترمذی المودن قدس الله روحه ثم الكتاب . . . وقع الفراغ من كتيبه آخر شهر جمادى الاول سنة ثمانين و ستايه كتيبه الغريب ابن حلاج حامداً ومصلياً (146. a)

Cilt

788

3191

اخترى مصلح الدين مصطفى بن شمس الدين القره حصارى

Ahtarl Muşlî'addîn Muştafâ b. Şamsaddîn'al-Karâşîârî (986 H. 1578)

Lûgat-ı Ahtarl-i Kabîr

(لغت اخترى كبير)

Arapçadan Türkçeye Lûgat

Cilt eb'adı : 25.3 × 17

Yazı eb'adı : 19.7 × 11.7

Üstü bez kaplı, kenarları tâmir görmüş meşin âdi cilt. 354 yap. Her s. de 27 satır var. Yazı nesih. Lûgatlerin üstleri surhla çizilmiş. Fasıllar surhla yazılmış. Bu lûgatin bir de muhtasarı vardır ki 1198, 1242, 1255, 1263, 1275, 1283, 1289, 1311, 1316 ve 1334 yıllarında 1st. da tab'edilmiştir.

Baş : الحمد لله الذى شرّفنا بالنطق والبيان وفضلنا بالفصاحة والتبيان . . .

(1. b)

Son ve ketebe: البهورالرجل الكبير الكمد ويرى كوترن بالقى تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب وقد وقع الفراغ عن يد العبد . . . ابراهيم خضر . . . فى اواسط ذى الحجة فى وقت ضحوه الكبرى فى تاريخ سنة ست و الف

(354. a)

(Ahtarl için Kasf'e ve O. M. b. I, s. 31; I, s. 224 - 225).

Cilt

789

3192

پیر محمد بن یوسف آنقروی

Pîr Muḥammad b. Yûsuf-ı Anḳaravî (886 H. 1481):

Tarcamân'al-Şihâh

(ترجمان الصحاح)

Şihâh'ın türkçeye tercemesi

Cilt eb'adı : 28 × 18

Yazı eb'adı : 19.7 × 11

Sırtı ve kenarları meşin, üstü yırtılmış ebri kaplı, muklaflı cilt. 194 yap. Her s. de 25 satır var. Bâblar ve fasıllar surhla yazılmış. Lûgatler harekeli. Yazı nesih. Şihâh'tan ve Muhtâr'al-Şihâh'tan müstahrec olan bu terceme, Konya Ereğlisinden yetişen ve 886 da (1481) vefât eden Pîr Muḥ.'indir (O.M. I, s. 260; Kasf. II, s. 1073).

Baş : بسم الله الذى انزل الفرقان ليتبين الشرايع والايمان (1. b)

Son ve ketebe: ولا زال منهلاً بجزعائك القطر قد تم هذا الكتاب بعون الله الوهاب تاريخ ٩٥٩ فى شهر ذى القعدة فى يوم الثالث والعشرين . . . (194. a)

Cilt

790

3193

على بن الحسن (كراع التمل)

'All b. Ḥasan (Kurâ'an-Naml. 307 den; 919 sonra):

Al-Muntaḥab wal Mucarrad

المنتخب والمجرد

ARAPÇADAN TÜRKÇEYE LUGAT

Cilt eb'adı : 20.5 × 15

Yazı eb'adı : 14.5 × 9

Sırtı ve kenarları meşin mukavva fersûde ciltli. 176 yap. (Yırtıklar hâric). Bazı s. de 7, bâzısında 8 satır var. «باب الالف بالالف» ten başlıyor; «هـ» harfinden sonrası yırtılmış. Lûgatler nesihle, türkçeleri, altlarına ince nesta'hykle yazılmış. İzâhlardan tecrid edilmiş. "Asâmi'l-Mu'allifin" Kurâ'an-Naml diye tanınan 'All b. Ḥasan b. 'al-Husyan'ın 307 den (919) sonra vefât ettiğini bildiriyor (I, s. 676). Bu kitabın, 1st. Üniv. K. de, türkçe yaz. larda 3247 No. da tam bir nüshası

var. Bu nüshanın ilk ve yazısız yaprağının üstünde, « لغت منتخب من القاموس »
والمغرب والقانون . . . وبتأويل المفسرين والمحدثين وإبرادة اهل العرب فجمعت
yazısı var. Metnin « هذه اللغات المتداولة كتاباً لمرضاة الله تعالى ليكون فائدتها عامة
yazısından ayrı olan bu yazı, sanıyoruz ki müellifin elyazısıdır ve üstüne bu
yazıyı yazmıştır. Dîbâcede « قانون، مغرب، تذهيب، مصادر، صحاح، محيط،
... قاموس، دستور » gibi kitaplardan te'lîf ve izahlardan tecrid sûretiyle yaz-
dığını bildiriyor ki bu kitapların birkaçı yukarıya naklettiğimiz yazıda da geç-
mekte. « المحيط في اللغة » 385 te (995) vefât eden İsmâ'il b. 'Abbâd'ın, «
مصادر، صحاح، 393 te (1002 - 1003) vefât eden Cawharî'nin meşhur lûgati, «
« قانون، 325 te (936 - 937) vefât eden İbrâhîm b. Yahyâ'nin « مصادر القرآن »
629 da (1231 - 1232) vefât eden Abû'l-Faql'ın « قانون الادب » 610 da
(1213) vefât eden Nâşir b. 'Abd-Allâh'ın, « دستور », 499 da (1105-1106) vefât eden
Badî'az-Zamân Husayn'ın « دستور اللغة » adlı kitabıdır. Buna nazaran belki bu kitap, Kurâ'an-Naml'in-
dir de IX - X. asr-ı hieride (XV - XVI) bir başkası bu kitabı yeniden ele almış,
tedvîn etmiştir. Yahut Kurâ'an-Naml'in kitabı, izâhlardan tecrid edildiğine göre
« المجرد » adını taşımaktadır da sonra birisi, dîbâcede adı geçen
kitaplardan da intihâblar yapmış, meydana getirdiği kitaba « المجرد » 1 esâs tut-
tuğu için adını « المنتخب من المجرد » koymuştur ve dîbâce bu zâta âittir. Hâsılı kat'î
bir söz söylememize imkân yoktur.

Baş : . . . آذان جمع اذان آن بلجى عالم وزمان . . .
(1. b)

Son : هوى برقرن آشفه دوشمك واوستنه انمك هوى بر پارچق
(175. a)
(176. b de şöyle bir kayıt var :

وقد وقع الفراق (غ) وهذا النسخة شريفة المباركة في يوم شهارشبه وفي الوقت
الظهر وفي زمان غايب كرى خان مدرسة كوب سراينك مدرسه حياى افندى صاحب
و مالك . . . جلجى بن عبدالرحمن جلجى بن زكريا قاضى بن ع الحى (الحاجى ؟)
غفر الله والدين . . . تاريخ سنة ١١٢٣)

Cilt

791

3194

?

انتخاب صحاح جوهرى

Intihâb-ı Şihâh-ı Cawharî

(Arapçadan türkçeye lûgat)

Cilt eb'âdı : 20.7 × 15

Yazı eb'âdı : 18.5 × 11

Cildi ebri kaph, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. Bâh ve fasıllar surhla
yazılmış. Lûgatler harekeli ve kötü bir sülûsle. Altlarına ince ve neshe benzer çirkin
bir yazıyla türkçeleri yazılmış; onlar da harekeli. 157 yap. Her s. de 11 satır var.

Baş : الباب الاول في بيان الالف المفتوحة والمكسورة والمضمومة الفصل :
الاول في الالف المفتوحة اول الله احد بر

(1. b)

Son : يقضى حكم ديكر تمت بعون الله تعالى تاريخ ١٠٢٥
(157. b)

Cilt

792

3208

لغت

Çagataycadan batı Oğuz türkçesine lûgat

Cilt eb'âdı : 17 × 11

Yazı eb'âdı : 11.9 × 5.9

Üstü bez kaplı, sırtı meşin cilt. 141 yap. Her s. de 19 satır var. Müellif,
« اما بو فقير قليل البضاعة وعديم الاستطاعة بو جمعيتيه شروع اندوگومده نواى
حضرتلرينك اون بشن پاره كتابن جمع اتمش ايدوم وخراسان وچغتاي اهلندن نجه
تركى گوى كمنه لرك ديوانلرن ومثنوىلرن جمع اتمش ايدوم تاكم بر صاحب دولت
ذكر خير اولسون بنم بو سعى و رنجى كوروب نواى حضرتلرينك كليانن احسان
اندى لركه جمله يكرم سكر كتاب ايدى همان بر كنچ بولش مفلسه دندم اندن جميعى
عوايق و علايق ترك ايدوب ازمندته اون اوج پاره كتابنى دخى يزوب كليياتلر نه
مالك اولدم كه ذكر اولى كلييات بونلردركه ذكر اولونور مناجات نامه و چهل حديث
ونظم الجواهر وسراج المسلمين ونسيم الحبه ولسان الطير ومحبوب القلوب وتاريخ
انبيا وتاريخ ملوك وخمسة المتحيرين ومجالس التنافيس ويانا خمسه دن كه حيرت الابرار
وفرهاد وشيرين ومجنون وليلى وسبعة سياره وسد اسكندرى ويانا دورد ديوان كه
غرايب الصغر ونوادير الشباب وبدائع الوسط وفوايد الكبر ويانا ميزان الاوزان

yerlere surhla birer "f" konmuş. 1. b de, Konya'da Aklan mahallesinden Osman Ağa tarafından mezkûr mahallenin mescidine vakfedildiğine dair türkçe 14 satırlık, 1086 cumâdelâhrası gürresinde yazılmış vakıf kaydı var. Süre adları ve sürelerin âyet sayıları lâcüverdle, hıızblar, secdele surhla yazılmış. Secâvendler de surhla ve yâ lâcüverdle kayıtlı. Bâzı sahifeler sonradan yapıştırılan kağıtlara yazılmış (*Meselâ* 268. b). 280 yap. Âyet-i ber kenâr değil. Noksânı yok. 281. b - 282. a da, arapça ve Kur'ân'dan tefe'ül usûlu yazılı. Hattatı belli değil. Kâğıt kabın ve aharlı. Yazıya ve kâğıda nazaran hicri VIII. yüzyıla (*XIV*) âid olduğu sanılır. İlk yap. sonradan ilâve edilmiş. Her s. de 13 satır var.

Cilt

795

3407

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

Cilt eb'âdî : 53 x 32

Yazı eb'âdî : 33 x 20

Cildi sonradan yapılmış düz meşin; birçok tâmir görmüş. Sahife no. su konmuş. kalınlığı 15 santim. 8 teşrinisani 1933 te Alâeddin türbesinden geldiğine dair ilk sahifede kayıt var. 1451 s. Her s. de 7 satır var. 10. s. nin sonuna kadar sonradan aharsız, âdi sarı kâğıda yazılarak tamamlanmış. Baştan bâzı yap. ların kenarları yırtılmış. Bu yaprakları, baştaki kâğıttan yapıştırılarak tâmir edilmiş ve bu tâmir 30. s. nin sonunadek devâm ediyor. Yazı Selçuk devrinin bütün karakterlerini hâiz; hareketli sülûs. Secâvend yok. Duraklar, kenarlarda üçer surh, üçer yeşil beneği muhtevî, zemini altın papatya motifli. Süre adları ve âyet sayıları ile Besmeleler, müzehheb safihalar içinde değil; kenarları siyah mürekkeple cetvelli yerlere altınla yazılmış; kenarlarında mâviye yakın lâcüverde cetvel, zemininde altın üstüne siyah hendesi hatlarla süslü lâle motifli damga var. Ekseri cüz'ler, kenara, aynı tarzda, altınla yazılmış. 610, 886, 888, 899. s. lerdeki damgalar kesilip alınmış ve yerine kâğıt da yapıştırılmamış. Hemen her s. de, daire şeklinde yeşil, lâcüverde ve surhla yapılmış lâle motifini hâvi damga ve servi şekilleri var. "Secde" ler, kenarlara surhla yazılmış; 1182. s. de olduğu gibi "شانى اينجا سجده نکرد" gibi secdeledeki mezheb ihtilâfları da kaydedilmiş; bu yapraklar da sülûs. "Hacc" sûresinin sonlarında bulunan ve Hanafiyya'dan başka İmâmiyya ve Şâfi'yya'da sünnet olan secdeyi tazammun eder "ابو حنيفة ابن سجدوا نکرد" âyetinin yanına, "يا ايها الذين آمنوا اركعوا..." 1445-1446. s. lerle 1449-1450 s. ler sonradan yazılıp eklenmiş. Sonunda, altınla şu ketebe var (s. 145) :

«... ف خلق الله قتلغ بن عا...»

برسم قرأت قراطى

«... ثا و ستاه»

Bu ketebede kâtibin adını قتلغ بن عبد الله, târihi de 636 okumuşlar (*Kur'ân'ın içindeki 5679 No. lu envanter fişi*). Biz, baştaki kelimelyi "كتبه", ondan sonrakini

"اضعت" okuyoruz. Kâtibin babasının adı da عبد الله olamaz; çünkü "ا" dan sonraki dişin önünde bulunan harf, metinde, sonda birleşik "د" lara benzemiyor; yukarıya fazlaca çekilmiş; "ا" olabilir; üstüne bakılırsa "غياث الدين" olması daha doğrudur. Son satırda, başta bir elif var; ortada açıkça "ع" ve sonda noktalı "ز" olduğuna göre bu kelime "ارضة" dır. Bu takdirden ketebeyi şöyle okumak daha doğrudur: "كتبه اضعت خلق الله قتلغ بن غياث الدين برسم قرأت قراطى سنة اربعة وثلثون وستمائة"

Bu takdirden bu Kur'ân, 654 H. de (1254) vefât eden ve Anadolu Selçuklularının son devirlerinde mühim hizmetlerde bulunan Calâl'addin Karatay'ı adına yazılmış, ketebede tâzîm sözlerinin bulunmaması da, herhâlde kendi emriyle olmuştur.

Cilt

796

3408

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

Cilt eb'âdî : 50 x 32.5

Yazı eb'âdî : 31 x 21.5

Kenarı düz ve ince cetvel içinde zencirekli cetvelle çerçevesi. Ortalardan, yukardan aşağıya, yandan yana, bir uçtan bir uca dört cetvel çekilmiş. Uçlarda, yanlarda ve ortada küçük papatya motifli gömme ve kabartma daireleri muhtevî açık kırmızı renkli ciltle ciltlenmiş. Kapak içinde sarı meşin var. Kalınlığı 11 santim. Miklâbî harap, fakat cilde âid. 8 kânunusânî 1933 te Alâeddin türbesinden naklen geldiği 1. a da kırmızı mürekkeple kayıtlı. Kâğıdı filigransız az aharlı ve ince, sarıya çalar beyaz renkli. Bâzı yerleri nem görmüş ve biraz bozulmuş. Birinci yaprak sonradan eklenmiş. S. altlarına numara konmuş. İlk yap. ta numara yok. Bu yaprak müstesnâ, 893 sahife, 447 yap. 2. a da kenarları lâcüverde cetvelle çevrilmiş, içte altın su. Yukarda müzehheb su içinde hendesi ve sekiz köşeli yıldız motifleri içinde lâcüverde zemin içinde, merkeze bağlı ve birleşen yerlerinde surh benekleri muhtevî altın yaldızla yapılmış dörtlü lâle motifleri, iki kenardaki altın cetvellerde rûmî tezyinât var. Alt kısım, yukarda daha dar ve dörtlü, beyziye çalar kısımlarda gene lâle motifleri mevcut. Yukarda ve aşağıda bulunan tezyinât Karatay türbesindeki çini panoları andırmakta. Bu s. de, ön tarafta ve yukarda, ortada, aşağıda altından üç yumuk lâle damgası; zeminleri altın, yanlarda lâcüverde ve surh zırhlı var. Aşağıdaki damga bozulmuş. Her üçünün arasında iki tâne surh, yeşil ve lâcüverde boyalarla müzeyyen, zemini altın zambak motifli var. Bu yap. ta "Fâtîha" sûresi, "الصراط المستقيم" den başlamakta ve üç satırda bitmekte. Dördüncü satırda, yalnız siyah mürekkeple çevrili ve altınla "سورة البقرة مائتان وثمانون وست" yazılı. Son satırda siyah mürekkeple "Besmele" var. Bundan sonraki s. lerin her birerinde 9 satır mevcut. Yazı, ince kalemle hareketli ve iri sülûsle yazılmış Selçuk neshi. Duraklar, kenarlarda dört surh beneği muhtevî altın papatya motifli. S. kenarlarında, yanları fistolu, içinde papatya motifini muhtevî altın daire şeklinde damgalar var. Bu damgaların kenar fistoları ve içindeki motifler, bazılarında değişik. Bâzı damgalarsa

(Muhammad Nûr için "Melâmîlik ve Melâmîler" adlı kitabımıza b. İst. Üniv. Türkiyat Enst. yayın. 1931 — Devlet Matbaası; s. 231 - 298. Vâridât şerhine yazdığı târih 5 beyittir; aynı K. a. b. s. 246. Bu şerhin tahlili de aynı kitaptadır; s. 250 - 258. Şerh, tamam değildir ve takrirlerinin zaptından meydana gelmiştir; bu kadarını kâfi görmüş ve târîhini yazmıştır. Vâridât ve şerhleri v.s için "Simavna Kadîsioğlu Şeyh Bedreddin" adlı kitabımıza b. İst. Eti Yayınevi — 1966; s. 30 - 50. Vâridât terc. miz de aynı kitaptadır; s. 51 - 88.)

Cilt

799

3711

يوسف آق‌یورت

Yûsuf Akyurt (1953):

Resimli ve Muhtaşar Konya Âşâr-ı 'Atîka Müzesi Rehberi

(رسملی و مختصر قونیہ آثار عتیقه موزمسی رهبری)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 34.5 × 23

Yazı eb'âdı : 35 × 17.5

43 yap. Satırlar muhtelif. 1. a, 3. a, 6. a, 32. a, 33. a, 35. a, 37. a, 40. a, 41. a s. lerine "Muhammad Yûsuf" imzasını ve 1927 târihini taşıyan ve tezyîni kûfi "قونیہ" yazısının fotografyası, muhtelif eb'âdda olarak yapıstırılmış. 5. a, 26. a, 31. a ve 34. a s. lerinin sonlarında da dört tâne kûfi ve karşılıklı "قونیہ موزمسی" yazısından meydana gelen damga yapıstırılmıştır. Her iki yazı da Yusuf Akyurt'un dur. İçinde 3. a ve 7. a da, altında, "قونیہ آثار عتیقه موزمسی بلای" yazısını taşıyan dergâhın türbe, semâ'-hâne, mescid, diğer türbeler dâhil, umûmî planının fotografyası, 9. a da Gümüş eşik, gümüş kafes, Mevlânâ ve Sultan Veled'in merkadleri, Ulu Ârif Çelebi ile yanında medfûn olanların yandan görülen bir fotografyası, 11. a da Kubbe-i Hadrâ, Semâ'-hâne, mescid, Sinan Paşa ve Hasan Paşa türbelerinin kubbeleriyle Murat Paşa kubbesini ve Post kubbesini gösteren bir fotografyası, 13. a da mescid kapısının, 14. a da Yusuf Akyurt tarafından kubbesi yıktırılan şadırvanın (eski Şeb-i Arûs havzı) eski hâlini gösteren, 18. a da 730 da yazılmış bir Kur'ân-ı Kerim cildini, 19. a da aynı Kur'ân cildinin, muklâbı dâhil, içinin ve 5. s. sinin fotografyaları, 26. a da Muhammad b. 'Abd-Allâh'al-Kunavî al-Waladî'nin, Mevlânâ'nın vefâtından beş yıl sonra istinsâhını bitirdiği "Mesnevi" nin son s. sini ve ketebesini tesbît eden fotografya, 27. a da bir şalla şamdanın, 28. a da bir kandilin, 30. a da iki şamdan iskemlesinin, 31. a da bir Mushaf rahlesinin, 32 a da bâzı silâhların, 33. a da bir yün seccâdenin, 35. a da, Mevlânâ'ya âid olduğu söylenen bir dokuma burkanın, 36. a da bir kadife Bilecik çatmasının, 37. a da bir levhanın, 41. a da bir mezar kitabesinin, 42. a da Pozidon'un bir heykelinin fotografyaları yapıstırılmıştır ki böylece bu eserde, müzeye âit levha ve damgalarla 35 fotografya mevcuttur.

Eser, güzel bir rık'a ile Müze Müdürü Y.A. tarafından siyah türk mürekkebiyle yazılmış, birçok yerleri Müze Memurlarından Ermenekli merhum Şâir Rüşdi tarafından kurşunkalemle tashih edilmiştir. Bu eser, "Konya Âşâr-ı Atayka Müzesi Muhtasar Rehberi" adı altında 1930 da, İst. Alâeddin Kiliye fabrika ve Mat. sında bastırılmıştır. Mevlânâ Müzesi K. nin mathbû' eserleri arasında 5569 No. da ve Abdülbâki Gölpınarlı K. nin mathbû' eserleri arasında 63 No. da birer nüshası mevcuttur.

Cilt

800

3714

يوسف آق‌یورت

Yûsuf Akyurt (1953):

Türk âsâr-ı atikası binalarına âit Târihi Mecmû'a

No. 1 ve 2

İnce Menâre Dâr'ül-Hadisi ve Karatây-ı Kebir Medresesi

تورك آثار عتیقه‌سی بنالرینه عائد تاریخی مجموعه؛ نو. ۱ و ۲

اینجه مناره دارالحدیثی و قره‌طای کبیر مدرسه‌سی

1932 M. 1350 H.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 36.7 × 24.5

Yazı eb'âdı : Muhtelif

62 yap. Satırlar muhtelif. Yazı güzel bir rık'a. Yusuf Akyurt'un elyazısı. İlk yap. a elyazısıyla ve kırmızı mürekkeple "بو نسخه‌ده اینجه مناره‌نک بانیسی صاحب" آنا قره‌طای مدرسه‌سنک بانیسی امیر جلال قره‌طای ایله انشا طرزی و رسمی مخبرات حقنده اکسکلکالر وارد. اینکجی دفعه اولارق یازلش وداقتیایو ایدلش اولان نسخه‌یه "بو اکسکلکالر اکمال ایدلش اولدیغی شرح ویرلدی" kaydı var. Gene 1. yap. ta kendi resmi ve Konya Müzesi damgasını muhtevî kırmızı mürekkeple basılmış damga var.

معارف وکالت جلیله‌سنک ۲ تموز ۱۹۳۰ تاریخ ۸۵۵۵۱ نومرولی : Baş

تعمیمی قونییه عائد قسمنده

(1. b)

نقصان قالان تعمیرات وانشا آنک عاجلا اکمالیله آناختارینک پنه : Son

موزیه تسلیمی خسوسنک اوقاف مدیریته امر وحواله بیورلمسنى

استرحام ایدرم افندم موزه مدیری یوسف

(23. a)

(687 H. de vefât eden; 1288; Şâhib-Ata Fahr'ad-dîn 'All b. Husayn b. 'al-Hâc Abû-Bakr'al-Kunavî'nin yaptırdığı "Dâr'ül-Hadis" le külliyyesini meydana getiren binâlar hakkında bilgi vardır. Binânın umûmî durumu, vakfiyesi, vakfiyedeki şartlar, binânın yapılaş şekli, binâya tecâvüz ve tahribât, Müze Müdürlüğüyle Belediyenin mücadelesi, gazetelerdeki doğru-yanlış haberler ve yazılar, yalan tezkibler listesi, Maârif ve Etkaf'la muhâbereler, Atatürk'ün alâkası, komisyon raporu v.s bakımından pek ehemmiyetli olan bu eserde 23. a - 38. b, herhâlde sonra yazılmak üzere açık bırakılmış. 29. a da Inceminâre'nin 1901 - 1317 deki halini, 30. a da minâre kaidesini, 31. a da kubbenin tuğla tezyinâtını, 31. b de divardaki tezyinî yazıları, 32. a da, içteki divar tezyinî yazılarını, 33. a da Inceminâre'nin yıldırımla yıkıldıktan sonraki halini tesbit eden, 34. a da son halini gösteren, 35. a da arkadan görüşünü belirten, 36. a da bina yıkılırken, 19 haziran 1929 daki tahribâtı cabnlandiran fotografyalarla 37. a da binâya 38. a da da eski durumuna âit kroki fotografyaları var. Böylece bu eser, 11 fotoğrafıyı muhtevî.)

2 Numaralı eser, 39. a da başlıyor. 1932 M. 1350 H. târihini taşımakta ve Muhammed Yûsuf'un küçük küt'ada ve ilk eserdekinden ayrı, fakat aynı küt'ada bir fotoğrafı var.

Baş : بويوك قره طای مدرسه سی، تاریخی صفحہ لار، بانیسی : ملك الامرا
جلال الدين قراطی : سلطان عز الدين كيكاکوسك آتابکيدر
(40. a)

Son : ايکنجی اردو مفتشی برنجی فريق فخر الدين پاشا حضرتلرينه واقع
معروضاتی قبول ايدرك بو طوپراقلى اورادن قالديرتدی مشار اليك
بو خدعتی تشکرة شایاندر
(50. a)

(Karataş'ın hâl tercemesi, vakfiyesi, medresenin bânisi ve binâsı, vakfiyesinin hulâsaten tercemesi, vakfının müfredâtı, binânın eski vaziyeti, 1350 H. 1932 deki harap hâli, yapılaş tarzı ve bina tezyinâtı, kapıda mahkûk hadisler, kitâbesi, kubbe ve divarlar hakkında izâhât, çinileri, tahribâtın sebepleri ve bazı tâmirler hakkında bilgi verilmiştir. 50. b - 56. b. s. leri boş. 57. b de iki krokiye, 58. a da, medresenin kapısına, 59. a da kubbenin tezyinâtına, 60. a da divar çini tezyinâtına, 61. a da altın verilmiştir. 50. b - 56. b. s. leri boş. 57. b de iki krokiye, 58. a da, medresenin kapısına, 59. a da kubbenin tezyinâtına, 60. a da divar çini tezyinâtına, 61. a da altın yıldızlı tezyinâtına, 62. a da gene divar çinilerine âit 7 fotoğrafı var.)

Cilt

801

3747

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

Cilt eb'adı : 32.7 x 19

Yazı eb'adı : 24.1 x 14

Alâlede düz ve mıklaflı yeni ciltle ciltlenmiş. 446 yap. Her s. de 13 satır var. S. kenarları bir lâcûverd, iki altın cetvelle çerçevesi. Altın cetvellerin ikincisi daha

ensiz ve her ikisinin kenarları siyah mürekkeple çizilmiş. Duraklar altın. S. başındaki satır celi sülûs, ondan sonra beş satır nesih; son satır, baştaki gibi celi sülûs ve siyah mürekkeple. Süre başları, iki kenarı lâcûverd, ortası, içinde sürenin yazısı ve âyet sayısı arapça ve beyaz boyayla yazılmış altın safiha ile müzeyyen. Besmeleler celi sülûs. Cüz', hızb ve secdeler, kenara ve altınla celi sülûs olarak yazılmış. 1 - 5. yap. lar, sonradan ve oldukça iyi bir yazıyla yazılıp eklenmiş. Bu s. lerin kenarlarında cetvel yok; yazıları biraz küçük; 9 - 11 ve 20. s. ler de öyle. 183 - 184 s. lerin kenarları, âdi kâğıt yapıştırılarak onarılmak istenmiş, s. bû bütün harap olmuş; hattâ alt tarafına gazete kağıdı yapıştırılmış. 189. s. nin yalnız ilk nesih kısmı kalmış; arka tarafında, altınla yazılan celi sülûsün bir kısmı var; XV. sürede noksan var. 399. a - b, gene kâğıt yapıştırılarak âyetler kapanmış, 200. a tamâmiyle silik; kâğıt yapıştırılan s. ler arasında 322. a ve 486. s. de var. 446. yap. sonradan yazılmış.

Hattatı ve istinsah târihi yok. Yazı, Karahisârî üslûbunda. XI. yüzyıl başlarında (XVII) yazıldığı tahmin ediyoruz. 1. a da, kitabın tavsifi hakkında Yûsuf Akyurt'un, muhafız İbrahim'in, hisap memûru Ziyâ'nın imzaların muhtevî ve türk harfleriyle yazılmış 12 satırlık bir yazı var. Kur'ân, Karapınar câmiinden, Kaza kaymakamı tarafından alınıp Müze'ye gönderilmiş.

Cilt

802

3748

قرآن کریم

Kur'ânı Karım

247 yap. Her s. de 14 satır var. Berkenâr değil. Mıklaflı cilt içinde. Yazı güzel bir nesih. Duraklar altın yuvarlak üstüne lâcûverdle çizgili. Secâvendler ve bâzı medler surhla. Hızb ve cüz'ler altınla yazılmış. Hemen her s. de kenarda bir, yahut birkaç tâne, kenarları altın ve surh dâirelerle çevrili, içi altın tezyinât dâirevi bezemeler var. 21. a da âyetin bir kısmı unutulmuş, kenara yazılmış. 42. b de bir kelimenin okunuş tarzındaki ihtilâf surhla kenara kaydedilmiş. 50. a da da aynı şey var. 56. a da da unutulan kısım kenara yazılmış. 57. b de iki kırâat farkı surhla kenara kaytılı; daha başka s. erdel de böyle kayıtlar var. Süre başları, altın, lâcûverd ve surh safihalarla sülû. Süre adları ve âyet sayıları beyazla yazılmış. İlk ve son yap. sonradan yazılıp ilâve edilmiş. 3. a da satır araları tezhibli olduğuna göre bundan önceki üç s. nin de pek güzel tezhibli olduğu anlaşılabilir. Eklenen s. lerdeki altınlar bakırla karışık. İlk iki eklenti s. nin tezhibi pek kötü. S. kenarları lâcûverd altın ve surh cetvellerle çerçevesi. Cilt, İran-kârî ve fevkalâde imiş; içi de müzehheb ve pek güzelmış. Tâmir edilirken mahvedilmiş. Bu da Karapınar'dan gelmedir ve ilk yap. ta, 3747 No. daki gibi izâhâtı hâvidir. Yazı, kâğıt ve cilt bakımından X. asr-ı hicriye (XVI) âidiyeti anlaşılacaktır.

Cilt
803

3849

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938):

Tarcama-i Risâla-i Wahdat'al-Wucûd-ı İmdâd-Allâh-ı
Fârûkî-i Çastî-i Şâbirî

ترجمہ رسالہ وحدت وجود امداد اللہ فاروقی چشتی صابری

Cilt eb'âdî : 28.2 x 20

Yazı eb'âdî : 21 x 14

Kapaksız, beyaz kâğıda siyah türk mürekkebiyle yazılmıştır. 8 yap; 14 s. İmdâd-Allâh Fârûkî, Muhammed 'Abd'al-'Azîz Şâhib Çastî-i Şâbirî'nin Vahdet-i Vücûd hakkındaki sorularına cevaplarını hâvî farsça bir mektubun tercemesi. Sonunda, bu mektubun, farsça olarak Mekke'de 21 zilhicce 1299 da (1882) yazıldığı, 1300 cumâdelûlâsında (1883) Hindistan'da, Bombay'da basıldığı yazılıdır. Terceme târihi 1 safer 1340 (3 teşrinievvel 337. 1921) dır. A. A. nin elyazısıyledir ve rık'ayla yazılmıştır; satırlar muhtelif.

Baş : بسم . . . فقیر حقیر امداد اللہ فاروقی چشتی صابری عنی اللہ تعالیٰ
عنه جانبندند حمد و صلواتند و درویشلرک معظم و مکرمی و انلرک قدوهسی
بولنان حقایق آگاه . . .

(1. b)

Son : درین مشہد بگو بابی مزین دم
ترجمہ

بومشہد کلامدن اورمه هیچ دم
سوزی ختم ایله که واللہ اعلم
(8. b)

Cilt
804

3850

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938):

Şarh-ı Gazal

(شرح غزل)

Türkçe

Defterin eb'âdî : 25.5 x 18

Yazı eb'âdî : 17.5 x 21.5

6 yap. Satırlar muhtelif. Defter eczâ halinde, kapaksız. Yazı rık'a. A. 'Awnî'nin elyazısı.

Baş : بسم . . . داد جارونی یدستم ان نگار
(1. b)

Son : ترجمہ اوشی کہ سویلورسک و آئی شرح ایدیلورسک؛ ای سنی
نیچون سندہ بر نشان ظاہر اولیور
۱۶ کانون ثانی ۳۳۰ و ۱۴ ربیع الاول سنہ ۱۳۳۲

فقیر
احمد عونی (Imzâ):

(6. a)

A. Awnî, bu gazeli Attâr'ın sanmış; hâlbuki 17 beyit olan gazel, Mawlânâ'nındır (Divân-ı Kebîr terc. 1st. Remzi K. c. IV, 1959; s. 198 - 199).

Cilt
805

3851

احمد عونی قونوق

Ahmad Awnî Konuk (1357 H. 1938):

عیسی و مریمہ دائر بر رسالہ

'İsâ ve Maryam'a dâir bir Risâla

Türkçe

Cilt eb'âdî : 25.5 x 18

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Bez kaplı cilt. 23 yap; 44 s. Satırlar muhtelif. Yazı, Risâle sâhibinin elyazısı rık'a. H. Meryem'in gebe kalışı, 'İsâ Peygamber'in doğuşu, mucizeleri, şeriatı, Hz. Muhammed'in zuhûrunu müjdeleyişi, vefâtı ve göğe ağış mes'clesi, âhır zamanda inmesi hakkında izâhları hâvî yedi fasıl olarak tertiblenmiş. 24. a da (s. 44) fihrist ve 28 kânûnusânı 338 ve cumâdelâhıra 340 târihi (1922) ve "القنبر الاله" imzâsı var. Bu risâle, bilhâssa İbni 'Arabî'nin "Futûhât" ve "Fuşûs" una dayanmaktadır.

Baş : بسم . . . عیسی علیہ السّلام و ولادت و وفاتی حقتندہ اوتہ دنبری
بر طاقم افکار و اعتقادات متخالفہ . . .

(1. b)

Son : وانك تزوجی و موت طبعی ایله فوتی بو ظهورك اقتضا آتندندر
ذلك عیسی ابن مریم قول الحق الذی فیہ یمترون وصلی اللہ . . .
والحمد لله رب العالمین

(23. a)

(بۇ سۆزۈلە باشلیان جۈملە، Kur'an-ı Kerim'in XIX. sûresinin 34. âyetidir.)

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Lama'ât tere.

(لمعات ترجمه‌سی)

Cilt eb'âdı : 28.5 × 20

Yazı eb'âdı : 21.7 × 14.2

Alelâde kâğıt kaplı mukavva ciltli. 35 yap; 68 s. Satırlar muhtelif. Avrupa mürekkebiyle ve rık'ayla yazılmış. İlk s. de Câmî'nin

توحید حق ای خلاصه مخبرعات باشد بسخن یافتن از ممتعات

رو نئی وجود کن که در خود یابی سرئی که نیابی ز فصوص و لمعات

rubâisi (Hâşim Rađî: *Divân-ı Kâmil-i Câmî*; Tehran — 1341 Ş. h. s. 811, ilk rubât), nesren tercemesi var.

Baş : بسم . . . حمد وثنا اول الله ذوالجلال حضرتلرینه احرارده که . . .
ترجمه نه وقت بز، بزدن جدا قالمشتر، بن وسن گیدوب خدا قالمشتر
(1. b)

Son : تاریخ ترجمه ۲ حزیران ۳۳۰ و ۲۱ رجب
۳۳۲ بازار ایرتسی گیکجه‌سی اذانی ساعت
۲،۳۰ اون‌قابانی تکرار بو استنساخ تاریخی
۸ حزیران ۹۳۳/۳۵۰ و ۲۷ صفر ۱۳۵۲

المولوی

احمد عونی (Imzâ)

(35. a)

(36. b de, s. 68, 'Awnî'nin "شمر" başlığıyla ve bir matlâ'la başlayan bir şi'ri var; son beyti şu:

عونیای پرده در اندام معانی به کلام سمع تجفهمه بوسوز نغمه تن تن تندر
مترجم لمعات احمد عونی

688 H. de; 1289; vefât eden 'Irâkî Fahr'addîn İbrahim'in "Lama'ât" ı Saffet Yetkin tarafından türkçeye çevrilmiş, Milli Eğitim Bak. tarafından Şark—İslâm Kls. serisinde 1947 de 1st. da, 1963 te Ankara'da basılmıştır.)

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Fuşuş'al-Hikam şarhî

فصوص الحکم شرحی

TÜRKÇE

28 defter. En çoğu 116, en azı 9's. olmak üzere bütün defterler 1676 s. Defterlerin eb'âdı birbirini tutmadığı gibi yazı eb'âdı ve satırlar da aynı değil. Yazı, Ahmad 'Awnî'nin elyazısı ve rık'a. Bâzı yerlerde çizintiler, tashihler, hattâ kurşun kalemle düzeltmeler var; ekseriyetle türk mürekkebiyle, fakat bir çok sahifeler de Avrupa mürekkebiyle yazılmış. Her defterin başında ve sonunda rûmî ve hierî târihle yazılmaya başlandığı târihle bitim târihi kayıtlı. Bu târihlere nazaran, mukaddime olan ilk defteri 22 şubat 1344, 1 zülka'de 1346 da (1928) yazmış, fakat dibâcenin ve "Faşşî Âdamî" nin, yani I. fassın şerhinin 2 kânunusânî 335, 29 rabîulâhîr 1337 de başlandığına (1919), son fass olan "Faşşî Muhammadî" yi 17 temmuz 1334, 8 şevvâl 1337 de (1919) bitirdiğine göre "Fuşuş", altı ay içinde şerhedilmiş, mukaddime, aşağı yukarı sekiz-dokuz ay sonra yazılmış ve şüphe yok ki bu müddet içinde tekrar tekrar gözden geçirilmiş, tashihler yapılmıştır. Nüshanın, birçok yerleri hele kurşun kalemle yapılan tashihleri solmuş, okunmaz bir hâle gelmiş, tam bir müsveddedir.

Mukaddimeyi muhtevî defterde, 48. a da, Sa'diyya'den Üsküdar Hallaç Baba Sa'di dergâhı şeydi Fakrî 'Alî'nin (1347 H. 1929) bu şerh hakkında yazdığı üç beyitlik farsça bir şi'ri, arka s. de, Trablusgarb Nâibüs-sultânî ve Halvetiyye-i Şa'bâniyyeden Ahmad 'Amîş'in (1338 H. 1920) halifesi ve Trablusgarb Nâibüs-Sultânî Şamseddîn Pâşa'nın oğlu olup Marsilya'da Ateşe iken vefât eden Orhan Şemseddîn'in farsça ve pek de güzel olmyan dokuz beyitlik bir medhiyesi, 49. yaprakta fihrist var, Mukaddime'de "vücûd, adme, vücûd-ı izâfî, tecelliyât-ı vücûd, lâ-taayyün, ahadiyet v.s hakkında, İbni 'Arabî'nin fikirlerine uygun 20 fasıl ve bir hâtmeden ibâret izâhât var. Son defterde, 54. b de (s. 107) İbni 'Arabî'nin hâl tercemesi hulâsa yollu yazılmış. Mawlânâ ile Şam'da görüşüğünü, Mawlânâ'nın, ona "Şadr-ı acall" dediğini, bu hâl terc. ine eklemiş. Maṭnawî'nin V. cildinde geçtiğini söylediği bu söz, IV. cilttedir ve "afm der rāh rafiq v. to ktr i afiqi çon ast v. jwab kftn ştr avra" surhunda; 22. beyittedir ve İbni 'Arabî ile hiçbir münasebeti yoktur ve bu tevcih, Avnî'nin İbni 'Arabî'ye bağlılığından doğan tamamıyla indî bir tevcihidir (Kasf'al-abyûl'ı Maṭnawî, c. IV, s. 415, beyit. 2).

Mukaddime:

Baş : بسم . . . لسان امکان الهمیسی ایله ذات واجب الوجوده حمد
اولسون که مضیق علمده بوکالوب قالان . . .

(1. b)

Son : دیمه درگاه شه بزلره رخصت یوقدر

ایش کریمان ایله اولدقدقه صعوبت قالغار

(48. a. 1. defter)

Şerh:

Baş : بسم . . . الحمد لله منزل الحكم على قلوب الكلم . . . رحمان ورحيم
اولان اللهك اسمي ايله باشلام

(1. b. 2. defter)

Son : صراط مستقيمي گوسترمكده رهبر اولور الحمد لله رب العالمين
انتها ۱۷ تموز ۱۳۳۴ و ۸ شوال ۱۳۳۷ چهارشنبه ساعت اذانى ۱۱/۴۵
(54. a 28. defter)

Cilt

808

3895

احمد عونی قونوق

Ahmad 'Awni Konuk (1357 H. 1938)

Fihri mâ-fih tercemesi

(فيه مافيه ترجمه مى)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 29.2 × 21.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Fihristle 152 yap, 203 s. Sırtı bez, âdi mukavva cilt. S. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı rık'a. Bâzı s. ler türk, bâzıları avrupa mürekkebiyle yazılmış. Başta 5 s. lik mukaddime var. Elindeki nüshayla yedi-sekiz nüshayı karşılaştırdığı, hiçbir nüshayı esas ittiha etmediğini, ihtilâf takdirinde en doğru saydığı nüshaya göre tercemeyi yürüttüğünü yazmaktaysa da bu nüshalar hakkında hiçbir bilgi vermemektedir. Eserde geçen şalus, mekan v.s adlarına âit de gerek not hâlinde, gerek sonda hiçbir bilgi verilmemiştir; ancak notlarda, bilhâssa Maṭnawî'den istişhâdlarda bulunulmaktadır.

Mukad. Baş. : بسم . . . مقدمه ذات احدى به بنى نهايه حمد وثنا اولسون كه . . .

Mukad. Son. : عونی در عنایتکی دور ایدوب طورور جان ویر عنایتکله او بنی روح هییکله
(مترجم حقیر احمد عونی المولی) (3. a. s. 5. Mütercimim imzâsı)

Metnin Baş. : فصل (1) پیغمبرم صلی الله علیه وسلم افندمز شر العلماء من زار
الامراء . . .

(3. b. s. 6)

Son : آغیر اویقولی اولان کوزومزدن بشقه بر شی دگلدر ختام
(148. b. s. 295)

(149. a - 152. b de fastıllara ve fastıllardaki bahislere âit fihrist var.)

Cilt

809

3951

شمعی

Şam'ı (1009 H. den, 1600 - 1601, sonra)

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مثنوی)

II. cilt

Cilt eb'adı : 29 × 18

Yazı eb'adı : 21.5 × 10

Kenarı düz cetvelli, mıklaplı, ortası çiçek motifli şemseli, sırtı tâmir görmüş, koyukırmızı Osmanlı cildi. 320 yap, 641 s. Her s. de 29 satır var. İlk yap. ta, Mudarris La'li-zâda Muḥammad Ma'sûm'un temellük kaydı ve 1065 H. de (1655) vefât eden Sadrı a'zam Darvîş Muḥammad Pâşâ tarafından Mawlânâ dergâhında Maṭnawî-Ḥ'ân Sayyid 'Alî Çalabî ile onu istihlâf edeceklerin istifâdesi için, dergâhtan başka yere çıkarılmamak şartıyla vakfedildiğine dâir 1190 muharreminde (1776), ta'hyikle yazılmış 11 satırlık vakfiye kaydı var. Vakfiyede, bu ciltlerle berâber diğer beş cildin de vakfedildiği mukayyetse de öbür ciltler yok. "بيت" sözleri ve başlıklar surhla yazılmış, metnin üstlerine surhla birer çizgi çizilmiş.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه بعد اداء ماوجب من حمد الله التقدير
والصلوة على نبيه . . .

(1. b)

Son ve ketebe: و تسليمی زیاده اولور اوچنجی سی چونکه معجزه و کرامت کوره
وعنادی انکاری زیاده اولور وابدی ضلالت و خسرانده قالور مثنوی
شریفک جلد ثانی سی لسان ترکی ايله طقوز یوز طقسان یدی سنه ده
(سنه سنده) رجیک یکرمنجی کونی انک شارحی شمعى حقیر پرتقصیرک
خطی ايله تمام اولدی تم هذ الخباد (böyle) بعون الله الملك العلام حامداً
ومصلباً على نبيه أولاً و آخراً محمد وآله وصحبه اجمعين على یدی
اضعف الفقراً والمساكين محمد بن عثمان من القسطنطينية الخمية فى
عجلة كاتب مراد سنة ۱۰۳۴

(230. b)

(67. yap. a kadar ta'hyikle yazılmış olup ondan sonra ayrı bir yazıyla ve nesihle devâm etmektedir. Şem'i için "Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik" e; s. 142 - 143; kendi elyazması nüshalar için 2068 - 2076 No. ya b.)

3952 - 3957

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273):

مثنوی

Maṭnawî

I. Cilt

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 27 × 17.5

Yazı eb'âdî : 18.4 × 10.9

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş, mıklaplı meşin cilt. 103 yap. Her s.'de 21 satır var. İlk yap. ta, türk yazısıyla 28.9.1939 târihinde, Mesneî-hân Sıdkı Dede merhûmun evinden dergâha gönderildiği kayıtlı. Aynı s. de 11 satır, nesihle ve arapça, 1190 yılı ramazan ayında Hâcî Muştâfâ b. H. Sulaymân tarafından "فخر المشايخ" ve vakfedildiğine dair vakfiye yazısı var. Bu zât, Sinân Dada'nın kardeşi 'Abd'al-Karîm'den hilâfet alıp 983 te (1575 - 1576) A. in vefâtı üzerine Mesnevi-hân olan, 997 de (1588 - 1589) İstanbul'a giden ve 'Abd'al-Wahhâb-ı Hamadânî'nin "Tawâkıb" ını türkçeye çeviren Maḥmûd olamaz (2152 No. da kayıtlı "Tawâkıb" tere. nin izâhına b.).

Dibâcesi, lâcüverd üzerine ve içinde surh çiçek motifleri bulunan altınla müzeyyen ve içinde sülûsle ve altınla "هذا كتاب مثنوی" yazısı bulunan bir safihayı havî. Kenarlarında mavi yapraklı surh çiçeklerle bezenmiş iki altın cetvel var. 2. b. nin başında da, kenarı surh, ortası altın ve yanları lâcüverdle müzeyyen, altın çerçeve içinde başlık mevcut. Başlıklar surhla yazılmış. Birçok s. lerde, kenarlara nüsha farkları, aynı bir yazıyla, beyitlerde geçen âyet ve hadisler, lûgat izâhları kaydedilmiş. Her satırda bir beyit var. Dibâcenin ve metnin iki s. sinden başka s. lerde beyit ortaları ve sahife kenarları surh cetvelle çerçevesel. Başlıklar ortalara ve surh safihalar içine yazılmış. Doğru ve sağlam bir nüsha.

Dibâce :

Baş : هذا كتاب المثنوی وهو اصول اصول الدين . . .

(1. b)

Son : وهذا دعا لا یرد فانه دعا لاصناف البرية شامل والحمد لله وحده وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وعترته وحسبنا الله ونعم الوکیل والله اعلم

(2. a)

Metin :

Baş : بشو این فی چون شکایت می کند از جداییها حکایت می کند

(2. b)

Son : صبر آرد آرزورانی شتاب صبر کن والله اعلم بالصواب

(103. b)

3953

مثنوی

Maṭnawî

II. Cilt

Cilt eb'âdî : 27 × 18.2

Yazı eb'âdî : 18.4 × 10.9

Aynı evsâfî hâiz ve Sıdkı Dede'nun evinden geldiği kayıtlı. Altın ve lâcüverd çerçeveyle çerçevesel. 1. b. de surh, lâcüverd ve altınla yapılmış başlık içinde, altınla "الجلد الثاني" yazılı. İki s. nin kenarları ve mısra' araları altın, diğer s. lerin surh cetveli. 95 yap. Her s. de 21 satır. Yazı aynı.

Dibâce :

Baş : بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که . . .

(1. a)

Son : یجبهم تمام است یجبونه کدام است

(1. a)

Metin :

Baş : مدتی این مثنوی تأخیر شد مهانی بایست ناخون شیرشد

(1. b)

Son : قوم دیگر ناپذیرا ترش وخام ناقصان سرمدی تم الکلام

والصلوة علی محمد وآله الکرام

وسلم

(95. b)

2954

مثنوی

Maṭnawî

III. Cilt

Cilt eb'âdî : 27 × 18.2

Yazı eb'âdî : 18.4 × 10.7

Aynı evsâfta. 1. a da aynı kayıt var. 1. b. de yeşil üstüne siyah karanfil motifleriyle müzeyyen, ortası beyaz yapraklarla süslü lâcüverd zemin üstüne altınla "الجلد الثالث من المثنوی" yazısını havî başlıklı; kenarı surh ve altın çerçevesel. Bu ve karışık s. altın cetvelle çerçevesel; diğer s. lerde, kenarlarda ve mısra' aralarında surh cetvel var. Yazı aynı. Başlıklar surh.

Dibâce :

Baş : الحكم جنود الله يقوى بها ارواح المریدین

(1. b)

Son : فانما ائمه على الدين بيد لونه ان الله مميح علم
(2. a)

Metin :

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین بیار ابن سوم دفتر که سنت شد سه بار
(2. a)

Son ve ferâğ.: گز تو خواهی باقی این گفت و گو ای اخى در دفتر چارم بگو
تمت المجلد الثالثة يوم الجمعة وقت الضحى فى ثامن من شهر رمضان
المبارك سنة اربع واربعين وتسعمائة
(123. b)

Ferâğ târihinden sonra, alta, ayrı bir yazıyla ve bir satırda iki beyit olmak üzere şu beyitler yazılmış :

قلدى مولانا او شاه خوش خصال بو جهانندن اول جهانة انتقال
کندى در ابريشب امر صمد اول گونیدی کادی در يوم الاحد
اول کون ايچينده کنش بتدوغي دم بتدی اول خورشيد کردونی قدم
اون يشينده اول مهك ايله طلب کاتک ازديجه کلر ماه رجب
الت يوز يتمش ايکی سندیدي سال کاتدی رحلت اول مه فرخنده فال
رفت ان سلطان معنی بی فنور رقص رقصان سوی ان دریای نور

(Kimin olduğu belli değil; ancak 4. beyitle, Mevlânâ'nın, 15 cumâdelâhırada vefât ettiğini yazması yanlıştır; 672 yılı cumâdelâhırasının 5. günü vefât etmiştir.)

2955

مثنوی

Maṭnawî

IV. Cilt

Cilt eb'âdî : 27.7 × 17.7

Yazı eb'âdî : 18.8 × 10.7

Cilt aynı evsâfta; yalnız üst kapak kopmuş; miklabin alt taraftan cilde bağlanan kısmının bir parçası da yırtılmış. İlk kapak yap. da, aynı tarzda ve aynı târihte Sıdkı D. nin evinden geldiğine dair iki satırlık kayıt var. 1190 ramazan ayında H. Muştâfâ b. H. Sulaymân tarafından Mahmûd D. ye vakfedildiğine dair de arapça dokuz satırlık vakfiye kaydı mevcut. 99. yap. Kenarlarda hâşiyeler var. Her s. de 21 satır. Başlıkta "الجلد الرابع من المثنوى" yazısı altınla. S. tezyinâtı aynı. Dibâce hareketli.

Dibâce

Baş :

(1. b)

الظعن الرابع الى احسن المرافق ...

Son : و خير رازق للعابدين الراعين الحارثين و صلى الله على محمد و آله
الاكرمين و على جميع الانبياء والمرسلين (Kenarda aynı yazıyla) آمين
يارب العالمين

(2. a)

Metin :

Baş : ای ضیاء الحق حسام الدین توی که گذشت از مه بنورت مثنوی
(2. a)

Son : آینه نبود منافق باشد او اینچنین آینه تا توانی بگو
(29. b)

(1. b de, başlığın üstünde ta'hiyle "وقف محمود دده" yazılmış. Son s. deki son betiyetten sonra, surh cetvelin dışına, ayrı ve yeni bir yazıyla şu beyit ilâve edilmiş :

آینه جوراست کوو بی نفاق
ختم کن و الله اعلم بالوفاق

3956

مثنوی

Maṭnawî

V. Cilt

Cilt eb'âdî : 26.8 × 18.7

Yazı eb'âdî : 18.9 × 10.8

1. a da yeni yazıyla aynı tarihli kayıt. Başlıkta "الجلد الخامس من المثنوى للمثنوى" yazısı var. Evsâf aynı. 112 yap. Her s. de 21 satır. Bu ciltte dibâce yok. İlk iki yap. ta "وقف محمود دده" kaydı mevcut.

Baş : شه حسام الدین که نور انجمست طالب آغاز سفر پنجمست
(1. b)

Son : زان نشد فاروق را زهری کزند که بُد ان تریاق فارقیش قند
(112. b)

3957

مثنوی

Maṭnawî

VI. Cilt

Cilt eb'âdî : 27 × 18.1

Yazı eb'âdî : 18.9 × 10.9

Evsâf aynı. 1. b de aynı tarihli kayıt var; başlıkta altınla "جلد ششم از مثنوی معنوی" yazısı. 2. a da "وقف محمود دده" yazısı. 126 yap. Her s. de 21 satır. 2. a da, ortadaki cetvel içine, "وقف محمود دده" yazılmış.

Dihâce :

Baş : مجلد ششم از دفترهای مثنوی و مبینات معنوی

(1. b)

Son : در دل من آن سخن زان میمنه ست

زانک از دل جانب دل روزنه ست

سنه

۹۴۴

(125. b)

این ابیات از حضرت سلطان المحققین ولدراست قدسنا " başlıgından sonra Sultan Veled'in,
(126. a - b de, surhla

مدتی زین مثنوی جون والدم شد خشمش گفتش ولد کای زنده دم
beytiyle başlıyan ve

آب جان را ریزاندر بحر جان تا شوی دریای بی حد و کران

beytiyle biten 45 beyitlik tetimmesi mevcut.

944 H. de (1537 - 1538) yazılan bu doğru ve V. cildin dibâcesinden başka noksânı olmayan Mesnevî, 1190 da (1776) Maḥmūd D. adlı birisine vakfedilmiş, ihtimâl Maḥmūd tarafından da Dergâh'a sunulmuştur. Hemdem Ç. nin vakıf mühürleri bunu göstermektedir. Sonunda Dergâh'ın son Mesnevî-hânı Sıdkı Dede'de kalmış, vefâtından sonra da, vasiyeti üzerine, yahut âile efrâdı tarafından, vakıf mühürleri görülerek Dergâh'a iade edilmiştir.)

Cilt

3959

811

محمد حسین بن خلف التبریزی

Muḥammad Husayn b. Halaf'at-Tabrizî:

Burhân-ı Kâfî

(برهان قاطع)

Farsçadan Farsçaya Lûgat

Ortası şemseli, köşebentli, kenarları cetvelli, koyukırmızı miklapsız cilt. 559 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. Lûgatler surhla yazılmış. İlk yaprağı sonradan yazılıp eklenmiş. 1061 den H. (1650 - 1651) sonra vefât eden Husayn b. Halaf-ı Tabrizî, bilhâssa cinâslar bakımından çok değerli olan bu lûgatı, birçok kitaplara müracaat ederek te'lif etmiştir. Eser, Kuth-Şâhilerden 'Abd-Allâh b. Maḥmūd b. İbrâhîm zamanında (1020 - 1083 H. 1611 - 1672) ve onun adına tertib edilmiştir. Müellif,

چو برهان از ره توفیق یزدان

مراین مجموعه را کردید جامع

بی تاریخ اتمامش قضا گفت

کتاب نافع برهان قاطع

kıt'asını, te'life târîh düşürmüştür ki son mısra', eserde rakamla da gösterildiği gibi 1062 hicri yılını ifade eder (2. a).

Bab başları büyük ve sülûse benzer bir yazıyla ve siyah mürekkeple yazılarak belirtilmiş, fasıl başları surhla yazılmıştır. Ketebeye göre bu kitabın istinsah târîhi, te'lifinden otuzaltı yıl sonradır.

Baş : بِسْمِ اللَّهِ ... بهترین لغتی که متکلمان بدیع البیان محفل زبان آرائی ...
(1. b)

Son ve ketebe: يعقوب بفتح باي خطي وسكون عين في نقطة وقاف بواو كشيده
ويبيای ایجد زده نام پیغمبری بوده مشهور و نام مردی بوده صاحب
مذهب و مجتهد نصاری و کبک ماده باشد والله اعلم بالصواب تمام
شد این کتاب برهان قاطع بتوفیق قادر صانع در تاریخ هشتم شهر ربیع
الثانی در روز جمعه در دار السلطنه اصفهان فی سنه ثمان و تسعين بعد الف
علی ید اقل خلقی الله ابن محمد شفیع مقیم الکاتب الاصفهانی سنه ۱۰۹۸
(559. b)

(541. a ya mürekkep dökülmüş ve bir kısmı bozulmuştur. Burhân, 1317 Şemsi hicride Teheran'da basılmıştır. Son tab'ı Prof. Muḥammad Mu'in'in önsözü, hâşiyeleri ve ilâveleriyle üç cild olarak Teheran'da 1330 - 1333 Ş. h. de tab' edilmiştir. "Burhân-ı Kâfî" 1235 H. de (1819 - 1820) vefât eden Mütercim 'Aşım Aḥmad tarafından "Tibyân-ı Nâfi" dar tarcama-i Burhân-ı Kâfî" adıyla türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviri, Mısır'da Dâr'at-Tibbâ'at-al-Mısrıyya'da 1212 de 1 cild olarak, İst. da 1214 te, 1268 de, Mat. Amire'de 1287 de gene bir cild halinde, 1278 ve 1287 de iki cild halinde basılmıştır. Mat. Amire'de bir cild olarak basılan, doğru bir baskıdır.)

Cilt

3960

812

حمدي چلی (آق شمس الدین زاده)

Hamdi Çalabî (Ak Şamsaddîn-zâde. 914 H. 1508):

Yûsuf u Zallhâ

(يوسف وزليخا)

Türkçe

Cilt eb'âdı : 17 × 10.5

Yazı eb'âdı : 11.5 × 5.6

Üstü kâğıt kaplı adi mukavva cilt. 171 yap. Yazı nesih. İlk yap. ta solmuş, fakat güzel tezhîbli bir başlık var. İlk iki s. nin kenarları ve mısra' araları altın cetvelli. Diğer s. lerde mısra' araları ve kenarlar, surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar nesihle ve surhla yazılmış. Ketebe olmamakla beraber nüshanın, devrine âid olduğu kâğıdından, yazısından, tarz-ı imlâdan anlaşılabilir. Müzeler M. lüğünün 2.XII.1942 târîhli ve 4022/2224 sayılı yazısıyla geldiği kapak kâğıdının iç sahifesinde kayıtlı.

Baş : ذکر اوغناسه اوّل اسم آلہ هر نه باشلته اخر اوله تباه

(1. b)

Son :

نظم کتابک انما منہ تاریخ در
سکز بوزله طقسان یدیده تمام بو نظمى تمام اتدی حمدی فقیر
قودی اهل درده بونی یادگار امیدى اولردن دعای خیر
(171. b)

(Hamdî için O. M. e b. II, s. 135 - 136).

Cilt

813

3964

ناکام اسمعیل

Nâ-kâm İsmâ'il

Hayâlât-ı Parîşân (Dîvân)

خیالات پریشان (دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.3 × 15

Yazı eb'âdî : 15.8 × 9.5

Arkası bez, üstü kâğıt kaplı mukavva cilt. 218 yap. Her s. de 16 satır var. Yazı İran şikseste ta'hykı. Başlıklar surhla yazılmış. Başta hamd ve salavâtı şâmil olan ve içinde şiirler de bulunan dibâcede, adının "na-kâm" olduğunu kayd (2. b) ve yazdıklarını bir divân halinde toplayıp "خیالات پریشان" adını verdiğini zikreden (3. a) şâir, ilk üç halifeyi de Hz. Ali ile anmakla beraber, 21.b - 23. b deki şi'rinde A'imma-i Hüda'yi (Obni-i İmâm) medhretmekte ve 12. İmâm'ın "Şâhib'az-zamân" olduğunu bildirmekte, sonunda da,

دخیل لطفکرم لطف ایدک ای آل نبی
نظردن ایلیمک حشرده بنی ده کنار
سکوت قیل دخی ناکام کیم آچوب سرک
غریب رنکده قیلدک صداقتک اشعار
بو بزم عشقده خمخانه محبتدن
هر دقیقه پیایی هر نفس نکرا
می محبت آل رسولدن یارب
عنایت ایله بکا بر پیاله سر شار

demektedir (23. b). Nâ-kâm İsmâ'il, şiir tekniğine vâkıf, şiirlerine nazaran da âlim bir şâirdir. 28. b - 30. b de II. Sultan Abdülhamîd'e bir kasidesi vardır. Divânını 1320 şevvâlinin evâilinde (1903) yazdığını bildiriyor. Karaman'a bağlı Sincan mesci-dinin tâmirine bir târih düşürdüğü gibi (45. a) Ereğli dışındaki Ağdaş mevkiindeki pazar yanında kâin Cumua câmi'ine de 1306 hicriyi gösteren bir târih düşürdüğüne

göre (45. b) bu zâtın bir müddet Konya vilâyetinde bulunduğu anlaşıyor. Âzeri olduğu anlaşılan bu şâirin adını, sanını bir yerde bulamadık; ancak 1322 yılı safe-rinde (1904) sağ olduğunu biliyoruz (3965 No. ya b.) Divânın son yaprağına birisi, şâirin bir gazelini ilâve etmiş ve yanına da "۱۸۲ مکتبہ ناصیه" kaydını yazmış (218. b). İst. Üniv. K. Müdürü Nûreddin Kalkandelen, Nail kataloğuna eklediği "Nâkâm" md. de Divânının, Emîri k. de 422 No. da olduğunu yazıyor.

Tahmid, Na't, terci', tahmîs ve kasidelerle târihlerden sonra gazeller, alfabetik tertiple 68. b de başlıyor ve sona kadar devâm ediyor. Son gazelin sonunda,

بر ایله حرف جوهردار مسطور اولدی بو فوده

که معلوم اولسون اهل عالمه تاریخ پایانی

beyti, divânın tertibine târihtir. Beyitteki noktalı harfler 1319 yılını gösterir. Birinci mısra'daki 1 ta'miyesini de katarsak 1320 eder.

Bismâcinin başı.: بسم . . . حمد بی پایان سزاوار بارگاه خداوند عالمیان

(1. b)

Sonu : اصلاحی نمنا و دعای خیر ایله یاد اولونمقلغمی رجا ایدرم و سلام
علی المرسلین والحمد لله رب العالمین

(3. a)

Divânın başı.: بسم . . .

وقت خوش شاهد چمن خوش رو باغ ایدی سبز گلستان دلجو

(3. b)

Son : قلم پریشان رقم ناظم نانوان اعنی ناکام پریشان سامان ایله بیك
اوج یوز یکرمنجی سنه هجری نک ماه شوالی اوائلنده عون المی برله
پذیرای ختام اولدی

(218. a)

Cilt

814

3965

ناکام اسمعیل

Nâ-kâm İsmâ'il:

Gauc-i Adab

(گنج ادب)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22.1 × 16

Yazı eb'âdî : 16.3 × 7.7

Sondaki lügatçeyle 147, asıl metin 135 yap. Yazı şikesteta'hyk. Her s. de 16 satır var. Mesnevi tarzında ve otuzbir makaleden meydana gelen ahlâkiy bir kitap. Adını, 10. b de,

نظم قیلوب دقت ایدوب روز و شب قلدیم انک آدی گنج ادب
beytiyle bildiriyor. Zayn'al-'âbidîn Âkâ Muḥammad Taḳî-zâda adına yazmış,
12. a da, bu zât hakkındaki

ملتني ايتمك ايجون بخنور دایم ایدیر بلل کرور ایلہ زر
جمله آثار پسندیده دن اولدر آچان مکتب صبیان زن

beyitlerinden anlıyoruz ki Taḳî-zâda, bir kız mektebi açmıştır ve herhalde Azarî bir tâcirdir; fakat bu hayırlı işi nerde yaptığını bilemiyoruz. Nâ-kâm'ın Azarî olduğu, hâtimedeki,

حاندی مقالی که ایدوب سر سخن ایلشم بسط بو دفترده بن
beytinden ve diğer beyitlerinden apaçık anlıyoruz (133. b). Gene hâtimedeki,

اولدیغم اوانده بن بسته لب ختم اولونان دمه بو گنج ادب
ظاهر اولوب غره شهر صفر ایتش ایدی ماه محرم گذر
سال ایسه تاریخده بود از هزار اوج یوز ایکری ایکیده یدی شمار

beyitleriyle kitabını 1322 saferinin ilk günü (1904) bitirdiğini bildiriyor (134. b).

Baş : بسم ...
حد که بی عیب بلاریب در شکر بلاریب که بی عیب در
(1. a)

Son ve ketebe.: جمله موحدلری مسرور قیل جمله ملذبلری مغفور قیل
بعون الله العزيز العلام قلم پرشان رقم ناظم کُنه نام اعنی
ناکام کثیر الآثام ایلہ تسویدی هجرتک بیک اوج یوز ایکری سنه سی
شهر صفرک اولنده و تبیضی ماه ربیع الاولک اول نصف اخیرنده
پذیرای ختام اولدی ۱۳۲۲
(135. a)

(135. b - 147. b de kitapta geçen lûgatlere âit alfabetik bir lûgatçe var. 3964 No. ya da b.)

Cilt

815

3993

مجموعه

Macmû'a

Türkçe

Cilt eb'adı : 20.7 x 16

Yazı eb'adı : 16.5 x 10.5

Bez kaplı mukavva ciltli. 103 yap. Satırlar muhtelif. Yazı harekeli nesih. Baş ve sonu ekşik. Latîfî, Darvîş 'İvâd, Muştafâ, Darvîş Sulaymân, Dada, Muhyiddîn,

'Aşîk mahlasını taşıyan şiirleri, Yûnus Amra'den başka bir Yûnus'a âid bir şi'ri, Yûnus A. nın "بکا سنی کرک سنی" redifli şi'rinin, Cabbarîkûl mahlaslı zâta âit üç ilâhiyi, Hüdâyî'nin (1038 H. 1628) bir ilâhîsini muhtevî. Bunlardan başka Aşraf-oğlu'nun yüze yakın şi'ri var. Diğer ilâhîlerin hepsi Kamâl 'Ummî'nin (880 H. 1475. Hâl terc. için O.M. e b I, s. 152 - 153). 82. a - 83. a da Şayh 'Ubayd-Allâh Hâmid'in vefâtına bir mersiyesi var. Bu zat, 815 te Berât gecesi (1412) vefât etmiş, yerine Muzafer adlı birisini bırakmış. Yazı ve imlâ kötü. Hierî XI. yüzyıla (XVII) âit bir mecmûa.

Baş : نوش نیش و لطف قهر عالی عین الم
بو رموزک سرفی فهم اتمین نادان اول

(1. b)

Son : کنی اولدرب کن درلدن بن سنک بولکا دُنم عجب می

Cilt

816

3994

بحری

Bahri

Sâz-ı 'İrfân

(؟ ساز عرفان)

Türkçe

Cilt eb'adı : 17 x 12

Yazı eb'adı : 12.3 x 8.9

Kâğıt kaplı mukavva ciltli. Yazı harekeli nesih. 30 yap. Her s. de 13 satır var. S. kenarları ve mısra' araları surh cetvelli. Bütün eser, "Mef'ûlû fâilâtü mefâilü fâilât" vezninde. Başta, "ی" kaafiyesiyle 81 beyitlik bir başlangıç var. Bu kısımda zuhûrdan, a'yân-ı sâbiteden, sıfatlardan, ahadiyyet ve vâhidiyyetten bahsediyor. Başta, kitab adı mâhiyetinde şu beyt var:

ساز عرفان وفا زاد طریق اولیا روح افزا باشد و قانون بزم انبیا

Bu beyte nazaran risalenin adı, ihtimâl "Sâz-ı 'İrfân" dır. İlk kısımdan sonra hemzeden başlayıp "lâm-elif" de dâhil olduğu hâlde "ی" harfine kadar birer kıt'a ile aynı bahisleri tekrarlıyor. Bu kısmı müteâkib,

سوز و نیاز آرتر کوز سوز سازدن

صنہ و فاء رازر همین ساز و نازدن

یل سوز رازر بحر کُپک آکه سوزو ساز

بحریه اوی بحره طلب استنه رازدن

kıt'ası var (11. b). Sonra ilk kısım gibi gene "ی" kaafiyesiyle 49 beyitlik bir kısım başlıyor. Bu kısımda ayn ve gaybden, akl-ı küll'den, levh ve kalemden, kitâb-ı mübinden bahsedip "rubâî" dediği kıt'alara geçiyor. Aynı tarzda bütün harflerden

Son : پس سوز مختصر گر کندر تطویل کلام ایلمنک فائده سی یوقدر والسلام
(39. b)

(Bu risâle, Maṭnawî'nin ilk 18 beytindin şerhidir; şârihi belli değildir. 2178 No. da kayıtlı mec. da da vardır.)

III) Risâla-i uşûl-i Tarîkat wa bay'at-i Ḥadrati Mawlânâ. Türkçe.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمین ... اعزّ اخوان بلك واکاه اولك
که سلطان العاشقین و خاقان المعشوقین مولانا جلال الدین رومی حضرت تارینک
عاشق صادق مریدارندن بر طالب راه حقیقی ...
(39. b)

Son : واقعا شمدیکه حالده بر طریق یوقدرکه مثنوی شریف ایله ایرشاد
(böyle) اولیه و حالارین و قالارین اکه تطبیق ایتیمه لر تمت الرساله ...
(44. a)

(Bu risâle, 2095 ve 2176 daki mecmualarda da var. b.)

IV) Tarîkat'al-ma'ârifin ('ârifin)'aş-Şuṭṭârîn. Türk.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى علم الانسان ما لم يعلم ...
(44. a)

Son : از زمان ایچنده مرادکه واصل ومقصودکی حاصل ایدرسین انشاء الله
تعالی و هو احسن الخطاب وبحمده
(46. b)

(Bu risâle de yukarda arzedilen iki mec. da var. b.)

V) Işlâhât'aş-Şüfiyya. Türk.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمین ... شیخ اسلمدن (سلمی) منقولدرکه
رحمة الله علیه حقایق التفسیره ...
(46. b)

Son : مارا سخن بی قدمان کی برد از راه رفتیم بمیخانه توکلت علی الله
(47. b)

(Bu da 2176 No. daki mec. da var.)

VI) Risâla-i 'Abd-Allah-ı Anşârî. Türk.

Baş : بسم ... اما بعد شویله بلكم خواجه عبدالله انصاری علیه رحمة
الباری ایدر درویش اولدرکه ...
(47. b)

Son : وهر کیم که بوسکر مقای بلمدی اکا خرقه کیمک و کیدرمک
روا دکلدر زیرا مقلددر محقق دکلدر والله اعلم بالصواب
(53. b)

(Bu da aynı mec. da.)

VII) Risâla. Türk.

Baş : بسم ... بعد هذه اربعون حديثاً فضل الفقراء الصادقين ...
(54. a)

Son : وادخلوه الجنة صدق رسول الله وصدق حبيب الله يبنى سلطان
(54. b)

(Aynı mec. da. Burda noksanıdır. 2176 No. da, 33. a sonlarında bitiyor; fakat o da noksan.)

VIII) Kitâb-ı su'âl (u) cawâb. Türk.

Baş : بسم ... عبدالله بن سلام حضرت رسالته صورت کیم یا رسول الله
رسولسن ویاخود نبی من
(55. b)

Son : یدى عرشدن فرشدکن یردلشی کون یقردی ددی والسلام علی
الدوام تمت بعون الله تعالى
(Bu risâle yeni bir yazıyledir; ketebesı yok.)

Cilt

4004

818

مجموعه

Mecmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23 x 16

Yazı eb'adı : 16.4 x 9.5 (İlk risâleye göre)

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. 68 yap. İlk risâlede, her s. de 19 satır var; mütebâkiy kısmında muhtelif.

I) Hz. Peygamber'in hayâtına âid dâstânî bir risâle. Mensûr ve türkçe.

Baş : بسم ... اما بعد زمان اوائلده شام ولایتنده فاطمة شامیه دیرلر
بر مالدار خاتون وار ایدی
(1. b)

Son ve târih: اورادن دونوب گندیلر مکهدن مدینه به هجرت ایتدیلر والسلام تمت
فی ۱۹ جانی وقت العصر من یوم چهارشنبه سنه ۱۲۶۰
(44. a)

II) İbrâhîm b. Adham dâstânı. Manzûm, türkçe.

Baş : بسم... ینه گلدی گوکلومه بر سوز دخی
سویایم بن دکار ایسک ای اشئ
(46. b)

Son ve târîh : فاعلات فاعلات فاعلات سوز دوکندی باقیات الصالحات
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب فی ۱۵ م ۱۲۵۷
(56. b)

III) İsmâ'îl P. e âit bir dâstân. Manzûm, türkçe.

Baş : شویلدن کم تفسیر ایچنده خلیل بلورهردی دؤن کون ای جلیل
(57. b)

Son ve târîh : اوقیانی دکلیانی یازدی رحمتکله یرلغاغل یا غنی
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب وحسن التوفيق والله اعلم
بالصواب فی ۲۳ ذ سنه ۱۲۵۶
(61. a)

IV) Hz. 'Alî'nin bir ejderhâyı öldürmesine âit dâstân. Manzûm, türkçe.

Baş : شاه مردان امیر المؤمنین انوک ایچون اندی قرآن مبین
(61. a)

Son : سوزلریمز معنیدر آتکلاینه بو سلیمان سوزیدر دیکلینه
.....
فاعلات فاعلات فاعلات ویر محمد روحنه چوق صلوات
(65. a)

(Bu şiirlerin hepsinin edâ ve müeddâ bakımından Sulaymân adlı birisine âid olduğu söylenebilir)

او شاداین اژدهای کورز یله
.....
عمر ایدر بن دخی وارم بیله
.....

مصطفی ایشیدوب (ایشیدوبن) قلدی طکئا

gibi sözlere bakılrsa nihâyet hicri XI. yüzyıla (XVII) âid olması muhtemeldir. 65. b - 66. a da Fâthıyya duâsı, 66. b de "هذا الايات من رسالة سيامي رحمة الله عليه" başlığıyla manzum ve tıbbî âit mesnevî tarzında bir şiir, 67. a - 68. b de Sultan Mahmûd'un vefâtıyla 'Abd'al-Macîd'in tahta geçmesine (1255 H. 1839) dâir Fahmî adlı bir halk şâirinin destanı var.)

Cilt eb'âdî : 19.8 x 13

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Sırtı ve kenarları meşin, üstüne ebri kaplanmış, miklaplı mukavva cilt. 11 yap. Satırlar muhtelif.

I) ؟ مرشد الطالبيين : (1. b - 85. b)

Noksan olan bu eserin 1. b - 10. b yaprakları güzel bir ta'hykle yazılmış. 11. a - b ayrı bir ta'hykle. 12. a - 13. b nesih. 14. a - b, 11. yaprağı yazanın yazısıyla. 15. a - 24. b evvelki nesih yazıdan başka bir nesihle. 25. a - 49. b, 12. a da başhyan neshe benzemekle beraber aynı yazı değil. 35. a - 54. b, ilk ta'hykten başka bir ta'hyk. 55. a - 62. b tamâmiyle ayrı bir nesih. 63. a - 72. b, 11. yaprağı yazan zâtın yazısı. 73. a - 79. b ilk yap. ların ta'hykiyle yazılmış. Son yap. ta 2. satır, « والله اعلم بالصواب » sözüyle bitiyor. 80. a da, « نجه خيال مشاهد ايدوب » diye başhyan s. büsbütün ayrı bir nesih. 81. a - 84. b, 35. a da başhyan ta'hyka benziyor. 85. b de kitap, tamamlanmadan bitiyor. Bu suretle « مرشد الطالبيين » yedi elden geçmiş, yedi ayrı yazıyla yazılmış. 13. b den sonra noksan olduğu gibi 29. a nın sonuna da, buradan itibaren bir-iki eczânın zâyi' olduğu ve bu nüshanın istisnâh edildiği nüshada da bu noksanın bulunduğu, başka bir nüshanın da mevcut olmadığı kaydedilmiş. 80. a dan 85. b sonuna kadar olan kısmın, 29. a da biten kısma âid olduğu, yâni Sinan Dede'nin hâl terc. e âit bulunduğu muhakkak. Bu bakımdan 79. a da biten kısmın, kitabın sonu olması ıktizâ eder.

Kitap iki kısımdan meydana gelmiştir. 1. kısmı, 1. a - 29. a da ve 80. a - 85. b dedir ve bu kısım, Sinan Dede'nin hayâtına âittir. 2. kısmı, 29. b - 79. b de olan ve Sinan Dede'nin müşâhedâtını ihtivâ eden kısımdır. 1. kısım, târihi bakımdan değerlidir.

1. b de, « تاريخ وفات شيخ محمود ائندی مشويخوان » başlıklı dört beyitlik türkçe bir kıt'a var. Bu şi'r'in son mısra'nın târîh olması âcib ederse de değildir. Târih mısra'ı sanılan « طورسون كوكده بولنلر آغلون » dır ki 688 eder. Bundan önceki « قلدى ينه عزم گلزار چنان » mısra'ını eklersek yekûn, târihi aşar. Bu bakımdan bu dört beyitlik şiir, târih değil, mersiye-günâ bir kıt'adır.

Kitap, « اسرار الہی بیل و آکاه اولکه شیخ حضرت ستان دده ابن الیاس صوفی... » diye başladığından anlıyoruz ki Sinan Dede'ye mensûb birisi tarafından yazılmıştır. Mahmud Dede'ye, Sinan Dede'ye değil, onun oğlu Abdüllâtîf'e intisâb ederek onbeş yıl hizmet ettiğini, ondan sonra da onun kardeşi Abdülkerim'e bey'at edip onyedi yıl da onun hizmetinde bulunduğunu, onun da 983 te (1577) vefâtı üzerine kendisinin mesnevî-hân olduğunu bildirir (2152 No. da kayıtlı Tarcama-i Tveâkıb'in

izâhına b.). Buna nazaran Mahmud Dede 951 H. de (1544) Abdüllatif'e intisâb etmiştir; bu kitabı yazansa bizzât Sinan Dede'ye müntesiptir ve onun târih-i hayatını, bütün husûsiyetleriyle tesbit etmektedir. Bu bakımdan "Murşid'at-Tâlibîn", Mahmud Dede'den önce yaşayan biri tarafından ve 951 den önce yazılmıştır. 10. b de, "مرحوم سنان دده نوراً در مرقه بیوردی" kaydından da (satır. 8-9), Sinan Dede'nin vefâtından sonra yazıldığı anlaşılmaktadır.

Bu nüshayı yazanların hemen hepsi bilgisizdir ve nüsha, imlâ hatâlarıyla doludur. Meselâ "اطالة لسان", "اتالة لسان" (4. b), "ارادت", "ارادت" (11. b), "طاری اولوب", "طاری اولوب" (12. a), "ذبیحه شروع ایلدیر", "ذبیحه شروع ایلدیر" (18. a), "انایت", "انایت" (43. b), "حاجی بکشان", "حاجی بکشان" (65. b) tarzında yazılmıştır. Bu örnekler, alabildiğine çoğaltılabilir.

Eserde, dâmâdı Engerek İbrâhîm'in 944 te (1537-1538) Edirne'de vefât ettiği ve Sinan Dede tarafından techiz ve tekfin olunup defnedildiği mukayyet olduğuna göre (22. a), Sinan Dede'nin, bu târihten sonra Konya'ya gittiği ve orada 951 den önce vefât ettiği anlaşılmaktadır. Sayın Necati Elgin, çelebilerden olup 1964 te vefât eden Hidâyet-zâde Mustafa'dan, Sinan Dede'nin, Hadîkat'al-Arwâh'ta Hıdır-İlyâs kapısı önünde medfûn olduğunu ve mezar taşının bulunduğunu duymuş, fakat araştırmasına rağmen bulamamış.

Eserin bilhâssa târihi kısmında, Konya'da Sultan Selim Câmî'nin yapılması, câmî'e imâret-hâne ve tâb-hâne (tabh-hâne) inşâsı, dergâha Tutlu suyunun vakfedilmesi, kubbelerin kurşunlanması, harem, ihâta divariyle çevrilmesi hakkında bilgiler bulunduğu gibi ayrıca devrinin birçok zevâtının hayatları ve meselâ Hâcî Bayrâm-ı Wallî'nin (833 H. 1429-1430) halifesi Amîr Sikkînî'nin (880 H. 1475-1476) halifesi Bünyâmîn-i Ayâşî'nin (929 H. 1523), Konya hüsârında mahbûs iken Sinan Dede'nin recâsiyle itlâkı (Melâmilik ve Lmelâmililer adlı eserimize b. S. 40-43) ve Dîvânâ Muḥammad Çalabî'nin (951 H. den, 1544, sonra) Konya'da bulunuşu ve meşrebi hakkında çok değerli bilgiler vardır (Necati Elgin'in Anıt Mec. da "Konya Müzesi yazmalarından Murşidüt-Tâlibîn" adlı makalesine de b. No. 20-21; Konya — 1957; s. 15-23.).

Baş : بسم الله... اسرار التبی بیل و آگاه اولکه شیخ حضرت سنان دده ابن الیاس صوفی القنوی المولوی ...

(1. b)

Son : مکة شریفه دین شرفها الله شام شریفه کالدم دیو بیوردیلر ائدن (مدینه : Kâşife) (85. b)

II) هذا مناقب حضرت مولانا قدس سره Hâzâ Manâkıb-ı Ḥaḍrat-i Mawlânâ (Tawcâkib terc. den telhîs. Türkçe).

Baş : نیر اعظم صمدی که هزاران هزار شمس فلک چهارم ... (76. b)

Son : واجمانی نوراً یا نور النور برحمتک یا ارحم الرحمن وصلی الله ... (113. a)

(Yazı harekeli nesihdir ve ayrı bir yazıdır. Fasıllar surhla yazılmıştır.)

Cilt

820

4006

فریدون احمد سپسالار

Farîdân Ahmâd Sipah-sâlâr

Risâla-ı Sipah-sâlâr ba Manâkıb-ı Ḥudâvandgâr

(رسالة سپسالار بمناب خداوندگار)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 21 × 14

Yazı eb'âdı : 14.3 × 9.2

İlk kapağı kopmuş, miklaflı, üstü ebrî kaplı ciltli. Yazı ta'hiyk. 67 yap. Her s. de 19 satır var. Âyetler, hadisler, dikkati çekmesi gereken sözler, bab ve fasıllar surhla yazılmış. Sonndan, bu metinden olmamak üzere 68. yap. kopmuş ve buna dâir Müze Müdürü Mehmet Önder, Öğretmen Necâti Elgin ve Müze Memûru Ali Divlekçi imzâlarıyla, evvelce kopmuş bulunduğunu belirten 27.II.1956 târihli bir zabıt varakası tanzim edilerek sonuna konmuş.

Baş : حمد بی حد واحدی را جلّ جلاله که ...

(1. b)

Son ve ketebe: و بزّی اهل فقر در آورده بحلقه اولیا دعوت نموده است تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب فی شهر رجب سنه ثلث وتسعين وتسعائه كتبه الفقير درويش ... (Silinmiş; yalnız sondaki) okunabiliyor.) (67. a)

(2111 No. daki mec. nin II. kitabına, C. A. Storey'nin "Persian Literature" üne b. Volum 1, PART 2; Londra — 1953; s. 221.)

Cilt

821

4008

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 22 × 16.2

Yazı eb'âdı : 17.3 × 11.5

Üstü bez kaplı, köşeleri ve sırtı meşin mukavva ciltli. 22. yap. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih. Başlıklar surh. S. kenarlarıyla mısra' araları surh cetveli.

I) حلیه چهار یار گزین Cavrî İbrâhîm: جوری ابراهیم Hilya-ı Çâr yâr-ı guzîn. Türkçe manzûm.

Baş : منت الله که بوجه کمال آدمه قیلدی عطا حسن جمال

(1. b)

Son : قلم ناظم پاکیزه کلام ویردی بیک اللیده بو نظمه نظام

1065 H. de (1654 - 1655) vefât eden Cavrî'nin bu mesnevisinde, 4. b den sonra bir forma yoktur. Sonunda da noksan var.

II) حوری Cavrî: حلیه عشره مبشره Hilya-i 'Aşara-i Mubaşşara.

Baş : حمد او بیمنت اولان مولایه حمد او خلاقی جهان پیرایه
(5. b)

Son : کیم ایدرسه نظر ایتدکده دعا ایدده دلشاد ایکی عالمده خدا
(13. a)

III) حلیه پاک : Naşî Dada (1254 te; 1741; Kahire'de Mevlevî şeyhi) : حلیه پاک : مولانا الملقب بملا خنکار قدس سره (حلیه مولانا) mulakkaḥ bi Munlâ Hunkâr (Hilya-i Mawlânâ). Türkçe. Man.

Baş : حلیه سین حضرت مولانا نک دکلہ پیرایه سین اول سلطان (ک) :
(13. a)

Son : التیوز یتمش ایکسینده بناز ایلدی باغ بهشته پرواز :
(15. b)

(13. a da 11 beyit var; son kısmı boş; 14. yap. da boş bırakılmış. 15. a da,

انخالیکجه ایدردی رفتار که اودر خلق حبیب مختار
beytiyle başlıyor ve aynı yap. ın b yüzünde bitiyor.)

IV) حلیه انبیا : Naşî Aḥmad (1085 H. 1674) : Hilya-i Anbiyâ'. Türkçe. Man.

Baş : منت اللہ که باصد اجلال اولدی آدم علم افراز جمال :
(16. a)

Son : بودر امتید نشاطی حزن که اوله خیر احسانه قرین :
(22. a)

(Bu manzum eser, 1312 de 1st. da basılmıştır.)

حسین کشمیری

Husayn Kaşmiri

Hidāyat'al-a'mā

(هدایة الاعی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 20.5 × 13

Yazı eb'adı : 14 × 6.5

Sırtı meşin, şemseli, yeşil zemin üzerine lake ciltli. 260 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı mâverâunnehir ta'lıyıkı. Metinde ve kenarlarda tashihler var. 22. b, 62. b, 72. b, 155. a, 211. b, 243. a ve 161. yaprak, yazılmayıp boş bırakılmış; fakat eser noksan değil. Tasavvufa dâir olan bu eserde Bahâ'addîn-i Nakş-band'den bahsedildiğine (Meselâ 65. b, 115. a) göre müellif, Nakş-bendiyye tarikatinden olacak. İçinde "Husayn" mahlaslı şiirler var ki bunlar, kendisinin. Ancak "راشدین" i, "راشدین" (44. a), "ورس" yi (137. a) yazdığına göre de bu kitabın, müellifin elyazısı olması düşünülemez. Husayn Kaşmiri, bilhassa Abū-Ḥanīfa'yı çok övmekte, hattâ "Abū-Ḥanīfa ümmetimin sıracıdır" hadis-i mavzû'unu dahi zikretmektedir (64. a. Bu mavzû' hadis için Calâlad-dîn 'Abd'ar-Rahmân Suyûlî'nin "al-La'âlî'l-maṣnû'a fi'l-Aḥādîs'al-mawḍû'a" sına b. Mısır; Mat. Adabiyya — 1337 H. c. I; s. 237 - 238). Kitabın sonunda, kendisini «شادروان حضرت غوث الثقلین حضرت مخدوم شیخ همزه کشمیری» diye tavsif ettiğine göre Husayn, "Ham-rah" tahallus eden bir şeyhin müridi, yahut halifesidir. "Farhang-i Suḥan-varân" Husayn-i Kaşmirî'nin adının Husâmaddîn olduğunu yazmakta ve hicri XII. asırda yaşadığını (XVIII) bildirmektedir (s. 164).

Baş : بسم... الحمد لله الذى خلق السموات والارض وجعل الظلمات :
والتور...

(1. b)

Son : حضرت مخدوم شیخ همزه کشمیری بدعای خیر و سلامت و امان :
تندرستی عجیب الدعوات مقاصد کوئین مرادات درین انها باجمع کافه
مسلمین (?) نماید اللهم اغفرلى ولوالى ديه (böyle) والجمع المؤمنین
والمؤمنات...

(259. b - 260. a)

موفق الدين ابوالبقاء يعيش بن علي بن يعيش النحوى
Muceffak'ad-din Abū'l-Bakā' Ya'îş b. 'Alî b.
Ya'îş'an-Nahwî (643 H. 1245 - 1246)

Şarh'al-Mufaşşal

(شرح المفصل)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 26 × 17

Yazı eb'adı : 20 × 12

Ortası hendesi şekillerle müzeyyen dâirevi şemseli, dört köşesinde rubu' dâire şeklinde ve ortadaki şemse tarzında köşebentler var. Ortası sekizli, iç içe geçme Selçuk tarzındaki müsellesi yıldız motifli, kenarları zencirek cetveli, mıklabı kopmuş harap, fakat fevkalâde güzel Selçuk cildi (Bu motif, Karatay çinilerinin tezyînânının aynıdır). 229 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı harekeli Selçuk neshi. « قال صاحب الكتاب، قال الشارح » gibi sözlerin bâzıları surhla, çoğu, yazıdan ayırdedilmesi için sülûsle yazılmış. “فرد” lar da böyle. Kürrâseler (formalar), s. kenarlarında “رايه، خامه” tarzında mukayyet.

Şârih, dibâcede, şerhini Şalâh'ad-din Ayyûb'nin oğlu Abū'l-Muzaffar Gâzî (613 H. 1216 - 1217) adına yazmıştır (1. b - 2. a). Gene dibâcede, “Al-Mufaşşal” şâhibi Câr-Allah Abū'l-Kâsım Maḥmūd b. 'Umar'az-Zamaḥşarî'nin hâl terc. den kısaca bahsetmekte ve 467 recebinde (1075) doğup 538 yılı, arafe gecesinde (1144) vefât ettiğini bildirmektedir (2. a). Bu şerh, 668 şa'bânının 20. günü (1270) yazıldığına göre şârihin vefâtından 25 yıl sonra istinsâh edilmiştir (2728 No ya ve diğer şerhlerle hâşiyeler için Kasf'e b. II, s. 1775).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وهو حسي عليه توكلت قال الشيخ الامام
الفاضل الكيل العلامة بقية المشايخ لسان الادب وترجمان العرب فريد
دهره المفيد موفق الدين ابوالبقاء يعيش بن علي بن يعيش النحوى تغمته
الله وضوانه واسكنه اعلى غرف جنانه احمد الله الذى بدأ بالاحسان
واحسن خلق الانسان ...

(1. b)

Son ve k.: فان غريت الحال من الدلالة لم تجز الحذف ثم الجز الاول والله
الحمد والمنته ويتلوه في الجزو الثاني في البدل على يد اضعف عبادته وارجاهم
لثوابه ابو بكر بن ابي الفضل ... لعشرين من شهر شعبان المبارك
سنة ثمان وستين وستميه ...

(229. a)

Leipzig'de 1876 - 1886 da T. lahn tarafından müteaddid nüshalar karşılaştırılarak bastırılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, I, s. 288).

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'adı : 19.4 × 14

Yazı eb'adı : Muhtelif

Sırtı meşin, üstü ebrî kaplı, mıklaplı mukavva cilt. 159 yap. Sahifelerdeki satırlar ve yazı da muhtelif.

I) Kıt'alar, atasözleri (23 beyit. Arap. Baştan 13 beytin altlarına surhla türkçe terc. i yazılmış. 13. beyit siyah mürekkeple ve ta'hiyke. Yazı neshi).

Baş : تعلم يافى فالجهل عار ولا يرضى بها الا الخار
(1. b)

Son : الا العداوة من عادك عن حسر كل العدا وقد يرجى ازلتها
(9. b)

II) Bâzı hadis ve fıkha âit Hidâya, Nihâya gibi kitaplardan mes'eleler (10. a - 15. a)

III) تعليم المتعلم لتعلم طريق العلم Burhân'addîn'az-Zarnûcî: برهان الدين الزرنوجي Ta'lim'al-muta'allim li ta'allumi tarîk'al-'ilm. Arapça. Yazı neshi. Fasıllar ve “شعر” gibi sözler surhla yazılmış; vezinler de kenarlara surhla kaydedilmiş. Burhân'addîn, 593 te (1196 - 1197) vefât eden Hidâya şâhibinin talebesindendir III. Murad zamânında İbni İsmâ'il tarafından şerhedilmiştir; bu şerhin Nev'î'ye âid olduğunu söyleyenler de vardır; 996 H. de (1587 - 1588) bitirilmiştir. O.M. bu zâtın adını Niyâzi İsmâ'il diye alıyor (II, s. 48). 887 de (1482) vefât eden 'Abd'al-Macîd b. Naşûb h. İsrâfil, bu kitabı türkçeye çevirmiş ve adını “İrşad'at-Tâlibîn” koymuştur (aynı, I, s. 354. Kasf; I, s. 425).

Baş : بسم ... الحمد لله الذى فضل بنى آدم بالعلم والعمل على
جميع العالم ...

(15. a)

Son ve kebbe: ولايد من ان يتعلم شيئاً من الطب ويتبرك بالآثار الواردة فى
الطب الذى جمعه الشيخ الامام ابو العباس المستغفرى رحمه الله تعالى
فى كتاب المسعى بطب النبي صلى الله عليه وسلم يوده ويطلبه والحمد لله
رب العالمين ... سنة ١١٢٠

(61. a)

Ta'lim'al-muta'allim, Leipzig'te 1838 de, Muşidâbâd'da 1265 te, Kazan'da 1901 de, sonunda kısa bir şerhle Tunus'ta 1286 da, Tunus basımı esas tutularak 1292 de İst. da, 1898 de Kazan'da, 1300 ve 1307 de Mısır'da basılmıştır.

IV) (حافظ) İsmâ'îl Nâzîf (Hâfîz) : اقلید السَّعَادَة : İklîd'as-sa'âda (Kasîdai Bur'a'nın terc. Manzûm.) Her beyit üç beyitle terc. edilmiş. Türkçe. Terceme târihi 1212 zılka'desinin 15. günü (1797). Yazı harekeli ve kötü bir nesih. İmlâ yanlışları çok. Manzûmede de arûza hâkimiyet yok. Kasidenin beyitleri surhla yazılmış. O.M. II. c. te, notta bu zâtı anyorsa da vefât târihini ve hâl terc. i veremiyor (s. 481).

بسم ... الحمد لله المستحق للتقديس والتعجيد ... اما بعد :
فيقول الفقير الى الله الملك الغني التقدير السيد اسمعيل النظيف بن محمد
الاقحصار الماروخاني ...

(62. b)

امن تذکر جبران ...
خاطرمی گلیدیگندن اول نگار آشنای
ذی سلمده ساکن اولان یار محبوب خدا
(64. a)

Son ve k.: بونی یازدم اوقونیرلر ایدهلر هر دم دعا
تاریخی بیک ایکویز اون ایکسندل ای شها
ماه ذی القعدة نك اون بشنده کونی ثالی در
وقت ضعی قریه یایا منسوب بالمغنا
کتاب ... الحافظ حسین بن مصطفی المعروف بآبجی شیخ بن مصطفی
افندی بن الحاجی حسین ... ابتداء جمادی الآخر من سنه ۱۲۲۳ ثلثة
عشرون بعد المائین والف ...
(84. a)

V) Muhammad b. Sulaymān b. Abū-Bakr'al-Cazūlī (al-Şarîf'al-Hasanî. 870 H. 1465 - 1466):

Dalâ'il'al-hayrât. Arap.

Güzel ve harekeli bir nesih. Dikkati çekmesi gereken yerleri surhla yazılmış. İlk iki s. nin kenarları altın ve surh cetvelle, öbür s. ler surh cetvelle çerçevesi. 97. b - 98. a da Markad ve Minbar-i Nabî'nin altınla resimleri var; resimler altın ve yeşil çerçevesi.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى هدانا للإيمان والاسلام ...
Son ve k.: حتى اعرفك حق معرفتك كما ينبغي ان تعرف به وصلى الله على
سيدنا محمد خاتم النبيين وامام المرسلين وعلى آله وصحبه وسلم تسليماً

والحمد لله رب العالمين وقد وقع الفراغ على يد الفقير ابراهيم الحمسى
الشهير بكاتب المرحوم بمرقسز احمد كتحدا مستحفظان غفر الله له ...
بتاريخ ثالث ذى القعدة عام اثنين وثلاثين ومائة والف ...
(157. a)

158. b - 159. a da, "دلائل اوقودقه بو دعاء اوقيه تمامته" başlıklı bir duâ var. Dalâ'il ve şerhleri için Kaşf'e b. I; s. 759 - 760. Bu eser, İst. da 1264, 1273, 1275 te, Mısır'da ve Hindistan'da müteaddid def'alar basılmıştır (al-Mu'cam'al-Mağ-bû'ât; I, s. 697).

Cilt

825

4018

?

Şarf'a dâir bir kitap

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 17.5 x 13

Yazı eb'adı : 11 x 8.5

Mukavva ciltli, mıklaph. 105 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı ta'lyk.

Baş : بسم ... فاقول لما كان من الواجب على كل طالب ...
(3. b)

Son : وحسنة او قبيحة او غيرها النوع وكذلك البواقى والله اعلم بالصواب
حرره ... سلطان احمد بن جان احمد فى تاريخ سنه (rakam konmamış)
(105. a)

2. a - b de III. Selim devrine ve Afyonkarahisarı dergâhına âit bir duâ-gü duâsı var. 3. a da, "وقفت هذا الكتاب لاولادى واولادى فان انقرضوا نلما مدينة قونية وانا" vakfiye yazısı mevcut. 5. a, 5. b, 29. a, 34. a, 39. a, 40. b, 46. a, 47. b, 58. b, 59. a 60. b, 66. b, 67. a, 89. b ve 90. a da kendi adını, elyazısıyla "وقفت احمد الكوسج" diye belirtmekte. Hadikat'al-Arwâh'ta, türbenin arka tarafında yatan ve mezar taşında 1191 târihi bulunan Tırabzonlu Ahmed, bu zât olamaz. Tuḥfa-i Haṭṭâ'in de Antalya'lı olup "قصر جنات فردوس" târihinin gösterdiği 1194 te vefât eden Ahmed b. Hasan (Köseş Ahmed) da bu zât değildir; hem doğum yeri, hem vefât târihi uymadığı gibi bu nüshadaki vakfiye yazıları da bir hattât yazısı olamaz. Üç Ahmed kaynaklarda birleştirilmiştir (İbnül'Emin Mahmud Kemâl'in hazırladığı Tuḥfa-i Haṭṭâ'in; İst. Devlet Mat. 1928, s. 65 - 66. 2912 No. ya da b.).

(Sondaki arapça küt'a, metinden değildir; yazana âittir ve bu küt'anın, kitapların sonlarına yazılması bir gelenek hâline gelmiştir. M. Sa'îd Hamdam Ç. nin yazdığı 2521 No. da kayıtlı "Gulistân" ın sonunda da bu küt'a yazılıdır.

Sa'dî'nin bu meşhur eseri doğuda-batıda, aşağı-yukarı 200 kere basılmıştır ve bu basımlar, Kulliyât'tan ayırılır (Gulistân'ın terceme ve şerhleri, bu kitaptan yapılan telhisler, nazireleri v.s. için Prof. Tahsin Yazıcı'nın, İslâm Ansiklopedisi'ndeki Sa'dî mad. b. cüz. 100, s. 36 - 41; bilhâssa s. 38 - 39. Biz yalnız burada, Şayh'ul-İslâm As'ad b. Sa'd'ad-dîn'in terc. sinin kendi elyazısı nüshasının, Bursa K. de, Haraçcıoğlu kitaplarında 988 No. da, Husayn b. Rustam-i Kâfâvî'nin Gulistan dîbâcesine yazdığı farsça şerhin de kendi elyazısıyla yazılmış nüshasının, aynı K. de 991 No. da kayıtlı olduğunu bildireceğiz).

Cilt

828

4026

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22 x 13.8

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Arkası bez, üstü ebri kaplı, mıklaplı mukavva ciltli. 102 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk.

I) Tuhfa: تحفه Vahbî وهبى

Her s. de 19 satır (1. b - 39. a) Yazı güzel bir ta'hyk. Kenarları ve mısra' araları iki surh cetvelle çerçevesi.

Baş :

بسم ...
حمد بیحد اوکرم فرمایہ کہ انک نعمتیدر بیغایہ
(1. b)

Son ve k.:

هزاران شکر ایدوب حقہ دیدم تاریخ اتمام
بحمد الله یوزیبا تحفه وهبى تمام اولدی
(39. a)

(Târih mısra'ına göre 1192 de tamamlanmıştır.)

II) Tuhfa: تحفه Şâhidî شاعى

Yazı ta'hyk. Her s. de 16 satır var. Yazı harekeli. Sahifelerde mısra'lar, sağlı sollu, birbiri altına yazılmış; araları ayrılmamış. S. kenarları cetvelli. Her s. de 8 beyit var.

Baş :

بنام خالق حى توانا قدیم وقادر وبینا ودانا
(41. b)

Son : هرکه اخلاقه خوب و صوف اوله دولت کونین اکا معطوف اوله
وزن بودر چون رمل محذوف اوله
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات (72. a)

III) Subhâ-i Şihyân. سبحة صبيان

Harekeli ta'hyk. Bundan önceki risâlenin yazısı. S. ler aynı tarzda.

Baş : نام خدا ذکر ایدلم ابتدا منزل مقصوده اودر رهنا
(72. b)

Son ve k.: بر اثر قوتاکه قاله یادگار بر عمل قبل ساکنا اوله یارغار
قدیمیر (قطمیر) حضرت مولانا کتبه الففیر الحقیر المولوی خلیل ماهر
سنه ۱۲۶۸ (102. b)

Cilt

829

4028

شیخ بهاء الدین عاملی

Şayh Bahâ'addîn 'Amillî (1031 H. 1621 - 1622)

Nân u Halwâ

(نان و حلوا)

Farsça

Cilt eb'âdî : 19 x 12.5

Yazı eb'âdî : 12.5 x 7.5

13 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hyk. "حکایت" sözleriyle fasıllar surhla yazılmış. Muahhar devirlere âit bir nüsha (Müellifin hâl terc. ve diğer eserleri için Rayhânâ'ye b. II, s. 382 - 396).

Baş :

بسم ...
اینها اللاهی عن العهد القدیم اینها الساهی عن التهج القوم
(1. b)

Son : یا هائی اتخذ قلباً سواه فهو ما معبوده الا هواه
(Nân u Halwâ, İst. de Mat. Amire'de 1268 ve 1283 te basılmıştır.)

Cilt

830

4030

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 24 x 12

Yazı eb'âdî : 16.7 x 5.8

Üstü bez kaplı meşin cilt. 70 yap. Satırlar ve yazı muhtelif.

I) İbnî 'Arabî'ye isnâd edilen bir hızb. Yazı harekeli nesih. Arap.

Baş : بسم ... اللهم یا حی یا قیوم بك تحصنت فاهى
(5. b)

Son : وسلم تسليماً كثيراً بقدر عظمة ذاك يا ارحم الراحمين ...
(7. a)

II) Kasıda-i' Calcalütiyya. Hz. 'Alî'ye isnâd edilir. Aynı yazıyla. Ar.

Baş : بدأت بسم الله روي به اهتدت الى كشف اسرار بباطنه انطوت
(7. b)

Son : مقال على وابن عم المصطفى وسر علوم للخلائق اجعت
(11. a)

II. b - 12. a da İsmi A'zam wafkı ve bir başka wafk var.

III) Aşhâb-ı Badr'in adları

Baş : بسم ... محمد رسول الله عليه افضل الصلوات واكل التحيات
ابن كعب الخزرجي ...
(12. b)

Son ve k.: ابواليسر الخزرجي ١٢٥٢ في شهر جمادى الاولى ١٠ يوم اثنين
(15. b)

IV) Al-Mafâtih'ad-durriyya fi itbât'al-mafâtih durrîye fi اثبات القوانين الدريّة
kawânin'ad-Dariyya.

Arapça, farsçanın kavâidini ve sonunda sayıların farsçalarını muhtevî küçük
bir lûgat.

Baş : بسم ... سبحانه الذي اخلص الانسان بالنطق من عالم الجهاد ...
(25. b)

Son ve k.: رُبَّت امثلة الفارسية على وفق طبع الاقدام لتكونا هديتين لاولى
الالباب جعلها الله تعالى لهم مفتاح كلمات الاقطاب من الفقر خادم
الفقراء ابن ابي بكر السواسي مصطفى ١٢٥٠ في ج ٢٥
(35. a)

İki risâlenin arasındaki yapraklar boş. Ketebedeki yanlışlara nazaran istinsâh
edenin, bu kitabı yazan kişi olmasına ihtimâl yok.

V) Dakâ'ik'at-Mukâşifin. Türk.

Baş : ... صلاة ... اما بعد ... معظام الشيخ الكبير الولي ... الكرميات
والاحوال ... والطريق السليمة ابني محمد ازسيد ...
(35. b)

Son ve k.: دل يك قطره را گر برشكافی برون آید ازو صد بحر کافی
قد وقع الفراغ من رسالة دقائق المكاشفين في اليوم السبت من شهر

جمادى الاولى لسنة الثاني وخسين ومائتين والف ... حرر على صدق
قادر بن محمد وهي مولوى بن حسن نقشبندی اشعري قنوی ...
(44. b)

(Kâdiri tarikatine intisâb usûlünü ve bu tarikatın esaslarını, 'Abd'al-Kâdir'den sonra tertiblenen siyâdet şeceresini ve kendisinin hilâfet şeceresini muhtevî bir risâledir. Wahbî'nin olması gerekir. Aş'arî-zâda diye tanınan Wahbî, 1244 te (1828) vefât etmiştir. Konya'da, Mevlânâ türbesinin karşısındaki üçler mezarlığının medhalinde sağ tarafta yatmaktadır. Hâfiz divânına yazdığı şerh, 1289 da 1st. da Mat. Amire'de basılmıştır. Başlangıçtaki noktalı yerler silinmiş; okunamıyor.

VI) Uwaysî:

Zamânını tenkiyd mahiyetinde türkçe 21 beyitlik bir şiir Bağdâd'ın elden çıktığını anlattığına göre XII. asırda (XVIII) yazılmış olması gerekir.

Baş : الاى قوم اسلام بول بيليك تحقيق اولوك آگاه
ايريشور ناگهان بر گون يقين ده سزه خشم الله
(53. b)

Son : اويى چكه غم تاريخده البتده صاحب سيف
ظهور اتمك مقرر در بامر الله باذن الله
(54. a)

VII) Masdarının muhtelif ve mürekkep halleri. Lûgatler surhla yazılmış, altlarına türkçeleri ilâve edilmiş. Son kısımda türkçeler yok.

Baş : بسم ... کرد فعل ماضى بئ معلوم مفرد مذکر غائب ...
(55. b)

Son : چه غجب کردیم
(61. b)

VIII) Mısrî'nin, Yunus Emre'ye atfedilen ve

چيقدم اريك دالنه انده يدم اوزوى
misra'ile başlıyan şi'rinin şerhi. Türk.

Baş : بسم ... الحمد لله ... اما بعد يونس امره حضرتلرينك بو طقوز
غزلرين (?)
(62. a)

Son : بو قصيده اغرب الغراييدن اولوب مثلى كلمدوكتندن اتحق يونس
امريه مخصوص صدر قدس الله تعالى سره العزيز سنه ١٢٥١
(7. b)

70. a da, kenarda, 'Alî Şidkî-i' Aş'arî-i' Kunavî tarafından yazıldığı, imzâsından anlaşılıyor.

III) Pand-Nâma, Pand-Nâma: (940 H. 1533 - 1534) İbrâhîm Gulşani
Türkçe man. Baş tarafı eksik.

Baş : ای عطا باش خطا پوش قدیم فیض لطفک عام انعام عمیم :
(147. a)

Son ve k.: گلشنی بویند روح افزایه گوش طومر الا اولکه وار ذاتنده هوش
گرچه حق سوز تلخ اولور جاهله لیک شیریندر شکردن عاقله
ای کریم و پر کرم ای رحمنی چوق ذوالجلال
دیلرم سندن دخی هم ماه سال
خبره یازسون سرنی انک کراماً کاتبین

کم اوتباه دعدن بو کتابک کاتبین
الخط باقی والعمر فانی
العبد عاصی والرب عافی
کتبه الفقیر الحقیر راسم
(149. b)

Cilt

832

4033

سیّد مصطفی العریف بقاضی زاده
Sayyid Muṣṭafā'al-'arīf bi Kāḍī-zāda

Murakka'ât

(مرقعات)

ARAPÇA

Eb'adı : 117 x 21.9

Hiz. Peygamber'i medheden «محمد» redifli arapça bir kasîde. İlk satır, dördüncü ve beşinci satırlar sülûle, ortalara düşen ikişer satır nesihle yazılmıştır. Yazı orta derecede bir yazıdır.

Baş : الف احن الى شفيمى في غد

Son ve ketebe.: والله يجبر كسرنا بمحمد
تمت القصيدة مشقه السيد مصطفى العريف بقاضى زاده

سنه ١١٧٢ ماه ن

(Tuḥfat'al-Hattâ'in'de, Çorum'lu olan ve babası kadı bulunan Kāḍī-zāda Sayyid Muṣṭafā adlı bir hattat var; s. 558. Bu zâtin, 1166 da; 1752 - 1753; vefât eden Şekercizâde Seyyid Muhammed Abdürrahman'dan temesşuk ettiği mukayyet. Şekercizâde için aynı eserin 419. s. e b.)

Cilt

833

4036

عالی

Âlî (1008 H. 1600)

Zubat'at-Tawârîḥ

(زبدة التواريخ)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 10 x 14

Yazı eb'adı : 14 x 9.5

Ortası şemseli, kenarları köşebentli, muklaplı, sonradan tâmir görmüş ciltli. 326 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiy. Âyet ve hadislerle başlıklar surhla yazılmış. "Tbaka-i' taniyya"nın sonlarından başladığına göre baştan eksik. Bu eser, Kāḍī 'Aḍud'un (756 H. 1355) «اشراق التواريخ» «Işrâk'at-Tawârîḥ» i esas tutularak tevsiian tercemesidir. Kaşf, «اشرف التواريخ» «Aşraf'at-Tawârîḥ» diye al-maktaysa da 3. b de, 6. satırda kitabın adı «اشراق التواريخ» diye geçtiği gibi sonda 366. a da da aynı ad anılmaktadır (Kaşf; I, s. 104. Bu kitab için Sicill'e ve O.M. e b. III, s. 29; III, s. 86 - 92). 'Âlî Muṣṭafâ, 1008 de Cidde'de vefât etmiştir. Zubda, "Hâtimat'al-Kitâb" faslında bildirildiği gibi 982 şevvâlinde (1575) yazılmaya başlanmış, 983 muharreminde (1575) bitirilmiştir (323. b). Bu nüsha, 983 safarının (1575) ikinci günü aslı nüshadan istinsâh edildiğine göre onunla aynı değerdedir.

Baş : مصطفى صلى عليه وعلى مصلية عشرأ خصوصاً اولاد وازواج :
واعام...

(1. a)

Son ve k.: وضياء فوايدى شرقدن غربه وارنجه مشارق ومصاييح گجي شهرت
وبره اللهم يسر نشره ونشر نثره بنوة خاتم المرسلين انت المعين وإياك
نستعين وإياك أرحم الراحمين قد وقع الفراغ من تبييض هذا الكتاب عن
النسخة الاصلية المستطاب على يد الفقير سيّد محمد بن حسن الحسيني
في اليوم الثاني من شهر صفر المظفر لسنة ثلث وثمانين وتسعمائة بقصبة
بانه لوقه الوقعة بلواء بؤسنه

(326. a)

Cilt

834

4259

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 15.8 × 15

Yazı eb'âdı : Muhtelif

Tâmir görmüş mukavva ve fersûde cilt.

I) Kıdrî: دیوان Dîvân. Türkçe. İlk s. nin kenarları ve mısra' araları altın, öbür s. ler surh cetvelle çerçeveli.

Baş : حمد لله زهى طالع بخت و اقبال

اولدى بيدار بوشب كوكب چشم آمال
(2. a)

Son : اى نيچه هز بروشير شكار اتمشدر

آهوبره تك نيم نگاه نازى
(55. b)

Sonundaki târihlere nazaran Sicill'deki Ayntab'lı Rûz-namçe kâtibi ve bâzı evkaafın mütevellisi olan ve 1082 de (1671 - 1672) vefât eden "sâhib-divân" Kıdrî 'Abd'al-Ğâdir Çalabî olsa gerektir (IV, s. 55).

II) جمال الدين محمد ابن عبد الغنى اردبيلي Camâl'addîn Muḥammad b. 'Abd'-al-Ğanî Ardabîlî: شرح النموذج فى النحو Şarḥu 'Unmûzac fi'n-Nahw. Arap.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى جعل العربية مفتاح البيان ...
(59. a)

Son ve k.: وعصمنا الله من شرهم ورد اليهم بلفظ اكيد ... تمت النسخة
الشريفة المباركة المسمى بالنموذج لامام الاردبيلي ... على يد اضعف العباد
محمد المارديني ... ١٢٥٠
(155. b)

(Camâl'addîn Muḥ. 647 H. de vefât etmiştir (1249 - 1250). 'Unmûzac, 538 de (1133 - 1134) vefât eden Zamahşarî'nindir; Kaşf I, s. 185).

Cilt

835

4260

فضولى سليمان

Fuḍûlî Sulaymân (963. H. 1554)

Ḥadiqat'as-Su'adâ'

(حدیقة السعدا)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 28.5 × 17.5

Yazı eb'âdı : 19 × 10.5

Ortası şemseli, kenarları köşebentli, fakat tamâmiyle yıpranmış, kapağı kopmuş bir cilt içinde. 193 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. Âyetler, "شعر، نظم،" gibi sözler ve bâh başlar surhla yazılmış. Şiirlerde mısra' araları surh noktalarla ayrılmış. Dîbâcenin başı eksik.

Baş : كه اول عبارتدر يا قلت فواكه كه نتیجه باغ و بستاندر ...

(1. a)

Son : بو مصیبت نامه مؤلفه دعا تصدق قیلوب بو ثوابی دخی موجب
مزید حسنات بیلر

(192. b)

(Bu son cümleden sonra kısa bir "Salâm-Nâma" yazılmış ve en sona "تمت الكتاب" sözləri ilâve edilmiş : "بمون الملك الوهاب من تأليف ائصح الشعرا و اكل الفضلا مولانا فضولى عليه الرحمة والغفران 193. a. Yazı ve kâğıda göre X. asra; XVI, yâni devrine âit. 2272 ve 2273 No. lara b.)

Cilt

836

4262

معى الدين

Muḥyi'ddîn

Ḥıdr-Nâma

خضر نامه

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20 × 14

Yazı eb'âdı : 17 × 9

Alelâde ciltli. 28 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı harekeli nesih.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وصلوته تثرى

(1. b)

Son ve k.: مرجع اشيا مصير وهم مأب حقدرو والله اعلم بالصواب

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب في شهر ربيع الاول في سنة مائة وستين والدف

Bu kitaptan önce Fuat Köprülü, "İlk Mutasavvıflar" da bahsetti. Sonra biz, "Yunus Emre - Hayatı" nda bu kitabı tahlile çalıştık. Zayniyya tarikatine mensûb olmakla beraber Hacı Bektaş'a da bağlı bulunan ve Hamidîlî'de yetişen bu zât, "Hıdır-Nâma" da,

تاریخ هجرت کم سکز یوز سکسانه ایرمش ایدی
ذی القعدة آئنده بو حال بر گنه گورسم یوزلرین

beytiyle hieri 880 de (1476) sağ olduğunu belirtiyor. XIV - XV. yüzyılda Anadolu'da Tasavvuf cereyanının ve mümesillerinin, menkabelerinin incelenmesi için çok değerli ve mühim bir eser olan bu manzum kitabın tam bir nüshası bizde vardı; çalındı. İst. da, Yahya Ef. K. de 3397 No. da bir nüshası vardır. Bu nüsha, bu büyük ve manzûm eserden bir "gül-deste" dir (Yunus Emre ve Tasavvuf adlı eserimize b. İst. Remzi K. 1961, s. 50. Aynı s. nin 49. notunda da b.).

Cilt

837

4263

شرف بخاری

Şaraf-ı Buḥārî

Nām-ı Haḳḳ

(نام حق)

FARSÇA

— Manzûm İlmi-hâl —

Cilt eb'adı : 19.5 × 13.5

Yazı eb'adı : 13.9 × 8.6

Âdi mukavva ciltli. Yazı Türkistan ta'liykı. 11 yap. Her s. de 11 satır var. S. kenarlarında siyah, surh, mavi, mısra' aralarında surh cetveller var. Başta boyayla yapılmış kötü bir başlık mevcut; içine Besmele yazılmış, sonra silinmiş. Başlıklar surhla. 10 bab. Abdest, gusûl, teyemmüm, namaz ve oruçtan muhtasar bir tarzda bahsetmekte. Şaraf, Hanafî mezhebinden.

این ترا یادگار از شرفست
نام او در جهان هر طرفست
از بخار است مولد و نسبش
وز خراسان علوم مکنش

beyitlerinden Buḥārî'lı olduğunu, Horasan'da tahsil ettiğini anlıyoruz (3. b). Nüsha çok muahhar bir devre âit.

Baş : که بخان و دلش همی خوانم
نام حق بر زبان همی دایم
(1. b)

Son : هم نویسنده هم رساننده
هر که خواند دعا طمع دارم
(11. a)

Son beyit, birçok yazmaların sonuna yazılması âdet olan bir beyittir ve me-tinden değildir. İst. Üniv. K. de, farsça y. larda 667 No. da kayıtlı me-c. daki nüs-hada ilk beyit,

ابتدا میکنم بنام خدا
کز دو حرف آفرید ارض سما
beyti var. Son beyit aynı; ondan sonra,
از غلط بیرون نباشد هیچ خط
خط تقدیرست بیرون از غلط

beyti ve "تمت الكتاب نام حق از چهار کتاب" tetimmesi var (1. b-8. b). Bundan sonra bir mensûr, iki manzum risâlesi daha mevcut. 1297 de yazılmış. Bu mecmûadaki son manzûm kitabında, tarikat silsilesini yazıyor. 1034 te (1624) vefât eden İmâm Rabbânî'nin halifesi Abû-Sa'îd'in halifesi 'Abd'al-Aḥad'ın halifesi 'Abd-Allâh'ın halifesi Mūsâ Ḥân'ın halifesi Ḥusayn'den müstahlef. Böylece I. R. ile arasında beş kişi olduğuna göre Şaraf, en aşağı XII. asr-ı hicrîde (XVIII) yaşamıştır. "Nām-ı Haḳḳ" adı, ilk beyitten alınmış olacak. Aynı K. de, aynı kısımda, 661 ve 665 No. larda da birer nüshası var.

Cilt

838

4265

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 22 × 15.3

Yazı eb'adı : 13.8 × 7.5

İplikle dikilmiş; bir ciltten koparıldığı anlaşılıyor; kabı yok. Yazı güzelle bir nesih. 53 yap. Her s. de 15 satır var.

I) خاقانی محمد Ḥāḳānî Muḥammad (1015 H. 1606) Ḥilya. Türkçe.

Manzûm.

Baş : بسمیله ایدلم فتح کلام
فتح اوله تا بو معما بنام
(1. b)

Son : اولدین بیک یدی تاریخی تمام
بو رسالده تمام اولدی کلام
(28. a)

Ḥilya, İst. Mat. Âmire'de 1264, 1307 de basılmıştır.

II) Subḥat'al-'Uṣṣâḳ. (Türk. Subḥat'el-eṣṣâḳ : سبحة العشاق (1008 H. 1599 - 1600) عالی (100 hadis in nazmen terc.)

Baş : ایندی خالق بزی بحمد الله قائل لا اله الا الله
(28. b)

Son : عمر اولوب تا ایرنجہ روز قیام سکا و آلتھ صلوة و سلام
(43. a)

III) مال 'Alî: Hz. 'Alî'nin kısa ve hikemî sözlerinden 100 tânesinin, her bireri ikişer beyitle türkçeye terc.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... هذا مائة كلمة لأمير المؤمنين ...
(لو كشف الغطاء ما زددت يقينا)

جننيله جهنمك حالين كره گي گي بلشم محکم
(43. b)

son ve k.: كوچك اردكجه كس طمع اپنى عقلدن اولدو كيسه برخوردار
آندن اوترىكي بو طمع شخصى خور اپيله دائم ايلرخور (خوار)
تمت الرسالة يعون الله العلى صد كلمة حضرت على من فضلاء
والبلغا ألولى تمقه عبد الضعيف حافظ على الامدى م سنة ١١٩٨
(53. b)

Cilt

839

4268

انشأ مرغوب

İnşâ-i Marğûb

(Munşâ'ât Macmû'ası)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 18.2 × 11.8

Yazı eb'âdî : 14 × 7.7

Koyukırmızı renkte, kenarları ve ortası açık kırmızı köşebentli ve şemseli, yanları düz cetveli cilt. 86 yap. Her s. de 6 satır var. Satırlar, sağ yandan, aşağıdan yukarıya, sol sahifedekiler, yukarıdan aşağıya doğru mâil yazılmış. Başlıklar surh. Hamdele ve salveleden sonra yazının değeri, mektubun nasıl yazılacağı, her mektupta, mevzû'a göre ne gibi sözler kullanılacağını, târihin nasıl atılacağı, kalemin nasıl açılacağı hakkında bilgi verildikten sonra mevlûd izni için vezirlere, ednâlardan a'lâlara yazılacak iki mektup örneği, Tatar Hanına, Kırım Hanı Hacı Selim Geray'a, sadr-ı âliye yazılan hatt-ı hümayunlar, kadı-askerlere, paşalardan paşalara, kardeşten kardeşe, ağalardan kadı-askerlere, ağasından paşasına, ağalardan mevâlî efendilere, nâibden efendisine yazılacak mektuplardan birer örnek, Medîne'de Ravza-i Mutahhara ferâseti berat sûreti, sadr-ı âli kethudasına... yazılan mektup ve arizalardan birer sûret, tahvil sûreti, edâ temessükü, polîçe temessükü, zaâmet erbâbından der-uhde temessükü, mahlûl tapu temessükü, ferâgat tapu temessükü.

sükû sûretleri, itk-nâme, ağaların birbirlerine yolladıkları kaime sûreti, tezkire sûretleri, ârifâne da'vet mektupbu, Eflak ve Buğdan voyvadalara gönderilen mektup sûreti var. 72. a da,

شد بتوفيق خدای لاینام این کتابت روز چارشنبه تمام

kaydı mevcut. 72. b - 84. a da rakamlar, cem', tarh, darb ve taksim örnekleri, 84. b de arabî ayların remzleri olan harfler, 85. a da arabî ayların ilkinden üçüne kadar "ارسل", üçünden onuna kadar "اوائل", onundan yirmisine kadar "ارسل", yirmisinden sonuna kadar "اواخر" yazılacağı kayıtlı. 85. b de kerrâ cetveli, 86. a da surhla ketebe yazılı. Devrine ve devrinden öncelere âit mükâtebâta muhtasar ve güzel bir örnek olan bu mecmuayı, 4816 No. da, aynı adla kayıtlı mecmuayı yazan Hacı Mustafâ Reşid'in tertib ettiğini sanıyoruz. O mec. daki yazılar daha hususî, bunlarsa umûmî mâhiyettedir (Mezkûr mec. ya b.).

Baş : هذا انشاء مرغوب حمد في حد وثناي لايعد اول خالق جن
واناس ...

(1. b)

Son : وقد وقع الفراغ من تسويد هذا الانشاء المرغوب يعون الله تعالى
ولطفه تم في اليوم الثامن والعشرين من شهر ربيع الاول تاريخ السنة
اربع ومائين والف ... في ٢٨ را ١٢٠٤

(86. a)

Cilt

840

4272

نحی محمد

Nahîfî Muḥammad (1203 H. 1788 - 1789):

Tarcama-'i Nahe'as-Sulûk fî Siyâsat'al-mulûk

(ترجمه نهج السلوك في سياسة الملوك)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21.5 × 13.5

Yazı eb'âdî : 15.8 × 8.6

130 yap. İlk yap. a numara konmamış. Yazı nesih. Adlar, fasıllar ve bâzı sözler surhla yazılmış; bâzı sözlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. İlk yap. ta kötü bir başlık var. İlk iki s. nin kenarları bakırı fazla altın cetveli, öbür s. ler, surh cetvelle çerçevesiz. Dîbâcede, Abû'n-Nacib-i Suhrawardî'nin (563 H. 1167), "Nahe'as-Sulûk fî Siyâsat'al-mulûk" adlı bir kitabı Lûlup Sultan 'Abd'al-Hamîd b. Aḥmad (1187 - 1203 H. 1774 - 1789) zamânında terceme ettiğini bildiriyor ve mahlasının Nahîfî olduğunu açıklıyor (2. b); gene dîbâcede, asıl kitabın, Salâh'addin-i Eyyûbî adına yazıldığını kaydediyor (3. a). Kitap 20 bapır ve bu bablar, "ra'yanın padişahlara ihtiyacı, edeb, edeb kaideleri, memleketin düzeni, iyi huylar, kötü huylar, devlet ricâlinin mertebeleri, meşveret, meşverete dâir menkabeler, siyâyetin temel-

leri, zulmü gidermek, padişahlar huzûrunda konuşmak, padişahlara hased edenlerin vasıfları, askerin tedbiri, savaş levâzımı, müsrıklere karşı durmak, bozguncularla savaşmak, ganimet, savaşta dönüştürülecek şeyler, âbid ve zâhidlere öğüt konularını işlemektedir. O.M. II. cildin 456. sahifesinin 1. notunda bu kitabı almakta, mütercimnin 1203 te vefât ettiğini yazmaktadır.

Baş : ... حمد وسپاس حضرت ملك علام ...

(1. b)

Son ve k.: اوصاف واحوالارى بيانندن مستغنى در ديو بسط اعذار ايله ذيل
كتابتته تمت نويس ختام وشهرازة دور اختتام اولدى رحمة الله تعالى عليه
تمت التأليف باليوم السابع عشر من شهر جمادى الاولى سنة سبع واربعم
ومائتين والف سنة سودة السيد الحاج حافظ مصطفى ...

(130. b)

Nahe'as-Sukûk, 1272 de Dâr'at-'Tibâ'at'al-Miṣriyya'da basılmıştır.

Cilt

4309

841

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 18 × 12.3

Yazı eb'adı : 18.5 × 8.7

Yıpranmış meşin cilt.

I) دى القاسم ابن فبره بن خلف بن احمد الشاطبي Abū'l-Qāsim b. Fıyyarūh b. Ḥalaf b. Aḥmad'aş-Şāṭibī (590 H. 1196 - 1197) : حرز الامانى ووجه التهانى فى القراآت : Hırz'al-amānī wa Wach'at-tahānī fī'l-ḡurā'āt l'is-Sab'al-Maṭānī (Kaşidat'aş-Şāṭibiyya). Arapça.

İlk s. nin başında devrine âit müzehhep bir başlık var. Öbür s. ler altın cetvelle çerçevesi. İlk iki s. nin misra' sonlarında dâirevî altın duruklar var. Yazı güzel bir nesih. 1. a - 71. a s. lerinde. Her s. de 9 satır, her satırda bir beyit mevcuttur. Misra' araları da altın cetvelle ayrılmış. Başlıklar beyaz altınla. İlk yap. sağdaki cetvelden itibâren kesilmiş. Burada bir mührün, yahut şâyân-ı nazar bir kaydın bulunduğu samyozur.

Baş : بدأت بيسم الله فى النظم اولاً تبارك رحماناً رباً وموتلاً

(1. b)

Son ve k.: وتبدى على اصحابه نجاتها بغير تناء ربنا وقرنفلا

قد وقع الفراغ من تسويد القصيدة بون الله تعالى وتبارك من يد العبد الضعيف العاصى الغريق فى بحر المعاصى الراجى من كرم ربه ان يعفو عنه

فى يوم يؤخذ بالتواصى مصطفى نبيرة محمد طاعدة نياز فى السراى العتيق
الكائنة بمحروسة ادرنه فى تاريخ اربع وتسعين وتسعمائة

(71. a)

Bu kasidenin tekmileleri ve şerhleri için Kaş'fe b. I; s. 646 - 649.

II) محمد بن محمد بن محمد بن على جزرى Muhammad b. Muhammad b. Ali Cazarî 833, yahut 34 H. 1429 - 1430) : تكملة قصيدة الشاطبيه : Takmilatu Kaş'at'aş-Şāṭibiyya. Arapça.

Baş : يقول راجى عفورب سامع محمد بن الجزرى الشافعى ...
اذ واجب عليهم محم قبل الشروع اولاً ان تعلموا ...

(72. b)

Son : اياتها قاف وزاى فى العدد من تنقذ التجويد يظفر بالرشد

(79. a)

Bu risâle ayrı bir yazıyledir. Cazarî için Rayhâna'ye b; I, S. 269 - 270. Hindistan'da Paşavar'da 1278 de, şerhleriyle 1280 de, Mısır'da 1286 da taşbasmasıyle basılmıştır (Al-Mu'cam'al-maṭbû'ât; I, s. 1092).

Cilt

4344

842

مجموعه

Maemû'a

Cildin eb'adı : 21.7 × 13.8

Yazı eb'adı : Muhtelif

Mukavva üstüne bez kaplı yeni cilt. Mec. XIII. asra (XIX) âit.

I) تومسل وصلوات Tawassul ve Şalawât. Arapça.

Baş : بسم ... اللهم انت الاول فليس قبلك شيء

(1. b)

Son : والصلاة والسلام على خير خلقه محمد وآله وعترته اجمعين وسلم
تسليماً كثيراً كثيراً

(6. a)

Baştaki duâdan sonra Hz. Muhammed'e, Fâtıma'ya ve Oniki İmâm'a (Ondört ma'sûm) salavât ihdâ edilmekte ve herbiriyle Allâh'a tevessülde bulunulmaktadır. İlk okunan duâ ve bir tevessül, Şi'a'nın İmâmiyya'de olduğu gibi Bektâşiyye'nin evrâdında da vardır. Tevessül duâsını 381 de (991) vefât eden ve Şayh Şadûk diye tanınan Muhammed ibni Bâbıvayh, Eimme'den nakletmiş, 1110 da (1601) vefât eden Maclisî (Muḥammad Taḳî) de bunu senedâtıyla rivâyet eylemiştir.

H'âca Nasîr'addîn Tûsî, Tevessul'ün her fıkrasının başına belîğ ve müsecca' bir salavat eklemiştir ki salavâtı da ihtivâ eden Tevessül'e, "دوازده امام خواجه نصیر طوسی" denmiştir (*Saffinat'al-Bihâr*, c. II, s. 22 - 23, 647). Du'a-yı Tawassul, H'âca Naşîr'in (672 H. 1274) ilâveleri olmaksızın "Mafâtih'al-Cinân" da vardır (*Tehran — 1359*; s. 108 - 110). Mecmûadaki Tawassul'de salavât kısımları muhtasardır. Yazı ta'hyektir; kırmızı mürekkeple yazılmıştır. "دوازده امام خواجه نصیر طوسی علیه الرحه" başlığını taşımaktadır; bu başlıktan da anlaşıldığı gibi yanlışları vardır.

II) Sefer Gül-bangi (9. b. *Ayrı bir yazı ile ve rık'a. Noksan*).

III) Maṭnawî'deki,

ان خیالاتی که دام اولیاست عکس مه رویان بستان خدایست

beytinin şerhi (9. b - 10. b. *Türkçe, aynı yazı ile*).

IV) Nâzım: نظم Nâzım: شمس تبریزی redifli 7 beyitlik türkçe bir gazel. Keçecizâde Fuâd Paşa'nın oğlu olup 1280 de (1863) vefât eden Nâzım Aḥmad'in olsa gerek (*Sicill*, IV, s. 535).

V) Muhtelif dileklere göre Esmâ-yı Husnâ ile duâ ve zikredilecek adlar (11. a - b).

VI) Niyâzî: Hz. 'Alî'yı medhi mutazamman 8 bendlik türkçe bir terci' ile 7 beyitlik Hz. Şems'ten istimdâdî tazammun eden türkçe bir gazel (*Bu zât*, 1208 de; 1793; vefât eden Niyâzî Hasan Dede olsa gerektir. *Sicill*, IV, s. 597).

VII) 'Abd'al-Wâhid Çalabî zamanına âit bir "Du'â-gü" duâsı (14. a - b).

VIII) Muhtasar Gül-bangi-i Mevlevî ve sikke tekberi (15. a).

IX) Sımâî Gül-bangi, lokma (yemek) piştikten sonra çekilecek Gül-bang, Niyâz Gül-bangi, Dede olanın hucreye götürüldüğü zaman okunacak Gül-bang, Âşûrâ Gül-bangi, mukaabele Gül-bangi, Hucre gûşâdî Gül-bangi, Mukaabele ve türbe Gül-bangi, Defin Gül-bangi, Sefer Gül-bangi (15. b - 16. a).

X) Hz. 'Alî hakkında Mawlânâ'ya isnâd edilen uydurma söz (b. *Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik*, s. 233 - 234) ve gene M. ya isnâd edilen neseb silsilesi (16. b).

XI) Mawlânâ'dan sonraki makam çeşitleri (*Wâhid Ç. nin doğumu olan 1275; 1858-9; yazılmış, ömrü ve meşihat müddeti boş bırakılmış. 17. a - b*).

XII) Aylardaki naḥs günler ve arapça bir duâ (18. a - 22. b boş bırakılmış, bundan sonra mecmûaya öbür tarafından ters olarak yazılmaya başlanmış. Bu kısımda bazı duâlar, Mevlânâ'ya isnâd edilen ve onun olmuştur,

تا صورت پیوند جهان بود علی بود تا نقش زمین بود زمان بود علی بود
(ş'ri ve bir destûr icâzeti sûreti var).

نجم الدین محمود بن الیاس صائغ الدین الشیرازی

Nacmaddîn Maḥmûd b. İlyâs Şa'in'addîn Şîrâzî

(VII. yüzyıl. XIII)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 24 × 16

Yazı eb'âdî : 15 × 9.5

Cilt sonradan yapılmış, harap ve meşin. 434 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. Makaale ve baplarla ilâc adları surhla yazılmış.

I) الحاوی فی علم التداوی Al-Hâwî fî 'İlm'at-tadâwî.

Bu kitap Kaşf'ten ve 2. a - 7. a daki fihristten anlaşıldığı gibi beş makaaleden meydana gelmiştir. Her m. baplara ayrılmış.

Baş : بسم ... الحمد لله الواحد الماجد ...

(1. b)

Son ve k.: وكلما كان اعتق كان اقوى حرأ وييسا وينبغي ان يوكل بمقورا
والله اعلم بالصواب تم الكتاب ... في سادس شهر محرم الحرام سنة ثمانين
وتسائه ... على يد العبد ... قاسم بن علي بن المرحوم المغفور حاجي
حسين قصاب الاسترآبادي غفر ذنوبها ... سنة ٩٨٨

(381. b)

Beyrut'ta 1902 de fransızca tercemesiyle basılmıştır (*Al-Mu'calm'a-Maḥbû'at*; II, s. 1176).

II) مختصر في علم التشريح Muḥtaşar fî 'İlm'at-Taşrîḥ. Arapça.

Aynı zâtın. Dîbâcede dedesinin adını da, "نجم الملة والحق والدين شمس الاسلام",
والمسلمين محمود محيط مراکز الفلك العظيم ... ابن السعيد المرحوم الامام الهام صابن الملة
diye anmaktadır (282. b). Dört makaaale üzerine yazılmış ve her m. baplara ayrılmıştır. 383. b - 385. a da, bir satırı siyah mürekkeple, bir satırı surhla fihrist yazılıdır. Yazı aynıdır.

Baş : بسم ... الحمد لله الحميد المحمود الكريم الودود ...

(382. b)

Son ve k.: حتى يصير فيها لفيف وتعاريف كثيرة ليتنفذ الدم فيها حتى ينفض
ويتغير ويبيض

(434. a)

Cilt eb'adı : 20.7 × 13

Yazı eb'adı : 15.2 × 8

Kenarı altın yaldızlı zencirekli, mıkılablı, koyukırmızı ciltli. Baş tarafında 4 yap. ta fihrist yazılı ve bu yap. lara numara konmamış. Nu. 2. yap. tan itibaren var. 192. ilk yaprakla 193 yap. Satırlar muh. İlk yap. ta kötü tarzda tezhib edilmiş bir başlık ve karşı s. ile bu s. de bakın fazla altınla ve surhla cetvel var. Öbür s. ler surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. Muhtelif fetvâ kitaplarından fıkıh mes'eleleri, konulara göre ayrılarak örnekler verilmiş.

Baş : ... الحمد لله الذى تفرد بالقدم والبقا ...

(1. b)

Son : ملازمته قیدى بیورلق رجاسى پایة سریر معلايه اعلام اولندی
فی جب الفرد سنه خمس ومائین والف من هجرة ... الداعی شانی زاده
محمد صادق المتشرف بقضاء المدينة المنوره على ساکنها افضل التحية
قدم ... عن يد على بن عبد الله ... فی اواسط ربيع الاخر سنه اثنی عشر
ومائین والف

(192. a)

(Mecmûanın kapak s. e "شانی زاده صکی" kaydı yazıldığı gibi son yazı da "شانی زاده" dir; 192. a. Aynı yap. an kenarında, 1224 cumâdelûlâsının 3. günü; 1809; vefât eden Şeyhulislâm Dürrî-zâde Abdullâh'ın elyazmasıyla bir fetvâ sûreti var. Şānî-zāda Şadık, Sicill'e göre 1204 cumâdelûlâsının 2. günü; 1790; Ordû-yı hümayûn kadılığundan infisâl edip 1st. a gelmeden ölmüştür; III, s. 191. Fakat "Macmû'at'aş-Şukûk" ı 1205 recebinde; 1791; yazdığına göre "Sicill" in verdiği târih yanlışdır ve vefâtı 1205 ten sonradır.)

Cilt eb'adı : 23.3 × 15

Yazı eb'adı : 16.2 × 8.5

Kenarı zencirekli, ortası yaprak ve çiçek motifli, mıkılablı cilt. İlk s. iki altın cetveli. Birinci s. de basit bir tezhib var. Diğer s. ler surh cetveli. Ayetlerin üstleri surh çizgiyle çizilip belirtilmiş. "بيت، ايات" gibi sözlerle başlıklar surhla yazılmış. 138 yap. Her yap. ta 19 satır var. Yazı nesih. Cilt, kâğıt ve imlâya nakılsıra hicri XI., hattâ XII. yüzyıla âit (XVII - XVIII).

Bu nüsha, 2266 No. da kayıtlı nüshayla karşılaştırılınca, baştan 15 s. kadar eksik olduğu anlaşılıyor; ayrı ve dört satırlık bir başlangıcı da muhtevî. Sondaki iki buçuk sahifelik kısım, 2266 No. da yok.

Baş : بسم ... تسبیح ذوالجلال وتقديس لايزال وحمد حضرت واجب
الوجود وثنا جناب فايز الحق والجلود ...

(1. b)

Son : انلرك هميتله روحى ايمانه قرين ايت آمين يارب العالمين الحمد لله
على التمام

(138. a)

(2266 No. daki izâh'a b.)

Cilt eb'adı : 17 × 7

Yazı eb'adı : Muhtelif

Kenarları zencirekli, koyukırmızı renkli, ortasında altın yaldız üstüne çiçek ve yaprak motifli şemseyi muhtevî, noktalı ve yumuşak cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Birçok yerinde sağdan yukarıya doğru mâil, pek az yerinde düz yazı. Yer yer, ta'hykle "الداعی عبد الباقي" mührünü hâvi. Şâirlerin adları çok defâ surhla ve yine ta'hykle yazılmış. 109. b de 911 târihini gösteren (1505 - 1506) ve Şayh 'Ubayd-Allâh-ı Ahrâr'ın vefâtını bildiren bir kât'a var. 84. a da, "لنائه الخیر صاق" başlığını taşıyan farsça bir beyit mevcut. Şâit'den sonra bir söz daha varmış; s. zedelenip

delinecek derecede silinmiş. 204. a da ayrı yazıyla ve gene güzel bir ta'hyikle "راقه" başlığını taşıyan ve Kuçurât'ı medheden bir beyit var. 221 yaprak olan ve her s. sinde satırları muhtelif ve ekseriyâ ta'hyikle yazılmış bulunan bu çok değerli mec. da 150 den fazla şâirin beyitleri, kât'aları, terci' ve terkibleri, mesnevilerinden kısa-uzun müntehab parçaları var. Azeri, Afdaleddin-i Kirmânî, Âsafî, Assâr, Ali-Şîr Nevâî, Hatâyî (*Şah İsmâîl-i Safavî*), Kâtibî... gibi birçoğu IX - X. asır (XV - XVI.) şâirleriyle beraber 1000 târihinde (1591 - 1592) vefât eden Muh-teşem-i Kâşânî'nin şiirleri ve bilhâssa "Davâzdah Band" diye meşhûr olan mersiyesi (214. a - 215. a), 1040 ta (1630 - 1631) vefât eden Azmîzâde Hâletî'nin türkçe şiirleri (125. b) olduğuna ve birçok şâirlerin, 983 te (1575 - 1576) vefât eden Sâm Mirzâ'nın "Tazkira" sinden alındığı tasrih edildiğine göre mecmûa, XI. asırda (XVII) tertib edilmiştir; sondaki târih de bunu göstermektedir. Mec. da Nevâî'nin (28. a, 102. a), Ahmed Paşa'nın (104. b), Nişancı Sâlih'in kardeşi Celâl'in (83. a), Fuzûlî'nin (83. a), Ahdi-i Bagdâdî'nin (104. b), müverrih Âlî'nin (125. b), Halimî'nin (104. b), Azmîzâde Hâletî'nin (125. b) türkçe şiirleri de var. Mec. nın ilk yap. da, Hz. 'Alî'nin

وفدت على الكريم بغير زاد من الحسنات والقلب السليم
و حمل الزاد اقبح كل شيء اذا كان الوفود على الكريم

kât'asıyla Mewlânâ'nın "Waşıyya" sı yazılı. Birçok yerlerinde Maṭnawî'den intihâblar mevcûd olduğu gibi (1. a), Mawlânâ'ya atfedilen, ve

هر لحظه بشکل ان بت عیار برآمد
دل برد و نهان شد
هر دم بلبایی دگران یار برآمد
که پیر و جوان شد

beytiyle başlayan müstezâd var (8. b).

Bütün bunlardan anlaşıldığına göre bu mecmûayı tertib eden, aslen İran'lı olmakla beraber herhâlde İstanbul'a, Anadolu'ya gelmiş, belki de Mevlevîliğe intisâb etmiştir.

الله حسبي وصية الولي الامين سلطان العرفا برهان العاشقين مولانا :
جلال الملة والدين محمد البلخي ثم القنوي المشهور من الاولياء الكبار
بمولانا خداوندگار قدس الله تعالى سره الذي هو سر الاسرار اوصيكم
بقوى الله ...
(1. a)

كمال عقل ان باشد درين راه كه گويم نيسم از هيچ آگاه :
Sonn
سنة ١٠٢٤

(Târih bir de tersine yazılmış. Her ikisi de surhla ve aynı yazıyla. Kenarda siyah mürekkeple ve şîrkîn bir yazıyla "کتابه فقیر احمد بن حسن" kaydı var. Bu yazı, mecmûayı

tertib edene âid olamaz. Temellük eden biri, mec. nın tertib şerefini kendisine izâfe gayretiyle bu kaydı düşmüş. 220. b ve 221. a da, gene bu zâun yazısıyla türkçe bir beyit ve ayrıca "Mühendis Muhammed Nârî,, adlı birisine âit 1276 recebinin 5 inde yazılmış bir temellük kaydı mevcut. 22. b de "حارث بن ..." adlı birisine âit arapça bir kasidenin arapça şerhi var.)

Cilt

4362

847

عزت منلا (کچھ جی زادہ)

'İzzat Munlâ (Kaşaci-zâda. 1245 H. 1829)

Mihnat-Kaşân

(محنت کشان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.8 × 14.5

Yazı eb'âdî : 18.8 × 8.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebrî kaplı, mıklağı kopuk mukavva cilt. Yazı ta'hyik. 119 yap. Her s. de 19 satır var. İlk yap. ta kırmızı boyayla kötü bir başlık. Her iki s. de, kenarlarda ve mısra' aralarında bakın fazla altın cetvel var. Öbür s. lerde surh cetvel mevcut. Başlıklar surhla yazılmış.

Bu eser, Keşan'a sürgün edilmesi dolayısıyla yazılmıştır ve devrinin hemen bütün husûsiyetlerini, bir İstanbullu gözüyle görüp anlatması bakımından çok değerlidir. O. Müellifleri, bu eserin Almancaya terceme edildiğini bildiriyor (II, s. 220 - 222). Son beytinin her iki mısra' ının gösterdiği gibi 1240 H. de yazılmıştır. Bu nüsha, vefâtından az sonra istinsah edilmiş sağlam ve güzel bir nüshadır. Mihnet-Keşan, 1269, 1279 ve 1287 de İst. da basılmıştır.

بنام انیس دل بیکیسان بهین مرهم دود محنتکشان :
Baş
(1. b)

محنتکشان عزتی جمع ایلدی حسام
Son ve k.:
تحریر قیلدی نسخہ سن اوّل وحید دهر

تمت بعون الله الملك المنان النسخة المسماة بمحنتکشان على يد العبد الدليل محمد رجب
بخاری غفر الله خطابه في دار السلطنة استانبول ... في تاريخ اوائل شعبان في سنة ست واربعين
والف من هجرة من له العز والشرف

(119. a)

(Mihnat-Kaşân'ı 'Aṭf-zâda Hüsâm, toplamış, kardeşi Wahid tebyiz etmiştir.)

Cilt

848

4370

فصولى سلیمان

Fuḍūlī Sulaymān (963 H. 1554):

Ḥadīkat'as-Su'adā'

(حدیقة السعداء)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 19 x 11

Yazı eb'adı : 13.8 x 5.5

Sırtı meşin mukavva ciltli. 297 yap. S. de 19 satır var. Yazı ta'hiyk. Yanlıklar çok. Başlıklar ... شعر ... gibi sözler surhla.

Baş : یارب ره عشقه بنی شیدا قیل

احکام عباداتیکی (نی) بکا اجرا قیل

(1. b)

Sou : و محرران و مقرران دعا خیر ایله یاد ایدوب قبول عزریله (b-yle)

(297. b)

(2272 ve 2273 No. lara b.)

Cilt

849

4371

مصطفی

Muṣṭafā (1198 den, 1784, sonra)

Tibr'al-Masbūk fī bayān-ı cihād-ı Ġāziyān-ı

Cazā'iri wa'l-Mulūk

(Cezâir Târihi)

(تبر المسبوك في بيان جهاد غازيان جزائر والملوك)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.3 x 14

Yazı eb'adı : 13.2 x 7.8

Cildinden kopmuş. 109 yap. Her s. de 15 satır var. İlk ve ikinci yap. ta kötü bir başlık, kenarlar bakırı fazla altın cetvelli. Diğer s. ler surh cetvelle çerçevesi. Yazı kötü, fakat okunaklı nesih. Bâzı kelimeler surhla yazılmış. Müellif, dibâcede, İst. da Mahmud Paşa medresesinde tahsil ederken Cezâyir gazilerinin adlarını-san-larını duyup 1168 de (1754 - 1755) İzmir'e gittiğini, oradan Cezâyir'e geçtiğini, Hızır Paşa câmi'ine imâm olduğunu, 18 yıl sonra da alemdarlar zümresine geçip 1198 deki (1783) savaşa katıldığını bildiriyor (2. a - 3. b). Kara savaşına iştirâk

ettiğini anlatıyor ve bu savaşı tesbît ediyor. Bu kısım, 12. b de bitiyor. 2. kısım, 1197 - 1198 deki (1783 - 1784) deniz savaşı hikâye etmekte. Bu kısım, 34. a da bitiyor. 34. b - 54. b de gene deniz savaşı anlatmakta ve bu kısım, "بر اوتكى جهاد" cümlesiyle bitmekte. Bu s. de vezni bozuk ve "سور" redifli 18 beyitlik hece vezniyle yazılmış bir şiir var. Şiirde Muḥammad Pâşâ'nın adı anılmakta. Son beyit şu:

ای مصطفی ختم ایت سن کلامک کیدلم بوسرى سر الله اکبردن صور

55. a, hamdele ve salveyle başlıyor; ondan sonra aynı s. de beş dörtlükten ibâret bir şiir var ki bu da, 3. b de "Ra'is'al-ğuzâtı wal-mucâhidîn Muḥammad Pâşâ" diye andığı zâtı övmekte ve üçüncü savaşı anlatmakta; heceyle yazılmış ve Muṣṭafâ mahlası. Bu kısım, 70. b de bitiyor. 71. a boş. 71. b de gene hamdele ve salveyle başlıyan bölüm, 81. a da son bulmakta. Bu bölüm 4. savaşı hakkında. 75. a - b de beş dörtlükten meydana gelen ve gene Muṣṭafâ mahlasını taşıyan heceyle yazılmış oldukça güzel bir şiir var. 81. a da gene bir şi'i mevcut. 81. b - 88. a da beşinci cenkten bahsedilmekte. Aynı tarzda hamdele ve salveyle başlıyor ve "اول شهيد" cümlesiyle bitiyor. 88. a da altı dörtlükten meydana gelmiş bir şiiri var. 88. b - 100. a daki bölüm aynı tarzda başlamakta ve altıncı savaşı anlatmakta. 100. b de gene beş dörtlülük bir şi'i var. 101. a - 105. a da yedinci savaş hikâye edilmekte. 106. a da başlıyan son bölüm, 109. b de bitiyor. 13. b deki "kâşife", "اولوب"; 34. a bu sözle başlamadığına göre eksik var. 301. b den sonra da, kâşife'ye göre noksan. Fakat bu eksiklikler, kitabın değerini azaltacak mâhiyette değil.

İçinde vak'alar, vak'alarda dahli bulunan kumandanlar, Cezâirlilerden, Cezâir dayılarına yardım edenlerden bahsetmesi bakımından değerli bir kitap. Ketebeden anlaşıldığı gibi hizzât müellifin elyazısı. Tahkiye, tam balk tahkiyesi; bu bakımdan da değerli. Muḥammad Pâşâ, 'Alî Pâşâ'dan sonra Cezayir beylerbeyi olup 1206 da (1791) vefât eden ve eskidenberi Cezayir dayılarından olan bir bahâdırır (Sicill, IV s. 267).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى انعم علينا بالجهاد

(1. b)

Sou ve k.: انشا الله تعالى يوز دميردن زياده جقرمىسى ميسر اولور وقومانكيزى برابر
التف هذا التاريخ المبارك تبر المسبوك في بيان جهاد غازيان
جزائر والملوك مصطفى بن حسن غفر الله ذنوبه وذنوبهما واحسن اليهما
واليه كائنات خواجه التذكيرة (b-yle) في حانوت خواجه قزطاغلى مولدا
ومنشا الجزائرى مسكنا وموطنا في ذى القعدة بعد ماضى عشرين يوما
سنة ثمانية وتسعون بعد مائة والى

(109. b)

Cilt

850

4372

نفعی عمر

Naf'î 'Umar

DİVÂN

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.8 × 12.3

Yazı eb'âdı : 21.8 × 6.6

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva ciltli. Yazı ta'hiyk. Gazellerden başlamakta. 21. a da müfred ve rubâiler bitiyor. Bu kısmın sonunda Muḥammad Şâdık'al-Buhârî tarafından 1238 de yazıldığına dâir ketebe var. 21. b - 22. a boş. Kasideler 22. b de başlıyor. 93. b - 96. b de "mukattaât," var. 96 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları surh cetvelli. Misra' araları fâsılalı. Mahlaslar ve başlıklar surhla yazılmış.

Baş : شاه عشقم عالم معنی مسلمندر بکا

سر نگوں پنهانہ جم تاج ادھمدر بکا
(1. b)Son ve k.: بو کرامت اکٹھ یتمزی کہ داخی گورمدین
بر ثنا خوانی اولہ نفعی معجزدم گئی

قد تحت دیوان نفعی علی ید اضیعف . . . الحاج محمد صادق

البخاری فی شهر محرم الحرام فی بلدہ مصر قاہرہ سنہ ۱۲۳۹
(96. a - b)

(Bu divan eksiktir. 2601 No. ya b.)

Cilt

851

4374

عبد الله (شيخ الاسلام)

'Abd-Allāh (Şayḥ'al-İslām 1156 H. 1743)

Baḥcat'al-fatāwā

(مہجۃ الفتاوی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 29.5 × 17.5

Yazı eb'âdı : 20.7 × 8

Kenarları bozulmuş zencirek cevtvelli. Ortası yaprak ve çiçek motifli şemseli. 244 yap. Her s. de 30 satır var. "مثله، الجواب" gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Yazı ta'hiyk. Hâşiyelerde Taftâzânî, Şarḥu Kudûrî, Ḳuhistânî

gibi fıkıh kitaplarından yazılar var. İlk yaprağa numara konmamış. Bu yaprakta kötü ve basit sûrette müzehhep bir başlık var. Bütün sahifelerin kenarlarında altın cetvel mevcut. Bu zâtın fetvâlarını, Muḥammad Fıkhî adlı birisi toplamış; mukadimede bildirilmekte. Baş taraftaki 8 yap. ta fihrist var (İlmiyye Sâl-Nâmesi'ne b. 1st. Mat. Âmire — 1334; s. 507 - 508).

Baş : بسم الله الذى احكم احكام الشرع على احسن الترتيب . . .
(1lk yap. b)Son : عمروى منعه قادر اولورى الجواب اولماز تنمه النسخة الشريفة
فى اليوم العشرين من شعبان المعظم لسنة احدى وخسين مائة والف
(244. a)

Cilt

852

4380

سودى بوسنوى

Südi Bosnavî (1005 H. 1596)

Şarḥ-i Divân-ı Hâfız

(شرح دیوان حافظ)

II. c.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.5 × 14

Yazı eb'âdı : 16.4 × 9

Kenarları altın yaldız zencirekli, ortası yılanvârî motifli şemseli, mıklaplı koyu kırmızı Osmanlı cildi. Başta altınla müzehhep bir başlık var. S. kenarları altın cetvelli. "ر" harfinden başlıyor. 403 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı ta'hiyk. Metin beyitlerinin üstleri surhla hçizilmiş. Harfleri gösteren başlıklar surhla yazılmış. Hâşiyede Şam'î ve Surûrî şerhleriyle mukaabele var. 265. b boş. 246. b de, 5. satırdan sonra gene yazı yok. 387. b de de 9 satır yazılmış. Boş bırakılan yerler eksik. Yazı, tarz-ı imlâ ve kâğıt bakımından XI. yüzyıla (XVII) âittir. Hâşiyelerdeki yazılar ve kayıtlar, muhtelif yazırlarla; bunların arasında Sa'îd Hamdam Ç. nin hâşiyeleri de var (Südi şerhinin değeri için "Hâfız Divanı terc. e b. Önsöz, s. 28; 1st. 1944; Maarif Matbaası. Bu şerh, Bulak'ta üç cild olarak 1250 de ve 1st. da 1288 de Mat. Âmire'de Vehbî şerhinin hâşiminde tab'edilmiştir).

Baş : حرف الزاء عدد ١٦ الاى طوطى گویای امرار مبدا حالبث
شكر زمفتار الاحرف استفتاح ویا حرف تنبيه طوطینك گویایه . . .
(1. b)Son : هر حکم که باشم اوزره سوررسن قولایدر همان بنی کندکدن سورمه
تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب

(403. b)

Cilt

853

4381

(ابو عمرو عثمان ابن عمر (ابن حاجب)

Abū-'Amr 'Uṣmān b. 'Umar (Ibnī Hācib. 646 H. 1248 - 1249)

Al-İdāh fi Şarh'al-Mufaşşal

(الايضاح في شرح المفصل)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 25 × 17

Yazı eb'adı : 18 × 12

Koyu kahverengi, kenarları, yanları geçme altın cetvelle çerçeve küçük main şeklinde benekli zencirekli; köşebentler, kakma altın müselles şeklinde, ortasında altın çift kırma daire içinde benekli hendesi şekiller ve geçmelerle müzeyyen şemseli. Sırtı tâmir görmüş, sertâbı kalmamış, miklabı kopmuş, kakma altınların hepsi düşmüş. Selçuk tarzında gayet güzel bir cilt. Kâğıt kalın ve aharlı, filigransız Selçuk devrine âid. Yazı Selçuk neshi. Fasıllar ve başlıklar daha kalın kalemle ve sülüsle yazılmış. 220 yap. Her s. de 25 satır var. İsimlere âid olan kısım 116. b de bitmekte. Fiillere âid olan kısım 117. a - 143. a da. Harflere âid kısım 143. a - 173. b de. Son kısım olan Kısım-ı müsterek, 173. b den sona kadar devam etmekte. İlk yap. ta Şams'ad-dîn-i Kûrd'un (676 H. 1277) iki farsça rubâisi, kitabın adı, iki temellük târihi var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه العون والتوفيق الله احمد على طريقه
اياك نعيد تقدماً للامه . . .

(1.b)

Son ve k.: ما بعذر فله الادغام اولى كتابين الاستدلال وانما اولى من يتسع
وتبقى باعتبار شذوذها والله اعلم بالصواب فرغ من كتبه هذا
الكتاب الفقير الراجي فضل الله افضل الدين بن عبد الصمد ابن ابى الوفا
احسن الله عاقبته ليلة الاثنين الثامن والعشرين من جمادى الاخره سنة
سبع وسبع مائة هجرية ببلدة تبريز مدرسة الصلاحى حامداً ومصلياً على نبيه
(220. b)

(Bu s. de yanda, "وقت صحيح مسجل لا ريب فيه كتبه واقفه الفقير فتح الله الحقيقى", yazısı var. Zamaşşari'nin "Al-Mufaşşal"ı ve şerhleri için Kaşf'a b. II, s. 1774 - 1777).

Cilt

854

4521

اسعد محمد دده

As'ad Muḥamma Dada (1329 H. 1911)

Diyā'al-Ḳulūb terc.

ضياء القلوب ترجمه

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 28.3 × 19.8

Yazı eb'adı : 22 × 14.5

Bez kaplı yeni cilt. 1938 de vefât eden Aḥmad 'Awnî Konuk'un elyazısıdır. "Diyā'al-Ḳulūb", İmdād-Allāh Rampûrî'nin farsça ve Çastıyya, Kâdiriyya ve Nakş-bandiyya sülûklerine dâir bir eseridir. As'ad Dada, bu eseri türkçeye çevirmiş, onun müridi olan 'Awnî de, mütercimim elyazısından istinsâh etmiş, Awnî'nin vefâtından sonra yeğeni Fevziye Ekşinazlıgil tarafından Müze K.e hediye edilmiştir. 48 sahifedir.

Baş : بسم الله تعالى ونقدس طريق حقه سلوكه سنى مؤيد قيسون ...
(s. 1)

Son : وآتارك نور هدايتندن على منور ايلهيه زمان قيامته قدر فيضلربنى
جارى طوته بحرمة النبي . . .
مستنسخى احمد عوفى المولوى
(84. a)

Cilt

855

4522

احمد عوفى قونوق

Aḥmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Al-Tadbîrât'al-İlâhiyya fi Işlâh'al-mamlakat'al-İnsāniyya
terc. ve şerhi

(التدبيرات الإلهية في اصلاح المملكة الانسانية ترجمه و شرحى)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 26.3 × 18.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Kırmızı bez kaplı yeni mukavva ciltli. Cildi arkadan yırtılmış. Yazı Ruk'a. 812 sahife; satırlar muhtelif. Kitabın sonuna, yazıldığı deftere nisbetle daha küçük kıt'ada iki yap. a üç s. lik bir fihrist eklenmiş. Awnî'nin elyazısı. Vefâtından sonra yeğeni tarafından hediye edilmiş. İbnî 'Arabî'nin bu eserini 12 teşrinisânî 338 ve 21 rabîulevvel 341 pazar sabahı terceme ve şerhe başlamış (s. 1. Başta), 1344 cumâ-

delâsının 30. ve 1341 sene-i Rûmiyyesi kânûnuevvelinin 16. günü bitirmiştir (s. 812). Şerhte metin ve terceme de yazılmıştır.

Baş : . . . الحمد لله الذى استخرج الانسان من وجود علمه . . .
(s. 1)

Son : ليس كمثل قول شريفيدر . بونك تفصيلي دخي ياقوت احمر بختك
ايضا حنده تجدى . عليم اولان الله ذو الجلال حضر تارينه حمد و ثنا
اولسون كه . . . ختام بولدى والحمد لله رب العالمين . . . عبد جاني
احمد عوني المولوى

(s. 814)

Al-Tadbirât nüshaları ve bu esere dayanan eserler v.s. için b. (Osman Yahya: *Histoire et Classification de L'oeuvre D'Ibn 'Arabi; Institut Français de Damas; Damas — 1964, II, s. 476 - 478*).

Cilt

4523

856

احمد عوني قونوق

Ahmad 'Aveni Konuk (1357 H. 1938)

'Azîz-i Nasaffî'nin 20 risâlesinin terc.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 26,4 x 18

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Kırmızı bez kaplı yeni mukavva cilt. Avnî'nin vefâtından sonra yeğeni Fevziye Ekinazlıgil tarafından hediye edilmiştir. Yazı Avnî'nindir ve rık'adır. 225 s. Sonunda, bu terc. nin, 338 teşrinisânîsinin 31. ve 1341 rabîulevvelinin 9. günü tamamlandığı ve hulefâ-yı Gülşeniyyeden Hasan Zarîfî'nin 974 H. de (1566) istinsâh ettiği nüshayı esas tuttuğu, imzâsiyle kayıtlıdır.

Baş : . . . الحمد لله . . . امّا بعد اضعف ضعفا وخادم فقرا عزيز
ابن محمد التسنى بويلهدير كه

(s. 1)

Son : حق تعالى بزه دخي احسان ايليه

(s. 225)

Cilt

4598

857

Âyîn ve Na't Meemûası

Cilt eb'âdî : 23,2 x 13,5

Yazı eb'âdî : 16,2 x 10,1

Kenarı iki ince altın cetvel içinde zencîrek cetvelli, ortasında altın yaldızla çiçek motifi, iç cetvelin dört yanında ince, düz ve altın yaldızla güneş şu'ânı

muhtevî miklâplı koyu kırmızı cilt. 52 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı neşih. İlk yap. ta rokoko tezhibli bir başlık içinde destarlı şıkke resmi var. İlk iki s. nin kenarları ve yazı, yukardan aşağıya iki kısıma ayrıldığı için ortası, bakırı pek fazla altın cetvelle çerçevesi; öbür s. lerde yalnız kenarlarda ince altın ve surh cetvel var. Besteler, bestelerin usûlleri ve beste sâhiplerinin adları, selâm başları, terennümler, mükerrer okunacak yerlerdeki "مكرر" sözleri surhla yazılmış. Surhlar, tamâmiyle solmuş; bâzı yerleri okunamaz hâle gelmiş. Selâmlar, terennümler ufukıy altın cetvelle ayrılmış.

Âyînler, 'İtrî'nin (1124 H. 1712) Devr-i revân usûlünde Segâh (29. b - 30. a), Nâyî 'Utman D. nin (1142 H. 1729) Düyek us. de Râst (1. b - 3. b), Düyek us. de Hicâz (11. a - 12. b), usûlü yazılmamış Uşşak (25. a - 27. b), Bursalı Şâdık'ın (1204 H. 1789 - 1790) Devr-i revân us. de Beste-nigâr (34. a - b), Muşâhib Ahmâd Âğâ'nın (1209 H. 1794) Devr-i revân us. de Nihâvend (5. a - 6. a), gene aynı us. de Hicâz (13. a - 15. b), Şayd-Hâfız'ın (1214 H. 1799) aynı us. de Irak (32. a - 33. b), III. Sellîm'in (1223 H. 1808) Düyek us. de Sûz-ı Dil-ârâ (4. a - 5. a), 'Abd'ar-Rahîm Kunhî'nin (1247 H. 1831) Devr-i revân us. de Hicâz, Hammâmî İsmâ'il'in (1264 H. 1848) Düyek us. de Sabâ-Bûselik (17. b - 19. a), Devr-i revân us. de Sabâ (24. a - 25. a), Düyek us. de İsfahan (28. a - 29. a), Devr-i revân us. de Hüzzâm (31. a - 32. a), aynı us. de Beste-nigâr (34. b - 35. b), Düyek us. de Şevk-i tarab (36. a - 37. a), Devr-i revân us. de Ferah-fezâ (38. b - 39. b), Nacib'in (1300 H. 1882 - 1883) usûlü yazılmamış Sûzinâk (9. a - 10. a) âyinleriyle kimin olduğu, usûlü ve bestesi mukayyed olmıyan bir âyin (37. a - 38. b), ayrıca "Beste-i Kadîm" denen ve kimlere âid olduğu bilinmiyen Devr-i revân us. de Penç-gâh (7. a - 8. a), aynı us. de Husaynî (16. a - 17. a), gene aynı us. de Dügâh âyinleri var (21. a - 23. b). Mcc. da 22 âyin mevcut. 39. b - 51. a da 27 Na't var ki bunların 19 tânesi Mawlânâ'nın değil. 51. a - b de Dervîş 'Umar'ın Devr-i revân us. de Segâh ve Yörük Semâ'î'si vardır ki bunlara "Niyâz âyini" denir (*Mevlevî Adâb ve Erkânı adlı eserimize b. İst. İnkılâp Kitabevi — 1963; s. 95 - 98*). 52. a - b de arapça ve Düyek us. de Huseynî makamından bir ve Niyâzi-i Mısıri'nin (1105 H. 1694) Düyek us. de bir Hicâz ilâhisi var.

در مقام راست آیین شریف بسته نای شیخ دده افندی اصولش دویک :

هی یار این خانه که پیوسته دروچنک و چغانست

(1. b)

Son ve k.:

شول ازلكه (ازلكی) اعتبارك قندهدر

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب سنة ۱۳۰۱

(52. b)

Cilt yumuşak meşinden ve fersûde. 315 yap. Her s. de 24 satır var. İlk s.sî sonradan yazılıp eklenmiş ve kitap tamamlanmış. 36. b den sonra iki yap. yeni kâğıda yazılmış; bunlara 37 ve 38 rakamları atılmış; birinci yaprağın yarısı kesilmiş; ancak bu yapraklar boş. 36. b sonunda "واحد" kâşifesi var; 39. a "عند الطائفة" diye başlıyor; az bir eksik var. 240. b, ters yazılmış; fakat bundan önceki s. nin kâşifesine nazaran eksikliği yok. 312. a dan itibaren yaprakların baş ve son tarafları yırtık. Kitap noksan. Kâğıdı gayet az aharlı ve zamanla keçeleşmiş, tiftiklenmiş. Yazı bütün hususiyetleriyle Selçuk devrine âid. VII. asr-ı hicriye (XIII), yâni devrine âit bir nüsha. "اشارت، تنبيه" gibi sözlerle dikkati çekmesi gereken bâzı kelimeler surhla yazılmış. Bu kitap 428 H. de (1036) vefât eden İbni Sinâ'nın "Al-İşârât"ının şerhidir (Al-İşârât ve şerhleri için Kasf'a b. I; s. 94-95).

Baş : ... الحمد لله الذى وفقنا لافتتاح المقال بتحميده . . .
(1. b)

Son : اشارة ولعله الى هذا الحد لسعلى عليه غواشيه ويزل هو عن سكبته
... حله لاسعاره عن مزاره فادا طالب عليه الرياضة لم مسعره
غاشيه ..... حتى والسكينة الوقار واستوفر .... الخوف ومايسبه . . .
(315. b)

Noktalı yerler yırtılmış; iki satır tamamıyla yok. Al-İşârât wat-Tanbihât, mantık ve hikmete âit küçük, fakat değerli bir kitaptır. 565 te (1169 - 1170) vefât eden Zahiraddîn Abû'l-Hasan-ı Bayhağî, "Lubâb'al-amânât fî şarh'il-İşârât" adıyla şerhettiği gibi İmâm Diyâ'addîn Abû-Muslîm 'Abd'as-Salâm-ı Kâzarûnî (626 H. 1229) tarafından da farsçaya çevrilmiştir (Târlîh-i nazm u noqr; I; s. 123-124, II; s. 735. Kasf'a b. I; s. 94-96). "Hallu muşkilât", Faḥr-î Râzî'nin (606 H. 1210), bu kitabı şerhindeki itirazlarına cevap ma'râzında yazılmıştır. Lekhnû'da taşbasması olarak 1293 ve 1297 de basıldığı gibi "Al-İşârât", P. J. Forget tarafından da fransızca tercemesiyle, 1892 de Liden'de bastırılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât; II, s. 1251, I, s. 128).

İç i ve dış ı lâke, fersûde cilt. Üstteki düz zencirek ve şemse, kenardalarki ve ortaldaki çiçek ve yapraklar çok güzel; fakat altının bakırı çok olduğundan solmuş. Cilt kapaklarının içinde, kırmızı zemin üstüne altınla, karşılıklı karanfil ve yapraklardan meydana gelmiş çok güzel tezhib var.

I) İbni Kamâl'in (Kamâl Pâşâ-zâde 940 H. 1534) risâleleri.

II) Hâdîti Arba'în (5. b - 18. a),

III) Abawayni Nabî hakkında (18. a - 20. b),

IV) 756 (1355), yahut 760 ta (1359) vefât eden ve 'Aḫudî"' diye tanınan 'Abd'ar-Rahmân Aḫmad b. Rukn'ad-dîn'al-le'nin, kelâma âit Mawâkıf adlı eserine Sayyîd Şarîf'in yazdığı hâşiyenin şerhi (20. b - 28. b),

V) Risâlat'al-Mu'arrabât (Aslen farsça olan kelimelerin ta'ribine ve arapçadaki muarreb sözlere dâir) (28. b - 40. b),

VI) Evlâdiyye vakfına ve tabakaat-ı müctehidîne, kazâ ve kadere dâir (40. b - 59. b),

VII) Risâla fî tûbût'al-mâhiyya (59. b - 60. b),

VIII) İbni 'Arabî'nin "Futûḫât"ındaki "الحمد لله الذى اوجد الاشياء عن عدم" indaki "الف" ta'rifine ve tevhîd bâbının sonundaki sözlere âit risâle (Rayḥân'al-Kulûb. 61. a - 62. b).

IX) 'Abd-Allâh-ı Anşârî'nin "Manâzil'as-Sâ'irîn"indeki "الف" ta'rifine ve tevhîd bâbının sonundaki sözlere âit risâle (Rayḥân'al-Kulûb. 61. a - 62. b).

Bu risâlelerin hepsi de arapçadır. V. risâle, "Risâlatun fî ta'rib'al-alfaz'al-fârisiyya" adıyla Mısır'da basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, I, s. 228). İbni Kamâl ve risâleleri için Atsız'ın "Kemalpaşa-oğlu'nun eserleri" adlı makalesine b. Şarkıyat Mec. VI, İst. 1966, s. 71-114. Bu mec. daki risâle, bu değerli makalede 35. risâledir (s. 90). II. risâle için 91-92. s. lere b. IV. risâle, 92. risâledir (s. 111-112). VI. s. 55. risâledir (s. 101-102).

İlk risâlenin başı ... الحمد لله الذى انزل القرآن كلاماً مؤلفاً منظماً . . .
(1. b)

Son r. nin Sonu. ولا اثر والا لم يكن احديہ تمت الرسالة المسماة بریحان القلوب
(62. b)

2. Risâle-i Şaraf'dîn Dâvûd b. Maḥmûd-ı Kâşgarî (751. H. 1350):

X. Risâlat-at-Tawḥîd. Ar.

Baş : . . . الحمد للّٰه وحده نفسه بقوله قل هو الله احد
(62. b)

Son : لا شريك له له الملك ازلًا وابدًا تمت رسالة التوحيد لداود
القيصري رحمه الله تعالى
(63. b)

XI. Rûha dâir bir risâle. Ar.

Baş : بسم الله . . . الحمد لله الذي خلق الانسان اطواراً نفساً وروحاً
وجسماً . . .
(63. b)

Son : وبين مرتبة تنزلها الى الجزئية مراتب
(68. b. Sonu noksan olan bu risâlenin de Dâvûd-ı Kaysarî'ye âid olması ihtimâli vardır.)

3. Waysî Muḥammad (1037 H. 1627-1628):

XII) Tarkîb-i Band. Türk.

Baş : بارك الله زهى نامۀ فرخنده طراز
سر سر بسته می در پرده کشاينده راز
(69. a)

Son : شاهد گلرخ مقصود مرادی گُلُسُون
عمرو دولت اوزاسون عاقبتی خبر اولسون
(71. b)

XIII) Kaşîda

Baş : اقتضا ايتمش ايدى حق بوكه اسباب ودغل
بر ايكي گون اوله احوال مناصب مختل
(71. b)

Son : نامكى رابطه نسخه اقبال ايتسون
قلم لطف خداوند جهان عز وجل
(73. a)

XIV) Yahyâ (1053 H. 1643):

Kaşîda. Türk.

Baş : خواجه افندى به قصيده
مگر که چهره فرخنده مه انور
شب سياه ايله كسب ايتمشيدى زيب وفر
(73. b - 75. b)

XV) Kâmi (1136 H. 1723-1724):

Kaşîda. Türk. (76. a - 77. a).

Baş : سترکه بيك بشارت نويد چرخ برين اورندى فرقته بر آفتابه زرين

XVI) Hâşiyede "Nizâm" mahlasıyla ve bir kısmı terkiib ve terci' tarzında farsça na'itler ve bilhâssa Hz. 'Alî hakkında birçok medhiyeler, İmam Hasan hakkında bir medhiye (Mahlaslar ve terkiib ve terci' beyitleri surhla yazılmıştır). Nizâm, "Macma'al-Fuṣahâ" da eski devir şâirlerinden olduğu ve "maddâh-i A'imma-i Tâhirin" bulunduğu kaydedilen Nizâm-ı Astarâbâdî'dir (Tehran — 1295; II, s. 50; Farhang-i Suḥan-varân, "Nizâm-ı Kabûd-câma" mad. de almakta ve Sultan Tekiş zamânı şâirlerinden olup VI. yüzyılda; XII; yaşadığını kaydetmektedir; s. 609).

Baş : چون برك حزان ديدہ فتد دست اعادى
از باددم تبغ نہيت زمراق
(1 b.)

Son : عروج (ى) شد خيلم را درين انديشه زين معنى
مسمى شد بمعراج الخيال ابن نكتۀ غرّا
(36. b)

XVII) Fâ'idî (Kaşîda. 1031 H. 1621-1622):

Baş : سحر اولنجه بخار زمين سپره مماس
سپيده صنه كه نصعيد زيبق ايتدى بو طاس
(37. a)

Son : تم او طوطى خوش لهجه سنجندانى
كه ايتدى حبس قفس لطف طبع مادرزاد
(68. b)

(56. a da 1013 te; 1604; refât eden Ahl-zâda Halimî'nin arapça bir şi'ri var; مرحوم اخى زاده افندى روم ايلي قاضى عسكرى ايكن برادرلى. 16 beyit olan bu şiir, başlığıyla yazılmış. Bu yap. tan sonra 65. b sonunadek çoğu arapça, bazıları da farsça olmak üzere küt'alar var. Sonra gene Fâ'idî'nin şiirleri başlıyor; bunlar, âdetâ bir divan teşkil etmede. Mec. XII. asırda; XVIII; tertib edilmiştir.)

Cilt

860

4640

سعدی شیرازی

Sa'dî-i Şîrâzî (691 H. 1292)

Gulistân

(گلستان)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 16.3 × 12

Yazı eb'âdî : 12.3 × 9

Cildin bir yanı kopmuş, mukavvayla onarılmış. 116 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı güzel bir ta'hiyik. Kâğıt, ilk kısımlarda az aharlı; sonlarda biraz daha kalın ve aharı fazla "نظم، بیت، حکایت" gibi yazılarla baplar surhla yazılmış. Yazı tarzıyla kâğıt, X. asr-ı hicriye (XVI) âid olduğunu gösteriyor. Bâzı yerlerde metnin altına veya üstüne yeni bir yazıyla türkçeleri yazılmış. Son taraflarda güve yenikleri var.

Baş : منت خدایرا عز وجل که طاعتش موجب قربتست

(1. b)

Son : گزنیاید بگوشت رغبت کس بر رسولان پیام باشد

(116. a "بس" sözünü güve yemiştir.)

Cilt

861

4685

جلال الدین محمد بن المحلی و جلال الدین

عبد الرحمن بن ابی بکر السیوطی

Calâl'ad-dîn Muhammad b. Aḥmad'al-Maḥallî

(864 H. 1459-1460) ve Calâladdîn 'Abd'ar-Raḥmân b. Abî-Bakr'as-

Suyûtî (911 H. 1505-1506)

Tafsîr'al-Calâlayn

(تفسیر الجلالین)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 25 × 14.2

Yazı eb'âdî : 16.3 × 8.1

Cilt, ortası altın zemin üstüne dallarla müzeyyen şemseli, kenarları, altını solmuş zencirek cetveli. Tâmir görmüş. Ön tarafı altın yaldızla bezenmiş, miklabı kopmuş. 368 yap. Her s. de 23 satır var. Başta, lâcüverd zemin üstüne çiçek motifli gayet güzel bir tezhib mevcut. S. kenarları altın ve lâcüverd cetveli. İlk sûrenin başı altın, diğer sûrelerin başları surhla yazılmış. Âyetler de surhla. Yazı okunaklı bir nesih. Tefsîr iki kısıma ayrılmış. Birinci kısım, 176. b de, XVII. sûrenin sonunda bitiyor. İkinci kısım, 179. b de, XVIII. sûreden başlıyor.

Bu tefsîre Calâlayn denmesinin sebebi, 864 te vefât eden Calâl'ad-dîn Muḥammad b. Aḥmad'al-Maḥallî tarafından başlanıp XVII. sûrenin sonunadək tefsîr edilmesi, onun vefâtı üzerine Suyûtî tarafından bitirilmiş olmasıdır. Baş tarafta II. sûreden XVII. sûrenin sonuna kadar Maḥallî tarafından tefsîr edildiğine, mütebakıy kısmın Calâladdîn Suyûtî tarafından ikmâl olunduğuna dâir bir dîbâce var. I. sûre (Fâtîha) Maḥallî tarafından tefsîr edilmediği cihetle Suyûtî, bu sûreyi de tefsîr edip sona ilâve eylemiştir (Kasf'a b. I, s. 445).

Dibâcenin başı.

احمد الله حمداً موافياً لنعمه مكافياً لمزيدہ . . .

(1. b)

Son : واحسن الجزاء عليه في العقباء بمثنه وكرمه وجوده وحلمه

(aynı)

Tefsîrin I. kısmı:

Baş : سورة البقرة مائتان وثمانون وست آيات مدنيه بسم الله الرحمن الرحيم
الم الله اعلم بمراده بذلك . . .

(1. b)

Son : والصالحين وحسن اولئك رفيقا قال مؤلفه انه فرغ من تأليفه
يوم الاحد المبارك عاشر شوال سنة سبعين وثمان مائة من الهجرة والله اعلم

(Bu ferağ târihi 870 tir ve müellifin, bu kısmı bitirdiği târihtir; bu tarihe nazaran 870 ten sonra vefât etmiş olması gerektir; belki de bu târih, müstensihin bir hatâsıdır.)

II. kısım:

Baş : قال الشيخ الحقن العلامة سورة الكهف مائة آيات بسم الله الرحمن الرحيم قال الشيخ الحقن العلامة الحقن الجلال الحلي رحمه الله سورة الكهف مكية الا واصبر نفسك . . .

(179. b)

Son ve k.: ولا الضالّين وهم النصارى نكتة البدل افادة ان المهتدين ليسوا اليهود ولا النصارى والله اعلم وصلّى الله . . . تم النصف الثاني من تفسير القرآن الكريم . . . للشيخين الامامين الحقين الجلالين الحلي والسيوطي الشافعين تغمدهما الله برحمته . . . وكان الفراغ من هذه النسخة العظيمة الشريفة في يوم الخميس رابع شهر شعبان الخير من شهر سنة تسع بعد الالف . . . على يد اقل عباد الله عملا واكثرهم زللاً فقير رحمة ربه محمد الرفناوى الى السيد العظيم سيد عابد ابن الشاي حفظه الله آمين (367. b)

(İkinci kısmın başlangıcına göre Maḥallî, XVIII. sûrenin belki bir kısmını da tefsîr etmiştir. Bu tefsîr, 1280 de Bulak'ta iki cild olarak basılmıştır; hâmişinde

Suyûfî'nin "Lubâb'an-Nukûl fî Asbâb'an-Nuzûl" ü vardır. 1289, 1293, 1298 de Bulak'ta, 1299 da Wâdî'n-Nîl Mat. da, 1297, 1300, 1302 de Muştâfâ Wahbî Mat. da, 1300 de Al-Azhariyya, 1305, 1312 ve 1317 de Mat. Maymaniyya'da, ayrıca 1278 de iki cild olarak Mısır'da, 1860 da Abû'l-Bakâ'an-Nahîl ar-Râzî'ye nisbet edilerek Tehran'da, 1281 de taşbasması olarak Dahlî'de, 1889 da Tafsîr'al-Calâlayn ma'a'l-Kamâlayn adıyla Salâm-Allâh-ı Dahlavî'nin hâşiyeleriyle, 1282 de Bombay'da ve Mısır'daki 1299 basması esâs tutularak, 1302 de hâmişinde Sulayman'ın Al-Futûhât'al-İlâhiyya'sı olduğu hâlde basılmıştır. Ayrıca Kanhâri diye tanınan Sa'd-Allâh b. Gulâm'ın "Kasf'al-Mahcûbayn 'an Tafsîr'al-Calâlayn" i, Bombay'da 1306 da iki cild olarak basılmıştır ki bu basımda, Calâlayn'ın metni de vardır; Al-Mu'cam'al-Mağbû'ât'al-Arabiyya; II, s. 1263-1264 ve 1529.)

Cilt

862

4687

قرآن کریم و ترجمہ

Kur'anı Karîm ve Türkçe Tercemesi

Kitabın eb'âdî: 30.5 x 21

Yazı eb'âdî: 21.5 x 12.5

Cildi yok. Yazı kalın nesih. Türkçeler ince nesihle kelimelerin altlarına yazılmış. Kâğıt aharlı, filigransız. 225 yap. Her s. de 11 satır var. Türkçelerde "ا" lafza-ı Celâlesiyle berâber "تاکری", emir yerine "تاکری", o zaman, vaktâ ki yerine "تجہ", hitâb etmek, demek yerine hemen dâimâ "آیتق", mağfiret eden yerine "هتقر بنشلاهی", hayat yerine "درک", muhârebe, cihâd yerine "صواش", kötülük, fıkı yerine "رامزلق", gelmek yerine "بتیشک", hep yerine "قو", şahid yerine "طائق", elbette, mutlaka yerine "باقق", kadınlar yerine "دیشلر", evlendirmek yerine "چیفئلئورمک", cennet ve cehennem yerine "اورچاغ، طاور" gibi sözler kullanılmaktadır. Kelimelerde "hurûf-ı imlâ" yok gibi. Meselâ "یوجہ در" sözü "یوجہ در" şeklinde yazılmış. "الریکوز چککوز رامزلقندن" cümlesi, talaffuz tarzını gösteriyor (2. b). "ابرهیم", ortadaki elif yazılmadan "برهیم" şeklinde kaydediyor ki bu, Selçuk devriyle müteakib devirlerin, bâriz bir karakteri. Bütün bunlara nazaran, bu tercemenin IX. asra (XV), belki de daha önceye âid olduğuna hükmedebiliriz. IV. sürenin (an-Nisâ') 54. âyetinin ortalarından başlamakta, CXIV. sürenin (an-Nâs) 3. âyetinin sonunda bitmektedir; başı ve sonu noksandır. 5. a, 60. a, 81. a, 92. a, 116. a, 160. a, 220. a, 280. a da, "وقت عبد الرحیم" yazısı var.

Baş :

آتینا آل ابرهیم الکتاب والحکمة
بز ویردک ابرهیم ذریتنه کتاب حکمت

(1. a)

Son :

آله الناس
آدمیلر نکرسنه

(225. b)

Cilt

863

4690

اوراد مولانا

Awrad-ı Mawlânâ

ARAPÇA

Cilt eb'âdî: 17 x 11.5

Yazı eb'âdî: 12.9 x 7.9

Yeni bir ciltle ciltlenmiş. Başta kötü bir başlık; üzerinde acemice, destarlı bir Mevlevî sikkesi resmi var. 31 yap. Her s. de 11 satır. S. kenarları altın cetveli. Duraklar düz yuvarlak altınlarla belirtilmiş. Harekeli nesih yazı. «الهم» sözleri surhla yazılmış. 31. b de farsça ve 12 rabiulâhır 1322 târihli «سلسلة مولانا» mührünü muhtevî Dervîş Ahmed b. Kâmil b. Halîl'e verildiğine dair Kasımpaşa şeyhi Ali Dede'nin rık'ayla yazılmış icâzet sûreti, 33. a da rık'aya çalar bir nesihle Kulekapısı dergâhının son şeyhi Azmi-zâde Celâleddin Ahmed'in (1946), Dervîş Muhammed Fahreddin b. Mustafa'ya evrâd okuma icâzeti verdiğine dair mühürlü yazı var.

Baş :

بسم الله ... اللهم انت السلام ...

(1. b)

Son :

واعظم لي نورا

(31. a)

(Son tarafı eksik. "Averâd-ı Kabîr ıca Şagîr" diye iki bölüme ayrılan Averâd, 1st. Mat. Osmâniye'de 1302 de, Muharrem Mat. sında 1282 de taşbasması olarak basılmıştır. 1280, 1283, 1290 yıllarında da basılmıştır. Bu evrâdda, duâyı tazammun eden bâzı hadislerle sırasıyla şu âyet ve sûreler vardır: VII, 196, IX, 129, II, 163, 255-257, 284-286, III, 8-9, 16-19, 25-27, VI, 1-3, XXXVI. sûre, LIX, 18-24, LXV, 2, LXVIII, 51-52, LXXXI, 29, LXXXV, 20-21, LXXXVI, 15-17, XCII-CXIV. sûreler, I, 1-7, II, 15. "Averâd-ı Şagîr" adını taşıyan kısımdaysa "Asmâ'u Husnâ"-dan sonra me'sûr duâlar, Hz. Maclânâ'ya ve mensuplarına duâ, salavât ve gül-bang vardır. Bu iki tertibi, Maclânâ'ya kadar ulaştırmaya imkân olmadığı gibi meşreû itibâriyle 'Alaül temâyüllü, yahut İmâmiyya'den olan şeyhlerin verdikleri evrâd, hiç buna uymaz (b. Abdülhâki Gölpinarlı: Mevlevî Âdâb ve Erkânı; 1st. İnkılâp Kitabevi — 1963; s. 110-119). Afyon müftüsü 'Alî Faydî b. 'Utmân, Averâd'ı hadis kitaplarına ve müteber evrâd şerhlerine mürâcaat ederek muhtasar bir tarzda türkçeye çevirmiş; Bosnalı Fâzıl Paşa, bunu esas tutarak hadis ve tasavvuf kitaplarından faydalanmak suretiyle şerhetmiştir. "Şarh'al-Averâd'al-Musammâ bi Hâkâ'iki Azkârı Maclânâ" adını taşıyan bu büyük ve sonunda, Mevlevî silsilesini, Hamdam Ç. ye kadar makam celebelerini, Osmanlı ülkelerindeki Mevlevî-hâneleleri, 1st. Kulekapısı Mevlevî şeyhlerini de tesbit eden ve 458 s. olan eser, 1283 muharreminde, 1st. da Bosnalı Hacı Muharrem Mat. ında basılmıştır. Fâzıl Muhammed Pâşâ 1300 H. de (1882) Bosna'da vefât etmiştir (Sicill'e b. IV, s. 6). Bu klâsikleşmiş evrâd, Midhat Bahârî Beytur tarafından türkçeye çevrilmiş, 1963 te 1st. da Tan Matbaası'nda "Münâcât-ı Hz. Mevlânâ" adıyla bastırılmıştır.

Cilt

864

4693

محمود بن شمع محمد الكيلاني (خواجة جهان)

Mahmūd b. Şayh Muḥammad'al-Giylānī
(H'wācā-'i Cihān. 886 H. 1481)

Rıyād-ı İnşā'

رياض انشاء

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23.5 x 12

Yazı eb'adı : 15 x 7.5

Sırtı meşin ve yıpranmış mukavva ciltli. 229 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı güzel bir ta'hiyk. Başlıklar, "بيت، شعر" gibi sözler, âyetlerle hadisler surhla yazılmış. Kaşf, H'wācā-'i Cihān'ın adını, Mahmūd b. Şayh Muḥammad'al-Giylānī diye almakta, vefâtını yazmamaktadır (I, s. 935). Kāmūs'al-A'lām, Dahli hükümdarlarından Muḥammad zamânında vezir olduğunu, onun vefâtından sonra ayrı bir hükümet kurup 852 de (1448) vefât ettiğini yazıyor (III, s. 2062-2063). Sa'îd Nafîsî merhûm, bu zâtın IX. yüzyıl ricâlından olduğunu, kırkûç yaşmaydek bir hayli yerleri gezdiğini, sonra 862 de (1457-1458) vefât eden Behmenîlerin 10. hükümdarı II. 'Alâ'addîn Aḥmad'ın yanına gittiğini, 680 deki savaşa, iştirâk eylediğini Aḥmad'ın yerine geçen Humâyûn Şâh'ın onu vekâlet rütbesine yüceltdiğini, 865 te (1461) Humâyûn'un yerine geçen ve 867 ye kadar (1463) hüküm süren Nizâm Şâh zamânında vezir olduğunu, Nizâm'ın yerine geçen ve 887 ye (1482) kadar hükümdâr olan III. Muḥammad Şâh'ın ona "H'wācā-'i Cihān" lakabını verdiğini ve 886 da (1481), onu öldürttüğünü yazıyor. H'wācā 'İmād'ad-din Mahmūd, büyük bir servete sâhipti; ihsânı pek boldu. Hindistan'dan başka İran ve Osmanlı ülkelerine de ihsanlar gönderirdi (Târih-i nazm u nafr; I, s. 259. Behmenîler için "İslâm Ansiklopedisi" ne b. Cüz. 16, 1st. 1943; s. 450 - 451).

Kendisi, kitabının dibâcesinde adını «فقیہ جانی محمود بن الشیخ محمد الکیلانی» diye anmaktadır. Eser, «مناظر الانشاء» diye yazılmışsa da yanlış. "Manâzır'al-İnşâ", 2516 No. da kayıtlıdır. İnşâ'dan, belagat ve fasâhattan, şiir san'atlarından ve nevîlerinden bahseder (Kaydedilen No. ya b.). Bu kitap, "Rıyād-ı İnşâ" dır ve mektupları muhtevidir.

Baş : یامن توحید بیدایع الابداع والانشاء ...
(1. b)

Son ve k.: وگوهر کلام این والدیبر مستهام در گوش جان مقرر و مقرر
بمحمد وحیدرو آلہ الاخیرو اصحابہ اکبر تم الكتاب بعون الملك
الوهاب فی خامس يوم من شهر شوال سنة ثلاث وخمسين وتسعاية
والحمد لله وحده
(229. a)

Bu kitapta 74 mektup var. Bunların içinde 855-872 de (1451-1467) hüküm süren Abū-Sa'îd Gurgān'a 863-872 de (1458-1511) hüküm süren Mahmūd-ı Kaçurātî'ye, 898 de (1492-3) vefât eden Cāmî'ye yazılan mektuplar olduğu gibi 875-911 de (1470-1505) hükümrân olan Husayn Baykara'nın mektûbu, hattâ 485 te (1092) vefât eden Nizâmül-mülk'e yazılan mektup var. 23. b - 26. b de ve 176. b - 180. a da "سلطان محمد روى" Sultân Muḥammad-i Rûmî'ye (Fâtih. 886 H. 1481) yazılan iki mektup mevcut. Bir de Mahmūd Pâşâ-yı Rûmî'ye (878 H. 1473) yazılmış mektup var (111. b - 115. b). Herhâlde bu mektuplar içinde, kendisinden önce yazılmış bazı mektuplar da vardır.

Rıyād-ı İnşâ'nın kütüphanelerimizde birçok nüshası vardır. 1st. Üniv. K. Farsça yaz. arasında 876 No. da kayıtlı olan ve Muḥammad b. Munlâ Hasan'al-Kudî tarafından 977 cumâdessânîsinin 16. günü (1569) yazılan nüsha, Manâzır'al-İnşâ ile bir cilttedir; 79. b - 246. b yapraklarını kaplar. Konya M. nüshasındaki son mektup, bu nüshada 202. a da bitmektedir; ondan sonra 26 mektup ve bir kaside var.

Manâzır'al-İnşâ', 1st. da "Bâb-ı Âli karşısında 57 No. lu Mat. da basılmıştır; tabî' târihi yoktur. 1290 dan (1873) sonra vefât eden Nâli Hıdr, bu kitabı farsça şerh de etmiştir ki bir nüshası, 1st. Üniv. K. de, farsça yaz. larda 666 No. da kayıtlıdır.

Cilt

865

4694

اوراد مولانا

Awrad-ı Mawlânâ

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 13 x 9

Yazı eb'adı : 9 x 4.7

Bez kaplı mukavva ciltli. 29 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı hareketli güzel bir nesih.

Baş : بسم الله انت السلام ...
(1. b)

Son ve k.: فالله خير حافظاً وهو ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين كتبه
الحقير الفقير عثمان الحمدي السلوى بن احمد الشكرى بن زين العابدين
(böyle) افندى وجدنا عثمان الخاكي المولى النقشبندى الشطاري غفر الله
ذنوبهم ذا ١١ ١٢٩٠

(28. b)

(29. a da, Mahmud Sadreddin Ç. tarafından Ahmed Hâlid'e evrâd okumaya icâzet verildiğine dair 3 rabîulevvel 1291 târihli ve mührünü muhtevî ta'hiyke yazılmış yazı var. 4690 No. ya b.)

بها الدين محمد ولد (سلطان ولد)

Bahā'addīn Muḥammad Walad (Sultān Walad. 712 H. 1312)

Dīvān

(ديوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 23 × 16

Yazı eb'adı : 18.8 × 11.5

Ortası şemseli, eskiyi takliden İst. da, Süleymâniye K. mücellithânesinde yaptırılmış koyukırmızı miklupsız meşin cilt. Kitaba biraz büyük gelmekle beraber bu değerli nüsha, bu ciltle muhafazaya alınmış. Kitaba s. No. sı konmuş. 626 s. 313 yap. Her s. de 19 satır var. Kâğıt filigransız, az aharlı kalmı Selçuk kâğıdı. Yazı Selçuk neshi. Şiirlerin kenarlarına numara konmuş; fakat terci'lerin bentlerine de ayrı no. konduğundan bu no. lar yanlış; esâsen bunlar da 360 s. den sonra yok. Şiirlerin başlarında «الله ظلّه وبركته» sözleri surhla; terci' ve terkiplerin bend beyitleri de surh. Pekaz s. de, unutulmuş beyitler aynı yazıyla kenara terkiplerin bend beyitleri de surh. Pek az s. de, unutulmuş beyitler, aynı yazıyla kenara yazılmış. Son kısımları nem görmüş ve bilhassa 625. sahifeyle son sahifesi ve ketebeşi yıpranmış; fakat okunabiliyor. Ketebehin silinmesi için üstüne şeffaf kağıt yapıştırılmış. Sonda rubâiler var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين هذه من مقالات مولانا وسيدنا
وسندنا سلطان العلماء والعارفين ... بها الحق والملة والدين محمد بن
محمد بن محمد البلخي متع الله العاشقين بدوام بقائه ...
مد الله ظلّه وبركته

شاه من شاه من در دوسرا در دوسرا

ملك ببخشم بتو من دفع كنم از تو بلا

(s. 1)

Son ve k.:

گرفتی که روانی تو درین مرده تنم

پاینده وحی دریم احیا کنمی

تمت الكتاب على يد العبد الفقير الضعيف الراجي رحمة ربه الاليف

الملقب بنور البخاري في ثاني والعشرين من شهر ذي القعدة اثني عشر وسبعائه

(s. 626)

(Sultan Walad, hicri 712 yılı recebinin 12. günü vefat etmiştir; bu nüshanın istinsâhı, vefâtından 131 gün sonra bitmiştir. Bu değerli nüshayı Necâti Elgin, satın alıp Müze K. ne kazandırmıştır. S. V. Divânı, müteaddid yazmalarla karşılaştırılmak sûretiyle Dr. F. Nafiz Usluk tarafından 1941 de, Uzluk Basımevi'nde bastırılmıştır. Ayrıca Veled Ç. tarafından divân'daki türkçe şiirler toplanmış, Kilisli Muallim Rifat'ın tashihıyla "Divân-ı Türki-i Sultan Veled" adıyla İst. da Mat. Amire'de, 1341 yılında tab'ettirilmiştir.)

عماد الدين ابي الفتح بن الشيخ الامام علي بن ابي بكر

بن عبد الجليل المرغيناني المرقندي

'Imād'd-dīn Abī'l-Fatḥ b. Al-Şayḥ'al-Imām 'Alī b. Abī-Bakr

b. 'Abd'al-Calīl'al Margīnānī Al-Samarḳandī

(VII. yüzyıl XIII)

Fuṣūl'al-'Imādī

(فصول اليمادي)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 26.5 × 18

Yazı eb'adı : 20.2 × 10.7

Ortası şemseli, kenarları ve sırtı tāmîr görmüş, miklabı kopmuş meşin ciltli. 469 yap. 115. b ye kadar baş tarafı yeni yazı. 116. a dan itibaren eski yazı. Yalnız 325. yap. gene baş tarafın yazısıyla. İlk kısım ve bu yaprak Selçuk neshine benzer bir nesihle yazılmış; eski yazıyla yazılmış kısımlar nesta'lyk. Son s. nisbeten yeni bir kâğıt üstüne yapıştırılmış; üst tarafından bir satırlık yerle ketebe kısmı yeni kâğıda yazılmış. İlk kısmın kâğıdı aharlı, filigraflı; eski yazıyla yazılan kısımda filigram yok ve kâğıdın rengi daha esmer. Fasl başları surhla yazıldığı gibi ıktizâ eden cümlelerin üstleri de surh çizgiyle çizilip belirtilmiş. Kitap, Kaşf'ın verdiği bilgiye tamâmiyle uygun; ancak Kaşf, müellifin adını, "Camāl'addīn b. 'Imād'ad-dīn" diye almakta, "Abū'l-Fatḥ 'Abd'ar-Raḥīm b. Abī-Bakr b. 'Abd'al-Calīl'al-Margīnānī al-Samarḳandī" dendiğini de zikredip kitabının sonunda da adını böyle andığını kaydetmektedir (II, s. 1270-1271). 40 fasla ayrılan bu kitap, fıkha dâirdir.

Baş : بسم ... وباسمه يبدأ كل كتاب ويختتم وتبين كل خطاب :
وينظم ...

(1. b)

Son ve k.: حيث قال واحل لكم ما وراء ذلكم ان تبتغوا باموالكم فاجبت
اشارته راجياً الى الخيرات بشارته فالله الكريم نسال تمتعه بها عدد
التجود الثواب والعمل بما فيها ... وكان قد تولى الكتاب الكفلاً
من الاصحاب الا انه اتفق الاختتام على يدى ابن مؤلفه شيخ الاسلام
عماد الملة والدين برهان الائمة في العالمين تغمد الله تعالى بفقرانه ...
(469. b)

بجرت كتابته في اواخر شعبان لسنة احدى وخمسين 469. b de
(Kitabın hâtimesinde, 469. b de «سنائة هجرية بالمدرسة الميمونة الاميرية الاجلية المعزية عماد الملكية ضياء الدينية ... محال
البلدة الفاخرة سمرقند لازالت معمورة وبالمهجرين من اهل العلم موفورة وبرحمه الله عبداً

« هذا فصل آخر كتبه ابن المصنف رحمه الله » cümlesinden sonra surhla, « قال آمينا » kaydını var. Bu cümleden ve ketebeden anlaşıldığına göre 'Imād-ad-din, musannifin oğlunun adıdır ve kendi adının, Kaşf sâhibinin kaydettiği gibi Camal'ad-din olması icâb eder. Eski yazıyla yazılmış kısım, yazı karakterine ve kâğıdına nazaran VIII. asra; XIV; yeni yazıyla yazılan kısım da IX-X. asra; XV-XVI; âiddir sanıyoruz.)

Cilt

868

4702

شرف الدین حسن ابن محمد الطیبی

Şaraf'ad-din Hasan b. Muḥammad'aṭ-Ṭibī (743 H. 1442-1443):

Futūḥ'al-ğayb fi'l-Kaşfi 'an Kınā'ar-rayb

(فتوح الغيب في الكشف عن قناع الریب)

Kaşşāf Hāşiyası

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 23.5 × 15.5

Yazı eb'adı : 18.5 × 12

Kenarları düz altın cetvelli, ortası, zemini altın yaldızlı, üstü dal ve çiçek motifli gömme şemseli, miklaplı koyu kahverengi ciltli. Kâğıdı filigransız, aharlı ve kalınca, sarımtırak. 304 yap. Her s. de 29 satır var. Yazı, devrinin ta'hykı. Kenarlarda bâzı noksan yerler hâşiyeye tarzında yazılmış. XVIII. sûreden (al-Kahf) XXXV. sûrenin (al-Fâḫr, al-Malâ'ika) sonuna kadar. 70. b, 118. b, 150. b, 170. b, 239. b, 261. b ve 282. b den sonra noksan olduğu gibi 205. b den sonra da ciltte s. ler yer değiştirmiş (Kaşf'e b. II, s. 1478).

Baş : بسم ... قوله بفتح الهاء وكسر الیاء یربه بالكسر ...

(1. b)

Son ve k.: فهزلت ای ضعفت والهزال ضد السمن تمت السورة حامداً
 لله تعالى ومصلياً على رسول الله صلى الله عليه وسلم وآله في اواسط
 ربيع الاول حجه سبع وثلثين وسبعائه

(304. b)

بلغت المقابلة والتصحيح والسماع على « Tıbî'nin hayatında yazılmış ve kenardaki » المصنف مدّ الله ظلّه سنة اربعين وسبعائه
 kaydına göre, refâtından üç yıl önce de kendisi tarafından görülmüş, tashih ve mukaabele edilmiştir.)

Cilt

869

4703

شرف الدین حسن ابن محمد الطیبی

Şaraf'ad-din Hasan b. Muḥammad'aṭ-Ṭibī:

Futūḥ'al-ğab fi'l-Kaşfi 'an Kınā'ar-rayb

IV. c.

Cilt eb'adı : 26.6 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 11

Kenarları düz cetvelli, ortası kırmızı zemin üzerine aynı renkte çiçek ve dal motifli gömme ve kabartma şemseli. Miklaplı kopmuş. Siyaha çalar koyu kahverengi ciltli. Yazı nesih. Kâğıt filigransız aharlı. 420 yap. Her s. de 25 satır var. "قوله" sözleri surhla yazılmış. 6 cilt olan Kaşşaf hâşiyesinin dördüncü cildi. Yana sülüsle "جلد الآخر من الطیبی" yazılmış (4702 No. ya b.).

Baş : بسم ... قوله وقرى بالفتح والكسر قال الامام قرا الحسن بكسر
 الدال ...

(1. b)

Son ve k.: ولان هذا المنهج احوط والى التحقيق اقرب تمت تم الرابع من
 شرح الكشاف بعون الله تعالى وتوفيقه على يدى العبد الفقير المذنب الراجى
 الى رحمة الكريم رفيع بن ابراهيم بن محمد بن عبد المجيد الكازرونى
 ثم المهرمخاني اصلح الله اقواله وغفر له في حادى عشرين شهر المبارك
 رمضان سنة ست وثمانمائه الهجرية اللهم اغفره وارحمه ولقائه احم (د)
 (420. a)

Cilt

870

4709

قرآن كريم

Kur'ânı Karîm

(XVIII. Cuz')

Cilt eb'adı : 32.5 × 22

Yazı eb'adı : 21.3 × 14.5

Cilt, kenarı zencirekli, ortası daire içinde birbirini kat'eden iki murabba'dan meydana gelmiş sekiz köşeli yıldız şemseli. Ortasında muntazam bir müsemmen var. Miklabında, üç altın daireden meydana gelen müzehheb madalyon mevcut. XXIII. sûrenin bağundan XXV. sûrenin 20. âyetinin sonuna kadar. Karahisâri üslûbuyla sülüs ve katt-ı Osmânî ile yazılmış. Okumayı kolaylaştırmak için de medli yerlere, yazı üslûbunu bozmamak üzere ve aynı yazıyla, fakat surhla elifler ve medler ilâve olunmuş. Kenarlarda yeşil, açık sarı, surh ve lâciverde ve gene

aynı yazıyla kırâat ihtilâfları, Kırâat İmamlarının adları da ilâve edilerek mâilen yazılmış. Üstlerinde ve kenarlarında siyah, surh ve lâciverd hatlarla çevrili ve bâzılarının içleri de hatlarla bezenmiş duraklar var.

Ketebe : تم الجزء الثامن عشر من اجزاء الثلثين من القرآن العظيم بمكة المشرفة
تجاه الكعبة البيت الحرام رابع عشر شهر جمادى الاول من شهر سنة
خمسین وثمان مئة كتبه الفقير الى الله تعالى عبد الوهاب ابن محمد الحسيني
كاتب المرحوم الخواجه شمس الدين محمد بن المُرْتَلَقِ غفر الله له ولوالديه
ولن قرأه ودعا له ولوالديه ولجميع المسلمين امين الحمد لله رب العالمين
وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم حسبنا الله ونعم الوكيل
(17. a-b)

Cilt

871

4740 - 4773

احمد عونى قونوق

Ahmad 'Awnî Konuk (1357 H. 1938)

Maṭnawî Şerhi

(مثنوى شرحی)

TÜRKÇE

4740 I. defter

Cilt eb'âdî : 37.5 x 25

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü bez, sırtı, üst ve alt uçları meşin kaplı alelâde cilt. Bâzı yerleri kurşunkalemle yazılmış. Metin Avrupa mürekkebiyle ve rık ayla yazılmış, müsvedde hâlinde. Kendi elyazısı. Birçok s. ler solmuş. S. lerde çizintiler mevcut.

I. cildin ilk defterinde 31 sahife süren bir önsöz var. 28. s. nin (ilk s. ye numara konmamış; 28. s. den sonra önsözü bittiği 29. sahifeye gene yanlışlıkla 25 rakamı konmuş) 5. satırdan (Bu satırla önsözün bütmesi gerek) sonra Vahdet-i Vücûd'u izâh eden kısım ve 29. s. de bu bahsin devamı kurşunkalemle yazılmış, okunamaz bir hâle gelmiş. 30-31. s. ler, gene Avrupa mürekkebiyle ve tamâmiyle çizintilerle dolu müsvedde hâlinde. Bundan sonra bir s. boş. 33. s. de Maṭnawî Dîbâcesi başlıyor. Karşı s. ye 3 rakamı konmuş ve bu cilt, boş sahifeye, dîbâcenin ilk sahifesi 2. s. sayıldığı takdirde 260 sahife (Sahife numaralarını düzelttik).

"Önsöz" de, Maṭnawî'nin nüshalarından bahsedilirken As'ad Dada'ye (1329 H. 1911) atfen, İst. Kulekapısı Mevlevî-hânesinde şeyk olan Âdam Dada'nın (1063 H. 1653) müridlerinden Pirzerin'li 'Ali Dada'nın, 'Ubayd Dada nüshasından yazdığı nüsha ile ikinci mukaabeleyi yaptığı nüshayı esâs ittihâz ederek Ankaravî'nin (1041 H. 1631) dervîşi Ganam Dada'nın yazdığı Maṭnawî nüshasının Yenikapı

Mevlevîhanesinin yandığı zaman yandığını bildiriyor ve bu nüshanın, Mısır Kütüphanesinde bulunan 668 yılı sonlarına doğru (1270) Muḥammad b. 'Isâ'l-Hâfîz'al-Kunavî tarafından istinsâh edilen nüsha olması ıktizâ ettiğini, Nicholson'un bastırıldığı Maṭnawî metnine yazdığı önsöz'e dayanarak söylüyor (III. ve IV. cild'e b. Londra — 1929, s. IX-X).

Sultân Valad tarafından yazılan bir Maṭnawî nüshasını, As'ad Dada'nın, 1283 ramazan ayında (1867), Fâtih câmi'i avlusunda Kürd Mehmed'in kitap sergisinde gördüğünü ve bu Maṭnawî'yi, 25 altına birisinin aldığı, gene A. D. nin Maṭnawî'nin ilk cildine yazdığı önsöz'e istinâden bildiriyor. 'Ubayd Dada'nın yazdığı "Maṭnawî" lerin, 'Utmân b. 'Isâ'al-Mawlawî'nin yazdığı nüshadan istinsâh edildiğini de Ankaravî şerhinin VI. cildinin sonunda bildirdiğini beyan ediyor (Böyle birşey yoktur).

Bugün müzede teşhîrde bulunan ve 51 No. da mukayyed olan ve Çelebi Hüsameddin ve Sultan Veled'in huzurlarında mukaabelesi biten nüshanın ketebe-sini yazmakta, ketebede, yazan, adını عبد الله القونوق الولدى diye andığı (s. 623) ve kendisi, yâni A. A. de bu ketebeyi 4. s. de yazdığı hâlde, bu nüshanın, Sultan Veled'in elyazısı olduğunu kaydediyor (s. 3). Bundan sonra bâzı nüsha farklarından bahsedip Maṭnawî'nin şiir olmadığı hakkında, Mawlânâ'nın şiir telakki-sini "Fihî mâ-fih" ten alarak bilgi veriyor ve şerhte Ankaravî nüshasını esas tutmakla beraber Hindistan şârihlerinden İmdâd-Allah, Bahr'al-'Ulûm 'Abd'al-'Allî, Walî Muḥammad-i Akbar-âbâdî, 'Abd'ar-Rahmân-i Lokhnovî şerhlerine, Mukâşafât-ı Raḍawî'ye ve İmdâd-Allah şerhi vâsıtasıyla diğer Hind şârihlerinden de faydalandığını bildirip murâcaat ettiği lûgat kitaplarından da söz açarak VII. cildin uydurma olduğunu anlatıyor; fakat kuvvetli bir delil de gösteremiyor. 19. s. de IV. ciltte « صدر اجل » diye övülen ve "Divân-ı Kabîr" deki bir gazelde,

اندر جبل صالحه کانیست زگوهر زان گوهر ما غرقه دریای دمشق

beytinde, kendince, remzen bahsedilen zâtın İbni 'Arabî olduğunu, halbûki VII. ciltte, İbni 'Arabî'nin kınadığını anlatıyor (Şadr-ı acall'in İbni 'Arabî'yle hiçbir münâsebeti olmadığı gibi bir beyti alınan gazelde, Cabal-i Şalîha'da bulunduğunu duyduğu zât da Şams'ad-din-i Tabrizî'dir. Mevlânâ Celâleddin; III. basım; 1959, s. 233).

En sonunda müsteşriklara, bilhâssa Nicholson'un mütâlaalarına cevap vermekte, Vahdet-i Vücûd'dan bahsedip önsözünü bitirmektedir.

I. defter, Maṭnawî'nin I. cildinin Dîbâcesinden, انكار کردن نخجیران « ... برخر گوش » faslının son beytine kadar (R. A. Nicholson basımı; I, Londra — 1925, s. 62; beyit. 999).

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَقْدَمُهُ
حق تعالی حضرتلرینه حمد و ثنا
و کائناتک سروری اولان جناب پیغمبره صلوة ...

(s. 2)

Son : ارسال دارالمق ایچین یورو، یورو، چابوق، چابوق

(s. 260)

4741

II. defter

Aynı eb'adda ve evsâfta; bundan sonrakiler de öyle.

Baş : جواب گفتن خوگوش ایشانرا ترجمه طاوشانك اونلره جواب
ویرمسی

گفت ای یاران مرا مهلت دهید
(s. 261)

Son : وما دام که حق کثیف
(s. 461)

"شنیدن ان طوطی ....", "جواب خرگوش نجیرانرا", (I. cildin, faslında 1000. beyitten, bölümünün sonlarındaki

هرستارهش خونهای صد هلال خون عالم ریختن اورا حلال

beytinin şerhinin sonuna kadar) (Bu beytin şerhi ve cümle tamamlanmamıştır. Aynı basım, I, s. 107. beyit. 1749).

4742

III. d.

Baş : ظلمانی اولان بو عالمک ...
(s. 461)

Son : زیرا جمله عالم استفاضه خصوصصنده او حضرتک
(s. 660)

(Mezkûr beytin şerhinden, aynı c. in "سبب حرمان اشقیاء" surhundaki,

بنده خود خواند احمد دررشد جمله عالم را بخوان قل یا عباد

beytinin şerhine kadardır ve şerh bitmemiştir (Aynı b. s. 154, b. 2496).

4743

IV. d.

Baş : رقیب و عبودیت معنویسی آلتندهدر
(s. 661)

Son : یعنی سالک مرشد کاملک تصرف معنویسی ایله حالنده صلاح
اولدیغنی گورنجه
(s. 860)

(Bundan önceki beytin şerhinin son kısmından, I. ciltteki "کفتن مهان یوسف" surhunun son beytinden bir beyit önceki, ... را که

تا که پنداری که صحت یافته ست پرتو مرهم بر انجا یافته ست
beytinin şerhinin ilk cümlesi bitmeden sona eriyor (aynı, s. 199; b. 2226).

4744

V. d.

Baş : کندیسنگ امراض معنویدن قورتولدیغنی
(s. 861)

Son : استقامتی ینہ الله تعالی حضرتلری بیله والحمد لله علی ذلک ختام
ربیع الاول ۱۳۴۹ و ۳۱ تموز ۱۹۳۰
یوم پنچشنبه ساعت وسطی ۱۰، ۳۰
(I. c. bu defterde bitiyor; sonunda 8 s. lik fihrist var.)

4745

VI. d.

Baş : بسم ... بیان بعضی از حکمت تأخیر این مجلد دوم که
(s. 1)

Son : ای دوست ترا بهر مکان می جستم هر دم خبرت ازین و آن می جستم
(Dibâceden, "امتحان پادشاه یاز دو غلام که ...", surhunda 860. beyte kadar; aynı; s. 294).

4746

VII. d.

Baş : دیدم بنو خویش را تو خود می بودی
خجلت زده ام کز تو نشان می جستم
(s. 235)

Son : سنک ائکه و قولکه آفرین که بر قاعی ده بنی بو مرتبه به ترقی ایندردک
(s. 470)

(Bundan önceki beytin şerhinin son kısmından II. cildin, "وسی آمدن موسی را ...", surhunun 1790. beytinin sonuna kadar; aynı; s. 345.)

4747

VIII. d.

Baş : حال من اکنون برون ازگفتنست این چه میگویم نه احوال منست
(s. 481)

Son : سالكلرك عوامى بو حجاب نورانى عین وصلت بیلرلر
(s. 706)

(II. cildin 1791. beytinden aynı ciltte, "فوت شدن دزد پآوازدادن ان شخص که" surhündeki 2814. beytin şerhinin sonuna kadar) (aynı, s. 404).

4748

IX. d.

Baş : حال بوکه خواص عندنده بو صقات ذات حقك حجابدر
(s. 707)

Son : فیض ساریسته قارشى طورالم مشک روحى آچهرق طولدورالم
ختم ۱۵ ربیع الآخر ۱۳۵۰ و ۱۶ اغستوس ۳۴۸
و ۲۹ اغستوس ۱۹۳۱ جمعه ایرتسی گونی
ساعت ۶ شارح حقیر احمد عوفی المولوی
(s. 934)

(II. cildin sonuna kadar; sonda 4 s. lik fihrist var.)

4749

X. d. III. c.

Baş : الحکم جنود الله تعالى . . .
(s. 1)

Son : آدمه بنجده تکلیف بیورلماسیله میدانه چیقیدی و ایکبسی ده بو
امتحانلرده مغلوب اولدیبار
(s. 202)

("ایمن بودن یلعم یاعورکه . . ." surhunun ilk beytinden 747. beytin şerhinin sonuna kadar. Nicholson basımı, III, s. 42.)

4750

XI. d.

Baş : اوبدعوی میل دولت می کند معده اش نفرین سبب می کند
(s. 203)

Son : یعنی اگر بن زوجه سنده خستهلق یوقدر دیه اصرار ایدرسهم
(1580. beytin şerhinin ortalarına kadar; aynı, s. 60.)

4751

XII. d.

Baş : او ینم بو اصرارمدن بر خیاله دوشر
(s. 385)

Son : انتقامه لایق اوله جفته واقف اولدی
(s. 600)

(Bundan önceki defterin son beytinden başlamakta, aynı c. in "در غلوت رفتن" surhunun 2. beyti olan 2416. beytinin şerhi tamamlanmadan bitmektedir; aynı; s. 137.)

4752

XIII. d.

Baş : روز دیگر جمله خصیان آمدند پیش داود پیمبر صف زدند
(s. 601)

Son : جان تارلاسنگ اوزرینه سایه صالان
(s. 802)

(III. c. in 247. b. den 3218. b. inin şerhinin başlarına kadar; aynı; s. 138.)

4753

XIV. d.

Baş : رحمت الهیه بولوطی کوثر صویندن . . .
(s. 803)

Son : نتکم ظاهری مزین اولان طاوس قوشندن طوغانلرک صیدوشکاری
بکله نه مز
(s. 1002)

(4034. b. in sonuna kadar; aynı; s. 230.)

4754

XV. d.

Baş : طبع طاوس است و سواست کند دم زند تا از مقام بر کند
(s. 1003)

Son : بو قصه نك تمامی دردنجی جلدك ابتدالرنده بیان اولمشدر الحمد لله
۱۹۰۰۰ سرن اول ۱۹۳۳ وجمادی الآخرة ۱۳۵۱ چارشانبا گنججهسی
ساعت وسطی ۸،۳۰ احمد عوفی المولوی

(III. c. bu defterde bitiyor. Sonda ayrı numaralanan 9 s. lik fihrist var.)

4755

XVI. d.

Baş : . . . الحمد لله حق حمده والصلوة والسلام على خير خلقه
محمد وآله وصحبه وذرياته اما بعد هذا الظعن الرابع

(s. 1)

Son : یعنی سن بکا اولان کیزی

(s. 203)

(Dibâceden 623. b. in şerhinin sonlarına kadar; aynı; s. 315.)

4756

XVII. d.

Baş : نظرگدن دولای و بنم واسطهمله

(s. 204)

Son : یعنی سلجان علیه السلام ایشلرینک باشنده اویانیق

(s. 403)

(1268. b. in şerhinin başlarına kadar; aynı; s. 353.)

4757

XVIII. d.

Baş : بر شخص کبی و بوجن ایسه بر اویقو کبیلر

(s. 404)

Son : درلو درلو خسته لقلرک انتشارینه سبب اولور

(s. 603)

(1829. b. in şerhinin ortalarına kadar; aynı; s. 386.)

4758

XIX. d.

Baş : ننه کم برنجی جلدک ۸۹ نومرولی بیت شریفنده

(s. 604)

Son : آنارک کمالارینی کوروب قیصقانه رق غمه و کدره دوشمه یکنر

(s. 903)

(2680. b. in sonuna kadar; aynı; s. 437.)

4759

XX. d.

Baş : از خدا میخواه دفع این حسد تا خدایت وارهاند از حسد
(s. 904)

Son : زیرا که وهرک گوزی غائبک محجوبیلر

(s. 1103)

(3278. b. in tercemesinin sonuna kadar; aynı; s. 472.)

4760

XXI. d.

Baş : ایضاح — انبیا و اولیانک حق حقنده کی اخباری
(s. 1104)

Son : بو جلدک شرحنده ده اوج بهجی آی قدر بر انقطاع وقوعه کلمشدر
(s. 1280)

(Cildin son b. inin şerhinin sonuna kadar; aynı; sonunda ayrı n. konmuş 8 s. lik fihrist var.)

4761

XXII. d.

Baş : بسم . . . در بیان آنکه شریعت همچو شمع است که . . .
(s. 2)

Son : عاشق کندی شهودنده بو کثرت شئونانی نفی ایتدی و آنک شهودنده
(s. 232)

(V. c. in Dibâcesinden 590. b. yin şerhinin sonuna kadar; aynı basım; Londra — 1933, s. 39.)

4762

XXIII. d.

Baş : اللهم غیری قالمادی
(s. 233)

Son : حجت شرعیه شیشمسنگ ایچنه کیروب مقهور و معیوب اولور
(1210. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 76.)

4763

XXIV. d.

Baş : مثل میزانی که خشنودی و ضد

جمع می آید یقین در هزل وجد

(s. 603)

Son : این تکبر از نتیجه پوستست
جاه و مال آن کبر را زان دوستست
(s. 694)

(1940. beyte kadar; s. 123.)

4764

XXV. d.

Baş : ترجمه — بو تکبر پوستک نتیجه سندن
(s. 695)

Son : لیلانک عاشق بولنان مجنونک اوکنده عالمک ملکی
(s. 926)

(2719. beytin şerhinin başlarına kadar; s. 174)

4765

XXVI. d.

Baş : بر بایراق مثابه سنده قیمتسر برشیدی
(s. 927)

Son : او آینه نلک گوسنردیگی عیبیدن طولانی اوفکه لن ، کیمسه ،
او آبنایه طاش
(s. 1158)

(3505. beytin şerhinin sonlarına kadar; s. 222).

4766

XXVII. d.

Baş : آندیگی وقت قیریلما سین و مقاومت ایدیه بیلسین
(s. 1159)

Son : ۱۵ جمادی الآخره ۱۳۵۴ هجری وا ایلول ۱۳۵۱ رومی و ۱۵ ایلول
۹۳۵ میلادی تاریخنده جمعه ایرتسی گونی ساعت وسطی ایلده دردی
یگری دقیقه گجده ختام بولدی و صلی الله . . . شارح فقیر احمد عونی
(s. 1384)

(Sonunda ayrı numara konmuş 11 s. lik fihrist var.)

4767

XXVIII. d.

Baş : بسم الله . . . دیباجه مجلد ششم ازد فترهای مثنوی
(s. 2)

Son : نتکم بنیه جسمده صفرا غالب اولورسه اوصفرا سودا اولور
(s. 228)

(VI. c. in Dîbâcesinden 661. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 310.)

4768

XXIX. d.

Baş : بعد ازان این دو بیپهوشی روند والد و مولود انجایک شوند
(s. 229)

Son : نه یاتیقلق ونه ده زیان ایچنده گنج حیات دنیویه سنی نأسف ایدرک
آه ایتمک واردر.
(s. 425)

(662. b. ten. 1249. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 345.)

4769

XXX. d.

Baş : قصه ان درویش که ازان خانه
(s. 426)

Son : هرکسک لایق اولدیغی احوال وارزاق قطب البله توزیع اولنور
(s. 625)

(1249. b. ten sonraki surhtan 1903. b. in şerhinin sonlarına kadar; s. 281.)

4770

XXXI. d.

Baş : انک استعدادی موجبجه لایق اولدیغی رزق کندیسه گوندرمشدر
(s. 626)

Son : خیال انسانی به جهت سفلیه دن منعکس اولان صورتلرده (خیال)
مجرد و اضغاث و اخلام
(s. 825)

(2498. b. in şerhinin ortalarına kadar; s. 414.)

4771

XXXII. d.

Baş : دیرلر. نتکم طولزی یمکلر ییوب
(s. 826)

Son : تا که غیبک فلگندن و روح گونشندن آنک عنکبونی شرحلر جهنندن
درس سویلیه.

(s. 1125)

(2498. b. in şerhinden 3140. b. in tercemesinin sonuna kadar; s. 451.)

4772

XXXIII. d.

- Baş : ایضاح — یعنی او اصطلاحک عنکبوتی
(s. 1126)
- Son : صدر جهانک کجکجی یول اوزرینه قوی دیدی.
(s. 1325)
- (3140. beytin şerhinden 3828. b. in şerhinin sonuna kadar; s. 492.)

4773

XXXIV. d.

- Baş : هیج مگشالب نشین وی نگر تا کند صدر جهان زینجا گنر
(s. 1326)
- Son : بومقصدله بر اثر یازیشدن گوزل بر نتیجهده چیمش اولور که
او ده فقیردن صکرا اوقویوب ذوق طویان دین قاردرلریمزک وحتی
علم و عرفان آرقهسندن قوشان بالعموم افراد بشرک خیر ایله یاد
ایتمهسیدر. بو شرحک نهایتنه سلطان ولد قدس سره افندمزک بو
مثنوی شریف حقندهکی خاتمه لرینک الحاقی فائدهلی گوردم؛ زیرا بو
خاتمه یی اوقویانلر آرتق مثنوی شریفک بدیجی جلدی اولمادیغنه قطعاً
قناعت گتیررلر.
(s. 1628)

(Bu defter, son cild olan VI. cildin sonuna kadardır. 1629-1646. s. lerde Sultan Veled'in "Tetimme" si var; sonunda şu kayıt mevcut:

جناب حقہ بی نہایہ حمد وثنا اولسون کہ بو خاتمہ نک شرحی دخی ۲ شوال ۱۳۵۶
و ۵ کانون اول ۹۳۷ تاریخنه مصادف اولان بازار گونی بیتمشدر. حضرت مولانا ناک
باب عرفاننک قطمیری احمد عونی.

Sonda 7 s. tutan fihrist var.)

Ahmad 'Awn'nin "Matnawi" şerhine esâs ittihaz ettiği metin, kendi sözüne nazaran Ankaravî metnidir; fakat ilk beyti, eski metinlerde böyledir diye,

بشنو این فی چون شکایت میکند از جدایہا حکایت میکند

tarzında almış, ondan sonraki beytin ikinci mısra'ıysa, eski metinlerde, "مرد وزن نالید اند" olduğu hâlde "از نفیرم ...." tarzında yazılmıştır. Şerhte I. cilt 4045 beyit, Nicholson basımında 4003 beyit. Ş. te II. cilt 3799, N. b. da 3810; III. cilt 4796, N. b. da 4810, IV. c. 3841, N. b. da 3841, IV. c. 3841, N. b. da 3855, V. c. 4233, N. b. da 4238, VI. c. 4935, N. b. da 4915 beyittir. Nicholson basımı, ilk kısım müstesnâ, Huzûrda bulunan ve Ç. Husâma'd-dîn'le S. Walad'ın huzurlarında tashih ve mukaabele edilen ve Mawlânâ'nın ebediyyete intikaalinden beş yıl sonra yazılmış bulunan nüshaya uygundur; bu nüsha, en eski, en doğru ve sağlam nüshalarda, nüsha farkları belirtilirken "Nuşha-i Nâzım" diye vasıflandırılan nüshadır.

Beyit sayıları bile bu nüshaya uymıyan metin şöyle dursun; şerhte âyetler, indi te'villere tâbi' tutulmuş, zaif ve mevzû' hadisler alınmış, âyetlerin sûreleri ve âyet numaraları konmamış, anılan menkabelerin kaynakları gösterilmemiştir. Birçok şerhlerden faydalandığını söylediği hâlde bunların basımlarını, aldığı yerlerde s. numaralarını vermemiş, hattâ adlarını dahi bildirmemiştir. Her hususta İbni 'Arabî ile istiḥâd edilmektedir. İndeks ve Bibliyografya yoktur.

Cilt

872

4774

(مثنویخوان)

Maḥmūd (Maḥnawî-H'ân. 1010 H. 1601-1602):

Tarcama-'i Tawâkıb

(ترجمه نواقب)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23.2 × 16.5

Yazı eb'âdî : 16.1 × 10.1

Kenarları zencirekli, ortasında dokuz nokta, yukarısında ve aşağısında dörder nokta var. Koyukırmızı ciltli. 233 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı nesih. Baş tarafta kötü bir tezhib ve bakırı fazla altınla yazı araları ve s. yanları cetvelli. Öbür s. lerde surh ve lâcüvered cetvel var.

Baş : بسم ... بر حمدك عظیم نورى كه ...

(1. b)

Son : و بو بیچاره کتاهه غرق اولن درمانده آب غفرانله یویوب پاک
ایله آمین بحق معجزات احمد مختار ...

(233. a)

(Tawâkıb, Maḥmūd ve Tawâkıb terc. sinin terceme târihi için 2152 No. ya b.)

Cilt

873

4779

حسن بن محمد بن الحسن الصغاني

Hasan b. Muḥammad b. Hasan'aş-Şaḡānî (650 H. 1252):

Maşârık'al-anwâr'an-Nabawiyya min

Şihâh'al-Aḥbâr'al-Muṣṭafawiyya

(مشارك الانوار النبويه من مصاحح الاخبار المصطفوية)

Hadis

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 21.3 × 12.5

Yazı eb'âdî : 13 × 6.5

Ortası açık kırmızı üzerine yaprak şemseli, kenarları altın zencirekli ve açık kırmızı cetvelli, koyu kırmızı renkte miklaph güzel bir cilt. Ahan fazla, ince kâğıtlı.

Baş sâde altın tezhibli. Kenarları altın cetvelle çerçevesi. "Tal" sözleriyle bâhlar ve hadislerin alındığı kitapların remizleri olan harfler surhla yazılmış. Yazı güzel bir ta'hyk. Kenarlarında İbni Malak şerhinden alınan yazılar, aynı hattât tarafından daha küçük ve ince ta'hykle yazılmış. 121 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : . . . الحمد لله بحی الریم و مجری القلم

(1. b)

Son ve k.: م انس رضی الله عنه لبیک عمرة وحجاً والله اعلم بالصواب تم
مشارق الانوار النبویه من صحاح الاخبار المصطفویه قد وقع
الفراغ... فی شهر ذی القعدة سنة سبع وستین ومائة والف علی يد
اضعف العباد الفقیر المذنب کلیمی الحاج مصطفى بن صنع الله الخطیب
بجامع سلطان اورخان علیه الرحمة والغفران

(121. a)

(Maşûrîk ve şerhleri için Kaş'f'e b. II, s. 1688-1689. İbni Malak, bu eseri "Ma-bârîk'al-azhâr fî Şarhi Maşûrîk'al-anvar" adıyla şerhetmiş ve bu şerh 1311 de İst. da Şirket-i Hayriyye Mat. da basılmıştır: Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, I, s. 253; II, s. 1209. Hattât Muşafâ b. Şun'-Allâh, 1179 da; 1765-6; vefât etmiştir. İst. Üniv. K. de yazdığı bir Kur'ân-ı Kerim vardır: Tuḥfa-i Hattâtî'n, s. 535-536.)

Cilt

4797

874

بیدل (میرزا عبد القادر)

Bidil (Mîrzâ 'Abd'al-Kâdir. 1133 H. 1720)

DİVÂN

(دیوان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 24.2 x 14.2

Yazı eb'adı : 16.5 x 8.4

Kenarları zencirekli, iki kapağı, ortası yaldızlı ve cilt üstüne müstatili şemseli, mıklaplı meşin ciltli. İlk s. de yaldızlı ve boyalı kötü bir başlık var; mısra' araları ve kenarlar kalın altın cetvelli. Diğer s. lerde aynı tarzda, ince altın cetvelli. 356 yap. Her s. de, başlık yerleri de birer satır sayılmak şartıyla 17 satır mevcut. Yazı ta'hyk. Divan "d" harfinin sonunda, 352. b de bitiyor ve ondan sonra rubâiler başlıyor; onlar da "d" harfinde bitmekte (Bu nüsha, rezinden anlıyan bilgili biri tarafından yazılmış; doğru, fakat noksanıdır. 2603 No. daki "Küllîyyât" ına b.).

Baş : . . . بسم

باوج کبریا کز پہلوی مجز است راه انجا

سرموی کر اینجا ختم شوی بشکن کلاه انجا

(1. b)

Son ve k.:

بیدل کاری ذکر تدادر اینجا
جزانکه دعا های شما باید کرد

دو تقسیم کرده شد دیوان میرزا بیدل را از جهت انک دریک جلد

(356. a)

Sondaki kayıttan anlaşılıyor ki divan iki cilde bölünmüş; ikinci cildi yok; belki de yazılamamıştır.

Cilt

875

4802

یحیی (طاشلیجلی. دو قکین زاده)

Yahyâ (Taşlıcalı. Duḥakîn-zâda. 990 H. 1582)

Yûsuf u Zalîhâ, Gacîna-i Râz ve Uşûl-Nâma

(یوسف و زلیخا، گنجینه راز و اصولنامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 35.8 x 20

Yazı eb'adı : 23 x 16.3

Şemsesi bozulmuş, tâmir görmüş fersûde ciltli. Kapak içlerinde main şeklinde altınla beş adet birbirine girift çizgiden meydana gelmiş saâdet zenciri var. Her kitap müzehheb başlıklı. Her s. de dört sütun ve her satırda iki beyt mevcut. 109 yap. Her s. de 25 satır var. Mısra' aralarında altın cetveller çekili; sahife kenarları altın cetvelli. Yazı nesih. Başlıklar surhla ve kötü bir yazıyla yazılmış.

I یوسف و زلیخا Yûsuf u Zalîhâ.

Baş : التی عین عشقم روشن ایله مرادم یوسفینه روزن ایله
(1. b)

Son : اهالی اولیه عیبینه ناظر دعا ایله سوزی ختم ایده آخر
(36. a)

II) گنجینه راز Gacîna-i Râz.

Baş : جان و دلدن دیلوم بسم الله آچهلوم سوزله گنجینه راز
(36. b)

Son : گوکدن آواز بلندله سروش دیدی تاریخی آنک خاموش
(68. a)
(تanzim târihi olan 947 yi gösterir.)

III) اصولنامه Uşûl-Nâma.

Baş : گل ای نای خامه فغان ایله گل کتاب اصولی بیان ایله گل
(68. b)

Son : حديث رسولك خبردارى اول سوزينك ارى اولئك يارى اول
(109. b)

لطيفه

(Sahifenin kâşifesi "اول آهر" dur ve eser noksandır.)

Cilt

876

4803

عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن ابي القاسم

عبد الكريم الكرخي القزويني

'Umar b. 'Abd'ar-Rahmân b. 'Umar b. Ahmad b.
Muhammad b. Abi'l-Kâsim 'Abd'al-Karîm'al-Karhî'al-
Kazvîni (699 H. 1299-1300)

Al-Mafâtîh fî Şarh'al-Maşâbîh

(المفاتيح في شرح المصابيح)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 24.8 × 16.5

Yazı eb'âdi : 17.3 × 13

Kenarı düz iki cetveli, ortası gül ve yaprak motifli gömme ve kabartma şemseli, ortadan ikiye bölünmüş, güzel bir Osmanlı cildi. Yazı Selçuk neshi ve ekseri kelimeler harekeli. Kâğıt az aharlı ve zamanla yıpranıp tırfillenmiş. Üst tarafın uçları yeni bir yazıyla, eskisinin üstünden geçilerek okunması sağlanmış. İlk yap. m a yüzünde, kitabın yazısıyla şu yazı var:

المجلد الاول من كتاب المفاتيح في شرح المصابيح تأليف العبد الضعيف المفتقر الى رحمة
المنان عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن ابي القسم عبدالكريم الكرخي القزويني
جعل الله من الدين هزوا شجر الورع وخطبوا اوراقه وعزوه مخالف السنة النبوية مسأه اوراقه

Bu yazının baş tarafından "المجلد الاول" ve ilk satırın sonu olan "المصابيح" sözleri silinmişse de okunabiliyor. 205 yap. Her s. de 19 satır var. Yazıda ve resm-i imlâda Selçuk devrinin bütün husûsiyetleri görülmektedir. "نوع، فرع" gibi bölümler ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmıştır.

Bu kitap, 516 H. de (1122) vefât eden Husayn b. Mas'âd'al-Bağawî'nin "Maşâbîh'as-Sunna" sinin şerhidir; şârih de 2. a da bunu bildirmektedir. Kaşf, bu şerhten bahsetmez; "Hadiyyat'al-'Arîfin" in I. cildinde "القزويني" maddesinde adı "عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن عبد الكريم الكرخي القزويني" tarzında alınmakta "الدرة الفريدة في شرح القصيدة" si zikredilmekte, bu şerh anılmamaktadır (I, s. 788). Kitabın sonundaki kayda göre 681 de (1282) Tokat'ta kadı ve müderristir. Her halde müderrisliğinde bulunduğu medrese, Mu'în'ad-dîn Parvâna'nın yaptırdığı

medresedir. "Hadiyya", bu zâtın 653 H. de (1255) Tabriz'de doğduğunu, 699 da (1299-1300) Mısır'da vefât ettiğini bildiriyor.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي بعث الانبياء هداة الى السراط المستبين
(I. b)

Son ve k.: يقول هذا حديث اخرجہ ابوداود رحمه الله روت هذا الحديث

عائشه رضى الله عنها وعن ابها تم الكتاب بعون الله وحسن توفيقه يوم
الاثنين في شهر جمادى الاول سنة احدى وثمانين وستاينه هذا آخر
المجلد الاول من كتاب المفاتيح في شرح المصابيح والحمد لله رب العالمين
والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله الاختيار وصحبه الابرار
مع المهاجرين والانصار والتابعين الاختيار وسلم تسليماً كثيراً كثيراً
انتقلت هذا الحديث من تحشية المصنف مولى المولى علامة الزمان بحر
الفضائل انجوبة الدوران عديم المثل عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن احمد بن
ابي القاسم عبد الكريم الكرخي القزويني المدرس والقاضي بمدينة توقات حماها الله
تعالى ادام الله ايامه وحرس انعامه وافضاله وطال عمره وبقاؤه كان
الفراغ على يد الضعيف المحتاج الى رحمة ربه اللطيف احمد بن ابراهيم
الفقير التوقاتي

(205. b)

(Şârihin sağlığında yazılmıştır.)

Cilt

877

4804

محمد بن اسماعيل البخارى

Muhammad b. İsmâ'il'al-Buhârî (256 H. 870)

Şâhih'al-Buhârî

(صحيح البخارى)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 20.2 × 15.5

Yazı eb'âdi : 14.3 × 10.5

Cilt kenarında iki ayrı motifli zencirek cetvel var. Ortada on zirveli bir yıldız, yukarıda, yanlarda, aşağılarda, yıldız, her birerinin zirvesinden düz hatlarla hendesi şekiller, orta yıldızın ortasında on hattan meydana gelme ve hatları bitişik olmayan diğer bir yıldız ve yan yıldız ve şekillerin ortalarında noktalar mevcut Cilt tâmir görmüş. Miklaflı; miklabında da sekiz zirveli bir yıldızın her iki zirvesini birleştiren diğer sekiz köşeli bir yıldız ve bunları kaphyan iki yarım daire var. 97 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı Selçuk neshi. "باب" ların biri altınla, öbürü surhla.

Son ve k.: ذى الحجة شريف ذ تحت الانشا المرغوب سوّده الفقير الحاج
مصطفى رشيد غفرله ولوالديه ولسائر جميع المؤمنين في ٣ ش ١٢٤٥
(57. a)

(4268 No. ya da b. Bu mecmûa'nın, müsevvidi Hacı M. Reşid tarafından tertib edildiğini sanıyoruz.)

Cilt

4817

880

احمد بيجان

Ahmad Bicân (849 H. 1445)

Anwâr'al-Āşiqîn

(Tarcama-'i Mağârib'az-Zamân)

انوارالعاشقين

(ترجمة مغارب الزمان)

Cilt eb'adı : 27.3 × 19

Yazı eb'adı : 22.2 × 13.8

Âdi ve bez kaplı mukavva ciltli. Kâğıdı, filigramlı Venedik. 168 yap. S. de 23 satır var. Yazı güzel bir nesih. Âyetlerle hadisler ve fasıllar surhla yazılmış. Ahmad Bicân, kardeşi Muḥammad Bicân Yazıcı-zâda'nın, (855 H. 1451) « مغارب الزمان » adlı kitabını arapçadan türkçeye çevirmiştir.

Baş : بسم ... الحمد لله اول پادشاهه کم کندونک ذاتنی و صفاتی ...
(1. b)

Son ve k.: حضرات قد سکدن وبکا کشف ابله عالم غیبکدن یا آله العالمین
برحمتک یا ارحم الراحمین تمت کتاب انوار العاشقين ... علی يد محمد
بن مصطفى المحتاج الى رحمة الله تعالى ... في اوایل ربیع الآخر سنه تسع
وتسعين وتسعائه من الهجرة النبویه
(168. b)

(Ahmad Bicân ve Mağârib'az-Zamân için "Kasf" e, II, s. 1746 ve O.M. e b. I, s. 16-17. Mağârib'in, 1285 te Ali Rızâ adlı bir hattât tarafından nesihle yazılmış güzel bir nüshası İst. Üniv. K. de arapça yaz. larda 5458 No. da kayıtlıdır.)

Cilt

4833

881

مجموعه

Mecmû'a

Cilt eb'adı : 19 × 17

Yazı eb'adı : 15 × 8.2 (İlk risâleye nazaran)

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. 157 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'liyk.

I) Şarh-ı شرح گلشن راز : (IX. yüzyıl. XV) : Ahmad b. Mūsā (IX. yüzyıl. XV) : Gulşan-i Râz. Fars.

Baş : بسم ... تيمناً وتبركاً بذكره وصلواته على حبيبته ورسوله
محمد وآله واصحابه واوليائه اجمعين توحيد حق سبحانه بروفق سوالات
اوکلا بيايد دانست که الله را سه اعتبار کرده اند ...
(1. b)

Son ve k.: بخت ائبیا و ختم قرآن که ختم کارما باخير کردن
تمت الرسالة الشريف المسمى بشرح گلشن را (ز) من شيخ
جستری في يوم العاشر من محرم الحرام لسنة اربعة واربعين والف
(85. a)

(Bu şerh, Lâhicî'nin; 912 H. 1506-1507; şerhinden istifade edilerek, yahut onu ihtisâr ederek meydana getirilmiş bir şerh değildir. Şârih, bu muhtasar şerhte, son kısım olan ve 12 beyitten meydana gelen ve

الا ای طالب راه سلامت بیا پیشم برویت صد سلامت
beytiyle başlayan "Tetimme" de, "Gulşan-ı Râz" ı şerhettiğini bildirmede,

تمیدیدم در آن ساعت مجالی ز هجرت کشته ام حالی مجالی
beytiyle boyuna muhâceretle vakit geçirdiğini söylemede,

نمیگویم لقب غنی گذارم ولی تاریخ واسم خود بیارم
ز هجرت بود هشتصد و چار چهل سالش دگر با او بهم یار
بگفتم شرح و تاریخش بیکبار که هستم احمد موسی بگفتار

beytiyle de lakabını, nedense, gizlediğini, fakat adının Ahmad b. Mūsā olduğunu açıkladığını anlatmadır. Sondan bir önceki beytin ilk mısra'ında vezin düşüktür; doğrusu, « ز هجرت بود بعد از هشتصد و چار » olacak. Buna nazaran şerh, 844 te; 1440-1441; meydana getirilmiştir. Ah. b. Mūsā, 37. b de Mavlânâ'dan istişhâdda bulunmakta, aynı s. de Mavlânâ'ya atfedilen « مولای رومی رسد » redifli gazelden de bir beyit almaktadır. Sayyid Ni'mat-Allâh-ı Walî'den (827, 834 H. 1423-1424, 1430-1431), Şadr'ad-din Künâ'î'den (673 H. 1274) de sözler nakletmektedir (4. b, 18. b) Fakat bilhâssa İbnî 'Arabî'ye (638 H. 1240) çok bağlıdır. Ondan bahsederken (36. b) diye onu « قال الشيخ سلام الله عليه » (31. b, 35. b), « شيخ اكبر سلم الله عليه » (31. b, 35. b) de pek bağlı olan bu zât hakkında sarîh bir bilgimiz yoktur. O.M. de, 879 da 1474-1475; vefât eden Kırımılı bir Sayyid Ahmad b. 'Abd-Allâh var; I, s. 393. Acaba babasının adı 'Abd-Allâh Mūsâ mıdır ve bu zât mıdır? Kesin bir şey söylememize imkân yok. Tehran Üniv. yayınlarından olup Muḥammad Dâniş Pajûh ve İrac Afşâr'ın nezâretleri altında hazırlanan ve "İrân - Şinâsân" ın ilk kongresi

dolayısıyla 1344 Ş. H. de yayınlanan "Nuşahâ-yı Haqqî" nin IV. cildinde, Aḥmad Gul-çîn Ma'ânî'nin "Gulşan-ı Râz" şerhleri hakkındaki değerli makalesinde de bu şerhten bahsedilmektedir; s. 53-117. Gülşen-i Râz, şerhleri v.s. için "Gülşen-i Râz Şerhi" adlı eserimiz "Sunuş" yazısına bk. Milli Eğitim Bakanlığı yayımı, İst. M. E. Basımevi 1972; s. I-XIV).

II) Mahmūd-ı Şabustarî (725 H. 1324-1325): گلشن راز Gulşan-i Râz. Fars.

Baş :

بسم . . .

بنام آنکه جانرا فکرت آموخت

چراغ دل ز نور جان برا فروخت

(86. b)

Son ve k.: بنام خویش کردم ختم پایان الهی عاقبت محمود کردان
تمت الرسالة الشريفة المسمى بگلشن راز بعون الملك الباری علی يد
اضعف العباد المعروف بعجم خراجہ فی اواسط محرم الحرام در تاريخ
هزار و سی و نه من هجرة النبوی علیہ السلام واکمل التحیات
(110. a)

III) Câmî (898 H. 1492): Tuhfat'ul-Abrâr. Fars. Husrav-ı Dihlawî'ye nazire.

Baş :

حمداً لمن جعل جنان کلّ عارف مغزون اسرار کماله . . .

(111. b)

Son ve k.: مهر بنه خاتمه این کتاب شد رقم خاتم ختم الكتاب
تمت الرسالة الشريفة (bâyile) مولیٰ نا جامی علیہ الرحمة والغفران
المسمى بتحفة الأبرار علی يد اضعف العباد عبدالرحيم سمرقندی الشهير
بقصبة الكلس فی اواخر شهر ربيع الاول سنة هزار و جهل و چهار من
الهجرة النبویه علیہ الصلواة واکمل التحیات تمت
(156. a)

(Ketebede, "بقصبة الكلس" sözünün altına, "عجم عوجه" yazılmış.)

Cilt

4835

882

Âyin ve Na't Mecmûası

Cilt eb'âdî: 20 x 14

Yazı eb'âdî: 17 x 9,5

Âdi mukavva ciltli. 48 yap. Her s. de 13 satır var. 1. b de fihrist yazılı. 2. a da
"Âyin şerhleride اولان اصولات" başlığıyla "Devr-i revân, Dü yek, Avfar, Devr-i kebir,
Frengçin, Aksak semâi ve Sengin semâi" usulleri kaydedilmiş. Mecmûada şu âyinler
var:

I) I. Nâyî 'Utmân (1142 H. 1729): Râst (2. b - 4. b), II. III. Salim (1223 H. 1808): Sûz-ı Dil-ârâ (4. b - 5. b), III. Muşâhib Aḥmad (1209 H. 1794): Nihâvand (5. b - 7. a), IV. Basta-i' Qadim; Panc-gâh (7. a - 8. b), V. Basta-i' Qadim; Du-gâh (8. b - 9. b), VI. Basta-i' Qadim; Husaynî (9. b - 10. a), VII. Nâyî 'Utmân: Çâr-gâh (10. a - 11. b), VIII. Hammâmî İsmâ'îl (1262 H. 1846): Şabâ, (11. b - 13. a), IX. H. İ. Basta-Nigâr (13. a - b), X. Nâyî 'Utmân: 'Uşşâk (14. a - 15. a), XI. Köçek Muştafâ (1110 H. 1688-1689): Bayâtî (15. b - 17. b), XII. H. İ. Navâ (17. b - 18. b), XIII. H. İ. Şabâ Bûsalik (18. a - b), XIV. Nâyî 'Utmân: Hicâz (18. b - 20. a), XV. M. Aḥ. Hicâz Devr-i revân (20. a - 21. b), XVI. 'Abd'ar-Rahim (1247 H. 1831): Şabâ (21. b - 23. a), XVII. 'Abd'al-Bâkî (1237 H. 1821): 'Acam Bûsalik (23. a - 24. b), XVIII. H. İ. İsfahân (24. a - 25. a), XIX. H. İ. Huzzâm (25. a - 26. a), XX. H. İ. Şavk-ı tarab (26. a - 27. b), XXI. 'İtrî (1124 H. 1712): Sa-gâh (27. b - 29. a), XXII. Şaydâ Hâfız (1214 H. 1799): 'İrâk (29. a - 31. a), XXIII. Şâdîk (1194 H. 1780): Basta-Nigâr (31. a - 32. a), XXIV. Nakşî (1270 H. 1853): 'Arabân (32. a - 33. b).

Baş : راست آیین شریف نای عثان افندی دویک هی یار

این خانه که پیوسته درو چنک و چغانست هی سلطانمن

(2. b)

Son ve k.: ای شه کامکار من وای بند رابع الخ حرر فی اليوم الخامس عشر
من جمادی الاولى لسنة ثلث وثمانین ومانین والف وانا الفقیر المعترف
بالعجز والتقصیر میر امین الموائی المعروف بجنید حسین حسنی بک غفرلہ
(33. b)

Bundan sonra na'tler var. Bunların içinde,

ای رسول حضرت حق وی حبیب کبریا ای ضیأ عین عالم وی امام انبیا

matla'lı ve "Munlâ" mahlaslı na't (34. a), ondan sonraki üç na't (34. b - 35. b),

بحمد الله دیرم الله . . .

diye başlayan türkçe na't, ondan sonraki, biri türkçe olmak üzere beş na't (36. a - 38. b), diğer iki na't (39. b - 40. a), Mawlânâ'nın değildir. XI. asırda (XVII) yaş-
yan Darvîş 'Umar'ın, niyâz âyîninde okunan ve

شیع رخنکه جسمی پروانه دوشوردم

misra'ıyla başlayan müseddesi, Sultân Walad'a atfedilmiştir (40. b - 41. b. "Mecklevî Adâb ve Erkânı" aah eserimize b. İst. İnkılâp K. 1963, s. 95-98; bilhassa 96. sahi-
fenin notu). 42. a - b de 'İşmat Âğâ'nın (Abdülazîz devri; 1277-1293 H. 1861-1876)
İsfahân âyînî var. 44. a da gene Mawlânâ'nın oluyun ve

ای صوفی اهل صفا از جان بکوالله هو

misra'ıyla başlayan na't, 44. b - 45. a da İsmâ'îl Dada'nın Farah-fazâ âyînî ayrı
bir yazıyla yazılmış.

Bu kısmın B.: نعت ای رسول حق وی حبیب کبریا
(34. a)
Son : صد جان منی ترنم نای
(42. b)

Cilt

883

4850

قرآن کریم

Kur'ânı Karîm

Cilt eb'âdî : 32.3 × 22

Yazı eb'âdî : 21.7 × 14.3

Düz kahverengi meşin bir cilde sonradan geçirilmiş 284 yap. Her s. de 15 satır var. 3-8, 9-10, 17-30 ve 280. yap. lar, sonradan yazılıp noksânı tamamlanmış. 1, 8 ve 15. satırlar altınla ve sülüs. Son kısa sûrelerde satır sayısı değişmekle beraber gene 3 satır altınla ve sülüs olarak yazılmış. Diğer yazılar nesih. Bu kısımların enlîliği 9.2 eb'âdında. Yan taraflarda müzehheb şemse motifleri var. "خمس، عشر، جزو، حزب" kayıtları, müzehheb dâireler ve yarım şemseler içinde. İlk iki s. lâcüverdî fazla ve lâcüverd üzerine tezhibli, üst ve alt safihaları, Selçuk tarzı geçme hendesi zencirle müzehheb. Sülüs yazılar çok güzel, nesihler orta. Tezhib bakımından çok değerli, fakat yıpranmış. 281. yap. tan itibaren yazı değişiyor. Bu kısımda altın sülüslerin kenarları pek ince siyah mürekkeple çevrili. Nesihler daha küçük ve ilk taraftakilere nisbetle daha dūn. Kâğıdı filigransız, aharlı ve açık sarıya çalar renkte kalın âbâdî. Tezhib, İran-kârî ve bilhassa ilk iki s. Herât mektebini temsil etmekte. Sonradan eklenen s. ler ince ve gene filigransız; Aynı tarzda üç satır sülüs, fakat surhla yazılmış; nesihler ve sülüs çok kötü. Bu s. ler, surh ve mavi cetvelle çerçevesi. Asıl metnin her s. si, içte iki ince lâcüverd içinde altın, ortada ikişer lâcüverd çizgi içinde kalın altın ve dışta iki ince lâcüverd cetvelle çerçevesi. Hattât, hâfız olmadığından birçok âyetlerde yanlış ve noksanlar var. Bu Kur'ân'ı temellük eden biri, çok çirkin bir yazıyla, bâzi kere içe de dalarak, kenarlara bu noksan âyetleri yazmış. Son sahifede (280. b) şu tetimme ve vakfiye var:

وتمت كلمة ربك صدقاً وعدلاً لا مبدل لكلماته وهو السميع العليم وقف
الصورى والمعنوى (Bir satırlık yer yıpranmış, kesilmiş, oraya kâğıt yapıştırılmış.)
عبدالله الطبايع الهوى فى العشر الاول من شهر محرم الحرام سنة اربعين وسبعماية من الهجرة
النّبوية عليه الصلوات افضلها ومن التحيتات اكلها بدار السلطنة هراة صينت عن آلافات
والخافات والليات بحمرة محمد وآله الطاهرين

(Bu yazı, Selçuk devrine ve Orta Asya'ya âit müselele benzer bir sülüstür; 740 ta vakfedildiğine ve 281. s. den itibaren başka bir yazıyla yazıldığına göre asıl metin, daha önceki bir târihe âittir.)

Cilt

884

4870 - 4871

بهاألدین محمد. ولد «سلطان ولد»
Bahā'ad-dīn Muḥammad Walad
(Sulṭān Walad, 712 H. 1312)
Rabāb-Nāma

«ربانامه»

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 25 × 16.2

Yazı eb'âdî : 14.5 × 11.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 2 cilt olarak yazılmış. Yazı okunaklı bir ta'hiyk. Başlıklar surhla yazılı. Her s. de 11 satır var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
بشنوید از ناله وبانگ رباب
نکتهایی عشق در صد کونه باب
(1. b)

Son ve k.: شد تمام از داد دادار این کتاب
بس کم والله اعلم بالصواب

تمت المثنوى المعنوى بعون الله تعالى از دست فقیر سراپا تقصیر درویش محمدالکردی
۱۳۱۵ در روز دوشنبه در شهر ربیع الآخر

(412. b)

(Sonu ikinci defterde. Farsça mensûr dibâce yok. 8091 beyitten meydana gelen bu mesnevînin 746 muharreminin evâhirinde yazılmış güzel bir nüshası, İst. Üniv. K. de farsça yaz. larda 1375 No. da kayıtlıdır. Rebâb-Nâme'nin en eski nüshası K. M. K. 2134 No. dadır; 742 de yazılmış bir nü. 2126 No. da, 751 de yazılmış bir nü. sı da 2133 No. dadır. Bu N. lara da b.)

Cilt

885

4872

مجموعه

Mecmû'a

Cilt eb'âdî : 20.3 × 14

Yazı eb'âdî : 22.5 × 5.5

Sığdırdi (cönk) tarzında. Cilt sonradan bulunup geçirilmiş. Yumuşak meşin ve boy bakımından mecmûadan kısa. Yazı divânî kırmızı. Bâzi yerlerde değişiklik var. 3. b de "ق ۱۹ ل ۱۱۷۴ راب محمد" târih ve yazısı, 5. a da "راب محمد" imzası, 112. b ve 113. a da Râşid Pâşâ'nın yazıları mevcut. Muhtelif yazılarda 1174 târihi, 35. a

تم
بيادگار نوشتم من اين كتابت را
اگرچه اين خط من لايق كتابت نيست
وقع الفراغ من تنميق هذه الرسالة على يد اضعف العباد درويش
محمد بن الحاج محمد غفر الله ذنوبهما ١١٢٤ في ١٨ صفر
(15. b)

Cilt

887

4877

محى الدين ابو زكريا يحيى بن شرف النوى
Muhyi'd-din Abū-Zakariyyā Yahyā b. Šaraf'an-Nawawī
(677 H. 1278-1279)

Riyād'aş-Şālihīn min Kalāmı Sayyid'al-Mursalīn

«رياض الصالحين من كلام سيد المرسلين»

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24.7 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.2 × 12.5

Köşebentli, şemseli, tāmîr görmüş, fersûde Osmanlı cildi. Başta dört yaprağa fihrist yazılmış. Fihristin sonunda 'Umar-ı 'Uşşâkî adlı birisinin 1085 H. de ramazan ayının 1. günü satın aldığına dâir ta'lik bir kayıt var. Bu yapraklara numara konmamış. İlk yaprak da numarasız ve asıl metne nazaran yeni; sonradan yazılıp eklenerek kitap tamamlanmış. 216 yap. İlk yaprakla 217 oluyor (*Fihrist s. leri hâriç*). Her s. de 17 satır var. Kağıdı kalın ve az aharlı. Yazı Selçuk neshi. Kitabın bâzı yerleri yırtılmış; kâğıt eklenerek tamamlanmış. "وعن ، وقى ، رواء ، متفق" gibi sözlerle bablar ve hadislerin nakledildiği kitap adları surhla yazılmış. 47. a dan itibaren güve yemişi ve bu yenikler, sona doğru fazlalaşıyor. Ketehe yok.

Baş : ... بسم باب الاخلاص واحضار النية في جميع الاعمال والاقوال ...
(1. b)

Son : رضوان الله ورحمته تشمل مولفه يحيى النواوى اللهم واغفر لكتابه
وارحمه رحمة واسعه يا ارحم الراحمين
(216. b)

(Riyād'aş-Şālihīn, fıkhn muâmelât kısmına âit hadislerin toplanmasından meydana gelmiştir. Bu kitap ve şerhleri için Kasf'a b. I, s 936. Kasf'te vefât târihi 676 dır. Al-Mu'cam'al-Maḥbûât, Subkî'nin Ṭabaḳāt'ıyla diğer kaynaklara uyup 677 almıştır; Riyād, 1302 de Mekke'de Maḥba'at'al-Amîriyya'de basılmıştır; II, s. 1876, 1878.)

Cilt

888

4882

قرآن کریم

Kur'ânı Karīm

XVIII. Cüz'

Cilt eb'adı : 26 × 20

Yazı eb'adı : 20 × 12

Ciltsiz. 43 yap. İlk iki s. müstesnâ, her s. de 5 satır var. XXIII., XXIV. sûrelerle (*al-Mu'minûn, an-Nûr*) XXV. sûrenin (*al-Furḳân*) 20. âyetinin, yâni XVIII. cüz'ün sonuna kadar. İlk s. nin b. yüzünde yukarda ve aşağıda lâcûverd zemin üzerine altın ve kenarları ince siyah mürekkeple çevrili safihalarda, kûfi yazıyla "رب العالمين", "وهو من كتاب الله", "من اجزاء التلئين", "الجز الثامن وعشر" yazısı var. Tez-yinâtı, yazısı ve bütün husûsiyetleri 5787 No. da kayıtlı cüz'ü'lere uyuyor; bu bakımdan Ahmad b. Abū-Bakr'in vakfettiği ve Alâeddin câmi'nden Müzeye gelen cüz'ü'lerin XVIII. dir.

Cilt

889

4913

قاضى عياض

Abu'l-Faḍl b. 'Iyād b. Amrūn b. Mūsā b. 'Iyād'al-Yahşubi
al-Mālikī (544 H. 1149)

Al-Şifā' bi ta'rifi ḥukūk'al-Muṣṭafā

(الشفاء بتعريف حقوق المصطفى)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24 × 13.4

Yazı eb'adı : 16.8 × 7.5

Üstü bez kaplı mukavva cilt. Eski bir cildin kabı, bu cilde eklenmiş. 304 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı rık'aya benzer bir nesih. İlk iki s. nin kenarları altın cetvelli. Başında Osmanlı üslûbu pek güzel tezhibli bir başlık var. I. b de kırâat sîlsilesi yazılı.

Baş : الحمد لله المتفرد باسمه الاممى ...

(1. b - 2. a)

Son ve k.: ونستعيذه جل اسمه من دعاء لا يسمع وعلم لا ينفع وعمل لا يرفع
فهو الجواد الذى لا تحيب من امله ولا ينصر من خذله ولا يرد دعوة
القاصدين ولا يصح عمل الفاسدين وهو حسبتنا ونعم الوكيل ... على
يد احقر الورى و اضعف العباد السيد محمد شريف الحلقى عن خواجكان
ديوان همايون العريف برئيس الكتاب في تحريرات سابق ادركه بن الشيخ
الحاج على السعدى المشتهر بدماد الشيخ مصطفى السعدى من تلاميذ الحاج

الحافظ مصطفى المعروف بعزقي افندى غفر الله لهم مغفرة كاملة لسنة اربع
وعشرين ومائتين والالف ١٢٨٤

(303. b - 304. a)

(Şifâ' b. Ta'rifi hûkûk'al-Muştafâ, Mısır'da hâmişinde Hasan'al-'Adel'nin şerhi olduğu hâlde taşbasmayla 1276 da, İst. da 1290 da bir cilt olarak Halil Mat. da, 2. cild olarak 1312 de Mat. Osmâniyye'de ve 1305, 1313 te Fas'ta basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Matbû'ât, II, s. 1397. K. muzun I. cildinde 636-642 No. lara da b.)

Cilt

890

4914

محمد قرة داود زاده

Muhammad Kara Dâvud-zâda (948 H. 1541)

awfîku Muwaffîk'al hayrât li nâyl'al-barakât
fi hîdmatî Manba'as-sa'âdât

توفيق موفق الخيرات لنيل البركات في خدمة منبع السعادات

(Dalâ'il'al-Hayrât şerhi)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 22 x 15

Yazı eb'adı : 14.9 x 7.3

Ortası altın dal ve çiçek şemseli, kenarları zencirek cetvelli, mıklaplı Osmanlı cildi. İlk iki sahifesi surh ve ikişer lâcüvered çizgi içinde altın cetvelli. Başlık çok güzel bir tarzda ve Osmanlı üslûbunda tezhipli. 446 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı güzel bir nesih. Bâzı kelimeler surhla yazılmış. Metnin üstleri surh çizgili. Sonu eksik. İlk iki s. den başka s. ler ikişer surh cetvelle çerçevesi.

Baş : ... الحمد لله الذي صلى بنفسه على النبي عليه اكمل الصلوة والتسليم
(1. b)

Son : موسى عليه السلام اوزرينه صلوة اتراليله شاني (Kâşife : Mijl)
(446. b)

(Kâş'fe; I, s. 759-760; Zay'ine; I, s. 340 ve O.M. e b. I, s. 399. Kâşf Z. de vefâtü 1170; 1756-1757; gösterilmekte, O.M. de ise, "مكن برنورايده داود افنديك ودرود" mısra'sının gösterdiği 948 de vefât ettiği kaydedilmektedir. Sicill'de de vefâtü 948 dir; II, s. 324. Bu şerh, 1254, 1255, 1266 ve 1275 te Mat. Amire'de, 1280 de Ali Rızâ Mat. da, 1291 de Muharrem Mat. da, 1306 da Husayn Remzi, 1308 de Halil Mat. sında basılmıştır.)

Cilt

891

4920

عطار فرید الدین

'Attâr Farîd'addîn (627 H. 1230)

Pand-Nâma

(پند نامه)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 19 x 13.2

Yazı eb'adı : 13 x 8.2

Mukavva ciltli. Üstünde ta'hiyle "سرنای حبیب المولوی" yazısı var. 27 yap. Her s. de 13 satır ve her satırda bir beyit var. S. kenarları ve mısra' araları, bakırı çok altın cetvelli. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'hiyk.

Baş :

بسم
حمد بی حد ان خدای پاک را
انکه ایمان داد مشتی خالک را
(1. b)

Son : ورنه این وصیت را بجا
دورماند بیشکی او از خدا
(27. b)

"Pand-i 'Attâr" diye de anılan ve büyük bir şöhret kazanan, mekteplerde okutulan mesnevi tarzındaki bu uzun manzûme, 988 de (1580) vefât eden Edirne'li Emri tarafından II. Bâyezîd adına 969 da (1561-1562), Mâkaali tarafından gene aynı pâdişah adına nazmen terceme edilmiştir. Mesnevi ve Hâfız Şârihi Şam'î de (1009 dan sonra. 1600) "Sa'âdat-Nâma" adıyla türkçeye terceme ve şerh etmiştir. Hâfız Muḥammad Murâd'ın "Mâ-haḍar" adıyla yazdığı şerh de İst. da 1252 de basılmıştır. Metin, İst. da Mat. Âmir'e'de 1251 de litoğ. ile, 1266, 1267, 1285 te hurûfâtla, gene İst. da Mat. Harbiyye'de 1253 te, Mat. Bâb-ı Ser-askeri'de 1257 de, Ali Rızâ Mat. nda 1274, 1275, 1282 de, Ârif Mat. da 1318 de, Mustafâ Mat. nda 1295 te, aynı matbaada litoğ. ile 1301 de, Mısır'da Bulak'ta 1243, 1244, 1253 ve 1280 de, Taşkent'te 1315 te basılmıştır; daha birçok basmaları da vardır. Aḥmad Râşid Ḥalwatî-i Naşrî-i Anşârlî, metnini, her beytin altında arapça terc. ile 1255 te tamamlamış ve 1289 da Mısır'da basılmıştır. J. H. Hindley, 1809 da Londra'da, de Sacy tarafından, fransızcaya terc. ile "Pandnâme ou Le Livre de conseils" adıyla Paris'te 1819 da, bu tabii faksimile olarak Stokholm'da 1929 da bastırılmıştır; almançaya terc. i G. H. F. Nesselmann tarafından, ingilizceye terc. i E. F. Karani and Mahumed Gows Abdül-Kadir Aga tarafından yapılmıştır. "Pund-Namêh Faridoddin Attar" adını taşıyan bu terc. Bombay'da 1912 de basılmıştır. İsveç diline tercemesi: Shaikh Farîd-ud-din 'Attâr: Boken Pand-Nâmah, översatt pa Svenskt språk och öfverfört till Romenrsk skrift af Baron Erik Hermelin efter M. le baron S. de Sacy's text, 2. cilt, Stokholm, 1929. İst. da Mat. Şirket-i İrânîyye'nin de târihsiz bir tab'ı vardır. Kalkûte'de 'İk'd'al-marçân adlı mecmûada, Câmil'nin Yûsuf u Zallîha'sıyla 1862 de, ayrıca gene Kalkûte'de târihsiz, hindce terceme-siyle 1825 tab'ları vardır. Bombay'da 1277, 1280, 1896 M. de ve 1294 te bâzı risâ-

İleler bir arada, Dahlî'de 1268, 1270, 1291, 1292 de, Lekhnû'da 1284, 1869, 1872 de ve ikişer kere olarak 1873, 1876, 1877, 1878, 1904 te, ayrıca 1903, 1918 ve 1928 M. yıllarıyla 1302 H. de, 1279 da Mudarris tarafından; Lâhûr'da 1865 te ve iki kere 1933 te, 1317, 1338, 1343 te, Allahâbâd'da 1873 ve 1876 da, 1872 de farsça müntahabâtla, Kânpûr'da 1284 te "Panç gane" adlı mec. da, Tehran'da 1290 H. de ve 1316 Ş. H. de basılmıştır (Prof. Helmuth Ritter'in İslâm Ans. deki Attâr madde-siyle; cüz. 11, s. 12; Sa'îd Nafîsî'nin "Cust u cû dar ahicâl u âfar-ı Farîd'addîn 'Attâr-ı Nişâbüri" adlı eserine b. s. 109-110).

Cilt

892

4921

شمعی

Şam'î (1009 dan 1601 den sonra)

Şarh-ı Gulistân

(شرح گلستان)

Cilt eb'âdı : 16.2 × 15.8

Yazı eb'âdı : 11.4 × 6.6

160 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'lıyk. Metinlerin üstlerine surh çizgiler çekilmiş. "شعر، بیت، حکایت، قطعه، رباعی" gibi sözler surhla çizilmiş. Sonu eksik. Kenar-larda Surûri şerhinden hâşiyeler var.

Baş : سپاس بی پایان اول صانع بی نظیره که گلستان جهان صنعی ...
(1. b)

Son : بیت باکرستی قوت پرهیز نمائد آچلق و قدرتسزلق
(160. b)

Bu nüsha eksik olmakla beraber yazı ve imlâ bakımından devrine âittir.

Cilt

893

4922

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdı : 18 × 10.2

Yazı eb'âdı : 12.3 × 6.7 (İlk risâleye göre)

Üstü kâğıt kaplı, mıklaplı, harap mukavva ciltli.

I) (بروسوی) İsmâ'îl Hakkî (Brusavi. 1137 H. 1724-1725).
سلسله الطريقة الجلوتية بالجم Silsilat'at-Tarîkat'al-Calwatîyya. Türk.

Baş : سلسله الطريقة الجلوتية بالجم اعا ذها الله من نزعة الشيطان الرجيم
(1. b)

Son : حروف کهر دار ایله دیدم انک تاریخین
سلسله جلوتی اولدی ذهب بی کلام

(Târih misra'ı, I. H. nin vefât târihi olan 1137 yi ifâde ettiğine göre son eseridir. Ketebe siyah mürekkeple silinmiş. Yalnız "ق ذ ۱۲۲۰" târihi kalmış. Bu kitap, İst. Haydarpaşa Hastahânesi Mat. da 1291 de basılmıştır.)

II) Hakkânî (1015 H. 1606) : حلیه Hulya. Türk.

Baş : بسمیلله ایدهلم فتح کلام فتح اولتا تابو معنای بنام
(110. b)

Son ve k.: اولمادین بیک یدی تاریخین تمام بو رسالده تمام اولدی کلام
تمت علی ید ... بکر بن محمد بن بکر خواجه فی اواسط شهر
رمضان ... ۱۲۲۰
(140. a)

(4265 No. da kayıtlı mec. nin I. risâlesine b.)

III) Nâbî Yûsuf (1124 H. 1712) : خبریته Hayriyya. Türk.

Baş : بسم ...
حمد اول الله عظیم الشانه مبدع دائرة امكانه
(142. b)

Son ve k.: چون ابو الخير قونلدى نامك خير ایده حضرت حق انجمك
قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة ... عن ید اضعف العباد ...
قصاب زاده محمد علی
(187. b)

(2306, 2307, 2308 No.lara ve 2441 No.daki mec. nin ilk risâlesine b.)

Cilt

894

4923

واصف

Wâsıf:

Maemû'a-i Madâ'ih-i Mawlânâ

(مجموعه مدایح مولانا)

Türkçe

Cilt eb'âdı : 32.8 × 2.5

Yazı eb'âdı : 20.8 × 11.5

Sırtı meşin, üstü bez kaplı mukavva ciltli. Arkasında "مدایح مجموعه حضرت مولانا" yazısı, hurûfâtla ve yaldızla bastırılmış. 167 sahlfe. Her s. de 25 satır var. Yazı

رک'â ve Vâsîf'in elyazısı. İlk s. nin üstünde, gene kendi yazısıyla "جناب شمس تبریزی" mührü var. 1. kaydı "زراعت وقت اولشدر" ve 2. s. lerde Hz. Mevlânâ'nın hâl terc. geleneğe uygun bir tarzda ve muhtasaran yazılmış. 2-4. s. lerde Nakşî'nin (1270 H. 1853) "Hilya'-i Mawlânâ" sı vardır. Bundan sonraki s. de, yukarıda, ta'hyikle «جلال الدین» یا حضرت مولانا محمد جلال الدین «روی» mührü, altında da şu yazı var:

بر یادگار درویشانہ اولتی اوزره آثار سلفدن منقار قلملمه طوبلا یوب مرغ جانہ حیات
سرمدی بیلدیکم سلطان الاولیا سند الاصفیا برهان الاتقیاء حضرت مولانا محمد جلال الحق
والله والدين قدس سره اليقين افندمز حضرتلرينك مدايچني شامل ابيات لطافت آيات برمجوعه
مخصوصه شكلته قولنمشدر نكاه انداز التفات اولان اخوان باصفا بوقفیری بر دعای خیر
ایله یاد بیورملری نیازمدر ومن الله التوفیق

Bu yazının altında 1309 târihli ve ta'lyikle hakkedilmiş "بند مولانا واصل" mührü var. Kenarda dergâhın vakf mührü ve üstünde "درگاه فیض اکتنا حضرت مولانا" کتبخانه مذکورده دیگر "yazısı, bunun yanında, siyah mürekkeple "کتبخانه وقت اولشدر" kaydı mev- cut. Bu s. lerde numara yok. S. numaraları bundan sonra başlıyor ve ilk s. de içinde destarlî sikke resmi bulunan rokoko bir başlık var.

"Mevlânâ, Mevlânâdur, Mevlânâ ol, Mevlânâyile, Mevlânâyî" redifli şiirler 26. s. ye kadar sürüyor. 26. s. den 44. s. ye kadar boş. 44. s. den 47. s. ye kadar "Mesnevi", 47. s. den 56. s. ye kadar "Semâ", 56. s. den 65. s. ye kadar "Ney" redifli şiirler var. 66. s. den 115. s. ye kadar musammatlar, 115. s. den itibaren gazeller, mesnevîler ve kasideler yazılı. 163. s. nin sonunda, kırmızı mürekkeple "بیوک و کوچک والدہ محترمہ رائفہ شریفہ و حوّا سعدا خاتمک روحم لیجون فارین کرام حضرتانند بر فاتحه" kaydı yazılmış. 165. s. de "Kıt'a ve rübâyyât" başlığıyla ve karışık olarak 15 rubâî, 7 kıt'a var. Bunlardan sonra "Müfredât" başlığıyla 4 matla' ve 1 mısra' yazılmış. 167. s. den sonraki kısım boş.

Mecmû'adaki şâirlerin adlarını hurûf-ı hecâya göre yazıyoruz:

Esrâr, Enver, Enis, İsmâil, Eşref, Esif, İhyâ, Berri, Bakaayi, Pertev Paşa, Tecelli, Tâib, Tevfik, Tûrâbî, Sâkib, Sâbit, Celâl, Cezbî (Himmet-zâde. Mevzûb), Cevrî, Câzîm, Hakki, Hülmî, Hanîf, Hamdî, Hâmid, Hâkim, Hayrî, Haddî, Hudâyî, Husrev, Zihni, Rahmî, Rızâ, Râmîz, Reşâd, Rüşenî, Rahmetî, Rüşdî, Senihs, Saîd, Sâmi, Sâlih, Sâlim, Selâmî, Şeref, Şinâsî, Şefik, Şem'î, Şühûdî, Şeyhî, Şühî, Şahidî, Şemsi, Safvet, Sabûhî, Samtî, Sıdkî, Safâyî, Sâbir, Âkif, İsmet, Aynî, İzzet, Ârif, Aynî, Ankaa, İlmî, Âli, Galib, Gavsi, Garibî, Fâzıl, Fehîm, Fasih, Fidâyî, Fırâkıy, Fevzî, Fâtûma, Feridun, Kuddûsî, Kabûlî, Kâni, Günâhî, Kâzım, Lûtfî, Leylâ, Mahmûd, Mezâkî, Murad Munla, Muhlis, Muhammed Dede (Ağa-zâde), Nâfi', Niyâzî, Nazîf, Nâbî, Nebil, Nûrî, Nesib, Neyyir, Nâyî, Nâsır, Nakşî, Nâdirî, Nâzım, Nef'î, Neylî, Vâsîf, Vehbî, Hemdem.

Baş : هله باغ بهشت آسا در درگاه مولانا
حرم جنت الماوی در درگاه مولانا
(s. 1)
Son : مصرع بنده اول حضرت مولانا به که آزاد اوله سین
(s. 167)

(Misra'da vezin bozuk. "بنده اول حضرت مولانا به" olacak; yanlış yazılmış. Mecmû'adaki şiirlerin birçoğu 2163 No. da kayıtlı mecmûada mevcuttur; karşılaştırılması icâb eder. Vâsîf'in ayrıca 2164 No. da kayıtlı bir mecmuası daha vardır. İst. Üniv. K. Türk. yaz. da da aynı tarzda toplanmış olan ve 1186, 2951 No. larında kayıtlı bulunan iki mecmûası mevcuttur.)

Cilt

4925

895

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 29,7 × 10,5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Alêlâde cilt. 86 s. Yazılar birkaç kişinin elinden çıkmış. 4. a ya kadar pek güzel bir ta'lyik. 4. a dan 17. a ya kadar X-XI. asrın (XVI-XVII), divânîye çalar nesta'lyik. 17. b - 21. a çok güzel ta'lyikle yazılmış. Bundan sonraki yazılar çirkin. İçindekiler:

I) 'Attâr'ın bir şi'ri, Mawlânâ'ya atfedilen müstezâd, Mawlânâ'nın birkaç şi'ri, Kâsım-ı Anwâr, Şâhidî, Da'fî, Aâhmad (Dukakin-zâde?) ve Hâfîz'ın şiirleri (1. b - 5. b).

II) Hâfîz'ın,

در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد عشق پیدا شد و آنش بهمه عالم زد
matla'lı gazelinin türkçe şerhi (56. b - 13. b).

III) Câmlî'nin

ز دریای شهادت چون نهک لابرآرد سر نیم واجب آمد نوح را در وقت طوفانش

beytinin türkçe şerhi (14. a - 15. b. O. M. I, cildin 164-165. s. lerinde, 1091 H. de (1680) vefât eden Muhyî'd-dîn-i Burûsawî'nin bu beyti şerhettiğini kaydediyor. Fakat bu şerh midir; kesin birşey söylemeye imkân yok.).

IV) Haqârât-ı Hams hakkında türkçe bir yazı (15. b - 16. a).

V) 969 da (1571-1572) vefât eden, Maṭnawî ve Hâfız şârihi Surûrî'nin, Hâfız'ın,

دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند گُل آدم برشتند و بیپانه زدند
matla'lı gazelinin türkçe şerhi (16. a - b).

VI) عبيد الله بن محمود الشاشي 'Ubayd-Allāh b. Muḥamūd'aş-Şāşî: Abū-Sa'īd Abū'l-Ḥayr'in (440 H. 1049),

حورا بنظارة نگارم صف زد

misra'ile başlıyan rubâisine ve bilhâssa bu rubâinin hastaya okunması husûsuna âit farsça şerh (Bu şerh, Amîr'ul-umerâ' Calâl'ad-dîn Amîr Bâyezîd adlı birisinin adına yazılmıştır. 17. a - b. Bu rubâî'nin inşâd sebebi hakkında "Nafahât" ta, Abū-Sa'īd Abū'l-Ḥayr'in hâl terc. e b. s. 344. Şârih 'Ubayd-Allāh, Hâcogân'dan 'Ubayd-Allāh-ı Ahrâr'dır; 895 H. de vefât etmiştir (1490. Hâl terc. için Nafahât'a; S. 444-455; mufassal hâl terc. için de Şafî 'Alî b. Ḥusayn Wâ'iz'in, "Raşahât 'Ayn'al-Ḥayât"ının İbni Muḥammad Şarîf'al-'Abbâsî Muḥammad tarafından türkçeye tercemesine b. İst. 1269 — Mustafa Vahbî Mat. s. 254-412). Şerh 17. a - b dedir. 1719 No. lu mec. da II. risâle, bu şerhtir (b.)

VII) أمير بخارى Amîr Buḥārî (1049 H. 1639):

Mawlânâ'ya atıf ve isnâd edilen

دوش وقت صبحدم در چرخ بالان یافتم در میان دانه خشخاش سندان یافتم
beytiyle başlıyan gazelin türkçe şerhi (18. b - 20. a).

VIII) Bâzı arapça ve farsça şiirler (20. b - 27. b).

IX) قصيدة عينيه 'Ayniyya (Bu adı biz yakıştırdık) Kasîde, hacc menâsikini enfûse tatbiyk ederek te'vil eylemekte, hilkatî, devri, anlatmakta, bu arada,

واخرجنی من بعد تکمیل هیکل
فقی اوّل الشهر المحرم حرمة
الى العالم الارض من هوصانع
ظهوری وبالسعد العطارد طالع
من الهجرة الغراء سقني المراضع
بستين مع سبع على سبعائه
beytiyle 767 muharreminin ilk günü (1365) doğduğunu bildiren birisindir (33. a) ve 536 beyittir. On satırarak arapça mensûr bir mukaddimeyle başlamaktadır. Bu mukaddime, بسم الله الرحمن الرحيم وبه تقي الحمد لله الذي اودع البيان الالهي بدیع المعاني, «الفاخرة وجعل من الكلم ما يقرب في حد الانجاز...» (28. b).

Baş : فواد به شمس الحبة ساطع
وليس لنجم العدل فيه مواقع
(28. b)

Son : عليه سلام الله مني وانما
سلامي على نفسي السقيسة واقع
(35. b)

X) رسالة الاحدية: Muḥyi'd-dîn İbni 'Arabî (638 H. 1240) Risâlat'al-Aḥadiyya. Arapça.

Baş : بسم... الحمد لله الذي لم يكن قبل وحدانيته...
(36. b)

Son : فاما من له نظر فلما تفاوت بينهما بل الجميع سوا عنده والله اعلم
بالصواب...
(39. a)

(Osman Yahya'nın "Histoire et Classification de L'oeuvre d' Ibn 'Arabi" sine b. Damas — 1964, I, s. 145-146.)

XI) آفاق و انفس: Ni'mat-Allāh-ı Walî (834 H. 1434) 34 beyitlik farsça bir kasîde.

Baş : در دو عالم چون یکی دارندة اشیا بود
هر یکی در ذات خود یکنای بی همتا بود
(39. b)

Son : یاد کبر این نکتهای نعمة الله یادگار
تا ترا امروز پند و مونس فرد ابود
(aynı)

(Şah Ni'mat-Allāh-ı Walî'nin hâl terc. ve eserleri için b. Târih-i Nazm u naṭr; I, s. 187-190.)

XII) Aḳalat'al-Mustawfiza: Muḥyi'd-dîn İbni 'Arabî: المغلة المستوفزة. Arapça.

Baş : الحمد لله الواهب الذي افتتح وجود السوى بالارواح المهمة...
(40. b)

Son : ثم يفصلها في النفس الذي هو اللوح فهو محل التجميل والنفس محل
التفصيل وهذه القلم ٦٣ سنا و ٦٣ جها من حيث ما هو عقلا
(41. b)

(Bu risâle, İst. Üniv. K. T. y. da 697 No. da kayıtlı mec. nın 101. b - 119. a yap. larında, A. Y. larda 3318 No. da kayıtlı mec. nın 9. b - 31. a yap. larındadır. Bu mec. daki 40. - 41. b deki kısım noksanlıdır. Osma Yahya'nın, Histoire et Classification de L'oeuvre d'Ibn 'Arabi" sine b. Damas — 1964, s. 516-517.)

XIII) سؤال حضرت جلال الدين رومی قدس الله سره العزيز وجواب عز الدين
نورالله مرقدہ Su'âl-ı Hâdîrât-i Calâl'ad-dîn-i Rûmî wa cawâb-ı 'İzz'ad-dîn. Farsça.
Mawlânâ'ya isnâd edilen ve onun oluyun

کوه اندر پنبه دانی یافتم دانی که چیت بحر اندر سرمه دانی یافتم دانی که چیت

matla'iyile başlıyan gazelin her beytine bir beyt ile cevap (42. b - 43. a).

('İzz'addîn, 904 te; 1498-1499; Mazandarân'da vefât eden 'İzz'ad-dîn-i Âmulî olsa gerek. Rayhâna'ye b. I, s. 30. 2121 No. da kayıtlı mec. nın I. risâlesidir; b.)

XIV) İbni Kamâl'in rûh hakkındaki risâlesinin şerhi (Türkçe. 1025 te; 1616; vefât eden ve Halicatiyya'den Ramadâniyya kolunu kuran Ramadân'ın dileğiyle şerhedilmiş. Şârih belli değil.).

Baş : . . . حمد بی حد و ثنائی لایعد اول خالق ازل . . . (45. b)

Son : انرا که خبر شد خبری باز نیاید بو معنایه اشارتدرالله تبارک و تعالی جمله طالبلره طریق رسول الله کشف اندوکی اسرار الهیه ایله مناسبت اتمش قولارندن ایلله آمین بحق سید المرسلین (48. b)

XV) Ahlak'a dâir farsça bir risâle (49. b - 51. b).

XVI) Muhammediyya'dan seçme parçalar, 'Âlî'nin, Usûl'nin gazelini tahmisi, Naw'î'nin terci'i, Hudâyî'nin (Şâhidî'nin babası değil) müseddes-i mütekerri, tıbbî âit yazılar, Wahşî'nin Husrev u Şîrîn'inden beyitler, bâzı beyit ve kıt'alar, Latîfî'nin şi'ri, na-tamâm bir kaside, daha bâzı şiirler, Osmanlı pâdişahlarından II. Mahmud'a kadar olanların cülûs târihleri v.s. (48. a - 71. a. Bunlar yeni ve değişik yazılardır).

XVII) Risâlat-al-Gawâiyya (Arapça). Risâlat-al-Gawâiyya (Arapça). Risâlat-al-Gawâiyya (Arapça).

Baş : . . . الحمد لله کاشف الغمه والصلوة علی نبیه خیر البریه (71. b)

Son : اغوث الاعظم المحروم عن المعراج هو المحروم عن الصلوة عندی (72. b)

('Abd'al-Kâdir Gıylânî'ye de nisbet edilen bu risâle için 2121 No. lu mec. nın VII. risâlesinin izahına ve Osman Yahya'nın, "Histoire et Classification de L'oeuvre d' Ibn 'Arabi" sinin I. c. nin 275. s. deki 194. risâleye b.)

XVIII) Bâzı hastalıkların tedâvisi, Muhtâf, 'Amikî ve diğer şâirlerin şiirleri, "eşref-i sâât" cetveli (73. a - 83. b).

Bu kısımlar da muhtelif ve yeni yazılardır. Asıl mec. tahminen X-XI. yüzyılda (XVI-XVII) tetrif edilmiştir.

عزت منلا (کجهجی زاده)

'İzzat Munlâ (Kaşaci-zâda. 1245 H. 1829):

Mihnat-Kaşân

(محت کشان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 24 × 15

Yazı eb'âdî : 17 × 8.6

Kenarları yaldızlı zencirek cetvelli, mıklaplı koyukırmızı ciltli. 118 yap. Her s. de 19 satır var. İlk iki s. nin kenarları ve misra' araları altın cetvelli. Başta rokoko tarzı müzehheb bir başlık var. Öbür s. lerin kenarları ve misra' araları tek surh cetvelli. Başlıklar surh. Yazı ta'hyk. Mihnat-Kaşân'ın, 'Âtîf-zâda Husam tarafından derlenip tedvîn ve Wahîd tarafından tebyiz edildiğini, sondaki beş beyitlik bir kıt'ada,

اوراق ایچنده جوهر بکسته تاروش

قالشدی بویه بو اثرم نابدید دهر

. . . . .

یازدی بداهة ایکی تاریخ جوهری

لایق دگلمی خاممه دینسه فرید دهر

محتکشان عزتی جمع ایلدی حسام

تحریر قبلدی نسخه سن اول وحید دهر

diye tesbît ve son iki misra'nın noktalı harfleri 1240 yılını göstermekle o târihte yazıldığını ifâde etmektedir.

Baş : بنام انیس دل بی کسان بهین مرهم درد محت کشان (1. b)

Son ve k.: آجتمه بنی گچمش اوقاتمه نهایت بوله حسنله خاتممه

تمت بعون الله الملك المثنان . . . علی ید . . . محمد رجب بن محمد

حسین . . . سنه ست واربعین ومائین والف فی شهر الجهاد الاول

(118. b)

(Bu nüsha, 'İzzat'ın vefâtından bir yıl sonra istinsâh edilmiştir. 4362 No. ya da b.)

Cilt eb'âdî : 21 x 12

Yazı eb'âdî : 15.3 x 7.2

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları meşin mukavva ciltli. 154 yap. İlk kitapta her s. de 23, ikincisinde 21, üçüncüsünde 25, son kitapta 21 satır var; yazı ta'hyk. 4 eser de Tâ'ib Aḥmad'in.

I) Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları meşin mukavva ciltli. 154 yap. İlk kitapta her s. de 23, ikincisinde 21, üçüncüsünde 25, son kitapta 21 satır var; yazı ta'hyk. 4 eser de Tâ'ib Aḥmad'in.

دیدى تاريخى بو تأليفك صحت آباد شفا پيرايى

beytinden anlaşıldığı gibi 1120 H. de (1708-1709) te'lif olunmuş. Yazı güzel bir ta'hyk. Başlıklar ve hadisler, "قلمه" sözleri surhla yazılmış. Birçok yerde, metinde çizgilerle silintiler, kenarlarda bâzan aynı yazıyla, bâzan başka bir yazıyla tashihler, bu arada mısra'ların, hattâ beyitlerin, kenarda tashih edilmiş şekilleri mevcut. Bunlara nazaran müellif hattı olması ihtimâli hatıra gelirse de 72. a da aynı yazıyla başlayan ve aynı tarzda devâm eden "Aḥlâk-ı Aḥmadî" nin sonundaki ketebe, "Bulbulcî-zâde Muḥammad Şâdîk b. 'Alî" ye âid olduğundan ve yazıldığı târihte müellif sağ bulunduğundan, müellifin yazmasıyla karşılaştırıldığına hükmetmek gerekiyor.

Baş : الحمد لله . . . هذا باعث جمع حديث اربعين
پادشاه جم جاه
کردون سریر شاهنشاه کتبی پناه مجلا ضمیر . . .

(1. b)

Son : دیدى تاريخى بو تأليفك صحت آباد شفا پيرايى

(17. a)

(1177 de yazılmış bir nüshası, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. ında 2250 No. da kayıtlıdır.)

II) Tâ'ib: Tâ'ib: حديقۃ الوزراء Hadîka'tal-Vuzarâ'. Türk.

Baş : حمد وثناى مالک الملک جهان آفرين . . .

(19. b)

Son : من بعد سلسله کبره کلامه فاصله سکوت ویرمک مناسب گورلدى تاريخ

بيلان چن آرای رياض معنا

دیدى تاريخ بو نو گلشنه گل باغ بهين

۱۱۳۰

(70. b)

(İst. da "Ceride-i Havâdis" Mat. da, 1271 de basılmıştır.)

III) Tâ'ib: Tâ'ib: اخلاق احمدی Aḥlâk-ı Aḥmadî. Türk.

910 da (1504-1505) vefât eden Munlâ Husayn-ı Wa'iz'in "Aḥlâk-ı Muḥsinî" sinden terceme yollu, III. Ahmed adına yazılmış bir eserdir. İbâdet, ihlâs, duâ, şükür, sabr, rızâ, tevekkül, hayâ, iffet, edeb, ulûv-i himmet, azm, cidd ü cehd, sebât . . . gibi 40 bâbdan meydana gelmiştir; ilk kitab olan "Şühbat-ahbâd" in yazısıyledir. Başlıklar, "قلمه، حکایت" gibi sözler, âyet ve hâdisler surhlarıdır.

Baş : کوثر حمد وثناى خداوند عظيم كه . . .

(72. b)

Son ve k.: ظلّ ظليل عدل ورافترلى مفارق عامه علميانه ممدود ومرهون اوله

مصرع اين دعا را از همه خلق جهان آمين باد

الهي تابود افلاك وانجم مبادا نام نيكش از جهان كم

حرره الفقير الحقير محمد صادق بن على المدعو ببولوجى زاده غفرلها سنه عشرين ومائة والف من هجرة من له العز والشرف

(109. b)

خاتمه كتاب اجمال مزايای وصابی حکای حکمت ماب (110. b - 113. a da surhla yazılmış başlığıyle kitabın hâtimesi var. Nihâyet; aynı tarzda biten bir kısmın son tarafları,

خاتمه نامه پند اشتال خير دعای شه نيكو حصال

beytiyle başlayan kısmının aynıdır; 109. a - b.)

(Bu kitap İst. da, 1256 da basılmıştır.)

IV) Tâ'ib: Tâ'ib: حديقۃ الملوك Hadîka'tal-Mulûk. Türk.

Baş : خورشيد جهانتاب حمد وثناى رب عظيم

(114. b)

Son : قال الله تعالى قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله يغفر

(154. b)

(Talhiş'an-Naşâyih" adı da verilen bu kitap noksandır. Kalem değişik olmakla beraber yazı aynı. 114. b - 143. b s. lerinin kenarları altın cetvelli. Bu s. den sonra cetvel yok. İst. Rûz-nâme-i Ceride-i Havâdis Mat. da 1283 te tam olarak basılmıştır.)

Cilt

898

4934

مسعود بن عمر القاضي التفتازاني

Mas'ûd b. 'Umar'al-Ķāḍī al-Taftāzānī

(792 yahut 93 H. 1390-1391)

Şarh'al-'İzzī fi't-Taşrīf

(شرح العزى في التصریف)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 11.5

Yazı eb'âdî : 11.8 × 5.7

655 H. den (1354) sonra vefât eden 'İzz'addîn Abî'l-faḍâ'il İbrâhîm b. 'Abd'al-Wahhâb b. 'İmâd'addîn b. İbrâhîm'az-Zincânî'nin "العزى في التصریف" al-'İzzî fi't-Taşrīf" adlı eserinin bâzı fevâid ilâvesiyle şerhidir. Bu kitap, Taftâzânî'nin onbeş yaşındayken 737 H. de (1336-1337) yazdığı ilk eserdir (Kasf; II, s. 1138-1140; Rayhâna; I, s. 219). Cildi köşebentleri ve şemsesi gömme ve altın üzerine gül dalı ve çiçeği motifli, mıklaında da küçük şemse ve köşebentler bulunan tâmir görmüş, biraz yıpranmış meşin. İç kapakta da düz ve cildin rengi olan koyu kahve-renginden daha açık pembemsi ve yaldızla yapılmış, ortasında bir küçük nokta bulunan sekiz yapraklı ve kenarları mızraklı (şuâ'lı) şemse var. 139 yap. Her s. de 10 satır. Cilt ve yazı, yazılış târihi olan IX. (XV) asra âit .Kâğıdı filigransız, aharlı ve kalın. Başta lâcüverd içinde altın safiha, ortasında gayet güzel bir Besmele var. İlk iki s. de kenarları siyah mürekkeple çizilmiş, biri ince, öbürü kalın iki altın cetvel, bu cetvellerin dışında lâcüverd cetvel var. Diğer s. ler, iki siyah çizgi içinde ince altın cetvelle çerçevesi. Sarfa âit istilâhlar, sona kadar altınla yazılmış, üstleri surhla çizilmiş.

Baş :

(1. b)

Son ve ketebe:

وكذا البواقى والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب واليه المرجع
والمآب فحمدًا لمنم وفنًا لتمام كتابة هذا الكتاب في تاريخ سنة اثنى
وسبعين وثمانمائه وصلى الله على محمد وآله

(139. a)

Rayhâna, bu eserin İst. ve Kahire'de basıldığını bildiriyor. 'İzzî'nin terceme ve basmaları için Al-Mu'cam'al-Matbû'ât'a, Taftâzânî ve eserleri için aynı kitaba b. (c. I, s. 977, 936-938)

Cilt

899

4985

جعفر چلبی (تاجی زاده)

Ca'far Çalabî (Tâcî-zâda. 920 H. 1514)

Munşâ'ât

(منشآت)

ARAPÇA, FARŞÇA, TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 13

Yazı eb'âdî : 12.9 × 8

Kenarları düz cetveli, ortası yaprak motifli şemseli, fersûde, yumuşak meşin cilt. Başta lâcüverd üzerine güzel bir başlık tezhibi var; fakat tamamıyla bozulmuş. Bu tezhibin üzerinde, surhla "هذا انشا يا خط" تاج مرحوم" yazısı var. Başlıklar surhla yazılmış. Her s. nin kenarı dışta iki, içte bir siyah çizgi içinde altın cetvelle çerçevesi. Mektupların başlıklarının kenarlarında siyahlaşmış lâcüverdle yaprak ve çiçek motifleri mevcut. Başta, bir hadis-i kudsiden sonra Hz. Peygamber'in Kayser'e gönderdiği mektupla cevâbı, Hz. Peygamber'in ve ilk dört halifenin mektupları, evliyâyâ, emir, yâni seyyid olanlara, ümerâdan pâdişâha yazılacak mektup örnekleri, Süleymân-ı Kanûnî'nin Şâh Tahmasb'a, Selim'in Şâh İsmâill'e, Fâtih'in Uzun Hasan'a gönderdiği mektuplar, sâdâta gönderilecek mektup sûreti, gedik ve tımara dâir mektuplar, a'lâdan ednâyâ, ednâdan a'lâyâ yazılacak mektup örnekleri var. Yazı X. asrın (XVI) tipik ve siyâkâta çalar divânî kurması neshi. S. lerdeki "د" lerin keşideleri hep aynı tarzda çekilmiş; göze bir şiir gibi görünmede. 29 yap. Her s. de 15 satır var. Sonu eksik. Son s. de, cetvelin dışında, pis bir yazıyla "س" ۱۱۸۱ kaydı var; bu, bir temellük târihi. Baştaki yazıya göre Tâcî-zâda'nın elyazısı.

Baş : لوح محفوظه بازیلان مکتوب رب العالمیندر بسم الله . . . انی انا
الله لا اله الا انا

(1. b)

Son : عرض حال داعی اخلاص فعال وبنده بی مجال بودرکی

(29. b)

Cilt

900

4936

نظمی زاده مرتضی حسین

Nazmî-zâda Murtaḍâ Husayn (1134 H. 1721-1722)

Zayl-i Siyar-i Nâbî

(ذیل سیر نابی)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdî : 21.2 × 14

Yazı eb'âdî : 17 × 8

Cildinden kopmuş; cildin yalnız arka kapağı kalmış. 88 yap. Her s. de 23 satır var. Başlıklar, "نظم" gibi dikkati çekmesi gereken yazılar surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. S. kenarlarında bakırı fazla altın cetvel, başta pek kötü bir başlık var.

Baş : یارب دلی لوحه عرفان ايله مرآت تجلیات رحمان ايله
(1. b)

Son ve k.: وسایه فضل وعنايتده درامان اولملری مسؤل بارگاه عزتدر واغفر
اللهم . . . مسوزن تر زبان ايله رشتنه تحریره نظمى دست احقر احقر
واضعف عبد الرحمن اشرف ايله . . . اربعین ومائین والف رجب
المرجینک سکزنجی گونی سررشته اتمام وصول بولدی . . .
(88. b)

(Abdürrahman Aşraf, ketebesinde, Nazmî-zâde'nin elyazısı nüshadan istinsâh ettiğini anlatmak istiyor sanırız.)

Cilt

901

4938

شاهدی ابراهیم
Şâhidî İbrâhîm (957 H. 1550)

Gulşan-i Tawhîd

(گلشن توحید)

FARSÇA

Kitabın eb'âdı : 95.5 × 15

Yazı eb'âdı : 18.6 × 9

Ciltsiz; yazı Türkistan ta'lıyıkı. S. kenarları bir siyah, iki surh cetvelle çerçevesi. Beyit aralarında birer surh cetvel var. "Maṭnawî" den intihâb edilen her beyit, beş beyitle şerhedilmiş ve 940 ta (1533-1534) tamamlanmıştır. Bu kitaba "Mfredat-ı Mufradât-ı Maṭnawî" de dendiğini öğreniyoruz (8. a. beyit. 7). Altı ciltten seçilen beyit sayısı, yüzdür (aynı; beyit. 2). 127 yap. Her s. de 15 satır var. Maṭnawî beyitleri kötü bir surhla yazılmış.

Baş :

بسم . . .
حمد لا احصى ثنای بی قیاس بی نهایت منت بی حد سپاس
(1. b)

Son ve k.:

خود نوشت ختم کردش از زمان
نهمصد چل سال بود تاریخ آن
تمت الكتاب . . . فی ید . . . الله یارودر بستم شهر ربیع الثانی و در
حین نور و بروز چهارشنبه اتمام یافت سنه ۱۲۶۳
(127. a)

Cilt

902

4940

شوقی

Şawķî (962 den sonra. 1554-1555)

Manâkıb-ı Amîr Sultân

(مناقب امیر سلطان)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdı : 20.5 × 13

Yazı eb'âdı : 14.6 × 7.9

Sonradan mukavva bir kapak içine konmuş. 60 yap. Her s. de 12 satır var. 18 menkabe ve bir hâtmeden meydana gelmiş. Yazı güzel ve hareketli nesih. Başta altın çerçeve içinde ince altın çiçek ve dallarla bezenmiş bir başlık içinde sülüs ve altın yazıyla "مناقب حضرت امیر ائدی رحمة الله علیه" yazılı. Bütün s. ler, dışta bir siyah ince cetvel olmak üzere iki siyah ince cetvel içinde ince altın çerçevesi. Metin içinde geçen şüirlerin kenarları ve mısra' araları aynı tarzda altın cetvelle ayrılmış. "نظم" "sözleri ve arapça olan menkabe başlıkları altınla yazılmış; cümle sonlarına altın duraklar konmuş.

Baş : ابتدای کلام حی قدیم اولدی بسم رحیم حمد کریم
(1. b)

Son : سنک لطفوکه توفیض (تفویض) اولدی مادام
که ساکّه بودر آخر مقالوم
(60. b)

O.M. Şawķî Muḥammad b. Aḥmad'in, Nür-Baḫşıyya tarikatinden olduğunu, vefâtında Emîr Sultan civârına defnedildiğini, Manâkıb'ı, 962 de yazdığını, elyazısı olan nüshasının İst. Selimiyye K. de bulunduğunu yazıyor ve diğer eserlerini kaydediyor (III, s. 72-73). 970 te (1562) vefât eden Manisalı Tanâ'î Muḥammad'in de "Manâkıb-ı Amîr Sultân Muḥammad Şams'ad-dîn-i Buḫârî" adlı mensûr bir eseri vardır ve 1289 da İst. da İzzet Ef. Mat. da basılmıştır. 840 ta (1436) Tuzla'da vefât eden Gönenli Yahyâ b. Baḫsî'nin, Rumeli Yenişehirli Ni'mat-Allâh'ın, İbrâhîm Çalabî'nin "Wasîlat'al-Maṭâlib wa Cawâhir'al-Manâkıb" adlı ve Emîr Sultan'a dâir manâkıb kitapları vardır. O.M. I, s. 199-200. Yahyâ'nın 832 de (1428-1429) yazdığı Manâkıb, İst. Üniv. K. de, türkçe yaz. larda 6412 No. dadır. 1042 de (1632) vefât eden Ḥusâmî'nin de bir Manâkıb'ı vardır ve aynı K. nin aynı kısmında 2370 No. dadır.

Cilt

903

4966

عطا الله محمد (شيخ الاسلام)

'Aṭā'-Allāh Muḥammad (Ṣayḥ'al-İsalām 1127 H. 1715)

Fatwā Macmū'ası

(فتوى مجموعى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 29.5 × 18.5

Yazı eb'âdî : 19 × 9.7

Tâmir görmüş, ortası ve mıklabı şemseli meşin ciltli. 388 yap. İlk yap. a numara konmamış. S. kenarları surh cetvelli. Baplar surhla yazılmış. Her s. de 27 satır var. Fetvâ mec. larından toplanmış ve baplara ayrılmış fetvâları hâvî. Baş tarafta kendisini, «عطا الله محمد الحقيير» diye tanıtan müellif, şeyhulislâmın fetvâlarını topladığını ve 1068 de (1657-1658) şeyhulislâm olan Minkârî-zâda Yahyâ'nın meşihatı zamânında ve bu zâta merhûm dediğine göre onun vefât yılı olan 1088 den (1677. İlmiyye Sal. s. 483) sonra bu fetâvâ mec. nı, bilhâssa "fetâvâ-yı müşkile"-yi bir araya getirerek te'lif eylediğini, fakat bu kitabın zâyi' olduğunu, sonradan tekrar çalışıp meydana koyduğunu bildiriyor. Bu zât, Minkârî-zâda'nın talebesinden olan ve 1125 te (1713) meşihat makaamına geçen, iki ay, yirmi gün sonra azledilip 1127 de (1715) vefât eden Muḥammad 'Aṭā'-Allāh'tır (aynı eser; s. 501). Sicill, bu zâtın hâl terc. inde, "fıkhta müfred-i zamân" olduğunu ve "Fıkḥ-ı 'Aṭā'-ı"-nin, bunun eseri olduğunu yazıyor (III,; s. 475-476).

Baş : بسم ... حمد وسپاس وشكر بى قياس ...
(İlk yap. b)

Son ve ketebe: حدّ قديم نادر الجواب برامردر كه اوآنى بلور اوليه حدّ القديم
مالا يحفظه الاقران من المحيط البرهاني ... وبدأت تحرير هذا الكتاب
فى شهر رجب الفرد لسنة ست عشرومئة والف من هجرة النبويه ...
وانا الفقير ... محمد بن حبيب القاضى المعزول عن قضاء ايلغون غفرله
(388. b)

Cilt

904

4967

بغوى

ابومحمد الحسين بن مسعود القرأ

Abū-Muḥammad'al-Ḥusayn b. Mas'ūd'al-Farrā' al-Bagawī
(516 H. 1122)

Maṣābiḥ'as-Sunna

(مصابيح السنه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 29.5 × 21

Yazı eb'âdî : 22.2 × 14.5

Kenarları ve sırtı meşin, fersûde, üstü ebri kaplı cilt. 246 yap. Her s. de 13 satır var. Harekeli ve çok güzel nesih bir yazı. Baplar, «صلى الله عليه وسلم» sözleri, âyetlerle hadîslerin alındığı kitapların, sonlarındaki hadîs nevîlerinin adları güzel bir celi sülûsle yazılı. «كتاب النكاح» tam «باب ثواب هذه الامه» nin sonuna kadar.

Baş : بسم ... كتاب النكاح من الصحاح عن عبد الله بن مسعود قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم معشر الشباب من استطاع منكم الباه ...
(1. b)
Son ve k.: مثل امتى كلطر لا يدرى اوله خير ام آخره تمت ... فى تاسع
شوال سنة ثلث وثلثين وسبع مائة ... على يد ... محمد بن ... ابن ...
محمد ...
(264. b)

(Maṣābiḥ, 2 cild olarak Bulak'ta, 1294 te ve Mısır'da, Muṣaṭṭa'la iki cild olarak 1318 de basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Maṣbū'ât, I, s. 573.)

Cilt

905

4968

زمخشري

Cār-Allāh Abū'l-Ḳāsim Maḥmūd b. 'Umar'az-Zamaḥşariyy'al-
Ḥwārazmī (538 H. 1144)

Al-Kaşşāf 'an Ḥaḳā'ik'at-Ta'wīl

(الكشاف عن حقائق التأويل)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 26.3 × 17

Yazı eb'âdî : 18 × 12

Pek bozulmuş, yıpranmış, kenarları zencirekli, ortası hendesi yıldızlı, kıyı-
larında hendesi şekilleri, ortasında şemseyi muhtevî, mıklaplı, altınları dökülmüş

kakmalı, içi, VII-VIII. yüzyıllara âit iç kâğıdıyle kaplı Selçuk cildi. Kapak yaprağında 746 da bir kırâat kaydı bulunduğuna göre bu târihten önce yazıldığı muhakkak. Yazı harekeli nesih. "قال، قلت" gibi sözler, biraz kalın ve sülûse yakın bir yazıyla yazılmış. 210 yap. Her s. de 23 satır var. Kâğıt filigransız, kalın ve az aharlı. Sûre başları surhla yazılmış. Besmeleler sülûs. Kur'ân-ı Kerim'in XXXVIII. sûresinden (Şâd) CXIII. sûresinin (al-Falağ) başına kadar (Bu sûre tam değil; en az bir yaprak eksik).

Baş : بسم ... صادق على الوقف وهي أكثر القراءة
(1. b)
Son : وقرئ قل اعوذ بحذف الهمزة ونقل حركته
(210. b)
(71, 81, 87 ve 93 No.lara da b.)

Cilt

906

4981

کمال امی

Kamāl 'Ummī (880 H. 1475)

Dīvân-ı İlâhiyyât

(ديوان الهيات)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdı : 21 × 8.5

Yazı eb'âdı : 11.7 × 8.7

Cildin alt kapağı kopmuş; sonu eksik. 107 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı harekeli nesih. Her satırda bir mısra' var. Aralarda "وله، ايضا" gibi sözler surhla yazılmış.

Baş : جو بشلدق سوزه اول بنام بسم الله
که هر ایشومز ابتر قومیه اول الله
(1. b)
Son : چوق اغلیورق وار سین اول حضرة يلوار سین
حقا که بک بوز قره سین بر طمله کوز یاشیله یور
(107. b)

Kamāl 'Ummī, Camāl-i Hılwatî pirdaşlarından ve Muḥammad Bahā'addîn-i Erzincânî halifelerindendir. Karaman'da vefat ettiği rivâyet edildiği gibi Manisa'da da bu zât adına bir kabir mevcuttur. Niğde Mevlevîhanesinde medfûn olduğu da

söylenir (O.M. I, s. 152). Latifi tezhkiresiyle Macallat'an-Nisâb'da, Wafayât-ı Ayvansarayî'de ve Sabri kataloğunda hâl terc. mukayyettir. Dîvânı, Millet K. de Ali Emîri kitapları arasında 40 ve 41, Süleymâniye'ye mülhak Pertev Paşa Kitaplarında 415, Hacı Mahmud kitaplarında 3343 ve 3357, Bayazıt Devlet K. de 3357, Topkapı Sarayında Sultan Reşad K. de 545, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. da 584 ve 5677 No. larda kayıtlıdır (Nâil K.). İst. Üniv. K. de 5677 No. daki divan bir mecmûada, 1. b - 42. b yap. dadır ve çok muahhar bir nüshadır. 584 No. daki nüsha harekeli nesihle yazılmıştır ve devrine âittir.

Cilt

907

4983

احمد بن حسن الكفوى

Ahmad b. Hasan'al-Kafawi

Şarḥ-i Hadîṭ

(شرح حديث)

ARAPÇA

Kitabın eb'âdı : 17 × 12.5

Yazı eb'âdı : 11.5 × 78

Ciltsiz. Yazı güzelce bir nesih. 28 yap. Her s. de 13 satır var. İlk iki s. nin kenarları, bakırı fazla altın, öbür s. ler surh cetvelli. 1. a da, « رسالة شريفة تأليف » yazılı. « العارف بالله تعالى احمد افندى بن حسن الكفوى الحنفى غفر الله له ولوالديه آمين » « الارواح جنود مجتدة ... » hadîs-i şerifinin şerhine ve rûha dâir bir risâle. Müellif, dibâcede adını, « الضعيف الراجى عفو ربه اللطيف احمد ابن » diye anmada. Yazılı târihine ve ketebenin, te'liften ferâğı bildirmesine bakılırsa müellifin elyazısı, yahut elyazısından yazılmış olduğuna hükmetmek gerek. Sicill'de 1132 de (1719-1720) vefât eden Şayḥ Murâd-ı Buhârî halifelerinden ve Emîr Buhârî Şeyhi Kırmılı Ahmed var; 1156 da (1743) vefât etmiş; şârihin bu zât olması ihtimâli var (I, s. 248).

Baş : بسم ... الحمد لله خالق الارواح والاشباح
(1. b)

Son : انا على الذى منه وجدت وبه ظهرت وبه بطنت ... قد وقع
الفراغ من تأليف هذه الرسالة الشريفة ... فى اول شهر جمادى الآخرة
من شهر سنة ١١٠٥ ...

(27. b - 28. b)

Cilt

908

4984

لامعى محمود بن عثمان بن الياس

Lâmi'î Maḥmūd b. 'Uṣmān b. İlyās

(938 H. 1531-1532)

Şaraf'al-İnsân

(شرف الانسان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 17.3 × 12

Yazı eb'âdı : 11.8 × 6.5

Ciltsiz. Başı ve sonu noksan. 65 yap. Her s. de 15 satır var. İlk s. altın yaldız cetvelli. Başta altınla «الجلد الثاني من كتاب شرف الانسان بسم الله الرحمن الرحيم رسيدن» yazılı. Başta bir fihrist var. Yazı ta'hiy. «نظم» gibi sözler surhla yazıldığı gibi kenarlara da «اصطلاحات دريا وكشتی» gibi metinde geçen bahislerin başlıkları, hâşiye olarak surhla yazılmış ve geçen husûsî adlarla âyet ve hadislerin üstleri birer surh çizgiyle çizilmiş. İst. Üniv. K. de Türkçe yaz. larda 856 No. da kayıtlı nüsha, 264 yap. Bu nüshaya nazaran kitap, 123. b sonundan başlamakta; nihâyeti de eksik. Bursa K. de Orhan Kitapları arasında 965 No. da kayıtlı ve 965 rabîulevvelî evâhırında (1558) 'Abd-Allâh b. Kurbân-ı Karahışâr-ı Şâdmânî tarafından İst. da yazılmış tam ve güzel bir nüshası vardır. Lâmi'î, bu kitabı, "Rasâ'ilü İhwân'aş-Şafâ"nın IV. kısmındaki, insanlarla havanlar arasındaki üstünlük iddiasına dâir olan risâleyi tevsi' ederek ellibeş yaşındayken 933 te yazmaya başlamış, 934 te (1527-1528) Bursa'da bitirmiştir.

Baş : رسول رابع دخى سياحت ارض بسيطده طى منازل وقطع
مراحل ايدرك...

(1. b)

Son : محيط روغن ابجره ماكينانر صلوب مرغابه وش هر يانه جاننر
(56. b)

(Şaraf'al-İnsân'ın 2265 No. da da eksik bir nüshası vardır.)

Cilt

909

4985

فضول سليمان

Fuḍûlî Sulaymân (963 H. 1554)

Ḥadîkât'as-Su'adâ'

(حديقة السعداء)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 19.5 × 11.5

Yazı eb'âdı : 14.9 × 7.2

Tâmir görmüş mıklaplı, ortası kabartma ve gömme şemseli cilt. İlk iki s. de bakırı çok altın, diğerlerinde tek surh cetvel var. İlk s. lerde, satır araları altınla süslenmiş. Başta çok kötü bir tezhîb var. "شعر، قطعه، بيت، نظم" gibi sözlerle âyetler ve hadisler surhla yazılmış. Yazı güzel bir ta'hiy. 227 yap. Her s. de 19 satır var.

Baş : يارب ره عشقكده بنى شيدا قيل

(1. b)

Son ve k.: كل اى حال تكلم دن خبردار ترجم قيل تمرض قيلمه زنهار

قد وقع الفراغ ... فى اواسط شهر جمادى الاخره من شهر ١٠٠٧
سنه سبع والف على يد ... رسم بن عبد الله ...

(227. b)

(2272 ve 2273 No. lara b.)

Cilt

910

4986

يحيى (شيخ الاسلام)

Yahyâ (Şayḥ'al-İslâm. 1053 H. 1643)

Dîvân

(ديوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 25 × 12.5

Yazı eb'âdı : 13.7 × 8.1

Ortası gömme ve kabartma yaprak ve gül şemseli, kenarları düz altın cetvelli, iç tarafta üç altın cetvelle ortada altınla yapılmış main şeklinde saâdet zenciri ta'bir edilen şemseli. Cildi pek yıpranmış. S. kenarlarında, dışarda iki, içte bir siyah cetvel içinde altın çerçevesi. İlk s. de solmuş, fakat pek güzel tarzda müzehheb bir başlık var. 53 yap. Her s. de 13 satır var. Mısra' araları da ince iki cetvelle ayrılmış. Yazı ta'hiy.

Baş : بر دلده که عشق اودی اوله پیدا
حاشا که سوی یانمیه خاشاک آسا

(1. b)

Son : گوزلرم جانا رمیدن بغلمش صنه بنی
صاقنور ایکی گوزندن عاشق شیداسنی

(53. a)

(Metinde bulunmıyan bâzı gazeller hâşiye tarzında, ince, fakat aynı yazıyla kenarlara yazılmış. 54. a da, "ناله" başlıklı ve "Vasfı" mahlaslı üç şiir, 54. b de "Yahyâ"nın bir muhammesiyle bir kasidesi var. Divânın son yap. olan 53. a da, cetvel sonunda, 1048 târihini bildiren, Bagdad fethine dâir bir ku'a-i tirâhiyye yazılmış. Aynı ve ince bir ta'hykle yazıldığına göre bu divân, 1048 den önce ve Yahyâ sağken yazılmıştır. (Ş. Yahyâ'nın divânı, Asâr-ı Müfide Kütüphanesi yayınları arasında, Maârif Nazâreti tarafından 1334 te Mat. Amire'de basılmıştır.)

Cilt

5014

911

ابوبکر محمد بن عزیر السجستانی

Abû-Bakr Muḥammad b. 'Azîz'as-Sicistânî (330 H. 941-942)

Kitâbu Tafsiri Garîb'al-Kur'ân

(Nuzhat'al-Kulûb)

کتاب تفسیر غریب القرآن

(نزهة القلوب)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 16.5 × 12

Yazı eb'âdı : 11.8 × 8.5

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli, kâğıt filigransız kalın ve aharlı, sarı renkte. 190 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı devrine âit ve harekeli nesih. Alfabetik olarak Kur'ân-ı Kerim'de geçen ve izâhı icâb eden lûgatleri izâh eder; bu kitap Râgıb-ı Isfahânî'ye kaynak olmuştur. Harfleri gösteren yazılar surhla yazılmış; gözlü harflerin gözleri surhla doldurulmuş ve sülüsle yazılmış. Cümle sonlarında kırmızı duraklar var. Asâmî'l-Mu'allifin, bu kitabın adını "نزهة القلوب فی تفسیر القرآن" diye alıyor (II, s. 36).

Baş : بسم... قال ابوبکر محمد بن عزیر السجستانی هذا کتاب تفسیر
غریب القرآن الف علی حروف المعجم...

(1. b)

Son ve k.: ذکر الہا الذکورہ قبل لیس فی العربیہ کلمۃ اولہا یاء مکسور
الایسار ویسار لید نجز الکتاب فی رجب من شہور سنۃ الثنین وتسعین
ولیس مایہ والحمد لله...

(190. b)

Mısır'da Mat. Âmire'de 1325 te ve 'Alî b. Aḥmad'in "Tabşîr'ar-Raḥmân wa Yaysîr'al-Mannân" ınm hâmişinde 1295 te basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Mâbû'at; I, s. 1008).

Cilt

5016

912

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 21 × 14

Yazı eb'âdı : 16 × 9

Yeni bir cilt. Yazı ta'hyk. Başlıklar surhla. 19 yap. Her s. de 20 satır var. Mecmûadakilere şunlardır:

I) Maṭnawî'nin ilk 18 beyti (Sonunda surhla "اینچنین فرمود..." diye başlayan ve Mesnevî okutanların ders ve takrîr bitince okumaları bir gelenek olan farsça iki beyit.)

II) Şems'e isnâd edilen "Marğûb'al-Kulûb" adlı mesnevî (Burada Mawlânâ'ya isnâd edilmiştir). (Mevlânâ Celâleddin adlı kitabımıza b. III. basım, İst. İnkılâp Kitabevi — 1959, s. 101-102).

III) Mawlânâ'ya isnâd edilen "Risâla-i Âfâk u Anfus". Manzum. Fars. (Mawlânâ Celâleddin; aynı b. s. 272).

IV) Mawlânâ'ya isnâd edilen "Tıraş-Nâma" (Aynı k. a b. s. 272; Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; İst. İnkılâp K. 1953; s. 140).

V) M. ya isnâd edilen "İşk-Nâma" (Mevlânâ C. e; s. 272; Mevlânâ'dan sonra M. e b. s. 140).

VI) 'Attâ'n "Mantık'at-Tayr"ından müntehab "Haft wâdî".

VII) Haft Tawr (Bu da öyle).

VIII) Dar bayan-ı İnsân-ı Kâmil.

IX) Mawlânâ'ya isnâd edilen ve

ناصورت پیوند جهان بود علی بود تانقش زمین بود و زمان بود علی بود
matla'ıyla başlayan gazel.

Baş : الجزء الاول من المنشوی...
بشنو این فی چون حکایت میکند

(1. b)

Son ve k.:

این يك دو سه بیئی كه بگفتیم بحقیقت

والله مراد من ومقصود علی بود

كتبه . . . فی خانقاه سلطان سماعی بفیض آغا زاده فی خدمت
 گلیبولی السید حسین حبیب . . . ۱۳۰۵

(19. a)

Cilt

5020

913

مجموعه

Maemû 'a

Cilt eb'âdî : 17 × 8.5

Yazı eb'âdî : 14.2 × 6.8

Gildin bir kapağı kopmuş. Üst kapağı düz, kenarları cetvelli meşin. Kâğıt kalın, az aharlı, filigransız. Yazı, sonlara kadar okunaklı ve güzel bir nesih. 146 yap. Satırlar muhtelif. 1. a da 1180 de Rafîk adlı birinin temellük kaydı var. 2. b de fihrist varsa da noksan.

I) İbni 'Arabî: اصطلاحات الصّوّیّہ Işılâhât'aş-Şûfiyya. Arapça.

Baş : بسم . . . الحمد لله وسلام علی عباده الذّین اصطفی وعلیک ایها
 الولی . . .

(3. b)

Son : و رزقنا لما یحب ویرضاه سنه ۸۶۶

(8. a)

(Osman Yahia'nın "Histoire et Classification de L'oeuvre d' Ibn 'Arabî" sine b. I; Damas — 1964; s. 323; Kitap. 315. İst. da ve 1321 de Kahire'de basılmıştır.)

II) مقصد الاسمی فی الاشارة فیما وقع فی القرآن من الاسماء İbni 'Arabî: Maḥṣud'al-asmā fī'l-işārātī fī mā waḳ'a'a fī'l-Ḳur'ānī min'al-asmā'i wal kalimāt bi lisān'al-ḥaḳīqatī va's-ṣarī'a. Arapça.

Baş : بسم . . . الحمد لله وهونفس احمد علی ما تقرّر فی کلّ قلت بلسان
 (8. b)

Son : والله یعصم فی الوقت والمال کل المدخل
 وجلّ وصلی الله . . . تحت کتابته سنه ۸۶۶

(13. a)

(9. a da, alt tarafta, aynı yazıyla Şadr'ad-dîn'in elyazısından izâha âit bir not ilâve edilmiş. O.Y. nin aynı K. a b. c. II, Damas — 1964; s. 363-365. Kitap. 418.)

III) İbni 'Arabî: كتاب الإنادة لمن اراد الاستفادة Kitāb'al-İfāda li man arāda'l-istifāda. Ar.

Baş : بسم . . . حصر امهات المعارف وعدم حصر ماينتهى اليه
 (13. b)

Son : قد افصح لنا في المقال فله الحمد على عموم الانفصال كماله الحمد
 على كلّ حال وصلی الله . . . تم كتاب الافاده لمن اراد الاستفادة من
 انشاء الشيخ محي الملة والدين رضى الله عنه سنه ۸۶۶

(15. a)

(O.Y. I, s. 303-304. Kitap. 266.)

IV) Risāla-i 'Arşīyya. رسالة عرشية: صدر الدين قنوی : صدر الدين قنوی
 Farsça.

Baş : الحمد لله حقّ حمده والصلوة على محمد رسوله وعبدّه وعلى آله
 وخلفائه من بعده رسالة كه قبله كاملان شيخ صدر الدين . . .
 (15. b)

Son : در کتب تفسیر و اخبار درین معنی آمده است مشهور تر از است
 كه بجزید تکرار احتیاج افتد والله يقول الحق وهو يهدى السبيل ۸۶۶
 (17. b)

V) Kitāb-i Manāzil as-Sā'irīn. کتاب منازل السائرین : عبد الله انصارى
 zil'as-Sā'irīn. Farsça.

Baş : قبل کتب جالینوس الى عيسى عليه السلام
 (18. a)

Son ve k.: توحيد آياه توحيدّه و نعت من ينعته لاحد
 وقع الفراغ بعون الله سنه ۸۶۶

(41. a)

VI) 'Abd'ar-Razzāk Kāṣanī: 'Alī'nin, Kumayl'in sorusuna cevābı. Ar.

Baş : بسم . . . وبعد فهذا شرح سؤال كميل بن زياد رضى الله عنه سأل
 امير المؤمنين

(41. b)

Son : كنسبه بعد الصبح الى نور الشمس وقت الاستواء وعند الابتلاج
 لا يحتاج الى السراج والله اعلم بحقايق اسراره سنه ۸۶۶

(43. b)

Baş : بسم ... اعلم ان الفتوة كمال النفس الانسانية بالانصاف مجمع
(جميع ؟) الفضائل الخلقية

(69. b)

Son : تحت الرسالت (hüyle) في شرح بعض العارفين كتبه الفتوة نور
حدقة الفتوة النبوة من مصنفات الشيخ الكامل والعارف الواصل كمال
الدين عبدالرحمن (عبدالرزاق) القاشاني رحمة الله عليه سنة ٨٦٦
(70. a)

(Bu s. lerdeki Fütüvvet târifî, 'Ab. Kâşânî'nin Futüvvetin târifine dair bir risalesidir; b; A. Gölpinarlı: İslâm ve Türk illerinde Fütüvvet teşkilâtı ve kaynakları. İst. Üniv. İktisat Fak. Mec. Cilt: XI, sayı: 1-4, İst. 1952, s. 22, 2. parag.)

XII) Risâlatu Latîfa fî sırr'al-kađâ'i wal Kadar. رسالة لطيفة في سر القضا والقدر

Baş : بسم ... الحمد لله الذي احاط علمه بالاشياء جملة وتفصيلا

(7. b)

Son : فان بيده تيسير كل عسير وهو المستعان وعليه التكلان انه هو
حسينا ونعم الوكيل تم سنة ٨٦٦

(78. a)

XIII) Tafsîr 'alâ Tafsîr el-Sûrat' al-Fâtîha. تفسير على سورة الفاتحة: (428 H. 1036-1037) İbni Sînâ

Baş : تفسير لطيف على سورة الفاتحة لابي علي بن سينا بطريق الحكمة
والتصوف بسم ... وبعد اعلموا اخوان الحقيقة الذين جمعتم ...
(78. b)

Son : رزقنا الله وإياكم ذلك بمنته وجوده ... تحت الرسالة المنسوبة
الى الشيخ على سينا في تفسير الفاتحة سنة ٨٦٦

(80. a)

(Prof. Yahyâ Mahdawî'nin "Fihrist-i Nuşahâ-yı Muşannafât-ı İbni Sînâ"-sında yoktur. Tehran Üniv. Yayın. 1333 Ş. H.).

XIV) Sa'd'ad-dîn Hamûlî (Hamûya. 650 H. 1553) رسالة
Risâlat'as-Sayri wa't-Tayr. Ar. السير والطير

Baş : بسم ... قال رسول الله صلى الله عليه وسلم سبوا سبق المفردون
(8. b)

Son : ينخرم عليه قاعدة الاجتهاد بتحقيق مبادئ الاسلام فهو ...
(81. b)

XV) Şams'ad-dîn Hoyî al-Kâdî bi Damaşq: تفسير
شمس الدين الحوي القاضى بدمشق
Tafsîr'al-Fâtîha. Ar.

VII) Sa'd'ad-dîn Sa'id b. Muḥammad سعد الدين سعيد بن محمد فرغانى
Farḡānî (961 H. 1291-1292): شرح قصيده وبعض فوائد: (961 H. 1291-1292)
fevâid. Ar.

Baş : اعلم ان الخواص عشرة

(44. a)

Son : وهو بدل القطب اذا انتقل والله اعلم

(45. a)

(S. Farḡānî'nin, İbn'al-Fârîd'ın Kaside-i Tâ'iyya'sine farsça şerhi vardır.
Bu üç s. lik arapça yazı bân fevâidden ibârettir.)

VIII) Risâla fî'l-Maṭâlib'al-arba'a. رسالة في المطالب الاربعه

Baş : بسم ... بجلالك اللهم يا ذا الجلال والاسنى

(45. b)

Son : عما يقتبسوه من مشكاة النبوة لانعلم وليكن هذا آخر ما اردت
ذكره في هذه الاوراق والحمد والمنة لله ... وكان الفراغ من تأليفها
في سلح رمضان المبارك سنة تسع عشر وسبعائه ببلدة سنجار
(54. a)

(Aynı yazıyla yazıldığına ve bütün risâleler, 866 da istinsâh edildiğine göre 719,
te'lif târihi olmalıdır.)

IX) Asâs'al-Wahdâniyya. اساس الواحدانية: (؟) Sharaf'ad-dîn شرف الدين

Baş : بسم ... الحمد لله الاحدى بالذات الواحدى بالصفات
(54. b)

Son : هي التي ظهرت واظهرت كل شيء والله على ما نقول وكيل ...
تم في ٨٦٦

(59. a)

X) 'Umdat'aş-Sûfiyya Ar. عمدة الصوفية: Kâşânî: 'Abd'ar-Razzâk-ı عبد الرزاق كاشانى

Baş : بسم ... ما احسن وجهك الكريم يا واجب الوجود

(59. b)

Son : فكن انت الستار بذيل عفوك عن الاغيار وصل على محمد نبي الابرار
... تم سنة ٨٦٦

(69. a)

(Bu s. nin sonunda, "Kürsî" ye dair, gene Kâşânî'nin bir tavzihi yazılmış.)

XI) Fî ta'rif'al-Futuwa. Ar. في تعريف الفتوة: 'Abd'ar-Razzâk Kâşânî: عبد الرزاق كاشانى

Baş : قال المولى المحقق والشيخ المدقق امين الدين رحمة الله عليه في بيان
سورة الفاتحة ووجهه . . .

(82. a)

Son : فهذه لطيفة اظن اننى ما شيعت الى استخراجها والله اعلم
(82. a)

(Başlıkta amîn el-dîn başlangıçta, denmekte.)

XVI) Talāṭa Muḫaddamāt Muḫtavī 'alā Nuṣūṣ'al-Fuṣūṣ. Ar.

Baş : بسم . . . الحمد لله الا حد بذاته وكبريائه
(82. b)

Son : حق عبادته بالعبودية الذاتية وليس وراء عبادهان قريه والله المرشد
سنة ٨٦٦

(84. a)

(Bu risâleden sonra aynı yap. ta Şihâb'ad-dîn Maḫtûl'e,; 587 H. 1191; âit bâzı fevâid var.)

XVII) Dıyâ'da-dîn Abû'n-Nacib Suhravardî
(563 H. 1167-1168): Âdâb'al-Murîdîn. Ar.

Baş : بسم . . . اعلم ارشدك الله تعالى ان كل طالب لشيء لابد له
(84. b)

Son : ولا يجعل حفظنا من ذلك جمعه وحفظه دون استعماله ومتابعته
بجوده وسعة رحمته انه قريب مجيب . . . سنة ٨٦٦
(119. a)

XVIII) Risâlatu fî bayânı Man 'arafa... Ar.

Baş : بسم . . . في بيان قول النبى عليه السلام من عرف نفسه . . .
(119. b)

Son : انه على كل شيء قدير وبالإجابة جدير
(121. a)

XIX) Bahr'at-Tawhîd. Ar.

Baş : جميع المكاشفات في هذه الدائرة
(121. b)

Son : له نظر فلا تفاوت بينها بل الجميع سواء عنده . . . تاريخ سنة ٨٦٦
(125. a)

(Bu zâtın "Gāyat'al-Imkân" adlı farsça bir eseri, 2466 No.da kayıtlı mec. da 1. risâledir; izâhına b.)

XX) Uṣul'as-sırr: Nacm'ad-dîn-i Kubrâ (1618 H. 1221) نجم الدين كبرى
'aşara. Ar.

Baş : قال الشيخ . . . الطرق الى الله تعالى بعدد انفس الخلائق . . .
(125. b)

Son : الولاية والنبوه فافهم والله اعلم تمت الرسالة الكبرى بعون الله
تعالى في تاريخ سنة ٨٦٦
(127. a)

XXI) Sa'd'ad-dîn-i Marwazî'nin Nûr'ad-dîn 'Abd'ar-Rahmân-ı Hôrâsânî'nin sorularına cevâbı. Fars.

Baş : في المعارف والحقايق اورده اندكده وقتی در بغداد
(127. b)

Son : تو اونشوی ولیک اگر جهد کنی جایی برسی کز تو تویی برخیزد
(133. a)

XXII) Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr'ın bâzı sözleri. Fars. (133. b - 134. a)

XXIII) Ayrı ve talı'ykle "Haka'ik'at-Tanzil" den bâzı parçalar. Ar. (135. b - 139. b)

XXIV) Şadr'ad-dîn-i Kûnavî: Teveccuhe dâir bir risâle. Ar.
Bâş : بسم . . . الحمد لله المنعم على الصفوة من عباده . . .
(141. b)

Son : ويهدى من يشاء الى صراط مستقيم تمت الرسالة للشيخ الصدرى
القونوي قدس سره في آخر صفر من سنة ٨٧٤
(142. a)

XXV) Kitâb'al-Ilmâ' bi ba'di asrâr'as-Simâ'. Ar.
Bâş : بسم . . . وحيث ما كنت في بلاد فلى الى نحوك التفات
(142. b)

(Bu risâle, bir yapraktan ibâret; sonu eksik. Bundan sonra 146. b sonuna kadar değişik yazılarla bâzı şiirler var. Son iki risâle de, ilk risâlelerin yazısıyla olduğundan mec. 866 ile 874 arasında; 1461-1469; tertib edilmiştir. İçindeki risâlelerin hepsi, Tasavvufa dâirdir.)

Cilt

5025

?

914

المنتقى والمتنقل

Al-Muntaḫā wal Muntaḫal

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 18 x 12

Yazı eb'âdî : 12 x 6.4

Kenarı zencirekli, ortası şemseli. Şemse, düz ve çizgilerden meydana gelmiş. Miklaph cilt. Yazı ta'lyk. Adlar ve fasıllar surhla yazılmış. Filigransız âbâdî kâ-

ğıtlı. 119 yap. Her s. de 15 satır var. İlimin yüceliğine, ilim ehlini yüceltmiye, tevhîde ve imâna, dili korumıya ve aleyhte bulunmıya, mal kazancına ve isrâfa, gurbete, vidâ'a, halvet ve tecerrüde, edebe, sözlerdeki nüktelere, belâgat ve fasâhat sâhiplerinin nüktelerine, iştiyâka, doğruluğa, dilek ve isteklere, içilecek şeylere..... dâir 46 fasla ayrılmıştır. Her fasılda Hz. 'Alî'den, İbn'ar-Rûmî'den (283 H. 896), Abû-Tammâm'dan (231 H. 845-6), Buhtârî'den (284 H. 897), Şâfi'i'den (204 H. 819), İbn'al-Mu'tazz'den (III. yüzyıl. IX), Mutanabbî'den (354 H. 965), Abû-Farâs'tan (357 H. 967-8), Şâhûb b. 'Abbâd'dan (385 H. 995), Abû-Bakr'al-H*ârazmî'den (388 H. 998), Horasan Emiri 'Abd-Allâh b. Tâhir'den (emâreti: 213-230 H. 828-844), Abû'l-Fatî-i Bustî'den (400 H. 1009) ve daha birçok kişilerden beyitler aldığı gibi birçok atasözleri irâd etmekte ve herhâlde kaailini bilmediği şiirleri, « قال الشاعر ، قال الآخر ، قال القائل » tarzında kaydetmekte, ayrıca 356 da (966-967) vefât eden Abû'l-Farac-i İsfahânî'nin « اغاني » sinden de bahislerde almakta, hadislerle de istişâhlarda bulunmaktadır.

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى وَالصَّلَاةُ عَلَى نَبِيِّهِ الْمُصْطَفَى وَلَا عُدُونَ إِلَّا عَلَى مَنْ اسْتَكْبَرَ وَطَفَى أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ قَالَ سَيِّدُ الْمُؤْمِنِينَ وَإِمَامُ الْمُتَّقِينَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَمْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَأَذُّبُوا ثُمَّ تَعَلَّمُوا بَيِّنْ أَنَّ كَمَالَ الْعِلْمِ بِالْأَدَبِ ... (1. b)

Son : وَاشْبَاهُ ذَلِكَ مِنْ عَظِيمِ الْخَلْقِ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِعِبَادِهِ قَوَامًا وَلِصَلَاحِ شُؤْنِهِمْ نِظَامًا فَإِنَّ اللَّهَ يُحْجِرُ ذَلِكَ عَنْهُ وَلَمَنْعَهُ مِنْهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالتَّحِيَّاتُ عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَعَلَى إِخْوَانِهِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ (112. b)

(Bu cildin içinde aynı yazıyla bir risâle daha var. 114. b de, « الحمد لله . . . الحمد لله . . . لا اله الا الله واستغفر الله من جميع ما كره الله ومن يغفر الذنوب الا الله ووصلنى الله على محمد النبي وآله اجمعين اما بعد فان ادب اديان ادب شريعة وادب سياسة فان القرض مقرض الخبه قيل وقد جمع الاصل والفرع » 119. b de, « من تبع العقل والشرع تمت الرسالة » diye bitmektedir. Bu da edebe dâirdir ve atasözlerini muhtevîdir.)

شمس الدين محمد بن محمد ابن الجوزي
Şams'addîn Muḥammad b. Muḥammad'al-Cazari
(833 H. 1429-1430)
Şarḥ'at-Taysîr fî'l-Kırâ'ât'sab'
(شرح التيسير في القراءات السبع)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 16.2 × 10.3

Yazı eb'âdı : 11.5 × 6

Ortası gömme, kenarı altın, kabartma yılanvâri tezyinatlı şemseli, kenarları altın zencirekli, miklabında da yarım şemseyi muhtevî koyukırmızı ciltli. 133 yap. Her s. de 19 satır var. Yazı nesih. S. kenarları bakırlı altın yıldız cetveli. İlk s. de çok kötü tarzda müzehheb bir başlık var (Taysîr için Kasf'e b. I, s. 520).

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى ... (1. b)
Son ve k.: فَبِهَذَا وَجَدَ احْتِبَاسَ الْوَحْيِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اهْتَبَى
به تمت الكتاب . . . سنة ١٦٣ (١)
(133. b)

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 16 × 10.5

Yazı eb'âdı : 12 × 6.5

Düz, ortasında main tarzında altınla yapılmış şemse, kenarlarında altın yaldızla cetvel bulunan miklabı koyu kırmızı ve güzel bir ciltle ciltlenmiş. 279 yap. Her s. nin kenarı ikişer ince surh cetvelle çerçevesi. İlk s. de pek de güzel olmıyan müzehheb bir başlık ve karşı s. ile ilk s. de bakırı fazla altın cetvel var. Âyetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Kenarda hâşiyeler mevcut.

I) عبد الله بن محمد (يوسف افندى زاده) (Yûsuf afandî-zâda) : Al-İ'tilâf fî wucûh'al-ihtilâf. Ar. Kırâ-at ilmine ve bu ilimdeki ihtilâflara dâir. Dibâcede müellif, kendisini, عبد الله بن محمد الشهير بيوسف افندى زاده diye tanıtmaktadır. 'Abd-Allâh, Bıçakçılar İmamı diye tanınmıştır. Yûsuf Ef. zâde Muḥammad'ın oğludur. 1080 de (1669-1670) doğmuş, Saray hocası olmuş, Araplar dahi kendisinden hadis okumuştur. 1161 de (1748) vefât etmiştir (Sicill, III, s. 378-379).

Baş : ... بسم الحمد لله الذى انزل القرآن على سبعة احرف تيسيراً
(1. b)
Son ve k.: وان كان يضيق عن احاطتها نطاق البيان وقد وقع الفراغ من
كتابه يوم الثلاثاء من ايام شهر محرم الحرام من شهر سنة اربع وستين
ومائة والف ...
(136. a)

II) Kırâ't-ı Şāzza'ya dâir bir risâle. Ar.

Baş : ... بسم الحمد لله الذى تكفّل بحفظه كتابه عن التحريف ...
(137. b)
Son ve k.: انّها قرآن منزل على الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم تم هذه
الرسالة ... عن يد ... حافظ مصطفى لسنه ثمان وسبعين ومائة والف
(163. a)

III) Kırâ't'a dâir vüzezâdan 'Abd-Allâh Paşa adına yazılmış bir risâle. Ar.

Baş : ... بسم ... حمداً لمن علّم القرآن ويسره الذّكر
(163. a)
Son ve k.: رحيم الله تعالى واكرمهم بما يليق بلطفه وكرمه تمت هذه
الرسالة لسنه ثمان وسبعين ومائة والف ...
(193. a)

Bu risâlenin sonunda kırâat icâzesi var.

IV) Kırâ't'a dâir. Ar.

Baş : ... بسم الحمد لله الذى خلق الانسان علّمه البيان
(193. a)
Son ve k.: لاسيّما اذا شاعت في بلدة كما في بلدتنا القسطنطينية حيث عن الآفات
والبلية ... تمت ... لسنه ثمان وسبعين ومائة والف ...
(219. b)

V) Madd-i muttasıl ve munfasıl'a dâir risâle. Ar.

Baş : ... بسم الحمد لله الذى علّم القرآن وزيّن الانسان ...
(219. b)
Son ve k.: والنوسط والاشباع من الطيبة ستة عشر كتاباً من قراءة خلف
في اختياره لنفسه والله الموفق وليكن هذا آخر الرسالة ... وقد وقع
الفراغ من استنساخ هذه الرسالة بعد العشاء يوم الاثنين من رجب
الشريف لسنة ثمان وسبعين ومائة والف ...
(240. b)

VI) Kırâ't-ı 'aşara'de medd yerlerine dâir risâle. Ar.

Baş : ... بسم ... حمداً لمن جعل الحرف المدّ صلاحية لان يمد
(242. b)
Son : والمفتاح ادريس من غاية ابى العلا والمصباح وكفاية السبط والمهجع
والكامل تمت الكتاب
(268. a)

Bundan sonraki s. lerde çeşitli yazılarla kırâat ve tecvîde dâir fevâid var.

Cilt

917

5031

التمى عبد الله (شيخ)

Ilâhî 'Abd-Allâh (Şayh. 896 H. 1490-1491)

Zâd'al-Muštākîn

(زاد المشتاقين)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 21 x 13

Yazı eb'adı : 17.2 x 7.7

Ortası noktalarla kat'ı mükâfî şeklinde şemseli, yanları zencirek cetveli, yumuşak ciltli. 195 yap. Her s. de 21 satır var. S. kenarları sim renkli cetveli. Tasavvufa dâir. Dîbâcede arapça, farsça birkaç kitabı olduğunu, 895 yılında (1489-1490) Vardar Yenicesi'ne geldiğini, orahların türkçeye meyilleri fazla olduğundan bu kitabı yazdığını bildiriyor (3. a - b); adını زاد المشتاقين koyduğunu söylüyor (3. a; aşağıdan 4. satır). İlâhî, Badr'ad-dîn'in "Wâridât" ını da şerhetmiştir. "رحمت" terkinin gösterdiği 896 H. de vefât etmiştir (O. M; I, s. 91-92).

Baş : ... وهو يهدى من يشاء الى صراط مستقيم شكر اول الله
كيم اوليجيدر عماده كائناتى خلق ايتمزسن

(1. b)

Son ve k.: جميع مقاماتى تفصيلى ايله كوروب اهل الله دن اوله سن بفضلله
وكرمه واحسانه تمت هذه النسخة الشريفة في اليوم العاشر من شهر
محرم لسنه سبع وثمانين والف

(195. b)

شعرانی عبد الوہاب

Şa'rânî Abd'al-Wahhâb (973 H. 1565-1566)

Tazkirat'al-mufida waz-Zahîrat'al-ğamîda

(تذکرة المغیة والذخيرة الحمیة)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 20 x 15

Yazı eb'âdı : 16.4 x 10

Ortası şemseli, kenarları zencirek cetvelli koyu kahverengi ciltli, 149 yap. Her s. de 18 satır var. Yazı Mağribî neshine benzer bir yazı. Başlıklar ve bâzı dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Bu eser, 620 H. de (1223) vefât eden Abû-İshâk İbrâhîm b. Muḥammad'as-Suwaydî'nin tıbbî dâir üç ciltlik "تذکرة السويدي" Tazkirat'as-Suwaydî'sinin telhisinden meydana gelmiş bir kitaptır; tıb târihi bakımından değerlidir.

Baş : بسم . . . قال الامام العالم العلامة . . . عبد الوهاب الشعراني وبعد
فهذا كتاب اختصرت فيه كتاب التذكرة المشهورة بمفردات الامام
السويدي . . .

(1. b)

Son ve k.: وفي هذا القدر كفاية في طمانينة القلب الى استعمال ما فيه من الادوية
فانه تعالى ينفع به المسلمين بجاه محمد افضل الخلق اجمعين آمين . . .
وكان الفراغ من كتابة هذا الكتاب المبارك يوم السبت ثامن عشرين
جمادى الثاني من شهر سنة ثمان وتسعين والف . . .

(149. a)

Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât, Şa'rânî'nin bu eseri 943 evâliinden (1245) telhis ettiğini kaydeder ve 1275 de Bulak'ta, 1298 ve 1301 de Mat. Şaraf'te, 1304 te Mat. Hayriyya'de, 1302 de M. Mustafâ, 1305 te Osman Abdürrazzak, 1311 de Azhar Mat. larında basıldığını, 1294 te "Kâmil'aş-Şinâ'at'at-Tıbbiyya" hâmişinde tab' edildiğini, Mısır 1304 tab'ının hâmişinde Aḥmad'al-Kalyûbî'nin tıbbî dâir "Taz-kira" sinin de bulunduğunu bildirir (I, s. 1332-1333).

عبد الله بن طورسون

'Abd-Allâh b. Tursun (1019 H. 1610-11)

Nazm-ı Acwad

(نظم اجود)

TÜRKÇE

Farâ'ıd'a âit manzum eser ve metnin mensûr şerhi

Cilt eb'âdı : 20 x 11

Yazı eb'âdı : 14.3 x 6.6

Üstü ebrî kâh, kenarları ve sırtı meşin, mıklaflı cilt. Metin, 1. b - 17. a da. İlk ve ikinci yap.'ın kenarları lâcüver ve altın cetvelle çerçevesi. 1. a da pek güzel tezhibli bir başlık var. Başlıklar surhla yazılmış. "Feilâtün mefâilün feilât" vezninde. 448 beyit.

Baş : يا الٰه لا يُحصى ناله من اطاعه وعصى
(1. b)

Son : حق بوكم عقد نامعقد نام
لطف ايدوب هر كيم ايليه بوئي سير
ايلسون ناظمه دعا بالخير
(17. a)

Metin, son beyitten bir evvelki beyitte "نظم اجود" terkibinin gösterdiği 1004 H. de (1595-1596) tanzim edilmiştir; kitabın adı da budur.

(Şarḥ-ı Nazm-ı Acwad (Şarḥ-ı Matn). Türkçe. Şarḥ-nâm agud (Şerh metin)

Baş : حدأ لمن جعل علما ألامة ورتة الانبياء في اقتسام سهام الهمة . . .
(18. b)

Son : متن شرح اولدى چون بو قول رزين

نام و تاريخى اولدى شرح متن

Sonundaki 8 beyitlik "نظم اجود" terkibinin gösterdiği 1008 tarihinde bu şerh kitabın aynı zamanda adı olan "شرح متن" terkibinin gösterdiği 1008 tarihinde bu şerh bitmiştir. Her iki kitabın aynı yazıyla yazılmış olması, yanlışsız bir imlâ ile yazılması, ketebe kaydını ihtivâ etmemesi, şerhte, bâzı yerlerde aynı yazıyla, kitapta unutulmuş yerlerin kenara, hâşiye tarzında kaydedilmesi, bu kayıtlarda mukaabele veya gibi bir şeyin bulunmaması, bu metin ve şerhin, müellif yazısı olduğunu isbât eder. Şerhin ilk s. de müzehheb bir başlık var.

Cilt

920

5036

مجموعه

Macmû'a

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 18.9 × 12

Yazı eb'âdî : 13.5 × 7.2

Üstü bez kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Altın yapraklarla müzeyyen bir başlığı var. S. kenarları altın ve surh cetvelli. Beyit araları altın dallarla bezenmiş.

I) Üstü bez kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Altın yapraklarla müzeyyen bir başlığı var. S. kenarları altın ve surh cetvelli. Beyit araları altın dallarla bezenmiş.

Baş : امن تذکر جبران بذی سلم مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم
(1. b)

(Sonunda, « ketebe » كته العبد المذنب الفقير حافظ محمد بلخي غفر له, »)

II) Üstü bez kaplı, mıklaplı mukavva cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. Altın yapraklarla müzeyyen bir başlığı var. S. kenarları altın ve surh cetvelli. Beyit araları altın dallarla bezenmiş.

Baş : اشتدى ازمة تنفرج قد اذن ليلىك بالبلج
(16. b)

Son : يارب بيم وبالهم تجل بالنصر وبالفرج
(18. b)

(19. a da Bâkl adlı bir şâirin, Ayşe adlı birisine düşürdüğü bir târih, kötü bir ta'hykle yazılmış. Târih beyti,

بر دعا تاريخى دوشدى باقى عايشه جاننه اوقى فاتحيني

dir. "Ayşe" sözü vezin yüzünden "Ayşe" okunacak; bir ta'miyeyle 1125 yılını ifâde ediyor. Bu sonradan mecmûayı temellük eden birisi tarafından yazıldığına göre mec. bu târihten önceye âittir. Kasîde şâhibinin hâl terc. i ve seerleri için Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât'a b. I; s. 266-267.)

Cilt

921

5037

ابو الفضل حبیش بن ابراهيم بن محمد التغلبى

Abū'l-Faḍl Ḥubayş b. Ibrāhīm b. Muḥammad'at-Tiflīsī
(629 H. 1231-1232)

Kānūn'al-Adab

(قانون الادب)

— Arapçadan Farsçaya Lûgat —

Cilt eb'âdî : 25 × 19.5

Yazı eb'âdî : 20.5 × 13.4

Cildi 1st. Süleymâniyye K. mücellit-hânesinde yaptırılmıştır. Ortası şemseli, içi ebrî kaplı koyukırmızı. Kitaba nazaran 2.5 santim büyük. Baştan "ط" harfinin sonuna kadar. İlk harfler fasl, son harfler bâb olarak kabûl edilmiş, "sülâsi, rubâi..." gibi de ayrı bir tertibe tâbi tutulmuş. Kâğıdı az aharlı kalın Selçuk kâğıdı; yazı aynı devre âit nesih. 225 yap. Her s. de 21 satır var. Harfler, nevi'ler ve bunlara benzer sözler surhla yazılmış 225. b ve 226. a boş, 226. b de Mawlânâ'nın,

سه روز شد که نکارین من دکر کونست

شکر ترش نبود ان شکر ترش جونست

matla'yle başlıyan gazeli 6 beyit olarak yazılı. Bu gazel, en sahîh nüsha olan ve Huzûr'da teşhirde bulunan 68 No. da kayıtlı divânın 144. s. dedir ve burada, 2. beyit olan,

سحر بپایش فتادم ز درد خود کفتم

بخنده کفت بر وکین دروغ و افسونست

beyti, divanda yok. Burdaki 3. beyit, divanda 6. beyit; 4. beyit,

ز چشمه که مرا آب زنده گانی داد

جو آب جستم دیدم که چشمه برخونست

tarzında; divanda 2. beyit olan bu beytin 2. misra'sı,

جو آب جستم و دیدم که چشمه خونست

şeklinde. Burdaki 6. beyit, divanda 7. beyit. Son beyit, yâni 6. beyit,

بحق روی چوماهت که جرم من بگذار

misra'yle başlamakta; divandaysa,

بحق روی چوماهت که چشم روشن کن

tarzında. Burda 6 beyit olan gazel, divanda 8 beyit. Mawlânâ'nın,

منم فانی وغرقه در ثبوتی بدریا های حی لا یموتی

matla'ile başhyan gazelinin 3. beyti olan,

نخواهم قوت بپرونی که مارا درون جان و دل روید قوتی

beyti divanda yok (aynı; II, c. s. 155). Her iki gazelde de Selçuk yazısı karakteri pek bâriz. "د" lar noktalı. Harfler, o devrin tarz-ı imlâsına tamâmiyle uygun. Sultan Valad'ın elyazısı olan ve 2036 No. da kayıtlı bulunan "Maṭnawî" nin IV. cildiyle karşılaştırdık; yazı ayrı. Bu iki gazelin, Mawlânâ'nın hayâtında yazıldığı muhakkak; fakat yazının kime âid olduğunu söylemeye imkân yok.

Baş : بسم . . . سیاس خدایی را که قادر بر کمالست قدیم وتوانا
(1. b)

Son ve k.: تم کتاب الظامن قانون الادب بحمد الله تعالى ومنه وعونه وحسن
توفيقه وكرمه يوم الاثنين في شهر ربيع الآخر في مدرسه المرحوم جلال
الدين قراطاي غفر الله له ولجميع المسلمين من سنه ثلث وخمسين
وسمائه على يد العبد الفقير الراجي الى رحمة ربه الحسين بن احمد المعروف
بالارزنجاني غفر الله له ولجميع المسلمين ولمن (قال : Kenara yazılmış)
امين في بلد قونية حماها الله تعالى عن الافات مع صاحبها واهلها آمين
برحمتك يا ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين . . .
(225. a)

(Bu kitab için Kaş'ce, II, s. 1301; Tarih-i Nazm u Naṭr'e b. I, s. 128; II, s. 727. Calâ'ad-dîn Karamî, 652 H. de; 1254 ,Kayseri'de vefât etmiştir. Mektuplar adlı eserimizin "Açılama" sına b; s. 226. Bu eserde .ın vefâtı, tertib olarak 654 olmuş; lûtfen düzeltilmesi.)

Cilt

5050

922

رشيد الدين وطواط

Raşid'ad-dîn Vaṭvâṭ (573 H. 1177-1178)

Al-Farâ'id wal-Kalâ'id

(الفرائد والقلائد)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 17 x 12.2

Yazı eb'âdı : 14.3 x 9.3

Miklaph, ortası main şeklinde şemseli, kenarları cetvelli, fersûde ciltli. 43 yap.
Her yap. ta 15 satır var. Yazı nesih. باب الاستعانة على ادب اللسان، باب الاستعانة على ادب النفس، باب الاستعانة على مكارم الاخلاق، باب الاستعانة على حسن السيرة،

باب الاستعانة على حسن السیاسة، الباب الثامن فيها يستعان به على حسن البلاغة
baplarını ihtivâ ediyor. 8 baptan meydana gelmiş olan bu kitabın, baştan iki bâhn
noksan (Ist. Üniv. K. Ar. Y. No. 4345 e göre). 29. b de, «آخر القرايد والقلاید»
kaydı var. Yazı VII-VIII. asr-ı hicri yazısı (XIII-XIV). Kâğıdı kalın ve az aharlı
filigransız Selçuk kâğıdı. 29. b de bitiyor. 30. a dan itibaren surbla «ربانی» baş-
lığını taşıyan,

يا خالق الخلق ماء ومن طين بامرہ الجزم بين الكاف والنون

matla'lı bir şiir ve «آخر ربانی» başlıklı ve

يامن تحجب عزة عن خلقه وعلى وعمّا يدرك المترصد

beytiyle başlayıp

ماهب نشرالروح في روض المني والانس مسكيا ولاح الفرقه

beytiyle biten bir şiir (30. b - 31. a), diğer iki arapça şiir ve daha bâzi şiirler ve
İbni Fânî'nin altı manzûmesi var.

Baş : سئل الحسن البصري عن الصديق الذي يحيا لا كل ماله
(1. b)

Son : والعدل سيفك تنجح من كل سو وتسلم من كيد كل عدو وتظفر
بكل مرجو انشا الله رب العالمين آخر القرايد والقلاید وصلى الله
على سيدنا محمد غير عابد وعلى اله ذوى الفضائل . . .
(29. b)

آخر المجموع في سابع عن ذى الحججه الحجه من شهر : (42. a da şu ketebe var :

وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً والحمد لله رب العالمين .
Siyâkatle yazılan târih 90 rakamını gösterdiğine göre kitabın 690 H. de yazıldığını
sanıyoruz.)

Cilt

5052

923

عثمان بن محمد الموقت

‘Uṣmān b. Muḥammad'al-Muwaḥḥit (1102 H. den, 1691; sonra)

Cāmi'al-aḥkām fī Masā'il'al-Ḥawāṣṣi wa'l-'Awām

(جامع الاحكام في مسائل الخواص والعوام)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 22.2 x 15

Yazı eb'âdı : 17 x 8.9

Mukavva ve miklaph ciltli. 84 yap. Her s. de 23 satır var. S. kenarları tek surh
cetvelli. Yazı ta'hyk. Başlıklar, cetvellerdeki harflerin bâzıları ve dikkati çekmesi

gereken sözler surhla yazılmış. 88. a da 1106 muharreminin (1694) 20. gününe ve 1102 de (1691) II. Ahmed'in cülûsuna dâir zâyirçeleri olduğuna ve 87. a da 1199 (1784-1785) yılının zâyirçesi bulunduğu göre vefâtı, 1102 den sonradır. O.M. bu zâtın ulemâ ve rıyâziyyûndan olup Kasımpaşa câmi'i muvakkıtı bulunduğunu yazmakta, eserleri arasında bu eseri de, «جامع الاحكام في مسائل الخاص والعام» diye anmaktadır ve bir nüshasının Beşir Ağa K. de bulunduğunu bildirmektedir (III, s. 287). Yalnız kitabın adı I. b de, bizim yazdığımız gibidir ve aynı s. de kendi adını anmakta ve kendisine Kasımpaşalı dendiğini, Sultan Muhammad Câmi'i muvakkıtı bulunduğunu bildirmektedir.

- Baş : بسم . . . حمدنا محدود اول ذات واجب الوجود جانبته لا يقدر كه
(1. b)
- Son : جله نك طريق واحددر آتجق اهلنه محتاجدر والحمد لله رب العالمين
(84. a)
- (66. b - 87. b s. leri, cetvel yapılmak üzere açık bırakılmıştır.)

Cilt

924

5057

غزالی محمد

Gazâlî Muḥammad (505 H. 1111)

Al-Kitâb'al-awal min rubu'al-Munciyât min Kitâbi

İhyâ'al-'Ulûm'ad-dîn

(الكتاب الاول من ربع المنجيات من كتاب احياء علوم الدين)

İhyâ'nın sonu

ARAPÇA

Kitabın eb'âdî : 36 × 25

Yazı eb'âdî : 27 × 19

“Kitâb'at-Tawba” den başlamakta, “Munciyât” ın sonunda bitmektedir. 204 yap. Her s. de 29 satır. Başlıklar ve bâzı dikkati çekmesi gereken sözler sülûsle yazılmış. Yazı harekeli nesih. İlk yaprakta, 100. a da, daha birçok yerlerde ve sonda, içinde «قد وقف هذا الكتاب الشريف السيد الحاج زين العابدين بن السيد» عبد الرحمن المدعو بجاشوش زاده القرماني المتولى اولاده واولاد اولاده بشرط لا يرهن «ولا يبيع ولا يغير» yazılı mühür var. Nesih yazıyla hakkedilmiş olan bu mühür beş satır ve Karaman'da “Hâcî Zayn'al-'Âbidîn” Kütüphanesine âit. Bu K. söylen-tilere göre VII. asırda (XIII) kurulmuş; eseri dahi kalmamış.

- Baş : بسم . . . الحمد لله الذى بتحميمه يستفتح كل كتاب . . .
(1. b)

- Son ve k.: فترجوا من الله عز وجل ان لا يعاملنا بما نستحقه ويتفضل علينا
بما هو اهله بمته . . . هذا آخر المنجيات وبنهاه تم كتاب احياء علوم
الدين والحمد لله حق . . . على يد العبد الفقير المحتاج . . . ابن عبد الله
بن مطر الساو (yirtılmış) وانفق الفراغ من نسخه ظهيرة اليوم . . . من
ايام التشريق سنة تسع وعشرين وسعا (yirtılmış)
(204. b)

(Bu ketebe'nin altında 730 zilka'adesinde, nüshanın sâhibi Abû'l-Hasan 'Alî b. Abî'l-ma'âlî Aḥmad b. Uveys'ad-Dahlaḳî ṭumma'l-Uruma'î'nin sekiz satırlık bir mukaabele kaydı, yan tarafta 884 ramâzanında Macd'ad-dîn b. Muḥammad b. Yûsuf'un gene bir mukaabele ve tashih kaydı mevcuttur. Bu nüsha, İhyâ'nın on kitap-tan meydana gelmiş olan ve sonu bulunan “Kitâb'al-Munciyât” ının tamâmıdır. 1306 muharreminde 4 cilt olarak basılan nüshanın 4. cildir ve son sahîfesi, matbû'û-nun 426. s. sinde bitmektedir.)

Cilt

925

5059

ندائی

Nidâ'î (974 H. den, 1566, sonra)

Manâfi' 'an-Nâs

(منافع الناس)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 17 × 11.7

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü kâğıt kaplı, kenarları ve sırtı meşin, muklaplı mukavva ciltli. 172 yap. S. lerdeki yazılar değişik. Satırlar muhtelif. Tıbbâ âit bir kitaptır. O.M. Ankara'lı olduğunu, Kırım'a gidip Sâhib Geray Han'a, birkaç yıl sonra da Osmanlı ülkesine gelip Konya'da vali bulunan II. Selim'e intisâb ettiğini, Mevlî olduğunu, Selim'in cülûsundan sonra herâberce İstanbul'a gidip hekimbaşlıḡa tâyin edildiğini yazı-yorsa da vefât târîhini kaydedemiyor O.M. bu bilgileri, bizzât eserden almaktadır. Nidâ'î, 170. a - 171. a da, siyâhat esnâsında Kırım'a gidip Sâhib Geray'a hoca olduğunu, elelikle İstanbul'a, II. Selim'e gönderildiğini, iftirâya uğrayıp hapsedil-diğini, yedi yıl zindanda kaldığını, hattâ defâlarca asılmak üzere siyâset meydanına gönderildiğini, mahpus iken yirmi kadar tasavvufa âit kitap nazmettiğini bildiriyor. 974 te yazdığı dibâcede,

هجرتك تاريخى اى شاهزاد چار هفتاد بودو هم نه صاد

beytiyle bildiriyor. Bu beytin ikinci mısra'ında vezin düşüktür (3. a). İst. Üniv. K. Türkçe yaz. da 7145 No. da kayıtlı ve 1196 (1781-1782) yazılmış nüshada ise

birinci mısra'nın vezni bozuk (2. a, satır 19-20). Bu şi'r'in, bundan önceki beyitlerinin vezni "feilâtün mefâilün feilün" olduğuna göre beytin,

شجرتك تاريخي ايا شهزاد چار هفتاد بودهم نه صد

olacağı muhakkaktır ve her iki nüshadaki yanlış, müstensihlere aittir. Kitap menşûrdir; başta ve sonda manzum kısımlar vardır. 1180 de tasnif edilmiştir (1776). 1226 saferinin 7. günü, Mudurnu'da berber Hacı Muhammad-zâde Ali Munlâ ve Hâfız Muhammad tarafından alındığına dâir kayıt var.

Baş : . . . بسم
ای حکیم و علیم لم یزل علم حکمتہ کامل ازلی
(1. b)
Son : دوام دوائی اولسون زیاده ایکی عالمده ارسون هر مراده
(172. a)

Cilt

926

5060

سیدلی علی بن حسین

Saydî 'Ali b. Husayn (X. yüzyıl. XVI)

Tarcama-'i Risâla-'i Hay'at-i 'Ali Kuşci

(ترجمه رساله هیأت علی قوشچی)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 15.3 × 10

Yazı eb'âdî : 11.2 × 6

Sırtı meşin, mıklaflı mukavva cilt. 138 yap. Her s. de 13 satır var. Dikkati çekmesi gereken sözlerle şekiller surhla. 25. b sonuna kadar nesih, sonra ta'liyk yazı. Dîbâcede, kendisini *علی بن حسین سیدی* diye tanıtmada (3. a). Kanunî Süleyman'ın İran'a gidişinde, yâni 940 ta (1533) berâberinde bulunduğunu ve berâber döndüğünü (942 H. 1535) anlatmakta, Halep'te, H'âca 'Abd-Allâh-ı Anşârî evlâdından olup «علم هندسه و حکمتہ ما هرون بن نجوم و هیئتہ مهارتی کون گبی ظاهر» و باهر اقلیدس کشا و مجسطی دان، بو علی زمان و ارسطوی دوران مفرخ الحقیقین و المدققین» diye övdüğü «حمد الله بن شیخ جمال الدین» den hikmet ve hey'et okuduğunu, onun emriyle 'Ali Kuşci'nin (879 H. 1474-1475) hey'ete dâir kitabını terceme ettiğini söylüyor (4. b - 5. a); terceme de Kâdî-zâda-'i Rûmî'nin (824 H. 1421 den sonra) "Mulâhhaş'al-Hay'a" tinden ve diğer kitaplardan faydalandığını bildiriyor (5. b). Kitap, bir mukaddime ve iki makaaleyi muhtevî. 111. a da 956 yılı muharreminden (1549) bahsedilmekte. 137. b de yazı daha küçük ta'liyle yazılmış.

Baş : بسم ... سپاس بی قیاس و ستایش بی مقیاس اول حکیم باحکمتہ ...
(1. b)

Son : د ا ط زوایه می که خارجه دن متساویان اولور لر پس خارج داخل
گبی اولش اولور تم
(138. b)

Cilt

927

5062

ابو محمد الحسین بن مسعود القراء البغوی

Abū-Muhammad'al-Husayn b. Mas'ūd'al-Farrā'al-Bağawī

(615 H. 1122)

Maşābih'as-Sunna

(مصباح السنه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 23 × 15

Yazı eb'âdî : 17.3 × 10.5

Cildin alt kapağı kopuk; üst kapağı pek harap. 326 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı harekeli nesih. Başlıklar ve hadis nevi'lerini gösteren sözler surhla. Yazı solmuş. Kenarlarda hâşiyeler var. Başta Besmele reynanî yazıyla.

Baş : بسم . . . الحمد لله وسلامه علی عباده الذین اصطفى . . .
(1. b)

Son ve k: مثل انی مثل المطر لا یدری اوله خیر ام آخره صدق الله و صد
رسوله . . . نسخة المصابيح علی یدی العبد الفقیر الجانی محمد بن محمد
بن الشهيد الفرغانی وقت العصر يوم الخميس الرابع عشر من ربيع الاول
سنة ثمان و ثمانین و ستایه حامداً لله ومصلياً علی نبیه

(324. b)

(325. a - 326. b de 705 rabulâhırının onbeşinde yazılmış arapça bir icâzet sûreti var. 634 ve 4967 No. lara da b.)

Cilt

928

5070

یحیی (طاشلیجهلی . دوفکین زاده)

Yahyâ (Taşlıcal. Duğakin-zâda. 990 H. 1582)

Gancina-i' Râz

(گنجینه راز)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.5 × 14

Yazı eb'âdî : 15.3 × 7.5

Fersûde meşin ciltli. 90 yap. Her s. de 18 satır var. Yazı ta'liyk. Kenardaki ve mısra' aralarındaki surh cetveller solmuş, son taraflarda cetvel yok. Başlıklar surhla yazılı.

Baş : جان و دلدن ديلم بسم الله
اجالم سوزله سوز گنجنه راه
(1. b)

Son ve k.: کوكدن آواز بلند ايله سروش
ددى تاريخنى انونك خاموش
تمت الكتاب . . . حسين بن خسرو الادرنوى وقد وقع الفراغ . . .
فى شهر رمضان المبارك من هجرة . . . سنة تسع وثمانين وتسعمائة . . .
(Yahyâ sağhen yazılmış. 947 yılını gösterir. 2321 ve 4802 No. lara da b.)

Cilt

929

5071

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 30 × 13

Yazı eb'âdî : 17 × 7.5

Yumuşak ciltli. İlk kısımda, her s. de 21 satır, son kısım olan nazirelerde 17 satır var. Yazı nesih ve ta'hiy. Yazanlar muhtelif. 131 yap.

I) Nâ'ilî (1077 H. 1666): دیوان Dîvân. Türkçe. Eksik.

Baş : چین نازم جبین کشای دلم
فتنهیم کنج احتفای دلم
(1. b)

Son : طوتز قناعت اهلی مسلم گداغن
قلب سلیمك اولمايحق شه سلیم ایسك
(39. b)

(33. b sonunda "ق" hardfine âit gazel bitmiyor; bu s. de "فلك" hâşîfesi var. 34. a - 35. b boş bırakılmış. 36. a da "ف" kâfiyesi başlıyor. Son s. olan 39. b de, "ك" harfindeki gazel nâ-tamâm. S. sonunda "ال صونه" kâşîfesi var; fakat bu sahîfede dîvân bitiyor. Nâ'ilî'nin dîvânı Bulak'ta 1253 te basılmıştır.)

II) 40. a - 44. a da Hakkî ve Fuğûlî'nin şüirleri yeni bir yazıyla. Hakkî, "Ma'ri-fat-Nâma" sâhibi değil. 40. a daki bir şi'ri, Mawlânâ'nın, "عاشق بر من پریشانست كنم" misra'iyle başlıyan şi'rinin nazmen tercemesi.

III) حسن علی Hasani 'İlmî (?): Farâ'id'a dâir muhtasar bir risale. Ar. Manzûm.

Baş : بسم الله خالق ذی الاحسان
على بيان فرائض لائنسان
(44. b)

Son ve k.: ثم الصلوة على محمد وعلى ال
اصحاب وآلال مادار الجديدان
تم نظمته في سنة ثمانى عشرة ومائين والفت . . . وقد وقع فراغ
تحريره عن يد ناظمه في ثانى التاريخ المذكور
(44. b)

(Ketebye göre nâzımın ikinci defâ yazıldığı anlaşılsa da arapçası tamamıyla bozuk olan bu kaydın, arapça bilmeyen biri tarafından yazıldığı muhakkaktır. Yazı, risâleyi istinsâh edenin kötü neshiyedir.)

IV) سزای حسن Sazâ'i Hasan (1151 H. 1738): Türkçe 13 şiir (45. b - 48. b. Gülşeniy'e'den Sazâ'i Hasan'ın dîvânı, Bulak'da 1256 da, 1st. Tophâne Mat. da 1267, mektupları M. Amire'de 1289 da basılmıştır.)

V) Nazmî (955 H. 1548):

Zihni, Zâtî, Harimî, Figaanî, Ahmed Paşa, Revânî, La'li, Sa'dî, Mesîhî, Necâtî, Hadîdî, Süzenî, Tâci-zâde, İshak Çelebi, Sinan Çelebi Kaadî, Subhî Kaadî, Kadri Çelebi, Nâmi, Kerimî, Sezâî, Hatâî, Celîlî, Mestî, Ömrî, Vâsî, Şâver, Ulvî, Şâhidî, Nihâlî, Gülahî, Münîr, Çâkerî, Basîrî, Nesîmî, Gülşenî, Rüşenî, Şem'î, Şeyhî, Hayâlî, Hidâyet Çelebi, Lutfî-i Kaadî, Kandî, Vechî, Sücûdî, Gubârî, Hâtemî-i Acem, Sevdâyî, Şâmî, Âftâbî, Revânî-i Acem, Şehîdî, Sûzî, Şebâbî, Atâyî, Kemâl Paşa-zâde, Rahmî, Tâbîl, Atâ, Fehmî-i Saruhânî, Adnî, Helâkî, Ahdî, Cuvânî-i Kaadî, Hilâlî, Kivâmî, Kemal, Karaca Paşa, Lâmi'î, Sezâyî, Müftî-zâde, Hâverî, Vefâyî, Tarîkî, Nizâmî, Yahyâ, Remzî, Hevesî, Fehmî-i Can-bâz, Şehîdî, Latîfî-i Kastamônî, Sabûhî, Visâlî, Gâmi, Ferruhî, Mihri, Ârifî, Yetim, Anbülkerim-zâde Hayâlî, Cemâlî, Feyzî, Sâfî (Kasım Paşa), Nihânî-i Kaadî, İbrâhîm Paşa, Hasbî, Sun'î, Zülâlî, Sadri, Kurbî, Hasan-ı Vardârî'nin şüirleri ve her şi'ri müteakib «مرتبه» başlığıyla Nazmî'nin nazireleri.

Baş : بولكده ورمزیم جان شیرین
دكلون خسروا عشكده فرهاد
(63. a)

Son : گرچه بو طرزى ديمش مسیحى
نى گې در اول حقا بو جانى
(126. a)

(Başı, sonu eksik. 95. a - 96. b de ve 110. yap. ta yazı yok. Ortalarda 101. s. ayrı bir kâğıt. Mec. da 127. a dan sonra da bâzı şiirler var. Nazmî, nazire söylediği şâirlerin IX-X. yüzyılda (XV-XVI) yaşadıklarına göre 955 H. de; 1548; vefât eden ve nazire-ciliğe pek meraklı olan Edirneli Nazmî Muhammad'dır. O.M. II, s. 436.)

Cilt

930

5072

مجموعه

Macmû'a

Türkçe - Farsça

Cilt eb'âdî : 19 × 12.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üst kapağın yukarı kısmı kopmuş, kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklapsız cilt. 134 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hiy ve aynı değil. Nefî, Nedim, Ruyâzî, Fâizî, Vecdî, Râgıb, Şâhidî, Tıybî, Rüşdî, Fasîh, Nahîfî, Lebîbî, Râgıb Paşa, Fehîm

gibi muhtelif târihlerde yaşıyan şâirlerin ve birçok İran şâirlerinin şsiirlerini muhtevi. Birçok yerlerinde "فرزداد" başlığıyla "Âdil" adlı birinin şiirleri var. 19. a da Sadra'zam Mehmed Paşa'nın bir çeşmesine düşürülen târih, 99. b de, 1132 de (1719-1720) şehzâdelerin sünnet oluşlarına yazılan târih var; bu târihlerle 1194 yılına (1780) âit bir târih, Âdil'in olduğuna göre bu şâir, bu târihten sonra vefât etmiştir. Âdil'in, 1130 evâilinde 1717-1718; vefât eden Kethudâ Mehmed Paşa'ya da farsça bir kasidesi var (*Sicill'e b. IV, s. 215*). Mecmûada, 61. b - 62. b de, 65. b, ve 67. a - b de, 1226 da (1811) vefât eden Râmiz Abdullâh Paşa'nın da "فرزداد" başlığıyla şiirleri var. Bütün bunlara naazran mec. elden ele geçmiş ve XI-XIII. yüzyıllarda (*XVII-XIX*), mec. ya şiirler yazılmıştır. 50. b - 52. b de, Rahîmî tahallûs eden Habeşî-zâde Abdürrahîm (1140 H. 1727-1728) tarafından yazdırılan bir mektup sûretiyle "معروف قصه خوانك انشای بیبدلی" başlıklı başka mensûr bir yazı (89. b - 90. b) ve diğer bâzı mektuplar ve mensûr parçalar da vardır. 36. yaprağa kadar kâğıtların üstleri kopmuştur.

Cilt

931

5114

اسمعیل انقروی

Ismâ'il-i Ankaravî (Rusûhî. 1041 H. 1631)

Minhâc'al-Fuḡarâ' ve Huccat'as-Simâ'

(منهاج الفقراء وحجة السماع)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdi : 20 × 15.2

Yazı eb'âdi : 13.3 × 10.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 648 s. Her s. de 14 satır var. Başta 5 s. lik fihrist; fihriste s. numarası konmamış. Yazı rık'a. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış. Minhac, "دم مزن والله اعلم بالمشاد" misra'iyle ve "تم بمون الله ونفعه" tetimmesiyle 579. s. de bitiyor. "Huccat'as-Simâ'" a ayrı s. nu. sı konmuş. 1-60. s. lerde 10 rabiulevvel 1337 de (10.X.1957) vefât eden ve Üçler mezarlığında Sıdkı Dede'nin yanına defnedilen Ankaralı Mehmed Dede'nin elyazısı.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي علمنا علوم الدينية واللدنيه

(s. 1)

Son ve k.: چیست میدانی صدای چنک وعود انت حسبی انت کافی یا ودود

شارح المثنوی اسمعیل انقروهوی قدس سره العزیز حضرتلرینک . . .

طریقت علیہ مولویه فقراسندن آنقرهولی درویش محمدک قلم ناچیزانهسیله

بعناية الله تعالى سايه ارنلرده رسیده ختام بولشدن سنه ۱۳۲۰ رمضان

شريف ۲۹ سنه ۱۳۱۸ كانون اول ۱۶

(s. 59-60)

(Minhac, 1256 da Bulak'ta, 1286 da İst. da, Hucca. 1286 da İst. da tab'edilmiştir.)

Cilt

932

5115

بها الدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulṭân. 712 H. 1312)

İbtidâ-Nâma

(ابتدا نامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 23.3 × 16.5

Yazı eb'âdi : 17 × 11.5

Üstü bez kaplı mukavva ciltli. 555 s. Başlıklar, arapça beyitler kırmızı mürekkeple yazılmış. Yazı rık'a. Her s. de 18 satır, her satırda bir beyit var.

Baş : بسم . . . سبب انشاء مثنوی ولدی در بیان اسرار احدی

(s. 1)

Son ve k.: نه نوازش کنم دگر نه عتاب لب بیندم چو شد تمام کتاب

سلطان ولد قدس الله سره العالی افندمزلک . . . آنقرهولی المولوی

درویش محمد حقیرک قلم ناچیزانهعمله تحریر اولمشدر . . . ۱۸ صفر الحزیر

۱۳۳۸ و ۲۵ اغستوس ۱۳۳۷ المولوی الفقیر الحقیر درویش محمد

(Muhür)

آنقروی

(محمد حلمی مولوی)

(s. 554-555)

(5114, 5116 ve 5117 No.lara ve "İbtidâ-Nâma" için 1041, 1631, 2122, 2129 ve 2132 No.lara b. Bu da son Türbedâr Mehmed Dede merhumun elyazıyladır.)

Cilt

933

5116

بها الدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulṭân. 712 H. 1312)

Rabâb-Nâma

(ربابنامه)

FARSÇA

Cilt eb'âdi : 23 × 17

Yazı eb'âdi : 15.3 × 13.2

Bez kaplı âdi mukavva ciltli. 625 s. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. Yazı rık'a. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış.

Baş : بسم . . . سبب تألیف این مثنوی واسرار پرانوار ان بود که

(s. 1)

Son ve k.: شد تمام از داد ادا دار این کتاب بس کنم والله اعلم بالصواب
کتابه . . . . . بو فقیر پر تقصیر آنقره‌لی درویش محمد حقیرک قلم
ناچیزانه‌مله تحریر اولمشدر ۱۸ صفر الحیر ۱۳۳۸ و ۲۵ اغستوس
۱۳۳۷ المولوی الفقیر الحقیر درویش محمد آنقروی (Mühür)
(s. 624-625)

(Bu da Ankaralı Türbedâr M. Dede'nin elyazısıdır; 2122 ve 5114 No.ya, "Rebâb-Nâma" için 2122, 2134 ve 2135 No.lara b.)

Cilt

934

5117

بہا اُلدین محمد ولد (سلطان)

Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulṭân. 712 H. 1312)

İntihâ-Nâma

(انتہا نامہ)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 22.8 × 16

Yazı eb'âdı : 15.5 × 13

525 s. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış. Yazı rnk'a. Her s. de 15 satır, her satırda bir beyit var. Alelâde deftere yazılmış.

Baş : بسم . . . حق سبحانہ و تعالی . . . (s. 1)

Son ve k.: شد سوم دفتر بفضل حق تمام تا رود ره رودین ره والسلام
سلطان ولد قدس الله سرہ العالی افندمز حضرتلرینک انتہا نامہ‌لری
. . . آنقره‌لی المولوی درویش محمد حقیرک قلم ناچیزانه‌مله . . . ۱۸
صفر الحیر ۱۳۳۸ و ۲۵ اغستوس ۱۳۳۷ المولوی الفقیر الحقیر
درویش محمد آنقروی (مهر)
(s. 524-525)

(10 rabıulevvel 1377 de; 10.X.1957; vefât eden Türbedar Mehmed Dede tarafından yazılmıştır. 2122, 2123, 2124 ve 2127. No.lara da b.)

Cilt

935

5118

کمال ادیب کورنجی اوغلی

Kamâl Adib Kürkçüoğlu

Dâstân-ı Canâb-ı Mawlânâ

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 26 × 17

Yazı eb'âdı : 7.5 × 4.7

30 yap. Her iki s. den sonra 2 s. boş bırakılmış. Yazılı kısımlardaki kâğıtların kenarları basma tezyinâtla çerçevesi. Manzûm; muhammes-i mütekerrir. 30 bentten meydana gelmiş. Şâirin elyazısı.

Baş : داستان جناب مولانا یا هو
حضرت پیر ازل مشعلہ انجمن
مرشد عقل و دلم بدرقہ روح و تم
(1. b)

Son : دینہ شایستہ در الحق فلک ثانیدر

دستگیرم او افندم او پناهم او بنم
(30. a)

(1. a da, Ankara, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Müdürü ve İlahiyat Fak. İslâm dîni esasları muallimi olan Kemâl Edip Kürkçüoğlu tarafından, "کمال ادیب" kaydı ve "آستان حضرت پیر ارمغاندر ۲۱ شعبان سنہ ۱۳۷۱، ۱۵ مایس ۱۹۵۲ آنقرہ" imzasıyla K. ye vakfedilmiş olduğu tesbit olunmuştur.)

Cilt

936

5119

اوراد مولانا

Awrad-ı Mawlânâ

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 16 × 10

Yazı eb'âdı : 11.5 × 6.6

Tâmir görmüş meşin ciltli. 36 yap. 1. b den 33. a ya kadar السورى حنى الولى yazısı hareketli nesih. İlk kısımda, her s. de 11 satır var. İkinci kısımda satırlar muhtelif. 33. a dan sona kadar ayrı bir yazıyla yazılı. Hattatı belli değil. Kapak kağıdının iç yüzünde Mesnevi-hân Husayn Sıdkı Dada'nın (1952) Derviş Muhammed-i Mevlevî'ye, evrâd okumaya icâzet verdiğine dair elyazısıyla ve ta'liyyikle, sonunda mavi mürekkeple basılmış iki mührünü muhtevî farsça altı satırlık bir yazı var. İlk iki s. de bakırı çok altın yaldızla kötü tarzda müzehhep birer başlık mevcuttur. 1. b deki başlığın içinde yeşil destarlî sikke resmi. Öbür s. lerin yaldızları solmuş; bazı sahifelerde cetveller kağıdı kesmiş. Sûre başları altın safihalarla ayrılmış. Baş taraf, mathû' evrâda uymakta. 32. b de Mevlânâ'yı 1. halifeye ulaştıran soy şeceresi yazılı. Ketebe, 33. a da. Bundan sonraki kısımda, bâzı evrâdda mevcûd olan Mevlânâ'ya duâ, Oniki İmâm'ın adlarını ihtivâ eden salavât, Nâdî 'Ali, 35. b - 36. a da "فاتحة فقر" denen ve Fâtîha sûresini, Oniki İmâm'ın adlarını anarak tefsir eden arapça bir yazı var ki bu, Bektaşîlerin evrâdında da mevcuttur. 33. a daki ketebe şudur:

« حرره المذنب عثمان الحمدي السلوى بن احمد الشكري بن حافظ زين العابدين غفر الله ذنوبها ولا يوبه أمين في ۱۷ ب سنه ۱۳۱۷ »

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم اللهم انت السلام
(1. b)

Son : برحمتك يا ارحم الراحمين
(36. b)

(Bu evrâdın, Türbedar Mehmed Dede'ye verildiği anlaşıyor. Evrâd için 4690 No.yab.)

Cilt

937

5159

نیازی مصری

Niyâzî-i Mısrî (1105 H. 1694)

Dîvân

(دیوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 × 15.5

Yazı eb'âdî : 15.3 × 8.5

Üstü kâğıt kaplı mukavva ciltli. Yazı nesih. 45 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : ای گوئل گل غیری دن گنج عشقه ایله افتدا

زمره اهل حقیقت انی قلمش مقتدا

(1. b)

Son ve ketebe : بیچاره نك جرمن مدد ایله شفاعت یا نبی

کونینک اولدک سیئدی سنسک امام انبیا

قد تم . . . فی اليوم الاحدی فی الثامن من شهر رجب الشریف

. . . سنة خمسین ومائین والف فی بلدة مغنسایبد الفقیر الحقیق کمرلی

ابراهیم افندی بن قوی . . . ۱۲۵۰

(45. a)

(1st. da taşbasmasıyla müteaddid defâlar basıldığı gibi Mısır'da Bulak'ta 1259 da, 1st. da 1260 ta, litografya ile 1275 te, Tophane Mat. 1294 te, Mat. Amire'de 1300 de, gene 1st. da 1325 te basılmıştır; başka basmaları da vardır. Halicatiyya'den Mısrîyya ve Niyâziyya şubelerinin kurucusu olan bu zât ve eserleri için İslâm Ansik. e yazdığımız Niyâzî mad. e b. Cüz. 93; s. 305 - 307.)

Cilt

938

5163

شاهدی ابراهیم

Şâhidî İbrâhîm (957 H. 1550)

Gulşan-i Wahdat

(گلشن وحدت)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 17.8 × 12.1

Yazı eb'âdî : 14 × 8

Kâğıt kapak içinde. Yazı ta'hyk. Başlıklar surh. S. kenarlarıyla mısra' araları surh cetvelli. 16 yap. Her s. de 19 satır var.

Baş :

بسم . . .
افتتاح نامه اسم الله ایله
عشقله دردله شوق و آه ایله
(1. b)

Son ve ketebe : ابتدا عشقیله اولدی بو کلام
عشقله ختم اولدی ینه والسلام

سوده المذنب احمد الشکری السوی بن حافظ زین العابدین . . .

فی سنة خمس وستین ومائین بعد الالف

(16. a)

Cilt

939

5166

صاحب محمد پیری زاده

Şâhib Muḥammad Pîrî-zâda (1162 H. 1749):

Tarcama-'i Muḥaddima-'i İbni Ḥaldūn

(ترجمه مقدمه ابن خلدون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 38.3 × 18.3

Yazı eb'âdî : 16.3 × 8.8

Kenarları altın yaldız cetvel ve motiflerle süslü düz, mıklapsız cilt. 1085 s. Yazı güzel bir nesih. Dikkati çekmesi gereken yerleri, başlıkları ve bâzı husûsî adlar surhla yazılmış. Dibâcede mütercim, tercemeye 1138 de (1725 - 1726) başladığını, 1143 te (1730) üçte ikisini bitirdiğini, 1143 rabîulevvelinde de (1730) I. Mahmud adına tamamladığını bildirir (s. 4 - 5). 27. s. nin kenarında, bir âyetin tefsirini tavih eden 23 satırlık ve metnin yazısıyla yazılmış hâşiyenin sonunda surhla, "المترجم عند صاحب" kaydı bulunduğu gibi 115. s. kenarında bulunan ve gene metnin yazısıyla yazılmış olan hâşiyede siyah mürekkeple "المترجم عند صاحب", 182. s. de gene aynı kayıt var. 180., 181. ve 203. s. lerdeki kâşiyelerde "المترجم", 207, 211 ve 283. s. lerdeki hâşiyelerde "المترجم عند صاحب" yazısını görüyoruz. Bu çeşit kayıtların devâmı, açıkça gösteriyor ki bu nüsha, mütercimin elyazısıdır.

Bu ciltte İbni Ḥaldūn Makaddimesi'nin ilk kitabının beş fashı tamamlanmaktadır.

Baş : بسم . . . فرائد منظومه حماد ومسفوده ولألى منصوره الأثي
محموده . . .

(s. 1)

Son : بوندنصكره انشا المولى عز شانه انواع علوم عقليه ونقلية
متضمن آخر فصول اولان فصل سادسك ترجمه سنده شروع اولور
وبالله التوفيق

(s. 1085)

(Bu mukaddime, tab'ları, tercemeleri v.s. için 3084 No. daki nüshanın izâhına b.)

Gilt

940

5167

مجموعه

Macmû'a

Gilt eb'âdî : 20 1 12

Yazı eb'âdî : 15.1 × 7.2

Giltli. İlk kitaptan sonrakilerin kenarları ve mısra' araları surh cetvelli. 66 yap. Her yaprak ta 15 satır var. İlk risâleden sonrakiler ta'hykle yazılmış. Hadisler, başlıklar surhla.

I) غباری عبد الرحمن Gubârî 'Abd'ar-Rahmân (Akşehirli. 974 H. 1566 - 1567):
Ka'ba-Nâma. Türkçe manzûm.

"Feilâtün mefâilün feilât" vezinde olan bu manzûm kitabın baş tarafı yok. S. kenarları altın cetvelle çerçeveli. Bâzı başlıklar da altınla yazılmış. Yazısı çok güzel ve hareketli nesih. 26. a da altınla, "تاریخ تمام این رساله" başlığı altında şu iki beyit var :

چون کشت تمام این رساله در ماه رجب زهر حجاج
آمد بدلم رکیک تاریخ تمام شد مناسک حاج

Dördüncü mısra'nın altında surhla 968 yazılmış; son mısra'da bu târihi ifâde etmekte. Ancak târih düşürülmek için mısra'nın vezni bozulmuş. Ketebe'nin iki satırı silinmiş (O. M. e b. III, s. 112 - 114).

Baş : اوامرّم لطفکيله يا غفّار عفوّم باعث اوله استغفار
(1. a)

Son ve ketebe : حبسونی بسجن سلطان سنتین وبعض الازمان
ابدأ ما رأيت هذا الحبس غیر تعلیم صبر الاحزان

ای غباری فلا نعم غمّا
کلّ غمّ لنوع الانسان

تمت هذه الرسالة الشريفة المنظومة والمقالة المنيفة المرقومة...
عبد الرحمن الغباری الاقشهری ثم المکئی بوطن الاقامة باهله وعياله
اسعدهم الله فی الدارين

(26. a)

(Tetimedeki noktalı yerler silinmiştir. Son beytin kenarına ince bir nesihle iki satır olarak «حبسونی» کتبه المتوکّل علی الله الودود عبده الحقیر بوستانی محمود» sözüyle başlayan üç beyit, tetimmeden sonra yazıldığına göre silinen yer, kitabın müellif elyazısı olduğu zannını vermek, hattâttın yazısını alelâde bir kayıt göstermek gayretiyle silinmiş olacak.)

II) لطیف Laṭîfî (990 H. 1582) : Subḥat'at-Uṣṣâḳ (100 hadis terc. Manzum, türk.).

Baş tarafı eksik; ancak «فی معراج النبی صلی الله علیه وسلم» faslından başladığına göre eksik olan kısmı pek az. İlk yap.ın üst tarafından bir kısmı yırtılmış, beyaz kâğıt yapıştırılarak s. onarılmış. Noktalı yer, kâğıt yapıştırılmış yerdir. Kaşf, bu kitabı almakta, fakat baş tarafından örnek vermemekte ve Laṭîfî'nin vefât târihini bildirmemektedir. (II, s. 975). O. M. eserin, Tezkire sâhibi Laṭîfî'ye âid olduğunu söylüyor (III, s. 134 - 135). Her hadis, bir kıt'ayla terceme edilmiştir. 46. b de, son fasıl olan «تضرّع قائل با رسول جمیل» faslında şâir, adını,

لطفکيله لطیف شاد ایت بن قولوی اوگونده آزاد ایت

beytiyle açıklamaktadır.

Baş : حفظ ادرلر شور و شردن دمیدم
(27. a)

Son : عمر اولوب تا ارنجه روز قیام سکا و آلكه صلاوة و سلام
(46. b)

III) Ubaydî : Türkçe manzum risâle.

Baş : اولسا کر صورت شرع مبین سرله بولزدی حال اهل یقین
(47. a)

Son : ایلگل احسان بزه حسن المآب

لطف ایدوب قل بو دعایی مستجاب

(44. a)

'Ubaydî, adını 5. b, 51. a ve 52. a daki gazellerde anıyor.

IV) Mawlûd. Türk. Manzûm. ولود : ?

Baş : ایتدی خالق بزی بحمد الله قائل لاله الا الله
(44. b)

Son : ایردی اول محبوب حق محبوبنه واصل اولدی جانله مطلوبنه
(66. b)

Bu risâlenin baş tarafı, "Feilâtün mefâilün feilât" ile başlıyor (54. b), 55 b. nin başlangıcı,

روح پاک مبدأ کون ومکان جسم صافی خاتم دور زمان

beyti ve bu beyitten itibaren vezin "Fâilâtün fâilâtün fâilât"tır. Bundan önceki risâleyle bu başı ve sonu eksik kısmın bir tek risâle olduğunu sanıyoruz. Mawlânâ'ya pek bağli olduğuna göre, Nâil Kataloğundaki Egerdir Mevlevî şeyhi olup 995 te (1586 - 1587) vefât eden 'Ubayd Dada olsa gerektir.

Cilt

941

5212

مصطفى بن يوسف عمر الصّبر الارزن الروى

Muṣṭafā b. Yūsuf 'Uğmar'ad-Ḍarīr'al-Arzan'ar-Rūmī (795 H.den, 1393, sonra):

Sīrat'an-Nabiyy

Tarcamat'aḍ-Ḍarīr wa Taḳdimat'az-Zahrī

(سيرة النبي)

(ترجمة الصّبر وتقديم الظهري [الظهري؟])

I. C.

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.3 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.2 × 11

220 yap. Her s.de 17 satır var. Kâğıdı filigransız, aharlı ve kalın. 1. a dan sonra ve 219. yap. tan önce noksanlar bulunduğu gibi içinde de eksi ler var. Dîbâcede 779 da (1377) Mısır'a gittiğini, bu târihten iki yıl önce Sultan Şa'bân b. Husayn'in öldürüldüğünü, yerine Al-Malik'al-Manşûr 'Alî b. Şa'bân'ın geçtiğini bildirmekte (1. b), onun da şehâdetinden sonra (783 H. 1381), 784 yılı ramazan ayının 19. günü (1381) Sultan Barkuk'un tahta geçtiğini, kitabını onun adına yazdığını anlatmakta (4. b), kitabına, "Tarcamat'aḍ-Ḍarīr wa Taḳdimat'az-Zahrī (Zahrī)" adını verdiğini söylemektedir (4. b). Nüsha çok bilgisiz biri tarafından yazıldığı için bilhâssa şiiirler tamâmiyle yanlış; diğer nüshalarla karşılaştırılmadıkça faydalanmaya imkân yoktur.

Baş : سبب ترجمه هذا الكتاب ... افقر عباد الله واحقرهم مصطفى بن يوسف عمر الصّبر الارزن الروى اصلح احواله ...

(1. b)

Son : ابو جهل ايتدى يا محمد سن ايدرسن بنم كرامتم و برهائم الهى در :
ديرسن ددى اولكى جلد بو اراده تمام اولدى تاريخ سنه ١٠٠٠
(220. b)

O. M. Ḍarīr'den bahsetmekte, fakat vefât târihini verememekte, yalnız manzûm "Siyar-i Nabl"i 790 da yazdığını bildirmektedir (III, s. 137 - 138). Ḍarīr, Yūsuf u Zallḥa'sını 768 de nazmetmiş, Vāhidî'din "Futūḥ' aş-Şām"ını 795 te terceme etmiş, "Siyar"i 790 da yazmıştır. "Sīrat'an-Nabl" İst. Süleymâniyye K. e mülhak Fâtih K. de 4271, 4272, 4274, aynı K. de Çelebî Abdullah kitapları arasında 251, Millet K. Ali Emîrî kitaplarında 313, İst. Üniv. K. Türkçe yaz. da 2384 No. da kayıtlıdır. İsmâîl Hikmet Ertaylan'ın husûsî K. de de bir nüshası vardır. İst. Üni. K. nüshasında, yukardaki başlangıçtan önce arapça bir dîbâce ve "ابتداء ترجمه" kısımları var (1. b - 6. b). Bu nüshanın başlangıcı, "سبب ترجمه" başlığıyla 6. b de, 3. satırdadır. İst. Üniv. K. nüshası, Hz. Peygamber'in Hadīcat'al-Kubrâ ile izdivâci fashında bitmekte, sondaki ferâğ kaydında,

II. cildin bunu ta'kiy edeceği bildirilmektedir (214. a). Ḍarīr'in hayatı ve bu kitabı için 1945 - 1946 da İst. Üniv. Edebiyat Fak. Türkoloji zümresinden Sıddıka Özkul'un tezine (İst. Üniv. K. Tezler, No. 1264), Gülçin Kocaengin'in 1945 te hazırladığı "Ḍarīr ve Yūsuf ile Zaliḥâ mesnevisi", Nûran Özyiğit'in 1962 - 1963 te hazırladığı "Erzurumlu Ḍarīr'in Kissa-i Yūsuf mesnevisi üzerinde bir inceleme" adlı tezine b. (No. 1264, 3258).

Cilt

942

5237

نصير الدين طوسي

Nasīraddīn Tūsī (672 H. 1274)

Hallu muşkilâtı Kitāb'al-İşārāt wat-Tanbīhāt

(حل مشكلات كتاب الاشارات والتنبيهات)

ARAPÇA

Kitabın eb'adı : 25.5 × 17

Yazı eb'adı : 17 × 12

Cildinin üst kapağı kopmuş; alt kapağı ve mıklaḥı var. Ortası bir dâire içinde sekiz zirveli yıldız ve dört tane mustatili, birbirine geḥme, üstleri kakmalı şekilden meydana gelme motifle müzeyyen. Kenarları zencirek cetvel içinde cetvelleri hâvî, mıklaḥında bir ay ve Selçuk motifleri mevcut. 224 yap. Yazı Selçuk neshi. "اشاره، تنبيه، قوله" gibi yazıların üstlerine surh çizgi çekilmiş ve bu sözler kalınca yazılmış. Baş tarafı eksik. 4631 No. da kayıtlı nüshayı, aynı asırda yazılmış olan bu nüsha âdetâ tamamlamakta (O nüshanın tavsifine b.).

Baş : ... يقتضى إيضاحه مما هو مبني على مبانيه وقواعده ...
(1. b)

بعد ان ينظر فيه يقين الرضا وتجنب طريق العناد والله ولي السداد
والرشاد منه المبدأ والمعاد وكان قد فرغ المصنف من تنعيم هذا الشرح
وتسويده في اواسط صفر لسنة اربع واربعين وسنائه حامداً لله ومصلياً
وداعياً ومستغفراً وهذه العبارة مكتوب في آخر نسخة المصنف اتفق
الفراغ من كتابة هذا الكتاب بمراغه على يدي العبد المذنب احمد بن
محمد بن عمر الملقب بعمر السمرقندي في اواسط حمادى الاولى لسنة احدى
وستين وسنائه في مدرسه الخليفة (فakat ayrı)
Selçuk devrine âit, fakat ayrı) اصلح الله شان سكانها في الدارين بفضلها
وكرمها

(224. a)

(Bu nüsha şârihin hayâtında ve kendi yazmasından istinsâh edilmiştir.)

Cilt

943

4267

ابراهيم بن محمد الحلبى

Ibrâhîm b. Muhammed'al-Halabî (956 H. 1519)

Gunyat'al-Mutamallî fi Şarhi Munyat'al-Muşallî

غنية المتعلمى فى شرح منية المصلّى

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 25.5 × 14

Yazı eb'âdî : 19.5 × 7.9

Kenarı gömme cetvelli ve düz zencirekli, ortası şemseli, mıklaplı koyukırmızı ciltli. 359 yap. Her s. de 27 satır var. İlk üç s. de, murabbâî bölmeler içinde fihrist yazılı. Kitaba varak numarası bir eksik konmuş. İlk s. de kötü tezhibli bir başlık var. S. kenarları altın sütün vu üç siyah çizgiyle cetvelli. Bablar, fasıllar surhla yazılmış. Dikkati çekmesi gereken kelimeler de surhla. Metnin üstü surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Hâşiyelerde birçok kitaplardan alınan izahlar var. Yazı gayet güzel ve işlek bir nesih. Gunya, 705 H. de (1305 - 1306) vefât eden Sadîd'ad-dîn'al-Kaşgarî'nin "Munyat'al-Maşallî wa Gunyat'al-Mubtadi"sinin şerhidir (Kasf; II, s. 1886 - 1887).

Baş : بسم ... الحمد لله جاعل الصلوة عماد الدين وعناد المتقين ...

(1. b)

Son ve ketebe : قال الله تعالى وأمر اهلك بالصاوة واصطبر عليها لانسألك رزقا نحن نرزقك والعاقبة للمتقوى ... قال الفقير الى عفوريته ومغفرته ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الحلبى هذا ما وفقه الله تعالى ... وقع الفراغ من تحريره بياضاً فى وقت الظهر من يوم الخميس فى اول شهر صفر المظفر سنة الف وستة وتسعين ... على يد اضعف العباد واحوجهم الى رحمة ربه الشيخ احمد بن الحاجى ابراهيم ...

(359). a)

(1096 da Halabî'nin torunu tarafından yazılmış. Altında Mahmûd b. Mahdî Husayn tarafından 1097 saferinde Bağdad'da mukaabele edildiği kayıtlı: Aynı yap. Gunya İst. da 1295, 1312 ve 1325 te basılmıştır: Al-Mu'cam'al-Maibû'ât; I, s. 13.)

Cilt

944

5276

نوعى يحيى

Naw'î Yahyâ (1007 H. 1598 - 1599):

Natâ'ic'al-Funûn wa Maḥâsin'al-Mutûn

(نتائج الفنون ومحاسن المتون)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 15 × 8.5

Yazı eb'âdî : 11 × 5.2

Cildi, ortası şemseli, kenarları tâmir görmüş, üst kapağı kopuk kahverengi ve mıklaplı. İlk yap. ta, devrine göre güzel ve müzehhep bir başlık var. S. kenarları,

dışta iki, içte bir siyah hat içinde altın yaldızlı cetvelle çerçevesi. 130 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiyk. "لنشته ، مناجات ، رباعى" gibi sözler, hadisler, başlıklar, dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Kâğıda, yazıya, resm-i imlâya göre devrine âit. Gazâlî'ye nisbet edilen "بوائت العلوم" dan, 'Abd'ar-Rahmân Bıstâmî'nin "نواع مسكیه" sinden, "موضوعات العلوم" dan, daha birçok kitaplardan 12 fen üzerine tertîb edilmiş, tarihe, hikmete, siyâsete, hey'ete, kelâma, usûle, hilâfa, tefsîre, tasavvufa, ru'yâ ta'bîrine, tıbbâ v.s. ye dâir mesâilî muhtevidir (Kasf'e, II, s. 1925, ve Naw'î'nin hâl terc. ile bu esere ve diğer eserlerine dâir bilgi için O. M. e b. II, s. 437 - 439).

Baş : حمد بى حد احد بى ابتدايه كه ...

(1. b)

Son : فلك را كارجز تفریق مشمر فكل الصفو منها قد تكدر ونقول تم الكلام وربنا الوهاب وله لدنا عطاء حساب انا العبد والعبد مخطى ومطيب (مصاب) والله اعلم بالصواب

(130. a)

Cilt

945

5277

کاتب چلبی (مصطفی بن عبد الله. حاجی خلیفه)

Kâtib Çalabî (Muşşafâ b. 'Abd-Allâh. Hâfîl Halîfa. 1068 H. 1658):

Mîzân'al-hak fi ihtiyâr'al-aḥak

(میزان الحق فى اختيار الاحق)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20 × 13

Yazı eb'âdî : 15 × 6.5

Ortası altın üzerine surh gül, dal ve yaprak şemseli cilt. 49 yap. İlk yaprağı kopmuş. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'hiyk. Ketebe yoksa da yazı, resm-i imlâ ve kâğıt bakımından devrine âit bir nüsha. Nem görmüş ve bazı yerleri sorarmış. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Kâtib Ç. nin son eseri olan bu risâle, fıkıh mes'elelerini zamânın bilgilerini bilmiyen kişilerle bilen kişilerin hükümlerini kıyaslayan küçük, fakat değerli bir eserdir. 1067 H. de (1656) te'lif edilmiştir.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى جعل العقل حجته فى خلقه

(1. b)

Son : طريق برهان ورضای رحماندن ابرمیه بمنه وكرمه

(49. b)

Bu eser, İst. da 1281 ve 1286 da basılmıştır.

Cilt

946

5278

منشأت

Munşâ'ât

Türkçe

Kitabın eb'âdî : 25.5 × 18

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Cilt tamâmiyle harâb olmuş. 141 yap. S.lerdeki satırlar muhtelif. Yazı. devrine âit güzel bir divânî. Başlıklar surhla yazılmış. 57. a - 58. b de, sonu eksik olmak üzere Şâh 'Abbâs'a (*Saltanatı* : 995 - 1037 H. 1587 - 1628) gönderilmiş mektup sureti aynı yazıyla ve güzel bir ta'hyikle yazılmış. Başka yerlerde yazı ayrılığı yok. İçinde en eski târih 942 (1535. 111. b), ondan sonra 982 (1574. 103. a), 1001 (1592. 132. a), 1002 (1593. 102. b), 1005 (1596. 132. a), 1016 (1607. 102. b), 1023 (1614. 125. b) târihleri var. I. Ahmed'in bir mektubu (*Saltanatı*. 1012 - 1026 H. 1603 - 1617), 26. a da başlamakta.

Bu mecmûa, bir memlekete, bir bölgeye âid olmayıp devrinde, bütün Osmanlı ülkesine âittir. Başta, devrine âit bazı gelenekleri gösteren yazılarla Nakıyb'ül-eşrâfa, seyyidlere, Mekke-i Mükerrreme şerifine, Ramazanoğluna, Tatar Hanına, Beylerbeyine, Uç beylerbeyine, Rumeli beylerbeyine, vezirlikten tekaüd olanlara, sancak ve uç beylerine.... yazılacak mektuplardaki resmi hitap nümûneleri mevcut. Eserde, devrine âit eyâletlerle muzâfâtının adlarını gösteren bir cetvel var (4. a - 4. b). İçindeki yazılara dâir şöylece bir özet vermeyi faydalı bulduk :

Berat sûretleri, cülusta vezirlerin padişaha sundukları piş-keşler (7. b), mîrî ve harac resimleri, Eğri fetih-nâmesi, mîlk-nâme sûretleri, Sultan Muhammad Hân'ın (III.) vâlidisine H'âca Sa'd'ad-dîn tarafından yazılmış mîlknâme sûreti, vakfiyyeler, vakıf ve tevliyet munâzaalarına âit yazılar, arâzı, ağnâm, eşcâr, mîras, alûfe arızaları, ahıt-nâmeler, adâlet-nâmeler, değirmen, tımar, zîâmet, sınır niza'larna dâir vesikalar, bağ, bahçe, hasad, uşur arızaları, bunlara âit çeşitli yazılar, terakkıy emirleri, kefâlet ve teftiş hükümleri, III. Muhammed'in hitânında Sultan Murad'ın Mısır Beylerbeyine gönderdiği emir, serdarlık, kapûdân-ı deryâlık v.s hüküm ve beratları akıncılara, Kırım Hanlarına hükümler, voyvadalara, dizdarlara, bezzazistana kahve ihdâsına, asesliğe, bezzazistan kethudâlığına, Tophâne mustahfızlığına, cemâat kethudâlığına, müteferrikalığa, zîâmete, tımara, ceceblere, kale divarı üstüne ev yapanlara, çift bozanlara otlak ve yaylaklara, değirmenlere, kaçan kullara, konar-göçer yörük tâifesine, sühthelik (*sofialık*) adına eşkiyâlık edenlere, seyyidim diye rusûm vermeyenlere âit emirler, arızalar, teccid edilen berat sûretleri, bu arada meselâ Abaza isyânına, çini i'mâlinin chil olmıyanlara verilerek bozulduğuna dâir devrini aydınlatan, târihe ışıktan tutan yazılar, pek az olmakla beraber fetvâ sûretleri de var. Hâsılı iktisâdî ve târihî bakımdan incelenmesi gereken mühim bir mecmûadır. İlk yap. ta, Necâti Elgin'in, اشبو اثر

نادیده مرحوم ومغفور مصطفی صفوت ابن احمد توفیق کریمه سی ملک خاتم طرفندن شخصمه هدیه ایدلشسه ده فقیر طرفندن ده حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا

اؤندمزله کتبخانه سده هدیه دور ایدلشدنر بنده بندگان مولانا وعاشق اهل بیت علیهم السلام اؤندمزله کتبخانه سده هدیه دور ایدلشدنر بنده بندگان مولانا وعاشق اهل بیت علیهم السلام

Baş : بر سپاهی تباری داخلنده در دیو
(1. b)
Son : دخی اندن زیاده به بیع ایندر میهن
(141. a)

Cilt

947

5280

شاهدی

Şâhidî (957 H. 1550)

تحفة شاهدی

Tuḥfa-ı Şâhidî

Cilt eb'âdî : 19.9 × 14

Yazı eb'âdî : 13.1 × 7.3

Ortası şemseli, tâmir görmüş harap cilt. İlk iki s. si altın yaldızlı cetvelli imiş. Altın tamâmiyle solmuş. Öbür s. kenarları ve mısra' araları surh cetvelli. Yazı harekeli ve güzel bir nesih. 31 yap. S. de 11 satır var. Devrine âit.

Baş : بنام خالق وحی وتوانا قدیم وقادر و بینا ودانا
(1. b)
Son : شاهدی به هر کم ایارسه دعا ایله محشرده شفاعت مصطفی
(31. b)

Cilt

948

5292

نجاتی الگین

Nacâti Elgin

Salim III (Ilhâmî)

اوچونجی سلیم (الهای)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 19.5 × 4

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Ciltli. 182 yap. S.lerdeki satırlar muhtelif. Müze memûrlarından Necâti Elgin'in Konya'da, Yıldız Basımevi'nde 1959 da basılan "Üçüncü Selim (Ilhâmî)" adlı eserinin müsveddesi. Önsözü, Mes'ut Cemil Tel, Ruşen Kam, Sadeddin Nüzhet, Prof. Enver Ziya Karal gibi zevâta Selim III hakkındaki mütâlaalarını isteyen mektuplarına aldığı cevapları, Selim'in doğumu, cülûsu, şehâdeti hakkında düşürülen târihleri, Selim hakkında yazılan kitaplardan alınan bilgileri Selim'in bestelediği âyinlerin notalarını hâvidir. Kendi elyazısıyledir.

5317

(علي بن صالح (واسع عيسى)

Ali b. Sâlih (Vâsi' 'Alisi. 950 H. 1543)

Humâyûn-Nâma

(همایون نامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî: 24 × 13

Yazı eb'âdî: 18 × 9.3

Kenarı cetvelli, ortada basma çiçek; koyu kahverengi fersûde cilt. Bulak 1251 basmasına nazaran dibâccenin baştarafı (s. 2. Bu. s. den başlıyor; 3. s. de 3. satırın yarısı) eksik. 3. a dan sonra da eksik var. 362 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı harekeli nesih. S. kenarları altın cetvelle çerçevesi. "بيت، مشنوی" gibi sözlerle "حکایت" gibi başlık sayılacak sözler, çok def'a surhla, bâzı kere de lâcûverdle yazılmış. Baş tarafta Kalîla wa Dimna'nin hindçeden arapçaya, arapçadan farsçaya tercemelerinden ve nihâyet Husayn Wâ'iz'in "Anwar-ı Suhayli"sinin, kendisi tarafından Kanûnî Süleyman adına ve "Humâyûn-Nâma"adiyle tercemesinden bahsetmektedir (I. b-6. b).

Baş : فقط غليظ القلب لانفضوا من حولك

بيت هر ان رايض كه كردد توسنى رام
(1. a)

Son ve keetebe: چونكه بدین پایه رساندم كلام نه كه كنم ختم سخن والسلام
الحمد لله على الاتمام... فى اواخر شوال المكرم من شهر سنه سبع
وثمانين وتسعمائة

(362. b)

Baş taraftan az eksik var. Kalîla wa Dimna'nin doğu ve batı dillerine tercemeleri, nazma çekilişi ve telhisleri için Kaşf'e II, s. 1507 - 1509, O. M. e; II, s. 304 - 305, Al-Mu'cam'al-Matbû'ât'a; I, s. 250 - 251; II, s. 1933, bilhâssa İslâm Ansikolpedisi'nde C. Brockelmann'in Kelile ve Dimne mad. b. cüz. 61; İst. 1954; s. 552 - 558, Humâyûn-Nâma, İst. da tarihsiz, Bulak'ta 1254 te, İst. da Mat. Âmir'e'de 1293 te, Şevkî Mat. da aynı târihte basılmıştır. Râtib tarafından Timâr'al-atmâr adıyla telhis edilmiş, Mat. Askeriyyede 1256 da basılmıştır. 'Abd'an-Nâfi' tarafından (1308 H. 1890) "Nâfi'al-atar Nav - bâva-i' Timâr'al-atmâr" adıyla yazılan mülâh hası da Mat. Âmir'e'de 1268 de tab'edilmiştir. Ahmed Midhat da Humâyûn-Nâma'yı zamânının diliyle telhis etmiş ve bu eser, Hülâşa-i' Humâyûn-Nâma adıyla Mat. Âmir'e'de 1304 te basılmıştır. Son zamanlarda Kalîla wa Dimna, Naşr-Allah b. 'Abd'al-Hamid'inki esas tutularak Prof. Muctabâ Minow'nin mukaddimesiyle Tehran'da, 1343 Ş. h. de tab'edilmiştir. Ömer Rızâ Doğru'un tercemesi İst. da Ahmed Hâlit Kitabevi tarafından 1941, 1944, 1945 ve 1962 de bastırılmıştır. Vasfi Mâhir Kocaturk'un "Kelile ve Dimne'den hikâyeler" adlı eseri, İst. da Işıl Mat. da 1947 de, Mahmut Özey'in Kelile ve Dimne'den manzum masallar" adlı kitabı 1960

ta Aydın'da, Kanâat Mat. da basıldığı gibi "Dost görünen düşman" adlı küçük eser de gene bu kitaptan alınarak tab'edilmiştir. 1227 de (1812) Vidin vâlisî olan Hâfız Ali Paşa'nın Divân efendisi Şarîf İbrâhîm Mâhir de sâde bir dille bu kitabı yazmıştır. Son olarak da Salâhaddin Alpay, telhis yolu türkçeye çevirmişti bu eser, Mustafa Kazgan'ın bir takdim yazısıyla Bedir Yayınevi tarafından 1972 de basılmıştır.

5318

حافظ الدين ابوالبركات عبد الله بن احمد النسي

Hâfi'z'addîn Abû'l-Baratkâ 'Abd-Allâh
b. Aḥmad'an-Nasafî (710 H. 1310 - 1311)

Kanz'ad-Dakā'ik

(كنز الدقائق)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî: 26 × 17

Yazı eb'âdî: 13 × 8.5

Sağ kapağı mütenâzır yaprak motifli, yanlarda geniş zencirek cetvel; sol kapakta ortada onbirli bir yıldız, kenarlarda benekleri muhtevî, dışı küçük kaviserle dâirevi bir şemseyi havî; kenarları zencirek cetvelli pek güzel, fakat harap Selçuk cildi. Kâğıdı az aharlı fılgramsız, sarımsı Selçuk devri kâğıdı. Yazı, Selçuk karakterini gösteren nesih. Fasil ve bâblar sülûse yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerlerde surhla harfler, yahut çizgiler var. Furû'ı Hanafiyyaya âit ana kitaplarından. Şerhleri ve ihtisarları için Kaşf'a b (II, s. 1515 - 1517) 212 yap. Her s. de 11 satır var.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى اعز العلم فى الاعصار

(1. b)

Son ve keetebe: ومن صالح من الورثة على شئ فاجعل كان لم يكن فاقسم على
سهام من بقى ما بقى والله الموفق والله اعلم بالصواب تمت بحمد الله
... على يد اضعف عباد الله... المرندي مولداً وابن اياس محمد الحنفى
مذهباً ذوالنون بن حاجى عمر بن ابراهيم بن على بن حمدان اصالح الله
شانه... فى السادس من محرم الحرام لسنة ستين وسبعماية الهجرية
فى مدينة الخروسة صالحيه فى ليلة السبت

(212. a)

W. Gureton tarafından 1843 te Londra'da bastırıldığı gibi 1309 ve 1311 de Abû'l-Kâsım'as-Samarkandî'nin "al-Mustaḥlas'al-Ḥakā'ik" ve Badr'addîn Aynî'nin "Ramz'al-Ḥakā'ik" adlı şerhleriyle Mısır'da, 1287 de Dahli'de, 1874, 1877 de Lekhnâ'da, 1294 te Bombay'da basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Matbû'ât: II, s. 1853).

Cilt eb'âdı : 29 × 19

Yazı eb'âdı : 25 × 12.8

13 yap. Her s. de 15 satır var. Başta boya ve yıldızla yeni tarzda bir başlık var. Besmele ve hadisler sülüsle. Her hadis, bir kıt'ayla türkçeye terceme edilmiş ve bu kıt'a nesihle yazılmış. Yazı güzelce. Yazarı belli değil; muahhar devirlere âit bir nüsha. Sonunda salavâtın insana müridlik edeceğine dâir bir hadis ve tercemesi, salavâtın değerine dâir de 27 beyitlik bir manzûme var.

Baş : بسم ... من اراد ان يتكلم الله فليقرأ القرآن
هرکیم استرسه حقيله کلمات دائم اتسون قراءت قران

(1. b)

Son : صلاة ايتميه هرکیم اولسه طالب حبيب اکرمه اولور مصاحب
(13. b)

Kitap eb'âdı : 19.8 × 12

Yazı eb'âdı : 14.7 × 7

Ciltsiz. 109 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı ta'liyk. 1014 te (1605 - 1606) vefât eden Bursa'lı Canânî Muştafâ'nın iki eserini muhtevî.

I) جلا القلوب Cilâ'al-Kulûb. Türkçe manzûm. Bu mesneviyi Murad b. Selim adına (Saltanatı. 982 - 1003 H. 1574 - 1595) yazmıştır (5. b - 7. a). Adımı, baş tarafta,

جنانی ندن بو قصلف سکا نه لازم بو دنکاو تکلف سکا

beytiyle (9. a), Tetimmede,

جنانی انک قلبی پر داغده اچلمش کل تازه در باغده

beytinde anar (77. b). Taşlıcalı Yahyâ'nın "Kitâb-ı Uşûl"ü tarzında yazılmıştır; mukaddimede "Uşûl" ü tenkiyd etmekle berâber,

قلوب روح بحیایه بیحد دعا قو نفرینی کل افرین ایت اکا

beytiyle onu takdir etmekten de geri kalmaz (9. a). Son kısımdaki "مشاجات" faslında,

ووروب اونده تاریخ نظمه نظام دیدم بو کتاب اولدی حالا تمام
چون ایلر جلابيله دفع کرووب انک نای دیندی جلا القلوب

beyitlerinde kitabın nazma çekiliş târîhini ve adını anar. Birinci beytin ikinci mısra'sı, hisaplanırsa III. Murad'ın zamânını aşar. Birinci mısra'daki "نظام" sözünün gösterdiği 991 (1583), yahut 10 ta'miyeyle 1001 târîhinde (1592 - 1593) yazılmıştır.

Baş : خرام ايله ای کلک عنبر فشان اولوب دامن دهره گوهر فشان
(1. b)

Son ve ketebe: دخی آل واصحابه اولسون سلام بهذا بدا اختتام الکلام

قد وقع الفراغ فی يوم الجمعة اواخر شهر صفر المظفر ختم بالخیر
والظفر من شهر سنة عشرين والى العبد الفقير فضل الله بن نوروز
الشریف الشیانی القاضی بیصره سابقا ...

(80. a)

II) ریاض الجنان Rıyâd'al-Cinân. Türkçe manzum.

993 te (1585) vefât eden Âzari İbrâhîm'in "Nakş-ı hayâl" ine naziredir ve 91. a - b de bunu açıklamaktadır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم گوهر مر تاج کلام قدیم
(80. b)

Son : ذهنه بوجهيله ويريركن ذهول اهل خرد ايليه حاشا قبول
(109. a)

Bu eser de aynı yazıyledir. O. M. e b. II, s. 125 - 126.

Cilt eb'âdı : 19.3 × 13

Yazı eb'âdı : 16.3 × 9 (Sonlara doğru muhtelif)

Yumuşak meşin ciltli. 107 yap. Satırlar muhtelif. X-XI. yüzyılın tipik divânî kırmacı nesta'liykıyla yazılmış. 1. b - 7. a da Rûhî ve Ahmed-i Sârbân'ın şiirleri ve başka bir yazıyla bâzı şiirler. 6. b de bir Yahudi havrasının yıkılmasına söylenen ve 967 yılını (1562 - 1563) ifade eden târih, Lala Mustafa Paşa'nın (Sicill, IV, s. 377. Vefâtı. 988 H. 1580) Kars kal'asını binâ ettirmesine dair ve 987 yılını (1579) gösteren üç tarih, İran'la sulha dâir 969 yılını gösteren (1561 - 1562) bir başka târih var. Mecmû'adaki risâleler ve fevâid şunlar :

I) Masîhî Şehr-i Şahr-angiz (918 H. 1512) Türkçe, manzûm.

Baş : القى عاجزم زارم زبونم گرفتار کنند نفس دونم
(7. b)

Son : حق منتظر در ایلمکه حاجتن قبول

اوزمه ای مسیحی دعایی تمام قبل

(13. a)

(13. b - 14. a da Muhibbî'nin, yâni Kanûnî'nin,

خلق ایچنده معتبر بر نسنه یوق دولت گبی

اولمایه دولت جهانده بر نفس صحت گبی

gazeline Nahîfî'nin tahmisi ve Nasîmî'nin bir gazeli var. Bu Nahîfî, 1018 de (1609-1610) vefât eden Hamîd'li Kâdî Nahîfî'dir. 14. b. de Irân'a kaçan, Kanûnî'nin oğlu Şehzâde Bâyasîd'in, Pasin'e vardığı zaman yazdığı münâcât, 15. a da Nâdî 'Alî' ve "Zul-fekâr" hakkında Abû's-Su'ûd'un iki fetvâ sûreti var.)

II) Guvâhî : پندنامہ Pand-Nâma. Türk. Manzûm.

Baş : بنام پادشاه قادری پاک خدای انس و جن وارض و افلاک

(15. b)

Son : حق انی صقلسون آخر دمنده شیطاین کورمیه نزع عالمنده

گردیلرسهك شر شیطاندن نجات

مصطفی روحینه ویر گل صلوات

(27. b)

(Eserin sonlarında

بوکا ذی القعدة اهل توارخ طقوز یوز اوتوز اوچده بیله تارخ

beyti var; 27. b. O. M. Guvâhî'nin vefâtını 926 göstermekteyse de bu târihten açıkça anlaşıyor ki yazılmıştır. 2310 No. daki nüshadaysa bu beyit,

بوکا ذی القعدة بی اهل توارخ طقوز یوق قرق اوچدی بیله تارخ

tarzındadır; 26. b. 28. a - 29. a da edeb hakkında kısa bir makaaleyle Kâmil ve 'Âdil arasında, muhâvereler tarzında ve kime âid olduğu meçhûl bir küçük risâle var.)

III) Tawârîh-i Anıakya. Türk; mensûr.

Baş : حمد بی حد و سپاس بی عد خداوندرا که خالق زمین و آسمانی ...

(29. b)

Son : کیمی حق رحمتینه غرق کیمی محنتده مستغرق

کیمی آسانله قورتلشم کینه کی عتاب اولمش

(48. b)

(Eserde yer yer şiirler var. Bunlarda, meselâ,

بو نظمى چاکر اقلیمی ارایی کیدون کلدی

سنی الان بزه نه وردی هی خاتم صفامیس

(31. b)

عزت استرسك ای نظمى نفسكى خور ایله كم

نفسى خور ایلمکدن بولدی عزت هر عزیز

(34. b)

کرمدن نظمیه کل مل لبکدن صون بری ساقی

بهارك موسی کلدی می الدن قوماغ اولمز

(36. b)

gibi "Nazmî" mahlasının bulunduğuna göre bu eserin, Nazîreler mecmu'ası sâhibi olup 955 te; 1548; vefât eden Nazmî'ye âid olması ihtimâli vardır. 49. a - 64. a da bâzı şiirler, bilhâssa mektup, buyruldu, tehniye v.s. sûretleri var.)

IV) Nizâmî ve Zâtî'nin şiirleri, Kaşfî'nin Hayâlî'yi tahmisi, Rıyâdî'nin Zâtî'ye tahmisi, İshâk, Hışâllî Mihri'nin şiirleri, 'Askarî'nin Şâh Tahmâşb'ı hecv yollu bir muaşşeri, Uşûlî'nin Nasîmî'ye iki tahmisi, Kadri'nin muhammasi, Kâtibî'nin ona nazîresi, Hayâlî'nin Muhibbî'yi tahmisi, Haşâyî'nin muhammasi, Hamîdî, Ravânî, Muhibbî, Sa'yî'nin gazelleri, Günâhî'nin Hayratî'ye tahmisi, Abû's-Su'ûd'un Şî'a ve Irân aleyhine üç fetvâsı (47. b - 48. a), Âhlî'nin bir gazeli, Rıdâyî adlı birisinin farsça münâcât, na't, mersiyye ve ashâba medhiyesi, (Ayrı bir risâlenin başı olacak; sonu yok. 86. b - 89. a), Kanûnî'nin oğlu Mustafa Sultân'a Yahyâ Bey'in meşhûr mersiyesi, 'Adnî'nin ve adları geçen şâirlerin şiirleri, "Rubâ'îyyât" başlıklı kıt'alar, 'Ârifî, Farruğî, Yûsufî, Mihri, Tanâyî, Muştâkî, Câmi, Faydî, Şânî, Kaşfî, Ma'âlî, Kamâl, Lâmi'î, Gamî, 'Ubaydî'nin gazelleri ve iki fetvâ sûreti (64. b - 104. b).

(84. b kenarında, metnin yazısı ile 966 cumâdelâhürasının 9. sabt günü 'Ufman adlı bir oğlu olduğu, 968 muharreminin altısında vefât ettiği kaydedilmiş. Mec. nın X. asırda; XVI; tertib edildiği anlaşılmakta.)

Cilt

5362

954

یحیی ابن نصح بن اسرائیل

Yahyâ b. Naşûh b. İsrâ'îl (998 H. 1589 dan evvel)

Şarh-ı Lügat-i Fariştah

(شرح لغت فرشته)

ARAPÇADAN TÜRKÇEYE

Cilt eb'âdî : 20.5 × 15

Yazı eb'âdî : 16.5 × 11

Mukavva ciltli; 56 yap. Her s. de 17 satır var. Arapça lügatler surhla yazılmış.

Yazı nesih.

Baş : بسم لك الحمد يا من شرف نوع الانسان

(1. b)

Son ve ferâğ : مخ ثخن الشيء من باب ظرف اي غلظه وصلب فهو ثخين

تمت بعون الله . . . اواخر ربيع الاول سنة تاريخ ثمان وثمانين

وتسع مائه ٩٨٨

(Ferâğ kaydından sonra şârih, "قال العبد الذليل يحيى ابن نصوح بن اسرائيل", diye adını anmakta ve Muhtâr'aş-Şihâh, Şihâh, Şihâh'al-Caucharî v.s. den aldığı lûgatlerin remizlerini bildirmektedir. İstinsâh eden, Muştafâ b. İskandar adlı biridir.)

Cilt

955

5426

جامی احمد (حسن زاده)

Câmi Aḥmad (Hasan-zâda. X. yüzyıl. H. XVI.):

Sa'âdat-Nâma

(سعادتنامه)

Husayn Wâ'iz'in "Rawdat'aş-Şuhadâ'" terc.

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 26 × 15.5

Yazı eb'âdı : 18.3 × 9

Meşin ve kötü bir cilt. 234 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı ta'lyık. Âyet ve hadislerle bablar ve "بيت، نظم، شعر" gibi yazılar surhla yazılmış. 1. a da 1284 yılımı gösteren ve "وقت مولیخانة اسکدار عن جانب شيخ احمد عارف المولوی" mührünü muhtevî vakıf yazısı var. Aynı mühür kitabın sonunda da mevcut. Bâzi s. kenarlarında, ayrıca "وقت مولیخانة اسکدار" mührü var. Mühürlerin yazıları ta'lyık. Nüsha su görmüş-se de yazılar bozulmamış.

Baş : حمد بنی حد اول صبور بنی ملال وشکر لایعد اول شکور بنی زوال

حضرتنه که . . .

(1. b)

Son ve ketebe : بر دعادن غرضم یاراندن خطمه ناظر اولان اخواندن

قد تم الكتاب . . . فی بلدة قسطنطنیه . . . رجب المرجب الوایل

(الاولال ؟) فی يوم الجمعة وقت الصلاة سنة ٩٩٦ کتبه الحقیق مصطفی

بن قورد الجنندی . . .

(234. a)

Câmi, "Sa'âdat-Nâma"da mahlasını anar; fakat adını anmaz. O. M. Muḥammad diye almakta ve قاضی kelimesinin ifâde ettiği 911 de vefât ettiğini yazmaktadır. Kitabında, Süleymân'ın, Aflak, Engurus, Basra ve Yemen fâtihisi olduğundan bahsettiğine ve bu futûhât 927 - 941 de (1521 - 1535) olduğuna göre kitabını 941 den sonra yazmıştır ve vefâtı 942 den sonradır. Çağdaşı Âlî (1008 H. 1600) "Kunh'al-aḥbâr"ın basılmamış cildinde, Câmi'nin adının "Aḥmad" olduğunu, Gelibolu'lu bulunduğunu söylemekte, "Sa'âdat-Nâma"sini anmakta, Kanûnî devri şâirlerinden olduğunu belirtmektedir (İst. Üniv. K. Türk. yaz. 5959, 388. b - 389. a). Tam, güzel ve doğru bir nüshası, 2374 No. dadır. O nüshanın izâhına b.).

Cilt

956

5428

بهالدين محمد ولد (سلطان)

Muḥammad Walad (Sultan. 712 H. 1312)

Ma'ârif-Nâma

(معارفنامه)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 23.7 × 15.5

Yazı eb'âdı : 17.8 × 10.9

Cildi lâcüverd bez kaplı, ferûue. 297 s. Âyetlerle hadisler, fasl, emsâl ve beyitler kırmızı murekkeple yazılmış. Yazan, Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhi Aḥmad Ramzî'dir (1363 H. 1944). Üsküdar Selim Ağa K. de 567 No. da kayıtlı Maḥmûd b. Hâcî Savinc Bek b. al' Hâcî Turhâni tarafından 788 de (1386) istinsâh edilmiş nüshadan 1350 cumâdelölâsının 18. günü istinsâh edilmiştir (1931). Yazı nesihdir.

Baş : بسم . . . انبيا واوليا که هر یکی بمعجزه وکراماتی مخصوص
ومشهور بوده اند

(s. 1)

Son : هر چند که شاخاهمه جنباند جنبیدن هر شاخ زاصلی دگرست

(s. 297)

(Son sahifede Maḥmûd b. Sevinc'in ketebe ve Aḥmad R. nin istinsâh kaydı var. Ma'ârif de denen Ma'ârif-Nâma, Mediha Tarıkâhya tarafından türkçeye çevrilmiş, 1966 da, Milli E. Şark - İslâm Kl. serisinden olarak Ankara, Milli Eğ. Basım-evi tarafından basılmıştır.)

Cilt

957

5430

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şirâzî (691. H. 1262):

Büstân

(بوستان)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 18.8 × 10.7

Yazı eb'âdı : 12.2 × 5.9

Ortası şemseli, kenarları tâmir görmüş siyah renkli Osmanlı cildi. 131 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları ve mısra'araları ikişer surh cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı ta'lyık. Bâzi yerlerde, metinde bulunmayan hikâye

ve beyitler, kenara ayrı bir yazıyla ilâve edilmiş ve metinde yeri işaretlenmiş. Gene kâşiyede yer yer Südf'den tavihât var. Yazan ve yazılış yeri belli değil. İlk yap.ta Muştâfâ adlı birine âit ta'hiyle "راجی لطف الہی مصطفیٰ" ve "جود ربانی بحرید مصطفیٰ" mühürleri var. İkinci mührün üstünde temellük yılı olarak 1060 yazılı. Kâğıt filig-ramlı ve aharlı Venedik kâğıdı. X. arsa (XVI) âittir sanıyoruz.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son : بضاعت نیاوردم الا امید خدا یا زعفران مکن نا امید
(131. b)

(Büstân terceme ve şerhleri v.s. için Prof. Tahsin Yazıcı'nın "İslâm Ansiklo-pedisi"ne yazdığı Sa'dî mad. ine b. Cüz. 100, s. 39.)

Cilt

958

5431

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672. H. 1273):

Maṭnawî

(مشنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 20.5 × 12

Yazı eb'âdı 17.7 × 9 (Hâşiyeyle)

Üstüne kağıt yapıştırılmış mukavva ciltli. 358 yap. Her s. de 21 satır var. Metin, kenarlarda, hâşiyeye tarzında da yazılmış. Hâşiyelerde 40 satır mevcut. Tezhibli s. lerle karşıki s. lerde altın cetvel; öbür s. lerde hâşiyelerin kenarları ve metinde mısra' araları tek cetveli. Yazı nesih. Başlıklar surhla yazılmış. I. c. 1. b - 58. b de, II. c in Dibâcesî 58. b de, metni 61. b. - 111. a da, III. c. 111. b - 178. a da, IV. c. 179. a - 231. a da, V. c. 231. b - 291. a da, VI. c. 291. a - 358. a dadır. 25. b boş; fakat metin eksik değil. 1. b, 61. b, 112. b, 179. b, 232. b ve 291. b de müzehheb başlık var. Başa iki yap. ilâve edilmiş. Kâğıtlar yeni ve yazılar, bir müddet Haleb Mevlevî-hânesi şeyhi olan ve İst. Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhi bulunan, dergâhların kapatılmasından sonra vâizlik ve Üsküdar, Selim Ağa kütübhanesi Müdürlüğü hizmetlerini ifâ edip 1363 te (1945), memleketi olan Kaseri'de vefât eden Ahmâd Ramzî Akyürek tarafından, İbni Kamâl'in, Maṭnawî hakkındaki arapça bir kit'ası, Maṭnawî'yi tavsif eden farsça bâzı yazılar ve bir beyit, Maṭnawî'nin 26666 beyit olduğu hakkındaki yazılarıyla Huzur'daki en eski Maṭnawî nüshasının ketebeşi, Câmî'nin Maṭnawî hakkındaki 16 beyitlik ve mesnevî tarzındaki kit'ası, Mesnevî-hânların, Mesnevî tedrisine başlarken ve ders sonunda okudukları şiirler yazılmıştır. Sonda, 359. a da, bu nüshanın cildinin, Hattat Şevki'nin torunu Süheyl Ünver (İst. Üniv. Tıp Fak. Tıptarihi Profesörü) tarafından 1337 ramazanında tâmir kaydı ve üstte, "Püst-nişin-i Mawlawî-Hâna-i Halab" yazısını muhtevî A. Remzî'nin mührü ve imzâsı, 359. b de 'Abd'al-Wâhid Çalabî'nin (1325 H. 1907), A. R. ye verdiği Mesnevî kırâtı icâzetinin sûreti var.

Baş : بسم ... هذا كتاب المتنوى وهو اصول اصول الدين في
كشف اسرار الوصول والبقين

(1. b)

Son ve ketebe : دردل من ان سخن را ميمنه ست

ز انك از دل جانب دل روز نه ست

تم الخلد السادس من المتنوى المعنوى الجلالى قدس الله سره العزيز
من غرة ذالقعدة الاولى في ليلة الزهرى حرره اضعف عباد الله كتهبه

احقر الفقرا درويش محمد كوجك المولى القيصرى سنة ١٠٢٨

(Ketebeben sonunda 1285 cumâdelâhırasının 19. günü Ser-delîlân oğlu Abdül-fettâh'ın yazdığı temellük kaydı var.)

Cilt

959

5432

منيف مصطفى

Munif Muştâfâ (1156 H. 1743):

Macmû'a

(مجموعه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.8 × 12

Yazı eb'âdı : 15.5 × 7.5

Sırtı meşin mukavva ciltli. Yazı ta'hiyle. 110 yap. Her s. de 15 satır var. Munif Muştâfâ, Antakya'lı Râşid İran sefirî olunca onunla berâber İran'a gitmiş, 1150 de (1737) Leh kiralına I. Mahmûd'un mektubunu götürmüş, Hocalık rütbesine ulaşmış, 1152 de (1739) Rûznâmçe-i sânî, 1153 te (1740) Maliye tezkirecisi olup 1156 da (1743) vefât etmiş, İst. de Selimiye mezarlığına defnedilmiştir (Sicill, IV, s. 519). Mecmû'a'da şunlar var :

I) Hz. 'Alî'den rivâyet edilen kırk hadis terc. Türk.

Baş : بسم ... السباح رماح

ای اولان کارگاه عالمده طالب دستایه اعمال

(1. b)

Son : حجر واحدین اولما دین عاقل ایکی کره گزیده سی مارک

قد تمت روايات الاسد الله الشاقل ونظام الشاظم الكامل

(5. b)

« این کلمات آنست که علی کرم الله وجهه ورضی الله تعالی عنه فرموده وراویت
قد تمت روايات الاسد الله الشاقل ونظام الشاظم الكامل
تیر. Her hadis, türkçe bir kıt'ayla terceme edilmiştir.

II) Kulliyât. Türk. Sonu noksan.

Baş : بو آثار جلیله و بو اخبار جمیله لهجه ترکی اوزره طراز صحیفه توضیح
و تصریح قلنان ...

(6. b)

Son : قارص جانیندن استقبالزه کلان درتیزدن متجاوزیکه سواران
(110. b)

(Bu külliyyât, birisi tarafında toplanmış. Başta Munîf'in hâl tercemesi var. Bazı kasideleri, ku'aları, târihleri bil-münâsebe bu mensûr hâl tercemesi içinde zikredilmekte; sonra klasik divan tertibine göre 30. a dan 43. b ye kadar gazelleri, sonra tahmisleri, diğer kasideleriyle târihleri, 86. a dan 91. b ye kadar rubâî ve müfredleri var. 91. b de kâşife "آخر" olduğu hâlde 92. a, "نظر اول بخت طبع سوخته دل" diye başlamakta. Bu s.den sonra noksan var. Ondan sonra da manzûm ve mensûr mektupları ve arızaları yazılmış.)

Cilt

960

5433

نوعی زاده عطایی

Naw'î-zâda 'Atâ'î (1044 H. 1634 - 1635)

Hadîkât'al-Ḥakā'ik fî Takmilat'aş-Şakā'ik

(حدیقه الحقایق فی تکملة الشقائق)

Şakā'ik Nu'māniyya zayli

Türkçe

Cilt eb'âdî : 26.3 × 15.2

Yazı eb'âdî : 18.6 × 8.3

Kenarları düz cetveli, yüzü, herbirinin içinde dörder olmak üzere, dıl'ların birleşme noktasında, ortası kabartma noktalı ve kenarlara doğru birer küçük daireli, her yönde ikişer dıl'dan meydana gelmiş onbeş murabba'la müzeyyen yumuşak siyah cilt. 'Atâ'î zeylinin "بالفيض السبحاني" kısmından sona kadar (Ist. Mat. Amire - 1268, s. 77-488). Her s. nin kenarı, dışta iki, içte bir siyah cetvel içinde altın cetvelle çerçevesi. Başlıklar, adlar, "نظم، مصراع" gibi sözler sürhla yazılmış. Tercemesi metinde geçen adlar, kenarlara da sürhla kaydedilmiş. Yazı ta'hiyk. İlk kısmının da bulunduğunu, 360. yap. tan başlamasıyla anlıyoruz. Son Yap. ta 527 rakamı var. 522. yap. tan sonra numaralar yanlış atılmış; eski numaraya nazaran 530 yap. Her s. de 29 satır var. 11, 12 ve 13. tabakalar yok. İlk kısmı ya ayrı bir ciltteymiş; yahut bu ciltten koparılmış. 15 ve 16. tabakalar hâşiyede (416. b - 420. a). Bâzi s.lerde, kenarlara sürhla, yahut siyah mürekkeple ilâve ve tavihler yazılı; hepsi, metnin yazısı.

Baş : طبقه چهار دهم از طبقات سلاطین عثمانی طبقه دولت احمد خانی دام
محفوظاً بالفيض السبحاني اول دولت عليه علماسنك و فیاتی در كه ...
(1. b. Eski No. 360. b)

Son : محمود افندی مخدوم قره چاپی زاده افندی فی شهر صفر سنه م
(530. b)

Hâşiyelerdeki tavih ve ilâvelere, 525. b de başlıyan, IV. Murad'ın cülûsuna yazılmış cülûsiyye'nin başında, "قصیدة جلوسه در وصف تخت ائمه الفقیر" yazısına nazaran bu nüshanın, müellifin elyazısı olması iktizâ ederse de bu cümlemin matbû nüshada da bulunması (s. 766), kesin bir hüküm vermemize imkân bırakmıyor. Ancak, son yap. ta (530. b), son kayıt olan ve Karaçelebiyâzde'nin oğlu Mahmud'a âit bulunan yazıda târih yok. Matbu'daysa, bu yazının sonunda, müellifin vefât yılı olan 1044 târihi yazılı. Bu karine, nüshanın, müellifin elyazısı olması ihtimâlini kuvvetlendiriyor.

Cilt

961

5434

وقفیه

Üsküdar Mevlevî-hânesine vakfedilen
kitaplara dâir Vakfiyye

Türkçe

Cilt eb'âdî : 33 × 22

Yazı eb'âdî : 25.8 × 16.5

5 yap. Her s. de 13 satır. Yazı ta'hiyk. 1. b de, başta müzehheb rokoko üslûbu bir başlık var; başlıkta Üsküdar kadısı Hafız Husayn Lebîb'in tasdiyki muhtevî yazısı ve mührü mevcut. S. kenarları altın, siyah ve sürh cetveli. Üsküdar' da Nu'mân Halîl Dada'nın (1213 H. 1798) yaptırdığı Mevlevî-hâneye, mezkûr Mevlevî-hâne şeyhi Sayyid Hafız 'Arif Ahmâd Himmatî b. Muḥammad Rûhî Dada'nın vakfettiği kitapların adları yazılı olan bu vakfiye, 1285 şâbânının 29. günü (1868) tanzim edilip yazılmış ve sonuna onüç kişi şahid olarak kaydedilmiş, 5. b de, Himmatî'nin oğlu ve gene mezkûr Mevlevî-hâne şeyhi Hasib Dada'nın vakfettiği kitaplar 1299 cumâdelâhırasının 25. günü (1882) zeyl olarak yazılmış ve bu kitapların vakf- olduğu Üsküdar şer'iyye Mahkemesinin ve Üsküdar Kadısı Paşmakçı-zâde İbrâhîm Zuhdî'nin mühürleriyle tasdiyk edilmiştir (Nu'man Dada için Sicill'e b. IV, s. 571 - 572).

Baş : حمد مؤفور وشكر نا محصور اول واقف امور جمهور ...
(1. b)

Son : بوجه بالا سبت (ثبت) دفتر ایدیلان کتب الی اوج عدد ایدوکی
اشبو محله شرح ویرلدی

(5. b)

Cilt

962

5435

برهان الدین حقیق ترمزی (سید)

Burhân'ad-dîn Muḥakkıḳ-ı Tirmizî

(Sayyid. 638 - 639 H. 1240 - 1241)

Maḳâlât

(مقالات)

Cilt eb'âdı : 32 × 19

Yazı eb'âdı : 22.5 × 13

Sırtı meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. 265 sahife; 133 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hiyk. "ناید، بیت، قطعه، نکته" gibi dikkati çekmesi gereken sözlerle âyet ve hadisler surhla yazılmış. Bâzı âyetlerle hadislerin üstlerine surh çizgi çekilmiş. Bu nüsha, Müze K. de 79 No.da kayıtlı olan ve hazine dâiresinde bulunan nüshadan aynen istinsâh edilmiştir; Katta 90. s. deki (45. b) sağa ve sola yazılmış bulunan ve metinde unutulmuş ibâreler dahi mezkûr nüshada, 159. s. de, kenara surhla yazılmış yazıların ayıdır.

Baş : بسم ... همه کافران همین میگفتند که مارا مال و حسب و نسب :
و جمال و قد قامت زیبا از محمد بیشتر است ...

(1. b)

Son ve ketebe: هست شد مست شد سخن کوتاه شد والله اعلم هو الولی التوفیق
فی ۷ ذی الحجه سنه ۱۳۲۱ قوله قهو چله کشارندن طریزونی اسکندر
پاشا محلسندن طقساژاده درویش ابراهیم ادهم بن محمد
(133. a)

Cilt

963

5435

احمد رمزی آق یورک

Ahmad Ramzî Akhyûrek (1363 H. 1945)

Macmû'a-i aş'âr

(مجموعه اشعار)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 21.4 × 17

Yazı eb'âdı : 15 × 12

Bez kaplı mukavva ciltli. Kendi elyazısı. Tevhîd, na't ve hurûf-ı hecâ'üzerine tertiblenmemiş. 18 gazel, Sâ'ib'in bir mısra'ına tazmin-i muhammes, Sa'diyya'den 'Alî Fakrî'nin (1347 H. 1928) gazelini taşıtır, Hâfız'ın gazellerindeki beyitleri tazmin yollu üç gazel, meşrûtiyyet münâsebetiyle söylenmiş bir gazel, üstadî Nûh

Ef. ye, Yenikapı Mevlevî-hânesi ser-tabbâhu Hacı Kemâleddin Dede'ye, Kutb-ı Nâyî Cemâleddin Dede'ye, Abdülhalim Çelebi'nin (1344 H. 1925) oğlu Şems'ül-Vâhid Çelebi'ye, (1392 H. 1972), Prof.Dr. Süheyl Ünver'in ney üfleminiye başlamasına şiir ve târihler, dergâhların kapanışına dâir mesnevi tarzında 122 beyitlik bir şiir var. Bu şiir'in sonunda "الغماراتی" ve "غم شد" târihleri mevcut; ayrıca 26 cumâdelülâ 1344 ve 13 kânûnuevvel 1341 (1925) târihleri de kaydedilmiş. "الغماراتی", Üstadım Ferid Kam'ındır (1363 H. 1944); "غم شد", Remzî'ye âittir. Bunlardan sonra "پندنامه" başlıklı ve mesnevi tarzında bir risâle mevcut. Defter 62 s. dir.

Baş :

بسم ...

بلبل و قری و لکلك بوبو کبک و طاوس و پرستو تہو
(s. 1)

Son : علامات اهل نفاقت این بدارد ترا حق از ایشان امین
(s. 62)

(Ahmad Ramzî, Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhidir; hâl terc. için İbn'ül-Emin Mahmud Kemâl'in "Son asır Türk Şâirleri" ne b. s. 1427 - 1430.)

Cilt

964

5437

سعدی شیرازی

Sa'di-i Şîrâzî (691 H. 1292)

Bûstân

(بوستان)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 22.2 × 12.5

Yazı eb'âdı : 14.7 × 5.9

Kenarları düz cetvelli, ortası oyma yaprak ve gül şemseli koyu kırmızı, mik-laplı cilt. Miklabında da şemse var. 130 yap. 1. yap. a numara konmamış. Her s. de 15 satır var. Yazı ta'hiyk. İlk iki s. de kenarlarda ve mısra' aralarında altın ve lâcüverd, diğer s.lerde ikiyeşer surh cetvel var. Bâzı yap. larda kenarlarda siyah mürekkeple, kurşun kalemle tavzihât var; noksan beyitler de ilâve edilmiş. Başlıklar lâcüverd, yahut surhla yazılmış. Sonda 1182 rabîulevvelinâ 21 ini gösteren bir temellük kaydı var. Nüsha, nihâyet X. asra (XVI) âid olabilir.

Baş : بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
(1. b)

Son : بضاعت نیاوردم الا امید آسوی ز غفوم مکن نا امید
(130. b)

Cilt

965

5438

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20 × 13

Yazı eb'âdî : muhtelif

Kırmızı meşin, kenarları altın zencirekli ve düz cetvelli, ortası düz ve hendesi altın yaldızla mustatıl bir şekli hâvî eski bir cilt içine konmuş. 74. sahife Satırlar muhtelif.

Mec. da Cevri, Emri, Fuzûli, Haydarî, Nâbî, Âşık Ömer, Sürûri gibi X - XIII. yüzyıl (XVI - XIX) şairlerinden başka İzmirli Âkif Hoca, Âsaf Hâlet Çelebi (1959), Yenişehirli Avnî (1301 H. 1883), Üsküdar Hallâc Baba Sa'dî şeyhî Fakrî Ali (1347 H. 1928), Sudûrdan Haydar Munlâ, Taşçızade Hilmi, İzmirli Hakkî Nâkîd (1926), Hâşim Sâmî, Girdli İffet Ali, Meedî Abdülâzîz (1360 H. 1929), Memduh Paşa, Muhyî (Muhiddîn Râif. 1959), Nâzım Mehmed Paşa (1345 H. 1926), Rif'at Kübküb-zâde, Reşid Âkif Paşa (1338 H. 1920), Suûd'ül-Mevlevî (1367 H. 1948), Osman Şems (1311 H. 1893), Tahsin Hoca (1298 H. 1880), Vassâf Hüseyin (1348 H. 1929), Veledd Çelebi (1953) nin gazelleri, bu gazellerin tahmîs ve taştileri vardır. Mec. asrımızda tertiblenmiştir.

Baş : تشطیرغزل شیخ فخری افندی

فریاد بکه رسام از فتنه نکارا

رسوایم از فغانم پنهان و آشکارا

(s. 1)

Son : صورار بر گون البته منلای روم

شو یولده سکا کیم کجا میروی

(s. 74)

Cilt

966

5439

مجموعه

Macmû'a

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 16.5 × 10.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Ortası oyma ve yapıştırma şemseli, miklaph, kahverengi, tamir görmüş cilt. S. numarası atılmış. 402 s. 201 yap. Satırlar muhtelif. Yazı ta'hyk.

I) Farid'ad-dîn 'Atîâr: منطق الطیر Mantık'at-Tayr (s. 2 - 258).

II) Şahidî: گلشن توحید Gulşan-i Tawhîd (s. 260 - 267).

III) F. 'Atîâr: Asrâr-Nâma (s. 268 - 416).

IV) F. 'Atîâr: Ilâhî-Nâma s. 418 - 446. İlk 11 s. nin hâşiye-leri hâric, metni silinmiş. Nâ-tamâm. Son s. de "کلاه مولوی" redifli, 'Aşım mah-laslı bir gazel var.)

V) Bahâ'ad-dîn Muḥammad Walad (Sulḥan'al 'ulamâ. 628 H. 1231): Ma'ârif (I. cilt).

Baş : الحمد لله رب العالمين . . . اهدنا الصراط المستقيم كفتى الله هر
جزؤ مرا بانعاى شهر خوشى و راحت برسان
(s. 446)

Son ve ketebe : و محرومى بی ادب را دهند والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب
... حرره الفقير الحقير درویش قدس المولوى غفر الله العلى الاعلى
فى اليوم الخامس عشر من رجب الفرد سنة ١١٤٥
(s. 471)

(Bütün mec. aynı yazıyledir; "Asrâr-Nâma"de de Kudsi'nin ketebeşi var; târih yok.)

Cilt

967

5440

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 17.3 × 10.5

Yazı eb'âdî : 11.7 × 5.5

Yeni bir ciltle ciltlenmiş. 104 yap. Satırlar muhtelif. Yazı güzel bir ta'hyk. Âyetler, hadisler, "رباعى، مصرع، قطعه" gibi sözler mavi, kırmızı mürekkeple, bâzı yerlerde beyaz boyayla yazılmış. Kâğıdı parlak beyaz, sarı, penbe, al, kırmızı, mavi, turuncu renkte olup s. ler, iki kâğıt birbirine yapışınarak meydana getirilmiş.

I) Abd-Allâh-ı Anşârî (481 H. 1088): نصائح و مناجات: Naşâyih wa Munâcât. Farsça.

Baş : بسم ... اى درویش بدانکه دنیا جهان غروراست ...
(I. b)

Son ve ketebe : سر همه بندگان خدا میدانند در خود نگو فصولی آغاز میکن
تمت بقلم العبد الراجى عفو الملك الراحم عبد الرحمن ناچم ١٣٠٧
(23. a)

İst. da, İran Sefiri Mu'in'al-Mülk tarafından, sonunda Abū-Sa'id Abū'l-Hayr'in 21 rubâisi de bulunan ve "Naşâyih wa Munâcât-ı Şayḥ-ı bozorgvâr H'âca 'Abd-Allâh-ı Anşârî" adıyla 1301 reccinde bastırılan nüshanın 2 - 17. sahâfelerindedir.

II) Naw'î dîgar نوع دیگر از مناجات و نصایح 'Abd-Allāh-ı Anşārî: عبد الله انصاری (II) az Munācāt u Naşāyih. Fars.

Baş : بسم ... بدانکه اول چیزها خداست عزّ وجلّ ... (23. b)

Son ve ketebe : خرقه و زنده بادل پراکنده جل دیا بود بسک افکنده تمت بقلم الفقیر عبد الرحمن ناجم (67. b)

Aynı basmanın 18 - 48. s. lerindedir ve basma, bu s. de bitmektedir.

III) Munācāt. Fars. 'Abd-Allāh-ı Anşārî: عبد الله انصاری

Baş : بسم قطعه ای که دردت بید لائرا بوی درمان آمده (67. b)

Son ve ketebe : نیکی رانیک خرخواری بدی را بد سکساری بدی رانیک کن بقول عبد الله انصاری علیه الرحمة والغفران لقد تمّ بقلم الفقیر عبد الرحمن ناجم عفی عنه سنة ۱۳۰۷ (79. a)

Baştaki küt'a, Anşārî'nin "Knaz'as-Sâlikîn"inde de geçer (b. Prof. Tahsin Yazıcı: Şarkiyat Mec. V, 1st. 1964; s. 36). Bu kısım, Bombay'da, Mat. Şafdarî'de 1301 de, "Munācāt" adıyla basılmıştır.

IV) Rubā'iyât. Fars. Rubā'iyât: رباعیات Abū-Sa'īd Abū'l-Hayr: ابو سعيد ابو الخير

Baş : مردان خدا ز خاکدان دگرند مرغان هوا ز آشیان دگرند (79. b)

Son ve ketebe : در راه وفا چو سنک و آتش کردم شاید که رسم بصحبت سوخته (84. a)

Bu rubâiler de 1301 basımında 49 - 54. s. lerdedir.

V) Rubâiler. Fars.

Baş : یارب بکرامات رسول الثقلین یارب بغزا کنندۀ بدر و حنین (84. b)

Son ve ketebe : چون بر کرم و ثوق کلی دارم بر کشتم و توبه کردم و بد کردم

حدّا علی اکمال تحریر هذه المجموعة ... علی ید ... عبد الرحمن ناجم فی يوم العرفة سنة الف وثلثائة وسبع فی بلدة قسطنطنية صاها الله عن البلیه (86. a)

VI) Manẓūm Manẓūm منظومة فی التصوّف 'Abd'ar-Rahmān: Nācim نجم عبد الرحمن (VI) atun fi't Taşawuf (Türkçe bir gazelinin kendisi tarafından türkçe şerhi).

Baş : بز آیینہ بز صورت لاهوت نمایز بز مظهر الطاف خدا مشت گداز

بو بیتک برنجی مصرای ان الله خلق آدم علی صورته حدیث شریفک مدلوله کنایت ... (86. b)

Son ve ketebe : قلم اینجا رسید و سریشکست

الناظم الشّارح الرّاقم عبد الرحمن ناجم ۱۳۰۷ (93. a)

VII) Tarcama-i Ahādīt (Hurūf-ı hecā' üzerine mürettep 29 hadis herbirinin farsça bir küt'ayla terceme ve şerhi).

Baş : بسم ... الحمد لله العلی الكبير السميع البصير ... (95. b)

Son ve ketebe : گفت سید که دست بخشنده بهراست ازید ستاننده

گروز تاریخ اوکسی پرسد کوی عشر مصحف قرآن

عبد الرحمن ناجم النقشبندی السالمانی ملکه الله نواصی الآمال والامانی ۱۳۰۷ (104. a)

Tarih mısra'ı 1174 yılını gösterdiğine göre bu risale Nācim'in değildir. Nācim 'Abd'ar-Rahmān, Süleymāniye'lidir. 1312 de (1894) Harput'ta vefāt etmiştir. Nakşebendi olan bu zât, aynı zamanda ta'hyk-nüvis bir hattatır. VI No. daki gazelinı Nāil, kataloğuna almıştır. Bu gazelin şerhi tab'edilmiştir. Hâl terc. ve diğer eserleri için O. M. e (II, s. 469), Son asır Türk Şairleri'ne b. (s. 1059).

Cilt

968

5441

محمود شبستری

Maḥmūd-ı Şabustari (725 H. 1324 - 1325)

Gulşan-i Rāz

(گلشن راز)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 17.1 × 11.4

Yazı eb'adı : 12.3 × 7

Düz, kenarları altın cetvelli, mıklaplı siyah meşin cilt. 37 yap. İlk yaprakta lâcuverd zemin üzerine kenarı altın geçme zencirekli, üstünde servi tarzında altın

5444

محمد بن يحيى (؟)

Muhammad b. Yahyâ (?)

Hall-i Muşkilât-ı Maṭnawî

(حل مشكلات متنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 14 × 10

Yazı eb'âdî : 11.7 × 6.4

Kenarı altın yıldız zencirekli, düz, kahverengi, tâmir görmüş cilt. 74 yap. Her s. de 15 satır var. Başta basit tarzda müzehheb bir başlık mevcut. İlk iki s.nin kenarları altın cetvelli, diğerleri bakırı pek fazla altın cetvelle çerçevesi.

Baş : نام این کتاب مشکلات متنویست این کلمه چنداست از لغتهای متنوی و بنیاد معنوی که ...

(1. b)

Son ve ketebe : خسرو فرماید چون غیلواجی که ششمه ماده و ششمه نرست تمت هذه الكتاب بعون الله الملك الوهاب في المصير في اواسط محرم الحرام

١٠٢٢

(74. a)

(Bu kitabın, 2040, 2041 ve 2042 No. larda birer nüshası daha var. 2042 No.daki nüsha, "محمد بن يحيى بن مؤمن بن يحيى الشافعي مذهباً القادري مشرباً القنوي مسكناً في سنة اربع و ثلثين و تسمائه" ketebesini muhtevî. Bu ketebeye nazaran müellif; 934 H. den önce yaşamıştır; ketebenin başında "فرغ من تحريره و تسطيره بتوفيق الله تعالى و تقديره العبد الضعيف الحاج الى رحمة الله ..." dediğine göre müellif, Konya'da tavattun eden Muḥ. b. Y. dır. Mezḳûr No. lara da b.)

5445

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muhammad (Mawlânâ)

Maṭnawî

(متنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20.4 × 12.5

Yazı eb'âdî : 15.9 × 9.7

Miklaflı, bez kaplı yeni bir cilt. Dîhâcede eksik var. 308 yap. Her s. de 23 satır ve dört sütun üzerine, bir satırda iki beyit. 1. yap. kopmuş. I. c. 95 b - 51. b, II. c. 52. b-95. a, III. c. 95. b - 151. b, IV. c. 152. a - 198. a, V. c. 198. b-251. a, VI. c. 251.

a - 308. a da. Tatimma yok. I. c. in metninin başında lâcüverd içinde altın yapraklarla (2. a), II. c. in başında gene lâcüverd üzerine beyaz zemin içinde altınla müzeyyen pek güzel müzehheb bir başlık, III. cildin başında Besmele kenarlarında ince mavi zemin içinde gene altın yapraklarla müzehheb bir başlık. IV. ve V. cildin başlarında gene aynı tarzda birer başlık mevcuttur. VI. cildin başında tezhib yok. V. cildin dîhâcesi kâşiyede ta'lıykle yazılmıştır. S. kenarları ve sütun araları siyah çizgiler arasında altın ve ince cetvelle çerçevesi. Başlıklar surhla yazılmış. Yazı nesih. S. kenarlarına, metne yazılmamış beyitler, gene altın cetvel içine alınarak yazılmış; bâzı lûgatler de hâşiyede tavih edilmiş. Kâğıt ince ve aharlı filigransız. kâğıt, yazı ve resm-i imlâ bakımından IX. asr-ı hicriye (XV), nihâyet X. asrın (XVI) başlarına âittir. "ع" lar bir noktalı, "چ" gibi sözler "چید" tarzında bitişik; diğer hususlarda da IX. asrın özellikleri var.

Baş : بشنو ازنی چون حکایت میکند از جدایها شکایت میکند (2. b)

Son : آب جورا ریزاندر بحر جان ناشوی دریای بی حد و کران (308.a)

5446

سید صبیح احمد دده

Sayyid-i Şahîh Ahmâd Dada (1229. H. 1813)

Maemû'at'at-Tawârîḥ'al-Mawlawiyya

(مجموعه التواريخ المولوية)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 33.5 × 21

Yazı eb'âdî : 21.7 × 14.7

Üstü bez kaplı yeni ciltle ciltlenmiş. 204 sahife. S. kenarları iki surh cetvelle çerçevesi. Siyah mürekkeple yazılmış. Dikkati çekmesi gereken yerler ve başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış; kenarlara gene kırmızı mürekkeple matlaplar düşülmüş. Üsküdar Mevlevî zâviyesinin son şeyhi Ahmed Remzî (1363 H. 1945)'nin elyazısı. Ahmed Remzî, bu kitabı, Şahîh Ahmâd'in elyazısı nüshadan, oğlu ve Kulekapısı Mevlevî-hânesi şeyhi Muḥammad Kudrat-Allâh (1295 H. 1878) tarafından istisnâ edilmiş nüshadan yazmıştır. Yazı rık'adır. Her s. de 24 satır vardır.

Baş : انہ من سلبان و انہ بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين كعبه معظمه و مكة مكرمه عه عبد مناف اوغلى هاشم مرحومك اوغلى كه ... (s. numarası konmamış olan ilk s.)

Son : صاحب نیازك نیازى قبول و مرادى خير ايله حاصل قدوى مبارك بختى كشاده عمرى افزون اوله سنه گلبانك حضرت مولانا كشیده قیلندی (s. 202)

Müstensih'in ketebeşi.

بو کتاب شریفی جمع ترتیب و تألیف بیرون ولایتو پدرم و مریم
سید صحیح احمد دده افندی حضرتلرینک کندی خطیلہ اولان نسخہ دن
تحریر اولنوب بعدہ مقابله و تصحیح اولنشدن الفقیر محمد قدرۃ اللہ
شیخ المولوی بمولویخانہ غلطہ

(aynı s.)

Bu ketebe'nin sonunda Ahmed Remzi, tekayâ ve zevâyânın seddi ve tarikat-
lerin ilgaası târihi olan 1344 yılından dört sene önce Veled Çelebi'nin bu kitabı ken-
disine iâre ettiğini, "تقریب عنایت سبحانی" ve "ظہور کرم جیل" terkiplerinin ifâde ettiğini
1345 yılında mezkûr nüshadan istinsâh eylediğini kayıt, istinsâh târihinin 18
şâban cumua gününe tesâdüf ettiğini, Kudrat-Allah'ın, sondan birkaç yaprağı
boş bıraktıktan sonra istimâ' yoluyla şeceresini yazdığını ilâve ediyor ve nüshanın
kıırma (şikeste) ta'hyk olduğunu bildirip şu ketebeyi yazıyor :

الفقیر المحتاج . . . احمد رمزی . . . ابن الشیخ سلیمان عطا اللہ المولوی القیصری ابن
الشیخ السید احمد الرمزی المولوی القیصری ابن الشیخ المشایخ المولوی فی زمانہ والفرد
الکامل فی اوانہ السید سلیمان ترابی القنوی ثم القیصری قدس سرہ العزیز وغفر اللہ لی ولهم
ولجميع المؤمنين الموحدين بحرمۃ سید المرسلین . . .

(203. a)

204. s. de de bahsedilen şecere var.

Bu eser, belki mesmûâta dayanılarak yazılmış bir eserdir. doğum, ölüm târih-
lerine kadar yanlış, baştan başa mesnedi olmıyan indî ve uydurma rivâyetlerle
doludur; bu bakımdan kesin olarak, kaynak itihâz edilemeyecek, hattâ tenkiyde
dahi değmiyecek bir eserdir. Baş tarafta, Konya Mevlânâ Müzesi eski müdürlerinden
Başbakanlık Kültür Müsteşarı Mehmed Önder, bu kitaptaki mâlûmâtın, târih-
lere varinceye kadar yanlış olduğuna dair gayet nezih bir ifâdeyle bîrs. lik ya-
zısı vardır (Mevlevî âdâb ve Erkânı adlı eserimize de b. s. 74).

Cilt

974

5468

اسعد افندی (وقعه نویس)

As'ad (Wak'a-nuvis. 1264 H. 1847 - 8)

(Hulâsat'at-burhân fî ihâ'at'as-Sulhân)

(خلاصة البرهان في اطاعة السلطان)

ARAPÇASI VE TÜRKÇE terc.

Cilt eb'âdî : 21 × 12

Yazı eb'âdî : 14.6 × 6.5

Kenarları ve sırtı meşin, üstü ebri kaplı mukavva cilt 18 yap. Her s. de 19
satır var. Yazı ta'hyk. Arapça risâlenin ve terc. sinin başında rokoka tarzı müzeh-

heb birer başlık ve s. kenarlarında siyah çizgi içinde altın cetvel var. II. Mahmud
adına (saltanatı. 1223 - 1255 H. 1808 - 1839) arapça yazılmış, sonra gene müellif
tarafından türkçeye çevrilmiştir. Kaşf zeyli, bu kitabın 1249 da (1833) vefât eden
Şeyhulislâm Yâsîncî-zâda Sayyid 'Abd'al-Wahhâb b. 'Ulmân'a âid olduğunu yaz-
mış (I, s. 434), O. M. de, Yâsîncîzâde'nin, Sinop'ta yatan Sayyid Bilâl soyundan
olduğunu, babası Mustafâ'nın (Kaşf z. de Osman), Ayasofya câmi'inde "Yâsîncî-
Hân" olması dolayısıyla Yâsîncîzâde diye anıldığını bildirip bu kitabı ona atfetmiş-
tir (II, s. 57). Yâsîncîzâde, bu kitaba bir takrîz yazdığına göre kitap, kesin olarak
onun değildir. Gerek takrîzde, gerek "İlmiyye Sal-Nâmesi" ndeki iki fetvâ sûretinde,
Yâsîncîzâde'nin babasının adı yoktur (s. 585), fakat hem Kaşf z. hem İlmiyye S.
babasının adının Osmân olduğunu kaydetmesine nazaran O. M. nin yanlış olduğunu
söyliyebiliriz. Bu nüshanın cildinin üstüne bir kâğıt yapıştırılmış, bu kâğıda ta'hykle
"علاصة البرهان في اطاعة السلطان و ترجمته لوقه نویس اسعد افندی"
mamız icâb ediyor.

Kitapta, pâdişâha itâati emreden 25 hadis, râvileriyle seçilmiş, tercemide de
bunlar türkçeye çevrilmiştir. Vak'a-i Hayriyye'den ve fesin kabûlünden sonra,
saltanatın dine ehemmiyet verdiği, Sahâbe'ye ve İstanbul şehidlerine âit birçok
merkatler keşif ve tâmir ettirildiği mâlûmdur; bu kitap da aynı siyâsî akımın bir
örneğidir.

الحمد لله الذي وضع الشريعة المطهرة ميزاناً لمصالح العباد . . . : Takrîd

وبعد فهذه تبصرة لاولى الابصار منظومه على عدة من الاحاديث والآثار
ومشتملة على بعض كلمات الكبار . . . ولقد نظرت اليها ووجدت
ما فيها موافقاً للاصول ومطابقاً للمعقول والمعقول وجدير الان يتلقى
باحسن القبول فهي بعبارتها خلاصة البرهان وبصراحته ترغيب الناس
الى اطاعة السلطان صارت مرتبة بالعربية اولاً ومترجمة التركى ثانيا
رعاية لمراتب افهام الانام من الخواص والعوام ان هي الا نصيحة
حسنة وموعظة مستحسنة فليعمل العاملون وما علينا الا البلاغ
وانا الفقير يسئجي زاده السيد عبد الوهاب شيخ الاسلام والمفتي الانام
عفي عنها

Arapçası :

باسم . . . ابى جواهر الحمد والتحية واسنى فرائد الشكر والمنة : Baş
البية لمن هو مالك الملك والملوك . . .

(1. b)

انه رؤف بالعباد ومن الهداية والارشاد واليه المرجع والمعاد : Son
والحمد لله باطناً وظاهراً والصلوة والسلام على خير خلقه اولاً
وأخيراً تمت الرسالة العربية

(8. b)

Türkçesi :

Baş : ترجمه کتاب خلاصه البرهان فی اطاعت السلطان بسم الله ...
گوهرهای حمد و ثنا و در بهمتای شکر و سپاس بی انتها ...

(9. a)

Son : حق سبحانه و تعالی حضرتلری جمله بی کندو لطف و کرم ربانیه سیله
سؤعمل و اعتقاددن محفوظ و رضای الهیه سنه موافق اعمال صالحهیه
موفق ایلیه آمین انه رؤف بالعباد والیه المرجع والمعاد ...

Ketebe : نمقه الفقیر الحقیر ... السید حافظ القرآن احمد نظیف من تلامیذ
یاغی زاده محمد عونى البروسوى غفر الله لهم ... لسنه سبع واربین
و مائین والف من هجرة النبوة من له العز و الشرف علیه السلام ١٢٤٧
فی ل ١٥

(18. a)

Cilt

975

5481

حسین بن علی الکاشفی الواعظ

Husayn b. 'Alî al-Kâşifî al-Wâ'iz (910 H. 1504 - 1505)

Lubb-ı Lubâb-ı Ma'nawî İntihâb-ı

İntihâb-ı Ma'nawî

(لب لباب معنوی انتخاب انتخاب مثنوی)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 18,2 x 10,3

Yazı eb'âdı : 13,6 x 6,5

Kenarı düz cetveli, ortası çiçek ve dal şemseli, mıklabı siyah cilt, 232 yap. Her
s. de 19 satır var. S. kenarları ve mısra' araları cürh cetveli. Yazı ta'hiy.

Baş : بسم ... حمدی که عیون اعیان عوالم قدس و ابصار بصائر ارکان
صوامع انس ...

(1. b)

Son ve ketebe : فیض ده آمین رب العالمین
عشق بازارا ازین ماء معین

قد وقع الفراغ هذا النسخة الشریف (böyle) فی وقت الظهور يوم
اربعه خامس شهر ربيع الاول سنة ١٣٠٠ (1030 olacak) ثلاثین من هجرة
النبوية علی يد اضعف العباد جرماً واقواهم جرماً درویش محمد
القنوی بمنسوب خلیل چلبی رحمة الله علیه در آستانه حلب نوشته شد
(232. b)

(Bu kitap için 2098 No. da kayıtlı nüshaya b.)

Cilt

976

5694

داود خلوقی

Dâvûd-ı Halûatî (913 H. 1507)

Gulşan-i Tawhîd

(گلشن توحید)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 28 x 17,5

Yazı eb'âdı : 22,6 x 10,5 (Kasidelerde 13)

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva ciltli. Kâğıdı filigramlı
aharlı. Yazı harekeli nesih. 226 yap. Her s. de 19 satır var. Baştan 20. yap. ve 174.
yap. asıl metne nazaran yeni ve kötü, iki çeşit yazı ile; bâzı s. lerde hareke yok.
Dâvûd, Mudurnu'lu olup orda vefât etmiştir. Bu manzum eser, "Muhammediyya"
örnek alınarak yazılmıştır. Kendisi, "Halwatî" mahlasını kullanıyor (25. a, b, 27b.
32. a ve daha birçok yerde ve bilhâssa kasîde ve gazellerde). Esmâ ile sülûkû kabûl
edenlerin yolunda, "Latâ'if-i Hams" ve "Atwâr-ı Sab'a" yı esâs olarak alan tasavvu-
fî bir eserdir "Mefâilün mefâilün fe'lün" ve "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezinleriyle
yazılmıştır. Münâsebet düştükçe araya kasîde ve gazeller girmektedir. Müellif,
869 H. de (1464 - 1465) vefât eden Yahyâ Şîrvânî'nin halifesi Hâbib-i Karamânî'nin
dervidir; şeyhinin "Fîs" sözünün gösterdiği 902 H. de (1496 - 1497) vefât
ettiğini bildirir (19. a). Tarikat sîlsilesini 16. a - 17. b de yazmakta, 19. a da
(17. b - 19. b deki bölüm) şeyhini övmektedir. Eserin adının "گلشن توحید" olduğunu
da 34. b de açıklamaktadır. Nüshayı yazan, sayılamıyacak kadar yanlışlar yapmak-
ta, birçok yerde vezni bozmakta ise de eski bir nüshayı kopya ettiğinden, hareke-
leri aynen kopmıya gayret eylediğinden, imlâyı muhafazaya özendiyinden nüsha,
değerini kaybetmemiştir. Dâvûd, Attâr, İbnî Arabî, Abû-Said Abû'l-Hayr, Mev-
lânâ gibi sûfî şâirleri, hattâ Yunus Emre'yi ve tabiatıyla bu arada, esas ve örnek
aldığı Muhammediyye'yi güzel incelemiştir. Sözlerini âyet ve hadislerle, Hz. Ali'nin
sözleriyle bezeyerek ve onlarla istişâhlarda bulunur. Alınan âyet, hadis ve sözler,
ortaya ve surhla yazılmıştır. 35. a - 36. b de Süfiyye istilâhlarından bahsetmekte-
dir ki bu bölüm, "Gulşan-i Râz"dan alınmıştır. 190 b de Yunus Emre'nin,

بر در بیتیتم که گورمدی بنی عثمان بر قطرهیم الا که عثمانه بستم عثمان

gazelini aynen almış ve bu gazelden önce de Mevlânâ'nın bir rubâisinin ikinci bey-
tiyle istişâdda bulunmuştur. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki müellif, bilgili ve
müdekkik bir zâttır.

Eserde, « اِدَارُزُ، يرادُك، كدالم، خلق، بُكُنْ » gibi devrinin imlâsını
ve konuşmasını gösteren sözlere (3. a - b, 5. b, 18. b, 24. a), eşit anlamına « بكداش
Begdes : 2. a), besleyüben, artuk (: başka, gayrı), önden sona (: ibtidâdan intihâ-
ya. 2. a, 2. b), geliser, diyicek (3. a), irür (: erıştırir. 4. a), ön (: evvel. 7. b), yazu-
gum (: suçum, günahım. 21. a) gibi devrinin türkçesini, türkçe kaidelerini belirten
kelimelere sık sık rastlanır ki bu bakımdan eserin ayrıca bir değeri vardır (Bu kitabı,
Müzenin eski Müdür Muâvini Necatî Elgin almış ve Müze K. e bağışlamış, aynı za-

manda "Dâvûd -ı Halvetî'nin Gülşen-i Teshîd'i" adlı makalesiyle de eseri bilgi âlemine tanıtmıştır. İst. Üniv. Edebiyat Fakültesi Türk dili ve Edebiyatı Dergisi; C. XIII, s. 91-98. İst. Edebiyat Fak. Basımevi - 1965).

Baş :

بسم الله توكلت على الله
الرحمن الرحيم الحمد لله
ابتدا اولندى اسم الله
يعنى كيم بيشلند بسم الله ايله
(1. b)

Son ve ketebe : صلاوات وير محمد مصطفاه
كترم نورى حبيبي اصطفايه
قد وقع الفراغ عن تحرير هذا الكتاب كاشن توحيد عن يد اضعف
العباد الحاجي على بن حاجي يعقوب الخطيب السابق جامع كبير ارض
روم ... في يوم احد من شهر شوال سنة اثني واربعين والف
من هجرة النبويه
(226. b)

Cilt

977

5495

شاهى محمد اوقجى زاده

Şâhî Muḥammad Oğcı-zâda (1039 H. 1629)

An-Naẓm'al-mubîn fî'l-Âyât'al-arba'in

(النظم المبين في الآيات الاربعين)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 32 x 18.2

Yazı eb'âdî : 26.1 x 12.2

Kenarı altın yaldızlı cetvelle çerçevesi, ortası şemseli, miklâbı kopmuş, koyu-kırmızı renkli cilt. Peygamberlerle erenlere âit 40 bölümden meydana gelmiş bir kitap. Her bölümün başında, son mısra'ı bir âyetle biten bir kıt'a var; sonra bu âyete uygun bir bahis başlıyor. 330 yap. Her s. de 25 satır var. Yazı nesih. Âyetlerin üstlerine birer surh çizgi çizilmiş "ع", "نظم", "نثر", "دقیقه" ve mısra' yerine konan "ع" lar surhla yazılmış. İlk yap. a numara konmamış; bununla bütün kitap 331 yaprak. İlk yap.ın b yüzünde rokoko bir tezhib var. İlk iki s. altın cetvelle, öbürleri tek surh cetvelle çerçevesi. Hâşiyelerde lûgatlara dâir izahlar ve alındığı lûgat kitaplarının adları yazılı. Müellif, dibâcede adını "محمد بن محمد باوقجى زاده رزقه الله الحسنى وزیاده" diye anmakta (İlk s. b), evvelce "أحسن الحديث" risâlesini yazdığını, sonra bu kitabı meydana getirdiğini bildirmekte (K. muzun I. cildinde 655 No. ya b.).

Baş : بسم الله توكلت على الله
حد وافر فراوان وشكر وستایش بیکران اول نواله
بخش اصناف ...
(İlk yap. b)

Son ve ketebe : سیاقی حسنه مبدل و عند الوهاب مقصود دل بی طاقت و تابى
میسر و محصل اوله

رباعی

یارب ز تو آنچه من کدا میخوام
افزون زهر آباد ثنا میخوام
هرکس ز در تو حاجتى میخواهد
من آمده ام از تو ترا میخوام

الحمد لله ... استنسخت هذه النسخة البهية ... وانا الفقير
سيد الحاج يوسف نادري عن خلفاً قلم سلحداران قد اكلت كتابتها
ومقائمتها في يوم اربع من اول شهر ربيع الاول تسع وتسعون بعد الما
(المائة) والف من تاريخ هجرته من له العز والشرف صلى الله تعالى
عليه السلام
(330. a - b)

Cilt

978

5469

حسين بن حمزة بن عمر

Husayn b. Ḥamza b. 'Umar

Hadiyyat'al-iḥwānī zawl'l-hālāt fī tarcamati Dalā'il'al-Ḥayrāt

(هدية الاخوان ذوى الحالات في ترجمة دلائل الخيرات)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 21 x 13

Yazı eb'âdî : 15.8 x 8

870 te vefât eden Cazûlî'nin "Dalâ'il'al-Ḥarât" adlı salavâtının terceme ve şerhi. 140 yap. Baş tarafında kötü bir tarzda müzehheb başlık var. Bu s. ile karşı s.nin yanları, bakın fazla altın cetvelle çerçevesi. Öbür s. lerde tek kırmızı cetvel var. Âyetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Metin surhla yazılmış. Yazı nesih. Mütercim ve şârihin yaşadığı târih ve nüshanın yazarı ve yazıldığı yer belli değil. Ancak 141. a da, 'Uṭmān b. İsmâ'il adlı birisinin 1193 te (1779) Mumcu Kethudâ-zâde İbrâhîm'e, Delâil okumak üzere verdiği, ayrı yazıyla yazılmış bir icâzet var; buna nazaran nüsha, bu târihten evvel yazılmış.

Baş : بسم الله توكلت على الله
يا من تعالى عن صفات النقايس جناب قدسك ...
(1. b)

Son : جنانكه ادخال ايدوب رؤيت جمالكله مسرور ايله يا الله يا هو
(140. b)
(4914 ve 5917 No. lara da b.)

Cilt

979

5507

عبد النافع

'Abd'an-Nâfi' (1303 H. 1890-1891)

Rahbar-ı sâlikân-ı Sayr u Sulûk

(رهبر سالکان سیر و سلوک)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 32 × 20.5

Yazı eb'âdı : 20 × 12

Yeni ve bez kaplı mukavva ciltli. 154 sahife. Her s. de 21 satır var. Kâsım b Şalâh'addîn'al-Hân'l-Halabî'nin (1109 H. 1697 - 1698. *Asâmî'l-Mu'allifîn*, I, s. 833) "as-Sayru was-Sulûk ilâ Malik'al-mulûk" adlı kitabının türkçeye tercemesinin birinci cildidir. Mütercim, Şayh Kâsım Hânî'nin seyr ü sulûke âit eserini, Resmo mutasarıfı iken 1290 hieride tercemeye başladığını, Ma'mûretül Aziz vâliliğinden infisâlinden sonra 1305 te (1887 - 1888) tamamladığını bildiriyor ve "نام" "انفاذك خبر ايله ياد واسعاد بيورلى مستعدادر" cümlesiyle adımı açıklıyor (s. 2-3). Ramadân-zâda diye anılan mütercim 1308 de (1890 - 1891) Taif'te vefât etmiştir (*Hâl terc. Sicill*, III, s. 402 - 403).

Yazı rık'adır. Dikkati çekmesi gereken sözler ve bâzı kelimler kırmızı mürekkeple yazılmış, bâzı âyet ve hadislerin üstlerine kırmızı mürekkeple çizgi çizilmiştir. Eser, esmâ ile sulûk edenlerin meşrebine göre tasavvuf esaslarını izâh eder. Başta 4 s.lik fihrist var; fihristin son s. de, «باب فتوى تدقيق مؤلفات هيتى» mührü ve bu mührün üstünde "10 rabîulâhur 1307" târihini taşıyan «بالتدقيق تصديق قلنمشدر» kaydı, bunun altında da Maârif Nazâretinin mührünü muhtevî «طبعى جائزدر» yazısı mevcut. ۱۳۰۷ کانون ثانی

Baş : بسم ... سبحانه من خالق اظهر انوار آياته الخزونة فى مظاهر
الاسماء ...

s. 2)

Son ve tetimme: شرح المذكوره مراجعتنى توصيه واعلام بيورمشلردر تم الخلد
الاول ويليہ الثاني بعون الله الملك المتعال واسئلہ التوفيق لحاجة من الاعمال
والصلوة والسلام على نبيه المختار وآله واصحابه الاخيار
(s. 153 - 154)

(Nüshanın, mütercimin elyazısı olduğunu sanıyoruz. Kâsım'al-Hânî'nin eseri 1315 te Halep'te basılmıştır; *Al-Mu'cam'al-Matbû'ât*, II, s. 1482 - 1483.)

Cilt

980

5508

عطا الله محمد (شيخ الاسلام)

'Atâ'-Allâh Muḥammad (Şayḥ'al-Islâm 1127 H. 1715)

Fatâwâ-yı 'Atâ'iyya

(فتاوى عطائية)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 29 × 15.4

Yazı eb'âdı : 22.3 × 9.9

Ortası şemseli, mıklaplı fersûde cilt. Başta 4 s. lik fihrist var. İlk s. ye numara konmamış. 257, baştakiyle 258 yap. Başta kötü bir tezhîb var. S. kenarları bakırı çok altın cetvelle çerçevesi. Fasil başları, "الجواب" sözleri surhla yazılmış. Her fetvâ, satırbaşından başlamakta. Her s. de 30 satır var. Yazı ta'liyk. Fihrist s. sinin a yüzünde فتاوى عطا الله اتندى رحمة الله عليه ما يجرى فى هامش ذلك هو صرمة الفتوى لصادق بن محمد الساقى "رحمة الله تعالى" yazılı. Şâdık, 1099 da (1687 - 1688) vefât etmiştir; Sakız'lıdır. "صرمة الفتوى", bu zâtın eseridir (*O. M. I*, s. 342): bu eser, hâmiştedir.

Baş : حمد وسپاس وشكر فى قياس ...
(1. b)

Son ve ketebe : الجواب برامردرکه اولینى بیلوراولیه حد القديم مالا یحفظه الاقران
من الحیط البرهانی من کتاب ما یمنع عنه الانسان وما لا یمنع وقع الاختتام
... فی اليوم الثالث من شهر رمضان المبارك لسنة سبع وثلثین ومائة
والف عن يد عبد الضعیف صالح صدیق القاضی بقضاً نیش ...
(257. a)
(Bu Fatâwâ mec. nin bir nüshası, 4966 No. dadır; b.)

Cilt

981

5509

احمد رومى آقحصارى

Ahmad Rûmî-i' Akḥşârî (1041 H. 1631 - 1632)

Macâlis'al-Abrâr wa Masâlik'al-Ahyâr

(مجالس الأبرار ومسالك الأحيار)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 27.6 × 16.5

Yazı eb'âdı : 19.9 × 9.5

Ortası şemseli, yanları ve kenarları tâmir görmüş, mıklaplı kopmuş meşin cilt. 245 yap. Baştan 10 yap. noksan. Âyet ve hadislerin üstlerine çizgi çekilerek belirlenmiş. Meclis başları arapça ve surhla yazılmış. Her meclis, bir va'zı muktevî.

Başta 125 meclisin mevzûunu bildiren fihrist var. 6. meclisin ortalarından başhyor ve böylece 5. meclisle 6. meclisin baş tarafları yok. Kaşf, bu kitabın 100 meclis olduğunu yazıyor (II, s. 1590). 128. meclisten sonraki meclislerin başlıkları yazılmamış. 129. meclisten 136. meclise kadar olan meclisler, sonradan Avrupa mürekkebiyle yazılmış. Bütün kitap 136 meclis.

Baş : اى من المسلمين بالاخلاص اى لايفوت المحبون مجالسهم فى الجنة :
وحسن اولئك رفيقا

(İlk yap. 11. a)

Son ve ketebe : قال الحسن البصرى اعجبني ضاحك من ورائه التارو مسرور من
ورائه الموت الباب الرابع فى زيارة القبور تمت الكتاب بعون الملك
الوهاب واليه يرجع والمأب والله اعلم بالصواب حرر فى غرة
ذوالقعدة لسنة اربع وستين والف

(245. a)

(Sonda "بندة خدا مصطفی" mührüyle ondan küçük ve okunamıyan bir mühür var ki bunların, kitabı temellük edenlere âid olduğu anlaşılıyor.)

Cilt

5517

982

أبوليث نصر بن محمد السمرقندى

Abū'l-Layṣ Naṣr b. Muḥammad 'as-Samarḳandī (383 H. 993)

Hizānat'al-Fıkh

(خزانة الفقه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 18.5 × 13

Yazı eb'âdı : 15 × 9.5

Fıkha dâir muhtasar bir risâle. Cildi, ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mukavva. Baş tarafta bir s. sonradan yazılmış nâ-tamâm fihristi muhtevî. Yazı, tamâmiyle Selçuk husûsiyyetlerini göstermekte. Kâğıt az aharlı ve filigransız. Başlıklar surhla yazılmış. İlk yap. ta üç tâne temellük kaydı var. Her üçünde de isim yeri kazanmış. Aynı s. de 946 (1539 - 1540) târihli bir mutâlâa kaydı mevcut. Resm-i imlâ, kâğıt ve yazı bakımından nihâyet VII. asra (XIII) âit. Son yap. birisi tarafından yazılıp kitap tamamlanmış.

Baş : بسم ... اعلم ان الفقه علم حسن وهو اجل من سائر العلوم
(1. b)

Son : وقال لرجل چراكه حلال نكردى فقال تا حرام يام حلال جه كنم
كافر كردد والله تعالى اعلم بالصواب تم الكتاب بعون الملك الوهاب
(141. a)

(1st. Üniv. K. de arapça yaz. da 1034 No. da kayıtlı nüshada, son cümleden sonra arapçası, "معناه ان يقول لرجل لم لا تنور حول الملائ فقال مادام اجد الحرام ليس اعمال بالحلل" tarzında yazılmış. Bu nüsha, 1053 safarının sonunda; 1843; "الحاج ادريس" "ابن الحاج ترابى ابن ادريس بن محمد الاركل" tarafından yazılmıştır; 114. a.)

Cilt

5579

983

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672. H. 1273)

Maṭnawî

(مشنوی)

FARŞA

Cilt eb'âdı : 16 × 9.5

Yazı eb'âdı : 14.5 × 7.5

Köşebentli, ortası şemseli, alt kapağı kopmuş, kahverengi ciltli. Yazı ta'hiyk. Metin, kenardan taşmış. Sonu nâ-tamâm. S. kenarlarında ve misra'aralarında altın cetvel var. Ortadan bâzı s.lere cetvel çekilmemiş. Başlıklar surhla yazılmış. I. c. in (1. b), II. c. in (54. b), III. c. in (110. b) başlarında, tamamlanmamış müzehheb başlıklar var. IV, V ve VI. ciltlerin başlarındaki müzehheb başlıklar tamamlanmış. VI. c. te, "حکایت امرؤ القیس که پادشاه عرب بود ...", surhnun sonlarından 7. beyitten sonrası yok ve böylece 26 surh ve Tetimme-i V. noksan. Bâzı s.lerde 21, bâzı-larında 36 satır var. 354 yap.

Baş : بسم ... (Dibâceden sonra).

بشنو این فی چون شکایت می کند وزجد ایها حکایت میکند

(2. a)

Son : ما هیانرا نقدشد از عین آب نان وآب وجامه ودارو خواب

(254. b)

تمام شد مجلد اول از مشنوی در بیست و چهارم از ماه جمادی (I. cildin sonunda kaydı var.) والحمد لله در دار الملك شیراز

Cilt

5582

984

عبد اللطیف بن محمد اسعد (شیخ غزی زاده)

'Abd'al-Laṭīf b. Muḥammad As'ad (Şayḫ. Guzzî-zâda.

1231 den; 1316; sonra)

?

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 26.2 × 15

Yazı eb'âdı : 19.2 × 11.8

Miklaph, kenarı ve ortası düz altın cetvel ve çiçekle müzehheb koyukırmızı meşin cilt. 499 sahife. İlk s. ye numara konmamış. İlk s. de kötü tezhipli bir başlık

ve bu s. yle karşı s. de, kenarlarda altın cetvel, öbür s. lerde çift iki surh cetvel var. Yazı nesih. Yazan, bilgisiz biri olduğundan imlâ yanlışları çok. Kitabın adı anılmıyor. Baş tarafta 18 s. de kendi hayâtından bahsediyor. Asıl kitap 18 s. den başlamakta. Hayâtından bahsettiği kısımda, 1202 muharremi evâilinde (1787), dedesi Guzzî-zâda Muştafâ Nasîb'in vefât ettiğini (Bu zât için O. M. e. b. I, s 138), Bursa'dan İstanbul'a gelip İbn'an-Naccâr Muḥammad Şiddîk'a (aynı; II; Naccâr-zâda Rıdâ'nın hâl tercemesinde; s. 187 - 188), ondan sonra Uftâda-zâda Muştafâ'ya ve diğer şeylere intisâb eylediğini, bu sıralardaki rûhî hâletlerini, ruyâlarını anlatmakta, nihâyet Emin Ef. ye intisâb ettiğini, kırk yaşındayken 1231 rabîulevvelinin evâilinde (1816) şeyhinin sözlerini, "Wâkı'at"ı örnek tutarak yazdığını, şeyhinin sözlerini, "قال الشيخ", kendi sözlerini "يقول الفقير" diye ayırdığını bildiriyor. Bu sözler, yâni "قال" sözleri surhla yazılmıştır. Başta, ayrıca numaralanmış 4 s.lik bir fihrist var.

Guzzî-zâda 'Abd'al-Latîf'in kısa hal terc. i O. M. de var; vefât târihi kayıtlı değil (I, s 138) Bu zâtın, 1228 târihine kadar (1813) Bursa'da vefât eden şeyhlerin kısa hâl tercemeleriyle Bursa'daki câmi', mescid, köşk, çeşme, ayazma, kaplıca v.s. yi tophyan "Ḥulâşat'al-wafayât" adlı bir kitabıyla "Âdâb-ı Manâzil" adlı diğer bir kitabı vardır. "Wafayât"ın bir nüshası, İst. Üniv. K. de, Türkçe yaz. larla 1325 No. da, öbür kitabının iki nüshası, 7161 ve 7181 No.larda kayıtlıdır.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي جعلنا من اهل التوحيد ... وبعد سبب
تسطير كلام وتبيين مرام اولدر كه بو عبد فقير يرتقصير غزى زاده سيد
شيخ عبد اللطيف بن محمد اسعد غفرله صحيفه جهانه قدم زن شهود
اولوب ...

(s. 2)

Son ve ketebe : الله تعالى جد اعظم واجداد كرام و پدرم واقرباء تعلقائمه
رحمتي مهزول (böyle) ايلوب دئما ارواحلرينه فراح و جملة اهل ايمانه
رحمت ايليه ... تمت الكتاب بعون الله الوهاب ١٢٨٨ كته عثمان عن
امام خدمه ذلفيان (böyle) غفر الله ذنوبه آمين

(s. 498)

(499. s. de Şamsî-i Sivâsî'nin; 1009 H. 1597 - 1598;

واصل اولماز كيمسه حقه جمله دن دور اولادن

كنز آچيلماز شول گوكلدن ناكه پرنور اولادن

matlâ'lı ilâhîsi yazılıdır.)

مصطفى بن محمد

Muştafâ b. Muḥammad (998 H. 1589 - 1590)

Tarcama-'i şad Kalimât-ı Çhâr yâr

ترجمه صد کلمات چهار یار

Cilt eb'âdı : 20.5 × 14

Yazı eb'âdı : 15 × 8

Kenarları düz iki cetvelli, ortası şemseli, miklaphı koyukırmızı Osmanlı cildi. 125 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları surh ve tek cetvelli "الكلمة الاول" gibi kelimelerin sayısını bildiren sözler surhla yazılmış. Sözlerin üstüne surh çizgi çekilmiş. Yazı güzel bir ta'hyk. Abû-Bakr'in sözleri 33. b de bitmekte. 'Umar'ın sözleri 34. b - 69. b de, 'Utmân'ın sözleri 70. b - 99. b de, 'Alî'nin sözleri 101. b - 125. b de. 'Alî'nin sözlerinde, kenarlarda birer beyitle ve bâzılarında "از ترجمه", bâzılarında "ترجمه" kaydiyle farsça ve "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezninde şiirler var. Bunlar, Tercemenin aslı olan Watwât'ın kitabındaki tercemelerden ayrı (650 No. ya ve mütercim için 2642 No. da kayıtlı diğer nüshadaki izâhata b.)

Baş : بسم ... حمد فراوان و ثناء بی پایان اول خدای مستعان حضرت ته
اولسون كه ...

(I. b)

Son ve ketebe : بعضی صد کلمه لوده بو کلمه تقدیم اولنوب ترتیب بزم ترتیبمه
مخالف ذکر اولنشدن اما حسن ترتیب ترجمه اولنان نسخه ترتیبیدر
حتی اکابر سلفدن اکثری بو ترتیبی اختیار ایتمشلردر الحمد لله علی
التمام ... من ید العبد الفقیر ... عبد الله بن داود السمرانی ... فی شهر
ربیع الاول سنه ١٠٣٥

(125. . a)

ابو سعید محمد الخادمی

Abū-Sa'īd Muḥammad'al-Ḥādīmī (1176 H. 1762)

Al-Barīkat'al-Maḥmūdiyya fi

Şarh'at-Tarīkat'al-Muḥammadiyya

(البريقة المحمودیه فی شرح الطریقه المحمدیه)

ARAPÇA

Cilt eb'âdı : 25.5 × 15.5

Yazı eb'âdı : 19.9 × 9.9

Kenarı zencirekli, ortası daîrevî ve mine fistolu şemseyi muhtevî, miklaphı, kırmızı lâke cilt. İlk ve son kapak yapıklarında Hatib ebrisini hâvî kâğıt var. 375

yap. Başta 16 yap. ta fihrist mevcut. Metin I. No. da başlıyor. S. kenarları, bakırı fazla altın cetvelle çerçevesi. Ayetlerin üstleri surh çizgiyle çizilerek belirtilmiş. Bahisler surhla yazılmış. Kenarlarda hâşiye tarzında tavihât var. Her. s. de 35 satır mevcut. Yazı neşat'lyk. Şârih'in hâl terc. ve diğer eserleri çin O. M. e (I. s. 296 - 298), Kaşf Zayli'ne (I. s. 180, II. s. 86) ve Abû'l-'Alâ' Mardin'in (1957) hazırladığı ve Prof. Dr. İsmet Sugurbey'in tertib ederek ilâvelerle tedvin ettiği "Huzur Dersleri"ne b. (İst. İsmail Akgün Mat. 1966; İst. Üniv. Yayın. No: 1169; Hukuk Fak. No: 248, I. ve II. cilt; s. 770 - 778.)

Baş : بسم . . . الحمد لله الذي جعلنا خير أمة أخرجت للناس . . . غاية كرم . . .

(1. b)

Son ve ketebe : وحلشا ان يكون الفرض عدّ نفسى من المؤلفين بل انجاز وعد سبق في حضور سيد الاولين والآخرين خدمة وقرية لرحمة للعالمين ... في السادس والعشرين من رمضان المبارك من سنة ثمان وستين ومائة والى ... تم من كتابه ... يوم السابع والعشرين من شهر شعبان المعظم ... عثمان بن على بن عثمان ... قد كتبنا تنميق هذا الاوراق بمدينة الطلبة الشهر بقريه الخادم محمد الله ... سنة ١١٩٠

(274. b - 275. a)

(Bu nüsha, Hâdimî Kütüphanesinden gelmiştir. Şerh, 1258 de, iki cild olarak Bulak'ta, 1268 de Mısır'da, 1318 de Racab b. Aḥmad'ın "Al-Wasīla fī Şarḥi'l-Ṭarika'tal-Muḥammadiyya" sinin hâmişinde basılmıştır: Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât; I, s. 808.)

Cilt

5647 — 5648

987

جلال الدين محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Maṭnawî

(مشنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 20 × 13.5

Yazı eb'âdî : 15.4 × 9.7

Ortasi şemseli, kenarları, içinde tezyini motifleri muhtevî çifte ve düz cetvelli meşin cilt. Şemsenin üstünde ve altında, kabartma ve ta'hyikle "مظهر نورى ازل السيد على" yazısı var. Her cildin başında, "ستخیات" başlığıyla en mühim yerler, rık'ayla yazılmış ve s. numaraları işaret edilmiş; sonra asıl surhların fihristi geliyor. Her cilde ayrı numara konmuş. Başlıklar kötü bir ta'hyikle yazılmış. S. kenarları ve başlıklar mavi mürekkeple cetvelli. Yazı güzel bir nesih. Birinci ciltte üç cilt var. Fihristlerde s. numarası yok. I. cilt 2 - 237., II. c. 2 - 216., III. c. 2 - 268. s. lerde, İkinci ciltteki IV. c. 2 - 231, V. c. 2 - 267, son c. 2 - 291. sahifelerde. Her iki ciltte 291 yap. her s. de 19 ar satır var.

Baş : بسم . . . هذا كتاب المشنوى . . .

(1. c. s. 2)

Son ve ketebe : دردل من ان سخن زان میمنه است

زانکه از دل جانب دل روزنه است

کتبه اضعف عباد رب العالمین السيد الحاج محمد ثابت چنچن زاده
غفر الله له ولوالديه وجميع المؤمنين اجمعين سنة ١٣٠٣

(s. 291)

Cilt

5705

988

عبد الرزاق ابى الغنائم بن احمد ابى الفضائل بن محمد الكاشانى

'Abd'ar-Razzāq Abī'l-ḡanā'im b. Aḥmad Abī'l-faḍā'il
b. Muḥammad'al-Kāšānī (735 H. 1334 - 1335)

Şarḥu Fuṣuṣ'al-Ḥikam

(شرح فصوص الحكم)

ARAPÇA

Cilt eb'âdî : 20.8 × 11.5

Yazı eb'âdî : 17.7 × 7.6

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı mukavva cilt. 165 yap. Her s. de 25 satır var. «فص» lar celi sülüs. Yazı Selçuk nesih. Metin surhla yazılmış. Dihâceyle ilk fass olan «حكمة التبييه في كلمة آدميه» nin baş tarafı noksan. I. a da, üstte Faṭḥ-Allāh b. Pîr Aḥmad adlı birisinin vakıf kaydı var (Fuṣuṣ ve şerhleri için Kaşf'e b. II, s. 1261 - 1265).

Baş : اذ ليس لاحد من الاسماء احديّة الجمع بين الصفات فلم يكن للعالم
مظهرية احدية جميع الوجود

(1. a)

Son ve ketebe : هذا آخر ما اردنا إرادته والله تعالى هو البالغ امره ومراده اللهم اعصمنا من الخطاء والزلل ... (silinmiş) وفقنا العلم والقول والعمل للحق والصواب والسداد واجعلنا ممن اجبت فيه من المحمدين دعاء النبي عليه الصلوة والسلام اللهم اكلامنا كلامك الوليد ولا تكلنا ان نفست اطرفه عين فنبغ كل مرام قال الشارح دام فضله في آخر هذا الكتاب وقد فرغ من هذا الشرح مؤلفه الفقير عبد الرزاق ابى الغنائم بن احمد ابى الفضائل بن محمد الكاشانى ضوة يوم السبت الثانى عشر من جمادى الاولى سنة ثلثين وسبعائه في خانقاه المبارك بين ابواب البر المنيّة

بالربع الرشيدى انار الله برهاتها برحمتك يا ارحم الراحمين وقد اتفق الفراغ من تنميقة بعون الله تعالى وتوفيقه حين ختمت القراءة على شارحه مد الله ظله في خلق دراسة اصحابه كالتحجيم الزاهرة المتبسين من انواره الباهرة المستفيدين من انقاسه الطاهرة متعمهم الله بطول حيوته وافاض علينا وعليهم بركات ذاته وذلك ضحوة يوم الخميس الثامن عشر من شوال لسنة احدى وثلاثين وسبعماية على يدى صاحبه الفقير محمد بن محمود بن نجيب الخيزر بنى اصالح الله شأنه وصانه عما شأنه في الخاتمة المذكور والحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وآله اجمعين (165. b)

Ketebeden açıkça anlaşılıyor ki 'Abd'ar-Razzāk-ı Kāşānī, bu şerhi 730 cumâdelûlâsının 12. cumartesi günü kuşluk çağında bitirmiştir. Harputlu Muhammed b. Mahmûd b. Nacib, onun dervişlerindendir ve bu nüshayı, şârihin nüshasından istinsâh etmiş ve istinsâhı, şârih sağken, 731 şevvâlinin 18. perşembe günü kuşluk çağında tamamlamıştır. Buna nazaran Kaşf'te, Kāşānî'nin vefât târihi olarak kaydedilen 730 târihi yanlıştır. Rayhāna, Rawâdat'al-Cannât sâhibinin, 735 te (1334 - 1335) vefât ettiğini kaydelediğini bildiriyor. Kāmūs'al-A'lâm, 720 de (v, s. 381), Mu'cam'al-Maḥbû'ât'al-'Arabîyya, 751 de vefât ettiğini yazmakta, Kaşf, "Ta'wîlât'al-Kur'ân" maddesinde, 887 târihini yazmaktadır. Herhâlde 735 i habûl etmek daha doğru olsa gerektir (Katalog'umuzun I. cildinin ilk kitabı olan 63 No. ya da b. s. 1 - 2).

(Şarhu Fuşûs'al-Hikam, 1309 ve 1321 de taşbasması olarak basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât; II, s. 1486)

Cilt

989

5706

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'âdî : 22 × 15

Yazı eb'âdî : 16.2 × 11

Sırtı ve kenarları meşin, üstü kâğıt kaplı, miklâbı kopmuş, mukavva ciltli. 101 yap.

I) جمال الدین عبد الله بن هشام النحوی الحنبلی Camâl'ad-dîn 'Abd-Allāh b. Hişām'an-Nahwī al-Hanbalī (761 H. 1356 - 1360) : شرح قصيدة كعب بن زهير : Şarhu Kaşîdati Ka'b b. Zuhayr. Ar.

Baş : بسم ... قال الشيخ امام العالم العلامة لسان العرب وترجمان الادب جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف بن احمد بن عبد الله بن هشام النحوي الانصاري ... اما بعد هذا الله المنعم بالهام الحمد لعبيده حمداً موافياً لنعمه ... (I. b)

وان يفعل ذلك بجميع اهلى واجبتاى بمته وكرمه والحمد لله ... قال المؤلف واق الفراغ ثامن عشر رجب من شهر سنة ست وخمسين وسبعائه وذلك بالمسجد الاقصى بمكان يعرف بباب خطه والحمد لله وحده (75. b)

(Yazı devrinin neshi; harekeli. Metin ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. İstinsâh târihi yok. Camâl'ad-dîn 'Abd-Allāh'ın şerhi ve diğer şerhler için Kaşf'e; II, s. 1329 - 1330; kasidenin basmaları ve batı dillerine tercemeleri ve şerhleriyle basmaları için Al-Mu'cam'al-Maḥbû'ât'a b. II, s. 1562.)

II) Şaraf'ad-dîn İbî الفضل بن اسمعيل بن ابراهيم بن احمد الشيباني الحنفی Ab'l-Faḍl b. İsmâ'il b. İbrâhîm b. Aḥmad'aş-Şaybanî al-Hanafî (573 H. 1177 - 1178) : كتاب المنتقد فى شرح المعتقد Kitâb'al-Muntaḥad fî Şarh'al-Mu'taḥad. Ar.

Baş : بسم ... قال المولى ... الحمد لله الذى هدانا لدينه القويم (76. b)

Son ve ketebe : وحمنا وإيتاكم من موبقات البدع وثبتنا على صراطه المستقيم وجعلنا ممن تلقاه بلقب سليم ورزقنا وإيتاكم بفضل جنات النعيم آمين نجز شرح اعتقاد الطحاوى فى يوم الاربعاء خامس عشر من المحرم الحرام سنة ١١٧٨ وكتبه لنفسه العبد الفقير الى الله تعالى عبد العزيز بن محمد بن عبد الرحمن بن نجم الدين محمد بن نور الدين على بن احمد بن محمود بن ابى الفتح الانابك عفا الله عنه آمين ... (101. b)

(Al-Mu'taḥad, 321, yahut 322 de; 933 - 934; Mısır'da vefât eden ve Karâfa'da medfûn olan Abû-Ca'far Aḥmad b. Muḥammad Taḥâwî'den naklen 537 de; 1142 - 1143; vefât eden Abû-Hafş 'Umar b. Muḥ. Nasafî tarafından yazılmış ve Şaraf'ad-dîn Abû'l-Faḍl İsmâ'il Şaybanî tarafından şerhedilmiştir. Kaşf'e b. II, s. 1731. Mec. yı vakfeden, 5705 No. da kayıtlı olan Kāşānî'nin Şarḥ u Fuşûs'unu vakfeden Fath-Al-lāh b. Pîr Aḥmad'dir. Vakfiyesi ilk yapıktadır. II. risâlenin siyâkalı kaydedilen istinsâh târihini 790 okuyoruz.)

Cilt

990

5707

رسائل اخوان الصفا

Rasâ'ilu İḥwân'aş-Şafâ

FARSÇA

Cilt eb'diâ : 27 × 19

Yazı eb'âdî : 19.7 × 13.8

Sırtı meşin, tâmir görmüş, üstü bez kaplı mukavva ciltli. 131 yap. Her s. de 19 satır var. İlk s. de "تاريخ سنة الثمان وعشرون وثمانماية شهر الله المبارك رجب" ve "من تاريخ موسى بن يحيى يوم الأحد فى الضحوة الكبرى من شهر جماد الآخر سنة خمس" yazısı, 131. b sonunda,

قد ولد سيد محمد بن مصطفى في أول شهر ربيع الآخر يوم الخميس وقت طلوع الفجر سنة "و" واربعم وثمانمئة ve "و" واربعم وثمانمئة "ست" yazıları ile 845 te bir ölüm, 846 da da bir doğum târihi kaydı var. Kâğıt ince, güzel ve aharlı, samâni renkte, Selçuk devrine âit, filigranlı. Bab ve fasillarla dikkati çekmesi gereken sözler ve şekiller surhla. Yazı Selçuk nesli. "د" lar ve bilhâssa sesli harflerden önce gelenleri, "بذکره اوست", "جذاکانه, بذکره, نافریه, انفاذ, بخود, باشد, آورد, شد, آفرید, داد, خنایرا, بیدکره اوست", "جذاکانه, بذکره, نافریه, انفاذ, بخود, باشد, آورد, شد, آفرید, داد" gibi "جیز را, جیز, جه, پنج, جی" ile yazılmış (aynı). "ج" ile yazılan kelimeler bir noktalı (aynı). "بدان که, ازان چه" gibi muahhar devirlerde ayrı yazılan "ک" ve "چه" ler, "بدانک, ازانک" gibi bitişik ve sonu "ا" siz (2. a). Rakamlar, tamâmiyle devrine âit (meselâ 28. a - b, 29. b). Besmelelerin bir kısmı, Selçuk devrinin müselsel yazısıyla yazılı (31. a, 33. b). "ج, ح, ع, ه". harfleri ve diğer harfler tamâmiyle Selçuk karakterini hâiz. Gerek bu özellikler, gerek 1. a ve 131. b deki kayıtlar, bu nüshanın VIII. asr-ı hicrinin ilk yıllarına, hattâ VII. asrın son yarısına (XIII - XIV) âid olduğunu göstermektedir. 2. a ve 11 - 19. yapraklarla 94 - 100. yapraklarda, kenarlarda hâşiyeler olduğu gibi bâzı s. lerin kenarlarında tashihler, tamamlamalar, sonda da bâzı hadisler ve şerhleri var. 130. a - 131. a da, "Ka'b'al-Ahbâr"dan naklen, Tivrât'tan oniki cümlelinin arapçası ve farsça tercemesi mevcuttur.

Baş : بسم . . . سپاس و ستایش آن خدا یار کی واجب الوجود است
و هر چه جزو است ممکن الوجود است . . .
(1. b)
Son : و در حکمت بطیع و در شریعت ترک لذتها بتقلید میکنند و در
حکمت بعلم تمت بعون الله والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب
(129. b)

§ "Rasā'ilü İhwān'aş-Şafā"nın en sağlam arapça nüshası, İst. Âtîf Ef. K. de 1681 No. da kayıtlıdır. Cilt eb'âdî 34 × 33.7, yazı eb'âdî 26.3 × 18 olan ve mik-laplı, yeni Osmanlı cildiyle ciltlenmiş bulunan bu nüsha, mukabele görmüştür. Yazı harekeli nesihdir. 587 yap. olup II. kısımın 117. risâlesi olan tabiiyyâtâ âit risâlelerin sonunda تحت الرسالة السابع عشرة من القسم الثاني في الطببيات وهي آخر القسم الثاني ويتلوه اول القسم الثالث في النفسانية العقيلية والحمد لوليه . . . وذلك في العشر إلى رضوانه مودود بن عثمان بن عمر الطبيب الشرواني في يوم الخميس الثالث عشر من شهر سنة ثمان وسبعين وخمسمائة هجرية في مدينة شامية حماها الله تعالى . . . ketelesi bulunan (587. a) bu nüsha, tertib ve münderecât bakımından, bizim nüshamıza tamâmiyle uygundur; ancak bizim nüshanın, esas ve bilgide

bir noksan bulunmamak üzere meydana getirilmiş hülâsasıdır. İst. Üniv. K. Farsça yaz. larında 401 No. da kayıtlı, ketelesiz nüsha ve 1125 H. de Seyyid Ömer b. Şeyh Hasan'al-Husaynî, 1169 da da Çelebi-zâde Âsım tarafından temellik edilen ve tahminimize göre X. yüzyılda (XVI) istinsâh edilmiş bulunan nüsha, bizim nüshamıza tamâmiyle uymaktadır. Aynı K. de arapça yaz. lar arasında 4477 No. da kayıtlı bulunan ve 12. b de Abu'l-Farac b. İbrâhîm b. Abi'l-Favâris b. İbrâhîm b. aş-Şayh tarafından 749 cümâdelülâsımın 17. günü okunduğuna dâir bir kaydı ihtivâ eden arapça nüshayla aynı K. de 1001 de yazılmış 2329 No. da kayıtlı diğer arapça nüshada muhtevyât bakımından bizim nüshanın aynıdır. Bu ikinci nüshanın başında 1111 de (1690) vefât eden Muḥammad Amîn b. Faḍl-Allâh'ın "Hulâsat'al-Aṭar"ının IV. cildinde, Rasā'ilü İhwān'aş-Şafā'nın İsmâ'iliyya-i Bâtıniyya'ya âid olduğu hakkındaki mütalâası ve 745 te (1344) Mısır'da vefât eden Abū-Hayyân'at-Tawhîd'nin, gene bu risâlelere dâir sözleri yazılı. 726 da (1335 - 1336) vefât eden İbnî Taymiyya'nın "Risâlat'an-Nubuwât"ında bu risâlelere dâir mulâhayzaları, Tâhîr b. Şâlih'al-Mağribî adlı birisi tarafından yazılmış; Gazâlî'den de nakiller, bu yazıların içinde geçmekte.

§ Rasā'ilü İhwān'aş-Şafā'nın, Bombay'da, 1884 te ve 1304 te (1886) basılan farsça metni, bizim nüshanın aynı. Son defâ arapça metin, 4 cilt olarak Beyrut'ta, 1376 - 1377 H. de (1957) Dâru Şâdir l'it-Tibâ'ati wan'Naş'r'de basılmıştır. Bu basım, Âtîf nüshasına uymaktaysa da Âtîf nüshası, hem dil, hem tafsîlât bakımından daha mükemmeldir. Beyrut basımında, hangi nüshanın esas tutulduğu bildirilmiyor. Batrus'al-Bustânî'nin 5 - 20. sahifeleri kaphyan önsözünde, İhwān'aş-Şafā'nın hicri IV. yüzyılda (X) Basra'da teşekkül etmiş gizli bir cem'iyyet olup Bağdad'da da şubeleri bulunduğu, mensuplarının, kendilerini gizledikleri, aralarında dereceler olduğu, Abū-Sulaymân Muḥammad b. Ma'sar'al-Bustî, Abū'l-Hasan 'Alî b. Hârûn'az-Zincânî, Abū-Aḥmad'al-Mihreânî'nin ve daha bâzı kimselerin, bu cem'iyyete mensûb oldukları v.s. hakkında bilgi verilmektedir.

§ Rasā'ilü İhwān'aş-Şafā' Aḥmad b. 'Abd-Allâh tarafından 1305 te, Bombay'da, Maṭba'atu Nuḥbat'al-Âṭâr'da basılmış, bu kitaptan meydana getirilen muntahabât, James Nichaël tarafından 1830 da, Londra'da tab'ettirilmiş, Friedrich Dietrici, "Hulâsat'al-Wafâ fi İhtşârü İhwān'aş-Şafâ"yı, 1883 te Leipzig-Berlin'de bastırması, bu kitabın bir hülâsası, almanca tercemesiyle 1837 de basılmış, 1812 ve 1846 da da Kalkute'de bastırılmıştır. Aḥmad b. Muḥammad'al-Yamanî, bu kitabı, "Tuḥfatu İhwān'aş-Şafâ" adıyla ihtisâr etmiş ve bu eser, 1306 da, Maṭba'at'al-Âdâb'da tab'edilmiş, "Al-Haywanu wa'l-İnsân" adlı ve risâlelerden birinin hülâsası da 1318 de Mısır'da Maṭba'at'at-Tarakḳî'de, 1331 de, Maṭba'at'at-Taḳaddum'da bastırılmıştır (Al-Mu'cam'al-Maṭbû'ât, I, s. 409 - 411).

§ Rasā'ilü İhwān'aş-Şafâ, 52 risâleden meydana gelmiştir. Bu risâleler, aritmetik, hendese, hisab, müzik, yeryüzü ve iklimler, nücum, hilkatteki aykırılıklar, ma'kul ve mahsûs şeyler, isagocı, mantık, heyûlâ ve sûret, gökyüzü ve âlem, oluş ve bozuluş, ulvî eserler, mâden, nebât, hayvan, bilgi, insan, küçük ve büyük âlem, hikmet, elem ve lezzet, lugatların ihtilâfı, insan, . . . gibi baplara ve baplar da fasillara ayrılmıştır. Her bahis, Yunan felsefesine ve akla göre incelenmektedir ve bütün eserlerde Hukemâ felsefesi hâkimdir. IX. yüzyılda (XV), "Mucmal'al-Hikma" adıyla farsçaya çevrilmiş, ayrıca Aḥmad-i Hindî de bu risâleleri farsçaya terceme etmiştir. Lâmi'î, 21 ve 22. risâleleri, tevsiyan ve tasarrufla türkçeye çevirmiş, 933 H. de (1525 - 1526) Kanûnî Süleyman adına "Şaraf'al-İnsân" adlı kitabını, bu tercemeyi esas tutarak yazmıştır (4984 No. daki izâha b.).

Ş Asıl adı "İhwân'aş-Şafâ wa Hüllân'al-Wafâ" olan bu gizli cemiyet, kurucuları, fikirleri ve "Rasâ'ilü İhwân'aş-Şafâ" için Yusuf Ziyâ'nın "İhwân-ı Safa" adlı makalesine de b. (*İlâhiyat Fakültesi Mecmuası; I. sene, I. sayı; İst. Evkaf Mat. 1341; Teşrinî sani- 1925*).

Cilt

5708

991

ابوسعید محمد الحادى

Abû-Sa'id Muḥammad'al-Hādîmî (1176 H. 1762)

Al-Bariḳat'al-Maḥmûdiyya fî Şarḥ'at-Tarîkat'al-Muḥammadiyya

(البريقة المحمودية في شرح الطريفة المحمدية)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 29.5 × 16.5

Yazı eb'adı : 22.1 × 10.5

Kenarları köşebentli, ortası şemseli, koyukırmızı ve mıklaplı, tâmir görmüş Osmanlı cildi. 375 yap. Her s. de 39 satır var. İlk s. de kötü bir surette tezhib edilmiş bir başlık mevcut. S. kenarları altın cetveli: Yazı ta'hyk. Yazarı belli değil; fakat asrına ait. Bâblar ve dikkati çekmesi icâb eden sözler surhla yazılmış. Bâzı cümlelerin üstlerine surhla çizgiler çekilmiş. Baş ve son, 5599 No. dakinin aynı. Bu nüsha, Karaman'daki Zayn'al-'Âbidîn K.'e âit. Bugün böyle bir Kütüphan yok (5599 No. ya b.).

Cilt

5709

992

مجموعه

Maemû'a

Cilt eb'adı : 21.5 × 15.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Yumuşak meşin ciltli. 78 yap. S.lerdeki satırlar muhtelif. Yazı ta'hyka çalar bir nesih. Sonu noksan.

I) قاضی حسن قاضی Hasan (1090 H. 1679) :

Cefre dâir kasideler. Türkçe.

Baş :

بسم الله بودملرده بزه توفیق ایدوب باری

صتاشدق خواجهیه حقا ایدلم قوتلو بازاری

(1. b)

Son :

بول اری بیلور نه لازم سویلمک اشبو یولده نه گرك یانیلمک

(31. a)

II) نیاژی مصری Niyâzî-i Mısrî :

Kardeşi Ahmâd'e mektup, Risâla-ı Aşrât-ı sâ'at, Rasawuf Risâlesi, Risâla-ı Tawhîd, Muḥammad Mısrî'nin mahkûm-ı tabâ'iyi olmayıp mahkûm-ı ilm-i esmâ-i arşıyye olduğunu muş'ir risalesi, Makâmât-ı Sab'a, Risâla-ı Marḡûba (Türkçe. 31. b - 48. a).

III) بیان سلسله دوازده امام Bayân-ı silsila-i Davâzdah İmâm (mensûr. 48. a - 49. b).

IV) منظومه دوازده (A'imma-i Hüdâ'yı bildiren kaside tarzında türkçe bir manzûme. 49. b - 50. a).

V) Manzûm türkçe ve Şadraddîn Kunawî'ye atfedilen mensûr arapça birer istihrac (49. a - 50. a).

VI) Tarîkat-i Muḥammadiyya'den bir parça. Arapça (51. a - 52. a).

VII) Hanafiyye'ye âit bâzı fıkıh mesâilî. Arap. (52. b - 54. a).

VIII) Mawlânâ'nın vasiyyeti. Arap. (54. b).

X) 'Azîz Maḥmûd Hüdâ'î'nin, Simavnakadısı oğlu Badraddîn hakkında I. Ahmâd'a mektubu. Türkçe (71. b - 72. b).

XI) "Çalabî" sözü hakkında Abu's-Su'üd'un arapça tahkiykaatı (72. b - 73. a).

XII) Kur'ân'dan tefe'ül risâlesi (arap. 74. a - 77. a - 74. b den sonra kâşifeye nazaran bir yaprak eksik).

XIII) Kaşîda-i Wisâlî (Sonu noksan. Türk. 1056 da; 1646; vefât eden Niğdeli Wişâlî Muḥammad'indir. O. M. II, s. 49.).

✱

X. Risâle diyebileceğimiz, 'Azîz Maḥmûd Hüdâ'î'nin (1038 H. 1622) I. Ahmed'e, Badraddîn sâfileri aleyhinde ve onları tenkili tavsiye eden mektubu M. Şerefeddîn Yaltkaya'nın, "Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin" adlı kitabında, neşredilmiş (İst. Evkaf Mat 1340 - 1924; s. 71 - 74), "Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin" adlı eserimizde de bundan bahsedilmiştir (Eti Yayınları, İst. 1966; s. 50).

Cilt

5710

993

علم حال

'İlm-i hâl

(Aḳâ'id ve a'mâl)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 12

Sırtı bez, mukavva ciltli. 86 yap. Her s. de 15 satır var. Baş ve sonu eksik. Âyet ve hadislerle «أما، بلکه، يس» gibi sözler, bâb ve fasl başları surhla yazılmış. Yazı harekeli. Kimin eseri olduğu belli değil. Baş tarafı eksik, mukaddime-

Son : فقد جلّ بهم ما لا يدفعه غيرك ولا يرفعهم سواك اللهم فرّج عنا :
يا كريم يا ارحم الراحمين

(112. a)

Sonuna 1178 yılı, başka bir yazıyla yazılmışsa da bu târihin, mec. nın istinsâh târihiyle bir ilgisi yoktur. Bu kitap ve şerhleri için Kaşf'a b. (I, s. 669 - 670). Mısır'da 1277 de taşb., Bulak'ta 1302 de Muḥ. Ḥaḫḫî'nin Ḥazînat'al-asrâr'nın hâşiyesinde, Mat. Husayniyya'de 1297 de, Şaraf Mat. da 1302 ve 1305 te basılmıştır (Al-Muḥ-cam'al-Maḥbu'ât; I, s. 63, 785).

Cilt

995

5722

فريد الدين عطار

Farid'ad-dîn 'Attâr (627 H. 1230)

Mantık'aṭ-Ṭayr

منطق الطير

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17.2 × 12

Yazı eb'âdî : 11 × 7.5

Sırtı tâmir görmüş, kenarları altın ve düz ince cetvelli, ortası şemseli koyu kahverengi yumuşak ciltli. Baş tarafında tahmîd ve na'tten eksik var. Yazı güzel bir ta'hiyk. Başlıklar surhla. Baştaki, sondaki ve 168. b nihâyetindeki vakıf mühürlerine göre Burdur Müftisi Mustafa tarafından Burdur Kütüphanesine vakfedilmiş, 200 yap. Her s. de 11 satır var.

Baş : ان مگوجون در اشارت نایدت دم مزون جون در عبارت نایدت
(1. a)

Son ve ketebe : شوخی و بی شرمی مادر کذار شوخی ما پیش چشم ما یار
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب على يد العبد الضعيف التحييف المحتاج
الى رحمة ربه القدير الحاج خضر ابن عبد الله في يوم الرابع والعشر من
شهر رجب المرجب سنة اربع وثمانين وثمانمائة

غریق رحمت حق بادانکس که سوی مافرستت رحمت و بس
(200. b)

Cilt

996

5733

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 22.5 × 13.5

Yazı eb'âdî : 16.6 × 7.9

Mukavva ve harap bir cild içinde. 165 yap. Her yap. ta 17 satır var. Hemen her s. de güve yeniği var. S. kenarında ikişer ince surh cetvel mevcut. Yazı ta'hiyk. 50 yap. üstten yırtık.

I) شرح رسالة الغوثية : Şâh.... 1 - Şiddikî al-Kâdiri (Şâh.... 1 - Şiddikî al-Kâdiri) ... الصديق القادري
Şarḥu Risâlat'al-Gawṯiyya (Farsça. Metin sülûsle yazılmış).

Baş : بسم ... حمد ويحمد وثناى ببعده مر حضرت معبودى را که حقيقت :
انسانيه مظهر صفاة جلال و جمال ويست...

(1. b)

Son ve ketebe : ساجد ومسجود جزىكى نه پندارند اللهم ارزقنا هذه الصلوة
بحق محمد وآله الائمة برحمتك يا ارحم الراحمين تمام شد شرح
غوثيه بتاريخ پنجم ذيقعد سنه ۱۱۳۸ بکھزار يكصدوسى وهشت بخط
فقير غلام خالق شيخ غلام الدين صديق الهانوى

(44. b)

(Bu risâlenin farsça bir şerhi 2194 No. da kayıtlı mec. nın VI. risâlesidir. Amâ بعد ميگويد بنده یمقدار شر مسار امیدوار بدرگاه حضرت « غفار القوى ... ولی سوک شاه الصديق القادري الجربهالى Şâriḥ bu şerhte adını belirtmektedir. Bu risâlenin Muḥammad b. 'Abd'al-Laṭîf adlı birisi tarafından türkçeye tercemesi, İst. Mat. Âmir'e'de, 1266 da basılmıştır. 2121 No. daki mec. nın VII. ve 2194 No. daki mec. nın VI. risâlelerine de b.).

II) رسالة الوصول الى الله : ؟ (Farsça).

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فهذه رسالة المسمّا :
بالوصول الى الله في سلك السلطان السّادات غوث الاعظم شيخ محى الدين
سيند عبد القادر الجيلاني ...

(44. b)

Son ve ketebe : وسراو باحق مسرور كردد المؤمن خواص الرحمة اينست والله
اعلم بالصواب تمام شد رسالة قادريه المسمى الوصول الى الله
بتاريخ نهم ذيقعد سنه ۱۱۳۸ بکھزار ويكصدوسى وهشت هجرى
بخط فقير غلام خالد شيخ غلام الله هانوى

(52. a)

III) Tarcama-i Kalimât-i Hulâşa-i Asrâr-i Ulûhiyyât (Farsça).

Baş : بسم ... الحمد لله ... اما بعد اين ترجمه كلمات خلاصه اسرار :
الوحيات از ملفوظ حضرت ملك العارفين ... شيخ محى الدين ابو محمد
سيند عبد القادر الحسينى الحسينى الجعفرى الجيلاني ... كشيده نوشته
شده تا طالبان شريعت وسالكان طريقت وعاملان حقيقت رافايدہ روى

دهد آمین چنانچه فرموده حضرت شیخ مارضی الله عنه وارضاه
است که برحق جل و علا اعتراض کردن ...

(52. b)

Son ve ketebe : واورا مړك نبود مكر دريك لحظه اورا انتقال از حیاتی سوی
حیاتی دیگر میکنند والله تعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب
تمام شد بتاريخ ذیقعد سنه ۱۱۳۸ بخط فقیر غلام خالق شیخ غلام الله
(58. b)

(Başta görüldüğü gibi 'Abd'al-Kādir'in bâzı sözlerinin şerhidir.

IV) Futūh'al-Gayb'daki bâzı sözlerin şerhi (Farsça).

Baş : بسم ... الحمد لله ... اما بعد بدانکه حضرت سید السادات امام
العاشقين ... غوث الاعظم سلطان محی الدین ابو محمد سید عبد القادر
الحسنی الحسینی الجعفری الجیلانی رضی الله عنه وارضاه در کتاب
مستطاب فتوح الغیب فرموده اند کن مع الله کان لاخلق وکن مع
الخلق کان لانفس ...
(59. a)

Son ve ketebe : وانگاه مفتوح الابواب در حقیقت گشاید وجمال الله ان الله جميل
يحب الجمال در آية المؤمن مرآة المؤمن روى نماید اللهم ارزقنا ولكم
اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين تمام شد بتاريخ ذیقعد سنه ۱۱۳۸

(Bu risâlede,

وما الخلق في التمثال الا كتلجة وانت لنا المألذی هونایع
beytiyle bu beyitten sonraki iki beyit 'Abd'al-Kādir'e nisbet edilmiştir. "Futūh'al-Gayb"
A. Akçiçek tarafından türkçeye çevrilmiş, Ankara'da Rüzgârli Mat. sında 1961 de
basılmıştır. Metin, 1281 de Mat. Amire'de tab'edilmiştir.)

V) Muḥammad b. Abī-Sa'īd: Risāla. Farsça. Vahdet-i Vücūd'a dair.

Baş : بسم ... بعد حمد ایزدی که حجاب ذات وی نوراست و نقاب وجه
وی کمال ظهور

66. a)

Son ve ketebe : حق همه طالبان خود را چشم عطا کند و کورئ دیده از دل ایشان
بردارد آمین بالنبی الهاشمی صلی الله علیه وسلم تمام شد رسالة
مترجم من تصنیف عمدة العارفين سید محمد الحسنی ساکن کالپی قدس
سره بتاريخ دهم ذیقعد وسنه ۱۱۳۸
(68. a)

VI) Haḍarāt-i Ḥams hakkında. Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي لا موجود سواه في الاكوان
(68. b)

Son ve ketebe : در وقت انهدام این عالم در عرصه قدرت باری تعالی عوالم دیگر مثل
این عالم موجود باشد فافهم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه
اجمعين تمام شد في التاريخ دهم ذیقعد ۱۱۳۸

VII) : Vahdet-i Vücūd'a dair. Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله الذي نور قلوب العارفين بانوار جماله ...
(70. a)

Son : سواد الوجه في الدارين از ینوجه نیز میتواند بود والله اعلم
بالصواب تمام شده
(73. a)

VIII) : Risāla-i Ḥār pand. Farsça ahlak ve tasavvufa dair.

Baş : بسم ... بدان ای برادر از هر قدر که از علم قوت داشتم ...
(73. b)

Son : گفته شد این بند در عهد شه کیتی پناه
شاه نور الدین جهانگیر ابن اکبر پادشاه
یکهزار و سی و دو از هجرت خیر البشر
شد تمام این بندو توفیق از آله

(Son misra' eksiktir ve vezin tamamlanmamaktadır. Cihān-gir, 1015te; 1606,
pādīşah olmuş, 1037de; 1627 - 1628; Lāhur'la Kaşmīr arasında vefāt etmiştir. Ri-
sāle, onun zamânında, 1032 de tedvîn edilmiştir.)

IX) 'Alī b. Ḥusām'ad-dīn aş-şāhīr bi'l-Mut-
takī : Kifāyatu ahl'al-yaḳīn fī Tarīḳ'al-muta-
wakkilīn. Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين ... اما بعد میگوید احقر العباد
الله علی بن حسام الدین الشیر بالمتقی که مشایخ رحمة الله عليهم اتفاق کرده
اند که مرید را مانع از طلب حق تعالی ...
(78. a)

Son : و چون توکل حاصل شود کار دنیا و آخرت وی تمام شود
(81. a)

(Baş tarafına Şayh İbnî 'Atâ-Allāh-ı İskandarî'nin "Tanvîr" adlı kitabının
son faslından bâzı fevâidi farsçaya çevirip bu kitaba bir hâtime ilâve ettiğini söylüyor

78. a. Tancır, 709 H. de; 1309 - 1310 vefât eden ve İbni 'Atâ-Allâh 'al-İskandarânî diye tanınan Tâc'ad-dîn b. Muḥammad'ın "at-Tancır fî İskat'at- Tadbîr" adlı kıta bîdîr. 'Alî b. Ḥusām'ad-dîn b. 'Abd'al-Malik Kādî Ḥân, 885 te; 1480 - 1481; doğmuş, 975 te; 1567 - 1568; Mekke'de vefât etmiştir; Hadiyyat'al-'Arifîn; I, s. 746 - 747).

X) تحفة القادريه: Muḥammad Abū'l-Ma'ālî (1024 H. 1615) Tuhfat'al-Kādiriyya. Farsça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم قلت بسم الله الرحمن الرحيم
(82. b)
Son : جز قادريم نيست بخاطر كه حاضراست درخير و نشستم بزبان
(123. b)

Kendi adını ve kitabının adını 83. a da anmakta ve 'Abd'al-Kādir'le Lâhûr'daki Kādîrî hânkahında şeyh olan zevâtın hâl terc.lerini ve menkabelerini muhtevî olan bu kitabı, Bahcat'al-Asrâr, Hulâsat'al-Fâhîr, Miftâḥ'al-İhlâş-ı Giylânî bā zabân-ı tarcamânî gibi kitaplara mürâacaatla meydana getirdiğini bildirmektedir. Abū'l-Ma'ālî-i İlâh-âbâdî'nin Kādîrî şeyhleinden olup Lâhûr hânkahında şeyh iken 1024 te (1615) vefât ettiğini ve "Tuhfat'al-Kādiriyya" adlı farsça bir manzûmesi bulunduğunu Şemseddin Sâmî, Kāmûs'al-A'lâm'da bildiriyor (I, s. 762). Tuhfa, mensûrdur; içinde manzûmeler de vardır. Abū'l-Ma'ālî, "Farhang-i Suḥan-varân" da da geçer (s. 23).

XI) ابوالمعالی محمد: Abu'l-Ma'ālî Muḥammad: Ma'ārif-i Rāz. Farsça.

Baş : بسم ... رساله بندگان حضرت پیر دستگیر پیر محی الدین ابو محمد
عبد القادر جیلانی
یارب بکالات شه جیلانی کاندکر کم و فضل ندارد ثانی
(124. b)

Son ve k: بعد ازان چهل سال دعوت خلق الی الخالق نمودند تمام شد
رساله مبارک حضرت غوث الاعظم قطب ربانی ... فقیر خاکپای
سالکان کرم آنحضرت غلام خالق شیخ غلام الله صدیق اللهانسوی
ثم الغزنوی فی التاريخ بیست و چهارم ذیحجه سنه ۱۱۲۵ هجرى
(143. a)

الجزء الاول من نسخة معارف راز فی ذکر حضرت غوث الثقلین « 124. a da, kaydı varsa da kitap tamamdır. Güve en fazla bu kitabı yemiş. » محی الدین شیخ عبد القادر الجیلانی

XII) ارشاد الطالین: Calāl Maḥmūd : جلال محمود تہانیرى
Farsça.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى اعطى الطالبين شوق لقائه ...
(143. b)
Son ve ketebe : این تقریر سماع از حضرت قطب العاشقین برهان الراصلین قدوة
المرشدين شيخ المشايخ عبد القدوس است مد الله ظله علينا وعلى
جميع الطالبين برحمتك يا ارحم الراحمين ويا خير الناصرين قد فرغ
من التحریر هذه الرسالة المباركة (būyle) يسمى ارشاد الطالبين
فی وقت العشاء يوم السبت اربع عشرين شهر محرم الحرام سنه ۱۱۲۶ الف
ومائة عشرين ست عن هجرة النبوی صلعم بخط فقير غلام خالق غلام
الله صدیق

(165. a)
(Zikrin envâna, bâzı evrâda ve murâkabeye dâir bir risâledir.)

Cilt

997

5754

شاهی محمد اوقجی زاده

Şâhî Muḥammad Oğcı-zâda (1039 H. 1629)

Munşâ'ât

(منشآت)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 18 12.5

Yazı eb'âdı : 14.5 × 8.5

Alelâde ciltli. 60 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı X. yüzyıl sonları ile XI. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı ülkesinde taammüm eden gayet güzel divânî kırmızı nesta'lyık. Bâzı başlıklar tamâmiyle divânî, İlk s. de (I. b) başa, surhla « كتاب الانشا اوقجی زاده محمد افندی » yazılmış. 23. b de biten yazı, 1083 (1672) târihini taşıdığına göre bu mecmûada Oka-zâde'nin vefâtından sonra yazılmış yazılar da var. 24. a - 26. b de siyâkat rakamları, 27. a da, başka yazıyla mektup parçaları mevcut; arka s. de müsvedde hâlinde birkaç satır. 28. a da gene ilk kısmın yazısı başlıyor. 38. b de rakamlar yazılı. 29. a da başı olmiyan bir mektup var; 31 ve 32. yap. larda ayrı ve muhtelif yazılar mevcut. 35. a - 56. a da gene münşeat başlıyor. 36. b de "Kurâ' defteri" başlığıyla siyâkat yazısı. 57. a - 59. b de siyâkat rakamları.

İçinde Dârûs-saâde ağasından vezirlerle, vezirlerden mâdûna, Mısır Beylerbeyinden Dârûs-saâde ağasına, Yeniçeri ağasından kadırlara, vezirlerden Mısır Beylerbeyine yazılan mektup örnekleri, izin almak için yazılan mektup, Eyup kazası Yeniçeri ağasına mektup, ulûfe bedeline, türbedar ta'yinine, kitâbete, mu-

kaabele tezkiresine dâir mektuplar, sefâret-nâme, eyâlet pašasına arzalar, mahabet-nâme sûretleri, a'lâdan ednâya, ednâdan a'lâya mektup ve tehniyeler, ta'ziye-nâmeler, iyâdet ve sipâriş mektupları sûretleri var. O. M. "منشا الانتفا" adlı ve padişahlara yazılmış, otuz cüz'ü tutan kitabından bahsetmekte ve bu kitabın, Feridun Bey Münşât'ı tarzında ve değerli olduğunu kaydedilmektedir (II, c. 78 - 79). Bu eser, herhâlde o kitaptan müteferrik bir parçadır.

Baş : عزتو ومروتو و دولتو سلطاتم حضرتارینک . . .
(1. b)

Son : اہمال و مسامحہ ایتمگہ جواز گوستر میہمز و السلام
(56. a)

(Okcu-zada için I. cildin 655 No. sunda kayıtlı kitapla bu ciltteki 5495 No. ya da b.)

Cilt

998

5755

مجموعہ

Maemû'a

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 24 × 10.5

Yazı eb'âdî : 19.3 × 12.5

Ciltsiz; eczâ halinde; kalın bir kağıt kapakla muhafaza edilmekte. 30 yap.

I. ciltte Ayn'al-Kudât-ı Hamadânî (533 H. 1138 - 1139): Maktûbât'ından 19 mektup. 1. mektubun başı sonuncu mektubun sonu eksik. Kağıtları dağılmış, yaprak numarasına göre tanzim ettik. 260. yaprakta 277. yaprağa kadar devam ettiğine göre bu parça, bir kitaptan koparılmış. 18 yap. Her s. de 20 satır var. "هذه" kelimelerinde olduğu gibi "د" lar noktalı (1. a). Sondaki "ك" ler, "الیک" de "سلك" de "اعزک" tarzında keşideli (3. a) İbrâhîm, ortadaki elifsiz "برہیم" tarzında (4. b). "ی د ن د م د ع د ح" gibi harfler, tamâmiyle Selçuk devri karakterini hâiz. Yazı Selçuk neshi ve devrinin bütün özelliklerini hâiz. Kağıt kalın, samâni renkte, az aharlı. Şiirlerde, mısra'ların başında ve sonunda surh noktalar var. "قال" "شعر" "فرد" "بيت" sözleri surhla yazılmış. "السلام" sözü, "و" la "ا" birleşik yazıldığı gibi "بر" harfi de birtişik yazılmış (4. a). Yazılar solmuş, kahverengine çalmakta. Kâğıt ve tarz-ı imlâ bakımından VII. asr-ı hicriye (XIII) âidiyetinde hiç bir şüphe yok. Surhla yazılan "بيت" kelimesinin çoğunda nokta yok. 8. b. de 3. satırda "جزء" kelimeleri iki kere yazılmış, ikincisinin üstüne, aynı mürekkeple bir çizgi çekilerek silinmiş. Eski 270. a s. sinin (II. b) başında, VIII. yüzyıl (XIV) yazısının karakterlerini taşıyan ta'liyle ve surhla "جزء از مکتوبات حضرت مولانا قدسنا الله بصره الاعلى" yazısı yazılmış. 2. b-3. a daki mektup, 1690 No. daki nüshanın 154. a - b de, 5. b-6 b daki, aynı nüshanın 214. b-218. a s. lerinde, 11. b-12. b daki, gene aynı nüshanın 325. b-328. a s. lerinde ve 1st. Süleymaniye K. e. mülhak Şehid Ali Paşa kitapları arasında 1417 No. da kayıtlı bulunan ve 762 şevvalinde (1361) Yûnus b. Şâdi-mard Waliyy'ad-dîn'al-Lârandawîyy'al-Mawlawî tarafından yazılmış (206. a) nüsha-

da, 149. b de başlamaktadır. 16. a - 18. b daki mektup da gene K. nüshasında, 208. a - 211. a dadır. Böylece bu yazıların, 'Ayn'al-Kudât'a âidiyeti kesin olarak anlaşıldıktan sonra 11. a daki yazıdaki "مکتوبات" sözünü lügat anlamına alırsak, "Maw-lânâ'nın yazılarından,, tarzında anlamak icâb eder sanırız; bu takdirde bu yazılar, Maw-lânâ'nındır. Ancak Maw-lânâ'nın eserlerinde, 'Ayn'al-Kudât'ın adının geçmesi, bu kanâati, biraz sarsmaktadır.

Baş : ويعمل الله فيه خيراً كثيراً لقد كان في قصصهم عبرة لغيرهم من
اینجا اولیترم ای عزیز اگر تراهمدان به بودی بموغانت نبردندی

(1. b)

Son : این خبر که ستغریق امتی علی نیف و سبعون فرقه اول ترا معنی
این خبر ساعد دانست که

(Kâşife :) الایمان

(18. b)

II) Maṭnawî'den parçalar.

Baş : جہدکن تا صد کجآن کردد نود شب برو و تو بخشی شب رو
(19. a)

Son : هرک را ایش پناه و پشت شد هم مجوسی کشت و هم زردشت شد
(22. b)

(IIk beyit, II. ciltte; Bambaş - 1318, s. 95; satır. 26; beyit. 2. Son beyit, I. ciltte; aynı; s. 101; satır. 4, beyit. 2. Son kelime olan "شد" silinmiştir. Yazı kısmı 19.5 × 12.9 eb'âdında olan, 19. a - 23. b yap. larında buluna bu kısmın her s. de 17 satır, her satırında bir beyit vardır. Kenarlarında ve mısra' aralarında ikişer surh cetvel mevcuttur. Yazı, 'Ayn'al-Kudât'ın mektuplarının yazısından ayrı olmakla beraber devrin yazısıdır ve onun kadar eskidir. 19. b, surhla, "خند و" başlığıyla bitiyor. 20. a,

کفت ما زاعیم همجون زاع فی مست صباغیم مست باغ فی

beytiyle başlamakta.

من غلام موج ان دریای نور که جنین کوهر برارد در ظهور

beytiyle bitmekte, 21. a,

خون شود روزی که خوش سود نیست خون شوان وقتی که خون مردود نیست

beytiyle başlamakta, I. ciltte, son beyitte arzettiğimiz gibi "هر که را آتش..." beytiyle bitmektedir.

III) هدایة الطالبین Amîr Sayyid Muşlî Ab'l-Kâsim: Amîr Sayyid Muşlî Ab'l-Kâsim: Hidâyat'aṭ-Tâlibîn. Farsça Başı ve sonu yok. Her s. de 34 satır var. Yazı ta'liyk. 24. a da dibace ve fihrist var. Bu yap. ta Amîr Sayyid Muşlî Ab'l-Kâsim, kendi

adını anmakta ve "Hadiyyat'aṭ-Ṭalibîn" adını verdiği bu eserde, Maṭnawî'den, "aşk, taleb, enbiyâ ve evliyâ, rûh, akl, nefis, hased, hirs, hevâ, Câh, cû', bûkâ, sabr, kazâ, kader ..." gibi yirmibeş fasla âit beyitleri topladığını ve bu eseri, 810 zilka' desinde bitirdiğini bildirmektedir. 24. a - 29. b, kâşifelere göre eksiksizdir ve bu kısımda 1. ve noksan olarak 2. fasl vardır. 30. yap. ayrı bir fasıldandır. 24. a da, yazan, dîbâcenin sonunda adını, "و انا العبد الفقير الى الله الراغب احمد بن سراج الكروى" diye açıklamaktadır (Karva, Hemedan'a tâbi' Arvand'de bir yerdîr: Mu'cam'al-Bul-dân, c. IV, Tehran-1965, s. 370).

Bas : حقایقه ابصار ذوی القول (العقول) و الافکار طایرة فی اطوار دقایقه
طیور الافهام والانظار . . . .

(24. a)

Son : زکی شب جمله را کردن زدست

(30. b)

(Bu yap. ın son satırı yıpranıp yırtılmıştır.)

Cilt

999

5762

خضر بن عبد الله

Hıdır b. 'Abd-Allāh (H. IX. yüzyıl. XV)

Kitāb-ı Adwār

(کتاب ادوار)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 18.5 × 13.3

Yazı eb'âdî : 11.3 × 6.3

Ortası şemseli ciltli imiş; tâmir görmüş, yıpranmış, ilk yaprağı kopmuş. 156 yap. Fasıllar, husûsî adlar, mûsikîy istilâları, makam adları, terennümler, vezinler ve bâzı dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Yazı nesih. Her yap. ta 13 satır var. 5. b de, kitabın, «سلطان مراد بن بایزید خان خلد الله سلطنته و ابند مملکتہ» adına yazıldığı açıklanmakta. "Sicill" de, II. Sultan Murâd'ın maiyetinde savaşlarda bulunan ümerâdan Mihal oğlu Muhammad oğlu Hıdır var (II, s. 277). O. M. de III. ciltte "İlm-i mûsikîye dâir yazılan âsâr-ı kadîme-i Osmîâniyyeden bâzıları" başlığı altında yazılan kitaplarda 1 No. da "Adwâr-ı Mûsikî" adlı kitabın, II. Sultan Murad adına ve müşârûn ileyhin emriyle yazıldığı ve muharririnin Hıdır b. 'Abd-Allāh" olduğu kayıtlı (s. 311). Müstensih, herhâlde «مراد بن محمد بن بایزید» yazmış olacak. 5. a - b de Sultan Murad'a "Fâilâtün fâilâtün fâilât" vezniyle bir medhiyesi var. 4. b - 5. a da, müellif adını, «مؤلفی خضر بن عبد الله» diye açıklıyor. Belki Sicill'de kayıtlı olan ümerâdan Muḥammad oğlu Hıdır, bu zattır ve babasının adı Muḥammad 'Abd-Allāh'tır. 6. a - b de, pâdişâhın meclisinde, «قدوة اهل طرب استاد حاجی علی و مزین المحافل»

و الجامع و مقرب حضرت سلطان استاد سنان و استاد حسین بالاستحقاق استاد علی و داود و اصوات و زهره نعمان استاد ايمره و عندليب دوران و طوطى خوش الحان استاد محمدی varken kendisinin bu işe girişmesinin doğru olmayacağını özü olarak pâdişâha arzettiğini, fakat pâdişâhın ısrârı üzerine yazdığını bildiriyor. 7. b - 11. a da fihrist var. Kitap 48 fasla ayrılmış, Mûsikîy hakkında eskilerin telakkîlerini, mûsikîynin, eflâkın ve burcların hareketleriyle münâsebetini bildirmesi ve birçok yerlerde mevzû'u açıklayan şekilleri ihtivâ etmesi bakımından çok değerli bir kitaptır. İlk yap. ta 1179 da «احمد المعروف فوری» nin temellük kaydı olduğuna göre 1177 de istinsâh edildiği anlaşıyor.

Bas : حمد و سباسب فی قیاس اول خالق جن و اناس اوزرينه اولسون کم ...
(1. b)

Son : دوگاهدن اشغه عشاق قرار ایده سنه ۱۷۷
(156. a)

Cilt

1000

5781

حکیم (عبد الحکیم لاهوری)

Hakim ('Abd'al-Hakim-i Lâhûrî (1182 H. 1768 - 1769):

Kitāb'al-Mustaṭāb'al-Muntaḥab'al-Maṭnawî'l-

Mawlawî'l-ma'nawî

(Zubdat'al-Maṭnawî wa Hulâṣat'al-Mawlawî)

کتاب المستطاب المنتخب المولوی المعنوی (زبدة المتنوی و خلاصة المولوی)

F A R S Ç A

Cilt eb'âdî : 19.8 × 13.3

Yazı eb'âdî : 13.7 × 8.1

Tâmir görmüş lâke cilt, 70 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı güzel olmıyan bir ta'hyk. İlk yap. ta kitabın, Prof. F. Nazmî Rûkûn'ün eşi Rahmet Rûkûn tarafından Edebiyat Fakültesi K. e hediye edildiğine dâir 51 - 1970 kayıt No. su ve muhammen fiyat olarak 150 lira tesbit edildiğini bildiren yazı var. Aynı s. de 1189 târihli Aziz Ali'nin bir temellük kaydı ve 1182 târihini hâvî sülûsle hakkedilmiş "هذا الكتاب المستطاب المنتخب المتنوی المولوی" yazısı mevcut. Başlıklar surhla yazılmış, Maṭnawî vezninde olan bu kitap, Maṭnawî'de zikredilen "ney" den maksadın "insân-ı kâmil" olduğunu ve Vahdet-i Vücûda anlatmakta, «Attâr ve İbni 'Arabî'den istihâdlarda bulunmakta, insanın, "hilâfet-i İlahiyye" ye mazhar olduğunu bildirmektedir. 59. b - 60. a da,

خاصه شاهى كويود زوج بتول
مهر و كاين پست و دادش از سما
حيدر صفدر على ان كوه حلم

بعد ازان برآل و اصحاب رسول
انكه زهرا را زهر او خدا
بود نفس مصطفی ان باب علم

او ولایت راشد او مظهر تمام
این خلافت تا قیامت باو بیست
خاتم سر خلافت در انام
اینچنین عزت دگر کس را کیست

beyitleriyle vilâyet ve hilâfete Ali'nin mazhar olduğunu söyleyerek onu tafdil etmekte,

بارك الله ای علی مرتضی
ختم کردم نامه بر نام علی
خلق را هادی شدی ورده نما
کز وجود اوست فیض هرولی
خط غفران بر گناه شان بکش
دوستانش را الهی فیض بخش
دره عرفان ذات ای دادگر
اولیا را زودم فتح و ظفر
زانکه بروی ختم شد صدق و صواب
بر علی وآل شد ختم کتاب

beyitleriyle son faslı bitirmekte, ondan sonra "duâ ve münâcât" faslıyla kitabına son vermektedir (6. a - b). Bu beyitlere nazaran kitabın sahibi "Şî'a-i İmâmiyya" dendir ve ilk üç halifeden bahsetmesini takıyyeye hamletmek icâb eder. 22. a - b de 'Umar'in İskenderiye Kütüphanesini yaktırmasını, medih yoluyla bir kıssa mevzû'u yapması da dikkate değer. 8. a da, 3. beytin 2. mısra'ı eksiktir.

قسمتی در علم بشنوی حکیم
تا ازان یابی صراط مستقیم (28. b)

سر این بشنوبخت از حکیم
تا بری بی بر چنین سر عظیم (33. b)

«در عرض دعا و نیاز بحضرت بی نیاز و مناجات» son faslı olan
faslında,

هست لیکن این مناجات از حکیم
کای خدا در مبدأ و در منتها
امثال امراز رب رحیم
چون ندارم اختیاری مطلقا
بر حکیم خسته بخشای کریم
زانکه پرچم و گناهد و سقیم (61. a)

چونکه کشتم من سمیت ای حکیم
زان سبب جویم ز تولطف عیم (61. b)

beyitleri, "Maṭnawî"nin ilk 18 beytindeki "ney"den, bu beyitlerin bâzılarını da alarak, insân-ı kâmil olduğunu anlatmak istiyen ve "Maṭnawî"yi hulâsa gayretini güden bu zâtın adının "Hakîm-'Abd'al-Hakîm" olduğunu kesin olarak gösteriyor. 1550 beyit olan ve mesnevî tarzında yazılan bu kitabın müellif ve nâzımı, "Kamûs-ül-A'lâm" da "Hakîm" maddesinde hâl tercemesi bildirilen ve 1175 te (1761 - 1762), Hindistan'ın "Avrang-âbâd" şehrinde, zamânının şâirlerinin hâl tercemelerini muhtevî "Mardum-ı Dîda" adlı bir tezkire yazdığı zikredilen Hakîm-i Lâhûrî olmalıdır (III, s. 1970). "Farhang-i Şuḥan-varân", Hakîm-i Lâhûrî mad. siade, bu zatın, "Mardum-ı Dîda" adlı tezkirenin sahibi olan ve Şâh 'Abd'al-Hakîm

diye tanınan Hakîm Bik Hân olduğunu ve 1182 de (1768 - 1769) vefât ettiğini bildirmekte, Kamus'ül-A'lâm'la diğer kaynakları da, s. numaralarıyla zikretmektedir. Kitabın 1172 de yazılması da, tasavvufa iyice âşinâ olan bu zâta âidiyetini açıkça göstermektedir.

قول بسم الله الرحمن الرحيم
مبتدadan در همه کار ای حکیم :
(1. b)

بر محمد گویم وآلش سلام
تا قبول آید دعای من تمام
Son ve ketebe :
با تمام رسید و با ختم انجمید بعون الله الحمید المجید زبدة المثنوی و خلاصة المولوی
المعنوی علیه الرضوان عن الرحمن بتاريخ دوازدهم شهر ربیع الاول مولود النبی علیه
افضل الصلوات و اكمل التحیات و علی آله و اصحابه سنة ۱۱۷۲
(63. a)

Kenara, çoğu türkçe olmak üzere tavihât, hâşiye tarzında yazılmış; 17. a da, kenara, ayrı bir yazıyla, metinde unutulmuş bir beyit ilâve edilmiş; 30. a da, metindeki bir beyit, kenarda düzeltilmiş; 9. a da "معاده", metinde "معاده" yazıldığı için surhla yazılan metindeki beyit, siyah mürekkeple tashih edilmiş, kenara da doğrusu bir daha yazılmış. Sondaki ferağ yazısında, istinsâhın değil de kitabın 1172 de bittiğinin kaydedilmesi, istinsâh edenin adının bulunmaması, tashihlerde nüsha farkı, mukabele kaydı gibi bir yazının olmaması, bu nüshanın, müellifin elyazısı olması ihtimalini kuvvetlendirmektedir; müellif yazısı değilse bile müellifin elyazısından istinsâh edildiği muhakkaktır.

64. a - 66. a da,

یا سید السادات جنتك قاصدا
ارجو رضاك واحتمی بحاجا

beytiyle başhyan 50 beyitlik arapça ve Hz. Peygamber'i, mu'cizelerini zikrederek öven bir kaside, 66. b de, Eimme-i İsnâ-aşer'in 4. su olan İmâm Zayn'al-'Âbidîn 'Ali b. Husayn'in (95 H. 713),

(الا) یا ایها المأمول فی کل حاجة شکوت الیک الضّر فارحم شکایتی

beytiyle başhyan şî'inden ilk iki beyit ('Ali Tabrizî Hiyâbânî'nin "Dîvan al-muṣṣabih" sine b. Tabriz - 1317 S. H. s. 48), 66. b - 67. a da "ل" kafiye ve münâcâta âid 8 beyitlik arapça bir şiir, 67. a - b de 14 beyitlik ve Hz. Peygamber'le Ehli Beyt'ine tevessülü mutazammen "ی" kafiye arapça diğer bir şiir, 68. a - 69. b de, Hz. Peygamber'in, ebedî hayâta mazhar olduğuna dâir, âdetâ Vehhâbilerin inanına bir reddiyye olan "ل" kafiye 46 beyitlik arapça bir kaside var.

Cilt

1001

5787

اجزای قرآنیہ

Aczâ-yı Kur'âniyya

I. Cuz'

Cilt eb'âdı : 32 × 21.3

Yazı eb'âdı : 19.5 × 12.8

Kenarları çifte zencirek cetvelli, ortası dâire içinde hendesi şekillerle müzeyyen şemseli, köşebentleri gene kendesi şekillerle müzeyyen. Arka kapağı aynı tarzda. Miklabında çiçek ve dal tezyinatlı Rûmî motifler var. Cilt tâmir görmüş. Kenardaki iç zencirekle her iki yüzdeki şemse altın kakmaları olması gereken yerler var; fakat bir tek kakma kalmamış. Yalnız miklaptaki Rûmîleri bölen dal ve çiçek kakmaları kalmış. Koyukırmızı meşin Selçuk cildi. Cildin iki iç kapağı kabartma ve zemine nisbetle daha açık dal ve çiçeklerle bezenmiş ve Selçuk devrine âit kalın kâğıtla kaplı. Yazı hareketli Selçuk sülûsü. 1. b ve 2. a da kat'ı mükâfî şeklinde ve içi girift hendesi şekillerle müzeyyen, dışı surh ve lâcüverde çevrili damgalar var. 5. a, 12. a, 15. a, 17. b, 21. b, 24. b, 27. b, 32. b, 35. b, 36. b, 46. b de kenarlarda, mavi ve siyah dâire içinde, küçük dâire şeklinde damgalar dâhilinde küfi yazıyla "عشر", 15. b, 25. b ve 37. b de dâirevî mustatil şeklinde damgalar içinde gene küfi yazıyla "حزب" yazılı. Secâvend harfleri yok. Duraklar altılı ve kenarları lâcüverd ve surh benekli, içi, her bölmeyi ayıran siyah çizgili altın papatya motifi şeklinde. İlk cilt 50 yap. Kur'an-ı Kerim'in I. cüz'ünü muhtevî. Cildin iç kapağında, 27.2. 1964 târihini taşıyan ve bu cüz'lerin, Alâeddin Câmî'î türbesindeki Müze'ye âit dolaptan alınıp nakledildiğine dair beş imzalı bir zabıt mevcut. İlk iki yaprakta Selçuk devrine âit özelliği gösteren geçme altın hendesi şekillerle bezenmiş ve ortaları lâcüverd üzerine beyaz yazıyla, yukardakinde, "سورة الفاتحة", "الكتاب سبع آية", "سورة البقرة مائتان وست" "انه لقرآن كريم" yazılı safihalar var (LVI. Sûre, âyet. 77 - 78). İlk iki s. de 2 şer, diğer s. lerde 5 er satır var. 2. b de "سورة البقرة مائتان وست" yazısı altınla yazılmış. 50. b de, nisbeten yeni bir nesihle "صدق الله العظيم" yazısı var. Altta Selçuk yazıstılye ve üç satır olarak şu vakıf kaydı mevcut :

وقف

هذه النجمة الشريفة لبیت التي بناها

الحاج احمد بن ابوبکر غفر الله لها

II. Cuz'

Cilt eb'âdı : 31.8 × 21.3

Yazı eb'âdı : 21 × 11.2

Kenarı zencirekli dış ve iç, ikisi arasında düz cetvelle çerçevesi. Ortası, I. Cüz'ün cildinden tamâmiyle ayrı ve kenarları fistolu, dâire içinde hendesi şekillerle müzeyyen şemseli, kenarları yarım güneş şeklinde köşebentli, iki yanı istitâleli, miklabında, kenarı fistolu kat'ı mükâfî içinde Mühr-i Süleymân'ı muhtevî şemseli, tâmir görmüş, ciltli. İç kapakları I. cüz'ün kâğıdıyla kaplı imiş; kâğıt yalnız

miklabın içinde kalmış. 59 yap. İlk iki s. de başta ve sonda müzehheb safihalar var; yanlarda damgalar ve kenarlarda altınla, surh, lâcüverd motiflerle müzeyyen cetveller mevcut. Başlardaki safihalarda, sülûsle ve beyaz boyayla "الجزء الثاني", "من اجزاء التلاتين", altlardakilerde "و من كلام" yazılı. Yazı Selçuk sülûsü; fakat I. cüz'ün yazısından ayrı ve ona nisbetle biraz daha vasat bir yazı. Secâventler bunda da yok. Duraklar, I. cüz'e nisbetle daha büyük papatya motifli. 8. a, 12. a, 16. b, 21. b, 27. b, 32. b, 33. a, 38. b, 42. b, 48. b, 54. a da, kenarlarda I. cüz'dekiler gibi içlerinde "عشر", 18. b ve 49. a da "حزب" yazılı dâireler var. Vakıf kaydı yok.

III. Cuz'

Cilt eb'âdı : 31.9 × 22

Yazı eb'âdı : 20 × 13

Üst kapakta kenarları zencirek cetvel, ortada, çift dâire içinde Mühr-i Süleyman, kenarı az fistolu, ortasında papatya motifi bulunan şemse. Arka tarafta 2. cildin şemsesine benzer, fakat ondan küçük bir şemse, kenarlarda köşebent ve çift zencirek. Koyukırmızı Selçuk cildi. Kenarları, aynı derin köşebentli bir cildin den kenar alınarak tâmir edilmiş. 48 yap. Yazı, I. cüz'ün yazısından ayrı; iç kâğıdı da öyle (tâmirde üstüne kalın beyaz kâğıt yapıstırılmışsa da üst kapağın iç tarafından bir parça görünüyor). Baştaki ilk iki s. de, yukardaki müzehheb safihalara, beyaz boyayla "الجزء الثالث", "من اجزاء التلاتين", aşağıdakilerde "و من كلام" yazılı var ve metinden ikişer satır yazılı. Diğer s. lerde 5 er satır. Duraklar, aşirler, hızırlar I. cüz'ün aynı. Bu cüz'de surhla secâvendler de var. Son yap. ta "وقت احد بن ابوبکر" kaydı ve bu kaydın altında beyzi şekilde iki tane "بنو محمود" mührü mevcut.

IV. Cuz'

Üst kapak, III. cüz'ün kapağından biraz değişik; tarz aynı. Arka kapak da öyle. 48 yap. Yazı aynı. İlk yap. larda "الجزء الرابع", altlarda, "و من اجزاء التلاتين", "الجزء السادس", yazıları var. Bu s. lerde 2, öbürlerinde 5 satır. Secâvendler surhla. Aşır, hızır, I. ve III. nün aynı. Vakıf kaydı yok.

VI. Cuz'

Evsâf aynı. Müzehheb safihalarda beyazla, "الجزء السادس", altlarda, "و من اجزاء التلاتين", "الجزء السابع", yazıları var. İlk iki s. de ikişer, öbürlerinde beşer satır. 4. b de "وقت احمد بن ابوبکر" kaydı var.

VII. Cuz'

Aynı. 51 yap. Üst safihalarda "الجزء الثامن", altlarda "من كتاب مكنون", yazıları küfi hatla. 51. b de vakıf kaydı aynı.

VIII. Cuz'

Cilt ve yazı aynı evsâfta. "الجزء التاسع", altlarda "و من كلام", yazıları sülûsle. 48 yap. 48. b de aynı vakıf kaydı.

IX. Cüz'

Aynı evsâfta. 2. s. kopmuş, devrine yakın bir devirde yazılıp yapıştırılmış. Bu s. de müzehheb safihalar yok. 26. b, 27. b, 28. b, 29. b ve 30. a daki kenarlarda bulunan "عشر" dâireleri oyulup çıkarılmış, yerlerine kâğıt yapıştırılmış. 36 ve 37. sahifelerde de aynı şeye rastlıyoruz. Bu cüz'de de aynı vakıf kaydı.

X. Cüz'

Aynı.

XI. Cüz'

Aynı evsâfta. İlk iki s.deki müzehheb yerlerde, "الجزء الحادي", "عشر من اجزاء", "سلام عليكم طيتم", "التلثين" yazılı (XXXIX, 73). İlk kapağın iç yaprağında ta'hiyle ve surhla "بیمقدار . . . بيمقدار" yazısı var. Bu yazıdaki "ا" in "ا" siz yazılı, Selçuk imlâsının özelliklerinden. Cilt tâmir görmüş.

XII. Cüz'

Aynı. Safihalarda, "الجزء الثاني عشر", "من اجزاء التلثين", "انه لقرآن كريم", "في كتاب" yazılı. 51 yap.

XIII. Cüz'

Aynı; 49 yap. Sonunda vakf kaydı var.

XIV. Cüz' 47 yap; XV. 49 yap. Aynı vakıf yazısını muhtevî. XVI. Cüz' de, 1. a da "وقف هذه النجمة الشريفة لبيت التي بناها الحاج احمد بن ابوبكر فغراه لها", son ve yazısı yap. ta "وقف احمد بن ابوبكر" yazıları var. 50 yap. 1. b de 18. sûrenin 76. âyetinin ilk üç kelimesinden sonrası yok. 2. a, aynı sûrenin 78. âyetinin "بتأويل" sözüyle başlıyor; aradan bir yap. kopmuş. XIX. Cüz'de de, cüz'ün ilk âyeti olan ve 25. sûrenin 21. âyetinden 58. âyetinin sonuna kadar noksan var. 59. âyetin ilk kelimesi olan "الذي" de yok. 41 yap. Bunda da vakıf kaydı mevcut. XX. cüz' 47 yap. Sonra XXIII. cüz' geliyor. 46 yap. olan bu cüz'de de 46. b de, en alta vakıf kaydı var. XXVII. cüz'ün cild evsâfı aynı olmakla beraber yazısı, nisbeten yeni. Ancak "ح، ع، ر، و" gibi harflerin karakteri, Selçuk yazısının karakteri, "ا" de ikinci "ا" yok. Her s. de 9 satır var. 1, 5 ve 9. satırlar sülüsle, diğer satırların boyları, daha kısa ve yazıları nesih. İlk yap. ta altın ve lâcüverle müzehheb safihada siyah yazıyla ve sülüsle "الجزء السابع والعشرون" yazılı. 24 yap. Vakıf kaydı yok.

Ahmad b. Abû-Bakr'in vakfı olan bu takımda V, XVII, XVIII, XXI, XXII, XXV, XXVI, XXVIII, XXIX ve XXX. cüz'ler yok. Sırtı tâmir görmemiş ciltlerde, sırtta kabartma olarak cilde, sûre başlarındaki kelimeler basılmış. VIII. cüz'ün sırtında, "ولو اننا زلنا", X. cüz'de "واعلموا", XI. de "نا كان جواب قومه" (Bu cildin XX. cüz'e âid olması icâb eder), XII cüz'de "وما من دابة", XIII. cüz'de "وما ابرئى", XVI. cüz'de "وقال الم اقل لك", XIX. cüz'de, "وقال الذين لا يرجون", XXVII. cüz'de "يمتدرون"

yazısı var (Bu yazının XI. cüz'e âid olması icâb eder) Bu cüz'ler içinde II. ve XXVII. cüz'lerin yazıları, diğerlerinden ayrı ve bilhâssa son cüz', daha yeni bir yazıyla yazılmış. Ciltler aynı tarzda; motiflerde değişiklik var. Aynı zamanda cilt ve yazı eb'âdında da, cüz'i farklar bulunmakta; fakat bunlar, cüz'lerin ayrı devirlere âid olduğunu değil, yazının ve cildin eb'âdına, kılı kılına riâyetini şart olmadığını gösteriyor. Arzettiğimiz iki cüz'den başka cüz'lerin yazıları aynı hattâtın ve hepsi, aynı zatın vakfı. 5788 No.daki Kur'an-ı Kerim cüz'lerinden V., bu takımın içinde kaydedilmişti; yazısı ve vakfiyesi, o takıma âidiyetini belirttiğinden o takıma nakil ve kaydedilmiştir. Maalesef her iki takımın da son cüz'leri olmadığından hattatları belli değildir (5788 No. ya da b.).

Cilt

1002

5788

اجزای قرآنیہ

Aezâ-yı Kur'âniyya

IV. Cüz'

Cilt eb'âdı : 30.9 × 21.2

Yazı eb'âdı : 20.2 × 13.5

Üst kapakta iki zencirek cetvel, köşelerde yarım güneş motifli köşebentlik şemse, ortada kenarı fistolu ve içinde girift hatlarla bezenmiş iki dâire dâhilinde hendesi şekillerle müzeyyen şemse; arka kapağında, birbirini kat'eden ve yukarılarla yanlarda sekiz zirve teşkil eden iki murabba' içinde gene hendesi çizgilerle müzeyyen şemse ve cetveller var. Mıklabında da, üst ve alta yarım güneş, ortada, arka kapaktaki şemsenin küçüğü mevcut. 1. a da noktasız olarak şu vakfiye yazılı:

وقف وحسب وسبل في سبيل الله العبد الاعز الحاج خليل بن علي
وفقاً صحيحاً شرعياً معتبراً مرعياً وعن القوادح عربياً مؤيداً مخلداً

33 yap. İlk yap. ta (1. b) mustatili safiha içinde beyaz boyayla ve sülüsle "الجزء الرابع من كتاب الله" başlığı var. Yazı sülüs; duraklar, kenarlarında üç lâcü-verd, üç surh beneği bulunan altın yaldızla yapılmış yuvarlak papatya motifi. Her s. de 7 satır. 31. b de, 1, 4 ve 7. satırlar iri, diğer satırlar daha küçük ve ince sülüs. 32. a da 2 satır var; Biri iri ve kalın, öbürü ince ve daha küçük sülüs. Kenarlarda "عشر" ve "حزب" lar, yanları siyah mürekkeple çevrili sülüs yazıyla; dâire içinde değil; secâvend harfleri yok.

V. Cüz'

Cilt eb'âdı : 30.8 × 21.2

Yazı " : 20.2 × 13.5

Üst kapakta kenarları zencirek cetvel; ortada, çift dâire içinde hendesi şekillerle müzeyyen, ortasında papatya motifi bulunan, kenarları fistolu, yanlarda yarım güneş şeklinde köşebend şemse var. Arka kapakta içi hendesi şekillerle sülû ve birbirini kat'eden, üstte, alta yanlarda ve ortalarda birer zirve teşkil eden iki murabba'dan meydana gelmiş şemse. Mıklabında da, birbirine müteneâz ve dört köşede dört küçük murabba'ı hâvî zencirekli ir dâire içinde hendesi murabba'

lardan meydana gelen ve dışında fistolu bir murabba' bulunan orta şemseyle üstte ve altta yarım güneş şeklinde köşebent. 30 yap. Her s. de 7 satır. Yazı ve duraklar aynı tarzda. Yalnız 30. b de 1, 4 ve 7. satırlar kalın ve iri, öbürleri ince ve küçük sülüs. 1. b de, dış kenarda bir çiçek damgası bulunan ve surh üstüne yeşil boyayla süslü çiçekleri muhtevi olan altın yaldızla yapılmış safiha içinde beyaz boyayla sülüsle, "الجزء الخامس من كتاب الله" yazısı var. Secâvend yok. 1. a da, IV. cüz'deki aynı vakıf yazısı mevcut.

VI. Cüz'

Cilt eb'adı : 31.5 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.8 × 14

Cilt evsâfı V. cüz'ün aynı. 31 yap. 1. a da aynı vakıf yazısı. İlk sahifede, kenarda bir çiçekli damga ve altın safiha içinde beyaz boyayla ve kûfî yazıyla "الجزء السادس" yazısı var. İlk s. de 1, 3 ve 4. satırlar ince, 2. ve 5. satırlar kalın sülüs. 2. a da, 1, 3 ve 6. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. Diğer s.lerde 7 satır. Yazı, duraklar, aşır ve hızlar aynı. Secâvend yok. 22. b ve 23. a da, daha kalın ve büyük sülüsle 5 satır, son s. de 3 satır var; ilk satırdan sonraki satırlar ince sülüsle yazılmış.

VII. Cüz'

Cilt eb'adı : 30.3 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.8 × 13

Cilt ve yazı evsâfı aynı. 1. a da aynı vakfiye yazısı. 30 yap. İlk s. de, yanda müselles damga. Müstatili safiha içinde beyazla ve sülüsle "الجزء السابع من كتاب الله" yazılı. 1. b de 1, 3 ve 4. satırlar ince, 2 ve 5. satırlar kalın; 2. a da 1, 4 ve 7. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. Son s. de ilk satır kalın, ikincisi ince. 15. a da unutulmuş âyetler kenara ve nisbeten yeni ve pek de güzel olmıyan nesihle yazılmış. Diğer s. llerde 7 satır.

IX. Cüz'

Cilt eb'adı : 31 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.2

Evsaf aynı. 31 yap. İlk s. deki (1. b) safiha içinde sülüsle "الجزء التاسع" yazılı. İlk s. de 1, 2, 4 ve 5. satırlar ince, 3 ve 6. satırlar kalın sülüsle. 3. a da öyle. Diğer s. llerde 7 satır. 1. a da aynı vakıf yazısı.

X. Cüz'

Cilt ve yazı eb'adı ve evsâfı aynı. 1. b deki altın safiha içinde sülüsle "الجزء العاشر" yazılı. Her s. de 7 satır. 1. a da aynı vakfiye.

XI. Cüz'

Cilt eb'adı : 30.5 × 21

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.2

Cilt ve yazı evsâfı aynı. 1. a da aynı vakfiye. 31 yap. Her s. de 7 satır var. 1. b de kenarlarda lâcüverd ve altın cetvel var ve lâcüverd, siyah, surh ve yeşil boyalarla dal ve yaprak motifleri mevcut. Kenarında lâcüverd, surh ve altınla yapılmış damga bulunan safiha içinde altınla "الجزء الحادي عشر" yazısı var.

XII. Cüz'

Cilt eb'adı : 30.8 × 21

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.7

Cilt ve yazı evsâfı aynı. 1. a aynı vakfiye. 32 yap. 1. b deki safiha içinde beyazla "الجزء الثاني عشر" yazılı.

XIII. Cüz'

Cilt ve yazı evsâfı ve eb'adı aynı. 31 yap. 1. a da aynı vakfiye. 1. b deki başlıkta beyazla "الجزء الثالث عشر" yazılı. Bu yap. ta 4 satır var. 1 ve 3. satırlar ince, diğer iki satır büyük sülüsle. 2. a da 5 satır. 1, 3 ve 5. satırlar kalın, diğerleri ince ve küçük sülüs. Diğer s. llerde 7, 31. b de 1 satır var.

XIV. Cüz'

Cilt eb'adı : 31.5 × 21.5

Yazı eb'adı : 20.5 × 13.5

Kenarda zencirek cetvel; bu cetvelin içinde de çift iki cetvel. Ortada, vasatta münhanileşen ve yanlarında münhanî hendesi altı şekil bulunan Mühr-i Süleyman; çevresinde, içinde çizgiler olan ve hepsi de en dıştaki fistolu dâire içinde bulunan bir şemse. Alt kapakta, diğer ciltlerdeki iki murabba'dan meydana gelen şekil var. Miklabı, öbür ciltlerin miklabındaki şemseyi muhtevi. 30 yap. 1. a da aynı vakfiye. 1. b deki safiha içinde beyazla "الجزء الرابع عشر" yazılı. Sağ kenarda müselles bir damga var. Bu s. de 4 satır mevcut. 1 ve 3. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. Diğer s. llerde 7 satır. Son s. de cüz', 6. satırda bitiyor. Cildin üst kapağı kopuk.

XVII. Cüz'

Cilt eb'adı : 31 × 21.8

Yazı eb'adı : 21.8 × 14

İlk ciltlerin evsâfında, 1. a da aynı vakfiye. 1. b de başlık içinde beyazla "الجزء السابع عشر من كتاب الله" yazılı. Bu ciltte kalem değişmiş; bazı s. llerde yazı ince düşmüş. Her s. de 7 satır, ancak 13. a ve 14 b de 5 satır. 1, 3 ve 5. ler kalın, öbürleri ince sülüsle.

XVIII. Cüz'

Cilt eb'adı : 31.5 × 21

Yazı eb'adı : 20.8 × 14

Diğer ciltlerin evsâfında. Yazı aynı. Başlıkta beyazla, "الجزء الثامن عشر" yazılı; fakat üç yeri bozulmuş. İlk s. de 6, öbürlerinde 7 satır. Aynı vakfiyeyi muhtevi.

XIX. Cüz'

Cilt, yazı aynı evsâfta. 1. a da aynı vakfiye. Başlıkta beyazla "الجزء التاسع عشر" yazılı. Bu s. de 5 satır var; 1 ve 4. satırlar kalın, öbürleri ince sülüs. 2. a da 1 ve 3. satırlarla son satır kalın; 2 ve 4. satırlar ince. Diğer s. llerde 7 satır. Son s. de gene 5 satır var; 1 ve 2. satırlar kalın, öbürleri ince.

XX. Cüz'

Cilt eb'âdî : 31 × 20

Yazı eb'âdî : 20 × 13.5

Cilt ve yazı aynı evsâfta. İlk yap. ta aynı vakfiye. 1. b deki başlıkta beyazla "الجز العشرون" yazılı. İlk yap. ta 4. 2. a da 5, diğer s. lerde 7 satır; 32. a da 4 satır var.

XXIV. Cüz'

Cilt eb'âdî : 31 × 20.8

Yazı eb'âdî : 20.7 × 13.5

Cilt ve yazı aynı evsâfta. İlk yap. ta aynı vakfiye 1. b deki başlıkta beyazla "الجز الرابع والعشرون" yazılı. Bu s. de 5, öbürlerinde 7 satır.

XXV. Cüz'

Cilt eb'âdî : 31 × 21

Yazı eb'âdî : 20.5 × 13.5

Cilt ve yazı aynı; 1. a da aynı vakfiye. 1. b de, başlıkta beyaz yazıyla "الجز الخامس والعشرون" yazılı. Bu s. de 6, öbürlerinde 7 satır. Cüz', 31. a da, "مستوفين" sözüyle bitiyor; bu kelimeden sonra, bu s. deki son âyetle b yüzündeki 4 âyet, 26. cüz'e âit; fakat sûre bu âyetlerle bittiği için onlar da yazılmış.

XXVIII. Cüz'

Cilt eb'âdî : 30.3 × 20.5

Yazı eb'âdî : 20.7 × 13.3

Evsâf aynı. 1. a da vakfiye, b deki başlık içinde beyazla "الجز الثامن والعشرون" yazılı. Bu s. de 6, diğerlerinde 7 satır, son s. olan 32. a da 3 satır var. Bu cüz', pek yıpranmış. Bütün sahifeleri kâğıt yapıştırılarak tâmir edilmiş. Cildin miklabı da kopmuş.

Bütün bu cüz'ler, aynı hattâtın elinden çıkmış, aynı yazıyla. Ciltlerin motifleri de, XIV. cilt müstesnâ, aynı. Bu da, 5787 No. daki cüz'ler gibi cilt ve yazı eb'âdî bakımından pekaz farklar göstermede. Aşır ve Hızb'lar, kenarlara altınla yazıldığı gibi sûre başları da altınla yazılmış. Yazı, imlâ, cilt ve bilhâssa miklapların içlerindeki ciltlerin iç kâğıtları bakımından Selçuk devrinin karakterlerini göstermekte. Bu bakımdan, VIII. asr-ı hieriye (XIV) âid olduğunu söyleyebiliriz. 1, 2, 3, 8, 15, 16, 21, 22, 23, 26, 27, 29 ve 30. cüz'ler zâyi' olmuş; bu suretle bu Kur'an-ı Kerim'in 13 cüz'ü eksiktir.

Cilt

1003

5792

اسعد محمد دده

As'ad Muḥammad Dada (1329 H. 1911):

Şarḥ-ı Maṭnawî (Nâ tamâm)

شرح مثنوی (ناتمام)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 29.2 × 20.5

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Bez kaplı, sırtı meşin mukavva ciltli 172 yap. Yazı rık'a. Satırlar muhtelif. Metin kırmızı mürekkeple yazılmış. 15-36. yap. lar asıl ciltten daha küçük küt'ada. Neyzen Halil Can'ın hediyesi olduğu ilk yap. ta kayıtlı. As'ad Dada'nın elyazısıyla ve müsvede halinde. 6. a da "Safina-i Awliya" sâhibi Husayn Waṣṣâf'ın (1348 H. 1929), 4 zilka'de 1341 perşembe günü, kendi elyazısıyla bu şerhi öven beş beyitlik bir küt'ası var. Şerh, I. cildin başlarında, "دفع کردن وزیر مریدانرا" surhunun 4. beyti olan,

بی حس و بی گوش و بی فکر شود تا خطاب ارجعی را بشنود

beytinin şerhi bitmeden bitmekte.

بسم ... بشنوا این چون شکایت میکند از جداییها حکایت میکند او را معلوم اوله که مثنوی شریف بحر ملندندر ...

(1. b)

Son شول طائفه مراد در که کندوسنه مقتصر اولان ربی طانیدی و کندو

ربنک غیری به

(172. a)

As'ad, bilhâssa Hind şârihlerinden faydalanmış, eski yazmalara mürâcaat etmiş bulunduğu şerhi, gerçekten de değerli olmakla beraber maalesef tamamlanmamıştır ve ilk cildin pekaz bir kısmını şerh edebilmiştir. Hâl terc. ve eserleri hakkında baş tarafta bilgi vermektedir. O. M. e b. II, s. 87.

Cilt

1004

5793

اسعد محمد دده

As'ad Muḥammad Dada (1329 H. 1911):

Şarḥ-ı Maṭnawî

شرح مثنوی (ناتمام)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 26.1 × 18.4

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü ebri kaplı, sırtı ve kenarları meşin, miklaplı mukavva cilt. 87 yap. Satırlar muhtelif, yazı rık'a. Metin kırmızı mürekkeple yazılmış. Ahmed Avni'nin yaz-

dirdiği nüsha. 5792 No. da kayıtlı nüshada varsa da bu, o nüshaya nazaran pek eksik. "حکایت مرد بقال و روغن ریختن طوطی" surhunun 51. beytinin şerhi bitmeden bitmekte ve bu sûretle 5792 No. da 14 tam, 1 de noksan olarak 15 sürh bu nüshadan fazla (b.).

Baş : بسم ... بشنو این فی چون شکایت میکند از جداییها حکایت میکند اولاً معلوم اوله که مثنوی معنوی جناب مولانا قدسنا الله بسرّه الاعلی بجزرملدن ...

(1. b)

Son : گزک مشارالیه منم اولسون کس گبی وگزک معین اولسون (87. a)

Cilt
1005

5800

جمال الدین ابو عمر و عثمان ابن عمر

(ابن الحاجب المالکی)

Camāl'ad-dīn Abū-'Amr 'Utmān b. 'Umar

(Ibn'al-Hācib'al-Mālīkl. 646 H. 1248 - 1249)

Al-Wāfiya (Şarh'al-Kāfiya)

الوافیه (شرح الکافیة)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24.5 × 16

Yazı eb'adı : 18.5 × 11.5

Nahve dâir olan "Kāfiya,, adlı kitabını şerhederek adını "Wāfiya" koymuş ve önsözünde de bunu açıklamıştır. Sırtı ve yanları meşin, kâğıt kaplı, muklaplı cilt. 107 yap. 56. a sonlarından 59. b sonuna kadar aynı devre âit, fakat ayrı bir yazı; 65. a - 69. b de de aynı yazı. Her s. de 19, yahut 18 satır var. Yazı nesih. Metin arapça ve yazı pek solmuş.

Baş : بسم ... الحمد لله ما انعم الله به وفضله

Son ve ketebe : لما يدخل الاسماء على ما يدخل الافعال ... قد وقع الفراغ من

تحريره يوم الاحد الخامس عشر من شوال سنة سبعين ستايه (107. a)

Cilt
1006

5802

5 rabiulevvel 1305 târihinde (1887)

Çelebilik makamına sunulan ve Dergâh Kütüphanesindeki 1440 kitabın adlarını muhtevi olan ta'dâd defteri

Cilt eb'adı : 22.5 × 20.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

66 s. Yazı nk'a. En sonunda sekiz dolapta mevcûd olan 1440 kitabın her dolaptaki yekûnunu gösteren mücmel yazı ve Ser-şarîk Muḥammad 'Ârif Çalabî'nin,

Ser-tabbâh Diyâ' Çalabî'nin, 'Utmān Wahbî al-Mawlawî'nin, Şams turbedârı Aḥmad Dada'yle Ser-Nâyî'nin mühürlerini muhtevi tasdiyk yazısı mevcut. Muḥammad Bâkır Ç. nin (1362 H. 1943) oğlu Calâladdîn Ç. tarafından hediye edilmiştir.

Baş : طولاب اولك برنجی گوزی دیوان کبیر و متن مثنوی شریف ۱

Son : اشبو دفتر ذیلی تمهیر و ذات عالی حضرت رشادتپناهی به تقدیم

قلمشدر ۵ ربیع الاول ۱۳۰۵

(Mühürler ve üstlerde vazifeleri göseren yazılar.)

Cilt
1007

5803

سعدی شیرازی

Sa'di-'i Şirāzī (691 H. 1292)

Gulistān

(گلستان)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 26.5 × 17.5

Yazı eb'adı : 16.9 × 10.1

Cilt çok güzel ve çiçeklerle müzeyyen, kenarı cetvelli ve çiçekli lāke; fakat bozulmuş, yıpranmış. İç tarafı da, her iki yanda çiçek resimli. 103 yap. Her s. de 12 satır var. S. kenarları, biri ince, öbürü biraz daha kalın altın ve kenarda lācüverd cetvelle çerçevesi. S. lerin cilde yakın yerlerinde siyah çizgi içinde ince bir altın cetvel daha var. "حکایت، نظم، قطعه، حکت" gibi yazılar surhla, 2. b de Hz. Peygamber'i vasfeden beyitlerle 6. a da "سعد بن الاتابک" in ve 6. b de "نخر الموله غیث الدین" in adları lācüverde yazılı. Yazı, fevkalâde güzel bir İran ta'hiyke. Ketebe yok. Kâğıdı pek kalın, filigranlı ve çok güzel aharlı. Yazıldığı yer ve yıl belli değilse de cildin lāke olmasına, kâğıda ve yazıya nazaran XI - XII. asra (XVII - XVIII) âid olması gerek.

Baş : بسم ... منت خدا برا عز وجل که طاعتش موجب قربتست

(1. b)

Son : تا طبع مالول ایشان از دولت قبول محروم نماند

(103. a)

Cilt
1008

5805

محمد مهدی استرآبادی

Muḥammad Mahdī Astarābādī

Tārīḫ-i Nādirī

(تاریخ نادری)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 30 × 19.5

Yazı eb'adı : 22.7 × 13.3

Ortası şemseli koyukahverengi düz meşin cilt. 165 yap. Her s. de 19 satır var. İlk s. de müzehhep başlık mevcut. S.kenarlarında lācüverd çerçeve ve siyah çizgi

Cilt
1010

5810

عبد الرحيم قره حصارى

'Abd'ar-Rahîm Karahisârî (IX. yüzyıl. XV)

Waḥdat-Nāma

(وحدتنامه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 27.5 × 19

Yazı eb'adı : 21 × 14.7

Bez kaplı mukavva cilt. 252 sahife. Her s. de 18 satır var. Yazı rık'a. Mürekkebi, dokunmakla silinecek derecede isi fazla kötü bir mürekkep. Nâzım, adını birçok yerde, meselâ 11. s. de,

چون آديم عبد الرحيم اوقورام نوله فضلکدن اگر رحمت اوام،
18. s. de,

گل فضوللق ايلمه عبد الرحيم اول بو عاجزلر مقامنده مقیم،
son fasıldan bir evvelki "فی بیان غتم المقالات بدعاً الحاجات و المناجات" bölümünde, 250. s. de,

دلده چون عبد الرحيمه رحمت ایت بنده کئی یاد ایتمه یاد ایت دعوت ایت
beyitlerinde bildirdiği gibi aynı beyti müteâkib,

اولدی گرچه مولدم قره حصار یوزم آق ایت قيلمه بنی شرمسار
beytiyle de Afyon'lu olduğunu bildirir. "فی بیان سب تألیف کتاب" bölümünde,

اول وزیر اعظم سلطان روم سرفراز سروران خان روم
انده هر خلق حسن موجوددر ایشی فضل و لطف و حلم وجوددر
دیلده هم ممدوح و هم محموددر جانہ هم محبوب و هم مودوددر
beyitleriyle, bu kitabı Fâtih'in vezîri Maḥmûd Pâşâ (1878 H. 1473) adına yazdığını, 31. s. de,

گرچه نامہم عشق و وحدتنامہدر خاصہدر انعامی و ہم عامہدر
اصلی چون وحدتدن اولدی مقتیس قومشم آدینی وحدتنامہ پس
اولمایه وحدتدن اورسہم دم عجب پاکا بر سلطان دین اولدی سبب
خدمتندن نیجهلر بولدی کمال نیجهلر دوکدی اوکندہ پر و بال
صحت اندن بولدیلر گوینوکلور شمعى اندن یاقدیار سوینوکلور

وصف ذاتی چو نور ایتدی تمام دیدیلر آق شمس الدین اکا نام

beyitleriyle kitabının adını ve Ak Şemseddin'e (863 H. 1458 - 1459) mensûb olduğunu bildirir.

Waḥdat-Nāma, tasavvufî bir eserdir. Bilhâssa Şayh Abû-Sa'îd Abû'l-Hayr'in (440 H. 1049) şeyhi Luḡmân-ı Sarāḡsî ile Husayn b. Manşûr'al-Hallâc'dan (309 H. 922) bahsetmekte, bunlara âit bâzı hikâyelerle tasavvufa ve aşka âit hikâyeler irâd eylemektedir. Son kısımları, 'Atṭâr'ın "Mantıḡ'at-Tayr"ındaki vâdilere uygundur ve bu kitaptan mülhemdir.

بیل سکر یوز ایلہ آفتش بش ایدی سعدین بر بریسلہ اش ایدی
برج جوزاده یدی جرم آفتاب ماه میزانه حل اولش رکاب
نصف شعبان ایدی و فصل بہار مرغزار ایچندہ ایدی مرغ زار
ایردی بو فرخندہ دفتر آخرہ پر اشارات ورموز فائخرہ

beyitleriyle 865 şa'bânın 15. günü (1461) tamamladığını tesbît ediyor (s. 252). Afyon'da medfûn olan ve Mısrî oğlu diye tanınan bu zâtın vefât târîhini bilemiyoruz (Başka kitapları için O. M. e b. I, s. 114 - 115).

Baş : دکلہ ذات پاکى جان پاکدن که آدمی پیدا قیلویدر خاکدن
(s. 1)

Son ve ketebe : دوشمہدی یو رسمہ بر تورکی کتاب حق بود و الله اعلم بالصواب

۲۵ محرم الحرام سنہ ۱۳۵۳ قریہ ۱۳۱۴ ہجریہ شمسیہ یوم پنجشنبہ
۲۷ نیشان روی ۱۳۵۰، ۱۰ مایس افرنجی ۱۹۴۳ (Kurşunkalemle)
کتبہ الفقیر الحقیر والمذنب الکثیر محمد فاضل
(s. 252)

(253 - 255. s. lerde Lâmi'nin iki gazeliyle 1310 H. de : 1892 ; vefât eden ve "Âsâr-ı Kemâl" müellifi bulunan Kemâl'in, mezkûr eserinden Husayn b. Hallâc'ın şehâdetine dâir bir kasîde, Emir Sultan'ın ve Emrah'ın birer şi'ri var. 257. s. de Eşrefoğlu'nun iki şi'ri yazılı. 258 - 263. s. lerde 1307 H. de : 1889 ; vefât eden Koniçeli Kâzım Paşa'nın, Muhtaşam'ın Duvâdah Band'inden mülhem meşhur mersiyesi, Tâhîr olgun'un ; 1951 ; bir mersiyesi, Kâzım Paşa'nın muhtasar hâl tercemesi, 264 - 285. s. lerde Nevres-i Cedîd'in ; 1295 H. 1878 ; Muallim Feyzi merhûm'un ; 1328 H. 1910 ; mersiyesi, Selâmî Mustafa'nın ; 1228 H. 1813 ; Vehbî'nin ; 1264 H. 1847 - 8 ; mersiyesi, Kemterî ve Askerî'nin şiirleri, Vecihî Paşa-zâde'nin Ravza-i Rısâlet-penâhî'de söylediği arapça, muhammes bir tazarru'u, Verdî ve Nakışî'nin şiirleri, "Aṭcâr-ı Sab'a" ya dâir mensûr yazılar ve gene Askerî'nin bir şi'ri var.)

Cilt
1011

5834

قرآن کریم
Kur'ânı Kerim

Cilt eb'adı : 14.6 × 8.7

Yazı eb'adı : 11.3 × 6.1

Kenarı zencîrekli, her iki kapağı kakma noktalı, miklâplı ve koyu kahverengi ciltli. 358 yap. Her yap. ta 15 satır var. İlk iki s. si, Osmanlı üslûbunda çok güzel tezhibli. S. kenarları siyah ve dışı iki, içi bir çizgi içinde altın cetveli. Duraklar

altın. Sûre başlarında da müzehheb safihalar var; kenarlarda surhla “عشر، خمس،” yazıları ve “Seede”ler. Cüz’lerde muhtelif tarzda damga motifleri, seedelerde de motifler mevcut. “Sûret’ad-Duhâ” dan sona kadar, her sûrenin sonunda, bâhiyede surhla “الله أكبر” yazılı. Yazı güzel ve işlek nesih. Kur’an, ber-kenâr değil.

Ketebesı : كتيه الفقير عبد الرحيم بن محمد المشهور بامام زاده الارضوى
غفر الله له ولوالديه ولمن نظرفيه سنة ١١٩٧

(358. a)

Cilt

5860

1012

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.7 x 10.3

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Sığurdili (cönk) tarzında yumuşak ciltli. 78 yap. Satırlar muhtelif. 34. yap. tan 74. a ya kadar boş. Hüdâyi, Yunus (sonraki Yunus'lardan biri), Fazlı, Şemsi, Müstak, Misri, Âkif, Nûri (Abdül-Ahad), Şems-i Tebrîz (Mawlânâ ya isnâd edilen bir şiir), Nasûhi, Süleyman, Eşrefoğlu, Husâmî (Husameddin-i Uşşâkıy mensuplarından), Seyyid Şeref, Abdus-Samed, Eşref, Yunus Emre, Kemâlî, Muhyî, Sünbülî, Câhidî, Sezâyî, Cemâl-i Halvetî, Mahvî, Nakşî, Şâhî, Hakî, Murad (III. Sultan M.), Gafûrî, Himmet, Abdül-Hay, Tâlib, Gıyâsî (Farsça na't), Câmî (farsça), Taceddin oğlu, Nesimî'nin şiirleri, bunların bir kısmının üstünde besteleri, bir kısmının beste-gârlarının adları var. Bunlardan başka, “ياور حضرت شهریارى” رشادتلو مصطل وھبى پاشا حضرتلرينك غنوم (böyle) دكا موسوملرى ملعت بك افتدینك زاده طبع مرحوم” başlıklı ve II. Sultan Abdülhamid'e bir cülûsiyye (29. b - 30. b), “مرحوم” başlıklı gene bir cülûsiyye (30. b - 31. b), “غیا بك شورای دولت اعضاستند كرمه صغرومى شاديه خانم طرفندن نظم ایئلشدر بحریه عسكرى تلغراف مأمورلردن صوفیل عل نظمى افتدینك انشاد” başlıklı başka bir cülûsiyye (31. b - 32. b), “طوبطاشى رشديه عسكریسی” başlıklı başka bir cülûsiyye (32. b - 33. b), “حسن خط معلی زیور مکتب سلطانی” başlığını taşıyan bir diğer cülûsiyye (33. b - 34. a) var. 74. b de bir ilâhî, 75. a da ebced hisâbı, 76. a - 77. a da, 1291, 1294, 1295, 1301, 1304 hicrî târihlerini gösteren doğum kayıtları var.

Cilt

5863

1013

جلال الدین محمد (مولانا)

Calal'ad-din Muhammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Matnawî V. c.

(مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 17 x 11.5

Yazı eb'âdî : 13 x 9.3

Ortası şemseli, kenarları düz cetveli. mıklaplı, koyu kahverengi meşin ciltli. Cilt sonradan yapıstırılmış; kitap ciltten kopmuş. 114 yap. Her s. de 15 satır, her

satırda bir beyit var. Mısra' aralarında fâsıla mevcut. “د” lar umûmiyetle noktalı. Yazı Selçuk neshi. Bütün harfler, resm-i imlâ, Selçuk devrinin karakterlerini hâiz. 91. a sonlarından 105 b sonuna, 108. b sonundan 109. a daki surh başına kadar yazı değişik; fakat aynı yap. ta gene eski yazının başlaması, bir başkasının, zaman-zaman hattâta yardım ettiğini açıkça anlatmada. 114. b de, sonda, yukarıdan aşağıya doğru, sâlik bir yazı var. Bu yazı da Selçuk yazısı. Okunabilen kısım şu:

واقف سلالة الطاهره محمد بن درويش . . . في التون طاش في الثامن ذي الحجة
لسه حر . . .

Nûsha, Müze'de teşhirde bulunan ve 677 H. de, Ç. Husameddin'le Sultan Veled'in huzurlarında mukaabele edilen nüshayla ve başka bir, yahut bir kaç nüshayla karşılaştırılmış. Bu hususta birkaç örnek veriyoruz :

§ 15. a da 5. beyit, “جست بر زلف و رخ . . .” diye başlamakta. 51 No. daki 677 de yazılmış nüsha “مت . . .” diye başlıyor. 51 No. da “مت” in altına “جست” yazılmış (s. 410). Aynı yap. ta 6. beyit,

جرعه حسنت بر خاکی کش که همی بوسی و که می لیش

dir. İlk mısra'da, “کین خاکست و کش” in üstüne surhla “بر خاکی کش” yazılmış. İkinci mısra'nın yanına da surhla “که بصد دل روز و شب ی بوش” kaydı düşülmüş. 51 No. da beyit,

جرعه حسنت اندر خاک کش که بصد دل روز و شب ی لیش

dir (s. 410).

§ 16. b de 2. beytin kenarına surhla “خ م” yazılmış. Bunların “م” işaretlisi 51 No. da mukaddem, “خ” işaretlisi muahhardır (s. 411).

§ 19. b de 9. beyitte “نعم” nin altına “نعم” yazılmış; bu, 51 No. ya uygun. 2. a da alttan 3. beyitte “رحمتش بر نعمتش” de “ر” kelimesinin üstüne “ر” yazılmış. Bu söz, 51 No. da yok (s. 413).

§ 21. b de 4. beyitte “غوثی” sözü 51 No. da aynı. Fakat bu nüshada surhla kenara “غوثی” yazılmış ve “خ” işareti konmuş ki açıkça “نسخه” demek olduğu anlaşılıyor (s. 414).

§ 23. ada, 6. beyitte, ilk mısra'nın sonundaki “اولین و آخرین” sözlerinde “اولین” in üstüne, muahhar işaretine delâlet eden “خ” “آخرین” in üstüne mukaddem'e işaret olarak “م” konmuş ki bu da 51 No. ya uygun (s. 415).

§ 26. b de, 4. beyitten sonra kenara bir beyit yazılmış ve yanına “نسخه ل” kaydı düşülmüş. Bu kayıt, mukaabele görmüş eski ve değerli nüshalarda, “Nusha-i asl” a ve 51 No. daki nüshaya işaretleri; 51 No. da bu beyit mevcut (s. 417). 27. a da da kenara çıkılan beyitte gene “صح” ve “ل” işareti var; bu da 51 No. ya muvâfık (s. 418). 29. a da, 31. a da ve diğer daha birçok yerde, kenarlara, ekseriyetle surhla, bâzı kere de siyah mürekkeple yazılan nüsha farkları, 51 No. ya mutâbık (s. 419, 420).

§ 32. b de surh başından itibaren 5. beytin ikinci mısra'nın sonundaki “ایلهان” kelimesinin üstüne surhla yazılmış “جایان” sözü var ki bu, 51 No. da “ایلهان” dir (s. 420).

Buraya kadar verdiğimiz izâhâtta anlaşıyor ki bu nüsha, 51 No. daki nüshayla karşılaştırıldığı gibi, daha başka nüshalarla da karşılaştırılmış, hattâ 51 No. daki nüshanın mukaabelesinde, sanırız ki bu nüshadan da faydalanılmıştır. Nettekim 34. b de sondan bir beyit önce "ولایت چر و مد" surhu yazılmış; sonra bu sözün üstü siyah ve ince bir çizgiyle çizilmiştir. Böyle bir surh başı, 51 No. da da yok (s. 422).

Bu nüshada dikkati çeken başka bir kayda da sık-sık rastlamaktayız. Buna dair da birkaç örnek verelim :

§ 23. a da 4. beytin 2. mısra'ı, "در نگرزان پس که" diye başlıyor ve bu tarz, 51 No. ya uygun. Fakat kenara "درنگر" yerine "بنگر" yazılmış ve mısra', "بنگر زان" olmuş. Surla yazılan "بنگر" sözünün kenarına, noktası da vâzih bir sûrette görünen bir "ج" işareti konmuş (No. 51, s. 415). Aynı yap.ta, bundan sonraki beytin 2. mısra'ı, "نیست" diye başlıyor ve bu, 51 No. ya muvâfık (s. 415). Bu nüshada dikkati "نیست" in kenara "هست" yazılmış; üstüne "ج" işareti konmuş.

§ 23. b de, surhtan sonraki 2. beytin 2. mısra'ı, "بلك" sözleriyle başlamakta ve 51 No. ya uygun (s. 415). Kenara surhla "ليك" yazılmış, gene "ج" işareti konmuş.

§ 36. a da, surhtan sonra 6. beytin ilk mısra'ı olan,

گفت شاباش و فرو آویخت کنج

de, "فرو" sözünün üstüne surhla "ترش" yazılmış ve "ج" işareti konmuş. 51 No. da da "ترش"dür (s. 423).

§ 42. b deki surhtan önce "گرتراتی ... ن" nin üstüne "دل را نان" yazılmış, kenara "ج" işareti konmuş. Bu, 51 No. ya uyuyor (s. 427). 49 b deyse, alttan 4. beytin 2. mısra'ı,

فیض شادی نه از مریدان بل ز شیخ

ve 51 No. ya da uygun (s. 432); kenara surhla,

ایچ بینی شادی از نایب شیخ

yazılarak surhla "ج ل" harfleri konmuş.

§ 52. b de, 2. beyit, 51 No. ya uygun (s. 434); fakat kenara surhla bu beyit,

چون بره کردش بخیلت زان مکان در فروبست او بخلوت شادمان

tarzında yazılarak üstüne "ج" işareti konmuş.

§ 74. b de altıncı beytin birinci mısra'ında "عشق دان ای فندق تن دوست" mısra'ında "عشق" sözünün üstüne surhla "نستق ج ل" yazılmış. Bir beyit sonra da gene kenara surhla "مردم ج ل" kaydı düşülmüş.

§ 84. a da 2. beyitte "گرچه زاهد را بود روزی شکر" mısra'ı, 51 No. ya muvâfık olduğu hâlde (s. 455), üste surhla "روز او باشد" yazılmış, yanına "ج" konmuş. 84. b de, "از قش خود و از دش خود بازره" mısra'ı, 51 No. ya muvâfıkken (s. 455), "دش" sözünün üstüne "قش ج" yazılmış. 88. b de 2. beytin 2. mısra'ındaki "ز ملازمتر بترکان نیست کس" de, "بترکان" sözünün nüsha farkı olarak kenara, siyah mürekkeple, "بخانن" yazılmış; bu tashih edilen tarz, 51 No. ya uygun.

Bütün bunlardan başka metnin bazı defâ altına, bazı da kenarına, güç lûgatlerin türkçeleri, çeşitli yazılarla yazılmış, ayrıca 969 da vefât eden (1561 - 1562) Nî'mat-Allâh lûgatinden de bazı izâhlar, kaynak gösterilerek yeni bir yazıyla yazılmış.

"خ" remzini "nüsha, "خ ل" remzini "نسخه اصل", yâni 51 No. da kayıtlı nüsha olarak kabul ettikten sonra "ج" ve "ل" remizlerinin neye delâlet ettiğini kesin olarak söylemize imkân yoksa da acabâ bu remizler "جول" ve "Nusha" Calâlî" yi mi ifâde ediyor? Bu nüsha, Mawlânâ'nın tashihinden geçmiş bir nüshadan, meselâ Ç. Husâmeddin'e imlâ ettirilen nüshadan mı alınmış? Öyle ise, neden bazı farklar, Ç. Husâmeddin ve S. Veled'in huzurlarıyla, Mawlânâ'ya okunup tashih edilen nüshayla karşılaştırılan 51 No. daki metinle ayrılık göstermekte? Her hâlde bu remizlerin, diğerleriyle aynı yazı olduklarına göre Mevlânâ'nın yazısı olarak kabul etmemize imkân yok. Ancak bu nüshanın da, en eski nüshalardan biri olduğunda da şüpheye imkân yoktur. Mutlaka bu nüsha tamamdı; elde yalnız V. c. kalmış. Diğer ciltler ve bilhâssa son cilt olsaydı, ketebesinden kesin bir sonuca varılabilirdi.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

شه حسام الدين كه نور انجم است طالب آغاز سفرينجم است (1. b)

Son : ان نشد فاروق را زهری كزند كه بد آن تریاق فاروقیش قند (114. b)

Cilt

5876

1014

قاسم بن محمود قراحصاری

Kâsım b. Maḥmūd-ı Qaraḥısārî (891 H. 1486):

İrşâd'al-Murîd ilâ'l-Murâd fî Tarcamatı

Mırşâd'al-'İbâd

(arşad al-murîd alı al-marad fî tarjeme al-marşad al-marad)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdı : 17 × 13.5

Yazı eb'âdı : 14.2 × 10

Ciltsiz, fersûde. Yazılar tamâmiyle soluk. Âyet ve hadisler surhla yazılmış. 295 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı harekeli nesih. Baş taraftan pek az noksan. "Mırşâd'al-'İbâd", 620 H. de (1223) vefât eden Naḥm'ad-dîn Dâya'nındır. Kâsım b. al-Kâdî Maḥmūd'al-Qaraḥısârî, 891 de (1486) vefât etmiştir (Kaşf zaylî, I, s. 831). O. M. I. ciltte, 'Abd'ar-Raḥîm Qaraḥısârî'nin hâl tercemesi dolayısıyla Kâsım b. M. Qaraḥısârî'yi not olarak almış ve eserini "İrşâd'al-Murîd ilâ'l-murâd" tarzında yazmıştır (s. 114).

Kâsım b. Maḥmūd, 13. a da, alttan 2. satırda adını anmakta, 13. b de, «بلبل بستان شریعت طوطی شکرستان طریقت هدهد سلمان معرفت سیمغ قاف حقیقت شیخ وقت نجم الملة والدين الرازي قدس الله سره المقدس باسراهر ونور قلوبنا شمس»

Cilt

1015

5909

احمد رمزی آق یورک

Ahmad Ramzî Akyürek (1363 H. 1945).

Tarcama-'i Tabşirat'al-Muhtadî wa Tazkirat'al-Muntahî

(ترجمه تبصرة المبتدى وتذكرة المنتهى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 28.6 × 20.3

Yazı eb'âdî : 21 × 14.1

Bez kaplı âdi mukavva ciltli. 85 sahife. Her s. de 23 satır var. Yazı rık'a ve kendi yazısı. Asıl risâle, 673 H. de (1274) vefât eden Şadr'ad-dîn-i Künawî'nin dir ve farsçadır. Kaşf, bâzı nüshalarda, Nâsır'ad-dîn'al-Muhammadi adlı birine âid olduğunun mukayyet bulunduğunu bildiriyor (I, s. 337 - 338). Neyzen Halil Can'ın hediyesi olduğu kapak kağıdının ilk ve son yap. larında yazılı. Ahmad Ramzî, sonda, 84 - 85. s. lerde, "Mütercimîn ifâdesi" başlıklı kısa bir yazıda, tercemeye esas olan nüshanın Bursalı Tâhîr (1345 H. 1926) tarafından kendisine iâre edildiğini, müsâadesiyle istinsâh ve teşvîkyle teceme ettiğini yazıyor. Terceme ve istinsâh târihi 14 cumâdessâni 1340 tır (1922). Başta, mukaddimenin bir kısmını 1. s. ye yazmıştır.

Baş : ... ثنایه لیاقت حضرت جلال احدینہ خاںدر ...
(s. 2)

Son : خاك دركاهنه قوی باشكى كيم سرداران

خاك بابك ایدهلر زبور تاج ذیشان

والحمد لله الوهاب الودود ... له الحمد والمنه اشبو ترجمه ۱۴

جمادى الثانى ۱۳۴۰ ده اسكدار مولویخانہسندہ ختامه رسیده اولمشر
(s. 84)

(Bu eser ve Ah. R. nin tercemesi için Osman Ergin'in, "Şadraddîn Al Qunawî ve Eserleri" adlı makalesine b. Şarçkiyat Mecmuası, II, 1st. 1958, s. 76 - 77. "تبصرة تبصرة" nin metni 2088 No. da, IX. risâledir.)

Cilt

1016

5911

حسین حسنى (منجم)

Husayn Husnî (Munaccim. 1295 H. 1878):

Zîc

زج

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 20.8 × 16.5

Yazı eb'âdî : 15 × 11.9

Sırtı bez, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. 156 sahife. Satırlar muhtelif. Yazı nk'aya benzer bir nesih. İstihlâhlar ve rakamlar surhla yazılmış. Maḥmūd b. 'Abd'al-

Hamîd (soltanatı. 1223 - 1255 H. 1808 - 1839) adına yazdığını ve kendi adının Husayn Husnî olup Münecim-i sâni bulunduğunu 3. s. de bildirmekte. Avrupa ziclerini esâs ittihâz ederek tertib ettiğini anlatıyor (Husayn Husnî için Sicill'e b. II, s. 229).

Baş : ... حمد انجم شمار وشكر دائم الانوار ...
(s. 1)

Son : ح كرده ء كوڭ
(s. 156)

Cilt

1017

5912

محمد بن محمد (آلنى پارماق)

Muḥammad b. Muḥammad (Altı parmak. 1033 H. 1623 - 1624)

Tarcama-'i Sittîn li Cāmi' al-basātîn

ترجمه ستین جامع البساتین

Cilt eb'âdî : 20.4 × 12

Yazı eb'âdî : 13 × 6.9

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı mukavva ciltli. 149 yap. Her s. de 21 satır var. Âyetlerin üstleri surhla çizilmiş, meclisler surhla yazılmış. S. kenarları tek surh cetvelle çerçevesi. Yazı ta'hyk.

Baş : حمد بنى حد وثناى لا بعد اول خالق كون ومكانه ...
(I. b)

Son ve ketebe : مرادما نصيحت بود گفتيم
حوالت با خدا كرديم و رفتيم
تمت النسخة الشريفة والآثار اللطيفة ... المسمى بستين البساتين على
يد اضعف العباد يحيى قاضيا بياجى فى تاريخ سنة خمس وخمسين والف
(149. b)
(2263, 3085 No. lara b.)

Cilt

1018

5913

نفعى عمر

Naf'î 'Umar (1044 H. 1634 - 1635)

Sihām-ı Kaḍā'

(سهم قضاء)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 23 × 13

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Bez kaplı mukavva yeni cilt. 28 s. Satırlar muhtelif. Yazı rık'a. Yeni bir nüsha. İstinsâh eden ve istinsâh târihi belli değil. 13 kaside, 1 terkib, 197 küt'a var. 2 tâne de

Nef'i'ye söylenen kıt'ayla kıt'aların mecmû'u 199 oluyor. Nef'i'nin hecivlerini ihtivâ eden bu eserin bir nüshası, İst. Üniv. K. de, Türk. yaz. larda 3003, diğeri 3004 No. da mevcuttur. "Sihâm-ı Kaḍâ", Safvet Sıdkı tarafından 1943 te İst. da bastırılmıştır.

Baş : قصيده در حق شرعى افندى
سعادت ايله نديم اولدى بدرخانه
نه مرجك گورور اولدى گوزم نه ترخانه
(s. 1)

Son : بر زياد اولسه ديردم تاريخ بوقنى ييمىدى بوقجى خليل

(İst. Üniv. K. de 303 No. da kayıtlı 70 s. lik nüshada 7 beyit olan bu târîh 36. s. dedir.)

Cilt

5917

1019

ابو عبد الله محمد بن سايمان بن ابوبكر الجزولى
Abū-'Abd-Allāh Muḥammad b. Sulaymān b. Abū-Bakr'al-
Cazūlī (870 H. 1465)

Dalā'il'al-Hayrāt wa Şawārık'al-anwār fi
zikri-ş'şalāti 'ala'n-Nabiyya'al-Muhtār

(دلائل الخیرات وشوارق الانوار فی ذکر الصلاة علی النبی المختار)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 14.4 × 8.5

Yazı eb'adı : 9.5 × 5.2

Kenarı zencirekli, köşeleri kırmızı karanfil motifli köşebentli, ortası aynı tarzda şemseli, mıklaplı, mıklabında da aynı tarzda köşebent ve şemseyi muhtevî, sırtı tâmir görmüş koyu kahverengi ciltli. Kapak içlerinde de altın ve düz cetvel var; köşebentlerle şemselerin kenarları altın çizgiyle çizilmiş. İlk s. de müzehheb ve güzel bir haşlık var. İçinde altın safihaya beyazla «مقدمة کتاب دلائل الخیرات» yazılmış. Başlıklar müzehheb ve bahisler beyaz yazıyla. 14. a-18. b deki «اسماء النبی» de her ad, dilleri müsâvî sekizli safihalar içinde ve her iki safihanın arasında kalan mainlerde «hatt-ı gubâr» ile «صلی الله علیه وسلم» yazılı. 22. b ve 23. a da, «Rawḍa» ve «Minber»in altın, siyah mürekkep, Osmanlı kırmızısı ve lâcüverdle yapılmış resimleri var. İlk iki s. nin kenarlarında kalın altın çerçeve var; öbür sayfelerin kenarlarında altın cetvel, bu s. lerdekine nisbetle daha ince. S. lerin cilde yakın kenarlarında da ayrıca ince ve iki siyah mürekkeple çizilmiş çizgi içinde dış cetvel var. «دلائل الخیرات» 24. a da başlıyor. Bu s. deki müzehheb başlıkta, beyazla, «کتاب دلائل الخیرات» yazılı. 133 yap. S. de 9 satır var. yazı güzel ve

harekeli nesih. Hâşiyelerde surhla ve aynı güzelliğe, nesihle nüsha farkları ve bâzi tavzihât var.

Baş : بسم ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه وسلم
قال الشيخ الامام ... الحمد لله الذی هدانا للإیمان والاسلام
(1. b - 2. a)

Son ve ketebe : ياخير مأمول واکرم مسئول و صلی الله علی سیدنا محمد و علی
آله و صحبه وسلم تسليماً والحمد لله رب العالمین کتبه اضعف الكتاب
اسماعيل يسارى زاده من تلاميذ حسين المعروف بخفاف زاده غفرلها
سنه ١١٧١
(133. b)

1122 - 1129 No. ya, şerhleri için 4914 ve 5917 No. lara bak. Bu nüshanın hat-tâtı, Yesari-zade diye tanınan ve 1120 de (1708) Edirne'de doğup 1139 da (1726) Haffâf-zâde Husayn'den icâzet alan, Mustakîm-zâde'nin "Tuḥfa-i Haḡḡâtîn" i yazdığı 1173 yılına kadar (1759) onsekiz Mushaf, otuz kadar An'âm ve ikiyüz kadar Delâil ve sair risâleler yazan İsmâ'il'dir (Tuḥfa, İst. Devlet Mat. 1928; Önsöz; s. 61). 1179 da; 1766; hacca giderken vefât etmiş, Tür'a defnedilmiştir (Aynı; metin, s. 118; Ḥabîb; Hat ve Haḡḡâtân; İst. 1305, Mat. Abuzziyâ; s. 99).

(Dalâ'il'al-Hayrât, İst. da 1264, 1273 ve 1275 te taşbasmaları olarak basıldığı gibi hurûfâtla da İst. ve Mısır'da birçok defâ tab'edilmiştir; başka memleketlerde de defâlarca basılmıştır; Al-Mu'cam'al-Maḡbû'ât; I, s. 697).

Cilt

5919

1020

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-dîn Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Maḡnawî

(مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 25 × 17.5

Yazı eb'adı : 22 × 15

Üstü kağıt, sırtı meşin mukavva ciltli. Yalnız II. c. âdi bir kab içine dikilmiş; öbürleri düz ciltli. I. ciltte kenarda cetvel, ortada damga var; mıklaplı. Diğerlerinde mıklap yok. Bütün ciltler aynı eb'âdda. Yazı ta'hyik, dibâceler süslü.

I. c. Başta sülûsle «الجله», altta «من المثنوی», 2. a da başta «الاول» altta «المثنوی» sözleri altınla yazılı. İçi kırmızı noktalarla müzeyyen lâcüverd yapraklardan meydana gelmiş safihalar içinde. Dibâcenin ikişer satırı surhla, öbür satırları siyah mürekkeple ve sonadek böyle devam ediyor. Metin 2. b de başlıyor. Besmele altınla; başlıklar surhla ve nesihle yazılı. 42 yap. Her s. de dört sütun, her satırda iki beyit, her s. de 27 satır var.

Baş : ... الجلد هذا كتاب المثنوى وهو اصول اصول الدين ...
(1. b)

Son : صبر آرد ارزورا نی شتاب صبر کن والله اعلم بالصواب
(42. a)

(II. c. in dibâcesi, 42. b de başlıyor ve "چون آب بسیار بودم" sözleriyle bitiyor.)

II) c. 33 yap. Bu cildin dibâcesinin sonuyla metnin başından 360 beyit noksan.
9. surhun 41. beytinden başlamakta ve bu cilt sona ermeden bitmekte, mütebâkıy kısmı
III. c. te.)

Baş : غوطه ده موسى خودرادر بخار از میان دوره احمد برار
(1. a)

Son : ز اختلاف خویش سوی اتحاد هین زهر جانب روان کردید شاذ
(33. b)

III) c. 55 yap. Asıl cilt 1. b de başlıyor. IV. cildin dibâcesi 55. b de.

Baş : حيث ما كنتم فولوا وجهكم نحوه هذا الذى لم ينهم
(1. a)

Son : كوتو خواهی باقی این گفت وگو ای اخى درد فتر چارم بچو
(55. a)

IV) c. 42 yap.

Baş : بسم ...
ای ضیا الحق حسام الدین توبی که گشت از مه بنورت مثنوی
(1. a)

Son : آینه نبوذ منافق باشد او اینچنین آینه تاتوانی بچو
(42. b)

V) c. 50 yap. Bu cildin dibâcesi yok. Sonradan, temellük edenlerden biri,
ilk yap. ın b yüzüne dibâceyi güzel bir ta'hiyle yazmış.

Baş : الجلد الخامس
شه حسام الدین نور انجم است طالب آغاز سفر پنجم است
(2. a)

Son : فضل تو گوید دل مارا که رو ای شده دردوغ عشق ما کرو
(50. b)

VI) c. 57 yap.

Baş : چون مکس دردوغ ما افناؤه تونه مست ای مکس توباده
(1. a)

Son : در دل من ان سخن زان میمنه است
زانک از دل جانب دل روزنهست
(55. b)

VI) Cildin dibâcesi, 1. b, metni 2. a da başlıyor. Mesnevi, 55. b de bitiyor.
56. a da "Tatimma-i' Waladiyya" var. 56. b de şu ketebe mevcut :

اتفق الفراغ من كتابة كتاب المثنويات الهادييات الى سبل النجاة المتقذات من دركات
المهلكات والمواصلات الدرجات العاليات ومرضات رب الارض والسموات يوم الجمعة
في اواسط شهر شعبان من شهر سنة تسع وعشرين وثمانمائة على يد العبد الفقير الحقير
مصطفى بن مسعود عني عنها

Bu ketebe 8 satır. Ondan sonra surhla ve gene sülûsle bir satır olarak "وله
جلال ليس فوق جلاله الا جلال الله جل جلاله" başlığıyla Mawlânâ'nın vasiyeti şu sûretle
ve nesihle mukayyet :

وصيت حضرت خداوندگار اعظم قدسنا الله بصره المعظم بدستخط مبارک اشرفشان
يافت شد اخوانی اخوانی احفظوا امتی هذه الوصية لا تكونوا في قيد دولة وفضيلة ولكن
كونوا في قيد ان يفتح قلوبكم وصيت حضرتش در وقت رحلت اوصيكم
بتقوى الله ...

Son yap. ın a yüzünde Maṭnawî beyitlerinin 25810 olduğu, I. c. te 4040, II. de
3824, III. de 4856, IV. de 3870, V. de 4253, VI. da 4967 beyit bulunduğu, Divan'da
33710 beyit mevcut olduğu farsça yazılmış ve gene farsça doğum ve vefât târihleri
yazılmış. Sultan Veled'in 623 rabîulahrâmın 25. cumua sabahı doğduğu (1226),
712 recebinin 10. gecesi vefât ettiği (1312), Ç. Husâmaddin'in 683 şâbânnın 12.
günü (1284), Ulu Ârif Ç. nin, 729 zilhiccesinin 14. günü vefât eylediği kaydedil-
miştir (Bu son târih yanlış. Ulu Arif Ç. 719 zilhiccesinin 23. salı günü; 1320;
vefât etmiştir; Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 89 - 90).

Cilt

5925

1021

ابو الحسن احمد بن محمد القدورى

Abû'l-Husayn Ahmad b. Muḥammad'al-Ḳudûrî (428 H. 1036 - 1037)

Muḥtaşar'al-Ḳudûrî

(مختصر القدورى)

ARAPÇA

Cilt eb'âdi : 22 × 12.5

Yaza eb'âdi : 15.7 × 6.6

Kenarı zencirekli, ortası altın yıldız şemseli, muklaph kırmızı renkli cilt. 102
yap. İlk iki s. nin kenarları bakırı fazla altın cetveli. Öbür yap. larda iki surh cet-

vel var. Başta basit tarzda müzehhep bir başlık. Her yap. 21 satır. Başta altı yap. ta fihrist var ve bu yap. lar, metnin numarasından ayrı. Yazı ta'hiyk. Fıkha Hanafî'ye dâir.

Baş : بسم ... كتاب الطهارة قال الله تعالى يا أيها الذين آمنوا إذا قمتم إلى الصلوة ...

(1. b)

Son ve ketebe : فما اجتمع صحت منه مسئلتان وكل من كان كذلك فهو له ... محمد نبيل ... لسنة احدى وعشرين ومائتين والف من هجرة من بعث من نسل الخليل ...

(102. b)

(Bu kitap, 1847 de Dahlî'de, 1870 de Lâhur'da 1880 ve 1909 da Kazan'da, 1303 te Bombay'da, 1310 da İst. da, 1317 de taşbasması olarak gene İst. da basılmıştır. Diğer kitapları ve hâl terc. için Al-Mu'cam'al-Maibû'ât'a b. II, s. 1497 - 1498.)

Cilt

5926

1022

(نوعی زاده)

'Atâ'i (Naw'î-zâda. 1044 H. 1634)

Kulliyât

(کلیات)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 24.5 × 14.2

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstüne elişi kağıdından acâib şekiller yapıştırılmış ciltli. Mahfazası da öyle. İlk yap. ta 'Ârif 'Abd'al-Bâkî'nin (1125 H. 1713) temellük kaydı var. İlk iki yap. ta mensûr mukaddime mevcut; bu mu. ye nu. konmamış. 311 yap. Her s. de 25 satır var. S. kenarları çift surh cetvelli. Yazı ta'hiyk.

I) دیوان Dîvân.

Baş : شبانگه کیم اربوب هنگام لطف حضرت مولا
فرخبخش و نشاط انگیز ایدی شام وصال آسا
(1. b)

Son : زخمه صوندی تبر پرخونی مبلعیه قبوری معجونى
(85. a)

II) هفتخوان Haft H'ân.

Baş : ای نسق ساز باغ هفت اورنگ نقش پرداز لوح رنگارنگ
(86. b)

Son : چون تمام اولدی ایله کردون سیر رب تتم امورنا بالخیر
(141. b)

III) نفحة الازهار Nafhat'al-Azhâr.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم فهرس غرای کتاب کریم
(142. b)

Son : دمدر اولوب نظم خجسته نظام کلك عطای ديه تم الکلام

IV) صحبة الابرار Şuhbat'al-Abkâr.

Baş : ایدلم بسمله فی هادی راه یوریسون قافله حمد الآه
(206. a)

Son : دیدی اوران عقدۀ بنیادینی نظمته تاریخ زهی نظم پاک
(270. a)
(نظم پاک, 1013 yılını göstermektedir.)

V) (ساقنامه) 'Alam-Numā (Sāqī-Nāma).

Baş : بنام خداوند افلاک و خاک برارندۀ کوی و چوکان تانک
(273. b)

Son : وارم بزم خلده معطر مشام ریح حیات اوله مشکین ختام
(306. a)
(305. b de,

تمامینه تاریخ اولورسه روا شرایبله پر جام عالمنا

beytini târîh düşürmüştür. Beytin 2. misra'ı 1026 yılını gösterir. Bu misra'nın kenarına da surhla bu rakam yazılmıştır.)

VI) مزلیات Hazliyyât.

Baş : لطیفه طور سلفده قوطعی ای زاهد
دلی کشاده لرك بشقه حکمتی وارد
(307. b)

Son : دیانت یوخسوی چهره زگوردی نکبت جاهل
سواد الوجه فی الدارینه هر وجهیله ارزانی
(311. b)

(VI. kısım, hurûf-ı hecâya göre kâ'alar, rubâiler ve matla'lardır. 'Atâ'i'nin eserleri, bulundukları kütüphâneler ve bu eserlerden bahseden kitaplar için Agâh Sırrı Levend'in "Atâ'i'nin Hüye-tül-Efkâr'ı" adlı eserine b. İst. Milli Eğitim Basımevi - 1948).

Cilt

1028

5927

نابى يوسف

Nâbî Yûsuf (1124 H. 1712)

Hayriyya

(خيريه)

Türkçe

Cilt eb'adı : 19.1 × 12.3

Yazı eb'adı : 15 × 8.6

Kenarı zencirekli, ortası şemseli yumuşak siyah meşin ciltli. 63 yap. Her s. de 13 satır var. Yazı kötü bir nesih.

بسم ...
حمد اول الله عظيم الشانه مبدع دائرة امكانه

(1. b)

Son ve kebbe : چون ابو الخير قونلدى نامك خير ايده حضرت حق انجامك

حرره حسين پولادى في شهر رجب في سنة سبع وعشرين ومائتين
والف من الهجرة النبوى صلى الله عليه وسلم

(63. a)

(2306, 2307, 2308 No. lara ve 2441 No. daki mecmûa'nın ilk risâlesine b.)

Cilt

1024

5949

قرآن كريم

Kur'ânı Kârîm

(Eczâ' hâlinde)

Kitap eb'adı: 28 × 20.2

Yazı eb'adı : 19.5 × 12.3

Ciltsiz. Her cüz', ayrı bir kâğıt içinde muhafaza edilmekte. 30 cüz' tamam. Kâğıt filigransız Venedik kâğıdı; kalın ve aharlı. Fâtîha sûresiyle Bakara sûresinin ilk yap. ları rokoko tezhibli. İlk 4. cüz'ün s. kenarları surh ve altın cetvelli. İlk iki s. de duraklar altın. Bundan sonraki dört cüz'de kırmızı benek tarzında. Sonraki cüz'lere s. numarası konmadığı gibi durak yerleri de açık bırakılmış. 604 s. Yazı mutavassıt bir nesih. Yazılması bittikten sonra tezhibinin tamamlanamadığı anlaşıyor. Ber-kenâr. 604. s. de şu kebbe var :

الحمد لله على التمام وعلى رسوله افضل السلام چون بشلم كلام قدیم کبریایه ...
اوچنجی مصحف شریفدر التمام ... کتبه افقر الفقراء ... درویش السید عبد الله ثابت
ابن حسن زهدی من تلامیذ محمد خالص افندی معلم مکتب سلجانیه در آستانه ...

تجریراً فی الیوم الخمیس والتاسع عشر من شهر ذی الحجة الشریفه سنه ثلثة (ثلاثة)
وثلثون وثلثمئة والف عاجزاته تحریریه موفق اولدینم اوج عدد مصحف شریفک برنجیسی
ظهورات معنویه ایله روضه مطهره حضرت رسالتناه افندمه وضع اولتق اوزره من
غیر حد تبرع ایدرک صر (ة) جلیله ایله ارسال قلنمش واولوجهله کتورلش اولان
علم وخبری احتراماً نزدمه محفوظ بوتقددهر وایکنجی سیدنخی اولاد وعائلهمک شرائطی
وجهله صره سیله قرائت ایدلک اوزره وقف ایدلش ایدی و اوچنجیسی اولان اشبو
مصحف شریف دخی بیرم دستگیرم حضرت مولانا قدس سره الاعلی افندمک قونیه ده
واقع تربیه عالیسی دروننده مناسب بر محلته وضع ایدیلرک قبولی نیاز اولتق اوزره
عاجزانه تبرع ایدلشدر ومن الله التوفیق فی ۱۹ ذی الحجة الشریفه ۱۳۳۳

الفقیر

(Mühür:)

السید عبد الله المولی

Cilt

1025

5952

فخرالدین حسن ابن منصور ابن محمود الاوزجندی الفرغانی

Fahreddin Hasan b. Manşūr b. Maḥmūd'al-Uzcanđi

(Kādī Hān. 592 H. 1195 - 1196)

Fatāwā Kađī Hān

فتاوی قاضیخان

I. cilt

— Tahārat faslından İstibrā' faslının sonuna kadar —

Cilt eb'adı : 26.8 × 17.8

Yazı eb'adı : 19.4 × 12.2

Kenarları zencirek cetvelli. Ortası şemseli koyu kahverengi ve mıklaplı cilt. 296 yap. İlk yap. ta kötü ve bakır pek fazla, yaldızı solmuş bir tezhib var. S. kenarları mavi ve kırmızı cetvelle çerçevesi. Yazı nesih. Her s. de 35 satır var. Son iki yap. ta fihrist mevcut ve kenarlarda cetvel yok. Kâğıt filigranlı, kalın ve aharlı. "ح، ع، ک" gibi harflerle "Lafza-i Calâle"ler, Selçuk devri karakterini taşımakta. Çok defâ "ب، ت، س، ل" harfleri keşideli ve içleri surhla çizgili. Kamak yap. da 1162 de 1st. da yazılmış bir temellük tarihî var. Bütün bu karinelere nazaran nüsha, X. asra (XVI), yahut IX. asrın sonlarına (XV) âid olabilir.

بسم الله ... قال القاضي الامام الاجل الزاهد الحاج المحترم فخر :
الملة والدين افتخار الاسلام والمسلمين امام الائمة في العالمين مفتي الشرق
والغرب الحسن ابن منصور ابن محمود الاوزجندی تغمّد الله برحمته يقول

العبد الضعيف الفقير الى رحمة الله الغنى... ذكرت في هذا الكتاب من
المسائل التي يغلب وقوعها...

(1. b)

Son : حتى تضع حملها وان لم تحمل يستحب له ان لا يطاها حتى تحيض
والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب...

(294. b)

II. cilt

Cilt ve yazı aynı evsâfî hâiz. 354 yap. Son iki yap. ta gene cetvel yok ve bu
yap. larda fihrist var. Bu c. İcâre'den Hacer mesâilinin sonuna kadar.

Baş : بسم... كتاب الاجارات فصل في الالفاظ التي تعتقد
بها الاجارة...

(1. b)

Son ve ketebe : افتيا بصحة الحجر على الحر البالغ كما هو مذهب ابى يوسف ومحمد
رحمهما الله والله اعلم تم كتاب الفتاوى للشيخ الامام العلامة قاضى خان
... على يد العبد الفقير المعترف بالعجز والتقصير... محمد بن الشيخ
خطاب بن عمر المنهلى الازهرى...

(356. a)

Bu kitap ve bu kitap üzerinde çalışanlar için Kaşf'e b. II, s. 1227 - 1228. 4
cilt olarak Kalküte'de 1251 H. 1835 te taşbasmasiyle, ayrıca 1282 ve 1311 de Bulak'ta
basılan "Al-Fatāwā'l-Hindiyya" hâmişinde, Kalküte'de 1293 te basılan "Al-Fatāwā'l-Hindiyya
hâmişinde, Kalküte'de 1293 te basılan "Al-Fatāwā'l-Sirâciyya" hâmişinde basılmıştır (Al-Mu'cam'al-Mabû'ât; II, s. 1487, I, s. 496, 500).

Cilt

1026

5959

ابوالحسن على ابن احمد الواحدى

Abū'l-Hasan 'Alī b. Aḥmad'al-Wāhidī (468 H. 1075 - 1076)

Asbāb'an-Nuzūl

(اسباب النزول)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 28.3 × 17

Yazı eb'adı : 19.4 × 11.6

Sırtı ve kenarları tāmīr görmüş miklaflı, ortası şemseli kahverengi ciltli 195
yap. Yazı nesih. İlk yap. ta basit bir başlık. Karşılıklı ilk iki s. altın, surh ve lācū-
verd cetvelli; öbür s.lerde iki surh, bir yeşil cetvel var. Başlıklar ve dikkati çekmesi
gereken yerler surhla yazılmış (Kaşf'e b. I, s. 76).

Baş : بسم... حدثنا... قال الشيخ الاجل الامام ابو الحسن على
بن احمد الواحدى التيسابورى رحمه الله الحمد لله الكريم الوهاب
(1. b)

Son ve ketebe : رواه البخارى عن عبد الله ابن اسماعيل عن ابى اسامه ولهذا الحديث
طرق في الصحيحين تم الكتاب بحمد الله وعونه... وكان الفراغ
من كتابته يوم الثلاثاء المبارك خامس عشرى شهر شعبان المبارك من
شهور سنة الف ومائة وثمانية من الهجرة النبوية على صاحبها افضل
الصلاة والسلام ونقل من نسخة تاريخها في خمس وثمانين وسبعماية...
(195. a)

(Al-Mu'cam'al-Mabû'ât, bu kitabın adını "Asiye Zül-Qarān" diye almakta,
Mısır'da 1315 te ve 1316 da basıldığını, hâmişinde de Abū'l-Kāsim b. Hibāt-Allāh
b. Salāma'nin "Nāsiḥ wa Mansūḥ"u bulunduğunu kaydetmektedir; II, s. 1905).

Cilt

1027

5979

سرورى مصطفى

Surūri Muştafā (969 H. 1561 - 1562)

Şarḥ-i Dīvān-ı Hāfız

شرح ديوان حافظ

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 14 × 23.5

Yazı eb'adı : 12 × 21

Yeni bir meşin ciltle ciltlenmiş. İki kısım. 1. kısım "ط" kaafiyesinin sonuna,
2. kısım, "ع" harfinden sona kadar. 649 yap. 1. a da lācūverd, altın ve surhla
güzel bir tezhib var. Bütün s. lerin kenarları içte bir, dışta iki lācūverd hat içinde
altın cetvelle çerçevesi. 1. kısım 336. a da bitiyor. 2. kısmın başında gene pek güzel
mūzehheb bir başlık var. Kāḡit filigraflı, aharlı. Her s. de 23 satır var. Yazı güzel
bir nesih. "وله أيضاً، بيت، قطعه، رباعي، المناجات." gibi sözler daha iri nesihle ve surhla yazılmış.
Hāfız'ın beyitlerinin üstleri surhla çizilerek belirtilmiş. Yazılı tarihi belli değil.
Nūsha, müdekkak bir zātın eline geçmiş; kendince izāhı ıktizā eden yerlere, hāşiye
tarzında bilhâssa 922 de (1516) vefāt eden Hālimi'nin lūgātinden, 940 ta (1533)
vefāt eden Kamāl Pāşā-zāda'den istiḥādlerde bulunmuş, nūsha farklarını yazmış,
birçok sahifelerde kaynak göstermeden yazılar yazmış, 352. b de, şerhte geçen bir
beytin, 862 de (1457 - 1458) vefāt eden Sayyid Yahyā'ya ādiyetini kaydeylemiş,
281. b de, gene şerhte geçen farsça bir beytin yanına, 938 de (1531 - 1532) vefāt
eden Lāmi'nin farsçadan terceme ettiği beytini, "ترجمه لاسى رحمه الله تعالى" kaydiyle
şu sûretle yazmıştır:

نظر هوشياره هر پيرى دفتر سرتقدردر مطلق

Bu hāşiyelerin hemen hepsinde "نه" kaydı var ki bu kayıt, Hālimi lūgātini
gösterse gerektir; hiçbirinde hāşiyeyi yazanın adı yok. Hāşiyelerin kaynakları,

kitabın yazısı, kâğıdı, tezhibi, 1. a da 1064 te bir temellük târihinin bulunuşu, bu nüshanın x. asra (XVI) âidiyetini göstermektedir. Şârihin sağlığında yazılmış olması ihtimâlî dahî vardır. Nüsha Said H. Ç. nin de tedkiykından geçmiştir. 61. b - 62. a da, kenarda "Mañnawî" den bâzı beyitler, kendi elyazısıyledir.

1. Kısım :

Baş : الحمد لله الذى حفظ الذكر عن تحريف ريب المنون
(1. b)

Son : عين حرقى شرحه كغلوب اندن شروع تصميم وبو وجهه تتميم
نيت اولنشدرد والله المعين وبه نستعين وعليه التكلان
(336. a)

2. kısım :

Baş : الحمد لله الذى عين اعيان الدين ...
(336. a)

Son ve ketebe : درين كتابت مجهول اگر بود عبي
توقعست ز نظارگان اين گلزار
زروى مرحمت و لطف خویش بگذارد
بهرچه در نظر آيد زاندىك و بسيار
كتبه الفقير الحقير الى رحمة الله تعالى حسن بن مصطفى البروسوى
غفر الله له

خيره يازسون شرتى آنوك كراما كاتين
كيم دعادن ياد ايدرسه بو كتابك كاتين
فانحه
(649. b)

Cilt

1028

4982

ظريفى عمر

Zarîfî 'Umar (1210 H. 1795 - 1796)

Pand-Nāma

(پند نامه)

T Ü R K Ç E

Kitabın eb'âdı : 23.6 × 12

Yazı eb'âdı : 18.5 × 8

Ciltsiz. 51 yap. Her s. de 16 satır var. Yazı kötü bir nesih. Mesnevî tarzında, arûzu bozuk. şî'riyetten mahrûm bir manzûme. "Ketm-i esrâr, hukuk-ı vâlideyn, hukuk-ı üstâd, hukuk-ı komşu (bâyle), hukuk-ı ulu meşveret, ictinâb-ı âfat-ı

kelâm, ictinâb-ı kizb..." gibi fasillara ayrılmış. Zarîfî 'Umar Baba, Rusçuk'lu ve Sa'dî meşâiyihinden olup memleketinde vefât etmiştir (O. M. I, s. 109). Mudurnu'lu Hekim-zâde Kuth Hâfız Baba adlı bir zât, kenarlara garib yazılar yazmış; bu yazılarda, 51. a da 1268 târihi var.

Baş : حمد في حد اول خدایه ابتدا حکمتينه یوقدر انك اتها
(1. b)

Son : ظریفی بندنی کل نوش ايله سنده
حيات آيینی کل نوش ايله سنده
(51. a)

Bu kitaba "Naşîhat-Nāma" de dendiği, Fatin tezkiresiyle Kamûs'ül-a'lâm ve Sicill'de de müellifin hâl tare. nin bulunduğu Nâil Kataloğunda mukayyettir; bu K. da vefâtı 1200 (1795) olarak gösteriliyor.

Cilt

1029

5986

اجزای قرآنیہ

Aczâ-yı Kur'âniyya

Cilt eb'âdı : 19.1 × 12

Yazı eb'âdı : 12.2 × 7

Otuz cüz'ün de kenarları çiçek ve dal motifli cetvelle çevrili düz, koyukırmızı meşin ciltli. I. cüz'ün ilk iki s. si rokoko tezhibli. Yazı hareketli güzel bir nesih. Duraklar surh ve lâcüverd tezyinathı altın. Kur'ân, âyet-i ber-kenâr. Secâvendler surhla yazılı. I. cüz' 12. a da bitiyor. Diğer cüz'lerin hepsi, yaprağın b yüzünden başlamakta. Metin, 315 yap. Bâzı cüz'ler, ciltten ayrılmış. Sûre başları düz ve kalın altın safihalarla ayrılmışsa da sûre adları ve âyet sayıları yazılmamış. Kenarlarda cüz', hızb, aşır, humûs yok. 315. b de şu ketebe var :

الحمد لله اتمامك ميسر ايلدى الله
بونكله يازديغم مصحف اوتوزى كجدى بفضل الله كتبه اضعف الكتاب حافظ محمد امين
التيازى من تلميذ ابى عبدالله الوهبي المعروف ببرزاده الشهير بامام قزائلى غفر الله ذنوبهم
وسر عيوبهم ولجميع المؤمنين والمؤمنات برحمتك يا ارحم الراحمين سنه ١٢٩٠

(Hâfız Muḥ. Emîn Niyâzî'nin hocası Berber-zâde'nin adı, "Hat ve Hatâtân" da geçer ve Hâfız Osman tilmizlerinden olduğu kaydedilir; fakat vefât târihi yoktur; s. 138.)

Cilt

1030

5995

مجموعه

Mecmû'a

Cilt eb'âdî : 19.7 × 12.2

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva ciltli. Ön ve art, iç kapak kağıtlarıyla 60 yap. 9. b - 11 b ve 14. a - 15. b boş. Yazı değişik. 40. a - 41. b deki yazı, X. yüzyıla (XVI - XVII) âit ve siyâkata çalar divânî kırmızı ta'hyk. 57. b de de aynı yazı. Başta, 1. b - 9. a da başka, sona doğruysa daha güzel ve ayrı bir ta'hykle yazılmış. 52. b de, "ناتق" başlıklı ve "Şâfi" mahlaslı bir şiir var ki bu yazı, yalnız bu yap. ta; bu yap. m a yüzünde 963 te (1555) vefât eden Fuḍûll'nin, Sîratî adlı bir zâtın, 980 de (1572 - 1573) vefât eden Edirneli 'Ubaydî'nin (Hasan Çelebi tez.), b yüzünde Şâfi'den başka "Paşa-zâda Hâsibî" başlığıyla Güzelce Rüstem Paşa'nın oğlu olan ve 983 te (1575) vefât eden Şeyhulislâm 'Imâdî Abû's-Su'ud'un mulâzemetinde bulunan ve Hasan Ç. (1012 H.) (1603), tezkiresini yazarken Zâl Paşa medresesinde müderris bulunan Hâsibî'nin, 1007 de (1598 - 1599) vefât eden Naw'înin şiirleri var. Şâfi, ya Ayas Paşa kölesi olup 997 de (1588 - 1589) vefât eden Mevlevî Şâfi'dir; yahut 1066 da vefât eden (1655 - 1656) Yenişehirli Derviş Ahmed'dir (Sicill, III, s. 199), yahut da 950 sularında (1543) vefât edip Bursa'da Hz. Emir hazîresinde medfûn olan Cazarî Kâsım Paşa'dır (Hasan Ç. Sicill, IV, s. 47); bu son ihtimâl, hîzce daha kuvvetlidir; çünkü aynı yazıyla yazılan şiirlerin şâirleri, X. asır (XVI) ricâlındendir. Anlaşıyor ki mec. Şâfi'nin de eline geçmiştir. Mecmûada, Ahmedî, Emrî, Cemalî, Hayretî, Hayâlî, Zâtî, Rahmî, Sa'îyî, Semâî, Şem'î, Şemsi, Selimî, Sabrî, Sun'î, Ulvî, Ubeydî, Fuzûlî, Fevrî, Figaanî, Mesihî Makaalî, Meşâmî, Necâtî, Nesîmî, Nizâmî gibi IX - X. asır (XV - XVI) şâirleriyle Bâkî, Sâdık, Tab'î, Âlî, Kishî, Nev'î, Vecdî gibi XI. asır (XVII) şâirlerinin şiirleri bulunduğu göre mecmûa, bu asırlarda tertib edilmiştir. 58. b de, 1026 da (1617) öldürülen Etmekçi-zâde Ahmed Paşa'nın ölümüne düşürülen "نه ظالم" sözünü muhtevî bir de târih var.

Baş :

مطلع جمالی المرحوم

گلدى مگرکه لطفله بزم اهلى روسنه

خدمت ايدى صراحی بوغازی طلوسنه

(Kapak yap. b)

Son :

وله (شيخ التبی وارداری)

تجریه ایلدک آفاق هله بزدخی چوق

دهرده اېسم اوتورمق گېی بر قاعده یوق

(Son kapak yap. 60. a)

Cilt

1031

5996

محمود (مشهوران)

Mahmūd (Majnawî-H'wân. 1010 H. 1601 - 1602)

Tarcama-'i Tawâkıb

(ترجمه ثواب)

Türkçe

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : 17 × 10.2

Üst kapağı kenarları cetvelli. ortası şemseli, sırtı ve köşeleri tâmir görmüş koyu kahverengi meşin cilt. Arka kapağı mukavva ciltli. 264 yap. Her s. de 17 satır var. 232. a - 233. b, 251. a - 252. b ve son kısım tarafımızdan yazılıp eklenerek eksik olan nüsha tamamlanmıştır; bu yap. lardaki satırlar muhtelifdir. Asıl metnin yazısı harekeli nesih. Başlıklar, âyetler, "بيت ، رباعی ،" بویله نقل اولتورک ، آورده اند که ، "همچنان ...." gibi yazılar surhla. Kâğıt filigranlı, aharlı venedik kâğıdı. İmlâya ve bilhâssa hareketlerle tesbit edilebilen okunuş tarzına göre devrine pek yakın bir zamanda yazıldığına hiç şüphe yoktur. 2152 No. da kayıtlı nüshaya nazaran son kısımlarda, Ulu Ârif Ç. nin hâl tercemesinde, Tawâkıb tercemesinden olmiyan ve Ârif Ç. nin ahvâlîni te'vil yollu "Nafahat"tan ve diğer kitaplardan istişadlarla ilâve edilen kısımlarda eksikler var. 250 ve 253 - 258. yap. larda, üstten yırtık var. Bu yap. larda eksik olan yazılar da tarafımızdan, kenarlarına yazılmıştır.

Baş : بر حمدك عظيم نوريكه يوزيك دردنجي كوك گونشي گېي گونش
اتك جمال باكماليتك ايدنلغنده بر ذره اولماز

(1. b)

Son : وبوبار كناهه غرق اولان درمانده آب غفرانكله بويوب پاك
ايله آمين بحرمه معجزات احمد مختار ...

(264. b)

(2152 No. ya da b.)

Cilt

032

5997

مجموعه انبياء عظام واولياء كرام

Mecmû'a-'i Anbiyâ-'i 'ıgām wa Awliyâ-'i Kirām

Kitap eb'âdî : 18.1 × 12

Yazı eb'âdî : 12.1 × 6.8

Ciltsiz, kalın kâğıt içine dikilmiş. 7 yap. İlk yaprağın, b yüzünden başlıyor. Baş tarafta destarlı bir sikke resmi var. Her s. de 13 satır. S. kenarlarında bakırı çok altın yaldızla cetvel mevcut. Adların aralarında gene yaldızla yapılmış duraklar var. Yazı nesih. Konya'da yatan veya yattığı söylenen peygamber ve cren-

lerin adlarını ihtivâ etmesi bakımından halk inanışlarını gösteren bir belge sayılabilir.

Baş : بسم ... مدينة قونية داخل وخارج صوره (böyle) دفن خاك
عطرناك اولان انبياء عظام صلوات الله على نبينا محمد وعلينهم اجمعين
واولياء كرام رحمهم الله اجمعين حضراتك اساميلريدركه

(1. b)

Son ve ketebe : سله لى عثمان ترابى بابا قدى الله ارواحهم بك چوقدر الله اعلم
بالصواب حرره المذنب عثمان الحمدي السلوى بن احمد الشكرى غفرله
سنه ١٣٢١ ١٧ ذ

(7. a)

Cilt

1033

6001

شمعى شمع الله

Şam'î Şam'-Allâh (1009 H. den 1600 den sonra)

Şarh-ı Maṭnawî

(شرح مشنوى)

I. ve II. cilt

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 27.7 × 16

Yazı eb'âdî : 22 × 9.8

Kenarı saç örgüsü zencirek cetvelli; altın yaldızı solmuş. Ortasında gömme şemse içinde kabartma dal ve çiçek motifleri var. Zemini altın yaldızlı; çiçek ve dallar koyu kırmızı. Şemsenin üst ve altında main şeklinde gömme, içinde kabartma çiçek motifli damga var. Cildin her iki kapağı aynı. Miklabında da damga ve zencirek cetvel mevcut. Rengi siyah, meşin Osmanlı cildi. 423 yap. Her s. de 29 satır var. Yazı ta'hyk. 1. b de pek güzel Osmanlı tarzı müzehheb bir başlık var. S. kenarları bir lâcüvert, dışta iki, içte bir siyah çizgi içinde ince altın cetvelle çerçevesi. Dış kenarda da iki siyah çizgi içinde daha ince bir altın cetvel var. İki cetvel arasındaki yere çoğu metnin yazısıyla olmak üzere metinde geçen lugatlerin izahları yazılmış Âyetlerle hadisler, başlıklar ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. I. cilt 1. b - 279 a da. II. cilt 281. b de başlamakta ve I. cildin başlığından ayrı bir tarzda çok güzel bir başlığı ihtivâ etmekte, 43. surhın 21. beytinin şerhinin ortalarında, 423. b nin sonunda bitmektedir (Kaş'al-ahyât'lı Maṭnawî, 1318 H. Bombay; II. c. s. 147, beyit. 7. satır. 4) ve 75 surh (bahis) eksiktir.

I. c.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقى وعليه التكلان هزاران جواهر حمد
و ثنا اول پادشاه سرير عز و كبريا ...

(1. b)

Son ve ketebe : انك معاوتى ايله صواب ومقصودكه ابرشوب آسوده حال ومرفقه
البال اولوب هر دم روحانى سرور وبشاشته وصول بولاسن تم شرح
الجلد الاول بعنايت الله عز وجل من المثوى الشريف هو الكتاب اللطيف
فى شهر رمضان انزل فيه القرآن من شهر سنة ست وتسعين وتسعائه
على يد شارحه باللسان التركى شمعى بن عبد الله حامداً ومصلياً اولاً وآخرأ
(279. a)

II. c

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ... بعد اداء ماوجب من حمد لله القدير
(281. b)

Son : كافر سنى ارجى الى الجنة من مسلم شحيح
(423. b)

(Ketebeye nazaran bu nüsha, Şam'î'nin elyazısı olması icâb eder. Fakat ketebedeki «عناية» nin «عناية» şeklinde yazılışı, bu kanâati sarsmaktadır. 2076 No. de kayıtlı bulunan ve baş taraftan biraz noksanı olan Maṭnawî'nin VI. cildi şerhinin ketebesinde de, «قد وقع القراع من تنسيق شرح المثوى وتحقيق»
الكتاب الشريف المعنوى بعون الله العلى القوى وبهت الروح السنى المولى يوم الجمعة
العاشر من شهر الصفر المظفر سنة اربع والى من هجرة النبوية بو شرح شريف شمعى
«بهت» kelimesi, gene «بهت» sözleri arasında, «حقيرك كندو خطى ايله در ...»
tarzında yazılmıştır; 460. b. Ancak bu şerhin ta'hykle yazılmış olduğunu da kaydedelim. İhtimâl Şam'î merbût «ة» leri bu şekilde yazmayı âdet edinmiştir. Şam'î ve şerhi için «Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik» e b.; s. 142-143).

Cilt

1034

6010

نجى (شيخ الاسلام)

Yahyâ (Şayh'ul-İslâm (1953 H. 1643)

Fatāwā

فتاوى

Cilt eb'âdî : 25.7 × 14

Yazı eb'âdî : 19.8 × 8.6

Kenarı zencirekli, ortası müstatili gömme ve kabartma şemseli, miklaplı, sırtı tâmir görmüş koyukırmızı Osmanlı cildi. Miklap, tâmirde, başka bir ciltten alın-

muş, mıklafta da maîn şeklinde şemse var. Baş taraftaki iki yap. ta, kenarları altın yaldızlı çerçeve içinde ve murabba'lar dâhilinde surhla yazılmış fihristi mevcut. 392 yap. Her yap. ta 31 satır var. 1. b de Osmanlı tarzı müzehhep başlık. S. kenarları dıştan iki, içten bir siyah mürekkeple çizilmiş cetveli. Yazı ta'hyk. "مسئله، الجواب" sözleri surhla yazılmış. Söndan eksik (*Yahyâ ve eserleri için O. M. e b. II, s. 490-498*).

Baş : مسئله مقابردن یگرى ذراع بعيد مكانده واقع قیونك ...
(1. b)
Son : بش دونمنه بر اقچه رسم دونم البورهمز دیو امر شریف وارد اولشدر
(392. b)

Cilt

1035

6013

نوائى (میر علیشیر)

Nawâ'î (Mir 'Alîşîr. 906 H. 1500)

Dîvân

دیوان

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 23.3 × 16

Yazı eb'âdı : 16 × 10.3

Kenarı zencirekli, ortası çiçek şemseli, kenarları köşebentli, mıklafta da şemse bulunan koyukırmızı ciltli. 227 yap. Her s. de 15 satır var. 1. b de, mukaddimenin başından, sol yanı tamamlanmamış dal ve çiçeklerle müzeyyen, zemîni lâcûverde, kenarları altın, ortasındaki altın safihada beyaz boyayla ve nesihle "هذا دیوان" هذا دیوان "مولانا نوائى (böyle) الملح الشمرى" yazısı bulunan başlık var. S. kenarları, mısra'araları, şiirleri ayıran bir satırlık yerler, bakırı çok altın cetvelli; başlıklardan başka bütün cetvellerdeki altınlar solmuş, sarı boya hâline gelmiş. Gazellerin başladığı 11. b de de müzehhep başlık var. 88. yaprakta yukarda ve ortada, 89. yap. ta yanlarda güve yeniği var. İlk yap. ın üstüne, cilt tâtîr edilirken beyaz yaprak yapıstırılmış. Asıl kapak kağıdında ta'hyikle şu ibâre yazılı : "دیوان نوائى و برجلده کشف" کشف و برجله و اموز الله و ایکی جلده خلاصة الفتاوى و برجله احمد پاشا خطیبی مولانا شعبان بن جبار الله انقیدین اون ایکی بیک اقچه قرض اولنوب مقابلنده قطعی و بریلدی که سنه تمامنده تسلیم ایدهلر فی غرة ربیع الاول ... Sonları okunamıyan bu yazıya göre divan, 963 H. den (1556) önce yazılmıştır; yazısı Mâverâünnehr ta'hyıkıdır ve şâirin devrine âit bir nüshadır.

Divanda 1. b - 11. a daki dibâceden sonra "ا" harfinde 45, "ب" de 23, "ت" de 12, "ث" de 4, "ج" da 4, "ح" da 4, "خ" da 4, "د" da 7, "ذ" de 1, "ر" da 93 "ز" de 19, "س" de 12, "ش" da 19, "ص" da 3, "ض" da 4, "ط" da 2, "ظ" da 2

2, "ع" da 8, "غ" da 8, "ف" de 4, "ق" da 11, "ك" de 42, "ل" da 36, "م" de 49, "ن" da 82, "و" da 12, "هـ" de 41, "ی" de üçü müstezât olmak üzere 62, bu sûretle 575 gazel, 2 müseddes, 3 tâne Luţfî'yi (*Taşkendî. 928 H. 1521 - 1522*) tahmîs, 3 tercî, 56 kıt'a, 95 rubâi, 99 matlâ' var ki şiir sayısı 833 ediyor

Baş : فصاحت دیوانی نینک غزل سرای لاری ...
(1. b)
Son : سیل بولندا فنا دشتی دا مژگانیم ایماس
کوز الاچوق لارینک دود بیکان اولقلاری دور
(227. a)

'Alîşîr Nawâ'î'nin hayatı, dili, husûsiyetleri ve eserleri için Agâh Sırrı Levend'in, "Ali Şîr Nevaî, adlı eserine (*Türk Tarih Kurumu Basımevi - Ankara. 1965*) ve bilhâssa Nevâî hakkında doğuda ve batıda yazılan eserler, yapılan incelemeler için aynı kitabın 258 - 294. sahifelerine, divan nüshaları ve bulundukları kütüphâneler için de II. cildinin "Giriş" kısmına b. (*Aynı Mat. 1966, s. 1 - 12*).

Cilt

1036

6014

قرآن کریم

Kur'ânî Karîm

Cilt eb'âdı : 29 × 20

Yazı eb'âdı 20.6 × 12.7

Mıklafta yeni cilt. 524 sahife. Her s. de 15 satır var. Yazı iyi ve güzel bir nesih değil. Duraklar üç surh benekle gösterilmiş 1. s. nin b yüzünde Kur'ân'ı Sab'a'nın adları, bunlara âit remzler cetvel tarzında yazılı. Bu cetveldeki yazılar siyah mürekkeple, surhla ve yeşille yazılmış. Alt satırda "هذه رموز الشاطی رحه الله فی کتابه الحز الامانی" yazısı var. 2. ve 3. s. lerde Fâtîha sûresiyle 2. sûrenin (*al-Bakara*) ilk âyetleri var Bu s. ler pek kötü bir tarzda boyayla güyâ süslenmiş. Her s. nin kenarında "Kırâ'ât-ı Sab'a" gösterilmiş. Sûre adları sarı boyayla yazılı. Gene kenarlardaki "حزب، حزب، جز، نصف حزب، ثمن حزب، ربع حزب" gibi yazılar yeşil, yahut sarı boyayla yazılı. 282. s. deki kısa hatim duâsından sonra şu ketebe var :

تمت علی الید الفقیر الحقیر . . . یوسف بن خلیل بن موسی بن محمود بن موسی غفرالله له ولوالدیه . . . فی نهار السبت وهو الیوم السادس من شهر ربیع الاول سنه ١٠٨٠

523. ve 524. s. lerde arapça tecvide âit mâlûmât var.

Cilt

1037

6027

قرآن کریم

Kur'ânî Karîm

Cilt eb'âdı : 17 × 10.5

Yazı eb'âdı : 11 × 6.4

Kenarı zencirek cetvelli, kenarda ve iç müstatilin köşeleriyle orta şemse gömme içinde kabartma karanfil motiflerini havi; zeminleri altın yaldız. Koyu kahverengi

ciltli. Miklabı yok. Berkenar ve tam. İlk iki sahifede Fâtîha sûresiyle Bakara sûresinin beş âyeti mevcut ve bu iki sahife çok güzel bir tarzda müzehheb. Diğer sahifelerde surh, mavi ve altın cetvel var; sahife kenarları zer-efşan. Duraklar altın üstüne mavi ve surh beneklerle müzeyyen ve kenarları siyah çizgiyle çevrili. Sûre başları altın safihali; sûre adları beyazla yazılmış, bir kısmı mavi, sarı, yeşil ve surhla çevrili. Kenarlarda cüz'ler, surh ve mavi renklerle bezenmiş altın damgalı. Cüz'lerin yazılarını, kenarlarda, surhla "نصف" aşirler "ع" la işâretlenmiş. Son yap. ta şu ketebe var :

الحمد لله على التمام ولرسوله افضل التحية والسلام يا عظيم المنه هب لكاتبه ولاستاده
والوالديه الجنة مع جميع اهل السنة امين يا رب العالمين كتبه الداعي الحاج السيد احمد
المعروف بجمدى من تلاميذ الحاج محمود الراجى الكوناهيوى غفر الله ذنوبهما وستر عيوبهما
سنه سبع وعشرين ومائتين والى من هجرة من له العز والسعادة والشرف وذلك سنه
فى جسراركنه

Yazı güzel bir nesih.

Cilt

1038

6043

ثابت علا الدين

Tābit 'Alā'd'dīn (1124 H. 1712)

Kulliyāt-ı Tābit

(کلیات ثابت)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.8 × 13.5

Yazı eb'adı : 15.8 × 7

Üstü ebrî kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva cilt. Baş tarafı noksan; bir na'tin ortalarından başlamakta. 5. a da başlıyan na'tin kenarına surhla «التنجدى در» yazıldığına göre üç na'tle dördüncü na'tin baş tarafı yok. Kasideler 26. b de bitiyor. Gazellerin baş tarafı da noksan ve 27 - 29. yapraklar yırtılmış; bu yaprakları yapıştırdık. 81 yap. Her s. de 24 satır var. 1. a da «کلیات دیوان ثابت افندى» yazılmışsa da bu kitap, Külliyyât değildir. 1118 de vefât eden (1706 - 1707) Balıkesirli Râsih Ahmed'in eline geçmiş, 1. a ya, «لنامقه بغدادده وارد اولان غزلاردندر» başlığıyla Râsih'in bir gazeli, güzel bir ta'hykle yazılı. 49. yap. ta Sâbit'in dört gazeli, 57. b de iki gazeli, son taraflarda 76. b - 78. b deki Sâbit'in târihleri, 79. b - 81. a da "Berber-Nâme"si aynı yazıyla. 82. b de gene «لنامقه» başlığıyla Râsih'in nâ-tamâm bir gazeli var. Buna nazaran divan, Râsih'in eline geçmiş ve Sâbit'in hayâtında yazılmıştır. Yazı, pek güzel olmıyan bir ta'hyktır.

Baş : رسول مجتبی احمد نبی افضل و امجد
حبیب حق محمد تاجدار افسرطه
(2. a)

Son : آچیلوب کاله عیش جاوید
چقدی کالجہ ایلہ تفاریق امید
(81. a)

Cilt

1039

6044

شرعیہ یجل دقتری

Şer'iyye Sicil defteri

Cilt eb'adı : 29.5 × 10

Yazı eb'adı : 26.5 × 8

Mürâseleler, tevliyet, tumar, subaşılık, mevâliye âit mektuplar, niyâbet, terakkî recâsı için arızalar, kal'a gediğine âit yazılar, mansıb recâsı, ferâğ-nâme, cüz'-hanlık arızası, câmi' ihdâsı, hitâbet, müzzinlik, ehl-i hurfet kethudâhğı ve yiğitbaşılık, izin-nâme, nikâh, kefen-bahâ, muallim-hâne tâmiri, ilâmlar, köleliğe, talâka, ıtka, vakfa, vasiyyete, gıbna, rehine, ücrete, icâreye, kefâlete, hibeye, mehre dâir arızalar, fetvalar, takrirler ve mektup başlıkları ve bâzı fevâid. 126 yap. Satır sayısı muhtelif. Yazı, XI. asr-ı hicrinin siyâkata çalar nesih. Bâzı yerleri ta'lyik. 14. b, 34. b ve diğer bâzı yapraklardaki yazılarda 1048 târihi (1638 - 1639), 16. a da 1087 târihi (1676) var.

Baş : قد وقع التکاح عندی
نعمه الفقير الحقير فلان بن فلان القاضي
(1. a)

Son : کما قاله الترمذی
شهاب على القاضي عباس
(126. b)
(127. yap. ta bâzı ilâçlar yazılı.)

Cilt

1040

6045

مشنوی

Maṭnawī (Uydurma VII. cilt)

Kitabın eb'adı : 23 × 12.7

Yazı eb'adı : 18.6 × 9.7

Ciltsiz. 19 yap. Her s. de 27 satır, dört sûtûn üzerine iki beyit var. 1. b de mavi, surh ve altınla pek güzel bir tezhib mevcut. Sahife kenarlarında mavi renkle ve altın yaldızla, sûtûn aralarında siyah çizgi içinde ince altın cetvel var. Başlıklar surhla ve nesih yazıyla yazılmış. Metnin yazısı ince ve güzel bir İran ta'hyki. Dibâcesi yok (2033 No. daki nüshanın izâhuna b.)

6056

نابى يوسف

Nâblî Yûsuf (1124 H. 1712)

Zayl-i Siyar-i Waysî

(ذيل سير ويسى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 21.2 × 13

Yazı eb'âdı : 16.5 × 8

Kenarı zencirekli düz, yumuşak koyu kırmızı meşin ciltli. 169 yap. Her s. de 23 satır var. Bâzı yaprakların, cetvel dışı kalan kısmı sarı, eflâtun, kahverengi, nefti ve yeşil renkli ve bâzı s.lerde hafif zer-efşan var. İlk s. de kötü tarzda müzehheb bir başlık var. S. kenarları altın cetvelli. Altında bakır bulunduğundan bazı s. leri yemiş, iç kısımlar ayrılmış. Başlıklar, "بيت : نظم" gibi dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazılmış. Mısra' aralarında surh noktalar var. Yazı nesih. Âyetlerle hadislerin üstlerine surh çizgi çizilmiş. 89. a dan itibaren yazı değişiyor. S. kenarlarında Ni'mat-Allâh, Ahtari ve Şu'ûrî'den bâzı lûgatlerin izâhı, bâzı yerlerde de nüsha farkları kaydedilmiş. Bu kayıtlar, 1202 de (1788) vefât eden Müstakimzâde Sa'deddin Süleymân'ın yazısıdır. Nüshanın, devrine âid olduğu anlaşılmakta.

Baş : بسم ... ياربّ سحاب فيضى باران ايله

(1. b)

Son : اعلاى درجات امتيازده جلوهر كر قلنمق شيوه خفيه تقدير دن مستبعد
دكلدر تيسر تتميم السير يعون الله السير والحمد لله

(169. b)

6144

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdı : 10.5 × 10.4

Yazı eb'âdı : 13 × 6.2

Sırtı meşin mukavva ciltli. Yazı kötü bir ta'hyk. 126 yap. Her s. de 17 satır var. Bütün mecmûa, aynı yazıyla.

I) علي بن عبد القادر النبىي الحنفى الموقت بالجامع الازهر
الفوتوحات الوهبية بشرح الرسالة: 'Ali b. 'Abd'al-Kadir'an-Nabhiyyi al-Hanaffi al-Muwakkkit bi'l-Câmi'al-Azhar: Al-Futûhât'al-Wahbiyya bi Şarh'ar-Risâlat'al-Fathiyya. Ar. İrtifâ' ahzine

dâir. Dîbâcede bu kitabı, Badr'ad-dîn'al-Mardînî'nin risâlesini şerh yollu yazdığını belirtmekte, kendi adını da 1. b de anmaktadır. Kitabın adı, 1. b - 2. a da geçiyor. Risâlenin başına, surhla « رسالة بدر الدين ماردینی » yazılmış.

Baş : بسم ... الحمد لله الذى خلق السموات والارض ...
(1. b)Son ve ketebe : بقدر نصف قوسه هو وقت غرويه والغارب فى ذلك الوقت هو
درجة غرويه والله اعلم تم الشرح المبارك فى اليوم الرابع والعشرون من
شهر جمادى الاول لسنة ثلثة ومئتين والف من هجرة من له العز والشرف
(41. a)

(Sonunda Magribî yazısıyle « على بن محمد » mührü var; bu mühürde, yazının üstünde « الله » altında « هو » yazıları mevcut. Şârihin elyazısından istinsâh edildiği anlaşıyor. 41. b de, dış dâirede "Âyat'al-Kursî" bulunan ve birbiri içinde beş dâireden meydana gelmiş olan « جنة الاسماء » Cunnat'al-Asmâ', dâiresi var. 2. dâirede A. K. nin ebcedle ifâdesi, 3. de hurûf-ı mukatta'ayla Besmele, 4. de « فردحى قيوم حكم » اومن كان ميتا « esmâ-yı husnâsı, gene hurûf-ı mukatta'ayla, 5. de « فاحييناه » âyet-i kerîmesi (VI, 122) yazılı.)

II) Cunnat'al-Asmâ'ya ve yukarda mezkûr altı isme âit tafsilât. Türkçe.

Baş : بسم ... وقتا كه شيخ محمد غزالى قدس سره حضرتلى بو
دائرة شريفه كه جنة الاسماء بين العلماء ...

(42. a)

Son : بر يرد قويه سين عجائب كوره سين باذن الله تعالى

(46. b)

III) Fî ma'rifati Kaws-i Kuzah. Ar. فى معرفة قوس قوزح (قزح)

Baş : بسم ... هذه رسالة فى بيان مقدمات سبع ...

(47. a)

Son : وبراھینھا مذکورہ فى علم المناظرہ من شرح الملخص تحت الرسالة
يعون الله الملك الوهاب

(49. a)

IV) Kaws-i Kuzah renklerine dâir ar. risâle.

Baş : اعلم انّ الغالب على الوان قوس قزح ...
(49. a)Son : الاول كان الخروطن مصممين تحت الرسالة يعون الله الملك الوهاب
(52. a)

Cilt
1403

6385

قرآن کریم

Kur'ânı Karım ve Türkçe tercemesi

Cilt eb'âdı : 29 × 19.3

Yazı eb'âdı : 88 × 13.4

Kenarı zencirekli, ortasında, birleşme noktalarında yukardan aşağıya 10, sağdan sola beş benek ve çiçek bulunan ve dörderden, 36 murabba'dan meydana gelen bir mustatili havî, mıklaplı, sırtı tâmir görmüş meşin ciltli. 437 yap. Her s. de, metinden 11 satır var. Yazı nesih. Her sözün altında ince nesihle türkçeleri yazılı. Metin ve terceme harekeli. Duraklar, secâvendler surhla. Sahife kenarlarında tek surh cetvel var. Yazı aynı olmakla beraber kelem değişiklikleri var. Kağıdı ince ve hafif merdâne çizgili, iyi aharlı. Hierî VIII. yüzyılda (XIV) yazıldığı anlaşılmaktadır. Dili ve imlâsı hakkında bir fikir vermek üzere şu örnekleri yazıyoruz :

Ça- lablarından (2. a), ومن النَّاسِ bāzı âdemilerden, بالله Tangrıya, يخادعون aldardlar; يكذبون, yüreginde, مرض sayruluk, اليم yürekler acıdı, pes arturdı, yalan dutarlardı, واذا dahi kaçan, واذا قيل لهم, dahi kacan aydılsa (2. b).

Türk dili bakımından gerçekten de değerli olan bu tercemenin incelenmesi gerekir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . .
بَشَلْدُومُ اَدِيلَه تَكْرِي تَعَالَى نَكْ كِه رَزَقِ وَيَرْبِي دُر دَحِي
رحمت ايدیی

(1. b)
Son : من الجنة والناس
پرلردن دخی آدمیلردن
(437. b)

Cilt
1044

6397

محمد بیجان (یازیبی زاده)

Muhammad-i Bicân (Yazıcı-zâda. 855 H. 1451)

Muhammadiyya

(محمدیّه)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 27.8 × 19

Yazı eb'âdı : 21.5 × 13.1

Şemsesi düzlenmiş kenarları tâmir görmüş, miklabının yarısı kopmuş harap meşin ciltli. 320 yap. Her s. de 15 satır var. S. kenarları ve beyit araları surh cetveli;

her satırda bir beyit mevcut. Başlıklar, mükerrer beyitler surhla yazılmış. Yazı harekeli iri nesih. Her faslın kenarına nazım şekli, kaafiyesi, gene surhla yazıldığı gibi beyit sayısı ve vezni de siyah mürekkeple kaydedilmiş. Son yaprak olan 320. a da, kenarda, « یوز یکرم ۹۰۰۰ نسا عالف » بئدر بیک طقوز بیک عدد ابیات طقوز بیک اوج برده دلیل نص ایچون ایات کلام ربانی یزلمشدر واون بش برده حدیث شریف اوج برده دلیل نص ایچون ایات کلام ربانی یزلمشدر واون بش برده حدیث شریف اوله kaydı var. Yazı, pek güzel olmamakla beraber nüsha doğru ve sağlam bir nüshadır.

Baş : اله واحد ربّ تعالی هو الله البديع الحقّ الاعلی
(1. b)

Son ve ketebe : کتاب ایرشدی چوتکم انتباه
حقیقه حمد ایله مدح فی نهایی
حییته صلوته تحیات
دخی الینه کم خیر البریات

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب الحمد لله على تمامه والصلوة والسلام على نبيه محمد وآله وصحبه اجمعين الطاهرين وسلم تسليمًا كثيرًا الى يوم الدين برحمتك يا ارحم الراحمين تممته الحقير الفقير المذنب العبد الضعيف الى رحمة ربه الكبير محمد بن حبيب غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه في شهر محرم الحرام في سنة ۱۰۳۰ خيره يازسون شرتنى انك كراماً كاتبين

کم دعا ايله اکارسه اشبو خطک کاتبين
(320. a)

(Bu nüsha, Genelkurmay Harita şubesinde Harita yarbayı Ney-zen Selâmi Bertuğ tarafından Müze K. e hediye edilmiş ve bu armağan, 19. VII. 1967 tarihli bir kayıta, Müze Müdürü Kemâl Uğur, Kütüphané memuru Necâti Elgin'in ve kendisinin imzasını taşıyan bir kayıta kapak yap. nun a yüzüne yazılı tesbüt edilmiştir.)

Cilt
1045

6400

جلال الدین محمد (مولانا)

Calâl'ad-din Muḥammad (Mawlânâ. 672 H. 1273)

Maṭnawî

(مثنوی)

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 19.2 × 12

Yazı eb'âdı : 16.7 × 8 (Hâşiyeler dâhil)

Üstü ebrî kaplı, tâmir görmüş mukavva ciltli. 443 yap. Her s. de, içte 21, hâşiyede 27 satır, içte, her satırda 1 beyit var. Hâşiyelerde bir satırda bir mısra'

mevcut. I. c. 1. b - 64. b, II. c. 67. b - 125. b, III. c. 127. b - 203. b, IV. c. 205. b - 267. b, V. c. 269. b - 340. b, VI. c. 341. b - 413. a yapraklardır. Mawlânâ'ya atfedilen VII. c. 415. b - 443. a dadır. I. cildin dibacesinin ve metninin başlarında lâcûverdi fazla, İrânkârî çok güzel iki muzehebb başlık var (1. b, 2. b). Diğer ciltlerin başlıkları aynı tarzda. Yazı ta'hyik; bâzi yanlışlar var (أختر آید yerine اختر آید gibi 130. b, metinde, sondan 2. satır). Metin, siyah iki çizgi içinde altın ve ince iki cetvelle, haşiye bir lâcûverdi, bir ince altın cetvelle çerçevesi. Haşiyedeki yazıların yukarı kısmı yukarıdan aşağıya, aşağıdaki kısmı aşağıdan yukarıya mâil olarak yazılmış; ortada altın cetvelle ayrılmış yazısız bir müselles var. Başlıklar da surhla ve ta'hyikle yazılmış. 1. a da «العايدین السید زين الشافع علیہ عزّ شأنه الفقير اليه عزّ شأنه» kaydı var. Aynı s.deki iki mühür ve bir temellük kaydı silinmiş. Silinen müstatili mühür, sayın Necâti Elgin'e göre Lârende Mevlevî-hânesine âit vakıf mührüdür. Ayrıca 1. b, 341. a, 415. a ve 443. b de Lârende Kütüphânesi vâkıfı Zayn'al-Âbidin'in mührü, 1. a, 341. a, 415. a ve 443. b de de Kütüphâneye vakıf mührü var; fakat bütün bu mühürler, kitabın vakıf olduğunu gizlemek için, satan adam tarafından silinmiş. 5708 No. da kayıtlı «Al-Barîka'da, 1. a da, Zayn'al-Âbidin'in aynı yazıyla ve ta'hyikle, «هذا كتاب الشريف تملكه الفقير المذنب المحتاج الى ربه الغفور السيد الحاج زين العابدين» temellük kaydı ve gene ta'hyikle «ابن السيد عبد الرحمن المدعو بجواش زاده غفر ذنوبها» zâti mührü ve nesihle, «وقف هذا» kitabın الشريف السيد الحاج زين العابدين ابن السيد عبد الرحمن المدعو بجواش زاده ibâresini sekiz satır olarak ihtivâ eden vakıf mührü mevcuttur ki bu mühür, Maṭnawî'de silinen ikinci mührüdür.

Baş : هذا الكتاب المشوى المعنوى وهو اصول اصول الدين . . .

(1. b)

Son ve ketebe: در دل من آن سخن زان میمنه است

زنانکه از دل جانب دل روز نه است

تحت الكتاب وربنا محمود وله المكارم والعلی والجود واتكأ علی
عصا الفراغ من كتابة هذه النسخة الشريفة اللطيفة الموسومة المتنوی
المعنوی المولوی بخط اضعف المساکین جمال الدين ابن الهداد (Bir ke-
lime silinmiş) غفر الله ذنوبه وستر عيوبه فی التاريخ نوزدهم ماه
ذی القعدة سنة ١٠١١

Matnawî'nin son beytinden sonra farsça bir kıt'a ve iki rubâî var. 415. a da uydurma VII. cilt başlamaktadır. Bu cildin ketebesî şudur :

قد تحت . . . در يوم احد في عشراول شعبان المعظم از شهر لسته تسعه وتسعين
ومائه والى يحفظ عبد الفقير المقر بجمع التقصير التائب الراجى عفو رب قدیر محمد صالح
بن الحجاج ابوبكر اغا دزدار قلعه بدمية لارنده عنى عنه
(443. a. Bu uydurma cilt de ta'lykledir.).

Cilt
1046

6937

الوان چلی

Alwān Çalabî

Manāqıb'al-Ḳudsiyya fī Manāşıb'al-Unsiyya

(مناقب القدسيه في مناصب الانبياء)

TÜRKÇE MANZÛM

Kitabın eb'âdı : 21 × 15

Yazı eb'âd₁ : 15.8 × 10

Sırtı meşin mukavva ciltli. Ön kapak kopmuş. Müklaflı. Baş tarafı eksik. 118 yap. S. de 11 satır. Yazı harekeli nesih. Başlıklar ve beyitler surhla yazılmış. S. kenarları ve beyit araları, başlıklar surh iki cetvelle çerçevei. Eksik olan kısmı "tahmid"den olduğuna göre noksası pek az. 4. b de "tasliye" başlıyor. 5. a da,

حق تعالیٰ ہو اون یدِ عاشق
صُورِ مینِ سیندن اَلِ سِرِّ بایق

شیخ جون ہو سوزی دُئِرُ سلطان
بو یُرُورُ نولدِ کُورُکِ ایِ اخوان

diye başladığına göre aradan bir-iki yaprak düştüğü anlaşıyor. Bu kısımdan sonra, “وَقَاتِلْهُنَّ أَطْرَافَ الْمَدِينَةِ وَتَجَارِعُوا فِي مَتْنِ الْبَيْتِ عِظَمُ الشَّيْخِ وَكَذَلِكَ وَهَذَا” (و) جانلادان اتردن (و) التجارعتون بحضرت شیخ عظیم الشان وکذا وکذا” faslı geldiğinden de anlaşıyor ki tasliye ve ondan ve sonraki faslın baş tarafı, belki de birkaç fasıl noksan (5. b). Bu fasılda bahsedilen Şeyh, bundan sonra “... وفصله عن مقامه ورضی عنه وقرین دادا اوصاف شیخ غریقین دادا (6. b). 7. b - 8. b de, “Dada Garkın” (6. b). Dada Garkın’ın bir ata binip yılanı kamçı olarak kullanan Saydî Ahmed-i Kabîr-i Rifâ’î’yi, divarı yürüterek karşıladığı anlatılmaktadır ki bu menkabe, Abû-Sa’îd Abû’l-Hayr’la Bâyezîd-i Besâmî arasında geçtiği gibi (Tarafımızdan hazırlanmış ve bastırılmış olan “Vilâyet-Nâme. Manâkıb-ı Hunkâr Hacı Bektaş-ı Velî; İst. İnkılâp K. 1968, s. 49 - 50; Açılama, 119 - 120. Kalâmât-ı Kudsiyya-yı Abû-Sa’îd Abû’l-Hayr’dan naklen; İst. Üniv. K. Farsça ya. Mecmûa, No. 1056, 110. b) “Vilâyet-Nâme”de Hacı Bektaş’la Sayyid Mahmûd-ı Hayrânî (666 H. 1268 - 1269) arasında (Mevlânâ’dan sonra Metlevîlik; s. 296 ve aynı s. nin 124. notu),

Aziz Mahmūd Hüdâ'nın (1038 H. 1628 - 1629), şeyhi Üftâdâ'nın sözlerini zaptedip arapça yazmasından meydana gelen ve "Wâkı'ât" diye tanınan "Al-Tibr'al-malsübük" de de Ahmad Badawî ile (675 H. 1276 - 1277) Hacı Bektaş arasında geçen (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 296; 124. not ve Vilâyet-Name; s. 119). "Manâkıb'al-'Arifîn"de, Saydî Ahmad Kabîr soyundan Saydî Tâe'ad-dîn-i Rifâ'î'nin, o zaman Ahmâdî denen Rifâ'î dervişleriyle Konya'ya geldiğini nakletmektedir; belki bu zât, kitaba Ahmâd-i Kabîr diye geçmiş ve bu menkabe icâd edilmiştir (Mevlânâ Celâleddin; III. basımı, 1st. İnkılâp K. s. 229. Eflâk'î'den naklen). Ahmâd Rifâ'î, Basra'da 575 te (1179) vefât etmiştir. Manâkıb, Baba İlyâs'ı (638 H. 1240), Abû'l-Bakâ' diye anmakta ve Dada Garķın'ın şeyhi göstermektedir. Garķın'ın, B. İlyâs tarafından halifelere halife dikildiğini bildirmekte (8. b. ve devamı). 17. b. de başhyan faslında B. İlyâs'ın en büyük oğlu 'Umar Pâşâ'dan ve kardeşleri Mahmūd, Yahyâ, Hâlis ve en küçük oğlu Muhlîş Pâşâ'dan bahsedilmekte, Muhlîş Pâşâ'nın kendi ceddi olduğu kaydedilmektedir. 18. a da başhyan bölümde "عزّز" yılının muharreminin onuncu günü olan Çarşamba günü (637 - 1239), Sultan 'Alâ'ad-dîn'le vezirin B. İlyâs'a bey'at ettikleri, 'Alâ'addîn'in, Ğiyâ't'ad-dîn tarafından zehirlendiği bildirilmekte, bundan sonraki fasıllarda Ğiyâ't'ad-dîn'in, كوره قاضی denen zâtın (نوره قاضی، ؟ نوره صوق) , Şeyh aleyhine dönmeleri, Şam'da halife olan İshâk-ı Şâmî'nin (Baba İshâk) isyânı, mağlûb olup asılması ve B. İlyâs'ın şehâdeti anlatılmakta, bu savasta Calâl'ad-dîn Karaţay'ın da bulunduğu belirtilmektedir. Bu kısım, 39. b. ye kadar devam ediyor. 39. b - 41. b de 'Umar Pâşâ, 41. b - 42. b de Yahyâ Pâşâ, 42. b - 43. a da Mahmūd Pâşâ, 43. a - b de Hâlis Pâşâ, 43. b den itibaren de Muhlîş Pâşâ anlatılmaktadır. Sonlarda 'Aşık Pâşâ'dan bahsedilmekte, hici 733 saferinin 13. salı günü (1332) vefât ettiği kaydolunmaktadır. En son kısımdaysa B. İlyâs halifelerinden 'Ayn'ad-dîn, Şayh 'Utımân, Şaruca, Şayh Alay, Şayh Asraf, 'Alîşîr, Şayh 'Affân, Hacı Mihmân, Abû-Bakr, Sayf'ad-dîn Hâlib gibi halifeler ve vefatları bahis konusudur. 57. b - 58. a da Mawlânâ'nın vefâtı anlatılmaktadır; 60. b. de son beyit olan,

امره به حق میسر آتمشیدی   صورتی طغرو یوله یتمشیدی

beytinin Tapduk, yahut Yunus Emre'ye işâret olması ihtimâli vardır. 112. b - 119. de, halifelerden bahsedilir; bil-münâsebe,

حاجی بکناش شول سبیداً هیج
گوزہ المادِ تاج سلطانی

اده بالی و بوندغی خدام
گوردیلر حاجی دأ بو سیرانی

(118. b) ve,

حاجی بکناش سرتی بلمز   دد که سرتی نه سردر دانی

سرور لشکران اول شہ باز حاجی بکناش دیو صاور آواز

beyitleri (119. a), Balı adlı bir halifeyi bildirdiği gibi manâkıb yazılırken Bektâşî-
liğin, menkabeleriyle kurulmuş olduğunu gösterir. 58. deki

ابن محمود سید محی الدین   کم اقر اهل فضل اکاتحسین
الو محفله قلدی اقرار   خلق اچنده بگوین محمد وار

beyitleri de S. Maḥmūd-ı Ḥayrānî'nin oğlundan bahsetmektedir ki bunun oğlu Muhyî'd-dîn, 812 de (1409) ceddinin türbesini tâmir ettirmiştir. Burada, II. Bâ-yazîd devrinde (886 - 918 H. 1481 - 1512) Firdawsî-i Tawîl tarafından derlenen Hacı Bektaş Manâkıbı'nda (*Vilâyet-Nâme, Önsöz*; s. XIX - XXV) adı geçen Amir Cam (102. a, 9. beyit) gibi bâzı adlara da rastlandığını ve Alevilerce binlerce tâlibe sâhib olan Dada Çarğun ve Sayyid Maḥmūd ocaklarının bulunduğunu, hâla bun-ların soyundan geldikleri kabul edilen dedelerin seyyid tanındığını da söyleyelim.

Alwan Çalabî, Aşık Pâşâ'nın oğludur. Şakâ'ik, Amasya'ya yakın bir yerde oturduğunu yazıyorsa da vefât târîhini kaydetmiyor; yalnız, "وَلَدٌ مِاجِدِي طَاطَار" "سلوكك اينانده منظر بر کتاب حقایق مرسوم ابداع و اختراع" ettiğini bildiriyor (*terc.* s. 22). Bu zât, Gulşan-i Râz'ı nazmen terceme eden Alwân-ı Şîrâzî değildir (*O. M. I*, s. 110, *not.* 2).

Kitap, "Feilâtün mefâilün feilât" vezniyle ve mesnevî tarzındadır; fakat yer yer ve bilhâssa medhiyelerde kasîde tarzı kullanılmıştır. Müellif, baş taraflarda,

ای خداوند عالمو دانا   من کرم قیل کمینه الوانا

beytinde (3. a; 7. beyit), 6. a da ilk beyitte, 90. a da son beyitte, 111. a da 2. beyitte ve daha bâzı beyitlerde sarahatla adını andığı gibi kitabın sonlarında da,

دلہ کلدی یکان یکان اقران
 کسہ قَلَادِ قِلَمَدی جولان
 ہجرتندن چو سُرَدِ کَشَدِ زمان
 بو توارِیخ خون (چون) خطِ خوبان
 جان و کوکَلِ فدای وُن قربان
 افرین افرین بو عیشِ آرنا
 بو مناقب کہ بُندہ عرض اولدی
 جَدِّ اَعلا و جَدِّ اسفلدہ
 بیدیوز النبی رسول امین
 برنجہ کُنندہ آخرا بتدی
 افرین افرین بو عیشِ آرنا
 دلہ کلدی یکان یکان اقران
 کسہ قَلَادِ قِلَمَدی جولان
 ہجرتندن چو سُرَدِ کَشَدِ زمان
 بو توارِیخ خون (چون) خطِ خوبان
 جان و کوکَلِ فدای وُن قربان

beyitlerinde, 760 H. de (1358 - 1359) yazdığını bildirmekte, en son da,

اِرْدِ انجامة نامه قدسی   اولد تاریخ هفتصد و سی سی

beytiyle bunu bir daha açıklamaktadır (101. a).

Eser, devrine aittir. "اادن و شادن" gibi sözlerin sonu tenvinle yazılmıştır, "ن" yoktur (6. b). Üstünler ve mef'ul ekleri "ا" ile gösterilmiştir, meselâ, "عاشق و ابله", "اورتاده" sözleri "اولا", "عاشقا", "دادا", "اورتا" şeklindedir (1. a, 1. b, 6. b, 9. b). "ج" ler bir noktalıdır; "چاقلا", "چاقايلا" şeklinde yazılmış (1. b). "قاي", "سورن", "ايردمن", "جقلا"

«قان، سُرَن، اَرَمَز، قَلْب، طُنُق» sözleri، «قَلوب، دَرَنق، خطاب، اِرْلَمَق» آیریلحق، بايق، دَق = دخی، «دخرینه ایت» «دخی» آیرق، آیتحق = سوله مک، ایتحق (7. a, 5. a, 19. a, 15. a, 12. b). Atıflar، kelimeyle bitişiktir ve «و» la belirtilmiştir «عالیمو» gibi (3. a). «سِنی، سِین» şeklinde geçer (2. a).

Bütün bunlar، şimdilik tek nüsha olan bu kitabın hem yazı ve dil، hem de târîh bakımından değerini arttırmakta ve hicrî VIII. yüzyılın (XIV) mahsulü olduğunu göstermektedir. Baba İlyas ayaklanması ve Babahılar hakkında، sıkı bir tahlil ve tenkiyden geçirilecek olursa ana kaynaklardan biri mâhiyetini kazanır kanâatindeyiz.

Baş : لا يزال واحد قديم وقدير ذوالجلال وحمد علم ونصير
(1. a)

Son : انكار وجهل ترك ادوباً ككل صفايه
تاكم الامين اول جلبوك رحمتنه طوش
(118. a)

Ferit Uğur'un K İ T A P L A R I

Cilt
1047

1156

حمدی (آق شمس الدین زاده)

Hamdî (Ak Şams'ad-dîn-zâda. 914 H. 1508 - 1509):

Yûsuf u Zallihâ

(يوسف وزليخا)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 20.6 × 12.3

Yazı eb'âdî : 15.1 × 6.2

Kenarları gömme tek cetvelli, ortası çiçek dal şemseli, koyu kahverengi cilt. 10. a - 12. b, 17. a - 19. b, 28. a - 99. b, 108. a - 110. b, 112. a - 115. b, 117. a - 149. b ve 158. a - 208. b yaprakları eski, diğer yap. lar, sonradan yazılıp eklenmiş. Eski yazıyla yazılmış kısımlarda yazı, harekeli nesih; eklenen yap. lardaki yazı harekesiz ve çok kötü bir nesihle yazılmış. Başlıklar surhla. 210 yap. Her s. de 15 satır var. Eski yazılı kısımda kağıt kiligramlı, aharlı ve kalın. Muahhar devirlerde yazılmış bir nüsha.

Baş : ذكر او لغاسه اول اسم الله هر نه بشلنسه آخر اوله تباہ
(1. b)

Son : شکر و منت خدای سبحانه که بو نظمی بتوردی پایانه
(215. a)

Cilt
1048

1157

فہم اسمعیل

Fahîm İsmâ'il (1194 H. 1780 den sonra)

Mi'yâr'al-Awqât

(معیار الاوقات)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'âdî : 20.9 × 14.3

Yazı eb'âdî : 16.3 × 10.9

Miklaph düz ve âdi ciltli. 29 yap. S. kenarlarında surh cetvel var. Her s. de 19 satır. Yazı nesih. Başlıklar, remizler surhla yazılmış. Müellif hattıyla yazılmış olan bu nüshanın dibâcesinde, kitabını 15 fasıl ve 1 hâtıme üzerine yazdığını, babası İbrâhîm Hakkî-i Arđrûmî'nin "Ma'rifat-Nâma"sinden de bâzı kavâid alarak ilâve ettiğini bildiriyor (2. a). İlk yap. ın b yüzüyle 1. a da burçlara, Ay'ın menzillerine dâir bâzı beyitlerle Birgiwî'nin "Gurra-Nâma"sinden alınmış bâzı izâhât vardır.

1186 H. de (1772) vefât eden ve "Ma'rifat-Nâma" sâhibi olan İ. H. nın oğlu olan Fahîm İsmâ'il, eserin 24. b - 25. a yapraklarında 1193 yılını gösteren ve Kamerî yılları Rûmî yılın gurrelerini bildiren cetvel ve dâireleri, 25. b - 29. b de de

Cilt

1052

1164

Nîlî Ahmed (Mîrzâ-zâde)

Naylî Aḥmad (Mîrzâ-zâde. 1161 H. 1748)

Al-Faḍlî'al-Wahbî fî Tarcamat'al-Cānib'al-Ġarbî

(الفصل الوهبى فى ترجمة الجانب الغربى)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 22.5 × 14.7

Yazı eb'âdî : 13.2 × 6.5

Kenarı zencirekli, mıklağı düz, siyah meşin cilt. Başta bâzı s. lerde ve sonda, dâirevî büyük bir mühür içinde ta'hyik'e «مخفوظاً» yazısı, kenardaki dâirede «فى كنبخانه درويش محمد پاشا بمدينه بوردورى» cümle-i du-âiyyesi gene ta'hyikle. Ayrıca bir de öbüründen küçük ve gene dâirevî mühür içinde ta'hyikle «وقف هذ الكتاب مقرراً كنبخانه صدر اعظم بوردور» yazısı var. Birinci mühürde 1258, ikincisinde 1224 târihi mevcut. 1233 saferinde (1817) sadr-ı a'zam olan ve bir müddet bu makamda kalıp 1253 muharreminde (1837) vefât eden bir Dervîş Muhammad Pâşâ var ki herhâlde Burdur'da Kütüphanesi tesis eden, bu zât olacak; 1235 recebinde (1820) Anadolu vâlisî olmuştur ve şâir Nevres'in atasıdır (Sicill, II, s. 336).

Şayḥ'al-Makkî diye tanınan ve 926 sularında (1519 - 1520) vefât eden Abû'l-Faṭḥ Muhammad b. Muzaḥḥar'ad-dîn Muhammad b. Ḥamîd'ad-dîn 'Abd-Allâh'ın, İbnî 'Arabî'ye, "Fuṣûṣ" undaki bâzı mülâhazaları yüzünden itirâz edenlere cevâb olarak farsça te'lif ettiği "al-Cānib'al-Ġarbî fî ḥallî Muṣkilâtı Muḥyî'd dîn İbnî 'Arabî" adlı eserin tercemesidir (Asāmî'l-Mu'allifîn, II, s. 228 - 229). Al-Cānib'al-Ġarbî, Yavuz'un (Saltanatı. 918 - 926 H. 1512 - 1520) emriyle yazılmıştır. Naylî, bunu dîbâcede kaydetmekte ve tercemenin adını da zikrelemektedir (2. a - b). 83 yap. Her s. de 21 satır var. Yazı rık'a. Tercemenin 1148 cumâdelâhırasının 3. perşembe günü (1735) bittiği kayıtlıysa da rık'anın zamânı düşünülürse bu nüshanın, bir hayli sonra, fakat müellifin elyazısı nüshadan, tetimmesiyle istinsâh edildiği anlaşılır. O. M. bu tercemenin bir nüshasının, İst. da, Ayasofya K. de bulunduğunu kaydetmektedir (II, s. 457).

Baş : الحمد لله الذى فتح بمفاتيح الغيوب ...

(1. b)

Son ve tetimme :

وگاه گاهى اگأ ادعيه صالحه به داخل بيوريله آمين ... قال العبد
الاصغر ابو الفتح المظفر فرغت من تسويد هذه الرسالة جعلها الله
فى كفة حسنى بعد العصر يوم الاحد ثامن عشر شوال ختم بالخير

والاقبال فى سنة اربع وعشرين وتسعمائه ... فى مدينة ادونه ...
يقول العبد الضعيف مترجم هذه الكتاب احمد نيلى ميرزا زاده وفقه الله
خير ما اراده قد تمت ترجمة الكتاب يعون الملك الوهاب وقت الضحوة
يوم الخميس ثالث جمادى الآخرة لسنة ثمان واربعين ومائة والف ختم الله
اعمالنا بالخير والسعادة

(83. a - b)

(1725 No. da kayıtlı mec. nın I. risâlesine b.)

Cilt

1053

1169

Şifâyî Muzaffer b. Muḥammad al-Ḥusaynî

Sifâyî Muzaḥḥar b. Muḥammad al-Ḥusaynî (963 H. 1555 - 1556)

Karâbâdîn

(قربادين)

FARSÇA

Cilt eb'âdî : 26.5 × 18

Yazı eb'âdî : 20 × 11

Fersûde, kenarları ikişer düz cetvelli yumuşak meşin cilt. 106 yap. Her sahifede 17 satır var. Musannif, dîbâcede, «مظفر بن محمد» نامًا بعد پوشیده نمائند که فقیر الحقیر مظفر بن محمد، الحسينى الشافعى در مدت مدید ترکیبی چند که در معالجات امراض ازان گریزی نبود جمع کرده بود خواست که در سلك ترتیب در آورد و بعضی مرکبات مناسبه در هر باب از کتب موثوقه معمول علیها حکماء متقدمین و متأخرین منتخب و مترجم ساخته بآن منضم کرد تا کتاب جامع و مستغنی از سایر قرابادینات باشد و به ترتیب حروف تهجی مرتب ساخت» demektedir, fakat tasnif zamânıyla kimin adına tertib ettiğini açıklamamaktadır (I. b.). Şifâyî, Kâşân'lı olup İsfahan'da tavattun etmiştir (Târiḥ-i Naẓm u naṭr dar İrân, I, s. 399). Ḥulâṣa-ı Şifâyî adlı bir eseri de vardır (aynı; II, s. 808). Kamûs'ül-A'lâm, Kâşân'lı Mîr Muzaḥḥar Ḥusaynî'nin, tabâbette ve ḥusn-i hatta hazâkat ve meḥâreti olduğunu ve Şafawî'lerden I. 'Abbâs'ın zamânında yaşadığını yazıyor (VI, s. 4316); fakat Ş. A. 985 - 995 te (1578 - 1587) hüküm sürdüğü için Şifâyî Muzaḥḥar'ın bu devri idrâk etmesine imkân yoktur; Kamûs, 1037 H. de (1628) vefât eden ve Ş. A. zamanında Ra'îs'al-aṭibbâ' ve Malik'aş-şu'arâ' olan "Mîhr u Mahabebet" şâhibi Şifâyî Ḥakîm Şaraf'a-ddîn Ḥasan'la (aynı c. s. 2862) Şifâyî Muzaḥḥar'ı aynı zât sanmıştır.

Kitap, mukaddimede zikredildiği gibi hurûf-ı hecâ' üzerine tertib edilmiştir. Bablar ve ilâc adlar surhla yazılmıştır. Yazı İran neshidir. Baş tarafta gene tıbbî dâir 6 yap. lık farsça ayrı bir risâle vardır ki "ماء مبارك" ten ve hâssalarından bahsetmektedir. Mâ'ı Mubârak'ın, "nisan suyu" olduğunu sanıyoruz. Sonunda, 106. b - 107. b de, gene farsça, ölçülere dâir küçük bir risâle var.

- Baş : ... الحمد لله الذى خلق الحكمة من نور معرفته وعلمه ...
(1. b)
- Son ve ketebe : هربك سى مثقال عسل صاف بقدر احتياج بطريق متعارف معجون
سازند بعد از چهل روز توان داد تمت الكتاب بعون الملك الوهاب
فى تاريخ شهر محرم سنة اثنا وتسعين بعد الالف من هجرة النبوية
المصطفوية عليه من الصلوة والتحية والتسليم
(106. a)

Cilt
1054

1170

(وهبى (سيد)

Wahbl (Sayyid. 1149 H. 1736-1737):

Dīvān

(ديوان)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî 27 x 14.5

Yazı eb'âdî : 21 x 8.5

Ortası basit şemseli yumuşak ve tâmir görmüş koyu kırmızı meşin ciltli; alt kapağı kopmuş. 192 yap. Her s. de 23 satır var. Müsvedde halinde, Birçok yap. ları boş; fakat noksan değil. Yazı ta'liyk (S. V. nin hâl terc. i ve eserleri için Sabri Kalkandeler'in gayr-ı matbû' kataloguna b. İst. Üniv. K. Türk. y. 9865. Dīvân-ı Wahbl. Bu K. a nazaran en sağlam ve tam nüshası mezkûr K. nin T. y. ında 5506 No. da kayıtlıdır).

Baş :

... بسم

سبک ایدن شمس و قمر قرصین الهی سنسن

جزء اکسیر قیلان خالک سیاهی سنسن

(1. b)

- Son : چکدی بر آه دیدی تاریخین گوجدی هی وای احمد غازی
(192. b)

Cilt
1055

1172

(بساطی (؟)

Bisâtî (X - XI H. XVI - XVII M.)

Manâkıb'al-Asrâr Baheat'al-Ahrâr

(مناقب الاسرار بهجة الاحرار)

TÜRKÇE

Kitabın eb'âdî : 21.5 x 15.7

Yazı eb'âdî : 15 x 8

Cildi pek fersûde. Baş tarafta kâğıtların alt kısımları yırtık. Üstünde « هذا
پاشا اغا زاده محمد » yazılı. 24. a da, kenarda, « رسالة شيخ صافي رحمة الله عليه الواصعه »

اغا عن اولاد حاجي بكشاش ولى قدس الله سره الجلى والحق ٢ تشرين ثانی سنة ٢٠
kaydı surhla yazılmış. 76 yap. Asıl kitap 55. a da bitiyor. Yazı nesih kırması. Her
s. de 11 satır var. Birçok yerleri, bilhassa, Bursa'da Şâfi'î kadılığıyla takyide
bulunan Sayyid Muhammed b. 'as-Sayyid 'Alâ'ad-dîn'al-Husaynî al-Raḡawî'nin
931 saferinin ilk günlerinde (1524) yazdığı "Miftâḥ'ad-Daḡā'ik fî Bayân'al-
Futuwatî wa'l-Haḡā'ik" adlı Futuwat-Nāma'sine uymaktadır (Bu F. N. için, "İslâm
ve Türk illerinde Fütüvvet teşkilâtı ve kaynaklar" adlı makalemize b. İst. Üniv. İktisat Fak. Mec. Cilt: XI - Sayı: 1 - 4 ten ayrı basım; İst. İsmail Akgün Mat. 1952;
s. 24 - 26; 51 - 55). Erkâna alınmayacak kişiler, dört kapı (şeriat, tarikat, hakikat, ma'rifet), bunların şartları, rehber ve halifelik şartları ve edebleri, tâc, tâca âit inançlar, yola giriş, 'ayn ı cam' âdâbı v.s. hakkında izahat verilen bu kitapta, 13. b - 14. a da, « سلطان شاه عباس ابن سلطان شاه طهماسب (Tahmâsb) ابن سيد شاه اسماعيل » diye Şâh 'Abbâs'ın, Hz. Peygamber'e kadar silsilesi yazılmaktadır. Şâh 'Abbâs, Şafawî'lerin 5. şâhı olan ve Şâh İsmâ'îl'in oğlu Tahmâsb'tan sonra şâh olan Muhammed Hudâ-Banda'yi müteâkiben hükümdâr olan ve 995-1037 de (1587-1628) hüküm süren 'Abbâs-ı Bozorg'tür. 15. b de de tövbe ve telkiyn bahsinde, « توبه قلدیم جمیع مناهیدن هذا شاه عباس ابن شاه طهماسب النندن » denmektedir. Bu kitap, Alevlerce "Büyük Buyruk" ve "İmâm Ca'far Buyruğu", "Manâkıb" diye anılır. Sayyid İshâk Safiyy'ad-dîn'e (735 H. 1334) ve Hatâ'ye (Şâh İsmâ'îl. 930 H. 1524) atf ve isnâd edilmesi, köklü bir geleceğin ifâdesinden başka bir gerçeği belirtmez. İçinde Hatâ'yi'nin, Pîr Sulţân'ın, onun müridi Kûl Himmet'in şiirleri de bulunan bu eserde « شاه دهاز پیر شاه » redifli ve Şâh Tahmâsb'ı (984 H. - 1576) öven ve Oniki İmâm'ı anan bir medhiyeyi hâvî, nisbeten daha sağlam ve 1017 de yazılmış, bir nüshası bizim kitaplarımız arasında ve bu şiirde şâir, mahlasını "بساطی Bisâtî" diye anmaktadır; bu bakımdan biz bu kitabın, hicri X. (XVI) yüzyılda Bisâtî adlı birisi tarafından yazıldığını sanıyoruz. Bir başka nüshasında, 1105 te (1694) vefât eden Şâh Şafiyy-i Tâni'nin (Şâh Sulaymân-ı Şafawî) adı, bir gül-bangte geçmektedir. XI. yüzyılda (XVII) bir başka nüshası da gene kitaplarımız arasında. Her üç nüshada, mevzû' ve bahisler aynı olmakla beraber üçü de, ifâde bakımından birbirine uymadığına göre bu esere, ya yazılırken ilâve ve tasarruflar yapılmıştır; yahut aynı mevzu'lar, birkaç kere yazılmıştır. Âdetâ bir Alevi akaaid ve a'mâl kitabı diyebileceğimiz bu eser, 55. b de bittikten sonra Darvîş Husaynî adlı birisinin, Oniki İmâm'ın muhtasar hâl terc. lerini bildiren bir yazısı geliyor. 57. a da "Tâc-Nāma" adlı bir kitap, 59. a dan sona kadar da "post, hırka, şadd, palheng, huṭba'î tarikat, ahkâm-ı fakr, erkân-ı tarikat, tawba, v.s. hakkında suâl- cevaplı bir yazı var. Yazan bilgisiz olduğundan fâhiş imlâ ve ibâre hatâları yapmıştır.

Baş : الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام للمتقين ...

(1. b)

Son : وحليم ومظلوم اوله محمد على صفتي بودر والله اعلم بالصواب ...

(En sonunda Hatâ'î'nin iki, Pir Sultân'ın iki, Nasîmî'nin iki, Kaygusuz Ab dâl'ın bir nefesi var. 76. b de de şu bozuk ketebe mevcut :)

وقع الفراغ من تحرير هذه الرسالة شيخ صافي قدس الله مره العزيز والله من الحفظ
محمد ابن حبيب غفر الله له في روز اذينه ماه صفر يوم السابع في وقت بين العشاء والنوم
في لواء صاروخان واحد مثنان بعد الف في سنة ١٠٢١

(55. a)

Cilt

1056

1173

جليمي

Halîmî (992 H. 1584) :

Luğât ı Halîmî

(لغات جليمي)

FARSÇA - TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.4 × 14.8

Yazı eb'âdı : 15.8 × 10.2

Üstü ebrî kaplı, sırtı meşin, mukavva cilt. 125 s. Her s. de 21 satır var. Farsçalar surhla yazılmış. Yazı X. asr-ı hicriye âit siyâkate çalar ta'lıyk. Baştan dört s. kadar eksik. 125. a da, ketebe kaydı var ve aynı yap. tan 131. b ye kadar, "الحمد لله الذي زين زمينى (?) بشمار شعور" başlıklı "Kaşîda-i Tan-târâniyya" şerhi yazılı; başlıktaki "الملحى", siyah mürekkeple "الملحى" tarzında tashîh edilmiş, kenara da gene "الملحى" yazılmış. "شعار الاشعار" diye başlıyor; 131. b de, "ملتئم بودر که بر بندۀ سرافکندۀ خطا و محتاج عفو خدا" diye bitiyor. Kaşî'te bu kasîde varsa da Kâsım'dan ve şerhinden bahsedilmiyor (II, s. 1340 - 1341).

Bu lûgat, Luţf-Allâh b. Abî-Yûsuf'al-Halîmî'nin "Niţâr"ından tamâmı ile ayrı (3167 No. ya b.). İlk harf "fasl", son harf "bâb" kabûl edilerek tertiblenmiş. 112. a da "fasl" bitiyor ve "بو قسم ثانيدن گلزار الا" نون باقى گلزار" başlığıyla gene "١٠" ten başlamak üzere "ب" bâbına kadar mastarlar alınıyor ve bu kısım, 125. a da bitiyor. (Müellif için "Târih-i Nazmu nesr'e b. I, s. 258).

Baş : باب الالف آسا اسمك ...

(1. b)

Son ve ketebe : يوزيدن كزنگك والله اعلم ... لكاتبه الفقير مصطفى غفر الله لذنوبهم
في يوم الرابع من شهور شوال المبارك سنة اثني وخمسين وتسعمائة
(125. a)

Cilt
1057

1174

مجموعه

Macmû'a

TÜRKÇE

Cilt eb'âdı : 20.8 × 11

Yazı eb'âdı : 15 × 6.3

Kenarları ve sırtı tâmir görmüş düz meşin cilt. 116 yap; s. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı kötü bir nesih.

I) نتائج الفنون : Naw'î Yahyâ (1007 H. 1598 - 1599) : Naw'î'nin, III. Murad (Saltanatı : 982 - 1003 H. 1574 - 1595) adına, târih, hikmet, hey'et, kelâm, usûl, hilâf, tefsîr, tasavvuf, ta'bîr, rukya ve afsûn, tıb, felâhat, nücum, fâl, tevhîd, mahv, şî'r, lûgat bilgilerine âid mes'eleleri çeşitli hikâyelerle tavihe dâir yazdığı ansiklopedik bir eserdir. Târih kısmında, peygamberlerin meşhurlarını, İran şahlarını, Emevî ve Abbâsî halifelerini kısaca anlatır; Selçuklulardan Osmanlılara geçen ve Ertuğrul'dan Selim b. Sulaymân'a kadar geçen pâdişahları zikreder; Selim hakkında, "م" الله طول راته" dediğine göre (27. b) Naw'î, bu kitabı 982 den (1574) önce yazmaya başlamıştır; bitirmesiye, dibâcede Murad'ın adını andığına göre (4. b) 982 den sonradır. 36. b, 38. b gibi bâzı s. lerde şekiller yapılmak üzere bir miktar yer açık bırakılmış, fakat şekil yapılamamıştır. Başlıklar, "سوال، جواب" gibi sözler surhla yazılmıştır.

Baş : بسم ... حمد في حد احدى ابتدائه كه الف اسم ذاتي هـ. ابتدائه
اوک ...

(1. b)

Son ve istinsâh tar.

فكل الصفو منها قد تكدّر

ونقول تم الكتاب ... سنة ١١٣٦

(89. b)

II) Konya, Kayseri, zimmilerine, bac ve kantâriyyeye, Konya'da Kapân-dakıryk, şem'hâne ve ihtisâba, Karaman eyâletinde yulki ve sürülere, gerdek resimlerine, sipâhiye âid tapu resimlerine, bac resimlerine, Konya kadısı Hacı Ali'nin terekesine, defter-i sultâniye göre zirâaat husûsâtına, çiftliklere, raiyyetin ölümünden sonraki intikal şartlarına, sipâhiye âit hususlara, ortakçılara, ağnâm rûsumuna, sipâhi-zâde, zâviyedâr, imam, müezzin gibi rûsumdan maâf olanlara, Karaman'daki otlak ve kışaklara, Seydişehir'ne, Turgut, Eski İl ve Bayburd'a, Konya'ya tâbi olup Medîne'ye vakfedilen, Ereğli'deki arâziye, Karaman'daki Suğla köyüne ... v.s. ye âit Kanun-nâme. Baş tarafı eksik. Bu eserin bir diğer nüshası, yahut buna benzer ve gene Konya'ya âit bir Kanun-nâme 1942 de vefât eden rahmetli Ferid Uğur'un eline geçmiş ve bu nüshaya kurşunkalemle ilâvelerde bulunmuş, ayrıca 5 s. lik bir kâğıda kurşunkalemle gene bu çeşit yazılar yazıp arasına koymuştur.

Baş : كاكان مقررودر ومتوسط الحال اولنارك جزيره لری

(90. a)

Son : يته كاكانات چكن قبيلندن معدود اولورلر وآت چكن رحمن
ويربرلر تمت سنة ١١٤٣

(11. a)

Cilt
1058

1188

یحیی بن خلیل بن چوپان البرغازی (البرغازی)

Yaḥyā b. Ḥalīl b. Çūpān'al-Burğāzī (al-Burğāzī).

H. VII. yüzyıl XIII - XIV)

Futuwat-Nāma

(فتوت نامه)

Cilt eb'adı : 18.7 × 13.5

Yazı eb'adı : 13 × 8

Sırtı meşin kaplı, üstü bez, mukavva ve yeni cilt. 53 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı hareketli nesih. 18 - 19, 24 - 25, 29 - 30, 33 - 34. ve daha birçok s.leri noksan olduğundan 3 zilka'de 1386 da tarafımızdan yazılıp tamamlanmış ve sonunda, buna âit kayıt düşülmüştür. Bu s.lerdeki satırlar muhtelifdir. Asıl metnin kâğıdı ahari az, samâni renkte, kalın, alt kenarları yıpranmış, yer yer koyu kahverengine dönmüş, surhlar solmuştur. Dikkati çekmesi gereken sözler surhla yazıldığı gibi bâzı kelimelerin üstlerine de surh çizgi çizilmiştir. 1. b de, başta "كتاب الفتوة والمرء" yazısı surhla yazılmış. Yazan ve yazıldığı yer ve târih belli olmamakla beraber yazı, kâğıt ve resm-i imlâ bakımından nihâyet IX. asr-ı hierinin (XV) ilk yıllarına âid olduğu anlaşılmaktadır. Yazı hareketli olduğundan imlâ hurûsiyetleriyle beraber talaffuz husûsiyetini de göstermekte ve bu sûretle kanaatimizi kuvvetlendirmektedir (Diğer nüshaları için "Burgâzî ve Futuvvet-Nâmesi" adlı makalemizin 6 - 19. bu Futuvvet-Nâme hakkında etraflı bilgi edinmek için de aynı M. nin 1 - 36. s. lerine b. Bu makalenin sonunda, türk harflerine çevrilen metni de yayınlanmış ve dil özellikleri ve terimler izâh edilmiştir; s. 37 - 79. İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmuası; 15. cilt, 1 - 4. sayılarından ayrı basım; İst. Ekim 1953 - Temmuz 1954).

Baş : بسم . . . الحمد لله منور قلوب اوليائه بنكت (بنكة) دقائق
معارف الفتوة . . .

(1. b)

Son : اميددركم بو كتابي دوزني ويزني تنكري رحمت ايلسون فاتحه برله
اكالر دعا قلدر انشاء الله تعالى بعون الله وحسن توفيقه وصلى الله على
سيدنا محمد وآله اجمعين والحمد لله رب العالمين

(53. a)

(54. a - b de akaaide dâir ve aynı yazıyla suâlli - cevaplı, başı ve sonu eksik bir risâleden bir yap. var. «ودخى قبر نه بله وارر» cümlesiyle başlamakta, «يعنى نحر» یعنی نحر «وقتلزده ملك جبّار حضر تندن گناهلری» diye bitmektedir. Son yap. olan 55. a da, Fawri'nin bir müsemmeni var;

دم آخرده ایمان دنيده صبر وقناعت وير

misra'ı, her bentten sonra tekerrür etmekte.

بكا يارب جهانده ديمزم ناج خلافت وير

يه سلطان جهانگير ايايوب كلتي رياست وير

beytiyle başlayan ve beş bentten meydana gelen bu şiir,

جميع انبياييله رسول الله حقيقچون دم آخرده ایمان دنيده صبر وقناعت وير

beytiyle bitmektedir.)

Şıdkî Husayn Dada'nin KİTAPLARI

Dişçi Hacı Muḥammad
Dişsöken'in vakfettiği kitaplar (vefâtı. 1959)
Bu kitapların çoğu Sıdkî Husayn Dada'den (1933) muntakildir.

Cilt

1613

1059

بلغ امین محمد

Baliğ Amin Muḥammad (1172 H. 1758):

Kulliyât

(کلیات)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 25.4 × 14.6

Yazı eb'adı : 17.9 × 8.3

Kenarı zencirek cetvelli, üstü mavi ipek keten kaplanmış, şemse yeri açık bırakılmış; iki altın bordürlü şemseyi hâvî mıklaplı koyu kırmızı cilt. Cildin iç yap. 1, her iki tarafta sarı kağıt üstüne zer-efşanlı. Kğıdı sarımsı, az aharlı, üstünde REFTTO, boğa ve ata binmiş adam şekilleri bulunan filigranlı Venedik kağıdı. 85 yap. Her yap. ta 19 satır var. 18. a da kasîde ve târihler bitiyor, 18. b de gazeller başlıyor, 71. b de gazellerden sonra bir muhammes var. 72. a 73. a da "Berber-Nâma", 73. a - 74. a da "Ḥammâm-Nâma", 74. a 75. a da "Ḥayyât-Nâma", 75. a - 76. a da "Kaş-gar-Nâma-i dil-düz". 76. a dan sona kadar kıt'alar, rubâiler ve beyit ve müfredler var. İlk yap. ta biraz bozulmuş rokoko tarzı müzehheb bir başlık ve her iki s. de, kenarlarda kalın, mısra' aralarında ikişer ince altın cetvel mevcut. Öbür s. lerde surh cetveller var. Yazı ta'lyk.

Baş : ... بسم
صولمزدی ابد سنبیل فرخال محمد جنت گلیدر تازه رخ آل محمد
(1. b)

Son : گذشته وقعه‌لری جمله ابلیوب تبلیغ
یگان یگان سکا تفهیم ایدر سبیل بلغ
(85. a)

(Beliğ divânı 1258 de 1st. da, Takvîm-i Vakayî" Mat. da basılmıştır. Bu basım, sırasıyle "Kaş-gar-Nâma, Hammâm-Nâma, Barbar-Nâma-Hayyât-Nâma" de olduğuna göre Kulliyât" tır.)

Cilt

1000

1615

?

Risâla-i Bahâ'îyya

(رسالة بهائيّة)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 17.5 × 12

Yazı eb'âdî : 11.3 × 6.7

Üstü kâğıt kaplı, sırtı ve yanları meşin mukavva cilt. 201 yap. Her s. de 15 satır var. Yazı kötü bir nesih. Âyetlerle hadislerin ve husûsî adların üstleri surh çizgiyle çizilmiş. H'âca Bahâ'ad-dîn Nakş-band'ın (791 H. 1388 - 1389), Nakşî ulularının hâl tercelerine, menkabelerine ve Nakş-bandiyya'nın husûsiyyetine ve sülûküne dâirdir. Müellif, dibâcede kendi adını anmadığı gibi içinde geçen, hattâ bâzıları gazel, bâzıları mesnevî tarzında ve uzun olan şiirlerin hiçbirinde de mahlası yoktur. Sındaki,

ذرة افتاده يم يارب رفعت وير بكا ايليم خورشيد روحانيتنه اقتران

beytindeki "rif'at" da, bizce risâle sâhibinin adı ve yâ mahlası olamaz; "zerrenin, ruhâniyet güneşine iktirâm için rif'at" istenmektedir ve kelimenin lûgat mânâsı ka tedilmektedir. Bir mukaddime, beş fasıldan meydana gelen risâlenin son kısmı, Bahâ'ad-dîn Nakş-band'ın hâl tercemesine ve menkabelerine tahsis edilmiştir.

İst. Üniv. K. de Türkçe yaz. larda 2154 No. da kayıtlı nüshanın 171. b. s. inde gene Nakşî sülûküne âit türkçe bir bahis var ve bu bahis, 186. b. de bitiyor. Bu bahis, Erzurumlu İbrâhîm Hakki'nın (1186 . 1772 - 1773), "Ma'rifat-Nâma"sının 443 - 450. sahifelerinde mevcuttur (*Bulak basımı*). Belki "Risâla-i Bahâ'îyya" da İbrâhîm Hakkî' mensuplarından birisindir; kesin birşey söylemeye imkân yoktur.

Baş : بسم ... حمد بی نهایته وشکر بی غایه اول مظهر مکنونات وموجد
معد ومات اولان ...

(1. b)

Son ve ketebe :

ذرة افتاديم يارب رفعت وير بكا

ايليم خورشيد رؤيتنه بنده اقتران

الحمد لله على التّمام وعلى آله العظام تحت الرّسالة الشريفة النقشبندية

بهمت عزيزنا المحترم الفاضل المحقق والعارف المدقق في سنة 1197

كتبه الفقير الحقير المحتاج الى رحمة ربّه الغفور السيّد خليل الصّبري

غفر الله له ولوالديه والاساذهما (ولاستاذهما) ولشايخهما ولمن احسن

اليهما ولمن قرا فيه سنة ثمان وخمسون وماتين والى الف من هجرة النّبىّ

صلّى الله تعالى عليه وسلّم

(220. b)

(Bu nüsha, bir hayli yanlışla doludur. R. B. İst. da Ebûs-Suûd Caddesindeki Hukuk Mat. da 1328 de, Nusrat Kitaphânesi sâhibi Nasrullah Bahâî tarafından basılmıştır. Matbûu, doğru bir nüshadan basılmıştır ve son beyit,

ذرة افتاده يم يارب رفعت وير بكا ايليم خورشيد روحانيتنه اقتران
şeklinde; s. 225. 1653 No. ya da b.)

Cilt

1061

1617

صدق حسين دده

Sıdkî Husayn Dada (1352 H. 1933)

Macmh'at'al-Hak'-iik

(مجموعة الحقايق)

TÜRKÇE

Cilt eb'âdî : 24.5 × 19

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Âdi mukavva ciltli, kenarları meşin; kâğıdı mavî, çizgili ince kâğıt. Birçok yerleri yıpranmış, yırtılmış, erimiş. 96 yap. Yazı ta'liyk. Başlıklar ekseriyetle surh; satırlar muhtelif. Mecmûada ilâc tertipleri, hadisler, Hz. Ali hakkındaki hadisler, sülûk makaamâtı, hatim duâları, "Raşahât"tan alınmış hâl tercemeleri v. s. var. Mühimlerini yazıyoruz :

Gulbâng-i Sefer (2. b), Hz. 'Âli hakkındaki hadisler (4. b - 18. a), 1914 te seferberliğe iştirâk eden Mevlevî gönüllülerine verilmiş olan sancak Konya'ya gelince edilen duâlar (27. b), Mesnevî icâzeti (29. a), evrâd icâzeti (36. a), Melâmiyye-i Nûriyyeden İstanbullu Ali Rızâ'nın (1321 H. 1903), Mirefteli Hulûsî'nin (1302 H. 1885), Nâzım'ül-Hikem Hamdî'nin (1338 H. 1919) şürleri (67. a - 69. a), Bursalı Tâhir'in (1343 H. 1924) Karagöz oyununa dâir "Hayâl-Karagöz" adlı bir yazısı (92. b - 93. a), İmâmiyye (Ca'fariyya - İtnâ-'aşariyya) mezhebine göre abdest, abdesti bozan şeyler, ezan, ikâmet, namaz, namaza âit ahkâm (94. a - 95. b)

(Sıdkî Dede'nin elyazısıdır. Ali Rızâ'nın hâl tercemesi için "Melâmilik ve Melâmilikler" adlı eserimize b. İst. Üniv. Türkiyat Enst. yayın. İst. Devlet Mat. 1931, s. 331-336; Mirefteli Hulûsî için aynı esere b. s. 315 - 317. Nâzım'ül-Hikem Hamdî Ahmed için ay. s. 320 - 322; Bursalı Tâhir için de gene, s. 328 - 330 a b.)

Cilt

1062

1620

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.5 × 13

Yazı eb'âdî : 17.5 × 8.5

Kenarı çift cetvelli, ortası çiçek demeti motifli koyu kırmızı cilt. 39 yap. 40. yap. tan 56. yap. a kadar boş. Mesnevîhân Sıdkî Husayn Dede'nin (1352 H. 1933

- Baş : ... الحمد لله الذى انبت دوحه العلم فى صدور العلماء
(1. b)
- Son ve ketebe : والحمد لله الذى بنعمته تم الصالحات وانا الفقير المحتاج ... السيد
سليمان فهمى القيصرى غفر الله ... سنة اربع وعشرين وثلاثمائة والف
من هجرة من له العز والشرف
كتبه حسن حسنى
(Mühür : سليمان ١٣٢١)
(11. a)

Cilt
1064

1623

محمد نور العربى

Muhammad Nūr'al-'Arabī (1305 H. 1888),
İbni 'Arabī (638 H. 1240)

مجموعه

Macmū'a

Cilt eb'adı : 17.2 x 12

Yazı eb'adı : Muhtelif.

Al-elâde bez kaplı cilt. İçindeki s.ler ciltten kopmuş. Mavi çizgili defter. 1. a da ta'hyikle "حسين" yazısı sülüs ve "ملك فقير مشغوف بولانا قدسنا الله بصره الاعلا" imzâsı var. S. lerdeki satırlar muhtelif. Yazı ta'hyik ve Sıdkı Dede'nin. Birçok yerlerde terimlerin üstleri sūrla çizilmiş. Başlıklar ve şerhlerde metinler, kırmızı mürekkeple yazılmış

I) سیر التوحید Sayr'at-Tawhîd. Ar.

- Baş : ... الحمد لله الذى اصطفى سيدنا محمد المصطفى ...
(1. b)
- Son : ينال بالوراثة الحمديّة والحمد لله على التّمام والصلوة على النّبىّ
وآله عليهم السّلام
(2. a)

(Sülûk merâtibinden bâhistir. "Melâmîlki ve Melâmîleri" de, arapça eserleri arasında 14. risâledir; s. 288).

II) شرح اذان محمدى Şarḥ-i Azân-ı Muḥammadî. Türkçe.

- Baş : ... بسم الله تعالى به حمد وثنا اولسون كه اذان محمدى فى شعائر
اسلامدن ...
(3. b)

- Son : وشاهد عين مشهود اولن اوزره لا اله الا الله اوقنور والله الهادى :
(4. a)

(Ezânî, sülûk merâtib ve makaamâtına tabîyy eden bir risâledir. "Melâmîlik ve Melâmîler", de, türkçe eserlerinin 19. sudur; s. 289).

III) Muḥaddimatu li Maṭâli'ı Fuṣûṣ'al-Hikam. Ar.

- Baş : ... حمد لله و صلوة عليه وبعد فيقول كثير المساوى محمد :
الشّر قاروى السّاكن بلسكوب
(5. b)
- Son : ولا اله غيره فسبحان من جعل ظهوره حجاب ذاته والحمد لله
على التّمام
(6. b)

(İbni 'Arabî'nin "Fuṣûṣ" unu telhîs yollu yazılmış bir risâledir. "Melâmîlik ve Melâmîler", de ar. eserlerinin 6. sudur; s. 288.)

IV) Risâla'ı Şalîhiyya. Türk.

- Baş : ... معلوم اوله كه تجليات التّبه اوچدر
(8. b)
- Son : بالذات تلقين ايدرسه ذوق آليز والا ذوق آلهمز
(13. a)

(Halîfelerinden Sâlih'e ithâfen yazılmıştır. Makaamat-ı fenâ ve bakaay-ı telkîyn ta'rîfâtını havîdir. M. ve M. lerde T. eserlerinin 34. sū; s. 290. İstipli Sâlih için aynı esere b. s. 311 - 312.)

V) Murşid'al-'Uṣṣâḳ. Ar.

- Baş : ... الحمد لله الذى تجلّى بذاته لاحبابه العشاق ...
(14. b)
- Son : تجمعت الاضداد فى واحد لها وفيه ثلاثت فهو عنى ساطع
(Tevhîd merâtibini anlatır; M. ve M. lerde 17. eseri; s. 288.)

VI) Kamāl'ad-dîn Muḥammad (Ḥarîrî-zâde. Sayyîd. 1299 H. 1882) : Muhammad Nūr'un bâzı sözleri.

- Baş : العارف بالله مولانا ومرشدنا الشيخ الكامل المكنى ...
(17. b)
- Son : وسالكك نهائى متتهنك بدايتيدر فافهم
(19. a)

(Murşid'al-'Uṣṣâḳ tebyiz edilirken Muḥammad Nūr'un söylediği sözler. Kamāl'ad-dîn Ḥarîrî zâde hakkında "Melâmîlik ve Melâmîler" e b. s. 326 - 327).

VII) M. N. : رسالة الغوثية في شرح الدرّة الثّنية Ad-Durrat'at-Taniyya fi Şarhi Risālat'al-Gawṭiyya. Türk.

Baş : بسم . . . الله قال الشيخ الأكبر والمسك الأزفر (20. b)

Son : وياخود ذات ايله تكبيري اوليوب اوکسه نك صلاتي لعب اولمش
اولور قال النبي صلى الله عليه وسلم لا صلوة لمن لم يكن الله في قلبه
والسلام على من اتبع الهدى قدّم الشرح . . .

(41. a)

(M. ve M. lere, türkçe eserlerinin 2. sidir; s. 289.)

VIII) Risālat'al-Gawṭiyya. Ar. رسالة الغوثية Ibnī 'Arabī ابن عربي

Baş : بسم . . . قال الله تعالى يا غوث الاعظم . . . (41. b)

Son : لمن ليس له عندي معراج وهو المحروم عن الصلوة (45. a)

(Son yap. ta I. 'A. nin ve Muḥ. N. un ölüm târihleri ve gömüldükleri yerler yazılıdır.)

Cilt

1065

1627

Hastalıklara okunmak üzere mürettep Âyât-ı Kerime
ve Ibnī 'Arabī'nin Şalât-ı Fayḍiyya'si

Cilt eb'adı : 17.5 × 11.5

Yazı eb'adı : 12.8 × 7.3

Koyu kırmızı, kenarları altın zencirek ve iki ince cetvelle çevrili, ortasında sümbül şemseyi muhtevî mahfaza içinde, aynı renkte ve aynı meşinden, ortaları küçük papatya şemseli, kenarları dıştan iki, içten bir ince altın cetvel içinde zencirekli, mıklaflı cilt. İlk iki yap. ta Süre-i Fâtîha ve Süret'al-Bakara'nın ilk kısmı. Bu iki s. rokotonun pek güzel bir örneği olan tezhible müzeyyen; bu tezhiblerde kakmalar da mevcut. Sonraki s. ler bir surh, iki dış, bir iç siyah cetvel içinde ince altın cetvelle çerçevesli. 17 yap. Son yap. ta, aşağıda rokoko tarzı dallar ve çiçekler var. Her s. de 13 satır. Duraklar altın benekler üstünde çeşitli ve kakmalı motiflerle bezenmiş. Yazı güzel bir nesih. İlk kısmın, okundukça üfürülecek yerlerinde, surhla ve kenarları dantel şeklinde kakmalı ince altınla çevrili "ab" sözü yazılı. Yazı harekeli.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين (1. b)

Son ve ketebe : وصل الله تعالى على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم أمين حرره المذنب عثمان الحمدي السلوي بن احمد الشكري بن حافظ ذين (böyle) العابدین غفر الله ذنوبهما ولا يوبه أمين في غره م سنة ١٣١٤

(12. a)

(12. b - 13. a boş. 13. b de Besmeleyle "Şalâtı Fayḍiyya" başlıyor ve 17. b de bitiyor. Aynı yazıyla, fakat ketebe yok. Bu şerhin adını, Osman Yahia, "Macallî-z-Zuhrâ fi Şarhi's-Şalât'al-Kubrâ" diye kaydetmektedir; Histoire et classification de L'oeuvre d'Ibn 'Arabî; Enstitüt Français de Damas yayını; Damas-1964, s. 471-472; 702 No. lu kitabın 2. No. su Bulunduğu Kütüphaneler, diğer şerhleri için 471-472 s. lere b. Bzde de adı aynıdır; Melâmîlik ve Melâmîler; arapça eserleri; 1. No. s. 287).

Cilt

1066

1629

عندليب (اسعد فائق)

'Andalib (As'ad Fâik. 1320 H. 1902)

Maḥşar'an-Nafâ'is

(محشر النفائس)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı 20.5 × 13

Yazı eb'adı Muhtelif

İslâf ve meâsirin adıbânk آثار منظومه ومنتخبه «انتخبه» كالتسيز. Kâğıt kapağında

لرینی حاویدر. معارف نظارت جلیله سنک رخصت رسمیه سنی حائزدر. استانبول ١٣٢٣
بیک اوچوز یگری درت سنه سنده ادونه ده ایکن یازدم ٢٣ ایلول سنه عمر لطفی :
var : 2. b 6. a da mensûr
var : « ایلول ٢٣ سنه ١٣٢٣ روی ١٦ ربیع الآخر سنه ١٣٢٥ عربی
yazılar var, sonda nin imzâsı ve mührü mevcut. Sonra H'âca Tahsîn'in
(1298 H. 1880 - 1881),

کتاب عالمگ اوراقیدر ابعاد نامحدود

m sra'yle başlıyan meşhur kıt'ası, 'Abd'ar-Rahmân Fahmî'nin (O. M. II, s. 339)
'Şiir-Sâir" başlıklı mensûr bir yazısı, 'Alî Rûhî'nin (1308 H. 1890 - 1891. O. M.
II, s. 332 - 333) bir gazeli, 'Alî Tawfîk Pâşâ-zâda Calâl Pâşâ" n (1321 H. 1903.
Aynı; s. 133) bir na'ti, Yûsuf Ziyâ Bek adlı birisinin "Gece rûy-ı deryâda" adlı bir
nesri var. Bu yazı, bir kıt'ayla son buluyor ve bu kısım 8. a da bitiyor. Bu yaprağın
sonuna, «عکسته، ترسته» yazılmış. Bundan sonra defter, ters çevrilinece öte yandan

başlıyor. 1. yaprakta, «عشر الثفائس شعرا وادباى مشهوره دن عوفى بگك ائرى محرى» yazısı var. Yenişehirli 'Awnî'nin (1301 H. 1883 - 1884. O. M. II, s. 331 - 332), Kûbba-ı Hâdîr hakkında yazdığı kasîde, 5. b. ye kadar devam ediyor. Sonra Rızâ Tefvîk'in (1344 H. 1925), "Secde" başlıklı ve sonunda, "Koska 14 nisan 1312" kaydını havî, "Servet-i Fünun", tarzında bir şiiri, "ع ح" imzâlı "Tecellî yahut Tesellî" adlı bir şiir, Muallim Nâci merhûmun (1310 H. 1893) "Hayâl-i Muakkib" adlı bir şiiri, Hersekli Ârif Hikmet'in (1311 H. 1903) "Bahâr" başlıklı bir gazeli, Adanalı Ziyâ'nın (1351 H. 1932) bir gazeli var ve bu kısım da 10. yaprağın b s. inde bitiyor. Her hâlde 'Andalib mahlasını kullanan As'ad Fâik, bu şiirleri toplamış, Ömer Lutfi adlı birisi de bastırmak üzere ruhsatını almış, yahut almiya teşebbüs etmiş, fakat böylece müsvedde hâlinde kalmış olacak. Yazı rık'a.

Cilt

1067

1630

طاهر (بروسلى)

Tâhir (Bursalı. 1343 H. 1924)

Manâkıb-ı Hâdîr'tas-Sayyid Muḥammad
Nûr'al-'Arabî al-Malâmî wa Bayân ı Malâmat
wa aḥwâ-li Malâmiyya

(مناقب حضرت السيد محمد نور العربى الملاى و بيان ملامت

واحوال ملاميه)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'adı : 15.7 × 10

Yazı eb'adı : 13.5 × 9

Üstü bez kaplı, sayfeleri çizgili mektep defteri. Şıdkî Husayn Dada'nın elyazısı; ta'hyk. 72 yap. Satırlar muh.

Baş : بسم ... بعد اداء ماوجب علينا بوكتاب دوت فصل اوزره مرتبدر
(1. b)

Son : افتخارمله نوله چرخه مباهاات ايتسم
ينه خاك قدم خواجه محمد نورم
حمدى بك
(52. b)

Bu eserin sonunda, Ali Rızâ'nın (1321 H. 1903) Muhammed Nûr'a bir kâsidesi, Nâzımül-Hikem Hamdî'nin (1338 H. 1919) aynı mazmunda bir kıt'ası var. 53. b. den 58. b. sonuna kadar M. N. un Niyâzi şerhinden bâzi parçalar, 59. b - 61. a da aynı zâtın "رسالة فى بيان الحقيقة والحجاز والكنایه" başlığını taşıyan arapça bir risâlesi, 62. b den 66. b. ye kadar gene onun arapça "كتاب الرشاد فى المبدأ والمعاد" 1. 67. b-68. a da, "شرح حقائق الاشياء" adlı arapça risâlesi, 68. b. den sona, yâni 72. b. ye kadar tasavvuf hakkında, kimin olduğu bilinmiyen bir manzûmeyle bazı fevâid var (Bursalı Tâhir, Ali Rızâ ve Nâzımül-Hikem için "Melâmilik ve Melâ-miler" e b; s. 328 - 330, 331 - 336, 320 - 322. Ali Rızâ ve Nâzımül-Hikem için O. M. e de b. II, s. 208 - 211, 157 - 159).

Cilt

1068

1631

بالى (صوفىلى)

Bâli (Sofyalı. 960 H. 1552 - 1553)

Aṭwâr-ı Sab'a

(اطوار سبعة)

T Ü R K Ç E

Cilt eb'adı : 23 × 17.5

Yazı eb'adı : 17 × 10

Üstü bez kaplı ve tuğralı mukavva cilt. Adı mektep kâğıdından meydana gelmiş defter. İsi fazla mürekkeple yazılmış; satırlara parmak sürülünce hemen siliniyor. 20 yap. Halvatiyya'nın ve esmâ ile (bilhassa yedi isimli) sülûk görenlerin yollarının mebnâsı olan "Aṭwar-ı Sab'a" dan bahseden bir risâledir. Yazı rık'adır her s. de 15 satır var.

Baş : بسم ... الحمد لله ... اى طالب حق معلومدر كه بنى آدم جزئيات
اعتباريله فى نهايه اطواردن مركبدر

(1. b)

Son : بوطور اصل ائلردن ظهور ايتدكيچون والله سبحانه وتعالى اعلم
(20. b)

21. s. de محرز فقير فى باب المولوية قطمير ايكنجى اردوى همايون لوازم ايكنجى «شعبيه مىمدىرى مثنوى خوان - حسن خالد» yazısı ve imzâsiyle Sofyalı Bâli'nin muhtasar hâl tercemesiyle Gülşeniyeden olup 1151 de (1738 - 1739) vefât eden Sazâ'î Hasan'ın dâmâdı olan ve 1166 da (1752 - 1753) Edirne'de vefât eden Musallim tarafından şerhedilen "Aṭwâr-ı Sab'a" manzûmesini, «حالا ادرنده جالس» diye övdüğü Şayḥ Şaraf'ad-dîn tarafından bastırıldığı ve bu nüshanın da o manzûmeye ve şerhine «مناسبت تاممى» bulunduğu meâ' تقدیمی مشارالیه طرفندن استدعا قلنمش اولسبله تقديم قلنمشدر فى» yazılmış ve «۲ شعبان سنه ۱۳» yazısı ve kenarda gene Hasan Hâlid'in ta'hyk yazıyla yazdığı şu beyit var :

نه بجای برك سبزست خط من خالد مگر

با چنین تیره صدف در ثمن آورده ام

Şaraf'ad-dîn Şu'ayb, 1329 da (1911) Edirne'de vefât etmiştir (O. M. I, s. 99, 166). H. Hâlid'in bir de "İşlâhât-ı Maşâyih" adlı kitabı vardır (1671 No. ya b.).

Cilt

1069

1633

شمعی

Şam'î (1009 H. 1600 den sonra) :

Şarh-i Gulistân

(شرح گلستان)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 18.5 × 13

Yazı eb'adı : 15.5 × 8.7

Üstü bez kaplı âdi mukavva ciltli. Nâ-tamâm. Başı eksik olduğu gibi 9. b ve 23. b den sonra da noksan var. Yazı, X. asr-ı hicrînin ikinci yarısı ile XI. asrın başlarında görülen siyâkate çalar ta'hiykı. 62 yap. Her s. de 21 satır var.

Baş : از دست وزبانی که بر آید کیمک التدن وکیمک دیلندن کلور یعنی قادر اولور

(1. b)

Son : یا ناظرآ فیہ سئل اللہ مرحمتہ (böyle) ای بو کتابہ نظر ایدن کسه یعنی بو کتابی او قویجی اللہ تعالیٰ حضرتلرندن مرحمت طلب ایلہ واستغفر لکاتبہ

(62. a)

(Ciltlenirken bir satır kesilmiş; ancak baş tarafta yazının izleri var. 4921 No. ya da b.)

Cilt

1070

1634

Nakşî İcâzat-Nâması ve tedrise dâir İc.

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 19.5 × 13

Yazı eb'adı : 16.5 × 11

İstanbul'da yerleşmiş olan Hâfız Muḥammad b. Maḥmūd'a verilen Nakşî icâzetiyle aynı zâta verilen tedris icâzeti. 19 yap. Her s. de 13 satır var. İlk iki s. de dışlarda bir surh, iki siyah cetvel, içerde bir ince altın, bir de kalınca siyah cetvel içinde 4 m. m. kalınlığında altın cetvel. İlk s. de lâcüverd ve altın üstüne beyaz, surh ve mavi renkli karanfil ve mine motifleriyle, kenarı kakmalarla müzeyyen, devrinin üslûbunu gösteren pek güzel tezhibli bir başlık var. İlk icâzet-nâme 11. b de bitiyor. 12. a da icâzet-nâme verilen Hâfız Muḥ. b. Maḥ. la beraber 1st. da icâzet alan ondokuz kişinin adları var. 12. b de ikinci icâzet-nâme başlıyor. Bunun başlığı ayrı bir tarzda, kakmalı, tahrirli ve gerçekten de güzel. Bütün s. lerin kenarları, dışta bir surh, iki siyah, içte bir siyah cetvel içinde ince altın cetvelle çerçevesi. Duraklar mine tarzında zemini altın, yeşil, beyaz, surh ve siyah beneklerle ve kakmalarla müzeyyen. Yazı, bâzı yanlışları olmakla beraber güzel bir nesih ve harekesiz.

İlk kısmın başı :

(1. b)

Sonu : لما يرضاه الله تعالى والسرور في الدارين وحسن الختام وصلى الله على سيدنا محمد واصحابه البررة الكرام

(11. b)

✱

Bunun altında, icâzet-nâmeyi veren, Hatm-i H'âcagân'da okunacak âyetlerle salavâtın adlarını ve adedlerini, « الشريعة البيضاء » عبد الرحمن الخلوصى ابن جعفر الجوازى من قصبة وان المعروف بخطيب زاده ... . yazısıyla de adını ve icâzet verdiği yılı yazmış. En altta dört ayaklı bir masa üstünde Nakşî tacı resmi ve destârın ortasında ta'hiyke dâirevî « عبد السيد عبد الرحمن خلوصى » mührü var; iki yanına altınla gül demeti resmedilmiş. 12. a da, « هذه شجرة شركائى الذين استجرتنا » diye başlayan yazı var ve 1296 cumâdülâsımın 18. cumua günü, Rûmî 27 snisan 1295 te (1880) icâzet alanların adları, altta yeşil dâire içinde « عبد الرحمن خلوصى » adı, yeşil çizgilerle bir ağaç şeklinde resmedilmiş. Her ad, yeşil bir dâire içinde ve çizgilerle vazifeleri de yazılı.

İkinci kısmın başı : بسم ... الحمد لله الذى جعل لهذه الاممة سبلا للخيرات ...

(12. b)

Sonu : وسند السيوطى مر مفصلا

(19. b)

(Bunun altında gene 'Abd'ar-Rahmân Hulûşî'nin elyazısı ve mührü var.)

Cilt

1071

1639

احمد بيجان

Ahmad Bîcân (859 H. 1454 - 1455)

Durr-ı Maknûn

(در مکنون)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23.8 × 15.5

Yazı eb'adı : 17.8 × 12.3

Üstü kâğıt kaplı, sırtı meşin mukavva ve fersûde, mıklaplı cilt. Kâğıdı filig ranlı âdi. 117 yap. Her s. de 15 satır var. İlk yap. a numara atılmamış. Yazı harekeli

بسم ... اما بعد بلکل کم حق سبحانه وتعالی جلّ وعلی احددر :
قادردر ...

(Ilk yap. b)

Son ve ketebe : اول وعدی الہی لطفکله یرینه کتورہسین بکتک وفضلک ...
کتب الحروف السّید علی سربواین درگاه عالی کتخدای ممش پاشا
محافظ نیش تمت کتاب ... من رجب الفرد فی يوم خمسة وعشرين
سنة والف مائین ثلاثین وثلاثه سنة ۱۲۳۳

(117. b)

(Kütüphanelerimizde birçok yazması bulunan ve göklerden, meleklerden, yıldızlardan, peygamberlerden, pâdisahlardan, kıyâmet alâmetlerinden v.s. den bahseden bu kitabın baş tarafındaki Hamdele ve salvele kısmı yoktur; İst. Üniv. K. de türk. yaz.-larda 5874 No. da kayıtlı nüshada bu kısım 1 s. sürmektedir.)

Cilt

1072

1643

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 20.5 × 14

Yazı eb'âdî : 14.

Sırtı meşin, üstü ebrî kaplı, mıklaplı âdi mukavva ciltli. Kağıdı kalın, aharlı venedik. 94 yap. S.lerin kenarlarında surh cetvel var. "آیه، الحدیث، حکایت" gibi sözlerle baplar surhla yazılmış; bâzı cümlelerin ve adların üstleri surhla çizilmiş. Her s. de 15 satır var. Yazı nesih.

ترجمة انيس المارفين: Tâci-zâda Ca'far Çalabî (920 H. 1514) Tarcama-i Anis'al-Ârifin. Anis'al-Ârifin, Kâsım-ı Anwâr'ın mesnevî tarzında manzûm bir eseridir. 3 s. lik mensûr bir mukaddimeyle başlar; tevhîd, na't ve maârifât âit istilâhattan sonra nefis, mâhiyyeti, nefis-i emmâre, ucb ve tekebbür, riyâ, riyânın kötülüğü, riyâkâr âlim, buhl, emel, aşk, akıl, ruh ve kalb, kalb sıfatları, aşk ve akıl, safâ ve rûh, aklın irşâdî, aşkın kemâli ve tevhîd, şem'le ateş, sâliklerin makamı ve sıfatları... bahislerini ihtivâ eder. Nüshanın başında, "ترجمة انيس المارفين..." diye surhla adı yazılmıştır. Kaşf, Ca'far Ç. nin, bu eseri, vezîr 'Ali Pâşâ'nın emriyle türkçeye çevirdiğini yazdığı gibi (I, s. 198) kendisi de dibâcede bir manzûmeyle bunu tesbît eder. Ali Paşa, 917 de, Şeytankulu savaşında şehid olan Hâdim 'Ali Pâşâdır (Sicill, III, s. 495).

Baş : باب اول خصايل خرد وفضايل خردمندددر ابکی قسمه منحصردر
(1. b)

Son : اگر عقوبت آنکه دخی قادر اولورسه اتمیه و اگر عقوبت ایدرسه
عدل تمام عفو ایدرسه دخی فضل خاص اولا تمت الكتاب بدون الله
(71. a)

Bu eser, Anis'al-Âri in'in tasarrufla ve tevsiian tercemesidir ve ayrı bir te'lif mâhiyetindedir. Nüshada 8 s. tutan dibâc, 'Ali Pâşâ bakkındaki manzûm medhiye ve fihrist yoktur (İst. Üniv. K. Türkçe yaz. No. 834. Anis'al-Ârifin, 2604 No. da da var; Kataloğumuda bu No.ya b.).

II) عال 'Ali (1008. H. 1600) : مرآة العوالم Mir'ât'al-'Awâlim (Türkçe).

Baş : بسم ... سپاس بسیار اول صانع کردگار وخالق پروردگار جناب :
شريفته که ...

(71. b)

Son : وختام قرآنده (قرائتده) رجا اولنان فاتحه شریفه مصنف روحندن
دریغ قلمیه ...

(94. a)

Yaratılışı ve peygamberlerin mu'cizelerini muhtasaran nakleden bu kitap için K. Süssheim'in, İslâm Ansiklopedisi'ne yazdığı Âli mad. e b. cüz. 4, İst. 1941, s. 305. Bu mecmûa, 1947 de ölen ve Konya'da, Kara imam diye tanınan adam eline geçmiş, solmuş mürekkep zannını vermek için kendi terkihi olan mürekkeple kitabın sonuna, sağ kenara, «الحمد لله على التمام ولرسول افضل السلام سبعين سنة» yazmış, en sol kenara, «قد وقع الفراغ في اليوم الخامس شهر شعبان المعظم سنة ١٢٧٠» yazmış, en sona da «١٠٢٧ ميلادی عيسى» kaydını kondurmuştur. 920 de vefât eden Tâcizâde'nin tercemesiyle 1008 de vefât eden Âli'nin eserine hicri 670 yılı yazan ve yazısı, bilenlerce tanınan bu zât, daha böyle bir hayli uydurma târihler, hattâ Derviş Hasan b. Seyyid Kasım-ı Kadiri adını taktığı muhayyel birine atfen 930 da yazılmış gösterilen vezinsiz, bombozuk bir cönk, 1121 de gûyâ Kaşfî adlı birinin tezkiresi, Hâkî cönkü, Selçuk Şeh-nâmesi gibi düzme kitaplar yazmış, şuna-buna satmıştır (Yunus Emre ve Tasavvuf adlı kitabımıza; İst. Remzi K. 1961; s. 77 - 79; Eskişehir Yunus Emre Derneği yayınlarının 5. kitabı olan "Yunus Emre ve yattığı yer" adlı eserimize b. Eskişehir - Güzelîş Mat. 1963; s. 20 - 22).

Cilt

1073

1648

مجموعه

Macmû'a

Cilt eb'âdî : 17.9 × 11.5

Yazı eb'âdî : 11.2 × 6.5

Âdi, üstü kâğıt kaplı, sırtı bez, mukavva cilt. 149 yap. Muhtelif kişiler tarafından nesih ve rûk'ayla yazılmış mecmua. S. lerde satırlar muhtelif. Niyâzi'ye âit risâleler 1259 da (1843) Halil Rüşdi adlı biri tarafından yazılmış (56. a).

V) Du'ā'u Ricāl'al-Gayb. Ar.

Baş : بسم ... السلام عليك (عليكم) يا أرواح المقدسة ...
(56. b)

Son : وسلمكم الله في الدارين بجاه محمد وآله وصحبه أجمعين تمام
(56. b)

VI) Murākaba'ya dâir bir yazı. Türk.

Baş : بسم ... بعده حمد وثناء معلوم اوله که
(57. a)

Son : وکیجه لرده مراقبه اقریت ایلله والسلام دده سلطان احمد افندی
(57. b)

VII) Niyâzî: Yûnus Emre'ye atfedilen

چیتدم اریک دالنه انده یم اوزیمی

بوستان امی قاقیدی در نه یرسن قوزیمی

matla'lı şî'rîn şerhi (Şiir 60. a - b de Türk.).

Baş : یو بیتن مراد اولدر که هر شجره بردلو ثمره سی اولور
(60. b)

Son : وبوقصیده اغرب الغرایبندر مثلی کلمدیکنندن انجیق یونس امره یه
مخصوصدر قدس الله اسراره تحت سنه ۱۲۵۹
(71. b)

(Bu risâle taşbasmasıyle harekeli olarak 1st. da basılmıştır.)

VIII) Niyâzî: Aşrâ't-ı Sâ'at, Türk.

Baş : بسم ... هدیگرن اولمان ذوالاحسانه اولسونکه
(72. b)

Son : در انجمن فرق نهان خانه جمع بالله همه اوست ثم بالله همه اوست
(90. b)

(Aşrâ't-ı Sâ'ati enfüse tatbiyk eden bir risaledir; 1st. Üniv. K. Türk. yaz. larında, 6374 No. daki mec. da 87. b - 89. a dadır.)

IX) Niyâz : Tasavvufi ve sülûkten bahseden türkçe bir risâledir.

Baş : حضرت مشارالیهک اشبو مرخله تحریر اولنان بیته علی طریق الشرح
اصحاب طریق وارباب سلوکه اشارت بیوردقلری نقایس قدسیه اریدر
(90. b)

I) Lubb'al-lubb. Türkçe. İsmâ'il Hakkî (1038 H. 1725):

Baş : الحمد لولیه ... اما بعد بوسالته نک تحریرنه باعث وبادی
(1. b)

Son ve ketebe : مراد ایدن انسان کامل اتکنه یابشسون من لم یلق لم یعرف تحریر
ایله اولماز حرره هذه الرسالة با یدمحمد صادق وتم فی اواسط جمادی الاخر
العظیم السنه تسعه وخمسين ومائین والفر
(41. b)

(İbnî 'Arabî'nin bir sözünü şerheden bu risâlenin basmaları vardır.)

II) Nakş-bandiyya-i Halidiyya-i Mucaddidiyya'den Al-Hacc Dıyâ'ad-dîn 'Alî ve Muḥammad Cān'ın tarikat silsileleri. Ar.

Baş : بسم ... اللهم یا حی یا قیوم یا بدیع السموات والأرض
(42. b)

Son : وصلى الله تعالى على محمد المبعوث رحمة للعالمین وعلى آله وصحبه
أجمعین تحت الحروف
(45. a)

III) Nakşıyya zikri. Türk - Ar.

Baş : بسم ... لطائف سبعیه متوجه اولارق ذکر حلقه مشغول اوله نک
طریق اولدر که
(45. b)

Son : اعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما لجد واحاذر یدی کره اوقیه
(84. a)

IV) Risāla-i İ'tikādât: Mısrî (1105 H. 1694): Niyâzî-i Mısrî

Baş : مصری افندی قدس الله سره العزیز حضرتلری معلوم اوله که
(48. b)

Son ve ketebe : نتکم پادشاهک پادشاهلغی بدنایله دگلدر مرتبه سیدر که دوائی
ومنصبی در تمت الرسالة الشيخ الشيوخ محمد المصری الخلوفی رحمة الله علیه
از خامه خلیل رشدی سلائیکی در مدرسه سلطان احمد خان جنته مکان
در سال هزار و دو صد و پنجاه و نه شعبان المعظم در روز بیست شش
(56. a)

Son : صلاة اهل قريك قبله سيدر ثم وجه الله
او وجهه قول اولنر طاعت نقصاني نيارلر
ونطق نطق ربانيدر

(92. a)

(Kendi şi'rine kendisinin şerhidir. Bu şiir Bulak bas. divânında 30. s. dedir. Şerhinin bir yazması, İst. Üni. İbnül-Emin K. de 3623 No. da kayıtlı mecmûda, 61. a - 63. b dedir.)

X) Niyâzi : رسالة اسوله واجوبه : Risâla-i As'ila wa Acwiba. Türk.

Baş : الحمد لله... وبعد اكر بزه سؤال ايدرلر ايسه تصوفك ابتداسي ندر

(92. b)

Son : فان الله يقبل توبة عبده مالم يغفر

(108. b)

(Sâfîlerin inançlarını Ehl-i Sünnet inançlarıyla te'lîf maksadını güden ve suâl-cevap tarzında yazılmış olan bu risâle, 1260 ta, İst. Mat. Âmire'de basılmıştır.)

XI) Niyâzi : رسالة خضرية جديدة : Risâla-i Hıdıryya-i Cadîda. Türk.

Baş : بسم... قال الله تبارك وتعالى هذا فراق بيني وبينك...

(120. b)

Son : بو رساله مز خضرية جديدة در والله يقول الحق وهو يهدي السبيل

(111. a)

XII) Niyâzi : رسالة وحدت وجود : Risâla-i Waḥdat-i Wucūd. Türk.

Baş : لا اله الا الله معنى اول يعنى عبادته لائق

(111. a)

Son : انلرك سوزلرندن رايحه محبت دويان دنياده وآخرتده انلرك دوميان

(120. a)

XIII) Niyâzi : Zikrin men'i üzerine cefre dayanarak yazılmış türkçe bir risale.

Baş : طوغانى امير چلبى اربعا كوتى گلمش ايدى

(120. b)

Son : كوپرلينك ناصيه سى بولنور ايسه يتر والسلام من خط حضرت

(127. a)

XIV) Niyâzi : تفسير فاتحه : Tafsîru Fâtîha. Ar.

Baş : الحمد لله رب العالمين...

(127. a)

Son : ويا ارحم الفقراء والاغنياء والمساكين

(129. b)

(Bu risale, adından anlaşıldığı gibi Fâtîha sûresinin tefsiri değildir. Va'za sırasında, kendisinin hapıstan çıktığına bâzi, kimselere ta'rize, pâdişâhın, Fâtîha'da zikredilen vasıflara sâhib olması gerektiğine dâir ve cefre dayanan bir risaledir. Bir nüshası, İst. da, Millet K. de Pertev Paşa kitapları arasında 620 N. da kayıtlı mecmûdadır.)

XV) Niyâzi : Mektupları. Türk.

Baş : بسم... يا ايها الذين آمنوا هل ادلكم...

(130. a)

Son : عقلمده دخى تلاش اولغله معذور اوله افندم

(131. a)

XVI) Kıddüsî, Laylâ ve Yunus Emre'den başka bir Yûnus'a âit şiirler.

XVII) Sıddîkî Sayyid Sayf-Allah (Nişâm oğlu 1010 H. 1601) : رسالة وحدت وجود و تعريف حضرات خمس : Risâla-i Waḥdat-i Wucūd wa Ta'rif-i Ḥaḍarāt-i Ḥams. Türk.

Baş : بسم... اوله جناب حق محمد وثنا وجبينه صلوة وسلام ايله
اقتدادنصكره

(133. b)

Son : مراتب كونيه ده مرتبه يوقدر كه انسان كامل اتى جامع اوليه والسلام
والله اعلم بالصواب

(146. b)

XVIII) Maṭnawî şârihi Şarî 'Abd Allâh'ın (1071 H. 1660), Muḥit'in (XI. yüzyıl . XVII. M) birer şi'riyle Hayyâm'ın bir rubâisi (147. a - 149. a), 15 tarihli pîrinin doğum, yaşayış ve vefât yılları (149. b).

Cilt

1074

1649

(رسوخى اسمعيل انقروى)

Rusûbî İsmâ'il Ankaravî

Ankaravî (1040 H. 1630 - 1631) :

Futûḥât-ı 'Ayniyya

(فتوحات عينيه)

Türkçe

Cilt eb'adı : 17.6 × 11.5

Yazı eb'adı : 11.6 × 6.2

Kenarları ikişer ince altın cetvel içinde zencirek cetvelle çerçevesi. Ortası mustatili altın iki cetvel içinde mâil ve dalı murabba'larla süslü. Her murabba'nın ortasında bir kakma altın benek var. Cildin iki kapağı aynı tarzda. Miklâbında da aynı müstatilin ortadan üç murabba'ı tam alan kısmı mevcut. Koyu kırmızı cilt.

Kâğıdı ince ve güzel aharlı sarımsı. 191 yap. İlk yap. ta bir surh, dışardan iki, içeriden bir siyah cetvel içinde ince altınla çerçevesi ve başta papatya motifli güzel tezhib edilmiş bir başlık var. Öbür s. lerde tek surh cetvel mevcut. "بيت، فصل، وصل، باب" gibi sözler surhla yazılmış; misra'lar, surhla "ع" remziyle gösterilmiş. Birçok sözlerin ve bilhâssa şiiirlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiş. Sonunda, ketebeden önce iki yanda altınla dal ve çiçek motifli var. Yazı güzel bir nesih. Her s. de 15 satır var.

Baş : . . . الحمد لله الذي انزل القرآن هدى للناس . . .
(1. b)

Son ve ketebe : این دعا از برای آمینست برحمت الله من قال آمینا
آمین یا رب العالمین بحرمة سید المرسلین تمت کتبه اضعف العباد
السید حسن الراشد محب المولوی غفر له لسنه ثمان واربعون ومائتان
والف من له العز والشرف

(191. a)

Bu kitap, Fâtîha sûresinin, bilhâssa İbni 'Arabî'ye dayanarak tefsiridir. Aşlı olmiyan ve Mevlânâ'ya âit bulunmıyan, VII. c. Matnawî'den de istihatta bulunulmaktadır.

Cilt
1075

1650

احمد بن سید (حاجی)

Ahmad b. Sayyid (Hâcl. VIII. asır; XIV)

Tarcama-'i Şır'at'al-İslâm

(ترجمة شرعة الاسلام)

Türkçe

Cilt eb âdi : 20.4 × 12

Yazı eb âdi : 14.8 × 7.5

Kenarı altın zencirek cetveli. Ortadaki gömme altın demet motifinin kenarında da aynı tarzda müstatili bir cetvel mevcut. Yeşil renkli ve muklaplı meşin cilt. 135 yap. Her s. de 9 satır var. Yazı harekeli. S. kenarları bir surh ve bir laciüverd cetvelle çerçevesi. Yazı çok güzel bir nesih. 135. a da, kenarda, girift sülûsle yazılmış şu temellük kaydı var : "الله حسبي في نوبة العبد الفقير الحقير الى رحمة الله تعالى نور الله بن" : "احمد بن علي الله عنه سبحانه وتعالى في شهر ربيع الثاني ٩٧٢" Buna nazaran kitap 972 den önce yazılmış, daha önce de te'lif edilmiştir. Şır'at'al-İslâm, İmâm-zâda diye tanınan Muhammad b. Abû Bakr'al-Wâ'iz'indir. Kaşf, bu kitabın 61 fasl olarak tertib edildiğini yazıyor ve 931 de (1524 - 1525) vefât eden Ya'kûb b. Sayyid 'Alî'nin, "Mafâtih'al-cin-

ân wa Maşâbih'al-canân" adıyla şerhettiğini, Yahyâ b. Yahşi b. Bahşi b. İbrâhîm'ar-Rûmî'nin, bu kitaba muhtasar bir şerhi olduğunu, ayrıca 996 da (1587 - 1588) vefât eden ve Kurd Afandî diye anılan Şayh Muhammad b. 'Umar'in de "Murşid'al-anâm ilâ Dâr'as-salâm" adlı iki ciltlik bir şerhi bulunduğunu yazıyor (II, s. 1044). O. M. "Şır'a" şârihi Ya'kûb'dan bahsederken bu zâtın 931 de, hacdan dönerken vefât ettiğini ve şerhinin mathbû'olduğunu kaydediyor ve ayrıca Bigahî Hâclî Ahmad b. Sayyid tarafından da terceme edildiğini söylüyor ve bu tercemenin 981 de yazılmış bir nüshasını Selanik'te, Saatli Câmî Kütüphanesinde gördüğünü bildiriyor; 911 de (1505 - 1506) Muhammad b. İbrâhîm ve 917 de (1511 - 1512) 'Âbidî adlı zâtların de Şır'a'yı nazmen terceme ettiklerini ilâve ediyor (I, s. 54). Şır'a şerhi Mafâtih, İst. da Mat. Âmire'de, 1273 te basılmıştır.

Elimizdeki kitap, şerh olmadığı gibi manzûm da değildir ve 53 fasıldır. Mütercim, dibâcede kendi adını anmıyor, ancak, "وید چون سرور اخوان صفا ومهر خلاص" "وقا حائر دولت زیارت بیت الله الحرام . . . سراج الملة والحق" "والذين ابوالكارم چراغ ملك" in kendisine "وفا حائر دولت زیارت بیت الله الحرام . . . سراج الملة والحق" "والذين ابوالكارم چراغ ملك" olduğunu bildirip onun buyruğuyla terceme ettiğini anlatıyor (2. a - b). Sicill'de, Muhyî'd-dîn İbni 'Arabî soyundan olup Bursa hisarında mescidi ve hayır eserleri bulunan ve Pınarbaşı mezarlığında medfûn bulunan bir Çarâğ Bek var (II, s. 93). İhtimâl adı anılan zât budur. Bu takdirde bu terceme, Hâclî Ahmad b. Sayyid'inse, bu zâtın, VIII. asırda (XIV) yaşamış olması iktizâ eder.

Baş : . . . الحمد لله الذي دلنا على معرفته بالشواهد والاعلام
(1. b)

Son : وبونارك ايچون دعا واستغفار اتمك وخير ايله ذكر اتمك
سنتدر . . .

(135. a)

Bu eser, bilhâssa devrinin resm-i imlâsiyle talaffuz husûsiyetlerini göstermesi bakımından pek ehemmiyetlidir.

، ايدانه كه ، ايتديكي ، اولديلر ، بويروغكندن ، آرالرندهكي ، اوقويانه ، يازانه ، ايدى
(2. b) ، دكلينه ، اوقينه ، يزنه ، ادي ، gibi sözler ، يارليغايه ، دايانمش ، هر كيشي به كه
هر كيشيكيم ، (6. a) ، ايتنه كيم ، ايتدوكي ، (5. b) ، اولديلر ، (4. a) ، بويروغكندن ، آرالرندي
(8. a) ، يارليغيته ، ديتيميش ، (9. a) ، تازاندا ، yazılmakta ve tabii de böyle söy-
(3. b) ، نسنائي ، (3. a) ، ايتمكتا ، "E" ile ifade edilen mef'ûl eki
، يوغندي ، يوقندي ، yahut ، يوق ايدى ، le yazılmakta. (4. a) ، ايتسا
، (3. a) ، bir noktayla ، پس ، diye yazılıyor (3. a) . Bugün "t" ile
(3. b) . Tasdiyk etmek
، دوتك ، دوتن ، ، طوتن

yerine « كَرَّجَكَلَمَكْ » sözü var; « كَرَّجَكَلَمَكْ » gibi (6. a). “Kaçın, kaçının, çekkinin” yerine « يَغْلَنُكْ » (3. b), cennet yerine « أُجْمَاقْ » (4. b), söz yerine « كَلَّجِي » kullanılıyor; « كَلَّجِي » gibi (6. a). Bunun gibi ve bu kadar, bunca yerine « بُونَجَلِينْ » (2. b), haşrolmak yerine « قَوْمَقْ » (6. b), için, dolayı yerine « اَوْتَرُو » (7. b), kimse yerine « كِمَسْنَه » (7. b), takdir yerine « يَزُو » (8. a), nasılsa yerine « نِيَجِيَسَه » (8. a), fazla, çok, ziyâde yerine « اِيَكْنْ » (10. b), şiddetli yerine « قَتِي » (13. b), kötülük, fenalık yerine « يَاوَزَلْنُ » (14. a), aldatmak yerine « اَلْدَامَقْ » (15. a), güzel, iyi yerine « كُوكُجَلَكْ » (15. b) sözleri var. « كِلْ », « كِلْ » te'kid eki. « يَلْگِلْ » gibi (3. b). Daha ile ifade edilen tafdil sözü, kelimenin âhengine göre « رَقْ », « رَقْ » ekiyle; daha şiddetli yerine « قَتِرَقْ » gibi (16. b). İstikbâl, « سَرْ », « سَرْ » ekiyle yapılıyor; « قَالْمَيْسَرْ » gibi (7. a).

Bütün bu örnekler ve 972 yılını gösteren temmlük kaydı, nüshanın nihâyet IX. asr-ı hicride (XV) yazıldığını, tercemeninse daha önceye âid olduğunu göstermektedir. 1. a ya, sonradan, kitabı temellük eden biri tarafından yazılan ilâc teki binin faydalarını bildiren şu yazıya, bu kanâati büsbütün kuvvetlendirmektedir:

معجون زکریا پیغمبر علیہ السلام فواید معینہ آصی دُرّ مَسْیَرِ آر تَوَرُ
بُوزُکْ رَنکینْ آیو ایدَرْ آغِزْ قُوقُوسینی کیدَرُ دیش دین قَتیبی ایلَرْ
سُودالرْ آجَرْ آدَمُکْ اچیند کی بیلرِ دَفِیعْ اِدَرْ قُولنجی دَفِیعْ اِدَرْ آدَمُکْ
قَاوُغُندَغی طائی آریدَرْ . . . . .

✱

İst. Üniv. K. Türkçe yaz. larında 6690 No. da 1170 te yazılmış bir nüshası vardır.

Cilt

1076

1651

بهاء الدین محمد ولد (سلطان)

'Bahā'd-dīn Muḥammad Walad (Sulṭān, 712 H. 1312)

Ma'ārif

(معارف)

FARSÇA

Cilt eb'adı : 16.7 × 10.2

Yazı eb'adı : 13 × 7

Sırtı ve kenarları tâmir görmüş, mıkla bî sonradan eklenmiş, iki kapağında da gömme ve kabartma, kenarı çiçekli ejderhâ motifli şemseyi muhtevî koyu kırmızı Cilt. 149 yap. Her s. de 17 satır var. Yazı ta'hyk. Âyetlerle hadisler ve “ بیت ، نظم ، ” gibi sözler surhla yazılmış. Bâzı s.lerde kenara hâşiye tarzında

çıkılarak ilâveler “ مع ” kaydıyla, tashihler yapıldığı gibi Hemdem Said Ç. tarafından da görüldüğü, incelendiği, okunduğu, 2. a ve 15. b de olduğu gibi kendi elyazı siyle kenara çıkılan yazılardan anlaşılmakta. Sar-Nâyî Hasib Dada'nın kardeşi Darvîş Hasan'dan Şidkî Husayn Dada'ye intikal ettiği ilk yap. takî kayıttan anlaşılıyor. Yazarı ve yazılış târihi belli olmamakla beraber kâğıdına ve yazısına nazaran X. asr-ı hicriye (XVI) âit.

Baş : بسم . . . انبیا واولیا که هر یکی بمعجزه وکراماتی مخصوص
ومشهور بوده اند

(1. b)
Son : هر چند که شاخه‌ها همه جنبانند جنبیدن هر شاخ زاصلی دیگرست
(149. a)
(2140, 2141, 2142, 2143 ve bilhâssa 2122 ve 2139 No. lara b.)

Cilt

1077

1653

Risāla-ʾi Bahāʾiyya

(رساله بهائیه)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 23.7 × 16

Yazı eb'adı : 18.3 × 8.3

Ortası kadife, kenarları meşin, kenarlarda ve kadifenin çevresinde altın zencirek bulunan tâmir görmüş meşin cilt. İç kapaklara zer-eşan kâğıt yapıştırılmış; fakat tâmirde bu kâğıtların yarısı kapanmış. Mıkla aynı tarzda. 219 s. Her s. de 25 satır var. Âyet ve hadislerle “ بیت ، نظم ، ” gibi sözler ve sözbaşları surhla. Şiirler, ekseriyetle aynı çizgilerle belirtilmiş. Kenarlara bahisler surhla yazılmış. Yazı kötü bir nesih. İlk iki s. nin kenarlarında, dışta kalınca, içte ince ve iki siyah cetvel içinde altın çerçeve ve ilk s. de altınla yapılmış çiçek motifini hâvî bir başlık var.

Baş : بسم . . . حمد بی نهایت و شکر بی غایه اولمظهر مکنونات . . .
(s. 1)
Son : ذرّه افتادیم یاربّی رفعت ویر بکا ایلیم خورشید روحانیتنه اقتران
(s. 219)
(1615 No. ya b.)

Cilt

1078

1656

مجموعه

Maemū'a

(İlâhîler)

TÜRKÇE

Cilt eb'adı : 20.5 × 14.5

Yazı eb'adı : Muhtelif

Üstü bez kaplı âdi mukavva cilt. 84 yap. İçindeki yazılar aynı yazıyla. Her s. de iki sütun var. Sahife kenarlarıyla sütun aralarında surh cetvel mevcut. Birçok

şürleri üstlerinde bestelendirdikleri makamların adları surhla yazılmış. Satırlar muhtelif.

Mec.da, Abdullâh (*Himmet-zâde*), Abdüssamed (*Himmet-zâde*) Abdürrahîm Tırsı, Adli, Ahmed (*Derviş*), Ahmedî (*Sârban Ahmed*), Ak Şemseddin, Aziz, Bayrâm-ı Velî, Cemâlî, Emîr, Eşrefoğlu, Fahri, Fâiz, Fâdil, Fenâyî, Fethî, Fuâdî, Gafûrî, Hakkî, Hakîyî, Hamdî, Hasan, Hâşimî, Hatâyî, Himmet, Hüdâyî, İkbâlî, İtrî, İzzî, Kânî, Kemâl, Kemter, Kenzî, Kuloğlu, Lâmekânî, Lutfî, Mahvî, Merkez, Muhyî, Munlâ, Mürîdoğlu, Nakşî, Nasûhî, Niyâzî, Nûreddin, Nûrî, Refî', Sertaryoğlu, Seyfullah (*Nizâmoğlu*), Sezâyî, Sirrî, Sinan Ümmî, Yunus (*Âşık*), Süleyman, Sümbülî, Şemsî, Şeref (*Seyyid*), Şerîfî, Şeyhî, Üftâde, Yahya, Ya'kub, Yunus Emre, Vahîd, Vahyî ve Zâkirî'nin ilâhîleri var. Bu arada Şems-i Tebrîz, Şems-i Tebrîzî ve Mevlânâ mahlaslarıyla türkçe ve Mevlânâ'ya atfedilen uydurma şürlar de var. Mec. XIII. yüzyılda (*XIX*) tertib edilmiştir.

Baş : عشقك ايله عاشقار يانسین یا رسول الله

ایچوب عشقك شرابن قانسین یا رسول الله
(1. b)

Son : ذکر ایت درون دلدن بو اسم بی نهاییه

یا مصطفی محمد یا مرتضی یا علی
(84. b)

Cilt

1079

1661

مجموعه

Mecmûa

Cilt eb'âdî : 21.2 × 14.9

Yazı eb'âdî : Muhtelif

Siğirdili (*cönk*) şeklinde kapsız bir defter. Yazı çok güzel ince bir ta'liyk. Başlıklarda beste-gârın, güfte şâhibinin ve makaamın adı yazılmış; bâzılarında usûlün adı da var. Başlıklar gene aynı yazıyla, fakat surhla. Çoğunda " ، شرق ، ترك ، سامی " gibi mûsikîy kısmının da adı kaydedilmiş. Mec. nın pek az sahifesi boş. Bâzı s. lerde yeni devirlerin yazısıyla de yazılar var; fakat bunlar az. 97 yap. Satırlar muhtelif. Bestegârların adlarını, vasıfları başa almak suretiyle alfabetik olarak sunuyoruz :

Abdülkadir (*Hoca*), Ahmed, Âhenî, A'mâ İbrahim, A'mâ Kadri, Andelib, Avvâd Muhammed Ağa, Baba Nevâyî, Buhûrî-zâde, Çamaşır ağası, Dervîş Ahdi, Dervîş Ali, Dervîş Ömer, Durmuş, Es'ad Ef., Eyyûbî Girift-zen Mehmed, Hâfîz, Hafız Post, Hasan Ağa, Hasan Çelebi, Hasan Ef. zâde, Haylî, Kadıköylü Mustafa Ağa, Kapudan-zâde, Koca Osman, Kudsi-zâde, Küçük İmâm, Küçük Müezzîn, Memiş Ağa, Mushi Edirnevî, Mû'min Ağa, Na'li, Nâne Ahmed, Nasuh Paşa-zâde, Nazım, Oda Paşa-zâde Mehmed, Rüşdî, Udoğlu, Selânikî Ahmed, Seyyid Nûh, Sûzî, Şehlâ, Şestâri Murad Ağa, Şeyh Abdül-Ali, Tavukcu-zâde, Yûsuf Çelebi, Yûsuf Dede, Zahir, Zâhir Huseyn Çelebi.

Gerek bu beste-gârlar, gerek güfte şâhipleri içinde hicri IX. asırda yaşayan Abdül-Kadir'den, X. asırda yaşayan Fuzûlî'den, XII. yüzyılda yaşayan Nazım ve

Sâmî gibi şâirlere, bestegârlara kadar birçok kişinin bulunduğu nazarı itibâra alınırsa mec. nın XVIII., hattâ XIX. asr-ı mibâdide tertib edildiğine hükmetmek gerekir.

Baş : هادی عطری
گوروب اول خال هندوکى سنك اى ماهتابانم

کسوف مهر وماه اولش قیاس ایلر دل و جانم
(2. b)

Son : بلدی تمام عالم بن دردمند عشقم
یارب هنوز دردم بلنمى اوله یار بنم

هى جانم هى هى میرم بلم یل له لالی یلم یل له لالی هى
جانم یارب هنوز هى جانم هى میرم

(Bu mec. Mûsikîy târihi bakımından değerli olup diğer Musıkay mecmûalarıyle karşılaştırılması gerekir sanırız.)

Cilt

1080

1664

محمد بن قطب الدین الانزلی

Muhammad b. Kuṭb'ad-dîn'al-İznîkî (885 H. 1480 - 1481)

Şarhu Miftâh'al-Gayb

(شرح مفتاح الغیب)

ARAPÇA

Kitabın eb'âdî : 29 × 19

Yazı eb'âdî : 20.7 × 12.8

Ciltsiz. Baş tarafın alt kısmı kopmuş, fakat yazılara zarar gelmemiş. Filigransız, aharlı ince kâğda yazılmış. 186 yap. Her s. de 23 satır var. Yazı nesih. Metin surhla yazılmış; bâzı sözlerin üstüne surh çizgi çekilmiş.

Baş : بسم ... الحمد لله الرحمن الجواد المنان الذى خلق الانسان الكبير ...
(1. b)

Son ve ketebe : كما ان المقصود من الخلق العارف المقرب الكامل المكل وخلق الباقي بالتبع والحمد لله وسلامه على عباده الذين اصطفى ... وحسبنا الله ونعم الوكيل ثم بعون الله وحسن توفيقه حرره المذنب المحتاج الى رحمة الله عثمان الحمدي السلهوى بن احمد الشكرى بن حافظ زين العابدين (böyle)
غفر الله ذنوبها آمين سنة ١٠٣٧ ١٥ م

(186. b)

(Miftâh'al-Gayb, 673 H. de; 1274; refât eden Şadr'ad-dîn Muhammad b. Is-hâk'al-Kunavî'nindir. Bu şerh ve diğer şerhler için Kasf'e b. II, s. 1768.)

Miklaph, sırtı bez, üstü ebrî kaplı mukavva cilt. 165 yap. Her s. de 11 satır var. Yazı iri ve hareketli güzel bir nesih. « İbiat », « Nür », « Nâr » gibi yazılarla başlıklar surhla yazılmış. Misra'ların ve cümlelerin aralarında küçük yuvarlak benekler durak vazifesini görüyor. Allâh'a hamd ü senâdan sonra « نعت الانبياء صلوات » في نعت الانبياء عليهم ، انبياء سبعة مشهورة عظام عليهم السلام [نعت آدم نبي عليه السلام ، نعت ادریس عليه السلام ، نعت نوح عليه السلام ، نعت ابراهيم خليل عليه السلام ، نعت موسى كليم الله عليه السلام ، نعت عيسى روح الله ع م ، نعت محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم] ، نعت آل النبي واصحابه رضى الله عنهم اجمعين ، نعت عشرة مبشره رضى الله عنهم ، نعت جاريار قدس الله اسرارهم ، نعت امير المؤمنين حضرت ابو بكر رضى الله عنه ، نعت امير المؤمنين حضرت عمر رضى الله عنه ، نعت امير المؤمنين حضرت عثمان رضى الله عنه ، نعت امير المؤمنين على بن ابی طالب رضى الله عنه ، نعت امير المؤمنين الحسين والحسين رضى الله عنهما ، نعت امير المؤمنين حسن رضى الله عنه نعت ، امير المؤمنين حسين رضى الله عنه ، نعت عمى الرسول عليه السلام ، نعت اسد الله حمزه بن عبد المطلب ، نعت العم عباس ابن عبد المطلب رضى الله عنه ، باقى الآل والاصحاب والتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ، نعت چار امام رحمة الله عليهم ، نعت امام المسلمين ابوحنيفة قدس الله سره ، نعت امام شافعى رحمة الله عليه ، نعت امام مالك رحمة الله عليه ، نعت امام احمد رحمة الله عليه ، دعاء باقى المجتهدين واصحاب الحديث رحمة الله عليهم ، نعت شيخى الحديث رحمة الله عليهما ، نعت امام بخارى قدس الله سره . نعت امام مسلم رحمة الله عليه ، دعاء باقى الحديث وسائر علماء الدين رحمة الله عليهم اجمعين ، نعت المشايخ واوليا الله العظام قدس الله اسرارهم ، نعت حضرت شيخ المشايخ شيخ ابن الوفا متع الله المسلمين عرض قُصْرُ نياز « بوجوده الشريف » fasillari muhtevidir. Kitabı tasnif eden, zamânını, zamânındaki pâdişâhı, yahut kitabı tasnife sebeb olan her hangi bir zâtı anmıyor. Ancak Şayh Wafâ hakkında, « متع الله المسلمين بوجوده الشريف » cümlesiyle

Ş. Wafâ'yı medhe başlamakta (157. a), bu zâtı pek övmekte, 160. a da, « شيخ ربانى وعالم صمدانى صاحب الذوق الصفا حضرت شيخ ابو الوفا ابن الوفا لا زالت الدنيا معمورة ببركات آثاره والآخرة » diye anıp (16. a - b) bu kısmın sonundaki 11 beyitlik medhiyyenin son beytinde,

جان پاک معدن صدق صفا

شمع ابوان هدى ابن الوفا

demekte (161. a). Bütün bunlardan açıkça anlaşılıyor ki « ابو الوفا ابن الوفا » ve « ابن الوفا » gibi sözler, medihte mübâлага dolayısıyla söylenmiştir ve bu övülen zât, İstanbul'da, 896 H. de (1490 - 1491) vefât eden, Fâtih'in cenâzesini kıldırın ve kendi cenâze namazında da II. Bâyezid'in hazır bulunduğu bildirilen Zayniyya'den Konyalı Şayh Muşlih'ad-din Wafâ'dır ve kitap 896 dan önce tasnif edilmiştir (Şakâ'ik terc. e b. s. 251 - 254. Burda da adı, Muştafa's-şâhîr bi Ibn'al-Wafâ diye geçer). Musannif, kitabının son faslında, 45 beyitlik « Hâtîme » de adını,

رحم من خلق رحمانى سنوكه
كريم من لطف ربانى سنوكه
اشوك رحمت دُرُر جملة انامه
وجودك نعمت اولدى خاص عامه
جهان خلقى قو لطفوك اسيرى
قېوكده بنده اولشدُر اميرى

beyitlerinde anar (163. a)

Amirî, « Şehî Tezkiresi »'nde, Bâyezid ve Selim zamanlarında Nakıybül-Aşraf olan ve Bâyezid'in hocasının oğlu bulunan « مولانا اميرى سيد محمود » olsa gerektir (İst. Kitâb-hâne-i Âmid, 1325; s. 48 - 49). Amirî'nin hâl terc. i Latîfî'de de geçer ve « عالم وزاهد ومرئاض مجاهد عزيز » olduğu kaydedildikten sonra « فن شعرده حسن ثانی و طرز قصيدهده مانند ظهير وخاقانى » olduğu kaydedilir (İst. İhdâm Mat. 1314; s. 96 - 97). 'Âşık Çalabî, bu zâtın Bursa'lı olduğunu ve siyâdet iddiâ edenlerin şecerelerini incelemek için Nakîb'al-Aşraf tâyin edildiğini, ilk olarak bu lâkabı, onun aldığını bildirir ve 941 H. de vefât ettiğini kaydeder (İst. Üniv. K. Türk. yaz. No. 2406; 60. b - 61. b). Hasan Çalabî, aynı bilgileri vermekte, Süleyman-ı Kanûnî'nin « evâil-i saltanatında » vefât ettiğini bildirmektedir ki, Süleyman 926 da tahta geçtiğin göre H. Ç. ye nazaran Amirî'nin vefâtı, 941 den de hayli öncecektir (İst. Üniv. K. aynı kısım; No. 2579; 62. a - b). Şakâ'ik-ı Nu'mâniyya terc. Amirî'nin, « Meslek-i tasavvufa sâlik » olduğunu da kaydeder ve 943 te (1536 - 1537) vefât ettiğini söyler (s. 342). Macallat'an-Nisâb, Sicill, Kamûs'al-A'lâm gibi muahhar kaynaklar, Amirî hakkındaki bilgiyi, bu ilk kaynaklardan almışlardır. Sayyid Amir Mahmûd b. Abd-Allâh'ın vefâtını 941 olarak kabul etmek, hîce daha doğru olsa gerektir; bu takdirde elimizdeki nüsha, 984 te yazıldığına göre, Amirî'nin vefâtından 43 yıl sonra, belki de aslı nüshadan istinsâh edilmiştir.

Kitap, devrinin türkçesini tesbît etmek, hareketli olduğundan, talaffuz tarzını göstermek bakımından çok değerli bir eserdir. Baştan sonadek devrik cümlelerle

yazılmış, seci' bakımından da H*âca 'Abd-Allah'ı Anşari ile Sinan Pâşâ tarzında nesr-i müsecca' ile yazılmış, eşsiz bir kitaptır ve bilhâssa incelenmeye değer.

Baş : بسم ... حمد نا معدود وثناء نا محدود اول حضرتہ سزا وارد کر کہ
هر ذرۂ موجود وهر دائرۂ وجود ...

(I. b)

Son ve târih : همیشه فیضوک اولاً خلقه سائل قہوکده اولیا محروم سائل

تحریراً فی اواخر رجب المرجب

من شہور اربع وثمانین

وتسع مایہ

(165. b)

(Bu çok mühim ve değerli eserden, imlâyı muhafaza ederek birkaç örnek vermeden geçemeyeceğiz :)

الہی بیزارم اول طاعتندن کہ عجب وریا کتہورہ خشنودم اول معصیتندن کہ
زاری و بُسکا کتہورہ الہی نیلرم اول نمازی کہ نیازی یوق الہی نیلرم اول
درونی رازی یوق نیلرم اول سرتی کہ اسراری یوق نیلرم اول روح کہ انوار
یوق نیلرم اول وردی کہ درد عیشی یوق نیلرم اول ذکر کہ سوز و شوق
یوق نیلرم اول رکوعی کہ خضوعی یوق نیلرم اول سجدی کہ خشوعی یوق ...

(34. a b)

قرق یل اولدی اویرم اوینمدم هرکون دیرم ارتہ اصلاحہ کتلم هر آی
اومرم کتلم آی صلاحہ کتلم بویله دیو کونم کجلی اوش اوش دیو عمر
کتندی گوکلم چکر علوہ نفسم چکر سیفلہ بن آردہ بیچارہ روحم طکیر
حقہ بدنم اوکرندی خلقہ اولدم آردہ اوارہ ....

(35. a)

بر ساعت کئل صحبتن اتمکہ هزار زحمت خار گزرک بر لحظه دوست یوزنتہ بقمغہ
رقیبہلر ایاغی آلتیند خوار کرک الہی محبتوک بر بوسستان اولمشد ریا حین
خوف رجاییلہ آراستہ الہی مؤدتک بر کلتستان اولمشد صد هزاران کلین
ناکامیلہ پیراستہ الہی عاشق جان باز کرک کہ وصلوک هواسندہ اول باش اوینتہ
الہی طالب صادق نیاز کرک کہ عشقوک یولندہ بر پاره یوز بویہ ...

(54. b)

İNDEKS

HUSUSİ ADLAR

A

- Abaza (Mehmet Paşa): 310.
'Abbās (Bozorg. Şāh): 11, 310, 439.
'Abbās II. (Şāh): 69.
'Abbās b. Muḥammad Rūḍā Kumml: 119.
'Abd'al-'Aziz b. Muḥammad: 349.
'Abd'al-'Aziz Cunayn: 114.
'Abd'al-Bakī: 199.
'Abd'al-Bakī: 245.
'Abd'al-Bakī (Şayb): 21.
'Abd'al-Bakī b. Ḥusayn-i Varnavī: 65.
'Abd'al-Bakī Gölpinarlı: 19, 46, 145.
'Abd'al-Call: 138.
'Abd'al-Ḥalīm: 24.
'Abd'al-Ḥaḳ Munlā: 77.
'Abd'al-Ḥamīd I.: 36, 193.
'Abd'al-Ḥamīd II.: 160, 249.
'Abd'al-Hay: 382.
'Abd'al-Ḥakīm-i Lāhūrī (Ḥakīm b.ik Ḥan): 365, 366, 367.
'Abd'al-Ḳādir (H*āca. Marāḡī): 460.
'Abd'al-Ḳādir (Sayyid. b. Mūsā): 46.
'Abd'al-Ḳādir-i Bağdādī: 117.
'Abd'al-Ḳādir-i Giylānī: 183, 260, 358.
'Abd'al-Karīm Dada: 154, 169.
'Ab'al-Kāzım-i Tabrizī b. Muḥammad Rasūl: 69.
'Abd'Allah: 94.
'Abd'Allah (Himmat-Zāda): 460.
'Abd'Allah (Abu'l-Fath Muḥammad Muzaffa'ad-dīn): 428.
'Abd' Allah (Şarı): 455.
'Abd' Allah (Şattārī): 85.
'Abd' Allah (Şayb'al-Islām): 204.
'Abd' Allah-ı Anşari: 20, 166, 261, 277, 294, 327, 328, 464.
'Abd' Allah Abū-Bakr b. 'Umar: 101.
'Abd' Allah'aṭ-Ṭabbāḥ: 246.
'Abd' Allah b. Calāl-i Kāzarūnī: 26.
'Abd' Allah b. Dāwūd'as-Sarāyī: 345.
'Abd' Allah b. Ḳurbān-i Ḳarāḡşārī-i' Şādmānī: 272.
'Abd' Allah b. Maḥmūd b. İbrāhīm (Kuṭb-Şāh): 158.
'Abd' Allah b. Maḥmūd'aṣ-Şāḡī ('Ubayd' Allah'al-Ahrār): 258.
'Abd' Allah b. Muḥammad (Yūsuf-Zāda): 283.
'Abd' Allah b. Ṭursun: 287.
'Abd' Allah Pāşā: 284.
'Abd' Allah Ṭabīb b. Ḥasan Zubdī: 396.
'Abd'al-Latif: 84.
'Abd'al-Latif: 169, 170.
'Abd'al-Latif b. 'Abd'al-Ḳādir b. Abū-Bakr: 131.
'Abd'al-Latif b. Muḥammad As'ad (Şayb Guzīl-Zāda): 343, 344.
'Abd'al-Macīd (Sultān): 111, 168.
'Abd'al-Macīd b. Fariṣtah 'Izz'ad-dīn (İbn Malak): 90, 91.
'Abd'al-Macīd Naṣūḥ b. İsrāfīl: 175.
'Abd'al-Mannān b. 'Abd'al-Gaffār: 425.
'Abd'an-Nāfi': 312, 340.
'Abd'ar-Raḥmān 'Abdī Pāşā: 5.
'Abd'ar-Raḥmān-i Bistāmī: 309.
'Abd'ar-Raḥmān b. 'Abd'al-'Aziz: 131.
'Abd'ar-Raḥmān b. 'Abd' Allah Ḳuddūsī: 118.
'Abd'ar-Raḥmān Aṣraf: 266.
'Abd'ar-Raḥmān Fahmī: 445.
'Abd'ar-Raḥmān Hulūṣī b. Ca'far'al-Cavāzī: 449.
'Abd'ar-Raḥmān Luḡnuvī: 225.
'Abd'ar-Raḥmān Nācim: 327, 328, 329.
'Abd'ar-Raḥmān Pāşā: 110, 111.
'Abd'ar-Raḥīm: 212.
'Abd'ar-Raḥīm b. Zayn'al-'Ābidīn-i Samīrī: 71.
'Abd'ar-Raḥīm (Ḥabaṣī-Zāda): 298.
'Abd'ar-Raḥīm (İmām-Zāda. Ardürüml): 382.
'Abd'ar-Raḥīm-i Ḳarāḡşārī (Mişri oğlu): 380, 385.
'Abd'ar-Raḥīm-i Kunhī: 209.
'Abd'ar-Raḥīm-i Samarkandī: 244.
'Abd'ar-Raḥīm-i Tirsī: 410.
'Abd'ar-Razzāk-i Kāşānī: 277, 278, 279, 347, 348.
'Abd'aṣ-Şamad (Himmat-Zāda): 382, 460.
'Abd'al-Vāḥid Ḳalabī: 320.
'Abd'al-Vaḥḥāb b. Muḥammad'al-Ḥusaynī: 224.
'Abd'al-Vaḥḥāb-i Hamadānī: 154.
'Abd'al-Vaḥḥāb b. 'Uṣmān (Yāsīnci-Zāda): 335.
'Ābidī: 457.
Abī-Bakr: 94.
Abī-Bakr b. Yaḡyā: 55.
Ab'ul-Wurayd: 26.
Abī-Yazīd-i Bistāmī: 95.
Abū-'Abd' Allah b. Ṭāḥir: 282.
Abū-Aḥmad'al-Mihrānī: 351.
Abū-'Alī Sīnā (İbn Sīnā): 87, 241.
Abū-Bakr (I. Halife): 45, 97, 345.
Abū-Bakr (Baba İlyas halifesi): 418.
Abū-Bakr'al-İḥ'ārazmī: 282.

Abû-Bakr b. Ahmad : 117.
 Abû-Bakr Çalabi (Büstan Ç. oğlu) : 88.
 Abû-Bakr-i Şafavi : 26.
 Abû-Bakr Muḥammad b. 'Azîs-as-Sicistânî : 274.
 Abû-Hayyân-at-Tawhîdî : 351.
 Abû-Ca'far-at-Tûsî : 48.
 Abû-Kutayba : 48, 282.
 Abû'l-'Alâ Mardîn : 346.
 Abû'l-'Alîk (Şayh) : 79.
 Abû'l-Barakât Hibat' Allâh-ı Bağdâdî : 89.
 Abû'l-Farac-ı İsfahânî : 282.
 Abû'l-Farac b. İbrâhîm : 351.
 Abû'l-Fatḥ-ı Bustî : 282.
 Abû'l-Hasan 'Alî b. Abî'l-Ma'âli Ahmad b. İdrîs : 293.
 Abû'l-Hasan 'Alî b. Hârûn-az-Zincânî : 351.
 Abû'l-Hasan-ı Hârâkânî : 387.
 Abû'l-Hasan-ı İsfahânî (Şayh) : 91.
 Abû'l-Kâsum Hibat' Allâh b. Salâma : 399.
 Abû'l-Kâsum-ı Samarḳandî : 313.
 Abû'l-Layṭ-ı Samarḳandî Naṣr b. Muḥammad : 342.
 Abû'n-Nacib-ı Suhravardî : 193.
 Abû Nuvâs : 48, 240.
 Abû-Sa'd Dahhân'an-Nisâbüri : 131.
 Abû-Sa'd (İmâm Rabbânî halifesi) : 191.
 Abû-Sa'd (Selçuklulardan) : 98.
 Abû-Sa'd Abu'l-Hayr : 27, 28, 40, 258, 281, 327, 328, 337, 381, 417.
 Abû-Sa'd Bahâdur Han : 7.
 Abû-Sa'd Görken : 219.
 Abû-Sulaymân Muḥammad Ma'şar'al-Bustî : 351.
 Ebû-Su'ûd 'İmâdî : 316, 317, 353, 402.
 Abû-Tammâm : 282.
 'Acam H'âca : 244.
 Âdam Dada : 224.
 Âdam Peygamber : 104.
 Âdil : 298.
 'Adîl : 460.
 'Adnî : 297.
 'Aḍud (Kâdî) : 187.
 'Aḍud 'Abd'ar-Rahmân b. Rukn'ad-dîn'al-İyî : 211.
 Afḍal'ad-dîn-ı Kâsânî (Kâşl. Bâbâ) : 19, 20.
 Afḍal'ad-dîn-ı Kirmânî : 200.
 'Alîf Şâlih : 118.
 Âftâbî : 297.
 Âgâh Sırrı Levend : 394, 407.
 Âgehi : 34.
 Âgâ-Zâda : 276.
 'Aḥd-i Bağdâdî : 200, 297.
 Âhenî : 410.
 Âhî : 34, 101, 342.
 Aḥl-Zâda : 213.
 Aḥl : 7, 34.
 Aḥmad : 34.
 Aḥmad : 80.
 Aḥmad : 139.
 Aḥmad I. : 310, 330.

Aḥmad II. : 292.
 Aḥmad (Bîgâh) : 457.
 Aḥmad (Darvîş) : 402, 460.
 Aḥmad (Duḳâkin-Zâda) : 257.
 Aḥmad (İşâk Hoca) : 126.
 Aḥmad (Kırmlı) : 26, 443.
 Aḥmad (Tâc'ad-dîn. Sayyid-i Kabîr-i Rifâ'î) : 417, 418.
 Aḥmad (Tirabzon'lu) : 177.
 Aḥmad (Niyâzi'nî Mısrî'nin kardeşi) : 353.
 Aḥmad (Ra'îs-Zâda) : 413.
 Aḥmad (Sofya'lı) : 22.
 Aḥmad (Muşahhib) : 209, 245.
 Aḥmad 'Avnî Konuk : 148, 149, 150, 151, 152, 207, 208, 224, 228, 229, 232, 234.
 Aḥmad Ateş : 24.
 Aḥmad Bîcân : 242, 449.
 Aḥmad Dâ'î : 99.
 Aḥmad Dada : 377.
 Aḥmad Dada (Şahîb) : 333.
 Aḥmad Fârûkî-ı Sarḥandî (Mucaddid) : 36.
 Aḥmad Favri : 365.
 Aḥmad Hâlid : 219.
 Aḥmad Hasan Bek-Zâda : 108.
 Aḥmad'al-Kalyûbî : 286.
 Aḥmad Kûsec : 88, 177.
 Aḥmad'ar-Rifâ'î : 418.
 Aḥmad Midḥat : 312.
 Aḥmad Pâşâ : 200, 297.
 Aḥmad Pâşâ (Etmekçi-Zâda) : 402.
 Aḥmad Ramzî Akyûrek : 319, 320, 325, 330, 333, 334, 388.
 Aḥmad Rûmî-ı Akḫîşûrî : 341.
 Aḥmad Tâni b. Hasan : 67.
 Aḥmad'al-Mağribî al-Mukrî : 106.
 Aḥmad'aş-Şâdik : 94.
 Aḥmad b. 'Abd' Allâh : 351.
 Aḥmad b. Abî-Bakr b. Muḥammad b. Hilâl : 50.
 Aḥmad b. Abû-Bakr : 251, 368, 369, 370.
 Aḥmad b. Can Aḥmad : 177.
 Aḥmad b. Hâcî İbrâhîm : 308.
 Aḥmad b. Hasan : 177, 200.
 Aḥmad b. Hasan'al-Kafawî : 271.
 Aḥmad b. İbrâhîm : 239.
 Aḥmad b. Muḥammad'at-Taḥâvî (Abû-Ca'far) : 349.
 Aḥmad b. Muḥammad'al-Yamânî : 351.
 Aḥmad b. Muḥammad (Zayna'al-Kudât) : 42.
 Aḥmad b. Muḥammad b. 'Umar-ı Samarḳandî : 307.
 Aḥmad b. Sayyid (Hâcî) : 456, 457.
 Aḥmad b. Sîrac'al-Karavî : 364.
 Aḥmadî : 402.
 Aḥmadî (Sârbân) : 460.
 Aḥtarî : 134, 165.
 A'imma-i Hüda : 37, 160, 213, 353.
 Âkâ Mirzâ Muḥsin Adîb'al-Mamâlik : 119.
 Akçiçek A. : 358.
 'Akîfî : 34.

'Akîf Hoca : 326.
 'Akîf Rağd : 256, 326, 382.
 Ak Şams'addîn : 380, 460.
 'Alâ'ad-dîn Aḥmad (Bahmanlılardan) : 218.
 'Alâ'ad-dîn-ı Salçûkî : 418.
 Alay (Baba İlyâs halifesi) : 418.
 'Alî (Amîr'al-Mu'minîn) : 5, 11, 26, 39, 43, 45, 46, 48, 50, 51, 95, 114, 160, 181, 196, 200, 213, 282, 345, 439.
 'Âlam-gîr Avrang-zib : 31, 74.
 'Âlî Muştafa : 109, 187, 191, 192, 200, 260, 451.
 'Alî b. Müsâ'r-Ruḳâ (İmâm) : 11.
 'Alî : 64.
 'Alî : 256.
 'Alî : 241.
 'Alî : 365.
 'Alî (Hâcî. Kâdî) : 433.
 'Alî (Hâfîz) : 192.
 Alî (Kâdî. Aştîyânî) : 7.
 'Alî (Muḥammad-Zâda) : 294.
 'Alî (Muskrîy-Şinas) : 365.
 'Alî (Sayyid) : 346.
 'Alî (Şayh Muştafa dâmâd) : 251.
 'Alî b. 'Abd' Allâh : 198.
 'Alî b. 'Abd' al-Kâdir (Muvakkîr) : 410.
 'Alî b. Aḥmad : 275.
 'Alî b. Hâcî Ya'kûb : 338.
 'Alî b. Hâllî'at-Tarablusî : 412.
 'Alî b. Muḥammad : 411.
 'Alî b. Muḥ. al-Bustî (Abû'l-Fatḥ) : 82.
 'Alî b. Muḥ. al-Mu'azzin : 68.
 'Alî : b. al-Mukrî b. 'Abbâs (Şarîf) : 44.
 'Alî b. Husayn (Saydî) : 294.
 'Alî b. Togân'ar-Rûmî : 18.
 'Alî b. Şâlih (Vâsî) : 312.
 'Alî b. Şa'bân (Al-Malik'al-Manşûr) : 306.
 'Alî Âgâ : 248.
 'Alî Akbar : 41.
 'Alî Akbar ('Abd' Allâh'al-Hâfîz) : 60.
 'Alî Akbar b. Mirzâ Muḥammad : 119.
 'Alî Çalabî (Maḡnawî-H'ân) : 153.
 'Alî Dada (Fîrzerin'î) : 224.
 'Alî Divlekçi : 171.
 'Alî Faydî b. 'Utmân : 217.
 'Alî Hıyâbânî : 367.
 'Alî Kuşçî : 294.
 'Alî Ruḳâ : 242.
 'Alî Ruḳâ : 439, 446.
 'Alî Rûhl : 445.
 'Alî Şiddî Aş'arî : 183.
 'Alî Pâşâ : 203.
 'Alî Pâşâ (Hâfîz) : 313.
 'Alî Pâşâ (Tepedelen'î) : 5.
 'Alî Pâşâ : 450, 451.
 'Alî-Şîr (Baba İlyâs halifesi) : 418.
 Alvân-ı Şîrâzî : 419.
 A'mâ İbrâhîm : 460.

A'mâ Kadri : 460.
 'Amîkî : 260.
 Amîn (Şaş) : 344.
 Amîn Muḥammad : 36, 37.
 Amîn Muḥammad Pâşâ : 248.
 Amîn'al-dîn : 280.
 'Amr b. 'Abdu Yudd : 49.
 Amîr Buḥârî : 258.
 Amîr Cam : 419.
 Amîr Çalabî : 74.
 Amîr Fîrûzkûh : 3.
 Amîr (Sayyid Maḡmûd) : 462.
 Amîr-ı Şîrâzî (Şayh) : 40.
 Amîr Sayyid Muḥ. Abî'l-Kâsum : 363.
 Amîr Sultân : 268, 381.
 'Andallîb (As'ad Fa'îk) : 445, 446, 460.
 'Ankâ : 256.
 Ankaravî (Rusûhî İsmâ'îl) : 88, 224, 225, 298, 455.
 Annemarie Schimmel : 106.
 A'râbî (Şayh) : 95.
 'Arîf : 256, 317.
 'Arîf 'Abd'al-Bakî : 393.
 'Arîf Aḥmad (Paçavî) : 21, 22, 318.
 'Arîf Aḥmad (Üsküdar Mevlevî Şeyhî) : 323, 331.
 'Arîf Çalabî (Ulu. Kabîr) : 21, 144, 393, 403.
 'Arîfî : 7, 297.
 'Arîf Hikmat (Hersekli) : 446.
 As'ad Muḥammad Dada : 224, 225, 375.
 As'ad Aḥmad : 112.
 As'ad b. Sa'd'ad-dîn : 180.
 As'ad (Vak'a-nüvis) : 334.
 As'ad b. Kayşar b. 'Umar'al-Kunavî : 82.
 Âşaf Hâlat : 326.
 Âsafî : 7, 200.
 'Askarî : 317, 381.
 'Âsum (Çalabî-Zâda) : 351.
 'Âsum (Mütercim) : 112, 132, 159, 327, 331.
 'Aşşâr : 200.
 'Âşîk : 163.
 'Âşîk Pâşâ : 418, 419, 425.
 'Âşîk 'Umar : 326.
 Âşraf (Baba İlyâs halifesi) : 418.
 Âşraf'ad-dîn Hasan b. Naṣr : 50.
 Âşraf Oğlu (Âşraf-Zâda. 'Abd' Allâh'ar-Rûmî) : 63, 65, 66, 381, 382, 460.
 'Atâ : 297.
 Atatürk : 146.
 'Âtîf : 351.
 'Atâ' Allâh Muḥammad : 98, 341.
 'Atâl (Nav'î-Zâda) : 297, 322, 394, 395.
 Atsız (Nihâl) : 211.
 'Atîâr : 4, 12, 13, 14, 15, 30, 149, 241, 253, 257, 327, 337, 356, 365, 381.
 Avḥadî : 7, 34.
 'Avnî (Yenişehirli) : 256, 326, 446.
 Awâd 'Alî : 460.
 Ayâs Pâşâ : 402.

'Ayşe : 288.
'Aynî : 256, 313.
'Aynî'al-Kudât-ı Hamadânî : 402.
'Aynî'ad-dîn (Baba İlyas halifesi) : 418.
Azarî İbrâhîm : 30, 34, 200, 315.
'Aziz : 460.
'Aziz 'All : 365.
'Aziz-i Nasafî : 80.

B

Bâbur : 138.
Badî'az-Zamân Furûzan-far : 14.
Badî'az-Zamân Husayn : 136.
Badî'ad-dîn-i Mardîni : 411.
Badî'ad-dîn (Sumarna Kadısı oğlu) : 143.
Bağavî (Abû-Muhammad'al-Husayn b. Mas'ûd'al-Farrâ') : 269, 295.
Bahâdur Husayn Gökren : 96.
Bahâ'ad-dîn Ma'alkaravî : 119, 120, 122.
Bahâ'ad-dîn Muḥammad b. 'Izz'al-dîn-i 'Âmilî : 39, 181.
Bahâ'ad-dîn Muḥammad-i Arzincânî : 270.
Bahâ'ad-dîn Nakş-band : 96, 438.
Bahâ'at Muḥafâz (Hekimbâş) : 78.
Bahrâm Mîrzâ (Şafavî) : 8.
Bahrâmşâh : 50.
Bahî'al-'Ulûm : 225.
Bahîrî : 163, 164.
Bakâyî : 256.
Bakî : 42, 288.
Bâllî (Sofya'h) : 419.
Balîğ Amin Muḥammad : 437.
Bakr b. Muḥ. b. Bakr H'âca : 255.
Bektaş (Hâcî) : 20, 170, 190, 413, 417, 418, 419, 431.
Barî : 256.
Baḳuḳ (Sultan) : 306.
Baron de Slane : 106.
Başîrî : 297.
Batrûs-ı Albistânî : 351.
Bâyazîd b. Muḥammad (Sultan) : 129, 253, 419, 463.
Bâyazîd Farîd'ad-dîn 'Attâr : 94.
Bâyazîd (Şaraf-Zâda) : 316.
Baydâr (Şayb) : 26.
Bayhaḳî Dîyâ'ad-dîn : 210.
Bayrâm-ı Vall : 460.
Beveridge. H. : 34.
Bisâtî : 7, 17, 430, 431.
Bî-Dil (Abd'al-Kâdir) : 335.
Bozore-Mîhr : 40.
Brochermann C. Dr. : 126.
Bûnî Aḥmad b. 'All : 92.
Buḥârî Muḥammad b. İsmâ'îl : 35.
Buḥtârî : 282.
Burgâzî (Yahya b. Hallî b. Çoban) : 184, 355, 387, 434.
Burbân'ad-dîn (Sayyid. Tirmîğî) : 324.
Bûşarî : 288.
Bünyâmîn-i Ayâşî : 170.

C-Ç

Cabbâr Kûh : 163.
Ca'far'as-Sâdîk (İlmâm) : 94, 95.
Ca'far Çalabî (Tâci-Zâda) : 265, 297, 450, 451.
Ca'far-ı Muḥabbîb-i Yazdî : 119.
Câhidî : 382.
Calâl : 200, 256.
Calâl'ad-dîn Amîr Bâyezîd : 258.
Calâl'ad-dîn Maḥmûd-ı Tuhânîsârî : 360.
Calâl'ad-dîn Muḥammad b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Kazvîni : 62.
Calâl'ad-dîn Muḥammad b. Aḥmad'al-Maḥallî : 214, 215.
Calâl Pâşâ ('All Tavfîk P. Zâda) : 445.
Calâl-Zâda (Tavfîk) : 107.
Calîlî : 297.
Camal'ad-dîn (Şayb'al-İslâm) : 249.
Camâl'ad-dîn 'Abd' Allâh b. Hîşâm'an-Nahvî : 348, 349.
Camâl'ad-dîn Abû-Muḥammad 'Abd' Allâh : 61.
Camâl'ad-dîn b. Hedâd (Hattat) : 416.
Camâl'ad-dîn Dada (Kutb-ı Nâyî) : 325.
Camâl'ad-dîn'al-Marğînânî : 222.
Camâl'ad-dîn Muḥ. b. 'Alb'd'al-Çnî Ardabîllî : 188.
Camâlî : 279, 402, 460.
Camâlî-i Halvâtî : 270, 382.
Câml : 7, 30, 31, 32, 33, 34, 87, 96, 138, 253, 257, 317, 320, 382.
Câmlî Aḥmad (Hasan-Zâda) : 318.
Cavdat Pâşâ : 2, 3, 106.
Cavharî (Abû-Naṣr İsmâ'îl b. Hammâd) : 130, 136, 137.
Cavri İbrâhîm : 171, 172, 256, 326.
Cazârî Muḥammad b. Muḥ. b. 'All : 195, 283, 355.
Caḳbî : 256.
Câzîm : 256.
Cazûlî Muḥammad b. Sulaymân b. Abî-Bakr : 176, 339, 390.
Cihân-gîr b. Akbar Şâh : 359.
Cunayd (Şayb) : 249.
Cuvânî-i Kâdî : 297.
Çakârî : 297.
... Çalabî b. 'Abd'ar-Rahmân : 136.
Çarâğ Bek Sîrâc'ad-dîn : 457.

D

Dada : 162.
Da'fî : 257.
Darîr (Muḥafâz b. Yûsuf-ı Ardîrûmî) : 306, 307.
Damlîrî (Kamâl'ad-dîn Haydar-ı İsfahânî) : 96.
Darvîş : 162.
Darvîş Muḥammad Pâşâ : 153.
Davlat Garây Han : 248.
Dâvûd-ı Halvâtî : 338.
Dâvûd-ı Kayserî : 212, 249.
Deli Birâdar (Gazâlî) : 64.

de Sacy : 253.
Divâna Muḥammad Çalabî : 170.
Dîyâ'ad-dîn 'All : 452.
Dîyâ'ad-dîn Abû-Muḥammad 'Abâ'as-Salâm-ı Kâzarûnî : 110.
Dîyâ'ad-dîn Abû'n-Nacîb-ı Surhravardî : 280.
Dîyâ Bey : 382.
Dîyâ Çalabî : 382.
Dört Halîfa : 265.

E

Ebû'l-Fadl : 136.
Ehlibeyt : 311, 367.
Ekber Şâh : 69.
Emîr : 460.
Emîrî : 7.
Emîr Sikkîni : 170.
Emrah : 381.
Emrî : 253, 402.
Engerek İbrâhîm : 170.
Enîs : 37, 256.
Enîs-i Şamlu : 37.
Enver : 256.
Enverî : 37.
Enver Zîyâ Karal : 311.
Ertuğrîl : 433.
Es'ad Efendi : 460.
Esâr : 256.
Eşref : 7, 256, 382.
Eyyûbî Muḥammad (Girift-zen) : 460.

F

Fağânî : 7, 34, 97, 402.
Fadl (Fadl' Allâh-ı Hurûfî) : 91.
Fadl' Allâh b. Navrûz : 315.
Fadl' Allâh-ı Kazvîni : 241.
Fâdîl Husayn (Andarûnî) : 256, 426, 427.
Fadlî (Atpazârî) : 440.
Fâdîl Husayn Paşâ (Bosnalı) : 217.
Fâdîl Muḥammad : 381.
Fahîm İsmâ'îl : 256, 297, 423, 424.
Fahîm Sulaymân (H'âca) : 3.
Fahmî : 168.
Fahmî-i Can-bâz : 297.
Fahr'ad-dîn : 60.
Fahr'ad-dîn Hasan b. Manşûr b. Maḥmûd'al-Uzcan-dî : 397.
Fahri (Husayn Fahr'ad-dîn Dada) : 115, 326.
Fahri : 118, 460.
Fahri Râzî : 210.
Fâ'îd : 460.
Fakîr' Allâh : 424.
Fakîr 'All : 151, 324, 326.
Fanâyî : 460.
Farâhî (Abû-Naṣr) : 119, 121, 122, 128.
Farğânî : 278.

Farîd Kam : 325.
Farîd Uğur : 421, 433.
Farîdûn : 256.
Farîdûn Aḥmad-ı Sipah-sâlar : 171.
Farîdûn Pâşâ : 139, 362.
Fâris'ar-Râzî : 132.
Farruhî : 297, 317.
Faşîb : 11.
Faşîbî : 256, 297.
Fâtûma (A. M.) : 195.
Fâtûma : 241, 256.
Fâtîh (Muḥammad II.) : 185, 216, 219, 265, 380, 463.
Fatḥî : 460.
Fatḥî : 401.
Fattâh-ı Nîşâbürlî : 7.
Favri : 402.
Faydî (Mu'allim) : 121, 256, 317, 381.
Faydî-i Hindî : 34.
Fidâyî : 7.
Fîrâkî : 256.
Firdavî-i Tavîl (Uzun Firdavî) : 419.
Fu'âdî : 460.
Fuḳûlî : 38, 40, 189, 202, 273, 296, 326, 402, 460.
Forget. P. J. : 210.
Friedrich Detrici : 351.

G

Gafûrî : 382, 460.
Gâlib (Şayb) : 88, 256.
Gâlib Muḥammad Pâşâ : 139.
Gâmî : 297, 317.
Ganam Dada : 224.
Garîb b. Hallâc : 134.
Garîbî : 256.
Garîm Dada : 417, 418, 419.
Gavhar Han Sultân : 74.
Gavtî : 256.
Gaybî ('i Şîrâzî) : 7.
Gayib Garây Han : 136.
Gazâlî Aḥmad : 249.
Gazâlî Muḥammad : 34, 64, 93, 292, 351, 411.
Gâzî Abû'l-Muzaḳfar : 174.
Gıyâ'ad-dîn : 418.
Gıyâ'ad-dîn Fahr'ad-Davla : 377.
Gıyâ'î : 418.
Gubârî : 297, 304.
Gulâm'ad-dîn (Gâm' Allâh) : 357, 358, 360, 361.
Gul-Andâm Muḥammad : 10.
Gulşanî : 186, 297.
Gunnâhî : 256, 317.
Gureton. W. : 313.
Guvâhî : 316.
Gulçîn Kocaengin : 307.

H

Halîb-ı Karamânî : 337.
H'âca-ı Cihân (Maḥmûd b. Şayb Muḥ. Gîlânî) : 218.

Hâcî Halîfa (Kâtib Çalabî) : 103, 104, 309.
 Hâcî Pâşâ (Çalabî'din Hîdr) : 72.
 Hacı : 34.
 Haddî : 256.
 Hadîdî : 297.
 Hâdimî (Abû-Sa'îd Muḥammad) : 345, 352.
 Hâdramî : 48.
 Hâfîcî ('Allâma) : 117.
 Hâfîz : 7, 9, 10, 34, 253, 257, 324, 399, 460.
 Hâfîz Post : 460.
 Hâkânî (Afḍal'ad-dîn İbrâhîm) : 29, 33, 37.
 Hâkânî Muḥammad : 191, 255, 355.
 Hâkî (Uydurma kişi) : 451.
 Hâkim : 256.
 Hâkim-i Tirmîgî (Abû-'Abd' Allâh Muḥ. 'Alî) : 133, 134.
 Hâkîmî : 34.
 Hâkî Muḥtafâ : 122.
 Hâkîkî : 460.
 Hâkîkî : 256, 296, 326, 356, 382, 460.
 Halabî (İbrâhîm Muḥ.) : 308.
 Hallâc (Ḥusayn b. Maṣṣûr) : 7, 381.
 Halatî ('Azîmî-Zâda) : 200.
 Hallî Ḥasan : 34, 35.
 Hallî b. 'Alî : 371, 336.
 Hallî Cân (Neyzen) : 375.
 Hallî Mâhîr : 181.
 Hallî Pâşâ : 249.
 Hallî Ruḡdî : 451.
 Hallî Şabîrî (Hattat) : 438.
 Hallî : 61.
 Hallîmî (Lut' Allâh) : 129, 165, 399, 432.
 Hâlî : 396.
 Hâlî Pâşâ : 418.
 Hamdam Sa'îd Çalabî : 4, 17, 49, 109, 179, 180, 217, 256.
 Hamdî : 460.
 Hamdî Aḥmad (Hattat) : 408.
 Hamdî Çalabî (Ak Şamsaddîn-Zâda) : 159, 256, 423.
 Hamdî (Nâẓım'al-Ḥikam) : 439, 446.
 Hamîd : 256.
 Hamîdî : 317.
 Hamîd' Allâh b. Camâl'ad-dîn : 294.
 Hamrâh-ı Kaşmîrî (Şayḥ) : 173.
 Hanîf : 256.
 Harîmî : 297.
 Harîrî : 201.
 Hasan (İmâm) : 213.
 Hasan : 34, 460.
 Hasan (Mîr) : 7.
 Hasan'al-'Advî : 252.
 Hasan Bek (Küçük) : 108.
 Hasan-ı Bîrî : 26.
 Hasan b. Kâsim-ı Kâdirî (Uydurma kişi) : 451.
 Hasan b. Muḥ. b. Hasan aş-Şuḡnî : 235.
 Hasan b. Muḥ. b. Valî : 67.
 Hasan b. Muḥtafâ-Burûsâvî : 400.

Hasan Çalabî : 402, 460.
 Hasan-ı (Dihlavî) : 17, 18.
 Hasan (Darvîş) : 459.
 Hasan Efendi-Zâda : 440.
 Hasan Fakîh : 143.
 Hasan-ı Gaznavî : 50.
 Hasan Halîd : 447.
 Hasan Husnî (Hattat) : 442.
 Hasan Pâşâ : 144.
 Hasbî : 297.
 Hasbî Dada : 267, 323, 459.
 Hasbî (Pâşâ-Zâda) : 401.
 Hâşim Raḡî : 32, 150.
 Hâşimî : 460.
 Haṭâylî (Şah İsmâ'îl-i Şafavî) : 37, 200, 297, 431, 460.
 Hâtami-'i 'Acam : 297.
 Haṭîr'ad-dîn : 94.
 Havasî : 297.
 Havâylî : 7.
 Havarî : 297.
 Havvâ : 256.
 Hayâlî : 7, 33, 297, 317, 402.
 Hayâlî ('Abd'al-Karîm-Zâda) : 297.
 Haydar : 34.
 Haydar (Şayḥ, Şafavî) : 249.
 Haydar Munlâ : 326.
 Haydarî : 326.
 Haylî : 460.
 Hayr' Allâh : 77, 78.
 Hayratî : 34, 256, 317, 402.
 Hayyâm : 4, 455.
 Hidâyat' Allâh-ı Sar-mast (Abî'l-Fatḥ) : 95.
 Hidâyat Çalabî : 297.
 Hîdr b. 'Abd' Allâh : 356, 364.
 Hilâlî : 7.
 Hulmî (Taḡay-Zâda) : 326.
 Husâllî : 317.
 Himmat : 382, 460.
 Himmatî : 39.
 Hindî, J. H. : 253.
 Hodâ Kulu : 95.
 Hodâylî : 253.
 Hülûşî (Mirafta'î) : 439.
 Humâşâh Sulṭân : 45.
 Humâyûn Şah : 218.
 Husâm ('Atîf-Zâda) : 261.
 Husâm'ad-dîn Çalabî : 225, 234, 383, 393.
 Husâm'ad-dîn (Ḥusayn Kaşmîrî) : 173.
 Husâm Garây : 23.
 Husâmî (Husâm'ad-dîn-i 'Uḡşâkî) : 115, 116.
 Husayn (İmâm) : 95.
 Husayn : 191.
 Husayn (Musikîy üstadî) : 365.
 Husayn b. Aḥmad-ı Arzincânî : 290.
 Husayn b. Hamza b. 'Umar : 339.
 Husayn b. Husrav : 296.
 Husayn Görken (Çalayrî) : 97.

Husayn Hân Muẓaffar : 11, 12.
 Husayn (Haffâf-Zâda Hattat) : 391.
 Husayn Husnî (müneccim) : 388, 389.
 Husayn b. Kâsim(-i Şafavî) : 48.
 Husayn b. Rustam(-i Kafavî) : 180.
 Husayn Vâ'iz : 44, 262, 312, 336.
 Husrav : 7, 256.
 Husrav-ı Dihlavî : 33, 41.
 Hudâylî : 163, 353, 382, 418, 460.

I, I

İbrâhîm : 11.
 İbrâhîm : 370.
 İbrâhîm b. Hâlaf (Abû-İshâk) : 42, 43.
 İbrâhîm b. Haydar b. Aḥmad aş-Şafavî : 248, 249.
 İbrâhîm b. Şa'bân : 387.
 İbrâhîm b. Yahyâ : 136.
 İbrâhîm Adham b. Muḥammad : 324.
 İbrâhîm'al-Muḥammadî (Parmaksız Kâthubâ Kâtibî) : 177.
 İbrâhîm (Şayḥ-i Şah) : 249.
 İbrâhîm-i Gulşanî (Gulşanî'ye bk.) : 423.
 İbrâhîm Hâkîkî-i Arḡrûmî : 349, 423.
 İbrâhîm Hîdr : 134.
 İbrâhîm Mutaḡarrîk : 131.
 İbrâhîm (Müze memûru) : 147.
 İbrâhîm (Oğlanlar Şeyhî) : 121.
 İbrâhîm Pâşâ (Vezîr) : 249, 297.
 İbrâhîm Sulaymân'al-Azhari : 114.
 İbn'al-Farîd : 278.
 İbn'al-Mu'tazz : 292.
 İbn 'Arabi (Muḥyîd'd-dîn) : 63, 149, 151, 188, 211, 225, 235, 249, 259, 276, 337, 365, 428, 440, 443, 444, 456.
 İbn'ar-Rûmî : 282.
 İbn 'Atâ' Allâh-ı İskandarânî (Tâc'ad-dîn Muḥammad) : 359, 360.
 İbn Hâcib (Camâl'ad-dîn) : 376.
 İbn Haldûn : 105.
 İbn Kamâl (Kamâl Pâşâ-Zâda) : 211, 260, 297, 314, 320, 399.
 İbn Malak : 265.
 İbn Naḥḥâs : 48.
 İbn Sînâ (Abû-'Alî) : 18, 40, 41, 88, 89, 210, 271.
 İbn Şâtîr : 85.
 İbn Taḥsîn (Nizâm b. Kamâl-i Haravî) : 119.
 İbn Taymiyya : 351.
 İbn Yamin : 29, 34.
 İdrîs : 343.
 'İffat (Girit'î) : 326.
 İhyâ : 256.
 İkbâlî : 460.
 İhlâ' 'Abd' Allâh : 34, 285.
 'İlmî : 256, 296.
 İyâs (Bâbâ) : 418, 419, 420.
 'İmâd'ad-dîn (Abû'l-Fatḥ Camâl'ad-dîn'al-Margînânî) : 221.

'İmâd'ad-dîn Abû'l-Tâhir İsmâ'îl (İbn'al-Aḡlâş-Şâfî'î) : 171.
 'İmâd'ad-dîn Zangî (Musul Atabekî) : 47.
 İmdâd' Allâh'al-Fârûkî-i Çastî : 148, 225.
 İmre : 343.
 'İrâkî (Fah'r'ad-dîn) : 33, 150, 249.
 İsmâ'îl Hîkmat Arṡaylân : 306.
 'İtrî : 245, 460.
 'İzz'ad-dîn 'Alî b. Aydemûr : 68.
 'İzz'ad-dîn-i Âmulî : 259.
 'İzz'ad-dîn İbrâhîm-i Zincânî : 264.
 'İzz'ad-dîn Kaykâvûs : 146.
 'İzzat Aḥmad : 241.
 'İzzatî : 5, 252.
 'İzzat Munlâ (Kaḡaçlı-Zâda) : 201, 256, 261.

J

James Nichaël : 351.

K

Ka'b'al-Aḡbâr : 350.
 Kâbûllî : 256.
 Kâdî : 297.
 Kâdî Hân (Fah'r'ad-dîn Ḥasan) : 397.
 Kaḡkûy'lû- Muḥtafâ : 460.
 Kâdî ('Abd'al-Kâdir Çalabî) : 188, 297, 307.
 Kâdî-Zâda Muḥammad : 76.
 Kâdî-Zâda-ı Rûmî : 294.
 Kâ'imî Ḥasan : 352.
 Kamâl : 34, 381, 460.
 Kamâl : 34, 381, 460.
 Kamâl'ad-dîn Dada : 325.
 Kamâl'ad-dîn (Harîrî-Zâda) : 443.
 Kamâl'ad-dîn Muḥammad-ı Damîrî : 69.
 Kamâl Adîb Kûrkûoḡlu : 300, 301.
 Kamâl-i Hucandî : 7.
 Kamâl-i İṣfahânî : 33.
 Kamâl Pâşâ-Zâda (İbn Kamâl'e bk.) : 443.
 Kamâl Uḡur : 415.
 Kamâl Ummî : 17, 163, 270.
 Kamtar : 460.
 Kamtarî : 381.
 Kan'an : 76.
 Kânî : 139, 381, 382, 460.
 Kândî : 297.
 Kânûnî Sulaymân : 76, 165, 264, 294, 312, 317, 318, 351.
 Kânîl : 460.
 Kaḡudân-Zâda : 460.
 Kara Abdâl : 413.
 Karaca Pâşâ : 297.
 Kara Dâvûd-Zâda Muḥammad : 252.
 Kara İmâm : 451.
 Karaḡşârî (Şams'ad-dîn Aḥmad) : 147.
 Karîmî : 297.
 Kara Maml ('Alî b. Ḥusayn Âmasî) : 184, 185.

Karandond Mahumed Gows Abdül-Kâdir : 253.
 Karatay Calâl'ad-dîn : 141, 143, 145, 146, 290.
 Kasım'al-Anvâr (Sayyid) : 7, 25, 26, 27, 257, 450.
 Kâsim b. Ali b. Husayn'al-Kaşşâb'al-Astarâbüdî : 197.
 Kâsim b. Mahmûd-ı Karahşâri : 385.
 Kâsim. Husayn : 26.
 Kâsim b. Şalâh'ad-dîn'al-Hâmyy'al-Halabi : 340.
 Kâsim Pâşâ (Cazari) : 402.
 Kâtib Çalabi (Haci Halifa'ye bk.)
 Kâtibi : 33, 200, 317.
 Kavl : 38.
 Kaygusuz Abdâl : 41.
 Kâzım Pâşâ : 256, 381, 460.
 Kibî : 402.
 Kışvari : 34.
 Kudûsî : 256, 330, 331.
 Kudrat' Allah Muhammed : 333, 334.
 Kurd Efendi (Şayh Muh. b. 'Umar) : 457.
 Kudsî (Darvîş) : 34, 327.
 Kudsî-Zâda : 460.
 Kudûrî (Abu'l-Husayn Ahmad b. Nüh) : 393.
 Kul Ogh : 460.
 Kur'an-Naml('Ali b. Hasan) : 135.
 Kurbâllî (Şuca' Kamâl) : 25.
 Kurbî : 297.
 Kutbi : 7.
 Kutub b. Gıyâs'ad-dîn : 141.
 Kuypers. G. : 50.
 Küçük İmâm : 460.
 Küçük Mu'azzin : 460.

L

Labib Husayn : 297, 323.
 Lâle İsmâ'îl : 120.
 Lâhici : 243.
 La'li : 297.
 Lâmakânî Husayn : 460.
 Lâmi'l Mahmûd : 272, 297, 317, 351, 381, 399.
 Lâri Mushî'ad-dîn : 85.
 La'ifi : 33, 162, 297, 304, 305.
 Laylâ : 256.
 Lisânî : 34.
 Luğmân-ı Sarafî : 381.
 Lumsden. M. : 132.
 Lu'fi (Lugat sâhibi) : 138.
 Lu'fi : 256, 297, 460.
 Lu'fi A. : 445, 446.

M

Ma'allî : 317.
 Macd'ad-dîn : 426.
 Macd'ad-dîn b. Muhammed : 293.
 Macdi 'Abd'al-Aziz : 326.
 Macdi (Muhammed Ta'li) : 195.
 Madîha Tarıkahyâ : 319.

Mağribî (Muh. Şirî) : 15, 37, 242.
 Mahecûb (Muh. Ridâ b. Muh. Tabrizî) : 37.
 Mahdî : 7, 34.
 Mahdî : 7, 34.
 Mâhir Kocaturk : 312.
 Mahmûd : 256.
 Mahmûd I. : 67, 320.
 Mahmûd II. : 260, 335, 389.
 Mahmûd (Bustânî) : 304.
 Mahmûd b. Ahmad Dada : 154, 156, 157, 158.
 Mahmûd b. Hâcl Savine b. Hâcl Turhâllî : 319.
 Mahmûd b. Mahdî : 308.
 Mahmûd Dada : 425.
 Mahmûd Dişöken (Hâcl) : 437.
 Mahmûd-ı Hayrânî (Sayyid) : 417, 419.
 Mahmûd (Kara Çalabi-Zâda) : 323.
 Mahmûd-ı Kaçurâtî : 219.
 Mahmûd (Karahşâri Kâdî) : 385.
 Mahmûd (Ma'nawî-H'ân) : 169, 170, 235, 403.
 Mahmûd Özey : 312.
 Mahmûd Pâşâ : 202, 203, 380.
 Mahmûd Râcl (Hattat) : 408.
 Mahmûd-ı Şabustari : 329.
 Mahvi : 382, 460.
 Makâlî : 253, 402.
 Maklî (Şayh) : 428.
 Maktabî : 37.
 Mallîlî (Şayh) : 7, 428.
 Mamdûh Pâşâ : 324.
 Ma'mûn : 241.
 Ma'sûm (H'âca) : 36.
 Mâni : 7, 17.
 Markaz : 460.
 Maryam : 149.
 Maslîlî : 297, 315, 402.
 Mastî : 297.
 Mas'ûd : 7.
 Mas'ûd b. Muh. b. Mûsâ : 126.
 Mas'ûd Camîl : 311.
 Mas'ûd-ı Cazanvî : 50.
 Maşamlî : 402.
 Maşrab : 37.
 Mavdûd b. 'Umar'at-Tablîb'aş-Sîrvânî : 350.
 Mawlânâ Calâl'ad-dîn Muhammed : 2, 4, 8, 13, 14, 19, 23, 25, 80, 92, 96, 97, 106, 113, 114, 126, 144, 149, 151, 154, 165, 166, 170, 181, 183, 196, 200, 217, 219, 225, 234, 240, 241, 243, 248, 255, 256, 257, 259, 259, 275, 289, 290, 296, 301, 320, 330, 332, 334, 343, 346, 353, 362, 363, 382, 385, 391, 415, 456, 460.
 Maybidi Husayn b. Mu'in'ad-dîn (Kâdî-Mîr Mantı-kl-'i Yazdî) : 46, 87.
 Mazâklî : 256.
 Mehmed Önder : 171, 334.
 Mîrî (Niyâzi'ye bk.)
 Midhat Bahârî Beytur : 77, 217.
 Mihmân (Baba İlyas halifesi) : 418.

Mihri : 317.
 Mişkin Mu'in'ad-dîn b. Şaraf'ad-dîn Hâc Muham-mad-i Farâhlî : 107.
 Mubâriz'ad-dîn Muhammed : 379.
 Muctabâ Minawî Prof. : 312.
 Mudarris : 254.
 Mufid (Şayh) : 48.
 Muftî-Zâda : 297.
 Muhammed (S. M.) : Birçok yerde.
 Muhammed : 120.
 Muhammed : 379.
 Muhammed III. : 310.
 Muhammed : 62.
 Muhammed : 269.
 Muhammed (Dahli hükümdâr) : 218.
 Muhammed 'Ayn aş-Şihâb : 63, 64.
 Muhammed (Abû'Yahyâ) : 249.
 Muhammed Akbar : 73.
 Muh. 'Ali Ozak : 413.
 Muh. Kaşşâb-Zâda : 255.
 Muh. Amin : 351.
 Muh. Amin Niyâzi : 401.
 Muh. 'Arif Çalabi : 376.
 Muh. 'Avnî (Hattat) : 336.
 Muhammed'al-Bâkir (İmâm) : 95.
 Muh. Balhî (Hâfız) : 288.
 Muh. Bîcân (Yâzici-Zâda) : 414.
 Muh. b. Ahmad (Calâl-i Hucandî) : 127.
 Muh. b. Ahmad : 448.
 Muh. b. Ahmad b. Yûsuf'as-Samarhândî : 142.
 Muh. b. 'Abd' Allah'al-Kunaviyya'al-Valadî : 144, 225.
 Muh. b. 'Alâ'ad-dîn'ar-Râdawî : 431.
 Muh. b. 'Ali : 105.
 Muh. b. 'Ali Balğırâdî : 76, 77.
 Muh. b. 'Ali (Ra'îs'al-Munaccimîn) : 99.
 Muh. b. Bâbvayh (al-Kumaml) : 195.
 Muh. b. Calâl b. Sulaymân-ı Kûhistânî : 119.
 Muh. Cân : 424.
 Muh. Cazâ'irî : 26.
 Muh. (Darvîş) : 336, 483.
 Muh. Dada (Âğâ-Zâda) : 256.
 Muh. Dada (Ankaralı. Türbedar) : 298, 299, 300, 301.
 Muh. Dârâ Şukûh : 95.
 Muh. b. Faşîh (Kâdî) : 119.
 Muhammed II. (Fâtih'e bk.)
 Muh. b. Habîb : 232.
 Muh. b. al-Hâc. Muh. : 250.
 Muh. Hâfız : 294.
 Muh. Husayn : 73.
 Muh. Husayn-ı Faydâbüdî : 74.
 Muh. Hattat'ad-dîn b. Bâyasîd b. H'âca 'Attâr : 94.
 Muh. b. Hasan'al-Husaynî : 178.
 Muh. al-Hasanî : 358.
 Muh. Husayn b. Nüh : 119.
 Muh. b. Husayn b. Halaf-ı Tabrizî : 158.
 Muh. Husayn b. Hâcl Muh. Halûl-ı Yazdî : 378.

Muh. b. İbrâhîm : 457.
 Muh. b. İbrâhîm'al-Halabi : 308.
 Muh. Kâtib Sinân (Muvakkat) : 79.
 Muh. Kâzım (Sayyid. İmâm) : 127.
 Muhammed Kılâvun : 74.
 Muh. b. Kutb'ad-dîn : 461.
 Muh. Köçek'al-Mawlawî : 321.
 Muh. Mahdî-i Astarâbüdî : 377, 378.
 Muh. b. Muh. : 62.
 Muh. b. Muh. Farğânî : 295.
 Muh. b. Muh. Akşahri : 441.
 Muh. b. Muh. Altıparmak : 107, 389.
 Muh. b. Muh. Nacî'al-Hayrîburtî : 348.
 Muh. b. Muh. al-Kunavî : 126.
 Muh. b. Mu'min Husayn-ı Tablîb : 66.
 Muh. Murâd : 70.
 Muh. Ma'sûm (La'li-Zâda) : 153.
 Muh. b. Muştâfâ : 350.
 Muh. b. Munlâ Hasan'al-Kudsî : 219.
 Muh. Nûrî : 201.
 Muh. Nûr'al-'Arabi : 143, 144, 145, 441, 442, 446.
 Muh. Pâşâ (Kathudâ) : 298.
 Muh. Pâşâ (Yahyâ-Zâda) : 76.
 Muh. Pâşâ (Darvîş) : 428.
 Muh. (Radîl-Zâda) : 5.
 Muh. b. Sa'îd : 49, 358.
 Muh. Sa'îd b. 'Ali Amîkî : 52.
 Muh. Şâdh-ı Buşârî : 204.
 Muh. Şâllî (Hattat) : 417.
 Muh. b. Şiddîk (İbn'an-Naccâr) : 344.
 Muh. Şâdh b. 'Ali (Bulbulei-Zâda) : 262.
 Muh. (Şehzâde) : 45, 129.
 Muh. Şîrâzî b. Sayyid Muh. Hâdî : 68.
 Muh. Şâfi'î : 159.
 Muh. aş-Şarkâvî : 443.
 Muh. (Şarîf-zâda) : 413.
 Muh. b. Şayh Hattâb : 398.
 Muh. Ta'li Tabrizî : 8.
 Muh. Tablîb (Amîr Çalabi. Sayyid) : 74, 94.
 Muh. b. 'Utmân : 153.
 Muh. b. Vahbî (Abu'l-Fatih) : 179.
 Muh. Ya'kûb : 61.
 Muh. b. Yahyâ : 332.
 Muhammedî : 365.
 Muhibbî : 317.
 Mühlîl : 260, 455.
 Muhtâşam : 256.
 Muhtâşam-ı Kâşânî : 200, 370, 381.
 Muhyî'd-dîn : 162, 189.
 Muhyî'd-dîn Abû-Zakariyyâ Yahyâ b. Şaraf'an-Nawawî : 250.
 Muhyî'd-dîn-ı Burusavî : 257.
 Muhyî : 382, 460.
 Muhyî-i Lâri : 7.
 Muhyî : (Muhyî'd-dîn Râ'îf) : 326.
 Mu'in'ad-dîn : 94.
 Mu'in'ad-dîn-ı Tabrizî (Şayh) : 26.

Mu'in al-Mulk : 327.
 Mu'in Muh. Prof. : 159.
 Munir : 297.
 Munir Mustafa : 321, 322.
 Munla : 460.
 Murad I. : 364, 386.
 Murad III. : 39, 175, 314, 382, 433.
 Murad IV. : 23, 74, 108, 323.
 Murad Muh. (Hafiz) : 253.
 Murad Munla : 248, 256.
 Murid Oğlu : 460.
 Murtafa (Nazmi-Zade) : 266, 265.
 Murtafa'z-Zahidi (Sayyid) : 132.
 Musa'l-Kazım (İmam) : 59.
 Musahib : 40.
 Musa b. Bahşi : 349.
 Musa Han : 191.
 Muslim b. Haccâc-ı Nişaburi : 75.
 Mustafa : 109.
 Mustafa : 162.
 Mustafa : 241.
 Mustafa : 320.
 Mustafa : 342.
 Mustafa Banda-i Muhammed : 195.
 Mustafa (Hafiz) : 284.
 Mustafa (Hattat) : 432.
 Mustafa (Halabi) : 194.
 Mustafa (Hidayat-Zade) : 170.
 Mustafa (Kadi-Zade) : 186.
 Mustafa (Uftada-Zade) : 344.
 Mustafa b. Iskandar : 318.
 Mustafa b. Hacı Husayn : 176.
 Mustafa b. Hasan : 202, 203.
 Mustafa b. Hasan Sulayman : 154, 156.
 Mustafa b. Kurd'al-Cundil : 318.
 Mustafa b. Muh. 45.
 Mustafa b. Muh. : 345.
 Mustafa b. Mas'ud (Hattat) : 293.
 Mustafa Kazgan : 313.
 Mustafa Nasib-i Guzzi : 344.
 Mustafa Paşa (Lala) : 315.
 Mustafa Raşid : 242.
 Mustafa Vahbi Paşa : 382.
 Mustakim-Zade (Sa'd ad-din Sulayman) : 391.
 Mustakim : 382.
 Mustakim : 317.
 Mutanabbi : 282.
 Muttaki b. Husam ad-din : 160, 359.
 Muvaqqaf ad-din Abu'l-Bakr Ya'qub b. 'Aliyy'an-Nahvi : 174.
 Muzaffar : 163.
 Muzaffar ad-din-i Husayni (Amir) : 429.

— N —

Nabi Yasuf : 104, 255, 265, 326, 396, 410.
 Nabli Muhammad : 21, 256.
 Nacati : 297, 402.

Nacati Elgin : 8, 88, 106, 171, 220, 310, 311, 337, 415.
 Naci (Mu'allim) : 446.
 Nacib 'Abd'ar-Rahman : 21, 209.
 Nacib ad-din : 94.
 Nacib Muhammad : 111.
 Nacim ad-din Daya : 385.
 Nacim ad-din Kubra : 281.
 Nacim ad-din Mahmud b. Hyas Sa'at ad-din-i Şirazi : 197.
 Nadda (Ahmad. Hafiz) : 117, 118.
 Nadi : 34, 256.
 Nafi : 22, 23, 204, 256, 297, 389, 390.
 Nafi : 256.
 Nafiz Faridun Uzkul Dr. : 220.
 Nahlifi (Hamid'li. Kadi) : 316.
 Nahlifi Muhammad : 193.
 Nahlifi Sulayman : 53, 54.
 Nahlil (Divanlar Katalogu shibi) : 161, 305, 329, 401.
 Nahlil : 296.
 Na'im : 108.
 Na-Kam Ismail : 160, 161.
 Nakli : 172, 193, 245, 256, 381, 460.
 Nall Hidir : 219.
 Nall (Konyali) : 330.
 Namli (Sayyid Ma'sum b. S. Safa'i-i Tirmigil) : 69, 86, 87, 297.
 Narkisi (Iranli) : 34.
 Nasir b. 'Abd' Allah : 136.
 Nasir b. 'Abd' al-Hamid : 312.
 Nasib Dada : 110, 256.
 Nasafi (Hafiz ad-din Abu'l-Barakat 'Abd' Allah) : 313.
 Nasibi-i Giylani : 7.
 Nasimi : 38, 297, 382, 402.
 Nasir 'Ali : 35, 36, 37.
 Nasir-i Buhrayli : 7, 206.
 Nasir : 37, 40.
 Nasir ad-din al-Muhaddid : 388.
 Nasir ad-din at-Tusi (H'aca) : 39, 84, 85, 99, 196, 210, 240, 307.
 Nasir li Din' Allah (Halife) : 47.
 Nasir-i Hosrav : 17, 240.
 Nasir : 382, 460.
 Nasir : 5, 172.
 Navai ('Ali-Şir) : 37, 137, 200, 406, 407.
 Navai Yahya : 42, 175, 260, 308, 309, 433.
 Navras-i Caddil : 381.
 Nayl : 256.
 Nayli Ahmad (Mirza-Zade) : 256, 428.
 Nayyir : 256.
 Nazir al-Mawlawi : 115, 256.
 Nazim Muhammad Paşa : 121.
 Nazim : 256, 460.
 Nazmi : 121.
 Nazmi 'Ali : 382.
 Nesselmann G. H. F. : 253.
 Nizam-i Actarabadi : 213.
 Nizami : 297, 317, 402.

Nizam al-Mulk Kivam ad-din : 89, 90.
 Nicholson : 225, 234.
 Nidali : 297.
 Nigari (Kadi Ahmad) : 41.
 Nihad 'Ali Tarlan Dr. : 22.
 Nihali : 297.
 Nihali-i Kadi : 297.
 Ni'mat' Allah (Rumeli Yenigehir'i) : 267.
 Ni'mat' Allah b. Ahmad al-mubarak : 128, 129.
 Ni'mat' Allah-i Valli (Şah) : 15, 39, 40, 44, 243, 259.
 Nitari : 34.
 Nizami-i Haravi : 41.
 Nizari-i Khushtani : 17.
 Niyazi Hasan Dada : 196.
 Niyazi-i Misri : 34, 183, 256, 302, 353, 382, 441, 452, 453, 454, 455, 460.
 Noel des Verger. A. : 106.
 Nuh b. Mansur (Samanilerden) : 41.
 Nu'man Halil Dada : 323.
 Nura Şifli : 418.
 Nurani Özyigit : 307.
 Nur ad-din : 460.
 Nur ad-din 'Abd'ar-Rahman-i Horasani : 281.
 Nur ad-din Arslan b. Mas'ud : 47.
 Nur ad-din Sadka b. Sirac ad-din 'Umar : 75.
 Nur al-Buhari : 220.
 Nuri ('Abd' al-Ahad) : 121, 256, 382, 460.
 Nuri (Hattat) : 121.
 Nusrat Abu-Bakr : 2, 75, 76.
 Nusrat ad-din (Atabek) : 2141.
 Nushrevan : 40.
 Nuwab : 46.

O, Ö

Oda Paşa-Zade Muhammad : 460.
 Oniki İmam : 102, 160, 195, 301.
 Oral M. Zaki : 8.
 Orhan Şams ad-din : 151.
 Osman Aga : 140.
 Osman Ergin : 388.
 Osman (Hafiz. Hattat) : 401.
 Osman Hamdi (b. Ahmad Şukri Sille'li) : 301, 404, 445, 461.
 Ömri : 297.
 Ömer Rıza Doğril : 312.

P

Paygamber (Hz. Muhammad S. M.) : Bir çok yerde.
 Panahi : 138.
 Partav Paşa : 256.
 Pir Muhammad b. Yusuf-i Ankaravi : 135.
 Piruz al-Kurdi Sincani : 59.
 Piyala (Valad-i a'aza) : 79.

R

Racab b. Ahmad : 346.
 Racab Paşa : 74.

Rafi b. Ibrahim b. Muhammad b. 'Abd' al-Macidi-Kazaruni : 223, 460.
 Ragib Muhammad Paşa : 247, 248, 297.
 Rahmat Rukun : 365.
 Rahmi : 402.
 Rahaifa : 256.
 Ramadan (Ramadaniyya Mu'assisi) : 260.
 Ramiz 'Abd' Allah Paşa : 297.
 Ramzi : 297.
 Raslan-i Damuqli : 418.
 Rasim : 166.
 Rasmi : 42.
 Rasid Halvati-i Nasr-i Anzari : 253.
 Rasid Hasan-i Mawlawi (Hattat) : 456.
 Rasidi-i Tabrizi (Yar-Ahmad) : 19.
 Rati Ahmad Paşa : 10.
 Ravani : 297, 317.
 Ravnaqi : 37.
 Ravani-i 'Acem : 297.
 Razi (Abu'l-Husayn Ahmad b. Fari) : 132.
 Rafat Bilge (Kilisi. Muallim) : 44, 220.
 Ridai : 317.
 Ridai Tavlik : 446.
 Ridai : 7, 34, 317.
 Rukna : 37.
 Rukn ad-din : 17, 26.
 Rukn ad-din b. Şaraf ad-din Husayn-i Amuli : 97.
 Rukni b. Şarif ad-din al-Husayn : 83.
 Rukun Nazmi. Prof. : 365.
 Rustam b. 'Abd' Allah : 373.
 Rustam Paşa (Gülece) : 402.
 Ruşdi : 297, 460.
 Ruşdi Muhammad b. Muhammad : 46, 112.
 Ruşdi (Ermenekli) : 78, 145.
 Ruşan Kam : 318.
 Ruşani : 297.

S

Şabir : 240, 256.
 Şabiri Muhammad : 119.
 Şabiri : 402.
 Şabiri Kalkandelen : 271.
 Şabit : 256.
 Şabühi Ahmad Dada : 41, 256, 297.
 Şabüri-i Kahhal : 33.
 Sa'd ad-din b. Sa'd-i Farşani : 278.
 Sa'd ad-din (H'aca) : 310.
 Sa'd ad-din-i Hamu'i : 279.
 Sa'd ad-din-i Marzi : 281.
 Sa'd ad-din Nuzhet : 311.
 Şadik : 245, 402.
 Şadik b. Muh. Sakul : 341.
 Şadik (Bursali) : 209.
 Şadik Muhammad b. 'Ali (Bulbulci-Zade) : 262.
 Şadik Muhammad (Şani-Zade) : 198.
 Sa'd b. al-Atabek : 377.

Sa'dî: 297.
 Sa'dî-i Şîrâzî: 7, 27, 33, 179, 180, 214, 240, 319, 325, 377.
 Şadr' ad-dîn Mahmûd Çalabî: 219.
 Şad'ad-dîn-i Kunavî: 100, 243, 249, 277, 281, 353, 461.
 Şadr'ad-dîn Mûsâ (Ardabîlî): 26, 58, 59, 249.
 Şadrî: 297.
 Şafâî: 256.
 Şaffet Yetkin: 150.
 Şafî 'Alî b. Hûsâyî Yâ'îz: 257.
 Şafîyy'ad-dîn 'Abd'al-'Azîz: 55.
 Şafîyy'ad-dîn (İshâk-ı Ardabîlî: Sayyid): 26, 58, 59, 60, 63, 65, 249, 431.
 Şafîyy-i Tâni (Şâh Sulaymân): 16, 17, 431, 432.
 Şafvat Şidkî: 256, 390.
 Şâhib'az-Zamân (Imâm Mahdî): 160.
 Şâhib Ata (Fahr'ad-dîn): 145, 146.
 Şâhib b. 'Abbâd: 282.
 Şâhib Geray Han: 293.
 Şâhib Muḥammad (Pîrî-Zâda): 105, 106, 303.
 Şâhib-i Tabrizî (Mirzâ Muḥammad 'Alî): 1, 3, 36, 37, 41.
 Sa'îd: 7.
 Sa'îd Nâfîsî: 27, 28, 30.
 Sa'îl: 34.
 Tâkûb: 256.
 Sâkî Aḥmad: 382.
 Şalâh'ad-dîn Alpây: 313.
 Şalâh'ad-dîn-i Ayyûbî: 174, 193.
 Şalâh'az-Şafadî (Hafîlî Ayyûb): 100.
 Şalâhî 'Abd' Allâh: 51, 52.
 Salâmî Aḥmad (Ağriboz'ın): 117.
 Salâmî Bertûğ: 415.
 Salâmî Muḥtafâ: 256, 381.
 Salâmîlî Aḥmad: 460.
 Şâlih: 3, 34, 256.
 Şâlih b. Muḥammad: 165.
 Şâlih (İstîp'î): 443.
 Sallm I. (Yavuz): 23, 265, 428.
 Sallm II.: 293, 433.
 Sallm III.: 209, 245, 311.
 Salmân Savacı: 7, 9, 16, 33, 34.
 Sallmî: 402.
 Samâ'î (Divânâ Muḥammed Ç. ye de bk.): 276, 402.
 Samâvâ: 94.
 Sâml: 256, 461.
 Sâm Mirzâ (Şafavî): 8, 200.
 Sâml Hâşim: 326.
 Sanâîl: 240.
 Sanîh: 256.
 Sar-Tarîk Oğlu: 460.
 Şaruca (Baba İlyas halifesi): 418.
 Savdâî: 297.
 Saydî Aḥmad Pâşâ: 165.
 Sayf' Allâh (Sayyid Sayfî Nîzâm Oğlu): 455, 460.
 Sayf'ad-Davla: 84.
 Sayf'ad-dîn Hâlib (Baba İlyas halifesi): 418.

Sayf'ad-dîn Sulaymân (Aşrafogullarından): 379.
 Sayfî: 7.
 Sa'yî: 317, 402.
 Sayyid Nûh: 460.
 Sazâ'î: 29, 382, 460.
 Schidius. E.: 131.
 Şiddîka Özkul: 307.
 Şidkî: 256.
 Şidkî Husayn Dada: 143, 154, 155, 156, 158, 301, 435, 439, 440, 442, 459.
 Sibawayh: 61.
 Sirâc'ad-dîn (Abû-Hafîz 'Umar b. 'Alî): 56.
 Sirâc'ad-dîn Pâşâ: 185.
 Sirâc b. 'Abd' 'Allâh: 185.
 Sirrî: 460.
 Sinân (Musikîy üstadı): 379.
 Sinân'ad-dîn Yûsuf (H'âca Pâşâ): 199.
 Sinân Çalabî: 297.
 Sinân Dada b. İlyâs Şâfî: 154, 169, 170.
 Sinân Pâşâ: 144, 464.
 Sinân Umml: 460.
 Siyâhî: 168.
 Şubhî 'Abad'l-Latîf Pâşâ: 106.
 Südl: 205, 320.
 Sulamî (Abd'ar-Rahmân): 166.
 Sulaymân: 241, 460.
 Sulaymân: 382.
 Sulaymân b. Hâlib: 61.
 Sulaymân (Darvîş): 162.
 Sulaymân Fahmî (Kâşgarî'î): 441, 442.
 Sulaymân-ı Kânûnî: 463.
 Sulaymân Pâşâ (Hâdim): 108.
 Sulaymân Şâh (Germiyan'lı): 99.
 Sultân Valad (Bahâ'ad-dîn Muḥammad): 82, 144, 220, 224, 225, 245, 247, 299, 300, 319, 327, 385, 393, 458.
 Şun 'Allâh: 58.
 Sunkur Âkâ: 8.
 Sun'î: 34, 65, 297, 402.
 Surûrî: 16, 41, 326, 399.
 Su'ûd'al Mawlawî: 326.
 Suvaydî (Abû-İshâk İbrâhîm): 286.
 Suyûtlî Calâ'ad-dîn: 70, 214, 215, 216.
 Sûzanî: 297.
 Sözl: 297, 460.
 Sücûdî: 297.
 Sühaylî: 7.
 Süheyl Ünver: 320, 325.
 Süshe'm K.: 451.

§

Şabâbî: 297.
 Şabân b. Câr' Allâh: 406.
 Şabân b. Hûsâyî (Sultân): 306.
 Şadiye: 382.
 Şafîk: 256.
 Şahîdî: 297.

Şahlâ: 460.
 Şahl: 7, 33.
 Şahl (Okci-Zâda): 338, 361, 382.
 Şahîdî: 4, 112, 113, 116, 117, 122, 165, 257, 266, 297, 302, 311, 382, 424.
 Şahîdî: 297.
 Şam'î: 153, 253, 254, 256, 297, 404, 405, 448.
 Şâh-ruh Mu'î'n'ad-dîn: 84.
 Şâh Şiddîkîyy'al-Kâdirî: 357.
 Şâkir Muḥammad b. Muḥtafâ (Anbârî): 43.
 Şâml: 297.
 Şams'ad-dîn'al-Hoyî: 279.
 Şams'ad-dîn b. Muḥammad: 84.
 Şams'ad-dîn Muḥammad'al-Muzallâk: 224.
 Şams'addîn Muḥammad: 26, 412.
 Şams'ad-dîn Muh. b. Naş'as-Sancârî: 95.
 Şams'ad-dîn Nûh: 42.
 Şams'ad-dîn Pâşâ: 151.
 Şams'al-Vahid Çalabî: 325.
 Şams-i Tabrizî (Muḥammad): 196, 225, 256, 460.
 Şams 'Utmân: 113, 326.
 Şamsî-i Sîvâsî: 121, 256, 275, 344.
 Şarafî Buhârî: 190.
 Şaraf (Sayyid): 382, 460.
 Şaraf'ad-dîn: 278.
 Şaraf'ad-dîn 'Aliyy-i Yazdî: 86.
 Şaraf'ad-dîn (Gulşanî, Şayh): 447.
 Şaraf'ad-dîn Ḥasan'at-Tîbî: 222, 223.
 Şaraf'ad-dîn b. İsmâ'îl'az-Şaybânî: 349.
 Şaraf'ad-dîn Yalkaya: 44, 353.
 Şarâhî: 100.
 Şar'ânî 'Abd'al-Vahhâb: 286.
 Şarîf: 34, 256.
 Şarîf İbrâhîm Mâhir: 313.
 Şarîf (Sayyid, Cür'ânî): 17, 119, 249.
 Şarîfî: 460.
 Şastârî Murâd Âgâ: 460.
 Şatîbî: 194.
 Şavkî: 267.
 Şavkî (Hattat): 320.
 Şavar: 297.
 Şaydâ Hâfîz: 209, 245.
 Şayb 'Abd'al-'Alî: 34, 460.
 Şayhî: 113, 256, 297.
 Şayh Oğh: 80.
 Şayh-ı Şâh (İbrâhîm-i Şafavî): 249.
 Şifâî Şaraf'ad-dîn Ḥasan: 429.
 Şifâî Muḥaffar b. Muh. al-Hûsâyî: 429.
 Şihâb'al-'Acam: 165.
 Şihâb 'Aliyy'al-Kâdî: 409.
 Şihâb'ad-dîn Aḥmad b. Maedî: 412, 413.
 Şihâb'ad-dîn-i Kâşânî: 87.
 Şihâb'ad-dîn'al-Makṭûl: 87.
 Şinâdî: 256.
 Şûbî: 256.
 Şuhâdî: 256.

T, T, T

Tâbl: 402.
 Tabrâs: 48.
 Tâc'ad-dîn Mahmûd'al- Uşnavî: 280.
 Tâc'ad-dîn Oğh: 382.
 Tacallî: 256.
 Taftâzânî: 62, 204, 264.
 Tâhir Âgâ: 51.
 Tâhir (Bursalı): 388, 399, 446.
 Tâhir b. Şâlih'al-Mağribî: 351.
 Tâhir Olgun (al-Mawlawî): 381.
 Tahmâş (Şâh): 102, 265.
 Tahsîn H'âca: 326.
 Tahsîn Yâzıcı (Prof. Dr.): 180.
 Tâ'ib Aḥmad: 256, 262.
 Tekîş (Sultan): 213.
 Taḥkîyy'ad-dîn: 94.
 Taḥkîyy'ad-dîn: 'Abd'al-Ganî: 178.
 Taḥkîyy'ad-dîn Abî-Muh. 'Abd'al-'Azîz: 178.
 Taḥkîyy'ad-dîn Muh. b. Şâh'al-Kuşayrî: 187.
 Taḥî Bîniş: 124.
 Tal'at Bey: 382.
 Tâlib: 385.
 Tâlî: 7.
 Tapduk: 418.
 Tarîk: 297.
 Tatar Hanı: 192.
 Tavfîk: 256.
 Tavakkull b. İsmâ'îl b. Hâcî'l-Ardabîlî: (İbn'al-Bazzâz): 58, 59, 60.
 Taşci-Zâda: 460.
 Tavzari (Abû'l-Faḍl Yûsuf b. Muh.): 288.
 Tîbî: 297.
 Tûsî: 7.
 Tûrâbî: 256.
 Tûrâbî Sulaymân'al-Kunavî: 334.
 Türk'az-Şifî Abû-Muḥaffar: 95.
 Tâbit 'Alâ'ad-dîn: 408.
 Tâbit Muḥammad Çünçün-Zâda: 347.
 Tanâîl: 317.
 Tâni Muḥammad (Manisalı): 267.

U, U

'Ubayd' Allâh Hâmid: 163.
 'Ubayd Dada: 224, 225.
 'Ubayd Hân (Şaybânî): 138.
 'Ubaydî: 306, 317.
 'Ubaydî Ḥasan Çalabî: 402.
 'Ud Oğh: 460.
 Uftâda: 418.
 Uluğ Bik Muḥammad b. Şâh-ruh: 84.
 'Ulvi: 17, 121, 297, 402.
 'Umar b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Karvîni: 238.
 'Umar (Darvîş): 209, 460.
 'Umar (II. Halife): 45, 49, 345, 366.
 'Umar b. İbrâhîm b. Ḥamdân: 313.

'Umar (Mîr-Zâda) : 241.
'Umar b. Mahmûd : 369.
'Umar b. Muhammed-i Nasafî : 349.
'Umar Pâşâ : 418.
'Umar Şifâ'î : 72.
'Umar b. Şayh Hasan'al-Husaynî : 351.
'Umar'at-Tablîb b. Sinân : 72.
'Umar-i 'Uşşâkî : 250.
'Urîf-i Şîrâzî : 4, 5, 33, 37.
Uğul : 260, 317.
'Utmân : 45, 344.
'Utmân II. : 76.
'Utmân (III. Halife) : 345.
'Utmân (Baba İlyas halifesi) : 418.
'Utmân Dada (Nâyî) : 209, 245.
'Utmân (Darvîş) : 241.
'Utmân'al-Guşâdî : 13.
'Utmân'al-Hâkî : 219.
'Utmân (Hâcî, Hâfîz) : 413.
'Utmân (Hâzîna-dâr) : 241.
'Utmân b. 'Alî : 346.
'Utmân b. İsmâ'îl : 339.
'Utmân b. Muḥ. (Muvakkît) : 290.
'Utmân Vahbiyy'al-Mawlawî : 377.
Uvays Bahâdîr Hân : 91.
Uzun Hasan : 265.

V

Vacdi : 297, 402.
Vachî : 297.
Vacihî Pâşâ-Zâda : 181.
Vafâ (Şayh) : 97, 463.
Vafâyî : 297.
Vahbî : 381.
Vahbî (Aş'arî-Zâda) : 183.
Vahbî (Hâfîz Şârihî) : 205.
Vahbî (Sayyid) : 112, 180, 256, 430.
Vahbî (Suûnbul-Zâda) : 427.
Vâhid ('Abd'al-Vâhid Çalabî) : 196.
Vahîd : 261, 460.
Vâhidî : (Abu'l-Hasan 'Alî b. Aḥmad) : 306.
398.
Vahîdî : 17.
Vahşî : 260.
Vahyî : 460.
Vâ'iz-i Kaxvinî : 37.
Valad Çalabî (İzbudak) : 220, 326, 334.
Vall (Müze Memûru) : 19.
Vakiyy'addîn Câr' Allâh : 104.
Vall Muhammed-i Akbarâbâdî : 225.
Vânî (Mahmûd b. Muştâfâ) : 131.
Vânî (Muḥammad Muştâfâ'l-Mawlawî) : 110.
Vardî : 381.
Vâzîf : 255, 257.
Vaşîf : 274, 297.
Vaşşâf Husayn : 326, 375.
Vaşvât Raşîd'ad-dîn : 45, 290.

Vayşî : 104, 105, 202.
Wetzstein. J. G. : 126.
Vişâll : 297, 353.

Y

Yahyâ : 202, 241.
Yahyâ b. 'Abd'al-Laṭîf-i Kaxvinî : 101.
Yahyâ b. 'Aliyy'as-Şâfi'yy'ar-Rûfâ'î : 84.
Yahyâ b. Baḥsî b. İbrâhîm'ar-Rûmî : 267, 457.
Yahyâ (Kâdî) : 389.
Yahyâ b. Nasûh : 317, 318.
Yahyâ (Minḳârî-Zâda) : 268.
Yahyâ (Şayh'al-İslâm) : 275, 405, 406.
Yahyâ Şaraf'ad-dîn : 95.
Yahyâ Şîrvânî (Sayyid) : 337, 399.
Yahyâ (Taşcah) : 237, 295, 297, 314, 317.
Yahyâ Pâşâ : 418.
Yakînl : 34.
Ya'kûb b. Sayyid 'Alî : 456.
Yâr-Aḥmad (Raşîd-i Tabrizî. Bu mad. e de bk.) : 19.
Yûnus : 163, 185, 460.
Yûnus b. Şâdî-Mard Valiyy'ad-dîn : 362.
Yûnus Amra : 163, 183, 337, 355, 382, 387, 418, 460.
Yûsuf Akyurt : 144.
Yûsuf-i Bektâşî : 41.
Yûsuf b. Hâllî b. Mûsâ : 407.
Yûsuf Çalabî : 460.
Yûsuf Dada : 460.
Yûsuf'al-Burûsavi (Davriş) : 126.
Yûsuf-i Nâdirî : 339.
Yûsuf-i Sina-çâk : 39.
Yûsuf Dîyâ : 351, 445.
Yûsufî : 317.

D, Z, Z, Z

Zahîr : 460.
Zahîr'ad-dîn : Hâlvatî : 27.
Zahîr b. Amr' Allâh (Halife) : 47.
Zahîr Husayn Çalabî : 460.
Zâkir Kâdirî : 106.
Zâkirî : 460.
Zal Pâşâ : 402.
Zamahşarî : 60, 125, 174, 188, 269, 378.
Zarîfî Hasan : 208.
Zarîfî 'Umar : 400, 401.
Zarûcî Burhân'ad-dîn : 175.
Zâtî : 297, 317, 402.
Zavzanî (Abû-'Abd' Allâh'al-Husayn b. Aḥmad) : 83, 124, 126, 127.
Diyâ'ad-dîn 'Umar (Gümüşhâne'li) : 42, 43.
Zayn'al-'Abidîn 'Alî (İmâm) : 95, 367.
Zayn'al-'Abidîn b. 'Abd'ar-Raḥmân (Çavuş-Zâda) : 292, 352, 416.
Dyâ (Müze memûru) : 147.
Zihîl : 105, 256, 297.
Zuhûr'al-Hâkî Hâc Hûdûr : 95.
Zylâli : 297.

MEZHEP, TARİKAT, SOY

ve

MEKÂN ADLARI

A

'Abbâs Oğulları, 'Abbâsler : 102, 433.
Aflak : 318.
Afyon : 217, 381.
'Alavîler : 419, 431.
Âl-i Buvayh : 102.
Allâh-Âbâd : 254.
Amasya : 419.
Anadolu : 165.
Ankara : 358.
Atabekler : 102.
Avrang-Âbâd : 366.
Ayasluğ : 120.
Aydm : 313.
'Ayntab : 24, 177.

B

Babahlr : 420.
Bagdâd : 183, 308, 408.
Balıkesir : 51, 139.
Banaluğa : 187.
Başra : 318, 351.
Bayburd : 433.
Bahmanlır : 218.
Bektâşîlik, Bektâşîler : 301, 419.
Belgrad : 76.
Bergos : 109.
Beyrût : 351.
Beyşehir : 379, 433.
Bombay : 92, 148, 216, 253, 351, 394.
Bor : 331.
Bosna : 10, 165, 187, 217.
Budin : 111.
Buğdan : 193, 248.
Burdur : 428.
Bursa : 81, 126, 180, 272, 344, 431.

C, Ç

Cezâyir, Cezâyirîler : 106, 202, 203.
Çağatay : 137.
Çobanlır : 102.

D

Dahli : 33, 178, 179, 216, 254, 394.
Dahistan : 19.
Dâr'al-İlâfa (Bagdâd) : 47.
Damışk Ayyûbîleri : 47.
Denizli : 39.

E

Edirne : 170, 251, 391, 429, 447.
Eğerdîr : 305.
Eğri : 310.
Emevîler : 433.
Engurûs : 318.
Erdebîl : 60.
Erdebîl Sâfîleri : 25.
Ereğli (Konya) : 135.
Ergirikezi : 91.
Eskiil : 433.
Eşrefoğulları : 379.

F

Fas : 95, 252.

G

Gavalyâr : 94.
Gaznelîler : 50, 102.
Gelîbolu : 276.
Gorîler : 102.
Gülşenîyye, Gülşenîler : 208, 448.

H

H'acagân : 258.
Hâdîm : 346.
Haleb : 75, 165, 249, 294, 320, 336, 340.
Hâlvatîyya : 26, 118, 121, 151, 249, 260, 337.
Hamadân : 364.
Hâmid II : 190.
Hanafîyya : 353.
Hanya : 413.
H'arazmşâhlar : 102.
Harput : 325.
Harât : 27, 83, 246.
Hind, Hindistân : 5, 18, 148, 1095, 205, 225, 366, 375, 400, 459.
Hin-Hindü : 96.
Horâsân : 11, 137, 190, 282.

I, İ

İlhânîler : 102.
İmâmiyya : 48.
İrân : Birçok yerde.
İrân Salçukluları : 102.
İskenderîyye : 61, 366.
İsmâ'îlîler : 349.
İsmâ'îliyye-i Bâtîniyye : 351.
İstanbul (İslambol) : Bir çok yerde.
İştîp : 443.
İznâk : 72.

L

Lâhicân : 35.
Lakhnû : 30, 210, 254, 313.
Lâhür : 5, 254, 359, 360.
Lârende (Karaman) : 417.
Leh : 320.
Leiden : 50, 210.
Leipzig : 174, 175, 351.
Londra : 253, 313, 351.

M

Mağrib Salçukluları : 102.
Mâhân : 15.
Ma'mûat'ul-'Azîz (İlâzık) : 340.
Manisa : 39, 118, 176, 302.
Mar'aş : 165.
Marâğa : 307.
Marsilya : 151.
Mâvarâ'n-Nahr : 406.
Mawlawî : Mawlawiyya, Malawlik : Bir çok yerde.
Mâzandarân : 58, 59.
Medine : 433.
Mekke : 25, 79, 148, 310.
Mısır : Birçok yerde.
Moğol : 8.
Mudurnu : 294, 337, 401.
Muğla : 115.
Musul : 7, 47.
Mürşid-Âbâd : 175.

N

Nacaf-ı Aşraf : 5.
Nakşiyya, Nakş-bandiyya : 36, 96, 118, 438, 448.
Nakşiyya-i Hâlidîyya : 452.
Niğde : 8, 270, 331, 353.
Niş : 341.
Nolkişor : 67.
Nûr-Bakşiyya : 267.

O

Oksfor : 84.
Orta Asya : 246.
Osmanoğulları : 249.

P

Paris : 453.
Paşavar : 195.
Prusya : 131.
Pîşdâdyân : 102.

R

Raspür : 61.
Rumeli : 76.

Rusçuk : 401.
Rusya : 248.

Ş - S

Sa'diyya : 151, 324.
Şafavîler, Şafaviyya (Ardablîyya) : 66, 102, 429.
Şaffârler : 102.
Sakız : 341.
Salçuklular, Salçukoğulları : 102, 433.
Şâhiyya : 313.
Sâmânler : 40, 102.
Sancar : 278.
Samarqand : 84, 221.
Sarâb : 25.
Sarûv : 25.
Saruhan : 432.
Sâsânler : 102.
Seydişehir : 433.
Siliştire : 165.
Sincan : 160.
Sivas : 165.
Sivâsiyya (Şamsiyya) : 121.
Stokholm : 253.
Şofya : 128.
Şugla : 433.
Sulaymân-Âbâd (Beyşehir) : 379.
Sulaymân-Şahr (Beyşehir) : 379.
Sulaymâniyya : 329.
Surhâb : 25.
Sünnilik : 243.

Ş

Şâfi'i Mezhebi : 431.
Şam : 117, 151.
Şamah : 86, 350.
Şî'a : 317.
Şî'a-i İmâmiyya : 38, 81, 195, 217, 366, 439.

T

Üsküp : 443.

T

Tabriz : 25, 62, 119, 131.
Tarabluşgarb : 151.
Tavâ'if-i Mulûk : 102.
Tehran : 3, 27, 30, 39, 50, 62, 87, 126, 127, 159, 254.
Tire : 122.
Tubingen : 106.
Tunus : 175.
Tur(Dağı) : 391.
Tûs : 34.
Türkistan : 190.
Türkiye : 5.

V

Vahhâbiler : 367.
Van : 449.
Vardar Yenicesi : 285.
Vidin : 165, 213.

Y

Yemen : 318.
Yunan : 351.

Z

Zayniyya : 190.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- 'Abbās-ı Kummī (Şayḡ Ḥācc): Mafātih'al-Cinān (Tehran-1359 H. 1319 Ş. H. Taşbasması).
 " " " " : Safinat'al-Bihar ve Madinat'al-Hikami va'l-Ālār (2 cilt. Nacafi Aşraf - 1355 H. Taşbasması).
 Abdülbâki Gölpınarlı : Melâmlık ve Melâmler (İst. Üniv. Türkiyat Enst. yayımı; İst. Devlet Mat. 1930).
 " " : Yunus Emre - Hayatı (İst. İkbâl K. 1936).
 " " : İslâm ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilâtı ve kaynakları (İst. Üniv. İktisat Fakültesi Mecmûası; 15. cilt. No. 1-4; Ekim 1949-1950).
 " " : Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik (İst. İnkılâp K. 1953).
 " " : Rubâiyyât-ı Hayyâm, Tarab-Hana'î Yâr-Ahmad-î Raşîdî, Risâla-î Silsilat'at-Tartîb, Huṭba-î Tamcîd-î Ibn Sinâ; bâ muḳaddima va havâşî-î 'Abd'al-Bâkî Gölpınarlı. Rubâiler (İst. Remzi K. 1322 Ş. H. 1953).
 " " : Burgazî ve Fütüvvet-Nâmesi (İst. Üniv. İktisat Fak. Mecmûası; 15. c. No. 1-4; Ekim 1953 - Temmuz 1954).
 " " : Vilâyat-Nâma. Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Baktâş-ı Veli (İst. İnkılâp K. 1958).
 " " : Mevlânâ Celâleddin (III. basım, İst. İnkılâp K. 1959).
 " " : Fihî mâ-fih terc. (İst. Remzi K. 1959).
 " " : Mevlânâ Şems ile altmış iki yaşında buluştu (İst. Üniv. Şarkiyat Mecmûası, Sayı: III.; Edebiyat Fak. Basım-evi — 1959).
 " " : Yunus Emre ve Tasavvuf (İst. Remzi K. 1961).
 " " : Mevlevî Âdâb ve Erkâmı (İst. İnkılâp K. 1963).
 " " : Mektuplar (Mevlânâ'dan terc. İst. İnkılâp K. 1963).
 " " : Yunus Emre ve Yattığı Yer (Eskişehir Güzel İş Mat. 1963).
 " " : Rubâiler (Mevlânâ'dan terc. İst. Remzi K. 1964).
 " " : Yunus Risâlat'al-Nushiyya ve Divan (Fatih nüshasının Tıpkı-basımı ve Türk harfleriyle; Önsöz ve Açılma. Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği yayımı: 1. İst. 1965).

A. GÖLPINARLI -

PROF. İ. SUNGURBEY : Sınavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin (İst. Eti Yayınevi-1966).

ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : Hâfız Divanı Tercemesi; II. basım (İst. Millî Eğitim Mat. 1968).

- ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : Divân-ı Kebir (Mevlânâ'dan terc. Önsöz ve Açıklamalarla. 5 cilt; İst. Remzi K. 1957 - 1969).
- " " : Divan (Mevlânâ'dan terc. İst. Milliyet Gazetesi yayımı-1971).
- " " : Gülşen-i Râz Terceme ve Şerhi (İst. Milli Eğitim Basımevi - 1972).
- " " : Niyâzî(-i Mısri). İslâm Ansiklopedisi (c. 9. s. 305-307).
- ABU'L-ALÂ MARDİN - İSMET SUNGURBEY : Huzur Dersleri (İst. Üniv. Hukuk Fak. Yayımı. 2-3 cilt. 1966).
- 'ABD'ÜL-MACİD B. FARİŞTAH : Tarcama-i H'wâb-Nâma (İst. Üniv. Türkçe Yaz. No. 2689; Hidâyet-Nâme ve Âhret-Nâma'yi de hâvi Mec. Millet K. Ali Emiri kitapları; 1214 te Derviş Elmas tarafından yazılmış nüsha; No. 1042).
- ÂCÂH SİRRI LEYEND : Atâi'nin Hilvet'ül-Efkâr'ı (İst. Milli Eğitim Basımevi. - 1948).
- " " : Alişir Nevâi (2 cilt. Ankara - Türk Tarih Kurumu Basımevi - 1965-1966).
- AHMET ATEŞ : Hâkanî (İslâm Ansiklopedisi; 5. c., s. 85-95).
- " " : İbn Yemin (İslâm Ansiklopedisi 5. c.; s. 835-836).
- " " : Bi-Dil (İslâm Ansiklopedisi 2. c.; s. 600-602).
- AHMED GULÇİN-i MA'ÂNİ : Nuşahâ-yı Haftî; Daftar-i Çhârum (Muhammad Dâniş PaJüh, İrac Aşfâr; İran-Şinâslar, İlk kongre münâsebetiyle. Naşriyyât-ı Kitâb-hana-i Markazî. Dânişgâh-ı Teheran - 1344 Ş. H.).
- AHMAD HASAN BEK-ZÂDE : Târih (İst. Nûruosmânî K. No. 3106).
- AHMAD KÖSEC : Tuhfat'al-Bahiyya fi Tarikat'al-Mawlawiyya (İst. Üniv. Arapça, No. 3905).
- AHMAD RIF'AT : Luğât-ı Târihiyya va Coğrafiyya (İst. 1299-1300).
- ÂKÂ BOZORG-i TEHERÂNİ (ŞAYH MUNLÂ MUHSİN MUHAMMAD) : A'z-Zari'a ilâ Taşânîf'a's-Şî'a (Nacaf-i Aşraf-1355-1390 H. 20 cilt.).
- ALEXANDRE S. FULTON, M. A. A. G. ELLIS. M. A. : Supplementary Catalogue of Arabicprinted books in the British Muzeum; Londra 1926.
- ALİ NİHAD TARLAN PROF. DR. : Nef'i'nin farsça Divân (İst. 1944).
- 'ALİ TABRİZİ-i' HİYÂBÂNİ : Divân'al-Ma'sûnîn yâ Tuhfat'al-Mahdaviyya (Tabriz-1317, taşbasması).
- ANVAR : Simâ'-Hâna-i' Adab (İst. Âlem Mat. 1309).
- ÂŞİK ÇALABİ : Tazkirat'aş-Şuarâ' (İst. Üniv. K. Türk. Y. No. 2406).
- ASRAR MUHAMMAD DADA : Tazkira-i Şu'arâ-yı Mawlawiyya (İst. Üniv. K. Türkçe Yaz. No. 2406).

- 'AṬĀ'Ī (NAW'Ī-ZĀDA) : Hadâ'ik'al-Hakâ'ik fi Takmilat'aş-Şakâ'ik (İst. Mat. Âmire-1268).
- 'AṬṬĀR FARĪD'AD-DĪN " " : Muşibat-Nâma (İst. Üniv. K. Yaz. Fars. No. 214).
- " " : Divân-ı Kaşâ'id va Gazaliyyât-ı Faridoddin Abû-Hâmid Muḥammad b. Abû-Bakr İbrâhîm b. İshâk Aṭṭâr-ı Nisâbüri (Sa'îd Nafîsî'nin Mukaddime ve tashihîyle; Teheran - 1319 H.).
- ATSIZ NİHÂL : Kemal Paşa Oğlu'nun Eserleri (Şarkiyat Mecmûası; VI; Ebebiyat Fak. Mat. 1966).
- AYVANSARAYÎ : Vafayât (İst. Üniv. K. Türkçe Yaz. No. s. 2464).
- BEVERIDGE H. : Faydî. Şayb (İslâm Ansiklopedisi; c. 4, s. 592-593.)
- BROCKELMANN C. : Firûz-âbâdî (İslâm Ansiklopedisi; 4. c. s. 653-654).
- " " : Kelile ve Dimne (İslâm Ansiklopedisi; 6. c. s. 552-558)
- BROWNE E. G. : A History Persian Literature under Tartar dominion (3 cilt; Londra - 1933-1940).
- CALÂL'AD-DĪN MUHAMMAD MAWLÂNÂ : Maṭnawî (Reynold A. Nicholson basımı; Londra 1933-1940).
- " " " Maṭnawî (Keşf'ül-Ebyât'lı nüsha, Bombay-1318).
- " " " : Kulliyât-ı Şams yâ Divân-ı Kabîr (Badî'az-zamân, Furûzân-far basımı; Teheran Üniv. Yayımı; c. VIII; 1342 Ş. H.).
- CALÂL'AD-DĪN SUYŪTÎ : Al-La'âli'l-Maṣnû'a fî'l-Aḥâdîf'al-Mawḍû'a (Mısır- Mat. Adabiyya - 1337. 2 cilt).
- EDWARD EDWARDS M. A. : Catalogue of the Persian Printed Books in the British Muzeum (Londra 1922).
- FÂDİL HUSAYN " " : Hûban - Nâma } (İst. Üniv. K. T. Y. No. 5701; Müze
- " " : Zanân - Nâma } K. No. 550).
- Faṣḥî " : Divân (İst. Üniv. K. F. Y. No. 120).
- " : Mecazlar Mec. (Kendi yazısıyla. Mawlânâ Müzesi, Abdülbâkî Gölpınarlı K. No. 16).
- Faṭîn : Şu'arâ Tazkiresi (Hatimat'al-Aş'âr. İst. İstikḥkâm Alay-ları, Litografya Mat. Taşbasması).
- FUAD M. KÖPRÜLÜ : Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar (İst. Mat. Âmire - 1911).
- GÜLÇİN KOCAENGİN : Darîr ve Yûsuf ile Zallîhâ Mesnevisi (Tez. İst. Üniv. K. Tezleri No. 1264).
- HABİB : Haṭ va Haṭtâṭîn (İst. Mat. Ebuz'z-Ziyâ-1305).
- HASAN ÇALABİ : Tazkîrât'aş-Şu'arâ' (İst. Üniv. K. T. Y. No. 2579).
- HALİL EDREM : Duvel-i İslâmiyye Târihi (İst. 1345 H. 1927).
- HÂŞİM RAḌÎ : Divân-ı Kâmil-i Câmî (Teheran- 1341 H.).
- HÂYYAM - PŪR DR. : Farhag-i Şuḥan-varân (Tabriz - 1340 Ş. H.).

- HÜDAYÎ (AZİZ MAHMUD) : Vâkı'ât (A't-Tibr'al-Masbûk'al-muštamal 'alâ mâcarâ minâ'l-Latâ'if fî atnâ'as-Sulûk. İst. Selim Ağa K. Tasavvuf, No. 574. Kendi el yazması).
- İSMÂİL PAŞA : İdâh'al-Maknûn fî'g-Zayl'alâ Kaşf'az-Zunûn (2 cilt. İst. Maârif Mat. 1364-1366 - 1945-1947).
- İSMAİL PAŞA : Hadiyyat'al-'Ârifin va Âtar'al-Muşannifin (2 cilt; İst. Maârif Mat. 1951-1955).
- JAN RYPKA : İranische Literaturgeschichte (Leipzig - 1959).
- JOZEF ELİAN SARGIS : Mu'cam'al-Maḥbû'ât'al-'Arabîyyati va'l-Mu'arraba (2 cilt Mısır - 1346 H. 1928).
- Kâsim'al-Anvâr : Kulîyyât (İst. Üniv. K.F.Y. Müze K. No. 19).
- " " : " (İst. Üniv. K.F.Y. No. 579).
- " " : Kulîyyât-ı Kâsim-ı Anvâr bâ taḥlîl-o muḳâbala va Muḳaddîma-i Sa'îd Nafîsî (Teheran-Kitâb-hâna-i Sanâ'i; Çâp-Hâna-i Haydarî - 1337 Ş. H.).
- KÂTİB ÇALABÎ (HACİ HÂLİFA) : Kaşf'az-Zunûn 'an Asâm'l-Kutûbî va'l-Funûn (2 cilt; İst. Maârif Mat. 1364-1366 H. 1945-1947. Kendi el yazması nüsha Sülaymâniye K. Valiyy'ad-dîn Câr' Allâh K. 155 No. dadır).
- KURBÂLÎ (KAMÂL ŞUCÂ) : Hadikat'al-Ma'ârif (Gulşan-i Râz Şarhi. İst. Süley-mâniye K. Fâtih kitapları; No. 2608).
- LÂMÎ' MAHMÛD : Nafahât terc. Futûh'al-Mucâhidîn li Tarvîhî kulûb'il Muḳâhidîn (İst. 1289).
- LÂTİFİ : Taḳkirat'aş-Şu'arâ' (Faik Raşad'ın Mukaddimesiyle İst. İkdâm Mat. 1314).
- MACDÎ MUHAMMAD TAŞKÖPRÜ-ZÂDA : : Tarcama-i Şakâ'ık-ı Nu'mâniyya (İst. Mat. Âmire - 1269).
- MAHMUD KAMÂL (İBN'AL-AMİN) : Son Asır Türk Şâirleri (İst. Maârif Basımevi - 1955).
- " " : Son Hattatlar (İst. Maârif Basımevi - 1955).
- MUCTABÂ MİNOVÎ VE YAḤYÂ MAHDÂVÎ : Muşannafât-ı Afḍal'ad-dîn Muḥammad Maraḳî-i Kâşânî (Teheran Üniv. Yayın. 1331-1337 Ş. H.).
- MUHAMMAD 'ALÎ MUDARRİS : Rayḥanat'al-Adab fî Tarâcim'al-Mu'arrifin bi'l-Kunyatî av'il-Laḳb yâ Kunay-o 'Alkāb. (Tabriz; 1333-1335. 6 cilt).
- MUHAMMAD B. ŞARİF MUḤ. 'ABBÂSÎ : Tarcama-i Raşahât (İst. Mat. Âmire - 1269).
- MUHAMMAD DİYÂ : Yenikapı Mevlevihânesi (İst. 1329).
- MUHAMMAD SURAYYÂ : Sicill-i Osmânî yahut Tezkire-i Meḳâhîr-i Osmâniyye (4 cilt. Mat. Âmire - 1308-1311).
- MUḤİT-İ TABÂṬABÂ'Î : Şafaviyya az pûst-ı darvîşî tâ taht-ı Şahriyârî (Vahîd Mee. Sâl-i Sevum, Şumâre-i Msalsal: 33, Şahrîvar 1345; 1386-1966).

MUSTAḲİM-ZÂDÂ SA'D'AD-DİN
SULAYMÂN

NACATİ ELGİN

" "

" "

" "

NÂİL

NÂSİRİ

NÛRAN ÖZYİÇİT

ORHAN ŞAIK GÖKYAY

OSMAN ERCİN

OSMAN YAHİA

RİDÂ KULU HÂN HİDÂYAT

" " "

RAPAWÎ MUḤ. B. 'ALÂ'AD-DİN

RADÛS-İ ZÂDA MUHAMMAD

RITTER. H. PROF.

" "

ŞABRÎ KÂLKANDELEN

ŞALİḤ B. MUHAMMAD

SA'İD NAFİSİ

- : Tuḥfa-i Ḥattâtîn (İbn'ül-Emin Mahumud Kemâl'in Önsözüyle. Türk Tarih Encümeni yayımı; İst. Devlet Mat. 1928).
- : Konya İlim muhitinde yetişen Tirabzon'lu Ahmed Dede (Konya Anıt Mec. Yıl. 4; Sayı: 24).
- : Konya Mevlevî dergâhına mânen ve maddeten hizmeti olan Mevlevî Şeyhulislâm Mehmet Sâhib (Konya-Çağrı Mec. Sayı: 68; Eylül - 1963).
- : Konya Müzesi yazmalarından Mürşidüt-Tâlibîn (Konya; Anıt Mec. No. 21-22-1957).
- : Dâvûd-ı Halvet'nin Gülşen-i Tevhid'i (İst. Üniv. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyat, Dergisi; Edebiyat Fak. Basımevi; c. XIII; 1965).
- : Yazma ve Basma şâirlerin divan ve şüirlerinin bulunduğu Tezkire ve kitapları, bulundukları kütüphaneleri, basılmışlarının basım yerlerini ve tarihlerini, şâirlerin doğum ve ölüm yıllarını gösteren KATOLOG. İst. Üniv. K. Eski Müdri Nûreddin Kalkandelen'in ekleri ve düzeltmeleriyle. 17 defter. Müsvedde hâlinde İst. Üniv. K.).
- : Macmû'a (İst. Üniv. K.F.Y. No. 277, 306).
- : Erzurumlu Darîr'in kısaa-ı Yusuf Mesnevisi (İst. Üniv. K. Tez. 1962 - 1963; No. 3258).
- : Kâtip Çelebi (İslâm Ansiklopedisi; c. VI, s. 432-438).
- : Şadr'ad-dîn'al-Kunavî ve Eserleri (İst. Üniv. Şarkiyat Mec. II; 1958).
- : Estoire et classification de L'ouvre d'Ibn 'Arabî (Enstittut Français de Damas; Damas - 1964).
- : Divân-ı Şams'al-Hakâ'ık (Mawlânâ'nın Divân'ından Seçmeler. Tabriz-ı 1 - 1280 H.).
- : Macma'al-Fuşahâ' (Tehran - 1295).
- : Miftâ'ad-dakâ'ık fî Bayân'al-Futuwatî va'l-Hakâ'ık (931 H. târihini taşıyan bizdeki yaz.).
- : 'Urî'nin Kasidelerinin Şerhi (İst. Üniv. K.T.Y. No. 9724 Mec. Kendi el yazması).
- : 'Atîâr (İslâm Ansiklopedisi; 2. c. 6-12).
- : Hâfız (İslâm Ans. 5. c. s. 65-71).
- : İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu (İst. Üniv. T.Y. No. 3862).
- : A's-Şugûr'az-Zahabiyya (İst. Üniv. K.T.Y. No. 448).
- : Cust-o cû dar ahvâl-o Âtâr-ı Farîd'ad-dîn 'Atîâr-ı Nîşâ-bûrî (Teheran - 1320 Ş. H.).

- SA'İD NAFİSİ : Tārīḥ-i Naẓm-o Naṭr dar zabān-i Fārisī tā pāyān-i
Karn-i Dahum-i Hierī (Teheran-Kitāb-Hāna-i Furūḡi;
Çāp-Hāna-i Mihān - 1344 Ş. H. 2 c.).
- ŞİDDİKA ÖZLÜL : Darīr hakkında tez (İst. Üniv. K. Tezleri No. 1264.).
- SULAYMÂN : Şarḥ-i Kaşā'id-i 'Urī (İst. Üniv. K.T.Y. 3636, 9603).
- STOREY C. A. : Persian Literature Volum I, PART 2; Londra - 1953.
- SUBKÎ : Tabakāt'aş-Şāfiyyat'al-Kubrā (6 cilt; Mısır - 1324).
- Süssheim K. : 'Âli (İslâm Ansk. I. c. s. 304-306.)
- ŞAMS'AD-DİN SÂMÎ : Kāmūs'al-A'lām (6. cilt. İst. Mihran Mat. 1306-1316).
- TAVAKKULİ B. İSMÂ'İL B. HÂCİ'L-
ARDABİLİ (İBN'AL-BAZZÂZ) : Al-Mavāhib'aş-Saniyya fīl-Manākīb'aş-Şafaviyya (Şaf-
vat'aş-Şifva. Şafvat'aş-Şafā'. İst. Ayasofya K. 3099.
896 da yazılmış nüs. Aynı K. 2123. 914 te yazılmış nüs
İst. Belediye K. Muallim Cevdet Kitap. 1037 de yazılmış
nüs. İst. Üniv. K. Müze. No. 2. 1049 da yaz.).
- TÂHİR (BURSALI) : Osmanlı Müellifleri (4 c. İst. Mat. Âmire; 1332-1342).
- TAHSİN YAZICI PROF. DR. : Sa'dî (İslâm Ansk. 10. c. s. 36-41).
- " " " : Selman-ı Savacl (İslâm Ansk. 10. c. s. 458-461).
- YAHYÂ MAHDÂVÎ : Fihrist-i Nushahâ-yı Muşannafât-ı Ibn Sînâ (Teheran
Univ. Yayını 1333 Ş. H.).
- YÂKÛT-ı HÂMAVÎ : Mu'cam'al- Buldân (Teheran - 1965).
- YÛSUF DİYÂ : İlḥvân'aş-Şafâ (İst. Üniv. İlḥâyât Fak. Mec. 1. sene;
Sayı : 1. İst. Evkaf Mat. 1925).
- ZAKİ ORAL M. : Hazret-i Mevlânâ Dergâhındaki Şah-eserlerden Nisan
Tası (Ankara; Türk Tarih Kurumu Basımevi - 1954).
- ZAKİYYA ŞADIKÎ : Sâ'ib-i Tabrizî'nin Türkçe şiirleri (İst. Üniv. K. Tez.
No. 1551).
- 'İlmiyya Sâl-Nâmesi (Mat. Âmire - 1334 H.).

D Ü Z E L T M E

Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
60	15	زغشری	زغشری
60	16	Zamahşari	Zamahşari
63	33	Sihâbî	Şihâbî
110	24	satranç	şatranç
117	32	هادی	شادی
121	19	Rattât	hattât
126	2	زغشری	زغشری
126	3	Zamahşari	Zamahşari
127	6	زغشری	زغشری
127	7	Zamahşari	Zamahşari
151	24-25	Tarablusgarb Nâibüs Sultân	(Fazla dizilmiş)
151	27	adme	adem
158	23	Halaf	Ḥalaf
169	29	âcib	icâb
209	14	Şayd	Şeydâ
245	31	Mevklevi	Mevlevî
257	20	Aâhmad	Aḥmad
269	25	زغشری	زغشری
269	26	Zamahşari	Zamahşari
275	26	'Atîfâr'ın	'Atîfâr'ın
298	26	Haccar	Huccat
320	30	Kaseri'de	Kayseri'de
335	19	Takrîd	Takrîd
353	2	Rasawuf	Tasavvuf
365	2	نعات	نعات

Bütün dikkat ve gayretlerimize rağmen bâzı tertip yanlışlıkları olmuş; oku-
yuculardan özür diler, düzeltmelerini niyaz ederiz.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 6

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

I

HAZIRLAYAN :
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA 1967

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ESKİ ESERLER VE MÜZELER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI
SERİ: III, NO: 6

MEVLÂNÂ MÜZESİ

YAZMALAR KATALOĞU

I

HAZIRLAYAN :
ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ—ANKARA 1967

İÇİNDEKİLER

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Kāşānī	: Hākā'ık	Arapça	1-2
Muhammad Nişāburi	: Baṣā'ir I. C.	Farsça	2-3
Bağawī	: Ma'ālim I. C.	Arapça	3-4
"	: " I. C.	"	4-5
"	: " I. C.	"	5-6
Nasafī	: Tayasir	"	7-8
"	: "	"	7-8
"	: "	"	8
Zamahşari	: Kaşşāf	"	8-9
Rūzbihān	: Bahr'al-Hākā'ık	"	10-11
Şihāb'ad-dīn	: 'Uyūn'at-Tafasir	"	11
Rāzī	: U'n-mūzāc	"	12
Baydāwī	: Anwār'at-Tanzil	"	13
"	: "	"	13-14
"	: "	"	15
"	: "	"	15-16
Tibī	: Futūh'al-Ğayb	"	17
Zamahşari	: Kaşşāf	"	17
Hāzin	: Lubāb	"	18
"	: "	"	19
Ḳuṭb. Rāzī	: Hāşiya 'alā'l-Kaşşāf	"	19-20
Gürānī	: Cāmi' al-Asrār	"	20-21
"	: "	"	21-22
"	: "	"	22-23
Zamahşari	: Kaşşāf	"	23-24
Şayḥ-zāda	: Hāşiya 'alā'l Baydāwī	"	24-25
'Alā'ī	: "	Farsça	25-26
Suyūṭī	: Al-İlkān	Arapça	26-27
Maḥallī, Suyūṭī	: Calālayn	"	27-28
?	: Tafasir	Farsça	28-29
Zamahşari	: Kaşşāf	Arapça	29-30
'Abd-Allāh Pāşā	: Anḥār' al-Cinān	"	30
Rusūḫī	: Futūḫāt-ı 'Ayniyya	Türkçe	30-31
Kāzābādī	: Hāş. Fātiḫa 'alā'l-Ḳaḍī	Arapça	31-32
İbnī Tayfūr-ı Sacāwandī	: 'Ilal' al-Wukūf	"	32
?	: Tacwīd	Türkçe	32-33
Rusūḫī	: Futūḫāt-ı 'Ayniyya	"	33-35
Sūrābādī	: Tafasir II. C.	Farsça	35-36
"	: " III. C.	"	36-37
"	: " IV. C.	"	37
"	: " V. C.	"	38
"	: " VI. C.	"	38-40
"	: " VII. C.	"	40
Nasafī	: "	"	41
Abū'l-Layṭ	: " III. C.	Arapça	42
"	: " I. C.	"	43
"	: " Son C.	"	43-44
Bağawī	: Ma'ālim	"	44-45
?	: Tafasir	Farsça	45
Bağawī	: Ma'ālim	Arapça	46
'İsām'ad-dīn	: Hāşiya 'alā'l Baydāwī	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmu'a	I. Tafsir	Arapça	47- 49
	II. Muḥ.b Nakḥāş : Talhîs-i Tafsîr	"	
	III. 'Alâ'î : Mustatâb	Farsça	
	IV. " : Siyar	"	
	V. " : Tarâcim-i Ahvâl	"	
	VI. Latâ'if'an-Minan'den	"	
	VII. Abû-İshâk Kâzarûnî Manâkıbı (Noksan)	"	
Macmu'a	I. Anwar'at-Tanzîl'in son cüz'ü	"	50- 51
	II. Waḡyyat'al-İmâm A'zam	"	
	III. Fık'a'a dâir noksan Risâla	"	
	IV. Risâlatu Ma'mûla	"	
	V. Orucu dâir Risâla (noksan)	"	
Macmû'a	I. Oruca dâir Risâla	"	51- 52
	II. Abû's-Su'ûd : Risâla fî'l Bay'	"	
	III. Abû's-Su'ûd : Ta'lik'a 'alâ'l-Bay'	"	
	IV. İbni Salâm : an-Nâsiḥ wal Mansûḥ	"	
	V. Noksan Tafsîr	"	
Macmû'a	I. Hurûf'al-Mukatta'ât fî awâ'il-is-Suvar	"	53
	II. Camî : Tafsîru Yâ Sîn	"	
	III. Şarḥ'al 'Utbi'den	"	
	IV. Camî : Tafsîr'e dâir	"	
	V. İbrâhîm'al-Kurdî : Kaṭ'ad-as-Sabîl	"	
Kur'an-ı Karîm	:	"	54
Hamdam Sa'îd Çalabî	: Kur'an-ı K. Tarcama ve Tafsîri	Arapça - Farsça	54- 55
Şâhîr	: Tâc'at-Tarâcim	Farsça	55- 56
İbni Atîr-i Cazarî	: Câmi'at-Üşûl I. C.	Arapça	56- 57
'Askalânî	: Fath'al-Bârî I. C.	"	57- 58
Şamsaddîn Muḥ.b. Yûsuf	: al-Kawâkib'ad Darârî I. C.	"	58- 59
Şamsaddîn Muḥ.b. Yûsuf	: al-Kawâkib'ad-Darârî II. C.	"	60
Kurtubî	: Muḥtaşar'al-Buḥârî II. cüz'	"	60
Buḥârî	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî I. C.	"	60- 61
"	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî II. C.	"	61
"	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî III. C.	"	61
"	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî IV. C.	"	62
"	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî VI. cüz'	"	62
"	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî VII. cildin sonu	"	62- 63
"	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî VIII. C.	"	63
Muslim	: al-Câmî'aş-Şaḥîḥ	"	64
"	: al-Câmî'aş-Şaḥîḥ II. C.	"	65
"	: al-Câmî'aş-Şaḥîḥ III. C.	"	65
"	: al-Câmî'aş-Şaḥîḥ IV. C.	"	66
"	: al-Câmî'aş-Şaḥîḥ Son C.	"	66
"	: al-Câmî'aş-Şaḥîḥ VII. C.	"	67-
Zaydânî	: al-Mafâṭîḥ	"	67- 68
'Azîzî	: as-Surâc'al-Munîr	"	68- 69
Şahûmî	: al-Maṣnûḥ	"	70
Bağawî	: Maṣâbilḥ	"	71
Waffiy'ad-dîn Maḥmûd	: Mişkât'al-Maṣâbilḥ I.	"	71- 72

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Kâdî 'Iyâd	: as-Şîfâ	Arapça	72
"	"	"	73
"	"	"	73
"	"	"	73
"	"	"	74
"	"	"	74
Hafâcî	: Nasîm'ar-Riyâd	"	74- 75
"	: Nasîm'ar-Riyâd	"	76
Buḥârî	: Şaḥîḥ'al-Buḥârî	"	76- 77
Sumbûdî	: Hülâsat'al-Wafâ	"	77- 78
Şaraf'ad-dîn Abû'l-Fath	: Ahdâk'al-Aḥbâr	"	78- 79
Câmî 'Abd'ar-Rahmân	: Hadîṭ-i Arba'in	" - Farsça	79- 80
"	: al-Aḥdîṭ'al-Kudsîyya wan'Nabawîyya	"	80- 81
Badr'ad-dîn b. Himmat-yâr'al-Mawlawî	: Ahdîṭ-i Nabl wa Şad Kalimât	" - Farsça-Türkçe	81- 82
Mecmû'a	I. Kamâl Pâşâ-zâde : Yüz hadîṭ terc.	Türkçe	82- 84
	II. Şalawât'a dâir bir Risâle :	"	
Şagânl	: Maşârîḥ'al-Anwâr	Arapça	85- 86
Mu'âfa	: Uns'al-Munkatı'ın	"	86- 87
Muḥammad Oğcı-zâde	: Aḥsan'an-Hadîṭ	" - Türkçe	87- 89
Bağawî	: Maşâbilḥ	"	89- 91
"	: Maşâbilḥ	"	91
"	: Şarḥas-Sunna	"	92
İbni Malak (?)	: Tarcamatu Mabârîḥ'al-azhâr fî Şarḥi Maşârîḥ'al-Anwâr	"	92- 94
"	:	"	94- 95
"	: VI. XI. baplar	"	95
"	: Bustân'al-'Arifîn	Farsça	95- 96
Şara Dâwûd	: Tawfîḳu Muwaffîḳ'al-Hayrât	Türkçe	97
Şams'ad-dîn Muḥ. b. al-	: al-Hişn'al-Haşîn	Arapça	98
Cazarî	I. 'Abd'al-Ganî Nâblusî : Wârd'al-Wurûd	"	99-100
Macmu'a	II. Şarḥu Şalawât'al-Aḥmad'al-Badawî	"	
Cazûll	: Dalâ'il'al-Hayrât; 8 cüz'	"	101
"	: Mawlawîḡe ait bilgiler	" - Farsça-Türkçe	102
'Veim Aḥmad	: Marḥ'al-Ma'âll	Türkçe	102-103
'Abd'al-Ganî Nâblusî	: al-Hadîkat'an-Nadiyya	Arapça	103
İbni Hişâm	: as-Sîrat'an-Nabawîyya	"	104
'Abd'ar-Rahmân	: Şarḥu İbni Hişâm	"	105
Bahâ'ad-dîn Kâzarûnî	: Terc. Zirwat'al-'Ulyâ	Farsça	106
Muḥammad	: Sîrat'an-Nabl	Türkçe	107-108
Maḥmûd Maḡnûsâ'î	: Tarcama-'i Mawâhib-i Ladunniyya	"	109-110
Macmu'a	I. Tirmizî : Şamâ'il'an-Nabawîyya	Arapça	110-111
	II. Abû-Bakr Çalabî II. : Maw'iqaya dâir	Türkçe	
	III. Husayn'al-Mawlawî : Laylî vu Macnûn	"	
Uṭmân Dada	: Mi'râciyya	"	110-112
Macmû'a	I. Waysî : Durrat'at-Tâc	"	
	II. ? : İbrâhîm ve Dâwûd hikâyesi	"	112-113

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. Cavri İbrâhîm : Hilya-i Çâr Yâr	Türkçe	113-114
	II. Na'atî : Hilya-i 'Aşara-i Mubâşşara	"	
	III. Nakşî : Hilya-i Mawlânâ	"	
	IV. Naşâtî : Hilya-i Anbiyâ	"	
Nâbl Yûsuf	: Zayl-as-Siyar	"	115
Macmû'a	I. Waysî : Durrat-at-Tâc	"	115-116
	II. Waysî : Maşâkk'at-Üşşâk	"	
	III. Faşîh Aḥmad : Tanbâkû-Nâma	"	
Sulaymân	: Mawlûd	"	117-118
Câmi 'Abd'ar-Rahmân	: Şawâhid'an-Nubuwa	Farsça	119
"	"	"	119-120
"	"	"	120
"	"	"	120
Sulaymân	: Mawlûd	Türkçe	121
Macmû'a	I. Zuhayr : Kaşîdat'al-Burda	Arapça	121-122
	II. Abri H'âca b. 'Adill : Nucûm'a dair Risâle	Türkçe	
	III. ? : Hawâşş'a dair Risâle	"	
	IV. Huşû'î : Kaşîda-i Munfarica şerhi	"	
	V. " : Bir târih	"	
	VI. Muhammed Okcu-zâda : Aḥsan'al-Ḥadîṭ	"	
Bahâ'ad-dîn Kâzarûnî	: Zirwat'al-Ulyâ	Farsça	123
Büşrî	: Kaşîdat'al-Burda	Arapça	123-124
İbrâhîm b. Manşûr'an-Nisâbürlî	: Kaşâş'al-Anbiyâ	Farsça	124-125
Macmû'a	I. Abû-Ḥanîfa : al-Fikḥ'al-Akbar	Arapça	126-127
	II. Abû-Ḥanîfa : al-Waşiyya	"	
	III. Çazâlî : Ayyuhâ'l-Wabad	"	
	IV. ? : Tere. Kitâb-ı 'Alî li Mâlik b. Aştar	Türkçe	
'Arîf'Abd'al-Bâkî	: Manâhic'al-Uşûl'ad-Diniyya	"	127-128
?	: Riyâd'al-'Ukûl	Arapça	128
Şarîf Cürçânî (Sayyid)	: Hâsiyyatu Şarḥ'at-Tacrid	"	129
Macmû'a	I. Şarîf Cürçânî (Sayyid): Akaid Risâlesi	Farsça	129-130
	II. ? : Sulṭân'al-'Ulamâ'ya atfedilen bâzı sözler	"	
Şams'ad-dîn Samarkandî	: aş-Şahâ'if'al-İlâhiyya	Arapça	130-131
Taftâzânî	: Şarhu 'Akâ'id'an-Nasafiyya	"	131
Râzî	: Asâr'at-Tanzil	"	131-132
Aḥ. Nâmîkî Câmi	: Miftâḥ'an-Nacât	"	132-133
Şams'ad-dîn Muḥ. İsfahânî	: Maṭâli'al-Anğâr	"	133-134
İbni 'Arabî	: Tagkirat'al-Hawaşş	"	134
Husraw (Munlâ)	: Durar'al-Hukûm	"	134-135
Macmû'a	I. ? : Fikḥa âit risâle	Farsça	136-137
	II. ? : İman ve İslâm	"	
	III. ? : Şer'i hükümler	"	
Kiwmî Kâkî	: 'Uyûn'al-Magâhib	"	137-138
'Ubayd-Allâh'al-Mahbûbî	: Hall'al-mawâḍi'al-muḡlaḡa	"	138-139
Macmû'a	I. 'Ubayd-Allâh'al-Mahbûbî : Muḡtaşar'al-Wikâya	Arapça	139-140
	II. 'Ubayd-Allâh'al-Mahbûbî : Şarḥ'al-Wikâya	"	
	III. İbn'al-İfâciḥ : Kâfiya	"	
	IV. Nacm'ad-dîn 'Umar'an-Nasafi : 'Akâ'id'an-Nasafiyya	"	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Maḥmûd b. Şadr'aş-Şari'a	: Wikâya	Farsça	140
?	: İmâmiyya fikh	"	141
Macmû'a	I. Nacm'ad-dîn Kâdî 'Aclûn : Mas'alat-as-Sâkit	Arapça	142-143
	II. Zayn'ad-dîn 'Umar b. 'İsâ : Akwâl'l-Maghabayn	"	
	III. ? : Fihristu muşannafâtı Suyûtî	"	
İbn'as-Sâ'atî	: Macma'al-Bahrayn	"	143-144
'Abd'al-Laṭîf b. Malak	: Şarhu Macma'al-Bahrayn	"	144
Abû'l-Barakât (Nasafi)	: Kan'ad-Dakâ'ik	"	144-145
Yûsuf b. Cunayd (Aḥl Çalabî)	: Zâhirat'al-Ukûbâ	"	145
Yûsuf (Dawlat oğlu)	: Wikâya terc.	Türkçe	146-147
Rukn'ad-dîn Mas'ûd	: Şalât'al-Mas'ûdî	Arapça	147
?	: Tarcama-i Tahâwî	Farsça	148
'Umar b. Muḥ. an-Nasafi	: Manzûmat'an-Nasafi fî'l-İhlâf	Arapça	149
Kamâl Pâşâ-zâda	: İslâh'al-İdâh	"	149-150
'Alî Marḡinânî	: Bidâyat'al-Mubtadi	"	150
'Alî Marḡinânî	: al-Hidâya Şarḥ'al-Bidâya	"	150-151
İşâm'ad-dîn'al-İsfarayîni	: Şarḥ'al-Wikâya	"	151-152
Zayla'î	: Tibyân'al-Hakâ'ik	"	152
	: Tibyân'al-Hakâ'ik	"	153
	: Fatâwâ-yı Ankarawî	"	154
Amîn Ankarawî			
Pîr Muhammed b. 'Abd-Allâh'al-Kas- tamûnî	: Fatâwa'al-Uskûbî	"	155
'Alâ'î-i Buḡârî	: Ḥayrat'al-Fukahâ	Farsça	155-156
?	: Macmû'a-i 'Hâni	"	157
İbni Şahna	: Zâhirat'al-Aḡrafiyya	Arapça	158
'Abd'ar-Rahmân Yûsuf	: 'Imâd'al-İslâm	Türkçe	158-159
Aḥmad b. Aḥmad'az-Zâhid	: Tarḡib'as-Şalât	Farsça	159-160
'Abd'al-Ḥamîd Nâbhulî	: as-Şulḥ bayn'al-İḥwân fî İbâhat'at-Duḡân	Arapça	160
Aḥmad Şikâri-zâda	: Tayyibat'al-apkâr	"	161
Aḥmad b. İsmâ'îl	: Durrat'al-Ḡarrâ	"	161-162
İbni Malak	: Şarḥ'al-Manâr	"	163
Calâl'ad-dîn'al-Ḥabbâzî	: al-Muḡnî	"	163-164
Husraw (Munlâ)	: Mir'ât'al-Uşûl	"	164
Macmû'a	I. İbni Hâcib : Muntahâ's-Su'ûl	"	164-165
	II. Kâdî Surâc'ad-dîn : Maṭâli'al-Anwâr	"	
Macmû'a	I. Abû-Bakr Sicistânî : Risâle	"	166-167
	II. 'Abd'ar-Rahmân'al-Anbârî	"	
?	: Şarḥu Muḡtaşar Muntahâ's-Su'ûl	"	167
Macmû'a	I. Camâl'ad-dîn Usnawî : al-Tamhlû	"	168-169
	II. " : al-Kawkab'ad-Durri	"	
	III. " : İdâh'al-Muḡkil	"	
Husayn Kâşîfî	: Aḥlâk-ı Muḡsinî	Farsça	169-170
'Alî Kınal-zâda	: Aḥlâk-ı 'Alâ'î	Türkçe	170-171
Abû-Naşr Hamadânî	: as-Sah'ıyyât	Arapça	171-173
Macmû'a	?	"	173
	?	"	
İdris b. Baydekin	: Kitâb'al-Luma' fî'l-Hawâdiṭi wal Bida'	"	174

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Rafî'ad-dîn	: Abwâb'ul-Cinân I. C.	Farsça	175
Muştafâ	: Mufid'al-'Ulûm (Nûr'al-Hüdâ terc.)	Türkçe	176
Macmû'a	I. Şakînl	: Zuhrat'ar-Riyâd	Arapça
	II. Şihâb'ad-dîn Mahtûl	: Risâla	Farsça
	III. ?	: Du'âlar	Arapça
	IV. ?	: Bâzı rubâilerin şerhi	Farsça
	V. Faḥr'ad-dîn 'Irâkî	: Lama'ât	"
	VI. ?	: Waṣṣiyat - Nâma	"
Macmû'a	I. Cezâll	: Minhâc'ul-'Âbidîn	Arapça
	II. Cezâll	: Murşid'at-Lâlibîn	"
	III. Cezâll	: Durrat'al-Fâḥura	"
İbni 'Arabî	: Câmî'ul-Waṣṣiyâ	"	179-180
'Ali b. Yahyâ'al-Buhârî	: Rawḍat'al-'Ulamâ'	"	180-181
Badr'ad-dîn Muḥ.	: Âkâm'al-Marcân	"	181-192
Macmû'a	I. Farîştah	: Gazaliyyât	Farsça
	II. Fahîm	: Maṭnawî	Türkçe
	III. Muḥ. Amln Dada	: Rağâ'ib'al-Manâkıb	"
	IV. ?	: Mawlânâ'ya isnâd edilen bir şiir	Farsça
	V. Diwâna Muḥammad Çalabî	: Maṭnawî	Türkçe
Murtadâ Ḥusayn Naẓmî-zâda	: Câmî'ul-Anwâr	"	184-185
Macdî	: Şakâ'ik'an-Nu'mâniyya terc.	"	185-186
Asrâr Muḥammad Dada	: Taḳkirat'î Şu'arâ-yı Mawlawiyya	"	186-187
Câmî 'Abd'ar-Rahmân	: Nafahât'al-Uns	Farsça	187-188
Latîfî	: Taḳkirat'aş-Şu'arâ'	Türkçe	188-189
'Atfâr	: Taḳkirat'al-Awliyâ'	Farsça	189
"	: Taḳkirat'al-Awliyâ'	"	190
Macmû'a	I. 'Attar	: Taḳkirat'al-Awliyâ	"
	II. Şabustari	: Gulşan-î Râz	"
	III. Sayyid 'Ali Hamadânî	: Mantık'at-Tayr'dan intihâb	"
	IV. 'Ârifî	: Kûy u Çavḡân	"
?	: Talhîş-î Taḳkirat'al-Awliyâ'	"	192-193
Amîr Şayḥ'al-Kuraşl	: Firdaws'al-Murşidiyya	"	193-194
Dawlatşâh	: Taḳkira	"	195
Macmû'a	I. Latîfî	: Taḳkirat'aş-Şu'arâ	Türkçe
	II. Asâml'î Awlâd-ı Amîr Timûr Gurgân	:	Farsça
	III. I. Sellim'e Şâhmasb'ın mektubu	:	"
	IV. Rawḍat'aş-Şafâ'nın V. c. nin baş tarafı	:	"
	(Wali b. Muşâhib-î Bitlîs tarafından yazılan bu mecmûada Osmanlı-İran münâsebetleri hakkında çok mühim bilgi vardır.)		

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
'Atfâr	: Taḳkirat'al-Awliyâ'	Farsça	198
'Abd'al-Karim b. Mûsâ	: Manâkıb-ı Sayyid Hârûn	Türkçe	198-199
Şa'rânî	: al-Kibrî't'al-Aḥmar	Arapça	199-200
Cezâll	: İhyâ'u 'Ulûm'ad-dîn	"	200-201
Muḥ. Kuṭb'ad-dîn'al-İznîkî	: Fathu Miftâḥ'al-Çayb	"	201
Macmû'a	I. Şadr'ad-dîn	: Nafahât'al-İlâhiyya	Arapça - Farsça
	II. "	: Risâla-ı 'Arş	Farsça
	III. "	: al-'Almâ'	Arapça
	IV. "	: 'e dâir bâzı fawâ'id	Farsça
Kuşayrî	: al-Cawâhir'al-Manşûra	Arapça	204
'Abd-Allâh Anşârî	: Manâzil'as-Sâ'irin	Farsça	205
İbni 'Arabî	: at-Tadbrîk'at'il-İlâhiyya	Arapça	206
Macmû'a	I. İbni 'Arabî	: Risâlat'al-Anwâr	"
	II. "	: Mir'ât'al-'Ârifîn	"
	III. "	: Taḳkirat'al-Hawâşş	"
	IV. "	: al-Muḳnî'	"
	V. "	: Kitâb'al-Calâla	"
	VI. "	: Maḳṣad'al-Asmâ'	"
	VII. "	: Kitâb'al-Yâ'	"
	VIII. "	: İşârât'al-Kur'ân	"
	IX. Şabustari	: Gulşan-î Râz	Farsça
Macmû'a	I. Şa'bân b. Şams'ad-dîn	: Taḥmisu Kâsîdat'al Burda	Arapça
	II. Sayyid	: Mawlânâ'nın bir gazelinin şerhi	Farsça
	III. 'Azîz b. Muḥ. Nasafî	: Risâla-ı 'Awal	"
	IV. "	: " Bahîşt u düzaḥ	"
	V. "	: " Ma'rîfat-ı İnsân	"
	VI. "	: Kufr, Tawhîd, İttihâd Waḥdat	"
	VII. "	: " Arwâh	"
	VIII. "	: " Mabda'wa Ma'âd	"
	IX. "	: " Sulûk	"
	X. "	: " 'İşk	"
	XI. "	: " Adab	"
	XII. "	: " Bulûḡ wa Ḥurriyyat	"
	XIII. "	: " 'Âlâm-ı Şaḡîr wa Kâbir	"
	XIV. "	: " Mulk, Malakût, Cabarût	"
	XV. "	: " Mulk, Malakût, Cabarût	"
	XVI. "	: " Mulk, Malakût, Cabarût	"
	XVII. "	: " Lawḥ, Kalam, Dawât	"
	XVIII. "	: " Lawḥ, Ḥukm-ı Kaḍâ'	"
	XIX. "	: " Lawḥ, 'Âlâm-ı Şaḡîr	"
	XX. "	: " Ahâdiyyat-ı Awâ'il	"
	XXI. Naem'ad-dîn Kubrâ	: Âdâb	"

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Macmû'a	I. 'Abd-Allâh b. Hallî	: Risâlat'al-Ihsân	216-219
	II. Sa'd-ad-dîn Hamawî	: Kağf'al-Mahcûb	
	III. 'Adiyy b. Musâfir	: Risâla	
	IV. 'Abd'al-Karîm Kuşayrî	: Zikr hakkında	
	V. ?	: Kalimât-ı 'Alî	
	VI. 'Abd'al-Kâdir'as-Sâfî	: Silik'al-'Ayn	
	VII. Kâşânî	: Şarhu Manâzil'as-Sâlikîn	
	VIII. 'Abd'as-Salâm	: Hall'ar-Rumûz	
Âgarî		: Cawâhir'al-Asrâr	219-221
Şayh Makki		: Naşihat'al-hâ'imîn	221-222
Macmû'a	I. Hüdr b. Mahmûd	: Hüsn'al-âyât'al-'İzâm	223-224
	II. 'Attâr Buhlûl	: Wuşlat - Nâma	
?		: Muhtaşaru İhyâ'al-'Ulûm	224
Macmû'a	I. Şarîf	: Nağra-'i Kaside-'i Tâ'iyya	224-231
	II. Nağr-Allâh b. Hasan	: Mağzan 'ar-Rumûz	
	III. 'Alî Tahîrî (Bâbâ)	: Lör lehçesiyle bir şiir	
	IV. Mağramî	: Tercî-i band	
	V. Şarîf	: Nağra-'i Tâ'iyya den	
	VI. 'Abd-Allâh b. İbrâhîm	: Mukaddimat'al-Maslak'al-Muhammadi	
	VII. Abâ-Yazîd b. Muḥ	: Maslak'al-Muhammadi'al-Fadl'al-İlâhî	
	VIII. Calâl Sâfir Şâh	: Kaniz-Nâma'den Telhîş	
	IX. Sayyid İshâk	: İstiwâ'ya dâir bir şiir	
	X. ?	: Hurûfilîge âit Risâle	
	XI. İbnî 'Arabî	: Futûhât'tan Hurûf babı	
	XII. Hallî (Darvîş)	: Waslat'an-Nacât	
	XIII. ?	: Nasimî'nin Türkçe bir beytinin şerhi	
	XIV. ?	: Tarcamân'al-Hakâ'ik	
Rusûlî İsmâ'îl		: Makâşid'al-'Aliyya	232
" "		: " "	232-233
Muhammadiyya (Yazıcı-Zâda)		: " "	233-234
" "		: " "	234-235
Alwân-ı Şîrâzî		: Tarcama-'i Gulşan-i Râz	235-236
Macmû'a	I. İsmâ'îl Hakkî	: Hâdîrât'al-Hams	236
	II. " "	: Şarh-ı Dîbâca-i Tâ'iyya	
Husam'ad-dîn'as-Sahâbî		: Tadbîr-i İssir (Kîmyâ-yı Sa'âdat terc.)	237-238
Macmû'a. Şalâhî		: Niyâzî'nin üç şiirinin şerhi	238
Macmû'a	I. 'Umar Rûşanî	: Miskinlik Kitabı	239-240
	II. " "	: Çubân-Nâma	
	III. " "	: Nây - Nâma	
	IV. " "	: Dîwân	
'Abd-Allâh (Şan)		: Tamarât'al-Fuâd	240-241
Gaybî Şun'-Allâh		: Şuhbat-Nâma	241-242

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
'Abd - Allâh (Şan)	: Cawharat'al-Bidâya	Türkçe	242
?	: Nûr'al-Kulûb	"	243
'Abd-Allâh Sîmâwî	: Maslak'at-Talibîn	"	243-244
Yumnî	: 'Inâyat-Nâma	"	244-245
Mecmû'a	I. Âhl	: Husn u Dil	245-246
	II. Lâmi'î	: 'İbrat-Nâma	
Mecmû'a	I. Sâ'âtî 'Alî Dada	: Risâla	246-250
	II. İsmâ'îl Hakkî	: Lubb'al-Lubb	
	III. ?	: Waşl ve Faşl Risâlesi	
	IV. 'Attâ ve diğer 'Attâr'lar	: Şiirler	
	V. ?	: Kulûb-ı Mawlawî'ye âit	
	VI. 'Attâr	: Bî sar-Nâma	
	VII. Muğri-'i Niyâzî	: Ta'bir'al-Wâk'ât	
	VIII. Hâlâkî, Muhtârî	: Şiirler	
	IX. Hâfîz	: Bir şiir	
	X. Şâhidî	: Traş - Nâma	
	XI. "	: Bir gazel	
	XII. "	: 'İşk-Nâma	
	XIII. Muhammadi Çalabî (Dîwâna)	: Mukâbala'ya ait mesnevî Türkçe	
	XIV. ?	: Mawlânâ'ya atfedilen bir şiir	
	XV. ?	: Anşârî'nin bir risâlesinin terc.	
	XVI. Ankarawî	: Risâla-i Muhtasara	
	XVII. ?	: Şiirler	
Macmû'a	I. İsmâ'îl Hakkî	: Lubb'al-Lubb	250-252
	II. Câmî 'Abd'ar-Rahmân	: Risâla Tahkîkî Magâhib'as-Sûfiyya	
	III. Badr'ad-dîn	: Wâridât	
Macmû'a	I. Akmal'ad-dîn	: Fırak-ı Dâlla	252-254
	II. Narkisî-zâda	: İksir-i Dawlat	
	III. ?	: Matn ve Tarcama-'i Kaşida-i' Bur'a	
Macmû'a	I. Sallâm-i Dîwâna	: Burhân'al-'Arifîn	254-255
	II. İmâm'al-A'zam	: Kaside ve terc.	
	III. 'Abd'al-Ganî Nâblusî	: Şarhu Awrâdî Muhyî'd-dîn	
	IV. Aşrafogh	: Şiirler	
Macmû'a	I. İsmâ'îl Hakkî	: Lubb'al-Lubb	255-257
	II. " "	: Kaniz-Nâma	
	III. Nâmk	: Kisâ'-Nâma	
	IV. Kâmil	: 'Adam redifli bir şi'r'in metni ve şerhi	
	V. İsmâ'îl Hakkî	: Hâdîrât'al-Hams	
Rasmi 'Alî Giridî		: 'Uyûn'al-Hidâya	258
Macmû'a	I. Şâdh Muhammed	: Risâla-i' Marğûb	259-260
	II. " "	: Risâla-i' Marğûba	
	III. " "	: Risâla-i' Ma'rifat'an-Nafs	
	IV. " "	: Risâla-i' Tarbiya - Nâma	

Müellif	Kitap	Dili	Sayfa
Ibrâhîm (Oğlanlar Şaybî)	: Diwân	Türkçe	260-261
Macmû'a	I. Şühî	: Sırr-ı Wucûd'al-Wucûb	261-262
	II. ?	: Risâla-'i Nûsh-ı Amîna	
	III. 'Abd-Allâh (Sarı)	: Tamarât'al-Fuâd'dan bir kısım	
	IV. ?	: Tasawufi bir Risâle	
Şamâl-'i Stwâl	: Gulşan-âbâd	"	263
Hasan Hâlid'al-Mawlawî	: İstîlâhât-ı Maşâyih (Noksan)	"	263-264
Yûsuf b. 'Abd'al-Latif	: Nuzhat - Nâma	"	264-265
Ibrâhîm Hakkî-i 'Arjûrûmî	: Ma'rifat-Nâma	"	265-267
" " "	: " " "	"	267
" " "	: " " "	"	268
Hanîf Ibrâhîm	: Şarh-ı Tûfân-ı Ma'rifat	Farsça	268-269
İsmâ'il Hakkî	: Kitâb'al-Hitâb	Türkçe	269
Câmi 'Abd'ar-Rahmân	: Nakd'an-Nuşûş	Farsça	269-270
Muhammad Ma'sûm	: Maktûbât	"	270-271
Lâhicel	: Mafâtih'al-İ'câz	"	271-272
Câmi 'Abd'ar-Rahmân	: Şubhat'al-Abrâr	"	272
" " "	: " " "	"	272-273
" " "	: " " "	"	273
Macmû'a	I. Câmi 'Abd'ar-Rahmân	: Silsilat'ag-Zahab	273-275
	II. " "	: Salamân wa Absâl	
	III. " "	: Tuhfat'al-Ahrâr	
Macmû'a	I. Câmi 'Abd'ar-Rahmân	: Silsilat'ag-Zahab	275-277
	II. " "	: Kaşf'al- 'Ârifin	
Gazâlî	: Kîmyâ'yı Sa'âdat	"	277-278
Ekler			279-281
Bibliyografya			283-287
İndeks			289-299
Yanlış - Doğru cetveli			301

Ö N S Ö Z

Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesindeki yazmalar kataloğunun birinci kitabını sunuyoruz. Bu kitapta 274 cilt mevcuttur. Bunların kırkdördü mecmua olduğundan ve her mecmuada en az iki risaleden yirmi bir risaleye kadar risale bulunduğundan bunlarla, bu ciltteki kitap ve risaleler 542 dir. Her cildin, Müze Kütüphanesindeki numarasını baş tarafa koymakla beraber, kataloğa göre cilt numarasını da ekledik.

Mevlânâ Müzesi yazmalarının, hem eskilik, hem de cilt ve tezhib bakımından Türkiye kütüphaneleri içinde müstesna bir yeri vardır. Selçuklular devrinden son zamanlara dek, bilhassa diniyat, tarih ve tasavvuf, hattâ eski türkçemiz yönünden gerçekten de bir hazine mahiyetini taşıdığı, kataloğumuzdan anlaşılacaktır. Birçok yazmalar orijinaldir, yahut orijinal denemek bir karakter taşımaktadır; bir çoğu tek nüshadır. Selçuklular zamanından günümüze dek, cilt ve tezhib özellikleri, yazı karakteri, hattâ kâğıt bakımından paha biçilmez bir derecededir. Tasavvuf, âdâb ve erkân, edebiyat, müzik ve dil bakımından milletimize dünyaca tanınmış değerler kazandıran Mevlevîlik tetkikleri için de, eşi bulunmayan bu kitapların kataloğunu, âid oldukları bölümlere göre yapmayı düşündük. Fakat tarihi bir eserin aynı zamanda meselâ dini ve tasavvufi olduğu, yahut edebiyata ayrılması gereken bir kitabın, meselâ dini, tarihi, hattâ hukuki bir mahiyet taşımakta bulunduğu malumdur. Bir de kataloğu, böyle bir tasnife göre bastırmak için sonunu beklemek lüzumu vardı. Oysa ki "Zaman keskin bir kılıçtır" demişler; bu yüzden bu tasnifi sona bırakmayı daha uygun bulduk ve ilk cildi bastırma karar verdik.

Kataloğa, müelliflerin, hattâ imkân buldukça hattatların hakkında etraflıca bilgi vermeyi lüzumlu bulduk. Bu yüzden kitaplara dair verdiğimiz bilgi bir makale, bazı kere de bir risale mahiyetini aldı; fakat buna mecburduk. Kitabın ve müellifinin adını, cildin ve yazının cinsini ve eb'adını tesbit etmek, başından ve sonundan birer cümle almak, bir kataloğ yapmak değil, bir envanter defteri hazırlamaktan başka bir şey olamazdı. Kaldı ki, bu hazinedeki kitapların bir kısmı, henüz bilgi âlemince de meçhuldü. Her cildin sonuna, görüldüğü gibi, bir kitaplar ve hususî adlar endeksiyle, bibliyografya ekledik. Ömrümüz varsa son ciltte de, umumî endeks ve bibliyografyayı sunacağız. Ayrıca da kitapların âid oldukları bilgi bölümünü de bir liste halinde arzedeceğiz. Mevlânâ Müzesi Kütüphanesinin, elimizden geldiği, bulabildiğimiz kadar tarihçesini, bu müesseseye kitap bağışlayanların adlarını, sanlarını da bildireceğiz.

Burada, Mevlânâ Dergâhında toplanan kitapları tescil ve vakfettirerek bu değerli hazineyi âme hizmetine bağışlayan Mehmet Said Hemdem Çelebi'nin hatırasını tâziz etmeyi, bizi bu ciddi ve zevkine doymulmaz çalışmaya sevk edip imkânlar hazırlayan Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Mehmet Önder'e, bu kataloğu bastırmak lûtfunda bulunan Millî Eğitim Bakanlığına şükranlarımızı sunmayı bir borç bildiğimizi de arzedeceğiz.

Hiç bir eser tam olamaz; istenilen mükemmeliyeti ihraz edemez; çünkü her tam nesnenin daha tamı olabilir; her mükemmel, daha mükemmel bir adımdır ve istegin sonu yoktur. Yalnız meydana getirilen bir eseri tasbih ve ikmâl mümkündür; elverir ki eser, varlık sahasına çıksın. Bu yüzden de hatâlarımız bulunursa hoş görülmesini, düzeltilmesini rica eder, Allahtan başarı dileriz.

Konya. 2 Mart 1966

Abdülbâki Gölpınarlı

«Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu» nun basımında benden
daha fazla dikkat ve ihtimam gösteren Türk Tarih Kurumu
Basımevi Müdürü Sayın Gökmen İğdemir'e ve Mahmut İybar'a,
Arapça Mürettibi Hüsameddin Eslek'e, Başmürettip Mehmed
Çelikkol'a ve bütün tertip ve tashih heyetine candan teşekkür
ve saygılarımı sunmayı bir vazife bilirim. A. G.

Cilt
1

عبدالرزاق الكاشاني

'Abdurrazzāk al-Kāšī (Kāšānī):

Ḥakāyik at-Ta'wīl fī dakāyik-at-Tanzīl

(حقايق التأويل في دقايق التنزيل)

A R A P Ç A

Kenarı düz cetveli, ortası şemseli Osmanlı cildi, meşin (Miklâbı kopmuş).

Cilt eb'âdî : 21.5×14.5.

Yazı eb'âdî : 15×10.5

Yazı okunaklı bir nesih. 251 yaprak. Her sahifede 17 satır var. Baştaki üç yaprağa numara konmamış. İlk yaprakta,

الجلد الاول من تفسير الامام العالم الفاضل

القاشاني مع تأويلاته

رحمه الله

من الفاتحة الى اوائل سورة المائدة

yazılı; arkası boş, ikinci yaprağın iki yüzünde de yazı yok; bundan sonraki yaprağın her iki yüzünde ve 2a da bâzı tefsir ve âyetler yazılı. Metin, 2.b de başlıyor; 250a da, V. sûrenin (al-Ma'idâ) 26. âyetinin tefsir kısmında, "الله" bahsinin başında bitiyor. 250b - 251b de, kitapla ilgili olmayan ve bâzı âyetlerin tefsirini tavih eden hadisler var. Metin kâğıt ve yazı bakımından hicri VIII-IX. yüzyıla (XIV-XV) âid olmalıdır. 2b, 3a, 121b, 122a, 191b ve daha bâzı yapraklarda, sahife üstlerinde, XVI. yüzyıla (Milâdî) âit ve siyâkate benzer bir yazıyla "Vakf-ı Türbe-i Celâliyya" yazısı var. 'Abdurrazzāk al-Kāšī, Şayh Nûraddîn 'Abdaşşamad an-Naţanzî'nin mürididir ve Ibn al-'Arabî'nin taraftarlarından. Vahdet-i Vücûd mezhebine inanmıştır; bu hususta, 736 hieride (1336) vefât eden Ruknaddîn 'Alâaddavla'ya mektûbu vardır (Bu mektup ve cevâbı için Nafahât terc. e b. İst. 1289, s. 537-547). 730 (1329-1330), yahut 735 te (1334-1335) vefât etmiştir. Ta'vîlât al-Kur'ân adlı başka bir tefsiri de vardır ki 1291 de Hindistan'da iki cild olarak ve Tafsîr-i Muhyiddîn-i 'Arabî adıyla basılmıştır. İşlâhât as-Şüfiyya sı da vardır. Ḥakāyik at-Ta'wīl-in, VI. sûrenin (al-An'âm) sonuna kadar olan kısmını muhtevî bulunan bir nüshası, İst. da, Ayasofya K. de, 198 No.dadır ve bu nüsha, M. XVI. yüzyıla âid olsa gerektir (H. Ritter: Ayasofya Kütüphanesinde tefsir ilmine âit arapça yazmalar; Türkîyat Mecmuası, cilt. VII-VIII, Cüz. II. İst. Maarif Mat. 1945, s. 51).

Yazı nesih. 267 yapraktır; bâzı sahifelerde 21, bâzılarında 27, ekseri sahifelerde 25 satır vardır. 1. a da, *الجلد الأول من معالم التنزيل من أول بقرة الى غاية سورة النساء* yazılıysa da sonu noksandır. Abû Muhammad Husayn b. Mas'ud, 516 hicride (1122; diğer bir rivâyete göre 510 da; 1116) vefât etmiştir. Maşâbih al-Sunna adlı hadis kitabının müellifidir. Ma'âlim, 875 te (1470) vefât eden Tâcaddîn Abû Naşr 'Abdal-vahhâb b. Muhammad al-Husaynî tarafından ihtisâr edilmiştir (*Keşfel-Zunûn*, II, 1362-1943, s. 1726).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه الحول والقوة قال الشيخ . . . . . ابو محمد الحسين
(1. b) بن مسعود المعروف بالفراء البغوى . . . . . الحمد لله ذى العظمة والكبرياء ...

Son : ثم نزلت وانتقوا يوماً ترجعون فيه الى الله فعاش بعدها احداً وعشرين يوماً
(264. a. Sûre tamamdır).

Ketebe : آخر الربع الأول الحمد لله وحده وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه
وسلم يتلوه الربع الثاني تفسير سورة المائدة وافق من نسخه في يوم الاربعاء
خامس عشرين جمادى الاولى سنة خمس وخمسين وثمان مائة على يد الفقير الى
رحمة ربه القدير محمد بن حسين ابى شامة الحنبلى الاربالدارنى عفا الله عنه
وعن من نظرفيه ودعاهه ولجميع المسلمين بمدرسة شيخ الاسلام ابن عمر
قدس الله روحه ونور ضريحه

Kenarda : وكتبه وما بعده انشا الله تعالى لنفسه وبالله التوفيق محمد بن محمد حسين
ابى شامة (264. a)

Şakâyıkı Nu'māniyya'da, Yavuz Sultan Selim zamanı meşâyihinden, Benli Muhyiddin diye şöhret kazanmış olan Kastamonulu bir zat var ki İbni Şamma diye de anılıyor (*İst. Mat. Âmira-1269*, s. 426). Bu zatın adı Muhyiddin Husayn ise ve hattat da bunun torunu ise, torununun 855 te bu eseri yazabilmesi için, dedesinin muammerinden olması icâb eder. 264. b-267. b de, ayrı bir yazıyla, *اعمال الباطن* muammerinden olması icâb eder. 264. b-267. b de, ayrı bir yazıyla, *اعمال الباطن* başlıklı ve metinden hâric arapça bir yazı var (*Ma'âlim at-tanzil için Prof. Ritter'in*, 63 No. da işaret edilen makalesine de b. s. 13-14).

Bağawî :
Ma'âlim at-tanzil

(معالم التنزيل)

Kenarı zencirekli cetveli ortası daire içinde ve ortada, bir zencir bulunan, üstte ve altta tezyini motifleri ihtivâ eden birbirine girift iki murabba'la müzeyyen,

Cilt.
4

arkası ve yanları tâmir görmüş, iç yaprakları, Selçuk tarzı kabartma motifli, mıklaplı bir cild içinde (*Bu çeşit cilt, VIII-IX. yüzyıllarda Selçuk sâhasında görülmektedir*).

Cilt eb'âd : 26 × 17.5

Yazı eb'âd : 20 × 13

Yazı nesih. 222 yaprak. Her sahifede 21, bâzı sahifelerde 20 satır var. Âyet başlarındaki *قوله تعالى* , *قوله عز وجل* gibi sözler surhla yazılmış, âyet ve hadislerin üstlerine siyah mürekkeple, yahut surhla bir çizgi çizilerek belirtilmiş. 1. a da, *الجزء الثاني من البغوى تصنيف الشيخ الامام العالم الاجل السيد محى السنة ناصر الحديث* , *ظهير الدين قدوة الامة امام الائمة ابى محمد الحسين بن مسعود البغوى المعروف بالفراء* yazılı; vakıf kaydında 1119 hicri yılı yazılı (1707). III. sûrenin (Âli 'İmrân) 96. âyetinden VII. sûrenin (*al A'râf*) 3. âyetinin sonuna kadar. Ketebe yok. Yazı ve kâğıt bakımından hicri IX. yüzyıla (XV) âit. 333. a da, 910 Muharreminde (1504), Muhammad b. 'Abdalkâdir b. Yusuf ... al-Şâfiî' temellüküne geçtiğine dair kayıt var.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه توفيق قوله تعالى ان اول بيت وضع للناس يبكة
سب نزوله . . . .

تطيعونهم في معصية الله قليلاً ما تذكرون تتعظون وقرأ ابن عامر

Son :

البغوى

Bağawî :

Ma'âlim at-tanzil

(معالم التنزيل)

Kenarı zencirekli, ortası murabba' ve içinde küçük murabba'larla müzeyyen şemseli, mıklaplı Selçuk cildi.

Cilt eb'âd : 26 × 18

Yazı eb'âd : 19.5 × 14.5

222 yaprak. Her sahifede 25 satır var. Yazı, sülûse benzer bir Selçuk neshi. Sûre başları surhla yazılmış. Âyetlerin altlarına birer surh çizgi çizilmiş. *قوله* , *قوله* , *الجزء الثالث من معالم التنزيل* , *تصنيف الشيخ الامام العالم ظهير الدين ابى محمد الحسين بن مسعود المعروف بالفراء* *رضى الله عنه* (البغوى) yazısı ve aynı sahifede, Aḥmad b. Muhammad b. Aḥmad b. 'Aliyy b. İbrâhîm'in temellük kaydı var; târih yok.

Cilt
5

Cildi muklaph mukavva, sırtı meşin, üstü bez kaplı.

Cilt eb'âdî: 24.5 × 16.5

Yazı eb'âdî: 19 × 13

Kâğıdı aharsız; yazı Selçuk neshi. 292 yaprak. Her sahifede 25 satır. XXXVIII. sürenin (Şād) 24. âyetinden CII. sürenin (al-Takāfur) son âyetine kadar. İlk yaprakta, Safvet Çelebi'nin (ölm. 1305 H. 1887), Rûmî 1303 tarihini (1301 H. 1883) taşıyan vakfiye kaydı ve mührü vardır.

Baş. اِنَّهٗ كيف يعاملون وسلم بعد ما عرفوا منهم الدلالة وكيف ينظرون اليم يعنى ....

Son. وتنبيه على مثله وعن ذلك ماروى في الحديث الطويل ان النبى صلى الله عليه وسلم

Bu nüshanın başı ve sonu noksandır.

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, tâmir görmüş meşin cilt. Yazı nesih. Ciltlenirken eklenen yaprağa «تفسير الكشاف ابن حاجب», «تفسير الكشاف ابن حاجب» kayıtları düşülmüş; sonra Müze Müdürlüğü tarafından, «Tefsîr-i Kaadî ve İbnî Hâcib değildi, doğrudan doğruya Kaşşâf'tır» yazılmış. 1. a da,

للز محشرى رحمه الله

ان التفسير في الدنيا بلا عدد وليس فيها لعمرى مثل كشافى (ف)

ان كنت تبغى الهدى فالزم قرائته فالجهل كالداء والكشاف كالشافي

كتاب كشاف من اول القرآن

الى آخر آل عمران

ve dört tâne vakıf yazısı var. Zamahşarî, Ḥ'ārazm köylerinden Zamahşar'da 467 H. de (1075) doğmuş, bir müddet Mekke'de mücavir bulunduğu Cārallāh lakabını almış, 538 Zilhiccesinin 9. günü (1144) Cüreñniyya'da vefât etmiştir. Tefsîrini, 528 Rabîulâhürinün 23. pazartesi günü, kuşluk çağında (1134) bitirmiştir (Kegf. II, Ist. Maârif Mat. s. 1475 - 1484). Nahiv, lûgat ve edebiyata ait eserleri vardır. Tefsîrinde, daha ziyâde kelâma, nahve ve edebî bilgilere dayanmıştır (Ritter'in mak. e b. s. 15 - 17).

Cilt eb'âdî: 27 × 18

Yazı eb'âdî: 19 × 11

253 yaprak; her sahifede 17 satır vardır.

Baş. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَبِهِ اسْتَعِیْنْ وَعَلِیْهِ اتَوَكَّلْ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ اَنْزَلَ الْقُرْآنَ
كاملاً مؤلفاً منظماً ونزله بحسب المصالح منجماً .... (1. b.)

Son. اعطى بكل آية منها اماناً على جسر جهنم وعنه عليه السلام من قرأ آل عمران
يوم الجمعة صلى الله عليه وملائكته حتى تحب الشمس (253. b)

Ketebesî. كتبه العبد الضعيف الفقير المحتاج الى رحمة ربه القدير احمد بن قنلو بك بن
عبّاس في بلدة لارنده حامداً لله ومصلحاً على نبيه في اوائل شهر المبارك ربيع اول يوم
الاربعاء في وقت الضحى سنة خمس واربعين وثمانمائة (aynı)

Bu cilt, III. sürenin ('Ali 'İmrân) sonuna kadardır.

Kenarı cetvelli, ortası dâirevî ve zencîrekli şemseli, miklapsız meşin ciltli.

Cilt eb'âdî: 23.5 × 14

Yazı eb'âdî: 18 × 10.8

1. a da Karaman ve Osmanlı devri üslûbunda, 4.5 × 10.5 ea ve boyunda müzeh-hep bir müstatil içinde, 522 kitap erays yazılı. Her sahifede 31 satır. Sahife kenarları lâcûverd tek cetvelli. Âyetlerin üstlerinde surhla birer çizgi var.

Yazı pek de güzel olmıyan, fakat olgun bir nesih. Hattâtî ve yazılış yeriyle târihi yok. Tam bir tefsîr. Tasavvuf esâsına göre tasnif edilmiş. Süfiyenin sözleriyle istiḥâd edilmekte. Kâğıt, imlâ ve yazı bakımından IX. asra (XV) âit. Rûzbiḥân, Ḥorâsân'ın Nasâ şehrinde doğmuş, Şîrâz'da şöhret kazanmıştır. İbnî 'Arabî, Futûḥât'ında Rûzbiḥân'dan bahseder. Hicrî 606 Muharrem'in ortalarında vefât etmiştir (1209). Te'vîl yollu yazılmış olan bu tefsîrden başka eserleri de vardır (Nafahât terc. İst. Mat. Âmire - 1270, s. 298 - 300. Kef. II, s. 1131). Tefsîri, 1301 ve 1315 te. Hindistan'da iki cild olarak basılmıştır.

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي كان في ازل الازال موجوداً بوجوده
وذاؤه كنور... (1.b)

و السخا والحمد لله حمداً لا انقطاع له ولا انتهاء والصلاة والسلام على الرسول
وخاتم الانبياء وعلى آله وصحبه وسائر الاولياء مادامت الارض والسماء (255. b)

73

Cilt
11

نجم الدين ابو بكر عبد الله بن محمد الشهير بدايه

Nacmaddin Abû Bakr 'Abdallâh b. Muḥammad al-ṣḥîr bi Dāya:
Baḥr al-Ḥaḳāyikî va-l-ma'ânî fî tafsîri
Sab'al-Maḡānî

(بحر الحقائق والمعاني في تفسير سبع المثاني)

ARAPÇA

Üstü ebrî kaplı meşin ve mıklaplı cilt.

Cilt eb'âdî: 27.5 × 18

Yazı eb'âdî: 18.5 × 11

Nesih yazı. 342 yaprak, her sahîfede 23 satır var. 1. a da 'وقف تربه' جلاليه تفسیر
شريف مسمى ببحر الحقائق لمولانا سلطان العلماء نجم الدين دايه روح الله وروحه وفاضی
فتوحه من اول سورة بقره الى آخر سورة هود عليه السلام (böyle) yazılı. Sonradan,
اصل yazılmış. 1. b ve 2. a da, siyâkâta ça-
lar bir yazıyla 'وقف تربه' جلاليه kaydî var. I. sûreden (al-Fâtîḥa) XI. sûrenin
(Hûd) son âyeti bulunan 123. âyetin sonuna kadardır. Âyetlerin üstlerine surhla
bire çizgi çizilmiştir. Nacmaddin Dāya diye tanınan müellif, tasavvuftan Mîrşâd
al-'İbād'ın da müellifidir. 654 H. de (1256) vefat etmiştir (Kef. I, s. 224; Na-
fahât terc. s. 491 - 492).

بسم الله الرحمن الرحيم ..... سورة فاتحة الكتاب قال الشيخ رضى الله عنه سميت
الفاتحة فاتحة لمعينين احدهما ان الله تعالى بها فتح ابواب خزان الحقائق التي .... (1.b)

المطلوب والمطالب والموجود وما ربك بغافل عما تعملون الى الابد لانه
قد ربكم وما تعملون قبل ان خلقكم وما تعملون ويعلم ما تعملون وانتم لا تعلمون
ما تعملون (242. a)

وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب وتنميته بعناية الله تعالى وحسن توفيقه على
اليدين العبد اللئيل محمد بن خليل يوم الخميس في وقت الظهر اواخر جمادى الاخرى طالباً
لوجه الله في الاولى والاخرى سنة خمس وخمسين وثمانماية (aynı)

74

Cilt
12

شيخ شهاب الدين احمد بن محمود السيوامي

Şayḫ Şihâbaddin Aḥmad b. Maḥmûd as-Sivâsî:
'Uyûn at-tafâsîr lil Fuḍalâ' as-samâsîr

(عيون التفاسير للفضلاء السامسیر)

ARAPÇA

Tâmir görmüş, ortası şemseli, üstü kâğıt kaplı, mıklaplı cilt. Kâğıdı aharlı.
Âyetler surhla ve sülüs, metin nesta'lik. 290 yaprak, her sahîfede 21 satır var. Yazı,
kâğıt ve imlâ bakımından hicrî IX. yüzyıla (XV) âit. Yazarı ve yazıldığı yer belli
değil.

Cilt eb'âdî: 27 × 18

Yazı eb'âdî: 21.5 × 13.5

I. sûreden (al-Fâtîḥa) XVII - sûrenin (al-'İsrâ') son âyeti olan 111. âyetin
sonuna kadar. Kenarlarda hâşiyeler ve tashihler var. Birçok tefsirlerle karşılaştırıl-
mış. Hâşiyelerin bir kısmı metnin yazısıyla; bir kısmı, ayrı bir yazıyla. Şihâbaddin
Aḥmad, Ayasluğludur. Sivâsî birinin azatlı kölesi. Zaynaddin al-Ha'âfî (ölm.
828 H. 1424 - 1425) halifelerinden Şeyh Muhammed'le Ayasluğ'a gitmiş, Aydın
emîri Aydınnoğlu Muhammed Bey'den saygı görerek orda yerleşmiş, 780 (Şakâ'ık),
yahut 803 (Kef. II, s. 1185), yahut da 860 H. de (1455 - 1456) vefat etmiştir (Bu
târiḥ Bursalı Tâhîr'indir ve mezar taşını gördüğünü söylemekte olduğuna göre doğru
olsa gerektir. Ritter s. 59 - 60).

بسم الله الرحمن الرحيم ومنه العون والكشف الحمد لله الذي انزل القرآن كلاماً
قيماً لا يحوم حوله عوج وجعله كتاباً محكماً بنظم معجز ناطق بالبينات .... (1. b)
وكان النبي صلى الله عليه وسلم يعلمها الصغیر اذا فصح من بني عبد المطلب
ايما حاد في الكلام (الحمد لله الذي انعم علينا وهدانا الى الاسلام : Kenarda)
وصلنى الله على سيدنا محمد وآله اجمعين والحمد لله رب العالمين (290. a)

Cilt
13

زين الدين محمد بن ابوبكر الرازي ابن عبد القادر الرازي

Zaynaddîn Muḥammad b. Abū Bakr ar-Rāzî b.

'Abdulkādir ar-Rāzî:

Unmūdāc min as'ilat al-Ḳur'ān al-macīd va acvibatihā

(نموذج من اسئلة القرآن المجيد واجوبتها)

ARAPÇA

Kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı mukavva ciltli, üstü ebrî kaplı.

Cilt eb'âdî: 37.3 × 18

Yazı eb'âdî: 22.5 × 14

Pek de güzel olmyan bir nesihle yazılmıştır. Âyetler surhladır. 128 yapraktır. Satırlar muhtelifdir. 1. a-4.b de muhtelif tefsirlerden yazılmış bazı yazılar vardır ve bu kısım, tamam da değildir. Metin 5 b. de başlamaktadır. Hattatı ve yazılış yeri mâlûm değildir. 126. b-128. a da bâzî hadisler var; bu sahifelerdeki yazılar da metne dâhil değildir. Muhtasar ve tekml bir tefsirdir. Zaynaddin Muhammed'in vefat tarihi, Keşf'e göre 660 dır (I, s. 92); fakat Muhtâr aş-şihâh adlı kitabında, kendisine âit 666 tarihli bir simâ' kaydı görüldüğünden, bu yılda hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Unmūdāc'i 668 H. de (1269-1270) telif ettiği de söylenir (Ritter, s. 25-26). Nüsha, yazı ve kağıt bakımından VIII-IX. yüzyıla (XIV-XV) âid olması muhtemeldir. Yazan, birçok yerlerde, kenara çıkmış, Abū'l-Layṭ ve Kaşşāf'tan izahlar almış, bâzî kelimeler hakkında farsça izahlarda bulunmuştur.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وما توفيقي إلا بالله عليه توكلت وإليه أنيب قال الشيخ الإمام . . . . محمد بن أبي بكر ابن عبد القادر الرازي متعنا الله مع المسلمين بطول بقائه هذا مختصر جمعت فيه أنموذجاً يسيراً من أسئلة القرآن المجيد واجوبتها فنه ما نقلته من كتب العلماء إلا أنني نقضته . . . . (5. b)

Son. بنسب ان حقوق الله تعالى والله اعلم بالصواب وإليه المرجع والمآب (126. a)

Bu sahifede altı satır yazıldıktan sonra son satır noksan bırakılmış. Tekrar bu altı satır ve ondan sonra altı satır daha yazılarak kitap tamamlanmıştır ki böylece ilk altı satır, tekrerrir etmektedir.

Cilt
14

القاضي بيضاوي

Nâşiraddîn Abū Sa'îd 'Abdaallāh b. 'Umar al-Bayḏāwî (Kāḏî Bayḏāwî);

Anvār at-tanzîl wa asrār at-ta'wîl

(انوار التّزويل واسرار التأويل)

ARAPÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklapsız meşin ciltli.

Cilt eb'âdî: 30.5 × 20.5

Yazı eb'âdî: 22 × 14

339 yaprak. Her sahifede 33 satır var. Yazı nesta'lika benzer bir nesih. Âyetler surhla yazılmış. 1. a da, Müderris Kerim vakfı olduğu kayıtlı. 339. a da, yaprağın sonunda, Nâzır Osman Efendi'nin vakfı olduğu kaydedilmiş. Kāḏî Bayḏāwî, Atabek Abū Bahr b. Sa'd zamanında Şirâz'da Kaadil-kudattu. 568 H. de (1286) Tebriz'de vefât etmiştir (Kegf. I. s. 194). 691, yahut 692 de, yahut da 719 da vefât ettiği de rivâyet edilmiştir (Ritter, s. 29-30 v. d).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم . . . . الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيراً فتحدى بأقصره سورة من سورة . . . . (1. b)

Son. فان نسيان حق الله تعالى يعم الثقلين عن النبي صلى الله عليه وسلم من قرأ الكتب التي أنزلها الله تعالى (339. a)

Ketebe. وقد اتفق أتمام تعليق هذا الكتاب المنطوي على فرايد فوايد ذوى الالباب المسمى بانوار التّزويل واسرار التأويل في يوم الاثنين المبارك عاشر جمادى الآخرة من شهر سنة ١١٠١ من الهجرة النبوية على صاحبها افضل الصلاة والسلام (339. a)

İki cilt bir arada. 611 yaprak. Her sahifede 21 satır var. Sahife kenarları altın cetveli. Yazı güzel bir ta'lik. Ayetlerin üstleri surh çizgili. Süre başlarındaki besmeleler ve sûrelerin ilk kelimeleri, sûre adları sülüs. Süre isimleri surhla. I. a da 1249 Muharrem'inin 22. günü, Mısır asâkiri Mir-livâsi Selim Sât'ın vakfettiğine dâir kayıt var. 611. a da kenarda, gene aynı zâtın vakfettiğine dâir ta'likle yazılmış iki satırlık bir yazı ve vâkıfın mührü.

- ... بسم ... الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده ..... (1. b)
- I. Cilt: Baş
Son. سورة الكهف من آخرها كانت له نوراً من الأرض إلى السماء والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب (328. b)
- Ketebe. الحمد لله المتمجد بالعظمة .... فقد وفقني الله تعالى بكرمه وفضله أولاً لكتابة هذا النصف .... يوم الاثنين ثاني عشرين شعبان سنة أربع وثمانين وثمانماية ..... وأنا العبد .... كمال بن بهاء الدين البرمكي ..... (328 b)
- II. Cilt: Baş
Son. سورة مريم مكية ..... (329. a)
- Son. حق الله يعم الثقلين عن النبي صلعم من قرأ المعوذتين فكانت قرأ الكتب التي أنزلها الله تعالى والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب (611. a)
- Ketebe. لله تعالى الحمد والمنة ..... وقت العصر يوم الاربعاء ثامن عشرين شعبان لسنة خمس وثمانين وثمانماية الهجرية الهلالية وأنا العبد الفقير المذنب .... كمال بن بهاء الدين بن كمال الدين البرمكي غفر الله ولجميع المؤمنين بالنبي وآله الطيبين الطاهرين بمحروسة شمشي صانها الله عن التواخي (611 a)

Abū 'Abdallāh Šarafaddīn Husayn b. 'Abdallāh b. Muḥammad at Tībī:
Futūḥ al-ğayb fīl Kaşf 'an kınā'ar-rayb

(فتوح الغيب في الكشف عن قناع الرب)

— Kaşşāf hâşiyesi —

ARAPÇA

Kenarı cetveli, ortası şemseli, mıklaplı cilt. 342 yaprak. Her sahifede 37 satır var. Keşf, adını Şarafaddīn Hasan diye alıyor (II, s. 1478). Nüşanın üstünde yeni bir yazıyla, müellifin adı, "Husayn" olarak kaydedilmiş (I. a). Aynı sahifede, kitabın, Kaşşāf hâşiyesi olup ikinci cildi bulunduğu kaydedilmiştir.

Cilt eb'âd: 27 × 18

Yazı eb'âd: 20.5 × 11.5

Yazı nesih. Fâ ve sûre başları surh. Bâzı sûre başları, surhla yazılmak üzere boş bırakılmış. VIII. sûreden (al-A'nfal) başlıyor, XXXVII. sûrenin (al-Naml) sonunda bitiyor. 743 Şa'bânın 23. günü vefât eden (1342) Tîbî, hâşiyesinde, Kaşşâf'ta, ehl-i sünnet inançlarına uymayan kavilleri reddeder (Ritter'e b. s. 18-20).

- Baş. سورة الانفال مدنية ست وسبعون آية بسم الرحمن الرحيم قوله لانها من فضل الله وهو علة للتسمية ..... (1. b)
- Son. قوله وهود عطف على من صدق كانه قبل بعدد قوم سليمان وهود تمت السورة بحمد الله وعونه وحسن توفيقه وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً (342. b)
- Ketebe. نجز الجزء الثاني من حاشية الطبیبی علی الكشف فی التاسع والعشرين من شهر الله المحرم سنة أحد وستين وتسعاية على يد الفقير محمد حسين الخفاجی غفر الله له ولوالديه ولمن كتب برسمه ولجميع المسلمين آمين آمين (342. b)

Kâtib, 'Înâyat al-Kâdî sâhibi Şikâbaddīn al-Hafâcî âilesinden olmalıdır (Ritter'in mak. e b. s. 46).

Kenarı cetveli, ortası şemseli, mıklaplı cilt. 186 yaprak, her sahifede 21 satır var.

Cilt eb'âd: 26.5 × 18

Yazı eb'âd: 18 × 10.5

Yazı hareketli nesih. Kâğıdı, yazısı ve imlâsı bakımından hicri VIII. yüzyıla IX. yüzyıla aittir (XIV - XV). XXXV. sûreden (al-Fâṭır), XLVII. sûrenin başına kadardır.

- Baş. بسم الله الرحمن الرحيم فاطر السموات مبدئها ومبتدعها وعن مجاهد ... (1 b)
- Son. سورة محمد صلى الله عليه وسلم (186. b)

Bu yaprağın üstüne bir kâğıt yapıştırılmış, üst taraftan beş satırlık yeri makasla kesilerek açık bırakılmıştır ve böylece on iki satır kapanmıştır.

الخازن البغدادى

'Alâ'addîn 'Alî b. Muḥammad b. İbrâhîm al-Bağdâdî
as-Sûfî al - ma'rûf bi-l-ḥâzîn:

Lubâb at-ta'wîl fî ma'ânî t-tanzîl

(لباب التأويل في معاني التنزيل)

A R A P Ç A

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı, kenarları ve sırtı birçok kere tâmir görmüş cilt.

Cilt eb'âdî: 31 × 20.5

Yazı eb'âdî: 24 × 14

Yazı nesta'lik. 393 yaprak, her sahifede 29 satır var. I. a da, Türbe'de Mesnevî-hân olanların faydalanması için Mesnevî-hân Şeyhi Çelebi tarafından vakfedildiği kayıtlı. Ondan sonra kitabı istinsâh eden Câmi'-i Atrık hatibî, vâizi ve şeyhi 'Alî b. Pîr Aḥmad'ın, hicri 944 Saferinin onuncu günü yazmaya başladığına (1537), aynı yılın Zilka'desinin beşinci Cumâ günü (1538) bitirdiğine dâir 18 satırlık bir yazısı ve Ebû'l-Hasan'ın Harîrî tarafından yazdırıldığına dair 18 satırlık bir yazısı var. Bu câmi', Merzifon, yahut Kudûs'te olmalıdır (83 No. ya b.). Kitap, VII. sûreden (al-A'râf) XXIII. sûrenin (al-Mu'minûn) sonuna kadardır; başta sûre adları da yazılmıştır. Hâzîn diye tanınan 'Alâ'addîn 'Alî, Bağawî'nin Ma'âlim'ini ihtisâr eden bu tefsirini 725 Ramazanının ondördüncü günü bitirmiştir (1325). 1 Şâban 741 de (1341) Halep'te vefât etmiştir (Ritter'e de b. s. 52 - 53).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم... تفسير سورة الاعراف مكتبة روى ذلك عن عباس
وبه قال الحسن والجاهد (1. b)

Son. من جحد وكذب وقل رب اغفر وارحم وانت خير الراحمين تم الجزء الرابع
من اصل النسخة من لباب التأويل في معاني التنزيل يتلوه انشاء الله تعالى
في الجزء الخامس من اول سورة النور اللهم يسر لنا باتمام هذا الكتاب
بعنايتك يا كريم (391. b)

(392. yaprakta XXIV. sûrenin 33. âyetinin ortasından başlanmakta, 392. b de aynı âyetin tefsiri bitmektedir. 393. a da XXV. sûrenin 27. âyetinin tefsiri başlıyor, 40. âyete kadar tefsir devam ediyor. Anlaşıyor ki bu iki yaprak, nüsha cillerinden buraya karışmıştır. Sondaki iki yaprak, metne dâhil değil; en ve boy da kısa.)

Aynı

Evsâfî ve eb'âdî aynı. 354 yaprak, her sahifede 29 satır. Yazı nesta'lik. I. a da, kitabın altı cild olduğunu, üç cilde sığdırdığını, 947 Şevvâlinin sonlarında (1541) yazmaya başladığını, 945 Rabiulevvelinin ortalarında (1538), yerleşmek üzere, Merzifon'dan Kudûs'e gittiğini, orda onbeş ay kaldığını, 946 Recebinde (1539) zevcesinin öldüğünü, bir ay sonra evlendiğini, kızını everdiğini yazıyor (I. a). Bu cilt, Kur'an-ı Kerim'in ihtidasından VI. sûrenin (al-'An'âm) sonuna kadardır.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي خلق الاشياء فقدرها تقديرًا وصور
شكل الانسان فاحسنه تصويرًا (1. b)

Son. ... وهو قوله تعالى واتم لغفور يعنى لذنوب اوليائه واهل طاعته رحيم
يعنى لجميع خلقه والله اعلم باسرار كتابه (353. b)

Ketebe. اخر جزء الثاني من كتاب لباب التأويل في معاني التنزيل يتلوه ان شاء الله
تعالى في اول الجزء الثالث اول سورة الاعراف واسأل الله التوفيق والتيسير
بمنه وكرمه (Surhla) وقد وقع الفراع من تحرير هذا المجلد... في يوم
السادس عشرين ربيع الاول وهو يوم السبت من هجرة الرسول صلى الله
عليه وسلم سنة خمس واربعين وتسعمائة على يد اصف العباد وافقرهم
واحوجهم الى رحمة ربه الهادي الغفور الصمد والى شفاعته نبية احمد على
بن ابر احمد الخطيب في جامع العتيق الشيخ الواعظ الشاس الداعى للاحد...
(Siyah mürekkeple. 353. b)

Ketebeden anlaşıldığına ve I. a da aynı ciltin 82 No. daki cüz'ü yazmaya, 944 te başladığını söylüyor. Bu söze göre de II. cüz'ü, Merzifon'dayken bir başka nüshadan istinsâh etmiştir.

قطب الدين الرازي التتاني
Kutbaddin ar-Râzî at-Tahtânî:
Ḥâşîya 'alâ'l-Kaşşâf
(حاشية على الكشاف)

A R A P Ç A

Ortası fistolu dâire şemseli, kenarları zencirek cetvelli ve mıklaplı, arkası dâire içinde mühr-i Süleyman şemseli meşin Selçuk cildi. Mıklabın içi, 770 de yazılmış

bulunan ve 68 - 69 No. larda kayıtlı olan Divân-ı Kebir mıklaabının iç kâğıdının aynı. Kâğıt, yazı ve cilt bakımından VIII. asr-ı hicriye, nihâyet IX. asra aittir.

Cilt eb'âdî: 28 × 18.5

Yazı eb'âdî: 22 × 14

115 yaprak. Her sahifede 31 satır var. Yazı nesih. 1. a da, ayrı ve güzel bir yazıyla حاشیه كشاف لمولانا قطب الدین عليه رحمة مالك يوم حاشیه قطب الدین yazılı. Siyâkata çalar biryazıyla جلالیه جلالیه kaydı var. Kur'ân-ı Kerim'in ibtidâsından III. sûrenin (Âli 'Imrân) sonuna kadar. 115. a - b de yeni bir yazıyla sonu noksan bir duâ var. Kutbaddîn Muḥammad b. Muḥammad ar-Râzî at-Taḥtânî, mantika ait at-Tasavvur wa't-taḥdîḡ risâlesiyle tanınmıştır. 736 da (1335), Şam'da vefât etmiştir.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي علم القرآن خلق الانسان علمه البيان... (1. b)

Son. اصبروا على ما يجب الصبر عليه من الدين وتكاليفه... وصابروا اي اصبروا على شدايد الحرب مع اعداء الله صبرا اكثر من صبرهم فالمصابرة نوع خواص من الصبر فتخصيصه بعد تعميمه لشدة كما ان ذكر جبرئيل بعد ملائكته لعظمته والله اعلم بالصواب (114. b)

عبد المحسن ابن سليمان الكوراني

'Abdal Muḥsin b. Sulaymân al-Gūrânî

Câmi' al-asrâr

(جامع الاسرار)

ARAPÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaablı meşin cilt.

Cilt eb'âdî: 33 × 21

Yazı eb'âdî: 25 × 18

385 yaprak. Her sahifede 25 satır var. 1. a da, nesihle yazılmış, sonradan kimin eline geçmişse, her hâlde onun tarafından silinmiş, fakat okunabilen bir temellük yazısı var ki şudur: تملكه الفقير اليه سبحانه وتعالى الشيخ خليل بابا ابن الشيخ قاسم. Hacı Bayram, 832 H. de (1428 - 1429) vefât ettiğine göre bu ketebedeki kaydı, H. Bayram halifesi Şeyh Kasım'ın oğlu Halil Baba demek olmasa gerek; her halde bu kayıt, H. Bayram yolunun, Bayramiyye tarikatının halifelerinden mânâsını bildiriyor. Bu tefsir, 893

te (1487 - 1488) vefât eden Munlâ Gūrânî Aḥmad b. İsmâ'il'in Gāyat al-amānî fi tefsir al kalām ar-rabbânî adlı tefsiri değildir. Câmi' al-asrâr, Medine'ye müderris olan ve Kur'ân-ı, VII. sûreye (al-A'râf) kadar tefsir edip IV. Sultan Murad'a (Saltanatı: 1032 - 1049 H. 1623 - 1640) takdim eden 'Abdal Muḥsin b. Sulaymân al-Gūrânî'nindir (Kef. I, s. 534). Bu tefsirin Fâtîha kısmı, İst. Üniv. K. Arap Y. larında, 4134 No. lı mecmuada vardır (I. b. - 121. a). Aynı kısmın, 1048 H. de istinsâh edilmiş bir başka nüshası, aynı K. de ve aynı kısım da 2088 No. da kayıtlıdır.

Bu nûs. III. sureden ('Âli 'Imrân) V. sûrenin (al-Mâ'ida) sonuna kadardır.

Baş. سورة آل عمران مدنية . . . . . بسم الله الرحمن الرحيم اخرج ابن جرير وابن أبي خاتم عن الربيع قال ان النصارى اتوا النبي صلى الله عليه وسلم فخاصموه في عيسى بن مريم . . . . . (1. b)

Son. وفوزه بالوصول الى الوصال الابدی والله ولى التوفيق الحمد لله على التوفيق لحسن الختام تمت سورة المائدة بعون الله الملك العزيز العلام (385. b)

Hattâtî ve yazılış yeri ve târihi yok. Kâğıt ve yazı bakımından hicri XI. yüzyıla (XVII) âid olması muhtemeldir.

عبد المحسن ابن سليمان الكوراني

'Abdal Muḥsin b. Sulaymân al-Gūrânî

Câmi' al-asrâr

(جامع الاسرار)

ARAPÇA

Mıklaabı kopmuş, kenarı altın cetvelli, ortası şemseli Osmanlı cildi.

Cilt eb'âdî: 30 × 10.5

Yazı eb'âdî: 22.5 × 13

283 yaprak, sonu noksan. Yazı nesih. 1. a da, destanî yazı. 1. a da, ayrı ve güzel bir yazıyla حاشیه كشاف لمولانا قطب الدین عليه رحمة مالك يوم حاشیه قطب الدین yazılı. Siyâkata çalar biryazıyla جلالیه جلالیه kaydı var. Kur'ân-ı Kerim'in ibtidâsından III. sûrenin (Âli 'Imrân) sonuna kadar. 115. a - b de yeni bir yazıyla sonu noksan bir duâ var. Kutbaddîn Muḥammad b. Muḥammad ar-Râzî at-Taḥtânî, mantika ait at-Tasavvur wa't-taḥdîḡ risâlesiyle tanınmıştır. 736 da (1335), Şam'da vefât etmiştir.

Yahyâ Efendiye (ölm. 1053 H. 1643) sunulmuş bulunması gerekirse de, 30. b de, "تم تفسیر سورة فاتحة الكتاب من تفسیر جامع الاسرار وهذا المؤلف بانسابه الى هذا القبر ليس شيئاً يكون له اعتباراً ولكن من حيث انه ألف في جوار النبي المختار حقيق بان يشناق اليه العلماء الابرار والمشائخ الكبار ذوى الابدی والابصار وصلتی الله على خير خلقه محمد وآله الاطهار وصحابته الاخيار وسلم تسليماً كثيراً آناء الليل واطراف النهار" yazısı, bu yazının ilk satırının kenarında kaydı bulunduğundan nüsha, müellif nüshasından istinsah edilmiş ve o nüshayla karşılaştırılmış, müellif tarafından mühürlenmiştir. Yahyâ Efendi'ye sunulup sunulmadığı mâlûm değildir. 31. a - 33. a boştur. 33. a da, "رضی الله عنه ان النبي ..." diye başlıyor. Aynı sahifede, 18. satırda II. sûrenin (al-Bakara) Tefsiri başlıyor. Sûrenin sonunda, kenara, والحمد لله على توفيق الاتمام في جوار الرسول عليه الصلوة والسلام altına, kaydı düşülmüş. 34. b de hâşiyede, iki yerde, 38. a da bir yerde, 38. b de dokuz yerde ve diğer sahifelerin kenarlarında tashihler, hâşiyelerde, birçok yerde ابن احد imzâsı geçiyor. Ancak ابن احد imzâsını taşıyan yazılar, ta'lika çalar bir yazı olup metnin yazısıyla değil. Bu bakımdan bu zâtın, mukabele ve tashihte emeği geçtiği anlaşılıyor. 43. b de Mesnevi'den istihâd edilmekte 222 b de altları surhla çizilmiş ve kenara yazılmış yazılar, müellife âid. Gûrânî için 8 No. ya b.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم اهدنا الصراط المستقيم الحمد لله الذي كان ولم يكن شيء من الاكوان ... (2. b)
Son. فقال الم قرأ الجمهور بفتح الميم واسقاط همزة الجلالة الله لا اله الا هو انما فتح الميم في القرآن (283. b)

87

الزحشیری

Mahmūd b. 'Umar az-Zamahşari:

Kaşşāf

(كشاف)

ARAPÇA

Kenarı düz cetveli, ortası şemseli, mıklaplı, ön tarafında, "al-Subu' altânî vaṭ-ṭāliṭ min al-Kaşşāf" yazısı, kenarları oyuk olarak yazılı.

Cilt eb'âd: 28.2 × 17.5

Yazı eb'âd: 18 × 10.

443 yaprak. Her yaprakta 21 satır. 36. ve 43. yapraklar yeni bir yazıyla yazılmış, ciltlenirken eklenmiş. 1. a da kitabın adı yazılı. Bu yaprağın yazı kısmı, ortasından makasla kesilerek yapılandırılmış, asıl kitabın, bu kısımdan başka ilk yaprağı, tamâmiyle örtülmüş. Altında yazılar var, fakat açılmasına ve okunmasına imkân yok. Metin 1. b de başlıyor. İlk kısmın başı.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم فكيف يكون حالهم وكيف يصفون يعني انهم يعجزون ... (1. b)

Son استمسكوا بالكتاب الثاني... (209. a)

Kenarda, بسم الله الرحمن الرحيم, bunun altında, Kenarda, صحته, son satırın altında, المقابلة بلغت kayıtları var. Bu kısım IV. sûrenin (al-Nisâ) 62. âyetinden başlıyor; VII. sûreye kadar (al-A'râf). 209. b ve 210. yaprak boş. 211. yaprak aynı tarzda yapılandırılmış, altında altı satır var, fakat açılmasına imkân yok. 211. a da, beş satır olarak "al-Subu'-al ṭāliṭ ..." yazılmış. 211. b de, بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين واذ نتقنا الجبل فوقهم قلعهنا لقلوه ورفعهنا فوقهم مصعداً الا ان تلزم عتق صاحبها حتى يوافي بها القيمة. 443. b de, قابله وصحته وبالله cümleleriyle bitiyor. Son satırın altında, تمت بعون الله ومنه قابله وصحته ولا ابرئ نفسي من السهو والغفلة فانما عزّ, onun altında da, التوفيق yazıları var. Bu kısım, VII. sûrenin (al-A'râf) 171. âyetinden, XV. sûrenin (al-Hicr) sonlarına kadardır (71. No. ya b.).

88

شيخزاده

Cilt
26Şayḫzāde Muḫyiddin Muḫammad b. Muşliḥaddin
Muştafā al-Kocaci:

Hāşiya 'alā'l-Bayḏāwī

(حاشية على البيضاوي)

ARAPÇA

Kenarı cetveli, ortası şemseli, mıklaplı meşin Osmanlı cildi.

Cilt eb'âd: 21.5 × 15.5

Yazı eb'âd: 18 × 11.5

160 yaprak. Her sahifede 27 satır vardır. XV, XVI, XVII, XVIII ve LXVI. sûreler (al-Hicr, al-Nahl, Bani İsrâ'il, Kahf ve Tahrim). 1. a da جلاله وقف تربه yazılı. Bu kaydı var. 23 ذى الحجة 994

zât, Tavâkıb mütercimi Mahmûd Dede'nin mürşidi Mesnevî-hân Sinan Dede'nin oğlu ve 'Abdallatîf Dede'nin kardeşidir.

Yazı nesihlidir. Şayhîzâde, Kocaili, yâni İzmit kasabasında doğmuştur. 951 hieride (1544) orda vefât etmiştir (Ritter Mak. s. 40).

Baş. سورة الحجر مكية كلها بإجماع بسم الله الرحمن الرحيم الرتلک آیات الكتاب
وقرآن مبين قد مرّ أن فوائح السور يحتمل ..... (1. b)

Son. ... ويتركب من حروف مثل صوت مايركز في الارض تم الكتاب بعون
الله الملك الوهاب في يوم الاربع آخر ذى الحجة من شهر سنة ٩٧٦ (160. b)

علائی بن محبتی شیرازی الشریف

'Alâi b. Muhibbî-i Şirâzî aş-Şarîf

Lubbas Siyar li aḥvâli Sayyidal-Başar

(Talḥiṣ-i Siyar-i Camâladdîn 'Atâ'allâh al-Ḥusaynî)

لبّ السیر لاحوال سيّد البشر

(تلخیص سیر جمال الدین عطاء الله الحسيني)

FARSÇA

Miklaph, üstü ebri kaplı, arkası meşin ciltli.

Cilt eb'âdı: 21 × 15

Yazı eb'âdı: 16 × 10.7

Yazı ta'lik. 295 yaprak. Satırlar muhtelif. H. Peygamber'in siyer ve şemâline, hâl tercemesine, gazvelerine v.s. ye âit bir eserdir. 'Alâi, mukaddimedede, amâ بعد جنین گوید فقیر راه بی نیازی علائی شیرازی که همیشه همت عالی نهمت ارباب علم خبر و اصحاب توارخ و سیر بران مصروف بوده که یامداد ذهن سیار و فکر طیار جمیع ثنایل و آثار و خصایل اخبار حضرت سیّد ابرار و سند اخبار را در مضمار تقریر بحسن بیان لطف تفسیر تشبیه دهند تا مبارزان میادین فصاحت .... و غنی نمایند که این ذره احقر بعد از مدتی که بمطالعه کتب توارخ و سیر اشتغال داشت برکتانی ناظر شد که خلعت الفاظ فاخره او بر قامت ابکار افکار .... جامع این کتاب عالی خطاب قدوة المحدثین و صفوة المتبحرین و اسوة النقباء فی الدین و زیادة آل طه و یس ذوالنسب الطاهر و الحسب الشاهر السیّد الآیة جمال الملة والدین عطاء الله الحسيني الاصلی الکازرونی ثم الهروی است ... و چون بر ترتیب این تلخیص واقف کردند بدانند که برین گونه تنصیب نمودن

اولیست ..... (1. b - 2. b) sözleriyle kitabın, Kâzerunlu olup Herat'ta yerleşmiş bulunan Sayyid Camâladdîn 'Atâ'allâh al-Ḥusaynî'nin "Siyar" inden telhis edildiğini bildiriyor. Telhis edilen kitap, "Hâdim-i hadîṭ an-Nabavî 'Atâ'allâh b. Faḍlallâh al-mulakḳab bi Camâl al-Ḥusaynî"nin (İst. Üniv. K. Farsça Yaz. 657, 2. a. 566. a), Amîr 'Alîşîr Navâi (ölm. 906 H. 1200) adına yazdığı "Ravḍatal aḥbâb fî siyaran-Nabiyyi va-l âli va-l aṣḥâb" ıdır. Keşf, Ravḍa sâhibini "al Şirâziyyal-Nisâbüri" diye bildiriyor (I, s. 922-923); fakat kendisiyle çağdaş olan ve belki de görüşmüş bulunan 'Alâi'nin verdiği bilgi, yâni onun Kâzerun'lu oluşu, daha ziyâde i'timâda şayandır sanırız. Ravḍa, 888 Zilhiccesinin onbirinci günü (1483) yazılmıştır (aynı nüs. 566. a). Bu telhis, 1001 Cumâdelâhırasında (1593) istinsâh edilmiştir (294. b). 'Alâi, Sultân al-'ulamâ'nın "Ma'ârif" inin bir kısmını toplamış, bu kitabın, II. ve III. ciltlerini meydana getirmiştir; 723 H. de (1323), Sultan Veled'in azadlı kölesi Abdullahoğlu Osman tarafından yazılmış olan Mesnevî, 952 H. de (1545) 'Ummân al-Mawlawî tarafından ölümündek 'Alâi b. Muhibbî al-Şirâzî al-Şarîf'in saydalanması şartıyla vakfedilmiştir. (B. Abdülbâki Gölpinarlı: Mevlânâ Celâleddin, III. basım; İst. İnkılâp Kitabevi - 1959, s. 23 - 24). Azbâr-ı Maṭnawî va anvâr-ı ma'nawî adlı eseri de vardır (Keşf, II, s. 1588). Ayrıca, Kâḍî'ye Ta'likât yazmıştır (aynı; I, s. 193).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي اشرق شمس الرسالة (böyle) من مشرق
الكمال لتكون بشروق الجلال ضياء لظلم الجهل (1. b)

Son. تمام شد تلخیصی که مخزن آمال و امانت در ماه جمادی الآخر سنه ١٠٠١
و اتفاق ختم کتاب که در بیان وفات انحضرت بود در روز احد با تمام
رسید بعون الله انجید فله فی آخرت (böyle) و الاولى و نصلى على من
اصطفاه بالعلم و الاوفى (٥) و على آله و اصحابه نجوم سماء الهدى سنه ١٠٠١
(294. b - 295. a)

Bu 1001 yılı (1593), kitabın istinsah târihidir. Vefatından bahsedilen, H. Peygamber'dir. İstinsâh edenin adı yoktur. 114 No. kayıtlı mecmûadaki IV. kitaba b.

السيوطي

Cilt
28

Calâladdîn 'Abdarrahmân b. Kamâladdîn Abû Bakr as-Suyûfî
al-Şâfi'i:

al Itḳân fî 'ilm al- Qur'ân

(الانقان في علم القرآن)

ARAPÇA

Miklaph, kenarı cetvelli meşin cilt.

Cilt eb'âdı: 28 × 18.5

Yazı eb'âdı: 20 × 13

325 yapraktır. Her sahifede 29 satır var. Dikkati çekmesi gereken yerleri ya surhla yazılmış, yahut üstü surhla çizilmiştir. 138. a - 187. b ayrı ve nesta'lika çalar bir yazıyla yazılmıştır. Süyûtî, 911 hicride vefât etmiştir (1505). Mu'teber hadis kitaplarındaki hadisleri alfabetik bir tertiple ve yalnız ilk râviyi anarak toplamıştır ki Cāmi'al-şāğir fî ahādîf al-Bağır al Nađîr adını verdiği bu eser, pek meşhurdur; bu eser ve al Cāmi' basılmıştır.

Baş. بسم الله ... قال الشيخ الامام العالم ... الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب تذكرة لاولى الالباب ... (1. b)

Son. انا اضرع الى الله جلّ جلاله وعزّ سلطانه كما منّ بتمام هذا الكتاب ان يتمّ للنعمة بقبوله وان يجعلنا من السابقين الاولين من اتباع رسوله وان لا يحجب سعينا فهو الجواد الذي لا يحجب من امّله ولا يخذل من انقطع عنّ سواه وامرله آمين آمين قال مؤلفه كان الله له في الدارين فوغت من تأليفه يوم السبت ثالث عشرين شوال سنة ثمان وسبعين وثمانمائة سوى اشياء الحقها بعد ذلك (225. b)

91

(الجلالين)

Calālayn

ARAPÇA

Bu meşhur tefsire 1 Muharrem 864 te (1459) Kahire'de vefât eden Calāladdîn Muḥammad b. Aḥmad b. Muḥammad al-Maḥallî tarafından başlanmıştır. LV. Süreden (al-Rahmān) CXIV. sûreye (al-Nās), XXXVI. süreden (Yâ Sîn) LIV. sûreye (al-Kamar), XIX. süreden (Maryam) XXXV. sûreye (al-Malâ'ika), XVIII. süreden (al-Kahf) I. sûreye (al-Fâtîha), II. süreden (al-Bakara) XVI. sürenin (al-Nahl) 82. âyetine kadar tefsir etmiş, yâni, tefsirini yazarken böyle bir tertib gözetmiştir. Vefâtı üzerine noksan kalan tefsiri, şâgirdi Calāladdîn as-Suyûtî, II. süreden (al-Bakara) XVII. sûreye (al-Isrâ') kadar yazıp tamamlamıştır. Suyûtî, bu tamamlama işine 10 Şevval 870 de (1466) başlamış, 871 Saferinin altıncı günü bitirmiştir (aynı yıl). Tefsir, iki Calāl tarafından tamamlandığından Calālayn adıyla anılmıştır.

Miklaph, kenarı cetvellî ve yarım şemseli, her iki yanda da, içinde sülüsle ve iki satır olarak şفاء القلوب لقاء المحبوب yazılı orta şemseli meşin cilt.

Cilt eb'âdi: 21.5 × 13.5

Yazı eb'âdi: 15 × 6.8

381 yaprak. Her sahifede 23 satır var. 1. b, bakır karışık altınla boyalı. Tezhîb denemiyecek kadar ibtidâî. 2. a da da gene bakır karışık altın cetvel var. 183. b de Suyûtî'nin telifle başladığı ve bitirdiği tarihler kayıtlı. 381. a da, Ḳurrâ-ı Sab'a'nın adları var.

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله هدأ وافياً لنعمه ومكافئاً لمزيدة باقى
والصلاة والسلام على محمد وآله ... (1. b)

Son. ... وكتبه تكبيراً عظيمة عظيمة تامّة عن اتخاذا الولد والشريك والذل
وكلّ ما (لا) يليق به وترتيب الحمد على ذلك ... لم يتخذ ولداً ولم يكن له
شريك فى الملك الى آخر السورة والله اعلم هذا آخر ما كتبت به تفسير القرآن
الكريم الذى تلقه الامام العلامة جلال الدين المخلصى الشافعى ... سنة ١٠٦٣ (182. b)

İkinci kısım XVIII. sûreden (al-Kahf) başlıyor:

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم سورة الكهف مكية الا واصبر نفسك. ... (184. b)

Son. وغير الضالّين وهم النصارى ونكته البذل افادة ... ليسوا يهوداً
ولانصارى والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب

Ketebe. علق هذه النسخة لنفسه ولمن شاء الله من بعده الفقير الحقير المعترف بالذنب
والتقصير الملقى بباب مولاه الخير علقى ابن على القصير غفر الله له
ولوالبديه وكان الفراغ قصيره تاريخ نهار الاحد سلخ ربيع محرم ثلاثة وستين
مائة الف (380. b)

(Aynı ketebe, 183. b de de var.)

92

Tafsîr

ARAPÇA-FARSÇA

Miklaph, iki kapakta ve miklapta orta şemseli cilt.

Cilt eb'âdi: 18 × 13

Yazı eb'âdi: 12 × 8.5

219 yaprak. Satırlar muhtelif. Yazı nesih; âyetler, bâzıları müstesnâ surhla ve sülüs. Her âyet farsça terceme edilmiş, sonra arapça tefsir olunmuştur. III. sürenin (Âli 'Imrân) 92. âyetinden başlayıp IV. sürenin (al-Nisâ') 91. âyetinin sonuna kadar.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى جعل نيل البرّ فى انفاق المؤمنين على المستحقين
مما يجدون ويحبون والصلاة والسلام على رسوله محمد المصطفى الذى يدعى
امته يوم القيمة غرّ محجّاون وعلى آله ... (1. b)

Son. من امته فوجّه حارث بن زيد على ذلك واغلظ (219. b)
بالاخلاق الروحانيات المحمودات والتخلية عن الرذائل الممنومات 198 b de,

والتقرب الى ربّ البريات تمّ والحمد لله خالق الارضين والسموات والصلوة
والسلام على رسوله محمد افضل المخلوقات صلى الله عليه وعلى آله واصحابه
الطيبين وعترته وازواجه الطاهرات في سابع شهر جمادى الاولى سنة اربع وثمانين
yazılı. Ancak, وثمانمائه على يد مؤلفه فقير عفو الله الغنى امام الحسى الحسى

الحسى 'nin yazılı olduğu yer, delinecek kadar kazınmış, ondan sonra bu iki
kelime, "ta'lik,, le yazılmıştır. Sanıyoruz ki birisi, kendisini müellif göstermek
gayretiyle asıl müellifin adını kazımış, fakat kendi adını da adamakıllı yazamamış-
tır. Bu bakımdan bu tefsirin müellifi meçhûldür. 199. yaprak boş. 200. yaprak IV.
sûrenin 78. âyetinin tefsirinden başlıyor; başı eksik. Bu kısmın başlangıcı, صلى الله
عليه وسلم فقالوا منذ دخل المدينة
yor. Sonu ... واغلف ذلك Sâhifinin kâşifesi (burhân) عليه. Bundan anlaşıyor ki bu
tefsir, noksandır ve bu cilt, III. ve IV. sûrelere âittir; yahut da iki sûrenin tefsiri-
dir ve iki kısımdır; ikinci kısmın başı ve sonu olmadığı gibi I. kısım da III. sûre-
nin 92. âyetinden başlamaktadır. 198. a da, kenarda,

لکاتبه مايم که بر سر قدم آگاهيم بر ملك و سرر عشق شاهنشاهيم
ما آل على مرتضاييم يقين اولاد محمد رسول اللهيم

rubâisi yazılı. Fakat bu da metnin yazısı değil, talik. Müfessir, yer yer farsça beyit ve
rubâilerle istişhatlarda bulunuyor (77. a, 9. b, 217. b - 218. a, 94. b - 95. a,
209. b...).

الزحشرى

Zamahşari:

Kaşşâf

(کشاف)

ARAPÇA

71 No. ya b. Üstü ehri kaplı, kenarları ve sırtı meşin mukavva cilt.

Cilt eb'âdî: 99 × 16.5

Yazı eb'âdî: 19.8 × 9

188 yaprak. Her sahîfede 41 satır var. Yazı nesih. Dikkati çekmesi gereken yerler
suhla yazılmış, bazı kelimelerin üstleri suhla çizilmiş ilk taraflarda âyetler kenarlara
yazılmış.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم... الحمد لله أنزل القرآن كلاماً مؤلفاً منظماً ونزله
(1. b) بحسب المصالح منجماً
Son. وكشف عنهم وكان يوم عاشوراء يوم الجمعة وعن ابن مسعود بلغ من
(168. b) توبتهم أن ترادوا المظالم

Baştan X. sûrenin (Yûnus) 98. âyetinin sonuna kadardır.

عبد الله باشا (چتيجى)

'Abdallâh Pâşâ (Çeteci):

Anhâr al-cinân min manâbi' al-Kur'ân

(انهار الجنان من منابع القرآن)

ARAPÇA

Kenarları ve hâneleri, âyet, cüz', hızb, aşır rakamları, "abead" harfleriyle.
Cilt eb'âdî: 23.3 × 14

Yazı eb'âdî: 10.5 × 6.5

Yazı nesih. 128 yapraklı. Çeteci şöhretiyle tanınan, yazısı güzel olan bu zât,
Levend ağalığından Miri mirân rütbesiyle taltif edilmiş, Sivas, Diyârbekir, Raka
beylerbeyliğinde bulunmuş, 1154 te (1732) vezir rütbesini almış, birçok vilâyetlerde
vâililik etmiş, 1174 Rabiulevvelinde (1760) Diyârbekir vâlisi iken vefât etmiştir.
Sicil'de kitabın adı, Anhâr al cinân fi vücûdâi âyât al-Kur'ân olarak kayıtlı olduğu
gibi Tartib-i Zîbâ'nın da, bu zatın olduğu kayıtlıdır (III, s. 381 - 382). Fakat Tartib-i
Zîbâ, 1045 H. de (1635), Vardar Yenicesi'nde vefat eden ve orah olan Vardarlı
Hâfız Mahmûd'undur ve zıyî tertib zîya, 1054 H. de (1644) tertib ve tasnif edilmiş-
tir (İst. Üniv. K. Arap. Yaz. 2239. 160. b. Son sah. Bu zâtın bir de aynı konuda,
Tartibu âyât al-Kur'ân'ı vardır. Aynı K. A. Y. 5013). Ayrıca hâl tercemesini
bulamadığımız Nâzım Sâlih adlı bir zatın, aynı konuda tertib ve tasnif ettiği
eser vardır ki, 1284 H. de (1867) tasnif edip tab'ettirdiği esere Tartib-i Zîbâ adını
vermiştir. Sicil'e hâşiyeler ilâve eden Müze-i Hümayun hâfız-ı kütübü 'Âli
(ölm. 1931) Anhâr al-cinân'ın bir nüshasının Mısır'da Kahire'de, Kütüphanesi-i
Hidivî'de bulunduğunu bildiriyor (İst. Üniv. K. 92 (496) = 94. 36. 59367. s. 382
başında). İst. Üniv. K. de A. Y. arasında, 14, 919 ve 2076 No. larda üç nüshası vardır.
Anhâr, Kur'an'daki âyetlerin bulunduğu cüz'ü, hızbı, hızbın aşırını ve âyeti abead
harfleriyle gösterir, yalnız sûre adını yazar. Âyetin başından üç, yahut dört kelimeyi
alır, bu bakımdan, bu kitapla âyet bulmak kolay değildir.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي أنزل على عبده وآتاه الحكمة.. (1. b)

Son. يهدى به الله من اتبع الهدى (128. a)

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله المفتح كلامه بحمده المجرى الالسنه لطفاً من
عنده المستنطق . . . . (2. a)

Son. . . . . والله المستعان وصلى الله تعالى على سيدنا ومولينا محمد وعلى آله
وصحبه اجمعين (86. a)

Tetimme. انتهت كتاب الوقوف للامام الكامل في شأنه المبرز والمنقن على اهل زمانه
ابى جعفر محمد ابن طيفور السجاوندى رحمة الله تعالى عليه ثشرف بكتابه
الفقير خويدم القرآن الكريم من تلاميذ الاستاد حسن الحسام الدين خواجه
حافظ حسن ابن عثمان عليها الرحمة والغفران سبحان ربك رب العزة عما
يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين (aynı)

Anlaşıyor ki yazar H'āca Hāfız Hasan b. 'Utmān, bu kitabı telhıs eden Hasan
Husāmaddin'in talebesindendir ve kitap, hicri XIII. yüzyılda (XIX) istinsâh
edilmiştir.

Meşin, miklaphı, heryanı yıpranmış bir cilt içinde.

Cilt eb'âdı : 15 × 10.5

Yazı eb'âdı : 11 × 5

Yazı hareketi kötü bir nesih. Başı ve sonu yok. 137 yaprak. Her sahifede 11
satır.

Baş. (1. a) . . . . . والصلوات صلى الله عليه وعلى آله

Son. (137. b) شديد سكر حرقدر مثال

Miklaphı yumuşak, kenarı cetvelli meşin ciltli.

Cilt eb'âdı : 20.3 × 15.5

Yazı eb'âdı : 14 × 9

Yazı nesih. 100 yaprak. Her sahifede 19 satır var. İlk iki yaprakta, surh ve
lâcüverd cetvelle bakır karışık altın cetvel. Başka sahifelerde surh cetvel. Fâtîha,
fasl, vasl, beyt gibi yazılar surhla. Âyetlerle dikkati çekecek cümlelerin üstlerine
surh çizgi çekilmiş. 95 No. ya b.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى انزل القرآن هدى النّاس وبيّنات
من الهدى والفرقان وبيّن فيه . . . . (1. b)

Son. بوجمعه برمعانى يك اوتوز يدى تاريخنده ماه رجبك عشر اخيرنده تمام
اولدى وحسن اختتام بولدى الحمد لله على تمامه واختتامه والصلوة على من
انزل القرآن وختم به كمال الانسان محمد وآله وصحبه . . . . بحرمة سيد المرسلين (100. b)

Hattâtın adı yok. Yalnız en sonda,

نظر اندكجه بوخطه شها خيريله ياد ايله

كه ديرلر يرلغرالله قولى قولك دعاسيله

beyti yazılmış (100. b).

Abū Bakr 'atīku b. Muḥammad al Sūrābādī (Sūrābānī) :

Tafsīr

(تفسير)

— II. CİLT —

Kenarı zencirekli cetvelle müzeyyen, ortası dairevî şemseli, arka kapak hendesi,
beyzi şemseyi muhtevî, miklaphı, miklabında kabartma sülüsle "al Cild al-ṭānī"
yazılı. Miklâbm iç kısmında Selçuk çini ve ağaç eserlerindeki hendesi ve girift tezyî-
nat, kabartma olarak mevcut. Âyetler, metne nazaran kalın sülüsle yazılmış.
Metin, sülüsle çalar bir nesih. "د" lar noktalı. "ب" "پ" "چ" "ج" gibi
gibi "بوز", "بوزند", "ایستاده بوز", "امى . . ." lar bir noktalı. Nüşaya kırmızı mürekkeple sahife nu-
marası konmuş. Her sahifede 19 satır var. IV. sûrenin (al-Nisâ) 62. âyetinden
başlıyor, VII. sûrenin (al-A'râf) 170. âyetinin sonunda bitiyor. Sûre başları, kenar-
lara yazılan cüz', hızb, aşr, rub', nısf-ı hızb gibi yazılar ve kırâate âit rivâyetler
surhla yazılmış. Nüsha mukabele görmüş ve kenara, siyah mürekkeple, yazıldığı

devre yakın bir yazıyla farklar ve düzeltmeler kaydedilmiş. Müellifin Sünni olduğu, vuğü' âyetinden anlaşılmakta (s. 105 - 106). Son sahife olan 406. sahifinin sağ yanına بلغ المقابلة والمذكره kaydı düşülmüş.

Cilt eb'âdî: 33.4 × 25

Yazı eb'âdî: 34.5 × 18

406 sahife. Her sahifede 19 satır var. 1. sahifede târîhsiz bir temellük kaydı var. Tehran Üniv. Prof'lerinden Muctabâ Minowî, bu tefsîrin, Tafsîr-i Sûrâbâdî olduğunu, üstüne yazmış. Sûrâbâdî, Keşf'te geçiyor ve Selçuklulardan Alparslan zamanında yaşamış olduğu bildiriliyor (455 - 465 H. 1063 - 1072. I, s. 440. Tefsîrler arasında da anılmakta, aynı, s. 449).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم قوله تعالى فكيف اذا اصابهم مصيبة بما قدمت ايديهم
جون كنتند جون فرا ايشان رسد رسیده از عذاب بذاتج بیش ... (s. 2)
Son. چه بود انا لا نضع اجر المصلحين ايشان باشند بسامان ونيكوکاران وما
ضايع نكينم مزد کاران دران جهان والحمد لله وحده
Ketebe. تمت المجلد الثاني من التفسير بعون الله وحسن توفيقه على يد العبد الفقير
اضعف خلق الله واحوجه الى رحمته محمود بن عيسى القونى * عفا الله عنه
وكان فراغه يوم الثلاثاء الثاني والعشرين صفر ختم الله بالخير والظفر من شهر
سنه ثلاثه وعشرين وسبعماية من الهجرة النبويه حامداً لله ومصلياً على
نبيه صلى الله عليه وسلم واصحابه وعترته الطاهرين اجمعين (s. 606)

(Bu tefsîrin, Abû Bakr 'a'liku b. Muḥammad al Sûrâbâdî'ye âid olduğu muhakkaktır. Bursa K. de Hüseyin Çelebi kitapları arasında 36 No. da kayıtlı olan ve baştan IV. sûrenin 61. âyetinin tefsîrinin sonunda biten cilt, şöyle başlar:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى يفتح الامور وينوره ينشرح الصدور الذى اختص من شاء من عباده
بتحف العطايا . . . وقال الاء ستاد الامام الزاهد ابوبكر عتيق بن محمد بن السورابانى
رحمة الله عليه ورحم على من نظر فيه وتفكر كسى كه تفسير كتاب خدای عز وجل خواهد
خواندن ورا مقدّماتى از پیش بيايد دانستن وان چارده چیز است تفسير وتاويل ومعنى
وتنزيل ووحى وكلام وقول وكتاب وفرقان وقرآن وسورة وآية وكلمه وحروف . . .
(I. b) Bâzı yaprakları yeni yazıyla yazılmış, yâni, noksanları, pek az olmakla beraber
tekmil edilmiş olan bu nüshanın Ketebeşi şudur: المجلد الاول من تفسير السورابانى ويتلوه
المجلد الثانى ان شاء الله عز وجل وفرغ من كتابته العبد الفقير المذنب الرجى الى عفو الله
تعالى وهو ابن ابى جعفر محمد بن مودود بن محمد الكاتب فى اواخر ليلة الجمعة الثانى
والعشرين من شعبان سنة اربع وسبعين وخمس مائة حامداً لله تعالى ومصلياً على سيد
المرسلين وقايد الغر المحجلين وامام المتقين ورسول رب العالمين وسلم تسليمًا كثيراً (Son-y.)
Aynı K. de baş tarafı noksan olan, 7. b de II. sûrenin 44. âyetinden başlayan nüshada,

* Bu kelime, kâtibin yazısıyla عيسى sözünün üstüne yazılmıştır.

170. b de, IV. sûrenin 62. âyeti, aynı tarzda başlamaktadır. Dr. Yahyâ Mahdavi, "Çand kışa az çand sûra-i Kur'ân barguzida az tafsîr-i Abû-Bakr a'liku Nîşâbûrî" adıyla bu tefsîrin bir kısmını bastırmıştır; İrac Afşâr: Kütâbhâ-yı İrân, Sâl. 1339 Ş. H. Kütâb-Şinâsî-i Millî-i İrân. 7; Tehran-1340, s. 14, kitap. 78. Sûrâbâdî tefsîrinin India Office'de 523 ve 730 H. de yazılmış birer nüshasının, ayrıca Londra'da British Museum'da 534 te, Berlin'de 700 de, Paris'te, Bibliothèque Nationale'de 780'de, Tahran'da Muze-i İrân-ı Bâstân'da 584, Kitabhâne-i Millî-i İrân'da 715 te, Kahire'de, Kitâb-hâne-i Hidivi'de 694 de, Leyden'de 769 da yazılmış birer nüshasının bulunduğunu Ankara İran Büyük Elçiliği Kültür Müsteşarı sayın dostumuz Dr. Reyâhî bildirmişlerdir.)

101

تفسير

Tafsîr

100 No. ya b.

FARSÇA

Aynı tarzda ciltli; yalnız motifleri değişik. mıklağı kopmuş. Kenarlarda, aynı tarzda tashihler var. I. b de, kitabın, Husayn-ı Vâ'iz'in (ölm. 910 H. 1504) tefsîrinin üçüncü cildi olduğu ve Şamsaddin-i Tabrizî türbesine vakfedildiği yazılmışsa da yanlış; çünkü nüshanın istinsâhı, H. Vâiz'in ölümünden yüzseksen yedi yıl öncedir. Bu nüsha, 100 No. daki tefsîrin devâmıdır ve hattâtı aynı zattır. 12. a da, 197. b de ve 198. a da, gene Şams türbesine vakfedildiği kayıtlı. Bu kayıtlar, ta'likle ve metne nazaran çok yeni; tahminen XVII - XVIII. asr-ı milâdiye âit. 139. a da, Yûsuf sûresinin 15. âyetini önce, برفندد از سر چاه برفندد cümlesinden çıkılarak,

چون از شب جهان برك تاريك شد

ره شمس بر چرخ باريك شد

beyti, 144. a da sol yana, metindeki فرج است konarak,

بكن صابرى در همه كارها

نظر كرد بايد باخبارها

هران كويدل صابرى داردا

ستاره زكردون فرود آردا

beyitleri yazılmış. Bu cilt, VII. sûrenin (al-A'râf) 171. âyetinden XIV. sûrenin (İbrâhîm) 25. âyetine kadardır (bu âyet dâhil).

Cilt eb'âdî: 33.4 × 25.5

Yazı eb'âdî: 24.5 × 18

198 yaprak. Her sahifede 19 satır var.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وان نقننا الجبل فوقهم اى واذكران زعر عنا وقلعنا
ورفعنا وحسنا الجبل فوقهم . . . . . (2. a)
Son. لعلمهم يتذكرون تا فراخورد ان بود كه مردمان دران درانديشند وبنند
كبرند بمثلهاي قرآن تذکر اندیشه كردن بود وبنند كرفتن بود
Ketebe. وقع الفراغ منه يوم الخميس عاشر جمادى الاخر من شهر سنة ثلثة وعشرين
وسبعماية من الهجرة على يدى العبد الفقير اضعف خلق الله واحوجه الى
رحمته محمود بن عيسى بن عمر الناسخ عفا الله عنه ورزقه دار النعيم بفضل
وكرمه انه على ما يشاء قدیر (198. b)

و الله اعلم بالصواب ومنه المبدأ واليه المآب
Bu ferâğ yazısından önce, açık olan yere,
وقع الفراغ من القراءة والتصحيح يوم السبت سابع شهر ربيع الاول من شهر سنة خمس
kaydı yazılmış,
استينساح تاریخی hicri 723, tashih ve kırâat تاریخی 775 tir. Anlaşıyor ki kenardaki
yazılar, tashihler, bu kaydı yazan zâttındır.

102

تفسير

Tafsîr

100. No. ya b.

FARSÇA

Kenarları zencirekli, üstü ve altı ayrı motifte şemseli, mıklapla, mıklabın kitabı
örtün kısmında, kabartma yazıyla الجلد الرابع, mıklabın üst yanında, uçta kabart-
ma yazıyla تفسير yazılı. Aynı yazıyla ve aynı tarzda.

Cilt. eb'âdi: 34 × 25.5

Yazı eb'âdi: 24 × 18.5

XV. sûrenin (İbrâhîm) 26. âyetinden XXIII. sûrenin (al-Mu'minûn) 55. âye-
tinin sonuna kadar.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم قوله عز وجل ومثل كلمة خبيثة كشجرة خبيثة
احتثت من فوق الارض ما لها من قرار وذاستان سخن بليد وید یعنی
كلمة شرك . . . . . (1. b)

Son. . . . . بل لا يشعرون بل كه نمی دانند وآگاه نه اند وگفته اند این متصل
است بما بعد يحسبون انما تمدهم به من مال وبنين يسارع لهم في الخيرات
بل لا يشعرون تمت والحمد لله رب العالمين (190. a)

170. b de, IV. sûrenin 62. âyeti, aynı tarzda başlamaktadır. Dr. Yahyâ Mahdavi,
"Çand kışa az çand sûra-i Kur'ân barguzida az tafsîr-i Abû-Bakr a'ülk-i Nisâbûrî"
adıyla bu tefsîrin bir kısmını bastırmıştır; Irac Afsâr: Kitâbhâ-yi Irân, Sâl. 1339
Ş. H. Kitâb-Şinâsi-i Millî-i Irân. 7; Tehran-1340, s. 14, kitâp. 78. Sûrâhâdî tefsî-
rinin India Office'de 523 ve 730 H. de yazılmış birer nüshasının, ayrıca Londra'da
British Museum'da 534 te, Berlin'de 700 de, Paris'te, Bibliothèque Nationale'de
780'de, Tahran'da Muze-i Irân-ı Bâstân'da 584, Kitâbhâne-i Millî-i Irân'da 715 te,
Kahire'de, Kitâb-hâne-i Hidivî'de 694 de, Leyden'de 769 da yazılmış birer nüsha-
sının bulunduğunu Ankara İrân Büyük Elçiliği Kültür Müsteşarı sayın dostumuz
Dr. Reyâhî bildirmişlerdir.)

101

تفسير

Tafsîr

100 No. ya b.

FARSÇA

Aynı tarzda ciltli; yalnız motifleri değişik. mıklabı kopmuş. Kenarlarda, aynı
tarzda tashihler var. I. b de, kitabın, Husayn-ı Vâ'iz'in (ölm. 910 H. 1504) tefsîrinin
üçüncü cildi olduğu ve Şamsaddin-i Tabrizî türbesine vakfedildiği yazılmışsa da
yanlıştır; çünkü nüshamın istinsâhı, H. Vâiz'in ölümünden yüzseksen yedi yıl önce'dir.
Bu nüsha, 100 No. daki tefsîrin devâmıdır ve hattâtı aynı zattır. 12. a da, 197. b
de ve 198. a da, gene Şams türbesine vakfedildiği kayıtlı. Bu kayıtlar, ta'likle ve
metne nazaran çok yeni; tahminen XVII - XVIII. asr-ı milâdiye âit. 139. a da,
Yûsuf sûresinin 15. âyetini önce, برفتنند جمله از سرچاه برفتند
sindenden çıkılarak,

چون از شب جهان پاك تاريك شد

ره شمس بر چرخ باريك شد

beyti, 144. a da sol yana, metindeki صبر كلید فوج است

يكن صابري در همه كارها

نظر كرد بايد باخبارها

هران كويندل صابري داردا

ستاره زكردون فرود آردا

beyitleri yazılmış. Bu cilt, VII. sûrenin (al-A'râf) 171. âyetinden XIV. sûrenin
(İbrâhîm) 25. âyetine kadardır (bu âyet dâhil).

Cilt eb'âdi: 33.4 × 25.5

Yazı eb'âdi: 24.5 × 18

198 yaprak. Her sahifede 19 satır var.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وان نتقنا الجبل فوقهم اى واذكران زعر عنا وقلعنا
ورفعنا وحسبنا الجبل فوقهم . . . . . (2. a)
Son. لعلهم يتذكرون تا فراخورد ان بود كه مردمان دران درانديشد وبند
كبرند بمثلهاى قرآن تذكر اندیشه كردن بود وبند كرفتن بوذ
Ketebe. وقع الفراغ منه يوم الخميس عاشر جمادى الاخر من شهر سنة ثلثة وعشرين
وسبعماية من الهجرة على يدى العبد الفقير اضعف خلق الله واحوجه الى
رحمته محمود بن عيسى بن عمر النّاسخ عفا الله عنه ورزقه دار النعم بفضل
وكرمه الله على ما يشاء قدیر (198. b)

والله اعلم بالصواب ومنه المبدأ واليه المآب
وقع الفراغ من القراءة والتصحيح يوم السبت سابع شهر ربيع الاول من شهر سنة خمس
kaydı yazılmış, وسبعين وسبعماية حامداً ومصلياً نبينا محمد وآله الطيبين الطاهرين
istinsah târihi hıfı 723, tashih ve kırâat târihi 775 tir. Anlaşıyor ki kenardaki
yazılar, tashihler, bu kaydı yazan zâtındır.

102

تفسير

Tafsîr

100. No. ya b.

FARSÇA

Kenarları zencirekli, üstü ve altı ayrı motifte şemseli, mıklapla, mıklabın kitabı
örtün kısmında, kabartma yazıyla الجلد الرابع, mıklabın üst yanında, uçta kabart-
ma yazıyla تفسير yazılı. Aynı yazıyla ve aynı tarzda.

Cilt eb'âd: 34 × 25.5

Yazı eb'âd: 24 × 18.5

XV. sûrenin (İbrâhîm) 26. âyetinden XXIII. sûrenin (al-Mu'minûn) 55. âye-
tinin sonuna kadar.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم قوله عز وجل ومثل كلمة خبيثة كشجرة خبيثة
احتثت من فوق الأرض ما لها من قرار وذاتان سخن بليذ وبدي
كلمه شرك . . . . . (1. b)

Son. . . . . بل لا يشعرون بل كه نمنى دانند وآگاه نه اند وكفته اند اين متصل
است بما بعد يحسبون انما تمدّهم به من مال وبنين يسارع لهم في الخيرات
(190. a) بل لا يشعرون تمت والحمد لله رب العالمين

Ketebe. تمت بعون الله وحسن توفيقه المجلد الرابع من التفسير على يد العبد الفقير
اضعف خلق الله واحوجه الى رحمته محمود القلمدار عفا الله عنه بمئة وكرمه
في منتصف ذو الحجة من شهر سنة ثلث وعشرين وسبعماية من الهجرة النبوية
حامداً لله ومصلياً على نبيه محمد (aynı)

Yazı aynı olduğundan Mahmûd-ı Kalamdâr, 'İsâ oğlu Mahmûd'dur. Kalam-
dâr, belki "kitâbî" anlamına gelen, yahut hattât yerine kullanılan bir tâbirdir.

103

Cilt

41

تفسير

V. Cilt

100 No. ya b.

FARSÇA

102 No. da kayıtlı IV. cildin aynı tezyinatı muhtevi. Mıklabın kitabı örtün
kısmında, sülüsle, الجلد الخامس yazılı. Yazı aynı.

Cilt eb'âd: 33 × 35

Yazı eb'âd: 25 × 18

203 yaprak; her sahife 19 satır var. XXIII. sûrenin (al-Mu'minûn) 56. âye-
tinden XXXIV. sûrenin (al-Saba') 20. âyetinin sonuna kadardır.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم نسارع لهم في الخيرات بل لا يشعرون خدا گفت عز
وجل (1. b)

Son. الكفر الا قليلاً وهم المؤمنون برين قول اين مين تفسير باشد وبر قول اول
اين مين تبعيض باشد (203. a)

Ketebe. تمت بعون الله وحسن توفيقه المجلد الخامس من التفسير على يد العبد الفقير
الى الله العلي الكبير اضعف خلق الله واحوجه الى رحمته محمود بن عيسى
التصوف عفا الله عنه وكان فراغه منتصف شهر جمادى الاولى من شهر سنة
اربع وعشرين وسبعماية حامداً لله ومصلياً على نبيه والحمد لله وحده
وصلى الله على خير خلقه محمد وآله

kenarda لصاحبه السعادة والسلامه وطول العمر ما ناخت حمامه
(aynı yaprak)

Bu ciltte de, Husayn Vâ'iz'in tefsiri zannıyla vakfiye kaydı düşülmüş (1. a,
203. b) ve H. Şams türbesine vakfedildiği tasrih olunmuş. 203. b sonunda,
مطول طول بفضل الله وحسن توفيقه

104

Cilt

42

تفسير

Tafsîr

VI. cilt

FARSÇA

Cilt ve yazı aynı. 187 yaprak. Her sahîfede 19 satır.

Cilt eb'âdî: 32.5 × 26

Yazı eb'âdî: 25 × 18.5

XXXIV. sûrenin (*al-Saba'*) 21. âyetinden, XLVIII. sûrenin (*al-Fath*) son âyetinin nihâyetine kadar. Bu ciltte hâşiyeler pek az.Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وما كان له عليهم من سلطان خدا گفت نبوذ و نباشد
اورا یعنی ابلیس را بریشان . . . . . (1. b)

Son عظیم باشند چنانکه درین آیت یاد کرد و الله اعلم بالصواب (187. a)

Ketebe. وقع الفراغ يوم الاثنين منتصف شهر المبارك شهر رمضان من شهر سنة
اربع وعشرين وسبعماية على يد العبد الفقير محمود بن عيسى بن عمر المتصوف
عفا الله عنه ورزقه بفضل دار التعميم غفر الله له ولصاحبه ولقاريه ولجميع
المسلمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه الطاهرين وسلم تسليما (aynî)

105

Cilt

43

تفسير

Tafsîr

VII. Cilt

FARSÇA

Aynı tarzda, miklâbî kopmuş cilt. XLIX. sûrenin (*al-Hucurât*) başından, Kur'-ân'ın sonuncu sûresi olan CXIV. sûrenin (*al-Nâs*) sonuna kadar. 9. b de LII sûrenin (*al-Tûr*) baş tarafında, surhla sûre adı yazılmak üzere bir yer açık bırakılmış. 1. b den sonra 12. a nın gelmesi icâb eder. Ondan sonra 13, 14., ondan sonra da 2. yaprak gelecek. 11. b de, Tûr sûresinin 48. âyeti terceme ve tefsîr edilmiş, bu yapraktan sonra arzettiğimiz yapraklar girmiş. 15. a açık bırakılmış, 15. b de, LIII. sûre (*al-Naem*) başlamıştır ki bu sûrele sûrenin son âyeti olan 49. âyet tefsîr edilmemiştir. Ancak 15. b de aynı yazıyla yazıldığı için bu noksanın, kâğıt ziyâi sûretiyle olmadığı, aslında böyle olduğu anlaşılıyor. 23. ve 28. yapraklar ortadan yırtık. 71. yaprak da ortadan yırtılmış, fakat yarısı mevcud olduğundan yapıştırılmış. LXXI. sûrenin

(*Nâh*) 1. âyetinden 9. âyetinin sonunadek yok. 112. yapraktan sonra bir yaprak yırtılmış; üst ve alt taraftan parçaları var. Yazı, evvelki beş cildin yazısının aynı. 187 yaprak. Her sahîfede 19 satır var.

Cilt eb'âdî: 32 × 25.5

Yazı eb'âdî: 24 × 18.5

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم خبر است از مصطفی علیه السلام که او گفت هرکه
سورة الحجرات بخواند اورا دهد بهر اجرده حسنات (1. b)Son انگاه انرا بآتش سوخت و مصطفی علیه السلام درست کشت و برخاست
کاتباً انشط من العقال کوی که اورا از بند باز کشادندی و الله اعلم بالصواب
والیه المرجع والمآب (187. a)Ketebe کتبت هذه (bâyile) التفسير المبارك اوله وآخره بإشارة الجتاب العالی
المولوی العالی الفاضلی المحدثی المحسنی المنعمی المتفضل العارفی الفریدی الوحیدی
جامع الفضائل حميدة الخصال كهف الفقراء والمساكين محبة العلماء والصالحين
الخصوص بعناية الله رب العالمين علاء الحق والملة والدین علاء الدین
طیغیا الملکی الناصری اعلاه الله منزلته فی الدارين وقع الفراغ من تحريره
يوم الاحد الحادی عشر من شهر الصفر ختم الله بالخیر والظفر علی يد العبد
الفقیر الحقیر اضعف خلق الله واحوجه الى رحمته وغفرانه محمود بن عيسى
بن عمر القونی المدعو بقلمدار عفا الله عنه ورزقه بفضل دار التعميم انه على
ما يشاء قدیر وعباده خیر بصیر

بتاریخ سنه خمس وعشرين وسبعماية من الهجرة النبویه حامداً لله ومصلياً.
kenarda على نيته وصحبه (187. a)

Ketebeden anlaşılıyor ki tefsîr, 'Alâ'addîn Tayboğa'l-malîkî al-Nâsîrî'ye
yazılmıştır. 100 No. da kayıtlı II. cildin üstünde de, bu tefsîr ملك العبد الفقير
هذا التفسير ملك العبد الفقير 732 - 769 H. arasında, Mısır adına vali-
likte ve memûriyette bulunan altı tane Tayboğa var. Bunlardan, 732 H. de ölen
Humus ve Gazza eyâletlerinde vâililikte bulunuyor; adından sonra "Koyn قوين sözü
var (Ibn Hacer al-'Askalânî: al-Durar al-kâmina fî a'yân al-mî'at al-jâmina; Hay-
darâbâd - 1348, s. 230 - 231). Kâtib, Kovn şehridendir ve bu şehir, Fârâb civa-
rındaki Türk şehirlerindendir (Mu'camal-buldân; Wüstenfeld basımı; Leipzig -
1924; I, s. 33). 'طبیب قوين'un adının sonundaki قوين, sanıyoruz ki mensûb olduğu
şehirin adıdır ve kâtib, bu zâtın hemşehrisidir.

Bu son cildin 187. b sahîfesinde şu salavâtı görüyoruz :

اللهم صل على محمد المصطفى وعلى المرتضى حسن رضى وحسين شهيد كربلا امام
زين العابدين محمد باقر جعفر صادق موسى كاظم على موسى رضى محمد تقى على التقي
امام صاحب قران مهدي عسكري العبد اسمعيل بن حيدر صفوي

Girifte benzer bir sülüsle yazılan bu yazıda i'râp hataları var; 11. İmâm, Hasan-al-'Askarî'nin adı, 12. İmâm'ın adından sonra yazılmış. İst. Üniv. K. Müzesinde, Farsça yazmalar arasında, 1422 No. da kayıtlı ve Herat mektebine âit birçok minyatîr ve yazıyı muhtevisi olan, mecmua hâline getirilerek Şâh Tahmâs-bî Safawî'ye (930-984 H. 1524-1576) takdir edilen çok değerli mecmua'nın 44. a-45. b sahifelerinde, Hz. Muhammad'ı, 'Allî'ye, Fâtîma'ya ve diğer imamlara, yâni Öndört Ma'şum'a, îrâbî düzgün ve yukardaki tarzda, sülüsle ve altınla yazılmış bir şalavât var ve "حرره اسمعيل بن حيدر الحسيني" ketebesini taşıyor (Bu yazı, iki kere yayınlanmıştır. *The miniature persans du XII a XVII siecle*; 1929. *Arménag bey Sakisina Fig. 150* | *Minyatürler kısmı*; s. 83. *Tarafımızdan da, Vatan gazetesinde nesredilmiştir*; Abdülhâki Gölpinarlı: *Bir sanat mabedi*; 26 Ocak, 1959). Sanıyorsunuz ki bu yazıyı gören biri, hâfızasından, buraya, fakat yanlış bir tarzda aynı yazıyı yazmış ve Şâh İsmâîl'in adını da eklemiştir. Bu bakımdan bu tefsîr nüshasıyla Şâh İsmâîl'in yazısını muhtevisi mecmua arasında bir münasebet kurulabilir.

106

تفسیر نسفی

Tafsir-i Nasafi

FARSCA

Kenarı zencirekli ve cetvelli, ortası şemseli, mıklıplı cilt. Kâtibi ve yazıldığı yer ve târîh belli değil. 1. b. de «تفسير مولانا نجم الدين عمر التسنسي رحمه الله عليه فارسي» alt yanda, «تفسير نسفي فارسي تمام» yazıları var. Her iki yazı, sonradan yazılmış.

Cilt eb'adı: 29.2×17.5

Yazı eb'âdı: 24×13

343 yaprak. Her sahifede 29 satır var. VIII. asr-ı hicrînin (XIV) nesta'lika çalar yazısıyla yazılmış. Kenarlarda hâşiyeler var. Bu tefsir, farsça terceme denecek kadar, âdetâ harfiyyen bir tercemedir. Bu eserin, Taysir sâhibi Naemaddîn Abû Hâfız 'Umar b. Muhammed an-Nasaffi'ye âidiyeti, muhtâc-ı tedkiyktir (68 No. ya b.).

Baq.   بسم الله الرحمن الرحيم آغاز کردم بنام خدای بخشننده روزی دهنده آمر
 زنده الحمد لله رب العالمین سپاس مر خدا را که آفریدگار و پروردگار
 و سازنده کار جهانیاست الرحمن روزی دهنده همه جانوراست.... (1. b)
 Son.   ... من الجنة وانك وسوسة کننده بود از پریان والناس و بود از آدمیان
 وقم الفراغ من كتابة كلام الله تعالى مع تفسيره (343. b)

107

ابو اللث السمرقندی

Abū'l-Layl as-Samarkandī:

Tafsîr c. III

(تفسیر)

A P P E N D I X

Mıklapsız, kahverengi meşin, kenarı ve sırtı kırmızı meşin; tâmir görmüş.

Cilt eb'adı: 27.5 × 18.5

Yazı eb'âdî: 22 × 14

207 yapraktır, her sahifede 31 satır var. Süre yazılarıyla «قوله تعالى» sözleri surhlı yazılmış, âyetlerin üstleri surh çizgiyle çizilmiştir. Yazısı, XVII. asr-ı hicriye âit nesih. yanlara تفسیر انی الثالث من جلد الثالث yazılmıştır. XIX sürenin (*Maryam*) başından Kur'an-ı Kerim'in sonuna kadardır. I. a da تفسیر انی الثالث الممدتدی، قطعہ ثانیة من تفسیر انی الثالث yazılıdır. Muhammed b. Ahmad b. İbrahim as - Samar-kandî, hieri V. yüzyılın (*XI*) ikinci yarısında yaşamış bir Hanefî fakıyhidir. Tefsirinden başka fıkha ve mev'izaya âit eserleri de vardır. Keş'e göre 375 H. de (985) vefât etmiştir. 373, 383 ve 393 yılları da vefat yılı olarak gösterilmiştir (*Ritter'in mak. e d. b. s.* 10 - 11).

بسم الله الرحمن الرحيم قوله تعالى كهيعص قرأ ابن كثير وعاصم في رواية
حفص بنصب الهاء والباء وقرأ عاصم . . . (1. b)

ابن واقد قال ارسلني ابي الى محمد بن المنكدر اسئله عن المعوذتين اهما من كتاب الله قال من لم يزعم انها من كتاب الله فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين

بِسْمِ التَّحْسِيرِ وَاللهِ اعْلَمْ بِالصَّوَابِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى اَتْمَامِهِ الصَّلَاةَ عَلَى
 نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَقَدْ فَرَّغَ عَنْ تَمْدِيْقِهِ بِحَمْدِ اللهِ وَحَسَنَ تَوْفِيْقِهِ فِي مُتَنَصِّفٍ مِنْ
 مَحْرَمِ الْحَرَامِ سَنَةِ سِتٍّ وَارْبَعِينَ وَسَبْعِمِائَةٍ عَلَى يَدَيِ الْعَبْدِ الْخَائِرِ الْحَاجِّ اِلَى
 غُفْوَرِيَّةِ الْوَاحِدِ الصَّمَدِ اَمْدٍ بِنِ مُحَمَّدٍ بِنِ اَمْدٍ غُفْرَانَهُ لَهُمْ وَلِجَمِيْعِ الْمُسْلِمِيْنَ
 اَجْمَعِيْنَ وَرَحِمَ اللهُ لِمَنْ قَرَأَ وَنَظَرَ وَدَعَا لِكَاتِبِهِ الْمَذْنُوبِ وَلِجَمِيْعِ الْمُؤْمِنِيْنَ اٰمِيْنَ
 (207. 6) رَبِّ الْعَالَمِيْنَ

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم سورة القصص مكية آلا قوله تعالى الذين آتيناهم إلى
قوله لا نبتغي الجاهلين وفيها آية نزلت بين مكة والمدينة . . . . . طسم تلك
آيات الكتاب المبين يتلو عليك من نباء موسى وفرعون بالحق بالصدق لقوم
يؤمنون يصدقون بالقرآن . . . . . (1. b)

Son. مغفرة واجراً عظيماً يعني اللجنة آخر السدس الخامس من كتاب معالم التنزيل
ويتلوه . . . . . ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم (177. a)

No. 65 e b.

111

Müellifi meçhûl Tafsîr

FARSÇA

Üstü ebri kaplı, sırtı ve kenarları meşin, mıklaplı makavva cilt.

Cilt eb'âdî: 35 × 16

Yazı eb'âdî: 19 × 13

262 yaprak. Her sahifede 21, bâzı sahifelerde 20 satır var. "د" lar noktalı. پ ve چ ler birer noktalı. Sona gelen ve bitişmesine imkân bulunan که ler, چنالك gibi bitişik. چ ler de sondaya ve bitişimeye müsâitse الخ tarzında bitişik. Ortadaki ve baştaki که ler, ک şeklinde. ع ي ح gibi harfler, tamamiyle Selçuk devrinin husûsiyetini taşınakta. Nesih, Selçuk neshi. Nüsha, VIII. asr-ı hicrinin ilk yarısına, belki de VII. asrın son nüsfa âit (XIII-XIV). VI. sûrenin (al-An'âm) başından XVI. sûrenin (al-Nahl) 81. âyetinin metninin sonlarına kadar (Sondan iki kelime eksik. 1. a - 249. b). 81. âyetin sonundan XVII. sûrenin (al-İsrâ') 39. âyetine kadar noksan. 39. âyet, 38. âyetin tefsirinin sonlarından sonra başlamakta (250. a), mezkûr sûrenin (XVII) son âyeti olan 111. âyetin sonuna kadar varmada.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم سورة الانعام (ص) silinmiş, üstünden geçilmek istenmiş, okunamaz bir hale gelmiş)

عبد الله عباس رضي الله عنه گفت که این سوره بمکه . . . . .
ونزول ان دريك شب بود وهفتاد هزار فريسته . . . . .

(1. a) بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمات . . .
والذين كفروا برهم يعدلون سياس وستايش خدا را عز وجل كويد
ومنت نعمت او برخوينيد وشكر وذكران بقدر امكان . . . لدای كه
اسانها وزمين او افريد وتاريكيها وروشنی او پيدا اورد . . . این آیت
آن . . . شكر می باید داشت وبعده . . . باید نمود ونعمت موجب شكر

باشد درین آیت بر چهار گونه نعمت که . . . . . ازان مستغنی نیست و نتواند
بود تفتیه افتاد یکی از آنها اسمانست . . . . .
(1. b. Ortadaki noktalar silik yerlerdir)

Son. . . . . وقل الحمد لله الذي لم يتخذ ولداً ولم يكن له شريك في الملك ولم
يكن له ولي من الدنّ وكبره تكبيراً ويكوى سياس وستايش مر خدا براست
عز وجل كه هيچ كس را بفرزندى نكرفت و اكر او را فوزندى بودى
نيكوى . . . . . اكر او را يارى دهى بايستى كار او فرود . . . . . (262. b)

112

البغوى

Bağawî:

Ma'âlim al-Tanzil

ARAPÇA

Yeni ve âdi, mıklapsız cilt.

Cilt eb'âdî: 26.5 × 17.5

Yazı eb'âdî: 19.5 × 12

Yazı Selçuk neshi. 108 yapraktır; her sahifede 21 satır var. اخبرنا قوله عز وجل، اخبرنا
gibi sözlerle sûre adları surhla yazılmış. Âyetler, üstlerine surh çizgi çekilerek belir-
tilmiş. VII. sûrenin (al-A'râf) 40-44. âyetleri ilk iki yaprakta. Ondan sonra 3. a
da LXX. sûre (al-Ma'âric) başlıyor, Kur'an'ın sonunadek gidiyor. 910 Muharre-
minde (1504) Muḥammad b. 'Abdalkâdir b. Yûsuf adlı birinin temellüküne geçmiş.

Baş. وحالياً حفيف حمزه والكساي والباقون بالتأ والتشديد . . . . . (1. a)

Son. ابى سلمه بن عبد الرحمن عن ابى هريرة انه سمع النبي صلى الله عليه وسلم
يقول ما اذن الله بشئ ما اذن لنبي حسن الصوت بالقرآن يمهّره
تم كتاب معالم التنزيل بحمد الله ومنه حسن توفيقه ووقع الفراغ منه فى
صبيحة يوم الخميس مستهل شهر جمادى الاخر سنة ثلاثين وسبع مائه احسن الله
عاقبتها . . . . .

Ketebe كتبه العبد . . . . . موسى بن ابراهيم بن على بن ابراهيم الشافعى مذهباً الاشعرى
معتقداً حامداً لله ومصلحاً على نبيه . . . . . آمين يارب العالمين (108. a)

Aynı yaprakta mukabele kaydı var. No. 65 e de b.

113

عصام الدين

Cilt

51

'İşāmaddīn İbrāhīm b. Muḥ. b. 'Arabšāh al-'İsfarāl'ini:

Hāşiya a'lā'l-Baydāwī

(حاشية على البيضاوى)

ARAPÇA

Kur'an-ı Kerim'in XXX. cüz'üne hāşiye. Yazı nesih. Ayetler surhla yazılmış. Cilt alalede. 170 yaprak. Her sahifede 13 satır var.

Cilt eb'adı: 20.5 × 15.5

Yazı eb'adı: 13.5 × 9.5

İlk ve son yaprakta, 21 Teşrinievvel 1928 de Şihâbeddin Çelebizâde Münib Çelebi tarafından hediye edildiği mukayyet. 'İşāmaddīn İbrāhīm al-'İsfarāl'ini, Herat'ta, Şāhruḥ medresesinde müderrisen 926 da (1519 - 1520), Herat'tan ayrılmış, Buhârâ'ya gitmiş, orda Şeybânî 'Ubaydallah Hân'ın (940 - 946 H. 1533 - 1539) saygısını kazanmış, onun oğlu 'Abdal'azîz için Kāfiya yazmıştır. 943 te (1536), Semerkand'de ölmüştür (Ritter'in mak. e b. s. 35 - 37).

Baş. Bism Allah الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم
نحمدك يا من انعمه عم ونسألك ان تصلى على افضل الرسل وخير من الامم
محمد وعشيرته والتابعين له في كل ما ام عم اصله عمّا وقد قرئ به
واثبات الالف مع حرف الجر . . . . . (1. b)

Son. من الجنة والناس بيان للوسواس اوللذى اومتعلق بيوسوس اى يوسوس
في صدورهم من جهة الجنة والناس (169. b) وبواسطتها . . . . . قبل من
الجنة بل الناس وجعله بياناً للناس لفظاً فان نسيان حق الله يعم الثقلين ممّا
لا يسمع الدعاء الا اذا دعى اليه الداعي والله سبحانه وتعالى اعلم والحمد لله
وحده وصلى الله على اشرف الخلق سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم
تسليماً كثيراً ابداً الى يوم الدين ورضى الله عن كل الصحابي اجمعين (170 a)
وكان الفراغ من كتابة هذا التفسير المبارك في يوم الجمعة الثاني والعشرين
في ساعة الضحى من شهر شعبان المعظم قدره وحرمة من شهر سنة اثنى
وسبعين وتسعمائة وذلك على يد الفقير . . . . . محمد كمال بن محمد الكوراني
والحمد لله وحده تم (170. b)

(Bursa K. Haraçcioğlu kitapları arasında 165 No. da kayıtlı nüshanın sonunda,
ثم قال المؤلف قد سن سره كتبت في يوم الاربعاء ثالث ايام ذى الحجة سنة عشرين وتسعمائة
kaydı mevuttur, 76. a. Bu kayda göre bu nüsha, müellifin elyazısı nüshadan istinsâh edilmiştir ve müellif, hâşiyesini 920 Zilhiccesinin 3. günü; 1515;
yazmıştır.)

باشد درین ایت بر چهار کوته نعمت که . . . . . ازان مستغنی نیست و نتواند
بود تنبیه افتاد یکی از آنها اسمانست . . . . .

(1. b. Ortadaki noktalar silik yerlerdir)

Son. . . . . وقل الحمد لله الذى لم يتخذ ولداً ولم يكن له شريك في الملك ولم
يكن له ولي من الدك وكبره تكبيراً وبكوى سياس وستايش مرخدا يراست
عز وجل كه هيج كس را بفرزندى نكرت و اكر اورا فرزندى بودى
نيكوى . . . . . اكر اورا يارى دهى بايستی كار او فرود . . . . . (262. b)

112

البغوى

Bağacı:

Ma'ālim al-Tanzil

ARAPÇA

Yeni ve âdi, mıklapsız cilt.

Cilt eb'adı: 26.5 × 17.5

Yazı eb'adı: 19.5 × 12

Yazı Selçuk neshi. 108 yapraktır; her sahifede 21 satır var. اخبرنا قوله عز وجل
gibi sözlerle sûre adları surhla yazılmış. Ayetler, üstlerine surh çizgi çekilerek belir-
tilmiş. VII. sûrenin (al-A'râf) 40 - 44. ayetleri ilk iki yaprakta. Ondan sonra 3. a
da LXX. sûre (al-Ma'âric) başlıyor, Kur'an'ın sonunadek gidiyor. 910 Muharre-
minde (1504) Muḥammad b. 'Abdalkâdir b. Yûsuf adlı birinin temellüküne geçmiş.

Baş. وحاليا حفيف حمزه والكساي والياقون بالتأ والتشديد . . . . . (1. a)

Son. ابى سلمه بن عبد الرحمن عن ابى هريرة انه سمع النبي صلى الله عليه وسلم
يقول ما اذن الله بشئ ما اذن لنبي حسن الصوت بالقرآن يمجهر به
تم كتاب معالم التنزيل بحمد الله ومنه حسن توفيقه ووقع الفراغ منه في
Ferağ kaydı. صبيحة يوم الخميس مستهل شهر جمادى الاخر سنة ثلاثين وسبع مائة احسن الله
عاقبتها . . . . .

Ketebe كتبه العبد . . . . . موسى بن ابراهيم بن علي بن ابراهيم الشافعي مذهباً الاشعري
معتقداً حامداً لله ومصلياً على نبيه . . . . . آمين يارب العالمين (108. a)

Aynı yaprakta mukabele kaydı var. No. 65 e de b.

عصام الدين

Cilt

51

'İşāmaddīn İbrāhīm b. Muḥ. b. 'Arabšāh al-'İsfarā'ini:

Hāšiya a'lā'l-Bayḍāwī

(حاشية على البيضاوى)

ARAPÇA

Kur'an-ı Kerim'in XXX. cüzüne hāşiye. Yazı nesih. Ayetler surhla yazılmış.
Cilt alelade. 170 yaprak. Her sahifede 13 satır var.

Cilt eb'adı: 20.5 × 15.5

Yazı eb'adı: 13.5 × 9.5

İlk ve son yaprakta, 21 Teşrinievvel 1928 de Şihâbeddin Çelebizâde Münib Çelebi tarafından hediye edildiği mukayyet. 'İşāmaddīn İbrāhīm al-'İsfarā'ini, Herat'ta, Şāhruh medresesinde müderrisen 926 da (1519 - 1520), Herat'tan ayrılmış, Buhârâ'ya gitmiş, orda Şeybânî 'Ubaydallah Hân'ın (940 - 946 H. 1533 - 1539) saygısını kazanmış, onun oğlu 'Abdal'aziz için Kāfiya yazmıştır. 943 te (1536), Semerkand'de ölmüştür (Ritter'in mak. e b. s. 35 - 37).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم
نحمدك يا من انعامه عم ونسألك ان تصلى على افضل الرسل وخير من الامم
محمد وعشيرته والتابعين له في كل ما ام عم اصله عمّا وقد قرئ به
واثبات الالف مع حرف الجر . . . . . (1. b)

Son. من الجنة والناس بيان للوسواس اوللذى او متعلق بيوسوس اى يوسوس
في صدورهم من جهة الجنة والناس (169. b) وبواسطتها . . . . . قبل من
الجنة بل الناس وجعله بياناً للناس لفظاً فان نسيان حق الله يعم الثقلين ممّا
لا يسمع الدّعاء الا اذا دعى اليه الدّاعى والله سبحانه وتعالى اعلم والحمد لله
وحده وصلى الله على اشرف الخلق سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم
تسليماً كثيراً ابدأ الى يوم الدين ورضى الله عن كل الصحابي اجمعين (170 a)

Ketebe. وكان الفراغ من كتابة هذا التفسير المبارك في يوم الجمعة الثاني والعشرين
في ساعة الضحى من شهر شعبان المعظم قدره وحرمة من شهر سنة اثنى
وسبعين وتسعمائة وذلك على يد الفقير . . . محمد كمال بن محمد الكوراني
والحمد لله وحده تم (170. b)

(Bursa K. Haraçtoğlu kitapları arasında 165 No. da kayıtlı nüshanın sonunda,
ثم قال المؤلف قدس سره كتبت في يوم الاربعاء ثالث ايام ذى الحجة سنة عشرين وتسعمائة
له kaydı mevcuttur, 76. a. Bu kayda göre bu nüsha, müellifin elyazısı nüshadan istinsâh edilmiştir ve müellif, hāşiyesini 920 Zilhiccenin 3. günü; 1515; yazmıştır.)

Cilt

52

(مجموعه)

Macmû'a

ARAPÇA - FARŞÇA

Âdi cilt. Başta iki yaprağa numara konmamış. 355 yaprak. Satırlar muhtelif, sonda sekiz yaprak numarasız.

Cilt eb'adı: 22 × 16

Birinci yaprakta, mecmûanın içindekiler şu suretle telhis edilmiş ve ta'likle yazılmış:

تفسير سورة مريم بعضی از تفاسیر قرآن من تلخیص شفا الصدور قوله تعالى سنة
من قد ارسلنا اصول الفصول لنيل الاصول تلخيص فصل الخطاب لب السير احوال سيد
البشر صلى الله عليه وسلم بعض من الفوائد تذكرة الاولياء العظام وحالاتهم ونصائحهم كتاب ملخص
من كتاب لطايف المتن من مناقب الشيخ شاذلى عليه الرحمة

Aynı yaprakta, Meşâyî bk. رحمه الله

مشمائیک دماغینه چون ایردی ارم گلزارینک گلابو مشای
خزان اولدی بهار باغ عمری معطر اولدی چونکم جان مشای
شهید اولماغیون اول مرد غازی وبادن وبردیلر بر موت جای
خدا رحمت ایدیه اوکسیه کم که روحینه دعا قله مدای

ایدوب زاری دیدی تاریخ رازی

اجل قوردی سنی قبدی مشای

۹۸۲ بر اکسکندر

تراپییا دیدم تاریخ مشکین

مشامیه اجل بونی ارشدی

۹۸۳

tarihleri var. İlk târihte, sözü, tarzında yazılırsa bir eksiktir (Meşâî, Kanûni Süleyman'ın veziri Rüstem Paşa kethudalarından Mustafa Kethuda'nın oğludur; Konya'lıdır; Mevlevîdir; siyâdeti vardır. Hasan Çelebi, Abdülbâki Gölpinarlı yaz. No. 5. 317b. Tûrâbî Mustafa, Ereğli'lidir. Aynı, 87.b-88.a. Osmanlı müellifleri, vefatını 993 göstermiştir; tashihî icâb eder).

I. Tafsîr-i Sûre-i Maryam, Tâhâ, Anbiyâ'.

Baş.

بسم الله الرحمن الرحيم سورة مريم ثمان وتسعون آية بسم الله الرحمن الرحيم
كهيعص ذكر رحمة ربك عبده زكريا اذ نادى ربه نداء خفياً داعى سنة الله في اخفاء
دعوته لان الجهر والاختفاء عند الله تعالى سياتان ... (1. 6.)

115

Cilt
53(مجموعه)
Macmû'a

ARAPÇA

Miklaph, âdi ciltli.

Cilt eb'âdi: 20.7 × 14.5

Yazı eb'âdi: 13.5 × 6.5

92 yapaktır. Satırlar muhtelif. Beş risâleyi muhtevi. Yazı nesih, kenarları hâşiyeli.

I. al Anvâr at-Tanzîl'in son cüz'ü.

Sûre ve sûrelerin âyet başları surhla.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم عمّ ينسألون اصله عن ما فحذف الالف لامر ومعنى
هذا الاستفهام تفحيم شان . . . . . (1. b)Son ve ketebe. نسيان حقّ الله بعمّ التقليل عن النبي عمّ من قرأ المعوذتين كأنّما قرأ الكتب التي
انزلها الله تعالى والحمد لله ربّ العالمين والصّلوة والسلام على سيّدنا محمد
وآله وصحبه والتّابعين اجمعين تمّ جزؤ الآخر من كتاب انوار التّنزيل وامرار
التأويل على يد اضعف العباد عثمان بن محمد في يوم الجمعة من صفر المعظم
من شهور سنة سبع وثمانين الف في مدينة البستان (74. a)

LXXVIII. sûreden sona kadar.

II. Kitābu waṣīyyat al-Imām al A'zam. كتاب وصيّة الامام الاعظم

Noksan. Güzel bir nesih. Arapça.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وصيّة الامام الاعظم ابي حنيفة رضى الله لاصحابه رحمهم الله
تعالى . . . . . (74. b)Son. تسيل القطرة من السماء فتأخذ منها ولا يضعون (بايديهم: Kāṣifa-Burhān)
(64. b)III. Başı noksan, ilk üç sahifesi tamamıyla silik; su görmüş, okunmasına im-
kân bulunmıyan ve abdeste, namâza dâir arapça risâle. Kenarlarda hâşiyeler var.Son. قبل الفراق من الصّلوة جاز أن لا يغسله ثم الرّسالة بعون الله الملك الوهاب في
وقت الضّحى في يوم شهر الرّبيع الأوّل سنة ١١١٦ (67. a - 69. b)IV. Risālatu ma'mūla- رسالة معمولة لابطال ماشاع في البلاد واشتهر فيما بين العباد
tun li ibtālī mā ṣā'a fī-l bilādi waṣṭahara fī mā bayā al-ihād. Arapça. Riyāya, Kur'an okumak, hitābet ve imāmet için para almıya ve bunların
cevāz ve adem-i cevāzına âit.Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي أنزل على عباده الكتاب ليخرج النّاس
من الظلمات الى النّور (70. a)Son. ve ketebe . . . . . في قوله عليه الصّلوة والسلام كلّ فرض جرّ نفعا فهو ربوا وكون
الريح للقيم دون الواقف والرابعة كونهم سببا للاكل بالدين وابتدال القرآن
العظيم فتعوذ بالله تعالى من افعالهم واقوالهم واصوافهم واوضاعهم على يد
اضعف العباد واققرهم الى رحمة ربّه الجواد محمد بن مصطفى غفر الله له
ولوالديه واحسن اليهما واليه ولجميع المؤمنين والمؤمنات . . . . . سنة ١١١٦V. Başı ve sonu bulunmıyan ve oruca, bilhassa Racab ayının orucuna dâir
arapça risale.Baş. المجلس الثاني والعشرون في بيان فضائل الصّوم مطلقا قال . . . (84. b)
Son. البراءة فقال يا محمد اشهد (اجتهد) في هذه الليلة فانّ فيها تقضى الحاجات
(92. b)

116

Cilt
54

(مجموعه)

Macmû'a

Üstü ebri kaph, kenarı ve sırtı meşin miklaph mukavva ciltli.

Cilt eb'âdi: 22 × 16

Yazı eb'âdi: 14 × 8.3

67 yaprak. Yazı ve satırlar muhtelif.

I. Oruç hakkında arapça risâle. Yazı ta'lik

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين درّة اكلیل كلّ كلام حمد الله الملك العزيز
العلام الذي كتب علينا الصّيام . . . . . (1. b)Son. حتى يبين لكم الحيط الابيض من الحيط الاسود من العجز (الفجر) تسهلا
للامر علينا وترجمانا ايانا وهو ارحم الراحمين وليكن هذا آخر ما سوّده
العبد الحقير . . . . . وانتم بالصّالحات اعمالنا (20. a)

23. b ye kadar boş.

II. رسالة في كتاب البيع لمولانا ابو السعود افندى مفتى عالم الشهير بخواجه جلبي
مد الله ظله الى يوم القيام

Abū's-Su'ūd: Kitābal-bay'. Arapça, kötū bir nesih.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله ربّ العالمين والصّلوة . . . . . كتاب البيوع
عقب كتاب الوقف لما بين . . . . . (23. b)Son. . . . . ولا الرضا بردّ احدهما لازم من لوازمه لامكان الانفكاك لتصور
اجتماعها على الردّ فلا يلزم من اثبات الخيار لهما الرضى بردّ احدهما والله
تعالى اعلم (36. b)

Abû's-Suûd Muhammad b. Muşafâ al-İmâdî, 952 H. de (1545) şeyhulislâm olmuş, 982 de (1574) vefât etmiştir. H'vâca Çalabî diye de anıldığını anlıyoruz.

III. Ta'likî 'alâ Kitâb' al-bay' : Ta'likîye 'alâ Kitâb' al-bay' (Abû's-Suûd) : 593 H. de (1196 - 1197) vefât eden Burhânaddîn 'Alî b. Abû Bakr'ın "al-Hidâya" sını "Kitâb al-bay'"ına ta'likâdır. Arapça.

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم قال صاحب الهداية كتاب البيوع يعني هذه الألفاظ
(36. b) . . . . .

Son. الظاهر أنه ليس في كلامه ما يدل على قصر انعقاد البيع على لفظي الماضي فليتأمل
(39. a) تم تم لمولانا سعدى الفتى الفاضل الكامل رحمه الله تعالى

Sondaki . . . . . لمولانا سعدى . . . . . herhalde zühûl eseri olacak (Keshf'e de b. I; s. 203).
39. a - 41. a boş; yalnız 40. b de ters yazılmış arapça ve fıkha âit birkaç satır var.

IV. İbn Salâma (İbn Salâma) : رساله ناسخ منسوخ (böyle); an Nâsih wal-man-sûh. Abû'l-Kâsim Hibatallâh b. Salâma b. Naşr b. Salâma al-mufasssır ad-dârîr al-Bağdâdî. 410 H. de (1019) vefât etmiştir (Ritter'in mak. e b. s. 87 - 88).

Baş. الحمد لله الذي هدانا لهذا لن كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
(41. b) . . . . .

Son. . . . . قال الشيخ هذا الكتاب قد استخرجته من خمسة وتسعين تفسيراً من
تفاسير المفسرين بطول الكلام بذكر أسانيدهم نسأل الله الكريم المنفعة
والسلامة فيه من الزيادة والنقصان وأتينا قصداً للجمل منه . . . ان شاء الله
تعالى (62. b)

Ketebe. وقد وافق الفراغ كتابة هذه النسخة المباركة الموسومة بالناسخ والمنسوخ
تأليف الشيخ الإمام الهام العام العلامة (62. b) الشيخ أبو القاسم هبة الله
بن سلامة بن نصر بن عيسى المفسر على يد أضعف العباد وأحققهم وأذنهم
أحمد بن محمد بن محمد المشهور بحاجي خليفه كان خليفة من خلفاء سلطان
السادات منبع العز والسعادات شيخ محمد البخاري قدس الله سره العزيز
غفر الله لكاتبه . . . . . في أوائل ربيع الأول المبارك في سنة تسع وأربعين
وتسماء (59. b)

Kitap ciltlenirken araya altı yaprak girmiş, ketebe'nin başı 62. b de kalmış,
sonu, 59. b ye düşmüştür.

V. II. sûrenin (al-Bakara) 114. âyetinden 120. âyetinin sonuna kadar arapça
tefsir.

Baş. ومن اعظم ممن منع مساجد الله اي لا اعظم منه . . . . .
(53. b)

Son. مالك من الله جواب للقسمة قدس مد جوابه الشرط (55. b)

Yazı nesta'lık. 56. a - 58. b boş. 59. b ve 60. b - 61. a da aynı sûrenin 114. âyeti
yazılı. 61. b de aynı tefsir ve bâzi arapça mülâhazât, 67. b ye kadar.

Âdi ciltli; yazı çok güzel bir ta'lik, 32 yaprak. Her sahîfede 17 satır var. I. b
de مجموعة فيها مباحث جليلة من الحقائق أولها أسرار الحروف المقطعة في أوائل السور
yazısı var. I. b de, الله حسي ونعم الوكيل بسم الله الرحمن الرحيم سبحانه من لا مانع . . .
يأزلي.

I. Sûrelerin başlarındaki harflere âit. Arapça. Üstünde, في تحقيق حروف المقطعة
في أوائل السور yazılı.

Baş. . . . . فقد ذهب الشيخ الرئيس في رسالته المعمولة لبيان ذلك خاصة (1. b)
Son. . . . . ذلك الكتاب محفظة عن التغيير والتحريف وغير ذلك من الأمور والله
اعلم سبحانه وتعالى (6. b)

II. XXXVI. sûreyi (يس) tefsir eden arapça ve Câmi tefsirinden alınmış bir
parça.

Baş. استعذ بالله سوا عليهم . . . . . (6. b)
Son. . . . . وانفذنا مما يستعذ به أهل الحجاب من تفسير ملاجئ قدس سره (7. b)

III. Allah'a zât itlak edilip edilmeyeceğine dair arapça mülâhaza
من شرح kayıtlı (7. b)

IV. Bakara sûresinin ilk âyetinin tefsiri. Arapça ve انتهى من تفسير جاي
kaydiyle bitmekte (8. b - 10. a).

V. Risâlenin adı, (قصد السبيل) Kaşdas - sabîl : إبراهيم الكردي ثم المدني
قصد السبيل إلى توحيد الحق والوكيل (Kaşdas - sabîl ilâ tawhîd' al-Hakki
wa'l-vakil'dir. İbrâhîm Burhânaddîn, Şehrizûrî'dur. 1102 H. de (1690-1691)
Medine'de vefât etmiştir (Osmanlı Müellifleri, I, s. 226 - 227).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله العلي الوهاب والصلوة والسلام على من
أوتى الحكمة وفصل الخطاب قال الشيخ العلامة أفضل المتأخرين إبراهيم
الكردي ثم المدني في كتابه المسمى بقصد السبيل والله يقول الحق وهو
يهدي السبيل . . . . . (22. b)

Son. الممكن وعليكم ثانياً بيان كونه مقتضياً للتبوت حال عدم انتهى إذ قد تبين
بهذا التحرير أن التميز للمعدوم الممكن الثابت للمعدوم الممكن غير التمييز
الذهني الثابت (32. b)

220

(قرآن کریم)

Kur'an-ı Kerim

Cilt
56

Cilt eb'âdî: 26 × 17

Yazı eb'âdî: 19.5 × 10.5 (kenarlarda cetvel yok)

226 yaprak. Her sahifede 14 satır. Hâşiyede Kıra'ât-ı seb'a gösterilmekte. Secâvend işaretleriyle bâzı âyet başları surh. 1. b - 3. b: Tacvîd'e âid arapça bir risâle. 4. b de Ahmad b. Ahmad b. Muhammedal Kudsi nazılu Damaşak'a göre Asmâ-yı husnâ, 9. a ya kadar, Kıra'ât-ı seb'a'ya göre bu Kur'an'a konan remzlerin cetveli. 9. b - 10. a: Kur'an'daki harflerin fetha, zamme, kesre, med, hemze, nokta v.s. nin sayılarını bildiren şema. 11. b - 12. a: Kur'an'ın hattâtı olup aslen Bağdadlı olan Muhammed b. Mahmûdal kâri' al-Samarhândî'nin, Hz. Muhammed'e kadar kırâat şeceresi. Metin, 13. b den başlıyor. I. sûreden (al-Fâtîha) XVIII. sûrenin sonuna kadar. Yazı nesih. Yazılış târihi yok. Kâğıda ve yazıya göre VII - VIII. asr-ı hicriye âit.

221

سعید محمد حمدم چلبی

Sa'îd Muhammed Hamdam Çalabî:

(قرآن کریم، ترجمہ و تفسیر (فارسی))

Kur'an-ı Kerim, terceme ve tefsir (Fârisî)

Cilt
57

Kenarı oyma cetvelli, çiçek tezyinatlı, kırmızı renkli, mıklaplı meşin cilt.

Cilt eb'âdî: 18 × 10

Yazı eb'âdî: 13.5 × 6.8

Metin kenarlarındaki cetvelden başka dışta da ortası altın iki lâcüverd cetvel var. 311 yaprak. Her sahifede 14 satır var. Her satırın altında surhla ve şikeste ta'likle farsça tercemesi. Kenarlar altın cetvelle çevrili. Metin satırları ve surhla yazılmış tercemeler, altın cetvelle ayrılmış. İlk iki sahife İrankârî pek güzel tezhipli. Metin nesih; pek güzel bir yazı değilse de resm-i hatta uygun. Duraklar ve ekseri sûre adları altınla yazılmış. Kenarlarda, hâşîye tarzında tefsir var. 1. a da ve 311. b de beyzî "Vaḳf-ı Kitâb-hâne-i Hâdreti Mavvlânâ ḳuddîsâ sırruhu'l-a'lâ" mührü ve gene murabba' şeklinde vakıf mührü var. 312. a da, yedi satır olarak ve ta'likle, خادم قلمیه و جلد ابن مصحف - شریف شیخ محمد سعید از - دودمان حضرت مولانا - قلدسنه الله بسره الاعلا - و پوست نشین خانقاه - حضرت مشار - الیه جالا yazılı. Bu yazı, Mushafı yazanın, ciltliyenin, tezhib edenin bizzât Sa'îd Hamdam Çalabî olduğunu açıkça gösteriyor. Müze memurlarından Necâti Elgin, Kütüphanede 2521 No. da kayıtlı ve ketebelî. Gulistân nüshasını haber verdi; aynı yazar tara-

findan yazılan Gulistân'la bu Mushaf'ın yazısını karşılaştırdık; böylece metnin, terceme ve tefsirin, Hemdem Çelebî'ye âid olduğu kesin olarak anlaşıldı.

Kenarlarda tefsiri muhtevî farsça yazılar da Hemdem Çelebî'ye âittir ve bu yazılar, "mazhab-ı İmâmiyya-İtnâ'şariyya", usûl ve furûuna mutâbiktir. Meselâ IV. sûrenin (al-Nişâ') 24. âyetinin terceme ve tefsiri (41. a) abdest âyetinin terceme ve tefsiri (54. a), İmâm Muhammed'al-Bâkır ve İmâm Ca'faras- Sâdık'tan nakil ve rivayette bulunurken عليها السلام denmesi (56. b), âyet-i vilâyetin tefsiri (58. b), Gadirü Humm rivâyeti (59. b), mezâhib ehlini "muvâfık, muhâlif, diye tevsimi (aynı), Kâfî'den nakilde bulunması (216. b), Âli Yâsîn'i, Âli Muhammed olarak kabûlü (223. b), Macma' al-bayân'dan ahz-ı re'y eylemesi (246. b), Naba' al-'azîm'i H. Ali olarak kabûlü (226. a), son duâda, "aimmat al-ma'sûmin"i anması (311. a) gibi birçok delil ve beyyine, bunu isbâta kâfidir. 139. a ve 309. b de olduğu gibi bâzı yerlerde yanlış yazılan kelimelerin çizildiği de vâki'dir. Hâsılı bu Kur'an-ı Kerim, hem metni, hem tercemeyi hâvi olmakla beraber aynı zamanda tefsirdir.

Baş. (1. b) بسم الله الرحمن الرحيم بنام خدای بخشاینده مهربان
Son. (311. b) من الجنة والناس ارجن ومردمان

Dua, 311. b de bitmektedir.

228

شاهفور

Cilt
58

Abu'l-Muẓaffar Tâhîr b. Muḥammad al-İsferâyîni al-ma'rûf bi Şâhfür:

(تاج التراجیم فی تفسیر القرآن للعاجم)

Tâcal-tarâcim fî tafsîr al-Kur'ânî lil a'âcim

FARSÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı Osmanlı cildi

Cilt eb'âdî: 29.3 × 21.5

Yazı eb'âdî: 24 × 17

Yazı Selçuk nesih. Âyetler sülûsle. 280 yaprak. Her sahifede 17, yahut 18 satır var. Âyetler mütevâli ise de satır sayısı değişiyor. Yazılış târihi ve hattâtı belli değil. گویند، کرداند، پیرد، گویند gibi د ların noktalı oluşuna, ک lerin ک tarzında yazılışına, 748 ve 777 de iki kişi tarafından temellük edilmiş bulunuşuna nazaran VII. asr-ı hicride yazıldığı muhakkaktır. Bâzı sûre adları surhla yazılmıştır. Âyet altlarındaki tercemelerin, surhla izahları yapıldığı da var ve bu yazılar da Selçuk devrine âit. İlk yaprakta, birisinin, kızkardeşini, 777 Recbinde gelin ettiğine, aynı yaprakta, انك ابن ابراهيم بن... adlı birisinin, kitabı 748 de temellük ettiğine, dâir kayıt var. Aynı yaprakta, Derviş Yûsuf al-Burûsâvî tarafından vakfedildiği, Konya müftisi ve Mevlânâ medresesi müderrisi Mahmûd b. Muhammed'in şehâde-

617

Cilt
63

أحمد ابن عمر بن ابراهيم القرطبي
Ahmad b. 'Umar b. Pbrāhīm al-Kurṭubī:

Muhtaşar al-Buḥārī

(مختصر البخارى)

II. Cüz'

A R A P Ç A

Kenarı zencirekli, ortası sekiz köşeli şemseli, mıklaplı, mıklabında hilâl kabartma, fevkalâde güzel ve Selçuk tarzı, Karaman devri meşin cilt. Cildin iç kâğıdı, Selçuk devrine âit kabartma tezyinatlı.

Cilt eb'âdı: 35 × 17

Yazı eb'âdı: 20 × 12

214 yaprak. Her sahifede 21 satır. "باب" lar, hadis senedlerindeki "عنه" ve "عن" lar ve nazarı çekmesi gereken kelimeler sülûsle. İlk yaprakta (1. a), ciltteki bapların fihristi. Yazı, ekseriyet itibarıyla noktasız Selçuk neshi. Camâladdîn Abū'l-'Abbās Ahmad b. 'Umar b. Pbrāhīm al-anşārī al-Kurṭubī, 656 da (1258) İskenderiye'de vefât etmiştir (Kef. I, s. 554).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله عليه وآله وسلم باب كيف كان
رضي الله عنه عن عبد الله بن عمر قال لما اسلم عمر... (1. b)

Son. فيها خرجه الترمذی فی كتابه فی حديث السجلات والحمد لله وحده
Ketebe. كتبه بيده الخاطيه الفانيه العبد الفقير... ابو بكر بن محمد بن علي الشهير
بابن مسافر... وكان الفراغ من نسخه العشرين من شهر رجب الفرد
سنة ستين وسبعائه والحمد لله رب العالمين

618

Cilt
64

محمد اسمعيل البخارى
Abū 'Abdallāh Muḥammad b. Psmā'il al-Buḥārī:

Saḥīḥ al-Buḥārī

(صحيح البخارى)

A R A P Ç A

Üstü bez kaplı meşin, mıklaplı cilt.

Cilt eb'âdı: 27 × 17.5

Yazı eb'âdı: 18.5 × 12.5

Yazı, harekeli nesih. Baştan 10 yaprak sonradan yazılıp tamamlanmış. 213 yaprak. Her sahifede 23 satır var. Bâzı sahifelerde 21 satır (Ketebe III. ciltte). Abū 'Abdallāh Muḥammad b. İsmā'il b. Pbrāhīm b. al Muḥayra b. Bardizbih al-Cu'fī al-Buḥārī, 194 H. de doğmuş (809), 256 yılı, fitır bayramı gecesinde (870), Semerkand'e iki konaklık bir yer olan Hartang'de vefât etmiştir (Ahmed Na'im: Saḥīḥ-i Buḥārī muhtaşarı Tacrīd-i Saḥīḥ terc. c. I, 1st. Evkaf Mat. 1346 - 1928, s. 487 - 488, not. 1).

Baş. بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله عليه وآله وسلم باب كيف كان
يدو الوحى الى رسول الله صلى الله عليه وسلم وقوله عز وجل انا اوحينا
اليك... (1. b)

Son. ... كتاب الحج وجوب الحج وفضله وقال الله تعالى والله على الشاس حج
البيت من استطاع اليه سبيلا الآية (213. b)

619

Cilt
65

Aynı kitap

II. Cilt

Aynı tarzda ciltli. Eb'ad ve yazı aynı. 178. a - 178. b, sonradan eklenerek tamamlanmış. Satırlar aynı.

Baş. حدثنا محمد بن عبد الله بن يوسف اخبرنا مالك عن ابى شهاب...
(1. a)

Son. ذهب قال لا الا من طين كتاب الشركه (178. b)

620

Cilt
66

III. Cilt

Tavsif aynı.

Baş. كتاب الشركة في الطعام والنهد والعروض... (1. b)

Son. ... قالوا اردنا ان كنت كاذبا نسترخ وان كنت نبيا لم يضرك (216. a)

Ketebe. ... وكان الفراغ من كتابته في سادس اول شهر الله ذي الحج سنة خمس وعشرين وثمانمائة على يد الفقير الى رحمة ربه المستغفر من ذنوبه محمد بن جنيد بن علي عفا الله عنه... (aynı)

Bu yaprakta, 916 - 929 da, burayadek okuyanlar ve okutanlar hakkında kayıtlar var.

625

Cilt
71

مسلم بن الحجاج النيسابوري
Muslim b. Haccâc al-Nisâbüri:
al-Câmi' al-Saḥiḥ (Saḥihu Muslim)
(الجامع الصحيح)

A R A P Ç A

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı cilt.

Cilt eb'âdî: 28.7 × 18

Yazı eb'âdî: 19 × 13

187 yaprak. Her sahifede 21 satır. Yazısı harekeli nesih. "Bab"lar surhla yazılmış. Mahmud Paşa'nın vakfı Abû'l-Ḥusayn Muslim b. al-Haccâc al-Nisâbüri, 206 H. de (821) Nişâbüri'da doğmuş, 261 de (874) vefât etmiştir (Kegf. I, s. 555 - 560).

Baş Bismillâh الرحمٰن الرحمٰن ربِّ يسر يا كريم اخبرنا الشيخ الصالح بهاء الدين ارسلان ابن احمد بن اسمعيل الذهبي اخبرنا جماعة منهم الشيخ عز الدين ابو الفرج عبد الرحمن ..... قال اخبرنا مسلم بن الحجاج رحمه الله قال بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين ..... امّا بعد فانك يرحمك الله بتوفيق خالقك ذكرت انك هممت بالفحص على تعرف جملة الاخبار الماثورة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنن الدين واحكامه ..... (1. b)

Son ve ketebe: قال اتيت الشام فلقيت ابا الدرداء فذكر بمثل حديث علقمة ابن عليّه آخر الجز الاول ... من اصل خمسة اجزا ويتلوه في اول الثاني ان شا الله تعالى باب الاوقات التي نهي عن الصلاة فيها ... فرغ منه محمد ابن سود ابن الخطيب القابوني سادس عشرين الحجة الحرام من شهور سنة سبع وستين وثمان مائه (187. b)

Cilt
72

626

(جامع الصحيح)
Câmi' al-Saḥiḥ II.

A R A P Ç A

625 No. da kayıtlı cildin mütebâkı kısmı. Kenarı zencirekli, ortası altı parçalı müdevver şemseli, mıklaplı. Cilt kapaklarının ve mıklabın içi Selçuk tarzı kabartma lâle motiflerine benzer tezyinath cilt. Altın kakmaları düşmüş, mıklabın içindkiler kalmış. Cilt, yazı eb'âdî ve yazı aynı. 161 yaprak. Her sahifede 17 satır var. 2. a da, الجزء الثاني من كتاب الصحيح للإمام الحافظ أبي الحسين مسلم بن الحجاج ابن مسلم القشيري الجزء الثاني من كتاب الصحيح للإمام الحافظ أبي الحسين مسلم بن الحجاج ابن مسلم القشيري

Baş Bismillâh الرحمٰن الرحمٰن ربِّ يسر باب الاوقات التي نهي عن الصلاة فيها وحديثي : يحيى بن يحيى قال قرأت على مالك عن محمد بن يحيى بن حبان عن الأعرج عن أبي هريرة .... (2. b)

Son ve ketebe : ... لا يصعد اليه الا بسلام وقال مخافة ان تنفر قلوبهم والحمد لله وحده ... يتلوه في الذي يليه حدثنا يحيى بن يحيى والحمد لله اولاً وآخرآ وظاهراً وباطناً على يد العبد الفقير المعترف بالذنوب والتقصير محمد ابن سوده بن الخطيب القابوني (160. b) ثامن عشرين شهر شعبان المكرم من شهور ثمان وستين وثمان مائه (161. a)

Cilt
73

627

(جامع الصحيح)
Câmi' al-Saḥiḥ III

A R A P Ç A

Aynı tarzda ve eb'adda cilt ve yazı. Aynı vâkıfın vakfı. 168 yaprak. Her sahifede 17 satır var. Üstünde, الجزء الثالث من كتاب الصحيح للإمام الحافظ أبي الحسين،

يحيى بن يحيى قال قرأت على مالك عن ابن شهاب .... (1. b)

Son ve ketebe : ... ثنا سفيان كلاهما عن الاسود بن قيس بهذا الاسناد نحو : حدثتها آخر الجز الثالث من خمسة اجزا من صحيح مسلم رحمه الله ويتلوه في اول الرابع انشاء الله ... فرغ من نسخه محمد بن سوده بن الخطيب القابوني سادس شوال من شهور سنة سبع وستين وثمان مائه رحم الله من فراهه اونظر ... (168. b)

(جامع الصحيح)
Cāmi' al-Şaḥiḥ IV.

ARAPÇA

Aynı evsafa cilt ve yazı. 168 yaprak. Her s. de 17 s.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب يسر يا كريم قال الامام الحافظ ابوالحسن :
مسلم بن الحجاج رحمه الله حدثنا اسحق بن ابراهيم الحنظلي . . . . . (I. b)
... فقال كان اذا دهن رأسه لم يرمه شيئا واذا لم يدهن رى :
Son ve ketebe : منه آخر الجز الرابع . . . ويتلوه في اول الخامس حدثنا ابوبكر ابن ابي
شيبه . . . . . فرغ من نسخه محمد بن سوده بن الخطيب القابوني ثالث
عشرين شهر جمادى الاخره من شهر سنة سبعين وثمانمائة والحمد لله
وحده . . . . . (168. a)

(جامع الصحيح)
Cāmi' al-Şaḥiḥ

ARAPÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı Osmanlı cildi.

Cilt eb'adı : 26.5 × 17.5

Yazı eb'adı : 18.5 × 12.5

Yazı aynı ve Mahmud Paşa vakfı. 205 yaprak. Her sahifede 17 satır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب يسر يا كريم حدثنا ابوبكر بن ابي شيبه . . .
(I. b)
Son ve ketebe : ان عباد قال سمعت اباذر رضى الله عنه يقسم لئلا تزل هذان خصمان
بمثل حديث هشيم . آخر كتاب صحيح الامام الحافظ مسلم . . . وفرغ
من نسخه محمد ابن سوده بن الخطيب القابوني في يوم السبت سادس عشر
شوال من شهر سنة سبعين وثمانمائة والحمد لله وحده كتبه لنفسه ولبن
شاء الله فرحم الله تعالى من نظر فيه او قرأ فيه ان يدعو له بالمغفرة ولجميع
المسلمين وان ترى عيباً فسد الخلا فجل من لا فيه عيب وعلا (205. a)

ابو الحسين مسلم النيسابورى
Abū'lḤusayn Muslim al-Nisābūrī:

Cāmi' al-Şaḥiḥ
(جامع الصحيح)

ARAPÇA

Mıklaplı, üstü ve altı Selçuk tarzı kabartma ve kendesi tezyinatlı, kenarları
cetvelli; kapaklarla mıklabın iç kısmı kabartma ve işleme tezyinatlı.

Cilt eb'adı : 27.5 × 19

Yazı eb'adı : 19.5 × 12.5

Yazı, Selçuk neshi. VIII. asr-ı hicriye (XIV) âit. Kenarlarda, muhtelif yazılar
ve arapça izahlar var. Ekseri baplar, kenarlara surhla yazılmış. Bazı hadis senetlerinde
geçenlerin vefat târihleri kaydedilmiş (meselâ s. 174, 182, 183, 290). Sahife numarası
konmuş. 342 sahife; her sahifede 23 satır var. Noksan.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم كتاب صلاة الخوف حدثنا عبد بن حمد قال نا عبد الرزاق :
(S. 2) قال نا معمر عن الزهري . . . . .
Son : الى الرسول والى اولى الامر منهم لعلمه الدين يستنبطونه منهم فكنت انا :
(S. 342) استنبطت ذلك (ذلك : Kenarda) الامر وانزل الله آية التخيير

حسين الريدانى

Maḥzaraddīn Ḥusayn b. Maḥmūd b. al-Ḥasan al-zaydānī:

al-Mafātīḥ fī ḥall al-Maṣābiḥ
(المفاتيح في حل المصايب)

ARAPÇA

Ortası basit şemseli, mıklabı kopuk ciltli.

Cilt eb'adı : 26. 7. × 18

Yazı eb'adı : 19.5 × 11.5

Sahife numarası konmuş. 612 sahife. Her sahifede 25 satır var. Yazı neshi. باب
ve ketebe gibi dikkati çekmesi gereken kelimeler surhla yazılmış Mahmud Paşa
vakfı. 516 H. de (1122) vefat eden Ḥusayn b. Mas'ūd al-farrā' al-Bağawī'nin Maṣā-
biḥ al-Sunna'sinin şerhi (Kegf. II, s. 1698). Maḥzaraddīn Ḥusayn b. Maḥ. b. Ḥasan
al-zaydānī, 727 H. de (1326-1327) vefat etmiştir (aynı, s. 1699). Ketebe kaydı
yok. Kâğıt, cilt ve imlâ bakımından IX. asr-ı hicriye (XV) âittir.

Cilt
79

633

علاء الدين السخوى

'Alâ'addîn al-Suḥûmî:

al-Maṣābîḥ fî l-Maṣābîḥ

(المصابيح في المصابيح)

A R A P Ç A

Kenarı düz cetvelli, ortası pek güzel şemseli, miklaph meşin cilt.

Cilt eb'âdı: 27.3 × 18

Yazı eb'âdı: 20.5 × 13

Yazı, نوع، قوله. Yazı nesta'lika çalar bir nesih. Masâbih şerhi olan bu kitabın müellifi hakkında fazla bilgi yok. Keşf, bu zatın, Şâriḥ al-Şifâ tarafından zikredildiğini yazıyorsa da vefât târihini veremiyor (II. s. 1700). Şerh, 847 de (1443 - 1444) istinsah edildiğine göre bu târihten önce tedvin edilmiştir. Şâriḥ, حلائى (bâyle) على زمزت اما بعد فقد الح على زمزت وثلة خلصائى ان اشرح لهم كتاب المصابيح تأليف الامام الهام ولى الانعام على اهل الاسلام ركن الشريعة محيى السنة ابى محمد الحسين بن مسعود الفراء جزاه الله من الاسلام والمسلمين الخير ورضاه وجعله الجنة مثواه . . . . . وسميته بكتاب المصابيح في المصابيح... (s. 2) satırlarında kitabının adını açıklıyor.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله ملاء السموات وملاء الارض :
(s. 2) . . . . . وملاء ما يشاء بعد هذه الاشياء واشكر له شكران يكون . . . . .
Son ve ketebe: كنتم خير امة وقال الله تعالى وكذلك جعلناكم امة وسطا اى خياراً
قوله اللهم كما جعلتنا . . . الحمد لله رب العالمين . . . تمت كتابة هذا الكتاب
الشريف المبارك الميمون المدون لشرح المصابيح للعالم الكامل الفاضل علاء الدين
السخوى . . . على يدى العبد الفقير . . . درويش محمد القرى . . . غداة يوم
الجمعة من شهر رمضان سنة سبع واربعين وثمانمائه والحمد لله على الهام
وعلى رسوله محمد افضل السلام (s. 591 - 592)

Aynı sahifede, kitabın, çok kötü bir nüshadan yazıldığı, şu kayıtlarla belirtilmiştir:
قد نقلت هذا من النسخة السقيمة الغير المقابلة بمن نظر بعين الانصاف والمرجو من كرمه الا
يعفو عني ومعدرتني ويشغل بتصحيجه وتسديده فيستحق الثواب الجزيل من الله الجميل .

1. Sahifede, Şayḥ Ramaḍân tarafından vakfedildiği üç satırla kayıtlı 3. ve 68. sahifelerde, وقف جمعيت خانه للمولى در قورنيه kaydı var. Aynı kayda, diğer bâzı sahifelerin üstlerinde de rastlıyoruz. Son sahifede de, وقف جمعيت خانه للفقراء المولويه, وقف در قورنيه yazısı mevcut.

Cilt
80

634

اليغوى

Abū-Muḥammad al-Ḥusayn b. Mas'ūd al-farrā' al-Bağawî:

Maṣābîḥ al sunna

(مصاييح السنه)

A R A P Ç A

Miklaph, âdi meşin cilt.

Cilt eb'âdı: 27.5 × 18

Yazı eb'âdı: 18.5 × 12

213 yaprak. Sonradan eklenip tamamlanmasını sağlıyan sahifeler müstesnâ, her sahifede 21 satır. Başta, iki sahifede, sonradan yapılmış bir fihrist. 1 numarayla numaralanan 2. yaprağı, 5. ve 6., 211 - 212. yaprakları, yeni bir yazıyla yazılarak cilde eklenmiş. Yazı, kötü bir nesih.. VIII, belki de IX. asr-ı hicriye (XIV - XV) âit. İlk yaprağında, Başarâh Osman Hoca'nın vakfı olduğu kayıtlı. 213. b de, başka yazıyla, وقع الفراغ من رر هذه السجدة المبركة . . . . . سنة سبعة عشرين وسبعائة yazılmışsa da bu yazı, nüshaya eskilik izâfesi için bilgisiz biri tarafından yazılmış.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى والصلوة :
الثامة الدائمة على رسوله المحيى . . . . .

Son : . . . عن انس قال قال رسول الله صل مثل امتي مثل المطر لا يدرى اوله :
(219. a) خير ام اخره

Cilt
81

635

ولى الدين ابو عبد الله محمد بن عبد الله الخطيب

Waliyyaddîn Abū-'Abdallāh Muḥammad b. 'Abdallāh al-ḥaṭīb:

Mişkāt al-Maṣābîḥ

(مشكاة المصابيح)

A R A P Ç A

Üstü ebri kaph, miklaph âdi meşin cilt.

Cilt eb'âdı: 23 × 16

Yazı eb'âdı: 14.5 × 10.5

279 sahife; her sahifede 23 satır. Kötü bir neşih. Hadiseler ve râvileri surhla yazılmış. ... الحديث الاول، الحديث الثاني diye devam ediyor; 9. sahifede الحديث الرابعون var. Bunlar ahâdis-i kudsiyye. Sonra hâtimesiz olarak ahâdis-i Nebeviyye baş-

yapraklar eksik. Buraya kadar, yalnız tercemeler var, şiirler alınmamış. 187. a da, gene şiirler alınmaksızın *كلمه شصت و یک* den başlıyor.

Bu kitap, Raşîdaddîn Muhammed b. Muhammed al-Waṭwāt'ın (*vefâtı* 552 H. 1157), *Tuhfat*’ı aş-Şiddik, Faşl -al-Hitâb, Uns al-lahfân, Maṭlûbu kullî tâlib., adları altında Abû Bakr, Umar, ‘Utmân ve ‘All’nin yüzer sözünün toplanmasından meydana gelen kitabın türkçeye tercemesidir. Farsça şüirler Vatvât’ındır; türkçe tercemeler, mütercimindir. Bâzı şüirlerin yazılmaması, istinsahta tasarruf denebilecek derecede serbest davranılması düşünüldür, bir müstensihin bu kadar hatâ yapmıyacağı da göz önüne alınırsa, kitabı yazar Badreddîn b. Himmet -yâr al Mawlawî’nin, mütercim olduğu kanaâtime varılır sanırız. Hele, 64. a -b de “tawhîd-i, tevhîd-i avâm, tevhîd-i havâss diye ikiye ayırması, mütercimin, taryık-ı sūfiyyeye münâsib olduğunu da göstermekte ve kanaâtimizi kuvvetlendirmektedir (*b. Keşf. I, s. 177 - 178, 368. Hâdiyyat al-ârifin, II, s. 99 - 100. Bu eserde Vatvât’ın vefâtı, 578 H. dir; 1182).*

Kitapta, hemen umûmiyetle hurûf-ı imlâ yoktur. اِدَّه , قُرْتُلسِّن , وِدَّخ , اِدَجِدَّر , دَخ (1. b) وِرَّه , وِرْك , بومُرَاد جِن (1. a) اَيْلِكْ , بِيَرِرْكه يَخْدَر , اَيْلِدَر , «خ» iledir; «ق» lar, hemen umûmiyetle «ق» gibi (3. a) كِبَر (2. b) قَتْلِقْ gibi (3. b). Şimdi «ط» ile söylenen sözler, «د» ile yazılmıştır. دُرَاغْدَن (1. b, 2. a). *Tafdil* eki, رَق , رِك , رَق (2. a) لا يقرءه رَق (2. b). Onlar, اولر tarzındادر (2. b). Hizmetçi ve cârîye yerine قَرَوُش (1. a), iyilik yerine يَخْلَق (1. a), hiddet, kızmak yerine قَمَمَق (1. b), sâhib yerine اِيَه (1. b) geçer. Muânid yerine اُنْكُو kullanılıyor. كه هر آينه (1. b) ظلم اِيَكْ ظلمدن ظالم اُنْكُوْدُرْ اَللهْ معنى' حديث روشن دُرْ زَنهار ظَالِمِلَهْ اَوْتُرْمَهْ دُرْمَهْ كه اَللهْ اُنْكُلِكْ اِتْمِشْ اَلْسِنْ وَاللّٰهَلَهْ خُوْدْ جِقِشْ مَيَجَقْسِنْ وَقَجِبْ حَقُّوكْ اُنْكَلِكْ اِتْمِشْ اَلْسِنْ وَاللّٰهَلَهْ خُوْدْ جِقِشْ مَيَجَقْسِنْ قُورْتَلْمِيَجَقْسِنْ (4. a). Hâsılı bu kitap, devrinin ve devrinden önceki zamanların tûkçesi, selis ifâde tarzı, öz türkçe sözler, hattâ kısa ve devrik türkçe cümle inşâsı bakımından bir hazinedir.

Bas : قیام اده دنیائک قضا می و آخرتک بلامسندن قُرتلین ... (1. a)
Son : کلمه پنجاه نهم القلب اذا اُکره عُمی یعنی گوئکل چون ظلمله یُرلّه
(206. 6) کوراوله مَعْنَس بو کلمه نئک اولدرکه چون

Cilt

97

651

42 Hadîsin farsçaya nesren tercemesi ve nazmen meâlî

Kenarları meşin, mıklaph, üstü kâğıt kaplı alelâde cilt.

Cilt eb'adı: 21.5 × 15

Yazı eb'âdı: 14.5×8.5

158 sahife; her sahifede 17 satır. Hadisler nesih yazıyla ve harekeli. Yazısı ta'lik. مرویست که, gibi dikkati çekmesi gereken yazıları surhla. Her tercemenin so-

nunda, 2 - 7 beyitlik mesnevî tarzında ve "fâilâtün fâilâtün fâilât., yahut "mefâilün mefâilün feûlün., vezninde, yine farsça ve hadisin meâlîni veren şiir. Baş tarafı eskis.

والله المستعان وعليه التكلان انه هو الموعين في كل حين وآن قال روى :
عن عمر بن الخطاب رضى الله عنه انه قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم اتى الاعمال بالنيات . . . . .
مروىست از عمر رضى الله عنه كه او گفت گفت نبي صلى الله عليه وسلم كه عمل
مصحح نيست مگر بنيت . . .
(s. 3)

جز نظر پر روی ان دلبر مکن
جوں ترا مجرہ بسوی او بود
گر بود مقصود تومال و نکاح
کی توانی یافت از دستش فلاح
(s. 10)

Son : و تائب نکردي مر شهوات شیطانی را مشغول کردی بطاعتی رحمانی تا از
شمره طاعت ربانی تمتع ومنعم کردی اللهم خلصنا من عذاب الشیران
وانعم علينا بالجنة والرضوان وادخلنا فی شفاعۃ نبی الانس والجان

زبان نفس خود را بآل کردان
اگر کردی بی نفس و هوایت
شوی کریان و نالان اندران جا
بود آیت جمیع و اکل زقوم

بدست خود هلاک خود مگردان
دهد بر نار دوزخ حق سزایت
نجات خویش کی یابی از انجا
فرورزد زبایت تا بخلقوم

(s. 158)

Cilt

98

652

Macmū'a

Kenarı alelâde cetvelli düz ve mıklaplı cilt.

Cilt eb'âdî: 19.5 × 12.5

Yazı eb'âdı: 12.5×7.8

1) Kamâl Paşazâde'nin 100 hadis tercemesi; türkçe manzûm. İlk sahifesi berbat bir şekilde gûyâ tezhîb edilmiş. Sahife kenarları ve hadislerin üst ve altları, karşılıklı yazılmış mısra'ların ortaları altın cetvelle ayrılmış. Besmele süsü, hadisler nesih; tercemeler ta'lik. 27 sahife. İlk ve son sahife müstesna, her sahifede 12 satır var. Şamsaddin Ahmâd b. Süleymân b. Kamâl Pâşâ, tahsilini tamamladıktan sonra Edirne'de müderrislikte bulunmuş, Anadolu Kazaskerliğine yücelmiş, Yavuz'ta Mısır seferine katılmış, 932 H. de (1526) Şeyhulislâm olmuş, 940 Şevvalinin ikinci günü (1534) vefât etmiştir. Yüz kadar risâlesi, târihi ve nâ-tamâm bir tefsiri vardır (Ritter'in mak. e. b. s. 73 - 74).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم من اراد ان يتكلم الله فليقرء القرآن
هرکیم استرسه حقیله کلمات دائم اتسون قرائت قرآن
اوله اول طور تلاوته کایم رشک ایده اکا موسی عمران
(s. 2)

Son. : من دلّ علی خیر فله اجر فاعله صدق رسول الله
غیری خیر ایشه دلالت ایدن او خیرده اولور انکله رفیق
وار عمرکتی خبره صرف ایده گور فاعله بو بشارت اولدی حقیق
تمت
(s. 27) تمام

Kâtibi ve yazılış târihi belli değildir.

II) Aynı tarzda bir risale (s. 28 - 30. İlk kat'a müstesnâ, mesnevî tarzında, 30 beyitlik bir şüirdir.)

Baş : من صلی علی مرة لم یبق ذنوبه ذرة
صلواتی ایلمه دلکدن دور تا شفاعتدن اله سن بهره
هرکه برکده دیوره صلوات قالمر انک گناهی بر ذره
(s. 28)

Son : صلوة ایتمکه هرکیم اولسه طالب حبیب اکرمه اولور مصاحب
(s. 30)

29. sahifede,

خضروش ایره سن آب حیاته
گجور اوقاتکی اکرم صلاته

beytinden anlaşıldığına göre Ekrem adlı birisindir. Bu mecmûa, muahhar devirlere aittir.

Cilt

99

653

الصَّغَانِي

Radıyyaddın Abû'l-fadâ'il Hasan b. Muh. b. Hasan b. Haydar b.
'All aş-şagâni:

Maşârik al-anvâr an-Nabawiyya fi'l-ahâdi't as-sihâh al-Mu'tfawıyya
(مشارك الانوار النبویة فی الاحادیث الصحاح المصطفویة)

ARAPÇA

Şihâh hadislerinin te'lifinden meydana getirilmiş bir eserdir. Âdi ciltli. 314 sahife. 310 - 311. sahifeler boş. Her sahifede 15 satır var. Yazı nesih. Hadisler harekeli.

Fasillar ve alınan kitapları gösteren harfler surhla yazılmıştır. Kenarlarında tavzi-hât vardır; şerhlerden de bâzı izahlar alınmıştır.

Cilt eb'âd: 27.2 × 18.2

Yazı eb'âd: 18 × 11.5

Şagâni, Lâhûr'da, 577 de (1181) doğmuş, 650 Şa'bânın 19. gecesi (1252), Bağdad'da vefât etmiştir (Keshf. II, s. 1688 - 1690. al-Cuz' al-aseal min Fihrist al-kutub al-'arabiyya al-mahfûzati bil kutub-hânât al-Hıdıciyya; II. basım-1310, s. 420. Mu'cam, Şagâni mad. sinde, doğum ve ölümünü 577 - 650 gösterdiği halde, 516 da Bağdâd'a geldiğini yazar. Bu, mutlaka bir tertib hatâsıdır. s. 1208).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله على الرمم ومجوى القلم . . . . . (s. 2)

Son : . . . . . كان بلبى بهذه التلبية من حجه وعمرته ص انس رضى لبيك عمرة وحجاً

Ketebe وقع الفراغ والانتام بعون الملك العلام على يد العبد الضعيف المحتاج الى رحمة الرب اللطيف ستان بن على خان بن باري بك بن على بك غفر الله لي ولهم ولجميع المسلمين امين يارب العالمين يوم الثلاثاء وقت الظهور من شهر صفر المبارك الواقع سنة اربعة واربعين بعد ثمانمائة من هجرة المصطفى عليه الصلوة والسلام (s. 308)

Cilt

100

654

المعاني

Abû-Muhammad Camâladdîn al-Mu'âfâ b. Ismâ'il b. al-Husayn
b. al-Hasan b. Abî'l-Fath b. Abî's-Sinân al-Şaybânî:

Uns al-munķaṭi'în ilâ 'ibâdati rabb al-'âlamîn
(انس المنقطعين الى عبادة رب العالمين)

ARAPÇA

Ortası şemseli, miklaplı, kenarları tâmir görmüş, şemsesi bozulmuş ciltli.

Cilt eb'âd: 30 × 20.5

Yazı eb'âd: 22.5 × 15

Sahife numarası atılmış. 441 sahife. 1. sahifesi boş. 2. sahifede kitabın adı yazılı. Aynı sahifede Seyyid Yahyâ Dede oğlu Ser-Tariyk Seyyid Ahmad Dede'nin, Dergâh'a vakfettiğine dâir farşca onüç satırlık ta'lik bir kayıt var. Aynı kayıt, biraz ibâre değişikliğiyle 441. sahifede de mevcut. Bu sahifede metin yok. İkinci kayıttan, S. Yahyâ Dede'nin, Isparta zâviyesi post-nişini olduğunu anlıyoruz. Kitabın ilk sahifesinde, adı, müstatili ve müzehheb bir safiha içinde, altın zemin üzerine beyazla ve sülüsle, Tâlibü's-Şeyh al-İmam al-Âlame el-Ma'fâ ibn İsmâ'il b. al-Husayn b. al-Husayn b. al-Şaybânî'in, gene sülüsle, al-Şaybânî'in alt tarafındaki müzehheb

safiha içinde, iki satır olarak, sülüsle, ... بسم الامير الاجل سيف الدين yazısı var. سيف الدين sonra bir elif görülebilir; yukarda da iki tane iki nokta var. Buraya birisi, siyah mürekkeple bahadır mürşî yazmış. Bu yazı, kitabı temellük eden ve bu sahifede kaydını "رب العالمين ملك محمد بن محمد بن محمد بادر المُرْشِي الشافعي قضاة عنه أمين، سنة ثمان،" sol kenara zat tarafından, kitabı, cednine mal etmek için yazılmış sanıyoruz; ihtimal hamdette xübeşe طالع، الحمد لله kayının altında, سيف الدين idi. Bu temellük kayının altına, بحمد الله الخيرة شاع طالع، الفقيه عبدالرزاق ابن عبدالقادر الحسني الكلاني الحموي وذلك في سنة تسمة، هجرة بشرط ائلس اخروسة في برج الجدي الفقير عبدالرزاق ابن عبد القادر الحسني الكلاني الحموي و ذلك في سنة تسمة، قال، Kitapta, این yazısı var. Metin, devrine göre güzel bir nesihle yazılmıştır ve harekelidir. Hadislerden sonra «الحكاية» başlıkları var ve bu başlıklarda, daha önceki hadisin sayısı yazılıyor; ayrı birer sayı verilmiyor. Hikâyelerde ashabın, tâbiünün bâzı menkabeleri ve sözleri geçiyor; aynı zamanda, mevzuâ uygun bir şîr parçası da alınıyor; tâbiünden sonraki devre ve İsrâilöğullarına âit olaylar da var. Şûirlerin çoğunun şâirleri zikredilmeyor. Kitap, 300, hadis ve hikâyeden sonra, H. Peygamber'in nesebinı, adlarını, zevcelerini, evlâdını bildiren bir «hâtım» ile bitiyor.

Bu kitap, Keşf'te yok. "Hadiyyat al-ârifin" de, "al-Mavşılî" maddesinde, Mu'âfa b. İsmâ'il b. al-Husayn b. Abîl-Bayân Sufyân aş-Şaybânî Camâlâddin Abû-Muh. al-Mavşılî aş-Şâfi'î'nin tasânifi arasında, bu kitap da zikrediliyor ve müellifin 630 H. de (1233) vefât ettiği yazılıyor (II, s. 465). Ancak seçerede yanlışlar var. Fihrist' al-kutub-ânat' al-Hidviyya'da da, müellifin cediti Husayn'den sonra Hasan b. Abîl-Fath yazılmamıştır. Bu kitapta, müellifin, 501 de (1107) Musul'da doğduğu, 630 Şa'bân'da öldüğü kaydedilmekte, kütüphânedeki nüshanın 1014 te yazılması bulundugunu bildirmektedir (s. 273).

بسم الله الرحمن الرحيم وما توفيق الا بالله عليه توكلت الحمد لله رب العالمين : Baş
والصلاة والسلام على سيدنا محمد النبي الامي وعلى آله اجمعين قال الفقير
الى الله تعالى المعافى بن اسمعيل بن الحسين بن الحسن بن ابي الفتح بن ابي
السنان غفر الله له ورحمه استخرت الله سبحانه وتعالى في جمع كتاب يشتمل
على ثلاث مائة حديث عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وعلى ثلاث
مائة حكاية واثر . . . . . (s. 4)

Son : وكل امرئ يجرى بما قد نكَلِمَا
(s. 411)

تم الكتاب المبارك بعون الله تعالى ورحمته وفضله ومنه وذلك بتاريخ ثالث عشر
شوال سنة ست وثلاثين وسبعمائة بحلب المحروسة من الآفات

Frğ منه ضبطاً وتصحيحاً احوج عبيدالله والى المغفرة وافقرهم Bu ketebeden sonra, الى رحمة الوافرة الغامرة الرجأى شفاعة نبيه محمد فى الآخرة عبدالرزاق بن محمد بن احمد بن ابى الفتح بن على الحلأى الشافعى البزاز غفرالله له ذنوبه وسترعليه عيوبه وكشف عنه kaydı var (s. 411) Ancak bu yazı incedir ve metnin yazısına pek benzemiyor. 412. sahifede, güzel bir sülûle, انتهى الضبط بحمد الله تعالى

yazısı Frı arıc şher Rmşen elmezden mın şherü sene st vımsın ve sıbeyane ahşen allı xatmetne
mevcut. Bu târîhle asıl ketebe târîhi arasında yirmi yıl var. Herhalde bu târîhi
kırâât, belki de tashîh, yahut bu nüshadan istinsâh edilen diğer bir nüshanın târîhi
olsa gerek. Netekim 413. sahifede, başta sülûle ve alttaki yazıyla hiçbir ilgisi bulun-
mayan yazısından sonra, Selçuk neshiyle şu satırlar var :

فرغ منه ضبطاً وتصحيحاً بيد العبد الفقير الحقير الضعيف النحيف الطالب برضاء الله تعالى
وبشفاعة محمد صلى الله عليه وسلم حافظ ابن ضياء الدين بن جمال بن جمعه بن محمد السيواسي
المعروف بالحافظ الحنفى غفرالله له ذنوبه وستر عليه عيوبه وكشف عنه كروبه بمحمد
وآله اجمعين في تاريخ ثامن شهر رجب المرجب سنة ثلاثة وثمانين وسبعماية والحمدلله اولاً
والآخر وأظهرأ وباطناً من قرأ فيه وعرف بتصحيحه غفرالله له ولوالديه

الحمد لله وحده طالع في هذا الكتاب، Bu sahifenin atında da, ince bir nesta'likle, المبارك سليمان آغا دارالسعادة غفر الله وسر جمع ذنوبه والمسلمين إجمعين بمحمد صلى الله عليه وآله وسلم وأهله وأهل بيته وأصحابه والتابعين إجمعين kaydı var. Bu zâtın, Sultan Selim-i evvel zamânında Dârûs-saâde ağası olup evkafa memur bulunan ve 918 H. de, Mevlânâ türbesinin kapısının solundaki şadırvanı yaptıran Süleyman Ağa olması melhuzdur (*Necâtî Elgin: Türbe kitâbeleri mecmûası; yazma; s. 3*). 414 - 440. sahifede, kitabın metnindeki yazıyla H. Peygamber'in ve H. Fâtûma'nın vefatları yazılmış ve, السلام على سيدالانام وآله الكرام cümleleriyle bu bahis bitmiştir. Bu bahsin, metne zeyl olması da muhtemeldir. Bu sahifenin alt tarafında, sağda yan bir tarzda, بفتح ياء نصيحاً وضبطاً لله الحمد والمئة وكتبه عبدالرزاق بن محمد kaydı var. Bu zat, 411. sahifede yazısı bulunan zattır. Sahife kenarlarında süslü yazıyla vakıf kayıtları mevcut.

655

محمد بن محمد (اوقجی زاده)

Muḥammad b. Muḥammad (Oḳcizâde) :

Aḥsan' al-ḥadīth

(احسن الحديث)

ARAPÇA-TÜRKÇE

Kenarı hafif cetvelli, ortası çemseli, mıklıplı cilt. 225 sahife. Her sahifede 19 satır var. Eser, çok güzel bir ta'likle yazılmıştır. مؤلفه ، تاریخ gini dikkati çekmesi gereken yerler, hadis ve âyetler, mısra'lara işaret olan «ع» lar, surhla yazılmıştır. İlk yaprakta (s. 1),

نظم لمؤلفه

چون بو تأليفه عون ايدوب هاتف سبر خامه نهايته يتدى
نعمت ربى ايليوب تحديت
نامنى احسن الحديث ايتدى

kit'asından sonra gene ta'likle yazılmış olan şu takrizi okuyoruz :

قطب العارفين مرحوم الشيخ محمود افنديه عرض اولندقه ظهر كتابه
كندى دست خطلى ايله تقرىض و تحرير ايتدكلريدن . (Surhla)

خالقك لطفنه ايت حمد وثنا انبت الله نباتاً حسناً

كتبه الفقير الى الغنى الودود محمود
بن فضل الله بن محمود عاملهم الله
بالفضل والكرم والجلود

Siyah mürekkeple yazılan bu yazı, Aziz Mahmud Hüdâyî'nin yazısıdır. Asıl adı Şahî Muḥammad olan Okcuza'de, eserinin 5 - 9. sahifelerinde Aziz Mahmud Hüdâyî'ye arz-ı ihlâs etmektedir. 5. sahifede, bu mebhasin başlığından anlaşıldığına göre kitap, Hüdâyî'nin vefât târihi olan 1038 H. den (1628) önce te'lif edilmiştir. Kitabın kenarlarında, bilhassa Kâmus ve Şihâh'tan bâzı kelimelerin izahları, aynı yazıyla yazılmıştır. 5. sahifede, farsça bir beytin hizâsına ve kenara, an'riyik بیت مشهوره, 213. sahifenin kenarına biri farsça, öbürü arapça olan iki beyit, metinde yerleri işaret edilerek "صح" kaydiyle yazılmış, 216. Sahifede, gene iki farsça beyit, aynı "صح" işaretiyle, 219. sahifede gene iki farsça beyit, aynı tarzda, 220. sahifenin kenarına gene aynı kayıtlı bir farsça rubâî, 221. sahife kenarına, aynı tarzda arapça bir kıt'a yazılmıştır. 225 - 232. sahifelerde de aynı şeye rastlamaktayız. 222. sahifede, alttan dördüncü satırda, metin deki bir kelime çizilmiş, kenara doğrusu yazılmıştır. 2. sahifede, aşağı tarafta bir kelimelerin arapça ve me'nûs mânası yazılırken «لَمُؤَلَّفُهُ الْفَقِيرُ» kaydını görüyoruz.

Bütün bu hâşiyeler metnin yazısıyladır. Bu bakımdan, 1. sahifedeki, نظم لمؤلفه kaydını da nazar-ı dikkate alırsak bu kitap, müellifin elyazısıyladır ve Aziz Mahmud Hüdâyî'nin takrizinde, aynı sahifede "مرحوم" dendiğine, metindeyse Hüdâyî övündüğüne göre, kitabın, 1038 H. den önce te'lif edildiğine, mü'ellifin vefat târihi olan 1039 H. den (1629) önce de bu nüshanın istinsâh edildiğine hükmetmek icâb eder. Okcuza'de, eserinde, ... الحديث الاول ، الحديث الثاني ..... , ondan sonra türkçe gerhetmektedir. Şerh esnâsında arapça, farsça, türkçe beyit ve kıt'alarla istishâdlarda bulunmaktadır. Eser, 40 hadisin terceme ve şerhinden meydana gelmiştir (Okcuza'de'nin hâl tercemesi ve başka eserleri için, Osmanlı Müellifleri'ne b. Şuarâ faslı; s. 78 - 79. O. M. "Muhtâr al-ahyâr" adlı bir eserinin de, Kesf el-zunûn'da mezkûr olduğunu yazıyorsa da bu, bir zühûldür. Çünkü Kesf, "Muhtâr al-ahyâr bi rasmi Mavlânâ'l amîr Muḥammad al daftardâr" adlı eserin, Mısır defterdarı bulunan Okcuza'de adına, Muḥammad b. Abdalḥak

Gazâlî tarafından yazıldığını kayı ve tasrih etmektedir; II, s. 1621 - 1622. Gene O. M. Aḥsan'al-ḥadîṭ'in, müellif yazısıyla yazılmış bir nüshasının, İst. Nûru Osmânî K. de bulunduğunu bildirir. Bu eser, 1313 te, İkdâm Mat. da basılmıştır.

Bu nüshanın ilk sahifesinin başlığı müzehheb ve karşı sahifesiyle beraber kenarı altın cetvelle çevrilmiştir. Başka sahifelerinde cetvel yoktur.

Baş : (s. 1) الحمد لله الذى نزل احسن الحديث ومن اصدق من الله حديثاً
Son : رجوع الى البدايه كلام مشهورته اطلع وعثور متحصل اولور . غريب :
(s. 234) (Kâşife:)

Bu sahife, "الحديث الاربعون" a âittir. 235. sahifede fihrist var; fakat الحديث الثالث dan başlıyor. Böylece kitabın sonu ve fihristten otuz ikinci hadisin sonuna kadar olan kısmı noksan. Mathûna nazaran bu noksan, sekiz buçuk sahifedir.

566

البغوى

Bağawi:

Maşâbih as-sunna

(مصاييح السنه)

ARAPÇA

Giltli, yazı nesih; ekseri yerleri harekeli. Baş tarafı eksik. Bab ve fasıllar surhla yazılmış. Husûsî adların üstlerine surhla yuvarlaklar yapılmış ve üzerlerine siyah mürekkeple birer çizgi çizilmiş. Kitabın üstüne مَصَابِيحُ الدِّجَى خَرَجَتْ عَنْ مَشْكَاةِ التَّقْوَى yazılmış.

Cilt eb'âdi: 29 × 19.5

Yazı eb'âdi: 22 × 15

336 sahife; her sahifede 25 satır var (65 No. ya b.). باب سنن الرضوه من الصحاح . babından biraz önce başlıyor.

والسَّوَاكِ والنَّكاحِ رواه ابو ايوب . . . . .

Baş : (s. 1) مثل امّتى مثل المطر لا يدري اوله خير ام آخره والله اعلم

Son : (s. 336) تمنا الفراغ على يدى العبد الضعيف بعون ذى الايد اللطيف المحتاج الى

رحمة الله تعالى الشيخ رمضان المولى ابقظه الله تعالى عن رقدة الغفلة من يوم الجمعة بعد صلاة الجمعة من بلد توقات وقبت عن الآفات فى عشرة ثمان ربيع الاول الف وثلثين وسبع والحمد لله . . .
(ayni)

Cilt
103

657

البغوى

Bağawi:

Mıṣbāh as-Sūna

(مصباح السنّة)

ARAPÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı meşin cilt.

Cilt eb'adı: 30.2 × 20

Yazı eb'adı: 21.5 × 13

688 yaprak. Satırlar muhtelif. Yazı nesih. Bablar, surhlar, bütün ibâreler harekeli. İsm-i Muḥammad, dâimâ sülûsle yazılmış. Kenarlarda haşiye ve tavihler var. İlk sahifede fihrist. Kitabın üstüne, مشکوة التقرى عن مشكوة الدجى خرجت عن مشكوة التقرى yazılmış.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى والصلوة :
(1. b) التامة الدائمة على رسوله ...

Son : ... حبيبتان الى الرحمن حقيقتان على اللسان ثقيلتان في الميزان سبحان الله :
(688. b) وبحمده سبحان الله العظيم

Ketebe : فرغ من انتساخ هذا الجامع المبارك الفقير الى الله ابن عبد الله الشروانى :
(689. a) ابراهيم السننى السلطاني حجة سبيع وتسعاياه عفا الله ...

658

البغوى

Bağawi:

Şarḥ as-sunna III. Cüz'

(شرح السنّة)

ARAPÇA

Mıklaplı, ortası Selçuk tarzı şemseli, kakma altınları dökülmüş, kenarı cetvelli Selçuk cildi.

Cilt eb'adı: 25 × 17

Yazı eb'adı: 19 × 12.5

300 yaprak. Her sahifede 21 satır. 1. yaprak üstüne kâğıt yapıştırılmış Sayın Necâti Elgin, bu yaprağın altında yazı olduğunu görerek bu iki yaprağı ihtimamla açmıştır. Üstüne kâğıt yapıştırılan yaprakta, Selçuk yazısıyla,

Cilt
104

وقف هذا الكتاب الفقير الى

رحمة الله تعالى وغفرانه معين الدين سليمان بن ... مهذب الدين على نصرا ..... ورحمته على المدرسة التي انشاها بدوقات ... موبدا محمدا لاجا ... ولا قبول ... لا يوجب ولا يرهن ولا يورث وشرط ان لا يخرج منها اصلا فن بدله بعدما سمعه فانما اتمه على الذين يبذلونه ان الله سميع علم

yazılmıştır (Noktalı yerler bozulmuş; okunamıyor). Bu vakıf kaydına nazaran bu kitap, saltanat nâibi olup 676 da (1277) Moğollar tarafından öldürülen Mu'ınaddin Sulaymân Parvâna tarafından, Tokat'ta yaptırılan medreseye vakfedilmiştir (Bu medrese için b. Manâkib al-'Arifîn; Tahsin Yazıcı basımı, c. I; Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara - 1959 s. 559. İsmail Hakkı Uzunçarşılı: Kitabeler; Maârif V. yayın. İst. Millî Mat. 1345-1927, s-56-57). Bu yazı da kendi elyazısıdır. Bu yazının üstünde, iri sülûsle, وعن والديه وجميع المسلمين, yazılmıştır ki, her hâlde temellük yazısıdır. Bu yaprağın altında ve ondan sonraki dört yaprakta fihrist var ve 5. yaprağın ikinci satırında bitiyor. Yaprağın üstünde, gene selçuk yazısıyla,

صاحبه ومالكه حاجى محمد بن يعقوب

بن سليمان احسن الله عواقبه في تاريخ سنه اثني وعشرين وستائه تاريخاً صحيحاً باجازة مولانا ملك العلماء قدوة المحققين سلطان المدرسين تاج الملة والدين ابراهيم بن خليل طاب ثراه امين يارب العالمين

yazısı var. Bu yazı, Mu'ineddin'in ölümünden ellidört yıl önce kitabı temellük eden birisine âittir ve kitap, sonradan Pervâne'nin eline geçmiş ve vakfedilmiştir. Aynı yaprağın üstünde, min kâtib elid حسین الصوفى متع به, tarzında bir yazı daha var. Kitapta hâşiye hiç yok. Kenarlarda pek az tashihler var (Kef'e b. II, s. 1040-1041).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وسلم قال الشيخ :
الامام ظهير الدين ابو محمد الحسين بن مسعود البغوى رضى الله عنه باب
القران قال الله تعالى واتموا الحج والعمرة لله اخبرنا عبد الواحد بن
احمد ..... (9. b)

Son : فانت ولم يقضه فافتي عبد الله بن عباس رضى الله عنه ابنها ان يمضى :
عنها والله اعلم بالصواب (299. b)

Tetimme: آخر الجزء الثالث من كتاب شرح السنّة للشيخ الامام الفقيه ناصر الحديث ابى
محمد الحسين بن مسعود البغوى رضى الله عنه يتلوه في الجزء الرابع ان شا
الله كتاب الامارة والقضاء والحمد لله ... (ayni)

Ketebe : وافق الفراغ منه صبيحه يوم الاثنين سلخ حمادى الاولى سنة مئى وعشرين
وسماه كتبه على بن ابى محمد بن على بن مسعود الكندى النجيبى الانماطى

عن الله عنه للمولى السيد الصدر الكبير الاجل المحترم الفقيه الامام كمال الدين محمد الاسلام سيد العالم ناصر الشريعة قدوة الائمة رئيس الاصحاب اصيل خراسان والشام ابو العباس احمد ولد السيد الامام الخبر السعيد صدرالدين سجع الاسلام سجع السجوح ملك العالم مفتي الفرق حاكم الملوك والسلطين اجمع الله المسلمين بطول بقاءه

(300. a)

659

5

Cilt

105

Tarcama-i Mabārık al-azhār fī šahri Maşârik al-anvār

(ترجمہ: مبارق الازہار فی شرح مشارق الانوار)

T Ü R K Ç E

Miklaby kopmus, ortası şemseli, kenarı âdî cetvelli cilt.

Cilt eb'âdî : 27 × 17

Yazı eb'âdı: 17.3×10.5

436 yaprak. Her yaprakta 19 satır var. Sahife kenarları tek surh vetvelli; yazı nesih. Bablar ve hadisler sürhla. Baştan üç yaprak boş. 4. b de fibrist başlıyor, 34. b ye kadar devam ediyor. 38. b boş. 39. a da Mahmud Paşa tarafından vakfedildiğinden dair tahrîsiz bir vakfiye, altında da التّٰمى عابثت محمود كردان بخت انبيا وختم قرآن mührü var (*No. 631 e b.*). Kitap, 39. b de başlıyor. Her hadisin yanına hadis numarası yazılmış. 1. bab, 88. b de bitiyor. Bu bapta 195 hadis var. Aynı yaprakta 2. bâb başlıyor; 197. a da bitiyor; bu bapta 323 hadis var. 3. bâb, 197. a da başlıyor; 243. b de bitiyor. 4. bâb, aynı yaprakta başlıyor; 279. b de bitiyor. 5. bab 279. b - 345. b, 6. bab, 345. b - 436. b yapraklarını kaphıyor. 39. a daki vakfiyede, هذا الكتاب المسمى بترجمة ابن ملك في شرق (ح) مشارق الانوار denmekte. Maşâriḳ Şağünî'nindir (*653 e b.*). Maşâriḳ şârihi İbnî Malak, 797 de (*1394*), Tire'de vefât etmiştir (*Osmanlı Müellifleri, C. I, s. 219*). Bu şerh, 1311 de İst. da basılmıştır. Tercemenin kimin olduğuna bulamadık.

بسم الله الرحمن الرحيم الباب الاول خ ابو هريره رضى الله عنه من آمن بالله . . . . . بو حديث شريفك معناسى الله اعلم واعز واحكم بو دركه شول كسسه الله تبارك وتعالى به ايمان كتورسه ونقايصدن منزه ذات قديم وعظمنه لايق صفات حسنه سته امان كتورسه . . . . . (39. b)

ابديكنه اولمايوب دخی رسول الله صلى الله عليه وسلم اجتهدادينك جوازنه :
 دلالت وار صديق رسول الله و صديق حبيب الله
 Son (436 b.)

تمت الكتاب بعون الملك الوهاب على يد اضعف عباد الله الصمد الفقير ابو
عبد الله محمد بن بر احمد القنوي المولوي غفر الله له ... في اول شهر

ذی الحجہ من شہور سنہ اثنی وثمانین وتسعمائے الهجرية افضل الصلوة
على صاحبها

رحمت اتسون حضرت الله اکا کانبنی هرکه خیبر له اکا (ayni)

Sonda, dergâhın vakıf mührü ve Mahmud Paşa'nın mührü var.

Cilt

106

660

Aynı kitabın

VI - XI. bâbları

Kenarı cıvıllı, ortası şemseli, mıklıplı, dağınık cilt.

Cilt eb'âdî: 30.5 × 20

Yazı eb'âdî: 19.5 × 13

440 yaprak. Her sahifede 17 satır var. Yazı nesih, harekeli. Baş tarafta üç yaprak boş. 4. a da-başlıyır. Bablar ve hadisler sırlı yazılmış. Hadis kitaplarına ait harfler yeşil mürekkeple. Sonunda, Mahmud Paşa tarafından vakfedildiğine dair kayıt var; târihi yok. Yazan ve istinsâh eden belli olmamakla beraber X. asr-ı hicriye (*XVI*) âid olduğu belli. 7. bab 4. a-9. b. 8. bab, 9.b-167. a, 9. bab, 167. a-432.b, 10. bab. 342. b-399. b 11. bab 399. b-440. b vapraklarındadır.

الباب السابع ح سليمان ابن صرد رضى الله عنه الآن نغزوه ولا يغزونا : Baş
نحن نسرهم ... (4. a)

عمل ادوب قرآن افضل دُر ددبلر وبو حديث شريفك روايت انسدن : Son
واقع اولوب سلم اخراج اتمشدر رحمه الله الحمد لله على التمام والصلوة على
رسوله محمد افضل السلام وعلى آله واصحابه الكرام (440. b)

Cilt

107

661

یستان العارفین

(Bustān 'al-‘ārifīn)

FARSCA

Cildi dağınık, sığırdili (*sefine, cönk*) şeklinde.

Cilt eb'âdî: 21 × 13

Yazı eb'âdı : 17 × 9.5

Yazısı Selçuk neshidir. 146 yapraktır. İlk yaprakta surhla كتابستان العارفين yazılı. Altına, ser-tariyk Derviş Muhammad Ali tarafından vakfedildiği kaydedilmiştir; vakıf târihi yok; sonu noksan. «ک» ler, «ت» tarzında. «د» larda, «دیم», بر کزیده, ... باذ, ... gibi nokta var. Bitişik «ک» lerde «ک» ve «ی» yok, «جانب» gibi, «چ» ler, bir noktalı «چیزی» gibi. Bu kitabın bir nüshası, İst. Süleymâniyye K. e mihlak Es'ad Efendi kitapları arasında, 1335 No. da kayıtlı. Bu nüsha, 173 yaprak;

Cilt
1091112
Ad'iyya
(ادعية)

ARAPÇA

Kenarı hafif cetvelli düz cilt.

Cilt eb'âdî: 26.5 × 16

Yazı eb'âdî: 15 × 9.5

10 yaprak. Her yaprakta 7 satır. Her sahifenin kenarı ve yazıların kenarları altın cetvelli. Sahifelerde 3 satır sülûle, 4 satır nesihle yazılmış. Yazı fevkalâde güzel. Duraklar altın daireler hâlinde. Ketebe yok. Haftanın her gününe âit duâlar. ... يوم الدعاء في يوم

Cilt
110

1113

شمس الدين محمد بن محمد بن الجزرى

Şamsaddîn Muḥammad b. Muḥammad b. al-Cazari:

al-Hısn al-ḥaşin min halâmı Sayyid al-mursalin

(الحصن الحصين من كلام سيد المرسلين)

ARAPÇA

Kenarı cetvelli, muklaflı cilt.

Cilt eb'âdî: 10.8 × 10.5

Yazı eb'âdî: 11.3 × 6.4

78 yaprak. İlk sahifesi âdi bir tezhible müzehhep. Öbür sahifelerde altın cetvel. Bazı sahifelerde, kenarlarda hızb yerine geçen süsler var. Yazı fevkalâde güzel bir nesih; harekeli. Fakat hattat, pek bilgisiz. Meselâ *در الصلوة* yerine *در الصلاة* ve *در الصلوة* yerine *در الصلاة* yazmış (13. b). Keşf'te, Şamsaddîn al-Cazari'nin vefâtı, 739 gösterilmiş, parantez içine 833 alınmış (I, s. 669 - 670), Kâmûs al-a'lâm'da, 733 te vefât ettiği kaydedilmiştir (İst. Mihran Mat. 1308; c. III, s. 1802). Bu kitabı, Aḥmad b. Tâc al-ârifin adlı birisi türkçeye çevirmiştir (Bursa K. Genl, No. 33).

Baş : (1. b) ... بسم الله الرحمن الرحيم وجدت في نسخة أمّ الام المكتتب منها ...

Son : ... وليكن ذلك آخر ما نعدّه من عدة الحصن الحصين (الحصن الحصين) من كلام سيد المرسلين من تأليف الامام العالم العلامة قاضي القضاة شمس الدين ابو الخير محمد الجزرى دمشقى الشافعى رحمة الله عليه آمين يا رب العالمين تمت الحصن الحصين سنة سبع وستين ومائتين بعد الف تمقه اضعف العباد السيد امر الله الحمدى القيصرى غفر الله له (78. b)

Cilt
111

1114

مجموعه

Macmu'a

1) ..... 'Abd'al-ğaniyyi Nablusi: Wird al-vurūd wa fayḍ al-bahr al-mavrūd; Şarḥaş - şalavât al-Muḥammadiyyat al-mansû-bati ilâ Muḥyiddîn ibn al-Arabî, (شرح الصلوات (ورد الورد و فيض البحر المورود (الحمدية المنسوبة الى محي الدين العربي)

Cilt eb'âdî: 24 × 10.5

Yazı eb'âdî: 17.5 × 11

36 yaprak. Her sahifede 17 satır var. Metin surhla yazılmış. Yazı ta'lik. İlk sahifede rokoko bir çiçek var. İlk iki sahifenin kenarlarında bakırla memzuc altın cetvel var. Öbür sahifeler lâcüverd ve surh cetvelle çevrili. Bazı âyetler yeşille yazılmış. 'Abd'al-ğaniyyi Nablusi, 1143 H. de (1730. Hâdiyyat' al-'arifin, I, s. 590 - 594) yahut 1144 te (1731) vefat etmiştir (Kef. II, s. 1112). Bir çok risâlesi vardır. Bu risâle arapçadır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه توفيق الحمد لله شارح معاني الصّدور وميسر :
(1. b) مبانى السطور وفتح ابواب ما تغلق من الامور ...

Son : ... العالمين جمع عالم بفتح اللام والمراد بالعالمين ماسوى الله تعالى من :
المخلوقين وقد فرغنا من هذا الشرح المبارك ان شاء الله تعالى في يوم
الاربعاء السابع والعشرين من شهر شوال سنة احدى واربعين ومائة
(30. a) والف

Şârihin vefâtından iki, yahut üç yıl önce istinsâh edilmiştir. 31. b - 33. a da, bu şalavâtı, bu şerhi, ceddi-i a'lâsının sağlığına yazılan nüshadan istinsâh etmiştir. 32. a-b de gene icâzet ve rivâyet silsilelerini yazmakta, ayrıca 32. b de İbni 'Arabî'nin müellefâtını, oğlu Sa'daddîn Muḥammad'ın yazdığını da kaydetmektedir (Şadraddîn olacak). Ayrıca Şayb'a (İbn. A.) mensûb sayılan bir şalavâtı da 33. a da yazıyor ve sonuna surhla icâzetini kaydediyor. Risâlenin sonunda, 33. b - 36. a da ayrı bir risâle var. Bu risâle, şerhin yazısının aynı ve kâtibi, Muḥammad Murtaḍâ'l-Husaynî. Anlaşıyor ki, bu zât, her iki risâleyi de Muḥammad'ar-Rûmî'nin 1141 de istinsâh ettiği nüshadan yazmıştır. Bu takdirde 35. b de tasrih edildiği vechile iki risâle de 1176 H. de (1762) istinsâh edilmiştir.

Cilt

114

1131

Macmû'a

Kağıtla ciltlenmiş, 33 yaprak; satırlar muhtelif.

Eb'âd: 17 × 12

Yazı eb'âd muhtelif. Nesih.

İçindekiler :

§ Evrâd-ı Kabir-i Mawlânâ (1. b - 23. b)

§ Nâdi 'Alî (22. b - 23. b)

§ Duâ-gû duâsı (Kulekapısı dergâhına âit (Hemdem Çelebi oğlu Mustafa Safeet Çelebi'nin; ölm. 1325 H. 1907; zamânında).

§ Üsküdar zâviyesi bânisi ve post-nişinleri (27. b - 28. a)

§ Pirinç, sahrâ, cenâze ve somat (simât) gül - bangleri (29. a - 29. b)

§ İki duâ (İkinci duâda Sultan Abdülmecid'in adı anılmada. 33. b de, Şehzâde Süleyman Paşa'nın adı anıldığına göre Gelibolu Mevlevî-hânesine âit (30. b - 33. b).

Cilt

115

1132

عاصم احمد (مترجم)

'Asım Aḥmad (Mutacrim) :

Marah'al-ma'âli fî şarh'al-Amâlî

(مرح المعالي في شرح الامالي)

T Ü R K Ç E

Yeni ve mıklaph cilt.

Cilt eb'âd: 26 × 13.5

Yazı eb'âd: 15.8 × 7.2

Sıracaddîn Ali b. 'Uṭmân b. Muḥammad al-Farḡânî'nin Amâlî kasidesinin şerhi. Baş tarafı al-elâde müzehhep; ilk iki sahifesi altın cetvelle çevrilmiş. Öbür sahifelerin kenarlarında surh cetvel var. Kasidenin beyitleri surhla yazılmış. Konya Bidâyet mahkemesi reisi-i evveli tarafından vakfedilmiş; mührü okunamıyor. İlk sahâfedeki temellük kaydı silinmiş. Yazı güzel bir nesih. Hattâtı belli değil. 111 yaprak. Her sahifede 25 satır var. Sıracaddîn Ali, 575 H. de (1179) vefât etmiştir (Hadiyyat'al-'ârifin, I, s. 700) Kâmûs ve Tibyân mütercimi olduğundan mütercim diye anılan 'Aḥmad-i 'Ayntâbî, 1235 H. de (1819 - 1820) vefât etmiştir. Bu nüshanın, şârihin ölümünden ondokuz yıl önce istinsâh edilmiş bulunması, ketebeği ihtivâ etmemesi, şârihin elyazısı olması ihtimâlini hatıra getiriyor. Bu şerh, 1304 te İst. da basılmıştır (Mu'cam, s. 1402).

Baş :

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحان من توحّد في ذاته القديم

سبحان من تفرّد في وصفه القويم

امّا بعد صورت مقدمه آتيده بيان اولنديغي اوزره . . . . . (1. b)

Son : . . . مفهوم بيت بود که بر کسه بنم ایچون برگون که مراد بروقتدر :
دعای خیر ایدرسه مدت عمرمه نهایت قدرتمی انک خبر دعاسنده افراغ
ایدرم فترجوا من الله العیم المراحم البسیط المکارم ان یعفو عنا وعن
النّاظم ویرحنا ویرحمه ویرحم آبائنا وامهاتنا ومشائخنا واحباءنا وجميع
المؤمنين بحرمه رسولہ الامین والحمدلله اولّا وآخرآ فی سنه ۱۲۱۶
(111. a) ذغرہ

Cilt

116

1165

عبد الغنی نابلسی

'Abdalḡaniyyi Nablusi

al-Ḥadîkât an'-nadiyya şarḥ at-Tarîkât al-Muḥammadiyya

(الحديقة النديبة شرح الطريقة المحمدية)

ARAPÇA

Sırtı meşin mukavva cilt, üstü ebrî kâpl.

Cilt eb'âd: 34 × 3

Yazı eb'âd: 28 × 16

«نقصانی خط دست عاجزانه کمال ایدوب تبرکا قرائت ایتککلر ایتمککلر kaydı, bunun altında da, «مشونخوان فضیلانو صدق دده اندی حضرتلرینه هدیه» احقری اولارق عرض و تقدیم اولنشد ۲۷ صفر الخیر ۱۲۰۱» yazısı var. Bu yazıdaki فضیلانو ve مشونخوان فضیلانو (Herhalde Sıdkı Dede tarafından tevâzu), kalemlerle çizilerek silinmiş; fakat okunuyor. 120 yaprak. Her sahifede 45 satır var. Şârih, 1. b de, «الحديقة النديبة» isiminde eserini açıklıyor. Asıl eser, Balıkesir'in Birgi kasabasında doğan ve 981 H. de (1573) tâûndan ölen Birgivi Muḥammed'indir (Osmanlı Müellifleri, I, s. 253 - 256). Nablusi, 1144 H. de (1731) vefât etmiştir (Kesf, II, s. 1112).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه استمد الحمد لله الذي شرح بالطريقة المحمدية
(1. b) صدور عبادہ الابرار . . .

Son : . . . بموجب يقتضيه واصل الجبله والطبيعة فيه على السخا والجود :
(120. b) والكرام (Kâşife)

Bundan sonrası yoktur. Şerhten sonra Sultan Veled divanından bâzı şiiirler ve İntihâ-nâma'nın sonlarından, sondan beşinci surhun beşinci beytinden başlamak ve altıncı surh olan . . . چون دعا از تست . . .

beytine kadar yazılmış (121. a - 172. a). Bu kısım ta'lik. Hattâtı belli değil.

Cilt
117

1166

ابن هشام

İbni Hişâm:

al-Sîrat an-Nabawiyya

(السيرة النبوية)

ARAPÇA

Ortası şemseli. Kakmalardaki altınlar düşmüş. Kenarı zencirek cetvelli. Kapak içleri Selçuk ciltlerinde olduğu gibi kabartmalı. Miklabı kopmuş.

Cilt eb'âdî: 26.5 × 17

Yazı eb'âdî: 20 × 12.5

217 yaprak. Her sahifede 19 satır. 1. a da sülüs yazıyla, الجزء الاول من السيرة النبوية تأليف الشيخ الامام الحافظ شمس الدين محمد بن اسحق بن يسار المطلبي تهذيب الشيخ الامام العلامة ابى محمد عبد الملك بن هشام النحوى رحمهما الله تعالى ورضى عنها وعن سائر علماء المسلمين وجمعنا واياهم فى دار كرامته ومحل رضوانه بمنه وكرمه انه على 883 yazısı, bu yaprağın alt kenarında, 217 yaprakta, 21 Safar 1304 te, مولانا خديجه tarafından vakfedildiği kayıtlı. Yazı Selçuk neshi. Başlıklar ve dikkati cekmesi gereken yerler, bâza kere kenara yazılmak üzere umûmiyetle surhla ve sülüs olarak yazılmış. Abû-Muhammad 'Abdalmalik b. Hişâm, 151 H. de (768) vefât eden Şamsaddîn Muḥammad b. İshâk b. Yasâr al-Muṭṭalibî'nin siyerini tehzib ve tertib etmek, bâza ilâvelerde de bulunmak üzere bu eseri meydana getirmiştir. Vefâtı, 218 H. (833) dedir (Keshf. II, s. 1012. Basmaları v.s. için b. Mu'cam, s. 277).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ذكر سود الذنب الزكى من محمد صلى الله عليه وآله وسلم الى آدم عليه السلام قال ابو محمد عبد الملك بن هشام النحوى رحمه الله هذا كتاب سيرة النبي صلى الله عليه وآله وسلم محمد بن عبد الله بن عبد المطلب .... (1. b)

Son : فراع عمر الا بلال يؤذن فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم (217. b)

Sonu yoktur. Yazılışı ve yazanı belli olmamakla beraber VIII. asr-ı hicriye, nihayet IX. asrın ilk yarısına âittir.

Cilt
118

1167

عبد الرحمن

Abū'l Kāsim 'Abdarrahmān b. 'Abdallāh b. Aḥmad b. Abī'l-Ḥasan al-ḥaf'ami ṭummas-Suhayli:

Şarhu Siyari İbni Hişâm, I.

(شرح سير ابن هشام)

ARAPÇA

Ortası altı zirveli, kenarları altışar parçalı daire içinde şemseli, yanları zencirek cetvelli, miklaph cilt. Şemsede ve Köşe-bentlerde, miklaptaki altın kakmalar. Miklabın içi, Selçuk kabartması.

Cilt eb'âdî: 27.9 × 17.4

Yazı eb'âdî: 18.5 × 12.5

196 yaprak. Her sahifede 19 satır. Yazı Selçuk neshi. "Fasl"larla, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Yazı harekeli. İlk yaprakta, gene Selçuk yazısıyla, الحمد لله وحده من كتب الفقير الى الله تعالى احمد بن محمد بن الشهيد الشافعى, 883 tarihinde temellük kaydı var. Kitabın adı, sülüsle, aynı sahifeye, سلم الله عليه وسلم شرح سيرة النبي صلى الله عليه وسلم tarihinde yazılmış. Şârih, 581 H. de (1185) vefât etmiştir (Keshf. II, s. 1012).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبالله استعين ولا حول ولا قوة الا بالله قال الفقيه الحافظ المحدث ابوالقاسم عبد الرحمن بن عبد الله بن احمد بن ابى الحسن الخنمى ثم السهيلي رضى الله عنه حمدا لله مقدم على كل امرئى بال... (1. b.)

Son : جساماً اوطف الاهداب وان عبد المطلب قام ومعه رسول الله صلى الله عليه وسلم غلام قد ابغى او كرب وذكر القصة تحت المجلد الاول يتلوه فصل وذكر ابن هشام كل من سماه ابو طالب فى قصيدته

Ketebe : والحمد لله رب العالمين على يد الفقير الى الله تعالى عمر بن ايمر بن موسى بن شامة عفا الله عنه وغفر لوالده الشريف بتاريخ رابع صفر الخير من شهر سنة ست واربعين وثمانمائة وحسبنا الله ونعم الوكيل ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم والحمد لله وحده (196. b)

IX asırda yazılmış bulunan bu eser, bir sıra'yi esas ittihaz etse bile tam bir terceme değildir. Başlıklar surhla yazılmıştır. Dil bakımından incelenmesi gereken bir eserdir. İdâh al-maknûn'da, 1015 te vefât eden (1606) Muḥammad b. 'Abdalcâllil ar-Rûmî'nin, mesnevî tarzında bir Ḥilya-i Nabawiyya'sının adı geçer (s. 421); Muḥammad hakkında başka bir bilgi verilmez. Bu kitap, ḥilya olmamakla beraber acaba İsmâîl Paşa mı hatâ etmiştir? Kesin birşey söylememize imkân yok.

Baş : هذا كتاب سيرت (böyle) النبي عليه السلام

اولا بر اسم حق ياد ايده لوم سوزه اندن صكرًا بنياد ايده لوم
اسم حقدر هر ايش اوزره ابتدا اندن اولدى ابتدا هم انتها
(1. b)

هزاران شكرمنت اول خدايه كه امت قلدى بزي مصطفىايه
ناظمينه كاتبين يا اله رحمت ايت يارنكي كون اي پادشاه
تكبرى رحمت ايلسون اوجانجون كم اوقويه فاتحه يازان ايچون
بودعاي سن قبول ايت يا احد كناهلو قولاره سندن ابريشورمدد
بزي سن قلدردك كرو آشاغه برقه سن عزيز قللك خور قلمه
فاعلات فاعلات فاعلات بيك درده دوادر بر صلوات
اوقوياني دكلياني يازني يزدبرهني رحمتوكله برلغا قل يا غني

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب حرره اضعف العباد الفتوى عبدالرحيم
بن خليل خواجه غفرالله له ولوالدى ولجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين
والمسلمات الاحياء منهم والاموات برحمتك يا ارحم الراحمين سنة ١١٨١
احدى وثمانين ومه والى في شهر رجب المرجب ١٥ يوم الاثنين
(286. a)

Son beyitler, kitabı istinsah eden Abdurrahim'e âid olsa gerek. Esasen epeyce bilgisiz ve vezinden bi haber olan müstensih, birçok yerlerde vezni bozmuş, hatâlar yapmıştır. 288. a - 327. b de ayrıca kıssalar var. Bunlar da bu kitaptan olsa gerek. Bu kısmın başı.

اول نعم ديدى عرابى كورمشم برزمان انك ايچنده طورمشم
(288. a)

Son : فاعلات فاعلات فاعلات مصطفى روحه ايدك الصلاة
دخى غازى شهيد اولان لر روحه فاتحه شريفه اوقويانلر
هم دخى ال اصحابينه يوز بيك السلام السلام السلام
(327. b) تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب الحمد لله رب العالمين

Cilt

121

1170

محمود مغنيسى

Mahmūd-ı Mağnîsai

Terceme-i Mavâhibi ladunniyya

(ترجمه مواهب لدنييه)

Türkçe

Ciltli. 236 yaprak. Bâzı sahifelerde 24 bâzı sahifelerde 25 satır var. İlk yaprak (1. b), başka bir yazıyla. 4. a dan 216. a ya kadar başka bir yazı, bu yaprakdan sona kadar da ayrı bir yazı ile yazılmış. En eski yazı, 2. a - 3. b dedir ve bu yazı, X - XI. asr-ı hieriye (XVI - XVII) âittir.

Cilt eb'âdi: 27 × 17.5

Yazı eb'âdi: 21 × 11

Mavâhib, 923 H. de vefât eden (1517) Şihâbaddin Abû'l-'Abbâs Aḥmad. b. Muḥ. Kaştalân'ındır; eserini 898 Şavvâlinde bitirmiş (1493); 899 Şa'bânda (1494) tehyiz etmiştir (Keşf. II, s. 1896 - 1897). 1281 de basılmıştır (Mu'cam, s. 1512). Mütercim, 2. a da, دخی خاطرينه حقيرك مغنيسى محمود مغنيسى حقيرك دخی خاطرينه بن فقير دخی اول وجود مكرم ورسول محترم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك وصف شريفى ايله وسيله شفاعت تحصيل ايددم لكن نه كونه وصف ايليم ونه طريقه مباشرت ايددم ديو تحير وترددده ايكن جناب واجب العطايا طرفندن بو قلب ضعيفه الهام اولندى كه المواهب الدنييه بالمنح المحمدية اسمى ايله مسمى اولان كتاب كه شيخ علامه وعمله قهامة عين اعيان المحدثين وجمال العلماء الراغبين شهاب الملة والدین احمد بن محمد بن ابى بكر القسطلاني الشافعي حضرتلرينك تأليفى در اتى ترجمه ايلوب لسان تركيه نقل ايليم همانكه بو لطف السى خاطره ورود ايتدكده جناب بارى حضرتلرينه حمد وثنا ايدوب تحير طرفنه تشميرساق عزيمت اولندى حق سبحانه وتعالى خيرله اتمان ميسر ايدده وبونى اوقيوب لطافتندن حصه مند اولانلر بو فقيرى دعاء خيرله ياد ايدلر كچه بوندن اقدم خصوص مزبورده برقاچ تأليف اولتشيدي لكن كيمي موزون اولقله فهمنده صعوبت وار وكيميسنده دخی اقوال ضعيفه درج اولمش اما كه كتاب مزبور كبار علما محدثين شيخ مزبورك تأليفى اولوب نقل ايلديكى روايات اخبار صحيحه در بناء عليه بو طرفه توجيه خاطر قلندى اما بو كتابه نظر ايليتلر لسان تركيده در ديو نظر kendisinden önce de demekte, kendisini bildirmekte, kendisinden önce de söylemektedir. Keşf de Mavâhib'in manzum ve mensûr tercemeleri olduğunu söylemektedir. Keşf de Mavâhib'in, yalnız şâir 'Abdalkâfi (1008 H. 1599) tarafından terceme edildiği mu-kayyettir (II, s. 1897) Sicill, 998 H. de (1589 - 1590) Mağnîsa'da müftü olan ve 1005 te (1596 - 1597) vefat eden âlim ve müellif Mağnîsah Mahmud'dan bahseder

(IV, s. 286). Hiç şüphe yok ki mütercim, bu zâtât ve tercemesi, Bâkî'nin tercemesinden sonradır. Kitabın yazısı nesihattir. Bir çok sahifeler hareketli ise de bir kaç hattat tarafından ve zaman zaman yazıldığı için hareketlerden bir netice çıkarılamaz. Hattâtı ve istinsah tarihi de belli değildir.

Baş : Bismillâhü'r-rahmânü'r-rahîm İsmâ'îl b. İsmâ'îl... (1. b)
 Son : ... بونکله بوکتابی ختم ایدهلوم والله تعالی جمله مزه حسن خاتمه میسر :
 ایلیه وبوکتابی اوقیوب ملاحظه ایدناردن رجا اولنورکه بو فقیری دخی
 دعاء خیرله یاد ایدوب روحه بر فائحه شریفه احسان ایدهلر وبوسه پرو
 بیچاره فی دخی جناب باری یوم جزاده حضور حضرت رسول علیه السلامدن
 غائب قلمیه آمین... بفضله وکرمه بحرمه رسله آمین والحمد لله رب
 العالمین تمت الكتاب الوهاب (böyle) (236. b)

Cilt
122

1171
Maemû'a

Mıklaplı, sırtı meşin, üstü ebrî kâğıt cilt
 Cilt eb'âdî: 21 × 15.5

ترمذی

I) Abû-'İsâ Muḥammad b. 'İsâ at-Tirmizî:

al-Şamâil an-nabaviyya wal-ḥaşâil al-Muṣṭafawiyya
 (الشَّامَائِلُ النَّبَوِيَّةُ وَالْخَصَائِلُ الْمُصْطَفَوِيَّةُ)

ARAPÇA

84 yaprak; her yaprakta 19 satır var. Yazı ta'lik. Tirmizî, 279 H. de (892) vefât etmiştir (Kefî, II, s. 1059). Şamâil-i Şerife diye meşhûr olan bu kitap, 1262 de, Kalkûte'de, 1264 te İstanbul'da, 1310 da Fas'ta basılmıştır (Mu'cam; s. 632 - 633).

Baş : Bismillâhü'r-rahmânü'r-rahîm الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى قال الشيخ :
 الحافظ ابو عيسى بن سوده الترمذی (سورة الترمذی) رحمه باب ماجاء في
 خلق رسول الله عليه السلام... (1. b)

Son ve ketebe : ... قال هذا الحديث دين فانظروا عمن تأخذون دينكم والحمد لله...
 تمت هذه النسخة الشريفة... عن يد اضعف العباد المحتاج الى رحمة ربه
 الغفار السيد موسى بن السيد الحاجي عبدالحى الشهير بمثنويخوان زاده
 غفرالله له ولوالديه آمين سنة ١١٩٢ في ٢٧ ربيع الاول (52. a - b)

II) İsimsiz. Bâza hikâyeleri havî mev'izaya âit bir risâle. Türkçe, ta'lik (54. b. - 56. a).

Baş : Bismillâhü'r-rahmânü'r-rahîm الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسولنا
 محمد وآله وصحبه اجمعين وبعد فيقول العبد الضعيف الشيخ السيد ابوبكر
 ابن الشيخ السيد الحاج محمد عارف ابن عبد الرحمن من سلالة حضرت
 مولانا قدس سره العزيز غفرالله تعالى اسلافهم... بو عبد فقير بعضی
 حکایات غریبه لسان عربی ولسان فارسی اولماغله نفع عام اولتی ایچون
 ترکی به ترجمه اولغشدر... (54. b)

Son : سؤال ایلدم آدمک اطیب ندرالجوع وقلة الأكل (56. a)

Abū-Bakr Çalabî, 1159 H. de (1746) çelebilik makamına geçen ve 1200 de (1785) vefât eden II. Abū-Bakr Çalabî'dir (Abdülbâki Gölpinarlı: Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik, 1st. İnkılâp Kitabevi - 1953, s. 153). Bu risâle, kendi elyazısı olsa gerektir.

III) Laylî wu Macnûn لیل و مجنون

Rif'at Husayn al-Mawlawî'nin türkçe ve mensûr bir risalesidir. Sonu eksiktir. Manzûm beyitlerle ve bilhassa Matnawî'den alınan beyitlerle istiḥādlerde bulunur (58. b - 84. b). Osmanlı Müellifleri, Kokmüştâde Rif'at Husayn'ın hâl tercemesinden bahseder. Müretteb divânı bulunduğunu, ilm-i hatta da intisâbı olduğunu, 1209 da (1794) mevlidi olan Bursa'da vefât ettiğini bildirir. Husayn Rif'at al-Mawlawî'nin bu zat olması icâb eder (II, s. 192 - 193).

Baş : Bismillâhü'r-rahmânü'r-rahîm الحمد لله رب العالمين والصلوات والسلام على محمد :
 الرسول الكريم وبعد بو فقير الحقير حسين رفعت للمولوى بعض اخوان ايله
 صحبت ايدركن... (58. b)

Son : نیاز ایدهرم دیوب عرض محبت نامه تحریرینه شروع ایلدی (84. b)
 Kendi elyazısı olsa gerektir.

1172

Cilt
123

نای عثمان دوده

Nāyl 'Uṣmān Dada:

Mi'rāciyya
 (معراجیه)

TÜRKÇE - manzûm

Kâğıtla kaplanmış.

Eb'âdî: 25.5 × 17

Yazı eb'âdî: 16.5 × 9.5

İstanbul, Kulekapısı (Galata) Mevlevî - hânesi şeyhi Osman Dede'nindir; bestesi de vardır ve yazıldığı târihten itibaren her yıl Racab ayının 27. gecesi Mevlevî - hâ-

nelerin çoğunda ve bâzı dergâhlarda okunur. 5 yapraktır. Yazı ta'likdir. Osman Dede, 1142 de (1729) vefât etmiştir.

Baş : نبئی بالصلاة والسلام على الهادى شفيح الانام (1. b)
Son : جمله اصحاب اولدي لر رفعت شكار معجزة معراج اولدى آشكار (5. a)

Cilt
124

1174
Macmû'a

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı cilt
Cilt eb'âdî: 19.5 × 11.5
Yazı eb'âdî: 15.7 × 7.4

I) Vaysî (Uvays b. Muḥammad) :

(درّة التّاج في سيرة صاحب المعراج) Durratat-tâc fi sirati ṣahib al-mi'râc
Türkçe. Mekki ve Medeni olarak iki cilt. Güzel bir ta'lik. Vaysî Muḥammad b. Muḥammad, Alaşchir'de doğmuştur (1561 - 1562). Mısır, Anadolu, Rumeli nâibliklerinde bulunmuş, Üsküp nâbiyken 1037 H. de (1627-1628) vefât etmiştir. Bu nüsha 201 yapraktır. Her sahifede 21 satır var. Sahife kenarları surh cetvelli. Bablar ve başlıklar surhla.

1. cildin başı : كنون وقتست كر كلك سخن كوى
(1. b) بسوى ذكر پيغمبر نهد روى

Sonu ve ketebeşi: ايله محلى اولوب مدة العمر درد پای كورمك اولمى تمت كتابة الكتاب
بعون الملك الوهاب على يد العبد المذنب المحتاج الى مغفرة الاله اسمعيل
ابن الشيخ الحاجى عبدالله القيصرى . . . . فى اوائل صفر الخير لسنة
(99. b) خمس وثمانين والف

2. cildin başı : دمدر اولورسك اى قلم جاودانه فن
(100. b) پيرايه بند شاهد كالچهره سخن

Sonu ve ketebeşi: . . . بورقكش صفحه درّة التّاج ياننده غير فرستاده جناب پيغمبرى
اولمى و غنه دليل جليل لا ينقطع فيه عن آن بالغهسى ايله تسليت بخش خاطر
عمير اولدقاريدرو الله تعالى اعلم بحقايق الامور والله التوفيق قد وقع الفراغ
من تحرير هذه النسخة اللطيفة على يد العبد الفقير اسمعيل ابن الشيخ عبدالله
القيصرى . . . فى اليوم الخامس عشر من ربيع الاول لسنة خمس وثمانين
(197. b) والف من هجرة من له الشرف

II) ? حكاية حضرت ابراهيم عليه السلام و حكايت حضرت داود عليه :
الصلوات والسلام

Baş : روضة الواعظين ده معين . . . (198. a)
Son : رحمت عامست ما نوميد ازان رحمت نه ايم
شفقتى فرما اگرچه لايق شفقت نه ايم
(201. a) تمت الحكاية اللطيفة

Cilt
125

1175
Macmû'a

Kâğıt kaplı. Türkçe, manzum. Kenarları surh cetvelli; başlıklar surhla yazılmış. Yazı, güzel bir nesih.

Cilt eb'âdî: 21 × 14.8
Yazı eb'âdî: 16 × 7.5

I) جوى ابراهيم چلبى Caveri İbrâhîm Çalabî: Hilya-ı 'Çhâr yâr-ı gu-
zîn (حلیه چهار یارکرن)

16 yaprak. Her yaprakta 21 satır var. Caverî, Mevlevî olmakla beraber Melâmilîge de (Hamzavî) intisâb etmiştir. 1065 H. de (1654 - 1655) vefât etmiştir (Osmanlı Müellifleri, II, s. 126 - 128. A. Gölpınarlı: Melâmilik ve Melâmililer; İst. Üniv. yayın. Devlet Mat. 1931, s. 148 - 151).

بسم الله الرحمن الرحيم در تحمید حضرت بارى عزّ شأنه تعالى

Baş : منت الله كه بوجه كمال
(1. b) آدمه قبلدى عطا حسن جمال
Son : قلم ناظم پاكيزه كلام
(5. b - 6. a) ويردى بك اللیده بو نظمه نظام

II) (حلیه عشره مبشره) Na'ti, Silah-dârân kâtibi iken İstanbul'da, 1131 de (1718 - 1719) vefât etmiştir (Os. Mû. II, s. 451).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
حمد او بیعت اولان مولایه
(6. a) حمد او خلاق جهان پیرایه
Son : نعتی به لطف فراوان ايله
فضل وانعامکّه شایان ايله
.....

حمد لله که ایدوب ختم کلام
بیک یوز اون درتده بو نظم اولدی تمام

.....
کیم ایدرسه نظر ایتدکده دعا
ایده دلشاد ایکی عالمده خدا
(10. a)

III) *Naqşî Dada*: Hilya-ı Mawlânâ (حلیه مولانا). Mısır Mevlevî-hânesi şeyhi Naqşî Muştafâ Dada, 1270 H. de (1853) vefât etmiştir. Şeddi arabân makamından bir âyini vardır (*Kâmûs al-a'lâm*; VI, s. 4598. *Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik*; s. 457).

Baş : حلیه سن حضرت مولانا ناک
(10. b) دکلہ پیرایه سین اول سلطانک

Son : نقشینک فکری اولوب زهره به کار
دمدم نغمه ایدر همچو هزار
.....

التیوز یتمش ایکیسندہ بنار
(11. a) ایلدی باغ بهشته پرواز

IV) *Naşâti Aḥmad Dada*: Hilya-i' anbiyâ (حلیه انبیاء). Edirne Mevlevî-hânesi şeyhi Naşâti, aynı zamanda Melâmîliğe de (*Hamzavî*) intisâb etmiştir. 1085 te (1674) Edirne'de vefât etmiştir (*Os. Mü. II, s. 445. Melâmîlik ve Melâmîler*; s. 143 - 147). Divânı, Sa'deddin Nûzhet Ergun (ölm. 1946) tarafından neşredilmiştir (*1st. Kanâat K. 1933*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
(11. b) منت الله که باصد اجلال
اولدی آدم علم افراز جمال

Son : بودر امید نشاطی حزین
که اوله خیر احسانه قرین
دم آخرده بنور توفیق
(16. a) ایلیه لطفی الله رفیق

Cilt
126

1177

نابی یوسف

Nâbi Yûsuf:

Zayl'as - siyar-i Nabawî

(ذیل السیر نبوی)

T Ü R K Ç E

Kenarı zencirek cetvelli, ortası şemseli, mıklabı kopuk meşin cilti.

Cilt eb'adı: 20.7 × 11.5

Yazı eb'adı: 15.8 × 6.5

192 yapraktır. Her sahifesinde 25 satır var. İlk yaprak (1. b) müzehheptir. Sahife kenarlarında altın cetvel vardır. 2. b de (*aşağıdan 8. satırda*) Nâbi, kendi adını anmakta, 3. a da (6. satırda) kitabın adının "Zayl'as-siyar-i Nabawî, olduğunu bildirmektedir. Bu kitap, Vaysî'nin Siyar'ine zeyldir. Nâbi Yusuf, Urfa'lıdır. İstanbul'a gelmiş, Mevlevî tarikatine intisâb etmiş, hacca gitmiş, 1124 H. de (1712) vefât etmiştir. Osmanlı Klâsik edebiyâtının en kudretli şâirlerindendir. Üsküdar'da, Karacaahmet mezarlığında, Miskinler'e giden yolun solunda medfundur (*Hâl terc. ve diğer âsârı için b. O. M. II. s. 448 - 450*).

Baş : یارب سحاب فیضی باران ایلہ
(1. b) اول فیضله کشت کامی ربان ایلہ

Son : ... اعلای درجات امتیازده جلوه گر قلنمق شیوه خفیه تقدیردن مستبعد
دکلدر والله اعلم بحقایق الامور الحمد لله تعالی علی الاتمام والصلوة علی
رسولنا محمد سید الانام وعلی آله العظام واصحابه الکرام الی یوم القیام
(192. a) والسلام

Hattâtî ve yazılış yılı belli değilse de asrına âidiyeti, hem kâğıt, hem yazı bakımından muhakkaktır.

Cilt
127

1178

Macmu'a

Kenarı düz cetvelli, ortası şemseli, mıklaplı meşin cilt. Yazı güzel bir ta'lik. 161 yaprak. Her sahifede 23 satır var.

Cilt eb'adı: 20.5 × 14

Yazı: 15.9 × 7

دره التاج فی سیرة (Vaysî: Durratat-tâc fî sirati şâhib al-mi'râc ویسی 1)
(Türkçe. Medenî kısım (1174 No. ya b.).

- Baş : دمدر اولورسك ای قلم جادوانه فن
(1. b) پیرایه بند شاهد گلچهره سین
- Son : . . . اما بو رقم کش صفه درة التاج یاننده عمیرک فرستاده جناب :
پیغمبری اولم دوغنه دلیل جلیل لاینتطیح فیه عن آن تابوسيله تسلیت بخش
(78. b) خاطر عمیر اولدقلریدر والله تعالی بحقایق الامور
- Ketebe : تم الكتاب بعون الملك الوهاب فی اواخر محرم الحرام عن يد صالح بن علی
(aynı) غفر الله له ولوالديه و احسن اليهما واليه سنه ١١١٠
- Bu esere Nâbi tarafından yazılan zeyl, 3083 No. dadır.

II) *Narkisi*: Maşāk'al-‘uşşāk (مشاق العشاق) Türkçe mensûr. 1034 te (1624 - 1625) İlhasan kadısı iken (82. b, 83. a), Şeyhulislam Yahyâ adına yazmıştır (85. b). Narkisi Muḥammad, 1044 te (1634) vefât etmiştir.

- Baş : دیباجه طراز دفتر درد پیرایه فزای پیگر درد
- Son : فی الحال زبانه تیغ سیاست دردمندك نهال وجودینی سوزان و خاکستر
(127. b) جسمنی هوايه برآن ایلدی

III) *Faṣīḥ Aḥmad Dada*: Tanbākūnāma (تنباكونامه) Türkçe, mensûr Faṣīḥ'in, Bâbâ-yn'acem adlı kıssa-hânın, İmâmzâda adlı bir "ehl-i dil"nin, Nâbî'nin, Râmî'nin, 'Alî'nin (?) münşeatını havî. Faṣīḥ, Mevlî ve Melamî (*Hamzavî*)dir. 1111 de (1699) vefât etmiş, Kulekapısı Mevlî - hânesi hâmuşhânesine (mezarlık) defnedilmiştir (*Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik'e b. s. 212 - 214, 309, 319, 446 - 447*).

- Baş : تنباكونامه فصیح المولوی هو
بسم لب پیاله زحرف شراب تلخ
کردم بدود تلخ قناعت زآب تلخ
- (128. a) فی الحقیقه سینمده رأی صائب اولوب بومطلع غرائك . . .
- Son : معلوم اولوب اخلاص پرورلك مراسمی کما ینبغی مرعی اولشدرد
(156. b)
- yazan : الفقیر صالح

157. a da Faṣīḥ'in 1110 da yazdığı bir mektup. 157. b de, arapça bir münâcât, 158. a - 159. a da Veysi'nin bir tercî'i (*meşhûr, Töve yârabbi hatâ râhına gittiklerime; Bilüb ettiklerime bilmeyüb ettiklerime, beyti de bu tercî'dedir*), 159. b - 161. a da bâzı küt'alarla Nâbî'nin üç gazeli vardır. Bu son kısım, ayrı ayrı yazırlardır.

1179

Cilt
128سلیمان دده
Sulaymân Dada:

Mavlūd

مولود

TÜRKÇE

Kenarı ve sırtı meşin mukavva cilt. 30 yaprak, her sahifede 13 satır. Kenarı ve beyitler surh cetvelle çevrilmiş. Yazı nesih. İmlâ bozuk. Çok muahhar bir nüsha. XII, belki de XIII. asr-ı hicriye âit. Bir çok eklenti beyitler var. İçinde, mevlût okunurken söylenecek ilâhiler de mevcut. Süleyman Dede'ye âid olmyan "Vafât"ın-Nabî bahrini de muhtevî. Ketebe ve târih yok. Süleyman Dede'nin 833 H. de (1429 - 1430) vefât eden Emîr Sultan'ın halifesi ve Ulu Câmi' imâmı olduğu rivâyet edilir (*b. O. M. II, s. 221 - 223*).

- Baş : الله آدین ذکر ایدلم اولو
(1. b) واجب اولدی جمله اشد هرقولا
- Son : امتلن راضی اولسون یامعین
رحمة الله علیهم اجمعین
اوقیانی دکلیانی یازنی یزدرنی
(3. a) رحمتکله یارلغاغیل یا غنی

Bu son beyit, yazana âittir.

1180

Cilt
129

محمد سعید ابن ابراهیم ابن عمر

Muḥammad Sa'id b. İbrâhîm b. 'Umar:

Durr'al-muntaḥabat'al-muşaffâ 'alâ Kaşîdat'ad-Dimyâtiyya
(در المنتخبه المصفتی علی قصیده الدمیاطیه)

ARAPÇA-TÜRKÇE

İdâh'al-maknûn'da Kaside-i Dimyâtiyya, Dirûti Şamsaddin Muḥammad al-Vâ'iz'in olarak kayıtlıdır ve ilk beyti de yazılmaktadır. Yalnız bu zâtın vefat yılı kayıtlı değildir. Gene bu kitapta, 1139 da (1726 - 1727) vefât eden Şarîf Muḥammad b. Aḥmad al-Cazâ'irî'nin şerhettiği yazıdır (*c. II, s. 230*). Şarîh Muḥammad Sa'id

b. İbrâhîm b. 'Umar, kendi adını l. b de anmakta ve bu kasidenin Nûraddîn Dimyâtî'ye âid olduğunu bildirmekte, 1250 yılı Racabın 27. günü, bu kasideyi Niş muhafızı Sofyalı Osman Paşa adına şerhettiğini anlatmaktadır (2. a - b, 3. a).

Cilt eb'âd: 22.8 × 10.8

Yazı eb'âd: 14.5 × 8.2

Yazı nesihdir. Sahife kenarları surh cetvelle çevrilmiştir. 40 yapraktır. Her sahifede 19 satır vardır. Türkçe dibâceden sonra arapça manzûm bir mukaddime var. Sonra kaside,

بدأت بسم الله والحمد أولاً
على نعم لا تحصى فيها تنزلاً

beytiyle başlıyor ve her beyit türkçe şerhediliyor. Şerh, Kasidenin sonunda okunacak manzûm duâ ile bitiyor (32. a). 32. a - 39. b de, esmâ-yı husnâ'yı câmi' bir başka arapça kaside var. Şârih, 1238 de (1822 - 1823), Rahva nâibi iken kendisine, Şayh Muhammad adlı bir arap âliminin müşâfir olduğunu ve bu kasideyi verdiğini, İstanbul kadısı ve Takvîm-i Vaka'î-i 'i saniyya ve Tab 'hâna-i 'âmira nâzırı Vak'a-nuvis Şahhâflar Şayhî As'ad Muhammad'ın Sofya ve Şarköy kazalarında tahrîr-i nüfûsa me'mûr olarak gelince, bu kasidenin tebyizini istediğini, bu istek üzerine yazdığını bildiriyor ve kendisinin, bu kasidenin, kimin olduğunu bilmediğini söylüyor (37. a - b). 37. b. de, birisi, kenara, «عبدالقادر كيلاتينك» kaydını düşmüş. Eserin müsvedde halinde oluşu, ketebesinin bulunmaması, şârihin elyazısı olduğunu göstermektedir. Kaside-i Dimyâtîye tahmisini, 1174 te (1760), Mekke kadısıyken ölen Akkirmânî Muhammad b. Muştafâ şerhetmiş (O. M. I, s. 214), kaside, 987 de vefât eden (1570) İbrâhîm'al-Kâdiri ve 1184 te (1770), İstanbul'da vefât eden Hâkim Sayyid Muhammad tarafından şerhedilmiştir (aynı, I, s. 356 - 357; II, s. 142).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لمن خلق الموجودات بقدرته وهو العلي الاعلى... (3. b)

Son : وفي نظمه الحسيني ختاماً لقد رجا
لديها النجاة فز بالنجاة واسأل (39. b)

40. a da, şerhe şu tarih yazılmış:

عدد حروف منقوطة

اطلب عون الاحد هذا الكتاب نعم المقال

بين الطلاب الكرام يجعل الله الجلال

صارلى توفيق ربى بالتىام تاريخه

در منتخب مصفا اسمه قل لا يزال

عدد حروف منقوطة

١٢٤٩

عون الاحد ضم ٠٠٠١

١٢٥٠

1181

عبدالرحمن جامى

'Abdarrahmân Câmî:

Şawâhid'an-Nubuwa li takviyati yakîni ahl'al-Futuwa
(شواهد النبوة لتقوية يقين اهل الفتوة)

FARSÇA

Miklâbı kopmuş, kenarları düz cetvel, ortası şemseli meşin cilt.

Cilt eb'âd: 21 × 14.5

Yazı eb'âd: 14.2 × 9.2

Besmele ve dikkati çeken yerleri surhla yazılmış. Arapça mukaddime ve farsça metin nesih. 182 yaprak. Her sahifede 19 satır. Câmî için 648 No. ya b. Câmî'nin vefâtından 58 yıl sonra yazılmış olan bu nüsha, 1123 Rabiulevvelinin 15 inde (1711), İst. Yenikapı Mevlevî - hânesi şeyhi Nesib Yûsuf Dede tarafından temellük edilmiş, 1161 de (1748), Maḡnawî şârihi Şarî 'Abdallâh'ın (1071 H. 1660) oğlu Sayyid Muhammad Ma'sûm La'lizâda'nın temellüküne geçmiştir. İlk yaprakta, bunlardan başka daha üç temellük kaydı var. Sonra Said Hemdem Çelebi'nin malı olmuştur.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى ارسل رسلاً مبشرين ومنذرين... (İlk yap. Numara konmamış)

Son ve ketebe : دران بيخودى باز كشتش توباش
كه حسن المآبى ونعم المآل

وقع الفراغ من تحريره يوم الاربعاء خامس عشرين ربيع الاخر
من شهر رسنه ٩٥٦ ست وخسين وتسعاياه فى بلده طيبه دمشق على
يد الفقير الى الله المحتاج برحمة الله ابن يوسف هدية الله الكاتب القزوينى
رحم الله امراً دعا مؤلفه وكاتبه بالغفران امين برحمتك يا رحمن (182. a)

Cilt

131

1182

Aynı kitap

Kenarı zencirekli cetvelli, köşebentli ve ortası şemseli, miklâph meşin cilt.

Cilt eb'âd: 20 × 14

Yazı eb'âd: 13.8 × 8

Sahife kenarları surh cetvelli. Yazı ta'lik. 258 yaprak. Her sahifede 15 satır var. Ketebe ve yazılış târihi yoksa da, ilk yaprağın üstünde, من كلام حضرت مولانا علاء الدين دفن كردنه در قبر يهود ٩٤٢ târihiyle bir hamama söylenmiş olan ve 932 yılını gösteren عجب الجحيم جنت النعيم عجب الجحيم عجب الجحيم Ehl'ul-Beyt'in vefâtından pek az bir müddet sonra yazıldığı anlaşılır.

Baş : (1. b) الحمد لله الذى ارسل رسلا مبشرين ومنذرين . . . . .
 Son : دران بيخودى بازگشتش توباش
 كه حسن المآبى ونعم المأل
 تمت باسم الله
 (258. a)

Cilt
132

1183

Aynı Kitap

Kenarı hafif zencirekli, ortası şemseli, mıklaplı cilt.
 Cilt eb'adı: 25 × 16.5
 Yazı eb'adı: 16.8 × 10.8
 236 yaprak. Her sahifede 17 satır. Yazı güzel bir ta'lik. Sondan bir sahife kadar eksik.

Baş : (1. b) الحمد لله الذى ارسل . . . . .
 Son ve ketebe: . . . . . وتفاصيل عقوبات اعدا ازان بيشتراست كه بتقرر زبان
 وتحرير بنان استيفای ان توان نمود برین قدر اقتصار می رود والله اعلم
 بالصواب
 كاتب الفقير الحقير المرجو الى رحمة الله الغنى الهادى محمود بن احمد استر ابادى
 وقع الفراغ من تحرير هذه الكتاب الشريف فى يوم الثلاثاء من شهر شوال
 سنة ثمان عشر تسعا
 (236. b)

Câmi'den 20 yıl sonra yazılmıştır.

Cilt
133

1184

Aynı kitap

Ciltli.
 Cilt eb'adı : 28 × 18
 Yazı eb'adı 17 × 18

181 yaprak. Her sahifede 23 satır var. 181. a da ser-tariyk Mevlevî Derviş Muhammad Ali'nin vakıf yazısı ve ۱۱۵۲ راء آل محمد عل yazı ve tarihli mührü var. Bu nüshanın ilk yaprağında, İbrâhîm Paşa'nın katlini ve hamamın inşasını gösteren 943 ve 932 yıllarına âit iki tarih var. 1182 No. da kayıtlı nüshada da aynı tarihler bulunduğuna göre bu iki nüshanın biri, önüründen istinsâh edilmiştir. Baş ve son aynı. Ketebe, yazılış yeri ve târihi yok.

Cilt
134

1185

Mavlûd

Mukavva cilt, mıklaplı, sırtı meşin.
 Cilt eb'adı: 15.5 × 10
 Yazı eb'adı: 11.9 × 6

Yazı harekeli nesih. 124 yaprak. Her sahifede 13 satır. Yazan ve yazılış târihi ve yeri belli değil. Yeni bir yazma. İçinde bahirler arasında okunacak ilâhiler de var (Yunus Emre'ye değil, Derviş Yunus'a âit). Yazan, bilgisiz olduğundan birçok yanlışları var. Bu Mevlud'da ilk bahirde esmâ-yi hüsnâ olduğu gibi vilâdet bahrinde de birçok bilmediğimiz beyitler var ki incelenmesi gerekir (1179 No. ya b.)

Cilt
135

1186

Macmu'a

Cilt eb'adı: 40.3 × 14.5
 Yazı eb'adı ve satırlar muhtelif. 50 yaprak.

I) Kaşîdat'al-burda'nin inşa ve inşâd sebebi (arapça. 4. b)

Kaşîdat'al-musammât bi'l-burdati min kalâmı Zuhayr fi madh'an-Nabiyyi şallallâhu 'alayhi wa sallam awaluhu fît-tağazzul (قصيدة المسامة بالبردة من كلام زهير في مدح النبي صلى الله عليه وسلم اوله في التغزل (5. a - 6. b) Her kelimenin altında ince ta'likle farsça tercemesi. Bu kasidenin tab'ları için b. (nu'cam; s. 1562).

II) Havâşş'a âid ve bir tânasi, "Abû's-Su'ûd Efendi merhumdan mankûldür ki..." kaydıyla mukayyet bâzı yazılar (11. a - b, Türkçe).

III) Havâşş'a âid ve bir tânasi, "Abû's-Su'ûd Efendi merhumdan mankûldür ki..." kaydıyla mukayyet bâzı yazılar (11. a - b, Türkçe).

IV) Huşû'î: Kaşîda-i Munfarica şerhi. Türkçe. Kaside metni surhla. Bu kaside, Abû'l-Faḍl Yûsuf b. Muḥammad b. Yûsuf 'al-Tavzari'nindir. İbn'an-Nahvî diye tanınan bu zât, 513 H. de (1119) vefât etmiştir (Hadiyyat'al-'ârifin, II, s. 1955). Kaside-i Munfarica, İst. da taşbasmasıyla basılmıştır. 1304 te İskenderiye'de de tab'edilmiştir (Mu'cam, s. 266 - 267. Mu'cam, bu zatın 453 te doğduğunu, 543 te vefât ettiğini kaydediyor). Kim olduğunu bulamadığımız, yalnız XI. asr-ı hicri (XVII) âlim ve şâirlerinden olduğu anlaşılan Huşû'î şerhini Vezir Hâfîz Aḥmad Pâşâ adına yazmıştır. A. P, 1041 H. de (1631) vefât etmiş ve İst. da Karacaahmet mezarlığına defnedilmiştir (Sicill-i Osmânî, II, s. 98).

Baş. حمد بن قیاس واندازه اول عجیب بنده نواز چاره سازه که هر آن محض :
 کرم بن پایاندن . . . . .
 (12. a)

Son : قرأت اتسه و حاجتن حضرت قاضی الحاجاتدن سوال اتسه حق تعالی حضرتی :
 حاجتن قضا و مرادن روا ایلیه بعضلر بوکلامی کبار عارفین دن حضرت حافظ
 ابوالحسن یحیی بن العطار حضرتلرینه نسبت ایتمشلردر رحمه الملك الستار
 و وقاه و ایانا من عذاب النار وقع الفراغ من تحریره ليلة الجمعة فی محرم
 الحرام سنه ست و عشرين و الف علی ید اضعف العباد مصطفی الشهر
 بخشوعی الیکى بازاری عنی عنه الباری (17. b)

Şârih hattıyladır.

V) (târih beyti) تاریخ برای خلیل پاشا صدراعظم
 خشوعی حقیری دیدی تاریخ
 بحمد الله یرین بولدی وزارت
 ۱۰۲۶
 فی ۱۰ محرم الحرام (18. a)

Halil Paşa, 1026 Muharreminde sadrazam olan ve IV. Murad'ın devr-i saltanatında vefât eden vüzerâdandır (Sicill, II. s. 286). Aynı yaprakta Naşûh Pâşâ'nın öldürülmesine düşürülen ve 1023 yılını gösteren شام فوایکه قوت terkibini hâvî târih ve bâzı kıt'alar var (Naşûh Paşa için b. S. IV, s. 556). 18. b de Nâmî, Rahmî, Bayâdî adlı şâirlerle « لمرود » başlıklı Huşû'nin iki gazeli, 19. a da Rıyâdî, Vaşfî, Fuğûllî'nin şiirleri, Şun'î ve Nâsır'la Kâtibî'nin farsça şiirleri var.

VI) (احسن الحديث) Ahsan'al-ḥadîṭ : Muḥammad Okcızâda : محمد اوقعی زاده

Baş : الحمد لله الذى نزل الحديث ومن اصدق من الله حديثا . . . . .
 (20. a)

Son : ستار العمودین در یوزه بهره و اجعل لی لسان صدق فی الآخیرین در
 رباعی

من معترفم که کار من جمله خطاست
 معذورم از آنکه بر بشر سهو رواست

ای منصف اگر توان در اصلاح بگوش
 در عیب نظر مکن که بی عیب خداست
 (50. a)

Aynı yazıyla olduğundan Huşû'nin el yazısıdır (No. 655 e b.).

Cilt
 136

1187

بهالدین کازرونی
 Bahâ'addîn Kâzarânî:
 Zîrvat'al-'ulyâ fî sîrat'al-Muṣṭafâ terc.

FARİSİ

Kötü bir nesta'lik. 262 yaprak. Her sahifede 27 satır.

Cilt eb'âdî : 28.5 × 17.8

Yazı eb'âdî : 22.5 × 14.5

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله رب العالمين وربهم ومليكهم
 (1. b) اله من في السموات والارض . . . . .

Son ve ketebe : تمام شد سیره مصطفی صلعم بقدر وسع و طاقت والاسیره و معجزه
 و آیات مصطفی بیش از آنست که . . . . . از عربی بعجمی آوردند سنه
 ثلاث و سبعین و سبعه بودست در مصر منقولست عنه (262. a)

Bu ketebeden sonra, Ro'ayan sîret çitîn گویند که بعد از وفات سید المرسلین

جماعت مهاجر و انصار . . . . .
 diye bir bahis başlıyor; bu bahsin kitapla ilgisi yok (262. b). Nüsha, 8. b, 11. b ayrı bir yazıyla. 12. a da 5 satır, gene bu yazıyla. Yer - yer bu yazı, pek az olmakla beraber mevcut. Anlaşılyorki birisi, kâtib, zaman zaman yardım etmiş. Mukaddimede, یکی از دوستان امیر بهالدین اتماس diye başlayıp اما بعد بدانک کند کار بهالدین کازرونی . . . . .
 sözleriyle kitabın, Amîr Bahâ'addîn'in dileğiyle terceme edildiği bildiriliyor (1. b) Halbuki 1168 No. daki nüshada, 'Alâ'addîn Pîr 'Alî'nin isteğiyle yazıldığı beyân edilmektedir (b.).

Cilt
 137

1188

بوصیری

Şarafaddîn 'Abû-'Abdallâh Muḥammad b. Sa'id b. Hammâd b.
 Muhsin b. 'Abdallâh b. Hilâl aş-şanhâcî' al-ma'rûf bi'l-Bûşîrî:

Kaşîdat'al-Burda

(قصيدة البردة)

ARAPÇA

Mukavva cilt.

Cilt eb'âdî: 20.5 × 13.5

Yazı eb'âdî: 14.5 × 8.5

Yazı nesih. Yazan ve yazılış yeri ve târihi belli değil. 7 yaprak. Her sahifede 11 satır var. Öbür ve meşhûr Kaşîdat'al-Burda'dan ayırmak için buna, Kaşîdat'al-

Burdat al-mimiyya denir. Bûşîrî, hastalanmış, bu kasîdeyi yazdıktan sonra rûyâsında Hz. Peygamber'i görmüş, Hz. Peygamber, onu hırkasıyla örtmüş, bu rûyâ üzerine iyileşmiştir. Bu yüzden bu kasîdeyi ağır hastalara, bilhassa menzûllere okurlar. 162 beyittir. 12 beyti matlâ'dır. 16. beytinde nefsinin ve nefsinin isteklerinden bahseder. 30 beyti Hz. Peygamber'i övüştür. 19 beyti, H. P. in doğumuna âittir. 10 beyti, kendisine duâ edenler, 17 beyti Kur'ân, 13 beyti mi'râc, 22 beyti cihâd hakkındadır. 14 beyti istiğfar, 9 beyti de münâcât zımındadır. Bûşîrî. 608 H. de (1211), Mısır'ın Şa'îd eyaleti muzâfâkından Bûşîr karyesinde doğmuş, 696 da (1295), İskenderiye'de vefât etmiştir. Başka kasideleri de vardır; fakat en meşhûru budur. İstanbul'da müteaddid basmaları olduğu gibi Viyana'da da, türkçe, farsça ve almanca tercemeleriyle 1824 ve 1860 da basılmıştır. Madras, Kalküte, Kazan, Mısır basımları, şerh ve tahmisleri de vardır (Kef. II, s. 1331-1336. Mu'cam, s. 604-605).

Baş : امن تذکر جیران بذی سلم
(1. b) مزجت دمعا جری من مقله بدم
Son : واغفر لناظمها ایضا وقارها
(7. b) واسمخ لسانها بالعفو والكرم

Cilt
138

1189

ابراهيم بن منصور النيسابوري

Abū-İshāk İbrāhīm b. Maṣṣūr b. Ḥalf'an - Nisābūrī:

Ḳaṣas al-anbiyā'
(قصص الانبياء)

FARSÇA

Kenarı zencirekli cetvel. Ortada küçük bir motif. Miklaplı meşin cilt. Miklab içinde Selçuk motifli kâğıt.

Cilt eb'âdî : 25 × 16.5

Yazı eb'âdî : 19.5 × 12

289 yaprak. Her sahîfede 19 satır. Yazı Selçuk neshi. "د" lar noktalı (یاد کردن) , "ك" ler, başta, sonda, hattâ ortada, küfiye benzer, boru kâfî şeklinde (كُفِيه گِی . 5. a). "ی" ler bir "ی" ile (5. b). "ج" ler çok defâ bitişik (جَدَانَك . 5. b). پ ve چ ler bir noktalı, ابراهیم , Selçuk devrine hâs olarak ortadaki elifsiz, ابریم tarzında. 65. a - 78. b, IX. asr-ı hicriye âit bir yazıyla yazılmış ve eklenmiş. 1. b. - 4. a da fihrist var. Kitap, 4. b de başlıyor. 4. b - 5 a da mukaddime, 5. a - 6 b. de hilkat, 6. b - 7. b de İblîs'e âid kıssa, 7. b - 9. a, Âdem'in yaratılışı, 9. b - 11. b, Havvâ'nın yaratılışı, ondan sonra sırasıyla peygamberlerin kıssaları anlatılmakta. Bütün bu kıssalar, Kur'an'a uygun olarak ve hadislerden istihşâd edilerek anlatılmada. 243. yaprak, Hz. Peygamber'e âit ve ciltte, yanlış olarak buraya girmiş. Fakat 242. yaprakla 244. a, birbirini ta'kib etmiyor; eksiki var. 246. b de, محمد المصطفیٰ عليه السلام başlamakta. 248. yaprak, 243. yaprağın

devâmı: رسول می گفت من امم چه خوانم و گویند که جبریل علیه السلام (243. b), بازوی محمد بگیرد و نیک بچیناید و گفت اقرأ باسم ربك (248. b). 249. yaprak yerinde değil. 279. a - 287. b, ilk dört halife ve 'Abbās b. 'Abdalmuṭṭalib'e âit; bundan sonra târihi kıssalar geliyor. 289. b den itibaren yok; az bir kısmın noksan olduğu anlaşılıyor. Kenarlarda, gene farsça kâşiyeler var. 39. a da başlayan hâşiyeye, 39. b de bütün sahîfede devam ediyor; metin, 40. a da başlıyor. Bal'am ve Cîrcîs kıssasını da ihtivâ eden hâşiyeler, 135. a yadek devam ediyor; metin, 144. b - 145. b, 161. b - 165. a da gene hâşiyeye var. 167. b ye hâşiyeye yazılmış; metin 168. a da devam etmekte. Bâzi yerlerde kenara çıkılarak tashihler ve ilâveler yapılmış; mukabele edildiği anlaşılıyor. daha başka hâşiyeler de var. « قصه آغاز ترسان » bahsinde, Yûnus adlı bir Yahûdî'nin, Hristiyanlığa ihtilâf soktuğu ve sonunda da kendisini öldürdüğü anlatılıyor (244. a - 245. b). Mawlânâ, bu kıssayı, Maṭnawî'nin ikinci hikâyesi olarak, biraz değişik ve daha tafsilâtli anlatır. Bad'az-zamân Furûzânfar, "Maâ' hiz-i ḳaṣas wa tamillât-ı Maṭnawî" de bu kıssadan bahseder ve me'hazlerini verir (Tehran - 1323, s. 6-7). Bu kitap, hem yazısı, hem kağıdı, hem imlâ tarzı bakımından VII. asr-ı hicriye, nihâyet VIII. asrın başlarına âittir ve herhâlde telifi V - VI yüzyıldadır (XI - XII), Sa'îd Nafîsî, "Tarih-i Naẓm u naṭr der İran ve der zebân-ı Fârisî tā pâyân-ı ḳarn-ı dehum-ı Hicrî", adlı kitabında "Ḳaṣas al-anbiyâ", yı V. asr-ı hicri mahsûlü göstermekte (Kitâp-Furûş-i Forûğî-1344 Hicri Şemsi; I, s. 64); II. cildinde, müellifin adını düzeltmektedir (s. 718). Ḳaṣas, Ḥabîb-i Yağmâ'î tashihleriyle, Tehran'da 1340 H. Ş. yılında vezîrî küt'ada basılmıştır (İrac-i Afşâr: Kitâbhâ-yı İran, 8; Encumen-i Kitâb, Tehran - 1341; s. 62).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الحميد المجيد المبدى المعيد رب الخلاق
اجمعين وصلى الله على محمد خاتم النبيين وعلى آله الطيبين الطاهرين
پس از ثنا خداوند تبارك وتعالى و صلوات رسول عليه السلام ياذكبنم از
قصص قران وانج بنويوسته است از پندها و حكمتها و لطايف و نكته ...
(1. b)

Son : ... كنيزكى داشت چند بيت شعر بگفت ... (289. b)

Müellif, 5. a da adını şöyle anıyor :

قصه آفرینش آسمان وزمین قال ابو اسحق ابراهيم بن منصور بن خلف
النيسابوري که حديث کرد مرا ابو احمد الحسين بن احمد القصار المفسر
النيسابوري گفت حديث کرد مرا ميمون بن مهران الهروي گفت حديث
کرد مرا المامون بن احمد السلمي گفت خبر کرد مرا صالح بن عبد الرحمن
گفت خبر کرد مرا محمد بن مروان الكوفي ان محمد بن السائر الكلابي
از ابن صالح بن عباس که گفت اندر تفسير اين ايه که خداى تعالى گفت
خلق السموات والارض وما بينهما ... (289. b)

Bu kitap, Hıdıviyya kütüphanesinde var. Katalog, kitabın başlangıcını, yukarıdaki kısmın, ... اندر تفسير sözünden itibaren alıyor. Ya başlangıç burası sayılmıştır, yahut da nüshanın başı eksiktir (Farsça kısmı; s. 506).

- Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ربنا لاتزع قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة
انك انت الوهاب محمد زاكيات اول مبدع كائنات وموجد مصنوعات
جنابك (1. b). . . . .
- Son : . . . بوجله به كنجايش پذير اولمق ايله طى اولنوب اصل مدعا ذكرى
ايله اكتفا اولدى اللهم ثبتنا على الايمان وارزقنا اتباع بحجة ذوى الايقان
وجنبنا عن متابعة خطوات الشيطان بمنك وجودك وصل وسلم على
نبيك الامين وعلى آله واصحابه اجمعين (83. a)

Cilt
141

1239

؟

Rıyâd' al- 'uḳûl li irşâd' al-fuḫûl min aṣl' al-furû' i wa' l-uṣûl

(رياض العقول لارشاد الفحول من اصل الفروع والاصول)

ARAPÇA

Sırtı ve yanları meşin, üstü ebrî kaplı mukavva cilt.

Cilt eb'adı : 31.2 × 21.5

Yazı eb'adı : 24 × 14.5

253 yaprak; her sahifede 27 satır. Yazı kötü bir nesih. Gerek sonundan, gerek yer-yer çizinti ve tashihlerden, gerek kenara çıkılan ve metni tamamlayan ibarelerden, bu nüshanın, müellif hatt-ı desti olduğu anlaşılıyorsa da, ehl-i sünnet inancına uygun olarak kelâma âid olan ve bilhassa hukemâ ve felâsife aleyhinde bulunan bu eserin müellifine dâir hiç bir kayda tesâdüf edemedik. Kâğıt ve yazı bakımından XI., hattâ XII. asr-ı hicriye (XVII - XVIII) âittir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم من فيض فضله نستفيض الحمد لله المتحمدا براء :
الحمد (؟) والعز والكبرياء المتعظم بأسرار العظمة والمجد والثناء... (1. b)

Son : وكمال قنبرته وبلاغه حكيمته ونفوذ مشيئته وارادته ومقتضى حكيمته فيها :
لاعن وجوب وغرض

Alt yanda, kenarda : تعالى من له الامر والخلق تبارك الله رب العالمين فهذا ما :
حررناه وسميناه رياض الع... لارشاد طلاب سبيل الص... وحذرنا
القضا ولسدل... ليكونوا على بصيرة في... فانه تعالى خير موفق
ومعين وصلى الله على خير خلقه واكمل رسله محمد وآله وصحبه اجمعين
والحمد لله رب العالمين (253. a)

(Noktalı yerler, satır sonlarında olup ciltte kesilmiş bulunan yerlerdir. Baştaki
Kitap adı, 3. a dadır).

Cilt
142

1240

سید شریف جرجانی

Sayyid Şarîf Cürânî :

Hâşiyatu Şarî' at-tacrîd

(حاشية شرح التجريد)

ARAPÇA

Ortası şemseli, kenarı cetvelli, mıklaplı cilt.

Cilt eb'adı : 18 × 13

Yazı eb'adı : 14 × 10

254 yaprak. Hersahifede 21 satır. İlk yaprakta çok güzel müzehhep müstatili bir safiha içinde kûfî yazıyla ve altınla « حواشى السيد لشرح التجريد » yazılı (1. b). O sahifenin karşısındaki sahife, lâcüverd cetvelle çevrili. Yazı bakımından IX. asr-ı hicrinin sonları ile X. asr-ı hicri evâline âit (XV - XVI). Hattâtî ve yazılış yerile târihi yok. Yazı nesih. Hwâca Naşîraddîn'in (672 H. 1273) Tacrid'al-kalâm'ına Şamsaddîn Maḥmûd b. 'Abdarrahmân b. Aḥmad 'al-Işfahânî'nin yazdığı şerhe Sayyid 'Alî b. Muḥ. b. 'Alî as-sayyid'al-zayn Abû'l-Ḥasan al-Ḥusaynî al-Cürânî'nin hâşiyesidir (Kef. I, s. 346 - 347. Kef. S. in vefatını 810; 1407; olarak almaktadır. Mu'cam, 740 ta; 1339; Cürân'da doğduğunu, 816 da; 1413; Şîrâz'da vefât ettiğini kaydeder. s. 978). En meşhur eseri Ta'rifât olan S. Ş. Cürânî'nin bu hâşiyesi basılmıştır (Mu'cam'a b.).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب اعننى على الاتمام اما بعد حمد واجب الوجود :
خص بالذكر من صفاته العلى... (1. b)

Son : ... الحمد لله على وصول الكلام الى هذا التام فى التوفيق الاتمام والصلوة :
على سيدنا محمد افضل الانام وعلى اصحابه واتباعه الكرام والله اعلم
بالصواب واليه المرجع والمآب (254. a)

Cilt
143

1241

مجموعه

Macmû'a

ARAPÇA

Üstü tuğralı ve kâğıt kaplı âdi cilt. Yazı rık'a. 20 yaprak. Her sahifede 27 satır var.

Cilt eb'adı : 21 × 13

Yazı eb'adı : 16 × 8.5

I) 'Aḳâ'id'e âit bir risâle.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين حمد الشاكرين والصلوة على :
رسوله محمد وآله اجمعين درخواست كرد دوستى مخلوص (مخلص) كه

در سرور وفایی بود و در سینه وی صفایی که بیان اعتقاد اهل سنت
وجاهت بیانی شافی .....
(1. b)

Son : وقتی دروست (درست) آید که امامت ابوبکر درست بود زیرا که ولی :
عهد اورا اوکرد والحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا
محمد وآله الطاهرين
(6. b)

Kimin olduğu belli değil; istinsah eden ve istinsâh yeri ve târihi yok.
II) Mawlânâ Bahâ'addîn Walad'a (Sultân'al-'ulamâ) atfedilen kelimâtı
muhtevî bir risâle (7. a - 10. a boş).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين مولانا بهالدين الولد رضى الله عنه
فرمود که اگر مارا ازين علمها ....
(10. a)

Son : ... اكر بيخ دل تست والله اعلم بالصواب تم الرسالة الآلميه (20. b)

1242

شمس الدين السمرقندى

Şamsaddîn Muḥammad b. Aşraf'al-Husaynî as-Samarḳandî:

al-Sahâ'ir'al-Ilâhiyya

(الصحائف الإلهية)

ARAPÇA

Ortası ayrı renkte meşin miklaph cilt.

Cilt eb'âdî: 16 × 11

Yazı eb'âdî: 10.5 × 8.5

131 yapraktır. Her sahifede 19 satır vardır. Yazı, Selçuk neshidir. 1. de
کتاب الصحائف الإلهية تصنيف الامام السيد الحكيم شمس الدين السمرقندى ملك خالص للفق
کتابın yazısıyla yazısqıyâ amir kâtib bñ amir emr emid المدعو بقوام الانقائى
müellifi kaydedilmiştir. Keşf «الصحائف فى الكلام» maddesinde kitabı zikretmekle
beraber müellifin vefât târihini kaydetmiyor (II, s. 1075). Mu'cam, 600 sularında
(1203 - 1204) vefât ettiğini, Brochermann'a göre vefâtının 690 (1291) olduğunu
bildiriyor (s. 1046). İst. Üniv. K. Arab. Yaz. arasında, 3786 No. da XI. asra
(XVII) âid olması muhtemel târihsiz bir yazması vardır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب اعن والطف الحمد لله الذى استحق الوجود...
(1. b)

Son ve ketebe : ... وقد اودع فى هذا الكتاب ما يعطيك هذا المقصود ويمتحك هذا
المطلوب والحمد لله رب العالمين وصلوته على محمد وآله وسلم وافق الفراغ

من تحرير هذه النسخة يوم الاثنين منتصف جمادى الأولى سنة سبع عشرة
وسبعماية وذلك على يد العبد الفقير الراجى رحمة ربه ابراهيم ابن عبد القادر
ابن ابى الفاجر البغدادى مولداً الدورى معتداً بنتم الله اعماله بالصالحات
ونفع لما سطرته يمينه بمحمد وآله وسلم

Cilt

145

1243

سعد الدين تفتازانى

Sa'daddîn Mas'ûd b. 'Umar'at-Taftâzânî:

Şarhu 'akâidan-Nasafiyya

(شرح عقائد النسفي)

ARAPÇA

Ortası hafif şemseli, miklaph kenarları düz cetvelli cilt.

Cilt eb'âdî: 17.8 × 12

Yazı eb'âdî: 10.8 × 5.5

112 yaprak. Her sahifede 13 satır var. İlk sahifede, başta, altın cetvel içinde,
kenarları mürekkeple çevrili, altınla بسم الله الرحمن الرحيم yazılı. Bütün sahifeler altın
cetvelle çevrili. Yazı gayet güzel ta'lik. Asıl kitap, 537 H. de (1142) vefât eden
Şayh Abû-Hafş Naemaddîn 'Umar b. Muḥammad'an-Nasafî'nindir. Şârih Sa'-
daddîn, 722 de (1322), Horasân'ın Taftâzân şehrinde doğmuş, 791 (1388 - 1389.
Keşf. II, s. 1145) de, yahut 793 te (1390 - 1391; Mu'cam, s. 635) vefât etmiştir.
712 de (1312) doğduğu da rivâyet edilmiştir (aynı). Şerh, 1260 ta Kalkute'de,
1286 da Lekhnû'da, 1321 ve 1331 de Mısır'da, 1897 ve 1898 de Kazan'da, 1313 ve
1323 te İst. da basılmıştır (aynı; s. 635 - 637).

Baş : الحمد لله المتوحد لجلال ذاته وكمال صفاته ... (1. b)

Son ve ketebe : فلا دلالة على افضلية الملائكة والله اعلم بالصواب واليه ... تاريخ سنة
ثمان وثمانين وثمانمائة كتبه العبد الفقير عبد الرحمن بن حسن العبادى (112. b)

Cilt

146

1244

فخرالدين الرازى

Fahreddîn Muḥammad b. 'Umar'ar-Râzî:

Asrâr'at-tanzîl wa anvâr'at-ta'wîl

(امرارالتنزيل وانوار التأويل)

ARAPÇA

Üstü kâğıt kaplanmış, meşin miklaph cilt.

Cilt eb'âdî : 21. × 11.5

Yazı eb'âdî : 16.8 × 7.5

270 yapraktır. Her sahifede 25 satır var. Yazı, Selçuk neshi. Meşhûr tefsir
sâhibi Fahreddîn'ar-Râzî 606 H. de (1209) vefât etmiştir. Bu kitabın birinci bâbı

سيد احمد بن مولانا سيف الدين بن صوفى محمد بن محمود بن عمار بن سليمان
الحصرى غفر ذنوبهم البارى . . . فى عشر شهر المبارك الاصم رجب المرجب
عت بركانه فى يوم الخميس فى وقت الضحى فى تاريخ سنة تاسع وثمانين
وثمانمائة من الهجرة النبوية المصطفوية
(192. b)

1247

محمى الدين ابن عربى

Cilt

149

Tazkirat'al ḥawās wa'aḳīdatu ahl'al-iḥtişāş
(تذكرة الخواص وعقيدة اهل الاختصاص)

ARAPÇA

Ciltli. 73 yaprak. Her sahifede 15 satır var. Yazı nesih. İbni 'Arabî, bu risaleyi,
bâzı dostlarının sorularına cevap vermek için yazmıştır. Vefâtı, Şam'da, 638 H.
dedir (1240).

Cilt eb'âdı : 17.8 × 13.3

Yazı eb'âdı : 12.5 × 9.5

Baş : Bism Allahi'r-rahmânir-rahîm ibtidî ve ibnûre ahtedî vâla ḥul vâla qüve alâ bîlâh :
العزیز الحکیم قل الحمد لله على ما الهم وان علمنا ما لم نكن نعلم .... (2. b)

Son : ... ومن اناها اليقين كشفا لم يدبر مائدة الرقاد والحمد لله وحده وصلى :
الله على سيد العوالم وقاد ركب اكارم محمد وآله وصحبه وسلم وحسينا
(73. b) الله وكفى وسلام على عباد الله الذين اصطفى

Ketebesini olmamakla beraber VIII. asr-ı hicriye. nihayet IX. asrın ilk nısfına
âit bir kitab olsa gerektir. Kâğıt, imlâ ve resm-i hat bunu göstermektedir.

1332

منلا خسرو

Munlâ Husrav:

Durar'al-ḥukkām fi şarḥi Gurar'al-aḥkām

(درر الحکام فی شرح غرر الاحکام)

ARAPÇA

Miklaph, üstü kâğıt kaplı cilt.

Cilt eb'âdı : 23 × 13.5

Yazı eb'âdı : 16.5 × 7.5

Munlâ Husrav diye meşhûr olan Muḥammad b. Farāmarz b. Hwāca 'Alî,
furu'a âit Gurar'al-aḥkām'ını yazmış, sonra bu kitabı şerhetmiştir. 883 te (1478)

bu şerhini te'lif eden şârih, 885 te (1480) vefât etmiştir (Keşf. II, s. 1199 - 1200).
Başta fihrist vardır. İlk üç yaprağa numara konmamıştır. İlk sahifenin kenarları
altın cetvelli, ondan sonraki iki sahife, tek surh vetvelli; öbür sahifelerde cetvel yok.
Kenarlarda hâşiyeler var. Bâzı yerlerde, cilt esnâsında kâğıt eklenerek hâşiyeler
yazılmış. Baplar ve fasıllar surhla. Bâzı yerlerin üstü surhla çizilmiş. Bu şerh, 1249 da,
Mısır'da Mustafa Vehbi Mat. sında, 1304 te Şeref Mat. sında, 2. cüz'ü 1310 da İst.da,
1. cüz'ü gene 1329 da İst. da basılmıştır (Mu'cam, s. 1790). Bu nüsha, ketebeden
anlaşıldığı gibi, şârihin elyazmasıdır.

Baş : Bism Allahi'r-rahmânir-rahîm الحمد لله الذى حكم احكام الشرع القويم بحكم :
كتابه . . .

Son ve ketebe : . . . ليس الغرض الاصلى من هذه الكلمات التمدح بل الامتثال بما يفهم
من قوله تعالى واما بنعمة ربك فحدث وقد وقع الفراغ من تأليفه يوم
السبت الثانى من جمادى الاولى سنة ثلث وثمانين وثمانمائة وقد كانت البداية
فى يوم السبت الثانى من ذى القعدة سنة سبع وسبعين وثمانمائة على يد اضعف
عباد الله تعالى واحوجهم الى رحمته مؤلف الكتاب محمد بن فرامرز بن
خواجه على عاملهم الله تعالى بلفظه الخفى والجللى الحمد لله على التوفيق
وصلى الله تعالى على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين سبحانه ربك رب
العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين (432. a)

Aynı yaprağın alt kenarına, müellife söylenen, aşağıdaki vefat târihi bir başkası
tarafından yazılmıştır :

ای درینا ملک دینک خسروى
کندى دنیادن یقلدى علم اوى
جاء دنیادن اگر معزول ايسه
حق تعالى ويردى جاء اخروى
اهل جنت جاهنک منشورينه
يازديار تاريخ : جاء خسروى

نه

۸۸۵

1341

مجموعه

Maemû'a

Cilt
151

Düz, kenarı âdi cetvelli muklupsız cilt.

Cilt eb'âdî : 24 × 15

Yazı eb'âdî : Muhtelif

I) Mesnevî tarzında 181 beyitlik, tahâret, abdest, gusûl, teyemmüm ve namazdan bahseden farsça risâle (1-b - 6-b). Yazı ta'lik.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم

ابتدا میکنم بنام خدا کرد و حرف آفرین ارض و سما (1. b)

Son : رحمت حق نثار خواننده یاد گیرنده و نویسنده (6. b)

تمت هذه الرسالة من شيخ الشيوخ حضرت شيخ عطارولى
yazılmış. Fakat risâlenin mukaddimesinin sonlarında, risâle müellifi ve nâzımı,

لاجرم بی نظیر افتاد است	موجز و دل پذیر افتاد است
نام او در جهان بهر طرف است	وین ترا یادگار از شرف است
وز خراسان علوم مکتبش	از بخارا است مولد و نسبش
در هر ی علمش آشکارا شد	ذات او شهر در بخارا شد
لایق روزگار اصحاب است (2. b)	صد و هفتاد بیت و ده بابست

beyitleriyle kendisinin Buhârâ'lı olup Horasan'da okuduğunu, Herat'ta şöhret bulduğunu, adının Şaraf olduğunu söylüyor; risâlesinin de on bap ve 170 beyitten meydana geldiğini bildiriyor. Bu sayı, Risâle beyytlerine uygun değilse de risâlenin, Şayh 'Attâr'a âid olmadığı muhakkaktır; netekim sonlarında da,,

نود و نه گذشت شصت سال	از وفات رسول تا امسال
نیمه از جمادی الآخر (الاول)	بود کین نظم کشت مستعمل

demektedir (6. b). Bu beyitlere göre risâle, H. Peygamber'in vefâtından 696 yıl sonra, yani hicri 709 da (1309) yayılmış oluyor ki bu târih, Feridaddîn 'Attâr'ın vefâtından hayli sonradır. Hemdem Said Çelebi (1275 H. 1858), bu kitabı okumuş, kenara tenâkuzları kaydetmiştir (6. b-7. a). İst. Üniv. K. Yaz. arasında, 661, 663 ve 667 No. larda kayıtlı mecmûalarda, bu risale, ilk risâle olarak mevcuttur. 661 No. daki nüshada, yukardaki iki beytin ilk beytinin birinci mısraı, « نیمه از جماد الاول بود » şeklinde yazılmış (9. a); öbür iki nüshada bu beyit yok. 663 No. da kayıtlı nüsha, 18.5 yaprak fazlalığı muhtevî ve bu kısım, âdâba dâir. Her üç nüsha da muahhar ve Maverâünnehir ta'likiyle yazılmış. Risâlenin nâzımı olan Şaraf, Sultan Uvays-i Calâyirî adına (Saltanatı : 757 - 776 H. 1356 - 1374) Anîs'al-Uşşâk ve Hadâ'ik'al-hakâ'ik adlı

ve mecâzlarla sanîyi-i şî'riyyeden bâhis iki seser yazan ve Şaraf İakabiyle meşhûr olan Hasan b. Râmî'midir? Uzak bir ihtimâl olmakla beraber hâtıra gelebilir.

II) İmân ve a'mâle âit farsça mensûr bir risâle.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم بدان اسعدك الله في الدارين اين كتابيست كه
در بیان صفت ایمان و معرفت ایمان واحکام واركان ایمان و در بیان
(7. b) اسلام واحکام واركان اسلام . . . .Son : . . . . و اگر پنج بار بخواند جمال جهان آرای حضرت محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم را در خواب بیند دعا اینست بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي . . . . یا ارحم الراحمین تمت الكتاب بعون الملك الوهاب
(12. a)

... ve اگر برستد . . . tarzında giden bu risâle, İst. Üniv. K. Farsça yaz. da, 661 No. da kayıtlı mecmûadaki ikinci kitabın telhis edilmişidir. İsr. Ü. K. deki kıtap, 9.b - 106. b yapraklarındadır.

III) Aynı tarzda suâl ve cevaplî bir risâle. Şer'i a'mâle âit farsça menûr.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم قال النبي عليه السلام طلب العلم فريضة . . .
(12. b)

Risâle, 12.b - 64. b yapraklarındadır. 41. b de, Hatm-i H'âca'dan, Bahâ'addîn-i Nakş-bend'den bahsedildiğine göre risâle, X. asr-ı hicride, belki de daha sonra telif edilmiştir. 64. a da, 1256 târihi varsa da bu târih, te'lif târihi değildir. Bu risâle de, İst. Üniv. K. deki aynı No. da kayıtlı mecmûada 107. b-216. a yapraklarındaki kitabın mulâhasasıdır. Aynı kitap, aynı K. de 667 No. daki mecmûanın da ikinci kitabıdır ve adı, « مهتات المسلمين » dir (663, 30. a; 667, 18. a). Ma'haz olarak zikredilen kitaplar arasında, 710 H. de (1310) vefât eden Abû'l-barakât 'Abdallâh'an-Nasafî'nin Kanîz'ad-da'ik'ı da bulunduğuna göre mecmua hakkındaki tahminimiz doğru olsa gerektir. Mecmua, bir kişi tarafından istinsâh edilmişse de yazanın adı yoktur.

Cilt
152

1342

قوام الدين الكاكي

Kıvâmaddîn Muḥammad b. Muh. b. Aḥmad'al-Kâkî:

'Uyûn'al-mazâhib al-kâmilî

(عيون المذاهب الكاملة)

ARAPÇA

Miklaph yeni cilt.

Cilt eb'âdî : 21 × 13

Yazı eb'âdî : 15.1 × 7.8

117 yaprak. Her sahifede 21 satır. Bâblar ve fasıllar surhla yazılmış. Yazı nesih. İlk yaprağın baş tarafı müzehhep. Sahife kenarları bakırla karışık altın cetvelli.

III) ابن الحاجب *Abū-ʿAmr ʿUṣmān b. ʿUmar b. Abī-Bakr b. Yūnus* (Ibn al-ḥācib) : Kāfiya (كانيه)

Baş : . . . . . بسم الله الرحمن الرحيم الكلمة لفظ وضع لمعنى (167. b - 208. b)
Basıldığı yerler için Mu'cam'a b. (s. 72)

IV) نجم الدين عمر النسفي *Naemaddīn Abū - Ḥafṣ ʿUmar b. Muḥammad b. Ismāʿil b. Muḥ. b. ʿAlī b. Luḡmānʿan - Nasafī al - Samarkandī* : ʿAḳāʿidu Nasafiyya (عقائد نسفيه). 461 de doğmuş (1068 - 1069), 537 de vefat etmiştir (1142). Mu'cam'a b. (s. 1854)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم قال اهل الحق حقايق الاشياء ثابتة والعلم متحقق (209. a)

Son : ورسلا الملائكة افضل من عامة البشر وعامة البشر افضل من عامة الملائكة (217. b) سنة ١٢٤٦

Bu mecmûada, temyiz mahkemesi reis-i sâbıkı Muḥammad Şukrî b. sayyid Aḥmad ʿAṭâallâh'ın vakfı olduğuna dâir kendi mühürüyle kayıt vardır.

Cilt
155

1348

محمود ابن صدر الشريعة المحبوبي

Maḥmūd b. Şadraş-şarīʿtal aṣal ʿUbaydallāhʿal-Maḥbūbī :

Wikāyatʿar-rivāya fī masailʿal-Hidāya

(وقاية الرواية في مسائل الهداية)

ARAPÇA

Miklaphı, üstü kâğıt kaplanmış cilt.

Cilt eb'adı : 25.5 × 16.5

Yazı eb'adı : 18 × 11

110 yaprak, her sahifede 15 satır. Kenarları hâşiyeli. Hâşiyeler, çeşitli yazılarla. Metin nesih. Ser-tariyk Derviş Muhammed Ali'nin vakfı olduğu son yaprakta kayıtlı (Mu'cam'a b. s. 1199).

Baş : (1. b) . . . . . بسم الله الرحمن الرحيم حمد من جعل العلم اجل المواهب

Son ve ketebe : . . . . . وفى غنم مذبوحة فيها ميتة هى اقل نحرى واكل فى الاختيار تمت الوقاية . . . . . من يد العبد الضعيف المذنب المحتاج الى رحمة الله تعالى انه هو الغفور الرحيم فى شهر المبارك فى اخر جمادى الاولى وقت الضحى فى يوم الخميس سنة احدى وتسعون وسبعائة (110. a)

1349

Cilt
156

؟

Ciltli. 323 yaprak. Her sahifede 21 satır. Yazı, tamâmiyle Selçuk nesih. Hierî V - VI. asr-ı hicriye (XI - XII) âid olduğu tahmîn edilebilir. Başı ve sonu olmayan bu kitap, mesâil-i fıkhiyyede, dört mezhebin ihtilâflarını ve mütehid fil mezheb olan imanların ihtilâflarını muhtevîdir.

Cilt eb'adı : 22 × 15.5

Yazı eb'adı : 18 × 11.5

Baş : وآله وسلم كان اذا رفع رأسه من الركوع يقول سمع الله لمن حمده ربنا لك الحمد (1. b)

Son : فى صلاة الحاجة نها ان الله . . . ان كانت بعد العا . . . الله تعالى الخلق (323. b) فى دهر . . . وان كان قبله . . .

(Noktalı yerler okunamıyor.)

1351

Cilt
157

؟

Kitāb'al-ʿAṭāiyya fī'l-fıkh
(كتاب العطائية فى الفقه)

FARSÇA

Kenarı ve sırtı meşin mukavva ciltli. Arka kapağı yok. 73 yaprak. Yazı nesih. 1. a da, yazılmış. هذا كتاب المسمى بالعطائية فى علم الفقه على طريق مذهب الامامية. Abdest, namaz, oruç, zekât, hac ve cihâda âit mezheb-i İmâmiyyeye göre fıkıh kitabı. Yazı, kâğıt ve resm-i imlâ bakımından VI - VII. asr-ı hicriye (XII - XIII) âit. Müellif, «شيخنا ومقتدانا وسندنا زبدة العلماء والمجتهدين . . . . .» den naklen عاليحضرت من خصه الله بالنفس الكريمة والآثار الجميلة . . . دستور اعظم الوزراء فى العالم مقرب الملوك والسلاطين رشيد الاسلام ومرشد المسلمين مغيث الفقراء والمساكين . . . . . adına, beş bâb üzerine yazılmıştır. Yazan, yazıldığı yer ve târih kayıtlı değildir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه تقضى الحمد لله الذي لوجب علينا الصلوة فى جميع الاحوال (1. b)

Son : . . . . . يا ازجاده شرع بيرون تنهند واز حق تجاوز نکنند هذا آخر ما كتبناه فى هذه الرسالة من مسائل اقسام عبادات الشرع والحمد لله أولا وآخرا وظاهرا وباطنا وصلى الله على نبينا محمد وآله اجمعين وسلم تسليمًا كثيرًا (73. b)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . الحمد لله جاعل العلماء انجماً للاهتداء زاهرة

Son ve ketebe : والله هو المشكور على افاضة نعمه والمستول خاتمة السعادة بفضلته وكرمه
تمت الكتاب بعون الله وحسن توفيقه على يد العبد الضعيف الخاطى المحتاج
الى رحمة ربه الراجي بخي بن موسى بن كوحى بن اسرافيل باشا بن سليمان
الصوفى من البلغراس غفر الله له . . . من شهرست حمادى الاول فى يوم
السبت وقت الضحى سنة اربع عشر وثمانماية

1355

عبد اللطيف بن عبدالعزيز ابن ملك

'Abdallaṭīf b. 'Abdal'aziz b. Malak :

Şarhu Maema'al-bahrayn

(شرح مجمع البحرين)

Ortası şemseli, kenarları düz cetvelli, mıklaph cilt.

Cilt eb'adı : 27.5 × 18

Yazı eb'adı : 22.5 × 14

254 yaprak. Her sahifede 32 satır. Yazı nesta'lyk. Kitabın adı, "al-Maşra' fi şarh'al-Macma", (المشرع فى شرح المجمع), olarak geçer (Kef. II, s. 1601). İbni Malak için 659 No. ya b.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . و به نستعين يامن لا يحوط كماله كماله . . .

Son ve ketebe : . . . والوصية تمليك فاذا ذكر النفقة عليه كان واقفاً عما مصالحه واجازها :
محمد حملاً لكلامه الى العرف الى مصالحه تصحيحاً له هذا آخر الكلام
الحمد لله على التمام ولرسوله افضل السلام وقد وقع الفراغ فى وقت
الضحى فى شهر الصفر سنة ستة وخمسين وثمانماية

1356

ابوالبركات عبد الله النسفى

Abū'l-barakāt 'Abdallāh b. Aḥmad al-ma'rūf bi

Hāfiẓaddīn'an-Nasafī :

Kanzad - dakā'ik

(كنز الدقائق)

ARAPÇA

Mukavva cilt, kenarları ve sırtı meşin, mıklapsız.

Cilt eb'adı : 29 × 20

Yazı eb'adı : 17 × 10.5

171 yaprak; her sahifede 9 satır. Yazı gayet kötü bir nesih. Abū'l-barakāt,

Sind ülkesinde Nasaf'ta doğmuş, 710 da (1310) vefat etmiştir (Kef. II, s. 1515. Mu'cam, s. 1850 - 1854. Basmaları için aynı s. ye b.).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى اعز العلم فى الاعصار واعلى حربه :
فى الامصار . . .

Son ve ketebe : ولحافظ القرآن ان تحتم فى اربعين يوماً تم الكتاب (الكتابة) اللطيفة
الشريفة المبارك على يد . . . شجاع بن امور غفر الله لهما . . .
فى يوم الجمعة فى وقت الضحى بولاية بماجوق فى مدرسة عيد خوجه
تمت تاريخ سنة ٥٠ و

(Birisi, bu târihin yanına 650 rakamını yazmışsa da yazı, kâğıt ve resm-i hat bakımından kesin olarak doğru değildir. Belki "ر" in ebceddeki karşılığı olan 6 ile 5 i cem'etmek gerektir ki bu takdirde 1100 olur.)

1357

يوسف بن جنيد المعروف بانخى چلبى

Yūsuf b. Cunayd' al-ma'rūf bi-Aḥlī Çalabî :

Zahīrat 'al- 'uḫbā

(ذخيرة العقبى)

ARAPÇA

Düz, mıklaplı meşin cilt.

Cilt eb'adı : 35 × 17

Yazı eb'adı : 17.5 × 11

Baş tarafı noksan; yazı nesta'lyk. 283 yaprak. Her sahifede 23 satır. Kitap, Şadras-şarî'a Mahmūd b. 'Ubaydallāh'al-Mahbūbî'nin Wikāya'sini tahşiyedir (Kef. II, s. 2021 - 2022). Munlā Husrev'den okuyan ve İst. da bir mescidi bulunan Yūsuf b. Cunayd, 905 H. de (1499 - 1500. Kef.), yahut 902 de (1496 - 1497. O. M; eserleri için de bu k. a b. II, s. 53) vefat etmiştir.

Baş : الحقيقة كطهارة البدن والثوب والمكان . . .

Son ve ketebe : بل يكن حكمه حكم الاحرس فلا يعتبر اشاره . . . تمت هذه الرسالة :
الشريفة المسمى بذخيرة العقبى للصدر الشريعة العظمى على يد اضعف عباد
الله عيسى بن على . . . تاريخ سنة ثمان وثلثين وتسعمائة يوم الخميس
فى اوائل محرم الحرام

Cilt

163

1358

دولت اوغلی یوسف

Dawlat oğlu Yūsuf:

Wikāya tercemesi

(وقایه ترجمه سی)

T Ü R K Ç E

Yeni, düz, üstü bez kaplı mıklapsız cilt.

Cilt eb'adı : 28.5 × 19.5

Yazı eb'adı : 14 × 14

Şadraş - şarî'a'nın Wikāya'sının türkçeye manzûm tercemesidir. Nesihle yazılmış olan bu nüshanın yazarı, arüz bilmediğinden birçok yanlışlar yapmakla beraber nüshanın oldukça eski olması ve metnin hareketli bulunması, devrinin talaffuz tarzını vermektedir. Başta mürekkeple, sonda (238. a) kurşun kalemle Veled Çelebi'nin (Izbudak. 1953) vakfı olduğu belirtilmiştir. Davlat oğlu Yūsuf'un hâl tercemesi hakkında bilgimiz yoktur. Kendisi, « فصل فی بیان سبب نظم الکتاب » da, türkçeyi müdâfaa etmekte, İmâm-ı A'zam'ın, Kur'an'ı ma'nâ olarak kabul ettiğini, farsça Kur'an okumayı câiz gördüğünü, farsça tercemeyle namaz kılınabileceğini söylemekte, sonra,

خان مراد ابن محمد خان ایچون   جمله اقلیماره اول سلطان ایچون
اول مطهر آل عثمان اوغلدُر   کم اوسلطان بن سلطان اوغلدُر

beytleriyle II. Sultan Murâd'ı (824 - 855 H. 1421 - 1451) övmekte,

دولت اوغلی یوسف اول عصیان جُوق   بُنُجَه درلو عذرله نقصان جُوق
بالکسری اولمش انوک مولودی   هم سکر یوز دخی یکیرمی بدی
هجرت تاریخ اکا اَرَمِشِکَن   هم یکیرم سکره اَرَمِشِکَن
بون نظم اندُم او یلرده همان   کم حقیقت مقصود اولدر بیگمان

beyitleriyle de tercemeye 827 de (1423 - 1424) başlayıp 828 de (1424 - 1425) bitirdiğini bildirmektedir (2. b). O. M. sâhibi Bursalı Tâhir (ölm. 1926), bu kitabın, eline geçen bir nüshasını, Balıkesir Kütüphanesine hediye ettiğini söyler (I, s. 304). Bu nüsha, mezkûr kütüphanede, 8252 No. da kayıtlıdır. Bu nüsha, 237 yapraktır, her sahifede 15 satır vardır. Her iki nüshanın karşılaştırılması gerekir. Türkçe bakımından incelenmesi gereken bir kitaptır.

Baş

اول اسم الله له بشلادُق* او ش   ایشِ رِسمِ الله له قِلْدُق* نه خوش
(1. b)

Son ve ketebe.

انشاء الله کم جلب رحمت قیلا   هم دُرُوبِن* یَرْزِی یَرْلِغِیَا
اوقیائی دِکَلِیائی اول اله   برلغیه سُبُجَلَارِنی پادشاه
تحریراً فی اوایل رجب المرجب سنه اثنی و سبعین وتسعمائه فی قلعه بلغراد
(237. a)

Cilt

164

1359

رکن الدین مسعود السغدی السمرقندی

Ruknaddin Mas'ud-as-Suğdî al-Samarkandî:

Şalât'al-Mas'udî

(صلاة المسعودی)

A R A P Ç A

Mıklabı kopmuş, ortası şemseli, kenarı zencirekli cetvelli, yıpranmış Selçuk cildi.

Cilt eb'adı : 27.5 × 20.5

Yazı eb'adı : 20.5 × 15

342 yaprak. Her sahifede 19 satır. Âyet, hadis, bâb ve fasıllar surhla. Yazı, Selçuk neshi. İlk iki yaprakta fihrist var. İkinci yaprakta, kitabın adı, « ما کتاب » tarzında yazılmış. Üsküdar kadısı Konyalı Muhammad oğlu Mustafa tarafından vakfedildiği başta, sonda ve birçok yerlerde kayıtlı; vakıf târihi yok. Keşf sâhibi, bu kitabın adını duymuş, « صلاة المسعودی » diye yazmış, fakat kitap ve müellifi hakkında hiçbir bilgi vermemiştir (II, s. 1081). Hadiyyat'al-'ârifin'-de al-Kâşânî al-Suğdî al-Samarkandî al-fakih'al-Hanaffî diye adı yazılmakta, Mas'udî diye tanındığı bildirilmekte, « Muhtaşar'al-Mas'udî » adlı furûa âit bir eseri de zikredilmektedir (II, s. 428).

بسم الله الرحمن الرحيم رب تم بالخیر الحمد لله الذي اعز العلم والعلماء واذل الجهل والجهلاء وبين في حكم تنزيهه . . .
(1. b)

بدوقعه سهویارد نمازش تمام شود والله اعلم بالصواب والحمد لله
وتم کتاب الصلوة وتمت کتابه بعون الله تعالى وحسن توفيقه حامداً لله تعالى
ومصلیاً علی رسولہ فی يوم الخميس خمس وعشرين من المحرم سنه
سبع واربعین وسبعمائہ علی یدی العبد المذنب . . . محمد بن حسین
بن حسن بن عمر القلب بمحمد الکاغدی البخاری

(342. b.)

Cilt
165

1360

9

Tarcama-i Kitab-ı Taḥāwī

(ترجمه کتاب طحاوی)

FARSÇA

Ortası şemseli, kenarları âdi cetvelli, mıklaplı Osmanlı cildi.

Cilt eb'âdî : 25 × 17.5

Yazı eb'âdî : 20 × 12. 8

Yazı, devrine mahsus nesih; bablar celi kûfi. 271 yaprak. Her sahîfede 17 satır. Kitabın adı, من فقه فارسی ترجمه طحاوی tarzında yazılmış. Taḥawī, yahut Taḥṭāwī, Mısır muzâfâtından Şa'îd'de doğuyor; Kahire'de yerleşip 321 de vefât ediyor (933). *Keşf*, ve Mu'cam, böyle bir kitaptan bahsetmiyor (I, s. 20; 1232 - 1233). İbni Ḥallikân, Abū-Ca'far Aḥmad b. Muḥ. b. Salāmat'at-Taḥāwī'nin hâl tercemesinden ve kitaplarından bahsetmekle beraber bu kitabın mevzû'una uyar bir eserini anmıyor (*Tarcama-i Wafayât'al-a'yân*, Mat. Âmire, 1280, s. 32 - 33). Başta, dibâce kısmı bulunmadığından kitabın ve mütercimnin adı tesbît edilememiştir. Baş tarafta üç yaprak, sonradan tertib edilen fihristi muhtevîdir. Bu fihriste göre birinci bâb, bâbaṭ-ṭahâra'dır ve böyle de olması gerekir. Esâsen l. b. ... والله اسأل التوفيق. diye bitip tahâret bâbı başlamaktadır.

Baş : والله اسأل التوفيق والتسديد ... باب الطهارة فصل فريضه آبدست :
(1. a) چهار چیز . . . . .

Son ve ketebe : مهر مثل درست باشد افزونی باطل ان بهر انك ما ... او دراهمی :
بدأ (؟) ... تمت الكتاب بحمد الله ومنه في آخر شهر الله ربیع الآخره
يوم الثلاثاء من شهر سنة ثلثة وسبعين وخمس مائه الكاتب والصاحب
في شرح كتاب الطحاوی ابوبكر بن عمر بن ابی بكر الاعلمی مكتوب في
هذه الكتاب المبارك في الاذربيجان من ناحية المشكهر في الصحبت الشيخ
العفيف محمد بن عبد الرحيم . . . . . (271. a)

(Kâtibin yanlışlarını işarete lüzum görmüyoruz.)

Cilt
166

1361

ابو حفص عمر ابن محمد بن احمد النسفی

Abū-Ḥafṣ 'Umar b. Muḥammad b. Aḥmad'an-Nasafī:

Manzūmat'an-Nasafī fi'l-ḥilāf

(منظومة النسفی فی الخلاف)

ARAPÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli mıklaplı cilt. 140 yaprak. Her sahîfede 11 satır. Kenarlarda hâşiyeler var. Kitabın adı Ḥilāf'al-ai'mma olarak da alınıyor (*Keşf*, II, s. 1867). Yazı, nesta'hyk.

Cilt eb'âdî : 27.5 × 18.5

Yazı eb'âdî : 15.5 × 10.5

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
والحمد لله ولى الحمد (1. b) بسم الاله رب كل عبد
Son : وعلى النبي محمد صلواته
واعوذ بالله من الزيادات والنقصان ومن البدعة والطغيان وعلى الرسول
(14. a) افضل الصلوة والسلام
(68 No. ya b.)

1363

Cilt
167

كمال پاشا زاده شمس الدين احمد بن سليمان
(مفتی الثقلین، ابن کمال)

Kamāl Pāṣā-zāda Şamsaddīn Aḥmad b. Sulaymān
(Muftī' ı-taḥalayn, İbni Kamāl):

İşlāḥ'al-idāḥ

(اصلاح الايضاح)

ARAPÇA

Mıklaplı, ortası şemseli cilt.

Cilt eb'âdî : 21 × 4

Yazı eb'âdî : 14.3 × 8.2

281 yaprak. Her sahîfede 19 satır. Yazı ta'hyk. Şadraş-şarī'a'nın Wikāya şerhindeki bâza hataları izâh yollu yazılmıştır. 928 de (1521 - 1522) başlamış, o yılın

Şavvalinde (1522) bitirmiştir (Kegf. I, s. 109). Yazan ve yazılış târihi yok; fakat X. asr-ı hiciye âit (XVI). Sonu noksan bir nüshası, İst. Üniv. K. arapça yaz. da 5339 No. daki mecmuada ilk kitaptır.

Baş : ... بسم الله الرحمن الرحيم احده في البداية والتهاية على الهداية والوقايه
Son : يحل اكل الميتة في الاضطراب والله اعلم بالصواب تمت

Cilt

168

1365

على ابن ابوبكر المرغيناني

Abū'l-Hasan 'Alī b. Abū-Bakr al-Margīnānī :

Bidāyat'al-mubtadī

(بداية المبتدى)

ARAPÇA

Ortası şemseli, miklabı kopmuş, kenarları düz cetvelli cilt.

Cilt eb'adı : 28.5 × 19.5

Yazı eb'adı : 19 × 11.5

359 yapraklıdır. Her sahifede 17 satır. Yazı nesih. Fargana ilinden Margīnān'lı olan müellif, Hanafî fıkhu'na âid olan bu kitabıyla şöhret bulmuştur. Kitabını, al-Hidāya şarh'al-Bidāya adıyla şerh de etmiştir. 593 te (1196 - 1197) vefat etmiştir (Kegf. I, s. 227 - 229. Mu'cam, s. 1739 - 1740).

Baş : ... بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذي اعلى معالم العلم واعلامه.

Son : (Sonu yok) ونحقيقاً للسر والكتاب كالخطاب وكذا الارسل حتى اعتبر مجلس

Cilt

169

1366

المرغيناني

al-Mārgīnānī :

al-Hidāya Şarh al-Bidāya

(الهداية شرح البداية)

III. Cilt

ARAPÇA

Ortası şemseli, köşe-bentli, miklabı kopuk cilt.

Cilt eb'adı : 28 × 15

Yazı eb'adı : 18.4 × 9.4

473 yaprak. Her sahifede 9 satır. Sülüse benzer bir nesih. Mâverâünnahir yazısı. Bablar, fasıllar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla; bazı yerlerin üstü çizilmiş.

Kenarlarda hâşiyeler var. Son s. de (473. a), metnin sonunda, cümlesinin altında علاني imzası var. Yazıya ve bu imzaya nazaran hâşiyeler, 'Alāī b. Muhibbī-i Şīrāzī'nindir (89 No. ya b.). Başta, dört yaprakta fihrist var, sahife kenarları lâlûverd ve surhla cetvelli. Baş tarafı yok; nüsha, kitab-ı yûc dan başlıyor.

Baş : ... بسم الله الرحمن الرحيم كتاب البيوع قال البيوع يعقد بالايجاب والقبول....
(1. b)

Son : ... موضع التعدد كالسلم الان الاستبدال ممتنع فاعطى العين حكم الدين :
(373. a)

Ketebe (aynı sahifede surhla) : الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات وبرحمته تنزل البركات تحت كتابة الجلد الثالث من الهداية وحواشيها بعون الله تعالى وحسن التوفيق فيها على يد اضعف عباد الله الجليل الكريم المعيد اسماعيل بن ابراهيم بن فريد .... عصر يوم السبت التاسع عشر من شهر ذي القعدة من شهور سنة ثمان وثمانين وثمانمائة نحمده ونصلی

Cilt

170

1368

عصام الدين ابراهيم بن محمد الاسفراييني

'İşāmaddīn İbrāhīm b. Muḥ. b. 'Arabşāh al-İsfarā'ini :

Şarh 'al-Wikāya

(شرح الوقايه)

ARAPÇA

Bez kaplı, miklabı cilt.

Cilt eb'adı : 28.3 × 16

Yazı eb'adı : 18.2 × 9.2

Sahife kenarları tek surh cetvelli. 395 yaprak. Her sahifede 27 satır. Metinlerin üstü surh çizgi ile gösterilmiş. Fasıl ve bâblar surhla yazılmış. Yazı nesih. Târih olmamakla beraber X - XI. asr-ı hiciye (XVI - XVII) âidiyeti, yazı ve kâğıttan belli. İsfarā'ini, bu şerhi, Şeybanî Abū'l gâzî 'Ubaydallāh Hân (940 - 946. 1533 - 1539) adına yazmıştır (1. a, satır. 6 - 7). Keşf. bu kitabı, 'Ubaydallāh Hân adına, 944 te tahşiye ettiğini kaydediyorsa da İsfarā'ini, 943 te (1536) Samarkand'da vefat etmiştir (Ritter, s. 35 - 36) ve bu kitap, üstünde de yazılı olduğu gibi şerhtir. Gene Ritter'in makalesinden, Kāfiya'yı da, 'Ubaydallāh Hân'ın oğlu 'Abdal'aziz adına şerh ettiğini öğreniyoruz (aynı s. ler). 1344, 1347 ve 1348 No. ya da b. Eserlerinin tam fihristi, İst. Üniv.'e mülhak İbnül-Emin Mahmud Kemâl K. de 3162 No. lu yazma mecmûanın 22. sahifesindedir.

Şavvâlinde (1522) bitirmiştir (Kegf. I, s. 109). Yazan ve yazılış târihi yok; fakat X. asr-ı hicriye âit (XVI). Sonu noksan bir nüshası, İst. Üniv. K. arapça yaz. da 5339 No. daki mecmuada ilk kitaptır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد في البداية والنهاية على الهداية والوقاية . . .
Son : يحل اكل الميتة في الاضطراب والله اعلم بالصواب تمت

Cilt

168

1365

على ابن ابوبكر المرغيناني

Abū'l-Ḥasan 'Alī b. Abū-Bakr al-Margīnānī :

Bidāyat'al-mubtadī

(بداية المبتدى)

ARAPÇA

Ortası şemseli, miklabı kopmuş, kenarları düz cetvelli cilt.

Cilt eb'adı : 28.5 × 19.5

Yazı eb'adı : 19 × 11.5

359 yapraktır. Her sahifede 17 satır. Yazı nesih. Fargana ilinden Margīnān'lı olan müellif, Hanafi fıkhına âid olan bu kitabıyla şöhret bulmuştur. Kitabını, al-Hidāya şarh'al-Bidāya adıyla şerh de etmiştir. 593 te (1196 - 1197) vefat etmiştir (Kegf. I, s. 227 - 229. Mu'cam, s. 1739 - 1740).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذي اعلى معالم العلم واعلامه . . .

Son : (Sonu yok) وتحققاً لليسر والكتاب كالخطاب وكذا الارسل حتى اعتبر مجلس

Cilt

169

1366

المرغيناني

al-Mārgīnānī :

al-Hidāya Şarḥ al-Bidāya

(الهداية شرح البداية)

III. Cilt

ARAPÇA

Ortası şemseli, köşe-bentli, miklabı kopuk cilt.

Cilt eb'adı : 28 × 15

Yazı eb'adı : 18.4 × 9.4

473 yaprak. Her sahifede 9 satır. Sülüse benzer bir nesih. Māverāünnehir yazısı. Bablar, fasıllar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla; bâzı yerlerin üstü çizilmiş.

Kenarlarda hâşiyeler var. Son s. de (473. a), metnin sonunda, المين حكم الدين cümlesinin altında علاني imzâsı var. Yazıya ve bu imzâya nazaran hâşiyeler, 'Alā b. Muḥibbī-i Şīrāzī'nindir (89 No. ya b.). Başta, dört yaprakta fihrist var, sahife kenarları lācüverd ve surhla cetvelli. Baş tarafı yok; nüsha, كتاب البيوع dan başlıyor.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم كتاب البيوع قال البيوع يعقد بالايجاب والقبول . . .
(1. b)

Son : . . . موضع التعداد كالمسلم الان الاستبدال ممنوع فاعطى العين حكم الدين :
(373. a)

Ketebe (aynı sahifede surhla) : الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات وبرحمته تنزل البركات تحت كتابة الجلد الثالث من الهداية وحواشيا بعون الله تعالى وحسن التوفيق فيها على يد اضعف عباد الله الخليل الكريم المعيد اسماعيل بن ابراهيم بن فريد . . . عصر يوم السبت التاسع عشر من شهر ذي القعدة من شهر سنة ثمان وثمانين وثمانمائة نحمد ونصلی

Cilt

170

1368

عصام الدين ابراهيم بن محمد الاسفراييني

'Işāmaddīn İbrāhīm b. Muḥ. b. 'Arabşāh al-İsfarā'īnī :

Şarḥ 'al-Wikāya

(شرح الوقاية)

ARAPÇA

Bez kaplı, miklabı cilt.

Cilt eb'adı : 28.3 × 16

Yazı eb'adı : 18.2 × 9.2

Sahife kenarları tek surh cetvelli. 395 yaprak. Her sahifede 27 satır. Metinlerin üstü surh çizgi ile gösterilmiş. Fasl ve bâblar surhla yazılmış. Yazı nesih. Târih olmamakla beraber X - XI. asr-ı hicriye (XVI - XVII) âidiyeti, yazı ve kâğıttan belli. İsfarā'īnī, bu şerhi, Şeybanī Abū'l gāzī 'Ubaydallāh Ḥān (940 - 946. 1533 - 1539) adına yazmıştır (1. a, satır. 6 - 7). Kegf. bu kitabı, 'Ubaydallāh Ḥān adına, 944 te tahşiyeye ettiğini kaydediyorsa da İsfarā'īnī, 943 te (1536) Samarkand'da vefat etmiştir (Ritter, s. 35 - 36) ve bu kitap, üstünde de yazılı olduğu gibi şerhtir. Gene Ritter'in makalesinden, Kāfiya'yı da, 'Ubaydallāh Ḥān'ın oğlu 'Abdal'aziz adına şerh ettiğini öğreniyoruz (aynı s. ler). 1344, 1347 ve 1348 No. ya da b. Eserlerinin tam fihristi, İst. Üniv.'e mülhak İbnül-Emin Mahmud Kemāl K. de 3162 No. lu yazma mecmuânın 22. sahifesindedir.

- Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذي فضّلنا بتعليمه مبسوط :
(İlk numarasız yap.)
الجامع الكبير من الأحكام . . .
- Son : ولا شكّ أنّه رحمه الله ختم على أحسن أوجه الانتهاء فأنّه ذكر مسائل :
الاخرس والمعتقل والغنم المذبوحة في آخر الكتاب ثم بيّنه على ما اختاره
(395. a) ممّا هو المعول عليه في هذا الباب

Cilt

171

1369

الزبلي

Zayla'i Faḥraddīn Abū Muḥammad 'Uṣmān b.
'Alī al-Zayla'i :

Tibyān'al-ḥakā'ik fī sharḥi Kanz'ad-dakā'ik

(تبیان الحقائق فی شرح کنز الدقائق)

ARAPÇA

Köşe-bentli, zencirek cetvelli, ortası şemseli, mıklabı kopmak üzere.

Cilt eb'adı : 27 × 17.4

Yazı eb'adı : 20 × 12.5

875 sahife (432 yaprak) ; her sahifede 31 satır. Bâb ve fasıllarla husûsî adların çoğu ve dikkati çekmesi gereken sözler surhla. Yazı nesih. Abū - Muḥammad Faḥraddīn b. 'Uṣmān b. 'Alī al-Zayla'i, 750 de (1349) Kahire'ye gelmiş, Mısır diyârında Hanafî fıkḥını yaymıştır. Bu kitap, 710 da vefât eden (1310) Abū'l-barakât an-Nasafî'nin Hanafîyya furûuna âit Kanz'ad-dakā'ik adlı kitabının şerhidir (Kesf. II, s. 1515 - 1517. Mu'cam'a da b. s. 988. Bu kitap, eserin adını, al-Tabyîn'al-ḥakā'ik diye almaktadır). Nüsha, Kitâb al-vaḥf sonuna kadardır ve 1. cilttir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ربّ يسر واختم بخير الحمد لله الذي شرح صدور :
(2s. 1) العارفين بنورهد اياته وزيّتها بالايمن . . .

Son : وليس لهم ان يدخلوا فيه الدواب والله اعلم بالصواب . . .
الشرط الاول بحمد الله تعالى . . . من شرح الدقائق المسمى بتبيان الحقائق
تصنيف . . . ابى عمر وفخر الدين عثمان الحنفى الشهير بالزبلى . . .
في يوم الثلاثاء المبارك تاسع عشر ذى الحجة الحرام سنة تسع وخمسين وتسعمائة

Ketebe : علقه لنفسه ولمن شاء الله تعالى من بعده العبد . . . على بن شرف الدين :
(s. 875) بن موسى بن صلاح الحنفى الاطفيحي . . .

Cilt

172

1370

Aynı kitap

Cilt, birinci cildin aynı. Cilt ve yazı eb'adı da aynı. 870 sahife (435 yaprak).
Kitâb'al-bay'adan başlıyor; bâb'al-farâid'in sonuna kadar.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين كتاب البيع وهو من الاضداد يقال :
باع كذا . . .

Son : . . . من سنة وبقى سهم الوصية والله اعلم بالصواب تم الكتاب بحمد الله الذي :
جل من صفات مبتدعائه . . . ووافق الفراغ من ذلك يعلم الثلاثة المبارك
سابع عشر من شهر محرم الحرام افتتاح عام ست احد وستين وتسعمائة علقه
لنفسه ولمن شاء الله تعالى من بعده العبد الحقير . . . على بن شرف بن
موسى بن صلاح الصلاحى الاطفيحي الحنفى . . .

Cilt

173

1376

الولوالجى

Zahiraddīn Abū'l-makārim Ishāk b. Abū-Bakr'al-Hanafī :

Fatāwā'l-Walwāli

(فتاوى الولوالجى)

II. cilt

ARAPÇA

Kenarı düz cetvelli, ortası şemseli mıklabı kopuk cilt.

Cilt eb'adı : 28.2 × 18

Yazı eb'adı : 20 × 11

491 yaprak; her sahifede 31 satır. Yazı nesih. Bablar, fasıllar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla. Kitâb'al-buyû'dan sona kadar. Walwâli, Badahşân'a tâbi' bir keryedir (Mu'cam al-buldân, 1. basım-1323. 1906, cilt. VIII, s. 433). Zahiraddīn Ishāk, 710 da (1310) vefât etmiştir (Kesf. II, s. 1230).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم هذا الكتاب اشتمل على عشر فصول الفصل الاول :
فيما ينقد به البيع وفيما لا ينقد . . . (1. b)

Son : وان سكت يقع على المسبع له حتى لولم ينصرف هو يثت المشيع له والله :
تبارك وتعالى اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب . . . ووقع الفراغ من
فضل الله فضل الله . . . في اليوم الثاني عشر من ذى الحجة الحرام سنة
ست وتسعين وتسعمائة . . . على يد افقر واحقر عبده الله محمد الطينخي
العمرى . . . (491. a)

Cilt
174

1372

محمد أمين

Muhammad Amin :

Fatâwâ-yı Ankarawî

(فتاوى آنقروى)

ARAPÇA

Sırtı ve kenarları meşin mukavva cilt.

Cilt eb'âdî : 29 × 18.5

Yazı eb'âdî : 21.5 × 9.5

194 yaprak, her sahifede 27 satır. Yazı ta'hiyle başlıyor, 60. a da neshe dönüyor, 70. b nin sonuna kadar nesih. 71. a-90. a gene ta'hiyle. 91.a-100. b nesih, 101. a dan 1. cildin sonuna kadar (126. a) ta'hiyle. 2. cilt, 131. b de başlıyor; sonu noksan. Muḥammad Amin, Osmanlı şeyhulislâmlarındandır. O. M. vefâtını 1098 (1686 - 1687) olarak kaydetmektedir (II, s. 61). İlmiye Sâl-nâmesi, 1099 da (1687 - 1688) vefât ettiğini yazar ve vefâtına, «مفتى» mısraının tâ-rih düşürüldüğünü bildirir (Mat. Âmiri - 1334, s. 487). «مفتى» kelimesindeki hemze hisaplanırsa -ki- kaide bunu âmirdir - vefâtı, 1099 olur. 1st. da 1281 de basılmıştır.

1. cildin başı : المراد : السماء وبتوضاً بما السماء والمراد :
(Ilk no. suz yap.) بماء ما المطر . . . . .

Son : اما اذا بيع الوقف وحكم بصحته فاض كان حكماً ببطلان الواقف من :
(126. b) وقف البزازيه تم المجلد الاول بعون الله وتأييده وصلى الله . . .

2. c. Baş : بسم . . . كتاب البيوع الاول فيما يجوز بيعه وما لا يجوز وما يدخل في :
(131. b) في البيع من غير ذكر . . .

Son : الاصيل حالاً كما كان ولا يلتفت الى ما قال الحصري من قوله في التحرير :
(al-kafâla bâbında. 194. b) اذا اكفل بالقرض

Cilt
175

1373

پیر محمد بن عبدالله القسطنی

Pir Muḥammad b. 'Abdallâh al Qastamûnî :

Fatâwâ'l-Uskûbî

(فتاوى الاسكوبى)

TÜRKÇE

Düz, mıklaplı meşin cilt.

Cilt eb'âdî : 19.8 × 13.5

Yazı eb'âdî : 14.2 × 9.2

247 yaprak, her sahifede 17 satır.

Pir Muḥammad, Üsküp müftüsüyken 1020 de (1611) vefât etmiştir (Kerf. Zeyli, II, s. 155).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم كتاب الطهارة طبراق ابريق ايله دمر ابريقدن
(1. b) وضوءده قنقى اولادر . . .

Son : على بناء ملكه اذا انهدم من شرح ابن وهبان في فصل الحيطان تم الكتاب :
(247. b) بعون الله الملك الوهاب واليه المرجع والمآب

Cilt
176

1374

علائى بخارى

'Alâ'i-i Buḥārî :

Ḥayrat'al-fuḫahā'wa ḥaclarat'al-fuḫalā'

(حيرة الفقهاء وحجلة الفضلاء)

FARŞÇA

Mıklaplı meşin, yeni cilt. Yazı, Mâverâünnehir ta'hiyle.

Cilt eb'âdî : 22.2 × 16

Yazı eb'âdî : 16 × 8.8

Kitabın adı, mukaddime müellif tarafından (8. b) ve 108. a da müstensih tarafından anılmaktadır. Müellif, 3. a da, kendisini علائى بخارى diye anmakta (3. a, satır. 6-7), kitabın sonlarında da علائى بخارى diye zikretmektedir (107. b, 108. a). Mukaddime, 'Alâ'î, kitabını, عالم بزرگ عالم عادل خسروآفاق شهيدار خراسان وعراق صاحب السيف والقلم مدبر امور الامم . . . پادشاه زمين وزمان شهشاه صاحبقران غياث الاسلام والمسلمين نصرالله الغازی نوروز adına yazdığını ve Allâh'ın onu, "Türk neslinden

izhâr ettiğini, bütün mogol ve taciklerin, uzak ve yakın memleketlerden, onun tapısına yöneldiklerini, dine zahîr olduğunu, anlatmakta (2.a - b), kendisinin de, onun duâ-güsü olduğunu bildirerek gene adını, adâletinin artması duâsiyle zikretmektedir (3. a). Navrûz Bik'in, Sultan Mas'ûd'un (11k saltanatı 682 - 698. 1283 - 1298. İkinci defâ 702 - 708. 1302 - 1308. Düvel-i İslamiyye, s. 217), müstakil olarak cülûsunda vezîr olan « پسر صاحب دیوان نوروز » olsa gerektir (Musâ Marat'al-ahbâr ve musâyarat'al-ahyâr; Osman Turan basımı; Türk Tarih Kurumu yayın. Seri; III, No. 1, Ankara - Türk Tarih Kurumu Mat. 1944, s. 140). 31. a da, Mawlânâ'nın,

صوفیان دردی دوعید کنند عتکوتان مگس قدید کنند

beytini aldıktan sonra, mâsivâdan tamâmiyle tecerrüd ettiğini, bu hâlin de Bâya-zîd-i Bistâmî ile şeyhinin lûtfuyla olduğunu ve bunu, Nuruz, امیر المؤمنین نصرالله الغازی نوروز, « safâ-yı hâtır-ı mübârek »'inden bildiğini anlatıyor (31. b) Kitap, fıkıh-ı Hanefîye âid olmakla beraber müellif, tasavvufa müntesib olduğundan zamânındaki meşâyih hakkında da birçok mâlûmât vermektedir. Kâtip, 'Umar H*âca b. Yahyâ H*âca'dır (1375 No. nun yazısının ayındır; ketebesine b.) ve İst. da 1255 te, Eyyup civârındaki Kalender - hâne de denen Özbekiyye Nakşi dergâhında yazmıştır. İstisnâha esas olan nüsha, 1091 den 1114 yılına kadar (1680 - 1702) hükümdarlık eden Astrahan hükümdarlarından Subhankulî adına yazılmış nüshadır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله . . . چون ایزد سبحانه و تعالی بعد از تاریخ هجرت مصطفی بششصد و نود و پنج سال دوراست که دین محمدی را که . . .

Son : در نیکوترین وقت و ساعت بجمع کردن این کتاب مشغول شدم و در بهتر زمان ختم کردم و ذلك فی التاسع شعبان سنه خمس تسعين وست مائه حامداً لله . . . وانا الواثق بکرم الباری علائی البخاری طاب الله علیه و غفر لوالديه . (108. a)

Ketebe : عفی ثماند که این نسخه شریفه لطیفه که مسمی بحیره الفقها و حجة الفضلا که از مردم مستور و غیر مشهور بود چون در نظر انور حضرت صاحب الزمان . . . مجدد مائه حادی عشر . . . وهو الخاقان . . . سید سبحانقلی محمد بهادر خان . . . بشرف اتمام رسانیده راقه بنده بی اعتبار خاکسار بخاری تحریر یافت این نسخه مبارک در بلده استنبول در جوار ایوب انصاری رضی عنه الباری زاویه اوزبکیه قلندرخانه سنه ۱۲۵۵ (108. a - b)

Cilt
177

1375

؟

Macmû'ai Hânî fi'ibâr'al-ma'ânî

(مجموعه خانی فی عبر المعانی)

FARSÇA

Miklaph mukavva cilt.

Cilt eb'adı : 21.5 × 15

Yazı eb'adı : 10.5 × 9

153 yaprak, her yaprakta 19 satır. Yazı Mâverâünnehir ta'hykı. Muhaddimed, « خان معظم , مربی الانام . . . الف قتلغ اعظم معظم بهرام خان ابقاه الله فی دولته الابدية » adına yazdığını söyleyen müellif (1. b - 2. a), adını zikretmiyor. Bu Bahrâm Han'ın, 511 - 547 de (1117 - 1152) hüküm süren Gaznelilerden, yahut 563 - 583 te hükümdar olan (1170 - 1187) Kirman Selçuklularından, yahut da 562 - 623 te (1167 - 1206) pâdişah olan Mengüçeklerden Bahrâm Şah'tan biri olması ihtimâli düşünülebilir. 3. a - b de ma'haz olarak aldığı kitaplar, IV - VI. asrı hicriye âit bulunduğu ve pâdişahın adını anarken « الف قتلغ » dediği dikkate alınırsa bu zâtın, Kirman Selçuklularından olması ihtimâli daha kuvvetlidir. Kitap, Hanafi fıkıhına âittir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم حمد سپاس مر پادشاهی را که دارالملک دولت آباد : اسلام . . . (1. b)

Son : پیغمبر علیه السلام گفت هر که ومن یتق الله یجعل له خیراً ویرزقه من حیث لا یحتسب ومن یتوکل علی الله فهو حسبه ان الله بالغ امره قد جعل الله لكل شیء قدراً بخواند خدای تعالی اورا از شبهات دنیا واز سختی جان کندن واز سختی قیامت نگاه دارد تمت الكتاب . . . در تاریخ سنه ۱۲۵۵ بود در شهر بیست و یکم اسلامبول در بارگاه سلطان ایوب علی ید الضعیف التحیف عمر خواجه ابن یحیی خواجه شیر ابادی ومتوکل علی الله احد در وقت شیخ عبد الغفور افندی شیخ زمان وشیخ غریبان اوزبکان بخاری شریف بلطف سلطان عالم کرده بر شیخ جهان مکرم تمت (153. b. 1374 No. ya da b.)

Cilt
178

1376

ابن شحنة

'Abdalbirr Muḥammad b. Muḥibbaddīn b. Muḥammad b.
Muḥammad'al-ma'rūf bi Ibnī Ṣaḥna al-Ḥalabl:

al-Zahāir'al-aṣrafiyya fī'l-algāz al-Ḥanafīyya
(الدخائر الاشرفية في الالغاز الحنفية)

ARAPÇA

Ciltli. 72 yaprak; her sahifede 23 satır. Sahife kenarları tek surh cetveli. Yazı ta'hiy. Kâtibi ve yazılış yeri belli değil. Sonda, 1261 Şavvâlinde tashiḥ edildiğine dair kayıt var. Konya bidâyet mahkemesi reis-i evveli tarafından vakfedilmiş. Kitabın adı, metinde, الدخائر الاشرفية olarak geçiyor (2. a).

Cilt eb'adı : 23.5 × 14.5

Yazı eb'adı : 16.4 × 8.5

İbnî Ṣaḥna, Haleplidir. 851 de (1447) doğmuş, çocukken anası ve babasıyla Kahire'ye gelmiş, tahsilini orda bitirmiş, 921 (1515) de Kudüs'te vefât etmiştir (b. Keşf. I, s. 821; Mu'cam, s. 137 - 138).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي كشف بالعلماء كل مشكل وملغز ...
(1. b)

Son : وانا اسأل الواقف عليه بعين الانصاف ان يصلح ما فيه من الدليل ويفصح عما فيه من الخطاء والخلل وان يدعوا الى بالمغفرة ووفاء الديون وخاتمة الخير عنه تجرع كأس المنون فانه ...
(42. b)

Tashiḥ kaydı : وقد وقع التصحيح من يد الفقير الى رحمة القدير على النورى مدرّس بلونه
في شوال سنة احدى وستين ومائتين والف

Cilt
179

1377

عبد الرحمن بن يوسف

'Abdarrahmān b. Yūsuf:

'Imād al-islām
(عماد الاسلام)

TÜRKÇE

Ortası şemseli, altta sağ tarafta Sultan Mahmud yıldızını muhtevî mıklaplı meşin cilt. Yazı nesih. 341 yaprak, her sahifede 15 satır.

Cilt eb'adı : 20.4 × 14.5

Yazı eb'adı : 16.5 × 11

Keşf, 'Umdat'al-islām fī'l-arkān'al-ḥams (عدة الاسلام في اركان الخمس) mad. de, kitabın, 'Abdal'aziz adlı birisinin olduğunu ve 'Abdarrahmān b. Yūsuf'un, bu kitabı

tevsiyan türkçeye çevirip 'Imād'al-islām adını verdiğini yazıyorsa da gerek 'Abdal'aziz'in, gerek 'Abdarrahmān'ın vefât tarihlerini yazmıyor (I, s. 1165). Osmanlı M., 'Abdarrahmān b. Yūsuf'un Aksaray'lı (Konya) olduğunu ve 'Abdal'aziz'in farsça 'Imād'al-islām'ını türkçeye, tevsiyan çevirdiğini yazıyor; fakat 'abdal'aziz'in vefât târihini veremiyor; yalnız 'Abdarrahmān b. Yūsuf'un, 800 târihi (XIV - XV) ricâlinden bulunduğunu kaydediyor (I, s. 265; Not. 1). Mütercim, mukaddime, 'Abdal'aziz'in ve kendisinin adını anmakta. Kâğıda, imlâsına, diline nazaran bu kitap VIII. asr-ı hicriye, nihâyet IX. asra âittir. 797 de (1394 - 1395) vefât eden İbnî Malak'ın adı da geçer. Diğer ma'hazları daha eski devirlere âittir. Dil bakımından incelenmiye değer. Harekeli olduğu için devrinin talaffuz tarzını göstermektedir. Nüshanın baş ve son tarafı noksan olduğundan ilk yaprakla 340 ve 341. yapraklar, 1179 Racabının 13 ünde, Sayyid Muṣṭafâ'n-Nakşband'as-Sukûnî tarafından tamamlanmış ve ketebede kaydedilmiştir. İst. Üniv. K. T. yaz. arasında 1040, 1164 ve 1212 yıllarında yazılmış üç nüsha, 2103, 138 ve 266 No. lar da kayıtlıdır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله ... عرب عربا فصحا الى بر معاني :
معقول خارجدن بر بيت محسوسه تشبيه ايدرلركي مخاطبلرينه زياده فهم
حاصل اوله پس بو مبارك حديثه اسلام ... (1. b)

Son : ... مسوعدر وواقدر والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب .
Ketebe : وقد اتممت نقصان هذه الكتاب باذن الله تعالى الوهاب السيد مصطفى :
(341. b) ١١٧٩ سنة ١٣ في ب

Cilt
180

1378

محمود بن احمد الزاهد

Mahmūd b. Aḥmad' az-zāhid:

Kitābu targīb'as-ṣalāt
(كتاب ترغيب الصلاة)

FARSÇA

Üstü ebri kaplı, kenarları meşin mukavva cilt.

Cilt eb'adı : 26.5 × 17

Yazı eb'adı : 18.5 × 8.5

104 yaprak; her sahifede 20 satır. Yazı ta'hiy. Keşf, bu kitabı alırsa da müellifin vefât târihini veremez (I, s. 399). Müellif, eserini, yüzaltı kitabı esas tutarak yazdığını söyler. Ma'hazları V-VI. asra (XI-XII) âid olması ve bu nüshanın 858 H. de yazılmış bulunması bakımından VIII. asr-ı hicri (XIV) mahsûlü olması gerektir. İlk yaprakta fihrist vardır. Bu eserin, ilk yaprağı vasat derecede müzehhep, sahife kenarları altın ve surh cetvelle çevrövelî. Ta'hiyle ve Sayyid Muḥammad al-Harawî hattıyla muharrer târihsiz bir nüshası, İst. Uni. K. Farsça Y. da 261 No. da kayıtlıdır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم پس از حمد خداوند تعالی و صلواة بر رسول او که :
محمد ست ع . م و برخویشاوندان و یاران اورضوان الله علیهم اجمعین
می گوید بنده ضعیف محمد بن احمد زاهد رحمة الله علیه که . . . .
(1. b)

Son ve ketebe: . . . پاکست خواه تر و خواه خشک و این روایت در منظومه ای تم .
کتبه الفقیر . . . درویش حافظ شیرازی سنه ثمان و خمسين و ثمانمائه (104. b)

Cilt
182

1379

عبدالغنی نابلسی

‘Abdalğani İsmâ’il b. an - Nablusi :

aṣ-Ṣulḥ bayn al-iḥwān fī ḥukmī ibāḥat’ad-duḥān

(الصلح بين الإخوان في حكم اباحة الدخان)

ARAPÇA

Üstü ebrî kaplı, kenarları meşin, mıklaplı mukavva cilt.

Cilt eb’âdı : 12 × 16

Yazı eb’âdı : 14 × 8

93 yaprak, her sahîfede 16 satır. Sahife kenarları surh cetvelli. Yazı nesih. Ser-
tabbâh Hasan Ziyâ Dede’nin adına, oğlu Salâhaddin tarafından 23 Teşrinisânî
313 te vakfedilmiştir. Tütünün mübah olduğunu isbât eden bu risâlenin yazmaları,
kütüphânelerimizde pek çoktur (Nablusi için 114 No. ya b.)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي جعل استعمال دخان التبن نافعا بتحفيظه :
(1. b) للرتوبات الزائدة في الاجسام . . .

Son : وفي الحقيقة هم قد اثبتو صفة
وحرّموه بها تدليس علاك

والتبع باقى اوصاف خلقته
شمس اباحة منه فوق افلاك (93. a)

تمت

سنه ١١٧٢

Cilt
181

1380

احمد شكارى زاده

Darvîş Aḥmad Şikârizâde :

Ṭayyibat’al-azkâr

(طيبة الاذكار)

T Ü R K Ç E

Âdi ciltli.

Cilt eb’âdı : 20.2 × 11.8

Yazı eb’âdı : 15.8 × 7.7

Şikârizâde Ahmed, İst. Kocamustafa Paşa dergâhı ser-zâkirânıdır (Zâkirbaşı).
1206 da (1782), Munlacıkzâde İshâk oğlu Muḥammad ‘Aṭaallâh, Medîne kadısı
olmuş, müellif, onun sâyesinde bir yıl Medîne’de mücâverette bulunmuş ve bu eseri
yazmıştır. O. M. bu eserden bahsederse de tafsîlât vermez ve müellifin vefat târîhini
de kaydetmez (III, s. 171). Eserin başında, « لشكارى (böyle) » yazıldığına göre bu nüshanın istinsâh edildiği zaman müellif
sağdır. Eserde, Harem-i Nebevî, Hucre-i mutahhara ve hizmetleri, iykaad-ı kanâdil,
gasl-ı Hucre-i saâdet, aded-i aḡa ve hâdimân v.s. ye âit malûmât vardır ve târîhi
bakımdan değerlidir. İst. Süleymâniye K. emulhak Es’ad Ef. kitapları arasında,
1219 da yazılmış bir nüshası, 817 No. da kayıtlıdır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . معلوم اوله که بوعبد فقير سر ذاكران قوجه :
مصطفى پاشا درویش احمد المعروف بشكارى زاده سايه اوليا اللهده
بعناية الله تعالى بيك ايكيوز آلتى سنهسى مرحوم ومغفور . . . (1. a)

Son ve ketebe: . . . قصورم واراييه عنو ايت افندم
که زیرا پر قصور و دردمندم
تمت الرسالة المرغوبة بعون الله تعالى حرره افقر الورى السيد محمد وری
المولوى العريف بين اقرانه ببخارى زاده . . . (26. b)

Cilt
183

1381

محمود بن اسمعيل ابن ابراهيم بن ميكائيل الاشعري الحنفي

Maḥmūd b. İsmâ’il b. İbrâhîm b. Mikâ’il al-Aṣ’arî al-Ḥanafî

ad-Durrat’al-ğarrâ’ fī naṣīḥat’as-salâṭini wa’l-kuḍati wa’l-umarâ’

(الدرّة الغراء في نصيحة السلاطين والقضاة والامراء)

ARAPÇA

Ciltli. 71 yaprak; her sahîfede 25 satır. Bablar ve dikkati çekmesi gereken
yerler surhla. Yazı güzelce bir nesih. Sahife kenarları tek surh cetvelli.

Cilt eb'âdı : 26 × 15.5

Yazı eb'âdı : 17.5 × 8

Kesf I, s. 741 de anılan evsâf ve tertib, tamâmiyle bu kitaba uygundur. Müellifin, Mahmûd b. İsmâ'îl al-Cizî olduğu, Mısır sultânı Abû-Sa'îd Çakmak adına te'lif eylediği kayıtdır. Fakat müellif, 1. b de, « حضرت الجناب العالي صاحب القرآن الأعدل الاعظم الاعلم ... عضد الملوك والسلاطين ... تحليل بن شاهين الظاهري مولانا ملك الامراء بمطية الحروسه » sözleriyle kitabını, Malatya beyi Halil b. Şâhî'n adına 744 yılı Şavvâlinin gürresinde (1344) yazdığını açıklamaktadır. O. M. sadri'zam Ahmed Paşa kethudâsı Fîrûz Ağâ'nın oğlu olup 1018 de (1609) İst. da tâundan ölen İbni Fîrûz Muḥammad Bik'in, bu kitabı, "Gurra't-al-baydâ" diye tevsiân terceme ettiğini yazmakta, bir nüshasının Tire'de İbni Malak K. de, bir nüshasının da Es'ad Efendi K. de bulunduğunu söylemekte, arapça aslının, Mısır sultânı Çakmak adına te'lif edildiğini bildirmektedir (I, s. 227). İst. da, Süleymâniye K. e mülhak Es'ad Ef. itapları arasında, 1828 No. da kayıtlı nüsha, İbni Fîrûz tarafından, Şayḥ Mahmûd b. İsmâ'îl b. Tâcaddîn İbrâhîm'in, Abû-Sa'îd Çakmak adına yazdığı arapça, "Durra't-al-garrâ"nın türkçeye tercemesidir ve adı, "Gurra't-al-baydâ", dir; Sarı Selim (saltanatı. 974 - 982. 1566 - 1574) adına terceme edilmiştir (1. b - 2. b). Abû-Sa'îd Çakmak, Mısır, Çerkes memlûklerinden Malik'az-Zâhir Sayfaddîn Çakmak'sa, bu zat, 842-857 de (1438 - 1453) hükümdardır. Halil b. Şâhî'n, ihtimâl, Zülkadroğullarından Zaynaddîn Karaca b. Zulfeḫâr'ın oğlu Halil'dir. Bu zat, babasının ölümünden sonra 780 de (1378) Mar'aş ve Malatya'ya sâhib olmuş, 788 de (1386), Sultan Barkuk'un emriyle öldürülmüştür (Düvel-i İslâmiyye, s. 113, 309). Mısır'la münâsebeti olan Halil, bu zattır. Bu takdirde, kitabın 744 te yazıldığı doğruysa, Halil, bu tarihte de Malatya beyidir. Yahut da kitap, önce bu zatın adına yazılmışken sonradan, birisi, ithâf edilen zatın adını değiştirmiştir. Kat'i olan birşey varsa, o da, İbni Fîrûz'un Gurra'sının, bu kitabın tercemesi olduğudur. Kitab, on baktır ve imâmetten, şartlarından, hükümlerinden, vezirlikten, askere âit esaslardan, pâdişahlara ve beylere âit şer'i mes'elelerden, şer'i hilelerden, bâzı şer'i mes'elelere verilen cevaplarla müteferrik mes'elelerden bahseder (Terceme, yedi baktır. 2. b).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم أما بعد فيقول العبد المفتقر الى الله الغنى الودود :
الجليل محمود بن اسمعيل . . . لما كان ملاقة العلماء والسلاطين والامراء
(1. b) والوزراء والاجناد من الامور المستحسنة شرعاً . . .

Son ve ketebe : . . . ومثل اعمال الآخرة كالنخل والكرم ختم هذا الكتاب . . .
مؤلفه العبد الفقير الى الله تعالى المحتاج الى رحمة ربه الغنى الجليل محمود
بن الشيخ اسمعيل ابن ابراهيم بن ميكائيل بن خضر بن يوسف بن يعقوب
بن نور الدين الخير بنى . . . تمت في غره شعبان سنة سته عشر
(71. a) مائة والف اضعف العباد محمد جلبي الكلشنى

1396

ابن ملك

Cilt
184

'İzzaddîn 'Abdallatif b. 'Abdal'aziz b. Fariştah (İbni Malak):

Şarḥ'al-Manâr

(شرح المنار)

ARAPÇA

Üstü ebri kaph, mıklaplı mukavva cilt.

Cilt eb'âdı : 18.5 × 13

Yazı eb'âdı : 11 × 6

289 yaprak; her sahifede 17 satır. Yazı nesih. Manâr'al-anvâr, usûl-i fıkha âid olup Abu-l barakât 'Abdallâh b. Aḥmad'al-ma'rûf bi Hâfızaddîn'an-Nasafî'nindir (710. 1310. Kesf, II, s. 1823 - 1827). İbni Malak, bu kitabı, hâşiyeleriyle şerhetmiştir (İbni Malak için 659 No. ya b. Basmaları için Mu'cam'a b. s. 253).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم لله الحق الاحمد لا يمتويه الحد . . .

Son ve ketebe : . . . لانه يكون باذلال نفسه لاعزاز دين الله تعالى واقامة حق
الشرع والله سبحانه وتعالى الحمد على اتمام الصلوة والسلام على سيدنا
محمد وعلى آله وصحبه اجمعين تسليماً كثيراً كثيراً . . . قد وقع الفراغ
من نسخ هذه النسخة اللطيفة . . . على يد افقر المفتقرين . . . اسمعيل
بن محمد ببلدة طرابلس في يوم الجمعة بين الصلاتين في شهر ربيع الآخر
(289. a) من شهر سنة سته ومائة والف سنة ١١٠٦

Cilt
185

1397

جلال الدين عمر بن محمد الخبازي

Calâladdîn 'Umar b. Muḥammad al-Habbâzi:

al-Muḡnî

(المغنى)

ARAPÇA

Selçuk cildi; mıklaplı; ortada altı zirve içinde dâirevî şemse. Kenarlar zencirekli cetvel. Rutûbet görmüş ve bozulmuş.

Cilt eb'âdı : 27 × 18.5

Yazı eb'âdı : 15.5 × 11

72 yaprak. Her sahifede 17 satır. Selçuk neshi. Baplar surhla. Usûl-i fıkha âid olan al-Muḡnî müellifi Şayḥ Calâladdîn 'Umar b. Muḥammad al-Habbâzi

al-Hucandî'nin vefâtını Keşf, 671 de göstermede, turnak içinde de 691 rakamı yazılmadadır (II, s. 1749 - 1750). Hıdiv K. katalogu, vefâtını 691 (1291 - 1292) olarak kaydetmede ve 710 da yazılmış bir nüshasının bulunduğunu bildirmededir (c. III, s. 265 - 266).

بسم الله الرحمن الرحيم . . . باب الامر وهو قول القائل لمن دونه افعَل :
(3. b) ولا يتوقف حقيقته على ارادة الفعل . . .

يُجامع المشروط تعند تعذر الظروف حقيقةً يصير كتابة عن الشرط :
مجازله والله الموفق والمعين تم بحمد الله وحسن توفيقه في سنة ستة وستين
وسبعائه موافقاً وقت الضحوة الكبرى . . . على يد اضعف العباد عثمان
(82. b) بن حسين بن ايوب غفر ذنوبهم علام الغيوب

1398

منلا خسرو

Muḥammad b. Farāmarz b. H*āca 'Alī (Munlā Husrav):

Mir'āt'al-uṣūl fī ṣarḥi Mirkāt'al-vuṣūl

(مرآة الاصول في شرح مرآة الوصول)

A R A P Ç A

Kenarı zencirekli, ortası şemseli, miklaph cilt. Yazı ta'hyk. İlk iki sahife altın, diğer sahifeler surh cetvelli. Metin surhla yazılmış.

Cilt eb'adı : 23.8 × 15.5

Yazı eb'adı : 18.8 × 9.8

Metin ve şerh, Munlā Husrav'ındır (1332. No. ya b.). 1102 de (1690 - 1691) vefât eden Muḥ b. Vali b. Rasūl'al-Kırşahrî tūmma'l-lzmirî, bu kitaba ta'likaat yazmıştır (Keşf. II, s. 1657. Tahşiye sāhipleri için O. M. e, I, s. 293, Not. 2. basmaları için Mu'cam'a b. s. 1790 - 1791). 344 yaprak.

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله جمع بين الحمد والتسمية امتثالاً لحديث ...
(1. b)

. . . الا ان يكون ذكره مشاكلة تم الكتاب . . . في سنة اربعين :
(344. a) ومأتين والفرقة الفقير . . . سليمان بن موسى مذهب الحنفية . . .

1399

مجموعه

Maemū'a

A R A P Ç A

I) Abū-'Amr Camāladdīn 'Uṣmān b. 'Umar' al-ma'rūf bi Ibnal-
Hācib (ابوعرو جمال الدين عثمان بن عمر المعروف بابن الحاجب) Muḥtaṣaru Muntahā's-su'ūli
wa-l amal fī 'ilmay'al-uṣūli wa'l-cadal (المتن السؤل و الامل في علمي الاصول والجدل)

Kenarı zencirek cetvelli, ortası şemseli cilt. İç kapaklar Selçuk devri kabartmalı kâğıdıyle kaplı.

Cilt eb'adı : 23.3 × 10.5

Yazı eb'adı : 17.5 × 7

Yazı Selçuk neshi. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler, devrinin sülüsüyle. 167 yaprak. Her sahifede 19 satır. 1. a da, üstte كتاب مختصر من كتاب مسمى بمنتهى السؤل والامل في علمي الاصول والجدل اختصره العلامة جمال الدين ابو عمرو عثمان بن عمر بن ابي بكر المعروف بابن الحاجب رحمه الله من كتاب المسمى بالاحكام من الاصول الاحكام من مصنقات العلامة سيف الدين الامدى رحمه الله yazılı. Keşf, احكام الاحكام في اصول الاحكام mad. de, 631 de (1233 - 1234) vefât eden Abū'l-Hasan 'Alī b. Abī 'Alī Sayfaddīn 'al-Āmidī'nin bu kitabını, İbni Hācib'in "al-Muntahā" adıyla ihtisâr ettiğini yazıyor (I, s. 17); mad. de de İbni Hācib'in, bu kitabı tasnif ettikten sonra ihtisâr eylediğini, "Muḥtaṣar'al-Muntahā" diye tanıdığını kaydediyor (II, s. 852 ve devamı). 646 da (1248) İskenderiye'de vefât eden İbni Hācib'in, bu kitabının, Konya, Mevlânâ M. K. deki bu nüshası, hemen devrine aittir. 108. b de, 750 Muharreminde (1349) okutulduğuna dair bir kayıt da mevcuttur; yazılışı, 742 yıldır (2. kitabın ketebeşi. Mu'cam'a b. s. 72).

بسم الله الرحمن الرحيم رب اعن الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا :
محمد وآله وسلم تسليمًا أما بعد فاني لما رأيت قصور الهمم عن الاكثار
وميلها الى الانحياز . . .

. . . والى ورود امور لا ينحصر فيها ذكر اشاد لذلك تم بحمد الله . . .
عبدالجبار بن ابراهيم احسن الله عواقبه . . .
(108. b)

II) Kādī Sırācaddīn Abū-İsnā' Maḥmūd b. Abī-Bakr b. Aḥmad al-Urumawī (قاضى سراج الدين ابو الثناء محمود بن ابي بكر بن احمد الاريموى) Maṭāli'a l-anvār (مطالع الانوار) 682 de (1280) Konya'da vefât eden Kādī Sırācaddīn'in bu eseri, mantika aittir (Keşf. II, s. 1715 - 1717. Mevlânâ'dan sonra Mevlevilik; s. 241. Mu'cam, s. 919 - 920). İst. Üniv. K. de, Müze kısmında, 6229 No. sa kayıtlı ve 1177 H. de güzel bir nesihle yazılmış mecmuanın son kitabı, Maṭāli'a l-anvār'dır.

بسم الله الرحمن الرحيم رب تمم بالخير اللهم انا نحمدك والحمد من آلائك :
ونشكرك والشكر من نعاذك ونسلك هدايا الهداية . . . فهذا مختصر في
العلوم الحقيقية والمعارف الالهية سميت بمطالع الانوار ورتبه على طرفين
الاول في المنطق والثاني اربعة اقسام . . .
(110. b)

الصدق فهو الواهب المطلق والهادى والموفق وله الحمد بلا نهاية :
وصلى الله . . . تم الطرف الاول من كتاب مطالع الانوار في المنطق على
يدى العبد . . . عبدالجبار بن ابراهيم بمدينة خوارزم وقت الظهر في
الخائفاء الذى بناه على صوفى في اواخر ربيع الاول لسنة الثنتين واربعين وسبعائه
هجريه والحمد لوليه والصلاة على نبيه
(167. a)

Cilt
190

1402

مجموعه

Macmu'a

ARAPÇA

Üstü ebrî kaplı mıklaplı cilt. Yazı nesih. Bablar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla. 313 yaprak. Her sahîfede 25 satır.

Cilt eb'âdî : 26 × 18.2

Yazı eb'âdî : 22 × 14.5

I) جمال الدين عبدالرحيم استوى *Camâladdîn Abû-Muhammâd 'Abdarrâhim b. Hasan b. 'Alî al-Isnawî*: Kitâb'at-tamhîd fî tanzîl'al-furû'alâ'l-kawâ'id'al-uşûliyya (كتاب التمهيد في تنزيل الفروع على القواعد الأصولية) Isnâ, Şa'îd'in sonlarında bir şehirdir (Yâkût: *Mu'cam'al-buldân*, Mısır-1323 - 1906, I, s. 245). Camâladdîn 'Abdarrâhim, bu şehirde doğmuş, Mısır'da yetişmiştir. Birçok kitapları vardır. 772 de (1370), Kahire'de vefât etmiştir (*Mu'cam*, s. 445 - 446. *Kesf*, I, s. 484 - 485).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم اللهم يسر بخير الحمد لله مزيل اعداد المكلفين
(2. b) بارشاد العقول وتمهيد الاصول . . . .

Şon ve ketebe: وان ادى اجتهاده الى ان غيره اصوب كذا ذكره الراجعي كتاب القضا
والله اعلم قال مصنفه رحمه الله تعالى فرغت من تحريره سنة ثمان وستين
وسبع مائة سوى اشيا الحقها بعد ذلك نفع الله له مصنفه وكاتبه وقارئه
والناظر فيه وجميع المسلمين . . . . . نجز كتاب التمهيد بعون الله وحسن توفيقه
على يد مالكة العبد العبد الفقير . . . . . موسى بن محمد بن ابراهيم الطرابلسي وذلك
بالقاهرة المحروسة نهار السبت رابع عشر رجب الفرد سنة اثني وسبعين
(101. b) وسبع مائة والله الموفق للصواب

(Aynı sahîfede kenarda mukaabele kaydı var.)

II) جمال الدين عبدالرحيم استوى *Camâladdîn 'Abdarrâhim Isnawî*: Kitâb'al-Kawkab' ad-durrî fî istihrâc'al-furû' min'al-kawâ'id'an-naḥwiyya (كتاب الكوكب الدرى في استخراج الفروع من القواعد النحوية)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الله كافي من توكل عليه الحمد لله على ما افهم من البيان
(103. b) والهم من التبيان . . . . .

Şon : . . . . . وهو وجه اختاره الشيخ في التنبيه والاصح انه لاشي فيه اصلا
والله سبحانه وتعالى اعلم . . . . . موسى بن محمد بن ابراهيم الشافعي

الطرابلسي . . . . . وذلك بالقاهرة المعزية . . . . . نهار الاربعاء ثالث عشر جمادى الآخرة
من شهر ربه اثني وسبعين وسبع مائة وهذا آخره والله اعلم
(152. a)

(*Kesf*, II, s. 1523. Son yaprakta musannifin tasnif ettiği târihe yakın bir nüshayla mukabele edildiği mukayyetir.)

III) جمال الدين عبدالرحيم استوى *Camâladdîn 'Abdarrâhim Isnawî*: Kitâbu İdâh'al-müşkil min aḥkâm'al-hunṭâ'al-muşkil (إيضاح المشكل من أحكام الخنثى) (*Hadiyyat'al-ârifin*, I, s. 561).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب يسر واعن الحمد لله الخبير باصناف ما صحت
(154. a) ونطق البصير بانواع ما اختلف منها وما افرق . . . . .

Şon ve ketebe: . . . . . فقد سبق مستوفياً في باب اللقيط والله اعلم تم الكتاب . . . . .
وكان الفراغ من تعليقه نهار الاربعاء ثاني يوم خلا من شعبان المكرم من شهر
سنة اثني وسبعين وسبع مائة على يد كاتبه . . . . . موسى بن محمد بن
(194. b) ابراهيم الطرابلسي . . . . .
(314. a - 315. b. de, *Damaşk'ta vakfedildiği mukayyetir.*)

Cilt
191

1405

حسين بن علي الكاشفي
(ملا حسين واعظ)

Husayn b. 'Alî al-Kāşifî (Munlâ Husayn Wā'iz al-Harawî);

Ahlâk-ı Muhsinî

(اخلاق محسنی)

FARŞA

Üstü ebrî kaplı, kenarları ve sırtı meşin, mıklaplı cilt.

Cilt eb'âdî : 17.2 × 10.5

Yazı eb'âdî : 13.5 × 6

168 yaprak. Her sahîfede 21 satır. Sahife kenarları çift surh cetvelli. Yazı ta'hyk. Bablar ve "şi'r, beyt,, gibi dikkati çekmesi gereken yazılar surhla. Husayn b. 'Alî al-Kāşifî, ahlâk ve âdâba âid olan bu kitabını, Mîrzâ Muhsin b. Husayn b. Baykârâ adına 900 H. de (1494 - 1495) yazmıştır, kitabın adı olan «اخلاق محسنی» ebedî hisâbiyle tasnif târihini gösterir. H b. 'Alî al-Kāşifî, 910 da (1504) vefât etmiştir. Ahlâk-ı Muhsinî, 1268 de Tehran'da, 1297 de Hindistan'da, 1304 te Bom-bay'da basılmıştır. Osmanlı şâir ve ediplerinden 'Azmi Pîr Muḥammad, bu kitabı, "Anîs'al-ârifin" (انيس العارفين) adıyla ve tasarrufla türkçeye terceme ettiği gibi

982 de (1574) vefât eden Abû'l Faḍl Muḥammad b. İdrîs-i Daftârî ve Firâkî tarafında terceme edilmiştir (Kef. I, s. 37 - 38). Bu nüshanın kâtibi, yazıldığı yer ve târih yoksa da X. asra, nihâyet XI. asrın ilk yarısına âittir (XVI - XVII).

Baş : حضرت پادشاه علی الاطلاق عزت کلمته وجلت عظمتہ منشور دولت
(1. b) سلطان المرسلین ...

Son : ... دهم از نام کتاب که مضاف بنام نامی ان حضرت است تاریخ اتمامش :
معلوم ومفهوم میگردد

باخامه گفتم ای که زسرساختی قدم
در مقدم تو چشم سخن یافت روشنی

اخلاق محسنی به تمامی نوشته شد
تاریخ هم نویسنده ز اخلاق محسنی

تمت الکتاب بعون الله الملك الوهاب

خدا اورا دهد عالی مراتب
که خواند فاتحه در حق کاتب

1449

قینالی زاده علاءالدین علی چلبی

Kınalızâda 'Alâ'addîn 'Alî Çalabî :

Ahlâk-ı 'Alâî

(اخلاق علانی)

TÜRKÇE

Üstü ebrî kaplı mıklapsız cilt.

Cilt eb'âdı: 24.8 × 16.5

Yazı eb'âdı: 18 × 10

178 yaprak. Her sahifede 25 satır. 29. b boş bırakılmış. Yazı nesih. Bablar, nazım sözleri, dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. Kitap, iki kısım. 1. kitap, 102. b de bitiyor; 2. kısım, 102. b de başlıyor. Üstünde, Ser-Nâyi Hasib Dede'nin mührünü havi olan ve İbrâhîm Fahreddin Çelebi'nin vakfı olduğunu bildiren, 25 Muharrem 99 târihli kayıt var. Kınalızâde, Ahlâk-ı Nâsirî, Ahlâk-ı Calâlî ve Ahlâk-ı Muhsinî'den iktifafla ve kendi ilâve ve mülâhazalarıyla meydana getirdiği bu eseri, Kânûnî Süleyman devrinde (926 - 974. 1520 - 1566),

لاجرم حقته تاریخ انوک
اولدی اخلاق علانی احسن

beytinde, beytinde, sözü'nün gösterdiği 972 târihinde yazmıştır. Eserde, misra' târihinde علانی kelimesi, kenara da « حساب تاریخ » kaydı düşülmüştür ki yanlışdır (6. a). Kef. Şam beylerbeyi olan Ali Paşa'nın adına yazıldığını söyler (I, s. 37). Sicill'de, 961 de Konya, 968 de Şam vâlisi olan, 976 da Sivas'a, 977 de ikinci def'a Şam'a ta'yin edilip 978 den vefât eden ve İbnî Arabî'nin türbesine defnedilen hayır sâhibi, dindâr bir Ali Paşa var (III, s. 500). Kınalızâde, 979 da (1571) vefât ettiğine göre Ali Paşa'nın, bu zat olması iktizâ eder. Nusha, 993 Saferinde, ya'nî te'lifinden yirmibir yıl sonra istinsâh edilmiştir. Ahlâk-ı 'Alâî, 1248 de üç cild olarak ve üç cildi bir arada tab'edilmiştir.

Baş : (1. b) ... درر زواهر حمد وثنا و غرر ظواهر سپاس و ستایش ...

Son ve ketebe : ... و سلسله کلامی حمد وثناى ملك علام و صلوة و سلام خواجه :
يوم القيام و آل و اصحاب كرام و دعای دولت پادشاه اسلام ايله ختم و اتمام
ایده روز و سواددن بیاضه نقل و انتهاض اول ساعت اولدی که رابعه
نهار جمعه خامس عشرين صفر سنه ثلث و سبعین و تسعمائه و الله تعالی
نعم المستعان و علیه التکلیل انّه مفضل منعم حسان متان وقد وقع الفراغ
عن تسويدہ بعون الله تعالى و حسن توفيقه فی اواخر ربيع الآخر سنه
ثلث و تسعمائه من الهجرة المصطفوية صلى الله تعالى عليه وسلم و على جميع
الانبياء والمرسلين اجمعين (178. a)

1451

Cilt
193

ابو نصر محمد بن عبدالرحمن الهمدانی

Abū-Naṣr Muḥammad b. 'Abdarrahmān'al-Hamadānī :

as-Sab' 'iyyāt fī mawāiz'al-bariyyāt

(السبعيات في مواظ البريات)

ARAPÇA

Ciltli.

Cilt eb'âdı : 24 × 16

Yazı eb'âdı : 18.5 × 12.5

39 yaprak; her sahifede 19 satır. Kitap, 3. b de başlar, 37. b de biter. 1. a-3. a da, X. asr-ı hierinin (XVI) tipik ve divâniye çalar ta'hyiyle türkçe sekiz mektup nümunesi var. 3. a da ser-taryk Derviş Muḥammad 'Alî'nin vakıf yazısı ve imzası mevcut; târih yok. 38. a-39. a da gene onsekiz tane mektup mukaddimesi var ve baştaki yazıyla. 39. b de gene vakfiye. Kitabın yazısı, VII - VIII. asr-ı hieri (XIII -

XIV) neshi. Kitap, yedi meclisten meydana gelmiştir. Her mecliste yedi fasıl var "قال، اعلم، المجلس الاول... النكتة" gibi yazılar surhla yazılmış, Müellif, 4. a da, احببت ان اجمع كتاباً على سبع مجالس في معاني هذه الايام السبعة مرتباً على عداد السبع ليكون تبصرةً للمتمسكين وتذكراً للمقتربين وسميته كتاب السبعيات في مواظب البريات ibâresiyle kitabın, haftanın yedi gününü anlattığını ve adını açıklamaktadır. Müellif, muhaddimede, Tanrı'nın, havayı yedi gökle, gökleri yedi yıldızla, fazâyı yedi yerle, yeri yedi denizle, cehennemi yedi tabahayla, Kur'an'ı yedi âyetle, insanları yedi a'zâ ile, insanların ömrünü yedi devreyle, bütün bunları محمد رسول الله 'ne meydana getiren yedi kelimeyle, dünyayı yedi iklimle, iklimleri yedi günle, bugünleri yedi peygamberle (Müsâ, İsâ, Dâvûd, Süleyman, Ya'kub, Âdem, Muhammed) tezyin ettiğini yazıyor ve bunları tafsîl ettikten sonra yedi meclisin her birini, cumartesiden başlayıp bir güne hasrediyor ve her mecliste yedi olaydan bahsediyor. Her gün, hangi işe âitse, nücûm ilmine göre o ışın üzerinde duruyor; bu hususlarda bilhassa H. Ali'nin fazâil ve manâkibini tafsîl ediyor (7. a - b, 13. a, 17. a - b). Sâlih Peygamber'in nâkası dolayısıyla İmâm Husayn'in şahâdetinden bahse giriyor (24. a - b); H. Ali ile Fâtîma'nın evlenmesinden uzun uzadıya bahsediyor (36. b - 37. a). Bütün bunlardan ve bilhassa "yedi" rakamına verilen ehemmiyetten anladığımıza göre müellif, "Sab'îyya" de denen "İsmâ'îliyya" dendir ve yediği i'zâm için "takıyye", yoluyla bu kitabı yazmıştır. Mesnevi'ye izâfe edilen yedinci cild-i kâzibin bilhassa dibâceden sonraki manzum metninde de, yedi'nin "sa'd'al-a'dâd" "سعد الأعداد" olduğu, "سبعا الحق" sözünün yedi harf bulunduğunu, her cinsin yedi nevi olup denizlerin, nehirlerin, yeryüzünün, insanın a'zâsının, göklerin, aktâbın, büyük peygamberlerin, yıldızların yedi olduğu bildirilir. Muhammed ümmetinin siddîkler, âlimler, abdâl, şehidler, mutî'ler, âbidler... den ibâret yedi bölük sayılmasıyla bu kitapta ümmetin, siddîkler, âlimler, budalâ, şühedâ, hüccâc, mutî'ler ve âşiler olarak yedi kısma ayrılması arasında pek büyük bir yakınlık, hattâ iktibâs mevcuttur (10. b. Müze K. VIII. cilt. No. 2033, s. 4 - 5. Badî 'at-Tabrizî Minûçîhr'at-Tâcirî tarafından yazılmış bulunan nusha). Bizce Mesnevi'nin VII cild-i kâzibiyle, ondan mukaddem yazılmış bulunan bu kitabın büyük bir ilgisi vardır.

Keşf, Şayh Abû-Naşr Muhammed b. 'Abdarrahmân 'al-Hemedânî'nin vefat târihini yazmıyor. Yalnız Hilâlî'nin bu kitabı türkçeye terceme ettiğini ve "مجلس آرا" adını verdiğini, tercemeye de "قدم الكتاب" ibâresini târîh düşündüğünü yazıyor ve 997 rakamını koyuyor. Hâlbuki bu terkib, 998 eder (II, s. 977 - 978). Osmanlı M. Takyecîzâde Hilâlî'nin 990 târihlerinde (1582) İstanbul'da vefât ettiğini bildiriyor ve bu tercemeden bahsediyor (II, s. 486). Sab'îyyât'ın bir nüshası, İstanbul. Ayasofya K. de 1847 No. da kayıtlıdır. Süleymaniye K. e mülhak Şehid Ali Paşa kitapları arasında 1350 No. da kayıtlı mecmuuda da 1047 Ramazanında yazılmış (1638) diğer bir nüshası vardır. Bu kitap, 20 Rabiulevvel 1292 Matbaa-ı Âmir'e de basılmıştır; ilk sahîfede müellifin hal tercemesi, Keşf'ten alınmıştır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب زدني علماً وارزقني حلاً الحمد لله الملك الجبار ...
قال الشيخ الامام الاجل ابو نصر محمد بن عبد الرحمن الهمداني اعلم ان الخالق
الباري جلّت قدرته وعلت كلمته وتوالت آلاؤه وتتابعت نعاؤه زين
الاشيا السبعة ... (3. b)

... فاعطيت الجنة والجمعة لامتك ورضائي مع الجمعة والجنة هدية
لهم تمت السبعيات بعون الله وحسن توقيفه والصلوة على محمد وآله
وصحبه اجمعين (37. b)

(Bu kitabın, 1220 de yazılmış bir nüshası, İst. da, Süleymaniye K. e mülhak Es'ad Efendi kitapları arasında 415 No. da kayıtlıdır.)

Cilt

1452

194

مجموعه

Maemû'a

Ortası şemseli, mıklaplı cilt

Cilt eb'adı : 21 × 13.2

Yazı eb'adı : 12.3 × 7.

I) 'Ayn 'al-'ilm wa zubdat'al-fahm (عين العلم و زبدة الفهم)

Güzel bir nesihle yazılmıştır. Te'lif târihi olmadığı gibi müstensihî de belli değildir. 1. b - 4. a da kitabın fihristi var. Kitap, 4 a da başlıyor. Ahlâka âid olan bu eserin, yirmi bab ve bir hâtımeyle hâvî olduğunu, İdâh'al-maknûn yazıyorsa da müellifini kaydetmiyor (II, s. 132)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم يارب يارباه باسملك ابتدى بك اقتدى ...
(4. a)

Son : ... وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين والسلام على عباده الصالحين
والصلوة على محمد رسوله وخاتم النبيين وعلى اتقيائهم اجمعين تمت الكتاب

II) Miftāh'al-falāh (مفتاح الفلاح) 2. a - 34. b de, son sahîfe müstesnâ, sahîfe üstlerine ta'hykle beşer satır yazılmış; 34. b de bitmiştir. Arapçadır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ... فهذه رسالة في التقوى انتخبها من كتاب
الطريقة الحمديدية والسيرة الاحمدية للعالم الرباني والعامل الصمداني محي الملة
والدين الشيخ محمد البركوي ... وسميتها مفتاح الفلاح ...

Son : ... وجملة ذكرنا الى هنا آفات اللسان ...

(O. M. 1134 te (1721 - 1722), İst. da vefat eden Süleyman Fâzıl'ın, bu adda bir kitabı olduğu mukayyettir. I, s. 325. Birgicvî diye meşhûr olan ve Tarikat'al-Muhammadiyya musannifi bulunan Balıkesirli Muhammed b. 'Ali 981 de, 1573; Birgî'de vefât etmiştir; aynı, I, s. 253 - 256.)

Cilt
195

1456

ادريس ابن بيدكين ابن عبد الله الحنفي
İdris b. Baydekin b. 'Abdallāh'al-Hanafî :

Kitâb'al-luma 'fi'l-ḥawādîḡi wa'l-bida'

(كتاب اللمع في الحوادث والبدع)

ARAPÇA

Kenarları köşebentli ve zencîrek cetvelli, ortası şemseli, miklaplı cilt.

Cilt eb'âdî : 21 × 15.5

Yazı eb'âdî : 12.7 × 9.3

242 yaprak; her sahifede 17 satır. Yazı nesih. Sahife kenarları çift surh cetvelli. Bablar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla. Keşf, bu kitabın yalnız adını anar (II, s. 1562). Bid'atlerden bahseden bir eserdir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين ... قال المؤلف ادريس ابن بيدكين ابن عبد الله الشيركاني الحنفي ... سألتني بعض الاصحاب ان اذكر له شيئاً من البدع المحدثه الخارجة عن طريق المسلمين المخالفة للسنة والكتاب ... وسميته كتاب اللمع في الحوادث والبدع ... (I. b)

Son : ... اذقنا طعم انفسنا ان يذيقنا حلاوة حبه اعلم انه لايجد طعم حب : الواحد (الواجد) الخلاق الاكل عبد تقي زاهد مشتاق تم كتاب اللمع في الحوادث (241. b)

والبدع غفر الله لمؤلفه ولقاريه ... ووافق الفراغ من تأليفه في اشرف المكان وابرك الزمان وذلك في مكة المعظمة وفي شهر رمضان في أوایل القرن الثامن الهجره الحمديّة ... (242. a)

(800 yılı Ramazânı, 18. V. 1397 ye rastlar; Faik Reşit Unat: Hicrî tarihleri milâdî tarihe çevirme kılavuzu; Ankara - 1959; T. T. K. Basımevi.)

Ketebe : وذلك برسم السيّد موسى الهندي ابن عبد الله وكان الفراغ من نسخه : نهار السبت العاشر من شهر ذى الحجة سنة ٩٦٨ وكاتبه ابوبكر بن الخطيب بقرية تيزر الشّافعي مذهباً غفر الله له ولوالديه ولمن قرأ في هذا الكتاب ورأى فيه خللاً وسده (242. b)

Cilt
196

1457

رفيع الدين محمد بن فتح الله القزويني

Rafî'addîn Muḥammad b. Faḥḥallah'al-wā'iz'al-Ḳazvîni :

Abwāb'al-cinān

(ابواب الجنان)

FARSÇA 1. cilt.

Kenarı ince zencîrek cetvelli, ortası şemseli, miklaplı İran-kârî cilt.

Cilt eb'âdî : 29 × 19

Yazı eb'âdî : 21 × 11.5

248 yaprak; her yaprakta 21 satır. Yazı nesih. 1. sahifede Tebriz'den geldiğine dâir al-Hâc 'Abdarrahmân imzâlı ve 1138 târihli bir vakıf yazısı ve 'Abdarrahmân mührü var. Mavâiz ve ahlâka dâir olan bu kitabın müellifi Rafî'addîn Muḥ. b. Faḥḥallah'al-wā'iz'al-Ḳazvîni, Ḥalîl 'al-Ḳazvîni'nin şâgirtlerindendir. Âlim, edip ve şâir olan, bir de divânı bulunan müellif, 1089 da (1678) vefât etmiştir. Sekiz bâb üzerine tasnif etmek istediği bu kitabın ilk cildini Şah Abbâs zamânında yazmış, ikinci cildini 1079 da (1668), Şah Süleyman-ı Safavî devrinde tedvin etmiş, kitabını tamamıyamamış, vefâtından sonra oğlu Muḥammad Şafî' kitabı itmâm etmiştir. İlk cildi, 1261 de Tebriz'de basılmıştır. Hindistan'da da tab'edilmiştir (*Muḥammad Muḥsin. Âkâ Buzurg-i Tehrânî: az-Zarî'a ilâ taşârif'aş-Şi'a, Nacaf-1355, I. s. 76-77*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه تقي بهترین مقالی كه سرخیل كاروان فنون : محاورات تواند بود ... (I. b).

Son ve kenarda ketebe : بزمزجه قلوب دردمندان سازكار كوارا كردانیده توفیق : اتمام باقی ابوابا بروجه ثواب كرامت فرماید بمنته وكرمه والحمد لله رب العالمين ونسئله التوفیق بعمل مافیہ.

تمت الكتاب بعون الملك الوهاب يوم الجمعة هشتم ربيع الثاني ثلاث وتسعين الف من الهجرة ١٠٩٣

V) *Faḥraddīn İbrāhīm b. Şehriyār-ı 'Irākī*: *Lama'āt* (لمعات) (V)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى نور وجهه حبيبى بتمجليات الجلال ...
(90. b)

Son : من وتورفته وخدا مانده تمت الكتاب للمعات بغون الله وحسن توفيقه
(117. b)

VI) *Waşıyyat - nāma*. Nesih. 'Attār'a nisbet edilen bir mesnevi. Başında, yazılı. آغاز کتاب وصیت نامه' شیخ عطار قدس سره

Baş : حمد بی حد ان خدای پاك را انك ایمان داد مشیت خالك را (118. b)

Son : هر كه آرد این وصیتها بجای درد و عالم راحتش بخشد خدای (149. a)

(Bu kitabı, Davlatşāh, Haft iklim ve Ātār-ı 'Acam, Attār'a atfetmektedir (Sa'īd Nafīsī: *Cust u cū dar aḥvāl u ātār-ı Farīdaddīn 'Aṭṭār-ı Nīşābūrī*, Tehran - 1320, s. 98). Fakat Wuşlat-nāma, yahut Waşıyyat-nāma'nin muharref ve nātāmām bir kısmı olup ayrı bir kitap değildir (aynı; s. 132).

Cilt
199

1461

مجموعه

Macmu'a

Miklaph, ortası şemseli cilt.

Cilt eb'adı : 20.3 × 13.5

Yazı eb'adı : 16 × 9.5

179 yaprak; her yaprakta 15 satır. Yazı nesih.

I) *Abū-Hāmid Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. 'al-Gazālī* (*Huccat'al-islām*) : *Minhāc' al-'Ābidīn*. 505 H. de (1111) vefat eden Gazālī'nin son te'lifi olduğu söylenir. Arapçadır (*Keşf. II, s. 1876 - 1877*. Mu'cam, s. 1415).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ربّ يَسِّرْ ولا تَعَسِّرْ . . . الحمد لله الملك الحكيم
(1 b.)

Son ve ketebe : تتم الصالحات وصلى الله على خير مولود دعا الى افضل معبود محمد النبي وعلى آله واصحابه وسلم تسليماً كثيراً تم الكتاب وانتهى تحريره ونمحه محمد رب العالمين يوم الثلاثاء في ١٥ جمادى الاخر من شهر سنة ١٠٦٣
(116. b)

II) *Gazālī*: *Murşid'aṭ-ṭālibīn* (aynı yazıyla).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذى عجزت عن تعقل ذاته
(117. b)

Son ve ketebe : . . . وظاهره مطهر آزال العباد والتوبة والاستغفار ويجل عما شفاعه رسوله المختار ويكون من تابعين الاختيار وورثة الابرار فالحمد على الاختتام . . . تم وكل الكتاب على يد اضعف العباد عبد الرحمن في ٢٧ جمادى الآخر في سنة ١٠٦٣
(150. b)

III) *Gazālī*: *ad-Durrat'al-Fāhira fi kaşfi 'ulūm 'al-āhira* (*Keşf. I, s. 742*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذى خص نفسه بالدوام
(151. b)

Son ve ketebe : . . . ما انطوت اللبالي والايام وسيمته درة الفاخرة في كشف علوم الآخرة والسلام تمت هذه الدرة الفاخرة على يد عبد الذى على طاعة الله قاصره عبد الرحمن بن احمد بن عثمان غفر الله لهم في ١٠ شهر رجب من شهر سنة ١٠٦٣
(179. a)

Cilt
200

1462

محمى الدين ابن عربي

Abū 'Abdallāh Muḥyiddīn Muḥammad b. 'Alī b. 'al-'Arbī aṭ-Ṭāī:

Kitābu Cāmi'al-waṣāyā

(كتاب جامع الوصايا)

ARAPÇA

Miklaph, kenarı düz cetvelli, ortası şemseli Osmanlı cildi.

Cilt eb'adı : 17.5 × 12.5

Yazı eb'adı : 12 × 8.5

154 yaprak. Her sahifede 19 satır; yazı Selçuk neshidir. Baştan iki yaprağın üst tarafları kesilmiş. İhtimal buralarda mühim bir kayıt, belki de Sadreddin-i Künawī'nin elyazısı vardı. Vakıf mührünün 3. a ya basıldığına bakılırsa, dergâha da bu şekilde gelmiş. Başlıklar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış. *Keşf*'de, İbnî 'Arabî'nin eserlerinden "al-Waṣāyā'l-akbar" adlı bir kitabın adı geçerse de hakkında tafsilât verilmez (*II, s. 2012*). Bu nüsha, müellifin ayrı ve müstakil bir kitabı olmayıp "Futūḥāt"ın 560. babıdır ve Mısır'da "Dār'al-'Arabīyyat'al-

kelmann'a da b. *Geschichte der Arabischen Litteratur*, s. 90 - 91). Hadis ve târihe âid yetmiş kitaba dayanarak tasnif ettiği bu kitapta cinlerin varlığından, yaratılışından, cinslerinden, şeytanlardan, yeyip içmelerinden, insanlarla muâmelelerinden, insanlarla evlenmelerinden, insanlara yaptıkları iyilik ve kötülüklerinden v.s. den bahsetmektedir; yüz kırk bapıdır.

Baş : . . . . . بسم الله الرحمن الرحيم وبه تفتي الحمد لله خلق الانس والجن
وبعد فهذا كتاب جامع للذكر الجن واختبارهم وما يتعلق باحكامهم وآثارهم
وكان السبب في تصنيفه ونسيجه على هذا المنوال الغريب وتصنيفه مذاكرة
وقعت في مسئلة نكاح الجن وامكانه ووقوعه وامكان وقوع العلوق بين
الجن والانس وضائق المجلس عن تقريرها . . . . . (1. b)

Son ve ketebe : . . . . . فيكون ذلك اخف على اللسان فتعوذ بالله من همزات واعوذ بك
رب ان يحضرون والحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وعلى
آله . . . . . فرغ من نسخه في يوم الثلثا الرابع والعشرين ربيع الاول سنة
ستين وثمانمائة . . . . . (159. b)

(Eski bir nüshası, İst. Süleymaniye, Es'ad Ef. K. 1302 No. dadır.)

Cilt
203

1499

مجموعه

Macmu'a

Âdi ciltli. 51 yaprak; her sahifede (baş ve Rağâi'b 'al-manâkib'dan hâric kısımlar müstesnâ) 13 satır var.

I) Gazaliyyât-i Fariştah (1. b - 7. a). Farsça. Arap alfabesine uygun olarak tertiplenmiş 29 gazel var. Sonda, 1294 târihi mukayyet.

Baş : ای داغ بردل از غم خال تو لاله را شرمندہ ساخت آہوی چشمت غزالہ را :

Son : یابی از لعلش فرشته کام دل گردہد عمر عزیزت یاری :

Fariştah'ın, İst. Üniv. K. de, farsça yazmalarda, 935 No. da kayıtlı mecmûada, aynı gazeller kayıtlıdır (47. b - 53. a). Aynı K. de 115 No. da kayıtlı mecmûada da bu 29 gazel var (17. a - 20. b). Birincisinde, târih olmamakla beraber, hieri XI. yüzyıla âit olduğu, yazısından ve kâğıdından anlaşılmaktadır. İkinci mecmûada, 1259 târihi var (60. b). Aynı K. de, türkçe yazmalar arasında, 2504 No. da, "Şarh-ı Gazaliyyât-i Fariştah", adlı bir kitap var. Şârih Şâlih b. Yûsuf b. Muştâfâ, şerhini, Kars'ta yazdığını söylüyor (2. a - b). Bu şerh, 1141 de istinsâh edilmiştir ve gazeller ayındır. Anlaşıyor ki Fariştah, bu târihten önce yaşamıştır. Bu zâtın, Târih-i Fariştah sâhibi olan ve 996 dan (1578) sonra vefât eden Fariştah Muḥammad Kâsım olması muhtemeldir (Kâmûs'al-a'lâm, İst. Mihran Mat. 1314; V, s. 3392).

II) Türkçe ve mesnevî tarzında bir şiir (7. b - 11. a). Bu şiirde, Mesnevî'nin VI. cildinde geçen ve Halep Şâsinın Âşûrâ günü, İmâm Husayn'ın mâtemini tutmalarını ve oraya uğriyan bir şâirin onlarla konuşmasını hikâye eden fâslı (Reynold A. Nicholson basımı; Londra - 1933; s. 317 - 319), bir tekyeye gelen ve sûfilerin Muharremdeki mâtemlerini kınaması şeklinde anlatılmaktadır. Aynı zamanda bu şiir, şeyhliğe lâayık olmıyan, kendisini bâzı kere Nakş-bendî, bâzı kere Mevlevî gösteren, farsça bilmediği hâlde Mesnevî okutması kalkışan ve nihâyet Rufâiyim diye iddiâyı giren bir müteşeyyihî, bu münâsebetle de vahdet-i vücûdu ters anlıyanları kınamaktadır. 7. b de, sondan ikinci beyit şudur :

بونجه ايشار اى فهم حقل ايشى نيك (و) بدله قلبه ويرمه تشويشى

Bu beyte nazaran şiir, Fehîm adlı bir şâirindir. Fehîm'in 1262 de (1847) vefât eden, farsça hocalığı yapan, Devletşâh'ı türkçeye çeviren ve Şâih'i şerheden, Kulekapısı Mevlevî - hânesinin hâmuşânına (mezarlığına gömüldüğü rivâyet edilen Hwâca Sulaymân Fahîm olması muhtemeldir (O. M. II, s. 372).

III) Muḥammad Amin Dada: Rağâ'ib'al-manâkib (Rağâib'atnâb). Türkçe (12. b - 48. b). O. M. de, Hacı Muḥammad Amin Dada'ya atfedilen bir Rağâ'ib 'al-manâkib var. Şadraddîn-i Kûnawî'nin manâkibına âid olan bu kitabın yanında, 1006 târihi var (III, s. 191). Kitabın metninde, «ashûb sene sene vâlf ve rûb el-murjibinde kتب مزبورده مسطور والسنة ناسده مذکور اولان کواکب مناقبرینى محتوی بر رساله غرّا وبر مقاله عذرا اختراع وانشا ایدوب نامنى مüllef, gene mukaddimedede, gecesi kadre, gündüzü bayrama benzîyen bir gecede, ruyâsında Sadreddîn'i gördüğünü, Sadreddîn'in «صدى پر نداء یا موسى» diye nidâ edip manâkibını yazmayı emrettiğini söylüyor (13. a). Bu söze nazaran, müellifin adının, «نامى وراغب المناقب قودم» cümlesinden sonra, «روح پرفتوح انورلرينه فاتحه» cümlesinden sonra, «تلاوت ايدنلر بو بنده تحيف وعبد ضعيف ومذنب كثير اولان درويش الحاج محمد امين» sözleriyle müellifin Hacı Emin Dede olduğu anlaşılıyor. Bu satırlar, Müze nüshasıyla İst. Üniv. K. de 4111 No. da kayıtlı nüshada yoksa da 842 No daki nüshamın doğru olması ve «نداء یا موسى» sözünün, sonradan eklenme değilse, XX. sûrenin 10. âyetinden iktibâs olduğu muhakkaktır. Kitap, a'yândan Osman Ağa adına tasnif edilmiştir (13. b). Kitap, 32. a ya kadar Sadreddîn'den bahseder. Avḥadaddîn'in seccâdesinin, na'şî üstüne örtülmesi rivâyeti, Sadreddîn hakkında, halk arasında yayılmış olan rivâyetlerin bir kısmının, yazılı kaynaklara da dayandığını gösterir (Sadreddîn, İbni 'Arabî'nin gömleğinin kefen olarak kullanılması, Avḥadaddîn'in seccâdesini kabrine yaymalarını vasiyet-nâmesinde zikreder (b. Osman Ergin: Sadreddîn al-Kûnawî ve eserleri; Şarkiyat Mec. II; İst. Osman Yalçın Mat. 1958; s. 63 - 83. Fotoğrafyası; s. 82 - 83). Manâkib'da geçen Hwâca-i Cihân'a, Mevlânâ'nın bir mektubu vardır (b. Mektuplar; Abdülkâki Gölpinarlı terc. İst. İnkılâp K. 1963; Mek. LXXIV; s. 113 - 114). 32. a dan itibaren, hemen bütün menkabeler,

Mevlânâ'ya âittir ve Sipeh-sâlâr'la Manâkib'al Ârifin de geçer; yalnız bu menkabelerde, Sad. den de bahsedilmektedir. yazı nesihdir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام . . . .
Ist. Ü. : اما بعد ابقاهم الله الى يوم الميزان بو تحليفه (بو تحليفه : Ist. Ü. :
(K. 4111. 1. b) بو حقيقر بيمدارلرينه (ayni, 842. 1. b) بو بابه برتأليف
(12. b) لطيف انشا اتمكه تكليف اتمده . . . .

Son ve ketebe : شيخ صدقه حضرتلري مرحومي كندى خانه لرنده دفن ايدوب قبر شريفنى كنديلريدىنى وصيت بيورب بو محله قودر مشلردر رحمة الله تعالى عليهم
اجمعين تحت الكتاب بعون الملك الكريم الوهاب سوز تمام اولدى بو ختم
اولدى كتاب اقوغل والله اعلم بالصواب كتبه الفقير الحقير الصواريق
احمد فوزى سنه ١٢٩٤

(O. M. de Şeyh Mûsâ Sadri'nin de bir "Manâkib-ı Şeyh Sadraddin-i Kunavi"si olduğu hakkındaki kayıt, yukarıda arzedilen sözden doğma bir yanlıştır; c. III, s. 191. Ist. Üniv. K. 842 No. daki nüs. 16, 4111 No. daki nüs. 22 yaprakur ve metin, nüshamıza tamâmiyle uygundur.)

IV) Mevlânâ'ya atif ve isnâd edilen,

حقيقت همه اشيا عليست جل جلال ظهور ديدنه بينا عليست جل جلال
şî'ri (49. a. Kâtip, «جل جلال» leri «جل جلال» tarzında yazmıştır. Mevlânâ'dan sonra
Mevlevilik'e b. s. 234. Not. 66).

V) Divâna Muḥammad Çalabî'nin,

ديدى بر درويشه اول بر پادشاه

misraiyle başhyan şî'ri (tamâmı, Mevlânâ'dan sonra Mevlevilik'tedir; s. 473 - 476).

Cilt

204

1500

نظمی زاده حسین مرتضی

Nazmizâda Husayn Murtaḍâ :

Câmi' al-anwâr fi manâkib'al-abrâr

(جامع الانوار فی مناقب الابرار)

T Ü R K Ç E

Ortası şemseli yumuşak meşin cilt.

Cilt eb'adı : 20 × 13.7

Yazı eb'adı : 13 × 7.5

110 yaprak; her sahifede 25 satır. Kenarlarda tashihler var. Baştan bir yaprak eksik. Yazı nesih. Bağdad'da ve civarında yatan peygamber ve velilerden

yüzseksezinin hâl tercemesini ve muhtasar menkabelerini ihtivâ eder bir kitapır. Son sahifenin bir kısmı kesilmiştir. Mukaddimede "abû'l-futûḥ as-sultan Muḥammad Ḥân"ı övmekte ve vüzerâsından olup 1077 de (1666) Bağdâd'a vâli olan İbrâhîm Paşa'dan bahsetmektedir (1. b). Sultan M., 1058 den 1099 a kadar (1648 - 1687) pâdişah olan IV. S. M. dir. İbrâhîm Paşa da, 1074 te Bağdad'a vâli ta'yin edilen (1663), 1076 da (1665) serdâr olan ve 1077 de (1666) azlolan Tavîl İbrâhîm Paşa'dır (Sicill; I, s. 108). Nûshada, İbrâhîm Paşa'nın üstü, nedense silinmiş, târih cümlesinin de üstünde oynanmıştır. Nazmizâde, Bağdadlıdır. 1134 te (1721 - 1722), memleketinde vefât etmiştir (eserleri için O. M. e b. III, s. 152 - 154). Hâdiyyat'al-Ârifin'de vefâtı 1136 (1723 - 1724) olarak kaydedilmektedir (s. 425).

Baş : مساجد قدس وزینت بخش مشاهد ساکنان زاویه انس اولوب (1. a)

Son : جانب غریبسنده زیارتگاه صغار و کباردر علیه الرحمہ ١٠٩٣ (110. b)

Cilt

205

1501

احمد بن مصطفی طاشکپری زاده

Ahmad b. Muṣṭafâ Taşköpri-zâde :

Şakâ'ik'an-nu'mâniyya fi 'ulamâ'addawlatil 'Uṣmâniyya

(شقایق النعمانیة فی علما الدولة العثمانية)

A R A P Ç A

Kenarı zencirekli cetvelle çevrilmiş, ortası şemseli, mıklaph cilt.

Cilt eb'adı : 20.5 × 12.5

Yazı eb'adı : 15.2 × 6.7

280 yaprak. Her sahifede 19 satır. İlk yaprağın başı müzehhep; iki sahife altın cetvelli. Yazı güzel bir nesih. Fasıllar ve isimler surhla yazılmış. Taşköprüzâde, Bursa'lıdır; 968 de (1561) İstanbul'da vefât etmiştir (Atâi: Ḥadâ'ik'al ḥakâ'ik fi takmilat'aş-Şakâ'ik; Mat. Âmiri - 1268, s. 9. Keşf. II, s. 1057). Eserleri için O. M. e b (I, s. 346 - 347). Şakâ'ik'an-nu'mâniyya, te'lif târihinden itibâren büyük bir şöret kazanmıştır. Kütüphanelerimizde, eski - yeni, birçok yazmaları mevcuttur (b. Behcet Görül: İstanbul Kütüphanelerinde Al-Şakâ'ik al-nu'mâniyya tercüme ve zeyilleri; Türkiye Mec. cilt VII - VIII, cüz. II, Ist. Maârif Mat. 1945; s. 136 - 168). Konya, Mevlânâ Müzesi K. de, Abdülbâki Gölpinarlı yaz. ında, 39 No. da da, 978 Şavvalinin sonlarında, Taşköprüzâde b. Badraddin tarafından yazılmış sağlam bir nüshası vardır. 975 (1567) den sonra vefât eden Muhtesib-zâde Muḥ Ḥâkî tarafından, Ḥadâ'ik' ar-rayḥan, Darvîş Aḥmad tarafından 972 de (1564), al-Davḥat'al-'irfâniyya fi rawḍat'al-ulamâ'al-'Uṣmâniyya, 989 da (1581) vefât eden Muḥ b. Sinânaddin Yûsuf tarafından, Manâkib'al-'ulamâ, 999 da (1590) vefât eden Maedî Muḥammad tarafından, Ḥadâ'ik'aş-Şakâ'ik, 998 den (1590) sonra vefât eden İbrâhîm b. Aḥmad'al-Amâsi tarafından ve 1098 den (1686) sonra vefât eden Muḥ b. Yûsuf al-Çarkas tarafından türkçeye terceme edilmiştir. Âşık Çalabî'nin de

(979 - 1572) tercemesi vardır (*Aynı makale, s. 146 - 153*). Maedî'nin tercemesi, 1269 da Mat. Âmir'e de basılmıştır. Eserin telhis ve zeyilleri için de, Behcet Gönül'ün aynı m. e. bakınız (*s. 153 - 168*).

Baş : (1. b) . . . . . الحَدِّثُ الَّذِي رَفَعَ بِفَضْلِهِ طَبَقَاتِ الْعُلَمَاءِ . . . . .

Son : . . . . . العِيَاذُ بِاللَّهِ اَدْعَا الْعِلْمَ وَالْفَضِيلَةَ بِلِ اِيْتَارِ بِقَوْلِهِ تَعَالَى وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ فَلْيَكُنْ هَذَا آخِرَ الْكِتَابِ . . . . . وَقَدْ فَرَّغْتُ مِنْ اَمَلَانِهِ يَوْمَ السَّبْتِ آخِرَ شَهْرِ رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ بِتَارِيخِ سَنَةِ خَمْسٍ وَسِتِّينَ وَتَسْعَائِهِ بِمَدِينَةِ قُسْطَنْطِينِيَةِ الْحَمِيَّةِ . . . . . (280. a)

Ketebe, kenarda : قد وقع الاتمام على يدي العبد الضعيف محمد بن عمر الزغزوي : الواقع في المدرسة الجديدة السلطانية وهذه في قصبة اسكدار حميت عن الضيق والبوار في اوائل ربيع الاول لسنة الثنتين والف (280. b)

Cilt
206

1502

اسرار دوده

Asrâr Muḥammad b. Aḥmad bî zabân b. 'Oṭmân'al-Mawlawiyya :

Tazkira-i şu'arâ-yı Mawlawiyya

(تذکرہ شعرائ مولویہ)

T Ü R K Ç E

Kenârî zencirek cetvelli, düz, mıklaplı cilt. yazı nesih. 163 yaprak; her sahifede 25 satır. İsimler ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

Cilt eb'adı : 18.8 × 12.3

Yazı eb'adı : 15.3 × 8

1213 te (1799) vefât eden Galata, Kulekapısı Mevlevî-hânesi şeyhi Gâlib As'ad Dada'nın dervîşi olan ve 1211 de (1796 - 1797) vefât eden Esrâr Dede, mukaddime, Galib Dede'nin, bu tezkirenin müsveddesini tanzim edip tertibine kendisini memûr ettiğini söylerse de Esrâr, herhalde bu müsveddeleri yeniden tanzim ve tevsi' ederek Mevlevî şâirlerine âid olan bu tezkireyi meydana getirmiştir. Galib'in, 1148 de (1735) vefât eden Kütahya Mevlevî şeyhi Sâkib Dede'nin "Sefine"sinden sonraki halifelerle şeyh ve dervişlerin hal tercemelerini de yazmayı emrettiğini, Garibî Abû-Bakr Çalabî'nin hâl tercemesinde, bir münâsebet düşürerek söyler; fakat buna ömrü vefâ etmemiştir. Esrâr Dede, tezkiresinde, Mevlevî olmanın bazı kimseleri Mevlevî gösterdiği için bu eserden, sıkı bir incelemeğe tâbi tutulmadan faydalanmak doğru olamaz. Ali Enver, Esrâr tezkiresini telhis ederek Samâ'-Hâne-i adab adlı bir kitap meydana getirmiştir. Bu kitap 1309 da İst. da Âlem Mat. da basılmıştır (*Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik'e b. s. 16*).

* Abdülbâki GÖLPINARI : Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik, İst. İnkılâp K. 1953, s. 288; not. 113

Baş : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَوْحَى إِلَى عِبَادِهِ . . . . . أَمَّا بَعْدُ بِوَفْقِيرٍ
(1. b) . . . . . بِأَنَّ دَرْكَلِ اعْنَى دُرُوشِ السَّيِّدِ اسْرَارِ شَكْسْتِه دَل . . . . .

Son ve ketebe : اسرارى او خيله پيروايله
آگاه صدای بشنو ايله

تمت تذکرہ ددگان قد وقع الفراغ عن يد محمد عزت از بنده گان حضرات
ایشان قدسنا الله سرهما (böyle) یا رحمان

(163. b)

ج ۲ ۱۲۵۵

Cilt
207

1503

عبدالرحمن جامی

'Abdarrahmân Câmî :

Nafahât'al-u'ns min ḥadârât'al-kuds

(نفحات الانس من حضرات القدس)

F A R S Ç A

Düz, biraz harap, ortası dışı ve küçük girift zenciri muhtevî cilt. İlk sahifede güzel bir tezhib var; diğer sahifelerin kenarları lâciverd ve altın cetvelli.

Cilt eb'adı : 29.5 × 16.3

Yazı eb'adı : 16.3 × 9.2

314 yaprak; her sahifede 19 satır. 412 de (1021) vefât eden 'Abdarrahmân Sulamî ile 481 de (1088) vefât eden H'âca Abû - İsmâ'îl 'Abdallâh b. Abî-Mansûr Muḥammad'al-Anşarî al-Haravî'nin, büyük sūfîlerin hâl tercemelerini ihtivâ eden Ṭabakât kitapları, bilhassa Şayḥalislâm diye tanınan Anşarî'nin eseri esasas ittihaz edilerek yazılmıştır. 898 H. de (1492 - 1493) vefât eden Câmî, kitabını, Vezîr 'Alîşîr Navâî'nin (906 H. 1500) isteğiyle 881 de yazmaya başladığını, mukaddime de bildirmekte (2. b), iki yıl içinde yazıp 883 te bitirdiğini, sondaki bir rubâî ile tesbît etmektedir. Te'lif târihinde yazılan ve bizzat Câmî tarafından tashih edilen nüsha. İst. Murad Molla K. de 1302 No. da kayıtlıdır. 938 de (1531), Bursa'da vefât eden Lâmi'î Maḥmûd b. 'Uṭmân, bu eseri, içindeki nazımları manzum olarak türkçeye çevirerek, son tarafına da, Nafahât'ta bulunmayan ve bilhassa Osmanlı ülkesinde ün kazanan sūfîlerin hâl tercemelerini de ilâve ederek türkçeye terceme etmiştir. Tercemenin adı, Futûḥ'al-mucâhidîn li tarvîḥi kulûb'aş-şâhidîn'dir (*Nafahât'in yazmaları, basmaları, terceme, telhis ve hâşiyeleri için b. C. A. Storey, Persian Literature, I - II; Londra - 1953, s. 954 - 959*).

Baş : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مَرَأَى قُلُوبِ أَوْلِيَائِهِ مَجَالِ جَمَالِ وَجْهِهِ الْكَرِيمِ . . . . .
أَمَّا بَعْدُ مِغْوَبِدِ بِأَيِّ شَكْسْتِه زَاوِيَه مَوَلِ وَكَمْ نَامِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَحْمَدِ
الجامي . . . . . (1. a)

Son ve ketebe :

این نسخه مقتبس از نفاس کرام
کزوی تفحات انست آید بمشام

از هجرت خیر بشر وفخر انام
در هشتصد و هشتاد و سیم کشت تمام

والحمد لله على الاتمام . . . وقع الفراغ منه يوم الاحد التاسع والعشرين
من شهر صفر المظفر في آخر الشهر من شهر سنة الف من الهجرة النبوية
على يد الفقير الحقير الراجى رحمة الله تعالى حسين بن محمود غفر له . . .
(318. a)

Cilt
208

1504

لطيفى

Latîfî 'Abdallatîf:

Tazkirat'aş-şu'arâ'

(تذكرة الشعراء)

T Ü R K Ç E

Mıklaplı mukavva cilt; kenarları meşin.

Cilt eb'âdı : 19.5 × 13

Yazı eb'âdı : 15.5 × 9.5

Yazı, 1. a - 7. b de harekeli nesih. 8. yaprak yeni bir nesihle yazılmış. 9. 1 - 16. b, baştaki yazıyla. 17. a - 73. b, aynı yeni nesihle; 74. a dan sona kadar ta'liyk. 214 yaprak; sahifelerdeki satırlar muhtelif. Bu tezkirenin müellifi, Kastamonulu Latîfî, eserini 953 de (1546) yazmış ve VII. asr-ı hicriden zamânına kadar Osmanlı ülkesinde yetişen şâirlerin kısaca hâl tercemelerini ve şüirlerinden örnekler vermiştir. Hâl tercemeleri pek nâkıs olmakla beraber, şâirlerin değerleri hakkında verdiği hükümler cidden güzel, doğru ve yerindedir. İst. İkdâm Mat. da, 1314 te basılmışsa da bu basım, epeyce eksik olduğundan, faydalanmak için eski yazma nüshalarına mürâcaat ve mukabele zarûreti vardır. Chabert tarafından almancaya çevrilmiş ve 1800 de Zürih'te basılmıştır (F. Reşat; İkdâm basımına yazdığı yazıda; s. 378). Rescher, O. tarafından, da, almancaya çevrilmiş ve Lâtîfî's Tezkere adıyla Tübingen'de 1905 te basılmıştır (O. M. e b. III, s. 134 - 135). Lâtîfî'nin hâl tercemesi ve tezkiresinin en eski nüshası hakkında İslâm Ansiklopedisi'nde Nihad Çetin'in makalesine b. (7, 1957, s. 19 - 22).

Baş : مطلع موزون كلام قديم
(1. b)

بسم الله الرحمن الرحيم
منظومه فصاحت نظام . . .

Son :

قطعه مؤلفه

دعادن یاد ایدن جان حزینم جهان دارندن ایمان ايله کتسون
دعا اولمسه باری جان و دلدن ديه لطف ايليوب حق رحمت اتسون

آمین بحرمه محمد آمین

صلی الله علیه وعلی آله

(214. a)

وصيه اجمعين

Cilt
209

1505

عطّار

Faridaddîn Attâr-ı Nîşâbüri:

Tazkirat'al-awliyâ'

(تذكرة الاولياء)

F A R S Ç A

Ciltli. Yazı güzel bir ta'liyk. 496 sahife, 248 yaprak. Her sahifede 31 satır var. Yazanın bilgisi pek küt olduğundan birçok yerlerini yanlış yazmış. Hadisler, adlar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla yazılmış.

Cilt eb'âdı : 32 × 18.5

Yazı eb'âdı : 24 × 11.5

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الجواد بافضل انواع النعماء المنان اصناف
العطاء . . . . .
(s. 1)

Son : از آنکه گمان است رحمة الله عليه رحمة واسعة تمت الكتاب بعون الملك
الوهاب
(s. 495)

Ketebe : لله الحمد والمثنه باتمام رسيد . . . بحسب الامر سيادت ونجابت پناه
اصالت وشرافت انتباه . . . جناب محمد سعيد چلي افندي . . .
بدار الخلافه مملكت قسطنطينيه افتاد و بفرمان ان ابر عطا واحسال بپايان
رسيد در اواخر شهر جمادى الثاني ١٢٦٤ . . . . .
(s. 496)

(1507 No. ya b.)

Cilt
210

1506

عطار

Farîdaddîn Attâr-ı Nişâbüri:

Tazkirat'al-awliyâ'

(تذكرة الاولياء)

FARŞÇA

Mukavva, kenarları meşin, mıklaplı cilt.

Cilt eb'âdî : 24.5 × 17

Yazı eb'âdî : 18.5 × 11.5

311 yapraktır. Her sahifede 18 satır var. Adlar ve dikkati çekmesi gereken yerler surhla. Yazı ta'hyk. Yazanın adı yok; 850 de yazılmış. Sıhhatli bir nüsha olmakla beraber, Husayn b. Mansûr'al-Hallâc'ın tercemesinin sonuna ve Abû-Bakr'al-Wâsîlî'ye kadardır ve nâtamâmdır; yirmiyedi kişinin hâl tercemesi yoktur.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الجواد بأفضل أنواع التعمية . . . .
Son ve ketebe : تا بدانی که منی کردن نیکو نیست و منی از خود دور کردن بغایت نیکوست تمت

تاریخ

۸۵۰

پرسید کسی ز وقت تحریر زین دلشده گفتمش بتقریر
دشمن چو بشد تودل نگهدار باز آر ورا بضرب شمشیر
(s. 626)
(sözünün gösterdiği 850, istinsâh târihidir.)

Cilt
211

1507

مجموعه

Macmû'a

Kenarı zencirekli cetvelli, mıklaplı, ortası şemseli cilt.

1) . . . . Farîdaddîn Muḥammad 'Attâr-ı Nişâbüri :

Tazkirat al-awliyâ' تذكرة الاولياء FARŞÇA.

Cilt eb'âdî : 85.5 × 16.5

Yazı eb'âdî : 19 × 10,9

Yazı Selçuk neshi. Gerek yazı ve kâğıt, gerek tarz-ı imlâ bakımından IX. asr-ı hicriye (XV) âidiyeti anlaşılmaktadır. 237 yapraktır. Baş tarafta, 1. b den 9. b

ye kadar sonradan yazılıp tamamlanmıştır. Eski yazı, 10. a da başlıyor. Her sahifede 23 satır var. Nüsha, başlangıçtan, Husayn b. Mansûr al-Hallâc'ın hâl tercemesinin sonuna kadardır. Ketebe yok. Metinden önceki yaprağın a yüzünde, X. asr-ı hicri karakterini taşıyan ve divâniye çalan nesih yazıda 908 Ramazanının 28 i mukayyet bulunduğu ve bu yazı kitabı temellük edenlerden birine âid olduğuna göre kitabın istinsâh târihi hakkındaki mütâlâamız doğrudur. Hâşiyede Mahmûd-ı Şabustari'nin (720. 1320) Gulşen-i râz'ı (2.a - 38.a), Sayyid 'Alî Hamadânî'nin (786 - 1384), Mantık'al-tayr'dan intihâbı (38. a - 59. a), 'Arifî'nin, Şâhrûh (807 - 850. 1404 - 1446) adına yazdığı Kûy u çavgân'ı vardır (59. b - 73. a. Kesf. II, s. 1524). Attâr, Tazkirat'al-ewliyâ'yı 617 de (1220) yazmıştır (Sa'îd Nafîsî : Cust u cû dar ahvâl u âtâr-ı Farîdaddîn Attâr-ı Nişâbüri. Tehran-1320 Şemsî H. s. 49). On yıl sonra, 627 de (1229 - 1230) vefât etmiştir. Tazkirat'al-awliyâ', Reynold A. Nicholson tarafından, Mirzâ Muḥammad b. 'Abdalwahhâb-ı Kazvî'nin notlariyle 1905 - 1907 de Londra'da basılmıştır. T. a. 1305 te Bombay'da, 1306, 1307 ve 1308 de Lahur'da taşbasmasıyla basılmıştır. Lahur'da, târihsiz bir basması daha vardır. Erik Haermelin tarafından İsveç diline çevrilmiş, 1931 - 1932 de 2 cilt olarak Stokholm'da basılmıştır. Attâr'ın bu eserinin yazmaları, bu eserden yapılan telhisler ve tercemeler için b. (Hellmut Ritter : Farîduddîn 'Attâr. II. Oriens; Volume II, Leiden E. J. Brill-1958, s. 1 - 76; bilhassa; 62 - 76).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الجواد بأفضل أنواع التعمية . . . .
(1. b)
Son : که منی کردن نیکو نیست و منی از خود دور کردن نیکو است والله اعلم
(273. b)
تمت الكتاب . . .

II) Mahmûd-ı Şabustari محمود شبستری : Gulşen-i râz (کلشن راز) FARŞÇA
(Hâşiyede : 2 - a - 38. a).

Baş : بنام آنکه جائزا فکرت آموخت
(2. a) چراغ دل ز نور جان برا فروخت
Son : بنام خویش کردم ختم پایان
(38. a) الهی عاقبت محمود کردان

III) Sayyid 'Alî Hamadânî سید علی همدانی Mantık at-tayr'dan intihâb
(38. a - 59. a).

Baş : حمد باک از جان باک ان باک را
(38 a) کو خلافت داد مشت خاک را
Son : شوخی و بی شرمی مادر گذار
(59. a) شوخی ما پیش چشم ما میار

IV) *Arifî* عارف Kūyu çavgān (کوی و چوگان) Farsça (59. b-73. a) Kitabın son kısmındaki,

ای آنکه معاینه ندانی تاریخ بیان این معانی
چون کوکبه بستر نماید روشن بتو کوی خور نماید

beyitlerine göre «کوی خور» = 842 de tanzim edilmiştir.

Baş : زان پیش که حسب حال گویم
(59. b) از صانع ذو الجلال کویم
Son : تا هست فلک بقای شه باد
(73. a) بردست ملک دعای شه باد

(Bu risāle, «اغاز کتاب حال نام» başlığını taşımaktadır. İst. Türk ve İslâm eserleri Müzesi'ndeki minyatürlü nüshaları için b. Kemâl Cığ: Türk ve İslâm eserleri Müz. indeki minyatürlü kitaplar kataloğu; Şarkiyat Mec. III; İst. 1959, s. 67 - 69)

Cilt
212

1508

؟

Talhiş-ı Tazkirat'al-awliya'

(تلخیص تذکرة الاولیاء)

FARSÇA

Ciltli. 182 yaprak. İlk yaprak müzehheb. 6 yaprağın kenarları altın cetvelli. İsimler ve dikkati çekmesi gereken kelimeler surhla. Yazı ta'liyk. Husayn b. Mansur'un sonunadek.

Cilt eb'adı : 17.7 × 12.5

Yazı eb'adı : 12.3 × 8.5

Telhis edenin adı yok. Ancak, «امام مجد الدین خوارزمی در آمد» اورا دیدم که میگریست گفتم خیر است گفت زهی سفهسالاران که درین امت بوده اند بمثابة انبیا علیهم السلام که علیا امته کانیا بنی اسرائیل گفت که انبیا علیهم السلام که ازان میگیرم که دوش گفته بودم خداوند کار تو بعثت نیست . . . . .
cümleleriyle evliyânın ahvâlini, Mecdeddin'in bu sözü üzerine telhis ettiğini bildiriyor ki (2. a) buna nazaran, Mecdeddin, 607 (1210), yahut 616 da (1219) Hwârazmî de şehid edilen Macdaddîn-i Hwârazmî (Bağdâdî) ise, ona mensûb birisi tarafından telhis edildiği anlaşılır; bu takdirden telhis, 'Atâr'ın zamânında meydana getirilmiştir (b. Nafahât terc. İst. 1289, s. 480 - 485). Keşf. bâzı sūfîlerin, T. A. daki meşâ-

yihîn sözlerini alıp menkabelerini terkettiklerini söylüyor ve adımı veremediği bir kitabın ilk cümlelerini ahyorsa da (I, s. 385) bu kitap, K. te bahsedilen kitap olamaz; bunda kısaca hal tercemeleri ve menkabeler de var. Nüsha, yazı ve kâğıt bakımından IX. asr-ı hieriye (XV) âittir (Oriens'da H. Ritter'in makalesine b. s. 68).

Baş : الحمد لله رب العالمین . . . بد آنک چون از قرآن واحادیث که گذشتی
هیچ سخن والاتراز سخن مشایخ رحمهم الله تعالی که سخن ایشان نتیجه کار
و حال است نه ثمره حفظ وقال واز عیان است و نه از بیان و اسرار
است نه از تکرار . . . که ایشان ورثه انبیا اند صلوات الله علیهم اجمعین
و این از تصنیف شیخ عطار رحمة الله علیه که در کتاب تذکرة الاولیا
بیان نموده است و در اینجا بیانی مختصر جمع کرده نوشته شد از بعضی
سیرتها ایشان . . . (1. b)

Son : . . . و طبق انجیر تازه در پیش ایشان بنهاد و السلام (182. a)

Cilt
213

1509

امیر شیخ القرشی بن جمال الدین بن امیر شیخ
بازید خلیفه المرشدی

Amir Şayh'al-Kuraşi b. Camâladdin b. Amir Şayh
Bâyazîd Halifat'al-Murşidi

* Firdaws'al-Murşidiyya fî âtâr'aş-şamadiyya
(فردوس المرشدیة فی آثار الصمدیة)

FARSÇA

Kenarları köşebentli ve cetvelli, ortası şemseli, miklaph cilt.

Cilt eb'adı : 26 × 17

Yazı eb'adı : 19.5 × 11.5

Yazı güzel bir nesih. «اربع» ler, elifsiz «اربع» tarzında yazılmış; «د» larda nokta var. Yazı, her hususta Selçuk neshi karakterini taşımakta. Gerek yazı, gerek kâğıt bakımından, VIII. asra nihâyet IX. asrın ilk yıllarına âit (XIV-XV). 179 yapraklı; her yaprakta 23 satır var. İlk yaprakta, üst kenarda, ta'lyikle, «الفقر عبد الرحیم حبشی زاده» yazılı. Bu temellük yazısı, Melâmiyye-i Bayramiyyeden (Hamzaviyye), tezkire-i evvel Habeşizâde Rahîmî'ye âittir (1140 - 1727. Sicill, III, s. 331. A. Gölpinarlı: Melâmilik ve Melâmitler; İst. Devlet Mat. 1931, s. 164, 173 - 175, 178). İdâh'al-maknûn, bu eseri, «Firdaws'al-murşidiyya fî'l-âtâr'aş-şamadiyya» diye alır ve yanlış olarak Abû-l-İshâk-ı Kâzerûnî'ye atfeder (II, s. 187). Abû-l-İshâk, 426 da (1035) vefât etmiştir (Naf. terc. 1289, s. 297 - 298). Kitap şeyhin ölümünden sonra yerine geçen ve 442 de (1050) vefât eden halifesi, İmâm hatîb Abû'l-Kâsim 'Abdalkarîm

b. 'Alî b. Sa'd'ın oğlu ve Haşib Abû-Sa'd'ın kardeşi İmâm Haşib Abû-Bakr Muhammad b. 'Abdalkarîm b. 'Alî b. Sa'd (ölm. 502. 1108) tarafından arapça yazılan manâkib kitabı esas tutularak Amîr Şayh'al-Kuraşî b. Camâladdîn b. Amîr Şayh b. Bâyezîd Halîfat'al-Murşîdî tarafından farsça yazılmıştır. Esere, aslı elimizde olmamakla beraber, Amîr Şayh'in ifâdesine dayanarak geniş ve tasarruflu bir terceme diyebiliriz (2. a). Abû-İshâk, bu kitaba nazaran, bilhassa Müslüman olmıyanları Müslüman eden bir mübellîğ, hattâ savaşlarda bulunan bir mücâhidir. Kendisi, Hanbaliyyadandır. Kendisi, aşırı sünî ve âyetleri te'vilden müetenib, Salafiyya yolunu tutan bir zât olmakla beraber kurduğu tarikat, Anadolu'ya yayılmış, hattâ, Mevlevîliğin kuruluşundan sonra bile, 821 de (1418), Karamanoğullarından 'Alâ'addinoğlu Muhammad tarafından, Konya'da, adına bir zâviye kurulmuştur ki bugün halk arasında, Kâzerûn'nin merkadi diye ziyaret edilmektedir (Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik, s. 11. 7. No. lu not ve s. 12).

Baş : الحمد لله الذى اختار الشيخ المرشد ابا اسحق ابراهيم بن شهریار الكازرونى :
(1. b) . . . . . من بين الخلائق . . . . .

Son : وامثال این حکایت کینه را بسیار استماع افتاده از هرکس که اگر ذکران :
باذکرده شود بتطویل کشد این قدر نموده شد وبالله التوفیق . . .
قد تمت تذکرة الشيخ المرشد ابو اسحق ابراهيم بن شهریار الكازرونى قدس
الله روحه العزيز هذا كتاب على يد الكاتب العبد الضعيف افقر الفقرا القرشى
امير شيخ بن جمال الدين بن امير شيخ بن بايزيد خليفه المرشدى (179. a)

Ketebe : خطمى كوروب بنوچون اوقبن لر فاتحه
كیده ایمانيله دنيادن دك امدى فاتحه
(179. b) كنبه الفقير موسى بن ادریس

(Bu kitabın nüshaları ve nüshalar hakkındaki mülâhazât için Fritz Meier basımının önsözüne b. Gedrukt bei F. A. Brockhaus in Leipzig - 1948, 1 - 74. Aynı önsözle metin, Alman müsteşirlikler cemiyeti tarafından F. M. nin tashîhiyle ve aynı arapça metne dayanarak Mahmûd b. 'Ulmân'ın tercemesi esas tutularak Firdâves'al murşîdiyya fî asrâr'aş-şamâdiyya; adıyla Ferdos marşîdiyye fî asrâr'ı vâkıdîye bastırılmıştır; İst. Maârif Mat. 1943. Sa'îd Nafîsî'nin Târîh-i Nâzm o Nağr dar İrân va zabân-ı Fârisî'sine de b. II, s. 759).

Cilt
214

1510

دولت‌شاه بن علاء‌الدوله خنیشاه سمرقندى

Dawlatşâh b. 'Alâ'addawla Bahtîşâh-ı Samarqandî:

Tazkira-i Dawlatşâh

(تذکره دولتشاه)

FARSÇA

Ortası şemseli, üst kabı ve miklabı kopuk Osmanlı cildi.

Cilt eb'âdî : 22.8 × 12.5

Yazı eb'âdî : 14.6 × 7.3

Sahîfe=kenarları altın ve siyâh cetvel. Yazı gayet güzel bir ta'liyk. Âyetler, bâb ve fasıllarla adlar surhla. 294 yaprak. Her sahîfede 18 satır. İlk yaprağın üstünde « دخل فی نوبة درويش عبان المولى المتزوى بزواوية غلطة » kaydı var. Devletşâh, bâzı meşhur arap şâirleriyle berâber IX. asr-ı hicrî sonlarına kadar gelip geçen 148 İran şâirinin muhtasar hâl tercemelerini ihtivâ eden bu tezkiresini, 892 de (1487), 'Alişîr Navâî adına tamamlamış, tahminen 901 de (1495) vefât etmiştir (İslâm Ansiklopedisi, M. Fuad Köprülü : Devletşâh mad. s. 461 - 462). Bu tezkire, 1887 de Bombay'da, 1921 de Allahâbâd'da basıldığı gibi 1901 de E. G. Browne tarafından da Londra'da tab'edilmiştir (G. A. Storey : Persian Literature ; Londra - 1953 ; s. 784 - 788). Şeyh Mubârak tarafından 1939 da, Lâhur'da da bastırılmıştır. Keşf, Devletşâh'ın, 913 te (1507) vefât ettiğini yazar (I, s. 388). Keşf'in son basımında, bâzıları tarafından, ihtisâr edilerek türkçeye çevrildiği yazılmakta ve bu tercemenin metninin başlangıcı alınmakta, 1032 H. de yazılmış nüshasının görüldüğü, buna nazaran, X. asr-ı hicrinin başlarında, yahut ortalarında terceme edilmiş olması icâb ettiği kaydedilmekte ise de mütercim hakkında bilgi verilmemektedir (aynı s. Şerefeddin Yaltkaya ve Rifat Bilge'nin ilâvesi). 1262 de (1845 - 1846) vefât eden Fehîm Süleyman, bu eseri, Nafahât, Tezkire-i Sâm Mirzâ gibi bâzı eserlerden faydalanmak ve bâzı yerlerini telhîs etmek sûretiyle türkçeye çevirmiş, tercemesine, "Safinat" aş-şu'arâ" adını vermiştir. Bu terceme, 1259 H. de, İst. da, Mat. Âmire'de basılmıştır.

Baş : تحمیدی که شاهباز بلند پرواز اندیشه بساحت وفضای کبریائی ان طیران
(1. b) . . . . . نتوان نمود . . . . .

Son : این خسرو صاحب قران ثابت ومقرر باد وهرروز فتحی تازه ودولتی
بی‌اندازه از دیوان نحن قسمنا نصیب این خسرو خجسته لقاباد بالنبی
وآله الایجاد
ازان بیشتر کاوری درضمیر
ولایت ستان باش و آفاقبر
رحم الله لمن قال آمینا . . . . . تمت الكتاب بعون الوهاب (294. a)

Cilt
215

1511

مجموعه

Maemû'a

TÜRKÇE

Ciltli. Adlar, âyet ve hadisler, küt'a, şüir, nazm gibi sözler surhla yazılmış. Yazı ta'hyk. 232 yaprak. Her sahifede 14 satır.

Cilt eb'âdî : 19.3 × 12.8

Yazı eb'âdî : 13.5 × 8

I) Latîfî tezkiresi لطیف تذکره (1. b - 157. a). 953 H. ye kadar (1546) Osman-ogulları ülkesindeki şuarânın hâl tercemelerini ve müntahab şüirlerini ihtivâ eder (18. a da ve hâtîmede; 155. b; bu târihi anar).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

محمد منظومه فصاحت نظام ومدائح منثوره بلاغت انتظام . . . (1. b)
وسعت الطاف عيمه لری موجبجه بو عبد ضعیفی یعنی عبد اللطیف یاد اید

Son : قلعه دعادن یاد ایدن جان حزینم
جهان دارندن ایمانیه کیتسون

دعا اولزسه باری جان ودلدن

دیه لطف ایلیوب حق رحمت ایتسون

Ketebe : تمت الكتاب بعون الملك الوهاب على يد العبد الفقير الحقير ولي بن مصاحب :
غفر ذنوبه وستر عيوبه بتاريخ يوم الخميس ١٤ شهر جمادى الثاني سنة ٩٨٧
بمقام قلعه بتلیس تابع وان در حینی که از جانب بندگان نواب کامیاب
اشرف اقدس ارفع سلطان محمد پادشاه خلد الله ملکه وسلطانہ واقاض
على العالمين بره واحسانه با نامه همایون برسم ایلیچگری روانه الکاء روم
شد وبه قلعه وان نزد خسرو باشا بیگلربیکی رسید موی الیه حقیقت
آمدن (157. a) این حقیر را بدرگاه پادشاه اسلام پناه عرض کرد بعد
از مدت پنجاه روز الاغ آمد که ایلیچی را در وان نگاه داشته نامه که
آورده بدرگاه فرستد بنابراین پادشاه مشار الیه نامه را فرستاد و فقیر را
مدت پنجاه و سه روزه روان نگاه داشته از ان بصد مکر وتلیس فرستاد
در قلعه مذکور کتاب مذکور بر سبیل مسوده مرقوم کشت

توقیف

فقیر در الکاء روم

قلعه وان قلعه بتلیس قلعه حمید دیاربکر
پنجاه و سه روز یازده ماه و بیست و نه روز ده ماه و دوازده روز

دفعه در نازین قلعه دفعه در قلعه پایین دفعه در زندان دفعه در نازین قلعه
هفت ماه چهار ماه و بیست و نه روز ده روز ده ماه و دو روز
(157. b)

Bu yazıda adı geçen Sultan Muhammed, Safavilerden Muhammad Hudâ-banda'dır (saltanatı : 985 - 995. 1577 - 1586). Husrev Paşa, 995 te İran harbinde maktûl düşen Köse Husrev Paşa'dır (Sicill, II, s. 273). 1504 No. ya b.

II) Esâmî-i evlâd-ı emcâd-ı pādşāh-ı merhûm Emîr Tîmûr Gûrgân wa zîkr-i in ki her yek dar hîn-i rihlat-i Pādşāh-ı mazbûr çand asâsî-avlad imjad pādşāh marjûm amîr timûr kûrkân vâzîr-âinikê (159. b) herik dr çîn rihlât pādşāh mîzûr çînd sālê bûde and ;

III) II. Sultan Selim'in, Bâyezîd Sultân'ın iâdesi için Şâh Tahmâsb'a yazdığı iki mektup, Şâh Tahmâsb müvâbının S. Selim'e cevâbı, Şâh Tahmâsb'ın Bâyezîd Sultan hakkında S. Selim'e mektubu, S. Selim'den aynı husûsa âid Ş. T. a mektup, vezirlerden Ş. T. a Hasan Ağa ve Ali Paşa ile aynı husûsa dâir gönderilen mektup. Bâyezîd S. nın verilmesi için, Na'imî Çalabî inşasıyla Tahmasb'a gönderilen ve bütün vezirler tarafından mühürlenlen mektup, S. Selim'in Bâyezîd S. la Konya'da savaşı dolayısıyla Fađlî'ye yazdırıp S. Süleymân'a gönderdiği ceng-nâme sûreti, vüze-râdan Kâdî Cihân'a gönderilen mektup, Erzurum Beylerbeyi Ayaş Paşa'dan Said Çakurî Beylerbeyi Ustaçlı Şahkulu Sultan'a gönderilen mektup, Şahrûh Bahâ-dîr'ın Ömerşeyhoğlu Iskender Mirzâ'ya mektubu, Baysungur Mirzâ'nın oğlu Mirzâ Sultan Muhammed'in Cihansâh Türkman'a gönderdiği hüküm, Sultan Süleymân tahta geçince Alâuddevleli Ali Bey'e gönderdiği mektup, S. Süleymân'ın Sigetü-var ve Keleke fetih-nâmesi, Emîr Tîmûr'un İldurum Bâyezîd'e mektubu, cevâbı (arapça), S. Süleymân'ın Alâuddevle hakkında hükmü, vezîr İbrâhim Paşa'ya, Kürdistan ser-askeri olunca S. Süleymân'ın verdiği berat, İbrâhim Paşa'ya, Mısır, Şam ve Haleb'e gönderilen hüküm sûretleri. Hepsî (kaydedilenden başka) türkçe olan bu münşeatın, 982 de te'lîf edilen "Munşâ'ât-ı Farîdûn Bik., le karşılaştırılması icâb eder. Bâzî yerlerde ihtilâflar olduğu görülmüştür.

IV) Rawdat'aş-şafâ', V. cildin baş tarafı. روضة الصفاء من روضة الخاس من باشقیمی muhtevî.

Baş : آرایش دیاجه مناقب ومآثر سلاطین رفیع مقدار . . . (212. a)

Son : بادشاه خاطر همایون خود بالکلیه از و جمع فرما ید التان خان منع امرا :
(232. b) ومردم خود کرد

Rawdat'aş-şafâ', 903 te (1497) vefât eden Mîr Hwând'in eseridir. Peygamber-le İrân'da hüküm süren Keyâniyân ve Sâsâniyân'dan, H. Peygamber'le dört halifeden, Ümeyye ve Abbâsoğullarından, Sâmânilerle Selçuklular'dan, Hârezm-lilerden, İrân'da hüküm sürenlerden, Çengiz Han'dan ve İlhanlılardan, Temür'le soyundan, Husayn Baykara'dan bahseden bu kitap, yedi cilt, bir hâtîmeden mey-

olarak bap-bap telhis eden bir kitaptır. 21 Ramazan 942 de (1536) te'lif edilmiştir (184. a). Mısır'da, "al-Yawâkit" in hâmişinde, 1277 de taşbasması olarak basılmıştır (Mu'cam, I, s. 1131).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم و به ثقى وعليه اعتادى الحمد لله رب العالمين . . .
فهذا كتاب نفيس انتخبته من كتابى المسمى بلواقح الانوار القدسية التى
(1. b) كنت اختصرته من الفتوحات الملكية . . .

Son ve ketebe : . . . واستغفر الله من كل خطايا وزلل وفتح من جوارحى :
الظاهرة والباطنة . . . وقال المؤلف رضى الله عنه وكان الفراغ
من تأليفه يوم الاحد حادى عشرين شهر رمضان المعظم قدره سنة اثنين
واربعين وتسعين والحمد لله رب العالمين وكان الفراغ من تعليقه يوم الثلاث
(184. a) المبارك ضحوة النهار سادس عشر شعبان

سنة واحد وتسعين والف على يد افقر عباد الله تعالى واحوجهم اليه تراب
الاقدام الفقير الحقير . . . ابن المتشاوى بلد الشافعى مذهب الرفاعى
(184. b) طريقة غفر الله . . .

محمد بن محمد الغزالى

Abū-Hāmid Muḥ b. Muḥ b. Aḥmad al-Ğazālī
(Huccat'al-Islām):

İhyā'u 'ulūm'ad-dīn
(احياء علوم الدين)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 24 × 16

Yazı eb'adı : 19.2 × 10

308 yaprak; her sahifede 31 satır. 59. sahifenin sonuna kadar ta'hyik, ondan sonra nesih. Nesihle yazılan sa. de 35 satır var. Sonu eksik. « طريق الرياض فى كسر شهوة » bölümünde bitmektedir. İhyā', pek meşhurdur. 1289 ve 1306 da Bulak'ta, 1321 de İst. da basılmıştır (Diğer basmaları için b. Mu'cam, s. 1409-1410). 1006 da (1597) vefât eden Tireli Bostan-zâde Muḥammad tarafından türkçeye çevrilmiştir (O. M. I, s. 256).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم احمد الله حمداً كثيراً متوالياً . . . (1. b)

Son : . . . وقد وقف بعض هذه الطائفة على راهب فذاكره بحاله وطمع (308. b)

محمد ابن قطب الدين الازنيقي

Muḥammad b. Ḳuṭbaddīn'al-İznîkî:

Faṭḥu Miftāḥ'al-ğayb

(فتح مفتاح الغيب)

ARAPÇA

Koyu kahve rengi, mıklapsız, ortası şemseli meşin cilt.

Cilt eb'adı : 17.7 × 13.2

Yazı eb'adı : 12.4 × 7.6

Kitabın adı 2. b de geçmektedir. Şadraddīn Muḥammad b. İshāk'al-Ḳunawī'nin (673 - 1274) "Miftāḥ'al-ğayb"ının, 885 te (1480) vefât eden Muḥ b. Ḳutbad-din-i İznîkî tarafından şerhidir (Keşf. II, s. 1768). Yazı nesih. 335 yaprak; her sahifede 17 satır vardır.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الرحمن الجواد المنان الذى خلق الانسان . . .
(1. b)

Son : قلنا ما فانت لان قضية المغضوب عليهم ولا الضالين وقعت على سبيل التبعية :
فى الكتاب الحكيم والمقصود بالاصالة قلب الهداية كما ان المقصود من الخلق
العارف المقرب الكامل المكمل وخلق الباى بالتبع والحمد لله وسلامه على
(325. b) عباده الذين اصطفى . . .

Ketebe : (Aynı yaprağın sonunda, divâniye çalar bir ta'hyikle).

وقع الفراغ من تأليف هذا الكتاب الشريف وتصنيف هذا الخطاب اللطيف
والكلام المنيف فى ربيع الآخر لسنة اربع وسبعين وثمانمائة وصدر التصحيح
والتحرير فى سنة سبع وسبعين وثمانمائة بيد العبد الفقير الى رحمة ربه العلى
الكبير محمد بن المولى قطب الدين بلغها الله الى مناهما يوم الدين آمين

(Bu kayda nazaran şerh, 874 rabîulâhırında tasnif edilmiş, henüz şârih sağken, üç yıl sonra oğlu tarafından tashih ve tahrir olunmuştur. Ḳutbaddīn-i İznîkî için, O. M. nin I. cildine b. s. 144. Osman Ergin'in, Şadraddīn'al-Ḳunawī ve eserleri adlı mak. e b. Şarkıyat Mec. II, İst. 1958, s. 69 - 70).

Üstüne kâğıt yapıştırılmış, mıklaplı düz bez, meşin cilt.

Cilt eb'âdî : 18.6 × 13.5

Yazı eb'âdî : 12 × 7.8

I) صدرالدین فتوی Şadraddîn Muḥammad b. İshâk Muḥammad'al-Kunawî:-

an-Nafahât'al-İlâhiyya (التفاحات الإلهية) Arapça (1. b - 114. a).

Her sahifede 15 satır var. Yazı ta'lyk. «نفحة» lar sülüs. 98. b den sonraki «تمة» deki satırlar muhtelif. 33. a da, «نفحة التوبة كليه» fashmın kenarında, «نفحة نسخة» yazısı var. 61. b de «الوزير المروزي» fashmında, 653 Şavvâlinin onyedinci gecesi, İbni 'Arabî'yi ruyâda gördüğünden bahsetmektedir. 62. a da, 640 da, Şa'bânın ondokuzuncu pazar gecesi Halep'te bulunduğunu bildiriyor (altın 3. satır). Aynı fashm sonunda 652 yılı Cumâdelülâsımın ondokuzuncu gecesi Konya'da bulunduğunu söylüyor (62. b, 4. satır). 90. b de, «كتاب اخوال الشريف الخليل» fashmında, bu mektubun «السيد الشريف الامام العارف المجتبی المختار المرتضى» diye hitab edilen ve «حجة الاسلام» diye medhedilen birisine olduğu açıklanıyor. 91. a da

başlayan mektup, «السيد الامام» adlı birisinedir. 92. a daki mektup, «محيي الدين قاضي القضاة» edir. 92. a da, «والخير الهام العالم العارف والسابر الواقف نجم الدين» a da bir mektup var ve Konya'dan yazıldığı açıklanmakta (satır. 14). 93. a da gene bu zâta bir mektup var. 93. b deki mektup, «نقل الدين حوران» ye, 93. a daki mektup «قاضى محي الدين» e; bu mektupta coğrafyadan bahsedilmekte (94. b). 96. a da başlayan mektup, gene «نقل الدين» e. 96. b deki mektup, «ابو اسحق» adlı birisine, 97. a da, «محيي الدين» e gönderilmiştir. Bu mektup yukarıda adı geçen zât olsa gerektir. 98. a da «عبد الدين» adlı bir âlime yazılan mektup var. 99. a nın kenarında, buraya kadar olan kısmın, Şeyh'e okunmuş olan ve bâzı yerleri, Sadreddin'in elyazısıyla yazılmış bulunan ve Şayh Mu'min Halifa tarafından yazılan nüshadan, Hacı Mu'min Halifa' (aynı zat olacak) nın oğlu Yahyâ tarafından yazıldığını, 98. b de, «مع عدم استهلاك الكثرة فانهم» «نفحة عزيزة في بيان سر العفو والمفخرة وما يوجبها والفرق بينها» cümlesiyle biten «واؤه اعلم» fashmın, 99. b sonu olduğunu bildiren arapça bir kayıt var. Bu kaydı düşen Yahyâ, burdan itibaren bu kitabı, diğer bir nüshadan tamamladığını söylüyor ve bu yazı, «اتفق تنسيقه قريب الزوال من يوم الاحد اواخر ربيع الاول من شهور سنة ثمان وتسعين وثمانمائة» «وهذا ما وجد في نسخة اخرى الى آخر الكتاب» cümlesiyle bitiyor. Aynı sahifede «الهجرة المحمدية» başlığıyla «Tatimma», başlamakta ve gene «Nafha» başlıklı yazılar ve mektuplar devam etmektedir. 108. a da, «والصلوة» «والحمد لله» cümlesiyle kitap bitiyor.

Aynı sahifede «مشهد شريف» diye başlayan kısım, 670 Cumâdelâhırasımın üçüncü çarşamba günü yazılmış. Kenarda, bunları da başka bir nüshada buldu-

ğunu söylüyor. 108. a da müridi «بهالدین» e yazdığı mektup (bu mektup farsça ve içinde Aḥadaddîn ve Ruknaddîn'den bahsedilmekte), «والله الحمد» «صدر» imzâsiyle bitmekte. Aynı sahifede gene «مفتي الائمة شمس الدين» e «مكرّم بهالدین» e yazılan mektup başlıyor ve bu mektupta, «de selâm gönderiliyor. Bundan sonraki mektup, gene farsça (109. a). 109. b de «ابن سبعين» diye tanınan «شيخ قطب الدين» e, aynı sahifede «معين الدين» ye yazdığı birer mektup var; bu son mektup, 110. a da bitiyor. Aynı sahifede, «شيخ نصير الدين» e yazdığı muhtasar ve farsça iki mektup, 111. a da, «امير شرف الدين الخطيرى» ye ve «شيخ نصير الدين» e yazılan farsça iki mektup var. İkinci mektup, «نصير الدين» in mektubuna cevap ve 112. b ye kadar devam ediyor. 112. b de «شيخ عفيف الدين» محي الدين بن سراقه, «شيخ نور الدين الخوراني» nin, Sadr'a yazdıkları arapça mektuplar var. «فخر الدين عراق» nin yazdığı arapça mektup da aynı yaprakta başlıyor ve 113. a nın sonunda bitiyor. 113. b ve 114. a da «شيخ» in Sadr'a gönderdiği farsça iki mektup süreti var.

باسم الله الرحمن الرحيم وبه العون الحمد لله بلسان الجامعة للمقامات كلها :
(1. b)
والمراتب . . .

(Ahmed Ateş'in "Konya Kütüphanelerinde bulunan bazı mühim yazmalar mak. e de b. Beleten, C. XVI, 37, s. 87 - 88).

II) رسالة عرش) Şadraddîn-i Kunawî: Risâla-i 'Arş (Farsça (114. b - 115. b)

باسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله حق حمده والصلوة على محمد ورسوله وعبداه :
وعلى آله وخلفائه من بعده رساله كه قبله كاملان شيخ صدر الحق والدين
رضي الله عنه فرمود انشا كردن درباب عرش بدان ايدك الله وفهمك كه
كه پیش از حوض در بیان اسرار این آیت . . . . .
(114. b)

. . . . . وآنج دركتب تفسير واخبار درین معنی آمده است مشهور تر از آنست كه
بمزید تكرار احتیاج افتد والله يقول الحق وهو يهدي السبيل (115. b)

III) Kitâb'al-almâ'bi ba'dı kulliyâtı asrâr'as-simâ' (Farsça (115. b - 118. a)
(كتاب الاماع ببعض کلیات اسرار السماع)

باسم الله الرحمن الرحيم وحيث كنت في بلاد . . . . .
Baş : (115. b)
واتخذ ربّه في بحر غيبه سبباً والله يقول الحق ويهدي من يشاء الى صراط :
مستقيم ثم يقول والحمد لله
(118. a)

(Bu risâle Ankaravî'nin, "Huccat'as-samâ'"ının me'hazirindendir.)

IV) 118. b - 119. b. Şadraddîn'e âit bâzı fevâid (Farsça).

Cilt
224

1636

محيى الدين محمد بن العربي

Muhyiddin Muḥammad b. 'Alī b. Muḥ. Ibn' al-Arabī:

Kitāb'ad-tadbīrāt'al-İlāhiyya fī iṣlāḥ'al-mamlakat
'al-insāniyya

(كتاب التدبيرات الإلهية في إصلاح المملكة الانسانية)

ARAPÇA

Arkası ve kenarları meşin, mıklapsız cilt.

Cilt eb'adı : 18 × 13.5

Yazı eb'adı : 12 × 8.3

140 yaprak. Her sahifede 13 satır. Yazı nesih. İlk yaprakta Abdülhalim Çelebi'nin (1080. 1669) ve oğlu II. Bostan Çelebi'nin (1117. 1705) temellük kayıtları var. İbni 'Arabî'nin (638 - 1240) bu kitabının yazmaları ve şerhleri için b. (Mu'cam, s. 178. Nyberg tarafından bastırılmış ve Almancaya çevrilmiştir. Umûmî bilgi için Osman Yahia'nın "Histoire et classification de L'œuvre d'Ibn 'Arabî, sine b. Institut Français de Damas; Damas - 1964, II, 716; s. 476 - 478).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد قال العبد الفقير الى الله تعالى محمد بن علي بن العربي الخاتمي الطناني ثم المرسى عفا الله عنه الحمد لله الذي استخرج الانسان من وجود علمه الى وجود عينه.... (1. b)

Son : ينقطع هذا بالذكر وينقطع ما كان في جانب الحق عنك بالعالم (140. a)

Ketebe : تم الكتاب باسمه نقلاً ومقابلةً باصله مع صاحبه الذي كتب من اجله الفقير محمد بن علي بن محمد ابن عزم (حزم ؟) التيمي نزيل مكة المشرفة وبها رباط الموفق منها في التاسع عشر من شهر رمضان المعظم سنة سبع وسبعين بتقديم السين فيها وثمنا ما يحسن الله عاقبتها والحمد لله رب العالمين (Aynı)

(140. b - 143 b de, Mekke şurefâsından Şarîf Barakât'a arapça bir medhiyye, 143. b - 144. a da diğer bir arapça medhiyye, 144. a - b de arapça üç şiir var.)

Cilt
225

1637

مجموعه

Macmu'a

Mukavva cilt. 90 yaprak; sahifelerdeki satırlar muhtelif. Hepsi, aynı yazıyla. Cilt eb'adı : 23.5 × 16.8
Yazı eb'adı : 16 × 9.2

I) (رسالة الانوار) Muhyiddin b. al-'Arabî: Risâlat'al-anwâr
Arapça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم قال الشيخ الامام . . . الحمد لواب العقل
(1. b)

Son : هذا فليعمل العاملون وفي مثل هذا فليتنافس المتنافسون والحمد لله رب العالمين
(7. b)

(Aynı sahifede, sonda, Şadraddîn Kuna'î hattıyla olan nüshayla mukabele ve tashih edildiği kayıtlıdır. Kesf. I, s. 849, Mu'cam, s. 177, Osman Yahia, I, s. 162, No. 33).

II) I. 'A. Mir'at'al-'ārifin fī asrārī sūrat'al-Fātiḥat'al-kitāb
(مرآة العارفين في اسرار سورة الفاتحة الكتاب) Arapça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي اخرج من الشون ما ادرج في القلم....
(8. a)

Son : ... واكتفينا على ما رقتنا ووقفنا عندما وقفنا والله يقول الحق وهو يهدي السبيل والحمد لله أولاً وآخراً وظاهراً وباطناً فهذه عقيدة اهل الاسلام وأنا العبد الضعيف عبد الرحيم الترابي على هذه العقيدة احبى واموت ان قدّر الله تعالى وشاء تمت
(13. b)

14. b de kitaba âit 3 dâire var. 13. b. de «تمت» den sonra, «موجوده در صيفه آتیه» yazılı. Dâirenin biri «vâcib», ve «mümkin» i, ikincisi «şuûd» ve «nü-zûl» kavislerini, üçüncüsü «rüsûl, enbiyâ, siddiykyn ve mü'minin» i göstermektedir.

Bu risâle, İzzâh'al-maknûn'da, "Mir'ât'al-'ārifin wa maḥzar'al-kāmilin fī multaması Zayn'al-'ābidin" adıyla geçmektedir (II, s. 460). Risâlede, "oğlum" diye hitâb edilen birisinin dileği üzerine yazıldığı bildirilmekte ve risâlenin adı, İzzâh'taki gibi anılmaktadır. O. Y. I, s. 162, 33).

III) I. 'A. Tagkirat'al-havâş wa 'aḳîdatu ahl'al-iḥtişâş (تذكرة الخواص وعقيدة اهل الاختصاص) Arapça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ابتدى وينوره اهتدى . . . . .
(14. a)

لم يدرك ما لئذا الرقاد والحمد لله وحده وصلى الله على سيد العوالم وقائد :
ركب اكارم محمد وآله وصحبه وسلم وحسبنا الله وكفى وسلام على عباده
التذين اصطفى (48. a)

O. Y. a b II, s. 478, 718.

IV) I. 'A. al-Mukni' fi idāh'as-sahl'al-mumtani' (المفتن في ابضاح السهل)
Arapça. Kaşf. II, s. 1810.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم من تسما ما فسما وخرج عن كل ارض وسما . . .
(48. b)

Son : فهذا يا اخوان العلى ما تيسر ذكره على لسان المولى والسلام الطيب :
(57. b) المبارك الاثير عليكم ورحمة الله وبركاته تم بحمد الله . . .

O. Y. a b. II, s. 401 - 402. 511.

V) I. 'A. Kitāb'al-calāla (كتاب الجلالة) Keşf. I, s. 1409.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله بالله حمداً لاتعلمه الاسرار . . . (58. b)

Son : وقد نجز الفرض الذى اعطاه الوقت والحمد لله . . . (64. a)

O. Y. b. I, s. 264 - 265. 169.

VI) I. 'A. Kitāb'al-Maḫṣid'al-asmā (asmā') fi'l-kināyāt (كتاب المقصد
الاسمى [الاسماء] في الكنايات) Arapça.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وما توفيقى الا بالله الحمد لله وهو نفس الحمد على ما :
(64. b) تقرر في قلب كل من توحّد . . .

Son : . . . يعصم ويبقى في الوقت والمأل انه على ذلك قد ركل كتاب المدخل :
(69. a) والحمد لله وسلامه على عباده التذين اصطفى

O. Y. a b. (Kitāb'al-Maḫṣid'al-asmā' fi'l-işārāt fi mā waḥa'a fi-l Qur'āni bi
lisān'al-haḫlīqati's-şarī'a'ti min'al-kināyāt. II, s. 363 - 365. 318). Arapça.

VII) I. 'A. Kitāb'al-yā' (كتاب اليا) Kaşf. II, s. 1472.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله حمد الضائر الخصوص بالسرائر المؤثر :
(69. b) في الظواهر . . .

Son : وقد نجز الفرض والحمد لله وحده وصلواته على صفوته خصوصاً على محمد :
(74. b) وآله تم الكتاب والحمد لله تعالى

O. Y. a b. (Kitāb'al-Hū wa kuwa Kitāb'al-Yā') I, s. 278 - 279. 205. 74. b nin
sonunda, bu risālelerin ve bundan sonraki 8. risālenin, Muhyiddin b. al-'Arabī'nin
elyazısından Şadraddīn-i Kūnawī tarafından istinsāh edilmiş nüshadan yazıldığı
kaydedilmektedir.

VIII) I. 'A. Kitābu Işārāt'al-Kur'an fi'ilim'al-insān (كتاب اشارات
القرآن في علم الانسان) Arapça. Idāh'al-makān, II, s. 84.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم رب يسر ولا تعسر رب تمم بالخير الحمد لله مرسل :
(75. a) العوارف . . .

Son : جعلت هذه الاشارات كالصلة لكتاب التنزيلات في اسرار الطهر والصلاة :
تمت اشارة القرآن بحمد الله تعالى وعونه في سلخ الصفير الخير لسنة خمس
(90. b) ومائتين والف من هجرة من له العز والشرف

O. Y. Işārāt'al-Kur'an fi'alām'al-insān, I, s. 317 - 318, 303.

IX) (كلثن راز) Ke-narda. Farsça. Maḫmūd-ı Şabustari: Gulşen-i Rāz (عمود شستری)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم

(I. b)

Son :

(22. b)

Sondan bir beyit eksiktir.

Cilt

226

1638

مجموعه

Macmū'a

Kenarı ve sırtı meşin mukavva cilt.

Cilt eb'adı : 20.5 × 15

Yazı eb'adı : 14.3 × 7.2

Yazı ta'liyk. 77 yaprak. Her sahifede 21 satır. Bütün mecmua, aynı yazıyla.
20. risālenin sonundaki ketebeden, yazanın Walī b. İskandar olduğunu, 951 H. de
yazdığını anlıyoruz.

İ) شعبان بن شمس الدین محمد بن شرف الدین داود بن علی القرشي الآثاری
Sa'bān b. Şamsaddīn Muhammad b. Şarafaddīn Dāvūd b. 'Alī'al-Kuraşī'al-āṭārī Zaynaddīn Abū-Sa'id'
al-Maḫṣīlī ṭumma'l-Miṣrī' aṣ-Şāfi'i: Tahmīsu Kaşīdat'al-Burda
(تحمیس قصیده البرده) Tahmīs sahibi, 11. b de,

شعبان ناظمه قد مره في الطلب بهذا افتقار ليخطي منك بالارباب

beyyinde adını bildiriyor. Hadiyyat'al-'ārifin, bu zātın, 828 de (1424 - 1425) vefāt
ettiğini kaydediyor (I, s. 415).

- Baş : يا قلب فاض ومع العين كالديم
وصرت من الم الاشواق في الم
حتى استحال وجود منك كالعدم
(1. b) امن تذكر. . . . .
- Son : والتابعين اولى الافضال والرتبا
يا من احلهم من فضله ربنا
وانشر عليهم سلام طيباً عذبا
(10. b) . . . . .

II) *Mawlânâ'nın*,

داد جارونی بدستم ان نگار   گفت ازین دریا برانگیزان غبار
gazelinin şerhi. Farsça, mensûr. Aynı zamanda, gazelin iki beytine «سؤال» ser-
levhası konmak, kendisinin aynı vezin ve kafiye nazm ettiği iki beyte de «جواب»
demek, sonra beyitleri şerh etmek sûretiyle meydana gelmiş bir risâle. Kimin olduğu
belli değil ve başı yok. yalnız,

- سید ملک وجودم لاجرم   هرچه پنهان بود کردم آشکار
beytine göre "Sayyid" tahallus eden birisinin olabilir.
Baş : عليها فان فروخواند . . . . .
(11. a)

- رباعی
Son : ای دم تو زدم زن که دی دم زنی
در دم دم دم دم دم زنی
دم زن تو زدم دی که دم اندر دم
(11. b) آید دم آندم که دگر دم زنی

III) *Aziz b. Muḥ. al-Nasafi: Risāla-i awal*
(Farsça. (رساله اول پنج ورق است)

- Baş : بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان
الا على الظالمين . . . اما بعد چنین می گوید اضعف ضعفا وخادم
فقرا عزيز بن محمد النسفي که جماعت درویشان کثرهم الله ازین بیچاره
درخواست کردند که می باید که چند رساله جمع کنید در علوی که
دانستن آن ضرورتست مرسالکاترا تا مارا مونس و دستوری باشد و ترا
(11. b) ذخیره و یادگاری بود . . .

- Son : . . . ای درویش این پنجم فصل را در مسجد جمعه ابر قوه جمع کردم
(15. b) و نوشتم والحمد لله رب العالمين . . .
مجموعه رسائل مشهور به کتاب الانسان الكامل گنجینه نوشته های ایرانی
انستیتو ایرانشناسی دانشگاه پاریس، قسمت ایرانشناسی انستیتو ایران و فرانسه
Azizoddin Nasafi VIIe - XIIIe siecle. Marijan MOLÉ; Tehran - Paris; 1. risâle;
s. 2 - 14).

IV) *A. N. (Kenarda: Risâle* (رساله هشت و دوزخ) Farsça.

- Baş : الحمد لله رب العالمين . . . چنین گوید شیخ وقته عزیز بن محمد نسفی رحمه الله
که جماعت درویشان ازین بیچاره درخواست کردند اعز الله که حقیقت
هشت موافقتست و حقیقت دوزخ مخالفست و حقیقت خوشی یافتن
(11. b - 12. a) مرادست . . .
Son : صحبت کار صحبت دانا دارد تمام شد منزل چهارم و اهل تصوف درین
(14. b) منزل اند والحمد لله رب العالمين تم

(MOLE: den başlıyor; «فصل اول» رساله بیست و دوم در بیان هشت و دوزخ; s. 295. Bu basımdaki mukaddime; s. 294; metinde yok. 295 - 309. Son tarafı noksan ve basıma uymuyor).

V) *A. N. Risâle* (معرفت انسان . رساله .) Farsça.

- Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . اما بعد چنین گوید اضعف الضعفا وخادم
الفقرا عزيز بن محمد النسفی که جماعت درویشان کثرهم الله ازین بیچاره
درخواست کردند که می باید که در معرفت انسان رساله جمع کنید و ظاهر
(15. b) و باطن انسان را شرح کنید . . .
Son : . . . و دیگرها را اعتقاد نباید کرد والله اعلم بالصواب وهو الهادی الی
(19. b) صراط المستقیم والمآب

(MOLE: رسالة اول; s. 16 - 35)

VI) *A. N. Risâle* رساله (توحید، اتحاد و وحدت) Farsça

- Baş : بسم الرحمن الرحيم . . . اما بعد چنین گوید . . . می باید که در توحید
رساله جمع کنید که کفر و توحید و اتحاد و وحدت چیست . . .
(19. b)
و بخصوص وجود حقیقی که وجود خداست این چنین موجود می نمایند
و بحقیقت وجود ندارند الا وجود خیالی و عکسی وظلی تمام باشد رساله
والحمد لله رب العالمين حمداً کثیراً
(23. a)

(MOLÉ: رسالة s. 52-67)

VII) 'A. N. Risâle (ارواح)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . اما بعد چنین گوید . . . می باید در آفرینش
ارواح و در مراتب ارواح و در عروج و نزول ارواح بر قاعده و قانون اهل
شریعت رساله جمع کنید و بیان آنکه روح انسانی کمال خود را بنهایت
کمال می تواند رسانید . . . . .
(23. b)

Son : . . . جعله ذكاً وكان وعد ربّي حقاً الحمد لله رب العالمين تمام شد
رساله والله الموفق والمرشد
(28 a)

(MOLÉ: رسالة s. 52-67)

VIII) 'A. N. Risâle (مبدأ و معاد رساله) Farsça.

Baş : بسم . . . می باید که در مبدأ و معاد بر قاعده و قانون اهل حکمت
رساله جمع کنید . . . . .
(28. b)

Son : . . . ای درویش اگر نمی توانی آزاد و فارغ شوی باری راضی و تسلیم
باشی و الحمد لله رب العالمين تمام شد رساله چهارم والله اعلم بالصواب
(32. a)

(MOLÉ: رسالة s. 70-72)

IX) 'A. N. Risâle (سلوك). Fa.

Baş : . . . می باید که در سلوك رساله جمع کنید و بیان کنید که سلوك
چیست و نیت سالک در سلوك چیست . . . . .
(32. b)

Son : و ولایت که قمرست چون بشکافد آگهی که آفتابست ظاهر شود
و این سخن از نون ملفوظ معلوم میشود و الحمد لله . . . تمام شد رساله
هشتم والله اعلم بالصواب
(39. a)

(MOLÉ: رسالة s. 84-110.)

X) 'A. N. Risâle (عشق). F.

Baş : . . . در خواست کردند که می باید که در عشق رساله جمع کنید . . . . .
(39. a)

Son : . . . ای درویش این سه رساله را رساله سلوك و رساله خلوة و رساله
عشق در شهر شیراز بر سر تربت شیخ المشايخ شیخ ابو عبدالله الخفيف
قدس الله روحه العزیز جمع کردم و الحمد لله رب العالمين تمام شد رساله
هفتم بعون الله تعالى والله اعلم بالصواب
(41. a)

(MOLÉ: رسالة هفتم s. 112-118)

XI) 'A. N. Risâle (آداب)

Baş : . . . می باید که در آداب اهل تصوف رساله جمع کنید . . . . .
(41. a)

Son : . . . و از اخلاق بد پاک نشده البته هر دوزبان کنند و هم کوبیده و هم
شونده و الحمد لله . . . تمام شد رساله هفتم

(MOLÉ: رسالة هفتم s. 120-130.)

XII) 'A. N. Risâle و حریت F.

Baş : . . . می باید که در بلوغ و حریت رساله جمع کنید و بیان کنید که
بلوغ و حریت چیست . . . . .
(44. b)

Son : . . . و مانیز در جایهای دیگر ذکر اینها کردیم تکرار نکردیم و الحمد لله
تمام شد رساله هشتم بعون الله . . . . .
(47. a)

(MOLÉ: رسالة نهم s. 131-139)

XIII) 'A. N. Risâle عالم صغیر - عالم کبیر F.

Baş : . . . می باید که رساله جمع کنید که عالم صغیر نسخه و نمودار از عالم
کبیر است چون آنست که چندین گاه است مای شنوم که هر چه در عالم
کبیر هست . . . . .
(47. a)

Son : . . . ای درویش این سه رساله در اصفهان جمع کردم و نوشتم تمام
شد رساله نهم يك جلد تمام شد و درین يك جلده رساله نوشته شد
و الحمد لله . . . . .
(50. b)

(MOLÉ: رسالة دهم s. 142-153.)

XIV) 'A. N. Risâle جبروت، ملكوت، ملك. F.

Baş : . . . جلد اول این کتاب بنوشتم و آن ده رساله را که عوام و خواص را
از آن نصیب است تمام کردم جماعت درویشان کثر هم الله ازین بیچاره
در خواست کردند که می باید که در میان عالم ملك و عالم ملكوة و عالم
جبروة رساله جمع کنید در خواست ایشانرا . . . . .
(51 a)

Son : از خود ببند ازو در بند آن مباحث و بیقین بدان که فراغت و جمعیت
در آن و صحت و کفاف و صحبت داناست و الحمد لله . . . تمام شد رساله
دهم والله اعلم بالصواب
(54 a)

(*MOLÉ*: رسالة باز دهم s. 156 - 166)

XV) 'A. N. Risâle (ملك، ملكوت، جبروت). F.

... ای درویش باشد که درین رساله بحث ملک وملکوة وجبروت :
تمام شود چنانکه مراد درویشان است بشرح نوشته آید فصل بدانکه
ملک عالم شهادة است . . . (54. a)

و آزار نرسانی والحمد لله . . . تمام شد رسالهٔ دوازدهم (57. a)

(MOLE: رسالة دوازدهم s. 168 - 176)

XVI) 'A. N. Risâle (ملك، ملکوت، جبروت). F.

Bas : . . . اما بعدای درویش باشد که درین رساله بحث ملک و ملکوة و
وجبروة تمام شود فصل بدانکه ملک عالم اضداد است. . . . (57. a)

Son : ... که واجب شد طبیعت را مکافاة و الحمد لله رب العالمین تمام شد :
رساله' دوازدهم بعون الله تعالى
(58. b)

(MOLÉ: رسالة سيزدهم s. 178 - 183)

XVII) 'A. N. Risâle (لوح ، قلم ، دوات). F.

Baş : . . . می باید که در بیان لوح و قلم و دواة رساله جمع کنید . . .
(58. b)

Son : . . . ای درویش می باید ساخت و سازکاری باید کرد باشد که سلامت :
 بکنری والحمد لله رب العالمین تمام شد رساله سیزدهم والله اعلم . . .
 (61. a)

(MOLE: رسالة چهار دهم s. 186 - 194)

XVIII) 'A. N. Risâle (لوح محفوظ ، حکم قضا). F.

... می باید که در لوح محفوظ و در بیان حکم قضا رسالهٔ جمیع کنید. . . . Baş
(61. a)

... و از صحبت بدان و فاسقان دور باشی که صحبت نیکان اثرهای قوی :
و خاصیتها عظیم دارد و الحمد لله رب العالمین تمام شد رساله چهاردهم
بعون الله ...

(MOLÉ: رسالة پانز دهم s. 196 - 204)

XIX) 'A. N. Risâle (لوح محفوظ ، عالم صغير). F.

... می باید که در لوح محفوظ عالم صغیر رسالهٔ جمیع کنبید و لوح محفوظ :
عالم صغیر بشرح تقریر کنبید . . . (63, b)

Son : اگر کنی طلب نانهاده رنجبه شوی
و گز بداده قناعت کنی بیا سایی
شعر .

والحمد لله رب العالمين تمام شد رساله پانزدهم بعون الله تعالى وتوفيقه
(67. a)

(بِیقین بدان که فراغت و جمعیت : Sonda: 206 - 217. رسالة شازدم: (MOLE)
در ترك است هر كجا ترك بيشتر فراغت و جمعيت بيشتر و الحمد لله رب العالمين

XX) 'A, N. Risâle (احادیث اوائل). F.

... می‌باید که در احادیث اوایل رساله^۱ جمع کنید و بیان کنید که ازین احادیث يك جوهر است یا مراد ازهر حدیثی جوهری جداگانه است در حدیث آمده است که اول ما خلق الله العقل و دیگر آمده است اول ما خلق الله القلم . . . . (67. b)

... کاشکی که خاک بودی که از خاک فروتر مرتبه دیگر نیست : Son ve ketebe :
و گونه' ان مرتبه تمنا کردندی والحمد لله رب العالمین تمام شد رساله'
هفت دهم فی سادس عشر جمادی الآخر (71. a)

يوم الخميس وقت العصر سنة واحد وخمسين وتسعائه عن يد اضعف الفقراء
والمساكين ولي بن اسكندر از تلامذ و مجاز حضرت افندی الشهير بالكشني
من روشني قدس الله مرقداه و جعل الجنة مثواه نظم . من نمانم
چون بماند روزگار . . .

(MOLÉ: رسالة هفدهم s. 220 - 231)

'Aziz b. Muḥammad'an-Nasafi, yahut 'Azizaddīn b. M. Nasafi, VII. asr-ı hicride yaşayan süfilerdendir (*Maulānā'nın Mesnevi'sinden ve Dirān'ından beyitler alarak istişhādā bulunması da bunun delilidir; meselâ Molé neşrine b. رسالة حمّص s. 375 رسالة سوم از رسائل اضافی*, s. 401). 650 yılı Zilhiccesinin 10. günü (1253) vefat eden Sa'daddīn Ḥamawī'nin (yahut Ḥmūya) mürididir ve Nacmaddīn Kubrā ashābındandır (*Nafahāt*, 1st. 1289, s. 485-487). Bütün risâlelerine, hamlede ve salveleden sonra, *أما بعد* چنين گوید اضعف ضعفا وخادم فقرا عزيز بن محمد التستقيمي diye başlar ve risâlenin mevzûunu söyler; sonra izâha girer. Bütün risâlelerinde başlangıç, üslûp ve bitirme tarzı ayırdır. Müteveffâ Marjān MOLÉ, Le livre de L'homme parfait (*Kitâb al-Insân al-Kâmil*) adı altında 22 risalesiyle 10 tâne de ona izâfe edilen risâleyi neşretmiştir (*Institut d'études Iranienne de l'Université de Paris Bibliotheque Iranienne; قسمت ايرانشنامي* استنبو).
گنجینه نوشته‌های ایرانی؛

İran ve Fransa; antistitüoiranşanşmî دانشگاه پاریس، مجموعه رسائل مشهور به کتاب (1941-1962) الانسان الكامل؛ قسمت ايرانشاسى انستيتو ايران وفرانسه؛ تهران-پاریس. İzâfî denen risâleler de aynı üslûp husûsiyetini, aynı inancı taşıdığı için bizce 'Azîz-i Nasafî'ye âittir (A. N. ve risâleleri için bu kitabın önsözüne b. 1-57; MOLÉ'nin kitabının tavsîfî ve değeri için Tahsin Yazıcı'nın Şarkiyat Mecmuası'ndaki yazısına; b. V. İst-1964; s. 161-162).

XXI) (رسالة آداب) F. Naemaddîn Kubrâ: Risâla-i âdâb نجم الدین کبری

Baş : صنف هذه الآداب الشیخ الكبير سلطان الطريقة برهان الحقيقة امام :
الشريعة مرشد السالكين قدوة الثقلين امام المذهبين محمود العالمين نجم الحق
والدين البكري قدس سره العزيز وضع هذه الآداب الطريقة على سبعة
ابواب الباب الاول في لبس الخرقه هرکرا ارادة ابن راه بديد آيد
وخواهد که خرقه پوشد از دست پیری پوشد که . . . (71. b)

Son : . . . وباطنش کشاده کردد وهر مرادی که دارد حاصل شود بعون :
الله تعالى تحت الرساله بولطف الله تعالى (77. a)

Cilt
227

1639

مجموعه

Macmû'a

Kenarı düz cetveli, ortası şemseli, miklaplı Osmanlı cildi. 263 yaprak; yazı nesih. Satırlar muhtelif.

Cilt eb'âdî : 20.2 × 14.2

Yazı eb'âdî : 15.5 × 10

I) عبد الله بن خليل الاسد آبادی قم البساطی 'Abdallāh b. Ḥallī'al-Asadābādī jum'al-Bistāmī: Risālat'al-Iḥsān fī bayānī faḍīlati (a'lā) şu'ab'al-Imān (رسالة الاحسان في بيان فضيلة اعل شعبة الإيمان). Arapça. Keşf'te, kitabın adı, «رسالة الاحسان في بيان فضيلة اعل شعبة الإيمان»dır; müellifi de, yukarıda yazdığımız gibi 'Abd. b. Ḥ. olarak kayıtlıdır; ancak vefât târihi mukayyet değildir (I, s. 843). Müellif, 45. b de, şeyhinin, 'Alā'addīn Bistāmī olduğunu, onun Kıvāmaddīn Muḥammad Bistāmī'den, onun Kāsim'as-Sīrhānī'den, onun 'Abdallāh Balyānī'den, onun Aşladdīn Şirāzī'den, onun da Ruknaddīn Sancāsī (Sacāsī ?)'den el aldığı bildiriyor. 'Abdallāh, 686 Muharreminin onuncu günü vefât etmiştir (Nafahât, s. 302-305). Ruknaddīn'in vefâtı, 628 dedir (1230). Ruknaddīn'le arasında beş kişi olduğuna göre müellif, mutlaka VIII. asr-ı hicrî'de yaşamıştır. 46. b de. Şadraddīn Kunavī'den (673-1274) bahsederse de bu, onunla görüştüğüne delâlet etmez; netekim Naemaddīn Dāya'dan da (654. 1256) nakillerde bulunur (93. a). Bu eserden şeyhi 'Alā'addīn Bistāmī'nin "Tuḥfat'al-safara" adlı bir eseri olduğunu da anlıyoruz (48. b-49. a). Bu eser, İdâh'ta mukayyetse de müellifinin vefât târihi

kayıtlı değildir (I, s. 250). Risâle, Kalima-i tavhîd'e, Kur'an'da verilen adlardan ve son kısımda mahabbet ve imandan bahsetmektedir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم . . . الحمد لله الذى اوجد الانسان من العدم الى :
(1. b) الوجود بوجوده . . .

Son ve ketebe : صم اذا سمعوا خيراً ذكرت به وان ذكرت بسؤ عندهم اذن والله :
اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب والحمد لله وحده أولاً وآخراً وظاهراً
وباطناً على التوفيق والانتظام هذه الرسالة والصلوة . . . وافق الفراغ
من تعليق هذه الرسالة المباركة في تهار الخميس حادى عشر من رجب
المرجب من شهر سنة ثلثة وعشرين والف من الهجرة النبوية على يد الفقير
الحقير حسين ابن ملا دننه ابن الشیخ احمد الخالدى السندى غفرالله لهم
ولمن دعا لکاتبها بالتوبة والمغفرة ولساير المسلمين ورحم الله عبد قال
آمين والحمد لله رب العالمين (56. b)

II) (کشف المحجوب) Sa'daddīn Ḥamaui: Kaşf'al-maḥcūb سعدالدین حموی
Vahy ve keşften bahseden bu arapça risâlenin adı, Nafahât'ta da geçer (s. 485).
Sa'daddīn, 650 de (1253) vefât etmiştir. 58. b. de, Kıvāmaddīn Bistāmī'den,
«قال شيخنا الشيخ الامام الحق قوام الملة والدين البساطي قدس الله سره الكشف على
كتاب كشف المحجوب لشيخ سعدالدین حموی قدس سره من اصحاب نجم الدین»,
diye nakilde bulunur. Kitabın üstüne, yeni bir yazıyla ve
ta'hyikle, «کتاب کشف المحجوب لشيخ سعدالدین حموی قدس سره من اصحاب نجم الدین»,
yazılmıştır. Metin aynı yazıyla ve nesihledir.

Baş : بسم . . . اما بعد فاعلم ايها السائل الصادق ان الكشف لغة رفع الحجاب :
(57. b) يقال كشفت المرأة وجهها . . .

Son : . . . واعتبرت كمال الكشف ونقصانها والله الهادى تمت بعونه وحسن :
(60. a) توفيقه . . .

III) Adıyy b. Musāfir: Risāle (557 de vefât eden; 1161-1162;
'Adıyy b. Musāfir'in bu risâlesi, nūr ve zulmet hicâplarından bahseden arapça küçük
bir risâledir; 60. a-b.)

IV) Abū'l-Kāsim 'Abdalkarīm' al-Kuşayrî: Risāla (Zikr hakkında. Risālat'al-Kuşayriyya'dan değildir). Arapça.

Baş : بسم . . . يجب ان يكون العبد مجرداً عن الدنيا لا يملك شيئاً ويكون :
(60. b) علماً بما يلزمه من فرائض الحق . . .

Son : . . . حال او ينقص منه البته والحمد لله وحده وصلى الله على سيدنا :
(65. b) محمد وآله وصحبه وسلم

V) Risâla (كلمات لأمير المؤمنين علي بن أبي طالب كرم الله وجهه)

Baş : (65. b) . . . . . وبعد من شمر عن ساقه الجلد للبلوغ . . . . .
 Son : . . . . . وهو يترك فرضاً من فرائض الله تعالى أو سنة من سنن النبي صلى الله عليه وسلم فاعلم أنه كذاب في دعواه وليس فعله كرامات بل هو سحر والله اعلم بالصواب تمت
 (68. b)

VI) 'Abdalkādir' al-Muḥammadi b. 'Umar b. Ḥabīb' al-kāriyy'aş-Şafī: Kaşīda, Silk'al-'ayn li izhāb' al-ğayn (سلك العين لاذهب الغين). Kaş. te, vefât târihi yok; yalnız Şayh 'Alwān b. 'Atıyyat' al-Ḥamawī'nin (922. 1516) bu kasideyi şerhettiği yazılı (II, s. 997). Burdan itibaren yazı değişmektedir. Yazan, 7. kitabın sonunda adını açıklıyor (b).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
 . . . . . سلك العين لاذهب الغين . . . . .
 (بداق كذا: كشت)
 (71. a) على التهاوى من صلاتي تحياتي
 Son : والآل مع تابع واغفر لناظمه
 (76. b) والقار مع سامع واهل الروايات

VII) 'Abdarrazzāk' al-Kāşānī: Şarhu Manāzil'-as-sāirīn (شرح منازل السائرین) Arapça. No. 1635 e b. Kāşānī, bu şerhi, 718 (1318) de öldürülen Muḥ. b. Faḍlallāh b. Abū-Ḥayr adına tasnif etmiştir.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله الذي خصص العارفين بمعرفة
 (79. b) ما يعرفه الآله هو . . . . .

Son ve ketebe : . . . . . هو بعينه معنى احادية الفرق والجمع فالله تعالى سقانا وجميع :
 اخواننا الصادقين من هذا المشرب شرباً طهوراً واستجاب دعاء نبيه عليه الصلاة والسلام اعطنا نوراً واجعل لنا نوراً واعظم لنا نوراً وزدنا نوراً
 تم تنميته على يد افقر العباد واحوجهم الى رحمة ربه الغنى الوفى مصطفى بن السيد محمد الحنفى وقت الفصحى من نهار الاثنين السادس من شهر جمادى الاول من شهر سنة سبعة وعشرين بعد الالف من الهجرة النبوية المشرفة المطهرة وصلى الله على سيدنا محمد خاتم النبيين وآله وصحبه اجمعين في بلدة دمشق الحمية من البلية

VIII) Şayh 'Abdassalām b. Şayh 'Ahmad b. Gānim' al-Makdasī: Kitābu Ḥall'ar-rumūz wa Miftāḥ' al-Kunūz (كتاب حل الرموز ومفتاح الكنوز) Arapça. Kaş. bu kitabın adını, "Hall'ar-rumūz wa kaşf'al-kunūz" olarak almakta, müellifini, Şayh 'Abdassalām b. Muḥammad b. Gānim diye kaydetmektedir; vefâtı, Keşf'e göre 978 (1570) de-dir (I, s. 686). Arapça.

Baş : . . . . . قال العبد الفقير الى عفو ربه عبد السلام بن الفقير الى الله تعالى احمد بن الشيخ غانم المقدسى قدس الله روحه ونفع المسلمين بركته الحمد لله الذى فتح بمفاتيح الغيوب اقفال القلوب . . . . .
 (218. b)

Son ve ketebe : واخلية الآمال ان اقصيتنى عن باهم يا خبية الآمال تم الكتاب بحول الله وقوته الملك الوهاب على الفقير الحقير مصطفى بن السيد محمد الحنفى في آخر يوم من شهر جمادى الاول من شهر سنة اربعة وعشرين والف . . . . .
 (262. a)

(262. a da, kitaplara göre değil de, mevzû'lara göre bir tasnif yapılmış ve mecmûda 68 mevzû bulunmuştur. Bu indî tasnif sonradan yapılmıştır ve ayrı bir yazıyıldır.)

Cilt
228

1640

آذرى . فخرالدين على (بن) حمزه بن على بن ملك بن حسن الطومسى
 Āzarī, Faḥraddīn 'Alī (b) Ḥamza b. 'Alī (b.) Malak'aṭ Ṭūsī:

Cawāhir'al-asrār

(جواهر الاسرار)

FARSÇA

Ciltli. İlk iki sahife altın cetvelli, öbür sahifeler tek surh cetvelli. 319 yaprak; her sahifede 17 satır var. Yazı ta'hyk.

Cilt eb'adı: 22.4 × 13.2

Yazı eb'adı: 14.8 × 7.9

Müellif, 4. a da adını, «محمد الزمى الهاشمى المروزى يعرف بأذرى غفر الله تعالى ذنبه ولجميع المؤمنين كه كتاب مفتاح الاسرار كه در شهر سنه ثلثين وثمانمائه نوشته شده بود در حين رجوع از سفر مبارك من جانب الشام مشتمل بر ابواب اربعة يعنى معرفت فوائيد كلام الله تعالى شأنه ومشكلات احاديث نبوى صلى الله عليه وبيان مرموزات كلام مشايخ رضوان الله عليهم

anlaşılmaktadır (*Cust u cû der aḥvâl u aḡâr-ı Ferîdaddîn 'Attâr-ı Nîşâbürl, Tehran-1320, s. 131-132*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين
ابتدا اول بنام گردگار خالق هفت وشن و پنج و چهار
(27. b)
Son : ای خدای بی نهایت جز تو کیست چون تویی بیحد و غایت جز تو کیست
(103. b)

Cilt

231

1643

؟

Kitābu muhtaşar İhyā'u 'ulūm'addin

(کتاب مختصر احیاء علوم الدین)

ARAPÇA

Cilt eb'adı : 29 × 20.5

Yazı eb'adı : 24 × 14

94 yaprak; her sahifede 17 satır. Sonu yok. Kitap, 2. b - 4. a dakî fihrîste göre kırk bap. Yazı güzel bir nesih. Mukaddimede, esâsî bozmamak ve mukarrerâtla zevâidi hazfetmek üzere İhyâ'yı telhîs ettiğini söyleyen musannif, adını anmıyor. İlk yaprakta, « کتاب مختصر احیاء علوم الدین لفزال » yazılı. 973 Rabîulâhırında (1565) bir temellük kaydı bulunduğu göre bu kitap, bu târihten önce tasnif edilmiştir.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى استخرج الانسان من وجود علمه الى وجود
(1. b) عینه

Son : قد فرغوا فتعجب الملك من قولهم وانهم كيف فرغوا من النقش (94. b)

(Bu hikâye, Mesnevî'deki Rum ve Çin ressamlarının imtihan olmaları hikâyesidir. Reynold A. Nicholson basımı; Londra - 1925, I, s. 213 - 215).

Cilt

232

1644

مجموعه

Macmû'a

Düz cetvelli, ortası şemseli, miklabî kopuk cilt.

Cilt eb'adı : 15 × 10

Yazı eb'adı : Muhtelif

129 yap. Satırlar muhtelif.

I) Şarîf : Nazîra-i 'Kaşîda-i' Tâi'yya (نظيرة قصيدة تائية) Arapça. 576 da (1180) vefât eden Abû-Hafş 'Umar b. al-Fârîd'al-Ĥamawî'nin Kaşîda-i Tâi'yya'sına nazîre.

لقد كنت دهرًا انتى صرتُ ناطمًا على منج الثائبة الفارضية
قصيدة غراء حقيقة ولا تصلف لى فيها وفى كل لفظه

beyitlerinden de Kaş. T. eye nazîre olduğu anlaşılmaktadır. ancak. 10. b de, bu s. nin son beyti olan,

بيان لهذا القول من مرفضى ومن على امام الكل فى كل خصلة

beytiyle bitiyor. Bu s. de "توجه" kâşîfesi (*burhân*) var. Bu sözle, 3. b yaprağı, daha doğrusu, medhiyye kısmından sonra asıl kasîde başlar. Buna nazaran ya bu kâşîfe yanlış konmuştur, yahut kasîde tamam değildir ki, bu ikinci ihtimâl, daha kuvvetlidir. Unutulup kenara yazılan beyitlerle 282 beyittir. Şerîf, Sayyid Şarîf diye anılan zâttır; Hurûfî mezhebinin kurucusu Faḍlallâh'ın (796. 1394) halifelerinden-dir. Faḍl'ın öldürülmesine târîh düşürmüştür. Kasîdede,

فلما رأى فعل الشريف بعينه الى ذاته الاعلى بنور بصيرة

beytinde adını anar (12. b. Beyit. 3). Risâla-i' Ma'âdiyya adlı farsça ve Hurûfîliğe âit bir risâlesi (1000 Rabîulâhırında yazılmış nüs. 1st. Millet K. Emîri, Ken'an Bey kitapları, 1057), Ĥac-nâma adlı diğer bir risâlesi (*Aynı K. 1035*), Farsça bir divânı (1st. Üniv. K. F. Y. 152. 1114 te İskenderiye'de yazılmış nüs.), bâzı Hurûfî risâlelerinde kendisinden nakil ve rivâyetlerle bâzı şürleri ve beyitleri vardır (*meselâ*, Ali E. F. 1043, 186. Basılmakta olan İngilizce ve Fransızca İslâm Ansiklopedisindeki Faḍl-Allâh Hurûfî mad. e; Abdülbâki Gölpinarlı; s. 733-735, 751-754; ve Şarkiyat Mecmûası'nın V. sayısındaki "Bektâşîlik - Hurûfîlik ve Faḍl-Allâh'ın öldürülmesine düşürülen üç tarih" adlı makalemize b. 1st - 1962, s. 15-22). Şarîf'in 1733 No.lu mecmûada, manzum mektupları vardır. Bunlardan birinde,

پیر احمد و برادر جانیش آیدین ان هر دو راحت دل افکارا سلام

beyti (137. b - 138. a), diğer birinde,

خاصه در خدمه امیر کبیر برسان شوق این حقیر فقیر

فخر ارباب فضل پیر احمد ان مؤید بدولت سرمد

beyitleri var (142. a). Pir Ahmed'in, ifâdeye göre bir bey olduğu, Aydın adlı bir de kardeşi bulunduğu anlaşıyor. Pir Ahmed'in, Karamanlı Pir Ahmed olması hatıra gelebilirse de bunun Aydın adlı bir kardeşi bulunduğunu, yahut kardeşlerinden birinin diğer adının Aydın olduğunu bilmediğimiz gibi Faḍl'ın halifesi olan zatın, 869 da (1464) Osmanlılarına hat'î olarak mağlûb olan bu zatın emîrliği zamanına erişebilmesi, düşünülecek bir iştir; hâsılı kesin birşey dememize imkân yoktur. Şarîf'in, Maḥşar-nâma ve Kıyâmat-nâma adlı iki kitabı daha olduğunu, bu kitaplardan nakledilen sözler ve re'ylere anlıyoruz (A. E. F. 1043, s. 18. a, 50. b). Maḥşar-nâma, A. E. F. 1019 No. da mevcuttur. Şarîf, bu kasîdeyi,

معز الوری عبدالکرم مؤیداً بتأیید اب القوة الازلیة

جمال وجوه المصحف المحمد بدا على العين منه جلوة بعد جلوة

ابا نورعین الملك نورت عیننا بخطک اذا ارسلت لى عند کتبه

ومنه سنا وجهي وعيني وجهي
ورؤيتكم في ساعة الف نوبتي
فقبلته من غاية الشوق مقبلا
من الله ارجو استدامة عزكم

beyitleriyle, kasidenin, 'Abdalkarim adlı birisinin gönderdiği bir mektuba karşılık olarak tanzim edildiğini bildiriyor (2. a).

إذا كان ظلّ الله في الأرض ذاته
له راية في معرك الفضل صورت
ظلال المعالي مدّة الدهر مدت
عليها نقوش الدّولة السّرمديّة
.....
إذا هو سلطان بمعنى وصورة
فنصرة حزب الله امر محقق

beyitleri, bu zâtın bir emir olması ve onun yüzünden Hurûfilîğin ve Hurûfîlerin üst olacaklarının umulduğu ihtimalini akla getiriyor (2. b).

فيا نعم جيلان ويا نعم جيلها
إذا كان فيها مثله في السّباحة

beytiye (3. a, kenarda), 'Abdalkarim'in Giylan'lı olduğunu açıklamakta. Bu mecmûda, 7. risâle, Giylan'lı Abâ-Yazîd b. Muhammed b. 'Alî b. İbrâhîm b. al-Hasan b. Muhammed b. al-Husayn b. İbrâhîm al-Giylanî'nindir ve tetimmede, kenara surhla,

فيا نعم جيلان ويا نعم جيلها
إذا كان فيها مثله في البلاغة (السّباحة)

beyti yazılarak, Abâ-Yazîd-i Giylanî'nin, Şarîf'in, kasidesinde övülen zât olduğu belirtilmiştir (118. a). Millet K. de A. E. F. 1043 No. daki risâlede, Abû-Yazîd, Şayh 'Alî Magzâyiş'le ve diğer zevât ile, Faḍl'in halifeleri arasında anılmaktadır (51. b). Bu mecmûn 8. risâlesinde de, kenara düşülen kayıta, bu zâtın, Ş. A. Mağzâyiş'le hemdem olduğu ve dâimâ Faḍl'in "enîs u gam-gusâr"ı bulunduğu yazılmıştır; aynı risâlede adının Karim olduğu tasrih edilmektedir (119. b). Kaside 62 beyti tutan medhiyeden sonra,

توجّه وجهي نحو دارالحقيقة فلم يرفها غير حرف ونقطة
بeytiyle başlayıp Hurûfî inançlarını bildirmektedir.

Baş : جمالك مسجود الوري في الحقيقة طريقتنا في ذلك عين الشريعة
(1. b)

Son : بيان لهذا القول من مرتضى ومن على امام الكل في كل خصلة
(10. b)

II) توجّه وجهي نحو دارالحقيقة فلم يرفها غير حرف ونقطة
وَرُؤْيَا هَذَا الْمَدْعَى بِالرُّؤْيَا
Naşrallâh b. Hasan-ı Nâfeci: Kitâbu Maḥzan'ar-rumûz (كتاب مخزن الرموز). Farsça, manzûm. Mesnevî tarzında yazılmış olan ve 2036 beyitten meydana gelen bu risâle de Hurûfî inançlarını anlatır, her fasılda, sâkiye hitab edilerek başlanır. Yazı ta'hiyktir.

ای نصر زروی حق پرستی در دامن فضل حق دو دستی
ve

کز نصر شکسته در گذاری مجموع گناه وزشت کاری
beyitlerinde nâzım, adımı anar (72. a - 73. b).

تاریخ تمامیش تو بر خوان از کاف وزها وضاد ای جان
beyitinde (73. a), 825 te, yâni Faḍl'in öldürülmesinde 29 yıl sonra yazıldığı açıklanır. Sondaki,

اول و آخر و وسط همه اوست فضل حق مغز و جلگی همه پوست
beyti, metinden değildir ve esâsen surh bir işâretle de metinden ayrılmıştır (73. a).

Baş : ای والی ملک سرفرازی سلطان سریر عشق بازی :
(12. b)

Son : ابن نامه که مخزن الرموز است تابنده ز نور دل فروز است :
تاریخ تمامیش تو بر خوان از کاف وزها وضاد ای جان
بر روح محمدی وآلش بادا صلوات ذوالجلال
(73. a)

نوشته شد این کتاب مخزن رموز مولانای اعظم یگانه عصر مشاهیر دهر : Hâtime
مولانا نصرالله بن حسن نافعی علیه الرحمة والغفران تمت (73. b)

(Risâlenin adı, burada مخزن رموز tarzında yazılmış. Başta, « کتاب مخزن الرموز من » yazısı var.) « تألیف المول الاعظم مولانا نصرالله بن حسن نافعی علیه الرحمة والمنفرة »

III) Bâbā 'Alî Tâhiri: Lor lehçesiyle ve şarabın, ehline halâh, nâ-ehle harâm olduğuna dair, "fâilâtün, fâilâtün, fâilât" vezninde (her hâlde mesnevî tarzında yazılmış bir şüiden müfrez) dört beyit.

IV) Mahramî: Tarcî-i band (ترجیع بند). Farsça, ta'hiy. 21 bend. İlk bendi 10 beyit. Bâzı bentleri 11, 7, bâzısı 12 beyit. Hurûfî inançlarını belirtmekte. 13., 16., 17. ve 18. bendlerde, terci' beytinden önceki beyitlerde adını anmakta.

Baş : یار اکبر دردرا دوا سازد چاره کار مبتلا سازد :
(74. b)

Son ve terci' beyti :
کالف ذات و بی صفات آمد مظهرش کل کائنات آمد
(83. a)

V) başlığıyla, « وله قدس سر » bir beyitten sonra başlıklı arapça bir beyitten sonra Şarîf'in kasidesinden iki beyit :

توجه وجهي نحو دارالحقيقة فلم يرفها غير حرف ونقطة
على هذه الدعوى شواهد جمّة ورؤية هذا المدعى بالروية
(83. b)

VI) Abdallâh b. İbrâhîm b. 'Alî: Muḥaddimata' al-Mas-lak'al-Muḥammadî (مقلمة المسلك الحمدي). Arapça mensûr. Her s. de 15 satır. Abcad'ı, Hurûfî inancına göre şerh etmektedir.

Baş : . . . الحمد لله الذى علمنا ما لم نكن نعلم وكان فضل الله علينا
عظيما . . . (84. b)

Son ve ketebe : . . . من المسالك المحمدية فانظرها هناك تجدها بكاملها والحمد لله وحده
تمت مقدمة المسالك المحمدية وكتبت هذه النسخة من نسخة مؤلفها عبد الله
بن ابراهيم بن علي رحمة الله عليهم اجمعين ونفعنا ببركاتهم اجمعين (86. b)

(Bundan sonra "Fasıl" başlıklı ve 86. b de beş satır, 87. a da da beş satır süren bir bahis var. Bu bahiste, "Abcad" harflerine tatbikyken 'Akl-ı küll'den insana kadar devir anlatılmakta. Ma'denle nebât arasındaki fâsılın zeytin, hayvanla insan arasındaki fâsılın maymun-olarak kabul edilmesi dikkate değer (86. a).

Baş : (86. b) . . . فصل في تحقيق المؤمن المحمدى . . .

Son : . . . هو سير الانسان الكامل بصفة السلاسل اللاهوتى فى الاشياء كلها
وله تحقيقات (87. a)

VII) ابا يزيد بن محمد بن علي بن ابراهيم بن الحسن بن محمد بن الحسين ابن
ابراهيم الكيلاني Abâ-Yazîd b. Muḥammad b. 'Alî b. Ibrâhîm b. al-
Ḥaşan b. Muḥammad b. al-Ḥusayn b. Ibrâhîm'al-Giylânî: Kitab'al-
Maslak'al-Muḥammadiyy'al-Faḍliyy'al-Ilâhî (كتاب المسالك المحمدية الفضلى)
Arapça. 118. a da, kenâra surhla, Şarîf'in kasidesinden, (الالهى)

فيا نعم جيلان ويا نعم جيلها اذا كان فيها مثله فى البلاغة

beyti yazılarak, bu kitabın, Şarîf'in memdûhuna âid olduğu belirtilmiştir. Her s. de 15 satır var. Dibâceden sonra, âyetindeki (II, 31) anlamı, 1. bapta nâsût, lâhût ve ceberûtu, 2. bapta, mezkûr âyetdeki küllî adları, 3. bapta, aynı âyetdeki ferdî adları, Hurûfî inancına göre anlatmakta ve risâle, bir hâtımeyle bitmektedir.

Baş : . . . الحمد لله الذى اظهر ذوات العالمين بامرهم القديم ونور قلوب
العارفين بفضلهم العميم والصلوة على مظهر الذات . . . اعلم ايها
السالك اللاهوتى انى لما رأيت الطبايع ماثلة الى اسلوب العربية فنقلت
كتابى المسمى بالمسالك الفضلى من المنهج الفارسمى الى النظم العربى ليكثر
فائدته ويعم عائلته ورتبته على مقدمة وثلاثة ابواب وخاتمة . . . (87. b)

Son : . . . البسيطة الالهية فافهم وتيقن والسلام بيت

هرکه در تحقيق باشد اوز نسل بوالبشر

مطلع گردد بر اسرار نبى خير البشر (118. a)

Ketebe : تم كتاب المسالك المحمدى الفضلى الالهى وهو من تأليف مولانا ابا يزيد
بن محمد بن علي بن ابراهيم بن الحسن بن محمد بن الحسين ابن ابراهيم
الكيلانى لازال ارشاده على الطالبين الوالدين السالكين التاسكين فايقضا الى
يوم الدين والحمد لله رب العالمين على يد اضعف الورى (bâyle) وشادم
الفقر خيرى بن محمد بن ابراهيم وقت الضحى من يوم الاربعاء فى العشر
الآخر من شهر جمادى الاخرى من شهر سنة اربع وتسعين وتسعمائة
والحمد لله وحده وصلى الله على من لا نبي بعده وسلم تسليما (118. a)

(Bu ketebeden, risâle istinsâh edildiği târihte sağ olduğu sanılabirise de 796 da (1394) kalledilen Faḍl'in halifesinin, bu tarihe kadar yaşamasına imkân bulunmadığından, Hayrî b. M. b. I.'in, risaleyi, Bâyezîd sağken yazılmış bir nüshadan istinsâh ettiği ve tetimmeyi aynen yazdıktan sonra da ketebeyi eklediği anlaşılar. Risâle, Bâyezîd tarafından evvelce farsça yazılmış, sonra bir kere daha arapça tedvin edilmiştir.)

VIII) Calâl Sâfir Şâh: Kanz-nâma'dan telhîs, yahut terceme yoluyla yazılmış mesnevî tarzında bir risâle. Farsça. 124 beyit. Risâle, "Abcad"i, Hurûfî inancına göre şerhetmektedir. Calâl Sâfir-şâh,

ان كرمي كه ذات او احدثست	منشأ ومصدر همه عدد است
كاتب وقارئ كتاب كريم	حاسب ومحسب وحساب قديم
با يزيد افتخار اهل حروف	در معانى مجاهد ومعروف
داد فضل احد نشان ازوى	شد عيان اين همه بيان ازوى
مسكن ومولدش ز گيلانست	سرور ومقتداى گيل آنست
كنز نامه كه كنز مخفى بود	از وجود وى آمد آن بوجود
اين بيان گوهرى ازان كنز است	بهر ارشاد طالبان رمز است

beyitleriyle Bâyezîd'in adının Karîm ('Abdalkarîm) olduğunu, Kanz-nâma adlı bir eserinin bulunduğunu, Giylan'da doğduğunu, orada yaşadığını, oturduğunu bildiriyor (119. b). Ayrıca bu beyitlerin bulunduğu sahifenin kenarına, siyah mürekkeple, «شيخ بايزيد قدس سره انيس وغنگسار حضرت صائل (Sâhib-ta'wil = Faḍl) عز فضلہ بود در حضور وسفر وهمدم شيخ على مغزایش نور الله مرقدہ بود رضوان الله عليهم اجمعين» kaydı düşülmüş.

Baş : . . . به ثنائى مقدّر بيجون
خالق كن بامر كن فيكون
(119. b)

Son : ناظم اين جلال سافر شاه
بنده اكثرين فضل آله
كاتب اين حروف حقانى
پايدار است اصل همدانى

ليك نظميش يكي ديگر گفته در بالاس معرفت سفته
(123. a)
چون بخوانی ز تودعا خواهد فائحه گر بخوانی هم شاید
(124. b)

(Son beyitlerin, kâtip Hemedanlı Pâydar'a âid olduğunu, fakat bir başkası tarafından manzûm olarak düzüldüğünü anlıyoruz. Mevzû, "Abcad" in şerhi olduğuna göre 6. risâlenin nazma çekilmesinden meydana gelmiş olabilir ve o takdirde risâle de Bâyezî'dindir; 'Abdallâh b. İbrâhim b. 'Alî, kâtiptir. Fakat, "Kanz-nâma" adı, daha ziyâde farsça ve manzum bir esere âid olabileceğinden bu ihtimâl, zayıftır.)

IX Şarîf'in bir küt'ası ve Faql'm halifelerinden Sayyid İshâk'ın "İstivâ,, ya âit mesnevî tarzında 6 beyitlik bir şiiri.

Baş : ای مقلّد حال مردان گوش کن
(124. a) خلقه از راستی در گوش کن
Son : صورت فکری مگویی حاصل است
(Aynı) ورکسی گوید بقین دان باطل است

X) Hurûfiliğe âit arapça küçük bir risâle

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى نفع ارواح المعاني في اجسام الحروف . . .
(124. b)
Son : . . . وهى ظرف وجسم لها والبشارة لمن فهم الاشارة والسلام
(127. b)

XI Muhyiddin'al-'Arabî'nin "Futûhât" taki "Hurûf"a âit baptan bir kısım (128. a).

XII) (وسيلة النجاة) Darvîş Hallî: Vasîlat'an-nacât . Türkçe. 4 fasıldan ibâret ve Hurûfiliğe âit bir risâle. Sonunda 18 beyitlik bir farsça şiir var.

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى خلق الانسان . . . اما بعد بعض اخوان
صفا معرفة اللهن طالب اولوب وعلم توحیده راغب اولوب من عرف
نفسه فقد عرف ربّه شرحنی ومبدأ ومعاد كشفنی بیان ایدر بر مختصر
(133. b) مفید رساله التماس ایدوب . . .

Son ve ketebe : چون غلام شاه عادل کشته ازجان ودل
گرگناهی رفته است خیری بیار وعذرخواه

تمت الرسالة الوجيزة والعجالة العزيزة الواردة من عالم الغيب الى الشّهادة
لاجل الافادة ولتدل على طريق الفوز والسعادة على يد جامعها الفقير
الدليل درويش خليل اصلح الله شأنه وصانه عمّا شأنه بفضلہ آمین

Kenarda : در صفای معنی حرفش نگر
آوی فضل الله تاریخش شمر

(150. b) سنه ۹۹۳

(133. a da, باها علی طاهری راست

حق ذات فرد اکبر یا علی مظهر ذاتی واحمد را وصی
beytiyle başlayan,
فضل حق ازا که شد یار ومعین ابن شهادت میدهد در روز دین
beytiyle biten 9 beyitlik, mesnevî tarzında yazılmış gulüvü nâtık farsça bir şiir var.)

XIII) Nasîmî'nin,

چون مقالید السموات ای نسیمی سنده در
قاف ولامکدن گوتر گل سین وشین دندانه
beytinin türkçe şerhi. Şârihi meçhûl (151. a).

XIV) ? : Risâlatu Tarcamân'al-ḥakā'ik (رسالة ترحان الحقایق). Arapça.
Hurûfî inancına dâir; Hurûf-ı mu'cemenen bâhis (ayrı bir yazı).

Baş : بسم . . . الحمد لله الذى خلق الانسان فى الطف هيئة واحسن
تقوم . . .
(155. b)
Son : . . . ولا تسود وجوهنا يوم تسود وجوه اعدائك بفضلك وكرمك يا
ارحم الراحمين والسلام على من اتبع الهدى
(163. b)

XV) ? : 'Ahd-nâma (عهدنامه). Türkçe.

Baş : الحمد لله رب العالمين . . . اللهم حمد اتدكدن ورسول حضرتته سلام
اتدكدن صكره اسلام دينده . . .
(166. b)
Son : واصل حقست بين خود عين حق
فاش گفتم رفت سرپوش از طبق
(192. b)

Cilt
233

1645

رسوخى اسمعيل آنقروى

Rusûhî İsmâ'il Ankarawî:

Maqâşid'al-'aliyya fi şarh'al-Tâ'iyya

(مقاصد العليّه فى شرح التائيّه)

T Ü R K Ç E

Miklupsız makavva cilt.

Cilt eb'âdî : 20.8 × 14

Yazı eb'âdî : 15 × 8.8

50 yap. Her s. de 21 satır var. Güzel bir ta'lyk. 576 da (1180) vefât eden Abû-Hafş 'Umar b. 'Alî b. al-Fârîd'al-Ĥamawî'nin meşhur Kaşîdai Tâiyya'sının şerhi. Söndan eksiktir.

Baş : . . . . . بسم الله الرحمن الرحيم يسر بالخير الحمد لله الذى هدانا
(1. b)

Son : تظاهر اولور قال لسانى ان ابتدى اذا ماتلا اسمها له وصفه . . . . . ثلاثا وتدن
(50. b)

فعل ماضى

Cilt
234

1646

رسوخى آنقروى

Rusûhî İsmâ'il Ankarawî:

Maqâşid'al-'aliyya fi şarh'at-Tâiyya

(مقاصد العليّه فى شرح التائيّه)

T Ü R K Ç E

Miklupsız mukavva cilt.

Cilt eb'âdî : 20 × 14

Yazı eb'âdî : 16 × 8.5

239 yap. Her s. de 21 satır. Başı eksik; yazı ta'lyk.

Baş : منوال مذکور اوزره اولديسه پس بنم حکم من حيث كليتي وجمعيتي
(1. a)

Son ve ketebe : . . . . . بوکتاب بلاغت بنیان ومعرفت عنوان بعناية الملك المنان
تاريخ خمس وعشرين والف ده وواخر شعبانده غایت وپایانه ایردى ودار

السلطنة قسطنطينيه ده بخارج غلطه ده زاويه اسكندر پاشاده نهايت واختتام
بولدى پس اخوان صفا وارباب وفادن متوقع ومرجودر كه بوكتابه
ديده عيب پوش ايله نظر قلهلر وخاطر معارف اتصافلرندن رنك اعتسافى
مصقله انصافله صاف قلهلر

ديده انصاف چو بينا بود

زر شمرد گرچه كه مينا بود

اى كه نظر سوي هنر نيست

عيب بخود نه كه نظر نيست

فعين الرضا عن كله عيب كليله ولكن عين السخط تبدى المعاديا

الحمد لله وعلى آله واولاده بالغامابلغا وقد حررت واتممت هذه القصيدة
العليه المسمى بمقاصد العلية من نسخة شارحه ونامقه ومؤلفه المشار اليه في
ديباجة الرسالة طول الله عمره وزاد علمه وعمله وقد وقع هذا التحرير
في اواخر شهر رمضان المبارك في التاريخ المذكور والبلدة المسفورة وزاوية
الزبور وانا الفقير الذليل درويش محمد المولوى عن لواء اغريوز كوچك
(235. a)

(Şârihin hayatında ve elyazısından istinsâh edilmiştir. 236. a - 239. a da H*âca
'Abdallâh-ı Anşârî'nin, Nizâm'al-mülk'e Naşihat-nâma'sı ve bâzı duâlar.)

Cilt
235

1647

محمد يازيجى زاده

Muhammad Bîcân b. Şâlih Yazıcızâda:

Muhammadiyya

(محمدیه)

T Ü R K Ç E

Cilt harap. 274 yap. Her s. de 17 satır. Yazı nesih.

Cilt eb'âdî : 28.8 × 20

Yazı eb'âdî : 20.5 × 12.8

IX. asr-ı hierî sūfîlerinden Hacı Bayrām-ı Walî'nin halifesi olup 855 te (1451)
Gelibolu'da vefât eden Yazıcızâda'nın bu manzûm eseri pek meşhurdur ve 1262,
1271, 1305 tarihlerinde İst. da basılmıştır.

Baş :

... .
آله واحد رب تعالى هوالله البديع الحق الاعلى (1 b)

Son : حبيبته صلاتيله تحيات دخى آئينه كم خير البريات
هذا احد من دلالة الاحدية بالاحمد من جلالة الاحدية لما خدمت بالرسالة
ختم الرسالة سميتها بالرسالة المحمدية (274. b)

Cilt

236

1648

محمد يازيحي زاده

Muhammad Bîcân b. Şâlih Yazıcızâde :

Muhammadiyya

(محمدیه)

T Ü R K Ç E

Mıklaplı düz ve fersûde cilt. İlk s. tezhipli; iki sahifesi altın cetvelli; diğer sahifeler lâcüverd cet. 358. yap. Her s. de 13 satır. Güzel bir nesih.

Cilt eb'adı : 25 × 16.5

Yazı eb'adı : 19.7 × 12.3

بسم . . .

Baş : (1. b) هو الله البديع الحق الاعلى
Son ve ketebe : حبيبته صلاتيله تحيات دخى آئينه كم خير البريات

الحمد لله على التمام وللرسول افضل السلام فرغ من تحرير هذا الكتاب
بعون الله الملك الوهاب يرجو كاتبه من الله العفو والثواب اعاذ الله من
العقاب والعقاب وخاف من المكر والعذاب محمد بن الشيخ يحيى بن الشيخ
مؤمن القادري القونوي المولوى عفى الله عنهم القوى الغنى وذلك فى سنة
الثنى واربعين وتسعمائة ٩٤٢ (358. b)

(Bende-i Mevlânâ Kuşcuzâde Mustafa'nın temellük kaydı var; 1. a; zevcesi
Âlîma Hâtûn tarafından vakfedilmiş; 358. b)

Cilt

237

1649

شيخ الوان شيرازى

Şayh Alwân-ı Şîrâzî :

Tarcama-i Gulşan-ı râz

(ترجمه گلشن راز)

T Ü R K Ç E

Ortası şemseli, kenarı cetvelli, mıklapsız cilt. 91 yap. Her s. de 17 satır. Başlıklar surh. Yazı nesih. Sonu eksik.

Cilt eb'adı : 20.3 × 12

Kâğıt ve yazı bakımından devrine âid olduğunu tahmin ettiğimiz bu manzum terceme,

شيرازى گنجي يوريمه مفلس
گوثر بو خزيندن جواهر

beytinden anlaşıldığı gibi, Şîrâzî tahallus eden Şayh Alwân'ındır (94. b. Son beyit). Lâtîfi ve Şehî tezkiireleriyle Kâfile-i Şu'arâ'da kendisinden bahsedilmekteyse de (İst. Üniv. K. Nâil Bey Kat.) vefât târihini bilemiyoruz.

برك بوزو طللو قوين قزیدی
سکر یوزی یکرم طوقز ایدی

beytiyle, hicri 829 yılında (1426 baharında), II. Murad'ın saltanatı zamanında terceme etmiş ve

دُرُئِکَل اَنِ بر شَاهک ادينه
نظر قلدى بزه دولت گوزندن
وجودى مستادام اولسن همیشه
کريم عالم وعامل نکونام
گزیده در وليلر زمره سنده
ولايت بحرنگ اول گوهر يدر
صغن گوکلدن اللهک ادينه
صفا باغشلى رحمت يوزندن
مقام بن مقام اولسون همیشه
معين دين دنيا شيخ الاسلام
مقاميدر فلک لار ذروه سنده
سعادت گوهرينک سرور يدر

beytiyle de, zamânın Şeyhulislâmının adına ithâf eylemiştir (5. b. Bu zât, 834 te; 1430 - 1431; vefât eden Şamsaddîn Fanarî olsa gerektir). Muvaffak olmuş bir tercemedir (Gülşen-i Râz tercememize b. Mf. yayın. İst. Maarif Mat. 1944, Önsöz, s. Z - H).

خاتمة الكتاب اللهم نعوذ بعفوك من عقابك ونعوذ برضاك من سخطك
ونعوذ بمعافاتك من عقوبتك ونعوذ بك منك لانخصي ثناء عليك انت
كما اثبتت على نفسك والحمد لله . . . من مسودات اضعف عبادالله
تعالى محمد الواني متعه الله سبحانه في الدارين بحسن الحال وحصول
الاماني . . . (497. b)

Cilt

240

1652

مجموعه

Macmû'a

Yeni ciltli. Yazı rık'a. 76 sahife. Her s. de 18 satır.

Cilt eb'adı : 20.7 × 13.8

Yazı eb'adı : 14.5 × 9.5

Mısrî-i' Niyâzî'nin gazellerinin şerhi. Şârih, 1196 da (1781 - 1782) vefât eden ve Şalâhî mahlesiyle şiirleri de bulunan Şalâhaddîn-i 'Uşşâkî'dir (O. M. I, s. 104 - 107).

- I) حبس ایچون گلور اطلاق ایچون فرمان بکا
اولی مهر آخری احسان ایدر سلطان بکا

Matla'lı gazelin şerhi (s. 1 - 15 Muḥammad Amîn adlı birisinin dileği üzerine şerh etmiş. Bu zât Niyâzî'nin halîfelerinden Bursalı Amîr Kâsım-zâda Sayyid M. Amîn olacak; vefâtı: 1134, 1721 - 1722. O. M. I, s. 103; Not. 2. Şerhte, bu zatın adını, 15. s de anar).

- II) احوال سرانجام بو ساعته ایرنجہ
دیم سکا اجمالن تا غایتہ ایرنجہ (s. 16 - 30)

- III) ایکی قاشن آراسنده چکدی خط استوا
علم الاسماپی تعلیم ایتدی اول خطدن خدا (s. 30 - 76)

Cilt

241

1653

مجموعه

Macmû'a

عمر روشنی

'Umar Rûşanî

Cilt eb'adı : 20.5 × 12

Yazı eb'adı : 15 × 6.3

Ortası şemseli, kenarları düz cetvelli cilt. 99 yap. Her s. de 25 satır. Yazı ta'hyk. Kâğıt ve yazı bakımından X. asr-ı hicriye (XVI) âit. Son beyitten önceki beyitten anlaşıldığı veçhile 889 hicride nazmedilmiştir (1484).

I) Miskinlik Kitabı مسکینک کتابی (I. b - 25. b Türkçe).

Baş : حمد سکا یاراشر ای بی نظیر

کم ملک الملکسن وبی وزیر (I. b)

Son : آله العالمینوک رحمنی بول

که اولز عالی غرق ایلسه بول (25. b)

(Kitabın adı,

چو جمع ایتدم بو پند شیخ وشایی
آدی قونلدی مسکنک کتابی

beytinde geçer. 6. a)

II) Çübân - nâma چوبان نامه (25. b - 37. a. Türkçe).

Baş : بسم . . . حمد نا محدود وثناء نا محدود بر خدا یرا عز وجل که در :
باغ ازل طوطی شیرین زبان . . . (25. b)

Son : قصه چوبان ایچون ای اهل دل

فخر جهان فخرنی تاریخ بیل

(37. a. نخر = 880 târihinde nazmedilmiştir. Mesnevî'deki Mûsâ - çoban hikâyesidir. Badl'azzamân Firûzan-far: Ma'âhiż ica şaşas ica tamillât-ı Maṭnawî; Tehran, Çâp-hâna-'i Maclis, 1323, s. 59 - 61).

III) Nay - nâma قنانه (37. a - 61. b. Türkçe).

Baş : ای شده عطشان بحر معنوی

آشنایی کن به بحر مثنوی (37. a)

Son : هر یره مقصود اولدر صاله نور

روشنی بخش اولبن مانند خور (61. b)

(Adından da anlaşıldığı gibi, Mesnevî'den mülhemdir. 2178 No. ya da b.).

IV) *Dihcân* دیحان (61. b - 89. a. Türkçe).

Baş. : ایا سلطان کونینک سوزک جمله دقایقدر
لطایقدر غرایدر عجمایدر حقایقدر (61. b)

Son : ای باد نسیم روشنینک آیدین الله آپر پیامن (89. a)

V) Muhammediyye'den şürler (89. b - 99. a).

Cilt
242

1654

صارى عبدالله

Şarı 'Abdallāh :

Tamarāt 'al-fuād fi'l-mabda'i wal ma'ād

(ثمرات الفؤاد في المبدأ والمعاد)

T Ü R K Ç E

Kenarları cetvelli düz meşin cilt, mıklapsız. 187 yap. Başta numarasız beş s. de fihrist var. İlk yaprağın sütü müzhhep. İki s. altın cetvelli; öbür yapraklarda tek surh cetvel var. Baplar surh; dikkati çekmesi gereken yerlerin üstü surhla çizilmiş. yazı ta'hyk.

Cilt eb'adı : 21 × 13

Yazı eb'adı 16.5 × 7.1

Sûfiyye ricâliyle Halvetiyye ve Melâmiyye-i Bayrâriyye silsilesinden ve tasavvufa âit muhtelif bahislerden meydana gelmiş olan ve 1071 de vefât etmiş bulunan (1660) Sarı Abdullâh tarafından yazılan bu eser, 1288 de, İst. da Mat. Âmire'de basılmıştır. Bu nüsha, ketebeden anlaşıldığı gibi, müellifin elyazmasından istinsâh edilmiştir (S. Ab. ın hâl tercemesi için O. M. e; I, s. 100 - 103; ve Melâmîlik ve Melâmîler adlı eserimize b. İst. 1930. İst. Türkiyat Enst. yayını, s. 135-142).

Baş : بسم . . . جواهر حمد وسپاس بی حد احديث ذات کبرياسنده واحد
ومتوحد وزواهرشکر بی قیاس وبی عد جامعیت صفات وائماسيله احد
ومتفرد اولان واجب الوجود وواهب الجود حی بی زوال . . . . .
(İlk yap. b.)

Son : اشبورسالة سلك تحريره كشيدة قلوب سنة ثلث وثلاثين والف شوال
المكرماتك اون سكرنجی گونی يوم الاحدده بدأ اولنوب سنة مذكوره
ذی الحججسنك يوم ثانیسی اولان يوم الاثنين ده اتمامه ايرشدی الحمد لله
(186. b)

بعون الله وتوفيقه على يد مؤلفه اضعف عباد الله واحقرهم مقتبس الانوار
الباهرة . . . يوم السبت العاشر من شهر رمضان المبارك لسنة اربع وثلاثين والف
من الهجرة النبوية عليه افضل التحية وانا الفقير الى رشاش نور ربّه القدير
عبدالله بن محمد غفر الله له ولوالديه غفراناً عظيماً وفتح ابواب المعارف
فتحاً مبيناً على يد العبد الضعيف المحتاج صالح بن حسين خليفه ثاني
عبدالله بن محمد غفر الله له ولوالديه غفراناً عظيماً وفتح ابواب المعارف
فتحاً مبيناً على يد العبد الضعيف المحتاج صالح بن حسين خليفه ثاني
و تسلياً في در قلم روزنامه هابون تحريراً في غره جا سنة 1142
(187. a)

Cilt
243

1655

غیبی صنع الله

Gaybî Şun'-Allāh :

Suḥbat - nāma

(صحبت نامه)

T Ü R K Ç E

Sırtı meşin, kalın kâğıt ciltli ve aynı tarzda mıklaplı.

Cilt eb'adı : 10 × 11.4

Yazı eb'adı : 16 × 7.8

Halvati ve Malâmî-Hamzawî ricalinden olan Gaybî, risâlelerinin çoğunun sonunda, ketebede kendisini, Şun'-Allāh b. aş-şayḥ Aḥmad b. aş-şayḥ Başîr diye bildirir; Bay'at-nāma adlı risalesinde de babası Aḥmad'ın müftî olduğunu, onun atasının, ya'nî kendi ceddî Şayḥ Başîr'in babasının Kalburcuşeyhi lakabıyla tanındığını ve yirmi yıl tarikat riyazatlarıyla uğraştıktan sonra Gaybî'nin babası gibi Melâmete sülûk ettiğini söyler. Kütahyalı olan Gaybî, İst. da, Aksaray'da, Oğlanlar dergâhı denen ve son zamanlarda Kâdirî şeyhlerine tevcih edilen Halvetî tekkesinin şeyhi, Oğlanşeyh, yahut başka bir deyimle Oğlanlarşeyhi İbrahim'e intisâb etmiş (*) ve 1059 dan (1649), şeyhinin vefât ettiği yıl olan 1065 (1655) yılına dek hizmetinde bulunmuş, bu müddet içinde, İbrâhîm'in, sohbetlerde geçen sözlerini yazmış, bu eseri meydana getirmiştir. Şeyhinin vefatından sonra memleketine gitmiş ve Melâmeti orada yaymıştır. Risâlelerinden, Şarḥ-i asmâ-i ḥusnâ'yı 1087 de (1676) yazdığına göre vefâtı bu yıldan sonradır. Bu risâleden başka, Bay'at-nāma, Tarîk'al-Haḳ fi't-tavaccuh'al-muṭlaḳ, Rûḥ'al-ḥaḳîḳa, Risâla-i Ḥalvatiyya wa Bayrâmiyya, Makârim'al-aḥlâḳ fi ṭarîḳ'al-uṣṣâḳ, Risâla-i 'ilm u'amal ve yukarıda zikredilen Şarḥ-i Asmâ-i Ḥusnâ risâleleri ve küçük bir divânı vardır. Risâlelerin çoğu Bursa K. nin Genel kısmında, 1441 No. lu mecmûadadır. Gaybî Şun'-Allāh, bu risalesiyle, hem tasavvufun ana inâclarını, halkın idrâkine göre huslâsa eden bir eser sunmakta,

(*) Bu dergâh, istimlaklerde yıkıldı. Fâtih'in Sekbanbaşısının, İbrahim'in ve yanındaki-lerin merkadleri yok oldu.

hem Bayrâmî Melâmîlerinin inanışları hakkında değerli bir kaynak vermektedir. Eser, 57 yapraktır. Her sahife 15 satır vardır. Sahife kenarları surh cetvelle çevrilidir. Yazı nesihdir ve harekelidir. İstinsâh edenin adı ve istinsâh ettiği yer belli değildir. Yalnız ketebeden anlaşıldığına göre bu nüsha, ya müellifin elyazısı nüshasından, yahut müellif nüshasından istinsâh edilmiş bir nüshadan yazılmıştır. Fakat yazan bilgisiz olduğundan yanlışları çoktur; yalnız düzeltilemeyecek derecede olanı da yoktur (*Melâmîlik ve Melâmîler adlı eserimize de b. s. 114 - 122*).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم بسم الكون الجامع سلطان الموحدين برهان المحققين . . .
(1. b)
Son : . . . برج جسمارندن غروب ايلدى قال المؤلف وقع الفراغ من بياض :
(57. b) الرسالة في سنة سبع وستين والف والله اعلم

Cilt
244

1656

صاری عبدالله

Şarı 'Abdallâh :

Cavharat'al-bidāya wa durrat'an-nihāya

(جوهره البدايه ودره النهايه)

Cilt, bu kitaba âid olmayıp muhâfaza için, bu cilde konmuştur. 194 yap. Her s. de 15 satır. Yazı ta'hiyk.

Kitabın eb'âdı : 26.2 × 14.5

Yazı eb'âdı : 16 × 6.5

Kâtip belli değil; fakat müellif nüshasından, yahut aynı nüshadan istinsâh edilmiş bir nüshadan yazılmıştır. Mustakim-zâda'nın (1202. H. 1788) hattıyla kenarda bâşiyeleri bulunan nüsha. İst. Üniv. K. T. Y.ında, 9600 No. da kayıtlıdır.

Baş : رَبِّ وَفَّقْ بِسْمِ . . . رَبَّنَا لَا تَزَعْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ :
(1. b) رَحْمَةً جَوَاهِرَ حَمْدٍ وَسُبْحَانَ لَا يَمُودُ . . .

Son : . . . أَوَّلُ شَهْنَشَاهِ زَمَانٍ وَزَمِينٍ وَظَلَّ اللَّهُ فِي الْأَرْضَيْنِ خَلِيفَةً أَكْمَلَ سَيِّدَ :
المرسلين وسلطان دنيا ودين اوله آمين آمين . . . قد اتفق الفراغ لي من
تنميقة بعون الله وتوفيقه في رابع يوم الثلاثاء من شهر رجب المرجب لسنة
تسع وأربعين والف من الهجرة النبوية على صاحبها أكمل التحية وأنا الفقير
عبدالله بن الشربيف محمد بن عبدالله القسطنطيني مولدًا وموطنًا البيراي
طريقة غفر الله له ولوالديه ولاستاده غفراناً عظيماً وفتح عليه ابواب المعارف
والحقائق فتبحراً مبيئاً تحت كتابته بعون الله سنة ١٢٤٣
(193. b - 194. a)

Cilt
245

1657

؟

Nūr'al-kulūb (Mir'āt-i camāl)

(نور القلوب . مرآت جمال)

T Ü R K Ç E

Mukavva cilt. 76 yap. Her s. de 15 satır. Yazı harekeli nesih. Müellif belli değil.

Cilt eb'âdı : 18 × 12.5

Yazı eb'âdı : 12 × 6.5

Müellif, «بو حقیر شفاء القلوب نام رساله که نقطه حقیقت بیانده» رسالة لطيف كوروب، «ibâ-resiyle "Şifâ'al-kulûb" adlı risâlenin bâzı yerlerini ihtisâr etmek, bâzı yerlerine ilâ-velerde bulunmak, İbn'al-'Arabî ve diğer urefânın bâzı izahlarını eklemek sûre-tiyle yeniden yazdığını söylüyor (1. b - 2. a). Risâlenin adını 71. b de ve hâtî-medde (76. b) anıyor. Nukta'tal-bayân adı verilen ve 'Aziz Nasafî'ye atfolunan risâleye pek benzer.

Baş : هذا نور القلوب رساله شفاء القلوب بسم . . . الحمد لله الذي تجلّا
(1. b) ذاته لذاته . . .

Son ve ketebe : . . . نتيجه تجليل ظهور ايلدكده بورساله مرآت جمال دخي نام ويره :
كاتبي فقير ادنا وادنا حسين الحسنی . . . احدی وثمانين ومائة والف
(76. b) فی يوم الاثنين

Cilt
246

1658

شيخ عبدالله السباوی الاتمی

Şayh 'Abdallâh'as-Simâvi al-İlâhî :

Maslak'at-tâlibin wa'l-wâsilin

(مسلك الطالبين والواصلين)

T Ü R K Ç E

Mukavva cilt, miklapsız. 112 yap. Her s. de 13 satır. Yazı nesih. 'Abdallâh İlâhî, 896 da (1490 - 1491), Vardar Yenicesi'nde vefât etmiştir (*Kağf. II, s. 1678. O. M. vefât idârihinin رحمت برالتی (= 896) olduğunu yazdığı hâlde 893 te öldüğünü kaydediyor ; I, s. 91 - 92*). Bu risâle, Nakşebendiyye âdâbına âittir. Baş tarafı yoksa da mukaddimenin mühim bir kısmı, o arada kitabın adını muhtevî kısmı vardır:

بو کتابه مسلك الطالبين والواصلين دبوآد وِرْدُك ولنا فيه اسوة حسنة في تقليل الكلام مع
الدلالة على المرام كتبه اضعف الضعفا خادم الفقرا جليس الغربا انيس البدلا عبدالله سباوى
المشهور بالتى . . .

Kaşf, bu ibârenin «... ولنا فيه أسوة...» kısmını almış ve «تفليل» sözünü «تفليل» tarzında kaydetmiştir. Nüshanın sonu da eksiktir. Kâğıt ve imlâ bakımından IX. asrın sonlarına, nihayet X. asrın ilk yarısına âittir (XV-XVI).

Baş : (1. a) . . . . . مالا مال ایلدی ضعیف گوید . . . . .
Son : (112. b) . . . . . زنم و هم نشان بگذر اهل تمکین

Cilt
247

1659

یمنی

Yumni (yâhut Kabûlî):

‘Ināyat-nāma

(عنایت نامه)

T Ü R K Ç E

Ortası şemseli, kenarları cetvelli, tâmir görmüş cilt. Yazı nesih, hurûf-ı imlâ hemen umûmiyetle yok; «داردُر» اُولُدِ gibi. Kâf-ı nûniler, ekseriyetle «لا» gibi (49. b). Yazı harekeli olduğundan zamânının telaffuzunu göstermesi bakımından ehemmiyetli. 162 yap. Her s. de 15 satır. Kenarlar ve ortası surh cetvelli.

Cilt eb'âdı : 18 × 12

Yazı eb'âdı : 11.5 × 7.2

در مدح سلطان الاسلام والمسلمین سلطان بایزید بن محمد بن مراد خان خلندالله
başlığı altında, «ملکه وابد دولته»

چو شاه دور سلطان سلاطین مراد اهل دین عالم طین

.....

کاولبر آکه سلطان بایزید آد چون اوردی ملک عدل و داده بنیاد

.....

beyitlerinden, bu kitabın, Fâtih S. M. in oğlu S. Bâyezîd (Saltanatı. 886-918) zamânında yazıldığı anlaşılıyor (30. b. سلطان بایزید, altınla yazılmış).

بوساعت اچره کاولدی شیخ تاریخ عدالت قلد قلع اوش بیخ توبیخ

اوللدن صاحب امر و تخت و گنججه بوقت ایرنجه اوردی بست و پنجه

.....

هم اولدی شیخ و فضل اعداد یکسان بوشاه و ملکه حق فضل ائتد احسان

.....

beyitlerinden de, Bâyezîd'in saltanatının 25. yılında, شیخ ve فضل sözlerinin ebed hisâbında tutarı olan 910 yılında (1504) yazıldığı belli oluyor (31. a). Pâdişâhın medhi fâşlında,

یزلدى آدنه صد نوع دیوان او قیدی یادنه بك خطبه دوران
هم اولدی بو عنایت نامه مکتوب بو تاریخ اچره اولدی خلقه مطلوب

beyitlerinden, bu mesnevî'nin adının “‘Ināyat-nāma” olduğu anlaşılmalakta (33. a). Aynı fâşlın sonlarında,

شه او صافی فی فلسن تا ابدیاد قبولی یمنی فیلسن بخت بنیاد

beyti, nâzımın adının “Kabûlî” yahut “Yümnî” olduğunu bildirmekte. Yümnî'ye âit bir yerde bir kayda rastlamadık. Hasan Çelebi'de iki Kabûlî var; biri Siroz'lu, öbürü Kütahya'lı. Çelebi, her ikisinin de şiirini övmekte; fakat böyle mesnevî tarzında bir kitaptan bahsetmemektedir. Mesnevî'nin vezni, “mefâilün, mefâilün, feûlün”dür. Vezin değişikliği ve tagazzül yoktur. Şâir, vezne hâkimdir, şi'ri mazbuttur. Abû-‘Alî Rûdbârî'den, Abû-Yazîd Bistâmî'den, Mawlânâ'dan (Eflâkî; 68. b den i'tibâren) ve Nüşîrevân-ı ‘Âdil'den, eski padişahlardan, sahâbeden hikâyeler irâd etmektedir.

کشینک کم اولا یری جهنم گورینور آکه بو نار جهان نم : Baş
(1. a)

زهی دولت آرکیم بقمیا نار قلا ناری ضعیف النندن انوار : Son
(62. b)

Cilt
248

1660

مجموعه

Macmû'a

Mıklaplı, üstü bez kaplı, kenarları meşin cilt.

Cilt eb'âdı : 20.9 × 11.3

Yazı eb'âdı : 15 × 8

I) *Âhî*: Husn u Dil و دل حسن. Âhî, 853 de (1429) vefât eden Fattâhî-i Nîşâbü'rî'nin aynı addaki farsça mesnevisini tevsiân ve tasarrufla nazmen terceme etmiş, bu eseri meydana getirmiştir; vefâtı 923 (1517) târihindedir (Kaşf, I, s. 666). Nûsha, 205 yap. Her s. de 18 satır vardır. X. asr-ı hicride (XVI) yazılması müteâref ta'hykledir. 91. a da bitmektedir. Baş tarafta beş yaprak, yeni bir yazıyla yazılarak kitap tamamlanmıştır. İlk yapraklara numara konmamıştır. 2. sahife-nin b yaprağında,

بلالو دلرک دود سپاهی فراق اودینه ینمش یعنی آهی

diye adını anar.

بسم . . . الحمد لله الذی جعل الظلمات نور (böyle) . . . اولدم که : Baş
سلطان عقل لاهوتی ارض بدنندن ناسوته خلیفه یزدانی . . .

Baş : . . . بسم
من بغیر تونه بیم درجهان قادرا پروردگارا جاودان (29. b)
Son : هر که او خود را فنا کتی شناخت اندران جا او بقای کتی یافت :
تمت

تمت هذا الكتاب المسمى بى سرنامه من اعظم مؤلفاته هذه الرسالة كتبها
بلعمه بعد كونه مقطوع الرأس ورأسه فى ابطه فلما تمت الرسالة سقطه
فى المكان الذى قبره فيه نورالله مرقده ونشر علينا فتوحته بالنبى وآله.

(Bundan sonra gene, 'Atfâr'ın şehâdetinden sonra bir duvara, parmağını kanına
batırarak yazdığı söylenegelmiş olan rubâî yazılmıştır.)

Ketebe : عمرمك* حاصلی روحم گبیدر اشبو کتاب
قورقورم بن اولیجك جاهل نادانه دوشه

عزتک حقیچون سندن اومارم یارب
خیر ایله بوقولنه یاد ایدن اخوانه دوشه
فى ۱۲۷۰ ب ۱۰ کتبه عثمان المولوی
(36. a)

VII) تعبیرالواقعات (Ta'bir'at-ı Wâkı') Niyâzi: Ta'bir'at-ı Wâkı'ât (تعبیرالواقعات) مصری نیازی
Türkçe.

Baş : هذا تعبیرالواقعات بالترکی لاهل السلوك باسماء الهیات والمایة الحمدیه (۴)
رؤیاده اون یاشنه ورنجه اوغلان گورلسه ولد قلب دینور . . . (36. b)

Son : گورسه دنیایه میلی شرحیدر التعبیرات للشیخ محمد المصری سره العزیز :
(b'yle) ونفعنا بانفاسهم الشریفه آمین
(38. a) سنه ۱۲۷۳ فی را ۱۷

VIII) Halâkl ve Muhtârî adlı iki şâire âit birer şiir. Türkçe (38. b Lâtîfî'de, Dobruca'da bir Helâklî var ki X. asr-ı hicrîde yaşamış. Aynı asırda yaşayan Karamanlı Helâklî Mahmud da var. Bu şiirlerin, bunlardan birine âit olması muhtemeldir. Gene tezkiirelerde III. Murad devrinde (983 - 1003. 1575 - 1594) bir Muhtârî var; ayrıca bir de 1090 da (1679), Bosna kadısıyken vefât eden Bursalı Muhtârî var (Nâil Kataloğu). Bunların biri olabilir.

IX) Hafız-ı Şîrâzî'nin bir şiiri (39. a).

X) Tarâş - nâma (تراش نامه). Farsça. 75 beyit. Mesnevî tarzındaki bu şiir, Teraş erkânını ve Çhâr-darb oluştun sırlarını anlatır. Mevlevîlikte Çhâr-darb olmayı, hicrî X. yüzyılda yaşayan ve Mevlevîliğin yayılmasında büyük bir rolü olan Dîvânâ Muhammed Çalabî, ihdâs etmiştir ve bu, onun kolunda, bir müddet devâm etmiştir (b. Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; İst. İnkılâp Kitabevi - 1953, s. 101 - 122). Şiirin

sonlarında, « کتبه موزون مولانا جلال » misramında kullanılan mahlas, Mawlânâ'nın hiç bir şiirinde yoktur ve Munlâ, Mawlânâ, Calâl, Rûmî mahlasları, Mawlânâ tarafından kullanılmamıştır. Üslûp da Mawlânâ'nın değildir. Bu risâlede, Terâş-nâma'dan sonra Şâhidî'nin iki gazelinin, ondan sonra da 'İşk-nâma'nın yazılması, dikkate değer. Bir başka mecmuada da Şâhidî'nin risâleleri arasındadır. Bizce, hem üslûp, hem muhtevâ bakımından, Dîvânâ Muhammed Çalabî'nin mensuplarından olan ve 958 de (1551) vefât eden. Şâhidî'nindir (b. Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik, s. 140. Şâhidî için aynı esere b. s. 132 - 140).

Baş : . . . بسم
هان وهان ای طالب فقر وادب گز طلبکاری بیا از خود طلب
(39. b)

Son : رو توکل کن ملرزان پا و دست رزق نور تو عاشق ترست :
۱۲۷۰ فی ج ۲۹

XI) Şâhidî'nin iki türkçe gazeli (42. a)

XII) Şâhidî: 'İşk-nâma (عشق نامه). Farsça. (Mevlânâ Celâleddin'e b. III. basım, s. 272. Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik, s. 140). 94 beyittir.

. . . بسم
عشق در حبّ اهل معنی بود ناگهان از جمال خویش نمود
(42. b)

Son : هر که اوصدق هم مصدق نیست او مقلّد بود محقق نیست :
۱۲۷۰ ب فی ۱ کتبه الحقیر الفقیر
عثمان المولوی (45. a)

XIII) Dîvânâ Muhammed Çalabî. Sulţân-ı Dîvânî: Mesnevî tarzında bir şiir. Muhammed Ç. 962 den (1554) sonra vefât etmiştir (b. Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik, s. 101 - 122). Mevlevî mukaabelesindeki remizlerden bahseden bu şiir, 52 beyittir; türkçedir (Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik, s. 473 - 476).

Baş : دینى بر درويشه اول بر پادشاه ندر اول خرقه وهم باشده كلاه :
(45. b)

Son : آستاننده انك گرگينيم انك ايچون عالمك شیرينم (47. a)

XIV) Mawlânâ'ya atf ve isnâd edilen bâzı şiirler (47. b - 49. a. Bunlar arasında, اولر کم بنده* خاص خدادر محب خاندان مصطفی در
şiiri de var. b. Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik; s. 235 ve devamı).

XV) H'âcî 'Abdallâh'al-Anşârî: Bir risâlesinin türkçe tercemesi. Mütercim belli değil.

Baş : الحمد لله الاحد بذاته وكبريائه . . . اما بعد بو رساله* شريفه نك :
(49. b) مؤلفى قدوة الابرار . . .

(1305. 1888. H. terc. için b. O. M. I, s. 134), türkçe'ye çevirmiştir (İst. Millet K. Tasavvuf, No. 933). Kisâ'nâma sâhibi Zayn'al-'âbidin Nâmîk da (Katalogumuzun 1665 No. ında 3. risâleye b.) bu şerhin bir kısmını nazmen türkçeleştirmiştir (O. M. III, s. 107 - 108). Şeyhulislâm Mûsâ Kâzım (1919), Wâridât'ı, aslına tam bir sadâkatla türkçeye terceme ettiği gibi Mustafa Rahmî Balaban da bu eseri türkçeye çevirmiştir. M.K. ın tercemesinden iki nüsha, Millet K. de, bir nüsha da İst. Üniv. K. T. Y. arasında 2263 No. da kayıtlıdır. Balaban'ın tercemesi, İst. Gayret Kitabevi tarafından 1947 de bastırılmıştır. Hilmi Ziya Ülken, Wâridât'ı terceme etmiş ve İslâm Düşüncesi'nde yayınlamıştır (İst. 1946, s. 430 - 466). Remzi Nusret Kaygusuz, "Şeyh Bedreddin Simavenî" adlı eserinin sonunda, 121 - 167. s. lerde Wâridât'ın tam tercemesini vermiştir (İzmir - 1957). Bu son terc. ler, hep Mûsâ K. in tercemesini esas tutmuştur. Şemsî Ergüneş adlı birinin de, başarılı bir tercemesi olduğunu duyduk, fakat görmedik.

Wâridât'ın bu risaledeki metni, tam değildir; baş tarafından pek az bir kısmı vardır.

Baş : الحمد لله الذى اطلعنى على هذه الامور من عنده لا باخذ من مطالعة الكتب ... (s. 63)

Son : كانتها يشيران على ان عيسى توفى بدنه وكان الثامن في الجاهلية يعبدون صنماً محسوساً وفي هذا الزمان يعبدون صنماً موهوماً لعل الله يظهر الحق فيعبودونه كما هو حق عبادته (s. 71)

Cilt
251

1663

مجموعه

Macmû'a

Âdi ciltli.

Cilt eb'âdî : 19.8 x 14

Yazı eb'âdî : Muhtelif

I) رساله 'Akmalâddîn : Risâla-i 'Akmalâddîn, Fırakî dâlla اكل الدين اكل الدين فرق ضالته. Arapça, yazı ta'hyk. Fırakaların adları yazılmış. 3. b - 4. a daki adların altlarında kısa izahlar da yok. O. M. de, Akkırmanlı Muhammed b. Muştafa'nın, "Fırak-ı dâlla" adlı bir risâlesi zikredilmekte; fakat bu Muh. in adının Akmalâddîn Muh. olduğu ve bu risalenin, 1174 te, Mekke kadısı iken vefât eden Akkırmanlı Muh. e âid bulunduğu söylenemez (I, s. 214).

Baş : بسم ... قال النبي صلى الله عليه وسلم من أحدث حدثاً في الإسلام فقد هلك ... (2. b)

Son : ... ونسئل الله ان يثبتنا على دين الاسلام ونجعلنا ممن يدعو الى دار السلام وختمت الكتاب متضرعاً الى الله الكريم وداعياً بقوله توفني مسلماً والحقني بالصالحين وقع الفراغ في اليوم السابع من شهر ذي القعدة الشريفة لسنة ١١١١ في بلدة مدينة كوتاهية المحروسة (4. b)

(Bu risâleden sonra 4. b de, «متن عقائد لعمر النسي» başlığıyla arapça ve nesihle yazılı bir risâle başlamış, 5. a da, 9. satırda noksan bırakılmıştır.)

II) اكسير دولت لتركسى زاده رحمة الله عليه واسعة استنسخت من خط المبرور Dawlat li Narkisi-zâda rahmat'Allâhi alayhi rahmatan Wâsi'atan istansahtu min hatt'al-mazbûr (14. a).

Baş : پوتہ تاب دادہ متخیلہ دہ کداختہ تابش فیض ربانی اولان اجزای : (15. a)

Son ve kebbe : وهجوم خصوصته ودست وگريان اولماغه اول درازدستان نيرومند اقدام تام ايدرلر والسلام قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشريفة في اوائل شهر ربيع الاول في بلدة مدينة كوتاهية المحروسة لسنة احدى وعشرومائة والف من هجرة النبي م غفر الله لكاتبه ولمن نظرائه ولجميع المؤمنين والمؤمنات وبرحمتك يا ارحم الراحمين (81. a)

(Kımya's-sa'âda'nin Rûkn-i Mu'âmalât usûlünden beşinci aslin tercemesi olan bu kitabın yazısı nesih, ketebesî ta'likyledir; 17. b. Bu ta'lik, ilk risâleyi yazan zâtın yazısıdır. Anlaşıyor ki nesihle yazılan metin ve ilk risâle de aynı zâtın elyazısıdır; netekim târihlerin aynı oluşu da bunu gösteriyor. Ancak 63. b - 64. a da, câhil bir adamın yazısı görülmekte. Herhâlde birisi, burayı, yardım maksadıyla yazmış, fakat yanlışlarla dolu olduğu görülünce bırakılmıştır. Narkisi-zâda, Bosnah'dır; 1044 (1634) te Gazze'de vefât etmiştir. O. M. II, s. 440 - 441. Bu eserin, kendi elyazması bir nüshadan yazıldığı, ketebeden anlaşılmaktadır.)

III) متن وترجه قصيدة رده (Kaşîdat'al-Burda. Metin ve terc.) Aynı yazıyla. Metin nesih, alttaki türkçe manzum terceme ta'hyk. Terc. 21. beyte kadar devam ediyor (197. b). Ondan sonra metin yazılmış, altları, tercemeler yazılmak üzere açık bırakılmış; yalnız son beytin altına,

آله دخى صحبته تابعلرينه هم
واردى هر برك كرى وكرامتى

tarzında tercemesi yazılmıştır (207. b). Bu pek güzel ve asla uygun tercemenin kimin olduğu kayıtlı değil. O. M. de, 1117 de vefât eden (1705) ve Hüdâyî tekkesi şeyhi bulunan 'Abdalhayy'ın ve 971 de (1563) vefât eden Lâli Ahamad'ın birer manzum tercemeleri olduğu mukayyettir (I, s. 126, II, s. 52).

Baş :

امن تذكر جيران بنى سلم مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم
آكدكلى ذى سلمهكى اهلى وجيرنى كم قان باش آغلق كوزكك اولدى عادنى (196. b)

Son : ما ربحت عذابان البان ربح صبا واطرب العيس حادى العيس بالنعم :
والحمد لله وحده وصلى الله على سيدنا محمد وآله وسلم اجمعين وقع الفراغ
فى اواسط شهر شعبان المعظم لسنة احدى وعشر ومائة والف
(Surhla ta'hyk. 207. b)

(Mecmûada, bu üç risâleden başka bâzı kadıların imzaları üstündeki yazılar ve imzaları, « فى الشروع الى المقصود » başlıklı bir sahifelik na-tamâm bir yazı, bir ferman sûreti v. s. var.)

Cilt
252

1664

مجموعه

Mecmû'a

Yeni cilt. 70 yap. Satırlar muhtelif.

Cilt eb'âdî 24.3 × 17

Yazı eb'âdî : Muhtelif

I) *Salim-i Dîwāna* : Burhān'al-Ārifin (برهان العارفين) Salim Baba diye anılan ve Kādîrî tarikatinden olan bu zât, 1170 te (1756) vefât etmiştir (O. M. I, s. 86 - 87). Bu türkçe tasavvufî risâlenin birçok yazması vardır. Risâlede kitabın adı, 2. b de geçer. Yazı rık'adır.

Baş : بسم . . . اما بعد بو فقير ضعيف عاجز دردمند سليم ديوانه جذبه من جذبات
الرحمن . . .
(1. b)

Son : . . . كند و ذاتم (ذاتنه) توحيد ايدن كنديدر هر كيم بونكله توحيد :
ايدرسه مشر كدر تمت الكلام والسلام
(39. a)

II) *al-İmām-al-a'zam* : al-Kaşîdat'al-maymūnat'al-mubārakat'an-nu'māniyya (القصيدة الميمونة المباركة النعمانية). Kasidenin metni ve türkçe nazmen tercemesi. başlığını taşıyan bu kasidenin metni iri, tercemesi, misra'ların altına ince ve küçük rık'ayla yazılmıştır. Kaşî'te ve zeyillerinde böyle bir kasideye rastlanmadı. İslām Ansiklopedisi'nde, Ebū-Hanîfe maddesinde, « القصائد النعمانية » den bahsedilmekte, bir nüshasının Kahire K. de bulunduğu, İst. ve İskenderiye'yle Hindistan'da basıldığı, satır aralarında, kelime-kelime türkçeye tercemesi ile 1276 da "Mecmû'at'al-Kubrâ" da neşredildiği yazılmakta, fakat tercemenin kimin olduğu, mensûr, yahut manzûm olduğu hakkında bir bilgi verilmemektedir (c. IV, 1948, s. 127).

Baş : يا سيد السادات جنتك قاصدا ارجو رضاك واحتمى بحماكا
اقصد گلدم سكا اى سيد سادات اما ايستم سندن حمايت ديلرم سندن رضا
(43. b)

Son : وعلى صصابتك الكرام جميعهم والتابعين وكل من والاكا
آل واصحاب كرام اوزره صلاة وهم سلام تابعينه دخي كيم ايندى توجه روضه كا

III) Mahâric-i hurûfa, sûrelerdeki âyetlerin sayılarına, süver-i Kur'âniyye sayılarıyla secdelere âit ve fihriste benzer bir yazı (47. a - 50. b)

IV) *'Abdalğaniyy Nablusi* : Şarhu awrâdî Muhyiddin (شرح اورداد محي الدين)

Baş : بسم . . . اللهم افض صلة صلواتك وسلامة تسلياتك على اول
التعيينات المفاضة . . .
(57. b)

Son : وتنجيتنا عن اهل التعصب والعناد يا صبور عند ذنوب المذنبين صل :
وسلم على . . .

(58. a da 'Abdalğani'ye atfen İbn'al-'Arabî'nin diğer bir salavâtı yazılmaktadır (b. Histoire et classification de L'oeuvre d'Ibn'Arabî, II, s. 471. Bu salavât, Muḥammad Nūr'al-'Arabî tarafından da arapça şerhedilmiştir (b. Melâmîlik ve Melâmîler, s. 273).

V) *Aşraf oğlu* : Bâzı şüirleri. Türkçe.

Baş : يوركه شرحه شرحه ياره لر اوردى بو عشق
غارث ايندى گوكلم اولك ياغمايه وردى بو عشق
(6. b. 2.)

Son : اشرف اوغلى روى بو رمزي گينه عارف بيلور
بيلملى بيلميه هر عامى و نادان گيزليدر
(70. a)

Cilt
253

1665

مجموعه

Mecmû'a

Mineli şemseyi muhtevî, cetvelli yeni cilt. 228 yap. Her s. de 17 satır. Yazı nesih.

Cilt eb'âdî : 21.8 × 14.5

Yazı eb'âdî : 15.5 × 8.5

I) *İsmâ'il Hakkî Burâsaeî* : Lubb'al-lubb لب اللب

İsmâ'il Hakkî Burâsaeî : Lubb'al-lubb Türkçe. 1661 No. da 2. risâleye b.

Baş : الحمد لوليّه والصلوة على نبيّه اما بعد بورسالك تحويرينه :
باعث وبادى . . .
(1. b)

Son . . . مرشد کامل اتکنه یاپشوب اندن طلب ابلسون زیرا من لم یلق :
لم يعرف در تحریر اولن والسلام هو المعین تم بعونه تعالی ۱۳۰۸ فی ۲۳ ب
(35. a)

II) Türkçe. (کنز مخفی) I. H. B.: Kanz-i Mahfî asmeilı حقّی بروسی

بسم . . . فی الحدیث کنت کنزاً لاعرف فاحبیت . . . یعنی حدیث
مذکور گرچه عند الحفاظ ثابت دکلدر نتمک امام سیوطی درر منتهیه
نام کتابنده . . . . .
(35. b)

. . . تاریخ سالن دبدی بو حقّی طولدی گهرله بو کنز مخفی
۱۱۳۴

وتاریخک یایله اختای که ی حروف تهجی نک آخریدر حسن خنامه دال
اولدینی لدی اولی الابصار روشندر والسلام قد تم هذا الكتاب بقلم الفقیر
السید حافظ الحاج محمد امین الخطیب بجامع غازی خداوندگار فی چکرکه
غره من را
(126. b)

(İstinsâh eden pek bilgisiz; birçok yanlışlar var. İst. da 1290 da basılmıştır.)

III) Nāmık : Kisâ'-nāma (کسانامه). Türkçe. H. Muhammed'in, Ali, Fâtima, Hasan ve Husayn'i abâsının altına alşına dâir. Başında, son Melâmi-lerce, (Malâmiyya-i-Nûriyya) pîr tanınan Muhammad Nûr al-'Arabî'nin (ölm. 1305. 1888) takrizine yazılan ve takriz sahibini . . . العالم الكامل المکل العارف بالله . . . diye öven bir önsöz, sonra, arapça yazılmış olan ve besmeleden sonra, « الحمد لله باسط الارض ورافع السماء والصلوة على من رقد مع اهل بيته تحت الكساء . . . » diye başlıyan takriz var (127. a - 128. a). Şiirde Nāmık tahallus eden Zaynal 'âbidîn Nāmık, ordu kâtipliğinde bulunmuş, 1292 de (1875) Manastır'da vefât etmiştir (Bu ve diğer eserleri için b. O. M. III, s. 107 - 108).

بسم . . . مناجات در بارگاه حضرت قاضی الحاجات

Baş الهی خالق جلّ جلاله الهی رازق جلّ جلاله :
احدسک شهبه بوق هم لامنالسک سکا اولماز فنا کم بی زوالسک
(128. a)

Son کسا نامه بولور بونده تمامی دعا یازانه بو ختم الکلاسی :
اوقوندقجه بوتخفهم بین الاخوان حقیره ایده لر فاتحه احسان

تاریخ منظومه مذکوره

بو بزم خمسة اهل عباي يازدی چون خنامه
شرفلندی دل عابد ایریشدی بویله بر کامه

مجوهرله سزا یازمق بونک اتمامنه تاریخ
اولور شوق دل عشاقی تزئید بو کسانامه
(139. a) ۱۲۷۹

(Sonunda, Rumeli vâlleri divân efendiliği memûriyetinde bulunan Besim Ef.-nin mücevher târihi muhtevî tahrîzi vardır. 139. b - 140. a)

IV) Kâmil: Kaşîda-i 'adam ve şerhi (قصیده عدم، شرح قصیده عدم لناظمها) کامل Türkçe. O. M. de Manisalı olup 1068 de (1657) Bursa'da vefât eden ve Balîğ'in Gul-dasta'sine zeylen "Nuhbat'al-ağâr"ı yazan bir Kâmil-i Mevlevî var; ihtimâl odur (II, s. 390 - 391). Kasîde deniyorsa da 7 beyitlik bir gazeldir.

Baş : کارکن فیضندن الدم کارگاهمدر عدم

(139. b) هستی ناهست بیلدم اصل جاہمدر عدم

Son : چون عدمدر مبدأ افیض وجود مطلقک

(140. a) حشرونشره کاملا عادل گواہمدر عدم

Şerhin Başı: شرح قصیده عدم لناظمها کامل بسم . . . یا مولانا اجعلنا من الواصلین
الیک والفائزین لبدیک بحق سیدنا ومولانا حضرت جلال الدین رومی وسمّ
شمس الدین تبریزی قدس الله امرارهما آمین اما بعد بو درویش ایدیرکه
بین الانام . . . . .
(140. a)

Son . . . حسی تنبیه و ترغیبه برابر ختم کلام اولمشدر فیستمر مولانا قدس :
سرّه تم درجات العرفان والحمد لمولانا علی آلائه فی وقت وآن هو.
۱۲۹۳ ۱۵ ربیع الاول نمقه دلال باشی زاده عبدالرحمن تراب اقدام العارفین
(152. a)

V) Ismā'il Hakkî: Risāla-i Haqarāt'al-hams (رساله) اسماعیل حقّی بروسی
(حضرة الخمس) Türkçe.

Baş : بسم . . . فیض ثنا کلزار تقدیس شاداب . . . . .
(154. b)

Son . . . وعند البلغازیاده قیمت بولور نسأل الله تعالی تعجلیات بجمیع کالاته :
بحرمة من هو رئیس بلاغابه تم بالخیر
(226. a)

Cilt

254

1666

علی رسمی گریدی

'Alî Rasmi-i' Giridi:

'Uyûn 'al-hidāya

(عیون الهدایه)

T Ü R K Ç E

Miklaph, ortası şemseli yeni cilt. 130 yap. Her sa. de 13 satır. İri ve kötü bir nesih.

Cilt eb'adı : 24.2 × 17.5

Yazı eb'adı : 18 × 9.5

Bektâşî tarikatine müntesib olan ve Girid'in Resmo kasabasında doğduğu, "Resmolu Ali Resmî" diye anılmasından anlaşılan bu zâtın hâl tercemesini bulamadık. Baş tarafta Oniki İmâm'a ve Bektâşîlerce Ondört ma'sum denen, bu imâmların, bülûğ çağına erişmeden şehid edildiğine inanılan ve çoğu muhayyel olan İmâm-zâdelere salavât vardır. Mensûr olan eserdeki nazımlarda ve mensûr kısımda, sırası geldikçe Sayyid 'Alî Sultân'a medhiyeler olduğuna göre Rasmi 'Alî, Rumelide Bektâşî olmuştur. Başta ve hâtimede (122. a) kitabının adını, "Uyûn'al-hidāya" diye anar. Rasmi 'Alî'nin bir de divânı vardır (İst. Selim Ağa, Hâşim Paşa kitapları, No. 85 / 1). İst. Üniv. K. de "Uyûn'al-hidāya"dan iki nüsha vardır (T. Y. Müze, 68. 2263). 1065 te (1655) vefât eden Oğlanlarşeyhi İbrâhim'in Dil-i dâna kasidesinden ve diğer şiirlerinden istiḥâdda bulunduğu göre bu tarihten sonra ve XII. asr-ı hicride (XVIII) yaşamış olmalıdır. Mahmud II. nin, Bektâşîlik aleyhine giriştiği harekâta dâir bir imâda bulunmadığına göre de XIII. asr-ı hicriye (XIX) yetişmemiştir. 'Uynûn'al- hidāya, Bektâşî inançlarını, Hurûfî inançlarıyla bağdaştıran ve birçok asılsız rivâyetleri toplayan bir seserdir ve Rasmi'nin, bilgisiz bir zât olduğunu gösterir.

Baş : هذا الكتاب عيون الهداية بسم ... الحمد لله الذي جعلنا من أمة حبيبه :
وخليله محمد المصطفى ...

Son : ... وحق تعالى إني شخص إيجون برنجلى قبلمز زيرا استعدادلرى مخالفدر :

Cilt

255

1667

مجموعه

Macmû'a

Miklaph, kenarı cetveli. 88 yap. Her s. de 19 satır. Yazı nesih. Baş herbat boyalarla tezhib edilmiş. Sahife kenarları surh cetveli. Bâzi yerleri surh.

Cilt eb'adı : 17.5 × 10.3

Yazı eb'adı : 12.3 × 6.5

I) Şâdık Maḥammad-i Erzincânî: Risâla-i mar-ğûb (رساله مرغوب). Muştafâ adlı birisine mektup. Şâdık Maḥammad, Nakşbandî şeyhidir. 1209 da (1794), Üsküdar'da, şeyhi bulunduğu Alacaminâre zâviyesinde vefât etmiş ve oraya defnedilmiştir (O. M. I, s. 107).

Baş : مفتاح كل كتاب كريم وجامع معاني كلام قديم
وسرلوحه سورة علم عليم بسم الله الرحمن الرحيم (1 b)

Son : ... ورساله نك نسخمنى يازمغه طالب اولدقلرنده لطف ايدوب اذن
ويرهسر نيچه سالكلر نفعين مشاهده ايدهلر تم (7. a)

II) Risâlat'al-marğûba (رساله المرغوبه). Bu da Muştafâ'ya yazılmış bir mektuptur. Türkçe.

Baş : بسم ... الحمد لله رب العالمين اهدنا الصراط المستقيم ... (9. a)
Son : گوئلدن يكا بر آن حقندن غافل اولمازلرينه عفويله معامله ايدلرل بارك :
الله زهى صبرتحمل قدجرى هذا المعانى من قلبى الى لسانى منطبعة بهذه
الالفاظ تحت الرسالة المرغوبه صادق افندى قدس سره العزيز تحت الحروف
١٢٣٣ سنة ٥ ر (39. a)

III) Risâlat'aş-şarîfa Ma'rîfat'an-nafs (رسالة الشريفة معرفة النفس) Türkçe.

بسم ... الحمد لله ... اما بعد بنم قونداش عزيزم امت محمد اولان
مؤمنين ومؤمناته ... (40. b)

Son ve ketebe :

خير دعا ايله ياد ايدهمز بيت
يا الهى قبل رسالم معتبر چون ائلك تاريخى درجا ظفر

١١٨٤

سوده السيد درويش محمد راغب الامامى فى تاريخ سنة ١٢٣٣ فى ١٥ جا (70. b)

(Vezin dolayisiyle چاي ظفر olması gerekir ki bu takdirde 1194 eder).

IV) Risâla-i Tarbiya-nâma (رسالة تربيه نامه). Türkçe.

Baş : ... الحمد لله اما بعد بنم عزيزم قورنداش اكرم اكر سن تصوف :
اقرار وروب واهل طريقه انكار ايتمه بوب محب فقرا اولوب . . . (70. b)
... حق تعالى نك توفيقته مظهر اوله وز

Son : يا الهى قيل رسالم معتبر چون (انك) تاريخيدرجاى ظفر :
(1194)

تمت الرسالة سنة ١١٨٥ (؟) تربيه نامه بعون الله الملك الوهاب سنة
١٢٣٣ في ر ٩ (88. a)

(Bütün bu risâleler, esmâ-yı seb'a ve atvâr-ı seb'a üzerine müesses sülûkü anlatır.)

1668

شيخ ابراهيم آقسرائى

(اوغلان شيخ ، اوغلانلر شېخى)

Şayh İbrâhîm-i Akşarâyî (Oğlan Şayh, Oğlanlarşeyhi) :

Dîvân (ديوان)

TÜRKÇE

Mukavva cilt, sırtı ve kenarları meşin. 43 yap. Her s. de 21 satır. Yazı nesih. Kapağın iç tarafına, Şeyh İsmâ'il Şahîr tarafından yazıldığı gibi 1. a da da aynı başlık var.

Cilt eb'âd : 17. x 11

Yazı eb'âd : 14.8 x 8.8

Tam divan değildir. "Dil-i dâna, denen ve 293 beyitten meydana gelmiş olan kasidesiyle beraber sekiz kasideyi muhtevidir. İlâhiyyât denen ve bir kısmı heceyle yazılmış olan şiirleri yoktur. Divân-ı Kasâid diyebileceğimiz bu divandaki şiirler şunlardır: Dil-i dâna (286 beyit. 7 beyit eksiktir), Kaside-i tâiyye (196 beyit), Kaside-i râiyye (134 b.), diğer râiyye (48 b.), K. mîmiyye (101 b.), diğer mîmiyye (11 b.), diğer râiyye (28 b.), K. nûniyye (16 b.). Küçükken, bir sözü üzerine ceddinin, bu oğlanlık şeyhtir dediğini, bu söz üzerine kendisine "Oğlanşeyh, lâkabı verildiğini, kendisinden naklen, halifesi Gaybî Sun'Allâh, "Suhbat-nâma" de bildirir. Oğlanlarşeyhi de denemiş, hattâ halk, bu sözdeki iltibâsı gidermek için "Olanlarşeyhi" demiştir. İstanbul'da, Akşaray'da, Fâtîhin Sekbanbaşısının yaptırdığı tekke de şeyh olduğu ve oraya defnedildiği için, "Akşarâyî" de denmiştir (Bu tekke, istimlâk-zede olmuştur. Kabirler nereye kaldırıldı, bilmiyoruz). 1065 yılı Rabiulâhırının 22. çarşamba günü, 65 yaşındayken vefât etmiştir (3 Mart. 1655). Halveti ve Hamza-vîdir. Tam divânı, kitaplarımız arasındadır (Hâl tercemesi ve diğer eserleri için b. Melâmilik ve Melâmiler; s. 90 - 113). Bu zâtı, 945 te (1539), 1st. da Atmeydanında, oniki dervişle şehid edilen Oğlanşeyh İsmâ'il-i Ma'sûkî ile karıştırmamak gerektir.

Baş : جهانی جمله داننده گورر ظاهر دل دانا
دل داناده ظاهر در اگر دنیا اگر عقباً (1 b)

Son ve ketebe : بطوننده نهان اولدر ظهورنده عیان اولدر
نشانده بی نشان اولدر بیان اولدی معیتدن

کتبه الحقیقہ الفقیر از بندگان حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا یعنی
ابراہیم محترم سنہ ستہ وخمین ومائین والائف (41. b)

Sonda : حضرت مشارالہک دل دانا نام قصیدات مرآت ذاتہ تحسین و تعقلہ
حضرت مولانا قدس سرہ الاعلانک بندہ ناچیزانک احقری درویش
ابراہیم محرمک سویلدکلری اون سکر بیتدر بو محلتہ قید اولوندی

آقرین اسراری اوغلان شیخ نمایان سویلمش
پردہ بی قالدیرمش اول دلدارى عریان سویلمش
.....

اولہ محبوب سویلمش بونطقى اوغلان شیخ کم

عشقہ گلدم محرم صاندم کہ اوغلان سویلمش (42. a - 43. a)

(43. b de, gene Mahrem'in, çelebilerden Celâl adlı birisine söylediği bir lihye târihi var.)

Cilt

257

1669

مجموعه

Maemu'a

Âdi mukavva, sırtı meşin cilt. İmlâ gayet bozuk; yazan pek bilgisiz. 171 yap. Her sahifede 17 satır var.

Cilt eb'âd : 20 x 14

Yazı eb'âd : 15.5 x 8

I) رسالة سر وجود الوجوب (Risâla-i Sırr-ı vucûd'al-vucûb) Şühî: شوحى
Türkçe, mensûr.

Tasavvuf ve tevhîde âid olan bu risalenin müellifi Şühî, risaleyi, "طفر يوز", "مکان سکرده سرم سنجانده فرق کون مقدارى مير سکتوار محمد بك" le görüşmüş ve onun adına yazmıştır (1. b). Bu târihlerde, bu mahlası kullanan bir şâir bulamadık.

Baş : رسالة سر وجود الوجوب بسم . . . الحمد لله الذى عين اعيان العالم
بعين وجوده فى وجوده . . . اما بعد بو رساله مجموعه اللطائف
والحقائق ومقاله مفهومه الدقائق تحريره باعث وتسطيره سبب
وحادث بو اولشدرکه . . . (1. b)

Son :

چکدی شوخی دامن دنیا دن ال دست اوران اورسون همان دستوردر
 یازمندن بو رساله غرضم عارفه بر نشانه اولقدر
 نی گبی ایله دکلم ناله چنک عشقه ترانه اولقدر
 ذکر خیر ایله کم یازرسه بونی آکمنه بر بهانه اولقدر
 (29 b)

II) ? : Risāla-i' Nuṣḥ-ı Amīna (رسالة نصح امینه) Türkçe; mensûr.

Baş : . . . حمد نا محدود وثناء غیر محدود اول ذات بی همتای معبود :
 وصفات بی فنای موجود اول فاطر سبع سموات . . .
 (29. b)

Son : گزیدانی اول (و) آخر تمام ظاهر و باطن توباشی و السلام :
 یازمندن بو رساله غرضم . . . . .
 (68. a)
 (Tasavvufa âittir.)

III) «ثمرات القواد» dan bir parça.

Baş : . . . بسم . . . للامام علی رضی الله عنه
 دوائك منك وما تشعر ودائك منك وما تبصر
 وتحسب انك جرم صغير وفيك انطوى العالم الاكبر
 قال المبيد رحمة الله مراد از دواء حقيقة الحقائق . . .
 (68. b)

Son : من ثمرات القواد لصاری عبدالله افندی . . . (72. b)

IV) ? Tasavvufi bir risâle.

Baş : . . . حمد ذاتی و شکر صفاتی اول موجود بالذات . . .
 (72. b)

Son : آه ای عارف بالله وسالك آگاه ذكر اولنان بجهده اخص و خواص :
 و وارث اكلامه مخصوص صدر كما قال عليه السلام في هذه السجدة اعوذ بعفوك
 من عقابك واعوذ برضائك من سخطك واعوذ بك منك اي يفعل لك من
 فعل لك وبصفة لك من صفة لك وبذاتك من ذاتك وهو معنى اقترابه
 بالسجود اللهم اجعلنا راضيين مرضيين بحمة محمد صلى الله عليه وعلى
 آله وصحبه اجمعين والتابعين لهم باحسان الى يوم الدين آمين (171. a)

Cilt
258

1670

شمسی سیواسی

Şamsi-i' Siwâsi (Şamsaddin) :

Gulşan - âbâd

(گلشن آباد)

T Ü R K Ç E

Mukavva cilt. 20 yap. Her s. de 17 satır. Mesnevî tarzında manzûm. Çiçeklerle suâl-cevap. Tasavvufa âit. Yazı hareketli nesihi.

Cilt eb'âdı : 21.5 × 11.3

Yazı eb'âdı : 14.2 × 8.5

Halvatiyya'dan Şamsiyya kolunun kurucusu. Vefatı. 1006 (1597).

Baş :

فسيحان القدير المحي الاموات ايدر صنعى كمالن هر دم اثبات
 ربيعى جبهه ازمانه سبحان يزيدر حشر ايجون آيات برهان

Son :

اوتمه شمسی بی خیر ایله یاد ایت اوقی بر فاتحه قلبی شاد ایت
 بغشلا یوب اکا ایدرسک احسان برینه اون وده اول ربّ مثان
 (1. b)

تاریخ

دلادم کم دیم تاریخله آد ددی هاتف دلمه گلشن آباد
 حساب ایله بو ثانی مصرعینی طقوزی طرح ادوب بول تاریخنی
 (20. a) ۹۸۶

Cilt
259

1671

حسن خالد المولوی

Hasan Halid'al-Mawlawi :

İştilâhât-ı Maşayih

(اصطلاحات مشایخ)

T Ü R K Ç E

Kahnea bir mektep defteri.

Eb'âdı : 20 × 14.5

Yazı eb'âdı : 15.5 × 11

Yazı rık'a. 279 yaprak, her sahifede 18 satır. Kitap, bir mektep defterinin yapraklarına yazılmış, yalnız yaprağın arka tarafları yazılmayıp boş bırakılmıştır. Müellif, kitabını yazdığı zaman ikinci ordu levâzım dâiresi ikinci şu'be müdürüdür (9. a,

altın, diğerlerinde çite surh cetvel. Başlıklar surhla. Eserde 37 tane resim var. Bunların çoğu boyayla yapılmış. Cennetlere, cehennemlere, a'râf'a v.s. ye âit resimlerden sonra göklerle, küşûf ve husûfa, bulurlara, cihetlere âit resimler ve haritalara var. Son, İbrâhim Hakkî'nin evinin resmi. Çoğunda اءد زى ، احد زى emzâ bulunan bu resimlerden, 98. b deki resimde bulunan inzâsı, ressamın, Erzurum mahkemesinde mukayyid bulunduğunu bildiriyor. Resimlerin çoğu tek sahifeyi, bazıları, karşılıklı iki sahifeyi kaplıyor. Resimlerin bulunduğu yapraklar şunlardır: 17. a, b, 23. a, 32. b - 33. a, 37. b, 39. b, 62. a, b, 63. b - 64. a, 64. b - 65. a, 65. b, 73. a, 75. a, 75. b - 76. a, 81. a, 81. b - 82. a, 89. a, 89. b - 90. a, 90. b, 96. a, 96. b - 97. a, 97. b - 98. a, 98. b, 104. a, 104. b, 108. b, 347. a. Ma'rifat-nâme, eski telakkiye ve muâsir bilgi ve keşiflere göre gözlerden, unsurlardan, tabiatlardan, arzın küreviyetinden, küre-i semâdan, yıldızlardan, arzın, güneşin, yıldızların hareketlerinden, küşûf ve husûftan, yellerden, bu arada dinî emirlerden, inançlardan, geleneklerden, Nakş-bendiyi tarikatının esaslarından, âdâbdan bahsedene ve devrine göre bir ansiklopedi mâhiyetini taşıyan bir kitaptır. 1170 yılında (1756 - 1757) telif edilmiştir. Bu nüsha, müellifin hayatında ve onun nezâretıyla 1177 de (1763) istinsâh edildiği için en eski ve sağlam nüshalardan biridir. İbrâhim Hakkî, 1194 te vefât etmiş (1780), Tillo'da şeyhinin ayak ucuna defnedilmiştir (*O. M. I, s. 33-36; Cemâleddin Server Ravnakoğlu: Erzurumlu İbrâhim Hakkî ve Ma'rifetnâmesi, s. 221*).

Baş : معرفتنامه* حقّی در بو
معرفتنامه ده بل ربّکی هو

بسم الله الرحمن الرحيم حمد بی حمد وشکر بی عد و ثنای مؤید بر واحد فرد
 احد حضر تلرینه اولسونکه . . . (1. b)

Son : حقى به اولمز اوغلدر بو كتاب
آخدر رخير ايله آنى بنى حساب
كيم بونى او قورسه مردكار اولور
كيمكه فهم ايلر او بر خوردار اولور
بو كتابى اوقيانى يازانى
معرفت گنجيله باى ايت ياغضى

تأليف هذا الكتاب في تاريخ سال غقع (1170) نفع الله من به انتفع لنا مقه

Ketehe : معرفت نامه دیو حق بوکا آد ایلمش
غافل اولما حق بیل بول دیو فریاد ایلمش
آج کوز زخمی قبل نظرکم بونده خارج فند یوق
هم شریعت هم طریقت بونده هپ آد ایلمش
احدا مرشدلگه کائی دگلمی بو کتاب
کیم بونکله جمله خلقی حق ارشاد ایلمش

حدرت في غفقر (1177) من الهجرة من نسخة المؤلف هبة المصنف
العالم العامل الفاضل الكامل كثر العرفان قطب الزمان السيد الشيخ ابراهيم
في عالم الصحة الآن ابن مرحوم الشيخ درويش عثمان لازالت هبتها الى
انقراض الدوران وانا الفقير السيد احمد ابن المصطفى سترالله عيوبها وغفر
ذنوبها بفضلها وكرمه آمين يا حبيب السائئين بحمرة النبي الامين تمت
(379. b)

(İstinsah eden Ahmed, resimleri yapan Ahmed Zekî'dir. 380. a - b de I. H. nin bir mektûbunun sûreti vardır.)

Cilt

262

1674

ابراهيم حقی از ضرومی

İbrâhîm Hakkî-i Ardırûmî :

Ma'rifat-nāma

(معرفت نامہ)

T Ü R K Ç E

Miklâplı, kenarları zencîrek cetdvellî, ortası şemsî cilt. Yazı nesih. Baştan 11 yaprakta fihrist var. 277 yap. Her s. de 37 sa. Bâb ve fasıllarla bâzı yerler surhla. 32. yap. ta dâîreler ve şekiller mevcut. İlk yap. müzehhep. Bâb başları altınla bezenmiş ve müzehhep. Sahife kenarları, fasıl ve şüirlerdeki iç cetveller altınla.

Cilt eb'âdı : 31.5 × 17.5

Yazı eb'âdı : 22×10.6

Bas : . . . . . حمد بی حد و شکر بی عدولتای مؤید
(1. b)

تأليف هذا الكتاب وقع في تاريخ ١١٧٠ نفع الله به من انفع قدمه تحرير Son ve ketebe: هذا الكتاب . . . على يد الحقير . . .

محمد شريف بن ابراهيم بن مصطفى الارضرومي . . . في شهر رجب المرجب
في سنة اثني وثلثون ومأتين بعد الالف . . . (277. a)

Sonda mektup (277. a - b). No. 1673 e b.

Cilt
263

1675

ابراهيم حقى 'ارض'روى

İbrâhîm Hâkî-i Arđırûmî:

Ma'rîfat-nâma

(معرفت نامه)

TÜRKÇE

Kenarı zencirek cetvelli, ortası şemseli, miklaph cilt. 9 yap. fihrist. Yazı nesih. İlk iki yap. tezhipli, öbür yap. kenarları, fasıl ve şiirlerdeki iç cetveller altın. 354 yap. Her s. de 31 satır. Baş ve son aynı. . . . . فى سنة . . . . . درویش عمرالوحدى الخالدى النقشبندى . . . . . کتبه ثلاث وخسين و مائتين بعد الالف 1673 e b.

Cilt
264

1677

حنيف ابراهيم

Hanîf İbrâhîm:

Şarh-ı Tûfân-ı ma'rîfat

(شرح طوفان معرفت)

FARSÇA

Sırtı ve kenarları meşin, üstü ebri kaplı miklaph düz cilt. Metin surh, şerhler siyah mürekkeple. Yazı ta'hyk. 144 yap. Her s. de 17 satır. Tûfân'ı ma'rîfat, 1222 de (1807) vefât eden Naş'at Sulaymân'ındır. Mesnevi'den mülhem tasavvufî bir eserdir (O. M. II, s. 461 - 462). Hanîf İbrâhîm, 1217 de (1802) vefât etmiştir (aynı, s. 281 - 282). Şerhini 1027 recebinin 3. gecesi (1792) tehyize muvaffak olmuştur (143, b)

Cilt eb'âdı : 22.5 × 14.5

Yazı eb'âdı : 17 × 9.5

Baş :

. . . . . بسم

اسم هرچیزی تواز داناشنو

سر رمزی علم الاسماء شنو

بارك الله زيبا شکوه گردش عرش پایه قلب عارف بالله لوحش الله

(1. b)

. . . . . بالا انبوه مواسم . . . . .

Son :

سرمد چشم لقا باشد حنيف

خاکپای حضرت پاکان خوش است

مطلع هم مقطع از مثنویست

(144. a) اتحاد یار پایاران خوش است

Cilt
265

1678

اسماعيل حقى 'بروسوى

İsmâ'il Hâkî-i Burûsâvî:

Kitâb'al-hıttâb

(کتاب الخطاب)

TÜRKÇE

Miklaph, üstü ebri kaplı, sırtı ve kenarları meşin mukavva cilt. Yazı gayet güzel bir ta'hyk. 165 yap. Her s. de 25 s. Bu kitap 1256, 1259, 1292 yıllarında İst. da basılmıştır.

Cilt eb'âdı : 12 × 13.3

Yazı eb'âdı : 15 × 6.8

Baş :

. . . . . بسم

ای گوئل تاج سرسرخن حسن عثماندر بسملهدن

(1. b) کافر اولور آنى انکار ایدن بسمله حرف خدادار تحقیق

Son : وقد انجز الله تعالى وعده باتمام هذا الكتاب الذى سماه كتاب الخطاب على : ما اشير اليه فى الديباجة فله الحمد شكراً وله المنّة فضلاً وعلى روح سيّد العالم صلوات لا يحصى جف القلم وعلى آله وصحبه ومن تبعهم من الافراد والاقطاب الى يوم الحساب وذلك فى اوائل شوال من سنة ثلثين ومائه والى من الهجرة النبوية تمت

Cilt
266

1680

عبدالرحمن جامى

'Abdarrahmân Câmî:

Nağd'an-nuşûş fî şarhi Nağş'al-Fuşûş

(نقد النصوص فى شرح نقش الفصوص)

FARSÇA

Kenarı zencirekli, cetvelli, ortası küçük şemseli miklaph cilt. Yazı güzel bir ta'hyk. 140 yap. Her s. de 15 s.

Cilt eb'âdı : 20.4 × 13

Yazı eb'âdı : 14 × 7.8

İbni-Arabî, *Fuṣūṣ'u ihtisâr etmiş*, adını "Nakş' al-Fuṣūṣ" koymuştur (*Histoire et classification de l'oeuvre d'Ibn 'Arabî*, s. 406 - 407. No. 528). Câmî, bunu şerhetmiş, adını, "Nakd'an-nuşûs fî şarhi Nakş'al-Fuṣūṣ" koymuştur (aynı, s. 255. 111). Kitabın sonunda.

نامش بر ناقدان این فن زان نقد نصوص شد معین
الحمد للمهم السراير كامد بمبارکی بآخ
پیوست بحسن سعی اقلام درهتصد وشصت وسه با تمام

beyitlerinde, hem adının "Nakd'an-nuşûs" olduğunu, hem de 863 te (1458 - 1459) te'lif edildiğini bildirir.

Baş : . . . الحمد لله الذى جعل صفايح قلوب ذوى الهمم قابلة لنقش فصوص :
(1. b) الحكم والصلوة على المظهر الامم . . .

Son ve ketebe: ازرم صفا بشاد کای يك جام حواله کن بجای
زان جام مدام مست وواله دارش بمحمد وآله

تم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب في اوایل جمادى الآخر لسنة
تسع وثلثین وتسعمائة في بلدة قسطنطنیه
(140. b)

Cilt
267

1681

محمد معصوم ابن الامام الربانى

Muḥammad Ma'şūm b. al-Imām ar-Rabbānī:

Maktūbāt

(مکتوبات)

I. cilt

FARSÇA

Cilt eb'âdı : 26.5 × 15.5

Yazı eb'âdı : 26 × 10.8

205 yap. Yazı, Mâveraünnehr ta'lyıkı. Müceddid-i elf-i sâni diye anılan ve 1034 safarının 28 inde vefât eden (1624) H'âca Aḥmad 'al-Fārūkî b. 'Abdal'Aḥad' as-Sirhindî'nin oğlu olan ve 1007 de doğup (1598) 1098 de (1686) vefât eden Muḥammad Ma'şūm'un 238 mektubundan meydana gelmiştir (b. *Mustakim-zâda Sulaymân Sa'daddîn: Maktūbât-ı Kudsiyya. İmām Rabbānî'nin mektuplarının tercemesi*; 3 cilt bir arada, *İst. Taşbas*, 1277, s. 18 - 19). Gerek Aḥmad Fārūkî, gerek oğlu Muḥammad Ma'şūm, vahdet-i vücûda muâzır; vahdet-i şühûda inanmışlardır.

Baş : . . . الحمد لله العلى الاعلى والصلوات والسلام على رسوله محمد :
يحب ربنا ويرضى وعلى آله وصحبه كما يليق بعلو شأنهم ويحرمى امنا بعد
این لای است منوره وجواهریت منوره که . . .
(1. b)

Son : . . . این علوم بطریق کشف وبتلقى من الله سبحانه باشد والسلام :
على من اتبع الهدى والتزم متابعة المصطفى عليه وعلى آله الصلوات
والبركات العلى صورت اتمام وآئين اختتام یافت جلد اول من مکتوبات
قدس آیات قطب الاقطاب حضرت محمد معصوم قدس سره (205. a)

Cilt
268

1682

محمد بن یحیی بن علی اللاهجی

Muḥammad b. Yaḥyā b. 'Alī' al-Lāhici:

Mafātiḥ 'al-i-'cāz fî şarhi Gulşan-i rāz

(مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز)

FARSÇA

Miklaphı, sırtı ve kenarları meşin, miklaphı yırtık mukavva cilt. 414 yap. 178. b sonuna dek her s. de 19, mütebaki s. lerde 15 satır. Yazı, 178. b s. nin sonunadek nesih. 179. a, yanlışlıkla açık bırakılmış. 179. b den sonadek ta'lyık. Şamsaddîn Muḥammad b. Yaḥyā b. 'Alī' al-Giyālî al-Lāhici, Kaşf'a göre 892 de (1486 - 1487), Bombay Üniv. Kataloğuna göre 912 de (1506 - 1507) vefât etmiştir. Şerhini, 877 zilhiccesinin 19. pazartesi günü bitirdiğini (1473), mukaddimede yazar (2. a). Bu nüsha, 880, şevvâlinde (1475) istinsâh edildiğine göre şerhin bitim târihine en yakın bir nüshadır. Gülşen-i Râz'ın en başarılı şerhi olan bu şerhi, İran'da, taşbasmasıyle basılmıştır. Mahmūd Nağr-ı Şirdiki -i' Faydâbâdî tarafından ordu diline çevrilmiş, 1344 te (1925 - 26), "Maşhad-i nâz" adıyla basılmıştır. Muḥammad b. Mahmūd-ı Dahdâr-ı Fânî (1016. 1607 - 1608) tarafından da "İcâzu Mafâtiḥ'al i'câz" adıyla hulâsa edilmiştir; aynı adda başka bir muhtasar şerh daha vardır ki 1312 de (1895 - 1896) Bombay'da, sonra da Lâhûr'da basılmıştır (A. Gölpinarlı: Gülşen-i Râz terc. Mf. V. Yayın. Şark - İslâm klâsikleri: 5, Önsöz, s. H.)

Baş : . . . باسمك الاعظم الشامل فيضه المقدس لكل موجود المنور :
ظلمات العدم بانوار الوجود اى محمود بهر شانى واى معبود بهر مكانى . . .
(1. b)

Son : وچېتر موضعی است درهشت فرسنگی شهر تبریز ومدفن ومولد ایشان :
هم انجاست قدس الله سره العزيز الحمد لله الذى وفقنا لاتمام هذا الكتاب

المسمى بمفاتيح الاجاز في شرح گلشن راز حمداً يوافي نعمه ويكافئ كرمه
قدتم كتابة هذا الكتاب في يوم الجمعة قبيل عصر سنادس شهر المبارك شوال
ختم بالخبر والاقبال سنة ثمانين وثمانماية هجرية نبوية (414. b)

Cilt
269

1683

عبدالرحمن جامی
'Abdarrahmān Cāmī:

Subḥat'al-abrār
(سبحة الابرار)

FARSÇA

Kenarı yüksek, çift cetvelli, ortası gömme, her iki yüzü ve miklâbı İran-kârî kabartma dal ve çiçek motifli, sırtı tâmir görmüş, güzel, fakat harap ciltli. 89 yap. Her s. de 12 satır. İlk yaprak, sonradan yazılıp eklenmiş. İkinci yap. yazı kenarları, İran üslûbu altınla çevrilmiş. Öbür sa. ler altın ve lâcûvert çerçevesi, başlıklar, sona kadar altınla yazılı. Yazı fevkalâde güzel ta'hyk. Yazı ve tezhip, pek güzel olmakla beraber hattâtın bilgisizliği yüzünden birçok yanlışlar var.

Cilt eb'âdı : 14.3 × 9.2

Yazı eb'âdı : 9.4 × 5.4

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
المنة لله كه بخون گر خفتم يكچند چو غنجه عاقبت بشكفتم
(1. 6)

ختم الله لنا بالحسنی هو مولانا ونعم المولى
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب وصلى الله على محمد وآله اجمعين
(89. a)

(Subḥat'al-abrār Lâhûr'da basılmıştır; basım târihi yoktur.)

Cilt
270

1685

جامی

Cāmī

Subḥat'al-abrār
(سبحة الابرار)

FARSÇA

Kenarı cetvelli, ortası şemseli, miklâbı kopmuş cilt. 142 yap. Her s. de 11 satır. Başlıklar surhla. Yazı ta'hyk. Ser-tariyk Muḥammad 'Alî'nin vakfı.

Cilt eb'âdı : 17.9 × 11.3

Yazı eb'âdı : 9.6 × 6.2

Baş : المنة لله كه بخون گر خفتم يكچند چو غنجه عاقبت بشكفتم
(1. b)

Son ve yazılış ta. : ختم الله لنا بالحسنی هو مولانا ونعم المولى
(142. a) تحريراً في شهر جمادى الاخر سنة ٩٧٣

(Sağlam ve doğru bir nüshadır.)

Cilt
271

1686

جامی

Cāmī:

Subḥat'al-abrār

(سبحة الابرار)

FARSÇA

Yeni bir cilt. Miklâph. 153 yap. Yazı ta'hyk. İlk ve son yap. sonradan yazılmış. Son kısım yok. "Munacât dar intikâl ba ḥâtimat" bölümünün sonuna kadar.

Cilt eb'âdı : 14 × 8.5

Yazı eb'âdı : 8.5 × 4.9

Baş : المنة لله كه بخون گر خفتم . . . . .
(1. b)

Son : كنى از همت رحمت املش ختم بر خير كتاب اجلش
(15. a)

Cilt
272

1687

مجموعه

Macmû'a

Sırtı ve kenarları meşin, dış ve iç tarafı ebrî kaplı, miklâph. cilt. 205 yap. Her s. de 17, hâşiyelerde 14 satır. Başlıklar, çok kötü tarzda tezhipli. Sahife ve beyitlerin mısra'larının ortaları, hâşiyenin kenarları altın cetvelli. Yazı kötü, fakat okunaklı bir ta'hyk.

Cilt eb'âdı : 22.8 × 15.5

Yazı eb'âdı : 15.6 × 9.7

I) (سلسلة الذهب) 'Abdarrahman Cāmī: Silsilat'az-zahab (Ed.). Bu mesnevî, Nafaḥât'la bir arada olarak 1885 te Kânpur'da basılmıştır.

ward, M. Z. Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum, Londra, 1922, s. 26). Câmî'nin külliyyâtı, 1876 da Lekhnû'da, 1890 da Kānpūr'da basılmıştır (aynı, s. 29. Câmî hakkında başka çalışmalar için b. s. 30 - 31). Bu nüshada, mensûr dibâce yoktur.

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
 بصفات الجلال والاكرام
 صدر هر نامه نو و كهن است
 (1. b)

Son : بهران دفتري ز نو سازم
 ختم الله لي بما هو خير
 (112. b)

(دفتر ثانی)

Baş : بشنوی گوش پرفسانه عشق
 از صریر قلم ترانه عشق
 (113. b)

Son : چون حروفش بصاد وضاد رسید
 ختم شد والسلام والاكرام
 (164. a)

(دفتر ثالث)

Baş : حمد ایزد نه کارتست ای دل
 هر چه کار تو بارتست ای دل
 (164. b)

Son : بر همین نکته ختم شد مقصود
 لله الحمد والعلی والجلود
 (200. a)

II) Câmî : Salāmān wa Absāl (سلامان و آبسال) Farsça. Silsilat'az-zahab hâşiyesinde. Salāmān wa Absāl, Hunayn b. İshāk tarafından, yunancadan arapçaya çevrilmiş ve bu çeviri, İst. da Mat. al-Cawāib'de 1298 de basılmıştır; s. 111 - 126. Auguste Brieteux tarafından, "Poème allgorique persan traduit pur la première en français" adıyla fransızcaya da çevrilmiştir ve 1911 de Paris'te, bir önsöz ve açılama ile basılmıştır. İngilizceye de tercemesi vardır (b. Mu'cam, s. 802; British Museum K. s. 29, 30 - 31). 'Abd alwahhāb Tāzî, bu kitabı türkçeye çevirmiş ve bu çeviri, Mf. V. Şark-İslām klâsikleri arasında, 1944 te yayınlanmıştır.)

Baş : ای پناهت تازه جان عاشقان
 زاب لطف تر زبان عاشقان
 (1. b)

Son : هر دمش جاه و جمالی تازه باد
 مدت ملکش برون زاندازه باد
 (191. a)

III) Câmî : Tuḥfat 'al-ahrār (تحفة الاحرار). Farsça. Lekhnû'da 1869 da basılmıştır. Şerhiyle beraber, Lâhûr'da. Mat. Muḥammadi'de, 1304 - 1887 de de bir basımı vardır (B. M. K. a da b. s. 29).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم حامداً لمن جعل جنان كل عارف مخزن اسرار :
 كماله ولسان كل واصف مطلع انوار جماله رباعية

گنجینه اسرار کمالش مایم
 آئینه انوار جمالش مایم
 . . . . .

(91. b)

Son ve ketebe:

چونکه ترا شد ز سر خامه نیش
 سازد ازان نیش دل نامه ریش

شد بنو فیک خدای لاینام
 این کتابت روز سه شنبه تمام
 صاحب این رقم است حاجی حسین
 نسل خواری است اورا والسلام
 . . . . .

زد بتاریخ سنه جف القلم
 در هزار دو یست هفتاد رقم
 (Sene. 1270)

من کشیدم این قلم با مولوی
 تا بماند در گهت از من علم
 (204. b)

Cilt

273

1688

مجموعه

Maemū'a

FARSÇA

Kenarı düz cetveli, ortasında ve miklabında şemse bulunan ciltli. 253 yap. Her s. de 15 satır. Güzel bir ta'lyik. İki risâlenin yazıları aynı değil.

Cilt eb'âd : 17.3 × 11.5

Yazı eb'âd : 12 × 6.3

I) Câmî : Silsilat'az-zahab (سلسلة الذهب)

(دفتر اول)

Baş : حمداً لرب جلیل من عبد ذلیل سلاماً علی حبیب فایق من محب صادق . . .

(1. b. Bu dibâce, Silsilat'az-zahab, Salāmān wa Absāl, Tuḥfat'al-ahrār, Subḥat'al-ahrār ve Yūsufu Zallhā'ya, yâni Câmî'nin beş mesnevisine âittir.)

Manzum metnin başı.

لله الحمد قبل كل كلام
بصفات الجلال والاکرام
حمد اوتاج تارک سخن است
صدر هرنامه نو وکهن است
(3. b)

Son : وربما ند جواد عمر از سیر
ختم الله لی بما هو خیر
(136. b)

(دفتر ثانی)

Baş : بشنوی گوش بر فسانه عشق
از صریر قلم ترانه عشق
(137. b)

Son : هم برین حرف این خجسته کلام
ختم شد والسلام والاکرام

Ketebe : غریق رحمت یزدان کسی باد
که کاتب را بنیکویی کند یاد
تمت هذه النسخة الشریفة فی تسعة وعشرين من شعبان سنة ثمان وعشرين
وتسعایه فی ید عبد الضعیف الراجی دوست و داری
(129. b. Birisi, kenara şu kaydı düşmüş :
(دفتر سیم)

Baş : باسمه سبحانه وتعالی دفتر سیم از کتاب سلسله الذّهب در محمدت معدلت :
وملئت ظلم پیشکان و ستم کاران

حمد ایزد نه کارتست ای دل
هرچه کار تو بارتست ای دل
(193. b)

Son : بر همین نکته ختم شد مقصود
لله الحمد والعلی الوجود
(232. a)

II) *Faḍlī*: Kaşf'al-ʿarīfīn (کشف العارفین). Farsça - Atvâr-ı sah'aya, mürşide v.â. tasavvufi bahislere âit ve 621 beyitten ibâret bir mesnevî. Şâir,

ملائک مسندی قدس آشیانی
صدارت منصبی قدسی نشانی
نه هر صافی مصفا کشته جامش
صنی الحق و صنع الله نامش

beyitleriyle vüzeradan Şun 'Allāh (Şafiyuddīn?) isminde bir vezîri övmeye, kitabı, onun adına yazdığını açıklamadadır (234. b)

باقبالش چو دید این نامه اتمام
بکشف العارفین اش کرده شد نام
ز هجرت پانزده بانه صد از سال
گذشته بود کین پاکیزه اقوال

beyitlerinde, kitabın adının "Kaşf'al-ʿarīfīn" olduğunu, 915 te (1509) yazıldığını bildirmededir (235. b). Son bölüm olan «در مناجات و شائمه کتاب» bölümünde,

که فضل را که از واماند گانست
بمهجوری زره افتاد گانست

beytinde de kendi adını anar. Bu zât, 971 de (1563) Kütahya'da ölen ve "Hüsrev u Şîrin" tarzında beşbin beyitlik "Humây u Humâyûn" adlı mesnevî ile "Nahlistân" ve "Gul u Bulbul" mesnevîlerini yazan ve bunlardan başka mesnevîleri de bulunan "Kara Faḍlî, midir? (O. M. II, s. 359 - 360)

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم
بنام انکه فیاض وجودست
وجودش فایض انوار جودست
(333. b)

Son : ازین نامه بر آراز لطف کامش
ز صاحب نامه نامی سازنمش
(353. a)

Cilt
274

1689

غزالی

Gazālī :

Kīmyā-yı sa'ādat

(کیمیای سعادت)

FARSÇA

Miklaphı, ortası beyzî şemseli Selçuk cildi. 239 yap. Her s. de 20 satır. Noksandır.

Cilt eb'adı : 22.8 × 15

Yazı eb'adı : 18.5 × 11

2. a da, üstte, علی تصنیف امام العالم حجة الحق علی الخلق امام ربانی وعمده مسلمانی حجة الاسلام والمسلمین ملک العلماء الراغبین محمد بن محمد الغزالی الطوسی روح الله رسمه ابتداء فی يوم الاحد الخامس من شهر الحرام kaydiyle 739 zilhiccesinde (1339) yazılmaya başlandığı bildirilmektedir. Kīmyā, 1279 da ve bir kere de 1311-1894 te Lekhnū'da, 1883 te Bombay'da basılmıştır. Türkçeye, 1000 târihinde (1591 - 1592) vefât eden Muḥammad b. Muṣṭafâ'al-Vânî tarafından terceme edilmiş ve 1260 ta İst. da basılmıştır. Bu tercemenin H. A. Homes, The Alchemy of Happiness, adıyla ingilizceye çevirmiş ve 1873 te basılmıştır (Albany N. Y. 1873). Cl. Field, tarafından da, The Alchemy of Happiness adıyla İngilizceye çevrilmiş, Londra'da, 1910 da tab'edilmiştir. H. Ritter, Das Elivir der Glückseligkeit adıyla Almancaya çevirmiştir. Bu da matbû'dur (Yena - 1923). Ordu diline çevirisi, 1313 te Lekhnū'da basılmıştır. 971 de vefât eden Hüsâmaddin b. Hüsayn Şahâbî'nin de bu eseri çevirmede sa'yi vardır (No. 1651 e b.).

Baş : بسم الله الرحمن الرحيم ربّ سهل ويسر شكر وسپاس فراوان بعدد ستاره :
(2. b) . . . . . آسمان وقطره باران وبرك درختان وريك بيايان

Son ve ketebe : . . . ومنفعت آن بديگري رسد واين مابه غفلت ونا مسلمانى .
باشد والله اعلم بالحقيقة والصواب وسلّم تسليمًا كثيرًا كثيرًا والحمد لله
ربّ العالمين والصلوة على خير خلقه محمد المصطفى عليه السلام والتحية وعلى
الانبياء والمرسلين وعلى آله اجمعين تم هذا الكتاب من نصف الاول عن
كيميا السعادة تصنيف الامام العالم الكامل افضل العلماء الراغبين حجة
الاسلام محمد بن محمد الغزالي روح الله روحه على يدى العبد الضعيف
المحتاج الى رحمة ربّ العلى محمد بن على الاقسرائى بتاريخ يوم الخميس
العشرين من ذى القعدة سنة اربعين وسبعماية الهجرية يارب اختم بالخير
(239. a) والسعادة

E K L E R

I:

100×-105 No. ya ek:

Tehran Üniversitesi Prof. larından Dr. Yahyâ Mahdawî, "Macalla-i Dânişkede-i Edebiyyât" ta, "Tafsîr-i ma'rûf ba Sûrâbâdî va nusḥa-i Turbat-i Şayḥ-i Câm" adlı makaa-lesinde bu tefsîr hakkında doğu ve batı bilginlerinin yazılarını da hulâsa ederek mevcut nüshalarını bildirmektedir. Bu değerli makalede zikredilen nüshaları yazıyoruz:

I. Dîvân-ı Hind; No. 3840.

523 rabi'ulâhırında (1129) yazılmış. XXIII. sûrenin (al-Mu'minûn) 56. âyetinden, XLVIII. sûrenin (al-Fatḥ) 30. âyetinin sonunadek. Bu nüshada bir hayli noksan var.

II. British Museum; No. 11311.

535 yılı ramazan ayının 15. günü yazılmış (1141). XIX. sûrenin (Maryam) başından XXV. sûrenin (al-Furkân) 20. âyetine kadar.

III. Bursa K. Hüsain Çalabî kitapları. No. 36.

574 şa'bânın 22 sinde yazılmış (1179). Baştan IV. sûrenin (an-Nisâ') 61. âyetinin sonuna kadar.

IV. Manisa K. No. 168.

612 zilka'desinin sonunda yazılmış (1216). XLIX. sûrenin (al-Ḥucurât) başından Kur'ân'ın sonuna kadar.

V. Bodlein; No. 34.

684 saferinde yazılmış (1285). XLIX. sûrenin (al-Ḥucurât) sonuna kadar.

VI. Tehran Üniv. Prof. Dr. Şâdık. Kiyâ nüshası.

701 H. de (1301 - 1302) yazılmıştır; baş tarafı noksandır. XLIX. sûrenin (al-Ḥucurât) üçüncü âyetinden Kur'ân'ın sonuna kadar.

VII. İst. Süleymâniye K. e mülhak Hz. Hâlid kitapları; No. 14.

704 te yazılmıştır (1304 - 1305). XXXVIII. sûrenin (Sâd) üçüncü âyetinin sonundan nihayete kadar.

VIII. Dîvân-ı Hind; No. 3838.

730 zilka'desinde (1330) yazılmıştır. Baştan, VI sûrenin (al-An'âm) sonuna kadar. No. 3839 da II. cildi. VII. sûrenin (al-A'râf) başından, XIV. sûrenin (İbrahim) 37. âyetinin başlarına kadar.

IX. Leiden; No. 1658.

769 da (1367-1368) yazılmıştır. VII. sûrenin (al-A'raf) başından XVIII. sûrenin (al-Kahf) 110. âyetine kadar

X. Leiden; Blochet; No. 30.

780 rabiülevvelinde (1378) yazılmıştır. LIII. sûreden (an-Nacm) sona kadar. Baş tarafı eksik.

XI. Leiden. No. 1657.

Târîhi yok. Yazısından eski bir nüsha olduğu anlaşıyor.

IV. Sûrenin (an-Nisâ') 62. âyetinden VII. sûrenin (al-A'raf) 54. âyetine kadar. Sonu eksik.

XII. İst. Süleymâniye; Hüdâî K. No. 64.

Târîhi yok. Yazısından eski bir nüsha olduğu anlaşıyor. VII. asra âid olsa gerek (XIII). 1. ve 2. c. ler XVI. sûrenin (an-Nahl) 36-49. âyetlerinin tefsirini muhtevî. 3. c. XVII. sûrenin (Bani 'İsrâ'il), mi'râca âit tafsîlâtının sonlarından başlayıp ve CXII. sûrenin tefsirine kadar. Baştan ve sondan eksiği var.

XIII. Berlin. AHLWARDT, W. No. 938.

Târîhi yok. II. sûrenin (al-Bakara) 35. âyetinden 184. âyetine, VI. sûrenin (al-An'âm) 129. âyetinden 152. âyetine kadar. 700 kûsûra (XIII. yüzyıl) âid olduğu tahmin edilebilir.

XIV. Dresden; No. 11.

Baştan üç sûrenin tefsiri.

XV. Bursa K. Hısayn Çalabî kitapları; No. 35.

VII. sûrenin (al-A'raf) 158. âyetine kadar.

536 H. de (1141) vefât eden ve Zinda Pîl diye anılan Şayh Aḥmad Câmî, « أنيس التآيين » Anis'at-tâ'ibîn., de, Naşûh hikâyesini naklederken bu tefsirden bahseder. 629 da (1231) vefât eden Şarafaddîn Abû'l-Faḍl Ḥubayş b. İbrâhîm-i Mutaṭabbib-i Tiflîsî (Sa'îd Nafîsî: Târîh-i nazm u naṭr dar İrân va dar zabân-ı Fârisî tâ payân-ı karn-ı dahum-ı hicrî; Tehran; Kitâb-furûş-i Feroğî-Çap-hâna-i Miḥan-1344 Ş. h. c. I, 128, II, 227 ye b.) "Wucûh-ı Kûrân., da, faydalandığı kitaplar arasında Sûrâbâdî tefsirini de anar. 730 da (1329-1330) Hamd-Allah-ı Mustawfî tarafından tasnif edilen "Târîh-i Guẓida" de Sûrâbâdî'nin farsça bir tefsiri olduğu ve kendisinin Alparslan'la (455-465, H. 1063-1072) çağdaş bulunduğu söylenir.

Abû-Bakr 'Atik b. Muḥammad'in nisbeti, سورآبادى، سوريانى، سورآبادى، سورآبادى olarak çeşitli şekillerde kaydedilmektedir. "Mu'cam'al-Buldân" da سورآبادى diye bir yer yok; başka coğrafya kitaplarında da böyle bir ad görülüyor. Ancak "Mu'cam" de, Nişâbûr'a bağlı سوريان adlı bir kasaba var. Bâzi kârineler de, Abû-Bakr'in Nişâbûr'la ilgisini göstermekte.

Tefsirin adı, Bodlein ve Hz. Hâlid nüs. larında "تفسير التفسير Tafsîr'at - Tafâsîr., diye geçmektedir. Konya Müz. nü. da, XXI. sûrenin (al-Anbiyâ') ilk âyetinin tefsirinden, bu tefsiri, 470 sularında (1077), Alparslan'ın ölümünden sonra bitirdiği anlaşılmaktadır.

İst. Süleymâniye K. e mülhak Fâtih kitaplarında 302 No. da kayıtlı tefsirin ilk kısmı (XIX. sûreden XXVII. sûrenin sonuna kadar), Sûrâbâdî'den telhis olduğu gibi Kahire K. de "اشارات التفسير في بشارات التذكير" de, sonunda mukayyed olduğu gibi gene bu tefsirden faydalanmak sûretiyle meydana getirilmiştir. Muḥammad b. Sâ'm Gûrî (558 - 599 H. 1162-1202) adına Muḥammad b. 'Alî b. Muḥammad b. 'Alî an-Nisâbûrî al-Layṭî tarafından 584 rebiulâhırının sekizinci pazartesi günü (1188) yazılan ve bugün Tehran'da, Müze-i İrân-ı bâstân'da mahfûz bulunan dört ciltlik tefsir de, bu tefsirden faydalanılarak tedvin edilmiştir (Prof. Dr. Yahyâ Mahdawî'nin, adı baş tarafta geçen makalesinden hulâsa. Sayı: 4, XIII. yıl. Tehran; Tirmâh-1345 Ş. h. s. 155-194).

II. 111 No.ya ek:

Dr. Yahyâ Mahdawî, Konya Müzesinde 115 No. da kayıtlı bulunan ve "An'âm sûresi"nden (VI), "Bani' İsrâ'îl" in (XVII) sonuna kadar olan sûrelerin tefsirini muhtevî olan kitabın, Yamîni'nin "Başâ'ir"inden bir kısım olduğunu aynı makalede söylüyor. Herhâlde 115 no. sı bir zühûl olacak. Başâ'ir'in, baştan V. sûrenin (al-Mâ'ida) sonuna kadar olan kısmı 64 No. da kayıtlıdır.

Kitâb'al-'Aṭâyya.

1351 No. ya ek:

VI-VII. asra (XII-XIII) âit sandığımız bu kitabın müellifini bulamadık; ancak beş bâb üzerine, İmâmiyye fıkḥına dâir olan bu kitap « دستور اعظم الوزراء في العالم مقرب الملوك والسلطانين رشيد الاسلام ومرشد المسلمين مغيث الفقراء والمساكين عطاء الحق » adına yazıldığına göre vüzerâdan bulunduğu anlaşılan bu zâ-tın, Husayn Baykarâ zamânında vezirlikte bulunan ve 957'de (1550) vefât eden Camâladdîn 'Atâ'-Allah-ı Maşhadî olması düşünülebilir (Sa'îd Nafîsî: Târîh-i Nazm u naṭr dar İrân va dar zabân-ı Fârisî tâ payân-ı karn-ı dahum-ı hicrî; I, s. 5 ve 324). Bu takdîrde kitap, tahminimizden muahhar bir devre âittir.

III. 1606 No. dahi "Uyân'al-Hidâya" ya ek:

'Alî Rasmi'nin 1220 H. de vefât ettiği, Hanya Mevlevî-hânesinden gelen kitaplar arasında bulunan ve Konya Müzesi yazmalarına 6072 No. ile kaydedilen "Mecmûa", dan öğrenmekteyiz; aynı kitaplar arasında 6074 No. da kayıtlı Şalacıoğlu Divânına da bu târîh var:

Gelüp uşşak-ı hazret şeş cihetten didiler târîh;

علی بابا کوچونجه رمودن ایرشدی جانانه

۱۲۲۰

(Mecmûa; 26. a; Divân, 24. a.)

IV. 1662 No. daki mee. nın III. risâlesine ek :

Vâridât, son olarak tarafımızdan türkçeye çevrilmiş, bu kitabın, Bedreddin'in muhtelif zamanlarda, sohbet esnâsında çeşitli bahislere âit sözlerinin, bir tertibe dahi tâbi tutulmadan zaptından meydana geldiği belirtilmiş, kitaptaki dinî bahisler incelenmiş, Bedreddin'in hayatı, eserleri, hakkında yürütülen hükümler, yepyeni ve henüz bilgi âleminde bilinmeyen kaynaklara dayanılarak tahlil edilmiştir (Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin. İnceleme: Abdülbâki Gölpınarlı. Önsöz: Prof. İsmet Sungurbey. İst. Eti yayınevi-1966). Ayrıca torunu Hâllî b. İsmâ'îl b. Ş. Badraddîn tarafından yazılmış olan "Manâkıb"da, aslı ve tek nüshadan türk harflerine çevrilerek İsmet Sungurbey'in bir Önsöz'üyle ve tarafımızdan eklenen Açılama'yla aynı yayınevi tarafından 1967 de yayınlanmıştır.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- ABDULLÂH PAŞA (ÇETECİ) : *Anhâr'al-Cinân min Manâbî'al-Kur'ân* (İst. Üniv. K. Arap. yaz. 14, 919, 2076).
- ABDULLÂH (SARİ) : *Caḥarat'al-Bidâya ve Durrat'an-Nihâya* (İst. Üniv. K. Türk. yaz. 2600).
- ABDÜLBÂKİ GÖLPINARLI : *Melâmîlik ve Melâmîler* (İst. Üniv. Türkiyat Enst. Yayın. İst. Devlet Mat. 1930).
- " " : *Gülşen-i Râz terc.* (Maârif V. İslâm Klâsik. 5; İst. 1944).
- " " : *Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik* (İst. İnkılâp Kitabevi - 1953).
- " " : *Mevlânâ Celâleddin, III.* basım. (İst. İnkılâp Kitabevi - 1963).
- " " : *Bir Sanat Âbidesi* (Makale; Vatan Gazetesi; 26 Ocak - 1959).
- " " : *Bektâşîlik - Hurûfîlik ve Faḍl-Allâh'ın öldürülmesine düşürülen üç tarih* (İst. Üniv. Şarkiyat Mec. V; İst. 1962; s. 15-22).
- " " : *Mektuplar (Mevlânâ Celâleddin'in mektuplarının terc.* İst. İnkılâp K. 1963).
- " " : *Simavna Kadısı oğlu Bedreddin* (Prof. İsmet Sungurbey'in Önsöz'üyle. İst. Eti Yayınevi - 1966).
- " " : *Faḍl - Allâh maddesi* (Basılmakta olan İngilizce ve Fransızca İslâm Ansiklopedisi, Fran. s. 733 - 735; İn. s. 751 - 754).
- ABDÜLKADİR KARAHAN : *İslâm - Türk edebiyâtında Kırk Hadis* الرابعون حديثاً في الأدب الإسلامي (İst. İbrahim Horoz Mat. 1954).
- ABDÜLMUHSİN B. SULAYMAN' - AL-GÜRÂNÎ : *Câmi'al-Asrâr.* İst. Üniv. K. Arap. yaz. 2088; 1048 de istinsâh edilmiş nüsha; 4134 Mec. 1. b - 121. a.
- ABÜ - HANİFA MADDESİ : *İslâm Ansiklopedisi;* cüz. 17; 1948.
- ÂKAA BOZORG-İ TEHERÂNÎ MUHAMMAD MUHSİN : *Az - Zaria ilâ Tasânif'aş - Şia* (Necf-i Eşref - 1355; c. I).
- AHMED NÂİM : *Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tacridi Sarih Tercemesi* (İst. Evkaf Mat. 1928 - 1346).
- AKSARÂYÎ MAHMÜD B. MUHAMMED : *Musâmaratul - Ahbâr ve Musâyaratul - Ahyâr* (Osman Turan basımı; Seri: III, No. 1. Türk Tarih Kurumu Basımevi 1944).

- ÂLİ (MÜZE-İ HÜMAYUN
HÂFİZ-İ KÜTÜBÜ) : *Sicill-i Osmânî hâşiyeleri* (İst. Üniv. K. No. 92 (496) = 94. 36. 59367).
- ATÂULLÂH B. FAZLULLALLÂH
AL-HUSAYNÎ : *Rahezat'al-Ahbâb fî Siyar'an-Nabawî wal Âli wal Ashâb* (İst. Üniv. Fars. yaz. 657).
- ALWAN-İ ŞİRÂZÎ : *Tarcama-i Gulşan-i Râz* (İst. Üniv. K. Türk. yaz. 829).
- ATEŞ AHMED PROF. : *Konya Kütüphanelerinde bulunan bazı mühim yazmalar* (Belleten, C. XVI).
- " " : *Muhyiddin-i Arabî* (İslâm Ansiklopedisi; cüz'. 85, İst. 1959).
- ATÂYÎ (NAV'İ-ZADE ATÂULLÂH) : *Hadikatul - Hakaayık fî Takmilat'aş-Şakaayık* (İst. Mat. Âmire - 1268).
- AZİZ'AD-DİN-İ NASAFÎ : *Macmûa-i Rasâil maşhûr ba Kitâb'al-İnsân'al-Kâmil* (Gancina-i nuwîstahâ-yi İran; Enstitu-yı İran-şinâsi-i Dânişgâh-ı Paris; Kısmat-i İran-Şinâsi-i Enstitu-yı İran ve Fransa. Azizoddin Nasafi, VII e - XIII e siècle. Morjan MOLÉ : Teheran - Paris; 1941 - 1962. Le livre de l'homme parafait).
- BADÎ'UZ-ZAMAN FIRUZAN-FAR : *Maâhiz ve Kasas ve Tamsilât-ı Mesnevi* (Teheran-Çap-hâne-i Maclis - 1323 Şemsi hicri).
- BEYTÜR MİDHAT BAHÂRÎ : *Divân-ı Kebîr'den Seçme şiirler* (Millî Eğitim B. İst. 1961 - 1964).
- BROCKELMANN : *Geschichte der Arabischen Litteratur; Erster Supplementband*; (Leiden E. J. Brill - 1937).
- BROWNE E. C : *A History of Persian Literature under Tartar dominion*. 3 cilt. Londra-1920
- CALÂL'AD-DİN MUHAMMAD
(MAVLÂNÂ) : *Reynold A. Nicholson basımı "Mesnevi"* (6 cilt; Londra, 1933-1940).
- ÇİÇ KEMÂL : *Türk ve İslâm Eserleri Müzesindeki Minyatürlü Kitaplar Katologu* (Şarkiyat Mec. III, İst. 1959).
- EDWARD EDWARDS, M. Z. : *A Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum* (Londra - 1922).
- ERCİN OSMAN : *Sadr'ad-dîn'al-Kunavî ve eserleri* (Şarkiyat Mec. II; İst. Osman Yalçın Mat. 1958).
- FÂİK RAŞAD : *Latîfî Tezkiresi Mukaddimesi* (İst. İkdâm Mat. 1314).
- FANNÎ İSMÂİL : *Vahdet-i Vücûd ve Muhyiddin-i Arabî* (İst. Orhâniye Mat. 1928).
- FRANZ BABINGER : *Die Vita (Menâqubnâme) des Scheich Bedr ed-dîn Mahmud, gen. Ibn Qâdî Samauna: Universität-Mihâilenâdîn ıaşı Publicatue nile Enstitulu de Turcologie, Vol. Partea I. 1943 - 1362.*

- GÜNÜL BAHCAT : *İstanbul Kütüphanelerinde aş-Şakayık'an-Nu'mâniyya terceme ve zeyilleri* (Türkiyat Mec. II, c. VII - VIII; İst. Maârif Mat. 1945).
- HALİL B. İSMÂİL B. ŞEYH
BADR'AD-DİN : *Manâkıb* (Abdülbâki Gölpınarlı'nın açılmasıyla ve Prof. İsmet Sungurbey'in Önsöz'üyle (İst. Eti Yayın-evi 1967).
- HALİL EDHEM : *Düvel-i İslâmiyye* (İst. 1345 H. 1927).
- HASAN ÇELEBİ : *Tazkirat'aş-Şuarâ'* (Konya Müzesi, Abdülbâki Gölpınarlı K. No. 5; 1013 te, müellifin vefâtından dört ay sonra yazılmış nüsha).
- HİDİVİYYE KATALOÇU : *Fihrist'al-Kütüb-Hânat'al-Hıdiviyya* (1305 - 1310 H.)
- İBNİ ARABÎ (MUHYİ'D-DİN) : *Futûhât-ı Makkiyya* (Mısır; Dâr'al-arabiyyat'al-Kubrâ 1329; 4 cilt).
- İBNİ HACAR'AL-ÂSKALÂNÎ : *Ad-Durar'al - Kâmina fî A'yân'al-Miat'as-Sâmina* (Haydarâbâd - 1348).
- İLMİYYA SÂL - NÂMESİ : (Mat. Âmire - 1334 H.)
- İRAC AFSÂR : *Kütübâ-yı İran* (Habib-i Yağmâyi'nin "Kitâbhâ-yı İran", makalesi; Ancuman-i Kitâb; Teheran - 1341 Ş. h.)
- İSMÂİL-İ BUHÂRÎ : *Sahihî Buhârî* (İst. Mat. Âmire - 1315).
- İSMÂİL PAŞA : *Hadiyyat'al-Ârifin va Âsar'al-Musannifin* (2 cilt. İst. Maârif Mat. 1951 - 1955).
- " " : *İzâh'al-Maknûn fî'z-Zayil alâ Kasf'az-zunûn* (2 cilt; İst. Maârif Mat. 1364 - 1366 — 1945 - 1947).
- JOSEPH ELİAN SARKİS : *Mu'cam'al-Matbû'ât'al-Arabiyya wal Mu'arraba* (2 cilt. Mısır; 1346 H. - 1928).
- KALKANDELEN SABRİ : *İst. Üniv. K. Türkçe yazma divanlar Katologu*. (Türk. yaz. No. 9865).
- KÂŞÂNÎ ABD'UR-RAZZAK : *Hakaayık'at-Ta'wil fî Dakaayık'at-Tanzil* (Bursa, Harâcıoğlu K. No. 50 - 51.)
- KÂTİP ÇALABÎ : *Kasf'az-Zunûn an Asâmî'l - Kütübî wal Funûn* (İst. Maârif Mat. 2 cilt. 1360 - 1362 H. 1941 - 1943).
- KAYGUSUZ BAZMÎ NUSRAT : *Şayh Badr'ad-dîn Simanavî* (İzmir - 1957).
- KÖPRÜLÜ FUAD M. PROF. : *Davlatşâh* (İslâm Ansiklopedisi; cüz'. 27. İst. 1963. Şerefeddin Yaltkaya ve Rif'at Bilge ilâveleriyle).
- LÂMÎ'Î : *Nafahât'ül-Üns terc.* (İst. 1270, 1289).
- LATİFÎ : *Tazkirat'aş-Şuarâ* (İst. İkdâm Matba. 1314).

- MACDÎ MUHAMMAD - TAŞKÖP-
RÜ-ZÂDA AHMAD B. MUSTAFA : *Şakaa'ık-ı Nu'mâniyya terc.* (İst. Mat. Âmire - 1269).
- MACMUA : *Hurûfiliğe âit Risâleler* (İst. Millet K. Ken'an Kitapları; No. 1057).
- " : (Aynı K. No. 105).
- " : *Hurûfiliğe âit Risâleler* (İst. Millet K. Ali Emîrî Kitapları, Farsça, No. 1043).
- MAHDÂVÎ YAHYA. PROF. DR. : *Tafsîr-i ma'rûf be Sûrâbâdi wa Nusha-i Turbat-i Şayh-i Câm* (Macalla-i Dânis-kada-i Adabiyyât; sayı: 4; XIII. yıl. Teheran, Tirmâh, 1345 Ş. H.).
- " " : *Çand kassa az çand Sûre-i Kur'ân barguzida az Tafsîr-i Abû - Bakr Atik-ı Nişâbûrî* (İrac Afşâr; Kitâbhâ-yi İran; 1339 Şamsî h. Kitâb-Şinâsi-i Milli-i İran 7, Teheran - 1340; Kitab. 78).
- MAHMÛD (HÂFİZ) : *Tartib-i Zibâ* (İst. Üniv. Arap. yaz. No. 2239; 5103).
- MAHMÛD PÂŞÂ : 982 H. deki *Dâr'al-Hadis kitabesi* (Huzur'da; Levhalar No. 296).
- MAHMÛD B. OSMÂN : *Firdâves'al mürşidiyya fî asrâr'aş-Şamadiyya terc.* (Fritz Meier basımı; Gedrukt bei F. A Brockhaus'un önsözü; Leipzig - 1948; F. M. nin tashihıyla ve aynı arapça metne istinâden Mahmûd b. Osmân'ın tercemesi; Alman Müsteşrikler cemiyeti yayın. İst. Maârif Mat. 1943).
- MAHMÛD KAMÂL (İBNÛL - EMİN) : *Son Hattatlar* (İst. Maârif Basımevi - 1955).
- MUHAMMAD (RADÛSÎ - ZÂDA) : *Tarcama-i Wafayât'al-A'yân* (İst. Mat. Âmire - 1280).
- MUHAMMAD SURAYYÂ : *Sicill-i Osmanî yahud Tazkira-i Maşâhîr-i Osmaniyye; 4 cilt* (Mat. Âmire - 1308 - 1311).
- MUHAMMAD ŞARAF'AD-DİN : *Simavna Kadıoğlu Badr'addîn* (İst. 1341 H. 1925).
- NÂİL KATALOGU : *Yazma ve basma şâirlerin, hal tercemeleriyle divan ve şiirlerinin bulunduğu tezkiirelere ve kitaplara âit* (Türkçe yazanlara dair; elyazısıyla müsvedde hâlinde defterlerde. İst. Üniv. K. Müdürî Nûreddin Kalkandelen'in ilâveleriyle. İst. Üniv. K. 17 defter).
- NAŞÂTÎ AHMAD DADA : *Divan* (Sadeddin Nûzhet Ergun basımı; önsözüyle. İst. Kanaat K. 1933).
- NIHAD M. ÇETİN : *Latifi Maddesi* (İslâm Ansiklopedisi; cüz. 17, İst. 1957).
- ONAT FÂİK REŞİD : *Hicrî tarihleri milâdî târihe çevirme kılavuzu* (Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara - 1959).

- OSMAN YAHİA : *Estoire et classification de L'ouvre d'Ibn 'Arabî* (Enstitut Français de Damas; Damas, 1964).
- RASMÎ ALÎ : *Divan* (İst. Süleymâniye K. Salim Ağa, Hâşim Paşa kitapları; No. 58/1).
- RAVNAKOĞLU CAMÂL'AD-DİN SARYAR : *Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Ma'rifet-Nâme'si* (İst. 1961).
- RİEU CHARLES : *Persian Manuscripts British Museum. Volum II.*
- RITTER H. PROF. DR. : *Ayasofya Kütüphanesinde Tafsîr ilmine âit arapça yazmalar* (Türkiyat Mec. c. VII - VIII, cüz. 11. İst. Maarif Mat. 1945).
- " " " " : *Fariduddîn 'Attâr* (Oriens; Volume II; Leiden, E. J. Brill; 1958).
- RIZÂKULI HAN HİDÂYAT : *Divân-ı Şams'al-Hakaayık* (Tabriz, 1280 H.).
- SA'D'AD-DİN SULAYMAN (MUSTAKİM-ZÂDA) : *Maktûbât-ı Kudsîyya* (İst. Taşbasması - 1277).
- SA'İD NAFİSÎ : *Cust u cû dar ahvâl u âsâr-ı Farid'ud-din Attâr-ı Nişâbûrî* (Teheran - 1320 Ş. h.).
- " " : *Târih-i nazm u nasr dar İran va dar zabân-ı fârisî tâ pâyân-ı karn-ı dahum-i hicrî* (Teheran, K. Furûgiy - Çap - hâna-i Mihân; 2 cilt. 1344 Ş. h.).
- SAHÎ : *Tazkira-i Şu'arâ* (İst. Mat. Âmid - 1325).
- SARF'ARAZ, BAHADUR SHAİKH ABDÛL-KADİR : *Bombay, Qayyimah Press, 1935.*
- STOREY C. A. : *Persian Literature; I - II* (Londra - 1953).
- ŞAMS'AD-DİN SÂMÎ : *Kamûs'al-A'lâm. 6 cilt* (İst. Mihran Mat. 1306 - 1316).
- ŞARİF : *Divan* (İst. Üniv. K. farsça yaz. No. 152).
- ŞİHÂB'AD-DİN ÂBU-ABDULLÂH YAKUT'AL-HAMAVÎ : *Mu'cam'al-Buldân* (Wüstenfeld basım; Leipzig - 1924).
- TÂHİR MEHMED (BURSALI) : *Osmanlı Müellifleri* (4 cilt. İst. Mat. Âmire; 1333 - 1342).
- YAZICI TAHSİN PROF. : *Âriflerin Menkıbeleri* (Aflâkî'nin "Manâkıb'al-Ârifin terc. 2 cilt Milli Eğitim B. yayın. Ankara; 1959 - 1961).
- " " " : *Molê'nin "al-İnsân'al-Kâmil* (Le livre de l'homme parfait) basımı hakkındaki makalesi (Şarkiyat Mec. V. 1964).
- UZUNÇARŞILI İSMAİL HAKKI : *Kitabeler* (Maârif V. yayın. İst. Milli Mat. 1345 - 1927).

İNDEKS

ŞAHİS ADLARI

A

- 'Abbās (Şāh, Şafawî) : 175.
'Abd'al-'Azîz : 132.
'Abd'al-'Azîz : 158, 159
'Abd'al-Bâkî (Şâir Bâkî) : 109, 110.
'Abd'al-Cabbâr b. İbrâhîm : 165.
'Abd'al-Cafûr (Şayh) : 99, 157.
'Abd'al-Ganiyy-i Nâblusî : 103, 160.
'Abd'al-Hayy (Şayh) : 253.
'Abd'al-Kâdirî al-Giyânî : 118.
'Abd'al-Kâdir Hamdî : 218.
'Abd'al-Karîm : 225, 226.
'Abd'al-Karîm b. 'Alî b. Sa'd (Abû'l-Kasım, İmâm, Hatîb) : 193, 194.
'Abd'al-Karîm b. Havâzin al-Kuşayrî (Abû'l-Kasım) : 205, 217, 304.
'Abd'al-Karîm b. Şayh Mûsâ : 198.
'Abd'al-Karîm b. Şayh Sinân al-Mawlawî : 23.
'Abd-Allâh : 250.
'Abd-Allâh (Şari) : 119, 206, 241.
'Abd-Allâh'an-Nasafî (Abû'l-Barakât) : 144, 152, 163.
'Abd-Allâh-ı Anşârî (H'âca, İsmâ'îl) : 187, 233.
'Abd-Allâh-ı Balyânî : 216.
'Abd-Allâh b. Hâllî al-Asad-âbâdî : 216.
'Abd-Allâh b. İbrâhîm b. Alî : 227, 228, 229, 230.
'Abd-Allâh Pâşâ (Çataci) : 29.
'Abd-Allâh-ı Sîmâvî (Şayh) : 243.
'Abd'al-Halîm b. Muḥarram b. Aḥmad al-Kunawî (Şayh) : 75.
'Abd'al-Halîm Çalabî b. 'Abd'ar-Rahmân : 79, 206.
'Abd'al-Laṭîf b. 'Abd'al-'Azîz İbnî Malak (İbnî Malak'e de b.) : 144.
'Abd'al-Laṭîf Dada : 24.
'Abd'al-Laṭîf al-Kunawî : 76.
'Abd'al-Macîd (Sultan) : 31, 102.
'Abd'al-Muḥsin b. Sulaymân : 20, 21.
'Abd'ar-Rahîm (Habaşî-zâda) : 193.
'Abd'ar-Rahîm b. Aḥmad aṣ-Şirâzî : 79.
'Abd'ar-Rahîm b. Hâllî H'âca : 108.
'Abd'ar-Rahîm Turâbî : 207.
'Abd'ar-Rahmân (Dellâlbaşı-zâda) : 257.
'Abd'ar-Rahmân (Hacı) : 175.
'Abd'ar-Rahmân al-Anbârî (Abû'l-Barakât) : 166.
'Abd'ar-Rahmân-ı Bîstâmî : 251.
'Abd'ar-Rahmân b. 'Abd-Allâh b. Aḥmad b. Abî'l-Hasan al-Ḥaṭṭâi : 105.
'Abd'ar-Rahmân b. Aḥmad : 178, 179.

- 'Abd'ar-Rahmân b. Hasan al-'Imâdî : 131.
'Abd'ar-Rahmân b. Yûsuf : 158.
'Abd'ar-Razzâk b. 'Abd'al-Kâdir al-Hasan al-Giyânî : 88.
'Abd'ar-Razzâk-ı Kâşânî : 1, 205, 218, 264.
'Abd'ar-Razzâk b. Muḥammad b. Aḥmad b. Abû'l-Faṭḥ b. Alî al-Ḥalabî : 88, 89.
Abri H'âca b. 'Âdil : 121.
'Abd'aş-Salâm b. Aḥmad b. Gânim al-Makdisî : 219.
'Abd'al-Wahhâb-ı Şa'rânî : 199.
Abû 'Abd-Allâh al-Cazûlî : 97.
Abû 'Abd-Allâh al-Ḥaffî : 212.
Abû 'Abd-Allâh Muḥammad b. Pîr Aḥmad al-Kunawî al-Mawlawî : 94.
Abû-Bakr (I. Halife) : 83, 84.
Abû-Bakr (al-Muwatta' sâhibi) : 82.
Abû-Bakr Ağa (Sayyid, Konya'lı, Ser-Turnâ-yı Dargâh-ı Âlî) : 82.
Abû-Bakr (Sayyid, al-Mawlawî) : 30.
Abû-Bakr 'Atîk b. Muḥammad (Sûr-âbâdî, Sûr-yânî) : 33, 34, 280.
Abû-Bakr al-Wâṣṭî : 190.
Abû-Bakr b. Sa'd (Atabek) : 13.
Abû-Bakr Çalabî : 186.
Abû-Bakr Çalabî (II) : 111.
Abû-Bakr b. Muḥammad b. 'Alî (İbnî Musâfir) : 60.
Abû-Bakr b. 'Umar b. Abî-Bakr al-A'lamî : 184.
Abû-Bakr Muḥammad al-Anşârî : 79.
Abû-Bakr Muḥammad b. 'Abd'al-Karîm b. 'Alî b. Sa'd : 194.
Abû-Bakr Muḥammad b. 'Azîz as-Sicistânî : 166.
Abû'l-Faṭḥ Fath-Allâh : 77, 79.
Abû'l-Faṭḥ Muḥammad b. Muḥaffar ad-dîn (Şayh al-Makkî) : 222.
Abû'l-Faṭḥ Mu'âfa b. İsmâ'îl aṣ-Şaybânî : 80.
Abû'l-Faḍl Muḥammad b. İdrîs-i Daftari : 170.
Abû'l-Faḍl Yûsuf b. Muḥammad b. Yûsuf : 121.
Abû-Hanîfa (İmâm-ı A'zam) : 5, 126, 254.
Abû-İshâk-ı Kâzarûnî : 193, 194.
Abû'l-Layṭ-i Samarkandî : 12, 41, 42, 43, 96.
Abû-Muḥammad Rûzbihân al-Bakî : 9, 10.
Abû-Muṭîl al-Balḥî : 126.
'Ârif : 191, 192.
Abû-Sa'd (Hatîb) : 194.
Abû-Sa'd Çakmak (Sultan) : 162.
Abû's-Su'ûd Muḥ b. Muṣṭafâ al-'Imâdî (H'âca Çalabî, Şeyh al-İslâm İmâdî) : 51, 52, 121, 251.
Abû-Tâlib-ı Makkî : 82.

- Abû-Yazd b. Muḥammad b. 'Alî Caylânî: 226, 228, 229.
 Âdam (Peygamber): 124, 172.
 'Adiyy b. Musâfir: 217.
 Afandî (Gulşanî): 215.
 'Afîf'ad-dîn (Şayh): 203.
 Aḥmad (Darvîş): 185.
 Aḥmad (Hacı): 264.
 Aḥmad (La'îl): 253.
 Aḥmad (I. Sultan): 176.
 Aḥmad (Şayh): 241.
 Aḥmad (Şikâri-zâde): 161.
 Aḥmad'al-Badavî: 100.
 Aḥmad 'Alî b. Pîr Aḥmad: 19.
 Aḥmad'an-Nâmîkî-i Câmî: 132, 133.
 Aḥmad Dada (Sayyid. Sahib): 30.
 Aḥmad b. Aḥ. b. Muḥ. al-Kudsî: 54.
 Aḥmad b. al-Aḥsâşî: 59.
 Aḥmad b. Ḥamawayh (Ḥamûya): 93.
 Aḥmad b. Ḥusayn b. Rislân'ar-Ramallî: 74.
 Aḥmad b. İsmâ'îl (Munlâ Gûrânî): 21.
 Aḥmad b. Kuṭlu Bik b. 'Alî: 9.
 Aḥmad b. Muḥ. Aḥmad: 41.
 Aḥmad b. Muḥ. b. Aḥmad'al-Mar'asî: 63.
 Aḥmad b. Muḥ. b. Aḥ. b. 'Alî b. İbrâhîm: 5.
 Aḥmad b. Muḥ. b. Muḥ. (Hacı Halife. Amir Buhârî halîfesî): 52.
 Aḥmad b. Muḥ. b. Salâma (Abû Ca'far. Tahâvî): 184.
 Aḥmad b. Muḥ. b. aṣ-Şahîd: 105.
 Aḥmad b. Muṣṭafâ: 267.
 Aḥmad b. Muṣṭafâ (Taşköprü-zâde): 185.
 Aḥmad b. Sayf'ad-dîn b. Şüfî Muḥammad: 134.
 Aḥmad b. Tahâ'al-Manşâvî: 200.
 Aḥmad b. 'Umar b. İbrâhîm'al-Kurtubî: 60.
 Aḥmad Dada (Sayyid): 87.
 Aḥmad Fârûkî b. 'Abd'al-Aḥad'as-Sirhindî (İmâm Rabbânî): 270.
 Aḥmad Pâşâ (Badr'ad-dîn-i Sumawnawî'nin oğlu): 251.
 Aḥmad Pâşâ (Sadri a'zam): 162.
 Aḥmad Şâh-ı Câgî: 220, 221.
 Aḥmad Şukrî: 103.
 Akmal'ad-dîn Muḥammad: 252.
 'Alâ'ad-Dawla Rukn'ad-dîn: 1.
 'Alâ'ad-dîn: 119.
 'Alâ'ad-dîn 'Alî (Hâzin): 18.
 'Alâ'ad-dîn 'Alî (Kınalızâde. Çalabî): 170, 171.
 'Alâ'ad-dîn-i Balhî: 222.
 'Alâ'ad-dîn-i Bistâmî: 216.
 'Alâ'ad-dîn Pîr 'Alî: 106, 123.
 'Alâ'ad-dîn'as-Saḥûmî: 70.
 'Alâ'ad-dîn Tayboğ'al-Malîkî'an-Nâsîrî: 39.
 'Alâ'î b. Muḥibb'aṣ-Şirâzî'aṣ-Şarîf: 24, 48, 49, 143, 151.
 'Alâ'î-i Buhârî: 155, 156.
 'Alî'an-Nâkî (İmâm): 39.
 'Alî'ar-Rıdâ (İmâm): 39.
 'Alî (Sayyid. Masnawî-hân): 14.
 'Alî Anwar: 186.
 'Alî Bik (Alâ'ad-dawlî): 198.
 'Alî b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Badrânî: 69.
 'Alî b. Abû-Bakr'al-Marḡinânî: 150.
 'Alî b. Abû-Tâlib (al-Mürtaḍâ): 39, 40, 56, 83, 84, 127, 172, 218, 231, 280.
 'Alî b. Abî-Muḥ. b. 'Alî b. Mas'ûd'al-Kindî: 93.
 'Alî b. Alî'al-Kaysar: 27.
 'Alî b. Ḥasan b. Şaraf'addîn: 62.
 'Alî b. Muḥammad'al-Curcânî (Sayyid Şarîf): 129.
 'Alî b. Muḥammad'az-Zarandî: 75.
 'Alî b. Pîr Aḥmad: 18.
 'Alî b. Sultân Muḥammad'al-Harawî'al-Kârî: 100.
 'Alî b. Şaraf'ad-dîn b. Mûsâ b. Şalâh'al-Aftâbî: 152, 153.
 'Alî b. Yahyâ'al-Buhârî: 180, 181.
 'Alî Ḥamadânî (Sayyid): 191.
 'Alîma Hâtûn: 234.
 'Alî Mağzâyiş (Şayh): 226, 229.
 Alp Arslan: 280.
 'Alî Nûrî: 158.
 'Alî Pâşâ: 171, 197.
 'Alî Şüfî: 165.
 'Alî Tawfîk (Racâi-zâde): 250.
 'Alwân b. 'Atıyyat'al-Ḥamawî: 218.
 Amin Muḥammad (Hacı. Hatib): 251.
 Amin Muḥammad Dada: 183.
 Amir Kâtib b. Amir 'Umar 'Amîd Kîwâm'al-İtkânî: 130.
 Amir Sultân (Muḥammad'al-Buhârî): 117.
 Amir Şayh'al-Kuraşlî: 193, 194.
 Anîk b. İbrâhîm: 55.
 Amr-Allah Ḥamdî'al-Kayşarî: 98.
 Ankaravî (Rusûhî İsmâ'îl. Şayh. Rusûhî'ye de b.): 264, 303.
 Anwarî: 90.
 'Arîf 'Abd'al-Bâkî: 127.
 As'ad b. Muḥ. b. Aḥ. aṣ-Şirâzî: 15.
 As'ad Muḥammad (Vak'anuvîs. Sahhâflar Şeyhî): 118.
 'Asım Aḥmad (Mutarcim): 102.
 Asîf'ad-dîn-i Şirâzî: 216.
 'Askarî (Hasan. İmâm): 39, 40.
 Asrâr Muḥammad Dada (b. Aḥ. Bizâbân b. Osman'al-Mavlavî): 186.
 'Âşâk Çalabî: 185.
 'Atâ'-Allah: 141.
 'Atâ'-Allah Camâl'ad-dîn'al-Ḥusaynî: 24, 25.
 'Atâ'-Allah Camâl'ad-dîn'al-Maḥadî: 281.
 'Atâ'-Allah Muḥ (Munlâckzâde. İshakoglu): 161.
 'Atâr (Farîd'ad-dîn. Şayh): 136, 178, 189, 190, 191, 192, 193, 198, 223, 224, 247, 478.
 'Atâr (Şaraf-ı Buhârî): 136.
 Auguste Brittenx: 274.
 Awḥad'ad-dîn: 183.

- Ayas Pâşâ (Erzurum beylerbeyi): 197.
 Ayas Pâşâ b. 'Abd'al-Mu'in: 265.
 Aydın (Karamanî): 225.
 'Azîz b. Muḥ. an-Nasafî: 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 243.
 Âzarî Fahr'ad-dîn 'Alî: 219, 220, 221.
 'Azml Pîr Muḥammad: 169.

B

- Badr'at' Tabrizî (Minûçîr'at-Tâcirî): 172.
 Badr'az-zaman Firûzan-far: 125.
 Badr'ad-dîn Maḥmûd (İbnî Kâdî-i Şumawna): 251, 281.
 Badr'ad-dîn b. Himmat-yâr'al-Mawlawî: 82, 84.
 Badr'ad-dîn Muḥammad b. 'Abd-Allah'aṣ-Şibîlî: 181.
 Baḡawî (Zahir'ad-dîn Abû-Muḥammad'al-Ḥusayn b. Mas'ûd'al-Farrâ'): 3, 4, 5, 18, 43, 45, 70, 71, 76, 91, 92.
 Bahâ'ad-dîn: 203.
 Bahâ'ad-dîn Amîr: 123.
 Bahâ'ad-dîn-i Kâzarûnî: 106, 123.
 Bahâ'ad-dîn Nakş-band: 137.
 Bahâ'ad-dîn'al-Mu'mînî: 88.
 Baḡcat Gönül: 185, 186.
 Bahrâm Han: 157.
 Balaban Muṣṭafâ Rahmî: 252.
 Bâlî (Sofyah): 205.
 Barbuk (Sultân): 162.
 Barakât (Şarîf): 206.
 Basîm: 257.
 Başîr (Kalburcuşeyhî): 241.
 Bâyezîd-i Bistâmî: 245.
 Bâyezîd b. İbrâhîm Bek b. Hüdr: 177.
 Bâyezîd İldırım (Sultan): 197.
 Bâyezîd b. Muḥ. (Sultan. II.): 244.
 Bâyezîd Sultân (Şehzâde): 197.
 Baykarâ (Ḥusayn. Mirzâ): 197, 281.
 Bayram (Hacı. Wali): 20, 233.
 Baysungur Mirzâ: 197, 223.
 Baydâwî (Kâdî): 25, 30, 133, 176.
 Birgiwî Muḥammad: 103.
 Budaḡ b. 'Alî'Abd'ar-Razzâk: 198.
 Buhârî Muḥammad b. İsmâ'îl: 60, 61, 62, 63, 77.
 Buhlûl (Wuṣlat-Nâma şâhibi): 223.
 Burhân'ad-dîn 'Alî b. Abû-Bakr: 52.
 Büşîrî Şaraf'ad-dîn: 123, 124.
 Büstân Çalabî II.: 79, 222.
 Büstân-zâde Muḥammad (Tirelî): 200.

C — Ç

- Ca'far (aṣ-Şâdik. İmâm): 39, 55, 221.
 Câmî 'Abd'ar-Rahmân: 53, 80, 81, 119, 186, 270.
 Cezûlî Muḥammad: 101.
 Calâl: 261.
 Calâl (Mawlânâ'ya atfedilen mahlas): 249.
 Calâl'ad-dîn As'ad: 14, 15.
 Calâl'ad-dîn b. Aḥmad b. Muḥ.'al-Maḥallâ'î: 26, 27.

- Calâl'ad-dîn Maḥmûd (Hattât): 100, 101.
 Calâl'ad-dîn Mawlânâ: 250.
 Calâl'ad-dîn 'Umar b. Muḥ. 'al-Ḥabbâzî al-Ḥucandî: 163.
 Calâl Sâfir Şâh: 229.
 Camâl'ad-dîn 'Abd'ar-Rahîm-i Usnawî: 166, 169.
 Camâl'ad-dîn Atâ'-Allah'al-Ḥusaynî ('Atâ'-Allah Camâl'ad-dîn'e b.)
 Camâl'ad-dîn'al-Maḥbûbî (Sadr'aṣ-Şarî'a): 138, 139.
 Camâl'ad-dîn Mu'âfa b. İsmâ'îl b. Ḥusayn: 87, 88.
 Cawrî İbrâhîm (Dada): 113.
 Cihânşâh-ı Türkân: 197.
 Cîrcîs (Peygamber): 125.
 Cunûnî Dada: 233.
 Çingîz Hân: 197.

D

- Darvîş Yûnus: 120.
 Dawlatşâh b. 'Alâ'ad-dawla (Buḡtişâh-i Samarkandî): 178, 196.
 Dâwûd (Peygamber): 172.
 Dâwûd b. Abîl-Farac'al-Mutatabbîb: 166.
 Darvîş Muḥammad Pâşâ: 14.
 Dirûlî Şams'ad-dîn Muḥammad'al-Wâ'iz: 117.
 Düst Wadârî: 276.

E

- Elgin Nacâtî: 54, 92.
 Ergüneş Şamsî: 252.
 Eşref 'Alî Dada (Şayh): 264.

F

- Fahîm Sulaymân: 183, 195.
 Fahmî Dada (Sar-tarik): 103.
 Fahr'ad-dîn-i 'Irâkî: 203.
 Fahr'ad-dîn İsmâ'îl: 133.
 Fahr'ad-dîn Muḥammad b. 'Umar'ar-Râzî: 131.
 Fanârî Şams'ad-dîn (Munlâ): 253.
 Fariştah: 182.
 Fasîh Aḥmad Dada: 116.
 Fâtûma (binti Muḥammad): 40, 172.
 Fâtîh Muḥammad (Sultan): 3, 222, 241, 260.
 Fattâhî-î Nişâbüri: 245.
 Fawzî Aḥmad (Aṣ-Şawûrîkî): 184.
 Fayd-Allah (Hacı. Şayh): 264.
 Fayd-Allah Ḥamdî (Hâfiz): 97.
 Fâdî Sulaymân: 173.
 Faḍl-Allah (-i Hurûfî): 225, 226, 229, 230, 231.
 Faḍl-ı Hâk (Faḍl-Allah'a b.)
 Faḍlî: 197.
 Faḍlî (Kara): 277.
 Field. C.: 277.
 Franz Babinger: 251.
 Firâkî: 170.
 Firûz Ağa: 162.
 Fuḍûlî: 122.

G

- Gâlib As'ad Dada: 186.
 Gaybî Sun'-Allah: 260.

Cazâli Muhammed : 82, 126, 178, 179, 220, 224.
Giyâ'si'd-din Muhammed : 2.

H — H

H'âca-i Cihân : 183.
Hâci b. Muhammed al-Malak : 138.
Hâdica : 104.
Hâdimî Abû-Sa'îd : 126.
Hadiyyat-Allah b. Yusuf al-Kazwîni : 119.
Haermelin Erik : 191.
Hafâci Muhammed Husayn : 17.
Hafâci Şihâb'ad-din : 76, 77.
Hâfiz (-i Şirâzî, Darvîş) : 160.
Hâfiz Ahmed Pâşâ : 121.
Hâfiz b. Diyâ'ad-din b. Camâl b. Cumu'a b. Muş, as-Sivâsi : 89.
Hâkî-i Buhârî : 156.
Hâkim Sayyid Muhammed : 118.
Halâki : 248.
Halîfa Sultân (binti Sayyid Hârûn-ı Wall) : 199.
Hall (Darvîş) : 230, 231.
Hall' al-Kazwîni : 175.
Hall b. İshâk : 167.
Hall b. İsmâ'il (Badr'ad-din-ı Şimawnawî'nin torunu) : 251.
Hall b. Şâhin'az-Zâhiri : 162.
Hall b. Zül-fakâr b. Zayn'ad-din Karaca (Zul-Kadr oğullarından) : 162.
Hall Pâşâ (Sadri a'zam) : 122.
Hamd-Allah-ı Mustawfi : 280.
Hamdam Sa'dî Muş. Çalabî : Bir çok yerde.
Hasan (b. 'Alî, İmâm) : 39.
Hasan Aga : 197.
Hasan b. Abî'l-Fath : 88.
Hasan b. 'Utmân : 32.
Hasan b. Muhammed : 176.
Hasan b. Râim : 137.
Hasan Husni : 97.
Hasan Ridâ Dada (Sertabbâh) : 176.
Hasib Dada (Ser-tariyk) : 170.
Hayrî b. Muş. b. İbrâhîm : 229.
Hayrî Muhammed (Hâfiz) : 73.
Hidr b. Mahmûd b. 'Umar' al-'Atûfi : 223.
Hilmi Diyâ Üiken : 252.
Homes H. A. : 277.
Hubayş b. İbrâhîm : 280.
Huceat'ad-din Muhammed al-Warrâk : 96.
Hudâ-banda Muhammed (Sultân) : 196, 197.
Hudâvandâr Murâd (I. Sultân) : 256.
Husayn b. İshâk : 274.
Husâm'ad-din b. Husayn-ı Şahâbî : 277.
Husâm'ad-din Hasan : 31, 32.
Husayn : 73.
Husayn (Hâci, H'ârazmî) : 275.
Husayn (b. 'Alî İmâm) : 39, 172, 183, 247.
Husayn (Kara) : 176.
Husayn'aş-Şefî : 93.
Husayn'az-Zaydânî : 67.

Husayn b. 'Alî al-Kâşîfî (Wâ'iz) : 35, 37, 43, 169.
Husayn b. Mahmûd : 188.
Husayn b. Mansûr' al-Hallâc : 190, 191, 192.
Husayn b. Munâ Dinna b. Şayh Ahmed al-Halidi as-Sindi : 217.
Husayn Baykarâ (Baykarâ'ya b.).
Husayn Husni : 243.
Husni' al-Husayni : 28.
Husrav (Munâ, Muş. b. Farâmârz b. H'âca 'Alî) : 134, 135, 145, 164.
Husrav Pâşâ : 196, 197.
Huşû'î : 121, 122.
Hüdâ'î Mahmûd (b. Faql-Allah b. Mahmûd. 'Aziz) : 90.

I — İ

İyâd (Kâdî, Abû'l-Faql b. Mûsâ 'I-Yahsubî) : 72, 73, 74, 75.
İyd H'âca : 145.
İsâm'ad-din İbrâhîm b. Muş. b. 'Arab-şâh' al-İsfarayîni : 146, 151.
İbni 'Arabî (Muhayyî'd-din) : 1, 10, 99, 134, 171, 179, 183, 199, 202, 206, 207, 208, 209, 222, 230, 243, 247, 254, 264, 270.
İbni Hâcib Camâl'ad-din Abî-'Amr : 8, 140, 164, 165, 167.
İbni Hişâm Abû-Muhammed 'Abd' al-Malik : 104.
İbni Malak ('İzz'ad-din Abd' al-Latif b. 'Abd' al-'Aziz b. Fariştah. 'Abd' al-Latif'e de b.) : 94, 159, 162, 163.
İbni Sab'în Kutb'ad-din : 203.
İbni Salâma Hibat-Allah : 52.
İbni Şahna ('Abd' al-Birr Muş. b. Muhibb'ad-din) : 158.
İbni Firûz : 162.
İbni 'Umar (Şayh' al-İslâm) : 4.
İbni Diyâ'ad-din b. Camâl b. Cumu'a-i Sivâsi (al-Hâfiz) : 89.
İbrâhîm (Başen) : 251.
İbrâhîm (Fâtih'in Sekbanbaşısı) : 241, 260.
İbrâhîm (Oğlanlarşeyhi) : 241, 258.
İbrâhîm' al-Kâdiri : 118.
İbrâhîm' al-Kurdi : 53.
İbrâhîm b. 'Abd' al-Kâdir b. Abî'l-mafâhîr' al-Bağdâdî : 131.
İbrâhîm b. 'Abd' Allah'aş-Şirvânî : 92.
İbrâhîm b. al-Hâc Muhammed : 138.
İbrâhîm b. Ahmed' al-Amâsi : 185.
İbrâhîm b. Mansûr'an-Nisâbûrî : 124.
İbrâhîm b. Şahriyâr' al-Kâzarûnî (Abû İshâk) : 49.
İbrâhîm Fahr'ad-din Çalabî : 74, 170.
İbrâhîm Mahram : 261.
İbrâhîm Pâşâ (Maktûl) : 119.
İbrâhîm Pâşâ (Tavil) : 185.
İbrâhîm Pâşâ (Vezir) : 197.
İdris b. Baydekin b. 'Abd' Allah : 174.
İhlî (Şeyh. Nakş-bandî) : 251.
İsâ (Peygamber) : 172, 252.

İsâ b. 'Alî : 145.
İshâk (Sayyid) : 230.
İsmâ'ad-din : 202.
İskandar ('Umar Şayh oğlu) : 197.
İskandar Pâşâ : 233.
İsrâ'îl (Şimawnâ Kâdîsoğlu Badr'ad-din'in babası) : 251.
İsmâ'îl b. 'Abd' al-Caniyy'an-Nablusi : 99.
İsmâ'îl b. 'Abd' Allah' al-Kaysari : 112.
İsmâ'îl b. Haydar-ı Şafawî (Şâh İsmâ'îl) : 39, 40.
İsmâ'îl b. İbrâhîm b. Farid : 151.
İsmâ'îl b. Muhammed : 163.
İsmâ'îl b. İmâm Ca'far'aş-Şâdik : 221.
İsmâ'îl-i Ma'sûkî (Oğlanşayh) : 260.

K

Kabûlî : 245.
Kâdî Cihân : 197.
Kamâl'ad-din (Şayh) : 202.
Kamâl'ad-din Ahmed : 94.
Kamâl b. Bahâ'ad-din al-Barmaki : 16.
Kamâl Ummî : 133.
Kâmil-i Mawlawî : 257.
Kan'an : 126.
Kan'an (Şayh) : 225.
Kara Dâwûd : 97.
Karaşîrî : 100.
Karim (Mudarris) : 13.
Kâsum (Amîr Muş. Sayyid) : 238.
Kâsum-ı Anwâr-ı Tabrizî : 247.
Kâsum'aş-Sirhânî : 216.
Kâşânî ('Abd' ar-Razzâk'a b.)
Kaşî b. Süfi İlyâs : 177.
Kâtibi : 122.
Kaygusuz Bazmî Nûrat : 252.
Kazâbâdî (Abû-Nâfi' Ahmed b. Muş.) : 30, 31.
Kazwîni Muhammed b. 'Abd' al-Wahhâb (Mîrzâ) : 191.
Kiwâm'ad-din Muhammed-ı Başâmî : 216, 217.
Kiwâm'ad-din Muhammed b. Muş. b. Ahmed' al-Kâki : 137.
Konya Bidâyet Mahkemesi Reis-i eweli : 102.
Kuşayrî ('Abd' al-Karim'e b.)
Kutb'ad-din' ar-Râzi (Tahtânî) : 19, 20.

L

Lâhîl Şams'ad-din : 264.
Lâmi' Mahmûd b. 'Utmân : 178.
Latîfî : 188, 196.

M

Maed'ad-din-i H'ârazmî (Bağdâdî) : 192.
Maed'ad-din Mubârak b. Muş. Abû's-Sa'âdât (İbni Atîr' al-Cazari) : 56, 57.
Maed Muhammed : 185, 186.
Mahdawi Yahyâ (Dr. Prof.) : 35, 279, 281.
Mahdi (İmâm) : 39.
Mahmûd : 138.

Mahmûd (Hâfiz) : 29.
Mahmûd (II. Sultân) : 158.
Mahmûd b. 'Abd' al-Hâk Cazâli : 90, 91.
Mahmûd b. Ahmed' az-Zahid : 159, 160.
Mahmûd b. Abî-Bakr' al-Hanballî : 7.
Mahmûd b. al-Hâc Muş. al-Kunawî al-Mawlawî : 57.
Mahmûd b. 'Isâ' l-Kâni (Kâlam-dâr. al-Mutaşawwî) : 34, 36, 37, 38, 39.
Mahmûd b. İsmâ'îl b. İbrâhîm b. Mikâ'îl al-Hyrburtî : 161, 162.
Mahmûd b. Muş. (Mawlawî Medresesi müderrisi ve Konya Müftisi) : 55.
Mahmûd Kamal (İbn 'al-Amîn) : 151.
Mahmûd b. Şadr'aş-Şari'at al-Mahbûbi : 140, 145.
Mahmûd Dada : 24.
Mahmûd-ı Mağnisi : 109.
Mahmûd Nazîr-i Şiddîkî' i-Faydâbâdî : 271.
Mahmûd Pâşâ : 64, 65, 66, 67, 68, 72.
Mahmûd Pâşâ : 94, 95.
Malik'an-Nâşir Kılâwûn : 133.
Mâlik b. Astar : 127.
Mangli Boğa : 63.
Mahramî : 227.
Mas'ûd (Sultân) : 156.
Maşâmî Bek : 47.
Mawlawî (Calâl'ad-din Muhammed) : 210, 220, 222, 245, 247, 249, 257.
Mawlawî (Calâl'ad-din Muhammed'e atfedilen mahlas) : 249.
Mîsrî' i Niyâzi : 247.
Minowî Muctabâ (Dr. Prof.) : 34.
Mîr H'ând : 197.
Mubârak (Şayh) : 195.
Muctabâ' al-Muhtâr' al-Murtadâ (Sayyid) : 202.
Mu'in'ad-din Sulaymân b. Muhaggab'ad-din (Parwâna) : 93, 203.
Muhammed : 107.
Muhammed ('Alâ'ad-din oğlu) : 194.
Muhammed (al-Bâkir. İmâm) : 39, 55.
Muhammed (at-Takî' al-Cawâd. İmâm) : 39.
Muhammed Bek (Aşraf-zâda) : 199.
Muhammed Bek (Aydinoğlu) : 11.
Muhammed Bek (Mîr-i Sigetivar) : 261.
Muhammed (Mustafâ. Hz. Peygamber) : 39, 40, 54, 82, 124, 137, 172, 227.
Muhammed (IV. Sultân) : 127, 185.
Muhammed (Şayh) : 118.
Muhammed (Yâzici-zâda) : 233.
Muhammed' al-Buhârî (Şayh) : 52.
Muhammed 'Alî (Darvîş. Sar-tariyk) : 42, 95, 120, 140, 171, 205, 272.
Muhammed' al-Harawî (Sayyid) : 159.
Muhammed' al-Kirimi (Darvîş) : 70.
Muhammed' al-Mawlawî (Darvîş) : 233.
Muhammed Amin : 238.
Muhammed Amin (Şeyh' al-İslâm) : 154.
Muhammed (Baysungur oğlu. Mîrzâ. Sultân) : 197.

- Muhammad'ar-Rüml (Yağlıkcı-zâda. Kasımpaşalı) : 99.
 Muhammad b. 'Abd'al-Call'ar-Rüml : 108.
 Muhammad b. 'Abad'al-Kâdir b. Yûsuf : 5, 45.
 Muhammad b. 'Abd'ar-Rahmân : 58.
 Muhammad b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Hamadânî (Abû-Nasr) : 171, 172.
 Muhammad b. 'Abd'ar-Rahîm : 148.
 Muhammad b. 'Ali b. Muḥ. b. 'Azm (Hazm ?) : 206.
 Muhammad b. Ahmad'al-Kâmil'ad-Daḡari : 74.
 Muhammad b. Ahmad b. İbrâhîm al-Hawîl : 57.
 Muhammad b. Ahmad-i Astarâbâdî : 120.
 Muhammad b. Ahmad b. Abi-Ca'far'al-Muḥaddîḡ : 96.
 Muhammad b. 'Ali'al-Aksarîyî : 278.
 Muhammad b. 'Ali b. Ahmad'al-Madînal-Haccâr'al-Hicâzi : 167.
 Muhammad b. 'Ali b. Muḥ. b. 'Ali'an-Nîşabûrî al-Laylî : 281.
 Muhammad b. Hasan b. Nakḡâş'al-Mawḡulî : 48.
 Muhammad b. Hâllî : 11.
 Muhammad b. Şayḡ Yahyâ b. Şayḡ Mu'mîn'al-Kâdîrî al-Kunawî'al-Mawlawî : 234.
 Muhammad b. Cunayd b. 'Ali : 61.
 Muhammad b. Faḡl-Allah b. Abî'l-Hayr : 218.
 Muhammad b. İsmâ'îl b. Tâc b. İsmâ'îl : 162.
 Muhammad b. Kuṭb'ad-dîn'al-Iznîkî : 201.
 Muhammad b. Maḡmûd'an-Nîşabûrî : 2, 3.
 Muhammad b. Husayn (Abî-Şâma) : 4.
 Muhammad b. Husayn b. Hasan b. 'Umar (Muḡammad'al-Kâdîrî al-Buḡarî) : 147.
 Muhammad b. Maḡmûd-ı Dahdâr-ı Fânî : 271.
 Muhammad b. Maḡmûd b. Muhammad (Abû-Ca'far) : 34.
 Muhammad b. Muhammad (Okcu-zâda) : 89, 90, 122.
 Muhammad b. Muhammad'al-Kâri' 'as-Samarḡan-dî : 54.
 Muhammad b. Muhammad'as-Safâkûsî : 167.
 Muhammad b. Muhammad'as-Şîrvânî : 180.
 Muhammad b. Muṣṭafâ : 51.
 Muhammad b. Muṣṭafâ (Akkirmânî) : 118.
 Muhammad b. Muṣṭafâ'al-Vânî : 237, 238, 277.
 Muhammad b. Rukn'aş-Şâfi'î al-Muṣṭafî : 63.
 Muhammad b. Sâm-ı Gûrî : 281.
 Muhammad b. Sawd b. al-Hatîb'al-Kâbûnî : 64, 65, 66.
 Muhammad b. Sinân'ad-dîn Yûsuf : 185.
 Muhammad b. Tayfûr'as-Sacâwandî (Abû-Ca'far) : 31, 32.
 Muhammad b. 'Umar'az-Zaḡravî : 186.
 Muhammad b. Wall b. Rasûl'al-Kîrşahîrî : 164.
 Muhammad b. Ya'kûb b. Sulaymân : 93.
 Muhammad b. Yûsuf'al-Çarkasî : 185.
 Muhammad Çalabî (Divâna. Sultân-ı Dîwânî) : 184, 248, 249.
 Muhammad Çalabî'al-Gulşanî : 162.
 Muhammad Hicâzi'aş-Şa'rânî al-Wâ'iz. 69.
 Muhammad 'Izzat : 187.
 Muhammad Suhârîb (Şam defterdarî) : 237.
 Muhammad Ma'sûm (Sayyid. La'îl-zâda) : 119, 270.
 Muhammad Murtaḡâ'al-Husaynî : 99, 100.
 Muhammad Nûr'al-'Arabî : 251, 254, 256.
 Muhammad Nûrî'al-Mawlawî (Buḡarî-zâda) : 161.
 Muhammad Sayyid-i Yârkandî (Munlâ) : 139.
 Muhammad Şafî : 175.
 Muhammad Şukrî b. Sayyid 'Atâ'-Allâ Ahmad : 140.
 Muhammad Şems (İbnî Tolon'aş-Şalîhî) : 99.
 Muhammad Şaraf'ad-dîn : 251.
 Muhammad Şarîf b. İbrâhîm b. Muṣṭafâ'al-Ardî-rûmî : 257.
 Mu'mîn Hâllfa : 202.
 Muḡsin b. Husayn b. Bayḡarâ (Mirzâ) : 169.
 Muḡtârî : 248.
 Muḡtasîb-zâda Hâkî : 150.
 Muḡyî'd-dîn (Kâḡlî-Kuḡdât) : 202.
 Muḡyî'd-dîn Muhammad b. Muṣṭafâ'ad-dîn Muṣṭafâ (Şayḡ-zâda) : 23.
 Muḡyî'd-dîn Surîka : 203.
 Muḡyî'd-dîn Muhammad'al-Birgîwî (Birgîwî'ye de b.) : 173.
 Munâwî 'Abd'ar-Ra'ûf : 69.
 Munîb (Çalabî-zâda) : 46.
 Munlâ (Mawlânâ'ya atfedilen mahlas) : 249.
 Murâd (II. Sultan) : 146, 235.
 Murâd (IV. Sultan) : 21, 122.
 Murâd (Şayḡ. Nakḡ-bandî) : 101.
 Murtaḡâ ('Ali'ye de b.) : 225.
 Murtaḡâ Husayn (Nazmîzâda) : 184.
 Mûsâ'al-Kâzım (İmâm) : 39.
 Mûsâ (Peygamber) : 172, 239.
 Mûsâ b. 'Abd'al-Hayy (Maṡnawî-hân-zâda) : 110.
 Mûsâ b. İbrâhîm b. 'Ali b. İbrâhîm'aş-Şâfi'î : 45.
 Mûsâ b. İdrîs : 194.
 Mûsâ b. Muhammad b. İbrâhîm'at-Tarabluṡ : 168, 169.
 Mûsâ Kâzım (Şayḡ'al-İslâm) : 252.
 Mûsâ Şadrî : 184.
 Muṣṭafâ'ad-dîn Muṣṭafâ (Nûr'ad-dîn-zâda) : 205.
 Muslim b. al-Haccâc'an-Nîşabûrî : 64, 65, 66, 67.
 Muṣṭafâ (al-Hâc. Kethudâ Mustafas) : 176.
 Muṣṭafâ (Kuṡcu-zâda) : 234.
 Muṣṭafâ'an-Nakḡ-bandî. as-Sukûnî (Sayyid) : 159.
 Muṣṭafâ b. Sayyid Muhammad : 218, 219.
 Muṣṭafâ b. Kâsım'al-Garmîyânî : 15.
 Muṣṭafâ Kathudâ : 47.
 Muṣṭafâ Muhammad Akkirmânî : 252.
 Muṣṭafâ Pâşâ (Kara Manakşa) : 127.
 Muṣṭafâ'ad-dîn Ahmad b. 'Ali (İbn'as-Sâ'âtî) : 143.
 Nâbî Yûsuf : 115, 116.
 Naem'ad-dîn : 202.

- Naem'ad-dîn Abû-Bakr 'Abd-Allah b. Muhammad (Dâya) : 10, 216.
 Naem'ad-dîn Kâdî 'Aclûn : 142.
 Naem'ad-dîn-i Kubrâ : 215, 216, 217.
 Naem'ad-dîn 'Umar'an-Nasafî : 6, 7, 40, 131, 140.
 Na'imî Çalabî : 197.
 Nakḡî Muṣṭafâ Dada : 114.
 Nasîb Yûsuf Dada : 119.
 Naşr-Allah b. Hasan-ı Nâfâcî : 226, 227.
 Naşr : 122.
 Naşr'ad-dîn (Şayḡ) : 203.
 Naşr'ad-dîn Abû-Sa'îd 'Abd-Allah b. 'Umar (Bay-dâwî'ye b.).
 Naşr'ad-dîn-i Tûsî : 129, 203.
 Naşûh : 280.
 Naşûh Pâşâ : 122.
 Naşûlî Ahmad Dada : 114.
 Naş'at Sulaymân : 268.
 Narkîsî Muhammad : 116.
 Nawrûz Bek (Naşr-Allah'al-Gâzî) : 155, 156.
 Na'îlî : 113.
 Nawâ'î 'Ali-Şîr : 25, 187, 198.
 Nizâm'al-Mulk : 233.
 Nihad. M. Çetin : 188.
 Nihâlî Ahmad (Daḡlı-zâda. Hattât) : 100, 101.
 Nûr'ad-dîn 'Abd'aş-Şamad'an-Naṡanzî (Şayḡ) : 1, 2.
 Nûr'ad-dîn 'Ali b. Ahmad b. Muhammad b. İbrâhîm 'al-'Azîzî : 68, 69.
 Nûr'ad-dîn 'Ali b. Ahmad'as-Sumbûdî : 78.
 Nûr'ad-dîn-i Dumyâḡî : 118.
 Nûr'ad-dîn Pâşâ : 100.
 Nûr'ad-dîn-Zâda (Şayḡ Muḡyî'd-dîn Muh.) : 251.
 Nûrî 'Uṡmân Pâşâ : 73.
 Nûşîrevân-ı 'Adîl : 245.
 Nuṡḡî 'Ali Dada : 30.
 Nuzhat 'Uṡmân : 74.
 Okumuş Hâtûn : 100.
 Ondört Ma'sûm : 258.
 Oniki İmâm : 258.
 Ozak Muṣṭafâ : 126.
 O
 P
 Pâydar (-ı Hamadân) : 230.
 Peyḡambar (H. Muhammad. Muḡ. e de b.) : 88, 89, 124, 136, 172.
 Pîr Ahmad : 225.
 Pîr Muhammad b. 'Abd-Allah'al-Kaşṡamûnî : 155.
 R
 Raff'ad-dîn Muhammad b. Faṡḡ-Allah'al-Karwînî : 175.
 Raḡḡîy'ad-dîn Abû'l-Faḡâ'il Hasan b. Muhammad b. Hasan b. Haydar-ı Şaḡânî : 86.
 Râḡḡb Muhammad'al-Amâşî : 259.
 Râḡḡb Pâşâ : 100.
 Raḡḡb Pâşâ (al-Mawlawî) : 91.
 Raḡḡb Pâşâ (Şayḡ) : 70.
 Rasûl (Hz. Muhammad. Bu mad. ye ve Pergamber'e de b.) : 231.
 Rescher. O : 188.
 Raḡḡ'ad-dîn Faḡl-Allah (Vezîr) : 2.
 Rif'at Husayn ('al-Mawlawî) : 111.
 Ritter. H. Prof. Dr. : 277.
 Riyâhl. Dr. : 35.
 Riyâdî : 122.
 Rûdbârî Abû-'Abd-Allah : 245.
 Rukn'ad-dîn Mas'ûd'as-Samarḡandî : 148.
 Rukn'ad-dîn-i Sicâsî : 216.
 Rûmî (Mawlânâ'ya atfedilen mahlas) : 249.
 Rustam Pâşâ : 47.
 Rusûhlî (İsmâ'îl. Anḡarawî'ye de b.) : 30, 32, 232, Rûşanî : 215.
 S
 Sabrî Kalkandelen : 176.
 Sa'd'ad-dîn-i Hamawî : 215, 217.
 Sa'd'ad-dîn Mas'ûd b. 'Umar'at-Taḡâzînî : 131.
 Sa'd'ad-dîn-i Nakḡ-bandî : 264.
 Sa'd'ad-dîn Şadr'al-Kabîr : 202.
 Sa'd b. Wakḡâş b. 'Abd'ar-Rahmân'al-Bahasnawî : 52.
 Sa'dî (Mufṡîl) : 52.
 Şadr'ad-dîn-i Kunawî : 94, 99, 179, 180, 183, 202, 203, 208, 216, 222.
 Şadr'aş-Şarî'a 'Ubayd-Allah'al-Mahbûbî : 138, 139.
 Şafwat Muṣṭafâ Çalabî : 8, 102.
 Şa'ib : 183.
 Sa'îd Muhammad b. İbrâhîm b. 'Umar : 117.
 Sa'îd Nafîsî : 178, 247.
 Şa'îl (Şahîb-Ta'wîl. Faḡl-Allah. Bu mad. ye de b.) : 229.
 Şalâh'ad-dîn b. Hasan Drîyâ Dada : 160.
 Şalâh'ad-dîn 'Uṡmân (al-Mawlawî) : 31.
 Şalîḡ b. 'Ali : 116.
 Şalîḡ b. Husayn (Rûznâme kalemi Halîfe-i sânisî ve Teslîmât me'mûru) : 241.
 Şalîḡ b. Yûsuf b. Muṣṭafâ : 182.
 Salîm (I. Sultan) : 4, 85, 89, 222.
 Salîm (II. Sultan) : 162, 197.
 Salîm Sâtu' : 16.
 Sayḡ'ad-dîn Şa'bân b. Muhammad'al-Malik'al-Kâ-mîl (Sultan) : 138.
 Sayḡ'ad-dîn (Amîr) : 88.
 Sayḡ'ad-dîn'al-Âmidî : 164.
 Sayḡ'ad-dîn-i Hamawî (Şeyḡ. H'âca) : 265.
 Sayyid (?) : 210.
 Sayyid 'Ali Sultân : 258.
 Sinân : 176.
 Sinân'ad-dîn (Amasyah) : 176.
 Sinân b. 'Abd-Allah : 43.
 Sinân b. 'Ali Hân b. Bârî Bek b. 'Ali : 87.
 Sinân Dada (Maṡnawîb'ân) : 24.
 Sûkî Husayn Dada (Maṡnawîb'ân) : 103.
 Sûrîc'ad-dîn Abû'l-Tanâ' Maḡmûd'al-Uramawî (Kâ-dî) : 165.

Sürûc'ad-dîn 'Alî b. 'Utmân b. Muhammad'al-Farğânî : 102.
Sürûc'ad-dîn 'Umar'al-Wardî : 75.
Subhânkulu Muhammad Bahâdur Hân (Sayyid) : 156.
Sulamî 'Abd'ar-Rahmân : 187.
Sulaymân Âga : 89.
Sulaymân (Peygamber) : 172.
Sulaymân b. Çarâğ : 126.
Sulaymân b. Dâwûd as-Sakînl (Tâc'al-İslâm) : 177.
Sulaymân b. Mûsâ : 164.
Sulaymân Caylân (Manastırlı) : 72.
Sulaymân Dada : 117.
Sulaymân Kânûnî : 47, 170, 176, 197, 237, 246.
Sulaymân Pâşâ (Şehzâde) : 102.
Sulaymân (-ı Şafawî Şâh) : 175.
Sulaymân Şâh b. Yûsuf'al-Mazîdî : 107.
Sultân'al-'Ulamâ (Bahâ'addîn Muhammad Walad) : 25, 130.
Şun'-Allâh (Vezir) : 276.
Şun' : 122.
Suyûfî Calâl'ad-dîn 'Abd'ar-Rahmân : 25, 26, 69, 143, 256.

Ş

Şa'bân b. Şams'ad-dîn Muhammad : 209.
Şabustarî Mahmûd : 191, 209.
Şahîdî : İbrâhîm : 249.
Şahîdî : 3.
Şâhîr Abû'l-Muza'ffer Tâhîr b. Muş. al-İsfarayînl : 55, 56.
Şâhrûş Bahâdur : 191, 197.
Şâhîr Sultân Ustâclı : 197.
Şams'ad-dîn (Şâhîb-Divân) : 203.
Şams'ad-dîn Ahmad b. Sulayman. Kamâl Pâşâ-zâde : 85, 149.
Şams'ad-dîn'al-Kudsî : 62.
Şams'ad-dîn'as-Samarkandî : 130.
Şams'ad-dîn Mafhar'al-A'imma : 203.
Şams'ad-dîn Mahmûd'al-İsfahânî (Şihâb'ad-dîn) : 133.
Şams'ad-dîn Mahmûd b. 'Abd'ar-Rahmân b. Ahmad'al-İsfahânî : 129.
Şarîf Muhammad b. Ahmad'al-Cazâ'iri : 117.
Şams'ad-dîn Muhammad b. İshâk b. Yasâr'al-Mutta-libî : 104.
Şams'ad-dîn Muhammad b. Muhammad ibn 'al-Cazârî : 98.
Şams'ad-dîn Muhammad b. Yûsuf'al-Kirmânî : 58, 59.
Şams-i Tabrizî : 221, 247, 257, 350.
Şaraf'ad-dîn Abû'l-Fath b. 'Alî : 79, 80.
Şaraf'ad-dîn'al-Hatîrî (Amir) : 203.
Şarîf Muhammad : 3.
Şarîf 'Utmân (Muhammad ?) : 3.
Şarîf (Sayyid) : 224, 225, 226, 227, 230, 264.
Şawkl Muhammad Pâşâ : 73.

Şayh'al-Akbar (İbni 'Arabî Muhyî'd-dîn'e de b.) : 222.
Şayh'ar-Ra'îs (İbni Sinâ) : 53.
Şayh-ı Maklî (Abû'l-Fath, Muhammad b. Muza'far'ad-dîn ?) : 221.
Şayhî Çalabî (Matnawlî-h'ân) : 18.
Şayh Şadaqa : 184.
Şihâb'ad-dîn Abû'l-'Abbâs Ahamad b. Abl-Hacla : 222.
Şihâb'ad-dîn, Ahamad b. 'Alî b. Hacıral-'Askalânî : 57, 58.
Şihâb'ad-dîn Ahamad b. Mahmûd'as-Sivâsî (Şayh) : 11.
Şihâb'ad-dîn Ahamad b. Muhammad'al-Kastalânî : 19.
Şihâb'ad-dîn Suhrawardî-i Maqtûl : 177.
Şucâ' b. Umûr : 145.
Şuhî : 262.

T

Tâc'ad-dîn Abû-Nağr 'Abd'al-Wahhâb b. Muham-mad'al-Husaynî : 4.
Tâc'ad-dîn b. 'Atâ'-Allâh'al-İskandarânî : 49.
Tâc'ad-dîn İbrâhîm b. Hallî : 93.
Tâhîrî 'Alî (Baba) : 227, 231.
Tâhmâsb-ı Şafawî (Şâh) : 40, 197.
Taklîyy'ad-dîn b. Badr'addîn : 185.
Taklîyy'ad-dîn-i Hawrânî : 202, 203.
Târîzî 'Abd'al-Wahhâb : 274.
Tibî Abû-'Abd-Allâh Şaraf'addîn Husayn : 16.
Tirmîzî Abû-'İsâ Muhammad b. 'İsâ : 110.
Turâbî : 47.
Timûr : 197, 198.

U - U

'Ubayd-Allâh Hân-ı Şaybânî (Abû'l-Çâzî) : 46, 151.
'Ubayd-Allâh Muhammad at-Tînahî'al-'Umarî : 153.
'Ummân'al-Mawlawî : 25.
'Umar (II. halife) : 83, 84.
'Umar'al-Wahdatî'al-Halîdî'an-Nakş-bandî : 268.
'Umar b. Ahmad'al-Hâşimî : 78.
'Umar b. 'Alî b. al-Farîd (Abû-Hafâ) : 222, 232.
'Umar b. Aymur b. Mûsâ b. Şâma : 105.
'Umar b. Muhammad b. Ahmad'an-Nasafî (Abû-Hafâ) : 149.
'Umar b. Muhammad b. 'Abd'al-Wahîd'al-Mawşîlî : 57.
'Umar b. Muhammad b. al-Halaf : 142.
'Umar H'âca b. Yahyâ H'âca : 156, 157.
'Umar Karakaş-zâde (Şayh) : 176.
'Urîf 'Alî : 251.
'Utmân (III. halife) : 83, 84.
'Utmân (Darvîş, İbrâhîm Hakkî-i Arzrumî'nin babası) : 267.
'Utmân Âgâ : 183.
'Utmân b. 'Abd-Allâh (Sultan Veled'in azadlı kölesi) : 25.
'Utmân'al-Mawlawî : 196, 248, 250.
'Utmân b. Husayn b. Ayyûb : 164.

'Utmân b. Muhammad : 50.
'Utmân b. Mûh. : 72.
'Utmân Dada (Nâyi) : 111, 112.
'Utmân H'âca (Başarah) : 71.
'Utmân Pâşâ (Sofyalı) : 118.
Uways-ı Calâyîrî (Sultan) : 156.

W

Walad (Sultan. Bahâ'addîn Muhammad) : 25, 113, 221.
Walad Çalabî İzbudak : 146.
Wall b. İskandar : 215.
Wall b. Hâcî Nûr - Allâh : 77.
Wall b. Muşahîb : 196, 198.
Wallyy'ad-dîn Abû-'Abd-Allâh Muhammad b. 'Abd-Allâh'al-Hatîb : 71.
Waṭwât Raşîd'ad-dîn : 84.
Waṣfî : 122.
Waysî (Uways b. Muhammad) : 112, 115.

Y

Yahyâ : 202.
Yahyâ (Şeyh'al-İslâm) : 21, 22, 116.
Yahyâ b. Mûsâ (Şüfî) : 144.
Yahyâ Dada (Sayyid) : 87.
Ya'kûb (Peygamber) : 172.
Yamînl : 281.
Yawş Muhyî'd-dîn Muhammad (Şayh) : 251.
Yazîd : 247.

YER, MEZHEB ve TARİKAT ADLARI

A

Abrûkûh : 211.
Agriboz : 233.
Ahmadâbâd : 221.
Aksaray (Konya) : 159.
Alamût : 221.
Alaşehir : 112.
Allâhâbâd : 195.
Amasya : 3.
Âmid : 178.
Anadolu : 194.
Andalus : 72.
Ayaslug : 11.
Aydu : 11, 240.
Ayrtmış (Bircu) : 88.
Azarbaycân : 148.
'Azîziyya (Mısır) : 69.

B

Badaşşân : 153.
Bagdâd : 87, 126, 185.
Bahkesir : 103, 146, 173.

Yumîl : 245.
Yûnus (-ı Yahûdî) : 125.
Yûnus Emre : 121.
Yûsuf Akyurt : 251, 264.
Yûsuf'al-Burûsawî (Darvîş) : 55.
Yûsuf b. 'Abd'al-Kâdir (al-Hâce) : 181.
Yûsuf b. İbrâhîm 'al-Kotuval b. Hallî'aş-Şîrâzî : 132.
Yûsuf b. Muhammad'ar-Zarandî : 75.
Yûsuf Dawlat oğlu : 146.

Z, D, Z

Zahîr'ad-dîn İshâk b. Abû-Bakr Abû'l-Makrîm'al-Walwalîcî : 153.
Zakariyyâ b. Muş. b. Mahmûd-ı Kâzwînl : 176.
Zakî Ahamad : 266, 267.
Zamahşarî Câr-Allâh Abû'l-Kâsum Muş. b. 'Umar : 8, 9, 22, 28.
Zayla'î (Abû-Muş. Fahr'ad-dîn) : 152.
Zayd'ad-dîn b. Tâc'ad-dîn'al-Wazîr'al-Marwî : 202.
Zayn'ad-dîn-i Hâ'fî : 11.
Zayn'ad-dîn Muş. b. Abû-Bakr'ar-Râzî : 12.
Zayn'ad-dîn 'Umar b. 'İsâ'l-Bârînl : 142.
Zayn'al-'Âbidîn 'Alî (İmâm) : 39.
Zayn'al-'Âbidîn Nâmuk : 252.
Zayn'al-Hakîk (Çalabî Husâm'ad-dîn) : 172.
Zayn Dada (Ser-tabbâh) : 160, 176.
Zinda Pîl (Ahamad-ı Câm) : 280.
Zuhayr : 121.

C - Ç

Cabustar (Şabustar'a de b.) : 271.
Caylan : 226.
Curcan : 9, 129.
Çekirge (Bursa) : 256.
Çin : 224.

D

Dağüstân : 101.
Damışk : 54, 119.

Diyâr-ı Bakr : 29.
Dobruca : 248.

E

Elbistan : 50.
Engürüs : 246.
Edirne : 82, 114, 251, 264.
Eregli : 47.
Eski II : 77.
Eyyub (İstanbul) : 101.

F

Farğana : 150.
Fârâb : 39.
Fas : 39.

G - G

Çadırı Humm : 55.
Çazâla (Tüs köylerinden) : 126.
Çazza : 39.
Gelibolu : 102, 233.
Girid : 74, 258.

H - H

Haleb : 63, 158, 198, 202.
Halwatiyya : 240.
Hamid-i Diyâr-ı Bakr : 197.
H'ârazm : 165, 192.
H'ârazmliler : 197.
Haydariyya : 221.
Hamadân : 229.
Harât : 25, 46, 136.
Hindistân : 1, 10, 139, 169, 175, 254.
Hımuş : 39.
Hırasân : 136.
Hurûfî, Hurûfîlik, Hurûfîler : 225, 226, 227, 228, 229, 230.

I - I

İlhanlılar : 197.
İmâmiyya-İtâ'şariyya : 55, 141.
İpsala : 116.
İrân : 197, 271.
İsfarâyîn : 220.
İskandariyya : 126, 254.
İslambol (İstanbul) : 157.
İsparta : 87.
İsrâ'îl oğulları : 88.
İstanbul : 1, 25, 31, 41, 76, 91, 95, 110, 111, 113, 118, 121, 124, 126, 130, 131, 135, 137, 138, 145, 148, 151, 156, 159, 161, 162, 166, 176, 177, 180, 181, 183, 184, 220.
İsveç : 191.
İzmit : 97.

K - K

Kâdiri : 241.
Kâhire : 26, 29, 76, 107, 148, 152, 158, 169, 199, 254.
Kalaka : 197.
Kalkuta : 110, 124, 131.

Kalandariyya : 221.
Kanpür : 273.
Karaman : 248.
Karaman oğulları : 194.
Kazan : 124, 131.
Kâzarün : 25.
Kerbalâ : 39.
Kirmân : 15, 157.
Koştantaniyya : 15, 189, 233, 270.
Konya : 97, 102, 147, 158, 165, 171, 181, 194, 197, 281.
Kaçurat : 221.
Kudus : 19, 158, 233.
Kûfa : 126.
Kütahya : 241, 245, 252, 253, 277.

L

Lâhür : 87, 131, 191, 195, 271, 272, 275.
Lekhnû : 274, 275, 277.
Londra : 277.

M

Madîna : 75, 78, 161.
Mâdyâs : 124.
Mağnîsâ : 79, 109, 257.
Makka : 78, 118, 174, 253.
Malatya : 162.
Manastır : 256.
Marâkiş : 72.
Mar'aş : 162.
Marğînân : 150.
Marzifon : 18, 19.
Mâvarâ'an-nahr : 136, 150, 270.
Mawlawî : 264.
Mawlawilik : 248.
Mısır : 16, 29, 39, 69, 76, 85, 90, 100, 106, 107, 126, 131, 135, 138, 148, 162, 197, 199, 200.
Muşl : 57, 88.
Müşkbahr : 148.
Mutalâmiyya (Son devre Melâmîleri) : 148.

N

Nakş-bandî, Nakş-bandîyya : 243, 259, 264, 266.
Nârin Kal'ası : 197.
Nasaf : 7, 145.
Niş : 118.
Nişabür : 126, 220, 280.

O

Otmân oğulları : 251.

P

Paris : 251, 274.
Payın Kal'ası : 274.

R

Rahva : 118.
Rağa : 29.

T - T

Tabriz : 175, 271.
Tallo : 266.
Tandû (Tantâ) : 100.
Tarablus : 87, 163, 181.
Tehran : 34, 169, 198, 220, 281.
Tire : 162.
Tokat : 31, 91, 93.
Tüs : 126.

U - U

Usturdümça : 251.
Usnâ : 168.
Ülkâ-'i Rûm (Anadolu) : 196.
Üsküdar (İstanbul) : 259.
Üsküb : 76, 112.

V

Van : 196, 197.
Viyana : 124.

Y

Yamacuk (Vilâyeti) : 145.
Yenicevâdar : 29.

Rasmo : 258.
Rûm (Ülkesi, Anadolu) : 224.
Rûmilî : 258.

S

Sab'iyya (İsmâ'îliyya) : 172.
Sa'îd : 124, 148, 168.
Samarqand : 7, 150, 151.
Sâmânîler : 197.
Sarim Sancağı : 261.
Salânik : 76.
Salçuklular : 197.
Simawna : 251.
Sigetivar : 197.
Sind (Ülkesi) : 145.
Siroz : 245.
Sivas : 29.
Sofya : 118.

Ş

Şabustar : 271.
Şam : 126, 134, 171, 197.
Şamalı : 16.
Şarköy : 118.
Şî'a : 183.
Şîrûz : 129, 212.
Şumnu : 264.

Düzeltilmede bazı hatâlar gözümüzden kaçmış ; onları gösterir, özürler dileyerek okuyucuların hoş görmeleini niyâz ederiz.

Yanlış	Doğru	Sahife	Satır
XII a XVII siecle	XII ^e au XVII ^e siècle	40	9
Sakisina	Sakisian	»	»
XVII	VIII	41	11
'Adill	'Âdill	121	20
dileğiyle	dostlarından birinin dileğiyle	123	19
Yûsyf	Yûsuf	159	5
محمد	محمود	160	3
azkâr	azkâr	161	4
ورى	نورى	»	25
المشكى	المشکل	169	6
Saksini	Saksini	177	7
Âzarî	Âzarî	219	19
Ḥidr	Ḥidr	223	5
Turcalojie	Turcalojie	251	21
Remzi	Bezmi	252	9
نخت	نخت	265	5

